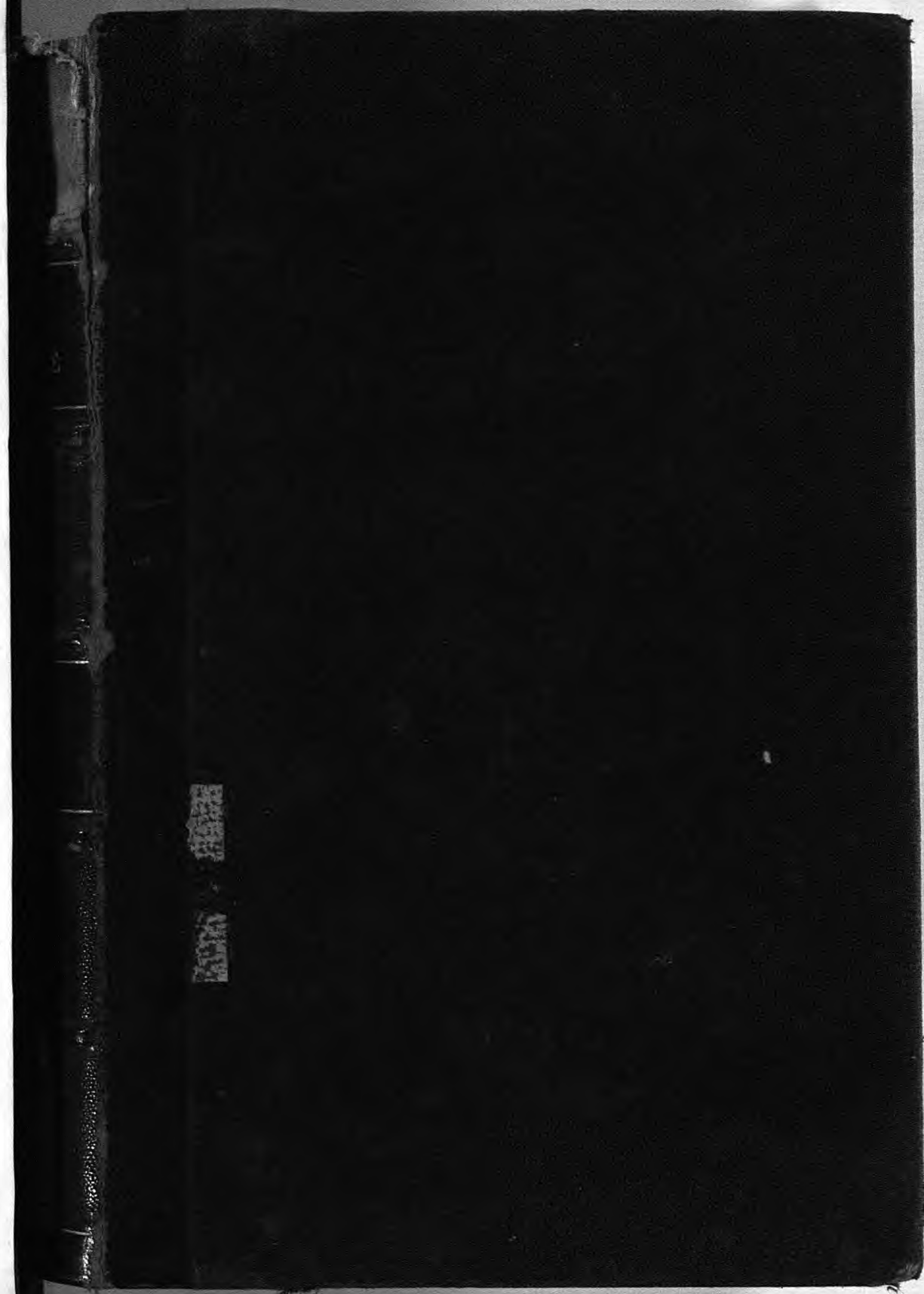

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

+300 ΒΕΡΟΙΑΣ

Not

Αριθ. είδ.

105-17

ΔΩΡΕΑ

2/10/94 024

ΕΡΥΤΡ - 00042

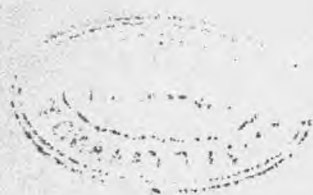
104

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1907

~~W. H. Young & Co.~~
~~London~~

Ap. E. 77

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΟΥ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΙΣΧΥΟΝΤΟΣ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ν. ΚΩΣΤΗ.

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

ΠΕΡΙΕΧΩΝ ΤΟΥΣ ΓΕΝΙΚΟΥΣ ΟΡΙΣΜΟΥΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΙΩ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βερεῖως.

1871.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας
16
Αρ. Εισ. 77

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΟΥ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΙΣΧΥΟΝΤΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΤΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Α' ΚΑΙ

Πάν αντιτυπον μὴ γέρον τὴν ἰδίᾳ χειρὸν ὑπογραφὴν τοῦ συγ-
γραφέως θεωρεῖται ὡς παρανόμως γενομένη μετατύπωσις.

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΓΛΑΪΑΣ

ΤΗΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

1781

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ο παρ' ἡμῖν ἰσχύων ποινικός νόμος συλλεγθὴν ἐξετά-
 ζόμενος δύναται δικαίως νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐν ἐκτῶν ἐντα-
 λεστέρων νομοθετικῶν ἔργων τῶν χρόνων καθ' οὓς ἐδημο-
 αιεύθη. Ἡ ἀκριβὴς ἔρευνα τῆς ἐννοίας τῶν διατάξεων ταύ-
 τοῦ, ἡ ἐξιχνύσις τῶν λόγων οἵτινες ὑπηγόρευσαν ἐκάστην
 αὐτῶν τῶ νομοθέτη, καὶ ἡ ἀνεύρεσις τῶν εἰδικῶν περιπτώ-
 σεων τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν τότε μόνον δύναται μετ' ἐπι-
 τοχίας νὰ γείνη ὅταν ἐκάστην κατ' ἰδίαν ἀναλύοντες ἐξε-
 τάσωμεν τὴν ἀρχικὴν πηγὴν αὐτῆς, τὴν ἱστορικὴν ἀνάπτυ-
 ξιν καὶ τὰς μεταρρυθμίσεις αἱ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ὑπέ-
 στη. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης, ἥτις νῦν τὰ μάλιστα ἐν χρή-
 σει τυγχάνει οὕσα, ἀποκαθίσταται ὁ ἀναγκαῖος σύνδεσμος με-
 ταξὺ τῆς θεωρίας περὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ ποινικοῦ δικαίου καὶ
 τῆς ἰσχυοῦσης ποινικῆς νομοθεσίας, διότι ἐν τῇ ἀναλύσει τῶν
 εἰδικῶν ὀρισμῶν ταύτης δοκιμάζεται τὸ ἀλάνθαστον τῶν
 θεωρητικῶν ἀξιωμάτων ἐξ ὧν ἀπορρέουσι, δι' αὐτῶν δὲ πά-
 λιν διαφωτίζεται καὶ διασκοπεῖται ἡ θεμελιώδης βάσις ἐφ'
 ἧς ἐρεῖδονται αἱ καθέκαστα εἰδικαὶ διατάξεις καὶ ἡ συνέ-
 χουσα ταύτας γενικὴ ἀρχή, οὕτω δὲ διαχαράσσεται καὶ ἐξο-
 μαλύνεται ἡ ὁδὸς τῆς ἀναπτύξεως καὶ προόδου τῆς νομο-
 θεσίας.

Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς μεθόδου ἣν ἠκολουθήσαμεν ἰδίως ὠφέ-
 λιμος ἀποβαίνει παρ' ἡμῖν ἐνθα ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα νομο-
 θετήματα οὕτω καὶ ὁ ποινικός νόμος δὲν εἶναι ἔργον ἰθα-

γενές, ἀλλ' ἐκληροδοτήθη ἡμῖν ὑπὸ τῆς ἀντιδικοιλείας, οἱ δὲ συντάχεται αὐτοῦ ὡς ὑπογραμμὸν ἔλαβον τὸν τότε ἐν Βαυαρίᾳ ἰσχύοντα ποινικὸν νόμον, καὶ τὰ μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ παρασκευασθέντα αὐτόθι καὶ ἐν τισι τῶν ἄλλων γερμανικῶν ἐπικρατειῶν νομοσχέδιᾱ.

Ἰδοὺ ἐν συντόμῳ οἱ λόγοι δι' οὓς δὲν ἠκολουθήσαμεν τὴν μέχρι τοῦδε συνήθη παρ' ἡμῖν ὁδὸν παρέργως, ἀπὸ τῆς ἐρεῦνης τῶν περὶ ποινικοῦ δικαίου θεωριῶν εἰς τὸν κείμενον νόμον ἀποσκοποῦντες, ἀλλὰ θεμέλιον αὐτὸν καὶ χρηπίδα τῆς ὅλης ἐργασίας ἐθέσαμεν. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης λίαν πιθανὸν ἦν νὰ ὑποπέσωμεν εἰς παραδρομὰς, ἢ παραλείψεις εὐκόλως δυναμένας νὰ συμβῶσιν ὅταν τις στερούμενος ἄλλων ὁμοίας φύσεως βοηθημάτων πρόκειται οὐ μόνον νὰ ἐπεξεργασθῇ ἀλλὰ καὶ νὰ διαπλάσῃ τὴν ὕλην αὐτὴν τῆς ἐργασίας. Πλὴν ἐκ τούτου οὐδόλως ἐδισταίσαμεν νὰ ἐπιληφθῶμεν τῆς διὰ τοῦ τύπου δημοσιεύσεως τοῦ ἔργου ἡμῶν ἐλπίζοντες ὅτι ἡ τῶν ἡμαρτημένων ἐξέλεγχξις καὶ ἡ περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων θεμάτων συζήτησις θέλει χρησιμεύσει ὡς ἀφετηρία καὶ βοήθημα ἐντελεστέρας ἐν τῷ μέλλοντι ἐργασίας.

Ἀθήνησι κατὰ μῆνα Μάιον 1871.

481—571

388—389 ΠΙΝΑΞ 57—58

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

488—572 ΒΙΣΑΓΩΓΗ. 59—68

*Περὶ τῆς ποινικῆς νομοθεσίας ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλλάδι
μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἰσχύοντος ποινικοῦ νόμου.*

588—589 ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ. 80—86

ΤΕΝΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

*Περὶ ἀθεμίτων πράξεων καὶ τῆς τιμωρῆσεως
αὐτῶν ἐν γένει.* 87—111

Ἄρθρ. 1—37 Σελ. 11—99

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ δολίας προαιρέσεως καὶ ἀμελείας.

Π ρ ο θ ε ω ρ ί α.

Α') Ὅρισμός τοῦ δόλου καὶ τῆς ἀμελείας . . . » 100—103

Β') Εἶδη τοῦ δόλου » 104—109

Γ') Εἶδη τῆς ἀμελείας » 110—111

Δ') Συμρῶν δόλου καὶ ἀμελείας » 112—120

Ἄρθρ. 38—45 » 121—130

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τελέσεως καὶ ἀποπειρας ἀξιοποίνων πράξεων » 131—133

Ἄρθρ. 46—55 » 134—178

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ αὐτουργῶν καὶ συναυτῶν Σελ. 179—184

Ἀρθρ. 56—80 » 185—266

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ καταλογισμοῦ τῶν πράξεων.

Ἀρθρ. 81—107 » 276—354

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ μέτρου τῆς ποινῆς.

Ἀρθρ. 108—112 » 355—382

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

*Περὶ τῶν λόγων, οἵτινες ἀποκλείουσιν
ἢ ἐξαλείφουσι τὸ ἀξιόποιον.*

Ἀρθρ. 113—122 » 383—434

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ βλάβης πρὸς τὴν ἀντιδικίαν καὶ ἀντιδικίαν πρὸς τὴν βλάβην.

Περὶ βλάβης πρὸς τὴν ἀντιδικίαν καὶ ἀντιδικίαν πρὸς τὴν βλάβην.

Ἀρθρ. 123—124 » 435—454
Ἀρθρ. 125—126 » 455—474
Ἀρθρ. 127—128 » 475—494
Ἀρθρ. 129—130 » 495—514
Ἀρθρ. 131—132 » 515—534

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Ἀρθρ. 133—134 » 535—554
Ἀρθρ. 135—136 » 555—574

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΕΝ ΤΗ ΝΕΩΤΕΡΑ ΕΛΛΑΔΙ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΙΣΧΥΟΝΤΟΣ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ.

Ἐφ' ὅσον ἡ Ἑλλάς διετέλει ὑπὸ τὸν βαρὺν ζυγὸν βαρβάρων κα-
τακτητῶν, ἡ διαχείρισις τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἐρρυθμίζετο κατὰ
τὴν αὐθαίρετον βούλησιν τῶν δεσποζόντων. Λαὸς δορυάλωτος ἀπο-
λέσας τὴν ἐθνικὴν αὐτοῦ ἀνεξαρτησίαν δὲν ἠδύνατο νὰ διεκδικήσῃ
τὸ προνόμιον ἰδιαζούσης ποινικῆς νομοθεσίας συμφώνου καὶ πρὸς τὰ
δόγματα τῆς θρησκείας καὶ πρὸς τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν αὐ-
τοῦ ἀνάπτυξιν. Ἡ ἐκκλησία, ἥτις ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τοῦ Βυζαντίου
ἐχρησίμευεν ὡς τὸ κέντρον καὶ ὁ πυρὴν οὐ μόνον τῆς θρησκευτικῆς
ἐνότητος, ἀλλὰ καὶ τῆς πολιτικῆς ὑπάρξεως τοῦ ἑλληνικοῦ γένους,
προσεπάθησε νὰ ἐπεκτείνῃ τὸν κύκλον τῆς δικαιοδοσίας αὐτῆς,
ἣν ἐπὶ τῶν πολιτικῶν διαφορῶν τῶν Ἑλλήνων ἐκέκτητο, καὶ ἐπὶ
τῶν διαπραττομένων ὑπ' αὐτῶν παραπτωμάτων, ἀλλ' ἡ ἐνέργεια
αὐτῆς δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποβῇ γενικωτέρα, προσκρούουσα εἰς τὸ ἀπε-
ρίριστον δικαίωμα τῶν δικαστηρίων τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, αἵτινες
ὑπὲρ τῆς κοινῆς εἰρήνης καὶ ἀσφαλείας μεριμνῶσαι ἀντεποιήθησαν
ἀνέκαθεν τὸ προνόμιον τῆς ἐν γένει διαχειρίσεως τῆς ποινικῆς δι-
καιοσύνης. Ἐν τῷ συνεσταλμένῳ κύκλῳ τῆς ποινικῆς δικαιοδοσίας

ἦν ἡ ἐκκλησία ἥσκει, ἐστρεψίτο εἰδικοῦ ποινικοῦ κώδικος ὀρίζοντος τὰς ἀθεμίτους πράξεις καὶ διαγράφοντος ῥητῶς τὸ εἶδος καὶ μέγεθος τῶν καταγνωστέων ποινῶν, ὅθεν ἐν μέρει μὲν ἐφήρμοξε τὰς διατάξεις τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων τὰς ἐν ταῖς συλλογαῖς τῶν πολιτικῶν νόμων, ἐν μέρει δὲ ἐδίκασε κατὰ τὰ ἐπικρατήσαντα τοπικὰ ἔθιμα. Αἱ συνθητέτεραι τῶν ἐπιβαλλομένων ποινῶν, ἦσαν ἡ φυλάκισις, χρηματικαὶ ἀποζημιώσεις, ὁ ἀφορισμὸς, ἡ ἐξορία κτλ.

Μετὰ τὴν ἀνακήρουσιν τῆς ἐλληνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τὴν κατάλυσιν τῶν κατὰ τόπους ὀθωμανικῶν ἀρχῶν ἐγένετο εὐθὺς ἐπαισθητὴ ἡ ἀνάγκη τῆς δημοσιεύσεως ἰδιαίτερου ποινικοῦ νόμου, ὅθεν ἡ πρώτη ἐν Ἐπιδαύρῳ συνέλευσις, ἐν ἄρθρῳ 14^ῳ τοῦ προσωρινοῦ τῆς Ἑλλάδος πολιτεύματος, ἀνέθηκεν εἰς τὸ ἐκτελεστικὸν σῶμα τὴν φροντίδα νὰ διορίσῃ ἐπιτροπὴν πρὸς σύνταξιν κώδικος ἐγκληματικῶν νόμων ¹⁾. Ἡ ἀνώμαλος ὁμως τῶν πολιτικῶν πραγμάτων κατάστασις δὲν ἐπέτρεψε τὴν ἐκτέλεσιν τῆς εἰρημένης διατάξεως, μέχρις οὗ ἡ Β', ἐν Ἀστρεὶ ἐθνοσυνέλευσις ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς 1 Ἀπριλίου 1823, διώρισεν ἐνεαμελῆ ἐπιτροπὴν ὅπως ἀεκήσῃ τὰ κυριώτερα τῶν ἐγκληματικῶν ἐκ τοῦ προχείρου ἐρανιζομένη ἀπὸ τοὺς νόμους τῶν αἰμνῆστων Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων καὶ ἄλλοθεν ²⁾.

Τὸ ἔργον τοῦτο ἀποπερατώσασα ἡ ἐπιτροπὴ ὑπέβαλε τῇ 16 Ἀπριλίου 1823 εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν ἥτις, διὰ ψηφίσματος τῆς 18 Ἀπριλίου 1823 παρέπεμψε εἰς τὸ βουλευτικὸν σῶμα διὰ νὰ

¹⁾ Ὁρ. Μάμουκα Ἀναγεν. τόμ. Β'. σελ. 32, ἄρθρ. 14^ο. «Τὸ ἐκτελεστικὸν σῶμα νὰ διορίσῃ ἐπιτροπὴν συγκειμένην ἀπὸ τὰ ἐκλεκτότερα καὶ σοφώτερα μέλη τῆς Ἑλλάδος, τῶν ὁποίων ἡ ἀρετὴ νὰ ᾖναι ἐγνωσμένη διὰ τὴν συνθέσιν Κώδικος νόμων, πολιτικῶν, ἐγκληματικῶν καὶ ἐμπορικῶν, οἱ ὅποιοι, καθὼς καὶ ἅπας νόμοι, καθυποβάλλονται εἰς τοῦ βουλευτικοῦ καὶ ἐκτελεστικοῦ σώματος τὴν ἐπίκρισιν καὶ ἐπικύρωσιν».

²⁾ Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη συνέστη ἐκ τῶν ἐξῆς 1) ἐπισκόπου Ταλαυτίου 2) ἐπισκόπου Ῥέντος καὶ Πραστοῦ, 3) ἱερομονάχου Βενιαμίν Δεσβίου 4) ἱερομονάχου Γερασίμου Παπαδοπούλου, 5) ἱεροδιακόνου Γρηγορίου Κωνσταντᾶ, 6) Πανούτζου Νοταρᾶ, 7) Ἰωάννου Ζαήμη, 8) Ἰωάννου Κουντουρᾶ, 9) Γεωργίου Αἰνιᾶνος.—Μάμουκα Ἀναγεν. τόμος Β'. σελ. 65, 105

ἐπιθεωρηθῇ καὶ νομοθετηθῇ ὑπὸ τὸν τίτλον α' *Ἀπανθίσμα τῶν ἐγκληματικῶν τῆς Β' τῶν Ἑλλήνων Ἐθνικῆς Συνελεύσεως* ¹⁾.
 Ὁ νόμος οὗτος ἐξ 82 ἄρθρων καὶ τινων εὐαριθμῶν συμπληρωμα-
 τικῶν διατάξεων συγκείμενος διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα, ὧν τὸ
 πρῶτον (ἄρθρ. 1—36) πραγματεύεται περὶ τῶν ἐγκλημάτων
 κατὰ τῆς κοινῆς ἀσφαλείας, τὸ δὲ δεύτερον (ἄρθρ. 37—66) περὶ
 τῶν ἐγκλημάτων κατὰ τῶν προσώπων, καὶ τὸ τρίτον τέλος (ἄρθρ.
 67—82) μετὰ τῶν συμπληρωματικῶν διατάξεων περὶ τῶν κατὰ
 τῆς ἰδιοκτησίας ἐγκλημάτων. Ἐκ τῆς ὅλης διασκευῆς αὐτοῦ καὶ τῶν
 ἰδικῶν διατάξεων παρατηρεῖται, ὅτι οἱ συντάκται εἶχον κυρίως ὑπ' ὄ-
 μιν τὸν Γαλλικὸν ποινικὸν νόμον, ὃν πάνυ ἀτέχνως ἀπεμιμήσαντα
 πτερούμενοι καὶ τῶν ἀπαιτουμένων ἰδικῶν γνώσεων, καὶ πολλαχῶς
 ὑπὸ τῶν πολιτικῶν περιπετειῶν τῶν χρόνων ἐκείνων κατατροχόμε-
 νοι. Οὐ μόνον ἅπασαι αἱ ἐν τῷ Γαλλικῷ ποινικῷ νόμῳ περιεχόμεναι
 γενικαὶ διατάξεις περὶ τελέσεως καὶ ἀποπέρας, περὶ καταλογισμοῦ,
 περὶ συρροῆς καὶ ὑποτροπῆς, ἐξωδελίσθησαν ἐκ τοῦ Ἀπανθίσματος
 τῶν ἐγκληματικῶν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ εἶδη ἐγκληματικῶν πράξεων
 ἠ ἀτελῶς μόνον μνημονεύονται, ἢ καὶ ἐντελῶς παρελείφθησαν. Αἱ
 ἐν αὐτῷ καθιερούμεναι ποιναὶ εἰσὶν ἢ τοῦ θανάτου, καταγινωσκομένη
 εἰς τοὺς ἐνόχους ἐσχάτης προδοσίας, κιβδηλείας, φόρου, πειρατείας,
 ἢ τῆς φυλακίσεως, ἢ τῆς στέρσεως τῶν πολιτικῶν καὶ ἀστι-
 κῶν δικαιωμάτων, ἢ τῆς ἀποτίσεως χρηματικῆς ἀποζημιώσεως ἢ
 προστίμου, καὶ ἢ τοῦ ραβδισμοῦ ἐπὶ τῆς ζωοκλοπῆς ἢ τῆς κλοπῆς
 γεωργικῶν ἐργαλείων ²⁾.

Συνιδὼν ὁ ἀδίδμος Κυβερνήτης Καποδίστριας τὰς ποικίλας ἐλ-
 λειψεῖς τοῦ ἀπανθίσματος τῶν ἐγκληματικῶν συνεπλήρωσε τινὰ τῶν
 κενῶν αὐτοῦ ἐκδοῦς ἰδιαίτερον νόμον περὶ κιβδηλείας, (17/29 Σε-
 βρουαρίου 1830) καὶ περὶ τύπου (14/26 Ἀπριλίου 1831), ἐπελή-
 φθη δὲ συνάμα τῆς καταρτίσεως νέου ποινικοῦ κώδικος ³⁾.

¹⁾ Μάμουκα Ἀναγεν. τόμ. Β', σελ. 81, 83. — Τόμ. Γ'. σελ. 73, 84.

²⁾ Maurer. Das Griechische Volk. τόμ. Α', σελ. 572.

³⁾ Διάταγμα Κυβερνήτου 18/30 Δεκεμβρίου 1828, ἐν Μάμουκα Ἀναγεν.
 τόμ. ΙΑ', σελ. 511.

Ἄλλ' ὁ αἰφνίδιος θάνατος αὐτοῦ ἐματαιώσε τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου τούτου, ὥστε, ὅτε ἀφίκετο ἐν Ἑλλάδι ἡ ἀντιβασιλεία, εὗ-
 ρεν ἔτι ἐν ἰσχύϊ τὸ ἀπάνθισμα τῶν ἐγκληματικῶν. Αἱ ἀνεπαρκεῖς
 αὐτοῦ διατάξεις ἠνάγκασαν καὶ τὴν ἀντιβασιλείαν ὅπως ἐκ τοῦ προ-
 χέιρου δι' εἰδικῶν διατάξεων προνοήσῃ περὶ τῆς κολάσεως ἐγκλη-
 ματικῶν τινῶν πράξεων ἰδίως ἐπικινδύνων εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν.
 Ὅθεν διὰ διατάγματος τῆς 9/21 Φεβρουαρίου 1833 ἐπεβλήθησαν
 ποιναὶ αὐστηρόταται κατὰ τῶν ἐνόχων βιαιᾶς ἀπελευθερώσεως φυ-
 λακισμένων, πειρατείας, δηλώσεως τῆς χώρας, στρατολογίας ἄνευ
 ἀδείας τῆς ἀρχῆς κτλ. καὶ ἡ ἐκδίκασις τῶν εἰρημένων ἐγκλημάτων
 ὡς καὶ τῶν ἐν τῷ ἀπάνθισματι περιεχομένων ἀνετέθη εἰς τὰ ἐγκα-
 τασταθέντα τότε συγχρόνως τρία ποινικὰ δικαστήρια ἐν Ναυπλίῳ,
 ἐν Μεσολογγίῳ καὶ ἐν Θήβαις ¹⁾).

Τοιαύτη τις ἦν ἡ κατάστασις τῆς ποινικῆς νομοθεσίας μέχρι τοῦ
 ἔτους 1833 ὅτε τῇ 18/30 Δεκεμβρίου ἐδημοσιεύθη ὁ νῦν ἰσχύων
 ποινικὸς νόμος, ὅστις ἀπὸ τῆς 19 Ἀπριλίου 1834 ἐτέθη εἰς ἐνέρ-
 γειαν, καταργηθέντων τῶν τέως ἐν ἰσχύϊ ποινικῶν νόμων καὶ δια-
 ταγμάτων ²⁾.

Εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ νόμου τούτου ἡσχολήθη ἰδίως ὁ τότε
 ἐν Ἑλλάδι ὡς μέλος τῆς ἀντιβασιλείας τυγχάνων Γεώργιος Μάουρερ,
 ἀνὴρ οὐ μόνον τῆς τῶν νόμων ἐπιστήμης ἐγκρατὴς, ἀλλὰ καὶ μακρᾶς
 πείρας κάτοχος, διὸ καὶ εὐδοκίμως πᾶν τὰ πρῶτα θεμέλια τῆς νεω-
 τέρας ἡμῶν νομοθεσίας συνηρμολόγησεν, αἰδίων προσκτησάμενος τὴν
 εὐγνωμοσύνην τῆς πατρίδος ἡμῶν. Ὡς ὑπόδειγμα κατὰ τὴν σύντα-
 ξιν τοῦ ἡμετέρου νόμου ἔλαβεν ἐν μέρει μὲν τὸν βαυαρικὸν νόμον
 τοῦ 1813, ἰδίως δὲ τὰ μεταγενέστερα αὐτοῦ νομοσχέδια τοῦ 1822,
 1827 καὶ 1831.

Ὁ βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1813, ἔργον κυρίως τοῦ ἀειμνήστου
 Feuerbach, θεωρεῖται εὐλόγως ὡς ἐν ἐκ τῶν ἐνδοξοτέρων νομοθε-
 τικῶν μνημείων τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ. Ἀντιπαρβαλλόμενος πρὸς τοὺς

¹⁾ Maurer Das Griechische Volk. τόμ. II σελ. 80.

²⁾ Ποιν. νόμου ἀρθρ. 705.

συγχρόνους αὐτοῦ ποινικοὺς νόμους, οἷον τὸν γαλλικόν, ὡς καὶ τὸν αὐστριακόν καὶ πρωσικόν πολὺ τούτων ὑπέρτερος ἀναδείκνυται, καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀκρίβειαν καὶ σαφήνειαν συνάμα τῶν γενικῶν αὐτοῦ ὁρισμῶν, καὶ τῶν ἐιδικῶν περὶ ἐκάστου ἐγκλήματος διατάξεων, καὶ ὡς πρὸς τὴν διαρρύθμισιν τῶν διαφόρων ποινῶν, αἵτινες ἐκανονίσθησαν συμφώνως πρὸς τὰς ἐπικρατούσας τότε περὶ πολιτικῆς καὶ φιλελευθωπίας ιδίας. Ἡ ἐν αὐτῷ παραδεδεγμένη ποικιλία εἰς τὴν βαθμολογίαν τῶν καθιερουμένων ποινῶν, παρέχουσα τὴν εὐχέρειαν τοῦ προσδιορισμοῦ ἐκάστοτε τῆς ποινῆς ἀναλόγως τοῦ βιβίου τοῦ ἀξιόποινου τοῦ καταδικασθέντος, ἀπαλλάσσει τῆς ἀνάγκης πρὸς ἐφαρμογὴν ποινῶν αὐστηροτέρων τοῦ δέοντος.

Ἀλλ' ἐν τούτοις τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα καὶ τινα ἄλλα ἀντισταθμίζονται διὰ πολλῶν καὶ σπουδαίων ἐλλείψεων. Ὁ διαμελισμὸς ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει τῶν ἐγκλημάτων εἰς κακουργήματα καὶ πλημμελήματα, καὶ ὁ διαχωρισμὸς τῶν ἰδιαιτέρων περὶ ἐνός ἐκάστου ἐκ τῶν εἰδῶν τούτων διατάξεων, τὴν φυσικὴν αὐτῶν ἀλληλουχίαν διασπῶν οὐ μικρὰν σύγχυσιν ἐμποιεῖ. Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἐντελῶς ἐλλεῖπουσιν ἐκ τοῦ νόμου τούτου παραλειφθεῖσαι ἐπὶ προσδοκίᾳ τῆς συντάξεως ἰδιαιτέρου συμπληρωτικοῦ νόμου, αἱ περὶ πταισμάτων διατάξεις. Ἡ συστηματικὴ κατὰ τάξιν τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν ἐγκλημάτων ἀπέβη λίαν ἀτυχὴς ὡς ἐκ τῆς ἀφετηρίας ἐξ ἧς ὠρμήθη ὁ συντάκτης τοῦ νόμου τούτου, θέλων νὰ καταστήσῃ ἀντίστοιχον τὴν ἔννοιαν ἐκάστης κατηγορίας ἐγκληματικῶν πράξεων πρὸς τὴν προσβολὴν ἰδιαιτέρου τινὸς ἀτομικοῦ δικαιώματος, οὕτω δὲ ἐλαττόνων τὰς μερικὰς διαιρέσεις τῶν ἀδικημάτων, νὰ ὑπαγάγῃ ὅσον ἦν δυνατόν πλείονα ὑπὸ γενικωτέρας κατηγορίας. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀδικήματα, ὧν ἡ φύσις καὶ ὁ χαρακτήρ εἶναι ὅλως ἄσχετος ἢ καὶ ἀντίθετος πρὸς ἄλληλα, συντάσσονται ἐν τῇ αὐτῇ κατηγορίᾳ. Τέλος ἡ περὶ ποινῆς θεωρία τοῦ Feuerbach, ἡ ἐπὶ τοῦ ψυχολογικοῦ καταναγκασμοῦ ἐρειδομένη, ἐπενέργησεν οὐσιωδῶς εἰς τὴν καθιέρωσιν ποινῶν λίαν αὐστηρῶν. Ὡς ἐκ τῆς ἐπικρατούσης δὲ τάσεως πρὸς διάκρισιν ἐκ τῶν προτέρων τῶν διαφόρων βαθμῶν τῆς ἐπιτάσεως καὶ μετριάσεως αὐτῶν καὶ τοῦ περιορισμοῦ

τῆς διακριτικῆς ἐξουσίας τῶν δικαστῶν εἰς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ προσήκοντος μέτρου, ἡ αὐστηρότης αὐτῶν λίαν ἐπαισθητὴ ἀποβαίνει, καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου ὑπ' αὐτῶν ὅλως μηχανικὴ καθίσταται.

Ἄν καὶ διὰ διαφορῶν μεταγενεστέρων διαταγμάτων ἀνεπληρώθησαν πολλὰ ἐκ τῶν κενῶν τοῦ νόμου τούτου, καὶ διὰ τῆς ἐκδόσεως ἐπισήμων σημειώσεων ἐπὶ τοῦ κειμένου αὐτοῦ διευκολύνθη ἐν μέρει ἡ ἐφαρμογὴ ἐν τοῖς δικαστηρίοις, οὐχ ἥττον ὅμως ἡ ἀνάγκη τῆς τροποποιήσεως τοῦ συνόλου τῶν διατάξεων αὐτοῦ ὁσημέραι ἐπαισθητοτέρα καθισταμένη παρεκίνησε τὴν βαυαρικὴν κυβέρνησιν ὅπως ἐν ἔτει 1820 δώσῃ ἐντολὴν εἰς τὸν σύμβουλον τῆς ἐπικρατείας **V. Gampner**, πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ ἰσχύοντος ποινικοῦ νόμου, ἐφ' ᾧ συνετάχθη ὑπ' αὐτοῦ τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822. Τὸ νομοσχέδιον τοῦτο οὐχὶ λίαν εὐμενοῦς τυχὸν ἐπιδοκιμασίας ὑπὸ τῶν τότε ἀκμαζόντων ποινικολόγων, ἐμπεριέχει σπουδαίας ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταρρυθμίσεις τῶν διατάξεων τοῦ βαυαρικοῦ νόμου. Ὁ συντάκτης αὐτοῦ ἀπέφυγε τὸν ὅλως ἀδικαιολόγητον διαμελισμὸν τῶν περὶ κακούργημάτων καὶ πλημμελημάτων διατάξεων. Εἰς τὴν ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει κατὰ τῶν διαφορῶν εἰδῶν τῶν ἐγκληματικῶν πράξεων ὑπῆρξεν ἐπιτυχέστερος διακρίνας εἰδικώτερον τὰ κατὰ τῆς πολιτείας ἀμέσως ἀπευθυνόμενα ἐγκλήματα, καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν κατὰ τῶν ἰδιωτῶν παρενείρας ἰδίαν κατηγορίαν ἐγκλημάτων ἀπευθυνομένων κατὰ τῆς δημοσίας τάξεως ἐν γένει.

Μεταξὺ τῶν παραδεδωγμένων ποινῶν δὲν συμπεριέλαβε καὶ τὴν ποινὴν τῆς μαστιγώσεως. Ἐξοβελίσας τοὺς περὶ δόλου καὶ ἀμελείας ὁρισμούς περιώρισε τὸ τεκμήριον τοῦ δόλου (*praesumptio doli*) εἰς τὰ ἐκ προθέσεως διαπραττόμενα ἀδικήματα. Ὡς ἀποπείρα θεωρεῖται ἡ ἀρχὴ τῆς ἐκτελέσεως, οὐχὶ δὲ ἡ πρὸς ἐκτέλεσιν προπαρασκευή. Τὸ ἀτιμώρητον ἔνεκα παραιτήσεως τῆς ἀρξαμένης ἀποπείρας ἐπεκτείνεται ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ἰσχύει πρὸς ἀποκλεισμὸν τοῦ ἀξιοποίνου καὶ ἐπὶ τετελεσμένων ἤδη ἐγκλημάτων, ἐὰν ὁ αὐτουργὸς μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν μετανοήσῃ καὶ προσπαθῇ νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν προξενηθεῖσαν ζημίαν (άρθρ. 97, 98, 196, 197, 302).

Ἐν τοῖς λόγοις οἵτινες ἐξαλείφουσι τὸ ἀξιοποινὸν συναριθμεῖται κατὰ πρῶτον ἤδη καὶ ἡ κατάστασις τῆς ἀνάγκης. Ἐν δὲ τῷ ἄρθρ. 86 εἰσάγεται ὅλως νέα διάταξις ἀντίστοιχος πρὸς τὴν τοῦ ἄρθρ. 86 τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου, περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἡλαττωμένης καὶ τεταραγμένης λογικῆς ἐνεργείας. Ἐπὶ τῆς συρροῆς τῶν ἐγκλημάτων ἀναγράφεται ἡ ἀρχὴ τῆς τιμωρήσεως αὐτῶν διὰ τῆς ποινῆς ἣν ἐπισύρει ἡ βαρυτέρα πράξις. Ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τέλους τῶν ποινῶν ἀφίεται μείζων διακριτικὴ ἐξουσία εἰς τὸν δικαστὴν περὶ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ προσήκοντος μέτρου.

Αἱ διαφοραὶ ἐπικρίσεις καὶ λογοτριβαὶ αἱ προκληθεῖσαι ἐκ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νομοσχεδίου τούτου ¹⁾ κατέστησαν ἀναγκαίαν νέαν αὐτοῦ ἐπεξεργασίαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενομένων συζητήσεων, διό ἡ κυβέρνησις διώρισεν ἐπὶ τούτῳ ἐν ἔτει 1825 ἐπιτροπὴν, ἥτις ἀναθεωρήσασα τὸ νομοσχέδιον τοῦτο ἐξέδωκεν ἐν ἔτει 1827 νέον νομοσχέδιον ²⁾ ὃπερ πολλὰς καὶ ποικίλας ἐμπεριέχει μεταρρυθμίσεις. Ὁ κυριώτερος τῶν ἐν αὐτῷ νεωτερισμῶν εἶναι ἡ νέα διαίρεσις τῶν κολασίμων πράξεων διὰ τῆς παρενθέσεως μεταξὺ τῶν πλημμελημάτων καὶ πταισμάτων ἰδίᾳς κατηγορίας κολασίμων πράξεων, τῶν βαρέων ἀστυνομικῶν παραβάσεων, αἵτινες, κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὰ πταίσματα, τὰ ἀποτελούμενα ἐκ τῶν πράξεων τῶν συνισταμένων εἰς ἐπαπειλουμένην προσβολὴν τοῦ δικαίου, περιέχουσι τὰς πραγματικὰς ἐλαφρὰς προσβολὰς τῆς δημοσίας τάξεως, ὧν ἡ τιμώρησις δὲν συνεπάγεται τὰς ἐπὶ τῶν κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων τεταγμένης συνεπειάς. Ἡ προσθήκη τῆς νέας ταύτης κατηγορίας τῶν κολασίμων πράξεων

¹⁾ Τὸ νομοσχέδιον τοῦτο ἐπέκριναν λεπτομερῶς ὁ Oersted, Abhandlungen aus dem Gebiete der Moral u. Gesetzgebungsphilosophie τ. 2. Copenh. 1823. ὁρ. ἀπάντησιν Gønner ὑπὸ τὸν τίτλον Einige Motive d. bayerisch. Entw. d. Stgbuches mit kürzer Prüfung d. ausführlichen Prüfung. München 1825. — καὶ ἀνταπάντησιν Oersted, Abhandl. τ. 4. «Neuer Beitrag z. d. Verhandlungen über Gegenstände d. Strafgesetzs. Copenhagen 1826. — πρὸς, καὶ Mittlermaier Archiv. d. C. R. τ. 5. n. 8 καὶ 15. Cuccumius Archiv. d. C. R. τ. 7. σελ. 120.

²⁾ Εἰς ἐκ τῶν κυριωτέρων συντακτικῶν τοῦ νομοσχεδίου τούτου ὑπῆρξεν ὁ J. Ph. v. Schmidlein ὑπουργικὸς σύμβουλος.

εὔρε πολλοὺς τοὺς ἀντιλέγοντας καὶ θεωροῦντας ταύτην ὡς ὅλως ἀυθαίρετον καὶ μὴ στηριζομένην ἐπὶ γενικωτέρων τινῶν ἀρχῶν τῆς ἐπιστήμης, ὑπῆρξε δὲ ἡ κυριωτέρα ἀφορμὴ τῆς ἐγκαταστάσεως νέας ἐπιτροπῆς πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ νομοσχεδίου τούτου ¹⁾.

Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ὡς βάσιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἔλαβεν αὐτὸ τοῦτο τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1827 εἰσαγαγούσυχ μόνον ὅπου δέον ἐνόμισεν ἀναγκαίαις τινὰς μεταρρυθμίσεις. Οὕτω λ. χ. κατήργησε τὴν τετραμελῆ διαίρεσιν τῶν ἐγκλημάτων ἀντικαταστήσασα ταύτην διὰ τῆς τριμελοῦς διαιρέσεως εἰς κακουργήματα, πλημμελήματα καὶ πταίσματα, ἐξωθέλισε καθ' ὁλοκληρίαν τὸ ἐκ τοῦ βαυαρικοῦ νόμου παρεισφρησαν τεκμήριον τοῦ δόλου (*praesumptio doli*), καὶ τέλος ἐπῆνεγκε τροποποιήσεις τινὰς ἐπὶ τὸ κριεῖτον εἰς τὰ περὶ δολίας προαιρέσεως καὶ ἀμελείας, περὶ ἀποπειρας, καὶ περὶ συμμετοχῆς πραγματευόμενα ἄρθρα αὐτοῦ. Ἐν τῷ εἰδικῷ δὲ μέρει εἰσήγαγε κατὰ πρῶτον ἰδιαιτέρως διατάξεις περὶ τῶν ἐγκλημάτων τοῦ τύπου. Ἀλλ' ὅμως οὐχὶ λίαν ἐπιτυχὴς δύνатаι νὰ θεωρηθῇ ἡ ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν πλημμελημάτων κατὰτάξις πολλῶν ἐλαφροτάτων ἀξιοποιῶν πράξεων, ἡ διάκρισις τῶν διαφόρων τρόπων τῆς ἀποπειρας δι' ἀπροσφόρων μέσων, ὁ ὅρισμός τῆς συνωμοσίας, καὶ διάφοροι ἄλλαι εἰδικαὶ διατάξεις ἃς συντομίαις χάριν παραλείπομεν ἐνταῦθα ἐπέχοντες ἐν οἰκείῳ τόπῳ, εἰ χρεῖα, νὰ ποιῇσωμεν μνεῖαν αὐτῶν ²⁾.

Τὴν λεπτομερεῖ ταύτην ἐκθεσιν τῆς κατὰ μικρὸν προσόδου τῆς βαυαρικῆς ποινικῆς νομοθεσίας μέχρι τοῦ 1831 ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαίαν διότι, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴρηται, αἱ κύμαι πηγαὶ ἐξ ὧν ἠρανίσθη ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τὰς διατάξεις τοῦ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος ποινικοῦ νόμου εἰσὶν ὁ βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1813 καὶ τὰ τρία μετ' αὐτὸν νο-

¹⁾ Περὶ τοῦ νομοσχεδίου τούτου, ἐκτὸς τῶν αἰτιολογιῶν αὐτοῦ «*Motive zum revidirten Entwurfe d. StGB, 1827, ὁρ. Mittermaier ἐν Archiv d. C. R. X. σελ. 444 καὶ 567. Schmittlein Prüfungen u. Erörterungen die neue Baier. Strafgb. betr. München 1828.*

²⁾ Εἰδικωτέρων ἐνέκρισιν τοῦ νομοσχεδίου τούτου ἐποίησατο ὁ Waechter ἐν N. Archiv. d. C. R. XIV σελ. 348 καὶ ἐξῆς.

μοσχέδια τοῦ 1822 1827 καὶ 1831. Ἐν ταῖς σχετικαῖς αἰτιολογίαις τῶν ἄρθρων αὐτῶν, καὶ ἐν ταῖς μνησθείσαις διατριβαῖς καὶ ἐπικρίσεσιν εὗρηται ἡ ἐπίσημος ἑρμηνεία ἀπάντων σχεδὸν τῶν ὀρισμῶν τοῦ ἡμετέρου νόμου, διὸ ὁ βουλόμενος νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ἐπεξεργασίας αὐτοῦ, καίτοι στερούμενος τῆς γνώσεως τοσοῦτον χρησίμων βοηθημάτων εἶναι ἀδύνατον νὰ συλλάβῃ ἀκριβῆ τὴν ἔννοιαν καὶ τὸν σκοπὸν ἐκάστης τῶν διατάξεων αὐτοῦ, ὁμοιάζων πρὸς τὸν κυβερνήτην τὸν ἐπιβαίνοντα πλοίου ἄνευ πηδαλίου καὶ ἔρματος, καὶ κινδυνεύων, ὅπως ἐκεῖνος, νὰ καταποντισθῇ ἐν τῷ ἀχανεῖ πελάγει τῶν εἰκασιῶν καὶ ἀντιφάσεων.

συνταγματικῷ χάρτι συμπεριελήφθη μεταξύ τῶν περὶ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων διατάξεων ¹⁾).

Διὰ τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ καθιερουμένης ἀρχῆς δυνάμεθα νὰ ὀδηγηθῶμεν καὶ εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος περὶ τῆς κατὰ χρόνον ἰσχύος τῶν ποινικῶν νόμων, ὡς καὶ τοῦ ζητήματος ἂν ἐπιτρέπεται ἢ ἐξ ἀναλογίας ἐφαρμογὴ τῶν ποινικῶν διατάξεων.

Α') Ἡ διάταξις, καθ' ἣν ποινὴ δὲν ἐπιβάλλεται ἐὰν νόμος τις προηγουμένως δὲν ᾔρῃσε τοιαύτην, ἐπικυροῖ τὴν γενικὴν ἀρχὴν περὶ τῆς ἰσχύος τῶν νόμων ἀπὸ τῆς προσηκούσης δημοσιεύσεως αὐτῶν, ἐφαρμόζουσα ταύτην καὶ ἐπὶ τῶν ποινικῶν νόμων ἰδιαίτερως. Κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην οὐδεμία πρᾶξις ἢ παράλειψις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀξιοποινος, ἐὰν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς δὲν ὑπῆρχεν ἐν ἰσχύϊ νόμος τιμωρῶν τὸν αὐτουργόν. «Nullum crimen sine lege». Ὅθεν, ἐὰν μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν πράξεώς τινος, ἐξεδόθῃ νόμος χαρὰ κτηρίζων αὐτὴν ὡς ἀξιοποινον καὶ ὀρίζων ποινὴν κατὰ τοῦ ἐνόχου, ὁ νόμος οὗτος ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει δύναται νὰ ἔχῃ ὀπισθενεργὸν δύναμιν, καὶ νὰ παράσχῃ τὸ δικαίωμα τῇ δικαστικῇ ἀρχῇ τῆς καταδιώξεως τοῦ αὐτουργοῦ τῆς μνησθείσης πράξεως. «Permissum videtur id omne, quod non reperitur prohibitum».

Συμφώνως πρὸς τὴν προεκτεθεῖσαν ἀρχὴν ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἐὰν διὰ μεταγενεστέρου νόμου καταγινώσκται κατ' ἀξιοποίνου τινὸς πράξεως ποινὴ αὐστηροτέρα τῆς ἐν προγενεστέρῳ νόμῳ ὀριζομένης, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὁποίου ἐξετελέσθη, ὁ αὐτουργὸς τῆς πράξεως ταύτης δὲν δύναται νὰ τιμωρηθῇ διὰ τῆς αὐστηροτέρας ταύτης ποινῆς, ἥτις δὲν ὑπῆρχε διὰ νόμου καθιερωμένου κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κολασίμου πράξεως ²⁾).

Τῆς τοιαύτης μὴ ὀπισθενεργαῦ τῶν ποινικῶν νόμων ἰσχύος ὑπάρχει ἐξαίρεσις, ὅταν διὰ μεταγενεστέρου τινὸς νόμου ἢ ἐντελῶς καταργεῖται ἢ διὰ προγενεστέρου νόμου καταγινωσκομένη ποινὴ, ἢ ἐπι-

¹⁾ Συνταγμ. 1864, ἄρθρ. 7. «Ποινὴ δὲν ἐπιβάλλεται ἄνευ νόμου ὀρίζοντος προηγουμένως αὐτήν» ὅρ. καὶ Συνταγμ. 1843, ἄρθρ. 6.

²⁾ Berner Wirkungskreis d. Strafgesetzes. § 7, σελ. 50.

βάλλεται ποινή ἡπιωτέρα τῆς προγενεστέρας. Διὰ τῆς ἐπερχομένης καταργήσεως ἢ τροποποιήσεως τῆς προϋπαρχούσης ποινῆς ἐκδηλοῦται ἡ μεταβολὴ τῆς κοινῆς πεποιθήσεως περὶ τοῦ ἐγκληματικοῦ χαρακτῆρος ἐν γένει τῆς πράξεως, ἢ περὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῆς, ἐπομένως ἤθελεν εἶσθαι πρόδηλος ἀντίφασις καὶ ἀξιομειπτός παραγνώρισις τῶν ἀρχῶν τῆς δικαιοσύνης ἢ τιμωρία πράξεως ἐπὶ τῇ βάσει νόμου ὃν ἡ νομοθετικὴ ἀρχὴ, ὡς ἄδικον ἢ λίαν αὐστηρὸν ἐν τῇ κοινῇ πεποιθῆσαι ἀποδειχθέντα, μετερρῦθμισεν.

Ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῆς προεκτεθείσης ἀρχῆς δύνανται νὰ ἀναφυῶσι τὰ ἐξῆς ζητήματα ἅτινα χρήζουσιν ἰδιαιτέρας ἐρευνῆς.

1) Ἐὰν ἐν τῷ μεταξὺ τῆς ἐκτελέσεως κολασίμου πράξεως, καὶ τῆς ἐκδικάσεως αὐτῆς διαστήματι ἐκδοθῇ νόμος καθιερῶν ποινὴν ἡπιωτέραν τῆς ἐνδιαλαμβανομένης ἐν τῷ ἰσχύοντι κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκτελέσεως ὡς καὶ ἐν τῷ ἰσχύοντι ἐν τῷ χρόνῳ τῆς ἐκδικάσεως τοῦ ἀδικήματος, τίς τῶν νόμων τούτων θέλει ἐφαρμοσθῇ;

Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὑπάρχει ἀμφισβήτησις. Ὁ Chauveau Adolphe καὶ Hélie ¹⁾, πρεσβεύουσιν ὅτι ἐκ τοῦ ἡπιωτέρου τούτου νόμου γεννᾶται ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου δικαίωμα ἀποκλείον τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ τε προγενεστέρου καὶ μεταγενεστέρου αὐτοῦ νόμου, ἀλλὰ τὴν γνώμην ταύτην ἀποκρούει ὁ Berner ²⁾, ἰσχυριζόμενος ὅτι κατὰ κανόνα ὁ κατηγορούμενος ὥφειλε νὰ τιμωρηθῇ διὰ τῆς ποινῆς τῆς ὀριζομένης ἐν τῷ νόμῳ τῷ ἰσχύοντι καθ' ὃν χρόνον ἐξετελέσθη ἡ κολάσιμος πράξις, ἐὰν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκδικάσεως ἐξεδίδετο νόμος καταργῶν τὴν ποινὴν ταύτην ἡδύνατο στήριζόμενος ἐπὶ τῆς μεταβολῆς τῆς πεποιθήσεως τοῦ νομοθέτου περὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ ἀπὸ ποινῆς ἣν ἡ νομοθεσία ὡς ἄδικον κατήγγησεν, ἀλλ' ἐπειδὴ τούναντίον διὰ τοῦ νεωτέρου νόμου καταργεῖται ὁ μεσολαβήσας νόμος καὶ ἐπικυροῦται ἡ ποινὴ ἢ διὰ τοῦ πρώτου νόμου καθιερωθεῖσα ἐκ-

1) Théorie du Code Pénal. τόμ. I, σελ. 43. Mittermaier Archiv d. C. R. 1857, σελ. 493 καὶ ἐξῆς.

2) Wirkungskreis d. Strafgesetzes σελ. 55.

λείπει ὁ λόγος οὗτος, καὶ ἐπομένως δεόν νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ ποινὴ τοῦ πρώτου νόμου.

2) Ἐὰν μεταγενέστερος τις νόμος καταδιώκῃ μὲν τὸν ἀνώτατον ὅρον τῆς ποινῆς, αὐξάνῃ δὲ τὸν ἐλάχιστον, ἀντιθετικῶς πρὸς τὸν προηγουμένως ἰσχύοντα, τίς ἐξ αὐτῶν δεόν νὰ ἐφαρμοσθῇ;

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ἐπιτρέπεται ὁ συνδυασμὸς ἀμφοτέρων τῶν νόμων, διότι ἐκ τοῦ τοιοῦτου συνδυασμοῦ θέλει προκύβει νέν τι εἶδος ποινῆς μὴ ἐμπεριεχόμενον οὔτε ἐν τῷ ἀρχαιοτέρῳ οὔτε ἐν τῷ μεταγενετέρῳ νόμῳ. Ὅθεν πρὸς ἐξέυρεσιν τῆς καταγινωστέας ποινῆς πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τίνος ἐκ τῶν δύο νόμων αἱ διατάξεις εἰσὶν ἐν γένει ἡπιώτεραι καὶ ταύτας δεόν νὰ ἐφαρμόσωμεν ¹⁾).

Αὐτὸ τοῦτο δεόν νὰ γείνη καὶ ὅταν διὰ δύο ἀλληλοδιαδόχων νόμων διτταὶ ἀπαγγέλλονται ποιναὶ κατὰ τινος ἀδικήματος, ποινὴ κατὰ τῆς ἐλευθερίας, καὶ χρηματικὴ ποινὴ, ἢ στέρησις ὠρισμένων δικαιωμάτων ²⁾).

Β') Ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ προκειμένου ἀρθρου πηγάζει ἐτέρα οὐσιώδης ἀρχὴ περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ποινικῶν νόμων. Ὁ νομοθέτης διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως ἣν ἐν αὐτῇ ἀνέγραψε τῆς ἐφαρμογῆς ποινῆς μὴ ῥητῶς καὶ ἐκ προσιμίων ὀριζομένης, ἀποκλείει ὁλοσχερῶς τὴν ἐξ ἀναλογίας ἐφαρμογὴν ποινῶν ἐπὶ περιπτώσεων μὴ προβλεπομένων ἐν τῷ νόμῳ. Ἄν καὶ ἐνίοτε δύναται νὰ συμβῇ ὥστε, πρᾶξις τις καθ' ἑαυτὴν ἀξιοποινος νὰ μὴ τιμωρηθῇ διὰ τὴν ἑλλειψιν τοιαύτης ῥητῆς ἐν τῷ νόμῳ διατάξεως καταγινωσκούσης τὴν προσήκουσαν τῷ ἐνόχῳ ποινὴν, οὐχ ἥττον ὅμως θεωρητέον τὰς συνεπείας τῆς τοιαύτης τοῦ νόμου σιωπῆς ὀλιγώτερον ἐπιβλαβεῖς, ἢ τὰς ἐνδεχόμενας νὰ προέλθωσιν ἐὰν ἀπενέμετο τῷ δικαστῇ τὸ δικαίωμα τῆς ἐξ ἀναλογίας ἐφαρμογῆς ποινῶν μὴ ῥητῶς ἐν τῷ νόμῳ διαγραφόμενων. Ἐκ τῆς σκέψεως ταύτης ὁρμώμενος καὶ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης καθιέρωσε τὴν τοῦ προκειμένου ἀρθρου διάταξιν.

1) Berner Wirkungskreis, σελ. 53. — Chauveau — Hélie. Code Pénal, τόμ. I, σελ. 38.

2) Ὁρ. Berner αὐτόθ. σελ. 56.

* Ἀρθρον 2.

« Αἱ ἀθέμιτοι πράξεις καὶ ἐλλείψεις, εἰς ὅσας οἱ νόμοι ἐπιβάλλουσι ποινὴν ἐγκληματικὴν, καλοῦνται κακοῦργήματα· ἐκεῖναι δὲ κατὰ τῶν ὁποίων ὀρίζουσιν οὗτοι ποινὴν ἐπανορθωτικὴν, ὀνομάζονται πλημμελήματα· καὶ ἐκεῖναι ἐπὶ τῶν ὁποίων τάττουσι ποινὴν ἀστυνομικὴν, λέγονται πταίσματα.»

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων ἤδη χρόνων ἀπαντῶμεν ποικίλας διαιρέσεις τῶν ἐγκληματικῶν πράξεων, αἵτινες τὴν ἀκριβεστέραν τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν παράστασιν σκοποῦσιν.

Ἐν τῇ τῶν Ῥωμαίων ποινικῇ νομοθεσίᾳ τὰ ἀδικήματα διακρίνονται.

1) Εἰς *crimina* ἢ *delicta publica* (δημόσια ἀδικήματα) ¹⁾, κατεῖς *delicta privata*. *Crimina publica* ἐκαλοῦντο τὰ ἐγκλήματα τὰ διὰ δημοσίας κατηγορίας (*accusatio publica*) καταδιωκόμενα, ὡς τὴν κοινὴν προσβάλλοντα ἀσφάλειαν, τοιαῦτα ἦσαν λ. χ. τὰ ἐγκλήματα τῆς ἐσχάτης προδοσίας, τῆς πατροκτονίας, τῆς βίας κτλ. ²⁾. *Delicta privata* τούναντίον ἐκαλοῦντο ὅσα ὑπὸ τοῦ παθόντος κατεδιώκοντο διὰ πολιτικῆς ἀγωγῆς τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς προσγενομένης τῷ ἀδικηθέντι ζημίας σκοπούσης ³⁾.

2) Εἰς *crimina ordinaria vel legitima*, καὶ εἰς *crimina extraordinaria*. *Crimina ordinaria vel legitima* ἐκαλοῦντο

1) Const. δέδωκεν § 8 καὶ 19.—Διον. Ἀλεξ. IV, 25. — Δίων. Κάσσι. LII, 7.

2) Lex. 1 (38. 1. de publicis judiciis) «Non omnia judicia in quibus crimen vertitur et publica sunt, sed ea tantum quae ex legibus judiciorum publicorum veniunt, ut Iulia majestatis, Iulia de adulteriis, Cornelia de sicariis, et veneficiis, Pompeja parricidii, Iulia peculatus, Cornelia de testamentis, Iulia de vi privata, Iulia ambitus, Iulia repetundarum, Iulia de anona.

3) Dig. (47. 4). Lex. 2, § 8. Cod (1. 17, de veter. jur. enunch.) Lex. 41. Cod (9. 35, de injur). Rein-Crim. R. der Römer. σελ. 103. — Geib. Strafrecht. § 18, σελ. 98. Περὶ τῆς διαφορᾶς παρὰ Ῥωμαίους μεταξὺ τῶν *crimina* καὶ *delicta* ὁρ. Birnbaum, N. Archiv d. Crim. R. τόμ. VIII καὶ IX.

ἐκεῖνα ὧν εἰδικὸς νόμος ἐρρύθμιζε τὴν διαδικασίαν, ἥτις ἐλάμβανε χώραν ἐνώπιον τῶν ἐπὶ τούτῳ συγκροτούμενων *Quaestiones perpetuae*¹⁾, *crimina extraordinaria* δ' ἐκαλοῦντο ὅσων ἡ ἐκδίκασις ἀνετίθετο εἰς τοὺς κατὰ τόπους ἄρχοντας, καὶ καθ' ὧν κατεγινώσκετο ποινὴ μὴ προϋπάρχουσα δι' εἰδικοῦ νόμου ὠρισμένη ἀλλὰ κατ' ἔθιμον (*moribus*) καθιερωθεῖσα. Τοιαῦτα *crimina extraordinaria* ἦσαν οἱ ἐξ ἁμελείας φόνοι, αἱ τῶν ὑπαλλήλων παραβάσεις τῶν τῆς ὑπηρεσίας καθηκόντων, ἡ παράνομος ἀπελευθέρωσις τῶν φυλακισμένων, ἡ μαγεία, ἡ συμμετοχὴ εἰς ἀθεμίτους ἐνώσεις, ἡ *tergiversatio*, ἡ *praevaricatio*, ἡ *calumnia* κτλ.²⁾

3) Εἰς *crimina capitalia*, καὶ *non capitalia*. *Crimina capitalia* ἐλέγοντο τὰ διὰ τινος *poena capitalis* τιμωρούμενα, ἥτοι διὰ ποινῆς κατὰ τῆς ζωῆς, ἡ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως (*status*) τοῦ καταδικασθέντος ἀπευθυνομένης, τὴν φυσικὴν ἢ ἠθικὴν αὐτοῦ ὑπαρξιν ἐντελῶς ἐξαφανίζούσης, τούναντίον *crimina non capitalia* ἐλέγοντο ὅσα ἐτιμωροῦντο διὰ τινος ἄλλης ἐλαφροτέρας ποινῆς οἷον κατὰ τῆς ἐλευθερίας, κατὰ τῆς τιμῆς, ἢ κατὰ τῆς περιουσίας³⁾.

Ἐκτὸς τῶν κεφαλαιωδῶν τούτων διαιρέσεων ἀπαντῶμεν καὶ ἐτέρας, ἥγουν τὴν διάκρισιν τῶν ἐγκλημάτων εἰς *delicta juris gentium*, καὶ εἰς *delicta juris civilis*, εἰς *delicta communia*, καὶ εἰς *delicta propria*, περὶ ὧν ὡς ἥττονος σημασίας θεωροῦμεν περιττὸν νὰ ποιήσωμεν ἰδιαιτέρως λόγον.

Ἐπίσης αἱ ποινικαὶ νομοθεσίαι τοῦ μεσαιῶνος περιέχουσι διαφορὰς διακρίσεις τῶν ἀξιοποίνων πράξεων. Οἱ ποινικοὶ νόμοι τῶν γερμανικῶν φυλῶν διέκρινον τὰ ἐγκλήματα εἰς βαρέα, καλούμενα *Friedbrüche*, *Ungerichte*, *Unthalen*, καὶ εἰς ἐλαφρὰ καλούμενα *Frevel*, *Unfug*, *Unzucht*⁴⁾.

Ἐν Γαλλίᾳ διεκρίνοντο τὰ ἐγκλήματα εἰς *grands et petits*

1) Lex. 1. (48. 1, de judic. publ.) Lex. 3, § 3, (47, 15, de praevorio.)

2) Rein Criminalrecht. σελ. 109. — Geib Strafrecht. τόμ. I, § 17, σελ. 88.

3) Rudorff Röm. Rechtsgeschichte. τομ. Β'. σελ. 404, ἐφ. Rein Criminalrecht. σελ. 115.

4) Geib. Strafrecht. τόμ. I, § 39, σελ. 248.

méfaisits, ἢ εἰς *délits du grand criminel*, καὶ εἰς *délits du petit criminel*, ἅτινα διέφερον ἀπ' ἀλλήλων καὶ ὡς ἐκ τοῦ εἶδους τῆς καταγνωστέας ποινῆς καὶ ὡς ἐκ τοῦ συστήματος τῆς διαδικασίας ὅπερ ἐφηρμόζετο, διότι ἐπὶ μὲν τῶν *délits du grand criminel* τιμωρουμένων δι' ἀτιμωτικῶν ποινῶν, ἐφηρμόζετο τὸ σύστημα τῆς ἐκτάκτου διαδικασίας, τῆς ἐξεταστικῆς, δηλονότι μυστικῆς καὶ ἐγγραφου, ἐπὶ δὲ τῶν *délits du petit criminel*, τιμωρουμένων δι' ἐπανορθωτικῶν ποινῶν, ἐφηρμόζετο ἡ συνήθης συνοπτικὴ διαδικασία γινομένων τῶν συζητήσεων δημοσίᾳ καὶ κατ' ἀντιμωλίαν ¹⁾).

Ἐκτὸς τῆς γενικωτέρας ταύτης διακρίσεως τῶν κολασίμων πράξεων, ἡ νομολογία διέκρινεν εἰδικώτερον τὰς παραβάσεις τῶν διατάξεων τῆς δημοτικῆς ἢ τοπικῆς ἀστυνομίας κατ' ἀντιδιαστολὴν τῶν παραβάσεων τῶν γενικῶν ἀστυνομικῶν διατάξεων τοῦ κράτους αἰτινες ἀνῆκον εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν *petits méfaits*. Ἀλλ' αἱ εἰρημέναι παραβάσεις τῶν ἐπιτοπίων δημοτικῶν διατάξεων δὲν ἔθεωροῦντο ἀποτελοῦσαι τάξιν ἰδίαν ἀξιοποίνων πράξεων συνδεομένην μετὰ τῶν ἑτέρων δύο, οὐδ' ἐχαρακτηρίζετο δι' ἰδιαίτερου τινὸς τεχνικοῦ ὀρισμοῦ, μέχρις οὗ διὰ τοῦ κώδικος τῆς ποινικῆς δικονομίας τοῦ 1808, καὶ τοῦ ποινικοῦ νόμου καθιερώθη ἐπισήμως ἐν τῇ νομοθεσίᾳ ἡ διαίρεσις τῶν ἀξιοποίνων πράξεων εἰς *crimes* ἅτινα τιμωροῦνται διὰ ποινῆς σωματικῆς ἢ ἀτιμωτικῆς (*afflictive ou infamante*), εἰς *délits* τιμωρούμενα διὰ ποινῆς ἐπανορθωτικῆς καὶ εἰς *contraventions* τιμωρουμένας διὰ ποινῆς ἀστυνομικῆς ²⁾.

Τὴν διαίρεσιν ταύτην, ἥτις κατὰ πρῶτον ἐν τῇ γαλλικῇ ποινικῇ νομοθεσίᾳ ἀπαντᾶται, παρεδέχθη καὶ ὁ βρυαρικὸς ποινικὸς κώδικς τοῦ 1813 ³⁾, καὶ οἱ κατ' ἀπομίμησιν αὐτοῦ συνταχθέντες ποινικοὶ νόμοι τῶν λοιπῶν ἐπικρατειῶν ⁴⁾.

1) Mittermaier Strafverfahren τόμ. I σελ. 29. — Ortolan Droit Pénal σελ. 271.

2) Code Pénal art. 1.

3) Ἄρθρ. 2. «Strafbare Handlungen sind entweder Verbrechen, oder Vergehen, oder Polizeieibertretungen».

4) Καὶ ἐν τῇ ποινικῇ νομοθεσίᾳ τῆς Ἀγγλίας ἀπαντῶμεν τοιαύτην τινὰ

Πολλοὶ ἐκ τῶν συγγραφέων ἀπεπειράθησαν νὰ ἀνεύρωσι αὐσιαστικὸν τινὰ λόγον τῆς τοιαύτης διακρίσεως τῶν ἀξιοποίνων πράξεων, ὅπως ἐξ αὐτοῦ δικαιολογήσῃσι τὴν ἀνάγκην τῆς ἐν τῇ νομοθεσίᾳ παραδοχῆς ταύτης. Οὕτως ὁ Tittmann ¹⁾ πρεσβεύει ὅτι τὰ κακουργήματα δεόν νὰ διακρίνωνται τῶν πλημμελημάτων, καθόσον ἐκεῖνα μὲν ἀπευθύνονται κατ' ἐμφύτων δικαιωμάτων, ταῦτα δὲ κατ' ἐπικτήτων. Ἀλλ' ἡ γνώμη αὐτοῦ ἐξελέγχεται ὅλως ἀνυπόστατος, εἰάν ἀναλογισθῇ τις ὅτι πολλάκις ἡ προσβολὴ ἐπικτήτων δικαιωμάτων ἀποτελεῖ τοσοῦτον βαρείαν καὶ ἀξιοποινον πράξιν, ὥστε οὐδεὶς βεβαίως νομοθέτης θέλει συναινέσει νὰ κατατάξῃ αὐτὴν μεταξὺ τῶν πλημμελημάτων ὡς λ. χ. τὴν κλοπὴν τῆς περιουσίας τινός, τὸν ἐμπρησμόν τῆς ἰδιοκτησίας κτλ. τοῦναντίον προσβολαί τινες ἐμφύτων δικαιωμάτων, οἷον τῆς τιμῆς, δὲν δύνανται τάναντι νὰ καταταχθῶσι μεταξὺ τῶν κακουργημάτων ὅσω δεινὰ καὶ ἀνυποτεθῶσι ²⁾.

Ὁ Meyer τοῦναντίον φρονεῖ ὅτι πρὸς διάκρισιν τῶν εἰρημένων δῶν τάξεων τῶν ἀξιοποίνων πράξεων πρέπει ν' ἀποβλέψωμεν εἰς τὸν ἠθικὸν χαρακτήρα τοῦ αὐτουργοῦ, καὶ ὡς κακουργήματα μὲν νὰ χαρακτηρίσωμεν ὅσα ἐκ τῆς κακοβούλου προαιρέσεως πηγάζουσιν, τοῦναντίον δὲ ὡς πλημμελήματα ὅσα ἐκ παραφορᾶς καὶ ἀπρομελετήτως διαπράττονται ³⁾.

Διάκρισιν τῶν ἀξιοποίνων πράξεων. Ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις νόμοις τὰ ἐγκλήματα διεκρίνοντο εἰς *crimina majora*, καὶ εἰς *crimina minora*. Ἐν τῷ νῦν δὲ ἰσχύοντι δικαίῳ τὰ ἐγκλήματα (*public wrongs*, ἢ *offences*) διεκρίνονται εἰς *crimes* ἢ *felonies*, τιμωρούμενα διὰ θανατικῆς ποινῆς ἢ διὰ θημεύσεως τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας, (*lands or goods*) καὶ εἰς *misdemeanors*, τιμωρούμενα διὰ χρηματικῆς ποινῆς ἢ φυλακίσεως. (Stephen — *Mähry*, *Engl. Strafrecht*. Kap. I, σελ. 2. — *Blackstone Commentar*. τόμ. IV, σελ. 4. — *Mittermaier Strafverf* τόμ. I, § 5, σελ. 33.

1) *Handbuch d. Strafrechtswissenschaft* том. I. § 84.

2) *Hudtwalcker Criminalistische Beiträge*. том. I. σελ. 5. — *Mittermaier* αὐτόθ, σελ. 500.

3) *Meyer Esprit origins et progrès des institutions judiciaires* том. VI.

Πλὴν αἱ ἀνυπερέβληται δυσχέρειαι τῆς διαγνώσεως τοῦ ἡθικοῦ χαρακτῆρος τοῦ αὐτουργοῦ, καὶ τῆς βεβαιώσεως ἐκάστοτε τῶν πραγματικῶν ἀφορμῶν τοῦ ἐγκλήματος, καταδεικνύουσιν ἀρκούντως πόσον ἀμφίβολος ἔσται ἡ κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην γενομένη διάκρισις.

Ἐπίσης ὑπάρχει ἀμφισβήτησις περὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ λόγου τῆς διακρίσεως τῶν κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων ἀφ' ἐνὸς ἀπὸ τῶν πταισμάτων ἀφ' ἑτέρου. Ὁ Küstlin ¹⁾ δοξάζει ὅτι τὰ μὲν κακουργήματα καὶ πλημμελήματα παριστῶσι τὴν τετελεσμένην ἤδη τοῦ δικαίου κατ' οὐσίαν προσβολήν, τὰ δὲ πταίσματα τοῦναντίον τὴν ἐνδεχομένην, ὥς ἐκ τοῦ ἀποχωρισμοῦ τῆς ἀτομικῆς θελήσεως ἀπὸ τῆς γενικῆς ἐξ ἧς ἀπορρέει τὸ δίκαιον. Ὁ Stahl ²⁾, τοῦναντίον ἰσχυρίζεται ὅτι τὰ πταίσματα περιέχουσι σχετικὸν ἀδίκημα, διότι δὲν προσβάλλουσιν αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἔννομον τάξιν, ἀλλὰ μόνον τοὺς κειμένους νόμους πρὸς ὑπεράσπισιν ταύτης. Ἐγκύπτουτες εἰς τὴν ἀκριβεστέραν ἐξέτασιν τῶν διακριτικῶν στοιχείων τὰ ὁποῖα οἱ εἰρημένονι συγγραφεῖς ἀνευρίσκουσι πρὸς διαστολὴν τῆς ἐννοίας τῶν κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων ἀπὸ τῆς τῶν πταισμάτων, παρατηροῦμεν ὅτι ὅλως ἀνεπαρκῆ εἰσὶ καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν ἀνεπιτήδεια. Ὁ Küstlin, στηρίζων τὴν ἐννοίαν τῶν πταισμάτων ἐπὶ τῆς ἐνδεχομένης προσβολῆς τοῦ δικαίου, παραλείπει ἐντελῶς νὰ ὀρίσῃ τὸν τρόπον, δι' οὗ ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει δυνάμεθα νὰ δια-

σελ. 459. — «Tout ce qui peut être attribué à un instant d'égarement & la passion, a une fausse honte, a une faiblesse, ou à une erreur de jeunesse, ne peut être confondu avec des crimes commis par cupidité, avec cruauté, ou lâcheté Le genre du crime et les circonstances de la personne accusée doivent distinguer la poursuite pour crime ou délit. En général, la trahison, l'empoisonnement, l'incendie, l'assassinat, le rapt, le viol, la bigamie, le brigandage, le vol, le faux, l'escroquerie, sont des crimes et doivent être poursuivis comme tels: les crimes d'état, l'homicide non prémédité, le duel, l'infanticide, les rixes, sont des délits.» — Op. καὶ Seuffert. Beiträge zur Gesetzgebung. σελ. 42. — Chauveau Hélie Code pénal tom. I. σελ. 30.

1) Revision σελ. 27—30. 31. 691—703. — System σελ. 1. 17. 26.

2) Philosophie d. Rechts. tom. II, 2. σελ. 693. 694.

γνώσωμεν, ἂν ἐπαπειλῇται μόνον νὰ προσβληθῇ τὸ δίκαιον διὰ ἐκτελέσεως πράξεώς τινος, ἢ ἂν πραγματικῶς προσεβλήθῃ. Ἀλλὰ δὲ ὅπως ἐπὶ τῶν κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων, οὕτως ἐπὶ τῶν πταισμάτων τιμωρεῖται οὐ μόνον ἡ ἀπόπειρα ἀλλὰ καὶ τετελεσμένη πράξις, ὅθεν ὁσάκις ἡ ἐγκληματικὴ πράξις συνίσταται εἰς στιγμιαίαν ἐνέργειαν, καὶ οὐχὶ συνεχῇ, λ. χ. ἐπὶ μικρᾷ πῆς ἐπὶ ἐλαφρᾷ αἰκίας κτλ ἡ ἰδέα ἐνδεχομένης προσβολῆς τοῦ καίου εἶναι ὅλως ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν τελεσθεῖσαν ἤδη ἐνέργειαν τοῦ αὐτουργοῦ ¹⁾. Ἦτον ἐπιτυχὴς δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ διαπίστωσις τοῦ Stahl ὑποθέτουσα ὅτι τινὲς μὲν πράξεις εἰσὶν ἀπολύτως ἀδικοὶ καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τιμωρητέαι, ἄλλαι δὲ ἐπιτετραμέναι μὲν, πλὴν διὰ νόμου ὡς ἀξιοποῖνοι χαρακτηριζόμεναι. Ἡ πρώτη αὕτη παραγνωρίζει ἐντελῶς τὴν ἀναμφισβήτητον ἀρχὴν πᾶσα πράξις, ἣν διὰ τῶν κειμένων νόμων πολιτεία τις ἀπαγορεύει ὡς ἀντικειμένην εἰς τοὺς σκοποὺς αὐτῆς, προσβάλλει ἐπίσης τὸ δίκαιον κατ' οὐσίαν, ὅπερ εἶναι ἡ βάσις τῆς πολιτείας καὶ τὸ δίκαιον πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ προορισμοῦ αὐτῆς. Ἡ πολιτεία καθήκον ἀπαράβατον νὰ τιμωρῇ πᾶσαν οἰανδήποτε πρᾶξιν ἃμα βεβαιωθῇ ὅτι εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως ἀντίκειται εἰς τὸν νομον-τάξιν, οὐδὲ δύναται, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῇ, τινὰς μὲν τοὺς νὰ τιμωρῇ, ἄλλας δὲ, ἐν γνώσει τοῦ ἀξιοποῖνου αὐτῶν χαρακτηριζομένων νὰ παραβλέψῃ. Ἐπομένως ἀφοῦ πολιτεία τις ἀπαγορεύει καὶ ποινῆς ἀπειλήσει τὴν ἐκτέλεσιν πράξεώς τινος, ἡ πράξις αὕτη γίγεται ὅτι περιέχει αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἄμεσον τοῦ δικαίου βολήν ²⁾.

Ἄν καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων καταφαίνεται ἀρκούντως ὅτι ἐν ἀδύνατος ἀποβίνει ἡ ἀνεύρεσις οὐσιαστικοῦ τινὸς λόγου διακρίσεως τῶν κολασίμων πράξεων εἰς κακουργήματα, πλημμελήματα καὶ πταισμάτα, οὐχ ἥτιον ὅμως ἡ τοιαύτη διάκρισις δὲν δύναται θεωρηθῇ ὡς ὅλως περιττὴ καὶ ἄσκοπος, διότι ἐν γένει μὲν γ

¹⁾ Heffter Archiv. Crim. B. 1843. σελ. 113.

²⁾ Bekker Strafrecht § 11. σελ. 118 ἐπισμ.

μείνι ὅπως ἀμέσως παραστήσῃ εἰς ἕκαστον τὸ μέγεθος τοῦ ἀδικήματος, τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ αὐτουργοῦ, καὶ τὰς συνεπειάς τῆς καταγνωστέας κατ' αὐτοῦ ποινῆς, εἰδικώτερον δὲ ὡς πρὸς τὴν διαδικασίαν διευκολύνεται ὁ προσδιορισμὸς τῶν ἀρμοδίων πρὸς ἐκδίκασιν δικαστηρίων, καὶ ὑποδεικνύεται ἡ ἐφαρμοστέα διαδικασία πρὸς καταδίωξιν τῶν ἐνόχων. Οἱ λόγοι οὗτοι κυρίως ὑπηγόρευσαν εἰς τοὺς συντάκτας τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου τὴν καθιέρωσιν τῆς διαιρέσεως ταύτης ¹⁾ ἣν καὶ ὁ ἡμέτερος παραδείξατο νόμος.

Ἄρθρον 3

«Καὶ τὰ κακουργήματα, καὶ τὰ πλημμελήματα, καὶ τὰ πταίσματα φέρουσι τὸ κοινὸν ὄνομα *πράξεις* ὑπὸ τὸ ὁποῖον συμπεριλαμβάνονται ὡσαύτως καὶ αἱ ἐλλείψεις.»

Ἡ ἀθέτησις τῶν διατάξεων τοῦ νόμου δύναται νὰ γίνη εἴτε διὰ θετικῆς τινὸς ἐνεργείας τοῦ προσώπου ἀπαγορευμένης ὑπὸ τῶν νόμων, εἴτε δι' ἀποφατικῆς, τουτέστι διὰ παραλείψεως πράξεώς τινος ἐπιβαλλομένης ὑπὸ τοῦ νόμου. Ἐντεῦθεν ἐπήγαγεν ἡ διαιρέσις τῶν ἐγκληματικῶν πράξεων εἰς *delicta commissionis* καὶ εἰς *delicta omissionis*. Ἀμφότερα τὰ εἶδη ταῦτα τῶν ἐγκληματικῶν πράξεων συνταυτίζει ὁ νομοθέτης ἐν τῇ προκειμένῃ διατάξει ὑπὸ τὸν γενικὸν τεχνικὸν ὅρον *πράξεις*, διευκολύνων οὕτω τὴν ἐργασίαν τῆς συντάξεως τῶν καθέκαστα διατάξεων τοῦ νόμου περὶ τῶν διαφορῶν εἰδῶν τῶν ἐγκλημάτων, καὶ ἀπαλλασσόμενος τῆς ἀνάγκης τοῦ μνημονεύειν ἐκάστοτε ῥητῶς τοὺς ὅρους *πράξεις* καὶ *παραλείψεις*. Ὑπὸ τὸν γενικὸν δὲ τοῦτον ὅρον *πράξεις* συμπεριλαμβάνει

1) Exposé des motifs du Code pénal. Paris 1810, ἐνθα ὁ Treilhard ῥητῶς ἐκθέτει ὅτι «Désormais le mot crime désignera les attentats contre la société qui doivent occuper les cours criminelles; le mot délit sera affecté aux désordres moins graves, qui sont du ressort de la police correctionnelle; enfin le mot contravention s'appliquera aux fautes contre la simple police.» πρὸ Chauveau — Hélie Code pénal tom. I, σελ. 29.

τάς τρεῖς ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ γενομένας διακρίσεις τῶν ἐγκλημάτων ἦτοι τὰ κακουργήματα, πλημμελήματα καὶ πταίσματα ¹⁾).

* *Άρθρον 4.*

α' *Εγκληματικά ποινά είναι:* 1) ὁ θάνατος, 2) δεσμὰ διὰ βίου, 3) δεσμὰ πρόσκαιρα, 4) εἰρκτή. — *Επανορθωτικά ποινά είναι:* 1) φυλάκισις, 2) χρηματική ποινή. — *Άστυνομικά ποινά είναι:* 1) κράτησις, 2) πρόστιμον. »

Τὸ ἄρθρον τοῦτο ὀρίζον τὰ διάφορα τῶν ποινῶν εἶδη συμπληροῦν τὸ προηγούμενον ἄρθρ. 2, δι' οὗ διεκρίθησαν αἱ κολάσιμοι πράξεις εἰς τρεῖς κατηγορίας, ἀναλόγως τῆς καταγνωστέας κατ' αὐτῶν ποινῆς.

Τρία δὲ εἶδη ποινῶν καθιεροῦνται γενικώτερον διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου τούτου, ἡ ποινή κατὰ τῆς ζωῆς, αἱ ποινά κατὰ τῆς ἐλευθερίας, καὶ αἱ ποινά κατὰ τῆς περιουσίας. Ὁ ἡμέτερος ποινικός νόμος δὲν καθιεροῖ αὐτοτελεῖς ποινάς κατὰ τῆς τιμῆς, ἀλλ' εἰς τινὰ εἶδη τῶν εἰρημένων ποινῶν παραδέχεται ὡς συνέπειαν αὐτῶν ἄμεσον τὴν στέρησιν διαφορῶν τιμητικῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων.

Α') *Ποινή τοῦ θανάτου.* — Πρὸ πολλῶν ἡδὴ χρόνων ἡ διατήρησις ἢ κατάργησις τοῦ εἶδους τούτου τῆς ποινῆς ὑπῆρξε καὶ ὑπάρχει τὸ ἀντικείμενον τῶν ζωηροτέρων συζητήσεων καὶ μεταξὺ τῶν συγ

¹⁾ Ἐν τῷ πρωτοτύπῳ γερμανικῷ κειμένῳ τοῦ ἄρθρου τούτου ἡ λέξις «*p a z i s*» ἐκφράζεται διὰ τῶν λέξεων «*That oder Handlung*», αἵτινες εἰδικώτερον χαρακτηρίζουσι τὴν ἀξιόποινον πράξιν, διότι ἡ μὲν λέξις *That* δηλοῖ τὴν ἀξιόποινον πράξιν ἀνεξαρτήτως πίσεως σχέσεως αὐτῆς πρὸς τὸν αὐτουργὸν ἐν τῇ κατ' ἀντικείμενον παραστάσει αὐτῆς, ὅτλ. τὸ ἀξιόποινον γεγονός, τοῦναντίον ἡ λέξις *Handlung* δηλοῖ τὴν πράξιν ἐν τῇ ἀναφορᾷ αὐτῆς πρὸς τὸν αὐτουργὸν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ διαλέκτῳ ἔιν ἡ δύνατο δι' ἀναλόγων λέξεων καὶ γίνῃ ἡ διάκρισις αὕτη, οἱ μεταφρασταὶ τοῦ κειμένου τοῦ νόμου συνεκέννησαν ἡμωτέρως τὰς ἐκφράσεις τούτας ἐν τῇ

γραφένων, καὶ ἐνώπιον τῶν νομοθετικῶν σωμάτων πολλῶν ἐπικρατειῶν. Ἐν τούτοις μέχρι τῆς σήμερον δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀμφισβήτης ὡς ἀπεπερατωθεῖσα διὰ τῆς ἐπικρατήσεως ἀπολύτως τῆς ἐτέρας τῶν ἀντιφερομένων γνώμων. Ἡ λεπτομερὴς ἐκθεσις τῶν διαφόρων ἐπόψεων ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐκάστοτε κατὰ τὰς διαφόρους περιόδους τῆς νεωτέρας ἐποχῆς τὸ ζήτημα τοῦτο παρέστη, δυναμένη ν' ἀπαρτίσῃ πολὺτομον συγγραφὴν, δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὰ ὅρια καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ προκειμένου ἔργου, ὥστε ἀναγκάσιω; ὀφείλομεν νὰ περιορίσωμεν τὴν ἐρευναν ἡμῶν εἰς σταχυολόγησιν ἐκ τῶν σπουδαιωτέρων συγγραφέων τῶν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου συμπερασμάτων αὐτῶν.

Οἱ τῶν ἀπολύτων περὶ ποινῆς θεωριῶν συνήγοροι, ὡς ὁ Κάντιος ὁ Ἑγελος, καὶ οἱ περὶ αὐτοῦς, καὶ τοὶ πρεσβεύοντες ὅτι ἡ ποινὴ ἐν γένει δέον νὰ ᾖ ἀντίστοιχος, οὐχὶ κατ' εἶδος, ἀλλὰ δυνάμει πρὸς τὴν καλὰσιμον πράξιν, ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος ὅπως αὐτὸ ἐκ προμελέτης φόνου θεωροῦσιν ὅτι ἡ προεξηρημένη ἀρχὴ τῆς ἐμμέσου ἀνταποδόσεως, δέον νὰ μετατραπῇ εἰς ἀπλὴν ἀνταπόδοσιν κατ' εἶδος, διὰ τὸ ἀνέφικτον ἐξευρέσεως ἰσὺδυνάμου ποινῆς, καὶ ὁ ἐνοχος τοιαύτης πράξεως, ὡς ἀφαιρέσας τὴν ζωὴν ἄλλου, δέον νὰ στερηθῇ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ζωῆς. Ὅθεν ὡς δικαίαν καὶ νόμιμον τὴν θανατικὴν ποινὴν παραδέχονται, λεληθότως πως ἀποκλίνοντες οὕτως εἰς τὸ ἀπάνθρωπον σύστημα τῆς ταῦτοπαθείας, διότι κατὰ τὴν θεωρίαν αὐτῶν ταύτην ὅσάκις τὸ ἐκ τοῦ ἐδικήματος προελθὸν κακὸν ἦν ἀδύνατον νὰ τιμωρηθῇ δι' ἰσὺδυνάμου ποινῆς, συνεπῶς σκεπτόμενοι ὥρειλον νὰ παραδεχθῶσι τὴν κατ' εἶδος ἀνταπόδοσιν. Ἐάν ὡς φρονοῦσιν ἡ μόνη δικαία ποινὴ τοῦ δολοφόνου εἶναι ὁ θάνατος, ἡ μετατροπὴ τῆς ποινῆς αὐτοῦ δι' οἰονδήποτε λόγον, ἢ ἡ ἀπαλλαγὴ αὐτοῦ ταύτης διὰ τῆς ἀπονομῆς χάριτος παρίσταται ὡς ἀδίκημα ἀσυγχώρητον ¹⁾).

Παραπλησίως πρὸς τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Καντίου καὶ Ἑγελου ὑποστηρίζουσιν τινες, ὅτι, ὅπως εὐρισκόμενός τις ἐν ἀμύνη, ἢ ἐν καταστάσει ἀνάγκης, ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀφαιρέσῃ τὴν ζωὴν ἄλλου,

1) Ὁρ. Berner Todesstrafe. σελ. 8.— Mittermaier Todesstr. σελ. 62.

ὅπως ἐν καιρῷ πολέμου ἐπιβάλλει ἐκάστω ἡ πολιτεία τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ θυσιάσαι τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ζωὴν ὑπὲρ τῶν λοιπῶν, διὰ τὸ αὐτὸν λόγον, ἡ πολιτεία ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς στερήσεως τῆς ζωῆς ἐκείνων, οἵτινες ἐπαπειλοῦσι τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς διὰ τῆς ἐκτελέσεως τοιούτων πράξεων, αἵτινες πάντα κοινωνικὸν δεσμὸν δύνανται νὰ καταστρέψωσι. Καὶ ἡ σκέψις αὕτη ἐπισταμένως βαρύνεται νιζομένη ἀποδείκνυται λίαν ἀβάσιμος, διότι ἡ πολιτεία καταδικάζουσα τὸν ἐγκληματίσαντα εἰς θάνατον, οὔτε ἐν καταστάσει ἀμύνης, οὔτε ἐν καταστάσει ἀνάγκης διατελεῖ. Ὁ παραλληλισμὸς ἐν γένει τῆς τιμωρήσεως πρὸς τὴν ἀμυναν εἶναι ὅλως ἀδόκιμος, διότι μὲν ἀμυνα προϋποτίθεται ἐπικειμένην, ἡ δὲ τιμωρῆσις τετελεσμένην ἤδη προσβολὴν τοῦ δικαίου. Ἐπίσης ὁ κίνδυνος τῆς στερήσεως δικαίωμάτος τινος ὁ ἐν τῇ καταστάσει ἀνάγκης δικαιολογῶν τὴν προσβολὴν ἐτέρου τινὸς δικαίωματος, δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ πλέον ὑφισταμένοι κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς τιμωρήσεως τοῦ ἀδικήσαντος. Ἐνεκεν ἀμύνης δύναται νὰ δικαιολογηθῇ ἡ γενομένη ἀκρωτηρίασις τοῦ σώματος τοῦ προσβάλλοντος, ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς ποτὲ ἐφαντάσθη νὰ συμπεράνῃ ἐντεῦθεν ὅτι καὶ ἡ πολιτεία ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς καθιερώσεως ποινῆς οἰουδήποτε εἶδους ἀκρωτηριασμοῦ τοῦ σώματος τῶν ἀδικούντων.

Οὐδεμίᾳ ἐπὶ τέλους σύγκρισις δύναται νὰ γίνῃ μεταξὺ τοῦ ἐνδόξως ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης θνήσκοντος στρατιώτου, καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς λαιμητόμου ἀποκεφαλιζομένου κακούργου, ὁ μὲν πίπτει ἀπροδοκῆτως θύμα ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτοῦ κινδυνεύουσας ἢ τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς ἐπιδιώκων, ὁ θάνατος αὐτοῦ δὲν εἶναι ἔργον τῆς πολιτείας ὑπὲρ ἧς προκινδυνεύει, τούναντιόν εἶναι γεγονός ἀνεξαρτήτως τῆς θελήσεως αὐτῆς προσλθόν. εἶναι θυσία ἣν αὕτη ἡ ἰδία δικαιοσύνη τῆς στερήσεως αὐτοῦ ὑποφέρει, τούναντιόν ὅμως ὁ θάνατος τοῦ κακούργου εἶναι ἡ συνέπεια ἀποφάσεως αὐτῆς τῆς πολιτείας, ἣν ἐσκεμμένως ἐκτελεῖ, καταστρέφουσα δικαίωμα ἀπαρξίας, ὡς δῶρ ἡμεῖς ῥημα θεῖον καὶ ἀναφαίρετον, ἀποτελοῦν τὴν θεμελιώδη βίαν τῆς ὑπαρξεως αὐτῆς τῆς πολιτείας ¹⁾.

¹⁾ Christiansen Die rechtliche Unmöglichkeit d. Todesstrafe. Halle 1898

Πολλοί, ἐγκαταλιπόντες τὸ πεδίον τῆς συζητήσεως περὶ τῆς νομιμότητος τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἀπεπειράθησαν νὰ εὐρωσιν ἀποχωρῶσαν δικαιολόγησιν ἐν τῇ ἐκφοβίσει ἣν προξενεῖ ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς, καὶ ἐν τῇ προερχομένῃ ἐκ ταύτης πρόληψι τῶν ἀδικημάτων. Πλὴν καὶ τὸ σύστημα τοῦτο τῆς ὑπερασπίσεως αὐτῆς δὲν παρέχει λόγους ἀρκούντως πειστικούς. Ὡόντι ἡ θανατικὴ ποινὴ εἶναι ἡ καταλληλοτέρα πρὸς πρόληψιν πάσης μελλούσης ἀδικίας ὑπὸ τοῦ ἐγκληματίσαντος, ἀλλ' ἡ ἐνέργεια αὐτῆς, ὡς οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ, ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τὸν τελικὸν σκοπὸν, κατὰσφύρουσα καθ' ὅλοκληρίαν τὴν ἀτομικότητα τοῦ προσώπου, καὶ δυναμένη εὐλόγως νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸ φάρμακον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον, ἀντὶ νὰ προφυλάξῃ τὸν ἀσθενῆ τῆς ἐνδεχομένης προσόδου τῆς νόσου, καταστρέφει αὐτὸν, ἀπαλλάττουσα οὕτως ἐντελῶς τὼν ἀλγυδόνων ταύτης. Μετὰ τὴν βελτίωσιν τοῦ συστήματος τῶν φυλακῶν καὶ τὴν διοργάνωσιν αὐτῶν ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ἡθικῆς ἀναπλάσεως τῶν καταδίκων, ἡ πρόληψις τῶν ἀδικημάτων δύναται νὰ κατορθωθῇ ἄνευ τῆς χρήσεως τοῦ ἐσχάτου τούτου μέσου, ὅπερ τότε μόνον ἡλύνατο νὰ δικαιολογηθῇ, ἐὰν δὲν ἦτον ἀληθές ὅτι καὶ ὁ μᾶλλον πεπωρωμένην ἔχων τὴν καρδίαν κακοῦργος, εἶναι ἐπιδεκτικὸς βελτιώσεως, ὡς πλεῖστα ὅσα παραδείγματα ἐκ τῶν ἐκθέσεων τῶν σωφρονιστηρίων μαρτυροῦσι.

Ἐπίσης καὶ ἡ ἰδέα τῆς ἐκφοβίσεως, ἥς ἐνεκεν ἡ χρησιμότης τῆς θανατικῆς ποινῆς ὑπὸ πολλῶν ὑποστηρίζεται, δὲν φαίνεται ἐνυπάρχουσα ἐν τῷ βαθμῷ ἐν ᾧ κοινῶς ὑπατίθεται, ἐὰν συγκρίνη τις τὸν ἀριθμὸν τῶν διὰ θανατικῆς ποινῆς τιμωρηθέντων κακοῦργων, πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς ταύτης διαπραξάντων ἐγκλήματα τιμωρούμενα διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς. Ὁ δὲ λόγος τούτου πρόχειρος. Τὰ ἐγκλήματα ἀνεξαίρετως σχεδὸν πηγάζουσιν ἢ ἐκ πάθους τινος ἢ ἐξ ἰδιοτελείας. Ἐὰν τὸ πάθος ὑπάρχῃ τὸ κινεῖν ἐλαττήριον τῆς πράξεως, συσκιάζον τὸν ὀρίζοντα τοῦ λογικοῦ, δὲν ἐπιτρέπει τῷ αὐτουργῷ νὰ σκεφθῇ ὡρίμως περὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς, ἢ καὶ ἐὰν ἐγερθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ του ἐνδοιασμός τις, ἢ φόβος περὶ τῆς ἐπικειμένης τιμωρίας, τὸ πάθος δύναται τοσοῦτον νὰ ἐπικρατήσῃ πάσης ἄλλης σκέψεως, ὥστε αἰφνιδίως νὰ συμπαρασύρῃ

τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς στυγερώτερης πράξεως, καίτοι προβλέποντα βέβαιον τὸν ὀλεθρον αὐτοῦ. Ὅθεν ἐπὶ τῶν ἐκ πάθους πηγαζόντων ἐγκλημάτων ἡ θανατικὴ ποινὴ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπιδρώσα ἰσχυρῶς διὰ τῆς ἐκροβίσεως. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἐξ ἰδιοτελείας διαπραττομένων ἐγκλημάτων, παρατηρούμεν ὅτι δὲν κέκτεται τοιαύτην τινὰ ἀπολύτως δύναμιν, διότι, ἐκτὸς τοῦ χαρχιτῆρος τοῦ αὐτουργοῦ, ὅστις δύναται νὰ εἶναι τοιοῦτος ὥστε νὰ μὴ ἀποδελιᾷ ἐνώπιον οὐδενὸς κινδύνου ¹⁾, πλείστα ἄλλα συντρέχουσιν αἰτία ἐξαθνεύοντα τὴν δύναμιν τῆς θανατικῆς ποινῆς. Πραεῖποντες τὴν ἐν γένει ἐλπίδα τῆς διαφυγῆς τῆς ποινῆς, ἐφ' ὧν τῶν ποιῶν ἐξ ἴσου ἀντιδρῶσιν, περιοριζόμεθα ἰδίως εἰς τὴν ἐλπίδα τῆς ἀπονομῆς τῆς χάριτος, ἥτις ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις, ἐφόσον ἡ θεωρία περὶ καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς κραταιοῦται, τοσοῦτον ἐπεξετάθη, ὥστε ἐὰν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὰς στατιστικὰς τῶν κυριωτέρων τῆς Εὐρώπης ἐπικρατειῶν παρατηρεῖ ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκτελέσεων τῆς θανατικῆς ποινῆς, καὶ τῶν ἀπονεμηθεισῶν χαρίτων εἰς καταδικασθέντας εἰς θάνατον εἰς ἀντίστροπον ὁλῶς εὐρίσκεται σῶσιν ²⁾.

Ἐκτὸς δὲ τῆς ἐλπίδος ταύτης τῆς χάριτος ὑπάρχει ἐν ταῖς νομοθεσίαις, αἰτινὲς κατὰ τὴν ἐνώπιον τῶν ἐνόρκων δικαστηρίων διαδικασίαν τὴν θέσιν γενικοῦ ἐλαφρυντικοῦ ζητήματος ἐπιτρέπουσι, καὶ ἐτέρα ὑπεκφυγὴ τῆς θανατικῆς ποινῆς εἰς τὸ αὐτὸ φέρουσα ἀποτέλεσμα. Ἐντεῦθεν γίνεται δῆλον ὅτι καὶ αὕτη ἡ θανατικὴ ποινὴ στερεῖται τῆς ἐκροβιστικῆς ἐκείνης ἐντυπώσεως ἣν πολλοὶ παραδέχον.

¹⁾ Παρὶ τούτου ὁμιλῶν ὁ Lepelletier de Saint-Fargeau ἐν τῇ συντακτικῇ τῶν Γάλλων συνέλευσει παρετήρησε λίαν ὀρθῶς ὅτι «Les grands criminels ont toujours de commun avec les plus vertueux des hommes, les héros mêmes, le mépris de la mort.» — Trébutien Droit criminel τομ. 1. σελ. 208.

²⁾ Ὡς τοῦ λ. γ. ἐν Βελγίῳ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1831—1849 ἐκ 438 καταδικασθέντων εἰς θάνατον 410 ἔτυχον χάριτος καὶ 28 μόνον ὑπέστησαν τὴν ποινὴν. Ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὰ ἔτη 1831—7 ἐξ 176 καταδικασθέντων εἰς θάνατον 40 μόνον. Ἐν Αὐστρίᾳ ἐν ἔτει 1856 ἐξ 122, 83. Ἐ. Βαυαρία 1811—1851 ἐκ 203, 65 Ἐ. Ἀνωδέρω 1854—1856 ἐξ 21, 6.

ται ἐνυπάρχουσιν αὐτῇ καὶ συντελοῦσαν πρὸς ἀποτροπὴν τῆς δια-
πράξεως τῶν διὰ ταύτης τιμωρουμένων ἐγκλημάτων.

Ἡ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων χρῆσις τῆς ποινῆς ταύτης, ἐλαχί-
στην δύναται νὰ ἔχῃ ἐπὶ ῥοὴν πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῆς καὶ ἐν τῷ
μέλλοντι. Οὐδέποτε ἐν τῇ ἐπιστήμῃ πεπλανημένη τις θεωρία ἡδυ-
νήθη νὰ ὑποστηρικθῇ προτείνουσα ὑπὲρ ἑαυτῆς τὴν ἐξ ἀμνημονεύ-
των χρόνων παρχγραφὴν. Ὅπως ἡ δουλεία, τὰ βασανιστήρια, οἱ
σωματικοὶ ἀκρωτηριασμοί, καὶ πολλὰ ἄλλα βαρβάρων ἐποχῶν βάρ-
βαρα θεσμοθετήματα δὲν διετηρήθησαν ἐν ταῖς νεωτέραις νομοθε-
σίαις, καὶ τοὶ ἐπὶ πολλοὺς ἰσχύσαντα αἰῶνας, οὕτω βεβαίως καὶ ἡ
θανατικὴ ποινὴ δὲν δύναται νὰ ἀρυσθῇ, ἐν τῷ παρελθόντι μόνον
τὸν λόγον τῆς ὑπάρξεώς της, ἐὰν τὰ προεκτεθέντα ἐπιχειρήματα
θεωρηθῶσιν ἱκανὰ ὅπως κλονίσωσι τοῦλάχιστον τὴν πεποίθησιν ἐκά-
στου περὶ τῆς νομιμότητος καὶ χρησιμότητος αὐτῆς.

Πλὴν ἐκτὸς τῶν εἰρημένων παρατηροῦμεν ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ
στερεῖται τῶν γενικωτέρων ἰδιοτήτων ἐκάστης ποινῆς, ἥτοι δὲν εἶ-
ναι διαιρετὴ, δυναμένη ἐκάστοτε ἐπακριβῶς νὰ προσεπιμετρηθῇ πρὸς
τὴν ἐνοχὴν τοῦ καταδικαζομένου, καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν βαρυτάτων
ἐγκλημάτων ὅλως διάφορον οὖσαν, οὐδὲ μετακλιτὴ, ἐπιτρέπου-
σα τὴν διακοπὴν ἢ τὴν ἐξαφάνισιν τῶν συνεπειῶν αὐτῆς, ἐὰν ποτε
ἤθελεν ἀποδειχθῇ ὅτι ἀδίκως ἐπεβλήθη κατὰ τινος. Ἐὰν ἀναδιφῇ-
σωμεν τὰ δικαστικὰ χρονικὰ πλεῖστα εὐρίσκουμεν παραδείγματα
ἀνεπανορθώτων ἀποπλανήσεων τῆς δικαιοσύνης ἕνεκα τῶν ὁποίων
αἷμα ἀθῶων ἐχρησίμευσεν ὅπως ἀποπλύνῃ τὰς κηλίδας ἄλλοτρίων
ἐγκλημάτων ¹⁾

¹⁾ Οὕτως ἐν ἔτει 1761 τὸ ἐν Τουλούζῃ Παρλαμέντιον κατεδίκασεν εἰς
τὸν διὰ τοῦ τροχοῦ θάνατον μετὰ βασανηστηρίων Γάλλον τινὰ διαμπε-
ρὸν Ἰωάννην Καλῶν κατηγορηθέντα ὅτι ἐφόνευσεν τὸν υἱὸν του, διότι
ἀπέκλινε πρὸς τὸν καθολικισμὸν, μετέπειτα δὲ ἀνεκαλύφθη ὅτι ἦν ἑντελὴς
ἀθῶος τοῦ φόνου τούτου. Τὸ συμβῆναι τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν Voltaire
πρὸς δημοσίευσιν τῆς περιωνύμου αὐτοῦ διατριβῆς Prix de la justice et de
l'humanité. 1778. Τοιοῦτα παραδείγματα ἀναφέρονται καὶ ἐν τοῖς νεωτά-
τοις ἔτι χρόνοις, ἐν ἔτει 1848 ἐν Gironde κατεδικάσθη ὁ Lesnier εἰς θάνα-

Ἡ θανατικὴ ποινὴ δὲν συμβιβάζεται καὶ πρὸς τὸν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ποινῆς περιεχόμενον σκοπὸν τῆς βελτιώσεως, καταστρέφουσα, ἅμα τῇ ἐκτελέσει αὐτῆς, τὸ πρόσωπον ἐφ' οὗ ἐφαρμόζεται. Οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν θανατικὴν ποινὴν ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ ἀποτολμήσαντες τὴν ἐκτέλεσιν ἀδικημάτων διὰ θανατικῆς ποινῆς κολαζομένων εἰσὶν ἀναντιρρήτως ἀνεπίδεκτοι πάσης βελτιώσεως, ὅθεν ἡ πολιτεία δικαιούται, ἀπωθοῦσα αὐτοὺς ἐκ τῶν κόλπων τῆς ὡς ἀχρηστα καὶ ἐπιβλαβῆ μέλη, νὰ παραδώσῃ εἰς τοὺς δημίους. Ἐγκύπτων τις μετὰ προσυχῆς εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ ἀνθρωπίνου χαρακτῆρος πειθεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅσον καὶ ἂν ὑποτελῇ παρεκτραπείς τῆς ὁδοῦ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ δικαίου, διατηρεῖ πάντοτε ἐν ἑαυτῷ τὴν δύναμιν τῆς θελήσεως ὅπως καταπνίξῃ τὰς ἐμφωλευούσας ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ κακίας καὶ ἀσπασθῇ τὴν ἀρετὴν. Ὡς βεβαιούται ἐκ τῶν ἐλθέσεων πολλῶν διευθυντῶν σωφρονιστηρίων, αἵτινες μετ' ἐπιστάσις ἡτοχολήθησαν εἰς τὴν ψυχολογικὴν μελέτην τῶν χαρακτήρων τῶν καταδικῶν, καὶ οἱ τὰ δεινότερα διαπράξαντες ἐγκλήματα εἰσὶν ἐπιδεκτοὶ βελτιώσεως, παρετηρήθη μάλιστα ὅτι οἱ πλείστοι ἐξ αὐτῶν, ὡς προσελθόντες εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς κακίας, μεθ' ὃν δὲν ὑπολείπεται, ἢ ἡ πρὸς τὸ ἀγαθὸν μετάστασις, ταχύτερον τρέπονται εἰς μετάνοιαν, ἢ ἄλλοι ἐπὶ ἐλαφροτέροις καταδικασθέντες ἐγκλήμασιν, οἷον ἕνεκα κλοπῆς, ἀπάτης, πλαστογραφίας κτλ. Ἐάν ἐπομένως ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ εἰς θάνατον καταδικασθεὶς πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς πραγματικῶς μετενόησεν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις, καὶ ἀπεφάσισε νὰ βελτιωθῇ, εἶναι ὅλως ἀνεπιεικὲς νὰ ἀφαιρέσωμεν ἀπ' αὐτοῦ τὴν εὐκαιρίαν τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ἡθικῆς αὐτοῦ ἀναπλάσεως, εἶναι ὅλως ἀδικον ν' ἀπαιτήσωμεν παρ' αὐτοῦ ὅπως διὰ τοῦ ἑματός του ἀποπλύνῃ τὸν ῥύπον τῶν ἀνοσιουργημάτων του, καὶ οὐχὶ διὰ τῶν θερμῶν δακρύων τῆς μετάνοίας. Ἐάν δὲ τοῦναντίον ὁ καταδικασθεὶς ἐμμένῃ ἐν τῇ αὐτῇ τῆς κακίας διαθέ-

τον ἕνεκα φόνου καὶ ἐμπρημοῦ καὶ τοι ἄλλως ὧν, ἐν ἔτει 1855 ὁ Malle ἐν Λονδίνῳ ἕνεκα κλοπῆς μετὰ βίαιπραγιῶν. Ὁ Ziegenmayr καὶ Busse ἐν Ἀννοβέρῳ τῷ 1855 ἕνεκα φόνου καὶ κλοπῆς. Ortolan Droit Pénal σελ. 608. — Mittermaier Todesstrafe, σελ. 109.

σει ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου ἀφαιρούσα πᾶσαν ἐνδεχομένην πιθανότητα βελτιώσεως, παρίσταται εἰς αὐτόν, μὴ ἔχοντα τὴν συνείδησιν τοῦ μεγέθους τοῦ διαπραχθέντος ἐγκλήματος, ὡς ἀδίκημα ὑπὸ τῆς πολιτείας κατ' αὐτοῦ ἐκτελούμενον, ὡς ἀπλοῦς αὐτοῦ φόνος.

Ὁ κορυφαῖος τῶν ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς συγγραψάντων ἐν τοῖς προγενεστέροις χρόνοις εἶναι ὁ Βεκκαρίας (1738—1794), τοῦ ὁποῖου αἱ ἰδέαι μεγίστην ἔσχον ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς συγχρόνου καὶ μεταγενεστέρας νομοθεσίας. Ταύτας ἀσπασθεῖς ὁ φιλόανθρωπος ἡγεμὼν τῆς Τοσκάνης Λεοπόλδος ἐν τῷ δημοσιευθέντι ἐν ἔτει 1786 ποινικῷ κώδικι κατήργησε τὴν θανατικὴν ποινὴν ¹⁾. Τὸ παράδειγμα τοῦ Λεοπόλδου ἐμιμήθη καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰωσήφ Β' τῆς Αὐστρίας, ὅστις ἐπίσης ἐν τῷ ποινικῷ νόμῳ τῆς 2 Ἀπριλίου 1778 κατήργησε τὴν θανατικὴν ποινὴν, εἰσαχθεῖσαν αὐθις ὑπὸ Φραγκίσκου Β' ἐν ἔτει 1796.

Ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ τῆς πρώτης ἐπαναστάσεως πολλάκις ἀνεκινήθη τὸ ζήτημα περὶ τῆς καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς. Ἐν τῇ Ἑθνικῇ συνέλευσει ἐγένετο περὶ τούτου πρότασις ὑπὸ τοῦ Lepelletier de Saint-Fargeau, ἀλλ' ἀπερρίφθη ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας. Τὴν πρότασιν ταύτην ἐπανελάβεν ὁ Condorcet ἐν τῇ συμβατικῇ συνέλευσει (1793) καὶ ἐγένετο μὲν δεκτὴ, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς καταργήσεως τῆς ποινῆς ταύτης ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς δημοσιεύσεως τῆς γενικῆς εἰρήνης. Ὁ ὅρος οὗτος ἐματαίωσε τὴν ἀπόφασιν τῆς συνέλευσεως, διότι διὰ μεταγενεστέρου νόμου τῆς 8 Nivôse ἔτους X ὠρίσθη ὅτι μέχρι νεωτέρας διατάξεως ἡ θανατικὴ ποινὴ θέλει ἐφαρμόζεσθαι ἐν ταῖς διὰ τῶν νόμων προβλεπομέναις περιπτώσεσιν. Ἐν ἔτει 1830 ἀνεφάνη ἐκ νέου τὸ περὶ αὐτῆς ζήτημα καθ' ὃν χρόνον ἐπέκειτο ἡ εἰς δίκην εἰσαγωγή τῶν ὑπουργῶν τοῦ ἐξωσθέντος Καρόλου

¹⁾ Μεταγενεστέρως εἰσέχθη καὶ πάλιν ἡ θανατικὴ ποινὴ, ἀλλὰ τοσαύτη ὑπῆρχεν ἐν τῷ κοινῷ κατ' αὐτῆς πεπολθῆσις ὥστε σπανιώτατα ἐφημέσθη, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1834 ἐντελῶς ἀπεκλείσθη ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς. Ὁ τε ἡ Τοσκάνη συμπεριλήφθη ἐν τῷ Ἰταλικῷ βασιλείῳ ἐξεδόθη ἰδιαιτέρον διάταγμα τῆς 10 Ἰανουαρίου 1860 καταργῆσαν ὀριστικῶς τὴν θανατικὴν ποινὴν.

1^η, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐθνικῇ συνελεύσει τοῦ 1848. Ἄν καὶ ἀπέτυχον ἐν Γαλλίᾳ αἱ ἀλλεπάλληλοι αὐταὶ περὶ καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς ἀπόπειραι, οὐσιωδῶς ὅμως συνετέλεσαν ὅπως περιορισθῶσιν αἱ περιπτώσεις τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς, ἰδίως μάλιστα διὰ τοῦ ἐπὶ Λουδβίκου φιλίππου ἐν ἔτει 1832 δημοσιευθέντος νόμου, δι' οὗ ἐδόθη τὸ δικαίωμα τοῖς ἐνόρκοις τοῦ ἀποφαινεσθαι ἐν τῇ ἐτυμηγορίᾳ αὐτῶν περὶ τῆς ὑπάρξεως ἐλαφρυντικῶν περιστατικῶν. Κύριος σκοπὸς τοῦ νόμου τούτου ὑπῆρξεν ἡ βραθυμὴ καὶ κατ' ὀλίγον, συμφώνως πρὸς τὸ ἐπικρατοῦν πνεῦμα, κατάργησις τῆς ἐφαρμογῆς τῆς θανατικῆς ποινῆς, διότι, ὡς αἱ οἱ ἐνόρκοι ἀποδοκιμάζοντες, τὴν θανατικὴν ποινὴν, ἢ θεωροῦντες αὐτὴν δυσανάλογον πρὸς τὸ διαπραχθὲν ἔγκλημα, παραδέχονται ἐν τῇ ἐτυμηγορίᾳ αὐτῶν τὴν ὑπαρξίν ἐλαφρυντικῶν περιστατικῶν ἐν γένει, ὃ δικαστὴς ὀφείλει νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὴν κατὰ ἓνα βραβεῖον κατωτέρην τῆς ἐν τῷ νόμῳ περιεχομένης. Οὕτω δὲ δύνανται οἱ ἐνόρκοι ν' ἀπαλλάξωσι τὸν ἐνοχόν τῆς καταγνωστέας θανατικῆς ποινῆς. Ὡσαύτως καὶ ἐν Γερμανίᾳ ἐν τῇ ἐν ἔτει 1848 συγκροτηθεῖσῃ ἐν Φραγκφὸρτῃ ἐθνικῇ συνελεύσει ἐψηφίσθη ἡ κατάργησις τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἀλλ' ἡ ἀποτυχία τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἡ ἐπικρατήσασα μετ' αὐτὴν πολιτικὴ ἀντίδρασις, συνετέλεσαν εἰς τὴν ματαίωσιν τῆς παραδοχῆς τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν διαφόρων ἐπικρατειῶν.

Καὶ ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ ἡγέρθη οὐχὶ μικρὰ ἀντίδρασις κατὰ τῆς θανατικῆς ποινῆς ἥτις ἀσημέραι μεγεθυνομένη, ἐν τισὶ μὲν χώραις τὴν ὅλοσχερὴ αὐτῆς κατάργησιν, (Michigan 1846, Rhode Island 1852) ἐν τισὶ δὲ τὴν ἐλάττωσιν τῶν περιπτώσεων τῆς ἐφαρμογῆς ταύτης ἐπὶνεγκεν.

Τοιαύτην τινὰ τάσιν πρὸς περιορισμὸν τῆς θανατικῆς ποινῆς παρατηροῦμεν καὶ ἐν ἀπάσαις ταῖς νεωτέραις νομοθεσίαις τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐπικρατειῶν, οἷον τοῦ Βελγίου, τῶν Κάτω Χωρῶν, τῆς Ἑλβετίας, καὶ τῆς Γερμανίας. Ἐκ ταύτης δύναται τις ἀδιστακτικῶς νὰ εἰκόσῃ ὅτι οὐχὶ ἐν ἀπωτάτῳ μέλλοντι κεῖται ἡ ὁριστικὴ λύσις τοῦ ζητήματος περὶ τῆς ποινῆς ταύτης, ἀφοῦ μάλιστα ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων ἐμφαίνεται, δὲν δύναται πλέον νὰ ἐπικαλεσθῇ

ὕπὲρ αὐτῆς τὴν γενικὴν πεποίθησιν ὅτι καὶ δικαία εἶναι, καὶ ὠφέλιμος ἀποβαίνει, τοῦναντίον ἔντονοι ἐγείρονται κατ' αὐτῆς διαμαρτυρήσεις ἀποδεικνύουσαι ὅτι ἀπώλεσε τοὺς κυριωτέρους τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς λόγους, καὶ ὥς μόνον αὐτῆς ἔτι τίτλον θεωρεῖται φέρουσα τὴν πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἐφαρμογὴν.

Καὶ τοι καθ' ὁλοκληρίαν συμμεριζόμενοι τὴν γνώμην τῶν ἀποστηρίζοντων τὴν κατάργησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς, δὲν δυνάμεθα ὁμῶς ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι τότε μόνον δύναται αὕτη ἄνευ ἀνατροπῆς τῆς ἐννόμου τάξεως νὰ ἐπέλθῃ, ὅταν διὰ τῆς σκοπίμου διαργανώσεως τοῦ τῶν φυλακῶν συστήματος, ἡ πολιτεία οὐ μόνον τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν τοῦ ἀδικήματος ἐπιτυχάνει, ἀλλὰ καὶ κατὰ πάσης ἐνδεχομένης ὑποτροπῆς ἐξασφαλίζεται διὰ τῆς ἠθικῆς τῶν καταδικασθέντων βελτιώσεως. Ὅσάκις ὁμῶς οἱ ὅροι οὗτοι ἐλλείπουσι, τότε βεβαίως ἡ πολιτεία ἀναγκάζεται ἄκουσα νὰ προσφύγῃ εἰς τὸ ἀδικαιολόγητον τοῦτο μέσον, θυσιάζουσα τὸ μέρος πρὸς σωτηρίαν τοῦ ὅλου. Ἀλλ' ἡ πολιτεία αὕτη δύναται δικαίως νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸ κινδυνεῦον νὰ καταποντισθῇ πλοῖάριον, τοῦ ὁποῖου οἱ ἐπιβάται ἀπελπισθέντες ρίπτουσιν εἰς τὰ κύματα τοὺς ἀσθενεστέρους τῶν συνεπιβατῶν πρὸς ἰδίαν σωτηρίαν.

Ὁ ἡμέτερος ποινικὸς ἀπειλεῖ τὴν τοῦ θανάτου ποινὴν εἰς τοὺς ἐνόχους τῶν ἐξῆς ἐγκλημάτων 1) ἐσχάτης προδοσίας, ἄρθρ. 128, 125, 127, 128. 2) ἔργῳ ἐξυθρίσεως τοῦ Βασιλέως ἢ ἀπειλῆς αἰκίας, ἄρθρ. 4 (137) τοῦ περὶ ἐξυθρίσεων καὶ περὶ τύπου νόμου. 3) στάσεως καθ' ἣν διεπράχθη φόνος, ἀναιρέσεις, ἐμπρησμός ἢ ληστεία (ἄρθρ. 175, 177). 4) φόνου (ἄρθρ. 288, 289). 5) ληστείας (ἄρθρ. 364) πειρατείας καὶ ναυταπαύτης. 6) ἐκβιάσεως (ἄρθρ. 368). 7) ἐμπρησμοῦ ἐὰν ἐπῆλθε φόνος (ἄρθρ. 408, 409).

Κατὰ πρῶτον δὲ ἡ Β' ἐν Ἀθήναις Ἐθνοσυνέλευσις κατήργησε τὴν θανατικὴν ποινὴν ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων ὅσας ταῦτα δὲν εἶναι σύνθετα (ἄρθρ. 18 Συντάγμ. 1863).

Β') Ποινὰ περιορίζουσαι τὴν ἐλευθερίαν. — Ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν ἀρχαίων χρόνων ἐντελῶς ἐλλείπουσιν ἡ σπανιώτατα μόνον ἀπαντῶνται ποινὰι περιορίζουσαι τὴν ἐλευθερίαν, καθόσον ἐν μὲν τῇ

νηπιώδει τῶν πολιτειῶν καταστάσει ἥκιστα πρὸς τὸ τοιοῦτον εἶδος τῆς ποινῆς ἡδύνατο νὰ συμβιβασθῇ ἡ ἐπιδικωκομένη ὑπὸ τοῦ παθόντος ἐκδίκησις, ἥτις ὡς ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς ποινῆς ἐν γένει ἐθεωρεῖτο, ὅτε δ' ἐπεκράτησαν οἱ δημοκρατικοὶ θεσμοί, ἡ ἐκούσιος ἐξορία τοῦ ἀδικήσαντος ἐθεωρεῖτο ὡς ἀρκούσα τιμωρία πρὸς ἔκτισιν τῆς ποινῆς τοῦ διαπραχθέντος ἀδικήματος.

Ἐν τῇ ποινικῇ τῶν Ῥωμαίων νομοθεσίᾳ ὁ τῆς ἐλευθερίας περιορισμὸς ἐπεβάλλετο ὡς προφυλακτικὸν μέσον τῆς ἀποδράσεως τῶν κατηγορουμένων καὶ ὑπόπτων, εἰς ἐξαιρετικὰς δὲ τινὰς λίαν εὐαρίθμους περιπτώσεις ὡς αὐτοτελὴς ποινὴ ¹⁾). Παρ' Ἑλλήσιν ἦν ὡσαύτως ἐντελὴς ἄγνωστος ἡ ποινὴ τῆς καθεύξεως τῶν ἀδικούντων. Ἐνίοτε ἐχρησίμευε μόνον ὡς ἐπιβαρυντικὸν μέσον ἄλλης τινος ποινῆς ²⁾), συνήθως δὲ πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἐνόχου του εἰς ἑτέραν τινὰ ποινὴν καταδικασθέντος.

Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν περιορίζουσων τὴν ἐλευθερίαν ποινῶν, ἥτις ἐπεκράτησεν ἰδίως ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς 11^{ης} ἑκατονταετηρίδος, θεωρεῖται καὶ πρὸς τὰς γενικωτέρας ἀρχὰς τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης συναδουσα, καὶ τὸν σκοπὸν τῆς τιμωρήσεως καθόλου ἐπιτυχῶς πραγματοποιοῦσα, διότι αἱ κατὰ τῆς ἐλευθερίας ποιναί, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν δύνανται ἐκάστοτε ἀκριβῶς πρὸς τὴν ἐνοχλὴν τοῦ καταδικασθέντος νὰ προσεπιμετρηθῶσι, ἐπιδεκτικαὶ οὖσαι διαίρεσεως, καὶ πρὸς βελτίωσιν τοῦ καταδικασθέντος νὰ συντελέσωσι καταλλήλως ἐφαρμοζόμεναι. Τέλος ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν δύναται νὰ διακοπῇ ἐν πάσῃ περιπτώσει τὴν ἀνάκλησιν αὐτῶν ὑπαγορευούση, καὶ αἱ συνέπειαι τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἐπανορθωθῶσιν. Ὑπὸ ποικίλας δὲ μορφὰς ἐμφανίζονται ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἐφαρμογῆς καὶ τῆς διαρκείας αὐτῶν.

Ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ διακρίνονται τὰ διὰ βίου δεσμὰ καὶ ἡ

¹⁾ Cicer. in Catilin. IV, 4. Valer. Maxim. VI. 3. — Rein. Crim. Recht. d. Römer σελ. 913. Henke. Criminalrecht tom. I. σελ. 460. — Μελέται περὶ φυλακῶν σελ. 5.

²⁾ Δημοσθ. κατ. Τιμοκρ. § 403, 404.

εἰρκτῇ, ὡς ἀνήκοντα εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐγκληματικῶν ποινῶν, ἢ φυλάκισις ὡς ἐπανορθωτικὴ ποινὴ, καὶ ἡ κράτησις ὡς ἀστυνομικὴ.

Ἡ ποινὴ τῶν διὰ βίου δεσμῶν ἐθεωρήθη ὑπὸ τινῶν ὡς καταργητέα, διότι ἐντελῶς ἀνεπιτηδεῖα εἶναι πρὸς ἠθικοποίησιν τῶν καταδικασθέντων, ἀφαιροῦσα πᾶσαν ἐλπίδα τῆς ἐπανόδου αὐτῶν εἰς τοὺς κόλπους τῆς πολιτείας, καὶ καταστρέφουσα οὕτω τὸ κυριώτερον ἐλατήριον τὸ δυνάμενον νὰ παραγάγῃ τὸ εἰρημένον ἀποτέλεσμα. Ἡ ἔνστασις αὕτη οὐδόλως δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι οὐδέποτε ἀληθῶς ἐκλείπει, καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ καταδικασθέντος εἰς ἰσόβια δεσμὰ, ἡ ἐλπίς ὅτι διὰ τῆς ἠθικῆς τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ μορφώσεως, καὶ τῆς ἀμέμπτου διαγωγῆς του δύναται νὰ τύχῃ τῆς ἀπονομῆς χάριτος δι' ἧς, ἢ ἡ αρχικῶς καταγνωσθεῖσα αὐτῷ ἰσόβιος ποινὴ ἐλαττοῦται, ἢ ἐντελῶς ἀπαλλάσσεται ταύτης. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ἡ ὑπαρξὶς τῆς ποινῆς ταύτης χρησιμεύει οὐσιαστικῶς πρὸς ἀντικατάστασιν τῆς θανατικῆς ποινῆς ἰδίως ἐπὶ τῶν περιπτώσεων ἐκείνων καθ' ἃς ἡ ἰδέα τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν τὰ ἔσχατα διαπραξάντων κακουργήματα δύναται νὰ διαταράξῃ τὴν κοινὴν εἰρήνην, ἔαν μάλιστα τὸ ἀνεπανόρθωτον τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν παρέχῃ βεβαίαν ὑπονοίαν τῆς ὑποτροπῆς εἰς βαρεῖας κολασίμους πράξεις. Ἐκ τῶν λόγων τούτων ὁρμώμεναι αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι καθιέρωσαν ἅπασαι ἀνεξαίρετως τὴν ποινὴν τῶν ἰσοβίων δεσμῶν ¹⁾.

Γ') Αἱ κατὰ τῆς περιουσίας ποιναὶ εἰσὶν ἡ χρηματικὴ ποινὴ ὡς ἐπανορθωτικὴ, ἐπιβαλλομένη εἰς τοὺς ἔνεκα πλημμελήματος καταδικασθέντας, καὶ τὸ πρόστιμον ὡς ἀστυνομικὴ ποινὴ διὰ τοὺς ἐνόχους πταίσματος.

Περὶ τῆς σκοπιμότητος τῶν χρηματικῶν ποινῶν ἐνδοιάζοντες

¹⁾ Chauveau-Hélie. Code Pénal. tom. I. σελ. 94, κ. ἐξ. Ἡ συντακτικὴ τῆς Γαλλίας συνέλευσις, καταργήσας τὸ δικαίωμα τῆς ἀπονομῆς χάριτος εἰς τοὺς καταδικασθέντας, ἠνγκάσθη ν' ἀποκλείσῃ ἀπὸ τοῦ ποινικοῦ Κώδικος τοῦ 1794 τὰς ἰσοβίους ποινάς, αἵτινες μετὰ τὴν ἐκ νέου καθιέρωσιν τοῦ δικαίωματος τῆς χάριτος εἰσέχθησαν ἐν τῷ ποινικῷ Κώδικι τοῦ 1810. Trébutien Droit criminel. tom. A'. σελ. 213.

πολλοὶ συγγραφεῖς τὴν ὁλοσχερῇ αὐτῶν κατάργησιν ὑπεστήριξαν, τὸ μὲν, διότι δι' αὐτῶν οὐ μόνον τὸ πρόσωπον τοῦ ἀδικήσαντος τιμαρεῖται, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ τρίτα πρόσωπα ὅλως τοῦ διαπραχθέντος ἀδικήματος ἀθῶα, ἐὰν μετὰ τοῦ ἀδικήσαντος διατελῶσι στενῶς συνδεδεμένα καὶ ἐκ τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἀποζῶσι, τὸ δὲ, διότι ἀνέσως ἐπιδρῶσιν ἀναλόγως τῆς χρηματικῆς καταστάσεως τοῦ καταδικαζομένου, ὅστις, εἰ μὲν τυγχάνη εὐπορος ὢν οὐδεμίαν προξενεῖ αὐτῷ ἐντύπωσιν ἢ καταγινωσκομένη χρηματικὴ ζημία, εἰ δ' τοῦναντίον πένης μεγίστην αὐτῷ ἐπιφέρει βλάβην. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον προέτεινάν τινες, ὅπως μὴ ἐπιβάλληται ὠρισμένη κατὰ ποσὸν χρηματικὴ ποινὴ, ἀλλ' ὅπως τὸ μέγεθος ταύτης κανονίζεται συμμέτρως πρὸς τὴν περιουσίαν τοῦ καταδικαζομένου, ὀριζομένου μόνον τοῦ ἐκ ταύτης ἀφαιρετέου πολλοστημορίου. Ἀλλ' ὅμως καὶ κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο δὲν ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐπιδιωκόμενη συμμετρία τοῦ ποσοῦ τῆς χρηματικῆς ποινῆς πρὸς τὴν περιουσίαν τοῦ καταδικαζομένου, διότι, ἐκτὸς τῶν ποικίλων δυσχερειῶν, αἵτινες ἐκάστοτε θέλουσιν ἐμφανίζεσθαι περὶ τὴν βεβαίωσιν τῆς πραγματικῆς περιουσίας τῶν πολιτῶν, εἰς μὲν τὸν πένητα ἡ ἀφαίρεσις τοῦ πολλοστημορίου τῆς περιουσίας αὐτοῦ θέλει εἶσθαι ἐλαχίστη καὶ ἀνεπαίσθητος, εἰς τὸν εὐποροῦντα τοῦναντίον σπουδαία, δυναμένη οὐσιωδῶς νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς μελλούσης τύχης αὐτοῦ ¹⁾).

Αἱ τοιαῦται ἐνδεχόμεναι συνέπειαι τῶν χρηματικῶν ποινῶν αἱ πρὸς τὸν προορισμὸν καὶ τὸν τελικὸν τῆς ποινῆς σκοπὸν ἀντικείμεναι εἰσὶν ἀναμφισβήτητοι, ἀλλ' ὅμως δὲν πρέπει νὰ παρίδωμεν ὅτι κυρίως τότε μόνον ἐπέρχονται, ὅσας αἱ καταγινωσκόμεναι χρηματικαὶ ποιναὶ εἰσὶν ὑπερβολικαί, τὴν ἀφαίρεσιν σπουδαίου μέρους τῆς περιουσίας τοῦ καταδικασθέντος συνεπαγόμεναι. Ἐὰν ὅμως αὗται περιορισθῶσιν εἰς ποσὰ μικρὰ, χρησιμεύουσαι πρὸς τιμώρησιν τῶν ἐλαφροτέρων ἐγκληματικῶν πράξεων, λίαν τελεσφόρος δύναται νὰ γίνῃ χοῆσις αὐτῶν, διότι καὶ διαιρέσεως εἰσὶν ἐπιδε-

1) Carmignani Teoria delle leggi III. σελ. 212 Filangeri Scienza della legislazione, III. 32. (τομ. Γ'. σελ. 211). πρὸς καὶ Rossi Traité de Droit pénal Livr. III. ch. XII. σελ. 464.

κτικαί, καὶ ἀνακλήσεως ἐν ἀνάγκῃ καὶ πάντα τὰ λοιπὰ κέκτληται προσόντα τὰ συντελοῦντα πρὸς κατάλληλον αὐτῶν ἐφαρμογήν. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ πάσης ἐνδεχομένης ἀνισότητος, δέον ν' ἀφίηται ὑπὸ τοῦ νομοθέτου ὅσον ἔνεστι εὐρύτερος ὁ κύκλος τῆς διακριτικῆς ἐξουσίας τῶν δικαστῶν, τασσομένου ἐν τῷ νόμῳ ἀνωτάτου καὶ κατωτάτου ὅρου ἐντὸς τοῦ ὁποίου νὰ κανονίζεται ἐκάστοτε τὸ μέγεθος τῆς καταγνωστῆας ποινῆς συμμέτρως πρὸς τὴν περιουσίαν τοῦ καταδικασθέντος. Ἐκ τῶν ἀρχῶν τούτων ὁδηγούμεναι αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι, ὡς καὶ ὁ ἡμέτερος ποινικὸς νόμος, διέταξαν τὰ περὶ τῶν χρηματικῶν ποινῶν καὶ προστίμων περὶ ὧν εἰδικώτερον ἐν τοῖς οἰκειοῖς ἄρθροις γενήσεται λόγος ¹⁾).

Ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς, ὡς καὶ τῶν περιορίζουσῶν τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τῶν χρηματικῶν ποινῶν ὀρίζεται ἐν τοῖς ἐπομένοις ἄρθροις.

** Ἄρθρον 5. ²⁾*

Ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐκτελεῖται διὰ τῆς λαιμητόμου ἢ διὰ τουφεκισμοῦ. Ἡ περιουσία τοῦ εἰς θάνατον καταδικασθέντος, ἅμα δημοσιευθείσης τῆς τελεσιδίκου ἀποφάσεως, ἀνήκει εἰς τοὺς κληρονόμους του· ὁ ἴδιος δὲ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης καθίσταται ἀνίκανος νὰ διαθέσῃ, καὶ πᾶσα πρᾶξις, ἀφορῶσα συμβόλαιόν τι μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ζώντων εἶναι ἄκυρος.

Τὸ σῶμα τοῦ ἐνταφιάζεται ἡσυχῶς καὶ ἄνευ τινὸς πομπῆς διὰ τῆς ἀστυνομίας, εἰμπορεῖ δὲ, κατ' ἐγκρισιν τῆς ἰδίας

¹⁾ Ἄρθρ. 13. 15. 31. — πρῶ. καὶ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 9. 11. 52. 53—55. — Αὐστριακοῦ ἄρθρ. 241. 260. — Βαυαρικοῦ 1813 ἄρθρ. 33—35. — Βαυαρικοῦ 1864 ἄρθρ. 26. 27. Πρωσικοῦ ἄρθρ. 47. 48. — Ἀννοβέρου ἄρθρ. 28. 27. — Βάδεν ἄρθρ. 47. 48. 159—164. — Βελγικοῦ ἄρθρ. 7. 38. 39—41.

²⁾ Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρθρ. 4 τοῦ ἀπὸ 28 Ἰουνίου 1846 νόμου περὶ θανατικῆς ποινῆς, ὅθεν παρατίθεται τὸ κείμενον τούτου.

ἀρχῆς καὶ νὰ παραδοθῇ ζητηθὲν εἰς χεῖρας τῶν συγγενῶν,
διὰ νὰ ἐνταφιασθῇ παρ' αὐτῶν μὲ ἄκραν σιγὴν.»

Ἡ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων ἐπικρατοῦσα ἰδέα ὅτι ἡ ποινὴ κύριον σκοπὸν ἔχει τὴν ἐκφρόσιν τῶν ἀδικούντων καὶ ἀποτροπὴν τῶν ἀδικημάτων, συνετέλεσεν οὐ μόνον εἰς τὴν συχνὴν χρῆσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διὰ ποικίλων καὶ ἀπανθρώπων τρόπων ἐκτέλεσιν ταύτης.

Κατὰ τὴν Ῥωμ. ποινικὴν νομοθεσίαν ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐξετελεῖτο α) διὰ τῆς σταυρώσεως (crux), ἀνθ' ἧς ὁ Κωνσταντῖνος εἰσέλαγε τὸν ἀπαγχονισμόν (furca) καταγινώσκόμενον ἰδίως κατὰ τῶν ληστῶν, πειρατῶν, δολοφόνων, ἐνόχων ἐσχάτης προδοσίας κ.τ.λ. β') διὰ τῆς κατακρημνίσεως ἀπὸ τοῦ Ταρπείου λόφου (praecipitatio de rupe), γ') διὰ τοῦ στραγγαλισμοῦ (laqueus) δ') διὰ τοῦ ἐνταφιασμοῦ τῶν καταδικασθέντων ζώντων, ὅστις ἐφηρμόζετο κατὰ τῶν πατροκτόνων καὶ τῶν Ἑστιάδων παρθένων ε) διὰ τοῦ πυρὸς, ζ') διὰ τοῦ ἀποκεφαλισμοῦ ¹⁾, Τὴν τοιαύτην ποικιλίαν τῶν μέσων τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς ἀπαντῶμεν καὶ ἐν ταῖς νομοθεσίαις τοῦ Μεσαιῶνος ὡς καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ἀμέσως μεταγενεστέρων χρόνων, καθ' οὓς ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐξετελεῖτο ἢ διὰ πυρὸς, ἢ διὰ ἐνταφιασμοῦ τῶν καταδικασθέντων ζώντων, δι' ἀγχόνης, δι' ἀποπνίξεως, διὰ τοῦ τροχοῦ, ἢ διὰ τοῦ διαμελισμοῦ τοῦ σώματος. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς προηγοῦντο διάφορα ἄλλα ἀποτρόπαια βασανιστήρια ²⁾. Τὰ ποικίλα ταῦτα μέσα τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς, ὡς καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν βασανιστηρίων, διατηρηθέντα ἐν χρήσει μέχρι τῶν μέσων τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, παρέσχον ἀφορμὴν εἰς τὰς ἐντόνους διαμαρτυρήσεις ἐκείνων, οἵτινες πρόδρομοι γενόμενοι τοῦ νεο

¹⁾ Rein Criminalr. d. Römer σελ. 913. — Walther Geschichte d. Röm. Rechts tom. II § 783 σελ. 448.

²⁾ Περὶ τῶν διαφόρων μέσων τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς ὁρ. G. W. Böckmer ἐν Archiv d. Criminalrechts tom. IV—VI «über die Wahl der Todesstrafen»

τέρου πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῶν ἐπιστημῶν, διὰ τοῦ πελέκεως τῆς εὐγλωττίας αὐτῶν κατέστρεψαν τὰ τελευταῖα λείψανα τῶν μεσαιωνικῶν παραδόσεων. Ἐκτοτε ἐπεκράτησεν ἡ ἰδέα ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ σκοποῦσα τὴν ἀφαίρεσιν μόνον τῆς ζωῆς τοῦ καταδικασθέντος, δεόν νὰ ἐκτελεῖται διὰ τοῦ μᾶλλον ἀπλουστεροῦ καὶ ταχυτέρου τρόπου, ἄνευ οἰουδήποτε εἰδους βασανιστηρίων προηγουμένων τῆς ἐκτελέσεως.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον κατηργήθη ἐν Γαλλίᾳ διὰ τοῦ ἀπὸ 28 Ἀπριλίου 1832 νόμου ἡ ἐν τῷ ἄρθρ. 13 τοῦ ποινικοῦ Κώδικος τοῦ 1810 ὀριζομένη πρόσθετος ποινὴ κατὰ τῶν πρακτόνων, τῶν εἰς θάνατον καταδικασθέντων, τῆς ἀποκοπῆς τῆς δεξιᾶς αὐτῶν χειρός. Διετηρήθη ὅμως ἡ διάταξις καθ' ἣν οἱ πατροκτόνοι ἀνυπόδητοι φέροντες ὑποκάμισον, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μέλαν κάλυμα ὀδηγοῦνται εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως ὅπου ἐπὶ τῆς λαιμητόμου ἰστάμενοι ἀκροῶνται τῆς ἀναγνώσεως τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως ¹⁾).

Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ὁρμώμενος ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ, ὡς ἡ ἀνωτάτη πασῶν, ὑπ' οὐδεμιᾶς πρέπει νὰ συνοδεύηται ἐπιτάσεως, δὲν ἀπειμιμήθη τὴν ἰδιαίτουσαν ταύτην διάταξιν τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου, ἀλλ' ἀπλῶς ὀρίζει τὴν ἄμεσον ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς τῶν εἰς θάνατον καταδικασθέντων.

Ὡς μέσον τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς ὁ ἡμέτερος νόμος παρεδέχθη τὸν διὰ τῆς λαιμητόμου ἀποκεφαλισμὸν, καὶ τὸν τουφεκισμόν. Ὁ διὰ τῆς λαιμητόμου ἀποκεφαλισμὸς εἶναι ὁ μᾶλλον ἐν χρήσει τὴν σήμερον ἕνεκα τῶν πλεονεκτημάτων ἅτινα παρέχει διὰ τῆς ἀκαριαίας καὶ ὅσον οἶον τε ἀνωδύνου ἀφαιρέσεως τῆς ζωῆς τοῦ καταδικασθέντος. Ἡ λαιμητόμος (Guillotine) εἰσῆχθη ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως συνεπεῖα τῶν παρατηρήσεων τοῦ ἱατροῦ Guillotin περὶ τῆς ἐφαρμογῆς καταλλήλου ὄργάνου πρὸς ἀποκεφαλισμὸν, ²⁾ καὶ ἐχρησίμευσεν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν πολυαριθμῶν θανατι-

1) Cod. pénal. art. 13.

2) Ἡ ἐν χρήσει νῦν λαιμητόμος κατεσκευάσθη κυρίως κατὰ πρῶτον ὑπὸ Γερμανοῦ τινος μηχανικοῦ τοῦνομα Schmit διαμένοντος ἐν Παριείοις

κῶν ἀποφάσεων τὰς ὁποίας αἱ ἐπικρατοῦσαι ἐκάστοτε πολιτικαὶ φατρίαι ἐξέδιδον κατὰ τῶν ἀντιπάλων αὐτῶν. Ἕνεκα τῶν ἀπαισίων ἀναμνήσεων, αἵτινες συνδέονται μετὰ τῆς πρώτης ἐφαρμογῆς τῆς λαϊμητόμου κατὰ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν ἐν πολλαῖς τῶν Γερμανικῶν ἐπικρατειῶν ἀπέφυγον τὴν παραδοχὴν τοῦ ὄργανου τούτου πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς, διατηρήσαντες τὸν διὰ τοῦ ξίφους ἢ διὰ τοῦ πελέκως ἀποκεφαλισμόν, ὡς ἐν Ἀννοβέρῳ (ἄρθρ. 9. Ποιν. Νομ.), ἐν Πρωσσίᾳ, ἐν Βαυαρίᾳ, ἢ τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον ὡς ἐν Αὐστρίᾳ (ἄρθρ. 13 Ποιν. Νομ.).

Ὁ διὰ τοῦ τουφεκισμοῦ θάνατος ἐφαρμόζεται παρ' ἡμῖν ἰδίως ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν (Ποιν. στρατιωτικὸν νόμ. ἄρθρ. 117). Ἄλλοτε ἐχρησίμευσε πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς τοῦ θανάτου ποινῆς καὶ κατὰ κοινῶν κακούργων ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως δημίων.

Τὸ δευτέρον ἐδάφιον τοῦ ἁρθροῦ τούτου, ὁρμώμενον ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ συνεπάγεται καὶ τὸν πολιτικὸν θάνατον τοῦ καταδικασθέντος κατὰ τὸ διάστημα τὸ ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως μέχρι τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς ἐμφιλοχωροῦν, ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτοῦ τὴν περιουσίαν καὶ παραδίδει ταύτην εἰς τοὺς κληρονόμους του. Ἄλλ' ἡ διάταξις αὕτη οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχῃ ἐφαρμογὴν μετὰ τὴν τοῦ πολιτικοῦ θανάτου κατάργησιν, διὰ τοῦ ἀπὸ 31 Ὀκτωβρίου 1862 ψηφίσματος τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως, ἐπικυρωθέντος καὶ διὰ τοῦ ἁρθρ. 18 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1863. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ ψηφίσματος τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως ὁ εἰς θάνατον καταδικασθεὶς διατελεῖ ἀφ' ἧς δημοσιευθῇ ἡ τελεσιδικὸς ἀπόφασις εἰς κατάστασιν νομίμου ἀπαγορεύσεως, ὥστε ἡ ἱκανότης αὐτοῦ πρὸς διάθεσιν τῆς περιουσίας του μεταξὺ ζώντων, ἢ ἕνεκα θανάτου, ἢ πρὸς ἐπιχείρησιν ἄλλων πράξεων, συνισταμένων εἰς

ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιτήρησιν τοῦ ἱατροῦ Ant. Louis γραμματέως τῆς Ἀκαδημίας τῆς χειρουργίας δι' ὃ κατ' ἀρχὰς ἐκλήθη Louise Pelletier. Ἦν δὲ καὶ πρὸ τῆς Γαλλικῆς ἐπανάστασεως γνωστὴ ἐν Ἰταλίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα Mannala. — Berenger de la repression τομ. II σελ. 235. G. W. Bohmer, Archiv. d. Criminalrechts. τομ. VI. 65. «Über die Wahl d. Todesstrafen.»

ἀπαλλοτρίωσιν τῆς περιουσίας αὐτοῦ, κανονίζεται κατὰ τὰς περὶ τῶν ὑπὸ ἀπαγόρευσιν διατελούντων διατάξεις τοῦ ἀστικοῦ νόμου, περὶ ὧν εἰδικώτερον γενήσεται λόγος ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἄρθρ. 25.

Πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς εἵδους ἐνδεχομένων ἀπρεπῶν ἐπιθειξέων κατὰ τὸν ἐνταφιασμόν τοῦ σώματος τῶν ἀποκεφαλισθέντων ὀρίζει τὸ τρίτον ἐδάριον τοῦ προκειμένου ἄρθρου ὅτι ἡ ταφὴ αὐτῶν, εἴτε ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας, εἴτε ὑπὸ τῶν συγγενῶν, πρέπει πάντοτε νὰ γίνηται μὲ ἄκραν σιγὴν ἄνευ τινὸς πομπῆς. Μόνον δὲ τῇ ἐγκρίσει τῆς ἀρχῆς ἐπιτρέπεται ἢ εἰς τοὺς συγγενεῖς παράδοσις τοῦ σώματος, ἐὰν αἰτηθῇ παρ' αὐτῶν ¹).

** Ἀρθρον 6.*

α' Ἐὰν γυνή τις, καταδικασθεῖσα εἰς θάνατον, ὁμολογήσῃ ἐαυτὴν ἔγκυον, καὶ ἡ ὁμολογία αὐτῆς εὔρεθῇ ἀληθῆς, ἡ θανατικὴ ποινὴ τῆς ἐκτελεῖται μετὰ τὸν τόκον.

Τὴν διάταξιν ταύτην, ἣν καὶ ἐν τῷ § 1 τοῦ ἄρθρ. 547 τῆς ποιν. δικονομίας ἀπαντῶμεν ἐπαναλαμβανομένην μεταξύ τῶν λόγων τῆς ἀναβολῆς τῆς ἐκτελέσεως, ὑπηγόρευσεν εἰς τὸν νομοθέτην ἡ ἀνάγκη τῆς προστασίας τοῦ πολυτιμωτέρου τῶν δικαιοματίων τοῦ κυφορουμένου ἐμβρύου, τῆς ζωῆς δηλονότι αὐτοῦ. Ὁμοίαν διάταξιν μνημονεύων ὁ Διόδωρος I. c. 77. ἰσχύουσιν παρ' Αἰγυπτίους καὶ παρ' Ἑλλήσι δίδει ἡμῖν τὴν εὐστοχωτέραν ἐρμηνείαν τοῦ σκοποῦ αὐτῆς καθιστῶσαν περιττὴν πᾶσαν περαιτέρω δικασφῆσιν τοῦ προκειμένου ἄρθρου· α(οὶ τῶν Αἰγυπτίων νόμοι) . . . τῶν δὲ γυναικῶν τῶν καταδικασθεισῶν θανάτῳ τὰς ἐγκύους μὴ θανατοῦσθαι πρὶν ἂν τέκωσι. Καὶ τοῦτο τὸ νόμιμον πολλοὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων

¹) Τὴν διάταξιν ταύτην, ἣν ἐν τισι τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν ἀπαντῶμεν, (βρ. Code Pénal ant. 14. Πρωσ. Ποιν. Νομ. ἄρθρ. 9) περιέχει καὶ ἡ Ῥωμαϊκὴ Νομοθεσία ὅρ. Lex. 1. 3. (De cadaverib. punit.) «Corpora eorum qui capite damnantur, cognatis ipsorum neganda non sunt». Κατὰ τὸν Σαξωνικὸν ποιν. νόμον (ἄρθρ. 40), τὸ σῶμα τοῦ ἀποκεφαλισθέντος παραδίδεται εἰς τὸ ἐγγύτερον ἀνατομικὸν θέατρον, καὶ μὴ ὑπάρχοντος τιοῦτου, ἐνταφιάζεται εἰς ἰδιαιτέρον τι μέρος ἐκτὸς τοῦ κοινοῦ νεκροταφείου.

κατεδέξαντο, ἡγούμενοί παντελῶς ἄδικον εἶναι τὸ μηδὲν ἀδικῆσαν τῷ ἀδικήσαντι τῆς αὐτῆς μετέχειν τιμωρίας, καὶ παρανομήματος ἐνὸς γενομένου παρὰ δυοῖν λαμβάνειν τὸ πρόστιμον». Καὶ ἐν τῷ Ῥωμ. δικαίῳ ἀνευρίσκομεν ὁμοίαν διάταξιν ἰσχύουσαν ¹⁾).

Ἄρθρον 7.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἠκυρώθη διὰ τοῦ ἄρθρ. 4 τοῦ ψηφίσματος τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1862 τῆς Προσωρινῆς Κεβερνήσεως τοῦ καταργήσαντος τὸν πολιτικὸν θάνατον, καὶ ἐφαρμόσαντος καὶ ἐπὶ τῶν εἰς ἰσόβια δεσμὰ καταδικασθέντων τὴν νόμιμον ἀπαγόρευσιν περὶ τῆς γενήσεαι λόγος ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἄρθρ. 25.

Ἄρθρον 8.

«Ἡ διάρκεια τῆς εἰς πρόσκαιρα δεσμὰ ποινῆς δὲν ὑπερβαίνει τὰ εἴκοσιν ἔτη, οὔτε εἶναι βραχυτέρα τῶν δέκα.»

Ἄρθρον 9.

«Οἱ εἰς δεσμὰ καταδικασμένοι δεσμεύονται τοὺς δύο πόδας διὰ μακρᾶς ἀλύσεως, προσηρτημένην ἐχούσης καὶ βαρεῖαν σιδηρᾶν σφαῖραν, καὶ προτρέπονται εἰς ἔργα βαρύντατα ἐντὸς τοῦ δεσμοτηρίου. Οἱ εἰς δεσμὰ διὰ βίου καταδικασμένοι ὑποβάλλονται καὶ εἰς δημόσια ἔργα.»

Ἄρθρον 10.

«Γυναῖκες, ἀνάπηροι ἢ ἀσθενεῖς ἄνθρωποι, καὶ οἱ τὰ ἐξήκοντα ἔτη ὑπερβαίνοντες, οἵτινες κατεδικάσθησαν εἰς δεσμὰ διὰ βίου, ἀπαλλάττονται τῶν δημοσίων ἔργων, καὶ ἐπιφορτίζονται μὲ ἀσχολίας ἀναλόγους τῶν δυνάμεών των ἐντὸς τοῦ τόπου τῆς ποινῆς.»

1) Quintilianus Declam 278. Paulus Sent. I. 12. 5. Lex. 18. (De stat hom. 1. 5.) Lex. 3. (ce poenis 48. 19).

Διὰ τοῦ ἄρθρου 8 ὁ νόμος κανονίζει τὴν διάρκειαν τῶν προσκαίρων δεσμῶν, ἅτινα ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὴν ποινὴν τῶν travaux forcés à temps τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου (art. 19.) καὶ τὴν Kettenstrafe ἢ Zuchthausstrafe τῶν Γερμανικῶν ποιν. νόμων ¹⁾). Καὶ τὸν μὲν ἀνώτατον αὐτῶν ὅρον μέχρις εἰκοσαετίας ἀναβιβάζει, ὡς κατώτατον δ' αὐτῶν ὅρον τὴν δεκαετίαν παραδέχεται. Συγκρίνοντες τὸν κατώτατον τοῦτον ὅρον τῶν προσκαίρων δεσμῶν, κατὰ τὸν ἡμέτερον ποινικὸν νόμον, πρὸς τὸν ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἀναφερομένοις ποιν. νόμοις, παρατηροῦμεν ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης πολὺ αὐστηρότερος ἐδείχθη, διότι ὁ μὲν γαλλικὸς ποιν. νόμος περιορίζει αὐτὸν εἰς πέντε μόνον ἔτη, ὁ δὲ Βαυαρικὸς τοῦ 1861 εἰς τέσσαρα, ὁ δὲ Πρωσσικὸς εἰς δύο μόνον.

Ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 9 ἐμφαίνεται ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης πρὸς τὸ σύστημα τῶν ἀρχαιοτέρων ἀποκλίνων νομοθεσιῶν οὐδεμίαν λαμβάνει μέριμναν περὶ τῆς ἡθικῆς διαμορφώσεως καὶ βελτιώσεως τῶν καταδίκων διαρκούσης τῆς ποινῆς, ἀλλ' ἀπλῶς τὴν ἐνδεχομένην αὐτῶν ἀπόδρασιν θέλων νὰ προλάβῃ, διατάσσει τὴν διὰ μακρᾶς ἀλύσεως, προσηρητημένην ἐχούσης καὶ σιδηρᾶν βαρείαν σφαίραν, δέσμευσιν τῶν ποδῶν τῶν καταδίκων. Ἡ διάταξις αὕτη λείψανον τῶν περὶ ποινῆς θεωριῶν τῶν προγενεστέρων ἐποχῶν, καθ' ἃς ἀτελής ἔτι ὑπῆρχεν ἡ γνώσις τῶν θεμελιωδῶν ὅρων τῆς ποινῆς, ἐξωβελίσθη ἐξ ἀπασῶν τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν ὡς ἥκιστα συντελοῦσα πρὸς ἡθικὴν βελτίωσιν τῶν καταδίκων. Ἄν καὶ ἐν τῷ Βαυαρικῷ νόμῳ τοῦ 1813, τὸν ὁποῖον εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, διακρίνεται ὁ τρόπος τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διὰ βίου δεσμῶν ἀπὸ τῶν προσκαίρων, διότι ἐπὶ μὲν τῶν πρώτων διατάσσεται ἡ δέσμευσις τῶν ποδῶν τοῦ καταδικασθέντος διὰ μακρᾶς ἀλύσεως μετὰ σιδηρᾶς σφαίρας (ἄρθρ. 7), ἐπὶ δὲ τῶν δευτέρων ἡ δέσμευσις τῶν ποδῶν δι' ἐλαφρᾶς μόνον ἀλύσεως (ἄρθρ. 10), ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, συγχύσας τὴν διάκρισιν ταύτην, ἐξωμοίωσεν ἐν τῷ

¹⁾ Ὁρ. Βαυαρ. ποιν. νόμου 1813, ἄρθρ. 13. — 1861 ἄρθρ. 16. Πρωσσικοῦ ἄρθρ. 10, 41).

ἄρθρ. 9 τὸν τρόπον τῆς ἐφαρμογῆς ἀμφοτέρων τῶν εἰρημένων ποινῶν. Ὅλως δὲ ἀόριστος, καὶ ἀνεπίδεκτος πρακτικῆς ἐφαρμογῆς εἶναι ἡ διάταξις καθ' ἣν οἱ εἰς δεσμὰ καταδικασμένοι δέον νὰ προτρέπωνται (angehalten καταναγκάζονται) εἰς βερώτατα ἔργα ἐντὸς τοῦ δεσμοτηρίου.

Δύω εἶδη ἐργασίας τῶν καταδίκων ἐν ταῖς φυλακαῖς δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν, τὴν πρὸς ἀπλὴν αὐτῶν τιμώρησιν ἐπιβαλλομένην, (travail répressif), καὶ τὴν πρὸς ἀπασχόλησιν αὐτῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἡθικῆς βελτιώσεως, καὶ τῆς ἐκμαθήσεως βιοποριστικοῦ τινος ἔργου χρησίμου μετὰ τὴν ἀπότισιν τῆς ποινῆς (travail pénitentiel). Ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἁρθροῦ 9 φαίνεται ὁ ἡμέτερος ποιν. νόμος ἀποκλίνειν πρὸς τὸ πρῶτον εἶδος τῆς ἐργασίας, ὅλως ἀσκόπου καὶ ἀλυσιτελοῦς τοῖς καταδικασθεῖσι μετὰ τὴν ἀπόλυσιν αὐτῶν. Ἀποδοκιμαστέα ἐπίσης εἶναι ἡ εἰς δημόσια ἔργα ἀπασχόλησις τῶν εἰς διὰ βίου δεσμὰ καταδικασθέντων, διότι, ἡ ἐκθεσις τῶν καταδίκων εἰς τὰ βλέμματα τοῦ κοινοῦ, ἀναγκαιῶς ἐπερχομένη κατὰ τὴν εἰς δημόσια ἔργα ἐπασχόλησιν αὐτῶν, ἀφαιρεῖ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον πᾶν αἶσθημα φιλοτιμίας, καὶ ματαιοῖ οὕτω τὴν διὰ τῆς ποινῆς ἡθικὴν βελτίωσιν, ἥτις καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν εἰς δεσμὰ διὰ βίου καταδικασθέντων δὲν πρέπει νὰ παραμελῇται, καθόσον πάντοτε εἶναι ἐνδεχομένη ἡ διὰ τῆς χάριτος ἀπόλυσις αὐτῶν ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου ¹⁾. Τῆς τοιαύτης εἰς δημόσια ἔργα ἐπασχολήσεως ἀπαλλάσσει τὸ ἄρθρ. 10 τὰς γυναῖκας, τοὺς ἀναπήρους ἢ ἀσθενεῖς, καὶ τοὺς ὑπερβάντας τὸ ἐξηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των.

Ἄρθρον 11.

«Κάνει δὲν καταδικάζεται εἰς εἰρκτὴν ἑλαττιον τῶν πέντε ἢ πλέον τῶν δέκα ἐτῶν. Οἱ εἰς ταύτην καταδικασμένοι κατακλείονται εἰς τὸν τόπον τῆς ποινῆς, καὶ ἐν αὐτῷ προτρέπονται εἰς ἐργασίαν».

1) Mittermaier in Feuerbach Lehrbuch § 494. σημ. III.

Εἰς τὴν κλίμακα τῶν περιορίζουσων τὴν ἐλευθερίαν ποινῶν μετὰ τὰ πρόσκαιρα δεσμὰ ἔπεται ἀμέσως ἡ εἰρκτὴ, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν *réclusion* τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου (ἄρθρ. 21), τὴν *Arbeits-hausstrafe* τοῦ Βαυαρικοῦ τοῦ 1813 (ἄρθρ. 13). Ὁ νεώτερος Βαυαρικὸς ποιν. νόμος (1861), ὡς καὶ ὁ Πρωσσικὸς δὲν περιέχουσι τοιαύτην τινὰ ἀνάλογον πρὸς τὴν εἰρκτὴν ποινὴν. Ὁ Γαλλικὸς νόμος (ἄρθρ. 20) ὡς καὶ ὁ Πρωσσικὸς (ἄρθρ. 13) μετὰ τὴν ποινὴν τῶν προσκαιρῶν δεσμῶν καθιεροῦσι τὴν ποινὴν τῆς ἐντὸς φρουρίου κρατήσεως (*détention*), ἥτις ὡς πρὸς τὸ χρονικὸν διάστημα μόνον τῆς διαρκείας αὐτῆς δύναται νὰ θεωρηθῇ παρεπομένη ἀμέσως τῆς προηγούμενης ποινῆς τῶν προσκαιρῶν δεσμῶν, ὡς πρὸς τὸν τρόπον ὅμως τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς εἶναι διάφορος ἐκείνης ¹⁾.

Ἡ ποινὴ τῆς εἰρκτῆς κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον διαφέρει τῆς τῶν προσκαιρῶν δεσμῶν ἐκτὸς τοῦ ἀνωτάτου καὶ κατωτάτου ὅρου αὐτῆς, καὶ ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως, διότι οἱ εἰς ταύτην καταδικασθέντες δὲν φυλάσσονται δέσμιοι, οὐδ' ὑποβάλλονται εἰς βαρύντατα ἔργα, ἀλλ' ἀπλῶς εἰς ἐργασίαν. Ποίου εἶδους ὅμως ἐργασίαν δὲν ὀρίζει ὁ νόμος, ὥστε ἀφίεται ὁ προσδιορισμὸς ταύτης εἰδικώτερον εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν προϊσταμένων τῆς φυλακῆς. Ἐκτὸς τούτου ὁ ἡμέτερος νόμος δὲν περιέχει ὡς ὁ Βαυαρικὸς τοῦ 1813 ἐν ἄρθρ. 15 ἰδιαιτέραν διάταξιν ὀρίζουσαν ὅτι αἱ φυλακαὶ τῶν εἰς εἰρκτὴν καταδικαζομένων πρέπει νὰ ᾧσι κεχωρισμένοι τῶν διὰ τοὺς εἰς ἰσόβια ἢ πρόσκαιρα δεσμὰ προωρισμένων, ἀλλ' ἀορίστως ὅλως διατάσσει ὅτι οἱ εἰς εἰρκτὴν καταδικασθέντες κατακλείονται εἰς τὸν τόπον τῆς ποινῆς. Ὅτι ὅμως τοιαύτην τινὰ διάκρισιν τοῦ τόπου τῆς εἰρκτῆς

¹⁾ Τοιαύτην τινὰ ἐν φρουρίῳ κράτησιν καθιεροῖ καὶ ὁ νεώτερος Βαυαρικὸς ποιν. νόμος ἄρθρ. 12, χρησιμεύει δὲ πρὸς ἀντικατάστασιν τῆς ποινῆς τῶν δεσμῶν, καὶ τῆς φυλακίσεως, ὅταν ὡς ἐκ τῆς κοινωνικῆς θέσεως καὶ τῶν ἔξεων τοῦ καταδικασθέντος, καὶ ὡς ἐκ τῶν ἐλαφρυντικῶν περιστάτικῶν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς συνεπαγομένης τὰς εἰρημνέας ποινὰς πράξεως, ἢ κάθεριξ τοῦ εἰς αὐτὰς καταδικασθέντος μετὰ κοινῶν κακούργων ἐν τοῖς δεσμοτηρίοις ἦθελεν ἀποσῆ πολὺ τοῦ δέοντος αὐστηροτέρα καὶ δυσανάλογος. (Dollmann Commentar ἄρθρ. 19 σελ. 129.)

καὶ ὁ νομοθέτης αὐτὸς ὡς ἀναγκαίαν ἀποδέχεται, ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἐπομένου ἄρθρ. 12 ὅπου ὁ τόπος τῆς εἰρκτῆς διαστελλεται τοῦ δεσμωτηρίου.

** Ἀρθρον 12.*

«Τῆς φυλακίσεως ὁ μὲν ἐλάχιστος ὅρος εἶναι τρεῖς ἡμέραι, ὁ δὲ μέγιστος πέντε ἔτη. Ὁ εἰς ταύτην καταδικασθεὶς φυλάττεται μετ' ἀπλῆν δίαιταν εἰς τόπον διάφορον τῆς εἰρκτῆς ἢ τοῦ δεσμωτηρίου, καὶ προτρέπεται εἰς ἀνάλογον ἐνασχόλησιν, μάλιστα δὲ, ὅσον αἱ περιστάσεις συγχωροῦσιν, εἰς τὰ συνήθη τοῦ ἐπαγγέλματός του ἔργα.»

Ἐκ τῶν περιοριζουσῶν τὴν ἐλευθερίαν ποινῶν ἡ φυλάκισις χρησιμεύει ὡς ἐπανορθωτικῇ ποινῇ ἐπιβαλλομένη εἰς τοὺς ἔνεκα πλημμελήματος καταδικασθέντας.

Ἡ ποινὴ τῆς φυλακίσεως διαφέρει τῆς εἰρκτῆς καὶ τῶν δεσμῶν καὶ ὡς πρὸς τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς διαρκείας, διότι ὁ μὲν κατώτατος ὅρος ταύτης εἶναι *τριῶν ἡμερῶν*¹⁾ ὁ δὲ ἀνώτατος *πέντε ἔτων*, καὶ ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως, διότι ὁ εἰς ταύτην καταδικασθεὶς εἰσάγεται εἰς φυλακὴν διαφέρονσαν τῶν διὰ τοὺς εἰς εἰρκτὴν, ἢ εἰς δεσμὰ καταδικασθέντας προωρισμένων. Ἐκτὸς τούτου οἱ εἰς φυλάκισιν καταδικασθέντες ὑποβάλλονται εἰς ἀπλῆν δίαιταν (Kost=τροφὴν). Ἡ διάταξις αὕτη ὅπως ἔχει ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ ἡμετέρου νόμου ἀποβαίνει δυσεξηγήτος, μὴ χαρακτηριζομένης εἰδικώτερον τῆς διαίτης, ἢ κυριολεκτικῶς τῆς τροφῆς (Kost) τῶν φυλακισμένων. Ἐν τοῖς Βαυαρικοῖς νομοσχεδίοις τοῦ 1822 (ἐξ οὗ κυρίως ἐλήφθη τὸ ἄρθρον τοῦτο) καὶ τοῦ 1827, ὡς καὶ ἐν τῷ ποινικῷ νόμῳ τοῦ 1813 ἡ διάταξις αὕτη περὶ τῆς τροφῆς τῶν φυλακισμένων ἀποτελεῖ ἓνα τῶν διακριτικῶν ὄρων τῆς φυ-

¹⁾ Τὸ γερμανικὸν κείμενον ὀρίζει ὡς κατώτατον ὅρον ὀκτὼ ἡμέρας* πῶς δ' ἐν τῇ μεταφράσει ἐτέθησαν τρεῖς ἡμέραι, ἄζηλον.

λακίσσεως ἀπὸ τῆς εἰρκτῆς καὶ τῶν δεσμῶν, περὶ ὧν ὀρίζεται τὸ πὸ-
σὸν καὶ τὸ εἶδος τῆς ἡμερησίας τροφῆς τῶν φυλακισμένων ¹⁾).

Ἄλλ' ὁ ἡμέτερος νομοθέτης παραλιπὼν τὰς εἰδικὰς ταύτας δια-
τάξεις περὶ τῆς τροφῆς τῶν εἰρκτὴν καὶ δεσμὰ καταδικασθέν-
των, περιωρίσθη μόνον εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς τροφῆς τῶν εἰς
ἀπλὴν φυλάκισιν ὑποβαλλομένων. Τὴν διάταξιν ταύτην τοῦ προκει-
μένου ἄρθρου συμπληροῖ ἐν μέρει τὸ ἄρθρον 556 ποιν. δικονομίας
ὀρίζον ὅτι εἰς τοὺς εἰς ἀπλὴν ἐπὶ πταίσματι ἢ πλημμελήματι φυ-
λάκισιν καταδικασμένους δύναται νὰ δοθῇ καλλιτέρα περίθαλψις
δι' ἰδίας αὐτῶν δαπάνης. Ἡ φυλάκισις τέλος διακρίνεται τῶν δε-
σμῶν καὶ τῆς εἰρκτῆς ὡς ἐκ τοῦ εἵδους τῆς ἐπιβαλλομένης ἐργα-
σίας. Οἱ εἰς ταύτην καταδικασθέντες ὑποχρεοῦνται εἰς ἀνάλογον ἐνα-
σχόλησιν. Τὸ γερμανικὸν κείμενον ποιεῖται χρῆσιν τῆς λέξεως *an-*
gemessener Beschäftigung ἥτις ὁρθότερον μεταφραστέα ἐστὶ διὰ
τῆς λέξεως *κατάλληλον ἐνασχόλησιν*, τούτεστιν οὐχὶ ἀσυμβίβα-
στον πρὸς τὰς ἑξέεις καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ φυλακισμένου. Εἰ δυνα-
τὸν δὲ ἐπιβάλλεται ἡ συνήθης τοῦ ἐπαγγέλματος ἐργασία ²⁾).

Πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 9, 10, 11, 12 τοῦ ποιν. νό-
μου περιεχομένων διατάξεων καὶ συμπλήρωσιν τῶν ὑπαρχόντων κε-
νῶν ἐξεδόθη τῇ 31. δεκεμβρίου 1836 ἰδιαίτερον διάταγμα περὶ
τοῦ τρόπου τῆς κατασκευῆς καὶ τοῦ διοργανισμοῦ σωφρονιστικῆς

¹⁾ Ὁρ. Νομοσχεδίου τοῦ 1822, ἄρθρ. 5 καὶ 7 «Er empfängt täglich warme Speise, und wöchentlich zweimal ein halb Pfund Fleisch.» Νομο-
σχεδίου 1827 ἄρθρ. 6, 7, 11, ἰδίως Βαυαρ. ποιν. νόμου 1813, ἄρθρ. 7,
10, 14, 17, 27.

²⁾ Τὴν διαστολὴν τοῦ εἵδους τῆς ἐργασίας τῶν ἐπὶ πλημμελήματι, καὶ
ἐπὶ κακουργήματι καταδικασθέντων καθιεροῖ καὶ τὸ ἄρθρ. 555 τῆς ποιν.
δικονομίας διατάσσον ὅτι οἱ μὲν ὑποχρεοῦνται εἰς ἐλαφρὰν ἀσχολίαν, οἱ δὲ
εἰς βαρυτέραν. Ἡ ποινὴ τῆς φυλάκισσεως ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν Gefängnisstrafe
τοῦ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1861 ἄρθρ. 17 καὶ τοῦ Πρωσσικοῦ (ἄρθρ.
14), ὡς καὶ πρὸς τὴν ποινὴν τοῦ emprisonnement τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου
ἄρθρ. 40, ἧς ὁ μὲν κατώτατος ὅρος εἶναι ἑξ ἡμερῶν, ὁ δ' ἀνώτατος πέντε
ἔτων ἐκτὸς τῆς ὑποτροπῆς, ἢ τῶν εἰδικῶς ὀρισμένων περιπτώσεων ἐν τῷ
νόμῳ, καθ' ὅς παρτείνεται ὁ ἀνώτατος οὗτος ὅρος.

φυλακῆς, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἔδει ν' ἀποτίωσι τὴν ποινὴν αὐτῶν οἱ εἰς δεσμὰ πρόσκαιρα, οἱ εἰς εἰρκτὴν, καὶ εἰς φυλάκισιν πλέον τοῦ ἐνὸς ἔτους καταδικασθέντες, (ἄρθρ. 2), κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων εἰς ἰδιαιτέρα τμήματα τῆς φυλακῆς ταύτης (ἄρθρ. 3). Διὰ τοῦ αὐτοῦ διατάγματος ἐκκονίσθη ἡ καθημερινὴ δίαιτα τῶν καταδίκων (ἄρθρ. 45—65), ἡ διατροφή καὶ ὁ ἱμκτισμὸς (ἄρθρ. 38—44), ἡ ἐργασία (ἄρθρ. 28—31), ἡ διδασκαλία αὐτῶν (ἄρθρ. 66—68) κτλ. Ἄν καὶ αἱ διατάξεις τοῦ διατάγματος τούτου δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἐπαρκεῖς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῶν ποινῶν τούτων, οὐχ ἥττον ὅμως ἡ ἀκριβὴς ἐφαρμογὴ ἤθελεν ἀποβῆ σπουδαίων ὠφελημάτων πρὸς τὸν σκοπὸν. Δυστυχῶς ὅμως οὐδεμία περὶ τούτου ἐλήφθη πρόνοια μέχρι τοῦδε καὶ τὰ ὑπάρχοντα νῦν δεσμοτήρια, ἐξαιρουμένων τῶν τῆς Ἑπτανήσου, εἰσὶ τὰ ἐλεεινότερα τῆς διαφθορᾶς καὶ ἠθικῆς ἐξαχρειώσεως καταγωγία, ἐν οἷς πᾶσα ἐλπίς τῆς ἠθικῆς τῶν καταδικασθέντων βελτιώσεως ἐξαφανίζεται, καὶ ὁ τελικὸς τῶν κατὰ τῆς ἐλευθερίας ποινῶν σκοπὸς ματαιοῦται.

** Ἀρθρον 15.*

«Ἡ χρηματικὴ ποινὴ δὲν δύναται νὰ ᾖται μικροτέρα τῶν δεκαπέντε, ἀλλ' οὔτε μεγαλητέρα τῶν πεντακοσίων δραχμῶν, ἐκτὸς ἐάν ὁ νόμος διατάττῃ ῥητῶς ἄλλο τι εἰς εἰδικὰς περιπτώσεις».

Ἡ ἑτέρα τῶν ἐπανορθωτικῶν ποινῶν μετὰ τὴν ποινὴν τῆς φυλακίσεως ἦναι ἡ χρηματικὴ ποινή. Ὡς ἀνώτατος ταύτης ὅρος ὀρίζονται αἱ πεντακόσιαι δραχμαί, ἐκτὸς ὅσας ὑπάρχει εἰδικὴ τις διάταξις ἐπιβάλλουσα ἀνώτερον ποσὸν ὡς λ.χ. ἡ τοῦ ἄρθρ. 130 ὅπερ ἀναριθμᾷ ταύτην ἀπὸ 1000 μέχρι 4000 δρ. καὶ ἡ τῶν ἄρθρῶν 190. 226. 230. 244. 246. 407. 432. 434. 438. 466. 485. Ἡ χρηματικὴ ποινὴ ἢ ἐπιβάλλεται μόνη, ὡς ἐν τοῖς ἄρθρ. 246. 432. 449. 459. 466. 477. 479 § 3. 480. 485. 486, ἢ συνδέεται μετὰ τῆς ποινῆς τῆς φυλακίσεως, ὡς ἐν τοῖς ἄρθροις 230. 231. 244. 392. 403. 407. 434. 437. 438. 464, ἢ ἀφίσταται

εἰς τὸν δικαστὴν τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς μεταξύ ταύτης καὶ ἑτέρας ποινῆς ὡς ἐν τοῖς ἄρθροις 362. 429. 448. 468 § 3.

Σκοποῦσα τὴν τιμώρησιν τοῦ ἐνόχου τῆς ἐκτελέσεως κολασίμου τινὸς πράξεως, διαφέρει οὐσιωδῶς, ὡς ἐκ τοῦ τοιούτου προορισμοῦ αὐτῆς, τῶν χρηματικῶν ἀποζημιώσεων, ἃς ὁ παθὼν δύναται νὰ αἰτήσῃ παρὰ τοῦ ἀδικήσαντος. Διὸ ἐπιβάλλεται προσωπικῶς μόνον κατὰ τοῦ ἐνόχου τῆς τιμωρητέας πράξεως καὶ ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς ἀναιρεῖται διὰ τοῦ θανάτου τοῦ καταδικασθέντος, ἐὰν μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς ἀποβιώσεώς του ἡ καταγινώσκουσα ταύτην ἀπόφασις δὲν κατέστη ὁριστικὴ καὶ τελεσιδίκος. Οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδὲν δύνανται νὰ ὑποχρεωθῶσιν εἰς τὴν πληρωμὴν ταύτης. Ἐὰν ὅμως ζῶντος τοῦ καταδικασθέντος κατέστη τελεσιδίκος ἡ ἀπόφασις, ἐπειδὴ ἡ ὀφειλὴ αὐτοῦ πρὸς τὸ δημόσιον δὲν πηγάζει πλέον ἐκ τοῦ ἀδικήματος, ἀλλὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς τελεσιδίκου ἀποφάσεως ἐπιβαρύνει τὴν περιουσίαν αὐτοῦ μετὰ θάνατον, καὶ οἱ κληρονόμοι τῶν δικαιωμάτων του ὀφείλουσι νὰ καταβάλωσιν τὴν διὰ τῆς ἀποφάσεως καταγινώσκομένην χρηματικὴν ποινὴν. Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀπαντῶμεν ῥητῶς καθιερουμένην ἐν τῷ ἄρθρ. 118 Π. Ν. καὶ ἐν τῷ § 1 τοῦ 548 ἄρθρου τῆς ποιν. ἡμῶν δικονομίας.

Ἐὰν πλείονες συμμετέσχον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν κολασίμου τινὸς πράξεως, ἐπειδὴ ἕκαστος τῶν συνενόχων ὀφείλει νὰ ὑποστῇ τὴν προσήκουσαν διὰ τὸ διαπραχθὲν ἀδίκημα ποινὴν, ἐὰν τοῦτο διὰ χρηματικῆς ποινῆς τιμωρεῖται, δὲν καταγινώσκειται καθ' ὅλων μία καὶ μόνη χρηματικὴ ποινὴ, ἐπιμεριζομένη μεταξύ αὐτῶν, ἀλλ' ἐκάστῳ πρέπει νὰ ἐπιβάλληται ἰδίᾳ. Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος παραγινώρῃζον ἐντελῶς τὸν ἀρχικὸν χαρακτῆρα τῆς χρηματικῆς ποινῆς καὶ προσκρούων εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προσωπικότητος τῶν ποινικῶν νόμων, καθιεροῖ ἐν ἄρθρ. 55 τὴν εἰς ἀκέραιον ὑποχρέωσιν τῶν εἰς χρηματικὴν ποινὴν καταδικασθέντων ἕνεκα τῆς αὐτῆς κολασίμου πράξεως. Εὐτυχῶς ὁ ἡμέτερος νόμος παραδεχόμενος, ὡς παρακατιόν θέλομεν ἶδει ἐν ἄρθρ. 30, τὴν ἀλληλέγγυον μεταξύ τῶν συγκαταδικασθέντων ὑποχρέωσιν πρὸς ἀπότισιν τῶν δικα-

ετικῶν ἐξόδων καὶ πολιτικῶν ἀποζημιώσεων, ἀπέφυγε τὸ ἀτόπημα εἰς ὃ περιέπεσεν ὁ Γάλλος νομοθέτης τῆς ἐνδεχομένης ἀπατίσεως ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προσώπου τῆς εἰς ἄλλο πρόσωπον ἐπιβληθείσης χρηματικῆς ποινῆς ἕνεκα τῆς αὐτῆς πράξεως, καὶ τῆς μεταφορᾶς οὕτω τῆς εὐθύνης τοῦ ἀδικήματος ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς ἕτερον πρόσωπον ¹⁾).

Ἄρθρον 14.

Ἡ διάρκεια τῆς κρατήσεως, μὴ ὑπαρχόντων μερικωτέρων νομίμων ὁρισμῶν, δὲν δύναται νὰ ᾔηται βραχυτέρα τῆς μιᾶς ἡμέρας, οὔτε νὰ ὑπερβαίνει τὸν μῆνα.

Ἄρθρον 15.

Τὸ πρόστιμον, ὡσάκις δὲν προσδιορίζει ἄλλο τι ῥητῶς ὁ νόμος περὶ εἰδικῶν περιπτώσεων, οὐδὲ τῆς μιᾶς δραχμῆς εἶναι ἔλαττον, οὐδὲ τὰς ἑκατὸν δραχμὰς δύναται νὰ ὑπερβαίνει.

Ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, αἱ ἀστυνομικαὶ ποιναὶ εἰσὶν ἡ κράτησις καὶ τὸ πρόστιμον καταβαλλόμενον εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ δήμου εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ἐπράχθη τὸ πταῖσμα ²⁾). Ἐν τοῖς προκειμένοις ἄρθροις ὀρίζεται ἡ διάρκεια τῆς κρατήσεως, καὶ τὸ ποσὸν τοῦ προστίμου κατ' ἐλάχιστον καὶ ἀνώτατον ὅρον. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς κρατήσεως καὶ ἐπὶ τοῦ προστίμου ἐν εἰδικαῖς τισὶ περιπτώσεσιν διατάσσει ὁ νόμος ἀνώτερον τινὰ ὅρον τοῦ γενικῶς διὰ τῶν ἄρθρων τούτων κανονισθέντος. Οὕτω λ. χ. ἐν μὲν τοῖς ἄρθρ. 48. 49. 50—52 55. 58. 61. 62. 65. τοῦ περὶ ἐξυθρίσεων ἐν γένει καὶ

¹⁾ Chauveau—Hélie Code pénal, τομ. I. σελ. 195. — Βελγικοῦ Ποιν. νόμου ἄρθρ. 39.

²⁾ Π. Ν. ἄρθρ. 501, ἄρθρ. 5 Δ. περὶ δημοτικῆς ἀστυνομίας. — Ἄρθρ. 25 τοῦ περὶ δήμων νόμου, Ἄρθρ. 24 Δ. περὶ ἀστυνομίας τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας.

περὶ τοῦτου νόμου ὡς καὶ ἐν τοῖς ἄρθροις 532. 552. 562. 564. 567. 570, κτλ. Π. Ν. διατάσσεται πρόστιμον ἀνώτερον τοῦ ἐκατονταδράχμου, ἐν δὲ τοῖς ἄρθροις 519. 521—523. 526—528. 567, 570, κτλ. Π. Ν. ποινὴ χρητήσεως μείζων τοῦ ἐνὸς μηνός. Εἰς τοὺς ἐνόχους πταισμάτων ἡ ἐπιβάλλεται ὑπὸ τοῦ νόμου ἡ ἑτέρα τῶν ποινῶν τούτων ἀπλῶς, ἡ ἀμφοτέραι συνδέονται μετ' ἀλλήλων ὡς λ. χ. ἐν τοῖς ἄρθρ. 48—49. 52—560. 561. 562. 563. 564 κτλ. ἡ ἐναλλακτικῶς ὀρίζονται, ἀφιεμένης τῇ δικαστῇ τῆς ἐκλογῆς τῆς προσφορωτέρας ἐκ τῶν δύο ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν περιστάσεων, ὡς ἐν τοῖς ἄρθρ. 529. 532. 533. 550. 552. 553. 558. κτλ. Τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα ἐν ἄρθρ. 13 περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς χρηματικῆς ποινῆς ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῆς ποινῆς τοῦ πρόστιμου.

Ἄρθρον 16.

«Ἐπὶ τῶν προσκαίρων ποινῶν, αἵτινες περιορίζουν τὴν ἐλευθερίαν, ἡ μὲν ἡμέρα θεωρεῖται ἰσοδύναμος μὲ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, ὁ δὲ μὴν μὲ τριάκοντα ἡμέρας, τὸ δὲ ἔτος λογαριάζεται κατὰ τὸ ἐν χρήσει χρονολόγιον (καλενδᾶριον)».

Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου τούτου ἦν ἀναγκαία πρὸς ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τῆς διαρκείας τῶν προσκαίρως περιοριζουσῶν τὴν ἐλευθερίαν ποινῶν, καὶ χρησιμεύει πρὸς ἐρμηνείαν καὶ ἄπταιστον ἐφαρμογὴν τῶν προηγουμένων ἄρθρ. 8. 11. 12 καὶ 14.

Κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο πρὸς ὑπολογισμὸν τοῦ ἔτους λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τὸ ἐν χρήσει χρονολόγιον. Ἡ ὡς ἐκ τούτου ἐνδεχομένη νὰ προκύψῃ διαφορὰ τῆς προσθήκης μιᾶς ἡμέρας, ἐὰν τὸ ἔτος τύχῃ νὰ ἦναι δίσεκτον ¹⁾, δὲν ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ νομοθέτου τοσοῦτον ἀξία

¹⁾ Ἐὰν λ. χ. ὁ μὲν Α' κατεδικάσθη κατὰ τὸ ἔτος 1867 εἰς ἐνὸς ἔτους φυλάκισιν, θέλει διαμῖνει ἐν τῇ φυλακῇ 365, ἐν ᾧ ἂν ὁ Β' κατὰ τὸ ἔτος 1868 κατεδικάσθη ἐπίσης εἰς ἐνὸς ἔτους φυλάκισιν, θέλει διαμῖνει ἐν τῇ φυλακῇ 366 ἥτοι θέλει ὑποβληθῇ εἰς φυλάκισιν μιᾶς ἡμέρας περιπλέον.

λόγου, ὥστε εἰδικῶς νὰ ὀρίσῃ τὸ ποσὸν τῶν ἀποτελουσῶν τὸ ἔτος ἡμερῶν.

Ἄλλ' ἐπὶ τῶν μηνῶν, οἵτινες κατὰ τὸ χρονολόγιον παραλλάσσουσιν ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν ἡμερῶν αὐτῶν, ἐκκλονίσθη γενικῶς ἡ διάρκεια αὐτῶν εἰς τριάκοντα ἡμέρας, οὕτω δ' ἐκλείπει πᾶσα ἐνδεχομένη διαφορὰ 2—3 ἡμερῶν δυναμένη νὰ προκύψῃ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς.

Ἐκ τῆς διαφορᾶς ταύτης περὶ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἔτους καὶ τοῦ μηνὸς ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ, ἀλλοίαν δύναται νὰ ἔχῃ διάρκεια ἢ αὐτὴ ποινῆ, ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τοῦ προσδιορισμοῦ ταύτης ἐν τῇ ποινικῇ ἀποφάσει, οὕτω λ. χ. ὁ καταδικασθεὶς εἰς 18 μηνὸς φυλάκισιν θέλει διαμείνῃ ἐν τῇ φυλακῇ 540 ἡμέρας, ὁ δὲ καταδικασθεὶς εἰς ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἔτους φυλάκισιν θέλει διαμείνῃ 366 ἢ 366+180=545 ἢ 546 ἡμέρας ἐὰν τύχῃ ἐμβόλιμον ἔτος ἦτοι 67 ἡμέρας πλέον τοῦ πρώτου.

Ἡ διάρκεια τῆς ἡμέρας ὀρίσθῃσα εἰς 24 ὥρας ὑπολογίζεται ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν (de momento in momento) ἦτοι κατὰ μαθηματικὸν ὑπολογισμὸν (computatio naturalis), καὶ οὐχὶ κατὰ πολιτικὸν (computatio civilis) ¹⁾.

Ἄρθρον 17.

σ' Ἐπὶ τῶν προσκαίρων ποινῶν, τῶν περιορίζουσῶν τὴν ἐλευθερίαν, ἡ ἀρχὴ τῆς ποινικῆς διαρκείας προσδιορίζεται 1) ἐὰν ὁ κατάδικος εὐρίσκεται εἰς προσωρινὴν φύλαξιν ἀπ' ἧς ἡμέρας ἡ καταδίκη ἔγινεν ἀμετάκλητος. Μὴ μεταχειρισθέντος ὅμως τοῦ καταδίκου κἀνὲν ἔνδικον μέσον ναντίον τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, κατ' ἐξαίρεσιν τῆς ἡ ποινικῆς διάρκειας ἀρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν δημοσιεύεται ἡ ἀπόφασις, καὶ ἂν τυχὸν ᾔθελε μεταχειρισθῇ κατ' αὐτῆς ὁ ἐπίτροπος τῆς ἐπικρατείας ἔνδικόν τι μέσον, κα

1) Dollmann. Commentar ἀρθρ. 22. σελ. 135.

είονδῆποτε καὶ ἂν ἦναι τὸ ἀποτέλεσμα τούτου. — Τὸ αὐτὸ ἰσχύει ἐπίσης καὶ ὅταν ὁ καταδικασθεὶς εἰς τοιαύτην περιπτώσιν μετεχειρίσθῃ ἔνδικόν τι μέσον, καὶ δι' αὐτοῦ κατάρθωσιν τὴν ἐλάττωσιν τῆς εἰς αὐτὸν καταγνωσθείσης περιοριστικῆς τῆς ἐλευθερίας ποινῆς. — 2) Ἐὰν ὁ καταδικασθεὶς δὲν εὐρίσκεται εἰς προσωρινὴν φύλαξιν, ἀφ' ἧς ἡμέρας οὗτος φυλακισθῇ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ποινῆς.»

Διὰ τῆς διατάξεως τοῦ προηγουμένου ἄρθρου κανονίσας ὁ νομοθέτης τὸν χρόνον τῆς διαρκείας τῶν ποινῶν, συμπληροῖ ἤδη ταύτην ὀρίζων ἀκριβῶς διὰ τοῦ προκειμένου τὸν χρόνον τῆς ἐνάρξεως τῶν καταγνωσθεισῶν ποινῶν.

Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 οὐδεμίαν τοιαύτην διάταξιν περιείχε, ὥστε παρέστη ἡ ἀνάγκη τῆς συμπληρώσεως τοῦ κενοῦ τούτου διὰ τοῦ ἀπὸ 24 Ἰουνίου 1847 βας. διατάγματος, δι' οὗ ὠρίσθη ὅτι ὁ χρόνος τῆς ποινῆς ἄρχεται νὰ μετρηῇται ἐπὶ τῶν ἐγκληματικῶν ποινῶν τῶν περιορίζουσῶν τὴν ἐλευθερίαν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς εἰς τὴν φυλακὴν εἰσόδου τοῦ καταδικασθέντος. Τὴν διάταξιν δὲ ταύτην παρέλαβε καὶ τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1827 ἐν τῷ ἄρθρῳ 17.

Τὸ ἀνεπαρκές τοιαύτης τινὸς γενικῆς διατάξεως συνιδῶν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἀνέπτυξε ταύτην εἰδικώτερον ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ, διακρίνας τὰς ἐξῆς περιπτώσεις.

1) Τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ καταδικασθεὶς εὐρίσκεται προφυλακισμένος, ὅτε, εἰ μὲν δὲν ἐγένετο ὑπ' αὐτοῦ χρῆσις ἐνδίκου τινὸς μέσου, ἢ ἡ γενομένη ἐπέτυχεν, ἡ διάρκεια τῆς ποινῆς λογίζεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς δημοσιεύσεως τῆς ποινικῆς ἀποφάσεως, ὅπερ ἐφαρμόζεται καὶ ὅταν ἡ εἰσαγγελικὴ ἀρχὴ ἐποίησαςτο χρῆσιν ἐνδίκου τινὸς μέσου, καθόσον ἤθελεν εἶσθαι ἄδικον διὰ τῆς τοιαύτης αἰτήσεως τῆς εἰσαγγελικῆς ἀρχῆς νὰ παρατείνηται ὁ χρόνος τῆς φυλακίσεως τοῦ καταδικασθέντος. Εἰ δ' ἐπεκαλέσθῃ ὁ καταδικασθεὶς ἔνδικόν τι μέσον κατὰ τῆς ἀποφάσεως, καὶ ἡ αἴτησις αὐτοῦ ἀπερρίφθῃ, ἡ

διάρκεια τῆς ποινῆς λογίζεται οὐχί πλέον ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς δημοσιεύσεως τῆς ποινικῆς ἀποφάσεως, ἀλλ' ἀφ' ἧς ἡμέρας ἡ ἀπόφασις κατέστη ἀμετάκλητος. Συνδυάζοντες τὴν διάταξιν τοῦ πρώτου τούτου ἐδαφίου τοῦ προκειμένου ἄρθρου πρὸς τὸ ἄρθρ. 405 καὶ 459 Ποιν. δικ. παρατηροῦμεν ὅτι ἡ ἐναρξίς τοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς διαρκείας τῆς ποινῆς δὲν συμπίπτει μετὰ τῆς ἐκτελέσεως τῆς καταγινωσκύσης ταύτης ἀποφάσεως, διότι κατὰ τὰ παρατεθέντα ἄρθρα τῆς ποιν. δικονομίας ἡ ἐκτέλεσις γίνεται τότε μόνον ὅταν ἡ ἀπόφασις καταστῇ ἀμετάκλητος ¹⁾).

2) Τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν δὲν διετέλει ὁ καταδικασθεὶς προφυλακισμένος, ὅτε ὁ χρόνος τῆς ποινῆς λογίζεται ἀρξάμενος ἀφ' ἧς ἡμέρας φυλακισθῇ οὗτος πρὸς ἀπότισιν ταύτης, ὅπερ βεβαιοῦται ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν ἐπιστατῶν τῶν φυλακῶν καὶ τῶν ἀρμοδίων Εἰσαγγελέων τηρουμένων βιβλίων, ἐν οἷς ἀκριβῶς σημειοῦται ἡ χρονολογία τῆς εἰς τὴν φυλακὴν εἰσόδου τῶν καταδικασθέντων. (Ποιν. δικον. ἄρθρ. 546).

Ἐκ τοῦ ἄρθρου τούτου ἐξάγεται ἀναμφισβητήτως ὅτι ἐὰν ὁ καταδικασθεὶς συλληφθῇ εἰς τόπον ἀπέχοντα τῆς φυλακῆς, ἐν ᾗ πρόκειται ν' ἀποτίσῃ τὴν ποινὴν αὐτοῦ, τὸ πρὸς μεταφορὰν αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον τῆς φυλακῆς ἀπαιτούμενον χρονικὸν διάστημα, δὲν ὑπο-

— ¹⁾ Οὕτω λ. χ. ἐάν τις διατελῶν ὡς ὑπόδικος προφυλακισμένος κατεδικάσθῃ δι' ἀποφάσεως τῆς 12 Ἰανουαρίου ε. ε. εἰς φυλάκισιν 2 ἐτῶν καὶ δὲν ἀναιρεσιβάλλῃ τὴν ἀπόρισιν ταύτην, ἡ φυλάκισις θέλει λογίζεσθαι ὡς ἀρξάμενη ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης, ἐν ᾗ ὁ καταδικασθεὶς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὀδηγηθῇ εἰς τὴν φυλακὴν τῶν καταδίκων πρὸ τῆς 18 τοῦ ἰδίου μηνὸς Ἰανουαρίου. Ὡσαύτως ἐάν τις καταδικασθῇ δι' ἀποφάσεως τῶν συνέδρων τῆς 15 Φεβρουαρίου ε. ε. εἰς εἰρκτὴν, καὶ ζητήσῃ τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης διὰ κακὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου, ἐὰν ὁ Ἀρειος Πάγος, δεχθεὶς τὴν αἴτησιν ἀναίρεσεως, ἐπιβάλλῃ τὴν ποινὴν τῆς φυλακίσεως, αὕτη λογίζεται ἀρξάμενη ἀπὸ τῆς 15 Φεβρουαρίου ἡμέρας τῆς δημοσιεύσεως τῆς τῶν συνέδρων ἀποφάσεως, ἐν ᾗ ἡ ἐκτέλεσις ταύτης δὲν δύναται νὰ γίνῃ πρὶν ἢ τῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεως διὰ τοῦ παρ' αὐτῷ Εἰσαγγελέως κοινοποιηθῇ εἰς τὸν ἀρμόδιον Εἰσαγγελέα τῶν Ἐφετῶν, ὅστις φροντίζει περὶ τῆς ἐκτελέσεως ταύτης. Ποιν. δικον. ἄρθρ. 591. καὶ 459.

λογίζεται εἰς τὸν χρόνον τῆς φυλακίσεως, διότι ῥητῶς ἐν τῷ § 2 λέγεται ὅτι ὁ χρόνος τῆς φυλακίσεως ὑπολογίζεται ἀφ' ἧς ἡμέρας φυλακισθῇ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ποινῆς.

Ἐὰν ὁμως μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς φυλακίσεως τοῦ καταδικασθέντος παρασταθῇ ἡ ἀνάγκη τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ εἰς ἑτέραν φυλακὴν, ἢ τῆς μεταφορᾶς εἰς ἀνακριτικὴν τινὰ φυλακὴν ἄλλου τινὸς τόπου, πρὸς ἐνέργειαν ἀνακρίσεων, ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι τὸ παρεμπύπτον τοῦτο χρονικὸν διάστημα ὑπολογίζεται εἰς τὸν χρόνον τῆς φυλακίσεως ¹⁾).

** Ἀρθρον 18.*

« Ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐκτελεῖται εἰς τόπον δημόσιον ὠρισμένον παρὰ τῆς ποινικῆς ἀποφάσεως ».

Διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου συμπληροῦνται τὰ ἐν τῷ ἄρθρ. 5 ὀρισθέντα περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς, διὸ φυσικώτερον ἤθελεν εἶσθαι ἂν ἀμέσως τοῦ ἄρθρου ἐκείνου εἶπετο τὸ προκείμενον, ἢ μετ' ἐκείνου συνεχωνεύετο, ἐν ᾧ ἡ ὑπάρχουσα νῦν ἐν τῷ νόμῳ μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἄρθρων διάστασις, καὶ ἡ παρένθεσις τοσούτων ἄλλων διατάξεων, λίαν ἀκατάλληλος ἀποβαίνει.

Περὶ τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς ἡγέρθη ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις, καὶ ἰδίως μάλιστα ἀφ' οὗτο ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς συνηγορούντων ἐπλεόνασε, σφοδρὰ ἀμφισβήτησις διαιροῦσα καὶ νῦν ἐτι τὰς γνώμας τῶν νομοδιδασκάλων καὶ δημοσιολόγων. Τινὲς ἐξ αὐτῶν, ὀρμώμενοι ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς δεόν νὰ ἐπιδιώκηται καὶ ἡ ἐκφύβισις τῶν πρὸς ἀδικήματα ἐχόντων ῥοπὴν καὶ δι' αὐτῆς ἡ προκατάληψις τῶν κολασίμων πράξεων νὰ ἐπιτυχάνηται, ὑποστηρίζουσι τὴν ἐν δημοσίῳ τινὶ τόπῳ ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἀφιεμένης ἐλευθέρας τῷ κοινῷ τῆς προσελεύσεως, ὅπως ἐκ τοῦ θεά-

1) Dollmann. Commentar ἄρθρ. 23 σελ. 137—138.

ματος ταύτης διδαχῇ ποία ἡ τύχη τῶν εἰς τὰ ἔσχατα τῶν ἀδικημάτων παρεκτραπέντων. Ἄλλοι τούναντίον ἀποκρούουσι τὴν δημοσίαν ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν ἐξῆς κυριωτέρων λόγων· α) ὅτι ἡ ἐκφοβιστικὴ δύναμις τῆς θέας τῆς ἐκτέλεσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς δὲν εἶναι τοιαύτη ὥστε ν' ἀποτρέψῃ τὴν ἐκτέλεσιν πράξεων ἀξιοποίνων διὰ τῆς ποινῆς ταύτης τιμωρῶν, διότι πολλάκις ὀλίγας ὥρας ἢ ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν θανατικῆς τινὸς ποινῆς διεπράχθησαν βαρύνταται κολάσιμοι πράξεις ὑπὸ θεατῶν μάλιστα τῆς ἐκτέλεσεως ταύτης, β') ὅτι τὸ ἀποτρόπαιον θέαμα τῆς καταστροφῆς τῆς ζωῆς τοῦ καταδικασθέντος μᾶλλον δύναται νὰ σκληρύνῃ τὰς καρδίας τῶν παρισταμένων, καὶ νὰ ἐξοικειώσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ὄψιν τοῦ αἵματος, γ') ὅτι ἡ ἐντύπωσις τοῦ παρευρισκομένου κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς κοινῶν εἶναι ἐκάστοτε διάφορος, ἀναλόγως τῆς συμπτώσεως ποικίλων ἀπροσδοκῆτων περιστάσεων, ἐνίοτε δὲ καὶ ὁλως ἀντίθετος πρὸς τὸ διὰ τῆς δημοσιότητος τῆς ἐκτέλεσεως σκοπούμενον ἀποτέλεσμα. Οὕτω λ. χ. πολλάκις παρατηρήθη ὅτι ἀδεξιότης τις τοῦ δημίου περὶ τὴν ἐκτέλεσιν, ἢ θρασεῖα καὶ παράτολμος ἀντίστασις τοῦ καταδικασθέντος, δύνανται τοιαύτην ὑπὲρ τοῦ τιμωρουμένου νὰ διεγείρῃσι συμπάθειαν, ὥστε νὰ θεωρῇται ὡς τὸ ἀπανθρώπως σφαγιασθὲν θῦμα, ἢ καὶ νὰ ἐξάψῃ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τὴν ὀργὴν τοῦ πλήθους, ὥστε νὰ παρεκτραπῇ εἰς διαφόρους ἐκνόμους ἐνεργείας. Ἐκτὸς τούτου ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσι τοσαύτη συνήθως κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν θανατικῶν ποινῶν εἶναι ἡ σύρροή τοῦ φιλοθεάμονος πλήθους, ὥστε ἀδύνατον ὁλως ἀποβαίνει νὰ διατηρηθῇ ἡ προσήκουσα εὐκοσμία καὶ τάξις.

Ἡ συσώρευσις καὶ συνάθρσις τῶν θεατῶν περὶ τὸν τόπον τῆς ἐκτέλεσεως παρέσχε πολλάκις ἀφορμὴν εἰς ποικίλας καταχρήσεις, μαρτυρούσας τὴν παντελῆ ἑλλειψιν τῆς συνειδήσεως τῆς σοβαρότητος τοῦ θεάματος ¹⁾).

Διὰ τοὺς λόγους τούτους προτάθη ἡ ἐν περιφράκτοις τόποις ἐκ-

¹⁾ Béranger de la repression pénale tom. II σελ. 237

τέλεισις τῆς θανατικῆς ποινῆς, κατὰ τὸ ἐν ἔτει 1835 ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ τῆς Ἀμερικῆς εἰσαχθὲν τὸ πρῶτον σύστημα, καθ' ὃ ἐνώπιον ὠρισμένου τινὸς ἀριθμοῦ προσώπων λαμβάνει χώραν ἡ ἐκτέλεισις τῆς θανατικῆς ποινῆς. Τὸ σύστημα τοῦτο ἀπεδέχθησαν καὶ τινες τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων διαφόρων εὐρωπαϊκῶν ἐπικρατειῶν, ὡς λ. χ. ὁ Πρωσικὸς ποιν. νόμος (ἄρθρ. 8), ὁ Βαυαρικὸς τοῦ 1861 (ἄρθρ. 15), ὁ τοῦ μεγάλου Δουκάτου τοῦ Βαδέν, οὗτινος τὸ ἄρθρ. 11 ὅπερ διέτασσε τὴν δημοσίαν ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς ἐτροπολογήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 12 Ἀπριλίου 1856 νόμου.

Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐκτελεῖται ἢ ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς, ἢ ἐν περικλειστώ τινι πλατείᾳ, ἐνώπιον ἐπιτροπῆς ἐκ δικαστικῶν ὑπαλλήλων, καὶ ἐνὸς ὑπαλλήλου τῆς εἰσαγγελικῆς ἀρχῆς. Πρὸς δὲ εἰδοποιεῖται καὶ ὁ δήμαρχος τῆς πόλεως, ὅστις ὀφείλει νὰ ἀποστείλῃ ἐπιτροπὴν ἐξ ὠρισμένου ἀριθμοῦ δημοτικῶν συμβούλων, ἢ ἐν ἀπουσίᾳ αὐτῶν ἐκ τῶν μᾶλλον εὐυπολήπτων δημοτῶν, ὅπως παρευρεθῶσι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Διακράσσης δὲ ταύτης ὁ κώδων τῆς φυλακῆς ἀδιαλείπτως σημαίνων χρησιμεύει ὡς οἰονεὶ εἰδοποιήσις εἰς τὸ κοινὸν τοῦ συμβεβηκότος τούτου.

Τὸ σύστημα τοῦτο καίτοι προλαμβάνον τὰ πλείστα τῶν ἀτοπημάτων, ἅτινα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συμβαίνουν διὰ τῆς ἐκτελέσεως δημοσίᾳ τῆς θανατικῆς ποινῆς, δὲν εἶναι ὅμως καθ' ὅλα ἀνεπίδεκτον ἀντιρρήσεων. Ἰδίως κατακρίνεται ἡ ὑποχρέωσις ἡ ἐπιβαλλομένη εἰς ὠρισμένους πολίτας τοῦ παρίστασθαι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν θεάματος, ὅπερ ἐνδέχεται νὰ ἔχῃ ἐπιβλαβεῖς ἢ τοῦλάχιστον δυσარέστους δι' αὐτοὺς συνεπειάς, ἐν ᾧ οὐδεὶς ὑπὲρ τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης αὐτῶν δύναται νὰ προταθῇ δικαιολογικὸς καταναγκασμός. Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ἀτοπήματος τούτου ὁ Βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1861, θεωρῶν μὴ ὑποχρεωτικὴν, ἀλλὰ προαιρετικὴν, τὴν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἐμφάνισιν τῶν ἀπεσταλμένων ὑπὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς, ὀρίζει ὅτι ἡ ἀπουσία αὐτῶν δὲν λογίζεται ὡς αἰτία ἀναβολῆς τῆς ἐκτελέσεως, ἀλλὰ καὶ ἡ διάταξις αὕτη ἀπαλλάττουσα μέρος μόνον τῶν ἀνωτέρω μνησθέντων προσώπων τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ παρευρίσκεσθαι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ἥμιστα συντελεῖ πρὸς λύσιν τοῦ ζη-

τήματος, διότι οὐδὲν ἄλλο ἀποτέλεσμα ἔχει, ἢ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παρασταθησομένων προσώπων, καὶ τὸν εἰς ἄκρον περιορισμὸν τῆς δημοσιότητος τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς, τὴν ὁποίαν καὶ οἱ τοῦ συστήματος τούτου ὁπαδοὶ θεωροῦσιν ὡς ἀναγκαίαν, περιορίζουσι δὲ μόνον ἐφ' ὅσον συντελεῖ πρὸς ἀποτροπὴν τῶν ἐκ τῆς ἀπολύτου δημοσιότητος προερχομένων ἀτοπημάτων ¹⁾).

Ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Βελγίῳ, ἂν καὶ πολλάκις ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς ἐνθέρμως ὑπεστηρίχθη, δὲν ἐγένετο ὅμως ἀποδεκτὸς μέχρι τοῦδε ἐν τῇ νομοθεσίᾳ ²⁾ τῶν εἰρημένων ἐπικρατειῶν, ἀλλ' ὡς καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ποιν. νόμῳ ἰσχύει ἡ ἀρχὴ τῆς ἐν δημοσίῳ τινι τόπῳ ἐκτελέσεως. Ὁ τόπος δὲ οὗτος ὁρίζεται ἐν τῇ ποινικῇ ἀποφάσει τῇ καταγινωσκούσῃ τὴν τοῦ θανάτου ποινὴν.

Ἐὰν τυχὸν ἐν τῇ ποινικῇ ἀποφάσει παραλειφθῇ νὰ γίνῃ μνηεὶα τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως, ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἐκτέλεσις γίνεται ἐν τῇ πόλει ἐν ᾗ ἐδρεύει τὸ κακουργιοδικεῖον ³⁾. Ὁρθώτερον νομίζομεν νὰ προτιμηθῇ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ τόπος τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος.

Περὶ τῶν ληπτέων μέτρων πρὸς διατήρησιν τῆς τάξεως ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς, περὶ τῶν ὑποχρεουμένων νὰ παρασταθῶσι κατ' αὐτὴν προσώπων, καὶ περὶ τῆς μεταφορᾶς τῶν καταδικῶν ἐνδιαλαμβάνει τὰς δεούτας διατάξεις ὁ ἐν τῇ ἀπὸ 20 Σεπτεμβρίου 1839 ἐγκυκλίῳ τοῦ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ὑπουργείου

¹⁾ Mittermaier ἐν Archiv d. Criminalrechts 1855 σελ. 302.

²⁾ Mittermaier Die Todesstrafe σελ. 463. Ὁρ. Βελγικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 9 Exposé des motifs τοῦ Haus αὐτόθι. Ἐν Γαλλίᾳ πρὸς ἀποφυγὴν μεγάλης συρροῆς ὄχλου κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν φυλάσσεται μυστικὴ ἡ ὀρισθεῖσα ἡμέρα, ἢ δ' ἐκτέλεσις τῆς θανατικῆς ποινῆς γίνεται συνήθως ἐκτὸς τῆς πόλεως περὶ τὸν ὄρθρον. Berenger de la repression τομ. Β' σελ. 244. Τοῦτο περὶπου καὶ παρ' ἡμῖν εἴθισται.

³⁾ Chauveau — Hélie Code Pénal τομ. I. σελ. 234.

πρὸς τοὺς παρ' ἐφέταις εἰσαγγελεῖς, περιεχόμενος κανονισμὸς περὶ ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου ¹⁾).

Ἡ ἐπίσημος βεβαίωσις τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς γίνεται ἐν τῷ πρακτικῷ τῷ συντασσομένῳ ὑπὸ τοῦ συμπαρασταμένου κατ' αὐτὴν γραμματέως. Τὸ πρακτικὸν τοῦτο ἐπισυνάπτεται ἐν τῷ φακέλλῳ τῆς δικογραφίας ²⁾).

Ἄρθρον 19.

«Καμμία καταδίκη δὲν ἐκτελεῖται τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς παρὰ τοῦ νόμου ὠρισμένας ἑορτάς.»

Ὁ λόγος ὅστις ὑπηγόρευσεν εἰς τὸν νομοθέτην τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου τούτου, ἦν ἡρανίσθη ἐκ τοῦ ἄρθρ. 25 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου εἶναι καταφανής. Εἰδικὸς νόμος ὀρίζων τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας δὲν ἐξεδόθη. Ἐν τῇ πολιτικῇ διαδικασίᾳ ὡς ἑορτάσιμοι ἡμέραι, ἐκτὸς τῶν Κυριακῶν, θεωροῦνται αἱ ἐν τοῖς διατάγμασι τῆς 22 Νοεμβρίου 1833 καὶ τῆς 4 Ἀπριλίου 1843, δι' ὧν αἱ ἐργάσιμοι ὥραι ἐν τοῖς γραφεῖσι κανονίζονται, ἦτοι 1) τὸ νέον ἔτος, 2) τῶν Θεοφανείων, 3) τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, 4) ἡ δευτέρα τοῦ Πάσχα καὶ ἡ δευτέρα τῆς Πεντηκοστῆς, 5) τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, 6) τῆς Ἀναλήψεως, 7) τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, 8) τῆς Κοιμήσεως τῆς Παναγίας, 9) τοῦ Ἀγ. Δημητρίου, 10) αἱ δύο ἡμέραι τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, πρὸς δὲ καὶ ἡ ἑβδομάς τῶν παθῶν. Ἐν ἑλλείψει ἐτέρου νόμου κανονίζοντος εἰδικῶς τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας δεῖον νὰ προσφύγωμεν εἰς τὴν ἐξ ἀναλογίας ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τῶν εἰρημένων διαταγμάτων.

Διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου, εἰδικὴν περιέχοντος διάταξιν, τροποποιεῖται ἐν μέρει ἡ γενικωτέρα διάταξις τῶν ἄρθρων 354, 405, καὶ ἰδίως τοῦ ἄρθρου 459 Ποιν. δικ. ὅπερ ὀρίζει ὅτι ἡ ἐκτέλεσις τῶν

¹⁾ Ὁρ. τὴν ἐγκύκλιον ταύτην ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 514. Ποιν. δικ.

²⁾ Ποιν. δικ. ἄρθρ. 515. Ἄρθρ. Δ' τῆς ἀπὸ 20 Σεπτεμβρ. 1839 ἐγκυκλίου τῆς ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης γραμματείας.

ὕπὸ τῶν κακουργιοδικῶν ἐκδοθεισῶν ἀποφάσεων, εἰ μὲν δὲν ἐγένετο αἰτήσις ἀναιρέσεως, ἐνεργεῖται ἀμέσως μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς νομίμου προθεσμίας, εἰ δ' ἐγένετο τοιαύτη ἐντὸς 24 ὥρων μετὰ τὴν κοινοποίησιν τῆς ἀπορρίπτουσας τὴν αἴτησιν ἀποφάσεως, (ὅρ. καὶ ἄρθρ. 501 ποιν. δικ.) καθόσον ἐὰν μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης συμπέσῃ ἐορτάσιμος ἡμέρα ἀναβάλλεται ἡ ἐκτέλεσις διὰ τὴν ἐπιούσαν.

Ἄρθρον 20.

Κυκλικὸν
 20^ο 2^ο 920 «Δήμευσις τινῶν πραγμάτων γίνεται μόνον εἰς τὰς παρὰ τοῦ νόμου ὀριζομένης περιπτώσεις, καὶ εἰς μόνον τὰ παρὰ τοῦ νόμου σημειούμενα ἀντικείμενα.»

Ἡ δήμευσις δύναται νὰ ᾖ γενικὴ ἢ μερικὴ, περιλαμβάνουσα τὴν ἀποστέρησιν ὁλοκλήρου ἢ μέρους τῆς περιουσίας τοῦ καταδικασθέντος, ἢ εἰδική, συνισταμένη εἰς τὴν δήμευσιν μόνον ὠρισμένων τινῶν πραγμάτων (*Confiscatio bonorum universalis sive particularis, ἢ quorundam rerum*) ¹⁾.

Ἡ γενικὴ δήμευσις τῆς περιουσίας ᾖ ἐν ἰσχύϊ ἐν ταῖς ἀρχαιοτέραις νομοθεσίαις. Ἐν τῇ ποινικῇ τῶν Ῥωμαίων νομοθεσίᾳ ἀπαντῶμεν τὴν δήμευσιν τῆς περιουσίας, εἴτε ὡς αὐτοτελῆ ὠρισμένης τινὸς κολασίμου πράξεως ποινὴν, κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους μάλιστα χρόνους ²⁾, εἴτε ὡς ἄμεσον συνέπειαν τῆς καταδίκης εἰς ἄλλην τινὰ ποινὴν, ὅσον τῆς *aquæ et igni interdictio* τῆς καταγι-

1) Feuerbach. Lehrbuch. § 153.

2) Πλουτάρχ. Ῥωμυλ. κ. 22. «Ἐθνε δὲ (ὁ Ῥωμύλος) καὶ νόμους τινας, ὧν σφοδρὸς μὲν ἐστίν, ὁ γυναίκε μὴ διδοὺς ἀπολείπειν ἄνδρα, γυναῖκα δὲ διδοὺς ἐκβάλλειν ἐπὶ φαρμακείᾳ τέκνων, ἢ κλειδῶν ὑποβολῇ, καὶ μοιχευθεῖσαν· εἰ δ' ἄλλως τις ἀποπέμψαιτο, τῆς οὐσίας αὐτοῦ τὸ μὲν τῆς γυναικὸς εἶναι τὸ δὲ τῆς Δημητρος· ἐρὸν δὲ.» Ὅρ. Livii II. 33 III. 55. — Διονυσ. Ἀλικ. VIII. 79 X. 42. — Plin. hist. nat. 34, 4. — Val. Maxim. V. 8. 2.

νωσκομένης κατὰ τῶν ἐνόχων φόνου δυνάμει τῆς Lex Cornelia de sicariis ¹⁾ τῆς deportatio, τῆς relegatio, ἢ πάσης ἄλλης ποινῆς ἐπιβαλλομένης εἰς τοὺς ἐνόχους ἐσχάτης προδοσίας ²⁾).

Ἐπίσης καὶ ἐν ταῖς νομοθεσίαις τοῦ μεσαιῶνος ὡς καὶ τῶν ἀμέσως μεταγενεστέρων χρόνων ἀνευρίσκωμεν καθιερωμένην τὴν δήμευσιν ὀλοκλήρου ἢ μέρους τῆς περιουσίας τοῦ καταδικασθέντος ³⁾).

Κατὰ πρῶτον ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις, ἀφοῦ διεφωτίσθη ἡ δικαιολογικὴ βάσις καὶ ὁ προσρισμός τῆς ποινῆς, ἐγένετο δῆλον ὅτι ἡ δήμευσις τῆς περιουσίας ἀντίκειται ὅλως πρὸς τὰς θεμελιωδεστέρας τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἀρχάς, διότι, γενικὴ μὲν οὖσα, τιμωρεῖ οὐ μόνον τὸν ἐνοχον αὐτὸν τῆς κολασίμου πράξεως, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀθώους αὐτοῦ ἀπογόνους καὶ συγγενεῖς, οὓς ἀποστερεῖ τῶν μέσων τῆς ὑπάρξεως, ἐπὶ μέρους δὲ τῆς περιουσίας ἐπιβαλλομένη, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ τὴν αὐτὴν ἐπὶ πάντων ἐπίτασιν, διαφοροτρόπως ἐνεργούσα κατὰ λόγον τοῦ μεγέθους τῆς περιουσίας τοῦ καταδικασθέντος. Τούτου ἕνεκα κατηργήθη ἡ γενικὴ καὶ μερικὴ δήμευσις τῆς περιουσίας ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν κατ' ἡμᾶς χρόνων, ἡ δὲ περὶ καταργήσεως ταύτης διάταξις τοσοῦτον οὐσιώδης ἐθεωρήθη ὥστε ἀνεγράφη ὡς θεμελιώδης ἀρχὴ τοῦ πολιτικοῦ συντάγματος τῶν νεωτέρων ἐπικρατειῶν ⁴⁾).

¹⁾ Sueton. Caesar. 42.

²⁾ Tacit. Hist. I. 77. Ann. VI. 29. Plin. pan. 42. Dio Cass. 58, 16. Kapil. 10, 11. Rein d. Criminalr. der Römer. σελ. 35, 415, 537 ἐπομ. — Κατὰ τῶν ἐνόχων ἐσχάτης προδοσίας ἡδύνατο μάλιστα καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν νὰ εἰσυχθῇ κατηγορία καὶ νὰ ἐπέλθῃ ἡ δήμευσις τῆς περιουσίας αὐτῶν. Lex. 11 (ad. leg. Jul. majest. 48, 4). Lex. 20 (de accus. 48, 2). Walter Geschichte d. Röm. Rechts. τομ. II § 786, σελ. 453. — Savigny System. τομ. II. σελ. 166.

³⁾ Οὕτω λ. γ. ἡ Καρολίνα ῥητῶς καθιεροῖ ταύτην ἐν ἄρθρ. 218 κατὰ τῶν ἐνόχων ἐσχάτης προδοσίας* (ὅρ. καὶ ἄρθρ. 218 135). — Henke Handbuch d. Criminalr. τομ. I. σελ. 484 ἐπομ.

⁴⁾ Ὅρ. ἄρθρ. 13 Συντάγματος τοῦ 1843. — Ἄρθρ. 48 Συντάγματος τοῦ 1864. — Ἐν Γαλλίᾳ κατηργήθη ἡ δήμευσις διὰ τοῦ ἄρθρ. 66 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1814, ὡς καὶ διὰ τοῦ ἄρθρου 57 τοῦ συντάγμ. τοῦ 1830.

Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὀρμώμενος καὶ ὁ νομοθέτης τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου παρεδέξατο τὴν εἰδικὴν μόνον δήμευσιν καὶ ὄρισεν ῥητῶς τὰ ἀντικείμενα, ἐφ' ὧν συγχωρεῖται, καὶ τὰς περιπτώσεις καθ' αἷς χωρεῖ. Πρὸς μείζονα δὲ ἐγγύησιν ἀνέγραψεν ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ τὸ γενικὸν ἀξίωμα ὅτι ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ νόμῳ ῥητῶς μνημονευομένων περιπτώσεων δὲν συγχωρεῖται νὰ διαταχθῇ ἡ δήμευσις τῆς περιουσίας.

Τὰ ἀντικείμενα ὧν διατάσσεται ἡ δήμευσις περιγράφονται ἐν τοῖς ἄρθροις 216, 243, 260, 264, 268, 400—448, 460, 466, 500, 519, 561, 564, 572, 574, 582, 583.—600, 621, 622, 665, 667, 670.—676.—673, 686, τοῦ Ποιν. Ν. εἰσι δὲ τὰ ὄργανα ἢ τὰ μέσα δι' ὧν ἐξετελέσθη ἡ κολάσιμος πράξις, ἢ τὰ προϊόντα τῆς κολασίμου πράξεως.

Ἡ δήμευσις γίνεται ἐν γένει πρὸς ὄφελος τοῦ δημοσίου, ἀλλὰ κατ' ἐξαιρέσιν τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀπαντῶμεν ἐν τῷ ἡμετέρῳ ποιν. νόμῳ τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρ. 460 καθ' ἣν ὀρίζεται ἡ δήμευσις τοῦ δοθέντος ἢ καθομολογηθέντος δώρου εἰς δημοσίον ὑπάλληλον ἢ ἑνόρκον πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου τῶν πτωχῶν τῆς κατοικίας αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν ἡμέτερον ποινικὸν νόμον δὲν θεωρεῖται ὡς αὐτοτελεῖς ποινὴ, μὴ συμπεριληφθεῖσα τούτου ἕνεκα ἐν τῷ ἄρθρῳ 4 ἔνθα τὰ διάφορα εἶδη τῶν ποινῶν περιγράφονται, ἀλλ' ὡς συνέπεια τῆς εἰς ὠρισμένην ποινὴν καταδίκης κατὰ τὰς ῥητῶς ἐν τῷ νόμῳ ὀρισθείσας περιπτώσεις ¹⁾).

Ὡς ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρ. 83, 346, 399, καὶ 453, τῆς ποινικῆς δικονομίας ἐξάγεται, ἡ δήμευσις, καθ' αἷς ὀρίζεται ὑπὸ

¹⁾ Κατὰ τὸν Γαλλικὸν ποινικὸν νόμον ὡς ἐκ τῆς ἐν τῷ ἄρθρ. 41 διατάξεως: «l'amende et la confiscation soit du corps du délit, quand la propriété appartient au condamné, soit des choses produites par le délit, soit de celles qui ont servi ou qui ont été destinées à le commettre, sont des peines communes aux matières criminelles et correctionnelles», συγκαταριθμεῖται καὶ ἡ δήμευσις μεταξύ τῶν ποινῶν ἐν γένει, ὅρ. Chauveau — Hélie Code pénal tom. Α' σελ. 197.

τοῦ νόμου περιπτώσεις, δὲν ἐφαρμόζεται αὐτοδικαίως, ἀλλὰ δέον νὰ διατάσσεται ἐν τῇ ποινικῇ ἀποφάσει. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ τῆς τελεσιδικίας ταύτης μεταβαίνει ἡ κυριότης τῶν δημευθέντων εἰς τὸ Δημόσιον, ὅπερ δύναται νὰ διεκδικήσῃ ταῦτα παρὰ παντός τρίτου εἰς ὃν μετεβιβάσθησαν ὑπὸ τοῦ καταδικασθέντος. Ἐὰν ὅμως ὁ καταδικασθεὶς πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως ἐφρόντισε νὰ καταστρέψῃ ἢ ν' ἀποκρύψῃ, τὰ περὶ ὧν ἡ δήμευσις ἀντικείμενα, ἅτινα δὲν εἶχον κατασχεθεῖ ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, τὸ Δημόσιον δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ ὑπ' αὐτοῦ τὴν εἰς χρήματα ἀξίαν αὐτῶν, διότι ἡ τοιαύτη ἀπαιτήσις ἤθελε μεταβάλλει τὴν ἀρχικὴν φύσιν τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένης ποινῆς ¹⁾. Ἐὰν ἡ δήμευσις ἀντικείμενον ἔχῃ χρηματικὸν τι ποσὸν, ὡς λ. χ. ἐν ταῖς περιπτώσεσι τῶν ἀρθρ. 216, δι' οὗ διατάσσεται ἡ δήμευσις τῶν εἰς ἀθέμιτον τινὰ ἐταιρίαν ἀνηκόντων χρημάτων, ἢ τοῦ ἀρθρ. 268, ὅτε ὡσαύτως δημεύεται τὸ πρὸς ἀντιμισθίαν εἰς τὸν ψεύδορκον δοθέν ἢ ὑποσχεθὲν χρηματικὸν ποσὸν κτλ. γεννᾶται ἀπὸ τῆς τελεσιδικίας τῆς ἀποφάσεως τὸ πρὸς ἀπαιτήσιν τοῦ δημευθέντος ποσοῦ δικαίωμα τοῦ Δημοσίου, ὅπερ δι' ἀγωγῆς δύναται νὰ ἐνασκήσῃ κατὰ τῆς περιουσίας τοῦ καταδικασθέντος, διότι ἐπὶ χρηματικῶν ποσῶν δὲν ἀπαιτεῖται ἡ δήμευσις τῶν δοθέντων ἢ ὑποσχεθέντων αὐτουσίως ²⁾.

Ἄρθρον 21.

Ὁ διὰ τελεσιδίκου δικαστικῆς ἀποφάσεως εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδικασθεὶς στερεῖται, κατὰ συνέπειαν τῆς καταδίκης ταύτης, 1) πάσης δημοσίας, ἢ ἐκκλησιαστικῆς, ἢ δημοτικῆς ὑπηρεσίας, καὶ θέσεως, ὁμοῦ μὲ ὅλα τὰ ἐξαρτώμενα ἐντεῦθεν δικαίωματα καὶ πλεονεκτήματα· 2) ὅλων τῶν ἀξιομάτων, ἐπιτίμων θέσεων καὶ διακριτικῶν σημείων·

1) Dollmann. Commentar ἀρθρ. 34 σελ. 189 — Chauveau — Hélie Code Pénal. τομ. I. σελ 198.

2) Dollmann. Commentar ἀρθρ. 34 σελ. 190.

3) τῆς τιμῆς τοῦ νὰ ᾔηται μέλος νομαρχικοῦ τινος ἐπαρχιακοῦ, ἢ δημοτικοῦ συμβουλίου, ἢ ἄλλης τινὸς συνελεύσεως, συγκαλουμένης πρὸς τῆς κυβερνήσεως διὰ πολιτικὰς ὑποθέσεις, καὶ τοῦ νὰ διορίζεται ὀρκωτὸς κριτῆς· 4) τῆς ἱκανότητος τοῦ νὰ γίνῃ μέτοχος τοιούτων ἀρχῶν, ὑπηρεσιῶν, πλεονεκτημάτων καὶ τιμῶν».

Ἄρθρον 22.

οἱ / *Κυβερνήτης*
 γ. Α' αἰ *στ* τικὴν ποινὴν καταδίκην ἔνεκα κλοπῆς, ὑπεξαίρεσεως, ἀπάτης, παραποιήσεως (γρ. πλαστογραφίας), ψευδοῦς διὰ χειραψίας ὑποσχέσεως ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, ψευδορκίας (γρ. ἐπιρκίας), ψευδοῦς καταμηνύσεως ἢ συκοφαντίας, καὶ τέλος ἔνεκα πλημμελημάτων ἀφορώντων τὰ νομίσματα, ἢ προσβαλλόντων τὰ ἥθη».

Μεταξὺ τῶν παρεπομένων ποινῶν συγκαταριθμεῖ ὁ ἡμέτερος ποιν. νόμος τὴν στέρησιν διαφόρων πολιτικῶν καὶ ἀστικῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων, ἧτις ἀνάγεται εἰς τὴν τάξιν τῶν κατὰ τῆς τιμῆς ποινῶν. Ἐν ταῖς προγενεστέραις νομοθεσίαις συνηθέστερον ἢ τὴν σήμερον ἐγένετο χρῆσις τῶν τοιούτων κατὰ τῆς τιμῆς ποινῶν, ὧν τὰ καθ' ἕκαστα ἤδη συλλήβδην ἐξεταζόμενα δύνανται νὰ διακριθῶσιν εἰς δύο γενικωτέρας κατηγορίας, 1) εἰς ὀνειδιστικὰς ποινὰς οἷος ἦν ὁ καυτηριασμός, ἢ ἐκθεσις τοῦ καταδικασθέντος κτλ. 2) εἰς στερητικὰς διαφόρων τιμητικῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων.

Ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ ὑπῆρχεν ἐν ἰσχύϊ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων ἤδη χρόνων ἡ *infamia* παραπλησία τῆς *capitis deminutio media* συνεπαγομένη τὴν στέρησιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων (*honores, suffragium*) τοῦ καταδικασθέντος ἐν τιμῇ δημοσίῳ δικαστηρίῳ (*in publico iudicio*), ἢ ἔνεκά τινος ἐκ τῶν ἰδιωτι-

κῶν ἐγκλημάτων, περὶ ὧν ῥητὴ ὑπῆρχε διάταξις ὅτι συνεπάγονται τὴν ἀτιμίαν, τοιαῦτα δὲ ἦσαν ἡ κλοπὴ, ἡ ληστεία, ἡ ἐξυβρισὶς καὶ ἡ ἀπάτη ¹⁾. Ἡ διὰ *crimina extraordinaria* καταδίκη συνεπήγχετο ἐξαιρετικῶς μόνον τὴν ἀτίμωσιν.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν μνησθεισῶν ἐγκληματικῶν πράξεων ἐπῆρχετο ἡ *infamia* καὶ ἔνεκα τῆς καταδίκης ἐν πολιτικαῖς δίκαις συνεπέφθωρισμένων τινῶν ἀγωγῶν, ἤγουν τῆς *pro socio, tutelae, depositi mandati*, ἡ ἔνεκα πράξεων προσβαλλουσῶν τὴν πρὸς ἄλληλα ἔννομον σχέσιν τῶν δύο φύλων, ὡς τοιαῦται δὲ μνημονεύονται ἡ παρὰ βίασις τοῦ πενήθιμου ἔτους ²⁾ ἡ διγαμία, ἡ σύγχρονος μνηστεία, ἡ πορνεία κτλ. Τέλος ὡς ἄτιμοι (*infames*) ἐχαρakterίζοντο οἱ ῥετερχόμενοι ὠρισμένα τινὰ ἐπιτηδεύματα, οἷοι οἱ δημόσιοι ὑποκριταί, οἱ θηριομάχοι κτλ. ³⁾.

Καὶ ἐν τῷ κανονικῷ δικαίῳ, ὡς καὶ ἐν ταῖς νομοθεσίαις τοῦ μεσαιῶνος καὶ τῶν ἀμέσως μεταγενεστέρων χρόνων ἀπαντῶμεν καθιερωμένας διαφόρους ἀτιμωτικὰς ποινάς, αἵτινες ἢ μόναι ἐπεβάλλοντο κατὰ τοῦ καταδικασθέντος, ἢ συνεδέοντο μετ' ἄλλων ποινῶν ⁴⁾. Ὅλως ἄσκοπος ἀποβαίνει ἡ ἀπαριθμησις καὶ εἰδικὴ περι-

1) Lex. 1. pr. 6 § 2, 7 (De his, qui not. 3, 2). Lex. 2 pr. (de obsequiis 37, 15) Lex. 7 § 4 (de public. jud. 48, 4) Lex. 92 (de furt. 47, 2) Lex. 15 de injur. 47, 10) Lex. 20 Cod. (ex qu. caus. inf. 2, 12).

2) Lex 11 § 3 (de his qui not inf 3, 2) Lex. 15 Cod. (ex quib. caus. 3, 12) Lex. 1, 2 Cod. (de sec. nupt. 5, 9). Lex. 4 Cod. (ad. SC. Tert. 6, 56).

3) Savigny System. Τόμ. II σελ. 173.

4) Ἐκτὸς τοῦ καυτηριασμοῦ καὶ τῆς ἐκθέσεως, ἦσαν ἐν χρῆσει διάφορα ἄλλα εἴδη ὀνειδιστικῶν ποινῶν, οἷον ὁ ἀτιμωτικὸς ἐνταφιασμός, ἡ ἀποκοπὴ τῆς κόμης, ἡ ἐκπόμπησις (ὅρ. Geib. Strafrecht τομ. I. σελ. 193 καὶ 239 ὡς καὶ ἡ πολιτικὴ καθαιρέσις κατὰ τὸν Γαλλικὸν ποιν. νόμον τοῦ 1791 ἀρθ. 31. «Le coupable qui aura été condamné à la peine de la dégradation civique sera conduit au milieu de la place publique ou siège le tribunal qui l'aurajugé. Le greffier du tribunal lui adressera ces mots a haute voix «Votre pays vous a trouvé coupable d'une action infame; la loi et le tribunal vous dégradent de la qualité du citoyen français. Le condamné sera ensuite mis au carcan au milieu de la place publique; il y restera pendant

γραφῇ τῶν τοιούτων ποινῶν, αἵτινες διεγράφησαν καθ' ὁλοκληρίαν ἐκ τῶν νεωτέρων ποιν. νομοθεσιῶν, ὡς ἥκιστα τοὺς διαφόρους τῆς ποινῆς σκοποὺς πραγματοποιοῦσαι, διότι οὔτε πρὸς ἠθικὴν βελτίωσιν τοῦ καταδικασθέντος εἰσι πρόσφοροι, οὔτε πρὸς παραδειγματισμὸν καὶ ἐκφόβισιν τῶν ἄλλων, οὔτε πρὸς παρεμπόδισιν τοῦ ἀδικήσαντος ἀπὸ τῆς κατ' ἐπανάληψιν ἐκτελέσεως τῆς αὐτῆς ἢ παρομοίας κολασίμου πράξεως. Ἡ δ' ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τοῦ τιμωρουμένου εἶναι ἐκάστοτε διάφορος ἀναλόγως τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ ἀναπτύξεως, σφοδρὰ μὲν καὶ δυσφόρητος ἐὰν οὗτος τυγχάνῃ ὢν φιλότιμος, ἀσθενὴς δὲ καὶ ἀνεπαρκὴς ἐὰν ᾖ ἀγροίκος καὶ ἄμοιρος ἠθικῆς ἀναπτύξεως. Διὰ τοὺς λόγους τούτους αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι παρεδέχθησαν τὸ δεύτερον μόνον εἶδος τῶν κατὰ τῆς τιμῆς ποινῶν, τούτεστι τὰς στερητικὰς διαφορῶν τιμητικῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων, ἐπιβαλλομένας εἰς τοὺς κηρυχθέντας ἐνόχους κολασίμου τινὸς πράξεως τιμωρουμένης δι' ἐγκληματικῆς ἢ καὶ ἐνίοτε δι' ἐπαγορθωτικῆς ποινῆς.

Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀποδεχόμενος καὶ ὁ ἡμέτερος ποιν. νόμος ὁρίζει ὅτι ὁ εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν τελεσιδικῶς καταδικασθεὶς στερεῖται συνεπειᾶ τῆς καταδικαστικῆς ταύτης ἀποφάσεως.

1) Πάσης δημοσίας ἢ ἐκκλησιαστικῆς ἢ δημοτικῆς ὑπηρεσίας καὶ θέσεως ὁμοῦ μὲ ὅλα τὰ ἐξαρτώμενα ἐντεῦθεν δικαιώματα καὶ πλεονεκτήματα. Τοιαῦτα δὲ εἰσὶ τὸ δικαίωμα τῆς μισθοληψίας ὡς καὶ τὸ δικαίωμα τῆς συντάξεως τὸ ὅποιν ἀποβάλλεται συνεπειᾶ τοιαύτης καταδίκης ¹⁾). Μόνον δὲ ἐὰν εἰς τὸν καταδικασθέντα δοθῇ χάρις καὶ ἀποκατασταθῇ νομίμως δύναται ν' ἀναλάβῃ αὐτὸ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀποκαταστάσεως καὶ ἐφεξῆς.

2) Ὁλῶν τῶν ἀξιοματῶν, ἐπιτίμων θέσεων καὶ διακριτικῶν σημείων.

deux heures exposé aux regards du peuple. Sur un écriteau seront tracés en gros caractères ses noms, son domicile, sa profession le crime qu' il a commis et le jugement rendu contre lui». Trébutien Droit crim. tome I. sel. 230.

¹⁾ Ὁρ. ἄρθρ. 15 τοῦ ἀπὸ 3 Αὐγούστου 1861 νόμου περὶ συντάξεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων.

Ἐκ τῆς ἀντιπαράθεσως τοῦ § 2 πρὸς τὸν § 1 τοῦ ἀρθρου τούτου παρατηροῦμεν ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης διακρίνει ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ θέσεις, καὶ ὡς τοιαῦται λογίζονται ἔσσι δυνάμει τῶν ὀργανικῶν νόμων τοῦ κράτους ὀρίζονται, καὶ σκοποῦσι τὴν ἐκπλήρωσιν ὀρισμένων λειτουργικῶν ἐν τῷ διοικητικῷ ἐν γένει ὀργανισμῷ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς ἐπιτέλους θέσεις, ὧν οἱ κάτοχοι δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀμέσως ἐνεργὰ πρόσωπα ἐν τῇ διοικήσει ¹⁾).

Κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς ἀμφοτέρας ταύτας τὰς κατηγορίας ἀναφέρονται τὰ ἀξιώματα (Würde κατὰ τὸ γερμανικὸν κείμενον) ἅτινα οὔτε τὴν ἐκπλήρωσιν ὀρισμένης τιнос ὑπηρεσίας δηλοῦσιν, οὔτε τὴν ἐπὶ τιμῇ μόνον κατοχὴν τοῦ τίτλου ὀρισμένης θέσεως προϋποθέτουσιν. Ὡς ἀξιώματα ἐπομένως δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὰς ἰδιαιτέρας τιμητικὰς προσωνυμίας τὰς ἀποδοθεῖσας εἰς πρόσωπόν τι εἴτε ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ εὐδοκιμήσαν, εἴτε ἄλλως πως διακριθέν ²⁾).

Διακριτικὰ σημεῖα εἰσὶ τὰ ἐγγώρια παράσημα ³⁾, ὡς καὶ τὰ

¹⁾ Τοιαῦται εἰσὶ λ. χ. αἱ εἰς ἀφυπηρετήσαντας ὑπαλλήλους, εἰς καθηγητάς, εἰς ἀνωτέρους ἀξιωματικούς τοῦ στρατοῦ ἀπονερόμεναι ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ὡς καὶ αἱ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ἀμέσως εἰς τοὺς ἐν τῇ ἀνακτορικῇ αὐτοῦ θεραπείᾳ πρὶςλαμβανόμενους ὡς αὐλάρχαι, ὑπασπιστάς, διαγγελεῖς κτλ.

²⁾ Goldammer Materialien z. Preuss. Strafgeszb. § 12 σελ. 170. Τοιαῦται προσωνυμίας, ἐκτὸς τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἀξιώματος τοῦ διδάκτορος, δὲν ὑπάρχουσι παρ' ἡμῶν ἐν χρήσει, ὡς παρ' ἄλλοις ἔθνεσιν εἰθίσταται, ὅσον ἢ τοῦ αὐλικοῦ συμβούλου, ἢ τοῦ μυστικοῦ συμβούλου, ἢ τοῦ συμβούλου τῆς ἐπικρατείας κτλ. — Περὶ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἀξιώματος τοῦ διδάκτορος πολλοὶ συγγραφεῖς πρεσβεύουσιν ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀφαιρεθῇ συνεπείᾳ τῆς εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδίκης, διότι δὲν ἀπονέμεται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως δρ. Dollmann Commentar ἀρθρ. 28 σελ. 167. — Weis Strafgesetzbuch für d. Kön. Bayern ἀρθρ. 28 τομ. I. σελ. 91. Ἐναντίαν γνώμην ὑποστηρίζει ὁ Goldammer αὐτόθι.

³⁾ Διάταγμα 20 Μαΐου (1 Ἰουνίου) 1833 περὶ συστάσεως τάγματος Ἀριστείας (τοῦ Σωτήρος). Διατ. 20 Μαΐου 1834. Περὶ διανομῆς Ἀριστείου εἰς τοὺς ὑπὲρ πατρίδος ἀγωνισθέντας.

παρ' άλλοδαπῶν κυβερνήσεων εἰς ὑπηκόους Ἑλλήνας ἀπονεμόμενα, τὰ ὅποια τῇ ἀδείᾳ τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως φέρουσι.

3) Τῆς τιμῆς τοῦ νὰ ᾖναι μέλος νομαρχικοῦ τινος, ἐπαρχιακοῦ, ἢ δημοτικοῦ συμβουλίου, ἢ ἄλλης τινος συνελεύσεως, συγκαλουμένης παρὰ τῆς Κυβερνήσεως διὰ πολιτικὰς ὑποθέσεις, καὶ τοῦ νὰ διορίζεται ὀρκωτὸς κριτής. (Ὅργ. ἄρθρ. 47).

Τὴν διάταξιν ταύτην δι' ἧς ἀποκλείεται ὁ καταδικασθεὶς τῆς τιμῆς τοῦ νὰ ᾖναι μέλος πάσης συνελεύσεως συγκαλουμένης παρὰ τῆς Κυβερνήσεως διὰ πολιτικὰς ὑποθέσεις, συνδυάζοντες πρὸς τοὺς ὀρισμοὺς τῶν ἄρθρων 4 καὶ 5 τοῦ ἀπὸ 20 Νοεμβρίου 1864 νόμου περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν, δι' οὗ μόνον τὰ προσόντα τῶν ἐκλογίμων κανονίζονται, δυνάμεθα ἀδιστακτικῶς νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι καὶ ὁ ἐκλεχθεὶς ἤδη καὶ διατελὼν βουλευτῆς, ἐὰν κατὰ τὸ διάστημα τῆς τετραετίας καταδικασθῇ εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν, ἢ εἰς ἐπανορθωτικὴν, ἔνεκα τῶν ἐν τῷ ἐπομένῳ ἄρθρῳ 22 μνημονευομένων πράξεων, στερεῖται τοῦ δικαιώματος τοῦ ἀντιπροσωπεύειν τὴν ἐπαρχίαν παρ' ἧς ἐξελέχθη.

4) Τῆς ἱκανότητος τοῦ νὰ γίνῃ μέτοχος τοιούτων ἀρχῶν, ὑπηρεσιῶν, πλεονεκτημάτων, καὶ τιμῶν.

Τὰς αὐτὰς δὲ συνεπείας ἔχει καὶ ἡ εἰς ἐπανορθωτικὴν ποινὴν καταδίκη ἔνεκα τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 22 μνημονευομένων πράξεων, ἃς ὁ νόμος διὰ τὸ ἐπιλήψιμον τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν αὐστηρότερον ἠθέλησε νὰ τιμωρήσῃ. Ἀλλ' αἱ συνέπειαι αὗται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ ἀπὸ 20 Μαΐου 1836 Διατάγματος, χωροῦσιν ὡσάκις ἡ καταγινωσκόμενη ποινὴ εἶναι ἐνιαύσιος τοῦλάχιστον.

* Ἀρθρον 25.

Ἄ' Ἡ εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδίκη συνεπάγει μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὴν διὰ βίου στέρησιν τῶν ἀκολούθων δικαιωμάτων, ὡς καὶ τὴν ἀνικανότητα εἰς ἀπόκτησιν αὐτῶν.

1) τῆς ἱκανότητος τοῦ ὑπηρετεῖν εἰς τὸ στράτευμα τῆς ξηρᾶς, εἰς τὸ ναυτικὸν καὶ εἰς τὴν ἐθνοφρουράν. 2) τοῦ

δικαιώματος τῆς ὀπλοφορίας καὶ τῆς χρήσεως τοῦ ἐθνο-
σήμου· 3) τοῦ δικαιώματος τῆς ψηφοφορίας εἰς ὅλας τὰς
πολιτικὰς σχέσεις· 4) τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ ἐκπλη-
ροῖ ἔργα πραγματογνώμονος εἰς δικαστικὴν τινὰ ὑπόθε-
σιν, ἢ νὰ καλῇται ὡς μάρτυς πρὸς βεβαίωσιν συμβο-
λαίων· 5) τῆς ἱκανότητος τοῦ μαρτυρεῖν ἐνόρκως ἐνώπιον
τοῦ δικαστηρίου· 6) τῆς ἱκανότητος τοῦ νὰ ᾔηται ἐπίτρο-
πος ἢ κηδεμὼν, ἐκτὸς μόνον ἐπὶ τῶν ἰδίων τέκνων, καὶ
τοῦτο κατὰ πρότασιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου· 7) τοῦ
δικαιώματος τοῦ ψηφοφορεῖν εἰς τὰς συζητήσεις τοῦ συγ-
γενικοῦ συμβουλίου. Ἡ πρόσκαιρος στέρησις τῶν δικαιω-
μάτων τούτων, ὡς συνέπεια τῆς ποινῆς τινὸς πλημ-
μελήματος, ἰσχύει μόνον ὡς πρὸς τὰ πλημμελήματα περὶ
ᾧ διέλαβε τὸ προηγούμενον 22 ἄρθρον. Ἡ δὲ διάρκειά
της, ῥητῶς παρὰ τοῦ δικαστηρίου εἰς τὴν ποινικὴν ἀπόφα-
σιν διαταττομένη, δὲν δύναται νὰ ᾔηται βραχυτέρα τῶν ἐξ
μηνῶν, οὐδὲ νὰ ὑπερβαίνει τὰ ἐξ ἔτην.

Ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 22 ὁρισθεῖσων ἀνικανότητων καὶ στερή-
σεων, αἵτινες ἀφορῶσιν ἰδίως εἰς τὰς πολιτικὰς σχέσεις, καθιεροῦν-
ται ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ διάφοροι ἄλλαι ἀνικανότητες ἐπὶ τε
τῶν πολιτικῶν σχέσεων, καὶ τῶν τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου, καὶ στε-
ρήσεις διαφόρων δικαιωμάτων ἐπακολουθοῦσαι τὴν εἰς ἐγκληματικὴν
ποινὴν καταδίκην τινὸς, καὶ διαρκοῦσαι ἰσοβίως, ἐὰν δὲν ἐπέλθῃ ἡ
ἀποκατάστασις αὐτοῦ.

1) Ἡ ἀνικανότης τοῦ ὑπηρετεῖν εἰς τὸ στράτευμα τῆς ξηρᾶς,
εἰς τὰ ναυτικὰ καὶ εἰς τὴν ἐθνοφρουράν. Ὁ νομοθέτης, ὁρμώμε-
νος ἐκ τῆς ιδέας ὅτι ἡ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία δὲν εἶναι μόνον ὑ-
ποχρέωσις καὶ καθήκον τοῦ πολίτου, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τιμητι-
κὸν δικαίωμα, ἀπέκλεισε ταύτης ἐκείνους οἵτινες διὰ τῆς ἐκτε-
λέσεως κολασίμου τινὸς πράξεως δὲν παρέχουσι τὰς δεούσας ἐγγυ-
ήσεις ὅτι τὰ ὄπλα, τὰ ὅπλα ἢ πατρίς παραδίδει αὐτοῖς πρὸς ἰδίαν

ὑπεράσπισιν, καὶ περιφρούρησιν τῶν τιμαλφεστέρων τῶν συμπολι-
τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων, θέλουσι φέρεи ἐπαξίως. Διὰ τῆς τοιαύτης
ἐξαίρεσως τῶν καταδικασθέντων ἐκ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας
εἶναι ἀληθές, ὅτι περιορίζεται ἐν μέρει ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευομένων,
καὶ ἡ ὑποχρέωσις αὐτῶν ἐπιπίπτει ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἀνεπιλήπτων
συμπολιτῶν τῶν, ἀλλ' ἡ ἐλαχίστη καὶ σχεδὸν ἀνεπαίσθητος αὐτῶν
ἐπιβάρυνσις τῆς πρὸς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ὑποχρέωσως τῶν
λοιπῶν πολιτῶν, ἐθεωρήθη προτιμωτέρα τῆς ὑποχρέωσως τοῦ συ-
νεπηρετεῖν ἐν ταῖς αὐταῖς τάξεσι τοῦ στρατοῦ μετ' ἀνδρῶν ἡθικῶς
ἐστιγματισμένων, καὶ τοῦ προκινδυνεύειν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς τιμῆς
μετ' ἀνθρώπων, οἵτινες πᾶν αἶσθημα ταύτης ἀπωλέσαντες εἰς τὴν
ἐκτέλεσιν τῶν ἀνοσιωτέρων παρεξέτραψαν πράξεων ¹⁾).

Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους, δι' οὓς στεροῦνται οἱ εἰς ἐγκληματικὴν
ποινὴν καταδικασθέντες τοῦ δικαιώματος τοῦ ὑπηρετεῖν εἰς τὸ
στράτευμα τῆς ξηρᾶς ἢ τῆς θαλάσσης, ἀποκλείονται οὗτοι καὶ ἐκ
τῆς ὑπηρεσίας τῆς ἐθνοφυλακῆς. Τὴν διάταξιν ταύτην τοῦ Π. Ν.
ῤητῶς καθιεροῖ ὁ μεταγενέστερος εἰδικὸς περὶ ἀπογραφῆς νόμος τῆς
28 Νοεμβρίου 1838 ἐν ἄρθρ. 8 ὡς καὶ ὁ περὶ ἐθνοφυλακῆς τῆς 27
Αὐγούστου 1862 ἐν ἄρθρ. 4.

2) Τοῦ δικαιώματος τῆς ὀπλοφορίας, καὶ τῆς χρήσεως τοῦ ἐ-
θνοσήμου.

Χάριν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας καὶ πρὸς ἀποτροπὴν ἐνδεχομένων
ἀτοπημάτων ἐκ τῆς ἀκωλύτου καὶ παρὰ τοῦ τυχόντος ὀπλοφορίας,
ὠρίσθησαν διὰ τοῦ ἀπὸ 18 Φεβρουαρίου 1833 διατάγματος ²⁾ αἱ
περιπτώσεις καθ' ἃς συγχωρεῖται ἡ ὀπλοφορία, τὰ πρόσωπα εἰς ἃ
δύναται νὰ ἐπιτραπῇ, καὶ οἱ ὅροι τῆς αἰτήσεως ἀδείας πρὸς τὸ
ὀπλοφορεῖν. Τοῦ προγενέστερου τούτου διατάγματος τὰς διατάξεις
συμπληρῶν ὁ ποινικὸς νόμος, ὥρισεν ὅτι ὁ εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν
καταδικασθεὶς στερεῖται τοῦ δικαιώματος τοῦ ὀπλοφορεῖν.

3) Τοῦ δικαιώματος τῆς ψηφοφορίας εἰς ὅλας τὰς πολιτικὰς σχέ-

1) Trébutien Droit criminel. tom. I. σελ. 234.

2) "Ορ. σελ. 380 τοῦ Α'. τόμου τῶν ἐλλήν. Κωδίκων.

σεις, τουτέστιν εἰς τὰς βουλευτικὰς καὶ δημοτικὰς ἐκλογάς, εἰς τὰς τῶν ἐπαρχιακῶν συμβούλων κτλ.¹⁾

4) Τοῦ δικαιώματος²⁾ τοῦ νὰ ἐκπληροῖ ἔργα πραγματογνώμονος εἰς δικαστικὴν τινὰ ὑπόθεσιν ἢ νὰ καλῇται ὡς μάρτυς πρὸς βεβαίωσιν συμβολαίων. Ἡ ἀνικανότης αὕτη πηγάζει ἐκ τῆς ἀναξιοπιστίας ἣν ἐμπνέει ἡ προγενεστέρα διαγωγή τοῦ καταδικασθέντος εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν.

5) Τῆς ἱκανότητος τοῦ μαρτυρεῖν ἐνόρκως ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου.

Ἡ διάταξις τοῦ ἐδαφίου τούτου, ἣν καὶ ἐν τῇ Ῥωμ. νομοθεσίᾳ ἀπαντῶμεν Lex 3 (de testib 22. 5.) κατεκρίθη σφόδρα ὑπὸ πολλῶν ὡς ἀποτυγχάνουσα τοῦ κυρίου αὐτῆς σκοποῦ, καὶ δυναμένη νὰ ζημιώσῃ οὐχὶ τὸν καταδικασθέντα αὐτὸν, ἀλλὰ τρίτον τινὰ ἀθῶον· ὅστις ἐνδέχεται νὰ λάβῃ ἀνάγκην τῆς ἐπισήμου μαρτυρίας τοῦ καταδικασθέντος³⁾.

Ἐρευνῶντες ὁμῶς ἐπισταμένως τὴν διάταξιν ταύτην παρατηροῦμεν ὅτι ὅλως ἀνυπόστατοι εἰσὶν αἱ ὑποτιθέμεναι ἐπιβλαβεῖς συνέπειαι, διότι ἐπὶ τῶν ποινικῶν ὑποθέσεων, καθ' ἃς ἡ ἐκλογὴ τῶν μαρτύρων δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς θελήσεως τῶν διαδίκων, ἀλλ' ἐκ τυχαίων ὅλως συμβεβηκότων, καὶ οἱ εἰς τὴν τοῦ προκειμένου ἐδαφίου ἀνικανότητα ὑποπεσόντες, δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου καὶ νὰ παράσχῃσι τὰς ἀναγκαῖας διασαφίσεις, ὧν τὸ ἀξιόπιστον ὁ δικαστὴς θέλει ἐκτιμήσῃ, ὁδηγούμενος ἐκ τοῦ συνόλου

¹⁾ Ὁρ. Νομ. περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν τοῦ 1864 ἄρθρ. 4, Διατ. 27 Δεκεμβρίου 1833 περὶ συστάσεως Δήμων ἄρθρ. 43. Διαταγ. 18/30 Δεκεμ. 1836 περὶ τῶν ἐπαρχιακῶν συμβουλίων ἄρθρ. 4.

²⁾ Ὁρθώτερον ῥητέον τῆς ἐκλογῆς καθόσον ἡ ἐκπλήρωσις ἔργων πραγματογνώμονος, καὶ ἡ κλήσις τινὸς ὡς μάρτυρος δὲν εἰσὶ δικαιώματα τοῦ καλουμένου πρὸς τοῦτο προσώπου.

³⁾ Οὕτω λ. χ. ὁ Bentham Théorie des peines ἐν σελ. 140 λέγει περὶ ταύτης «Il y a un mode de punition où, pour faire une égratignure au coupable, on passe une épée au travers du corps d' un innocent; je veux parler de cette peine infamante qui rend inadmissible à témoigner». Chauveau—Hélie Code Pénal. τόμ. I. σελ. 426.

τῶν προσαχθεῖσων ἀποδείξουν. Ἡ ὀρκισις αὐτῶν, ἥτις μάλιστα κατὰ τὸ ἄρθρ. 122 ποιν. δικ. δὲν ἀπαγορεύεται, ἐὰν δὲν γίνῃ ἀντίρρησης, οὐδ' ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαδικασίας, ἐθεωρήθη ὡς ὅλως ἀνεπαρκὴς ὥπως εἰς τὴν κατάθεσιν αὐτῶν παράσχη τὸ κύρος τῆς ἀξιοπιστίας, καθόσον ἕνεκα τῆς ἐπιμέμπτου αὐτῶν διαγωγῆς, ἐλαχιστὸν ἴσως σεβασμὸν φέρουσι πρὸς τὴν ἱερότητα τοῦ ὅρκου. Ἐπὶ τῶν πολιτικῶν δὲ ὑποθέσεων, καθ' ἃς ἡ ἐκλογή τῶν μαρτύρων ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς θελήσεως τῶν ιδιωτῶν, ἡ προσαγωγή αὐτῆ καθ' ἑαυτὴν μαρτύρων οἵτινες φέρουσι τὸ βάρος καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, κλονίζει πᾶσαν περὶ τῆς ἀξιοπιστίας αὐτῶν πεποίθησιν καὶ ἐλαχίστην δύναται ἡ ὀρκισις αὐτῶν νὰ ἔχη σημασίαν ¹⁾).

6) Τῆς ικανότητος τοῦ νὰ ᾔναι ἐπίτροπος, ἡ κηδεμὼν, ἐκτὸς μόνον ἐπὶ τῶν ιδίων τέκνων, καὶ τοῦτο κατὰ πρότασιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου. Τὸ πρῶτον μέρος τῆς διατάξεως τοῦ ἐδ. 6 ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐν τῷ νεωτέρῳ ἀστικῷ ἡμῶν νόμῳ περὶ ἐπιτροπείας ἄρθρ. 49 § 8. Κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 51 τοῦ αὐτοῦ νόμου ἐὰν τις διατελὼν ἐπίτροπος ἡ κηδεμὼν καταδικασθῇ εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν παύεται αὐτοδικαίως, μὴ ἀπαιτουμένης πρὸς τοῦτο ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου.

Περὶ τοῦ δευτέρου ὅμως μέρους τοῦ ἐδαφίου τούτου τοῦ καθιστοῦντος τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ προεκτεθέντος κανόνος, (*«ἐκτὸς μόνον ἐπὶ τῶν ιδίων τέκνων» κτλ.*) ἀνάγκη νὰ ἐξετάσωμεν ποίαν δύναται νὰ ἔχη πρακτικὴν ἐφαρμογὴν κατὰ τὸ παρ' ἡμῶν ἰσχύον ἀστικὸν δίκαιον.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 25 Π. Ν. καὶ κατὰ τὸ ψήφισμα τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῆς 31 Ὀκτωβρ. 1862 ὁ εἰς δεσμὰ διὰ βίου ἢ πρόσκαιρα, καὶ εἰς εἰρκτὴν καταδικασθεὶς διατελεῖ καθ' ὅλον

¹⁾ Trebutien Droit criminel, τόμ. 1. σελ. 233. Παρομοίαν διάταξιν ἀπαντῶμεν καὶ ἐν τῷ Γαλλικῷ ποιν. νόμῳ ἄρθ. 34 § 3. Πρωσσικῷ ἄρθρ. 42 § 4. Βαυαρικῷ τοῦ 1861 ἄρθρ. 31 τοῦ 1843 ἄρθρ. 24 § 1. Κατὰ τὸ ἄρθρον 358 τῆς Πολ. Δικονομίας οἱ ἕνεκα κακουργήματος εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδικασθέντες ἐστεροῦντο τοῦ δικαιώματος τῆς ὁρκοδοσίας ὡς διάδικοι, ἀλλὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο ὡς καὶ τὸ σχετικὸν αὐτοῦ 360 ἠκυρώθησαν διὰ τοῦ ἀπὸ 10 Ἰουνίου 1861 νόμου.

τὸ διάστημα τῆς διαρκείας τῶν ποινῶν τούτων εἰς κατάστασιν νομίμου ἀπαγορεύσεως, ὅθεν, οὔτε ὁ ἀνὴρ δύναται νὰ ἐνασκήσῃ τὰ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας δικαιώματα ἐπὶ τῶν ἀνηλίκων αὐτοῦ τέκνων ¹⁾, οὔτε ἡ μήτηρ, ἡ καταδικασθεῖσα εἰς τινὰ τῶν εἰρημένων ποινῶν μετὰ τὴν τοῦ συζύγου αὐτῆς ἀποβίωσιν, δύναται ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐπιτροπείαν τῶν ἰδίων τέκνων, ἢ νὰ ἐξακολουθήσῃ διαχειριζομένη ταύτην, ὡς ῥητῶς ὀρίζεται ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τοῦ προκειμένου ἐδαφίου. Μετὰ τὴν ἀπότισιν ὅμως τῶν συνεπαγομένων τὴν νόμιμον ἀπζόρευσιν ποινῶν, ἢ τὴν διὰ χάριτος ἄρσιν αὐτῶν, ὁ πατὴρ, νομιζομεν ὅτι οὐδόλως κωλύεται καὶ πρὸ τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτοῦ ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐνάσκησιν τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, καθόσον ἡ διάταξις τοῦ προκειμένου ἐδαφίου οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχῃ πρακτικὴν ἐφαρμογὴν κατὰ τὸ παρ' ἡμῖν ἰσχύον ἀστικὸν δίκαιον καθ' ὃ, ὁ πατὴρ ἐν ἐνδεμιᾷ περιπτώσει θεωρεῖται ὡς ἐπίτροπος τῶν ὑπεξουσιῶν τέκνων ²⁾.

Ἐπίσης ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος διάταξις δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τῆς μητρὸς τῆς καταδικασθείσης εἰς τινὰ τῶν εἰρημένων ποι-

¹⁾ Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀναπληροῦται ὁ πατὴρ ὑπὸ τῆς μητρὸς, ἐὰν ὅμως καὶ αὕτη, εἴτε δὲν ζῇ, εἴτε ἀδυνατεῖ ν' ἀναπληρώσῃ αὐτὸν, διορίζεται ἑτερός τις ἐπίτροπος (ὅρ. ἀθρον 9 Νόμου περὶ ἐπιτροπείας) Καλλιγᾶ Ῥωμ. δίκαιον τόμ. Δ. σελ. 261.

²⁾ Καλλιγᾶ Ῥωμ. Δίκαιον τόμ. Δ'. σελ. 256. Humbert. De conséquences des condamnations pénales σελ. 333. Ἡ προκειμένη διάταξις ἐλήφθη ἐκ τοῦ § 4 τοῦ ἀρθρ. 34 τοῦ Γαλλ. Ποιν. Νόμου, ὅπερ ὀρίζει τὰς συνεπείας τῆς dégradation civique μεταξὺ ἄλλων καθιερωῖ καὶ τὴν «incapacité de faire partie d'aucun conseil de famille, et d'être tuteur, curateur, subrogé tuteur ou conseil judiciaire si ce n'est de ses propres enfans, et sur l'avis conforme de la famille». Ἀλλ' ἡ ῥήτρα τοῦ μνησθέντος ἀρθροῦ τοῦ Γαλλ. Ποιν. Νόμου προϋποτίθεισιν ἰσχύουσιν τὴν ἐν τῷ ἀρθρῳ 390 τοῦ Γαλλ. Πολ. Κώδικος ἀρχήν, καθ' ἣν διαλυθέντος τοῦ γάμου διὰ τοῦ φυσικοῦ ἢ πολιτικοῦ θανάτου τοῦ ἑτέρου τῶν συζύγων, ἡ ἐπιτροπεία τῶν ἀνηλίκων τέκνων ἀνήκει εἰς τὸν ἐπιζήσαντα. Καθ' ἡμᾶς ὅμως ὁ πατὴρ μετὰ θάνατον τῆς συζύγου αὐτοῦ ἀναλαμβάνει τὴν διαχείρισιν τῶν μητρῶν πραγμάτων δυνάμει τοῦ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας δικαιώματος.

νων, διότι κατὰ τὴν εἰδικὴν διάταξιν τοῦ § 8 τοῦ ἄρθρ. 47 τοῦ περὶ ἐπιτροπῶν νόμου κηρύσσεται ἐν γένει ἀνίκανος τοῦ νὰ ᾖ ἐπίτροπος. Τέλος οἱ εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδικασθέντες ἀποκλείονται.

7) Τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφοφορεῖν εἰς τὰς συζητήσεις τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου.

Κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην οἱ εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδικασθέντες δὲν ἀπεκλείοντο τοῦ δικαιώματος τοῦ καλεῖσθαι ὡς μέλη τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, ἀλλ' ἀπηγορεύετο αὐτοῖς μόνον τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν. Ὁ νεώτερος ὅμως περὶ ἐπιτροπείας νόμος ἐστέρησεν αὐτοὺς τοῦ δικαιώματος καὶ πάσης οἰαςδήποτε συμπράξεως εἰς τὸ συγγενικὸν συμβούλιον (ἄρθρ. 30).

Τὴν στέρησιν τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων δικαιωμάτων, καὶ τὴν ἀνικανότητά πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῶν, ἐπιβάλλει ὁ νόμος καὶ εἰς τοὺς ἕνεκά τινος τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 22 ἀναφερομένων πλημμελημάτων καταδικασθέντας, ἀλλὰ προσκαίρως μόνον, ὁρίζων ὡς κατώτατον μὲν ὅρον τῆς διαρκείας ταύτης ἐξ μῆνας, ὡς ἀνώτατον δὲ ἐξ ἔτη, ἐκτὸς εἰδικῶν τινῶν περιπτώσεων, ῥητῶς ἐν τῷ νόμῳ ἀναφερομένων, καθ' ἃς ἀνώτερον χρονικὸν διάστημα διαγράφεται. (Π. Ν. ἄρθρ. 189, 190, 191).

Ὅτι ἡ στέρησις τῶν δικαιωμάτων τούτων ἐπέρχεται αὐτοδικαίως συνεπείᾳ τῆς εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδίκης τινὸς ἐξάγεται ἀναμφισβητήτως ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ ἄρθρ. 21 ὁρίζοντος ὅτι ὁ διὰ τελεσιδίκου δικαστικῆς ἀποφάσεως εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδικασθεὶς στρεφίται κατὰ συνέπειαν τῆς καταδίκης ταύτης, μετὰ τοῦ προκειμένου ἄρθρου, λέγοντος ὅτι ἡ εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδίκη συνεπάγεται προσέτι μεθ' ἐαυτῆς κτλ. Ἀλλ' ἐπὶ τῶν πλημμελημάτων ἀπαιτεῖ ὁ νόμος νὰ ὁρίζηται ἐκάστοτε ῥητῶς ἐν τῇ ποινικῇ ἀποφάσει ἡ διάρκεια τῆς προσκαίρου ἀνικανότητος. Γεννᾶται ἐπομένως τὸ ζήτημα, τί ποιητέον ἔαν ἐν τῇ ποινικῇ ἀποφάσει δὲν ἐγένετο μνεία περὶ ταύτης ἐν γένει. Πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου δύνανται νὰ χρησιμεύσῃ ἡμῖν ὡς ὁδηγός

ὁ Γαλλικὸς ποιν. νόμος. Ἐν τῷ ἄρθρ. 42 αὐτοῦ ὁρίζεται ὅτι καὶ ἐπὶ πλημμελημάτων δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ στέρησις ὠρισμένων τινῶν πολιτικῶν καὶ ἀστικῶν δικαιωμάτων ῥητῶς ἐν αὐτῷ μνημονευομένων, ἐν δὲ τῷ ἄρθρῳ 43 αὐτοῦ λέγεται ὅτι ἡ στέρησις τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 42 δικαιωμάτων ἀπαγγέλλεται μόνον ὁσάκις εἰδικὴ διάταξις τοῦ νόμου ἐπιβάλλει ταύτην. Τῶν τοιούτων ὁμῶς εἰδικῶν διατάξεων ἐναι μὲν εἰσὶν ἐπιτακτικαί, ἐναι δὲ ἀφίησιν εἰς τὸν δικαστὴν ἐλευθέραν τὴν ἐκλογὴν. Ὅθεν μόνον ἐὰν κατὰ παράβασιν τῶν πρώτων τὸ δικαστήριον δὲν ἀπαγγείλῃ τὴν ὀριζομένην δι' αὐτῶν στέρησιν ἢ ἀπόφασιν εἶναι ἀκυρωτέα ¹⁾).

Ἐπειδὴ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἐπιτακτικῶς ἐν τῷ ἄρθρ. 28 λέγεται ὅτι ῥητῶς δέον νὰ διατάσσεται ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἐν τῇ ποινικῇ ἀποφάσει, ἡ διάρκεια τῆς ἀνικανότητος, ἐν τῷ προσδιορισμῷ δὲ τῆς διαρκείας ταύτης συνυπονοεῖται καὶ ἡ ἀνικανότης αὐτῇ, φρονοῦμεν ὅτι ἡ παράλειψις τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς διαρκείας ἐπιφέρει ὡσαύτως τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως διὰ κακὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος ἐφαρμόζων τὸν νόμον δύναται νὰ ὀρίσῃ τὴν διάρκειαν ταύτης. Ἀλλ' ἐὰν ἡ ἀπόφασις κατέστη τελεσιδίκος οὐδόλως χωρεῖ ἡ ἀνικανότης αὕτη αὐτοδικαίως. ²⁾

Μετὰ τὴν εἰδικὴν ἐρευναν τῶν διαφορῶν ἀνικανότητων καὶ στερήσεων, αἵτινες διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου καταγινώσκονται εἰς

¹⁾ Dalloz Peine n. 717.—Τὸ αὐτὸ σύστημα ἡκολούθησε καὶ ὁ Βαυαρικὸς ποιν. Νόμος τοῦ 1864 ἄρθρ. 28, 29.

²⁾ Παρατηρητέον ὅτι ἡ ἐκ τοῦ πρωτοτύπου γερμανικοῦ κειμένου μετάφρασις δὲν εἶναι ἀκριβής. Ἐν τῷ γερμανικῷ κειμένῳ λέγεται «Die suspension von diesen Rechten, als Folge der Strafe eines Vergehens tritt nur beiden im vorhergehenden art 22 genannten Verbrechen ein. Sie soll von dem Gerichte im Strafurtheile nicht unter 6 Monaten, und nicht über 6 Jahre angeordnet werden. Al' λέξεις sie soll ἀναφέρονται εἰς τὴν προηγουμένην Suspension, ἣτοι τὸ τελευταῖον ἰδίαιον τοῦ ἄρθρου τούτου ἀκριβῶς μεταφραζόμενον ἔχει ὡς ἐξῆς «Αὕτη (ἡ πρόσκαιρος δηλονότι στέρησις) πρέπει νὰ διατάσσεται ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἐν τῇ ποινικῇ αὐτοῦ ἀποφάσει καὶ νὰ μὴ εἶναι βραχυτέρα τῶν ἑξ' μηνῶν, οὐδὲ νὰ ὑπερβαίνει τὰ ἑξ' ἔτη».

τοὺς δι' ἐγκληματικῆς ποινῆς ὡς καὶ εἰς τοὺς δι' ἐνικαυτοῦ ἐπανο-
 θωτικῆς ποινῆς, δι' ὠρισμένα τινα πλημμελήματα τιμωρηθέντα.
 δέον νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι λίαν αὐστηρὸν σύστημα ἠκολούθησε
 ἡμέτερος νόμος, ὁρμώμενος ἐκ τοῦ εἶδους τῆς καταγινωσκομένης
 ποινῆς, καὶ ἀπαγγέλων συγχρόνως τὴν στέρησιν ποικίλων δικαιο-
 μάτων ὅλως ἀσχέτων πρὸς ἄλληλα, καὶ πρὸς τὸν χαρακτῆρα αὐτῆς
 τῆς κολασίμου πράξεως. Ὡς ἐκ τούτου, ἐὰν τις ἀποβλέψῃ πρὸς
 τὴν φύσιν αὐτὴν τῆς τιμωρητέας πράξεως παρατηρεῖ ὅτι πολλὰ
 τῶν ὀριζομένων ἀνικανοτήτων στεροῦνται πάσης ἀποχρώσεως δικα-
 ολογίας. Οὕτω λ. χ. οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει ὅπως ὁ ἐνεκα στάσεως
 ἢ ἀντιστάσεως κατὰ τῆς ἀρχῆς, ἢ ἐνεκα ἐλευθερώσεως φυλακ-
 σμένων καταδικασθεὶς, ὅστις ὠρμήθη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προ-
 ξων τούτων ἐξ ἐσφαλμένων πολιτικῶν πεποιθήσεων, στερηθῇ τοῦ
 δικαιώματος τοῦ μαρτυρεῖν ἐνόρκως ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, τοῦ
 ἐπιτροπεύειν τοὺς πλησιεστέρους αὐτοῦ συγγενεῖς, ὡς ὁ ἐνεκα
 ψευδορκίας, ἢ πλαστογραφίας ἢ ὑπεξαίρεσεως καταδικασθεὶς. Ἡ
 ἀντιπαράθεσις τῶν δύο τούτων περιπτώσεων ἀποδεικνύει ἀ-
 κούντως ὅτι καταλληλότερον ἦθελεν εἶσθαι ἐὰν ἐν ἐκάστη εἰδικῇ
 περιπτώσει ὠρίζετο μετὰ τῆς καταγινωστῆς ποινῆς καὶ ἡ στέρησις
 τῶν δικαιωμάτων ἐκείνων, τὰ ὅποια ὁ αὐτουργὸς τῆς κολασίμου
 πράξεως ἀπεδείχθη ἀνίκανος· ἀπολαύη, καὶ τῶν ὁποίων ἡ χρῆσις
 ἡδύνατο νὰ ᾖ ἐπικίνδυνος ὡς ἐκ τῆς προτέρας αὐτοῦ διαγωγῆς.

** Ἀρθρον 24.*

Ἄ' Ἡ καταδίκη τῶν ἐν τέλει ἢ ἄλλων δημοσίων ὑπὲρ
 τῶν ἐνεκα πράξεως ἀναγομένης εἰς τὴν δημοσίαν ὑπὲρ
 σίαν των, καὶ τιμωρουμένης ὡς πλημμελήματος ἀπὸ τοῦ
 παρόντος ποινικὸν νόμον, συνεπιφέρει τὴν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας
 ἔκπτωσιν καὶ τὴν στέρησιν ὅλων τῶν μετὰ τῆς ἀρχῆς
 ὑπηρεσίας συνημμένων δικαιωμάτων καὶ πλεονεκτημάτων
 ὡς καὶ τὴν πρόσκαιρον ἀνικανότητα εἰς ἀνάκτησιν ἀρχῆς
 ἄλλης δημοσίας ὑπηρεσίας.—Περὶ τῆς προσκαιροῦ ταύτης

ἀνικανότητος προσδιορίζει τὸ δικαστήριον εἰς τὴν ποινικὴν ἀπόφασιν οὔτε μικροτέραν τῶν ἐξ μηνῶν διάρκειαν, οὔτε μείζονα τῶν ἐξ ἐτῶν».

Ἀφοῦ ὁ νόμος διὰ τοῦ ἄρθρου 21 ὥρισεν ὅτι ἡ εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδίκη παντὸς οἰουδήποτε συνεπάγεται τὴν στέρησιν πάσης δημοσίας, ἡ ἐκκλησιαστικῆς, ἡ δημοτικῆς ὑπηρεσίας καὶ θέσεως ἐν ᾗ διετέλει ὁ καταδικασθεὶς, διὰ δὲ τοῦ ἄρθρου 22 τὴν συνέπειαν ταύτην ἐπεξέτεινε καὶ ἐπὶ τῶν ἕνεκά τινος τῶν ἐν αὐτῇ ἀναφερομένων πλημμελημάτων, συμπληροῖ τὴν διάταξιν ταύτην ὀρίζων διὰ τοῦ προκειμένου ἄρθρου ὅτι ἡ καταδίκη τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἢ ὑπηρετῶν, ἕνεκα πράξεως ἀναγομένης εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των, καὶ ὡσάκις αὕτη ὡς πλημμέλημα μόνον τιμωρεῖται καὶ δὲν ἐμπεριέχεται μεταξὺ τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 22 ἀπαριθμουμένων συνεπάγει 1) τὴν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἐκπτώσιν αὐτῶν 2) τὴν στέρησιν ὅλων τῶν μετ' αὐτῆς συνημμένων δικαιωμάτων καὶ πλεονεκτημάτων περὶ ἧς γίνεται λόγος ἐν τῷ § 1 τοῦ 21 ἄρθρ. 3) τὴν πρόσκαιρον ἀνικανότητα πρὸς ἀπόκτησιν ἀρχῆς ἢ ἄλλης δημοσίας ὑπηρεσίας.

Περὶ τῶν ἀξιοποιῶν παραβάσεων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν πραγματεύεται ὁ ἡμέτερος ποιν. Νόμος ἐν τῷ κεφαλαίῳ ΚΘ'. ἄρθρ. 449—499, ἐκτὸς ἐπομένως τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις ἐκείνοις καταγνωστέων ποινῶν, ἕνεκα τῶν πράξεων αὐτῶν τῶν τιμωρουμένων διὰ ποινῆς ἐπανορθωτικῆς, δέον νὰ καταγινώσκηται καὶ ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ γενικῶς ὀριζομένη ποινὴ τῆς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀποβολῆς καὶ τῆς στέρησεως τῆς ἱκανότητος πρὸς ἀνάκτησιν ἀρχῆς ἢ ὑπηρεσίας, ἧς ἡ διάρκεια δὲν δύναται νὰ ᾖ οὔτε βραχυτέρα τῶν ἐξ μηνῶν, οὔδ' ἐξ ἐτῶν.

* Ἀρθρον 25.

«Ὁ εἰς εἴρκτην ἢ εἰς πρόσκαιρα δεσμὰ καταδικασμένος εὐδρίσκεται, καθ' ὅσον χρόνον διαρκεῖ ἡ ποινὴ εἰς, κατάστασιν

νομίμου ἀπαγορεύσεως· ὅθεν, ὅταν ἦναι ἀνάγκη πρὸς διοίκησιν τῆς ὑπηρεσίας του, διορίζεται κηδεμὼν κατὰ τὴν διάταξιν τῆς πολιτικῆς δικονομίας».

** Ἀρθρον 26.*

Ἄν ὅσω διαρκεῖ ἡ ποινὴ, δὲν δύναται ὁ κηδεμὼν νὰ παρέχῃ εἰς τὸν ἔνοχον τίποτε ἐκ τῆς περιουσίας του.—Μετὰ τὴν ἀποπλήρωσιν τῆς ποινῆς ἐπαναλαμβάνει οὗτος τῆς περιουσίας του τὴν διοίκησιν, ὁ δὲ κηδεμὼν ὑποχρεοῦται νὰ δώσῃ λόγον εἰς αὐτὸν περὶ τῆς διαχειρίσεώς του».

Ἄμεσος συνέπεια τῆς εἰς εἰρκτὴν καὶ πρόσκαιρα δεσμὰ, ὡς καὶ τῆς εἰς ισόβια δεσμὰ καὶ εἰς θάνατον καταδίκης κατὰ τὸ 2 ἄρθρον τοῦ περὶ καταργήσεως τοῦ πολιτικοῦ θανάτου ψηφίσματος τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1862 εἶναι ἡ νόμιμος ἀπαγόρευσις δι' ἧς στερεῖται ὁ καταδικασθεὶς τῆς ικανότητος τῆς διοικήσεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ. Σκοπὸς ταύτης εἶναι ἡ ἀφαίρεσις παρὰ τοῦ καταδικασθέντος τῶν μέσων ἐνδεχομένων παρεκτροπῶν καὶ καταχρήσεων, αἵτινες ἠδύναντο νὰ λάβωσι χώραν ἐὰν ὁ καταδικασθεὶς ὑπῆρχε κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀποτίσεως τῆς ποινῆς αὐτοῦ κύριος τῆς περιουσίας του, ἢ ἐκέκτητο τῇ ικανότητι πρὸς σύναψιν συμβολαίων, δι' ὧν ἠδύναντο νὰ πορευθῇ χρηματικὰς ὠφελείας, τὰς ὁποίας, ὡς καὶ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἠδύναντο νὰ διαθέσῃ πρὸς διαφθοράν τῶν φυλάκων, ἢ πρὸς ἄλλους ἀθεμίτους σκοπούς· ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ἕνεκα τοῦ περιορισμοῦ, ἐν ᾧ διατελεῖ ὁ καταδικασθεὶς, ἐννοεῖται οἰκοθεν, ὅτι δὲν δύναται νὰ προνοήσῃ προσηκόντως περὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ, καὶ οὕτως εὐκόλως ἠδύναντο νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὸν κίνδυνον σπουδαίων ζημιῶν, δυναμένων, οὐ μόνον αὐτὸν τῶν μέσων τῆς ὑπάρξεως νὰ στερήσωσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ ἢ τοὺς ἐγγυτέρους συγγενεῖς. Διὰ τοὺς λόγους τούτους διετάχθη ὁ διοικητής

ρισμός κηδεμόνος, κατὰ τὰς ἐν τῷ ἄρθρ. 672 τῆς Πολ. Δικονομίας ὀριζομένης διατυπώσεις. Ἀλλὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο κατηργήθη διὰ τοῦ μεταγενεστέρου περὶ ἐπιτρόπων νόμου, ὅστις ἐν ἄρθρῳ 134 ὀρίζει ὅτι αἱ περὶ ἀπαγορεύσεως τῶν ἔνεκα βλακείας, ἢ παραφροσύνης, ἢ μανίας διατάξεις ἰσχύουσι καὶ ἐπὶ τῶν νομίμως ἀπηγορευμένων. Ὅθεν εὐθὺς μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου ἧτις ἐπιφέρει τὴν ἀπαγόρευσιν, διατάσσεται ἡ τοιχοκόλλησις αὐτῆς εἰς τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 122 ὀριζόμενα μέρη, καὶ διορίζεται ἐπίτροπος κατὰ τὸ ἄρθρ. 22 τοῦ περὶ ἐπιτρόπων νόμου. (ἄρθρ. 123 τοῦ αὐτοῦ νόμου) ¹⁾;

Καὶ ἐπὶ τῶν νομίμως ἀπηγορευμένων, ὁ μὲν ἀνὴρ εἶναι νόμιμος ἐπίτροπος τῆς ἀπηγορευμένης συζύγου του (ἄρθρ. 127), ἡ δὲ σύζυγος δύναται νὰ διορισθῇ ἐπίτροπος τοῦ ὑπὸ νόμιμον ἀπαγόρευσιν διατελοῦντος συζύγου (ἄρθρ. 128).

Ὁ διορισθεὶς ἐπίτροπος, ἐκτὸς τῶν συζύγων, τῶν ἀνιόντων, ἢ κατιόντων δύναται μετὰ παρέλευσιν δεκαετίας νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ (ἄρθρ. 129). Διαρκούσης τῆς ἀπαγορεύσεως ἡ διαχείρισις τῶν ἐπιτρόπων κανονίζεται κατὰ τὰς περὶ ἐπιτροπείας τῶν ἀνηλίκων διατάξεις, ὁ δὲ νομίμως ἀπηγορευμένος στερεῖται ἐντελῶς κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τῆς ἐλευθέρας διαθέσεως τῆς περιουσίας του.

¹⁾ Τὸ ἄρθρ. 134 τοῦ περὶ ἐπιτρόπων νόμου, δι' οὗ τὰ περὶ τῆς νομίμου ἀπαγορεύσεως ἐκानονίσθησαν, παραπέμπει εἰς τὸ ἄρθρ. 122 ὅπερ ὀρίζει ὅτι ἡ περὶ ἀπαγορεύσεως ἀπόφασις τῶν ὑπὸ πνευματικῆς νόσου πασχόντων τοιχοκολλᾶται εἰς ὠρισμένα μέρη καὶ δημοσιεύεται. Ἐπὶ τῶν νομίμως ἀπηγορευμένων ὅμως δὲν ἐκδίδεται τοιαύτη τις ἀπόφασις ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου διατάσσουσα τὴν ἀπαγόρευσιν, καθόσον αὕτη ὡς ἄμεσος συνέπεια τῆς καταγνωσθείσης ποινῆς ἐπέρχεται, ὅθεν ἀντὶ τῆς περὶ ἀπαγορεύσεως ἀποφάσεως δεῖν νὰ τοιχοκολλᾶται ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις τοῦ ποιν. δικαστηρίου εἰς τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 122 μνημονευόμενα μέρη, ἥτοι ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τοῦ δικαστηρίου τῶν πρωτοδικῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ὁποίου διαμένει ὁ ἀπαγορευθεὶς, καὶ εἰς τὰ συμβολαιογραφεῖα τῆς περιφερείας τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, νὰ δημοσιεύηται δὲ καὶ ἐν τῷ διὰ δικαστικὰς κυνοποιήσεις παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ὠρισμένῳ δημοσίῳ φύλλῳ.

Τὰ ἐκ τῆς περιουσίας εἰσπραττόμενα ὀφείλει ὁ ἐπίτροπος νὰ φυλάσῃ, κωλυομένης ῥητῆς πᾶσης πρὸς τὸν ἀπηγορευμένον παροχῆς. Ἐὰν ὅμως ὁ ἀπηγορευμένος ἔχῃ οἰκογένειαν, ἐννοεῖται ὅτι ὁ ἐπίτροπος ὀφείλει νὰ παρέχῃ τὰ πρὸς διατροφὴν ταύτης ἀναγκαῖα, καθὼς καὶ διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως δὲν καταργοῦνται αἱ οἰκογενειακαὶ σχέσεις καὶ ὑποχρεώσεις τοῦ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει διατελοῦντος. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ ἡ προίκισις τέκνου ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀπηγορευμένου δὲν κωλύεται, προῖξ ὅμως ὀρίζεται ἐκάστοτε ὑπὸ τῶν δικαστηρίων μετὰ προσηγορευθῆσαν γνωμοδότησιν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου καὶ ἀκουσθέντος τοῦ εἰσαγγελέως. (ἄρθρ. 132).

Ἐγεννήθη τὸ ζήτημα, ἂν ὁ ἐν καταστάσει νομίμου ἀπαγορεύσεως διατελὼν καὶ στερούμενος τῆς ἱκανότητος τῆς διαχείρισεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ, στερεῖται συγχρόνως καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς διὰ διαθήκης διαθέσεως αὐτῆς ὡς καὶ τῆς ἐπιχειρήσεως τοιούτων πράξεων, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ ἐνεργηθῶσι δι' ἐπιτρόπου, ἀλλ' ὣν ἡ ἐνάσκησις εἶναι ἀδιασπάστως συνδεδεμένη μετὰ τοῦ προσώπου τοῦ κεκτημένου τὴν ἱκανότητα πρὸς ἐπιχειρήσιν αὐτῶν, οἷον υἰοθεσίας, συνάψεως γάμου κτλ. Ἐν Γαλλίᾳ αἱ γνώμαι τῶν νομοδιδασκάλων διηρέθησαν περὶ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου, καὶ τινες μὲν αὐτῶν συνδυάζοντες τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 29 τοῦ γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου πρὸς τὴν τοῦ ἄρθρου 502 τοῦ πολιτικοῦ κώδικος ἀρνοῦνται εἰς τὸν ἐν καταστάσει νομίμου ἀπαγορεύσεως διατελοῦντα τὴν ἱκανότητα πρὸς ἐπιχειρήσιν τῶν εἰρημένων πράξεων ¹⁾. Ἀλλ' ὅμως ἀναντιρρόητως ὀρθωτέρα εἶναι ἡ γνώμη τῶν ἀντιφρονούντων, οἵτινες τὴν καταφατικὴν παραδέχονται τοῦ ζητήματος τούτου λύσιν, ὀρμώμενοι ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι ἡ ἄρνησις τῆς ἱκανότητος τοῦ ἀπαγορευθέντος πρὸς ἐνάσκησιν τῶν εἰρημένων πράξεων, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ ἐνεργηθῶσι δι' ἐπιτρόπου, ἰσοδυνα

1) Duranton Droit civil τόμ. VIII. n. 181. — Rauter Droit criminel τόμ. I. n. 158. — Dalloz v. Droit, civil ἀριθμ. 769.

μετὶ πρὸς τελείαν ἀποστέρησιν τοῦ δικαιώματος αὐτῶν. Ἡ γνώμη αὕτη οὐδόλως προσκρούει εἰς τὸν λόγον τὸν ὑπαγορεύσαντα εἰς τὸν νομοθέτην τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 29 τοῦ γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου, ἣτις ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν τοῦ 25 ἄρθρου τοῦ ἡμετέρου. Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἠθέλησε ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὸν καταδικασθέντα τὰ μέσα δι' ὧν ἠδύνατο ν' ἀντιπράξῃ καὶ νὰ ματαιώσῃ τὸν σκοπὸν τῆς καταγνωσθείσης αὐτῷ ποινῆς, οὐδόλως ὅμως δικαιούμεθα διασταλτικῶς ἐρμηνεύοντες ταύτην νὰ ἐφκροώσωμεν καὶ ἐπὶ τῶν πράξεων ἐκείνων, αἵτινες, ὡς ἡ σύνταξις διαθήκης, ἡ σύναψις γάμου, ἡ υἱοθεσία κτλ. δὲν ἀφορῶσιν εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας αὐτοῦ, οὐδὲ δύνανται νὰ ματαιώσωσι τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἐπιτροπικοῦ, ἀλλ' ἀντικείμενον ἔχουσι τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πολυτιμωτέρων ἀστικῶν δικαιωμάτων, ὧν ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐνασχόλησεως ἤθελεν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸν καταργηθέντα πολιτικὸν θάνατον ¹⁾).

Εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς θεωρίας ταύτης παρ' ἡμῖν οὐδόλως ἀντίκεινται αἱ περὶ ἐπιτροπείας διατάξεις τοῦ ἀστικοῦ ἡμῶν νόμου, αἵτινες, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, μετερρύθμισαν ἐν μέρει τὴν τελευταίαν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 25 τοῦ ποινικοῦ νόμου καὶ 672 τῆς πολιτ. Δικονομίας. Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 134 τοῦ ἀστικοῦ νόμου οἱ νομίμως ἀπαγορευμένοι ἐξομοιοῦνται πρὸς τοὺς δικαστικῶς ἀπαγορευθέντας, γενομένης ῥητῆς μνησίας τῶν ἐφαρμοστέων ἄρθρων τῶν περὶ τῆς δικαστικῆς ἀπαγορεύσεως πραγματευομένων εἰς τοὺς νομίμως ἀπαγορευθέντας. Ἀλλ' ὅμως μεταξὺ τῶν ἄρθρων τούτων δὲν ἀναφέρεται καὶ τὸ ἄρθρον 124 ἡπερ ἐν τέλει ὀρίζει ὅτι *«πᾶσα πρᾶξις γενομένη ὑπὸ τοῦ ἀπηγορευμένου ἢ ὑπὸ τοῦ ἐχόρευτος ἀρτὶ λήπτورا ἀνευτῆς συναϊρέσεως τούτου εἶναι ἄκυρος»* ²⁾ ὥστε πᾶσα

1) Chauveau — Hélie Code Pénal τόμ. I. σελ. 157.—Toullier τόμ. VI, ἀριθμ. III.—Trébutien Droit criminel τόμ. I. σελ. 244.

2) Ἡ διάταξις αὕτη ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 502 τοῦ γαλλικοῦ ποινικοῦ κώδικος ἐφ' ἧς στηρίζόμενοι οἱ τὴν ἀντίθετον πρεσβεύοντες γνώμην (ὅρ. σημ. 1) ἀρνοῦνται εἰς τὸν ἐν καταστάσει νομίμου ἀπαγορεύσεως τὴν ἱκανότητα τῆς ἐπιχειρήσεως τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος πρά-

ἐνδεχομένη ἀμφιβολία περὶ τῆς ἱκανότητος τοῦ ἀπαγορευθέντος πρὸς ἐπιχείρησιν τῶν πράξεων τῶν μὴ ἀναγομένων καθαρῶς εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας δὲν δύναται νὰ ἔχη εὐλογοφανῆ ὑπόστασιν, ἀδιστάκτως δὲ ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν συμφῶνως καὶ πρὸς τὸ γράμμα τοῦ ἄρθρου 25 τοῦ ἡμετέρου ποιν. νόμου ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ἐπιτρόπου δὲν ἐκτείνεται πέραν τῶν πράξεων τῶν περιστρεφομένων εἰς τὴν διοίκησιν τῆς περιουσίας τοῦ ἀπαγορευθέντος.

Ἡ ἀπαγόρευσις διαρκεῖ ἐφ' ὅσον καὶ ἡ ποινὴ ἢ συνεπαγομένη ταύτην ¹⁾). Παύει δὲ μετὰ τὴν ὁλοσχερῇ ἀπότισιν ἢ τὴν διὰ χάριτος διακοπὴν αὐτῆς, ὅτε ὁ ἀπαγορευθεὶς ἀναλαμβάνει τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας αὐτοῦ, καὶ δύναται νὰ ζητήσῃ λόγον παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου περὶ τῆς διοικήσεως ταύτης κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀπαγορεύσεως. Ἡ τοῦ ἐπιτρόπου λογοδοσία κανονίζεται ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ ἀστικοῦ νόμου.

* Ἄρθρον 27.

Ἐὰν ὅ,τι ὁ εἰς πρόσκαιρα δεσμὰ, εἰς εἰρκτὴν, ἢ φυλάκισιν καταδικασθεὶς κερδαίνει ἐργαζόμενος ἐντὸς τῆς φυλακῆς περιπλέον τῆς ἐπιβληθείσης εἰς αὐτὸν ἐργασίας, εἴμπορεῖ τὸ μὲν ἐν τέταρτον νὰ παραδίδεται εὐθὺς εἰς χεῖ-

ξεων. Παρατηρητέον ὅμως ὅτι ἡ τοιαύτη ἐρμηνεῖα οὔτε ὡς πρὸς τοὺς δικαστικῶς ἀπηγορευμένους εἶναι ἢ ἐπικρατοῦσα. πρβ. Παπαρρήγοπούλου Οἰκογενειακὸν Δίκαιον § 413 καὶ 414.— Καλλιγὰ Σύστημ. Ῥωμ. Δικαίου τόμ. Δ'. σελ. 386, ὅστινες τὴν γνώμην τοῦ Demolombe (VIII. 639) ἀσπαζόμενοι διὰ σπουδαίων ἐπιχειρημάτων ὑποστηρίζουσι τὸ ἔγκυρον τῶν τοιούτων πράξεων ἐν διαλείμμασιν ἐχευροσύνης ἐνεργηθεισῶν.

1) Διὰ τῆς ἐκ τῆς φυλακῆς ἀποδράσεως τοῦ καταδικασθέντος δὲν δύναμεθα νὰ εἰπωμεν ὅτι αἶρεται ἡ ἀπαγόρευσις, διότι καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας οὗτοῦ θεωρεῖται διαρκοῦσα ἡ ποινὴ, ἥθελε δὲ εἶσθαι ἄτοπον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἐξ ἀθεμίτου πράξεως τοῦ καταδικασθέντος δύναται νὰ παραχθῇ ἔννομον ἀποτέλεσμα.—Dalloz Peine u. 725.

ρὰς του διὰ νὰ τὸ μεταχειρίζηται κατὰ τὰς περὶ φυλακῶν διατάξεις, τὸ δὲ ὑπόλοιπον πρέπει νὰ ἐναποταμιεύηται δι' αὐτὸν μέχρι τῆς ἀπολύσεώς του, ἢ, ἐὰν τῷ μετὰ τῆς ποινικῆς διαρκείας ἤθελεν ἀποθάνει, νὰ ἐγχειρίζηται εἰς τοὺς κληρονόμους του.»

Ἀποῦ ὁ νόμος διὰ τῶν ἄρθρ. 9, 10, 11 καὶ 12, ὥρισεν ὅτι οἱ εἰς δεσμὰ, εἰς εἰρκτὴν, καὶ εἰς φυλάκισιν καταδικασμένοι δεόν νὰ ὑποβάλλωνται εἰς ἀνάλογον ἐργασίαν διαρκούσης τῆς ποινῆς, κανονίζει διὰ τοῦ προκειμένου ἄρθρου τὴν χρῆσιν τοῦ ἐκ τῆς ἐργασίας ταύτης πλεονάζοντος κέρδους, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ εἰς τὸ δημόσιον ἀνήκοντος, δι' οὗ καλύπτονται ἐν μέρει αἱ πρὸς συντήρησιν τῶν διαφορῶν δεσμοτηρίων ἀπαιτούμεναι δαπάναι.

Περὶ τῶν εἰς δεσμὰ διὰ βίου καταδικασθέντων οὐδεμίᾳ γίνε-
ται μνεία, ἐξ οὗ ἔπεται ὅτι τὸ σύνολον τοῦ ἐκ τῆς ἐργασίας αὐ-
τῶν κέρδους ἀνήκει εἰς τὸ δημόσιον.

Κατὰ τὸν γαλλικὸν ποινικὸν νόμον ἄρθρ. 15, 21 καὶ 41 οἱ εἰς δεσμὰ (*travaux forcés*) καταδικασμένοι οὐδὲν ἔχουσι δικαίωμα ἐπὶ τοῦ προϊόντος τῆς ἐργασίας αὐτῶν. Οἱ δὲ εἰς εἰρκτὴν (*réclusion*) δύνανται τῇ ἐγκρίσει τῆς Κυβερνήσεως ν' ἀπολαύσωσι μέρος τοῦ ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῶν προϊόντος. Οἱ εἰς φυλάκισιν τέ-
λος καταδικασμένοι ἔχουσι δικαίωμα ἐπὶ τῶν δύο τρίτων τῆς ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῶν προσόδου ¹⁾).

* Ἀρθρον 28.

«Ἀποῦ αἱ ἀποφάσεις, δι' ὧν καταδικάζεται τις εἰς θάνα-
τον, εἰς δεσμὰ, ἢ εἰς εἰρκτὴν κατασταθῶσι τελεσίδικοι,
πρέπει νὰ τυπώνεται συνοπτικὴ αὐτῶν ἔκθεσις, περιέχουσα
τὸ ὄνομα, τὸ ἐπάγγελμα, τὴν τελευταίαν τοῦ καταδικα-
σθέντος κατοικίαν, τὸ κύριον τούτου κακούργημα, καὶ τὴν

1) Chauveau — Hélie Code Pénal. τόμ. I, σελ. 238.

καταγνωσθεῖσαν ποινήν· νὰ τοιχοκολᾷται δὲ αὕτη εἰς τοῦ νομοῦ τὴν πρωτεύουσαν, ὅπου ἡ ἀπόφασις ἐξεδόθη, εἰς τὸν δῆμον τοῦ τόπου, ὅπου τὸ κακούργημα ἐπράχθη, καὶ εἰς τὸν τῆς κατοικίας τοῦ καταδικασθέντος, καὶ νὰ καταχωρίζεται εἰς τὴν ἐφημερίδα.—Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πρέπει νὰ γίνηται ἡ κοινοποίησις, καὶ ὅταν ἐγγώριοι ἢ ξένοι ἀγύρται, ἐπικίνδunami κλέπται, ἐνόχοι παραποιήσεως ἢ ἀπατεῶνες, καταδικάσθησαν τοῦλάχιστον εἰς τρίμηνον φυλάκισιν ἢ κράτησιν.»

Ἄρθρον 29.

«Κατὰ πάσας τὰς ἄλλας εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον μὴ διαλαμβανομένας περιπτώσεις, αἱ ὁποῖαι ἐπιφέρουν καταδίκην τριμήνου τοῦλάχιστον φυλακίσεως ἢ κρατήσεως, ἢ χρηματικῆς ποινῆς τριακοσίων τοῦλάχιστον δραχμῶν, δημοσιεύεται μόνον τὸ εἶδος, ὁ τόπος, καὶ ὁ χρόνος τῆς πράξεως ὁμοῦ μὲ τὴν ποινήν· παραλείπεται δὲ ἡ σημείωσις τοῦ πράξαντος, ἐκτὸς ἂν δι' εὐλογον ὑπόψιν, ὅτι τὸ δημόσιον δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἄλλως ἐξησφαλισμένον κατὰ βλάβης ἢ ζημίας ἐνδεχομένης, φανῇ ἀναγκαία καὶ τοῦ ὀνόματος ἢ φανέρωσις, ἢ διαταχθῇ αὕτη ἰδίως παρὰ τοῦ νόμου εἰς δεδομένην τινὰ περίστασιν, καὶ καθ' ἑκατέραν τῶν περιπτώσεων τούτων ὀρισθῇ εἰς τὴν ἀπόφασιν.»

Ἡ τῶν ἄρθρων τούτων διάταξις, περὶ δημοσιεύσεως συνοπτικῆς ἐκθέσεως τοῦ περιεχομένου τῶν καταδικαστικῶν ἀποφάσεων, δὲν προτίθεται ἀπλῶς μόνον νὰ κανονίσῃ τὸν τρόπον τῆς ἐν γένει ἐκτελέσεως τῶν ποινικῶν ἀποφάσεων, ἀλλὰ φέρει συγχρόνως χαρακτηριστὴρα παρεπομένης ποινῆς κατὰ τῆς τιμῆς τοῦ καταδικασθέντος, ἐκθέτουσα αὐτὸν διὰ τῆς γνωστοποιήσεως τοῦ διαπραχθέντος ἐγκλήματος καὶ τοῦ ὀνόματός του εἰς τὴν κοινὴν κατὰ

χρίσιν, καὶ στερεούται οὕτω τῆς τῶν συμπαλιτῶν αὐτοῦ ἀπολήψεως. Ἐκτός τούτου ὁμως ἡ διάταξις αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συντελοῦσα ἐν μέρει πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ διὰ τῆς θαινῆς ἐπιδωκομένου σκοποῦ τοῦ παραδειγματισμοῦ καὶ τῆς ἀποτροπῆς τῶν ἐγκληματιῶν, καθόσον διὰ τῆς γνωστοποιήσεως ἐκάστοτε τῶν καταγνωσθεισῶν ποινῶν κατὰ τῶν ἐνόχων κολασίμων πράξεων ἐδραιοῦται μὲν καὶ διατελεῖ ἀκριβῶς ἡ κοινὴ πεποιθήσις περὶ τῆς συντόνου καταδικάζουσας τῶν ἀδικημάτων καὶ τῆς τιμωρήσεως τῶν αὐτοῦργων αὐτῶν, προλαμβάνεται δὲ πᾶσα ἐνδεχομένη βλάβη, ἥ τις ἡδύνατο νὰ προσέλθῃ ἐκ τῆς ἀπεριορίστου πεποιθήσεως τῶν πολιτῶν εἰς τὸν χαρακτήρα τοῦ τιμωρηθέντος, ὅστις ἴσως διὰ τῆς ποινῆς δὲν ἐβεβηλώθη. Τέλος διὰ τῆς τριαύτης δημοσιεύσεως καθίστανται γνωσταὶ καὶ εἰς τοὺς ἰδιώτας καὶ εἰς ἀπάσας τὰς ἐν τῷ κράτει ἀρχὰς αἱ ἀνικανότητες εἰς ἃς ὑπέπεσαν ὁ καταδικασθεὶς συνεπεία τῆς καταγνωσθείσης ποινῆς, οὕτω δὲ ἀποτρέπονται πᾶσαι αἱ ἐπερχόμεναι ζημίαι ἢ ἀκυρότητες ἐκ τῆς συμμετοχῆς αὐτοῦ εἰς τὰς ἐν τῷ νόμῳ ὀριζόμενας πράξεις, ὧν ἀπηγορεύθη αὐτῷ ἡ ἐνέργεια.

Διὰ τοὺς ἐκτεθέντας λόγους διατάσσεται ἡ διὰ τοῦ τύπου δημοῦ βίαισις συνοπτικῆς ἐκθέσεως τοῦ περιεχομένου τῶν ποινικῶν ἀποφάσεων καὶ ἡ τοιχοκόλλησις αὐτῆς εἰς τὴν πρωτεύουσαν πόλιν τοῦ νομοῦ, ὅπου ἐξεδόθη ἡ ἀπόφασις, εἰς τὸν δῆμον τοῦ τόπου ἐνθα διεπράχθη τὸ ἐγκλημα, ὡς καὶ εἰς τὸν δῆμον τῆς κατοικίας τοῦ καταδικασθέντος.

Ἐφαρμόζεται δὲ ἐν ταῖς ἐξῆς περιπτώσεσιν.

- 1) Ἐὰν καταγινώσκηται δι' αὐτῶν ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου, τῶν διὰ βίου δεσμῶν, ἢ τῆς εἰρκτῆς.
- 2) Ἐὰν κατ' ἐγγυρῶν ἢ ξένων ἀγυρῶν, κατ' ἐπικινδύνων κλεπτῶν, κατ' ἐνόχων παραποιήσεως, ἢ ἀπατεσῶνων κατεγνώσθη τρύμητος φυλάξις, ἢ κράτησις. Ὡς ἀγύρτας χαρακτηρίζει ὁ ποιν. νόμος ἐν ἀρθρ. 664 ἐκείνους, οἵτινες μὴ ἔχοντες ῥητὴν ἢ μόνιμον κατοικίαν, μὴδὲ συγκεχωρημένην τινα ἀσχολίαν, ἢ μέσον διατροφῆς, περιπλανῶνται τῇδε κακεῖσε. Οἱ τοιοῦτοι τιμωροῦνται διὰ

ἐν ἔτος μὲν ἐπὶ κακουργημάτων, ἐξ μῆνας δὲ ἐπὶ πλημμελημάτων, καὶ 14 ἡμέρας ἐπὶ πταισμάτων, ὁ καταδικασθεὶς ἀπελύεται ἅμα θυνηθῆ νὰ βεβαιώσῃ ὅτι εἶναι ἀνίκανος εἰς ἔκτισιν. — Βελτιωθείσης δὲ μετέπειτα τῆς καταστάσεως τοῦ καταδικασθέντος, ἡ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως εἰς ἐκτέλεσιν ὑποχρέωσις δύναται νὰ ἐνεργηθῇ ἐκ νέου χάριν τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως.

Κατὰ τὰς διατάξεις τῆς ποινικῆς δικονομίας (ἄρθρ. 82 καὶ 83) ἐκάστη ποινικὴ ἀπόφασις δεόν νὰ ὀρίζῃ, ἐκτὸς τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου καταγινωσκόμενης ποινῆς, καὶ τὴν εἰς τὰ ἐξοδα καταδίκην τοῦ ἡττηθέντος διαδίκου, τὴν εἰς τὸν ιδιοκτῆμονα ἀπόδοσιν τῶν ἀφαιρεθέντων πραγμάτων ἢ χρημάτων ὑπὸ τοῦ καταδικασθέντος, ὡς καὶ τὸ ποσὸν τῶν καταβλητέων ὑπ' αὐτοῦ πολιτικῶν ἀποζημιώσεων, ὡσάκις ἐν τῇ ποινικῇ δίκῃ παρέστη ὁ παθὼν ὡς πολιτικὸς ἐνάγων, καὶ ἡ ἀγωγή αὐτοῦ ἐγένετο δεκτὴ. Ἐὰν ἐπομένως διὰ ποινικῆς τιμῆς ἀποφάσεως ἐπεβλήθῃ κατὰ τινας, ἢ πλειόνων συνάμα χρηματικὴ ποινὴ, ἢ πρόστιμον, συγχρόνως δὲ ὑπεχρεώθησαν εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἀφαιρεθέντων πραγμάτων καὶ εἰς πολιτικὴν ἀποζημίωσιν, γεννᾶται τὸ ζήτημα περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως τῶν διαφορῶν τούτων τῆς ἀποφάσεως διατάξεων. Τὸ ζήτημα τοῦτο λύουσι τὰ προκείμενα τρία ἄρθρα.

Διὰ τοῦ ἁρθροῦ 80 καθιεροῦται πρὸς πλείονα ἐξασφάλειν τοῦ τε δημοσίου διὰ τὰ δικαστικὰ ἐξοδα, ὡς καὶ τῶν ιδιωτῶν διὰ τὰς ἀποδόσεις τῶν παρ' αὐτῶν ἀφαιρεθέντων πραγμάτων ὡς καὶ τῶν ἐπιδικασθεισῶν ἀποζημιώσεων ἢ ἀλληλεγγύῃ μεταξὺ τῶν ἐνεκὰ τοῦ αὐτοῦ κακουργήματος, πλημμελήματος, ἢ πταίσματος καταδικασθέντων. Ἡ τοιαύτη ἀλληλεγγύη, ὡς ἐκ τῆς σαφούς ῥήσεως τοῦ προκειμένου ἁρθροῦ ἐξαγεται, ὑφίσταται μόνον ὡσάκις οἱ κατηγορούμενοι κατεδικάσθησαν δι' ἐν καὶ τὸ αὐτὸ κακούργημα, ἢ πλημμέλημα, ἢ πταῖσμα, ὅθεν ὡσάκις ἐνεκὰ συναφῶν πράξεων συνεδικασθεῖσιν ἐξεδόθη κατὰ πλείονων κατηγορουμέ-

νων καταδικαστικῇ ἀπόφασιν, δὲν δυνάμεθα, ἐπόμενοι τῷ γράμματι τοῦ νόμου, νὰ παραδεχθῶμεν ὑφισταμένην τοιαύτην ἀλληλεγγύην. Ἐὰν οἱ αὐτοὶ τοῦ τῆς αὐτῆς κολασίμου πράξεως δὲν συνεδικάστησαν συγχρόνως, ἀλλὰ κατὰ διαφόρους ἐποχάς, γεννᾶται ἀμφιβολία ἐὰν πρέπη, καίτοι ὑπαρχουσὼν διαφορῶν ποινικῶν ἀποφάσεων, νὰ παραδεχθῶμεν ὑφισταμένην μεταξύ τῶν καταδικασθέντων ἀλληλεγγύην. Τὸ γράμμα τοῦ ἡμετέρου νόμου δὲν φαίνεται ἀποκροῦν τὴν καταρατικὴν τοῦ ζητήματος τούτου λύσιν. Ἐπειδὴ ὅμως ἤθελεν εἶσθαι ἄδικον νὰ ἐπιβαρύνηται ἡ θέσις τοῦ ἁπλῆ καταδικασθέντος διὰ τῆς μεταγενεστέρας καταδίκης τῶν μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς αὐτῆς κολασίμου πράξεως συμμετασχόντων, νομιζομεν προτιμητέαν τὴν γνώμην τῶν γάλλων συγγραφέων, οἵτινες, ἂν καὶ τὸ ἄρθρ. 13^ο τοῦ γαλλικοῦ ποιν. νόμου παραδεχόμενον τὴν εἰς ἀκέραιον ὑποχρέωσιν ¹⁾ δὲν διακρίνει τὴν περίπτωσιν ταύτην εἰδικῶς, ὑποστηρίζουσιν ὅμως ὡς ἀνογκαίον πρὸς ὑπαρξίν τῆς τοιαύτης ὑποχρεώσεως ὅρον τὴν διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως (*par un même jugement*) καταδίκην ²⁾).

Ἡ ποσότης τοῦ καταγνωσθέντος προστίμου, ἢ τῆς χρηματικῆς ποινῆς δύναται νὰ ᾖναι διάφορος μεταξύ τῶν καταδικασθέντων, οὕτω γ. χ. δύναται ὁ καταδικασθεὶς εἰς χρηματικὴν ποινὴν 200 δραχμῶν νὰ ᾖναι ἀλληλεγγύως ὑπεύθυνος πρὸς πληρωμὴν τῆς ἐκ δραχμῶν 400 χρηματικῆς ποινῆς τῆς κατὰ τοῦ μετ' αὐτοῦ συγκαταδικασθέντος ἐπιβληθείσης ³⁾, καθόσον ὁ νόμος ὡς ὅρον τῆς τοιαύτης ἀλληλεγγύης προϋποτίθῃσι τὴν ταυτότητα τῆς κολασίμου πράξεως, καὶ οὐχὶ τὴν ταυτότητα τοῦ ποσοῦ τῆς ποινῆς.

Διὰ τοῦ ἄρθρ. 31 κανονίζεται ἡ περίπτωσις καθ' ἣν ἡ περιουσία τοῦ καταδικασθέντος δὲν εἶναι ἀρκούσα, ὅπως συγχρόνως ἐκ ταύτης πληρωθῶσιν αἱ τε ἀποδόσεις, καὶ αἱ πολιτικαὶ ἀποζημιώσεις, ὡς καὶ ἡ χρηματικὴ ποινὴ ἢ τὸ πρόστιμον. Ἐν τοιαύτῃ

¹⁾ Ὁρ. ἐρμηνείαν ἄρθρ. 13 σελ. 47.

²⁾ Chauveau-Hélie Code Pénal. tom. I. σελ. 196 — Trébutien Droit criminel tom. I. σελ. 281.

³⁾ Chauveau.—Hélie αὐτ. tom. I. σελ. 195.

περιπτώσει ὁ νόμος θεωρῶν προτιμητέαν τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ παθόντος ιδιώτου καὶ τὴν ἀποζημίωσιν τῆς προσγενομένης αὐτῷ ζημίας, ὁρίζει ὅτι πρέπει νὰ προηγῶνται αἱ πολιτικαὶ ἀπαιτήσεις καὶ ἀποδόσεις, τῶν χρηματικῶν ποινῶν καὶ τοῦ προστίμου¹). Διὰ τοῦ ἄρθρου τέλος 32 ὁρίζεται ὅτι, ἐκτὸς τῆς διὰ τῶν λοιπῶν καταναγκαστικῶν μέσων ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως τῆς καταγινωσκούσης χρηματικὴν ποινὴν, ἢ πρόστιμον, ἢ ἐπιδικαζούσης πολιτικὰς ἀποζημιώσεις, δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ καταδικασθεὶς καὶ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως. (Πολ. δικ. ἄρθρ. 999 § 11). Ἡ τοιαύτη προσωπικὴ κράτησις εἶναι ὅλως ἀνεξάρτητος τῆς καταγινωσκείσης ποινῆς, καὶ μόνος αὐτῆς σκοπὸς εἶναι ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐκτελέσεως τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως. Ὅθεν δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις ταύτης κατὰ προαίρεσιν τοῦ τὴν ἐκτέλεσιν ἐπιδίδωκοντος.

Ἐὰν κατεγνώσθησαν ποιναὶ περιορίζουσαι τὴν ἐλευθερίαν, ἢ προσωπικὴ κράτησις ἐφαρμόζεται μετὰ τὴν λήξιν τῆς διαρκείας τῶν ποινῶν τούτων. Ἐπειδὴ ὅμως ἔθελεν εἶσθαι ἄδικον νὰ παρατείνηται μετὰ τὴν ἀποπλήρωσιν τῆς ποινῆς ὁ περιορισμὸς τῆς ἐλευθερίας τοῦ καταδικασθέντος ἐπ' ἄοριστον χρόνον, καὶ τοι μὴ ὑπαρχούσης ἐλπίδος ὅτι θέλει δυνηθῇ νὰ ἀποτίσῃ τὰς διὰ τῆς ἀποφάσεως ἐπιβληθείσας χρηματικὰς ἀποζημιώσεις, ὁ νόμος ἔθηκε τέρμα τῆς διαρκείας τῆς τοιαύτης προσωπικῆς κρατήσεως ὅρισας ὅτι, ἐὰν ἐπὶ μὲν κακουργημάτων ἢ προσωπικὴ κράτησις διαρκέσῃ ἐν ἔτος, ἐπὶ δὲ πλημμελημάτων 14 ἡμέρας, καὶ ὁ καταδικασθεὶς μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης προσαγάγῃ ἀπόδειξιν τῆς ἀνικανότητος αὐτοῦ πρὸς πληρωμὴν, πρέπει νὰ ἐνεργῇται ἡ ἀπόλυσίς του. Εἰς τὴν συμπλοκὴν τῶν δύο τούτων ὄρων ἀποβλέπων τις δύναται εὐλόγως νὰ ἐρωτήσῃ, διατί ἄρ' ἔτι ὁ νόμος δὲν ἤρκεσθαι εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ καταδικασθέντος βεβαιώσει τῆς πενίας αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπαιτεῖ καὶ τὴν ἐφ' ὠρισμένον χρόνον προσωπικὴν αὐτοῦ κράτησιν; διατί ἡ ἐκ προοιμίων ἀναμφισβήτητος

¹) Trébutien Droit criminel tom. I. σελ. 288.

ἀποδείξεις τῆς ἀνεχίας αὐτοῦ δὲν ἐθεωρήθη ἱκανὴ ὅπως ἐπιφέρει τὴν ἄμεσον ἐκ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως ἀπόλυσίν του, ἀφοῦ διὰ τῆς βεβαιώσεως ταύτης γνωστὸν καθίσταται ὅτι ἡ προσωπικὴ κράτησις οὐδὲν θέλει ἔχει ἀποτέλεσμα ; Διὰ τῆς καθιερώσεως ἀμφοτέρων τῶν ὄρων πρὸς ἀπόλυσιν ἐκ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, ὁ νομοθέτης ἠθέλησε νὰ καταστήσῃ ἀσφαλεστέραν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καταδικαστικῶν ἀποφάσεων, καθόσον διὰ μυρίων τρόπων ἡδύνατό τις, τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἀποκρύπτων καὶ ὡς ἀκτήμων ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐμφανιζόμενος, νὰ ἔχῃ πάντοτε προχείρους τὰς τυπικὰς ἀποδείξεις τῆς ἀνεχίας. Πρὸς ἀποτροπὴν λοιπὸν τῆς τοιαύτης καταχρήσεως ἀπήτησεν ὁ νομοθέτης τὴν ἐφ' ὠρισμένον χρόνον, ἀναλόγως τῆς σοβαρότητος τῆς κολασίμου πράξεως διάρκειαν τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, ἵνα ἐξαναγκάζεται δι' αὐτῆς ὁ καταδικασθεὶς εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τῆς περιουσίας του, ἐὰν ἔχῃ τοιαύτην, καὶ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεών του.

Ἐπειδὴ, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, ἡ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως ἀρίσται ἐντελὼς εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐνδιαφερομένου, ἔπεται ὅτι δύναται νὰ παραιτήσῃ ταύτην, ὁφείποτε ἤθελε πεισθῇ περὶ τοῦ ἀλυσιτελοῦς αὐτῆς, οἱ δὲ προεκτεθέντες ὅροι περὶ τῆς διαρκείας αὐτῆς ἐφ' ὠρισμένον χρόνον, καὶ τῆς παραγωγῆς τῆς πενίας πιστοποιήσεως χρησιμεύουσιν ὡς ἐγγυήσεις ὑπὲρ τοῦ καθ' οὗ ἡ ἐκτέλεσις, ὅστις μετὰ τὴν πραγματοποιήσιν αὐτῶν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπὸ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως ἀπόλυσίν του. Ἀλλὰ διὰ τῆς τοιαύτης ἀπολύσεώς του ὁ καταδικασθεὶς δὲν ἀπαλλάσσεται ὁλοσχερῶς τῆς εὐθύνης, ὅθεν, ἐὰν μεταγενεστερῶς βεβαιωθῇ ὅτι ἡ κατάστασις τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἐβεβλιώθη, δύναται νὰ ὑποβληθῇ ἐκ νέου εἰς προσωπικὴν κράτησιν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως. Ἐὰν ὅμως ὁ προσωποκρατηθεὶς δυστροπῇ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπόφασιν, ποία ἔσεται ἡ διάρκεια τῆς μεταγενεστερᾶς ταύτης προσωπικῆς κρατήσεως ; θέλει ἄρ' αὖ γε κανονισθῇ συμφώνως πρὸς τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ ταύτῳ νενομοθετημένα περὶ τῆς διαρκείας αὐτῆς ἀναλόγως τοῦ εἶδους τῆς κολασίμου πράξεως, δι' ἣν κατεδικάσθη ὁ ἐν προσωπικῇ κρα-

τήσιν διατελῶν ; ἢ ἡ παράτυπα γενομένη προσαγωγή ἀποδείξεων, ἀναιρουσῶν τὴν νομιζομένην τῆς περιουσίας αὐτοῦ βελτίωσιν, ἰσχύει ὅπως ἀπαλλάξῃ αὐτὸν ἀμέσως τῆς προσωπικῆς κρατήσεως ; Τὸ δευτέρον τοῦτο θεωροῦμεν μάλλον συνᾶδον πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς διατάξεως τοῦ προκειμένου ἄρθρου, διότι ἡ προσαγωγή τῶν τοιούτων ἀποδείξεων καταστρέφει ἀμέσως τὸν ὅρον, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἐπιτρέπεται ἡ μεταγενεστέρᾳ αὐτῇ προσωποκράτησις.

Αἱ διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας, εἰδικῶς τὰ περὶ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως κανονίζουσαι, ἰσχύουσι καὶ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀποφάσεων τῶν ποινικῶν δικαστηρίων, ἐφ' ὅσον ἐν παρ. ποινικῇ νόμῳ θέν ἐμπεριέχεται ἑτέρα τις εἰδικὴ διάταξις τοποποιήσασα τούτας, οἷα ἐστὶν ἡ τοῦ προκειμένου ἄρθρου περὶ διαρκείας τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, δι' ἧς ἡ γενικὴ διάταξις τοῦ 5 7 τοῦ ἄρθρ. 1020, ἡ τὴν διάρκειαν τῆς προσωπικῆς κρατήσεως ἐπὶ διετίαν ὅλην παρεκτείνουσα, περιορίσθη. Γῆς προσωπικῆς ἐπομένως κρατήσεως πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἀπαλλάσσονται 1) οἱ ἀνήλικες, ὅσας κατὰ τὰ ἄρθρ. 83—85 τοῦ ποιν. νόμου καὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ περὶ ἐπιτρόπων νόμου, ὡς ἐνοχοὶ κολασίμου πράξεως καταδικασθῶσι 2) αἱ γυναῖκες, καὶ 3) οἱ συμπληρώσαντες τὸ ἐβδομηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν. (Πολ. Δικ. ἄρθρον 1008).

Κατὰ ρητὴν διάταξιν τῆς πολ. δικονομίας (ἄρθρ. 1002), διὰ νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ προσωπικὴ κράτησις πρέπει ν' ἀπαγγέλληται ρητῶς ἐν τῇ ἀποφάσει.

Οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι τῆς Πρωσίας (ἄρθρ. 17 καὶ 18) τῆς Βαυαρίας (ἄρθρ. 27), τοῦ Ἀννοβέρου (ἄρθρ. 29) παρεδέξαντο ἐπὶ τῶν χρηματικῶν ποινῶν τὴν ἀρχὴν τῆς μετατροπῆς αὐτῶν εἰς ἀνάλογον ποινὴν περιορίζουσαν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ καταδικασθέντος, ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι οὗτος, ἄπορος ὢν, ἀδυνατεῖ νὰ ἀποτίσῃ τὴν χρηματικὴν ποινὴν. Τὸ σύστημα τοῦτο φέρει τὸ πλεονέκτημα τῆς ἐξ ἴσου τιμωρήσεως τῶν κολασίμων πράξεων παρ' οἷου δῆποτε καὶ ἂν διεπράχθησαν, ἐν ᾧ κατὰ τὸ τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου ὁ στερούμενος περιουσίας δύναται διὰ μόνον τὸν λόγον

τοῦται γὰρ ὑπεκφυγὴ τὴν προσήκουσαν αὐτῷ καθ' ὠρισμένους τινὰς περιπτώσεις τιμωρίαν¹⁾.

Ἄρθρον 53.

«Ὁ εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδικασθεὶς, μετὰ τὴν ἀποπλήρωσιν ταύτης, ὑποβάλλεται αὐτοδικαίως εἰς ἰδιαιτέραν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν καθ' ὁλόκληρον δεκαετίαν. — Ἡ ἐπιτήρησις αὕτη, ἐὰν ὁ καταδικασθεὶς ᾖ κατὰ τὸν τρόπον τοῦ ζῆν, τὸν χαρακτῆρα, καὶ τὴν διαγωγὴν κατ' ἐξοχὴν ἐπικίνδυνος εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν καὶ εἰς τὰ ἥθη, παρατείνεται διὰ τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, οὐδέποτε ὁμῶς ὑπὲρ τὰ εἴκοσιν ἔτη.»

Ἄρθρον 54.

«Εἰς ἰδιαιτέραν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν θέλουν ὑποβάλλεσθαι ὡσαύτως διὰ τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως καὶ οἱ ἔνοχοι πλημμελημάτων καὶ πταισμάτων, ἐὰν ᾔθελον ᾖναι κατὰ τὸν τρόπον τοῦ ζῆν, τὸν χαρακτῆρα, καὶ τὴν διαγωγὴν κατ' ἐξοχὴν ἐπικίνδυνος εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν καὶ εἰς τὰ ἥθη. Τῆς ἐπιτηρήσεως δὲ ταύτης ἡ διάρκεια προσδιορίζεται διὰ μὲν τοὺς πρῶτους ἀπὸ δύο ἕως δέκα ἑτῶν, διὰ δὲ τοὺς δευτέρους ἀπὸ τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἑτῶν.»

1) Τὴν σύμμετρον μετατροπὴν τῆς κρατήσεως εἰς πρόστιμον καὶ τανάπαλιν παραδέχεται μὲν τὸ ἄρθρ. 510 Π. Ν. ὀρίζοντι πᾶσα ἡμέρα κρατήσεως ἀναλογεῖ πρὸς τρεῖς δραχμὰς καὶ ἀντιστρόφως, ἀλλὰ τὴν διάταξιν ταύτην δὲν ἐφαρμόζει, εἰ μὴ μόνον ἐν τῇ εἰδικῇ περιπτώσει περὶ ἧς πραγματεύεται, ἥτοι προκειμένου λόγου περὶ τῆς συγχρόνου τιμωρῆσεως τῶν προσημασμένων, συνυπευθύνων ὄντων διὰ τὰ παρὰ τῶν ὑποκειμένων αὐτοῖς διαπραχθέντα πταίσματα.

Μεταξὺ τῶν συνεπειῶν τὰς ὁποίας συνεπάγεται ἡ καταδίκη τινός, συναριθμεῖται καὶ ἡ ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις, ἣν ὑπηγόρευεν εἰς τὸν νομοθέτην ἡ ὑπόνοια ὅτι οἱ ἔνεκα κολασίμων πράξεων ἐπικινδύνων εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν τιμωρηθέντες, ἐντελῶς ἀνεπιτήρητοι ἀριέμενοι μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ποινῆς, ἐνδέχεται νὰ παρεκτραπῶσιν ἐκ νέου εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν αὐτῶν ἢ παρομοίας φύσεως ἐγκλημάτων. Σκοπὸς ἐπομένως ταύτης εἶναι ἡ ἐξασφάλις τῆς πολιτείας διὰ τῆς ἀποτροπῆς τῆς ἐκτελέσεως ἀθεμίτων πράξεων παρὰ τῶν τιμωρηθέντων ἥδη, οἵτινες ὡς ἐκ τοῦ ἐπιληψίμου αὐτῶν χαρακτῆρος, ὃν ἡ διαπραχθεῖσα κολάσιμος πράξις προσεπιμαρτυρεῖ, καθίστανται ὑποπτοὶ τῆς ὑποτροπῆς εἰς ἐγκλήματα.

Τὰς περὶ ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως διατάξεις ἠρανίσθη ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐκ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας ἐν τῇ ὁποίᾳ τὸ πρῶτον κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους μετ' ἀλληλοδιαδόχους τροποποιήσεις ἐκανονίσθη ὁ θεσμὸς οὗτος. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς κώδιξ τοῦ 1791 οὐδεμίαν ποιεῖται μνειάν περὶ τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως, ἐπιτρέπων εἰς τοὺς καταδικασθέντας δι' οἰανδήποτε κολάσιμον πράξιν τὴν ἀνενόχλητον εἰς τοὺς κόλπους τῆς κοινωνίας ἐπάνοδον μετὰ τὴν ἀπότισιν τῆς ποινῆς αὐτῶν. Πρῶτον τὸ διάταγμα τῆς 19 Ventôse ἔτους XIII εἰσήγαγε τὴν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν ἐπὶ τῶν ἀπολυομένων ἐκ τῆς ποινῆς τῶν δημοσίων ἔργων, ὑποχρεώσαν αὐτοὺς νὰ δηλώνωσι τὸν δῆμον ἐν ᾧ ἔμελλον ν' ἀποκατασταθῶσι. Διὰ διατάγματος δὲ τῆς 17 Ἰουλίου 1807 ἀπηγορεύθη αὐτοῖς ἡ διαμονὴ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, ἐν τοῖς ὠχυρωμένοις τόποις (places de guerre) καὶ ἐν ταῖς résidences impériales, καὶ ἐχορηγήθη τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ἐπὶ τῆς ἀστυνομίας ὑπουργὸν τῆς μετατοπίσεως αὐτῶν καὶ τῆς ἐγκαταστάσεως εἰς ὠρισμένον τινὰ τόπον, ἐκ τοῦ ὁποίου δὲν ἠδύναντο ν' ἀπομακρυνθῶσιν ἄνευ ἀδείας.

Τὰς διατάξεις ταύτας, αἷς ἐπεξέτεινεν ὁ ποινικὸς κώδιξ τοῦ 1810, ἐπὶ τὸ ἡπιώτερον μεταρρυθμίσας, ἐτροποποίησεν οὐσιωδῶς ὁ μεταγενέστερος νόμος τῆς 28 Ἀπριλίου 1832, ὃν κυρίως ἠκολού-

θησε και ὁ ἡμέτερος νομοθέτης. Πλὴν πολλαὶ τῶν διατάξεων τούτων ἐτροποποιήθησαν καὶ αὖθις ἐν Γαλλίᾳ διὰ τῶν μεταγενεστέρων διαταγμάτων τῆς 8 καὶ 12 Δεκεμβρίου τοῦ 1851 ¹⁾).

Ἡ ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις φέρει χαρακτῆρα ποινῆς περιορίζουσα τὴν ἐλευθερίαν τῆς κινήσεως τοῦ καταδικασθέντος, ὅθεν οὐδέποτε δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ κατὰ τινας ἐκτὸς τῶν ῥητῶς ἐν τῷ νόμῳ ὀριζομένων περιπτώσεων, καὶ ἐφ' ὅσον χρόνον διατάσσεται ἡ διάρκεια αὐτῆς. Καὶ ἐν γένει μὲν ὀρίζεται ὡς συνέπεια τῆς εἰς ἄλλην τινὰ ποινὴν κατιδίκης, ἐξαιρετικῶς δὲ ἐν ταῖς περιπτώσεσι τῶν ἄρθρ. 51, 53, 115, 130, 131 ἐπιβάλλεται ὡς αὐτοτελὴς ποινή.

Ἐπὶ τῶν εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδικασθέντων, ἡ ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις χωρεῖ αὐτοδικαίως ὡς ἄμεσος τῆς ποινῆς ταύτης συνέπεια. Ἀλλ' οἱ ἔνεκα πλημμελήματος ἢ πταισματος καταδικασθέντες ὑποβάλλονται εἰς ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν, ἡ ὁσάκις τοῦτο ῥητῶς ἐν τῷ νόμῳ ὀρίζεται, ὡς ἐν τοῖς ἄρθροις 180, 187, 188, 220, 272, 282, 315, 325, 415, 557, 658, 660, 661, 662, 665, 668, 699, ἡ ὁσάκις, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τῶν ἐν τοῖς μνησθεῖσιν ἄρθροις ἀναφερομένων, εἰσὶ κατὰ τε τὸν τρόπον τοῦ ζῆν, τὸν χαρακτῆρα, καὶ τὴν διαγωγὴν κατ' ἐξοχὴν ἐπικίνδυνοι εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν καὶ εἰς τὰ ἥθη. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκτίμησις τῶν περιστατικῶν τούτων καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως ἀφίεται εἰς τὴν κρίσιν τῶν δικαστῶν, δεόν ἐπὶ τῶν πλημμελημάτων καὶ πταισμάτων νὰ μνημονεύονται ῥητῶς ἐν τῇ καταδικαστικῇ ἀποφάσει οἱ λόγοι οἱ ὑπαγορευόμενοι ταύτην. Ἐὰν τυχὸν οἱ δικασταὶ παρέλειψαν, καθ' ἃς ὤφειλον περιπτώσεις, νὰ διατάξωσι τὴν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν, δύναται, ἐὰν ἡ ἀπόφασις δὲν κατέστη τελεσιδίκος, νὰ αἰτηθῇ ὑπὸ τῆς

¹⁾ Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ποιν. κώδικος παρέλαβον τὴν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν καὶ αἱ γερμανικαὶ νομοθεσίαι οἷον ὁ ποιν. βαυβαρικὸς κώδιξ τοῦ 1813 ἄρθρ. 36 ὡς καὶ ὁ τοῦ 1861 ἄρθρ. 36—39. — Ὁ πρῶσσιος κώδιξ τοῦ 1813 ἄρθρ. 26—29. — Ὁ τοῦ Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 42—44. — Ὁ τοῦ Βάδεν ἄρθρ. 25—32 κτλ.

εισαγγελικῆς ἀρχῆς ἢ μεταβρύθμισις ἢ ἀκώρωσις αὐτῆς, διὰ τὴν χρῆσεως τῶν ἐνδίκων μέσων τῆς ἐφέσεως ἢ ἀναίρεσεως ²⁾).

Ἡ ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις, ὡσάκις ὁ ἀδικήσας ὑπεβλήθη εἰς ποινὴν περιορίζουσαν τὴν ἐλευθερίαν, ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀπολύσεως αὐτοῦ (Ποιν. Δικ. ἀρθρ. 543), καὶ διαρκεῖ ἐν μὲν τῶν εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδικασθέντων δέκα ἐτὶ δύνανται ὅμως οἱ δικασταί, ἐὰν πεισθῶσιν ὅτι ὁ καταδικασθεὶς εἶναι ἐπικίνδυνος εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν, νὰ παρατείνωσι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν εἰκόσι τὸ πολὺ ἐτῶν. Ἐπὶ δὲ τῶν ἐνεκὰ πλημμελήματος δύο ἕως δέκα ἐτη, καὶ ἐπὶ τῶν ἐνεκὰ πταισμάτων καταδικασθέντων τρεῖς μῆνας μέχρι δύο ἐτῶν.

Τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως δὲν ἀπαλλάσσεται ὁ καταδικασθεὶς, καὶ ἐὰν ἀπέφυγε τὴν ἐκτέλεσιν τῆς συναπαγομένης ταύτης ποινῆς διὰ τῆς παραγραφῆς. (Ποιν. Δικον. ἀρθρ. 550. § 1. Ὡσαύτως ἐὰν ἀπενεμήθη αὐτῷ χάρις, δ' ἦς καθόλοκληρίαν αἰρετοῦ.

²⁾ Κατὰ τὸ ἀρθρ. 33 ἐπὶ τῶν εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδικασθέντων ἡ ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις χωρεῖ αὐτοδικαίως, ὥστε οὐδεμία ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ γίνηται μεία ταύτης ἐν τῇ καταδικαστικῇ ἀποφάσει. Τοῦτο εἶναι ἐπὶ τῶν πλημμελημάτων καὶ πταισμάτων, ἐπειδὴ ἡ ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις δὲν χωρεῖ αὐτοδικαίως, δεόν ν' ἀπαγγέλωσι ταύτην σὺν τῇ καταγενοσκόμῃ κατὰ τοῦ ἐνόχου ποινῇ. Ἀλλ' ἐὰν τὸ δικαστήριον παρέλπει νὰ διατάξῃ ταύτην, εἰ μὲν ἡ παρέλειψις ἐγένετο ἐνόντιον τῶν διατάξεων τῶν ἀρθρ. 180, 187, 188, 220, 272, 282, 315, 325, 415, 557, 658, 660, 664, 662, 665, 668, 699 οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι ἡ ἀπόφασις δύναται ν' ἀκυρωθῇ, γενομένης αἰτήσεως ἀναίρεσεως ἑσπεκν ἐσφολμένην ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου, ἢ νὰ μεταβρύθμισθῇ δι' ἐφέσεως ἐὰν παρὰ πταισματοδικεῖσι ἐξεδύθῃ. Εἰ δ' ἡ παρέλειψις ἐγένετο ὡσάκις ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστηρίου ἐξαρθᾶται νὰ ἀπαγγέλῃ τὴν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν δι' αὐτὸ τὸ ἀρθρον 34 ἀναφέρει λόγους, τότε τῶν μὲν ἀποφάσεων τῶν πλημμελειῶν δικῶν ὅλων ἀσκόπος ἀποβαίνει ἡ αἰτήσις ἀναίρεσεως διὰ τὸν λόγον τοῦτον καθόσον ὁ Ἀρείας Πάγος δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν πραγματικῶν γεγονότων τῶν μαρτυρούντων περὶ τοῦ ἐπικινδύνου τοῦ χαρακτηζομένου καὶ τῆς διαγωγῆς τῶν καταδικασθέντων. Ἀλλὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν πταισματοδικῶν δύναται νὰ ζητηθῇ καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ μεταβρύθμισις δι' ἐφέσεως.

ἡ καταγνωσθεῖσα ποινή. Περὶ τούτου δὲν ὑπάρχει μὲν ῥητὴ διάταξις, πλὴν, καὶ τοι σιωπῶντος τοῦ νόμου, οὐδ' ὁ ἐλάχιστος δύναται νὰ ὑπάρξῃ δισταγμός, ὅτι ἡ χάρις, ἥτις μόνον τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς ἀναιρεῖ, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς παραπομπὰς ταύτης συνεπείας, οὐδόλως ἰσχύει ὅπως ἀπαλλάξῃ τὸν καταδικασθέντα τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως. Ὅθεν μόνον ἡ ἀποκατάστασις αὐτοῦ δύναται ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσι νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἀπὸ τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως ἀπαλλαγὴν του. (Ποιν. δικ. ἀρθρ. 564 ἐπομ.).

Ἀρθρον 55.

«Ὅταν τις καταδικασθεῖς ὑποβληθῇ εἰς ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν, ἔχει ἡ κυβέρνησις τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ προσδιορίῃ τόπους τινὰς, ὅπου οὗτος, παρελθούσης τῆς ποινικῆς διαρκείας, δὲν εἴμπορεῖ νὰ διατρίβῃ· ἐπὶ τῇ προφάσει ὅμως ταύτῃ οὐδεὶς ἐγγώριος δύναται νὰ ἐξορισθῇ τῆς ἐπικρατείας.»

Ἀρθρον 56.

«Εἰς πᾶσαν περίστασιν ὁ εἰς ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν ὑποβληθεὶς χρεωστεῖ, προτοῦ ἀπολυθῇ τοῦ τόπου τῆς ποινῆς, νὰ φανερῶσιν ποῦ ἔχει κατὰ νοῦν νὰ διατρίψῃ.—Μετὰ τὴν φανέρωσιν ταύτην λαμβάνει παρὰ τοῦ νομάρχου ὁδοιπορίας ἄδειαν, ἐνθα προσδιορίζονται ἀκριβῶς ἡ ὁδὸς, τὴν ὁποίαν μέλλει νὰ παρακολουθήσῃ ἀπαρεγκλίτως, καὶ ἡ διάρκεια τῆς διατρίβῆς εἰς ἕκαστον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης κείμενον τόπον.— Ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὥρων μετὰ τὴν εἰς τὸν μέλλοντα τόπον τῆς κατοικίας του ἄφιξιν πρέπει νὰ ἀναγγεῖλῃ ἑαυτὸν εἰς τὸν ἐκεῖ δήμαρχον.— Θέλων δὲ πάλιν ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ τόπου τούτου, χρεωστεῖ νὰ τὸ ἀναγγεῖλῃ προηγουμένως εἰς τὸν δήμαρχον, καὶ νὰ σημειώσῃ τὸν

τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον μελετᾷ ν' ἀπέλθῃ· προτοῦ ὅμως
 βῆ ὑπὸ τοῦ νομάρχου νέαν ἄδειαν ὁδοιπορίας, τὴν ὅποι
 πρέπει ν' ἀκολουθῇ ἀπαρεγκλίτως, δὲν δύναται ν' ἀπομ
 κρυνθῇ· παρομοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὅφ
 λει ν' ἀναγγεῖλῃ ἑαυτὸν εἰς τὸν δήμαρχον ἐντὸς 24 ὥρ
 μετὰ τὴν ἀφίξιν εἰς τὸν νέον τῆς διατριβῆς τοῦ τόπον».

Ἀρθρον 57.

«Εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἐγγώριοι τίθενται
 ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν, ξένοι θέλουν ἀπελύνεσθαι τ
 χώρας, καὶ φέρεσθαι πέραν τῶν ὁρίων».

Μετὰ τὴν ἔρευναν τοῦ σκοποῦ τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεω
 τῶν περιπτώσεων τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς, καὶ τῆς ἐκάστοτε δια
 κείας, μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ τρόπου τῆς ἐφαρμογ
 αὐτῆς, ὅστις ὀρίζεται διὰ τῶν προκειμένων ἄρθρων.

Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου, ὁ ὕ
 ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν διατελῶν ἠδύνετο, δίδων ἐγγύησιν ἀξ
 χρεων, ν' ἀνακτήσῃ τὴν πλήρη αὐτοῦ ἐλευθερίαν, ἀλλ' ἐν περιπτ
 σει μὴ παροχῆς τῆς τοιαύτης ἐγγυήσεως ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ εἰ
 τὸ δικαίωμα τοῦ ὀρίζειν αὐτῷ τόπον τινα διαρκοῦς διαμ
 νῆς, τὸν ὁποῖον, ἐὰν αὐτογνωμόνως ἐγκατέλειπε, συνελαμβάνε
 καὶ ἐτίθετο ὑπὸ κράτησιν διαρκοῦσαν καθ' ὅλον τὸ διάστημα
 τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως. Διὰ τῆς τοιαύτης ἐφαρμογῆς τ
 ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως ἐματαιοῦτο σχεδὸν καθ' ὅλοκληρίαν
 σκοπὸς αὐτῆς, διότι, εἰ μὲν ἐδίδετο ἡ ἐγγύησις, ὁ ἀπολυθεὶς ἐξ
 γοράζων οὕτω τὴν ἀπὸ ταύτης ἀπαλλαγὴν, καὶ ἐντελῶς ἀνεπ
 τήρητος μένων, εὐκόλως ἠδύνατο νὰ παρεκτραπῇ εἰς τὴν ἐκτέλ
 σιν ἀξιοποιῶν πράξεων, εἰ δὲ ἡ χορήγησις ἐγγυήσεως ἦν ἀνέφ
 κτος, ὁ περιορισμὸς τοῦ ἀπολυθέντος ἐντὸς ὠρισμένου τόπου,
 ἀπομάκρυνσις αὐτοῦ ἐκ τῶν κόλπων τῆς οἰκογενείας του, ἡ τῶ

οὐκείων ἢ τοῦ κέντρου τῶν ἐπιχειρήσεών του παρενέβαλεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πλείστα ὅσα προσκόμματα εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῶν τῆς συντηρήσεώς του μέσων, καὶ οὕτως ἔνεκα τῆς στερήσεως αὐτῶν μᾶλλον ἐπὶ ῥέπῃ πρὸς ἐγκλήματα ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ. Διὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ μεταγενέστερος νόμος τῆς 28 Ἀπριλίου 1832 ἀντικατέστησε τὸν περιορισμὸν τοῦ ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν διατελοῦντος ἐντὸς ὁρισμένου τόπου, διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς διαμονῆς εἰς ὁρισμένους τόπους, ἔνθα, εἴτε ὡς ἐκ τῆς πολυανθρωπίας, ὡς ἐν ταῖς πρωτευούσαις πόλεσιν, ἢ ἐπιτήρησις αὐτοῦ ἀποβαίνει δυσχερὴς καὶ ἀφορμὰ συχνά ποτε ἐκτελέσεως ἐγκληματικῶν πράξεων ὑπάρχουσιν, εἴτε διότι αὐτόθι ὑπῆρξεν ὁ τόπος τῆς ἐκτελέσεως τῆς τιμωρηθείσης πράξεως, καὶ ἡ παρουσία αὐτοῦ δύναται νὰ διεγείρῃ μίση καὶ ἀντεκδικήσεις. Τὸ σύστημα τοῦτο ἠκολούθησε καὶ ὁ ἡμέτερος νόμος ἐν τῇ ἀρθρ. 35. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀπαγορεύσις τῶν τόπων τῆς διατριβῆς τῶν ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν ἠδύνατο νὰ ἐπεκταθῇ τοσοῦτον, ὥστε νὰ περιλάβῃ ἅπασαν τὴν ἐπικράτειαν, καὶ ἐμμέσως νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἐξορίαν αὐτῶν, ὁ νόμος, προλαμβάνων τὸ ἐνδεχόμενον αὐτὸ ἀτόπημα, ῥητῶς καθιερῶν τὴν ἀρχὴν ὅτι οὐδεὶς ἐγγώρος δύναται νὰ ἐξορισθῇ τῆς ἐπικρατείας. Μόνον ἐπὶ τῶν ἀλλοδαπῶν διατάσσει τὴν ἐκ τῆς ἐπικρατείας ἀπέλασιν, καθ' ἣς περιπτώσεις οἱ ἐγγώριοι ἤθελον ὑποβληθῇ ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν (ἀρθρ. 37). Κατὰ τὰ λοιπὰ ἡ ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις ἐνεργεῖται διὰ τῶν νομαρχῶν καὶ δημάρχων. Καὶ εἰς μὲν τοὺς νομάρχας ὁρεῖλουσιν οἱ υποβληθέντες εἰς ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν νὰ δηλώνωσιν ἐκάστοτε τὸν τόπον τῆς μελλούσης αὐτῶν διαμονῆς, καὶ νὰ λαμβάνωσι παρ' αὐτῶν ἄδειαν ὁδοιπορίας κανονίζουσαν ἀκριβῶς τὴν πορείαν, ἣν θέλουσιν ἀκολουθήσει, εἰς δὲ τοὺς δημάρχους πρέπει νὰ ἐμφανίζονται ἐντὸς 24 ὥρῶν μετὰ τὴν ἀφίξιν εἰς τὸν τόπον τῆς ὁρισθείσης διαμονῆς. Ἐὰν οἱ μέλλοντες νὰ τεθῶσιν ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν διέπλουν φυλακισμένοι, ἢ ἀπόλυσις αὐτῶν δὲν ἐνεργεῖται πρὶν ἢ γείνη ὑπ' αὐτῶν ἡ δόλῳσι τοῦ τόπου τῆς μελλούσης ἐγκαταστάσεως

των, καὶ δοθῇ ὑπὸ τοῦ νομάρχου ἡ ἀπαιτούμενη ἄδεια τῆς ὁδοπορίας. (Ποιν. δικ. ἄρθρ. 543) ¹⁾.

Ἡ παράβασις τῶν περὶ ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως διατάξεων τοῦ νόμου ἐκ μέρους τῶν ἡμεδαπῶν, καὶ ἡ παρὰ τῶν ἀλλοδαπῶν ἐπάνοδος ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας μετὰ τὴν γενομένην ἀπέλασιν αὐτῶν τιμωρεῖται διὰ τριμήνου φυλακίσεως, μετὰ τὴν ὁποίαν οἱ μὲν ἡμεδαποὶ ὑποβάλλονται ἐκ νέου εἰς ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν διαρκοῦσαν πέντε μέχρι δέκα ἐτῶν, οἱ δὲ ἀλλοδαποὶ ἀπελαινούνται ἐκ νέου τῆς ἐπικρατείας. (Ποιν. νόμ. ἄρθρ. 488.)

Ἐξετάζοντες ὑπὸ νομοθετικὴν ἐποψὴν τὸ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ποινικῷ νόμῳ διαγραφόμενον σύστημα τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ αὐστηρότης αὐτοῦ ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τὰ ὅρια τοῦ σκοποῦ τοῦ ὑπαγορεύσαντος τὴν καθιέρωσιν ταύτης. Παραδεχθεὶς ὁ ἡμέτερος νομοθέτης αὐτοδικαίως ἐπερχομένην τὴν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν ἐπὶ πάντων τῶν εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδικασθέντων, δὲν ἔπρεπε νὰ λησμονήσῃ τὰς πολυαριθμοὺς ἐκείνας περιστάσεις, καθ' ἃς τὸ ἐγκλημα δὲν εἶναι προῖον τῆς ἠθικῆς διαφθορᾶς τοῦ αὐτουργοῦ, ἀλλὰ τῆς συμπτώσεως διαφόρων τυχαίων καὶ ὅλως ἐξαιρετικῶν περιστάσεων, δὲν ἔπρεπεν ἐξίσου νὰ θέσῃ ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως τὸν κιβδηλοποιόν, τὸν ληστὴν, καὶ τὸν κλέπτην μετὰ τοῦ καταδικασθέντος δι' ἀνάγκης, ἣν ἐξετέλεσεν ἐκ τῶν χαλεπῶν ὕβρεων τοῦ ρονευθέντος παροργισθεὶς, ἢ τοῦ κηρυχθέντος ἐνόχου ἐλευθερώσεως φυλακισμένων, γενομένης οὐχὶ δι' ἰδιοτελῆ τινὰ σκοπὸν, ἀλλ' ἐξ ἐσφαλμένων πολιτικῶν πεποιθήσεων ἐν ἐποχῇ πολιτικοῦ φανατισμοῦ. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον θεωροῦμεν προτιμωτέραν τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 36 τοῦ νεωτέρου βασιλικοῦ νόμου (1861) καθ' ἣν ἡ ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις δέον νὰ διατάσσεται ὑπὸ τοῦ δικα-

¹⁾ Περὶ τῆς ἀκριβοστεράς ἐκτελέσεως τῶν παρατεθειμένων ἄρθρ. 33—37 τοῦ ποιν. νόμου καὶ 543 καὶ 559 τῆς ποιν. δικονομίας ἐξεδόθησαν αἱ ὑπ' ἀριθμ. 3693 τῆς 29 Ἀπριλίου, καὶ ἡ ἀπὸ 4 Ὀκτωβρίου 1852 ἐγκύκλιος τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης πρὸς τοὺς νομάρχας τοῦ Κράτους καὶ τοὺς παρ' ἐφέταις εἰσαγγελεῖς.

στηρίου, ἐὰν θεωρηθῇ ἀναγκαία ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς ἐν ταῖς ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομέναις περιπτώσεσιν ¹⁾).

Ἐπίσης καὶ ἡ διάρκεια τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως ἐπὶ τῶν κακούργημάτων καὶ πλημμελημάτων, ὑπὲρ τὸ δέον παρεκτεινομένη, μαρτυρεῖ τὴν ὀλίγην πεποιθησιν, ἣν εἶχεν ὁ νομοθέτης εἰς τὴν διὰ τῆς ποινῆς βελτιώσιν τοῦ καταδικασθέντος, ὃν μετὰ τὸσούτης δυσπιστίας εἰς τοὺς κόλπους τῆς κοινωνίας ἐπαναφέρει ὥστε ἐπὶ πολὺν χρόνον θεωρεῖ ἀναγκαίαν τὴν ἄμεσον αὐτοῦ ἐπίβλησιν. Ἀλλ' ἐὰν τῶντι ὁ καταδικασθεὶς ἐξῆλθεν ἐκ τῶν φυλακῶν ἠθικῶς βελτιωμένος, δὲν εἶναι ἄρά γε ἄδικος καὶ μᾶλλον ἐπιβλαβής ἢ ὠφέλιμος ὁ ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου ἐπὶ πολλὰ ἀλληλοδιαδόχως ἔτη περιορισμὸς τοῦ ἀπολυθέντος ὃν συνεπάγεται ἡ ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις; Ὡς ἐκ ταύτης δὲν θέλει ἴσως ἀπαντήσῃ ὁ ἀπολυθεὶς προσκόμματα εἰς τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀποκατάστασιν αὐτοῦ, τὰ ὅποια δύνανται νὰ ἔχῃσι σπουδαίαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς μελλούσης αὐτοῦ τύχης; Βεβαίως ἐφ' ἔσον ἡ πολιτεία δύναται νὰ ἔχῃ ὑπονοίας περὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ ἀπολυθέντος ἐν γένει, ἢ ἀμέσως μετὰ τὴν ἀπόλυσίν του, δικαιολογεῖται ἡ διὰ τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως ἐπίβλησις, ἀλλ' ἐὰν τοιαῦται ὑπονοίαι δὲν ὑπάρχωσιν, ἢ ἀφοῦ μετὰ παρέλευσιν τινῶν ἐτῶν διασκεδασθῶσιν, ἢ ἐπὶ πλέον παράτασις τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως νομίζομεν ὅτι εἶναι ὅλως ἀδικαιολόγητος. Καὶ τὴν ἀτέλειαν ταύτην τοῦ ἡμετέρου νόμου ἀνεπλήρωσεν ὁ νεώτερος βουλευτικὸς νόμος ὀρίζων ἐν ἀρθρ. 37 ὅτι, ἀφοῦ ἀπαγγελθῇ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἡ ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις, ἥτις δὲν διαρκεῖ πλέον τῶν δύο ἐτῶν, ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς ἀφίσταται εἰς τὴν διάκρισιν τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς τῆς κατοικίας τοῦ ἀπολυθέντος, ἥτις ἐὰν παρατηρήσῃ ὅτι ἡ διαγωγὴ αὐτοῦ εἶναι ὑποπτος προβαίνει εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς διετίας δύναται, πεισθεῖσα περὶ τῆς βελτιώσεως αὐτοῦ, νὰ παραιτηθῇ ταύτης.

¹⁾ Dollmann Commentar ἀρθρ. 36 σελ. 197.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΠΕΡΙ ΔΟΛΙΑΣ ΠΡΟΑΙΡΕΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΜΕΛΕΙΑΣ.

Προθεωρία.

Α'.) Όρισμός τοῦ δόλου καὶ τῆς ἀμελείας.

Πρὶν ἢ ἐπιληφθῶμεν τῆς ἐρμηνείας τῶν ἐν τῷ προκειμένῳ κεφαλαίῳ ἐμπεριεχομένων ἄρθρων ἀνάγκη πᾶσα πρὸς τελείαν τῶν διατάξεων αὐτῶν κατανόησιν, ὅπως προσισαγωγικῶς ἐρευνήσωμεν τὸν ὅρισμόν τῆς δολίας προαιρέσεως καὶ ἀμελείας, προσδιορίσωμεν τὴν μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσαν ἀντίθεσιν, καὶ ἀνεύρωμεν τὰς διαφόρους ἐκατέρας διακρίσεις.

Διὰ τὰ ὑπάρξῃ ἀδίκημα ἀπαιτεῖται θετική τις ἢ ἀποφατική ἐξωτερικὴ ἐνέργεια ἀντικειμένη εἰς τὰς τοῦ δικαίου διατάξεις, καὶ πηγάζουσα ἐκ τῆς ἐλευθέρως τοῦ δρῶντος βουλήσεως. Ἐν ὅτῳ ἐπομένως διανοεῖται τις τὴν ἐκτέλεσιν κολασίμου πράξεως, ἢ εὐχεται τὴν πραγματοποιήσιν αὐτῆς, ἀπέχει ὅμως πάσης πρὸς τὸ σκοπὸν τοῦτον ἐπιχειρήσεως, οὐδ' ὅλως δύναται νὰ θεωρηθῇ ἄξις τιμώρητος διὰ τὴν τοιαύτην αὐτοῦ ἐσωτερικὴν ὅλως διάθεσιν (Cogitationis poenam nemo patitur) Ἐπίσης ἡ ἔννοια τοῦ ἀδικήματος ἐλλείπει, ὡσάκς γεγονός τι δὲν εἶναι προῖον τῆς ἐλευθέρως τοῦ δρῶντος ἐνεργείας, ὡσάκς δηλονότι ὁ ἄνθρωπος ἢ αὐτοματῶς πράττει, ἢ στερεῖται τῆς συνειδήσεως τῶν ιδίων αὐτοῦ πράξεων. Τὸ ἔγκλημα ἐπομένως προϋποτίθῃ, ἂν μὲν τὴν πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ ὑπάρχουσαν παρὰ τῷ αὐτουργῷ βούλησιν, ἂν τέρου δὲ γεγονός προελθὼν ἐκ τῆς πρὸς πραγματοποιήσιν τῆς ἐσωτερικῆς βουλήσεως τοῦ αὐτουργοῦ ἐνεργείας καὶ πρὸς ταύτην ἀμελῶς ἢ ἐμμέσως συσχετιζόμενον. Τὸ σύνολον τῶν τριῶν τούτων ὁμοιοτήτων τούτεστι τῆς βουλήσεως τοῦ ὑποκειμένου, τοῦ γεγονότος τοῦ ἐκ

δηλοῦντος ταύτην, καὶ τῆς ἐνεργείας, ἥτις ἐμφαίνει τὸν σύνδεσμον μεταξὺ τῆς βουλήσεως καὶ τοῦ γεγονότος ἀποτελεῖ τὴν ἐγκληματικὴν πράξιν.

Ἡ σχέσις τῆς βουλήσεως πρὸς τὸ γεγονὸς τὸ ἐξ αὐτῆς προελθόν, καὶ τὰν ἀπαιτείαν τοῦ γεγονότος πρὸς τὴν βούλησιν δύναται νὰ ᾖναι διάφορος ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει, καὶ καθ' ὑποκειμενον μὲν ἐξεταζομένη παρέχει ἡμῖν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐκ δολίας προαιρέσεως ἢ ἐξ ἀμελείας διαπραχθέντος ἀδικήματος, κατ' ἀντικείμενον δὲ ἐρευνῶντες ταύτην διακρίνομεν τὴν τέλεσιν ἀπὸ τῆς ἀποπειράς τῶν ἐγκλημάτων, περὶ ὧν ἐν τῷ ἀμέσῳ ἐπομένῳ κεφαλαίῳ γενήσεται λόγος. Ἐνταῦθα θέλομεν ἐρευνῆσαι μόνον τὴν καθ' ὑποκειμενον σχέσιν τῆς βουλήσεως πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν γεγονὸς τὸ διαδελοῦν ταύτην.

Ἡ βούλησις τοῦ ὑποκειμένου ἐν ὅσῳ δὲν ὑπάρχει τι τὸ κινεῖν αὐτὴν διατελεῖ ἐν ἀπραξίᾳ, ὑφίσταται δυνάμει μόνον ἐν τῇ καθολικῇ αὐτῆς ἐννοίᾳ, πλὴν εὐθὺς ἅμα γεννηθῇ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ ὁρεξίς τις παροτρύνουσα αὐτὸ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς δι' αὐτῆς ἀναπτυχθείσης ἐπιθυμίας, διεγείρεται ἡ θέλκσις αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς οὐδετέρως καὶ ἀορίστου καταστάσεως ἐν ἣ εὐρίσκετο τρέπεται εἰς ἐνέργειαν πρὸς θεραπείαν τῆς διεγερθείσης ἐπιθυμίας. (Οὕτω λ. χ. τὸ αἶσθημα τῆς πλεονεξίας, τῆς ἐκδικήσεως, κτλ. δύνανται νὰ διεγείρῃσι παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀποκτήσεως κέρδους, τῆς κολάσεως τοῦ κακοποιήσαντος, ἢ ἀδικήσαντος αὐτὸν κτλ.). Ἡ οὕτω πῶς πρὸς ἐνέργειαν τραπέισα βούλησις τοῦ ὑποκειμένου διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς διεγερθείσης ὁρέξεως δεόν νὰ λάβῃ ὠρισμένην τινὰ διεύθυνσιν, ἥτις φέρει εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ταύτης, καὶ νὰ ὀρίσῃ εἰδικόν τινα σκοπὸν, εἰς ὃν νὰ συγκεντρώσῃ τὰς οἰκείας αὐτῆς δυνάμεις. (Οὕτω λ. χ. ἡ θέλησις τοῦ ὑποκειμένου, ὅπερ ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τῆς πλεονεξίας καταληφθὲν, τὴν θεραπείαν ταύτης ἐπιζητεῖ, δὲν δύναται νὰ ἐμμείνη ἐν τῇ ἀορίστῳ ταύτῃ μορφῇ, ἀλλ' ἀναγκαίως συλλαμβάνει ὠρισμένον τινὰ σκοπὸν, τὸν τῆς ἀφαιρέσεως ξένης ιδιοκτησίας, τὸν δι' ἀπάτης πορισμὸν ἀθεμίτου κέρδους κτλ.).

Διὰ τὴν κατὰ τὴν ὁμολογίαν ὅμως ἡ τοῦ τοιοῦτου σκοποῦ πραγματοποίησις, τὸ ὑποκείμενον σκέπτεται περὶ τῶν διαφόρων μέσων τῆς ἐκτελέσεως, καὶ ἀφοῦ μετ' ἐπιστάσεως σταθμίσῃ ὅσα τοιαῦτα αἱ εἰδικαὶ περιστάσεις παρουσιάζουσιν ὡς κατάλληλα, διαγράφει ὠρισμένον εἶδος ἐνεργείας, καὶ ἀποφασίζει τὴν ἐκτέλεσιν, δι' ἧς ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ἐπιθυμίας ἣτις διήγειρε τὴν θέλησιν αὐτοῦ εἰς ἐνέργειαν. Ἡ τοιαύτη εἰδικοποίησις τοῦ σκοποῦ ἀποτελεῖ τὴν προαίρεσιν τοῦ ὑποκειμένου, ἥτις ὡς εἴρηται ἀπαρτίζεται ἐκ τῆς σκέψεως καὶ τῆς ἀποφάσεως.

Τὰ διάφορα ταῦτα στάδια, δι' ὧν μεταβαίνει ἡ θέλησις τοῦ ὑποκειμένου, δὲν πρέπει νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἄσχετα καὶ διακεκριμένα, τούναντίον τοσοῦτον στενὸς ὑπάρχει ὁ μετ' ἀλλήλων σύνδεσμος, ὥστε πρακτικῶς πᾶσα μεταξὺ αὐτῶν διάκρισις εἶναι ὅλως ἀνέφικτος. Ἡ ἐκτεθεῖσα διαστολὴ σκοπὸν εἶχε μόνον ὅπως ἐννοήσωμεν τὰ διάφορα στοιχεῖα τὰ ἐνυπάρχοντα ἐν τῇ προαίρεσει τοῦ δρώντος. Ὁ Gessler ¹⁾ θέλων νὰ διακρίνῃ τὴν προαίρεσιν ἀπὸ τοῦ σκοποῦ, λέγει ὅτι ὁ μὲν σκοπὸς ἀναφέρεται εἰς τὴν καθόλου ἐννοίαν τῆς πράξεως, τὴν ἐν εἰδικῇ τινι περιπτώσει ἐπιχειρητέαν, ἡ δὲ προαίρεσις εἰς τὴν ἐνέργειαν, δι' ἧς πρόκειται νὰ πραγματοποιηθῇ ὁ σκοπός. Πλὴν, ὡς αὐτὸς οὗτος ἀμέσως παρατρεῖ, ἡ τοιαύτη καθόλου ἐννοία τῆς πράξεως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑφισταμένη εἰ μὴ ἐφ' ὅσον ἐν τῇ προαίρεσει ἐνυπάρχει, ὅθεν ἐκ τούτου καταδεικνύεται ἀρκούντως πόσον ἀτελής εἶναι ἡ εἰρημένη διαστολὴ αὐτοῦ. Ἐπίσης ὁ Hermann ἀποπειρώμενος ν' ἀνεύρῃ διακριτικὸν τι σημεῖον μεταξὺ τοῦ σκοποῦ ἀφ' ἐνὸς καὶ τῆς προαίρεσεως ἀφ' ἑτέρου ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ μὲν σκοπὸς περιλαμβάνει τὴν διάγνωσιν τῆς πρὸς ἐνέργειαν θελήσεως τοῦ ὑποκειμένου, ἡ δὲ προαίρεσις τὴν βούλησιν πρὸς ἐκτέλεσιν ταύτης. Πλὴν ἡ διαστολὴ αὕτη παρέχει πρόδηλον ἀντίφασιν, διότι ἡ γνώσις προϋπατίθηται τὴν βούλησιν, ἥτις ἄνευ συνειδήσεως εἶναι πάλιν ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ ²⁾.

1) Über den Begriff u. die Arten des Dolus. σελ. 88.

2) Archiv d.Criminalrechts. N. F. 1856 σελ. 12.

Ἐάν ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως τοῦ ὑποκειμένου ὁρμώμενον προβῶμεν εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἐνεργείας τῆς βουλήσεως αὐτοῦ, κατὰ πρῶτον μὲν ἀνευρίσκομεν τὴν προαίρεσιν, ἐν ᾗ ἐνδιαλαμβάνεται ἡ ἀπόφασις, καὶ ἡ πρὸς κατάρτισιν ταύτης προηγηθεῖσα σκέψις· ἐκ ταύτης ὁδηγούμενοι δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν τὸν σκοπὸν τῆς πράξεως, δι' οὗ διαγιγνώσκωμεν τὸ τελικὸν αὐτῆς αἷτιον τὸ οὗ ἐντεκα κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην.

Ἡ ἐκ τῆς τοιαύτης ἐνεργείας τῆς βουλήσεως προκύψασα πράξις ἐν τῇ σχέσει αὐτῆς πρὸς τὸ δίκαιον ἐξεταζομένη, ἢ οὐδόλως εἰς τὰς διατάξεις αὐτοῦ προσκρούει, ἢ τούναντίον εἰς ἀντίθεσιν πρὸς ταύτας εὐρίσκεται. Ἐάν ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ περιπτώσει ὁ αὐτουργός, καίτοι ἐν γνώσει τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς πράξεως διατελῶν, δὲν ἀπέσχε τῆς ἐκτελέσεως, θεωρεῖται *δολλῶς* ἐνεργήσας, ἢ δὲ ἐκ τῆς τοιαύτης αὐτοῦ ἐνεργείας γενομένη πρᾶξις καθόσον πρὸς τὴν βούλησιν αὐτοῦ ἀντιστοιχεῖ καλεῖται *δολλία*.

Ἐνίοτε ὅμως δύναται νὰ συμβῇ ὥστε ἐκ τῆς ἐνεργείας τινὸς νὰ ἐπέλθῃ ἀποτέλεσμα ἀπαρτίζον τὴν ἔννοιαν κολασίμου πράξεως, ἀλλ' ἢ πρὸς παραγωγὴν ταύτης ἐνέργεια νὰ προέρχεται ἢ ἐξ ἐντελοῦς ἀγνοίας περὶ τῆς ὑπάρξεως γεγονότων τινῶν, ἅτινα τὴν τοιαύτην πρᾶξιν καθιστῶσιν ἀξιοποιον, ἢ ἐκ τῆς μὴ ἀκριβοῦς διαγνώσεως τῶν τοιούτων γεγονότων, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας ἡ παρ' αὐτοῦ θεμιτὴ λογιζομένη πρᾶξις φέρει πραγματικῶς ἀξιοποιον χαρακτῆρα. Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ταύτας ἡ ἐξωτερικὴ ἐπίδρασις τοῦ ὑποκειμένου εἶναι μὲν τὸ ἄμεσον προῖον τῆς βουλήσεως αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἀντιστοιχεῖ συγχρόνως καὶ πρὸς τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ βούλησιν. Ἐπίσης δύναται νὰ συμβῇ ὥστε ὁρισμένη τις ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου, ἢ παρ' αὐτοῦ ὀφειλομένης τινὸς ἐνεργείας, νὰ ἐπιφέρῃ ἀποτελέσματα ὅλως ἄσχετα ἢ ἀντίθετα πρὸς τὴν βούλησιν αὐτοῦ. Διαφέρει δὲ ἡ τελευταία αὕτη περίπτωσις τῶν προηγουμένων, καθόσον ἐν ἐκείναις μὲν στερεῖται τὸ ὑποκείμενον τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως περὶ τῆς ὑπάρξεως καὶ τοῦ χαρακτῆρος ὁρισμένων τινῶν γεγονότων προὑπαρχόντων ἤδη, ἐν ᾧ κατ'

αὐτὴν δὲν φροντίζει νὰ ἀποκτήσῃ πλήρη γνῶσιν περὶ τῶν ἐνδεχομένων συνεπειῶν ὀρισμένης τινὸς ἐνεργείας αὐτοῦ. Ὅπως δὴ ποτὶ κατὰ τὰς εἰρημένους περιπτώσεις τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐνεργείας τοῦ ὑποκειμένου, ὡς ἐκ τῆς πλάνης ἐν ᾗ διετέλει, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἄμεσα προϊόντα τῆς ἰδίας αὐτοῦ βουλήσεως. Ἄλλοτε ἔάν βεβαιωθῇ ὅτι τὴν τοιαύτην πλάνην ἡδύνατο ν' ἀποφύγῃ διὰ τῆς συνήθους προσοχῆς καὶ περισκέψεως, δι' ἧς ἡδύνατο νὰ ἐξακριβῇ τῶν πράξεων αὐτοῦ καὶ τῶν ἐνδεχομένων συνεπειῶν τὴν συνείδησιν, ἡ παράλειψις αὐτῶν ἐκουσίως γενομένη θεωρεῖται καὶ καταλογιστέα, καὶ ἡ ἐν τοιαύτῃ ἀσυγγνώστῳ πλάνῃ τελεσθεῖσα πράξις ὡς ἐκ τῆς ἀμελείας τοῦ αὐτουργοῦ αὐτῆς προσελθούσα εἶναι ἀξιόποινα. Ἐάν τέλος ἔχων τις τὴν συνείδησιν ὅτι ἐκ τινος ἐνεργείας αὐτοῦ δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἀξιόποιόν τι ἀποτέλεσμα ἐπιλαμβάνεται ὅμως ταύτης, καίτοι μὴ σκοπῶν οὐδ' ἐπιέμενον τὴν πραγματοποίησιν αὐτοῦ, λογίζεται ὡσαύτως ὡς ἐξ ἀμελείας ἐνεργήσας, διότι, ἐάν ᾔθελεν, ἡδύνατο ν' ἀποφύγῃ τὴν τοιαύτην πραγματοποίησιν τοῦ ἀξιοποίνου ἀποτελέσματος, ὅπερ προεἶδεν ὡς ἐνδεχόμενον νὰ συμβῇ.

Τὰς διαφόρους προεκτεθείσας περιπτώσεις συγκεφαλαιοῦντες εἰς γενικόν τινα καὶ περιληπτικὸν ὅρισμόν δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς ἐξ ἀμελείας ἐγκλημα πᾶσαν ἀθέμιτον πράξιν τὴν ὁποία δὲν ἐξετέλεσε μὲν ἐκουσίως καὶ μετὰ προμελέτης ὁ αὐτουργὸς αὐτῆς, ἡδύνατο ὅμως ν' ἀποφύγῃ ἐάν τὴν συνήθῃ παρείχε προσοχὴν ¹⁾.

Ἐπὶ τῶν ἐξ ἀμελείας ἐγκλημάτων τὸ ἐξωτερικὸν γεγονὸς τὸ ἀπαρτίζον τὴν κολάσιμον πράξιν δὲν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν πραγματικὴν βούλησιν τοῦ αὐτουργοῦ, ἀλλ' ὑπερέχει ταύτης. Πλὴν καὶ τὸ ὑπερβάλλον τοῦτο μέρος καταλογίζεται εἰς τὸ αὐτουργόν ἐκ τῆς βουλήσεως τοῦ ὁποίου ὡσαύτως πηγάζει καὶ ἀντίστροφον λόγον, διότι, ἐάν ᾔθελεν, ἡδύνατο ν' ἀποτρέψῃ τὸ ἀκού-

1) Gessler Dolus σελ. 95. — Feuerbach Lehrb. § 54. — Kostlin Revision σελ. 227, 236, 253—250.

σίως καὶ ἀπροσδοκῆτως ἐπελθόν τοῦτο ἀποτέλεσμα μετὰ τῆς προσηκούσης προσοχῆς προβαίνων εἰς τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται δῆλον ὅτι τὰ ἐξ ἀμελείας ἐγκλήματα διαφέρουσι τῶν ἐκ δολίας προαιρέσεως ἐγκλημάτων ἀφ' ἐνός, καὶ τῶν τυχαίων συμβεβηκότων ἀφ' ἑτέρου. Ἐπὶ τῶν μετὰ δόλου διαπραχθέντων ἐγκλημάτων τὸ ἐξωτερικὸν γεγονὸς τὸ ἀπαρτίζον τὴν κολάσιμον πράξιν ἀντιστοιχεῖ καθ' ὁλοκληρίαν πρὸς τὴν βούλησιν τοῦ αὐτουργοῦ, ἐπὶ τῶν ἐξ ἀμελείας τούναντίον, τὸ ἐξωτερικὸν γεγονὸς ὑπερέχει τῆς βουλήσεως. Ἐὰν δὲ τὸ ἐξωτερικὸν τοῦτο γεγονὸς ἐν οὐδεμιᾷ σχέσει εὐρίσκεται πρὸς τὴν βούλησιν τοῦ δρῶντος, ὅστις καὶ μετὰ πλείστης προσοχῆς ἐνεργῶν δὲν ἤθελε δυνήθῃ νὰ προΐδῃ τὰ ἀποτελέσματα πράξεώς τινος αὐτοῦ, τότε ὑπάρχει τὸ τυχαῖον συμβεβηκός (casus) ὅπερ, καὶ ἐὰν περιέχῃ προσβολὴν τινα τοῦ δικαίου, δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς τὸν πράττοντα. Ἐὰν ἐκ δολίας προαιρέσεως ἐγκλήματα προϋποθέτουσιν αἰείποτε θετικὴν τινὰ ἐνέργειαν τῆς βουλῆσεως τοῦ αὐτουργοῦ ἀντικειμένην εἰς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ἐνῶ τὰ ἐξ ἀμελείας τούναντίον ἀρνητικὴν ¹⁾.

B'. Εἶδη τοῦ δόλου.

1) Dolus praemeditatus, dolus impetuosus v. repentinus.

Ὁ ἐν τῇ προαιρέσει τοῦ δρῶντος ἐνυπάρχων δόλος δύναται ἢ νὰ ᾔῃαι τὸ προῖον σκέψεως βραδείας καὶ ὠρίμου, ἢ νὰ ἐπῆλθεν ἀκαριαίως ὡς ἀποτέλεσμα πάθους ἢ ψυχικῆς ὁρμῆς. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ὁ δόλος καλεῖται *dolus praemeditatus* ἐκ προμελέτης δόλος, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ *dolus impetuosus v. repentinus*. Ὁ ἐκ ψυχικῆς παραφορᾶς δόλος διακρίνεται τοῦ ἐκ προμελέτης ἐκ τῆς σχέσεως καὶ ἀλληλουχίας τῶν διαφόρων προηγουμένων ἐνεργειῶν τοῦ αὐτουργοῦ μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἐπιλαμβάνεται τῆς ἐκτελέσεως. Ἐπὶ τοῦ ἐκ προμελέτης δόλου ἡ σκέψις, ἡ ἀπόφασις, καὶ ἡ τῆς ἀποφάσεως ἐκτέ-

1) Klein ἐν Archiv d. Crim. R. τομ. I. n. 10 σελ. 56. — Berner Imputationslehre σελ. 229. Α. Κ. Μεταξὺ Συστήμα Ποιν. δικαίου τόμ. Α'. § 25 ἐπ.

λεσις εἰς καθαρῶς ἀπ' ἀλλήλων καχωριζόμεναι. Ὁ αὐτουργὸς πρὶν ἢ ἐνεργήσῃ ὅπωςδήποτε, σκέπτεται περὶ τῆς ἐπιχειρητέας πράξεως, συνεπεία τῆς σκέψεως ταύτης συλλαμβάνει ὠρισμένην τινὰ ἀπόφασιν, καὶ ὡς ἄμεστον ἀποτέλεσμα ταύτης ἐπέρχεται ἡ ἐκτέλεσις τῆς πράξεως.

Ἐάν ἡ τῆς σκέψεως διάρκεια εἶναι μακρὰ ἢ βραχεῖα, καὶ ἐὰν μετὰ τὴν ἀπόφασιν ἐπηκολούθησεν ἀμέσως ἡ ἐκτέλεσις, ἢ μετὰ τινὰ χρόνον, σὺνδόλως ὡς ἐκ τούτου μεταβάλλεται ὁ χαρακτήρ τῆς πράξεως. Ὁ ληστής ὁ ἐπὶ πολὺν προηγουμένως χρόνον σκεφθεὶς περὶ τῆς συλλήψεως ὁδοιπόρου τινός, ὁ ἐνεδρεύσας ἡμέρας τινὰς αὐτόν, καὶ ἐπὶ τέλους ἐπιτυχὼν τὴν σύλληψίν του, ὡς καὶ ὁ ἐπιτήδειος κλέπτης, ὁ συναντῶν τυχαίως τινὰ εἰς ἀπομεμονωμένον μέρος καὶ ἀμέσως ἐπιτιθέμενος κατ' αὐτοῦ καὶ ἀφαιρῶν τὴν περιουσίαν του, θεωροῦνται ἐπίσης ἐκ προμελέτης ἐνεργήσαντες, καὶ εἶναι ἐξ ἴσου ἀξιοποιοὶ. Τούναντίον ἐπὶ τῆς ψυχικῆς παραφορᾶς τὰ διάφορα ταῦτα σημεῖα τῆς ἐνεργείας τοῦ αὐτουργοῦ ἔνεκα τοῦ πάθους ὑφ' οὗ κυριεύεται συγχέονται μετ' ἀλλήλων, διό ἡ σκέψις, ἡ ἀπόφασις, καὶ ἡ πρὸς ἐκτέλεσιν ἐνέργεια ἐκδηλοῦνται συνάμα καὶ ἐν ἀκαρεῖ ¹⁾. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι ἡ τοιαύτη ψυχικὴ παραφορά δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑπάρχουσα ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων ἅτινα ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν δὲν δύναται νὰ ἐκτελεσθῶσιν εἰ μὴ μόνον μετὰ προηγήθεισαν ψυχρὰν καὶ ἀπαθῆ σκέψιν τοῦ αὐτουργοῦ.

Τὰ ἐρρημένα διακριτικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ἐκ προμελέτης, καὶ ἐκ ψυχικῆς ὁρμῆς ἐγκλημάτων παρέχουσιν ἡμῖν συγχρόνως καὶ τὸν λόγον τῆς διαφορᾶς τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ αὐτουργοῦ αὐτῶν. Ἐπὶ τῶν ἐκ ψυχικῆς ὁρμῆς ἐγκλημάτων ἡ δολὴα προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ προκαλεῖται ἐξ αἰτίας ἐξωτερικῆς ἐπιδρώσης ἐπὶ τῆς θελήσεως, ἡ δὲ κατάστασις αὐτοῦ εἶναι τοιαύτη, ὥστε δὲν δύναται νὰ προῖδῃ καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ἑκτασιν τὰς συνεπείας τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ, ὅθεν καὶ ἡ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἐπιχειρηθεῖσα πράξις

1) Berner Imputationslehre: σελ. 181 § 94.—Krellin System § 72 σελ. 187.

ἦπτον ἀξιόποινος ἐστὶ τῆς ἐκ προμελέτης, ἥτις ἀπορρέει ἐκ τῆς κακοβούλου καὶ ἐξηχρειωμένης διαθέσεως τοῦ αὐτουργοῦ, δυναμένου ἀνέτως νὰ προῖδῃ καὶ ἐκτιμήσῃ τὰς συνεπείας τῶν πράξεων του ¹⁾).

Ὑπάρχουσι περιπτώσεις τινὲς καθ' ἃς δύνανται νὰ συναντηθῶσι τὰ δύο προεκτεθέντα εἶδη τοῦ δόλου, ἡγουν τοῦ ἐκ προμελέτης καὶ ἐκ ψυχικῆς ὁρμῆς, ἐντεῦθεν δὲ γεννᾶται ἡ ἀνάγκη τῆς ἀκριβοῦς ἐρεύνης περὶ τῆς ἐπιρροῆς ἣν ἐκάτερον τούτων ἔσχε κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, ἵνα ἐκ ταύτης βεβαιωθῇ ὁ ἀληθὴς αὐτῆς χαρακτήρ καὶ ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ αὐτουργοῦ.

α) Ἐὰν ὁ αὐτουργὸς ἀπεφάσισε μὲν τὴν ἐκτέλεσιν ἀξιοποίνου πράξεως ἐν βρασμῷ ψυχικῆς ὁρμῆς, πλὴν μετὰ παρέλευσιν χρόνου ἐν ψυχικῇ ἡρεμίᾳ καὶ ἐσκεμμένως ἐπελήφθη τῆς ἐκτελέσεως, ἡ πράξις θεωρεῖται ὡς ἐκ προμελέτης γενομένη, διότι ἡ ψυχικὴ παραφορά ὑφ' ἧς κατεχόμενος ἀπεφάσισε τὴν ἐκτέλεσιν ταύτης, δὲν δύνανται νὰ ἐκληφθῇ ὑπάρχουσα ἔτι, ἐπελθούσης τῆς σκέψεως.

β) Ἐὰν τοῦνυντίον μετὰ σκέψεως μὲν ἀπεφασίσθῃ ἡ ἐκτέλεσις ἀξιοποίνου πράξεως ἀλλ' ἡ ἐκτέλεσις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ ἐν στιγμῇ ψυχικῆς ὁρμῆς, ἡ πράξις λογίζεται ὡς ἐκ ψυχικῆς ὁρμῆς προσελθούσα, διότι ἂν καὶ ὑπῆρχε παρὰ τῷ αὐτουργῷ ἡ ἀπόφασις, εἶναι ἀδήλον ὅμως ἂν οὗτος ἤθελε προβῇ εἰς τὴν πραγματοποίησιν ἧς ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἠδύνατο νὰ παραιτηθῇ. Ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ δύνανται νὰ θεωρηθῇ ὡς τελεία καὶ πλήρης καθ' ἣν στιγμὴν ἐπελήφθη τῆς πρὸς ἐκτέλεσιν ἐνεργείας, ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ αὐτουργὸς ἐδεσπόζετο ὑπὸ τοῦ πάθους, ὅπερ ὑπῆρξε τὸ ἐλαττήριον τῆς ἐνεργείας του, καὶ τὸ ὅποῖον δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ ὀρίσωμεν μετὰ βεβαίτητος ἂν ἡ πράξις ᾖ συνέπεια τῆς προηγηθείσης ἀποφάσεως ἢ οὐ ²⁾).

1) Gessler Über den Begriff d. Dolus σελ. 110.

2) Ὁ Α. λ. χ. πνέων ἐκδίκεσιν κατὰ τοῦ Β. ἀποφασίζει τὸν φόνον αὐτοῦ ὃν ὅμως δὲν ἐκτελεῖ παραυτίκα. Ἡμέραν τινα συγαντῶ ὁ Β. τὸν Α. καὶ ἀπευθύνει κατ' αὐτοῦ διαφόρους ὕβρεις, ὁ δὲ Α. ἐρεθισθεὶς ὡς ἐκ τούτου

Ἐάν ὅμως μετὰ προμελέτην ἀπερασίσθη ἡ ἐκτέλεσις ἀξιοπο-
νου πράξεως καὶ ὁ αὐτουργὸς ἐπελήφθη ταύτης ἐσκεμμένως, κατὰ
τὴν στιγμήν δὲ τῆς ἐκτελέσεως ἐπῆλθε τὸ πάθος, ἡ πράξις ὅ-
τε ἐκ τούτου δὲν μεταβάλλει χαρακτῆρα, ἀλλὰ λογίζεται ἐκ προ-
μελέτης προελθοῦσα ¹⁾).

2) Dolus determinatus, dolus indeterminatus.

Ὡς ἐκ τῆς σχέσεως ἥτις ὑφίσταται μεταξὺ τῆς ἐνεργείας τοῦ
ὑποκειμένου κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἐγκληματικῆς τιнос πράξεως κα-
τοῦ σκοποῦ ἐξ οὗ ὠρμήθη, ὁ δόλος δύναται νὰ διακριθῇ εἰς ὠρισμέ-
νον (dol. determinatus) καὶ εἰς ἀόριστον (dol. indeterminatus).

Δόλος ὠρισμένος ὑπάρχει ὁσάκις ὁ σκοπὸς τοῦ ὑποκειμένου
κατευθύνεται πρὸς παραγωγὴν ὠρισμένου τινὸς ἀποκλειστικῶς ἀπο-
τελέσματος, καὶ συμφώνως πρὸς αὐτὸν ῥυθμίζεται ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ.
Ἐάν ἡ τοιαύτη ἐνέργεια ἔνεκα τῆς συμπτώσεως ἀπροσδοκῆται
τινῶν συμβάντων δὲν ἔσχε τὸ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα, τοῦτο
οὐδεμίαν ἔχει ἐπιρροὴν ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ δόλου.
Ἄρκει μόνον νὰ ᾔται τοιαύτη, ὥστε ὡς φυσικὴν καὶ ἀναγκαίαν
συνέπειαν νὰ ἔχη τὸ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα. Οὕτω λ. χ. ἐάν
ὁ Α. σκοπεύων νὰ φονεύσῃ τὸν Β. θέτει ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτοῦ
πυροβόλον ὅπλον πεπληρωμένον διὰ σφαίρας ἵνα πυροβολήσῃ, καὶ
ἐκ τοῦ συνεγγυς διὰ τοιούτου ὅπλου πυροβολεῖ, ὁ δόλος αὐτοῦ
χαρακτηρίζεται ὡς ὠρισμένος, ἀδιαφόρως ἂν ἐξετελέσθη ἡ πράξις
ἢ παρεμποδίσθη ἔνεκα ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως αὐτοῦ περιστά-
σεων. Τοῦναντίον ὁ δόλος καλεῖται ἀόριστος, ὁσάκις ὁ σκοπὸς τοῦ
ὑποκειμένου περιλαμβάνει διάφορα ἀποτέσματα ἐνδεχόμενα
νὰ προκύψωσιν. Ὁ τοιοῦτος ἀόριστος δόλος διακρίνεται εἰδικῶς
τερον εἰς dolus alternativus καὶ εἰς dolus eventualis ²⁾).

Ἐφορμᾷ κατὰ τοῦ Β. ὃν φονεύει. Ὁ φόνος οὗτος διὰ τοὺς ἐν τῷ κειμένῳ
ἐκτιθέντας λόγους δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐκ δολίας προαιρέσεως προελθὼν.

¹⁾ Ὁ Α. λ. χ. ἐπιτίπτει κατὰ τοῦ Β. διὰ νὰ φονεύσῃ αὐτόν, ὁ δὲ Β.
ἀμυνόμενος ἐξυθρίζει ἢ τραυματίζει τὸν Α., ὅστις καταλαμβάνεται ὑπὸ πύ-
θου, ἔνεκα τούτου Berner Imputationslehre σελ 184.

²⁾ Πρῶτος, ὁ Feuerbach (Lehrbuch § 36) διακρίνει τὸν ἀόριστον δόλον

Dolus alternativus υπάρχει όσάκις ό δρών δέν επιδιώκει ώρισμένον τι άποτέλεσμα, άλλ' έχει τήν συνειδήσιν ότι ή ένεργεια αούτου δύναται νά επιφέρη διάφορα άποτελέσματα έκ τών ύποτιών είναι άγνωστον ποίον θέλει επέλθει, διά τής πραγματοποιήσεως όμως ένός έξ αούτων θεωρεί επιτυχόντα τόν σκοπόν αούτου. Είτε λ. χ. εάν ό Α. έξ αίσθήματος έκδικήσεως θέλων νά κακοποιή τόν Β. πυροβολήσῃ κατ' αούτου ένῷ δέν δύναται μετά βεβαιότητος νά προΐδῃ άν έκ τοῦ πυροβολισμού τούτου ό Α. θέλει πληγωθῇ βαρέως μόνον ή ελαφρώς, ή καί φονευθῇ, άλλ' οίονδήποτε έκ τών ένδεχομένων τούτων άποτελεσμάτων συμβῇ επιδοκιμάζει, ό δόλος αούτου καλεΐται *alternativus* ¹⁾).

Dolus eventualis υπάρχει όσάκις τό ύποκείμενον προβλέπει ότι έκ τής ένεργείας αούτου είναι πιθανή ή πραγματοποιήσις άποτελέσματος άξιοποίνου, έν γνώσει δέ τής τοιαύτης πιθανότητος επιλαμβάνεται ταύτης. Συνήθως ό τοιοῦτος *dolus eventualis*

άπό τοῦ ώρισμένου συνταυτίσας αούτον καθολοκληρίαν πρὸς τήν έτέραν τών παραστάσεων ύπ' ἧς εμφανίζεται ἡτοι τόν *dolus eventualis*.

1) Συγγραφείς τινες ὡς ό Berner *Imputationslebre* σελ. 186, ό Koestlin *System* § 74 σελ. 196. Temme *Archiv d. Crim. R.* 1854 σελ. 218 επίμ. θεωροῦσι τόν *dolus alternativus* ὡς ιδιαίτερον είδος οὐχί τοῦ *dolus indeterminatus*, άλλὰ τοῦ *dolus determinatus* λέγοντες ότι ό μετά τοιοῦτου δόλου δρών προβλέπει, ὡς επί τοῦ ώρισμένου δόλου, τήν αναπόφευκτον ανάγκην τής πραγματοποίησεως μιᾶς έκ τών πολλῶν ένδεχομένων συνεπειῶν τής ένεργείας αούτου. Ἀλλ' ὅρα γε δυνατόμεθα διά τόν λόγον τούτον νά ισχυρισθῶμεν ότι καί γινώσκει ποία έξ αούτων θέλει πραγματοποιηθῇ, μέχρι τής στιγμῆς τής εκτέλεσεως δέν είναι άγνωστον εἰς αούτον τό συμβεπσόμενον άποτέλεσμα; Παρατηρητέον δέ ὅτι αἱ εἰρημένοι συγγραφείς κατ' άντίθεσιν πρὸς τόν *dolus determinatus* χαρακτηρίζουσι ὡς *dolus indeterminatus* τόν *dolus eventualis*, έν ᾧ καί ἐπ' αούτου ἡδύνατο επίσης νά εφαρμοσθῇ ὅτι καί περὶ τοῦ *dolus alternativus* λέγουσι κατατάσσοντες αούτον εἰς τήν κατηγορίαν τοῦ ώρισμένου δόλου, διότι, ὅπως ἐπὶ τοῦ *dolus alternativus*, οὕτω καί ἐπὶ τοῦ *dolus eventualis* ό δρών προβλέπει τό ένδεχόμενον τής πραγματοποίησεως ένός τινος άποτελέσματος. Ἀλλ' ἴσως άντιλέξει τις ότι ἐπὶ τοῦ *dolus alternativus* αἱ διάφοροι συνέπειαι τής ένεργείας εἰσίν αναγκαῖον άποτέλεσμα ταύτης, άλλὰ τοῦτο μόνον έκ τών προτέρων δυνατόμεθα νά ισχυρισθῶμεν· μετά τήν εκτέλεσιν τούναντίον διαγινώσκουμεν ότι αἱ μή πραγματοποιηθεῖσαι ἦσαν άπλῶς ένδεχόμεναι.

συντρέχει μετὰ τοῦ ὀρισμένου δόλου (*dolus determinatus*), ὁ σκοπὸς δηλονότι τοῦ ὑποκειμένου τείνει εἰς πραγματοποίησιν ὀρισμένου τινὸς ἀποτελέσματος, καίτοι δὲ προβλέπων ὅτι μετ' αὐτῆς δύναται νὰ ἐπέλθῃ καὶ ἕτερόν τι ἀποτέλεσμα δὲν ἀρίσταται τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ ἀλλ' ἀποδέχεται ἐν ἀνάγκῃ τὴν ἐνδεχομένην ταύτην συνέπειαν ἐκ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ κυρίου σκοποῦ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὑπάρχει συρροή τοῦ *dolus determinatus* μετὰ τοῦ *dolus eventualis* ¹⁾).

Γ'.) Εἶδη τῆς ἀμελείας.

Ὡς ἀνωτέρω ἴδομεν ἐξετάζοντες τὸν ὀρισμὸν τῆς ἀμελείας, αὕτη ὑπάρχει κυρίως ὅταν ἐξωτερικόν τι γεγονός προελθὼν ἐκ τῆς ἐνεργείας τινὸς καὶ ἀξιόποινον φέρον χαρακτῆρα δὲν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ παρκαγόντος αὐτό. Τῆς θελήσεως οὐσιώδες στοιχεῖον εἶναι ἡ συνειδήσις, δι' ἧς τὸ ὑποκείμενον διακινώσκει ἐκάστοτε τὰς συνέπειας καὶ τ' ἀποτελέσματα τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ. Ὅσακις ἐπομένως παρὰ τινι ὑπάρχει ἡ συνειδήσις ὅτι ὡς ἀναγκαίᾳ συνέπεια τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ ἔσεται ὀρισμένον τι ἀθέμιτον ἀποτέλεσμα, καὶ ἐν γνώσει τούτου ἐπιχειρεῖ πρᾶξιν τινὰ, ἡ πρᾶξις αὕτη χαρακτηρίζεται ὡς δολία. Ἐὰν ὅμως τὸ ὑποκείμενον ἔχει τὴν συνειδήσιν ἐνδεχομένου τινὸς καὶ οὐχὶ ἀναγκαίου ἀποτελέσματος τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, ἐν συνειδήσει δὲ τοῦ τοιοῦτου ἐνδεχομένου ἀποτελέσματος ἐπιληφθῇ ταύτης, καίτοι μὴ ἐγκρίνον τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἐνδεχομένου τούτου ἀποτελέσματος, θέλομεν ἔχει τὸν ἀμέσως πρὸς τὸν δόλον πλησιέστατον βαθμὸν

1) Ὑποθετίσω λ. χ. ὅτι ἐλθὼν τις ἐκ τόπου ἐνθα ἐπικρατεῖ λοιμὸς παραβιάζει τὰ ασφαλιστικὰ μέτρα κατὰ τοῦ λοιμοῦ καὶ γίνεται παραίτιας τοῦ θανάτου ἐνὸς ἢ πλείονων προσώπων μεθ' ὧν ἦλθεν εἰς συγκοινωνίαν (Π. Ν. ἀρθρ. 318), ἢ ὅτι ἐμβάλλει πῦρ εἰς κτίριον ἐν τῷ ὁποίῳ συνήθως ὑπάρχουσιν ὡς γνωστὸν αὐτῷ ἐναποταμιεύματα πυρίτιδος, ἐνεκα δὲ τούτου εἶναι ἐνδεχόμενον ὅτι ἡ τῆς πυρίτιδος ἐκβρόχης θέλει ἐπιφέρει τὸν θάνατον τῶν ἐν αὐτῷ κατοικούντων (Π. Ν. ἀρθρ. 408), καὶ 409, ἢ ὅτι θέλει διαδόσει τὸ πῦρ εἰς τὰς γειτνιαζούσας οἰκίας. (Π. Ν. ἀρθρ. 442).

τῆς ἀμελείας τὴν ἐν συνειδήσει ἀμέλειαν (*bewusste Culpa*)¹⁾ κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὴν ἄνευ συνειδήσεως ἀμέλειαν ὅταν τὸ ὑποκείμενον στερεῖται ἐντελῶς πάσης γνώσεως περὶ τῶν ἐνδεχομένων συνεπειῶν τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ. Ἐὰν ἐκτὸς τοῦ προβλεφέντος ἀποτελέσματος ἐπῆλθε καὶ ἕτερον ὅπως ἀπροσδόκητον, θέλομεν ἔχει τὴν περίπτωσιν τῆς συρροῆς τῆς μετὰ συνειδήσεως καὶ ἄνευ συνειδήσεως ἀμελείας.

Τινὲς ἐκ τῶν νομοδιδασκάλων ἐπεχείρησαν νὰ διακρίνωσι τὴν ἀμέλειαν κατὰ βαθμοὺς διαιρέσαντες ταύτην εἰς *culpa lata*, *culpa levis*, καὶ *culpa levissima*, ἀναλόγως τῆς παρὰ τῷ δρῶντι ὑπαρχούσης πιθανότητος περὶ τῆς ἐπακολουθήσεως τοῦ παρανόμου ἀποτελέσματος, ἵγουν ἐὰν μὲν πιθανωτέρᾳ εἶναι ἡ πραγματοποίησις τοῦ παρανόμου ἀποτελέσματος τῆς μὴ πραγματοποίησεως αὐτοῦ, ἡ ἀμέλεια χαρακτηρίζεται ὡς *culpa lata*, ἐὰν τοῦναντίον ἴση ὑπῆρχε πιθανότης τῆς πραγματοποίησεως ἡ μὴ τοῦ παρανόμου ἀποτελέσματος, ἡ ἀμέλεια χαρακτηρίζεται ὡς *culpa levis*, ἐὰν τέλος πιθανωτέρᾳ ᾖ ἡ μὴ πραγματοποίησις τῆς πραγματοποίησεως ἡ ἀμέλεια χαρακτηρίζεται ὡς *culpa levissima*. Ἡ τοιαύτη διαιρέσις τῆς ἀμελείας μὴ παρέχουσα γενικὸν τινα ὅρον διαστολῆς κατὰ ποιὸν τῶν διαφόρων βαθμῶν, ἀλλὰ κατὰ ποσὸν μόνον ἀποδίδει ὅπως ἀόριστος. Ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν ἡ ἀμέλεια διακρίνεται τοῦ δόλου, καθόσον ἐπ' αὐτῆς τὸ ἐξωτερικὸν ἀξιόποινον γεγονός δὲν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν βούλησιν τοῦ ὑποκειμένου ὡς ἐπὶ τοῦ δόλου, ἐπομένως ἡ ἀμέλεια, ἐφ' ὅσον τὸ ἐξωτερικὸν τοῦτο γεγονός προσεγγίζει πρὸς τὴν βούλησιν τοῦ ὑποκειμένου, θέλει εἶσθαι

¹⁾ Π. χ. εἰσέρχεται τις ἐν τινι πυριταποθήκῃ φέρων καπνοσύριγγα ἀνημμένην, ἥ πυροβολεῖ ἐκ τοῦ ἐξώστου τῆς οἰκίας αὐτοῦ εἰς μέρος εἰς ὃ ἐνδέχεται νὰ ὑπάρχωσιν ἄνθρωποι. Ἡ τοιαύτη ἐν συνειδήσει ἀμέλεια διαφέρει οὐσιωδῶς τοῦ *Dolus eventualis*, καθόσον ἐπ' αὐτοῦ ὁ προβλέπων τὸ ἐδεχόμενον νὰ προκύψῃ ἐκ τινος ἐνεργείας αὐτοῦ ἀθέμιτον ἀποτέλεσμα ἀποδέχεται αὐτὸ, ἐν ᾧ τοῦναντίον ἐπὶ τῆς ἐν συνειδήσει ἀμελείας δυσπιστεῖ ὁ ἐνεργῶν εἰς τὴν ἐνδεχομένην πραγματοποίησιν τοῦ προβλεπομένου ἀποτελέσματος, ὅρ. Berner. Imputationslehre σελ. 218.

ἐγγυτέρα πρὸς τὸν δόλον, ἐφ' ὅσον δὲ τούναντίον διαφέρει τὴν βουλήσεως θέλει ἀπέχει τοῦ δόλου. Ἐντὸς τῶν δύο τούτων σημείων δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν πολυαριθμούς βαθμούς τῆς ἀμελείας τοὺς ὁποίους ὅμως εἶναι ἀδύνατον ἐκ προσιμίων γενικῶς νὰ διακρίνωμεν, διότι κατὰ ποιὸν ἡ ἔννοια τῆς ἀμελείας οὐδόλως παραλλάσσει ¹⁾).

Δ'.) Συρρόη δόλου καὶ ἀμελείας.

Συρρόη δόλου καὶ ἀμελείας ὑπάρχει ἅ) ὅταν ἡ πρὸς παραγωγήν σκοπούμενου τινὸς παρανόμου ἀποτελέσματος ἐνέργεια συνεπέρχει καὶ ἕτερον ὅπερ ἡδύνατο καὶ ὤφειλε νὰ προῖδῃ ὁ δράστης. Ἐν περιπτώσεσι αὕτη ὑπῆρξεν ἀφορμὴ τῆς παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις περὶ νικολόγοις ἀπαντωμένης διακρίσεως τοῦ δόλου εἰς *ἄμεσο* καὶ *ὁλο* (*dolus directus*) καὶ *ἐμμεσο* καὶ *ὁλο* (*dolus indirectus*) ²⁾. Ἄμεσος δόλος ἐθεωρεῖτο ὑπάρχων ὅταν τὸ ἐκ τινος ἐνέργειας προελθὸν ἀθέμιτον ἀποτέλεσμα ᾗν τὸ σκοπούμενον, τούναντίον, ὅταν ὁ αὐτουργὸς ἔτεινεν εἰς τὴν πραγματοποίησιν ὠριμὴν τινος παρανόμου ἀποτελέσματος, ἀλλ' ἐκ τῆς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐνέργειας αὐτοῦ παρήγετο καὶ ἕτερον μᾶλλον ἀξιόποιον ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον ἡδύνατο ἢ ὤφειλε νὰ προῖδῃ ὡς ἀναγκαίαν τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ συνέπειαν, τὸ τοιοῦτον ἀποτέλεσμα ἐθεωρεῖτο ἐμμέσως ἐκ τῆς θελήσεως αὐτοῦ πηγάζον ³⁾, καὶ ὁ δόλος ἐκρηκτικῶς ἐθεωρεῖτο ὡς ἐμμεσος.

Ὁ τοιοῦτος ἐμμεσος δόλος κατεδείχθη δι' ἀκριβεστέρας ἀντιθέσεως ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων συγγραφέων τῆς ἐννοίας αὐτοῦ ὡς ὅλως ἀνυπόστατος, μὴ ἐμφαίνων ἰδιαίτερόν τι εἶδος τοῦ δόλου.

1) Berner Imputationslehre, σελ. 240.

2) Carpzow. Pract. rer. crim. Pars. I. quaest. 1 n. 31—Leyser. Meditationes ad Pandect. spec. 597 med. 47. Ἰδίως ἀνέπτυξε τὴν περὶ τούτου θεωρίαν ὁ Glantzner καὶ Nettelbladt ἐν τινι διατριβῇ ἐκδοθείσῃ ἐν Ἀλλῇ ἐν ἔτει 1756 ὑπὸ τὸν τίτλον «De homicidio ex intentione indirecta commissio».

3) Weber N. Archiv d. Crim. R. τόμ. VII. σελ. 566.

ἀλλ' ἐμπεριέχων διαφόρους περιπτώσεις ἀσχετούς πρὸς ἀλλήλους¹⁾, διότι ἐὰν μὲν προεῖδεν ὁ αὐτουργὸς ὅτι ἀναγκαιῶς ᾔθελεν ἐπακαλουθῆσαι τὸ ἀξιόποιον ἀποτέλεσμα τὸ ἐκτὸς τοῦ κυρίως σκοπούμενου συμβᾶν, καὶ ὁμῶς δὲν ἀπετράπη τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, ὑπάρχει ὁ ἐνδεχόμενος δόλος (*dolus eventualis*), ἐὰν δὲ τούναντίον προεῖδε τοῦτο, ἀλλ' οὐχὶ ὡς ἀναγκαίαν συνέπειαν τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς ἐνδεχομένην μόνον, τὴν ὁποίαν ἤλπιζε ν' ἀποφύγῃ, ὑπάρχει ἐν συνειδήσει ἀμέλεια ὡς πρὸς τὸ παρεπόμενον ἀποτέλεσμα, δόλος δὲ ὡς πρὸς τὸ κυρίως σκοπούμενον ἀποτέλεσμα. Συνιδὼν ὁ Feuerbach τὸ ἀνυπόστατον τοῦ τοιοῦτου ἐρμῆσου δόλου, ἀπεπειράθη νὰ ὀρίσῃ ἀκριβέστερον τὴν θέλησιν τοῦ δρῶντος, χαρακτηρίσας αὐτὴν ὡς *culpa dolo determinata*, καὶ παραδεξάμενος ὅτι ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ἡ ἀμέλεια πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐκ τοῦ δόλου πηγάζουσα, ὅπερ οὐ μόνον εἶναι ὅλως ἀντιφατικόν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων πείραν προσκρούει, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὁμοίομορφόν τινα τοιοῦτον τύπον τῆς θελήσεως, ἀλλ' ἐκάστοτε ἀναλύοντες τὰς εἰδικὰς περιπτώσεις πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ποία ἦταν ἡ σχέση τῶν ἐκ τινος ἐνεργείας συμβαινόντων ἀποτελεσμάτων πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ αὐτουργοῦ²⁾.

β') Ὅταν ἐγένοντο διάφοροι ἀλληλοδιαδόχως ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, τὸ δὲ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα διὰ τινος τῶν προηγηθεισῶν ἐνεργειῶν, ἐπέρχεται ἐκ μεταγενεστέρως ἐνεργείας, καθ' ἣν δὲν ὑπῆρχεν ὁ σκοπὸς πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐπελθόντος ἀποτελέσματος, ὅπερ ἐκ πλάνης ὡς ἤδη τετελεσμένον ὑπετίθετο. Μετὰ τῆς περιπτώσεως ταύτης δὲν πρέπει νὰ συγχύσωμεν τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἐπίσης ἐγένοντο διάφοροι ἀλληλοδιαδόχως διακεκριμέναι ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου

1) Ἡ κυριώτερα περίπτωσις τῆς παραδοχῆς τῆς τοῦ *dolus indirectus* ὑπάρξεως ἦν ὡσάκις ἐκ τινος ἐκ προμελέτης ἐπενεχθείσης σωματικῆς βλάβης προήρχετο ὁ φόνος τοῦ ταθόντος, ἐν δὲν ἐσκόπει ὁ αὐτουργός.

2) Berner Imputationslehre σελ. 259.

κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, ἀλλ' ὅμως ἐπὶ τῷ αὐτῷ πάντοτε σκοπῷ, ὅστις διὰ τῆς τελευταίας τούτων πραγματοποιεῖται. Οὕτω γ. χ. ἐάν ὁ Α θέλων νὰ φονεύσῃ τὸν Β πυροβολήσῃ κατ' αὐτοῦ φοβούμενος; δὲ μὴ τὸ ἐκ τοῦ πυροβολισμοῦ τραῦμα δὲν ὑπῆρξε θανατηφόρον, τραυματίσῃ αὐτὸν δι' ἐγγχειριδίου, καὶ διὰ νὰ ἐξα-σφαλίσθῃ ἔτι μᾶλλον περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Β ρίψῃ αὐτὸν ἀπὸ ὑψηλὸν κρημνὸν, αἱ διάφοροι αὗται ἐνέργειαι τοῦ Α ἐκπηγάζουσιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ τοῦ ἐκ προμελέτης φόνου τοῦ Β, καὶ διὰ τοῦτο καταλογίζονται εἰς τὴν δολίαν αὐτοῦ προαίρεσιν. Ἄλλ' ὅμως ἐάν ὁ Α πυροβολήσας κατὰ τοῦ Β ἐπὶ σκοπῷ φόνου, τραυματίσῃ αὐτὸν καιρῶς, καὶ νομίζων ὅτι ὁ Β εἶναι νεκρὸς καὶ ὅτι καθ' ὁλοκληρίαν ἐπομένως ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, θελήσῃ νὰ ἐξαφανίσῃ τὸ πτώμα τοῦ φονευθέντος, ὅπως ἀποκρύψῃ τὰ ἴχνη τοῦ ἐγκλήματος, ἐπὶ τῷ σκοπῷ δὲ τούτῳ ρίψῃ τὸν Β εἰς παραβρέοντα βαθὺν χεῖμαρρον ἢ εἰς ἀπορῥῶγα φάραγγα, ὁ δὲ Β ζῶν ἔτι ἀποπνιγῇ καταβυθισθεὶς εἰς τὸ ὕδωρ, ἢ ἐκ τῆς κατακρημνίσεως φονευθῇ, ὁ οὕτω πῶς ἐπελθὼν θάνατος τοῦ Β δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἄμεσον ἀποτέλεσμα τῆς ἐπὶ σκοπῷ τοῦ φόνου αὐτοῦ (animus occidendi) γενομένης ἐνεργείας ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ, ἀλλ' ἐτέρας αὐτοτελοῦς ἐνεργείας ἐξ ἐτέρου ἀσχέτου πρὸς τὸν φόνον αὐτοῦ σκοποῦ, τοῦ σκοποῦ δηλονότι τῆς ἀποκρύψεως τοῦ ἐγκλήματος, (animus occultandi), ὥστε ὁ δόλος τοῦ αὐτουργοῦ δέον νὰ περιορισθῇ μέχρι τοῦ σταδίου τῆς ἀποπειρας τοῦ φόνου, ὁ δὲ συμβᾶς φόνος καταλογίζεται εἰς τὴν μετὰ τοῦ δόλου συντρέχουσαν ἀμέλειαν ἐξ ἧς προῆλθε ¹⁾).

¹⁾ Τοιαύτην συρροὴν δόλου καὶ ἀμελείας ἀνευρίσκομεν καὶ εἰς τὰ ἐξῆς παραδείγματα πραγματικῶς τελεσθέντων κακοεργημάτων. Ὁ Α θέλων νὰ φονεύσῃ τὸν Β νοιμώμενον ἔτυψεν αὐτὸν κατ' ἐπανάληψιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τινος μὴ ὀξέως ἐργαλείου· ἐκδεδὼν δὲ αὐτὸν ὡς τεθνηκότα ᾤθη καὶ ἵνα πᾶσαν ἐνδεχομένην ὑπόνοιαν τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς περὶ βίαιου ἐπελθόντος θανάτου αὐτοῦ ἀποσοδῇσῃ, καὶ παραστήσῃ τὸν φονευθέντα ὡς αὐτοκτονήσαντα δι' ἀπαγχονισμοῦ, ἐκρέμασέν ἐντὸς τοῦ δωματίου του, ἀλλ' ἐκ τῶν ἱατροδικαστικῶν ἐρευνῶν ἐθεβαιώθη ὅτι ὁ Α. δὲν ἀπέβλωσεν ἐκ

Ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἐγένετο ὑπὸ τινων νομοδιδασκάλων ἡ ἀπόπειρα ὅπως καὶ τὸ ἐπελθὼν ἀποτέλεσμα ἐκ τῆς μεταγενεστέρης ἐνεργείας τοῦ αὐτουργοῦ καταλογισθῇ εἰς τὸν ἐν τῇ προηγηθείσῃ αὐτοῦ ἐνεργείᾳ ὑπάρχοντα δόλον, ἐξ οὗ ὁμως δὲν ἐπήγαγε τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐχαρκτήρισαν τὸν δόλον τοῦ αὐτουργοῦ ὡς γενικὸν δόλον (*dolus generalis*) καὶ ὑπέθεσαν αὐτὸν ἐκτεινόμενον ἐφ' ὅλων τῶν μερικῶν ἐνεργειῶν, συνδέοντα ταύτας πρὸς ἀλλήλας, καὶ ἀπευθυνόμενον πρὸς τὸ ἀπροσδοκῆτως ἐπελθὼν ἀποτέλεσμα ¹⁾).

Ἐὰν μετ' ἐπιστασίας ἀναλύσωμεν τὸν δόλον τοῦ αὐτουργοῦ ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος περιπτώσει, παρατηροῦμεν ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτοῦ ὡς γενικοῦ δόλου, συνδέοντος πρὸς ἀλλήλας τὰς μερικὰς ἐνεργείας τοῦ αὐτουργοῦ, εἶναι ὅλως ἀνυπόστατος. Εὐθύς ἅμα ὁ τοῦ αὐτουργοῦ δόλος, ὅστις οὐχὶ ἀορίστως, ἀλλ' εἰδικῶς ἀπηυθύνετο εἰς τὴν παραγωγὴν ὀρισμένου τινὸς ἀποτελέσματος, θεωρηθῇ ἐπιτυχὴν τοῦτο, εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑποτεθῇ ὑφιστάμενος ἔτι, ἐκλιπόντος ἤδη τοῦ σκοποῦ πρὸς ὃν κατηυθύνετο. Οὐδεὶς δ' ἀπαισίστως σκεπτόμενος δύναται νὰ ἐπιζητῇ τὴν πραγματεποίησιν ἀποτελέσματος, τὸ ὅπῃον νομίζει ὡς ἤδη τετελεσμένον, ἐπομένως ἤθελεν εἶσθαι ὅλως παράλογον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ Α βλέπων ἐνώπιον αὐτοῦ τὸν Β νεκρὸν ἐξακολουθεῖ νὰ σκέπτεται καὶ νὰ ἐνεργῇ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ φόνου αὐτοῦ. Ὅσακις λοιπὸν ὁ αὐτουργὸς ἐγκληματικῆς τινας πράξεως, ἣν ὡς τετελεσμένην ἤδη ἐκλαμβάνει, ἐπιχειρῇ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ἐγκλήματος ἐνεργειάν τινα, ἀναγκαιῶς πρέπει νὰ ὑπο-

τῶν ἐπενεχθεῖσάν αὐτῷ πληγῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀπαγχονισμοῦ. — Ἡ Β ἀποφασίσασα νὰ φονεύσῃ τὸ νεογνὸν νόθον τέκνον αὐτῆς δι' ἀποπνέξεως ἐνόμισεν ὅτι πραγματικῶς ἐπῆλθεν ὁ θάνατος αὐτοῦ καὶ ἔρριψεν εἰς παρακείμενον ἀπίπτον τὸ τέκνον ἀνευρέθη ζῶν ἔτι καὶ κατὰ πρῶτον ἀφοῦ ἐξήχθη ἐκ τοῦ ἀποπάτου ἀπεβίωσεν.

1) Weber ἐν Archiv d. Crim. R. VI σελ. 676. — Jarcke Handb. τόμ. III σελ. 220 Stübel Theilnahme σελ. 17. — Kestlin Revision σελ. 264 ὅστις ὁμως ἐν τῷ System §75 σημ. 13 σελ. 202 μετέβαλε γνώμην.

θεώσωμεν ὅτι αὕτη ἐγένετο πρὸς ἄλλον τινὰ σκοπὸν, μὴ ἐμπεριεχόμενον ἐν τῷ δόλῳ, ὅστις ἀπέβλεπεν εἰδικῶς εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ δι' αὐτοῦ ἐπιδιωκόμενου ἀποτελέσματος ¹⁾).

Ἐπίσης δὲν δυνάμεθα νὰ καταλογίσωμεν τὸ ἐκ τῆς παρεπομένης ἐνεργείας ἀπροσδοκῆτως ἐπελθὼν ἀποτέλεσμα εἰς τὸν ἀρχικὸν δόλον τοῦ αὐτουργοῦ, ἐπιχειροῦντες νὰ ἀναγάγωμεν τὰς διαφορὰς διακεκριμένας ἐνεργείας αὐτοῦ εἰς σχέσιν αἰτίου πρὸς αἰτιατὸν, καὶ νὰ συνδέσωμεν πρὸς ἀλλήλας, εἴτε τὴν ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἀποπείρας ἀνασταλεῖσαν κυρίαν ἐνέργειαν τοῦ αὐτουργοῦ μετὰ τῆς παρεπομένης τελεσφόρου ἐνεργείας, εἴτε τὸν ἀρχικὸν καὶ κύριον σκοπὸν τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, μετὰ τοῦ παρεπομένου.

Διὰ νὰ παραδειχθῶμεν ὅτι ὑπάρχει μετὰ τοῦ δόλου τοῦ αὐτουργοῦ τοῦ κατευθυνομένου πρὸς παραγωγὴν τοῦ ἐγκλήματος, καὶ τῆς πραγματοποιήσεως αὐτοῦ ἐκ τῆς παρεπομένης ἐνεργείας συνάφειά τις, δεόν νὰ ἀνεύρωμεν διάμεσόν τι γεγονός συνδέον τὰς δύο ταύτας ἀνεξαρτήτους ἀπ' ἀλλήλων ἐνεργείας. Ἐν τῷ γεγονότι τοῦτο ὑπέθεσάν τινες ὅτι εἶναι ἡ πλάνη εἰς ἣν ὁ αὐτουργὸς περιήλθε, καὶ ἔνεκα τῆς ὁποίας προσέβη εἰς τὴν παρεπομένην αὐτοῦ ἐνέργειαν· ἡ τοιαύτη πλάνη, εἶπον, εἶναι προῖον τῆς προγενεστέρας αὐτοῦ ἐκ τοῦ δόλου παραγομένης ἐνεργείας, ὅθεν καὶ ἡ ἐκ τῆς πηγῆσας ἐνέργεια δεόν νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ ἄμεσον τούτου ἀποτέλεσμα καὶ εἰς αὐτὸν ὡς κυρίαν αἰτίαν ἀναγομένη.

Αἱ σκέψεις αὗται λεληθότως πως φέρουσιν ἡμᾶς εἰς τὸ πάντως ἀτοπώτατον συμπέρασμα, ὅτι ἡ πλάνη εἰς ἣν περιέστη ὁ αὐτουργὸς ὑπῆρξεν ἐκουσία, ἐκ τῆς δολίας αὐτοῦ προαιρέσεως καὶ τῆς πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ αὐτῆς γενομένης ἐνεργείας παραχθεῖσα, ἀλλ' ὅμως, ὅπως ἡ ἔννοια ἐκουσίας βίας καὶ ἐκουσίου κατανγκασμοῦ εἶναι ὅλως ἀντιφατικὴ, οὕτω καὶ ἡ ἔννοια ἐκουσίας πλάνης, ἡ δὲ ὑποτιθεμένη συνύπαρξις αὐτῆς μετὰ τῆς δολίας προαιρέσεως, ἥτις θεωρεῖται παρεκτεινομένη καὶ ἐπὶ τῆς ἐκ πλάνης

¹⁾ Berner Lehrb. § 99. — Imputationslehre σελ. 193. — Zachariae Disput. de Imput. Lehre v. Versuche σελ. 287. — Geib Lehrb. τόμ. II § 97 σελ. 269.

νης προσελθούσης μεταγενεστέρας ἐνεργείας, εἶναι πάντα ἀδύνατος, διότι ἡ ἔννοια τῆς πλάνης ἀποκλείει ἀναγκαίως τὴν ἔννοιαν τοῦ δόλου 1).

Ὡσαύτως καὶ ὁ τῆς παρεπομένης ἐνεργείας σκοπὸς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ πηγάζων ἐκ τοῦ σκοποῦ τῆς προγενεστέρας, καὶ πρὸς αὐτὸν εἰς σχέσιν αἰτίου πρὸς ἀποτέλεσμα διατελῶν, διότι ἐκαστὴ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ ἔχει αὐτὸν ἀρκούντα σκοπὸν, ἀντίθετον ἐπιδιώκοντα ἀποτέλεσμα, καὶ ἀποκλείοντα τὴν σύγχρονον συνυπαρξίν τοῦ ἐτέρου 2).

γ') Ὅταν ἡ ἐπιχειρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ ἐνέργεια ἔσχε τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα, ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου πρὸς ὃ κατηυθύνετο ἀρχικῶς ὁ σκοπὸς αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ δύναται νὰ προέλθῃ εἴτε ἐξ ἀστοχήματος ἢ ἐκ παραδρομῆς (*aberratio ictus*), εἴτε ἐκ πλάνης περὶ τὸ ἀντικείμενον (*error in objecto*). Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ταύτας ὑπάρχει ἀντικατάστασις τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐγκληματικῆς πράξεως, ἀλλ' ἡ ἀφορμὴ ἐν ἑκατέρᾳ αὐτῶν τῆς τοιαύτης ἀντικαταστάσεως εἶναι διάφορος. Ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς πλάνης ἀντικαθίσταται τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος, ἕνεκα τῆς δι' αὐτῆς ἐπελθούσης ἐπιδράσεως ἐπὶ τῆς βουλήσεως τοῦ αὐτουργοῦ, ἐπὶ τῆς παραδρομῆς οὐδεμίᾳ συμβαίνει ἐπὶ τῆς βουλήσεως τοῦ αὐτουργοῦ ἀλλοίωσις, ἀλλ' ἐκ τυχαίας ὅλως συμπτώσεως προέρχεται ἡ ἀντικατάστασις τοῦ ἀντικειμένου 3).

Πολλοὶ ἐκ τε τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων συγγραφέων ἀρνούμενοι καθ' ὁλοκληρίαν τὴν ὑπαρξίν ἐν ἀμφοτέραις ταῖς

1) Krug in Goldammer's Archiv X σελ. 734. — Schwarze αὐτόθ. XI σελ. 313. V. — Buri αὐτόθ. XI σελ. 758.

2) Dollmann Commentar ἀρθρ. 69 σελ. 493.

3) Ἐὰν λ. χ. ὁ Α θέλων νὰ φονεύσῃ τὸν Β φονεύσῃ τὸν Γ ὃν ἐξελαβεν ὡς τὸν Β ὑπάρχει ἀντικατάστασις τοῦ ἀντικειμένου ἐκ πλάνης. Τούναντίον ἐὰν ὁ Α θέλων νὰ φονεύσῃ τὸν Β πυροβολήσῃ κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ σφαῖρα διελθοῦσα ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τοῦ Β κατευθυνθῇ πρὸς τὸν Γ, ὁπισθεν τοῦ Β ἱστάμενον κατὰ τύχην, καὶ φονεύσῃ αὐτὸν ὑπάρχει ἀντικατάστασις τοῦ ἀντικειμένου ἐξ ἀστοχήματος.

ειρημέναις περιπτώσεσι τῆς συζύγου δόλου καὶ ἀμελείας, παρα-
δέχονται ὅτι τὸ ἐκ τῆς τοιαύτης ἐνεργείας προελθὼν ἀποτέλεσμα
πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ προϊόν τῆς δολίας τοῦ αὐτουργοῦ πραξι-
ρέσεως ¹⁾).

Τὴν γνώμην ταύτην δικαιολογεῖ διὰ μακρῶν ὁ Kæstlin ἰσχυρι-
ζόμενος ὅτι τὸν ἐν τῇ βουλήσει τοῦ δρῶντος ἐνυπάρχοντα δόλον
δεν πρέπει νὰ σχετίσωμεν πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐγκληματι-
κῆς πράξεως, καὶ δι' αὐτοῦ νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς
υὑάρξεως ἐν γένει καὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ, ἀλλὰ πρέπει ὅλως
ἀνεξαρτήτως τούτου νὰ ἐξετάσωμεν αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν.

Ὁ δόλος ἐνυπάρχει ἐν τῇ ἐνεργείᾳ τῆς θελήσεως πρὸς παραβία-
σιν καὶ προσβολὴν ὀρισμένου τινὸς δικαιώματος (λ. γ. τῆς ζωῆς ἐν
γένει, τῆς ιδιοκτησίας κτλ. καὶ οὐχὶ τῆς ζωῆς τοῦ Α ἢ Β τῆς ιδιο-
κτησίας τοῦ Α ἢ Β κτλ.) ὅθεν τὸ ἀντικείμενον εἰδικῶς καθ' οὗ ἀπει-
θύνεται οὐδεμίαν ἔχει ἐπιρροήν. Ὁ ἀποφασίσας ἐπομένως τὸν φό-
νον τινός, θεωρεῖται ἐπίσης δολίως ἐνεργήσας, ἂν, ἀντὶ νὰ φονεύσῃ
τὸν Α οὐ ἐμελέτησε τὸν φόνον, ἐκ πλάνης φονεύσῃ τὸν Β. Ἐν ἀ-
φοτέραις ταῖς περιπτώσεσιν εἶναι ἔνοχος δολίας ἀνθρωποκτονίας ²⁾).

Ἄν καὶ πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῆς γνώμης τοῦ ταύτης ὁ Kæstlin
ἐπικαλεῖται τὴν γενικὴν ῥῆσιν τῶν δέκα ἐντολῶν «οὐ κλέψεις, οὐ
φονεύσεις», ἐξ ἧς συμπεραίνει ὅτι τὸ ἀδίκημα πρέπει νὰ ἐξετάζη-
ται ὅλως ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀντικειμένου καθ' οὗ ἐκτελεῖται, μο-
λοντῶτο ἡ θεωρία τῶν ἀντιδοξούντων ἔχει ὑπὲρ ἑαυτῆς τὸ πλεον-
νέκτημα τῆς εἰδικωτέρας ἀναλύσεως τῆς θελήσεως τοῦ δρῶντος
σχετικῶς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐγκληματικῆς πράξεως.

Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὴν περί-
πτωσιν τῆς παραδρομῆς (aberratio) ἀπὸ τῆς πλάνης. Ἐπὶ τῇ
παραδρομῇ ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἔνεκα τῆς

1) Matthaeus de crim. XLVIII, §, 3, n. 13. — Carpzw qu. 5, n. 17. —
Leyser Meditationes, Sp. 597, n. 15. — Henke Handbuch τόμ. II. σελ.
37. — Jarcke Handb. τόμ. III. σελ. 220. — Waechter Lehrb. τόμ. II.
σελ. 128.

2) Kæstlin Revision σελ. 274, 286. — System σελ. 198.

χαίου τινός και άκουσίτου συμβεβηκότος μετατρέπεται από τοῦ ἀντικειμένου εἰς ὃ ἀρχικῶς ἀπηυθύνετο πρὸς ἑτερόν τι ἀντικείμενον, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀμέσως πηγάζουσα ἐκ τοῦ σκοποῦ, οὕτινος τὴν πραγματοποίησιν ἀπεφάσισε καὶ ἐπιδιώκει, διότι διασπᾶται ὁ σύνδεσμος ὁ μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς βουλήσεως τοῦ δρῶντος, ἐν ἣ ἐνυπάρχει ὁ δόλος, ὅθεν καὶ ἡ τοιαύτη ἐνέργεια δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς δολία, ἀλλ' εἴτε ὡς τυχαία, εἴτε ὡς ἐξ ἀμελείας προερχομένη. Ἐπομένως ἐν συνόλῳ ἐξεταζομένη καθόσον μὲν ἀπηυθύνετο κατὰ τοῦ ἀρχικῶς σκοπούμενου ἀντικειμένου, καθ' οὗ ὅμως δὲν ἐπραγματοποιήθει φέρει τὸν τύπον τοῦ δόλου, καθόσον δὲ καθ' ἑτέρου τινός ἀντικειμένου μὴ ἐμπεριληφθέντος ἐν τῷ σκοπῷ τοῦ δρῶντος, τὸν τύπον τῆς ἀμελείας.

Ἐπὶ τῆς πλάνης τοῦναντίον ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ δὲν φέρει εἰς ἀποτέλεσμα ἄσχετον πρὸς τὴν βούλησιν αὐτοῦ, διότι ἡ πλάνη δὲν προέρχεται ἐκ τοῦ ἀντικειμένου ἀμέσως, ἀλλ' ἐκ τῆς βουλήσεως τοῦ δρῶντος, ἐξ ἣς διατίθεται αὗτος πρὸς ἐνέργειαν σύμφωνον πρὸς τὴν ἀπόφασιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ. Ὁ Α ἂν λ. χ. ἐπιπίπτων κατὰ τοῦ Β καὶ φονεύων αὐτόν, διότι νομίζει ὅτι εἶναι ὁ ἀδιάλλακτος αὐτοῦ ἐχθρὸς Γ, ἐνεργεῖ συμφώνως πρὸς τὴν θέλησιν αὐτοῦ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκτελέσεως, τὸ δὲ ἐπελθὼν ἀποτέλεσμα ἀντιστοιχεῖ καθ' ὅλοκληρίαν πρὸς ταύτην. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ θεωρεῖται ὡς καθαρὰ συνέπεια τοῦ δόλου, καὶ ἡ πράξις καθόλου χαρακτηρίζεται ὡς δολία ¹⁾.

Ἡ προεκτεθεῖσα θεωρητικὴ ἀνάλυσις τῆς ἐννοίας τοῦ δόλου καὶ τῆς ἀμελείας, καὶ ἡ διαστολὴ τῶν διαφορῶν αὐτοῦ εἰδῶν εἶναι προῖόν τῶν ἐρευνῶν τῆς νεωτέρας κυρίως ἐπιστήμης τοῦ ποινικοῦ δικαίου· αἱ τῶν ἀρχαιοτέρων χρόνων νομοθεσίαι, καὶ αἱ θεωρίαι

¹⁾ Lex 18 § 3 (47, 10 de injur).—Gosterding N. Archiv d. Crim. R. III σελ. 486.—Heffter αὐτόθ. XII, σελ. 281.—Hufuagel Praejudicien. Funfter Anhang σελ. 61.—Zachariae Versuch I σελ. 274.—Bauer Abhandl. I σελ. 403.—Chauveau.—Hélie Code pénal. III σελ. 417.—Dollmann Commentar art. 69 σελ. 479.

τῶν ἐρμηνευτῶν αὐτῶν ἀτελῇ τινι μόνον καὶ ἀσυνάρτητα στοιχεῖα παρέχουσι, δι' ὧν ἡ διάκρισις τοῦ δόλου ἀπὸ τῆς ἀμελείας ὑποδεικνύεται, καὶ ἀναλόγως ὀρίζεται ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ αὐτουργοῦ.

Ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, ὅτε ἡ ποινικὴ δικαιοδοσία ἦν συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἐνασχέσεως τῆς πολιτικῆς κυριαρχίας ἐν ταῖς συνελεύσεσι τοῦ δήμου, αὐτὴ δὲ μετὰ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἀπονομῆς τῆς ποινῆς ἐγένετο διάκρισις μεταξὺ δόλου καὶ ἀμελείας, ἀλλ' ἡ ποινὴ ὠρίζετο ὅλως ἀνεξαρτήτως καὶ ἀσχετῶς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν φύσιν τῆς ἀθεμίτου πράξεως ¹⁾. Μόνον ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τὰ ὅποια ὑπὸ τῆς πολιτείας διὰ δημοσίας ποινῆς ἐτιμωροῦντο, ἐθεωρεῖτο ἀναγκαῖα ἡ ἀπόδειξις τοῦ δόλου πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς ταύτης ²⁾, καθόσον τὰ ἐξ ἀμελείας γενομένα ἐθεωροῦντο ὡς τυχαῖα, καὶ ὡς τοιαῦτα ἔμμενον ἀτιμωρῆτα. Ἐξαίρεσιν τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀπαντῶμεν ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἐγκλημάτων τὰ ὅποια διὰ δημοσίων ἐτιμωροῦντο ποινῶν τοιαῦτα δ' ἦσαν ἡ *injuria*, τὸ *furtum*, ἡ *rapina* κτλ. ὧν ὡς ἀναγκαῖα προϋποθέσεις ἐθεωρεῖτο ἀεὶποτε ὁ δόλος ³⁾.

Μετὰ τὴν κατάργησιν ὅμως τῶν *Questiones perpetuae* ὅτε ἡ ἐκτίμησις τῶν κολασίμων πράξεων δὲν ἐγένετο ἀποκλειστικῶς ἐξ ὑποκειμένου, ἀλλ' ἐλαμβάνετο ὑπ' ὅψιν καὶ ἡ κατ' ἀντικείμενον παράστασις αὐτῶν, ἤρξατο νὰ διακρίνηται ἡ ἀμέλεια ἀπὸ τοῦ τυχαίου συμβεβηκότος (*casus*) καὶ νὰ τιμωρῆται ὁ ἐνοχο

1) Gellius XX. 1. . . . neque ejus, qui membrum alteri rupisset et pacisci tamen de talione redimmeda nollet, tantam esse habendam rationem (decemviri) arbitrati sunt, ut an prudens imprudensve rupisset, spectandum putarent.

2) Festus v. Parrici quaestores. u. Ita fuisse indicat lex Numae Pompilii regis, his composita verbis: Si qui hominem liberum dolo sciens mortuū duit parricides estov.

3) Paulus Rec. Sent. II 81, 1. Fur est qui dolo malo rem alienam contrectat. Cujus III 497 qui furtum sine dolo malo non committitur. Lex. 2 pr. (47, 8, vi bon. rapt). Lex. 3 § 1—3 (47, 10).

ταύτης¹⁾ ἐπὶ τινων ἰδιαιτέρως ὁρισμένων κολασίμων πράξεων, ἥτοι ἐπὶ φόνου, ἐπὶ ἐμπρησμοῦ, ἐπὶ ἐκθέσεως κτλ. ²⁾).

Ὡσαύτως ἐν ταῖς ποινικαῖς νομοθεσίαις τῶν ἀρχαιοτέρων μεσαιωνικῶν χρόνων δὲν ἐγένετο διάκρισις μεταξὺ τῆς ἀμελείας καὶ τοῦ τυχαίου συμβεβηκότος (casus), ὥστε κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἀπηλλάσσετο ὁ κατηγορούμενος πάσης ποινικῆς καταδίωξεως, ἐτιμωρεῖτο δὲ μόνον ὅσας δολίως ἐξετέλει κολάσιμόν τινα πράξιν, ὅτε ὑπεχρεοῦτο εἰς τὴν καταβολὴν τῆς νενομισμένης χρηματικῆς ποινῆς, ἥτις ἐκαλεῖτο fredus (Friedensgeld). Καὶ ἐκ τῶν μεταγενεστέρων νομοθεσιῶν τοῦ μεσαιῶνος ἐλλείπει ἡ διάκρισις τῆς ἀμελείας ἀπὸ τοῦ δόλου ἀφ' ἐνός, καὶ τοῦ τυχαίου συμβεβηκότος ἀφ' ἑτέρου. Τινες μόνον περιπτώσεις τῆς βαρείας ἀμελείας (culpa lata) συνταυτίσθησαν μετὰ τοῦ δόλου, ἡ δὲ ἐλαφρὰ ἀμέλεια ἐξηκολούθει νὰ θεωρῇται ὡς casus. Τὴν διάκρισιν τοῦ δόλου ἀπὸ τῆς βαρείας ἀμελείας καὶ τὴν ἡπιωτέραν ταύτης τιμώρησιν ἀπαντῶμεν κατὰ πρῶτον νομοθετικῶς καθιερωθεῖσαν ἐν τῇ Καρολίῳ.

Μετὰ τὴν συνοπτικὴν ταύτην ἀνάλυσιν τῆς ἐννοίας τοῦ δόλου καὶ τῆς ἀμελείας καὶ τῶν διαφορῶν αὐτῶν εἰδῶν μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἐρμηνεῖαν τῶν εἰδικῶν διατάξεων τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου.

* *Ἀρθρον 58.*

«Εἰς τὸ κακούργημα ἀπαιτεῖται δολία προαίρεσις· πλημμελήματα δὲ δύνανται νὰ πραχθῶσιν εἴτε ἐκ δολίας προαίρεσεως, εἴτε ἐξ ἀμελείας».

1) Lex. 12 pr. (48, 3. de cust. reor). Lex. 11. § 2. (48, 19) de poenis «Delinquitur autem aut proposito, aut impetu, aut casu; proposito delinquant latrones, qui factionem habent, impetu autem quum per abrietatem ad manus aut ad ferrum venit, casu vero, quum in venando telum in feram missum hominem interfecit.

2) Lex 6, § 7 (1. 18 de off. praes) Lex 9. (47, 9 de incend) Lex 2 (47, 21. de term. mot.) Lex 12, (18, 3 de cust. reor.) Lex 1 § 3. 4 § 1. (48, 8 ad leg. Corn de sicariis) Lex 38 § 5, (38, 19. de poenis).

Ὡς ἐκ τοῦ ἄρθρου τούτου καὶ τῶν ἀμέσως ἐπομένων ἐμφαίνεται, ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἀποφεύγει νὰ δώσῃ γενικόν τινα ὅρισμόν τοῦ δόλου, ἀσπαζόμενος τὴν γνώμην τῶν συγγραφέων ἐκείνων, οἵτινες δοξάζουσιν ὅτι ἡ ἐξεύρεσις καὶ ἀναγραφή τοιούτου τινὸς γενικοῦ ὁρισμοῦ, ἀνήκουσα εἰς τὴν ἐπιστήμην ἐν γένει, οὐ μόνον εἶναι ἀντικείμενον ἀλλότριον τῶν διατάξεων τῆς νομοθεσίας, ἀλλὰ καὶ σύγχυτιν οὐ σμικρὰν δύναται νὰ προσενήσῃ, δεσμεύουσα τὸν δικαστὴν ἐντὸς τοῦ ξηροῦ καὶ ἀκάμπτου γράμματος τοῦ νόμου ¹⁾ καὶ δυσχεραίνουσα οὕτω τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν εἰδικῶν ἐκάστοτε περιπτώσεων.

Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἄρθρου, ὁσάκις κολάσιμος τις πράξις πηγάζῃ ἐκ δολίας προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ αὐτῆς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἢ ὡς κακούργημα ἢ ὡς πλημμέλημα, ἀναλόγως τοῦ εἰδικοῦ αὐτῆς χαρακτῆρος καὶ τῶν συνοδευόντων τὴν ἐκτέλεσιν ταύτης περιστάτικων· τούναντίον αἱ ἐξ ἀμελείας προελθούσαι κολάσιμοι πράξεις οὐδέποτε δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς κακούργηματα, ἀλλὰ θεωροῦνται πάντοτε ὡς πλημμελήματα· ἐλαφρότερον διὰ τοῦτο τιμωροῦμεναι.

Ἄρθρον 59.

«Εἰς πᾶσαν καθ' ἑαυτὴν παράνομον πράξιν, πρέπει δι' ἀκριβοῦς τῶν προκειμένων περιπτώσεων ἐκτιμῆσεως, τῆς

1) Περί τοῦ ζητήματος ἂν ἐν τῷ ποινικῷ νόμῳ πρέπει νὰ ἐνδιαλαμβάνηται ὁ ὅρισμός τοῦ δόλου ἐν γένει, καὶ τῶν διαφορῶν αὐτοῦ εἰδικῶν περιπτώσεων ὑπάρχει ἀμφισβήτησις παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι. Τὴν καταφατικὴν λύσιν τοῦ ζητήματος παραδέχονται ὁ Bauer Abhandl, I σελ. 267—269, ὡς καὶ ὁ Gessler, Dolus σελ. 169, 171 καὶ τινες ἄλλοι. Ἐπικρατεστέρα δὲ καὶ εὐλογωτέρα εἶναι ἡ ἀποφατικὴ αὐτοῦ λύσις ὑποστηριζομένη ὑπὸ τοῦ Mittermaier Ueber d. neuesten Zustand der Criminalgesetzg. σελ. 92—94.—Hufnagel Commentar σελ. 101. Kitka ἐν Archiv d. Criminal R. 1835 σελ. 219.—Ὁ Berner Allgemeine Sfratfrechtszeitung. 1861. σελ. 197. Συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην ταύτην οἱ πλείστοι τῶν νεωτέρων γερμανικῶν νόμων, ὡς ὁ Βαυαρικὸς τοῦ 1861, ὁ Πρωσσικὸς, ὁ Σαξωνικὸς, κατ' ἀπομίμησιν τοῦ γαλλικοῦ ποιν. νόμου οὐδεμίαν εἰδικὴν περιέχουσι διάταξιν περὶ δόλου καὶ ἀμελείας.

ἀλληλουχίας αὐτῶν, καὶ τῆς ὁμολογίας τοῦ ἐγκαλουμένου, νὰ διακρίνεται, ἐὰν αὕτη ἐπράχθη ἐκ προαιρέσεως δολίας ἢ ἐξ ἀμελείας».

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν γλωτσογράφων, ἐσφαλμένως ἐρμηνεύσαντων διαφόρους ῥήσεις τῶν νόμων τῶν Πανθεκτῶν, ἐγεννήθη ἡ ἰδέα ὅτι ἐπὶ πάσης κολασίμου πράξεως πρέπει νὰ τεκμαίρεται ὁ δόλος τοῦ αὐτουργοῦ ¹⁾.

Τὴν θεωρίαν ταύτην περὶ τῆς *doli praesumptio* ὑπεστήριξεν ἐκ τῶν νεωτέρων ἰδίως ὁ Grollman ²⁾ ἰσχυρισθεὶς ὅτι τὸ ἰδιάζον χαρακτηριστικὸν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν πράξεων αὐτοῦ εἶναι τὸ αὐτοπροαίρετον, ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι πᾶσα πράξις πρέπει νὰ θεωρῇται ὡς ἄμεσος τῆς θελήσεως αὐτοῦ ἀπόρροια, καὶ εἰ μὲν ἡ πράξις εἶναι νόμιμος πρέπει τις νὰ εἰκάσῃ ὅτι καὶ ἐν τῇ βουλήσει αὐτοῦ ὑπῆρχεν ἡ προαίρεσις νομίμου ἐνεργείας, τούναντίον δὲ, ἐὰν ἡ πράξις ᾖ παράνομος. Πᾶσα δὲ παράνομος πράξις πρέπει ἀναγκαιῶς νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς δολία, διότι ἡ ἐξ ἀμελείας ἐκτέλεσις κολασίμου τινὸς πράξεως προϋποτίθῃσιν ὅπως ἐκτάκτους ἀφορμὰς ἐνεργείας (πλάνης, ἀγνοίας κτλ.) περὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν ὁποίων δὲν δύναται τις ἐκ τῶν προτέρων νὰ συμπεράνῃ, ἀλλὰ πρέπει ἐν ἐκάστη-εἰδικῇ περιπτώσει νὰ βεβαιωθῶσι προσηκόντως.

Τὴν θεωρίαν ταύτην τοῦ Grollman, ἣν ὑπεστήριξεν ἐπὶ τινα χρόνον καὶ ὁ Feuerbach ³⁾, καὶ εὐρίσκομεν καθιερωμένην ἐν

1) Lex 1. Cod. (ad leg. Corn. de sicar. 9, 16) Lex 5 Cod. (de injur. 9, 35) Lex 7 pr. (de administr. tut. 26 7) Collat. leg. Mos. et Roman I. 8.

Τὸ πλημμελὲς τῆς ὑπὸ τῶν γλωτσογράφων ἐρμηνείας τῶν εἰρημένων νόμων κατέδειξεν ὁ Wening ἐν N. Archiv d. Crim. R. II σελ. 194 ἐπομ. στηριζόμενος ἐπὶ τῶν ἐξῆς νόμων Lex. I § 2 (de dol. mal. except 44, 4) «Sed an dolo «quid factum sit, ex facto intelligitur» Lex 6. Cod. (de dol. mal. 2, 21). Dolum ex insidiis perspicuis probari convenit» Lex 1. § 3 (ad leg. Corn. de sicar. 48, 8) Collat. leg. Mos. et Rom. I. 6. ὅρ. καὶ Welcker Letzte Gründe v. Recht Staat etc. σελ. 372 not. α.

2) Grunds. § 55, 147 Biblioth. für penal. Rechtswissen. I. 2 σελ. 70—80.

3) Ὁ Feuerbach ἀπὸ τῆς ἐννάτης ἐκδόσεως τοῦ περὶ πιν. δικαίου συγ-

τῷ βαυαρικῷ ποιν. νόμῳ τοῦ 1813 ἄρθρ. 43, ἀπέκρουσαν ἅπαντες οἱ νεώτεροι ποινικολόγοι, ἰσχυρισθέντες ὅτι τὸ αὐτοπροαίρετον ἐνεργείας τινὸς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ ἄλλανθαστον τεκμήριον τῆς δολίας προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ, ὅστις εἴτε ἐξ ἀγνοίας, εἴτε ἐκ πλάνης ἠδύνατο νὰ νομίζῃ θεμιτὴν τὴν πραγματικῶς ἀθέμιτον πράξιν. Ἐκτὸς τούτου, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν ἐν τῇ ἀναπτύξει τῶν γενικῶν ἀρχῶν περὶ δόλου καὶ ἀμελείας, διὰ νὰ ὑποτεθῇ τις ἐνεργήσας ἐκ δολίας προαιρέσεως δὲν ἀρκεῖ νὰ προῖδῃ μόνον τὸ πιθανὸν ἀποτέλεσμα ἐνεργείας τινὸς ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποδεχθῇ τὴν ἐνδεχομένην αὐτοῦ πραγματοποίησιν ἢ δὲ ἀπόφασιν πρὸς ἐπιχείρησιν πράξεώς τινος δὲν περιέχει ἀναγκαιῶς καὶ τὴν ἀποδοχὴν ὅλων τῶν συνεπειῶν ταύτης, τὰς ὁποίας εἴτε δὲν ἐγνώριζεν, εἴτε δὲν προεῖδεν ὁ αὐτουργός. Ἦθελεν ἐπομένως εἶσθαι λίαν ἄδικον καὶ ἀσυνεπὲς ἐὰν τὸ ἀνέφικτον τῆς προσαγωγῆς τῶν προσηκουσῶν ἀποδείξεων πρὸς ἀντίκρουσιν τοῦ ὑποτιθεμένου δόλου, ἢ τὸ ἀνεπαρκὲς τούτων, ἠνάγκαζε τὸν δικαστὴν νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τοιούτου τινὸς τεκμηρίου τοῦ νόμου καὶ νὰ καταδικάσῃ τὸν κατηγορούμενον ὡς μετὰ δολίας προαιρέσεως ἐνεργήσαντα ¹⁾).

Τὴν τοιαύτην *praesumptio doli*, ἀποκρούων ὁ ἡμέτερος νομοθέτης διὰ τοῦ προκειμένου ἄρθρου, ὀρίζει ὅτι ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει πρέπει νὰ ἐξακριβῶνται, ἐὰν κολάσιμός τις πράξις ἐξετελέσθῃ ἐκ δολίας προαιρέσεως ἢ ἐξ ἀμελείας, διὰ τῆς ἐρεύνης τῶν συνοδευόντων τὴν ἐκτέλεσιν ταύτης περιστάτικῶν, τῆς ἀλληλουχίας αὐτῶν, καὶ τῆς ὁμολογίας τοῦ ἐγκαλουμένου ²⁾).

γράμματος αὐτοῦ ἐγκατέλιπε τὴν θεωρίαν ταύτην ἀντικαταστήσας τὸ τεκμήριον τοῦ δόλου διὰ τοῦ τεκμηρίου τοῦ καταλογισμοῦ ἐν γένει ὅρ. § 87 καὶ τὰς ὑπὸ τὴν παράγραφον ταύτην σημειώσεις τοῦ Mittermaier.

1) Hufnagel Commentar I σελ. 104.—Bernier Imputationslehre σελ. 299 Henke Criminalr. I σελ. 370 Heffler Lehrb. § 71.

2) Περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς ἰσχύος τῆς ὁμολογίας τοῦ ἐγκαλουμένου ὅρ. Ἐγχειρίδιον ποιν. δικονομ. §

Ἄρθρον 40.

«Ἐὰν ὑπάρχωσι λόγοι πείθοντες ὅτι ἡ καθ' ἑαυτὴν παράνομος πράξις ἐτελέσθη μὲ δολίαν προαίρεσιν, καὶ ἂν ἡ πράξις εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ προκύπτῃ συνήθως ἐκ ταύτης ἀμέσως, κατὰ γενικὴν ἢ κατὰ πείραν γνωστὴν ἰδίως εἰς τὸν πράξαντα, ὠρισμένον τι ἀποτέλεσμα, ἢ νὰ εἰμφορῇ μὲ τὴν αὐτὴν εὐκολίαν νὰ γεννᾶται μεγαλύτερόν τι ὥς καὶ μικρότερον κακόν, ὑποτίθεται τότε, ὅτι ὁ πράξας ἐσκόπει τὸ γενόμενον ἀποτέλεσμα, καθόσον δὲν ἐξάγεται ἐκ τῶν περιστάσεων ἡ βεβαιότης ἢ ἡ πιθανότης, ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ ὠρισμένως καὶ ἀποκλειστικῶς ἔτεινεν εἰς ἄλλο τι ἀξιόποιον ἀποτέλεσμα».

Ἄρθρον 41.

«Εἶναι ἀδιάφορον, ἂν ἡ εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον μνημονευθεῖσα βεβαιότης ἢ πιθανότης ὑπάρχῃ, ὅσάκις ὁ νόμος ὀρίζει ἐπὶ εἰδικῶν περιπτώσεων τὴν ποινὴν κατὰ τὸ βάρος μόνον τοῦ γενομένου ἀποτελέσματος, μηδὲν φροντίζων ἂν ὁ σκοπὸς ἀπέβλεπεν ὠρισμένως τοῦτο τὸ ἀποτέλεσμα».

Ἄρθρον 42.

«Ἀσύνηθές τι ἀποτέλεσμα τότε μόνον δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς τὴν δολίαν προαίρεσιν τοῦ πράξαντος, ὅταν μετὰ βεβαιότητος εἰμφορῇ νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἐνυπῆρχεν εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ».

Καθ' ἃ ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν ὁ δόλος, ὡς ἐκ τῆς σχέσεως τῆς ἐνεργείας τοῦ δρῶντος πρὸς τὸ ἐπελθὸν ἀποτέλεσμα, δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἢ ὡς ὠρισμένος, τείνων εἰς τὴν παραγωγὴν ἐνός καὶ μόνου ἀποκλειστικῶς ἀποτελέσματος, ἢ ὡς ἀόριστος ἀποβλέπων εἰς τὴν ἐνδεχομένην πραγματοποιήσιν ἐνός τινος ἐκ πλείονων ἀπο-

τελεσμάτων, τὰ ὅποια ἐπίσης προεῖδεν ὁ αὐτουργός, ὅτε ἢ ὡς *dolus alternativus*, ἢ ὡς *dolus eventualis* χαρακτηρίζεται. Ἀφοῦ λοιπὸν κατὰ τὸν ἐν τῷ ἄρθρῳ 39 ἐκτελέντα κανόνα βεβαιωθῇ ὅτι ὕπαρξις τοῦ δόλου τοῦ αὐτουργοῦ, ἐπ'ἀνάγκης καθίσταται ὁπωσδήποτε εἰδικώτερον προσδιορισθῇ καὶ ἡ ἑκτάσις αὐτοῦ κατὰ τὰς διαφορὰς παραστάσεις καθ' ἃς ἐμφανίζεται. Εἰς τοῦτο ἀποβλέπει ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 40, ἥτις λαμβάνουσα ὡς ἀφετηρίαν τὴν βεβαίωσιν τοῦ δόλου προβαίνει εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἐκτάσεως αὐτοῦ, ὀρίζουσα ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ *dolus alternativus*, καὶ ἐπὶ τοῦ *dolus eventualis* τὸ ἐπελθὼν μικρότερον ἢ μεγαλειότερον ἀποτέλεσμα, τὸ ὅποιον ἡδύνατο ὁ δρῶν νὰ προῖδῃ ὡς ἐνδεχόμενον νὰ πραγματοποιηθῇ, δεόν νὰ λογίζεται ὡς πηγάζον ἐκ τῆς βολίας αὐτοῦ προαιρέσεως. Διὰ τοῦ τοιούτου ὁρισμοῦ ματαιοῦνται αἱ ἐνδεχόμεναι ἐνστάσεις, ἃς ὁ κατηγορούμενος ἡδύνατο νὰ προτείνῃ ἐκάστοτε, ὅπως ἀποτρέψῃ ἀπ' ἐαυτοῦ τὸ βάρος τῆς εὐθύνης διαφορῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, ἰσχυριζόμενος ἀπλῶς ὅτι ὁ σκοπὸς ἐξ οὗ ὥρμηθη ἔτεινεν εἰς ἕτερόν τι ἀποτέλεσμα, καὶ ὅτι τὰ συμβάντα εἰς τὴν θελήσει αὐτοῦ ὅλως ἀνεξάρτητα καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ ἄσχετα. Ἀλλ' ὅμως, ὡς ἐκ τῆς ἀμέσως παρακατιούσης διατάξεως τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἐμφαίνεται, δὲν ἀποκλείεται ἡ ἀνταποδείξις πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ ὑποτιθεμένου *dolus alternativus*, ἢ *dolus eventualis*, καθόσον, ὡς ἂν μετὰ βεβαιότητος ἢ πιθανότητος ἐξάγεται ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ αὐτουργοῦ ἔτεινεν ὠρισμένως καὶ ἀποκλειστικῶς εἰς ἄλλο τι ἀξιόποιον ἀποτέλεσμα, δὲν καταλογίζεται τὸ συμβάν εἰς τὸν δόλον αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ ἀμελείας προσελθὼν λογίζεται. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θεωρεῖται ὑπάρχουσα συρροή δόλου καὶ ἀμελείας, καὶ ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 109.

Κύριος ὅμως σκοπὸς τῆς ἀνταποδείξεως ἔσται οὐχὶ ἡ ἄρνησις τοῦ δόλου, ὥστις καθ' ἃ ἐν προοιμίῳ τοῦ ἄρθρου τούτου ὀρίζεται δεόν νὰ ὑπάρχῃ βεβαιωμένος, ἀλλ' ἡ ἀπόκρουσις τοῦ *dolus eventualis* ἢ *alternativus*, καὶ ἡ βεβαίωσις τῆς ὑπάρξεως ὠρισμένου δόλου.

Ἡ τοιαύτη ἀνταπόδειξις δὲν ἐπιτρέπεται κατὰ τὰ ἄρθρ. 41 ὡςάκις ὁ νόμος ὀρίζει τὴν ποινὴν ἐπὶ εἰδικῶν τινων περιπτώσεων κατὰ τὸ βάρος μόνον τοῦ γενομένου ἀποτελέσματος, ἀδιαφόρως ἂν τοῦτο εἶναι συνέπεια ὠρισμένου, ἢ ἐξ ὑπαμοιβῆς, ἢ ὑπὸ αἵρεσιν δόλου. Οὕτω λ. γ. κατὰ τὸ ἄρθρ. 179 Π. Ν. εἰς τοὺς ἀρχηγούς καὶ ὁδηγούς στάσεως ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τῶν διὰ βίου δεσμῶν ἂν συνέβη φόνος, ἐμπρησμός, ἀναίρεσις ἢ λήστευσις, ἀδιαφόρως ἂν εἶχον τὸν σκοπὸν τῆς ἐκτελέσεως τῶν τοιούτων πράξεων ἢ μὴ, καὶ ἂν συμμετέσχον εἰς ταύτας. Ἐπίσης ἐπὶ τῆς φαρμακείας, κατὰ τὸ ἄρθρ. 289, ὡςάκις ἐπέλθῃ ὁ θάνατος τοῦ λαβόντος τὸ δηλητήριον, εἶναι πάντῃ ἀδιαφορὸν νὰ ἐξετασθῇ ὁ σκοπὸς δι' ὃν ἐδόθη, καθόσον ὁ ἔνοχος ταύτης τιμωρεῖται διὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου. (ὅρ. καὶ ἄρθρ. 169—181—307—318).

Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 40 τὸ τεκμήριον τοῦ ὑπὸ αἵρεσιν ἢ ἐξ ὑπαμοιβῆς δόλου χωρεῖ ὡςάκις τὸ ἀποτέλεσμα ἐνεργείας τινος προκύπτῃ συνήθως ἐκ ταύτης ἀμέσως κατὰ γενικὴν ἢ κατὰ πείραν γνωστὴν ἰδίως, εἰς τὸν πράξαντα. Τὴν διάταξιν ταύτην συμπληροῖ ἡ τοῦ ἄρθρου 42 ὀρίζουσα ὅτι, ὡςάκις ἀσύννηθές τι ἀποτέλεσμα ἐπέλθῃ, δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς τὴν δολίαν προαίρεσιν τοῦ δρῶντος, ἐξαίρεσις δὲ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὑπάρχει τότε μόνον ὡςάκις μετὰ βεβαιότητος ἀποδειχθῇ ὅτι ἐνυπῆρχε καὶ τὸ συμβάν ἀσύννηθες ἀποτέλεσμα εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ αὐτουργοῦ.

* Ἀρθρον 43.

«Ὅστις ἄνευ μὲν δολίης προαιρέσεως δι' ἑλλειψιν δὲ τῆς προσηκούσης προσοχῆς ἐπραξεν ἢ παρέλιπέ τι, ὅθεν ἀνεφύῃ ἀδικία τις, τιμωρεῖται εἰς τὰς παρὰ τοῦ νόμου ὠρισμένας περιπτώσεις ὡς ἔνοχος ἀμελείας».

* Ἀρθρον 44.

«Ἡ ποινὴ τῆς ἀμελείας ἐπιβάλλεται συμφώνως μετὰ τοὺς

εἰς τὸν παρόντα νόμον περὶ ἐκάστης περιπτώσεως δεδομένους ποινικούς ὁρισμούς. Ὡς πρὸς τὸ μέτρον δὲ τῆς ποινῆς πρέπει νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τὸ μέγεθος καὶ ὁ κίνδυνος τῆς γενομένης ἀμελείας, ἡ φύσις καὶ τὸ ποσὸν τῆς προξενθείσης ζημίας, καὶ ἡ σχέσις πρὸς τὴν ἐπικειμένην πρὸς τὸ ἔγκλημα ἢ τὸ προαιρετικὸν πλημμέλημα ποινὴν».

Ἐν ᾧ, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, ὁ νομοθέτης παρέλειψε νὰ δώτῃ τὸν ὁρισμὸν τοῦ δόλου, ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ 43 ὁρίζει τὴν ἀμελείαν χαρακτηρίζων ὡς ἔνοχον ταύτης πάντα ὅστις ἀνευ δολίας προαιρέσεως, δι' ἑλλειψιν ὅμως τῆς προσηκούσης προσοχῆς, ἔπραξεν ἢ παρέλιπέ τι ὅθεν ἀνεφύη ἀδικία τις. Ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι ὁ τοιοῦτος ὁρισμὸς τῆς ἀμελείας, ὁ διὰ τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς δολίας προαιρέσεως προσβαίνων εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν συστατικῶν τῆς ἀμελείας στοιχείων, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ πλήρης ἐν ὅσῳ ἐν τῷ νόμῳ δὲν συνυπάρχει καὶ ὁ ὁρισμὸς τῆς δολίας προαιρέσεως, οὐχ ἥττον ὅμως δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ὁδήγησιν τοῦ δικαστοῦ, ὅπως γενικώτερον τὴν ἔννοιαν τοῦ δόλου καὶ τῆς ἀμελείας σχηματίσῃ.

Ἐκ τῆς ῥήσεως τοῦ ἄρθρ. 43 ὅτι ὁ ἔνοχος ἀμελείας «τιμωρεῖται εἰς τὰς παρὰ τοῦ νόμου ὁρισμένας περιστάσεις» ἔπεται ὅτι ὁ νομοθέτης, ἔχων ὑπ' ὄψιν τοὺς διαφοροὺς βαθμοὺς τῆς ἀμελείας, δὲν θεωρεῖ τὸν ἔνοχον ταύτης ἐν γένει ἀξιοτιμώρητον, ἀλλ' ἐπιφυλάσσεται ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει νὰ ὀρίσῃ τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ ἀμέλεια δύναται νὰ ἐπισύρῃ ποινικὴν καταδίωξιν. Ἐπίσης καὶ ἐν τῷ ἄρθρ. 44 ἐνθα γίνεται λόγος περὶ τῆς ποινῆς τῆς ἀμελείας δὲν ὀρίζεται γενικώτερον ἢ καταγνωστέα ποινὴ, ἀλλ' ὁ προσδιορισμὸς ταύτης κανονίζεται κατὰ τὰς περὶ ἐκάστης εἰδικῆς περιπτώσεως ὑπαρχούσας διατάξεις. Ἐπόμενος δ' ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τῇ γνώμῃ τῶν νεωτέρων ποινολόγων δὲν διαγράφει βαθμοὺς τῆς ἀμελείας, διακρίνων ταύτην εἰς βαρεῖαν καὶ ἐλαφράν (Culpa lata, culpa levis), ὡς ἐγένετο ἐν τῷ βυζαντικῷ νομοσχέδιῳ τοῦ 1833, ἐξ οὗ ἤρπασατο τὰς προκειμένους διατάξεις, οὐδ' ἐκ

τῶν βαθμῶν τούτων ὁρμώμενος καθιεροῖ τὴν καταγνωστέαν ποινὴν, ἀλλ' ἐν γένει ὁρίζει, ὅτι τὸ μέτρον τῆς ποινῆς πρέπει νὰ καθορίζηται ἐκ τοῦ μεγέθους καὶ τοῦ κινδύνου τῆς ἀμελείας, ἐκ τῆς φύσεως καὶ τοῦ ποσοῦ τῆς προξενηθείσης ζημίας, καὶ ἐκ τῆς σχέσεως τῆς εἰς τὸ κακούργημα ἢ τὸ ἐκ δολίας προαιρέσεως πλημμέλημα ἐπιβλητέας ποινῆς. Ἐκ τούτων λοιπὸν ὁδηγούμενος ὁ δικαστὴς δύναται ἐκάστοτε νὰ ὁρίζη τὰ προσήκον μέτρον τῆς ποινῆς ἐντὸς τοῦ διαγραφομένου ἀνωτάτου καὶ κατωτάτου ὅρου.

Ἄρθρον 45.

α' Ἐὰν ἐκ τῶν προκειμένων περιστάσεων κατὰ τὰ ἄρθρ. 40 — 42 ἐξάγεται ὅτι ὁ πράξας ἐσκόπει ἄλλο τι ὀλιγώτερον ἐξιόποιον παρὰ τὸ συμβᾶν ἀποτέλεσμα, ἢ πράξις αὐτοῦ, καθ' ὅσον μὲν ἐμπεριείχετο εἰς τὸν σκοπὸν του, καταλογίζεται ὡς ἂν εἰ ἐγένετο ἐκ προαιρέσεως, ὡς πρὸς τὸ συμβᾶν δὲ ἀποτέλεσμα, ὡς ἂν εἰ ἐγένετο ἐξ ἀμελείας, καὶ ἐφαρμόζεται τότε ὁ ὅρος τοῦ 409 ἁρθρου.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο πραγματεύεται περὶ τῆς περιπτώσεως τῆς συρροῆς τοῦ δόλου καὶ τῆς ἀμελείας, ἣν τινὲς ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ποινικολόγων *dolus indirectus* (ἔμμεσον δόλον) ἐκάλεσαν, ὁ δὲ Feuerbach μετωνόμασε *culpa dolo determinata*. Τοιαύτη συρροή ὑπάρχει κατὰ τὸ προκείμενον ἄρθρον, ὅταν ὁ πράξας ἐσκόπει ἄλλο τι ὀλιγώτερον ἐξιόποιον ἀποτέλεσμα παρὰ τὸ συμβᾶν, ὅθεν ἐμπεριέχει ἀπόπειραν ἐγκληματικῆς πράξεως ἐκ δολίας προαιρέσεως, καὶ τετελεσμένον ἐγκλημα ἐξ ἀμελείας. Π. χ. ὁ Α. εἰσέρχεται ἐπὶ σκοπῷ κλοπῆς νύκτωρ εἰς τινὰ κατοικίαν ὅπου ἀνάπτει φῶς πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κλοπῆς, φοβηθεὶς δὲ ἐκ τινος αἰφνιδίου κρότου μὴ φωραθῇ τρέπεται εἰς φυγὴν ἀφίνων τὸ φῶς ἀναμμένον, ἐξ οὗ μεταδίδεται τὸ πῦρ εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θέλομεν ἔχει ἀπόπειραν κλοπῆς, ἐκ δολίας προαιρέσεως, καὶ ἐμπρησμόν ἐξ ἀμελείας. Ἐπίσης ἐὰν ὁ Α. ἐγένετο

ἐνοχος βιασμοῦ, ὁ δὲ βιασμὸς αὐτοῦ ἐπέφερε συγχρόνως ἀμελῶ-
σιν, διότι ἡ βιασθεῖσα ἐκυοφόρει, ὑπάρχει συρροὴ δόλου καὶ ἀμε-
λείας, ἥτις κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς περὶ τῆς συρροῆς τῶν ἐγ-
κλημάτων τιμωρεῖται διὰ τῆς βαρυτέρας ποινῆς τὴν ὅποιαν ἐπι-
σύρει ἡ ἐτέρα τῶν πράξεων τούτων, ἐπαυξανομένης ἀναλόγως
ἐνεκα τῆς καταγνωστέας καὶ εἰς τὴν ἄλλην πράξιν ποινῆς.

Διεξελθόντες τὰς ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ εἰδικὰς διατάξεις περὶ
δόλου καὶ ἀμελείας καὶ τῆς συρροῆς ἀμφοτέρων, δυνάμεθα ἤδη ἐναρ-
γῶς νὰ κατανοήσωμεν τὸν λόγον δι' ὃν ἅπαντες οἱ νεώτεροι ποι-
νικοὶ νόμοι, ὡς ὁ Πρωσσικὸς, ὁ Βαυαρικὸς, ὁ Βελγικὸς κτλ. πα-
ρέλειψαν ταύτας, ἀλυσιτελεῖς πάντῃ ἀποδεχθεῖσας, καὶ μηδεμίαν
πρακτικὴν ὠφέλειαν παρεχούσας τῷ δικαστῇ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν
τοῦ νόμου. Ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐρρέθη ὁ ὁρισμὸς τοῦ δόλου καὶ τῆς
ἀμελείας εἶναι ἔργον κυρίως τῆς ἐπιστήμης, ὁ νομοθέτης ἐπιχειρῶν
νὰ διαγράψῃ αὐτὸν διὰ γενικοῦ τινος τύπου διατρέχει τὸν βέβαιον
κίνδυνον τῆς συγχύσεως τῆς ἐννοίας αὐτοῦ. Ταῦτα συνιδὼν καὶ ὁ
ἡμέτερος νομοθέτης παρέλειψε μὲν καθ' ὅλοκληρίαν τὸν ὁρισμὸν
τοῦ δόλου, ἀτελῶς δὲ τὸν ὁρισμὸν τῆς ἀμελείας διετύπωσεν ἐν
ἄρθρῳ 42. Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 38, ὅπερ τῶν ἄλλων προτέτα-
κται, οὐδὲν ἕτερον περιέχει ἢ τὸ ἀπλούστερον καὶ ρυσικώτερον
συμπέρασμα, εἰς ὃ δύναται τις ἄνευ ἐνδοικσμοῦ νὰ καταλήξῃ, ἀνα-
γινώσκων τὰς ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει τοῦ νόμου διατάξεις περὶ τῶν
διαφόρων κολασίμων πράξεων. Τὰ δὲ ἄρθρ. 39—42, κανονίζοντα
κυρίως τὴν τοῦ δόλου ἀπόδειξιν, καταλληλοτέραν ἴσως ἡδύναντο
νὰ λάβωσι θέσιν μετὰ τῶν περὶ ἀποδείξεως διατάξεων τῆς ποι-
νικῆς δικαστικῆς, ἐὰν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἐξεταζόμενα δὲν ἀπεδεί-
κνυντο στερούμενα πάσης σκοπιμότητος. Ἀφοῦ ἅπαξ ἐκ τοῦ νό-
μου ἡμῶν ἐξωδελίσθη τὸ τεκμήριον τοῦ δόλου, καὶ ἄνευ τῆς συν-
δρομῆς τοῦ ἄρθ. 39 ὡς καὶ τῶν σχετικῶν αὐτῷ 40—42 καὶ 45,
ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι οἱ δικασταὶ ὀφείλουσι νὰ σχηματίσωσι τὴν
πεποίθησιν αὐτῶν, ὀδηγούμενοι ἐκ τῶν προσαγομένων ἀποδείξεων
περὶ τῶν πραγματικῶν γεγονότων τῶν συντελούντων πρὸς χαρα-
κτηρισμὸν τῆς πράξεως καὶ προσδιορισμὸν τῆς ἐνοχῆς τοῦ κατή-

γορευμένου, συμφώνως πρὸς τὴν γενικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 92 τῆς Ποιν. Δικονομίας, ἥτις κατέστρεψε τοὺς νομικοὺς περὶ ἀποδείξεως κανόνας καὶ τὸν δικαστὴν ἐλεύθερον κατέστησε κριτὴν περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν προσαγομένων ἀποδείξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΠΟΠΕΙΡΑΣ ΑΣΙΟΠΟΙΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ.

Ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ ἠρευνήσαμεν τὴν ἐν τῇ ἐγκληματικῇ πράξει σχέσιν τοῦ γεγονότος, τοῦ περιέχοντος τὴν τοῦ δικαίου προσβολὴν, πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ αὐτοῦργου, ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς ἐξ ὑποκειμένου παραστάσεως αὐτῆς, καὶ ἐκ τῆς ἐρεύνης ταύτης ἐπορίσθημεν τὰς ἐννοίας τοῦ δόλου καὶ τῆς ἀμελείας ὡς καὶ τὰ διάφορα αὐτῶν εἶδη. Ἐὰν ἤδη ἐξετάσωμεν τὴν σχέσιν ταύτην τοῦ γεγονότος πρὸς τὴν βούλησιν τοῦ ὑποκειμένου κατ' ἀντικείμενον, πορίζομεθα τὰς ἐννοίας τοῦ τετελεσμένου ἀδικήματος καὶ τὴν τοῦ ἀποπειραθέντος, διότι ὡςάκις γεγονός τι ἀντιστοιχῇ καθ' ὁλοκληρίαν πρὸς τὴν δολίαν προαίρεσιν τοῦ αὐτοῦργου θέλομεν ἔχει ἀδίκημα τετελεσμένον, ὡςάκις τούναντίον τὸ γεγονός δὲν ἀντιστοιχῇ ἀκριβῶς πρὸς τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ, ἥτις εἶναι πολὺ τοῦ γεγονότος ὑπερτέρα, ἢ πράξεις χαρακτηρίζεται ὡς ἀπόπειρα μόνον ἀδικήματος. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται σαφῶς ἡ σχέση ἥτις ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ δόλου καὶ τῆς ἀμελείας ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς τελέσεως καὶ ἀποπείρας ἀφ' ἑτέρου, καὶ ὁ λόγος δι' ὃν ἡ μὲν ἀπόπειρα προϋποτίθησι πάντοτε δολίαν προαίρεσιν, ἡ δὲ ἀμέλεια συνεπάγεται πάντοτε τὴν ἐννοίαν τῆς τετελεσμένης πράξεως. Ἀπόπειρα ἐξ ἀμελείας εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑποτεθῇ ὑπάρχουσα, διότι ὁ συνδυασμός δύο τοιούτων ἐννοιῶν φέρει εἰς

καθαρὰν ἀντίφασιν. Ἡ ἐξ ἀμελείας ἀπόπειρα ἀδικήματός τινος ἤθελε σημαίνει ὅτι ἡ θέλησις ὑπερέχει τῆς ἐξωτερικῶς διαδηλωθείσης ἐνέργειας, ἥτις ὅμως ἐνέργεια εἶναι πάλιν ὑπερτέρα τῆς θηλήσεως ¹⁾).

Ἡ ἐννοία τῆς ἀποπείρας προήχθη βαθμυδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν διαφόρων ἐθνῶν τῆς ἀρχαιοῦτος καὶ τοῦ Μεσαιῶνος. Ἐν τῷ ἀρχαιοτέρῳ Ῥωμαϊκῷ δικαίῳ, ὅτε τὸ ποινικὸν δίκαιον δὲν διεκρίνετο προσηκόντως ἀπὸ τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, ἡ ἀπόπειρα κολασίμου τινὸς πράξεως, ἥτις δὲν ἔσχεν ὠρισμένον ἀθέμιτον ἀποτέλεσμα, ἔμενεν ἐντελῶς ἀτιμώρητος. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐξηκολούθησεν ἰσχύουσα καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν *Quaestiones perpetuae*, ἀλλ' ὅμως οἱ εἰσαγαγόντες ταύτας νόμους ἀνέγραψαν ὡς αὐτοτελῆ ἐγκλήματα διαφόρους πράξεις, τὰς ὁποίας κατὰ τὰς νῦν ἐπικρατούσας ἀρχὰς ἤθελε χαρακτηρίσει τις ὡς ἀπόπειραν τῆς ἐκτελέσεως ἀδικήματος, τοὺς δὲ ἐνόχους τῶν τοιούτων πράξεων δι' ἐπὶ τούτῳ ὠρισμένης ποινῆς ἐτιμώρουν. Ἡ ἐννοία τῆς ἀποπείρας ἤρξατο κυρίως ἀναπτυσσομένη μετὰ τὴν κατάρτησιν τῶν *Quaestiones perpetuae*, ὅτε, οὐ μόνον αἱ ῥητῶς ἐν τοῖς νόμοις χαρακτηριζόμεναι ὡς ἀξιόποιναι πράξεις, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἐνέργεια πρὸς ἐπιχείρησιν αὐτῶν ἐθεωρεῖτο ἀξιοτιμώρητος ²⁾).

Ἐπίσης καὶ ἐν τῷ Μεσαιῶνι ἕνεκα τῆς ἐπικρατούσης κατ' ἀντικείμενον ἐκτιμῆσεως τῆς ἐγκληματικῆς πράξεως, δὲν διεκρίνετο ἐν γένει ἡ ἀπόπειρα τῶν κολασίμων πράξεων, οὐδ' ὑπῆρχον ὠρισμέναι ποιναι πρὸς τιμώρησιν ταύτης. Ὡς ἐξαίρεσιν τοῦ γενικοῦ τοῦτου κανόνος δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὴν δι' ἡπιωτέρας ποινῆς τιμώρησιν προπαρασκευαστικῶν τινῶν πράξεων ἐπὶ ὠρισμένων ἐγκλημάτων.

¹⁾ Berner Imputationslehre σελ. 176

²⁾ Ἐκ τῆς θεωρίας ταύτης ὀρμώμενος ὁ Ἀρμενίπουλος ἐν Βιβλ. Δ. 6. I. λέγει κρυφῶς ἐστὶν ὁ σκοπὸν ἔχων φονεῦσαι, κἂν φονεὺς κἂν μὴ φονεὺς, ὅρ. Zirkler Archiv d. Crim. R. 1839 σελ. 282—291, Köstlin System I. σελ. 215, 216. Wächter Lehrbuch. I. σελ. 138. Rein Criminal Recht d. Römer σελ. 122. A. K. Μεταξά Συστ. ποιν. δικαιοσύμ. Α'. § 28 ἐπομ.

κλημάτων, οἷον τῆς ἐσχάτης προδοσίας, τοῦ φόνου, τοῦ ἐμπρησμοῦ, τῆς μοιχείας κτλ. ¹⁾).

Κατὰ πρῶτον ἐν τῇ Καρολίῃ καθιερώθη ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀξιοποίνου ἐν γένει τῆς ἀποπείρας ἐφ' ὅλων τῶν ἐγκλημάτων καὶ ἡ διαστολὴ τοῦ μεγέθους τῆς καταγνωστέας ποινῆς, ἀναλόγως τῆς προσεγγίσεως τῆς ἀποπείρας πρὸς τὸ τετελεσμένον ἐγκλημα ²⁾).

Ἐὰν ἀναζητήσωμεν τὸν λόγον τοῦ ἀξιοποίνου ἀπολύτως τῆς ἀποπείρας καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ μεγέθους τῆς καταγνωστέας ποινῆς, παρατηροῦμεν ὅτι διαφοροτρόπως διατυπῶνται οὗτος ὑπὸ τῶν συγγραφέων συμφώνως πρὸς τὸ παραδεδομένον ὑφ' ἐκάστου αὐτῶν σύστημα περὶ τῆς δικαιολογικῆς βάσεως τῆς ποινῆς. Οἱ τῶν σχετικῶν περὶ ποινῆς θεωριῶν συνήγοροι ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ ἀπόπειρα ἐγκληματικῆς πράξεως πρέπει νὰ τιμωρῆται εὐθύς ἅμα ὁ αὐτοὺργός ἐξεδήλωσεν ἀναμφισβητήτως τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ πρὸς διάπραξιν ταύτης. Καὶ ὅσοι μὲν ἐξ αὐτῶν ὡς δικαιολογικὴν βάσιν τῆς ποινῆς τὴν θεωρίαν τῆς βελτιώσεως τοῦ ἐνόχου ὑποστηρίζουσι, παραδέχονται ὅτι πᾶσα οἰαδήποτε ἀπόπειρα πρὸς ἐκτέλεσιν κολασίμου πράξεως δεόν νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀξιόποινος διότι δι' αὐτῆς ἐκδηλοῦται ἤδη ἡ πρὸς τὸ ἀδικῆσαι ροπὴ τοῦ ἐνόχου, ἡ δὲ ποινὴ κύριον πρέπει νὰ ἔχῃ σκοπὸν τὴν βελτίωσιν τῆς κακοβούλου αὐτοῦ διαθέσεως. "Ὅσοι δὲ τὴν θεωρίαν τῆς προκαταλήψεως ἢ τῆς ἐκφοβίσεως ὑπερασπίζουσι, νομίζουν ὅτι πρέπει ἀμέσως νὰ τιμωρῆται ἡ ὅπωςδήποτε ἐκδηλωθεῖσα διάθεσις πρὸς τὸ ἀδικῆσαι, ὅπως ἀσφαλέστερον ἐπιτευχθῇ ὁ τῆς ποινῆς σκοπὸς ὁ ἀποβλέπων εἰς τὴν παρεμπόδισιν τῶν κολασίμων πράξεων, ἢ τὴν ἐκφόβισιν τῶν ἀδικούντων ³⁾). Κατὰ τὰς θεωρίας ταύτας ἡ ποινὴ καταγινώσκεται ἕνεκα μόνον τῆς ἐκδηλωθείσης δολίας προκίρσεως τοῦ αὐτοῦργου, καὶ πρέπει νὰ ὀρίζεται ἀνα-

¹⁾ Zachariae Über d. Versuch. I. σελ. 164—167. II. σελ. 129—134.

²⁾ Geib. Lebrb II § 100 σελ. 295.

³⁾ Feuerbach Kritik d. Kleinschrod. Entwicklung II. σελ. 104.

— Lelièvre Commentatio de conatu delicti. σελ. 265.

λόγως τῆς ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει ἐντάσεως ταύτης, κύριον ἔχουσα σκοπὸν τὴν ἀποτροπὴν τῆς διαπράξεως ἐν τῷ μέλλοντι κολασίμων πράξεων. Οἱ τοιοῦτοι ὅροι τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ἀποπείρας εἰσὶν ἡ ἄμεσος συνέπεια τῆς ἐσφαλμένης δικαιολογικῆς βάσεως τῆς ποινῆς, ἣν αἱ σχετικαὶ παραδέχονται θεωρίαι, διὸ ἐντελῶς ἡμαρτημένοι ἐξελέγχονται ἀποδειχθέντος τοῦ ἀνυποστάτου τῶν τοιούτων θεωριῶν.

Οἱ ἀποδεχόμενοι τοῦναντίον τὰς ἀπολύτους περὶ ποινῆς θεωρίας πρεσβεύουσιν, ὡς γνωστὸν, ὅτι ἡ ποινὴ δὲν ἐπιδιώκει ἀποκλειστικῶς τὴν ἐν τῷ μέλλοντι πραγματοποιήσιν σκοποῦ τινος, οὐδὲ πρέπει νὰ ρυθμίζεται ἀναλόγως τοῦ ἐπικινδύνου τῆς κολασίμου πράξεως, ἀλλ' ὅτι πρέπει νὰ τιμωρῆται τὸ ἀδίκημα ὡς τοιοῦτον, ἡ δὲ ποινὴ πρέπει νὰ ὀρίζεται ἐκέστοτε ἀναλόγως αὐτοῦ. Συνεπῶς πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην θεωροῦσιν ὅτι καὶ ἡ ἀπόπειρα τῶν ἀδικημάτων εἶναι ἀξιόποινος, οὐχὶ διὰ τὴν ἐκδηλωθεῖσαν μόνον ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ ἐγκληματικὴν διάθεσιν, οὐδὲ διὰ τὸν ἐπικίνδυνον αὐτῆς χαρακτῆρα ἐν γένει, ἀλλὰ μόνον ἐφ' ὅσον καὶ διότι περιέχει ἐν ἑαυτῇ τὴν ἐνέργειαν πρὸς ἐκτέλεσιν ἀδικήματος. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὁρῶμενός τις δύναται εὐλόγως νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι τὸ ἀξιόποινον τῆς ἀποπείρας στηρίζεται κυρίως ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ τῆς ἐπιχειρηθείσης πράξεως, ἥτις καὶ ὡσάκις δὲν ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον εἶδος ἐγκλήματος προβλεπόμενον καὶ τιμωρούμενον ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου, δεόν νὰ τιμωρηθῇ διὰ τὴν ἐπαπειλουμένην διατάραξιν τῆς ἐννόμου τάξεως ἐν τῇ κοινωνίᾳ, καὶ τὴν ἀρξαμένην προσβολὴν τοῦ δικαίου, ὑπερ ἡ πολιτεία ἀπαραίτητον ἔχει καθήκον νὰ ὑπερασπίζῃ ¹⁾).

* *Арθρον 46*

α' Ο ἔνοχος πράξεως περιεχούσης πᾶν ὅ,τι κατὰ τὸν παρόντα ποινικὸν νόμον ἀπαρτίζει τὴν ἔννοιαν ὠρισμένου τινός

¹⁾ Mittermaier N. Archiv. d. Crim. R. I. σελ. 169.—Zachariæ v. Versuche I. § 49, 53 σελ. 78 ἐπομ.—Hepp Versuche über einzelne Lehren d. Strafrechtswissenschaft. σελ. 284.

κακουργήματος ἢ πλημμελήματος, ἐπισύρει εἰς ἑαυτὸν πλήρη τοῦ κακουργήματος ἢ τοῦ πλημμελήματος τούτου τὴν ποινὴν. Ὅσάκις δ' ἀπαιτεῖται ὠρισμένον τι ἀποτέλεσμα παρὰ τοῦ νόμου, ἡ ποράδασις θεωρεῖται ὡς τελεία ἀφοῦ συμβῇ τὸ ἀποτέλεσμα.

Διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου τὸ ὁποῖον ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἤρρανί-σθη ἐκ τοῦ ἄρθρ. 42 τοῦ βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1831 ¹⁾, δι-δεται ὁ ὁρισμὸς τοῦ τετελεσμένου ἀδικήματος, ὡς τοιοῦτον δὲ χαρακτηρίζεται πᾶσα πράξις, ἥτις περιέχει ἅπαντα τὰ στοιχεῖα τὰ ἀπαρτίζοντα, κατὰ τὸν ποινικὸν νόμον, τὴν ἔννοιαν ὠρισμένου τινὸς κακουργήματος ἢ πλημμελήματος. Ὅσάκις βεβαιωθῇ ἡ ὑπαρξὶς ἀπάντων τῶν τοιούτων στοιχείων ὁ ἐνοχὸς τῆς πράξεως ἐπισύρει καθ' ἑαυτοῦ πλήρη τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένην ποινὴν. Τούναντίον εἰν ἑλλείπουσί τινα ἐκ τῶν στοιχείων τού-των, ἡ πράξις δύναται μὲν καὶ τότε νὰ ᾖ ἀξιόποινος, δὲν ἐφαρμόζεται ὅμως κατὰ τοῦ ἐνόχου αὐτῆς ἡ ποινὴ τὴν ὁποίαν ὀρίζει ὁ νόμος, προϋποθέτων τὴν ὑπαρξὶν ἀπάντων τῶν ἐν τῇ ἐν-νοίᾳ τοῦ σκοπούμενου ἀδικήματος ἐμπεριεχομένων στοιχείων. Οὕτω λ. χ. ὁ ποιν. νόμος ἐν ἄρθρ. 248 κηρύσσει ἐνοχὸν φόνου πάντα ὅστις ἐκ προμελέτης ἀπεφάσισεν ἢ ἐσκεμμένως ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν. Ἐὰν ἐπομένως ἐκ τῆς τοιαύτης ἀνθρωποκτονίας ἐλλείπῃ στοιχείον τι τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν ἔννοιαν τοῦ φόνου,

¹⁾ Ὁ Βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1813 πραγματεύεται περὶ τοῦ τετελεσμέ-νου ἐγκλήματος ἐν τοῖς ἄρθροις 37 καὶ 38, τὰ ὁποῖα ἐμπεριέχονται ἐν τῷ Β' κεφαλαίῳ τοῦ πρώτου βιβλίου, ἐνθα γίνεται ἐν γένει λόγος περὶ τε-λέσεως τῶν ἐγκλημάτων, περὶ δολικῆς προαιρέσεως, καὶ περὶ τῶν αὐτοφυγῶν καὶ συναυτοφυγῶν, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ Γ' κεφάλαιον, ἐν ᾧ ἐμπεριέχον-ται οἱ ὁρισμοὶ περὶ ἀποπείρας, περὶ ἀμελείας καὶ περὶ συμμετοχῆς. Τὸ σύστημα τοῦτο μετερῶς ἐμειώθη ἐν τῷ νομοσχεδίῳ τοῦ 1822, ὅπῃ ἐν τοῖς ἄρθροις 45—48 συνήνωτε τὰς περὶ τελέσεως καὶ ἀποπείρας διατάξεις. Ἐπίσης καὶ τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1827 ἐν τοῖς ἄρθρ. 37—40 ἐμπεριέλαβεν ἅπας τὰς περὶ τελέσεως καὶ ἀποπείρας διατάξεις.

εἴτε διότι ὁ αὐτουργὸς δὲν ἐξετέλεσε τὴν πράξιν ἐκ προμελέτης ἢ ἐσκεμμένως, εἴτε διότι ὁ θάνατος δὲν ἐπῆλθεν, εἴτε διότι εὐρίσκειτο ἐν καταστάσει νομίμου ἀμύνης κτλ. δύναται νὰ κηρυχθῇ ἔνοχος τράυματος, ἢ ἀσπεύρας, ἢ ἀναιρέσεως, οὐδέποτε ὅμως ὡς ἔνοχος φόνου νὰ τιμωρηθῇ διὰ τῆς καταγνωστέας εἰς τὴν πράξιν ταύτην ποινῆς τοῦ θανάτου.

Ἐκ τούτου ὅμως δὲν πρέπει τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ὁ νομοθέτης ἐφ' ὧλων τῶν ἀδικημάτων ἀνεξαιρέτως ἀπαιτεῖ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ τοῦ ἀδικήσαντος, ἵνα θεωρηθῇ τὸ ἀδικήμα ὡς τετελεσμένον· ἡ ἀρχὴ αὕτη οὕτω γενικῶς ἐφαρμοζομένη ἤθελε φέρει εἰς κίνδυνον τὴν ἔννομον ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξιν καὶ καταστήσῃ ἐνίοτε ἀνέσικτον τὴν ἀποτροπὴν τῆς ἐκ τοῦ ἀδικήματος ἐπαπειλουμένης ζημίας, διὸ ἐπὶ τινῶν ἐγκλημάτων ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ, διὰ νὰ θεωρηθῇ ταῦτα ὡς τετελεσμένα, τὴν πραγματοποίησιν ὀρισμένου ἀποτελέσματος. Οὕτως ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τῆς ἐσχάτης προδοσίας, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐκτελεσθῇ πραγματικῶς ἡ ἀνατροπὴ τῶν καθεστώτων ἵνα θεωρηθῇ ὡς τετελεσμένον ἢ πράξις, ἀλλ' ἀρκεῖ ἡ ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ ἐπιχείρησις τῶν πράξεων ἐκείνων, αἵτινες τείνουσαι πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τοῦ θεωροῦνται ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς ἀπαρτίζουσαι τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος. Ἐπίσης ἐπὶ τοῦ ἐμπρησμοῦ (ἄρθρ. 408), ἐπὶ τῇ ἀπάτης (ἄρθρ. 396), ἐπὶ τῆς ληστείας (ἄρθρ. 363), ἐπὶ τῆς πλαστογραφίας (ἄρθρ. 247), δὲν ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ θεωρηθῇ ὡς τετελεσμένον τὸ ἐγκλημα, ἡ ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ ὅστις ὠδήγησε τὸν αὐτουργόν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πράξεων τούτων.

Ἐπὶ πλείστων ὅμως ἄλλων ἀδικημάτων ὁ νόμος, διὰ νὰ θεωρηθῶσι ὡς τετελεσμένα, ἀπαιτεῖ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ ὃν εἶχεν κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτῶν ὁ αὐτουργός. Παραλείποντες τὸ ἀνωτέρω μνημονευθέν παράδειγμα τοῦ φόνου ἀναφέρομεν χάριν παραδείγματος τὰ ἐγκλήματα τῆς φαρμακείας (ἄρθρ. 289), τῆς ἀναιρέσεως (293), τῶν τραυμάτων (ἄρθρ. 307—309), τῆς ἀπαγωγῆς (ἄρθρ. 310), τοῦ βιασμοῦ (ἄρθρ. 273) κτλ. τὰ ὅποια μόνον διὰ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦμένου ἀποτελέσματος θεωροῦνται

ὡς τετελεσμένα. Τὰς περιπτώσεις ταύτας ἔχων ὑπ' ὄψιν ὁ νομοθέτης, ὁρίζει ἐν τῷ δευτέρῳ ἐδαφίῳ τοῦ προκειμένου ἄρθρου ὅτι ὁσάκις ἀπαιτεῖται ὁρισμένον τι ἀποτέλεσμα, ἡ παράβασις θεωρεῖται ὡς τελεία ἀφοῦ συμβῇ τὸ ἀποτέλεσμα ¹⁾:

Διὰ τὴν ὁρίσιν ἐπομένως ὁ δικαστὴς, πότε ἐγκλημὰ τι ὑπάρχει τετελεσμένον καὶ ποτὲ μὴ, πρέπει νὰ ἐξετάσῃ ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει τοῦ νόμου τὰ στοιχεῖα τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν ἔννοιαν ἐκάστης ἐγκληματικῆς πράξεως. Ὅθεν ἡ διάταξις τοῦ προκειμένου ἄρθρου λογικῶς ἀναλυομένη παρίσταται οὐδὲν ἕτερον λέγουσα ἢ ὅτι τὸ ἐγκλημα εἶναι τετελεσμένον, ὅταν ᾖ καὶ τετελεσμένον καὶ ὅταν ᾖ τῷ αὐτῷ ἐπισύρει ὁ ἔνοχος καθ' ἑαυτοῦ πλήρη τὴν ποινὴν τοῦ νόμου· ἀλλὰ πότε εἶναι τετελεσμένον θέλει πληροφορηθῇ ὁ δικαστὴς μόνον ἐκ τῆς ἐρεύνης τοῦ εἰδικοῦ μέρους τοῦ περιέχοντος τὴν ἔννοιαν ἐκάστης ἐγκληματικῆς πράξεως κατ' ἰδίαν, ὅταν δὲ βεβαιωθῇ περὶ τούτου ἀναγκαιῶς θέλει ἐπιβάλλει τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου κατὰ τῆς τοιαύτης πράξεως καταγνωσθεῖσαν ποινὴν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ συντάκται τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων ἐθεώρησαν ἐξοδελιστέαν, ὡς ὅλως περιττεύουσιν, τὴν περὶ τῆς ὁ λόγος διάταξιν τοῦ προκειμένου ἄρθρου.

Ἄρθρον 47.

«Ὅστις, σκοπῶν νὰ ἐκτελέσῃ κακούργημα τι ἢ πλημμέλημα, ἐπιχειρεῖ ἐξωτερικὴν τινα πράξιν, περιέχουσαν τοῦλάχιστον ἀρχὴν ἐκτελέσεως, ὑπόκειται εἰς ἐλαφροτέραν ἀναλόγως ποινὴν παρὰ τὴν ἐπιβαλλομένην εἰς αὐτὸ τὸ κακούργημα ἢ πλημμέλημα.

Ἐπεὶ ὁ νόμος διὰ τοῦ προηγουμένου ἄρθρου ὑπέδειξε τὸν ὅρισμόν τοῦ τετελεσμένου ἐγκλήματος, προβαίνει εἰς τὸν ὅρισμόν τῆς ἀποπείρας, ὃν ἀνευρίσκομεν ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ. Διὰ τὴν ὑπάρξιν ἀπόπειρα κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο ἀπαιτεῖται.

¹⁾ Hufnagel Commentar. I σελ. 124.

1) Ὁ σκοπὸς τῆς ἐκτελέσεως κακουργήματος ἢ πλημμελήματος.

2) Ἐξωτερικὴ τις πράξις.

3) Ἡ ἐξωτερικὴ αὕτη πράξις νὰ περιέχῃ ἀρχὴν ἐκτελέσεως.

1) Διὰ τοῦ πρώτου ἐκ τῶν ὄρων τούτων τῆς ἀποπειρας κυροῦται νομοθετικῶς ἡ ἀρχὴ τὴν ὁποίαν καὶ ἐν τῇ προθεωρίᾳ ἀνεπτύξαμεν ὅτι ἀπόπειρα ἐξ ἀμελείας εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑποτεθῇ ὑπάρχουσα ὡς ἐκ τῆς ἀντιθέσεως ἣτις μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἐννοίων ὑφίσταται 1).

Ὁ δόλος δὲ ὅστις ὡς ἀναγκαῖον στοιχεῖον τῆς ἀποπειρας προϋποτίθεται δύναται νὰ ᾖ ὡρισμένος ἢ ἀόριστος, καθόσον πρὸς ἀμφοτέρω τὰ εἶδη τοῦ δόλου προσαρμύζεται ἡ ἐννοία τῆς ἀποπειρας 2) καὶ οὐχὶ ὡς συγγραφεῖς τινες ἐσφαλμένως σχεπτόμενοι δι-

1) Mittermaier N. Archiv d. Crim. R. I σελ. 481-483. Berner Imputationslehre σελ. 176.—Henke Handbuch I σελ. 254.—Wächter Lehrb. I σελ. 136.—Zachariae Versuch. σελ. 34.—Εἰσὶν ὅμως καὶ τινες συγγραφεῖς τὴν ἐναντίαν ἀποδεχόμενοι γνώμην, ἥτοι τὸ δυνατόν τῆς ὑπέρβειας ἀποπειρας ἐξ ἀμελείας (culpa adtentata) ὅρ. Luden Handb I σελ. 387. καὶ ἰδίως Hepp Archiv d. Criminal R. 1836, σελ. 35 ὅτις τὴν γνώμην τοῦ ταύτην ὑποστηρίζει λέγων, ὅτι ἡ ἀπόπειρα συνίσταται εἰς τὴν πρὸς ἐπιχείρησιν ἐγκληματικῆς τινος πράξεως ἀρξαμένην ἐνέργειαν, ἢ ἐὰν ἀρνητικῶς θελήσωμεν νὰ ὀρίσωμεν ταύτην εἰς τὴν μὴ ἀποπεράτωσιν τῆς ἐκτελέσεως ἐγκληματικῆς τινος πράξεως. Τὰ τετελεσμένα ἐγκλήματα πηγάζουσιν ἢ ἐκ βολίας προκίρσεως ἢ ἐξ ἀμελείας, ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν ἐγκλημα δύναται νὰ ᾖ τετελεσμένον ἐὰν δὲν γίνῃ ἐναρξίς πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς αὕτη περιέχῃ τὴν ἀπόπειραν, δὲ τοῦτο ἐπὶ πάντων τῶν ἐγκλημάτων καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἐξ ἀμελείας προελθόντων δύναται νὰ ὑπάρῃ ἀπόπειρα. Ἡ σκέψις αὕτη τοῦ Hepp ἀποδεικνύεται καθ' ὁλοκληρίαν ἡμερησίᾳ ὅταν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἀπόπειρα προϋποτίθῃ πάντοτε τὴν πρὸς ὡρισμένον τινὰ ἐκ προοιμίων σκοπὸν ἐνέργειαν, καὶ τὴν ἐπιχείρησιν τῶν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου ἀνγκαιῶν πράξεων, τοιοῦτος ὅμως σκοπὸς δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ ὑπάρχων ἐπὶ τῶν ἐξ ἀμελείας ἐγκλημάτων, τὰ ὁποῖα ἐκ τῆς ἀρνητικῆς τοῦ ὑποκειμένου θελήσεως πηγάζουσιν.

2) Zachariae Versuch. I. σελ. 42—51. Gessler Dolus σελ. 405, 433, 439.—Köstlin System I σελ. 222.—Hermann Archiv d. Criminal R. 1856 σελ. 39.

σχυρίζονται μόνον ἐπὶ τοῦ ὠρισμένου δόλου (*dolus determinatus*)¹⁾. Ὁ ἀόριστος δόλος, εἴτε ὡς *dolus eventualis*, εἴτε ὡς *dolus alternativus* παρίσταται, δὲν ἀντιστρατεύεται πρὸς τὴν ἐννοιαὶν τῆς ἀποπειρας, διότι ἐπὶ μὲν τοῦ *dolus eventualis* ὁ δρῶν ἐπιδιώκει τὴν ἐπιτυχίαν ὠρισμένου ἀποτελέσματος, ἀποδεχόμενος τὴν πραγματοποίησιν ἐτέρου τινὸς ἐνδεχομένου, ὅθεν πᾶσα ἀρξάμενη ἐνέργεια αὐτοῦ, φέρουσα εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ τοιοῦτου ἀποτελέσματος, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόπειρα, ὡς καὶ ὅταν ὠρισμένως ἀποβλέπῃ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ἐνὸς καὶ μόνου ἀποτελέσματος²⁾.

Ἐπὶ δὲ τοῦ *dolus alternativus* ὅστις, ὡς ἐρρέθη, ὑπάρχει ὅταν ὁ αὐτουργός, ὑπὸ ψυχικῆς ὁρμῆς καὶ πάθους κατεχόμενος, ἐπιλαμβάνηται τῆς ἐκτελέσεως, ἥθελεν εἶσθαι ὅπως παράλογον νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι, ἐπειδὴ ὁ δρῶν ἐσκόπει τὴν πραγματοποίησιν οὐχὶ ὠρισμένου τινὸς ἀποτελέσματος, ἐὰν ἐξ αἰτιῶν ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως αὐτοῦ ἀπετράπη ταύτης, πρέπει νὰ μείνῃ ἀτιμώρητος ἡ τοιαύτη αὐτοῦ ἀπόπειρα. Ἡ σκέψις αὕτη ἥθελε φέρει εἰς τὸ ἄτοπον συμπέρασμα τοῦ νὰ παραδεχθῶμεν τὸ ἀτιμώρητον πάσης ἐγκληματικῆς πράξεως ἥτις διαφόρους ἀξιοποίνους συνεπείας ἡδύνατο νὰ ἔχῃ³⁾.

¹⁾ *Luden Handb.* I σελ. 384. — *Bauer Abhandl.* I σελ. 260. — *Krug Über Dolus* σελ. 81.

²⁾ Οὕτω λ. χ. ἐὰν ὁ Α ἀποφαίσῃ τὸν ἐμπρησμὸν οἰκίας τινὸς, ἐν τῇ ὁποίᾳ διαμένει ὁ Β βαρέως ἀσθενῶν, ὅστις εἶναι πιθανότατον ὅτι δὲν θέλει σωθῇ ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς, ἐὰν δὲν ἐπέλθῃ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, ἥθελεν εἶσθαι ὅπως παράλογον νὰ μὴ κηρυχθῇ ὁ Α ἔνοχος τῆς ἀποπειρας τοῦ φόβου τοῦ Β, μόνον διότι ὁ δόλος αὐτοῦ δὲν ἀπευθύνετο ὠρισμένως εἰς τὸν φόβον τοῦ Β ἀλλ' ἐνδεχομένως.

³⁾ Οὕτω λ. χ. ἐὰν ὁ Α ἐφορμήσῃ κατὰ τοῦ Β ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ φονεύσῃ αὐτὸν πλην ἀποτύχῃ τῆς πραγματοποιήσεως αὐτοῦ θέλομεν θεωρήσει αὐτὸν ὡς ἔνοχον ἀποπειρας, ἐὰν ὅμως ὁ αὐτός Α ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ Β σκοπεύων ἢ νὰ τραυματίσῃ αὐτὸν ἢ νὰ τὸν φονεύσῃ θέλομεν κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀποκρουόντων τὴν ὑπαρξίν τῆς ἀποπειρας ἐπὶ τοῦ ἀόριστου δόλου, ἀπαλλάξει αὐτὸν πάσης καταδιώξεως, μόνον διότι ἡ ἀπόπειρα αὐτοῦ δύναται, ἢ ὡς ἀπόπειρα τραύματος, ἢ ὡς ἀπόπειρα ἀναιρέ-

Τὸ ζήτημα περὶ τοῦ ἀδυνάτου τῆς ὑπάρξεως ἀποπείρας ἐπὶ ἀα-
ρίστου δόλου ἀνεκινήθη ἰδίως ἐπὶ τῆς ἀναιρέσεως ἐφ' ἧς τινὲς τῶν
συγγραφέων ἰσχυρίσθησαν ὅτι δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν ἀπο-
πείρα ¹⁾, διότι ὡς ἐκ τοῦ πάθους ἐν ᾧ ὁ αὐτουργὸς διατελεῖ ἡ
ἀπόφασις καὶ ἡ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς ἐνέργεια συμπίπτουσιν ἐπὶ το-
σοῦτον μετ' ἀλλήλων, ὥστε ὁ δικαστὴς μόνον τὴν τετελεσμένην
ἐνέργειαν δύναται νὰ βεβαιώσῃ καὶ ὡς ἀξιόπαινον νὰ χαρακτηρίσῃ.
Τούτων ὅμως ἐὰν ἡ ἐνέργεια δὲν ἐπραγματοποιήθῃ, δὲν δύνα-
ται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀποπείρα, διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὀρι-
σθῇ ἐὰν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποπείρα τραυματισμοῦ μόνον, ἢ ὡς
ἀποπείρα ἀναιρέσεως ²⁾. Οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν θεωρίαν ταύτην
παρεῖδον καθ' ὁλοκληρίαν ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς ἀναιρέσεως, καθ' ἣν ὁ δρῶν
ὑπὸ ψυχικοῦ κατέχεται πάθους, δύναται νὰ διακριθῇ ἡ ἀπόφασις
ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως, καὶ νὰ βεβαιωθῇ ἡ ὑπαρξὶς ὠρισμένου σκοποῦ,
ὅτε ἡ μὴ ἐπιτυχία αὐτοῦ, ἔνεκα λόγων ἀνεξαρτήτων τῆς βουλήσεως
τοῦ αὐτουργοῦ, παρίσταται ἀναμφισβητήτως ὡς ἀποπείρα, ἀλλὰ
καὶ ὅταν δὲν ὑπάρχῃ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκτελέσεως εἰδικῶς
ὠρισμένος σκοπός, πάλιν ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ τοιοῦτος ἀόριστος δό-
λος ἐμπεριεῖχε καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ φόνου (*animus occidendi*) ἐν
ἑαυτῷ, ἡ ἀποτυχία τῆς πραγματοποιήσεως αὐτοῦ δύναται εὐλό-
γως νὰ χαρακτηρισθῇ ἐπίσης ὡς ἀποπείρα ³⁾.

σεως νὰ θεωρηθῇ. Οὕτω δὲ θέλομεν καθιερώσει τὴν ἀρχὴν ὅτι ὁσάκις
πρᾶξις τις δύναται ὑπὸ δύο τινὰς ἐνόψει νὰ παρασταθῇ καὶ ὑπὸ τὴν μὲν
ὡς μᾶλλον ἀξιόποινος, ὑπὸ τὴν ἄλλην δὲ ὡς ἥττον ἀξιόποινος, πρέπει νὰ
μελεῖται ἐντελῶς ἀτιμώρητος, ὅρ. Zachariae Versuch. I. § 30, σελ. 48.

¹⁾ Mittermaier N. Archiv d. Crim. R. X. σελ. 542. — Jarcke
Handb. d. Strafrechts III. σελ. 347. — Rossi Traite du droit pénal.

²⁾ Mittermaier Archiv. d. Crim. R. IV. σελ. 48.

³⁾ Hepp Versuche über einzelne Lehren d. Strafrechtswissen-
schaft. Heidelb. 1827. Abtheil. X. Über das vollendete u. unter-
nommene Verbrechen. — Tittmann Handb. d. Strafrechtswiss.
I. σελ. 317. — Zachariae Versuch I. σελ. 49. — Luden Abhandlun-
gen I. σελ. 515. — Chauveau — Hélie Code Pénal τὸμ. I. σελ. 399.
Lex I § 3 (48. 8 ad leg. Corn. d. sicar). « D. Hadrianus re-

2) Διὰ τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν εἰρημένων ὄρων, ὅστις ὡς στοιχεῖον οὐσιῶδες τῆς ἀποκείρας ἀπαιτεῖ ἐξωτερικὴν πράξιν, ἀποκλείονται ἐκ τῆς ἐννόας ταύτης αἱ σκέψεις καὶ οἱ διαλογισμοί, ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ ἀνακοίνωσις τῆς ἐπιθυμίας πρὸς ἐκτέλεσιν κολασίμου τιγὸς πράξεως, συνεπὶς πρὸς τὸ ἀξίωμα *cogitationis pœnam nemo patitur* τὸ ὁποῖον εὐγλώττως παραφράζων ὁ Rossi λέγει «*La pensée est libre; elle échappe à l'action matérielle de l'homme; elle peut être criminelle, elle ne saurait être enchaînée*» 4).

Οὐδέποτε ἐπομένως δύναται ἡ ποινικὴ δικαιοδοσία τῆς πολιτείας, νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ πολίτου εὐθύνας διὰ τοὺς διαλογισμοὺς καὶ τὰς ἐνδομύχους αὐτοῦ ἀποφάσεις, τὰς ὁποίας ἀνὰ πᾶσαν σπινγμὴν δύναται νὰ μεταβάλλῃ καὶ τροποποιήσῃ κατὰ βούλησιν χρώμενος τῷ δικαιώματι τῆς ἐμφύτου αὐτοῦ ἐλευθερίας.

Ὁμοίαν διάταξιν ἀπαντῶμεν καὶ ἐν τῷ Γαλλικῷ ποινικῷ νόμῳ τοῦ 1810, ὅστις ἐν τῷ ἄρθρῳ 2, ἐχαρakterίζειν ἀξιώποινον «*Toute tentative de crime qui aura été manifestée par des actes extérieurs*». Διὰ τοῦ νόμου ὅμως τῆς 28 Ἀπριλίου 1832 ἐτροπολογήθη ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου τούτου, ἐξοδελισθείσης τῆς φράσεως «*par des actes extérieurs*» δι' ἐξωτερικῶν πράξεων ὡς περιττῆς, διότι ἡ ἐπομένη φράσις «*par un commencement d'exécution*» ἐμπεριείχε κατὰ τὴν γνώμην τῆς πλειονοψηφίας τὴν ἐννοίαν τῆς δι' ἐξωτερικῶν πράξεων ἐκδηλώσεως τῆς ἐγκληματικῆς ἀποφάσεως. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι τῆς Βαυαρίας (1864) ἄρθρ. 47, καὶ τῆς Πρωσίας ἄρθρ. 34, παραλείπουσι τὴν φράσιν ταύτην.

scripsit, eum, qui hominem occidit, si non occidenti animo hoc admisit, absolvi posse; et qui hominem non occidit sed vulneravit, ut occidat, pro homicida damnum; et ex re constituendum hoc: nam si gladium strinxerit, et in eo percusserit, indubitate occidenti animo id eum admississe: sed si clavi percussit aut cucuma in rixa, quamvis ferro percusserit, tamen non occidendi animo, leniendam pœnam (ejus, qui in rixa casu magis quam voluntate homicidium admisit).

4) Traité de droit pénal Livr. II. ch. 26.

3) Διὰ τὴν ὑπάρξην τέλος ἀποπειρά ἀπαιτεῖται ὅπως ἡ ἐξωτερικὴ πράξις ἐμπεριέχῃ τοῦλάχιστον ἀρχὴν ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος. Ἐκ τῆς ἐννοίας ἐπομένως τῆς ἀποπειράς ἀποκλείονται προπαρασκευαστικαὶ πράξεις αἱ προηγούμεναι τῆς ἐκτελέσεως ἐκλήματός τινος καθόσον ἡ σχέσις τῶν πράξεων τούτων πρὸς μελετώμενον ἐγκλημα εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀβεβαία καὶ δυσάπειρος, οὐδ' ἐκδηλοῦται δι' αὐτῶν ἡ ἀπόφασις πρὸς ἐπιχείρησιν τῆς ἐγκληματικῆς πράξεως, ἥτις ἀπόφασις καὶ ἡ πραγματικὴ ὑπῆρχε παρὰ τινι δύναται νὰ τροποποιηθῇ ἢ νὰ ἐγκαταλειφθῇ καὶ ὁλοκληριαν. Οὕτω λ. χ. ἡ ἀγορὰ πυρίτιδος καὶ σφαιρῶν δύναται νὰ γίνῃ ἐπίσης ἐπὶ σκοπῷ θήρας, ὡς καὶ ἐπὶ σκοπῷ φόνου, ἢ πρὸς μῆθεια δηλητηρίου δύναται νὰ γίνῃ ἢ ἐπὶ τῷ σκοπῷ δηλητηρίασεως ἀνθρώπων, ἢ τοῦναντίον ἐπὶ τῷ σκοπῷ δηλητηριάσεως μυῶν ἢ προπαρασκευῆς χημικῶν συνθέσεων ¹⁾.

Ὡς τοιαύτας προπαρασκευαστικὰς πράξεις δυνάμεθα γενικώτερον νὰ χαρακτηρίσωμεν.

α) Τὰς πρὸς ἀπόκτησιν ἢ παρασκευὴν τῶν ἀναγκαίων μέσων ἢ ὀργάνων τῶν πρὸς ἐκτέλεσιν ἐγκληματικῆς τινος πράξεως χρησίμων.

β') Τὰς σκοπούσας τὴν παρασκευὴν τῶν μέσων πρὸς ἀπόληψιν

¹⁾ Chauveau—Hélie Code pénal τμήμ. Α'. ἀρθ. 561 Βελγ. ἐκδ. «Les actes purement préparatoires ont pour objet de faciliter l'accomplissement de la pensée criminelle, mais ils précèdent l'exécution même du crime, ils ne le commencent pas, tel est le fait de marcher avec un poignard ou de se munir d'une fausse clef. Ces actes peuvent toujours s'expliquer de différentes manières. Leur liaison avec une résolution criminelle n'est pas nécessaire et immédiate; ils peuvent la faire supposer, ils ne la prouvent pas. On ne peut les rattacher à un délit éternel, miné, qu'à l'aide de présomptions hasardées, de fragiles conjectures; il ne peuvent donc servir de base à une pénalité: il y a trop de distance encore entre ces actes et l'action accomplie pour supposer que l'agent eût franchi cette distance sans s'arrêter, et pour établir une peine sur cette fiction».

ψιν τοῦ ἐνόχου, ἢ πρὸς ἐξαφάνισιν τῶν ἰχνῶν τοῦ ἐγκλήματος.
γ') Τὰς ἐπιχειρηθείσας ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς διευκολύνσεως τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ ¹⁾).

Ὡς πράξεις τούναντίον περιέχονται ἀρχὴν ἐκτελέσεως δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν αἱ συνιστάμεναι εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος προπαρασκευασθέντων μέσων, καὶ ἄνευ ἑτερογενοῦς τινος ἐνεργείας ἄγουσαι εἰς τὸ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα ²⁾).

Πλὴν ἐὰν ἐκ τῶν εἰδικῶν τούτων περιπτώσεων θελήσωμεν νὰ ἐξαγάγωμεν γενικὸν τινα περιληπτικὸν ὅρισμόν χρησιμεύοντα ὅπως παρέχῃ ἡμῖν ἐκάστοτε ἀπολύτως καὶ κατὰ θεωρίαν τὰ διακριτικὰ σημεῖα τῶν προπαρασκευαστικῶν πράξεων ἀπὸ τῶν περιεχουσῶν ἀρχὴν ἐκτελέσεως, προσκρούομεν εἰς δυσχερείας ἃς οὔτε ἡ ἐπιστήμη εἰσέτι ἠδυνήθη νὰ διαλύσῃ, οὔτε ἡ πρακτικὴ τῶν δικαστηρίων κατώρθωσεν νὰ ἐξομαλύνῃ. Ἀφορμὴ δὲ τῶν τοιούτων δυσχερειῶν εἶναι αὐτὴ ἡ ἐννοια τῆς ἀποπείρας, ἣν εἶναι ἀδύνατον νὰ ὀρίσωμεν λαμβάνοντες ὡς μόνην ἀφετηρίαν ὥρισμένον τινα βαθμὸν προσεγγίσεως τῆς γενομένης ἐνεργείας πρὸς τὸ τετελεσμένον ἀδίκημα. Οὕτω λ. χ. ἡ ἀνάβασις εἰς κατοικίαν τινα ἢ ἡ διὰ ῥήξεως εἵσοδος δὲν δύνανται αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀπόπειρα κλοπῆς διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι δι' αὐτῶν δύναται τις νὰ ἐπιτύχῃ ἀμέσως τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ῥηθέντος ἐγκλήματος ³⁾).

¹⁾ Ὁ διανοούμενος λ. χ. νὰ ἐκτελέσῃ κλοπὴν εἰσέρχεται ἐπὶ οἰκίᾳ ποτε προφθάσει εἰς οἶκον τινα ὅπως τὴν ἐσωτερικὴν ταύτης διαθέσιν γνωρίσῃ, ἢ δηλητηριάζει τὸν ἐν τῇ αὐλῇ τῆς οἰκίας ταύτης φυλάσσοντα κύνα.

²⁾ Τοιαῦται λ. χ. εἰσὶν ἡ ῥῆξις χρηματοκιβωτίου, τὸ διὰ πλαστῶν κλειδῶν ἀνοιγμα τῶν θυρῶν καὶ ἡ εἵσοδος εἰς δωμάτιον περιέχον το ταμίον ἐμπορίου ἢ τραπεζίτου, ἡ ἀνάμειξις τοῦ δηλητηρίου ἐντὸς ποιοῦ ὅπερ ὁμῶς προκρίνεται νὰ λάβῃ τὸ δηλητηριασθὲν πρόσωπον.

³⁾ Ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχει ἀμφισβήτησις μεταξὺ τῶν συγγραφέων ἐὰν ἡ ἀνάβασις εἰς κατοικίαν (escalade), ἡ ῥῆξις καὶ ἡ χορῆσις ἀντικλειδῶν δύνανται αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀπόπειρα κλοπῆς. Οἱ πλείστοι παρδέχονται τὴν ἀποφατικὴν τοῦ ζητήματος λύσιν, διότι ἐκ τῶν τοιούτων πράξεων οὐκ ἐκαστὸς νὰ εἰκόσωμεν μετὰ βεβαιότητος περὶ τοῦ πραγ-

Διὰ τὴν παραδεχθῶμεν τὴν ὑπαρξίν ἀποδείρας τοῦ ἐγκλήματος πούτου πρέπει ἰδίως νὰ βεβαιωθῇ ὅτι ὁ αὐτουργὸς ἐπικόπει τὴν πραγματοποίησιν αὐτοῦ καὶ οὐχὶ ἑτέρου τινὸς ἐγκλήματος. Ἡ δὲ τοιαύτη ἀπόδειξις δύναται νὰ γίνῃ μόνον διὰ τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ συνόλου τῶν περιστάσεων ἐν αἷς διετέλει, οὐχὶ δὲ ἐκ τῆς μείζονος ἢ ἐλάσσονος ἐνεργείας ἥτις ἦν ἀναγκαία πρὸς τέλεσιν τοῦ ὑποτιθεμένου ἐγκλήματος. Ὁ ἐπιχειρήσας ἐπομένως τὴν διάρρηξιν σιδηροῦ κιβωτίου, ἐν ᾧ ὑποθέτει ὅτι ἐμπεριέχονται χρήματα δύναται ἀναμφιδόλως νὰ θεωρηθῇ ἐνοχος ἀποδείρας κλοπῆς, καὶ τοῦ ἔχων νὰ ὑπερникήσῃ πολλῶ μείζονα δυσχερείας, ἢ ὁ εἰσελθὼν δι' ἀναβάσεως εἰς κατοικίαν τινα καὶ συλληφθεὶς καθ' ἣν στιγμὴν ἴστατο ἀπέναντι πολυτίμων σκευῶν ἢ τιμαλφῶν κοσμημάτων, ἅτινα δι' ἀπλῆς τῆς χειρὸς αὐτοῦ κινήσεως ἠδύνατο ν' ἀφαιρέσῃ.

Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους δὲν εἶναι δυνατόν ἐκ προοιμίων καὶ διὰ γενικῆς τινος ἀρχῆς νὰ διακριθῶσιν αἱ προπαρασκευαστικαὶ πράξεις ἀπὸ τὰς περιεχούσας ἀρχὴν ἐκτελέσεως. Ἡ αὐτὴ ἐνεργεια ἐν διδομέναις τισὶ περιπτώσεσι δύναται νὰ ᾖ ἀπλῶς προπαρασκευαστικὴ πράξις, ἐν ᾧ ἐν ἄλλαις περιπτώσεσι φέρει τὸν τύπον τῆς ἀρχῆς τῆς ἐκτελέσεως τῆς μελετηθείσης πράξεως.

Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται δῆλον ὅτι ἡ ἔρευνα τοῦ χαρακτῆρος ἐκάστης εἰδικῶς πράξεως ἀμέσως ἢ ἐμμέσως πρὸς ἀδίκημά τι σχετιζομένης εἶναι ἔργον τοῦ δικαστοῦ ὅστις ὀφείλει λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὰ διάφορα περιστατικὰ τὰ συνοδεύοντα ταύτην, καὶ τὴν φύσιν αὐτῆς ἐκτιμῶν ν' ἀποφανθῇ ἐὰν ἀνήκῃ εἰς τὰς ἀπλῶς προπαρασκευαστικὰς πράξεις, ἢ ἐὰν περιέχῃ ἀρχὴν ἐκτελέσεως ¹⁾).

ματινοῦ σκοποῦ, ὃν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ὁ ἐνεργήσας αὐτὰς, ὅστις πιθανὸν ἀντικλοπῆς νὰ διενεοῖτο νὰ πράξῃ φόνον, ἢ ἀπαγωγὴν, ἢ βιασμόν, ἢ παράμοιον τι ἄλλο ἀδίκημα.—Chauveau—Hélie Code pénal τόμ. I ἀριθ. 590. Βελγ. ἐκδ.—Carnot commentaire du Code pénal ἀριθ. 2. n. 43 ὅρ. καὶ Lex. 21 § 7. (47. 2. de furtis). Qui furti faciendi causa conclave intravit, nondum fur est, quamvis furandi causa intravit.

¹⁾ Dollmann Commentar art. 47, σελ. 226.—Zachariae Versuch. I, § 160, σελ. 199, ἔπομ.

Είπομεν ὅτι ὁ νόμος ἀποκλείει τῆς ἐννοίας τῆς ἀποπείρας τὰς προπαρασκευαστικάς ἐν γένει πράξεις, τῆς ἀρχῆς ὅμως ταύτης ἀπαντῶμεν ἐξαιρέσεις τινὰς ῥητῶς ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει ὀρίζομενας, καθ' ἃς καὶ ἡ προπαρασκευὴ αὐτὴ πρὸς ἐκτέλεσιν κολασίμου πράξεως θεωρεῖται ὡς ἀξιόποινος. Οὕτω λ. χ. κατὰ τὰ ἄρθρ. 123 — 136, ὡς ἐνοχος ἐσχάτης προδοσίας τιμωρεῖται καὶ ὅστις ἐπεχειρήσῃ προπαρασκευαστικάς μόνον πράξεις πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, καὶ τοὶ μὴ γενομένης ἐναρξέως πρὸς ἐκτέλεσιν, οἷον ὅστις ἀπλῶς συνώμοσε (ἄρθρ. 123, § 2, ἄρθρ. 124), ἢ ὅστις ἐγένετο ἀρχηγὸς ἐνόπλου τινὸς συμμορίας (ἄρθρ. 125, § 2). Κατὰ τὸ ἄρθρ. 238 259 καὶ 260 τιμωρεῖται ὡς ἐνοχος ἀποπείρας κινδηλείας, ἡ πλαστογραφίας πιστωτικῶν γραμματίων ὅστις προμηθεύεται τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἐγκλημάτων τούτων χρήσιμα ἐργαλεῖα κτλ. Ἐπίσης κατὰ τὸ ἄρθρ. 256 τιμωρεῖται ἡ ἀπόκρυψις τοῦ τοκετοῦ, καὶ τοὶ μὴ ἀποδειχθέντες ὅτι ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ φόνου τοῦ τέκνου.

Ἐπειδὴ ὡς στοιχειώδης ὅρος τῆς ἐννοίας τῆς ἀποπείρας ἀπαιτεῖται ἡ ἐναρξίς τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σκοπούμενου ἐγκλήματος, ἀπόπειρα δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων ἐκείνων τὰ ὅποια δὲν ἐκτελοῦνται δι' ἐνεργείας τινὸς βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον προοιούσης, ἀλλὰ δι' ἀκαριαίας, ὡς τοῦτο συμβαίνει ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων ὧν τὸ παραγωγικὸν μέσον εἶναι ὁ λόγος, αἶον ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς λόγῳ ἐξυβρίσεως, τῆς βλασφημίας κτλ. ¹⁾).

¹⁾ Hepp Archiv d. Crim. R. 1836, σελ. 55. Luden Abhandlungen. I. σελ. 479. Zachariae Versuch I. σελ. 70. Kœstlin Revision σελ. 440. — Ὁρ. καὶ Mittermaier Archiv d. Crim. R. IV. σελ. 47 ὅστις λίαν ἐπεξέτεινε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐγκλημάτων, ὧν δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἀπόπειρα, συγκαταλέγων μεταξὺ αὐτῶν 1) τὴν ἐκθεσιν, διότι, ὡς παρατηρεῖ, μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἡ μήτηρ ἐγκαταλείπει τὸ τέκνον αὐτῆς εἰς ὠρισμένον τινὰ τόπον καὶ ἀπομακρύνεται ἐκείθεν (ὅτε τὸ ἐγκλημα εἶναι τετελεσμένον), δὲν δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ τις ὅτι ὑπῆρξεν ἀπόπειρα, εἰκότων τὸν δόλον αὐτῆς ἐκ τῆς μεταβάσεώς της εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἢ ἐξ ἄλλης τινὸς παρομοίας φύσεως πράξεως, γενομένης ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐκθέσεως, καθόσον ἡ τῶν αὐτῶν μεταβάσις δυνατὸν νὰ ἐγένετο καὶ ἐπὶ σκοπῷ μόνον περιπάτου, οὐδὲ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πράξις περιέχουσα ἀρχὴν ἐκ-

Αἱ ποινικαὶ διατάξεις περὶ τῶν διαφόρων κολασίμων πράξεων δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν ὡς ἐκ τῶν παρεχομένων ἐν αὐταῖς ὁρισμῶν εἰς ἀπαγορευτικάς καὶ ἐπιτακτικάς. Ἀπαγορευτικά διατάξεις καλοῦνται ὅσαι καθιστοῦσι τὴν ὑποχρέωσιν ἐκάστου πολίτου περὶ τῆς μὴ ἐκτελέσεως πράξεώς τινος, ἥτις ἐπιφέρει ἀξιώποινον τοῦ δικαίου προσβολήν. Ἐπιτακτικά δὲ τοῦναντίον, ὅσαι ὑποχρεοῦσι τὸν πολίτην εἰς ἐπιχείρησιν ὁρισμένης τινὸς ἐνεργείας, καὶ

τελέσεως τοῦ ἐγκλήματος. Τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Mittermaier ἀντέκρουσαν οἱ πλείστοι τῶν συγγραφέων (ὅρ. Hepp αὐτόθ. σελ. 59. Martin Lehrb. § 422 σημ. 1. § 483 σημ. 2. Tittmann Handb. Th. 2 σελ. 34.—Heffter Lehrb. § 261. § 272), οἵτινες λίαν εὐλόγως ἀντιπαρετήρησαν ὅτι, ἐξεταζομένου τοῦ δυνατοῦ ἢ μὴ τῆς ὑπάρξεως ἀποπειρας, δὲν πρέπει νὰ μεταφέρωμεν τὸ ζήτημα ἀπὸ τῆς θεωρητικῆς ἐρεύνης εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν πραγματικῶν γεγονότων, καὶ νὰ ἐξαρτῶμεν τὸ παραδεκτὸν ἢ μὴ τῆς ἐννοίας τῆς ἀποπειρας ἐκ τῶν μέσων τῆς ἀποδείξεως τῆς ὑπάρξεώς της, ὡς ἀκριβὲς δὲ ταῦτα παρέχωσιν ἀμφιβολίας ὡς ἀποκρούσωμεν. Ἐνεκα τῶν τοιούτων ἀμφιβολιῶν μόνον καὶ τὸ δυνατόν τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀποπειρας αὐτῆς καθ' ἑαυτὴν, διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει τῆς ἐκθέσεως, ἐὰν βεβαιωθῇ ὅτι ἡ μήτηρ μετέβη εἰς ὁρισμένον τι μέρος ἐπὶ τῷ ὀλίγῳ σκοπῷ τῆς ἐκθέσεως τοῦ νεογνοῦ αὐτῆς τέκνου, ὅπερ ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς, καὶ οὐ ἀπετρέπη τῆς ἐκτελέσεως ἐκ περιστατικῶν ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς της, ἡ τοιαύτη πράξις αὐτῆς ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, καὶ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόπειρα. Ἐὰν κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Mittermaier ἐρρηθῶμεν ἐπὶ τῆς προκειμένης περιπτώσεως τὸ δυνατόν τῆς ὑπάρξεως ἀποπειρας, συνεπῶς ἀκροτόμενοι πρέπει ἐπίσης νὰ μὴ θεωρήσωμεν ἔνοχον ἀποπειρας φόνου καὶ ἐκείνον, ὅστις κρατῶν πυροβόλον ὄπλον, ἐνεδρεύει τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ, διότι καὶ ὁ τοιοῦτος δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἐσκόπει νὰ φονεύσῃ πτηνόν.—2) Τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐν βρασμῷ ψυχικῆς ὁρμῆς διαπραχθέντα καὶ ἰδίως τὴν ἀναίρεσιν, περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος.—3) Τὰ ἐγκλήματα τὰ διαπραχθέντα συνεπείᾳ ὑπερβάσεως τῶν ὁρίων τῆς νομίμου ἐνεργείας τοῦ δρῶντος, ὡς λ. χ. ἐπὶ ὑπερβάσεως τῆς πρὸς σφάραγισμὸν τιμωρήσεως τῶν ὑπὸ ἐπιμέλειαν διατελούντων, τῶν ὁρίων τῆς ἀμύνης κτλ. Καὶ ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τούτων δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστος ἡ ἐννοία τῆς ἀποπειρας, διότι τὰ τοιαῦτα ἐγκλήματα δὲν ἀποτελοῦσιν ἰδιαίτην κατηγορίαν ἐγκλημάτων, ἀλλ' ἐν τῷ εἶδους τῆς ὑπερβάσεως δύνανται ἐκάστοτε νὰ χαρακτηρισθῶσιν ἢ ὡς βλάβη, ἢ ὡς φόνος. Ἡ τοιαύτη δὲ ὑπερβάσις δύναται νὰ προέλθῃ εἴτε ἐκ

κολάζουσιν αὐτὸν παραλιπόντα τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιβαλλομένης αὐτῷ ὑπὸ τοῦ νόμου ὑποχρεώσεως. Συμφώνως πρὸς τὴν διάκρισιν ταύτην τῶν ποινικῶν νόμων καὶ τὰ ἐγκλήματα διαιροῦνται εἰς ἐγκλήματα συνιστάμενα εἰς θετικὴν τινα ἐνέργειαν (*del. commissionis*) καὶ εἰς ἐγκλήματα περιέχοντα ὠρισμένην παράλειψιν (*del. omissionis*) ¹⁾.

Ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τῶν συνισταμένων εἰς καθαρὰν θετικὴν ἐνέργειαν ἐκ τῆς δολίας τοῦ αὐτουργοῦ προαιρέσεως πηγάζουσιν, ἀναμφίβολον εἶναι ὅτι δύναται νὰ λάβῃ χώραν ἀπόπειρα, ἀλλ' ἐὰν καὶ ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τῶν ἐκ παραλείψεως ἐπιβαλλομένης ὑπὸ τοῦ νόμου ἐνεργείας πηγάζοντων συμβιβάζεται ἡ ἔννοια τῆς ἀποπείρας ἀνερῆσαν ἀμφιβολίαι προσελθῶσαι ἐκ τῆς μὴ ἀκριβοῦς διακρίσεως τῶν τοιούτων ἐγκλημάτων καὶ τῆς συγχύσεως αὐτῶν μετὰ τῶν ἐγκλημάτων τῶν πηγάζοντων ἐκ θετικῆς τινας ἢ ἀποφατικῆς ἐνεργείας τοῦ ὑποκειμένου. Ἐκ τῆς συγχύσεως τῆς κατηγορίας ταύτης τῶν ἐγκλημάτων μετὰ τῶν *del commissionis* ἀποπλανηθέντες τινὲς ὑπεστήριζαν ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν *delicta omissionis* δύναται νὰ γίνῃ ἀπόπειρα. Οὕτω λ. χ. ἰσχυρίσθη-

δόλου, εἴτε ἐξ ἀμελείας. Καὶ εἰ μὲν προῆλθεν ἐξ ἀμελείας, ἔννοεῖται ὅκοθεν ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀπόπειρα, εἰ δ' ὁμως ἐκ δολίας προαιρέσεως, τότε εὐδόλως ἀσυμβίβαστος εἶναι ἡ ἔννοια τῆς ἀποπείρας. — 4) Ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων ἐκείνων τὰ ὅποια προϋποθέτουσιν ἰδιαιτέραν ἔννομον σχέσιν μετὰ τοῦ συμβληθέντων προσώπων, καὶ τῶν ὁποίων ἡ φύσις εἶναι τοιαύτη, ὥστε ὁ αὐτουργὸς ἀνά πᾶσαν σιγὴν νὰ δύνηται νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ τετελεσμένον ἀδίκημα, οὔτε ἐπὶ τῆς ὑπεξαίρεσεως. Πλὴν καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐγκλημάτων δύναται νὰ λάβῃ χώραν ἀπόπειρα, διότι ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ θεματοφύλαξ διαπραγματεύεται νὰ πωλήσῃ εἰς τρίτον τι πρόσωπον τὸ παρακατατεθὲν αὐτῷ πρᾶγμα πρὸς φύλαξιν, ἢ τοιαύτη αὐτοῦ πρᾶξις δύναται ἀναμφισβητήτως νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀπόπειρα ὑπεξαίρεσεως.

¹⁾ Τοιαῦτα *delicta omissionis* εἰσι λ. χ. ἡ παράλειψις τῆς καταμηνύσεως ὠρισμένων ἐγκληματικῶν πράξεων (Π. Ν. ἀρθρ. 130), ἡ παράλειψις τῶν ἐπὶ ποινῇ ἐπιβαλλομένων εἰς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους καθηκόντων (Π. Ν. ἀρθρ. 468, 471), ἡ ἀπόκρυψις τοῦ τοκετοῦ (Π. Ν. ἀρθρ. 296) κτλ. ὁρ. Geib Lehrbuch II § 85.

σαν ότι ἡ μήτηρ ἤτις ἀποφασίζει νὰ ἐκτελέσῃ τὸν φόνον τοῦ τέκνου αὐτῆς δι' αἰτίας, εἰς λόγων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς της δὲν ἐπιτύχει τὴν πραγματοποιήσασθαι τῆς παιδοκτόνου αὐτῆς προαίρεσως, διότι τρίτον τι πρόσωπον διέσωσε τὸ ψυχρῶς προαίρεσως, διότι τὸν τέκνον, δέον νὰ χαρακτηριζοῖτο ὡς ἐνοχος ἀποπείρας ἐγκλήματος ἐκ παραλείψεως προσλθόντος. Ἐὰν ὅμως ἀκριβέστερον ἐξετάσωμεν τὴν φύσιν τῆς τοιαύτης πράξεως τῆς μητρὸς, παρατηροῦμεν ὅτι φέρει ἀναμφισβητήτως τὸν χαρακτήρα τοῦ φόνου. περὶ οὗ ὑπάρχει ἀπαγορευτικὴ ἐν τῷ νόμῳ διαταξίς, καὶ ὅτι ἀνήκει ἐπομένως εἰς τὴν τάξιν τῶν *delicta commissionis* τῶν ἐπιδεκτικῶν ἀποπείρας· πλεῖστα δὲ τῶν τοιούτων ἐγκλημάτων δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσι καὶ δι' ἀρνητικῆς ἐνεργείας, διὰ τοῦτο ὅμως δὲν πρέπει τὸ μέσον τῆς ἐκτελέσεως ἐγκλήματος τινος, συγχέοντες πρὸς τοὺς στοιχειώδεις τῆς ἐννοίας αὐτοῦ ὅρους, νὰ μεταφέρωμεν αὐτὸ ἀπὸ τῆς κατηγορίας τῶν *delicta commissionis* εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν *delicta omissionis* καὶ νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι καὶ ταῦτα εἰσὶν ἐπιδεκτικὰ ἀποπείρας ¹⁾. Τοῦναντίον τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐκ παραλείψεως τῆς ἐπιταττομένης ἐνεργείας προσελθόντα εἰσὶν ἐν γένει ἀνεπίδεκτα ἀποπείρας, διότι, εἰ μὲν συνεπληρώθη τὸ χρονικὸν διάστημα ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὁ αὐτουργὸς ὤφειλε νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ἐπιταττομένης ὑπὸ τοῦ νόμου ἐνεργείας, τὸ ἐγκλημα εἶναι τετελεσμένον, εἰ δὲ μὴ, ὁ αὐτουργὸς δύναται, καὶ τοὶ διαδηλώσας τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ πρὸς παράλειψιν, νὰ μεταβάλῃ ἐκουσίως αὐτὴν καὶ νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ἐπιταττομένης ἐνεργείας, ὥστε οὐδεμίαν παράβασιν τοῦ νόμου ὑφίσταται. Οὐδόλως δὲ δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὴν ἀπλὴν τῆς προαίρεσως αὐτοῦ δῆλωσιν ὡς ἀρχὴν ἐκτελέσεως, καὶ ἐπομένως νὰ χαρακτηρίσωμεν αὐτὴν ὡς ἀπόπειραν ²⁾.

1) Spangenberg N. Archiv. d. Crim. R. IV σελ. 532.

2) Dollmann Commentar art. 48 σελ. 243. Luden Abhandl. I σελ. 468. Zachariae Versuch I σελ. 66.—Hepp. N. Archiv. d. Crim. R. 1836. σελ. 32.

Τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ προκειμένου ἄρθρου 47 ὁρίζει γενικῶς τὴν ἐπιβλητέαν κατὰ τοῦ ἐνόχου ἀποπείρας ποινὴν, ἥτις πρέπει νὰ ᾖ κατὰ τὴν διάταξιν αὐτοῦ ἐλαφροτέρα ἀναλόγως τῆς εἰς τὴν τετελεσμένην πράξιν ἐπιβαλλομένης. Περὶ τῆς διατάξεως ταύτης ἐπιφυλασσόμεθα νὰ φέρωμεν τὰς δεούσας παρατηρήσεις παρακατιῶν κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἄρθρων 49 καὶ 50.

* Ἀρθρον 48.

Ὅστις ἔδωκε διαταγὴν ἢ παραγγελίαν εἰς ἄλλον πρὸς ἐκτέλεσιν τινὸς κακουργήματος ἢ πλημμελήματος, ἢ ἐνεκα τοῦτου μετεχειρίσθη πρὸς αὐτὸν βίας ἢ ἀπειλᾶς, ἢ πρὸς τὸν ἴδιον σκοπὸν τὸν ἐχορήγησεν ἢ τὸν ὑπεσχέσθη μισθὸν, εἰς τὴν μελετηθεῖσα ἀξιόποιος πράξις δὲν ἐτελέσθη, ὑποβάλλεται εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀποπείρας.

Ἡ καθ' οἷονδήποτε τῶν ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ μνημονευμένων τρόπων γενομένη πρὸς τινὰ προτροπὴ πρὸς ἐκτέλεσιν ἀξιοποίνου πράξεως δύναται νὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα.

α) Τὴν παραδοχὴν ταύτης καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ προτρέψας λογίζεται ὡς ἠθικὸς αὐτουργὸς τῆς πράξεως, καὶ ἐπισύρει καθ' ἑαυτοῦ πλήρη τὴν ποινὴν τοῦ τελεσθέντος ἀδικήματος (ἄρθρ. 56).

β) Τὴν ἀπόκρουσιν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τῆς γενομένης προτάσεως, μὴ συναινούντος τὸ παράπαν τοῦ προτρεπομένου εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, ἢ

γ) Τὴν ἀποδοχὴν μὲν τῆς γενομένης προτάσεως, τὴν παράλειψιν ὅμως τῆς ἐκτελέσεως, εἴτε διότι ὁ προτρεπόμενος, οὐδέποτε συλλαβὼν τὴν ἀπόφασιν πρὸς ἐκτέλεσιν, ἠθέλησε νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν παρακινούντα καὶ ν' ἀπαλλαγῇ οὕτω τῶν περαιτέρω προτροπῶν αὐτοῦ, εἴτε διότι ἀπεφάσισε μὲν τῶνόντι τὴν ἐκτέλεσιν, ἀλλὰ μετέπειτα ἢ μετέβαλε γνώμην, ἢ δὲν εὗρε κατάλληλον εὐκαιρίαν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος.

Ἐν ταῖς δυοῖς τελευταῖαις περιπτώσεσιν ἐξετάζοντες τὴν ἐνο-

χὴν τοῦ προτρέψαντος ὀφείλομεν ἀδιστακτικῶς νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀπόπειρα τοῦ μελετηθέντος ἀδικήματος. Ἡ ἀπόπειρα, ὡς εἴρηται, προϋποτίθην ἐξωτερικὴν τινα πράξιν περιέχουσιν ἀρχὴν ἐκτελέσεως τοῦ ἐπιχειρητέου ἀδικήματος, ὡς τοιαύτη δὲ δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ ψυχολογικὴ ἐπενέργεια ἡ γενομένη πρὸς τινα ἐπὶ σκοπῷ τοῦ προτρέψαι αὐτόν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἀδικήματος. Ἡ τοιαύτη ἐπενέργεια ἀποτελεῖ κυρίως προπαρασκευαστικὴν πράξιν, ἥκιστα διαφέρουσιν τῆς γενομένης ἐρεύνης πρὸς ἐξέυρεσιν τῶν ἐπιτηδείων ὀργάνων τῆς ἐκτελέσεως μελετωμένου φόνου, ἢ ἐμπρησμοῦ, ἢ ῥήξεως κτλ. ¹⁾).

Ἄλλ' ὅμως ἡ προτροπὴ πρὸς ἐκτέλεσιν κολασίμων πράξεων γενομένη καθ' ὃν τὸ προκείμενον ἄρθρον διαγράφει τρόπον σπουδαῖον ἀπειλεῖ κίνδυνον τῆς διαταράξεως τῆς ἐννόμου ἐν τῇ πολιτεῖα τάξεως, μαρτυροῦσα τὴν ἠθικὴν τοῦ ἐνόχου ἐξαχρείωσιν ὅθεν ὁ νομοθέτης ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ καθιερώσῃ εἰδικὴν ἐξάεσιν τῶν περὶ ἀποπειρας ἐν γένει ταχθέντων ὅρων, καὶ νὰ παραδεχθῇ ὅτι ὁ προτρέψας τινα πρὸς ἐκτέλεσιν ἀδικήματος, καὶ ὁσάκις ὁ προτραπείς δὲν ἐπελήφθη τῆς ἐκτελέσεως δεῖν νὰ τιμωρῇται διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπειρας ²⁾).

Οἱ ἀπαιτούμενοι ὅροι πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς διὰ τοῦ ἁρθρου τούτου ὀριζομένης ποινῆς εἰσὶν

1) Ἡ ἐπενέργεια ἐπὶ τῆς βουλήσεως προσώπου τινός, ἡ γενομένη εἴτε διὰ διαταγῆς ἢ παραγγέλιας, εἴτε διὰ βίας ἢ ἀπειλῶν, εἴτε δι' ὑποσχέσεων ἢ χορηγήσεως μισθοῦ.

Ἡ βία καὶ αἱ ἀπειλαὶ ὧν ἐγένετο χρῆσις, ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι πρέπει νὰ φέρωσι χαρακτῆρα σπουδαῖον, μαρτυροῦσαι τὴν σταθε-

¹⁾ Chauveau—Hélie Code pénal, tom. I n. 644. Βελγ. ἐκδ.

²⁾ Τὴν διάταξιν ταύτην ἡρανίσθη ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐκ τοῦ ἁρθρου 39 τοῦ βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827, ὅπερ συνεπλήρωσε καὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπὶ τροποποίησιν τὴν ἐν ἁρθρῳ 48 τοῦ βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1813 περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου διάταξιν.—Ὁρ. καὶ βαυαρικοῦ νόμου 1861 ἁρθρ. 56.

ρὰν ἀπόφασιν παρὰ τῷ ἐπανεργήσαντι δι' αὐτῶν πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σκοπούμενου ἀδικήματος, καὶ ἱκαναὶ οὖσαι πρὸς ἐλφόβειαν καὶ καταναγκασμὸν τοῦ πρὸς ὃν ἀπευθύνονται. Δὲν ἀπαιτεῖται ὅμως αἱ ἀπειλαὶ ν' ἀναφέρονται εἰς κίνδυνον παρόντα καὶ ἐπικείμενον, ἀλλ' ἄρκει νὰ ᾧσι τοιαῦται ὥστε καὶ διὰ τῆς παραστάσεως μέλλοντος κινδύνου νὰ δύνανται νὰ ἐπανεργήσωσι ψυχολογικῶς ἐπὶ τοῦ καταναγκαζομένου προσώπου ¹⁾).

2) Ἡ γενομένη προτροπὴ δέον νὰ σκοπῇ τὴν ἐκτέλεσιν κακοεργήματος ἢ πλημμελήματος. Ὅθεν ὁσάκις βεβαιωθῇ ἐκ τῆς ἐρευνῆς τῶν εἰδικῶν περιστάσεων ὅτι σκοπὸς τοῦ προτρέψαντος ἦν ἡ ἐκτέλεσις πράξεως ὡς πταίσματος μόνον ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου τιμωρητέας, ἀπαλλάσσεται οὗτος πάσης ποινῆς.

3) Ἡ μὴ παρὰ τοῦ προτραπέντος ἐκτέλεσις τῆς ἀξιοποιήσεως πράξεως.

Ἐὰν ὁ δοὺς τὴν διαταγὴν ἢ παραγγελίαν, ἢ διὰ τινος τῶν λοιπῶν τρόπων ἐξαναγκάσας τινὰ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μελετηθέντος πλημμελήματος ἢ κακοεργήματος, μετανόησας ἀμέσως μετ' ὀλίγον ἀνακαλέσῃ τὴν δοθεῖσαν ἐντολὴν καὶ προσπαθήσῃ μάλιστα ν' ἀποτρέψῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, ὑποβάλλεται εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀποπειρας; Περὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης οὐδόλως ποιεῖ μνηεὶαν τὸ προκείμενον ἄρθρον, τὸ δὲ κενὸν ὅπερ ἐκ τῆς σιω-

¹⁾ Περὶ τῆς γενομένης πρὸς τινὰ βίας ἢ ἀπειλῆς ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐξαναγκάσεως πρὸς ἐπιχείρησιν ἢ παράλειψιν πράξεως τινος ὑπάρχει καὶ ἡ εἰδικὴ διάταξις τοῦ ἄρθρου 330 Π. Ν. ἀλλ' ὁ σκοπὸς ταύτης εἶναι γενικώτερος, ἀποδίδει πρὸς τὴν προστασίαν τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας τοῦ πολίτου ἢ γένει, ἐνῷ τούναντιον ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 48 προβλέπει περὶ τῆς περιπτώσεως κατ' ἣν ἡ προσβολὴ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐνεργείας χρησιμεύει ὡς μέσον μόνον πρὸς ἐκτέλεσιν ἐτέρου τινὸς ἀδικήματος. Ὅσάκις συμπιπῶσιν οἱ ἐν τοῖς ἄρθροις τούτοις ἀναφερόμενοι ὅροι ὑπάρχει κατ' ἰδέαν συρροὴ ἐγκλημάτων, καὶ δέον νὰ ἐφ' ἑκαστοῦ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου ὅπερ τὴν αὐστηροτέραν τιμωρήσιν τοῦ ἀδικήσαντος συνεπάγεται. Τοῦτο ῥητῶς ὑποδεικνύει ἐν ἄρθρῳ 330 καὶ ὁ νομοθέτης, ὀρίζων ὅτι ἡ ποινὴ τῆς φυλάκισις ἐπιβάλλεται καθόσον ἡ ἐξανάγκασίς τινος διὰ βίας ἢ ἀπειλῆς δὲ ν περιέχει δεινὰ τέρατα τοῦ δικαίου παρὰ βίαν.

πῆς αὐτοῦ προκύπτει, ἀναπληροῦται ἐὰν συνδυάσωμεν τὴν διάταξιν αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ ἄρθρ. 51, καθ' ἣν ὁ ἀποπειρώμενος τῆς ἐκτελέσεως κολασίμου πράξεως, καὶ ὡς τοιοῦτος λογίζεται καὶ ὁ προτρέπων ἢ ἐξαναγκάζων τινὰ εἰς ἐπιχείρησιν ταύτης, ἐὰν ἐκούσῃ αὐτοῦ ἀυθορήτως παραιτηθῇ τῆς ἐκτελέσεως, μένει ἀτιμώρητος ¹⁾).

* Ἀρθρον 49

« Ἡ ἀπόπειρα τινὸς κακούργηματος τιμωρεῖται, ἐφ' ὅσον εἰς εἰδικὰς περιπτώσεις δὲν διατάττει ῥητῶς ἄλλως πως ὁ νόμος, κατὰ τοὺς ἀκολουθοῦς ὅρους. — 1) ἀντὶ τῆς εἰς τὸ τετελεσμένον κακούργημα ἐπιβαλλομένης ποινῆς τοῦ θανάτου, καταγινώσκεται ἡ ποινὴ τῶν διὰ βίου δεσμῶν, καὶ εἰς τὰς ἰδίως ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις, ἡ τῶν προσκαίρων δεσμῶν — 2) ἀντὶ τῆς εἰς τὸ τετελεσμένον κακούργημα ὀριζομένης ποινῆς τῶν διὰ βίου δεσμῶν, ἡ τῶν προσκαίρων δεσμῶν ποινὴ, καὶ εἰς τὰς ἰδίως ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις εἰρκτὴ, πλὴν ὅχι βραχυτέρας τῶν ὀκτὼ ἐτῶν διαρκείας. — 3) ὅσάκις εἰς τὸ τετελεσμένον κακούργημα ἐπιβάλλονται δεσμὰ πρόσκαιρα, ἡ ποινὴ πρέπει μὲν νὰ ἐλαττοῦται, ἀλλ' οὐχὶ ἐπέκεινα τοῦ ἡμίσεως, καὶ, ἐὰν ἐντεῦθεν ἡ ποινικὴ διάρκεια γίνεται βραχυτέρα καὶ τοῦ εἰς τὸ 8 ἄρθρ. ὀρισμένου ἐλαχίστου ὅρου τῶν προσκαίρων δεσμῶν, πρέπει τότε νὰ καταψηφίζηται ἡ ποινὴ τῆς εἰρκτῆς. — 4) παρομοίᾳ τῆς ποινῆς μείωσις γίνεται, ὅταν τὸ τετελεσμένον κακούργημα τιμωρῆται μὲ εἰρκτὴν καὶ, ἐλαττουμένης ἐντεῦθεν τῆς ποινικῆς προθεσμίας ὑπὸ τὴν ἐλαχίστην διάρκειαν τούτου

¹⁾ Chauveau-Hélie Code pénal. tom. I n. 644 bis. — Τὸ ζήτημα τοῦτο λύει ῥητῶς ὁ νεώτερος βαυαρικὸς νόμος ἐν ἄρθρῳ 56, ἀπαλλάσσων τῆς ποινῆς τὸν παρεμποδίσαντα τὴν ἐκτέλεσιν, ἢ ἀνακαλέσαντα τὴν παραγγελίαν αὐτοῦ.

τοῦ εἵδους τῆς ποινῆς (ἄρθρ. 41), καταγινώσκεται τότε ἡ φυλάκισις.

Ἄρθρον 50.

α' Ἡ ἀπόπειρα τινὸς πλημμελήματος, ἐὰν δὲν διατάττηται ἄλλοτε εἰς εἰδικὰς περιπτώσεις, τιμωρεῖται μὲ ἡλαττωμένην ποινὴν, πλὴν οὐχὶ κατωτέρω τοῦ ἡμίσεως ἐκείνης, ἥτις ἤθελε καταγινωσθῇ εἰς τὴν τετελεσμένην πρᾶξιν. — Δὲν συγχωρεῖται ποσῶς ἡ μεταβολὴ τοῦ εἵδους τῆς ποινῆς, ἢ ἐλάττωσις ὑπὸ τὸ εἰς τὰ ἄρθρ. 12 καὶ 13 ὠρισμένον ἐλάχιστον μέτρον».

Ἀφοῦ ὁ νόμος ἐν τῷ ἄρθρῳ 47 γενικώτερον διέταξεν ὅτι ἡ ἀπόπειρα τῶν κακούργημάτων καὶ πλημμελημάτων ὑπόκειται εἰς ἐλαφροτέραν ἀναλόγως ποινὴν τῆς ἐπιβλητέας κατ' αὐτῶν ἐὰν ᾧσι τετελεσμένα, κανονίζει διὰ τῶν προκειμένων ἄρθρων τὸ μέγεθος τῆς τοιαύτης ἐλαφροτέρας ποινῆς, ὡσάκις δὲν ὀρίζεται εἰδικῶς ἐν τῷ νόμῳ ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ.

Περὶ τῆς ἐπιβλητέας κατὰ τῆς ἀποπείρας ποινῆς παρατηροῦμεν ὅτι ὑπάρχει οὐσιώδης διχοφορὰ ἐν τοῖς νεωτέροις ποινικοῖς νόμοις. Κατὰ τὸν γαλλικὸν ποινικὸν νόμον (ἄρθρ. 2), ὡς καὶ τοὺς ἀπομιμηθέντας αὐτὸν, τιμωρεῖται ἡ ἀπόπειρα διὰ τῆς κατὰ τοῦ τετελεσμένου ἐγκλήματος ἐπιβαλλομένης ποινῆς ¹⁾ Κατ' ἀντίθε-

¹⁾ Ἡ αὐστηρότης αὕτη τοῦ Γαλ. ποιν. νόμου περιορίζεται ἐν Γαλλίᾳ διὰ τοῦ χρηρηγηθέντος τοῖς ἐνόμοις δικαιώματος τοῦ ἀπορτίνεσθαι ἐν τῇ ἐτυμηγορίᾳ οὐτῶν περὶ τῆς ὑπάρξεως ἐλαφρυντικῶν περιστάτικῶν (circonstances atténuantes), ὅπερ ἐπιφέρει τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀμέσου ἐλαφροτέρας ποινῆς εἰς τὸν κηρυχθέντα ἔνοχον. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀπερρίρηθη ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐν Γαλλίᾳ ἡ κατὰ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐν ἔτει 1832 ὑποβληθεῖσα τροποποίησις τοῦ ἄρθρ. 2 ὑπὸ τοῦ Persil καὶ Laroche Foucauld. Ἄλλ' ὁ λόγος οὗτος εἶναι ὅλως ἀσάτιμος, εἰ μὲν ἡ ἀπόπειρα ἔδει νὰ τιμωρῇται διὰ τῆς κατὰ τοῦ τετελεσμένου ἐγκλήματος ἐπιβλητέας ποινῆς, δὲν πρέπει ν' ἀφεθῇ τοῖς ἐνόμοις ἡ ἐξουσία

ερχόμενοι ἅπαρ εἰς τὸ στάδιον τῶν ἐξ εἰκασίας συμπερασμάτων στερούμεθα πάσης ἐδραίας βάσεως, ὅπως μετὰ βεβαιότητος ἐκτιμήσωμεν τὸν χαρακτῆρα τῆς βουλήσεως. Ὡς γνωστὸν, ἡ βούλησις τοῦ αὐτουργοῦ οἰαςδήποτε κολασίμου πράξεως εἶναι πάντῃ ἐλευθέρη καθ' ὅλα τὰ στάδια τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς, ἡ δὲ τοιαύτη ἐλευθερία τῆς βουλήσεως δὲν ἐκλείπει διὰ τῆς σταθερᾶς καὶ ἀμετατρέπτου ἀποφάσεως πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς μελετηθείσης ἀξιοποίνου πράξεως· κατὰ πᾶσαν ἐπομένως στιγμὴν δύναται ἡ βούλησις ν' ἀλλοιωθῇ, τροποποιουμένη ὅπωςδήποτε, ἡ καὶ νὰ μεταβληθῇ ἐντελῶς. Τότε δὲ μόνον μετὰ βεβαιότητος δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἀκριβῆ καὶ ἀναμφισβήτητον γνῶσιν αὐτῆς, ὅταν ἐντελῶς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ κόσμῳ διαδηλωθῇ, καὶ ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς ταύτης παραστάσεως ὁρμώμενοι, ἀναπλάσωμεν τὴν εἰκόνα αὐτῆς. Πλὴν πῶς εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ τοῦτο ἐπὶ τῆς ἀποδείρας, καθ' ἣν ἡ ἐκδήλωσις τῆς θελήσεως τοῦ δρῶντος ἀνεστάλη ἐκ τυχαίου τινὸς συμβεβηκότος, καθ' ἣν δὲν ἐκπροσωπεῖται ἐξ ὁρατῶν ἢ αἰσθητῶν σημείων ἐν τῷ πραγματικῷ κόσμῳ; Πῶς, εἶναι δυνατόν νὰ ὑποθέσωμεν μετὰ βεβαιότητος καὶ οὐχὶ κατ' εἰκασίαν ὅτι ὁ ἐκ προμελέτης διώκων τὸν ἐχθρόν αὐτοῦ, κρατῶν εἰς χεῖρας ἐγχειρίδιον ἵνα βυθίσῃ αὐτὸ εἰς τὰ στέρνα του, ἤθελε προβῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ταύτης καὶ δὲν ἤθελεν, εἴτε ἐξ αἰσθήματος φόβου, εἴτε ἐξ αἰσθήματος οἴκτου, εἴτε ἐξ οἰαςδήποτε ἄλλης αἰτίας ἀποτραπῇ ταύτης; Πῶς εἶναι δυνατόν ν' ἀποφανθῶμεν ὠρισμένως ὅτι ὁ ἀποφασίσας τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος τῆς φαρμακείας, καὶ κρατῶν ἤδη ἐτοιμὴν εἰς χεῖρας αὐτοῦ τὴν κύλικα τὴν περιέχουσαν τὸ δηλητήριον δὲν ἤθελε ματανοῆσαι καὶ, ἀποκαλύπτων ἀμέσως εἰς τὸν λαβόντα τὸ δηλητήριον τὸ ἐγκλημα αὐτοῦ, δὲν ἤθελε συντελέσει εἰς τὴν ἀποτροπὴν τοῦ ἐπαπειλουμένου κινδύνου; Συγχρόνως δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ὅτι, καθόσον ἡ στιγμὴ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος προσεγγίζει, καθόσον ἡ ἐκτέλεσις αὕτη προβαίνει πρὸς τὸ τέρμα αὐτῆς, κατὰ τοσοῦτον καὶ ἡ βούλησις τοῦ αὐτουργοῦ ἐπιτείνεται, ὅθεν καὶ ἐὰν παραδεχθῶμεν ὡς βεβαίαν καὶ ἀμετάτρεπτον τὴν ἀπόφασιν τοῦ αὐτουργοῦ, πάλιν ὅμως δὲν δυνάμεθα

ἀσφαλείας νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει ὁ αὐτοῦργός ἤθελεν ἔχει τὴν ἀπαιτουμένην ἔντασιν τῆς ἐκτέλεσιν πρὸς τελείαν ἐκτέλεσιν τῆς ἀξιοποίνου πράξεως. Παραμεινόμενοι λοιπὸν πρὸς στιγμὴν τὴν θεωρίαν τῶν ἀντιδοξούντων, τιμωροῦντες τὴν ἀπόπειραν διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς δι' ἧς καὶ τετελεσμένον ἐγκλημα, θέλομεν τιμωρήσει αὐτόν, καὶ διὰ τὴν πραγματοποιηθεῖσαν αὐτοῦ θέλησιν τὴν ἐκ συμπερασμοῦ εἰκαζόμεν, ἣν θέλομεν ἀναγκασθῇ ν' ἀναζητήσωμεν μετὰ τῶν ἐνύχων αὐτοῦ διαλογισμῶν, παραδιδάσκοντες τὸ ἱερώτερον δόγμα προσωπικῆς ἐλευθερίας καθ' ὃ cogitationis rēnam nemo habet, καὶ συγχέοντες τὸν κύκλον τῆς ἀνθρωπίνης δικαιοσύνης, τὴν θεῖαν δικαιοσύνην, ἥτις μόνη εἰς τὰ ἀπόκρυφα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας δύναται νὰ εἰσδύσῃ.

Ἡ ἀπόπειρα διακρίνεται εἰς διακοπεῖσαι καὶ εἰς ἀποπερατωθεῖσαν ἀπόπειραν. Διακοπεῖσα ἀπόπειρα (*conatus remotus*) ὀνομάζεται ὅταν ὁ αὐτοῦργός ἐκουσίως καὶ δι' οἷονδ' ἥποτε λόγον παύσῃ τῆς περαιτέρω ἐνεργείας πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κολασίμου πράξεως. Τοῦναντίον ἀποπερτωθεῖσα ἀπόπειρα (*conatus perfectus*, ἢ καὶ *delictum perfectum*, *delit manqué*) ὑπάρχει ὅταν ὁ αὐτοῦργός ἐξετέλεσε καθ' ὅλοκληρίαν τὴν πρὸς παραγωγὴν τῆς κολασίμου πράξεως ἀπαιτουμένην ἐνέργειαν ¹⁾, ἥτις ὅμως δὲν ἐπὶ τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα.

Περὶ τῆς τοιαύτης ἀποπερατωθείσης ἀποπείρας δύναται τις ἴσως ἀμφιβάλῃ ἐὰν δὲν πρέπη νὰ τιμωρηθῇ διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς τῆς τὰ τοῦ τετελεσμένου ἐγκλήματος ἐπιβλητέας, διότι ὁ αὐτοῦργός ἐτέλεσε πᾶν ὅ,τι ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ δυνάμεων ἐξήρτητο πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς μελετηθείσης πράξεως, καὶ ἐξεδήλωσε καθ' ὅλοκληρίαν τὴν ἐγκληματικὴν αὐτοῦ θέλησιν, ἐὰν δὲ ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ δὲν ἔσχε

¹⁾ Π. χ. ὁ Α σκοπεῖ τὸν φόνον τοῦ Β πυροβολεῖ κατ' αὐτόν· ἀλλ' ὁ πυροβολισμὸς ἀποφασίζει τὴν ἐκπεμφθεῖσαν σφαῖραν, εἴτε προφυλαχθεὶς ἐγκαίρως, εἴτε ἐπὶ ἄλλῳ τινὲς τρόπῳ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὑπάρχει τὸ ὑπὸ τῶν ἄλλων καλούμενον *delit manqué* ἀτυχεὶ ἐγκλημα.

τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα, ἀποδοτέον τοῦτο εἰς αἷτια ὅλως τῆς θελήσεως αὐτοῦ ἀνεξάρτητα καὶ τυχαῖα. Τὰ τοιαῦτα ὅμως αἷτια λαμβάνων ὑπ' ὄψιν ὁ νομοθέτης δὲν ὀφείλει νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ποινὴν τοῦ αὐτουργοῦ, ὅστις διὰ τῆς ἀποτυχούσης αὐτοῦ ἐνεργείας κατέδειξε καθ' ὁλοκληρίαν τὴν ἐγκληματικὴν αὐτοῦ προαφρῆσιν. ¹⁾

Πλὴν καὶ ἐπὶ τῆς ἀποπερατωθείσης ἀποπειράς δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ δὲν παρήγαγεν ἀδικημά τι καὶ ἐξ ἀντικειμένου ὕφιστάμενον, τουτέστι θετικὴν τινα ζημίαν, ὅθεν ἡ παράνομος αὐτοῦ πράξις ὑπάρχει μόνον καθ' ὑποκειμενικὴν καὶ ἐν τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ ὑποκειμένου, ἤθελεν ἐπομένως εἶσθαι ἀδικον νὰ τιμωρήσωμεν τὸν ἔνοχον διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς, δι' ἧς ἤθελε τιμωρηθῇ ἐν πραγματικῶς ἐπετύγχανεν ἢ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος ἐνέργεια αὐτοῦ. Ὅσακις μάλιστα, ὁ νομοθέτης ἀπαιτῇ τὴν πραγματοποίησιν ὀρισμένου ἀποτελέσματος διὰ νὰ θεωρηθῇ ὡς τετελεσμένον τὸ ἐγκλημα, ὡς λ. χ. ἐπὶ τοῦ φόνου, ἤθελεν εἶσθαι φανερά ἀντίφασις νὰ τιμωρῇ διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς τὴν ἐπεληύσαν συνέπειαν πρὸς τὴν ἐνδεχομένην νὰ συμβῇ, ἐκτὸς ἐὰν ἡ συνέπεια αὕτη δὲν θεωρῆται ὡς οὐσιώδης ὅρος τοῦ τετελεσμένου ἐγκλήματος, καὶ διὰ τοῦτο δὲν διακρίνηται ἰδίως ἐν τῇ ἐννοίᾳ αὐτοῦ, ἢ διάφοροι ἄλλοι λόγοι ὑπαγορεύουσιν εἰς τὸν νομοθέτην τὴν ἀνάγκην νὰ θεωρήσῃ τὸ ἐγκλημα ὡς τετελεσμένον καὶ πρὸ τῆς ἐμφάνισης οἰουδὴποτε ἀποτελέσματος, ὡς λ. χ. ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας, ὅτε ἡ ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ τῆς συνωμοσίας δὲν θεωρεῖται ἀναγκαία διὰ νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς τετελεσμένον τὸ ἐγκλημα. Εἶναι ἀληθές ὅτι κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν ταύτην ὁ αὐτουργὸς ὠφελεῖται ἐκ τυχαίων ὅλως συμβεβηκότων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως αὐτοῦ, ἀλλ' ἄραγε δυνάμεθα ν' ἀποκλείσωμεν ἐντελῶς ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως τῆς εὐθύνης τοῦ αὐτουργοῦ τὴν τοιαύ-

¹⁾ Chauveau-Hélie Code Pénal. tom. I σελ. 354.—Trébutien Droit criminel I σελ. 104.

την ἐπιβράν τῆς τύχης; Ὅσακις ἐπὶ τραυμάτων ὀρίζεται ἡ
ποινὴ ἀναλόγως τοῦ χρόνου τῆς ἐπελθούσης πρὸς ἐργασίαν ἀνικα-
τότητας καὶ τῶν πρὸς νοσηλείαν ἀπαιτούμενων ἡμερῶν, ὅτε ἐπὶ
τῆς παιδοκτονίας ὀρίζεται ὁ ἀπαιτούμενος χρόνος ἐντὸς τοῦ ὁποίου
τὸ βρέφος θεωρεῖται ὡς νεογνόν, ὅτε ἐπὶ τῆς κλοπῆς ἡ ποινὴ ὀρί-
ζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀξίας τοῦ ἀφαιρεθέντος ἀντικειμένου, ὁ
κύτουργὸς τῶν τοιούτων κολασίμων πράξεων δὲν δύναται νὰ ὤφε-
ληθῇ ἐκ τῆς συμπτώσεως διαφόρων τυχαίων περιστάσεων, καὶ νὰ
ἐπιτύχῃ τὴν ἐλάττωσιν τῆς ποινῆς αὐτοῦ; ἢ νὰ ὑποβληθῇ εἰς βα-
ρύτεραν ποινήν; καίτοι ὁ σκοπὸς αὐτοῦ, καὶ ἡ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ
σκοποῦ αὐτοῦ ἐνέργεια εἶναι πάντοτε ἡ αὐτή.

Ἐπὶ τέλους, ὡς παρατηρεῖ ὁ Rossi, δὲν πρέπει νὰ παρίδῃ ὁ νο-
μοθέτης τὴν κοινὴν πεποιθήσιν, καθ' ἣν ἡ ἐπιτυχοῦσα ἐγκληματικὴ
πράξις θεωρεῖται πάντοτε μᾶλλον ἀξιόποινος τῆς ἀποτυχοῦσης ⁴⁾.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων λόγων ὑπὲρ τῆς ἡπιωτέρας τιμωρήσεως
τῆς ἀποπείρας συνηγορεῖ καὶ ἕτερος οὐχ ἥττον σπουδαῖος, τὸν ὁποῖον
εἰς τὸν νομοθέτην ὑπαγορεύει ἡ ὑπὲρ τοῦ πολιτικοῦ συμφέροντος
πρόνοια. Ἐὰν ἡ ἀπόπειρα διὰ τῆς αὐτῆς τοῦ τετελεσμένου ἐγ-
κλήματος ποινῆς τιμωρῆται, ὁ ποιήσας ἔναρξιν τῆς ἐκτελέσεως
κολασίμου τινὸς πράξεως οὐδὲν ἔχει ἐνδιαφέρον ὅπως ἐγκαταλείψῃ
τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῆς, τοῦναντίον μάλιστα δύναται ἡ ἐκ τῆς
ἀποπεράτωσεως τοῦ ἐγκλήματος προσδοκωμένη ὠφέλεια νὰ προ-
τρέψῃ αὐτὸν εἰς τὴν μετὰ πλείονος ζήλου ἐπιδιώξιν ταύτης, ἵνα
χρησιμεύσῃ αὐτῷ ὡς ἀντιστάθμισις τῆς ποινῆς ἣν θέλει ἐπισύρει
καθ' ἑαυτοῦ, διὰ τὸ ἐπιχειρηθὲν ἀδίκημα. Τοιοῦτοτρόπως ἀπόλ-
λυσιν ὁ νόμος πᾶσαν προληπτικὴν δύναμιν διὰ τῆς ἐκφοβίσεως ἣν
ἡ δύνατο νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν ἐπιχειρήσαντα τὴν ἐκτέλεσιν ἐγ-
κληματικῆς τινος πράξεως. Ἐὰν ὅμως ἡ ποινὴ ὀρίζεται ἐκά-
στοτε ἀναλόγως τῆς προϊούσης ἐνεργείας πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγ-

⁴⁾ Rossi Droit Pénal. liv. II ch. 33.—Zachariae Versuch II §
176 σελ. 65. — Weber Archiv. d. Crim. R. IV. σελ. 42. — Feuer-
bach Lehrb. § III.

κλήματος, οἱ διάφοροι τῆς ποινῆς βαθμοὶ θέλουσι χρησιμεύει ὡς φραγμοὶ, ἀναχαιτίζοντες τὸν ἀδικοῦντα τῆς ἀποπερατώσεως τῆς ἐπιχειρηθείσης πράξεως, καὶ ἀναμνησκόντες εἰς αὐτὸν ὅτι καθ' ὅσον ἐντείνεται καὶ κραταιοῦται ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ καὶ ἐνέργεια πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ ἀρξαμένου ἐγκλήματος, κατὰ τοσοῦτον καὶ ἡ ποινὴ αὐτοῦ ἔσεται βαρυτέρα ¹⁾

Πολλοὶ ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ νεωτέρων ποινικολόγων προσεπάθησαν νὰ διακρίνωσι διαφόρους βαθμοὺς τῆς ἀποπείρας, ἀναλόγως τῆς προσεγγίσεως ἢ μὴ ταύτης πρὸς τὸ τετελεσμένον ἐγκλημα. Οὕτω, τινὲς μὲν διακρίνουσι τὴν ἀπόπειραν ἐν γένει εἰς ἀπόπειραν ἀποπερατωθεῖσαν καὶ εἰς ἀπόπειραν μὴ ἀποπερατωθεῖσαν, (*conatus perfectus*, *con. imperfectus*). Ἄλλοι πάλιν διακρίνουσι τὴν ἀπόπειραν εἰς ἀπωτέραν, καὶ ἐγγυτέραν (*conatus proximus* καὶ *conatus remotus*) ἄλλοι τέλος συμπεριλαμβάγοντες καὶ τὰς προπαρασκευαστικὰς αὐτὰς πράξεις ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ἀποπείρας διακρίνουσι τέσσαρας βαθμοὺς ταύτης, τὴν ἀποτυχοῦσαν ἀπόπειραν, τὴν ἐγγυτέραν ἀπόπειραν (*con. proximus*), τὴν ἀπωτέραν ἀπόπειραν (*con. remotus*), καὶ τὴν προπαρασκευαστικὰς περὶέχουσαν πράξεις (*del. praeparatum*) ²⁾.

Αἱ νομοθεσίαι ἐκτείνειν, αἵτινες ἐπὶ τῆς ἀποπείρας, τὴν αὐτὴν ποινὴν ἦν καὶ ἐπὶ τοῦ τετελεσμένου ἐγκλήματος καθιεροῦσιν, ἐννοεῖται οἰκοθεν, ὅτι οὐδεμίαν ἐκ τῶν εἰρημένων διακρίσεων τῶν βαθμῶν τῆς ἀποπείρας ἠδύναντο ν' ἀναγνωρίσωσι καὶ συνεπείᾳ τούτου νὰ ὀρίσωσι τὸ μέγεθος τῆς καταγνωστέας ποινῆς ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ ταύτης. Τούναντίον ὅμως οἱ πλείστοι ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ποινικῶν νόμων αἵτινες τιν ἡπιωτέραν τιμώρησιν τῆς ἀποπείρας ἐν γένει παρεδέχθησαν, ἐθεώρησαν ὡς ἀναγκαίαν συνέπειαν τῆς ἀρχῆς ταύτης καὶ τὴν κατὰ βαθμοὺς διαστολὴν τῆς

¹⁾ Chauveau.-Helie I. σελ. 346. — Zachariae Versuch II § 475 σελ. 60.

²⁾ Henke Criminalrecht. I § 44 σελ. 264 Feuerbach Lehrb. § 43 σελ. 78. — Bauer Lehrb. § 64, 62. σελ. 84. — Heffter Lehrb. § 74.

ἀποπείρας. Ὁ βασιλικὸς νόμος τοῦ 1813 διακρίνει τὴν ἐγγυτέραν ἀπόπειραν (*nächsten Versuch*) ἀπὸ τῆς ἀπωτέρας (*entfernten Versuch*). Ὡς ἐγγυτέραν ἀπόπειραν (ἄρθρ. 60) χαρακτηρίζει τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν τοῦ δρῶντος, ἥτις ὡς ἄμεσον ἀποτέλεσμα αὐτῆς δύναται νὰ ἔχῃ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοπούμενου ἐγκλήματος, ὡς ἀπωτέραν δὲ ἀπόπειραν (ἄρθρ. 62) τὴν περιέχουσαν προπαρασκευαστικὰς πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος πράξεις. Ἐπίσης ὁ ποινικὸς νόμος τῆς Αὐστρίας δὲν χαρακτηρίζει μὲν ῥητῶς βαθμοὺς τῆς ἀποπείρας, ὁρίζει ὁμως (§ 41) ὅτι ἡ ἀπόπειρα ὅσῳ μᾶλλον ἀπομακρυσμένη τυγχάνει ἀπὸ τοῦ τετελεσμένου ἐγκλήματος κατὰ τοσαῦτον πρέπει νὰ τιμωρῇται ἡπιώτερον. Οἱ ποινικοὶ δὲ νόμοι τῆς Βυρτεμβέργης (ἄρθρ. 64, 65), τοῦ Ἀνωδέρου (ἄρθρ. 33), τοῦ Βάδεν (§ 106, 107), τῆς Ἑσσης (ἄρθ. 68), καὶ τοῦ Βρουσβίχου (ἄρθρ. 36), διακρίνουσι τὴν ἀποπερατωθεῖσαν ἀπὸ τῆς μὴ ἀποπερατωθείσης ἀποπείρας.

Θεωρητικῶς ἐξετάζοντες τὸ ζήτημα δύο κυρίως βαθμοὺς δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τῆς ἀποπείρας, τὴν ἀρχὴν ταύτης καὶ τὸ τέλος, τοῦτέστι τὴν ἀποπερατωθεῖσαν ἀπόπειραν (*con. perfectus*), Πλὴν πότε ἐν ἐκάστῃ εἰδικῇ περιπτώσει ἐγένετο ἐναρξίς τῆς ἐκτελέσεως, καὶ πότε ὑπάρχει ἀποπερατωμένη ἡ ἀπόπειρα δὲν δύναται διὰ γενικοῦ τινος ἀξιώματος νὰ ὁρισθῇ. Πολὺ δὲ ὀλιγώτερον δύνανται νὰ διακριθῶσι διὰ γενικῶν χαρακτηριστικῶν ὅρων οἱ μεταξὺ τῶν δύο τούτων σημείων ὑπάρχοντες πολυάριθμοι ἄλλοι βαθμοὶ, καθόσον ἐν ἐκάστῃ εἰδικῇ περιπτώσει παραλλάσσει ἡ πρὸς παραγωγὴν τῆς ἐγκληματικῆς πράξεως παρεμποδισθεῖσα ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ αἱ διακρίσεις τῆς ἀποπείρας εἰς *conatus proximus* καὶ *conatus remotus* εἰσὶν ὅλως ἀβάσιμοι καὶ ἀόριστοι. Αἱ δὲ νεώτεραι νομοθεσίαι, ἀπαιτοῦσαι ὡς ἀναγκαῖον ὅρον τῆς ἀποπείρας τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκτελέσεως, ἀποφεύγουσι πᾶσαν οἰανδὴποτε διάκρισιν ταύτης κατὰ βαθμοὺς, καὶ ὁρίζουσι γενικῶς μόνον τὴν καταγνωστέαν ἡπιωτέραν ποινὴν τῆς ἀποπείρας, ἔργον δὲ τοῦ δικαστοῦ εἶναι, ἀφοῦ ἐκ τῶν συγκεκριμένων γεγονότων ἐκτιμῇσιν τὸν βαθμὸν τῆς ἀποπείρας, νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν

ἀνάλογον ποινὴν ὀρίζων ταύτην ἐντὸς τοῦ διαγεγραμμένου ἀνωτάτου καὶ κατωτάτου ὅρου. Τὸ σύστημα τοῦτο ἠκολούθησεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐν τοῖς προκιμένοις ἄρθροις, καθιερώσας τὴν ἀρχὴν ὅτι ἐπὶ τῶν κακουργημάτων ἡ ἀπόπειρα δέον νὰ τιμωρῇται διὰ τῆς ἀμέσου ἡπιωτέρας ποινῆς τῆς κατὰ τοῦ τετελεσμένου ἐγκλήματος ἐπιβλητέας, μόνον δὲ ὁσάκις ὑπάρχωσιν ἐλαφρυντικαὶ περιπτώσεις ἐπιτρέπει νὰ καταγνώσθῃ καὶ ἡ ἀμέσως ταύτῃ ἐπομένη ἡπιωτέρα ποινὴ. Ἐξαίρεσιν τῆς ἀρχῆς ταύτης παραδέχεται ἐπὶ τῶν εἰδικῶς ὠρισμένων ἐν τῷ νόμῳ περιπτώσεων ¹⁾ Ἐπὶ τῶν πλημμελημάτων δὲ, ἐξαίρεσει τῶν περιπτώσεων περὶ τῶν εἰδικῶς προέβλεψεν, ὀρίζει ὅτι ἡ ἀπόπειρα δέον νὰ τιμωρῇται διὰ τῆς κατὰ τοῦ τετελεσμένου ἐγκλήματος ἐπιβλητέας ποινῆς πλὴν ἐλαττουμένης ἀναλόγως μέχρι τοῦ ἡμίσεως. Ἀπαγορεύει δὲ τὴν μεταβολὴν τοῦ εἵδους τῆς ποινῆς, ἢ τοιαύτην ἐλάττωσιν αὐτῆς ὥστε ἐντεῦθεν νὰ προέλθῃ ὑπέρβασις τοῦ ἐν τοῖς ἄρθροις 12 καὶ 13 ἐπὶ τῆς φυλακίσεως καὶ τῆς χρηματικῆς ποινῆς ὀριζομένου ἐλαχίστου ὅρου ²⁾.

** Ἀρθρον 51.*

«Ἐὰν ἡ μελετηθεῖσα πρᾶξις ἀρξαμένη ἤδη ἔμεινεν ἀνεκτέλεστος ὅχι ἐκ τύχης ἢ δι' ἐξωτερικὰ ἐμπόδια, ἀλλὰ διότι ὁ πρᾶττων παρητήθη τῆς ἐπιχειρήσεως ἐκουσίως, εἴτε διὰ τύψιν συνειδότος, εἴτε ἀπὸ συμπάθειαν ἢ ἀπὸ φόβον τῆς ποινῆς, δὲν τιμωρεῖται μὲν, ὑποβάλλεται ὁμως εἰς ἰδιαιτέραν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν».

*Ορμώμενοι ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἀξιόποινος ἀπόπειρα ἀπαιτεῖται ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐξωτερικὴ παράνομος ἐνέργεια (ἀρχή

¹⁾ Ὁρ. Ποιν. νομ. ἄρθρ. 123. 125. 127 § 1. 189. 206. 303. 304. 456 § 1. κτλ.

²⁾ Τὰ ἄρθρ. 49 καὶ 50 συνένταξεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἄρθρ. 48 τοῦ βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1822 καὶ τοῦ ἄρθρ. 40 τοῦ ἀναθεωρηθέντος νομοσχεδίου τοῦ 1827.

εκτελέσεως), ἀφ' ἑτέρου δὲ δολῖα προαίρεσις σκοποῦσα τὴν παρά-
 θασιν ὀρισμένης ποινικῆς διατάξεως, καὶ ὅτι ἡ ποινὴ πρέπει ἐκά-
 στοτε νὰ ὀρίζεται συμφώνως πρὸς τοὺς δύο τούτους στοιχειώδεις
 ὅρους τῆς ἀποπείρας, φθάνομεν ἀναγκαιῶς εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι
 ὁσάκις ὁ ἕτερος τῶν ὁρῶν τούτων ἐλλείπῃ, ἡ ἀπόπειρα δὲν δύνα-
 ται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀξιόποινος. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καθιερωτὶ καὶ
 ὁ νόμος ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ τὸ ἀτιμώρητον τῆς ἀποπείρας,
 εἰάν ὁ ἕτερος τῶν ὁρῶν αὐτῆς, ἤτοι ἡ δολῖα προαίρεσις τοῦ δρῶν-
 τος ἐκλείψῃ, τουτέστιν ὅταν ὁ δρῶν ἐκουσίως καὶ οὐχὶ ἐκ τύχης
 ἢ δι' ἐξωτερικὰ ἐμπόδια παραιτηθῇ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκτελέσεως
 τῆς ἐγκληματικῆς πράξεως. Ἐννοεῖται ὅμως οἷκοθεν ὅτι ἡ μετα-
 βολὴ αὕτη τῆς ἀποφάσεως τοῦ δρῶντος πρέπει νὰ γίνῃ ἐν τῇ
 ἀρχῇ τῆς ἐκτελέσεως, πρὶν ἢ ἔτι ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ προβῇ ἐπὶ το-
 σοῦτον ὥστε, νὰ ἦναι ἀδύνατον νὰ ἐμποδισθῶσιν αἱ φυσικαὶ καὶ
 ἀναγκαιαὶ ταύτης συνέπειαι. Ἡ μετάνοια αὕτη τοῦ αὐτουργοῦ δει-
 κνύει ὅτι ὑπάρχει ἐν αὐτῷ ἡ συνείδησις τοῦ καθήκοντος, καὶ ὅτι,
 ἂν καὶ πρὸς στιγμὴν ἀπεφάσισε τὴν ἐκτέλεσιν ἀδικήματος, ἡ
 τοιαύτη ὅμως ἀπόφασις αὐτοῦ δὲν ἦτο ἀμετάτρεπτος καὶ τοσοῦτον
 ἐδραία ὥστε νὰ μὴ ὑποχωρήσῃ ἀπέναντι τοῦ αἰσθήματος τοῦ πρὸς
 τοὺς νόμους σεβασμοῦ. Ἦθελεν ἐπομένως εἶσθαι ὅλως παράλογον
 νὰ τιμωρηθῇ, καὶ τοι ἐκδηλώσας τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ, ἥτις ὡς
 ἀποχρῶσα ἐγγύησις χρησιμεύει ὑπὲρ τῆς τηρήσεως τῆς ἐννόμου τά-
 ξεως ἐν τῇ πολιτείᾳ ¹⁾.

Εἰς τὸ τοιοῦτον συμπέρασμα τοῦ ἀτιμωρήτου τῆς ἀποπείρας
 ἔνεκα μεταμελείας τοῦ αὐτουργοῦ δύναται τις νὰ καταλήξῃ, οἶαν-
 δήποτε τῶν κυριωτέρων περὶ ποινῆς θεωριῶν ὡς βάσιν τοῦ συστή-
 ματος αὐτοῦ ἂν παραδεχθῇ. Διότι καὶ κατὰ τὴν τῆς ἀπολύτου δι-

¹⁾ Τὴν ἀρχὴν ταύτην καὶ ἐν τῷ Ῥώμ. δικαίῳ ἀπαντῶμεν ἱσχύουσιν
 Lex 19 pr. (48. 10. ad. leg. Cornel. de fals.) «Qui falsam mone-
 tam percusserint, si id totum formare noluerunt, suffragio justae
 poenitentiae absolvuntur. ὅρ. καὶ Senec. Agamem. v. 242». Nam
 sera numquam est ad bonos mores via. Quem poenitet pecasse,
 paene est innocens».

καισύνης θεωρίαν δὲν δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι εἶναι ἄξιος τιμωρίας ἐκεῖνος, ὅστις ἐκούσιως ἀπετράπη τῆς ἐκτελέσεως κολασίμου τινὸς πράξεως, καὶ ὅστις διὰ τοῦτου ἀνεγνώρισε οἰκείαν βουλήσει τὸ ἄδικον τῆς σκοπούμενης πράξεως, καὶ κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ ψυχολογικοῦ καταναγκασμοῦ, ἢ τῆς νοθεύσεως, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιβάλλωμεν ποινὴν κατ' ἐκεῖνου, ἐφ' οὗ ἡ ἀπλῆ ἐν τῷ νόμῳ περιεχομένη ἀπειλὴ τῆς ποινῆς ὑπῆρξεν ἄρκοῦσα ὥπως ἀναχαιτίσῃ αὐτὸν τῆς ἐκτελέσεως τῆς κολασίμου πράξεως. Ἐπίσης καὶ κατὰ τὴν θεωρίαν τῆς βελτιώσεως, ἢ τῆς προκαταλήψεως, ἡ τιμωρία τοῦ ἐκ μεταμελείας ἀποσχόντος τῆς ἀποπείρας εἶναι ὅλως ἀδικοιολόγητος, οὐδένα προτιθεμένη νὰ ἐπιδιώξῃ σκοπὸν ¹⁾.

Οἱ αὐτοὶ τέλος λόγοι τοῦ πολιτικοῦ συμφερόντος, οἱ τὴν ἡπιωτέραν ἐν γένει τιμώρῃσιν τῆς ἀποπείρας ὑπαγορεύοντες, συνηγοροῦσι καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀτιμωρήτου τῆς οἰκαιοθελῶς ἐγκαταλειφθείσης ἀποπείρας, οὐ μόνον ὡς ἀπὸ νομοθεσίας τις διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς τῆς κατὰ τοῦ τετελεσμένου ἐγκλήματος ἐπιβαλλομένης τιμωρῇ τὴν ἀπόπειραν, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἡ ἀπόπειρα δι' ἐλαφροτέρας ἐν

¹⁾ Ὁ Grollman Grundsätze d. Strafrechtswissenschaft § 169. καὶ ὁ Tittmann Handb. d. Strafrechtswissenschaft I § 98, καίτοι τὴν θεωρίαν τῆς προκαταλήψεως ὡς βάσιν τοῦ συστήματος αὐτῶν ἀποδεχόμενοι, ὑποστηρίζουσι τὸ ἀξιόποιον τοῦ ἐκ μεταμελείας ἀποσχόντος τῆς ἀποπείρας. Τὴν γνώμην αὐτῶν ἀποκρίθεις ὁ Kleinschrod (Systematische Entwicklung d. Grundb. d. peinl. Rechts I § 42), προσπαθεῖ νὰ δικαιολογήσῃ, ἰσχυριζόμενος ὅτι ἡ ἐκ προθέσεως γενομένη ἔναρξις τῆς ἐκτελέσεως κολασίμου τινὸς πράξεως περιέχει παράδοσιν τῶν διατάξεων τοῦ ποινικοῦ νόμου, καὶ ὡς τοιαύτη εἶναι ἀξιόποιος. Ἐὰν ἕκαστος δύναιται ἀτιμωρητῇ ν' ἀποπειρᾶται τῆς ἐκτελέσεως ἀθεμίτων πράξεων, ἡ ἰδέα τῆς ἀτιμωρησίας θέλει παροτρύνει πολλοὺς νὰ πράττωσι τοῦτο, καὶ εὐκολοῦ ἐκ τῆς ἀποπείρας ἔσται ἡ μετὰ τὴν εἰς τὴν τέλει τοῦ ἀδικήματος. Καὶ ὁ ἐκ μεταμελείας ἀποσχὼν τῆς ἀποπείρας ἐδήλωσε τὴν κακοῦργον αὐτοῦ διάθεσιν καὶ ταύτης ἕνεκα δεῖν νὰ τιμωρηθῇ. Ὡς παρατηρεῖ δικαίως ὁ Zachariae (Versuch II § 258. σελ. 246), αἰσέφεις αὐταὶ τοῦ Kleinschrod δύνανται μὲν νὰ χρησιμεύωσιν ὡς ἀπόδειξις περὶ τοῦ ἀξιοποίνου ἐν γένει τῆς ἀποπείρας, δὲν παρέχουσιν ὅμως ἡμῖν ἀποχρῶντά τινα λόγον περὶ τῆς τιμωρήσεως τοῦ ἐκ μετανοίας ἀποσχόντος τῆς ἀποπείρας.

γένοι τιμωρῆται ποινῆς, διότι ἀναμφισβήτητον εἶναι ὅτι ὁ ἐπιχειρήσας τὴν ἐκτέλεσιν κολασίμου τινὸς πράξεως, καὶ σκεπτόμενος καθ' ἑαυτὸν ἐὰν πρέπει νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν ταύτης ἢ μὴ, ἐὰν ἀναλογισθῇ ὅτι οἰονδήποτε τούτων ἀποφασίσαι ἐπίσης θέλει τιμωρηθῇ, δυσκόλως θέλει ἐγκαταλείψει τὴν ὁποῖαν κατὰ πρῶτον συνέλαβεν ἀπόφασιν, μηδεμίαν ἐκ τῆς μετατροπῆς ταύτης τῆς βουλήσεως αὐτοῦ προσδοκῶν ὠφέλειαν. Οὕτω δὲ ἡ πολιτεία ἀντὶ νὰ προστατεύσῃ ἐκείνον καθ' οὗ πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ ἐγκλημα θέλει ἐκθέσει εἰς τὴν ἐπικειμένην προσβολὴν τῶν δικαιωμάτων του, ἐπενεργούσα ὅλως ἀντιστρόφως διὰ τῆς καταγινωσκομένης ποινῆς.

Ὡς ἀναγκαῖον ὅρον τοῦ ἀτιμωρήτου τῆς ἀνασταλείσης ἀποπειρας παραδέχεται ὁ νόμος τὴν διακοπὴν ταύτης, τὴν ἐξ οἰκείας βουλήσεως τοῦ αὐτουργοῦ καὶ οὐχὶ ἐκ περιστατικῶν τυχαίων, ἢ ἐξ ἐξωτερικῶν ἐμπαδίων προελθούσαν. Ἐὰν ἐπομένως ὁ ἀποφασίσας τὸν ἐξ ἐνέδρας φόνον ἐχθροῦ τινος αὐτοῦ δὲν ἠδυνήθη νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν σκοπὸν τοῦτον, διότι ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ δὲν διῆλθεν ἐκ τοῦ μέρους ὅπου ἐνεδρεύων ἐφύλασσε, ἢ ἐὰν εἰσερχόμενός τις εἰς οἰκίαν ἐπὶ σκοπῷ κλοπῆς ἀκούσῃ θόρυβον ἐν αὐτῇ καὶ ἐκ τούτου φοβηθεὶς τραπῇ εἰς φυγὴν, δὲν δύναται ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσει νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἐπείκειαν τοῦ νόμου, προτείνων ὅτι παρητήθη τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως ἐκουσίως καὶ μεταμεληθεὶς, καθόσον ἡ παράλειψις τῆς ἐκτελέσεως, καὶ ἐὰν ἐκουσίως ἐγένετο, προῆλθεν ὅμως ἐκ κωλυμάτων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ διὰ τύχην συνειδότητος, ἐκ συμπαιδείας, ἢ ἐνεκ τοῦ φόβου τῆς ποινῆς.

Ἐὰν διὰ τινα τῶν εἰρημένων λόγων παρητήθη τῆς ἀποπειρας ὁ αὐτουργός, οὐδόλως δύναται νὰ γίνῃ διάκρισις ἀν' ἡ παραίτησις αὐτοῦ ἐγένετο ὀριστικῶς ἢ προσωκαίρως μόνον, ἀναβληθείσης τῆς ἐκτελέσεως τῆς κολασίμου πράξεως εἰς καταλληλοτέραν ἄλλην ἐποχὴν, διότι κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ταύτας ἐμφαίνεται ἐξωτερικῶς ἡ παραίτησις τῆς ἐγκληματικῆς θελήσεως, ὁ δὲ δικαστὴς δὲν δύναται οὐδ' ἐπιτρέπεται αὐτῷ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν διά-

νοϊαν τοῦ δρωντος καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ διάθεσιν ¹⁾).

Ἐγεννήθη διαφωνία μεταξύ τῶν συγγραφέων ἂν καὶ ἐπὶ τῆς ἀποπερατωθείσης ἀποπειρας (délit manqué, conatus proximus) ἡ ἐκουσία παραίτησις ἰσχύρῃ ὅπως ἀπαλλάξῃ τὸν αὐτουργὸν τῆς ποινῆς. Τινὲς θεωροῦσι τὴν παραίτησιν τοῦ αὐτουργοῦ ὡς ἀποχρῶντα λόγον τοῦ ἀτιμωρήτου αὐτοῦ, ἐὰν ἡ τοιαύτη ἀποπερατωθεῖσα ἀπόπειρα δὲν ἐμπεριέχῃ αὐτοτελῆ τινα ἀξιοποινον πράξιν, ἀλλ' ὁ αὐτουργὸς διὰ τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ παρεμπόδισε πᾶσαν ἄμεσον καὶ ἀναγκαίαν συνέπειαν τῆς ἐγκληματικῆς αὐτοῦ ἐνεργείας. Τοιαύτην δὲ παραίτησιν ἐπὶ τῆς ἀποπερατωθείσης ἀποπειρας παραδέχονται ὑπάρχουσιν.

α) ὅσῳκις ὁ αὐτουργὸς διὰ θετικῆς τινος πράξεως, πηγαζούσης ἐκ τῆς μεταβολῆς τῆς ἀποφάσεώς του, παρεμποδίζῃ τὴν πραγματοποίησιν τῶν συνεπειῶν τῆς ἀθεμίτου αὐτοῦ ἐνεργείας π. χ. ὁ ἀποφασίσας τὸν ἐμπρησμὸν οἰκίας τινός, πρὶν ἢ διαδοθῇ εἰς ταύτην τὸ ἐκ τῶν ἐμπρησίμων ὑλῶν πῦρ ἀποσβέσῃ αὐτὸ, καὶ τοιούτοτρόπως διὰ τῆς τοιαύτης αὐτοῦ θετικῆς ἐνεργείας παρεμποδίζει τὴν πυρπόλησιν τῆς οἰκίας, ἢ ὀρίψας τινὰ εἰς ποταμὸν, ἐπὶ σκοπῷ φόνου, μεταβαλὼν γνώμην σπεύδει πρὸς βοήθειαν καὶ σωτηρίαν αὐτοῦ.

¹⁾ Rossi Droit pénal livr. II chap. 32. A la vérité le désistement peut dériver de motifs divers; il peut être l'effet d'un retour à la justice, ou celui de la crainte d'une crainte réveillée par la timidité naturelle de l'agent, ou par des circonstances extérieures; il peut consister dans l'abandon absolu du projet criminel, ou dans son ajournement à un moment plus favorable. Dans tous ces cas, la tentative doit demeurer également impunie, car la justice humaine ne doit pas fouiller dans l'intérieur de la pensée, elle n'en a point les moyens; elle ne le pourrait sans s'exposer à trop d'erreurs; . . . on manquerait par cette mesure les avantages résultant de l'impunité de la tentative abandonnée. ὅρ. Berner Lehrb. § 404. Dollmann Commentar ἔρρ. 47 σελ. 237. Henke Handb. I σελ. 257—Mittermaier N. Archiv. d. Crim. R. I σελ. 199 Köstlin Revision σελ. 389.

β') ὁσάκις μετὰ τὴν ἀποτυχοῦσαν ἀπόπειραν, οὐδενὸς ὑπάρχοντος κωλύματος, ἐκ μόνης τῆς βουλήσεως τοῦ ἀποπειραθέντος ἐξαρτᾶται ἡ ἀμέσως ἐκ νέου ἐπιχειρήσις τῆς ἀθεμίτου πράξεως, ἀλλ' ὅμως ἀφίσταται τῆς τοιαύτης ἐπαναλήψεως συνεπείᾳ παραιτήσεως τῆς ἐγκληματικῆς αὐτοῦ ἀποφάσεως· π. χ. κρατῶν τις πολύκανον (ρεβόλβερ) πυροβολεῖ κατὰ τινος διὰ νὰ τὸν φονεύσῃ, πλὴν ἀποτυγχάνει τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, ἐν ᾧ δὲ δύναται ἀμέσως νὰ πυροβολήσῃ ἐκ νέου κατ' αὐτοῦ παραιτεῖται τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεώς του·

γ') ὁσάκις ἡ προσδοκωμένη συνέπεια ἐγκληματικῆς τινος ἐνεργείας δύναται νὰ ἐπέλθῃ μόνον μετὰ τὴν συχνὴν ταύτης ἐπανάληψιν, ἀλλ' ὁ αὐτουργὸς παραιτεῖται ταύτης μεταβαλὼν ἀπόφασιν· π. χ. γυνὴ τις ἐγκυὸς μεταχειρίζεται ἐκτρωτικόν τι φάρμακον, ὅπερ μόνον δι' ἐπανελημμένης χρήσεως δύναται νὰ φέρῃ εἰς τὸ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα, πλὴν, συναισθανομένη τὸ ἀνόσιον τῆς πράξεως, παραιτεῖται ἐκουσίως τῆς κατ' ἐπανάληψιν χρήσεως τοῦ φαρμάκου τούτου ¹⁾).

Ἡ γνώμη αὕτη στηριζομένη ἐπὶ πλημμελοῦς ὅλως βάσεως, ἥτοι παραδεχομένη τὸ ἐφικτὸν τῆς παραιτήσεως ἐπὶ τῆς ἀποπερατωθείσης ἀποπείρας, ἐξηλεγχθῇ ὑπὸ πολλῶν ὡς ὅλως ἀνυπόστατος, λίαν εὐλόγως ἀντιπαρατηρησάντων ὅτι ἡ ἀποπερατωθεῖσα ἀπόπειρα προϋποτίθῃσιν ὅτι ὁ αὐτουργὸς ἐξετέλεσε πᾶν ὅτι ἦν δυνατόν πρὸς παραγωγὴν τῆς ἐγκληματικῆς πράξεως, καὶ παριστᾷ τὸ ἐγκλημα ὡς τετελεσμένον ἐξ ὑποκειμένου, ἐπομένως οὐδόλως δύναται νὰ ὑποτεθῇ δυνατὴ παραιτήσις ἀπὸ τῆς ἐξακολουθήσεως ἐνεργείας γεγονουίας ἤδη, διὰ τοῦτο καὶ οὐδόλως δύνανται νὰ ἰσχύσωσιν ἐπ' αὐτῆς οἱ λόγοι οἱ ἐπὶ τῆς παραιτήσεως τῆς ἀποπείρας τὸ ἀτιμώρητον τοῦ αὐτουργοῦ ὑπαγορεύοντες. Ἡ μεταβολὴ τῆς ἀποφάσεως τοῦ αὐτουργοῦ ἐπὶ τῆς ἀποπερατωθείσης ἀποπείρας οὐδὲν ἕτερον ἐστίν ἢ καθαρὰ μεταμέλεια αὐτοῦ διὰ τὸ συμβᾶν

¹⁾ Dollmann Commentar. ἀρθρ. 47 σελ. 239. Zachariae Versuch. II § 263 σελ. 255.

ἤδη, ἥτις τὸ πολὺ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἡπιωτέραν αὐτοῦ τιμώρησιν, οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν τελείαν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ποινῆς ἀπαλλαγὴν. Δὲν πρέπει δὲ νὰ διστάσῃ τις ποσῶς πρὸς παραδοχὴν τῆς γνώμης ταύτης, ἀποβλέπων εἰς τὰ προεκτεθέντα παραδείγματα διότι ταῦτα, ὡς ἐκ τῆς ἐσφαλμένης ἐννοίας, ἦν περὶ τῆς ἀποπερατωθείσης ἀποπείρας ἔχουσιν οἱ ἀντιδοξοῦντες, εἰσὶ σύμμικτα περιέχοντα τινὰ μὲν περιπτώσεις ἀποπερατωθείσης τῷ ὄντι ἀποπείρας, ἄλλα δὲ τοῦναντίον περιπτώσεις ἐνάρξεως ἀποπείρας. Οὕτως λ. χ. εἰάν τις ἐμποδίσῃ τὴν διάδοσιν τοῦ πυρὸς εἰς οἰκίαν τινὴ πρὶν ἢ ἔτι μεταδοθῇ εἰς αὐτήν, ἢ εἰάν γυνή τις καταπαύσῃ ἐγκαίρως τὴν χρῆσιν ἐκτρωτικῶν φαρμάκων πρὶν ἢ ἐπέλθῃ ἀποτέλεσμα τι ἐξ αὐτῶν, ἢ ἀπόπειρα δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποπερατωθεῖσα, διότι ὁ αὐτουργὸς δὲν ἐξετέλεσε πᾶν ὃ τι ἐκ τῆς θελήσεως αὐτοῦ ἐξήρτητο πρὸς πραγματοποιήσιν τῆς κολασίμου πράξεως. Πλὴν οὐδόλως δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν τὸ αὐτὸ καὶ περὶ ἐκείνου ὅστις πυροβολήσας διὰ ῥεβολβερ κατὰ τινος καὶ ἀποτυχῶν δὲν ἐπαναλαμβάνει τὸν πυροβολισμόν, διότι ὁ τοιοῦτος ὡς καὶ ἀπλοῦν πυροβόλον ὅπλον φέρων ἐξεδήλωσε καθ' ὁλοκληρίαν τὴν ἐγκληματικὴν αὐτοῦ βούλησιν καὶ ἐνήργησε πᾶν ὃ, τι ἦν δυνατόν πρὸς πραγματοποιήσιν αὐτῆς ¹⁾).

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἔλυσε ὁ ἡμέτερος νημοθέτης, ὀρίζων ὅτι τότε μόνον ὁ αὐτουργὸς δὲν τιμωρεῖται παραιτηθεὶς τῆς ἀποπείρας, ὡς αὐτὸς ἢ μελετηθεῖσα πράξις ἀρξαμένη ἤδη ἔμεινεν ἀνεκτέλεστος. Ἐκ τῆς ῥήσεως ταύτης τοῦ νόμου ἔπεται ἀναμφισβητήτως ὅτι

¹⁾ Berner Grundsätze d. Preuss. Strafrechts § 46. — Köstlin Revision. σελ. 395; 424. — System I σελ. 239 Luden Handb. I σελ. 428. — Τὴν ἀρχὴν τῆς ἡπιωτέρας τιμωρήσεως τῆς ἀποπερατωθείσης ἀποπείρας ἔνεκα μεταμελείας τοῦ αὐτουργοῦ παριδέχθησαν οἱ ποιν. νόμοι τοῦ δουκάτου τοῦ Βάδεν (ἀρθρ. 118. «Hat der Thäter nach beendigtem Versuche das Eintreten des strafbaren Erfolgs selbst abgewendet und das Verbrechen freiwillig wieder aufgegeben, so gilt diess als Strafmilderungsgrund») τῆς Θουρίγγης ἀρθρ. 26, τῆς Σαξωνίας ἀρθρ. 42. κτλ.

ἐπὶ τῆς ἀποπερατωθείσης ἀποπείρας δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ διάταξις τοῦ προκειμένου ἄρθρου.

Ἀφοῦ δ' ὁ ἡμέτερος νόμος ἀπῆλλαξε πάσης ποινῆς τὸν παραιτηθέντα τῆς ἀποπείρας, ὅπως ἄσκοπος καὶ ἀδικαιολόγητος συγχρόνως παρίσταται ἡ ἐπιβαλλομένη κατ' αὐτοῦ ἀστυνομικὴ ἐπιτήρσις, διότι καὶ πρὸς ἀποτροπὴν μελλόντων ἀδικημάτων δὲν χρησιμεύει, ἀφοῦ ὁ αὐτουργὸς ἀρκοῦντα σεβασμὸν ἔδειξε πρὸς τὸν νόμον, παραιτηθεὶς τῆς παραβιάσεως αὐτοῦ, καὶ συγχρόνως λίαν ἐπιβαρυντικὴ δι' αὐτὸν εἶναι, ὅστις βεβαίως ἤθελε προτιμήσει ἐλαφρὰν τινα ποινὴν. Διὰ τῆς τελευταίας ταύτης διατάξεως εὐλόγως δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ὅτι ὁ νομοθέτης θυσιάζει τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν ὃν ἐπεζήτηι, ἀπαλλάξας τῆς ποινῆς τὸν παραιτηθέντα τῆς ἀποπείρας ¹⁾).

Ἄρθρον 52

«Ἡ ἀπόπειρα δὲν τιμωρεῖται ὡσάκεις φαίνεται ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰπραχθῇ ἀδίκημά τι πρὸς τὸ ὑποκείμενον (γρ. ἀντικείμενον) κατὰ τοῦ ὁποίου ἡ πράξις διευθύνετο».

Ἄρθρον 53.

«Ἐκτὸς τῆς ἀστυνομικῆς μεσολαβήσεως, δὲν ὑπόκειται εἰς ποινὴν ἡ ἀπόπειρα ἐκείνη, ἥτις ἔπρεπε ν' ἀποτύχῃ διὰ τὴν παντελεῖ ἄνεπιτηδειότητα τῶν ἐφαρμοσθέντων μέσων, τὰ ὁποῖα ὁ ἐπιχειρήσας ἐκ μόνης εὐηθείας ἐνόμισεν ἐπιτήδεια».

Τὰ δὲ ταῦτα ἄρθρα λύουσι τὸ ζήτημα περὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ἀποπείρας, ὡσάκεις αὕτη δὲν δύναται νὰ φέρῃ εἰς τὴν κατ' ἀντικείμενον τελεσιουργίαν τοῦ ἐγκλήματος, καὶ διὰ τοῦτο οὐδένα ἐπαπειλεῖ κίνδυνον τῆς προσβολῆς τοῦ δικαίου. Τοῦτο δὲ δύναται νὰ συμβῇ, ἢ ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς κολασίμου πράξεως

¹⁾ Zachariae Versuch II § 286 σελ. 314,

ἔχειν τοιοῦτον ὥστε δὲν δύναται νὰ διαπραχθῇ κατ' αὐτοῦ τὴν ἀποπειραθὲν ἐγκλήμα, ἢ ὅταν κατὰ τὴν ἀπόπειραν γίνῃ χρῆσις τοιούτων μέσων, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος.

Πολλοὶ τῶν νομοδιδασκάλων παρεδέχθησαν ὅτι οὔτε ἡ ιδιότης τοῦ ἀντικειμένου τῆς κολασίμου πράξεως, οὔτε τὸ ἀνεπιτήδειον τῶν ἐφαρμοσθέντων μέσων πρὸς ἐκτέλεσιν ταύτης δύναται νὰ ἔχωσιν οἰκονομικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ἀποπειρας, διότι, ὡς παρατηρεῖ ἰδίως ὁ Henke ¹⁾, αὐτὴ καὶ μόνη ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ, δι' ἧς ἐκδηλοῦται ὁ σκοπὸς τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἀποφασισθέντος ἐγκλήματος, ἀρκεῖ ὅπως δικαιολογήσῃ τὴν καταγνώστέαν κατ' αὐτοῦ ποινὴν. Ἡ γνώμη ὅμως αὕτη ἀντιτίθεται ἀμέσως πρὸς τὴν γενικῶς παραδεδεγμένην ἔννοιαν τῆς ἀποπειρας, καθ' ἣν διὰ τὴν ὑπάρξιν ἀπόπειρα ἀξιοποίνος ἀπαιτεῖται ἀρχὴ ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, τοιαύτη ὅμως ἀρχὴ ἐκτελέσεως εἶναι ἀδύνατος ὁσάκις καὶ αὐτὴ ἡ τελεία πραγματοποιήσῃ τὸ ἐγκλῆμα, εἴτε ὡς ἐκ τῆς ιδιότητος τοῦ ἀντικειμένου, εἴτε ὡς ἐκ τῶν ἐφαρμοσθέντων πρὸς παραγωγὴν αὐτοῦ μέσων εἶναι ὅλως ἀνέφικτος ²⁾.

Ἐκτὸς τούτου, ὅπως κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἐγκλήματος ἐγγίνει, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ἀποπειρας διὰ τὴν ὁρίσωμεν ἀκριβῶς τὴν εὐθύνην τοῦ αὐτουργοῦ, δὲν πρέπει ν' ἀποβλέψωμεν μονομερῶς

¹⁾ "Or. Handbuch τόμ. Α'. §. 40 σελ. 256 πρβλ. καὶ Jarcke Handb. I σελ. 216. — Wächter Lehrb. II σελ. 118. Zirkler in Archiv d. Criminal. R. 1839 σελ. 497.

²⁾ Δ. γ. πυροβολεῖ τις κατὰ τινος τὸν ὁποῖον νομίζει ζῶντα ἐν ᾧ πολλοὺ ἐξέπνευσεν, ἢ πυροβολεῖ τις κατὰ σκιᾶς ἢ δένδρου τὰ ὅποια ἐκλαμβάνει ὡς τὸν ἐχθρὸν τοῦ Α, τὸν ὁποῖον ἐνέδρευε νὰ φονεύσῃ, ἐν ἀμφοτέροις ταῖς περιπτώσεσι τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος εἶναι ἀνεπιτήδειον πρὸς τελεσιουργίαν αὐτοῦ, διότι φόνος δὲν δύναται οὔτε κατὰ νεκροῦ νὰ διαπραχθῇ οὔτε κατὰ σκιᾶς ἢ δένδρου. Ἐπίσης ἐάν τις θίλῃ νὰ δηλητηριάσῃ τινὰ ἀντὶ ἀρτενικοῦ προσφέρει πρὸς αὐτὸν ζήλοισιν, ἢ κίνησιν νομίζων ἐξ εὐθιείας ὅτι διὰ τῶν οὐσιῶν τούτων δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἡ δηλητηρίασις.

μόνον εἰς τὴν καθ' ὑποκείμενον ὑπάρχουσαν δολίαν προαίρεσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν κατ' ἀντικείμενον διαδήλωσιν αὐτῆς, εἰς τὴν ἀρξάμενην ἐνέργειαν τοῦ ἀποφασίσαντος ἐγκληματικὴν τινὰ πράξιν, ἢ εἰς τὴν πραγματοποιήσιν ταύτης, τοῦθ' ὕπερ δὲν δύναται νὰ γίνῃ ὁσάκις τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος ἦναι ἀνεπίδεκτον πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ, ἢ τὰ ἐφαρμοσθέντα μέσα ἀπολύτως ἀνεπιτήδεια πρὸς παραγωγὴν τῆς σκοπούμενης ἀθεμίτου πράξεως ¹⁾).

Ὁ βουλευτικὸς νόμος τοῦ 1813 οὐδεμίαν εἰδικὴν διάταξιν περιέχει περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις, τουτέστιν ἢ ὅταν τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος ἦναι ἀνεπίδεκτον τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ, ἢ ὅταν τὰ μέσα ὧν ἐγένετο χρῆσις ἦναι ἀπολύτως ἀνεπιτήδεια. Ἐν δὲ ταῖς ἐπισήμοις σημειώσεσιν αὐτοῦ ²⁾, ῥητῶς πᾶσα τοιαύτη διάκρισις ἀποκρούεται, ἐπιδοκιμαζομένης τῆς γνώμης ἐκείνων, οἵτινες ἐν γένει παραδέχονται τὸ ἀξιόποιον τῆς ἀποπειρας δι' οἷονδήποτε λόγον καὶ ἀνἀέτυχεν αὕτη. Ἐπίσης καὶ τὰ νομοσχέδια τοῦ 1822 καὶ 1827 ἀποσιωπῶσιν ἐντελῶς τὸ προκείμενον ζήτημα. Κατὰ πρῶτον δὲ τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1831, ἐν τοῖς ἀρθρ. 46 καὶ 47 ἔλυσε ἐν δίκῳ τοῦτο ³⁾, ἐξ αὐτοῦ δὲ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἀντέγραψεν αὐτολεξεῖ τὰ προκείμενα ἀρθρα.

Παρατηρητέον δὲ ὅτι κατὰ τὸ ἀρθρ. 53 ἀπαιτεῖται ὅπως θεωρηθῇ ἡ ἀπόπειρα μὴ τιμωρητέα παντελὴς ἀνεπιτηδείότητος τῶν

¹⁾ Zachariae Versuch II § 123 σελ. 233.—Rossi Droit pénal livr. II ch. 30.—Feuerbach Lehrb. § 42 not. c. Heffter Lehrb. § 75 not. 5 — Berner Lehrb. § 103.—Preussisch. Strafrecht. σελ. 3.

²⁾ "Op. σελ. 177, 178, 182, 183.

³⁾ Ἀρθρ. 46. Der Versuch ist straflos, wenn an dem Gegenstande, wider den die Handlung gerichtet war, eine Rechtsverletzung nicht begangen werden konnte.

Ἀρθρ. 47. Strafe findet nicht Statt, wenn der Versuch wegen völliger Untauglichkeit der aus Einfalt für tauglich erachteten angewandten Mittel misslingen musste, vorbehaltlich der Einschreibungen der Polizei.

ἐφαρμοσθέντων μέσων, τουτέστι τὰ ἐφαρμοσθέντα μέσα πρὸς παραγωγὴν τοῦ ἐγκλήματος πρέπει νὰ ᾖναι ἀπολύτως ἀνεπιτήδεια. Ποῖα ἐν γένει εἶναι ἀπολύτως ἢ σχετικῶς ἀνεπιτήδεια μέσα καὶ ποῖα ἀπολύτως ἢ σχετικῶς ἐπιτήδεια δύναται εὐκόλως νὰ ὁρισθῇ ἐὰν ἀποβλέψωμεν εἰς τὰ μᾶλλον πρὸς ἄλληλα ὡς ἐκ τῆς ιδιότητος αὐτῶν ἀντικείμενα. Οὕτω λ. χ. τὸ ζάκχαρι, τὸ ἄλας κτλ. δύνανται ἀδιστάκτως νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀπολύτως πρὸς δηλητηρίασιν ἀνεπιτήδεια μέσα, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀρσενικὸν πρὸς τὴν νικοτιανὴν κτλ., ἐπίσης τὸ ἄνευ σφαιρῶν καὶ πυρίτιδος ὅπλον, εἶναι ἀπολύτως ἀνεπιτήδειον κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ πλήρες πυρίτιδος καὶ σφαιρῶν, μεταξύ ὅμως τῶν δύο τούτων ἀποτέσεων ἀντιθέσεων ὑπάρχουσι πολλαὶ περιπτώσεις τῆς ἐφαρμογῆς διαφόρων μέσων, περὶ ὧν δὲν δύναται τις ἐκ προουμίων καὶ θεωρητικῶς ν' ἀποφανθῇ ἐὰν ἀνήκωσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀπολύτως ἀνεπιτηδείων ἢ ἀπολύτως ἐπιτηδείων μέσων. Ἡ ἐξακριβωσις ἐπομένως τοῦ ἀληθοῦς χαρακτῆρος τῶν τοιούτων μέσων πρέπει νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ, ὅστις μόνος δύναται ἐρευνῶν ἰδιαιτέρως ἐκάστην εἰδικὴν περίπτωσιν νὰ ὁρίσῃ μετ' ἀκριβείας τὴν ιδιότητα τῶν ἐφαρμοσθέντων πρὸς παραγωγὴν τοῦ ἐγκλήματος μέσων.

** Ἀρθρον 54.*

Εἶναι τιμωρητὴ ἡ ἀπόπειρα, ἥτις ἀπέτυχε διότι ἐξ ἀπίστης (γρ. πλάνης) καὶ συγχύσεως προσηρμόσθη ἀντὶ τοῦ μελετηθέντος προσφόρου ἀπρόσφορόν τι ἄλλο μέσον, ἢ διότι δὲν ἔγεινε χρῆσις τοῦ προσφόρου μὲ τρόπον ἀποχρῶντα καὶ ἀρμόδιον.

Ἀφοῦ ὁ νόμος ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ καθιέρωσε τὸ ἀτιμωρητόν τοῦ ἀποπειραθέντος τὴν ἐκτέλεσιν κολασίμου πράξεως διὰ μέσων ἀπολύτως ἀνεπιτηδείων, διακρίνει διὰ τῆς διατάξεως τοῦ προκειμένου ἄρθρου τὰς ἐξῆς δύο περιπτώσεις.

1) Τὴν ἐξ ἀπάτης καὶ συγχύσεως ἐφαρμογὴν ἀπροσφόρου τινὸς

μέσου ἀντὶ τοῦ προσφόρου λ. χ. ὁ Α ἀποφασίζει τὴν δηλητηρίασιν τοῦ Β δι' ἀρσενικοῦ, ὅπερ φέρει παρεσκευασμένον μεθ' ἑαυτοῦ, πλὴν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος ἀντὶ τούτου λαμβάνει κίνησιν ἢ ζάκαρι· ἢ ἀποφασίζει τὸν διὰ πυροβόλου ὕπλου πλήρους πυρίτιδος καὶ ἐμπεριέχοντος σφαῖραν, φόνον τοῦ Β, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἐκ συγχύσεως ἀντὶ νὰ λάβῃ τὸ ὄπλον τοῦτο λαμβάνει ἕτερον κενόν.

2) Τὴν χρῆσιν προσφόρου τινὸς μέσου, ἀλλ' οὐχὶ δι' ἀποχρῶντος καὶ ἀρμοδίου τρόπου λ. χ. γυνὴ τις μετὰ τοῦ Α ἀποφασίζουσι τὴν ἐκτρωσιν τοῦ κυφορουμένου ἐν αὐτῇ ἐμβρύου, καὶ πρὸς τοῦτο χορηγεῖ ὁ Α φάρμακον κατάλληλον, ἀλλ' ἡ γυνὴ λαμβάνει τὸ φάρμακον εἰς ἐλαχίστας δόσεις, καὶ εἰς χρονικά διαστήματα πολὺ ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντα, ὥστε ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ ἐξουδετεροῦται ἐντελῶς. Ἀποφασίζει τις νὰ φονεύσῃ τινὰ διὰ πυροβόλου ὀπλου πλήρους σφαιρῶν καὶ πυρίτιδος, ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ πυροβολισμοῦ λησμονεῖ νὰ ἐπιθέσῃ τὸ πρὸς ἐκπυρσοκράχησιν ἀπαιτούμενον καψύλιον.

Ἐν ἀμφοτέραις ταῖς εἰρημέναις περιπτώσεσι καθιεροῦται τὸ ἀξιόποινον τοῦ ἀποπειραθέντος, διότι ἡ αἰτία τῆς ἀποτυχίας τοῦ ἐγκλήματος δὲν ἔγκειται ἐν τῇ φύσει αὐτῇ τῶν μέσων, ὧν ἐγένετο χρῆσις, καὶ τὰ ὅποια δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀπρόσφορα πρὸς τελεσιουργίαν τοῦ ἐγκλήματος, ὡς τὰ ἐν τῷ ἄρθρ. 53 μνημονευόμενα, ἀλλὰ σχετικῶς μόνον, ἔνεκα λόγων τυχαίων καὶ ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως τοῦ ὑποκειμένου. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 53 ἡ πλάνη ἀπορρέει ἐκ τῆς ἐσφαλμένης κρίσεως τοῦ αὐτουχού, ὅστις νομίζει ἐπιτήδειον πρὸς τελεσιουργίαν τοῦ ἐγκλήματος μέσον τι ἀπολύτως ἀνεπιτήδειον· ὁ Α λ. χ. ἀρκοῦντως εὐθέως ὦν, νομίζει ὅτι διὰ ζακχάρεως ἢ μαγνησίας δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὴν δηλητηρίασιν τοῦ Β. Κατὰ τὸ προκείμενον ἄρθρον τούναντίον ἡ χρῆσις τοῦ ἀπροσφόρου μέσου δὲν προέρχεται ἐκ τοιαύτης εὐθειας· ὁ Α γινώσκει καλῶς ὅτι μόνον δι' ἀρσενικοῦ ἢ ἄλλης τινὸς γνωστῆς δηλητηριώδους οὐσίας δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὴν δηλητηρίασιν τοῦ Β, καὶ πραγματικῶς προμηθεύεται τοιαύτην πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκο-

ποῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμήν πρόκειται νὰ ῥίψῃ ἐντὸς τῆς κύλικος τὸ δηλητήριο, ἵνα προσφέρῃ αὐτὸ πρὸς τὸν Β, ἐκ συγχύσεως, ἢ ἐκ πλάνης λαμβάνει ἐκ τῆς τραπέζης ὅπου εὐρίσκοντο καὶ ἄλλαι ἐξωτερικῶς ὁμοιοὶ οὐσίαι, μαγνησίαν ἢ ζάχαρι. Ἐνταῦθα θεωρεῖται ὅτι ἐγένετο ἀρχὴ ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, ἀπέτυχε δὲ ἡ ἀποπειρα αὐτοῦ ἐκ λόγων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως τοῦ αὐτουργοῦ. Ἡ περίπτωση αὕτη οὐδόλως διαφέρει τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν ὁ αὐτουργὸς ἤθελε προσφέρει εἰς τινὰ τοιοῦτόν τι δηλητήριον, τὸ ὅποιον δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ ἕνεκα ποτοῦ πινος τὸ ὅποιον πρὸ ὀλίγων στιγμῶν εἶχε λάβει οὗτος, καὶ τὸ ὅποσον ἐξουδετερώνει ἐντελῶς τὴν ἐνέργειαν τοῦ δηλητηρίου.

Ὁμολογητέον ὅμως ὅτι ἡ διάκρισις τὴν ὁποίαν καθιεροῖ ὁ ἡμέτερος νόμος μεταξὺ τῶν περιπτώσεων τοῦ ἄρθρ. 53 καὶ τῆς πρώτης περιπτώσεως τοῦ ἄρθρ. 54 εἶναι λίαν λεπτολόγος, καὶ δὲν στηρίζεται ἐπὶ σκέψεων ἀποχρώντως δικαιολογουσῶν τὸ ἀξιόποιον τοῦ αὐτουργοῦ. Ὅπως ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρ. 53 οὕτω καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀρχὴ ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, δυνάμενη νὰ φέρῃ εἰς τὴν τελεσιουργίαν αὐτοῦ· ὁ ἐξ εὐθελείας νομίζων ὅτι διὰ μαγνησίας δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὴν δηλητηρίασιν τινὸς καὶ ὁ ἐκ πλάνης ἀντὶ ἀρσενικοῦ προσφέρων μαγνησίαν, ἐπίσης θέλει ἀποτύχει τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος. Εἶναι ἀληθές ὅτι ὁ χαρακτήρ τῆς θελήσεως ἐκατέρου τούτων εἶναι ὅλως διάφορος, ἀλλ' ὥς εἶδομεν τὸ ἀξιόποιον τῆς ἀποπειρας δὲν δυνάμεθα νὰ στηρίζωμεν ἐπὶ τῆς βουλήσεως μόνον τοῦ θρῶντος, ἀλλὰ δεόν νὰ συνδυάσωμεν πρὸς ταύτην καὶ τὴν ἐξωτερικῶς διαδηλωθεῖσαν ἐνέργειαν. Ὅλως διάφορος τῆς προκειμένης περιπτώσεως εἶναι ἡ δευτέρα περίπτωση τοῦ ἄρθρου τούτου καθ' ἣν ἐγένετο χρῆσις προσφόρου μὲν μέσου, ἀλλὰ μὲ τρόπον οὐχὶ ἀποχρώντα καὶ ἀρμόδιον, τοῦτέστι σχετικῶς ἀνεπιτηδείου μέσου. Ἐνταῦθα ἡ ἀποτυχία τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος δὲν ἔγκειται ἐν τῇ ιδιότητι τοῦ ἐκλεχθέντος μέσου, ἀλλ' εἰς λόγους ὅλως ἐξωτερικοὺς καὶ τυχαίους· ὁ αὐτουργὸς ἐξεδήλωσεν ἀρκούντως τὴν κακόβουλον αὐτοῦ προαίρεσιν

καὶ ἐποιήσατο ἑναρξιν τῆς πραγματοποιήσεως ταύτης διὰ μέσων δυναμένων ἐν γένει νὰ φέρωσιν εἰς τὸ μελετηθὲν ἀποτέλεσμα, ὅθεν οὐδόλως δύναται ν' ἀπαλλαγῇ τῆς καταγνωστέας αὐτῇ διὰ τὴν ἀπόπειραν ταύτην ποινῆς.

Ἄρθρον 55.

Ὅσακις ἡ ἀξιόποινος ἀπόπειρα περιέχει ἐνταυτῷ αὐθῦ-
παρκτόν τι τέλειον κακούργημα ἢ πλημμέλημα, ἐμδαίνει
τότε εἰς πρᾶξιν ὁ ὅρος τοῦ 109 ἄρθρου.

Τὸ προκείμενον ἄρθρον προνοῶν περὶ τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν
ὑπάρχει σύμπτωσις τελέσεως καὶ ἀποπείρας κανονίζει τὸ μέγεθος
καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐφαρμοστέας ποινῆς, παραπέμπον εἰς τὰς δια-
τάξεις τοῦ ἄρθρ. 109 περὶ οὗ ἐν οἰκείῳ τόπῳ γενήσεται λόγος,
διὰ περιοριζόμεθα, εἰς τὴν εξέτασιν ειδικώτερον τῶν περιπτώ-
σεων καθ' ἧς δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑπάρχουσα τοιαύτη σύμπτω-
σις τετελεσμένου καὶ ἀποπειραθέντος ἐγκλήματος.

Ἡ σύμπτωσις τετελεσμένου καὶ ἀποπειραθέντος ἐγκλήματος
προϋποτίθῃσι ἀναγκαίως, ἡ ὅτι ἀμφότερα τὰ ἐγκλήματα, τὸ τε
ἀποπειραθὲν καὶ τὸ τετελεσμένον, πηγάζουσιν ἐκ τῆς δολίας προαι-
ρέσεως τοῦ αὐτοῦργου, ἡ τὸ ἕτερον τούτων τοῦλάχιστον, τὸ ἀπο-
πειραθὲν, διότι, ὡς εἴρηται, ἐπὶ τῶν ἐξ ἀμελείας ἐγκλημάτων δὲν
χωρεῖ ἀπόπειρα, ἐπομένως ἐπὶ τῆς συρροῆς ἐξ ἀμελείας ἐγκλημά-
των δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ σύμπτωσις τελέσεως μετ' ἀπο-
πείρας. Συμβαίνει δὲ σύμπτωσις τελέσεως μετ' ἀποπείρας ἐπὶ τε
τῆς κατ' ἰδέαν (τυπικῆς) συρροῆς τῶν ἐγκλημάτων ἐν γένει (con-
cursus del. idealis) ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ὑλικῆς ἢ πραγματικῆς (conc.
del. materialis).

Α'.) Ἐπὶ τῆς κατ' ἰδέαν συρροῆς δύναται νὰ ὑπάρξῃ σύμπτω-
σις τελέσεως καὶ ἀποπείρας, 1) ὅταν τὸ ἕτερον τῶν ἐγκλημάτων
δὲν δύναται νὰ συγχωνευθῇ ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἄλλου, ἡ δὲ ἐκ-
τέλεσις αὐτοῦ ἐγένετο οὐχὶ κατ' ἀνάγκην, ἀλλ' ἐκουσίως, ἵνα χρη-
σιμεύσῃ πρὸς ἀσφαλεστέραν ἐπιτυχίαν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐτέ-
ρου. Οὕτω λ. χ. ἐπὶ ἀποτυχόντος βιασμοῦ θήλεος δὲν δυνά-

μεθα νὰ παραδεχθῶμεν συρρόην τετελεσμένου ἐγκλήματος ἐπιθέσεως κατὰ προσώπου (ἄρθρ. 207 ποιν. νόμου) καὶ ἀποπείρας βιασμοῦ (ἄρθρ. 273 ποιν. νόμου), διότι ἡ ἐπενεχθεῖσα βία ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ ἐγένετο κατ' ἀνάγκην, καὶ ἐνυπάρχει ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἐγκλήματος τοῦ βιασμοῦ ὡς συστατικὸν ταύτης στοιχείον. Ἐπίσης ἐπὶ τῆς ἀποτυχούσης ληστείας ἡ ἐπενεχθεῖσα κατὰ τινος προσώπου βία, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς αὐτοτελὲς τετελεσμένον ἐγκλημα συμπίπτον μετὰ τῆς ἀποπείρας ταύτης κτλ. Συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην ὀφείλομεν ν' ἀποκρούσωμεν καὶ τὸ δυνατόν τῆς συνυπάρξεως τελέσεως καὶ ἀποπείρας ὡςάκις τις ἐπιπίπτῃ κατὰ τινος ἐπὶ σκοπῷ φόνου καὶ ἀποτυχῇ μὲν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ μελετηθέντος ἐγκλήματος, τραυματίσῃ ὅμως ἐπικινδύνως τὸ πρόσωπον ὅπερ ἀπεφάσισε νὰ φονεύσῃ. Οἱ ὑποστηρίζαντες τὴν ἐναντίαν ἰδέαν συγγραφεῖς ¹⁾ παρεῖδον ἐντελῶς ὅτι ἡ παραδοχὴ τῆς ὑπάρξεως ὡς τετελεσμένου τοῦ ἐγκλήματος τοῦ τραυματισμοῦ, ὅπερ ἀποκλείει τὴν προϋποθετίαν παρὰ τῷ αὐτουργῷ ἀποφασίν τοῦ φόνου, ἀντιθίσκει πρὸς τὴν ἐννοίαν τῆς ἀποπείρας τοῦ φόνου, ἐκτὸς δὲ τούτου τὰ τραύματα καὶ ἡ σωματικὴ βλάβη εἰσὶν αὐσιῶδες στοιχείον τοῦ φόνου καὶ ἐμπεριέχονται ἐν τῇ ἐννοίᾳ αὐτοῦ ὡς ἀναπόφευκτον καὶ ἀναγκαῖον τῆς πραγματοποιήσεώς του μέσον, καὶ οὐχὶ ὡς ἀπλῶς χρήσιμον ²⁾.

Εἶπομεν ὅτι συμπτῶσιν τελέσεως καὶ ἀποπείρας δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ἐπὶ τῆς κατ' ἰδέαν συρρόης τῶν ἐγκλημάτων ὡςάκις τὸ ἕτερον ἐξετελέσθῃ ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ αὐτοπροαιρέτως, καὶ δὲν δύναται νὰ συγχωνευθῇ ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἄλλου. Ἀλλ' ὅμως καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διὰ νὰ θεωρηθῇ τὸ τετελεσμένον ὡς ἀπόπειρα ἐτέρου μελετηθέντος ἐγκλήματος πρέπει νὰ περιέχῃ ἀρχὴν τινα ἐκτελέσεως αὐτοῦ, καὶ νὰ δύναται αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἄνευ ἑτερογενοῦς τινος ἐνεργείας τοῦ αὐτουργοῦ νὰ φέρῃ εἰς τὴν πραγματοποίησιν ἐκείνου, τούναντίον ὡςάκις τὸ τετελεσμένον ἐγκλημα

¹⁾ Op. Feuerbach. Lehrb. § 141 not b.

²⁾ Berner Lehrb. § 106 σελ. 458.

περιέχει ἀπλῆν τινα προπαρασκευαστικὴν πράξιν ἐτέρου ἀποφασισθέντος ἐγκλήματος δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν αὐτὸ ὡς ἀποπειραν ἐκείνου. Οὕτω λ. χ. ἐάν σκοπῶν τις νὰ πράξῃ κλοπὴν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ θέσῃ πῦρ εἰς κατοικημένον κτίριον, ὅπως ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς ὠφελούμενος ἐπιτύχῃ ἀσφαλέστερον καὶ ἀκινδυνότερον τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, ὁ τοιοῦτος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐνοχος ἐγκλήματος περιέχοντος σύμπτωσιν τετελεσμένου ἐγκλήματος ἐμπρησμοῦ καὶ ἀποπειρας κλοπῆς, διότι ὁ ἐμπρησμός δὲν ἐμπεριέχῃ ἀρχὴν ἐκτελέσεως τῆς κλοπῆς, οὐδὲ δι' αὐτοῦ καὶ μόνου δύναται νὰ φθάσῃ ὁ αὐτουργός εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ τελικοῦ αὐτοῦ σκοποῦ· τούναντίον ὅμως, ἐάν τις ἐκτελέσῃ ἐμπρησμόν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ φονεῦσαι πρόσωπόν τι ἐν τῇ ἐμπρησθείσῃ οἰκίᾳ κοιμώμενον, καὶ ὁ σκοπὸς αὗτος αὐτοῦ ἀποδειχθῇ, δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν σύμπτωσιν τετελεσμένου ἐγκλήματος ἐμπρησμοῦ καὶ ἀποπειρας φόνου, διότι ὁ ἐμπρησμός μόνος δύναται νὰ φέρῃ εἰς τὴν τελεσιουργίαν τοῦ ἐγκλήματος τοῦ φόνου, καὶ ἐπομένως νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐξωτερικὴ ἀρχὴ τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ. ¹⁾

2). Ὄταν ἐξ ἀστοχῆματος κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος ἐπέλθῃ προσβολὴ κατ' ἄλλου τινὸς ἀντικειμένου ἐκτός ἐκείνου καθ' οὗ ἀπηύθυνε τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ ὁ αὐτουργός. Οὕτω λ. χ. πυροβολεῖ τις ἐπὶ σκοπῷ φόνου τοῦ Α, ἀλλ' ἡ σφαῖρα τοῦ πυροβόλου διελθούσα ἀνισθεν τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ πληγώνει τὸν ὀπισθεν αὐτοῦ ὅλως ἀπροσδοκῆτως τυχόντα Β, ἢ ἡ βολὴ τοῦ ὀπλοῦ εἰς ἐμπρησίμους ὕλας ἐμπεσοῦσα ἀναφλέγει αὐτάς, καὶ ἐξ αὐτῶν πυρπολεῖται οἰκία τις. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν δυνάμεθα βεβαίως νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ φόνος τοῦ Β, ἢ ὁ ἐμπρησμός τῆς οἰκίας, πρέπει νὰ καταλογισθῶσιν εἰς τὴν δολίαν προαίρεσιν τοῦ αὐτουργοῦ, διότι οὐδεμία σχέσις ὑφίσταται μεταξὺ τοῦ σκοποῦ ὃν εἶχε καὶ τοῦ ἐπελθόντος ἀποτελέσματος, ἀλλὰ τὸ μὲν ἐπελθὼν ἀποτέλεσμα παριστᾷ ἔγκλημα τετελεσμένον ἐξ ἡμῶν

¹⁾ Zachariae Versuch. I § 414 σελ. 270.

λείας, τὸ δὲ σκοπούμενον, ἀλλ' ἀποτυχόν, ἀποπείραν ἐκ δολίας προαιρέσεως ¹⁾).

Β'.) Ἐπὶ τῆς πραγματικῆς συρροῆς δύναται νὰ συμβῇ σύμπτωσις τελέσεως καὶ ἀποπείρας ὡσάκις τὸ σκοπούμενον ἀποτελεσματικῶς τῆς ἐκ δολίας προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ ἐπιχειρηθείσης πράξεως δὲν ἐπέλθῃ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἑτέρας τινός. ἢ μεταγενεσιτέρως ἐπιχειρεῖ οὐχὶ πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ κατὰ τὴν προγενεστέραν πράξιν σκοπουμένου ἀποτελέσματος ὅπερ ὡς πραγματοποιηθὲν νομίζει, ἀλλ' ἑτέρου τινός. Ὁ Α λ. χ. σκοπῶν νὰ φονεύσῃ τὸν Β ἐπιφέρει αὐτὸν πληγὴν βαρεῖαν ἐξ ἧς νομίζει ὅτι ἐπὶ θάνατος, ἂν καὶ ὁ Β πραγματικῶς ζῇ. Διὰ νὰ ἀποσοβῇ δὲ ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐνοχῆς ῥίπτει τὸ σῶμα τοῦ Β ἀπὸ ὕψιλου τινος κρημνοῦ εἰς παραρρέοντά τινα ποταμὸν, καὶ ἐκ τῆς τοιαύτης κατακρημνίσεως φονεύεται ὁ Β ἢ πνίγεται. Τινὲς ἐκ τῶν συγγραφέων ²⁾ πρεσβεύουσιν ὅτι ὁ Α, γενόμενος ὅπως δὴ ποτε παραίτιος τοῦ φόνου τοῦ Β εἶναι ἔνοχος τετελεσμένης ἀνθρωποκτονίας ἐκ δολίας προαιρέσεως. Ὁρθότερα ὁμως φαίνεται ἡμῖν ἡ γνώμη τοῦ Zachariae ³⁾ ὑποστηρίζαντος ὅτι ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ὑπάρχει σύμπτωσις ἀποπείρας φόνου ἐκ δολίας προαιρέσεως, καὶ τελέσεως φόνου

¹⁾ Zachariae αὐτόθ. § 143.—Μεταξὺ τῶν περιπτώσεων τῆς συμπτώσεως τελέσεως καὶ ἀποπείρας μνημονεύει ὁ Zacharias αὐτόθ. § 144 καὶ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ νόμος διακρίνει διαφόρους βαθμούς, ἢ διάφορα εἶδη τῆς αὐτῆς κολασίμου πράξεως, καὶ ὁ αὐτουργὸς ταύτης ἀντὶ τῆς ἐκτέλεσεως πράξεως ὑπαγομένης εἰς τὸν σκοπούμενον βαθμὸν ἢ τὸ εἶδος ἐκτέλεσεως ἑτέραν εἰς ἕτερον εἶδος ἢ βαθμὸν ἀναγομένην (ὅρ. καὶ Köstlin Revision § 128 σελ. 445). Περὶ τῶν περιπτώσεων τούτων νομίζομεν ὅτι δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἐνταῦθα λόγος καθόσον δὲν ὑπάρχοντι εἰς τὴν τυπικὴν σύρροσιν, οὐδὲ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ ἑτέρα τῶν πράξεων εἶναι αὐθύπαικτος τῆς ἄλλης.

²⁾ Grollman Bibliothek für peincl. Rechtswissenschaft Vol. St. 3 σελ. 233.—Wächter Strafrecht. II σελ. 127.—Weber N. Archiv d. Criminalr. VII σελ. 577.

³⁾ Versuch I § 148.

νου ἐξ ἀμελείας, διότι ὅτε ὁ Α ἐπλήγωσε τὸν Β, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ φονεῦσαι αὐτόν, ὁ σκοπὸς αὐτοῦ δὲν ἐπραγματοποιήθη, ἡ τέ-
 λεις τοῦ ἐγκλήματος ἐξ αἰτιῶν ἀνεῳαρτήτων τῆς θελήσεως αὐτοῦ
 δὲν συνέβη, ἐπομένως ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ περιορίσθη εἰς ἀπλὴν ἀπό-
 πειραν, ὅτε δὲ ὁ Α, νομίζων τὸν Β νεκρὸν ἀπεφάσισε νὰ ρίψῃ αὐ-
 τὸν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἢ ἀπὸ ὕψηλοῦ τινος κρημνοῦ, ἐξ οὗ πραγ-
 ματικῶς ἐπῆλθεν ὁ θάνατος, δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ
 Α ἐνήργει ἐκ δολίας προαιρέσεως. σκοπῶν νὰ φονεύσῃ τὸν Β,
 διότι εἶναι ὅλως παράλογον νὰ ὑποθέσωμέν τινα ἐνεργοῦντα πρὸς
 ἐκτέλεσιν γεγονότος τινός, ὅπερ ὡς τετελεσμένον ἤδη θεωρεῖ, τὸ
 συμβᾶν ἐπομένως ἀποτελέσμα ἐκ τῆς τοιαύτης αὐτοῦ μεταγενε-
 στέρας ἐνεργείας πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐξ ἀμελείας προσελθόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥΡΓΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΤΙΩΝ.

Τὸ ἀδίκημα ἐν τῇ ἀπλουστερά αὐτοῦ μορφῇ παρίσταται ὡς τὸ
 ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας ὠρισμένου τινός ἀτόμου, ἐνίοτε ὅμως
 δύναται νὰ συμβῇ ὥστε, εἴτε κατὰ τὴν σύλληψιν τῆς πρὸς ἐκτέ-
 λεσιν αὐτοῦ ἀποφάσεως, εἴτε κατὰ τὴν πρὸς παραγωγὴν αὐτοῦ
 ἐνέργειαν, εἴτε κατ' ἀμφοτέρα ταῦτα τὰ στάδια αὐτοῦ νὰ συμπρά-
 ξωσι πλείονα πρόσωπα. Ἡ τοιαύτη συνδρομὴ πολλῶν προσώ-
 πων ἀποτελεῖ τὴν *συμμετοχὴν* εἰς τὸ ἐγκλημα (*concursum plu-
 rium ad delictum*), ἣτις δύναται νὰ ᾖναι διάφορος ἀναλόγως
 τοῦ βαθμοῦ καὶ τοῦ εἶδους τῆς ἐνεργείας ἢν ἑκάστον πρόσωπον
 παρέσχεν.

Οἱ διακριτικοὶ ὅροι τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς συμμετοχῆς,
 ὡς καὶ ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἐνοχῆς ἑκάστου ἐκ τῶν ἐνεργῶν
 προσώπων, διαφοροτρόπως διατυποῦνται ἐν τοῖς ποινικοῖς νό-

μοις τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Τὰς εἰδικὰς αὐτῶν διατάξεις συγ-
κεφαλαιοῦντες καὶ πρὸς ἀλλήλας ἀντιπαρβάλλοντες παρατηροῦ-
μεν ὅτι ἐκ δύο ἀντιθέτων ἀπορρέουσι συστημάτων τὸ σύστημα
τοῦ γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου, τὸ ὅποιον ἐν μέρει ἠκολούθησαν καὶ
τινες ἐκ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων τῆς Γερμανίας, ὡς ὁ πρωσ-
σικὸς, ὁ βαυαρικὸς τοῦ 1861, ὁ αὐστριακὸς κτλ. ¹⁾ καὶ τὸ

¹⁾ Ὁ πρωσσικὸς ποινικὸς νόμος διακρίνει τὸν αὐτουργὸν (Thäter)
ἀπὸ τοῦ συναιτίου (Theilnehmer), οὗ χαρακτηρεῖται ἐν ἄρθρ. 34 ἀνα-
φέρων ἀφηγηματικῶς τὸν τρόπον καθ' ὃν δύναται τις νὰ γίνῃ συμπράκτωρ
εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἀδικήματός τινος. Ὁ τοιοῦτος ὁρισμὸς τοῦ πρωσσι-
κοῦ νόμου διαφέρει τοῦ ὁρισμοῦ τῶν complices τοῦ ἄρθρ. 60 τοῦ γαλλ.
ποινικοῦ νόμου ὅστις εἶναι περιοριστικὸς, ῥητικῶς ὀρίζων τὰς πράξεις δι'
ὧν δύναται τις νὰ γίνῃ complice, καὶ ἐκχολώνων οὕτω τὴν θέσιν ἐκάστοτε
τῶν εἰδικῶν ζητημάτων εἰς τοὺς ἐνδίκους. Ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν συναι-
τίων περιλαμβάνει ὁ πρωσσικὸς νόμος τοὺς ἠθικοὺς αὐτουργοὺς, τοὺς ἡμε-
τέρου καὶ τοὺς κυρίως συνεργοὺς. Περὶ ἀμφοτέρων ὀρίζει ἐν ἄρθρ. 35
ὅτι πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται ἡ αὐτὴ ποινὴ ἢ κατὰ τῶν αὐτουργῶν ἐπιβλη-
τέα, ἐκτὸς ὅσας καταγινώσκονται αὐτοῖς ἢ τοῦ θανάτου ἢ ἡ τῶν διὰ βίου
δεσμῶν ποινὴ, ὅτε ἐὰν ἡ συνέργεια δὲν ᾔναι οὐσιώδης, ἢ ἐὰν ὑπάρχωσιν
ἐλαφρυντικαὶ περιπτώσεις δύναται νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τοὺς συνεργοὺς ἐν μὲν
τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἡ ποινὴ τῶν προκαίρων δεσμῶν, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ
φυλάκιαις 2—10 ἐτῶν. (ὅρ. καὶ Beseler Commentar ἄρθρ. 34. — 35
Berner Lehrb. § 109). Ἐπίσης ὁ νεώτερος βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1861
διαστέλλει τοὺς αὐτουργοὺς ἀπὸ τοῦ συναιτίου ἐν γένει, περιλαμβάνων ὑπὸ
τὴν κατηγορίαν ταύτην τοὺς ἠθικοὺς αὐτουργοὺς, τοὺς κυρίως συνεργοὺς
κατὰ τὸν § 2 τοῦ ἄρθρ. 56 τοῦ ἡμετέρου ποιν. νόμου, καὶ τοὺς λοιποὺς
συνεργοὺς. Καθ' ὅλων δὲ τῶν εἰρημένων ἀπειλεῖ τὴν αὐτὴν ποινὴν τῆς
ἐκτελεσθείσης ἀξιοποίνου πράξεως. Τὴν γενικὴν ὁμως ταύτην ἀρχὴν τοῦ
εἰρημένου ἄρθρου περὶ τῆς ταυτότητος τῆς ποινῆς τῶν αὐτουργῶν καὶ
συναιτίων τροπολογεῖ σχεδὸν ἐντελῶς ἐν τῷ ἄρθρ. 55, ὀρίζων ὅτι ἡ ποινὴ
τῶν συνεργῶν, ἰδίως ἐπὶ τῶν ἀδικημάτων ἅτινα ἐπισύρουσι τὴν τοῦ
θανάτου ἢ τὴν τῶν διὰ βίου δεσμῶν ποινὴν, δύναται νὰ μετατραπῇ εἰς ὀκ-
ταετη τοῦλάχιστον εἰρατὴν, ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἀδικημάτων νὰ ἐλαττωθῇ
καθ' ἓν τέταρτον ὑπὸ τὸν νενομισμένον ἐλάχιστον ὅρον. Ὁ αὐστριακὸς
ποινικὸς νόμος ἐν ἄρθρῳ 5 θεωρεῖ ὡς τιμωρητέους διὰ τῆς αὐτῆς ποι-
νῆς τῆς ἕνεκα τοῦ διαπραχθέντος ἀδικήματος ἐπιβλητέας, οὐ μόνον τοὺς
φυσικοὺς αὐτουργοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἠθικοὺς καὶ τοὺς συνεργοὺς, ἐξαίρεσιν τῆς

σύστημα τοῦ ἀρχαιοτέρου βαυαρικῷ ποιν. νόμου τοῦ 1813 ἐν αὐτῷ ὁποῖα ἀπαντῶμεν διατετυπωμέναν τὴν περί συμμετοχῆς θεωρίαν τοῦ Feuerbach.

Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς διακρίνει τοὺς συμμετασχόντας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἀδικήματος εἰς αὐτουργοὺς (auteurs) καὶ εἰς συνεργοὺς (complices). Ὡς αὐτουργοὺς θεωρεῖ πάντας ὅσοι δι' ἀμέσου ἰδίας ἐνεργείας ἐπεχείρησαν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν συστατικῶν τοῦ ἀδικήματος πράξεων, ἤτοι τοὺς φυσικοὺς αὐτουργοὺς, ὡς συνεργοὺς δὲ ὅσοι συνέπραξαν μετὰ τοῦ αὐτουργοῦ, εἴτε πρὸς κατάρτισιν τῆς ἐγκληματικῆς ἀποφάσεως, εἴτε πρὸς παρασκευὴν τῶν μέ-

γενικῆς ταύτης ἀρχῆς ποιεῖται ἐπὶ τινῶν μόνον εἰδικῶς ὠρισμένων ἐγκλημάτων. ὅρ. ἄρθρ. 59, 75, 81, 121, 137, 138.—ὅρ. καὶ βυρτεμβεργικὸν νόμον τῆς 13 Αὐγούστου 1849.

Τὴν ἀρχὴν τῆς διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς τιμωρίας τῶν συμπραξάντων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἀδικήματός τινος ἀπαντῶμεν κατὰ κανόνα ἱσχύουσας καὶ ἐν τῇ ποιν. νομοθεσίᾳ τῶν Ῥωμαίων συνεπείᾳ τῆς ἐπικρατοῦσης ἐν αὐτῇ ἐκτιμήσεως τῆς ἐνοχῆς καθ' ὑποκείμενον καὶ οὐχὶ κατ' ἀντικείμενον. Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐπιμαρτυρεῖ ἡ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Quaestiones perpetuae ἐν ᾗσιν σχεδὸν τοῖς νόμοις ἀπαντωμένη ῥῆσις: *aliam lege et netur, ejus ope consiliove . . . ejus dolo malo id factum erit . . . qui id fieri jusserit faciendumve curaverit . . .* ὥς καὶ εἰ ἰδιαίτεραι διατάξεις διαφόριον εἰδικῶν νόμων, δι' ὧν ἡ αὐτὴ ποινὴ ἐπεβίβλετο κατὰ τε τῶν αὐτουργῶν (rei, rei principales) καὶ τῶν συνεργῶν (ministri, participes, conscii, satellites). Lex 54 § 4 (47, 2, de furtis) Lex 3 § 3 (47, 9, de incend.) Lex. 8 (48, 3 ad leg. Jul. de adult.) Lex 6 (48, 9, ad leg. Pomp. d. parrie). Lex 9 § 1 (48, 10, de leg. Corn. de falsis).—Ἐπίσης διὰ τῆς αὐτῆς ἐπιμωροῦντο ποινῆς οἱ ἡθικοὶ αὐτουργοὶ (anctores, mandatores, quorum dolo malo, consilio opera factum est), ὡς καὶ οἱ φυσικοὶ (factores qui suis manibus fecerunt). Paul. R. S. V. 23, 11.—26, 3.—Inst. § 11 (4, 4, de injur.) Lex 41 § 3—6 (47, 10 de injur.) καὶ ἅπαντα τὰ μέλη τινὸς συστάσεως (societas, factio, conspiratio, conjuratio) Lex 4. pr. (47, 18 de ef. fract.) Lex. 13 (48, 3 de cust. reor.) Lex 2 pr. (48, 12).—(ὅρ. Rein. Crim. Recht. d. Roemer σελ. 163. Geib Lehrb. II § 40 contra Langenbeck Theilnahme, § II.—A. Ματθεῖ, Σύγγρμ. Ποιν. δικαίου τόμ. Α'. σελ. 176. Ἰνστιτ. ποιν. δικ. σελ. 150. B. 1875 273

σων τῆς ἐκτελέσεως κολασίμου πράξεως, εἴτε τέλος πρὸς ἐκτέλεσιν ἀμέσως αὐτῆς, ὅθεν ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν συνεργῶν συμπεριλαμβάνονται καὶ οἱ ἡθικοὶ αὐτουργοὶ ¹⁾).

Κατὰ τῶν τοιούτων συνεργῶν ὁρίζει ἐν ἄρθρ. 59 ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ αὐτὴ ποινὴ ἣτις καὶ κατὰ τῶν αὐτουργῶν ²⁾). Τὸ σύστημα τοῦτο, ἂν καὶ λίαν ἀπλοῦν καὶ ἀπηλλαγμένον πάσης δυσ-

¹⁾ Articl. 60. — Seront punis comme complices d'une action qualifiée crime ou délit, ceux qui, par dous, promesses, menaces, abus d'autorité ou de pouvoir, machinations ou artifices coupables, auront provoqué à cette action, ou donné des instructions pour la commettre; — Ceux qui auront procuré des armes, des instruments, ou tout autre moyen qui aura servi à l'action, sachant qu'ils devaient y servir; Ceux que auront, avec connaissance, aidé ou assisté l'auteur ou les auteurs de l'action, dans les faits qui l'auront préparée ou facilitée, ou dans ceux qui l'auront consommée; sans préjudice des peines qui seront spécialement portées par le present Code contre les auteurs des complots ou de provocations attentatoires à la sûreté intérieure ou extérieure de l'État, même dans le cas où le crime qui était l'objet des conspirateurs ou des provocateurs n'aurait pas été commis

²⁾ «Les complices d'un crime ou d'un délit seront punis de la même peine que les auteurs mêmes de ce crime ou de ce délit sauf le cas où la loi en aurait disposé autrement». Ἐξαίρεσιν τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀπαντῶμεν ἐν τῷ γαλλικῷ ποινικῷ νόμῳ ἐν ἄρθρ. 63 ὁρίζοντι ἡπιωτέραν ποινὴν κατὰ τῶν κρυπθέντων ἐνόχων ἐπὶ ἀποκρύψει τῶν ἀντικειμένων τῆς ἀξιοπολίου πράξεως, οὗς ἐν ἄρθρ. 62 ὡς συνεργοὺς χαρακτηρίζει. Ἐκτὸς τούτου ἡ νομολογία τῶν δικαστηρίων ἐρμηνεύουσα τὸ ἄρθρον 59 παρεδέξατο ὅτι διὰ τῶν λέξεων «ἡ αὐτὴ ποινὴ» δὲν ὑπονοεῖται καὶ ἡ ταυτότης τοῦ βαθμοῦ τῆς ποινῆς, ἀλλ' ἡ κατ' εἶδος καὶ γένος μόνον, ὥστε οἱ συνεργοὶ δύνανται νὰ τιμωρηθῶσι καὶ δι' ἐλάττωτος ὅρου τῆς κατὰ τῶν αὐτουργῶν ἐπιβλητέας ποινῆς. Ἐκτὸς τούτου διὰ τῆς παραδοχῆς τῶν ἐλαφροντικῶν περιπτώσεων δύνανται ὁ δικαστὴς νὰ τροπολογήσῃ καὶ τὸ ἐπιβλητέον εἶδος τῆς ποινῆς, ἐφαρμόζων ἐπὶ τῶν συνεργῶν τὴν ἡμέσως ἡπιωτέραν τῆς κατὰ τῶν αὐτουργῶν ἐπιβαλλομένης ποινῆς. Τοιοῦτοτρόπως ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 59 δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ πλέον ὥς ἐν τῇ πράξει ἰσχύουσα (ὁρ. Chauveau—Hélie tom. I n. 679, 704. Βελγ. ἐκδ. Ortolan droit pénal n. 1302).

χερείας ὡς πρὸς τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἐνοχῆς καὶ τοῦ ἀξιοποίνου ἐκάστου ἰδιαιτέρως ἐκ τῶν συμμετασχόντων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν κολασίμου πράξεως, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπολύτως συνᾶδον πρὸς τὰς γενικωτέρας ἀρχὰς τῆς ἐπιστήμης τοῦ ποινικοῦ δικαίου, διότι ἀποκροῦον πᾶσαν διάκρισιν τῆς ἀπαιτουμένης ἐκάστοτε ἀναλογίας μεταξὺ τῆς ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου καὶ τῆς ἐφαρμοστέας ποινῆς, σταθμίζει ἐκάστοτε τὴν πράξιν κατ' ἀντικείμενον μόνον, καὶ οὐχὶ συγχρόνως κατὰ τὴν ἐξ ὑποκειμένου παράστασιν αὐτῆς. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ τοῦ πολιτικοῦ συμφέροντος ἐξεταζόμενον λίαν ἄλυσιτελὲς παρίσταται, διότι ἡ συνταύτισις τῆς τιμωρίας, στενώτερον ἀποκαθιστᾷ τὸν μεταξὺ τῶν αὐτουργῶν καὶ συνεργῶν σύνδεσμον καὶ δραστηριωτέραν καὶ συντονωτέραν τὴν ἐνέργειαν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ τελεσθησομένου ἀδικήματος. Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἡ αὐστηρά τοῦ συστήματος τούτου ἐφαρμογὴ ἐν τῇ πράξει ἀπέβη ἀνέφικτος καὶ οὐ μόνον κατὰ τὸν γαλλικὸν ποιν. νόμον, ὅστις, ὡς εἶδομεν, καθιεροῖ ἀπολύτως τὴν ταυτότητα τῆς ποινῆς τῶν αὐτουργῶν καὶ τῶν συνεργῶν, γίνεται διάκρισις τῆς καταγνώστεας εἰς τοὺς αὐτουργοὺς ἀπὸ τῆς τῶν συνεργῶν ποινῆς, ἀλλὰ καὶ καθ' ἅπαντας τοὺς λοιποὺς οἵτινες τὸ σύστημα αὐτοῦ ἀπεδέξαντο καθιερώθησαν σπουδαῖα τροπολογίαι ¹⁾).

Ἀναμφισβητήτως ὀρθότερον καὶ συνεπέστερον εἶναι τὸ σύστημα, ὅπερ καθιερώθη ἐν τῷ βαυαρικῷ ποιν. νόμῳ τοῦ 1813, κατὰ τὸ ὁποῖον διακρίνεται ἡ ἐνοχὴ καὶ τὸ ἀξιοποῖνον τῶν συμμετασχόντων τῆς ἐκτελέσεως κολασίμου τινὸς πράξεως. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν οἵτινες διὰ τῆς ἀμέσου αὐτῶν φυσικῆς ἢ ἡθικῆς ἐνεργείας παρήγαγον τὴν ἐγκληματικὴν πράξιν θεωροῦνται ὡς ἀμέσως αὐτουργοὶ ταύτης καὶ ἐπισύρουσι καθ' ἑαυτῶν πλήρη τὴν καταγνώστεαν ποινὴν, ὅσοι δὲ συνήργησαν ἀπλῶς πρὸς ἐκτέλεσιν ταύτης καὶ συνέδραμον τὸν αὐτουργὸν τιμωροῦνται ἡπιώτερον, οὐ μόνον ἐντὸς τῶν διατεταγμένων ὧρων τῆς κατὰ τῶν αὐτουργῶν κατα-

¹⁾ Ὁρ. σημ. 1 σελ. 180.

γνωστέας ποινῆς, ἀλλὰ δι' ἑτέρας τινός ποινῆς κατὰ θεαθμόν καὶ κατ' εἶδος ἐλαφροτέρας. Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο δὲν ἀρκεῖ ἅπας ἐπὶ τοῦ ἀντιθέτου συμβαίνειν ἡ βεβαιωθῇ ἀπλῶς ἡ ἐνοχὴ τῶν συμμετασχόντων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλὰ δεόν νὰ ὀρισθῇ ἀκριβῶς ὁ κύκλος τῆς ἐνεργείας ἐκάστου. Διαφέρει ἐπομένως τὸ σύστημα τοῦτο ἐκείνου καθόσον δὲν παρέχει εἰς τὸν δεκασπὴν διακριτικούς τινες μόνον ὅρους περὶ τοῦ προσδιορισμοῦ πῆς ἐφαρμοστέας ποινῆς ἐπὶ πλείονων διαφοροτρόπως συμμετασχόντων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἀδικήματος προσώπων, ἀλλ' ἐκ προοιμίων διακρίνει τὰ διάφορα ἐνδεχόμενα εἶδη τῆς συμμετοχῆς, καὶ περὶ ἐκάστου αὐτῶν ἀναγράφει ἰδιαιτέραν ποινήν. Ἀληθῶς τὰ σύστημα τοῦτο ἀναγκάζει τὸν νομοθέτην νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν εἰδικὴν ἀνάλυσιν πολλῶν μερικωτέρων περιπτώσεων καὶ πολλὰς ἐνίοτε δύναται νὰ παράσχῃ δυσχερείας πρὸς ἀκριβῆ διὰκρισιν τῶν διαφορῶν τῆς συμμετοχῆς εἰδῶν, ἀλλ' ἕνεκα τούτου δὲν πρέπει ὁ νομοθέτης, πτωχούμενος ὑπὸ τῶν ἐνδεχομένων δυσχερειῶν καὶ δισταζῶν περὶ τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ πρὸς διαστολὴν τῶν διαφορῶν περιπτώσεων τῆς συμμετοχῆς, νὰ ἄρῃ αὐθαιρέτως πᾶσαν πράγματι ὑφισταμένην διαφορὰν μετὰ τῶν συμμετασχόντων εἰς τὸ ἐγκλημα καὶ ἅπαντας εἰς τὴν αὐτὴν κατατάσσιν κατηγορίαν νὰ διακρίνῃ αὐτοὺς ἐκ τῶν ὑστέρων μόνον ὡς ἐκ τῆς ἐφαρμοστέας ποινῆς.

Τὸ σύστημα τοῦ βαυαρικῆς ποιν. νόμου τοῦ 1813 ἠκολούθησαν ἐκτὸς τινῶν ἐπουσιωδῶν τροποποιήσεων τὰ μεταγενεστέρως συνταχθέντα βαυαρικά νομοσχέδια τοῦ 1822 καὶ 1827, ὡς καὶ τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1831 τὸ ὁποῖον μᾶλλον τῶν ἄλλων προσήγγισεν εἰς τὰς ἀρχικὰς διατάξεις τοῦ νόμου τοῦ 1813, καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς πηγὴ ἐξ ἧς ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἤρυσθη τὰς πελείστας τῶν περὶ αὐτουργῶν καὶ συναιτίων διατάξεων τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου ¹⁾. Κατὰ τὸ σύστημα αὐτοῦ διακρίνονται.

¹⁾ Ὁ νεώτατος ποινικὸς νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας πρὸς τὸ σύστημα τοῦ ἡμετέρου ποιν. νόμου προσεγγίζων, διακρίνει ἐν ἄρθρ. 47—50, τοὺς αὐτουργοὺς, τοὺς ἡθικοὺς αὐτουργοὺς (Anstifter) καὶ τοὺς συ-

1) *Οἱ αὐτουργοί*, καὶ ὡς τοιοῦτοι θεωροῦνται, ὡς παρακατιόντες ἐν ἐκτάσει θέλομεν ἀναπτύξει, οὐ μόνον ἐκεῖνοι ὅσοι αὐτοπροσώπως καὶ ἀμέσως ἐξετέλεσαν τὴν κολάσιμον πράξιν, (ἄρθρ. 56 § 1), ἤτοι οἱ φυσικοὶ αὐτουργοί, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἐμμέσως ὑπῆρξαν ἡ κυρία ἀφορμὴ τῆς ὑπὸ τῶν φυσικῶν αὐτουργῶν ἐκτελέσεως ταύτης, ἡγουν οἱ ἠθικοὶ αὐτουργοί (ἄρθρ. 56, § 3), ὡς καὶ ὅσοι ὑπεστήριξαν τὴν κυρίαν πράξιν διὰ τῆς συνδρομῆς των, ἡ ἐχορήγησαν εἰς τὸν ἐκπεραιωτὴν αὐτῆς πρὸ ἢ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τοιαύτην συνδρομὴν ἄνευ τῆς ὁποίας ἡ ἐκτέλεσις τῆς κολασίμου πράξεως δὲν ἤθελεν εἶσθαι δυνατὴ· ἤτοι οἱ κατὰ τὸν Feuerbach καλούμενοι ἀναγκαῖοι συνεργοί (socii principales), (ἄρθρ. 56, § 2).

2) *Οἱ συνταυτουργοί* (Miturheber), ἤτοι οἱ ἐκ συστάσεως ἐπιχειρήσαντες τὴν ἐκτέλεσιν ὠρισμένης τινὸς κολασίμου πράξεως (ἄρθρ. 57—65). ἡ πολλῶν μὴ ἰδίως ὠρισμένων ἀξιοποίνων πράξεων γένους ἢ εἵδους τινὸς (ἄρθρ. 66—70), ὅτε ἡ τοιαύτη σύστασις καλεῖται εἰδικώτερον *συμμορία* (Complot in blanco).

3) *Οἱ συνεργοί*, ἤτοι οἱ διευκολύναντες καὶ συμβοηθήσαντες τὸν αὐτουργὸν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ μελετηθείσης ἀξιοποίνου πράξεως (ἄρθρ. 71 ἐπόμεν.).

* Ἀρθρον 56.

Ἄνθρωπος αὐτουργὸς τιμωρεῖται μὲ τὴν παρὰ τοῦ νόμου ὠρισμένην πλήρη ποινὴν τοῦ πραχθέντος κακούργηματος ἢ πλημμελήματος.

1) Ὅστις ἐξετέλεσε τὴν πράξιν αὐτοπροσώπως καὶ ἀμέσως.

2) Ὅστις ἐν γνώσει καὶ ἐκ προθέσεως ὑπεστήριξεν ἀμέσως τὴν κυρίαν πράξιν διὰ τῆς συνδρομῆς του, ἡ ἐχορή-

νεργός. Καὶ κατὰ μὲν τῶν δύο πρώτων ἐπιβάλλει πλήρη τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου καταγνωστὴν ποινὴν, κατὰ δὲ τῶν συνεργῶν τὴν ποινὴν τῆς ἀποπειρας τῆς πράξεως ἧς ἀπέβηχθησαν ἑνοχοί.

γησεν εἰς τὸν ἐκπεραιωτὴν αὐτῆς πρὸ καὶ (ἢ) ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τοιαύτην βοήθειαν, ἄνευ τῆς ὁποίας οὗτος δὲ ἠδύνατο νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὴν πράξιν κατὰ τὰς προκειμένας περιστάσεις.

3) Ὅστις ἐκ προθέσεως παρεκίνησεν ἄλλον εἰς ἐκτέλεσιν ἀξιοποίνου τινὸς πράξεως, ἀπειλῶν, βιάζων, προστάζων, παραγγέλλων, ὑποσχόμενος ἢ χορηγῶν μισθὸν, ἢ συμβουλεύων μετ' ἀπάτης, πειθοῦς, ἢ φορτικότητος, καὶ τέλος προκαλῶν ἢ μεταχειριζόμενος ἐπίτηδες ὡς ἔρμαιον τὴν εἰς αὐτὸν ἢ ἐν αὐτῷ εὐρίσκεται τις ἀπάτην (πλάνην) τὸ πάθος, ἢ τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ ὁρμήν.

Ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ συμπεριέλαβεν ἀδιακρίτως ὁ νομοθέτης ἅπαντα τὰ πρόσωπα, ἅτινα ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐνήργησαν πρὸς ἐκτέλεσιν κολασίμου πράξεως, καὶ διὰ τὴν ἐνεργεσίαν αὐτῶν ταύτην ἐπισύρουσι καθ' ἑαυτῶν τὴν κατὰ τῆς πράξεως ταύτης καταγινωσκομένην πλήρη ποινὴν, ἥτοι τὸν ἄμεσον ἢ φυσικὸν αὐτουργόν, τὸν ἀναγκαῖον συνεργόν, καὶ τὸν ἡθικὸν αὐτουργόν. Περὶ ἐλάστου αὐτῶν παρατηρητέον εἰδικώτερον τὰ ἑξῆς.

Α') Ἄμεσος αὐτουργός. Ἡ ἐνέργεια τοῦ ἀμέσου αὐτουργοῦ τείνει εἰς ἐπιτυχίαν ὠρισμένου τινὸς σκοποῦ τὸν ὅποιον ἐξ ἐλευθέρας βουλήσεως ἀπεφάσισε νὰ ἐπιδιώξῃ. Τὸ τελικὸν αἶτιον, ὅπερ παρώτρυνεν αὐτὸν πρὸς ἐνέργειαν, οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν πρὸς ἀκριβέστερον τοῦ ἀμέσου αὐτουργοῦ χαρακτηρισμὸν ¹⁾. Δύναται ἐπομένως ν' ἀποβλέπῃ, εἴτε εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν ἰδίας τινὸς αὐτοῦ ἐπιθυμίας, εἴτε ἄλλοτριάς, ὑπέκων εἰς τὰς παρακλήσεις ἢ τὰς συμβουλὰς ἐτέρου τινὸς προσώπου, ἢ διὰ δώρων, ὑποσχέσεων κτλ. παροτρυνθεὶς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως. Ἀλλ' ὅμως ὁσάκις ὁ ἄμεσος αὐτουργός οὐχὶ αὐθορμήτως ἐπιλαμβάνηται τῆς ἐκτελέσεως κολασίμου πράξεως ἢ θέλησις αὐτοῦ πρέπει νὰ ᾖται

¹⁾ Ὁρ. τούνανιλον Köstlin Revision σελ. 404.

ἐλευθέρα καὶ ἀκατανάγκαστος. Ὅθεν ὡς ἄμεσον αὐτουργὸν πρά-
ξιός τινος δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ἐκεῖνον ὅστις πράττει τι
διατελῶν ὑπὸ τὸ κράτος φυσικῆς ἢ ἠθικῆς βίας παρ' ἐτέρου τινὸς
προσώπου ἐπαγομένης, διότι ὁ τοιοῦτος ὑποτίθεται ἐνεργῶν ὡς
ἀπλοῦν ὄργανον ὑποκείμενον τυφλῶς εἰς τὴν θέλησιν τοῦ δεσπό-
ζοντος καὶ διευθύνοντος αὐτὸν διὰ τοῦτο καὶ ὁ νόμος ἀπαλλάττε-
τὸν τοιοῦτον τοῦ καταλογισμοῦ τῆς πράξεως (ἄρθρ. 96) Ἡ
τοιαύτη βούλησις τοῦ αὐτουργοῦ πρέπει νὰ ἐκδηλωθῇ δι' αὐτο-
προσώπου ἐνεργείας. ἐκ τῆς ὁποίας κυρίως διακρίνεται ὁ ἄμεσος
αὐτουργὸς ἀπὸ τὸν ἠθικὸν αὐτουργὸν τὸν ἐπιχειροῦντα τὴν ἐκτέ-
λεσιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ δι' ἄλλοτρίας ἐνεργείας.

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι πρὸς χαρακτηρισμὸν τινος ὡς αὐτουργοῦ δὲν
ἀπαιτεῖται τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐπιχειρηθὲν ἀδίκημα νὰ ᾖ τετελεσμένον.
Ἄν καὶ τὸ ἐδ. 1 τοῦ προκειμένου ἄρθρου θεωρεῖ ὡς αὐτουργὸν
πάντα «ὅστις ἐξετέλεσε τὴν πράξιν» ἀλλ' ἡ φράσις αὕτη τοῦ νό-
μου ἔχει γενικωτέραν σημασίαν δηλοῦσαν καὶ τὴν ἐπιχειρήσιν πρὸς
ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως.

Β'.) Ὡς ἔμμεσον αὐτουργὸν ἐπισύροντα καθ' ἑαυτοῦ πλήρη τὴν
ποινὴν τοῦ ἀδικήματος θεωρεῖ ὁ νόμος πάντα ὅστις ἐν γνώσει
καὶ ἐκ προθέσεως ὑπεστήριξεν ἀμέσως τὴν κυρίαν πράξιν διὰ τῆς
συνδρομῆς του, ἢ ἐχορήγησεν εἰς τὸν ἐκπεραιωτὴν αὐτῆς πρὶ ἢ
ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τοιαύτην βοήθειαν ἄνευ τῆς ὁποίας οὗτος δὲν
ἠδύνατο νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὴν πράξιν κατὰ τὰς προκειμένας πε-
ριπτώσεις.

Πρὸς ὑπαρξιν τῆς τοιαύτης ἐμμέσου αὐτουργίας ἀπαιτεῖται ἡ
παροχὴ τῆς συνδρομῆς ἢ βοηθείας εἰς τὸν ἄμεσον αὐτουργὸν ἐν
γνώσει καὶ ἐκ προθέσεως. Ἐπομένως ὡς ἔμμεσος αὐτουργὸς ἀδι-
κήματός τινος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ παρασχὼν τῶντι τοι-
αύτην τινὰ συνδρομὴν ἀλλ' οὐχὶ ἐκ προθέσεως οὐδ' ἐν γνώσει.
Ὑποθεσίσθω λ. χ. ὅτι ὑπερέτριά τις, ἡ τις συνειθίζει καθ' ἐκάστην
ἐσπέραν νὰ εἰσάγῃ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κυρίου αὐτῆς ἐραστὴν ἀνοί-
γουσα αὐτῷ τὴν θύραν κρυφίως, ἀπατάται παρὰ ἄλλου τινὸς μι-
μηθέντος τὴν φωνὴν τοῦ ἐραστοῦ, καὶ ἀνοίγει αὐτῷ τὴν θύραν.

εἰσελθὼν δὲ ὁ τρίτος, οὗτος εἰς τὴν οἰκίαν διαρπάζει τὰ χρήματα τοῦ κυρίου αὐτῆς, ἢ φονεύει αὐτόν. Ἡ ὑπερέτρια αὕτη καὶ ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι ἐχορήγησεν εἰς τὸν φυσικὸν αὐτουργὸν τοιαύτην βοήθειαν, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν ἠδύνατο νὰ φέρῃ οὗτος εἰς πέρας τὴν πράξιν, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἑμμέσος αὐτουργός ταύτης, διότι δὲν ὑπῆρχε παρ' αὐτῇ ἡ γνώσις τοῦ μελετωμένου ἀδικήματος καὶ ἡ πρόθεσις πρὸς χορήγησιν τῆς ἀπαιτουμένης συνδρομῆς. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ἡ χορηγηθεῖσα συνδρομὴ πρέπει νὰ χρησιμεύῃ πρὸς ὑποστήριξιν ἀμέσως τῆς κυρίας πράξεως, ἥτοι ἡ δοθεῖσα βοήθεια νὰ ᾖ τοιαύτη ὥστε ἄνευ αὐτῆς ν' ἀποβαίῃ ἀνέφικτος ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἀδικήματος.

Ἡ ἀνάλυσις τῶν ὄρων τῆς τοιαύτης κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἑμμέσου αὐτουργίας δύναται εὐκόλως νὰ πείσῃ ἕκαστον ὅτι περὶ οὐδενὸς ἐτέρου πρόκειται, ἢ περὶ καθαρᾶς καὶ ἀπλῆς συνεργείας, διότι ὁ τοιοῦτος ἑμμέσος αὐτουργός, οὔτε ἐπιδιώκει τὴν πραγματοποίησιν ἰδίου τινὸς σκοποῦ, ἀλλ' ἀπλῶς συντελεῖ εἰς τὴν εὐδωσιν τοῦ σκοποῦ, ὃν ὁ πρὸς ὃν παρέσχε τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ ἔχει, οὔτε ἐπιχειρεῖ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀξιοποίνου πράξεως αὐτὸς ἀμέσως, ἀλλ' ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ περιορίζεται εἰς χορήγησιν συνδρομῆς πρὸ ἢ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως. Ὅσον σπουδαία δὲ καὶ ἂν ὑποθετῇ ἡ τοιαύτη συνδρομὴ, δὲν δυνάμεθα νὰ συνταυτίσωμεν αὐτὴν μετὰ τῆς πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως γενομένης ἀμέσου ἐνεργείας. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ ὁ Feuerbach τὸν τοιοῦτον ἑμμέσον αὐτουργὸν ἀπεκάλεσε κύριον ἢ ἀναγκαῖον συνεργὸν (*socius principalis*, Hauptgehilfe¹⁾).

Ἄν καὶ ἡ συνεργεία κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον τιμωρεῖται ἡπιώτερον τῆς αὐτουργίας, ὡς ἐν τοῖς ἐπομένοις θέλομεν ἰδεῖν, οὐχ' ἥττον ὅμως ὁ νομοθέτης ἐθεώρησε δίκαιον νὰ τιμωρήσῃ τὸν τοιοῦτον κύριον συνεργὸν διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς τῆς κατὰ τῶν αὐτουργῶν ἐπιβαλλομένης, διότι ἡ ἐκ μέρους αὐτοῦ ἐν γνώσει καὶ ἐκ προθέσεως χορήγησις τῆς συνδρομῆς αὐτοῦ ἐμφαίνει τὴν οἰοναί ἀποδο-

¹⁾ Feuerbach. Lehrbuch § 44.

χην καὶ ἰδοποιήσιν τοῦ σκοποῦ τοῦ αὐτουργοῦ καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου συμπράξεως ¹⁾).

Γ') Ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν ἐμμέσων αὐτουργῶν κατατάσσει ὁ ἡμέτερος νόμος τὸν ἠθικὸν αὐτουργὸν χαρακτηρίζων ὡς τοιοῦτον ἔκείνον ὅστις ἐκ προθέσεως παρεκίνησεν ἄλλον εἰς ἐκτέλεσιν ἀξιοποίνου τινὸς πράξεως, ἀπειλῶν, βιάζων, προστάζων, παραγγέλλων, ὑποσχόμενος ἢ χορηγῶν μισθόν, ἢ συμβουλευὼν μετ' ἀπάτης, πειθοῦς ἢ φορτικότητος, καὶ τέλος προκαλῶν ἢ μεταχειριζόμενος ἐπίτηδες ὡς ἔρμαιον τὴν εἰς τὴν εὐρίσκεται τις πλάνην, τὸ πάθος ἢ τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ ὁρμὴν.

Πρὸς ὑπαρξιν τοιαύτης ἠθικῆς αὐτουργίας ἀπαιτεῖται ἀναγκαιῶς δολία προαίρεσις καὶ ἀπόφασις, ἣν συνέλαβέ τις, εἴτε ἐν ἡρέμῳ καταστάσει εὐρισκόμενος καὶ μετὰ προμελέτης, εἴτε ἐν βρασμῷ ψυχικῆς ὁρμῆς καὶ ἀπρομελετητῶς ²⁾. Ἐξ ἀμελείας ἠθικῆ αὐτουργίας εἶναι ἀδύνατον νὰ συμβῇ, διότι ὁ ἠθικὸς αὐτουργὸς ὑποτίθεται πάντοτε ἔχων ὀρισμένον τινὰ σκοπὸν πρὸς ἐκτέλεσιν ἀδικήματος, καὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ τοῦτον ἀνακοινῶν πρὸς ἕτερον πρόσωπον τὸ ὁποῖον συμμετόχον αὐτοῦ καθιστᾷ, καὶ πρὸς ἅμασιν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ζητεῖ νὰ παραινῇ.

Εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ἐνίοτε δύναται τις ἀκουσίως καὶ ἄνευ προμελέτης νὰ γίνῃ ἀφορμὴ τῆς παρ' ἄλλου ἐκτελέσεως κολασίμου πράξεως (οἷον διὰ τοῦ κακοῦ παραδείγματος ὅπερ παρέχει, δι' ἀπερισκέπτων λόγων κτλ.), ἀλλ' ὅμως καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ παρὰσχὼν τὴν τοιαύτην ἀφορμὴν ὑπῆρξεν ὁ ἠθικὸς αὐτουργὸς τοῦ ἀδικήματος, καὶ ὅτι ὡς τοιοῦτος εἶναι ἀξιοτιμώρητος, διότι οὐδεμία ἄμεσος καὶ θετικὴ ἐπενεργεία ἐκ μέρους αὐτοῦ ἐγένετο ἐπὶ τοῦ ἑτέρου τοῦ διαπράξαντος τὸ ἀδίκημα.

Ἡ ταυτότης τοῦ σκοποῦ ἥτις συνδέει τὸν ἠθικὸν αὐτουργὸν

¹⁾ Berner Theilnahme σελ. 218.—Wolthers de auctoribus, sociis etc. σελ. 42 ἐπὶ μ.—Langenbeck Theilnahme σελ. 212.

²⁾ Berner Theilnahme σελ. 270.

μετὰ τοῦ φυσικοῦ δὲν ἀπαιτεῖ ἀναγκαίως καὶ τὴν ὑπαρξίν παρ' ἀμφοτέροις τοῦ αὐτοῦ τελικοῦ αἰτίου τῆς ἐνεργίας, ἀλλὰ τὸ τοῦ αὐτοῦ δύναται νὰ ᾖ ὅπως διάφορον παρ' ἑκατέρῳ. Οὕτω γὰρ ὁ ἠθικός αὐτουργός ὁ ἀποφασίσας τὸν νόμον τινὸς καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ὡς φυσικὸν αὐτουργὸν τῆς πράξεως ἐκλέξας τὸν ἄνθρωπον ὃν ἐπεισεν δι' ὑποσχέσεως χρηματικῆς ἀμοιβῆς, δύναται νὰ ὁρμᾷται ἐξ αἰσθήματος πλεονεξίας πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου τούτου, δύναται ὅμως νὰ ἔχῃ καὶ ἄλλο τι ἐλαττήριον, ἥτοι τὸ αἶσθημα τῆς ἐκδικήσεως, ἢ το αἶσθημα τῆς ζήλοτυπίας κτλ. ¹⁾

Τὰ μέσα δι' ὧν ὁ ἠθικός αὐτουργός δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς θελήσεως τοῦ φυσικοῦ αὐτουργοῦ εἰσὶ διάφορα, εἰδικῶς δὲ ὁρίζεται ὁ ἡμέτερος νόμος τὰ ἐξῆς:

α) *Τὴν ἀπειλήν*, ἥτις οἰοῦνται εἶδους καὶ ἂν ᾖ, εἴτε σπουδαία, εἴτε μὴ παράγει πάντοτε ἠθικὴν αὐτουργίαν, καθόσον ἡ βούλησις τοῦ πρὸς ὃν ἀπηυθύνετο ἢ τοιαύτη ἀπειλὴ διατελεῖ ἐλευθερία καὶ ὁ ἀπειληθεὶς δύναται νὰ ἐκλέξῃ εἴτε τὸ ἐκ τῆς τοιαύτης ἀπειλῆς προσδοκώμενον κακόν, εἴτε τὴν ἀποτροπὴν τούτου διὰ τῆς διαπράξεως τοῦ ἐπιβαλλομένου ὑπὸ τοῦ ἠθικοῦ αὐτοῦ ροῦ ἀδικήματος. Ὅπως διάφορον τούτου εἶναι τὸ ζήτημα κατὰ πόσον ὁ φυσικός αὐτουργός εἶναι ἀξιολογώμενος ἐνεκὸν ἀδικήματος, ὅπερ ἐξετέλεσεν ὑπείκων εἰς ἀπειλὰς ἐτέρου τινὸς προσώπου, περὶ τοῦ ζητήματος τούτου γενήσεται λόγος ἐν τῷ περὶ καταλογισμοῦ κεφαλαίῳ κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἀρθρ. 96 ²⁾.

β) *Τὴν βίαν*, καὶ ὡς τοιαύτην πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν τὴν ἠθικὴν βίαν (*vim compulsivam*) καὶ οὐχὶ τὴν σωματικὴν βίαν (*vim absolutam*), καθ' ἣν δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἠθικὴ αὐτουργία, διότι ἐλλείπει ἐντελῶς ἡ ἐκουσία ἀποδοχῇ τῆς θελήσεως τοῦ ἠθικοῦ αὐτουργοῦ ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἡ συνταύτισις ἀμφοτέρων πρὸς ἐπιδίωξιν τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ. Ἐπὶ τῆς σωματικῆς βίας πε-

¹⁾ Dollmann Commentar. art. 2 σελ. 274.

²⁾ Berner Theilnahme σελ. 284.—Henke Handb. I. σελ. 273.—Langenbeck. Theilnahme § 47 σελ. 155.

ριορίζεται καθ' ὅλοκληρίαν ἡ ἐλευθερία τοῦ καταναγκάζομένου καὶ ἡ ἐκ ταύτης ἀπορρέουσα βούλησις αὐτοῦ, ὅθεν ὡς ἄψυχον ὄργανον ὑπείκει τυφλῶς εἰς τὰς θελήσεις τοῦ δεσπόζοντος αὐτόν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ διὰ σωματικῆς βίας ἐξαναγκάζων τινὰ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἀδικήματος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἠθικὸς αὐτοῦ αὐτουργός, ἀλλ' εἶναι ὁ ἄμεσος καὶ μόνος αὐτουργός.

γ') Τὴν προσταγὴν. Ἡ προσταγὴ εἶναι κυρίως ἐντολὴ διδομένη παρ' ἀνωτέρου πρὸς ὑποδεέστερον ὑποχρεούμενον ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ νὰ φέρῃ ὑπακοήν. Οὐχ' ἦττον ὅμως ἡ προσταγὴ, ὁσάκις ἀποβλέπῃ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἀξιοποίνου τινὸς πράξεως, δὲν ἀπαλάσσει τὸν ὑπακούσαντα τῆς εὐθύνης, διότι ἕκαστος πολίτης ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τὸ καθήκον μάλιστα τοῦ ἐξετάζειν ἐὰν ἡ γενομένη προσταγὴ ᾖ νόμιμος ἢ μή. Ἐὰν μετὰ τοῦ ἀνωτέρου καὶ τοῦ ὑποδεεστέρου ὑπάρχῃ σχέσις ἐξαρτήσεως ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐν ᾗ διατελοῦσι πηγάζουσα, τότε μόνον ἡ παρὰ τοῦ ἀνωτέρου δοθεῖσα διαταγὴ, ἡ ἐν δεδομένην τινὶ περιπτώσει τὴν ἐκτέλεσιν ἀξιοποίνου πράξεως σκοποῦσα, ἀπαλλάσσει τὸν ὑπακούσαντα πάσης εὐθύνης, ὅταν ἡ διαταγὴ αὕτη ἐμπεριέχεται ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν δικαιωμάτων τοῦ προσταζάντος, καὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ἐκτελέσαντος.

Οὕτω λ. χ. ὁ στρατιώτης ὁ ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρου αὐτοῦ προσταχθεὶς τὴν ἐκτέλεσιν πράξεως διαγραφομένης μετὰ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὴν ἄνευ ἀντιρρήσεως, καὶ ἐὰν τυχὸν ἡ πρᾶξις αὕτη φέρῃ ἀξιόποινον χαρακτῆρα, τυπικῶς ὁ τοιοῦτος στρατιώτης εἶναι ὁ φυσικὸς αὐτουργός αὐτῆς, ἀπαλλάσσεται ὅμως πάσης καταδιώξεως δι' ὃν προσεβέβησamen λόγον ¹⁾).

¹⁾ Berner Theilnahme σελ. 281. Ἐπίσης καὶ ὁ κλητὴρ ὁ δυνάμει ἐγκύρου κατὰ τύπους ἐντάλματος συλλήψεως τὴν προσωποκράτησιν εἰνος ἐνεργήσας, δὲν εὐθύνεται ἐὰν αὕτη ἐναντίον τοῦ νόμου διετάχθῃ. Langenbeck Theilnahme σελ. 450.—Lex 169 (Reg. Jur. 50, 47. «Is damnnum dat, qui jubet dare; ejus vero nulla culpa est, cui parere necesse sit». Lex 167 § I (eod). Zachariae Archiv d. Crim. R. 1850 σελ. 276.

δ') Τὴν παραγγελίαν ἢ ἐντολὴν ἣτις δύναται νὰ δοθῇ οὐ μόνον προφορικῶς, ἀλλὰ καὶ διὰ σημείων, οἷον διὰ νεύματος τῆς κεφαλῆς, ἢ διὰ σχημάτων τῆς χειρὸς, ἢ τέλος δι' ἀλληγορικῶν παραρσι-
σεων ¹⁾. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ οἱ κωφάλαοι δύνανται νὰ ὑπο-
τεθῶσιν ὡς διὰ παραγγελίας γενόμενοι ἠθικοὶ ἢ φυσικοὶ αὐτουργοὶ
κολασίμου πράξεως. Ὁ Mittermaier διευκρίσθη ²⁾ ὅτι ἡ ἀπλὴ
παραγγελία ὅθεν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀρκούσα πρὸς παραγωγὴν τοῦ
σκοπούμενου ἀποτελέσματος ὑπὸ τοῦ ἠθικοῦ αὐτουργοῦ, διὰ τοῦτο
καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συνδέεται, ἢ μετ' ἀπειλῆς τινός, ἢ μετ' ὑπο-
σχέσεως ἀμοιβῆς. Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη τοῦ Mittermaier, ὡς
παρὰ τὴν δίκαιον ὁ Bernér, εἶναι λίαν βεβιασμένη, καθόσον ἐπιζη-
τεῖ νὰ δώσῃ εἰς τὸ συνήθως συμβαῖνον τὸ κύριον γενικὸν κανόνα.
Ὁμολογουμένως πλεῖσαι ὑπάρχουσι περιπτώσεις καθ' αἷς ἡ παραγ-
γελία συνδέεται μετ' ὑποσχέσεως ἀμοιβῆς, ἢ μετ' ἀπειλῆς τινός,
ἀλλ' ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τούτων, δύναται ἡ παραγγελία αὐτὴ
καθ' ἑαυτὴν νὰ ἦναι τοσοῦτον ἰσχυρά, ὥστε νὰ παραγάγῃ τὴν
προσέκουςαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς θελήσεως τοῦ φυσικοῦ αὐτουργοῦ.
Οὕτω λ. χ. ὁσάκις ἡ παραγγελία δίδεται παρὰ προσώπου πρὸς τὸ
ὅποσον ὁ φυσικὸς αὐτουργὸς εἶναι διατεθειμένος νὰ παράσχῃ ἀφιλο-
κερδῇ συδρομήν, ἢ παρὰ προσώπου, ὅπερ κέκτηται ἠθικὴν ἐπιρροὴν
ἐπὶ τοῦ πρὸς ὃν δίδεται ἡ ἐντολὴ κτλ. ³⁾.

ε') Τὴν ἐπιδοχέειν ἢ χρηρῆσαι μισθοῦ. Ὡς τοιοῦτον δὲ μισθὸν

¹⁾ Ὡς παράδειγμα τοιαύτης δ' ἀλληγορικῆς παραστάσεως ἠθικῆς αὐ-
τουργίας δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἡ ὑπὸ τοῦ Ταρκυνίου πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ
Σέξστον δοθεῖσα ἐντολὴ, ὅτε μετὰ τὴν ἄλυσιν ἰῶν Γαβίων ἐπεμψε πρὸς
τὸν πατέρα αὐτοῦ δοῦλον ἵνα ἐρωτήσῃ περὶ τοῦ πρακτείου, ὁ δὲ Ταρκύνιος
κατελθὼν εἰς τὸν κήπον καὶ σιωπῶν ἀπέκοπτε ἐνώπιον τοῦ δούλου τοὺς
ὑπερέχοντας τῶν μηχανῶν. ὅρ. Livii I. 54. — Mittermaier N. Ar-
chiv d. Crim. R. VIII σελ. 336. — Abegg Archiv d. Crim. R. 1841
σελ. 410.

²⁾ Neues Archiv d. Crim. R. III σελ. 425.

³⁾ Bernér Theilnahme σελ. 280. — Goldammer Materialien τόμ. I
σελ. 303.

πρέπει νά θεωρήσωμεν πᾶσαν οἰανδήποτε χορηγηθεῖσαν ἢ προσδοκωμένην χρηματικὴν, ἢ ἄλλην ὠφέλειαν.

ς') Τὴν συμβουλὴν μετ' ἀπάτης πειθοῦς ἢ φορτικότητος. Ἡ ἀπλὴ συμβουλὴ δὲν θεωρεῖται ὡς δυναμένη ν' ἀποτελέσῃ ἠθικὴν αὐτουργίαν. καθόσον δι' αὐτῆς ὁ ἠθικός αὐτουργός ἐκφράζων μόνον γνώμην δὲν ἐπιχειρεῖ νά μεταδώσῃ καὶ τὴν θέλησιν αὐτοῦ εἰς τὸν φυσικὸν αὐτουργὸν καὶ συμμετόχον ταύτης νά καταστήσῃ αὐτόν ¹⁾).

Ὡστε ἐν γένει ἡ συμβουλὴ δύναται νά θεωρηθῇ ὡς συνέργεια μᾶλλον ἐμπεδοῦσα καὶ ὑποστηρίζουσα τὴν θέλησιν τοῦ φυσικοῦ αὐτουργοῦ, τότε δὲ μόνον ἀποτελεῖ ἠθικὴν αὐτουργίαν ὅταν πραγματικῶς πρὸς παραγωγὴν παρὰ τῷ φυσικῷ αὐτουργῷ τῆς ἐγκληματικῆς βουλήσεως συνετέλεσε, τοῦτο ὅμως συμβαίνει ὅταν ἡ συμβουλὴ συνδέσται «μετ' ἀπάτης, πειθοῦς ἢ φορτικότητος» τουτέστιν ὁσάκις ὁ ἠθικός αὐτουργός δὲν περιωρίσθῃ ἀπλῶς εἰς τὴν ἐκφρασιν τῆς γνώμης αὐτοῦ, ἀλλὰ προσεπάθησεν συγχρόνως, ἢ δι' ἀπατηλῶν λόγων ν' ἀποπλανήσῃ τὸν φυσικὸν αὐτουργὸν εἰς ἀποδοχὴν ταύτης, ἢ νά πείσῃ αὐτόν διὰ καταλλήλων ἐπιχειρημάτων, ἢ μέχρι φορτικότητος ἐπαναλαμβανομένων περὶ τῆς ὠφελείας ἣν θέλει πορισθῇ ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῆς καλαστίμου πράξεως. ²⁾

ζ') Τὴν πρόκλησιν ἢ ἐπιτηδεῖαν χρῆσιν τῆς ἀπάτης (γρ. πλάνης), τοῦ πύθους, ἢ τῆς ψυχικῆς ὁσμῆς εἰς ἣν εἰρίσκεται τις. Ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι ἡ πλάνη εἰς ἣν εὐρίσκεται ὁ φυσικός αὐτουργός δὲν πρέπει νά ᾖ τοιαύτη ὥστε ν' ἀποκλείῃ ἐντελῶς τὸν καταλογισμὸν διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐλλεῖπει ἐντελῶς καὶ πᾶσα σχέσις τῆς βουλήσεως τοῦ ἠθικοῦ αὐτουργοῦ πρὸς τὴν τοῦ φυσικοῦ. Οὕτω λ. χ. ὁ Α εὐρίσκεται εἰς θήραν μετὰ τοῦ Β, ὅστις βλέπει μακρόθεν πλησιάζοντα τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ Γ, τὸν ὁποῖον ὁ Α ἐκλαμβάνει ὡς ἄγριον τι θηρίον, ὁ Β ἐπωφελοῦμενος τῆς πλά-

¹⁾ Köstlin System § 97 σελ. 311.—Berner Theilnahme σελ. 286—Langenbeck Theilnahme § 51, σελ. 157.

²⁾ Zachariae Archiv d. Crim. R. 1850 σελ. 275.—Wolthers de auctoribus § 12. σελ. 76.—Dollmann Commentar art. 54 σελ. 302.

νης εἰς ἣν εὐρίσκεται ὁ Α παραινενὶ αὐτὸν νὰ πυροβολήσῃ κατὰ τοῦ Γ, ὅστις ἐκ τοῦ πυροβολισμοῦ φονεύεται. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ Β δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ ἠθικὸς αὐτουργός, ὁ δὲ Α ὡς ὁ φυσικὸς τοῦ φόνου τοῦ Γ, διότι ἡ πλάνη εἰς ἣν εὕριστο ὁ Α ἐξαλείφει ἐντελῶς τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως καὶ ἐνεκα τούτου ὁ Β εἶναι ὁ ἀμετὸς αὐτουργός τῆς πράξεως. Ὅσακις ὅμως ἡ πλάνη δὲν αἰρῇ τὸν καταλογισμόν καθ' ὁλοκληρίαν, ἀλλὰ μόνον μετριάξῃ τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως, ἡ ὁσάκις οὐδεμίαν ἔχῃ ἐπιβροὴν κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς πράξεως, τότε ἡ ἐπιτηδεῖα χρῆσις αὐτῆς παρ' ἄλλου τινὸς καθιστᾷ αὐτὸν ἠθικὸν αὐτουργόν τῆς πράξεως. Η. χ. ὁ Α σκοπεύει νὰ τραυματίσῃ ἢ νὰ φονεύσῃ τὸν Β καθ' οὗ πνέει ἐκδίκησιν, ὁ Γ πείθει τὸν Α ὅτι ὁ Δ εἶναι ὁ Β καὶ ὁ Α εὐρισχόμενος ἐν τοιαύτῃ πλάνῃ πυροβολεῖ κατὰ τοῦ Δ καὶ φονεύει αὐτόν, ἡ τοιαύτη ἐνέργεια τοῦ Α δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς φυσικὴ αὐτουργία φόνου ἐξ ἀμελείας, οὗτινος ἠθικὸς αὐτουργός ἐκ δολίας προαιρέσεως εἶναι ὁ Α. Παρατηρητέον ὅμως ὅτι περὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης, καθ' ἣν παρὰ τῷ ἠθικῷ μὲν αὐτουργῷ ὑπάρχει δολία προαίρεσις παρὰ τῷ φυσικῷ δὲ αὐτουργῷ ἀμέλεια, καὶ τὴν ὁποῖαν ὁ ἡμέτερος νόμος ὡς ἠθικὴν αὐτουργίαν θεωρεῖ, ὑπάρχει ἀμφισβήτησις παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι, καὶ πολλοὶ ἀποκρούουσιν ἐν γένει καὶ ἀπολύτως τὸ δυνατόν τῆς ὑπάρξεως ἠθικῆς αὐτουργίας, ἰσχυριζόμενοι ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ὑφίσταται ἡ ἀπαντρουμένη ταυτότης τῆς βουλήσεως, ἡ ἀπορρέουσα ἐκ τῆς ἀποδοχῆς τῆς βουλήσεως τοῦ ἠθικοῦ αὐτουργοῦ ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ, ἥτις ὡς ὁ συγγραφεὺς ὅρος τῆς σχέσεως τοῦ ἠθικοῦ αὐτουργοῦ πρὸς τὸν φυσικὸν θεωρεῖται ¹⁾).

²⁾ Ἐκτὸς τῆς πλάνης ὁ ἠθικὸς δύναται νὰ ἐπενεργήσῃ ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ μεταχειριζόμενος ἐπιτηδεῖως τὸ πάθος, ἢ τὴν ψυχικὴν

¹⁾ Köstlin Revision σελ. 513. — Hälschner System I σελ. 342, 346, 349. Dollmann Commentar ἀρ. 51 σελ. 304. Τὴν ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ ἀρχὴν παραδέχονται ὁ Berner Theilnahme σελ. 291, 292. — Langenbeck Theilnahme § 49.

ρμήν ἢν προεκάλεσε παρὰ τῷ φυσικῷ αὐτουργῷ, ἢ ἐν τῇ ὁποίᾳ
ὄρε διατελοῦντα αὐτόν.

Ὑποθεσίθω λ. χ. ὅτι ὁ Α θέλων νὰ κακοποιήσῃ τὸν Β, ὃν
χθρεύεται, προσέρχεται πρὸς τὸν Γ, πρὸς ὃν λέγει ὅτι ἔχουσε
ὃν Β ἐξυβρίζοντα αὐτὸν βαναύσως, ὁ Γ παροξύνεται ἐκ ταύ-
του καὶ τρέχει εἰς συνάντησιν τοῦ Β ὃν κακοποιεῖ.

Περὶ τοῦ μέτρου τῆς ἐπιβλητέας κατὰ τοῦ ἠθικοῦ αὐτουργοῦ
ποινήs, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν κατὰ τοῦ φυσικοῦ αὐτουργοῦ ἐπι-
βαλλομένην, ὑπάρχουσι δύο ἀντιθετα συστήματα. Κατὰ τὸ μὲν, τὸ
ὑποῖον καὶ ὃ ἡμέτερος ποινικὸς νόμος, ὡς ἐκ τοῦ προκειμένου ἄρ-
θρου ἐμφαίνεται, παρεδέχθη, ὁ ἠθικὸς αὐτουργὸς τιμωρεῖται διὰ τῆς
αὐτῆς ποινῆς τῆς κατὰ τοῦ φυσικοῦ αὐτουργοῦ ἐπιβαλλομένης ¹⁾.

Τὸ σύστημα τοῦτο ὑποστηρίζοντες οἱ πλείστοι ἐκ τῶν νεωτέ-
ρων ποινικολόγων παραδέχονται ὅτι ἡ ταυτότης τῆς καταγνώ-
στῆς εἰς τοὺς ἠθικοὺς καὶ φυσικοὺς αὐτουργοὺς ποινῆς δὲν πρέ-
πει νὰ κωλύῃ τὴν ἐπίτασιν ἢ ἐλάττωσιν ταύτης ἐντὸς τοῦ νομί-
μου μέτρου τοῦ ἀνωτάτου καὶ κατωτάτου ὅρου αὐτῆς, ἀναλόγως
τῶν εἰδικῶν περιστάσεων, αἵτινες ὅτε μὲν καθιστῶσι μείζονα, ὅτε
δὲ ἐλάσσονα τὴν ἐνοχλήν τοῦ φυσικοῦ ἢ ἠθικοῦ αὐτουργοῦ ²⁾.

Κατὰ τὸ ἕτερον δὲ σύστημα ἡ κατὰ τῶν ἠθικῶν αὐτουργῶν
ποινὴ δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ᾔναι ἢ αὐτὴ πρὸς τὴν κατὰ τῶν φυσι-
κῶν ἐπιβαλλομένην, ἀλλὰ τινὲς μὲν δοξάζουσιν ὅτι ὁ ἠθικὸς αὐ-
τουργὸς, ὅστις ὑπῆρξεν ἡ πρώτη καὶ κυρία ἀφορμὴ τῆς συλλή-
ψεως τῆς ἀποφάσεως πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐγκληματικῆς πράξεως
πρέπει νὰ τιμωρῆται αὐστηρότερον ³⁾ ἄλλοι δὲ ταύναντίαν ἐπιώ-
τερον ⁴⁾.

¹⁾ Kleinsehröd Entwickel. I § 185. — Escher Abhandl. σελ. 113.

²⁾ Stübel Theilnahme σελ. 105. — Wolthers de auctoribus etc. σελ. 178. — Berner Theilnahme σελ. 276. Köstlin Revision σελ. 535.

³⁾ Feuerbach Revision II σελ. 254. — Tittmann Handb § 1402, 505.

⁴⁾ Mittermaier N. Archiv d. Crim. R. III. σελ. 143 ὅστις ἐν τῷ
VIII τόμῳ σελ. 311 τοῦ Archiv ἐπισηγῶν τὴν γνώμην αὐτοῦ ἰσχυρίζε-

* *Άρθρον 57.*

«Ἐὰν δύο ἢ πλείότεροι ὑπὸ κοινοῦ συμφέροντος κινούμενοι, συναποφασίσωσι τὴν ἐκτέλεσιν ὠρισμένου τινὸς πλημμελήματος ἢ κακουργήματος, καὶ ἕνεκα ταύτης συνομολογήσωσι πρὸς ἀλλήλους ἀμοιβαίαν συνδρομὴν, ἢ ἂν τις καὶ μετέπειτα προσχωρήσῃ εἰς παρομοίαν συμφωνίαν, τότε πᾶς τῶν συναιτίων τοιαύτης συστάσεως, ὅστις πρὸ ἢ ἐπὶ τῆς πράξεως συνήργησε καθ' ὅποιονδήποτε τρόπον ἢ παρευρέθη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, τιμωρεῖται ὡς αὐτουργὸς μὲ τὴν παρὰ τοῦ νόμου ὠρισμένην πλήρη ποινὴν».

Ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ μνημονευθέντων προσώπων, τιμωροῦνται ὡς αὐτουργοὶ καὶ οἱ ἐκ συστάσεως ἐπιχειρήσαντες τὴν ἐκτέλεσιν ἀδικήματός τινος. Ὑπάρχει δὲ σύστασις, κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον, ὅταν δύο ἢ πλείότεροι ὑπὸ κοινοῦ συμφέροντος κινούμενοι συναποφασίσωσι τὴν ἐκτέλεσιν ὠρισμένου τινὸς πλημμελήματος ἢ κακουργήματος καὶ ἕνεκα ταύτης συνομολογήσωσι πρὸς ἀλλήλους ἀμοιβαίαν συνδρομὴν». Ἐκ τῆς ἀναλύσεως τοῦ ὀρισμοῦ τούτου τῆς συστάσεως ἔπεται ὅτι οὐσιώδεις ὅροι πρὸς ὑπαρξίν ταύτης εἰσὶν,

1) Ἡ συνεννόησις δύο ἢ πλειοτέρων προσώπων· ὅθεν δὲν ἀπαιτεῖται πρὸς ὑπαρξίν τοιούτου ἐγκληματικοῦ συνεταιρισμοῦ ἡ συνδρομὴ τριῶν τοῦλάχιστον προσώπων κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ πολιτικοῦ δικαίου «tres faciunt collegium»¹⁾.

2) Ἡ ἀπόφασις πρὸς ἐκτέλεσιν ὠρισμένου πλημμελήματος ἢ κακουργήματος. Διὰ τοῦ προσδιορισμοῦ τούτου τῆς ἐπιχειρητέας ἐγκληματικῆς πράξεως διακρίνεται ἡ σύστασις ἀπὸ τῆς συμμορίας περὶ ἧς ἐν τῷ 6³ ἄρθρῳ γενήσεται λόγος. Ὅλως δὲ ἀδιάφορον

ταὶ ὅτι θεωρεῖ ὡς ἄδικον τὴν καθόλου ἐξίσωσιν τῆς ποινῆς τοῦ ἡθικοῦ αὐτουργοῦ πρὸς τὴν τοῦ φυσικοῦ, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀποκρουστέαν ἀπολύτως ταύτην ἐν δεδομέναις τισὶ περιπτώσεσιν.—Luden Abhandl. II. σελ. 311

¹⁾ Berner Theilnahme σελ. 480.

εἶναι τὸ εἶδος ἢ γένος· εἰς δ' ἀνήκει ἡ ἐγκληματικὴ πράξις πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὁποίας ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις ὑπὸ τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν σύστασιν προσώπων. Σύστασις ἐπομένως δύναται νὰ γίνη καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν φόνου ὠρισμένου τινὸς προσώπου καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν ἐμπρησμοῦ καὶ πρὸς διάπραξιν ληστείας, ἢ κλοπῆς τινος κτλ. Τινὲς ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων συγγραφέων ¹⁾ παρεδέχοντο τὴν ὑπαρξιν τῆς συστάσεως μόνον ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων, ἤτοι ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τῆς ἐσχάτης προδοσίας, τῆς προδοσίας τῆς πατρίδος κτλ. Τὴν πρὸς ἐκτέλεσιν τοιοῦτου εἶδους ἐγκλημάτων σύστασιν καλεῖ ὁ ἡμέτερος νόμος ἐν ἄρθρ. 124 συνωμοσίαν, περὶ ἧς ἐν τῷ οἰκείῳ ἄρθρῳ γενήσεται λόγος ²⁾).

3) Ἡ εἰρημένη ἐκ συμφώνου ληρθεῖσα ἀπόφασις δέον ν' ἀποβῇ ἐκ κοινοῦ συμφέροντος, τουτέστιν ἕκαστον τῶν μελῶν τῆς συστάσεως νὰ ἐπιδιώκῃ ἀμέσως πρὸς ἴδιον ὄφελος τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἀποφασισθέντος ἐγκλήματος. Τὸ κοινὸν τοῦτο συμφέρον δὲν προϋποτίθῃ καὶ τὴν ταυτότητα αὐτοῦ παρὰ τοῖς συστασίοις, ὥστε ἕκαστος αὐτῶν δύναται ἐνεκα ἄλλου εἶδους συμφέροντος νὰ ὁρμᾶται πρὸς σύμπραξιν ἐν τῇ συστάσει ³⁾. Ἐκ τοῦ κοινοῦ τούτου συμφέροντος διακρίνονται τὰ μέλη τῆς συστάσεως ἀπὸ τῶν ἀπλῶν συνεργῶν, οἵτινες χάριν ἰδιαιτέρου συμφέροντος, ἀσχετοῦ πρὸς τὸ ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ μελετωμένου ἐγκλήματος πηγάζον, ἀπεφάσισαν νὰ συνδράμωσι τὸν αὐτουργὸν πρὸς ἐπιχείρησιν αὐτοῦ, (socii ex compacto) ⁴⁾.

Ἡ ἐνέργεια τῶν τοιούτων συνεργῶν δύναται νὰ ᾔηται ἐπίσης

¹⁾ Renazzi Elem. jur. crim. I σελ. 88.—Cremani de jur. crim. σελ. 60.

²⁾ Τὸν τοιοῦτον περιορισμὸν τῆς συστάσεως ἐπὶ τῶν πολιτικῶν μόνον ἐγκλημάτων ἀπενετώμεν ἐν τῷ γαλλικῷ ποιν. νόμῳ ἄρθρ. 86, ἐν τῷ βασιρ. νόμῳ τοῦ 1861 ἄρθρ. 103, ὡς καὶ ἐν τῷ πρωσικῷ ἄρθρῳ 63 καὶ ὀλδ. βουργικῷ ἄρθρ. 60.

³⁾ Anmerkungen z. Strafgesetzbuch. ἄρθρ. 52 σελ. 166.

⁴⁾ Schirah N. Archiv d. Crim. R. I σελ. 520.—Berner Theilnahme σελ. 451.

σπουδαία ὡς καὶ ἡ τῶν συστασιωτῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ μάλλον πρόσφορος πρὸς παραγωγὴν τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλ' ὅμως ἡ ἐλλείψις τοῦ κοινοῦ συμφέροντος αὐτῶν μετὰ τοῦ αὐτοῦργου παρεμποδίζει τὴν συνταύτισιν τῆς ἐνοχλῆς ἀμφοτέρων.

4) Τέλος οὐσιώδης ὁρος πρὸς ὑπαρξίν τῆς συστάσεως εἶναι ἡ συνομολόγησις μετὰ τῶν συστασιωτῶν ἀμαυθαίαις συνδρομῆς.

Περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἡ ποσούτη συνομολόγησις τῆς ἀμοιβαίας συνδρομῆς δύναται νὰ κατερθωθῇ ὑπάρχει ἀμφισβήτησις παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι. Ὁ Kleinschrod, ὁ Henke καὶ τινες ἄλλοι¹⁾ προσθεύουσιν ὅτι ἡ συνομολόγησις τῆς ἀμοιβαίας συνδρομῆς πρέπει νὰ ᾖ ῥητὴ, καθόσον ἡ ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως σιωπηρᾶς συνομολογήσεως ἀμοιβαίας συνδρομῆς ἤθελεν εἶσθαι ἀνέφικτος. Τὴν γνώμην αὐτῶν συμμερίζομενος καὶ ὁ Schirah²⁾ παραδέχεται ὅτι πρέπει ἀφεύκτως νὰ προηγηθῇ ῥητὴ συμφωνία μετὰ τῶν συστασιωτῶν. Ἀλλ' ὅμως ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἐγένετο ἀποδεχτὴ ὑπὸ τῶν νεωτέρων συγγραφέων, οἵτινες θεωροῦσιν ἐφικτὴν καὶ τὴν διὰ σιωπηλῆς συμβάσεως μετὰ τῶν συστασιωτῶν συνομολόγησιν τῆς ἀμοιβαίας συνδρομῆς, ἀρκεῖ αὕτη νὰ προηγηθῇ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος, καὶ ἡ ὑπαρξὶς αὐτῆς νὰ δύναται νὰ βεβαιωθῇ οὐχὶ κατ' εἰκασίαν μόνον, ἐκ τῶν εἰδῶν τῆς ἐνεργείας τῶν συμμετασχόντων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐκ κοινοῦ ἀπαρτισθέντος ἐγκλήματος³⁾.

Ἡ ποσούτη συνομολόγησις τῆς ἀμοιβαίας συνδρομῆς εἶναι τὸ κύριον διακριτικὸν σημεῖον τῆς συστάσεως ἀπὸ τῆς τυχαίας συναυτουργίας, ἥτις ὑφίσταται ὅταν ἡ ἐκτέλεσις καλασίμου τινὸς πράξεως ὑπὸ πλειόνων συγχρόνως ἐπιχειρῆται ἄνευ ἄλλης τινὸς προηγουμένης μετ' ἀλλήλων συνεννόησεως, ἐκτὸς τῆς κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτὴν γενομένης. Ὅθεν καὶ ἐπὶ τῆς τυχαίας συναυτουργίας

κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς οὐκ εἶναι ἀποδεχτὴ ἡ ἀμοιβαία συνδρομή.

¹⁾ Kleinschrod, System. Entwicklung, Vol. I § 180. — Henke Handb. Vol. I σελ. 275, σημ. 22. ὅρ. καὶ Tittmann Handb. I σελ. 204.

²⁾ N. Archiv. d. Criminal. R. I σελ. 517.

³⁾ Berner Theilnahme σελ. 404. — Hälschner System I σελ. 388. — Köstlin Revision σελ. 562. System σελ. 335.

ὑπάρχει συνεννόησις καὶ χορηγείται ἀμοιβαίως συνδρομή, ἀλλ' ἡ συνεννόησις αὕτη δὲν προηγείται τῆς ἐκτελέσεως οὐδὲ συνομολογείται ἡ χορήγησις τῆς ἀμοιβαίας συνδρομῆς ἐκ προοιμίων, ἀλλὰ γίνεται κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτὴν ἕκαστος δηλονότι τῶν συναυτουργῶν ρυθμίζει οὕτω πως τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ, ὥστε αὕτη συνδιαζομένη μετὰ τῆς ἐνεργείας τῶν συμπραττάντων συναυτουργῶν φέρει εἰς τὸ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα ¹⁾). Διὰ τοῦτο καὶ εἰς ἕκαστον τῶν συμπράξαντων προσώπων καταλογίζεται τὸ ἐπελθόν ἀποτέλεσμα κατὰ τοσοῦτον μόνον καθόσον ἐνέκειτο ἐν τῷ σκοπῷ αὐτοῦ, καὶ ὡς πρὸς τὸ τοιοῦτον ἀποτέλεσμα τὸ ὁποῖον κοινῶς ἐσκόπουν θεωροῦνται οἱ συμπράξαντες ὡς συναυτουργοί. Δὲν ὑπάρχει ἐπομένως τυχαία συναυτουργία ὅταν ἕκαστον τὸν ἐνεργῶν προσώπων πράττη ἐγκληματι ἀνεξαρτήτως τῆς ἐνεργείας ἐτέρου προσώπου πρὸς παραγωγὴν τοῦ αὐτοῦ ταύτου ἐγκλήματος. Ὑποθεσίσω λ. χ. ὅτι ὁ Α καὶ ὁ Β θέσαντες κλίμακα πρὸς τινα οἰκίαν ἀναβαίνουσιν εἰς αὐτὴν ἐπὶ σκοπῷ κλοπῆς, ὁ Γ διερχόμενος ἐκεῖθεν καὶ βλέπων τὴν κλίμακα ἀναβαίνει καὶ οὗτος ἐπὶ σκοπῷ διαπράξεως κλοπῆς, πλὴν, πρὶν ἢ καταλάβῃ ἀντικείμενόν τι, ἐκ τινὸς θορύβου φοβηθεὶς, φεύγει μετὰ τῶν ἄλλων, οἵτινες ἀποκομίζουσι μεθ' ἑαυτῶν διάφορα ἀντικείμενα. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ Γ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συναυτουργὸς τοῦ Α καὶ Β, διότι ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ ἦν ὅλως ἄσχετος πρὸς αὐτοὺς, ὅθεν καὶ ἐπὶ ἀποπείρᾳ μόνον κλοπῆς δύναται νὰ τιμωρηθῇ ²⁾). Καὶ ἐπὶ τῆς τυχαίας συναυτουργίας ἀναγκαῖον προαπαιτούμενον εἶναι ἡ δολία προαίρεσις τῶν συμμετασχόντων ταύτης προσώπων, ἥτις καὶ ἐκ προμελέτης καὶ ἀπρομελετήτως ἐν βραχυῷ ψυχικῇ ὁρμῇ δύναται νὰ παραχθῇ. Συνήθως μάλιστα αἱ πλείους τῶν περιπτώσεων τῆς τυχαίας συναυτουργίας ἀναφαίνονται ἐπὶ τῶν ἐν βραχυῷ ψυχικῇ ὁρμῇ διαπραχθέντων ἐγκλημάτων ³⁾).

¹⁾ Berner Theilnahme σελ. 352.

²⁾ Langenbeck Theilnahme § 100 σελ. 274 σημ. 3.

³⁾ Hälschner System I § 92 σημ. 2 σελ. 381. Ἡ συνιθεσιέρα τῶν περιπτώσεων τῆς τυχαίας συναυτουργίας ὑπάρχει ἐπὶ τῆς συμπλοκῆς πολ-

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν συστασιωτῶν κατὰ τὸν ἐκτεθέντα ὁρισμὸν συγκαταλέγει ὁ ἡμέτερος νόμος καὶ πάντα αὐτοὶς μετέπειτα προσχωρήσῃ» εἰς καταρτισθεῖσαν ἤδη σύστασιν, καθόσον ὁ τοιοῦτος ἀποδεχόμενος τὰ παρὰ τῶν λοιπῶν ἀποφασισθέντα, καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν πηγάζουσαν εὐθύνην δέον νὰ φέρῃ ¹⁾).

Διὰ νὰ τιμωρηθῶσιν ὁμῶς ὡς αὐτουργοὶ «*μετὰ τὴν παρὰ τοῦ νόμου ὠρισμένην πλήρη ποινήν*» οἱ ἀποτελέσαντες τὴν σύστασιν ἢ μετέπειτα προσχωρήσαντες εἰς ταύτην ἀπαιτεῖται ¹⁾ νὰ συνεργήσωσι καθ' ὅποιονδήποτε τρόπον *ἢ ἐπὶ τῆς πράξεως*». Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἀποκλείονται τοῦ κύκλου τῶν αὐτουργῶν ὅσοι ὅπωςδήποτε συνήργησαν μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, καὶ ἂν ἡ συνέργεια αὐτῶν συνωμολογήθῃ πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως, καὶ ἴσως ὑπῆρξεν ἡ μόνη καὶ κυρία αἰτία, ἣτις ἐπεισε τὸν φυσικὸν αὐτουργὸν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς μελετηθείσης πράξεως. Τοὺς τοιούτους θεωρεῖ ὁ ἡμέτερος νόμος ὡς συνεργοὺς, ὡς παρακατιόντες θέλομεν εἶδει, ἀναλύοντες τοὺς ὅρους τῆς συνεργείας (ὁρ. ἄρθρ. 72, § 4.) ²⁾).

τῶν προσώπων (ὁρ. Π. Ν. ἄρθρ. 311 ἐπιμ. κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἀποίων θέλομεν ἰσχυρῶς ἀφορμὴν ν' ἀναπτύξωμεν εἰδικώτερον τὸ θέμα τοῦτο.

¹⁾ Motiv. z. Entwurf 1831 σελ. 107.

²⁾ Εἰς τοῦ ζητήματος τοῦτου, ἂν δηλονότι ἡ κατὰ τὴν συγκρότησιν τῆς συστάσεως δοθείσα ὑπόσχεσις συνδρομῆς χορηγηθείας μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἢ μὴ ὡς αὐτουργία ὑπάρχει διαφωνία παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν. Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἠκολούθησεν, ὡς εἴρηται, τὴν γνώμην τοῦ Schirah (ὁρ. N. Archiv. d. Crim. R. I σελ. 325), ὅστις θεωρεῖ ὡς ἀντικειμένην οἷως πρὸς τὴν φύσιν αὐτῇ τῶν πραγμάτων τὴν παρὰ τὴν τῆς ὑπάρξεως αὐτουργίας ἐπὶ προσώπου χορηγούντος τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ εἰς τετελεσμένην ἤδη πρᾶξιν, καθ' ἣν οὐδόλως συνέπραξεν οὐδὲ ὑπεσχέθη ὅτι θέλει συμπράξει. Τὴν ἐναντίαν γνώμην ὑποστήριξεν ὁ Stübel Theilnahme § 63 καὶ ὁ Cucumius ἐν N. Archiv. d. Crim. R. XIV σελ. 4 ὅστις ἰσχυρίζεται ὅτι ἐπὶ τῆς συστάσεως οὐδὲ μία ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ τοῦ πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως συνεργήσαντος καὶ τοῦ μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, διότι ἀμφοτέρωι ὑπῆρξεν ἡ τελειουργοῦς αἰτία τοῦ ἀδικήματος διὰ τῆς ἐκ προοιμίων συνωμολογίας καὶ τῆς χορηγηθείας συνδρομῆς. ὁρ. καὶ Berner Theilnahme σελ. 467.

2) ἡ νὰ παρευρεθῇ τις ἐξ αὐτῶν τοῦλάχιστον κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κολασίμου πράξεως, διότι καὶ ἡ ἀπλὴ παρουσία τινὸς ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐκτελέσεως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπενεργήσασα ψυχολογικῶς ἐπὶ τῶν λοιπῶν διὰ τῆς ἐνθαρρύνσεως ἣν παρῆχεν αὐτοῖς καὶ τῆς ἐλπίδος ἣν ἐνέπνεεν ὅτι ἐν ἀνάγκῃ ἤθελε προθύμως παρᾶσχει τὴν συνδρομὴν του. Ὁ Berner ¹⁾ φρονεῖ ὅτι ἡ παρουσία συναιτίου τινὸς ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐκτελέσεως πρέπει νὰ προσέρχηται ἐκ τῆς ὑπαρχούσης παρ' αὐτῷ ἀποφάσεως πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ μελετηθέντος ἐγκλήματος, διότι ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ τοιαύτη αὐτοῦ παρουσία δὲν ἦν συνέπεια τῆς ἐγκληματικῆς αὐτοῦ ἀποφάσεως, ἀλλὰ πρὸς ἄλλον ἐγένετο σκοπὸν, ἔσται λίαν ἄδικον νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸν ἐξ ἄλλοτρίου πρὸς τὸ ἐγκλημα σκοποῦ παρευρεθέντα ὡς συστασιώτην ²⁾ ἐπίσης πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀξιωμακὸν. Ὡς ἐκ τῆς γενικῆς ῥήσεως τοῦ ἡμετέρου νόμου ἀμφιβάλλομεν ἂν τοιαύτῃ τις διαστολὴ δύναται νὰ γίνῃ παραδεκτὴ, ἀφοῦ μάλιστα διὰ τῶν ἀρθρ. 63, 64 καὶ 65 ὠρίσθησαν ῥητῶς αἱ περιπτώσεις καὶ ἃς ἡπιώτερον τιμωρεῖται ἢ ἀπαλλάσσεται τῆς ποινῆς ὁ μεταβαλὼν σκοπὸν συστασιώτης.

Ἀπαντᾷ τοὺς συναιτίους συστάσεως, εἴτε οὗτοι πρὸ εἴτε ἐπὶ τῆς πράξεως συνήργησαν καθ' οἷονδήποτε τρόπον, εἴτε ἀπλῶς παρευρέθησαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ταύτης, τιμωρεῖ ὁ νόμος διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς ὡς αὐτουργοὺς ταύτης. Διὰ νὰ ἐννοήσωμεν τὸν λόγον τῆς τοιαύτης διατάξεως ἀνάγκη ὅπως ἐξετάσωμεν τὴν ὑφισταμένην σχέσιν μεταξὺ τῶν συναιτίων συστάσεως τινος.

Ὁ Feuerbach πρῶτος καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Berner, ὁ Köstlin ³⁾

¹⁾ Theilnahme σελ. 466.

²⁾ Ὑποθετίσθω λ. χ. ὅτι ὁ Α Β Γ καὶ Δ ἀποφασίζουσι νὰ ληστεύσωσι τὸν Ε διερχόμενον διὰ τινος ὁδοῦ, ὁ Δ μετανοεῖ καὶ σπεύδει νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ε ἀλλὰ πρὶν ἢ εἶναι συναντήσῃ αὐτὸν ὁ Α Β καὶ Γ συλλομβάνουσι τὸν Ε καὶ ὁ Δ φθάνων εἰς τὸν ὠρισμένον τόπον ἀναγκάζεται νὰ γίνῃ ἀπλὸς θεατὴς τῆς πράξεως.

³⁾ Feuerbach Lehrbuch § 46, 47.—Köstlin Revision σελ. 577 System σελ. 349.—Berner Theilnahme σελ. 440, ἐπὶ μ. ὅρ. καὶ Henke Handb. I σελ. 276.—Cucumus N. Archiv. d. Crim. R. XIV σελ. 1.

καὶ ἄλλοι αἰτιολογοῦσι τὴν διάταξιν ταύτην ὀρῶμενοι ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι ἕκαστος τῶν συναιτίων συστάσεως πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἐν τῇ σχέσει αὐτοῦ πρὸς τοὺς λοιπούς ὡς ὁ ἠθικός αὐτουργός τῆς ἐκτελεσθείσης πράξεως, ὁ παρακινήσας τοὺς ἄλλους πρὸς ἐκτέλεσιν ταύτης, καὶ ὑπ' αὐτῶν ἀμοιβαίως παρακινήθεις. Τὸ τοιοῦτον ἀληθῶς εἰς τὰς πλείστας περιπτώσεις τῆς συγκροτήσεως συστάσεως συμβαίνει, πλὴν δὲν εἶναι ὀρθόν νὰ παραδεχθῇ τις ὑπάρχον ἀνεξαιρέτως, καὶ ὡς ἀρχὴν γενικὴν καὶ ἀναλλοίωτον, διότι πλείσται ἄλλαι εἰδικαὶ περιπτώσεις ἀπαντῶνται, καθ' ἃς ἡ σχέση αὕτη τῆς ἀμοιβαίας ἠθικῆς αὐτουργίας τῶν συστασιωτῶν δὲν ὑφίσταται. Ὑποθεσίσω λ. χ. ὅτι συγκροτεῖται μετὰξὺ πλειόνων προσώπων σύστασις πρὸς ἐκτέλεσιν ὀριζμένου τινὸς ἐγκλήματος· τὴν σύστασιν ταύτην ὑπάρχει κίνδυνος ὅτι τρίτον τι πρόσωπον θέλει προσδώσει, ἐὰν δὲν συμμετάσχη τῶν ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῆς κολασίμου πράξεως προσδοκωμένων ὠφελημάτων, διὰ τὸν λόγον τοῦτον προσλαμβάνεται καὶ τὸ πρόσωπον τοῦτο ὡς μέλος τῆς συστάσεως. Ἐν ταιαύτῃ περιπτώσει δὲν δύναται τις εὐλόγως νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ὁ τρίτος οὗτος ὑπῆρξεν ὅπωςδήποτε ὁ ἠθικός αὐτουργός ὁ παρακινήσας τοὺς λοιπούς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μελετωμένου ἀδικήματος. Ἐπίσης δύναται νὰ συμβῇ κατὰ τὴν μελετωμένην ἐκτέλεσιν πολιτικοῦ τινος ἐγκλήματος, λ. χ. στάσεως, ἀνατροπῆς τῶν καθεστώτων κτλ. νὰ προσέλθωσιν ἐκουσίως εἰς συγκροτηθεῖσαν τινα σύστασιν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πλείστα ὅσα πρόσωπα, ἅτινα ἐκ προοιμίων συμμερίζονται τὰς ιδέας, ὑφ' ὧν κινούνται οἱ συστασιῶται. Καὶ τὰ πρόσωπα ταῦτα δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἠθικούς αὐτουργούς τῆς μελετωμένης πράξεως ἐπιδράσαντας ἐπὶ τῆς τῶν ἄλλων βουλήσεως καὶ παρακινήσαντας αὐτοὺς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς σκοπούμενης πράξεως. Οὐχ' ἦταν ὅμως καὶ ὁσάκις ἡ τοιαύτη σχέση τῆς ἀμοιβαίας ἠθικῆς αὐτουργίας δὲν ὑφίσταται μετὰξὺ τῶν συστασιωτῶν, ὁ βαθμὸς τῆς ἐνοχῆς αὐτῶν δὲν παραλλάσσει, ἀλλ' ἅπαντες οἱ συμμετασχόντες ταύτης δύνανται δικαίως νὰ θεωρηθῶσιν ὡς αὐτουργοί, διότι μέλη τῆς συστάσεως γινόμενοι, καὶ ἀμοιβαίαν συνομολογήσαντες συνδρομὴν ἀπέδεχθη-

σαν ὡς ἰδίαν τὴν ἀπόφασιν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς μελετωμένης κο-
λασίμου πράξεως ¹⁾. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται καὶ ἡ προμνησθεῖσα διά-
ταξις τοῦ ἡμετέρου νόμου καθ' ἣν διὰ τῆς αὐτῆς τιμωρεῖ ποινῆς
καὶ τοὺς συστασιώτας ὅσοι μετέπειτα προσχωρήσωσιν εἰς συμφω-
νηθεῖσαν ἤδη σύστασιν.

** Ἀρθρον 58.*

Εἰς τοὺς αὐτουργοὺς περὶ ὧν ἔγινε λόγος εἰς τὸ ἄρθρ.
56 § 3, καὶ ἄρθρ. 57, ἐὰν ἐξετελέσθῃ ἄλλη τις παρὰ τὴν
ὕπ' αὐτῶν μελετηθεῖσαν πράξιν, καταλογίζεται καὶ τιμω-
ρεῖται μὲ πλήρη ποινὴν.—1) πᾶν κακούργημα ἢ πλημμέ-
λημα, μὴ ἐξηρημένον ῥητῶς, τὸ ὁποῖον ἦτον ἀναγκαῖον
ὡς μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ παρ' αὐτῶν μελετηθέντος·
ὡσαύτως,—2) πᾶν κακούργημα ἢ πλημμέλημα, προκύψαν
ἐκ ταύτης τῆς ἐκτελέσεως, ὡς συνέπεια ἀναπόφευκτος, ἢ
τοῦλάχιστον συνήθης καὶ εὐπρονόητος κατὰ γενικὴν ἢ
ιδίως ἐγκωσμένην πείραν.

** Ἀρθρον 59.*

Ἐὰν ἀντὶ τῆς μελετηθείσης πράξεως ἐξετελέσθῃ ἄλλη
ἀξιοποινος πράξις, μὴ ἔχουσα συνάφειαν μὲ ἐκείνην μήτε ὡς
μέσον, μήτε ὡς συνέπεια, ὑποβάλλονται εἰς τὴν ποινὴν τῆς
ἀποπείρας οἱ τε ἐν τῷ ἄρθρῳ 56 ἀριθ. 3 διαλαμβανόμενοι
αὐτουργοὶ καὶ οἱ συστασιῶται (ἄρθρ. 57), οἵτινες δὲν συνέ-
πραξαν αὐτοπροσώπως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν.—Ἐὰν ἡ μελε-
τηθεῖσα πράξις ἐξετελέσθῃ δι' ὑπερβάσεως τῶν τεταγμένων
ὁρίων μὲ περιστάσεις ἐπιβαρυνούσας καὶ οὐσιωδῶς ἐπιτει-
νούσας τὴν ποινὴν, καταγινώσκεται εἰς τοὺς εἰρημένους αὐ-
τουργοὺς καὶ συστασιώτας ἡ ποινὴ τῆς πράξεως αὐτῆς,
παραβλεπομένης ὁμως τῆς ἐπιβαρυνούσης αὐτὴν ιδιότητος.

¹⁾ Stübel Theilnahme σελ. 33. — Bauer Abhandl. I σελ. 443.
Lehrb. § 77 not. c. — Hülshner System I σελ. 389. — Heffter Lehrb.
§ 87 σημ. 4.

Διὰ τῶν προκειμένων ἄρθρων λύεται τὸ ζήτημα περὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀξιοποίνου τῶν ἠθικῶν αὐτουργῶν (ἄρθρ. 56 § 3.) καὶ τῶν συναιτίων συστάσεως, ὅσάκις ἀντὶ τῆς μελετηθείσης ἐξετελέσθη ἄλλη ἀξιοποίνος πράξις, ἢ ὅσάκις ἡ μελετηθεῖσα πράξις ἐξετελέσθη δι' ὑπερβάσεως τῶν τεταγμένων ὁρίων μὲ περιστάσεις ἐπιβαρυνούσας καὶ οὐσιωδῶς ἐπιτείνουσας τὴν ποινὴν.

Ἐὰν ἀντὶ τῆς μελετηθείσης ἐξετελέσθη ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ αὐτουργοῦ, ἢ ὑπὸ τινος τῶν συστασιωτῶν ἄλλη τις ἀξιοποίνος πράξις βαρυτέρα ἢ ἐλαφροτέρα τῆς μελετηθείσης, δὲν θεωρεῖ ὁ ἡμέτερος νόμος ἐν γένει καὶ ἀπολύτως κατ' ἴσον βαθμὸν συνυπευθύνους ταύτης καὶ τοὺς ἠθικοὺς αὐτουργοὺς, ἢ τοὺς λοιποὺς συστασιώτας, ἀλλὰ διακρίνει δύο τινὰς περιπτώσεις α) τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ ἐκτελεσθεῖσα ἄνευ προηγουμένης ῥητῆς συμφωνίας πράξις ἦν συναφὴς πρὸς τὴν μελετηθεῖσαν, εἴτε διότι χρησιμεύει ὡς ἀναγκαῖον μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν ἐκείνης, εἴτε διότι δύναται νὰ ᾖ συνέπεια ἀναπόφευκτος, συνήθης καὶ εὐπρονόητος· β) τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν οὐδεμίᾳ τοιαύτῃ σχέσει συναφείας ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ἐκτελεσθείσης καὶ τῆς μελετηθείσης πράξεως.

α) Ἡ πρώτη ἐκ τῶν εἰρημένων περιπτώσεων στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ὅτι ἡ ἀπόφασις ἐν γένει πρὸς ἐκτέλεσιν ὀρισμένης τινὸς πράξεως ἐμπεριέχει καὶ τὴν ἀπόφασιν πρὸς ἐπιχείρησιν ἀπάντων τῶν μέσων, ἅτινα πρὸς τελεσιουργίαν ταύτης συντελοῦσι ¹⁾, ὡς καὶ τὴν ἀποδοχὴν ἀπασῶν τῶν συνεπειῶν αἱ ἡδυνάτοί τις νὰ προῖδῃ. Ἀλλ' ὅμως τὴν γενικὴν ταύτην ἀρχὴν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης περιορίζει, ὡς ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου ἐμφαίνεται, διὰ δύο οὐσιωδῶν ὄρων, ἧτοι ἀπαιτεῖ ἀφ' ἐνὸς μὲν ὅπως τὸ συμβῆν ἀδίκημα ἐκτὸς τοῦ μελετηθέντος νὰ μὴ ἐξῆρθη ῥητῶς ἐκ τῆς πρὸς ἐπιχείρησιν τῆς μελετηθείσης κολασίμου πράξεως ἐνεργείας ²⁾, ἀφ' ἐτέ-

¹⁾ Berner Theilnahme σελ. 302.

²⁾ Ὅσακις ἡ γενομένη ἐξαίρεσις πράξεώς τινος εὐρίσκηται εἰς ἀντίφασιν πρὸς τὴν μελετηθεῖσαν λ. χ. δίδεται τιμὴ ἐντολὴ νὰ ἐκτελέσῃ ληστείαν, ἀλλ' ἀπαγορεύεται αὐτῇ νὰ ἀφαιρέσῃ πέρα τοῦ ληστευθέντος τι διὰ κλοπῆς, ἢ τοιαύτη ἐξαίρεσις δὲν ἀπαλάσσει τὸν ἠθικὸν οὐτουργὸν ἢ συστασιώτην τῆς εὐθύνῃς (βλ. Berner Preuss. Staufrecht σελ. 34. — Theilnahme σελ. 304).

ρου νὰ χρησιμεύῃ ὡς ἀναγκαῖον μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ μελετηθέντος.

Παρατηρητέον ὅμως ὅτι ἡ ἀνάγκη τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ ἐπισυμβάντος πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ μελετηθέντος δὲν πρέπει νὰ προῆλθεν ἐκ τυχαίων ὅπως καὶ ἀπροσδοκῆτων περιστατικῶν ¹⁾, ἀλλὰ νὰ ᾖ ἐνδεχομένη καὶ νὰ ἡδύνατο νὰ προῖ-
δωσι ταύτην ὁ ἠθικὸς αὐτουργὸς καὶ οἱ συστασιῶται ²⁾. Ἐπίσης

¹⁾ Δ. χ. ἀποφασίζεται νὰ ἐκτελεσθῇ κλοπὴ εἰς ἀκατοίκητον τι κτίριον ἀλλ' ἐκ τυχαίας συμπτώσεως κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἐκτελέσεως εὐρίσκεται ἐν αὐτῷ ὁ ἰδιοκτήτης, τὸν ὅποιον ὁ φυσικὸς αὐτουργὸς συλλαμβάνει καὶ κακοποιεῖ, ὅπως ἐκτέλεσθαι τὴν μελετηθεῖσαν πράξιν. Ἡ τοιαύτη ἐπίθεσις κατὰ τοῦ προσώπου ἦτον ἐν τῇ εἰδικῇ περιπτώσει ἀναγκαῖον μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς μελετηθεῖσης πράξεως, δὲν νομίζομεν ὅμως ὅτι εἶναι δίκαιον νὰ καταλογισθῇ καὶ εἰς τοὺς ἠθικοὺς αὐτουργοὺς, οἵτινες οὐδὲ κἀν ἐφαντάσθησαν ὅτι ἤθελεν ἐμφανισθῇ ἡ ἀνάγκη τῆς ἐπιθέσεως κατὰ προσώπου, ἐν ᾧ ὁ φυσικὸς αὐτουργὸς ἡδύνατο ν' ἀποφύγῃ τὴν τοιαύτην ἐπίθεσιν ἂν ἀνέβαλε τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κλοπῆς, εὐθὺς ἅμα ἐνόησεν ὅτι ὑπῆρχον ἐν τῇ οἰκίᾳ ἄνθρωποι, δι' ἄλλην ὥραν καθ' ἣν ἀκωλύτως ἡδύνατο νὰ ἐκτελέσῃ ταύτην Cuccumus N. Archiv d. Crim. R. XIV, σελ. 45.—Rosshirt Archiv d. Crim. R. 1851 σελ. 551.

²⁾ Ὁμολογουμένως ἐν τῷ γράμματι τοῦ νόμου δὲν δίδεται τοιοῦτός τις εἰδικώτερος χαρακτηρισμὸς τῆς κατ' ἀνάγκην σχέσεως μεταξὺ τοῦ μελετηθέντος καὶ τοῦ συμβάντος ἀδικήματος, ἀλλ' ἄνευ τοιούτου τινὸς περιορισμοῦ ἢ περὶ ἧς ὁ λόγος διατάξις τοῦ προκειμένου ἄρθρου δύναται νὰ παρασύρῃ τὸν δικιστὴν εἰς τὰ πλέον ἄτοπα συμπεράσματα καὶ νὰ γίνῃ παρὰ τὴν τιμωρήσεως ἀδίκως ἀθῶων προσώπων· ὑποτιθεῖσθω λ. χ. ὅτι ὁ Α' δίδει τῷ Β' ἐντολὴν νὰ κλέψῃ τὸν χρυσοῦν δακτύλιον τοῦ Γ', τὸν ὅποιον γνωρίζει ὁ Α' ὅτι ὁ Γ' φυλάττει εἰς ὠρισμένον τι μέρος ὅπερ ὑποδεικνύει τῷ Β'. Δυστυχῶς ὁ Γ' μετὰ τὴν ἐντολὴν ταύτην τοῦ Α' πρὸς τὸν Β' φέρει διηνεκῶς ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτοῦ τὸν δακτύλιον τοῦτον καὶ ὁ Β' διὰ νὰ ἀφαιρέσῃ αὐτὸν ἀπὸ τὸν Γ' ἀνογκάζεται νὰ προσβῇ καὶ νὰ κακοποιήσῃ αὐτὸν θανατηφόρως ἐν δημοσίᾳ τινὶ ὁδῷ ὅπου συνηγήθησαν. Ἡ πράξις αὕτη τοῦ Β' φέρει ἅπαντα τὰ χαρακτηριστικὰ ληστείας. Ἀλλ' ὅμως ἐὰν ἐκ τῶν ἀνακρίσεων βεβαιωθῇ ὅτι ὁ Α' οὐδόλως διανοεῖτο νὰ ἐκτελέσῃ ὁ Β' τὴν κλοπὴν ὅπως συνέβη, ἐὰν βεβαιωθῇ ὅτι ὁ Α' διέκειτο φιλικῶς πρὸς τὸν Γ', τὸν ὅποιον ἐν ὠδῇ περιπιάσει ἤθελε συναινέσει νὰ ἴδῃ κακοποιούμενον, ἐὰν

ἐν ἴσῃ μοίρᾳ εὐθύνεται ὅτε ἡθικὸς αὐτουργὸς καὶ οἱ συστασιῶται, ὡς καὶ ὁ ἀμέσως ἐκτελέσας τὴν μετ' αὐτῶν συναποφασισθεῖσαν πράξιν, ἐὰν ἐκ τῆς ἐκτελέσεως ταύτης προέκυψε καὶ ἑτέρα ἀξιόποινος πράξις ὡς συνέπεια ἀναπόφευκτος, ἢ τοῦλάχιστον συνήθης καὶ εὐπρονόητος, κατὰ γενικὴν, ἢ ἰδίως ἐγνωσμένην πείραν, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, εἰ μὲν ἡ συμβᾶσα πράξις, ἐκτὸς τῆς κυρίως μελετηθείσης, ἦν ἀναπόφευκτος ταύτης συνέπεια, ὁ δόλος τῶν συμμετασχόντων τῆς ἐκτελέσεως εἶναι ὠρισμένος, συμπεριλαμβάνων τὴν τε μελετηθείσαν καὶ τὴν ἀμέσως ἐκ ταύτης πηγάζουσαν, εἰ δὲ τοῦναντίον ἦν συνήθης τοῦλάχιστον καὶ εὐπρονόητος, κατὰ γενικὴν ἢ ἰδίως ἐγνωσμένην πείραν, ὁ δόλος τῶν συμμετασχόντων ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ *dolus eventualis* ἢ *alternativus* καλουμένου, ἀποβλέπων κυρίως μὲν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς μελετηθείσης πράξεως, μὴ ἀποκλείων ὅμως τὴν πραγματοποίησιν καὶ τῆς ἐνδεχομένης νὰ συμβῇ ἑτέρας κολασίμου πράξεως.

Πρὸς ἀκρίβη ἐπομένως προτδιορισμὸν τῆς ἐνοχῆς τῶν ἡθικῶν αὐτουργῶν καὶ τῶν συστασιωτῶν κατ' ἀμφοτέρας τὰς ἐν τοῖς §§ 1 καὶ 2 τοῦ ἀρθ. 58 περιπτώσεις πρέπει ν' ἀναδράμωμεν εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθ. 40, καὶ συμφώνως πρὸς ταύτην νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι οὗτοι ἐσκόπευσαν τὸ γενόμενον ἀποτελεσμα, ὅταν δὲν

βεβαιωθῇ ὅτι ὁ Α' ἔδωκε τὴν εἰρημένην ἐντολὴν τῷ Β', ἔχων τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ Γ' οὐδέποτε ἤθελε φέρεי μεθ' ἑαυτοῦ τὸν δακτύλιον κτλ. εἶναι δίκαιον, καί τοι τοιούτων ὑπαρχουσῶν ἀποδείξεων, νὰ θεωρηθῇ ὁ Α' ὡς ἡθικὸς αὐτουργὸς τῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ Γ' ληστείας, διότι δὲν ἐξήρεος ρητῶς ἐκ τῶν ὁδηγῶν αὐτοῦ πᾶσαν προσωπικὴν προσβολὴν τοῦ Γ'; Ἐὰν σπενῶς ἐρμηνεύσωμεν τὸ γράμμα τοῦ νόμου πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τὴν προσωπικὴν προσβολὴν τοῦ Γ' ὡς ἀναγκασίον μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς δουλοῦς τῷ Β' ἐντολῆς καὶ τὸν Α' ὡς συνυπεύθυνον ταύτης. Πλὴν ἐκ τῶν εἰρημίνων καταφαίνεται, νομίζομεν, ἀρκούντως πόσον ἄδικος ἤθελεν ἀποβῇ τοιαύτη τις ἐρμηνεία τοῦ νόμου. Πρὸς ἀποφυγὴν ταύτης προτείνειν ὁ Kitka Archiv d. Crim. R. 1885 σελ. 584 ὅπως ἐν τῇ § 1 τοῦ ἀρθ. 58 προστεθῶσιν αἱ λέξεις ἐτὶ ὁ δόλος νὰ προέβλεπεν ἢ ἡ δύναντο νὰ προῖδωσιν ὅτι κτλ.

ὕπαρξιν ἢ βεβαιότητι ἢ ἢ πιθανότητι ὅτι ὁ σκοπὸς αὐτῶν ὠρισμένως καὶ ἀποκλῆστικῶς ἔτεινεν εἰς ἄλλο ἀξιόποιον ἀποτέλεσμα. ¹⁾

6¹) Ὅσακις ἀντὶ τῆς μελετηθείσης ἀξιοποιήτου πράξεως ἐξετελέσθη ἐτέραις, οὐδεμίαν ἔχουσα μετ' ἐκείνης συνάφειαν, διότι οὐτὸ ὡς μέσον πρὸς πραγματοποιήσιν αὐτῆς χρησιμεύει οὐτὸ ἀναγκαιὰ εἶναι συνέπειαν, ἐλλείπει πᾶς σύνδεσμος μεταξὺ τῆς διαπραγμείσεως καὶ τῆς μελετηθείσης, ἐπομένως καὶ ἡ εὐθύνη τοῦ ἀμέσως ἐκτελέσαντος ταύτην δὲν δύναται νὰ ἐπιβαρύνῃ τὸν ἠθικὸν αὐτουργὸν ἢ τοὺς συστασιώτας, οἵτινες παρεκίνησαν αὐτὸν εἰς ἐκτέλεσιν ἄλλοιᾱς τινὸς πράξεως. Οἱ ἀμέσως ἐκτελέσαντες τὴν ἀξιοποιήτου πράξιν θέλουσι τιμωρηθῆ ὡς αὐτουργοὶ ταύτης. Ὡς πρὸς τοὺς παρεκινήσαντας ὅμως αὐτοὺς πρὸς ἐκτέλεσιν ἄλλης ἀξιοποιήτου πράξεως, ἐφαρμόζων ὁ νομοθέτης τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρ. 48 τοῦ ποιν. νόμου, καθ' ἣν ὁ δοῦς διαταγὴν, ἢ παραγγελίαν εἰς ἄλλον πρὸς ἐκτέλεσιν ἀδικήματος, ἢ διὰ βίας ἢ ἀπειλῶν, ἢ δι' ὑποσχέσεως ἢ χορηγήσεως μισθοῦ προτρέψας αὐτὸν τιμωρεῖται ὡς ἐνόχος ἀποπείρας μόνον τῆς ἐνταλθείσης ἢ μελετηθείσης ἀλλὰ μὴ ἐκτελεσθείσης πράξεως, θεωρεῖ ἐπίσης τὸν ἠθικὸν αὐτουργὸν καὶ τοὺς μὴ αὐτοπροσώπως συμπράξαντας συστασιώτας κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς μὴ μελετηθείσης (πράξεως ὡς ἐνόχους ἀποπείρας τῆς μελετηθείσης πράξεως ²).

¹) Arnold Archiv d. Crim. R. 1844. σελ. 191.

²) Το ἄρθρ. 59 διατάσσει ὅτι οἱ ἠθικοὶ αὐτουργοὶ καὶ οἱ συστασιώται ὑποβάλλονται εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀποπείρας, δὲν ὀρίζει εἰδικώτερον τίνος πράξεως ἀποπείρας, τῆς ἐκτελεσθείσης ἢ τῆς μελετηθείσης, ἀλλ' ὅμως οὐδεμία ὁμολογία ὑπάρχει ὅτι οἱ τοιοῦτοι ὡς ἐνόχοι ἀποπείρας τῆς μελετηθείσης πράξεως τιμωροῦνται, ὡς ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ ἀρθρ. 48 μετὰ τοῦ ἐν λόγῳ ἀρθρ. 59 ἐξάγεται, καὶ ἐκ τῆς ἀντιπαρβολῆς τῆς διατάξεως αὐτοῦ ταύτης μετὰ τῆς σχετικῆς διατάξεως τοῦ ἀρθρ. 62 τοῦ βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1831, καὶ ἀρθρ. 48, βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1813, ἐν οἷς ῥητῶς λέγεται ὅτι οἱ ἐν τῇ § 3 τοῦ ἀρθρ. 56, καὶ οἱ ἐν τῷ ἀρθρ. 57 μνημονευόμενοι τιμωροῦνται διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπείρας «der beabsichtigten That». Οἱ μὴ παραδεχόμενοι ὡς ἀξιόποιον τὴν ἠθικὴν αὐτουργίαν, ὅσακις αὕτη μείνῃ ἀτελεσφόρητος, ἐνοεῖται:

Ἐάν ἡ μελετηθεῖσα πράξις ἐξτελεσθῇ μὲν ἀλλὰ δι' ὑπερβάσεως τῶν τεταγμένων ὁρίων, συνοδευομένη τούτῳ μετὰ περιστάσεων ἐπιβαρυνουσῶν ἢ ἐπιτεινουσῶν τὴν ποινὴν, γεννᾶται τὸ ζήτημα ἂν ὁ ἠθικὸς αὐτουργὸς ὥς καὶ οἱ μὴ συμπράξαντες συστασιῶται εὐθύνωνται διὰ τὴν οὕτω πως ὑπὸ τῶν ἀμέσων αὐτουργῶν ἐκτελεσθεῖσαν πράξιν; ἢ μόνον καθόσον ἐν αὐτῇ ἐμπεριέχεται ἡ μετ' αὐτῶν μελετηθεῖσα.

Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου οἱ ἀρχαιότεροι νομοδιδάσκαλοι καὶ ἰδίως οἱ Ἱτατοὶ ποινικολόγοι ἐπρέσβευον ὅτι πρέπει νὰ διακρίνη τις ἂν ἡ μετ' ὑπερβάσεως ἐκτέλεσις τῆς μελετηθείσης πράξεως ἐξήρτητο ἐκ τῆς θελήσεως ἀπλῶς τοῦ ἐπιχειρήσαντος αὐτήν, καὶ ταύτην ἠδύναντο νὰ προΐδωσιν ἢ καὶ προεῖδον ὁ ἠθικὸς αὐτουργὸς ἢ οἱ λοιποὶ συστασιῶται, ἢ ἂν οὐδέτερον τούτων ἦν δυνατόν νὰ συμβῇ. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἐθεώρουν κατ' ἴσον βαθμὴν ἀξιόποινον τὸν τε πράξαντα καὶ τὸν ἠθικὸν αὐτουργὸν ὥς καὶ τοὺς λοιποὺς συστασιώτας διὰ τὴν ἐκτελεσθεῖσαν πράξιν, ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει τὸναντίον ἐθεώρουν τὸν μὲν πράξαντα ὑπεύθυνον διὰ τὴν γεγεννημένην καθ' ὑπερβάσιν τῆς μελετηθείσης πράξεως, τὸν δὲ ἠθικὸν αὐτουργὸν καὶ τοὺς συστασιώτας ἢ ἀπήλλασσαν ἔντελως τῆς ποινῆς ταύτης, ἢ ἐτιμώρουν δι' ἡπιωτέρας ποινῆς (*poena extraordinaria*) ¹⁾.

Παρά τοὺς νεωτέρους ποινικολόγους ἐπεκράτησεν, ὡς εἶδομεν καὶ ἐν ταῖς ἀμέσως προηγουμέναις περιπτώσεσιν, ἡ ἀρχὴ ὅτι τῷ ἠθικῷ αὐτουργῷ καὶ τοῖς συστασιώταις δὲν πρέπει νὰ καταλογίζηται ἡ πράξις ἐκείνη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὁποίας δὲν συνήρτησαν ὅπως δῆποτε, ἀλλ' ἡ ὁποία εἶναι τὸ προϊόν τῆς ἀνεξαρτήτου ἀποφάσεως καὶ ἐνεργείας τοῦ ἐκτελέσαντος ταύτην φυσικοῦ αὐτουργοῦ.

Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐφαρμόζων ὁ ἡμέτερος νομοθέτης καὶ ἐπὶ

ὅτι καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ἀποχρούουσι τὴν καταγινωσκομένην ποινὴν τῆς ἀποπειρας. βρ. Dollmann Commentar, ἀρθρ. 52, σελ. 294—286. Berner Preuss. Strafrecht σελ. 33.

1) Geib. Lehrbuch II § 107, σελ. 333. — Hälschner System τόμ. Α', σελ. 353.

τοῦ προκειμένου ζητήματος ὀρίζει ὅτι ἐὰν ἡ μελετηθεῖσα πράξις ἐξετελέσθῃ δι' ὑπερβάσεως τῶν τεταγμένων ὁρίων μὲ περιστάσεις ἐπιβαρυνούσας καὶ οὐσιωδῶς ἐπιτεινούσας τὴν ποινὴν, διὰ τὰς ἐπιβαρυντικὰς ταύτας περιστάσεις δὲν εὐθύνονται οἱ ἠθικοὶ αὐτουργοὶ καὶ οἱ μὴ συμπράξαντες κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν συστασιώται. Οὕτω λ. χ. ἐὰν ἀπεφασίσθῃ ἡ παράνομος κατακράτησις προσώπου τινὸς ἐφ' ὠρισμένον τινὰ χρόνον (ἄρθρ. 322 ποιν. νόμου), οἱ δὲ ἐνεργήσαντες ταύτην κατεκράτησαν τὸ πρόσωπον τοῦτο πλέον τοῦ συμπεφωνημένου χρόνου, ἡ ἐπιβαρυντικὴ αὕτη αἰτία τῆς ποινῆς δὲν ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς ἠθικοὺς αὐτουργοὺς καὶ συναιτίους τῆς συστάσεως. Ἐὰν ἐδόθῃ εἰς τι πρόσωπον ἡ ἐντολὴ τῆς ἀπαγωγῆς γυναικὸς ἐπὶ σκοπῷ γάμου, ἡ συναπεφασίσθῃ μεταξύ δύο προσώπων ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἐγκλήματος τούτου (ἄρθρ. 331), το δὲ ἀναδεχθὲν τὴν ἐκτέλεσιν πρόσωπον πράξῃ βιασμόν κατὰ τῆς ἀπαγωγῆς, ἐπενεγκόντα τὸν θάνατον αὐτῆς (ἄρθρ. 273), ὁ δοὺς τὴν ἐντολήν, ἡ ὁ μὴ συμπράξας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἀμέσως συστασιώτης δὲν εὐθύνεται διὰ τὸ ἐπιβαρυντικὸν τοῦτο συμβεβηκὸς ¹⁾).

Ἄρθρον 60.

Ὅσοι κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρ. 57 ἔδωκαν πρῶτον ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐγκληματικὴν ἔνωσιν καὶ τὴν ἔφερον εἰς πέρας (οἱ ἀρχηγοὶ), καὶ ὅσοι αὐτοπροσώπως διεύθυναν τὴν ἐπιχείρησιν (οἱ ὀδηγοί), τιμωροῦνται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς νομίμου ποινῆς αὐστηρότερον παρὰ τοὺς κοινούς συναιτίους, κατὰ τῶν ὁποίων ἐπιμετρεῖται ἡ ποινὴ ἐντὸς τῶν αὐτῶν ὁρίων ἀνυπόλογως μὲ τὸ εἶδος καὶ τὸ μέγεθος τῆς συνεργείας τῶν.

Ἐκ τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν σύστασιν μελῶν διακρίνονται οἱ ἀρ-

¹⁾ Henke Handb. I σελ. 530. — Köstlin Revision § 447. System § 100, σελ. 329. — Berner Preuss. Strafrecht σελ. 40. Dollmann Commentar ἄρθρ. 52, σελ. 295. — Berner Theilnahme σελ. 474. — Rossi Traité liv. II ch. XXXVI σελ. 374. — Chauveau—Hélie Code pénal tom. I n. 646.

ἡγήροι καὶ οἱ ὀδηγοί. Ἀρχηγούς καλεῖ ὁ νόμος ἐκείνους ὅσοι ἔδωκαν πρῶτοι ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐγκληματικὴν ἔνωσιν καὶ ἔφερον αὐτὴν εἰς πέρας. Ἐν τῇ συστάσει ὑπάρχει, ὡς ἐν τοῖς ἀνωτέρω εἴρηται, μία καὶ ἡ αὐτὴ βούλησις παρ' ἅπασιν τοῖς συστασιώταις πρὸς ἐπιτυχίαν ὀρισμένου σκοποῦ καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἐκπροσωπεῖ ταύτην, πλὴν ἢ τοιαύτη βούλησις δὲν ἀπαιτεῖται ὅπως ἢ τὸ σύγγρονον ἀποτελέσμα τῆς πρὸς διάπραξιν ὀρισμένου πινὸς ἐγκλήματος σκέψεως ἁπάντων τῶν συστασιωτῶν τούναντίον, ἐὰν ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν γένεσιν τῆς συστάσεως, παρατηροῦμεν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὅτι ἡ ἰδέα τῆς καταρτίσεως ταύτης εἶναι τὸ προϊόν τῆς ἀποφάσεως ὀρισμένου πινὸς προσώπου, περὶ τὸ ὅποιον, ὡς κέντρον τῆς ἐν γένει ἐνεργείας, προσέρχονται οἱ λοιποὶ, ἀποδεχόμενοι καὶ οἰκειοποιούμενοι τὴν παρ' αὐτοῦ κατὰ πρῶτον ληφθεῖσαν ἀπόφασιν καὶ τὴν ἐνεργεῖαν αὐτῶν πρὸς πραγματοποίησιν ταύτης μετ' ἐκείνου συνταυτίζοντες. Ὡς αὐτὰ πρόσωπα, ἅτινα τὴν πρῶτην ἀφορμὴν πρὸς καταρτισμὸν τῆς συστάσεως ἔδωκαν, θεωροῦνται διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἄξια μείζονος τιμωρίας, καὶ ἐπιβάλλεται μὲν αὐτοῖς ἡ συνήθης ποινὴ, ἣν πρὸς τιμώρησιν τοῦ διαπραχθέντος ἀδικήματος ὀρίζει ὁ νόμος, ἀλλ' ἐπιτείνεται ἐντὸς τῶν διαγεγραμμένων ὁρίων αὐτῆς εἰς βαθμὸν ἀνώτερον τοῦ διὰ τοὺς κοινούς συναιτίους ὁρισησομένου. Ἐπίσης καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐκ συστάσεως ἀποφασισθείσης κολασίμου πράξεως, ὅτε μὲν ὡς ἐκ τοῦ εἶδους αὐτῆς, ὅτε δὲ ἕνεκα διαφορῶν ἄλλων περιστάσεων, δὲν δύνανται νὰ ὦσιν ὁμοίως ἐνεργὰ ἅπαντα τὰ συμμετασχόντα ταύτης πρόσωπα, ἀλλὰ τινὰ μὲν ἀναλαμβάνουσιν ἀμέσως τὴν ἐπιχείρησιν τῆς κολασίμου πράξεως, ἄλλα δὲ συμπαρίστανται κατ' αὐτὴν, ἐμμέσως συμπράττοντα μετ' ἐκείνων. Καὶ τὰ πρόσωπα ταῦτα, τὰ ὅποια αὐτοπροσώπως διεύθυναν τὴν ἐπιχείρησιν, καὶ τὰ ὅποια καλοῦνται ὀδηγοί, θεωρεῖ ὁ νόμος ἄξια τιμωρήσεως δι' ἰσοβάθμου πρὸς τοὺς ἀρχηγούς ποινῆς, διότι διὰ τῆς ἀμέσου αὐτῶν ἐνεργείας πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κολασίμου πράξεως μείζονα τῶν λοιπῶν συναιτίων ἐξεδήλωσαν ἐπίτασιν τῆς κακοβούλου αὐτῶν προαιρέσεως¹⁾).

¹⁾ Berner Theilnahme 393. 427. 454. — Feuerbach Lehrbuch § 113.

Ἡπιώτερον τῶν ἀρχηγῶν καὶ ὁδηγῶν θεωρεῖ τιμωρητέους ὁ ὅμοιος τοὺς λοιποὺς συναϊτίους τῆς συστάσεως, πλὴν ἀλλ' ὅμως καὶ κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ποινῆς αὐτῶν ὀφείλει ὁ δικαστὴς ἀ λάβῃ ὑπ' ὅψιν, κατὰ τὴν ῥητὴν ἐν τέλει τοῦ προκειμένου ἀρ-
ρου διατάξιν, τὸ εἶδος καὶ τὸ μέγεθος τῆς συνεργείας αὐτῶν, καὶ ἀναλόγως ταύτης νὰ ὀρίσῃ τὸν βαθμὸν τῆς καταγνωστέας ποινῆς, ἐντὸς τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου διαγεγραμμένων ὁρίων.

* *Arbrou* 61.

Παραλειφθείσης πινυτάσας τῆς συμφωνηθείσης πράξεως, ἐλλ' οὐχὶ ἐξ ἐλευθέρας θελήσεως τῶν συστασιωτῶν, τιμω-
ροῦνται ὅ,τε ἀρχηγὸς καὶ οἱ λοιποὶ συναϊτίοι διὰ τὴν γενο-
μένην ἐνωσιν ὡς δι' ἀπόπειραν τῆς συμφωνηθείσης πράξεως.

Ἐὰν μόνος ὁ τῆς συστάσεως σχηματισμὸς ἀρκῇ πρὸς τιμώ-
ρησιν τῶν συστασιωτῶν, ἢ τοῦναντίον ἐὰν ἀπαιτῆται ἀρχὴ ἐκτε-
λέσεως τοῦ ἀποφασισθέντος ἐγκλήματος, ὑπάρχει διάφωνία παρὰ
τοῖς συγγραφεῦσι. Ἐνὶ τῇ φρονούσῃ ὅτι ἡ κατάρτισις μόνη τῆς συ-
στάσεως πρέπει ἀπολύτως νὰ μείνῃ ἀτιμώρητος, διότι κυρίως οὐ-
δὲν ἄλλο περιέχει, ἢ τὴν ἀπλὴν ἀπόφασιν τῶν συστασιωτῶν πρὸς
ἐκτέλεσιν ὀρισμένης κολασίμου πράξεως· ἐπομένως ὡς ὅταν τις τὴν
ἐκτέλεσιν ἀδικήματος ἀποφασίσῃ, δὲν δύναται νὰ τιμωρηθῇ, ἐν
ὅσῳ δὲν ἐπιχειρήσῃ πράξιν τινὰ ἐξωτερικὴν σκ'ποῦσαν τὴν πραγ-
ματοποίησιν αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς συστάσεως, καθ' ἣν πλείονες
συντρέχουσι πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς μελετωμένης κολασίμου πράξεως,
δὲν δυνάμεθα νὰ πρᾶδεχθῶμεν τὸ ἀξιόποιον αὐτῶν, ἐν ὅσῳ δὲν
ἐπελήρθῃσαν ὅπωςδῆποτε τῆς ἐκτελέσεως, ἐν ὅσῳ διὰ τοῦ σχη-
ματισμοῦ τῆς συστάσεως οὐδὲν ἕτερον ἐπραξάν ἢ νὰ δηλώσωσι τὴν
ἀπόφασιν αὐτῶν πρὸς ἐπιχείρησιν τῆς μελετωμένης ἀξιολογού
πράξεως ¹).

¹) Mittermaier z. Feuerbach's Lehrb § 47, σημ. VI. Heffler Lehrb.
§ 87. — Hälschner System I § 97, σελ. 397, ὅστις ποιεῖται διακρίσιν με-
ταξὺ τῶν συστασιωτῶν, οἵτινες ὑπεσχέθησαν ὀρισμένην τινὰ ἐνέργειαν κατὰ

Ἐκ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς ὁρμώμενοι ἄλλοι παραδέχονται ὅτι οἱ συστασιῶται δὲν πρέπει μὲν, ἐν ὅσῳ δὲν ἐγένετο ἀρχὴ τῆς ἐκτελέσεως, νὰ τιμωρηθῶσι διὰ τῶν κατὰ τοῦ μελετωμένου ἀδικήματος καταγνωστέων ποινῶν, ἀλλ' οὐχ' ἦττον ὅμως δὲν εἶναι δίκαιον νὰ μείνῃσι καὶ ἐντελῶς ἀτιμώρητοι. Ἡ σύστασις, κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν, ὡς ἐπαπειλοῦσα τὴν διατάραξιν τῆς κοινῆς εἰρήνης καὶ ἀσφαλείας διὰ τῆς ἐπικειμένης ἐκτελέσεως τοῦ ἀποφασισθέντος ἀδικήματος, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἰδιαίτερον ἀστυνομικὸν πταῖσμα καὶ οἱ ἔνοχοι αὐτοῦ νὰ τιμωρηθῶσι δι' ἀναλόγου ποινῆς ¹⁾. Πολλοὶ τέλος φρονοῦσιν ὅτι ὁ καταρτισμὸς συστάσεως πρέπει νὰ θεωρηται ὡς ἀξιοποιῶς ἀπόπειρα τοῦ σκοπομένου ἐγκλήματος ²⁾.

Τὴν γνώμην αὐτῶν ἀποδεχόμενος καὶ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ὁρίζει ὅτι ὁ ἀρχηγὸς καὶ οἱ συναίτιοι συστάσεως πρέπει νὰ τιμωρῶνται ὡς ἔνοχοι ἀποπείρας τῆς συμφωνηθείσης πράξεως, ἐὰν ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς παρελείφθῃ οὐχὶ ἐξ ἐλευθέρας θελήσεως τῶν συστασιωτῶν. Ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη ὁμολογουμένως ἀντίκειται πρὸς τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 47 καθιερωθεῖσαν ἀρχήν, καθ' ἣν διὰ τὴν ὑπάρξιν ἀπόπειρα ἀδικήματος ἀπαιτεῖται ἡ ἐπιχείρησις ἐξωτερικῆς τινος πράξεως περιεχούσης ἀρχὴν ἐκτελέσεως αὐτοῦ. Ὡς τοιαύτην ἀρχὴν ἐκτελέσεως δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὴν ἐκ συστάσεως γενομένην συμφωνίαν πρὸς ἐκτέλεσιν ὁρισμένου τινὸς ἀδικήματος. Ἐν ὅσῳ οὐδεὶς τῶν συστασιωτῶν ἐπιχείρησεν ὅπωςδήποτε πράξιν τινα φέρουσαν εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ ἐγκλήματος, διὰ τῆς συστάσεως αὐτῆς καθ' ἑαυτὴν ἐκδηλοῦται ἡ ἀπλὴ τῶν συστασιω-

τῶν ἐπιχίρησιν τῆς κολασίμου πράξεως, καὶ πρὸς τιμώρησιν τῶν ὁπίων ἀπαιτεῖ τὴν ἀρχὴν ἐκτελέσεως, καὶ τῶν συστασιωτῶν, οἵτινες περιορίσθησαν ἀπλῶς εἰς παρακίνησιν ἄλλων, οὓς θεωρεῖ ὡς τιμωρητέους διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπείρας.

¹⁾ Berner Theilnahme σελ. 413.—Cucumus ἐν Archiv d. Crim. R. τόμ. XIV σελ. 9—14.

²⁾ Henke Handb. I σελ. 276.—Köstlin System § 406, σελ. 352. Zirkler Archiv d. Crim. R. 1839, σελ. 449 ἐπὶ.

τῶν ἀποφασίς πρὸς ἐκτέλεσιν ὀρισμένον τινὸς ἀδικήματος καὶ ἡ γενομένη συμφωνία πρὸς ἀμοιβαίαν ὑποστήριξιν, ὅπερ δύναται ἴσως νὰ θεωρηθῇ ὡς προπαρασκευαστικὴ πρᾶξις πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ μελετωμένου ἐγκλήματος, οὐδέποτε ὅμως ὡς ἀπόπειρα αὐτοῦ.

Πραγματευόμενον τὸ προκείμενον ἄρθρον περὶ τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν ἡ ἐκτέλεσις τῆς κολασίμου πράξεως παρελείφθη οὐχὶ ἐξ ἐλευθέρως, θελήσεως τῶν συστασιωτῶν, καὶ χαρακτηρίζον ταύτην ὡς ἀπόπειραν τοῦ συμφωνηθέντος ἀδικήματος, ὑποδεικνύει ἐμμέτωπον τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος κατὰ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἐξ ἐλευθέρως θελήσεως τῶν συστασιωτῶν παρελείφθη ἡ ἐκτέλεσις τῆς συμφωνηθείσης πράξεως· διότι, ὁρμώμενοι ἐκ τῆς ἐν τῷ νόμῳ ἡμῶν παραδεδεγμένης ἀρχῆς ὅτι ὁ καταρτισμὸς τῆς συστάσεως ἀποτελεῖ ἀπόπειραν τοῦ δι' αὐτῆς συμφωνηθέντος ἀδικήματος, πρέπει ἀναγκαιῶς νὰ συνδυάσωμεν τὴν διάταξιν τοῦ προκείμενου ἁρθρου πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἁρθρ. 51 περὶ ἀποπείρας, δι' οὗ ὁρίζεται ὅτι ἡ ἀπόπειρα, ἥτις οὐχὶ ἐκ τύχης ἢ δι' ἐξωτερικὰ ἐμπόδια, ἀλλ' ἐνεκὸν ἐκουσίας παραιτήσεως τοῦ πράττοντος, δὲν ἐξετελέσθη, μένει ἐντελῶς ἀτιμώρητος ¹⁾ Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ δὲ τῶν διατάξεων τῶν εἰρημένων ἁρθρων ἐξάγεται ὅτι ἡ σύστασις μένει ἀτιμώρητος ὡς αἰς ἐκουσίως παρητήθησαν τὰ συγκροτοῦντα αὐτὴν μέλη.

Ἄρθρον 62.

Ἐὰν ἐκτελεσθῇ μὲν ἡ συμφωνηθεῖσα πρᾶξις, δὲν συνήρῃσιν δὲ συστασιώτης τις οὔτε πρὶν ἐκτελεσθῇ, οὔτε ἐνῶ ἐξετελείτο αὕτη, ὁ τοιοῦτος τιμωρεῖται ¹⁾ ἔάν ᾗτο τῆς συστάσεως ἀρχηγὸς ὡς ἀπλοῦς μόνον αὐτουργός· ²⁾ ἔάν ᾗτον ἀπλοῦς τῆς συστάσεως συναίτιος, μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀποπείρας τῆς πράξεως ἐκείνης.

Ἄρθρον 65.

Ἐὰν κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ προηγουμένου ἁρθρου ὁ

¹⁾ Köstlin System I § 108, σελ. 253. — Zachariae Versuch II σελ. 268.

συστασιώτης, πρὶν τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως, καταστήσῃ δῆλον εἰς τοὺς λοιποὺς, ὅτι ἀφίσταται ἐκ τῆς συστάσεως τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀποπείρας τῆς συμφωνηθείσης πράξεως.

* *Ἀρθρον 64*

Μένει ἀτιμώρητος πᾶς συναίτιος συστάσεως, ὅστις ἀναγκάζει ταύτην εἰς τὴν ἀρχὴν τόσον ἐγκαίρως, ὥστε νὰ εἰσπορῇ νὰ προκαταληφθῇ ἡ ἀξιόποινος πράξις.

* *Ἀρθρον 65*

Ἀτιμώρητος μένει ἐπίσης καὶ ὁ ἀπλοὺς συναίτιος, ὅστις δὲν συνήργησεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν, καὶ ὅχι μόνον ἐδηλοποίησε καὶ πρὸ αὐτῆς τὴν παραίτησίν του εἰς τοὺς λοιποὺς, ἀλλὰ καὶ ἐπροσπάθησε νὰ τοὺς ἀναχαιτίσῃ ἐκ τῆς ἐκτελέσεως. Ὁ ἀρχηγὸς ἐπὶ παρομοίᾳ ὑποθέσει τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀποπείρας.

Ἀφοῦ διὰ τοῦ προηγουμένου ἄρθρου ὠρίσθησαν τὰ περὶ τῆς τιμωρῆσεως τῶν συναιτίων συστάσεως, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἡ ἐκτέλεσις τῆς μελετηθείσης πράξεως παρελείφθη, ἐν τοῖς προκειμένοις ἄρθροις προϋποτίθεται ἐκτελεσθεῖσα ἢ μελετηθεῖσα πράξις καὶ ἐξετάζεται τὸ ἀξιόποινον τῶν συστασιωτῶν ἐκείνων, ὅσοι δὲν συνέπραξαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, εἴτε ἄνευ ρητῆς παραιτήσεως ἐκ τῆς συστάσεως, εἴτε προηγηθείσης τοιαύτης.

Ἐάν ἄνευ προηγηθείσης ρητῆς παραιτήσεως ἀπὸ τῆς συστάσεως τινὲς τῶν συστασιωτῶν δὲν συνέπραξαν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μελετηθέντος ἀδικήματος, διακρίνων ὁ νόμος ἐν ἄρθρ. 62 τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς συστάσεως ἀπὸ τοὺς ἀπλοὺς συναιτίους, ὀρίζει ὅτι ἐκεῖνοι μὲν δεόν νὰ τιμωρηθῶσιν ὡς ἀπλοὶ αὐτουργοί, οὗτοι δὲ ὡς ἐνοχοὶ ἀποπείρας τῆς ἐκτελεσθείσης πράξεως. Ὁ λόγος τῆς τοιαύτης διακρίσεως ἐγκεῖται, νομίζομεν, εἰς τὴν διάφορον σχέσιν ἐν ᾗ θεωρεῖ ὁ ἡμέτερος νόμος διατελοῦντα τὰ πρόσωπα ταῦτα πρὸς τὴν

καταρτισθεῖσαν αὐτασιν. Οἱ ἀρχηγοὶ τῆς συστάσεως, οἵτινες πρῶτοι ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὴν κατάρτισιν αὐτῆς, δύνανται εὐλόγως νὰ θεωρηθῶσιν ὡς οἱ ἠθικοὶ αὐτουργοὶ τῆς ἐκτελεσθείσης ὑπὸ τῶν λοιπῶν συστασιωτῶν πράξεως κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ § 3 τοῦ 56 ἄρθρου, ὅθεν καὶ ἂν ἀμέσως δὲν συνέπραξαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, ἡ προηγηθεῖσα ὁμῶς αὐτῶν ἐνέργεια θεωρεῖται ὡς ἡ κυρία παραγωγὸς αἰτία τοῦ ἀδικήματος. Ἡ ἔλλειψις τῆς ἀμέσου αὐτῶν συμπράξεως δύναιται ν' ἀπαλλάξῃ αὐτοὺς τῆς βαρυτέρας ποινῆς τῆς δυνάμει τοῦ ἄρθρου 60 καταγνωστέας, οὐχὶ ὁμῶς καὶ τῆς ποινῆς ἣν ὡς ἀπλοὶ αὐτουργοὶ τῆς πράξεως ἐπισύρουσι καθ' ἑαυτῶν. Ἐπὶ τῶν ἀπλῶν ὁμῶς συναιτίων, οἵτινες διὰ τῆς προσελεύσεως μόνον αὐτῶν εἰς τὴν σύστασιν συνετέλεσαν εἰς σχηματισμὸν αὐτῆς, ὑποτίθεται ἐκ τῆς μὴ συμπράξεως αὐτῶν πρὸ ἢ ἐπὶ τῆς ἐκτέλεσεως τῆς κολασίμου πράξεως ὅτι διεσπάσθη ὁ σύνδεσμος ὁ συνέχων αὐτοὺς πρὸς τοὺς λοιποὺς συστασιώτας. Ἐνεκα δὲ τούτου δὲν θεωροῦνται ὑπεύθυνοι, εἰ μὴ μόνον ἐφ' ὅσον διετέλεσαν ἐνεργὸν ἔχοντες μέρος ἐν τῇ συστάσει, ἥτοι ἐφ' ὅσον ἐμελέτησαν μόνον τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κολασίμου πράξεως μετὰ τῶν λοιπῶν συστασιωτῶν, μεθ' ὧν ὁμῶς ἡρνήθησαν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν νὰ συμπράξωσι. Τὴν τοιαύτην αὐτῶν ἐνέργειαν ὡς ἥττον ἀξιόποινον τῆς τῶν λοιπῶν θεωρῶν ὁ νόμος καὶ ὡς ἡπώτερον τιμωρητέαν ἐπιβάλλει τὴν ποινὴν τῆς ἀποπείρας¹⁾. Ἀλλ' ὁμῶς δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι καὶ πραγματικῶς οὗτοι περιωρίσθησαν εἰς ἀπλὴν ἀπόπειραν τῆς μελετηθείσης πράξεως, ἀφοῦ ἡ παρὰ τῶν λοιπῶν ἐκτέλεσις αὐτῆς ἀρκεῖ ὅπως χαρακτηρίσῃ καὶ ὡς πρὸς αὐτοὺς τὴν πράξιν ὡς τετελεσμένην.

Ἐάν τις τῶν συστασιωτῶν δὲν συνέπραξεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μελετηθέντος ἀδικήματος, ἀφοῦ προηγουμένως ἐδήλωσε ταῖς λοιποῖς ὅτι ἀφίσταται ἀπὸ τῆς συστάσεως, ὁ τοιοῦτος, εἴτε ἀρχηγὸς τῆς συστάσεως ὑπῆρξεν, εἴτε ἀπλοῦς συστασιώτης διετέλει, τιμωρεῖται διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπείρας τῆς συμφωνηθείσης πράξεως, κατὰ τὴν ρητὴν τοῦ ἄρθρ. 63 διάταξιν. Παρατηρητέον ὁμῶς

¹⁾ Hufnagel Commentar ἄρθρ. 81.

ὅτι ἡ διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου καταγινώσκομένη ποινὴ ὡς πρὸς μὲν τοὺς ἀρχηγούς δύναται νὰ θεωρηθῇ λίαν ἥπιος, ὡς πρὸς δὲ τοὺς ἀπλοὺς συστασιώτας μᾶλλον αὐστηρά. Οἱ ἀρχηγοὶ τῆς συστάσεως εἰσὶν οἱ κυρίως ἐπενεργήσαντες ἐπὶ τῶν λοιπῶν συστασιωτῶν καὶ προαγαγόντες παρ' αὐτοῖς τὴν ἀπόφασιν πρὸς τελεσιουργίαν τοῦ ἀδικήματος δι' ὅλων τῶν μέσων, δι' ὧν δύναται τις ἠθικῶς νὰ ἐπιδράσῃ ἐφ' ἑτέρου τινὸς προσώπου, εἴτε ὑποδεικνύων αὐτῷ τὰς ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἀδικήματος προσδοκωμένας ὀφελείας, εἴτε ἀποσοφῶν ἀπ' αὐτοῦ πάντα ἐνδεχόμενον ἐνδοιασμόν, εἴτε διεγείρων τὰ διάφορα αὐτοῦ πάθη. Δὲν εἶναι ἐπομένως δίκαιον νὰ τιμωρηθῶσιν οὗτοι διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπειρας τῆς ἐκτελεσθείσης πράξεως, μόνον διότι πρὸ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς ἐδήλωσαν εἰς τοὺς λοιποὺς συστασιώτας ὅτι ἀφίστανται τῆς συστάσεως* ἐν ᾧ ἡ τοιαύτη αὐτῶν δήλωσις, εἰς πλείστας ὅσας περιπτώσεις, οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχῃ ἐπιβρῶν πρὸς ἀποτροπὴν τῶν λοιπῶν ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς μελετηθείσης πράξεως, καὶ πρὸς ἐξουδετέρωσιν ἐπ' ἐλάχιστον τῶν γενομένων ὑπ' αὐτῶν ἐνεργειῶν παρὰ τοῖς λοιποῖς συστασιώταις πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ μελετηθέντος ἀδικήματος. Ἐκτὸς τούτου ἡ τοιαύτη αὐτῶν δήλωσις δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἐνίοτε ὡς ἀπλὸν τέχνασμα, ὅπως ἀπαλλάξῃ αὐτοὺς τῆς πλήρους ποινῆς τῆς ἐκτελεσθείσης πράξεως, ἐπιρρίπτουσα τὸ μείζον μέρος τῆς εὐθύνης εἰς τοὺς ἀπλοὺς συστασιώτας ⁴⁾).

Ἡ δὲ κατὰ τῶν ἀπλῶν συστασιωτῶν ἐπιβαλλομένη ποινὴ τῆς ἀποπειρας δύναται εὐλόγως νὰ θεωρηθῇ ὡς αὐστηρὰ ἀντιπαραβαλλομένη πρὸς τὴν ἐν τῷ ἄρθρ. 61 § 2 ἐπιβαλλομένην κατὰ τῶν ἀπλῶν συναιτιῶν τῆς συστάσεως ἐν περιπτώσει μὴ συνεργείας αὐτῶν πρὸ ἢ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως. Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν διατάξεων τῶν εἰρημένων ἄρθρων παρατηρεῖ τις ὅτι οὐδὲν

⁴⁾ Zachariae Versuch II § 268, σελ. 268 ὅπου προεθεύει ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ πρέπει νὰ τιμωρῶνται ὡς αὐτουργοὶ τῆς τελεσθείσης πράξεως, διὰ τῆς νομίμου ποινῆς εἰς βαθμὸν ἡπιώτερον, οἱ δὲ ἀπλοὶ συναιτιοὶ νὰ μένωσιν ἐντελῶς ἀτιμώρητοι. ὅρ. καὶ Köstlin Revision § 451, σελ. 570.

προσγίνεται ὀφελος εἰς τὸν συναίτιον τῆς συστάσεως, ὅστις οὐ μόνον ὅθεν συνέπραξεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς μελετηθείσης πράξεως, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς ἐδήλωσε τοῖς λοιποῖς ὅτι ἀφίσταται, ἐν ᾧ ἡ δῆλωσις αὐτοῦ δύναται ἐνίοτε, ὅσκις ἡ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἀφορισθεῖσα αὐτῷ ἐνέργεια ἦναι σπουδαία, νὰ ἔχη μεγίστην ἐπιρροὴν πρὸς παρεμπόδισιν τῆς ἐκ συστάσεως μελετηθείσης πράξεως καὶ ἀναχαίτισιν τῶν λοιπῶν συστασιωτῶν ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως ¹⁾).

Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρ. 62 καὶ 63 πρὸς τὸ ἄρθρ. 57 δυνάμεθα νὰ ὀδηγηθῶμεν καὶ εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος περὶ τῆς ἐφαρμοστέας ποινῆς ἐὰν τις τῶν συστασιωτῶν παρευρέθῃ μὲν εἰς τὸν τύπον τῆς ἐκτελέσεως τῆς κολασίμου πράξεως ἐδήλωσεν ὅμως ὅτι ἀρνεῖται νὰ παράσχη τὴν ὁποῖαν ὑποσχέθη συνδρομὴν. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ διακρίνωμεν ἐὰν ἡ δῆλωσις ἐγένετο πρὸ πάσης ἐκτελέσεως τῆς κολασίμου πράξεως ἢ κατ' αὐτήν. Καὶ εἰ μὲν ἡ δῆλωσις ἐγένετο πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐκτελέσεως θεωροῦμεν ἐφαρμοστέαν τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 63, διότι διὰ τῆς

¹⁾ Τὸ βαυαρικὸν νομοσχέδιον τοῦ 1831, ἐξ οὗ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἠράνισθη τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 62 καὶ 63, διακρίνει ἐν τοῖς ἄρθρ. 65 καὶ 66 τὴν κατ' ἀμφοτέρας τὰς περὶ τῶν ὁ λόγος περιπτώσεων καταγνώστέαν ποινὴν. Ὁ συναίτιος συστάσεως, ὁ μὴ συμπράξας πρὸ ἢ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς μελετηθείσης πράξεως, τιμωρεῖται κατὰ τὸ ἄρθρ. 65 διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπείρας τοῦ ἀνωτέρου βαθμοῦ, ὁ δὲ συναίτιος ὁ δηλώσας ἐκτὸς τούτου τὴν ἀπὸ τῆς συστάσεως παραίτησίν του τιμωρεῖται διὰ τῆς ποινῆς τῆς τοῦ κατωτέρου βαθμοῦ ἀποπείρας. Ὁ Berner Theilnahme σελ. 479, ἀποδοκιμάζει ἐν γένει τὴν τιμώρησιν τῶν συστασιωτῶν ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρ. 63 διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπείρας, παραδοχόμενος ὅτι πρέπει νὰ μένωσιν ἐντελῶς ἀτιμώρητοι, ἀφοῦ διὰ τῆς πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς μελετηθείσης πράξεως δηλώσεως τῆς παραιτήσεως αὐτῶν διέφθην ἡ πᾶσα πρὸς τὴν σύστασιν σχέσις, καὶ θεωρεῖ τὴν εἰρημμένην τιμώρησιν αὐτῶν ἑσθημένην πάσης ἐπιστημονικῆς δικαιολογίας. Mittermaier u. Feuerbach Lehrb. § 47. σημ. VII.— ὁρ. τὸν ἀντίστοιχον Hepp Archiv p. Crim. R. 1836. σελ. 53, ὑποστηρίζοντα τὴν διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπείρας τιμώρησιν τῶν συστασιωτῶν.

τοιαύτης δηλώσεως τοῦ συστασιώτου ἐκλείπουσιν καθ' ὁλοκληρίαν οἱ λόγοι οἱ ὑπαγορεύοντες τὴν τιμώρησιν αὐτοῦ ὡς αὐτουργοῦ διὰ τῆς ποινῆς ἣν συνεπάγεται κατὰ τὸ ἄρθρον 67 ἡ τελεσθεῖσα ἀξιοποινος πράξις ὑπὸ τῶν λοιπῶν. Εἰ δὲ ἡ δήλωσις αὐτοῦ ἐγένετο ἀρξαμένης ἤδη τῆς ἐκτελέσεως, εἴτε ῥητὴ ἦν, εἴτε εἰς τὴν ἄρνησιν τῆς ὑποσχεθείσης συνδρομῆς συνίστατο, δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 63, ὕπερ ῥητῶς ἀπαιτεῖ τὴν δέλωσιν τῆς παραιτήσεως ἀπὸ τῆς συστάσεως πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀξιοποινοῦ πράξεως, ὅθεν ἐφρημαστέα ἐστὶν ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 67.

Ὅσακις, ἐκτὸς τῆς δηλώσεώς τινος ἐκ τῶν συστασιωτῶν περὶ τῆς ἀπὸ τῆς συστάσεως παραιτηρήσεώς του, γίνῃ συγχρόνως προσπάθεια παρ' αὐτοῦ πρὸς ἀποτροπὴν τῶν λοιπῶν ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς μελετηθείσης ἀξιοποινοῦ πράξεως, διακρίνων ὁ νόμος ἐν ἄρθρ. 65 τοὺς συναιτίους τῆς συστάσεως ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς ταύτης, ὀρίζει ὅτι οὗτοι μὲν πρέπει νὰ τιμωρῶνται διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπειρας, ἐκεῖνοι δὲ ν' ἀπαλλάσσωνται πάσης ποινῆς.

Ὁ κύριος ὅρος ἐφ' οὗ ἡ τοῦ ἄρθρου τούτου διάταξις στηρίζεται ἦτοι ἡ πρὸς ἀποτροπὴν τῶν λοιπῶν συστασιωτῶν ὑπὸ τοῦ παραιτηθέντος γενομένη προσπάθεια δύναται ἐνίοτε νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς ἐσφαλμένην ἐκτίμησιν τῶν περιστάσεων, καθ' ἧς ἡ τοιαύτη ἀποτροπὴ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς σπουδαίως γενομένη καὶ λυσιτελής. Μὴ ὑπάρχοντος ἐν τῷ νόμῳ εἰδικωτέρου τινὸς χαρακτηρισμοῦ τῆς πρὸς ἀποτροπὴν προσπαθείας, εὐκόλως δύναται ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος διάταξις αὐτοῦ νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ὅταν ἡ ἐκ μέρους τινὸς τῶν συναιτίων συστάσεως, ἡ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς γενομένη πρὸς τοὺς λοιποὺς παραίνεσις πρὸς παραίτησιν ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς συμφωνηθείσης πράξεως ἦναι τοιαύτη, ὥστε ἄνευ ἀποτέλεσματος ἀποβαίνει, χρησιμεύουσα μόνον ὅπως ἀπαλλάξῃ τὸν ἀρχηγὸν τῆς συστάσεως, ἢ τὸν συναίτιον τῆς προσηκούσης ποινῆς. Ἄς ὑποθέσωμεν λ. χ. ὅτι ὁρμώμενός τις ἐξ αἰσθήματος ἐκδικήσεως δίδει ἀφορμὴν εἰς σύστασιν, ἢ ὡς συστατικῆς ἀπλοῦς προσεργεῖται εἰς ταύτην ἀφοῦ δὲ ἐνεργήσῃ πᾶν ὅ,τι ἀναγκαῖον, ὅπως ἐδραιωθῇ παρὰ τοῖς λοιποῖς συστασιώταις ἡ πρὸς ἐκτέλεσιν ταύτης

μελετηθέντος ἀδικήματος ἀπόφασιν, ἀποσυρόμενος τῆς συστάσεως, προσπαθεῖ διὰ συμβουλῶν, ἢ δι' ἀπειλῶν, ἢ δι' ἄλλου τινὸς τρόπου ν' ἀποτρέψῃ τοὺς ἄλλους, καίτοι γινώσκων ὅτι οἱ λοιποὶ συστασιῶται, οἵτινες ἐξ ἄλλων ὠρμήθησαν λόγων εἰς τὴν ἐγκληματικὴν ἀπόφασιν, οὐδόλως θέλουσιν ἀποτραπῇ τῆς ἐκτελέσεως, καὶ ὅτι ὁ τελικὸς αὐτοῦ σκοπὸς, ὁ κατ' ἀρχὰς παρορμήσας αὐτὸν εἰς τὴν σύστασιν, θέλει ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς τῶν ἄλλων ἐνεργείας. Ὁ τοιοῦτος δὲν εἶναι δίκαιον βεβαίως νὰ θεωρηθῇ ἐντελῶς ἀπηλλαγμένος τῆς κατὰ τῶν λοιπῶν ἐπιβλητέας ποινῆς, ἢ ἥττον ἐκείνων ἀξιοτιμώρητος. Διὰ ταῦτα ὁ δικαστής, ἐρμηνεύων τὴν ὅλως ἀόριστον διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 65, νομίζομεν ὅτι ἀδιστακτικῶς θέλει παραδεχθῇ ἐφαρμοστέαν ταύτην ἐπὶ ἐκείνων μόνον τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ἀποδειχθῇ ὅτι ἐγένετο παρὰ τοῦ παραιτηθέντος συστασιώτου τοιαύτη τις προσπάθεια πρὸς ἀναχαίτισιν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ μελετηθέντος ἀδικήματος, ὥστε ἡδύνατο κατὰ φυσικὸν λόγον νὰ ἐπιφέρῃ τὸ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα ¹).

Ἐκτὸς τούτου καὶ ἡ περὶ τῶν ἀρχηγῶν διάταξις τῆς δευτέρας περικοπῆς τοῦ ἄρθρου 65 δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ λίαν συνεπῆς ἀντιπαραβαλλομένη πρὸς τὴν τοῦ προηγουμένου ἄρθρου 63. Κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο ὁ ἀρχηγὸς τῆς συστάσεως, ὁ ἀπλῶς δηλώσας ὅτι ἀφίσταται ἐξ αὐτῆς, τιμωρεῖται διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπειρας τῆς

¹) Berner Theilnahme σελ. 577. Ὁμοίᾳ τῆς ἐν τῷ ἄρθρ. 65 τοῦ ἡμετέρου ποιν. νόμου διατάξεως ὑπῆρχεν καὶ ἐν τῷ νομοσχεδίῳ τοῦ ποινικοῦ νόμου τοῦ Ἀννοβέρου. Ταύτην ἐπικρίνων ὁ Mittermaier (δρ. Über d. neuesten Zustand d. Strafgesetzg. σελ. 151) προτείνει μετὰ τὰς λέξεις ἀλλὰ καὶ νὰ προστεθῇ ἡ φράσις «ἐφ' ὅσον ἡδύνατο» (soviel an ihm lag). Ἀλλ' ὅμως καὶ διὰ τῆς φράσεως ταύτης δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐλλιποῦσα ἡ ἀοριστία τοῦ νόμου, διότι πάλιν ἡ ἐκτίμησις τῶν ἰδικῶν περιπτώσεων ἀφίσταται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ. Ὁ Cucumius τούναντιον (Archiv d. Crim. R. tom. XIV σελ. 19), προτείνει νὰ τιθῇ ἐν τέλει τῆς πρώτης περικοπῆς τοῦ ἄρθρου τούτου μετὰ τὰς λέξεις «ἐκ τῆς ἐκτελέσεως» ἡ φράσις «καὶ ἐπίστανται ὅτι συνεπέα τοῦτου θέλει αὐτὴ παραλειφθῆναι», (kund demzufolge der Meinung war dass sie unterbleiben werden).

συμφωνηθείσης πράξεως ¹⁾, ὥστε δικαίως δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἐλάττωσιν τῆς ποινῆς αὐτοῦ, ὅταν ἐκτὸς τῆς περι παραιτήσεως αὐτοῦ δηλώσεως προσπαθῇ ν' ἀποτρέψῃ καὶ τοὺς συναιτίους τῆς συστάσεως ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως. Ἡ καθιερουμένη ἐν τῷ νόμῳ ταυτοφύκτου τῆς ποινῆς ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσιν οὐδὲν πρακτικὸν ὄφελος ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τοῦ πολιτικοῦ συμφέροντος δύναται νὰ παράσχω.

Τέλος διὰ τοῦ ἀρθροῦ 64 καθιεροῦται τὸ ἀτιμώρητον ἀπάντων τῶν συναιτίων συστάσεως, ἄνευ διακρίσεως μεταξὺ ἀρχηγῶν καὶ ἀπλῶν συστασιωτῶν, ἐὰν τοσοῦτον ἐγκαίρως ἀναγγεῖλῃ ταύτην ὁ ἀφιστάμενος συστασιώτης εἰς τὴν ἀρχὴν, ὥστε νὰ δύναται νὰ προληφθῇ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ μελετηθέντος ἀδικήματος. Ὁ μόνος λόγος, ὅστις ὑπὸ λόγον εἰς τὸν νομοθέτην τὴν διάταξιν ταύτην εἶναι τὸ τῆς πολιτείας συμφέρον πρὸς ἔγκαιρον ἀποτροπὴν τῆς τῶν μελετωμένων ἐγκλημάτων ἐκτελέσεως.

Ἀρθρον 66.

Ἐὰν πλείοτεροι τῶν δύο ἐνωθῶσι πρὸς ἐκτέλεσιν πολλῶν εἰσέτι μὴ ἰδίως ὠρισμένων ἀξιοποίνων πράξεων γένουσι ἢ εἰδους τινός, εἰς ἕκαστον συνεταῖρον τοιαύτης συμμορίας καταλογίζονται μὲ πλήρη ποινὴν ἕκαστοι μόνον ἐκ τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὴν συμφωνίαν ἀξιοποίνων πράξεων, εἰς ὅσας συνήργησεν οὗτος πρὸ καὶ (γρ. η) ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως, ἢ τοῦλάχιστον παρעורéθη εἰς τὴν (γρ. η) εἰς ὅτων τοῦλάχιστον παρעורéθη τὴν) ἐκτέλεσιν. Οἱ ἀρχηγοὶ καὶ οἱ ὁδηγοὶ τιμωροῦνται, ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ ὠρισμένου εἰδους τῆς ποινῆς, αὐστηρότερον παρὰ τοὺς ἀπλοῦς συναιτίους.

Ὅπως πρὸς σύστασιν οὕτω καὶ πρὸς σχηματισμὸν συμμορίας ἀπαιτεῖται κατὰ τὸν ἐν τῷ προκειμένῳ ἀρθρῷ ὁρισμὸν αὐτῆς ἡ ἐνωσις πλείονων προσώπων. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς συστάσεως ἀρκούσα

¹⁾ Köstlin System § 168, σελ. 354.

θεωρεῖται πρὸς ὑπαρξίν ταύτης ἡ ἔνωσις τοῦλάχιστον δύο προσώπων, ἐπὶ τῆς συμμορίας ἀπαιτεῖται ἡ ἔνωσις πλειοτέρων τῶν δύο ¹⁾. Ἐκτὸς τούτου ὁ σκοπὸς τῆς ἐνώσεως εἶναι πολὺ εὐρύτερος ἐν τῇ συμμορίᾳ ἢ ἐν τῇ συστάσει. Ἐπὶ τῆς συστάσεως ἡ ἔνωσις ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ὠρισμένου τινὸς πλημμελήματος ἢ κακουργήματος· τοῦναντίον ἐπὶ τῆς συμμορίας σκοπεῖται ἡ ἐκτέλεσις πολλῶν εἰσέτι μὴ ἰδίως ὠρισμένων ἀξιοποίνων πράξεων γένους ἢ εἶδους. Διὰ τοῦτο ὁσάκις πρόκειται περὶ τῆς ἐκτελέσεως πολλῶν μὲν, ἀλλ' ἓκ προσιμίων ὠρισμένων ἐγκλημάτων ἢ περὶ τῆς ἐκτελέσεως κατ' ἐξακολουθήσιν τῶν τοιούτων ἐγκλημάτων μετὰ τῶν συναιτίων συμφωνία, δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς συμμορία, ἀλλ' ὡς σύστασις ²⁾. Κατὰ τὴν λῖαν εὐλογον παρατήρησιν τοῦ Berner ³⁾, ἡ συμμορία δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑποδεέστερον εἶδος τῆς συστάσεως, διότι ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς συμμορίας ἐμπεριλαμβάνονται αἱ διαφοραὶ συστάσεις αἱ καταρτιζομέναι ἐκάστοτε πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἰδιαιτέρων κολασίμων πράξεων. Ἡ ἐν τῇ συστάσει γενομένη ἀλληλεπιδρασίς τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν μελῶν εἶναι κατ' εἶδος ὠρισμένη, καθόσον περὶ τῆς ἐκτελέσεως συγκεντρωμένης τινὸς κολασίμου πράξεως πρόκειται· τοῦναντίον ἐν τῇ συμμορίᾳ ὁ συνέχων τὰ διάφορα μέλη τ' ἀπαρτιζόντα αὐτὴν σύνδεσμος εἶναι ὁ ἐν γένει σκοπὸς τῆς διαπράξεως διαφόρων ἐγκληματικῶν πράξεων, ὅστις ἐκάστοτε λαμβάνει ὠρισμένον τινὰ τύπον· διὰ τοῦτο καὶ πᾶν ἐγκλημα, ἐκ τῆς συμφωνίας τῆς συμμορίας ἀπορρέον, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐκ συστάσεως γεγνημένος. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὁρμώμενος καὶ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ὡς αὐτουργὸν τῶν ἐν τῇ συμφωνίᾳ τῆς συμμορίας ἐμπεριλαμβανομένων πράξεων τιμωρεῖ διὰ πλήρους ποινῆς ἐκείνον, ὅστις πρὸ ἢ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως συνήργησεν, ἢ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν παρευρέθη.

¹⁾ Berner Theilnahme σελ. 486, ὅστις ἀποκρούει τὴν διάκρισιν ταύτην ὡς ὅλως ἀδικοκαλογητόν.

²⁾ Köstlin System § 109, σημ. 4. σελ. 357.

³⁾ Theilnahme σελ. 11, 12.

Ἡ συμμορία εἶναι πολὺ τῆς συστάσεως ἐπικινδυνότερα. Ἡ σύστασις καταρτίζεται διὰ τῆς ἐνότητος τῆς βουλῆσεως τῶν συστασιωτῶν πρὸς ἐκτέλεσιν ὀρισμένης τινὸς ἐγκληματικῆς πράξεως, ἥς ἡ πραγματοποίησις ἐπιφέρει καὶ τὴν διάλυσιν αὐτῆς τοῦναντίον ἐπὶ τῆς συμμορίας ἡ ἐνότης τῆς βουλῆσεως τῶν μελῶν αὐτῆς εἶναι εὐρύτερα, περιλαμβάνουσα τὸν γενικὸν σκοπὸν τῆς ἐκτέλεσεως πολλῶν κολασίμων πράξεων γένους ἢ εἵδους τινός, μὴ ἰδίως ὀρισμένων ἐκ τῶν προτέρων, διὸ καὶ διὰ τῆς ἐκτέλεσεως ὀρισμένου τινός ἐγκλήματος δὲν διαλύεται ὁ ὀριστάμενος σύνδεσμος μεταξὺ τῶν διαφόρων αὐτῆς μελῶν, ἀλλ' ἐξακολουθεῖ συνέχων ταῦτα πρὸς ἐκτέλεσιν νέων ἐγκληματικῶν πράξεων, ἢ ἐφ' ὀρισμένον τινὰ χρόνον, ἐὰν τοῦτο ἐκ τῶν προτέρων ὀρίσθῃ, ἢ μέχρι τῆς ἐπιτυχίας τῶν ἐπιδιωκομένων ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς συμμορίας ὠφελήματων ¹⁾.

Καὶ ἐπὶ τῆς συμμορίας, ὅπως ἐπὶ τῆς συστάσεως, διακρίνει ὁ νόμος τοὺς ἀρχηγούς καὶ ὁδηγούς ἀπὸ τοὺς ἀπλοὺς συναιτίους, ὀρίζων ὅτι οἱ πρῶτοι πρέπει νὰ τιμωρῶνται αὐτὴν ὁρῶν τῶν νομίμων ὀρίων τῆς καταγνωστέας ποινῆς εἰς τὴν ἐκτελεσθεῖσαν κολασίμον πράξιν Ἀλλ' ἡ τοιαύτη πράξις πρέπει

1) νὰ ἐμπεριείχεται εἰς τὴν συμφωνίαν τῆς συμμορίας, διότι ἐὰν ἐξετελέσθῃ παρὰ τῶν συμμοριτῶν ἄλλη τις πράξις, τότε ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ ἀμέσως ἐπομένου ἀρθροῦ.

2) Οἱ ἀρχηγοὶ καὶ ὅδῃγοι πρέπει νὰ συνῆραξαν πρὸ ἢ ἐπὶ τῆς ἐκτέλεσεως αὐτῆς, ἢ νὰ παρευρέθησαν τοῦλάχιστον κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ταύτης. Ἐὰν οἱ ἀρχηγοὶ καὶ ὅδῃγοι δὲν συνῆραξαν ἀμέσως πρὸ ἢ ἐπὶ τῆς ἐκτέλεσεως τῶν μελετηθεισῶν πράξεων τιμωροῦνται ὡς ἀπλοὶ αὐτουργοὶ κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 68 συνδυαζομένην πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 62.

Ἀρθρον 67.

Ἐὰν ἐπράχθῃ ἄλλη ἢ πλέον ἀξιοποινὸς πράξις παρ' ἐκεί-

¹⁾ Berner Theilnahme σελ. 497.

ας, αἵτινες ἐνυπῆρχον εἰς τὴν συμφωνίαν, ἐφαρμόζονται οἱ
ροι τῶν ἄρθρων 58 καὶ 59.

Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἁρθρου τούτου συνδυαζομένην πρὸς
ας διατάξεις τῶν ἁρθρ. 58 καὶ 59, ἐὰν ἐπράχθῃ ἄλλη ἀξιοποι-
ος πράξις, ἐκτὸς ἐκείνων αἵτινες ἐνυπῆρχον εἰς τὴν συμφωνίαν,
τιμωροῦνται ἅπαντες οἱ συμμορίται μὲ πλήρη ποινὴν, α) διὰ πᾶν
ακούργημα ἢ πλημμέλημα, τὸ ὁποῖον ἦτον ἀναγκαῖον πρὸς ἐκτέ-
εσιν τοῦ μελετηθέντος καὶ τὸ ὁποῖον ῥητῶς δὲν ἐξήρθη ἐκ τῆς
συμφωνίας τῆς συμμορίας, β') διὰ πᾶν κακούργημα ἢ πλημμέ-
ημα, προκύψαν ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ συμφωνηθέντος ὡς συνέ-
εια ἀναπόφευκτος, ἢ τοῦλάχιστον συνήθης καὶ εὐπρονόητος κατὰ
γενικὴν ἢ ἰδίως ἐγνωσμένην πείραν. Καὶ οἱ μὲν ἄπλοι συμμορί-
ται τιμωροῦνται ἡπιώτερον, οἱ δὲ ἄρχηγοὶ αὐστηρότερον ἐντὸς τῶν
ορίμων ὁρίων τῆς καταγνωσθεσμένης ποινῆς. Τούναντίον τιμω-
οῦνται διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπείρας, ὅσakis ἀντὶ τῶν ἐν τῇ συμ-
φωνίᾳ περιεχομένων πράξεων ἐξετελέσθη ἄλλη ἀξιοποινος πράξις,
ἢ ἔχουσα συνάφειαν μετ' ἐκείνης, εἴτε ὡς μέσον χρήσιμον πρὸς
καταγωγὴν αὐτῆς, εἴτε ὡς συνέπεια ἀναπόδραστος.

Ἐὰν διεπράχθῃ μὲν ἡ συμφωνηθεῖσα πράξις, ἀλλὰ συνοδευ-
μένη μετὰ περιστάσεων ἐπιβαρυνουσῶν τὴν εὐθύνην τῶν αὐτοῦρ-
ῶν καὶ αὐξάνουσαν τὸ μέγεθος τῆς καταγνωστέας ποινῆς, εἰς
τοὺς συμμορίτας, οἵτινες δὲν συνέπραξαν αὐτοπροσώπως εἰς τὴν
ἐκτέλεσιν, ἐπιβάλλεται ἡ νόμιμος ποινὴ ἄνευ τῆς διὰ τοὺς αὐτο-
προσώπως συμμετασχόντας τῆς ἐκτελέσεως ὠρισμένης ἐπιτάσεως¹⁾).

Τὴν ἐπιτιμωμένην
ἡ καταγνωσθεῖσα
ποινὴ ἐστὶν
ἀποκλειστικῆς καὶ
τῶν μετ' ἐκείνην
ἐπιβαρυνουσῶν
ἐπιτάσεων.

¹⁾ Ὁ Cucumus. (Archiv. d. Crim. R. τόμ. XIV σελ. 29) ἀνολῶν
τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἁρθρου, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἄρθρ. 69 τοῦ
βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1831, θεωρεῖ αὐτὴν κάπως ἀμφίβολον, διότι ἐκ
τῶν λέξεων «αἵτινες ἐνυπῆρχον εἰς τὴν συμφωνίαν» δὲν ἐξάγεται μετὰ βε-
βαιότητος ἂν ἐννοῇται ἡ συμφωνία ἢ γενομένη κατὰ τὸν σχηματισμὸν
τῆς συμμορίας, ἢ ἡ συμφωνία ἢ μετ' αὐτὴν γενομένη, καὶ προηγηθεῖσα
τῆς ἐκτελέσεως ὠρισμένης τινὸς πράξεως, διότι, ὡς εἴρηται, ὁ σχηματι-
σμὸς τῆς συμμορίας δὲν ἐμπεριέχει καὶ τὴν συμφωνίαν ῥητῶν πράξεων,

το ἄρθρον 68. *Ἄρθρον 68.*

Ἐάν τις τῶν συνεταίρων δὲν συνήργησεν εἰς καμμίαν τῶν γενομένων πράξεων πρὶν καὶ (γρ. ἥ) ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεώς των, ἐνεργοῦνται ὡς πρὸς αὐτὸν οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρ. 62, λαμβάνεται δὲ ὡς βάσις τῆς καταγνωσθησομένης ποινῆς ἡ τῆς βαρυτάτης πράξεως.

Συνδυάζοντες τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἄρθρου πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 62 εἰς ἣν ἀναφέρεται, ἐξάγομεν ὅτι ὁ μὴ συνεργήσας συνεταῖρος εἰς καμμίαν τῶν γενομένων πράξεων πρὸ ἢ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν, εἰ μὲν ἦτον ἀρχηγὸς τῆς συμμορίας, τιμωρεῖται ὡς ἀπλοῦς αὐτουργὸς τῆς βαρυτέρας ἐκ τῶν διαπραχθεῖσων ὑπὸ τῶν λοιπῶν συνεταίρων πράξεων, διότι ἡ ἰδιόζουσα σχέσις τῆς ἡθικῆς αὐτουργίας εἰς ἣν διατελεῖ πρὸς τοὺς λοιποὺς συνεταίρους τῆς συμμορίας δὲν δύναται νὰ ἀλλοιωθῇ καὶ ὅταν δὲν συνήργησεν ἀμέσως εἰς οἶανδήποτε ἐκ τῶν γενομένων ἀξιοποιῶντων πράξεων. Ἐὰν ὅμως ἦτον ἀπλοῦς τῆς συμμορίας συνε-

ὅπως ἡ σύστασις, ἀλλ' ἀφίεται ὁ προσδιορισμὸς τούτων εἰς τὴν μεταγενεστέραν συμφωνίαν τῶν συνεταίρων τῆς συμμορίας. Νομίζομεν ὅτι ἡ ἀντι-παραβολὴ τοῦ γράμματος τοῦ ἄρθρου τούτου πρὸς τὸ ἀμέσως προηγούμενον ἄρθρ. 66, δύναται νὰ ἐξαλείψῃ πάντα τοιοῦτον δισταγμὸν, διότι ἐν τῷ ἄρθρ. 66, λέγεται ὡσαύτως ὅτι εἰς ἕκαστον συνεταῖρον τῆς συμμορίας καταλογίζονται μὲ πλήρη ποινὴν ἐκεῖναι μόναι ἐκ τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὴν συμφωνίαν ἀξιοποιῶντων πράξεων, ὅσαι κτλ. Ἀναμφιδόλως δὲ ἐνταῦθα ἡ συμφωνία περιλαμβάνει ἀπάσας τὰς μὴ ἰδίως ὠρισμένας πράξεις τοῦ γένους ἢ εἶδους, ὅθεν ἡ ταυτότης τῆς ἐκφράσεως καὶ ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀποχρῶν λόγος τῆς παραδοχῆς τῆς ταυτότητος τῶν περιπτώσεων. Ὁ δισταγμὸς τὸν ὅποιον ἐκφράζει ὁ *Cucumus* ἔχει συνεπιείας οὐσιώδεις, διότι εἰς παραδεχθῶμεν, ὡς αὐτὸς φρονεῖ, τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος φράσιν τοῦ ἄρθρου ἀναφερομένην εἰς τὴν ἀμέσως πρὸ τῆς ἐκτελέσεως γενομένην συμφωνίαν, τότε ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου τούτου δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν συνεταίρων, οἵτινες δὲν συνέπραξαν εἰς τὴν κατάρτισιν τῆς τοιαύτης συμφωνίας, καὶ ἐπομένως ἀπαλλάσσονται οὗτοι πάσης εὐθυνῆς.

ταιρος τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀποπείρας τῆς πράξεως ταύτης, καθόσον ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ περιορίσθη μόνον εἰς τὴν προ-
παρασκευὴν τῆς ἀθεμίτου πράξεως, ἥτις ἔγκειται ἐν τῷ σχηματι-
σμῷ τῆς συμμορίας τὸν ὑποῖον ὁ νόμος ὡς ἀξιοποινὸν ἀποπειραν
κολάζει.

Ἡ διάταξις τοῦ προκειμένου ἄρθρου συνδυαζομένη πρὸς τὴν
διάταξιν τοῦ ἄρθρου 62, ἡδύνατο νὰ γεννήσῃ ἀμφισβολίαν περὶ τῆς
ἐφαρμοστίας ποινῆς κατ' ἐκείνου ἐκ τῶν συνεταίρων τῆς συμμορίας
ὅστις παρευρέθη μὲν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν κολασίμου τινὸς πράξεως
δὲν παρέσχεν ὅμως δι' οἰονδήποτε λόγον τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ.
Ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρ. 66 ὁ παρευρεθεὶς ἀπλῶς κατὰ τὴν
ἐκτέλεσιν, εἴτε ἀρχηγὸς εἴτε ἀπλοῦς συνέταιρος τῆς συμμορίας
ὑπῆρξε, θεωρεῖται ὡς αὐτουργὸς καὶ τιμωρεῖται μὲ πλήρη ποινὴν,
τοῦναντίον δὲ κατὰ τὸ ἄρθρον 68 συνδυαζόμενον πρὸς τὸ ἄρθρ. 62
ὁ ἀπλοῦς συνέταιρος τῆς συμμορίας κηρύσσεται τιμωρητέος διὰ τῆς
ποινῆς τῆς ἀποπείρας τῆς βαρυτάτης ἐκ τῶν ἐκτελεσθεῖσων πρά-
ξεων ἐὰν δὲν συνήργησε πρὸ ἢ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν, περὶ
δὲ τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐκτελέσεως οὐδόλως
γίνεται μνεία, ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι μόνη ἡ μὴ σύμπραξις κατὰ
τὴν ἐκτέλεσιν συνεταίρου τινὸς τῆς συμμορίας, παρευρεθέντος ὅμως
εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως δὲν ἀρκεῖ ἵνα ἐπιφέρῃ τὴν ἡπιωτέ-
ραν αὐτοῦ τιμώρησιν διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπείρας. Ὅπως ἐπὶ τῆς
συστάσεως οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς συμμορίας ἡ ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐκτε-
λέσεως παρουσία συμμορίτου τινὸς θεωρεῖται ἀρκούσα πρὸς ἐνίσχυ-
σιν τῶν λοιπῶν συμμοριτῶν, οἵτινες εὐλόγως ἐκ ταύτης ἀφύονται
τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ συμπαριστάμενος συμμορίτης ἔσται πρόθυ-
μος νὰ παράσχῃ αὐταῖς ἐν ἀνάγκῃ τὴν δέουσαν συνδρομὴν ¹⁾).

Ἄρθρον 69.

Μὴ ἐκπεραιωθείσης καμμιᾶς ἀξιοποίνου πράξεως, ἐφερ-
μόζονται οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρου 61 καὶ 63. Εἰς τοιαύτην περί-

¹⁾ Cucumus Archiv d. Crim. R. XIV σελ. 27.

πτωσιν ἢ ποινὴ τῆς δεινότερας ἐκ τῶν συμφωνηθεῖσων πράξεων λαμβάνεται ὡς βάσις τοῦ μέτρου τῆς προκειμένης νὰ καταγνωσθῇ ποινῆς.

Ἄν ὁ ἀπλοῦς σχηματισμὸς συμμορίας μὴ ἐπελθούσης τῆς ἐκτελέσεως κολασίμου τινὸς πράξεως πρέπη νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀξιόποινος ὑπάρχει διαφωνία παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι. Τινες πρεσβεύουσιν ὅτι ὁ σχηματισμὸς συμμορίας ὡς περιέχων τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ σκοποῦ μόνον τῆς ἐκτελέσεως ἀξιοποιῶν πράξεων δὲν πρέπει νὰ τιμωρῇται, ὅπως δὲν τιμωρεῖται. καὶ ἡ ὑφ' ἐνὸς μόνου προσώπου ἐκδηλουμένη ἀπόφασις πρὸς ἐκτέλεσιν κολασίμου πράξεως κατὰ τὸ ἀξίωμα *cooperationis pœnam nemo patitur* ¹⁾).

Πρὸς τὴν γνώμην ταύτην συντασσόμενος καὶ ὁ Berner ²⁾ θεωρεῖ τὸν σχηματισμὸν συμμορίας ὡς ἀστυνομικὸν παράπτωμα καὶ ὡς τοιοῦτον τιμωρητέον.

Τοῦναντίον ἄλλοι παραδέχονται ὅτι καὶ ἡ ἀπλὴ συγκρότησις συμμορίας ἄνευ τῆς ἐκτελέσεως κολασίμου τινὸς πράξεως πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀξιόποινος ἀπόπειρα ³⁾).

Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὁρμώμενος καὶ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐχαρακτήρισε διὰ τοῦ προκειμένου ἄρθρου τὴν συγκρότησιν συμμορίας ὡς ἀξιόποινον, καὶ ἐτιμώρησε τοὺς συμμετασχόντας ταύτης διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπείρας τῆς βαρυτέρας ἐκ τῶν συμφωνηθεῖσων πράξεων, ἐὰν ἡ ἐντελὴς παρελείφθῃ ἢ ἐκτέλεσις τῶν συμφωνηθεῖσων πράξεων παρ' ἀπάντων τῶν συνεταίρων, ἀλλ' οὐχὶ ἐξ ἐλευθέρας αὐτῶν θελήσεως, ἢ ἐὰν τις, ἢ τινὲς τῶν συνεταίρων πρὸ τῆς ἐκτελέσεως οἰασθῇ ποτε πράξεως ὑπὸ τῶν λοιπῶν συμμοριτῶν δηλώσωσι πρὸς αὐτοὺς ὅτι ἀφίστανται τῆς συμμορίας (ἄρθρ. 63).

¹⁾ Hälschner System I. σελ. 428.

²⁾ Theilnahme σελ. 495.

³⁾ Köstlin System I § 440. σελ. 360. — *Cucumus Archiv* XIV σελ. 21.

Καὶ ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ προκειμένου ἄρθρου δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ ὅτι ὁ νόμος δὲν ἐτήρησε τὴν προσήκουσαν βαθμολογίαν τῶν ποινῶν, προσαρμόζων ἀκριβῶς ταύτας πρὸς τὴν ἐνοχλήν τοῦ τιμω-
 ητέου συνεταίρου τῆς συμμορίας, διότι διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀπο-
 τεύρας τιμωρεῖ κατὰ τὸ ἄρθρ. 68 καὶ τὸν συνέταιρον ἐκείνον τῆς
 συμμορίας, ὅστις ἀπλῶς δὲν συνήργησε πρὸ ἢ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως
 τῆς κολασίμου πράξεως, καὶ τὸν συνέταιρον ἐκείνον, ὅστις κατὰ
 τὸ ἄρθρ. 69 πρὸ τῆς ἐκτελέσεως πάσης οἷαςδήποτε πράξεως ἐδή-
 λωσε πρὸς τοὺς λοιποὺς ὅτι ἀφίσταται ἐκ τῆς συμμορίας, ἐνῷ ἡ
 τοιαύτη παραίτησις αὐτοῦ δύναται πολλάκις νὰ ἔχῃ σπουδαίας
 συνεπειάς ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς τῆς συμμορίας. Ἀλλ' ἐκτὸς
 τούτου καὶ ὁ τρόπος τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς καταγνωστέας ποι-
 νῆς δύναται νὰ φέρῃ εἰς ἄτοπα ἀποτελέσματα, διότι ἐπὶ μὲν τοῦ
 ἄρθρ. 68 ἡ ποινὴ τῆς ἀποτεύρας ὀρίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς βα-
 ρυτάτης ἐκ τῶν ἐκτελεσθεισῶν πράξεων, ἐνδεχόμενον δὲ αὕτη νὰ
 μὴ ᾖ ἐκ τῶν μᾶλλον ἀξιοποιῶν, ἐπὶ δὲ τοῦ ἄρθρ. 69 ἐπὶ τῇ
 βάσει τῆς δεινότερας ἐκ τῶν συμφωνηθεισῶν πράξεων, ἐπομένως
 δύναται εὐκόλως νὰ συμβῇ ὥστε ὁ συνέταιρος συμμορίας, ἥτις οὐ-
 δεμίαν διέπραξε ἀξιοποιῶν πράξιν νὰ τιμωρηθῇ αὐστηρότερον τοῦ
 συνεταίρου συμμορίας τοῦ μὴ συνεργήσαντος εἰς τὴν ἐκτέλεσιν κολ-
 ασίμου τινὸς πράξεως ἐπιχειρηθείσης ὑπὸ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς
 συμμορίας.

Ἄρθρον 70.

Συναίτιοι συμμορίας τινὸς, ἀναγγείλαντες ταύτην ἀρκετὰ
 ἐγκαίρως, ὥστε νὰ εἰσπορῇ νὰ προληφθῇ πᾶσα παρ' αὐτῆς
 μελετωμένη ἀξιοποιῶν πράξις, μένουσιν ἀτιμώρητοι.

Τὸ συμφέρον ἀπλῶς τῆς πολιτείας πρὸς προκατάληψιν τῶν
 ὑπὸ συμμορίων μελετωμένων κολασίμων πράξεων ὑπεγόρευσε εἰς
 τὸν νομοθέτην, ὅπως, κατ' ἐξαιρέσιν τῶν ἐν τοῖς προηγουμένοις ἄρ-
 θροῖς καθιερωθεισῶν ἀρχῶν, ὑποσχεθῇ διὰ τῆς διατάξεως τοῦ προ-
 κειμένου ἄρθρου τὸ ἀτιμώρητον εἰς τοὺς συναιτίους ἐκείνους τῆς
 συμμορίας, οἵτινες ἀναγγέλλουσι τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς εἰς τὴν ἀρχήν.

Ὡς ἀναγκαῖος ὅμως ὅρος τῆς ἀπαλλαγῆς αὐτῶν ἀπὸ πάσης ποι-
νῆς θεωρεῖται ἡ γενομένη καταγγελία εἰς τὴν ἀρχὴν πρὸ τῆς ἐκ-
τελέσεως πάσης οἰαςδήποτε μελετωρένης ὑπὸ τῆς συμμορίας πρά-
ξεως ὥστε νὰ ἦναι ἐρικτὴ ἡ παρεμπόδις αὐτῆς.

Ἄρθρον 74.

Ὅστις ἂν καὶ δὲν εἰμπορῇ νὰ θεωρηθῇ ὡς αὐτουργὸς
κατὰ τὸ ἄρθρ. 56, συνήργησεν ὅμως ἐν γνώσει καὶ ἐπίτη-
δες εἰς τὸ παρ' ἄλλου τινὸς πραχθὲν κακούργημα (προσθ. ἢ
πλημμέλημα) πρὶν τοῦτο ἐκτελεσθῇ, ἐν ᾧ ἐξετελεῖτο, καὶ
ἀφοῦ ἐξετελέσθη, τιμωρεῖται ὡς συνεργός. Ἡ ποινὴ τῶν
συνεργῶν, ἀναλογιζομένη πρὸς τὴν τοῦ αὐτουργοῦ πρέπει
νὰ ἐλαττωταὶ καθ' ὃ μέτρον προσδιώρισαν τὰ ἄρθρα 49
καὶ 50 περὶ ποινῆς τῆς ἀποπέρας ὡς πρὸς τὴν ποινὴν
τῆς τετελεσμένης πράξεως.

Μετὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν αὐτουργῶν καὶ τῶν διαφόρων
τῆς συναυτουργίας εἰδῶν ἀπαντῶμεν ἐν τῇ παρόντι ἄρθρῳ τὸν
γενικὸν ὅρισμὸν τῶν συνεργῶν, τὸν ὁποῖον ἐμμέσως δίδει ὁ νόμος
ὀρίζων ποῖοι πρέπει νὰ τιμωρῶνται ὡς συνεργοί. Ὡς τοιοῦτους
θεωρεῖ πάντας ὅσοι ἐν γνώσει καὶ ἐπίτηδες συνήργησαν εἰς τὸ παρ'
ἄλλου πραχθὲν κακούργημα, ἢ πλημμέλημα, πρὶν τοῦτο ἐκτελεσθῇ,
ἐνᾧ ἐξετελεῖτο, καὶ ἀφοῦ ἐξετελέσθη. Ἡ συνέργεια ἐπομένως προϋ-
ποτίθεται.

1) Διότιαν προαίρεσιν ἐκ μέρους τῶν συνεργῶν, τουτέστι τὴν
ἐν γνώσει καὶ ἐπίτηδες κατὰ τὴν ἑκφρασιν τοῦ ἡμετέρου νόμου,
παροχὴν συνδρομῆς πρὸς ἄλλον τινά. Ὁ ὅρος οὗτος ἀπορρέει ἀμέ-
σως ἐκ τῆς ἀμοιβαίας σχέσεως, ἥτις πρέπει νὰ ὑφίσταται μεταξὺ
τῆς βουλῆσεως τῶν συμμετασχόντων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἀξιοποι-
νοῦ τινὸς πράξεως, διότι διὰ νὰ θεωρηθῇ ἀδίκημά τι ὡς κοινὸν
προῖόν τῆς βουλῆσεως πλειοτέρων προσώπων, πρέπει νὰ συνδέη-
ται σὺν τῇ διὰ τῆς ταυτότητος τοῦ σκοποῦ. Ἀλλ' ὅμως τοῖς
αὕτῃ ταυτότης τοῦ σκοποῦ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰμὴ μόνον

ὅπου πραγματικῶς ὑπάρχει σκοπὸς τις, ἥτοι ἐπὶ τῶν ἐκ δολίας προαιρέσεως πραττομένων ἐγκλημάτων. Ὅσακις τὸυναντίον τοιοῦτός τις σκοπὸς ἐλλείπῃ, ὡς ἐπὶ τῶν ἐξ ἀμελείας συμβαινόντων ἀδικημάτων, ἐκεῖ καὶ ἡ ὑπαρξὶς συμμετοχῆς ἐν γένει δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ ὑπάρχουσα. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ συνέργεια ἐξ ἀμελείας δύναται μὲν νὰ συμβῇ, ὅταν τις ἐν ἀγνοίᾳ τὸν σκοπὸν τοῦ αὐτουργοῦ ὑποστηρίξῃ διὰ τινος ἐνεργείας αὐτοῦ, ἀλλ' ὅμως ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐπειδὴ οὐδεὶς ἐσωτερικὸς σύνδεσμος ὑπάρχει μεταξὺ τῆς βουλήσεως τοῦ αὐτουργοῦ καὶ τοῦ συνεργοῦ, δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ συνεργὸς ἐν γνώσει τῆς βουλήσεως ὧν τοῦ αὐτουργοῦ ἀπεράσισε νὰ ὑποστηρίξῃ ταύτην ¹⁾).

2) Σύμπραξιν εἰς κακούργημα ἢ πλημμέλημα ἐκτελεσθὲν παρ' ἄλλου τινος. Ἡ ἐνέργεια ἐπομένως τῶν συνεργῶν θεωρεῖται παρακολούθημα τῆς ἐνεργείας τοῦ αὐτουργοῦ, διὰ καὶ συνεργὸς δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ ὑπάρχων μὴ ὑπάρχοντος αὐτουργοῦ. Ἡ ἀρχὴ αὕτη τὴν ὁποίαν αἱ ἀρχαιότεροι νομοδιδάσκαλοι ἐξέφραζον διὰ τοῦ ἀξιώματος «socius delicti non intelligitur sine auctore delicti» δηλοῖ ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ καταδιωχθῇ τις ὡς συνεργὸς διὰ πρᾶξιν ἧτις δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀξιοποινος ἐν γένει διὰ τὸν αὐτουργόν. Οὕτω λ. χ. ἐπειδὴ ἡ αὐτοχειρία κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον δὲν τιμωρεῖται, δὲν δύναται τις νὰ καταδιωχθῇ ὡς συνεργὸς αὐτοχειρίας, διότι ἐπρομήθευσεν εἰς τὸν αὐτοχειρισθέντα ἐν γνώσει τῆς μελετωμένης πράξεως καιρὸν καὶ θέσιν χάριν

¹⁾ Berner Theilnahme σελ. 212. — Hälschner System I σελ. 327, 328. — Langenbeck. Theilnahme § 96. σελ. 190. — Köstlin System σελ. 270 καὶ 281. — Revision σελ. 502. — Ἐναντίον τῆς γενικῶς παραδεδομένης ταύτης ἀρχῆς ὑπεστήριξαν συγγραφεῖς τινὲς τὸ δυνατόν τῆς ὑπάρξεως συνεργείας ἐξ ἀμελείας. ὅρ. Tittmann Handb. I σελ. 207 ὅστις ὡς παράδειγμα τῆς ποιότητος συνεργείας μνημονεύει τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν δίδει τις πρὸς τινα ἐπιχειροῦντα ἐν βραχυῷ ψυχικῆς ὁρμῆς νὰ ἐκτελέσῃ ἀξιοποινον πρᾶξιν ὅπλον θανατηφόρον ἀγνοῶν ἂν οὗτος πραγματικῶς θέλῃ ποιήσῃ χρῆσιν αὐτοῦ ἢ μὴ. ὅρ. Luden Handb. I σελ. 438 καὶ Anmerkungen z. Baierisch. Strafgesetzb. I σελ. 203.

προπαρασκευῆς ἢ ἐκτελέσεως τῆς αὐτοχειρίας, ἢ παρέσχεν αὐτῷ τὰ μέσα πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ (ἄρθρ. 72 § 1. 2) ¹⁾.

Ἐπίσης δὲν δύναται τις νὰ θεωρηθῇ ὡς συνεργὸς δολίας χρεωκοπίας, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρ. 597 τοῦ ἡμετέρου ἐμπορικοῦ νόμου, ὅταν ὁ καταδιωχθεὶς ὡς αὐτουργὸς τῆς πράξεως ταύτης κηρυχθῇ ἀθῶος ²⁾.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐὰν δι' ἀξιοποιούν τινα πράξιν ἐδόθη ἀμνηστία δὲν δύναται νὰ καταδιωχθῇ τις ὡς συνεργὸς αὐτῆς ³⁾.

Συμφώνως πρὸς τὴν προεκτεθείσαν ἀρχὴν δὲν ἀπαλλάσσεται ὁ συνεργὸς τῆς καταδιώξεως ὅταν ὁ αὐτουργὸς διαφεύγῃ τὴν τιμωρίαν ἐνεκα λόγων ἀνεξαρτήτων τοῦ ἀξιοποιήσαντος τῆς πράξεως καὶ πηγαζόντων ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ προσωπικότητος, οἷον ὁσάκις ἀποδειχθῇ ἀνεπίδεκτος καταλογισμοῦ, ἢ ἐὰν ἀπεβίωσε πρὶ τῆς εἰς δίκην εἰσαγωγῆς τοῦ συνεργοῦ κτλ. ⁴⁾.

Ὡς ἀφετηρίαν τῆς διακρίσεως τοῦ συνεργοῦ ἀπὸ τοῦ αὐτουργοῦ δὲν πρέπει νὰ λάβωμεν τὸ εἶδος καὶ μέγεθος τῆς ἐνεργείας ἐκαστέρου πρὸς ἐκτέλεσιν ἀξιοποιήσαντος πράξεως, διότι οὕτω θέλομεν ἐμπεθεῖ εἰς τὸν ἀδιέξοδον λαβύρινθον τῆς ἐκάστοτε ἐρεῦνης τῆς ἀλληλουχίας τῶν αἰτίων πρὸς τὰ ἀποτελέσματα, ἀλλὰ τὴν σχέσιν τῆς βουλήσεως αὐτῶν πρὸς τὸ διαπραχθὲν ἀδίκημα. Τὸν συνεργὸν ἐπομένως πρέπει νὰ διακρίνωμεν ἀπὸ τοῦ αὐτουργοῦ, καθόσον οὗτος μὲν ἐπιχειρῶν τὴν ἐκτέλεσιν ἀξιοποιήσαντος πράξεως ἐπιζητεῖ τὴν πραγματοποίησιν ἰδίου σκοποῦ, ἐκεῖνος δὲ συντελεῖ εἰς τὴν εὐόδωσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ. Ἡ ἐνέργεια ὅθεν τοῦ συνεργ

1) Dalloz Complicité n. 62. — Παρατηρητέον ὅμως ὅτι ὁ τοιοῦτος δὲν ἀπαλλάσσεται τῆς καταδιώξεως ἐὰν ἐξέτελεσε τὸ φέρον τοῦ θελήσαντος ν' αὐτοχειριασθῇ, διότι τότε πλέον ἢ πρῶτις αὐτοῦ δὲν εἶναι συνεργός ἀλλ' αὐτουργός, contra Chauveau—Hélie Code pénal tom. I n. 698.

2) Dalloz Complicité n. 64. — Faillite. n. 4485. ὅρ. ἄρθρ. 593 τοῦ μεταγενεστέρου (1838) γαλλικοῦ ἐμπορ. νόμου περὶ πτωχεύσεων, δι' οὗ ἐτεροποιοῦντο αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 597.

3) Dalloz Complicité n. 40.

4) Chauveau—Hélie Code pénal tom. I n. 700.

γαῦ πρέπει νὰ παρίσταται ὡς τὸ μέσον τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ τοῦ αὐτουργοῦ καὶ τὸ ἀξιόποινον ταύτης νὰ χαρακτηρίζηται ἐκαστοτε ἐκ τῆς ἐνέργειας τούτου ¹⁾).

Ἡ σύμπραξις αὕτη ἐκ μέρους τοῦ συνεργοῦ δύναται νὰ γίνη κατὰ τὸν παρ' ἡμῖν νόμον εἴτε πρὶν ἐκτελεσθῇ, εἴτε ἐνῶ ἐκτελεῖται ἡ ἀξιόποινος πράξις, εἴτε μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς.

Ἐκ τῆς ταιαύτης ῥήσεως τοῦ νόμου δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης συνετάσσετο πρὸς τὴν γινώμην τῶν ἀρχαιοτέρων ἐκείνων συγγραφέων, οἵτινες διέκρινον τὴν συνέργειαν εἰς προηγουμένην, σύγχρονον ἢ ἐπομένην τῇ ἀδικήματι (*concursum antecedens, concomitans, subsequens* ²⁾).

Ἀλλ' οἱ νεώτεροι ποινικολόγοι ἀποκρούουσι τὴν τριμελῆ ταύτην τῆς συνέργειας διαίρεσιν, ἰσχυρισθέντες ὅτι ἡ προηγουμένη συνέργεια,

¹⁾ Hälschner System I σελ. 324. — Berner Theilnahme σελ. 207.

Ἐντελῶς λαμβανόμενον εἶναι τὸ σύστημα τῶν συγγραφέων ἐκείνων, οἵτινες πρὸς διάκρισιν τῶν αὐτουργῶν ἀπὸ τῶν συνεργῶν ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν κατ' ἀντικείμενον σχέσιν αὐτῶν πρὸς τὸ διαπραχθὲν ἀδίκημα, ἐπομένως ὡς αὐτουργοὺς μὲν θεωροῦσιν ἐκείνους, οἵτινες ἀμέσως ἐνήργησαν πρὸς παραγωγὴν τοῦ ἀδικήματος, ἢ εἰσὶν ἡ ἄμεσος καὶ κυρία ἀφορμὴ τῆς παραγωγῆς αὐτοῦ, ὡς συνεργοὺς δὲ τοὺς ἑμμέσως συμπράξαντας (δρ. Feuerbach Lehrb. § 44. 45. — Stübel Theilnahme § 29. Grollman Grundsätze § 33. 35). Κατὰ τὸ τοιοῦτον σύστημα ἡ διάκρισις τῶν αὐτουργῶν ἀπὸ τῶν συνεργῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐξωτερικὰ καὶ ὅλως ἀόριστα γεγονότα, διὸ πρέπει ἐκάστοτε πρὸς ἀνεύρεσιν ταύτης ν' ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν σχέσιν τῶν ἀποτελεσμάτων πρὸς τὴν ἐνέργειαν ἐξ ἧς πηγάζουσι, καὶ νὰ ἐξακριβώσωμεν τὸ εἶδος τῶν ἀποτελεσμάτων τούτων, ἂν ᾖσιν ἄμεσα ἢ ἑμμέσως ἀναγκαῖα, ἢ τυχαῖα, συνήθη ἢ ἀπροσδόκητα, μεταφερόμενοι οὕτω ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς ἐπιστήμης εἰς τὸ πεδῖον τῶν ἐμπειρικῶν ὅλως ἐκτιμήσεων, περὶ ὧν δὲν δύναται νὰ δοθῇ γενικὸς καὶ ἀμετάστροφος κανὼν κωλύων τὴν αὐθαίρετον καὶ αὐτογνώμονα λύσιν τῶν ἀναφουρόμενων εἰδικῶν ζητημάτων. Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἀνευ δισταγμοῦ ἀπεδέχθημεν τὸ ἐναντιὸν σύστημα καθ' ὃ ἡ διάκρισις τῶν αὐτουργῶν ἀπὸ τῶν συνεργῶν ζητεῖται καθ' ὑποκείμενον. Köstlin Revision § 135 σελ. 465.

²⁾ Wächter Lehrb. § 87. — Bauer Lehrb. § 74. Abhandlungen I. σελ. 427.

ἡ περιοριζομένη εἰς τὴν σύμπραξιν κατὰ τὴν προπαρασκευὴν μόνον τοῦ μελετωμένου ἐγκλήματος, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συνέργεια πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ, ἅτε μὴ ἐμφαίνουσα τὴν συμμετοχὴν εἰς πρᾶξιν τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ ἀπαρτίζουσιν ¹⁾).

Ἐπίσης ἀποκλείουσιν ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς συνεργείας τὴν μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος παρεχομένην συνδρομὴν, ὡσάκις ἄνευ προηγηθείσης ὑποσχέσεως χορηγῆται. Ἡ τοιαύτη συνδρομὴ δὲν θεωρεῖται ἀποτελοῦσα συνέργειαν, διότι ἐπέρχεται μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ παρέχοντος αὐτὴν δὲν ἀπειθύνεται εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ, ἀλλ' εἴτε εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ ἀδικήσαντος, εἴτε εἰς τὴν ἀπόκρυψιν, ἢ τὴν ἐπικερδῆ ἀπόλαυσιν τῶν προϊόντων τοῦ ἐγκλήματος, οὐδεὶς ἐπαμένως δεσμὸς συνέχει τὸν συνεργὸν πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτὴν τοῦ ἀδικήματος, ἵνα θεωρηθῇ τοῦτο ὡς ἔμμεσον τῆς ἐνεργείας αὐτῶν ἀποτέλεσμα. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ νεώτεροι ποινικολόγοι διακρίνοντας τὴν τοιαύτην συνδρομὴν ἀπὸ τῆς συνεργείας παραδέχονται ὅτι ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον καὶ αὐτοτελὲς ἐγκλημα (*delictum sui generis*) ἀποκαλοῦσι δὲ ταύτην *βοήθειαν* (*Begünstigung*) ²⁾, ἐν ᾧ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην τῶν ἀρχαιοτέρων ποινικολόγων χαρακτηρίζει αὐτὴν ὡς συνέργειαν ³⁾.

¹⁾ Berner Theilnahme. σελ. 167.

²⁾ Köstlin Revision σελ. 479. — System I, § 94. σελ. 261. — Sander Archiv. d. Criminal. R. 1838 σελ. 434. — 1839 σελ. 248 καὶ 396. — Berner Theilnahme σελ. 6, 7. — Mittermajer z. Feuerbach Lehrb. § 53 σημ. 1. 2. Zachariae Archiv. d. Crim. R. 1850 σελ. 269 — Chanveau—Helie Code Pénal. tom. I n. 660.

³⁾ Ὁρ. ἄρθρ. 74. § 1. 2. — Kleinschrod I. § 206. — Tittmann Handbuch I. § 401. σελ. 200. — Bauer Abhandlungen I. σελ. 464. — Ὁ Βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1813 διέκρινε ταύτην ἀπὸ τῆς συνεργείας ἄρθρ. 84—89, πλὴν τὴν διάκρισιν ταύτην κατήργησε τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1827 (ὁρ. Motive z. revidirt. Entwurf. σελ. 407), τὸ δὲ σύστημα αὐτοῦ ἠκολούθησε καὶ τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1831. (ὁρ. Motive z. Entwurf. d. Strafgesetzb. σελ. 111). Ἀπαντες σχεδὸν οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι διακρίνουσι

Περὶ τῆς καταγνωστέας εἰς τοὺς συνεργοὺς ποινῆς ἀπαντῶμεν
 διάφορα συστήματα καὶ παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν, οἵτινες περὶ τοῦ
 ζητήματος τούτου ἰδίᾳ ἐπραγματεύθησαν, καὶ ἐν τῇ νομοθεσίᾳ Ὁ
 γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, καὶ οἱ κατ' ἀπομίμησιν αὐτοῦ συνταχ-
 θέντες νεώτεροι γερμανικοὶ ποινικοὶ νόμοι ¹⁾ καθιεροῦσι τὴν ἀρ-
 χὴν τῆς τιμωρήσεως τῶν συνεργῶν διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς τῆς
 κατὰ τῶν αὐτουργῶν ἐπιβαλλομένης. Ἀλλ' ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν
 (ὁρ. σελ. 180) εἵπομεν, τὸ σύστημα τοῦτο οὐδὲν ὡς συνάδει πρὸς
 τὰς γενικὰς τοῦ δικαίου ἀρχὰς, λαμβάνον ὡς βάσιν πρὸς ἐκτίμη-
 σιν τῆς ἐνοχῆς τὴν κατ' ἀντικείμενον μόνον παράστασιν τῆς κολα-
 σίμου πράξεως, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ἐξ ὑποκειμένου σχέσιν τῶν ὑπαι-
 τίων πρὸς αὐτήν, διὸ καὶ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτοῦ πολλὰς ὑπέστη
 τροπολογίας, δι' ὧν τείνει νὰ προσεγγίσῃ πρὸς τὸ ἀντίθετον σύ-

τὴν περὶ τῆς ἀλόγως ἐνέχουσιν ἀπὸ τῆς συνεργείας, εἰς τὴν Βυρτεμβέργ-
 γης ἀρθρ. 89, ὁ τοῦ Ἀνωδέρου ἀρθρ. 74, ὁ τοῦ Βάδεν ἀρθρ. 142, ὁ τῆς
 Σαξωνίας ἀρθρ. 61, Πρωσσίας ἀρθρ. 37, Ὁλδεμβούργου ἀρθρ. 33, καὶ ὁ
 νέος Βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1801 ἀρθρ. 58.

Ἐκτὸς τῆς εἰρημένης κατὰ χρόνον διακρίσεως τῆς συνεργείας ἀπαντῶμεν
 παρὰ τοῖς ἀρχαιότεροις ἐκ τῶν ποινικολόγων διαφύρουσι ἄλλας διακρίσεις
 τῆς συνεργείας στηριζομένης ἐπὶ τοῦ εἴδους ἢ τοῦ τρόπου τῆς χορηγουμέ-
 νης ἐκάστοτε συνδρομῆς, οὕτω λ. χ. ἡ συνέργεια διακρίνεται εἰς *θετικὴν*
 (*concursum positivum*) συνισταμένην εἰς τὴν ἐπιχείρησιν πράξεως σκοπού-
 της τὴν ὑποστήσῃν τοῦ παρ' ἄλλου διαπραττομένου ἐγκλήματος, καὶ εἰς
ἀρνητικὴν (*concursum negativum*), ὅτε παραλείπεται ἡ ὀφειλομένη
 πρὸς ἀποτροπὴν ἀδικήματος ἐνέργεια, ἐπίσης διακρίνεται εἰς *ἀμεσον*
καὶ ἑμμεσον, εἰς *ὠρισμένην* καὶ *ἀόριστον*, εἰς *τε-*
λείαν καὶ *ἐλπίαν*, εἰς *ἐγγυτέραν* καὶ *ἀπωτέραν* κτλ.
 (ὁρ. Borst. Archiv. d. Crim. R. τόμ. VII. σελ. 690). Τὰς διακρίσεις
 ταύτας ἀποδοκιμάζουσιν οἱ νεώτεροι ποινικολόγοι, ὡς μὴ στηριζομένης
 ἐπὶ καθαρῶς ἐπιστημονικῶν θάσεων καὶ ἐστερημένης πάσης πρακτικῆς
 χρησιμότητος, διὸ καὶ οὐδεμίᾳ γίνεται μνηστὴν ἐν τοῖς νεωτέροις ποί-
 νικοῖς νόμοις.

¹⁾ Code pénal art. 59. — Αὐστριακοῦ ποιν. νόμου ἀρθρ. 5. Πρωσι-
 κοῦ ἀρθρ. 35, ὁρ. καὶ νόμον 30 Μαΐου 1859. Ὁλδεμβούργου ἀρθρ. 34.
 Βαυαρικοῦ τοῦ 1861, ἀρθρ. 52, (ὁρ. ἄνωτέρω).

στημα, καθ' ὃ οἱ συνεργοὶ τιμωροῦνται ἡπιώτερον τῶν αὐτουργῶν. Τὸ σύστημα τοῦτο στηρίζομενον ἐπὶ τῆς ἐξ ὑποκειμένου ἐκτιμήσεως τῆς ἐνοχῆς τῶν συμμετασχόντων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἀδικήματος, ἀνευρίσκει ὅτι ἡ τῶν συνεργῶν βούλησις δὲν ἀπαιθύνεται ἀμέσως εἰς τὴν παραγωγὴν τῆς καταστροφῆς πρὸς ἐκτελέσειν ἀτομικοῦ αὐτῶν συμφέροντος ἐξ αὐτῆς πηγάζοντος, ἀλλ' εἰς τὴν ὑποστήριξιν κυρίως τῆς ἐκτελέσεως ταύτης, ὅτι ἡ κυρία ἀφορμὴ τῆς διαπράξεως τοῦ ἐγκλήματος δὲν προέρχεται ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν αὐτουργῶν, δι' ὃ δὲν πρέπει ἀμφοτέροι νὰ τιμωρῶνται διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς, ἀλλ' οἱ συνεργοὶ ἡπιώτερον τῶν αὐτουργῶν¹⁾.

Πρὸς τὸ δεύτερον τοῦτο σύστημα συντασσόμενος ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ὁρίζει ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄρθρῳ ὅτι ἡ ποινὴ ἐν γένει τῶν συνεργῶν πρέπει νὰ ᾖ ἐλάσσων τῆς τῶν αὐτουργῶν. Τὴν ἀρχὴν ὅμως ταύτην δὲν ἐφαρμόζει ἀπολύτως, διότι, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν (ἄρθρ. 56 § 2) εἶδομεν, μεταξὺ τῶν συνεργῶν διακρίναι τοὺς κυρίους ἢ ἀναγκαίους συνεργοὺς (*socii principales*), ἧτοι ἐκείνους ὅσοι ὑπεστήριξαν ἀμέσως τὴν κυρίαν πράξιν διὰ τῆς συνδρομῆς των, ἢ ἔδωκαν εἰς τὸν ἐκπεραιωτὴν αὐτῆς πρὸ ἢ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τοιαύτην βοήθειαν ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν ἡδύνατο οὗτος νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὴν πράξιν κατὰ τὰς προκειμένας περιστάσεις, τοὺς τοιούτους δὲ κατατάσσων μεταξὺ τῶν αὐτουργῶν τιμωρεῖ διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς. Εἰς τὴν διάκρισιν ταύτην δὲν ἤθελε βεβαίως φθάσει ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐὰν ἐτήρει αὐστηρῶς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐξ ὑποκειμένου μόνον ἐκτιμήσεως τῆς ἐνοχῆς τῶν συνεργῶν, ἐὰν δὲν ἀπέβλεπε καὶ εἰς τὴν κατ' ἀντικείμενον ἐνέργειαν αὐτῶν, ἥτις ἐν εἰδικαῖς τισὶ περιπτώσεσι δύναται μὲν ἴσως νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐπίτασιν τῆς ποινῆς αὐτῶν, οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν συντάττεισιν αὐτῶν μετὰ τῶν αὐτουργῶν²⁾.

¹⁾ Henke Handb. I, σελ. 525. — Heffter Lehrb. § 98. — Berner Theilnahme σελ. 212. — Köstlin Revision σελ. 472. — Hälschner System I σελ. 332 καὶ 337.

²⁾ Hepp Archiv. d. Crim. R. 4846. σελ. 314. Κετὰ τὰς αἰτιολο-

Ὡς μέτρον δὲ τῆς ἐλαττώσεως τῆς ποινῆς τῶν ἀπλῶν συνεργῶν σχετικῶς πρὸς τὴν τῶν αὐτουργῶν λαμβάνεται ἡ ἐπὶ τῆς ἀποπέρας, κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρ. 49 καὶ 50, γινομένη ἐλάττωσις τῆς ποινῆς, ἀναλόγως τῆς κατὰ τῆς τετελεσμένης πράξεως ἐπιβλητέας ¹⁾).

Ἄρθρον 72.

Ὡς συνεργοὶ ἰδίως τιμωροῦνται.—1) Ὅσοι ἐν γνώσει τῆς μελετωμένης ἀξιοποίνου πράξεως, ἔδωκαν εἰς ἄλλους ἐκούσιως τόπον διατριβῆς, ἢ ὑπέδειξαν, ἢ παρεχώρησαν εἰς αὐτοῦ, καιρὸν καὶ θέσιν χάριν προπαρασκευῆς ἢ ἐκτελέσεως τῶν ἀξιοποίνων πράξεων.—2) Ὅσοι ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ ἀρθρ. 56 ἀριθμ. 3 ἐν γνώσει καὶ ἐκ προθέσεως ἔδωκαν συμβουλὴν ἢ παραίνεσιν περὶ τῆς ἐκπεραιώσεως ἀξιοποίνου τινὸς πράξεως, ἐχορήγησαν τὰ εἰς ταύτην συντείνοντα μέσα, εὐκαιρίαν, ἢ ὅποιονδήποτε ἄλλο εἶδος ὑποστηρίξεως, ἢ ἐπρομήθευσαν ὅπλα ἢ ἄλλα ἐργαλεῖα.—3) Ὅσοι συνεβοήθησαν τὸν αὐτουργὸν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, δι' ἀγγελιῶν, κατασκοπῶν, ἢ οἰουδήποτε ἄλλου

γίαι τοῦ βασιarikou νομοσχεδίου τοῦ 1831 ὁ κύριος συνεργὸς τιμωρεῖται ὡς αὐτουργὸς διότι «ἀνευ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ δὲν ἤθελε πραγματοποιηθῇ τὸ ἐγκλημα, ὅπερ, ὡς εἶπεν, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ προϊόν ταύτης».

1) Ὡς λόγον τῆς τοιαύτης ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς τῆς ἀποπέρας κατὰ τῶν συνεργῶν ἀναφέρουσιν αἱ αἰτιολογίαι τοῦ βασιarikou νομοσχεδίου τοῦ 1831. ἐν σελ. 115, τὴν ἀναλογίαν ἣτις ὑφίσταται μεταξὺ τῆς ἀποπέρας, καὶ τῆς συνεργείας. Ἐν τῇ ἀποπέρᾳ, λέγουσιν, ἡ κολάσιμος πρᾶξις δὲν ὑπάρχει κατ' ἀντικείμενον τετελεσμένη ἐπὶ τῆς συνεργείας ὑπάρχει μὲν κατ' ἀντικείμενον τετελεσμένη ἀλλ' οὐχὶ ὑπὸ τοῦ συνεργοῦ. — Ἀντὶ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπέρας ἐπιβάλλουσι ποινικαὶ τινὲς νομοθεσίαι, αἵτινες παραδέχονται τὴν διάφορον τιμώρησιν τῶν συνεργῶν ἀπὸ τοὺς αὐτουργοὺς, τὴν κατὰ τῶν τελευταίων τούτων καταγινωσκομένην ποινὴν, ἀλλ' ἡλαττωμένην καθ' ὅρισμένον τι ποσοστὴν μέρειον οἷον κατὰ 1/2 τὸ 1/3 τὸ 1/4 καὶ οὕτω καθέξῃς. ὅρ. Σαξωνικοῦ ποιν. νόμου ἀρθρ. 55. Ἀννοβέρου ἀρθρ. 69. ὅρ. Langenbeck Theilnahme σελ. 214.

ἐμμέσου ἢ πλυχίου τρόπου.—4) Ὅσοι συνεννόησαν προηγουμένως μετὰ τοῦ αὐτουργοῦ περὶ βοήθειας, τὴν ὁποῖαν θέλουν παρέξει εἰς αὐτὸν μετὰ τὴν πρᾶξιν, ἢ περὶ τινος ἀμοιβῆς, τὴν ὁποῖαν θέλουν λάβει παρ' αὐτοῦ, καὶ ἐχορήγησαν τὴν βοήθειαν, ἢ ἔδεχθησαν τὴν ἀμοιβήν.—5) Ὅσοι ἐν γνώσει ἐξ ἰδιοτελείας δέχονται εἰς τὴν οἰκίαν των, κρύπτουσιν ἢ ἀποκρύπτουσι τοὺς πράξαντας, ἢ τὰ ἀντικείμενα τῆς ἀξιοποιήτου πράξεως, ἢ λαμβάνουσι τὰ πράγματα ταῦτα ἀντὶ δώρου, ἀντὶ πληρωμῆς, τὰ ἀγοράζουσι, τὰ συναλλάσσουσιν, ἢ ἱναδέχονται νὰ τὰ ἐμπορευθῶσι, νὰ τα φθείρῳσι, νὰ τὰ μεταβάλωσιν, ἢ νὰ τὰ καταστήσωσιν ἀγνώριστα.—6) Ὅσοι, ὄντες ὑπὸ χρεοσίου) δυνάμει τοῦ ὑπουργήματός των ἢ τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας των νὰ ἐμποδίζωσι τὴν ἐκτέλεσιν ἀξιοποιήτων πράξεων, ἢ 6') δυνάμει τῆς ὁποίας ἔχουσι πατρικῆς, οἰκιακῆς, ἢ ἐπιτροπικῆς ἐξουσίας τοῦ ν' ἀποτρέπωσι τοὺς ὑπεξουσίους των, δὲν προσπαθοῦν καθόσον τοῦτο εἶναι δυνατόν ἀνευ κινδύνου ἑαυτῶν ἢ τρίτου τινός, νὰ ἐμποδίζωσιν ἀξιοποιήτους πράξεις, αἵτινες ἔλαβον ἀρχὴν ἢ προετοιμάσθησαν ἐνώπιόν των, ἢ τὰς ὁποίας γινώσκουσιν ὡς μελλούσας νὰ ἐκτελεσθῶσιν.—7) Ὅσοι, ὀφείλοντες ὡς ἐκ τοῦ ὑπουργήματος ἢ τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας των νὰ ἀναγγείλωσι τὰς γνωστοποιηθείσας εἰς αὐτοὺς, ὡς τοιούτους, ἀξιοτιμωρήτους πράξεις τὰς ἀποσιωπῶσι κατὰ συνεννόησιν.

Πρὸς ἀκριβοστέραν ἐφαρμογὴν τοῦ διὰ τοῦ προηγουμένου ἀρθροῦ ὑποδεικνυμένου ἐν γένει ὁρισμοῦ τῶν συνεργῶν χαρακτηρίζει ὁ νόμος εἰδικώτερον διὰ τοῦ παρόντος ἀρθροῦ ὡς συνεργοὺς ἐκείνους.

1) Οἵτινες ἐν γνώσει τῆς μελετωμένης ἀξιοποιήτου πράξεως, ἔδωκαν εἰς ἄλλους ἐκουσίως τόπον διατριβῆς, ἢ ὑπέδειξαν ἢ παρεχώρησαν εἰς αὐτοὺς καιρὸν καὶ θέσιν χάριν προπαρασκευῆς ἢ ἐκτελέσεως τῶν ἀξιοποιήτων πράξεων. Δύο εἰσὶν ἐπομένως αἱ ὁροι

ἀποτελούντες τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος συνέργειαν, ἥτις ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῆς προηγουμένης τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀξιοποιήσεως πράξεως, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ γνῶσις τοῦ μελετωμένου ἀδικήματος, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ ἐκουσία καὶ ἄνευ ἡθικοῦ ἢ φυσικοῦ καταναγκασμοῦ χορήγησις τῆς συνδρομῆς κατὰ τινὰ τῶν διαγεγραμμένων τρόπων. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ὁ συνεργὸς δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀξιώποιος διὰ τὴν τοιαύτην αὐτοῦ συνδρομὴν μόνον μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κολασίμου πράξεως ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ, ἐκτὸς ὅσας εἰδιώκως ὁ νόμος τὴν τοιαύτην προπαρασκευὴν τῆς κολασίμου πράξεως τιμωρεῖ (ὅρ. ἀρθρ. 123 § 9) ¹⁾

2) Ὅσοι ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ ἀρθρ. 56 § 3 ἐν γνῶσει καὶ ἐκ προθέσεως ἔδωκαν συμβουλὴν ἢ παραίνεσιν περὶ τῆς ἐκπεραιώσεως ἀξιοποιήσεως τινὸς πράξεως, ἐχορήγησαν τὰ εἰς ταύτην συντείνοντα μέσα, εὐκαιρίαν ἢ ὅποιονδήποτε ἄλλο εἶδος ὑποστηρίξεως, ἢ ἐπρομήθευσαν ὅπλα καὶ ἄλλα ἐργαλεῖα.

Καὶ αἱ πράξεις αὗται ὑπάγονται εἰς τὴν προηγουμένην τῆς ἐκτελέσεως συνέργειαν. Ἡ συμβουλὴ ἢ παραίνεσις, ἥτις δύναται νὰ δοθῇ ἢ ἀμέσως καὶ ἀπ' εὐθείας, ἢ ν' ἀνακοινωθῇ δι' ἄλλου προσώπου, ἢ δι' ἐπιστολῆς, πρέπει νὰ χρησιμεύῃ ὡς μέσον ἀπλῶς εἰς κραταίωσιν τῆς προϋπαρχούσης ἤδη παρὰ τῷ αὐτουργῷ ἀποφάσεως πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀξιοποιήσεως πράξεως, διότι ἐὰν διὰ τῆς τοιαύτης συμβουλῆς ἢ παραινήσεως ἐγεννήθη κατὰ πρῶτον παρὰ τῷ αὐτουργῷ ἡ ιδέα τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀξιοποιήσεως πράξεως, αἱ δόντες ἀφορμὴν εἰς τοῦτο δὲν θεωροῦνται ὡς συνεργοί, ἀλλ' ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ συμβουλὴ αὐτῶν ἐγένετο μετ' ἀπάτης, πειθοῦς, ἢ φορτικότητος λογίζονται ὡς ἡθικοὶ αὐτουργοὶ τῆς ἐκτελεσθείσης συνεπειᾶ τῆς τοιαύτης συμβουλῆς ἀξιοποιήσεως πράξεως, ὑπαγόμενοι εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ § 3 τοῦ ἀρθρ. 56. ²⁾

¹⁾ Berner Theilnahme σελ. 167.

²⁾ Berner Grundsätze d. Preuss. Strafr. § 51. σελ. 45.—Dollmann Commentar. ἀρθρ. 54. σελ. 316. — Κατὰ τὸν γαλλικὸν ποινικὸν νόμον ἡ συμβουλὴ δὲν ἀποτελεῖ complicité. ὅρ. Chauveau—Hélie Code pénal I n. 682.

Ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀξιοποίνου πράξεως συμφώνως πρὸς τὴν δοθεῖσαν συμβουλὴν ἢ παραίνεσιν δὲν νομιζομεν ὅτι πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀναγκαῖος ὅρος τῆς ὑπάρξεως συνεργείας, διότι γενικῶς ἐκφράζεται ὁ νόμος ἀπαιτῶν συμβουλὴν ἢ παραίνεσιν περὶ τῆς ἐκπαλαιώσεως ἀξιοποίνου πράξεως. Ἐπίσης ἐκ τοῦ γραμμματος τοῦ νόμου συμπεραίνειν τις δύναται νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἐκτὸς τῆς χορηγήσεως τῶν συντελούντων πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος μέσων, καὶ τῆς προμηθείας τῶν ὄπλων καὶ ἐργαλείων ὑπὸ τοῦ συνεργοῦ, δὲν ἀπαιτεῖται καὶ ἡ χρῆσις αὐτῶν πράγματι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ, ὅπως παραδεχθῇ τις τὴν ὑπάρξιν συνεργείας. Κατ' ἀμφοτέρας ὁμως τὰς εἰρημένους περιπτώσεις τῆς συνεργείας, τουτέστι καὶ ἐπὶ τῆς συμβουλῆς ἢ παραινέσεως, καὶ ἐπὶ τῆς προμηθείας τῶν ὄπλων, ἐργαλείων καὶ λοιπῶν μέσων πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος, ἀπαιτεῖται ἡ ἐνγνώσει καὶ ἐκ προθέσεως ἐνέργεια τοῦ συνεργοῦ ¹⁾).

Τὸν ὁρισμὸν τῶν ὄπλων δίδει ὁ ποιν. νόμος ἐν ἄρθρ. 126 χαρακτηριστικῶν ὡς τοιαῦτα «τὰ ἐργαλεῖα, μὲ τὰ ὁποῖα, ὅταν τὰ μεταχειρισθῇ τις εἰς κλέψιν τινός, δύναται κατὰ τὴν συνήθη πείραν νὰ προξενήσῃ θανατηφόρον βλάβην». Ὡς ἐργαλεῖα πρέπει νὰ χαρακτηρισώμεν πάντα τὰ ὄργανα τὰ δυνάμενα νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς διακτεραίωσιν τῆς ἀξιοποίνου πράξεως, τὰς ἀγκυρίδας, τὰς ἀντίκλειδας, τὰς ἀληθεῖς κλειδας, τοὺς μοχλοὺς κτλ. ²⁾).

3) Ὅσοι συνεδοκῆσαν τὸν αὐτουργὸν εἰς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, δι' ἀγγελίων, κατασκοπῶν, ἢ οἰουδήποτε ἄλλου ἐμμέσου ἢ πλαγίου τρόπου.

Ἐνταῦθα ὑπάρχει ἡ περίπτωσις τῆς ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ

¹⁾ Chauveau—Hélie Théorie du Code pénal I n. 693.

²⁾ Ποιν. νόμου ἄρθρ. 374. § 3. 383. — Lex. (54. § 4 (47. 2. de furtis) «Qui ferramenta sciens commodaverit ad effringendum ostium vel armarium, vel scalam sciens commodaverit ad ascendendum, licet nullum ejus consilium principaliter ad furtum faciendum intervenerit, tamen furti actione tenetur».

γκλήματος χορηγουμένης συνεργείας ¹⁾, ἣν γενικώτερον ἐμνημό-
ευσε τὸ ἄρθρον 71 θεωρήσαν ὡς συνεργὸν πάντα ὅστις ἐν ᾧ ἐξε-
λεῖτο ἡ κολάσιμος πράξις παρέσχε τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ.

Ἡ τοιαύτη κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος γενομένη συ-
έργεια δύναται ἐνίοτε νὰ γεννήσῃ ἀμφισβολίας τινὰς, ὡσάκις ἡ διάρ-
εια τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ,
ἵναι ἀβεβαία. Κατὰ τὴν γενικώτερον ἐπικρατοῦσαν γνώμην πρέπει
τότε νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἀποπερατωθεῖσαν καθ' ὁλοκληρίαν τὴν
ἐκτέλεσιν τῆς κολασίμου πράξεως, ὅταν ὁ αὐτουργὸς ἐπραγματο-
ποιήσῃ τὸν ἄμεσον αὐτοῦ σκοπὸν. Ἐπομένως ἐπὶ τῶν ἐγκλημά-
των, ἅτινα θεωροῦνται ὡς τετελεσμένα διὰ τῆς πραγματοποιήσεως
ὑπὸ τινὸς ἀποτελέσματος, ἡ ἐκτέλεσις εἶναι περαιωμένη, ὅταν
τὸ προσδοκώμενον τοῦτο ἀποτέλεσμα συνέβῃ, ἐπὶ τῶν ἐγκλημά-
των τούναντίον ἐπὶ τῶν ὁποίων σκοπεῖται ἡ ἀπέλαυσις ἰδιαίτερας

τινὸς ὠφελείας, ὅταν ἡ ὠφέλεια αὕτη προσεγένετο τῷ αὐτουργῷ.
Ὅθεν ἡ ἐκτέλεσις δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι συμπίπτει πάντοτε,
ἢτε μετὰ τῆς ἐξ ὑποκειμένου πραγματοποιήσεως τῆς πρὸς παρα-
γωγὴν τοῦ ἐγκλήματος ἀπαιτουμένης ἐνεργείας, εἴτε μετὰ τῆς
διαπράξεως τοῦ ἐγκλήματος κατὰ τοὺς ἐν τῷ νόμῳ διαγεγραμμέ-
νους ὅρους. Ὅστις λ. χ. συμπράττει εἰς τὴν παρ' ἄλλου τινὸς ἐκ-
τελεσθεῖσαν δηλητηρίαν, ἐμποδίζων μετὰ τὴν δόσιν τοῦ δηλη-
τηρίου ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ τὴν ὑπὸ τοῦ δηλητηριασθέντος ἐγκαίρως
χρησιν ἀντιδότων, δύναται εὐλόγως νὰ θεωρηθῇ ὡς συνεργήσας κατὰ
τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ²⁾, ὡς καὶ ὅστις τὴν γενομένην ἀπάτην
τινὸς ὑπὸ ἄλλου ὑποστηρίζει παριστῶν ἐν γνώσει ψευδῆ γεγονότα
ἢ ἀποκρύπτων τ' ἀληθῆ. Ἄν καὶ κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις
ταύτας ἡ πρὸς παραγωγὴν τοῦ ἐγκλήματος ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ

¹⁾ Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον τοῦ νόμου λέγει *σε ἰς ἐκτέλεσιν τῆς*
πράξεως, ἐν ᾧ τὸ γερμανικὸν πρωτότυπον περιέχει τὴν φράσιν *bei*
Verübung der That ἥτις ἀκριβῶς μεταφερομένη δηλοῖ *ἐκ αὐτῆς*
ἐκτέλεσιν.

²⁾ Dollmann Commentar ἄρθρ. 54. σελ. 319. Berner Theilnahme
σελ. 168.

εἶναι πλήρης, δὲν δύναται τις ὅμως νὰ εἰπῇ ὅτι καὶ ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ εἶναι ἀποπερατωμένη, ὥστε ἡ ἐμφιλοχωρήσασα ἐνέργεια τοῦ συνεργοῦ νὰ θεωρηθῇ ὡς μεταγενεστέρα ταύτης.

Παρατηρητέον τέλος ὅτι ἡ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ὑπὸ τῶν συνεργῶν χορηγομένη βοήθεια πρέπει νὰ μὴ συνίσταται εἰς τὴν ἄμεσον τῆς ἀξιοποιήτου πράξεως ἐκτέλεσιν, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ συνέργεια μετατρέπεται εἰς αὐτουργίαν· διὰ τοῦτο ὁ νόμος ὡς συνεργὸν χαρακτηρίζει μόνον ἐκεῖνον ὅστις εἴτε δι' ἀγγελίων ἢ κατασκοπῶν, εἴτε δι' οἰουδήποτε πλαιρίου ἢ ἐμμέσου τρόπου μετέσχε τῆς ἐκτελέσεως.

4) Ὅσοι συνεννοήσαν προηγουμένως μετὰ τοῦ αὐτουργοῦ περὶ βοήθειας τὴν ὁποίαν θέλουν παρέξαι εἰς αὐτὸν μετὰ τὴν πράξιν, ἢ περὶ τίνος ἀμοιβῆς, τὴν ὁποίαν θέλουν λάβει παρ' αὐτοῦ, καὶ ἐχορήγησαν τὴν βοήθειαν ἢ ἐδέχθησαν τὴν ἀμοιβήν.

Ἡ συνέργεια τῶν τοιούτων διαφέρει τῆς τῶν προηγουμένων, καθόσον ἀποβλέπει εἰς τὴν μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μελετωμένου ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ ἐγκλήματος χορηγηθησομένην βοήθειαν. Ἡ βοήθεια αὕτη, καὶ τοι ἐπομένη τῆς ἐκτελέσεως, δὲν εἶναι ὅμως ἄσχετος πρὸς αὐτὴν ἕνεκα τῆς προηγηθείσης συνεννοήσεως, ἥτις ἀποτελεῖ κυρίως τὴν συνέργειαν, χρησιμεύουσα ὡς ἐνθάρρυνσις καὶ ἠθικὴ συνδρομὴ τοῦ αὐτουργοῦ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῇ. Δύο δὲ εἰδικὰ περιπτώσεις τῆς τοιαύτης συνεννοήσεως διακρίνει ὁ νόμος, τὴν περὶ χορηγητέας ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ εἰς τὸν συνεργὸν ἀμοιβῆς καὶ τὴν περὶ χορηγητέας ὑπὸ τοῦ συνεργοῦ βοήθειας· κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ταύτας ἡ συνέργεια θεωρεῖται ὡς τετελεσμένη, ἀφοῦ δεχθῇ ὁ συνεργὸς τὴν ὑποσχέθεισαν αὐτῷ ἀμοιβήν, ἢ ἀφοῦ παράσχῃ τὴν ὁποίαν οὗτος ὑποσχέθη βοήθειαν.

Ἐὰν ὁ συνεργὸς δὲν παράσχῃ τὴν ὁποίαν ὑποσχέθη τῷ αὐτουργῷ βοήθειαν ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρ. 80, περὶ ἧς ἐν οἰκείῳ τόπῳ γενήσεται λόγος. Ἐὰν ὅμως δὲν δεχθῇ τὴν ὁποίαν ὑποσχέθη αὐτῷ ὁ αὐτουργὸς ἀμοιβήν, δὲν περιέχει ἰδιαιτέραν τινὰ διάταξιν ὁ νόμος· ὅθεν περιοριζόμενοι εἰς μόνην τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἐδαφίου πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι δὲν ὑφίσταται

συνέργειά μὴ ἐκπληρωθέντος ὡς ὅσον ποτε τοῦ ἐτέρου τῶν συναπο-
τελευτώνων αὐτὴν ὄρων ἐν τῇ περὶ τῆς ὁ λόγος περιπτώσει.

δ) Ὅσοι ἐν γνώσει ἐξ ἰδιοτελείας δέχονται εἰς τὴν οἰκίαν των,
κρύπτουσιν ἢ ἀποκρύπτουσι τοὺς πράξαντας, ἢ τὰ ἀντικειμένα
τῆς ἀξιοποιήσεως πράξεως, ἢ λαμβάνουσι τὰ πράγματα ταῦτα ἀντὶ
δώρου, ἀντὶ πληρωμῆς, τὰ ἀγοράζουσι, τὰ συναλλάσσουν, ἢ ἀνά-
δέχονται νὰ τὰ ἐμπορευθῶσι, νὰ τὰ φθείρῶσι, νὰ τὰ μεταβάλω-
σιν ἢ νὰ τὰ καταστήσωσιν ἀγνώριστα.

Αὐτοὶ περιεχόμενοι ἐν τῷ προκειμένῳ ἐδάφει περιπτώσεις ἀφορῶσιν
εἰς τὴν χορηγουμένην βοήθειαν μὴ προηγηθείσης συνεννοήσεως.

Πρὸς ὑπαρξίν ταύτης ἀπαιτεῖται.

Εἰς τὴν ἑκτέλεσιν τῆς ἀξιοποιήσεως πράξεως, ἣν προϋποτίθεται ὁ
νόμος χαρακτηρίζων ὡς ἀξιοποιήσασιν τὴν πρὸς τὸν πράξαντα χο-
ρηγουμένην βοήθειαν, ἢ τὴν φροντίδα τῆς προσήκουσας καὶ παραλ-
λαγῆς τῶν διὰ τῆς ἀξιοποιήσεως πράξεως πορισθέντων ἀντικειμένων.

Ἀλλ' ὅμως διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀξιοποιήσεως πράξεως, δὲν πρέ-
πει νὰ ὑπολάβωμεν ὅτι ἐννοεῖται καὶ ἡ ἀποπεράτωσις αὐτῆς, τοῦ-
ναντίον φρονούμεν ὅτι καὶ ἡ πρὸς τὸν ἀποπειραθέντα τὴν ἐκτέλε-
σιν ἀξιοποιήσας τινὸς πράξεως συνδρομὴ, δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀρ-
κτοῦσα ὅπως κατὰ τὴν προκειμένην διάταξιν καταστήσῃ τὸν πα-
ρασχόντα ταυτὴν ἔνοχον συνεργείας ¹⁾

Χαρακτηρίζων ὁ νόμος τὴν πρὸς τοὺς πράξαντας χορηγουμέ-
νην βοήθειαν ὡς συνεργίαν, παρέχει ἀφορμὴν εἰς ἐνδεχομένους δι-
σταγμοὺς ἂν διὰ τῆς διατάξεως αὐτοῦ ταύτης ἐννοῇ μόνον τὴν
πρὸς τὸν αὐτουργόν τοῦ ἐπιχειρηθέντος ἀδικήματος χορηγουμένην
συνδρομὴν, ἢ ἂν αὕτη καὶ πρὸς τοὺς συνεργοὺς δύναται νὰ ἐπε-

¹⁾ Ὑποθέτωμεν ὅτι ὁ Α' ἀποφασίζας ν' ἀφαίρεσιν παρὰ τινος χρη-
ματικόν τι ποσὸν εἰσέρχεται δι' ἀνάγκης εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἐν ᾧ κα-
ταγίνεται εἰς τὴν ῥῆξιν τοῦ χρηματοκιώτιου αὐτοῦ καταλαμβάνεται ὑπὸ
τὸ ὀικοδομήτου, ὅστις καταδιώκει αὐτόν. Ἐὰν ὁ Β' συναντήσας αὐτόν κα-
ταδιωκόμενον ἐν γνώσει τῆς διαπράξεως τοῦ ἀδικήματος δεχθῇ εἰς τὴν οἰ-
κίαν του καὶ ἀποκρύψῃ αὐτόν, νομίζομεν ὅτι δύναται νὰ θεωρηθῇ ἔνοχος
συνεργείας.

καταβῆ. Καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ φρονοῦμεν ὅτι οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει ὅπως στενῶς ἐρμηνεύοντες τὸ γράμμα τοῦ νόμου ἀποκλείσωμεν τῆς προκειμένης διατάξεως τὴν πρὸς τοὺς συνεργοὺς τινὸς ἀδικήματος χορηγηθεῖσαν συνδρομὴν, καθόσον καὶ οὗτοι δύνανται εὐλόγως νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πράξαντες τὸ ἀδίκημα, ὡς ἂν μάλιστα ὑπάγωνται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐν ταῖς § § 1 2 καὶ 3 τοῦ προκειμένου ἄρθρου ¹⁾).

6') Ἡ γνῶσις ὅτι ὁ πρὸς ὃν χορηγεῖται ἡ βοήθεια εἶναι ἔνοχος ἀδικήματος, ὡς καὶ ὅτι τὰ ληφθέντα ἀντικείμενα προέρχονται ἐκ τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ, διότι ὡς ἂν αὕτη ἐλλείπη δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀποτελοῦσαι συνέργειαν αἱ ἐν τῷ προκειμένῳ ἐδαφίῳ μνημονευόμεναι πράξεις, αἱ τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ πράξαντος ἢ τὴν ἀπόκρυψιν τῶν ἀντικειμένων τῆς κολασίμου πράξεως σκοποῦσαι. Ἐάν τις λ. χ. διατελῶν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ διαπραχθέντος ἀδικήματος, δεχθῇ τὸν ἔνοχον ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, ἢ καὶ ἀποκρύψῃ αὐτὸν ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τῶν παραστάσεων αὐτοῦ ὅτι ἀναζητεῖται διὰ λόγον τινὰ ὅπως ἄσχετον πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν οἰαομένη ποτε ἀξιοποίνου πράξεως, ἢ ἐάν τις ἀποδεχθῇ τὴν γενομένην προσφορὰν πραγμάτων προερχομένων ἐκ τῆς ἐκτελέσεως ἐγκληματικῆς πράξεως, οὐδεμίαν περὶ ταύτης ἔχων εἰδήσιν, ἢ τοιαύτη ἀποδοχὴ αὐτῶν, ἢ ἀπόκρυψις τοῦ ἐνόχου, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποτελοῦσα συνέργειαν.

Ἐάν καθ' ἣν στιγμὴν ἐχορηγήθῃ ἡ πρὸς τὸν ἔνοχον βοήθεια, ἢ ἐλήφθησαν ἢ ἀπεκρυβήσαν τὰ ἀντικείμενα τῆς ἀξιοποίνου πράξεως, δὲν εἶναι γνωστὴ ἢ ὑπ' αὐτοῦ ἐκτέλεσις τοῦ ἀδικήματος, ἢ ἡ ιδιότης τῶν ἀντικειμένων, περὶ ἀμφοτέρων ὁμοῦς τούτων ἔλαβε γνῶσιν βραδύτερον ὁ παρασχὼν τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ, ἢ ἀπόδειξις τῆς προγενεστέρας αὐτοῦ ἀγνοίας δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος τῆς μὴ ἐφαρμογῆς τῆς διατάξεως τοῦ προκειμένου ἐδαφίου.

¹⁾ Leonhardt Commentar über d. Crim. Gezetzb. für Hannover
ἀρθρ. 75. τόμ. I σελ. 310.

ἐὰν ἡ πρὸς παροχὴν τῆς συνδρομῆς αὐτοῦ ἐνέργεια εἶναι διαρκὴς καὶ ἐξακολουθεῖ ὑφισταμένη.

γ') Ἡ ιδιοτέλεια ἐξ ἧς ὁρμάται ὁ παρέχων τὴν βοήθειαν διὰ τινος τῶν ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐδαφίῳ μνημονευομένων πράξεων.

Ὡς ιδιοτέλειαν δὲ θεωρητέον πᾶσαν ἄμεσον ἢ ἔμμεσον ὑλικὴν ἢ ἠθικὴν ὠφέλειαν ἣν προσδοκᾷ ἢ ἐπορίσθη ἥδη ὁ ὡς συνεργὸς χαρακτηριζόμενος.

Ἐν τῇ εἰδικῇ ἀπαριθμήσει τῶν πράξεων, αἵτινες ὑφισταμένων τῶν προεκτεθέντων ὄρων θεωροῦνται ἀποτελοῦσαι συνέργειαν, μνημονεύεται καὶ ἡ περίπτωσις καθ' ἣν δέχεται τις τὸν ἔνοχον ἀδικήματος ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Ἄν ἡ πράξις αὐτοῦ εἶναι ἐξ ἐκείνων αἵτινες συνεπάγονται τὴν προφυλάκισιν ἢ μὴ δὲν γίνεται διάκρισις, ὥστε κατὰ τὸ γράμμα τοῦ ἡμετέρου νόμου ὁ ὑποδεχόμενος μόνον τὸν ἔνοχον ἀδικήματος ἐν γνώσει καὶ ἐξ ιδιοτελείας ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ θεωρεῖται ὡς συνεργὸς ¹⁾, ὅπερ ὁμολογητέον ἐμφαίνει ὑπέρμετρον αὐστηρότητα ἐκ μέρους τοῦ νομοθέτου, διὸ οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι, ὡς ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἀρθρ. 74 θέλομεν ἶδει, ἐτροπολόγησαν τὴν διάταξιν ταύτην.

6) Ὅσοι ὄντες ὑπόχρεοι α) δυνάμει τοῦ ὑπουργήματός των, ἢ τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας των νὰ ἐμποδίζωσι τὴν ἐκτέλεσιν ἀξιοποιῶν πράξεων ἢ β') δυνάμει τῆς ὁποίας ἔχουσι πατρικῆς, οἰκιακῆς, ἢ ἐπιτροπικῆς ἐξουσίας τοῦ ν' ἀποτρέπωσι τοὺς ὑπεξουσίου των, δὲν προσπαθοῦν καθ' ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατόν ἄνευ κινδύνου ἑαυτῶν ἢ τρίτου τινὸς νὰ ἐμποδίζωσι ἀξιοποιίους πράξεις, αἵτι-

¹⁾ Ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἡμετέρου νόμου εἶναι ἀπόλυτος ἐξάγεται οὐ μόνον ἐκ τοῦ γράμματος οὗτου ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἀντιπαβολοῦς τούτου πρὸς τὸ ἀρθρ. 75 τοῦ βασιλικοῦ ποιν. νόμου 1843. «Wer Uebelhäter bei sich aufnimmt oder verbirgt» καὶ πρὸς τὰ βασιλικά νομοσχέδια τοῦ 1822 ἀρθρ. 57 § 5. καὶ τοῦ 1827 ἀρθρ. 48 § 5 ἐξ ὧν ἀντεγράφη ἡ διάταξις τοῦ ἡμετέρου νόμου, ὡς καὶ τοῦ 1831 ἀρθρ. 72 § 1 περιέχοντος ὁμοίαν διάταξιν. — Ἐναντίαν γνώμην ὅρ. ἐν Δικαστικῇ πρακτικῇ ἐπὶ τοῦ ποινικοῦ νόμου ὑπὸ Ν. Καρατζᾶ σελ. 72.

νες ἔλαβον ἀρχὴν ἢ προητοιμάσθησαν ἐνώπιόν των, ἢ τὰς ὁποίας γινώσκουσιν ὡς μελλούσας νὰ ἐκτελεσθῶσι.

Τοὺς τοιοῦτους ἐξακριβήριτεν ὡς συνεργούς ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ὁρμώμενος ἐκ τῆς ἀρχῆς ἦν καὶ ἐν τῷ ἄρθρ. 74 § 3 γενικώτερον καθιεροῖ, ὅτι ἕκαστος πολίτης εἶναι ὑπόχρεως, οὐ μόνον νὰ μὴ διαταράττῃ αὐτὸς τὴν ἐννομον τάξιν, ἀλλὰ καὶ ν' ἀποτρέπῃ τοῦτου πάντα περὶ οὗ ἤθελε λάβει γνῶσιν ὅτι σκοπεύει τὴν διάπραξιν ἀδικήματος.

Ἀναλύοντες δὲ τὴν περὶ τῶν τοιούτων συνεργῶν διάταξιν παρατηροῦμεν ὅτι ὡς οὐσιώδεις ὅροι ταύτης λογίζονται.

α) Ἡ ὑποχρέωσις πρὸς παρεμπόδισιν ἀξιοποίνων πράξεων ὑφισταμένη ἢ δυνάμει τοῦ ὑπουργήματος ἢ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας ἐν ἣ διατελεῖ τις, ἢ δυνάμει τῆς πατρικῆς, οἰκιακῆς, ἢ ἐπιτροπικῆς ἐξουσίας ἦν κέκτηται. Πότε ὑπάρχει, τοιαύτη τις ὑποχρέωσις ἐναπόκειται εἰς τὸν δικαστὴν νὰ ὀρίσῃ, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῶν ὀργανικῶν τῆς πολιτείας νόμων καὶ τοῦ ἐσχύοντος ἀστικοῦ δικαίου. Οὕτω ἢ. χ. ἐκ τῶν ὑπαλλήλων ὑπόχρεοι πρὸς παρεμπόδισιν τῶν ἀξιοποίνων πράξεων εἰσὶν οἱ ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι, οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς χωροφυλακῆς, ὡς καὶ οἱ χωροφύλακες, οἱ δασοφύλακες καὶ ἀγροφύλακες, οἱ τελωνειακοὶ ὑπάλληλοι, οἱ ἐπαρχοὶ καὶ νομάρχαι ¹⁾).

β) Οἱ ἀνωτέρω μνησθέντες δὲν εὐθύνονται διὰ τὴν μὴ ἀποτροπὴν πάσης οἰασομένης ἀξιοποίνου πράξεως, ἀλλ' ἐκεῖνων μόνον αἰτινες ἔλαβον ἀρχὴν, ἢ προητοιμάσθησαν ἐνώπιόν των, ἢ περὶ τῆς μελετωμένης ἐκτέλεσεως τῶν ὁποίων ἔλαβον γνῶσιν. Τιμωροῦνται δὲ ὡς συνεργοὶ μόνον μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τοιούτων πράξεων, ἢ τὴν γενομένην ἀπόπειραν πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν (ἄρθρ. 74).

γ) Ἡ ὑποχρέωσις αὐτῶν πρὸς παρεμπόδισιν τῶν εἰρημένων πράξεων δὲν εἶναι ἀπόλυτος, ἀλλ' ἀπαλλάσσονται ταύτης ὁσάκις

1) Ἄρθρ. 32. 33. Διατάγμ. 31 Δεκεμβρ. 1836, περὶ δημοτικῆς ἀστυνομίας. — Διατάγμ. 5 Δεκεμβρ. 1815 περὶ καθηκόντων τῶν νομαρχῶν ἄρθρ. 14 καὶ ἐπόμε. — Διατάγμ. 6 Δεκεμβρ. 1815 περὶ ἐπαρχῶν.

ὑπάρχει κίνδυνός τις ἐπαπειλῶν εἴτε αὐτοὺς, εἴτε τρίτους τινάς.
 Γὰρ εἶδος τοῦ κινδύνου δὲν χαρακτηρίζεται εἰδικώτερον, οὐδ' ὁρί-
 ζεται ἂν πρέπει νὰ προσδιορίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐξ ὑποκείμε-
 νου παραστάσεως ἢ κατ' ἀντικείμενον, ἀφιεμένης τῆς ἐκτιμῆσεως
 αὐτοῦ εἰς τὴν ἐλευθέραν κρίσιν τῶν δικαστῶν, ὡς ἐκ τοῦτου ὅμως
 δὲν πρέπει νὰ δοθῇ τοιαύτη διαπλάντυσις εἰς τὴν ἐννοίαν αὐτοῦ,
 ὥστε νὰ ματαιωθῇ ἐν γένει ἡ διάταξις τοῦ νόμου, ἀλλ' ὁ κίνδυ-
 νος πρέπει νὰ ᾔται σπουδαῖος ἐπαπειλῶν εἴτε τὴν ἀκεραιότητα τοῦ
 σώματος, εἴτε τὴν ζωὴν αὐτὴν τοῦ προσώπου καὶ ἐπικείμενος. Ὁ
 καθ' ὠρισμένων πραγμάτων ἢ τῆς περιουσίας κίνδυνος δὲν φρα-
 νοῦμεν ὅτι δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀποχρῶν ¹⁾).

7) Ὅσοι, ὀφείλοντες ὡς ἐκ τοῦ ὑπουργήματος ἢ τῆς δημοσίου
 ὑπηρεσίας τῶν ν' ἀναγγεῖλῶσι τὰς γνωστοποιηθείσας εἰς αὐτοὺς
 ὡς τοιοῦτους ἀξιοτιμωρήτους πράξεις τὰς ἀποσιωπῶσι κατὰ συνεν-
 νόησιν. Ποιοὶ δὲ πρέπει ἐκάστοτε νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὀφείλοντες ὡς
 ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν ν' ἀναγγεῖλῶσι τὰς εἰς αὐτοὺς ὡς τοι-
 οῦτους γνωστοποιηθείσας ἀξιοποιήσας πράξεις ἀφίεται εἰς τοὺς δι-
 καστὰς νὰ ὁρίσῃσι συμφῶνως πρὸς τὰς διατάξεις τῶν εἰδικῶν περὶ
 τούτου νόμων. Τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἐδαφίου πρέπει νὰ
 συνδυάσωμεν ἰδίως μετὰ τοῦ ἄρθρ. 149 τῆς ποιν. δικονομίας, καθ' ἣν
 ὅλαι αἱ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ ἄνευ ἐξαιρέσεως ὀφεί-
 λουσι ν' ἀνακοινῶσιν ἀμελητὶ εἰς τὸν ἀρμοδίον εἰσαγγελέα τῶν
 πρωτοδικῶν πᾶν ὅ,τι μανθάνωσιν ἐκ μηνύσεων, ἢ ἐξ ἰδίας ἀντι-
 λήψεως, ἐκ φήμης ἢ κατ' ἄλλον τρόπον περὶ τίνος κακούργηματος
 ἢ πλημμελήματος ²⁾

¹⁾ Dollmann Commentar. ἀρθρ. 62. σελ. 363. Hepp Archiv. d.
 Crim. R. 1849. σελ. 150. Τὴν τοιαύτην ὑποχρέωσιν πρὸς παρεμπόδισιν
 τῶν κολασίμων πράξεων ἀνεγνώριζε καὶ τὸ ῥωμ. δίκαιον ὁρ. Lex 45. (9.
 2. ad. leg. Aquil. «Qui prohibere potuit, tenetur si non fecit.»
 ἀλλ' ἐπίση· οὐχὶ ἀπολύτως ὁρ. Lex 109. (50. 17 de reg. jur.) «Nul-
 lum crimen patitur is qui non prohibet, cum prohibere non potuit.»

²⁾ Ὅρ. καὶ Κανονισμ. χωροφυλακῆς ἀρθρ. 27.—Οἱ μοίραρχοι τῆς χωρο-
 φυλακῆς τοῦ νομοῦ εἰδοποιοῦν ἀμέσως τοὺς ἐπιτρόπους τῆς ἐπικρατείας εἰς

Ἄλλ' ἡ παράλειψις τῆς γνωστοποιήσεως τῶν ἀξιοποίνων πράξεων δὲν θεωρεῖται ἐν γένει ὡς ἀποτελοῦσα συνέργειαν, ἀλλὰ μόνον ὡς ἀκτίς ἐγένετο ἐκ συνεννόησεως. Ἄν καὶ ὁ νόμος ἐπιβάλλῃ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς γνωστοποιήσεως τῶν ἀξιοτιμωρήτων πράξεων μόνον, δὲν πρέπει ὅμως ὡς ἐκ τούτου νὰ δισχυρισθῶμεν ὅτι ἡ διάταξις αὐτοῦ στενῶς ἐρμηνευομένη ἀπαλλάσσει πάσης ὑποχρεώσεως τοὺς περὶ ὧν ὁ λόγος ὑπαλλήλους ὡς πρὸς τὴν καταγγελίαν καὶ τῶν προσώπων, ἅτινα ὡς αὐτουργοὶ τῆς πράξεως ταύτης θεωροῦνται ¹⁾).

Ἄρθρον 75.

Τιμωροῦνται ὡς αὐτουργοὶ (γρ. συναυτουργοὶ) χωρὶς ὅμως καὶ νὰ καταδικάζωνται ἔνεκα τούτου εἰς θάνατον, οἱ συντρέχοντες τινὰ, ὡς ἐξ ἐπιτηδεύματος, κατὰ τὸν εἰς τὸ ἄρθρ. 72 § 5 εἰρημένον τρόπον· γενομένης δὲ τῆς συνδρομῆς ταύτης μὲν κατάχρησιν τοῦ ὁποῦ μετέρχονται δημοσίου ἐπιτηδεύματος, σιμὰ τῆς ὁποίας ἐφείλκυσαν εἰς ἑαυτοὺς ποινῆς, καθυποβάλλονται καὶ εἰς τὴν στέρησιν αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐπιτηδεύματος.

Τὴν διάταξιν τοῦ ἁρθροῦ τούτου ἠρانیσθη ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐκ τῆς τοῦ ἁρθροῦ 51 τοῦ βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827 ὡς δὲ ἐκ τῶν αἰτιολογιῶν αὐτοῦ ἐμφαίνεται (σελ. 41) ἡ ἐξομίσσις τῶν ἐξ ἐπιτηδεύματος συντρεχόντων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἀξιοποίνων πράξεων πρὸς τοὺς συναυτουργοὺς ἐγένετο, διότι ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἐθεωρήθη ὡς ἡ κυρία ἀφορμὴ ἡ ἐνθαρρύνουσα τοὺς πρωταίτιους εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαπραχθέντων ἀδικημάτων, διό πολλοί

τὰ βασιλ. δικαστήρια, καὶ ἐν ἀπουσίᾳ ἡ ἀσθενεία, τοὺς ἀντικατασταίνοντα αὐτοὺς περὶ συμβάντων τὰ ὁποῖα ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των εἶδρον αἰτίαν δικαστικῆς καταδίωξεως. — Διαταγμ. 31 Δεκεμβρ. 1836 περὶ δημοτ. ἀρ. νομίας ἄρθρ. 32, 84, 86. Διαταγμ. 10 Ἰουλίου 1836 περὶ τῶν εἰς τὴν δόσιν γενομένων ἀνομημάτων ἄρθρ. 4, 5.

¹⁾ Dollmann Commentar. ἄρθρ. 64. σελ. 376.

τῆς ἀπλῆς συνεργείας σπουδαιότερα καὶ ἐπικινδυνωτέρα ἀποβαίνουσα. Ἐν τούτοις παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν ὑπάρχει μεγίστη ἀμφοισθῆταις ἂν ἡ τοιαύτη ἐξ ἐπιτηδεύματος συνδρομή, ὡσάκις ἄνευ προηγουμένης συνεννόσεως ἐδόθη, δύναται καὶ ὡς ἀπλῇ συνέργεια νὰ χαρακτηρισθῇ. Πολλοὶ, καὶ τοὶ ἀποκρούοντες ἐν γένει τὸ δυνατόν τῆς ὑπάρξεως συνεργείας μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, θεωροῦσιν ὅμως τὴν τοιαύτην ἐξ ἐπιτηδεύματος συνδρομὴν ὡς συνέργειαν, διότι, οἷονεῖ ἐκ προοιμίων, παρέχει εἰς τὸν μέλλοντα νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ἐκτελέσεως ἀδικήματος τὴν ἐλπίδα, ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, τὴν βεβαιότητα τῆς μετὰ τὴν διάπραξιν αὐτοῦ χορηγηθησομένης βοήθειας. Ὡς ὑποθεσωμεν λ. χ. ὅτι ὁ Α ἐξ ἐπιτηδεύματος ἀποκρύπτει, ἄγραφει, ἢ συναλλάσσει κλοπιμαῖα πράγματα· τὸ τοιοῦτον αὐτοῦ ἐπιτήδευμα διδὲι ἐκάστῳ εὐλογον ἄρομὴν νὰ συμπεράνῃ ὅτι καὶ ἄνευ προηγηθείσης τινὸς συνεννόσεως ὁ Α θέλει παράσχει αὐτῷ τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ πρὸς ἀπόκρυψιν τῶν ὁποίων μελετᾷ νὰ κλέψῃ παρὰ τοῦ Γ πραγμάτων. Ὅθεν τῆς προηγουμένης συνεννόσεως, ἥτις ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ τὸν Α συνεργὸν ἐν γένει, ἰσοδύναμος εἶναι ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ἡ συνήθης διαγωγὴ τοῦ Α, ἥτις ἐμμέσως ὑποβοηθεῖ τὸν αὐτουργὸν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κυρίας πράξεως ¹⁾).

Τὴν γνώμην ὅμως ταύτην ἀντέκρουσε διὰ μακρῶν ὁ Stübel ἰσχυρισθεὶς ὅτι ἡ κατ' εἰκασίαν παραδοχὴ προηγουμένης συνεννόσεως μετὰ τοῦ ἐξ ἐπιτηδεύματος συνδραμόντος τινὰ μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, καὶ τοῦ αὐτουργοῦ ὅθεν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀρκούσα ὥπως ἀποτελέσῃ τὴν ἔννοιαν συνεργείας, καθόσον σπουδαίως διαφέρει ἡ πραγματικὴ συνεννόσις ἢ διὰ ῥητῆς ἢ σιωπηλῆς συμφωνίας καταρτιζομένη, καὶ πλήρῃ βεβαιότητά ἐμποιούσα περὶ τῆς χορηγηθησομένης συνδρομῆς ἀπὸ τῆς τοιαύτης κατ' εἰκασίαν

¹⁾ Hencke Handb. I σελ. 279. — Bauer Abhandl. I σελ. 465. Köslin Revision σελ. 480. — Chauveau-Hélie Théorie du Code pénal τόμ. Α'. σελ. 408. Βαυαρικ. ποιν. νόμου 1813 ἀρθρ. 85. Βυρτεμβέργης ἀρθρ. 94. Ἀννοβέρου ἀρθρ. 46 κτλ.

συνεννοήσεως (*consensus praesumptus*), ἐξ ἧς ἡ πιθανότης μόνη συνεργείας δύναται νὰ προκύψῃ ¹⁾

²⁾ Ἐκ τῶν σχέσεων τούτων ὀριώμενοι ποινικολόγοι τινὲς θεωροῦσι τὴν ἐξ ἐπιτηδεύματος χορηγομένην συνδρομὴν οὐχὶ ὡς συνέρχεται τοῦ ἐγκλήματος εἰς ὃ παρέχεται ἀλλ' ὡς διακεκριμένον καὶ ἰδιαζούσης φύσεως ἐγκλημα ²⁾.

* Ἀρθρ. 74

Ὡς συνεργοὶ τιμωροῦνται, ἀλλὰ μὲ φυλάττει σιν μόνον μὴ ὑπερβαίνουσιν τὰ δύο ἔτη. — 1) Ὅσοι ἄνευ προηγουμένης συνεννοήσεως, καὶ χωρὶς ἰδιοτελεῖ σκοπὸν, γίνονται ἔνοχοι τῶν πράξεων, περὶ ὧν ἐπρόβλεψε τὸ ἄρθρ. 72 ἀριθμ. 5. — 2) Ὅσοι, ἐπὶ παρομοίᾳ ὑποθέσει, εὐκολύνουσιν ἐν γνώσει τὴν δραπετεύσιν τινος κακούργου, ἢ συντρέχουσι τὸν ἐκ φυλακῆς δραπετεύσαντα εἰς τὸ νὰ διασωθῇ, τὸν κρύπτουσιν ἀπὸ τῆς ἐρεύνας τῆς ἀρχῆς, ἢ ἐμποδίζουσι τὰς ἐρεύνας αὐτῆς. — 3) Ὅσοι, μὴ ἀνήκοντες εἰς τὴν τάξιν τῶν εἰς τὸν ἄρθρ. 72 ἀριθμ. 6 ἀναφερομένων, δὲν προσπαθοῦν νὰ ἐμποδίσουν ἀξιοποίνους πράξεις ἄλλων, κατὰ τοὺς ἐκεῖ διαλαμβανομένους ὁρισμούς.

Καὶ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου τούτου παρέλαθεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐκ τοῦ ἀντιστοίχου ἄρθρ. 12 τοῦ βασιλικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827, κατὰ τὸ ὅποιον, ὡς ἀνωτέρω εἶδμεν, ἡ μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος ἄνευ προηγουμένης συνεννοήσεως καὶ ἰδιοτελοῦς σκοποῦ χορηγηθεῖσα τινὶ βοήθεια καὶ σκοποῦσα τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἐκ τῆς κολασίμου πράξεως προσποριζομένων ὠφελιμάτων ἢ τὴν ἀπόκρυψιν τοῦ πράξαντος καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς καταδιώξεως ἀποτελεῖ συνέργειαν ³⁾. Ἀλλ' ὁμοίως θεωρῶν

¹⁾ Stübel Theilnahme σελ. 56.

²⁾ Tittmann Handb. I σελ. 221. — Sander, Archiv. d. Crim. R. 1839, σελ. 403. — Köstlin System, I σελ. 263.

³⁾ Ὁρ. Code pénal art. 61. 62. Chauveau-Hélie Théorie du Code pénal n. 675.

τὴν ποινὴν συνέρχων ὥς ἤττον ἀξιοποιοῦν δὲν τιμωρεῖ αὐτὴν διὰ τῆς γενικῶς κατὰ τῶν συνεργῶν ἐπιβλητέας ποινῆς, ἀλλ' ὀρίζει ἵνα ἡ ποινὴ δὲν πρέπει νὰ ᾖ ἀνωτέρα τῆς διεστοῦς φυλακίσεως. Ἐν τῇ § 1 τοῦ προκειμένου ἄρθρου δὲν ἀναφέρεται ἂν ἡ δοθεῖσα βοήθεια ἄνευ προηγουμένης συνεννοήσεως καὶ ἰδιοτελοῦς σκοποῦ πρέπει νὰ ἐχορηγήθῃ ἐν γνώσει τῆς ἐγκληματικῆς ιδιότητος τῆς πράξεως, καθόσον ἡ ἔλλειψις τῆς γνώσεως ἀναμφισβητήτως αἶρει τὸ ἀξιοποιῶν τοῦ παρασχόντος τὴν βοήθειαν. Τὸ κανὼν τοῦτο νομίζομεν ὅτι ἀναπληροῖ τὴν ὑφισταμένην σχέσιν μεταξύ τοῦ ἐδαφίου τούτου, καὶ τοῦ § 5 τοῦ ἄρθρ. 72 εἰς ὃ ἀναφέρεται, καὶ τὸ ὅποιον ὁ νομοθέτης ἐτροποποίησε μόνον διὰ τῆς ἀραιρέσεως τοῦ ἐτέρου ἐκ τῶν ὅρων οὓς ἐμπεριλάμβανει, ἥτοι τοῦ ἰδιοτελοῦς σκοποῦ, διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἀμέσως ἐπομένῃ § 2 τοῦ προκειμένου ἄρθρου, ἥτις δὲν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τινὰ τῶν παραγράφων τοῦ ἄρθρ. 72, προστίθεται ὡς τὸ στοιχεῖον τῆς γνώσεως τῆς ἐγκληματικῆς πράξεως τοῦ ἀδικήσαντος, εἰς ὃν χορηγεῖται ἡ ἐν αὐτῷ μνημονευομένη βοήθεια. Ὡς ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἄρθρ. 73 § 5 εἶδομεν, ἡ ἀπόδειξις τῆς διεισπνοῦς ἐξ ἧς ὁρμάται ὁ ἐν γνώσει δεχόμενος τὸν ἐνοχον ἀξιοποιῶν πράξεως ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἀρκεῖ ὅπως χαρακτηρίσῃ αὐτὸν ὡς συνεργὸν τιμωρητέον διὰ τῆς ἐν τῷ ἄρθρ. 71 ὀριζομένης ποινῆς. Ὡς λόγον ἐλαττώσεως τοῦ ἀξιοποιῶν τοῦ συνεργοῦ θεωρεῖ ὁ νόμος ἐν τῇ § 1 τοῦ προκειμένου ἄρθρου τὴν ἔλλειψιν παντὸς ἰδιοτελοῦς σκοποῦ ὀρίζων ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐπιβάλλεται ποινὴ φυλακίσεως οὐχὶ ἀνωτέρα τῶν δύο ἐτῶν. Ἡ ἐλάττωσις αὕτη τῆς ποινῆς οὐδόλως δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν διάταξιν τοῦ ἡμετέρου νόμου, ἥτις μετ' ἐπιστασίας ἐξεταζομένη παρίσταται ἀντικρὺς ἀντιβαίνουσα πρὸς τὰς ἐπικρατούσας κοινωνικὰς ἰδέας καὶ ἐπικητούσας νὰ διαρρήξῃ βιαίως πάντα δεσμὸν συμπαθείας πρὸς τὸν ἀδικήσαντα ὃν ὡς ἐπικεκηρυγμένον κακούργον θεωρεῖ¹⁾.

¹⁾ Κατὰ τὸ γράμμα τοῦ ἡμετέρου νόμου, εἰάν τις τὸν ἐνοχον εἰσεδῇ ποτὲ ἐγκληματικῆς πράξεως κινδυνεύοντα ἢ ἐκ τοῦ φόβου, ἢ ἐξ ἀσυνείδητος, ἢ ἐκ νόστου ἢ ἀποθνήσκοντος, ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐκ φιλανθρωπίας παράσχῃ

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι τιμωροῦσι τὴν παραδοχὴν τοῦ ἐνόχου ἐν τῇ οἰκίᾳ τινὸς μόνον καθόσον ἐγένετο ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἀποκρύψεως αὐτοῦ καὶ πρὸς ματαίωσιν τῆς καταδιώξεως ¹⁾).

Κατὰ τὴν § 2 ὡς συνεργοὶ θεωροῦνται οἱ διευκολύνοντες τὴν δραπετεύσιν τινος κακούργου. Ὡς τοιοῦτον δὲ δέον νὰ θεωρήσωμεν πάντα ὅστις κατὰ τὴν εὐρυτέραν τῆς λέξεως σημασίαν ἐγένετο ἔνοχος ἀδικήματος δι' ὃ εἴτε κατεδικάσθη, εἴτε ὑπόδικος ἐστὶ διατελεῖ. Ὅτι τοιαύτην τινὰ σημασίαν ἔχει ἡ λέξις κακούργος ἐξάγεται οὐ μόνον ἐκ τῆς ἀντιπαράθεσεως τοῦ κειμένου τῆς προκειμένης διατάξεως πρὸς τὸ γερμανικὸν πρωτότυπον ἐνθα γίνεται χρῆσις τῆς λέξεως *Verbrecher*, δηλοῦσης γενικώτερον πάντα οἰονδήποτε γενόμενον ἔνοχον τῆς ἐκτελέσεως ἀδικήματος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῆς διατάξεως τοῦ ἐδαφίου τούτου πρὸς τὸ ἀμέσως προηγούμενον ὡς καὶ τὴν § 5 τοῦ ἄρθρ. 7 ¹ εἰς ἣν ἀναφέρεται τοῦτα, καὶ ἐν οἷς οὐδεμία γίνεται διάκρισις μεταξὺ καταδίκου καὶ ὑποδίκου. Οὐδεὶς δὲ λόγος ὑπάρχει ὅπως τὸν μὲν δεχόμενον ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ τὸν πράξαντα ἀδίκημα χαρακτηρίσωμεν ὡς συνεργόν, τὸν διευκολύνοντα ὅμως τὴν δραπετεύσιν τούτου, τότε μόνον ὡς ἄλλως προεξεδόθη ἀπόφαισις τοῦ δικαστηρίου καταδικάσασα αὐτὸν εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν ²⁾).

αὐτῷ τὴν δέουσαν περίθαλψιν, διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς συνεργὸς αὐτοῦ. Ὅθεν κατ' ἀνάγκην νομίζομεν ὅτι ὁ δικαστὴς ὀφείλει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐπιεικῶς ἐρμηνεύων τὸν νόμον, ν' ἀπαλλάξῃ τὸν παρασχόντα ἐκ φιλάνθρωπικῆς τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ πάσης καταδιώξεως. Leonhardt Commentar über d. Crim. Gesetzb. für Hannover τόμ. 1. ἄρθρ. 75, σελ. 312.

¹⁾ Βασιλικῷ ποιν. νόμῳ 1861 ἄρθρ. 58.—Πρωσικῷ ἄρθρ. 37.—Ὁ δὲ γαλλικὸς ποιν. νόμος ἐν ἄρθρ. 248 τιμωρεῖ μόνον τὴν ἀπόκρυψιν τοῦ ἐνόχου χαρακτηρίζων αὐτὴν ὡς ἰδιαίτερον ἐγκλημα τιμωρητέον διὰ φυλακίσεως τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν.

²⁾ Ὅρ. ἐναντίαν γνώμην ἐν Ν. Καρατζᾶ πρακτικῇ ἐπὶ τοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 7 ¹ σελ. 79. — Ἐὰν διευκολύνεται ἡ δραπετεύσις τινος ἐν τῇ φυλακῇ ἥδη εὐρισκομένου ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 181, Π. Ν.

Τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ προκειμένου ἀρθρου λύει τὸ ζήτημα ἂν ἡ παρ' οἰουδῆποτε πολίτου, ἀνεξαρτήτως τῆς δημοσίας αὐτοῦ θέσεως ἢ τῆς ἰδιαιτέρας σχέσεως πρὸς τὸν ἀδικήσαντα, παράλειψις πρὸς παρεμπόδισιν μελλουσῶν νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἀξιοποιῶν πράξεων, πρέπει νὰ θεωρῇται ὡς συνέργεια ἀξιοποιῶς.

Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὑπάρχει εἰσέτι διαφωνία μεταξὺ τῶν συγγραφέων ¹⁾).

Κατὰ τινας ἡ παράλειψις τῆς παρεμπόδισεως κολασίμων πράξεων δὲν πρέπει ἐν γένει, οὔτε ὡς ἀρνητικὴ συνέργεια, οὔτε ὡς ἀρνητικὴ βοήθεια (Begünstigung), οὔτε ὡς ἰδιαίτερον εἶδος ἐγκληματικῆς πράξεως νὰ χαρακτηρισθῇ, ἀλλ' ἐντελῶς ἐλευθέρᾳ πάσης καταδιώξεως ν' ἀφίεται ²⁾).

Τούναντίον ἄλλοι πρεσβεύουσιν ὅτι ἡ μὴ παρεμπόδισις τῶν κολασίμων πράξεων πρέπει νὰ θεωρῇται ἢ ἐν γένει, ἢ ἐξαιρετικῶς ἐπὶ τινων εἰδικῶς ὁρισμένων ἐγκλημάτων, οὐχὶ ὡς ἀρνητικὴ συνέργεια, ἢ ἀρνητικὴ βοήθεια, ἀλλ' ὡς ἰδιαίτερόν τι εἶδος ἀξιοποιῶν πράξεως (delictum sui generis) καὶ ὡς τοιαύτη νὰ τιμωρῇται δι' ἀναλόγου ποινῆς ³⁾).

¹⁾ Ἐν τῇ ποιν. νομοθεσίᾳ τῶν Ῥωμαίων δὲν καθιεροῦται ἐν γένει ἡ ὑποχρέωσις τῶν ἰδιωτῶν πρὸς παρεμπόδισιν ἢ ἀγγελίαν εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν ἀξιοποιῶν πράξεων περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ὁποίων ἔλαβον γινῶσιν, ὅρ. Lex 50 καὶ 409 (50. 47 de reg. jur. 50. 47). Cicero de offic. I. 7. ἐξαιρετικῶς μόνον ἐπὶ τινων ἐγκλημάτων (parricidium, falsa moneta, crimen majestatis) ἰθεωρεῖτο ἡ μὴ παρεμπόδισις ἢ ἡ παράλειψις τῆς καταγγελίας ὡς ἀξιοποιῶς. Lex 2 (48. 9. de leg. Pomp. de parric., Lex 9. § 4. ad. L. Corn. de falsis (48. 40). Ἐν τῷ Κανονικῷ δικαίῳ τοῦ ναυτίου καθιερώθη ἡ ἀντίθετος ἀρχὴ τῆς ἐν γένει ὑποχρεώσεως παντὸς πολίτου πρὸς παρεμπόδισιν καὶ καταγγελίαν τῶν ἀξιοποιῶν πράξεων, ἀρχὴν τὴν ὁποίαν κατὰ μέγα μέρος ἀπαντῶμεν ἰσχύουσιν καὶ ἐν τῇ γερμανικῇ ποινικῇ νομοθεσίᾳ τοῦ Μεσαιῶνος. (ὅρ. Geib. Lehrb § 413. σελ. 391).

²⁾ Feuerbach Lehrb. § 47. — Tittmann Handb. I § 141. — Henke Handb. I σελ. 280. Mittermaier z Feuerbach's Lehrb. § 49. σημ. 4.

³⁾ Rossi Traité. — Oersted Grundsätze σελ. 422. Borst Archiv. d. Crim. R. VII σελ. 676. Hufnagel Commentar I σελ. 489. — Martin

Τέλος πολλοὶ ἀποδέχονται τὴν γνώμην τὴν ὁποίαν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ καθιεροῖ, καθ' ἣν ἡ μὴ παρεμπόδισις ἀξιοποιῶνων πράξεων πρέπει νὰ θεωρῇται ὡς ἀρνητικὴ συνέργεια αὐτῶν ¹⁾, ὅταν κατὰ τὴν ρητὴν διάταξιν τοῦ ἐδαφίου τοῦτου, οἱ ἐν τῇ § 6 τοῦ ἄρθρ. 72 ἐνδιαλαμβανόμενοι ὅροι ὑφίστανται, ἥτοι ὅταν ἡ παρεμπόδισις δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ κινδύνου τοῦ ἐπιχειροῦντος ταύτην, ἢ τρίτου τινός.

Ἄρθρον 75.

Οἱ εἰς τὸ ἄρθρ. 72 ἀριθ. 6 στοιχ. 6'. ἀναφερόμενοι δὲν δύνανται νὰ τιμωρηθῶσι μὲ τὰς εἰς τὸ 71 ἄρθρ. ὀρισθείσας ποινὰς, ἂν μετεχειρίσθησαν μὲν ἄλλα μέσα συντείνοντα πρὸς παρεμπόδισιν τῶν ἐκεῖ εἰρημνίων ἀξιοτιμωρήτων πράξεων, ἀλλὰ παρέλιπον νὰ τὰς ἀναγγείλωσιν εἰς τὴν ἀρχὴν, ἢ νὰ μεταχειρισθῶσι τοιαῦτα ἐμποδιστικὰ μέσα, τα ὁποῖα ἤθελον ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν ἀγγελίαν ταύτην.

Ἄρθρον 76.

Σύζυγοι, συγγενεῖς ἀνιόντες καὶ κατιόντες, ἀδελφοί, συγγενεῖς ἐξ ἀγχιστείας μέχρι τοῦ δευτέρου βαθμοῦ, κατὰ τὸν ὑπολογισμόν τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, ἐπίτροποι, ἢ ἐπιμεληταὶ τοῦ ἐνόχου, ἀπαλλάττονται τῆς εἰς τὸ ἄρθρ. 74 ὀρισμένης ποινῆς τοῦ φυλακισμοῦ, ἐὰν ἐπραξαν τὰς εἰς τὸ αὐτὸ ἄρθρ. ἀριθμ. 1 καὶ 2 εἰρημέναις βοηθείας, μόνον χάριν προσωπικῆς ὑπερασπίσεως τοῦ συζύγου, συγγενοῦς ἐξ αἵματος ἢ ἐξ ἀγχιστείας, ἢ τοῦ ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειάν των εὐρισχομένου.

Lehrb, § 77. Kleinschrod Entwickel. I § 204. — Ποιν. νόμου Ἀνωδείου ἄρθρ. 126. Βάδεν ἄρθρ. 146. Πρωσίας ἄρθρ. 13. 112. κτλ.

¹⁾ Jareke Handb. I σελ. 232. — Berner Theilnahme 226. — Köstlin Revision σελ. 486. Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813, ἄρθρ. 78.

Ἀμφότεραι τοῦ ἄρθρου τούτου αἱ διατάξεις ἀπαρτίζουσιν τὸ ἐν τῷ βαυαρικῷ νομοσχεδίῳ τοῦ 1827 ἄρθρ. 53, ἐξ οὗ ἐλήφθησαν, καθιερούσι δὲ ἐξαιρέσεις τῶν ἐν τοῖς προηγουμένοις ἄρθροις τεθεισῶν γενικῶν ἀρχῶν, στηριζομέναι εἰς προσωπικοὺς λόγους ἰδιαιτέρως σχέσεως ἢ συγγενείας.

Ὁ βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1813 περιείχεν ἐν ἄρθρ. 78 γενικὴν διάταξιν, δι' ἧς ἕκαστος ὑπήκοος ὑπεχρεοῦτο ν' ἀναγγεῖλῃ εἰς τὴν πλησιεστέραν ἀρχὴν τὰ κακουργήματα ἢ πλημμελήματα τὰ ὅποια προητοιμάσθησαν ἐνώπιόν του, ἢ περὶ τῶν ὁποίων ἄλλως ἔλαβε γνῶσιν ὅτι μέλλουσι νὰ ἐκτελεσθῶσι. Τὴν διάταξιν ταύτην δὲν παρεδέχθη τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1827 ὡς καὶ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, ἅτε καθιερούσαν ὑποχρέωσιν λίαν ἐπαχθὴ εἰς τὸν πολίτην, ἀναγκαζόμενον συνεπείᾳ ταύτης νὰ ἐκτελῇ ἔργα ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου, μὴ συνάδοντα οὔτε πρὸς τὰς ἐν γένει ἀπέναντι τῆς πολιτείας ὑποχρεώσεις αὐτοῦ, οὔτε πρὸς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ κοινωνικὴν θέσιν, ἢ τὴν προσωπικὴν σχέσιν πρὸς τὰ καταγγελλόμενα πρόσωπα.

Ὅθεν μὴ ὑπαρχούσης ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ γενικῆς τινὸς διατάξεως ὑποχρεούσης ἀμέσως τοὺς πολίτας πρὸς καταγγελίαν τῶν κολασίμων πράξεων περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ὁποίων ἔλαβον γνῶσιν ¹⁾, ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 75, δι' ἧς οἱ ἐν τῇ § 6. στοιχ. 6'. τοῦ ἄρθρ. 72 μνημονευόμενοι ἀπαλλάσσονται τῆς ποινῆς τοῦ συνεργοῦ, καὶ τοὶ παραλιπόντες τὴν εἰς τὴν ἀρχὴν καταγγελίαν τῶν ἀξιοποιῶν πράξεων τὰς ὁποίας προσεπάθησαν νὰ παρεμποδίσωσιν, οὐδεμίαν ἰδιαιτέραν προβλέπει περίπτωσιν, διότι οἱ τοιοῦτοι, καὶ ἄνευ τῆς ἐκ τῆς ταύτης διατάξεως, ἤθελον μένει ἀτιμώρητοι ἐὰν ἀπεδεικνύετο μόνον ὅτι μετεχειρίσθησαν τὰ κατάλληλα μέσα πρὸς παρεμπόδισιν τῶν ἀξιοποιῶν πράξεων αἵτινες προητοιμάσθησαν ἐνώπιον

¹⁾ Κατ' ἐξαιρέσιν τοιαύτη ὑποχρέωσις πρὸς καταγγελίαν ἐπιβάλλεται εἰς ἰδικὰς τινὰς περιπτώσεις ὡρισμένου εἶδους ἐγκληματικῶν πράξεων ὡς λ. χ. δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 130 πρὸς καταγγελίαν ἀπασῶν τῶν ἐν τοῖς ἄρθρ. 123—128 ποιν. νόμου ἐγκληματικῶν πράξεων, δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 212 ἐπὶ τῆς παραχαράξεως καὶ κидηλείας κτλ.

αὐτῶν ἢ περὶ τῆς μελλούσης ἐκτελέσεως τῶν ὁποίων ἔλαβον γνῶσιν.

Κατὰ τοσοῦτον δὲ μόνον δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔχουσα πρακτικὴν τινὰ σημασίαν καθόσον ἐνδεχόμενον εἶναι ἡ γενομένη ὑπ' αὐτῶν προσπάθεια νὰ μὴ θεωρηθῇ σπουδαία ἕνεκα τῆς παραλείψεως πῆς εἰς τὴν ἀρχὴν καταγγελίας τῶν ἀξιοποιῶν πράξεων, ἥτις βεβαίως ἤθελεν ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν παρεμπόδισιν τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν, ἐπομένως ἡ παράλειψις αὐτῆς νὰ θεωρηθῇ ὡς παράλειψις παντὸς μέσου συντείνοντος πρὸς ἀποτροπὴν τῆς ἐκτελέσεως τῆς κολασίμου πράξεως.

Τὴν ἐν τῷ ἄρθρ. 76 ἐξαίρεσιν καθιέρωσεν ὁ νομοθέτης ἡμῶν ἵνα μὴ εἰς σύγκρουσιν φέρῃ τὰ ἐκ συγγενικῆς στοργῆς ἢ ἐξ ἰδιαιτέρας σχέσεως πηγαζόντα αἰσθήματα πρὸς τὸ ἐκ τοῦ νόμου ἐπιβαλλόμενον ἐν γένει καθήκον. Διὰ τοῦτο καὶ στενῶς διαγράφει τὰ ὅρια τῆς ἐξαίρεσεως ταύτης, ὁρίζων εἰδικῶς τὰ πρόσωπα, ἅτινα ἀπαλλάσσονται τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 74 ὁριζομένης ποινῆς τῆς διетуῶς φυλακίσεως ἕνεκα συνεργείας γενομένης κατὰ τινὰ τῶν ἐν ταῖς §§ 1 καὶ 2 αὐτοῦ ὁριζομένων τρόπων. Ὡς τοιαῦτα πρόσωπα μνημονεύονται

1) Οἱ σύζυγοι,

2) Οἱ ἀνιόντες καὶ κατιόντες συγγενεῖς ἄνευ τινὸς περιορισμοῦ, οἰουδήποτε καὶ ἂν ᾧσιν οὗτοι βαθμοῦ πρὸς ἀλλήλους.

3) Οἱ ἀδελφοὶ ἐν γένει, ἄνευ διακρίσεως ἂν οὗτοι ᾧσιν ἀμφιθαλεῖς ἢ ἑτεροθαλεῖς, ὥστε κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις δύνανται ἑῷτοι νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὸ εὐεργέτημα τοῦτο τοῦ νόμου. Ἐπίσης φρονούμεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνῃ διάκρισις μεταξὺ τῶν ἐκ νομίμου γάμου ἢ μὴ ἀδελφῶν.

4) Οἱ ἐξ ἀγχιστείας συγγενεῖς μέχρι τοῦ δευτέρου βαθμοῦ κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ πολιτικοῦ δικαίου. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ Ῥωμ. δίκαιον, ὅπερ ἐπέχει μέχρι τοῦδε τὴν θέσιν πολιτικοῦ δικαίου παρ' ἡμῖν, δὲν διακρίνει βαθμοὺς ἀγχιστείας ¹⁾, πρὸς διάκρισιν δὲ τῶν

¹⁾ Lex 4 § 5 καὶ 6. (38. 10). «Gradus affinitatis nulli sunt». Σχολ. Βασίλ. XLV 3. 2. «Βαθμοὶ δὲ τῆς ἀγχιστείας οὐκ εἰσίν» ὅρ. Zhishman Eherecht. σελ. 299.

ωλυμάτων τοῦ γάμου ἐπὶ τῶν ἐξ ἀγχιστείας συγγενῶν ισχύουσιν
εἰ διατάξεις τοῦ κανονικοῦ δικαίου τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας,
εἰτινες συμπληροῦσι τὸ κενὸν τοῦ ἡμετέρου πολιτικοῦ δικαίου, συμ-
πλῶνως πρὸς ταύτας πρέπει νὰ ὀρίσωμεν τοὺς μέχρι τοῦ δευτέρου
βαθμοῦ ἀγχιστεῖς, ἐφ' ὧν ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος διάταξις κρατεῖ ¹⁾).

5) Οἱ ἐπιτρόποι ἢ ἐπιμεληταὶ τοῦ ἐνόχου. Οἱ παρεπιτρόποι καὶ
δεμόνες καὶ λοιποὶ ἀντιλήπτορες τοῦ ἐνόχου δύνανται νὰ ὑπαχθῶ-
σιν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐπιμελητῶν, εἰς ἣν δύναται τις ἐπίσης νὰ
συναριθμῇ καὶ πάντας τοὺς ἀναλαβόντας τὴν φροντίδα τῆς ἀνα-
γραφῆς αὐτοῦ ²⁾).

Ἄλλ' ὅμως ὡς ἀναγκαῖον ὅρον τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν εἰρημένων
προσώπων ἀπὸ τῆς νομίμου ποινῆς θεωρεῖ τὴν χορήγησιν τῆς βοη-
θείας χάριν προσωπικῆς μόνον ὑπερασπίσεως τοῦ πρὸς ὃν ἐδόθη
αὕτη. Ἐπομένως τὸ ἀξιόποινον ἢ μὴ αὐτῶν ὀρίζεται ἐκάστοτε ἐκ
τῆς καθ' ὑποκείμενον ἐρευνῆς τῆς πράξεως, καὶ ἐκ τῆς ἐξακριβώ-
σεως τοῦ σκοποῦ τοῦ ὀδηγήσαντος αὐτὸν εἰς ταύτην ³⁾).

* Ἀρθρον 77.

Ἦ ἐνστασίς τινος συνεργοῦ, ὅτι προτοῦ ἐκτελεσθῇ ἢ ἐν ᾧ
ἐξετελείτο, ἢ ἀφοῦ ἐξετελέσθη ἢ πρᾶξις, δὲν ἠθέλησε νὰ
χορηγήσῃ τὴν συνδρομὴν του εἰμὴ εἰς πρᾶξιν ὀλιγώτερον
ἀξιόποινον τῆς ἀληθῶς τελεσθείσης, τότε μόνον τὸν ὠφε-

¹⁾ Οὕτω λ. χ. ἐπὶ ἀνιόντων πρώτου βαθμοῦ ἀγχιστεῖς εἰσὶν ὁ πενθερός
καὶ ἡ πενθερά τοῦ ἀνδρὸς ἢ τῆς γυναικὸς, δευτέρου βαθμοῦ ὁ πατὴρ τοῦ
πενθεροῦ ἢ τῆς πενθερᾶς τῶν συζύγων. Ἐπὶ κατιόντων πρώτου βαθμοῦ ἀγ-
χιστεῖς ὁ ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρός, ἢ ἡ ἐπὶ υἱῷ νύμφη, δευτέρου δὲ ἡ ἐπὶ ἐγ-
γόνῳ νύμφη ἢ ὁ ἐπὶ ἐγγόνῳ γαμβρός. Ἐκ πλαγίου ἀγχιστεία δευτέρου
βαθμοῦ ὑπάρχει μετὰ τῆς νύμφης ἐπ' ἀδελφῷ ἢ τοῦ γαμβροῦ ἐπ' ἀδελφῇ
καὶ τοῦ ἐτέρου ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς.

²⁾ Παρατηρητέον ὅτι τὸ πρωτότυπον γερμανικὸν κείμενον καλεῖ τοὺς
ἐπιμελητάς P f f e g e ä t e r n (ὅρ. καὶ ὄρθρ. 280) ἡ σημασία δὲ τῆς
λέξεως ταύτης μᾶλλον περιεσταλμένη ἐστὶ τῆς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ
σημασίας τῆς λέξεως ἐπιμελητῆς.

³⁾ Dollmann Commentar ἀρθρ. 64. σελ. 358.

λαί, όταν δύναται ν' ἀποδείξη, ὅτι ἐπροσκλησθῇ ὑπὸ τοῦ πράξαντος ῥητῶς διὰ τὴν ὀλιγώτερον ἀξιοποιῶν πρᾶξιν, καὶ ἐὰν περιώρισε τὴν συνδρομὴν τοῦ ἐντὸς τῶν ὁρίων τούτων. Εἰ τοιαύτην περίπτωσιν ἡ ποινὴ αὐτοῦ πρέπει νὰ μετρηταὶ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς ποινῆς ἐκείνης τῆς πράξεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπειεῖετο κατὰ τὸν σκοπὸν τοῦ ἡ δοθείσῃ συνδρομῇ.

Διὰ τοῦ ἄλλου τούτου λύεται τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἐνοχλῆς τοῦ συνεργοῦ, ὅταν ὁ αὐτουργὸς ἐξτελέσῃ πρᾶξιν, μᾶλλον ἀξιοποιῶν τῆς συμφωνηθείσης ἢ ἐκείνης δι' ἣν παρέσχε τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ. Ὑποθετίσθω λ. χ. ὅτι ὁ Α' ὑπόσχεται νὰ συμβοηθῇ τὸν Β' πρὸς ἐκτέλεσιν κλοπῆς, ἀλλ' ὁ αὐτουργὸς Β' ἀντὶ κλοπῆς πράττει ληστείαν, ἢ ὅτι ὁ Α' σκοπεῖ νὰ συμβοηθῇ τὸν Β' πρὸς ἐκτέλεσιν ἀπλῆς κλοπῆς, ἀλλ' ὁ Β' ἐκτελεῖ ταύτην μετ' ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων (δι' ἀναβάσεως εἰς κατωκημένον κτίριον, διὰ ῥήξεως κτλ.) Κατὰ τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 71 γενικῶς τεθείσαν ἀρχὴν ἡ ποινὴ τοῦ συνεργοῦ δεῖν νὰ μετρηταὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς καταγνωστέας εἰς τὸν αὐτουργὸν ποινῆς, ἀλλ' ἕκαστος δύναται εὐκόλως νὰ ἐννοήσῃ πόσον ἄδικον ἦθελεν εἶσθαι νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ γενικὴ αὕτη ἀρχὴ καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, ἐν ᾗ ἡ τοῦ συνεργοῦ ἐνοχὴ εὑρίσκεται εἰς ὅλως διάφορον σχέσιν πρὸς τὴν τοῦ αὐτουργοῦ, ἐν ᾗ ὁ σκοπὸς τοῦ συνεργοῦ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐκτελέσεως τῆς μετὰ τοῦ αὐτουργοῦ συμφωνηθείσης πράξεως δὲν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν πραγματικῶς ὑπ' αὐτοῦ ἐκτελεσθεῖσαν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὁρίζει ὁ νόμος ὅτι ὁσάκις ὁ συνεργός, ἐνιστάμενος κατὰ τῆς ἀπαγγελλομένης κατ' αὐτοῦ κατηγορίας, ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ κατηγορηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ τῷ αὐτουργῷ συνδρομὴ σκοπὸν εἶχε τὴν ὑποστήριξιν πράξεως ἥττον ἀξιοποιῶν εἰς ἣν ῥητῶς προσκληθῇ ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ καὶ δι' ἣν μόνον συνέπραξεν, ἐὰν ἀποδείχθῃ τὸ τοιοῦτον, ἡ ποινὴ τοῦ συνεργοῦ δὲν πρέπει νὰ μετρηταὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ποινῆς τῆς ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ ἐκτελεσθείσης πράξεως, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ποινῆς τῆς πράξεως δι' ἣν ἐσκόπευε νὰ παρὰσχῇ τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ ὁ συνεργός.

Ἄλλ' ὅμως πρὸς ἀκριβῆ ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως ταύτης πρέπει ἰδίως νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τῶν ὅρων, οὓς ὡς ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν ταύτης ἀνέγραψεν ὁ νομοθέτης, τὴν ἀπόδειξιν δηλονότι ρητῆς προσκλήσεως ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ πρὸς τὴν συνεργὸν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἡττον ἀξιοποίνου πράξεως καὶ τὴν παροχὴν ὑπὸ τοῦ συνεργοῦ τῆς ἀπαιτουμένης συνδρομῆς μόνον διὰ τοιαύτην τινὰ πράξιν. Οἱ ὅροι οὗτοι δεόν μετὰ πολλῆς ἐπιστάσεως νὰ διευκρινισθῶσι καὶ βεβαιωθῶσιν ἐπὶ τῶν πράξεων ἐκείνων, αἵτινες κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ἀναλόγως τῶν προσυγκανουσῶν περιστάσεων παραλλάσσουσι χαρακτῆρα, ἢ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῶν. Ἐπὶ τῶν τοιούτων πράξεων καὶ ὁ αὐτουργὸς αὐτὸς δὲν δύναται νὰ προῖδῃ ἐκ προοιμίων τὰς διαφορὰς εἰδικὰς περιπτώσεις, αἵτινες ἐνδέχεται νὰ συμπέσωσι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ὁ δὲ παρεχόμενος νὰ συμπράξῃ μετ' αὐτοῦ, ὑποτίθεται οἷοθεν, ὅτι ἀποδέχεται ὅλας τὰς ἐνδεχομένας ταύτας περιπτώσεις, καὶ δὲν δύναται μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ, νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι δὲν ἐνόει νὰ παράσχῃ τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ, εἰ μὴ μόνον καθ' ἣν περίπτωσιν ἡ πράξις ἔφερε τοιόνδε ἢ τοιάνδε χαρακτῆρα, οὐδὲ δύναται νὰ προτείνῃ ὅτι δὲν ἦτο ἐν γνώσει τῶν ἐνδεχομένων νὰ συμβῶσι, καὶ ὅτι ἐλλείπει ἐπομένως ὁ κύριος τῆς συνεργείας ὅρος, ἡ γνώσις τῆς μελλούσης νὰ ἐκτελεσθῇ πράξεως, καὶ ἡ δι' αὐτῆς ἐκδηλουμένη δολία προαίρεσις. Ὑποθεσίσθω ἢ γ. ὅτι ἀποφασίζεται μετὰξὺ δύο προσώπων, τοῦ μὲν ὡς μέλλοντος αὐτουργοῦ, τοῦ δὲ ὡς συνεργοῦ, ἐλευθέρως φυλακισμένου τινός. Ἡ ἐλευθέρωσις αὕτη δύναται νὰ γίνῃ ἢ διὰ βίας, ὅτε εἶναι μᾶλλον ἀξιοποίνος, ἢ δι' ἀπάτης, δωροδοκίας κτλ. ὅτε τιμωρεῖται δι' ἐλαφροτέρας ποινῆς (ἀρθρ. 181 ποιν. νόμου). Ἐὰν μετὰξὺ τοῦ συνεργοῦ καὶ τοῦ αὐτουργοῦ ἀπεφασίσθῃ ἐν γένει ἡ ἐλευθέρωσις τοῦ φυλακισμένου προσώπου ἄνευ προσδιορισμοῦ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως, τὰ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἐπισυμβαίνοντα εἰδικὰ περιστατικά ἐπιβαρύνουσι καὶ τὸν συνεργὸν ἀναλόγως, καθόσον, ἐν γνώσει ὧν τῆς μελλούσης νὰ ἐκτελεσθῇ πράξεως, ὑποτίθεται ἀποδεχόμενος καὶ τὰ διάφορα μέσα τὰ κατὰ τὰς περιστάσεις πρόσφορα πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς. Ἄλλ' ἐὰν τούναντίον προϋ-

πῆρξε ῥητὴ συμφωνία μεταξὺ τοῦ αὐτουργοῦ καὶ συνεργοῦ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως ἀξιοποίνου τινὸς πράξεως, ἢ περὶ τοῦ αἵματος τῆς ἐνέργειας, ἥς γενήσεται χρῆσις πρὸς ἐπιτυχίαν ὀρισμένου τινὸς ἐγκληματικοῦ σκοποῦ, καὶ ὁ συνεργὸς πραγματικῶς περιώρισε τὴν βοήθειαν αὐτοῦ ἐντὸς τῶν ἀπαιτουμένων ὁρίων πρὸς παραγωγήν τῆς πράξεως ταύτης μόνον, τότε βεβαίως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑπεύθυνος διὰ πᾶσαν ἐνέργειαν τοῦ αὐτουργοῦ, ἣν ῥητῶς ἐκ τῆς συμφωνίας αὐτῶν ἀπέκλεισαν, οὐδὲ εἶναι δίκαιον νὰ παρακολυθησῇ τὸν αὐτουργὸν εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις εἰς ἃς περιῆλθεν οἰκεία αὐτοῦ βουλήσει καὶ καθ' ὑπέρβασιν τῆς μετὰ τοῦ συνεργοῦ συμφωνίας ¹).

Ἡ ἔνστασις τοῦ συνεργοῦ περὶ χορηγηθείσης συνδρομῆς εἰς πρᾶξιν ὀλιγώτερον ἀξιοποίνον ἐκείνης, ἥς ἐγένετο ἐνοχος ὁ αὐτουργός, χωρεῖ, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς ἐν προοιμίῳ τοῦ ἄρθρου διατάξεως, οὐ μόνον ὅσαςκις πρόκειται λόγος περὶ τῆς συμπράξεως αὐτοῦ πρὸ τῆς ἐκτελέσεως ἢ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς μελετηθείσης ἀξιοποίνου πράξεως, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἡ βοήθεια αὐτοῦ δίδωται μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, σκοποῦσα τὴν υπεράσπισιν τοῦ ἐνόχου, ἢ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἐκ τοῦ ἀδικήματος προσγενομένων ὠφελημάτων. Τὴν τοιαύτην αὐτοῦ βοήθειαν δύναται ἢ ἐκ προοιμίων πρὸ τῆς ἐκτέλεσεως τῆς πράξεως νὰ ὑποσχεθῇ, ὡς λ. χ. ἐν τῇ περιπτώσει τῆς § 4 τοῦ ἄρθρ. 72, καθ' ἣν προηγεῖται συνεννόησις μεταξὺ τοῦ αὐτουργοῦ καὶ συνεργοῦ, ἢ μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τὴν πράξεως νὰ συνομολογήσῃ καὶ νὰ παράσχῃ αὐτὴν ὡς ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρου 71, τοῦ ἄρθρ. 72 § 1, ἢ τοῦ ἄρθρ. 74 § 5. Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ταύτας, ὁ ὡς συνεργὸς κατηγορούμενος τότε μόνον δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐλάττωσιν τῆς ποινῆς αὐτοῦ ὅταν ἀποδείξῃ ἢ ὅτι προσεχλήθη ῥητῶς νὰ παράσχῃ τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ εἰς πρᾶξιν ἥττον ἀξιοποίνον, καὶ διὰ ταύτην μόνον ὑποσχέθῃ αὐτὴν, ἢ

¹) Berner Preuss. Strafr. § 59.—Theilnahme σελ. 214.—Dollmann Commentar ἄρθρ. 52. σελ. 295.—Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813, ἄρθρ. 80. Ἀννοβέρου ἄρθρ. 70.—Βορτεμβέργης ἄρθρ. 87.

ὅτι δὲν εἶχε τὸ παράπαν γνῶσιν τῆς ἀληθῶς ἐκτελεσθείσης βαρυτέρας πράξεως, ὅτε μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς ἐχορήγησε τὴν βοήθειαν αὐτοῦ πρὸς τὸν συνεργὸν νομίζων αὐτὸν ἐλαφροτέρας.

** Ἀρθρον 78.*

Μὴ ἐκτελεσθείσης (γρ. τελεσθείσης) τῆς ἀξιοποίνου πράξεως εἰς τὴν ὁποίαν ἐχορηγήθη ἡ βοήθεια, ἡ ποινὴ τοῦ συνεργοῦ μετρεῖται ἀναλόγως μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀποπείρας τὴν ὁποίαν ἐφείλκυσε εἰς ἑαυτὸν ὁ πρῶτος.

** Ἀρθρον 79.*

Τὸ ἀτιμώρητον τῆς ἀποπείρας ὡς πρὸς τὸν πράξαντα, τότε μόνον ὠφελεῖ τὸν συνεργὸν, ὅταν οἱ λόγοι τῆς ἀτιμωρησίας ἐφαρμόζονται ὡσαύτως καὶ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὴν πράξιν αὐτοῦ. Ἄλλως δέ, ἡ ποινὴ τοῦ συνεργοῦ προσδιορίζεται κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ὁποίας μετεχειρίσθη δραστηριότητος.

Συνέργεια δύναται νὰ ὑπάρξῃ οὐ μόνον ἐπὶ τῶν τετελεσμένων ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀποπειραθέντων ἐγκλημάτων. Τὴν περίπτωσιν ταύτην ἔχων ὑπ' ὄψιν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐν τοῖς προκειμένοις ἀρθροῖς κανονίζει τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ συνεργοῦ ἐν τῇ σχέσει αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτουργόν. Καὶ εἰ μὲν ὁ αὐτουργὸς τιμωρεῖται ἐπὶ τῇ γενομένῃ ὑπ' αὐτοῦ ἀποπείρᾳ πρὸς ἐκτέλεσιν ἐγκληματικῆς πράξεως, ὁ συνεργὸς τιμωρεῖται διὰ τῆς ἀμέσως ἐλαφροτέρας ποινῆς ἐκείνης ἥτις καταγινώσκεται τῇ αὐτουργῇ (ἀρθρ. 78.) Εἰ δὲ ὁ αὐτουργὸς μένει ἀτιμώρητος, δὲν ἀπαλλάσσεται ἐν γένει καὶ ὁ συνεργὸς πάσης ποινῆς, ἀλλὰ τότε μόνον ὅταν τὸν λόγον τῆς ἀτιμωρησίας τοῦ αὐτουργοῦ δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ οὗτος ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Ὑποθείσθω λ. χ. ὅτι δικάζεται ὁ αὐτουργὸς καὶ ἀθωοῦται, διότι ἀποδεικνύεται ὅτι ἐνέργησε τὴν πράξιν ἐν καταστάσει ἀμύνης εὐρισκόμενος, καὶ ὁ συνεργὸς ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀπαλλάσσεται πάσης ποινῆς, ἐπίσης ἐὰν ἡ ἀπόπειρα τοῦ αὐτουργοῦ ἀπευθύνηται κατ' ἀντικειμένου πρὸς ὃ ἦν ἀδύνατον νὰπραχθῇ ἀδίκημα (ἀρθρ. 52.

ποιν. νόμου). Ἐὰν ὅμως ὁ αὐτουργὸς μένῃ ἀτιμώρητος, εἴτε διότι ἀπεδείχθη ὅτι εἶναι ἀνεπίδεκτος καταλογισμοῦ, εἴτε διότι ἐκουσίως καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς ἀποφάσεως τοῦ συνεργοῦ παρικήθη τῆς ἀποπέρας, δὲν δύναται ὁ συνεργὸς νὰ διαφύγῃ τὴν ἐπιβλητέαν αὐτῷ ποινὴν ἐπικαλούμενός τινος τῶν λόγων τούτων ¹⁾).

Ἄρθρον 80.

Βοήθεια, τὴν ὁποίαν ὑποσχέθη μὲν τις ἀλλὰ δὲν ἐχορήγησε, κρίνεται κατὰ τοὺς περὶ ἀποπέρας νόμους. Δὲν τιμωρεῖται ἢ ὑπόσχεσις τότε μόνον ὅταν ὁ συνεργὸς ἤθελεν ἀπαρνηθῇ ἐκουσίως τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῆς, καὶ πρὸ τῆς ἐκτελέσεως ἀκόμῃ ἐξηγήσῃ σαφῶς εἰς τὸν πράξαντα ὅτι ἀφίσταται τῆς ὑποσχέσεώς του.

Ἡ ὑπόσχεσις βοηθείας κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν μελετωμένου ὑπὸ τινος ἐγκλήματος ἀποτελεῖ συνέργειαν, ὡς ἐνθαρρύνουσα τὸν αὐτουργὸν πρὸς ἐπιχείρησιν τῆς κολασίμου πράξεως καὶ ἐμπεδοῦσα παρ' αὐτῷ τὴν ἐγκληματικὴν ἀπόφασιν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ παράλειψις τῆς ὑπὸ τοῦ συνεργοῦ ὑποσχεθείσης βοηθείας δὲν ἐξαλείφει τὸ ἀξιώποινον αὐτοῦ ἐν γένει, ἀλλὰ τὸν βαθμὸν αὐτοῦ δύναται μόνον νὰ τροποποιήσῃ, ὅθεν διὰ τοῦ παρόντος ἄρθρου, ἕπερ ἡρανίσθη ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐκ τοῦ βουαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ (834 (ἄρθρ. 71) ²⁾, κανονίζεται τὸ ζήτημα περὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀξιώποινου τοῦ συνεργοῦ ὅταν δὲν συμμετέσχῃ τῆς ἐκτελέσεως εἰς τὴν πράξιν δι' ἣν ὑποσχέσθη νὰ παράσχῃ τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ. Δύο δὲ περιπτώσεις διακρίνει ὁ νόμος, α) τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ ὑποσχε-

¹⁾ Βουαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἄρθρ. 75. 76. — Köstlin System I § 94. σελ. 282 καὶ 286. — Berner Theilnahme σελ. 220. Ἐὰν ἡ ἐκ τῆς ἀποπέρας παραίτησις τοῦ αὐτουργοῦ ἐγένετο συμφώνως μετὰ τοῦ συνεργοῦ, ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι ἀμφότεροι δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ἀπὸ τῆς ποινῆς ἀπαλλαγὴν ταύτην.

²⁾ Ὅρ. καὶ Βουαρ. ποιν. νόμου 1813, ἄρθρ. 82. Τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1827 δὲν περιέχει τοιαύτην τινὰ διάταξιν.

θείσα βοήθεια δὲν χορηγείται ὑπὸ τοῦ συνεργοῦ, 6') τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν οὐ μόνον δὲν χορηγείται ἡ ὑποσχεθεῖσα βοήθεια, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς ἐκτέλεσεως τῆς ἀξιοποίνου πράξεως προειδοποιεῖται ὁ αὐτοὺργός ὑπὸ τοῦ συνεργοῦ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀναμένῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς δοθείσης αὐτῷ ὑποσχέσεως συνδρομῆς.

Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἡ μὴ χορήγησις τῆς ὑποσχεθείσης βοήθειας θεωρεῖται ὡς ἀπόπειρα συνεργείας, καὶ ὁ συνεργός ἐπιφέρει καθ' ἑαυτοῦ τὴν ἀμέσως κατὰ βαθμὸν ἡπιωτέραν ποινὴν ἣτις ἤθελεν ἐπιβληθῇ αὐτῷ ἐὰν πράγματι παρείχε τὴν συνδρομὴν του.

Ἐὰν ἐπὶ τῆς συνεργείας δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀπόπειρα, ὑπάρχει διαφωνία μεταξὺ τῶν ποινικολόγων. Ὁ Feuerbach ¹⁾ καὶ μετ' αὐτοῦ πλείστοι ἄλλοι συγγραφεῖς ἀποκρούουσι τὸ δυνάτον τῆς ὑπάρξεως ἀποπείρας τῆς συνεργείας, ἰσχυρίζόμενοι ὅτι διὰ νὰ ὑποτεθῇ ἡ ἔννοια τῆς ἀποπείρας ἐπὶ τῆς συνεργείας ἔπρεπε νὰ διακρίνωνται ἐν γένει διάφορα στάδια ἐν αὐτῇ, ἀντιστοιχοῦντα ἀμέσως πρὸς τὴν προϋούσαν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως καὶ ἐπιφέροντα τὴν ἀνάλογον ἐπίτασιν τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ συνεργοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴ τοιαῦτα στάδια ἐν τῇ συνεργείᾳ ὁ νόμος δὲν διακρίνει, ἀλλ' ἀπολύτως ὡς συνέργειαν χαρακτηρίζει πᾶσαν πρᾶξιν σκοποῦσαν τὴν χορήγησιν συνδρομῆς τινος εἰς τὸν αὐτοὺργόν, εἰ μὲν ὁ συνεργός ἐνήργησε τοιαύτην τινὰ πρᾶξιν, ὑπάρχει συνέργεια τετελεσμένη, εἰ δὲ τοῦναντίον ἀπέστη πάσης ἐνεργείας, οὐδὲ συνέργεια ὑφίσταται. Τὸ ἀνυπόστατον τῆς θεωρίας ταύτης ἐξελέγχεται εὐκόλως ἐὰν ἀκριβέστερον ἐρευνήσῃ τις τὴν ἐνέρ-

1) Revision II σελ. 247. Zachariae Versuch σελ. 63. Archiv. d. Crim. R. 1854. σελ. 223. — Heffter Lehrb. § 85. — Luden Abhandlungen II σελ. 439. — Köstlin System I σελ. 292, ὅστις ἀποκηρύξας τὴν ἐν τῇ Revision σελ. 504 ὑποστηρικθεισάν ὑπ' αὐτοῦ ἔννοιαν γνῶμην ἀρνείται τὸ δυνάτον τῆς ὑπάρξεως ἀποπείρας ἐπὶ τῆς συνεργείας, καθ' ὅσον ὡς διακριτικὸν στοιχεῖον ταύτης ἀπὸ τῆς τελεσθεῖς εἶναι ἡ κατ' ἀντικείμενον ἐνέργεια, ἣτις ἐπὶ τῆς ἀποπείρας τοῦ συνεργοῦ δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ ὑπάρχουσα. — Brackenhoeft Archiv d. Crim. R. 1847, σελ. 83. — Dalloz Complicite n. 77.

γειαν τοῦ συνεργοῦ, καὶ τὸν σκοπὸν ἐξ ἧς αὕτη πηγάζει. Ἀναμφισβητήτως καὶ ὁ συνεργὸς ἔχει ἴδιον σκοπὸν, οὐχὶ βεβαίως τὸν τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀξιοποίνου πράξεως, ἀλλὰ τὸν τῆς συνδρομῆς τοῦ αὐτουργοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν ταύτης, ὅθεν καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ ἢ ἐκ τοιοῦτου σκοποῦ ἐκπορευομένη πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς πλήρης καὶ ἡ συνέργεια ὡς τετελεσμένη ὅταν προσέφερε πᾶσαν δυνατὴν εἰς τὸν αὐτουργὸν συνδρομὴν, τοῦναντίον ὅταν ἐσκόπει μὲν νὰ παράσχη ταύτην τινὰ συνδρομὴν, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσεν καὶ τὴν χορήγησιν ταύτης, ὑπάρχει ἀπόπειρα συνεργείας ¹⁾).

Ἄλλ' ὅμως τὴν τοιαύτην ἀπόπειραν δὲν δυνάμεθα νὰ ὑπαγάγωμεν εἰς τὰς γενικὰς περὶ ἀποπείρας τῶν κολασίμων πράξεων διατάξεις, καὶ νὰ συνταυτίσωμεν πρὸς ταύτην. Ἡ ἀπόπειρα, ὡς ὁμοφώνως σχεδὸν ἅπαντες οἱ συγγραφεῖς παραδέχονται, πρέπει νὰ περιέχῃ ἀρχὴν ἐξωτερικῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀξιοποίνου πράξεως, ἀναφέρεται δηλονότι πρὸς αὐτὴν ἀμέσως τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος καὶ οὐχὶ τῶν προπαρασκευαστικῶν πράξεων αὐτοῦ. Ἐὰν ἐπομένως ἐκ τῆς ιδέας ταύτης ἀναχωρήσωμεν δὲν δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τὴν ὑπόσχεσιν βοήθειας ὡς ἀπόπειραν ἐν γένει τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος· ἡ νομοθεσία ἐκείνη, ἣτις ἀποδέχεται τοιαύτην τινὰ ἀρχὴν, περιπίπτει εἰς ἄμεσον πρὸς αὐτὴν ἀντίφασιν, καθιεροῦσα ἐξαιρέσιν ἀναιρουσάν τὸν κανόνα αὐτὸν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ τὸ βαυαρικὸν νομοσχέδιον τοῦ 1831, ἐξ οὗ, ὡς εἴρηται, ἐλήφθη ἡ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ τοῦτου, ἐτροπολόγησε τὸ κείμενον τοῦ ἀρθρ 82 τοῦ βαυαρικοῦ νόμου τοῦ 1813, ὅπερ ῥητῶς λέγει ὅτι ἡ «ὑπόσχεσις βοήθειας μὴ χορηγηθείσης ἀπο-

¹⁾ Ὑποθετίσθω λ.χ. ὅτι ὁ αὐτουργὸς ἐπεχείρησεν ἤδη τὴν ἐκτίλεισιν τοῦ μελετωμένου ἐγκλήματος, καὶ ὁ συνεργὸς σπεύδει νὰ παράσχη αὐτῷ τὴν ὑποσχεθεῖσαν συνδρομὴν, ἐπιλαμβάνεται τῆς προσηκούσης ἐνεργείας, ἀλλ' ἐν ᾧ ἐν τῇ ἀρχῇ ἐτι τοῦ ἔργου αὐτοῦ εὕρεσκαται ἀνταυτῷ πρὸς τὴν ἀρχὴν καὶ παρεμποδίζεται. — Hälschner System I σελ. 329. — Berner Theilnahme σελ. 220. — Hepp. Archiv d. Crim. R. 1836. σελ. 41, 1848. σελ. 302. Versuche σελ. 265. Bauer Abhandl. I σελ. 342. — Mittermaier Archiv d. Crim. R. I σελ. 479.

τελεῖ ἀπόπειραν συνεργείας» ¹⁾ καὶ ἔθετο τὴν φράσιν «κρίνεται κατὰ τοὺς περὶ ἀποπειρας νόμους», ὑποδεικνύον οὕτω ὅτι δὲν θεωρεῖ ἐν γένει τὴν μὴ χορήγησιν τῆς ὑποσχεθείσης βοήθειας ὡς ἀποπειραν, ἀλλ' ἐξαιρετικῶς ἐφαρμόζει ἐπὶ ταύτης τὰς περὶ τιμωρήσεως μόνον τῆς ἀποπειρας ποινικὰς διατάξεις ²⁾).

Ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει, περὶ ἧς προβλέπει τὸ προκείμενον ἄρθρον, ὁ συνεργός, ὅστις πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως ἀποσύρει τὴν ὑπόσχεσίν του, ῥητῶς δηλώνων τοῦτο τῷ αὐτουργῷ, κηρύσσεται ἀτιμώρητος, διότι διὰ τῆς ταιαύτης ἐγκαίρου δηλώσεως διασπᾶται ὁ σύνδεσμος ὁ συνέχων αὐτὸν πρὸς τὸν αὐτουργόν, καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἐκτέλεσις τῆς ἀξιοποίνου πράξεως δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ καὶ εἰς τὸν συνεργόν, ἀφοῦ αὗτος οὔτε ταύτης μετέσχευ, οὔτε τὴν ἐλαχίστην ἠθικὴν συνδρομὴν παρέσχε διὰ τῆς ἐνθαρρύνσεως, ἣν ἡδύνατο νὰ ἔχη ὁ αὐτουργός προσδοκῶν τὴν ὑποσχεθεῖσαν αὐτῷ συνδρομὴν.

Πρὶν ἢ τὴν περὶ αὐτουργῶν καὶ συναιτίων θεωρίαν τοῦ ἡμετέρου νόμου ἀποπερατώσωμεν, ἀναγκαῖον ὅπως διερευνήσωμεν καὶ τὴν ἐνδεχομένην περίπτωσιν καθ' ἣν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ αὐτουργοῦ ἢ τοῦ συνεργοῦ ὑπάρχουσι τοιαῦταί τινες ιδιότητες, ὥστε καθιστῶσι τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐκτελεσθεῖσαν κολάσιμον πράξιν μᾶλλον ἢ ἥττον ἀξιόποινον, ἢ συντελοῦσιν οὐσιωδῶς εἰς τὸν διάφορον αὐτῆς χαρακτηρισμόν. Ἐντεῦθεν γεννᾶται τὸ ζήτημα ἐκ τίνος προσώπου πρέπει νὰ προσδιορισθῇ ὁ χαρακτήρ τῆς πράξεως καὶ ὁ βαθμὸς τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς.

Τινὲς παραδέχονται ὅτι αἱ παρὰ τῷ αὐτουργῷ ὑπάρχουσαι ἀτομικαὶ ιδιότητες οὐδεμίαν ἔχουσι σημασίαν κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἐπιβλητέας τῷ συνεργῷ ποινῆς, ἀλλ' ὁ συνεργός πρέπει

¹⁾ Βαυαρικῶν ποιν. νόμου 1813, ἀρθρ. 82. «Wenn ein Gehülfe den versprochenen Beistand nicht geleistet, oder die angefangene Beihilfe, ehe sie dem Urheber vom Nutzen war wieder abgebrochen hat, so ist eine versuchte Beihilfe vorhanden».

²⁾ Ὅρα καὶ ποιν. νόμου Ἀναδέρου ἀρθρ. 72.

ἐκάστοτε νὰ τιμωρῆται δι' ἀναλόγου ποινῆς πρὸς ἐκείνην, ἣν ἤθελεν ἐπιτύχει, ἐὰν αὐτὸς ἐγίνετο αὐτουργὸς τῆς ἀξιοποίνου πράξεως εἰς ἣν συνήργησεν. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὁρμώμενοι παραδέχονται ὅτι ἐὰν ὁ Α λ. γ. συμβοηθῇ τὸν Β πρὸς ἐκτέλεσιν φόνου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὁ Α δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συνεργὸς πατροκτονίας, καὶ νὰ τιμωρηθῇ ἐὰν ὁ νόμος αὐστηρότερον τιμωρῇ τὴν πατροκτονίαν, διὰ τῆς βαρυτέρας ταύτης ποινῆς. Ἐπίσης παραδέχονται ὅτι ἐὰν ὁ Α συμβοηθῇ τὸν Β πρὸς ἐκτέλεσιν ὑφαίρεσεως (ποιν. νόμ. ἄρθρ. 377) δὲν πρέπει νὰ τιμωρηθῇ ὡς ἐνοχὸς ὑφαίρεσεως ἀλλὰ κλοπῆς, καθὼς καὶ ὅταν συμβοηθῇ τὸν Β πρὸς ἐκτέλεσιν σωματικῆς βλάβης κατὰ τινος συγγενοῦς αὐτοῦ (ποιν. νόμ. ἄρθρ. 313), ἡ ποινὴ δὲν πρέπει νὰ μετρηθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς βαρυτέρας ποινῆς τὴν ὁποίαν ἐπισύρει καθ' ἑαυτοῦ ὁ Β, ἀλλ' ἀνεξαρτήτως ταύτης ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ποινῆς ἣν ἤθελεν ἐπισύρει ἐὰν αὐτὸς οὗτος ἐξτελέει τὴν πράξιν ¹⁾).

Ἄλλ' ἡ τοιαύτη ἀρχὴ τῆς ἀνεξαρτήτου ἐκτιμῆσεως τῆς ἐνοχίας τοῦ συνεργοῦ ἀπὸ τῆς τοῦ αὐτουργοῦ συνεπὶς ἐφαρμοζομένη φέρει εἰς τὸ ἀποτέλεσμα, ἐνίοτε μὲν τῆς κατ' ἀντίστροπον λόγον τιμωρήσεως τῶν εἰρημένων προσώπων, προσκρούουσα εἰς τὴν γενικὴν ἀρχὴν τῆς ἡπιωτέρας τιμωρήσεως τῶν συνεργῶν, διότι κατὰ τὸ προμνησθὲν παράδειγμα τῆς συνεργείας τοῦ Α τῆς δεθείσης πρὸς Β πρὸς ἐκτέλεσιν ὑφαίρεσεως, ὁ Β ὁ αὐτουργὸς τῆς πράξεως, ὡς ἐνο-

¹⁾ Τὴν γνώμην ταύτην, τὴν ὁποίαν καὶ ἐν τῇ Ῥωμαικῇ νομοθεσίᾳ ἀπαντῶμεν ὁρ. Lex 36 § 1. Lex 52 pr § 2. (47. 2. de furtis) «Si quis uxori res mariti subtrahenti, opem consiliumve accommodaverit, furti tenebitur. Sed et si furtum cum ea fecit, tenebitur furti, quum ipsa non teneatur. Ipsa quoque, si opem furi tulit furti non tenebitur sed rerum amotarum». ὁπεστήριζαν ἰδίως ὁ Feuerbach Lehrb. § 115, § 52, ὁ Köstlin Revision σελ. 494. — System I σελ. 283, ὁ Konopack ἐν Archiv d. Crim. R. VII σελ. 318. 325. 331, ὁ Brackenhæft αὐτῶν, 1840, σελ. 440, ὁ Rosshirt αὐτῶν, 1851, σελ. 324. Chauveau—Hélie Théorie du Code pénal n. 741. — Rossi Droit pénal liv. II ch. 50.

χως ὑφικρέσεως δύναται νὰ τιμωρηθῇ ἡπιώτερον τοῦ Α ὡς ἐνόχου κλοπῆς, ἄλλοτε δὲ πάλιν οὐδεμίαν παρέχει δικαιολογικὴν βάσιν πρὸς τιμώρησιν τοῦ συνεργοῦ, ὡς τοῦτο ἐνδέχεται νὰ συμβῇ ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τὰ ὅποια προϋποτίθῃσιν ἰδιαίτεραν προσωπικὴν σχέσιν μεταξὺ τοῦ αὐτουργοῦ καὶ τοῦ παθόντος, ἢ συνίστανται εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ παράδοσιν τῶν ἰδιαζουσῶν αὐτῷ ὑποχρεώσεων ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἣν διαχειρίζεται. Οὕτω λ. χ. ἐντελῶς ἀτιμώρητος πρέπει νὰ μείνῃ ὁ συνεργός, ὅστις ἐν γνώσει συνεβοήθησεν ὑπάλληλόν τινα δημόσιον ὅπως λάβῃ ἀθέμιτον ὄφελος ἐκ πλειστηριασμῶν, μισθώσεων, ἐργολαβιῶν, ἐκ μετοχῆς εἰς ἐμπορικὰς πράξεις κτλ. (ποιν. νόμ. ἄρθρ. 464. 466. 485). Ὡσαύτως ἴκιν δυσκόλως δύναται νὰ εὑρεθῇ ὁ λόγος τῆς τιμωρίσεως τοῦ συνεργοῦ ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς αἰμομιξίας, τῆς λειποταξίας κτλ.

Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν τοιούτων ἀντιφάσεων παρεδέξαντο πολλοὶ συγγραφεῖς ὅτι αἱ παρὰ τῷ αὐτουργῷ ἢ τῷ συνεργῷ ὑπάρχουσαι ἀτομικαὶ ιδιότητες πρέπει ἐκάστοτε νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἐπιβλητέας τῷ συνεργῷ ποινῆς, καὶ αἱ τῶν αὐτουργῶν μὲν, διότι ἡ συνέργεια φέρει ὅλως παρεπόμενον χαρακτῆρα, ἐξαρτωμένη στενῶς ἐκ τῆς αὐτουργείας, αἱ δὲ τῶν συνεργῶν ὅπως ἐν ταῖς εἰδικαῖς περιπτώσεσι ὁρίζεται τὸ μέτρον τῆς ἐπιβλητέας αὐτοῖς ποινῆς ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐνοχῆς Ἐπομένως κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην ἡ ποινὴ τοῦ συνεργοῦ κατὰ πρῶτον μὲν λόγον ὁρίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κατὰ τοῦ αὐτουργοῦ καταγινωσχομένης ποινῆς, ἡ ποινὴ δὲ αὕτη ἐπιτείνεται ἐν μέρει ἢ ἐλλαττοῦται, ἀναλόγως τῶν παρὰ τῷ συνεργῷ ὑπαρχουσῶν ἰδιαίτερων ιδιοτήτων. Ὅθεν ὁ συνεργός πατροκτονίας λ. χ. δεῦν νὰ τιμωρηθῇ δι' ἀναλόγου πρὸς τὴν κατὰ τοῦ πατροκτόνου ἐπιβαλλομένην ποινὴν, ὁ δὲ συνεργός φόνου γενομένου παρὰ τρίτου τινὸς προσώπου κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, δὲν θέλει μὲν τιμωρηθῇ διὰ τῆς ἐπὶ συνεργείᾳ πατροκτονίας ἐπιβλητέας ποινῆς, καθόσον ὁ αὐτουργός δὲν ἐξετέλεσε πατροκτονίαν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀπλῆς ἐπὶ συνεργείᾳ φόνου ποινῆς, ἐπεὶ δὴ ὅμως ἡ συνέργεια αὐτοῦ ὡς ἐκ τῆς σχέσεως

εἰς τὴν διατελεῖ πρὸς τὸν παθόντα φέρει ἐπιβαρυντικὸν χαρακτῆρα, ἐπιτείνεται ἀπλῶς ἡ ποινὴ αὕτη ¹⁾).

Ἀλλ' ὅμως ὁσάκις κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ποινῆς τοῦ αὐτουργοῦ συντρέχουσι λόγοι ἐπιτείνοντες ἢ ἐλαφρύνοντες ταύτην ἀσχετῶς ὅλως πρὸς τὴν ἐνοχὴν αὐτοῦ ἕνεκα τῆς ἐκτελεσθείσης κολασίμου πράξεως, ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι οὐδεμίαν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἐπιβρόχον κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἐπιβλητέας τῷ συνεργῷ ποινῆς. Οὕτω λ. χ. ἐὰν ὁ αὐτουργὸς τιμωρῇται αὐστηρότερον ἕνεκεν ὑποτροπῆς εἰς τὸ ἔγκλημα, ἢ ἡπιώτερον ἕνεκα νεανικῆς ἡλικίας (ἄρθρ. 84), ἡ ποινὴ τοῦ συνεργοῦ δὲν πρέπει νὰ ὀρίζηται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἕνεκα πῶν εἰρημένων προσωπικῶν λόγων ἐπιβληθείσης ἡπιωτέρας ἢ αὐστηροτέρας ποινῆς, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ποινῆς τὴν ἀνεξαρτήτως αὐτῶν ἤθελεν ἐπισύρει καθ' ἑαυτοῦ ὁ αὐτουργός ²⁾).

Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου δὲν περιέχει εἰδικὴν τινα διάταξιν ὁ ἡμέτερος νόμος ³⁾, ἀλλ' ὅμως ὁρμώμενοι ἐκ τῆς γενικῆς τεθείσης ὑπ' αὐτοῦ ἀρχῆς ἐν ἄρθρ. 71 ὅτι ἡ ποινὴ τῶν συνεργῶν ἀναλογιζομένη πρὸς τὴν τοῦ αὐτουργοῦ πρέπει νὰ ὀρίζηται κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρ. 49 καὶ 50, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἀπεδέξατο τὴν προεκτεθείσαν γνώμην, διότι τὰ ἄρθρα ταῦτα κανονίζουν τὴν ἐπιβλητέαν τῷ συνεργῷ ποινὴν, ἐφ' ὅσον εἰς εἰδικὰς περιπτώσεις δὲν διατάττει ἄλλως πῶς ὁ νόμος.

¹⁾ Lex 6. (48. 9. ad leg. Pomp. de parricidiis). «Utrum, qui occiderunt parentes, an etiam conscii poena parricidii afficiantur, quaeri potest. Et ait Mucianus, etiam conscios eadem poena afficiendos, non solum parricidas; proinde conscii etiam extranei eadem poena afficiendi sunt. — Berner Theilnahme σελ. 207. Lehrb. § 408. — Preuss. Strafrecht § 58. — Hälschner System I σελ. 334. — Hufnagel Commentar I σελ. 476. — Heffter Lehrb. § 88.

²⁾ Chauveau—Hélie Théorie n. 712 ἐπὶ μ.

³⁾ Βιδικὰς διατάξεις περὶ τοῦ ἐν λόγῳ ζητήματος περιέχουσιν οἱ ποινικοὶ νόμοι τῆς Σαξωνίας ἄρθρ. 33, τῆς Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 87, τοῦ Βαδ. δὲν ἄρθρ. 137 κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ.

Ἀρθρον 81.

Διὰ τὴν καταγνωσθῆ εἰς τινὰ ποινὴν ἕνεκεν ἀξιοτιμωρήτου πράξεως, ἀπαιτεῖται τὸ νὰ εἴπωρῇ νὰ καταλογισθῇ εἰς αὐτὸν, ὡς εἰς ἔνοχον, ἡ γενομένη πράξις.

Ἡ βούλησις τοῦ ἀνθρώπου καθ' ἑαυτὴν ἐξεταζομένη εἶναι ἀπολύτως ἐλευθέρα, εἰς οὐδένα δυναμένη νὰ ὑπαχθῇ καταναγκασμὸν, ἀλλ' ἐκάστοτε κατὰ προαίρεσιν ἐνεργοῦσα ¹⁾). Τὸ αὐτοπροαίρετον τοῦτο τῆς βουλῆσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἰδιάζον τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς προσόν, διακρίνει αὐτὸν πάντων τῶν λοιπῶν τῆς κτίσεως ἐμφύχων ὄντων, ἅτινα, ἄμοιρα ἐλευθερίας, κινοῦνται αὐτομάτως, ὑπείκοντα εἰς τὰς ἐμφύτους αὐτῶν ὁρμὰς καὶ ἄνευ συνειδήσεως τῶν ἰδίων ἑαυτῶν πράξεων. Ὁ ἄνθρωπος τούναντιον πεπρoικισμένος διὰ τοῦ λογικοῦ διερευνᾷ τὴν φύσιν καὶ ἀλληλουχίαν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ὄντων, τὰ ὅποια εἰς τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ ὑποπίπτουσι, καὶ ἐκ τῶν μερικῶν εἰς τὰς καθολικὰς ἰδέας ὑψούμενος, ἀποκτᾷ τὴν συνείδησιν ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἐκτὸς αὐτοῦ ἀντικειμένων, καὶ τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς ταῦτα, ἐξ ἧς τὰ δικαιώματα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις αὐτοῦ ρυθμίζονται. Οὕτω πως ὑπὸ τοῦ λογικοῦ καθοδηγούμενος, δύναται νὰ δεσπόζῃ τῶν ἐν αὐτῷ διεγειρομένων ὁρμῶν καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ νὰ ἐνεργῇ, οὐ μόνον κατὰ προαίρεσιν, ἀλλ' ἔχων ²⁾) συγχρόνως καὶ τὴν συνείδησιν τῶν

¹⁾ Ὡς παρατηρεῖ ὁ Hegel (Rechtsphilosophie § 4 σελ. 33) ἡ ἐλευθερία εἶναι ἰδιάζων χαρακτηρ τῆς βουλῆσεως, καθ' ὃν λόγον ἡ βαρύτης εἶναι ὁ κύριος καὶ οὐσιώδης χαρακτηρ τῆς ὕλης.

²⁾ Καὶ ὁ εἰς τὰς ὁρμὰς καὶ ὁρέξεις αὐτοῦ τυφλῶς ὑπείχων καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῶν ἐπιδιώκων, δὲν θεωρεῖται ὡς αὐτομάτως ἐνεργῶν, διότι

ιδίων ἑαυτοῦ πράξεων. Ἐκ τῆς τοιαύτης καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου κατὰ βούλησιν ἐνεργοῦντος ἀπορρέει τὸ καταλογιστὸν τῶν πράξεων αὐτοῦ, ἐφ' οὗ στηρίζεται ὁ καταλογισμὸς, ἥτοι ἡ κρίσις περὶ τῆς ὑφισταμένης σχέσεως μεταξὺ τῆς βουλήσεως αὐτοῦ ὡς ἐνεργοῦς αἰτίας, καὶ τοῦ ἐκ ταύτης ἐπελθόντος ἀποτελέσματος ¹⁾).

Ἐκ τοῦ καταλογισμοῦ δὲ παράγεται ἡ ἐνοχὴ καὶ εὐθύνη ἐγγένει τοῦ ἀδικήσαντος, ἡ ἐπιτύρουσα κατ' αὐτοῦ τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου καταγνωστέαν ποινὴν ²⁾).

Τὸ καταλογιστὸν δὲν δύναται νὰ διακριθῇ κατὰ βαθμοὺς δια-

ἐλευθερος ὢν νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῆς ἀντιθέσεως κατὰ τῶν ἐν ἑαυτῷ ὀρέξεων καὶ τῆς ἐκπληρώσεως τούτων, οἰκεία βουλήσται ἐξελεῖσθαι τὴν ἐκ πληρώσειν αὐτῶν, ὅθεν πᾶσα πράξις αὐτοῦ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ γενομένη ὡς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ βουλήσεως θεωρεῖται.

¹⁾ Berner Imputationslehre σελ. 41. — Rossi Droit pénal. Liv. II ch. 10. σελ. 2261

²⁾ Τὴν περὶ καταλογιστοῦ καὶ καταλογισμοῦ θεωρίαν δύναται νὰ στηρίξῃ τις ἢ ἐπὶ μόνῃ τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως, ἢ ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως ἀφ' ἑνός, καὶ ἐπὶ τῆς παρὰ τῷ ὑποκειμένῳ συνειδήσεως τῶν ιδίων ἑαυτοῦ πράξεων ἀφ' ἑτέρου, ὡς δύο διακεκριμένων ὄρων, ἢ ἐπὶ μόνῃ τῆς ὁπάρξεως τῆς συνειδήσεως τῶν πράξεων τοῦ ὑποκειμένου (Intelligenz). Ἐκ τῶν τριῶν τούτων συστημάτων προσιδόμεθα τὸ πρῶτον ὡς ἐπὶ γενικωτέρας στηριζόμενον βάσει, τοῦτέστιν ἐπὶ τῆς βουλήσεως τοῦ ὑποκειμένου ἐν τῇ ἀπολύτῳ αὐτῆς ἐννοίᾳ, καθ' ἣν ὡς βούλησις θεωρεῖται μόνῃ ἢ ἀπὸ τῆς λογικῆς ἐνεργείας τοῦ ὑποκειμένου ἀπορρέουσα καὶ ἐπομένως ἐνδιαλαμβάνουσα ἀναγκαστικῶς ἐν ἑαυτῇ τὴν συνείδησιν ἑαυτοῦ, τῷ ἑκτός αὐτοῦ ἀντικειμένῳ, καὶ τῆς σχέσεως τούτων πρὸς αὐτόν, ἥτις ὑποδεικνύει τῷ ἀνθρώπῳ τὰ ὅρια τῶν καθηκόντων αὐτοῦ καὶ ὑποχρεώσεων καὶ καθιστᾷ ἑκόντων πρὸς διακρίσιν τοῦ παρανόμου, τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ. Τὸ σύστημα τοῦτο ἤκουσθησαν ὁ Küstlin Revision § 69. σελ. 431 § 84. σελ. 456. System § 48—55. σελ. 128, ὁ Henke Handb. I § 46. σελ. 290, ὁ Berner Imputationslehre σελ. 1, ὅστις μεταγενεστέρως μεταβιβάσας γὰρ μὲν κατήρξεν ἐν τῷ Ἐγχειρίδιῳ αὐτοῦ § 77 πῇ περὶ καταλογισμοῦ θεωρεῖν ἐπὶ τῆς ὁπάρξεως τῆς συνειδήσεως τῶν πράξεων τοῦ ὑποκειμένου. Τὸ δεύτερον σύστημα ἤκουσθησαν ἐκ τῶν γάλλων συγγραφέων ὁ Rossi Livr. II ch. 11. σελ. 234. Περὶ τῆς ἐννοίας τῆς βουλήσεως καθόλου ὁρ. Hegel Rechtsphilosophie § 4 ἐπόμε.

στελλοντας τὴν ὑπαρξιν αὐτοῦ ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει, διότι εἴτε ὑφίσταται καὶ τότε τὸ ὑποκείμενον ῥέει ἅπασαν τὴν εὐθύνην τῆς καταλογιστέας πράξεως, εἴτε ἐλλείπει καὶ τότε αἵρεται ἡ εὐθύνη αὐτοῦ ¹⁾).

Τινὲς ἐκ τῶν συγγραφέων ὑπεστήριξαν ὅτι τὸ καταλογιστὸν τοῦ ἀδικήσαντος πρέπει πάντοτε νὰ ὑποτίθεται μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου ²⁾. Συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην παρεδέξαντο ὅτι ὡς ὅσοις ὑποκείμενόν τι ὑπῆρξεν ἡ ἄμεσος αἰτία τῆς πράξεως, τῆς ὡς ἀξιοποίνου χαρακτηριστεάς, ἡ πρᾶξις αὕτη πρέπει νὰ καταλογίζεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦτο, ὅπερ συνεπεία τοῦ τεκμηρίου τοῦ καταλογιστοῦ τῆς πράξεως, τότε μόνον δύναται ν' ἀπαλλαγῇ τῆς καταδιώξεως, ὅταν ἀποδείξῃ ὅτι δὲν εἶναι ἐπιδικτικὸν καταλογισμοῦ. Ἡ θεωρία αὕτη ἀπεδείχθη καθ' ὅλοκληρίαν πλημμελής, διότι, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, ὁ καταλογισμὸς τῶν πράξεων στηρίζεται ἐπὶ τῆς κρίσεως περὶ τῆς ὑφισταμένης σχέσεως τῆς βουλήσεως ὑποκειμένου τινός, καὶ τοῦ ἐκ ταύτης προσελθόντος αποτελέσματος. ἀλλ' ἡ τοιαύτη κρίσις διὰ νὰ ᾖ βεβαία δὲν πρέπει νὰ πηγάζῃ ἐξ ἀβεβαίας προϋποθέσεως, κατ' εἰκασίαν γενομένης καὶ ἐπὶ τεκμηρίων στηριζομένης, διότι τότε καὶ ἡ κρίσις αὕτη, ὡς τὸ ἄμεσον συμπέρασμα τῆς γενομένης προϋποθέσεως ἔσαι ἀβεβαία ³⁾.

Ἡ θεωρία περὶ τοῦ τεκμηρίου τοῦ καταλογιστοῦ ἀνατρέπει

¹⁾ Berner Imputationslehre σελ. 36. — Τὴν ἀρχὴν ταύτην γενικῶς παραδεγμένην καὶ ἐκ τῆς ἐννοίας αὐτῆς τοῦ καταλογιστοῦ πηγάζουσιν ἀνεπιράθην νὰ διασαύσῃ ὁ Stahl (Rechtsphilosophie Th. II σελ. 76), ὅστις συγχέων τὰ διάφορα εἶδη τῆς τοῦ ἀδικήσαντος βουλήσεως πρὸς τὸ καταλογιστὸν αὐτοῦ ὑπεστήριξε τὸ δυνατόν τῆς διακρίσεως βεθμῶν ἐν τῷ καταλογιστῷ.

²⁾ Feuerbach. Lehrb. § 86, ὅστις καὶ τοὶ ἀπολακτίσας τὴν praesumptio doli, ἣν ἐπὶ τινα χρόνον ὑπεστήριξε, διετέλεσεν ὁμως μέχρι τέλους πιστὸς συνήγορος τῆς praesumptio imputabilitatis. Grollman Criminalrechtswissenschaft § 55.

³⁾ Hepp Versuche d. Strafrechtswissenschaft σελ. 163.

καθ' ὁλοκληρίαν τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν τῇ ποινικῇ δικονομίᾳ ἀρχὴν τῆς ἐξεταστικῆς διαδικασίας, καθ' ἣν ὁ δικαστής, ὀφείλων νὰ ἐρευνᾷ αὐτεπαγγέλτως οὐ μόνον περὶ τῆς ἐνοχῆς ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἀθωότητος τῶν κατηγορουμένων, δέον νὰ ἐπιλαμβάνηται τῆς ἐξετάσεως ἀπάντων τῶν περιστατικῶν τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, καὶ νὰ βεβαιοῖ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ οὐ μόνον κατ' ἀντικείμενον ἀλλὰ καὶ καθ' ὑποκείμενον ¹⁾).

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος τεκμήριον τοῦ καταλογιστοῦ τῶν πράξεων ἀποκρούει ἡ διάταξις τοῦ προκειμένου ἄρθρου, δι' ἧς ὑρίζεται ὅτι ἐν ἐκάστη ἐιδικῇ περιπτώσει διὰ νὰ καταγνωσθῇ ποινὴ ἔνεκεν ἀξιοτιμωρήτου πράξεως πρέπει νὰ δύναται νὰ καταλογισθῇ αὕτη εἰς τὸν πράξαντα. Πρὶν ἢ ἐπομένως ὁ δικαστής ἀποφανθῇ περὶ τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ πράξαντος ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα τοῦ καταλογιστοῦ τῆς πράξεως. Τὸ καταλογιστὸν δὲ τοῦτο ὑφίσταται καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς δὲν ὑπάρχει λόγος τις, ἐκ τῶν ἐιδικῶς ἐν τοῖς ἐπομένοις ἄρθροις μνημονευομένων, ἀποκλείων τὸν καταλογισμόν.

Ἄρθρον 82.

Πρᾶξις τις δὲν εἴμπορεῖ νὰ καταλογισθῇ εἰς παῖδας μὴ συμπληρώσαντας τὰ δέκα ἔτη σωφρονίζονται δὲ οὗτοι κατ' οἶκον παρὰ τῶν προστατῶν των, χωρὶς ὅμως νὰ ἐξαιρῇται καὶ ἡ ἀστυνομία ἀπὸ τὴν συνέργειαν καὶ ἐπιτήρησιν.

Ἄρθρον 83.

Ἐὰν ὁ κατηγορούμενος συνεπλήρωσε μὲν τὸ δέκατον, ἀλλ' ὅχι εἰσέτι τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ ἀποφασισθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ὅτι ἐνήργησεν ἄνευ διακρίσεως ἁθωοῦται. — Εἰς τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν προσδιορίζεται, καὶ ἐὰν πρέπη οὗτος νὰ ἐπιστραφῇ εἰς τοὺς γονεῖς

¹⁾ Berner Imputationslehre σελ. 36. — Köstlin System I § 35 σελ. 155. — Mittermaier Beweislehre σελ. 145. — Ὁ αὐτὸς ἐν Feuerbach § 87 not. 1.

του, ἢ νὰ παραδοθῇ, χάριν τῆς ἀνατροφῆς του, εἰς ἐπανορθωτικόν τι κατάστημα· εἰς τὴν τελευταίαν δὲ περίστασιν ῥίσκεται ἀκριβῶς ἡ διάρκεια τῆς φυλάξεως, ἣτις ὁμῶς δὲν ἐκτείνεται ὑπὲρ τὸ συμπληρωθὲν δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας.

* *Ἀρθρον 84.*

Ἐὰν εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ προηγουμένου ἄρθρου ἀποφασισθῇ ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐνήργησε μετὰ διακρίσεως, τιμωρεῖται ὡς ἐφεξῆς. — 1) ἀντὶ τοῦ θανάτου ἢ τῶν διὰ βίου δεσμῶν, μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα. — 2) ἀντὶ τῶν προσκαίρων δεσμῶν μὲ εἰρκτὴν. — 3) ἀντὶ τῆς εἰρκτῆς μὲ φυλάκισιν. — 4) ἀντὶ τῆς φυλακίσεως, μὲ κράτησιν μέχρι τριῶν μηνῶν. — 5) Ἡ κράτησις καὶ ἡ χρηματικὴ ποινὴ ὡς καὶ τὸ πρόστιμον, πρέπει νὰ ἐλαττόνωνται κατὰ τὸ ἥμισυ τῆς παρὰ τοῦ νόμου ὀρισμένης ποινῆς.

* *Ἀρθρον 85.*

Μετὰ παρέλευσιν τῶν δεκατεσσάρων ἐτῶν ἡ νεανικὴ ἡλικία δὲν χορηγεῖ καθ' ἑαυτὴν κανὲν δικαίωμα εἰς μετρίασιν τῆς ποινῆς.

Ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, ὁ καταλογισμὸς προϋποτίθησι τὴν ἐλευθερίαν τῆς βουλήσεως τοῦ ὑποκειμένου, ἣτις ὁμῶς, ἐφ' ὅσον ἡ τοῦ λογικοῦ κατάστασις εἶναι τοιαύτη ὥστε δὲν δύναται νὰ παράσχῃ πλήρη τὴν συνειδήσιν τῶν ἐνεργειῶν καὶ τῶν συνεπειῶν τούτων, ὑποτίθεται ἐν σπέρματι καὶ δυνάμει μόνον ὑπάρχουσα, ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐνεργεῖ μᾶλλον αὐτομάτως εἰς τὰς φυσικὰς αὐτοῦ ὁρμὰς καὶ διαθέσεις ὑπέικων. Ἀλλ' ἡ τοῦ λογικοῦ ἀνάπτυξις παρὰ τῷ ἄνθρωπῳ συντελεῖται βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, καθόσον ἡ ἡλικία αὐτοῦ προβαίνει, ἔθεν ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος διατελεῖ ἐν τῷ σταδίῳ ἐκείνῳ τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἐκ τῶν προτέρων καὶ ἐκ πείρας ὑπάρχει γνωστὸν ὅτι στερεῖται πάσης λογικῆς σκέψεως καὶ ἐνε-

γείας, ἀναγκαίως παρέπεται καὶ τὸ ἀκαταλόγιστον τῶν πράξεων αὐτοῦ. Ἀφοῦ δὲ μετὰ τὸ στάδιον τοῦτο μεταβῇ εἰς τὸ ἀμέσως ἐπόμενον, καθ' ὃ δὲν δύναται τις ἐν γένει καὶ ἀπολύτως νὰ διαφαισδητήσῃ τὴν τοῦ λογικοῦ ἀνάπτυξιν, ὑπάρχει ὅμως ἀμφιβολία ἂν ἦτο τοιαύτη ὥστε ἡδύνατο κατὰ προαίρεσιν καὶ μετὰ διακρίσεως νὰ ἐνεργήσῃ, τὸ ζήτημα περὶ τοῦ καταλογιστοῦ τῶν πράξεων αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος περὶ τῆς διανοητικῆς αὐτοῦ καταστάσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως ταύτης εἰς βαθμὸν ἐπιτρέποντα αὐτῇ τὴν μετὰ διακρίσεως ἐνέργειαν. "Οὐδὲν ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ, τότε μόνον αἱ ἀξιόποιοι πράξεις δύναται νὰ καταλογισθῶσιν εἰς τὸν αὐτουργὸν αὐτῶν, ὅταν ἀποδειχθῇ ὅτι μετὰ διακρίσεως ἐνῆργησεν.

Ἐκ τῶν σκέψεων τούτων ὁδηγούμενος καὶ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης διακρίνει ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ καταλογιστοῦ τῶν πράξεων τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ διατελοῦντος, τὴν ἡλικίαν τὴν νεωτέραν τοῦ δεκάτου ἔτους, τὴν ἀπὸ τοῦ δεκάτου μέχρι τοῦ δεκάτου τετάρτου, καὶ τὴν ἀνωτέραν ταύτης. Ἐπὶ τῆς ἡλικίας τῆς νεωτέρας τοῦ δεκάτου ἔτους καθιεροῖ ἐν ἄρθρ. 82 γενικῶς καὶ ἀνεξαίρετως τὸ ἀκαταλόγιστον τῶν πράξεων. Ἐπὶ τῶν διανούντων τὴν μετὰ τὸν δεκάτου καὶ δεκάτου τετάρτου ἔτους ἡλικίαν, δὲν καθιεροῦται ἀπολύτως οὔτε τὸ καταλογιστὸν οὔτε τὸ ἀκαταλόγιστον τῶν πράξεων αὐτῶν, ἀλλ' ἐξετάζεται ἐὰν ἡ διανοητικὴ αὐτῶν ἀνάπτυξις ἦναι τοιαύτη ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐνεργῶσι μετὰ διακρίσεως, μόνον δὲ ἐν περιπτώσει καταφατικῆς λύσεως τοῦ ζητήματος τούτου, καταλογίζεται καὶ ἡ ἀξιόποιος πράξις (ἄρθρ. 83). Τὴν τοιαύτην ἐρευνᾷ τῆς ἡλικίας πρὸς πρῶτον διορισμὸν τοῦ καταλογισμοῦ ἀπαντῶμεν καὶ ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ καθ' ἣν ἐγένετο διάκρισις μετὰ τῶν *infantes* καὶ *impuberes*, καὶ οἱ μὲν *infantes*, τοιούτεσιν οἱ μὴ συμπληρώσαντες τὸ ἑβδομὸν ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν, ἐθεωροῦντο ἐντελῶς ἀνεπίδεκτοι καταλογισμοῦ¹⁾, οἱ δὲ *impuberes* τοῦναντίον, τοιού-

¹⁾ Lex 5 §. 2 (9. 2. ad leg. Aquil.) Lex 23 (47. 2. de furt.) Lex 12 (48. 8. ad leg. Cornel. de sic.).

στιν οἱ διατρέχοντες τὴν ἡλικίαν μεταξύ τοῦ ἐβδόμου καὶ δωδεκάτου ἐπὶ θηλέων, ἢ δεκάτου τετάρτου ἔτους ἐπὶ ἀρρένων, τότε μόνον ἐθεωροῦντο ἐπιδεκτικοὶ καταλογισμοῦ ὁσάκις, γενομένης ἐρεῦνης, ἀπεδεικνύοντο «*doli vel culpa capaces*» ¹⁾).

Ἐπίσης τὸ Κανονικὸν δίκαιον ὡς καὶ αἱ μεταγενέστεραι νομοθεσίαι τοῦ μεσζίνως ἐμπεριέχουσιν εἰδικὰς διατάξεις, δι' ὧν ὀρίζεται εἰδικώτερον ὁ καταλογισμὸς τῶν πράξεων τοῦ ἀδικήσαντος ἀναλόγως τῆς ἡλικίας αὐτοῦ

Ἐκ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν τινὲς μὲν διακρίνουσιν, ὅπως ὁ ἡμέτερος ποινικὸς νόμος, δύω στάδια τῆς νεαρᾶς ἡλικίας, καὶ κατὰ μὲν τὸ πρῶτον θεωροῦσιν ἐν γένει ἀποκλειστέον τὸν καταλογισμὸν, κατὰ δὲ τὸ δεύτερον τότε μόνον ὁσάκις βεβαιωθῇ ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐνήργησεν ἄνευ διακρίσεως ²⁾. Ἄλλαι δὲ, ὡς ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος (ἄρθρ. 66), ὁ πρωσσικὸς (ἄρθρ. 42), ὁ νεώτερος βαυαρικὸς (1861 ἄρθρ. 76) καὶ οἱ ἀπομνηθέντες αὐτὸν δὲν παραδέχονται ἰδιαίτερόν τι στάδιον τῆς νεανικῆς ἡλικίας, καθ' ὃ ἐκ τῶν προτέρων θεωρεῖται ἀποκλειστέον τὸ καταλογιστὸν τῶν πράξεων, ἀλλ' ὀρίζουσιν ὅτι μέχρι τοῦ 16 ἔτους τῆς ἡλικίας πρέπει πάντοτε ὁ δικαστὴς, πρὶν ἢ ἀποφανθῇ ἐπὶ τῆς κατηγορίας, νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα ἂν ὁ κατηγορούμενος ἐνήργησεν μετὰ διακρίσεως ἢ μὴ (*avec ou sans discernement*). Καὶ ἐὰν μὲν βεβαιωθῇ ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐνήργησεν ἄνευ διακρίσεως ἀπολύεται ἐκ τῆς κατηγορίας διὰ τὸ ἀκαταλόγιστον τῶν πράξεων αὐτοῦ, ἐὰν δὲ τούναντίον ἀποδειχθῇ ὅτι ἐνήργησεν μετὰ διακρίσεως ἐπιβάλλεται αὐτῷ ἡπιωτέρα ποινὴ σχετικῶς πρὸς ἐκείνην ἣν ἐπισύρει ἡ πρᾶξις δι' ἣν ἐκηρύχθη ἐνοχος. — Μετὰ παρέλευσιν τοῦ 16 ἔτους τῆς ἡλικίας τὸ ζήτημα περὶ τοῦ καταλογιστοῦ τῶν

¹⁾ Lex 4 § 32. 44. (29. 5. SC. Sil.) Lex 23. (47. 2 de furt.) Lex 2 § 49. (47. 8. vi bon. rapt.) Lex 3 § 4 (47. 10 de injur.) Lex 22 pr. (48. 10 Cornel. de fals.)—Köstlin System § 54. σελ. 435. Geib. Lehrb. II § 72. σελ. 69.

²⁾ Αὐστριακοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 2. 227. — Βαυαρικοῦ (1843). ἄρθρ. 90. 120. — Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 95. — Ἀνωδερίου ἄρθρ. 83. — Σαξωνίας ἄρθρ. 89. — Ὀλδεμβούργου ἄρθρ. 38 § 4.

πράξεων δὲν ἐρευνᾶται, εἰ μὴ μόνον ὅσάκις δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὑπόνοια ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐνέργησεν ἄνευ δικηρέως¹⁾.

Ἄρθρον 86.

Πράξεις τις δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐξετέλεσαν ταύτην ἐν ᾧ δὲν ᾔσαν κύριοι τῆς χρήσεως τοῦ λόγου. — Εἰς τὴν τάξιν δὲ τῶν τοιούτων ἀνήκουσιν ἰδίως. — 1) Ὅσοι πάσχουσιν ἀπὸ μανίαν, καθολικὴν ἢ μερικὴν παραφροσύνην, ἢ ἐν γένει ἀπὸ ὁποιαδήποτε βλάβην τοῦ νοός, ἢ ψυχικὴν ἀσθένειαν, ἀποκλείουσιν παντάπασιν τὴν ἐλευθέραν τοῦ λόγου χρῆσιν. — 2) Ὅσοι ἐκ βλακείας δὲν δύνανται νὰ κρίνωσιν ὀρθῶς τῶν πράξεων τῶν τὰς συνεπειάς, ἢ νὰ κατανοήσωσι τὸ ἀξιόποιον αὐτῶν. — 3) Ὅσοι ἀπὸ ἀσθένειαν τοῦ γήρατος ἀπέβαλον τοῦ νοός τῶν τὴν χρῆσιν. — 4) Ὅσοι ἐξετέλεσαν τὴν πράξιν εἰς κατάστασιν ἀναιτίου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοός, καθ' ἣν δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχωσι συνείδησιν τῆς πράξεώς τῶν ἢ τοῦ ἀξιόποινου αὐτῆς.

Ἀφοῦ ἐν τοῖς προηγουμένοις ἄρθροις ἐκανονίσθη τὸ ζήτημα περὶ τοῦ καταλογιστοῦ τῶν πράξεων τῶν διατρέχοντων τὸ στάδιον τῆς νεανικῆς ἡλικίας, καθ' ἣ δὲν ἐτελέσθη ἐτι ἡ δέουσα τοῦ λογι-

1) Τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ γαλλικοῦ ποιν. νόμου δικαίως μέμφεται καὶ αὐτοὶ οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς (βλ. Chauveau—Helie Code pénal τόμ. II σελ. 466. Rossi Traité. Liv. II ch. 45. σελ. 258.) διότι ἐναντίον τῆς ὑπαρχούσης κοινῆς πεποιθήσεως καὶ τῆς βεβαιότητος περὶ τοῦ ἀκαταλόγου τῶν πράξεων τοῦ παιδὸς τοῦ διατρέχοντος τὸ στάδιον τῆς ἀνηλικίας διατάσσεται ἡ εἰς δίκην εἰσαγωγή αὐτοῦ, καὶ προστερεῖται αὐτῷ δημοσίαι τὸ στίγμα τῆς ἐκτελέσεως ἐγκληματικῆς πράξεως δι' ἣν οὐδόλως εὐθύνεται. — Beseler Commentar. ἄρθρ. 43. σελ. 192. — Berner Preuss. Strafrecht. § 76. — Motive z. Entwürfe d. Baier. Strafgesetzbuches v. 1831. § 38. σελ. 118.

γικου ἀνάπτυξιν, διευκρινίζονται ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ ¹⁾ αἱ περιπτώσεις ἐκείναι καθ' ἃς καὶ μετὰ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν δύναται ὁ ἄνθρωπος ἐνεκὰ διαφόρων λόγων νὰ στερεθῇ, ἢ προσκαίρως, ἢ διαρκῶς, τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ αὐτοῦ καὶ ἐπομένως αἱ πράξεις αὐτοῦ νὰ μὴν ἀπορρέωσιν ἐκ τῆς ἐλευθέρας αὐτοῦ βουλήσεως. Τὰς περιπτώσεις ταύτας ἔχων ὑπ' ὄψιν ὁ νομοθέτης ὀρίζει ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ προκειμένου ἄρθρου ὅτι ἀπράξις τις δὲν δύναται νὰ

¹⁾ Ἡ διάταξις τοῦ περὶ αὐτοῦ ὁ λόγος ἄρθρου ἀντιγράφη ἐκ τοῦ ἄρθρ. 81 τοῦ βασιρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1831, ὅπερ παρεδίδετο ἄνευ τροπολογίας τινός τὸ ἀντιστοιχοῦν ἄρθρ. 57 τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827. Πρὸς ἐντελεστέραν δὲ τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ κατανόησιν ὠφέλιμον θεωροῦμεν ὅπως ἐν συντόμῳ τὰ κατὰ τὴν αὐταίαν τῶν ἄρθρων ταύτων ἐξιστορήσωμεν. Ὁ βασιρικός νόμος τοῦ 1813 ἐν ἄρθρ. 120 παρεδίδετο τὸ ἀκαταλόγηστον τῶν πράξεων τῶν ὑπὸ μανίας (μετὰ παραλήρου Rasende), ἢ παραφροσύνης κατεχομένων, ὡς καὶ πάντων, οἵτινες ἀπώλεσαν τὴν χρῆσιν τοῦ λογικοῦ αὐτῶν ἐνεκὰ μελαγχολίας, ἢ ἄλλης τινος βάρους ψυχικῆς ἀσθενείας καὶ ἐν τιαύτῃ καταστάσει τυγχάνοντες ἐξετέλεσαν ἀδίκημά τι. Ἐπίσης τῶν ἐνεκὰ βλακείας μὴ δυναμένων νὰ διακρίνωσι τὰς συνέπειας τῶν πράξεων των, ἢ νὰ προβῶσι τὸ ἀξιόποιον αὐτῶν. Τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου τούτου ἐτροπολόγησεν ἐν μέρει τὸ ἄρθρ. 67 τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1822, ὅρισαν ἐν προομίῳ μὲν γενικῶς ὅτι «ὅς ἐν δύναται νὰ καταλογισθῇ πρᾶξις τις εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐξετέλεσαν ταύτην ἐν καταστάσει καθ' ἣν δὲν ἡδύναντο νὰ ἔχωσι πλήρη τὴν ἐνέργειαν τοῦ λογικοῦ αὐτῶν» εἰς τὴν τάξιν δὲ τῶν τοιοῦτων ἐθεώρησεν ἀνήκοντας 1) τοὺς ὑπὸ μανίας (μετὰ παραλήρου Rasende) παραφροσύνης, ἢ παρανοίας κατεχομένους, 2) τοὺς ἐνεκὰ βλακείας μὴ δυναμένους παντάπασι νὰ διακρίνωσι τὰς συνέπειας τῶν πράξεων αὐτῶν κτλ. Ὁ Mittermaier ἐν τῷ Ἀρχείῳ τοῦ ποιν. δικαίου (τόμ. VI σελ. 363), ἐπέκρινε τὴν σύνταξιν τοῦ ἄρθρου τούτου, ἰσχυριθεὶς ἰδίως ὅτι ἡ προσθήκη τῆς παρανοίας (Verrückung), ὡς ψυχικῆς παθήσεως διακεκριμένης τῆς μανίας καὶ παραφροσύνης, δύναται νὰ γεννήσῃ πλείστας ὁσας ὑσχερείας εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου, ἐνεκὰ τῆς ὀφισταμένης ἀσφηνίας μετὰ τῶν ἱατρῶν καὶ ψυχολόγων ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς ἀσθενείας ταύτης. Ἦν τιθεὶ μὲν ὡς ταυτοσημαντον τῆς παραφροσύνης παραδίδονται, ἄλλοι δὲ ὡς χαρακτηρίζουσιν ἐν γένει πᾶσαν ἀλλοίωσιν τῶν καὶ ὀπίσθινων δυνάμεων καὶ ἐμπειριζομένησαν ὡς ἰδιαιτέρον εἶδος τῆς παραφροσύνης. Ἐπίσης ἐθεώρησεν ὡς ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου συμπεριληφθεῖ-

καταλογισθῇ εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐξετέλεσαν ταύτην ἐν ᾧ δὲν ἦσαν κύριοι τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἔνεκα τῆς γενικῆς ταύτης χρήσεως τοῦ νόμου ὁ δικαστὴς ἠδύνατο εὐκόλως νὰ περιπλανηθῇ εἰς τὸν ἀδιεξίτητον λαβύρινθον τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν ψυχικῶν παθήσεων, αἵτινες ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου, ὑπέδειξεν ὁ νομοθέτης ἐν ταῖς ἀμέσως ἐπομένοις ἐδαφίοις διαφόρους εἰδικὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς θεωρεῖ ὡς ἐστερημένους τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ αὐτῶν πάντας ὅσοι.

1) Πάσχουσιν ἀπὸ μανίαν, καθολικὴν ἢ μερικὴν παραφροσύνην, ἢ ἐν γένει ἀπὸ ὅποιανδήποτε βλάβην τοῦ νοῦς, ἢ ψυχικὴν ἀσθένειαν, ἀποκλείουσιν παντὰπαι τὴν ἐλευθέραν τοῦ λόγου χρῆσιν.

Αἱ ποικίλαι ἀλλοιώσεις τῶν διανοητικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου ἐμφανίζονται ὑπὸ διαφόρους μορφὰς καὶ βαθμούς, οἱ δὲ περὶ τὰ ψυχικὰ νοσήματα ἀσχοληθέντες, ἀγνοοῦντες εἰσέτι τὰς παραγωγοὺς αἰτίας αὐτῶν, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διατυπώσωσι γενικωτέραν τινα ἀρχὴν ὁμοφώνως παρὰ πάντων ἀποδεδεγμένην περὶ τῆς κατα-

σαν μεταξὺ τῶν ψυχικῶν παθῶσεων τῶν αἰρουσῶν τὸν καταλογισμόν, τὴν μανίαν μετὰ παραλήρου Raserei, ἀποκλεισθεῖσαν δὲ τὴν μανίαν ἐν γένει. Αἱ παρατηρήσεις αὗται τοῦ Mittermaier, ὡς καὶ ἡ συνεισφορά αὐτῶν γενομένη τροποποίησις τοῦ σχετικοῦ ἀρθροῦ ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ νομοσχεδίῳ τοῦ ποινικοῦ νόμου τοῦ Ἀνωθέρου, ὅπερ ἐπεξεργάσθη ἰδίως ὁ Bauer, εἰς τῶν διακεκριμένων ποινικολόγων τῶν χρόνων ἐκείνων, προσέκλεσαν τὴν σύνταξιν μελέτην τῶν ἀναλαβόντων τὴν σύνταξιν τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827 ἐν τῇ ἐπεξεργασίᾳ τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἀρθροῦ τούτου. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ὑπεβλήθησαν εἰς τοὺς μᾶλλον διακεκριμένους ἰατροὺς αἱ παρατηρήσεις τοῦ Mittermaier ὡς καὶ τοῦ Bauer καὶ προσεκληθῆσαν νὰ ἐκφέρωσιν ἕκαστος τὰ ἰδία σκέψεις. Ἐκ τῶν γνωμοδοτήσεων αὐτῶν, αἵτινες ἦσαν περίπου σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλας, ἐλήφθη ἡ τοῦ διασημοτέρου τῶν τότε περὶ ψυχικῶν νοσημάτων συγγραψάντων ἰατρῶν ἢ τοῦ Adolph Henke ὡς βάσις καὶ ὁδηγὸς πρὸς σύνταξιν τοῦ ἀρθροῦ 57 τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἀρθρ. 86 τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου. Ἡ γνωμοδότησις αὕτη δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Schmidlein ὡς παράρτημα τῶν αἰτιολογιῶν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827 (βρ. Prüfungen u. Erörterungen. Beilage n. III), χρησιμεύει μεγάλως πρὸς διαφώτισιν τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἀρθρ. 86 τοῦ ἡμετέρου νόμου.

τάξεως καὶ διακρίσεως αὐτῶν. Ὅθεν παραλείποντες ὡς ἄλλοτρίων τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐρεῦνης ἡμῶν τὴν διάγνωσιν καὶ διάκρισιν τῶν διαφόρων ψυχικῶν νόσων περιορίζομεθα ἀπλῶς εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν ἐν τῷ νόμῳ ἡμῶν ῥητῶς μνημονευομένων ψυχικῶν παθήσεων, αἰτίνας, ὡς ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν ἀπεδείχθη ἀποκλείουσι τὴν ἐλευθέραν τοῦ λόγου χρῆσιν.

Ὡς φρενοβλάβεια ἢ παραφροσύνη γενικώτερον δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ πᾶσα διατάραξις τῆς λειτουργίας τῶν διανοητικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου, ἔνεκα τῆς ὁπρίας, ἣ δὲν δύναται νὰ ἀντιληφθῇ προσηκόντως τὰ ὑποκείμενα εἰς τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ, ἢ παρὰσύρεται ὑπὸ ἐντυπώσεων πεπλανημένων. Ὡς ἐκ τούτου ὁ παράφρων συγχέει διηνεκῶς τὰς ἐξωτερικὰς καὶ κατ' ἀντικείμενον ἐντυπώσεις τῶν πραγμάτων μετὰ τῶν ἐσωτερικῶν αὐτοῦ καὶ ἐξ ὑποκειμένου αἰσθημάτων, καὶ στερούμενος τῆς συνειδήσεως ἑαυτοῦ ἐνεργεῖ ἐναντίον καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς κοινῆς πείρας ¹⁾. Ἡ παραφροσύνη διακρίνεται ὡς ἐκ τῆς ἐπιτάσεως αὐτῆς εἰς καθολικὴν ἢ μερικὴν.

Καθολικὴ παραφροσύνη (*amentia, dementia*) ὑπάρχει ὅταν ἡ ἐπενέργεια τῆς ψυχικῆς παθήσεως ᾖ τοιαύτη, ὥστε ἐντελῶς παραλύει τὴν δυνάμιν τῆς ἀντιλήψεως τοῦ ἀνθρώπου, οὗτινος ἡ διάνοια παρὰσύρεται ἀκατασχέτως ὑπὸ τοῦ στροβίλου τῶν ἀπατηλῶν ἐντυπώσεων τῆς νοσοῦσης φαντασίας αὐτοῦ.

Μερικὴ παραφροσύνη ὑπάρχει τοῦναντίον ὡσάκις ἡ ψυχικὴ πάθησις ἐμφανίζεται ἐν ὀρισμένῳ τινὶ κύκλῳ ἰδεῶν καὶ ἀντιλήψεων, ὥστε ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει μὲν κέκτηται τὴν προσήκουσαν δυνάμιν τῆς ἀντιλήψεως καὶ δύναται ὀρθῶς καὶ φρονίμως νὰ συλλογίζηται καὶ νὰ κρίνῃ περὶ τῶν ἐντυπώσεων ἃς λαμβάνει, ἀλλ' ὅμως ὀρισμέναι τινὲς ἐντυπώσεις ἢ διαλογισμοὶ σκοτίζουν τὸν ὀρίζοντα τῆς διανοίας αὐτοῦ καὶ ἐπιφέρουσι τοιαύτην σύγχυσιν ἰδεῶν, ὥστε ἀδυνατεῖ νὰ κρίνῃ ὀρθῶς καὶ προσηκόντως. Τοιαύτη μερικὴ παραφροσύνη ὑπάρχει ἰδίως ὡσάκις ὁ πάσχων κατέχεται ὑπὸ ἀδιασεί-

¹⁾ Henke Handb. I σελ. 315.

στων ιδεών (idées fixes). Διαγιγνώσκεται δὲ ἡ τοιαύτη κατάστασις ἐκ τῆς ἀνικανότητος τοῦ πάσχοντος πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς ἀπάτης ἐν ᾗ διατελεῖ καὶ ἀποστροφῇ τῶν τοιούτων ἀδιασείστων ιδεῶν.

Ἡ μερικὴ παραφροσύνη, ἣν κυριολεκτοῦντες δυνάμεθα ἰδίως ν' ἀποκαλέσωμεν μονομανίαν, χαρακτηρίζεται πικιλοτρόπως ὑπὸ τῶν φρενολόγων, ἀναλόγως τῶν αἰσθημάτων τὰ ὅποια ἐμφανίζονται ὡς δεσπόζοντα, οἷον ὡς δαιμονομανία, ὡς ἐρωτομανία (ἐρωτοληψία) ὡς ὑποχονδρία κτλ.

Ἡ τοιαύτη μερικὴ παραφροσύνη ἀποκλείει τὸ καταλογιστὸν τῶν πράξεων κατὰ τὰς περιπτώσεις ἐκείνας, καθ' ἃς ὁ αὐτουργὸς ἐνήργησεν εὐρισκόμενος ὑπὸ τὸ κράτος αὐτῆς. Ὅθεν ὁσάκις βεβαιωθῇ ἡ ὑπαρξίς αὐτῆς ἔργον τοῦ δικαστοῦ ἔσται ὅπως ἐκ τῆς ἐρεύνης τῶν εἰδικῶν περιστάσεων, τῶν συνοδευουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, βεβαιωθῇ προηγουμένως περὶ τῆς ψυχικῆς καταστάσεως τοῦ αὐτουργοῦ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν.

Μετὰ τῆς μερικῆς παραφροσύνης δὲν πρέπει νὰ συγχύσωμεν τὴν ὑπὸ τινων φρενολόγων ὡς ψυχικὴν πάθησιν χαρακτηρησθεῖσαν ὁρμὴν, τὴν ἀκατασχέτως ὠθοῦσαν τινα πρὸς ἐκτέλεσιν ὠρισμένης τινὸς κατ' εἶδος ἐγκληματικῆς πράξεως, ἐξ ἧς καὶ τὴν προσωπομῖαν αὐτῆς λαμβάνει, ὡς λ. χ. τὴν καλουμένην κλεπτομανίαν, πυρμανίαν, φρονομανίαν κτλ. Οἱ ὑπαστράζοντες τὰ ἀκαταλόγηστον τῶν διαπραχθέντων ἐγκλημάτων ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ὁρμῶνται ἐκ τῆς ιδέας ὅτι ὁ αὐτουργὸς αὐτῶν, καίτοι ἀπολαύων τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ αὐτοῦ, δεσπόζεται ὁμως ὑπὸ ἀκαθέχτου τινὸς ὁρμῆς, ἥτις ἀκουσίως καὶ ἀνευ τελικοῦ τινος αἰτίου ὥθει αὐτὸν πρὸς ἐνέργειαν καὶ ἐκτέλεσιν ὠρισμένης πράξεως.¹⁾

Ἀλλ' ὁμως καὶ ἐὰν ὡς βεβαίαν παραδεχθῶμεν τὴν διέγερσιν τοιούτων ὁρμῶν καὶ τὴν ἀποδιδωμένην εἰς αὐτὰς ἔντασιν, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ἀριμέμενος ἐναντίον τοῦ ὁρθοῦ λόγου

¹⁾ Hoffbauer ἐν N. Archiv d. Crim. R. I σελ. 602—611. — Henke Abhandl. aus d. Gerichtlichen Medicin. III σελ. 236—260. — Friedreich System d. gerichtl. Medicin 218—469.

νά κυριευθῇ ὑπ' αὐτῶν, καθίσταται ἀνεπίδεκτος καταλογισμοῦ, οὐδ' ἡ μὴ ἀνακάλυψις ἐνίοτε τοῦ τελικοῦ αἰτίου, δι' ὃ ἐξετελέσθη πράξις τις, εἶναι βεβαία ἀπόδειξις τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως τούτου. Ἡ παραδοχὴ τοιαύτης περὶ ἀκαθέκτων ὁρμῶν θεωρίας εὐρὺ διακινεῖται στάδιον εἰς τοὺς ἐπικινδυνωτέρους τῶν κακούργων πρῶτον ὑποστήριξιν τοῦ ἀκαταλογίστου τῶν πράξεων αὐτῶν, καθόσον οὐκ πᾶν εἶδος ἐγκληματικῆς πράξεως δύναται λίαν εὐκόλως νὰ εξεμ-
ρεθῇ ἰδιαιτέρα τις ἀκίνητος ὁρμὴ ὥθῃσασα τὸν αὐτουργὸν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς ¹⁾).

Ὅσακις ἡ περικορροσύνη ἐκτρέπεται εἰς παράληρην καὶ εἰς βιζίας καὶ σπασμωδικὰς κινήσεις τοῦ πάσχοντος, ἐπιφεμένου τὴν κακοπαίαν ἢ κατχτροφὴν τῶν περὶ αὐτὸν πραγμάτων ἢ προσώπων, καλεῖται εἰδικώτερον *μανία*. Ἡ τοιαύτη μακία ἄλλοτε μὲν διαρκεῖ ἐπὶ τινα χρόνον, ἀπολήγουσα διὰ τῆς βαθμιαίας καταπτώσεως τῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου, ἄλλοτε ὅμως εἶναι στιγμιαία μόνον καὶ παροδική (*furor transitorius* ²⁾).

¹⁾ Οὕτω λ. χ. καὶ ὁ πλαστογράφος ἡ ὁ ἀπατεὼν ἠδύναντο μετὰ τῆς αὐτῆς πιθανότητος, ὅπως ὁ ἔνοχος φόνου ἢ ἐμπρησμοῦ, καὶ δισχυριζώσιν διὰ ὑπὸ ἀκαθέκτου ὁρμῆς πρὸς ἐξαπάτησιν τινος παρωτρύθησαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος δι' ὃ κατηγοροῦνται. (ὁρ. Feuerbach Lehrb. § 90. — Köstlin Revision σελ. 159. — Berner Imputationslehre. σελ. 79. — Ideler Lehrb. σελ. 336. — Οἱ γερμανοὶ ποινικολόγοι καὶ ψυχολόγοι τὰ τοιαῦτα εἶδη τῶν ἀκαθέκτων ὁρμῶν τὰ ἐκ πνευματικῆς νόσου προσερχόμενα ἀποκαλοῦσι μονομανίας.

²⁾ Ζωηρὰ ἠγέρθη παρὰ τοῖς φρενολόγοις καὶ ψυχολόγοις ἀμφισβήτησις περὶ τῆς ὑπάρξεως μανίας ἀνευ παραλήρου (*mania sine delirio*), καθ' ἣν ὁ πάσχων ἔχει μὲν πλήρη τὴν συνείδησιν τῶν ἐμεργειῶν αὐτοῦ καὶ ἀπα-
σαι αἱ ψυχικαὶ αὐτοῦ δυνάμεις εὐρίσκονται ἐν τῇ συνήθει αὐτῶν καταστά-
σει, οὐχ ἥτιον ὅμως ὠθεῖται ὑπὲρ ἀκατασχετοῦ τινὸς ὁρέξεως εἰς τὴν ἐκ-
τέλεσιν πράξεως τινος, ἣν ἐνίοτε καὶ τοὶ ζητῶν ν' ἀποφύγη ἀδυνατεῖ νὰ ἐμ-
παδίσῃ ἑαυτοῦ. Τὸ δυνατόν τῆς ὑπάρξεως τοιαύτης μανίας διαμφισβητοῦσιν ὁ Berner Imputationslehre σελ. 92. — Preussisch. Strafrecht σελ. 61. — ὁ Köstlin Revision σελ. 162. — ὁ Casper Gerichtl. Medicin I σελ. 508. — Τούαντιον παρεδίδονται ὡς δυνατόν τὴν ὑπαρξιν μανίας ἀνευ

Ἡ παραφροσύνη δύναται ἐνίοτε μὲν νὰ ᾔηται διαρκῆς, ἄλλοτε δὲ πάλιν νὰ ἐμφανίζηται ἐκ διαλειμμάτων καὶ καθ' ὑποτροπὴν. Ὅτι κατὰ τὰ τοιαῦτα διαλείμματα τῆς ἐχεφροσύνης (*lucida intervalla*) δὲν χωρεῖ ἀπολύτως τὸ ἀκαταλόγιστον τῶν πράξεων τοῦ πάσχοντος ἐξάγεται σαφῶς καὶ ἀνενδοιάστως ἐκ τῆς διατάξεως αὐτῆς τοῦ προκειμένου ἄρθρου, καθ' ἣν εἰς ἐκείνους μόνον δὲν καταλογίζεται πράξις τις, οἵτινες ἐξετέλεσαν αὐτὴν ἐν ᾧ (καθ' ὃν δηλονότι χρόνον) δὲν ἦσαν κύριοι τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ αὐτῶν. Ἀλλ' οὐχ ἥττον ὅμως καὶ ἐὰν κατὰ τὰ τοιαῦτα διαλείμματα τῆς ἐχεφροσύνης ἐξετελέσθῃ κολάσιμός τις πράξις ὑπὸ τοῦ νοσοῦντος ὁ δικαστὴς ὀφείλει μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ περισκέψεως νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν διαφορῶν γεγονότων τῶν μαρτυρούντων τὴν ἐχεφροσύνην τοῦ κατηγορουμένου, καθόσον λίαν δυσχερὲς ἀποβαίνει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ διάγνωσις καὶ διάκρισις τῆς ἐντελοῦς τοῦ πάσχοντος ἀναρρώσεως ἐκ τῆς ψυχικῆς νόσου, ἀπὸ τῆς καταστάσεως αὐτοῦ, καθ' ἣν ἐξωτερικῶς μόνον δὲν διαδηλοῦται ἡ ἐνυπάρχουσα παρ' αὐτῷ πάθησις ¹⁾).

Ἡ ἐμφάνισις τῆς παραφροσύνης μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδική-

παραλήρου οἱ Pinel *Traité sur l'aliénation mentale* σελ. 155.— *Ideeler Lehrbuch* σελ. 302.— *Mittermaier Archiv d. Crim. R.* 1835 σελ. 404—408.— Ἐκτὸς τῶν ποικίλων παραδειγμάτων τῆς τοιαύτης μανίας ἃτινα οἱ εἰρημεῖοι συγγραφεῖς μνημονεύουσιν ἄξιον μελέτης εἶναι τὸ τῆς Μηδείας, ἥτις μέλλουσα νὰ φονεύσῃ τὰ τέκνα αὐτῆς ἐπιφωνεῖ :

• Καὶ γινώσκω μὲν οἷα ὀρεῶν μέλλω κακὰ

Θυμὸς δὲ κρείττων τῶν ἐμῶν βουλευμάτων.

(Ὅρ. καὶ Ovid. *Metamorph.* VII 48—).

Ὁ Henke ἐν τῇ γνωμοδοτήσει αὐτοῦ, ἥς ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν (ἄρ. *Smidtlein Prüfungen* σελ. 206 κτλ.) ῥητῶς παρατηρεῖ ὅτι διὰ τῆς λέξεως μανία ἐννοεῖ τὴν ἔκρυθμον τῶν διανοητικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων κατὰ στασιν, ἀποκρούων τὸ δυνατὸν τῆς ὑπάρξεως τῆς καλουμένης *mania sine delirio*.

¹⁾ *Ideler Lehrb.* σελ. 284.— *Dollmann Commentar art. 67* σελ. 417.— *Chauveau—Hélie Code pénal tom. I n. 833.*

ματος δὲν αἶρει μὲν τὸν καταλογισμόν τῆς πράξεως, ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι δὲν προϋπήρχε διαλανθάνουσα παρὰ τῷ κατηγορουμένῳ κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς, οὐχ ἥττον ὅμως ἔχει σπουδαίας συνεπείας ἐπὶ τῆς τύχης τοῦ ἐνόχου. Εἰ μὲν ἐξεδηλώθη πρὸ τῆς εἰς δίκην εἰσαγωγῆς αὐτοῦ, πρέπει ν' ἀναβάλληται ἡ καταδίωξις μέχρις οὗ βεβαιωθῇ ἡ ἐντελής ἵσσις τοῦ πάσχοντος, διότι ἤθελεν εἶσθαι ὅπως παράλογον καὶ ἐναντίον τῶν ἀρχῶν τῆς δικαιοσύνης νὰ προσάγῃται ἐνώπιον αὐτῆς, ὅπως δώσῃ λόγον καὶ εὐθύνας τῶν πράξεων του πρόσωπον μὴ δυνάμενον νὰ ἔχῃ τὴν συνειδήσιν τῆς θέσεως αὐτοῦ, καὶ μὴ ἱκανὸν νὰ ὑπερασπίσῃ ἑαυτὸ κατὰ τῆς ἀποδιδόμενης κατηγορίας. Καὶ ὁσάκις ὁ παραφρονήσας ἐν διαλείμματι ἐχεφροσύνης τυγχάνῃ ἡ εἰς δίκην εἰσαγωγή αὐτοῦ κατὰ τὸ διάμεσον τοῦτο χρονικὸν διάστημα δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ πρόσφορος, καθόσον λίαν ἀβεβαιὰ δύναται νὰ ᾔῃαι ἡ διανοητικὴ αὐτοῦ κατάστασις καὶ ἡ ἐντελής αὐτοῦ ἀπὸ τῆς νόσου ἀπαλλαγὴ.

Ἐὰν δὲ τοῦναντίον ἡ παραφροσύνη ἐπέλθῃ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἀνακρίσεων, πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς δὲ τοῦ κατηγορουμένου εἰς τὴν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως, ἡ κατ' αὐτὴν τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν, πρέπει ἐπίσης διὰ τοὺς αὐτοὺς, οὓς ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν, λόγους ν' ἀναβάλληται ἡ συζήτησις τῆς ὑποθέσεως ¹⁾.

Τέλος ἐὰν ἡ παραφροσύνη ἐπέλθῃ μετὰ τὴν καταδίκην τινὸς κατὰ τὴν ρητὴν διάταξιν τῆς ἡμετέρας ποινικῆς δικονομίας (ἀρθ. 547 § 3) ἡ ἐκτέλεσις τῆς ποινῆς ἀναστέλλεται ἕως οὗ τοῦ διαρκοῦν τὰ πάθη ταῦτα ²⁾.

¹⁾ Ἀρμόδιοι πρὸς βεβαίωσιν τῆς τοιαύτης καταστάσεως τοῦ κατηγορουμένου κατὰ τὴν ἐνώπιον τῶν κικουργοδικῶν διαδικασιῶν εἰσὶν οἱ σύνεδροι, οὐχὶ δὲ οἱ ἑνορκοι, καθόσον ἡ φορνοβλάβεια ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ἀποτελεῖ ζήτημα συνδεδεμένον μετὰ τοῦ πραγματικῶς μέρους τῆς κατηγορίας, ἀλλὰ ζήτημα προδικαστικὸν περὶ τῆς προόδου ἢ μὴ τῆς διαδικασίας. (ὁρ. Chauveau-Hélie Code pénal τόμ. I π. 884.

²⁾ Ἄν καὶ ἡ διάταξις τῆς § 4 τοῦ ἀρθ. 547 εἴναι γενικὴ, οὐχ ἥττον ὁμῶς νομίζομεν ὅτι δὲν εἶναι ἄτοπον νὰ γίνηται διά-ρσις μεταξὺ τῶν

Τὸ ἀκαταλόγιστον τῶν πράξεων παραδέχεται ὁ ἡμέτερος νομοθέτης οὐ μόνον ἕνεκα τῶν εἰρημένων ψυχικῶν παθήσεων, ἀς ῥητῶς κατονομάζει, ἢ γουν ἕνεκα μανίας, ἢ ἕνεκα μερικῆς ἢ γενικῆς παραφροσύνης, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάσης ἄλλης βλάβης τοῦ νοῦς ἢ ψυχικῆς ἀσθενείας, ἀποκλειούσης παντάπασι τὴν ἐλευθέραν τοῦ λόγου χρῆσιν. Διὰ τῆς ῥήσεως ταύτης τοῦ νόμου ἀφίεται ἐλεύθερος ὁ δικαστὴς ὅπως ἐκάστοτε ἐκτιμήσῃ τὴν ψυχικὴν κατάστασιν τοῦ κατηγορουμένου, καθ' ἣν στιγμὴν ἐξετέλεσε τὴν καταδικωκομένην πράξιν, καὶ δύναται ν' ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τοῦ καταλογισμοῦ ταύτης, ἐὰν δὲν διαγνώσῃ παρ' αὐτῷ μανίαν ἢ καθολικὴν ἢ μερικὴν παραφροσύνην ἀλλ' ἐτέραν ψυχικὴν πάθῃσιν καταστρέφουσαν τὴν ἐλευθερίαν τῆς βουλήσεως αὐτοῦ.

2) Ἐκ βλακειᾶς δὲν δύνανται νὰ κρίνωσιν ὀρθῶς τῶν πράξεων τῶν τὰς συνεπειᾶς, ἢ νὰ καταναήσωσι τὸ ἀξιόποιον αὐτῶν.

Βλακεία καλεῖται ὁ ἀνώτερος βαθμὸς τῆς ἀμβλύτητος τῶν διανοητικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας ἐπέρχεται ἡ ἀνικανότης πρὸς ὀρθὴν σκέψιν καὶ ἐξεύρεσιν τῆς ἀλληλουχίας τῶν κοινωτέρων ἰδεῶν καὶ ἐντυπώσεων. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ βλακεῖς ἀδυνατοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ νὰ προΐδωσι τὰς συνεπειᾶς τῶν πράξεων αὐτῶν, ἢ νὰ κρίνωσιν ὀρθῶς περὶ ταύτων.

Ἡ βλακεία περιέχει διαφόρους βαθμοὺς ἀρχομένη ἀπὸ τῆς ἀπλῆς ἀμβλύτητος τῶν διανοητικῶν δυνάμεων καὶ ἀπολήγουσα εἰς τὴν ἡλιθιότητα, ἥτοι τὴν κατάστασιν ἐκείνην, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀνεπίδεκτος πάσης σκέψεως καὶ πάσης αἰσθήσεως, στερούμενος ἐνίοτε καὶ αὐτῆς τῆς παρὰ τισι τῶν ζώων ἀπαντωμένης νοηματούνης, ὡς ἐπὶ τοῦ Κρητιδισμού (Crétinisme ¹⁾ ἕνεκα τῶν διαφορῶν

χηματικῶν καὶ σωματικῶν ποινῶν, καὶ νὰ ἐφαρμόζηται ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρου τούτου ἐπὶ τῶν τελευταίων μόνον, καθόσον οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει τῆς ἀναστολῆς τῆς ἐκτελέσεως ἐπὶ τῶν χηματικῶν ποινῶν, ἀς κατὰ τὸ ἀρθρ. 148 τοῦ Ποιν. νόμου οὐδ' αὐτὸς ὁ θάνατος τοῦ καταδικασθέντος ἰσχύει ὅπως ἀναστείλῃ.

¹⁾ Crétinisme παρίσταται κατὰ τινὰς μὲν ἐκ τοῦ creta=κρητῆς, καθόσον οἱ ὑπὸ τῆς τοιαύτης ἡλιθιότητος κατεχόμενοι (les cretins) ἀπαν

βαθμῶν τῆς βλακειᾶς τὸ καταλογιστὸν τῶν πράξεων δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐλλειπὸν εἰ μὴ μόνον ἀπὸ τοῦ σημείου ἐκείνου, καθὼς συνεκλείπει καὶ ἡ συνείδησις τῶν πράξεων καὶ ἐνεργειῶν τῶν ἐν ταιαύτῃ καταστάσει διατελούντων διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ ἡ βλακεία δὲν θεωρεῖται κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ὡς ἀπολύτως ἀποκλείουσα τὸν καταλογισμόν, ἀλλὰ μόνον ὡς ἀκίς ἀφαιρῇ ἀπὸ τοῦ πάσχοντος τὴν ὀρθὴν κρίσιν περὶ τῶν συνεπειῶν τῶν πράξεων αὐτοῦ, ἢ τὴν συνείδησιν τοῦ ἀξιοποίνου. Ὅθεν ὁ δικαστὴς πρὸς ἀκριβῆ πρᾶξι-
διορισμὸν τοῦ καταλογισμοῦ ὀφείλει, ἐκτιμῶν ἐκάστοτε τὴν κατάστασιν τοῦ πάσχοντος ὑπὸ βλακειᾶς καὶ τὸ εἶδος τῆς πράξεως ἢ ἐνεργείας αὐτοῦ, νὰ παραδέχεται τότε μόνον τὸ ἀκαταλόγιστον, ὅταν πραγματικῶς ἡ ἐνέργεια ἢ ἡ πράξις αὐτοῦ ἦσαν ταιαῦται, ὥστε δὲν ἡδύνατο νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῆς φύσεως, ἢ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν. Ἐπομένως, ἐὰν ὁ ὑπὸ μετρίου βαθμοῦ βλακειᾶς κατεχόμενος ἐκτελέσῃ ἐγκλημα ἐκ τῶν κοινοτέρων, οἷον φόνον, ἢ ἐμπρησμόν, ἢ κλοπὴν ἐκ προμελέτης, ἢ ἄλλο τι παρὰ πλῆσιον, ἡ βλακεία αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς λόγος ἀποκλείων τὸ καταλογιστὸν τῆς ταιαύτης πράξεως. Ἐὰν ὅμως τοῦναντίον γίνῃ ἐναγὸς ἐγκλήματος τυπικοῦ, οἷον πλαστογραφίας, ἡ ἀπαιτητῶν λεπτοτέρων διάγνωσιν τῶν δικαιολογικῶν σχέσεων, ἡ ταιαύτη αὐτοῦ κατὰστασις δύναται νὰ θεωρηθῇ ἱκανὴ ὥπως ἄρῃ τὸ καταλογιστὸν τῆς πράξεως ¹⁾.

3) Ἀπὸ ἀσθένειαν τοῦ γήρατος ἀπέβαλον τοῦ νοός τινος τὴν χρῆσιν.

Ὅπως ἐπὶ τῆς νεανικῆς ἡλικίας δὲν χωρεῖ τὸ καταλογιστὸν τῶν πράξεων, ἐνεκα τῆς μὴ ἀναπτύξεως τῶν διαλογικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ γήρατος, ὅταν αἱ διανοητικαὶ αὐτοῦ δυνάμεις φθάρωσιν εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τῆς παρὰ κριτικῆς καθ' ὃ

ἰσχύονται συνηθέστερον ὅπου τὸ ἔδαφος εἶναι κρητιστὸν καὶ ἐκ τούτου Chretien διότι οἱ ταιαύτην παράνοιαν πάσχοντες ἐνέπνεον εἰς τὴν θρησκευτικὴν σέβαστον.

¹⁾ Bollmann Commentar ἀρθρ. 67 σελ. 445.

δεν δύνανται πλέον νά διαφωτίζωσιν αὐτὸν εἰς τὰς ἐνεργείας του, παύει τὸ καταλογιστὸν καὶ οὐδεμία δύναται νά πηγάσῃ εὐθύνῃ δι' ἐκείνον, ὅστις ἐν τοιαύτῃ εὐρισκόμενος καταστάσει ὑπέπεσεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἀξιοποίνου τινὸς πράξεως. Αἱ πλείοται ἐκ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν δὲν περιέχουσιν εἰδικὴν τοιαύτην διάταξιν περὶ τοῦ ἀκαταλογίστου τῶν ἔνεκα γήρατος, συνοδευομένου ὑπὸ στερήσεως τῶν φρενῶν, διαπραχθεῖσων καλασίμων πράξεων. Ὁ δὲ λόγος τῆς τοιαύτης παραλείψεως ἐννοεῖται εὐκόλως, ἐὰν ἀναλογισθῶμεν ὅτι οὐχὶ ἡ γεροντικὴ ἡλικία αὐτῇ καθ' ἑαυτὴν εἶναι ἡ αἰτία τοῦ ἀκαταλογίστου, ἀλλ' ἡ ἔνεκα ταύτης συνήθως ἐπερχομένη ἐξασθένησις, ἡ τελεία χαλάρωσις τῶν διανοητικῶν δυνάμεων, ἥτις ὡς βλακεία παρίσταται. Ὅθεν ἡ διάταξις ἡ περὶ τοῦ ἀκαταλογίστου τῶν πράξεων τῶν ἐν βλακείᾳ διατελούντων ἀρκεῖ ὅπως καὶ τοὺς εἰς τοιαύτην κατάστασιν περιελθόντας γέροντας ἀπαλλάξῃ πάσης εὐθύνης ¹⁾).

4) Ἐξετέλεσαν τὴν πράξιν εἰς κατάστασιν ἀναιτίου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων, ἢ τοῦ νοός, καθ' ἣν δὲν ἠδύναντο νά ἔχωσι συνείδησιν τῆς πράξεώς των, ἢ τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῆς ²⁾).

Ἐν τῷ ἐδαφίῳ τούτῳ περιλαμβάνονται ἅπασαι αἱ παροδικαὶ ἐκείναι καταστάσεις τοῦ ἀνθρώπου, καθ' ἃς ἔνεκα συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων, ἢ τοῦ νοός, δὲν δύναται νά ἔχῃ τὴν συνείδησιν τῶν πράξεων αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῶν. Ὁ νομοθέτης ἀπέφυγε νά ὀρίσῃ εἰδικώτερον ταύτας, ἵνα μὴ περιορίσῃ τὸν δικαστὴν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῆς γενικωτέρας ταύτης διατάξεως τοῦ προκειμένου ἐδαφίου. Ὡς δ' ἐκ τοῦ γράμματος αὐτοῦ ἐμφάνεται, ἡ ὑπαρξίς μόνη τοιαύτης τινὸς καταστάσεως δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἄρσιν τοῦ καταλογι-

¹⁾ Köstlin System I. § 51. σελ. 139. — Henke Handb. I. § 51. σελ. 328. — Ἐκ τῶν ποιν. νόμων ὁ βαυαρικὸς τοῦ 1813 ἐν ἀρθρ. 120 ὡς καὶ ὁ τοῦ Ἀννοβέρου ἐν ἀρθρ. 83 περιέχουσιν ὁμοίαν τοῦ ἡμετέρου εἰδικὴν διάταξιν περὶ γήρατος.

²⁾ Ὁρ. βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἀρθρ. 121 § 9. — Νομοσχέδιον τοῦ 1822 ἀρθρ. 67 § 5, τοῦ 1827 ἀρθρ. 37 § 4, τοῦ 1831 ἀρθρ. 86 § 4.

στοῦ τῶν πράξεων, ἀλλὰ προσαπαιτεῖται καὶ τοιαύτη τις τῆς συγχύσεως ἐπίτασις, ὥστε νὰ παρακωλύῃ τὸν ὑπ' αὐτῆς κατεχόμενον τῆς συνειδήσεως τῶν πράξεων αὐτοῦ, ἢ τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῶν. Ἐκ τοῦ ὅρου τούτου ὁδηγούμενος ὁ δικαστὴς δύναται ἐκάστοτε νὰ ὀρίσῃ ἐὰν ἡ ψυχικὴ διάθεσις τοῦ κατηγορουμένου κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν κολασίμου τινὸς πράξεως ᾖ τοιαύτη, ὥστε ν' ἀποκλείσῃ τὸν καταλογισμόν.

Αἱ κυριώτεραι τῶν τοιούτων καταστάσεων καθ' ἃς ἐπικρατεῖ τοιαύτη τις σύγχυσις τῶν αἰσθήσεων, ἢ τοῦ νοός, ὥστε ἐκλείπει ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον πᾶσα συνείδησις, ἢ ρυσιωδῶς διαταράσσεται ἡ λειτουργία τοῦ λογικοῦ αὐτοῦ εἰσὶν 1) ἡ ψυχικὴ παραφορά ἡ ὄρμη, 2) ἡ μέθη, 3) ἡ κατάστασις τοῦ ὕπνου, 4) αἱ παρακρούσεις τῆς διανοίας (hallucinations).

1) Ψυχικὴ παραφορά καλεῖται ἡ στιγμιαίως ἐπερχομένη ἐξαψὶς αἰσθήματός τινος, οὗ ἡ ἐπίτασις εἶναι τοιαύτη ὥστε ἀφαιρεῖ τὴν συνείδησιν τῶν ἐπιχειρουμένων πράξεων.

Ἡ ψυχικὴ παραφορά ἀλλοιώνει ρυσιωδῶς τὰς λειτουργίας τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ καὶ διαφοροτρόπως ἐπενεργεῖ, διότι ὅτε μὲν συγκεντρώνει τὸ αἷμα εἰς τὴν καρδίαν, καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου ὠχρεῖ, αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνορθοῦνται, καὶ ὑπὸ σκοτοδίνης οἰοῦνι καταλαμβάνεται, ὅτε δὲ πάλιν ἀπωθεῖ βιαίως τὸ αἷμα ἀπὸ τῆς καρδίας, καὶ αἱ φλέβες διαστέλλονται, τὸ πρόσωπον ἐρυθρεῖ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ σπινθηροβόλοῦσι.

Μετὰ τῆς ψυχικῆς παραφοράς δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὰς κακὰς ἑξεις, ἢ τὰ λεγόμενα συνήθως πάθη, ἅτινα συνίστανται εἰς τὴν ἐπικράτησιν ὀρισμένης τινὸς ἐπιθυμίας, ἢ αἰσθήματος, ἥτις βαθμῶδὸν καὶ κατ' ὀλίγον κρατυνομένη δεσπόζει τοῦ λογικοῦ καὶ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ὑποχείριον ἑαυτῆς. Οὕτω λ. χ. τὸ φιλέκδικον, ὁ φθόνος, τὸ μῖσος, ἡ ζήλοτυπία, εἶναι πάθη ἢ κακαὶ ἑξεις, ἡ ὀργὴ τοῦναντίον, ὁ φόβος, ὁ θυμὸς κτλ. χαρακτηρίζονται ὡς ψυχικαὶ παραφοραὶ ἐπιδρῶσαι στιγμιαίως ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τὴν εὐστόχως διαστέλλει ὁ Steffens ¹⁾ τὰς κακὰς ταύτας ἑξεις ἢ τὰ

¹⁾ Religionsphilosophie Theil. I σελ. 363.

πάθη, λέγων ὅτι αὐταὶ μὲν ἔχουσι παρελθόν καὶ μέλλον, ἐν ᾧ ἡ παραφορὰ στερομένη ἀμφοτέρων ἐνεργεῖ μόνον στιγματικῶς. Ὁ δὲ Κάντιος ¹⁾ τὴν μὲν ψυχικὴν παραφορὰν ἐξομολογεῖ πρὸς τὸ βιαίως ἐκρέον ὕδωρ ἀπὸ θραύσει τοὺς συνειργόντας αὐτὸ ἐντὸς τῆς κοίτης αὐτοῦ φραγμοὺς, τὰς δὲ κακάς ἐξαιτίας ἢ τὰ πάθη πρὸς τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκαταπτον καὶ βαθύνον ὁσημέραι τὴν κοίτην δι' ἧς διέρχεται.

Ἡ ψυχικὴ παραφορὰ αὕτη καθ' ἐαυτὴν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποχρῶν λόγος τοῦ ἀκαταλογίστου τῶν πράξεων τοῦ ὑπ' αὐτῆς κατεχομένου, ἀλλὰ τότε μόνον ὁσάκις ἐπιφέρῃ τελείαν διατάραξιν τῆς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἄρσιν τῆς συνειδήσεως τῶν πράξεων αὐτοῦ ²⁾.

Ἡ βεβαίως δὲ τοῦ τοιοῦτου βαθμοῦ τῆς ἐπιτάσεως ἀνήκει ἐκαστοτε εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου. Ὅσάκις τούναντιον ἐπιφέρῃ μὲν οὐκ ἐπὶ διατάραξιν τῶν αἰσθήσεων, οὐχὶ ὅμως καὶ τελείαν τοῦ λογικοῦ σύγχυσιν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος ἡπιωτέρας τιμωρήσεως τοῦ ἐνόχου ³⁾.

2) Ἡ μέθη ἐπενεργεῖ διαφοροτρόπως ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐπιτάσεως αὐτῆς, ὥστε ἡ ὑπάρξις αὐτῆς μόνη θεν ἄρκει ὅπως ἄρῃ τὸν καταλογισμόν τῶν πράξεων τοῦ ἀδικήσαντος διαρκούσης αὐτῆς ⁴⁾.

¹⁾ Anthropologie § 64.

²⁾ Berner Imputationslehre σελ. 118. — Dollmann Commentar ἀρθρ. 67 τελ. 423.

³⁾ Ὁρ. ἀρθρ. 87 καὶ τὴν εἰδικὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς τοῦ προηρου τούτου ἐν τοῖς ἀρθρ. 203 περὶ ἀναιρέσεως, καὶ 308 περὶ τραυματισμοῦ ἐν βρασμῷ ψυχικῆς ὁρμῆς.

⁴⁾ Οἱ ψυχολόγοι καὶ ποινικολόγοι διακρίνουσι διάφορα στάδια τῆς μέθης ἀναλόγως τῆς ἐκ τῆς ἐπενεργείας τοῦ οἴνου ἐπερχομένης ἀλλοιωσεως τῆς βιολογικῆς καὶ συνήθους καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου. Οὕτως ὁ Hoffbauer (Die psychologie in ihren Anwendungen auf die Rechtspflege § 190) καὶ ὁ Heinroth (Lehrbuch d. Seelenstörungen Th. II σελ. 272), διακρίνουσι τρεῖς στάδια ἐν τῇ μέθῃ, τὸ στάδιον τῆς ζάλης ἢ μετρίως μέθης (Rausch), τὸ στάδιον τῆς οἰνοδυσσεύς (Betrunkenheit), καὶ τὸ στάδιον τῆς ἄκρας μέθης (Bessofenheit), ὡς ὁ Weber (Handb. d. psy-

Ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων νομοθεσιῶν ἡ Ῥωμαϊκὴ ποινικὴ νομοθεσία
δὲν ἐθεώρει τὴν μέθην ὡς λόγον ἀποκλείοντα τὸν καταλογισμόν,
chischen Anthropologie σελ. 419) προτάσσει τὸ στάδιον τῆς εὐφροσύνης.
Τὰ στάδια ταῦτα διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων ἐκ τῶν ἑξῆς κυριωτέρων
συμπτωμάτων.

1) Ὁ ἐν τῷ σταδίῳ τῆς εὐφροσύνης διατελὼν εὐρίσκεται ἐν καταστάσει
ἐξημμένης μόνον ζωηρότητος, ὡς ἐκ τῆς ταχυτέρας τοῦ αἵματος κυκλοφο-
ρίας καὶ τῆς εὐδιαθεσίας, ἣν ἐπὶ τοῦ ὁργανισμοῦ αὐτοῦ φέρει ἡ χρῆσις τοῦ
αἵνου εἰς μετρίαν ποσότητα. Εὐγλωττία καὶ φιλοφροσύνη ἰδιόζουσα πρὸς
τοὺς ἐντυγχάνοντας εἰσὶ τὰ συνηθέστερα τῆς τοιαύτης καταστάσεως χρα-
κτηριστικά. Ἡ φαντασία εὐαρέστως διατεθειμένη παρ' ὅτι τὰ πάντα ὑπὸ
ἐκτὴν μαῶν τερπνὴν καὶ ἡδίστην ὄψιν, ἀναμολγλεῖ καὶ συγκινεῖ τὰ ἐν τῇ
καρδίᾳ αἰσθήματα, αἵνετο ζωηρότερον ἐκδηλοῦνται, καὶ διερεθίζει τὸ
πνεῦμα πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν φυσικῶν αὐτοῦ πλεονεκτημάτων, τῆς ἀρχμολίας,
τοῦ εὐραπέλου σαρκασμοῦ, τῆς ποιητικῆς παραστάσεως τῶν ἰδεῶν, κτλ.
Ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ ὑπάρχει παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ πλήρης ἡ συνείδησις τῶν
πράξεων αὐτοῦ. Ἡ εὐδρεστες καταστάσις ἐν ᾗ διατελεῖ παροτρύνει αὐ-
τὸν ὅπως ὅσον ἔνεστι πλεότερον τὴν ὑδρεϊκὴν αὐτῆς παρατείνῃ, ὡς τὸ
ἀσφαλέστερον δὲ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον μέσον θεωρεῖ αὐτὸ ἕκαστο, ὅπερ
ἐπιθυγεῖν ταύτην, ὅθεν ἐξακολουθεῖ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ οἴνου, ἀλλ' ὁμως
ἡ κατὰ χρόνον χρῆσις αὐτοῦ μεταφέρει αὐτὸν λεληθότως εἰς τὸ πρῶτον στά-
διον τῆς μέθης, ἥτοι

2) Τῆς ζάλης. Ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ ἡ εὐθυμία μετατρέπεται εἰς ἀκο-
λῶσιαν, ἡ εὐγλωττία εἰς φιλαρίαν, ἡ φιλοφροσύνη εἰς φορτικότητα. Ἡ
φαντασία ὑπερβαλλόντως διερεθιζομένη καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἀκρι-
τόμυθον. Καθόσον ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος εἶναι ταχύτερα καὶ μείζων
γίνεται συρροὴ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐγκέφαλον, κατὰ τοσοῦτον συγχέονται αἱ
ἀντιλήψεις τοῦ ἀνθρώπου, καὶ βαθμυδὸν παρίστανται αὐτῷ τὰ διάφορα ἀν-
τικείμενα περιστρεφόμενα περὶ αὐτοῦ ἐν κύκλῳ, οὗ τὸ κέντρον ἀδυνατεῖ
να εὕρῃ. Ἐὰν ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ εὐρισκόμενός τις ἐξακολουθήσῃ τὴν κα-
τὰ χρῆσιν τῆς σίνεποσίας, μεταφέρεται εἰς τὸ ἐπόμενον στάδιον τῆς μέθης,
εἰς τὸ στάδιον

3) Τῆς οἰνοβαρείας. Ὁ περιελθὼν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον ἀπόλλυσι τὴν
ισορροπίαν τοῦ σώματος αὐτοῦ ἡ λειτουργία τῆς διανοίας ἐκλείπει βαθμη-
δὸν καὶ κατ' ὀλίγον, αἱ δὲ φυσικαὶ ὁρμαὶ καθίστανται ἀχαλίνωτοι. Αἱ αἰ-
σθήσεις ἐξαμβλύνονται, καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀνίκανος νὰ κατανοήσῃ τὸ
σύνολον τῶν ἐξωτερικῶν ἀντιλήψεων ὡς λαμβάνει. Εὐκόλως δὲ ἐκ τοῦ στα-
δίου τούτου μεταπίπτει τις εἰς τὸ στάδιον

πάθη, λέγων ὅτι αὐταὶ μὲν ἔχουσι παραλθόν καὶ μέλλον, ἐν ᾧ ἡ παραφορά στερουμένη ἀμφοτέρων ἐνεργεῖ μόνον στιγματικῶς. Ὁ δὲ Κάντιος ¹⁾ τὴν μὲν ψυχικὴν παραφορὰν ἐξομοιοῖ πρὸς τὸ βιαίως ἐκρέσθαι ὕδωρ ἀφ' οὗ θραύσει τοὺς συνειργόντας αὐτῷ ἐντὸς τῆς κοίτης αὐτοῦ φραγμοὺς, τὰς δὲ κακὰς ἐξεις ἢ τὰ πάθη πρὸς τὸ ὕδωρ τὰ ὑποσκάπτειν καὶ βαθύνον ὁσημέραι τὴν κοίτην δι' ἧς διέρχεται.

Ἡ ψυχικὴ παραφορὰ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποχρῶν λόγος τοῦ ἀκαταλογίστου τῶν πράξεων τοῦ ὑπ' αὐτῆς κατεχομένου, ἀλλὰ τότε μόνον ὡς ἁπλῆς ἐπιφέρει τελείαν διατάραξιν τῆς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἄρσιν τῆς συνειδήσεως τῶν πράξεων αὐτοῦ ²⁾.

Ἡ βεβαιώσις δὲ τοῦ τοιοῦτου βαθμοῦ τῆς ἐπιτάσεως ἀνήκει ἐκαστοτε εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου. Ὅσακις τούναντιον ἐπιφέρει μὲν οὐσιώδη διατάραξιν τῶν αἰσθήσεων, οὐχὶ ὅμως καὶ τελείαν τοῦ λογικοῦ σύγχυσιν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος ἡπιωτέρας τιμωρήσεως τοῦ ἐνόχου ³⁾.

2) Ἡ μέθη ἐπενεργεῖ διαφοροτρόπως ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐπιτάσεως αὐτῆς, ὥστε ἡ ὑπαρξὶς αὐτῆς μόνη δὲν ἀρκεῖ ὅπως ἄρῃ τὸν καταλογισμὸν τῶν πράξεων τοῦ ἀδικήσαντος διαρκούσης αὐτῆς ⁴⁾.

¹⁾ Anthropologie § 64.

²⁾ Berner Imputationslehre σελ. 118. — Dollmann Commentar ἀρθρ. 67 σελ. 423.

³⁾ Ὁρ. ἀρθρ. 87 καὶ τὴν εἰδικὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀρθροῦ τούτου ἐν τοῖς ἀρθρ. 203 περὶ ἀναιρέσεως, καὶ 308 περὶ τραυματισμοῦ ἐν βρασμῷ ψυχικῆς ὁρμῆς.

⁴⁾ Οἱ ψυχολόγοι καὶ ποινικολόγοι διακρίνουσι διάφορα στάδια τῆς μέθης ἀναλόγως τῆς ἐκ τῆς ἐπενεργείας τοῦ οἴνου ἐπηρεχομένης ἀλλοιωσεως τῆς ἐκείνης καὶ συνήθους καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου. Οὕτως ὁ Hoffbauer (Die psychologie in ihren Anwendungen auf die Rechtspflege § 190) καὶ ὁ Heinroth (Lehrbuch d. Seelenstörungen Th. II σελ. 272), διακρίνουσι τρία στάδια ἐν τῇ μέθῃ, τὸ στάδιον τῆς ζάλης ἢ μετρίας μέθης (Rausch), τὸ στάδιον τῆς οἰνοδρατείας (Betrunktheit), καὶ τὸ στάδιον τῆς ἀκρας μέθης (Bessofenheit), ὧν ὁ Weber (Handb. d. psy-

Ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων νομοθεσιῶν ἡ Ῥωμαϊκὴ ποινικὴ νομοθεσία ἐν ἐθεόρει τὴν μέθην ὡς λόγον ἀποκλείοντα τὴν καταλογισμὸν,

chischen Anthropologie σελ. 449) προτάσσει τὸ στάδιον τῆς εὐφροσύνης.

Τὰ στάδια ταῦτα διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων ἐκ τῶν ἐξῆς κυριωτέρων συμπτωμάτων.

1) Ὁ ἐν τῷ σταδίῳ τῆς εὐφροσύνης διατελὼν εὐρίσκεται ἐν καταστάσει ἐξημμένης μόνον ζωρότητος, ὡς ἐκ τῆς ταχυτέρας τοῦ αἵματος κυκλοφορίας καὶ τῆς εὐδιαθεσίας, ἣν ἐπὶ τοῦ ὁργανισμοῦ αὐτοῦ φέρεי ἡ χρῆσις τοῦ ζῖνου εἰς μετρίαν ποσότητα. Εὐγλωττία καὶ φιλοφροσύνη ἰδιόζουσα πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας εἰσὶ τὰ συνηθέστερα τῆς τοιαύτης καταστάσεως χαρακτηριστικά. Ἡ φαντασία εὐάρεστος διατεθειμένη παρίστανται τὰ πάντα ὑπὸ τῇ μέλλων τέρπηνῃ καὶ ἡδύτῃ ὥσιν, ἀναμοχλεύει καὶ συγκινεῖ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αἰσθήματα, αἶνεα ζωηρότερον ἐκδηλοῦνται, καὶ διεραβίζει τὸ πνεῦμα πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν φυσικῶν αὐτοῦ πλεονεκτημάτων, τῆς ἀρχινοίας, τοῦ εὐτραπέλου σαρκασμοῦ, τῆς ποιητικῆς παραστάσεως τῶν ἰδεῶν, κτλ. Ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ ὑπάρχει παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ πλήρης ἡ συνείδησις τῶν πράξεων αὐτοῦ. Ἡ εὐάρεστος κατάστασις ἐν ᾗ διατελεῖ παροτρύνει αὐτὸν ὅπως ὅσον ἔνεστι πλεῖστον τὴν διαρκεῖαν αὐτῆς παρατελεῖ, ὡς τὸ κορυφαίστερον δὲ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον μέσον θεωρεῖ αὐτὸ ἐκείνο, ὅπερ ἀπὸ τῆς ἐκείνης ταύτης, ὅταν ἐξυκολουθεῖ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ οἴνου, ἀλλ' ὅμως ἡ κατὰ κόρον χρῆσις αὐτοῦ μεταφέρει αὐτὸν λεληθότως εἰς τὸ πρῶτον στάδιον τῆς μέθης, ἥτοι

2) Τῆς ζάλης. Ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ ἡ εὐθυμία μετατρέπεται εἰς ἀκολλησάν, ἢ εὐγλωττία εἰς φλυαρίαν, ἢ φιλοφροσύνη εἰς φορτικότητα. Ἡ φαντασία ὑπερβαλλόντως διεραβιζομένη καθιστᾷ τὸν ἀνθρώπον ἀκριτόμυθον. Καθόσον ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος εἶναι ταχύτερα καὶ μείζων γίνεται συρροὴ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐγκέφαλον, κατὰ τοσοῦτον συγχέονται αἱ ἀντιλήψεις τοῦ ἀνθρώπου, καὶ βαθμῆδόν παρίστανται αὐτῷ τὰ διάφορα ἀντικείμενα περιστρεφόμενα περὶ αὐτοῦ ἐν κύκλῳ, οὗ τὸ κέντρον ἀδυνατεῖ νὰ εὕρῃ. Ἐὰν ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ ἐδρισκόμενός τις ἐξακολουθήσῃ τὴν κατὰ χρῆσιν τῆς οἴνου ποσίας, μεταφέρεται εἰς τὸ ἐπόμενον στάδιον τῆς μέθης, εἰς τὸ στάδιον

3) Τῆς οἰνοθαρείας. Ὁ περιελθὼν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον ἀπόλλυσι τὴν νοορροπίαν τοῦ σώματος αὐτοῦ ἢ λειτουργία τῆς διανοίας ἐκλείπει βαθμῆδόν καὶ κατ' ὀλίγον, αἱ δὲ φυσικαὶ ὁρμαὶ καθίστανται ἀχαλίνωτοι. Αἱ αἰσθήσεις ἐξαμβλύνονται, καὶ ὁ ἀνθρώπος εἶναι ἀνίκανος νὰ κατανοήσῃ τὸ σύνολον τῶν ἐξωτερικῶν ἀντιλήψεων ἃς λαμβάνει. Εὐκόλως δὲ ἐκ τοῦ σταδίου τούτου μεταπίπτει τις εἰς τὸ στάδιον

ἀλλ' ὡς ἰδιαίτερον εἶδος ψυχικῆς παραφορᾶς (impetus)¹⁾ συνεπαγομένης ἀπλῆν μόνον ἐλάττωσιν τῆς ποινῆς²⁾. Τοῦναντίον ἐν τῷ Κανονικῷ δικαίῳ, ἂν καὶ ἡ μέθη ἐθεωρεῖτο ὡς λόγος ἀποκλείων τὸ καταλογιστὸν τῶν πράξεων, ἐτιμωρεῖτο ὁμοῦς ὁ ἐν τοιαύτῃ κατastάσει διαπράξας ἀδίκημά τι ἐνεκεν ἀμελείας³⁾.

Αἱ νομοθεσίαι τοῦ μεσαίωνος δὲν περιέχουσιν εἰδικὰς περὶ μέθης διατάξεις, οὐχ' ἦττον ὁμοῦς παρατηροῦμεν ὅτι ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν δικαστηρίων καὶ ὑπὸ τῶν νομολόγων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐγίνετο διάκρισις μεταξὺ τῆς ὑπαίτιου καὶ τῆς ἀναιτίου μέθης (Ebrietas voluntaria et involuntaria, καὶ ἡ μὲν ἀναίτιος μέθη ἀπήλλασσε τὸν κατηγορούμενον πάσης ποινῆς διὰ τὸ ἀκαταλόγιστον τῶν πράξεων αὐτοῦ, ἡ δὲ ὑπαίτιος ἐθεωρεῖτο ὡς λόγος μόνον τῆς ἐλαττώσεως τῆς νομίμου ποινῆς⁴⁾).

Ἐκ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος δὲν μνημονεύει ῥητῶς τὴν μέθην ὡς λόγον ἀποκλείοντα τὸν καταλογισμόν τῶν πράξεων, καὶ ἐπεὶ δὲ ἐν ἄρθρ. 65 ὀρίζεται ὅτι ὁ ἐνοχὸς κακούργηματος, ἢ πλημμελήματος δὲν δύναται ν' ἀπαλλαγῇ τῆς καταδιώξεως, ἡ νὰ ζητήσῃ τὴν ἐλάττωσιν τῆς νομίμου ποινῆς, εἰ μὴ μόνον εἰς τὰς εἰδικῶς ἐν τῷ νόμῳ ὀριζομένας περιπτώσεις, ὡς τοιαύτη δὲ δὲν ἀναφέρεται ἡ μέθη, αὐστηρῶς ἐρμηνεύων τις τὸν νόμον, δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἡ μέθη οὐδεμίαν ἔχει συνέ-

4) Τῆς ἄρας μέθης, καθ' ὃ αἱ ἐξασθημέναι αἰσθήσεις αὐτοῦ ἀποχυννοῦνται ἐντελῶς, καὶ στερούμενος καθ' ὅλοκληρίαν τῆς συνειδήσεως τοῦ ἑωτερικοῦ κόσμου, καταλαμβάνεται ὑπὸ ἀναισθησίας ὁμοίας τῆς τοῦ ἀποπληκτικοῦ. (ὅρ. Berner Imputationslehre σελ. 122 ἐπομ.)

¹⁾ Lex 11 § 2. (48. 19 de poenis) «Impetu (sc. delinquitur) cum per ebrietatem ad manus, aut ad ferrum venit».

²⁾ Lex 6 § 7 (49. 16.) Lex 12 (48. 3. de custodia reor.) Lex 1. Cod. (9. 7.) Rein Crimin. Recht der Römer σελ. 314. — Geib Lehrb. II § 72 σελ. 74.

³⁾ Berner Imputationslehre σελ. 130. — Köstlin System § 52 σελ. 145.

⁴⁾ Geib Lehrb. II § 72 σελ. 74.

πειαν, οὔτε ὡς πρὸς τὸν καταλογισμὸν ἐν γένει, οὔτε ὡς πρὸς τὸν προσωρισμὸν τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς.

Τοιαύτην τινὰ ἐρμηνείαν παραδίδωμι καὶ ἡ νομολογία τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων, οὐχ' ἥτιον ὁμως δὲν ἀπαγορεύεται εἰς τὸν κατηγορούμενον νὰ προτείνῃ τὴν κατάστασιν τῆς μέθης αὐτοῦ, ἥτις, ἐὰν βεβαιωθῇ, δύναται ν' ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τῆς κατηγορίας, ἀποφαινομένων τῶν δικαστῶν ὅτι δὲν εἶναι ἐνοχος τῆς ἀποδιδομένης αὐτῷ πράξεως, ἢ ὅτι ὑπάρχουσιν ἐλαφρυντικαὶ περιπτώσεις (*des circonstances atténuantes*) ἐπιφέρουσαι τὴν ἐλάττωσιν τῆς νομίμου ποινῆς ¹⁾).

Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου τότε μόνον ἡ μέθη δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποκλείουσα ἐντελῶς τὸν καταλογισμὸν, ὅταν προέλθῃ ἀπὸ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἐκτελέσαντος κολάσιμόν τινα πράξιν, ἡ δὲ ἐπίτασις αὐτῆς εἶναι τοιαύτη ὥστε ἐπιφέρει σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων, ἢ τοῦ νοός, ἐνεκὰ τῆς ὁποίας δὲν δύναται τις νὰ ἔχῃ τὴν συνείδησιν τῶν πράξεών του ἢ τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῶν. Ὅσακις τούναντίον ἡ μέθη ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ πράξαντος ἀδίκημά τι προῆλθεν ἐφαρμόζονται ἀναλόγως τῶν περιστάσεων αἱ διατάξεις τῶν ἀρθρ. 89 καὶ 90, περὶ ὧν γενήσεται κατωτέρω λόγος, ὡς καὶ περὶ τῆς διακρίσεως τῆς ὑπαιτίου ἀπὸ τῆς ἀναίτιου μέθης.

Ἀναίτιος μέθη ὑπάρχει ὅταν προῆλθεν, εἴτε ἐκ τυχαίων συμβεβηκότων, ὡς λ.χ. ἐὰν εἰσερχόμενός τις ἐντὸς ὑπογείου, ὅπου ὑπάρχει ἐναποτεθειμένον γλεῦκος εἰς ἀναερόσμον εὐρισκόμενον, ἐκ τῶν ἀναθυμιάσεων αὐτοῦ μεθύσῃ, εἴτε ὅταν ἐκ πότου μὲν προέλθῃ μὴ ὑπερβαίνοντος ὁμως τὸ σύνηθες μέτρον, ἀλλ' ἐνεκὰ ἀπροσδοκῆτων αἰτιῶν δραστηρίως ἐπενεργήσαντος ἐπὶ τοῦ πίνοντος, ὡς λ.χ. ἐνεκὰ οὐσιῶν μεθυστικῶν, αἱ ὁποῖαι παρ' ἄλλου τινὸς προσώπου ἐρρίφθησαν ἐντὸς τοῦ οἴνου, εἴτε τέλος ὅσακις ὁ μεθυσθεὶς εὐρίσκετο εἰς περιστάσεις, καθ' ἃς δὲν ἠδύνατο οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ὑπόνοιαν νὰ

¹⁾ Chauveau-Hélie Code pénal. tom. I σελ. 513. — Dalloz. Peine n. 402.

ἔχει ὅτι ἠδύνατο νὰ παρεκτραπῇ ὡς ἐκ τῆς μέθης εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἀδικήματος ¹⁾.

2) Ἡ κατάστασις τοῦ ὕπνου Διαρκούντος τοῦ ὕπνου, αἱ αἰσθήσεις τοῦ ἀνθρώπου διακόπτονται προσκαίρως τὰς λειτουργίας αὐτῶν, καὶ αἱ πνευματικαὶ αὐτοῦ δυνάμεις ἡρεμοῦσι πρὸς ἀνάπλαισιν καὶ ἀναζωογόνησιν τῶν σωματικῶν αὐτοῦ δυνάμεων Ὡς ἐκ τοῦτου ὁ ἄνθρωπος ἐν τοιαύτῃ καταστάσει, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν κατάστασιν τῆς ἐγρηγόρσεως, δὲν δύναται νὰ διακρίνῃ τὸν ἐξ ὑποκειμένου ἀπὸ τὸν ἐξ ἀντικειμένου κόσμον. Ἀλλ' ὁμως, καὶ τοὶ ὑπνώττων, δὲν κατέχεται πάντοτε ὑπὸ τελείας ἀνικανότητος πρὸς ἐνέργειαν, δυνάμενος ἐνίοτε νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν διαφόρων πράξεων. Συμβαίνει δὲ τοῦτο ἰδίως

α) ἐπὶ τῆς ἀφυπνώσεως (Schlaftrunkenheit) ἥτοι τῆς μεταξὺ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως καταστάσεως, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος ἐνεργεῖ ὑπο τὸ κράτος τῶν καθ' ὕπνον δεσποζόντων τῆς φαντασίας αὐτοῦ ἰνδαλμάτων, ἢ τῶν πεπλανημένων ἐντυπώσεων τὰς ὁποίας ἐν τοιαύτῃ καταστάσει εὐρικόμενος λαμβάνει ²⁾

β) ἐπὶ τῆς ὑπνοδασίας καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος διατίθεται πρὸς ἐνέργειαν συμφώνως πρὸς τὰς ἀντιλήψεις καὶ τὰ αἰσθητάτα τὰ ὁποῖα διεγείρει ἐν αὐτῷ ὑπνώττωντι ἡ φαντασία ³⁾.

Κατ' ἀμοτέρας τὰς περιπτώσει, ταύτας ὁ ἄνθρωπος ἐνεργεῖ αὐτομάτως, μὴ δυνάμενος νὰ διακρίνῃ τὰς ἐξ ἀντικειμένου ἀντιλήψεις ἀπὸ τὰς ἐξ ὑποκειμένου, καὶ στερεῖται τῆς συνειδήσεως τῶν πράξεων αὐτοῦ, αἵτινες διὰ τὸν λόγον τοῦτον εἰσὶν ἀκαταλόγιστοι.

4) Αἱ παρακρούσεις (hallucinationes) συνίστανται εἰς τὴν συντάυτισιν τῶν ἐσωτερικῶν αἰσθημάτων τοῦ πάσχοντος ἢ τῶν ἰνδαλμάτων τῆς φαντασίας αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐξ ἀντικειμένου πραγματι-

¹⁾ Mittermaier N. Archiv d. Crim. R. tom. XI. σελ. 42.

²⁾ Οὕτω λ. γ. ἀφυπνιζόμενος τις ὑπὸ τοῦ βηματισμοῦ προσώπου τινοῦ ἐπιδραχόμενος εἰς τὸ διμῆναι ἐν τούτῳ, ἐκλαμβάνει αὐτὸ ὡς φάντασμα, ἢ ὡς κλέπτην καὶ παραβολαί ἔσονται αὐτοῦ. Ὁρ. Berner Imputationslehre σελ. 145.

³⁾ Berner Imputationslehre σελ. 149.

κότητα. Εἰς δὲ ποικίλων εἰδῶν καὶ διαφόρου ἐπιτάσεως ἀναλόγως τῶν ἐντυπώσεων καὶ τοῦ βαθμοῦ αὐτῶν ἐπὶ τοῦ παρακρούοντος. Γενικώτερον δύνανται νὰ διακριθῶσιν εἰς παρακρούσεις τῶν αἰσθητηρίων, καὶ εἰς παρακρούσεις τῶν ἐσωτερικῶν αἰσθήσεων ἢ ψυχικῶν. Αἱ παρακρούσεις τῶν αἰσθητηρίων συνίστανται εἰς ψευδεῖς παραστάσεις τῶν δι' αὐτῶν προσκτωμένων ἀντιλήψεων. Οὕτω λ. χ. ἡ παράκρουσις τῆς ἀκοῆς συνίσταται ὅτε μὲν εἰς ἀπλὴν τῶν ὤτων βοήν ἢ συριγμόν, ἄλλοτε δὲ πάλιν εἰς ἀντίληψιν φωνῶν συγκεχυμένων ἢ ὠρισμένης τινὸς φωνῆς (τοῦ Θεοῦ, ἀγγέλων, δαιμόνων, ὠρισμένου τινὸς προσώπου κτλ.) Ἐπίσης ἡ παράκρουσις τοῦ αἰσθητηρίου τῆς ὁράσεως δύναται ἀπὸ τῆς ἀντιλήψεως χρωμάτων τινῶν ἢ κηλίδων νὰ ἐπιταθῇ μέχρι τῆς παραστάσεως προσώπων ἢ πραγμάτων. Ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῆς γεύσεως, τῆς ὁσφρήσεως καὶ τῆς ἀφῆς δύνανται νὰ συμβῶσι παρακρούσεις. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν παρακρούσεων τῶν αἰσθητηρίων ἐπέρχονται πολλάκις καὶ παρακρούσεις ψυχικαὶ συνιστάμεναι εἰς παράνοα ψυχικὰ αἰσθήματα. Οἱ πάσχοντες ὑπὸ τοιούτων παρακρούσεων φαντάζονται ἐνίοτε ὅτι ἐντὸς τοῦ σώματος αὐτῶν ὑπάρχουσι ζῶα, ἔντομα ἢ ἄλλα διάφορα ἀντικείμενα.

Αἱ παρακρούσεις ὅτε μὲν εἰσὶν αὐτοτελεῖς συνοδευόμεναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπὸ φρενοπαθείας, ὅτε δὲ συμπτωματικαὶ ἐπερχόμεναι συνέπειά παθήσεώς τινος, ἢ ἕνεκα τῆς ἀνωμάλου σωματικῆς καταστάσεως ἐν ᾗ διατελεῖ ὁ ὑπ' αὐτῶν κατεχόμενος. Τοιαῦται παρακρούσεις ἐμφανίζονται ἐπὶ τῆς οἰνορλ γίας (hallucinatio ebriosa) ἐπὶ τῆς ἐπιληψίας, ἐπὶ τῆς ἐγκυμοσύνης τῶν γυναικῶν κτλ.

Αἱ παρακρούσεις δύνανται, ἕνεκα τῶν πεπλανημένων ἀντιλήψεων τὰς ὁποίας ἐμποιοῦσιν ἐπὶ τοῦ πάσχοντος, νὰ γίνωσιν ἀφορμὴ διαφόρων ἐνεργειῶν, αἵτινες ἐφ' ὅσον ὁ πάσχων εὐρίσκειται ἐν πλάνῃ καὶ στερεῖται τῆς συνειδήσεως τῆς ἑαυτοῦ καταστάσεως δὲν δύνανται νὰ καταλογισθῶσιν αὐτῷ ¹⁾.

¹⁾ Berner Imputationslehre σελ. 136. — Geib Lehrb. II § 72. σελ. 83.

Ἄρθρον 87.

Ἐάν ἐκ πασῶν τῶν περιστάσεων προκύπτῃ σαφῶς καὶ ἀνενδοιάστως ὅτι διὰ τῶν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀναφερομένων καταστάσεων δὲν εἶναι μὲν ἐντελῶς ἀποκλεισμένη τοῦ λογικοῦ ἡ ἐνέργεια, εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὅμως οὐσιωδῶς τετραγαμμένη καὶ ἡλαττωμένη, ὥστε ἐξ αἰτίας ταύτης λείπουν τὰ πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς τελείας καὶ παρὰ τοῦ νόμου διατεταγμένης ποινῆς προαπαιτούμενα, τότε καταγινώσκειται μικρότερα τις παρὰ τὴν ἔνομον ποινὴν, καὶ τοῦτο, καθόσον ἡ ἐπιδεκτικὴ καταλογισμοῦ κατάστασις ἔλαβεν ἀποδεδειγμένως μεγαλητέραν ἢ μικροτέραν ἀλλοίωσιν κατὰ τοὺς ὅρους τῶν ἄρθρ. 49 καὶ 50.

Τὸ προκείμενον ἄρθρον ὀρίζει περὶ τῶν καταστάσεων ἐκείνων τοῦ ἀνθρώπου, αἵτινες, ὡς κατὰ πρῶτον ὁ Kleinschrod ὑπέδειξε, δὲν αἰροῦσι μὲν τὸ καταλογιστὸν τῶν πράξεων, ἀλλ' ἐπιφέρουσι τὴν ἐλάττωσιν μόνον αὐτοῦ¹⁾.

Ἐναντίον τῆς γνώμης αὐτοῦ ταύτης ἀντεπεξῆλθεν ὁ Feuerbach²⁾ διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῷ βαυαρικῷ νόμῳ τοῦ 1813 δὲν συμπεριλήφθη ἰδιαιτέρον ἄρθρον προβλέπον περὶ τῶν τοιούτων καταστάσεων καὶ ὀρίζον ποινὴν ἐλαφροτέραν τῆς συνήθους. Ἀλλ' ὅμως ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν βαυαρικῶν δικαστηρίων ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη τῆς ἐλαττώσεως τῆς νομίμου ποινῆς ἔνεκα τοιαύτης τινὸς καταστάσεως, δοθείσης πλατυτέρας ἐρμηνείας εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 106 τοῦ βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1813³⁾.

¹⁾ Kleinschrod Systemat. Entwicklung d. Grundbegr. d. pein. Rechts I § 78. II § 58.

²⁾ Revision d. Grundbegriffe d. pein. Rechts I σελ. 159. Lehrb. § 97.

³⁾ Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 106 εὐὸ ἀποδειχθεὶς ἔνοχος ἀξιοποῖνον πράξεως, ἥτις δὲν περιεῖχεν ἅπαντα τ' ἀπαρτίζοντα τὴν ἔννοιαν αὐτῆς ἐπὶ-

ὑπὸ τὸ κράτος τῆς τοιαύτης νομολογίας συνταχθὲν τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822 περιέλαβεν εἰδικὴν διάταξιν ἐν ἄρθρ. 86 ὁρίζουσαν τὴν ἐφαρμογὴν ἡπιωτέρας ποινῆς ἕνεκεν ἐλαττώσεως τοῦ καταλογισμοῦ. Ἐκ τούτου παρέλαβε ταύτην τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1827 ἐν ἄρθρῳ 58, τὸ δὲ μεταγενέστερον νομοσχέδιον τοῦ 1831 ἐπανελάβεν αὐτὴν μετὰ τινων τροποποιήσεων κατὰ τὸ λεκτικὸν μόνον ἐν ἄρθρῳ 82, τὸ ὁποῖον αὐτολεξεῖ ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ ἀνευρίσκομεν.

Αἱ αἰτιολογίαι τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827 δικαιολογοῦσι τὴν διάταξιν ταύτην ὡς χρήσιμον ἵνα ἀπαλλάξῃ τὸν δικαστὴν ἀπὸ τῆς ἀνάγκης ἢ τῆς ἀθωώσεως τοῦ κατηγορουμένου, ἢ τῆς καταδίκης αὐτοῦ εἰς τὴν πλήρη ποινὴν τοῦ νόμου, καθ' ἣς περιπτώσεις ἀποδειχθῇ ὅτι ὑπάρχει ἐλάττωσις τοῦ καταλογιστοῦ τῶν πράξεων αὐτοῦ, καὶ ἐπομένως ἡ τιμωρῆσις τοῦ ἐνόχου διὰ τῆς νενομισμένης ποινῆς ἦθελεν ἀντίκεισθαι πρὸς τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ αἶσθημα τῆς ἐπεικειας¹⁾).

Ἄλλ' ὅμως μεγίστη ὑπάρχει ἀμφισβήτησις ἂν ἡ ἀφορμὴ ἐξ ἧς ἐπήγαγεν ἡ διάταξις αὕτη τοῦ νόμου δύναται νὰ θεωρηθῇ βάσιμος, ἂν τουτέστιν ὑπάρχουσι πραγματικῶς περιπτώσεις, καθ' ἣς δύναται τις νὰ παραδεχθῇ ἐλάττωσιν μόνον τοῦ καταλογιστοῦ τῶν πράξεων.

Συγγραφεῖς τινες πρὸςθεύουσιν ὅτι μεταξὺ τῆς ἐντελῶς ἐλευθέρως βουλήσεως καὶ τῆς ὁλοσχεροῦς ἐλλείψεως αὐτῆς ὑπάρχουσι διαμέσοιτινες καταστάσεις, καθ' ἣς ὁ ἄνθρωπος ἐνεργεῖ μὲν κατὰ βούλησιν, ἀλλ' ὅμως ἡ βούλησις αὐτοῦ διατελεῖ ἐν μέρει ὑπὸ τὸ κράτος διαφορῶν παθῆσεων, αἵτινες ἀμέσως ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ. Ἐπὶ τῶν τοιούτων λοιπὸν καταστάσεων, καθ' ἣς δὲν δύνα-

χεῖα, ὥφειλε νὰ τιμωρῆται δι' ἐλαφροτέρας τῆς νομίμου ποινῆς. Ἰδίως ἐκ τῆς ἐν τῷ περιθωρίῳ αὐτοῦ περιλήψεως, ἐχούσης ὡς ἐξῆς: Ἐλλειψίς στοιχείων ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος, ἢ τῶν ἀπαιτουμένων προϋποθέσεων πρὸς πλήρη ἐφαρμογὴν τῆς ἐννόμου ποινῆς, ὁρμωμένη ἢ νομολογία ἔδωκεν εὐρυτέραν σημασίαν εἰς τὴν τοῦ ἄρθρου τούτου διάταξιν.

¹⁾ Motive zum revidirten Entwurfe d. Strafgesetzbuches. 1827 σελ. 45.

ται νὰ ἐξακριβωθῇ μετὰ βεβαιότητος ὁ βαθμὸς τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως αὐτοῦ, καὶ ἐπομένως διατάζει ὁ δικαστὴς ν' ἀποφωθῇ ἐὰν ὁ κατηγορούμενος ἔχων πλήρη ἢ μὴ τὴν συνείδησιν τῶν πράξεών του ἐνῆργησε, πρέπει καὶ ὁ καταλογισμὸς νὰ ἐλαττωταί μὴ καταγινωσκομένης κατὰ τοῦ ἐνόχου πλήρους τῆς ποινῆς τοῦ τελεσθέντος ἀδικήματος, ἀλλ' ἡλαττωμένης. Ἐνεκα τῶν λόγων τούτων θεωρεῖται ἡ διάταξις τοῦ προκειμένου ἄρθρου ὡς χρησιμεύουσα ὅπως ἀναπληρώσῃ τὸ κενόν, ὅπερ ἤθελεν ἀπαντᾶ ἐν τῇ νόμῳ ὁ δικαστὴς, ἐὰν ἐν ἀμφιβολίᾳ εὕρισκόμενος περὶ τῆς πραγματικῆς καταστάσεως τοῦ κατηγορουμένου, ὅτε ἐτελέσθῃ τὸ ἀδικημά, ὥφειλεν ἢ νὰ παραδεχθῇ τὴν ὑπαρξίν τοῦ καταλογισμοῦ, ἢ τὴν τελείαν ἔλλειψιν τούτου.¹⁾

Ὅσον καὶ ἂν παρίσταται ἐπιεικὴς καὶ λυσιτελὴς πρακτικῶς, ἡ θεωρία αὕτη δυσκόλως νομιζομένη ὅτι δύναται νὰ παραπείσῃ τινὰ, ὅπως παρίδῃ τὰς γενικωτέρας ἀρχάς, αἵτινες ἐκ τῆς ἐρεῦνης τῶν θεμελιωδῶν βάσεων τοῦ καταλογιστοῦ τῶν πράξεων ἀπαρβόουσιν. Ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν εἶδομεν τὸ καταλογιστὸν τῶν πράξεων τοῦ ἀνθρώπου στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως αὐτοῦ· ἐπομένως ἐὰν μὲν ἡ βούλησις αὐτοῦ ἦν ἐλευθέρᾳ ὅτε ἐπελήφθη ἐνεργείας τινὸς αἱ πράξεις αὐτοῦ, ὡς τὸ ἄμεσον ταύτης προῖον, εἰσὶ καταλογιστέαι, ἐὰν δὲ ἐστερεῖται ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως αὐτοῦ, ἐλλείπει ἀπ' αὐτῶν ὁ καταλογισμὸς. Διὰ μέσους τις ὅρας μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀντιθέτων καταστάσεων, ὑποθέτων μὲν ἅφ' ἑνὸς ἐλευθέρᾳ βούλῃσιν παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ, ἅφ' ἑτέρου δὲ τὸν ἐκ διαφόρων ἐπιδράσεων περιορισμένον αὐτῆς, δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ ὑπάρχων· διότι, ἐὰν μὲν ὁ βαθμὸς τῆς ἐπιδράσεως εἶναι μείζων, ἡ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως ἐκλείπει, ἐὰν δὲ ἐλάσσων, ἐξαχολουθεῖ αὕτη ὑπάρχουσα ὅθεν ἡ ἐν εἰδικαῖς πρὶν

¹⁾ Arnold Archiv. d. Crim. R. 1853 σελ. 239. Mittermaier εὐτὸ, 1852. σελ. 171. Ideler. Lehrb. d. Gerichtl. Psychologie σελ. 45. John Entwurf. z. einem Strafgesetzbuche σελ. 268. Ernst Friedel in d. allg. Deutschen Strafrechtszeitung Heft. 2. 1869 σελ. 98.

περιπτώσεσι δυσχέρεια πρὸς ἐξακρίθωσιν τῆς πραγματικῆς καταστάσεως τοῦ κατηγορουμένου δὲν δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν παραδοχὴν μικτῆς τινος καταστάσεως συνεπὰς ὁμένης τὴν ἐλάττωσιν μόνον τοῦ καταλογισμοῦ ¹⁾).

Ἀναλύοντες τὰς καθ' ἑκάστην διατάξεις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄρθρου παρατηροῦμεν ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν δὲν ὀρίζεται ἀπολύτως, ἀλλὰ μόνον ἐν ταῖς περιπτώσεσι τοῦ ἀμέσως προηγουμένου ἄρθρ. 86, καθ' ἃς ὁ νόμος παραδέχεται τὴν ἑλλειψιν τοῦ καταλογισμοῦ, καὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν ῥητῶν ἐν αὐτῷ μνημονευμένων καταστάσεων, ἀλλ' ὅμως διὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας προσαπαιτεῖται ὅπως ἡ ἐνέργεια τοῦ λογικοῦ ᾗ αὐτιμωδῶς τεταραγμένη καὶ ἡλαττωμένη, ἡ δὲ τοιαύτη διατάραξις αὐτῆς καὶ ἐλάττωσις νὰ βεβαιούται σαφῶς καὶ ἀνεκδοκίματως ἐκ τῶν συνοδευουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀξιποίνου πράξεως περιστάσεων. Ὡστε ὅσάκις ὑπάρχῃ μὲν διατάραξις τῆς ἐνεργείας τοῦ λογικοῦ, ἀλλ' οὐχὶ οὐσιώδης, δὲν δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἕνεκα ταύτης ἐλάττωσις αὐτῆς νομίμου ποινῆς.

Ὡς βάσις πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς καταγνωστέας ποινῆς λαμβάνεται ἡ ποινὴ ἣν ἠθελεν ἐπιφέρει ὁ ἐνοχός, εἰν ἡ πράξις ἡδύνατο νὰ καταλογισθῇ εἰς αὐτὸν, ἡ ποινὴ δὲ αὕτη ἐλαττοῦται συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 49 καὶ 51, τῶν ὀριζόντων τὴν ἐπὶ τῆς ἀποπείρας ἐφαρμοστέαν ποινὴν.

Ἄρθρον 88: Νὰν καταλογιστέον ὅτι ἐν

Κατὰ κωφαλάων, διδαγμένων ἀρκετὰ ὥστε νὰ ἐννοήσωσι τὸ ἀξιοποινον καὶ τὰς συνεπείας τῶν προξενίων των, καταγινώσκονται μόνον αἱ εἰς τὸ ἄρθρ. 84 ὀρισμέναι ποιναὶ καὶ αὐταὶ ὅμως, εἰν ὑπάρχουν ἄλλοι λόγοι, καθιστῶν-

²⁾ Feuerbach Lehrb. § 100. — Hälschner System I σελ. 119. — Küstlin Revision σελ. 138. — System § 51 σελ. 154. — Berner Preuss. Strafrecht §. 72. — Imputationslehre. — Beseler Commentar ἄρθρ. 40 σελ. 183.

τες τοὺς τοιοῦτους ὀλιγώτερον καταλογισμοῦ ἐπιδεκτικοὺς, πρέπει νὰ σμικρυνθῶσιν ἐπὶ μᾶλλον, κατὰ τὸ μέτρον τὸ προσδιοριζόμενον εἰς τὸ 87 ἄρθρον.

Ἡ ἀκοή καὶ ἡ γλῶσσα εἰσὶ δύο ἐκ τῶν κυριωτέρων ὀργάνων τῶν συντελούντων οὐ μόνον διὰ τὴν θεραπείαν τῶν συνήθων ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν αὐτοῦ διάπλασιν, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἔλλειψις τῶν ὀργάνων τούτων, εἴτε ἐκ γενετῆς εἴτε ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας, ἐπενεργεῖ οὐσιωδῶς ἐπὶ τῶν πνευματικῶν δυνάμεων αὐτοῦ, ἢ ἐντελῶς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν παρεμποδίζουσα, ἢ περιορίζουσα αὐτὴν εἰς βαθμὸν μὴ ἐπιτρέποντα εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ ἔχη πλήρη τὴν συνείδησιν τῶν πράξεων αὐτοῦ καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῶν ¹⁾).

Ἀλλ' ὅμως καὶ τῶν τοιούτων ἐκ γενετῆς ἢ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας κωφαλῶν ²⁾ ἡ διάνοια εἶναι ἐπιδεκτικὴ ἀναπτύξεως ὡς καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς τῶν ἀνθρώπων, ἡ δὲ ἐπιστήμη ἐξεύρε τὰ μέσα ὅπως ἀρῇ τὰ ἐκ τῆς ὀργανικῆς ταύτης παθήσεως εἰς τὴν ἠθικὴν αὐτῶν διαμόρφωσιν ἐπιπροσθῶντα κωλύματα καὶ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν μέσων τούτων ἐπέτυχε νὰ προαγάγῃ αὐτοὺς εἰς βαθμὸν διανοητικῆς ἀναπτύξεως ἀρκούσης ὅπως ἔχωσι τὴν συνείδησιν τῶν πράξεων αὐτῶν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐπὶ τοιούτων δεδιδαγμένων κωφαλῶν δὲν δύναται τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι πρέπει ν' ἀποκλείηται ἐν γένει ὁ καταλογισμὸς τῶν πράξεων αὐτῶν, ἰδίως μάλιστα ὅταν ᾖσιν τοιαῦται ὥστε εὐκόλως δυνανται νὰ ἔχωσι τὴν συνείδησιν αὐ-

¹⁾ Berner Imputationslehre σελ. 408.— Chauveau-Hélie code pénal n. 776.

²⁾ Εἰς τὴν τάξιν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος κωφαλῶν δὲν ὑπάγονται ὅσοι ἐν προεβηλικῇ ἡλικίᾳ ἐστερηθήσαν τῆς ἀκοῆς ἢ τῆς χρήσεως τῆς γλώσσης, ἀλλ' ὡς κωφαλῶς θεωρεῖ ὁ νόμος τοὺς ἐκ γενετῆς ἕνεκα ὀργανικῆς πινος παθήσεως ἐστερημένους τῆς ἀκοῆς καὶ ἕνεκα ταύτης μὴ δυναθέντας νὰ ὁμιλῶσι, διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ ἡ πολιτικὴ ἡμῶν δικονομία διακρίνει ἐν ἄρθρῳ 341, τοὺς κωφοὺς, καὶ τοὺς ἀλάλους, μάρτυρας ἀπὸ τοῦς κωφαλῶς.

τῶν καὶ ἀλανθάζτως νὰ κρίνωσι περὶ τῶν συνεπειῶν ἃς συνεπάγονται. Ἐντεῦθεν ὁρῶμεν αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι ¹⁾ καθιέρωσαν τὴν διάκρισιν μεταξὺ τῶν δεδιδαγμένων καὶ μὴ τοιούτων κωφαλάων. Ἐπὶ τῆς διακρίσεως ταύτης στηριζόμενος ὁ ἡμέτερος νομοθέτης πραγματεύεται ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ, περὶ τῶν δεδιδαγμένων κωφαλάων, ἐξομοιωὺν αὐτοὺς πρὸς τοὺς παῖδας, τοὺς διανύοντας τὴν μεταξὺ τοῦ 10 καὶ 14 ἔτους ἡλικίαν καὶ ἐνεργήσαντας μετὰ διακρίσεως διόριζει ὅτι πρέπει νὰ τιμωρῶνται δι' ἡπιωτέρας τῆς νομῆς ποινῆς, καὶ ἐφαρμόζει ἐπ' αὐτῶν τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 84, ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ἠδύναντο νὰ ἐννοήσωσι τὸ ἀξιόποιον καὶ τὰς συνεπείας τῶν πράξεων των. Τοὺς τοιούτους δὲν ἐθεώρησε τιμωρητέους διὰ τῆς πλήρους ποινῆς, ἣν συνεπάγεται τὸ ὑπ' αὐτῶν διαπραχθέν ἀδίκημα, διότι ἡ ὀψιαιτέρον καὶ διὰ τεχνικῶν μέσων ἐκπαίδευσιν αὐτῶν δύναται μὲν ν' ἀναπτύξῃ τὴν τοῦ λογικοῦ ἐνεργειαν, δὲν δύναται ὅμως πάντοτε νὰ δώσῃ τοσούτην ἔντασιν, ὥστε νὰ δεσπόζῃ ἐν πάσῃ περιπτώσει τῶν ἀκαθέκτων ὁρμῶν ὑφ' ὧν ἐνίοτε κατέχονται, ἢ νὰ διακρίνῃ ἐπακριβῶς τὴν φύσιν καὶ τὰς συνεπείας τῶν πράξεων των.

Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται καὶ ἡ τελευταία περίοδος τοῦ προκειμένου ἄρθρου, καθ' ἣν καὶ αἱ δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 84 ἐφαρμοστέαι ποιναὶ πρέπει νὰ ἐλαττωθῶσι ἔτι μᾶλλον συμφῶνως πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 87, ἐὰν ὑπάρχωσι λόγοι καθιστῶντες αὐτοὺς ὀλιγώτερον ἐπιδεκτικούς καταλογισμοῦ.

Περὶ τῶν μὴ δεδιδαγμένων κωφαλάων δὲν γίνεται ἰδιαιτέρως μνεία ἐν τῷ νόμῳ, καθόσον οἱ τοιοῦτοι ὑπάγονται εἰς τὴν γενικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 86, τὴν ἀποκλείουσιν τὸν καταλογισμόν τῶν πράξεων τῶν ἐνεργηθειῶν παρὰ προσώπων μὴ ἐχόντων ἐλευθέραν τὴν χρῆσιν τοῦ λογικοῦ.

¹⁾ Βαυαρικῷ ποιν. νόμῳ ἄρθρ. 129 § 5. Σαξωνικῷ ἄρθρ. 67. Ἀννοβέρου ἄρθρ. 83. Βαδικῷ ἄρθρ. 77 καὶ 153. Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ὡς καὶ ὁ πρωσικὸς δὲν περιέχουσιν εἰδικὴν τινα περὶ κωφαλάων διάταξιν.

Ἄρθρον 89.

Ὅστις εἰς κατάστασιν ἐπιδεκτικὴν καταλογισμοῦ ἀπεφάσισεν ἀξιόποινον πρᾶξιν, καὶ, πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς, μετέστησεν ἑαυτὸν εἰς κατάστασιν συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ νοῦς διὰ πότου ἢ ἄλλων μέσων, τιμωρεῖται μὲ ποινὴν πλήρη μὲν, ἐὰν ἢ εἰς ταύτην τὴν κατάστασιν πραγματικῶς ἐκτελεσθεῖσα πρᾶξις ᾗναι ἢ μελετηθεῖσα, ἡλαττωμένην δὲ, ἐὰν ᾗναι ἄλλη πρὸς ταύτην.

Ἄρθρον 90

Ὅστις ἐξετέλεσεν ἀξιόποινόν τινα πρᾶξιν εἰς ἑλλιπὴ λογικῆς ἐνεργείας κατάστασιν, ἀποκλείουσιν μὲν κατὰ τὸ ἄρθρ. 86 ἀριθμ. 4 πάντα καταλογισμὸν, προξηνημένην ὁμῶς ὑπαιτίως, τιμωρεῖται, κατὰ τὴν ἀναλογίαν καὶ τὸν βαθμὸν τῆς ἐνοχῆς, μὲ ἐκείνην τὴν ποινὴν, τὴν ὁποῖαν ἤθελεν ἐπισύρει εἰς ἑαυτὴν ἢ πρᾶξις αὕτη, γινομένη ἐξ ἀμελείας.

Ἡ ἀρχικὴ πηγὴ τῶν διατάξεων τῶν προκειμένων ἄρθρων εἶναι τὸ 40 ἄρθρον τοῦ ἀρχαιοτέρου βασιλικοῦ ποιν. νόμου, καὶ ἡ § 9 τοῦ 121 ἄρθρ. Κατὰ τὸ 40 ἄρθρον τοῦ νόμου τούτου ὡς ἐκ δολίας προαιρέσεως ἀδικήσας καὶ ὡς τοιοῦτος τιμωρητέος ἐθεωρεῖτο, ὅστις ἀποφασίσας τὴν ἐκτέλεσιν κολασίμου πράξεως, πρὸς ἐπιχείρησιν αὐτῆς μετέστησεν ἑαυτὸν εἰς κατάστασιν συγχύσεως τοῦ νοῦς διὰ πότου ἢ ἄλλων μέσων. Κατὰ δὲ τὴν § 9 τοῦ 121 ἄρθρου ἐθεωρεῖτο ὡς μὴ ἀξιόποινος ἢ πρᾶξις ἐκείνη, ἥτις ἀπεφασίσθη καὶ ἐξετέλεσθη εἰς κατάστασιν ἀκαιτίου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοῦς, καθ' ἣν ὁ πρᾶττων δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ τὴν συνείδησιν αὐτῆς καὶ τοῦ ἀξιοποίνου. Ὅθεν, ὅσάκις ἡ σύγχυσις τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοῦς προήρχετο ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐνόχου, τὸ διαπραχθὲν ἀδίκημα ἐθεωρεῖτο ἐξ ἀμελείας προσελθὼν καὶ ἐτιμωρεῖτο κατὰ τὰς περὶ τῶν ἐξ ἀμελείας διαπραχθέντων ἀδικημάτων διατάξεις τοῦ νόμου. Αἱ τῶν εἰρημένων ἄρθρων διατάξεις τροπο-

λογηθεῖται ἐν μέρει συμπεριελήφθησαν ἐν τοῖς μεταγενεστέροις νομοσχεδίοις τοῦ 1822 ἐν ἄρθρ. 78, τοῦ 1827 ἐν ἄρθρ. 60 καὶ 61, καὶ τοῦ 1831 ἐν ἄρθρ. 84 καὶ 85, ἅτινα παρέλαβεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης. Διὰ τῶν ἄρθρων τούτων προβλέπονται αἱ ἐξῆς δύο περιπτώσεις

1) Ἡ περίπτωση καθ' ἣν ὁ αὐτουργὸς ἐκουσίως μεθίσταται εἰς κατάστασιν συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοῦς πρὸς ἐκτέλεσιν κολασίμου πράξεως, ἣν ἐν ὁμαλῇ εἰρηνόκομος καταστάσει ἐμελέτησε καὶ ἀπεφάσισεν.

2) Ἡ περίπτωση καθ' ἣν μὴ προϋπάρχοντες σκοποὺ ἐγκληματικοῦ, ὑποπίπτει τις ἐξ ὑπαιτιότητος εἰς κατάστασιν ἀνεπίδεκτον καταλογισμοῦ, καὶ ἐν τοιαύτῃ τυγχάνων καταστάσει γίνεται ἐνοχος κολασίμου πράξεως ¹⁾

Ἐν τῇ πρώτῃ τῶν εἰρημένων περιπτώσεων περὶ ἧς πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 86 καὶ ἥτις συνήθως συμβαίνει ἐπὶ τῆς μέθης, ἣν ἐκουσίως προκαλεῖ ὁ ἀποφασίσας τὴν ἐκτέλεσιν ἀξιοποῖνου τινὸς πράξεως, ἐγεννήθη τὸ ζήτημα ἂν πρέπει νὰ καταλογισθῇ ὡς ἐκ δολίας προαιρέσεως τελεσθεῖσα καὶ νὰ τιμωρηθῇ ὡς τοιαύτη ἡ πράξις, ἣν ἐν ἐπιδεκτικῇ καταλογισμοῦ καταστάσει ἀπεφάσισέ τις, ἐξετέλεσε δὲ ὑπὸ μέθης κατεχόμενος συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ.

Καὶ ὅταν μὲν ἡ μέθη δὲν ᾖ τελεία, καταστρέφουσα καθ' ὁλοκληρίαν τὴν συνείδησιν τῶν πράξεων τοῦ αὐτουργοῦ, οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι ὁ ἐν αὐτῇ διατελὼν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐκ δολίας προαιρέσεως ἐκτελέσας τὴν πράξιν, ἣν νύφω ἀπεφάσισε, καὶ νὰ τιμωρηθῇ κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 89· ἀμφισβητεῖται ἔμως ἂν εἰς τὴν αὐτὴν ὑπάγεται κατηγορίαν καὶ ὁ ὑπὸ τελείας καταληφθεὶς μέθης.

Τινὲς ἐμμένοντες εἰς τὴν ἀρχὴν ὅτι ἡ τελεία μέθη πρέπει νὰ

1) Τὰς ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις ἐκτελεσθεῖσας πράξεις ἀποκαλοῦσιν οἱ συγγραφεῖς ὡς *actiones liberae in causa*, ἢ *actiones ad libertatem relatae*.

θεωρῆται ὡς λόγος ἀποκλείων ἐν γένει τὸν καταλογισμόν, προσθεύουσιν ὅτι καὶ ὁπόταν ἡ μέθη προεκλήθη ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐκτελέσεως προαποφασισθέντος ἀδικήματος, τὸ ἀδίκημα τοῦτο δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ καταλογισθῇ εἰς τὴν δολίαν προαίρεσιν τοῦ αὐτουργοῦ, διότι ἡ ἐπελθοῦσα μέθη ἀφαιρεῖ τὴν συνείδησιν τῶν πράξεων καὶ διακόπτει πάντα σύνδεσμον τῆς ἀλληλουχίας τῶν διαλογισμῶν καὶ προθέσεων τοῦ ὑπ' αὐτῆς καταληφθέντος. Διὸ κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν ἔσται ἀντίφασις ὅλως ἀδικαιολόγητος, ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ παραδεχθῶμεν τὸν κατηγορούμενον διατελοῦντα ἐν τοιαύτῃ καταστάσει, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐνεργοῦντα πρὸς πραγματοποιήσιν τῶν ἀποφάσεων, ἃς ἐν ἐπιδεκτικῇ καταλογισμοῦ καταστάσει συνέλαβε. Τὴν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἐκτελεσθεῖσαν κολάσιμον πράξιν θεωροῦσι καταλογιστέαν ὡς ἐξ ἀμελείας προελθοῦσαν ¹⁾).

Ὁρθωτέρα ὅμως εἶναι ἡ γενικώτερον παραδεδεγμένη γνώμη, καθ' ἣν πρέπει νὰ τιμωρῆται ὡς ἐκ δολίας προαιρέσεως προελθὼν τὸ ἀδίκημα, ὅπερ νήφων τις ἐμελέτησε καὶ ἀπεφάσισε, ἐξετέλεσε δὲ ἀφοῦ ἐκουσίως μετέστησεν ἑαυτὸν εἰς τελείαν μέθην. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ αὐτουργὸς μεθυσκόμενος καθιστᾷ ἑαυτὸν ὄργανον τῆς δολίας αὐτοῦ προαιρέσεως, ἥς τὴν πραγματοποιήσιν ἐπιλαμβάνεται δι' ἑαυτοῦ ὡς μέσου. Εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἀδικήματος δὲν ἔχει τὴν συνείδησιν τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἀναγκαίων συνεπειῶν, ἃς συνεπάγονται, ἀλλ' ἐντεῦθεν δὲν ἔπεται ὅτι ὁ καταλογισμὸς τῆς πράξεως ἀλλοιοῦται. Ὡς παρατηρεῖ ὁ Berner ²⁾), ὁ ἄνθρωπος τοσοῦτον ἰσχυρῶς καταλαμβάνεται ἐνίοτε ὑπὸ τινος ιδέας ἢ διαλογισμοῦ, ὥστε καὶ μεταπίπτων εἰς τελείαν τῶν διανοητικῶν δυνάμεων ἐξασθε-

¹⁾ Köstlin System I § 52 σελ. 144. — Hälschner System I σελ. §15. — v. Savigny ἐν Beseler Commentar I σελ. 181. — Ὅρ. καὶ Luden Handbuch I σελ. 285, ὅστις πολὺ συνεπέστερον οὐκ ἐκτιμώμενος ἀποκρούει πάντα καταλογισμόν τῆς πράξεως.

²⁾ Theilnahme σελ. 158.

νησιν δύναται νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐκ ταύτης ἐντόπωσιν καὶ αὐτομάτως πῶς συμφώνως πρὸς ταύτην νὰ ἐνεργήσῃ. Ἴσως ἀντιλέγων τις παρατηρήσῃ ὅτι ὁ αὐτουργὸς νήφων πιθανῶς δὲν ἤθελε προδῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μελετηθέντος ἀδικήματος βλέπων ἐνώπιόν του τὸ θῦμα τοῦ ἐγκλήματός του, ἢ ἔχων τὴν συναίσθησιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ἐκτελουμένης πράξεως, ἀλλ' ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἡ πράξις αὐτοῦ δὲν πρέπει νὰ καταλογισθῇ εἰς τὴν δολίαν αὐτοῦ προαίρεσιν, ἥτις ἐν τῇ ἀποφάσει αὐτοῦ ἐνδείκνυται, οὐ μόνον πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, ἀλλὰ διὰ τοιούτου τινὸς τρόπου ὥστε ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς νὰ ἦναι ἀσφαλεστέρα. Ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐμπρηστοῦ, ὅστις ἀφοῦ ἀνάψῃ πῦρ εἰς κατοικίαν τινὰ ἀπομακρύνεται τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως, ὅπως ἐπὶ τοῦ δόντος τὸ δηλητήριο ἐἰς τινα, καὶ ἀμέσως μετὰ τοῦτο ἀπελθόντος, ἡ πράξις θεωρεῖται ὡς ἐκ δολίας προαιρέσεως τελεσθεῖσα, ἀν καὶ ἀμφότεροι δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχωσι γνῶσιν τῆς πραγματοποιήσεως καὶ ἐπιτυχίας τοῦ μελετηθέντος ἀδικήματος, διότι διάφορα ἐνδεχόμενα περιστατικά ἠδύναντο νὰ παρεκωλύσωσι τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ εἰς ἐκουσίαν σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων μεταπίπτοντος πρὸς ἐπιχείρησιν ἐγκλήματος, τὸ τελεσθὲν ἐγκλημα δὲν παύει νὰ θεωρῆται ὡς ἐκ δολίας προαιρέσεως προελθόν, διότι ὁ αὐτουργὸς κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς τελέσεως αὐτοῦ δὲν εἶχε γνῶσιν καὶ συνείδησιν τῆς πράξεως αὐτοῦ ¹⁾).

Κατὰ τὸ κείμενον τοῦ ἄρθρ. 89 τοῦ ἡμετέρου νόμου δύναται ἴσως νὰ γεννηθῇ ἀμφιβολία τις ὁποτέραν τῶν δύο εἰρημένων θεωριῶν ἀπεδέξατο ὁ νομοθέτης ἡμῶν, διότι μνημονεύων τὴν κατάστασιν τῆς συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ νοός, δὲν ὀρίζει εἰδικώτερον τὸν βαθμὸν αὐτῆς, ὡς ἐν ἄρθρ. 86 § 4 καὶ ἐν ἄρθρ. 90 ἐνθα χαρακτηρίζει ταύτην διὰ τῶν λέξεων *καθ' ἣν δὲν ἠδύνατο*

¹⁾ Berner Theilnahme σελ. 157. — Mittermaier Archiv. d. Crim. R. XII (1832) σελ. 37. — Dollmann Commentar. ἄρθρ. 67 σελ. 434. — Geib Lehrb. § 72 σελ. 77.

να ἔχῃσι τὴν συνείδησιν τῶν πράξεών των, ἢ τοῦ ἀξιοποιοῦν αὐτῶν.

Ἐκ τούτου συμπεραίνων τις ἡδύνατο ἴσως νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι τὸ ἄρθρ. 89 δὲν προϋποτίθει τὴν κατάστασιν τῆς ἐντέλους συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ νοός, καὶ ὅτι ὅταν ὑπάρχῃ τοιαύτη ἐφαρμοστέα ἐστὶν ἡ γενικὴ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 86. Ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ἠρίζεται εἰδικώτερον ἢ κατάστασις τῆς συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ νοός, καὶ ὡς ἀναγκαῖος ὅρος αὐτῆς, ὅπως ἐπιφέρῃ τὸ ἀκατάλογιστον, προτάσσεται τὸ ἀναλίσκον τῆς ὑπάρξεώς της, ἐν δὲ τῷ ἄρθρῳ 89 τούναντίον προϋποτίθεται ἡ ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἀδικήσαντος ὑπαρξὶς αὐτῆς, διὰ τοῦτο δύναται τις ἀνενδοιάστως νὰ παραδεχθῇ ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης πρὸς τὴν ἐπικρατεστέραν συντασσόμενος γνώμην ἀπέθηκεν ἀόριστον τὸν βαθμὸν τῆς συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ νοός ἵνα περιληπτικώτερον κανονίσῃ τὸ τῆς ἐφαρμοστέας ποινῆς μέγεθος διὰ τῆς αὐτῆς διατάξεως κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις, ἤτοι τῆς τελείας καὶ τῆς μὴ τελείας συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ νοός.

Τὸ μέγεθος τῆς καταγνωστέας ποινῆς ἐν τῇ πρώτῃ ταύτῃ περιπτώσει διαγράφει εἰδικῶς ὁ νόμος ὀρίζων ὅτι ἐπιβάλλεται μὲν πλήρης ἡ ποινὴ τοῦ τελεσθέντος ἀδικήματος, εἰάν ᾖ αὐτὸ τὸ μελετηθὲν, τούναντίον δὲ εἰάν ἐξετελέσθῃ ἄλλη τις πράξις διάφορος τῆς μελετηθείσης, τιμωρεῖται ὁ ἔνοχος δι' ἡλαττωμένης ποινῆς. Μέχρι τίνος σημείου δύναται νὰ φθάσῃ ἡ ἐλάττωσις αὕτη δὲν ἠρίζεται ἐν τῷ νόμῳ, ὥστε ἀκωλύτως ὁ δικαστὴς δύναται νὰ κατέλθῃ μέχρι τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τῆς ποινῆς, ἥτις ἐν γένει διαγράφεται πρὸς τιμώρησιν τοῦ συμβάντος ἀδικήματος, οὐδέποτε ὅμως δύναται ὑπερβαίνειν τὸ ὅριον τοῦτο νὰ μεταβάλλῃ τὸ εἶδος τῆς ποινῆς καὶ νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ ἀμέσως κατὰ βαθμὸν κατώτερον αὐτῆς¹⁾.

¹⁾ Ὅτι τοιαύτην τινὰ ἐρμηνεῖαν δέον νὰ δώσωμεν εἰς τὴν διάταξιν τοῦ προκαταμένου ἁρθροῦ περὶ τιμωρῆσεως τοῦ ἐνόχου δι' ἡλαττωμένης ποινῆς οὐδόλως διατάσσομεν νὰ παραδεχθῶμεν, διότι, ὡς ἐλέγεται ἐκ τοῦ γράμματος τῶν ἁρθρ. 50 καὶ 108, ὁ ἡμέτερος νόμος διακρίνει σαφῶς

Ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν εἰρημένων περιπτώσεων, περὶ ἧς πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 90, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφισβήτησις περὶ τῆς καταγινωσκομένης ποινῆς, διότι τὸ ἄρθρον τοῦτο προβλέπει τὴν περίπτωση καὶ ἣν, δυνάμενός τις νὰ προΐδῃ ὅτι ἐνδέχεται μεταπίπτων εἰς σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ νοῦς νὰ γίνῃ αὐτοῦργος ἀξιοποίνου πράξεως, δὲν προσεπάθησε μολοντοῦτο ν' ἀποφύγῃ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, ὅθεν δικαίως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔνοχος ἀξιοποίνου παραλείψεως, καὶ νὰ τιμωρηθῇ διὰ τῆς ποινῆς ἣν ἡ πράξις ἐπισύρει γενομένη ἐξ ἀμελείας ¹⁾

Ἡ ποινὴ τῶν ἐξ ἀμελείας ἐγκλημάτων δὲν διαγράφεται ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ διὰ γενικοῦ τινος ὅρου. Ἐν ἄρθρῳ 44 ἐνθα γίνεται περὶ αὐτῆς λόγος ῥητῶς ὀρίζεται ὅτι ὁ προσδιορισμὸς αὐτῆς δέον ν' ἀναζητηθῇ ἐν ταῖς καθέκαστα διατάξεσι τοῦ εἰδικοῦ μέρους. Ἡ παράλειψις τοιοῦτου τινὸς γενικοῦ ὅρου δὲν προήλθεν ἐκ παραδρομῆς τοῦ νομοθέτου, ἀλλὰ διότι πλεῖστοι ὅσοι ἐγκληματικὰ πράξεις ὡς ἡ ἐσχάτη προδοσία, ἡ ἐξυβρίσις τοῦ βασιλέως, ἡ ἀντιστασις, ἡ δωροδοκία ἡ ἀπάτη, ἡ ψευδορκία, ἡ κλοπὴ, ἡ συκοφαντία κτλ. δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῶσιν ἐξ ἀμελείας διαπραχθεῖσαι ²⁾.

Ἐκ τῶν εἰρημένων συμπεραίνοντες δέον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὅταν ὁ νόμος ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει δὲν προβλέπῃ περὶ τῆς τιμωρῆσεως πράξεως τινος ὡς ἐξ ἀμελείας γενομένης, οὐδὲ ποινὴν ἰδίαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον διαγράψῃ, ὁ ἐν καταστάσει ὑπαντίου μέθης ἐκτελέσας αὐτὴν μένει ατιμώρητος ³⁾.

τὴν κατὰ μέτρον ἐλάττωσιν τῆς ποινῆς ἐντὸς τῶν τεταγμένων ὀρίων ἀπὸ τῆς μεταβολῆς τοῦ εἴδους αὐτῆς, ὅθεν ὅσῳκις γίνεται λόγος περὶ ἐλάττωσεως τῆς ποινῆς δὲν δυνάμεθα νὰ παριδichθῶμεν ὅτι ἐπιτρέπεται καὶ ἡ μεταβολὴ τοῦ εἴδους αὐτῆς.

¹⁾ Hufnagel Commentar. ἄρθρ. 97, σελ. 210. Hälschner System I. σελ. 115. Dollmann Commentar. ἄρθρ. 67 σελ. 430.— Geib Lehrb. § 72 σελ. 75.

²⁾ Motive z. Entwürfe d. Strafgesetzbuches 1834 σελ. 72.

³⁾ Ν. Καρατζᾶ Δικαστ. πρακτικὴ ἐπὶ τοῦ ποιν. νόμου σελ. 110.

Τὸ ζήτημα περὶ τῆς υπάρξεως τοιαύτης τινὸς ὑπαιτίως προε-
νηθείσης καταστάσεως ἀποτελεῖ ζήτημα καθαρῶς πραγματικόν,
οὔτινος ἡ λύσις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐρεῦνης τῶν διαφορῶν περιστά-
σεων τῶν προστυγχανουσῶν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἀξιοποιοῦν τινὸς
πράξεως ¹⁾).

Ἄρθρον 91.

Μόνη τοῦ νόμου ἡ ἄγνοια δὲν ἀρκεῖ ν' ἀποκλείσῃ τὸν κα-
ταλογισμόν.

Ἡ ἐπίσημος δημοσίευσίς τῶν νόμων οὐ μόνον ἀποτελεῖ οὐσιώ-
δες στοιχεῖον τῆς υπάρξεως αὐτῶν, διότι δι' αὐτῆς προσκτῶνται
ὑποχρεωτικὴν δύναμιν, ἀλλὰ χρησιμεύει συγχρόνως ὡς μέσον τῆς
γνωστοποιήσεως αὐτῶν εἰς τοὺς πολίτας. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπι-
σήμες δημοσίευσέως νόμου τινὸς ὑποτίθεται ὅτι ἕκαστος γινώσκει
τὰς διατάξεις αὐτοῦ, καὶ ἡ ἐνστάσις ὅτι δὲν ἔτυχε νὰ λάβῃ γνῶσιν
αὐτῶν, ἀποκρούεται ὡς ἀπαράδεκτος. Ἐπομένως ἵνα καταλογισθῇ
κολάσιμος πρᾶξις, ἢν νόμος τις χαρακτηρίζει ὡς τοιαύτην, καὶ ἵνα
ἐπιβληθῇ κατὰ τοῦ ἐνόχου αὐτῆς ἡ ὀριζομένη ποινὴ δὲν ἀπαιτεῖ-
ται εἰδικῶς ἡ ἀπόδειξις ὅτι οὗτος ἔλαβε γνῶσιν τῶν ἀπαγορευτι-
κῶν διατάξεων αὐτοῦ. Ἡ πραγματικὴ ἄγνοια τοῦ νόμου ἢ ἡ πλάνη
περὶ τὴν ἀντίληψιν τῶν διατάξεων αὐτοῦ, ἥτις ἐν ἴσῳ λόγῳ πρὸς
τὴν ἄγνοιαν ἐκλαμβάνεται ²⁾, ἀποκρούονται ὑπὸ τοῦ τεκμηρίου
τῆς γνώσεως τοῦ νόμου ὅπερ ἐκ τῆς βεβαιώσεως τῆς προσηκούσης

¹⁾ Οὕτω λ. γ. ἡ μέθῃ θεωρεῖται ὡς ὑπαιτίως προελθοῦσα, ὡς ἂν τις, γινώ-
σκων τις ὅτι ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ὁ ὄχιλος καὶ φίλερις καθίσταται, ὑπερ-
βαίνει μολοντοῦτο τὸ σὺνήθης μέτρον τῆς οἰνοπρίας. Ἐπίσης ἡ ἐν κατα-
στάσει ὑπνοβασίας ἐκτελεσθεῖσα κολάσιμος πρᾶξις δύναται νὰ καταλογισθῇ
ὡς ἐξ ἀμελείας προελθοῦσα εἰς ἐκείνον, ὅστις, καὶ τοι γινώσκων ὅτι συνή-
θως παρεκτρέπεται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, (λ. γ. εἰς καταστροφὴν ξένης
ιδιοκτησίας, εἰς ἀπόπειραν ἐμπρησμοῦ κτλ.) δὲν λαμβάνει ἅπαντα τὰ κα-
τάλληλα μέτρα πρὸς ἀποτροπὴν τῆς ἐκτελέσεως τοιοῦτου τινὸς ἐνδεχομέ-
νου ἐγκλήματος.

²⁾ Savigny System III σελ. 111 καὶ 326.

αὐτοῦ δημοσιεύσεως πηγάζει. Τὸ τεκμήριον τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἐκλάβωμεν ὡς αὐθαίρετον πλάσμα τοῦ νομοθέτου, καθιερωθὲν πρὸς ἀπόκρουσιν ἀπλῶς ἐνδεχομένων ἀντιρρήσεων τῶν ἐνόχων καὶ τῶν ἐντεῦθεν ἀναφροσύμενων δυσχερειῶν.

Ἡ δικαιολογικὴ βᾶσις ἐφ' ἣς στηρίζεται ἀπορρέει ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῶν ἀδικημάτων καὶ τῆς κοινῆς πεποιθήσεως περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς τιμωρίας αὐτῶν. Ἀληθῶς κατὰ τὰς νεωτέρας ποινικὰς νομοθεσίας διὰ νὰ τιμωρηθῇ πράξις τις ὡς ἀδίκημα προαπαιτεῖται νὰ ὑπάρχῃ νόμος χαρακτηρίζων αὐτὴν ὡς τοιαύτην ¹⁾, ἐξ οὗ ἐπεταὶ ὅτι κυρίως ἐκ τῆς εἰδικῆς τοῦ νόμου διατάξεως καθιεροῦνται τὸ ἀξιοποινον καὶ καταλογιστὸν αὐτῆς, ἀλλ' ὅμως δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ὅτι καὶ ὁ τῶν ποινικῶν νόμων νομοθέτης ἀναγράφων τὰς διατάξεις τοῦ νόμου τὰς κολαζούσας διαφόρους πράξεις ὡς ἀδικήματα, οὐδὲν ἕτερον πράττει ἢ ἀναγνωρίζει καὶ νόμιμον θίβει κύρος εἰς πᾶν προϋπάρχουσαν κοινὴν συνείδησιν περὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῶν τοιούτων πράξεων ἐν τῇ πολιτείᾳ. Ἐκαστος λοιπὸν ὡς μέλος τῆς πολιτείας δὲν δύναται νὰ ὑποθέτῃ ἄλλότριος τῆς τοιαύτης κοινῆς συνείδησεως, καὶ ἄγνων καθ' ὁλοκληρίαν τὴν κοινὴν τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ πεποιθήσιν τὴν ἐκ τῆς θητικῆς καὶ διανοητικῆς ἐν γένει καταστάσεως τῆς κοινωνίας ἐν ᾗ διαβίω ἀπορρέουσιν ²⁾.

Ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων νομοθεσιῶν τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον παραδέχεται ὡς γενικὸν κανόνα τὴν ἀρχὴν ὅτι ἡ ἄγνοια τοῦ νόμου δὲν δύναται ν' ἀπαλλάξῃ τινὰ τοῦ καταλογισμοῦ ὧν δι' αὐτοῦ ὡς ἀξιοποίνων χαρακτηρησθεῖσιν πράξεων ³⁾.

Ἐὰν τῆς γενικῆς ταύτης ἀρχῆς ὑπάρχωσιν ἐξαιρέσεις ἐν εἰδικαῖς τισι περιπτώσεσι καὶ ποία ἀνεφύη ἀμφισβήτησις παρὰ τοῖς

¹⁾ Ποιν. νόμου ἀρθρ. 1.

²⁾ Hälschner System I σελ. 35. — Köstlin System § 143, σελ. 376. — Berner Wirkungskreis d. Strafgesetzes σελ. 20.

³⁾ Lex 9. pr. (22. 6. de jur. et facti ignorantia) Lex 42 Cod. (1. 48. eod. tit.) «Constitutiones principum nec ignorare quémquam nec dissimulare permittimus». Νεαρ. 66. κτθ. α.

συγγραφεῦσι. Τινὲς παραδέχονται ὅτι ἐπὶ τῶν *delicta juris gentium* ἴσχυεν ἀπολύτως ὁ κανὼν «*juris ignorantiam cuique nocere*» ἐπὶ τῶν *delicta juris civilis* ὁμῶς ἠδύναντο ν' ἀπαλλάγῃσι τῆς νομίμου ποινῆς, ἔνεκεν ἀγνοίας τοῦ νόμου, αἱ γυναῖκες, οἱ ἀνήλικες, οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ἀγροῖκοι ¹⁾).

Ἡ εἰρημένη διάκρισις τῶν ἐγκλημάτων εἰς *delicta juris gentium*, καὶ εἰς *delicta juris civilis* εἶναι ἀπὸ τῆς καθόλου διακρίσεως τοῦ δικαίου παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις νομοδιδασκάλοις εἰς *jus gentium*, καὶ *jus civile*. *Delicta juris gentium* ἐκαλοῦντο τὰ ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν ἀναγνωρίζομενα ὡς ταιαῦτα, ἅτε προσβάλλοντα τοὺς νόμους αὐτοὺς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως (*quae natura turpia sunt*.) ¹⁾. *Delicta juris civilis* ἐκαλοῦντο τοῦναντίον τὰ τὴν ἀθέτησιν τῶν θεσμῶν πολιτείας τινός (ιδίως τῆς Ῥωμαϊκῆς) συνεπαγόμενα. Ἀλλ' ὁμῶς ἡ διάκρισις αὕτη δὲν ἦτο λίαν ἀκριβής, ὡς μὴ ὑπαγομένων εἰς ἑκατέραν τῶν κατηγοριῶν ἐξ ὧν ἀπορρίζετο ἀπάντων τῶν ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν ἀνηκόντων ἐγκλημάτων. Οὕτω λ. χ. ὡς *incestus juris gentium* ἐθεωρεῖτο παρὰ Ῥωμαίοις ἡ κοινωνία μόνον μεταξὺ ἀνιόντων καὶ κατιόντων, οὐχὶ δὲ καὶ μεταξὺ ἀδελφῶν. Ἐπίσης ἡ βία, ἡ ἀπάτη, ἡ νόθευσις κτλ. ἐθεωροῦντο ὡς *delicta juris civilis*, ἐν ᾧ ὁμολογουμένως καὶ ταῦτα ἀντιβαίνουν εἰς τὰς παρ' ἀπάντων τῶν ἐθνῶν γενικῶς ἀναγνωρίζομενας ἀρχὰς τοῦ δικαίου. Ὅθεν μᾶλλον συνάδουσα πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου παρίσταται ἡ γνώμη τῶν πρεσβεύοντων ὅτι κατὰ κανόνα ἡ ἀγνοία τοῦ νόμου δὲν ἠδύναντο ν' ἀπαλλάξῃ τινὰ τῆς νομίμου ποινῆς, καὶ ὅτι ἐξαίρεσις τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐγένετο μόνον ὑπὲρ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων προσώπων,

¹⁾ Lex 45 § 5 (48. 10. de L. Corn. de falsis.) Lex 38 § 2. (48. 5. ad. 1. Iul. de adult.) Lex 38 § 4. (cod.) Lex 2. Cod. (2. 35 si adv. delict.) Lex 7 § 4. (2. 1. de jurisdict.) Lex 3 § 22 (29. 3 ad. SC. Silan.) Lex 2. Cod. (2. 2. de in jus voc.) Lex 4 § 15. (49. 16 de re milit). Feuerbach Lehrb. § 86. Savigny System τόμ. III σελ. 334. Rosshirt N. Archiv. d. Crim. R. IX σελ. 493. 507.

²⁾ Lex 42 (50. 16.) de verh. signif. (Lex 1 § 3. (48. 7. de furtis).

κατὰ τὰς εἰδικῶς ἐν τῷ νόμῳ ὀριζομένας περιπτώσεις, ἀνέξαρ-
τήτως τῆς διακρίσεως τῶν ἐγκλημάτων εἰς *delicta juris gentium*,
καὶ εἰς *delicta juris civilis* ¹⁾).

Ἐν ταῖς νομοθεσίαις τοῦ μεσαίου αἰῶνος δὲν ἀπαντῶνται εἰδικαὶ
διατάξεις ἀποκλείουσαι τὸν καταλογισμὸν ἔνεκεν ἀγνοίας τοῦ νόμου ²⁾).

Ἐπίσης καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν ὁ γαλλικὸς ποινικὸς
νόμος ὡς καὶ ὁ ἀπομιμηθεὶς αὐτὸν πρωσσικὸς δὲν περιέχουσι τοι-
αύτην τινα διατάξιν, ὡς ὅπως περιττὴν, ὑφισταμένων τῶν περὶ δη-
μοσιεύσεως καὶ ἰσχύος τῶν νόμων γενικῶν διατάξεων ³⁾).

Περὶ τῆς διατάξεως τοῦ προκειμένου ἀρθρου τοῦ ἡμετέρου νό-
μου παρατηρητέον εἰδικώτερον.

1) Ὅτι δέον νὰ ἐφαρμόζεται οὐ μόνον ὅταν ὁ κατηγορούμενος
προτείνῃ ἄγνοιαν περὶ τῆς ὑπάρξεως ἐν γένει νόμου κολάζοντος
εἰδικῶς τὴν πράξιν δι' ἣν καταδιώκεται, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἡ πρότει-
νομένη ἄγνοια ἢ πλάνη περιορίζεται εἰς τὴν ἐσφαλμένην ἀντίλη-
ψιν τῶν στοιχείων τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν ἔννοιαν τῆς ἀξιοποίρου
πράξεως κατὰ τὴν εἰδικὴν τοῦ νόμου διατάξιν.

2) Ὅτι ὡς γενικὴ ἐφαρμόζεται ἐφ' ἄλλων τῶν εἰδῶν τῶν κολα-
σίμων πράξεων ἀδιακρίτως τῆς διαιρέσεως αὐτῶν εἰς κακούργη-
ματα, πλημμελήματα καὶ πταίσματα. Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν κακούρ-
γημάτων καὶ πλημμελημάτων τὸ ἀσύγνωστον τῆς ἀγνοίας τοῦ
νόμου, ἢ τῆς πλάνης στηρίζεται εἰς τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθέντας
λόγους.

1) Berner Wirkungskreis σελ. 36. — Köstlin System § 413. σελ.
378. — Revision σελ. 614. — ὅρ. καὶ Luden Abhandl. II σελ. 138. —
Birnbach N. Archiv. d. Crim. R. XI. σελ. 101, ὅτινες πᾶσαν ἐξαι-
ρεσιν τοῦ γενικοῦ κανόνος ἀρνοῦνται.

2) Berner Wirkungskreis d. Strafgesetzes σελ. 37.

3) Code civil art. 1. Ἐν Πρωσίᾳ ἀρθρ. 3 τοῦ νόμου τῆς 3 Ἀπρι-
λίου 1846. — Ἐκ τῶν λοιπῶν νομοθεσιῶν εἰδικῶς περὶ ἀγνοίας τοῦ νόμου
πραγματεύονται οἱ ποινικοὶ κώδικες τῆς Αὐστρίας ἀρθρ. 3, τῆς Σαξωνίας
ἀρθρ. 95, τῆς Βαυαρίας ἀρθρ. 44, τῆς Βυρτεμβέργης 99, καὶ τοῦ Ἀννοβέ-
ρου ἀρθρ. 84 § 6. — Ἐπίσης ὁ νεώτερος βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1864,
ἀρθρ. 70 καὶ ὁ ἀρχαιότερος τοῦ 1813 ἐν ἀρθρ. 39 καὶ 71.

Περὶ τῶν πταισμάτων ὁμῶς ἐνδεχόμενον νὰ ὑπάρξῃ ἀμφισβόλια, ἀν' ἥρπει νὰ συμπεριληφθῶσιν εἰς τὴν περὶ τῆς ὁλοῦς γενικῆς διάταξιν, ἢ νὰ ἐξαιρεθῶσι ταύτης, διότι, ἂν μὴ ἀπαντᾷ, πλεῖστα ὅμως ἐξ αὐτῶν περιστρέφονται εἰς πράξεις ἐνεκὲν εἰδικῶν ὁλοῦς λόγων κολλάζομενας, ὧν τὸ ἀξιοπονεῖν ἐκ τῆς διατάξεως ἰδίως τοῦ νόμου πηγάζει καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς κολλάζομενης πράξεως, ἢν ἡ κοινὴ συνείδησις ὡς τοιαύτην ἀναγνωρίζει. Ἀλλ' ὅμως ἡ ἀμφισβόλια αὕτη ἐκλείπει ἐντελῶς, εἰς ἀνάλογισθῇ τις ὅτι ὁ νομοθέτης ἐπὶ τῆς τιμωρῆσεως τῶν πταισμάτων στηρίζεται οὐχὶ ἐπὶ τῆς ἐξ ὑποκειμένου ἐκταμῆσεως τῆς πράξεως, ἀλλὰ μοναμερῶς εἰς τὴν ἐξ ἀντικειμένου ποιότητα αὐτῆς καθ' ἑαυτήν, χαρακτηρίζων ταύτην ὡς ἀξιοποιοννόν μόνον διότι ἀντιβαίνει εἰς ἀπαγορευσὶν τινὰ τοῦ νόμου ἢ περιέχει παράλειψιν ἀπαγορευομένην ὑπ' αὐτοῦ 1). Ὅθεν ἡ παραδοχὴ ἐπὶ τῶν πταισμάτων τῆς συγγνώμης, ἐνεκὲν ἀγνοίας τοῦ νόμου, ἢ ἐνεκὰ πλάνης, ἤθελεν ἀντίκεισθαι πρὸς τὴν θεμελιώδη ταύτην ἀρχὴν τοῦ νομοθέτου, ἢν ὑπὲρ τοῦ δημοσίου συμφέροντος καθιέρωσε πρὸς ἀποτροπὴν ἐν γένει καὶ ἀπολύτως ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως πράξεων, δυναμένων νὰ διαταράξωσι τὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἐννομοντάξιν καὶ τὴν εὐημερίαν καὶ ἀσφάλειαν αὐτῆς 2).

3) Τῆς διατάξεως ταύτης δὲν δύνανται νὰ ἐξαιρεθῶσιν οἱ ἀλλοδαποὶ, οἱ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ γενόμενοι ἔναχοι ἀξιοπονεῖν τινὸς πράξεως, διότι οἱ τοιοῦτοι, παρεπιδημοῦντες ἐν τῷ κράτει καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων αὐτοῦ διατελοῦντες, ὑποχρεοῦνται, ὡς καὶ οἱ ἡμεδαποὶ, νὰ λαμβάνωσι γνῶσιν αὐτῶν καὶ κατὰ τὰς διατάξεις τούτων νὰ ῥυθμίζωσι τὰς πράξεις των. Οὐχ ἥττον ὅμως, κατὰ τὴν γνῶμην πολλῶν συγγραφέων, ἡ βεβαίωσις τῆς ἀγνοίας τοῦ νόμου παρ' ἀλλοδαπῶν, γενομένων ἐνόχων ἀθεμίτου πράξεως, ἢν οὐχὶ ἡ κοινὴ συνείδησις παρ' ἅπασιν τοῖς πεπολιτισμέ-

1) Ὁρ. ἀρθρ. 502 ποιν. νόμου.

2) Berner Wirkungskreis d. Strafgesetzes σελ. 47. Dollmann Commentar art. 70, σελ. 499. Köstlin System § 113, σελ. 381. — Hälschner System I σελ. 37.

ναις λαοίς, ἀλλ' εἰδικαί ὅπως λόγοι ὑπῆρξαν ἀφορμή, ὅπως χαρακτηρισθῇ ὡς ἀξιόποινος, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἐλάττωσιν τῆς ποινῆς ἐντὸς τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου διαγεγραμμένων ὅρων 1).

* *Άρθρον 92.*

Δὲν καταλογίζεται εἰς τὸν πράττοντα ἡ πράξις ἐκείνη ἥτις ἐκτελεῖται μὲν παρ' αὐτοῦ νομιζομένη θεμιτὴ καὶ ἀνέγκλητος καθ' ἑαυτὴν, εἶναι ὅμως ἕνεκα τῶν ἀγνώστων εἰς αὐτὸν περιστατικῶν ἐγκληματική.

* *Άρθρον 93.*

Πρᾶξις ἀξιόποινος, τῆς ὁποίας τὸ βάρος αὐξάνουν ἀγνωστοί τινες εἰς τὸν πράξαντα σχέσεις, δὲν καταλογίζεται εἰς αὐτὸν, εἰμὴ ἐφ' ὅσον ἔχειτο εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ κατὰ τὰ γνωστὰ εἰς τὸν ἴδιον περιστατικά.

* *Άρθρον 94.*

Ἡ ὡς ἀξιόποινος χαρακτηριζομένη πράξις, τὴν ὁποίαν ὑπολαμβάνουν τις ἐξ ἀπάτης (γρ. πλάνης), ἢ ἐξ ἀγνοίας τῶν πραγμάτων, θεμιτὴν καὶ ἀνέγκλητον, ἐπιχειρεῖ ἀνευ τῆς προσηκούσης προνοίας καὶ τῶν δυνατῶν πληροφοριῶν, καταλογίζεται μὲν εἰς αὐτὸν, ἐπισύρει δὲ εἰς ἑαυτὴν τὴν ποινὴν τῆς ἀμελείας.

Διὰ τῶν ἄρθρων τούτων λύεται γενικώτερον τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῆς ἀγνοίας, ἢ πλάνης ἐπὶ πραγματικῶν γεγονότων (*error vel ignorantia facti*). Ἡ τοιαύτη ἀγνοία ἢ πλάνη δύναται ν' ἀναφερῇται, ἢ εἰς περιστατικά οὐσιώδη, ἀποτελοῦντα τὴν ἔννοιαν αὐτῆς τῆς ἀξιόποινου πράξεως, ἢ εἰς παρεπομένας σχέσεις, ἐπιβαρυνούσας τὸ ἀξιόποινον αὐτῆς. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ὁρίζεται διὰ τοῦ

1) Heffter in Archiv d. Crim. R. XII σελ. 268.—Birnbäum εἰς ἄρ. XI σελ. 318.—Dollmann Commentar art. 70, σελ. 449.

ἄρθρου 92 ὅτι ἡ ἐνεκα τοιαύτης ἀγνοίας ἡ πλάνης προσελθοῦσα ἀξιόποινος πράξις δὲν καταλογίζεται εἰς τὸν πράξαντα ¹⁾). Ἐὰν ὅμως συνδυάσωμεν τὴν διάταξιν τοῦ ἁρθροῦ τούτου πρὸς τὴν ἐπομένῃν διάταξιν τοῦ ἁρθρ. 91 παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ νομοθέτης δὲν ἐνόησε ν' ἀποκλείσῃ τὸν καταλογισμόν ἐν γένει τῆς πράξεως, ἀλλ' ἐν ἐκάστῃ εἰδικῇ περιπτώσει ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ ἐρευνήσῃ ἐπισταμένως περὶ τῆς σχέσεως τῆς βουλήσεως τοῦ αὐτουργοῦ πρὸς τὸ ἐπελθόν ἀποτέλεσμα, καὶ ἂν μὲν πεισθῇ ὅτι ὁ αὐτουργὸς προϋτίθετο τὴν ἐκτέλεσιν πράξεως, ἣν ὡς θεμιτὴν ἐξ ἀγνοίας ἐξελάβανε, καὶ ὅτι ἡ ἀγνοια αὐτοῦ αὕτη δὲν προῆλθεν ἐξ ἀπερισκεψίας, θέλει ἀπαλλάξῃ αὐτὸν πάσης ποινῆς, ἂν δὲ τούναντίον σχηματίσῃ τὴν πεποιθήσιν ὅτι ὁ αὐτουργὸς ἄνευ τῆς προσηκούσης προνοίας ἐνήργησε, θέλει καταλογίσῃ τὴν πρᾶξιν εἰς τὴν ἀμέλειαν αὐτοῦ.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει, ἥτοι ὁσάκις ἡ ἀγνοια ἀναφέρεται εἰς ἰδιαιτέρας σχέσεις ἐπιτείνουσας τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως, θεωρεῖται αὕτη κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἁρθρ. 93 ὡς ἀποχρῶν λόγος ἀποκλείων τὸν καταλογισμόν αὐτῶν ²⁾

Αἱ τῶν εἰρημένων ἁρθρῶν διατάξεις ἀπορρέουσιν ἐκ τῆς γενικωτέρας ἀρχῆς, καθ' ἣν ἐν τῇ ποινικῇ δικαιοσύνῃ δὲν ἐκτιμᾶται ἡ θελήσις αὐτῇ καθ' ἑαυτὴν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἐπελθόντος ἀποτελέ-

¹⁾ Οὕτω λ. γ. ὁ ἐπὶ διγαμίᾳ κατηγορούμενος κατὰ τὰ ἄρθρα 283 καὶ 284 τοῦ ποινικοῦ νόμου δύναται νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς ποινῆς προετιμών τὴν ἀγνοίαν αὐτοῦ περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ πρώτου γάμου. Ὁ ἐπὶ αἰμομιξίᾳ κατὰ τὸ ἄρθρ. 281 τὴν ἀγνοίαν αὐτοῦ περὶ τῆς ὑφισταμένης συγγενείας, ὁ ἐπὶ φαρμακείᾳ (ἄρθρ. 289) τὴν ἀγνοίαν αὐτοῦ περὶ τῆς δηλητηριώδους ποιότητος τῶν προσεγεχθέντων φαρμάκων.

²⁾ Οὕτω λ. γ. ἐὰν εἰσελθῇ τις ὠπλισμένος εἰς οἶκον διὰ ν' ἀφαιρέσῃ πρᾶγμα τι κινήτων, ὅπερ θεωρεῖ ἐξ ἀγνοίας ἀνήκον αὐτῷ, ὁ τοιοῦτος δύναιται μὲν νὰ θεωρηθῇ ἐ-οχος αὐτοδικίας, οὐχὶ ὅμως καὶ κλοπῆς ἢ ληστείας. Ἐπίσης ἐν ἀφαιρέσει τις ἀντικείμενόν τι νομίζων αὐτὸ ἀνήκον εἰς ἰδίωσιν, ἐν ᾧ τοῦτο ἀνήκει εἰς τὸ κράτος, ἢ εἰς φιλόανθρωπον κατάστημα, ἢ ἐπιβαρύνουσα αὕτη τὴν κλοπὴν αἰτία, ἣν ἡγνόνει, δὲν καταλογίζεται αὐτῷ. Ἡ διάταξις αὕτη τοῦ 93 ἁρθροῦ ἐφαρμόζεται ὡσαύτως ἐπὶ τῶν συστασιμῶν καὶ συνεργῶν κατὰ τὰς περιπτώσεις τῶν ἁρθρ. 59, 67 καὶ 77.

σμῆτος ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ κεκτημένου ταύτην προσώπου, ἥτοι δὲν ἰσχύει ὁ κανὼν «*Voluntas spectatur non exitus*». Ἐπίσης καὶ τὸ ἐπελθὼν ἀποτέλεσμα καθ' ἑαυτὸ καὶ ἀσχετὸς πρὸς τὴν βούλησιν τοῦ δεδρακότος δὲν χρησιμεύει πρὸς χαρακτηρισμὸν ὠρισμένης τινὸς πράξεως, ἀλλὰ δεόν νὰ ἐξετάζηται ἐκάστοτε ἡ σχέση τῆς βουλήσεως τοῦ ὑποκειμένου πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, καὶ εἴτε μόνον ἡ ἐξωτερικὴ καὶ φαινομένη ἀπλῶς σχέσις, ἀλλ' ἡ ἐσωτερικὴ καὶ πραγματικὴ. Τοιαύτῃ ἐσωτερικῇ καὶ πραγματικῇ σχέσιν μεταξὺ τῆς βουλήσεως τοῦ δεδρακότος καὶ ἐξωτερικῆς τινος ἐνεργείας δὲν ὑφίσταται ἐπὶ τῶν ἐκ δολίας προαιρέσεως συμβαινόντων ἐγκλημάτων, ἐὰν ἀποδειχθῇ ἡ ὑπαρξίς πλάνης, ἡ ἀγνοίας περὶ τι ἐκ τῶν στοιχείων τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν ἔννοιαν τῆς κολασίμου πράξεως, διότι ἐνεκα ταύτης διασπᾶται ὁ σύνδεσμος ὁ συσχετίζων τὴν βούλησιν τοῦ ὑποκειμένου πρὸς τὸ ἐκ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ ἐπελθὼν ἀποτέλεσμα. Διὰ τοῦτο καὶ κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 92 ἐκλείπει ὁ καταλογισμὸς τῆς πράξεως εἰς τὴν δολίαν προαίρεσιν τοῦ αὐτουργοῦ. Δύναται δὲ κατὰ τὸ ἄρθρ. 94 νὰ καταλογισθῇ αὕτη ὡς ἐξ ἀμελείας προσελθοῦσα, ὡςάκις τὸ ὑποκειμένον ἠδύνατο νὰ προῖδῃ τὰς ἐνδεχομένας ἀθεμίτους συνεπειὰς τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ, παρέλειψε δὲ νὰ πράξῃ τοῦτο. Ἡ τοιαύτῃ παράλειψις εἶναι ἀπόρροια τῆς βουλήσεως αὐτοῦ, ὥστε καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς προσελθοῦσα ἀθέμιτος ἐνέργεια συσχετίζεται ἐμμέσως πρὸς ταύτην καὶ δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς τὴν βούλησιν αὐτοῦ ¹⁾).

Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 94 δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅλως περιττεύουσα, ὑπαρχούσης τῆς γενικωτέρας διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 43 καθ' ἣν «ὅστις ἄνευ μὲν δολίας προαιρέσεως, δι' ἑλλειψίν δὲ τῆς

¹⁾ Berner Preuss. Strafrecht § 87. Bekker Theorie d. Strafrechts § 34, σελ. 550. Ἐκ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν εἰδικὰς διατάξεις περὶ ἀγνοίας καὶ πλάνης ἐπὶ πραγματικῶν γεγονότων περιέχουσιν οἱ ποινικοὶ νόμοι τῆς Αὐστρίας ἄρθρ. 2 § 5, τῆς Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 400, τοῦ Βάδεν ἄρθρ. 72, τοῦ Ἀνωδέρου ἄρθρ. 45 καὶ 84, τῆς Βαυαρίας τοῦ 1861 ἄρθρ. 69, (καὶ ὁ ἀρχαιότερος τοῦ 1813 ἄρθρ. 72 καὶ 121). Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος σιωπᾷ ἐντελῶς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

προσηκούσης προσοχής, ἐπραξεν ἢ παρέλιπέ τι, ὅθεν ἀνεφύη ἀδικία τις, τιμωρεῖται εἰς τὰς παρὰ τοῦ νόμου ὁρισμένους περιπτώσεις ὡς ἔνοχος πλημμελήματος ἀμελείας».

Εἰς τὰς διατάξεις τῶν προκειμένων ἄρθρων περὶ ἀγνοίας καὶ πλάνης (error facti) δὲν ὑπάρχοντα αἱ περιπτώσεις τῆς aberratio delicti, καθ' ἃς ἐξ ἀστοχήματος κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος, ἢ ἐξ ἀπάτης ἢ πλάνης τοῦ αὐτουργοῦ ἢ προσβολῇ ἀπευθύνεται εἰς ἕτερον ἀντικείμενον ἐκτὸς τοῦ σκοπούμενου, ἢ κατὰ τρόπον ὅλως διάφορον τῆς προθέσεως τοῦ αὐτουργοῦ ¹⁾).

Ἐπὶ τῆς τοιαύτης aberratio delicti ὁ αὐτουργός δὲν εὗρίσκειται ἐν πλάνῃ ὡς πρὸς τὰ οὐσιώδη στοιχεῖα ἢ τὸν χαρακτῆρα τῆς πράξεως, ἣν προτίθεται νὰ ἐκτελέσῃ ἢ ἐξετέλεσε, δὲν θεωρεῖ ταύτην θεμιτὴν καὶ ἀνέγκλητον ἔνεκα τῶν ἀγνώστων αὐτῷ περιστάσεων, ὅπως ἐν τοῖς προκειμένοις ἄρθροις προϋποτίθεται, ἀλλ' ἔχων πλήρῃ τὴν συνειδήσιν αὐτῇ· ἐπιλαμβάνεται τῆς ἐκτελέσεως. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τὰ περὶ τῆς aberratio delicti περιέλαβεν ἐν ταῖς διατάξεσι τῶν ἄρθρ. 40 καὶ 45 περὶ δολίας προαιρέσεως καὶ ἀμελείας, ὡς καὶ τῶν ἄρθρ. 54 καὶ 55 περὶ ἀποπειρας ²⁾).

Παρατηρητέον τέλος ὅτι ἐὰν τις ἐκ πλάνης, ἢ ἐξ ἀγνοίας τῶν διατάξεων τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, ἐπιχειρήσῃ πρᾶξιν προσβάλλουσαν τὰ δικαιώματα τρίτου τινὸς προσώπου, ὡς λ. χ. ἐὰν ἀραιρῇ ἐκ τῆς κατοχῆς τινος πρᾶγμα τι, ἔχων τὴν ιδέαν ὅτι εἶναι κύριος τούτου, ἢ ἐὰν πωλήσῃ αὐθαιρέτως πράγματα ἀνήκοντα εἰς κληρονομικὴν περιουσίαν, νομίζων ἑαυτὸν ὡς τὸν μόνον καὶ ἐγγύτερον κληρονόμον τοῦ ἀποβιώσαντος, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι καὶ ἕτεροι κληρονόμοι, ὁ τοιοῦτος δὲν πρέπει νὰ καταδιώκηται διὰ τοῦτο καὶ μό-

¹⁾ Δ. χ. ὁ Α. πυροβολεῖ θέλων νὰ φονεύσῃ τὸν Β, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ φονεύει τὸν Γ, ἢ ὁ Α. ἐκλαμβάνει αὐτὸν ὡς τὸν Β, ἢ διότι ὁ Γ τυχαίως καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Α. εὗρέθη εἰς τοιαύτην τινὰ θέσιν ὥστε ἡ ἀποτυχούσα προσβολὴ κατὰ τοῦ Β ἀπηυθύνθη κατ' αὐτοῦ.

²⁾ Dollmann Commentar art. 69 καὶ 484.

νον ὡς ἔνοχος κλοπῆς ἢ ὑπαρρέσεως, διότι ἡ τοιαύτη πλάνη αὐτοῦ ἢ ἄγνοια τῶν διατάξεων τοῦ πολιτικοῦ δικαίου δὲν θεωρεῖται ὡς ἄγνοια τοῦ νόμου, μὴ δυναμένη ν' ἀποκλείσῃ τὸν καταλογισμὸν τῆς πράξεως, κατὰ τὸ ἄρθρ. 94, ὅπερ ἀποβλέπει εἰς τὰς ποινικὰς διατάξεις, ἀλλ' ὡς ἄγνοια πραγματικὴ ὑπαγομένη εἰς τὰς διατάξεις τῶν προκειμένων ἄρθρων ¹⁾).

Ἄρθρον 95

Δὲν ἀποκλείει τὸν καταλογισμὸν ἡ δόξα, ὅτι τὸ παρὰ τῶν νόμων ἀπαγορευόμενον ἐπὶ ποινῇ εἶναι θεμιτὸν κατὰ τὴν συνείδησιν, ἢ κατὰ τὴν θρησκείαν, ἢ κατὰ τὴν φύσιν τοῦ τελικοῦ σκοποῦ ἢ τοῦ κινουντος αἰτίου.

Διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἁρθρου τούτου ἠθέλησεν ὁ νομοθέτης ν' ἀποκρούσῃ τοὺς ὑπὸ τῶν κατηγορουμένων πρὸς ἀπολογίαν αὐτῶν προτεινομένους ἐνίοτε λόγους, ὅτι κατὰ συνείδησιν, ἢ ἐκ θρησκευτικῆς πεποιθήσεως προσέδωσαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν πράξεως, ὡς ἀδικήματος ὑπὸ τῶν νόμων κολαζομένης, ἢ ὅτι τὸ τελικὸν αἶτιον τὸ ὠθῆσαν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοιαύτης τινὸς πράξεως δὲν ἦτον ἀξιόμιεμπτον. Τὰ τοιαῦτα ἐπιχειρήματα, ἐντελῶς ἀνυπόστατα ὄντα, οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον δύνανται νὰ τροποποιήσωσι τὸν ἀξιόποινον χαρακτῆρα κολασίμου τινὸς πράξεως, διότι οὐδέποτε πράγματι καὶ κατ' οὐσίαν ἡ συνείδησις τοῦ ἀτόμου, ἢ αἱ θρησκευτικαὶ αὐτοῦ πεποιθήσεις δύνανται νὰ ὑποτεθῶσιν εἰς σύγκρουσιν πρὸς τὴν ἐν τῷ νόμῳ διατυπωμένην κοινὴν τῆς πολιτείας συνείδησιν, ἥτις δι' αὐτοῦ ἐκδηλοῦται καὶ ἥτις εἶναι ἡ μόνη ἀληθῶς πρὸς τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν θρησκείαν συνάδουσα, ὡς ἐκ τῆς ὁμοφώνου καὶ κοινῆς ἀπάντων πεποιθήσεως ἀπορρέουσα, καὶ διὰ τῆς καθολικῆς κυρώσεως καθιε-

¹⁾ Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀνευρίσκομεν ῥητῶς ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ ἐκπεφρασμένην Inst. § 5 (2. 6). § 1. (4. 2). Lex 25 § 6. (5. 3. de hered. petit.) Lex 36 § 4. 37. (41. 3). Gessler Dolus csl., 259. Geib Leihb. II § 76, σελ. 63. — 17 —

ρωθείσα. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὅταν δὲν ὑπάρχωσιν αἷτια ἄλλα ἀποκλείοντα τὸν καταλογισμόν, οἷον φρενοβλάβεια, παραφροσύνη, ἢ συγγενὲς τις ψυχικὴ πάθους, ἢ κολάσιμος πρᾶξις, ἣν ἐξετέλεσε τις θεωρῶν κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ συνείδησιν ἢ ἐκ θρησκευτικῶν λόγων θεμιτὴν, καταλογίζεται αὐτῷ καὶ τιμωρεῖται διὰ τῆς νομῆς μου πλήρους ποινῆς.

*Επίσης ἀνεπίδεκτος ἀμνηστῆσεως ὑπάρχει καὶ ἡ ἀρχὴ ὅτι τὸ τελικὸν αἷτιον τὸ ὠθῆσάν τινα πρὸς ἐκτέλεσιν κολασίμου τινὸς πράξεως δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς δικαιολόγησιν ταύτης. Τὸ ἔγκλημα καὶ ἐπ' ἀγαθῷ σκοπῷ τελεσθὲν δὲν παύει νὰ φέρῃ ἀξιόποινον χαρακτῆρα, διότι ἡ ἰσχὺς τοῦ νόμου εἶναι ἀπόλυτος οὐδ' ἐπιτρέπεται ἡ ἀθέτησις αὐτοῦ ἢ ἡ τροποποίησις τῶν δι' αὐτοῦ ὀριζομένων ποινῶν διὰ τῆς ἐκάστοτε ἐκτιμήσεως τῶν λόγων, οἵτινες ὑπῆρξαν ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος ¹⁾.

**Ἀρθρον 96*

Μένουσιν ἀκαταλόγιστοι αἱ πράξεις, εἰς τὰς ὁποίας ἀναγκάζεται τις δι' ἀκαταμαχῆτου φυσικῆς (γρ. σωματικῆς) βίας, ἢ δι' ἀπειλῶν ἡνωμένων μὲ παρόντα καὶ ἄφευκτον κίνδυνον σώματος ἢ ζωῆς, τιμῆς (γρ. ἀγνίας), ἢ ἐλευθερίας τοῦ ἀναγκαζομένου αὐτοῦ, ἢ τῶν ἐξ αἵματος ἀνιόντων καὶ κατιόντων συγγενῶν του, τῶν ἀδελφῶν, ἢ τοῦ συζύγου.

Μεταξὺ τῶν λόγων οἵτινες αἰρουν τὸν καταλογισμόν συναριθμεῖται κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον καὶ ἡ βία ἢ ὁ καταναγκασμός. Ἡ βία δύναται νὰ εἶναι ἡ σωματικὴ (*vis absoluta*), ὅταν ὁ ἄνθρωπος ὡς ὄργανον ἄψυχον καὶ στερούμενον θελήσεως ἐνεργεῖ, εἰς φυσικὰς ἢ μηχανικὰς δυνάμεις ὑπαίκων, ἢ εἰς τὰς ὁρέξεις ἐτέρου τινὸς δεσπόζοντος αὐτοῦ, ἢ ψυχολογικὴ (*vis compulsiva*), ὅταν τις διὰ παντοῦ εἶδους ἀπειλῶν ὠθεῖται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἢ παράλειψιν ὀρισμένων πράξεων.

¹⁾ Dollmann Commentar art. 71. σελ. 500. §ρ. καὶ ποιν. νόμου Σαξωνίας ἀρθρ. 60. — Βάδεν ἀρθρ. 74. — Ἀνωτέρου ἀρθρ. 41 § 2.

Ἐπειδὴ ἡ σωματικὴ βία (*vis absoluta*) αἶρει τὸν καταλογισμὸν τῶν πράξεων δὲν χρήζει ἀποδείξεως, ἀφοῦ ὁ ὑπὸ τὸ κράτος αὐτῆς εὐρισκόμενος στερεῖται πάσης κατὰ προαίρεσιν ἐνεργείας, κινούμενος οὐχὶ αὐτοβελήτως, ἀλλὰ κατὰ τὴν διδομένην αὐτῷ ὑπὸ ἐτέρου ὥθην. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον οὐδὲ καὶ ὡς φυσικὸς αὐτουργὸς τῆς πράξεως δύναται νὰ λογισθῇ ¹⁾). Τὴν ἀρχὴν ταύτην, ἣν οὐ μόνον ἐν τῇ ρωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς νεωτέροις ποιν. νόμοις εὐρίσκομεν ἀναγεγραμμένην, καθιερωτὶ ὁ ἡμέτερος νόμος ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ, λέγων ὅτι μένουσιν ἀκαταλόγιστοι αἱ πράξεις εἰς ἃς δι' ἀκαταμαχῆτου σωματικῆς βίας ἐξαναγκάζεται τις ²⁾).

Ἀλλ' ὅμως τότε μόνον ἡ τοιαύτη σωματικὴ βία ἐπιφέρει τὴν ἄρσιν τοῦ καταλογισμοῦ, ὅταν τις δὲν ὑπαγάγῃ οἰκοθεν ἑαυτὸν εἰς ταύτην, ὅπερ ἐὰν συμβῇ καταλογίζεται ἡ ἐκ βίας προεληθούσα πράξις ἢ εἰς τὴν ἰδουλίαν προαίρεσιν τοῦ αὐτουργοῦ, ἐὰν ἐκουσίως καὶ ἐν γνώσει μετέστησεν ἑαυτὸν εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ἢ εἰς τὴν ἀμέλειαν αὐτοῦ, ἐὰν ἐξ ἀπερισκεψίας καὶ ἀπρονοησίας ἐπῆλθεν ³⁾.

Ἐὰν καὶ ἡ ψυχολογικὴ βία (*vis compulsiva*) πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς λόγος αἶρων τὸν καταλογισμὸν αὐτὸν τῆς πράξεως ὑπάρχει διαφωνία παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν. Ὁ Feuerbach ὑπὲρ τῆς καταφατικῆς λύσεως τοῦ ζητήματος τούτου ἀποφαινόμενος, στηρίζεται εἰς τὸν ἐκ τῆς περὶ ποινῆς θεωρίας αὐτοῦ ἀμέσως ἀπορ-

¹⁾ Berner Theilnahme σελ. 283.

²⁾ Lex 41 pr (9. 2. ad leg. Aquil.) Lex 8 § 4. (eod.) Lex 43 § 7 (48. 5. ad leg. Iul. de adult.) — Αὐστριακοῦ ποινικοῦ νόμου ἄρθρ. 2 § 9. — Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 401. — Ἀννοβέρου ἄρθρ. 84. — Βάδεν ἄρθρ. 82. — Πρωσίας ἄρθρ. 40 — Σαξωνίας ἄρθρ. 93. — ὁρ. Köstlin System § 61. σελ. 459. Geib. Lehrb. II § 72 σελ. 65. — Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἐν ἄρθρ. 64 γενικιότερον ὁρίζει ὅτι *«il n'y a ni crime, ni délit, lorsque (le prevenu) a été contraint par, une force à laquelle il n'a pu résister»*. Τὴν διάταξιν δὲ ταύτην ἐφήρμοσεν ἡ νομολογία καὶ ἐπὶ τῆς σωματικῆς καὶ ἐπὶ τῆς ψυχολογικῆς βίας, ὁρ. Chauveau-Hélie Code pénal art. 64 n. 895.

³⁾ Lex 7 § 2 (9. 2. ad leg. Aquil.) — Hälschner System I σελ. 465. — Luden Abhandl. II σελ. 202.

ρέοντα λόγον, ὅτι ἡ κατὰ τοῦ ἀδικήσαντος ἐπιβαλλομένη ψυχολογική βία, ἐξουδετεροῦσα ἐντελῶς τὴν ἐκφοδιστικὴν τοῦ νόμου ἐνέργειαν, αἶρει τὸν καταλογισμόν τῆς κατὰ παράβασιν αὐτοῦ ἐκτελεσθεΐσης πράξεως. Τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Feuerbach ἡγεσθῆσαν οὐ μόνον οἱ πλείστοι ἐκ τῶν συγγραφέων τῶν ἀποδεξαμένων τὴν περὶ ποινῆς θεωρίαν αὐτοῦ ἢ παραπλησίαν τινὰ ταύτης ¹⁾, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκ τῶν ὅλων ἀντιθέτων περὶ ποινῆς θεωριῶν ὁρμώμενοι, αἵτινες τὸ ἀκαταλόγιστον τοῦ ἔνεκα ψυχολογικῆς βίας διαπραχθέντος ἀδικήματος ὑποστηρίζουσιν, ἐξομοιοῦντες τὴν περίπτωσιν ταύτην πρὸς τὴν κατὰστασιν τῆς ἀνάγκης ²⁾, ἢ διατεινόμενοι ὅτι ἡ πολιτεία δὲν δικαιούται ν' ἀπαιτῇ παρὰ τῶν πολιτῶν ἑκτακτον ἥρωισμόν, ὥπως ἀποκρούοντες πᾶσαν ψυχικὴν βίαν τηρῶσι πιστῶς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου ³⁾.

Ἐναντίον τῆς γνώμης ταύτης ἀποφαίνονται τινες συγγραφεῖς κατὰ θεωρίαν ὑποθέτοντες, ὅτι ἡ ψυχολογικὴ βία δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς λόγος αἶρων τὸν καταλογισμόν, διότι ἡ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου εἶναι φύσει ἀκατανάγκαστος, διὸ καὶ ὁσάκις παρίσταται οὗτος κατ' ἀνάγκην πράττων πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἐκουσίως ὑπέκυψεν εἰς τὸν καταναγκασμὸν (*coactus voluit*), διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ πᾶσα ἐνέργεια, ἐκ τῆς ἐλευθέρως αὐτοῦ βουλήσεως ἐκπορευομένη, πρέπει νὰ θεωρῇται καταλογιστέα, ἡ δὲ τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν προκαλέσασα ψυχολογικὴ βία δύναται νὰ ἐπιφέρῃ μόνον τὴν ἀπὸ τῆς ποινῆς ἀπαλλαγὴν, ἢ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ⁴⁾.

¹⁾ Feuerbach Lehrb. § 91. — Kleinschrod I § 156. — Tittmann Strafrechtswissenschaft § 88. — Bauer Abhandl. I σελ. 258.

²⁾ Mittermaier ἐν Feuerbach. Lehrb. § 91. σημ. 4. Heffter. Lehrbuch § 40. Luden Handb. I σελ. 337.

³⁾ Martin Lehrb. § 40. — Henke Handb I σελ. 335. — Jarcke Handb. I σελ. 184. — Chauveau-Hélie, Code pénal n. 898.

⁴⁾ Köstlin System I. § 61. σελ. 159. — Bekker Theorie d. Strafr. σελ. 551. — Hälschner System I. σελ. 166. — Berner Theilnahme σελ. 283.

Τότε δὲ μόνον παραδέχονται ὅτι ἡ ἠθικὴ βία πρέπει νὰ θεωρηταί ὡς ἀποκλείουσα τὸν καταλογισμόν, ὅταν ἐπιφέρῃ τοιαύτην ἐνὰ σύγχυσιν τοῦ νοῦς τοῦ καταναγκασμένου προσώπου, ὥστε νὰ ἡ δύνηται νὰ ἔχῃ τὴν συνείδησιν τῶν πράξεών του. Ἀλλὰ, ὡς εὐ-όγως παρατηρεῖ ὁ Berner, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, δὲν εἶναι πλέον ψυχολογικὴ βία ἡ αἰρούσα τὸν καταλογισμόν τῆς πράξεως, ἀλλ' ἐκ τῆς συγχύσεως τοῦ νοῦς προερχομένη ἐλλειψὶς τῆς συνειδήσεως¹⁾.

Τὴν γνώμην τοῦ Feuerbach ἀνευρίσκομεν διατετυπωμένην ἐν τῇ § 7 τοῦ 121 ἄρθρου τοῦ βαυαρικοῦ νόμου (1813), δι' οὗ ὁρίζεται ὅτι «δὲν τιμωρεῖται ἡ ὡς ἀξιοποινὸς χαρακτηριζομένη πράξις, ἣν ἐξετέλεσέ τις ἐξαναγκασθεὶς δι' ἀπειλῶν ἠνωμένων μὲ παρόντα καὶ ἀναπόφευκτον κίνδυνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ». Τὴν διάταξιν ταύτην παρεδέχθησαν καὶ τὰ μεταγενέστερα νομοσχέδια ἐν Βαυαρίᾳ, διαπλατύναντα αὐτὴν διὰ διαφόρων προσθηκῶν. Καὶ τὸ μὲν νομοσχέδιον τοῦ 1822 ἐν ἄρθρ. 73 ἐπεξέτεινε τὸν κίνδυνον τὸν κατὰ τῆς ζωῆς ἐπικείμενον καὶ ἐπὶ τῆς υἱείας οὐ μόνον τοῦ ὑπουργοῦ αὐτοῦ τοῦ ἀδικήματος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐξ αἵματος συγγενῶν αὐτοῦ εἰς ἀνιούσαν καὶ κατιούσαν γραμμήν. Τὰ δὲ νομοσχέδια τοῦ 1828 (ἄρθρ. 68) καὶ 1831, (ἄρθρ. 91) ἔτι εὐρύτερον τὸν κύκλον τῆς διατάξεως ταύτης κατέστησαν, συμπεριλαβόντα καὶ τοὺς ἀδελφούς καὶ τὸν σύζυγον μεταξὺ τῶν προσώπων, καθ' ὧν ἐνδέχεται ν' ἀπευθύνηται ὁ κίνδυνος, καὶ πρὸς τῷ κατὰ τῆς ζωῆς ἡ υἱείας κινδύνῳ προσέθηκαν τὸν κατὰ τῆς ἀγνείας ἡ ἐλευθερίας. Ἐκ τῶν ἄρθρων τῶν νομοσχεδίων τούτων ἐλήφθη ἡ διάταξις τοῦ περὶ οὗ τοῦ λόγος ἄρθρου τοῦ ἡμετέρου παινικοῦ νόμου. Οὐσιώδεις ὅροι πρὸς ἐφαρμογὴν ταύτης εἰσὶν οἱ ἐξῆς.

Ἐπὶ μὲν τῆς σωματικῆς βίας ἀπαιτεῖται ὅπως ἡ βία ἢ ἀκαταμάχητος, ἢ ἐπιφέρῃ τὸ ἀκαταλόγιστον τῆς συνεπειᾶ αὐτῆς διαπραχθείσης ἀξιοποινίου πράξεως. Πότε ὑπάρχει τοιαύτη τις βία δὲν ὁρίζεται ἐν τῷ νόμῳ, ἀφιεμένου τοῦ εἰδικοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐ-

¹⁾ Berner Imputationslehre σελ. 49.

τῆς εἰς τὴν κρίσιν τῶν δικαστῶν. Ἄλλ' ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι ὅσα
κις ὁ καταναγκάζομενος δύναται ν' ἀποκρούσῃ τὴν ἐπαγομένην
κατ' αὐτοῦ βίαν, ἢ ἄλλως ν' ἀποφύγῃ αὐτήν, ἐὰν ἡ σωματικὴ βί-
α δὲν συνοδεύεται καὶ διὰ ψυχολογικῆς βίας, ὡς συνήθως συμβαίνει,
δὲν πρέπει νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀκαταμάχητος.

Ἐπὶ δὲ τῆς ψυχολογικῆς βίας ἢ ἐπὶ τῆς ἀπειλῆς ἀπαιτεῖται

1) ὁ κίνδυνος νὰ εἶναι παρὼν καὶ ἀφευκτος, τοῦτέστι πρέ-
πει νὰ περιέλθῃ εἰς τοιαύτην τινὰ κατάστασιν, ὥστε νὰ γεννηθῇ
αὐτῷ ἡ πεποίθησις ὅτι διὰ μόνης τῆς διαπραξέως τοῦ ἀδικήματος
εἶναι δυνατόν νὰ ἐλπίσῃ τὴν λύτρωσιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἐπικειμένου
κινδύνου. Ἐὰν ἡ τοιαύτη πεποίθησις ἀντιστοιχῇ πράγματι πρὸς
τὸν ἐπαπειληθέντα κίνδυνον, ἢ ἐπῆγασεν ἐν μέρει ἐκ τῆς ὑπερ-
βολικῆς ἢ λελανθασμένης ἐντυπώσεως μόνον, ἣν ὁ ἀπειληθεὶς κίν-
δυνος προϋξένησεν, εἶναι ὅλως ἀδιάφορον, διότι κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς
διατάξεως τοῦ νόμου δὲν πρέπει νὰ ἐξετάζηται τὸ εἶδος τοῦ κιν-
δύνου κατ' ἀντικείμενον καὶ ἀπολύτως, ἀλλ' ἐν τῇ σχέσει καὶ ἐπὶ
τῇ δράσει αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀδικήσαντος καὶ συμφώνως πρὸς τὸν χαρα-
κτῆρα, τὴν θέσιν, τὰς περιστάσεις καὶ τὰς ἀτομικὰς αὐτοῦ ιδι-
ότητας ¹⁾).

2) ὁ κίνδυνος ν' ἀπευθύνηται κατὰ τοῦ σώματος, τῆς ζωῆς
ἁγνείας ἢ ἐλευθερίας. Ἐν οἰαδήποτε δὲ τῶν περιπτώσεων τούτων
πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ χάριν ἀποτροπῆς αὐτοῦ διαπρα-
τούμενον ἀδίκημα, καθ' ὅσον ἄλλως ἢ διάταξις αὕτη τοῦ νόμου δύ-
ναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μέσον μόνον πρὸς δικαιολόγησιν πᾶν ἀπα-
σιωτάτων ἐγκλημάτων. Ἰποθετίσθω λ. χ. ὅτι κακοῦργος συλλα-
βὼν τὸν υἱὸν τινος ἀπειλεῖ ν' ἀποστερήσῃ αὐτὸν ἐπὶ τινας μόνον
ῥας ἢ ἡμέρας τῆς ἐλευθερίας του, ν' ἀποκόψῃ τὴν ἄκραν μόνον τοῦ
ὠτίου αὐτοῦ ἐὰν ὁ πατήρ του δὲν συναίνεσῃ νὰ φονεύσῃ πρόσωπό-
τι τὸ ὅποιον ὑποδεικνύεται αὐτῷ, ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι ἐν ὅσῳ
υἱὸς δὲν κινδυνεύει νὰ πάθῃ ἐπέραν τινὰ βλάβην σπουδαιότερα

¹ Dollmann Commentar. ἀρθρ. 67. σελ. 440 — Leonhardt Com-
mentar. ἀρθρ. 84. σελ. 366.

ἐν εἶναι δίκαιον νὰ παραδεχθῶμεν ὑπὲρ τοῦ πατρὸς τὸ ἀκαταλό-
ιστον τοῦ φόνου, ὃν χάριν ἀποτροπῆς τοῦ κατὰ τοῦ σώματος τοῦ
ἰοῦ ἐπαπειλουμένου κινδύνου ἀπεφάσισε νὰ διαπράξῃ ¹⁾).

3) Ἡ ἀπειλή δύναται ν' ἀπευθύνηται, οὐ μόνον κατὰ τοῦ ἀδι-
ήσαντος αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν πλησιεστέρων αὐτοῦ συγγε-
νῶν, ἥτοι τῶν ἐξ αἵματος ἀνιόντων καὶ κατιόντων, τῶν ἀδελφῶν
καὶ τοῦ συζύγου, ὑπὲρ τῶν ὁποίων τὸ αἶσθημα τῆς φυσικῆς στορ-
γῆς εἶναι τοσοῦτον ζωηρόν, ὥστε ἰσοδύναμον, ἢ καὶ ἐνίοτε ἀνώτε-
ρον ἀποβαίνει παραβαλλόμενον πρὸς τὸ αἶσθημα τῆς αὐτοσυντη-
ρήσεως, καὶ ἀποχρώντως δικαιολογεῖ τὴν γενομένην τοῦ δικαίου
προσβολὴν χάριν τῆς σωτηρίας αὐτῶν.

* Ἀρθρον 97.

Ἀπλῇ προσταγῇ εἰς ἐκτέλεσίν τινος ἀξιοποῖνου πράξεως
δὲν καθιστᾷ τὸν ἐκτελέσαντα αὐτὴν ἀτιμώρητον· ἀλλ' ὁσά-
κις δημόσιός τις ὑπάλληλος ἢ ἀρχὴ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς
ἀρμοδιότητός των προστάζουν διὰ τῶν νομίμων διατυπώ-
σεων εἰς ἀρχὰς ἢ δημοσίους ὑπαλλήλους ἢ ὑπηρέτας, ὑπο-
κειμένους αὐτοῖς, πρᾶξιν, ἥτις εἶναι τιμωρητὴ ὡς ἀπλῇ κα-
τάχρησις, ἢ ὡς παράβασις τῶν δημοσίων καθηκόντων, δὲν
τιμωρεῖται εἰς τοιαύτην περίστασιν εἰμὴ μόνον τὸ προσ-
τάττον μέρος, τὸ δὲ ὑπεῖχον ἐξαιρεῖται τῆς ποινῆς.

Πρῶτος ὁ βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 ἐκανόνισε νομο-
θετικῶς ἐν ἄρθρ. 122 τὸ κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους κυμαι-
νόμενον ζήτημα περὶ τοῦ καταλογισμοῦ τῶν συνεπειᾶ προσταγῆς
ἐκτελεσθεισῶν κολασίμων πράξεων. Διὰ τοῦ εἰρημένου ἄρθρου αὐ-
τοῦ τίθεται ὁ γενικὸς κανὼν ὅτι ἡ ἀπλῇ προσταγὴ πρὸς ἐκτέλεσιν
ἀξιοποῖνου πράξεως δὲν ἀρκεῖ ὅπως ἀπαλλάξῃ τὸν αὐτουργὸν τοῦ
καταλογισμοῦ αὐτῆς· ἐξαιρῶσιν δὲ τοῦ κανόνος τούτου παραδέχε-

¹⁾ Leonhardt, Commentar ἐν ἄρθρ. 84. σελ. 366. — Dollmann Commentar ἐν ἄρθρ. 67. σελ. 441.

ται μόνον ὡς ἀκίς μεταξύ τοῦ προστάξαντος καὶ ὑπακούσαντος ὑπάρχει ἡ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας σχέσις τῆς ἐξαρτήσεως, καὶ ἡ ἐκ ταύτης ἀπορρέουσα ἀνάγκη τῆς ὑπακοῆς τοῦ κατωτέρου πρὸς τὸν ἀνωτέρον. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ καταλογισμὸς κόλασέμου πράξεως, ἐκτελεσθείσης παρὰ τοῦ ὑποδεστέρου συνεπείᾳ διαταγῆς δοθείσης αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρου, ἐπιβαρύνει τὸν δόντα τὴν προσταγὴν. Τὴν διάταξιν ταύτην ἀπάντων καὶ ἐν τοῖς μεταγενέστεροις βασιρικοῖς νομοσχεδίοις τοῦ 1822 (ἄρθρ. 74), 1827 (ἄρθρ. 69), ὡς καὶ τοῦ 1834 ἐν ἄρθρ. 92, ὅπερ τὸ εἶδος τῆς δοθείσης προσταγῆς λεπτομέρως χαρακτηρίζει, ὁρίζαν ὅτι αὕτη πρέπει νὰ δοθῇ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ προστάττοντος καὶ διὰ τῶν νομίμων διατυπώσεων». Ἐκ τοῦ νομοσχεδίου τούτου παρέλαβε καὶ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ὁρθρου, ἥτις ἐν τοῖς πλείστοις τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων τῆς Γερμανίας ἀναγέγραπται ¹⁾).

Κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην ἡ ἀπλὴ προσταγὴ δὲν θεωρεῖται ὡς αἰτία ἀποκλείουσα τὸν καταλογισμὸν τῆς πράξεως ἀπὸ τοῦ ἐκτελέσαντος τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ προσταγὴν, διότι ἡ προσταγὴ αὕτη καθ' ἑαυτὴν μὴ συνοδευομένη δι' ἀπειλῶν ἢ βίας οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον περιορίζει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ προσταττομένου, ὅστις διὰ τοῦτο πρέπει νὰ φέρῃ ἀμείωτον τὴν εὐθύνην τῆς πράξεως ἣν ἐξετέλεσε, θεωρούμενος ὡς φυσικὸς αὐτουργὸς ταύτης ἀπέναντι τοῦ προστάττοντος, ὡς ἠθικοῦ αὐτουργοῦ.

Ὡς ἐξαίρεσις τῆς ἀρχῆς ταύτης μνημονεύεται ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ἡ προσταγὴ δίδεται παρ' ἀνωτέρου τινὸς ὑπαλλήλου, ἢ παρὰ δημοσίας ἀρχῆς πρὸς ὑποδεστέρον ὑπαλλήλον ἢ ἀρχήν. Ἀλλ' ὅμως διὰ νὰ ἐπιφέρῃ ἡ τοιαύτη προσταγὴ τὸ ἀκαταλόγιστον τῶν πράξεων τοῦ ἐκτελέσαντος αὐτὴν ἀπαιτεῖται νὰ συντρέχωσιν οἱ ἐξῆς ὅροι.

¹⁾ Ὁρ. Ποιν. νόμον Ἀνωτέρου ἄρθρ. 85. — Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 403. — Σαξωνίας ἄρθρ. 94. — καὶ νεωτέρου βασιρικοῦ 1864 ἄρθρ. 74. Ὁ πρωτοδικὸς ποινικὸς νόμος ὅπως καὶ ὁ τῆς Γαλλίας δὲν περιέχουσιν εἰδικὴν περὶ τοῦ θέματος τούτου διάταξιν.

1) Ἡ ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρου ὑπάλληλου ἢ ὑπὸ τῆς ἀρχῆς δοθεῖσα προσταγή πρὸς τὸν ὑποδεέστερον ὑπάλληλον ἢ τὴν ὑποδεστέρα ἀρχὴν πρέπει νὰ ἐγκηται ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῶν, τὸν ὁποῖον διαγράφουσιν οἱ νόμοι. Διὸ ὡςάκις ἀνωτέρα τις ἀρχὴ ἢ ἀνώτερος δημόσιος ὑπάλληλος, ἐνεργῶν ἐκτὸς τοῦ κύκλου τῆς ἀρμοδιότητος αὐτοῦ, διατάξῃ τὴν ἐκτέλεσιν πράξεώς τινος, ὁ ἐνεργήσας ταύτην ὑποδεέστερος ὑπάλληλος, ἢ ἡ ὑποδεστέρα ἀρχὴ δὲν ἀπαλλάσσεται τῆς εὐθύνης ¹⁾ εἰς πρὸς τοὺς κειμένους ἀντιβαίνει νόμους.

2) Ἡ δοθεῖσα προσταγή πρέπει νὰ περιβάλληται διὰ τῶν νομίμων διατυπώσεων, ὅπως, ὑποχρεῶσα πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς τὸν πρὸς ὃν ἀνακοινοῦται, ἐπιφέρει τὸ ἀκαταλόγιστον τῆς ἐνταλθείσης πράξεως. Ἐντεῦθεν δὲν πρέπει νὰ εἰκάζῃ τις ὅτι ἀποκλείεται διὰ τοῦ ὅρου τούτου πᾶσα προφορικῶς δεδομένη προσταγή, διότι καὶ αὕτη, ὡςάκις ὁ νόμος δὲν διαγράφει ἰδιαιτέρον τινα τύπον τῆς ἀνακοινώσεως τῶν προσταγῶν τῶν ἀνωτέρων ἀρχῶν πρὸς τὰς ὑποδεστέρας, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀρκούσα, εἰς οἱ λοιποὶ συμπίπτωσιν ὅροι, πρὸς ἄρσιν τοῦ καταλογισμοῦ τῆς συνεπειᾶ αὐτῆς ἐκτελέσεως ἀξιοποίνου πράξεως ²⁾.

¹⁾ Οὕτω λ. χ. ἐν ἡ ἀνωτέρα στρατιωτικὴ ἀρχὴ τῆς πόλεως, ὁ φρούραρχος λ. χ. διατάξῃ τὴν προσωπικὴν κράτησιν πολίτου τινός, ὡς ὑπόπτου τῆς ἐκτελέσεως ἀξιοποίνου πράξεως, ὁ ὑπακούσας καὶ ἐκτελέσας τὴν σύλληψιν καὶ φυλάξεισιν τοῦ πολίτου ὑποδεέστερος στρατιωτικὸς φέρει ὀλόκληρον τὸ βάρος τῆς εὐθύνης τῆς πράξεώς του. Ἐπίσης ὁ ἀστυνομικὸς κλητὴρ ὁ κατὰ προσταγὴν τοῦ ἀνωτέρου αὐτοῦ ἀποβαλὼν τινα τῆς κατοχῆς κτήματος καὶ ἐγκαταστήσας ἕτερον δὲν δύναται νὰ προτείνῃ ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ ἀκαταλόγιστον τῆς πράξεως ταύτης, ἐπακλουόμενος τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ διαταγὴν.

²⁾ Dollmann Commentar. ἀρθρ. 71. σελ. 507.— Συμφώνως πρὸς τὸν ὅρον τούτον ἐντάλμα συλλήψεως ἢ φυλακίσεως μὴ ἐκδομένον προσηκόντως καὶ μὴ φέρον τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένας διατυπώσεις δὲν δύναται ν' ἀπαλλάξῃ τῆς εὐθύνης τὸν ἀναλαβόντα τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ ὑποδεέστερον ὑπάλληλον. Ἐπίσης ἡ πληρωμὴ χρηματικοῦ ἐντάλματος μὴ νομίμως ἐκδομένου, ἢ ἐκτέλεσις ἀποφάσεως πλημμελοῦς κτλ.

3) Ἡ πράξις δι' ἣν ἐδόθη προσταγή πρὸς ἐκτέλεσιν πρέπει νὰ εἶναι ἀξιόποινος μόνον ὡς περιέχουσα κατὰ χρῆσιν ἢ παραβάσιν τῶν δημοσίων καθηκόντων. Ἐν τῷ ΚΘ' κεφαλαίῳ τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου διαγράφονται εἰδικῶς αἱ πράξεις αἱ χαρακτηριζόμεναι ὡς ἀπλᾶς κατὰ χρεῖς ἢ παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Ὅθεν ἐὰν ἡ δοθεῖσα προσταγή δὲν ἀποβλέπῃ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοιαύτης τινὸς πράξεως, ἀλλὰ περιέχῃ τὴν ἐνέργειαν πράξεως χαρακτηριζομένης ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς κοινὸν ἐγκλημα, ἡ εὐθύνη αὐτῆς ἐπιβαρύνει ἐξ ἴσου τὸν τε προστάξαντα καὶ τὸν ἐκτελέσαντα αὐτήν ¹⁾).

Ἐκ τῆς ἀορίστου ἐκφράσεως τοῦ νόμου ἀπαιτοῦντος ὅπως ἡ προσταχθεῖσα πράξις ἢ τιμωρητὴ ὡς ἀπλὴ κατὰ χρεῖς, ἢ ὡς παραβάσις τῶν δημοσίων καθηκόντων δύναται νὰ γεννηθῇ ἀμφιβολία ἂν ἡ τοιαύτη κατὰ χρεῖς ἢ παραβάσις τῶν καθηκόντων ἐννοεῖται διὰ τὸν προστάττοντα μόνον, ἢ καὶ διὰ τὸν ἐκτελέσαντα τὴν προσταγὴν ὑποδεέστερον ὑπάλληλον. Ἐπεικῶς ἐρμηνεύοντες τὸν νόμον ἠδυνάμεθα ἴσως νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι δι' οἰονδήποτε καὶ ἂν ὑπάρχῃ κατὰ χρεῖς ἢ παραβάσις τοῦ καθήκοντος, εἴτε τὸν προστάξαντα, εἴτε τὸν ἐκτελέσαντα ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄρθρου. Ὁρθότερα ὅμως εἶναι ἀναντιβρόχως ἡ γνώμη τῶν ὑποστηριζόντων ὅτι ὁ τοιοῦτος χαρακτηρισμὸς τῆς πράξεως ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ προστάττοντος, καὶ ὅτι διὰ τὸν ἐκτελέσαντα προσταγὴν, ἀντιβαίνουσαν εἰς τὰ ἰδιαιτέρα δημόσια καθήκοντα αὐτοῦ, τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ρητῶς διαγραφόμενα καὶ τὸν κύκλον τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ κανονίζοντα, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἐφαρμογὴν ἢ διάταξις τοῦ ἄρθρου τούτου ὅπως ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τῆς νομίμου ποινῆς, διότι δι' αὐτὸν ἀνωτέρα πάσης

¹⁾ Οὕτω λ. χ. ἡ προσταγή ἢ δοθεῖσα ὑπὸ ἀνακριτοῦ πρὸς δικαστικὸν κλητῆρα, ὅπως ράπιση ἢ βασανίσῃ κατηγορούμενόν τινα ὑπὸ ἀνάγκῃς διατελούμενος, δὲν δύναται ν' ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τοῦ καταλογισμοῦ τῆς πράξεως ταύτης. Ἐπίσης ἡ προσταγή τοῦ ταμῆα πρὸς τὸν εἰσπρακτορὰ αὐτοῦ ὅπως πλαστογράψῃ τὰ λογιστικὰ βιβλία κτλ.

προσταγῆς καὶ θελήσεως ἄλλου εἶναι ἢ θέλησιν τοῦ νόμου, ἢ
χει ἀπαραίτητον καθῆκον νὰ σεβασθῇ ¹⁾).

Ἄρθρον 98.

Πράξις τις γενομένη μὲν διὰ σιωπηλῆς ἢ ῥητῆς ἀδείας
τοῦ βλαφθέντος, ἀπηγορευμένη δὲ ἐπὶ ποινῇ, μένει εἰς ἐκεί-
ας μόνον τὰς περιπτώσεις ἀτιμώρητος, καθ' ἃς αὕτη, μὴ
κινδυνεύοντος ἐντεῦθεν παντάπασιν τοῦ δημοσίου (γρ. ἀνευ δη-
μοσίου τινὸς κινδύνου), ἀποτείνεται εἰς ἀφαίρεσιν ἢ βλάβην τῆς
διοκτῆσις.

Ἐν τῇ διατάξει τοῦ ἁρθροῦ τούτου ἀναγράφεται τὸ ἀξίωμα
ὑπὲρ ὃ Ἀριστοτέλης πρῶτος διετύπωσεν εἰπὼν «Ἀδικεῖται δ' οὐ-
κὲν ἐκὼν» ἐκύρωσε δὲ μετ' αὐτὸν ἡ ρωμαϊκὴ νομοθεσία διὰ τοῦ
κανόνος «*Volenti non fit injuria*» ²⁾).

Ἀλλ' ὅμως καὶ ἐν ταῖς θετικαῖς νομοθεσίαις καὶ παρὰ τοῖς νο-
μοδιδασκάλοις ὑπῆρξε καὶ ὑπάρχει διαφωνία περὶ τῶν ὁρίων τῆς
φαρμογῆς τοῦ κανόνος τούτου. Ἐν τῷ ρωμαϊκῷ δικαίῳ δὲν
παντᾷται γενικὴ τις ἀρχὴ χρησιμεύουσα ὡς γνώμων τῆς ἐφαρμο-
γῆς αὐτοῦ. Ὅσάκις διὰ νόμου ἀπολύτως ἀπηγορεύετο ἢ ἐκτέλεσις
πρᾶξός τις, ὡς προσβαλλούσης τὴν πολιτείαν ἀμέσως ἢ ὡς ἐπι-

¹⁾ Τὴν γνώμην ταύτην ὑποστηρίζουσι καὶ αἱ ἐπίσημοι αἰτιολογίαι τοῦ
βασιρικοῦ νόμου ἐπὶ τοῦ ἁρθροῦ τούτου (βρ. ἄρθρ. 122, σελ. 306). Πρὸς
ἀποφυγὴν δὲ πίσης ἀμφιβολίας ἐν τῷ νεωτέρῳ βασιρικῷ νόμῳ τοῦ 1864
ἐν ἁρθρ. 71 προσετέθη ἐν τέλει τῆς ἐράσεως «παράβασις ἢ κατάχρησις
τῶν δημοσίων καθηκόντων τοῦ προέσταμένου» (des Verge-
setzten).

²⁾ Lex 4 § 5 (47. 40. de injuriis) «Usque adeo autem injuria,
quae fit liberis nostris, nostrum pudorem pertingit, ut, etiam si
volentem filium quis vendiderit, patri suo quidem nomine compe-
tat injuriarum actio; filii vero nomine non competit, quia nulla in-
juria est, quae in volentem fiat». — Ὁρ. καὶ Lex 145, 203. (50.
17. de reg. jur.) — Ἀριστ. Ἠθικ. Νικομ. V. 15.

κινδύνου εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν ἢ εἰς τὰ χρηστά ἤθη, καὶ ἐν
τοιαύτης τιμωρουμένης ἐννοεῖται οἰκοθεν, ὅτι ἀπέναντι τοιαύτης
διατάξεως τοῦ νόμου ἡ θέλησις τοῦ ιδιώτου δὲν ἡδύνατο νὰ λη-
φθῇ ὑπ' ὄψιν ¹⁾).

Ἀμφίβολον ὅμως εἶναι κατὰ πόσον ἡ συναίνεσις ἡδύνατο νὰ ἀλ-
λοιώσῃ τὸ ἀξιόποιον τοῦ χαρακτῆρος κολασίμου τινὸς πράξεως
ἣτις ἀπηϋθύνετο κατὰ τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς, τῆς ἐλευθερίας, ἢ
τῆς ὑγείας ιδιώτου. Ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐγκλημάτων ἐὰν πρὸς κατα-
δίωξιν τοῦ αὐτουργοῦ ἦ ἀναγκαία μῆνυσις ὑπὸ τοῦ παθόντος, ἡ συν-
αίνεσις αὐτοῦ κατὰ φυσικὸν λόγον συνεπήγετο τὸ ἀκαταδίωκτον
τοῦ ἐνόχου. Ἐπίσης ἡ ἀπόδειξις τῆς συναίνεσεως ἡδύνατο νὰ ἀπαλλάξῃ
τῆς καταδίωξεως τὸν αὐτουργὸν ἐπὶ τῶν πράξεων ἐκείνων, αἵτινες
μόνον ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ καθ' οὗ ἀπευθύνονται γενόμενα
παρίστανται ὡς ἀξιόποιοι, ἢτοι ἐπὶ τοῦ βιασμοῦ, τῆς ἀπαγωγῆς,
τῆς ἀρπαγῆς κτλ. Ἐν τούτοις ἐν ταῖς Πηγαῖς μνημονεύονται περι-
πτώσεις τινὲς τῆς *injuria*, καθ' ἃς, καὶ τοὶ τῆς συναίνεσεως τοῦ πα-
θόντος δοθείσης, δὲν αἶρεται τὸ ἀξιόποιον τῆς πράξεως ὡς λ. χ.
ὁσάκις ὁ υἱὸς ἠκρωτηριάζετο ἐκὼν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πρὸς
ἀποφυγὴν τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἢ ὁσάκις ἐπεχειρεῖτο τὸ
ἐγκλημα τῆς ἐκτρώσεως ἢ τῆς περικοπῆς (*castratio*) ²⁾.

¹⁾ Lex 6. C. (2. 3. de pactis) «Pacta quae contra leges constitu-
tionesque, vel contra bonos mores fiunt, nullam vim habere indu-
bitati juris est». Lex 38. (2. 14 de pactis) «In publicum privato-
rum pactis mutari non potest». Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὁ ἐμπρησμὸς
θεωρεῖτο ὡς ἀξιόποιος, καὶ ὁσάκις ὁ ιδιοκτήτης τοῦ ἐμπρησθέντος οἴκου
ἰδομήματος συνῆναι, ἐπίσης ἡ μοιχεία, ἡ τοκογλυφία κτλ.

²⁾ Lev 4 § 2 (49. 16). Lex 8. (48. 8 ad leg. Corn. de sic). Lex 39.
38 § 5 (48. 19 de poenis). Περὶ τοῦ φόνου τοῦ γενομένου τῇ συναίνεσει
τοῦ φονευθέντος αἰσιπῶσιν ἐντελῶς αἱ πηγαὶ τοῦ Ῥωμ. νόμου. Μόνον περὶ
τοῦ δούλου τοῦ ὑπακούσαντος τῇ προσταγῇ τοῦ κυρίου καὶ ἐκτελέσαν-
τος τὸν φόνον αὐτοῦ λέγεται ὅτι ἔμεινεν ἀτιμώρητος (ὅρ. Tacit. Ann.
XXVI. 45. Val. Max. VI, 8, 2—4.) Ἄν ἡ διάταξις αὕτη ἐφηρμοζέτο
ἐπ' ἀναλογίας καὶ ἐπὶ τῶν ἐλευθέρων εἶναι ἄγνωστον. "Op. Rein Crimi-
nal R. d. Römer. σελ. 133. ἐπομ.— Köstlin System § 36, σελ. 104.

Οἱ γλωσσογράφοι παρεδέχθησαν ὡς γενικῶς ἐφαρμοστέον τὸν κανόνα *Volenti non fit injuria*, ἐξίρεισιν τούτου ποιούμενοι μόνον ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἐκουσίως ἐπενεχθέντος ἀκρωτηριασμοῦ, διότι ἔλεγον «*nemo est dominus membrorum suorum*». Τὴν γνώμην δ' αὐτῶν ἠκολούθησαν καὶ οἱ ἀρχαιότεροι ἐκ τῶν ἱταλῶν ποινικολόγων. Τὸ Κανονικὸν δίκαιον ὁρμώμενον ἐκ τῆς ιδέας τῆς ἀναπαλλοτριώτου τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ τῷ ἀνθρώπῳ δοθέντων ἀγαθῶν ἀπέκρουσε τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνος τούτου. ἀλλ' ὅμως ἡ θεωρία αὐτοῦ δὲν ἐγένετο ἀποδεκτὴ ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων καὶ ιδίως ἐν τῷ ἀρχαιοτέρῳ γερμανικῷ δικαίῳ, ὅπερ ὡς ὅρον τοῦ ἀξιοποίνου τῶν κολασίμων πρᾶξεων ἐθεώρει τὴν ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ παθόντος (*invito laeso*) γενομένην προσβολήν. Κατὰ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Καντίου καὶ ιδίως ἀφ' οὗ τὸ σύστημα τῆς φιλοσοφίας τοῦ δικαίου τοῦ Feuerbach ἤρξατο διαδιδόμενον ἐδόθη ἡ δέουσα ἐπιστημονικὴ ἀνάπτυξις εἰς τὴν σημασίαν τοῦ κανόνος *Volenti non fit injuria*. Οἱ ὀπαδοὶ τῆς Καντιανῆς φιλοσοφίας, ἐρειδόμενοι ἐπὶ τῆς ἀτομολογικῆς περὶ δικαίου θεωρίας τῆς παραδεχομένης ὡς θεμελιώδη βάσιν αὐτοῦ τὴν ἐξ ὑποκειμένου βούλησιν, ἀπέληξαν ἀναγκαστικῶς εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι πᾶσα προσβολὴ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ατόμου τῇ συναινέσει αὐτοῦ γενομένη δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀξιοποίνος ὡς μὴ προσβάλλουσα τὴν ἐλευθερίαν τῆς βουλήσεως ἐτέρου προσώπου. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον παρεδέχθησαν γενικῶς ἐφαρμοστέον τὸν κανόνα «*Volenti non fit injuria*», καὶ ὡς ἀπλοῦν πτυχισμα, χάριν πολιτικοῦ μόνον συμφέροντος, τιμωρητέας τὰς οἰκείας βουλήσει τοῦ παθόντος ἐκτελεσθείσας ἀξιοποίνους πράξεις ¹⁾.

Τὴν γενικὴν ταύτην ἀρχὴν ἐτροποποίησάν τινες ἐν μέρει, διακρίναντες μεταξὺ τῶν ἀπαλλοτριωτῶν καὶ ἀναπαλλοτριωτῶν δικαίων τοῦ προσώπου καὶ περιορίσαντες τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀξιώ-

¹⁾ Feuerbach Lehrb. (4. εκδ.) § 40.—Stübel Thatbestand § 106. N. Archiv. d. Crim. R. IX. σελ. 555. Tittmann Strafrechtswiss. I. 36. Luden Abhandl. II. σελ. 444.

ματος *Volenti non fit injuria* ἐπὶ τῶν πρώτων μόνον 1).

Τὴν δὲ διάκρισιν ταύτην παρεδέχθησαν καὶ ὑπεστήριξαν ἰδίως ὅσοι ἀποκρούοντες τὸ σύστημα τῆς Καντιανῆς καὶ Φιχτείου φιλοσοφίας, τῆς διαχωρίζουσας τὸ δίκαιον ἀπολύτως ἀπὸ τῆς ἠθικῆς, ἐτράπησαν πρὸς ἐναντίαν ὁδὸν, τὸ δίκαιον ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῆς βουλήσεως τοῦ ατόμου θεωροῦντες καὶ στηρίζοντες αὐτὸ ἐπὶ εὐρυτέρας βάσεως ἐφ' ἧς μετὰ τῆς ἠθικῆς συνυπάρχει 2).

Ἀλλ' ὅμως καὶ ἡ διάκρισις αὕτη ἤκιστα συντελεῖ πρὸς ἐξέυρεσιν τῶν ἀληθῶν ὁρίων τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀξιώματος «*Volenti non fit injuria*» μεταθέτουσα ἀπλῶς τὸ ζήτημα εἰς τὸ ἀχανὲς πεδίον τῆς συζητήσεως περὶ ἀπαλλοτριωτῶν καὶ ἀναπαλλοτριωτῶν δικαιωμάτων, περὶ ὧν μεγίστη ὑφίσταται παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι διαφωνία 3).

Ὁρθότερα πασῶν τῶν εἰρημένων δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ γνώμη τῶν πρεσβευόντων ὅτι πρὸς ἀλλάνηστον ἐφαρμογὴν τοῦ ἀξιώματος «*Volenti non fit injuria*» πρέπει νὰ στηριχθῶμεν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ἔχει δικαίωμα νὰ πράττῃ ἐναντίον τῶν δογμάτων τῆς ἠθικῆς καὶ πολὺ ὀλιγώτερον νὰ ἐκχωρῇ εἰς ἄλλους ἐξουσίαν τοιαύτην, ἧς αὐτὸς οὕτως στερεῖται. Ἀληθῶς δὲν ὑπάρχει μὲν δικαιολογικὸς τις καταναγκασμὸς πρὸς παράλειψιν τῶν ἀνηθικῶν πράξεων. οὐδ' ἡ ἐκτέλεσις αὐτῶν ἐπισύρει ποινικὴν κατὰδίωξιν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοιαύτου δικαιολογικοῦ καταναγκασμοῦ ἤθελεν εἶσθαι ἄτοπον νὰ ἐξαγάγῃ τις τούναντίον τὸ δικαίωμα πρὸς ἐκτέλεσιν τοιαύτων ἀνηθικῶν πράξεων. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ὑποτελῇ ἔχων τὴν ἐξουσίαν τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀκωλύτου διαθέσεως τῶν δυνάμεων αὐτοῦ ἐκείνων, αἵτινες εἰσὶν οἱ στοιχειώδεις τῆς ὑπάρξεως

1) Martin Criminalr. § 42 n. 9. — Bauer Strafrecht § 49 n. 2. — Feuerbach Lehrb. § 35, ὅστις μεταγενεστέρως συνετάχθη πρὸς τὴν γνώμην ταύτην.

2) Abegg Untersuchungen σελ. 62. — Lehrb. § 492. Iarcke Strafrecht I. σελ. 108.

3) Ol. Hepp Archiv d. Crim. R. XI. σελ. 79. ἐπομ. καὶ ὁ Luden Abhandlungen II σελ. 414 διὰ μακρῶν κατέδειξαν τὸ ἀνέφικτον τῆς διακρίσεως μεταξὺ ἀπαλλοτριωτῶν καὶ ἀναπαλλοτριωτῶν δικαιωμάτων.

αὐτοῦ καὶ τῆς προσωπικότητος ἄροι, διότι, εἰ τοιοῦτό τι ἐπετρέπετο, ὁ ἄνθρωπος ἤθελεν ἔχει τὸ δικαίωμα ἀθετῶν τὰ γενικώτερα τῆς ἠθικῆς παραγγέλματα νὰ ἐξαφνίζη τὴν ἰδίαν αὐτοῦ προσωπικότητα, ὅ,τι δὲ ὁ ἄνθρωπος αὐτός δὲν δύναται νὰ πράξῃ, τοῦτου βεβαίως τὴν ἐκτέλεσιν δὲν δύναται οἰκεία βουλήσει νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς ἕτερόν τινα.

Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐπεταί ἀμέσως ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται ἀπολύτως νὰ ἐκχωρήσῃ τρίτῳ τινὶ αἰονόηποτε δικαίωμα ἐπὶ τῆς ζωῆς ἢ ὑγείας αὐτοῦ. Ἐκτός τῶν δύο τούτων θεμελιωδῶν τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου ὕρων ἐπίσης σπουδαῖον εἶναι καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ιδιοκτησίας καθόλου, τοῦ ὁποῖου ὁ ἄνθρωπος ὡσαύτως οὐδέποτε δύναται νομίμως νὰ παραιτηθῇ. Ἐκ τούτου ἡμῶς δὲν πρέπει νὰ συμπεράνῃ τις ὅτι στερεῖται τῆς ἐλευθέρως διαθέσεως τῶν ἰδιαιτέρων δικαιωμάτων, τῶν ἀπορρέοντων ἐκ τοῦ γενικοῦ τούτου τῆς ιδιοκτησίας δικαιώματος καὶ ἐν αὐτῷ ἐμπεριεχομένων, διότι ὁ τοιοῦτος περιορισμὸς ἤθελεν ἔχει ὡς ἄμεσον καὶ ἀναγκαίαν συνέπειαν τὴν καταστροφὴν αὐτὴν τοῦ καθόλου δικαιώματος τῆς ιδιοκτησίας. Ὅθεν δυνάμει τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ταύτης πρὸς ἐλευθέραν διάθεσιν τῶν ἐν τῷ καθόλου δικαίωματι τῆς ιδιοκτησίας περιεχομένων μερικῶν δικαιωμάτων, ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ μεταβιβάσῃ ταῦτα καθ' ὁλοκληρίαν ἢ ἐν μέρει εἰς ἄλλους, ἢ καὶ νὰ παραιτηθῇ αὐτῶν. Ὁ περιορισμὸς δὲ, ἢ ἡ ἀντιποίησης, ἢ καὶ ἡ καταστροφὴ τῶν ἀντικειμένων τῶν τοιούτων δικαιωμάτων δὲν φέρει ἐγκληματικὸν χαρακτῆρα, ὡσάκις ἡ συναίνεσις τοῦ δικαιούχου συντρέχει. Ἐπ' αὐτῶν δηλονότι ἐφαρμόζεται τὸ ἀξίωμα «*Volenti non fit injuria*», ἀρκεῖ μόνον ἡ ταιαύτη ἐνέργεια τοῦ τρίτου προσώπου νὰ μὴ παρίσταται δι' ἄλλον τινὰ λόγον ἀξιοποιῶν.

Ὅ,τι περὶ τῆς ζωῆς καὶ ὑγείας τοῦ ἀνθρώπου ἰσχύει τοῦτο καὶ περὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τιμῆς αὐτοῦ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἐφαρμοστέον, διότι ἀμφοτέρω ταῦτα συναποτελοῦσι τὸ σύμπλεγμα τῶν ἠθικῶν ἀγαθῶν τῶν οὐσιωδῶς ἀναγκαίων πρὸς ὑπαρξιν τοῦ ἀνθρώπου ὡς δικαιολογικοῦ ὄντος. Ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας δὲν χωρεῖ ἡ ἀρχὴ ἣν εἶδομεν ἐφαρμοζομένην ἐπὶ τῆς ιδιοκτησίας, καθ' ἣν ὁ ἄν-

ἄνθρωπος δὲν ἔχει μὲν τὴν ἐξουσίαν νὰ παραιτηθῇ αὐτῆς ἀπολύτως δύνανται ὅμως νὰ παραχωρήσῃ κατὰ βούλησιν τὰ ἐν αὐτῇ ἐνδιαλαμβανόμενα μερικά δικαιώματα, διότι οἷοσθ' ὅτε καὶ ἂν ἐπέλθῃ περιορισμὸς τῆς ἐλευθερίας ἐναντίον τῆς βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου, καταστρέφει τὴν ἔννοιαν αὐτῆς καθ' ἑαυτήν. Ἀλλ' ὡς περιορισμὸν τῆς ἐλευθερίας δὲν πρέπει νὰ ἐκλάβωμεν τὴν ὑποχρέωσιν τινος συνεπεῖα προηγηθείσης συμβάσεως πρὸς ἐνέργειαν κατὰ τὴν βούλησιν ἐτέρου προσώπου ἢ κατὰ τοὺς ὅρους συναφθείσης συμβάσεως, ὡς λ. χ. ἐπὶ τῆς μισθώσεως ἐργασίας ἐπὶ τῆς ἐντολῆς, κτλ. Ἡ προηγηθεῖσα σύμβασις μαρτυρεῖ ἀρκούντως περὶ τῆς συμπτώσεως τῶν θελήσεων τῶν συναλλαξαμένων μερῶν καὶ καταδεικνύει σαφῶς ὅτι τὸ ἀναδεχόμενον ὑποχρέωσιν τινος πρόσωπον δὲν ἐπέβαλε περιορισμὸν εἰς τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ ἐξ ἄλλοτρίας θελήσεως πηγάζοντα ἀλλ' ἐξ οἰκείας, ὁ δὲ ἐκ τῆς ὑποχρέωσεως ταύτης παραγόμενος περιορισμὸς δὲν δεσμεύει τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ τὴν ἐνέργειαν, ἣν οἰκείᾳ βουλήσει ἀπεφάσισε διὰ τῆς συμβάσεως νὰ κανονίσῃ. Καὶ ἡ τιμὴ κατ' οὐσίαν εἶναι ἀναπαλλοτρίωτος, ἐὰν δὲ ἡ συναίνεσις τινος εἰς πράξιν προσβάλλουσαν τὴν τιμὴν αὐτοῦ θεωρεῖται ὡς λόγος ἀποκλείων τὸ ἀξιόποιον τῆς τοιαύτης πράξεως, αἰτία τούτου δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ βούλησις τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως παραιτηθῇ τῶν ἐπὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ δικαιωμάτων, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τιμὴ συνίσταται εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἐσωτερικῆς ἠθικῆς ἀξίας τῆς προσωπικότητος, ἥτις γεννᾶται διὰ τῆς ὑπολήψεως, ἣν τὸ πρόσωπον προσπαθεῖ ν' ἀποκτήσῃ καὶ ἐδραιώσῃ, ἡ συναίνεσις αὐτοῦ εἰς πράξιν ἀντικειμένην εἰς τὴν τιμὴν αὐτοῦ ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ὑπάρχει παρ' αὐτῷ ἡ συναίσθησις τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ ἀξίας, ἥτις ἠδύνατο νὰ εἶναι ἀντικείμενον τῆς τοιαύτης προσβολῆς. Ὅθεν δὲν εἶναι ἡ συναίνεσις αὐτῇ καθ' ἑαυτήν ἥτις ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῆς γενομένης προσβολῆς τὸ ἀξιόποιον τοῦ χαρακτῆρος ὃν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ, ἀλλ' ἡ ἔλλειψις τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ἀδικήματος ¹⁾).

¹⁾ Hälschner System. I σελ. 233. — Berner Lehrbuch § 83. — Köstlin System § 36, σελ. 100.

Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὀρμώμενος καὶ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης περιώρισε διὰ τοῦ προκειμένου ἄρθρου τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ αξιώματος *volenti non fit injuria* εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκείνας καθ' ἃς διὰ ῥητῆς ἢ σιωπηλῆς ἀδείας προσώπου τινὸς ἀφαιρῶνται ἢ βλάπτονται δικαιώματα ἰδιοκτησίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ἢ ἀφαίσεις, ἢ ἡ βλάβη τῶν τοιούτων δικαιωμάτων δὲν πρέπει νὰ συνεπάγεται δημόσιον κίνδυνον ¹⁾.

** Ἄρθρον 99.*

Ὅπου ἀνωτέρα βοήθεια (γρ. βίβλια τῆς ἀρχῆς) δὲν δύναται ἀποτρέψῃ πρᾶνομόν τινα ἐπιθεσιν, ἢ δι' οἰκείας δυνάμεως ἄμυνα συγχωρεῖται — 1) ἐναντίον πάσης βιαίας καὶ παρανόμου ἐπιθέσεως εἰς πρόσωπον, ἡνωμένης μὲ κίνδυνον ζωῆς, ὑγείας, ἐλευθερίας ἢ τιμῆς (γρ. ἀγνείας) — 2) ἐναντίον βιαιοπραγιῶν, αἵτινες τείνουν πρὸς βλάβην ἢ ἀφανισμόν ἀκινήτου ἢ κινητῆς ἰδιοκτησίας — 3) κατ' ἐκείνων, οἵτινες συλλαμβάνονται ἐπ' αὐτοφώρῳ κλέπται — 4) κατὰ τῶν ζητούντων νὰ ἐπιπέσωσι βιαίως, νὰ εἰσέλθωσι διὰ ῥήξεως, ἢ μὲ οἰονδήποτε ἀθέμιτον τρόπον νὰ εἰσβάλωσιν εἰς πράγματα (γρ. κτήματα) παρ' ἄλλου διακατεχόμενα.

¹⁾ Οὕτω λ. χ. ἐὰν ἰδιοκτήτης οἰκίας ἐντὸς τῆς πόλεως καίμενης ἐπιτρέψῃ τινὶ τὸν ἐμπρησμόν, ὁ ἐπιχειρήσας αὐτὸν δὲν ἀπαλλάσσεται τῆς ποινικῆς καταδίωξης, ἐὰν ἐκ τοῦ ἐμπρησμοῦ ἐπῆλθε κίνδυνος διαδόσεως τῆς πυρκαϊᾶς. Τὴν διάταξιν ταύτην παρέλαβεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐκ τοῦ ἄρθρ. 93 τοῦ βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1831 εἰς ὃ μετενέχθη ἐκ τοῦ ἄρθρ. 123 τοῦ βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1813. Αἱ πλείους τῶν νεωτέρων ποινικῶν νομοθεσιῶν, ἡ δὲν περιέχουσι παντάπασιν γενικὴν διάταξιν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ὡς ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, ὁ πρωσσικὸς κτλ. ἢ εἰδικῶς μόνον λύουσιν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ φόνου τοῦ γενομένου τῇ αἰτήσει ἢ συναίνεσει τοῦ φονευθέντος, ὃν θεωροῦσιν ὡς ἥττον ἀξιόποινον. Ποιν. νόμου τοῦ Βαδέν ἄρθρ. 207 τῆς Σαξωνίας ἄρθρ. 157 τῆς Βυρτεμβέργης, ἄρθρ. 239 κτλ.

**Αρθρον 100.*

Ἡ κατὰ τὴν τοιαύτην ἄμυναν γενομένη βία, ἥ ἡ ἀναίρεσις τοῦ προσβαλόντος, εἶναι ἀτιμώρητος, καθόσον ὁ ἀμυνόμενος δὲν ὑπερέβη τὰ νόμιμα ὅρια. (ἄρθρ. 102 καὶ 103).

**Αρθρον 101.*

Ὁ βοηθῶν ἐμπράκτως ἄλλον τινά, εὐρισχόμενον εἰς κατὰστασιν συγχωρημένης ἀμύνης, ἔχει χάριν ἑαυτοῦ ὅλα τῆς ἀμύνης τὰ δίκαια, ὡς ὁ προσβληθεὶς αὐτός.

**Αρθρον 102.*

Ἡ διὰ βίας (γρ. ἰδιωτικῇ) ἄμυνα δὲν εἶναι ἀτιμώρητος, ὅσας οὖν ὑπάρχουσι καιρὸς καὶ εὐκολία πρὸς χρῆσιν μικροτέρων καὶ μὴ ἀγνώστων εἰς τὸν προσβαλλόμενον μέσων, δι' ὧν οὗτος δύναται, ἄνευ παντὸς κινδύνου, ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐπιθεσιν, νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ ἐπικπειλούμενον κτῆμά του, ἢ ἄλλως νὰ ματαιώσῃ τὸν σκοπὸν τοῦ προσβέλλοντος.

**Αρθρον 103.*

Ἡ διὰ βίας (γρ. ἰδιωτικῇ) ἄμυνα, ὅταν ἀνάγκη τὴν ὑπαγορεύῃ, δὲν πρέπει νὰ ἐκτείνεται πέραν τοῦ δέοντος, οὐδὲ συγχωροῦνται εἰς αὐτὴν ἄλλα ἐπικινδυνότερα ὑπερασπίσεως μέσα ἀφ' ὧν εἶναι ἀναγκαῖα, κατὰ τὰς προκειμένης περιστάσεις, πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου.

**Αρθρον 104.*

Ἐὰν εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ὑπερβάσεως τῶν ὁρίων τῆς ἀμύνης προκύπτῃ μετὰ πιθανότητος ἐκ τῶν περιστάσεων, ὅτι ὁ προσβληθεὶς ὑπερέβη τῆς συγχωρημένης ὑπερασπίσεως τὸ μέτρον ἀπὸ τὸ αἰφνίδιον, ἀπὸ τὸν ὑπερβολικὸν φόβον, ἢ ἀπὸ ταραχὴν τοῦ νοῦς, ἡ ὑπέρβασις αὕτη δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς αὐτόν.

**Ἀρθρον 105.*

Ἡ ἀναίρεσις ἢ ἡ βλάβη τοῦ παρὰ νόμου προσβολέως, ἣτις γίνεται μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐπιθέσεως, καὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ κινδύνου, εἶναι τιμωρητή.

Ἐν τοῖς προτασσομένοις ἄρθροις περιέχεται ὁλόκληρος ἡ περὶ ἀμύνης θεωρία τοῦ ἡμετέρου νόμου, ἐπεὶ δὲ ταῦτα στενῶς μετ' ἀλλήλων συνδέονται ἐθεωρήσαμεν εὐλογον νὰ μὴ διασπάσωμεν τὴν ἀλληλουχίαν αὐτῶν προβαίνοντες εἰς τὴν ἐρμηνείαν ἐκάστου κατ' ἰδίαν, καὶ ἐκτιθέμενοι οὕτως εἰς τὴν ἀνάγκην ἀνωφελῶν ἐπαναλήψεων. Ἀλλ' ὅμως πρὶν ἢ ἐπιληφθῶμεν τῆς ἀναλύσεως τῶν καθέκαστον διατάξεων αὐτῶν, ἀναγκαῖόν ἐστίν ὅπως τὴν δικαιολογικὴν βάσιν τοῦ δικαίωματος τῆς ἀμύνης ἐν γένει ἐρευνήσωμεν.

Οἱ πολιτειογράφοι καὶ ποινικολόγοι ὅσοι τὴν θεωρίαν τοῦ κοινωνικοῦ συναλλάγματος ἢ παραπλησίαν τινὰ ταύτης ἀσπάζονται, παραδέχονται ὡς δικαιολογικὴν βάσιν τῆς ἀμύνης τὸ ἔμφυτον παρ' ἐκάστῳ ἀνθρώπῳ δικαίωμα πρὸς ὑπεράσπισιν ἑαυτοῦ ἐναντίον πάσης ἀδίκου προσβολῆς. Τὸ δικαίωμα τοῦτο, λέγουσιν, ὁ ἀνθρώπος χάριν τοῦ κοινοῦ συμφέροντος ἐξεχώρησεν εἰς τὴν πολιτείαν, ἀναλαβοῦσαν τὴν ἐνᾶσκησιν αὐτοῦ καὶ ὑπόχρεων οὔσαν πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν πολιτῶν κατὰ πάσης ἀδικίας καὶ τιμωρήσιν τῶν ἀδικούντων. Ὅσκις ὅμως ἡ πολιτεία δι' οἰονδήποτε λόγον δὲν δύναται νὰ παράσχη τῷ πολίτῃ τὴν προσήκουσαν συνδρομὴν, ἐπαναλαμβάνει τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς αὐτὸν δυνάμενον ὡς ἀποκρούση ἀμέσως καὶ διὰ τῆς βίας πᾶσαν τῶν δικαιοματίων αὐτοῦ προσβολήν ¹⁾.

¹⁾ Feuerbach, Lehrb. § 36. Henke Handb. I σελ. 206. Marezoll Criminalrecht § 25. Ὁρ. καὶ Cicero pro Milone cap. 4. «Est haec non scripta sed nata lex, quam non didicimus, accepimus, legimus, verum ex natura ipsa arripimus, hausimus, expressimus, ad quam non docti, sed facti non instituti sed imbuti sumus: ut si vita nostra in aliquas insidias, si in vinum et in tela aut latronum

Ἡ δικαιολογικὴ αὕτη βάσις τοῦ δικαιώματος τῆς ἀμύνης στενῶς συνδεομένη μετὰ τῆς θεωρίας περὶ κοινωνικοῦ συναλλάγματος παρηκολούθησε τὴν τύχην αὐτῆς, ἀποκρουθεῖσα ὑπὸ τῶν νεωτέρων συγγραφέων ὡς ἐσφαλμένον συμπέρασμα πλημμελοῦς θεωρίας. Κατὰ τὴν ἐπικρατέστεραν γνώμην τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ὅτι τὸ ἄδικον, ὡς μηδεμίαν ἔχον ὑπόστασιν, καὶ ἄρνησις ὃν τοῦ δικαίου, ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει καὶ κατ' οὐδένα λόγον δύναται νὰ κατισχύσῃ αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὅσάκις τὸ ἄδικον ἔλθῃ εἰς σύγκρουσιν πρὸς τὸ δίκαιον καὶ ἡ πολιτεία δὲν δύνηται νὰ ὑπερασπίσῃ αὐτό, ἤθελεν εἶσθαι ἀδίκημα ἐάν καὶ ἐπὶ στιγμὴν μόνον ἐπετρέπετο ἡ ἀθέτησις τοῦ δικαίου, ἐὰν ὁ πολίτης δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα ν' ἀποκρούσῃ δι' οἰκείας δυνάμεως τὴν ἐπαπειλουμένην παραβίαν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ ¹⁾).

Ἡ ἀμυνα οὔτε ὡς ποινὴ κατὰ τοῦ ἐπάγοντος ἄδικον προσβολὴν, οὔτε ὡς ἐκδίκησις δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ. Διαφέρει τῆς ποινῆς, καθόσον μόνον σκοπὸν ἔχει τὴν ὑπερῶσιν τῶν δικαιωμάτων κατὰ ἐπαπειλουμένου καὶ μήπω συντελεσθέντος κακοῦ, ὅθεν ἐλλεῖπει ἀπ' αὐτῆς εἰς τῶν οὐσιωδῶν τῆς ποινῆς ὅρων ἡ ἐπανόρθωσις τῆς γενομένης ἀδικίας. Διακρίνεται ἀπὸ τῆς ἐκδικήσεως, διότι ἡ χρῆσις αὐτῆς δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ ἀμυνομένου, οὐδ' εἶναι διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀπεριόριστος, ἀλλὰ καὶ αἱ περιπτώσεις καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς εἰδικῶς ἐν τῷ νόμῳ διαγράφονται ²⁾).

Ὡς ἀναγκαῖοι ὅροι, πρὸς ὑπαρξιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀμύνης, ἀπαιτοῦνται κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον

aut inimicorum incidisset, omnis honesta ratio esset expediendae salutis». πρὸς καὶ Lex 3 (4. 1. de just. et jur.) Lex 4 pr. (9. 2 ad leg. Aquil.) nam adversus periculum naturalis ratio permittit se defendere. Lex 45. § 4. (eod.) Lex 1 § 27. (43. 16 de vi).

¹⁾ Berner Archiv d. Crim. R. 1848 σελ. 557. Köstlin Revision σελ. 740.—System § 27 σελ. 75.—Hälschner System I σελ. 252.

²⁾ Köstlin Revision § 189 σελ. 712.

1) Ἡ παράνομος ἐπίθεσις ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς προσβολῆς τῶν δικαιωμάτων τινός.

2) Τὸ ἀνέφικτον τῆς ἐγκαίρου βοηθείας τῆς ἀρχῆς πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ ἐπαπειλουμένου κινδύνου.

Περὶ ἐκάστου τῶν ὄρων τούτων παρατηρητέον εἰδικώτερον,

1) Παράνομος ἐπίθεσις. — Ἡ τοιαύτη ἐπίθεσις πρέπει νὰ εἶναι ἄμεσος καὶ πραγματικὴ, τουτέστιν ὁ ἀπειλούμενος κίνδυνος τῆς προσβολῆς τῶν δικαιωμάτων νὰ ἐπικηται ἤδη, ἢ νὰ ἤρξατο πραγματοποιοῦμενος (*laesio inchoata*) παρέχων πλήρη πιθανότητα ὅτι, ἐὰν ὁ καθ' οὗ ἀπευθύνεται δὲν ἀποκρούσῃ αὐτὸν, θέλει ἐπιφέρει βλάβην θετικὴν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ. Πότε ὑπάρχει τοιοῦτός τις κίνδυνος εἶναι ζήτημα ὅλως πραγματικόν, εἰς τὴν λύσιν τοῦ ὁποίου ὀφείλει ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει νὰ ἐγκύψῃ ὁ δικαστής, ἐξελέγχων τὰ κατὰ τὴν ἀμυναν συμβάντα, καὶ ὀρίζων δι' αὐτῶν τὴν ἀληθεῖ κατὰστασιν τοῦ ἐν ἀμύνῃ εὐρεθέντος. Ἐνίοτε ἡ ἀπλὴ μόνον ἀπειλὴ (ὡς λ. χ. ὅταν τις κρατῶν ὄπλον ἐτοιμάζεται νὰ πυροβολήσῃ) ἀρκεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν γενομένην ἀμυναν, ἄλλοτε πάλιν ἡ τοιαύτη ἀπειλὴ, ὅταν δὲν συνοδεύεται καὶ δι' ἀρξαμένης προσβολῆς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποχρῶν λόγος τῆς ἀμύνης (ὡς λ. χ. ἐπὶ τῶν προσβολῶν κατ' ἀντικειμένων τῆς ιδιοκτησίας ¹⁾).

Δι' ὃν λόγον τὸ τῆς ἀμύνης δικαίωμα ἄρχεται ὑφισταμένον ἀφ' ἧς στιγμῆς βεβαιωθῇ ὁ κίνδυνος τῆς ἐπικειμένης προσβολῆς διὰ τὸν αὐτὸν λόγον αἱρεται εὐθὺς ἅμα ὁ κίνδυνος οὗτος ἐκλείψῃ, εἴτε διὰ τῆς ἀποκρούσεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀμυνομένου, εἴτε διὰ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ἀπειληθείσης προσβολῆς. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ἡ πραγματοποίησις τῆς προσβολῆς δὲν θεωρεῖται τετελεσμένη οὐδὲ συμπίπτει μετὰ τῆς τελέσεως τῶν πράξεων τῶν ἀποτελουσῶν κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν νόμων τὴν ἔννοιαν ὀρισμένου τινός ἐγκλήματος, ἀλλὰ ἡ προσβολὴ θεωρεῖται ὑφισταμένη ἐφ' ὅσον χρό-

¹⁾ Dollmann Commentar § 72, 73. σελ. 519. — Hälschner System I. σελ. 259.

νον διαρκεῖ ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ, ἢ τὴν ἐξακολουθησὶν ταύτης ἀπειλοῦσα, ἢ ἀμέσως συνδομένη μετὰ τῆς τελεσθείσης ἤδη ἐγκληματικῆς πράξεως. Ὅθεν ὁσάκις προσβολή τις ἀπευθύνεται κατὰ τοῦ σώματος ἢ τῆς ζωῆς, ὁ συνεπεία τῆς προσβολῆς ταύτης τραυματισθεὶς ἤδη δὲν στερεῖται τοῦ δικαιώματος τῆς ἀμύνης, εἰάν ὁ προσβαλὼν αὐτὸν ἀπειλῇ καὶ τὴν ἀφαιρέσιν τῆς ζωῆς. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ὁ παρὰ νόμῳ κατακρατούμενος, ἢ ὁ ἀπαχθεὶς δὲν στερεῖται, διότι ἅπαζ διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ αὐτουργοῦ τοῦ τελεσθέντος τούτου ἀδικήματος, τοῦ δικαιώματος τῆς ἀμύνης, ἀλλὰ τυχοῦσης εὐκαιρίας δύναται ἀποκρούων τὴν ἐπαγομένην κατ' αὐτοῦ βίαν νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπολύτρωσιν του. Ἐπίσης καὶ ὁ ληστευθεὶς, ἢ κλαπείας ἔχει τὸ δικαίωμα, καίτοι στερηθεὶς πρὸς στιγμὴν τῆς κατοχῆς τῶν ἀφαιρεθέντων ἀπ' αὐτοῦ κινητῶν, νὰ καταδιώξῃ τὸν ληστὴν ἢ κλέπτην καὶ ν' ἀναλάβῃ διὰ τῆς βίας τὰ ἀφαιρεθέντα ἀντικείμενα τῆς ιδιοκτησίας του. Ἀφοῦ ὅμως ὁ κίνδυνος ἐκλείβῃ, καταπαύσῃ δὲ πᾶσα ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ συσχετιζομένη πρὸς τὴν γενομένην ἤδη προσβολήν, ὁ προσβληθεὶς δὲν ἔχει πλέον τὸ δικαίωμα νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ προσβαλόντος αὐτὸν δι' οἰκείας δυνάμεως ἐκχνοποιήσιν ἕνεκα τῆς προξενηθείσης ζημίας¹⁾.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ἢ ἐπίθεσις πρέπει νὰ εἶναι ἄδικος ἢ παρὰ νόμον, διό δὲν ἐπιτρέπεται ἀμυνα.

α) ἐναντίον ἀμύνης, ἐφ' ὅσον ὁ ἀμυνόμενος κατὰ γενομένης προσβολῆς τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ δὲν ὑπερέβῃ τὰ ὅρια τῆς νομίμου ὑπερασπίσεως. Τούναντίον πᾶσα ὑπέρβασις τῆς ἀμύνης χορηγεῖ τὸ δικαίωμα εἰς τὸν καθ' οὗ ἀπευθύνεται νὰ ὑπερασπισθῇ ἑαυτὸν δι' ἀμύνης.

Τούτου ἕνεκεν ἐπὶ τῆς παρὰ νόμου ἀποστερήσεως τῆς ιδιοκτησίας ἡ ἐπὶ βραχὺν χρόνον ἀνεπιχλητος κατοχὴ τῶν ἀφαιρεθέντων πραγμάτων ὑπὸ τοῦ κλέπτου ἢ ληστοῦ στερεῖ τὸν ἀπολέσαντα ταῦτα τοῦ δικαιώματος τῆς ἀμύνης. ὅρ. Hälschner System I. σελ. 264. — Dollmann Commentar. ἐρθρ. 72 σελ. 520. — Köstlin System I. σελ. 75.

β') ἐναντίον τῶν καταναγκαστικῶν μέσων τὰ ὅποια ἐπιβάλλονται γονεῖς, παιδαγωγοὶ ἢ προϊστάμενοι εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν ἢ τοὺς ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν διατελοῦντας. "Αν καὶ ἐναντίον τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀρχῶν κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἐπιτρέπεται ἄμυνα ἐν γένει, ἢ εἰς τινὰς περιπτώσεις μόνον, ὑπάρχει διαφωνία. Τινὲς ἐκ τῶν καθ' ὑπερβολὴν νομιμοφρόνων συγγραφέων ἀρνούνται ἀπολύτως πᾶν δικαίωμα ἀμύνης ἐναντίον τῆς ἀρχῆς ¹⁾).

Τὴν γνώμην αὐτῶν ταύτην στηρίζουσιν οὐχὶ ἐπὶ ἐπιχειρημάτων ἐκ τῶν γενικωτέρων ἀρχῶν τοῦ δικαίου πηραζόντων, ἀλλ' ἐπὶ λόγων πολιτικοῦ συμφέροντος, καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς συντηρήσεως καὶ ἀπολύτου προστάσεως τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ καθεστῆκυίας τάξεως καὶ τῆς ἀκαλύπτου ἐνεργείας τῶν ὀργάνων αὐτῆς. Ἐάν, λέγουσιν, ἀναγνωρίσωμεν τοιοῦτόν τι δικαίωμα ἀμύνης ἐναντίον τῶν ἐνεργειῶν τῆς ἀρχῆς, ἀποκαθιστῶμεν τὸν πολίτην ὑπέρτατον κριτὴν τῶν πράξεων αὐτῶν καὶ καταστρέφομεν ἐντελῶς καὶ τὸ ἐλάχιστον τεκμήριον τῆς νομιμότητος τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν. Ἀλλ' ἄρα γε χάριν τοῦ τοιοῦτου τεκμηρίου τῆς νομιμότητος τῶν πράξεων τῶν ἀρχῶν εἶναι δίκαιον νὰ θυσιάσωμεν τὸ ἔμφυτον ἐκάστω ἀνθρώπῳ δικαίωμα τῆς ἀμύνης καὶ νὰ παραδώσωμεν αὐτὸν ἔρμαιον εἰς τὰς μᾶλλον ἰδιοτρόπους αὐθιχεσίας τῶν λειτουργῶν τοῦ κράτους τῶν παρεκτρεπομένων τῆς ἐκπληρώσεως τῶν καθηκόντων αὐτῶν; Τὸ τοιοῦτον τεκμήριον τῆς νομιμότητος πολὺ μᾶλλον κρατῆναι δόσκις ἢ πολιτεία αὐτὴ, ἀποδοκιμαζούσα πᾶσαν ἔκνομον ἐνέργειαν τῶν δημοσίων λειτουργῶν αὐτῆς, δὲν ἀπαγορεύει τὰ δικαίωμα τῆς ἀμύνης κατ' αὐτῆς. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἐνσχυρὸν ὁ πολίτης κατὰ πάσης ἐπαπειλουμένης τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ προσβολῆς παρ' οἰουδὴποτε ἰδιώτου, οἷονεὶ προδικάζει περὶ τοῦ ἀδίκου ταύτης, καὶ ὅμως οὐδεὶς ἐντεῦθεν δύναται νὰ προέλθῃ κίνδυνος ἀντιποιήσεως τῶν δικαιωμάτων τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας. Αἱ σκέψεις

¹⁾ Jagemann Archiv d. Crim. R. 1842, σελ. 597 ἐπὶ μ. Luden Abhandl. II σελ. 494.

αὐταὶ φέρουσιν ἡμᾶς ἀναγκαίως εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ ἄμυνα ἐναντίον τῆς ἀρχῆς δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀπαγορευομένη ὡς ἡ αὐτὴ ἐνεργεῖ καθ' ὑπέρβασιν τῶν ὁρίων τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῆς, ἀδιαφόρως ἂν ἡ τοιαύτη ὑπέρβασις περιέχει ἀθέτησιν τῶν νόμων τυπικὴν μόνον ἢ κατ' οὐσίαν ¹).

Ἡ παράνομος ἐπίθεσις ἢ δικαιολογοῦσα τὴν ἄμυναν πρέπει ν' ἀπευθύνεται ἢ κατὰ τοῦ προσώπου ἢ κατὰ τῆς ιδιοκτησίας τινός. Ἡ κατὰ τοῦ προσώπου ἐπίθεσις δύναται ν' ἀπειλῇ, ἢ τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ἢ τὴν τοῦ σώματος ἀκεραιότητα (ὕγειαν), ἢ τὴν ἐλευθερίαν. Ἀνένεκα προσβολῶν κατὰ τῆς τιμῆς πρέπει νὰ ἐπιτρέπηται ἄμυνα ὑπάρχει διαφωνία. Οἱ ἀρχαιότεροι ἐκ τῶν ποινικολόγων ἀρνοῦνται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης εἰς τὸν προσβαλλόμενον, θεωροῦντες ὡς εὐκόλως ἐπανορθωτέαν ὑπὸ τῆς πολιτείας πᾶσαν προσβολὴν τῆς τιμῆς, ὅλως δὲ ἀνέφικτον, ἐπὶ τῶν λόγῳ ἰδίως προσβολῶν τῆς τιμῆς, τὴν ἐνᾶσκησιν τοῦ δικαίου δικαίου τῆς ἀμύνης, ὅπερ ἐὰν ἐπιτραπῇ ὡς ἐκδίκησις μᾶλλον καὶ αὐθαίρετος ἱκανοποίησις τοῦ προσβληθέντος παρίσταται, διότι τῶν τοιούτων ἀδικημάτων ἡ ἐκτέλεσις εἶναι ἀκαριαία, συμπίπτουσα μετὰ

¹) Κατὰ τύπον ὑπάρχει παραβίασις τῶν νόμων ὡς ἡ λ. χ. ἐνεργεῖται φυλάκισις προσώπου τινός ἂν ἐντάλματος συλλήψεως, ἢ δι' ἐντάλματος μὲν μὴ προσηκόντως δὲ ἐκδοσμένου. Κατ' οὐσίαν ἀθέτησις τοῦ δικαίου ὑπάρχει ὅταν λ. χ. ἐπιβάλλεται ποινὴ μὴ ὀριζομένη ἐν τῷ νόμῳ ὡς πταισματοδίκης τις ἐπιβάλλει βραδυσμούς κατὰ τοῦ καταδικασθέντος, ἢ καταναγκαστικὸν τι μέσον παράνομον ἀπαγγέλλεται λ. χ. προσωποκράτησις γυναικὸς πρὸς ἐκτέλεσιν πολιτικῆς ἀποφάσεως. Τὴν γνώμην ταύτην ὑποστηρίζουσιν ὁ Köstlin Revision σελ. 722. — Hälschner System I σελ. 264. — Zachariae Archiv. d. Criminal R. 1843, σελ. 355. — Levita d. Recht d. Nothwehr. σελ. 192. — ὅρ. καὶ Jarcke Handb. I σελ. 146. II σελ. 209. — Henke Handb. III σελ. 202. — Arnold Archiv d. Crim. R. 1843, σελ. 396, οἵτινες ἐπίσης τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης ἐναντίον τῶν ἀρχῶν ἀποδεχόμενοι περιορίζουσιν αὐτὸ ἐν μέρει μόνον ἐπὶ τῶν ἐνεργειῶν τῶν ἀρχῶν, αἵτινες ἀπολύτως εἰσὶν ἄδικοι καὶ κατὰ τύπους παράνομοι.

τῆς ἐκδηλώσεως αὐτῆς τῆς προαίρεσεως τοῦ αὐτουργοῦ πρὸς διαπραξίν αὐτῶν ¹⁾).

Πρὸς τὴν γνώμην ταύτην συνετάχθη καὶ ὁ βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1813 ἐν ἀρθρ. 429, οὗτινος τὴν διάταξιν ἀπεμιμήθη ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐν ἀρθρ. 99. Ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ ἀρθρου τούτου ἀπαντᾶται μὲν ἡ διάταξις, ὅτι ἄμυνα ἐπιτρέπεται πρὸς ὑπεράσπισιν «τῆς τιμῆς», ἀλλ' ἔνεκα μὴ ἀκριβοῦς μεταφράσεως τῆς ἐν τῷ πρωτοτύπῳ γερμανικῷ κειμένῳ ὑπαρχούσης λέξεως «**Keuschheit**», ἥτις στενωτέραν ἔχει σημασίαν, δηλοῦσα τὴν ἄμυναν ὑπὲρ τοῦ σώματος, καὶ περιορίζουσα τὸ τῆς ἀμύνης δικαίωμα εἰς τὰς διαφόρους περιπτώσεις τῆς διὰ βίας προσβολῆς τῶν ἡθῶν, περὶ ὧν εἰδικῶς πραγματεύεται τὸ IB' κεφάλαιον τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου.

Οἱ πλεῖστοι ὅμως τῶν νεωτέρων ἀπέκρουσαν πάνυ εὐλόγως τὴν γνώμην ταύτην, ὑποστηρίζοντες ὅτι ὅπως ἐπὶ τῶν λοιπῶν προσβολῶν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν λόγῳ προσβολῶν τῆς τιμῆς ἡ εὐχέρεια πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς γενομένης ἀδικίας δὲν πρέπει νὰ θεωρῇται ὡς λόγος ἀποκλείων τὴν ἐνάσκησιν τοῦ τῆς ἀμύνης δικαίωματος. Οὐδὲ πράγματι ἀδύνατος ἀποδείκνυται ἡ ἄμυνα ἐπὶ τοιούτων προσβολῶν, διότι ὑποτεθεῖσθαι ὅτι ἐπιχειρεῖ τις διὰ τῆς βίας νὰ παρεμποδίσῃ ὑβριστικὴν τινα διαδῆλωσιν κατ' αὐτοῦ, ἢ ὅτι ἐφορᾷ καὶ ἀρπάζων σχίζει λιβελλοὺς ὑβριστικοὺς κατ' αὐτοῦ διανεμομένους, ἢ πωλουμένους παρὰ τινος· ὁ τοιοῦτος ταῦτα πράττων ἐνασκέῃ καθαρῶς τὸ πρὸς ἄμυναν δικαίωμα αὐτοῦ κατὰ λόγῳ προσβολῆς τῆς τιμῆς ²⁾).

¹⁾ Feuerbach Lehrb. § 38. Jarcke Handbuch I. σελ. 440. — Zachariae Versuch I σελ. 75. Luden Abhandl. II. σελ. 485.

²⁾ Berner Archiv d. Crim. R. 1848 σελ. 574. — Heffter Lehrb. § 43. σημ. 4. Köstlin System § 29 σελ. 82. — Α. Μεταξά Σύστημα τόμ. Α' σελ. 102. — Τοιοῦτον δικαίωμα ἀμύνης ἐναντίον τῶν λόγῳ προσβολῶν τῆς τιμῆς ἀναγνωρίζουσιν οἱ ποινικοὶ νόμοι τοῦ Ἀννοβέρου ἀρθρ. 28 καὶ τῆς Πρωσίας ἀρθρ. 41. Τούναντιον ὁ νεώτερος βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1861 ἀρθρ. 72, τοῦ Βάδεν ἀρθρ. 84, τῆς Βυρτεμβέργης

Τὸ τῆς ἀμύνης δικαίωμα πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ιδιοκτησίας ἀναγνωρίζει καὶ καθιεροῖ ὁ ἡμέτερος νόμος ἀνευ τοῦ ἐλαχίστου περιορισμοῦ, εἴτε ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν πραγμάτων, ὧν ἀπειλεῖται ἢ ἀφαίρεσις, ἢ καταστροφὴ, εἴτε ὡς πρὸς τὴν εὐχέριαν ἢ μὴ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐπαπειλουμένης ζημίας. Ἡ ὑπὸ τοιούτους τινας περιορισμοὺς ἐνάσκησις τοῦ πρὸς ἀμυναν δικαιώματος ἐθεωρήθη εὐλόγως λίαν προβληματικὴ, καθόσον καὶ ἡ ἀξία τῶν τῆς ιδιοκτησίας ἀντικειμένων καὶ ἡ εὐχέρεια πρὸς ἀντικατάστασιν αὐτῶν ἀφαιρέθοντων ἢ καταστραφέντων εἶναι σχετικὴ, μὴ δυναμένη διὰ τοῦτο γενικῶς καὶ ἐκ προοιμίων νὰ ὁρισθῇ ¹⁾. Ἡμεῖς δὲ συνάδει τοιαύτην θεωρίαν πρὸς τὴν ἀρχικὴν ἔννοιαν τῆς ἀμύνης, ἥς σκοπὸς εἶναι ἡ ἀπόκρουσις τοῦ ἀδίκου ὅπως μὴ κατισχύσῃ τοῦ δικαίου, ἀναντιρρόητως δὲ τὸ δίκαιον εἶναι ἐν πάσῃ περιπτώσει πολυτιμότερον τοῦ ἀδίκου ²⁾.

Ἡ ἐνάσκησις τοῦ τῆς ἀμύνης δικαιώματος πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ιδιοκτησίας περιλαμβάνει πᾶσαν ἐνέργειαν γενομένην

α) Πρὸς ἀπόκρουσιν βιαίας ἐπιθέσεως σκοπούσης τὴν βλάβην ἢ τὴν καταστροφὴν τῆς ἀκινήτου ἢ κινητῆς περιουσίας.

β) Πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς κατοχῆς τῶν ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τινὸς δικτελούντων πραγμάτων.

ἄρθρ. 192, ἐπιτρέπεται τὴν ἀμυναν μόνον ἐν περιπτώσει βιαίας ἐπιθέσεως πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς προσβολῆς τιμῆς, διὰ τῆς τοιαύτης δὲ διατάξεως αὐτῶν ἀποκλείουσι τὸ πρὸς ἀμυναν δικαίωμα ἐπὶ τῶν λόγῳ μόνον προσβολῶν. Καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον ποινικὸν νόμον ὑπάρχει ὁ τοιοῦτος περιορισμὸς, ὅθεν καὶ ἐὰν συμφώνως πρὸς τὸ γράμμα τοῦ ἄρθρ. 99 παραδεχθῶμεν ἐπιτρεπτείαν τὴν ἀμυναν ἐκκα προσβολῆς τῆς τιμῆς, ἡ προσβολὴ αὕτη πρέπει νὰ ἀποτελῇ οὐχὶ λόγῳ, ἀλλ' ἔργῳ ὕβριν.

¹⁾ Συγγραφεῖς τινες ὑπεστήριξαν ὅτι ὁσάκις ἡ ἀξία πραγμάτων τινας εἶναι εὐτελής, δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπηται ἀμυναν πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ, καὶ μάλιστα ἐὰν διὰ τῆς ἐνάσκησεως τοῦ τῆς ἀμύνης δικαιώματος προσβάλλωνται τιμιώτερα δικαίωματα, εἴτεν ἡ ζωὴ, ἢ ἡ ὑγεία τοῦ προσβαλλόντος. Bauer Lehrb. § 54. Marezoll Criminalrecht οελ. 88. Hepp Theorie d. Zurechnung οελ. 34.

²⁾ Berner Archiv d. Crim. R. 4848, οελ. 578.

γ') Πρὸς ἀνάκτησιν τῆς κατοχῆς τῶν βίᾳ καὶ παρανόμως ἀφαι-
ρεθέντων πραγμάτων. Ἡ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς κατοχῆς ἀμύνα δύν-
αται ν' ἀπευθύνηται οὐ μόνον κατὰ τοῦ σκοποῦντος τὴν ἀφαίρε-
σιν τῶν ὑπὸ τὴν δεσποτεῖαν τινὸς διατελούντων πραγμάτων, ἀλλὰ
καὶ κατὰ παντός, ὅστις διὰ ῥήξεως ἢ δι' οἰουδήποτε ἄλλου ἀθε-
μίτου τρόπου ζητεῖ νὰ εἰσέλθῃ εἰς πράγματα κατεχόμενα παρ'
ἄλλου προσώπου, ὡς λ. χ. εἰς τὴν οἰκίαν ἢ τὸν ἀγρόν τινος. Ἡ
κατοχὴ δὲ τῶν τοιούτων ἀντικειμένων δὲν ἀπαιτεῖται νὰ στηρί-
ξῃται ἐπὶ νομίμου τινὸς τίτλου, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ φυσικῶς
μόνον (possessio naturalis).

Ἐκ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀμύνης πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς κατοχῆς
ἀπορρέει ἀμέσως καὶ τὸ δικαίωμα πρὸς ἀνάκτησιν ταύτης ἀπολε-
σθεύσης, ἀλλ' ἡ πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν γενομένη ἐνέργεια ἐννοεῖται
οἰκοθεν ὅτι πρέπει ν' ἀπευθύνηται ἀμέσως κατ' αὐτοῦ τοῦ ἀφαιρέ-
σαντος βίᾳ τὴν κατοχὴν οὐχὶ κατὰ τρίτου τινὸς προσώπου ἀμετό-
χου τῆς τοιαύτης αὐθαίρεσις εἰς ὃ μετὰ τινα χρόνον περιῆλθε τὸ
ἀφαιρεθὲν ἀντικείμενον. Ἐκτὸς τούτου ἡ τοιαύτη ἐνέργεια πρέπει
νὰ συνέχῃται ἀμέσως πρὸς τὴν γενομένην διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς
κατοχῆς, ὅθεν δὲν πρέπει νὰ ἐμφιλοχωρήσῃ χρονικὸν τι διάστημα
καθ' ὃ τὴν κατοχὴν ἀφαιρέσας ἀπῆλause ταύτην ἀνενοχλήτως.

Ἐπὶ τοῦ δικαιώματος τούτου πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἀφαιρεθείσης
κατοχῆς στηρίζεται ἐν μέρει ἡ διάταξις τῆς § 3 τοῦ ἀρθρ. 99 ἡ
παρέχουσα τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης κατ' ἐκείνων, οἵτινες συλλαμ-
βάνονται ἐπ' αὐτοφώρῳ κλέπται, ὡς τοιοῦτοι δὲ κατὰ τὴν γενικὴν
διάταξιν τοῦ ἀρθρ. 168 τῆς ποινικῆς δικονομίας θεωροῦνται οὐ
μόνον ὅσοι συλλαμβάνονται πρὶν ἔτι ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ τῆς κατοχῆς
τινος πράγμα τι, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἀρτίως διέπραξαν τὴν κλοπὴν,
ἢ συνελήφθησαν ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἐτελέσθη, ἢ τέλος κατε-
διώχθησαν διὰ δημοσίας κραυγῆς ¹⁾).

Ὡς δεύτερος ὅρος ἀναγκαῖος πρὸς ὑπαρξίν τοῦ δικαιώματος
τῆς ἀμύνης, ἐρρέθη ὅτι θεωρεῖται κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἡ ἐλ-

¹⁾ Dollmann Commentar ἀρθ. 72 σελ. 516.

λειψίς τῆς βοηθείας τῆς ἀρχῆς πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ ἐπαπειλου-
μένου κινδύνου. Ἀλλ' οὐχὶ πᾶσαν ἀρχὴν τοῦ κράτους πρέπει νὰ
ἐκλάβωμεν ἀρμοδίαν ὅπως διὰ τῆς παρουσίας αὐτῆς κατὰ τὴν
στιγμὴν τῆς ἐπαπειλουμένης κατὰ τινος ιδιώτου προσβολῆς ἀπο-
κλείσῃ αὐτὸν τοῦ πρὸς ἀμυναν δικαιώματος, ἀλλὰ μόνον τὰς ἀρ-
χὰς ἐκείνας καίτινες ὡς ἐκ τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν ἔχουσι καθή-
κον γὰ φροντίζωσι περὶ τῆς κοινῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς προστα-
σίας τῶν δικαιωμάτων τῶν πολιτῶν, διότι τὴν συνδρομὴν τοιαύ-
των ἀρχῶν ἐπικαλούμενος ὁ πολίτης δύναται νὰ εἶναι βέβαιος ὅτι
θέλει τύχει τῆς δεούσης προστασίας. Ἐκτὸς τούτου ὁμως ἡ τοι-
αύτη ἀρχὴ δὲν ἀρκεῖ νὰ δύναται νὰ προσέλθῃ, ἢ καὶ πραγματι-
κῶς νὰ προσῆλθε πρὸς συνδρομὴν τοῦ ἐν καταστάσει ἀμύνης εὐ-
ρισκομένου πολίτου, ἀλλὰ πρέπει συγχρόνως νὰ ἔχῃ καὶ τὴν ἀναγ-
καίαν ἰσχὺν ὅπως ἀποτρέψῃ τὸν ἀπειλούμενον κατ' αὐτοῦ κίνδυνον.
Τὸν ὅρον τοῦτον, ὃν ὁ ἡμέτερος νόμος ἐκ τοῦ ἀρθρ. 125 τοῦ βαυαρι-
κοῦ νόμου τοῦ 1813 παρέλαβε, καὶ τὸν ὅποιον ἐν πολλοῖς τῶν ἀμέ-
σως μεταγενεστέρων αὐτοῦ ποινικῶν νόμων ἀπαντῶμεν ¹⁾ ἐξωβέλι-
σαν ἐντελῶς οἱ νεώτεροι ποινικοὶ κώδικες, ὡς περιττεύοντα καὶ πε-
ριορίζοντα λίαν τὸν δικαστὴν κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς νομίμου γρη-
σεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἀμύνης, ἀποκρουόμενον δὲ ὑπὸ τῆς ἀρ-
χικῆς αὐτῆς ἐννοίας, καθ' ἣν πρέπει νὰ ἐπιτρέπηται αὕτη ἀνεξαρ-
τήτως τῆς ἐνδεχόμενης συνδρομῆς ἣν δύναται ν' ἀναμένῃ ὁ πο-
λίτης παρὰ τῆς ἀρχῆς. Ἡ παρουσία καὶ ἡ πιθανότης τῆς συνδρομῆς
τῆς ἀρχῆς δὲν στερεοῦσι πραγματικῶς τὸν πολίτην τοῦ πρὸς ἀμυναν
δικαιώματος κατὰ πάσης παρανόμου ἐπιθέσεως, ἀλλὰ μόνον καθι-
στῶσι περιττὴν τὴν ἀμυναν ἐφ' ὅσον δύναται ἐγκαιρῶς καὶ προση-
κόντως ν' ἀποτρέψῃ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον τῆς προσβολῆς τῶν
δικαιωμάτων τινός. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἡ ὑπὸ τοῦ ιδιώ-
του ὡς δῆθεν προσβλήθέντος γενομένη προσβολὴ τῶν δικαιωμάτων
ἐτέρου προσώπου εἶναι ἀξιώποιος ²⁾.

¹⁾ Ποιν. νόμου Βυρτεμβέργης ἀρθρ. 102. Ἀνωτέρου ἀρθρ. 98.

²⁾ Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου 1861, ἀρθρ. 72. Dollmann Commentar

Ἰφισταμένων τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων ὅρων δύναται ὁ ἀμυ-
νόμενος κατὰ παρανόμου προσβολῆς τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ
νὰ μεταχειρισθῇ πᾶν μέσον συντελεστικόν πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ
ἐπικειμένου κινδύνου. Ἀρκεῖ μόνον κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ.
103 τὰ μέσα τῆς ὑπερασπίσεως αὐτοῦ νὰ εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὸν
ἐπαπειλούμενον κίνδυνον καὶ πραγματικῶς ἀναγκαῖα πρὸς ἀποτρο-
πὴν αὐτοῦ. Ἡ χρῆσις μέσων μὴ ἀντιστοιχοῦντων πρὸς τὸν σκο-
πὸν τῆς ὑπερασπίσεως, ἢ πέρα τοῦ δέοντος γενομένη χαρακτη-
ρίζεται ὡς ὑπερβάσις τῆς ἀμύνης, περὶ ἧς ἐν τοῖς ἐπομένοις γενήσο-
νται λόγος.

Ἡ λύσις τοῦ ζητήματος ἐὰν ἡ ὑπεράσπισις τοῦ ἀμυνομένου πε-
ριωρίσθῃ ἐντὸς τῶν νομίμων ὁρίων καὶ ἐγένετο χρῆσις τῶν πραγ-
ματικῶς ἀναγκάσιων πρὸς τὸν σκοπὸν μέσων, ὡς περιέχουσα τὴν
ἐκτίμησιν τῶν εἰδικῶν περιστάσεων, ἐν αἷς εὗρέθη ὁ ἀμυνόμενος,
ἀφίεται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, ὁφείλοντος ἰδίως νὰ λάβῃ ὑπ'
ὄψιν τὸ εἶδος τοῦ ἀπειληθέντος κινδύνου κατὰ τοῦ ἐν καταστά-
σει ἀμύνης περιελθόντος, καὶ τὴν πρὸς τὸν κίνδυνον τοῦτον σχέσιν
τῶν ἐφαρμοσθέντων μέσων ὑπερασπίσεως. Κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ
τοιούτου κινδύνου ὁ δικαστὴς δεόν νὰ ὁδηγηθῇ οὐχὶ ἐκ τῆς ἐντυ-
πώσεως, ἣν ἡ ἀνάμνησις αὐτοῦ παρελθόντος ἐμποιεῖ εἰς τὸν ψυχρὸν
παρατηρητὴν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐντυπώσεως, ἣν ἠδύνατο νὰ παρᾶσχῃ
ἐπὶ τοῦ καθ' οὗ ἠπειλείτο, ἐπικείμενος καὶ ἀφευκτος ὢν.

Ἐὰν ὁ ἀμυνόμενος δὲν ὑπερέβῃ τὰ ὅρια τῆς νομίμου ἀμύνης
πᾶσα ἀξιόποινος πράξις ἐνεκεν αὐτῆς ἐκτελεσθεῖσα κατὰ τοῦ
προσβαλόντος αὐτὸν, καὶ εἴτε εἰς ἀπλὴν βίαν κατ' αὐτοῦ συνιστα-
σταμένη, εἴτε τὴν ἀναίρεσιν τούτου συνεπαγομένη μένει ἀτιμώρη-
τος κατὰ τὴν εἰδικὴν τοῦ ἄρθρ. 100 διάταξιν. Ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ
γίνεται χρῆσις τῆς λέξεως *βία* (*Vergewaltigung*), ἥτις, ὡς ἐκ
τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ ἄρθρου τούτου πρὸς τὸ ἐπόμενον ἄρθρ. 102
ἐξάγεται, πρέπει νὰ ληθῇ ἐν τῇ γενικωτέρᾳ αὐτῆς σημασίᾳ, δη-

ἄρθρ. 72, σελ. 524. Βαδ. κοῦ. πιν. νόμου ἀ.θ., 384. Thilo αἰ. 163, σελ.
124. Hälschner System I, σελ. 231, 238. — 1902. 1. α. 1. 1. 1.

λοῦσα πᾶσαν εἰανδρήποτε τῶν λοιπῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ προσβολὴν ἐκτὸς τῆς ζωῆς, ὥστε καὶ ἡ βία αὐτοῦ κατακράτησις, καὶ ἡ φθορά ἡ ἀφαίρεσις ἀντικειμένων τῆς ιδιοκτησίας, καὶ ἡ σωματικὴ αὐτοῦ βλάβη δὲν θεωροῦνται ἀξιόποινι ἐπὶ σκοπῷ ἀμύνης γενόμεναι.

Ἐνίοτε κατὰ τὴν τοιαύτην ἐνάσκησιν τοῦ τῆς ἀμύνης δικαιώματος ἐντὸς τῶν νομίμων ὁρίων δύναται νὰ ἐπέλθῃ προσβολὴ τῶν δικαιωμάτων ἄλλου τινὸς ἐκτὸς τοῦ ἐπιτεθέντος κατὰ τοῦ ἀμυνομένου ¹⁾).

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει γεννᾶται τὸ ζήτημα ἂν ἡ πράξις αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐπίσης ὡς ἐν ἀμύνῃ γενομένη, καὶ ὡς τοιαύτη πάσης ποινῆς ἀπηλλαγμένη. Ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθρ 100 τοῦ ἡμετέρου νόμου δὲν δυνάμεθα νὰ πορισθῶμεν τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου, διότι, ὡς ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ αὐτοῦ ἐξάγεται, κηρύσσονται ἀτιμώρητοι μόναι αἱ πράξεις αἱ κατὰ προσβαλόντος ἀπευθυνόμεναι. Ὅθεν πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου πρέπει ν' ἀνατρέξωμεν εἰς τὰς γενικὰς τοῦ ἡμετέρου νόμου διατάξεις, ὑφ' ὧν ὁδηγούμενοι φθάνομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι καὶ ἡ κατὰ τοῦ τοιοῦτου τρίτου προσώπου ὑπὸ τοῦ ἀμυνομένου ἀπευθυνομένη προσβολὴ δὲν εἶναι τιμωρητέα, καθόσον οὔτε δόλος οὔτε ἀμέλεια δύνανται ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸν αὐτουργὸν αὐτῆς ²⁾).

Ἐκ τῆς προεκτεθείσης δικαιολογικῆς βάσεως τῆς ἀμύνης, καθ' ἣν τὸ ἄδικον οὐδέποτε δύναται νὰ θεωρηθῇ ἔχον ὑπόστασιν ἀπέναντι τοῦ δικαίου καὶ τυγχάνον τῆς προστασίας τοῦ νόμου, ἔπεται ἀμέ-

¹⁾ Ὑποθεσίθω λ. χ. ὅτι ὁ Α θέλων ν' ἀποκρούσῃ τὴν κατ' αὐτοῦ ἐπίθεσιν τοῦ Β ἐπὶ σκοπῷ φόνου γενομένην, πυροβολεῖ κατὰ τοῦ Β, ἀλλ' ἀποτυχὼν πληγώνει ἢ φονεύει τὸν Γ, ἢ τὸν ἵππον ἐφ' οὗ ἐπέβαινεν ὁ Γ, διαβαίνων ἐκεῖθεν.

²⁾ Τὸ κενὸν τοῦτο τοῦ ἡμετέρου νόμου συνεπλήρωσεν ὁ νεώτερος βασιρικός νόμος τοῦ 1864 ἐν ἀρθρ. 72 διὰ τῆς προσθήκης ὅτι καὶ πᾶσα ἄλλη, ἐκτὸς τῆς βλάβης ἢ ἀναιρέσεως τοῦ προσβαλόντος, γενομένη ὑπὸ τοῦ ἀμυνομένου ἀξιόποινος πράξις μένει ἀτιμώρητος. (ᾠρ. Weiss Commentar ἀρθρ. 72 σελ. 209. — Dollmann Commentar αὐτόθ. σελ. 527 σημ. 57.

ως ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 101 τοῦ ἡμετέρου νόμου ὀρίζοντος ὅτι ὁ βοηθῶν ἐμπράκτως τινὰ ἐν καταστάσει ἀμύνης εὐρισκόμενον, ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τὸν προσβαλλόμενον λογίζεται καὶ ἀπολαύει ὅσα καὶ οὗτος δικαιώματα. Εἶναι δὲ ὅλως ἀδιάφορον ἐὰν ὁ προσβληθεὶς ἐπεκαλέσθῃ τὴν συνδρομὴν ἢ μὴ τοῦ παρεμβάντος πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ τρίτου, καὶ ἐὰν ἡδύνατο μόνος ν' ἀποκρούσῃ τὴν κατ' αὐτοῦ ἀπευθυνομένην προσβολήν. Ῥητῶς ὅμως ἀπαιτεῖται ὑπὸ τοῦ νόμου, ὅπως ἡ ἀμυνα ἢ συγχωρημένη, τουτέστιν ἡ ἐνάσκησις αὐτῆς γίνηται ἐντὸς τῶν νομίμων κृतῆς ὁρίων· πᾶσα ἐπομένως βοήθεια χορηγηθεῖσα πρὸς τὸν ὑπερβάντα τὰ ὅρια τῆς νομίμου ἀμύνης συντεπάζεται κατὰ τοῦ συνδραμόντος αὐτὸν τὰς αὐτὰς συνεπειὰς ἅς καὶ κατὰ τοῦ ἀμυνομένου ἀμέσως¹⁾).

Τὴν ὑπερβασιν τῆς ἀμύνης ὀρίζει εἰδικώτερον τὸ ἄρθρ. 102 χαρακτηριστικὸν ὡς τοιαύτην τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ προσβαλλόμενος εἶχε καιρὸν καὶ εὐκολίαν πρὸς χρῆσιν μικροτέρων καὶ μὴ ἀγνώστων μέσων δι' ὧν ἡδύνατο ἄνευ παντὸς κινδύνου ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐπίθεσιν, νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ ἐπαπειλούμενον κτῆμά του, ἢ ἄλλως νὰ ματαιώσῃ τὸν σκοπὸν τοῦ προσβάλλοντος.

Ἐκ τῆς διατάξεως ταύτης ἔπεται ὅτι ὑπερβάσις ἀμύνης ὑφίσταται μόνον ὡςάκις συντρέχουσιν ἅπαντες οἱ προεκτεθέντες ὅροι τῆς ἀμύνης, τοῦναντίον ὡςάκις οἱ ὅροι οὗτοι, ἢ τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐλλείπουσιν οὐδ' ὑπερβάσις ἀμύνης δύναται νὰ ὑπάρξῃ²⁾).

Ἐπίσης ὡς ὑπερβάσις ἀμύνης δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ὑπὸ τοῦ ἀμυνομένου προσβολὴ τῶν δικαιωμάτων τοῦ προσβάλλοντος αὐτὸν ἢ γενομένη μετὰ τὴν ἀπόκρουσιν τῆς παρανόμου ἐπιθέσεως, μετὰ τὴν ἐννομον δηλονότι ἐνάσκησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀμύνης. Ἡ τοιαύτη προσβολή, ὅλως ἄσχετος οὖσα πρὸς τὴν ἀμυναν, ἀποτελεῖ αὐτοτελὴ ἀθέμιτον καὶ ἀξιώποιον ἐπίθεσιν κατὰ τῶν δικαιωμάτων τρίτου τινὸς προσώπου. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀναχω-

¹⁾ Leonhardt Commentar ἄρθρ. 80 σελ. 321.

²⁾ Dollmann Commentar ἄρθρ. 72, σελ. 528.—Hälschner System I. σελ. 268.

ρῶν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἀνέγραψε τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 105, καθ' ἣν ὡς τιμωρητέα χαρακτηρίζεται ἡ ἀναίρεσις ἡ βλάβη τοῦ παρ' αὐτοῦ προσβολέως, ἡ γενομένη μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐπιθέσεως καὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ κινδύνου.

Ἡ ὑπερβάσις τῶν ὁρίων τῆς ἀμύνης δὲν συνεπάγεται τὸ ἀτιμωρητον τοῦ διαπραξαμένου ταύτης, ἀλλ' ὅμως ἐὰν μετὰ πιθανότητος ἀποδείχῃ ἐκ τῶν περιστάσεων ὅτι προήλθεν ἐνεκα τοῦ αἰφνιδίου τῆς προσβολῆς, ἐνεκεν ὑπερβολικοῦ φόβου, ἡ ἀπὸ ταραχῆν τοῦ νοῦς ἐπιφέρει κατὰ τὴν εἰδικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 104 τὸ ἀκαταλόγηστον τῶν ἐκτελεσθεισῶν κολασμῶν πράξεων.¹⁾

Ἄρθρον 106.

Δὲν τιμωρεῖται ὅστις ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τῆς ἀμύνης ἐξετέλεσεν ἀθέμιτόν τινα πρᾶξιν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποτρέψῃ παρόντα τινὰ, κατεπιέγοντα καὶ ἄλλως ἀναπότρεπτον κίνδυνον τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ἢ ἐνὸς ἄλλου ζωῆς.

Τῆς ἀμύνης διάφορος ὅλως εἶναι ἡ κατάστασις τῆς ἀνάγκης, περὶ ἧς πραγματεύεται τὸ προκείμενον ἄρθρον. Ἐν τῇ ἀμύνῃ ὑπάρχει σύγκρουσις τοῦ ἀδίκου πρὸς τὸ δίκαιον, τὸ ἀδίκον μὴ δυνάμενον νὰ ἔχῃ ὑπόστασιν ἀποκρούεται καὶ ἐξαφανίζεται ἀπέναντι τοῦ δικαίου. Γούνατιον ἐν τῇ καταστάσει τῆς ἀνάγκης ὑπάρχει σύγκρουσις, οὐχὶ βεβαίως τοῦ δικαίου πρὸς τὸ δίκαιον, διότι τὸ δίκαιον εἶναι ἐν καὶ ἀδιαίρετον, ἀλλὰ διαφόρων δικαιωμάτων ἐκ τοῦ αὐτοῦ δικαίου πηγαζόντων, ἡ σύγκρουσις δὲ εἶναι τοιαύτη ὥστε τὰ κατ' ἀντίθετον λόγον συμπίπτοντα δικαιώματα δὲν δύνανται νὰ

¹⁾ Ὁ βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 ἄρθρ. 403 παρεδέχετο τὸ ἀκαταλόγηστον τῶν κατ' ὑπερβάσιν τῆς ἀμύνης κολασμῶν πράξεων, ὡς αὐτοὶ προήρχοντο ἀπὸ αἰφνιδίου ὑπερβολικὸν φόβον ἐπιφέροντα διατάραξιν τῆς διανοίας, ἀλλὰ τὰ μεταγενέστερα βαυαρικὰ νομοσχέδια, ἐξ ὧν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἤρραντο τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 104 ἠπιώτερον διετύπωσαν τὸν ὅρον τῆς ἀπὸ τῆς ἐκτέλεσεως τῆς ἐπιθέσεως τοῦ αἰφνιδίου τῆς προσβολῆς, τὴν τοῦ ὑπερβολικοῦ φόβου καὶ τὴν τῆς ταραχῆς τοῦ νοῦς.

συνυπάρξωσι καὶ ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως πρὸς σωτηρίαν τῶν μὲν ἢ θυσία τῶν δέ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ γενομένη προσβολὴ τῶν δικαιωμάτων δὲν θεωρεῖται ὡς ἀξιοποῖνον ἀδίκημα καὶ ὁ αὐτοῦργός ἀπαλλάσσεται τῆς νόμιμου ποινῆς, ἐὰν 1) ὁ κίνδυνος πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ὁποίου ὤρμηθη εἰς ἐκτέλεσιν ἀξιοποῖνου πράξεως εἶναι ἐπικείμενος, κατεπείγων καὶ ἄλλως ἀναπότρεπτος. 2) Ἡ δὲ προσβολὴ ἄλλοτρίων δικαιωμάτων ἐγένετο πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς διασώσεως τῆς ζωῆς τοῦ ἐν καταστάσει ἀνάγκης διατελοῦντος. Ἐν τῷ ρωμαϊκῷ δικαίῳ ἐθεωρεῖτο ἡ καταστάσις τῆς ἀνάγκης ὡς λόγος ἀποκλείων τὸν καταλογισμόν αθεμίτου πράξεως. Κατὰ τὰς ἐν ταῖς πηγαῖς διασωθείσας εἰδικὰς διατάξεις δὲν ἐτιμωρεῖτο ἡ καταστρόφῃ ἄλλοτρίας περιουσίας πρὸς διάσωσιν ἐκ πυρκαϊᾶς, ἢ πρὸς σωτηρίαν πλοίου κινδυνεύοντος νὰ ναυαγήσῃ· ἐπίσης δὲν ἐλογίζετο ἀξιοποῖνος ἡ δωροδοκία πρὸς ἀπαλλαγὴν τινος ἀπὸ τῆς θανατικῆς ποινῆς ¹⁾.

Κατ' ἀπομίμησιν τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου περιέλαθε καὶ τὸ κανονικὸν δίκαιον ἰδιαιτέρας διατάξεις περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἀνάγκης, ἣν ἐν γένει θεωρεῖ ὡς λόγον ἐξαλείφοντα τὸ ἀξιοποῖνον τῶν ἐνεκα ταύτης τελεσθεισῶν κολασίμων πράξεων ²⁾.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁρισμῶν τοῦ ρωμαϊκοῦ καὶ ἰδίως τῶν τοῦ κανονικοῦ δικαίου διευτυπώθησαν αἱ διατάξεις τῶν κατὰ τὸν μεταίωνα νομοθεσιῶν, ἅς οἱ νομοδιδάσκαλοι τῶν τότε χρόνων ποικιλοτρόπως ἡρμάνευον καὶ ἐφήρμοζον.

Οἱ νεώτεροι νομοδιδάσκαλοι ταχθέντες οἱ μὲν ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ Καντίου, οἱ δὲ ὑπὸ τὴν τοῦ Φιχτίου καὶ Ἐγέλου διη-

¹⁾ Lex 3 § 7 (47. 9. de incend.) Lex 49 § 1. (9. 2. ad leg. Aquil. Lex 7. § 4. (43. 24. Quod vi aut clam) Lex 29 § 3 (9. 2. ad leg. Aquil.) Lex 14 pr. (19. 5. de praeser. verbis).

²⁾ C. 4. X. (5. 41. d. R. J.) C. 3. X (5. 16. de furtis) C. 8. § 3. 4. Dist. 47. — Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐφαρμόζει ἰδίως ἐπὶ τῶν κλοπῶν τῶν ἐν καταστάσει ἀνάγκης διαπραττομένων, ἅς θεωρεῖ συγγνωστάς ὁρμώμενον ἐκ τῆς ἰδέας οὗ ἀντίκειται πρὸς τὴν ἠθικὴν καὶ ἀπολλοτικὴν δεισποτείαν τῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τῇ ἀνθρωπότητι δωρηθέντων πραγμάτων.

ρέθησαν ὡς πρὸς τὸν ἐν γένει χαρακτηρισμὸν τῆς καταστάσεως τῆς ἀνάγκης, καὶ τῆς ἐπιβρότης αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῶν ἐνεκα ταύτης διαπραχθεῖσων ἀθεμίτων πράξεων. Ὁ Κάντιος ¹⁾ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ σύστημα αὐτοῦ ἐν γένει περὶ τῆς δικαιολογικῆς βάσεως τῆς ποινῆς θεωρεῖ τὴν ἐν καταστάσει ἀνάγκης διαπραχθεῖσαν ἀθέμιτον πράξιν ὡς καταλογιστέαν τῷ αὐτουργῷ, (*factum non inculpabile*), ἀλλ' ὑποστηρίζει τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς καταγνωστέας ποινῆς (*sed impunibile*), λέγων ὅτι ἡ ἐκ τῆς ἀπει- λῆς ταύτης παραγομένη ἐντύπωσις δὲν ἠδύνατο νὰ εἶναι φοβερωτέρα τοῦ ἁμέσως ἐπικειμένου καὶ βεβαίου κακοῦ, ὅπερ ὁ ἐν καταστάσει ἀνάγκης διατελὼν ἠθέλησε ν' ἀποφύγῃ. Τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Καντίου ἠσπάσθη ὁ Feuerbach καὶ οἱ πολυάριθμοι αὐτοῦ ὁπαδοί, ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον ὑπῆρξεν αὕτη ἡ ἐπικρατεστέρα ²⁾. Ὁ Φίχτιος τούναντίον ἐπρέσβευεν ὅτι ἡ κατάστασις τῆς ἀνάγκης καθιστᾷ ἀνέφικτον τὴν συνύπαρξιν δικαιολογικῶν σχέσεων, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀδύνατον τὴν ἀθέτησιν τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένων ὑπαχρεώσεων καὶ τὴν παραγωγὴν ἐντεῦθεν ἀδικήματος ³⁾.

Τὴν ιδέαν ταύτην τοῦ Φίχτιου, ἣν ἠκολούθησεν ὁ Grolman καὶ πολλοὶ ἄλλοι ⁴⁾, ἀντικρούει εὐλόγως ὁ Luden παρατηρῶν ὅτι ἡ προϋπόθεσις ἐρ' ἥς στηρίζεται τῆς ἀναιρέσεως πάσης δικαιολογικῆς σχέσεως ἐν τῇ καταστάσει τῆς ἀνάγκης εἶναι ὅλως ἀντιθέτος πρὸς τὴν ιδέαν αὐτὴν τοῦ δικαίου, ἀναποσπάστως συμπεφυκυῖαν ἐν τῇ πρὸς ἄλληλα σχέσει τῶν λογικῶν ὄντων ⁵⁾.

Ἀντιθέτως πρὸς τὰς εἰρημένας θεωρίας περιορίζει ὁ Ἐγγελος ἄνευ ἀποχρώσεως τινὸς αἰτιολογίας τὴν κατάστασιν τῆς ἀνάγκης ἐπὶ τῆς συγκρούσεως μόνον τοῦ δικαιώματος τῆς ζωῆς πρὸς τὸ

¹⁾ Metaphysische Anfangsgründe d. Rechtslehre. σελ. 42.

²⁾ Tittmann Strafrechtw. I § 88. Martin Lehrb. § 40. Henke Strafrecht I σελ. 335. Bauer Strafrecht § 129. Jarcke Criminalr. I σελ. 184. Heffter Lehrb. § 40.

³⁾ Fichte Grundlage d. Naturrechts III σελ. 252.

⁴⁾ Grolman Grundsätze § 41. Waechter Lehrb. I § 55.

⁵⁾ Luden Abhandl. II σελ. 514.

δικαίωμα τῆς ιδιοκτησίας, παραδεχόμενος ὅτι ὑπὲρ αὐτῆς δύναται ἀδικαιολογηθῇ ἡ προσβολὴ τῶν τῆς ιδιοκτησίας δικαιωμάτων καθόσον ταῦτα ἐξ αὐτῆς καὶ δι' αὐτῆς ὑφίστανται ¹⁾).

Ἐκ τῶν ποινικῶν νόμων τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνιων τινὲς μὲν θεωροῦσι τὴν κατάστασιν τῆς ἀνάγκης ὑφισταμένην τότε μόνον ὅταν ἀναπότρεπτος ἐπικεῖται κίνδυνος κατὰ τῆς ζωῆς τινος. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει παραδέχονται τὸ ἀτιμώρητον τῆς προσβολῆς τῆς ἀπευθυνομένης, οὐ μόνον κατὰ τῆς ζωῆς ἑτέρου τινὸς προσώπου, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς ιδιοκτησίας ἢ καὶ κατὰ παντός ἄλλου δικαιώματος ²⁾).

Ἄλλοι τοῦναντίον ἐπεκτείνουν τὴν κατάστασιν τῆς ἀνάγκης καὶ ἐπὶ τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς οὐ μόνον ἡ ζωὴ τινος ἀπειλεῖται, ἀλλὰ καὶ ἑτερόν τι ἀναντικατάστατον ἀγαθὸν διακινδυνεύει ³⁾).

Ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ὡς καὶ ὁ πρωσσικὸς δὲν περιέχουσιν εἰδικὴν τινα διάταξιν περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἀνάγκης. Ἐν Γαλλίᾳ ἐγεννήθη μάλιστα τὸ ζήτημα, ἂν ἡ κατάστασις τῆς ἀνάγκης δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς λόγος ἀναιρῶν τὸ ἀξιοποῖναι τῆς διαπραχθείσης κολασίμου πράξεως ⁴⁾).

Ὁ βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 ἐποιεῖτο μνεῖαν τῆς καταστάσεως τῆς ἀνάγκης παρεμπιπτόντως ἐν τῇ ἀπαριθμῇ τῶν ἐλαφρυντικῶν λόγων τῆς καταγνωστέας ποινῆς (ἄρθρ. 93), ἔχων ὑπ' ὄψιν μόνον τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν πιεζόμενός τις ὑπὸ πενίας ἢ ἄλλης τινὸς ἀνάγκης παρέρυετο εἰς τὴν ἐκτέλεσιν κολασίμου πράξεως.

¹⁾ Hegel *Naturrecht* § 127. — Τὴν γνώμην τοῦ Hegel ἠσπάσθησαν ὁ Abegg *Lehrbuch* § 107. — *Untersuchungen* σελ. 407. 180. 340. Marezoll *Criminalr.* σελ. 92. Köstlin *System* σελ. 112.

²⁾ Ὁρ. ποιν. νόμου Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 406. — Δαρματάτης ἄρθρ. 45. — Βάδεν ἄρθρ. 81.

³⁾ Ὁρ. ποιν. νόμου Ἀννοβέρου ἄρθρ. 84. — Θουρίγγης ἄρθρ. 65. — Σαξωνίας ἄρθρ. 92.

⁴⁾ Chauveau-Hélie *Code pénal* tom. I σελ. 534. — Trébutien *Droit crim.* tom I σελ. 438 ὅστις θεωρεῖ ἐφαρμοστέον καὶ ἐπ' αὐτῆς τὸ ἄρθρ. 64 τοῦ γαλλ. ποιν. νόμου.

Κατὰ πρῶτον τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822 ἀνέγραψεν εἰδικὴν διάταξιν χαρακτηρίζουσαν τὴν κατάστασιν τῆς ἀνάγκης ὡς λόγον αἰρόντα τὸ ἀξιόποινον διαπραχθείσης κολασίμου πράξεως, ἐὰν ἡ τοιαύτη κατάστασις τῆς ἀνάγκης δὲν προῆλθεν ἐξ ὑπατιπότητος τοῦ ἐν αὐτῇ διατελεσαντος προσώπου, καὶ δὲν ὑπερέβη τοῦτο τὰ ὅρια τῆς ἀναγκαίας ἐνεργείας πρὸς διάσωσιν τῆς κινδυνεύουσας αὐτοῦ ζωῆς¹⁾.

Τὴν διάταξιν ταύτην περιέλαβον τὰ νομοσχέδια τοῦ 1827 καὶ 1831 ἐξ ὧν ἠρανίσθη αὐτὴν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης²⁾.

Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἀρθρου κατάστασις ἀνάγκης ὑπάρχει ὅταν

- 1) ὁ κίνδυνος ἢ παρὼν κατεπείγων καὶ ἀλλῶς ἀναπότρεπτος
- 2) ἀπειθύνηται κατὰ τῆς ζωῆς τινός.

Ἀμφοτέροι οἱ ὅροι οὗτοι δικαιολογοῦσιν ἀποχρώντως τὸ ἀτιμώρητον τῆς τελεσθείσης ἀθεμίτου πράξεως, διότι καθ' ἣν στιγμήν ὁ ἄνθρωπος βλέπει διακινδυνεύουσαν τὴν ὑπαρξίν του καὶ πρόκειται νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ καὶ τῆς προσβολῆς τῆς ζωῆς ἢ ἄλλων δικαιωμάτων ὁμοίου τινός, δυσκόλως δύναται νὰ δεσπόσῃ τὸ ἐν αὐτῷ ἔμφυτον αἶσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως, τὸ ὅποιον ἀάθεκτον διεγείρεται, καταστέλλει παρ' αὐτῷ πᾶσαν ἐλευθεράν σκέψιν καὶ ἀπόφασιν, καὶ ἀκουσίως σχεδὸν διαθέτει αὐτὸν πρὸς ἐνέργειαν τῆς ἰδίας μὲν αὐτοῦ ὑπάρξεως σώτειραν, καταστρεπτικὴν δὲ τοῦ πλησίον του.

Εἶναι ἀληθές ὅτι ἐνίοτε ἄνθρωποι χαρακτῆρος εὐγενεοῦς καὶ μεγαλόφρονος δύναται νὰ προτιμήσωσι τὴν καταστροφὴν τῆς ἰδίας ἑαυτῶν ὑπάρξεως, ἢ τὴν ἐλαχίστην προσβολὴν τῶν δικαιωμάτων ἑτέρου τινός προσώπου καὶ ἐν ἐσχάτῳ εὐρισκόμενοι κινδύνῳ δύναται μετ' αὐταπαρνήσεως νὰ ὑποστῶσι πᾶσαν θυσίαν, ὅπως μὴ κατ' ἐλάχιστον προσκρούσωσιν εἰς τὰ δικαιώματα ἑτέρου τινός, ἀλλ' αἱ τοιαῦται ἐξαιρετικαὶ φύσεις, τὸ ὕψος τῆς ἠθικῆς δυνάμεως τοῦ

¹⁾ Ὁρ. νομοσχεδίου 1822 ἀρθρ. 85.

²⁾ Ὁρ. νομοσχεδίου 1827 ἀρθρ. 80. — Νομοσχ. 1831 ἀρθρ. 103.

ἀνθρώπου μαρτυροῦσαι, δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸν νομοθέτην ὡς ὑπογραμμὸς, ἵνα κανονίσῃ τὰς πρὸς ἀλλήλους δικαιο-
λογικὰς ἐν γένει σχέσεις τῶν πολιτῶν. Ὁ νόμος δύναται νὰ ἀπαι-
τήσῃ τὴν θυσίαν τοῦ ἀτόμου ὑπὲρ τοῦ γενικοῦ συμφέροντος, ὡς λ.
χ. τοῦ ὑπὲρ πατρίδος μαχομένου στρατιώτου, οὐδέποτε ὁμως τὴν
θυσίαν τοῦ ἀτόμου ὑπὲρ τοῦ ἀτόμου.

Ἐγεννήθη τὸ ζήτημα, ἂν ὅπως ὁ ἐν καταστάσει ἀνάγκης δια-
τελὼν οὕτω καὶ ὁ συνδραμὼν αὐτὸν πρὸς σωτηρίαν τῆς ζωῆς του
καὶ διαπράξας ἀθέμιτόν τινα πράξιν κηρύσσεται ἀτιμώρητος. Ὁ
ἡμέτερος ποινικὸς νόμος καταφατικῶς λύει τοῦτο παραδεχόμενος
ἐν γένει τὸ ἀτιμώρητον παντὸς διαπράξαντος ἀθέμιτον πράξιν πρὸς
ἀποτροπὴν κινδύνου ἐπαπειλουντος τὴν ζωὴν ἑτέρου τινός. Τὴν
λύσιν ταύτην ἀποδοκιμάζουσιν οἱ πλείστοι σχεδὸν ἐκ τῶν συγ-
γραφέων, διότι ὁ τρίτος ὁ διαπράττων τὴν ἀθέμιτον πράξιν δὲν
εὐρίσκεται ἐν καταστάσει ἀνάγκης, χορηγεῖται δὲ αὐτῷ τὸ δικαί-
ωμα τῆς κατὰ προαίρεσιν σωτηρίας τῆς ζωῆς τοῦ ἑτέρου τῶν ὑπὸ
κοινῷ κινδύνου ἀπειλουμένων ¹⁾).

Κατ' ἐξαιρέσιν δὲ μόνον παραδέχονται τὸ ἀτιμώρητον τοῦ βοή-
θοῦντος τὸν ἐν καταστάσει ἀνάγκης διατελοῦντα, ἔταν συνδέηται
μετ' αὐτοῦ διὰ δεσμῶν συγγενείας ὠρισμένου βαθμοῦ ²⁾).

Ὡς κατὰστασις ἀνάγκης θεωρεῖται καὶ ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ὁ
τοκετὸς ἕνεκα τῆς ἐν τῇ γαστρὶ ἀνωμάλου θέσεως τοῦ ἐμβρύου, ἢ
ἕνεκα τοῦ σχηματισμοῦ τῆς λεκάνης τῆς μητρὸς, ἀποβαίνει ἀνέφι-
κτος, καὶ ὡς ἐκ τῆς μὴ φυσικῆς αὐτοῦ προόδου κίνδυνος ἐπαπει-
λεῖται τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ ἐμβρύου, ἐὰν δὲν
ἐπέλθῃ ἡ ἐκ τῆς ἐπιστήμης συνδρομή, εἴτε διὰ τῆς διατρύσεως τῆς
κεφαλῆς τοῦ ἐμβρύου, εἴτε διὰ τῆς καισαρικῆς τομῆς, τῆς δὲ ἐγ-
χειρίσεως δηλονότι ἀφαιρέσεως τοῦ ἐμβρύου ἐκ τῆς γαστρὸς τῆς

¹⁾ Marquardsen Archiv d. Crim. R. 1857, σελ. 404. — Luden
Abhandl. II σελ. 512. — Geib Lehrb. II § 20 σελ. 240.

²⁾ Τοῦτο καθιέρωσαν καὶ οἱ ποινικοὶ κώδικες τῆς Βερτεμβέργης ἀρθρ.
106, τοῦ Βάδεν ἀρθρ. 81, τῆς Θουρίγγης ἀρθρ. 65, τῆς Σαξωνίας ἀρθρ. 92.

μητρός. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ σωτηρία τῆς ζωῆς τῆς μητρός ἀπαιτεῖ τὴν θυσίαν τοῦ τέκνου, ὅπερ τάναντι δὲν δύναται νὰ σωθῇ εἰμὴ ἐκτεθειμένης τῆς μητρός εἰς πιθανώτατον κίνδυνον διὰ τῆς γεννησομένης καισαρικῆς τομῆς, ἣτοι δυσκόλως καὶ εἰς σπανίας περιπτώσεις ἐπιτυχάνει. Ἐπειδὴ κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην τῆς καταστάσεως τῆς ἀνάγκης ἡ λύσις ἐπέρχεται διὰ τῆς χρησιγομένης συνδρομῆς παρὰ τρίτου προσώπου, τοῦ ἱατροῦ, ἐγεννήθη τὸ ζήτημα περὶ τῆς δικαιολογικῆς εὐθύνης αὐτοῦ, ὅπερ πολλοὺς ἐκ τῶν σπουδαιότερων ἱατρῶν καὶ ποινικολόγων ἐπηρεχόλησε. Κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην, ἐὰν μὲν ἡ μήτηρ εὐρίσκεται εἰς κατάστασιν νὰ δηλώσῃ καὶ ἐδήλωσεν τὴν θέλησιν αὐτῆς πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς διατρήσεως, ὁ ἱατρός ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ ταύτην κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἐπιστήμης. Οὐδὲ ἀκούσης τῆς τικτούσης δύναται νὰ ἐπιληφθῇ τῆς καισαρικῆς τομῆς, οὐδὲ τὴν ἐκ τῆς ἐπιστήμης συνδρομὴν αὐτοῦ δύναται νὰ ἀρνήσῃ, διότι ἡ δέλωσις τῆς μητρός πηγάζει ἐκ τοῦ δικαιώματος, ὅπερ ἔχει νὰ ἐπιζητήσῃ ἐν καταστάσει ἀνάγκης εὐρισκομένη τὴν ἰδίαν ἑαυτῆς σωτηρίαν, ἡ ἀναγνώρισις δὲ τοῦ δικαιώματος τούτου συνεπάγεται ἀναγκάως καὶ τὴν ὑποχρέωσιν πρὸς παροχὴν αὐτῇ τῆς ἀναγκαίας συνδρομῆς. Ἐὰν ὅμως ἡ γυνὴ δὲν δύναται νὰ δηλώσῃ τὴν θέλησιν αὐτῆς, ὁ ἱατρός δὲν ὑποχρεοῦται, οὔτε τὴν γνώμην τοῦ συζύγου, οὔτε τὴν γνώμην τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν ν' ἀκούσῃ, ἀλλ' ὀφείλει κληθεὶς πρὸς σωτηρίαν τῆς τικτούσης, εἰς ταύτην κυρίως ν' ἀποβλέψῃ, μόνον δὲ ὅταν ἐκλείψῃ πᾶσα πιθανότης σωτηρίας αὐτῆς νὰ φροντίσῃ εἰ δυνατόν περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ἐμβρύου ¹⁾).

Ἀρθρον 107.

Εἰς τὴν παρὰ τοῦ νόμου ὠρισμένην ποινὴν ὑπόκειται ὅστις ἐπάγει ἐπίτηδες τὴν κατάστασιν ἀμύντης, ἢ ἄλλας κα-

¹⁾ Mittermaier ἐν Archiv d. Crim. R. τόμ. VIII (1826) σελ. 596. — Berner Lehrb. § 85. — Abegg Untersuchungen σελ. 116. — Köstlin Revision σελ. 602. Α. Κ. Μεταξὺ Σύστημα τόμ. Α' σελ. 109.

αναγκαστικὰς περιστάσεις, καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦτο τράττει ἀξιοποιόν τινα πράξιν εἰς τὴν περίπτωσιν δέ, καθ' ἣν ὑπερβαίνει τις τὰ ὅρια τῆς ἀμύνης, ἢ παραλείπει τὴν κήνυσιν ἀναιρέσεώς τινος γενομένης ἐν καίρῳ ἀμύνης, ἰσχύουσιν οἱ εἰς τὸ δεύτερον καὶ τρίτον βιβλίον τοῦ παρόντος ποινικοῦ νόμου περιλαμβανόμενοι ὁρισμοί.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο περιλαμβάνει διαφόρους συμπληρωτικὰς διατάξεις τῶν ἐν τοῖς προηγούμενοις ἄρθροις ὁρισμῶν περὶ ἀμύνης καὶ καταστάσεως ἀνάγκης. Ἐπανερχόμενος ὁ νομοθέτης εἰς τὰ περὶ ἀμύνης προεκτεθέντα διατάσσει ὅτι αἰεὶ τὴν παρὰ τοῦ νόμου ὠριμένην ποιεὴν ὑπόκειται ὅστις ἐπάγει ἐπίτηδες τὴν κατάστασιν τῆς ἀμύνης». Κατὰ τὴν ἐννοίαν τῆς διατάξεως ταύτης ὁσάκις ἡ κατά τινος ἀπευθυνόμενη προσβολὴ προεκλήθη παρ' αὐτοῦ ἐκ προέσεως στερεῖται οὗτος τοῦ δικαιώματος τῆς ἀμύνης. Ὡστε μὲν αὐτῶν τῶν ἀνωτέρω προεκτεθέντων ὄρων τῆς ἀμύνης δεῖν νὰ προσέσωμεν ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης ὑφίσταται μόνον, ὅταν ἡ ἀθέμιτος ἐπίθεσις δὲν προεκλήθη ἐξ ὑπατιότητος τοῦ καθ' οὗ αὕτη ἀπευθύνεται. Τὴν διάταξιν ταύτην ἀποκρούουσιν ἅπαντες οἱ συγγραφεῖς ὁμοφώνως, ἰσχυρίζόμενοι ὅτι ἡ κατά τινος ἐπίθεσις ἢ παρ' αὐτοῦ προκληθεῖσα δὲν στερεῖται μόνον διὰ τὸν λόγον τοῦτον τοῦ παρανόμου αὐτῆς χαρακτῆρος, οὐδ' ἀφαιρεῖ παρὰ τοῦ καθ' οὗ ἀπευθύνεται τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης ¹⁾).

¹⁾ Henke Criminalrecht. I σελ. 207. Köstlin System σελ. 86. — Dollmann Commentar ἄρθρ. 72. 73. σελ. 523. — Berner Archiv d. Crim. R. 1845. σελ. 564. Ὑποθεσίσθω λ. γ. ὅτι εἰς δάσος τι ἀπομεμονωμένον περιπολεῖ δασοφύλαξ παρενοχλῶν ἐνίοτε ἀνοικεῖως τοὺς διαβάτας, τοῦτο γνωρίζει ὁ Α καὶ προσβλέπει συγχρόνως ὅτι εἶναι πιθανὸν νὰ προσβληθῇ ὑπὸ τοῦ δασοφύλακος, ἀλλ' ὅμως ἀποφασίζει νὰ διέλθῃ ἐκ τοῦ δάσους τούτου, δυνάμεθα ἄρα γε νὰ εἰπώμεν ἐὰν ὁ Α φανεύσῃ τὸν δασοφύλακα τοῦτον ἐπιτεθὲντα κατ' αὐτοῦ, ὅτι εἶναι ἀξιοτιμώρητος, διότι ἔκουσως ἐπήγαγε τὴν κατάστασιν τῆς ἀμύνης εἰς ἣν εὐρέθη; — Ἐπίσης δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ λόγος προσβαλῶν τινα, καὶ τοι γινώσκων ὅτι θέλει ἐρεθίσαι αὐτὸν εἰς βαθμὴν ὥστε νὰ ἔλθωσιν εἰς διαπληκτισμοὺς στερεῖ-

Ὁ προσβαλλόμενος δύναται μὲν νὰ τιμωρῇ διὰ τὴν γενομένην προκλήσιν ὡς ἀπαλλαγὴ δὲ τῆς ποινῆς διὰ τὴν ἀπόκρουσιν τῆς ἀπειθυνηθείσης κατ' αὐτοῦ προσβολῆς, ἐὰν δὲν ὑπερέβῃ τὰ ὅρια τῆς νομίμου ἀμύνης. Ἀπαντες οἱ νεώτεροι ποινικοὶ κώδικες ἐκτός τοῦ Ἀννοβέρου ¹⁾ ἐξωδέλισαν τὴν διάταξιν ταύτην.

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ἂν πρέπει ἐν τῷ νόμῳ νὰ μνημονεύηται τὸ ὑπαίτιον ἢ μὴ τῆς καταστάσεως τῆς ἀνάγκης, εἰς ἣν τις περιελθὼν ἐξετέλεσεν ἀθεμίτον πράξιν, ὑπάρχει διαφωνία καὶ μεταξὺ τῶν συγγραφέων καὶ ἐν τοῖς ποινικοῖς νόμοις. Τινὲς τούτων ἀναγράφουσιν ὡς ὅρον τοῦ ἀτιμωρήτου τῆς ἐν καταστάσει ἀνάγκης διαπραχθείσης ἀθεμίτου πράξεως τὴν ἔλλειψιν πάσης ὑπαιτιότητος ἐκ μέρους τοῦ εἰς ταύτην περιελθόντος ²⁾.

Τοῦναντίον οἱ πλείστοι ἐκ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων παραλείπουν τὸν ὅρον τοῦτον, ὡς περιορίζοντα οὐσιωδῶς τὸ ἐκ τῆς καταστάσεως τῆς ἀνάγκης παραγόμενον δικαίωμα καὶ ἀπαδόντα πρὸς τὸν λόγον ὅστις ὑπηγόρευσε ἐν τὸν νομοθέτην τὸ ἀτιμωρήτον τῆς διαπραχθείσης ἀθεμίτου πράξεως ³⁾.

ταῖς τοῦ δικαιώματος τῆς ἀμύνης διὰ τὴν ἔργῳ κατ' αὐτοῦ γενησομένην προσβολὴν, ἐν ὅσῳ δὲν ὑπερέβῃ τὰ νενομισμένα ὅρια ταύτης, ἐν ὅσῳ περιορίσθῃ μόνον εἰς τὴν ἀπόκρουσιν τῆς παρὰ νόμον βίας. Ἐννοεῖται ὅμως οὐκ ὅτι ἐὰν ὁ προκαλέσας τὴν προσβολὴν διεπραξὲν ἔγκλημα ἀσχετον πρὸς τὴν κατὰστασιν τῆς ἀμύνης ἐν ᾗ εὐρέθῃ, ἢ ὑπερέβῃ τὰ ὅρια ταύτης δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ ἀτιμωρήτον τῆς πράξεως.

¹⁾ Ὁρ. ἄρθρ. 79.

²⁾ Ποιν. νόμου Ἀννοβέρου ἄρθρ. 84. — Βάδεν ἄρθρ. 81. — Βρουναβίχης ἄρθρ. 34.

³⁾ Dollmann Commentar ἄρθρ. 68. σελ. 442. Köstlin System § 118. Ἐὰν παραδεχθῶμεν ὡς ὅρον τῆς καταστάσεως τῆς ἀνάγκης τὴν ἔλλειψιν πάσης ὑπαιτιότητος τοῦ εἰς αὐτὴν περιελθόντος κινδυνεύομεν νὰ μετακινήσωμεν ἐντελῶς τὸν σκοπὸν τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς. Οὕτω λ. γ. ὁ ἐκ πείνης ἕνεκα μεγίστης πενίας διαπραξάς κλοπὴν τινα δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπαίτιος περιελθὼν εἰς τὴν κατὰστασιν ταύτην τῆς ἀνάγκης, διότι ἀσωτεύσας τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἢ μὴ φροντίσας ὡς ἀποκτῆσαι τοιαύτην, ἐκτενήσας τὴν μέσων τῆς ὑπάρξεως, ἐπίσης ὁ μὴ γινώσκων καλῶς νὰ κολυμβᾷ καὶ περιελθὼν εἰς κατὰστασιν ἀνάγκης δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐκ ὑπαιτιότητος προκαλέσας τὸν κίνδυνον εἰς ὃν περιέστη.

Ὅλως διάφορος ταύτης εἶναι ἡ περίπτωσις περὶ ἧς ὁ ἡμέτερος νομοθέτης προβλέπει ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ. Κατὰ τὴν διάταξιν αὐτοῦ ὁσάκις ἡ κατάστασις τῆς ἀνάγκης προεκλήθη ἐπίτηδες (ἐκ προθέσεως, *absichtlich*) δὲν συνεπάγεται τὸ ἀτιμώρητον τῆς διαπραχθείσης ἀθεμίτου πράξεως καὶ εὐλόγως, διότι ἐν τῷ αὐτῇ περιπτώσει ἡ κατάστασις τῆς ἀνάγκης εἶναι κυρίως τὸ μέσον μόνον πρὸς ἐκτέλεσιν προμελετημένου ἐγκλήματος, δὲν εἶναι αὐτὴ καὶ μόνη ἡ παραγωγὴ αἰτία τούτου, ἀλλ' ἡ δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ, ἥτις ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς καταστάσεως τῆς ἀνάγκης ζητεῖ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν αὐτῆς.

Ἐν τῷ ἄρθρῳ 102, ὡς εἶδομεν, διέταξεν ὁ νόμος τὰ περὶ ὑπερβάσεως τῆς ἀμύνης πρὸς συμπλήρωσιν τῆς διατάξεως ἐκείνης ὁρίζει διὰ τοῦ παρόντος ἄρθρου τὴν καταγνωστέαν ποινὴν, λέγων ὅτι ὁ ἔνοχος ταύτης τιμωρεῖται κατὰ τοὺς ἐν τῷ δευτέρῳ καὶ τρίτῳ βιβλίῳ τοῦ παρόντος ποινικοῦ νόμου περιλαμβανομένους ὁρισμοὺς, ἡ κατὰ τὴν ὑπερβάσιν δηλονότι τῆς ἀμύνης ἐκτελεσθεῖσα ἀθέμιτος πρᾶξις ἀναλόγως τῶν συναδευουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν ταύτης περιστάσεων, καὶ τῆς δολίας προαιρέσεως ἢ τῆς ἀμελείας, ἥτις ἐμφανεῖται ἐν τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ αὐτουργοῦ, λαμβάνει τὸν τύπον τοῦ εἰδικοῦ ἐγκλήματος, περὶ οὗ προέβλεψεν ὁ νόμος, καὶ τιμωρεῖται διὰ τῆς ποινῆς ἣν ἔταξεν, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὰ συστατικὰ τοῦ ἐγκλήματος ὅπερ ἀποτελεῖ στοιχεῖον ¹⁾.

Ὁ βασιλικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 κατ' ἀπομίμησιν τῆς Καρολίνης περιέλαβεν ἐν τοῖς ἄρθρ. 134 — 136 διαφόρους εἰδικὰς διατάξεις περὶ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀμύνης.

Κατὰ τὸ 134 ἄρθρον αὐτοῦ ἡ ἀμυνα δὲν εἰκάζετο, ἀλλ' ἐν εἰκάστῃ εἰδικῇ περιπτώσει ἔδει ν' ἀποδειχθῇ. Ἀποδειχθείσης ἅπαξ

¹⁾ Οὕτω λ. χ. ἐὰν ἐξ ὑπαιτίου ὑπερβάσεως τῶν ὁρίων τῆς ἀμύνης προῆλθῃ ὁ θάνατος τοῦ προσβολέως χαρακτηρίζεται ὡς φόνος ἐξ ἀμελείας καὶ τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐνδὲς ἔτους (ἄρθρ. 300). Ἐὰν ὁ ἀμυνόμενος ὑπερβάς τὰ ὅρια τῆς ἀμύνης πληγώσῃ ἢ βλάβῃ τὴν ὑγιάν τοῦ προσβολέως τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τριῶν μέχρι τριάκοντα ἡμερῶν (ἄρθρ. 310).

τῆς καταστάσεως ἀμύνης προϋπετίθετο κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 135 ὅτι ὁ ἀμυνόμενος δὲν ὑπερέβη τὰ νόμιμα αὐτῆς ὅρια μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου. Ἀλλ' ὅσάκις ὁ ἀμυνόμενος πληγώσας ἢ φονεύσας τὸν προσβολέα δὲν ἐγνωστοποιεῖ τοῦτο εἰς τὴν ἐγγυτέραν ἀρχὴν, ἢ προσεπάθει μάλιστα ν' ἀποκρύψῃ τὴν πράξιν εἰκάζετο κατὰ τὸ ἄρθρ. 136 ὅτι ὑπερέβη τὰ ὅρια τῆς νομίμου ἀμύνης μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου. Ἐὰν προσῆγε τὰς δευτέρας ἀποδείξεις πρὸς ἀναίρεσιν τοῦ νομίμου τούτου τεκμηρίου, ἀπηλλάσσετο μὲν τῆς ποινῆς ἕνεκα τῆς ὑπερβάσεως τῆς ἀμύνης, ἐτιμωρεῖτο ὅμως ἡπιώτερον. Ἀπαντες οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ μεταγενέστερα βαυαρικὰ νομοσχέδια, ἀπέκρουσαν τὰς τοιαύτας περὶ ἀποδείξεως τῆς ἀμύνης διατάξεις, ὡς ἀπαδούσας πρὸς τὸ νεώτερον σύστημα περὶ ἀποδείξεων, ἐτήρησαν ὅμως πολλοὶ ἐξ αὐτῶν τὴν τελευταίαν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 136 τοῦ βαυαρικοῦ ποιν. νόμου, καθ' ἣν ὁ ἐν ἀμύνῃ ἀναιρέσας τινὰ καὶ μὴ εἰδοποιήσας περὶ τούτου τὴν ἀρχὴν τιμωρεῖται. Ἀλλ' ὁ λόγος τῆς τοιαύτης τιμωρίας δὲν εἶναι πλέον ἢ εἰκαζομένη ὑπερβάσις τῆς ἀμύνης, ἀλλὰ τὸ συμφέρον τῆς πολιτείας, ὅπως ὅσον ἔνεστι τάχιον ἢ δικαστικὴ ἀρχὴ λάβῃ γνῶσιν τοῦ συμβάντος θανάτου καὶ τῆς ἀφορμῆς ἐξ ἧς προῆλθε, δυνήθῃ δὲ οὕτω νὰ ἐρευνήσῃ τὰ περὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ ἀληθοῦς αὐτουργοῦ, ὅστις διὰ τῆς μηνύσεως ταύτης προφυλάττει τὴν δικαστικὴν ἀρχὴν τοῦ κινδύνου τοῦ νὰ συλλάβῃ ἢ καταδιώξῃ ἄθῳρον τινὰ πολίτην, ἐκ πλάνης, ὡς τὸν αὐτουργόν τῆς πράξεως ὑποτιθέμενον.¹⁾ Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ παράλειψις τῆς μηνύσεως θεωρεῖται κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ὡς πταῖσμα, καὶ τιμωρεῖται κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 687 ποιν. νόμου μετὰ κράτησιν ἢ πρόστιμον.

¹⁾ Berner Archiv d. Crim. R. 1848 σελ. 596.—Leonhardt Commentar ἄρθρ. 81. σελ. 354.—Köstlin System § 30 σελ. 95. Ἐκ τοῦ νεωτέρου βαυαρικοῦ νόμου τοῦ 1861 ἐξηλείφθη καθ' ὁλοκληρίαν ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος διάταξις, ἣν ἀπαντῶμεν ἐν τοῖς ποιν. νόμοις τοῦ Ἀννοβέρου ἄρθρ. 81, τῆς Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 105 κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΡΟΥ ΤΗΣ ΠΟΙΝΗΣ.

** Ἀρθρον 108.*

Ἡ ποινὴ πρέπει νὰ μετρηῇται ἐπ' ἀκριβείᾳ, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου, ἀναλόγως μὲ τὴν φύσιν τῆς πράξεως καὶ τὴν ιδιότητα τοῦ πράξαντος· ὅθεν

1) πᾶσα ποινὴ, τῆς ὁποίας προσδιώρισεν ὁ νόμος τὸ μέγιστον καὶ ἐλάχιστον μέτρον, πρέπει νὰ κατὰγινώσκειται ἐν τὸς τῶν ὁρῶν τούτων, ἀφοῦ λογισθῶσιν ὅλαι αἱ περιστάσεις.

2) Ὅπου ὁ νόμος προσδιορίζει δύο ἢ πλείότερα ποινῆς εἶδη τοιοῦτοτρόπως, ὥστε ἡ τὸ ἐν ἢ τὸ ἄλλο πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ, ἔργον τοῦ δικαστηρίου εἶναι ν' ἀποφασίσῃ τὸ προσφορώτερον εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν.

3) Δὲν συγχωρεῖται εἰς τὸν δικαστὴν νὰ μεταβάλλῃ τὸ παρὰ τοῦ νόμου ὠρισμένον εἶδος τῆς ποινῆς, οὐδὲ νὰ ὑπερβαίνει ἢ νὰ καταβιάζῃ ὑπὸ τὸν ἐλάχιστον ὅρον τὸ παρὰ τοῦ νόμου τεταγμένον μέτρον αὐτῆς.

Ἀφοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ καταλογισμοῦ τῶν πράξεων ἐν γένει, καὶ ἐξετέθησαν οἱ οὐπωδέστεροι κανόνες δι' ὧν ὀρίζεται πότε πράξις τις συναπάγεται τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου καταγινωσκομένην ποινὴν, κανονίζεται ἐν τῷ παρόντι κεφαλαίῳ τὸ μέτρον τῆς ἐφαρμοστῆας ἐκάστοτε ποινῆς.

Ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ καὶ κατὰ τὸν μεσαίωνα ὅτε ἦν ἄγνωστος ἔτι ἡ διαίρεσις τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἐξουσιῶν, καὶ ἡ διάκρισις τῆς νομοθετικῆς ἀπὸ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, οἱ δικασταὶ δὲν ἐθεώρουν ἀποκλειστικὸν αὐτῶν ἔργον τὴν ἀπλὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων

τοῦ νόμου ἐπὶ τῶν βεβαιωθείσων ἀθεμίτων πράξεων, ἀλλὰ παρεκβαίνοντες τοῦ κύκλου τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν καὶ νομοθετικά οἰκιοποιοῦντο ἔργα. Τοῦτο παρατηροῦμεν ἐν ταῖς ἀποφάσεσι καὶ τῶν **Judices** τῶν ῥωμαϊκῶν δικαστηρίων, καὶ τῶν Σκαθίνων τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων, οἵτινες εἶχον ἐξουσίαν νὰ τροποποιήσωσι κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς τὴν καταγνωστέαν ποινὴν, ἢ νὰ ἐφαρμόσωσι ποινὴν μὴ περιεχομένην ἐν τοῖς ποινικοῖς νόμοις, ἀλλὰ δι' ἐθίμου ἢ διὰ τῆς νομολογίας καθιερωθεῖσαν ¹⁾).

Τὴν ἀπόλυτον ταύτην αὐθαιρεσίαν τῶν δικαστῶν περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς περιέστειλαν αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι, καθιερώσασαι τὴν θεμελιώδη ἀρχὴν καθ' ἣν ποινὴ δὲν ἐπιβάλλεται ἄνευ νόμου ὀρίζοντος ταύτην ²⁾), καὶ διαγράφασαι λεπτομερῶς τὸ εἶδος καὶ μέγεθος τῆς καταγνωστέας ποινῆς ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει καὶ κανονίσασαι τέλος τὸν τρόπον τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν. Ἀλλ' ὅμως τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ προῖδῃ ὁ νομοθέτης τὰς ποικίλας φάσεις, ὑφ' αἷς αἱ ἀξιόποιοι πράξεις ἐν τῷ βίῳ ἐμφανίζονται, καὶ νὰ κανονίσῃ ἐκ προοιμίων τὴν καταγνωστέαν ποινὴν ἀκριβῶς πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς ἐνοχῆς τοῦ αὐτουργοῦ, ἡνάγκασαν αὐτὸν νὰ ὀρίσῃ εἰς τὰς πλείστας περιπτώσεις οὕτω πως τὸ εἶδος καὶ μέγεθος τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς, ὥστε ν' ἀφίηται εἰς τὸν δικαστὴν διακριτικὴ τις ἐξουσία ἐντὸς δεδομένων ὁρίων, καὶ νὰ ἐπιτυγχάνηται οὕτως ἡ ἀνάλογος πρὸς τὴν ἐνοχὴν τιμωρία τοῦ ἀδικήσαντος. Διὰ τοῦ συστήματος τούτου καὶ ὁ νομοθέτης ἀποφεύγει τὸν κίνδυνον τῆς ἐφαρμογῆς δυσαναλόγου ποινῆς πρὸς τὴν κολαζομένην πράξιν, ὅστις βεβαίως ἤθελεν ἐπέλθει ἐὰν μία καὶ ἡ αὐτὴ κατ' εἶδος καὶ μέγεθος ὠρισμένη ποινὴ δι' εἰδὸς τι ἐγκληματικῶν πράξεων ἐπεβάλλετο, καὶ ὁ δικαστὴς δὲν μετατρέπεται εἰς τυφλὸν ὄργανον τοῦ νομοθέτου, ἀλλὰ, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν καὶ ἐκτιμῶν τὰς συνδυουσας τὴν ἐκτέλεσιν κολασίμου τινὸς πράξεως περιστάσεις, ὀρίζει

¹⁾ Geib Archiv d. Crim. R. 1837, σελ. 208. Lehrbuch § 73. σελ. 65.

²⁾ Ποιν. νομ. ἄρθρ. 1. Συντάγμ. 1862 ἄρθρ. 7.

τὴν καταγνωστέαν ποινὴν συμφώνως πρὸς τὴν βεβαιωθείσαν ἐνοχλὴν τοῦ αὐτουργοῦ. Οὗτος ὑπῆρξεν ὁ λόγος τῆς διακρίσεως τῶν ποινικῶν διατάξεων εἰς ἀπολύτως ὠρισμένας καὶ εἰς σχετικῶς ὠρισμένας εἴτε κατὰ μέγεθος εἴτε κατ' εἶδος. Καὶ ἀπολύτως μὲν ὠρισμένοι ποινικαὶ διατάξεις καλοῦνται ὅσαι καὶ τὸ εἶδος καὶ τὸ μέγεθος τῆς καταγνωστέας ποινῆς ἐπακριβῶς διαγράφουσιν ¹⁾).

Σχετικῶς δὲ ὠρισμένοι ποινικαὶ διατάξεις καλοῦνται ὅσαι ¹⁾ διαγράφουσι μὲν τὸ εἶδος τῆς καταγνωστέας ποινῆς, τὸν δὲ προσδιορισμὸν τοῦ μεγέθους αὐτῆς ἐν ἐκάστῃ εἰδικῇ περιπτώσει ἀφίνουσιν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ ὀρίζουσαι μόνον τὸν ἀνώτατον καὶ ἐλάχιστον ὅρον ταύτης· ἢ ²⁾ ἐξ ὑπαμαρτῆς δύο τινὰ εἶδη ποινῶν ὀρίζουσιν, ἐπιτρέπουσαι τῷ δικαστῇ νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ αὐτῶν τὸ προσφορώτερον διὰ τὴν τιμώρησιν τοῦ ἐνόχου ²⁾).

¹⁾ Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς τοιαύτας διατάξεις ἀπαντῶμεν ἐν ταῖς ἀρχαιοτέραις νομοθεσίαις καὶ ἰδίως ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ τὰς ἀόριστους ποινικὰς διατάξεις, τούτεστι τὰς ὀρίζουσας μὲν τὴν τιμώρησιν τοῦ ἐνόχου πολασίμου τινὸς πράξεως, ἀλλ' ὅμως τὸν προσδιορισμὸν τοῦ εἵδους καὶ μεγέθους τῆς ποινῆς ἀφίσας εἰς τὴν τῶν δικαστῶν κρίσιν. Lex 92 (47. 2 de furtis) Lex 4 pr. § 4 (47. 11. de extraordin. crim.) Lex 2 (47. 45 de praevar. (Lex 1 § 2 (48. 7 ad leg. lul. de vi priv.), Καρολίνας ἀρθρ. 109, 119, 132, 134 κτλ. — Ἐκ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν ἐξωβελίσθησαν καθ' ὁλοκληρίαν αἱ ἀόριστοι ποινικαὶ διατάξεις ὡς ἀντικείμεναι πρὸς ἓνα τῶν οὐσιωδεστέρων τῆς ποινῆς σκοπῶν, τὴν διὰ τῆς ἐκφοβίσεως ἀποτροπὴν τῶν ἐγκλημάτων, ἥτις ἐπιτυγχάνεται ὅταν διὰ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς ποινῆς ἐν τῷ νόμῳ ἀποκόπτεται πᾶσα ἐνδεχομένη πιθανότης καὶ ἐλπίς ἥπιας τιμωρήσεως τοῦ ἐνόχου. Berner Wirkungskreis d. Strafgesetzes σελ. 3—17. — Geib Lehrb. II § 67. σελ. 63.

²⁾ Τοιαύτας σχετικῶς ὠρισμένας ποινικὰς διατάξεις ἀπαντῶμεν καὶ ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ Lex 42 § 4 (47. 9 de incend.) Lex 43. 45. (47. 10 de injur.) Lex 7. (47. 11. de extraord. crim.) Lex 11. (47. 12 de sobuler. viol.) ὡς καὶ ἐν τῇ Καρολίνα ἀρθρ. 106, 111—113, 115, 123, 127, 170, 171. — ὅρ. καὶ τοῦ ἡμετέρου ποιν. νόμου ἀρθρ. 130, 191, 208, 214, 230, 293, 294, 310, 320, 347, 329, 333, 352, 357. κτλ.

Διὰ τοῦ προκειμένου ἄρθρου κανονίζεται ἐιδικώτερον ὁ τρόπος τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διαφόρων ποινικῶν διατάξεων. Καὶ εἰ μὲν ἀπλῶς ὥρισμένη ποινὴ καταγινώσκειται, οἷον ἡ τοῦ θανάτου, ἢ ἡ τῶν διὰ βίου δεσμῶν οὐδεμία ἀμφισβόλια δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ὅτι ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ ἐπιβάλλῃ ταύτην συμφώνως πρὸς τὸ γράμμα τοῦ νόμου. Εἰ δὲ τούναντίον ἡ ποινὴ εἶναι σχετικῶς ὥρισμένη καὶ δὴ ὡς πρὸς τὸ μέγεθος μόνον αὐτῆς, ὁ δικαστὴς ὀφείλει κατὰ τὴν § 1 τοῦ προκειμένου ἄρθρου νὰ ὀρίσῃ τὸ μέγεθος ταύτης ἐντὸς τῶν τεταγμένων ὑπὸ τοῦ νόμου ὀρίων, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὰς ἐιδικὰς περιστάσεις, τὰς συνοδευούσας τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, καὶ ἐπιτείνων μὲν ταύτην, ἐὰν ὑπάρχωσιν ἐπιβαρυντικαὶ, ἐλαττώνων δ' αὐτήν, ὅσας ἐλαφρυντικαὶ παρίστανται αἰτίαι. Εἰ δὲ τέλος καταγινώσκειται σχετικῶς ὥρισμένη ποινὴ κατ' εἶδος ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν προσφορωτέραν. Ποία πρέπει νὰ θεωρῇται ὡς προσφορωτέρα δὲν ὀρίζει ὁ νόμος, ἀριέμενος τὴν περὶ τούτου ἐρευναν εἰς τὸν δικαστὴν, ὅστις ἐν ἐκάστη ἐιδικῇ περιπτώσει ὀφείλει νὰ ἐρευνήσῃ τὴν ιδιότητα τοῦ πράξαντος καὶ νὰ ἐξεύρῃ ποτέρα τῶν ποινῶν εἶναι ἢ βαρυτέρα ἢ ἐλαφροτέρα δι' αὐτόν, ἀναλόγως δὲ τῶν συνοδευουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως περιστάσεων νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν καταλληλοτέραν ¹⁾).

Κατ' ἀμφοτέρας δὲ τὰς περιπτώσεις τῶν σχετικῶς ὥρισμένων ποινῶν, εἴτε κατὰ μέγεθος, εἴτε κατ' εἶδος, δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν δικαστὴν νὰ ὀρίξῃ ἀνώτερον ἢ κατώτερον ὅρον ἄλλον ἐκτὸς τοῦ διαγεγραμμένου, ἢ νὰ ἐφαρμόξῃ εἶδος ποινῆς μὴ ἐν τῷ νόμῳ καθιερούμενον.

Περὶ τοῦ ζητήματος ἂν δι' ἐιδικῶν ἐν τῷ νόμῳ διατάξεων πρέπει νὰ ὑποδεικνύωνται τῷ δικαστῇ αἱ ἐπιβαρυντικαὶ ἢ ἐλαφρυντικαὶ περιστάσεις, ἃς ὀφείλει νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τῶν σχετικῶς ὥρισμένων ποινῶν, ἀπεφαίνοντο καταφατικῶς οἱ πλείστοι ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων συγγραφέων, ὡς ἐκ τούτου καὶ

¹⁾ Geib Lehrb. II § 73 σελ. 87. Heffter Lehrb. § 160.

οἱ σύγχρονοι αὐτῶν ποινικοὶ νόμοι ¹⁾ ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμα τοῦ βαυαρικοῦ νόμου τοῦ 1813, ὅστις εἰδικὰς περὶ αὐτῶν διέλαβε διατάξεις, ἐν μὲν τῷ ἄρθρ. 91 ἀναγράψας τοὺς γενικωτέρους ὅρους, ὑφ' ὧν ὁ δικαστὴς ὀδηγούμενος ὑφίλει νὰ ἐκτιμήσῃ τὸν βαθμὸν τοῦ κατ' ἀντικείμενον ἀξιοποίνου τοῦ ἐγκλήματος, διὰ δὲ τῶν ἄρθρ. 92, 93 καὶ 94 ὑποδεικνύων εἰς τὸν δικαστὴν τὰς ἐλαφρυντικὰς καὶ ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις, δι' ὧν ὁ βαθμὸς τοῦ κατ' ὑποκείμενον ἀξιοποίνου τῆς πράξεως διαγινώσκεται καὶ ἡ ἀνάλογος ἐπιμέτρησις τῆς ποινῆς ἐπιτυγχάνεται. Τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ βαυαρικοῦ νόμου ποικιλοτρόπως ἠλλοιώθη ἐν τοῖς μεταγενεστέροις νομοσχεδίοις, καὶ τὸ μὲν νομοσχέδιον τοῦ 1822 (ἄρθρ. 87—89) ἀποφεύγει ἐν γένει νὰ ὑποδείξῃ εἰς τὸν δικαστὴν τοιαύτας ἐλαφρυντικὰς ἢ ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις, τὸ δὲ νομοσχέδιον τοῦ 1827 ἐν ἄρθρ. 83 διὰ γενικῶν ὅρων καὶ περιληπτικῶς περὶ αὐτῶν πραγματεύεται, ἐν ᾧ τέλος τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1833 ἐπανερχόμενον αὖθις εἰς τὸ σύστημα τοῦ βαυαρικοῦ νόμου διέλαβεν ἐν τοῖς ἄρθρ. 107—111 εἰδικὰς καὶ λίαν λεπτομερεῖς διατάξεις. Ὁ ἡμέτερος νόμος ἠκολούθησε τὸ σύστημα τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1822, ἀφ' οὗ ἐλεύθερον τὸν δικαστὴν νὰ ἐκτιμήσῃ ἐκάστοτε κατ' ἰδίαν κρίσιν τὴν φύσιν τῆς πράξεως καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ πράξαντος. Ἐν ᾧ κατὰ τὸ ἀντίθετον σύστημα διαγράφονται μὲν πολυάριθμοι ἐλαφρυντικαὶ ἢ ἐπιβαρυντικαὶ περιπτώσεις, ὀδηγοῦσαι τὸν δικαστὴν εἰς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ προσήκοντος μέτρου τῆς ποινῆς, οὐδόλως ὁμῶς δι' αὐτῶν δυνάμεθα νὰ εἰπῶμεν ὅτι ἐξαντλεῖται ἡ ἀναρίθμητος τῶν τοιούτων περιπτώσεων σωρεία, καὶ οὕτως ὁ δικαστὴς ἀναγκάζεται καὶ αὖθις κατ' ἰδίαν αὐτοῦ κρίσιν νὰ ἐνεργήσῃ, μὴ εὕρισκων προσφυγὴν ἐν τῷ νόμῳ. Ἐκτὸς τούτου, ὅπου ὁ θεσμὸς τῶν ἐνόρκων δικαστηρίων ὑφίσταται, ἀσυμβίβαστον πρὸς αὐτὸν ἐξελέγχεται τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σύστημα, διότι αἱ πλεῖσται τῶν περιπτώσεων, αἵτινες μνημονεύονται ὡς ἐπιβαρυντικαὶ ἢ ἐλαφρυντικαὶ αἰτίαι, περιέχουσι

¹⁾ Ὁρ. ποιν. νόμον Βυρτεμβέργης 107—111. Ἀνωτέρου ἄρθρ. 91—95. Βάδεν ἄρθρ. 159. Σαξωνίας ἄρθρ. 73.

πραγματικά γεγονότα, περί ὧν δέον νὰ τεθῶσιν ἰδιαίτερα ζητήματα τοῖς ἐνόρχοις Ἀλλ' ὅμως ἐξετάζοντες ταύτας παρατηροῦμεν ὅτι δυσκόλως δύνανται νὰ διατυπωθῶσιν εἰς ζητήματα δεκτικὰ ἀπλῆς καταφατικῆς ἢ ἀποφατικῆς λύσεως παρὰ τῶν ἐνόρχων ¹⁾).

Δύο μόνον ἐπιβαρυντικὰς περιπτώσεις εἰδικῶς μνημονεύει ὁ ἡμέτερος νόμος, τὴν συρροήν, καὶ τὴν ὑποτροπὴν, περὶ ὧν γενήσεται λόγος ἐν τοῖς ἐπομένοις ἄρθροις.

** Ἀρθρον 109.*

Ὁ ἔνοχος πολλῶν ἀξιοποίνων τοῦ αὐτοῦ ἢ διαφόρου εἵδους πράξεων, ἢ ὁ ἐξακολουθήσας ἐπὶ πολὺν χρόνον ἢ διὰ πολλῶν μερικωτέρων πράξεων τὴν αὐτὴν ἀξιοποίνον πρᾶξιν, τιμωρεῖται κατ' ἐκείνην τὴν πρᾶξιν εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ἐπιβεβλημένη ἢ βαρυτέρα ποινὴ, αἱ δὲ λοιπαί, ἐπιμετρουμένης τῆς ποινῆς, πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς ἰδιαίτεραι ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις.

** Ἀρθρον 110.*

Ὁ ὅρος τοῦ προηγουμένου ἁρθρου ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας περιπτώσεις:— 1) Ἐὰν ὁ ἔνοχος, κατὰ τὰς ἰδιαιτέρας τοῦ προσώπου του ἢ τῆς πράξεως σχέσεις, παρέβῃ διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πράξεως πολλοὺς ποινικοὺς νόμους:— 2) Ἐὰν ἐξ αἰτίας πολλῶν σκοπῶν, ἀντιβαινόντων εἰς τοὺς ποινικοὺς νόμους, ἢ αὐτὴ πρᾶξις ἐνὼνῃ πολλὰς ἀξιοποίνους πράξεις:— 3) Ἐὰν διὰ μιᾶς πράξεως, κατὰ τὸν σκοπὸν τῆς καὶ τὰ πρὸς τοῦτον συντελέσαντα μέσα, ἐπράχθησαν ἐνταύτῳ δύο ἢ πλείοτερα ἰδίως χαρακτηριζόμενα κακουργήματα ἢ πλημμελήματα.

Ἐν τοῖς προκειμένοις ἁρθροις γίνεται λόγος περὶ τοῦ μέτρου τῆς ἐφαρμοστῆς ποινῆς ἐπὶ τῆς συρροῆς τῶν ἐγκλημάτων. Τοιαύτη

¹⁾ Beseler Commentar σελ. 25.

συρρόη ἐγκλημάτων ὑφίσταται ὡςάκις ἐγένετό τις ἐνοχος συγχρό-
νως διαφόρων κολασίμων πράξεων, ἢ ἀλληλοδιαδόχως ἐξετέλεσε
ταύτας ἀλλ' ὅμως πρὸ τῆς εἰς δίκην εἰσαγωγῆς καὶ τιμωρήσεως δια-
τινα ἐξ αὐτῶν ¹⁾).

Κατὰ τὸν ὅρισμόν τοῦτον δὲν ἀπαιτεῖται πρὸς ὑπαρξιν τῆς συρ-
ρόης ἐγκλημάτων ἢ σύγχρονος αὐτῶν ἐκδίκασις, ἢν τινὲς ἐκ τῶν
συγγραφέων ὡς συστατικὸν ὅρον τῆς συρρόης παραδέχονται, ὁρμώμε-
νοι ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι εἰς τὴν θέλησιν τοῦ κατηγορουμένου ἐνα-
πόκειται ἐκάστοτε ἡ τοιαύτη σύγχρονος ἐκδίκασις, ἥτις ἐπιτυγχά-
νεται ἐὰν ὁμολογήσῃ τὰς ἔτι ἀγνώστους εἰς τὴν καταδιώκουσαν
αὐτὸν ἀρχὴν κολασίμους πράξεις ²⁾). Διὰ τοῦ ὅρου τούτου ἐπιζη-
τοῦσι νὰ καταναγκάσωσι τὸν κατηγορούμενον εἰς τὴν ὁμολογίαν
τῆς ἐνοχῆς αὐτοῦ καὶ τὴν ἀποσιώπησιν ταύτης οἰοῦναι κολάζουσιν
ἀρνούμενοι τὴν ἐφαρμογὴν τῆς σχετικῶς ἡπιωτέρας ποινῆς τῆς κα-
ταγνωστέας συνεπείᾳ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἰδιαιτέρων ποινῶν τῶν
συνεκδικαζομένων κολασίμων πράξεων. Ἀλλ' ἡ σκέψις αὕτη δὲν
δύναται νὰ συμβιβασθῇ πρὸς τὴν ἐν ταῖς νεωτέραις νομοθεσίαις
ἀρχὴν, καθ' ἣν οὐδεὶς καταναγκασμός συγχωρεῖται νὰ ἐπιβάλλη-
ται εἰς τὸν κατηγορούμενον πρὸς ὁμολογίαν τῆς ἐνοχῆς αὐτοῦ, καὶ
τὰ κατ' οὐσίαν δίκαιοι δὲν πρέπει νὰ ρυθμίζηται ἐπὶ τῇ βάσει
δικονομικῶν τύπων.

Ἡ συρρόη τῶν ἐγκλημάτων διακρίνεται εἰς συρρόην κατ' *ιδέαν*
καὶ *σύγχρονον* καὶ εἰς συρρόην *πραγματικὴν* ἢ *διαδοχικὴν*.
Κατ' *ιδέαν* συρρόη ὑπάρχει ὅταν ἡ αὐτὴ πράξις ἀποτελῇ τὴν ἐν-
νοίαν διαφόρων ἐγκλημάτων διὰ τῆς παραβάσεως ἢ τῆς αὐτῆς ἢ
πολλῶν διατάξεων συγχρόνως τοῦ ποινικοῦ νόμου ³⁾).

¹⁾ Berner Lehrbuch § 144. Grundsätze d. Preuss. Strafrechts
§ 151. — Köstlin System § 138. σελ. 538. — Geib Lehrb. § 78.
σελ. 118.

²⁾ Feuerbach Lehrb. § 126. — Heffter Lehrb. § 163. — Bauer
Abhandl. II σελ. 5. — Sander Archiv d. Crim. R. 1836, σελ. 266. —
Α. Καπατζᾶ de Concursu delictorum σελ. 3.

³⁾ Κατ' *ιδέαν* συρρόη διὰ τῆς παραβάσεως τῆς αὐτῆς ποινικῆς διατά-

Πραγματική δὲ ἡ διαδοχικὴ συρροὴ ἐγκλημάτων ὑπάρχει ὅταν τὸ αὐτὸ ἐγκλημα, ἢ διάφορα ἐγκλήματα διαπραχθῶσιν ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προσώπου.

Ἀμρότερα τὰ εἶδη τῆς συρροῆς δύνανται ν' ἀπαρτίζονται ἢ ἐξ ὁμογενῶν ἢ ἐξ ἑτερογενῶν πράξεων, ὥστε τὴν συρροὴν ἐν γένει τῶν ἐγκλημάτων δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν εἰς κατ' ἰδέαν ὁμογενῆ ἢ ἑτερογενῆ συρροὴν, καὶ εἰς πραγματικὴν ὁμογενῆ ἢ ἑτερογενῆ. Ἡ πραγματικὴ ὁμογενὴς συρροὴ ἀποτελεῖ τὸ κατ' ἐπανάληψιν ἐγκλημα (*delictum repetitum s. reiteratum*) ἐντελὲς διάφορον τοῦ κατ' ἐξακολούθησιν ἐγκλήματος (*delictum continuatum*), ὅπερ ὑπάρχει ὅταν πλείονες χρονικῶς διακεχωρισμέναι ἀπ' ἀλλήλων ἐγκληματικαὶ ἐνέργειαι, ὧν ἐκάστη ἀποτελεῖ ἤδη ἀκραίαν τὴν ἑννοίαν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐγκληματικῆς πράξεως, παρίστανται ὡς πραγματοποίησις τῆς αὐτῆς ἐγκληματικῆς ἀποράσεως καὶ διὰ τοῦτο δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀπαρτίζουσαι μίαν καὶ μόνην πράξιν ¹⁾).

Ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τούτου ἔπεται ὅτι τὴν ἑννοίαν τοῦ κατ' ἐξακολούθησιν ἐγκλήματος ἀποτελοῦσι.

α) Διάφοροι ἐξωτερικῶς κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλ' ὅμοιοι, τουτέστι τὴν παράβασιν τῆς αὐτῆς ποινικῆς διατάξεως περιέχουσαι ἐγκληματικαὶ ἐνέργειαι. Ἡ ὁμοιότης αὕτη τῶν ἀλληλοδιαδόχων ἐγκληματικῶν ἐνεργειῶν δὲν ἐκλείπει ὁσάκις ἡ ἐπίτασις αὐτῶν καὶ ὁ ἔνεκα ταύτης βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου παραλλάσσει. Οὕτω λ. χ. ἐπὶ τῆς κλοπῆς δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐκλείπει ὁ συνέχων τὰς διαφόρους μερικὰς ταύτας ἐνεργείας σύνδεσμος, ἐὰν ἡ

ξείως ὑπάρχει ἐὰν τις λ. χ. δι' ἐκπυροκροτήσεως πυροβόλου ὅπλου φονεύσῃ πλείονα πρόσωπα, ἢ ἐὰν τις βέλων νὰ φονεύσῃ τὸν Α καὶ ἀποτυχὼν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ φονεύσῃ τὸν Β. — Τούναντίον διὰ τῆς παραβάσεως πλείονων συγχρόνως διατάξεων τοῦ ποινικοῦ νόμου ὑπάρχει κατ' ἰδέαν συρροὴ ἐὰν ὁ Α πράξῃ λ. χ. βιασμόν τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Β, ἢ ἐὰν δημόσιός τις ὑπάλληλος ὑπεξαίρεσιν παρακαταθήκην τινὰ ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου.

¹⁾ Berner Lehrb. § 142. — Grundsätze σελ. 118. — Geib Lehrb. § 78. σελ. 120. — Köstlin System σελ. 540.

πρώτη κλοπή διεπράχθη άνευ ρήξεως, έν ω ή δευτέρα έγέγνετο διά ρήξεως, ή άν τής μέν πρώτης κλοπής τό άντικείμενον ήν άξίας κατωτέρας τών 20 δραχμών τής δε δευτέρας άνωτέρας.

6') Ταυτότης τής απόφάσεως έκδηλουμένη εις τās μερικās ενεργείας, και συνδέουσα αútās εις μίαν πράξιν. 'Ενότης του σκοπου δεν ειναί αναγκαίον προαπαιτούμενον του κατ' εξακολούθησιν έγκλήματος. 'Ομολογουμένως ή ενότης του σκοπου συνεπάγεται αναγκαίως την ταυτότητα των απόφάσεων, άλλ' ή ταυτότης των απόφάσεων δεν προϋποτίθεται και την ενότητα του σκοπου 1').

1) Ούτω λ. γ. ενότης του σκοπου συνεπαγομένη την ταυτότητα τής απόφάσεως προς έκτελεσιν μερικων ενεργειων υπάρχει οσακίς υπάλληλός τις συλλαβών τον σκοπον του να καταχρασθῃ τον προϊστάμενον ουτου δι' υπεξαίρεσεως χρημάτων, ίνα μη άναγκλωφθῃ παρ' αútου, άπορασίξει ν' άφαιρῇ εκ διαλειμμάτων μινρά ποσά εκ του ταμείου του επ' αορίστω χρόνω. Ταυτότης απόφάσεως τούναντιον άιεν ενότητος σκοπου υπάρχει οσακίς τις τυχών. ευκαιρίας πράξη υπεξαίρεσιν, μετ' όλίγον δουλειας και πάλιν ευκαιρίας επωφεληθῇ εκ τής περιστάσεως και πράξη και ουθις υπεξαίρεσιν και ουτω καθεξῆς. Και έν τῃ δευτέρα ταύτη περιπτώσει υπάρχει τό κατ' εξακολούθησιν έγκλημα. Berner Preuss. Strafr. σελ. 103.

'Εγανήθη τό ζήτημα αν και επί των εξ άμελείας έγκλημάτων δύναται να λάβῃ χώραν ή περι ής ό λόγος εξακολούθησις. 'Επειδη επί των εξ άμελείας έγκλημάτων έλλείπει ή απόφασις επομένως ουδ' ενότης απόφάσεως δύναται να υπάρξῃ κατὰ τās ειδικās ενεργείας τās αποτελούσας τό κατ' εξακολούθησιν έγκλημα, συνεπώς σκεπτόμενοι όφείλομεν να παραδεχθώμεν την αποφατικην του ζητήματος λύσιν (βρ. Köstlin System § 138. σελ. 549.—Berner Preuss. Strafrecht σελ. 96.—Hälschner System I σελ. 506.—'Εναντίον γνώμην υποστηρίζουσιν οι Krug Concurrenz σελ. 57.—Jagemann Archiv 1849. σελ. 235.—Geib Lehrb. II § 78. σελ. 123, οτινες ώ; παράδειγμα τοιαύτης κατ' εξακολούθησιν έκτελέσεως έγκληματος εξ άμελείας μνημονεύουσι την περίπτωσιν καθ' ήν χημικός καταγινόμενος εις πείραμά τι δι' ουσιων δηλητηριωδων ρίπτει καθ' έσπεραν τὰ πειρσσεύματα αútων εις θωνίαν τινά εκτός τής οικίας του, εξ ής αλληλοδιαδόχως την έπαύριον λαμβάνουσι ταυτα διάφορα εκειθεν διερχόμενα παιδια και έν άγνοία του χημικού δηλητηριάζονται. 'Αλλ' όμως εάν έπισταμένως την περίπτωσιν ταύτην αναλύσωμεν παρατηρούμεν ότι ή επεξ'ληφθεΐσα απόφασις του χημικού να ρίπτῃ τās δηλητηριώδεις ουσίας

Ἡ ταυτότης τῆς ἀποφάσεως πρέπει νὰ ἐκδηλοῦται οὕτω πως ἐξωτερικῶς ὥστε νὰ ἐμφαίνεται δι' αὐτῆς ὁ ὑφιστάμενος σύνδεσμος μεταξὺ τῶν διαφορῶν μερικῶν ἐνεργειῶν. Ὡς διακριτικὸν δὲ σημείον τῆς ὑπάρξεως τοιοῦτου συνδέσμου δὲν πρέπει νὰ λάβωμεν τὴν ταυτότητα τοῦ ἀντικειμένου καθ' οὗ ἡ ἐγκληματικὴ ἐνέργεια ἀπευθύνεται, διότι ἀνεξαρτήτως τῶν δυσχερειῶν, ἃς παρέχει ὁ ἐκάστοτε προσδιορισμὸς τοῦ κυρίως ἀντικειμένου τοῦ ἐγκλήματος, ἡ ταυτότης αὐτοῦ δὲν δύναται ἀπολύτως νὰ θεωρηθῇ ὡς ὅρος δυνάμενος νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς τὸ αὐτὸ κατ' ἐξακολούθησιν ἐγκληματὰς διαφόρους μερικὰς ἐνεργείας. Οὕτω λ. χ. ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τῶν κατὰ προσώπων ἢ κατὰ τῆς δημοσίας ἠθικῆς ἀπευθυνομένων ἡ διαφορὰ τοῦ ἀντικειμένου ἀποκρούει τὴν ὑπαρξίν τοῦ κατ' ἐξακολούθησιν ἐγκλήματος ¹⁾).

Τούναντίον ἐπὶ τῶν τὴν ιδιοκτησίαν προσβαλλόντων ἐγκλημάτων ἡ διαφορὰ τοῦ ἀντικειμένου τῆς πράξεως αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν δὲν ἀποκρούει τὴν ὑπαρξίν τοῦ κατ' ἐξακολούθησιν ἐγκλήματος, ὥστε ἐὰν ἀλληλοδιαδόχως κλαπῶσι διάφορα ἀντικείμενα ἀνήκοντα εἰς ἓν ἢ πλείοτερα πρόσωπα ὁ ἐνοχος θεωρεῖται ὡς κατ' ἐξακολούθησιν διαπραξάμενος τὸ ἐγκλημα τῆς κλοπῆς, καθόσον δι' αὐτῆς προσβάλλεται τὸ δικαίωμα συλλήθδην τῆς κατοχῆς τῶν ἀφαιρεθέντων πραγμάτων. Ὁ δὲ νόμος τιμωρῶν τὴν προσβολὴν

εἰς ὠρισμένον τι μέρος συνδέει τὰς μερικὰς αὐτοῦ ἐνεργείας εἰς μίαν καὶ μόνην πρᾶξιν, ἔχουσιν πολλαπλὰς συνεπείας, ἡ καταλογιστέα αὐτῇ ἀμέλεια ἐγκνίται ἐν τῇ ἁπαξ ληφθείσῃ ἀποφάσει αὐτοῦ τοῦ νὰ ῥίπτῃ τὰς δηλητηριώδεις ὕλας εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ἡ δὲ δηλητηριάσις τῶν διαφορῶν παιδίων εἶναι ἄμεσος συνέπεια τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ ταύτης· ἡ περίπτωσις αὕτη ἐπομένως δὲν διαφέρει τὸ παράπαν τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν πυροβολῶν τις ἐξ ἀμελείας γίνεται παρὰ τὸν τοῦ φόνου πλείονων προσώπων συγχρόνως.

¹⁾ Ἐὰν π. χ. ὁ Α τραυματίσῃ ἢ φονεύσῃ τὸν Β καὶ μετ' ὀλίγον τὸν Γ, καὶ εἴτα τὸν Δ, ἢ ἐὰν ὁ Α πράξῃ μοιχείαν μετὰ τῆς Β, καὶ ἔπειτα μετὰ τῆς Γ, καὶ τέλος μετὰ τῆς Δ, δὲν δύναμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι εἶναι ἐνοχος τραυματισμοῦ, ἢ φόνου, ἢ μοιχείας κατ' ἐξακολούθησιν, διότι ἐν ἐκάστῃ εἰδικῇ περιπτώσει τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος ἦν διάφορον.

των κατὰ τῆς ιδιοκτησίας ἐγκλημάτων προστατεύει διὰ τῆς διατάξεως αὐτοῦ ταύτης οὐχὶ τὸ μερικὸν ἐνὸς ἐκάστου ὡς ἀτόμου δικαίωμα, ἀλλὰ τὸ καθόλου δικαίωμα ἐξ οὗ τὰ μερικὰ παράγονται ¹⁾).

Ἄλλ' ὅμως καὶ ὅταν ἀνἀμφισβητήτως τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος εἶναι τὸ αὐτὸ, ἢ ἐπανάληψις μόνη τῆς ἐγκληματικῆς ἐνεργείας δὲν ἀποτελεῖ τὸ κατ' ἐξακολούθησιν ἐγκλημα, ὅταν δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ σχέσις τις καὶ ἀλληλουχία μεταξὺ τῶν διαφόρων μερικῶν ἐνεργειῶν ²⁾).

Τὰ διάφορα εἶδη τῆς συρροῆς διακρίνει ὁ ἡμέτερος νόμος ἐν τοῖς προκειμένοις ἄρθροις, ἐν μὲν τῷ ἄρθρ. 109 μνημονεύων τὴν πραγματικὴν ἢ διαδοχικὴν συρροήν, μεθ' ἧς συνδέει ὡς πρὸς τὸ μέτρον τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς τὸ κατ' ἐξακολούθησιν ἐγκλημα, ὅπερ ὡς εἶδομεν δὲν ἐμπεριέχει συρροὴν ἐγκλημάτων. Ἐν δὲ τῷ ἄρθρ. 110 ἀναφέρει τὰ διάφορα εἶδη τῆς κατ' ἰδέαν συρροῆς ³⁾).

Ἐν ἐκ τῶν μᾶλλον ἀμφισβητουμένων ζητημάτων ἐπὶ τῆς συρροῆς εἶναι ὁ προσδιορισμὸς τοῦ μέτρου τῆς καταγνωστέας ποινῆς, περὶ οὗ καὶ νῦν ἔτι ἐν τε τοῖς ποινικοῖς νόμοις καὶ ἐν τῇ θεωρίᾳ μεγίστη ὑπάρχει διαφωνία, ἰδίως μάλιστα προκειμένου λόγου περὶ πραγματικῆς συρροῆς ἐγκλημάτων. Τὰς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου γνώμας εἰς τρία κυρίως συστήματα δυνάμεθα νὰ διακρι-

¹⁾ Berner Preuss. Strafrecht σελ. 113. — Dollmann Commentar ἄρθρ. 84. σελ. 697.

²⁾ Dollmann Commentar ἄρθρ. 84. σελ. 698. — Hälschner System I σελ. 50.

³⁾ Ὁ βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1813 πραγματεύεται περὶ τῆς συρροῆς τῶν ἐγκλημάτων ἐν γένει ἐν τοῖς ἄρθρ. 108—110. Καὶ ἐν μὲν τῷ ἄρθρ. 108 δίδει τὸν ὁρισμὸν αὐτῆς, παραδεχόμενος ὡς ἀπαραίτητον ὅρον πρὸς ὑπαρξιν ταύτης τὴν σύγχρονον ἐκδίκασιν τῶν διαφορῶν κολασίμων πράξεων, ἐν δὲ τοῖς ἄρθρ. 109 καὶ 110 πραγματεύεται περὶ τῆς πραγματικῆς καὶ τῆς κατ' ἰδέαν συρροῆς. Τὸ σύστημα τοῦ βαυαρικοῦ νόμου ὡς πρὸς τὴν διάκρισιν τῶν τῆς συρροῆς εἰδῶν ἠκολούθησαν καὶ τὰ βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1822 (ἄρθρ. 90), τοῦ 1827 (ἄρθρ. 85), καὶ τοῦ 1831 (ἄρθρ. 31), αἱ δὲ διατάξεις τοῦ ἡμετέρου ποιν. νόμου ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1822.

νωμεν εἰς τὸ σύστημα τῆς ἀριθμητικῆς συσσωρεύσεως τῶν ποινῶν εἰς τὸ σύστημα τῆς συγχωνεύσεως τῆς ἐλάσσονος ἐν τῇ μείζονι ποινῇ, καὶ εἰς τὸ σύστημα τῆς συμμέτρου ἐπιτάσεως τῆς ποινῆς.

Α'.) Κατὰ τὸ σύστημα τῆς ἀριθμητικῆς συσσωρεύσεως τῶν ποινῶν ὅπερ στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἀξιώματος «*Quot delicta, tot poenae*» ἕκαστον τῶν διαπραχθέντων ἐγκλημάτων ἐπὶ τε τῆς πραγματικῆς (ὁμογενοῦς ἢ ἑτερογενοῦς) συρροῆς, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς κατ'ιδέαν (ὁμογενοῦς ἢ ἑτερογενοῦς) ἐπισύρει καθ' ἑαυτοῦ τὴν νενομισμένην ποινὴν. Ἄπασαι ἐπομένως αἱ τῶν συρρέοντων ἐγκλημάτων ποιναὶ δεόν νὰ ἐπιβληθῶσι κατὰ τοῦ κηρυχθέντος ἐνόχου καὶ νὰ ἐφαρμοσθῶσι συνάμα, ἐφ' ὅσον ἡ ἐφαρμογὴ τῆς μιᾶς δὲν ἀποκλείει τὴν ἄλλην. Τὸ σύστημα τοῦτο ἀνευρίσκομεν ἐν ἀπάσαις ταῖς ἀρχαίαις νομοθεσίαις ἐσχῶν. Ἐν τῷ ῥωμαϊκῷ δικαίῳ, οὐ μόνον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν *Quaestiones perpetuae*, ὅτε κατ' ἀνάγκην ἐκάστη ἀθέμιτος πράξις ἰδιαιτέρως ἀνεκρίνετο καὶ ἐξεδικάζετο, ἔσχυν ἐκ τῶν κανῶν «*Quot delicta tot poenae*», ἀλλὰ ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν *cognitiones extraordinariae*¹⁾.

Ἐν τῷ κανονικῷ δικαίῳ ἀνευρίσκομεν ἀναλλοίωτον τὴν ἀρχὴν ταύτην τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου²⁾, ἣν οἱ γλωσσογράφοι μετέπειτα εἰδικώτερον ἀνέπτυξαν, ὑπὸ τούτων δὲ ὁδηγούμενοι οἱ νομοδιδάσκαλοι τοῦ μεσαίωνος ἐφῆρμασαν ἐν τοῖς δικαστηρίοις. Ἀλλ' ὅμως ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἡ ἀρχὴ αὕτη δύναται νὰ παρεκτραπῇ εἰς αὐστηρότητα καὶ πρὸς τὰς καθόλου ἀρχὰς τῆς δικαιοσύνης ἀντικειμένην, καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς σκοπιμότητος τῆς ποινῆς ἐν

¹⁾ Asconius in Cic. pro Milone p. 54.— Lex 7. § 3. (48. 2. de accusat.) Lex 9. C. (9. 2. eod) Lex 2. pr. (47. 4. de priv. del.) «*Numquam plura delicta concurrentia faciunt, ut ullius impunitas detur: neque enim delictum ob aliud delictum minuit poenam*». Rein Criminalrecht d. Roemer σελ. 246.— Geib. Geschichte d. Röm. Criminalprocesses σελ. 364.— Köstlin System § 138 σελ. 550.

²⁾ Cap. 1. X de poen. (5. 37.) Sum. «*Totiens puniendus est criminosis quotiens delictum iterat*». Cap. 27. X de sent. excom. (5. 39.).

γίνει άνωφελῆ. Διὰ τῆς ἀριθμητικῆς ἐπισωρεύσεως τῶν ποινῶν κληρονομεῖται ὁ κύριος καὶ θεμελιώδης τῆς ποινῆς χαρακτήρ, καθόσον διαταράσσεται ἡ συμμετρία, ἥτις πρέπει νὰ υφίσταται ἐκάστοτε μεταξύ τοῦ ἀξιολογοῦντος ἐν γένει τοῦ τιμωρουμένου, καὶ τῆς καταγινωσκόμενης ποινῆς. Ἐπὶ τῆς πραγματικῆς ιδίως συρροῆς δὲν δύναται τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι τὸ ἀξιολογοῦν τοῦ αὐτουργοῦ αὐξάνει κατ' ἴσον λόγον τοῦ ἀξιολογοῦντος ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἐκτελεσθέντων ἐγκλημάτων, τοῦναντίον μάλιστα ὁ αὐτουργὸς αὐτῶν δύναται εὐλόγως νὰ ἐπικαλεσθῇ ἡπιωτέραν τιμωρίαν τῶν τοιούτων ἐγκλημάτων συλλήβδην, ἰσχυριζόμενος ὅτι διὰ τῆς μὴ ἐγκαίρου καταδιώξεως αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων τῆς πολιτείας, καὶ τῆς προσηκούσης τιμωρήσεως, ἐνεθαῖρύνθη εἰς τὴν διάπραξιν πλειονῶν ἐγκλημάτων. Ὅπως δὲ ἄσκοπος εἶναι ἡ συσσώρευσις τῶν ποινῶν, καθόσον ἡ τιμωρὴς τοῦ ἐνόχου διὰ τῆς ποινῆς, ἣν ἐπισύρει ἡ βαρυτέρα τῶν διαπραχθεισῶν κολασίμων πράξεων καὶ ἡ ἀνάλογος ἐπίτασις ταύτης ἐνεκα τῶν ἐλαφροτέρων εἶναι ἐπίσης ἀρκοῦσα ὥπως ἐπιφέρῃ τὴν διὰ τῆς ἐκφοβίσεως ἀποτροπὴν ἀπὸ τῆς διαπράξεως ἐτέρων ἐγκλημάτων ¹⁾).

Β'). Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ εἰρημένον σύστημα ἀνεπτύχθη τὸ σύστημα τῆς συγχωνεύσεως τῶν ἐλαφροτέρων ἐν τῇ βαρυτέρᾳ ποινῇ στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ ἀξιωματός «*Pœna major absorbet minorem*». Ὅπως τὸ σύστημα τῆς συσσώρευσεως τῶν ποινῶν φέρει εἰς καθ' ὑπερβολὴν δυσανάλογον τιμωρίαν τοῦ ἀδικήσαντος, οὕτω κατ' ἀντίθετον λόγον τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σύστημα καθιεροῖ τὸ ἀτιμώρητον τοῦ ἐνόχου δι' ἀπάσας τὰς δι' ἐλαφροτέρων ποινῶν τιμωρουμένας πράξεις αὐτοῦ, ὥστε ὁ βαρὺ τι διαπραξάμενος ἐγκλημα δύναται ἐκ προοιμίων νὰ εἶναι βέβαιος περὶ τῆς μὴ τιμωρήσεως ἀπάντων τῶν μεταγενεστέρως διαπραχθισομένων αὐτοῦ ἐλαφροτέρων ἐγκλημάτων.

Γ') Τὸ σύστημα τῆς συμμέτρου ἐπιτάσεως τῆς ποινῆς ἀκολουθεῖ μέσσην τινὰ ὁδὸν μεταξύ τῶν δύο ταύτων ἀντιθέτων συστη-

¹⁾ Berner Preuss. Strafr. σελ. 124.

μάτων. Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο ἀντὶ τῆς συσσωρεύσεως τῶν παι-
νῶν, δεόν νὰ καταγινώσκηται τοιαύτη τις ποινὴ ὥστε ν' ἀντιστοιχῇ
πρὸς τὰς μερικὰς ποινὰς τῶν διαφορῶν ἐγκληματικῶν πράξεων.
Ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι ἀναμφισβητήτως τὸ ὀρθότερον με-
ταξὺ τῶν προειρημένων ἀντιθέτων συστημάτων δὲν δύναται νὰ
ὑπάρξῃ ἀμφιβολία, καὶ πᾶσα περὶ τούτου ἀμφισβήτησις ἐξέλιπεν
ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, ἀλλ' ὅμως συζητεῖται εἰσέτι ὁ τρόπος
τῆς ἐξευρέσεως τῆς συμμέτρου ποινῆς πρὸς τὰς μερικὰς ποινὰς τῶν
διαφορῶν ἐγκληματικῶν πράξεων. Πρέπει ἄρα γε νὰ προσδιορίσω-
μεν ταύτην ἀθροίζοντες τὰς μερικὰς ποινὰς, ὅπου τοῦτο εἶναι ἐπι-
κτὸν, καὶ ἐλαττοῦντες τὸ ἐκ τῆς ἀθροίσεως ταύτης παραγόμενον
μέτρον καθ' ὠρισμένην ἐκάστοτε ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν; Ὁ διὰ
τοιούτων μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν προσδιορισμὸς τῆς ποινῆς
νομίζομεν, ὅτι δυσκόλως φέρει εἰς τὴν ἐξέυρεσιν τοῦ ἀρμυζοντος
μέτρου ταύτης, ἀνελόγως τῶν εἰδικῶν περιστάσεων τῶν ἐπιτε-
νουσῶν ἢ ἐλαττοῦσῶν τὸ ἀξιοποινὸν τοῦ καταδικασθέντος, περιο-
ρίζων δὲ τὸν δικαστὴν ἐντὸς στενῶς προδιαγεγραμμένων ὁρίων,
ἀναγκάζει αὐτὸν ὅτε μὲν βαρυτέραν, ὅτε δὲ ἐλαφροτέραν τοῦ
δέοντος νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὴν. Πολὺ ἀσφαλέστερον δυνάμεθα νὰ
φθάσωμεν εἰς τὸ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα, ἐὰν ὡς βάσιν δεχθώ-
μεν τὴν ποινὴν, ἣν τὸ βαρύτερον τῶν ἐγκλημάτων ἐπισύρει, ἐπι-
τρέψωμεν δὲ τὴν ἐπίτασιν ταύτης ἐντὸς δεδομένων ὁρίων, ἀφίνον-
τες τὸν δικαστὴν ἐλεύθερον νὰ ἐκτιμῇ τὸ ἀξιοποινὸν τοῦ κα-
τηγορουμένου, καὶ ἀνελόγως αὐτοῦ νὰ ὀρίσῃ ἐντὸς τῶν ταχθέν-
των ὁρίων τὸ μέγεθος τῆς καταγινωστέας ποινῆς ¹⁾).

²⁾ Ἐκ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νομοθεσιῶν ἡ γαλλικὴ καθιεροῦ
ἀπολύτως τὴν ἀρχὴν τῆς ἀπορροφήσεως τῶν ἐλαφροτέρων ὑπὸ τῆς
βαρυτέρας ποινῆς «En cas de conviction de plusieurs crimes
ou délits, la peine la plus forte sera seule prononcée ²⁾).

¹⁾ Berner Allgem. Strafrechtszeitung. 1864. σελ. 258.— Preuss.
Strafr. σελ. 122.— Köstlin System I. § 138. σημ. 4. σελ. 561.

²⁾ Instr. crim. art. 365. 379. Loi de 9 Septembr. 1835 art. 9.
Cod. pénal art. 220. 245.

Τὸ σύστημα τοῦτο παρεδέχθησαν ὁ σαξωνικὸς (ἄρθρ. 77—81), ὁ αὐστριακὸς (ἄρθρ. 34—35. 44. α. 6. 263 β. 1. 267), καὶ ὁ νεώτερος βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος (ἄρθρ. 34—86). Ὁ ἀρχαιότερος τοῦ 1813 διακρίνει ἐν τοῖς ἄρθρ. 109 καὶ 110 τὴν κατ' ἰδέαν ἀπὸ τῆς πραγματικῆς συρροῆς. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς κατ' ἰδέαν συρροῆς ἐφαρμόζει ἀπολύτως τὴν ἀρχὴν *pœna major absorbet minorem*, ἐπὶ δὲ τῆς πραγματικῆς συρροῆς παραδέχεται τὴν ἀρχὴν *tot delicta, tot poenae*, καὶ συνεπεία ταύτης τὸν συνδυασμὸν τῶν διαφορῶν ποινῶν, τότε δὲ μόνον ἐπιβάλλει κατ' ἐξαιρέσεων τὴν βαρυτέραν ποινὴν, ὅταν ὁ τοιοῦτος συνδυασμὸς, ὡς ἐκ τῆς διαζούσης φύσεως αὐτῶν, εἶναι ἀνέφικτος ¹⁾.

Τὰ μεταγενέστερα βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1822 (ἄρθρ. 90 καὶ 91) τοῦ 1827 (ἄρθρ. 85) καὶ 1831 (ἄρθρ. 112) ἀπέκρουσαν τὴν διάκρισιν ταύτην, καὶ ὡς βάσιν τοῦ μέτρου τῆς ποινῆς ἐπὶ τῆς συρροῆς τῶν ἐγκλημάτων παρεδέχθησαν τὴν ἀρχὴν «*pœna major absorbet minorem*». Κατὰ μίμησιν δὲ τῶν διατάξεων αὐτῶν, καὶ ἰδίως τῶν ἄρθρ. 90 καὶ 91 τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1822, συνετάχθησαν αἱ διατάξεις τῶν τοῦ ἡμετέρου νόμου ἄρθρων, καθ' ἃ ἐπὶ τε τῆς κατ' ἰδέαν ὡς καὶ ἐπὶ τῆς πραγματικῆς συρροῆς ὁ ἐνοχὸς «*τιμωρεῖται κατ' ἐκείνην τὴν πρᾶξιν εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ἐπιβεβλημένη ἡ βαρυτέρα ποινὴ, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπιμετρομένης τῆς ποινῆς πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς ἰδιαίτεραι ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις*».

Ἐκ τῆς διατάξεως ταύτης ἔπεται ὅτι ἂν καὶ ἡ ποινὴ ὀρίζε-
ται ἐκ τῆς βαρυτέρας τῶν συρρέουσῶν κολασίμων πράξεων, οὐχ ἥ-
τον ὅμως ἡ καταδίωξις καὶ κατηγορία τοῦ ἐνόχου δεῖον νὰ γείνη
δι' ἀπάσας τὰς γνωστὰς αὐτοῦ ἀθεμίτους πράξεις, καὶ ἀφ' οὗ διε-
ξαχθῇ ἡ προσήκουσα περὶ αὐτῶν ἀνάκρισις, νὰ ὑποβληθῶσι τῷ δι-
καστηρίῳ πρὸς ἐκδίκασιν. Τὸ δὲ δικαστήριον ὀφείλει ν' ἀποφανθῇ

¹⁾ Τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ βαυαρικοῦ νόμου ἠκολούθησαν οἱ ποινικοὶ νό-
μοι τῆς Βυρτεμβέργης (ἄρθρ. 113. 115—121), τοῦ Ἀνωβέρου (ἄρθρ. 103.
107—110), τοῦ Βαδεν (182. 170—178), τῆς Πρωσίας (ἄρθρ. 55. 337.
36. 57. 338).

περὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου εἰς ἐκάστην τῶν ἀποδιδαμένων αὐτῷ πράξεων Ἐκ τῆς ἐρεύνης ταύτης τοῦ δικαστηρίου δύναται ἐκάστοτε νὰ βεβαιωθῇ καὶ ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου τῶν συβρέουσῶν πράξεων, καὶ νὰ ὀρισθῇ ἀκριβῶς ποία εἶναι ἡ ἐπισύρουσα τὴν βαρυτέραν ποινὴν, διὰ τῆς συγκρίσεως τῶν ποινῶν δι' ὧν ἐκάστη τιμωρεῖται. Κατὰ τὴν σύγκρισιν ταύτην δεόν νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς ἐξῆς γενικωτέρας ἀρχάς.

α) Κατὰ τὸ σύστημα τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου αἱ ἐγκληματικαὶ ποιναὶ θεωροῦνται βαρύτεραι τῶν ἐπανορθωτικῶν, καὶ αὐτῶν τῶν ἀστυνομικῶν ἀνεξαρτήτως τοῦ τε μεγέθους καὶ τοῦ εἶδους αὐτῶν. Ὅθεν ὡσάκις συντρέχει πλημμέλημα διὰ χρηματικῆς ποινῆς τιμωρούμενον μετὰ πταίσματος ἐπισύροντος τὴν κράτησιν τοῦ ἐνόχου ἡ χρηματικὴ ποινὴ δεόν νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ βαρυτέρα ¹⁾).

β') Ὅσάκις αἱ συντρέχουσαι καλὰίμοι πράξεις ἀνάγονται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν τῶν ἀθεμίτων πράξεων, ἡ δὲ ποινὴ αὐτῶν εἶναι διάφορος, λ. χ. συντρέχει πλημμέλημα ἢ πταῖσμα τιμωρούμενον διὰ φυλακίσεως ἢ κρατήσεως μετὰ πλημμελήματος ἢ πταίσματος τιμωρουμένου διὰ χρηματικῆς ποινῆς ἢ προστίμου, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐναπόκειται εἰς τὸν δικαστὴν νὰ ἐξεύρῃ ποία πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς βαρυτέρα ποινὴ, ἀφοῦ ἐκτιμήσῃ τὰς διαφόρους εἰδικὰς περιστάσεις τοῦ τε κατηγορουμένου καὶ τῆς πράξεως ²⁾).

γ') Εἰάν αἱ συντρέχουσαι πράξεις τιμωροῦνται διὰ τῆς αὐτῆς μὲν ποινῆς κατ' εἶδος, ἀλλὰ διαφόρου μεγέθους, ὡς βαρυτέρα πρέ-

¹⁾ Ἰπποθεσίαθω λ. χ. ὅτι κηρύσσεται εἰς ἐνόχος τῆς παραβάσεως τοῦ ἀρθρ. 246 καὶ 668, § 2 ἢ 693.

²⁾ Ὁ ἡμέτερος νόμος δὲν περιέχει εἰδικὴν τινα διάταξιν καθ' ἣν ἐξευρίσκειται ἡ ἀναλογία τῆς χρηματικῆς ποινῆς ἢ τοῦ προστίμου πρὸς τὴν φυλάκισιν, οὕτω λ. χ. κατὰ τὸ ἀρθρ. 27 τοῦ βουλευτικοῦ ποινικοῦ νόμου τοῦ 1861 τρία φορτία ἰσοδυναμοῦσι πρὸς μίαν ἡμέραν φυλακίσεως, ἐντεῦθεν ὁ δικαστὴς δύναται νὰ ἐξεύρῃ τὴν μεταξὺ τῆς φυλακίσεως καὶ χρηματικῆς ποινῆς ἀναλογίαν, (ὅρ. καὶ ποινικοῦ νόμου Ἀννοβέρου ἀρθρ. 29. — Βυρτεμβέργης ἀρθρ. 47, — Πρωσσίας ἀρθρ. 17).

πει νὰ θεωρηθῇ οὐχὶ ἡ ποινὴ ἥς ὁ ἐλάχιστος ὅρος εἶναι ἀνώτερος, ἀλλ' ἐκεῖνη ἣτις ὑπερβαίνει τὰς ἄλλας κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἀνωτάτου ὅρου ¹⁾, ἐντὸς τοῦ ὁποίου δύναται νὰ γείνη καὶ ἡ ἐπιμέτρησης τῶν λοιπῶν ποινῶν.

Ἄλλ' ἐὰν ὁ μὲν ἀνώτερος ὅρος εἶναι ὁ αὐτὸς παραλλάσσει δὲ ὁ ἐλάχιστος, τότε ἡ τὸν ἀνώτερον ἐλάχιστον ὅρον περιέχουσα πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ βαρυτέρα ²⁾.

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐξάγεται ὅτι πρὸς ἀκριβῆ ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τῶν ἀρθρ. 109 καὶ 110 ἀπαιτεῖται ἡ σύγχρονος ἐκδίκασις τῶν συρρέοντων ἀδικημάτων ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου. Μόνον διὰ τῆς τοιούτης συγχρόνου εἰσαγωγῆς τῶν συρρέοντων ἀδικημάτων ἐνώπιον τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου δύναται νὰ ὁρισθῇ ἐπακριβῶς ἡ προσήκουσα ποινὴ ἐπιμετρομένη ἐκάστοτε συμφώνως πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῶν συντρέχουσῶν διαφορῶν κολασίμων πράξεων. Ὅθεν καὶ ἐν τῇ περιπτώσει τῆς συρρέους πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33 καὶ 34 τῆς ποιν. δικονομίας περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν δικαστηρίων ὡς ἐκ τῆς συναφείας. Εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ἐν τῇ συρρέῃ, εἴτε κατ' ἰδέαν, εἴτε πραγματικῇ εἶναι δὲν ὑφίσταται ἡ συνάφεια τὴν ὁποίαν τὰ ἄρθρα ταῦτα τῆς ποινικῆς δικονομίας προϋποθέτουσι, διότι ἡ διάπραξις τῶν πλείονων ἀδικημάτων δυνατόν νὰ ἐγένετο καὶ ἄνευ τοῦ σκοποῦ τῆς διευκολύνσεως τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐνὸς διὰ τοῦ ἄλλου, ἢ χάριν τῆς

¹⁾ Οὕτω λ. χ. ἐὰν κατηγορηθῇ τις ἔνεκα τραύματος ἐκ προμελέτης κατὰ τὴν περίπτωσιν τῆς § 1 τοῦ ἀρθρ. 307, καὶ ἔνεκεν ἐλευθέρσεως φυλακισμένου κατὰ τὴν περίπτωσιν τῆς § 2 τοῦ ἀρθρ. 181, ὡς πράξις ἐπισύρουσα τὴν βαρυτέραν ποινὴν δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὁ τραυματισμὸς, ἀλλ' ἡ ἐλευθέρωσις τοῦ φυλακισμένου, διότι ἂν καὶ ὁ ἐλάχιστος ὅρος τῆς καταγνωστάς ποινῆς δι' αὐτὴν εἶναι τριῶν μηνῶν, ἐν ᾧ ἐπὶ τοῦ τραυματισμοῦ εἶναι 2, ὁ ἀνώτατος ὅμως ὅρος ταύτης δύναται νὰ φθάσῃ μέχρι τῶν πέντε ἐτῶν, ἐν ᾧ ἐπὶ τοῦ τραυματισμοῦ περιορίζεται μέχρι τῶν δύο μηνῶν ἐτῶν.

²⁾ Ὅρ. ἀρθρ. 300 § 2 δι' οὗ ὁ φόνος 24 ἐμείλεις τιμωρεῖται διὰ φυλάξεως 2 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν, καὶ ἀρθρ. 308 § 3 δι' οὗ οἱ ἀπρομελήτητοι τραυματισμοὶ τιμωροῦνται διὰ φυλάξεως 6 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν.

εὐστοχωτέρας ἐκτελέσεως ἢ ἀποκρύψεως αὐτῶν, ἀλλὰ νὰ εἶναι ὅλως τυχαία, οὐχ ἥττον ὅμως αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 109 καὶ 110 πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τροποποιήσασαι ἐν μέρει τὰ ἄρθρ. 33 καὶ 34 τῆς ποιν. δικονομίας, καὶ καταστήσασαι ἀναγκαίαν τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς συρροῆς ¹⁾).

Συνεπῶς πρὸς τὴν ἐκτεθεῖσαν ἀρχὴν ὁσάκις εἰσὶ γνωσταὶ ἐκ προοιμίων αἱ διάφοροι κολάσιμοι πράξεις ἃς διεπράξατό τις, ἢ ἐὰν κατὰ τὴν ἀνάκρισιν μιᾶς τούτων ἀνακαλυφθῶσι καὶ ἕτεραι, δέον ἀφοῦ περατωθῇ ἡ περὶ αὐτῶν ἀνάκρισις νὰ ὑποβληθῶσι συγχρόνως εἰς τὸ δικαστήριον τὸ ἀρμόδιον νὰ δικάσῃ περὶ τῆς βαρυτέρας, τοῦτο δὲ ὀφείλει κηρύσσειν τὸν κατηγορούμενον ἔνοχον νὰ ἐπιβάλῃ αὐτῷ τὴν βαρυτέραν ποινὴν. Ἀλλ' ἐὰν τυχὸν μετὰ τὴν καταδίκην τινὸς δι' ὠρισμένην κολάσιμον πράξιν ἀνακαλυφθῇ ὅτι ὑπῆρξεν αὐτοῦργος καὶ ἐτέρας κολασίμου πράξεως, διαπραχθείσης πρὸ τῆς καταδίκης αὐτοῦ, εἰσαχθῇ δὲ ἔνεκεν αὐτῆς εἰς δίκην καὶ κηρυχθῇ ἔνοχος, τότε ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς καταγνωστέας ποινῆς διακριτέον τὰς ἐξῆς περιπτώσεις.

α) Ἐὰν ἡ καταγνωσθεῖσα αὐτῷ ποινὴ διὰ τὴν κολάσιμον πράξιν, ἥς κατὰ πρῶτον ἐκηρύχθη ἔνοχος, εἶναι κατ' εἶδος ἐλαφροτέρα τῆς ποινῆς, ἣν ἐπισύρει ἡ πράξις δι' ἣν μεταγενεστέρως κατεδικασθῇ, δέον νὰ ἐφαρμοσθῇ κατ' αὐτοῦ ἡ μεταγενεστέρα ποινὴ ὡς βαρυτέρα, συγχωνευομένης ἐν αὐτῇ καὶ τῆς προγενεστέρας ἐλαφροτέρας ²⁾).

Καὶ ἐὰν μὲν δὲν ἐφηρμόσθῃ οὐδόλως ἡ προγενεστέρα ποινὴ, ὡς λ. χ. ἐὰν ὁ κατηγορούμενος ἐδραπέτευσεν μετὰ τὴν καταδίκην, δι' οἰονδήποτε ἄλλον λόγον ἀνεβλήθῃ ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς, ἡ συγχώνευσις τῆς ἡπιωτέρας ἐν τῇ βαρυτέρᾳ ποινῇ θέλει φέρει τὴν ἐν

¹⁾ Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ ἐν τῷ ἐγχειριδίῳ ἡμῶν περὶ ποιν. δικονομίας § 57. παρετέθημεν τὴν διασταλτικὴν ἐρμηνείαν τῶν ἄρθρ. 33 καὶ 34 ποιν. δικ. ὅρ. καὶ Faustin-Hélie Instr. crim. VI σελ. 202.—Dollmann Commentar ἄρθρ. 84 σελ. 717.

²⁾ Οὕτω λ. χ. ἐὰν ἐπιβλήθῃ κατὰ τινος φυλάκισις, μετέπειτα δὲ καταγινώσκεται κατ' αὐτοῦ εἰρκτῇ, θέλει ἐφαρμοσθῇ ἡ εἰρκτῇ.

τελῇ ἄρσιν τῆς πρώτης διὰ τῆς δευτέρας. Ἀλλ' ἐὰν ἡ προγενεστέρα ἡπιωτέρα ποινὴ ἐφηρμόσθῃ ἐν μέρει ἢ καθ' ὅλοκληρίαν, γενᾶται τὸ ζήτημα πῶς θέλει γείνη ἡ τοιαύτη συγχώνευσις; Περὶ τούτου δὲν ὑπάρχει δυστυχῶς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ποινικῇ δικονομίᾳ διάταξις τις δυναμένη νὰ καθοδηγήσῃ ἡμᾶς ¹⁾. Ἐν ἐλλείψει δὲ τοιαύτης διατάξεως νομίζομεν ὅτι ὁ μέλλων νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν αὐστηροτέραν ποινὴν δικαστὴς ὀφείλει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἐν μέρει ἢ καθ' ὅλοκληρίαν ἀπότισιν τῆς προγενεστέρας, καὶ ἀναλόγως ταύτης νὰ ἐλαττώσῃ τὴν καταγνωσθησομένην βαρυτέραν ποινὴν, ἐὰν αὕτη δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἀπολύτως ὠρισμένων.

β') Ἐὰν ἡ καταγνωσθησομένη ποινὴ εἶναι ὁμοία κατ' εἶδος τῆς προγενεστέρας καταγνωσθείσης, ὁ δικαστὴς ὀφείλει ν' ἀποβλέψῃ εἰς τὸ μέτρον ἑκατέρας, καὶ ἐὰν μὲν ἐπεβλήθῃ κατὰ τοῦ ἐνόχου διὰ τῆς προηγουμένης ἀποφάσεως ὁ ἀνώτατος τῆς ποινῆς ὅρος, δὲν ὑποβάλλει αὐτὸν κηρυχθέντα ἔνοχον εἰς τὴν ἐκ νέου ἀπότισιν τῆς αὐτῆς ποινῆς, καθόσον ἐπεβλήθη ἤδη αὐτῷ ἢ βαρυτέρα ποινὴ, ἣν ἐπισύρουν αἱ διάφοροι κολάσιμοι πράξεις. Ἀλλ' ὅμως ἐὰν ἡ καταγνωσθεῖσα αὐτῷ ποινὴ εἶναι δεκτικὴ ἐπιτάσεως, ὡς κατωτέρα τοῦ ἀνωτάτου αὐτῆς ὅρου ἐπιβληθεῖσα δέον νὰ ἐπιτείνῃ αὐτὴν ἀναλόγως προσθέτων εἰς τὴν ἤδη καταγνωσθεῖσαν ποινὴν τὸ ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπιτάσεως ἀναλογουῦν μέρος.

γ') Ἐὰν τέλος ἡ καταγνωστέα ποινὴ εἶναι ἡπιωτέρα κατ' εἶδος ὁ δικαστὴς ἀπέχει νὰ διατάξῃ τὴν ἐφαρμογὴν ταύτης, ὡς συγχωνευομένης ἐν τῇ καταγνωσθείσῃ βαρυτέρᾳ, ὀφείλει ὅμως λαμβάνων ὡς βάσιν τὴν καταγνωσθεῖσαν βαρυτέραν ποινὴν νὰ ἐπιμετρήσῃ τὴν μεταγενεστέραν καταδίκην τοῦ κατηγορουμένου, καὶ ἐὰν αὕτη εἶναι δεκτικὴ ἐπιτάσεως νὰ ἐπιβάλλῃ αὐτῷ τὸ ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπιμετρήσεως ὑπερέχον μέρος τῆς ποινῆς ²⁾.

¹⁾ Ὁ νεώτερος βιευαρχικὸς νόμος ἐν ἀρθρ. 86, § 4 περιέχει εἰδικὴν διάταξιν ἱσολογίζουσαν τὰ διάφορα εἶδη τῶν ποινῶν πρὸς ἄλληλα ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει.

²⁾ Trébutien Droit criminel. I σελ. 321.

Ἐάν τις τιμωρηθεῖς ἤδη ἅπαξ ἐνεκά τινος παρανόμου πράξεως, μετέπειτα γενῇ πάλιν ἐνόχος τῆς αὐτῆς ἀξιομωρήτου πράξεως, ἡ ὑποτροπή αὕτη θεωρεῖται εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς ὡς ἰδιαίτερα ἐπιβαρυντικὴ περίστασις. — Ἡ ποινὴ αὕτη γίνεταί τώσῳ μεγαλειτέρα ἢ αὐστηροτέρα, ὅσῳ ἡ ὑποτροπή εἶναι συνεχεστέρα, ὅσῳ βραχυτέρον εἶναι τὸ διάστημα μεταξύ τῆς προλαβούσης τιμωρῆσεως καὶ τῆς ὑποτροπῆς, καὶ ὅσῳ μεγαλειτέρα ἦτον ἡ τὴν ὁποίαν πρότερον ὑπέστη ποινή.

Ἐκτὸς τῆς συρροῆς τῶν ἐγκλημάτων παραδέχεται ὁ ἡμέτερος νόμος, ὅπως καὶ ἅπαται αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι, ὡς λόγον ἰδιαίτερον ἐπιβαρύνοντα τὴν ποινὴν τὴν ὑποτροπήν. Ἐν ταῖς ἀρχαιότεραις νομοθεσίαις, καὶ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἐπὶ τῶν προγενεστέρων χρόνων ἡ ὑποτροπή δὲν ἐθεωρεῖτο ἐν γενεῇ συνεπαγομένη ἐπιβαρύνειν τῆς ποινῆς, οὐδὲ διεκρίνετο τῆς ἐπαναλήψεως τῆς αὐτῆς ἐγκληματικῆς πράξεως. Ἀπόδειξιν τούτου παρέχουσιν ἡμῖν αἱ διατάξεις τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου κατὰ τὰς ὁποίας ἡ ὑποτροπή ἐπὶ τινων μόνον ῥητῶς ὠρισμένων ἐγκλημάτων συνεπήγετο τὴν αὐστηροτέραν τιμώρησιν τοῦ ἐνόχου, ἥτοι ἐπὶ τῆς διατάξεως τῆς κοινῆς ἡσυχίας, ἐπὶ δραπετεύσεως, ἐπὶ περιθάλψεω δραπετοῦ δούλου κτλ. ¹⁾

Οἱ νομοδιδάσκαλοι τοῦ μεσαίωνος τὴν ὑποτροπήν καὶ ἐπανάληψιν τοῦ ἐγκλήματος περιελάμβανον ὑπὸ τὸν γενικὸν ὅρον τῆς *reiterationis delicti*, ἐθεώρουν δὲ ταύτην ὡς λόγον δυνάμενον νὰ ἐπιβαρύνῃ τὸ ἀξιοποινὸν τοῦ ἐνόχου διὰ τὴν πρὸς τὰ ἀδικεῖν ῥοπὴν αὐτοῦ, ἥς ὡς τεκμήριον ἐχρησίμευεν ἡ δις γενομένη ἀθέτησις τοῦ

¹⁾ Lex 1. (37. 44 de jur. patr.). Lex 28 § 3. (48. 49 de poenis). Lex 3 § 7. (49. 46 de re milit.) Lex 4. C. (6. 1. de serv. fug.) ὁρ. Rein Criminalrecht d. Römer. σελ. 235.

νόμου. Πρὸς περιστολήν δὲ τῆς τοιαύτης πρὸς τὸ ἀδικεῖν συνηθείας ἐπρέσβευον ὅτι ὁ δικαστὴς δικαιοῦται, οὐ μόνον ν' αὐξήσῃ τὸ μέτρον τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς, ἀλλὰ καὶ τὸ εἶδος αὐτῆς νὰ μεταβάλλῃ ἀπὸ τῆς ἡπιωτέρας προβαίνων εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς αὐστηροτέρας ¹⁾

Κατὰ πρῶτον ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις διευκρινίσθη ἀκριβέστερον ἡ ἔννοια τῆς ὑποτροπῆς καὶ οἱ λόγοι τῆς αὐστηροτέρας τιμωρήσεως τῶν κατηγορουμένων ἐνεκα ταύτης Ἀλλ' ὅμως καὶ οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ὑποτροπὴν στοιχειώδεις ὅροι καὶ ὁ λόγος τῆς ἐπιτάσεως τῆς ποινῆς τοῦ ἐνόχου διαφοροτρόπως διετυπώθησαν κατὰ τὴν περὶ τῆς δικαιολογικῆς βάσεως τῆς ποινῆς ἐν γένει ὑποκειμένην θεωρίαν. Ἐκ τῆς θεωρίας τοῦ ψυχολογικοῦ καταναγκασμοῦ ἐπήγαγεν ἡ δόξα ὅτι ἡ ὑποτροπὴ δεῖν νὰ τιμωρῆται δι' αὐστηροτέρας ποινῆς, διότι ἡ προγενεστέρα τιμωρήσις τοῦ καταδικασθέντος μαρτυρεῖ ὅτι δὲν ὑπῆρξεν ἐπαρκὴς ὅπως ἐξαλείψῃ ἀπ' αὐτοῦ τὴν πρὸς τὸ ἀδικεῖν διάθεσιν, ὡς ἐκ τούτου δὲ ὑπέπεσε καὶ αὖθις εἰς τὴν ἐκτέλεσιν κολασίμου πράξεως. Συνεπεία τῆς ἀρχῆς ταύτης ἡ ὑποτροπὴ ἐθεωρήθη ὑπάρχουσα ὡς ἄκτις ὁ αὐτοῦργος κολασίμου τινὸς πράξεως ἐγένετο καὶ αὖθις ἔνοχος τῆς αὐτῆς πράξεως καὶ ὁσάκις ὑπέστη πραγματικῶς τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῷ ποινὴν ἐνεκα τῆς κατὰ πρῶτον ἐκτελεσθείσης ὑπ' αὐτοῦ κολασίμου πράξεως. Τούναντίον κατὰ τὴν θεωρίαν τῆς προκαταλήψεως ἡ ὑποτροπὴ θεωρεῖται ὡς αὐστηρότερον τιμωρητέα, διότι παρέχει τὴν ἀπόδειξιν τῆς παρὰ τῷ ἐνόχῳ ἐπικρατούσης ἀκαταγέτου ὁρμῆς πρὸς τὸ ἀδικεῖν, διὰ νὰ προληφθῶσιν ἐπομένως τὰ ἐνδεχόμενα ἐν τῷ μέλλοντι νὰ διαπραχθῶσιν ὑπ' αὐτοῦ ἀδικήματα δεῖν νὰ κατασταλῇ παρ' αὐτῷ ἡ διαδηλωθεῖσα αὕτη ὁρμὴ. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐπεταὶ ὅτι πρὸς ὑπαρξιν τῆς ὑποτροπῆς δὲν ἀπαιτεῖται ὅπως α) τὸ μεταγενέστερον ἀδίκημα ᾗ τὸ αὐτὸ τοῦ προγενεστέρου, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ ᾗ ὅμοιον πρὸς τοῦτο, τοιαύτη

¹⁾ Berner Preuss. Strafrecht § 163, ἐπὶ μ.— Geib Lehrb. II § 75. σελ. 92.

δέ τις ὁμοιότης ὑπάρχει ὅταν τὰ ἀλληλοδιαδόχως διαπραχθέντα ἀδικήματα ὁμογενῇ ὄντα παρίστανται ὡς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς αὐτῆς παρὰ τῷ ἀδικοῦντι διαθέσεως, ὡς λ. χ. ἡ κλοπὴ καὶ ἡ ὑπεξαίρεσις, ἡ ψευδορκία, καὶ ἡ ψευδὴς διὰ χειραψίας ὑπόσχεσις, ἡ ἐξάμβλωσις. καὶ ἡ ἐκθεσις, ἡ ἀρπαγὴ καὶ ἡ ἀπαγωγὴ κτλ. β') ἐπίσης δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἐφαρμογὴ τῆς καταγνωσθείσης ποινῆς, ἀλλὰ θεωρεῖται ἡ ὁριστικὴ τοῦ ἀδικήσαντος καταδίκη ἀρκούσα.

Ὁ βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1813 στηριζόμενος κατὰ μέρος ἐπὶ τῆς τοῦ Feuerbach θεωρίας τῆς ἐκφοβίσεως περιώριζε τὴν ἔννοian τῆς ὑποτροπῆς ἐπὶ τῆς διαπράξεως ὁμοειδοῦς ἐγκλήματος ἐκείνου, δι' ὃ ἐτιμωρήθη ὁ αὐτουργὸς προηγουμένως, ἡ δὲ ποινὴ τοῦ καθ' ὑποτροπὴν διαπραχθέντος ἀδικήματος ὥριζετο διὰ τῆς συνενώσεως τῆς ποινῆς, ἥτις κατεγνώσθη τῷ αὐτουργῷ μετὰ τῆς καταγνωστέας ἔνεκα τοῦ διαπραχθέντος ἀδικήματος. Ἐάν δὲ ὡς ἐκ τούτου ἐπῆρχετο ὑπέρβασις τοῦ τεταγμένου ἀνωτάτου ὅρου τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς ὁ δικαστὴς ἠδύνατο νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν ἀμέσως κατ' εἶδος ἀνωτέραν αὐτῆς ¹⁾.

Ἡ τοιαύτη ὑπερβολικὴ αὐστηρότης περὶ τὴν τιμώρησιν τῆς ὑποτροπῆς ἐμετριάσθη ἐν τοῖς μεταγενεστέροις νομοσχεδίοις, ἅτινα ἐγκαταλιπόντα καθ' ὁλοκληρίαν τὸ σύστημα τοῦ βαυαρικοῦ νόμου, λίαν δυσεφάρμοστον ἐν τῇ πράξει ἀποδειχθέν, ἐθεώρησαν τὴν ὑποτροπὴν ὡς λόγον ἀπλῆς ἐπιβαρύνσεως τῆς ποινῆς ²⁾.

Ὁ ἡμέτερος ποινικὸς νόμος ἠράνισθη τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἄρθρου ἐκ τοῦ ἄρθρ. 114 τοῦ βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1831. Παραδέχεται δὲ ὑπάρχουσαν ὑποτροπὴν «Ἐάν τις τιμωρηθεὶς ἤδη ἅπαξ ἔνεκά τινος παρανόμου πράξεως, μετέπειτα γενῇ πάλιν ἔνοχος τῆς αὐτῆς ἀξιοτιμωρήτου πράξεως» ἥτοι ὡς θεμελιώδεις ὅρους τῆς ὑποτροπῆς θεωρεῖ τὴν προγενεστέραν τιμώρησιν τοῦ κατηγορουμένου, καὶ τὴν διάπραξιν τοῦ αὐτοῦ ἀδικήματος,

¹⁾ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἄρθρ. 111—117.

²⁾ Ὁρ. νομοσχέδιον 1822 ἄρθρ. 92. 1827 ἄρθρ. 87. 1831 ἄρθρ. 114.

δι' ὃ οὗτος ἐτιμωρήθη ἤδη. Περὶ ἐκάστου τῶν ὄρων τούτων παρατηρητέον εἰδικώτερον.

1) Τιμώρησις τοῦ κατηγορουμένου. Κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον δὲν ἀρκεῖ πρὸς ὑπαρξιν ὑποτροπῆς ἡ ἀπλῆ καταδίκη τοῦ κατηγορουμένου διὰ τελεσιδικίου ἀποφάσεως. Ἐκ τούτου ἐμφαίνεται ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἀποκλίνει πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς ἐκφοβίσεως τοῦ Feuerbach θεωρεῖ τότε μόνον ἀναγκαίαν τὴν αὐστηροτέραν τιμώρησιν τοῦ ἐνόχου διὰ τὴν διάπραξιν τοῦ αὐτοῦ ἀδικήματος, ὅταν ἡ προηγουμένης καταγνωσθεῖσα ποινὴ ἐφχρυσθεῖσα ἀπεδείχθη ἀλυσιτελής ὅπως ἀποτρέψῃ αὐτὸν τῆς ἐκ νέου ἐκτελέσεως τούτου. Ἀμεσος συνέπεια τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐστὶν ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ καταδικασθέντος ἀπὸ τῆς αὐστηροτέρας ποινῆς τῆς ὑποτροπῆς, ὡσάκεις ἡ प्राγενεστερως καταγνωσθεῖσα αὐτῷ ποινὴ ἔνεκα τοῦ αὐτοῦ ἀδικήματος δὲν ἐξετελέσθη, εἴτε ἀπονειμθείσης αὐτῷ χάριτος, εἴτε διότι ὁ καταδικασθεὶς διέφυγε τὴν ἐφαρμογὴν ταύτης ἐπελθούσης παραγραφῆς. Ὡστε κατ' ἀμφοτέρας ταύτας τὰς περιπτώσεις ἡ ἔννοια τῆς ὑποτροπῆς ἐκλείπει ¹⁾).

2) Πολλοὶ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων τῆς Γερμανίας δὲν ἀπαιτοῦσιν ἀπολύτως τὴν τιμώρησιν τοῦ ἐνόχου, ἀλλ' ἀρκοῦνται εἰς τὴν ἐν μέρει ἢ καθ' ὁλοκληρίαν ἀπότισιν τῆς καταγνωσθείσης ποινῆς ὅρ. ποιν. νόμον Ἀννοβέρου ἄρθρ. 141. — Σαξωνίας ἄρθρ. 82. — Βρουνοβίκου ἄρθρ. 58 κτλ. Ἄλλοι τούναντίον θεωροῦσιν ὀφισταμένην τὴν ὑποτροπήν καὶ ὡσάκεις προηγηθῇ ὀριστικὴ μόνον καταδίκη (Rechtskräftige Verurtheilung) τοῦ αὐτουργοῦ ὅρ. ποιν. νόμου Πρωσίας ἄρθρ. 58. — Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 124, 134. — Βαυαρίας 1861 ἄρθρ. 87. κτλ. Ἐπίσης καὶ ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος ἄρθρ. 56 57 καὶ 58 ἀπαιτεῖ μόνον τὴν καταδικὴν τοῦ ἐνόχου, ὥστε κατ' αὐτὸν ἡ χάρις καὶ ἡ παραγραφὴ δὲν θεωροῦνται ὡς λόγοι ἰσχυροὶ πρὸς ἀποκλεισμόν τῆς ὑποτροπῆς. Trébutien Droit crim. I σελ. 29. Ἐάν τις διαρκούσης τῆς ποινῆς τοῦ ἐγκλήματος δι' ὃ κατεδικάσθη διαπράξῃ τὸ αὐτὸ ἐγκλημα, ὑποθεθείσθω λ. χ. ὅτι γυνὴ τις καταδικάζεται ἔνεκεν ἀμβλώσεως εἰς εἰρκτὴν, διαρκούσης δὲ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς, ἔνεκεν ἀθεμίτων σχέσεων, ὥς μετὰ τοῦ ἐπιστάτου τῆς φυλακῆς συνήψεν, ὑποπίπτει εἰς τὴν διάπραξιν τοῦ αὐτοῦ ἐγκλήματος, ἡ καταδικάζεται τις ἔνεκα τραύματος, καὶ διατελῶν ἐν τῇ φυλακῇ πρὸς ἀπότισιν τῆς ποινῆς γίνεται ἔνο-

Ἡ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συνεπείᾳ ἀποφάσεως ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου προηγηθεῖσα τιμωρητικὴ τοῦ ἀδικήσαντος, δι' ἀδίκημα δι' ὃ πρόκειται νὰ τιμωρηθῇ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συστατικὸς τῆς ὑποτροπῆς ὅρος, καθόσον ἡ ἰσχὺς τῶν ποινικῶν νόμων ἐκάστης ἐπικρατείας ἐκτείνεται μέχρι τῶν φυσικῶν ὁρίων ταύτης, ὅθεν καὶ αἱ ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν πηγάζουσαι συνέπειαι οὐδεμίαν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἰσχὺν ἐντὸς τῶν ὁρίων ἐτέρας ἐπικρατείας¹⁾.

2) Διάπραξις τῆς αὐτῆς ἀξιοτιμωρήτου πράξεως Ἡ ἐννοία τῆς ὑποτροπῆς ἐκλείπει ὁσάκις ἡ μεταγενεστέρως διαπραχθεῖσα πράξις δὲν ἀπαρτίζεται ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων, ἅτινα τὴν ἐννοίαν τῆς προγενεστέρας ἀποτελοῦσιν, ἀλλ' εἶναι ὁμοία μόνον ταύτης κατὰ γένος ἢ κατ' εἶδος. Ὁ βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1813, ὡς καὶ πολλοὶ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων τῆς Γερμανίας, παραδέχονται τὴν ὑποτροπὴν ὀφισταμένην, καὶ ὅταν τὸ τιμωρηθησόμενον ἀδίκημα εἶναι οὐχὶ τὸ αὐτὸ τοῦ τιμωρηθέντος προηγουμένου, ἀλλ' ὁμοίας μόνον φύσεως²⁾. Ἐντεῦθεν γεννᾶται τὸ ζήτημα τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν κατὰ γένος ἢ κατ' εἶδος συγγενῶν ἐγκλημάτων, ὅπερ πολλὰς ἐν τῇ ἐφαρμογῇ παρέχει δυσχερείας ἅς ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ὑπεξέφυγεν, ἀπαιτήσας πρὸς ὑπαρῖν τῆς ὑποτροπῆς τὴν ταυτότητα τῶν ἀλληλοδιαδόχως διαπραχθεῖσων κολασίμων πράξεων³⁾.

χος τοῦ αὐτοῦ ἐγκλήματος, δὲν δυνάμεθα ἕνεκα τοῦ γράμματος τοῦ ἡμετέρου νόμου (τιμωρηθεῖς ἢ ὁ ἅπαξ) νὰ παραδεχθῶμεν ὀφισταμένην τὴν ἐννοίαν τῆς ὑποτροπῆς.

1) Berner Preuss. Strafrecht σελ. 433. — Chauveau-Hélie Code pénal. σελ. 309. — Trébutien Droit crim. I σελ. 294. — Ἐναντίαν γνώμην ὁρ. ἐν Bauer Abhandl. II σελ. 114.

2) Ὁρ. βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἄρθρ. 411. — Ἀννοδέρου ἄρθρ. 411 καὶ 412. — Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 424. — Σαξωνίας ἄρθρ. 82. — Βάδεν ἄρθρ. 184.

3) Ὁρ. καὶ ποινικοῦ νόμου Πρωσσίας ἄρθρ. 58. — Ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος ἄρθρ. 56 57 καὶ 58 ἡκολούθησεν ὅλως διάφορον σύστημα, ὡς βάσιν

Ἡ ταυτότης μεταξύ τῆς τιμωρηθείσης καὶ τιμωρητέας κολασίμου πράξεως ὑφίσταται καὶ ὅταν ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῆς, ὡς ἐκ τῶν εἰδικῶν περιστάσεων τῶν συνοδευουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν, παραλλάσσει. Ἐὰν ἐπομένως τιμωρηθεῖς τις ἔνεκα κλοπῆς, ἥτις ὡς πλημμέλημα ἐχαρακτηρίσθῃ καὶ διὰ φυλακίσεως ἐτιμωρήθῃ, γενῇ ἔνοχος καὶ αὐτῆς κλοπῆς ὑπερβαίνουσῃς τὸ ποσὸν τῶν τετρακοσίων δραχμῶν καὶ χαρακτηριζομένης ὡς κακούργημα, δὲν ἀποκλείεται ἡ ἔννοια τῆς ὑποτροπῆς, καθόσον ὑφίσταται ταυτότης μεταξύ τῆς τιμωρητέας καὶ τιμωρηθείσης πράξεως. Ἐπίσης ἡ ταυτότης μεταξύ τῶν ἀλληλοδιαδόχως διαπραχθεῖσων ἀξιοποίνων πράξεων δὲν εἰλείπει, ὅταν διὰ μὲν τὴν προγενεστέραν ἐκηρύχθῃ τις ἔνοχος εἰς βαθμὸν ἀποπείρας καὶ διὰ τῆς ἀναλόγου ἐτιμωρήθῃ ποινῆς, διὰ δὲ τὴν μεταγενεστέραν πρόκειται ἔνεκα τελέσεως νὰ τιμωρηθῇ, ἢ ὅταν ὡς συνεργὸς μόνον τῆς προηγουμένης, ὡς αὐτουργὸς δὲ τῆς ἐπομένης ἀποδεικνύεται ¹⁾).

Ἐπὶ τινι χρόνῳ ὑπῆρξεν ἀμφισβήτησις ἂν ἡ ὑποτροπή δέον νὰ θεωρῇται ὡς λόγος ἐπιβαρύνσεως τῆς ποινῆς μόνον τῶν ἐκ δολίας προαιρέσεως ἐγκλημάτων, ἢ καὶ τῶν ἐξ ἀμελείας. Ὁ βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1813 ἀρθρ. 111 περιώρισε τὴν ὑποτροπὴν μόνον ἐπὶ τῶν πρώτων, ἀλλὰ τὰ μεταγενέστερα βαυαρικὰ νομοσχέδια, ὡς καὶ ὁ ἡμέτερος νόμος, παρεδέχθησαν, συμφώνως πρὸς τὴν κοινῶς ἐπικρατήσαν γνῶμην, τὴν ὑποτροπὴν ὑφισταμένην ἐφ' ἀπάσων τῶν κολασίμων πράξεων εἴτε ἐκ δόλου, εἴτε ἐξ ἀμελείας προσελθουσῶν, ὥστε καὶ ὁσάκις ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προσώπου διεπράχθησαν ἀδικήματα ἐξ ἀμελείας ὑπάρχει ὑποτροπή. Ἀλλ' ὅμως ἐκ τούτου δὲν δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι καὶ ὁσάκις ἐναλλάξ συντρέχουσιν ἀδικήματα ἐξ ἀμελείας μετ' ἀδικημάτων ἐκ δολίας προαιρέσεως, οἷον ἐὰν τις τιμωρηθεῖς ὡς ἐκ δολίας

πρὸς προσδιορισμὸν τῆς ὑποτροπῆς παραδεχόμενος οὐχὶ τὴν φύσιν τῶν διαπραχθέντων ἀδικημάτων, ἀλλὰ τὸ εἶδος τῶν ἐπιβαλλομένων ποινῶν.

¹⁾ Berner Preuss. Strafrecht. σελ. 137. — Beseler Commentar ἀρθρ. 58. σελ. 213.

λίας προαιρέσεως ἔνοχος ἐμπρησμοῦ, φόνου, φθορᾶς ξένης ιδιοκτησίας κτλ. καὶ γενόμενος αὐθις ἐξ ἀμελείας ἔνοχος τῶν αὐτῶν ἐγκληματικῶν πράξεων, ὑφίσταται ὑποτροπή. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ταυτότης τῆς πράξεως ἐνυπάρχει μόνον ἐν ταῖς συνεπειαῖς τῆς ἐγκληματικῆς ἐνεργείας, οὐχὶ δὲ καὶ καθ' ἅπαντας τοὺς στοιχειώδεις τοῦ ἀδικήματος ὅρους, ὁ καταλογισμὸς εἶναι ὅλως διάφορος, καὶ οἱ λόγοι οἱ ὑπαγορεύσαντες τὴν ἐπιβάρυνσιν τῆς ποινῆς ἐπὶ τῆς ὑποτροπῆς ἐλλείπουσιν ¹⁾).

Τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἄρθρου, ἐν ᾧ οἱ στοιχειώδεις ὅροι τῆς ὑποτροπῆς, ἐκτίθενται, δεόν νὰ συμπληρώσωμεν διὰ τῆς ἐν τῷ ἄρθρ. 149 περιεχομένης διατάξεως, καθ' ἣν ἡ ὑποτροπή δὲν θεωρεῖται ὡς ἰδιαίτερα ἐπιβαρυντικὴ αἰτία ἐὰν μετὰ τὴν ἀπότισιν τῆς ποινῆς τῆς ἤδη τιμωρηθείσης πράξεως μέχρι τῆς ἐκ νέου ἐκτελέσεως τῆς αὐτῆς πράξεως παρέλθῃ ὁ διὰ τὴν τιμωρηθείσαν πράξιν προσδιωρισμένος χρόνος τῆς παραγραφῆς. Τὴν διάταξιν ταύτην ὑπηγόρευσεν εἰς τὸν νομοθέτην ὁ λόγος ὅτι ἡ μετὰ τοσοῦτου χρόνου παρέλευσιν διάπραξις καθ' ὑποτροπήν τῆς αὐτῆς ἀξιοποίνου πράξεως δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τεκμήριον περὶ τῆς κατ' ἐξακολούθησιν ὑπάρξεως τῆς αὐτῆς κακοβούλου προαιρέσεως, ἢ ἀξιοποίνου ἀμελείας τοῦ ἐνόχου, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τῆς κατὰ πρῶτον τιμωρηθείσης κολασίμου πράξεως, πολὺ δὲ πιθανώτερον εἶναι ὅτι νέα ὅλως καὶ ἀνεξάρτητα τῶν προηγουμένων αἰτία παρεκίνησαν τὸν αὐτουργόν εἰς τὴν ἀθέτησιν τοῦ νόμου ²⁾).

Παρατηρητέον ὅμως ὅτι τῆς ἐπεικουῆς ταύτης διατάξεως ἐξαίρουνται αἱ περιπτώσεις καθ' αἷς ὁ νόμος ὁρίζει ἰδιαίτεραν ποινήν διὰ τὴν τιμώρησιν τῆς ὑποτροπῆς.

Ὅσακις διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων ὅρων ὑφίσταται ἡ ἔννοια τῆς ὑποτροπῆς, ἡ ὑπαρξίς αὐτῆς θεωρεῖται κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς ὡς ἰδιαίτερα ἐπιβαρυντικὴ αἰτία καὶ

¹⁾ Bauer Abhandl. II σελ. 423. — Berner Preuss. Strafrecht. σελ. 436. — Contra Scheuerlen Archiv. d. Crim. R. XI (1830) σελ. 655.

²⁾ Op. Motive zum Baier. Entwurfe 1827 ἀρθρ. 98.

ἡ καταγνωστέα ποινὴ δέον νὰ ἐπιτείνηται ἐντὸς τῶν τεταγμένων ὑπὸ τοῦ νόμου ὁρίων. Κατὰ τὸν ἡμέτερον δὲ νόμον δὲν ἐπιτρέπεται οὔτε ἡ ὑπέρβασις τοῦ ἀνωτάτου ὅρου τῆς ποινῆς, οὔτε ἡ μεταβολὴ τοῦ εἶδους τῆς ποινῆς κατὰ βαθμὸν ἀνιόντα, διότι ἀφοῦ ὁ ἀρχικὸς χαρακτήρ τῆς τιμωρητέας πράξεως, καὶ τοι καθ' ὑποτροπὴν τελεσθείσης, δὲν παραλλάσσει, οὐδ' ἡ ποινὴ εἶναι δίκαιον νὰ μεταβληθῇ ¹⁾).

Καὶ αὐτὴν τὴν ἐπίτασιν τῆς ποινῆς κανονίζει εἰδικώτερον ὁ ἡμέτερος νόμος, ὀρίζων ὅτι δέον νὰ προβαίνει καθ' ὅσον ἡ ὑποτροπὴ εἶναι συνεχεστέρα, καθ' ὅσον εἶναι βραχύτερον τὸ διάστημα τὸ μεταξὺ τῆς προλαβούσης τιμωρήσεως καὶ τῆς ὑποτροπῆς, καὶ καθ' ὅσον μεγαλειτέρα ἦτον ἡ ποινὴ τὴν ὁποίαν ὑπέστη πρότερον ὁ ἐκ νέου τιμωρητέος.

Ἄρθρον 112.

Οἱ ὅροι τῶν ἄρθρων 109 καὶ 111 δὲν ἐφαρμόζονται εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ὁ νόμος τιμωρεῖ μὲ ἰδιαιτέραν ποινὴν τὴν συρρόην ἢ τὴν ὑποτροπὴν.

Διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου τούτου ἀποκλείεται ἡ ἐφαρμογὴ τῶν προηγουμένων ἄρθρων τῶν περὶ τιμωρήσεως τῆς συρρόης ἢ τῆς ὑποτροπῆς πραγματευομένων, καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις ἐκείνας, καθ' ἃς ὁ νόμος εἰδικῶς προβλέπων περὶ τῆς συρρόης ἢ ὑποτροπῆς εἰς ὠρισμένας ἐγκληματικὰς πράξεις, ἰδιαιτέρας περὶ αὐτῶν καθιεροῖ ποινάς.

Ἐπὶ τῆς συρρόης συμβαίνει τοῦτο

α) ὡσάκις ἡ αὐτὴ κολάσιμος πράξις ἀποτελεῖ ἰδιαιτέρον καὶ ἀνθύπαρκτον εἶδος ἐγκλήματος συγχρόνως δὲ ἀνάγεται εἰς ὠρι-

¹⁾ Ὑπέρβασιν καὶ μεταβολὴν τῆς ποινῆς καθιεροῦσιν ὁ βασιρικὸς νόμος τοῦ 1813 ἄρθρ. 111 ἐπὶ. ὁ γαλλικὸς ποιν. νόμος ἄρθρ. 56 ἐπὶ. — Ἐν μέρει ὑπέρβασιν παραδέχεται ὁ πρωσοικὸς ἄρθρ. 58. — Κατ' ἐξαίρεσιν παραδέχεται ὁ ἡμέτερος νόμος τὴν κατ' εἶδος μεταβολὴν τῆς ποινῆς εἰς εἰδικὰς περιπτώσεις. (ὅρ. ἄρθρ. 414).

σμένον τι γένος ἐγκλημάτων Οὕτω λ. χ. ἡ ληστεία δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποτελοῦσα κατ' ἰδέαν συρροήν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐκδίσεως (ἄρθρ. 368), καὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς κλοπῆς (ἄρθρ. 371, ἐπόμε.). Ἐπίσης ὁ βιασμός (ἄρθρ. 273) ὡς συρροή τοῦ ἐγκλήματος τῆς κατὰ τῶν ἡθῶν ἐν γένει προσβολῆς (ἄρθρ. 272), καὶ τῆς παρανόμου κατὰ προσώπου βίας καὶ ἀπειλῆς (ἄρθρ. 330). Ὁ φόνος νεογνοῦ, ὡς φόνος ἐξ ἀμελείας (ἄρθρ. 300) καὶ ὡς παιδοκτονία (ἄρθρ. 294).

β') Ὅταν κολάσιμός τις πράξις ἐξετελέσθῃ διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς αὐτῆς ἐνεργείας, οἷον ὁ φόνος τινός ἐξετελέσθῃ δι' ἀνεπαλλήλων τραυμάτων, καθόσον αἱ μερικαὶ αὗται ἐνεργεῖαι ἀπαρτίζουν τὴν ἐννοίαν ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐγκλήματος ¹⁾).

γ') Ὅταν ἐν τῇ ἐννοίᾳ ἐγκλήματός τινος ἰδιαίτερος χαρακτηριζομένου περιλαμβάνονται τοιαῦτά τινα συστατικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα καθ' ἑαυτὰ καὶ ἀνεξαρτήτως ὑπάρχοντα, ἀποτελοῦσι τὴν ἐννοίαν ἰδιαίτερου τινός ἐγκλήματος. Οὕτω λ. χ. ἡ κλοπὴ ἡ διὰ ῥήξεως ἢ ἀναβάσεως ἐκτελεσθεῖσα δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποτελοῦσα κατ' ἰδέαν συρροήν τοῦ ἐγκλήματος τῆς κλοπῆς καὶ τῆς διαταράξεως τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης (ἄρθρ. 201), ἢ τῆς φθορᾶς ξένης ιδιοκτησίας (ἄρθρ. 421). Ὁ ἐνοχος ἀμβλώσεως ἐπενεγκούσης τὸν θάνατον τῆς ἐγκύου δὲν τιμωρεῖται κατὰ τὰς ἐν γένει περὶ συρροῆς ἀρχάς ὡς ἐνοχος τοῦ ἐγκλήματος τούτου, καὶ ὡς ἐνοχος φόνου ἐξ ἀμελείας, ἐπίσης ὁ ἐνοχος ληστείας μετ' αἰκιῶν συνουδευμένης, (ἄρθρ. 366 § 1) δὲν τιμωρεῖται κατὰ τοὺς περὶ συρροῆς τῶν ἐγκλημάτων τούτων κανόνας, διότι ὁ νομοθέτης συνδυάσας τὰ διάφορα συστατικὰ τῆς τοιαύτης πράξεως στοιχεῖα ἐπέβαλεν ἕνεκα τῆς ἐνυπαρχούσης συρροῆς αὐστηροτέραν ποινὴν ²⁾).

¹⁾ Τὸν κανόνα τοῦτον ἀπαντῶμεν καὶ ἐν τῇ ποινικῇ νομοθεσίᾳ τῶν Ῥωμαίων Lex 32 § 1 (9. 1. ad leg. Aquil.) «Si quis pluribus vulneribus aliquem occiderit una erit actio de occisio». ὁρ. Bauer Abhandl. II σελ. 7.—Köstlin System §. 138 σελ. 339. Heffter Lehrb. §. 163.

²⁾ Dollmann Commentar ἄρθρ. 84 σελ. 688.

δ') Ὅσακις τέλος ὑπάρχει ἐν τῷ νόμῳ ῥητὴ εἰδικὴ διάταξις περὶ τιμωρήσεως τῆς αὐρῆος¹⁾).

Καὶ ἐπὶ τῆς ὑποτροπῆς ὡσαύτως εἰς πλείστας ὅσας εἰδικὰς περιπτώσεις ἕνεκα τοῦ ἐπικινδύνου χαρακτῆρος ὃν φέρει ἢ εἰς τὸ αὐτὸ ἔγκλημα μετάπτωσις ἐθεώρησεν ἐπ' ἀνάγκης ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ὅπως ἀπομακρυνθῇ τῶν ἐν ταῖς γενικαῖς διατάξεσι περὶ τιμωρήσεως τῆς ὑποτροπῆς ἀναγραφέντων κανόνων, καὶ εἰδικὰς αὐστηροτέρας νὰ ἐπιβάλλῃ ποινάς. Οὕτω λ. χ. δι' εἰρκτῆς τιμωρεῖ τὴν κλοπὴν τὴν ὑπερβαίνουσαν τὸ ποσὸν τῶν 20 δραχμῶν, ἐὰν ἐξετελέσθῃ παρὰ κλέπτου, ὅστις καὶ πρότερον ἐτιμωρήθη δις ἐπὶ κλοπῇ μὲ φυλάκισιν. Ἐπὶ τοῦ ἐμπρησμοῦ ὀρίζει τὸ ἀμέσως βαρύτερον εἶδος τῆς ποινῆς, ἐὰν καθ' ὑποτροπὴν ἐκτελεσθεῖς ἐπισύρῃ τὴν αὐτὴν ποινὴν ἣν καὶ ὁ προγενεστέρως διαπραχθεῖς. Ἐπὶ καταπίεσεως καθ' ὑποτροπὴν γενομένης καταγινώσκει ποινὴν ἀνωτέρου βαθμοῦ καθ' ὑπέρβασιν τοῦ ἀνωτάτου ὅρου τοῦ ταχθέντος εἰς τὴν κατὰ πρῶτον γενομένην ἐκτέλεσιν τῆς αὐτῆς πράξεως²⁾).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΛΟΓΩΝ ΟΙΤΙΝΕΣ ΑΠΟΚΛΕΙΟΥΣΙΝ Ἡ ΕΞΑΛΕΙΦΟΥΣΙ ΤΟ ΑΞΙΟΠΟΙΝΟΝ.

**Ἀρθρον 113.*

Ὅστις εἰς ἀξιόποινον τινα πράξιν πρὸς τελείωσιν τῆς ὁποίας ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ ὠριαμένον τι ἀποτέλεσμα, ἐ-

¹⁾ Ὁρ. π. χ. ἄρθρ. 137. 374. § 8.—375 § 4.—389 § 2.—390 § 2.—499 § 9.—401 § 3.—414 § 2.—438. — 461 § 2.—490.

²⁾ Πρὸ. ἄρθρ. 374 § 6. 385 § 4. 389 § 1. 390 § 1. 399 § 8. 40.—§ 1. 414 § 2. 438. 461 § 2. 490. 491 κτλ.

φερε μὲν εἰς πέρας τὴν τελεσιουργὸν πράξιν, ἀλλ' ἐκουσίως καὶ αὐθορμήτως, καὶ πρὶν ἔτι τὸ δι' αὐτῆς σκοπούμενον ἀποτέλεσμα συμβῇ, ὡς καὶ πρὶν ὑποβληθῇ εἰς ἐξέτασιν περὶ αὐτῆς καθ' ὅποιονδήποτε τρόπον ἐνώπιόν τινος ἀρχῆς, τὴν κατέστησε διὰ τινος ἄλλης πράξεως πάντῃ ἀπρακτον, ἢ ἄλλως μὲ τρόπον ἀναμφισβήτητον ἐφινέρωσεν, ὅτι ἀπέβαλε διόλου τὸν παράνομον σκοπὸν, ὁ τοιοῦτος, ἐὰν ἐκ τῆς πράξεώς του δὲν ἐγεννήθη ἀκόμη κάμμία βλάβη, εἶναι ἐξηρημένος πάσης ποινῆς, ἐκτὸς τῶν διατεταγμένων ὡς πρὸς τὰ κακουργήματα τὰ ὅποια προβλέπουν τὰ ἄρθρα 123 — 128. — Ὁ παρὼν ὀρισμὸς δὲν ἐφαρμόζεται μολοντούτο εἰς τὴν ἐπιорκίαν (γρ. ψευδορκίαν).

** Ἀρθρον 114.*

Εἰς ἀξιοποίνους πράξεις, πρὸς τελείωσιν τῶν ὁποίων ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ὠρισμένον τι ἀποτέλεσμα, ἡ διὰ τὴν προξηνηθεῖσαν βλάβην ἀποζημίωσις, τὴν ὁποίαν παρέχει ὁ πράξας ἐκουσίως καὶ αὐθορμήτως, καὶ πρὶν ἔτι ὑποβληθῇ εἰς ἐξέτασιν καθ' οἷονδήποτε τρόπον ἐνώπιόν τινος ἀρχῆς, δὲν ἀποκλείει τὸ ἀξιόποινον, πλὴν μόνον εἰς τὰς παρὰ τοῦ νόμου ὠρισμένας περιπτώσεις.

** Ἀρθρον 115.*

Πράξεις, σύρυσαι μὲν εἰς ἑαυτὰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, τῶν δεσμῶν, ἢ τῆς εἰρκτῆς, μένουσαι δὲ ἀτιμώρητοι ἐνεκεν ἐμπράκτου μετανόας (ἄρθρ. 113 καὶ 114), συνεπάγονται, δυνάμει τοῦ νόμου, τὴν ἰδιαιτέραν ἀστυνομικὴν ἐπτήρησιν.

Μεταξὺ τῶν λόγων, οἵτινες ἀποκλείουσιν ἢ ἐξαλείφουν τὸ ἀξιόποινον τῶν κολασίμων πράξεων, καταλέγει ὁ ἡμέτερος νομοθέτης κατὰ πρῶτον τὴν μετάνοιαν τοῦ ἀδικήσαντος, περὶ ἧς ὁ λόγος ἐν

τοῖς προκειμένοις ἄρθροις, δι' ὧν συμπληροῦται ἡ ἐν τῷ ἄρθρ. 111 γνηστικὴ διάταξις, καθόσον ἐν ταύτῃ μὲν γίνεται λόγος περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς μετανοίας ἐπὶ τῶν ἀποπειραθειῶν κόλασέμων πράξεων, ἐνταῦθα δὲ διαγράφονται οἱ ὅροι, ὑφ' οὓς ἡ μετάνοια σχύει ὅπως ἀποκλείσῃ τὸ ἀξιόποινον τοῦ αὐτουργοῦ ἐπὶ τῶν τετελεσμένων ἐγκλημάτων.

Ἐν τῷ ἄρθρ. 113 γίνεται λόγος περὶ τῆς ἐπιβρότης τῆς μετανοίας ἐπὶ τῶν τυπικῶν λεγομένων ἐγκλημάτων, ἥτοι τῶν ἐγκλημάτων πρὸς τέλεσιν τῶν ὁποίων ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ νὰ ἐπέλθῃ ὠρίσμενον τι ἀποτέλεσμα ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ αὐτουργοῦ¹⁾. Ἄν καὶ πάντες συνομολογοῦσιν ὅτι ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐγκλημάτων ἡ μετάνοια τοῦ αὐτουργοῦ σπουδαίαν ἔχει ἐπιβρότην κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως, ἀλλ' ὅμως ὑπάρχει διαφωνία περὶ τῶν παραδεκτέων συνεπειῶν αὐτῆς.

Τινὲς πρεσβεύουσιν ὅτι ἡ μετάνοια τοῦ αὐτουργοῦ πρέπει νὰ θεωρῇται μόνον ὡς λόγος πρὸς αἵτησιν χάριτος ὑπὲρ τοῦ κηρυχθέντος ἐνόχου. Ἀλλὰ τοιοῦτοτρόπως ἀφαιρεῖται ἀπὸ τὸν δικαστὴν ἡ κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ἐκτίμησις τῆς μετανοίας, καὶ ἐμμέσως ἀναιροῦνται αἱ ἐκ ταύτης δυνάμεναι νὰ πηγάσωσιν ὑπὲρ τοῦ αὐτουργοῦ νόμιμοι συνέπειαι, ἐξαρτώμεναι ἐκ τῆς αὐθαιρέτου βουλήσεως ἀρχῆς ἀσχέτου πρὸς τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀναμφισβητήτως ὁρρότερον εἶναι τὸ σύστημα τῶν παραδεχομένων ὅτι ἡ μετάνοια πρέπει νὰ λογίζηται ἢ ὡς λόγος ἀποκλείων ἐν γένει τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως, ἢ ὡς λόγος ἐπιφέρων τὴν ἐλάττωσιν, ἢ τὴν ἐπὶ τὸ ἡπιώτερον μεταβολὴν κατ' εἶδος τῆς ποινῆς.

Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ προκειμένου ἁρθρου, ἦν ἡρανίσθη ἐκ τῶν βαυαρικῶν νομοσχεδίων²⁾,

¹⁾ Τοιαῦτα εἰσὶν ἡ συνωμοσία, ἡ παραχάραξις ἡ κλοπὴ, ἡ πλαστογραφία, ἡ ψευδορκία, ἡ ληστεία κτλ.

²⁾ Ὁρ. νομοσχεδίου 1822 ἄρθρ. 98. — Νομοσχ. 1827 ἄρθρ. 92. — Νομοσχ. 1831 ἄρθρ. 117. — Ὁ βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1813 δὲν περιέχει ὅμοιαν τινὰ διαταξίν.

συντάσσεται πρὸς τὴν γνώμην τῶν παρὰδεχομένων τὴν μετάνοιαν ὡς λόγον ἀποκλείοντα ἐν γένει τὸ ἀξιόποινον, ὡς ἂν οἱ ἐν τῷ ἄρθρῳ τοῦτῳ διαγεγραμμένοι ὄροι συντρέχουσι. Διὰ τοῦ συστήματος τούτου ἐθεώρησεν ὅτι ἀσφαλέστερον δύναται ν' ἀποτρέψῃ τὰς ἐκ τῆς τελεσθείσης ἀξιοποίησης πράξεις, προσδοκώμενας ἐπιβλαβεῖς συνεπειάς, χορηγῶν τῷ αὐτουργῷ τὴν ἐλπίδα τοῦ ἀτιμωρήτου καὶ παρορμῶν αὐτὸν διὰ ταύτης, ὅπως αὐτὸς οὕτως ἀποσοβήσῃ τὸν ἀπειλούμενον κίνδυνον ἐκ τῆς πραγματοποιήσεως αὐτῶν. Πρὸς ἀποτροπὴν δὲ ἐνδεχομένων ἀτοπημάτων ἐκ τῆς ὑπισχνουμένης τῷ αὐτουργῷ ἀτιμωρησίας ἐφρόντισε νὰ περιβάλλῃ ταύτην διὰ παντοίων ἐγγυήσεων, αἵτινες ὡς ἀναπόφευκτοι ὄροι τῆς παραδοχῆς ταύτης θεωροῦνται, διὸ τότε μόνον ὁ αὐτουργὸς τελεσθέντος ἀδικήματος δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν μὴ ἐφαρμογὴν τῆς καταχνοστήας ποινῆς, ὅταν

1) Τὸ τελεσθὲν ὑπ' αὐτοῦ τυπικὸν ἐγκλήμα ἐξουδετερώθῃ δι' ἄλλης τινὸς πράξεως τοῦ ἰδίου, ἢ μὲ τρόπον ἀναμφισβήτητον ἐδήλωσεν ὅτι ἀπέβαλε τὸν παράνομον σκοπὸν του.

2) Ἐπραξέ τοῦτο ἐκουσίως καὶ αὐθορμήτως.

3) Πρὶν ἔτι συμβῇ τὸ διὰ τῆς τελεσθείσης πράξεως σκοπούμενον ἀποτέλεσμα.

4) Πρὶν ἔτι ὑποβληθῇ εἰς ἐξέτασιν καθ' οἷονδήποτε τρόπον ἐνώπιόν τινος ἀρχῆς. Ἐννοεῖται δὲ οἷκοθεν ὅτι ἅπαντες οἱ εἰρημένοι ὄροι πρέπει νὰ συνυπάρχωσιν ὅπως δυνηθῇ ὁ κατηγορούμενος νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ ἀτιμωρήτον τῆς πράξεως.

Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐν τῷ ἄρθρῳ τοῦτῳ τεθέντος κανόνος ἀποκλείεται ἐπὶ τῶν ἐνεκὲν ἐσχάτης προδοσίας κατηγορουμένων κατὰ τὰς περιπτώσεις τῶν ἀ.θρ. 123—128, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν γενομένων ἐνόχων ψευδορκίας, ὁ δὲ λόγος ἀμφοτέρων τῶν ἐξαιρέσεων εἶναι εὐληπτος. Τὸ μὲν πρῶτον τῶν εἰρημένων ἐγκλημάτων τοσοῦτον ἐπικίνδυνον καὶ σοβαρὸν εἶναι ὥστε ἡ μετάνοια τοῦ ἐνόχου δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀρκούσα, ὅπως καταστήσῃ ἀτιμωρήτους τὰς πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ μελετηθέντος ἀδικήματος γενομένας ἐνεργείας, καὶ τοι ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ αὐτοῦ ἐξουδετερωθείσας,

διότι αὐταὶ ἐμφαίνουσι τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς κακοβούλου προαιρέσεως αὐτοῦ, ἀποφασίσαντος τὴν ὑπαρξίν καὶ ἀκεραϊότητα αὐτῆς τῆς ἰδίας πολιτείας, ἐν ταῖς κόλποις τῆς ὁποίας ζῇ καὶ εὐρίσκει προστασίαν νὰ προσβάλῃ καὶ ἀνατρέψῃ. Τὸ δ' ἑτερονόμων ἀδικημάτων τούτων ἡ ψευδορκία, ἐκτὸς τῆς προσβάλλῃς τὴν περίεχει κατὰ τῆς δημοσίας τάξεως, μαρτυρεῖ συγχρόνως καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεόν, οὕτινος τὴν ἀντίληψιν ὁ ὀρκιζόμενος ἐπικαλεῖται, περιφρόνησιν, τὴν ὁποίαν ὁ ψευδορκῶν διὰ τῆς ἀπλῆς αὐτοῦ μετανοίας, ὡς αὐτὸς τὸ ἐγκλημα ὑπάρχει τετελεσμένον ¹⁾, δὲν δύναται νὰ ἐξαλείψῃ. Ἐὰν ὁ νομοθέτης καὶ ἐπὶ τῆς ψευδορκίας παρείχε τῷ κατηγορουμένῳ τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ, ἡ ἱερότης τοῦ ὅρκου καὶ αἱ ἐκ ταύτης ὑπὲρ τῆς ἀληθείας πηγάζουσαι ἐγγυήσεις ἦθελον κατασραφῇ καθ' ὁλοκληρίαν, διότι ἕκαστος, μὴ ἔχων ζωηρὰν τὴν συνείδησιν τοῦ καθήκοντος, ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου φόβου ἦθελε ψευδορκεῖ, καὶ διὰ τῆς ψευδορκίας αὐτοῦ ἀποπλανᾷ τὴν δικαιοσύνην, ἐπιφυλασσόμενος κατὰ τὸ αὐτῷ συμπερὸν νὰ δηλώσῃ τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ, ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς νομικοῦ ποινῆς.

Ἐν τῷ ἄρθρ. 114 γίνεται λόγος περὶ τῶν πραγματικῶν ἐγκλημάτων κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ τυπικά, τουτέστι περὶ τῶν ἐγκλημάτων ὅσα ὁ νόμος θεωρεῖ ὡς τετελεσμένα ἀφοῦ ἐκ τῆς ἀθεμίτου ἐνεργείας τοῦ αὐτοῦργου ἐπέλθῃ ὥρισμένον τι ἀποτέλεσμα. Ἐν ᾧ ἐπὶ τῶν τυπικῶν ἐγκλημάτων ἡ μετάνοια κατὰ κανόνα θεωρεῖται ὡς λόγος ἀποκλείων τὸ ἀξιόποιον τοῦ αὐτοῦργου, ὥρισμαί: δὲ τινες περιπτώσεις ἐξήχρησαν αὐτοῦ, τούναντίον ἐπὶ τῶν

¹⁾ Πότε τὸ ἐγκλημα τῆς ψευδορκίας εἶναι τετελεσμένον ὑπάρχει ἀμφισβήτησις παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν. Ἐκτενέστερον ἐν οἰκίῳ τόμῳ ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, παρατηροῦμεν ὅτι ἐπὶ μὲν τοῦ βεβαιωτικοῦ ὅρκου ἡ ψευδορκία, δεόν νὰ θεωρῇται ὡς τετελεσμένη ἅμα τῇ δόσει αὐτοῦ, ἐπὶ δὲ τοῦ ὑποσχετικοῦ ἅμα τῇ ἀποπερατώσει τῆς καταθέσεως τοῦ ἐνόρκως ἐξαγορευομένου ἢ τῆς ὑπογραφῆς τῆς συντάκτικῆς ἐκθέσεως, ὅρ. Mittermaler Archiv d. Crim. R. II σελ. 110. Chauveau-Hélie Code pénal τόμ. IV σελ. 443.

πραγματικῶν ἐγκλημάτων ἢ μετάνοια, καὶ ἡ συνεπεία ταύτης γενομένη ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ ἐκουσίως καὶ αὐθορμήτως καὶ πρὶν εἶτι υποβληθῇ εἰς ἐξέτασιν καθ' οἷονδ' ἴπποτε τρόπον ἐνώπιόν τινος ἀρχῆς ἀποζημιώσεις τοῦ παθόντος δὲν ἀρκοῦσιν ὅπως κατὰ κανόνα ἀπαλλάξωσιν αὐτὸν τῆς καταγνωστέας ποινῆς, καθόσον ἐπὶ τινων μὲν πράξεων ἡ τοιαύτη ἀποζημιώσις δὲν δύναται νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ διαπραχθὲν ἀδίκημα καὶ νὰ ἐξαλείψῃ τὰ ἔγνη αὐτοῦ, ἐπὶ ἄλλων δὲ ὁ νόμος τιμωρεῖ τὸν ἀδικήσαντα οὐχὶ ἕνεκα τῆς γενομένης τῷ προσβληθέντι ζημίας, ἀλλὰ κατὰ λόγον τοῦ κινδύνου, ὃν ἡ ἀθέμιτος πρᾶξις ἀπειλεῖ εἰς τὴν ἔννομον ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξιν. Κατ' ἐξαίρεσιν ὅμως τῆς ἀρχῆς ταύτης καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς ὁ νομοθέτης, συνδυάζων τὸ πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς προξενηθείσης ζημίας συμφέρον πρὸς τὸ γενικὸν συμφέρον τῆς πολιτείας πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ διὰ τοῦ ἐγκλήματος προσβληθέντος δικαίου, ἐπίσθῃ ὅτι τὸ πρῶτον εἶναι ἐπικρατέστερον τοῦ δευτέρου καὶ ἐπέτρεψε τῷ ἐνόχῳ ἐγκλήματος πραγματικοῦ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ ὡς λόγον ἀποχλείοντα τὴν ποινὴν. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς εἰδικὰς ταύτας περιπτώσεις ἀπαιτεῖται ὅπως ἡ μετάνοια αὕτη ἐκδηλωθῇ 1) πρὶν εἶτι ὁ πράξας υποβληθῇ εἰς ἐξέτασιν καθ' οἷονδ' ἴπποτε τρόπον ἐνώπιόν τινος ἀρχῆς, 2) διὰ τῆς ἐκουσίας καὶ αὐθορμήτου ἀποζημιώσεως τῆς παρεχομένης τῷ παθόντι.

Τὰ ἀδίκηματα ἐφ' ὧν εἰδικῶς ὁ ἡμέτερος νόμος ἐφήρμοσε τὴν προεκεθεῖσαν ἀρχὴν εἰσὶν.

α) ἡ ἐξ ἀμελείας ἀπόδρασις φυλακισμένων, ἐὰν ἡ σύλληψις αὐτῶν ἐγένετο ἐντὸς ὀκταήμερου προθεσμίας ἀπὸ τῆς ἀποδράσεως τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν ὑπαιτιῶν φρουρῶν (ἄρθρ. 183).

β) ἡ ἐξ ἀμελείας προελθοῦσα φαρμακεία, ἐὰν ὁ ἐνοχος ταύτης προπαθήσῃ ἐγκαίρως ν' ἀποτρέψῃ τὰς ἐπιβλαβεῖς συνεπείας (ἄρθρ. 291).

γ) ἡ κλοπὴ καὶ ἡ ὑπεξαίρεσις, ὅταν ὑπὸ τοῦ ἐνόχου αὐτῶν γενῇ ἡ προσήκουσα ἀπόδοσις τοῦ κλαπέντος, ἢ ἀποζημιώσις τοῦ παθόντος (ἄρθρ. 370. 393. 693).

δ) ἡ ἀπάτη, ὅταν ὁ ἐνοχος ταύτης ἀποκαταστήσῃ τὴν προξενηθείσαν ζημίαν (ἄρθρ. 402. 673).

ε) ὁ ἐμπρησμός, οὐτινος ὁ αὐτουργός δὲν τιμωρεῖται, εἰ μὲν ἐκ προθέσεως ἐξετελέσθη, ἐὰν ἐμποδισθῇ ὑπ' αὐτοῦ ἡ ἐκρήξις τοῦ πυρὸς, εἰ δ' ἐξ ἀμελείας, ἐὰν ἀποσβεσθῇ ἐγκαίρως τὸ ἐκράγεν πῦρ (ἄρθρ. 415. 418).

Καὶ τοι ἀπαλλασσομένου τοῦ ἐνόχου πάσης ποινῆς ἕνεκεν ἐμπράκτου μετανοίας κατὰ τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρ. 414 καὶ 414, ἐθεωρήθη ὅμως συμφέρον, ὅπως μὴ πάντῃ ἐλευθερὸς καὶ ἄνευ ἐπιβλέψεως ἀφεθῇ ἐντὸς τῆς κοινωνίας, ὅσῳκις μάλιστα τὸ ἀδίκημα, οὐτινος ὑπῆρξεν αὐτουργός εἶναι ἐκ τῶν βαρυτέρων, καὶ δεῖον διὰ τοῦτο νὰ βεβαιωθῇ μετὰ θετικότητος ὅτι ἡ μετάνοια αὐτοῦ ὑπῆρξεν εἰλικρινὴς καὶ σταθερά, ὅπως οὕτω προληφθῇ πᾶς ἐνδεχόμενος κίνδυνος ὑποτροπῆς ἕνεκα τοῦ ἀμφιρρέποντος αὐτοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ἐκδηλωθείσης ἅπαξ διαθέσεως πρὸς τὸ κακοῦργεῖν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον διατάσσεται ἐν τῷ ἄρθρ. 115 ὅτι ὁ αὐτουργός ἐγκλήματος τιμωρουμένου διὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, τῶν δεσμῶν καὶ τῆς εἰρκτῆς, ὁ ἀπαλλαγείς τῆς τιμωρίας ἕνεκεν ἐμπράκτου μετανοίας, τίθεται εἰς ἰδιαιτέραν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν.

* Ἀρθρον 116.

Εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς εὐρίσκουσι χώραν ἐξέτασις καὶ ποινὴ μόνον κατ' αἵτησιν καὶ καταμήνυσιν τοῦ βλαφθέντος, ἢ τῶν νομίμως διωρισμένων ἐπιτρόπων του, ἐξαλείφεται τὸ ἀξιοποιον, ὅσῳκις οὗτοι δὲν προσάγουσιν ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας τοικύτην αἵτησιν ἢ καταμήνυσιν, ἢ ὁμολογοῦσιν ἑαυτοὺς ἱκανοποιημένους.

Ἡ πολιτεία καθήκον ἔχουσα νὰ μεριμνᾷ περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς ἐννόμου τάξεως καὶ πάσαν τοῦ δικαίου προσβολὴν νὰ ἐκμηδενίσῃ διὰ τῆς προσηκούσης τῶν ἐνόχων τιμωρίας, δικαιούται νὰ ἐπιλαμβάνηται οἰκοθεν πασῶν τῶν χρησίμων ἐνεργειῶν πρὸς ἀνίχνευσιν τῶν ἀποδείξεων περὶ τῆς ἐκτελέσεως κολασίμου τινὸς πράξεως καὶ βεβαιώσεως τῆς ἐνοχῆς τῶν αὐτουργῶν αὐτῆς. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης, ἥτις ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις κυρίως ἀνεπτύχθη,

καὶ δι' ἧς οἱ ποινικοὶ νόμοι ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς νόμοι ἀφορῶντες εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν, ἐπλήγατο τὸ ἀξίωμα τῆς ἐξ ἐπαγγέλματος καταδιώξεως τῶν ἀθεμίτων πράξεων, ἀξίωμα ἐφαρμοσθέν, οὐ μόνον ἐν ὅσῳ ὁ τύπος τῆς ἐξεταστικῆς διαδικασίας ἴσχυεν ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ νεωτέρῳ διαδικασίᾳ τῇ στηριζομένῃ ἐπὶ τῆς συγχωνεύσεως τῶν ἀρχῶν τῆς ἐξεταστικῆς μετὰ τῆς κατηγορητικῆς διαδικασίας. Συνεπεία τοῦ ἀξιώματος τούτου οἱ ἐπιτετραμμένοι τῇ καταδίωξει τῶν κολασίμων πράξεων δημόσιοι λειτουργοὶ καθῆκον ἔχουσιν, εὐθὺς ἅμα λάθωσιν ὅπως δῆποτε γνῶσιν τῆς ἐκτελέσεως ἀξιοποίνου πράξεως νὰ προβαίνωσιν αὐτεπαγγέλτως εἰς τὴν καταδίωξιν ταύτης. Ἀλλ' ὅμως τοῦ ἀξιώματος τούτου ἀνευρίσκομεν ἐν ταῖς νεωτέραις νομοθεσίαις περιπτώσεις τινάς, καθ' ἃς ἕνεκα διαφόρων λόγων δὲν χωρεῖ ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξις ἐγκληματικῆς τινος πράξεως ἀλλ' ὅπως ἐπιληφθῶσι ταύτης αἱ ἀρμόδιαι ἀρχαὶ ἀπαιτεῖται ἐγκλησις ἐκ μέρους τοῦ παθόντος, ἢ τῶν νομίμων αὐτοῦ ἀντιπροσώπων. Αἱ ἐξαιρετικαὶ αὗται περιπτώσεις ἀπαρτίζουν τὴν τάξιν τῶν κατ' ἐγκλησιν καταδιωκομένων κολασίμων πράξεων, αἵτινες περιέχουσιν ὡς καὶ πάντα τὰ λοιπὰ ἀδικήματα ἀθέτησιν καὶ προσβολὴν τοῦ δικαίου, ἀλλὰ τοιαύτην ὥστε ἐξ αὐτῆς δὲν δύναται νὰ ἐπέλθῃ σπουδαία ἀλλοιώσις ἢ τελεία χαλάρωσις καὶ ἀνατροπὴ τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ ἐννόμου τάξεως.

Εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῶν εἰδικῶν ἀξιοποίνων πράξεων, τῶν ἀπαρτιζουσῶν τὴν τάξιν τῶν δι' ἐγκλήσεως καταδιωκομένων ἐγκλημάτων, συντρέχουσιν, εἴτε λόγοι δημοσίου πολιτικοῦ συμφέροντος, εἴτε λόγοι ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς ἀξιοποίνου πράξεως, ἢ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ πράξαντος πηγάζοντες, καὶ ἐπιβάλλοντες τὴν ἀνάγκην τῆς εὐλαθείας τῶν μεταξὺ τοῦ ἀδικήσαντος καὶ παθόντος σχέσεων, ἃς ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξις τοῦ συμβάντος ἀδικήματος ἡδύνατο νὰ διαταράξῃ εἰς τρόπον ἐπιφέροντα κακὸν ἀνώτερον τοῦ ἐκ τοῦ ἀδικήματος προελθόντος.

Ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις ποινικοῖς νόμοις, ὡς ἐν τῷ γαλλικῷ νόμῳ¹⁾,

¹⁾ Κατὰ τὸν γαλλικὸν ποινικὸν νόμον συνεπεία ἐγκλήσεως καταδιώκονται, ἡ μοιχεία (ἀρθρ. 336 καὶ 339) καὶ ἡ ἀπαγωγή ἀθέλου ἐγγλέκου, εἰς

καὶ ἐν τῷ βαυαρικῷ τοῦ 1813 ¹⁾ λίαν εὐαρίθμοι εἰσὶν αἱ περιπτώσεις τῆς κατ' ἐγκλησιν καταδιώξεως, τὰ μεταγενέστερα ὅμως βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1822, 1827 καὶ 1831, ὡς καὶ ἅπαντες οἱ μετ' αὐτὰ συνταχθέντες ποινικοὶ νόμοι ἐπεξέτειναν τὸν ἀριθμὸν τῶν κατ' ἐγκλησιν καταδιωκομένων ἀξιοποίνων πράξεων.

Κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον κατ' ἐγκλησιν τοῦ παθόντος καταδιώκονται αἱ ἀξιοποῖνοι πράξεις αἱ ἐν τοῖς ἀρθρ. 22 § 2 τῆς ποιν. δικ. καὶ 13 καὶ 96 τοῦ περὶ ἐξυδρίσεων καὶ περὶ τύπου νόμου ὡς καὶ αἰένταῖς ἀρθρ. 280, 286, 308 § 2—4, 309 § 2—4, 310, 322, 331—333, 326, 434, 441, 445, 448, 688, 689 τοῦ ποιν. νόμου μνημονευόμεναι ²⁾).

Ἀντιπαραβάλλοντες τὰς περιπτώσεις ταύτας τῆς κατ' ἐγκλησιν καταδιώξεως πρὸς τὰς περιπτώσεις τῆς ἐξ ἐπαγγέλματος παρρηγοῦμεν ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης εἰς τὴν διάκρισιν αὐτῶν ὠδηγήθη ὑπὸ τῶν ἐξῆς γενικωτέρων ἀρχῶν.

α) Ὅταν διὰ τοῦ τελεσθέντος ἀδικήματος προσβάλλεται ἀμέσως ἡ πολιτεία παρεδέχθη ἄνευ τινὸς ἐξαιρέσεως τὴν ἐξ ἐπαγγέλματος καταδιώξιν αὐτοῦ. Ὅταν τοῦναντίον ἐμμέσως μὲν προσβάλλεται ἡ πολιτεία, ἀλλὰ συγχρόνως προσβάλλονται δικαιώματα ἀτόμων ἐπιτρέπει τὴν δι' ἐγκλήσεως καταδιώξιν, εἴαν ἡ κατὰ τοῦ ἀτόμου ἀπευθυνομένη προσβολὴ ἀποτελῇ τὸ οὐσιωδέστερον στοιχεῖον τῆς ἀξιοποίνου πράξεως, τὰ δὲ προσβαλλόμενα ἀτομικὰ δικαιώματα εἰσὶν ἀπαλλοτρωτὰ καὶ ἡ προσβολὴ αὐτῶν ἐγένετο διὰ τρόπου ἀπειλοῦντος κοινὸν κίνδυνον καὶ γενικὴν βλάβην.

συνήφθη μετ' αὐτοῦ γάμος (ἀρθρ. 357), ὅρ. καὶ ἀρθρ. 433. Ποιν. δικονομία ἀρθρ. 7. — Ἐν περιπτώσει ὑπαίρεσεων μεταξὺ συγγενῶν καὶ οἰκείων (ἀρθρ. 380) δὲν χωρεῖ ποινικὴ καταδίωξις, ἀλλ' ἐπιτρέπεται μόνον πολιτικὴ ἀγωγή πρὸς ἀποζημίωσιν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατ' ἐγκλησιν καταδιωκτέων πράξεων ἠύξησεν ἐν μέρει διὰ τοῦ νόμου τῆς 24 Μαΐου 1819 περὶ συκοφαντίας, ἐξυδρίσεων καὶ προσβολῶν τῆς τιμῆς, ὡς καὶ διὰ διαφόρων ἐιδικῶν νόμων. ὅρ. Trébutien Droit criminel tom. II σελ. 19.

¹⁾ Ἀρθρ. 228, 372, 373 καὶ 401.

²⁾ Ὁρ. τοῦ ἡμετέρου ἐγκυριαδίου τῆς ποιν. δικονομίας § 65 σελ. 276.

Οὐχὶ ὅμως καὶ ὅταν τὰ προσβληθέντα ἀτομικὰ δικαιώματα εἰ-
σὶν ἀναπαλλοτρίωτα ἡ δὲ προσβολὴ αὐτῶν ἐγένετο διὰ τρόπου
κοινῆς ἐπικινδύνου, ὅτε ἡ καταδίωξις αὐτῶν γίνεται ἐξ ἐπαγ-
γέλματος. Τὰς ἀρχὰς ταύτας δὲν μνημονεύει ὁ ἡμέτερος νομοθέ-
της ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ, ἐνθα ὁ λόγος περὶ τῶν κατ' ἐγκλη-
σιν καταδιωκτέων κολασίμων πράξεων ὡς ὅπως περιττάς, ἀφοῦ ἐν
τῷ εἰδικῷ μέρει ῥητῶς σημειοῦνται αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς χωρεῖ
ἡ κατ' ἐγκλησιν κατηγορία, καὶ οὕτω ἐκλείπει πᾶσα ἀμφισβόλια,
ἥτις ἡδύνατο ἐν τῇ ἐφαρμογῇ νὰ προκύψῃ διὰ τῆς ἀναγραφῆς γε-
νικοῦ τινος καὶ ἀφρημένου κανόνος ἐν τῷ γενικῷ μέρει τοῦ ποι-
νικοῦ νόμου. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ διάταξις τοῦ προκειμένου
ἁρθροῦ ποιεῖται μνεῖαν μόνον περὶ τῆς ἐξαλείψεως τοῦ ἀξιοποίνου
τῶν κατ' ἐγκλησιν καταδιωκτέων πράξεων ἐνεκα παραιτήσεως
ταύτης.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν εἰδικὴν ἀνάλυσιν τοῦ κυρίου
θέματος ταύτης ἀναγκαῖον ἐστὶν ὅπως ἐν ὀλίγοις εἰπώμεν περὶ
τῶν προσώπων τῶν πρὸς ἐγκλησιν δικαιουμένων, περὶ ὧν ἐν τῇ
εἰσαγωγῇ ταύτης γίνεται μνεῖα. Κατὰ τὰ ἄρθρα 22, 23 καὶ 278
τῆς ποιν. δικονομίας, ἐνθα εἰδικῶς περὶ ἐγκλήσεως γίνεται λόγος,
μνημονεύεται μόνον τὸ πρόσωπον τοῦ ἀδικηθέντος ὡς ἀρμοδίου
ὅπως ὑποβάλλῃ ἐγκλησιν διὰ τὸ προσγενόμενον αὐτῷ ἀδίκημα.
Ἐκ τῶν διατάξεων τούτων ὁρμώμενός τις ἡδύνατο ἴσως νὰ συμπε-
ράνῃ περὶ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ τῆς ἐγκλήσεως δικαιώματος μόνον
ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ διὰ τῆς κολασίμου πράξεως ἀμέσως προσβλη-
θέντος, ἀλλὰ τὴν περιοριστικὴν ταύτην ἐρμηνείαν τῶν εἰρημένων ἁρ-
θρων ἀπακλείει τὸ προκείμενον ἄρθρον συμπληροῦν τὸ κενὸν αὐτῶν
καὶ χορηγοῦν τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκλήσεως, οὐ μόνον εἰς τὸν παθόντα
προσωπικῶς, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς νομίμους αὐτοῦ ἀντιπροσώπους, ὡς
τοιούτους δὲ νομίμους ἀντιπροσώπους θεωρητέον οὐ μόνον τοὺς δι'
εἰδικῆς πληρεξουσιότητος ἐκπροσωποῦντας τὸν παθόντα, ἀλλὰ καὶ
τοὺς δυνάμει τοῦ νόμου ἀναλαβόντας τὴν φροντίδα τῆς ὑπερασπί-
σεως τῶν συμφερόντων αὐτοῦ καὶ ἔχοντας τὸ δικαίωμα τῆς ἀντ'
αὐτῶν παραστάσεως ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων. Ἐπομένως ὁ ἐνα-

σκῶν τὰ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας δικαίωματα δύναται νὰ ὑποβάλη ἐγκλησιν ἐν ὀνόματι τῶν ὑπ' αὐτὴν διατελούντων, οἱ ἐπίτροποι καὶ κηδεμόνες ὑπὲρ τῶν ἐπιτροπευομένων, ὁ σύζυγος ὑπὲρ τῆς ἀνηλικού συζύγου, τῆς ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν αὐτοῦ διατελούσης¹⁾).

Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄρθρου ἐξ ὑπαμοιβῆς δίδεται τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκλήσεως εἰς τὸν ἀδικηθέντα ἢ τοὺς νομίμους αὐτοῦ ἀντιπροσώπους, ἀλλ' ἐντεῦθεν δὲν ἔπεται ὅτι πάντοτε ἀμφότεροι συγχρόνως δύνανται νὰ ποιήσωσι χρῆσιν αὐτοῦ, ἢ ὅτι ἡ παραίτησις τοῦ ἐνὸς δύναται νὰ στερήσῃ τὸν ἕτερον τῆς ἐνασκήσεως αὐτοῦ. Πρὸς ἀποφυγὴν πάσης συγχύσεως πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὰς ἐξῆς περιπτώσεις

α') ἐὰν ὁ ὑπὸ ἐπιτροπείαν διατελὼν δὲν δύναται νὰ ἔχῃ πλήρη τὴν συνείδησιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ πράξεων καὶ νὰ ἐνεργῇ μετὰ διακρίσεως, εἴτε ἐνεκα νεαρᾶς ἡλικίας, εἴτε ἐνεκα διανοητικῆς παθήσεως, τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκλήσεως ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν ἐπίτροπον αὐτοῦ ὡς νόμιμον ἀντιπρόσωπον.

β') ἐὰν τοῦναντίον ὁ ὑπὸ ἐπιτροπείαν διατελὼν ἔχει πλήρη τὴν συνείδησιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ πράξεων, δύναται καὶ αὐτὸς καὶ ὁ ἐπίτροπος αὐτοῦ νὰ ὑποβάλωσιν ἐγκλησιν ἐκάτερος ἀνεξαρτήτως τοῦ ἄλλου, ἐπομένως ἡ παραίτησις τοῦ ἐτέρου δὲν καθιστᾷ ἀποκρουστέαν τὴν ὑπὸ τοῦ ἄλλου ὑποβληθεῖσαν ἐγκλησιν. Ἦθελεν εἶσθαι οὐ μόνον ἄδικον ἀλλὰ καὶ ἐναντίον τῶν θεμελιωδῶν τῆς

¹⁾ Ἀστικοῦ νόμου ἄρθρ. 102.—Ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἐγχειριδίῳ περὶ ποιν. δικονομίας § 43 σελ. 376 γενικῶς ἐμνημονεύσαμεν ὅτι ὁ σύζυγος δύναται νὰ ὑποβάλῃ ἐγκλησιν ὑπὲρ τῆς ἀδικηθείσης αὐτοῦ συζύγου, ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ συζύγου περιοριστέον εἰς τὴν ἐν τῷ κειμένῳ ἀναφερομένην περίπτωσιν, ὁδοὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν ὁ σύζυγος δὲν ἐκπροσωπεῖ τὴν σύζυγον αὐτοῦ δυνάμει τοῦ νόμου, πρὸς ὑπεράσπισιν ἐν γένει τῶν συμφερόντων αὐτῆς, ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ παρ' αὐτῆς τὴν προσήκουσαν πληρεξουσιότητα. Ἐννοεῖται ὅμως εἰκοθεν ὅτι ὅσας ἢ κατὰ τῆς συζύγου προσβολὴ περιέχει καὶ ὕδριν κατὰ τοῦ συζύγου δύναται αὐτὸς ἐν ἰδίῳ ὀνόματι νὰ ὑποβάλῃ ἐγκλησιν. ὅρ. Καλλιγᾶ Σύστημα Ῥωμ. Δικαίου τομ. Δ'. σελ. 82.

νομοθεσίας διατάξεων ν' αφαιρέσωμεν ἀπὸ τοῦ τοιούτου ἀνηλίκου τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκλήσεως χορηγοῦντες ἀποκλειστικῶς τοῦτο εἰς τὸν νόμιμον αὐτοῦ ἀντιπρόσωπον. Ἡ ἐξ ἀναλογίας ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχῶν τοῦ πολιτικοῦ δικαίου ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης κατὰ τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν πάντῃ ἀδικοιολόγητος ἐξελέγχεται. Ὁ συμπληρώσας τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἅτε ἔχων πλήρη τὴν συνείδησιν τῶν πράξεων του, θεωρεῖται ἐπιδικητικὸς καταλογισμοῦ αὐτῶν, ὀφείλων ἐπομένως νὰ δίδῃ ἐκάστοτε εὐθύνας περὶ αὐτῶν δύναται καὶ νὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν ἄλλων λόγον τῶν κατ' αὐτοῦ πεπραγμένων. Διὰ τὸ δικαίωμα τοῦτο τῶν ὑπὸ ἐπιμέλειαν διατελούντων ἀνηλίκων ἀναγνωρίζεται καὶ ὁ νόμος αὐτὸς ἐν ἄρθρ. 280 χορηγῶν ἐξ ἴσου τὸ δικαίωμα τῆς καταμνήσεως εἰς τὴν βιασθεῖσαν ἢ ἀποπλανηθεῖσαν αὐτὴν καὶ εἰς τοὺς γονεῖς ἢ ἐπιμελητὰς αὐτῆς ¹⁾).

Χορηγῶν ὁ νόμος τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκλήσεως εἰς τὸν παθόντα ἢ τοὺς νομίμους αὐτοῦ ἀντιπροσώπους δὲν ἀφῆκε τὴν χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου ἀπεριόριστον εἰς τὰ εἰρημμένα πρόσωπα κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς καὶ ἐκάστοτε συμφέρον, ἀλλ' ἔταξε προθεσμίαν ἐντὸς τῆς ὁποίας δεόν νὰ γίνηται ἡ προσήκουσα ἐνέσκησις αὐτοῦ, ὡς συνέπειαν δὲ τῆς ἐπὶ ματαίῳ παρελεύσεως ταύτης παρεδέξατο τὴν ἐξάλειψιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς δι' ἐγκλήσεως καταδιωκτέας πράξεως.

Ποία εἶναι ἡ νόμιμος αὕτη προθεσμία δὲν ὀρίζεται ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ, ἀλλ' ἡ διάταξις αὐτοῦ δεόν νὰ συμπληρωθῇ διὰ τῆς ἐν τῷ ἄρθρ. 120 γενικῆς διατάξεως περὶ τῆς παραγραφῆς τῶν ἀξιοποίνων πράξεων, ἐν ᾗ γίνεται λόγος εἰδικῶς καὶ περὶ τῶν συνεπειᾶ ἐγκλήσεως καταδιωκτέων. Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ άρθρου τούτου αἱ δι' ἐγκλήσεως καταδιωκόμεναι πράξεις ὅσαι μὲν φέ-

¹⁾ Dollmann Commentar ἄρθρ. 88-σελ. 787.—Geib Lehrb. § 83a. σελ. 169. — Ἐκ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων ὁ σαξωνικὸς ἄρθρ. 98—108. περιέχει λεπτομερεστάτας περὶ τῶν διαφέρων πούτων περιπτώσεων διατάξεις.

ρουσι χαρακτηῖρα κακουργήματος παραγράφονται ἐντὸς διετίας, ὅσαι δὲ χαρακτηῖρα πλημμελήματος ἢ πταίσματος ἐντὸς ἔτους. Ὅθεν ἐὰν κατὰ τὰς προθεσμίας ταύτας δὲν ἐπιδῶθῃ ἡ ἐγκλησις παρὰ τῶν δικαιουμένων νὰ ὑποβάλλωσι ταύτην προσώπων ἐπέρχεται ἡ παραγραφή τοῦ ἀξιοποίνου τῶν καταδικωκτέων πράξεων, καὶ, ἐξαλειφόμενου τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῶν, στεροῦνται οἱ παθόντες τοῦ πρὸς ἐγκλησιν δικαιώματος ¹⁾

Ἐκτὸς τῆς σιωπηρᾶς παραιτήσεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἐγκλήσεως διὰ τῆς παρελεύσεως τῆς νομίμου προθεσμίας, παραδέχεται ὁ ἡμέτερος νόμος καὶ τὴν ῥητὴν παραίτησιν δι' ὁμολογίας τοῦ παθόντος ὅτι θεωρεῖ ἑαυτὸν ικανοποιηθέντα ὑπὸ τοῦ ἀδικήσαντος αὐτόν. Ἡ τοιαύτη ὁμολογία δύναται νὰ γείνη ὅταν ἡ δικαστικὴ ἀρχή, λαβοῦσα γνῶσιν τῆς ἐκτελέσεως ἀξιοποίνου τινὸς πράξεως καὶ μὴ γινώσκουσα ἔτι ἂν αὕτη ἐστὶν ἐκ τῶν δι' ἐγκλήσεως καταδικωκτέων, ἐπιλαμβάνεται τῆς καταδίωξεως, ἀλλὰ κατὰ τὴν γενομένην ἀνάκρισιν ὁ μὲν παθὼν δηλώνει ὅτι δὲν ἐπιζητεῖ τὴν καταδίωξιν τοῦ ἀδικήσαντος αὐτόν ὡς ικανοποιηθεὶς, πείθεται δὲ αὕτη ἐκ τῶν συλλεχθεισῶν πληροφοριῶν περὶ τῆς πράξεως ὅτι δὲν ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος καταδικωκτέων. Ἡ τοιαύτη δῆλωσις τοῦ παθόντος συνεπάγεται τὴν ἐξάλειψιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως, καὶ καθιστᾷ ἀπαράδεκτον πᾶσαν πρὸς καταδίωξιν τοῦ αὐτουργοῦ ἐνέργειαν. Ἀλλ' ὅμως τὴν διάταξιν ταύτην τοῦ προκειμένου ἀρθρου δεόν νὰ συνδυάσωμεν πρὸς τὴν τοῦ ἀρθρ. 23 τῆς ποιν. δικονομίας, καθ' ἣν ἡ δῆλωσις τῆς παραιτήσεως τῆς ἐγκλήσεως δύναται νὰ γείνη μόνον πρὸ τῆς ἐπίδοσεως αὐτῆς, ἡ δὲ μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἐγκλήσεως παραίτησις δι' ἀνακλήσεως ταύτης κηρύσσεται ὅλως ἀνωφελὴς καὶ ἀνίσχυρος

¹⁾ Ἀπὸ ποίας ἐποχῆς ἀρχεται νὰ λογίζεται ἡ τῆς παραγραφῆς προθεσμία θέλομεν ἐξετάσει κατωτέρω ἐν τῇ ἐργασίᾳ τοῦ οἰκείου ἀρθρου. Οἱ νεώτεροι ποιν. νόμοι τῆς Πρωσσίας ἀρθρ. 50—54 ὡς καὶ ὁ βαυαρικὸς τοῦ 1861 ὁρίζουσι πολὺ τοῦ ἡμετέρου βραχυτέραν προθεσμίαν, ἥτοι τριῶν μόνον μηνῶν πρὸς ἐπίδοσιν τῆς ἐγκλήσεως.

ὅπως παρεμποδίσῃ τὴν ἐνέργειαν τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς πρὸς καταδίωξιν καὶ τιμώρησιν τοῦ ἐνόχου ¹⁾

Εὐνότε δύναται νὰ συμβῇ ὥστε ἡ ἐκτέλεσις ἀδικήματος ἐκ τῶν κατ' ἐγκλησιν καταδιωκομένων ἢ νὰ προσβάλῃ πλείονα συγχρόνως πρόσωπα, δικιούμενα τούτου ἐνεκὰ νὰ αἰτήσῃ τὴν καταδίωξιν τοῦ ἀδικήσαντος, ἢ νὰ ἐγένετο διὰ τῆς συμπράξεως πλειόνων προσώπων ἐξ ἑσού ἢ διαφοροτρόπως συμμετασχόντων εἰς ταύτην. Κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας γεννῶνται τὰ ἐξῆς ζητήματα.

α) Ἡ παρά τινος τῶν ἀδικηθέντων γενομένη ἐγκλησις, ἡ παραίτησις ἀπὸ τῆς ἐγκλήσεως ποίαν ἐπιρροὴν δύναται νὰ ἔχῃ ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς καθ' ὧν ἐπίσης ἀπευθύνετο τὸ τελεσθὲν ἀδικημα;

β) Ἡ κατὰ τινος τῶν ἀδικησάντων ἐγκλησις ἡ παραίτησις ταύτης ποίαν ἔχει ἐπιρροὴν ὡς πρὸς τοὺς συναιτίους ἢ συμμετόχους τοῦ αὐτοῦ ἀδικήματος;

Περὶ τῶν διαφορῶν τούτων περιπτώσεων δὲν ἀπαντῶμεν εἰδικὰς διατάξεις ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ποινικῇ νομοθεσίᾳ, ὅθεν εἰς τὴν λύσιν τῶν ἀναφυγμένων ζητημάτων δεόν νὰ ὀδηγηθῶμεν ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῆς ἐπιστήμης.

α) ὅταν ἡ κατ' ἐγκλησιν καταδιωκομένη κολάσιμος πράξις ἀπευθύνεται κατὰ πλειόνων συγχρόνως, ἕκαστος τῶν ἀδικηθέντων πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἔχει δικαίωμα ὅπως ἐγκαλέσῃ τὸν ἀδικήσαντα, καὶ ἡ παραίτησις ἐνὸς ἢ τινῶν ἐξ αὐτῶν δὲν δύναται ν' ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τῆς καταδίωξεως. Μόνον ἐπὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς καταδιωκτέας πράξεως, ὅσας οὗτος ἐξήρτηται εἴτε ἐκ τοῦ ποσοῦ τῆς προξενηθείσης βλάβης, εἴτε ἐκ τῆς σχέσεως τῶν προσώπων τοῦ ἀδικήσαντος πρὸς τὸν παθόντα δύναται νὰ ἔχῃ ἐπιρροὴν ἢ τοιαύτη παραίτησις ²⁾.

¹⁾ Αἱ πλείους τῶν ποινικῶν νομοθεσιῶν τῆς ἐσπερίας Βυρώπης ἀναγνωρίζουσιν εἰς τὸν ἀδικηθέντα τὸ δικαίωμα τῆς ἀνακλήσεως τῆς γινομένης ἐγκλήσεως ὅρ. ποιν. δικονομίαν Ἀνωτέρου ἀρθρ. 40, Ὁλδεμβούργου ἀρθρ. 50. Ποιν. νόμου Πρωσίας ἀρθρ. 53 συνδυεσμένον πρὸς τὰ ἀρθρ. 440 καὶ 460.—βαυερικοῦ νόμου 1864 ἀρθρ. 88.

²⁾ Ὑποθεσίσθω λ. χ. ὅτι πέντε ἀδελφοὶ συννοικοῦντες ἀγοράζουσιν σκαῦδος

Ἐκ τῆς ἐν τῷ κειμένῳ τεθείσης ἀρχῆς ὁδηγούμενοι δυνάμεθα ἀλύσωμεν καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἐπιβροῆς τῆς ἐγκλήσεως ἐπὶ μοιχείας γενομένης μεταξὺ ἐγγάμων προσώπων. Ἡ παραίτησις τῆς ἐγκλήσεως ἐκ μέρους τοῦ ἐτέρου τῶν συζύγων δὲν δύναται ν' ἀπαλλάξῃ τὸν διαπράξαντα τὴν μοιχείαν σύζυγον τῆς καταδιώξεως τῆς ἐπερχομένης συνεπειᾶ τῆς ἐγκλήσεως τοῦ ἄλλου ἐκ τῶν συζύγων λ. χ. ὁ Α σύζυγος τῆς Β πράττει μοιχείαν μετὰ τῆς Γ συζύγου τοῦ Δ ἢ ἀπὸ τῆς ἐγκλήσεως παραίτησις τῆς Β δὲν ἀπαλλάττει τὸν Α τῆς καταδιώξεως συνεπειᾶ τῆς ἐγκλήσεως τοῦ Δ. Ἀλλ' ἡ παραίτησις τῆς ἐγκλήσεως τῆς Β θέλει ἐπιφέρει τὴν τιμωρησιν τοῦ Α ὡς συνεργοῦ μοιχείας μετὰ τῆς Γ, ἐν ᾧ ἂν γείνη ἐγκλήσεις καὶ ἐκ μέρους τῆς Β ὁ Α θέλει τιμωρηθῇ ὅπως καὶ ἡ Γ ὡς αὐτουργός ¹⁾).

τι πρὸς κοινὴν χρῆσιν ἀξίας 45 δραχμῶν, εἰ δ' ἐξ αὐτῶν ὑφαίρει τοῦτο ἐπὶ σκοπῷ κλοπῆς, ἐὰν ᾗδὲ ἐκ μέρους τῶν κλαπέων γείνη ἐγκλήσις ἡ ὑφαίρεσις θέλει θεωρηθῇ ὡς πλημμέλημα, ὑπερβαίνουσα τῆς ἀξίας τοῦ ὑφαίρεθέντος τὸ ποσὸν τῶν 20 δραχμῶν. Ἐὰν ὅμως οἱ δύο μόνον ἐγκαλέσωσι τὸν ἀδικήσαντα, οἱ δ' ἑτέροι δύο παραιτηθῶσι τῆς ἐγκλήσεως ἡ ὑφαίρεσις δέον νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς πταίσμα, διότι τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς ἔχει ἀξίαν κατωτέραν τῶν 20 δραχμῶν.

Ὡσαύτως ἐὰν τις ἐγένετο ἐνοχος σωματικῆς βλάβης πλειόνων συγχρόνως προσώπων ἐν οἷς τινὰ εἰσὶ συγγενῇ πρὸς αὐτὸν κατὰ τὴν διατάξιν τοῦ ἀρθρ. 313 ποιν. νόμου, τὰ πρόσωπα δὲ ταῦτα παραιτοῦνται τῆς κατ' αὐτοῦ ἐγκλήσεως, ἀφαιρεῖται ἀπὸ τῆς καταδικτικῆς πράξεως ἐπὶ τῇ ἐγκλήσει τῶν λοιπῶν ἡ ἐπιβαρυντικὴ αἰτία τῆς κατὰ συγγενῶν ἀπειθουθείας ἀδικίας.

Τέλος ἐπὶ τῆς φθορᾶς ξένης ιδιοκτησίας ἐὰν αὕτη ἐγένετο εἰς ἀντικείμενα ἀνήκοντα εἰς δύο πρόσωπα κατ' ἀνίσους μερίδας, ὥστε εἰς τὸν ἕτερον μὲν τῶν συνιδιοκτητῶν ἡ προσγενομένη βλάβη κατ' ἀναλογίαν τῆς μερίδος τοῦ ἰσοδυναμεῖ πρὸς δραχμάς 450, εἰς τὸν ἄλλον δὲ πρὸς 1500, ἀλλ' ὁ τελευταῖος παραιτεῖται τῆς ἐγκλήσεως, ὁ αὐτουργὸς εἶναι τιμωρητὸς μόνον δυνάμει τοῦ ἀρθρ. 422 τοῦ ποιν. νόμου ἕνεκα πλημμελήματος διὰ φυλακίσεως.

¹⁾ Ὁρ. διαφόρους γνώμας περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐν Hufnagel Commentar I σελ. 682.

ε') εὰν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ διαπραχθέντος ἀδικήματος συμμετέσχον πλείονα συγχρόνως πρόσωπα ὑπάρχει διαφωνία παρὰ τὰ τοῖς συγγραφείοις καὶ ἐν τοῖς ποινικοῖς νόμοις, τοῖς πραγματευομένοις εἰδικῶς περὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης, περὶ τοῦ ἀδαιρέτου ἢ διαιρέτου τῆς ἐγκλήσεως ἢ τῆς παραιτήσεως ταύτης, ἀν δηλονότι ἡ ἐγκλησις ἢ ἡ ἀπὸ ταύτης παραίτησις πρέπει νὰ ἰσχύῃ ὑπὲρ ὅλων ἢ καθ' ὅλων ἀδαιρέτως, ἢ δύναται νὰ περιοριθῇ εἰς τινα μόνον πρόσωπα κατὰ βούλησιν τοῦ ἀδικηθέντος.

Ὁ Köstlin ὡς καὶ ὁ Zachariae ¹⁾ ὑποστηρίζοντες τὸ διαίρετον τῆς ἐγκλήσεως, παραδέχονται, ὅτι καὶ τοὶ ὑπαρχόντων πλείονων συνενόχων τῆς αὐτῆς πράξεως, δύναται αὕτη ν' ἀπευθύνηται κατὰ τινων μόνων ἐξ αὐτῶν. Τοιοῦτοτρόπως ἐκ τῶν συμμετασχόντων τῆς ἐκτελέσεως τῆς αὐτῆς ἀξιοποίνου πράξεως τινὲς μὲν θέλουσι καταδιωχθῇ, τινὲς δὲ θέλουσιν ἀπαλλαγῇ τῆς καταδιώξεως. Ἡ γνώμη αὕτη εἰς τοιοῦτον φέρουσα ἀποτέλεσμα οὐ μόνον πρὸς τὰς ἀρχάς τῆς δικαιοσύνης προσκρούει, ἀλλὰ καὶ τὴν προσήκουσαν ἐνέργειαν αὐτῆς ἐξασθενεῖ, ἀποχωρίζουσα ἐκ τῆς ποινικῆς δίκης συνένοχα πρόσωπα καὶ καθιστῶσα, εἰ μὴ ἀδύνατον, τοῦλάχιστον λίαν ἐπισφαλῇ τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἐνοχῆς τῶν καταδιωκομένων, ἥτις μόνον διὰ τῆς συγχρόνου ἐκδικάσεως ἀπάντων τῶν συνενόχων μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πράξεως δύναται νὰ βεβαιωθῇ ²⁾).

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὀρθοτέραν θεωρητέον τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀδαιρέτου τῆς ἐγκλήσεως συνεπεῖα τῆς ὑπόλας ἢ κατὰ τινος τῶν συνενόχων ἐγκλησις ἐπὶ ἐκτελέσει ἀξιοποίνου πράξεως ἀρκεῖ πρὸς καταδίωξιν καὶ τῶν λοιπῶν ³⁾).

Ἐὰν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἀξιοποίνου τινὸς πράξεως καθ' ἣν

¹⁾ Köstlin System I σελ. 525. — Zachariae Archiv d. Crim. R. 1847 σελ. 405.

²⁾ Τὴν ἀρχὴν τοῦ διαιρέτου τῆς ἐγκλήσεως καθιεροῖ ὁ σαξωνικὸς ποινικὸς νόμος ἀρθρ. 103.

³⁾ Hufnagel Commentar I σελ. 333. ποιν. νόμον Βυρτεμβέργης ἀρθρ. 136. — Βρουναβίχης ἀρθρ. 256. 147. — Πρωσσίας ἀρθρ. 52. — Ὁλδεμβούργου ἀρθρ. 58. — Βαυαρικοῦ νόμου 1861 ἀρθρ. 88.

συμμετέχον πλείονα πρόσωπα, οὐχί ἡ πράξις καθ' αὐτήν ἀλλ' ὡς καὶ τῆς ἰδιαιτέρας σχέσεως ἐνὸς μόνον ἢ τινων ἐξ αὐτῶν πρὸς τὸν δικηθέντα χαρακτηρίζεται ὡς ἀδίκημα συνεπείᾳ ἐγκλήσεως καταδιωκόμενον (λ. χ. ὡς ὑφαίσεις), γεννᾶται τὸ ζήτημα, ποίαν ἡμᾶσι δύνανται νὰ ἔχη ἡ κατὰ τῶν εἰρημένων προσώπων ἐγκλήσις ὡς πρὸς τοὺς λοιπούς, καὶ ποῖαι αἱ συνέπειαι τῆς παραιτήσεως τῆς ἐγκλήσεως;

Πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὴν νέργειαν τὴν χαρακτηρίζουσαν τὰ διάφορα ταῦτα πρόσωπα κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ τιμωρητέου ἀδικήματος, καὶ εἰ μὲν ἐκ τῶν προσώπων τούτων τὰ μὲν ὡς φυσικοὶ, τὰ δὲ ὡς ἠθικοὶ αὐτουργοὶ ἢ ὡς συναυτουργοὶ συνέπραξαν, ὑπάρχουσι δύο διακεκρίμενα ἀδικήματα, τὸ δι' ἐγκλήσεως καταδιωκτέον δι' ὅσους ὑφίσταται ἢ πρὸς τὸν παθόντα σχέσις, καὶ τὸ ἐξ ἐπαγγέλματος διὰ τοὺς μὴ ἀνέκοντας εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην. Τοῦ τελευταίου τούτου ἡ καταδίωξις δύνανται νὰ γείνη ἀνεξαρτήτως τοῦ ἑτέρου καὶ μὴ λαμβανομένης τὸ παράπαν ὑπ' ὄψιν τῆς γενομένης ὡς πρὸς αὐτὸ ἐγκλήσεως ἢ τῆς παραιτήσεως ταύτης. Εἰ δὲ τὰ συνένοχα πρόσωπα ὡς αὐτουργοὶ καὶ ὡς συνεργοὶ τῆς ταιαύτης πράξεως παρίστανται, ὑπάρχει ἐν καὶ μόνον ἐγκλημα, ὅπερ ὡς ἐξ ἐπαγγέλματος καταδιωκτέον χαρακτηρίζεται, ἐὰν ἡ εἰδικὴ σχέσις μεταξύ τοῦ παθόντος καὶ τῶν ἀδικησάντων περιορίζεται εἰς τὸ πρόσωπον τῶν συνεργῶν, ὡς δι' ἐγκλήσεως δὲ ἐὰν ὑφίσταται ἐν τῷ προσώπῳ τῶν αὐτουργῶν. Καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξις τῶν αὐτουργῶν συνεπάγεται καὶ τὴν τῶν συνεργῶν ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει τότε μόνον γίνεται καταδίωξις τῶν συνεργῶν ὅταν ἐγένετο ἐγκλήσις κατὰ τῶν αὐτουργῶν, ἡ δὲ παραιτήσις ταύτης ἀπαλλάττει καὶ τοὺς συνεργούς ¹⁾.)

N° 116 α

¹⁾ *Art. 447.*

Ἡ κατὰ τοῦ πράξαντος ἐκτέλεσις τῆς τελεσιδικίου ἀπο-

¹⁾ Geib Lehrb. II § 83 σελ. 474. Chauveau-Hélie Code pénal tom. B. n. 3194. Βελγ. ἐκδ.

φάσεως εξαλείφει τὸ ἀξιόποινον αὐτοῦ· πότε δὲ εἴμφορεῖ καὶ μετέπειτα νὰ γενῇ ἀνάκρισις διὰ τὴν αὐτὴν πράξιν προσδιορίζεται εἰς τὴν ποινικὴν δικονομίαν.

Τὸ προκείμενον ἄρθρον παρέλαβεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐκ τῶν βαυαρικῶν νομοσχεδίων τοῦ 1827 (ἄρθρ. 96) καὶ 1831 (ἄρθρ. 121). Ὁ βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1813 ἐμπεριέχει μὲν σχετικὴν τινα πρὸς ταύτην διάταξιν, ἀλλὰ διαφοροτρόπως διατετυπωμένην, ὀρίζων ἐν ἄρθρῳ 137 ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐκ νέου τιμώρησις τινος ἕνεκα τῆς αὐτῆς πράξεως ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 399 τῆς ποιν. δικονομίας προβλεπομένων περιπτώσεων. Ἐπὶ δὲ τῶν τελεσιδικιῶν ἀθωωτικῶν ἀποφάσεων ἐπιτρέπει τὴν ἐπανάληψιν τῆς ἀνακρίσεως κατὰ τὰς ἐν τοῖς ἄρθροις 387—389 τῆς ποιν. δικονομίας ὀριζομένας περιπτώσεις. Ἡ τῶν μεταγενεστέρων τοῦ νόμου τούτου νομοσχεδίων διάταξις ὡς καὶ ἡ τοῦ ἡμετέρου νόμου εἰσὶ πολὺ ταύτης ἀτελέστεραι καὶ ἀσφαεῖς, οὐδόλως ἐρμηνεύουσαι τὸν σκοπὸν ὅστις ἠδύνατο νὰ ὑπαγορεύσῃ εἰς τὸν νομοθέτην τὴν καθιέρωσιν εἰδικῆς διατάξεως. Ἐκ τῆς ἀπλῆς ἀναγνώσεως τοῦ προκειμένου ἄρθρου ἐννοεῖ τις ἀμέσως ὅτι ὁ νομοθέτης σκοπὸν εἶχε νὰ καθιερῶσῃ ἀρχὴν πολὺ γενικωτέραν τῆς ἐν αὐτῷ πραγματικῶς ἐκπεφρασμένης, τὴν ἀρχὴν ὅτι τὸ ἀξιόποινον εξαλείφεται διὰ τῆς ἐκδικάσεως τῆς κολασίμου πράξεως καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἐκδόσεως ὀριστικῆς ἀποφάσεως περὶ τῆς ἐνοχῆς ἢ ἀθωότητος αὐτοῦ τελεσιδικίου καταστάσεως. Τὴν ἀρχὴν ταύτην τὴν ὁποίαν ἴδιον εὐκρινῶς καθιεροῖ τὸ ἄρθρ. 84 τῆς ἡμετέρας ποινικῆς δικονομίας λέγον:

«Ὅταν ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀπαγγελθεῖσα καταδικαστικὴ ἢ ἀθωωτικὴ ἀπόφασις κατασταθῇ ἀμετάκλητος (γρ. τελεσιδικίος) δὲν συγχωρεῖται ἡ εἰς τὴν δεδικασμένην πράξιν ἐπάνοδος, ἐξαιρουμένων τῶν εἰς τὸ ἄρθρ. 502 περὶ ἐπαναλήψεως τῆς ἀνακρίσεως ὀρισθέντων»,

ἢ ὅπως περιττὸν νὰ ἐπαναλάβῃ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐν τῷ γε-

ικῶν μέρει τοῦ ποινικοῦ νόμου¹⁾, ἀλλ' ἀφοῦ ἅπαξ ἐθεώρησε τὴν κα-
τέρῳσιν ταύτης σκόπιμον, ὥφειλε νὰ διατυπώσῃ αὐτὴν ἀκριβέστε-
ρον²⁾. Ὅριζων ὅτι ἡ ἐκτέλεσις τῆς τελεσιδικίου ἀποφάσεως ἐξαλεί-
πει τὸ ἀξιόποιον, δίδει εὐλόγως ἀφορμὴν νὰ συμπεράνῃ τις ἐκ
τοῦ ἐναντίου (per argumentum a contrario) ὅτι ἡ μὴ ἐκτέ-
λεσις, ἢ ἡ ἀναστολὴ τῆς ἀρξάμενης ἤδη ἐκτελέσεως, ὡς μὴ ἐξα-
λείφουσαι τὸ ἀξιόποιον, δύνανται νὰ ἐπιτρέψωσιν τὴν ἐκ νέου διὰ
τὴν αὐτὴν πράξιν εἰς δίκην εἰσαγωγὴν τοῦ καταδικασθέντος, ἐν ᾧ
μετ' ἐπιστάσις ἐξετάσωμεν τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου τούτου,
κατατηροῦμεν ὅτι ὁ νομοθέτης ἠθέλησε κυρίως δι' αὐτῆς νὰ δώσῃ
ἄμεμον κύρος εἰς τὸ ἀξιόμα ἐποῦ *bis in idem* (οὐ δις ἐπὶ τῷ
αὐτῷ *«de eadem re ne bis agatur»*), δι' οὗ ὁ πρὸς τὰς δικαστι-
κὰς ἀποφάσεις ἀφειλόμενος σεβασμὸς (*auctoritas rei judicatae*)
ἐμπεδούται, καὶ οἱ κατηγορούμενοι ἀσφαλίζονται ἀπὸ τῶν ἐπα-
νειλημμένων διὰ τὴν αὐτὴν πράξιν καταδικάσεων τῆς δικαστικῆς
ἀρχῆς³⁾.

Ἐξαιρέσειν τοῦ γενικοῦ τούτου κανόνος παραδέχεται μόνον εἰς
αὐτῶν ἐν τῇ ποινικῇ δικονομίᾳ μνημονευόμενας εἰδικῶς περιπτώσεις
τῆς ἐπαναλήψεως τῆς ἀνακρίσεως, ἐπιτρεπομένης πρὸς τὸ συμφέρον
τοῦ κατηγορουμένου ὡσάντις καταδικαστικὴ ἐξεδύθη ἀπόφασις⁴⁾.

Ἄρθρον 118.

Ὁ θάνατος τοῦ ἐνόχου ἐξαλείφει τὴν ποινὴν αὐτοῦ, ἐκ-

¹⁾ Οἱ πλείστοι τῶν νεωτέρων ποιν. νόμων τῆς Γερμανίας, ὡς καὶ ὁ γαλ-
λικὸς ποιν. νόμος δὲν ἐμπεριέχουσι τοιαύτην τινὰ διάταξιν, ἀρκούμενοι εἰς
τὰς γενικὰς διατάξεις τῆς ποινικῆς δικονομίας περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς
τελεσιδικίας τῶν ποινικῶν ἀποφάσεων.

²⁾ Ὁρ. λ. γ. βαναρικοῦ ποιν. νόμου 1861 ἄρθρ. 90. Ἀννοβέρου ἄρθρ.
86 κτλ.

³⁾ Τὴν ἀνάλυσιν τοῦ ἀξιόματος *«Non bis in idem»*, ὡς ἀνήκουσαν εἰς
τὴν διδασκαλίαν τῆς ποιν. δικονομίας, παραλείπομεν ἐνταῦθα παραπέμπον-
τες εἰς ὅσα περὶ τούτου ἐθεώσαμεν ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἐγχειριδίῳ τῆς ποιν.
δικονομίας § 68, σελ. 350.

⁴⁾ Ποιν. ἐκ. ἄρθρ. 502. 503 καὶ ἐξῆς.

τὸς τῶν τελεσιδίκως κατεγνώσμένων χρηματικῶν ποινῶν ἢ προστίμων.

Τὴν ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ καθιερουμένην ἀρχὴν ἀνευρίσκομεν ἰσχύουσαν ἐν ταῖς ἀρχαιοτάταις ἤδη νομοθεσίαις. Κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν ποινικὴν νομοθεσίαν ὁ θάνατος τοῦ ἐνόχου ἀπέκλειε τὴν ἐφαρμογὴν πάσης ποινῆς, ἐξαιλείπων τὸ ἀξιόποινον τῆς ὑπ' αὐτοῦ τελεσθείσης πράξεως ¹⁾.

Τοῦ κανόνος τούτου ἐξαίρεσιν ἀπαντῶμεν ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν ἀπαγγελλουσῶν δήμευσιν τῆς περιουσίας, αἵτινες, ἐὰν πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ καταδικασθέντος ἐδημοσιεύοντο, ἐξετελοῦντο καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον κατὰ τὸ ἀρχαιότερον ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐὰν ὁ κατηγορούμενος πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως ἠτοκτόνει δὲν ἠδύνατο νὰ γείνη ἐκτέλεσις αὐτῆς, καὶ ἡ περιουσία τοῦ τεθνεῶτος μετεβιβάζετο ἀκεραία εἰς τοὺς κληρονόμους ²⁾.

Ἀλλ' ὅμως ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων, πιθανῶς ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἀδριανοῦ, ἀπηγορεύθη ἡ τοιαύτη δι' αὐτοκτονίας ὑπεκφυγὴ τῶν συνεπειῶν τῶν ἀπαγγελλουσῶν τὴν δήμευσιν τῆς περιουσίας ἀποφάσεων, βαθμῆδόν δὲ καὶ κατ' ὀλίγον καθιερώθη ἐπὶ πλείστων ὧν ἐγκλημάτων, οἷον ἐπὶ τοῦ *crimen repetundarum, peculatus, de residuis*, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν βαρυτέρων περιπτώσεων τοῦ *crim. majestatis*, ἡ ἀρχὴ ὅτι ὁ φυσικὸς ἢ ἐκούσιος θάνατος τοῦ κατηγορουμένου πρὸ τῆς ἀπαγγελίας τῆς ἀποφάσεως δὲν ἀπέκλειε

¹⁾ Lex 11 (48. 4 ad leg. Iul. majest.) «Is, qui in reatu decedit, integri status decedit: extinguitur enim crimen mortalitate. Lex 6. (48. 1. de publ. judic.) Lex 20. (48. 19 de poenis) Lex 1—4 Cod. (9. 6. si reus vel acc.)

²⁾ Val. Maximus IX 42. 7.—Tacit. Ann. VI 29. XVI 17.—Δίων. Κασσίου LVIII 15. «Οἱ δὲ δὴ πλείους αὐτοὶ ἑαυτοὺς πρὶν ἀλῶναι διέφθειραν. Ἐποιοῦν δὲ τοῦτο μάλιστα μὲν, τῷ μῆτε τὴν ὕβριν, μῆτε τὴν αἰκίαν φέρειν . . . ἥδη δὲ καὶ ὅπως οἱ παῖδες τῶν οὐσιῶν αὐτοὺς κληρονόμῳσιν».

τὴν δήμευσιν τῆς περιουσίας αὐτοῦ, κηρυχθέντος ἐνόχου καὶ τὴν συνεπεία τῆς καταδίκης ἐπερχομένην *damnalio memoriae* ¹⁾.

Τὴν αὐτὴν ὁδὸν τὴν ὁποίαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐβάδισεν ἡ ρωμαϊκὴ ποινικὴ νομοθεσία ἠκολούθησαν καὶ αἱ μεταγενέστεραι ταύτης νομοθεσίαι τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων. Κατ' ἀρχὰς ἀπαντῶμεν ἐν αὐταῖς ἰσχύον τὸ ἀξίωμα ὅτι ὁ θάνατος ἐξαλείφει τὸ ἀξιοποινόν, ὡς μόνον δ' ἐξαίρεσιν τούτου τὴν ἐν τῷ ρωμαϊκῷ δικαίῳ μνημονευομένην διάταξιν περὶ τῆς ἐκτελέσεως καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ καταδικασθέντος τῶν πρὸ τοῦ θανάτου δήμευσεως ἀποφάσεων τῶν ἀπαγγελλουσῶν τὴν δήμευσιν τῆς περιουσίας. Ἀλλ' ὅμως προϊόντος τοῦ χρόνου ἐπεκράτησεν ἐν τῇ πράξει ἡ ὅλως ἀντίθετος ἀρχή, καθ' ἣν ὁ θάνατος δὲν ἐθεωρεῖτο ὡς λόγος ἀποκλείων τὴν καταγνωστέαν ποινὴν. Συνεπεία ταύτης εἰσέχθη τὸ ἀπατρόπαιον σύστημα τῆς ἐκτελέσεως τῶν καταγνωσθεισῶν ποινῶν, ὅλον τοῦ ἀποκεφαλισμοῦ, τῆς ἀπαγχονίσεως, τοῦ τροχισμοῦ, τῆς ἀποκοπῆς τῆς χειρὸς κτλ. ἐπὶ τοῦ πτώματος τοῦ καταδικασθέντος. Τὸ σύστημα δὲ τοῦτο ὑπῆρχεν ἐν χρήσει μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς παρούσης ἐκατονταετηρίδος, ὅτε ἡ ἀρξαμένη ἀναμόρφωσις τῶν θεμελιωδῶν βάσεων τῆς ποινικῆς νομοθεσίας ἐπὶ ἡμέρας τὴν κατάργησιν ἀπάντων τῶν ἀπανθρώπων θεσμῶν, οὓς εἰς αὐτὴν ἐκκληροδότησεν ὁ ἡμιθάρσαρος πολιτισμὸς τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων. Ἀπασαί αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι

¹⁾ Lex 3. (48. 21. de bon. eor. qui ante sent.).—Paul. Rec. Sent. V. 12. 4.—Lex 45 § 2. (49. 14 de jur. fisci). Lex 86 § 1. (29. 2. de acqu. her.).—Lex 31 § 4. (39. 5. de don.).—Lex 20 (48. 2. de accus.).—Lex 14 (48. 13 ad leg. Iul. pec.) «Publica judicia peculatus, et de residuis, et repentundarum, similiter adversus heredes exercentur; nec immerito, quum in his quaestio principalis ablatae pecuniae moveatur». — Ἐπὶ τῶν delicta privata τότε μόνον ἡ ἐγερωθεῖσα κατὰ τοῦ ἐνόχου ἀγωγὴ ἠδύνατο νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ κατὰ τῶν κληρονόμων ὅταν ζῶντος αὐτοῦ εἶχε προβῇ μέχρι τῆς litis contestatio.—Lex 20 (48. 2. de accus.). Lex 26. 33 (44. 7. de oblig. et act.).—Rein. Crim. R. d. Römer. σελ. 280. ἐπὶ μ.—Heffler Lehrb. § 192. Wächter N. Archiv d. Crim. R. X σελ. 79 ἐπὶ μ.—Geib Lehrb. II § 79. σελ. 130.

δημοφώνως ἀνέγραψαν τὴν ἀρχὴν, ὅτι ὁ θάνατος τοῦ ἐνόχου ἐξαλείφει τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως, ἀρχὴν ἀπορρέουσαν ἀμέσως ἐκ τῆς θεμελιώδους ἐννοίας τῆς ποινῆς, ἥτις ὡς ἀντίδρασις κατὰ τῆς κακούργου βουλήσεως τοῦ ἀδικήσαντος πάντῃ ἀλυσιτελὴς καὶ ἄσκοπος ἀποβαίνει, ὅταν τὸ πρόσωπον εἰς ὃ ἡ βούλησις αὕτη ἀναφέρεται ἐξέλπιπε διὰ τοῦ θανάτου.

Τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἄρθρου ἠρανίσθη ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐκ τῶν βαυαρικῶν νομοσχεδίων τοῦ 1827 (ἄρθρ. 97) καὶ 1831 (ἄρθρ. 122), ἅτινα παρεδέχθησαν τὴν σχετικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 138 τοῦ βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1813, ἀφοῦ οὐσιωδῶς ἐτροποποίησαν αὐτήν καθόσον ἐπεξετείνετο καὶ ἐπὶ τῶν μὴ τελεσιδικῶς κατεγνώσμένων χρηματικῶν ποινῶν, περὶ ὧν ἐλέγχετο ὅτι μεταβαίνουν εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ ἀποδυνάστευτος ¹⁾.

Διὰ τὴν ἐννοήσωμεν ἀκριβῶς τὴν ἔκτασιν τῆς διατάξεως αὐτοῦ πρέπει νὰ ἀναλύσωμεν τὰς διαφόρους περιπτώσεις τῆς ἐφαρμογῆς ταύτης καὶ ἰδίως νὰ διακρίνωμεν τὴν περίπτωσιν τῆς ἀποδιώξεως τοῦ καταδικασθέντος πρὸ τῆς τελεσιδικίας τῆς ἀποφάσεως, ἀπὸ τῆς περιπτώσεως τοῦ μετὰ τὴν τελεσιδικίαν ἐπελθόντος θανάτου.

Α') Ἐὰν ὁ καταδικασθεὶς ἀπέβιωσε πρὸ τῆς τελεσιδικίας τῆς ἀποφάσεως, ἐκμηδενίζεται αὕτη καθ' ὅλοκληρίαν καὶ αὐτοδικαίως

¹⁾ Βαυαρικῷ ποιν. νόμου 1813 ἄρθρ. 138. «Ὁ θάνατος τοῦ ἐνόχου ἐξαλείφει τὴν ποινὴν αὐτοῦ. Ἀλλὰ διὰ τὰς ζῶντος αὐτοῦ καταγνωσθείσας χρηματικὰς ποινὰς ἐνέχονται οἱ κληρονόμοι. Ἐὰν αὗτος προσέφυγεν εἰς τὴν χρῆσιν ἐνδίκου τινὸς μέσου κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ εἰς πρῶτον βαθμὸν δικάσαντος δικαστηρίου καὶ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως ἀποδιώξη, ἢ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τοῦ ἀνωτέρου βαθμοῦ ἐκδοθεῖσα ἀπόφασις ἐκτελεῖται κατὰ τῶν κληρονόμων ὡς πρὸς τὰς διατάξεις αὐτῆς τὰς ἀφορώσας εἰς τὴν περιουσίαν του. Ἐνεκεν ἀποδόσεων, ἀποζημιώσεων καὶ διὰ τὰς δικαστικὰς δαπάνας ἐνέχονται οἱ κληρονόμοι ἄνευ ὅρου τινὸς ἢ περιορισμοῦ». Ὁμοίαν διάταξιν τῆς τοῦ ἡμετέρου ποιν. νόμου περιέχουσιν οἱ ποινικοὶ νόμοι τοῦ Ἀνωτέρου ἄρθρ. 87, τῆς Πρωσίας ἄρθρ. 20, τῆς Βαυαρίας τοῦ 1861 ἄρθρ. 91, τοῦ Ὁλδεμβούργου ἄρθρ. 15.

οὐδ' εἶναι ἀνάγκη νὰ γείνη περὶ τούτου ἰδιαίτερα τις δικαστικὴ πράξις ¹⁾). Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι οὐδὲ τὰ εἰς βάρος τοῦ καταδικασθέντος καταψηφισθέντα δικαστικά ἔξοδα δύνανται νὰ εἰσπραχθῶσιν ἐκ τῆς περιουσίας αὐτοῦ.

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἀναφύεται τὸ ζήτημα περὶ τῆς τύχης τῶν κατασχεθέντων πραγμάτων πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένης δημεύσεως αὐτῶν. Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου δὲν ὑπάρχει εἰδικὴ τις διάταξις ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ποινικῇ νομοθεσίᾳ ²⁾), ὅθεν ἐν ἐλλείψει ταύτης δεόν νὰ ὁδηγηθῶμεν εἰς τὴν λύσιν αὐτοῦ ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας.

Ἐρευνῶντες τὰς διαφόρους περιπτώσεις καθ' ἃς ἐπιβάλλεται ἡ δήμευσις, παρατηροῦμεν ὅτι ὁ νόμος διατάσσει ταύτην, ὅτε μὲν ἐνεκὰ τοῦ ὑπόπτου χαρακτῆρος καὶ τῶν ἐπιβλαβῶν ἢ ἐπικινδύνων διωκτικῶν τῶν ἀντικειμένων, ἃτινα ὡς ὄργανα τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἀδικήματος ἐχρησίμευσαν, ἢ ἅμμεσα τούτου προϊόντα ὑπῆρξαν, ὅτε δὲ μόνον πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς τιμωρῆσεως τοῦ ἐνόχου καὶ ἐπιβάρυνσιν τῆς καταγνωστέας αὐτῷ ποινῆς. Ὅσακις ἐπομένως πρὸ τῆς τελεσιδικίας τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως ἐπέλθῃ ὁ θάνατος τοῦ ἐνόχου ἀδικήματος, καθ' ὃ διατάσσεται καὶ ἡ δήμευσις ὠρισμένων ἀντικειμένων, ἡ ἀνατροπὴ ταύτης δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς λόγος παρακωλύων τὴν ἐκτέλεσιν τῆς δημεύσεως τῶν εἰς τὴν πρώτην τῶν εἰρημένων κατηγοριῶν ἀνηκόντων πραγμάτων, αἰὼν τῶν νενοθευμένων μέτρων καὶ σταθμῶν, τῶν ἐργαλείων τῆς

¹⁾ Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὅταν ὁ θάνατος τοῦ κατηγορουμένου ἐπέλθῃ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως κατὰ τὴν προδικασίαν ἢ μετὰ τὴν παραπομπὴν αὐτοῦ εἰς δίκην. Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις ἡ βεβαίωσις ἀπλῶς τοῦ ἐπισυμβάντος θανάτου ἀρκεῖ ὅπως καταπαύσῃ πᾶσα ἐνέργεια τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς.

²⁾ Τὴν περίπτωσιν ταύτην προβλέπει τὸ ἄρθρ. 20 § 2 τοῦ πρωτοδικικοῦ ποιν. νόμου, ὁρίζον διὰ τῆς δήμευσις ὠρισμένων πραγμάτων δύναται νὰ ζητηθῇ καὶ μετὰ θάνατον τοῦ κατηγορουμένου, καὶ ὅταν δὲν ἐξεδόθῃ ζῶντος αὐτοῦ ἀπόφασις περὶ ταύτης.

παραχράξεως καὶ κηδελεύειας, τῶν δηλητηρίων, μολυσμένων ἱμα-
τίων κτλ.¹⁾

Τούναντίον ὅμως, ἐὰν σκοπὸς τῆς δημεύσεως εἶναι ἡ τοῦ κατα-
δικασθέντος τιμώρησις διὰ τῆς στέρξεως καὶ ἀναγκαστικῆς ἀπαλ-
λοτριώσεως ὠρισμένων ἀντικειμένων τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἡ ἔνεκα
τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐπερχομένη ἀνατροπὴ τῆς ἐκτελέσεως τῆς κα-
ταδικαστικῆς ἀποφάσεως πρέπει νὰ συνεπάγεται καὶ τὴν ἀναστο-
λὴν τῆς δημεύσεως, τὰ δ' ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ κατασχθέντα
ἀντικείμενα, οἷον τὰ σκεύη ἀλειείας ὡς παρανόμως γενομένης, τὰ
ὑποσχεθέν ἑῶρον πρὸς δημόσιον ὑπάλλληλον, τὰ σκεύη τυχηρῶν
παιγνιδίων κτλ. πρέπει νὰ ἀποδίδωνται εἰς τοὺς κληρονόμους
αὐτοῦ²⁾.

Β') Ἐὰν ὁ καταδικασθεὶς ἀποβιώσῃ μετὰ τὴν τελεσιδικίαν
τῆς ἀποφάσεως ἡ καταδίκη αὐτοῦ ὑφίσταται, ἡ δ' ἐφαρμογὴ τῆς
καταγνωσθείσης ποινῆς ἀποκλείεται καθ' ὅσον μόνον εἶναι ἀδύνατον
νὰ γένη ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀποβιώσαντος. Διὰ τὸν λόγον τοῦ-
τον ἐὰν διὰ τῆς ἀποφάσεως ἐπιβάλληται χρηματικὴ ποινὴ ἢ πρόσ-
τιμον ἐκτελεῖται αὕτη κατὰ τῶν κληρονόμων τοῦ καταδικασθέντος,
διότι οὗτοι παραλαβόντες τὴν περιουσίαν ἐκπροσωποῦσι τὸν ἀπο-
βιώσαντα καθ' ὅλας τὰς δικαιολογικὰς σχέσεις, αἵτινες ζῶντος αὐ-
τοῦ παρήχθησαν³⁾.

* Ἄρθρον 119.

Τὸ ἀξιοποινον ἐξαλείφεται διὰ τῆς παραγραφῆς ἀφοῦ
παρέλθωσιν αἱ εἰς τὸ ἀκόλουθον ἄρθρον ὀριζόμεναι προθε-
σμιαί, καὶ ἂν ὁ πράξας, εἰς τὸ διάστημα τούτων, δὲν γενῇ

¹⁾ Ποινικοῦ νόμου ἄρθρ. 243. 260. 264. 410. 561. 564. 572. 574.
582. 690. 621. 665. 686.

²⁾ Ποινικοῦ νόμου ἄρθρ. 268. 448. 459 καὶ 460—466. 519—582.
667. 683.—Dollmann Commentar ἄρθρ. 92. σελ. 844 ἄρθρ. 34. σελ.
489.—Mangin Traité de l' action publique τόμ. 2 σελ. 280. — Dalloz
Confiscation. ἀριθμ. 850.

³⁾ Köstlin Revision § 216 σελ. 900.

ένοχος νέου τινός κακούργήματος ἢ πλημμελήματος. — Καὶ ἡ ὑποτροπὴ ὡσαύτως παύει τοῦ νὰ εἶναι ἰδιαιτέρα ἐπιβαρυντικὴ αἰτία, ἐὰν ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἀποπληρωθεῖσης ποινῆς μέχρι τῆς ἐκτελέσεως τῆς νέας ἀξιοποίνου πράξεως παρέλθῃ ὁ διὰ τὴν τιμωρηθεῖσαν πράξιν προσδιωρισμένος χρόνος τῆς παραγραφῆς, ἐξαιρουμένης τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ὁ νόμος διατάττει διὰ τὴν ὑποτροπὴν ἰδίαν τινὰ ποινὴν.

* *Ἀρθρον 120.*

Αἱ προθεσμίαι τῆς παραγραφῆς εἶναι — 1) Εἰς τὰ κακούργήματα, τὰ ὁποῖα μόνον κατ' αἵτησιν τοῦ ἀδικηθέντος δύνανται ν' ἀνακριθῶσι, δύο ἔτη, εἰς ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ κακούργήματα δέκα ἔτη. — 2) Εἰς τὰ πλημμελήματα, τῶν ὁποίων ἡ ἀνάκρισις γίνεται μόνον κατ' αἵτησιν τοῦ παθόντος, ἐν ἔτος, καὶ εἰς ὅλα τὰ λοιπὰ πλημμελήματα πέντε ἔτη. — 3) Εἰς τὰ πταίσματα, ἐν ἔτος.

* *Ἀρθρον 121.*

Ἡ παραγραφὴ ἄρχεται ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐκτελεσθῇ ἡ πράξις, καὶ τελευτᾷ, παρεκτὸς ἐὰν δὲν συμβῇ κάμμία διακοπὴ καθιστῶσα ἀναγκαίαν νέαν ἄλλην ἀρχὴν αὐτῆς, παρελθούσης τῆς τελευταίας ἡμέρας τῆς παρὰ τοῦ νόμου ὠρισμένης προθεσμίας· διακόπτεται δὲ αὕτη διὰ πάσης νομίμου ἀνακριτικῆς πράξεως, ὡς καὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 119 διὰ νέου τινός κακούργήματος ἢ πλημμελήματος.

* *Ἀρθρον 122.*

Ἐὰν ἀρξαμένη τις ἀνάκρισις ἔνεκα τοῦ πρώτου ἢ ἐνός νέου κακούργήματος ἢ πλημμελήματος (ἄρθρ. 119 καὶ 121) διακοπῇ (γρ. δὲν ἐξακολουθήσῃ), ἢ ἐὰν παραλειφθῇ ἡ ἀπόφασις, ἢ τέλος ἐὰν ἐκδοθῇ μὲν ἀπόφασις, ὁ πράξας ὁμως δὲν κα-

ταδικασθῇ, ἢ παραγραφῇ πρέπει μετὰ τὴν διακοπὴν τῆς
ν' ἀρχίσῃ ἐκ νέου ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς τελευταίας πράξεως.

Μεταξὺ τῶν λόγων, οἵτινες ἐξαλείφουσι τὰ ἀξιοποινον τῶν ἀθε-
μίτων πράξεων συγκαταλέγεται καὶ ἡ παραγραφῇ, περὶ ἧς πραγ-
ματεύονται τὰ παρατεθειμένα ἄρθρα τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου.
Πρὶν ἢ ὅμως ἐπιληφθῶμεν τῆς ἐρμηνείας τῶν διατάξεων αὐτῶν
ἀναγκαῖόν ἐστίν ὅπως προεισαγωγικῶς περὶ τῆς δικαιολογικῆς βά-
σεως τῆς παραγραφῆς πραγματευθῶμεν καὶ περὶ τῆς ἀναπτύξεως
τοῦ θεσμοθετήματος τούτου ἐν ταῖς ἀρχαίαις καὶ ἐν ταῖς τῶν καθ'
ἡμᾶς χρόνων νομοθεσίαις.

Πολλοὶ ἐκ τῶν νομοδιδασκάλων προσεπάθθησαν νὰ καταδείξωσι
τὸ παράλογον καὶ ἀσύμφορον συνάμα τοῦ θεσμοῦ τούτου, ἰσχυ-
ριζόμενοι ὅτι διὰ τῆς παραγραφῆς ἀλλοιοῦνται ἄνευ ἀποχρῶντος
λόγου ὁ χαρακτὴρ τῶν πράξεων, αἵτινες πρὸ τῆς παρελεύσεως
μὲν ὀρισμένου χρονικοῦ διαστήματος θεωροῦνται ὡς κολάσιμα ἁδι-
κήματα, μετὰ παρέλευσιν δ' αὐτοῦ ἀποβάλλουσι τὸν τοιοῦτον αὐ-
τῶν χαρακτῆρα, οὕτω δὲ ἐν μέρει μὲν ἐκμηδενίζεται καὶ ἀναί-
ρεῖται ἡ ἰδέα τῆς ποινῆς, ὡς ἀμέσου καὶ ἀναπορεύτου συνεπεί-
α τοῦ διαπραχθέντος ἀδικήματος, ἐν μέρει δὲ ὑποβάλλεται παρὰ
τοῖς ἀδικουσιν ἡ ἐλπίς τῆς ὑπεκφυγῆς τῆς τιμωρῆσεως διὰ τῆς
παραγραφῆς, ἥτις ἐνεκα τούτου θρασυτέρους αὐτοὺς πρὸς διάπραξι-
κολασίμων πράξεων καθίστασι ¹⁾).

Τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα ὅλως ἀνυπόστατα ἐξελέγχονται πρὸς
διάσεισιν τῶν θεμελιωδῶν βάσεων ἐφ' ὧν οἱ νεώτεροι συγγραφεῖς
στηρίζουσι τὴν παραγραφὴν. Οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν πρὸςθεύει ἀληθῶς
ὅτι διὰ τῆς παραγραφῆς μεταβάλλεται ὁ χαρακτὴρ τῆς πράξεως.

¹⁾ Servin de la legislat. criminelle. σελ. 411. — Samhaber Bei-
träge zur Strafgesetzzg. σελ. 70. — Oersted Grundregeln σελ. 471. —
Abhandlungen II σελ. 255. III σελ. 293. — Grundler Archiv d.
Crim. R. 1836. σελ. 347. — Henke Handb. IV σελ. 172. — Zacha-
riae Vierzig Bücher v. Staate IV σελ. 364. — Feuerbach Kritik
d. Kleinschrod. Entwurfs II σελ. 242. — Α. Κ. Μεταξά Σύστημα ποιν.
δικαίου τόμ. Α' § 46.

ἀλλ' ὅπως πρὸ τῆς συμπληρώσεως ταύτης, οὕτω καὶ μετ' αὐτὴν ἡ πράξις ἐξακολουθεῖ νὰ φέρῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀδικήματος. Μόνον τὸ ἀξιόποινον ταύτης παραδέχονται ὅτι πρέπει νὰ ἀποκλείεται, διότι διὰ τῆς παρελεύσεως ἱκανοῦ χρονικοῦ διαστήματος ἐξασθενεῖ ἢ καὶ παντελῶς ἐκλείπει ἡ ἀνάμνησις τοῦ συμβάντος ἀδικήματος, καὶ τὸ ἐκ ταύτης ἐν τῇ κοινῇ συνειδήσει παραγόμενον αἶσθημα τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπανορθώσεως τοῦ προσβληθέντος δικαίου, συγχρόνως δὲ εἶναι ἐνδεχόμενον ὅτι ὁ ἐνοχος τὸ ἀδικὸν καὶ παράνομον τῆς πράξεως αὐτοῦ συναισθανθεὶς μετενόησε καὶ ἐβελτιώθη. Ἐνεκεν ἀμφοτέρων τῶν λόγων τούτων ἡ ἐφαρμογὴ τῆς καταγνωστέας ποινῆς πάντῃ ἄσκοπος καὶ ἀλυσιτελὴς ἀποβαίνει. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν εἰρημένων καὶ ἑτερος ὑπάρχει σπουδαιότατος λόγος τὴν χρησιμότητα τῆς παραγραφῆς καταδεικνύων. Διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου καταστρέφονται ἢ δυσεύρετα καθίστανται τὰ διάφορα τῆς ἀποδείξεως μέσα, ὥστε οὐ μόνον ἡ κατηγορία δὲν δύναται ἐπὶ ἐδραίων νὰ στηριχθῇ βάσεων, ἀλλ' ἐπίσης καὶ ἡ ὑπεράσπισις αὐτὴ εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ στερηθῇ τῶν κατὰλλήλων καὶ ἀναποφεύκτων μέσων πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀθωότητος τοῦ κατηγορουμένου. Μέγιστος ἐκ τούτου ἀπειλεῖται κίνδυνος, οὐχὶ βεβαίως ὁ τῆς ἀθώωσης τῶν ἐνόχων, ἀλλ' ὁ τῆς καταδίκης ἀθῶων δι' ἑλλείψιν ἀποδείξεων. Τὸν κίνδυνον δὲ τοῦτον ἐφρόντισεν ν' ἀποσοδήσῃ ὁ νομοθέτης διὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς παραγραφῆς ῥίπτων πέπλον λήθης ἐπὶ τῶν ἀδικημάτων ἐκείνων, τὰ ὅποια ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ δὲν ἠδυνήθη ἐγκαίρως νὰ καταδιώξῃ ¹⁾).

¹⁾ Οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν παραγραφὴν συγγραφεῖς κατὰ προτίμησιν θεωροῦσιν ἕνα τινὰ τῶν ἐν τῷ καινῷ ἀναπτυχθέντων λόγων ὡς τὴν κυρίαν βάσιν τῆς παραγραφῆς, τοὺς δὲ λοιπούς ὡς συμπληρωτικούς ταύτης. Οὕτω λ. χ. ὁ Bauer (Anmerkungen z. Entwürfe eines Strafgesh. f. Hannover I σελ. 564. II σελ. 239). Ὁ Mittermaier (Archiv d. Crim. R. 1849. σελ. 566). Ὁ Geib. (Lehrb. II § 80. σελ. 436), ὡς θεμελιώδη λόγον τῆς παραγραφῆς παραδέχονται τὴν ἀνάγκην τῆς προλήψεως τοῦ ἐνδεχομένου κινδύνου τῆς τιμωρήσεως ἀθῶων ἔνεκεν ἑλλείψεως ἀποδείξεων διὰ τὴν παρέλευσιν πολλοῦ χρόνου. Τοῦναντίον ὁ Köstlin Revision

Τὴν παραγραφὴν τῆς καταδιώξεως τῶν κολασίμων πράξεων ἀπαντῶμεν καθιερωμένην ἐν ταῖς ἀρχαιοτέραις ἤδη νομοθεσίαις. Ἐν τῷ ἀττικῷ δικαίῳ κατὰ τὰς μαρτυρίας πολλῶν συγγραφέων ἡ παραγραφὴ ἐθεωρεῖτο ὡς λόγος ἀποκλείων τὸ ἀξιόποιον τινος κολασίμων πράξεων. Ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως ὁμως ἱκανῶν πηγῶν καὶ τῆς ἀσαφείας τῶν διασωθεισῶν δὲν δύναται νὰ ὀρισθῇ μετ' ἀκριβείας, οὔτε ὁ χρόνος τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ θεσμοθετήματος τοῦτου, οὔτε αἱ εἰδικαὶ περιπτώσεις τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ νὰ διακριθῶσι. Συνδυάζοντες τὰ σωζόμενα χωρία ἐκ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, ἅτινα ποιῶσι μνεῖαν τῆς παραγραφῆς τῶν δημοσίων ἀδικημάτων δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Αὐσίου ὑπῆρχεν ἡδη καθιερωμένη ἡ παραγραφὴ ¹⁾.

Ἀλλ' ὁμως ποία ἦν ἐν γένει ἡ προθεσμία τῆς παραγραφῆς δὲν ἐξάγεται μετὰ βεβαιότητος, καθόσον μόνον περὶ ὀρισμένων τινῶν ἀδικημάτων ὑπάρχουσι μαρτυρίαι, ἧθουν περὶ τῆς γραφῆς παρανόμων, ἥτις

§ 217.—System § 127. σελ. 481.—Schwarze Archiv d. Crim. R. 4843 σελ. 454.—Abegg Über die Verjährung. σελ. 25.—Berner Lehrb. 445 στηρίζονται μᾶλλον ἐπὶ τῶν δύο ἐτέρων ἐν τῷ καιμένῳ ἐκτεθέντων λόγων, οἵτινες πηγάζουσιν ἐκ τῆς ἀμέσου ἐπιρροῆς τοῦ χρόνου ἐπὶ τοῦ ἀδικήματος αὐτοῦ. ὅρ. καὶ Hälschner System I § 152. σελ. 534.

1) Συγγραφεῖς τινες ἐπικαλοῦμενοι τὴν μαρτυρίαν τοῦ Δημοσθένους ὑπὲρ Φορμίωνος (ἐκδ. Reiske σελ. 952). «Λάβε δέ μοι καὶ τὸν τῆς προθεσμίας νόμον. . . . Δοκεῖ γάρ μοι καὶ ὁ Σόλων οὐδενὸς ἄλλου ἔνεκα θεῖναι αὐτὸν ἢ τοῦ μὴ συκοφαντεῖσθαι ἡμᾶς. Τοῖς μὲν γὰρ ἀδικουμένοις ἱκανὰ τὰ πάντα ἔτη ἡγήσατο εἶναι εἰσπράζεσθαι, κατὰ δὲ τῶν ψευδομένων τὸν χρόνον ἐνόμισε σαφέστατον ἐλεγχον εἶναι» καὶ ἄμα, ἐπειδὴ ἀδύνατον ἔγνω ἔν τούτοις τε συμβαλόντας καὶ τοὺς μάρτυρας αἰεὶ εἶναι, τὸν νόμον αὐτῶν ἐθήκεν ὅπως μάρτυς εἴη τοῦ δικαίου τοῖς ἐρήμοις». πρεσβυόουσιν ὅτι ἡ παραγραφὴ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων ὑπῆρχεν ἡδη καθιερωμένη ἐν τῇ τοῦ Σόλωνος νομοθεσίᾳ. Ἡ γνώμη αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πιθανή, ἀλλ' οὐχὶ καὶ βεβαία, διότι λίαν ἀμφίβολον εἶναι ἂν ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ τοῦ Δημοσθένους γίνεται λόγος περὶ τῆς παραγραφῆς τῶν δημοσίων ἀδικημάτων (ὅρ. Dambach Criminal Verjährung. σελ. 44 ἐπόμε.).

παρεγράφετο μετὰ ἓν ἔτος ¹⁾ περὶ τῆς ἐγκλήσεως τῶν δημοσίων υπαλλήλων διὰ τὰ παραπτώματα τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν (γραφὰς περὶ εὐθυνῶν), ἥτις ἐντὸς τριάκονθήμερίας ²⁾ καὶ περὶ τοῦ ἐκ προνοίας τραύματος, ὅπερ μετὰ τετραετίαν παρεγράφετο ³⁾.

Τέλος φαίνεται ὅτι ἐγκλήματα τινὰ καὶ ἰδίως ἡ ἔνεκα κατὰστροφῆς τῆς ἱερᾶς ἐλαίας κατηγορία ἔμενον ἀπαράγραπτα ⁴⁾.

Ἐν τῇ ποιν. νομοθεσίᾳ τῶν Ῥωμαίων ἀπαντῶμεν ἐπίσης τὴν παραγραφὴν ὡς λόγον ἐξαλείφοντα τὸ ἀξιόποινον διαφόρων κολασίμων πράξεων. Ἄν καὶ περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς εἰσαγωγῆς ταύτης ὑπάρχουσι πολλοὶ ἐνδοιασμοὶ παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι, μᾶλλον πιθανὴ φαίνεται ἡ γνώμη τῶν παραδεχομένων ὅτι διαρκούσης μὲν τῆς δημοκρατίας ἦν ἐτι ἄγνωστος ⁵⁾, ἤρξατο δὲ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον εἰσαγομένη διὰ διαφόρων εἰδικῶν νόμων ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς αὐτοκρατορίας. Κατὰ γενικὸν κανόνα τὸ πρὸς ἀπόσβεσιν τῆς ποινικῆς ἀγωγῆς ἀπαιτούμενον χρονικὸν διάστημα ἦν ἡ πρέλευσις εἰκοσαετίας ⁶⁾, κατ' ἐξαιρέσιν δὲ ἐπὶ τινῶν ἐγκλημάτων ἐφηρμόζετο ἡ πενταετής παραγραφὴ, ἥγουν ἐπὶ τοῦ *crimen peculatus*, ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τῶν καταδιωκομένων

¹⁾ Ὁρ. Δημοσθένους πρὸς Λεπτίνην ἔκδ. Reiske σελ. 501 καὶ ὑπόθεσιν αὐτοῦ σελ. 452 «νόμος γὰρ ἦν τὸν γράψαντα νόμον ἢ φήγισμα μετὰ ἑαυτοῦ μὴ εἶναι ὑπεύθυνον».

²⁾ Heffter Athen. Gerichtsverfassung σελ. 364. — Δημοσθένους κ. Μαρίνου ἔκδ. Reiske σελ. 542. Ἀρποκρατίωνος λ. λογισταί. Πολυδ. Ὀνομαστ. VIII 45.

³⁾ Heffter Athen. Gerichtsverfassung σελ. 473. Meyer u. Schömann σελ. 637 σημ. 20. — Δυσίου πρὸς Σίμωνα § 19. 39.

⁴⁾ Ὁρ. Δυσίου περὶ τοῦ σηκοῦ ἔκδ. Bekker σελ. 220 καὶ 47. — κατὰ Ἀγοράτου ἰνδείξεως σελ. 280 § 83. 84.

⁵⁾ Rein Criminalr. d. Römer σελ. 277. — Geib Lehrb. II § 80 σελ. 438. — Cicero pr. C. Rabirio c. 9. ὅρ. τούτωντιον Dambach Verjährungslehre σελ. 29. — Heffter Lehrbuch § 186.

⁶⁾ Lex 3 (48 47 de requir. v. absent.) «Quaecumque enim quaestionem apud fiscum si non alia sit praescriptio, viginti annorum silentio praescribi, Divi Principes voluerunt» Lex 42. C. ad leg. Corn. de fals. (9 22).

δυνάμει τοῦ SConsultum Silanianum καὶ ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν Lex Iulia de adulteriis οἷον stuprum incestus, lenocinium, adulterium κτλ. ¹⁾.

Ἐν τούτοις καὶ μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς εἰκοσαετοῦς καὶ πενταετοῦς παραγραφῆς ἐξήρθησαν ὡρισμένα τινα ἐγκλήματα ὡς τὸ parricidium, ἡ suppositio partus, ἡ apostasia, ὧν ὁ αὐτουργὸς οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν παραγραφὴν ²⁾.

Αἱ πλείσται τῶν ποινικῶν νομοθεσιῶν κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα μνημονεύουσι τὴν παραγραφὴν ὡς λόγον ἐξαλειφόντα τὸ ἀξιοποινον, οὐ μόνον τῶν ἐλαφροτέρων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν βαρυτέρων ἐγκλημάτων, ἡ δὲ πράξις τῶν δικαστηρίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ῥωμαϊκῆς νομοθεσίας προσέβη ἀνεκδοιάστως εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ θεσμοῦ τούτου, ὅστις καὶ μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς κατηγορητικῆς καὶ ἐπικράτησιν τῆς ἐξεταστικῆς διαδικασίας ἐξηκολούθησεν ἰσχύων Ἀλλ' ὅμως κατὰ τὴν ΙΖ' καὶ ΙΗ' ἑκατονταετηρίδα νῦξήθη λίαν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξαλειφόμενων τῆς παραγραφῆς ἀξιοποίνων πράξεων ³⁾, τινὲς δὲ μάλιστα ἐκ τῶν περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος συνταχθέντων ποινικῶν νόμων, ἡ κατήργησαν ῥητῶς τὴν παραγραφὴν, ὡς ὁ αὐστριακὸς νόμος τοῦ 1787, ἡ οὐδεμίαν ἐποίησαν ταύτης μνηεῖν ὡς ὁ πρῶσσις κώδιξ τοῦ 1794.

Τὴν τοιαύτην τῆς παραγραφῆς κατάργησιν ἀπέκρουσαν ἅπαντες οἱ μεταγενέστεροι ποινικοὶ νόμοι, οἵτινες παρεδέχθησαν τὴν παραγραφὴν μεταξὺ τῶν λόγων τῶν ἐξαλειφόντων τὸ ἀξιοποινον τῶν κολασίμων πράξεων ⁴⁾, διαφοροτρόπως κανονίζοντες καὶ τὸ πρὸς

¹⁾ Lex 7 (48 13 ad leg. Iul. pecul.) Lex 13 (29 5 ad SC. Silan.) Lex 29 § 9 (48 5 ad leg. Iul. de adult.).

²⁾ Lex 10 (48. 9 de leg. Pomp. de parric.) «Eorum qui parricidii poena teneri possunt, semper accusatio permittitur» Lex 19 § 1 (48 10 ad leg. Corn. de falsis). Lex 4 C (1 7 de apostat.).

³⁾ Cod. crim. Bavarici 1751. Pars II cap. XI § 4 ὅστις ἐξήρσε τῆς εἰκοσαετοῦς παραγραφῆς ἅπαντα τὰ crimina atrocissima. — Const. The-resiana ἀρθρ. 17 § 9. — Geib. Lehrb., II § 80 σελ. 142.

⁴⁾ Βαυαρικῷ ποιν. νόμου 1813. ἀρθρ. 13. — Βυρτεμβέργης ἀρθρ. 129.

υμπλήρωσιν ταύτης απαιτούμενον χρονικὸν διάστημα, καὶ τοὺς
 οἷτινες ἐκάστοτε πρέπει νὰ συντρέχωσιν.

Ἐπιφυλασσόμενοι ἐν οἰκίῳ τόπῳ νὰ ἐξετάσωμεν τὰς εἰδικὰς
 ὑτῶν διατάξεις κατ' ἀντιπαράθεσιν πρὸς τὰς τοῦ ἡμετέρου νόμου
 σταθαίνοντες εἰς τὴν ἐρευναν τῶν περὶ παραγραφῆς ὁρισμῶν τοῦ
 βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1813 μᾶλλον ἐνδιαφέρουσιν ἡμᾶς ὡς ἐκ
 τῆς ὑφισταμένης ἐν γένει μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἡμετέρου σχέσεως.
 Ἐν ἄρθρῳ 139 γίνεται μνεία τῆς παραγραφῆς τῆς ὁποίας ὡς ἀπο-
 λεισικὴ δικαιολογικὴ βάσις θεωρεῖται ἡ βεβαιωθεῖσα βελτιώσις τοῦ
 ἀδικήσαντος, διὰ τὸν λόγον τοῦτον εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ ἁρθροῦ τού-
 του λέγεται ὅτι ἡ παρέλευσις μόνῃ ὁρισμένου τινὸς χρονικοῦ δια-
 στημάτος δὲν ἀρκεῖ ὅπως ἐξαλείψῃ τὸ ἀξιοποιῶν τοῦ τελεσθέντος
 ἀδικήματος. Ἐν τῷ ἐπομένῳ ἁρθρ. 140 ὁρίζονται αἱ διαφοροὶ τῆς
 παραγραφῆς προθεσμίαι. Οὐδεμία δὲ ἄλλη διάταξις ἀπαντᾷται κα-
 νονίζουσα τὴν ἐναρξιν, τὴν διακοπὴν καὶ ἐπανάληψιν τῆς παρα-
 γραφῆς κτλ. Τὸ ἀμέσως μεταγενέστερον βαυαρικὸν νομοσχέδιον
 τοῦ 1822 ἐν ἁρθροῖς 104 καὶ 105 περιέχει τὰς αὐτὰς περίπου
 διατάξεις τοῦ βαυαρικοῦ νόμου, διαφέρει δὲ αὐτῶν μόνον ὡς πρὸς
 τὸν ὅρον τῆς ἠθικῆς βελτιώσεως τοῦ ἀδικήσαντος, τὸν ὁποῖον κατ'
 ἀρνητικὸν τρόπον παραδέχεται, ἀπαιτοῦν ἀπλῶς τὴν ἀπόδειξιν ὅτι
 ὁ ἐπικαλούμενος ὑπὲρ ἐαυτοῦ τὴν παραγραφὴν δὲν ἐγένετο ἐνοχὸς
 νέου τινὸς κακουργήματος ἢ πλημμελήματος. Τὰ νομοσχέδια τοῦ
 1827 (ἁρθρ. 90—100) καὶ τοῦ 1834 (ἁρθρ. 123—125) ἐπα-
 ναλαμβάνουσιν ἐπίσης τὸν ὅρον τῆς βεβαιώσεως ὅτι ὁ κατηγορού-
 μενος δὲν ἐγένετο ἐνοχὸς διαρκούσης τῆς πρὸς παραγραφὴν προθε-
 σμίας νέου τινὸς ἀδικήματος, περιέχουσιν ὅμως διαφοροὺς ἄλλας
 διατάξεις συμπληρωτικὰς, δι' ὧν κανονίζεται ἡ ἐναρξίς τῆς προθε-

Βλ. δὲν ἁρθρ. 190. — Πρωτοίας ἁρθρ. 43. 339. — Ὁλδεμβούργου ἁρθρ. 44
 316. — Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1861. ἁρθρ. 92 Τινὲς δὲ ἐξαιροῦσι τῆς πα-
 παραγραφῆς μόνον τὰς διὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, ἢ τῶν ἰσοδυνάμων
 δεσμῶν ἐπιβαλλόμεναι πράξεις ὅρ. Αὐστριακοῦ ποιν. νόμου ἁρθρ. 234. 232. Ἀννο-
 ῦρου ἁρθρ. 90. — Σαξωνίας ἁρθρ. 109. — Θουρίγγης ἁρθρ. 76.

εμίας τῆς παραγραφῆς, ἡ διακοπὴ ταύτης καὶ ὁ ὑπολογισμὸς τῆς μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν διακοπὴν ἐκ νέου ἀρξαμένης προθεσμίας.

Ἐκ τῶν ἄρθρων τούτων τῶν δύο τελευταίων βαυαρικῶν νομοσχεδίων ἤρπασθη ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τὰς σχετικὰς διατάξεις τῶν προκειμένων ἄρθρων περὶ παραγραφῆς, εἰς ὧν τὴν εἰδικὴν ἀνάλυσιν εἰσερχόμεθα.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 119 πρὸς ὑπαρξίν τῆς παραγραφῆς δὲν ἀπαιτεῖται μόνη ἡ τῆς νομίμου προθεσμίας παρέλευσις, ἀλλὰ καὶ ἡ μὲν ἐκτέλεσις παρὰ τοῦ ἐνόχου τῆς παραγραφτέας πράξεως νέου πινὸς κακουργήματος ἢ πλημμελήματος. Ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο τούτων ὅρων τῶν προαπαιτούμενων πρὸς ὑπαρξίν τῆς παραγραφῆς μαρτυρεῖ ἀρκούντως ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης δὲν ἐστήριξε τὴν παραγραφὴν μονομερῶς μόνον ἐπὶ τῆς ἠθικῆς βελτιώσεως τοῦ ἐνόχου, ὅπως ὁ βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1813 ἐν ἄρθρ. 139. Ὡς θεμελιώδη δικαιολογικὴν βάσιν τῆς παραγραφῆς ἀναγνωρίζει τὴν παρέλευσιν ὁρισμένου χρονικοῦ διαστήματος, εἰκάζων συντελεσθεῖσαν τὴν ἠθικὴν βελτίωσιν τοῦ ἐνόχου ἐν ὅσῳ δὲν συμβῇ ἀξιόποινός τις πράξεις μαρτυροῦσα τὸ ἐναντίον.

Τὰς προθεσμίας τῆς παραγραφῆς ὁρίζει τὸ ἄρθρ. 120 λαμβάνον ὡς βάσιν διὰ τὸν προσδιορισμὸν αὐτῶν τὴν διάκρισιν τῶν κολασίμων πράξεων εἰς κακουργήματα, πλημμελήματα καὶ πταίσματα καὶ διαστέλλον μετὰ τῶν κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων τὰ δι' ἐγκλήσεως καταδικτά, δι' ἃ βραχυτέραν τάσσει παραγραφῆς προθεσμίαν, ἀπὸ τὰ ἐξ ἐπαγγέλματος ¹⁾).

Ἄν καὶ αἱ διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου γινόμεναι διακρίσεις τῶν

¹⁾ Οἱ ποινικοὶ νόμοι τῆς Σαξωνίας ἄρθρ. 109, Θυρίγγης ἄρθρ. 76, Βρουνσβίχης ἄρθρ. 71, ὡς καὶ ὁ νεώτερος βαυαρικὸς τοῦ 1861 ἄρθρ. 100 ἀποκλείουσι τὴν παραγραφὴν τῶν διὰ θανατικῆς ποινῆς καὶ ἰσοβίων δεσμῶν τιμωρουμένων ἐγκλημάτων. Ὁρθότερα ὅμως δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ διάταξις τοῦ ἡμετέρου νόμου οὐδεμίαν τοιαύτην διάκρισιν ποιῶσα, καθόσον εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς θανατικῆς ποινῆς μετὰ παρέλευσιν πολυαριθμῶν ἐτῶν συντρέχουσιν οἱ οὐτωδύστεροι λόγοι οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν παραγραφὴν, (βρ. Schwarze Lehre v. d. Verjährung σελ. 34).

γκληματικῶν πράξεων καὶ αἱ τασσόμεναι προθεσμίαι τῆς παραγραφῆς λίαν εὐκρινῶς ὀρίζονται, ἀλλ' ὅμως ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτοῦ ὕψανται ἐνίοτε νὰ ἐγερθῶσιν ἀμφιβολιαί, εἴτε ἔνεκα τοῦ διποροῦ-
ένου χαρακτῆρος τῆς ἐγκληματικῆς πράξεως, εἴτε ἔνεκα τῆς
υγυχρόνου συρροῆς πλειόνων τοιούτων. Ὅσάκις ἐπομένως δὲν δύ-
νεται ἐκ πρώτης ἀφετηρίας νὰ ὀρισθῇ ὁ χαρακτήρ τοῦ ἐγκλήμα-
τος καὶ νὰ βεβαιωθῇ ἂν ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν κακουργημάτων
πλημμελημάτων, τὸ δικαστήριον ὑφείλον ν' ἀποφάνθῃ περὶ τῆς
προταθείσης ἐνστάσεως τῆς παραγραφῆς δέον νὰ στηριχθῇ οὐχὶ ἐπὶ
τῆς ἀπαγγελθείσης κατὰ τοῦ ὑπαίτιου κατηγορίας, ἢ τοῦ δοθέν-
τος εἰς τὴν πράξιν αὐτοῦ χαρακτῆρος ὑπὸ τοῦ περὶ παραπομπῆς
δουλεύματος, ἀλλ' εἰς τὸν ἐκ τῶν ἐνώπιόν του γενομένων συζη-
τήσεων ἐξαχθέντα ¹).

Κατὰ γενικὸν δὲ κανόνα ὡς βάσις πρὸς ὑπολογισμὸν τῆς προ-
θεσμίας τῆς παραγραφῆς δὲν πρέπει νὰ λαμβάνεται ὁ χαρακτήρ
ὡς ἀπολύτως φέρει ἡ πράξις, ἀλλ' ὁ χαρακτήρ ὅστις ἐξάγεται μετὰ
τὸν συνδυασμὸν τῶν διαφορῶν εἰδικῶν περιστατικῶν τῶν συνο-
δούντων τὴν ἐκτέλεσιν ταύτης. Ἐὰν ἐπομένως ἐκτελεσθῇ ἐγκλημά-
τι, ὅπερ ὡς ἐκ τῆς καθόλου φύσεως αὐτοῦ ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν
κακουργημάτων, λ. χ. κλοπὴ ὑπερβαίνουσα τὸ ποσὸν τῶν τετρα-
κοσίων δραχμῶν καὶ τιμωρουμένη δι' εἰρκτῆς, (ἄρθρ. 374 § 9),
ἐνεκεν ὅμως τῆς ἡλικίας τοῦ αὐτουργοῦ χαρακτηριζόμενον ὡς

¹) Οὕτω λ. χ. ἐὰν παρεπίμφοι τις νὰ δικασθῇ ὡς ὑπαίτιος τραύματος
φίροντος χαρακτῆρα κακουργήματος, (ἄρθρ. 307 § 1), προτείνῃ δὲ τὴν πα-
ραγραφὴν τῆς πράξεως, ἰσχυριζόμενος ὅτι παρῆλθε μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐ-
τῆς, ὡς πλημμελήματος χαρακτηρησιτίας, ἢ ἀπαιτουμένη πενταετία, τὸ δι-
καστήριον δὲν δύναται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ν' ἀποκρούσῃ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον,
ἐπικαλοῦμενον τὸν ἐν τῇ διαδικασίᾳ δοθέντα τῇ πράξει χαρακτηρησιμὸν,
ἀλλ' ἐὰν ἐκ τῶν ἐνώπιόν του γενησομένων συζητήσεων πεισθῇ ὅτι πραγ-
ματικῶς ἡ πράξις φέρει χαρακτῆρα πλημμελήματος, διότι καθ' ὑπόθεσιν
ὁ βλαπθεὶς παρώχυνε τὴν πράξιν δι' ἀθεμίτων δειδισμῶν καὶ ὕβρεων,
(ἄρθρ. 309 § 1) ὀφείλει δεχόμενον τὴν ἐνστάσιν τῆς παραγραφῆς ν' ἀποφ-
ρίψῃ τὴν μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ταύτης γενομένην κατηγορίαν.

πλημμέλημα, ἐὰν καθ' ὑπόθεσιν ὁ αὐτουργὸς συνεπλήρωσε μὲν τὸ δέκατον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὰ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του καὶ ἐνήργησε μετὰ διακρίσεως (ἄρθρ. 84), πρὸς παραγραφὴν αὐτοῦ ἀρκεῖ ἡ πενταετὴς παραγραφὴ ἢ ἐπὶ τῶν πλημμελημάτων ἐν μέρει ὀριζομένη, δὲν ἀπαιτεῖται δὲ νὰ συμπληρωθῇ ἡ τῶν κακουργημάτων παραγραφὴ.

Ὅσakis ὑπάρχει σύγχρονος (κατ' ἰδέαν) ἡ πραγματικὴ συρροὴ ἐγκλημάτων ἢ παραγραφὴ ἐκάστης τῶν συντρεχουσῶν ἐγκληματικῶν πράξεων κανονίζεται ἀνεξαρτήτως τῶν λοιπῶν. Ὅθεν

α) ἐπὶ τῆς κατ' ἰδέαν συρροῆς ἡ βραχυτέρα προθεσμία τῆς παραγραφῆς τῆς ἐλαφροτέρας πράξεως δὲν παρεκτείνεται ἐνεκα τῆς συνυπάρξεως τοῦ βαρυτέρου ἐγκλήματος, οὐδὲ συγχωνεύεται ἐν τῇ προθεσίμῃ τῆς παραγραφῆς αὐτοῦ. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐὰν πρὸ τῆς εἰς δίκην εἰσαγωγῆς τοῦ κατηγορουμένου συμπληρωθῇ ἡ προθεσμία τῆς παραγραφῆς τῆς ἐλαφροτέρας πράξεως, τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ δικάσῃ εἰ μὴ περὶ τῆς βαρυτέρας μόνον, ἀπέχον νὰ λάβῃ ὡπασδήποτε ὑπ' ὄψιν τὴν παραγραφείσαν ἤδη πράξιν.

β) Ἐπίσης ἐπὶ τῆς πραγματικῆς συρροῆς, ἥτις ὑπάρχει ὅταν μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν κολασίμου τινὸς πράξεως καὶ πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς προθεσμίας τῆς παραγραφῆς αὐτῆς ἐκτελεσθῇ ὑπὸ τοῦ ιδίου αὐτουργοῦ νέα τις ἀξιόποινος πράξις, ἡ παραγραφὴ ἐκάστης τῶν συντρεχουσῶν κολασίμων πράξεων ὑπολογίζεται κατ' ἰδίαν καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν λοιπῶν ¹⁾).

Μετὰ τὴν ἐν ἄρθρῳ 120 διάκρισιν τῶν διαφόρων τῆς παραγραφῆς προθεσμιῶν προβαίνει ὁ ἡμέτερος νομοθέτης εἰς τὸν τρόπον τοῦ ὑπολογισμοῦ αὐτῶν, ἐκθέτων ἐν ἄρθρ. 121 περὶ τῆς ἐνάρξεως καὶ

¹⁾ Οὕτω λ. γ. ἐὰν ὁ Α ἐκτελέσῃ αἰκίαν εἰς βαθμὸν πλημμελήματος καὶ κατ' ἐγκλησιν τοῦ παθόντος καταδιωκομένην (ἄρθρ. 308. § 4. ἄρθρ. 317) μετὰ παρέλευσιν δὲ δέκα μηνῶν ἀναίρεσιν, εἰσαχθῇ δὲ εἰς δίκην μετὰ παρέλευσιν δύο ἐτῶν ἀπὸ τῆς συμβάσεως ἀναιρέσεως, δύναται εἰς τὴν γενομένην κατ' αὐτοῦ ἐπὶ αἰκίᾳ κατηγορίαν ν' ἀντιτάξῃ νομίμως τὴν παραγραφὴν, διότι μετὰ τὴν συμβᾶσαν ἀναίρεσιν, ἥτις διέκοψε τὴν ἀρξαμένην παραγραφὴν τῆς αἰκίας παρῆλθεν ἐκ νέου ἡ τῆς παραγραφῆς προθεσμία.

λήξεως τῆς παραγραφῆς ὡς καὶ περὶ τῶν λόγων οἵτινες δύνανται νὰ διακόψωσι τὴν πρὸσδον ταύτης. Ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ συγκεφαλαιῶνται ἡ μελέτη τῆς λύσεως τῶν δυσχερεστέρων περὶ παραγραφῆς ζητημάτων τὰ ὑποῖα ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἀναφύονται. Ὅθεν πρὸς ἐρμηνεῖαν τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου τούτου παρακατιόντες διαιτιέρως πραγματευόμεθα.

Α' Περί τῆς ἐνάρξεως τῆς παραγραφῆς.

Β') Περί τῆς λήξεως ταύτης.

Γ') Περί τῶν λόγων οἵτινες τὴν διακοπὴν τῆς ἀρξαμένης παραγραφῆς συνεπάγονται.

Α') Ἐνάρξις τῆς παραγραφῆς. Ἡ παραγραφὴ κατὰ τὴν γενικωτέραν ἔκφρασιν τοῦ ἄρθρου 121 ἀρχεται ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐκτελεσθῇ ἡ πράξις ¹⁾).

Ὅτι ὡς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως πρέπει νὰ θεωρήσωμεν, οὐ μόνον τὴν θετικὴν ἀξιώποιον ἐνέργειαν τοῦ αὐτουργοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπραξίαν αὐτοῦ τὴν περιέχουσαν ἀθέμιτον παραλειψὶν οὐδόλως ἀμφισβητεῖται, ἀλλ' ὅμως πότε ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει ἡ ἐκτέλεσις τῆς πράξεως πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὑφισταμένη ἐνδεχόμενον νὰ εἶναι ἀμφίβολον. Διὸ πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς τοιοῦτου διισταγμοῦ θέλομεν διεξέλθει τις κυριώτερας παραστάσεις τῆς ἐκτελέσεως τῶν διαφορῶν εἰδῶν τῶν ἐγκλημάτων, ὅπως λεπτομερέστερον ἐρευνήσωμεν περὶ τῆς στιγμῆς, ἀφ' ἧς δεῖον νὰ ὑπολογίζηται ἡ τῆς παραγραφῆς προθεσμία.

α) ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων, τὰ ὅποια θεωροῦνται ὡς τετελεσμένα μετὰ τὴν πραγματοποίησιν ὠρισμένου τινὸς ἀποτελέσματος, ἡ ἐκτέλεσις αὐτῶν κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην συμπίπτει μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀποτελέσματος τούτου ὅθεν ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἀρχεται καὶ ἡ παραγραφὴ αὐτῶν ²⁾.

¹⁾ Ὁρθότερον ἦτοίεν εἶσθαι ἐὰν ἐλέγετο ὅτι ἀρχεται ὁ ὑπολογισμὸς τῆς παραγραφῆς οὐχὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐκτελέσεως, ἥτις στιγμή δύσκολως ἐνίοτε δύναται νὰ προσδιορισθῇ. ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἡμέρας τῆς ἐκτελέσεως (ὅρ. βουαρικτοῦ ποινικοῦ νόμου 1864 ἄρθρ. 95 καὶ πρωσσικοῦ ἄρθρ. 46 κτλ.).

²⁾ Köstlin System I § 128. σελ. 493. — Dollmann Commentar

β') ἐπὶ τῶν ἀποπειραθέντων ἐγκλημάτων ἡ παραγραφὴ ἄρχεται ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐκτελέσεως τῆς τελευταίας πράξεως τῆς συμπληρώσεως τὴν ἀπόπειραν.

γ') ἐπὶ τῆς συμμετοχῆς πλειοτέρων προσώπων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἐγκλημάτων τινος ἡ ἐναρξίς τῆς προθεσμίας τῆς παραγραφῆς δὲν κανονίζεται ἀπολύτως ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀρχικῆς σχέσεως ἐκάστου ἐκ τῶν συμμετασχόντων πρὸς τὸν φυσικὸν αὐτουργὸν καὶ ἐκ τοῦ εἶδους τῆς συμπράξεως αὐτοῦ. Ὅθεν ἐπὶ τῆς συστάσεως, ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς δεσμός ὁ ἐκ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος καὶ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως παραγόμενος ὑπάρχει μετὰ τῶν διαφορῶν συναιτίων, ἡ ἐναρξίς τῆς προθεσμίας τῆς παραγραφῆς κανονίζεται ἀπὸ κοινοῦ δι' ἅπαντας ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐκτελέσεως οἷαςδήποτε παρ' ἐνὸς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν πράξεως. Ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῆς συναυτουργίας ἡ ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ αὐτουργοῦ ἐνέργεια κανονίζει τὴν ἐναρξιν τῆς προθεσμίας τῆς παραγραφῆς ὑπὲρ τοῦ ἠθικοῦ αὐτουργοῦ¹⁾.

Ἐπὶ τῆς συνεργείας τούναντίον, ἐπειδὴ ὁ καινὸς σύνδεσμος ὁ ἐπὶ τῆς συστάσεως ὑπάρχων δὲν ὑφίσταται, ἡ δὲ ἐνέργεια τοῦ συνεργοῦ εἶναι διακεκριμένη ἀπὸ τῆς ἐνεργείας τοῦ αὐτουργοῦ, ἡ ἐναρξίς τῆς προθεσμίας τῆς ὑπὲρ τοῦ συνεργοῦ παραγραφῆς δὲν συμπίπτει μετὰ τῆς στιγμῆς τῆς ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ ἐκτελέσεως τῆς πράξεως δι' ἣν ἐδόθη ὑπὸ τοῦ συνεργοῦ συνδρομή. Ἡ προθεσμία τῆς παραγραφῆς ἄρχεται ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐχορηγήθη ὑπὸ τοῦ συνεργοῦ ἡ ὑποσχεθεῖσα συνδρομή, εἶναι δὲ ὅλως ἀδιά-

ἄρθρ. 95 σελ. 869. — Ἐναντίαν γνώμην δρ. ἐν Schwarze Lehre v. d. Verjährung σελ. 49 ὅστις ὑποστηρίζει τὴν ἐναρξιν τῆς προθεσμίας τῆς παραγραφῆς ἀπὸ τῆς τελευταίας ἐνεργείας τοῦ αὐτουργοῦ πρὸς παραγωγὴν τοῦ σκοπομένου αποτελέσματος.

1) Ἐὰν ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ αὐτουργοῦ δὲν ἐξετελέσθῃ ἡ κολάσιμος πράξις εἰς ἣν παραινέσθῃ ὑπὸ τοῦ ἠθικοῦ αὐτουργοῦ, ἐπειδὴ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει κατὰ τὸ ἄρθρ. 48 Π. Ν. ὁ ἠθικὸς αὐτουργὸς τιμωρεῖται ὡς ἐνοχος ἀποπειρας, ἡ παραγραφὴ ἄρχεται ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐγένετο ὑπ' αὐτοῦ ἡ τελευταία ἐνέργεια πρὸς παραινῆσιν εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος.

ορον ἂν ἐπωφελήθη ἐξ αὐτῆς ὁ αὐτουργὸς ἀμέσως ἢ μετὰ παρε-
ουσιν χρονικοῦ τινος διαστήματος ¹⁾).

δ') ἐπὶ τῶν κατ' ἐξακολουθήσιν ἐκτελουμένων ἐγκλημάτων ἡ
ἀραγραφή λογίζεται ἀρξαμένη κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην
πρὸ τῆς τελευταίας πράξεως τῆς συμπληρώσεως τοῦ συνόλου τῶν
ἀποφόρων μερικῶν ἐνεργειῶν τῶν ἀπαρτιζουσῶν τὴν ἔννοιαν τῶν
οιούτων ἐγκλημάτων. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἐπὶ τῶν κατ' ἐξακολου-
θῶσιν ἐγκλημάτων ἐκάστη κατ' ἰδίαν ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ πε-
ρᾷ ἀπαντα τὰ στοιχεῖα ταπαρτίζοντα πλήρη τὴν ἔννοιαν τοῦ
ἐγκλήματος, ὥστε μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν ταύτης ἀρχεται καὶ ἡ τῆς
ἀραγραφῆς προθεσμία, καθόσον εἶναι ἐκ τῶν προτέρων ἀγνωστον
ὅ ὁ αὐτουργὸς θέλει καὶ αὐθις ἐπαναλάβῃ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ,
λλ' ὁμως ἡ μεταγενεστέρως ἐπερχομένη ἐνέργεια διακόπτεται ἢ ἐκ-
πνέει τὴν πρὸς ἀφέλῃ τοῦ αὐτουργοῦ ἀρξαμένην προθεσμίαν
τῆς παραγραφῆς, καὶ νέα μετ' αὐτὴν ἀρχεται συνεπαγομένη διὰ
τῆς συμπληρώσεως αὐτῆς τὴν ἐξάλειψιν τοῦ ἀξιολογικοῦ ἀπασῶν
τῶν προγεγεννημένων πράξεων ²⁾).

ε') Ὅπως διάφορα τῶν κατ' ἐξακολουθήσιν ἐγκλημάτων εἰσι
τὰ διαρκῆ ἢ συνεχῆ ἐγκλήματα (*delicta facili permanentis*),
διότι ἐν ᾧ ἐπὶ τῶν κατ' ἐξακολουθήσιν ἐγκλημάτων ὁ συνεχὴς
τῆς διαφορῶν μερικῶν ἐνεργειῶν τοῦ αὐτουργοῦ σύνδεσμος ὑπάρ-
χει καθ' ὑποκείμενον, ἐν τῇ προαιρέσει δηλονότι τοῦ δρῶντος,
τῶν ἀντικειμένων ἐπὶ τῶν διαρκῶν ἐγκλημάτων ἡ συνέχεια ὑπάρ-
χει κατ' ἀντικείμενον ἐν τῇ ἐκτελέσει αὐτῇ τῆς πράξεως. Ἐπὶ
τῶν διακρίνοντα ὀυσιωδῶς ἀπὸ τῶν ἐν ἀκαρεῖ τελουμένων ἐγ-
κλημάτων, ἅτινα ὡς τετελεσμένα θεωροῦνται εὐθὺς ἅμα ἢ πρὸς
ἐκτέλεσιν αὐτῶν ἐνέργεια συμπληρωθῇ, εἶναι δὲ ὅλως ἀδιάφορον,
καὶ αἱ συνέπειαι τῆς τοιαύτης ἐκτελέσεως ἐπραγματοποιήθησαν

¹⁾ Schwarze Lehre v. d. Verjährung σελ. 70. — Dollmann Com-
mentar ἄρ. 95 σελ. 869.

²⁾ Schwarze Lehre v. d. Verjährung σελ. 51. Dollmann Commen-
tar ἄρ. 95, σελ. 870. Köstlin System I § 128. σελ. 493.

ἀμέσως ἢ μετὰ παρέλευσιν χρονικοῦ τινος διαστήματος, ἂν λ. χ. ἐπὶ φόνου ὁ θάνατος ἐπῆλθεν ἀμέσως ἢ μετὰ τινος ἡμέρας. Ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐν ἀκαρεῖ τελουμένων ἐγκλημάτων οὐδεμίαν παρέχει δυσχέρειαν ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἐνάρξεως τῆς προθεσμίας τῆς παραγραφῆς, διότι ἡ στιγμή τῆς ἐκτελέσεως χρησιμεύει ὡς σημεῖον ἀφετηρίας ταύτης. Ἀλλ' ἐπὶ τῶν διαρκῶν ἐγκλημάτων, ἔνεκα τῆς συνεχείας τῆς ἐκτελέσεως, γεννᾶται τὸ ζήτημα ἂν ἡ παραγραφὴ αὐτῶν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀρξαμένη ἀπ' ἧς στιγμῆς ἐγένετο ἢ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν ἀπαιτούμενη ἐνέργεια, ἢ ἂν ἡ ἐναρξίς τῆς προθεσμίας τῆς παραγραφῆς δεῖον ν' ἀνασταλῇ ἐφ' ὅσον παρατείνεται ἢ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν ἐνέργεια; ¹⁾

Κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην, ἥτις καὶ ἡ ὀρθότερα εἶναι, ἡ ἐναρξίς τῆς προθεσμίας τῆς παραγραφῆς πρέπει νὰ λογίζεται ἀπ' ἧς στιγμῆς ἔληξεν ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ ἢ τὴν παράτασιν τῆς ἐκτελέσεως συνεπαγομένη ²⁾.

ς') Ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τῶν προερχομένων ἐκ παραλείψεως ὁρισμένης τινὸς ὑποχρεώσεως ἢ καθήκοντος ἐπιβαλλομένου ὑπὸ τοῦ νόμου ἡ ἐναρξίς τῆς προθεσμίας τῆς παραγραφῆς πρέπει ἐκάστοτε νὰ ρυθμίζεται συμφώνως πρὸς τὸν ἰδιαιτέρον χαρακτῆρα

¹⁾ Τοιαῦτα λ. χ. διαρκῆ ἢ συνεχῆ ἐγκλήματα εἰσὶν ἡ ἀρπαγὴ (ἀρθρ. 324), ἡ παρνόμος κατακράτησις (ἀρθρ. 322) ἡ ἀπαγωγὴ (ἀρθρ. 334), ἡ ἀνευ ἀδείας ὁπλοφορία (ἀρθρ. 622) κτλ.

²⁾ Berner Lehrb § 145.—Schwarze v. d. Verjährung. σελ. 54.—Dollmann Commentar ἀρθρ. 93 σελ. 862.—Ἄν καὶ ἡ διγαμία ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν διαρκῶν ἐγκλημάτων ὑπάρχει ἀμφισβήτησις. Ὁ Berner (αὐτόθ. σελ. 270) θεωρεῖ τὴν διγαμίαν ὡς ἀκαριαῖον ἐγκλημα, ἰσχυριζόμενος ὅτι συντελεῖται οὐχὶ διὰ τῆς συμβιώσεως ἐν δευτέρῳ γάμῳ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀπλῆς τελέσεως τοιοῦτου γάμου. Οἱ πλείστοι ὁμῶς τῶν νεωτέρων, ἀποκρούοντες τὴν γνώμην ταύτην, θεωροῦσι καὶ τὴν διγαμίαν ὡς διαρκές ἐγκλημα (ἀρ. Schwarze αὐτόθ. σελ. 59). Τοῦτου θερίντος γεννᾶται τὸ ζήτημα περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐνάρξεως τῆς παραγραφῆς. Ὡς τοιοῦτος δὲ θεωρεῖται ἡ στιγμή τῆς διαλύσεως ἔνεκεν οἰουδήποτε λόγου τοῦ πρώτου ἢ τοῦ δευτέρου γάμου καὶ τῆς ἄρσεως οὕτω τῆς διγάμου σχέσεως (ἀρ. Köstlin System § 128 σελ. 494).

αὐτῶν, καὶ τὸν λόγον ὅστις ὑπηγόρευεν εἰς τὸν νομοθέτην τὴν τιμώρησιν τοῦ αὐτουργοῦ. Ὅθεν ὁσάκις ὁ νόμος θεωρεῖ τὴν παράλειψιν αὐτὴν καθ' ἐαυτὴν ὡς ἀξιοποινὸν καὶ ἐνεκα ταύτης ἰδίως τιμωρεῖ τὸν ἔνοχον ἢ παραγραφὴ ἄρχεται ἀφ' ἧς στιγμῆς θεωρηθῇ ὑφιστάμενη ἢ τοιαύτη παράλειψις, ληξάσης τῆς ἐν τῷ νόμῳ ταυτομένης προθεσμίας πρὸς ἐπιχείρησιν τῆς πράξεως ¹⁾).

Ὅσάκις τοῦναντίον δὲν ὀρίζεται τοιαύτη τις προθεσμία ἢ παραγραφὴ πρέπει νὰ λογίζεται ὡς ἀρξαμένη ἀφ' ἧς στιγμῆς καταπάσῃ ἢ παράνομος κατάστασις ἢ ἐκ τῆς τοιαύτης παραλείψεως πηγάζουσα, καθότι ἐν ὅσῳ διαρκεῖ ἡ τοιαύτη κατάστασις θεωρεῖται τὸ ἐγκλημα ὡς ὑφιστάμενον ²⁾).

ζ') ἐπὶ τῶν κατ' ἐγκλησιν καταδιωχομένων ἐγκλημάτων ὀρίζει ὁ ἡμέτερος νόμος ἐν ἀρθρ. 120 βραχυτέραν παραγραφὴν πρὸς προθεσμίαν. Ἐκ τῆς διατάξεως ταύτης, ἣν ἅπαντες σχεδὸν οἱ ποινικοὶ νόμοι τῆς Γερμανίας καθιεροῦσιν, ἐγεννήθη τὸ ζήτημα ἂν καὶ ἡ βραχυτέρα αὕτη προθεσμία δεόν νὰ λογίζεται ὡς ἀρχαμένη ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐγκλημάτων ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως, ἢ ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ ἀδίκηθεις ἔλαβε γνῶσιν τοῦ διαπραχθέντος ἐγκλήματος, καὶ τοῦ αὐτουργοῦ αὐτοῦ. Πολλοὶ ἐκ τῶν συγγραφέων, ἐφαρμόζοντες ἐν μέρει τὸ ἀξίωμα τοῦ πολιτικοῦ δικαίου *eignoranti non currit praescriptio*, ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ παραγραφὴ δεόν νὰ λογίζεται ὡς ἀρξαμένη ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ παθὼν λάβῃ γνῶσιν τοῦ γενομένου ἀδικήματος καὶ τοῦ αὐτουργοῦ αὐτοῦ. Δὲν θεωροῦσιν ὁμῶς τὰ

¹⁾ Ἀρθρ. 130. 242. 260. 329.

²⁾ Ὅτιω λ. χ. κατὰ τὸ ἀρθρ. 626 ποιν. νόμου τιμωρεῖται ὅστις ἀμελεῖ νὰ περιβάλλῃ μὲ κικλίδας ἢ μὲ ἄλλα ἀσφαλίστικά μέσα τάφρους, κρημνοὺς, βάρσθρα ἢ ἄλλας παρομοίας κινδυνώδεις θέσεις εἰς κοινῶς προσιτοὺς τόπους. Ἐν ὅσῳ διατηρεῖται ἡ τοιαύτη παράνομος κατάστασις καὶ ὑφίσταται ὁ ἐκ τῆς ἀμελείας τοῦ αὐτουργοῦ προερχόμενος κίνδυνος, δὲν ὁ νόμος ζητεῖ ν' ἀποτρέψῃ, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀρξαμένη ἡ παραγραφὴ. ὁ. καὶ ἀρθρ. 514. 566. § 2. 569. 652. — Schwarze Lehre v. d. Verjährung. σελ. 68.

τοιαῦτα κατ' ἐγκλήσιν καταδιωκόμενα ἀδικήματα ὡς ἐξηρημα-
 τῆς ἐν γένει ἰσχυοῦσης παραγραφῆς τῶν ἀδικημάτων καὶ
 εἰάν ὁ παθὼν ἐντὸς τῆς προθεσμίας ταύτης, τῆς ἀρχομένης ἀπὸ
 στιγμῆς τῆς ἐκτελέσεως, δὲν λάβῃ γνῶσιν αὐτῶν καὶ τοῦ αὐτοῦ
 γοῦ ἀναστέλλεται ἐν γένει ἡ πρόοδος αὐτῶν καὶ οἰοῖται ἀπαράγ-
 ρα λογίζονται. Τοῦναντίον πρεσβεύουσιν ὅτι εἰάν ὁ παθὼν με-
 τὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς συνήθους παραγραφῆς, λαβὼν γνῶσιν τ
 γενομένου ἀδικήματος, θελήσῃ νὰ ἐγκαλέσῃ τὸν ἀδικήσαντα δύ-
 ναι ν' ἀποκρουσθῇ διὰ τῆς ἐνστάσεως τῆς παραγραφῆς 1).

Κατὰ τὸν ἡμέτερον ὅμως νόμον οὐδεμίαν τοιαύτην διάκρι-
 μεταξὺ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος, καὶ δι' ἐγκλήσεως καταδιωκο-
 νων πράξεων δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, προκειμένου λόγου π
 τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς ἐνάρξεως τῆς προθεσμίας τῆς παραγραφ
 αὐτῶν, διότι ἀπὸ ἐν ἄρθρ. 120 ὀρίζονται γενικώτερον αἱ προ-
 σμῖαι τῆς παραγραφῆς τῶν διαφορῶν κατηγοριῶν τῶν ἐγκλημ-
 τικῶν πράξεων, ἐν τῷ ἀμέσῳ ἐπομένῳ ἄρθρῳ 121 γενικῶς κ
 ἄνευ διαστολῆς λέγεται ὅτι ἡ προθεσμία τῆς παραγραφῆς ἀρχ
 ται ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐκτελεσθῇ ἡ πράξις.

Β') Ὑπολογισμὸς καὶ λήξις. — Ἄν καὶ κατὰ τὸν ἡμέτε-
 ρον νόμον ἡ προθεσμία τῆς παραγραφῆς ἀρχεται ἀπὸ τῆς στι-
 μῆς τῆς ἐκτελέσεως τῆς κολασίμου πράξεως, ἡ συμπλήρωσις α
 τῆς δὲν ὑπολογίζεται κατὰ μαθηματικὸν τρόπον ἀπὸ ὥρας
 ὥραν (a momento ad momentum) ἀλλὰ κατὰ τὸν πολιτικ
 ὑπολογισμὸν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν (a die ad diem), διὸ θε-
 ρεῖται λήξασα παρελθούσης τῆς τελευταίας ἡμέρας τῆς παρὰ τ

1) Geib Lehrb. II § 81 σελ. 147. — Schwarze Verjährung σ
 124. — Τὴν γνώμην ταύτην ἀπαντῶμεν καθιερωμένην ἐν τοῖς ποινικοῖς ν
 μοις τῆς Αὐστρίας ἄρθρ. 530, Σαξωνίας ἄρθρ. 111, Ἀνοβέρου ἄρ
 89 § 4, ὅστις χορηγεῖ τρίμηνον προθεσμίαν διὰ τὴν ἐγκλήσιν, λογιζο-
 μεν ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς γνώσεως ὑπὸ τοῦ ἀδικηθέντος τοῦ συμβάν-
 τος ἀδικήματος, μετὰ παρέλευσιν ὅμως διετίας ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ λ
 γίζεται ὡς ἀπολύτως παραγεγραμμένη ἡ πράξις. Ὅρ. καὶ ποιν. νόμου Β
 δὲν ἄρθρ. 190 § 3, Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 130

μου ὠρισμένης προθεσμίας. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν μνημονευθεῖσαν ἀτάξιν τοῦ ἡμετέρου νόμου ἀρχεται ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐξετελέσθη ἡ ἀλάσιμος πράξις ἐπεται ὅτι εἰς τὴν προθεσμίαν αὐτῆς λογίζεται καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἐκτελέσεως ¹⁾).

Ἡ προθεσμία τῆς παραγραφῆς πρέπει νὰ ἀριθμῆται συναπτῶς *tempus continuum*, δηλονότι, ἅμα ἀρξαμένης κατὰ τὰ ἐν αὐτῇ πρόσθεν εἰρημένα, πρέπει νὰ ὑπολογίζεται ὁ χρόνος τῆς διαρκείας αὐτῆς ἄνευ διαλειμμάτων, ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ νόμῳ ὀριζομένων περιπτώσεων τῆς διακοπῆς περὶ ὧν κατωτέρω γενήσεται λόγος ²⁾).

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον οὔτε ἡ ἀπόδρασις τοῦ ἀδικήσαντος δύναται ν' ἀναστείλῃ τὴν ἐναρξιν τῆς παραγραφῆς οὔτε ψυχικὴ τις ἀσθένεια καθιστῶσα ἀδύνατον τὴν καταδίωξιν του δύναται νὰ παρεμποδίσῃ τὴν πρόσθον αὐτῆς ἀρξαμένης. Ἡ θεμελιώδης δικαιολογικὴ βάση τῆς παραγραφῆς, ἣν ἐν τῇ προεισαγωγῇ ἀνεπτυξάμεν, ἀντίκειται ἐντελῶς εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐν τῷ πολιτικῷ δικαίῳ χυόντος ἀξιώματος *agere non valenti non currit praescriptio* ³⁾).

¹⁾ Κατὰ τὸν νῦν βουλευτικὸν νόμον ἀρθρ. 95 § 2 ἡ ἡμέρα τῆς ἐναρξιν τῆς παραγραφῆς δὲν ὑπολογίζεται εἰς τὴν προθεσμίαν.

²⁾ Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐξάγεται ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθρ. 121 ὅπερ ῥητῶς διερωτῶν τὰς παραδεκτικὰς ἐξαιρέσεις εἰς τὴν συνέχισιν τῆς προθεσμίας τῆς παραγραφῆς. Ἐκτὸς δὲ τούτων ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ παρεμποδισθῶμεν καὶ ἄλλως.

³⁾ Ὁ ποινικὸς νόμος τοῦ Ἀντιόχειου ἀρθρ. 88 § 2, ὡς καὶ ὁ τῆς Πρωσίας θεωροῦσι τὴν ἀπόδρασιν τοῦ ἀδικήσαντος μετὰ τὴν ἐναρξιν τῶν ἀναγκάσεων ὡς λόγον ἀναστελλόντα τὴν προθεσμίαν τῆς παραγραφῆς.

Ἐν Γαλλίᾳ ἐγεννήθη τὸ ζήτημα ἂν, συλληφθέντος τινὸς καὶ κρατουμένου, ἐπέλθῃ διατάραξις τῶν διανοητικῶν αὐτοῦ δυνάμεων, καθιστῶσα ἀναπόσπαστον τὴν διακοπὴν τῶν ἀνακρίσεων καὶ τὴν μεταφορὰν αὐτοῦ εἰς θεραπευτικὸν τι κατάστημα, ἡ προθεσμία τῆς παραγραφῆς δὲν πρέπει νὰ λογίζεται ὡς ἀρξαμένη ἀπὸ τῆς διακοπῆς τῶν ἀνακριτικῶν πράξεων. Ἡ γαλλικὴ νομολογία κλίνει εἰς τὴν καταφατικὴν τοῦ ζητήματος λύσιν, στηριζομένη εἰς τὸν λόγον ὅτι ἡ ἐκδοσις καὶ ἐκτέλεσις τοῦ ἐντάλματος τῆς συλλήψεως ὡς διαρκούσα ἐνέργεια τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ἀναστέλλει τὴν τῆς

Ἐὰν διαρκούσης τῆς προθεσμίας τῆς παραγραφῆς ἐπέλθῃ τροποποιήσις τις ἐν τῇ νομοθεσίᾳ, καὶ διὰ μεταγενεστέρου νόμου μεταβάλληται ὁ ἐν τῷ προγενεστέρῳ τεταγμένος χρόνος τῆς παραγραφῆς, γεννᾶται τὸ ζήτημα περὶ τοῦ ἐφαρμοστέου νόμου πρὸς ὑπολογισμόν τῆς ἀρξαμένης παραγραφῆς. Πρὸς εὐχερεστέραν τὴν ζητήματος τούτου λύσιν πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν διὰ τοῦ νεωτέρου νόμου βραχυτέρα παραγραφῆς προθεσμίᾳ καθιεροῦται, καθ' ἣν πάντες οἱ συγγραφεῖς ὁμοφώνως παραδέχονται ὅτι δεόν νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ νεώτερος νόμος, ἀπὸ τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν διὰ τοῦ μεταγενεστέρου νόμου, ἢ καταργεῖται καθ' ὁλοκληρίαν ἡ παραγραφή δι' εἰδῆ τινὰ κολασίμων πράξεων, ἢ ἐγένει παρατείνεται ἡ προθεσμία αὐτῆς ἢ νέοι ὅροι πρὸς ὑπαρξίν ταύτης προστίθενται. Περὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης κυρίως διχονοοῦσιν οἱ συγγραφεῖς, καὶ ἄλλοι μὲν δοῦντες ὅτι ὁ νεώτερος νόμος, ὁ βαρυτέρας περὶ παραγραφῆς ἀναγράφων διατάξεις, δεόν νὰ θεωρηθῇ ὡς νόμος περιέχων ποινικὰς διατάξεις καὶ ἐπομένως ὑπαγόμενος εἰς τὸ ἀξίωμα ὅτι δὲν κατισχύει τοῦ προγενεστέρου, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὁποίου ἐτελέσθη τὸ ἀδίκημα καθὸ ἡπιωτέρου ¹⁾).

Ἄλλοι τούναντίον ἰσχυρίζονται ὅτι ἐν ὅτῳ δὲν συνεπληρώθη ἡ τῆς παραγραφῆς προθεσμία ὁ αὐτουργὸς τῆς παραγραφομένης ἀξιοποίνου πράξεως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποκτήσας δικαίωμα τι ἐπ' αὐτῆς, ὅθεν ἐὰν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐπέλθῃ νόμος ἀναστέλλων τὴν παραγραφὴν, ἢ βαρυτέρους ὅρους πρὸς συμπλήρωσιν ταύτης διαγράφων ὁ κατηγορούμενος δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ καταργηθέντος ἤδη νόμου, διότι οἱ περὶ πα-

παραγραφῆς πρόδοι. Ἄλλ' ὅμως παρατηρητέον ὅτι δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς καθ' ἐκδοτὴν ἀνεκρουμένη ἡ ἐκδοσις τοῦ ἐντάλματος ὅπως ἐπιφέρει τὸ εἰρημένον ἀποτέλεσμα. Ὡστε ἐὰν μετὰ τὴν ἐκδοσιν αὐτοῦ παρέλθῃ ἀνευ ἐτέρης τινὸς ἐνεργείας τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ὁ ἀπαιτούμενος διὰ τὴν παραγραφὴν τοῦ ἀδικήματος χρόνος, ὀρθότερον φαίνεται ἡμῖν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ κατηγορούμενος δύναται εὐλόγως νὰ ἐπικαλεσθῇ ταύτην (ὁρ. Schwarze Lehre v. d. Verjährung σελ. 74).

¹⁾ Berner Wirkungskreis d. Strafgesetzes. σελ. 56.

αγραφῆς νόμοι δὲν εἰσὶ κυρίως νόμοι ποινικοὶ περιέχοντες διατάξεις ἀφορώσας εἰς τὴν ἔννοιαν καὶ τὰ συστατικὰ στοιχεῖα τῆς ἀξιοποίνου πράξεως. Διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς προθεσμίας τῆς παραγραφῆς δὲν συμμεταβάλλεται καὶ ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ἐν ὅσῳ δὲν λήξῃ ἡ τῆς παραγραφῆς προθεσμία, ὁ δὲ κατηγορούμενος ἀπλῆν μόνον ἔχει προσδοκίαν ὅτι διὰ τῆς παρελεύσεως ἐν σιγῇ καὶ τοῦ ὑπολοίπου χρόνου τῆς προθεσμίας τῆς παραγραφῆς θέλει διαφύγει τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν, ἀλλ' οὐδόλως δύναται νὰ προτείνῃ κεκτημένον δικαίωμα ἐκ παραγραφῆς μηκέτι συμπληρωθείσης¹⁾.

Γ') Διακοπὴ τῆς παραγραφῆς. Ἡ ἀρξαμένη ἤδη παραγραφὴ διακόπτεται κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον (ἄρθρ. 121) ἢ διὰ τῆς ἐνεργείας νομίμου τινὸς ἀνακριτικῆς πράξεως, ἢ διὰ τῆς ἐκτελέσεως ἐοῦ τινὸς κακουργήματος ἢ πλημμελήματος.

Ὁ πρῶτος ἐκ τῶν λόγων τούτων παρέσχεν ἀφορμὴν μακρῶν καὶ ποικίλων συζητήσεων περὶ τοῦ προσδιορισμοῦ εἰδικώτερον τῶν ἀνακριτικῶν πράξεων τῶν συντελουσῶν πρὸς διακοπὴν τῆς παραγραφῆς. Καὶ πολλοὶ μὲν ἐκ τῶν συγγραφέων ἰσχυρίζονται ὅτι πᾶσα οἰαδήποτε ἐνέργεια τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, τὴν ἐξιχνίασιν καὶ βεβαίωσιν τοῦ συμβάντος ἀδικήματος σκοποῦσα, πρέπει νὰ θεωρεῖται ἰκανὴ πρὸς διακοπὴν τῆς παραγραφῆς, διότι διὰ τῆς τοιαύτης ἐνεργείας διασκεδάζεται ἡ ἐπικειμένη λήθη τοῦ ἀδικήματος, καὶ οὕτω ἐκλείπει ἡ κυριωτέρα δικαιολογικὴ βᾶσις τῆς παραγραφῆς²⁾.

Τούναντίον ἄλλοι, ὁρμώμενοι ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς ἀνακρίσεως εἶναι ὁ προσδιορισμὸς κυρίως τῆς ἐνοχῆς τοῦ αὐτουργοῦ, καὶ οὐχὶ ἡ ἀπλὴ ἐξιχνίασις τῆς πράξεως ἀνεξαρτήτως τοῦ προσώπου αὐτοῦ, πρεσβεύουσιν ὅτι ὅπως ἡ ἐφ' ὠρισμένον χρό-

¹⁾ Zachariae Über die rückwirkende Kraft neuer Strafgesetze § 3. Schwarze Verjährung § 12. σελ. 42.

²⁾ Feuerbach Lehrb. § 67. — Dabelow Verjährung II σελ. 357. — Gröndler Archiv d. Crim. R. 1844, σελ. 525.

νον παράλειψις πάσης ανακριτικῆς ἐνεργείας συνεπάγεται τὴν ἐξ-
 λειψιν τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ αὐτουργοῦ, οὕτω καὶ τὴν διακοπὴν τῆς
 παραγραφῆς πρέπει νὰ ἐπιφέρει ἐκείνη μόνη ἡ ἀνακριτικὴ ἐνέργεια
 ἡ ἀμέσως συσχετιζομένη πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ αὐτουργοῦ. Δι-
 παραδέχονται ὅτι μόναι αἱ δικαστικαὶ πράξεις αἱ καθ' ὠρισμένον
 προσώπου, ὡς ὑπόπτου αὐτουργοῦ τοῦ συμβάντος ἀδικήματος ἀπει-
 θυνόμεναι, πρέπει νὰ λογίζονται ὡς ἱκαναὶ πρὸς διακοπὴν τῆς ἀ-
 ξαμένης παραγραφῆς ¹⁾).

Ὡς ἐκ τῆς διαφωνίας ταύτης μεταξὺ τῶν νομοδιδασκάλων δια-
 φοροτρόπως διετυπώθησαν καὶ αἱ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου σχι-
 στικαὶ διατάξεις τῶν ποινικῶν νόμων.

Ὁ βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1813 δὲν περιεῖχεν εἰδικὴν διάταξιν
 περὶ τῆς διακοπῆς τῆς παραγραφῆς, ἀλλ' ὅμως τὰ μεταγενέστερα
 νομοσχέδια τοῦ 1827 (ἄρθρ. 100) καὶ 1831 (ἄρθρ. 125), συμ-
 πληρώσαντα τὸ κενὸν αὐτοῦ, ὥρισαν ὅτι ἡ διακοπὴ τῆς παραγραφῆς
 ἐπέρχεται εὐθὺς ἅμα ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου ἀπαγ-
 γεσθῆ ὠρισμένη κατηγορίᾳ κατὰ τοῦ αὐτουργοῦ ἐνεκα τοῦ δια-
 πραχθέντος ὑπ' αὐτοῦ ἀδικήματος, ἥτοι παρεδέχθησαν τὴν γνώ-
 μην ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ἐξ ἀντικειμένου μόνον κα-
 ἀσχέτως πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀδικήσαντος ἐξιχνίασις τῆς κολα-
 σίμου πράξεως δὲν ἀρκεῖ πρὸς διακοπὴν τῆς παραγραφῆς, ἀλλ' ὅτι
 ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο ὠρισμένη τις ἐνέργεια κατὰ τοῦ αὐτουργοῦ
 αὐτοῦ τῆς πράξεως ²⁾).

Τὸ σύστημα τοῦτο ἠκολούθησαν πολλοὶ ἐκ τῶν συγχρόνων καὶ
 μεταγενεστέρων ποινικῶν νόμων τῆς Γερμανίας ³⁾.

¹⁾ Wening-Ingenheim Archiv d. Crim. R. VI σελ. 254. — Grol-
 man Grundsätze d. Criminalrechtswissenschaft § 698. — Unter-
 holzner Verjährung II σελ. 469. — Abegg Lehrb. § 473. — Köst-
 lin System I § 429. σελ. 498. — Schwarze Verjährung § 25
 σελ. 87.

²⁾ Δεπτόμερῃ ἀνάλυσιν τῆς διατάξεως ταύτης ἔρ. ἐν τῷ παραρτήματι
 τῶν αἰτιολογιῶν τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827 ἐν σελ. 501.

³⁾ Ὁρ. πόν. νόμου Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 132. — Βάδεν ἄρθρ. 192. —
 Σαξωνίας ἄρθρ. 114. — Θυρίγγης ἄρθρ. 71. 72.

Ἐν ᾧ τὴν ὅλως ἀντίθετον ἀρχὴν ἡσπάσθη ἡ γαλλικὴ νομοθεσία, καθ' ἣν ἡ παραγραφὴ διακόπτεται διὰ πάσης ἀνακριτικῆς πράξεως ἢ πρὸς καταδίωξιν τοῦ ἐνόχου ἐνεργείας 1).

Ταύτην ἀκολουθήσας καὶ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ὥρισεν ἐν ἄρθρ. 121 ὅτι ἡ παραγραφὴ διακόπτεται διὰ πάσης νομίμου ἀνακριτικῆς πράξεως».

Αἱ διάφοροι ἀνακριτικαὶ πράξεις, αἵτινες διαγράφονται εἰδικῶς ἐν τῇ ποινικῇ δικονομίᾳ, κήριον ἔχουσι σκοπὸν τὴν συλλογὴν τῶν χρησίμων ἀποδείξεων πρὸς βεβαίωσιν τοῦ ἀδικήματος, καὶ πρὸς διευκρίνησιν τῆς ἐνοχῆς τοῦ αὐτουργοῦ. Αἱ κυριώτεραι ἐξ αὐτῶν εἰσὶν ἡ ἐξέτασις τοῦ κατηγορουμένου καὶ μαρτύρων, ἡ κλήσις, σύλληψις καὶ φυλάκισις αὐτοῦ, ἡ κατ' οἶκον ἐρευνα, ἡ κατάσχεσις τῶν πειστηρίων, ἡ αὐτοψία καὶ αἱ πραγματογνωμοσύναι. Τὰς πράξεις ταύτας συνήθως καὶ κατὰ κανόνα ἐνεργεῖ ὁ ἀνακριτὴς τῇ αἰτήσῃ καὶ προτάσῃ τοῦ εἰσαγγελέως, ἀλλ' ἐκτὸς τούτου τὰς πλείστας ἐξ αὐτῶν, κατὰ τὰς ἐν τῇ ποινικῇ δικονομίᾳ εἰδικώτερον ὀριζόμενας περιπτώσεις, δύνανται νὰ ἐπιχειρήσωσι καὶ οἱ εἰσαγγελεῖς αὐτοὶ ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως ὑπάλληλοι, ἥτοι οἱ εἰρηνοδίκαι, οἱ δῆμαρχοι, δημαρχικοὶ πάρεδροι καὶ ἀστυνόμοι, οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοὶ τῆς χωροφυλακῆς, οἱ ἑπαρχοὶ τέλος καὶ οἱ νομάρχαι 2). Ὡστε ἡ ὑπὸ τῶν προσώπων τούτων ἐνέργεια τῶν εἰρημένων ἀνακριτικῶν πράξεων ἐπιφέρει ἐκάστοτε τὴν διακοπὴν τῆς ἀρξαμένης παραγραφῆς. Ἀλλ' ὅμως διὰ νὰ ἐπέλθῃ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο δεόν κατὰ τὴν ρητὴν διάταξιν τοῦ νόμου νὰ ᾧσι «νόμιμοι» τουτέστι νὰ ἐκτελῶνται κατὰ τοὺς διαγεγραμμένους τύπους καὶ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς

1) Instr. criminelle art. 637. «S' il a été fait, dans cet intervalle, des actes d' instruction ou de poursuite non suivis de jugement l' action publique etc. art. 638. ὁρ. καὶ πρωτοδικ. ποιν. νόμου ἄρθρ. 48. — Βασιλικῶ 1861, ἄρθρ. 96. — Ὁλδεδούργου ἄρθρ. 41.

2) Ποιν. δικονομία ἄρθρ. 156, 157.

ἐν ἑκάστῳ τῶν ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων προσηκούσης δικαιοδοσίας ¹⁾).

Τὸν τοιοῦτον ὅρον τοῦ ἐγκύρου καὶ νομίμου τῆς ἐνεργείας τῶ ἀνακριτικῶν πράξεων πρὸς διακοπὴν τῆς παραγραφῆς δὲν πρέπει διασταλτικῶς ἐρμηνεύοντες· νὰ ἐφαρμόσωμεν καὶ ἐν τῇ περιπτώσει καθ' ἣν ἐπεχειρήθησαν αὐταὶ ὑπὸ προσώπων εἰδικῶς ἀναρμοδίων· διότι τὸ ζήτημα τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ τῆς ἀρμοδιότητος εἶναι ὅλως ἄσχετον πρὸς τὴν παραγραφὴν, ἥτις ἰσχύει ἀπέναντι πάσης ἐν γένει ἐνεργείας τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς. Ὅθεν καὶ πᾶσα παρ' αὐτῆς δι' οἷον δὴποτε προσώπου ἐκπροσωποῦντος αὐτὴν γενομένη ἐνέργεια πρέπει νὰ θεωρῆται ἰσχυρὰ πρὸς διακοπὴν τῆς παραγραφῆς ²⁾).

Ἐκ τῆς γενικῆς δὲ ῥήσεως τοῦ ἡμετέρου νόμου ἔπεται ὅτι πρὸς διακοπὴν τῆς παραγραφῆς δὲν ἀπαιτεῖται εἰδικὴ ἐνέργεια κατὰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ τοῦ ἀδικήσαντος, ἀλλ' ὅτι πᾶσα ἀνακριτικὴ πρᾶξις σκοποῦσα τὴν βεδαίωσιν τοῦ γενομένου ἀδικήματος εἶναι ἀρκούσα. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐὰν πλείονες συμμετέσχον τῆς ἐκτελέσεως ἀδικήματος τινος ἡ ἀνακριτικὴ ἐνέργεια πρὸς βεδαίωσιν αὐτοῦ ἢ καθ' ἑνὸς ἐκ τῶν συναιτίων διακόπτεται ἐν γένει καὶ δι' ἅπαντας τὴν παραγραφὴν ³⁾).

Ἀφοῦ ὑπεδείξαμεν ἤδη τὰς ἀνακριτικὰς πράξεις καὶ τοὺς ὅρους τῆς ἐνεργείας αὐτῶν πρὸς διακοπὴν τῆς παραγραφῆς, ὅλως περιττὴ ἀποβαίνει ἡ λεπτομερὴς μνεία τῶν πράξεων ἐκείνων αἵτινες δὲν

¹⁾ Οὕτω λ. χ. ἐὰν ὑποθέσωμεν τὴν ἐκδοσιν ἐντάλματος φυλακίσεως παρὰ δημάρχου τινός ἢ εἰρηνοδίκου, ἢ κατ' οἶκον ἐρευνᾶν ἐνεργηθεῖσαν μὴ συμπρίπτουσαν κατὰ τὰ ἀρθρ. 139 καὶ 173 ποιν. δικονομ. ἐτέρου ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου, ἢ σύνταξιν ἐκθέσεως θεβαιοῦσης τὴν ἐκτέλεσιν ἀδικήματος ἢ αὐτοψίας ἀνευ τῆς προλήψεως δικαστικοῦ γραμματεῖως (ποιν. δικ. ἀρθρ. 72. καὶ 73.) ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι αἱ τοιαῦται ἀνακριτικαὶ πράξεις, ὡς μὴ νομίμως ἐνεργηθεῖσι, δὲν διακόπτουσι τὴν παραγραφὴν.

²⁾ Schwarze Lehre v. d. Verjährung σελ. 92. — Faustin-Hélie Instr. crim. τόμ. III § 194 σελ. 728.

³⁾ Schwarze αὐτόθ. σελ. 94 Faustin Hélie αὐτόθ. σελ. 740.

ύναται νά θεωρηθῶσιν ὡς διακόπτουσαι τὴν παραγραφὴν. Ἐν τῇ κατηγορίᾳ αὐτῶν ὑπάγονται γενικώτερον.

α) Αἱ πράξεις τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν, ὡς λ. χ. αἱ παρὰ δικαστικῆς τινος ἀρχῆς πρὸς ἄλλην ἀπευθυνόμεναι αἰτήσεις καὶ γνωστοποιήσεις περὶ τῆς καταστάσεως τῶν νακρίσεων, περὶ τοῦ προσώπου τῶν ὑποτιθεμένων αὐτουργῶν κτλ. ἡ παρὰ τοῦ εἰσαγγελέως διδόμεναι παραγγελία, καὶ αἱ ὑποβαλλόμεναι προτάσεις, καθόσον αἱ τοιαῦται πράξεις δὲν περιέχουσιν ἑμμέσον ἐνέργειαν πρὸς βεβαίωσιν τοῦ ἀδικήματος ἢ τῆς ἐνοχῆς τοῦ αὐτουργοῦ

β') Αἱ παρὰ τρίτων προσώπων γενομένηαι αἰτήσεις πρὸς τὴν δικαστικὴν ἀρχήν, ὡς λ. χ. αἱ μνηύσεις καὶ αἱ ἐγκλήσεις, διότι αὗται προκαλοῦσι μὲν τὴν δικαστικὴν ἀρχήν πρὸς ἐνέργειαν ἀνακριτικῶν πράξεων, δὲν δύνανται ὅμως νά χαρακτηρισθῶσιν ὡς τοιαῦται. Ἐπίσης αἱ αἰτήσεις τοῦ κατηγορουμένου αὐτοῦ περὶ ἐξετάσεως μαρτύρων, πρὸς ἐγγυοδοσίαν κτλ.

Ὁ ἕτερος λόγος τῆς διακοπῆς τῆς παραγραφῆς εἶναι ἡ ἐκτέλεσις κακουργήματος ἢ πλημμελήματος ἐντὸς τῆς προθεσμίας τῆς παραγραφῆς τοῦ προγενεστέρου διαπραχθέντος. Ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν κατεδείχθη ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἠκολούθησεν ἐν μέρει τὸ σύστημα τοῦ βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1813 παραδεξάμενος ὡς δικαιολογικὴν βάσιν τῆς παραγραφῆς, οὐ μόνον τὴν πιθανὴν ἐξάλειψιν τῶν χρησίμων ἀποδείξεων πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου διὰ τῆς παρελεύσεως ἱκανοῦ χρόνου ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἀδικήματος, ἀλλὰ καὶ τὴν τεκμαιρομένην ἠθικὴν βελτιώσιν αὐτοῦ διὰ τῆς μὴ ἐκτελέσεως κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο νέου τινὸς κακουργήματος ἢ πλημμελήματος. Ὡς ἀναγκαίαν καὶ ἀπαραίτητον συνέπειαν τῆς δευτέρας ταύτης βάσεως τῆς παραγραφῆς ἐθεώρησε τὴν διάταξιν περὶ τῆς διακοπῆς ταύτης, ὡς αἰκίς διὰ τῆς ἐκτελέσεως μεταγενεστέρου ἀδικήματος καταστρέφεται τὸ τεκμήριον τῆς ἠθικῆς βελτιώσεως τοῦ αὐτουργοῦ προγενεστέρου ἀδικήματος. Ἀλλ' ὅμως ὁμολογητέον ὅτι ἡ τοιαύτη διάταξις πρὸς ἀμφοτέρας ἀντιβαίνει τὰς δικαιολογικὰς βάσεις τῆς παραγραφῆς.

Ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει δύναται τις εὐλογοφανῶς νὰ διισχυρισθῇ ὅτι διὰ τῆς ἐκτελέσεως μεταγενεστέρου τινὸς ἀδικήματος ἀναστέλλεται ἡ ἐξάλειψις τῶν ἀποδείξεων τοῦ προγενεστέρου καὶ ὅτι ἀναλαμβάνουσιν αὐταὶ νέαν ἐπίτασιν καθιστάμεναι ἀνεξίτηλοι. Ἡ ἐκτέλεσις μεταγενεστέρου ἀδικήματος οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχῃ ἐπὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ αὐτοῦργοῦ προγενεστέρου, ἢ ἐντελῶς λησμονηθέντος, ἢ διατελέσαντος ἀγνώστου μέχρι τῆς ἐκτελέσεως τῆς νέας ἐγκληματικῆς πράξεως. Πῶς δὲ δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν τεκμήριόν τι περὶ τῆς ἠθικῆς ἢ μὴ βελτιώσεως τοῦ ἀδικήσαντος ὅταν τὸ μεταγενέστερον ἀδίκημα εἶναι πάντῃ ἄσχετον πρὸς τὸ προγενέστερον. Ἀρὰ γε δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι ὁ ἐκ δολίας προαιρέσεως διαπραξάμενος ἐγκλημὰ τι δὲν μετενόησε διὰ τοῦτο καὶ δὲν ἐβελτιώθη ἐντελῶς ἐὰν μετὰ παρέλευσιν ἱκανοῦ χρόνου, διὰ χαλεπῶν ὄνειδισμῶν καὶ ὕβρεων ἐρεθισθεὶς ὑπὸ τινος, ἀπρομελετητῶς καὶ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἐγένετο ἐνοχος ἀνιάτου ἢ θανατηφόρου τραύματος; Τίς ὁ ἠθικὸς σύνδεσμος μεταξύ τοῦ προγενεστέρου καὶ μεταγενεστέρου ἀδικήματος ὁ δυνάμενος νὰ δικαιολογήσῃ τὴν διακοπὴν τῆς παραγραφῆς; Ἐὰν ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος διάταξις τοῦ ἡμετέρου νόμου ἀπῆτει τὴν ταυτότητα τοῦ μεταγενεστέρου πρὸς τὸ προηγούμενον ἀδίκημα, ἢ τοῦλάχιστον περιώριζε ταύτην ἐπὶ μόνον τῶν ἐκ δολίας προαιρέσεως διαπραττομένων ἐγκλημάτων, ἴσως εὐκολώτερον ἢ δύνατο νὰ παραπείσῃ τινὰ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ¹⁾), ἀλλ' ἐν τῇ γενικότητι, αὐτῆς ὡς εὗρηται ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ, ὁλως ἀνυπόστατος κατὰ θεωρίαν ἐξελέγχεται.

Συνδυάζοντες τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 121 πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 119, καθ' ἣν ἡ παραγραφὴ ὑφίσταται ἀφοῦ παρέλθωσιν αἱ ὥρισμέναι προθεσμίαι, καὶ ἐὰν δὲν γενῇ ὁ ἐπικαλούμενος ταύτην ἐνοχος νέου τινὸς κακουργήματος ἢ πλημμελήματος, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἡ ἀπλὴ καταδίωξις καὶ ἀπαγγελία κατηγου-

¹⁾ Οὕτω λ. χ. ὁ βλαρικός νόμος τοῦ 1861 ἄρθρ. 96 § 1 θεωρεῖ ὡς λόγον διακοπῆς τῆς παραγραφῆς τὴν ἐκτέλεσιν νέου κακουργήματος ἢ πλημμελήματος ἐκ δολίας προαιρέσεως.

ας κατά τινος ἐπὶ ἐκτελέσει νέου πλημμελήματος ἢ κακουργήματος δὲν ἀρκεῖ πρὸς διακοπὴν τῆς παραγραφῆς, διότι συνεπεία αὐτῆς μόνον δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐνοχος ὁ καταδιω-
όμενος, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐπακολουθοῦσας ταύτην ἀποφάσεως τοῦ δι-
καστηρίου ὅθεν πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοιαύτης ἀποφάσεως δὲν δύνα-
ται νὰ θεωρηθῇ διακοπεῖσα ἡ παραγραφή τοῦ προηγουμένου ἀδι-
κήματος, καὶ νὰ ἐνεργηθῇ δι' αὐτὸ ἀνάκρισις. Ἐκ τούτου ἐπεταί
τι ὅσῳκις ὁ κατηγορούμενος δὲν κηρυχθῇ ἐνοχος τοῦ μεταγενε-
τέρου ἀδικήματος, ὡς λ. χ. ἐὰν παραδεχθῇ τὸ δικαστήριον ὅτι
ἐξτέλεσέ τις αὐτὸ εἰς κατῆστασιν ἀνεπίδεκτον καταλογισμού, δὲν
πέφυγται ἐκ μόνης τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ διακοπὴ τῆς παραγρα-
φῆς τοῦ προηγουμένου. Ἐπίσης ἡ παραγραφή προηγουμένου ἀδι-
κήματος δὲν θεωρεῖται ὡς διακοπεῖσα ἐὰν ὁ κατηγορούμενος ἀπο-
κρούσῃ τὴν ἐνεκα μεταγενεστέρου ἀδικήματος κατηγορίαν διὰ
τῆς ἐνστάσεως τῆς παραγραφῆς, ἢ ὅσῳκις τὸ μεταγενέστερον ἀδί-
κωμα ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν δι' ἐγκλήσεως καταδιωκομένων,
καὶ δὲν ἐπεδόθη ἐγκλησις ὑπὸ τοῦ παθόντος.¹⁾

Ἐὰν μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ἐνεργηθεῖσαν ἀνα-
κριτικὴν πρᾶξιν τὴν διακόπτουσαν τὴν παραγραφήν, ἢ ἐὰν μετὰ
τὴν ἐκτέλεσιν νέου κακουργήματος δὲν ἐξακολουθήσῃ ἡ προσή-
κουσα καταδίωξις τοῦ αὐτουργοῦ καὶ δὲν ἐπέλθῃ ἀπόφασις τοῦ
δικαστηρίου καταδικάζουσα αὐτὸν, γεννᾶται τὸ ζήτημα ποίαν
ἐπὶ τὴν δύναται νὰ ἔχῃ ἡ μοναδικὴ αὕτη πρᾶξις ἡ διακό-
πουσα τὴν παραγραφήν ὡς πρὸς τὴν περαιτέρω πρὸδον ταύτης.
Καὶ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὑπάρχει ἀμφισβήτησις μεταξὺ
τῶν συγγραφέων, διότι τινὲς μὲν ὑποστηρίζουσιν ὅτι τὸ χρονικὸν
διάστημα καθ' ὃ ἐγένετο καὶ ἐν ᾧ διήρκει ἡ διακόπτουσα τὴν
παραγραφήν πρᾶξις πρέπει νὰ ἐκπίπτῃται ἐκ τῆς ὅλης προθεσμίας
τῆς παραγραφῆς, καὶ ὅτι ἐκλείπουσας τῆς αἰτίας τῆς διακοπῆς ἡ

¹⁾ Dollmann Commentar ἀρθρ. 96. σελ. 878. — Schwarze Verjäh-
rung σελ. 102 καὶ 107.

παραγραφή εξακολουθεῖ τὴν τακτικὴν αὐτῆς πορείαν μέχρι συμπληρώσεως τῆς τεταγμένης προθεσμίας ¹⁾).

Ἄλλοι τούναντιον δοξάζουσιν ὅτι ἡ γενομένη ἅπαξ διακοπὴ τῆς παραγραφῆς ἢ πρέπει ν' ἀναστέλλῃ καθ' ὅλοκληρίαν εἰς τὸ μέλλον τὴν πρόοδον ταύτης, ἢ τοῦλάχιστον καθ' ἃς περιπτώσεις ὁ κατηγορούμενος διὰ τῆς δραπετεύσεως αὐτοῦ ματαιώνει τὴν παρὰ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ἐνέργειαν τῶν ἀνακρίσεων ²⁾).

Ὁμολογουμένως οὐδετέρᾳ ἐκ τῶν γνώμῶν τούτων δύναται νὰ θεωρηθῇ βάσιμος καὶ συνάδουσα πρὸς τὴν ἀληθῆ ἐννοίαν τῆς παραγραφῆς. Ἐὰν παραδεχθῶμεν, καὶ λογικῶς σκεπτόμενοι ὀφείλομεν ἀναγκαίως νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ ἅπαξ διακοπεῖσα παραγραφή δὲν ἔχει νομικὴν τινα ὑπόστασιν, καὶ δὲν δύναται ἐπομένως νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς παράγουσα δικαίωμα τι, πῶς δυνάμεθα ἐκ τοῦ συνυπολογισμοῦ καὶ τῆς ἀριθμητικῆς ἀθροίσεως δύο χρονικῶν διαστημάτων μὴ ἀποτελούντων κατ' ἰδίαν τὴν παραγραφὴν νὰ εξαγάγωμεν ταύτην; Ἄλλ' ἐπίσης ὅλως ἄτοπον εἶναι νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ἅπαξ ἐπελθοῦσα διακοπὴ, ἡ ἐκμηδενίζουσα διὰ τὸ παρελθὸν τὴν παραγραφὴν τοῦ ἀδικήματος δύναται καὶ ἐν τῷ μέλλοντι νὰ ἔχῃ τὴν αὐτὴν ἐπιρροήν, ὥστε ν' ἀποκλείσῃ τὴν παραγραφὴν καὶ νὰ συγκρατήσῃ διηνεκῶς ἀναλλοιώτους τὰς ἀποδείξεις τοῦ ἐγκλήματος, καὶ ζωηρὰν τὴν κοινὴν συναίσθησιν πρὸς τιμωρίαν τοῦ ἀδικήσαντος. Διὰ τοὺς λόγους τούτους ὡς μόνη ὀρθὴ δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ γνώμη τῶν πρεσβευνόντων ὅτι ἡ ἐπελθοῦσα διακοπὴ καθιστᾷ μὲν ἀνέφικτον ὡς πρὸς τὸ παρελθὸν τὴν συμπλήρωσιν τῆς παραγραφῆς, δὲν ἐμποδίζει ὅμως τὴν πρόοδον ταύτης ἐν τῷ μέλλοντι, εἰς μετὰ τὴν διακοπὴν παρέλθωσι καὶ αὐθις αἱ νόμιμοι τῆς παραγραφῆς προθεσμίαι, τοῦτέστιν ἀπὸ τῆς δια-

¹⁾ Unterholzner Verjährung II σελ. 274. — Zachariae Archiv d. Crim. R. 1842 σελ. 204.

²⁾ Heffter Lehrb. § 189. Martin Lehrb. d. Criminalprocesses σελ. 66 ὁρ. καὶ ποιν. νόμου Πρωσίας ἀρθρ. 37.—Ὁλδεμβούργου ἀρθρ. 43.—Ἀννοβέρου ἀρθρ. 58.

αυτῆς ἀρχεται ὑπολογιζομένη νέα παραγραφῆς προθεσμία¹⁾. Ἐν γνόμῳ ταύτῃ, ἣν ἀνευρίσκομεν καθιερωθεῖσαν ἐν ταῖς πλείσταις τῶν νεωτέρων ποινικῶν νομοθεσιῶν²⁾, παρεδέξατο καὶ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης καὶ καθιέρωσεν ἐν τῷ ἀρθρῷ 122, ὁρίζων ὅτι «ἡ παραγραφὴ πρέπει μετὰ τὴν διακοπὴν τῆς ν' ἀρχίσῃ ἐκ νέου ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς τελευταίας πράξεως».

Ὅσάκις κατὰ τὰ προεκτεθέντα συνεπληρώθη ὁ τεταγμένος ὑπὸ τοῦ νόμου χρόνος τῆς παραγραφῆς, ἐξαιλεῖται τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ γείνη καταδίωξις καὶ ν' ἀπαγγελθῇ κατηγορία κατὰ τοῦ ὑποτιθεμένου αὐτουργοῦ αὐτῆς. Ἀμείσως συνέπεια τοῦ τοιοῦτου ἀποτελέσματος τῆς παραγραφῆς εἶναι 1) ἡ ὑποχρέωσις τοῦ δικαστοῦ ὅπως ἐξετάζῃ ἐξ ἐπαγγέλματος τὸ ζήτημα ἂν συνεπληρώθη ἢ μὴ ἡ παραγραφὴ. Οὐδόλως δ' ὀφείλει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν τυχόν ἐναντίαν βούλησιν τοῦ κατηγορουμένου, εἴτε σιωπηρῶς παραιτουμένου τῆς ἐνστάσεως τῆς παραγραφῆς, εἴτε ἐπισήμως δηλοῦντος ὅτι ἀρνεῖται νὰ ἐπικλεσθῇ ταύτην. Ἡ παραγραφὴ ὡς θεσμὸς εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν ἀφορῶν, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ταύτης καθιερωθεῖς, ἐπενεργεῖ ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τῆς βουλήσεως τῶν ιδιωτῶν³⁾.

2) Ἡ ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου προτεινομένη ἐνστάσις τῆς παραγραφῆς εἶναι διὰ τὸν αὐτὸν ὡς ἀνωτέρω λόγον δεκτὴ κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς διαδικασίας. Ὅθεν, εἰ μὲν προταθῇ κατὰ τὸ στάδιον τῆς προδικασίας ἢ τῆς ἀνακρίσεως δέον ν' ἀνασταλῶσιν αἱ περαιτέρω ἐνέργειαι τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, ἐὰν ἐξελεγχθῇ βάσιμος ὁ περὶ ταύτης ἰσχυρισμὸς τοῦ κατηγορουμένου. Εἰ δὲ προταθῇ κατὰ τὸ στάδιον τῆς ἐπὶ ἀκρατηρίου διαδικασίας καὶ γείνη δεκτὴ ὑπὸ

¹⁾ Feuerbach Lehrb. § 67. — Bauer Lehrb. § 134. — Köstlin System I σελ. 502. — Gröndler Archiv d. Crim. R. 1841 σελ. 528. — Schwarze Verjährung σελ. 106.

²⁾ Ὁρ. ποιν. νόμου Βυρτεμβέργης ἀρθρ. 132. — Βάδεν ἀρθρ. 193. — Σαξωνίας ἀρθρ. 111. 115. — Βαυαρικοῦ νόμου 1861 ἀρθρ. 96. 97.

³⁾ Köstlin System I § 130 σελ. 506 καὶ 509 — Mangin Act. publique n. 287.

τοῦ δικαστηρίου διακόπτεται ἡ περαιτέρω συζήτησις τῆς ὑποθέσεως καὶ ἀπολύεται παραχρῆμα ὁ κατηγορούμενος ¹⁾).

Ἡ παραγραφὴ οὐ μόνον πρὸς ἀνατροπὴν τῆς ὑφισταμένης κατὰ τοῦ καταδικωμένου κατηγορίας χρησιμεύει, ἀλλὰ κατὰ ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρ. 119 § 2, περὶ ἧς καὶ ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος, ἀπαλλάσσει αὐτὸν καὶ τῆς βαρυτέρας ποινῆς ἕνεκεν ὑποτροπῆς, ὡς ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἀποπληρωθείσης ποινῆς τῆς προγενεστέρας ἀξιοποιοῦν πράξεως μέχρι τῆς ἐκτελέσεως τῆς νέας παρέλθῃ ὁ διὰ τὴν τιμωρηθεῖσαν ἤδη πράξιν ἀπαιτούμενος χρόνος τῆς παραγραφῆς.

Ἡ παραγραφὴ ἐξαλείφουσα τὸ ἀξιοποιοῦν τῆς πράξεως δὲν ἐπιδρά ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ν' ἀλλοιώσῃ τὴν φύσιν αὐτῆς καὶ τὸν χαρακτῆρα, ὃν δύναται νὰ ἔχῃ ἐκτιμωμένη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, ὅθεν τὸ πολιτικὸν ἀδίκημα, ὅπερ ἐνδεχόμενον νὰ ἐνυπάρχῃ ἐν αὐτῇ ὑφίσταται καὶ μετὰ τὴν παραγραφὴν τῆς ποινικῆς ἀγωγῆς, καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ πηγάζουσα πολιτικὴ ἀγωγή δὲν συμπαραγράφεται μετὰ ταύτης, ἀλλὰ διέπεται ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ πολιτικοῦ δικαίου.

¹⁾ Ὅσακις τὸ δικαστήριον δὲν δύναται εὐθὺς ἅμα προταθείσης τῆς ἐνστάσεως τῆς παραγραφῆς νὰ ἔχῃ πλήρη γνῶσιν τῆς φύσεως τῆς ἀξιοποιοῦν πράξεως, ὅπως ἐντεῦθεν ὀρμώμενον κανονίσῃ τὴν ἐφαρμοστέαν παραγραφὴν, ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι δύναται νὰ προβῇ ἡ διαδικασία, ἐπιφυλασσομένου τοῦ δικαστηρίου νὰ ἀπορρῶνῃ περὶ τῆς ἐνστάσεως τῆς παραγραφῆς ὅταν σχηματίσῃ ἀκριβῆ πεποίθησιν περὶ τῆς καταλογιστέας τῇ κατηγορουμένῳ πράξεως. Ἐγεννήθη τὸ ζήτημα ἂν, καθ' ἣν περίπτωσιν γίνῃ δεκτὴ ἡ ἐνστάσις τῆς παραγραφῆς, τὰ ἔξοδα τῆς δίκης δεόν νὰ ἐπιβαρύνωσι τὸν ἀπολυθέντα κατηγορούμενον. Ἀναμφισβητήτως ἡ ἀποφατικὴ τοῦ ζητήματος λύσις εἶναι ἡ μόνη ὀρθή, διότι οὐδὲως δύναται νὰ θεωρηθῇ εὐθυνόμενος ὁ ἀπολυθεὶς ἐκ πράξεως τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ἣν δὲν ἐδικαιοῦτο αὕτη νὰ ἐνεργήσῃ. ὁρ. Unterholzner Verjährungslehre σελ. 446. σημ. 844.—Schwarze Verjährung. § 30 σελ. 413.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΟΥ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΙΣΧΥΟΝΤΟΣ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ν. ΚΩΣΤΗ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Αρ 615 77

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑΣ ΙΩ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βορῆα, ἀριθ. 72.

1877

ΑΙΣΙΝΗ 93

ΤΟΜΟΣ ΤΟΥΤΟΥΣ ΤΟΥΤΟΥΣ ΤΟΥΤΟΥΣ

001

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγρα-
φέως θεωρεῖται ὡς παρανόμως γενομένη μετατύπωσις.

Handwritten signature

ΤΟΥΤΟΥΣ ΤΟΥΤΟΥΣ

ΤΟΥΤΟΥΣ ΤΟΥΤΟΥΣ

ΤΟΥΤΟΥΣ ΤΟΥΤΟΥΣ ΤΟΥΤΟΥΣ ΤΟΥΤΟΥΣ ΤΟΥΤΟΥΣ

001

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ἰδιαίτεροι ὁρίσμοι ἀφορῶντες τὰ καθ' ἑκάστα εἶδη
τῶν κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων.

Σελ.

Προλεγόμενα 1—5

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ ἐσχάτης προδοσίας (ἐγκλήματος καθοσιώσεως),
προδοσίας τῆς πατρίδος, καὶ περὶ ἄλλων πράξεων
κατὰ τῆς ἀσφαλείας καὶ ἀνεξαρτησίας
τοῦ κράτους.

Εἰσαγωγή 6

Α') Περὶ ἐσχάτης προδοσίας.

Ι) Ἐννοια τοῦ ἐγκλήματος ἐν γένει 7

II) Ποινὴ

α') Σύστημα τοῦ ἡμετέρου νόμου 13

β') Πολιτικά ἐγκλήματα

1) Ἱστορικὴ ἀνάπτυξις τῶν περὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων
νομοθετημάτων 15

2) Διάκρισις τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων	Σελ. 17
3) Ὅρισμός τῶν συνθέτων πολιτικῶν ἐγκλημάτων	22
III) Εἰδικαὶ περιπτώσεις.	
ἄρθρ. 123—124	28
ἄρθρ. 125	44
ἄρθρ. 126	47
ἄρθρ. 127	49
ἄρθρ. 128	51
ἄρθρ. 129	53
ἄρθρ. 130	54
ἄρθρ. 131	59

Β') Περὶ προδοσίας τῆς πατρίδος.

ἄρθρ. 132	62
ἄρθρ. 133—136	65

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ ἐξυβρίσεως τοῦ Βασιλέως, τοῦ διαδόχου, τοῦ διέποντος τὴν Βασιλείαν, καὶ τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας.

Εἰσαγωγή	69
--------------------	----

Α') Ἐξυβρίσις τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλίσσης.

ἄρθρ. 137—140 (1—5 Νομ. Ἐξυβρ.)	73
---	----

Β') Περιϋβρίσις τῶν ἐξωτερικῶν σημείων τῆς Βασιλικῆς ἀρχῆς.

ἄρθρ. 141 (6 Νομ. Ἐξυβρ.)	82
-------------------------------------	----

Γ') Ἐξυβρίσει τοῦ διαδόχου τῆς Βασιλείας, τοῦ διέ-
πορτος τῆς Βασιλείας, καὶ ὧν μελῶν τῆς
Βασιλικῆς οἰκογενείας.

Ἀρθρ. 142—144 (7—9 Νομ. Ἐξυβρ.) 83

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ ἐξυβρίσεως ξένων ἡγεμόνων καὶ κυβερνήσεων, τῶν
διπλωματικῶν πρακτόρων αὐτῶν, καὶ ἄλλων ἀρχῶν.

Ἀρθρ. 145—148 (10—13 Ν. Ἐξυβρ.) 85

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ πράξεων ἀντικειμένων εἰς τὰς βάσεις
τῶν καθεστώτων νόμων.

Ἀρθρ. 149 (14 Ν. Ἐξυβρ.) 89

Ἀρθρ. 150 (15 Ν. Ἐξυβρ.) 93

Ἀρθρ. 151 (16 Ν. Ἐξυβρ.) 94

Ἀρθρ. 152 (18 Ν. Ἐξυβρ.) 96

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ πράξεων ἀντικειμένων εἰς τὸ πρὸς τὴν ἀρχὴν
ὀφειλόμενον σέβας.

Α') Περιθρίσει δηλοποιήσεων καὶ ἀπογράφων
τῶν δημοσίων ἀρχῶν.

Ἀρθρ. 153 (19 Ν. Ἐξυβρ.) 103

Β') Παραβίασις καὶ βλάβη τῶν παρὰ τῆς ἀρχῆς
ἐπιτιθεμένων ἀφραγίδων.

Ἀρθρ. 154—157 104

Γ') Ἐξόβρσις τῆς εἰς τὴν ἀρχὴν ὀφειλομένης τιμῆς.

*Αρθρ. 158 (20 Ν. Ἐξόβρ.)	107
*Αρθρ. 159 (21 Ν. Ἐξόβρ.)	110
*Αρθρ. 160 (22 Ν. Ἐξόβρ.)	119
*Αρθρ. 161 (23 Ν. Ἐξόβρ.)	121
*Αρθρ. 162 (24 Ν. Ἐξόβρ.)	122
*Αρθρ. 163 (25 Ν. Ἐξόβρ.)	123

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ πράξεων κατὰ τῆς ὀφειλομένης
εἰς τὰς ἀρχὰς εὐπειθείας.

Α') Ἀπειθεία.

*Αρθρ. 164	124
*Αρθρ. 165	126

Β') Διέγερσις κατὰ τῆς ἀρχῆς.

*Αρθρ. 166	127
------------	-----

Γ') Θρασύτης κατὰ τῆς ἀρχῆς.

*Αρθρ. 167	128
*Αρθρ. 168	131

Δ') Ἀντιστασις.

*Αρθρ. 169—171	134
----------------	-----

Ε') Στάσις.

*Αρθρ. 172—180	142
----------------	-----

ζ.

Σελ.

ΣΤ') Ἑλευθέρωσις φυλακισμένων.	
*Αρθρ. 181—187	152
I) Ὑπὸ τρίτων προσώπων	154
II) Ὑπὸ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν φύλαξιν αὐτῶν	156
III) Δραπέτευσις τῶν φυλακισμένων	157

Z') Παράβασις τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως.	
*Αρθρ. 188	162

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ πράξεων κατὰ τῆς ἐνεργείας τῶν πολιτικῶν
καὶ δημοσίων δικαίων.

*Αρθρ. 189—192	164
----------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΥΝ.

Περὶ συγχύσεων τῆς εἰρήνης, καὶ περὶ αὐθαιρέ-
των πράξεων.

Εἰσαγωγή	176
----------------	-----

A') Διατάραξις τῆς κοινῆς εἰρήνης.

*Αρθρ. 193	177
------------------	-----

B') Διατάραξις τῆς εἰρήνης τῆς ἑκκλησίας
(θρησκείας) καὶ τῆς ἡσυχίας αὐτῆς.

*Αρθρ. 194	182
*Αρθρ. 195	183
*Αρθρ. 196 (17 Ν. Ἐξουρ.) 197	185

	Σελ.
Ἀρθρ. 198	187
Ἀρθρ. 199—200	189
Γ') Διατάραξις τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης.	
Ἀρθρ. 201	190
Δ') Διατάραξις τῆς ἡσυχίας σωματείου τινός.	
Ἀρθρ. 202	194
Ε') Διατάραξις τῆς εἰρήνης τῶν πολιτῶν.	
Ἀρθρ. 203 — 204	196
ΣΤ') Αὐτοδικία.	
Ἀρθρ. 205 — 206	199
Ζ') Ἐπίθεσις κατὰ πρόσωπον.	
Ἀρθρ. 207	204
Η') Μορομαχία.	
Ἀρθρ. 208 — 211	206

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

Περὶ ἀθεμίτων ἐνώσεων καὶ ἐταιριῶν.

Ἀρθρ. 212 — 225	214
-----------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ ἀντιποιήσεως νομημάτων ἡγεμονικῶν, ἀρχῆς
ἢ ὑπηρεσίας μὴ ἐπιτραπείσης, καὶ ἄλλων δι-
καιωμάτων καὶ πλεονεκτημάτων.

Ἀρθρ. 226	216
Ἀρθρ. 227 — 233	218

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ παραχαράξεως, κιβδηλείας, καὶ ἄλλων
ἀξιοποιῶν πράξεων ὡς πρὸς τὸ νόμισμα.

Ἀρθρ. 234 — 246	226
ἰσαγωγή	229
Α') Παραχάραξις	233
Β') Κιβδηλεία	237
Γ') Ἀπάτη περὶ τὸ νόμισμα	239
Δ') Εἰδικαὶ διατάξεις περὶ σχετικῶν πρὸς τὸ νόμισμα ἀδικημάτων	241

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ πλαστογραφίας.

Α') <i>Er gènes</i>	245
Ἀρθρ 247	250
Β') Πλαστογραφία εἰς δημόσια ἔγγραφα	
Ἀρθρ. 248	255
Ἀρθρ. 249 — 254	259
Ἀρθρ. 255	263

Γ') Πλαστογραφία εἰς ἰδιωτικὰ ἔγγραφα.

Ἀρθρ. 256 — 258	267
-----------------------	-----

Δ') Πλαστογραφία τῶν πιστωτικῶν γραμματίων.

Ἀρθρ. 259 — 260	275
-----------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ νοθεύσεων τῶν δημοσίων σφραγίδων καὶ σημάτων.

Ἀρθρ. 261 — 264	277
-----------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ ψευδορκίας, ἐπιορκίας, καὶ ψευδομαρτυρίας.

Εἰσαγωγή 282

Α') Ψευδορκία.

Ἀρθρ. 265—269 285

Β') Ἐπιορκία, ψευδὴς διὰ χειραψίας ὑπόσχεσις, καὶ
ἀνώμοτοι μαρτυραί.

Ἀρθρ. 270 304

Γ') Ψευδομαρτυραὶ ἐρώπιον τῆς ἀρχῆς.

Ἀρθρ. 271 306

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ βλάβης τῶν ἡθῶν.

Εἰσαγωγή 308

Α') Προσβολὴ κατὰ τῶν ἡθῶν ἐν γένει.

Ἀρθρ. 272 310

Β') Βίασμός.

Ἀρθρ. 273 314

Γ') Ἀποπλάνησις εἰς ἀσέλγειαν.

Ἀρθρ. 274—279 322

Δ') Γενικοὶ ὁρισμοὶ περὶ βιασμοῦ καὶ ἀποπλάνησεως
εἰς ἀσέλγειαν.

Ἀρθρ. 280 328

ια'.

Σελ.

E') Αιμομιξία.

*Αρθρ. 281 331

Στ') Παρά γύσιν ἀσέλγεια.

*Αρθρ. 282 337

Z') Διγαμία.

*Αρθρ. 283—285 341

H') Μοιχεία.

*Αρθρ. 286 351

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ ἀξιοποιῶνων πράξεων κατὰ τῆς ζωῆς ἄλλων.

Εἰσαγωγή 362

A') Ἀνθρωποκτονία.

α') Γενικὰ στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος 363

*Αρθρ. 287 365

β') Περὶ τῶν διαφορῶν εἰδῶν τῆς ἀνθρωποκτονίας.

1) Φόνος.

*Αρθρ. 288 371

2) Φαρμακεία.

*Αρθρ. 289—292 374

3) Ἀναίρεσις.

*Αρθρ. 293 381

4) Παιδοκτονία.

*Αρθρ. 294—298 385

	Σελ.
α') Ἐν γένει	386
β') Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος τῆς παιδοκτονίας	388
γ') Ἀπόκρυφίς τοῦ τοκετοῦ	392

5) Τερατοκτονία.

Ἀρθρ. 299	395
-----------------	-----

6) Ἀνθρωποκτονία ἐξ ἀμελείας.

Ἀρθρ. 300 — 302	396
-----------------------	-----

B') Ἀμβλώσις (βίαία ἀποβολὴ τοῦ βρέφους).

Ἀρθρ. 303 — 305	401
-----------------------	-----

α') Εἰσαγωγή	402
--------------------	-----

β') Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας καὶ εἰδικαὶ περιπτώσεις τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀμβλώσεως	404
---	-----

Γ') Ἐκθεσίς.

Ἀρθρ. 306	409
-----------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ τραυμάτων καὶ βλαβῶν.

A') Ἐν γένει.

Ἀρθρ. 307—310	417
---------------------	-----

α') Εἰσαγωγή	419
--------------------	-----

β') Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος	424
---	-----

γ') Διαβάθμισις τοῦ ἀξιοποίνου	425
--------------------------------------	-----

δ') Γενικοὶ ὁρίσμοι	
---------------------	--

Ἀρθρ. 311—317	433
---------------------	-----

B') Σωματικαὶ βλάβαι καὶ κίνδυνοι ἐκ παραβιάσεως τῶν λοιμοκαθαρητηρίων, καὶ διαδόσεως μολυντικῶν νόσων.

Ἀρθρ. 318—320	441
---------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Περὶ πράξεων κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας.

Α') Ἀρπαγή.

Ἀρθρ. 321	444
α') Εἰσαγωγή	445
β') Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος	446

Β') Παράνομος κατακράτησις.

Ἀρθρ. 322—329	449
α') Εἰσαγωγή	453
β') Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος	454
γ') Ποινή	457
δ') Εἰδικαὶ περιπτώσεις τοῦ ἐγκλήματος	460
ε') Καταδίωξις τοῦ ἐνόχου	464

Γ') Παράνομος βία καὶ ἀπειλή.

Ἀρθρ. 330 α') Εἰσαγωγή	466
β') Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος	468

Δ') Ἀπαγωγή.

Ἀρθρ. 331—332	471
α') Εἰσαγωγή	472
β') Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος	475

Ε') Γενικοὶ ὁρισμοί.

Ἀρθρ. 333	480
-----------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

Περὶ προσβολῶν κατὰ τῆς τιμῆς.

Ἐν γένει	483
----------------	-----

<i>A')</i> Ψευδής καταμήρυσις.	
*Αρθρ. 334 (27 Ν. Ήξυβρ.)	491

B') Συκοφαντία.

*Αρθρ. 335 (28 Ν. Ήξυβρ.)	495
---------------------------	-----

Γ') Ήξυβρσις τῆς τιμῆς.

*Αρθρ. 336—339 (29—31 Ν. Ήξυβρ.)	502
----------------------------------	-----

Δ') Γενικοὶ ὁρισμοί.

*Αρθρ. 340—343 (32—36 Ν. Ήξυβρ.)	513
----------------------------------	-----

1) Ήνστασις τῆς ἀληθείας.

α') Ήν γένει.	515
---------------	-----

β') Εἰδικαὶ περιπτώσεις	517
-------------------------	-----

γ') Ἀποδεικτικὰ μέσα καὶ συνέπειαι τῆς ἀποδείξεως	520
---	-----

2) Ἀνταπόδοσις τῆς ὕβρεως	522
---------------------------	-----

3) Καταδίωξις τῶν προσβολῶν τῆς τιμῆς	523
---------------------------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ.

Ήδιαιτέροι ὁρισμοὶ περὶ τῶν ἐκ τῆς καταχρήσεως
τῆς ἐλευθεροτυπίας προερχομένων κακουργημάτων
καὶ πλημμελημάτων.

Εἰσαγωγή	527
----------	-----

A') Ήπιβαρύνουσα ἰδιότης.

*Αρθρ. 344 (37 Ν. Ήξυβρ. καὶ περὶ Τύπου)	528
--	-----

B') Ἀποτελέσεις

*Αρθρ. 345 (38 Ν. Ήξυβρ. καὶ Τ.)	530
----------------------------------	-----

Γ') Καταδικαστικὴ ἀπόφασις.

*Αρθρ. 346 (39 Ν. Ήξυβρ. καὶ Τ.)	533
----------------------------------	-----

*Αρθρ. 347 (40 Ν. Ήξυβρ. καὶ Τ.)	534
----------------------------------	-----

τε'.

Σελ.

Δ') Ἐξακολουθήσεις τῆς καταχρήσεως τοῦ τύπου.

Ἀρθρ. 348 (41 Ν. Ἐξυβρ. καὶ Τ.) 535

Ε') Εὐθύνη.

Ἀρθρ. 349—352 (42—45 Ν. Ἐξυβρ. καὶ Τ.) 536

ΣΤ') Παραγραφή.

Ἀρθρ. 353 (46 Ν. Ἐξυβρ. καὶ Τ.) 543

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ ἀξιοποιήσων πράξεων ἀναφερομένων
εἰς τὴν τάξιν τῶν προσώπων.

Ἐν γένει 546

Α') Προσβολὴ κατὰ τῆς τάξεως τοῦ πολίτου.

Ἀρθρ. 354 547

Β') Προσβολαὶ κατὰ τῆς οἰκογενειακῆς τάξεως.

Ἀρθρ. 355—358. 548

Γ') Προσβολαὶ ἀφορῶσαι τὸν γάμον.

Ἀρθρ. 359—361. 554

Δ') Ὡς πρὸς τὴν τήρησιν τῶν ἀξισαρχικῶν βιβλίων.

Ἀρθρ. 362 558

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ.

- Σελ. 64 ἀντὶ τῆς ἐσχάτης προδοσίας γρ. προδοσίας τῆς πατρίδος
- » 93 ἀντὶ ᾿Αρθρ. 130 γρ. 150
- » 96 ἀντὶ ᾿Αρθρ. 132 γρ. 152
- » 189 ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ ἀντὶ διὰ τῶν ὁρισμῶν ἄρθρων 190
γρ. Διὰ τῶν ὁρισμῶν τῶν ἄρθρων 199
- » 199 ἀντὶ ᾿Αρθρ. 191 γρ. 206
- » 207 ἐν ἄρθρῳ 209 ἀντὶ πρόκλησιν γρ. πρόκλησιν
- » 250 ἀντὶ ἄρθρ. 226 γρ. 247 καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ κειμένου ἀντὶ
226 γρ. 247
- » 251 ἀντὶ γ') ἐάν τις καταχρασθῇ γρ. γ') Διὰ τῆς καταχρήσεως
τῆς ὑπογραφῆς ἢ σφραγίδος
- » 252 ᾿Αντὶ δ') Ἐὰν παρεμορφώθῃ ἡ ἔννοια κτλ. γρ. δ') Διὰ
τῆς παραμορφώσεως τῆς ἐννοίας γνησίου τινὸς ἐγγράφου
γενομένης μεταβολῆς κτλ. κτλ.
- » 452 ἀντὶ ἄρθρ. 529 γρ. ἄρθρ. 329.
- » 483 ἀντὶ Α') Ἐν γένει γρ. Ἐν γένει.
- » 514 ἀντὶ ἄρθρ. 28 Ν. Ἐξ. γρ. 36.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ΑΦΟΡΩΝΤΕΣ ΤΑ ΚΑΘΕΚΑΣΤΑ ΕΙΔΗ
ΤΩΝ ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΜΜΕΛΗΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΝ, ὡς εἶδομεν, τῶν διατάξεων τοῦ Α' βιβλίου εἰσὶν αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ αἱ διέπουσαι τὴν καθόλου ἐφαρμογὴν τῶν ποινικῶν νόμων ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει. Μετὰ τὴν ἀνάλυσιν καὶ ἐρμηνείαν αὐτῶν μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν ἐρευναν τῶν ἐν τῷ Β' βιβλίῳ περιεχομένων διατάξεων, αἵτινες διαγράφουσι τὴν ἔννοιαν τῶν κακούργημάτων καὶ πλημμελημάτων, τοὺς στοιχειώδεις ὅρους τοὺς ἀπαρτίζοντας ταύτην, τὰ διάφορα εἶδη, εἰς ἃ διακρίνονται, καὶ τέλος τὰς καταγνωστέας εἰς τοὺς ἐνόχους αὐτῶν ποινάς. Περὶ τῶν πταισμάτων, ἐν τῷ Γ' βιβλίῳ τοῦ νόμου ἡμῶν καταταχθέντων, γενήσεται ἰδίᾳ λόγος. Ἀμφότερα τὰ βιβλία ταῦτα ἀπαρτίζουν τὸ δὴ καλούμενον εἰδικὸν μέρος τοῦ ποινικοῦ νόμου, κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὸ ἐν τῷ Α' βιβλίῳ περιεχόμενον, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ γενικὸν μέρος.

Ἐν τῇ ἐπεξεργασίᾳ τοῦ εἰδικοῦ μέρους οὐκ ὀλίγον ἀπασχόλησε τοὺς συγγραφεῖς ἢ ἀναζητήσας γενικῆς τινος ἀρχῆς, ἥτις ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς γνώμων πρὸς ὁμοιόμορφον συστηματικὴν κατάταξιν τῶν διαφόρων κολασίμων πράξεων, ἀλλ' ὁμως ἡ μέχρι

τοῦδε ἀποτυχία αὐτῶν πρὸς ἀνέυρεσιν τοιαύτης ἀρχῆς δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ μᾶλλον ἀλάνθαστος προσεπιβεβαίωσις τῆς γνώμης, ἣν πολλοὶ ἐξήνεγκον περὶ τοῦ ἀνεφίκτου τοῦ ἔργου ἔνεκα τῶν ποικίλων στοιχείων τῶν συντρεχόντων πρὸς ἀπαρτισμὸν τῆς ἐννοίας τῶν διαφόρων ἐγκληματικῶν πράξεων, καὶ τῶν ποικίλων ἐποψέων, ὑφ' αἷς αὐταὶ θεωροῦμεναι δύνανται νὰ συσχετισθῶσι πρὸς ἀλλήλας.

Ἡ παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι ¹⁾ διαφωνία περὶ τῆς καταλληλοτέρας συναρμολογήσεως τῶν διατάξεων τοῦ εἰδικοῦ μέρους ἐγένετο ἀφορμὴ, ὅπως διάφορα παραχθῶσι συστήματα κατατάξεως τῶν ἀθεμίτων πράξεων ἐν τοῖς νεωτέροις ποινικοῖς νόμοις.

Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος διαιρεῖ τὰ ἐγκλήματα εἰς δύο γενικωτέρας κατηγορίας, εἰς ἐγκλήματα κατὰ τῆς πολιτείας (contre la chose publique Livr. III tit. 1.) καὶ εἰς ἐγκλήματα κατὰ τῶν ἰδιωτῶν (contre les particuliers Livr. III titr. 2.). Ἐν τῇ πρώτῃ κατηγορίᾳ συμπεριελήφθησαν ¹⁾ τὰ κατὰ τῆς ἀσφαλείας τοῦ κράτους ἀμέσως ἀπευθυνόμενα ἐγκλήματα (crimes et délits contre la sureté de l'État.). — 2) τὰ κατὰ τοῦ πολιτεύματος (crimes et délits contre la charte constitutionnelle). — 3) τὰ κατὰ τῆς κοινῆς εἰρήνης (contre la paix publique). Ἐν τῇ δευτέρᾳ κατηγορίᾳ διακρίνονται τὰ κατὰ τῶν προσώπων (contre les personnes) ἀπὸ τῶν κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας (contre les propriétés) ἐγκλημάτων. Ἐν τῷ τετάρτῳ τέλος βιβλίῳ πραγματεύεται περὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν πταισμάτων.

Ἡ τοιαύτη διαίρεσις τῶν ἐγκληματικῶν πράξεων ἐν τῷ Γαλλικῷ ποινικῷ νόμῳ, ἂν καὶ ἐκ πρώτης ἀπόψεως φαίνεται λίαν μεθοδική, οὐχ ἥττον ὅμως δύναται τις λίαν εὐλόγως νὰ μεμφθῇ ταύτης, ὡς μὴ ἑναργῶς διαγραφούσης τὰ ὅρια τὰ διαστέλλοντα τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἀξιοποίνων πράξεων. Λίαν δυσδιάγνωστον ἀπο

¹⁾ Cuccumius Ueber Eintheilung der Verbrechen ἐν Archiv d. Crim. R. τόμ. X σελ. 47. — Abegg αὐτοῦ. 1835. σελ. 367. — Wachter Lehrb. d. Strafrechts II Theil. — Mittermaier z. Feuerbach § 161. not. 1. — Bauer Lehrbuch § 150. — Heffter Lehrbuch § 196.

βαίνει τὸ σημεῖον τὸ διαχωρίζον τὰ ἐγκλήματα τὰ κατὰ τοῦ πολιτεύματος ἀπευθυνόμενα ἀπὸ τῶν ἐγκλημάτων τῶν κατὰ τῆς κοινῆς εἰρήνης, ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν ὁποίων δύναται νὰ συμπεριληφθῇ πᾶσα οἰαδήποτε πράξις τὴν ἀθέτησιν τῶν κειμένων νόμων σκοποῦσα. Τὸ μᾶλλον ἐπιλήψιμον ἐν τῇ προμνησθείσῃ διαίρεσει ἐστὶν ἡ μὴ ἀκριβὲς τήρησις τῶν ἅπαξ τεθεισῶν διαίρεσεων, διὸ μέγας ἀριθμὸς ἐγκλημάτων περιελήφθη ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν κατὰ τῆς πολιτείας ἐγκλημάτων, ἐν ᾧ ὡς ἐκ τοῦ διαζόντος αὐτῶν χαρακτηρὸς ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν κατὰ τῶν ἰδιωτῶν κολασίμων πράξεων. Χάριν παραδείγματος ἀρκεῖ νὰ μνημονεύσωμεν τὸ ἐγκλημα τῆς πλαστογραφίας ἰδιωτικῶν ἐγγράφων (ἄρθρ. 150. 151. Γαλλ. ποιν. νόμου), ὅπερ ἅπαντᾷ μεταξὺ τῶν κατὰ τῆς πολιτείας ἐγκλημάτων, ἐνῶ τοῦναντίον τὸ ἐγκλημα τῆς ψευδομαρτυρίας (ἄρθρ. 361 καὶ 365) ἀνευρίσκομεν ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν κατὰ τῶν ἰδιωτῶν ἐγκληματικῶν πράξεων. Ἐνεκα τῆς τοιαύτης ἐσφαλμένης διατάξεως τῶν κολασίμων πράξεων, οὗ σμικρὰ σύγχυσις προέρχεται, ἡ δ' ἔννοια καὶ φύσις αὐτῶν οὐσιωδῶς ἀλλοιοῦται προσλαμβάνουσα τὰ γενικὰ χαρακτηριστικά τῆς τάξεως, εἰς ἣν ἀτόπως καταλέγονται ¹⁾).

Μετὰ τὴν ἐρευναν τῆς κατὰ τὸν Γαλλικὸν ποινικὸν νόμον διατάξεως τῶν ἀθεμίτων πράξεων, ἀξία μελέτης ἐστὶν ἡ τοῦ Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου τοῦ 1813 ὡς καὶ τῶν ἀμέσως μεταγενεστέρων αὐτοῦ νομοσχεδίων, ἅτινα ὡς βάσις πρὸς σύνταξιν τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου ἐχρησίμευσαν.

Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 ὡς ἀφετηρίαν γενικωτέρας διαίρεσεως τῶν ἀθεμίτων πράξεων παραδέχεται τὴν διάκρισιν αὐτῶν εἰς ἐγκλήματα, περὶ ὧν πραγματεύεται ἐν τῷ Β' βιβλίῳ, καὶ εἰς πλημμελήματα, περὶ ὧν πραγματεύεται ἐν τῷ Γ' βιβλίῳ. Ἐκαστῇ τῶν κατηγοριῶν αὐτῶν ὑποδιαφεῖται εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει τὰ κατὰ τῶν ἰδιωτῶν ἀπευθυνόμενα ἐγκλήματα, τὸ δὲ δεύτερον τὰ κατὰ τῆς πολιτείας.

¹⁾ Chauveau—Helie Code Pénal. tom. I ἀριθμ. 950.

Ἡ τοιαύτη τῶν κολασίμων πράξεων συναρμολόγησις, ἂν καὶ ἐν γένει εὐκολύνῃ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἀρμοδιότητος τῶν δικαστηρίων πρὸς καταδίωξιν καὶ τιμώρησιν τῶν ἀδικημάτων, ἐν συνόλῳ ὅμως ἐξεταζομένη παρίσταται λίαν πλημμελής, διότι αἱ αὐταὶ πράξεις, ἀναλόγως τῶν συνοδευόντων τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν περιστατικῶν, ἐν μέρει ὑπάγονται ἐν τῇ τάξει τῶν κακουργημάτων, καὶ ἐν μέρει ἐν τῇ τάξει τῶν πλημμελημάτων. Ὡς ἐκ τούτου δὲ διασπᾶται ἡ ἀναγκαία ἀλληλουχία εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν διαφορῶν εἰδῶν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς κατηγορίας ἐγκληματικῶν πράξεων, καὶ ἐπέρχεται ἡ ἀνάγκη συγχῶν ἐπαναλήψεων τῶν διατάξεων τοῦ νόμου περὶ τῶν αὐτῶν πράξεων. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ἡ μέθοδος αὕτη δείκνυται λίαν ἀνεπαρκής, ὅπως συμπεριλάβῃ τὰ διάφορα γένη καὶ εἶδη τῶν κολασίμων πράξεων, διό πλείστα ἐξ αὐτῶν ἢ ἐντελῶς παρελείφθησαν, ἢ ἐσφαλμένως κατετάχθησαν εἰς τμήματα ὅλως ἀνοίκεια.

Αἱ παρατηρήσεις αὗται ἐπέισαν τοὺς συντάκτας τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1822, ὅπως ἐγκαταλείψωσι τὸ σύστημα τοῦ Βουαρικοῦ ποινικοῦ νόμου καὶ νέαν ὅλως καθιερώσωσι διαίρεσιν τῶν ἐγκλημάτων διὰ τῆς συγχωνεύσεως τῶν κακουργημάτων μετὰ τῶν πλημμελημάτων ἐν ταῖς αὐταῖς ὑποδιαίρέσεσι κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὰ πταίσματα, περὶ ὧν ἐπραγματεύθησαν ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ νομοσχεδίου. Τὰ διάφορα εἶδη τῶν κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων κατατάσσονται εἰς ἑννέα κεφάλαια οὐχὶ κατ' αὐστηρὰν συστηματικὴν τάξιν, ἀλλὰ καθόσον ὑφίσταται ἑξωτερικὴ τις σχέσις μεταξὺ τῶν ἀποτελούντων τὴν ἔννοιαν τῶν κολασίμων πράξεων στοιχείων. Οὕτως ἐν μὲν τῷ Α' κεφαλαίῳ συμπεριελήφθησαν τὰ κατὰ τῆς ἀσφαλείας τοῦ κράτους ἐγκλήματα, ἐν τῷ Β' τὰ κατὰ τῆς κυριαρχίας τῆς ἐπικρατείας καὶ τῆς τιμῆς τῶν ἐκπροσωπούντων ταύτην, ἐν τῷ Γ' τὰ κατὰ τῆς κυβερνήσεως καὶ οὕτως ἑρμῆς. Ἐκ τῆς ἀλληλουχίας τῶν διαφορῶν κεφαλαίων παρατηροῦμεν ὅτι εἰς δύο γενικωτέρας κατηγορίας διακρίνει τὸ νομοσχέδιον τοῦτο τὰς κολασίμους πράξεις. Ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιλαμβάνει τὰ παρὰ παντὸς αἰουδήποτε πολίτου, ἀνεξαρτήτως

τῆς κοινωνικῆς αὐτοῦ τάξεως, διαπραττόμενα ἀδικήματα, τὰ κοινὰ ὡς εἶπεῖν ἐγκλήματα (*delicta communia*), ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τὰ ἐγκλήματα τῶν δημοσίων λειτουργῶν καὶ ὑπηρετῶν τὰ ἐν τῇ διαχειρίσει τῆς ἀνατεθειμένης αὐτοῖς ὑπηρεσίας διαπραττόμενα (*delicta propria*). Ἡ πρώτη κατηγορία ἢ τὰ κοινὰ ἐγκλήματα διαλαμβάνουσα ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ μὲν περιλαμβάνει τὰς κολασίμους πράξεις τὰς κατὰ τῆς πολιτείας ἀμέσως ἢ κυρίως ἀπευθυνόμενας, τὸ δὲ τὰς κολασίμους πράξεις, δι' ὧν προσβάλλονται δικαιώματα ἰδιωτῶν.

Τὴν αὐτὴν μέθοδον τῆς κατ' ἐπιφάνειαν συναρμολογήσεως τῶν ἐγκληματικῶν πράξεων παρεδέξατο καὶ τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1827 καὶ 1831, ἐξ ὧν παρέλαβε ταύτην ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ¹⁾).

Οἱ συντάκται τῶν μεταγενεστέρων ποινικῶν νόμων τῆς Γερμανίας ἀφέντες πᾶσαν ἀπόπειραν πρὸς συστηματοποίησιν τῶν διαφορῶν εἰδῶν τῶν ἐγκλημάτων ἀρκοῦνται εἰς ἀπλὴν ἐκθεσιν τῶν διαφορῶν διατάξεων τῶν κολαζουσῶν τὰς ἀξιοποίνους πράξεις, ὡς εἰς ἰδιαίτερα κεφάλαια ὑπάγουσιν ἀναλόγως τῆς ταυτότητος τῶν διαφορῶν στοιχείων τῶν ἀποτελούντων τὴν ἐννοίαν αὐτῶν ²⁾).

¹⁾ Κατὰ τὸ αὐτὸ σύστημα συνετάχθη καὶ ὁ ποινικὸς νόμος τῆς Βυρτεμβέργης, καθ' ὃν τὰ ἀδικήματα διακρίνονται εἰς τρεῖς γενικωτέρας κατηγορίας α') εἰς κακουργήματα καὶ πλημμελήματα κατὰ τῆς πολιτείας ἀπευθυνόμενα (τίτλος Α' ἀρθρ. 140—234), β') εἰς κακουργήματα καὶ πλημμελήματα προσβάλλοντα τοὺς ἰδιώτας (τίτλος Β' ἀρθρ. 235—398), γ') εἰς παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας (τίτλος Γ' ἀρθρ. 399—461).

²⁾ Οὕτω πως εἰσὶ συνεταγμένοι οἱ ποινικοὶ νόμοι τοῦ Βάδεν, τῆς Σαξωνίας, τοῦ Ἀνωβέρου κτλ. Ὁ νεώτερος νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας διαίρεται εἰς δύο μέρη, τὸ γενικόν, (ἀρθρ. 13—79), οὗτος προηγούμενος αἱ προεισαγωγικαὶ διατάξεις (ἀρθρ. 1—12), καὶ τὸ εἰδικόν (ἀρθρ. 80—370), τὸ ὅποσον ὑποδιαιρεῖται εἰς εἴκοσι καὶ ἑννέα τμήματα, περιλαμβάνοντα τὰς διαφόρους διατάξεις πρὸς τιμώρησιν ἐν γένει τῶν κακουργημάτων, πλημμελημάτων καὶ πταισμάτων. Τὸ αὐτὸ σύστημα ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῷ Βελγικῷ ποινικῷ νόμῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΕΣΧΑΤΗΣ ΠΡΟΔΟΣΙΑΣ (ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΚΑΘΟΣΙΩΣΕΩΣ)
ΠΡΟΔΟΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΛΛΩΝ
ΠΡΑΞΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΝ τῷ πρώτῳ τούτῳ κεφαλαίῳ περιλαμβάνονται αἱ ἐγκληματικαὶ πράξεις αἱ τὴν ὑπαρξίν αὐτὴν καὶ ἀκεραιότητα τῆς πολιτείας ἐν γένει προσβάλλουσαι. Ὡς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου δὲ, καθ' οὗ ἰδίᾳ ἐκάστη αὐτῶν ἀπευθύνεται, διακρίνονται εἰς τρεῖς γενικωτέρας κατηγορίας, ὧν ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει τὰς πράξεις ὅσαι, σκοποῦσαι τὴν ἀνατροπὴν τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ καθεστώτων διὰ παντοίων μέσων καὶ ἀπειλοῦσαι τὴν ὑπαρξίν αὐτὴν τῆς πολιτείας, ἀποτελοῦσι τὸ ἐγκλημα τῆς καθοσίωσεως ἢ τῆς ἐσχάτης προδοσίας (ἄρθρ. 123—132), ἡ δὲ δευτέρα ἐμπεριέχει τὰ κατὰ τῆς ἐξωτερικῆς ἀσφαλείας καὶ ἀκεραιότητος τῆς ἐπικρατείας ἀπευθυνόμενα κακούργηματα, ἅτινα συλλήβδην προδοσία τῆς πατρίδος ἐπικαλοῦνται, (ἄρθρ. 132), ἡ δὲ τρίτη τέλος ἀπαρτίζεται ἐκ διαφορῶν πράξεων τὴν ἐν τῷ κράτει ἀσφάλειαν καὶ ἀνεξαρτησίαν προσβάλλουσῶν (ἄρθρ. 133—136).

Τὴν διαίρεσιν ταύτην παρέλαβεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐκ τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων, ἅτινα ἠκολούθησαν τὸ σύστημα τοῦ Βαυα-

ρικοῦ νόμου τροπολογήσαντα αὐτὸ ἐν μέρει μόνον. Ὁ Βαυαρικὸς νόμος χαρακτηρίζων τὰ κατὰ τῆς πολιτείας ἀμέσως ἀπευθυνόμενα ἐγκλήματα διὰ τῆς γενικῆς ἐπωνυμίας προδοσία τῆς ἐπικρατείας (Staatsverrath) διέκρινε ταῦτα εἰς τέσσαρας τάξεις, ὧν ἡ μὲν πρώτη περιεῖχε τὰ ἐγκλήματα τῆς ἐσχάτης προδοσίας (Hochverrath ἀρθρ. 300 ἐπομ.), ἡ δὲ δευτέρα καὶ τρίτη τὴν διὰ στρατιωτικῶν καὶ διπλωματικῶν ἐνεργειῶν προδοσίαν τῆς πατρίδος (Landesverrath ἀρθρ. 302. 305.) καὶ ἡ τετάρτη τέλος (ἀρθρ. 306) διαφόρους ἐπικινδύνους εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν πράξεις. Ἄλλ' ὅμως τὰ μετὰγενέστερα νομοσχέδια, ἐξ ὧν ὁ ἡμέτερος νόμος ἠρανίσθη τὰς ἀντιστοιχοῦς διατάξεις, παρέλειψαν ὡς ὅλως περιττεύουσιν τὴν γενικὴν διάταξιν περὶ προδοσίας τῆς ἐπικρατείας (ἀρθρ. 297), συγχωνεύσαντα δὲ μέρος τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ τάξει ἐγκληματικῶν πράξεων ἐν τῇ πρώτῃ καθιέρωσαν τὴν προεκτεθεῖσαν τριμελῆ διάκρισιν τῶν κατὰ τῆς πολιτείας ἐγκλημάτων ¹⁾).

Α') ΠΕΡΙ ΕΣΧΑΤΗΣ ΠΡΟΔΟΣΙΑΣ.

Ι) Ἐννοια τοῦ ἐγκλήματος ἐν γένει.

Οὐδενὸς ἄλλου ἐγκλήματος ἡ ἐννοια ὑπῆρξεν ἐν τοῖς προγενεστέροις χρόνοις τοσοῦτον ἀόριστος καὶ ἀμφίβολος ὅσον τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας. Ἐν τῇ ποινικῇ τῶν Ῥωμαίων νομοθεσίᾳ, λίαν ἀτελῶς διεκρίνετο τὸ ἐγκλημα τῆς ἐσχάτης προδοσίας ἀπὸ τῶν συγγενῶν ἢ ὁμοειδῶν αὐτῷ ἐγκλημάτων, τῆς προ-

¹⁾ Ὅλως διάφορον σύστημα ἀκολουθεῖ ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, ὅστις τὰ κατὰ τῆς πολιτείας ἀπευθυνόμενα ἐγκλήματα (Βιβλ. Α'. τίτλ. 1 κεφάλαιον α') διακρίνει εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον (ἀρθρ. 75—85) περιέχει τὰ ἐγκλήματα τὰ προσβάλλοντα τὴν ἐξωτερικὴν ἀσφάλειαν τοῦ κράτους, τὸ δὲ δεύτερον τὰ ἀμέσως κατὰ τῆς ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας ἢ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ ἀπευθυνόμενα (ἀρθρ. 86—91), ἢ τὴν δεσπόειν τῆς πολιτείας δι' ἐμφυλίων πολέμων, δι' ἀθεμίτου χρήσεως ὅπλων, δηλώσεως καὶ ἐκβιάσεως τῆς χώρας κτλ. σκοποῦντα. (ἀρθρ. 92—101.)

δοσίας τῆς πατρίδος, τῆς προσβολῆς τοῦ ἡγεμόνος, καὶ ἄλλων πα-
ραπλησίων πράξεων.

Ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις χρόνοις τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας εὐρίσκο-
μεν τὸ ἐγκλημα τὸ καλούμενον *Perduellio* ¹⁾, ὅπερ περιελάμβανε
τινας τῶν πράξεων τῶν νῦν ἀποτελουσῶν τὸ ἐγκλημα τῆς ἐσχά-
της προδοσίας καὶ τῆς προδοσίας τῆς πατρίδος. Ὡς *Perduellio*
ἐθεωρεῖτο ἡ βασιλοκτονία ἢ ἡ ἐπιβουλὴ τῆς ζωῆς τοῦ βασιλέως,
ἡ προδοσία τῆς πατρίδος (*proditio*), ἡ πρὸς τὸν ἐχθρὸν αὐτομό-
λησις κτλ.

Μετὰ τὴν ἐξωσιν τῶν βασιλέων καὶ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς δη-
μοκρατίας ἐπεξετάθη ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος τούτου διὰ τῶν
leges Sacrae καὶ *leges Valeriae*. Ὡς *perduellio* ἐτιμωρεῖτο
κατὰ τὴν ἐπαχὴν ταύτην πᾶσα ἐπιχείρησις πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ
καθεστῶτος πολιτεύματος καὶ κατάληψιν τῆς ἀνωτάτης ἐν τῇ
πολιτείᾳ ἀρχῆς (*affectatio regni, suspicio regni affectandi*,
τυραννίδος κατασκευὴ καὶ ἀφορμὴ ²⁾).

Ἡ *perduellio*, ὡς *proditio* εἰδικώτερον παρισταμένη, περιε-
λάμβανε τὴν προδοσίαν τῆς πόλεως ἢ φρουρίων, στρατοῦ ἢ στρα-
τιωτῶν ἢ καὶ ἰδιώτου τινὸς εἰς τὸν ἐχθρὸν, τὴν λειποταξίαν καὶ
αὐτομόλησιν πρὸς τοὺς πολεμίους, τὴν διέγερσιν τοῦ ἐχθροῦ εἰς
πολεμίας πράξεις κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας, καὶ τὴν ὑπο-
στήριξιν αὐτοῦ δι' ὅπλων, χρημάτων, πολεμοφοδίων κτλ.

Ἡ ποινὴ τῆς *perduellio* κατὰ πρῶτον μὲν ἦν ἡ τοῦ θανάτου,
ἐκτελουμένη δι' ἀπαγχονίσεως ἐπὶ τοῦ *arbor infelix*, ἢ δι' ἀπο-
κρημνίσεως ἀπὸ τοῦ Ταρπιείου λόφου, εἴτα δὲ ἡ τῆς *aquae et ignis*
interdictio. Ἐδίδαζον δὲ τὰς ἐπὶ τῷ ἐγκλήματι τούτῳ κατη-

¹⁾ Ἡ λέξις *Perduellio* εἶναι σύνθετος ἐκ τῆς προθέσεως *per* εἰς σημα-
σίαν ἐπιτακτικὴν, καὶ *duellis* (*duellum*=*bellum*) ἐχθρὸς, ὅρ. *Rein das*
Crim. Recht d. Römer σελ. 463. — Οἱ ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς Ἑλ-
ληνες συγγραφεῖς μεταφράζουσιν ἐλληνιστὶ τὴν *Perduellio* ἐγκλημα τυ-
ραννίδος ὅρ. *Heffter. Lehrb.* §. 203 σημ. 3. —

²⁾ Διονυσ. Ἀλικ. VII, 25. 61. 62. — *Livii* II 8. 28. 32.

γορίας αἱ λογιτίδες ἐκκλησίαι (*comitia centuriata*) καὶ αἱ φυλέτιδες (*comitia tributa*), οὐδέποτε δὲ αἱ φρατρικαὶ ἐκκλησίαι (*comitia curiata*). Ἐκτὸς τῆς Ῥώμης ἐν τοῖς στρατοπέδοις ἐδίκαζον οἱ ὑπατοὶ καὶ οἱ δικτάτορες.

Προϊόντος τοῦ χρόνου ἀπεσπάρσθησαν πολλὰ εἶδη πράξεων ὑπαγομένων προγενεστέρως εἰς τὴν *perduellio*, καὶ συνεπεῖα εἰδικῶν νόμων (*Lex Appuleja* 102 π. Χ. *Valeria* 92 π. Χ. *Lex Cornelia* 81 π. Χ.) ἐκδοθέντων πρὸς τιμώρησιν αὐτῶν ἀπετέλεσαν ἰδιαίτερα ἐγκλήματα χαρακτηριζόμενα ὑπὸ τὸ περιληπτικὸν ὄνομα *Crimina imminutæ vel laesæ majestatis*. Οὕτως ἐπὶ τινὰ χρόνον συνυπῆρχον ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ *Perduellio*, ἀφ' ἐτέρου δὲ τὰ *crimina imminutæ majestatis* μέχρις οὗ ἡ *lex Julia majestatis* συνεχώνευσεν ἐν ταῖς διατάξεσιν αὐτῆς ἀμφοτέρω τὰ τέως διακεκριμένα ταῦτα εἶδη τῶν ἐγκλημάτων, προβλέψασα περὶ τῆς τιμωρῆσεως ἀπασῶν τῶν πράξεων, αἵτινες ἀπηυθύνοντο *adversus populum Romanum vel securitatem ejus*. Ὡς τοιαῦται δὲ ἐχαρακτηρίσθησαν εἰδικώτερον αἱ τὴν ἀκεραιότητα τῆς ἐπικρατείας προσβάλλουσαι, διὰ προδοσίας τῆς χώρας εἰς τὸν ἐχθρόν, διὰ κατασκοπείας πρὸς ὑποστήριξιν αὐτοῦ γενομένης, διὰ προκλήσεως αὐτοῦ εἰς πολέμιας πράξεις κτλ. ἢ αἱ τὴν ἐσωτερικὴν ἀσφάλειαν τῆς πολιτείας ἀπειλοῦσαι ἢ κατὰ τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἐγκαθισταμένων ἀρχῶν ἀπειθυνόμεναι, καὶ ὡς τοιαῦται ἐλογίζοντο ἡ συνωμοσία, ἡ στάσις, ἡ αὐθαίρετος στρατολογία, ἡ ἐξακολούθησις τῆς διαμονῆς ἀρχοντός τινος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μετὰ τὴν λήξιν τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ἡ μὴ παράδοσις τοῦ στρατοῦ εἰς τὸν διάδοχόν του, ἡ ἀπελευθέρωσις πεφυλακισμένων κακούργων, ἡ ἐπιβουλὴ τῆς ζωῆς τῶν ἀρχόντων, ἡ νόθευσις δημοσίων ἐγγράφων ἐπὶ πολιτικῇ σκοπῇ πρὸς ζημίαν τῆς πολιτείας γινομένη κτλ.

Μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Αὐτοκρατορίας συμπεριελήφθησαν μεταξύ τῶν πράξεων, αἵτινες τὴν ἔννοιαν τοῦ *crimen majestatis* ἀπετέλουν καὶ αἱ κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ Αὐτοκράτορος ἀπειθυνόμεναι προσβολαί. Ὅθεν ὡς ἐνοχαι αὐτοῦ ἐθεωροῦτο ἕκτοτε «*qui*

dolo malo contra Imperatorem vel Rempublicam aliquid moliantur.» Ἀναλόγως δὲ τοῦ τυραννικοῦ καὶ φιλυπόπτου τῶν κατὰ καιροὺς Αὐτοκρατόρων χαρακτῆρος πῦξάνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῇ ἐννοίᾳ αὐτοῦ ὑπαγομένων κολασίμων πράξεων, καὶ ἐπετείνετο ἢ ἐπολλαπλασιάζετο ὁ βαθμὸς καὶ τὸ εἶδος τῶν καταγνωστέων ποινῶν δι' εἰδικῶν νόμων ὑπ' αὐτῶν ἐκδιδομένων. Οὕτω λ.χ. ὁ Αὐγούστας ἐπεξέτεινε τὴν *lex Julia majestatis* ἐπὶ τῶν λιβελλογράφων τῶν προσβαλλόντων τὸ πρόσωπον τοῦ αὐτοκράτορος. Ὁ Τιβέριος ἔθηκεν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ αὐτοῦ νόμου ὁλόκληρον τὴν αὐτοκρατορικὴν οἰκογένειαν. Οἱ αὐτοκράτορες τέλος Ἀρκάδιος καὶ Ὀνώριος διὰ τῆς περιβοήτου *lex «Quisquis»* 5. Cod. (9. 8. ad leg. Juliam majestatis) ἐξέτειναν τὸ κράτος τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος νόμου ὑπὲρ ὅλων τῶν αὐλικῶν καὶ ὑπαλλήλων αὐτῶν, ὥστε πᾶσα ἄμεσος ἢ ἔμμεσος προσβολὴ καὶ αὐτῶν ἔθεωρεῖτο ὡς *crimen majestatis*. Ἐτιμωροῦντο δὲ οὐ μόνον οἱ ἐνοχοὶ τῆς πράξεως ἀλλὰ καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ οἱ ἀπόγονοι καὶ οἱ ἀπλῶς γινώσιν τῆς πράξεως λαβόντες ¹⁾).

Ἐν τῷ Μεσαιῶνι καὶ μετ' αὐτὸν ἀμέσως ἐφηρμόζοντο αἱ πλεῖσται τῶν διατάξεων τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Αὐτοκρατορίας, κατὰ δὲ τὰς διατάξεις ταύτας ὡς εἶδομεν δὲν ὑπῆρχε ἀκριβῶς διακεκριμένον τὸ ἐγκλημα τῆς ἐσχάτης προδοσίας, ἀπὸ τῶν ἐγκλημάτων τῶν ἀπευθυνομένων κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ ἀνωτάτου ἐν τῇ πολιτείᾳ ἄρχοντος (*crimen majestatis in spe-*

¹⁾ Ὁρ. *Lex 5 § 1 Cod (9.8.) «Filiis vero ejus, quibus vitam imperatoria specialiter lenitate concedimus (paterno enim deberent perire supplicio) a materna vel avita, omnium etiam proximorum hereditate ac successione habeantur alieni, testamentis extraneorum nihil capiant, sint perpetuo egentes ac pauperes, infamia eos paterna semper comitetur, ad nullos prorsus honores, nulla prorsus sacramenta perveniant, sint postremo tales, ut his perpetua egestate sordentibus, sit et mors solatium, et vita supplicium.»—§ 6. «Id, quod de praedictis eorumque filiis sancimus, etiam de satellitibus, consociis ac ministris, filiisque eorum simili severitate censemus.»*

cie). Κατὰ πρῶτον ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις καὶ ἰδίως διὰ τῶν ἐρευνῶν τοῦ Feuerbach ¹⁾ διηυκρινίσθη ἐπιστημονικῶς ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας, καὶ διευτυπώθησαν ἀκριβῶς οἱ ὅροι οἱ διαστέλλοντες αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ἐγκλήματος τῆς προδοσίας τῆς πατρίδος, καὶ τῶν πράξεων, αἵτινες τὴν ἀσφάλειαν τῆς πατρίδος ἀπειλοῦσι.

Μετὰ τὴν βραχεῖαν ταύτην ἱστορικὴν παρέκβασιν ἀρχόμενοι τῆς ἐρεῦνης τῶν συστατικῶν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας στοιχείων παρατηροῦμεν ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ὀρθῶς ποιῶν ἀπέφυγε νὰ συγκεκριαλιώσῃ τὰ ἅπαντα ἐν γενικῇ τινι ὀρισμῷ, τὸ δυσέφικτον καὶ κινδυνῶδες τοῦ ἔργου προβλέπων, ἐνεκα τῶν κατ'ἀνάγκην ἐπερχομένων παραλείψεων, ὅσας ἐπιχειρεῖται ἡ διὰ καθολικῶν ἐννοιῶν διατύπωσις ἐγκλήματος ὑπὸ ποικίλης φάσεως ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ ἐμφανιζομένου. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον προείλετο τὴν ἐν πλείοσιν ἄρθροις ἀπαρίθμησην τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων, αἵτινες ἀπαρτίζουν τὴν ἐννοίαν αὐτοῦ. Τὰς εἰδικὰς ταύτας περιπτώσεις συνδυάζοντες μετ' ἀλλήλων, δυνάμεθα νὰ πορισθῶμεν τὰ γενικὰ στοιχεῖα τὰ ἀποτελοῦντα τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας, περὶ ὧν παρατηρητέον εἰδικώτερον,

α') Ὑποκείμενον τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας δύναται νὰ ᾖ πᾶς τις ἐπιδεκτικὸς καταλογισμοῦ. Ἡ παρὰ τισι τῶν ἀρχαιοτέρων ποινικῶν νόμων ²⁾ ὑπάρχουσα διάταξις ὅτι ὁ αὐτοῦργός δεόν νὰ ᾖ ὑπὸ τῆς ἐπικρατείας, καθ'ἣς ἐτελέσθη ἡ ἐγκληματικὴ αὕτη πράξις, ἐξωβελίσθη ἐκ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν ὡς ὅλως ἀδικαιολόγητος, διότι τὸ ἀξιοποινον τοῦ ἐγκλήματος δὲν στηρίζεται, ὡς τινες ὑπὸ τῶν ἀναμνήσεων τοῦ φεουδαλικοῦ πολιτεύματος ἐμφορούμενοι ὑπέθεσαν, ἐπὶ τῆς παραβά-

¹⁾ Philosophisch Juridische Untersuchungen über das Verbrechen des Hochverraths. Erfurt 1798. — καὶ Lehrb. § 162. Rosshirt N. Archiv d. Crim. R. IX σελ. 140 Hepp. Archiv. d. Crim. R. 1835. — Abegg αὐτόθ. 1853. σελ. 205.

²⁾ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἀρθρ. 299. Ἀννοδέρου ἀρθρ. 118.

σεως τῆς ὀφειλομένης πρὸς τὴν πολιτείαν ὑποταγῆς καὶ πίστεως, ἀλλ' ἀπορρέει ἐκ τοῦ δικαϊώματος, ὅπερ ἡ πολιτεία κέκτηται τοῦ προστατεύειν τὴν ἰδίαν ἐαυτῆς ὑπαρξιν καθ' οἷον οἰοῦντο ἐπιβουλεύουμένου αὐτήν, εἴτε ὑπήκοος ταύτης τυγχάνει ὢν, εἴτε προσκαίρως ἐν αὐτῇ διατρίβει (*subditus temporarius*) εἴτε ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ὀρμάται ¹⁾).

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐπεταὶ ὅτι αὐτουργὸς τοῦ ἐγκλήματος δύναται νὰ ᾖ

α') ὁ ἡμεδαπὸς ὁ ἐντὸς τῆς χώρας διατρίβων.

β') ὁ ἡμεδαπὸς ὁ ἐκτὸς ταύτης τυγχάνων.

γ') ὁ ἀλλοδαπὸς ὁ ἐν Ἑλλάδι προσκαίρως ἢ διαρκῶς διαμένων (Ποιν. δικ. ἄρθρ. 3).

δ') ὁ ἀλλοδαπὸς ὁ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος τυγχάνων καὶ αὐτόθι ἐγκλημα ἐσχάτης προδοσίας κατὰ τῆς Ἑλλάδος διαπράξας (Ποιν. δικ. ἄρθρ. 2 § 2).

β') Ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου δέον νὰ πηγάζῃ ἐκ τῆς δολίκας αὐτοῦ προαίρεσεως πρὸς ἐπιχείρησιν τοῦ ἐγκλήματος. Ἐξ ἀμελείας δὲν δύναται τις νὰ χαρακτηρισθῇ ἔνοχος αὐτοῦ ²⁾).

Ὁ δὲ δόλος δύναται νὰ ᾖ ὠρισμένος (*determinatus*) ἢ ἀόριστος (*indeterminatus*) ἢ ἐκ προμελέτης (*praemeditatus*) ἢ ἐκ βρασμοῦ ψυχικῆς ὀρμῆς (*repentinus*).

γ') Ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος ἐν γένει εἶναι ἡ πολιτεία

¹⁾ Hepp Die politischen u. unpolitischen Staatsverbrechen u. Vergehen. Tübingen 1846. σελ. 15. — Ἐξαιρέσεις τῆς ἀρχῆς ταύτης εὑρίηται ἐν τῇ § 7 τοῦ ἄρθρ. 123, περὶ τῆς ἐν οἰκείῳ τόπῳ γενήσεαι λόγος.

²⁾ Ὁ ἰδιόζων οὗτος τῆς θελήσεως τοῦ αὐτουργοῦ χαρακτὴρ ἐξάγεται ἀδίστακτως καὶ ἐκ τοῦ γράμματος αὐτοῦ τῶν σχετικῶν ἄρθρων τοῦ ἡμετέρου νόμου ὅρ. ἄρθρ. 123 § 1. «μὲ σκοπὸν νὰ φανεύσῃ κτλ. § 2. θέλων νὰ μεταβάλῃ § 3. ἀποδλέπει· εἰς ἓνα τῶν δύο σκοπῶν. § 4 ὅστις θέλει νὰ προσαρτῇ κτλ. ἄρθρ. 124 «δύο ἢ πλείονες συναποφασίσωσι». ἄρθρ. 125 § 1 «διεγείρει ἐμφύλιον πόλεμον». § 2 ἐγεινεν αὐτουργὸς ἐνόπλου συμμορίας, τῆς σκοπὸς εἶναι κτλ. ἄρθρ. 127, «ἐν γνώσει καὶ ἐκουσίῳ συλλέγονται».

αὐτή. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῇ ἀφηρημένη αὐτῆς ἐννοίᾳ δὲν δύναται νὰ ᾗ ἄμεσον ἀντικείμενον οἷαςδήποτε ἐγκληματικῆς πράξεως, ἅτε διαφεύγουσα πᾶσαν ἐξωτερικὴν ἐπίδρασιν, τὸ ἐγκλημα τῆς ἐσχάτης προδοσίας ἀπευθύνεται ἰδιαιτέρως κατὰ τῶν στοιχείων ἐκείνων, ὅσα τοὺς οὐσιώδεις ὅρους τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς ἀποτελοῦσιν. Εἰσὶ δὲ ταῦτα τὰ πρόσωπον τοῦ ἡγεμόνος ὡς ἀνωτάτου ἐν τῇ πολιτείᾳ ἄρχοντος, ἐκπροσωποῦντος τὴν πολιτικὴν ἐνότητα καὶ κυριαρχίαν, τὸ πολίτευμα, ὅπερ τὰς λειτουργίας καὶ τὸν κύκλον τῆς ἐξουσίας τῶν ἐν τῷ κράτει ἀρχῶν ρυθμίζει, ἡ χώρα, ἣν ἐπικράτειά τις κατέχει, καὶ αἱ ἐξωτερικαὶ αὐτῆς σχέσεις πρὸς τὰς λοιπὰς ἐπικρατείας. Ὅθεν τὸ ἐγκλημα τῆς ἐσχάτης προδοσίας ἀπευθύνεται ἢ κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ βασιλέως, ἐπὶ σκοπῷ καταστροφῆς αὐτοῦ, ἢ ἀφαιρέσεως, ἢ περιστολῆς τῆς ἐξουσίας, ἣν κέκτηται, ἢ κατὰ τοῦ πολιτεύματος ἐπὶ σκοπῷ ἀνατροπῆς ἢ μεταρρυθμίσεως τῶν θεμελιωδῶν αὐτοῦ διατάξεων, ἢ κατὰ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἀκεραιότητος τῆς χώρας διὰ διαταράξεως τῶν σχέσεων, ἐν αἷς ἐπικράτειά τις διατελεῖ πρὸς ἄλλας ἐπικρατείας.

III) Ποινή.

α') Σύστημα τοῦ ἡμετέρου νόμου.

Ὁρμώμενος ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐκ τῆς ιδέας τῆς ἐκφοβίσεως, λίαν ἀφειδῶς ἐποιήσατο χρῆσιν τῆς τοῦ θανάτου ποινῆς καθ' ἀπάσας τὰς περιπτώσεις τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας δι' αὐτῆς οὐ μόνον τὴν ἀπόπειραν τιμωρεῖ, ὅπερ δικαιολογεῖται ἐν μέρει, διότι ἡ πλήρης ἐκτέλεσις τοῦ ἐγκλήματος ἤθελεν ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὸ ἀνέφικτον τῆς τιμωρήσεως τοῦ ἐνόχου, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς τὰς προπαρασκευαστικὰς πράξεις, καὶ αὐτὴν τὴν ἐκδήλωσιν καὶ ἀνακοίνωσιν τῆς ἀποφάσεως πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας, ὡς ἐπὶ τῆς συνωμοσίας, ἣν θεωρεῖ τετελεσμένην, ὅταν δύο ἢ πλείονες συναποφασίσωσι μόνον περὶ πράξεως ἐσχάτης προδοσίας, ἢ συνυποχρεωθῶσι μετ' ἀλλήλων πρὸς ταύτην.

Αἱ τοιαῦται δρακόντειοι διατάξεις, δι' ὧν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἠθέλησε φαίνεται νὰ περιφρουρήσῃ τὴν μετὰ τὸν κλύδωνα πολυετοῦς ἐπαναστάσεως καὶ ἐμφυλίων ἐσωτερικῶν σπαραγμῶν κυμαινομένην καὶ ἀρτιπαγῇ πολιτείαν, ἐχρηζόν ἀληθῶς μεταρρυθμίσεως συμφώνως πρὸς τὰς νεωτέρας ἀρχὰς τῆς τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἐπιστήμης καὶ πρὸς τὰς ἐπικρατούσας πολιτικὰς θεωρίας καθ' ἃς ἡ εὐρυθμος ἀνάπτυξις τοῦ κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ βίου συντελεῖται διὰ τῆς ἐλευθέρως ἀντιδράσεως τῶν στοιχείων τῆς μονιμότητος καὶ προόδου, αἱ δ' ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς συγκρούσεως αὐτῶν συμβαίνουσαι ἐνίοτε παρεκβάσεις δὲν πρέπει νὰ λογίζονται ὡς πράξεις φέρουσαι τὸν τύπον κοινῶν ἐγκλημάτων, ὅσας κίς μάλιστα ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ διενεργήσαντες ταύτας ὠρμήθησαν ἐκ αἰσθήματος εὐγενοῦς, ἐκ τῆς ιδέας ὅτι ὑπὲρ τῶν κοινῶν συμφερόντων πράττουσι.

Ἡ Β' ἐν Ἀθήναις συντακτικῇ συνέλευσις παραφερομένη ὑπὸ τοῦ ἐπικρατήσαντος πολλάκις πνεύματος τῆς ἀκαίρου καὶ ἀτόπου ἀπομιμήσεως τῶν γαλλικῶν παραδόσεων, ἔσπευσε ν' ἀναλάβῃ ἔργον καθαρῶς νομοθετικόν, καὶ οὕτως ἀντὶ νὰ ὑποβάλλῃ εἰς ἔλεγχον αὐστηρὸν ἀπάσας τὰς διατάξεις τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου τὰς πραγματευομένας περὶ τῶν ἐγκλημάτων τῆς ἐσχάτης προδοσίας, ἀντὶ συνδυάζουσα ταύτας πρὸς ἀλλήλας νὰ καταβιβάσῃ ἐν γένει τὴν κλίμακα τῶν καταγνωστέων ποινῶν, αἵτινες εἰς βαθμὸν ὑπερμέτρου αὐστηρότητος ἐξικινοῦνται, ἐψήφισε τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 18 τοῦ Συντάγματος, δι' ἧς καταργεῖται ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων ἐκτὸς τῶν συνθέτων.

Ἰνα ὀρίσωμεν ἐπομένως κατὰ ποίας περιπτώσεις ἡ ὑπὸ τοῦ νόμου καταγινωσκομένη ποινὴ τοῦ θανάτου ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τῆς ἐσχάτης προδοσίας λογίζεται καταργηθεῖσα διὰ τῆς μνησθείσης διατάξεως τοῦ νεωτέρου ἡμῶν συνταγματικοῦ χάρτου ἀνάγκη ὅπως περὶ τῆς ἐννοίας καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων πραγματευθῶμεν.

β') Πολιτικά ἐγκλήματα.

- 1) Ἱστορικὴ ἀνάπτυξις τῶν περὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων νομοθετημάτων.

Ἡ διάκρισις τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων διὰ καθιερώσεως ἐν τῇ νομοθεσίᾳ ἰδιαζουσῶν περὶ αὐτῶν διατάξεων ἐγένετο τὸ πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ. Ἐν τῷ συντάγματι τοῦ 1830 ἐν ἄρθρῳ 69 ὤρίσθη ὅτι τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα, καὶ ὅταν ὡς πλημμελήματα παρίστανται, ὑπάγονται ἐν γένει εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἐνόρκων δικαστηρίων¹⁾.

Ὡς ἐκ τούτου παρέστη ἀμέσως ἡ ἀνάγκη τοῦ ἀκριβοῦς προσδιορισμοῦ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων, ἐφ' ᾧ ἐξεδόθη ὁ νόμος τῆς 8^{ης} Ὀκτωβρίου 1830, δι' οὗ ὡς πολιτικὰ ἐγκλήματα ἐχαρακτηρίσθησαν.

α') Τὰ ἐγκλήματα, περὶ ὧν πραγματεύεται ὁ ποινικὸς νόμος ἐν τῷ α' καὶ β' κεφαλαίῳ τοῦ πρώτου τίτλου τοῦ Γ' βιβλίου, ἢτοι τὰ κακουργήματα καὶ πλημμελήματα κατὰ τῆς ἀσφαλείας τοῦ κράτους καὶ τὰ κατὰ τοῦ πολιτεύματος.

β') Τὰ ἐν ταῖς §§ 2 καὶ 4 τοῦ Γ'. τμήματος καὶ τὰ ἐν τῷ Ζ' τμήματι τοῦ τρίτου κεφαλαίου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου, ἢτοι αἱ διαταράξεις τῆς κοινῆς εἰρήνης παρὰ τῶν λειτουργῶν τῶν διαφόρων θρησκευμάτων, ὡς καὶ αἱ ἀθέμιτοι ἐνώσεις καὶ ἐταιρίαι, αἵτινες ὁμῶς μεταγενεστέρως διὰ τοῦ νόμου τῆς 10 Ἀπριλίου 1834 ἀφηρέθησαν ἐκ τῆς κατηγορίας τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων.

γ') Τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐν τῷ ἄρθρ. 9 τοῦ νόμου τῆς 25 Μαρτίου 1825 μνημονευόμενα, ἢτοι ἡ ἀφαίρεσις τῶν παρασῆμων τῆς

¹⁾ Τὴν διάταξιν ταύτην παρεδέξατο καὶ ὁ συνταγματικὸς χάρτης τοῦ 1848 (ἄρθρ. 83), ἀλλ' ἐπὶ τῆς δευτέρας αὐτοκρατορίας διὰ τῶν διαταγμάτων τῆς 31 Δεκεμβρίου 1859 καὶ 17—25 Φεβρουαρίου 1852 ἡ ἐκδίκασις τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων, ἅτινα χαρακτηρὰ πλημμελήματος φέρουσιν, ὑπῆχθη εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν πλημμελειοδικείων.

ἀρχῆς, ἡ δημοσία χρῆσις σημείων ἐνώσεων ἢ ἡ ἐκθεσις στασιαστικῶν συμβόλων [ὁρ. καὶ ἀρθρ. 6 Δικτάγματος 11 Αὐγούστου 1848].

Μετὰ τὴν ἀνατροπὴν τῆς μοναρχίας τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου καὶ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς δημοκρατίας ἡ προσωρινὴ κυβέρνησις διὰ προκηρύξεως γενόμενης τῇ 28 Φεβρουαρίου 1848 ἐδήλωσεν ὅτι θεωρεῖ ὡς κατηργημένην τὴν θανατικὴν ποινὴν ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων. Τὴν ἀπόφασιν δὲ ταύτην τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως ἐπεκύρωσεν ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἐν ἀρθρ. 5 τοῦ συντάγματος τοῦ 1848 καταργήσασα ὀριστικῶς τὴν θανατικὴν ποινὴν ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ὥρισε ποία ποινὴ ἔσται ἐφαρμοστέα ἀντὶ τῆς θανατικῆς ποινῆς ἐν ἔτει 1850 (8 Ἰουνίου) ἐξεδόθη ἰδιαιτέρος νόμος ὁρίζων ἀντὶ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου τὴν ὑπερόριον μεταφορὰν τῶν καταδικῶν καὶ κράτησιν ἐντὸς ὠχυρωμένου τόπου (déportation dans une enceinte fortifiée).

Καὶ ἐν τῇ Βελγικῇ νομοθεσίᾳ περιέχονται ἰδιαιτεραὶ διατάξεις περὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων. Κατὰ τὸ ἀρθρ. 98 τοῦ Βελγικοῦ Συντάγματος οἱ αὐτουργοὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων ὑπάρχονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἐνόρκων δικαστηρίων, κατὰ δὲ τὸ ἀρθρ. 96 τοῦ αὐτοῦ συντάγματος τότε μόνον ἐπιτρέπεται ἐν ταῖς δίκαις περὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων ἢ κεκλεισμένων τῶν θυρῶν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζήτησις, ὅταν ὁμοφώνως καὶ οὐχὶ κατὰ πλειοψηρίαν, ὅπως ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὑποθέσεων, ἀποφασίσῃ περὶ ταύτης τὸ δικαστήριον. Οἱ ἐνεκα πολιτικῶν ἐγκλημάτων κατηγορούμενοι ἀπαλλάσσονται τῆς προφυλακίσεως κατὰ τὸ ἀρθρ. 8 τοῦ διατάγματος τῆς 19 Ἰουλίου 1834, μὴ συγχωρουμένης τῆς παραδόσεως αὐτῶν εἰς ἀλλοδαπὴν κυβέρνησιν κατὰ τὸ ἀρθρ. 6 τοῦ νόμου τῆς 4ης Ὀκτωβρίου 1833.

Ἐπίσης τὸ ἀρθρ. 94 τοῦ Πρώσικοῦ Συντάγματος παραπέμπει τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἐνόρκων δικαστηρίων. Ποία δὲ πρέπει νὰ χαρακτηρίζωνται ὡς πολιτικὰ ἐγ-

κλήματα ώρίσθη ειδικώς δια τοῦ διατάγματος τῆς 3 Ἰανουαρίου 1849 (§ 39) ¹⁾.

Ἐκ τῶν νομοθεσιῶν τούτων μετηνέχθησαν καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ διάφοροι περὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων ειδικοί διατάξεις. Ἐν ἄρθρῳ 73 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1843 ἀνεγράφη ἡ διάταξις, ὅτι τὰ πολιτικά ἐγκλήματα δικάζονται ὑπὸ τῶν ἐνόρκων δικαστηρίων. Παραλαβὼν δὲ ὁ νομοθέτης ἐν τῷ συντάγματι τοῦ 1864 (ἄρθρ. 95) τὴν διάταξιν ταύτην, νέας προσέθηκεν ἐγγυήσεις ὑπὲρ τῶν κατηγορουμένων διὰ πολιτικά ἐγκλήματα ἐν μὲν τῷ ἄρθρῳ 6 κανονίσας λεπτομερέστερον τὰ περὶ προφυλακίσεως αὐτῶν, ἐν δὲ τῷ ἄρθρ. 18 καταργήσας τὴν θανατικὴν ποινὴν, ὡς αὐτὴ τὰ πολιτικά ἐγκλήματα δὲν εἶναι σύνθετα. Ὅθεν πρὸς ἀκριβῆ ἐφαρμογὴν τῶν εἰρημένων διατάξεων ἐπάναγκες καθίσταται, ὅπως ειδικώτερον ἐρευνηθῇ ποῖα ἐγκλήματα ὑπάγονται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων.

2) Διάκρισις τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων.

Ἡ διάκρισις τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων διὰ περιληπτικοῦ τινος ὀρίσμου ἀνέφικτος ἀποβαίνει οὐ μόνον ἕνεκα τῶν ποικίλων καὶ ἀνυπερβλήτων δυσχερειῶν, ἀς παρέχει τὸ ζήτημα καθ' ἑαυτὸ ἐξεταζόμενον, ἀλλὰ καὶ ἕνεκα τῆς διαφωνίας, ἥτις ἐπικρατεῖ

¹⁾ Κατὰ τὸ ἄρθρ. 16 τοῦ διατάγματος τῆς 3 Ἰανουαρίου 1849 χαρακτηρίζονται ὡς πολιτικά ἐγκλήματα καὶ παραπέμπονται πρὸς ἐκδίκασιν εἰς τὰ καουργιοδικεῖα αἱ ἐν τοῖς τμήμασι 2—5 τοῦ Κ' τίτλου τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ Κώδικος τοῦ Πρωσικοῦ δικαίου μνημονευόμεναι πράξεις, καθόσον δὲν ὑφίσταται εἰδικὴ τις ἐξαίρεσις. Τοιαῦται δὲ εἰσὶ α') τὰ ἐγκλήματα τῆς ἐσχάτης προδοσίας (τμήμα 2. ἄρθρ. 91—99), β') τὰ ἐγκλήματα κατὰ τῆς ἐξωτερικῆς ἀσφαλείας τοῦ κράτους (τμήμα 3 ἄρθρ. 100—148), γ') τὰ ἐγκλήματα κατὰ τῆς ἐσωτερικῆς εἰρήνης καὶ ἀσφαλείας τοῦ κράτους (τμήμα 4 ἄρθρ. 149—195), δ') τὰ ἐγκλήματα τὰ προσβάλλοντα τὸν πρὸς τὴν ἐπικράτειαν ὀφειλόμενον σεβασμὸν (τμήμα 5 ἄρθρ. 196—123).

μεταξύ τῶν συγγραφέων ὡς πρὸς τὸν ἐν γένει χαρακτηρισμὸν τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων.

Ἐκ τῶν γάλλων συγγραφέων ὁ *Ortolan*¹⁾, πραγματευθεὶς εἰδικώτερον τὸ περὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων ζήτημα, συνομολογεῖ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ ἀδύνατον τοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐτῶν διὰ γενικοῦ τινος ὀρισμοῦ, πρεσβεύει δὲ ὅτι ἐν ἑκάστη εἰδικῇ περιπτώσει, ἵνα βεβαιωθῇ ἂν ἐγκλήμα τι ἦναι πολιτικόν, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν πρῶτον μὲν, ἔάν ὁ αὐτοῦργός αὐτοῦ προσβάλλῃ τὸ δίκαιον διὰ τῆς παραβάσεως τῆς ὑποχρεώσεως πρὸς ἐπιχείρησιν ἢ παράλειψιν πράξεώς τινός, ἢν ἐπιβάλλει αὐτῷ ὁ κοινωνικὸς καὶ πολιτικὸς ὀργανισμὸς τοῦ κράτους· δεῦτερον δὲ ἔάν τὸ συμφέρον τῆς πολιτείας πρὸς τιμώρησιν τῆς τοιαύτης πράξεως εἶναι συμφέρον ἀποβλέπον εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν ὀργανισμόν. Ἐν ἄλλοις ἵνα χαρακτηρίσωμεν ἀδίκημα τι ὡς πολιτικὸν ἐγκλημα πρέπει ἀναλυτικῶς προβαίνοντες νὰ ἐξετάσωμεν α') ποῖον εἶναι τὸ πρόσωπον τὸ ἀμέσως διὰ τῆς ἐγκληματικῆς πράξεως προσβάλλομενον, εἶναι ἄρα γε ἡ πολιτεία; β) ποῖον εἶδος δικαιωμάτων τῆς πολιτείας προσβάλλεται; προσβάλλονται ἄρα γε δικαιώματα συνεχόμενα ἀμέσως μετὰ τοῦ κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ αὐτῆς ὀργανισμοῦ; γ') ποῖον συμφέρον ἔχει ἡ πολιτεία πρὸς τιμώρησιν τῆς ἐγκληματικῆς ταύτης πράξεως, τὴν τιμώρησιν αὐτῆς ὑπαγορεύει τὸ συμφέρον τοῦ πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ; Ἐάν ἡ ἀπάντησις εἰς τὰς τρεῖς ταύτας ἐρωτήσεις εἶναι καταφατικὴ, τὸ ἐγκλημα δέον νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς πολιτικόν.

Τὴν ἀριστίαν, ἥτις πηγάζει ἐκ τῆς γενικότητος τῶν τοιούτων χαρακτηριστικῶν ὄρων τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων, κατανοῶν αὐτὸς οὗτος ὁ συγγραφεὺς, σπεύδει ἀμέσως νὰ θέσῃ φραγμοὺς τινὰς εἰς τὸ ἀχανὲς πεδίον, ἐφ' οὗ δογματίζει ὅτι πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα· ὅθεν πρεσβεύει, ὅτι ὡς πολιτικὰ ἐγκλήματα δὲν πρέπει νὰ χαρακτηρίζωνται αἱ πράξεις αἱ κατὰ τῆς πολιτείας μὲν ἀπευθυνόμεναι, ἀλλὰ μὴ προσβάλλουσαι δικαιώματα

1) *Éléments de droit pénal* σελ. 283 καὶ ἄπομ.

παραγόμενα ἀμέσως ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ αὐτῆς διοργανισμοῦ, ὡς λ. χ. τὰ ἐγκλήματα κατὰ τῆς περιουσίας τοῦ κράτους, ἢ τὰ κατὰ τῆς αὐτονομίας, ἐκτὸς ἐὰν ταῦτα ἐγένοντο ἐπὶ πολιτικῷ σκοπῷ, τὰ ἐγκλήματα τὰ παρὰ τῶν δημοσίων λειτουργῶν ἐν τῇ διαχειρίσει τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν πραττόμενα, ἐκτὸς ἐὰν προσβάλλωσιν ἀμέσως τὸν πολιτικὸν ὀργανισμὸν τοῦ κράτους, τὰ ἐγκλήματα τὰ κατὰ τῶν δημοσίων λειτουργῶν ἐν τῇ ἀσκήσει τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἀπευθυνόμενα, ἐκτὸς ἐὰν ἐτελέσθησαν κατὰ τῶν ἐκπροσωποῦντων τὰς ἀνωτάτας ἐν τῷ κράτει ἀρχάς, ἢ σκοπὸς αὐτῶν εἶναι ἡ κατανάγκασις τῶν δημοσίων λειτουργῶν πρὸς ἐπιχείρησιν πολιτικῆς τιнос πράξεως ¹⁾).

Αἱ ἐξαιρέσεις αὗται καὶ πολλαὶ ἄλλαι, ἀς χάριν συντομίας παραλείπομεν, ὡς καὶ αἱ ἐξαιρέσεις τῶν ἐξαιρέσεων, τοσοῦτον πολυριθμοὶ εἰσίν, ὥστε διασεύουσι καθ' ὅλοκληρίαν τὸ κύρος τοῦ γενικοῦ κανόνος καὶ καταδεικνύουσι τὸ ἀνεπαρκές τῶν δι' αὐτοῦ ὑποδειχθέντων γενικῶν χαρακτηριστικῶν ὅρων τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων.

Οἱ ὑπομνηματισταὶ τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου Chauveau καὶ Hélie παραλείποντες τὴν συζήτησιν περὶ ἀνευρέσεως τῶν γενικῶν χαρακτήρων τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων, ἀρκοῦνται εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ νόμου τῆς 8 Ὀκτωβρίου 1830, ἐν ᾧ εἰδικῶς μνημονεύονται αἱ πράξεις αἱ ὡς πολιτικὰ ἐγκλήματα χαρακτηριστεῖται, ὑποστηρίζουσι δὲ τὴν γνώμην, ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ νόμου τούτου δὲν εἰσὶν ἐπιδεκτικαὶ ἐξ ἀναλογίας ἐφαρμογῆς καὶ ἐπὶ ἄλλων πράξεων μὴ ρητῶς κατονομαζομένων.

Ἐκ τῶν γερμανῶν συγγραφέων ὁ Schirach ²⁾ λαμβάνει ὡς βάσιν τῆς διακρίσεως καὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων τὴν ἐν γένει διαίρεσιν τῶν ἐγκλημάτων εἰς τρεῖς κεφαλαιώδεις κατηγορίας 1) εἰς ἐγκλήματα κατὰ τῆς κοινωνίας

¹⁾ Ortolan Droit pénal n° 719—724.

²⁾ Ueber politische Verbrechen ἐν Archiv d. Crim. R. 1851. Beilage.

(sociale Verbrechen) 2) εἰς ἐγκλήματα κατὰ τοῦ ἔθνους (nationale Verbrechen) 3) εἰς πολιτικά ἐγκλήματα.

Ἐγκλήματα κατὰ τῆς κοινωνίας ἀποκαλεῖ τὰς κατὰ τῆς κοινωνίας εἰρήνης ἀπευθυνόμενας πράξεις, τὰς προσβαλλούσας τοὺς ἀναγκαίους ὅρους τῆς ἐντὸς ὁρισμένης χώρας συνυπάρξεως λογικῶν ἄντων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὰς βάσεις τῆς τῶν ἀνθρώπων κοινωνίας, ἥτοι τὸ δικαίωμα τῆς κατοχῆς, τῆς κυριότητος, τὸν γάμον, καὶ τὴν οἰκογένειαν.

Ἐγκλήματα κατὰ τοῦ ἔθνους ἢ τῆς πατρίδος ἀποκαλεῖ ὅσα προσβάλλουσι τὴν ἐξωτερικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ἀκεραιότητα τῆς χώρας, τὰ ὑπὸ τῶν ὑπηκόων αὐτῆς διαπραττόμενα. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην συμπεριλαμβάνει τὴν προδοσίαν τῆς πατρίδος, καὶ ἀπάσας τὰς πράξεις, αἵτινες σκοπὸν ἔχουσι τὴν παράδοσιν ἢ ὑποταγὴν μέρους ἢ ὅλου τῆς χώρας εἰς ἄλλην δυνάμιν, ἢ τὴν συνδρομὴν τοῦ ἐχθροῦ καθ' οἷονδῆποτε τρόπον.

Τέλος ἐγκλήματα πολιτικά ἀποκαλεῖ πρῶτον μὲν τὰ ἀπευθυνόμενα κατὰ τοῦ πολιτεύματος, ὅπερ εἶναι ἡ ἀπαραίτητος βῆσις τοῦ πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ, καὶ τὴν διὰ βιαίων μέσων ἀνατροπὴν αὐτοῦ καθ' ὁλοκληρίαν ἢ τῶν θεμελιωδῶν αὐτοῦ διατάξεων σκοποῦντα, δεύτερον δὲ τὰ κατὰ τῶν ἐνασκουσῶν τὴν ἐθνικὴν κυριαρχίαν ἐξουσιῶν τελεσθέντα.

Πολὺ εὐρύτερον διαγράφει κύκλον εἰς τὰ πολιτικά ἐγκλήματα ὁ Holtzendorff ¹⁾ χαρακτηρίζων ὡς τοιαῦτα τὰς πράξεις, αἵτινες ἀπευθύνονται ἐναντίον τοῦ καθεστῶτος πολιτεύματος, ἢ τῆς ἐνεργείας τῶν ἐν τῷ κράτει ἐξουσιῶν, ἢ τῶν ὀργάνων αὐτῶν. Διακρίνει δὲ τὰ πολιτικά ἐγκλήματα εἰς τρεῖς κεφαλαίους κατηγορίας, εἰς ἐγκλήματα κατὰ τοῦ πολιτεύματος, εἰς ἐγκλήματα κατὰ τῆς αὐτονομίας καὶ ἀκεραιότητος τοῦ κράτους, καὶ εἰς ἐγκλήματα κατὰ τῆς ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας καὶ τάξεως. Καὶ τὴν μὲν πρώτην κατηγορίαν ἀποτελοῦσι τὰ ἐγκλήματα τῆς ἐσχάτης

¹⁾ Politische Verbrechen ἐν Rotteck-Welckers Staatslexicon τομ. XI σελ. 612 ἐπομ.

προδοσίας καὶ τὰ κατὰ τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος ἀπευθυνόμενα, τὴν δὲ δευτέραν τὰ ἐγκλήματα τῆς προδοσίας τῆς πατρίδος καὶ τῆς διαταρᾶξως τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων τῆς ἐπικρατείας, τὴν ἐ τρίτην αἱ προσβολαὶ τῆς δημοσίας τάξεως αἱ διὰ πολιτικούς λόγους γενόμεναι. Ὡς πρὸς τὴν τρίτην ὅμως ταύτην κατηγορίαν παρατηρεῖ ὅτι ἀνέφικτος ἀποβαίνει ὁ ἐκ τῶν προτέρων χαρακτηρισμός τῆς πράξεως ὡς πολιτικοῦ ἐγκλήματος, καθόσον ἡ βεβαίωσις τοῦ τοιοῦτου αὐτῆς χαρακτηῖρος ἥρτηται ἐκ τῶν εἰδικῶν περιστάσεων τῶν συνοδευουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς.

Ἐκ τῶν προεκτεθεισῶν γνώμῶν ὀδηγούμενοι δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα ἀνήκουσιν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κατὰ τῆς πολιτείας ἀμέσως ἀπευθυνομένων ἐγκλημάτων, ἢτοι τῶν ἐγκλημάτων, ὅσα προσβάλλουσι τοὺς θεμελιώδεις λόγους τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς τῆς πολιτείας, καὶ τοιοῦτοι εἰσὶν ἡ αὐτονομία τῆς ἐπικρατείας, καὶ ἡ ἀκεραιότης τῆς χώρας, τὸ πολίτευμα, καὶ ἡ κυριαρχικὴ ἐξουσία τῆς πολιτείας ἡ ὑπὸ τῶν διὰ τοῦ πολιτεύματος καθεστηκυῶν ἀρχῶν ἐνασχυρόμενη, ἡγουν τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνωτάτου ἐν τῇ πολιτείᾳ ἄρχοντος, ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία, καὶ ἡ ἐκτελεστικὴ. Ἀλλ' ὅμως οὐχὶ ἅπαντα τὰ τὴν πολιτείαν ἀμέσως προσβάλλοντα ἐγκλήματα δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν καὶ ὡς πολιτικὰ ¹⁾.

Τὸν ἰδιαιτέρον τοῦτον χαρακτηρισμὸν δυνάμεθα ν' ἀποδώσωμεν εἰς τὰ κατὰ τῆς πολιτείας ἀπευθυνόμενα ἐγκλήματα, ἅτινα ἐξετελέσθησαν ἐπὶ πολιτικῷ σκοπῷ. Ὁ σκοπὸς οὗτος, ὅτε μὲν ἀδιστάκτως ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ, καθ' οὗ ἐξετελέσθη τὸ ἐγκλημα, ὡς λ.χ. ὡςάκις προσβάλλεται τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος, ἡ ἐπιχειρεῖται πρᾶξις τις πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ καθεστῶτος πολιτεύματος, τῆς τάξεως τῆς διαδοχῆς, κατὰ τῆς νο-

¹⁾ Mittermaier ἐν Feuerbach's Lehrbuch 621e § σημ. τελευταία. Chauveau—Hélie Code pénal τόμ. I. ἀριθμ. 965. «Il ne faut pas confondre les crimes contre la chose publique et les crimes politiques. Tous les crimes politiques rentrent dans la catégorie des crimes publics ; mais tous les crimes publics ne sont pas politiques.»

μοθετικῆς ἐξουσίας, κατὰ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς ἐπικρατείας κτλ., ὅτε δὲ δέον νὰ ἐξακριβωθῇ ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως τῶν διαφορῶν περιστατικῶν τῶν συνοδευόντων τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀθεμίτου πράξεως. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ζήτημα περὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς πράξεως ὡς ἐγκλήματος πολιτικοῦ εἶναι ζήτημα πραγματικόν, οὐ ἢ λύσις ἤρτηται ἐκ τῆς περὶ αὐτοῦ κρίσεως τῶν δικαστῶν. Οὕτω λ. χ. ἡ ἐλευθέρωσις φυλακισμένων, ἡ παράνομος στρατολογία, ἡ χάριν ὕλικού συμφέροντος παράδοσις εἰς ξένην τινὰ δύναμιν σχεδίων πολεμικῶν κινήσεων, ἡ φρουρίων, ἡ ὀχυρῶν τόπων κτλ. τότε μόνον δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς πολιτικὸν ἐγκλημα, ὅταν ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ ἐκτέλεσις τῶν εἰρημένων πράξεων ἐγένετο ἐπὶ πολιτικῷ σκοπῷ¹⁾.

3) Ὁρισμὸς τῶν συνθέτων πολιτικῶν ἐγκλημάτων.

Τὸ ἀρθρ. 18 τοῦ Συντάγματος καταργῆσαν, ὡς εἶδομεν, τὴν τοῦ θανάτου ποινὴν ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων ἐξήρесе τὰ σύνθετα πολιτικά ἐγκλήματα. Δέον ἐπομένως νὰ ἐρευνήσωμεν πότε τὰ πολιτικά ἐγκλήματα εἰσὶ σύνθετα.

Αἱ ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι, ὅσαι εἰδικὰς περὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων καθιέρωσαν διατάξεις, δὲν περιέχουσι διάταξιν τινὰ περὶ διακρίσεως τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων εἰς ἰδίως πολιτικά καὶ εἰς σύνθετα.

Τὴν περὶ συνθέτων πολιτικῶν ἐγκλημάτων διάταξιν ἤρρανίσθη ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐκ τῶν ἐρμηνευτῶν τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου, παρ' οἷς ὅμως μεγίστη ἐπικρατεὶ διαφωνία περὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐτῶν. Ὁ Rossi²⁾ θεωρεῖ ὡς σύνθετα πολιτικά ἐγκλήματα (*crimes politiques complexes*), ὅσα ἐμπεριέχουσι βασι-

¹⁾ Τὴν ἐν τῇ κειμένῃ γνώμῃν ὑποστηρίζει καὶ ἡ ὑπ' ἀριθμ. 8682 τῆς 18 Ἰουλίου 1869 Ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης πρὸς τοὺς Εἰσαγγελεῖς τοῦ Κράτους. — Κωνσταντοπούλου Ἑρμηνεία Πον. δικονομίας §§ 191 ἐπομ.

²⁾ Βιβλ. Β'. κεφ. 31. σελ. 347.

λοκτονίαν, φόνον, δόωσιν ἢ ἐμπροσημὸν, τοῦναντίον οἱ Chauveau καὶ Hélie¹ συνηγοροῦντες ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἰδίως ἐγκλημάτων (crimes essentiellement politiques), καὶ ὡς τοιαῦτα θεωροῦντες τὴν ἀπόπειραν ἐσχάτης προδοσίας καὶ τὴν συνωμοσίαν (les tentatives des trahisons et les complots) παραδέχονται τὴν ἀνάγκην τῆς ἐφαρμογῆς ταύτης ἐπὶ τῶν συνθέτων πολιτικῶν ἐγκλημάτων, ἥγουν ἐκείνων, ὅσα σύγκεινται ἐκ πολιτικοῦ καὶ κοινοῦ ἐγκλήματος.

Ἐπίσης ἐκ τῶν Βέλγων νομοδιδασκάλων ὁ Haus² ὀρίζει ὡς σύνθετα πολιτικὰ ἐγκλήματα ἐκεῖνα μόνον, δι' ὧν ἐξετελέσθη φόνος (dans lesquels les coupables versent le sang de leurs concitoyens).

Ὡς ἐκ τῆς τοιαύτης μεταξὺ τῶν συγγραφέων διαφωνίας δὲν δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῆς διατάξεως τοῦ ἡμετέρου νόμου. Πρέπει ἄραγε ὡς σύνθετον πολιτικὸν ἐγκλημα νὰ θεωρήσωμεν ἐκεῖνο μόνον, κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὁποῖου διεπράχθη ἀνθρωποκτονία; ἢ διαστέλλοντες ἔτι μᾶλλον τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς τοιοῦτον τὸ ἐμπεριλαμβανόν καὶ οἰανδήποτε ἄλλην πράξιν ὑπαγομένην εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κοινῶν ἐγκλημάτων. Ἐκτὸς τούτου ἡ γενικὴ ἔκφρασις τοῦ ἀρθρ. 18 δύναται εἰς ἀκριβολογοῦντα ἐρμηνευτὴν νὰ δώσῃ ἀφορμὴν καὶ πρὸς ἐτέραν τινὰ ἀμφιβολίαν. Ἡ διατήρησις τῆς θανατικῆς ποινῆς ἐπὶ τῶν συνθέτων πολιτικῶν ἐγκλημάτων ἐννοεῖται ἄρᾳ γε ἰσχύουσα, καὶ ὅταν οἰαδήποτε ἦναι ἡ ποινὴ τῆς συντρεχούσης μετὰ τοῦ πολιτικοῦ ἀδικήματος πράξεως, ἢ μόνον ὅταν αὕτη τιμωρεῖται διὰ θανατικῆς ποινῆς;³

¹) Code pénal. tom. I. ἀρθρ. 983.

²) Motifs et observations en Législation pénale comparée Division VI art. 75 σελ. 133.

³) Αἱ συνέπειαι τῆς δοθησομένης ἐρμηνείας εἰς τὰ ἀρθρα 18 τοῦ Συντάγματος εἰσὶν σπουδαιόταται, διότι ἀναλόγως ταύτης προσδιορίζονται καὶ αἱ περιπτώσεις τῆς ἐφαρμογῆς τῆς θανατικῆς ποινῆς. Ἐμὲν θεωρήσωμεν ὡς σύνθετον πολιτικὸν ἐγκλημα μόνον τὸ κατὰ τὴν

Τὸν ὁρισμὸν τῶν συνθέτων πολιτικῶν ἐγκλημάτων καὶ τὴν ἐρμηνείαν τῆς περὶ αὐτῶν διατάξεως τοῦ ἡμετέρου συντάγματος δυνάμεθα, ὡς φρονούμεν, ἀσφαλέςτερον νὰ ἐπιτύχωμεν, ἐὰν ἐφαρμόσωμεν τὰς περὶ συρροῆς ἐγκλημάτων διατάξεις τῶν ἀρθρ. 109 καὶ 110 τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου, δι' ὧν διακρίνεται ἡ κατ' ἰδέαν συρροή (concursum delictorum idealis) ἀπὸ τῆς πραγματικῆς (concursum delictorum realis) καὶ ὁρίζεται ὅτι ἐν περιπτώσει συρροῆς ἐγκλημάτων ὁ ἐνοχος τιμωρεῖται κατ' ἐκείνην τὴν προᾶξιν εἰς ἣν εἶναι ἐπιθεβλημένη ἡ βαρυτέρα ποινή. Σύνθετα ἐν γένει πολιτικὰ ἐγκλήματα δυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν, ὅσα εἴτε διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πράξεως, εἴτε διὰ πολλῶν ἀλληλοδιαδόχων ἢ συγχρόνων προσβάλλουσι τὴν πολιτείαν ἀμέσως, καὶ διάφορα ἀτομικὰ δικαιώματα, ἥτοι περιέχουσι τὴν παράβασιν διαφόρων συγχρόνως διατάξεων τοῦ ποινικοῦ νόμου. Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς ταῦτα ἀπλᾶ ἢ καθαρῶς πολιτικὰ ἐγκλήματα εἰσιν, ὅσα περιέχουσιν τὴν παράβασιν διατάξεων πρὸς ἐξασφάλισιν μόνον τῆς πολιτείας τεθεμένων. Οὕτω λ.χ. κατὰ τὴν διάταξιν τῶν

ἐκτελέσειν αὐτοῦ μετ' ἀνθρωποκτονίας συνοδευόμενον, αἱ περιπτώσεις τῆς ἐφαρμογῆς τῆς θανατικῆς ποινῆς εἰσονται λίαν εὐάριθμοι, τοῦναντίον, ἐὰν εὐρυτέραν δώσωμεν ἐρμηνείαν εἰς τὸ εἰρημένον ἄρθρον, ἡ ἐφαρμογή τῆς θανατικῆς ποινῆς δὲν ἀποκλείεται εἰς πλείους ὅσας περιπτώσεις. Οὕτω λ.χ. κατὰ τὴν διασταλτικὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἀρθροῦ 18 τοῦ Συντάγματος δὲν ἀπαλλάσσονται τῆς θανατικῆς ποινῆς ὅσοι ἐν ταῖς περιπτώσεσι τῶν §§ 1, 2, 3 τοῦ ἀρθρ. 123 διήγειρον στάσιν καὶ πρὸς συντήρησιν τῶν στασιαστῶν ἐπίπτουσιν ἐνοπλοὶ κατὰ τινος μεταφέροντος ἐπὶ φορητῶν ἀμαξῶν διὰ δημοσίας ὁδοῦ τρόφιμα εἰς τινὰ τόπον καὶ ἀφαιροῦσι ταῦτα διὰ βίας παρ' αὐτοῦ, ἥτοι διέπραξαν ληστείαν (ἀρθρ. 364 καὶ 177). Ἐπίσης ὅστις, γενόμενος ἀρχηγὸς ἐνόπλου συμμορίας καὶ θέλων νὰ κυριεύσῃ ἐπικαίρῳ τινι θέσιν, πολιορκεῖ τοὺς ἐν αὐτῇ ὀχυρωθέντας, καὶ διὰ νὰ καταναγκάσῃ αὐτοὺς τὸ ταχύτερον καὶ ἀνευ αἵματοχυσίας εἰς συνθηκολογήσιν, φαρμακεύει τὴν πηγὴν ἐξ ἧς καὶ μόνης δύνανται ν' ἀρύωνται ὕδωρ (ἀρθρ. 290). Ὡσαύτως ὅσοι ἐξετέλεσαν ἐμπρησμόν κατὰ τὰς ἐν ταῖς §§ 2 καὶ 8 τοῦ ἀρθρ. 409 μνημονευομένας περιπτώσεις, ἐκδίωκται (ἀρθρ. 368 § 1) κτλ.

§§ 1—4 τοῦ ἀρθρ. 123 τιμωρεῖται διὰ θανατικῆς ποινῆς ὁ συν-
νομώσας πρὸς ἐκτέλεσιν οὐκ ἐδέχσατο τῶν ἐν αὐταῖς μνημονευομέ-
νων πράξεων. Ἐπειδὴ αἱ πράξεις αὗται δὲν ἐμπεριλαμβάνουσι
προσβολὴν ἄλλου τινὸς εἰδους δικαιωμάτων ἐκτὸς τῶν τῆς πολι-
τείας ἐν γένει, οὐδὲ συναπαρτιζοῦνται ἐκ διαφόρων πράξεων, ὧν τι-
νες προβλέπονται καὶ τιμωροῦνται καὶ ὑπὲρ ἄλλης διατάξεως τοῦ
ποινικοῦ νόμου ἀποτελοῦσιν ἔγκλημα καθαρῶς πολιτικὸν καὶ οὐδε-
μία ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι ὁ ἐνοχος αὐτῶν ἀπαλλάσσεται τῆς θα-
νατικῆς ποινῆς δυνάμει τοῦ ἀρθρ. 18 τοῦ Συντάγματος. Τὸναντίον
ὅμως διάφορον εἶναι τὸ ζήτημα, ὅταν ἡ ἐγκληματικὴ πράξις δὲν
φέρῃ ποιοῦτον ἀπλοῦν χαρακτήρα. Ἐποτεθεῖσθω λ. χ. ὅτι διε-
γείρεται στάσις πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ καθεστῶτος πολιτεύματος, ὅτι,
διαρκούσης τῆς στάσεως, συνέβησαν φόνοι, ἢ ἐμπρησμοί, ἢ ἐκβιάσεις
κατοικιῶν ἢ κτιρίων κ.τλ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀφ' ἑνὸς μὲν
ἔχομεν τὴν προσβολὴν τῆς πολιτείας ἀμέσως, τὸ πολιτικὸν ἔγκλημα,
ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν προσβολὴν τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων, ἥτοι
πραγματικὴν συρροὴν ἐγκλημάτων καθ' ἣν ὁ ἐνοχος τιμωρεῖται
κατ' ἐκείνην τὴν πράξιν, εἰς ἣν εἶναι ἐπιβεβλημένη ἡ βαρυτέρα ποινή.
Ἀνάγκη ἐπομένως νὰ ἐξετάσωμεν ποῖα εἶναι ἡ τιμωρουμένη διὰ τῆς
βαρυτέρας ποινῆς πράξις ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν περιστάσεων, αἰτι-
νες συνέβησαν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος. Ἐὰν κατὰ τὴν
στάσιν συνέβῃ φόνος, ἢ ἐμπρησμός, ἢ ληστεία ὑπάρχουσιν αἱ εἰδι-
καὶ διατάξεις τῶν ἀρθρ. 175 καὶ ἐπομ. καταγινώσκουσαι τὴν ποι-
νὴν τοῦ θανάτου, ὥστε οὐδεμία ἀμφιβολία δύναται νὰ ὑπάρξῃ περὶ
τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν, καὶ καθ' ἣν εἴτι περιπτώσιν ἡ στάσις ἐγένετο
ἐνεκα πολιτικῶν λόγων. Ἀλλ' ἐὰν κατὰ τὴν πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ
καθεστῶτος πολιτεύματος ἐκραγεῖσαν στάσιν ἐγένετο ἐκβίασις μό-
νον κτιρίων, ἢ κατοικιῶν, τότε ἡ μὲν στάσις, ὡς κοινὸν ἔγκλημα
θεωρουμένη, τιμωρεῖται δι' εἰρκτῆς, ὡς πολιτικὸν δὲ, καθόσον ἀπέ-
βλεπεν εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ καθεστῶτος πολιτεύματος, διὰ τῆς
ποινῆς τοῦ θανάτου [ἀρθρ. 123 § 2], καὶ ἐπομένως ὡς βαρυτέ-
ραν καὶ εἰδικῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένην κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ
ἀρθρ. 112 θέον νὰ ἐφαρμόσωμεν ταύτην, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπὶ τῶν

πολιτικῶν ἐγκλημάτων καταργήθη, τὸ δὲ μετ' αὐτῆς συντρέχον ἐγκλημα τιμωρεῖται δι' ἡπιωτέρας ποινῆς, δέον νὰ ἐπιβάλλωμεν τὴν πρὸς ἀντικατάστασιν τῆς θανατικῆς ποινῆς ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων ὀρισθεῖσαν. Τὴν αὐτὴν μέθοδον ἀκολουθοῦντες δυνάμεθα νὰ προβῶμεν εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος ἐπὶ τῇ κατ' ἰδέαν συρροῇ, ἣτις ὑφίσταται ἐν ταῖς περιπτώσεσι τῶν § 4—3 τοῦ ἄρθρου 110. Ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου τούτου ὁδηγούμενοι παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ βασιλοκτονία ἀνήκει εἰς τὰς τάξεις τῶν συνθέτων πολιτικῶν ἐγκλημάτων, ὡς περιέχουσα συρροὴν κοινοῦ καὶ πολιτικοῦ ἐγκλήματος, διότι ὁ ἐνοχος ἀφ' ἑνὸς μετὰ παρεβίβασε τὸ δικαίωμα, ὅπερ πᾶς ἄνθρωπος, ἄρα καὶ ὁ βασιλεὺς ὡς τοιοῦτος κέχτηται, τοῦ ἀπαρabiάστου τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἥτοι ἠθέτησε τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 288, ἀφ' ἑτέρου δὲ, ὡς ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας σχέσεως τῆς πράξεως πρὸς τὸ πρόσωπον, οὗ ἐτελέσθη ὁ φόνος, ἥτοι τοῦ ἀνωτάτου τῆς πολιτείας ἄρχοντος, ἐξετέλεσε ἐγκλημα ἐσχάτης προδοσίας φέρον χαρακτηρισμὸν πολιτικοῦ ἐγκλήματος. Ὅθεν οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον δύναται τις ν' ἀμφιβάλλῃ ὅτι ὁ ἐνοχος τιμωρηθήσεται διὰ τῆς τοῦ θανάτου ποινῆς ¹⁾).

1) Ἡ Ἐθνοσυνέλευσις κατὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ ἄρθρ. 18 τοῦ Συντάγματος παρὰπεισθεῖσα ἐξ εἰσηγήσεων ἀμοιρῶν ἐπιστημονικῆς ἐμβριθείας ἀπεφάνετο ὅτι ἡ βασιλοκτονία δὲν εἶναι πολιτικὸν ἐγκλημα [Ἐκτὸς Πρακτικὰ Ἐθνοσυνελεύσεως τομ. ΣΤ'. σελ. 259]. Ἡ ἀπόφασις αὕτη καὶ κατὰ θεωρίαν εἶναι ἐσφαλμένη, διότι τὸ πρόσωπον τοῦ ἡγεμόνος ὡς τοῦ ἀνωτάτου ἐν τῇ πολιτείᾳ ἄρχοντος, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν δύναται νὰ ὑποτεθῇ ἑστερημένον τῶν προνομίων αὐτοῦ καὶ τοῦ δημοσίου χαρακτῆρος, ὃν φέρει, καὶ εἰς συμπεράσματα ἀντιφάσκοντα καταλήγει, διότι τοῦ μὲν διαδόχου ὁ φόνος πρὸς μεταβολὴν τῆς νομίμου διαδοχῆς εἰς τὸν θρόνον θέλει φέρει πολιτικὸν χαρακτῆρα, ὡς μὴ συμπεριληφθεὶς εἰς τὴν ἐξαίρεσιν, τοῦ δὲ βασιλέως θέλει θεωρεῖσθαι ὡς κοινὸν ἐγκλημα. Πάντη δὲ ἄσκοπος ἐξελέγχεται ἀφοῦ, ὡς εἶδομεν, τὰ σύνθετα πολιτικὰ ἐγκλήματα δὲν ὑπάρχοντα εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν καθαρῶς πολιτικῶν ἐγκλημάτων ὀρισθεῖσαν ἐξαίρεσιν περὶ καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς.

Ἐν Γαλλίᾳ ἐπειδὴ διὰ τοῦ ἄρθρ. 5 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1848 καταργήθη ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων ἄνευ δια-

ὑπολείπεται ἤδη νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα, ποία ἔσεται ἡ καταγνωστέα ποινὴ ἐπὶ τῶν καθαρῶς πολιτικῶν ἐγκλημάτων μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 18 τοῦ Συντάγματος κατάργησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς. Τὸ ἄρθρον τοῦτο, καταργήσαν τὴν ἐφαρμογὴν τῆς θανατικῆς ποινῆς, δὲν ὥρισεν ἑτέραν τινὰ πρὸς ἀντικατάστασιν ταύτης, οὐδ' ἐξεδόθη μέχρι σήμερον ἑτερός τις νόμος ὀρίζων τὴν καταγνωστέαν ποινὴν. Ὅθεν ἐπειδὴ κατὰ γενικὸν ἀξίωμα ἀπαγορεύεται ἡ ἐφαρμογὴ οἰαςδήποτε ποινῆς ἀνευ νόμου ὀρίζοντος προηγουμένως αὐτήν ¹⁾, κατ' ἀνάγκην ὀφειλόμεν νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι οὐδεμία ποινὴ δύναται νὰ ἐπιβληθῇ, καὶ οὐδόλως συμμεριζόμεθα τὴν γνώμην, ἣν ἡσπάσθη τὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου δικαστήριον θεωρήσαν ἐφαρμοστέαν ἀντὶ τῆς τοῦ θανάτου ποινῆς τὴν ἀμέσως κατωτέραν ταύτης ἢται τὰ διὰ βίου δεσμὰ ²⁾.

στολῆς καὶ ἐξαιρέσεως τῶν συνθέτων, ἐπομένως καὶ ἡ βασιλοκτονία, ὡς πολιτικὸν ἐγκλημα, δὲν ἦν δυνατόν νὰ τιμωρηθῇ διὰ θανατικῆς ποινῆς, ἐξεδόθη ὁ ἀπὸ 10—15 Ἰουνίου 1851 νόμος, δι' οὗ ἐτροπολογήθησαν αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρ. 86—87 τοῦ γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου καὶ ἀπεκλείσθη ἡ ἐφαρμογὴ τῆς θανατικῆς ποινῆς ἐπὶ μόνον τῶν καθαρῶς πολιτικῶν ἐγκλημάτων. Dalloz Crimes et délits contre la sureté de l'État ἀριθμ. 6. — Blanche Code Pénal II § 465. σελ. 528.

¹⁾ Ποιν. νόμου ἄρθρ. 1. Συντάγματος ἄρθρ. 7.

²⁾ Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 44 τοῦ 1870. Εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ταύτην ἔσχεν ὁδηγὸν ὁ Ἀρείος Πάγος τὴν Γαλλικὴν νομολογίαν. Ἐν Γαλλίᾳ μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 5 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1848 κατάργησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων, τὸ Ἀκυρωτικὸν δικαστήριον διὰ τῆς ἀπὸ 3 Φεβρ. 1849 ἀποφάσεως αὐτοῦ στηριζόμενον ἐπὶ τῶν αὐτῶν σκέψεων, ἐφ' ὧν περίπου καὶ παρ' ἡμῖν ὁ Ἀρείος Πάγος ἀπεφάνητο ὅτι θεωρεῖ ἐφαρμοστέαν τὴν ἀμέσως κατωτέραν ταύτης ποινὴν. [ὅρ. Dalloz Peine ἀριθμ. 586]. Ἀλλὰ τὸ ἀνυπόστατον τῆς ποινῆς ἐρμηνείας ἀνεγνώρισαν ἑνωρὶς ἐν Γαλλίᾳ ἐκδόντες τὸν ἀπὸ 8/16 Ἰουνίου 1850 νόμον περὶ ἀντικαταστάσεως τῆς τοῦ θανάτου ποινῆς διὰ τῆς ὑπερρρίου μεταφορᾶς τῶν καταδικῶν καὶ καθιέρξεως ἐντὸς ὠχυρωμένου τόπου (déportation dans une enceinte fortifiée).

III) Ειδικαὶ περιπτώσεις.

Ἀρθρον 125.

Ὡς ἔνοχος ἐσχάτης προδοσίας τιμωρεῖται μεθ' ὀφθαλμοὺς θάνατον.

1) Ὅστις ἐπέβαλε χεῖρα κατὰ τοῦ ἱεροῦ προσώπου (προσέβαλε τὸ ἱερὸν πρόσωπον) τοῦ Βασιλέως ἢ τοῦ διέποντος τὴν βασιλείαν μεθ' ὀφθαλμοὺς θάνατον, αἰχμαλωτίσῃ, ἢ εἰς τοῦ ἐχθροῦ τὴν ἐξουσίαν παραδώσῃ τοῦτον ἢ ἐκεῖνον αὐτῶν, ἢ, πρὸς ἐκτέλεσίν τινος ἐκ τῶν ἀνοσιουργιῶν τούτων, διήγειρε στάσιν, ἢ συνώμοσεν ἐντὸς τοῦ Κράτους, ἢ συνέδεσε σχέσεις μεθ' ἑτέρους.

2) Ὅστις συνώμοσε, διήγειρε στάσιν, ἢ ἐπέβαλε χεῖρα κατὰ τινος μέλους τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας, θέλων νὰ μεταβάλῃ τὸ καθεστὼς πολίτευμα διὰ βιαίων μέσων, ν' ἀπομακρύνῃ τοῦ θρόνου τὸν νόμιμον ἡγεμόνα, ἢ ν' ἀποδιώξῃ τὴν βασιλεύουσαν οἰκογένειαν, ἢ νὰ μεταβάλῃ τὴν νόμιμον τῆς διαδοχῆς τοῦ θρόνου τάξιν.

3) Ὅστις κατὰ τῆς Βασιλικῆς κυριότητος διήγειρε στάσιν ἢ ἐξώπλισε μέρος τῶν ὑπηκόων, ἢ, ἀποβλέπων εἰς ἕνα τῶν δύο τούτων σκοπῶν, συνώμοσεν.

4) Ὅστις, θέλων νὰ προσαρτήσῃ τὸ Βασίλειον εἰς ξένην τινὰ ἐπικράτειαν, ἢ νὰ τὸ ὑποτάξῃ εἰς ταύτην, ἢ καθ' οἷόν ποτε τρόπον ν' ἀποσπάσῃ ἐν μέρος ἐκ τοῦ ὅλου τῆς ἐπικρατείας, ἢ νὰ εὐκολύνῃ τὰ πρὸς τοῦτο τὸ τέλος τεινοντα σχέδια, συνώμοσεν ἐντὸς τοῦ Κράτους, ἢ συνεννοήθη μεθ' ἑτέρους, ἢ διήγειρε στάσιν, ἢ ἔλαβε μετοχὴν εἰς τοιαύτας προδοτικὰς ἐνώσεις.

5) Ὅστις μεταχειρίζεται μηχανορραφίας, ἢ διατελεῖ συνεννοούμενος μεθ' ἑτέρας δυνάμεις, ἢ μεθ' ἑτέρων πράκτοράς των, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ τὰς κινήσῃ εἰς πολεμίας πράξεις

ἢ εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἢ νὰ τὰς προμηθεύσῃ τὰ πρὸς τοῦτο μέσα· εἶναι δὲ ἀδιάφορον εἰάν αἱ μηχανορραφίαι αὗται ἢ αἱ συνεννοήσεις ἐπέφερον πολεμίας πράξεις ἢ ὅχι.

6) Ὅστις ἐν καιρῷ πολέμου ἠὲ τομολήσεν εἰς τὸν ἐχθρόν.

7) Ὅστις ἔφερεν ὅπλα κατὰ τῆς πατρίδος του ἢ κατὰ τῶν πολεμούντων τὸν κοινόν ἐχθρόν συμμάχων αὐτῆς.

8) Ὅστις ἐκ προθέσεως καὶ ἐκουσίως ὑποστηρίζει καθ' οἷονδῆποτε τρόπον, λόγῳ ἢ ἔργῳ, τὴν εἰσβολὴν ξένων στρατευμάτων εἰς τὴν ἐπικράτειαν τοῦ Βασιλείου, ἢ τὴν πρόοδον αὐτῶν· παραδίδει εἰς τὸν ἐχθρόν πόλεις, φρούρια, διόδους, ἢ ἄλλας ἀμυντηρίους θέσεις, λιμένας, ἀποθήκας, ὀπλοθήκας, ἢ πλοῖα ἀνήκοντα εἰς τὴν ἐπικράτειαν, ἢ ἐνεργεῖ ἐκ προθέσεως τὴν παράδοσιν ἢ τὴν ἀφαίρεσιν τούτων· συντρέχει τὸν ἐχθρόν δι' ἀποστολῆς ἀνδρῶν, χρημάτων, τροφίμων, ὀπλῶν, ἢ πολεμοφοδίων· ἀποπλανᾷ στρατιώτας ἢ ναύτας εἰς ἐπανάστασιν, λειποταξίαν, αὐτομόλησιν, ἢ εἰς ἄλλας ἀπιστίας· ἢ συνεννοήθη μετὰ τοῦ ἐχθροῦ πρὸς τοιοῦτον τέλος.

9) Ὅστις ὑπηρέτησε τὸν ἐχθρόν ὡς κατάσκοπος, ἐδέχθη ἢ ἔκρυπεν ἐν γνώσει κατασκόπους τοῦ ἐχθροῦ, ἢ στρατιωτικούς ἀπεσταλμένους παρὰ τοῦ ἰδίου ἐπὶ κατασκοπῇ, ἢ συνέργησεν εἰς τὸ νὰ τύχωσιν οὗτοι παραδοσχῆς, ἢ νὰ κρυφθῶσιν.

10) Ὅστις ἐπρόδωκεν εἰς ἐχθρικὴν τινὰ δύναμιν ἢ εἰς τοὺς πράκτοράς της τὸ ἀπόρρητον διαπραγματευσεὶς τινος, ἢ πολεμικῆς ἐπιχειρήσεως, ἣτις ἦτον ἐπιτετραμμένη εἰς αὐτόν, ἢ τῆς ὁποίας εἶχεν εἶδῃσιν ἐπισήμως, ἢ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του.

11) Ὅστις διωρισμένος εἰς τήρησιν σχεδίων περὶ πολε-

μικῶν ἐπιχειρήσεων, ἢ σχεδίων καὶ διαγραφῶν φρουρίων καὶ ἄλλων ὀχυρωμάτων, ὀπλοθηκῶν, λιμένων, ἢ ὁρμῶν, παρέδωκε τὰ σχέδια ταῦτα ἢ τὰς διαγραφὰς εἰς τὸν ἐχθρὸν ἢ εἰς τοὺς πράκτορας αὐτοῦ.

Ἀρθρον 124.

Συνωμοσία ὑπάρχει, ὅταν δύο ἢ πλείονες συναποφασίσωσι περὶ πράξεως ἐσχάτης προδοσίας, ἢ συνυποχρεωθῶσι μετ' ἀλλήλων πρὸς ταύτην.

Ἀρθρ. 123 § 1.—Ἡ κατὰ τοῦ βασιλέως ἀπειθυνομένη προσβολή, ἵνα χαρακτηρισθῇ ὡς ἐγκλημα ἐσχάτης προδοσίας, δεόν νά ἔχῃ ὡς σκοπὸν ἢ τὸν νόνον αὐτοῦ, ἢ τὴν αἰχμαλωσίαν, ἢ τὴν παράδοσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐχθροῦ. Διὰ τοῦ τοιούτου προσδιορισμοῦ τοῦ σκοποῦ τῆς προσβολῆς ὁρίζεται ἀκριβέστερον τὸ εἶδος αὐτῆς, καὶ διευκρινίζονται οἱ στοιχειώδεις ὅροι τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος περιπτώσει. Παρατηρητέον δὲ ὅτι ὡς προσβολὴν τοῦ ἱεροῦ προσώπου τοῦ βασιλέως δὲν πρέπει νά ἐκλάβωμεν μόνον τὴν διὰ βιαιῶν τρόπων γενομένην ἐπίθεσιν, ἀλλὰ τὴν δι' οἰασδήποτε ἐνεργείας ἐπιχειρηθεῖσαν παραβίασιν τῶν δικαιωμάτων τῆς ζωῆς καὶ ἐλευθερίας, ὡς καὶ τῆς ἀκεραιότητος καὶ ὑγείας τοῦ σώματος αὐτοῦ. Εἰς τὴν διάταξιν ἐπομένως τοῦ ἐδαφίου τούτου ὑπάγεται καὶ ἡ περίπτωσις τῆς διὰ λαθραίου τρόπου ἐπιβουλῆς τῆς ζωῆς, τῆς ὑγείας ὡς καὶ τῆς ἐλευθερίας, οἷαν ἡ δηλητηρίασις, ἢ ἡ ἀπόπειρα δηλητηριάσεως τοῦ ἡγεμόνος, ἢ ἡ δι' ἀπατηλῶν παραστάσεων ἀποπλάνησις αὐτοῦ ὅπως οἰκεία βουλὴ μεταβῇ εἰς τόπον ἐνθα ἐνεδρεύουσιν οἱ ἐχθροὶ καὶ περιπέσῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν κτλ.

Ἐνίοτε ἐνεκὲν ἀπουσίας ἢ ἄλλου κωλύματος τοῦ βασιλέως παραίσταται ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναθέσεως τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας εἰς ἑτερον πρόσωπον. Ἐπειδὴ ἐν τριαύτῃ περιπτώσει τὸ διέπον τὴν Βασι-

λείαν προσώπων ισοδύναμον τῷ βασιλεῖ κατέχει θέσιν, πᾶσα κατ' αὐτοῦ προσβολή, γενομένη ἐπὶ τινι τῶν εἰρημένων σκοπῶν, χαρακτηρίζεται ὡς ἐγκλημα ἐσχάτης προδοσίας. Ὅθεν, ὡς ἀκριβὲς κατὰ νόμον ἡ Βασιλίσσα ἀναπληροῖ τὸν Βασιλέα ἀπόντα ἐκτὸς τοῦ κράτους¹⁾, πᾶσα κατ' αὐτῆς προσβολή ὑπὸ τοὺς ὅρους τοῦ προκειμένου ἐδαφίου χαρακτηρίζεται ὡς ἐγκλημα ἐσχάτης προδοσίας, ἐν ᾧ, ὅταν δὲν διέπῃ τὰ τῆς βασιλείας, ἡ τοιαύτη προσβολή τιμωρεῖται ἢ δυνάμει τοῦ § 2 τοῦ προκειμένου ἄρθρου, ἢ συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις, δι' ὧν τὰ κοινὰ ἐγκλήματα τιμωροῦνται, ἐπιβαρυνομένης τῆς ποινῆς κατὰ τὴν εἰδικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ περὶ ἐξουρίσεων καὶ περὶ τύπου νόμου²⁾).

ἵνα θεωρηθῇ τὸ ἐγκλημα ὡς τετελεσμένον δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐπέλθῃ ὡρισμένον τι ἀποτέλεσμα σύμφωνα πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς προσβολῆς, ἀλλ' ἄρκει πᾶσα οἰαδήποτε ἐνέργεια προσεπιβεβαιούσα ἀδιστακτικῶς τὸν σκοπὸν, πρὸς ὃν τείνει ὁ ἐπιχειρήσας τὴν, ἢτοι ἀρχὴ ἐκτελέσεως τῆς ἀξιοποιήσου πράξεως³⁾).

Οὐ μόνον διὰ τῆς ἀμέσου κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ βασιλέως γενομένης προσβολῆς καθίσταται τις ἔνοχος τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας, ἀλλὰ καὶ ὅταν διήγειρε στάσιν, ἢ συνώμοσεν ἐντὸς τοῦ κράτους, ἢ συνέδεσε σχέσεις μετὰ ξένων ἐπὶ τινι τῶν ἐν τῷ ἐδαφίῳ τούτῳ σκοπῶν.

Πότε ὑπάρχει τὸ ἐγκλημα τῆς στάσεως ὁρίζεται ἐν ἄρθρῳ 172 καὶ ἐπομ. περὶ ὧν ἐν οἰκείῳ τόπῳ γεννησεται λόγος. Ἐὰν διὰ τῆς στάσεως ἐπιδιώκηται ὁ φόνος, ἢ ἡ αἰχμαλωσία, ἢ εἰς ἐχθρόν τινα παράδοσις τοῦ ἡγεμόνος, ἢ στάσις προσλαμβάνει τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας, ὁ δ' ἔνοχος τιμωρεῖται διὰ τῆς ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ ὁριζουμένης ποινῆς, μὴ

¹⁾ Νόμον περὶ ἀντιβασιλείας TMZ' τῆς 19 Νοεμβρίου 1869.

²⁾ Dollmann—Risch. Commentar z. Baier. Stfgesetzb. ἀρθρ. 101 πλ. 20 σημ. 32.

³⁾ Blanche Code pénal II § 474 σελ. 333.

λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 172 γενομένων διακρίσεων τῆς ποινῆς.

Τὸν ὅρισμόν τῆς συνωμοσίας εὐρίσκομεν ἀναγεγραμμένον ἐν ἄρθρῳ 124 καθ' ὃ «συνωμοσία ὑπάρχει ὅταν δύο ἢ πλείονες συναποφασίσωσι περὶ πράξεως ἐσχάτης προδοσίας ἢ συνυποχρεωθῶσι μετ' ἀλλήλων πρὸς ταύτην». Κατὰ τὸν ὅρισμόν τοῦτον ὡς οὐσιώδεις ὄροι πρὸς ὑπαρξίν συνωμοσίας ἀπαιτοῦνται.

α') Ἡ συνεννόησις δύο ἢ πλείονων προσώπων. Ἐν ὅσῳ ἐπομένως ἐν εἰδικῇ τινι περιπτώσει δὲν βεβαιούται ἡ τοιαύτη συνεννόησις τοῦ κατηγορουμένου μεθ' ἑνὸς τοῦλάχιστον ἄλλου εἰδικῶς ὠρισμένου προσώπου ἢ ἐπὶ συνωμοσίᾳ κατηγορία εἶναι ὅλως ἀνυπόστατος, ἐλλείποντος τοῦ πρώτου τούτου ὅρου τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς.

β') Ἡ συνεννόησις αὕτη δὲν πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς ἀπλὴν συνδιάλεξιν ἢ ἀνακοίνωσιν σκέψεων περὶ τῶν ἐπιχειρητέων πράξεων, ἀλλὰ δεόν νὰ πραχθῇ μέχρι τοῦ σημείου ἐκεῖνου, καθ' ὃ ἐπισφραγίζεται διὰ τῆς ἀποφάσεως ἢ διὰ τῆς συνυποχρεώσεως, ἣν πρὸς ἀλλήλους ἀναλαμβάνουσιν οἱ συμμετέχοντες ταύτης. Ἐν ὅσῳ ἐπομένως ὑπάρχει διαφωνία μετὰ τῶν συνεννοουμένων προσώπων περὶ τοῦ σκοποῦ εἰδικῶς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ὁποίου ἡ ἐνέργεια αὐτῶν συγκεντρωθήσεται, ἐν ὅσῳ δὲν ὠρίσθῃ ἡ ἐνέργεια ἢ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ γεννησομένη, δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὑπάρχει ἀπόφασις πλήρης, καὶ ἐπομένως ἐλλείποντος τοῦ ὅρου τούτου δὲν ὑφίσταται ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος τῆς συνωμοσίας¹⁾.

γ') Σκοπὸς τῆς συνωμοσίας πρέπει νὰ ᾔηται ἡ ἐπιχείρησις πράξεως ἐσχάτης προδοσίας.

Ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῶν συστατικῶν τῆς συνωμοσίας ὅρων ὁ ἡμέτερός νομοθέτης, παρεκβαίνων ἐκ τῶν γενικῶν ἀξιωματῶν τοῦ ποινικοῦ δικαίου, χαρακτηρίζει ὡς ἀξιοποινον, οὐχί

¹⁾ Hufnagel Commentar d. Württemberg. Strafgesetzb. ἀρθρ. 140.— Chauveau-Hélie Code pénal τὸμ. 1. ἀριθμ. 1994—5.

τὴν ἐκτέλεσιν ἢ τὴν ἀπόπειραν πρὸς ἐκτέλεσιν ἀξιοποίνου πράξεως, ἢ τοῦλάχιστον τὴν προπαρασκευὴν πρὸς ἐπιχείρησιν αὐτῆς, ἀλλὰ τὴν ἀπλὴν ἀπόφασιν τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ἐγκλήματος, ἐν ἄλλοις τιμωρεῖ ὡς τετελεσμένον ἐγκλημα ἐσχάτης προδοσίας αὐτὴν τοῦ ἐγκλήματος τὴν διάνοιαν, καὶ ὁσάκις δι' οὐδεμιᾶς ἐξωτερικῆς ἐνεργείας ἐκδηλοῦται ¹⁾). Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἅπαντες οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι ἀποκρούοντες τὸ ὑπέρμετρον τῆς αὐστηρότητος τοῦ ἡμετέρου νόμου, θεωροῦσι μὲν ἀξιοποίνον τὴν συνωμοσίαν, διότι ἐπαπειλεῖ τὴν ἀνατροπὴν τῶν καθεστώτων καὶ τὴν διατάραξιν τῆς κοινῆς ασφαλείας καὶ εἰρήνης, ἀλλ' ὅμως ἡπιώτερον τιμωροῦσιν αὐτὴν ²⁾).

Ὅπως διὰ τῆς στάσεως ἢ τῆς συνωμοσίας, ἐπίσης καὶ διὰ τῶν σχέσεων, ἃς τις συνέδεσε μετὰ ξένων, δύναται νὰ κατασταθῇ ἔνοχος ἐγκλήματος ἐσχάτης προδοσίας, ἐὰν αἱ σχέσεις σκοπὸν ἔχωσι τὸν φόνον τοῦ ἡγεμόνος, ἢ τὸν περιορισμὸν τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἐλευθερίας, ἢ τὴν παράδοσιν αὐτοῦ εἰς ἐχθρόν. Ποίας κοινωνικῆς τάξεως ἢ ιδιότητος πρέπει νὰ ᾧσιν οἱ ξένοι δὲν ὀρίζεται ἐν τῷ νόμῳ, ὅθεν πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτοῦ ὅλως ἀδιάφορον εἶναι, ἂν εἰς τὴν πάξιν τῶν ἰδιωτῶν ἀνήκωσιν, ἢ ἀποτελῶσι μέρος ἄλλοδαπῆς τινος Κυβερνήσεως, ἢ εἰς τοὺς πολιτικούς, ἢ στρατιωτικούς ὑπαλλήλους ταύτης συναριθμῶνται. Αἱ ἀπλᾶι προσπάθειαι πρὸς συνάψιν σχέσεων δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἄρκουσαι πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς ἐν λόγῳ διατάξεως ³⁾).

¹⁾ Lex B pr.Cod. (9.8 ad leg. Juliam majestatis) «Eadem enim severitate voluntatem sceleris, qua effectum puniri jura voluerunt.»

²⁾ Ὁ Γαλλικὸς ποιν. νόμος ἐν ἄρθρ. 89, ὅμοιον τοῦ ἡμετέρου δίδων ὅρισμὸν τῆς συνωμοσίας, τιμωρεῖ ταύτην, εἰ μὲν ἐγένετο ἐνέργεια τις σκοποῦσα τὴν προπαρασκευὴν τοῦ μελετηθέντος ἐγκλήματος διὰ τῆς ἐξορίας (déportation), εἰ δὲ οὐδεμία τοιαύτη ἐνέργεια ἐγένετο διὰ τῆς φυλακίσεως (détention). Blanche Code pénal II § 489 σελ. 550.— Chauveau—Helie Code pénal τόμ. I. ἀριθ. 1088.— Βελγικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 110. Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1861 ἄρθρ. 102 § 2 καὶ 103. Ποιν. νόμου τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 83.

³⁾ Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 102 σελ. 36.—

§ 2. — Ἐν τῷ ἐδαφίῳ τούτῳ περιλαμβάνονται αἱ κατὰ τοῦ πολιτεύματος ἀπευθυνόμεναι προσβολαί. Ἐπειδὴ ἓνα τῶν οὐσιωδῶν ὅρων αὐτοῦ ἐν ταῖς συνταγματικαῖς μοναρχίαις ἀποτελεῖ καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ ἡγεμόνος, ὡς καὶ ἡ τάξις τῆς διαδοχῆς, ἥτις διὰ τοῦ πολιτικοῦ συντάγματος κανονίζεται, γίνεται συγχρόνως καὶ περὶ αὐτῶν μνεία. Ἀναγκαῖον στοιχεῖον πρὸς ὑπαρξίν τοῦ ἀξιοποίνου τῶν πράξεων αὐτῶν εἶναι ἡ διὰ βιαίων μέσων ἐνέργεια. Διὰ τοῦ ὅρου τούτου ἀποκλείονται ἅπασαι αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς διὰ τῆς συζητήσεως, ἡ δι' ἄλλων νομίμων μέσων ἐπιδιώκεται ἡ μεταβολὴ τοῦ πολιτεύματος. Ἐπίσης ὡς ἐγκλημα ἐσχάτης προδοσίας δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ πράξις τῆς Κυβερνήσεως ἢ ὑπουργοῦ τινος, ἀντικειμένη εἰς τὰς διατάξεις τοῦ καθεστῶτος πολιτεύματος, μὴ ἐπιδιώκουσα ὁμῶς τὴν διὰ βιαίων μέσων ἀνατροπὴν αὐτοῦ ¹⁾).

ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς βίας συμπεριλαμβάνεται οὐ μόνον ἡ φυσικὴ ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχολογικὴ βία, ὡς λ. χ. ἐὰν οἱ συνωμῶται δι'

¹⁾ Ἐγενήθη τὸ ζήτημα, ἂν ἡ πρὸς μεταβολὴν τοῦ καθεστῶτος πολιτεύματος διὰ βιαίων μέσων ἐνέργεια, ἵνα χαρακτηρισθῇ ὡς ἐγκλημα ἐσχάτης προδοσίας, πρέπει νὰ σκοπῇ τὴν ἀνατροπὴν ἢ μεταρρύθμισιν τῶν διατάξεων ἐκείνων μόνον τοῦ συνταγματικοῦ χάρτου πολιτείας τινός, αἵτινες ὡς θεμελιώδεις θεωροῦνται, ἢ πάσης οἰασδήποτε διατάξεως. Ὁ Berner Lehrbuch d. Strafrechts σελ. 346 σημ. 1 ἀποκρούει πᾶσαν τοιαύτην διάκρισιν, ὅσάκις δὲν ὑπάρχει ῥητὴς ἐν τῷ νόμῳ καθιερωμένη (ὁρ. Goldammer Materialien z. Strafgesetzbuche für die Preussischen Staaten' τόμ. II σελ. 12) ὡς λίαν ἐπικίνδυνον εἰς τὸ κῶρος τῶν διατάξεων τοῦ πολιτεύματος. Ὁ John ἐν Holtzendorff's Handb. III. σελ. 13 διακρίνει τὸ πολίτευμα ἐπικρατείας τινός ἀπὸ τὸν εἰδικώτερον κανονίζοντα τὸ πολίτευμα τοῦτο θεμελιώδη νόμον, παραδέχεται δὲ ὅτι τὸ ἐγκλημα ἐσχάτης προδοσίας ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὑφίσταται ὅταν 1) σκοπῇ τὴν ἡ μεταβολὴ τοῦ μοναρχικοῦ πολιτεύματος εἰς δημοκρατικόν καὶ τάνάπαλιν 2) ἡ μεταβολὴ τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος εἰς ἀπόλυτον μοναρχίαν 3) ἡ κατάργησις τῆς γενικῆς ἀντιπροσωπίας τοῦ ἔθνους καὶ ἡ ἀντικατάστασις αὐτῆς δι' ἀντιπροσωπίας τῶν κοινωνικῶν τάξεων ἢ τάνάπαλιν.

ἀπειλῶν ἢ δι' ἄλλων μέσων πειθαναγκάσωσι τὴν κυβέρνησιν ἢ τὸν ἡγεμόνα εἰς ἐνέργειαν πράξεως ἀνατροπῆς τὰς βάσεις τοῦ καθεστῶτος πολιτεύματος. Διὰ δὲ τῆς ἔργῳ προσβολῆς (Thätlicher Angriff) τῆς γενομένης κατὰ τινος μέλους τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ἐννοεῖται οὐ μόνον ὁ φόνος αὐτοῦ, ἡ σύλληψις, ἡ παράνομος κατακράτησις κτλ., ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἄλλη πράξις, δι' ἧς ἐπιδιώκεται ἡ ἐπιτυχία τινὸς τῶν ἐν τῷ ἑδαφίῳ τούτῳ σκοπῶν, ὡς λ. γ. ἐὰν οἱ συνωμῶται ἐξαναγκάσωσι τὸν διάδοχον νὰ παραιτηθῇ τῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου δικαιωμάτων του, ἢ ἀποπέμψωσιν ἐκ τοῦ κράτους μέρος τι τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας.

§ 3. Ἐν ᾧ αἱ διατάξεις τῶν δύο ἁμέσως προηγουμένων ἑδαφίων ἐλήφθησαν αὐτολεξεῖ ἐκ τῶν βασιλικῶν νομοσχεδίων τοῦ 1822 (ἄρθρ. 106) τοῦ 1827 ἄρθρ. 101 § 1 καὶ 2 καὶ τοῦ 1831 ἄρθρ. 126 § 1 καὶ 2, ἡ τοῦ προκειμένου ἑδαφίου, μὴ ὑπάρχουσα ἐκ τοῖς βασιλικῶν νομοσχεδίοις, ἀντεγράφη ἐκ τοῦ τελευταίου ἑδαφίου τοῦ ἄρθρ. 87 τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου τοῦ 1810 ¹⁾.

Ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην εἶναι ἡ βασιλικὴ κυριότης (l'autorité royale)· ὅθεν ὁσάκις ἡ στάσις, ἡ ἡ συνωμοσία, ἡ ἡ ἐξόπλις τῶν πολιτῶν ἔχει ἄλλον τινὰ σκοπὸν δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἑδαφίου, ὅπερ προνοεῖ ἰδίως τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἐπιδιώκεται ἡ ἐκθρόνισις τοῦ ἡγεμόνος, ἡ ἡ περιστολὴ τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας, ἡ ἡ παρεμπόδισις τῆς ἐνασκήσεως αὐτῶν ²⁾.

§ 4. Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἑδαφίου τούτου, ἡτις ἐλήφθη ἐκ τῆς § 5 τοῦ ἄρθρ. 126 τοῦ Βασιλικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1831 ³⁾

¹⁾ Ὅρα καὶ Νόμον 28 Ἀπριλίου 1832 ἄρθρον 32 καὶ Νόμον 40 Ἰουνίου 1863 δι' ὧν αἱ προηγούμεναι διατάξεις τοῦ ἄρθρου 87 ἐτροπολογήθησαν.

²⁾ Chauveau—Hélie Code pénal τόμ. I. ἀριθμ. 1121. Βελγικοῦ ποιν. νόμου ἀριθ. 104.

³⁾ Ὅρα καὶ Νομοσχεδίων 1827 ἄρθρ. 101 § 3. — 1822 ἄρθρ. 406 § 3. Βασιλικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1813 ἄρθρ. 300-II § 1. τοῦ 1864 § 1.

ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας εἶναι ἡ ἀκεραιότης καὶ ἀνεξαρτησία τοῦ κράτους. Καὶ ἡ μὲν ἀνεξαρτησία ἐπικρατείας τινὸς προσβάλλεται, ὡς αἰεὶ ἐπιζητεῖται ἡ προσάρτησις αὐτῆς εἰς ξένην ἐπικράτειαν ἢ ἡ ὑποταγή, ἡ δὲ ἀκεραιότης ὡς αἰεὶ ἀποσπᾶται μέρος τῆς ἐπικρατείας αὐτοτελὲς καὶ ἀνεξάρτητον κηρυσσόμενον. Ἡ προσάρτησις ἢ κυριολεκτικώτερον ἡ συγχώνευσις (Einverleibung) διαφέρει τῆς ὑποταγῆς (Unterwerfung), διότι ἡ μὲν προσάρτησις προϋποτίθεται πάντοτε τὴν ὑποταγήν, ἀλλ' ἡ ὑποταγή δὲν ἔχει ὡς ἀμεσον ἀποτέλεσμα καὶ τὴν προσάρτησιν, δυναμένη νὰ τελεσθῇ ἄνευ τροποποιήσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ διοργανισμοῦ, καὶ ἄνευ διαρρήξεως τῆς ἐνότητος τῆς ὑποταχθεῖσης ἐπικρατείας.

Ὡς μέσα, δι' ὧν δύνανται τις νὰ ἐνεργήσῃ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, μνημονεύονται ἡ ἐντὸς τοῦ κράτους συνωμοσία, ἡ διέγερσις στάσεως καὶ ἡ μετὰ ξένων συνεννόησις. Ἐντεῦθεν ἐξάγεται ὅτι οὐ μόνον διὰ βίας ὡς ἐπὶ τῆς στάσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ παντὸς ἄλλου τρόπου, οἷον δι' ἀπάτης, δι' ἀπιστίας δύνανται νὰ γείνη τις ἐνοχλος τῆς ἐν λόγῳ ἐγκληματικῆς πράξεως¹⁾.

§ 5. Ἡ διάταξις τοῦ ἐδαφίου τούτου ληφθεῖσα ἐκ τοῦ ἀρθρ. 76 τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου²⁾ παρουσιάζει καὶ παρ' ἡμῶν ὡς ἐκ τοῦ λεκτικοῦ αὐτῆς τὰς αὐτὰς ἀμφιβολίας, αἱ καὶ κατὰ τὸ γαλλικὸν κείμενον. Ἐν πρώτοις ἐγείρεται ἀμφιβολία περὶ τῆς πραγματικῆς σημασίας τῆς φράσεως «μεταχειρίζεται μηχανορραφίας ἢ

ἀρθρ. 401 § 3. Ποινικοῦ νόμου Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἀρθρ. 51 § 3.

¹⁾ Dollmann—Risch Commentar ἀρθρ. 401 σελ. 27.

²⁾ Code pénal art. 76. — Quiconque aura pratiqué des machinations ou entretenu des intelligences avec les puissances étrangères ou leurs agents pour les engager à commettre des hostilités ou à entreprendre la guerre contre la France ou pour leur en procurer les moyens, sera puni de mort. — Τὰ Βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1822 ἀρθρ. 406 § 4. — 1827 ἀρθρ. 401 § 4. — 1831 ἀρθρ. 426 § 4 περιέχουσι παραπλησίαν διάταξιν, ἀλλ' ὁ ἡμέτερος νομοθέτης προὔτιμησε τὴν τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου ὡς περιεκτικωτέραν.

διατελεῖ συνεννοούμενος με ξέναις δυνάμειν διότι ὅπως ἐν τῇ γαλλικῇ γλώσσῃ ἡ ἔννοια τῶν λέξεων machinations et intelligences εἶναι λίαν ἀόριστος, οὕτω καὶ παρ' ἡμῖν αἱ λέξεις μηχανορραφία καὶ συνεννόησις ἐνδὲν ἐκφράζουσι ὁρισμένην τινα καὶ σαφῶς διακεκριμένην ἐνέργειαν. Ἀλλ' ἐὰν συνδυάσωμεν τὰς λέξεις αὐτὰς πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, ὃν ὑποδεικνύει ἡ αὐτὴ διάταξις, καὶ ὅστις ἀποβλέπει εἰς τὸ κινήσας τὰς ξέναις δυνάμεις εἰς πολεμίας πράξεις, ἢ εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἢ εἰς τὸ προμηθεῦσαι αὐταῖς τὰ πρὸς ταῦτο μέσα, ἐκλείπει ἐν μέρει ἢ ἐκ τῆς γενικότητος τῆς φράσεως προερχομένη ἀμφιβολία, ὀριζομένου ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ τοῦ ἀπαιτουμένου εἶδους τῆς ἐνεργείας πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως ταύτης ¹⁾).

Αἱ ξέναι δυνάμεις, μεθ' ὧν διατελεῖ τις εἰς συνεννόησιν, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ εὐρίσκωνται εἰς ἐχθρικὴν θέσιν ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ὅταν σύμμαχοι αὐτῆς τυγχάνωσιν, ἢ εἰς ἀπλῶς φιλικὰς σχέσεις διατελῶσιν, αἱ μηχανορραφαὶ καὶ συνεννοήσεις μετ' αὐτῶν, ὅπως εἰς ἐχθροπραξίας τραπῶσιν, εἰσὶν ἀρκούσαι πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου.

Οἱ πράκτορες δὲ τῶν ξένων δυνάμεων δύνανται νὰ ᾖσιν οὐ μόνον διπλωματικοὶ ἀντιπρόσωποι αὐτῶν ἀλλὰ καὶ στρατιωτικοὶ ἢ πολιτικοὶ ὑπάλληλοι, διαπεπιστευμένοι ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως αὐτῶν δι' οἷονδ' ἂν εἶδους ὑπηρεσίας, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ ᾖσι πρόσωπα ἀλλότρια ἐντελῶς πρὸς τὴν ξένην δύναμιν, ψευδῶς ἑαυτοὺς ὡς πράκτορας αὐτῆς παριστῶντες ²⁾).

Τὸ ἐγκλημα θεωρεῖται ὡς τετελεσμένον εὐθὺς ὅτε ἐγένετο χρῆσις μηχανορραφιδῶν, ἢ ἐπὶ ἧλθεν ἡ συνεννόησις μετὰ τῶν ξένων δυνάμεων ἢ τῶν πρακτόρων αὐτῶν. Ἐν αἱ συνεννοήσεις ἢ αἱ μηχανορραφαὶ ἐπὶ πόνον ἢ οὐ πολεμίας πράξεις δὲν θεωρεῖται ὡς οὐ σῶδης ὅρος τῆς τελέσεως τοῦ ἐγκλήματος.

¹⁾ Chauveau-Hélie Code pénal τόμ. I. ἀρ. 1029. — Βελγικοῦ ποιν. νόμου ἀρ. 114. —

²⁾ Chauveau-Hélie Code pénal τόμ. I. ἀρ. 1033.

§ 6. Ἀναγκαῖος ὁρος πρὸς τιμώρησιν τῆς εἰς τὸν ἐχθρὸν αὐτομολήσεως ὡς ἐγκλήματος ἐσχάτης προδοσίας εἶναι ἡ ὑπαρξίς πολέμου, καθ' ὃν χρόνον ἐγένετο ἡ αὐτομολήσις ¹⁾). Μὴ ὑπαρχούσης δ' ἐτέρας τινὸς διακρίσεως ἐν τῷ νόμῳ, πρέπει νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἄνευ σημασίας περὶ τὸν προσδιορισμὸν τῶν στοιχείων τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος τούτου, τὸ ζήτημα, ἂν ὁ αὐτομολήσας ἀνέλαβεν ὑπηρεσίαν τινὰ στρατιωτικὴν ἢ πολιτικὴν παρὰ τῷ ἐχθρῷ, ἢ ἀπλῶς μόνον εἰς τὴν προστασίαν αὐτοῦ προσέφυγεν. Ἐὰν ὁ αὐτομολήσας ἔφερε συγχρόνως ὅπλα κατὰ τῆς πατρίδος ἢ κατὰ τῶν πολεμούντων τὸν κοινὸν ἐχθρὸν συμμάχων αὐτῆς, ὑπάγεται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἐπομένου ἐδαφίου.

Ὡς ἐχθρὸν ἐννοητέον οὐχὶ τὸν διατρέφοντα μῖσος καὶ ἀντιπάθειαν κατὰ τινος πολιτείας, ἀλλὰ τὸν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ διεθνoῦς δικαίου εἰς ἐμπόλεμον διατελοῦντα κατὰστασιν ²⁾). Τοιοῦτος δὲ ἐχθρὸς δύναται νὰ ᾖ οὐ μόνον ἐτέρα τις ἐπικράτεια, ἀλλὰ καὶ πᾶς ἐσωτερικὸς ἐχθρὸς, ὡς ὅταν ἐν περιπτώσει ἐμφυλίου πολέμου, οἱ ἐπαναστατήσαντες κατὰ τῆς καθεστῶσης κυβερνήσεως κατήρτισαν δύναμιν ἀξιόμαχον, ἀντιστρατευομένην πρὸς τὰς δυνάμεις τῆς Κυβερνήσεως ³⁾).

§ 7. Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἐδαφίου ⁴⁾ ὑποκείμενον τοῦ ἐγκλήματος δύναται νὰ ᾖ μόνος ὁ ἀπολαύων τῶν δικαιωμάτων τῆς ἐλληνικῆς ἰθαγενείας, καὶ ἐπομένως ὑπήκοος

¹⁾ Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου 1822 ἄρθρ. 106 § 6.—1827 ἄρθρ. 101 § 6.—Βαυαρικοῦ νόμου 1813 ἄρθρ. 302 § 3. Lex 2 (48.4 ad legem Jul. majest.) «qui exercitum deseruit, vel privatus ad hostes per fugit.. Lex 3 αὐτόθ. Lex 2 § 11. (49. 16 de re militari) «Et is, qui volens transfugere apprehensus, capite punitur».

²⁾ Blanche Code pénal II. § 425 σελ. 495.

³⁾ Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. ἀριθμ. 302. τόμ. II. σελ. 19.

⁴⁾ Ἡ διάταξις αὕτη ἐλήφθη ἐκ τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων τοῦ 1822 ἄρθρ. 106 § 6.—1827 ἄρθρ. 101 § 6.—1831 ἄρθρ. 126 § 6.—Γερ. καὶ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἄρθρ. 302 § 2.

*Ελλην τυγχάνων, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐξετελέσθη τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐγκλήματι. Ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ νόμου ὑπάρχει μὲν ἡ λέξις «πατρίδος» ἥτις ἐν τῇ καθολικωτέρᾳ αὐτῆς σημασίᾳ ἐμφαίνει τὴν σχέσιν προσώπου τινὸς πρὸς τὸν τόπον τῆς καταγωγῆς αὐτοῦ, σχέσιν ἀναλλοίωτον καὶ ἀπαράγραπτον, ἀλλ' ὅμως ἐκ τούτου δὲν δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι καὶ ὑπὸ δικαιολογικὴν ἐποψιν ἔνοχος ἐγκλήματος ἐσχάτης προδοσίας καθίσταται ὅστις καθ' ὅλοκληρίαν διέρρηξεν τοὺς συνέχοντας αὐτὸν δεσμούς πρὸς τὴν πατρίαν χώραν διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως καὶ ἀπολαύσεως τῶν τῆς ἰθαγενείας δικαιωμάτων ἐν ἐτέρῳ κράτει. Ἐὰν τὸ κράτος τοῦτο εἰς πόλεμον πρὸς τὴν Ἑλλάδα περιέλθῃ, ὁ ὡς ὑπῆκουσ αὐτοῦ ἀναγνωρισθεὶς Ἑλλην ἐνδεχόμενον νὰ εὑρεθῇ εἰς τὴν ἀναπόδραστον ἀνάγκην τῆς ἐκπληρώσεως καθήκοντος ἐπιβαλλομένου αὐτῷ ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ κράτους τούτου, τοῦτέστι τοῦ καθήκοντος τοῦ ὑπηρετῆσαι ἐν τῷ στρατῷ, ἐπομένως ἤθελεν εἶσθαι ἄδικον καὶ παράλογον συλλαμβανόμενος μετὰ τὴν κατάπαυσιν τῶν ἐχθροπραξιῶν νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ δώσῃ εὐθύνας διὰ πράξιν, ἣν, ὑπείκων εἰς τοὺς νόμους τῆς θετῆς αὐτοῦ πατρίδος, ἐξετέλεσεν¹⁾.

Ἐκ τῶν αὐτῶν σκέψεων ὁρμώμενοι συμπεραίνομεν ὅτι καὶ πᾶς ἀλλοδαπὸς ἐγκατασταθεὶς ἐν Ἑλλάδι καὶ τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν ἀποκτήσας, ἐὰν, γενομένου πολέμου μετὰ τῆς πατρίδος αὐτοῦ καὶ τῆς Ἑλλάδος, συμμετάσχη τοῦ κατὰ τῆς Ἑλλάδος πολέμου καθίσταται ἔνοχος τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας²⁾.

Κατὰ τὸν παρ' ἡμῖν ἰσχύοντα ἀστικὸν νόμον ἄρθρ. 23 τὴν τοῦ

¹⁾ Ὁ Γαλλικὸς ποιν. νόμος (ἄρθρ. 75) ὡς καὶ οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι τῆς Βαυαρίας (1861) ἄρθρ. 111 τοῦ Βελγίου ἀριθ. 113 τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 88 μᾶλλον περὶ τὴν φρεσὶν ἀκριβολογοῦντες ὡς οὐσιώδεις στοιχεῖον τοῦ ἐγκλήματος ἀπαιτοῦσι τὴν ἰθαγένειαν τοῦ ἐνόχου.

²⁾ Rauter Droit criminel § 278. Πότε οἱ ἀλλοδαποὶ θεωροῦνται ἀποκτήσαντες τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν ὀρίζει ὁ ἀστικὸς νόμος. ἄρθρ. 15. 16 ἐπομ.

Ἕλληνας ιδιότητα ἀποβάλλει, οὐ μόνον ὁ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πολιτογραφηθεὶς, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀνευ βασιλικῆς ἀδείας ἀναδεχθεὶς δημοσίαν ὑπηρεσίαν παρὰ ξένην κυβερνήσει, εἴτε πολιτικὴν, εἴτε στρατιωτικὴν. Ἐντεῦθεν γεννᾶται τὸ ζήτημα, ἂν ὁ Ἕλληνας, ὁ καταταχθεὶς εἰς στρατὸν ξένον συμμετάσχη τοῦ κατὰ τῆς Ἑλλάδος πολέμου δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐνοχος ἐσχάτης προδοσίας, ἅτε λαβὼν ὅπλα κατὰ τῆς πατρίδος αὐτοῦ. Ὁ Rauter ὁρμώμενος ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι ὅπως παράλογον εἶναι νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἀποτέλεσμα παρανόμου πράξεως, τῆς ἀνευ ἀδείας δηλονότι κατατάξεώς τινος εἰς ξένον στρατὸν, τὴν ματαίωσιν τοῦ κύρους ποινικῆς διατάξεως, τιμωρούσης τὸν φέροντα ὅπλα κατὰ τῆς πατρίδος, παραδέχεται τὴν καταφατικὴν λύσιν τοῦ ζητήματος ὡςάκις δὲν προηγήθῃ βῆτη παραίτησις γενομένη καλῇ τῇ πίστει ¹⁾. Ἀλλ' ὅμως τὴν γνώμην αὐτοῦ ἀποκρούουσιν ὁ Chauveau καὶ Hélie ἰσχυριζόμενοι λίαν εὐλόγως, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι πασιδῆλος ἀντίφασις, ἂφ' ἐνὸς μὲν νὰ θεωρήσωμεν τινα ἀπωλέσαντα τὴν ἐλληνικὴν ἰθαγένειαν, ἂφ' ἑτέρου δὲ νὰ τιμωρήσωμεν αὐτὸν ὡς πολίτην παραβάντα τὰς πρὸς τὴν ἐπικράτειαν, εἰς ἣν δὲν ἀνήκει πλέον, ὑποχρεώσεις ²⁾.

Ὅθεν ὀρθωτέραν θεωροῦμεν τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, ἐὰν παραδεχθῶμεν, ὅτι τότε μόνον τιμωρεῖται ὁ φέρων ὅπλα κατὰ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἢ ὅταν δὲν ἀπώλεσε τὴν ἐλληνικὴν ἰθαγένειαν ³⁾, ἢ ὅταν, ἐκτραγέντος ἤδη τοῦ πολέμου καὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐχθροπραξιῶν, μετέστη εἰς πολεμίαν τῆς πατρίδος δύναμιν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ πολεμήσῃ τὴν ἰδίαν ἐαυτοῦ πατρίδα. Ὡς πατρίδα δὲ δεόν νὰ ἐκλάβωμεν τὸ σύνολον τῶν στοιχείων τῶν ἀπο-

¹⁾ Rauter Droit criminel § 278 ἐν τέλει.

²⁾ Code pénal τόμ. I. ἀριθμ. 996 ἐπομ. — Haus Exposé des motifs sur l'art. 114 du Code pénal Belge II. 17.

³⁾ Ὡς λ.χ. ὡςάκις ἀναλαμβάνει τις ὑπηρεσίαν παρ' ἐξωσθέντι ἡγεμόνι, ὅστις διὰ στρατιωτικῆς ἐπιδρομῆς τὴν καλινόρθωσιν τῆς μοναρχίας ἐπιδιώκει, ἢ χωρὶς ν' ἀναλάβῃ ὑπηρεσίαν παρὰ τῇ πολεμοῦσῃ τὴν πατρίδα αὐτοῦ δύναμει κηρύσσεται πολέμιος τῆς ἰδίας αὐτοῦ πατρίδος.

τελούντων τὸ κράτος, οὗτινος τυγχάνει τις ὢν ὑπήκοος. Ἐπομένως ὡς φέρων ὄπλα κατὰ τῆς πατρίδος θεωρεῖται, οὐ μόνον ὁ προσβάλλων τὴν ἐπικράτειαν ἐντὸς τῶν γεωγραφικῶν αὐτῆς ὁρίων, ἀλλὰ καὶ ὁ πολεμήσας πρὸς στρατιωτικὰς δυνάμεις αὐτῆς εὐρισκομένης ἐν ξένῃ χώρᾳ κατεχομένη ὑπ' αὐτῆς, ἢ ὁ συναγαγὼν δυνάμεις ἢ ἀναλαβὼν τὴν ἀρχηγίαν δυνάμεων ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐνόπλου ἐπιθέσεως κατὰ τῆς πατρίδος αὐτοῦ.

§ 8. Τὰ στοιχεῖα τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας ἐν τῇ περιπτώσει, περὶ ἧς ποιεῖται λόγον τὸ προκείμενον ἐδάφιον ¹⁾, εἰσὶν.

α') Ἡ ὑποστήριξις τῆς εἰσβολῆς ἢ τῆς προόδου ξένων στρατευμάτων εἰς τὴν ἐπικράτειαν τοῦ Βασιλείου. Ἄν τὰ ξένα ταῦτα στρατεύματα πρέπη νὰ εὐρίσκωνται εἰς πολέμιαν θέσιν ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος ἢ οὐ, δὲν ὀρίζεται εἰδικῶς ἐν τῷ νόμῳ ²⁾. Ἀλλ' ὁμῶς συνδυάζοντας τὴν διάταξιν ταύτην τοῦ ποιν. νόμου πρὸς τὸ ἀρθρ. 99 τοῦ ἡμετέρου Συντάγματος, καθ' ὃ ἄνευ νόμου στρατὸς ξένος δὲν δύναται νὰ διαμῆνῃ εἰς τὸ κράτος ἢ νὰ διέλθῃ δι' αὐτοῦ, δυνάμεθα ἀδιστάκτως νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι οἰωνδῆποτε στρατευμάτων εἴτε ἐχθρικῶν εἴτε μὴ ἢ παρὰ νόμον ὑποστήριξις τῆς εἰσόδου καὶ προόδου δεόν νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀποτελοῦσα τὸ διὰ τῆς προκειμένης διατάξεως προβλεπόμενον ἐγκλημα τῆς ἐσχάτης προδοσίας. Ἡ ὑποστήριξις δὲ αὕτη δύναται νὰ γείνη ἢ λόγῳ ἢ ἔργῳ.

β') Ἡ παράδοσις εἰς τὸν ἐχθρὸν πόλεων, φρουρίων, διόδων ἢ ἄλλων ἀμυντηρίων θέσεων, λιμένων, ἀποθηκῶν, ὀπλοθηκῶν, ἢ

¹⁾ Βασιλικὸν νομοσχέδιον 1821 ἀρθ. 106 § 5. 7. — 1827 ἀρθρ. 101 § 5. 7. 1834 ἀρθρ. 126 § 5. 7. Code pénal ἀρθρ. 77. — Βασιλικῷ ποιν. νόμῳ 1861 ἀρθρ. 112 ὅρ. καὶ Lex 1 § 1 (48. 4. ad leg. Jul. majest) «quive hostibus populi Romani nuntium, literasve miserit, signumve dederit, feceritve dolo malo, quo hostes populi Romani consilio juventur adversus Rempublicam» Lex 10 (eod).

²⁾ Τὸ γερμανικὸν πρωτότυπον λέγει «ἐχθρικῶν» (feindlicher) στρατευμάτων. —

πλοίων ἀνηκόντων εἰς τὴν ἐπικράτειαν, ἢ ἡ πρὸς παράδοσιν αὐτῶν ἢ ἀφαίρεσιν γενομένη ἐνέργεια. Ποίου εἶδους πρέπει νὰ ᾖναι ἡ τοιαύτη ἐνέργεια δὲν ὀρίζεται ἐν τῷ νόμῳ, ἀφιεμένης τῆς ἐκτιμήσεως τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν περιστατικῶν εἰς τὴν κρίσιν τῶν δικαστῶν. Ἄν καὶ ἡ πυρπόλησις, ἢ ἡ καταστροφή τῶν ἀποθηκῶν, ἢ ὀπλοθηκῶν, ἢ πλοίων κτλ. ἡ γενομένη κατὰ συνεννόησιν μετὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὑπάγεται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἐδαφίου δύναται τις εὐλόγως ν' ἀμφιβάλλῃ, διότι ἐν αὐτῇ γίνεται μνεία μόνον περὶ τῆς παραδόσεως. Τὴν τοιαύτην πυρπόλησιν, ἢ καταστροφήν τῶν ἀποθηκῶν, ἢ ὀπλοθηκῶν, ἢ πλοίων κτλ. δυνάμεθα μᾶλλον νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς ἔργῳ ὑποστήριξιν τῆς εἰσβολῆς αὐτοῦ, σκοποῦσαν τὴν διευκόλυνσιν ταύτης¹⁾.

γ') Ἡ συνδρομὴ τοῦ ἐχθροῦ δι' ἀποστολῆς ἀνδρῶν, χρημάτων, τροφίμων, ὀπλῶν ἢ πολεμοφοδίων. Τὸ ποσὸν τῶν χρημάτων, τροφίμων, ἢ πολεμοφοδίων δὲν ὀρίζεται ἐν τῷ νόμῳ, ὥστε ὅσονδήποτε καὶ ἂν ᾖ, εἴτε μικρὸν, εἴτε μέγα ἀρκεῖ πρὸς ὑπαρξίν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος. Ἐπίσης οὐδεμία διάκρισις γίνεται ἐν τῷ νόμῳ ἂν ἡ διὰ τῶν εἰρημένων μέσων συνδρομὴ τοῦ ἐχθροῦ γίνεται ἐξ ἰδιοτελείας, ἔνεκα κέρδους χρηματικοῦ προσφερομένου ὑπ' αὐτοῦ, ἢ ἐξ ἐχθρικῆς ἀπλῶς διαθέσεως πρὸς τὴν ἐπικράτειαν²⁾.

δ') Ἡ ἀποπλάνησις στρατιωτῶν ἢ ναυτῶν εἰς ἐπανάστασιν, λειποταξίαν, αὐτομόλησιν ἢ εἰς ἄλλας ἀπιστίας³⁾.

ε') Ἡ συνεννόησις μετὰ τοῦ ἐχθροῦ πρὸς διάπραξίν τινος τῶν προμνησθεισῶν πράξεων. Ἀπασαὶ αἱ προεκταθεῖσαι πράξεις δεόν νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἐκουσίως καὶ ἐκ προθέσεως. Ὁ ὅρος οὗτος ἀποτελεῖ οὐσιῶδες χαρακτηριστικὸν τοῦ ἐγκλήματος χρησιμεύων πρὸς διαστολὴν τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ἐνεργεῖ τίς τινὰς τῶν ἐν τῷ

¹⁾ Chauveau-Hélie Code pénal τόμ. I. ἀριθμ. 1043.—

²⁾ Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 112 σελ. 77.—

³⁾ Lex 1 § 4 (48.4 ad leg Juliam majest). «Quive milites sollicitaverit, concitaveritque, quo seditio, tumultus adversus rempublicam fiat.»

ἔδαφίῳ τούτῳ μνημονευομένων πράξεων ὑπείκων εἰς ἀνωτέραν βίαν. Οὕτω λ. χ. ἡ μετ' ἐπίμονον ἀλλ' ἀτελεσφόρητον ἄμυναν παράδοσις φρουρίου τινὸς διὰ συνθηκολογήσεως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τιμωρητέα κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔδαφίου, ὡς ἀκουσίως καὶ ἄνευ προθέσεως γενομένη. Ἐπίσης, ἀφ' οὗτοῦ κατὰ τὰ ἀξιώματα τοῦ νεωτέρου διεθνοῦς δικαίου ὁ πόλεμος γίνεται μόνον μεταξὺ τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῶν διαμαχοχένων κρατῶν, οἱ δὲ πολῖται καὶ αἱ ἐπιτόπια πολιτικά ἄρχαι θεωροῦνται μὴ μετέχουσαι αὐτοῦ, αἱ προϋστάμεναι ἄρχαι τῆς ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ καταληφθεῖσης χώρας ἔχουσι καθήκον νὰ μὴ ἐγκαταλείψωσι τὴν θέσιν αὐτοῦ. "Οθεν ἐὰν παρὰ τινος ὑπαλλήλου ἢ πολίτου διαμένοντος ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ζητηθῶσι χρήματα, τροφαί, πολεμεφόδια κτλ., ἢ χορηγήσῃ αὐτῶν, γενομένη ὑπὸ τὸ κράτος τῆς βίας καὶ οὐχὶ ἐκουσίως, δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐγκλήμα ἐσχάτης προδοσίας ¹⁾).

§ 9.—Οὐσιῶδες προαπαιτούμενον τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ἀποκρύψεως κατασκόπων εἶναι ἡ γνῶσις τῆς τοιαύτης αὐτῶν ιδιότητος· διὸ, ὡςάκις τις ἐξαπατηθεῖς, ἢ ὑπείκων εἰς ἀναπόδραστον φυσικὴν ἢ ψυχολογικὴν βίαν, χορηγήσῃ κατάλυμα ἢ οἶανδῆποτε ἄλλην περιθαλψίν εἰς κατασκόπου τοῦ ἐχθροῦ, δὲν δύναται νὰ κηρυχθῇ ἔνοχος ἐγκλήματος ἐσχάτης προδοσίας.

Ἡ ἀπόκρυψις δὲν ἀπαιτεῖται νὰ γείνη ἐν τῇ κατοικίᾳ, ἐν ᾗ τις διαμένει· ἀλλὰ καὶ ὅπουδῆποτε ἄλλοθι φροντίσῃ τις νὰ παράσῃ τοῖς κατασκόποις ἀσφαλὲς ἄσυλον θεωρεῖται ἐνεργήσας τὴν ἀπόκρυψιν αὐτῶν. Παρατηρητέον ἐπὶ τέλους ὅτι οἱ κατάσκοποι τοῦ ἐχθροῦ δύνανται νὰ ὦσι καὶ ἰθαγενεῖς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐχθροῦ διατελοῦντες.

§ 10.—Ὑποκείμενον τοῦ ἐγκλήματος εἶναι μόνον τὸ πρόσωπον, εἰς ὃ εἶχεν ἀνατεθῇ διαπραγματεύσεις τις ἢ πολεμικὴ ἐπιχείρησις ἢ ὅπερ ἐπισήμως ἢ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του εἶχε λάβει γνῶσιν αὐτῆς. Πᾶς ἄλλος μὴ διατελὼν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν

¹⁾ Anmerkungen z. Baierisch. Strafgesetzbuche ἀρθρ. 302, σελ. 20.

ἐν τοιαύτῃ τινὶ σχέσει, ἐὰν ἀνακοινώσῃ εἰς τὸν ἐχθρὸν τὸ ἀπόρρητον διαπραγματεύσεως ἢ πολεμικῆς ἐπιχειρήσεως, περὶ ὧν ἐκ τύχης ἔλαβε γνῶσιν, δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν διάταξιν αὐτὴν ἀλλ' εἰς τὴν τοῦ ἀρθ. 132.

Ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ ἀπορρήτου τῆς διαπραγματεύσεως ἢ πολεμικῆς ἐπιχρήσεως δέον νὰ προσβάλῃ ἀμέσως τὰ συμφέροντα τῆς ἐλληνικῆς ἐπικρατείας καὶ νὰ γείνη πρὸς ἐχθρικὴν δύναμιν ἢ τοὺς πράκτορας αὐτῆς.

§ 14. — Καὶ κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἐδαφίου τούτου ἐνοχλὸς τοῦ ἐγκλήματος, περὶ οὗ προνοεῖ, δὲν δύναται νὰ γείνη ἄλλος τις εἰ μὴ ὅστις ὑπάρχει διωρισμένος εἰς τήρησιν σχεδίων περὶ πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἐὰν, ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ νόμῳ ἀναφερομένων σχεδίων καὶ διαγραφῶν, παραδώσῃ τις εἰς τὸν ἐχθρὸν ἑτέρα σχέδια, οἷον ὁδῶν, δημοσίων καταστημάτων, στρατιῶνων κτλ. δὲν δύναται νομίζομεν νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐξ ἀναλογίας ἡ παρῶσα διάταξις, διότι ρητῶς ἐν αὐτῇ μνημονεύονται σχέδια, ὧν ἡ παράδοσις λογίζεται ἀποτελοῦσα τὸ ἐγκλημα ἐσχάτης προδοσίας¹⁾.

¹⁾ Ἀρθρον 125.

Μὲ θάνατον προσέτι τιμωρεῖται.

1) "Ὅστις καθ' οἷονδὴποτε τρόπον διεγείρει ἐμφύλιον πόλεμον, ἢ πρὸς διέγερσιν αὐτοῦ ὀπλίζει τοὺς πολίτας κατ' ἀλλήλων, ἢ προσπαθεῖ διὰ συστάσεως νὰ τοὺς ὀπλίσῃ κατ' ἀλλήλων πρὸς τοῦτο τὸ τέλος.

2) "Ὅστις ἐγείνεν ἀρχηγὸς ἐνόπλου τινὸς συμμορίας, ἢ ἀναλαμβάνει διοίκησιν τινὰ ἢ ἄλλο ἀξίωμα παρ' αὐτῇ, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι νὰ ἐπιφέρῃ εἰς ἕνα ἢ εἰς πλείονας δῆμους φόνον, διαρπαγὴν, ἢ ἐρήμωσιν, νὰ κυριεύσῃ

¹⁾ Chauveau Hélie Code pénal τομ. I ἀρθ. 1023.

μέ βίαν πόλεις, ὄχυρους τόπους καὶ θέσεις, ἀποθήκας, ὀπλοθήκας, λιμένας, πλοῖα, κτίρια, κατεικίας ἢ γαίας, ἀνήκοντα εἰς τὴν ἐπικράτειαν ἢ εἰς δῆμον· νὰ εἰσβάλῃ εἰς ταῦτα δυναστικῶς ἢ νὰ τὰ καταστρέψῃ ὁλοκλήρως ἢ ἐν μέρει· νὰ ἀντισταθῇ εἰς τοὺς ἐναντίον τοιούτων κακούργων ἐπιχειρήσεων διατεταγμένους δημοσίους ὑπαλλήλους ἢ ὑπηρέτας, ἢ στρατιωτικούς, ἢ νὰ προσβάλῃ τούτους· εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἐὰν τὸ μελετηθὲν κακούργημα ἐτελέσθῃ ἢ περιωρίσθῃ εἰς μόνην τὴν ἀπόπειραν.

§ 1. Σκοπὸς τοῦ αὐτουργοῦ τοῦ ἐγκλήματος, περὶ οὗ πραγματεύεται τὸ ἐδάφιον τοῦτο ¹⁾, πρέπει νὰ ᾔναι ἡ διέγερσις ἐμφυλίου πολέμου. Πόλεμος ἐν γένει καλεῖται ἡ κατάστασις, καθ' ἣν ἐξ οἴου· δήποτε λόγου εἰς διάστασιν εὐρισκόμενοι αἱ ἄνθρωποι, ἐπιζητοῦσι νὰ διαλύσωσι τὴν πρὸς ἀλλήλους διαφορὰν διὰ τῆς βίας καὶ τῆς ὑποταγῆς τοῦ ἀσθενεστεροῦ εἰς τὴν θέλῃσιν τοῦ ἰσχυροτέρου ²⁾. Ὅσακις ἡ διαμάχη αὕτη συμβαίνει μετὰ τῶν πολιτῶν ἐπικρατείας τινὸς ὁ πόλεμος καλεῖται ἐμφύλιος. Πρέπει δὲ ν' ἀποβλέπῃ εἰς τὰ καθόλου συμφέροντα τῶν διαμαχομένων μερίδων. Ὅθεν δὲν δυνάμεθα ὡς ἐμφύλιον πόλεμον νὰ χαρακτηρίσωμεν τὰς ἀτομικὰς ῥήξεις καὶ συμπλοκάς τὰς γενομένας μετὰ τῶν πολιτῶν ἕνεκα λόγων προσωπικῶν καὶ ἀτομικῶν συμφερόντων ³⁾. Ἐπίσης δὲν ἐφαρμόζεται ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος διάταξις, ἐὰν ὠπλισθῇσαν μὲν πολῖται τῇ προτροπῇ τινος, ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ σκοπῷ ἐμφυλίου πολέ-

¹⁾ Ἡ διάταξις τοῦ ἐδαφίου τούτου ἐλήφθη ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἀρθρ. 91 [ὁρ. καὶ Βελγικοῦ ποιν. νόμου ἀρθρ. 124]. Ἐν τοῖς Βαυαρικοῖς νομοσχεδίοις δὲν ὑπάρχει τοιαύτη τις διάταξις.

²⁾ Grotii de jure belli ac pacis Βιβλ. Α' κεφ. α' § 2.

³⁾ Ἐναντίαν γνώμην προσθεύει ὁ Blanche Code pénal II § 500 σελ. 558, ὅστις ἰσχυρίζεται ὅτι ἐξ οἴου· δήποτε λόγου καὶ ἂν προέλθῃ ἡ διάστασις καὶ διαμάχη τῶν πολιτῶν, ἔστω καὶ ἕνεκα ἀτομικῶν συμφερόντων, ὑπάρχει ἐμφύλιος πόλεμος.

μου, ἀλλὰ δι' ἄλλον τινά λόγον, οἷον ὅπως ἀντισταθῶσι κατὰ τῆς ἀρχῆς ἢ ἐπιχειρήσωσι ἐπιδρομὴν τινα κτλ.

Τὸ ἐγκλήμα θεωρεῖται ὡς τετελεσμένον, ἢ ὅσας ἐγένετο ἤδη διέγερσις ἐμφυλίου πολέμου, ἢ ὅταν πρὸς διέγερσιν αὐτοῦ ἐξωπλισθῇσαν ὑπὸ τινος οἱ πολῖται, ἢ τέλος ὅταν προσπαθῇ τις διὰ συστάσεως νὰ ἐξοπλίσῃ αὐτοὺς πρὸς τοιοῦτόν τινα σκοπόν.

§ 2. Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρ. 67 οἱ ἀρχηγοὶ καὶ ὀδηγοὶ τῶν συμμοριῶν, τιμωροῦνται αὐστηρότερον μὲν τῶν ἀπλῶν συμμοριτῶν, ἀλλ' ἐντὸς τῶν νενομισμένων ὁρίων τοῦ εἵδους τῆς καταγνωστέας εἰς αὐτοὺς ποινῆς, κατὰ τὴν διάταξιν δὲ τοῦ ἀρθρ. 69 συνδυαζομένου πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρου 61, ἐὰν δὲν ἐκπεραιωθῇ ἡ συμφωνηθεῖσα πράξις, ἢ παραλειφθῇ ἐντελῶς ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς δι' αἰτία ἀνεξάρτητα τῆς θελήσεως τῶν συμμοριτῶν, ὁ ἀρχηγὸς τῆς συμμορίας τιμωρεῖται καὶ αὐτὸς διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπειράς τῆς βαρυτέρας ἐκ τῶν συμφωνηθεισῶν πράξεων. Τῶν γενικῶν τούτων ὁρισμῶν εὐρίσκωμεν ἐξαίρεσιν ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀρθρῷ, οὗ μόνον ὡς πρὸς τὸν βαθμὸν καὶ τὸ εἶδος τῆς καταγνωστέας ποινῆς, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ αξιοποίνου τῆς πράξεως.

Οὐσιώδη στοιχεῖα τοῦ ἐγκλήματος εἰσὶν·

α') Ἡ ὑπαρξὶς συμμορίας, ἐπομένως κατὰ τὸν περὶ αὐτῆς ὁρισμὸν τοῦ ἀρθρ. 66 ποιν. νόμου πρέπει νὰ συντρέχωσι πλείονα τῶν δύο προσώπων ¹⁾).

β') Ἡ συμμορία πρέπει νὰ ᾔται ἐφωδιασμένη δι' ὅπλων. Ἡ ὀπλοφορία τῶν συμμοριτῶν θεωρεῖται ὡς συστατικὸς τοῦ ἐγκλήματος ὅρος, καθόσον ἐνεκεν αὐτῆς ἀπειλεῖται σπουδαίως ἡ δημοσία ἀσφάλεια καὶ δικαιολογεῖται ἡ λίαν αὐστηρὰ τιμώρησις τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς.

¹⁾ Μὴ ἐμπεριέχοντος τοῦ γαλλικοῦ ποιν. νόμου, ἐξ οὗ ἐλήφθη ἡ διάταξις τοῦ προκειμένου ἐδαφίου (βρ. ἀρθρ. 96) ἰδιαιτέρον ὁρισμὸν τῆς συμμορίας ἠγέρθη ἀμφισβήτησις παρὰ τοῖς ἐρμηνευταῖς αὐτοῦ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσώπων, ἅτινα δεῖον νὰ συντρέχωσι πρὸς κατάρτισιν αὐτῆς βρ. Chauveau—Hélie Code pénal τόμ. I. ἀριθμ. 1195.

γ') Σκοπὸς τῆς ἐνόπλου συμμορίας πρέπει νὰ ᾖ ἡ διάπραξις φόνων εἰς ἓνα ἢ εἰς πλείονας δῆμους, ἡ διαρπαγὴ ἢ ἐρήμωσις αὐτῶν, ἡ διὰ βίας ἄλωσις πόλεων, ὄχυρῶν τόπων καὶ θέσεων, ἀποθηκῶν ἢ ὀπλοθηκῶν, λιμένων, πλοίων, κτιρίων, κατοικιῶν ἢ γαιῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὴν ἐπικράτειαν ἢ εἰς δῆμον, ἡ διὰ βίας εἰσβολὴ εἰς ταῦτα ἢ ἡ καταστροφὴ αὐτῶν ἐν μέρει ἢ καθ' ὅλοκληρίαν, ἡ ἀντίστασις εἰς τοὺς ἐναντίον τοιούτων κακούργων ἐπιχειρήσεων διατεταγμένους δημοσίους ὑπαλλήλους ἢ ὑπηρέτας, ἡ στρατιωτικούς, ἢ ἡ προσβολὴ αὐτῶν.² Ὅθεν ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει, ἵνα ἔχῃ ἐφαρμογὴν ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου τούτου, δεόν νὰ ἐξακριβῶται μετ' ἐπιστάσεως ὁ σκοπὸς τῆς ἐνόπλου συμμορίας, καὶ ἐκ τῶν προσαγομένων ἀποδείξεων νὰ ὑποστηρίξηται ἡ ὑπαρξίς τινος τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων σκοπῶν. Ἐὰν ἡ σκοπούμενη πράξις ἐπραγματοποιήθῃ ἢ περιωρίσθῃ εἰς μόνην τὴν ἀπόπειραν, εἶναι ὅλως ἀδιάφορον κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς καταγνωστέας τῷ ἀρχηγῷ τῆς συμμορίας ποινῆς. Ὡς πρὸς τοὺς συμμορίτας, μὴ ὑπαρχούσας περὶ αὐτῶν εἰδικῆς διατάξεως, δεόν νὰ προσφύγωμεν εἰς τὰς γενικὰς περὶ τιμωρήσεως αὐτῶν διατάξεις καὶ νὰ ἐφαρμόσωμεν τὴν ποινὴν τῆς πράξεως, ἧς ἀπεπειράθησαν τὴν ἐκτέλεσιν¹).

Ἄρθρ.—126.—

Διὰ τῶν ὀπλῶν ἐννοοῦνται ἐνταῦθα καὶ ἀλλαγῇ τοῦ παρόντος ποινικοῦ νόμου ἐργαλεῖα, μὲ τὰ ὅποια, ὅταν τὰ μεταχειρισθῇ τις εἰς κάκωσιν τινος, δύναται κατὰ τὴν συνήθη πεῖραν νὰ προξενήσῃ θανατηφόρον βλάβην.

Τὸν ὅρισμὸν τῶν ὀπλῶν, περὶ ὧν ἐγένετο μνεῖα ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ, δίδει ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ ὁ ἡμέτερος νομο-

²) Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἐν ἄρθρ. 97 καὶ 98 ἐκανόνισεν ἰδιαιτέρως τὰ περὶ τιμωρήσεως τῶν συμμοριτῶν, ἀλλὰ τὰς διατάξεις ταύτας παρέλειψεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης.

θέτης χαρακτηρίζων ὡς τοιαῦτα αὐτὰ ἔργα. *λεῖα* μὲ τὰ ὁποῖα *διαν* τὰ μεταχειρισθῇ τις εἰς *κἀκώσιν* τινος, δύναται κατὰ τὴν συνήθη *πεῖραν* νὰ προξενήσῃ *θανατηφόρον βλάβην* ¹⁾). Διὰ τοῦ τοιούτου ὁρισμοῦ ἀπέφυγε μὲν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τὰς ποικίλας *δυσχερείας* καὶ *περιπλοκάς*, εἰς δὲ περιέπεσεν ὁ τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου, ἀπεπειραθεὶς νὰ χαρακτηρίσῃ εἰδικώτερον τὰ ἔργα-*λεῖα*, ἅτινα ἐν ἐκάστη περιπτώσει δύναται τις νὰ θεωρήσῃ ὡς *ὄπλα* ²⁾). Ἀλλ' ὅμως ἡ γενικότης τῶν ὅρων, δι' ὧν διατυπώσεται ὁ περὶ τῶν ὄπλων ὁρισμὸς ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ, λίαν ἀόριστον καθίστησιν αὐτόν, διότι τὸν χαρακτηρισμὸν ἔργαλειου τινὸς ὡς ὄπλου θέον ν' ἀναζητήσωμεν οὐχὶ ἐν τῇ μορφῇ καὶ τῷ σχήματι, ὅπερ ἔχει, ὡς λ.χ. ἂν ᾖναι *μάχαιρα* ἢ *ἐγχειρίδιον*, *πυροβόλον* ἢ ἄλλο τι ἀμβλύ ἢ ὀξύ ἔργαλεῖον κτλ., ἀλλ' ἐν τῇ ιδιότητι αὐτοῦ, ὅπως ἐπιφέρει τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενον ἀποτέλεσμα. Ὅθεν τὸ ζήτημα περὶ τῆς χρήσεως ὄπλων εἶναι ζήτημα ὅλως πραγματικόν, οὗ ἡ λύσις ἤρτηται ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ, ὀφειλοντος ν' ἀποφανθῇ ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει, ἐὰν τὰ ἔργαλεῖα, ἅτινα ἔφερε τις μεθ' ἑαυτοῦ, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὄπλα. Κατὰ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν πρῶτον μὲν, ἐὰν τὰ ἔργαλεῖα ταῦτα δύνανται νὰ ἐπενέγκωσι *θανατηφόρον βλάβην*, γενομένης χρήσεως αὐτῶν πρὸς *κἀκώσιν* τι-
νος, δεύτερον δὲ, ἐὰν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο δύνανται νὰ ἔχωσι

¹⁾ Τὸν ὁρισμὸν τῶν ὄπλων παρέλαθεν ὁ ἡμέτερος νόμος ἐκ τοῦ ἀρθρ. 222 τοῦ Βασιλικοῦ ποινικοῦ νόμου τοῦ 1813. — ὁρ. καὶ ποιν. νόμου Ἀννοδίου ἀρθρ. 157.

²⁾ Code pénal art 401. «Sont compris dans le mot *armes*, toutes machines, tous instruments ou ustensiles tranchans, perçans ou contondans. — Les couteaux et ciseaux de poche, les cannes simples, ne seront réputés armes qu' autant qu'il en aura été fait usage pour tuer, blesser ou frapper» ὁρ. καὶ Lex 54 § 2 (47.2 de furtis) «Teli appellatione et ferrum, et iustis et lapis et denique omne quod nocendi causa habetur significatur» Lex 3 § 2 (43.16 de vi armata) Lex 41. (50.17 de Verb. Signif.).

κατὰ συνήθη πείραν (nach gewöhnlicher Erfahrung). "Οθεν ὡς ὅπλα δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσι πάντα τὰ ἐργαλεῖα ἐκεῖνα, δι' ὧν δὲν δύναται τις κατὰ συνήθη πείραν νὰ ἐπιφέρῃ θάνατον ἢ θανατηφόρον βλάβην, οἷα εἶσιν αἱ λεπταὶ ῥάβδοι, αἱ βελόναι, αἱ μικραὶ ψαλλίδες. "Αν ἐκ τυχαίων ὅλως περιστατικῶν καὶ ἐναντίον πάσης προσδοκίας ἐπῆλθε θανατηφόρος βλάβη, τὸ γεγονὸς τοῦτο δὲν ἀρκεῖ, ὅπως δώσῃ τὴν ιδιότητα ὅπλων εἰς τὰ τοιαῦτα ὄργανα ¹⁾).

"Αρθρον 127.

Τιμωροῦνται ὡσαύτως μὲ θάνατον·

1) "Οσοι ἄνευ προσταγῆς ἢ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως συλλέγουσιν ἢ ἀπογράφουσι μόνοι ἢ δι' ἄλλων στρατεύματα ἢ στρατιώτας, ἢ ἀποπειρῶνται τούτου, καθὼς καὶ ὅσοι ἐν γνώσει καὶ ἐκουσίως συλλέγονται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πρὸς στρατείαν.

2) Οἱ ἀρχηγοὶ στρατευμάτων, οἵτινες κρατοῦσι συνηθροισμένα τὰ στρατεύματά των, ἀφοῦ διετάχθη παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἢ διάλυσις ἢ ἡ ἀφεςίς των (ἀποπομπή)· εἰς τὴν αὐτὴν δὲ ὑπόκειται ποινὴν καὶ ὅστις παραμένει εἰς τοιαῦτα στρατεύματα ἐν γνώσει καὶ ἐκουσίως.

3) "Οσοι ἄνευ δικαιώματος ἢ νομίμου λόγου ἀναλαμβάνουσιν ὅποιανδήποτε ἀρχηγίαν κατὰ ξηρὰν ἢ καὶ κατὰ θάλασσαν, ἢ, ἀπειθοῦντες εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως, δὲν τὴν ἀπεχδύονται.

¹⁾ Ὡς θανατηφόρα ὅπλα δύνανται νὰ θεωρηθῶσι κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον καὶ οἱ λίθοι αὐτοὶ, ἐὰν ὡς ἐκ τοῦ ὄγκου καὶ τοῦ τρόπου τῆς χρήσεως ἡδύναντο νὰ φέρωσι θανατηφόρον βλάβην. Häberlin Criminalrecht. II σελ. 159.— Ἐν Γαλλίᾳ ὑπῆρξε μὲν περὶ τούτου διαφωνία, ἀλλ' ἐπεκράτησεν ἡ καταφατικὴ τοῦ ζητήματος λύσις, ὅρ. Chauveau—Hélie Code Pénal I ἀριθμ. 1233. — Blanche Code Pénal II § 559 σελ. 613.—

Τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 127 διατάξεις διατύπωσεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἔχων ὡς βάσιν τὰ ἄρθρα 92 καὶ 93 τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου.

Κατὰ τὸ πρῶτον ἐδάφιον, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἄρθρον 92 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ¹⁾, τιμωρεῖται ἡ ἀνευ ἀδείας ἢ προσταγῆς τῆς κυβερνήσεως γενομένη στρατολογία ἢ ἡ ἀπόπειρα πρὸς τοιαύτην στρατολογίαν.

Ἐάν ἡ τοιαύτη στρατολογία ἐνηργήθῃ ὑπὸ τινος κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀμέσως προϊσταμένου αὐτοῦ ἔχοντος ὡς ἐκ τῶν καθυκόντων τῆς ὑπηρεσίας δικαίωμα νὰ ἐκδώσῃ τοιαύτην διαταγὴν, ἐννοεῖται ὅτι ὁ ἐνεργήσας τὴν στρατολογίαν, καὶ περ μὴ ὑπαρχούσης ἀδείας πρὸς τοῦτο τῆς Κυβερνήσεως, δὲν θεωρεῖται ἔνοχος τοῦ ἐγκλήματος ἐσχάτης προδοσίας, ἐφ' ὅσον δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 97 ποιν. νόμου ²⁾.

Τὸ κυριώτερον ζήτημα, ὅπερ ἀναφύεται ἐν τῇ μελέτῃ τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι, ἂν πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῆς δεόν νὰ ἐξευρεθῇ ὁ σκοπός, δι' ὃν γίνεται ἡ στρατολογία, καὶ νὰ διακρίνωμεν τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ αὐθαριέτως γενομένη στρατολογία σκοπὸν εἶχεν οἰανδήποτε ἐνέργειαν πρὸς ἀνατροπὴν τῶν καθεστώτων ἢ διατάραξιν τῆς ἐννόμου τάξεως, ἀπὸ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἡ στρατολογία ἐγένετο πρὸς ὄφελος ξένης ἐπικρατείας, ἢ διὰ σκοποὺς οὐδὲν ὡς θίγοντας τὴν ἐσωτερικὴν τῆς πολιτείας ἀσφάλειαν. Συνδυάζοντες τὴν διάταξιν τῆς § 1 τοῦ ἄρθρ. 127 πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 136 ἀναγκαίως ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι

¹⁾ Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 ὡς καὶ τὰ μετ' αὐτὸν νομοσχέδια δὲν περιέχουσιν ἀντίστοιχον διάταξιν. Μόνον ἡ στρατολογία πρὸς ὑπηρεσίαν ξένης τινὸς δυνάμεως, περὶ ἧς πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 136 τοῦ παρ' ἡμῖν νόμου, τιμωρεῖται κατὰ τὸν Βαυαρικὸν νόμον τοῦ 1813 (ἄρθρ. 306 § 4) καὶ τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822 ἄρθρ. 116.—Παραπλησίαν τῆς ἐν τῷ προκειμένῳ ἐδαφίῳ διατάξεϊ περιέχουσιν οἱ ποινικοὶ νόμοι τῆς Πρωσίας ἄρθρ. 97. καὶ τῆς Βαυαρίας τοῦ 1861 ἄρθρ. 116.

²⁾ Chauveau-Pélie Code pénal. τόμ. 1 ἀριθ. 1181.

ἡ § 1 τοῦ ἄρθρου τούτου δὲν ἐφαρμόζεται, εἰ μὴ μόνον ὁσάκις σκοπὸς τῆς αὐθαιρέτως γενομένης στρατολογίας εἶναι ἡ διατάραξις τῆς ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας τῆς πολιτείας. Ἐὰν ἀπλῶς τὸ γεγονός τῆς συλλογῆς ἢ ἀπαγραφῆς στρατιωτῶν ἤρκει πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως ταύτης ὁ ἡμέτερος νόμος δὲν ἤθελε διακρίνει εἰδικῶς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρ. 136, καθ' ἣν ἡ συλλογὴ στρατιωτῶν γίνεται, ὅπως χρησιμεύσῃ εἰς ὑπηρεσίαν ξένης τινὸς δυνάμεως. Ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ κατὰ τὸν Γαλλικὸν ποινικὸν νόμον, ἐν ᾧ δὲν ἐμπεριέχεται διάταξις ὁμοία τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 136 τοῦ ἡμετέρου, ὑπεστηρίχθη ὑπὸ πολλῶν ἡ γνώμη ὅτι τὸ ἄρθρον 92 αὐτοῦ ἐφαρμόζεται μόνον, ὁσάκις ἡ στρατολογία ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ τῆς προσβολῆς τῆς ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας τῆς πολιτείας¹⁾.

Τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ἐδάφιον ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ἄρθρ. 93 τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ περιέχοντος αὐτολεξεῖ τὰς ἐν αὐτοῖς ἀναφερομένας περιπτώσεις²⁾.

Ἄρθρον 128.

Ὅστις, ἔχων τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ διατάτῃ ἢ νὰ ζητῇ ἔνοπλον δύναμιν, μετεχειρίσθῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τὸ ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἔνοπλον δύναμιν κατὰ τινος ἄλλης νομίμου δυνάμεως, τιμωρεῖται— 1) μὲ θάνατον, ἐὰν εἰσηκούσθῃ ἡ διαταγὴ ἢ ἡ αἵτησίς του· — 2) μὲ πρόσκαιρα δεσμά, ἐὰν αὕτη δὲν εἰσηκούσθῃ.

Οἱ στοιχειώδεις ὅροι τοῦ ἐγκλήματος, περὶ οὗ πραγματεύεται τὸ ἄρθρον τοῦτο³⁾, εἰσὶ καθ' ὑποκείμενον μὲν πρόσωπον περιβε-

¹⁾ Chauveau—Hélie Code pénal I ἀριθ. 1179.—Dalloz Crimes et délits contre la surêté de l'Etat ἀριθ. 128.

²⁾ Lex 3. (48. 4 ad leg. Juliam majest). «Eadem lege (Juliamaj.) tenetur et qui injussu Principis bellum gesserit, delectumque habuerit, exercitum comparaverit, quive, quum ei in provincia succesum esset exercitum successori non tradidit».

³⁾ Ὁρ. Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου ἄρθρ. 94.

Ελληνένον δια τοῦ δικαιώματος τοῦ διατάττειν ἢ ζητεῖν τὴν ἐνοπλον δύναμιν. Ὅθεν ὅσάκις πρόσωπον μὴ κεκτημένον τοιοῦτόν τι δικαίωμα δι' ἀπάτης ἢ δι' ἄλλου μέσου δώσει διαταγὴν πρὸς τὴν ἐνοπλον δύναμιν, οἷονδ' ἡποτε καὶ ἂν ᾖ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης διαταγῆς, δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν διάταξιν ταύτην¹⁾. Κατ' ἀντικείμενον δὲ ἀπαιτεῖται, ὅπως ἡ ἐνοπλος δύναμις ἀντιταχθῇ, ἢ ὑπάρξῃ πρόσκλησις, ὅπως ἀντιταχθῇ κατ' ἄλλης δυνάμεως συγκεκριμένης κατὰ τοὺς ὀργανικοὺς τῆς πολιτείας νόμους. Ὡς ἐκ τοῦ ῥήματος τοῦ νόμου ἐξάγεται ἡ ἀντίταξις δὲν ἀπαιτεῖται νὰ περιέχῃ ὠρισμένην τινὰ ἐνέργειαν ὑπείσερχομένην εἰς τὴν ἐννοίαν ἄλλου τινὸς ἐγκλήματος, ἀλλ' ἀρκεῖ, φρονοῦμεν, ἡ ἐναντίωσις μόνη καὶ ἡ παρεμπόδις τῆς ἐνεργείας τῆς νομίμου δυνάμεως.

Τὸ ἐγκλημα ὑπάρχει τετελεσμένον, ἅμα ὡς ἐγένετο ἡ πρόσκλησις ἢ ἐδόθη ἡ διαταγὴ πρὸς τὴν ἐνοπλον δύναμιν ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου πρὸς τοῦτο προσώπου. Ἡ ἐκ μέρους τῆς ἐνόπλου δυνάμεως ἐκτέλεσις ἢ μὴ τῆς προσκλήσεως ἢ διαταγῆς χρησιμεύει ἀπλῶς πρὸς διαστολὴν τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς. Ἀλλ' ὅμως ἐξετάζοντες ἀσχέτως πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ νόμου τὴν ἐν § 2 περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ γενομένη πρόσκλησις ἢ ἡ δοθεῖσα διαταγὴ ἔμειναν ἀτελεσφόρητοι, παρατηροῦμεν ὅτι περιέχει κυρίως ἀπόπειραν τῆς ἐν § 1 προέλεπομένης πράξεως, ἣν ὁ νόμος δι' εἰδικῶς ὠρισμένης ποινῆς τιμωρεῖ. Ἐντεῦθεν ὀρμώμενοι δυνάμεθα ἀδιστακτικῶς νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι τοῦ περὶ οὗ λόγος ἐγκλήματος, ὅπως ἐν τῷ νόμῳ διετυπώθη, εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ ἀπόπειρα, διότι, ἢ ἡ δοθεῖσα διαταγὴ ἢ ἡ γενομένη πρόσκλησις εἰσηκούσθη, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θέλομεν ἐφαρμόσει τὸ πρῶτον ἐδάφιον τοῦ προκειμένου ἄρθρου, ἢ δὲν εἰσηκούσθη, ἥτοι ἔχομεν ἀπλὴν ἀπόπειραν τιμωρητέαν δυνάμει τοῦ δευτέρου ἐδαφίου τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου²⁾.

¹⁾ Ὁ τοιοῦτος δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐνοχος ἀντιποιήσεως ἀρχῆς (ἀρθρ. 227 229).

²⁾ Ἡ § 2 τοῦ προκειμένου ἄρθρου φρονοῦμεν ὅτι δύναται νὰ ἐφαρ-

“Οστις ἐπροσχάλεσεν (γρ. ἐπροκάλεσεν) εἰς τινὰ τῶν εἰς τὰ ἀρθρ. 123—128 ἀναφερομένων ἀξιοποιῶν πράξεων, τιμωρεῖται ὡς ὁ αὐτουργὸς μὲν, ἐὰν τὴν πρόσκλησιν (γρ. πρόκλησιν), ἐπηκολούθησέ τι κακούργημα, ὡς ἀποπειρώμενος δὲ, ἐὰν αὕτη δὲν ἐπέφερεν ἀποτέλεσμα.

Ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρου 129 ¹⁾ περιέχει ἀπλῶς εἰδικὴν ἐφαρμογὴν τῶν γενικῶν διατάξεων τῶν ἀρθρ. 48 καὶ 56 § 3 τοῦ ἡμετέρου νόμου, διότι κατὰ μὲν τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρ. 48 τιμωρεῖται ὡς ἔνοχος ἀποπειράς, ὅστις καθ’οἰονδὴποτε τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων τρόπων προσέκαλεσε τὴν ἐκτέλεσιν ἀξιοποιῶν πράξεως, ἡ δὲ ἐκτέλεσις αὐτῆς δὲν ἔλαβε χώραν, κατὰ δὲ τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρ. 56 § 3 ὡς αὐτουργὸς τιμωρεῖται, ὅστις ἐκ προθέσεως παρεκίνησεν ἄλλον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἀξιοποιῶν πράξεως διὰ τινος τῶν μνημονευομένων ἐν αὐτῷ μέσων, ἡ δὲ πράξις ἐξτελέσθη πραγματικῶς. Κατὰ τοῦτο μόνον δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ διάταξις τοῦ προκειμένου ἀρθρου ὡς συμπληροῦσα καὶ ἐπεκτείνουσα τὸν κύκλον τῆς ἐφαρμογῆς τῶν εἰρημένων διατάξεων καὶ ἐν ταῖς περιπτώσεσι, περὶ ὧν πραγματεύεται, καθ’ὅσον ὁ νομοθέτης δὲν ἀπαιτεῖ τὴν ὑπαρξίν τινος τῶν ἐν αὐταῖς ἀναφε-

μοσθῇ καὶ καθ’ ἣν περὶπτωσιν ἡ πρόσκλησις ἢ ἡ διαταγὴ ἐγένοντο ἐγγράφως καὶ ἀπεστάλησαν πρὸς τὴν ἐνοπλον δύναμιν, ἀλλὰ δὲν περιήλθον ἐξ οἰουδὴποτε λόγου εἰς γνῶσιν αὐτῆς. Ἡ γνώμη αὕτη ἐπιστηρίζεται ἐπὶ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου, ὅστις ἐν γνῶσει τιμωρεῖ τὴν πρόσκλησιν ἢ διαταγὴν καὶ ὡσάκισ δὲν εἰσηκούσθῃ, οὐδεμίαν δὲ ποιεῖται διάκρισιν τῶν αἰτίων, ἐξ ὧν ἡ μὴ ἐκτέλεσις τῆς προσκλήσεως ἢ διαταγῆς προῆλθον.

¹⁾ Βασιλικῶν ποιν. νόμου 1813 ἀρθρ. 308.—1861 ἀρθρ. 108.—Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἀρθρ. 102 καταργηθὲν ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς 17 Μαΐου 1819.—Ἀγγολέρου ἀρθρ. 125.

ρομένων τρόπων τῆς ἐνεργείας τοῦ προκαλέσαντος πρὸς τὸν προκαλούμενον, ὥστε καὶ ἡ ἀπλὴ πρόκλησις, ἢ ἡ συμβουλὴ ἢ ἄνευ ἀπάτης, πειθοῦς, ἢ φορτικότητος, βίας, ἀπειλῆς, χορηγήσεως ἢ ὑποσχέσεως μισθοῦ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἀρκούσαι. Ἄλλ' ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον εἶναι, ὅπως ἡ πρόκλησις ἀπευθύνηται εἰδικῶς καὶ ὠρισμένως πρὸς ἐκτέλεσίν τινος τῶν ἐν τοῖς προηγούμενοις ἀρθροῖς 123—128 ἀναφερομένων ἐγκλημάτων ¹⁾).

Ὁ Βασιλικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 περιέχων παραπλησίαν διάταξιν ἐν ἀρθρῷ 308 ἐτιμῶρει μόνον τὴν γενομένην προφορικῶς ἢ ἐγγράφως εἰς τινὰ δημοσίαν συνάθροισιν τῶν πολιτῶν πρόκλησιν πρὸς διέγερσιν στάσεως ἐπὶ σκοπῷ τῆς διαπράξεως ἐγκλήματος ἐσχάτης προδοσίας.

Ἀρθρ. 150.

Ὅστις, ἔχων γινῶσιν ἐνώσεως, ἢ οἰουδὴποτε σχεδίου ἀφορῶντος τὴν ἐκτέλεσίν τινος τῶν εἰς τὰ ἀρθρ. 123—128 ἀναφερομένων κακουργημάτων, δὲν ἀναγγέλλει τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὥρων, ἀφοῦ ἔλαβε τὴν εἰδησιν, τιμωρεῖται διὰ τὴν παρασιώπησιν ταύτην μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον δύω ἐτῶν, καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν χιλίων ἕως τεσσάρων χιλιάδων δραχμῶν, καὶ, ἐὰν ἡ ἐνωσις ἢ τὸ σχέδιον ἐπεραιώθῃ, μὲ εἰρκτήν. — Αἱ ποιναὶ αὗται ἐφαρμόζονται καὶ ὅταν ὁ ἔχων γινῶσιν τῆς ἐνώσεως ἢ τῶν σχεδίων ἀπεδοκίμασε ταῦτα, ἢ ἐναντιώθῃ εἰς τὴν ἐκτέλεσίν των, ἢ ἐπροσπάθῃ ν' ἀποτρέψῃ τοὺς αὐτουργοὺς των. — Ὁ σύζυγος (ἢ ἡ σύζυγος) τοῦ κακουργήσαντος προσώπου, οἱ ἐξ αἵματος ἀνιόντες καὶ κατιόντες συγγενεῖς, οἱ ἀδελφοί, καὶ οἱ τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ ἐξ ἀγχιστείας συγγενεῖς, ἐξαιροῦνται μὲν τῆς παινῆς

¹⁾ Dollmann—Risch Commentar ἀρθρ. 108 σελ. 48.

ἐνεκα τῆς παρασιωπήσεως, δύνανται μολοντοῦτο νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς ἰδιαιτέραν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν.

Ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἀρθρ. 76 εἶδομεν ὅτι ὁ ἡμέτερος νόμος δὲν περιέχει διάταξιν γενικὴν, κολάζουσιν τὴν παράλειψιν τῆς καταγγελίας εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν μελετωμένων νὰ ἐκτελεσθῶσιν, ἢ ἐκτελεσθεισῶν ἤδη ἀξιοποίνων πράξεων. Αἰὶν εὐλόγως ἐθεώρησε τὴν τοιαύτην διάταξιν ὡς ἀσυμβίβαστον πρὸς τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ ἀτόμου ἀπέναντι τῆς πολιτείας. Ἄλλ' ὅμως τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐξαίρεσις εὔρηται ἐν τῇ διατάξει τοῦ προκειμένου ἀρθρου, δι' οὗ τιμωρεῖται ὁ λαβὼν γνῶσιν τῆς ἐνώσεως, ἢ οἰουδήποτε σχεδίου, σκοποῦντος τὴν ἐκτέλεσιν τινος τῶν εἰς τὰ προηγούμενα ἀρθρα 123—128 μνημονευομένων κακουργημάτων καὶ παραλείπων νὰ γνωστοποιήσῃ τοῦτο εἰς τὴν ἀρχὴν ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὥρων, ἀφ' ἧς ἔλαβεν εἰδήσιν 1).

Εἰς τὴν καθιέρωσιν τῆς ἐξαίρετικῆς ταύτης διατάξεως προέβη ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν σοβαρότητα καὶ τὸ ἐπικίνδυνον τοῦ χαρακτῆρος τῶν μελετωμένων νὰ διαπραχθῶσι κολασίμων πράξεων, δι' ὧν ἡ ὑπαρξὶς καὶ ἀκεραιότης τῆς πολιτείας ἀπειλεῖται καὶ τῶν ὁποίων τὴν ἐκτέλεσιν διὰ παντός μέσου ὤφειλε νὰ προλάβῃ.

Οἱ στοιχειώδεις ὅροι οἱ ἀπαρτίζοντες τὴν ἔννοιαν τοῦ προκειμένου ἐγκλήματος εἰσὶν·

1) Ἡ γνῶσις τῆς ἐνώσεως ἢ τοῦ σχεδίου πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἐν τοῖς ἀρθροῖς 123—128 μνημονευομένων πράξεων. Ἄν ἡ γνῶσις αὕτη περιῇθην εἰς τινα ἐκ τῶν ἀμέσως ἐνεργῶν προσώπων πρὸς κατάρτισιν τῆς ἐνώσεως ἢ τοῦ σχεδίου, ἢ δι' ἄλλων προσώ-

1) Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου 1810 ἀρθρ. 103—107, ἅτινα κατηργήθησαν διὰ τοῦ νόμου τῆς 28 Ἀπριλίου 1832. — Βαυαρικοῦ νομοσχ. 1822 ἀρθρ. 110—111. — 1827 ἀρθρ. 104. — 1834 ἀρθρ. 129. — Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1861. ἀρθρ. 62. — Ἀννοβέρου ἀρθρ. 126. — Πρωσίας ἀρθρ. 139. — Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἀρθρ. 139.

πων, ἄλλοτριῶν πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς μελετωμένης πράξεως, δὲν ὀρίζεται ἐν τῷ νόμῳ εἰδικώτερον, ὡς οὐδ' ὁ βαθμὸς τῆς πιθανότητος ἢ βεβαιότητος, ὃν δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ ἡ εἰδησις περὶ τοιαύτης τινὸς ἐνώσεως ἢ σχεδίου.

Ἐὰν ἐξαίρεσωμεν εἰδικὰς τινὰς λίαν εὐαρίθμους περιπτώσεις, καθ' ἃς ἀναμφίσβητον ὑπάρχει τεκμήριον τῆς γνώσεως, εἰς τὰς πλείστας τῶν λοιπῶν περιπτώσεων λίαν δυσχερὲς ἢ μᾶλλον ἀνεφικτος ἔσεται ἡ ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν βεβαίωσις τῆς τοιαύτης γνώσεως, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀντιλήψεων τοῦ ὑποκειμένου καὶ τῆς ἐντυπώσεως, ἣν αὐταὶ παρήγαγον ἐπ' αὐτοῦ. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν τὴν ὑπαρξίν τῆς γνώσεως πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν μόνον, ὅσας αὐτὴ ἐξ ὠρισμένων γεγονότων ἀποδεικνύται, οὐχὶ δὲ ὅταν ἐξ εἰκασιῶν, ὑπονοιῶν, ἢ ἀνυποστάτων εἰδήσεων ἡδύνατο νὰ προέλθῃ¹⁾.

2) Τὰ ἀδικήματα, περὶ ὧν ἐν τοῖς ἄρθροις 123—128 γίνεται λόγος, δὲν ἀπαιτεῖται ν' ἀπεφασίσθησαν ὀριστικῶς ὑπὸ τῶν μελώντων ν' ἀναλάβωσι τὴν ἐκτέλεσιν, ἀλλ' ἄρκει ἡ ὑπαρξίς ἐνώσεως, ἢ σχεδίου πρὸς ἐπιχείρησιν αὐτῶν, ἥτοι ἄρκει ἡ γνώσις τῶν προπαρασκευαστικῶν πράξεων καὶ ἡ παράλειψις τῆς καταγγελίας αὐτῶν. Ὡς ἐνώσιν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν καὶ αὐτὴν τὴν πρὸς σχηματισμὸν συνωμοσίας συνέντευξιν πλειόνων προσώπων.

3) Ἡ παράλειψις τῆς καταγγελίας τῶν μελετωμένων ἀξιοποιῶν πράξεων θεωρεῖται ὑφισταμένη, εὐθὺς ἅμα παρέλθωσιν εἰς κοσιτέσσαρες ὥραι, ἀφ' ἧς ἔλαβέ τις τὴν περὶ αὐτῶν εἰδησιν, ὅθεν ἐὰν ἐγένετο μὲν ἡ καταγγελία, ἀλλ' ἀποδειχθῇ ὅτι ἀνεκοινώθη μετὰ παρέλευσιν τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος, κατὰ τὸ

¹⁾ Πρὸς ἀκριβέστερον χαρακτηρισμὸν τῆς γνώσεως ἣν ἔλαβέ τις περὶ τῆς μελετωμένης ἐκτελέσεως τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἀξιοποιῶν πράξεων οἱ ποινικοὶ νόμοι τῆς Πρωσίας (ἄρθρ. 139) καὶ τῆς Βαυαρίας 1861 (ἄρθρ. 62) παρενθέτουσι τὴν λέξιν ἀξιόπιστον. «*Ὅστις ἔλαβεν ἀξιόπιστον εἰδήσιν (glaubhafte Kenntniss)*» κτλ.

σαφές, ἀλλ' ἀδικαιολογήτως αὐστηρόν γράμμα τοῦ νόμου, ὁ ἐνοχὸς δὲν ἀπαλλάσσεται τῆς ποινῆς.

4) Ὁ τρόπος, δι' οὗ δέον νὰ γίνηται ἡ καταγγελία δὲν ὀρίζεται ἐν τῷ νόμῳ, ὅθεν ἡ διὰ παντὸς οἰουδῆποτε τρόπου, εἴτε ποροικῶς, εἴτε ἐγγράφως γενομένη ἀνακοίνωσις πρὸς τὴν ἐξουσίαν περὶ τῆς μελετωμένης ἐκτελέσεως τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἀδικημάτων, ἀρκεῖ ὅπως ἀπαλλάξῃ τὸν πολίτην τῶν συνεπειῶν τῆς παραλείψεως τῆς καταγγελίας ¹⁾).

Ἡ καταγινωστέα τῷ ἐνόχῳ ποινὴ διὰ τὴν παρασιώπησιν παραλλάσσει ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, συνισταμένη εἰς διετὴ τοῦλάχιστον φυλάκισιν καὶ χρηματικὴν ποινὴν χιλίων ἕως τεσσάρων χιλιάδων δραχμῶν, ἐὰν ἡ καταγγελία δὲν γείνη ἐντὸς 24 ὥρων, ἀφ' ἧς ἔλαβε γνῶσιν τῆς ἐνώσεως ἢ τοῦ σχεδίου πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἐν τοῖς ἀρθρ. 123—128 ἀδικημάτων, εἰς εἰρκτὴν δὲ, ἐὰν ἡ ἐνωσις ἢ τὸ σχέδιον ἐπραγματοποιήθησαν ἤδη.

Ἐν ἀρθρῳ 65 ὀρίζεται γενικῶς ὅτι ὁ ἀπλοῦς συναίτιος συστάσεως, ὅστις δὲν συνήργησεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς δι' αὐτῆς μελετωμένης ἀξιοποίνου πράξεως, καὶ ὅστις οὐ μόνον ἐδήλωσε τὴν ἀπὸ ταύτης παραίτησίν του, ἀλλὰ καὶ προσεπάθησε ν' ἀναχαίτισθαι τοὺς λοιποὺς τῆς ἐκτελέσεως μένει ἀτιμώρητος. Ἐπειδὴ ὡς ἐκ τούτου, ὁ λαβὼν γνῶσιν τινος τῶν ἐν τοῖς ἀρθροῖς 123—128 μνημονευομένων ἀξιοποίνων πράξεων ὡς συναίτιος αὐτῶν ἢ καὶ

¹⁾ Ὁ Hepp (Die politischen Staatsverbrechen σελ. 36) παραδέχεται ὅτι καὶ ἀνωνύμως ἢ ὑπὸ ψευδώνυμον δύναται νὰ γείνη ἡ καταγγελία αὕτη, ἀρκεῖ μόνον ὁ οὕτω πως ποιήσας αὐτὴν νὰ δύνῃται μετὰ ταῦτα ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐκ μέρους αὐτοῦ προήλθεν. Ἐν τῇ λέξει «*Obrigkeit*» (Obrigkeit) συμπεριλαμβάνεται πᾶσα δικαστικὴ καὶ διοικητικὴ ἀρχὴ καθήκον ἔχουσα νὰ μεριμνᾷ περὶ τῆς ἀνιχνεύσεως καὶ καταδίωξεως τῶν κολασίμων πράξεων, νὰ φροντίξῃ περὶ τῆς προλήψεως καὶ ἀποτροπῆς τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν, καὶ ἐν γένει νὰ ὑπερασπίξῃ τὴν ἐννομον ἐν τῇ πολιτεῖα τάξιν. Ὅθεν ἡ πρὸς οἰανδῆποτε τοιαύτην ἀρχὴν γενομένη ἀγγελία ἀρκεῖ, ὅπως ἀπαλλάξῃ τὸν πολίτην τῶν συνεπειῶν τῶν ἐκ τῆς παραλείψεως αὐτῆς πηγάζουσων.

ἄλλως πως, ἡδύνατο ἐπικαλούμενος τὴν διάταξιν ταύτην νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπὸ πάσης ποινῆς ἀπαλλαγὴν του, ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον ὁ νομοθέτης νὰ διατάξῃ ῥητῶς ἐν τῇ § 2 τοῦ ἄρθρου τούτου, ὅτι ἡ ἀποδοκιμασία τῶν μελετωμένων ἀξιοποίνων πράξεων παρὰ παντὸς λαβόντος γινώσιν τῆς προπαρασκευῆς αὐτῶν, ἢ ἡ ἐναντίωσις, ἢ ἡ πρὸς ἀποτροπὴν τῶν αὐτουργῶν προσπάθεια, δὲν ἀρκοῦσιν, ὅπως ἀπαλλάξωσιν αὐτὸν τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ὀριζομένης ποινῆς. Μόνον οἱ καθ' ὠρισμένον βαθμὸν συγγενείας συνδεόμενοι μετὰ τοῦ κατηγορουμένου δὲν καταδιώκονται μὲν διὰ τὴν παρασιώπησιν τῆς ἀγγελίας, ὑποβάλλονται ὅμως εἰς ἰδιαιτέραν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν ¹⁾).

Σχετικῶς πρὸς τὴν διάταξιν ταύτην δύναται νὰ γεννηθῇ τὸ ζήτημα, ἀν καὶ οἱ ἱερεῖς, οἱ διὰ τῆς ἐξομολογήσεως λαβόντες γινώσιν τῆς μελετωμένης ἐκτελέσεως ἐγκλήματος ἐσχάτης προδοσίας, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἐνοχοὶ τῆς παραλείψεως τῆς καταγγελίας αὐτῶν. Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο οὐδόλως διστάζομεν νὰ δώσωμεν ἀποφατικὴν λύσιν, καθόσον ἄλλως ἐπέρχεται σύγκρουσις ἀδικαιολόγητος μεταξὺ τῶν ὑπὸ τῆς θρησκείας ἐπιβαλλομένων καθηκόντων καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένης ὑποχρεώσεως. Ὅτι δὲ τὴν ὑποχρέωσιν τῶν ἱερέων πρὸς καταγγελίαν τῶν κολασίμων πράξεων ἀποκρούει ἐν γένει ὁ ἡμέτερος νόμος ἐξάγεται καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 143 ποιν. δικον. δι' οὗ ἀπαλλάσσονται οἱ ἐκ τοῦ κλήρου τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ μαρτυρεῖν ἐν τῇ προανακρίσει, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπ' ἀκροατηρίῳ διαδικασίᾳ περὶ πάντων, ὅσα ἐκ τῆς ἐξομολογήσεως γινώσκουσιν· ἀφοῦ λοιπὸν ὁ νομοθέτης ἀπῆλλαξεν αὐτοὺς τῆς ὑποχρεώσεως πρὸς μαρτυρίαν, πολλῶ δὲ μᾶλλον δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι εἰσὶν ἀπῆλαγμένοι τῆς ὑποχρεώσεως πρὸς καταγγελίαν τῶν κολασίμων πράξεων, ὧν ἔλαβον γινώσιν ²⁾).

Ἡ ἀνάλυσις τῶν διατάξεων τοῦ προκειμένου ἄρθρου καταδεικνύει ἀρκούντως ὅτι ὁ νομοθέτης ἐξ ὑπερβάλλοντος ζήλου πρὸς προ-

¹⁾ Περὶ τῶν ἐξ ἀγγιστείας συγγενῶν ὅρ. τόμ. Α' ἄρθρ. 76 σελ. 254.

²⁾ Chauveau-Hélie Code pénal I ἀριθμ. 1244. 3^ο.

κατάληψιν καὶ παρεμπόδισιν τῶν ἐγκλημάτων τῆς ἐσχάτης προδοσίας ἐμπορούμενος, οὐ μόνον τὴν γενικὴν ἀρχὴν ὅτι οὐδεὶς ὑποχρεοῦται εἰς τὴν καταγγελίαν τῶν κολασίμων πράξεων ἐθυσίασεν, ἀλλ' οὐδόλως ἐμερίμνησεν, ὅπως τοῦλάχιστον διαγράψῃ τὴν καθιερωθεῖσαν ἐξαίρεσιν ἐντὸς ὁρίων ἀσφαλιζόντων τὰ δικαιώματα καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πολίτου. Ἡ ἔλλειψις παντὸς ἰδιαίτερου χαρακτηρισμοῦ περὶ τῆς εἰδήσεως τῆς μελετωμένης ἐκτελέσεως τῶν ἐγκλημάτων τῆς ἐσχάτης προδοσίας καὶ ἡ ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος ὀριζομένη ὑποχρέωσις πρὸς καταγγελίαν καθιστῶσιν τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου τούτου λίαν ἀκροσφαλῇ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτῆς καὶ εὐκαταίαν, ἢ τὴν παντελῇ αὐτῆς διαγραφὴν, ὥς ἐγένετο ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἢ τὴν τροπολογίαν τοῦλάχιστον ταύτης κατὰ μίμησιν τῶν νεωτέρων γερμανικῶν ποινικῶν νόμων ¹⁾.

Ἄρθρ. 131.

Ὅστις, περιπλεχθεὶς εἰς ἐσχάτην προδοσίαν (γρ. ἐνωσιν ἐσχάτης προδοσίας) ἢ εἰς ἄλλην τινὰ ἐκ τῶν ἀνωτέρω (ἄρθρ. 123 — 128) ἀναφερομένων ἐνώσεων, πρὶν τῆς ἐκρήξεώς των, καὶ προτοῦ ἔτι πληροφορηθῇ ἡ ἐξουσία ἄλλαχόθεν, ἀναγγεῖλῃ ἑαυτὸν καὶ τοὺς συνενόχους του εἰς τὴν ἀρχήν, ἐὰν μὲν ἦναι ἀπλοῦς συναίτιος, ἐξαιρεῖται τῆς ποινῆς, ἐκτὸς τῆς ἰδιαίτερας ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως, ἐὰν δὲ ἀνήκῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀρχηγῶν ἢ τῶν στρατολόγων τιμωρεῖται μὲ εἰρκτὴν.

Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 64 μένει ἀτιμώρητος πᾶς συ-

¹⁾ Τὸ δὲ ἀλυσιτελὲς τῆς διατάξεως τοῦ προκειμένου ἄρθρου διὰ μακρῶν κατέδειξεν ὁ Hæpp ἐν *Archiv d. Criminal. R.* 1837. σελ. 30 ἐπομ.

ναίτιος συστάσεως ὅστις ἀναγγεῖλη ταύτην εἰς τὴν ἀρχὴν το-
σοῦτον ἐγκαίρως, ὥστε νὰ εἴμωρη νὰ προκαταληθῇ ἡ ἀξιόποινος
πράξις. Κατὰ δὲ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 113 ἀπαλλάσσεται πά-
σης ποινῆς ὁ ἐκτελέσας μὲν ἀξιόποιονόν τινα πράξιν πρὸς τελείω-
σιν τῆς ὁποίας ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ νὰ ἐπέλθῃ ὠρισμένον ἀποτέ-
λεσμα, ἀλλ' ἐγκαίρως λίαν κατὰ τοὺς ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ διαγε-
γραμμένους ὅρους ματαιώσας πᾶν ἐξ αὐτῆς δυνάμενον νὰ προσέλθῃ
ἀποτέλεσμα. Εἰδικὴν ἐφαρμογὴν τῶν γενικῶν αὐτῶν διατάξεων
ἀπαντῶμεν ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ ¹⁾, ὅπερ τροποποιοῦν ἐν μέρει
ταύτας ὀρίζει ὅτι οἱ λαβόντες μέρος εἰς τὴν μελετωμένην ἐκτέλε-
σίν τινος τῶν ἐν τοῖς ἄρθροισι 123--128 ἐγκλημάτων καὶ οἱ καταγ-
γεῖλλαντες ἑαυτοὺς καὶ τοὺς συνενόχους ἑαυτῶν εἰς τὴν ἀρχὴν, ἐάν
μὲν ὧσιν ἅπλοϊ συναίτιοι, ἀπαλλάσσονται πάσης ποινῆς, ἐάν δὲ
ἀρχηγοὶ ἢ στρατολόγοι τιμωροῦνται δι' ἐρίκτης, ὅταν ἡ καταγ-
γεῖλία γείνη

α') Πρὸ πάσης ἐπιχειρήσεως οἰαςδήποτε ἐκ τῶν συμπεφωνη-
μένων πράξεων. Τοιαύτην τινὰ ἐρμηνείαν πρέπει νὰ δώσωμεν εἰς

¹⁾ Βαυαρικοῦ Νομοσχ. 1822 ἄρθρ. 112. — 1827 ἄρθρ. 105. — 1831
ἄρθρ. 130. — Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 108. — Ἐν Γαλλίᾳ ἀν κατ' ὥς ἀνω-
τέρω εἶδομεν (ὅρα σελ. 53 σημ. 4), κατηργήθησαν αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων
103—107 τοῦ ποινικοῦ νόμου, αἱ τιμωροῦσαι τὴν μὴ καταγγεῖλιαν τῶν
κολασίμων πράξεων τῶν ἐπιχειρουμένων πρὸς ἀνατροπὴν τῶν καθεστώ-
των, οὐχ ἥτιον ὁμοῦς διετηρήθη ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 108, ἡ ἀντιστοι-
χοῦσα πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἄρθρου, καθόσον διὰ τῶν
διατάξεων μὲν τῶν ἄρθρων 103—107 ἐπεβάλλετο εἰς ἕκαστον πολίτην
ὑποχρέωσις, ἥτις μὴ οὐσα σαφῶς καὶ εὐκρινῶς διατετυπωμένη ἐν τῷ
νόμῳ, ἡδύνατο ἐνίοτε νὰ φέρῃ αὐτόν εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸ αἶσθημα τῆς
φιλοτιμίας καὶ τῶν ἠθικῶν αὐτοῦ ἀρχῶν. Τούναντίον διὰ τῆς διατάξεως
τοῦ ἄρθρ. 108, ὑποσχεμένη ἡ πολιτεία τὸ ἀτιμώρητον τῶν συνενόχων,
οἵτινες ἐγκαίρως καταπροδίδουσι τοὺς συνεργάτας καὶ συμπράκτορας
αὐτῶν, πράττει τοῦτο χάριν τῆς κοινῆς σωτηρίας καὶ ὅπως τὸν φόβον
καὶ τὴν δυσπιστίαν διεγείρῃ μεταξὺ τῶν συνωμοστῶν οὕτω δὲ καταστήσῃ
δυσχερέστεραν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐγκλημάτων. (Chauveau—Pélie Code
Pénal τόμ. I. ἀριθμ. 1239 ἐπομ.).

τάς λέξεις τοῦ νόμου «πρὶν τῆς ἐκρήξεως» (vor deren wirklichen Ausbruch), αἵτινες δηλοῦσι οὐχὶ τὴν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου τέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλὰ τὴν πραγματικὴν ἐνέργειαν πρὸς ἐπιχείρησιν αὐτοῦ. Ἐπομένως καὶ ἐὰν ἡ ἐγκληματικὴ πράξις θεωρῆται κατὰ τὸν νόμον ὡς τετελεσμένη, ὡς λ. χ. ἐπὶ τῆς συνωμοσίας (ἄρθρ. 124), ἥτις ὑφίσταται, ὅταν δύο ἢ πλείοτεροι συναποφασίσωσι περὶ πράξεως ἐσχάτης προδοσίας ἢ συνυποχρεωθῶσι μετ' ἀλλήλων πρὸς ταύτην, ἡ καταγγελία αὐτῆς γενομένη πρὸ τῆς ἐπιχειρήσεως οἷαςδήποτε πράξεως ἀρκεῖ, ἵνα ἀλλάξῃ τὸν μηνυτὴν τῆς ποινῆς ἢ ἐπιφέρῃ τὴν ἐλάττωσιν ταύτης. Κατὰ τοῦτο διαφέρει ἡ διάταξις τοῦ προκειμένου ἄρθρου τῆς σχετικῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 64, διότι τοῦτο χορηγεῖ μείζον χρονικὸν διάστημα εἰς τὸν συναίτιον τῆς συστάσεως δυνάμενον νὰ ποιήσῃ τὴν καταγγελίαν αὐτοῦ, καὶ ἀφοῦ ἤρξατο ἡ ἐκτέλεσις μέχρι τοῦ σημείου ἐκείνου, καθ' ὃ δύναται νὰ προληφθῇ ἡ ἀξιόποινος πράξις, ἐν ᾧ κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 131 ἡ καταγγελία δέον νὰ γείνη πρὸ πάσης ἐπιχειρήσεως, μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ἂν καὶ μετὰ τὴν ἑναρξιν τῆς ἐπιχειρήσεως, δύναται νὰ προληφθῇ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀξιοποίνου πράξεως.

6') Πρὶν ἢ ἡ ἀρχὴ λάβῃ ἄλλοθεν γνῶσιν, διότι κύριος σκοπὸς τῆς διατάξεως εἶναι ἡ πρόληψις τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐγκλημάτων τῆς ἐσχάτης προδοσίας, διὰ τῆς ἐγκαίρου αὐτῶν καταγγελίας, ἡ δὲ βραδύτερον γενομένη πρὸς τὴν ἀρχὴν εἰδοποιήσις, ἀφοῦ αὕτη ἔσχεν ἄλλως πῶς γνῶσιν, πάντῃ ἀλυσιτελής εἶναι πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν.

Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται δῆλον ὅτι ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 123—128 μνημονευομένων μόνῃ ἡ ἐκδηλουμένη μετάνοια τοῦ ἐνόχου, ἢ ἡ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου γενομένη ἐγκαίρως παρεμπόδισις τῆς πραγματοποιήσεως τῶν ἐκ τῆς κολασίμου πράξεως πηγαζουσῶν συνεπειῶν δὲν εἶναι ἀρκοῦσα, ὅπως ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τῆς ποινῆς συμφόρως πρὸς τὴν γενικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 113 τοῦ ποιν. νόμου.

Β') ΠΕΡΙ ΠΡΟΔΟΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ.

Ἄρθρ. 152.

Ὡς προδότης τῆς πατρίδος τιμωρεῖται μὲ πρόσκαιρα δεσμὰ ὅστις, μηδὲ σκοπὸν ἔχων μηδ' ἐνούμενος πρὸς ἐσχάτην προδοσίαν,

1) διεξάγει ἐκ προθέσεως πρὸς βλάβην τῆς Ἑλλάδος τὴν ὁποίαν ἐπεφορτίσθη πολιτικὴν διαπραγματεύσιν μετὰ τινος ἐξωτερικῆς δυνάμεως.

2) Ἐπεχείρησεν ὁποιανδήποτε πρᾶξιν, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ μετακινήσῃ ἢ νὰ καταστήσῃ ἀβέβαια τὰ ὅρια τῆς ἐπικρατείας

3) ἔκρυψεν, ἠφάνισεν, ἢ ἐνόθευσεν ἔγγραφα (γρ. ἐπλαστογράφησε τίτλους), ἢ ἄλλα ἀποδεικτικὰ μέσα τῶν δικαιωμάτων ἢ ἀξιώσεων τῆς ἐπικρατείας.

4) Παρέδωκεν αὐθαιρέτως ἢ ἐπρόδωκεν εἰς ἐξωτερικὴν τινα δύναμιν, πολεμίαν ἢ μὴ, ἢ εἰς τοὺς πράκτοράς της, κατ' ἄλλας παρὰ τὰς εἰς τὸ ἄρθρ. 123 ἀριθ. 11 ἀναφερομένας περιπτώσεις, ἐπιστολάς, ἔγγραφα, ἢ ἀπόρρητα τοῦ Κράτους, ἀποβλέποντα τὸ πολίτευμα, τὰ δίκαια ἢ τὰς ἀξιώσεις αὐτοῦ, ἢ τὰ ἀπόρρητά τινος διαπραγματεύσεως ἢ πολεμικῆς ἐπιχειρήσεως, ἢ τὰ σχέδια πολεμικῶν κινημάτων, φρουρίων, ἢ ἄλλων ὀχυρωμάτων, ὀπλοθηκῶν, λιμένων, καὶ ὁρμῶν.

Ὅρισμὸν γενικὸν τοῦ ἐγκλήματος τῆς προδοσίας τῆς πατρίδος κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐγκλημα τῆς ἐσχάτης προδοσίας δὲν ἀπαντῶμεν ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ. Ὡς προδοσία τῆς πατρίδος χαρακτηρίζονται αἱ εἰδικῶς ἀπαριθμούμεναι ἐν ταῖς ἐδαφείοις τοῦ

ἄρθρου 132¹⁾ πράξεις, αἵτινες δὲν ἀπειλοῦσι μὲν τὴν ὑπαρξίν αὐτὴν τῆς πολιτείας, οὐδ' εἰς τὴν ἀνατροπὴν τῶν καθεστώτων τείνουσιν, σπουδαίας ὅμως εἰς τὰ συμφέροντα τῆς πολιτείας καὶ τὰς διεθνεῖς αὐτῆς σχέσεις πρὸς ἄλλας ἐπικρατείας δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι ζημίας²⁾).

Ἐξετάζοντες τοὺς στοιχειώδεις ὅρους τῆς ἐννοίας τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐγκλήματος παρατηροῦμεν ὅτι

1) Ὑποκειμενον αὐτοῦ δύναται νὰ ᾖ πᾶς οἷοςδήποτε, εἴτε πολίτης τῆς ἐπικρατείας, καθ' ἣς ἐτελέσθη τὸ ἐγκλημα, εἴτε ἀλλοδαπὸς διατρίβων προσκαίρως ἐν αὐτῇ (*subditus perpetuus vel temporarius*), ἢ διατελὼν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς ἐπικρατείας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ ὁ ἡμέτερος νόμος ἐν γένει χαρακτηρίζει ὡς ἐνοχον τοῦ ἐγκλήματος τοῦτου πάντα, ὅστις ἐξετέλεσέ τινα τῶν ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ ἀναφερομένων πράξεων³⁾).

6') Ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου πρὸς παραγωγὴν τοῦ ἐγκλήματος πρέπει νὰ πηγάζῃ ἐκ τῆς δολίας αὐτοῦ προαίρεσews, ὡς σαφῶς ἐνδείκνυται καὶ ἐν τῷ πρώτῳ ἐδαφίῳ τοῦ ἄρθρου, καθ' ὃ

¹⁾ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἄρθρ. 305. — Νομοσχ. 1822 ἄρθρ. 113—114. — 1827 ἄρθρ. 106. — 1831 ἄρθρ. 131. — Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου 1861 ἄρθρ. 113.

²⁾ Οἱ νεώτεροι Γερμανικοὶ ποινικοὶ νόμοι διακρίνουσι τὴν προδοσίαν τῆς πατρίδος εἰς στρατιωτικὴν, ἢ ὀρθώτερον εἰπεῖν, εἰς ἐν πολέμῳ προδοσίαν τῆς πατρίδος, καὶ εἰς διπλωματικὴν ἢ ἐν εἰρήνῃ προδοσίαν τῆς πατρίδος (*Militärischer u. Diplomatischer ἢ Kriegs u. Friedens Landesverrath*). Ἡ ἐν πολέμῳ προδοσία τῆς πατρίδος περιλαμβάνει τὰς περιπτώσεις τῶν § 5, 6, 8, 9 καὶ 10 τοῦ ἄρθρ. 123, τὰς ὁποίας ὁ ἡμέτερος νόμος ὡς ἐγκλήματα ἐσχάτης προδοσίας χαρακτηρίζει. Πρωσσικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 67—69. — Βαυαρ. 1861 ἄρθρ. 110—112. — Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 87—90. — Ἡ ἐν εἰρήνῃ ἢ ἡ διπλωματικὴ προδοσία τῆς πατρίδος περιλαμβάνει τὰς περιπτώσεις τοῦ προκειμένου ἄρθρου 89. Πρωσσικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 71. — Βαυαρικοῦ 1861 ἄρθρ. 113. — Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 92.

³⁾ Hepp Die politischen Verbrechen § 14. σελ. 40. — Dellmann-Risch Commentar ἄρθρ. 113 σελ. 67.

ἀπαιτεῖται ἡ ἐκ προθέσεως διεξαγωγή τῶν ἐν αὐτῷ μνημονευομένων πράξεων, καὶ ἐκ τῶν ἐπομένων, ἔνθα γίνεται λόγος περὶ θετικῆς τινὸς ἐναργείας πρὸς τέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος. Ὁ δὲ σκοπὸς τοῦ αὐτοῦργοῦ δὲν πρέπει ν' ἀπευθύνεται εἰς ἐκτέλεσιν τινος τῶν ἐν τοῖς προηγουμένοις ἀρθροῖς ἀναφερομένων ἐγκλημάτων τῆς ἐσχάτης προδοσίας, διότι τότε ἡ πράξις, φέρουσα σοβαρώτερον χαρακτῆρα, ἔσεται τιμωρητέα κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν ἐκείνων.

γ') Τὸ ἐγκλημα θεωρεῖται ὡς τετελεσμένον μετὰ τὴν ἐπιχείρησιν τινος τῶν ἐν τῷ ἀρθρῷ ἀναφερομένων εἰδικῶν πράξεων. Ἡ ἐπακολούθησις οἷαςδὴποτε ἐπιζημίου συνεπειᾶς δὲν θεωρεῖται ὡς ἀναγκαῖος ὅρος τῆς τελέσεως τοῦ ἐγκλήματος.

Αἱ εἰδικαὶ περιπτώσεις τῆς διαπράξεως τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας εἰσὶν.

1) Ἡ ἐκ προθέσεως πρὸς βλάβην τῆς Ἑλλάδος διεξαγωγή πολιτικῆς διαπραγματεύσεως μετὰ τινος ἐξωτερικῆς δυνάμεως. Ἡ ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπιζημίου διαπραγματεύσεως βλάβη δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐπέλθῃ, ὅπως θεωρηθῇ τὸ ἐγκλημα τετελεσμένον¹⁾.

2) Ἡ ἐπιχείρησις οἷαςδὴποτε πράξεως ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ μετακινήσαι ἢ καταστήσαι ἀθέβαια τὰ ὅρια τῆς ἐπικρατείας.

3) Ἡ ἀποκρύψις ἢ πλαστογράφησις τίτλων ἢ ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων τῶν δικαιωμάτων ἢ ἀξιώσεων τῆς ἐπικρατείας²⁾.

4) Ἡ αὐθαίρετος παράδοσις ἢ ἡ προδοσία εἰς ἐξωτερικὴν τινα δύναμιν πολεμίαν ἢ μὴ ἐπιστολῶν, ἐγγράφων, ἢ ἀπορρήτων τοῦ κράτους ἀποβλεπόντων τὸ πολίτευμα, τὰ δίκαια ἢ τὰς ἀξιώσεις

1) Οὕτω λ. γ. ἐὰν ἡ διαπραγματεύσις ἀπερρίφθῃ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὡς ἐπιβλαβὴς καὶ ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος ἐνήργησεν ἐκ προθέσεως, ἵνα βλάβῃ τὴν πατρίδα αὐτοῦ δύναται νὰ καταδιωχθῇ ὡς παραδότης τῆς προκειμένης διατάξεως Anmerkungen z. Bairischen Strafgesetzb. § 305. Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 113 σελ. 81 σημ. 47.—

2) Πότε ὑπάρχει πλαστογράφησις τῶν τοιούτων δημοσίων ἐγγράφων θέλομεν ἐξετάσει ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἀρθρ. 247 πόν. νόμου.

αὐτοῦ, ἢ τὰ ἀπορρήτᾳ τινος διαπραγματεύσεως ἢ πολεμικῆς ἐπιχειρήσεως, ἢ τὰ σχέδια πολεμικῶν κινήματων, φρουρίων, ἢ ἄλλων ὀχυρωμάτων, ὀπλοθηκῶν, λιμένων καὶ ὁρμῶν. Ὅσάκις ἡ παράδοσις σχεδίων περὶ πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, διαγραφῶν φρουρίων, κτλ. ἐγένετο παρὰ τοῦ ἐπιτετραμμένου τῇ τηρήσει αὐτῶν, καὶ ἐπὶ σκοπῷ ἐσχάτης προδοσίας, τοῦτέστι, καθ' ἣν περίπτωσιν ἡ τοιαύτη παράδοσις δύναται νὰ φέρῃ εἰς κίνδυνον τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ἀκεραιότητα τῆς ἐπικρατείας, ὁ ἐνόχος τῆς τοιαύτης πράξεως τιμωρεῖται κατὰ τὴν διάταξιν τῆς § 11 τοῦ ἀρθρ. 123.—Τοῦναντίον οὐδεμία δύναται νὰ ἐπιβληθῇ ποινὴ κατ' ἐκείνου, ὅστις παραδίδει αὐτά, ὑπείκων εἰς ἀνωτέραν βίαν κατὰ τὴν περὶ ταύτης διάταξιν τοῦ ἀρθρ. 96. Ὡς ἀνωτέρα βία θεωρεῖται καὶ ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ἡ παράδοσις γίνεται συνεπείᾳ συνθηκολογήσεως μετὰ πολιτορκίαν, ἢ ἀτυχῇ ἔκβασιν ἐπιχειρήσεως πολεμικῆς, ἢ ὅτε διατελεῖ τις ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐξουσίαν τοῦ ἐχθροῦ, ἐστερημένου πάσης προστασίας ἐκ μέρους τῆς ἰδίας αὐτοῦ Κυβερνήσεως.

Ἄρθρ. 135.

Μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἐξ μηνῶν τιμωρεῖται, ὅστις μὴδὲ σκοπὸν ἔχων μὴδ' ἐνούμενος πρὸς ἐσχάτην προδοσίαν, 1) μεταχειρίζεται ἀθέμιτα μέσα διὰ νὰ λάβῃ γινῶσιν τῶν ἀπορρήτων τινὸς διαπραγματεύσεως, ἢ πολεμικῆς τινος ἐπιχειρήσεως, ἢ τῶν (σχεδίων) πολεμικῶν κινήματων, ἢ τῆς διαγραφῆς φρουρίων καὶ ἄλλων ὀχυρωμάτων, ὀπλοθηκῶν, λιμένων, ἢ ὁρμῶν, ἢ ἐπιστολῶν, ἐγγράφων, ἢ ἀπορρήτων τῆς ἐπικρατείας, τῶν ὁποίων ἡ φανέρωσις ἐμβάλλει ἢ δύναται νὰ ἐμβάλλῃ εἰς κίνδυνον τὸ πολίτευμα, ἢ τὰ δίκαια, τὰς ἀξιώσεις, τὰς ἐσωτερικὰς σχέσεις, ἢ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Κράτους· 2) φανερόναι κατ' ἄλλον παρὰ τὸν εἰς τὸ ἀρθρ. 132 ἀριθ. 4 ἐκτεθειμένον τρόπον ἐγγράφα, ἐπιστολάς, ἢ ἀπορρήτᾳ τῶν ὁποίων ἔλαβε γινῶσιν.

ἄρθρ. 154.

Εἰς εἰρκτὴν μὴ ὑπερβαίνουσιν τὰ ὀκτὼ ἔτη καταδικάζεται· 1) ὅστις δι' ἀξιώσεις δικαιωμάτων, ἢ διὰ φαινόμενα παράπονα κατὰ τῆς ἐπικρατείας, τοῦ ἡγεμόνος, ἢ τῶν συμπολιτῶν, προκαλεῖ ξένην τινὰ δύναμιν εἰς μεσολάβησιν ἐπικίνδυνον εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ αὐτονομίαν τοῦ Κράτους· — 2) ὅστις, ἀντιπράττων ἐκ προθέσεως εἰς τὰς μετ' ἄλλων δυνάμεων ὑπαρχούσας συνθήκας, φέρει οὕτως εἰς κίνδυνον τὴν ἀσφάλειαν ἢ αὐτονομίαν τοῦ Κράτους.

ἄρθρ. 155.

Κατὰ νόμους ἰδιαιτέρους θέλουν δικάζεσθαι ὅσοι ἀποφεύγουν τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ὑπηρετεῖν δι' ὅπλων, καθὼς καὶ ὅσοι ἀναπειθουσιν ἢ ὑποστηρίζουσιν εἰς ἀποφυγὴν ταύτης ὑπηκόους τοῦ Κράτους.

ἄρθρ. 156.

Μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν τιμωρεῖται ὅστις ἄνευ ἀδείας τῆς κυβερνήσεως ἐστρατολόγησεν ὑπηκόους πρὸς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ξένης τινὸς δυνάμεως, ἢ ἐχορήγησε βοήθειαν καὶ ἀντίληψιν εἰς τοιοῦτον αὐτογνώμονα στρατολόγον.

Τὰ προκείμενα ἄρθρα προβλέπουσι καὶ τιμωροῦσι διαφόρους πράξεις· αἵτινες δὲν δύνανται μὲν νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὑπαγόμεναι εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας ἢ τῆς προδοσίας τῆς πατρίδος, καθόσον ὁ αὐτοεργὸς αὐτῶν δὲν ἔχει τοιοῦτον τινα σκοπὸν, ἀλλ' ὅμως ὡς ἐκ τοῦ ἰδιάζοντος αὐτῶν χαρακτῆρος εἰσὶν ἐπικίνδυνοι εἰς τὴν πολιτείαν ἡμέσως. Διὰ τὸν λό-

γον τοῦτον χάριν τῆς ἀλληλουχίας συμπεριελήφθησαν ἐν τῷ παρόντι κεφαλαίῳ ¹⁾).

Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 133 ἐλήφθη ἐκ τοῦ Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1822, ὅπερ ἐν τῷ Β' μέρει αὐτοῦ, τῷ πραγματευομένῳ περὶ τῶν πταισμάτων, ἐν ἄρθρ. 52 περιέχει ὁμοίαν διάταξιν, ὡς καὶ ἐκ τῶν νομοσχεδίων τοῦ 1827 ἄρθρ. 107 καὶ 1831 ἄρθρ. 132. Ἐπίσης τὴν διάταξιν τοῦ ἀμέσως ἐπομένου ἄρθρου 134 ἀπαντῶμεν ἐν ἄρθρ. 306 τοῦ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1813 καὶ ἐν τοῖς νομοσχεδίοις τοῦ 1822 ἄρθρ. 115, τοῦ 1827 ἄρθρ. 108 § 1, 2, καὶ τοῦ 1831 ἄρθρ. 133.

Τὸ κενὸν τοῦ ἄρθρ. 135 συνεπλήρωσεν ὁ νεώτερος περὶ στρατιωτικῆς καὶ ποινικῆς νομοθεσίας νόμος τῆς 19 Μαρτίου 1860, ὅστις ἐν κεφ. Β'. τοῦ δευτέρου τμήματος εἰδικῶς προβλέπει καὶ τιμωρεῖ τὰς περιπτώσεις, καθ' αὗτας ἀποφεύγει τις τὴν πρὸς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ὑποχρέωσιν. Καὶ ὅσάκις μὲν κληθῇ τις κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἀποφύγη δὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποχρέωσews αὐτοῦ ταύτης, θεωρεῖται ὡς φυγόστρατος καὶ καταδικάζεται ἐνεκα φυγοστρατείας κατὰ τὰ εἰδικώτερον ἐν τῷ ἄρθρ. 220 τοῦ εἰρημένου νόμου διατεταγμένα ²⁾), ὅσάκις δὲ, καταταχθεὶς εἰς τὸν στρατὸν, ἐγκαταλείψῃ ἀὐθαιρέτως τὰς τάξεις αὐτοῦ, καταδιώκεται ἐνεκα λειποταξίας κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 221, 225 καὶ 228 τοῦ αὐτοῦ νόμου. Κατὰ δὲ τῶν ἀναπειθόντων ἢ ὑποστηρίζόντων τὴν ἀποφυγὴν τῆς πρὸς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ὑποχρέωσews ὀρίζουσιν ἀναλόγους ποινὰς τὰ ἄρθρ. 232 καὶ 233 τοῦ αὐτοῦ νόμου.

Τὴν ἐν § 2 τοῦ ἄρθρ. 135 μνημονευομένην περίπτωσιν δεόν νὰ διακρίνωμεν ἀκριβῶς τῆς ἐν τέλει τῆς § 8 τοῦ ἄρθρου 123, καθ' ἣν ἡ ἀποπλάνησις στρατιωτῶν ἢ νευτῶν εἰς λειποταξίαν,

¹⁾ Ὁρ. Αἰτιολογίας Νομοσχεδίου 1822 σελ. 91.

²⁾ Ὁρ. καὶ Νόμον 30 Δεκεμβρ. 1868 περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἔργου τούτου (Ἑφημ. Κυβερνήσεως 1869 σελ. 37).

αὐτομολήσιν, ἢ εἰς ἄλλας ἀπιστίας τιμωρεῖται ὡς ἐγκλημα ἐσχάτης προδοσίας, διότι ἡ τοιαύτη ἀποπλάνησις σκοπὸν ἔχει τὴν ὑποστήριξιν ἢ συνδρομὴν τοῦ ἐχθροῦ ἢ τῶν ἐπαναστατῶν, ἐν ᾧ ἐν τῷ ἄρθρῳ 135 δὲν ὑποτίθεται τοιοῦτός τις σκοπός ¹⁾).

Τελευταῖον τὸ ἄρθρ. 136 προβλέπει τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἄνευ ἀδείας τῆς κυβερνήσεως ἐνεργεῖται στρατολογία ὑπὲρ ξένης τινὸς δυνάμεως, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἄρθρ. 127, ὅπερ, ὡς εἶδομεν, προβλέπει τὴν περίπτωσιν τῆς παρὰ νόμου στρατολογίας καὶ ἀπογραφῆς στρατιωτῶν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς οἰανδήποτε ἐπιχείρησιν ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας. Ἡ ἀξιοποινοὺς αὐτῇ πράξις θεωρεῖται τετελεσμένη εὐθὺς ἅμα κατηρτίσθη σύμβασις μετὰ τοῦ στρατολογηθέντος καὶ τοῦ ἐνεργοῦντος τὴν στρατολογίαν ²⁾).

Ὅσακις ἡ παράνομος αὕτη στρατολογία γίνεται πρὸς τὸ συμφέρον δυνάμεως, εἰς ἐχθρικὰς σχέσεις πρὸς τὴν Ἑλλάδα διατελούσης, ἐννοεῖται οἷοθεν ὅτι ἡ πράξις προσλαμβάνει σοβαρώτερον χαρακτῆρα, δυναμένη νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐγκλημα ἐσχάτης προδοσίας κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρ. 123 § 8 καὶ 127.

¹⁾ Ἡ διάκρισις αὕτη, οὐ μόνον ἐκ τοῦ γράμματος τῆς § 8 τοῦ ἄρθρου 123 καὶ τοῦ συνδυασμοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸ ἄρθρ. 135 ἐξάγεται, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ ἄρθρου 232 τοῦ στρατιωτικοῦ ποινικοῦ νόμου προσεπιβεβαιούται.

²⁾ Dolmann-Risch Commentar ἄρθρ. 117. Ἡ προκαταρκτικὴ διαμολόγησις τῶν συμφωνιῶν ἀποτελεῖ ἀπόπειραν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΕΡΙ ΕΞΥΒΡΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ, ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ,
ΤΟΥ ΔΙΕΠΟΝΤΟΣ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ δικαίῳ δὲν ὑπῆρχεν ἰδίᾳ διατετυπωμένον τὸ ἐγκλημα τῆς ἐξυβρίσεως τοῦ ἡγεμόνος κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὸ ἐγκλημα τῆς ἐσχάτης προδοσίας. Αἱ ἔργα ἢ δι' ἐγγράφων (*libelli famosi*) προσβολαί τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἐχαρακτηρίζοντο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὐγούστου καὶ ἐφεξῆς ὡς ἐγκλήματα ἐσχάτης προδοσίας καὶ ἐτιμωροῦντο δυνάμει τῶν περὶ αὐτῆς ὑφισταμένων νόμων. Τοῦναντίον αἱ κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος λόγῳ γενόμεναι ἐξυβρίσεις καὶ λοιιδωρίαὶ ἔμενον τὰ κατ' ἀρχὰς ἀτιμώρητοι ¹⁾, βραδύτερον δὲ καὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν Αὐτοκρατόρων, ὅσοι διὰ τοῦ φόβου καὶ τῆς τρομοκρατίας ἐπέζητουν νὰ δεσπώσῃ τοῦ δήμου τῶν Ῥωμαίων, ὑπήχθησαν καὶ αὗται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐγκλημάτων τῆς ἐσχάτης προδοσίας ²⁾.

¹⁾ Tacit. Ann. I. 72. «Facta arguebantur, dicta impune erant».

²⁾ Pauli R. Sent. V. 29. 2. «Quod crimen (sc. majestatis) non

Οἱ νομοδιδάσκαλοι τοῦ μεσαιῶνος ὡς καὶ οἱ ἀμέσως αὐτῶν μεταγενέστεροι, στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν διατάξεων τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διευκρινίσωσιν ἀκριβῶς τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ. Τινὲς μὲν ἐξ αὐτῶν ἐθεώρησαν τὴν ἐξύβρισιν τοῦ ἡγεμόνος, ὡς ἂν αὕτη δὲν εἶχε σκοπὸν τὴν διέγερσιν στάσεως, πρὸς ἀνατροπὴν τῶν καθεστῶτων, ὡς ἰδιαίτερον ἐγκλήμα, ὅπερ ἀπεκάλουν *crimen maledictionis in principem*, ἄλλοι τοὺναντίον ὑπήγαγον καὶ τὴν ἐξύβρισιν τοῦ ἡγεμόνος εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐγκλημάτων τῆς ἐσχάτης προδοσίας (*crimen laesae majestatis in specie*¹) ἀντιδιαστέλλοντες αὐτὴν ἀπὸ τῆς *perduellio*, ἣτις περιελάμβανε τὰς πράξεις, ὅσαι ἐπεχειροῦντο ἐξ ἐχθρικῆς προθέσεως (*animo hostili*) κατὰ τοῦ ἡγεμόνος ἢ κατὰ τῆς πολιτείας ἀμέσως²).

Ἐπὶ πάσης δὲ ἐξυβρίσεως τοῦ ἡγεμόνος ἐθεώρουν ἀναγκαῖον νὰ γείνη ἡ διάκρισις, ἂν ἡ προσβολὴ ἀπηυθύνετο κατὰ τοῦ ἡγεμόνος ὡς ἀνωτάτου τῆς πολιτείας ἄρχοντος ἢ ὡς ἀτόμου, καὶ εἰ μὲν τὸ πρῶτον, ἡ προσβολὴ ἐλογίζετο τότε κυρίως ὡς *crimen laesae majestatis in specie*, εἰ δὲ τὸ δεύτερον, ἡ προσβολὴ ἐχαρακτηρίζετο, ἢ ὡς βαρεῖα ἐξύβρισις, ἢ ὡς ἀποτελοῦσα, κατὰ τὴν γνώμην ἐνίων, ἰδιαίτερον εἶδος ἐγκλήματος καλουμένου *crimen laesae venerationis*³).

Τὴν διάκρισιν ταύτην κατέδειξαν οἱ μεταγενέστεροι συγγραφεῖς ὅλως ἀνυπόστατον καὶ παράλογον, διότι ὁ ἡγεμὼν οὐδέ-

solum facto sed et verbis impiis et maledictis maxime exacerbatur. Lex. 7 § 3 (48. 4 ad leg. Jul. majest.).

¹) Carpzow Praet. rer. criminalium qu. 41. n. 441.—Boehmer ad Carpzow. qu. 41 obs. 10.

²) Kemmerich Synops. rer. crim. Lib. II. t. t. 12 § 3. 16.—Meister sen. Princ. jur. crim. § 330.—Koch Inst. jur. crim. § 556.—Leyser Medit. ad. Pand. sp. 568. ὅρ. καὶ Waechter Lehrb. II σελ. 509 καὶ 528.

³) Feuerbach Lehrb. § 473. Grollman Grundsätze d. Crim. Rechts-wiss. § 337 338.

ποτέ οὐδ' ἐπὶ στιγμήν δύναται νὰ ἐννοηθῇ ἐσπερημένος τῶν ἡγεμονικῶν αὐτοῦ προσόντων καὶ προνομίων καὶ ὡς ἀπλοῦς ἰδιώτης ¹⁾).

Ὅθεν πᾶσα οἰαδήποτε κατὰ τοῦ ἡγεμόνος προσβολή, αὐχὶ ἐπὶ σκοπῷ ἐσχάτης προδοσίας γενομένη, δέον νὰ θεωρῇται ὡς ἐξυβρίσις τιμωρητέα κατὰ τὰς εἰδικὰς περὶ τοῦ ἐγκλήματος τούτου διατάξεις.

Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὁρμώμενοι οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι διετύπωσαν τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐξυβρίσεως τοῦ ἡγεμόνος, καὶ διέταζαν τὰς περὶ τιμωρῆσεως τῶν ἐνόχων ποινὰς ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων τῶν συνοδευουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως.

Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1810 δὲν ἐμπεριεῖχεν ἰδιαιτέρας διατάξεις περὶ τιμωρῆσεως τῶν κατὰ τοῦ ἡγεμόνος ἐξυβρίσεων, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀρθρ. 86 καὶ ἐπομ. ἐτιμῶρει πᾶσαν ἐν γένει προσβολὴν γενομένην κατὰ τῆς ζωῆς ἢ κατὰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ ²⁾).

Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 πραγματευόμενος ἐν Βιβλ. Β'. τιτλ. β'. περὶ ἐξυβρίσεως τοῦ βασιλέως καὶ περὶ τῶν λοιπῶν

¹⁾ Majestas ossibus principis inhaeret.— Wächter Lehrb II σελ. 528. — Mittermaier z. Feuerbach § 172. not. 1. Hepp Die politischen Verbrechen σελ. 64 καὶ 72. Häberlin Criminalr. II σελ. 44.

²⁾ Code pénal art. 86. L'attentat ou le complot contre la vie ou contre la personne de l'Empereur est crime de lèse-majesté; ce crime est puni comme parricide, et emporte de plus la confiscation des biens. art. 87. «L' attentat ou le complot contre la vie ou la personne des membres de la famille impériale, l' attentat ou le complot dont le but sera. — Soit de détruire ou de changer le gouvernement ou l' ordre de successibilité au trône, — soit d' exciter les citoyens ou habitants à s' armer contre l' autorité impériale, seront punis de la peine de mort et de la confiscation des biens. Τὰ ἀρθρα αὐτὰ ὡς καὶ τὰ ἀμέσως ἐπόμενα ἐτροποποιήθησαν ἐν μέρει διὰ τοῦ νόμου τῆς 28 Ἀπριλίου 1832 ὡς καὶ διὰ τῶν νόμων τῆς 10 Ἰουνίου 1853 καὶ 27 Φεβρουαρίου (2 Ἀπριλίου) 1858. — ὁρ. Blanche Code pénal II § 464 σελ. 526. — Dalloz Crimes et délits contre la sureté intérieure ἀριθμ. 109 ἐπομ.

πράξεων τῶν ἀντικειμένων εἰς τὸν πρὸς τὴν ἀρχὴν ὀφειλόμενον σεβασμὸν, ἀναγράφει ἐν ἄρθρ. 309 τὸν γενικὸν ὅρισμόν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐξυβρίσεως τοῦ βασιλέως (*Beleidigung der Majestät*) καὶ χαρακτηρίζει ὡς ἐνοχον αὐτῆς πάντα ὅστις, ἐκ προθέσεως παραβιάζων τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν πρὸς τὸ ἄξίωμα τοῦ ἀνωτάτου ἐν τῇ πολιτείᾳ ἄρχοντος, δεικνύει περιφρόνησιν ἢ ἐξυβρίζει λόγῳ ἢ ἔργῳ τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ πρόσωπον. Ἐν ἄρθρ. 310 καὶ ἐν τοῖς ἐπομένοις διακρίνει δύο βαθμοὺς τοῦ ἐγκλήματος, τὸν μὲν βαρύτερον, ἐπισύροντα θανατικὴν ποινὴν κατὰ τοῦ ἐνόχου, ὃν ἀποτελοῦσιν αἱ πράξεις αἱ περιέχουσai ἔργῳ προσβολὴν κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ βασιλέως ἢ ἀπειλὴν τοιαύτης προσβολῆς μετὰ κακώσεων, ὡς καὶ ἡ διέγερσις στάσεως πρὸς ἐξανάγκασιν αὐτοῦ εἰς ἀπόφασίν τινα ἢ πρὸς ματαίωσιν τῶν διαταγῶν του, τὸν δὲ ἡπιώτερον, ὃν ἀποτελοῦσιν αἱ λόγῳ ἢ διὰ συμβολικῶν παραστάσεων ἐξυβρίσεις αἱ δημοσίᾳ ἢ διὰ τοῦ τύπου γινόμεναι. Περὶ τῶν κατὰ τῆς βασιλείας ἢ κατὰ τοῦ διαδόχου ἀπευθυνομένων ἐξυβρίσεων πραγματεύεται ἐν τοῖς ἀμέσως ἐπομένοις ἄρθροις (312, 313), ὡς καὶ περὶ τῶν προσβολῶν κατὰ τῶν μελῶν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, τὰς ὁποίας τιμωρεῖ δι' ἐπιβαρύνσεως τῆς συνήθους ποινῆς. Τέλος ἐν ἄρθρ. 404 τοῦ Γ' βιβλίου, πραγματευομένου περὶ πλημμελημάτων, τιμωρεῖ τὴν παράλειψιν τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ πρὸς τὸ ὑψηλὸν πρόσωπον τοῦ Βασιλέως διὰ φυλακίσεως ἕξ μηνῶν μέχρι ἑνὸς ἔτους.

Οἱ συντάκται τῶν ἀμέσως μεταγενεστέρων Βαυαρικῶν νομοσχεδίων ¹⁾ ἐβάδισαν τὴν ὑπὸ τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου διαχαραχθεῖσαν ὁδὸν, παραλείψαντες μόνον τὸν ἐν τῷ ἄρθρῳ 309 προσισαγωγικὸν ὅρισμόν τῆς ἐξυβρίσεως τοῦ βασιλέως καὶ προσθέντες εἰδικὰς διατάξεις περὶ ἐξυβρίσεως τοῦ διέποντος τὴν βασιλείαν καὶ περὶ περιυβρίσεως τῶν ἐξωτερικῶν σημείων τῆς Βασιλικῆς ἀρχῆς.

¹⁾ Νομοσχ. 1822 ἄρθρ. 117—123. — Νομοσχ. 1827 ἄρθρ. 113—120 καὶ Νομοσχ. 1831 ἄρθρ. 139—146.

Αἱ τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου διατάξεις ληφθεῖσαι ἐκ τῶν εἰρημένων τριῶν νομοσχεδίων, ἐτροποποιήθησαν μεταγενεστέρως, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, συνεπληρώθησαν κατ' ἀπομίμησιν τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἐκδοθέντων περὶ τύπου νόμων, ὡς ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῶν εἰδικῶν ὁρισμῶν θέλομεν ἴδει, διὰ τοῦ ἀπὸ 23 Νοεμβρίου 1837 νόμου περὶ ἐξυβρίσεων ἐν γένει καὶ περὶ τύπου. Διὰ τοῦ νόμου αὐτοῦ ἀντικατεστάθησαν ἅπασαι αἱ ἐν τῷ προκειμένῳ Β'. κεφαλαίῳ διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 137—144. Ἀλλὰ καὶ τοῦ νόμου τούτου τὸ ἀρθρον 2 ἐτροποποιήθη κατόπιν διὰ τοῦ ἀπὸ 27 ἰουνίου 1850 νόμου.

Α'.

Ἐξυβρίσις τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλίσσης.

**Αρθρ. (157) 1.* Νόμου περὶ ἐξυβρίσεων.

Με θάνατον τιμωρεῖται ὅστις ἐπιβάλλει χεῖρα ὕβριστικὴν εἰς τὸ ἱερὸν πρόσωπον τοῦ Βασιλέως, ἢ ἀπειλεῖ κατ' αὐτοῦ αἰκίαν.

**Αρθρ. (158) 2.* Νόμ. ἐξυβρ.

Με φυλάκισιν ἐνὸς ἔτους τιμωρεῖται· — 1) ὅστις ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Βασιλέως, ἢ εἰς δημοσίαν συνέλευσιν, ἢ εἰς δημόσιον τόπον, παρόντων πολλῶν, ἢ διὰ δημοσίων ἐγγράφων, ἢ συμβολικῶν παραστάσεων, ἢ δι' ὁποιωνδήποτε αἰσθητῶν ἐξεικονίσεων καὶ ἀνακοινώσεων πρὸς τὸ δημόσιον. — α') ὕβριζει, χλευάζει, δυσφημεῖ τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως, ἢ τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν· — β) προσπαθεῖ νὰ διεγείρῃ μῖσος ἢ περιφρόνησιν κατ' αὐτῶν. — γ') ἀποδίδει εἰς ἄλλον παρὰ τὸν Βασιλέα δικαιώματα ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἑλλάδος· ἢ — δ') καθ' οἷονδήποτε ἄλλον

πρόπον προσβάλλει τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως, ἢ τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν.— 2) ὅστις συνθέτει ἐν γνώσει, ἢ διαδίδει ἐκ προθέσεως τοιαῦτα ἔγγραφα ἢ παραστάσεις.— 3) ὅστις, καταχρᾶται τὸ ὄνομα τοῦ Βασιλέως πρὸς ἐκτέλεσιν παρανόμου τινὸς πράξεως.

Νόμος 27 Ἰουνίου 1850

περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ ἄρθρ. 2 τοῦ ἀπὸ 23 Νοεμβρ. 1837
περὶ ἐξουβρίσεων ἐν γένει καὶ περὶ τύπου νόμου.

Ἄρθρ. 1.

Μὲ εἰρκτὴν τὸ πολὺ ἐπτὰ ἐτῶν τιμωρεῖται, ὅστις διὰ τοῦ τύπου ἢ δι' ἐντύπων εἰκονικῶν παραστάσεων ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐξυβρίζει, δυσφημεῖ, ἢ χλευάζει τὸν Βασιλέα ἢ τὴν Σύζυγον Αὐτοῦ Βασίλισσαν, ἢ προσπαθεῖ νὰ διεγείρῃ μῖσος ἢ περιφρόνησιν κατὰ τῶν προσώπων αὐτῶν ἢ τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας.

Ἄρθρ. 2.

Ἡ κατὰ τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον ποινὴ τῆς εἰρκτῆς μεταβάλλεται εἰς φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἐνὸς ἔτους, ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνωνται, κατ' αἵτησιν, ἢ ἐξ ἐπαγγέλματος, ὅτι ὑπάρχουν ἐλαφρυντικαὶ περιστάσεις.

Ἄρθρ. 3.

Τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ ἀπὸ 23 Νοεμβρίου (5 Δεκεμβρ.) 1837 νόμου καταργεῖται, καθόσον ἀντιβαίνει εἰς τὸν παρόντα.

Ἄρθρ. (159) 3. Ν. ἐξυβρ.

Εἰς φυλάκισιν ἐξ μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν καταδικάζεται, ὅστις, ἐκτὸς τῶν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον διαλαμβανόμενων,

θανομένων περιπτώσεων, δεικνύει περιφρόνησιν πρὸς τὸν Βασιλέα, καθόσον ἀφορᾷ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ πρόσωπον, ἢ τὴν Βασιλικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν.

**Αρθρ. (4) Ν. ἐξυβρ.*

*Οστις ἀποδώσει εἰς τὸν Βασιλέα τὸ ὄνειδος, ἢ τὴν εὐθύνην τῶν πράξεων τῆς κυβερνήσεώς του, τιμωρεῖται με φυλάκισιν ἑνὸς μηνὸς, μέχρις ἑνὸς ἔτους, καὶ με χρηματικὴν ποινὴν ἑκατὸν μέχρι πεντακοσίων δραχμῶν.

**Αρθρ. (140) Β. Ν. ἐξυβρ.*

*Ὡς ὕβριστῆς τῆς βασιλικῆς Μεγαλειότητος τιμωρεῖται ὁ καταστάς ἐνοχὸς τινος τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 1, 2, καὶ 3 ἀναφερομένων πράξεων κατὰ τῆς Συζύγου τοῦ Βασιλέως, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρόσωπον αὐτῆς.

*Ὁ ἡμέτερος νόμος δὲν προτάσσει γενικὸν ὅρισμόν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐξυβρίσεως τοῦ Βασιλέως, ἀλλ' ἐν τοῖς προκειμένοις ἄρθροις διαγράφει τὰς εἰδικὰς πράξεις, αἵτινες ἐν τῇ καθολικῇ τοῦ ἐγκλήματος ἐννοίᾳ ἐμπεριλαμβάνονται, καὶ τῶν ὁποίων κύριον μὲν χαρακτηριστικὸν εἶναι ἡ προσβολὴ τῆς τιμῆς τοῦ ἀνωτάτου ἐν τῇ πολιτείᾳ ἄρχοντος, ἀλλ' ἡ προσβολὴ αὕτη, ὡς ἐκ τοῦ προσώπου, καθ' οὗ ἀπευθύνεται, διακρίνεται οὐσιωδῶς, καὶ διαφέρει τῶν κατ' ἰδιωτῶν ἀπευθυνομένων προσβολῶν τῆς τιμῆς, ὡς καὶ τῶν κατὰ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.

Περὶ τῶν ἀποτελούντων τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐγκλήματος στοιχείων παρατηρητέον εἰδικώτερον.

Α'. Ὑποκείμενον τοῦ ἐγκλήματος δύναται νὰ ᾖ πᾶς ἰθαγενής, ὡς καὶ οἱ ἄλλοδαποὶ οἱ προσκαίρως ἢ διαρκῶς ἐν τῇ ἡμεδαπῇ διαμένοντες, διότι οὐ μόνον οἱ ὑπήκοοι τοῦ κράτους ὀφεί-

λουςι νὰ φέρωσι τὸν προσήκοντα σεβασμὸν καὶ νὰ τιμῶσι τὸν ἀνώτατον τῆς πολιτείας ἄρχοντα, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἄλλοδαποὶ ὑποχρεοῦνται νὰ προσάγωνται εὐλαβῶς πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς ἐπικρατείας, ὃν ἡ ἰδία αὐτῶν ἐπικράτεια ἀναγνωρίζει καὶ ἰσότιμον τοῦ ἡγεμόνος αὐτῆς θεωρεῖ ¹⁾).

Β') Ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος εἶναι ἡ πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως καὶ τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν ὀφειλομένη τιμὴ καὶ ὁ προσήκων σεβασμὸς. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ προσώπῳ τοῦ Βασιλέως οὐδεμίᾳ δύναται νὰ γείνη διάκρισις μεταξύ ἰδιωτικοῦ καὶ δημοσίου χαρακτῆρος διὰ τὸν λόγον αὐτὸν, πᾶσα οἰαδήποτε κατ' αὐτοῦ ἀπευθυνομένη προσβολή, ἐπισύρει τὰς ἐν τοῖς προκειμένοις ἄρθροις ποινάς ²⁾).

Γ') Ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ δεόν νὰ ἀπορρέῃ ἐκ δολίας προαιρέσεως, καὶ σκοπὸς αὐτῆς νὰ ᾖ ἡ προσβολὴ τῆς ὀφειλομένης τιμῆς καὶ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως (*animus injuriandi*). Ἡ τοιαύτη δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ ἐκδηλοῦται ἐκάστοτε ἐν τῇ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ, ὁ δὲ σκοπὸς δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ εἰδικὸς καὶ ἀποκλειστικὸς, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ περιέχῃ τὴν προσβολὴν τῆς πρὸς τὸν Βασιλέα ὀφειλομένης τιμῆς ³⁾).

¹⁾ Ποιν. δικ. ἄρθρ. 2. Anmerkungen z. Baierisch. Strafgesetzb. ἄρθρ. 309.—Goldammer Materialien. II. σελ. 83.—Häberlin Criminalr. II. σελ. 73.

²⁾ Καὶ ὅταν ὁ Βασιλεὺς προσλαμβάνων ἐπωνυμίαν ἰδιώτου ἀπέρχεται εἰς περιήγησιν ὡς ἀπλὸς πολίτης (*in incognito*) πᾶσα κατ' αὐτοῦ ἐν γνώσει γενομένη προσβολὴ χαρακτηρίζεται ὡς ἐξυβρίσις τοῦ Βασιλέως. — Jareke Handb. II σελ. 130 σημ. 44.—Bernier Lehrb. ἄρθρ. 94 σελ. 360.

³⁾ Οὕτω λ.χ. ὁ ἐπίπτων κατὰ τοῦ Βασιλέως ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ἀφαιρῆσαι ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτοῦ διὰ βίας ἀντικείμενόν τι, ἢ τοῦ ἐξαναγκάσαι αὐτὸν εἰς τι καθίσταται ἐνόχος τῆς ἐξυβρίσεως τοῦ Βασιλέως ἐν καὶ ὁ εἰδικὸς σκοπὸς τῆς πράξεώς του ταύτης δὲν εἶναι ἡ ἐξυβρίσις. — Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 121 σελ. 121 σημ. 12.

Κατὰ τὴν ὁμόφωνον δὲ πεποιθήσιν τῶν νεωτέρων συγγραφέων δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ τις ἔνοχος τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ ἐξ ἀμελείας ¹⁾).

Πρὸς ἀκριβῆ διαστολὴν τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων τοῦ ἐγκλήματος καὶ βαθμολογίαν τῆς καταγνωστέας ἐκάστη αὐτῶν ποινῆς διακρίνει ὁ ἡμέτερος νόμος.

1) Τὴν ἔργῳ προσβολὴν τοῦ Βασιλέως, τιμωρῶν διὰ τῆς ἐσχάτης ποινῆς τοῦ θανάτου, τὸν ἐπιβάλλοντα χεῖρα ὑβριστικὴν εἰς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ πρόσωπον, ἢ ἀπειλοῦντα κατ' αὐτοῦ αἰκίαν. Ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι ἡ τοιαύτη προσβολὴ δὲν πρέπει νὰ ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ ἐσχάτης προδοσίας, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ ἀρθρ. 123. Ὅσκις τοιοῦτός τις σκοπὸς δὲν ἀποδεικνύεται, πᾶσα οἰαδήποτε ἐπίθεσις κατὰ τοῦ Βασιλέως, καὶ ἐὰν οὐδεμίαν σωματικὴν βλάβην ἐπήνεγκε, καὶ ἐὰν εἰς ἀπειλὴν μόνον αἰκίας συνίσταται, θεωρεῖται ὡς τετελεσμένον ἐγκλημα καὶ τιμωρεῖται ὡς ἐξύβρισις τοῦ Βασιλέως.

Ἡ ἐξύβρισις τοῦ Βασιλέως ἐν γένει ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων ²⁾). Ὅθεν ἐπειδὴ κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρου 18 τοῦ Συντάγματος ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων ἐκτὸς τῶν συνθέτων κατηγορήθη, γεννᾶται τὸ ζήτημα τίς ἢ ἐπιβλητέα κατὰ τοῦ ἐνόχου ποινὴ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ; Ἡ ἔργῳ ἐξύβρισις τοῦ Βασιλέως δὲν δύναται νὰ ἐννοηθῇ ὡς σύνθετον πολιτικὸν ἀδίκημα, διότι πᾶσα κατὰ τοῦ Βασιλέως ἐξύβρισις, εἴτε ἔργῳ, εἴτε λόγῳ μίαν καὶ μόνην περιέχει προσβολὴν, κατὰ διάφορον τρόπον ἐκδηλουμένην, τὴν προσβολὴν τῆς ὀφειλομένης πρὸς αὐτὸν ὡς ἡγεμόνα τῆς πολιτείας τιμῆς, οὐδ' ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἡγεμόνος ἐπιτρέπεται ἡ διαστολὴ τοῦ δημοσίου ἀπὸ τοῦ ἰδιωτικοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος. Καθαρῶς πολιτικὸν ἐγκλημα οὐσα δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν ἐξαίρεσιν τῆς διατά-

¹⁾ Anmerkungen z. Baierisch. Strafgesetzb. ἀρθρ. 309 σημ. 7. Berner Lehrb. σελ. 364.

²⁾ Dalloz Délits politiques n° 11.

ξέως τοῦ ἄρθρ. 18 τοῦ Συντάγματος, ἐπομένως ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ περὶ ἐξουρίσεων νόμου ὀριζομένη ποινὴ τοῦ θανάτου δέον νὰ θεωρηθῇ κατὰργηθεῖσα καὶ μέχρι τῆς ἐκδόσεως νόμου εἰδικῶς ὀρίζοντος τὴν ἐφαρμοστέαν ποινὴν οὐδεμία ἑτέρα δύναται νὰ ἐπιβληθῇ.

2) Τὴν λόγῳ, προσβολὴν τοῦ Βασιλέως, ἣτις ὑφίσταται ὡς ἂν ὑβρίζεται, χλευάζεται, ἢ δυσφημεῖται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἢ ἡ Βασιλικὴ ἐξουσία, (Ν. ἐξυβρ. ἄρθρ. 2 § α'), δεικνύεται περιφρόνησις πρὸς αὐτὸν (Ν. ἐξυβρ. ἄρθρ. 3) ἢ γίνεται προσπάθεια, ὅπως διεγερθῇ κατ' αὐτοῦ μῖσος ἢ περιφρόνησις (Ν. ἐξυβρ. ἄρθρ. 2 § β')¹⁾ ἀποδίδονται εἰς ἄλλον παρὰ τὸν Βασιλέα δικαιώματα ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἑλλάδος (Ν. ἐξυβρ. ἄρθρ. 2 § γ')²⁾, ἢ καθ' οἷονδήποτε ἄλλον τρόπον προσβάλλεται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἢ ἡ βασιλικὴ ἐξουσία, τέλος ἀποδίδεται εἰς τὸν Βασιλέα τὸ ὄνειδος ἢ ἡ εὐθύνη τῶν πράξεων τῆς κυβερνήσεώς του³⁾.

Οὐσιῶδες προαπαιτούμενον τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ὕβρεως ἐν ταῖς εἰρημέναις περιπτώσεσι εἶναι ἡ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Βασιλέως, ἢ ἐν δημοσίᾳ συνελεύσει, ἢ ἐν δημοσίῳ τόπῳ, παρόντων πολλῶν, διακοίνωσις αὐτῆς⁴⁾.

Πότε ὑπάρχει συγκεκροτημένη συνέλευσις πολιτῶν καὶ πότε

¹⁾ Ἀμφότεραι αἱ τελευταῖαι αὗται περιπτώσεις ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ἐν Γαλλίᾳ ἐν ἔτει 1835 ἐκδοθέντος περὶ τύπου νόμου.

²⁾ Καὶ ἡ διάταξις αὕτη ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἄρθρ. 7 τοῦ ἐν Γαλλίᾳ περὶ τύπου νόμου τοῦ 1835, ὅστις θέλων νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀρτίως ἐγκαθιδρυθεῖσαν μοναρχίαν τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῆς καταργηθείσης δυναστείας περιεῖχε παραπλησίαν διάταξιν.

³⁾ Ὁρ. ἄρθρ. 4 τοῦ ἐν Γαλλίᾳ περὶ τύπου νόμου τοῦ 1835.

⁴⁾ Τοῦτο πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ἰσχύον καὶ ὡς πρὸς τὸ ἄρθρ. 4 τοῦ Ν. ἐξυβρ. ἂν καὶ δὲν μνημονεύηται ρητῶς ἐν αὐτῷ, καθόσον τὸ ἄρθρον αὐτὸ ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀμέσως προηγούμενον. Ἢ ἐν φιλικῇ συνδιαλέξει ἢ ἐν ἰδιαιτέρᾳ οἰκιακῇ συζήτησιν γενουμένη προσβολὴ κατὰ τοῦ Βασιλέως, ὅσον καὶ ἂν θεωρηθῇ ἐπιλήψιμος, δὲν φέρει ἀξιοποίνον χαρακτῆρα. Chassan Délits de la presse I. σελ. 497.

αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς δημοσία, οὔτε ἐκ ρητῆς τινος διατάξεως τοῦ ἡμετέρου νόμου ἐξάγεται, οὔτε ἐκ τῆς ἐρμηνείας καὶ τῆς ἐξ ἀναλογίας ἐφαρμογῆς ἄλλων αὐτοῦ διατάξεων δύναται νὰ ὀρισθῇ, ὅθεν κατὰ τὰς γενικὰς τοῦ δικαίου ἀρχὰς ὡς δημοσίαν συνέλευσιν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὴν ὑπὸ τριῶν τοῦλάχιστον πολιτῶν ἐν δημοσίῳ τινὶ τόπῳ συγκεκροτημένην ¹⁾).

Ἡ δημοσία τόπος λογίζεται ἢ ὁ ἐκ τῆς ἀρχικῆς αὐτοῦ κατασκευῆς τοιοῦτος ὢν, οἷον αἱ ὁδοί, αἱ πλατεῖαι, οἱ δημόσιοι κήποι κτλ. ἢ ὁ ἐκ τοῦ εἰδικοῦ αὐτοῦ προορισμοῦ χρησιμεύων πρὸς δημοσίας συνεντεύξεις τῶν πολιτῶν διαρκῶς, οἷον οἱ ναοί, τὰ θέατρα, αἱ δημόσιαι βιβλιοθήκαι, τὰ καφενεῖα, οἱ ξενῶνες, ἢ προσκαίρως μόνον οἷον αἰθουσά τις ἐνοικιασθεῖσα διὰ νὰ δοθῇ δημοσίως χορὴς, ἢ συμπόσιον, ἢ νὰ γείνη οἰαδήποτε ἄλλη συνάθροις πολιτῶν ²⁾).

Ἀλλ' ὅμως, ἵνα ἔχῃ ἡ ὕβρις ἢ εἰς δημοσίον τόπον γενομένη ἀξιοποινὴν χαρακτηρῇ, πρέπει νὰ λεχθῇ κατὰ τὴν ρητὴν διάταξιν τοῦ νόμου ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ εἰς ἐπήκοον πολλῶν προσώπων ³⁾).

3) Τὴν διὰ τοῦ τύπου προσβολὴν τοῦ Βασιλέως, ὑπάρχουσιν, ὅσας δι' ἐφημερίδων, λιβέλλων, ἢ δι' ἐντύπων εἰκονικῶν παραστάσεων, ἀπευθύνονται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ὕβρεις, δυσφημίαι, ἢ χλευασμοὶ κατὰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ.

Ἡ διάταξις τοῦ ἡμετέρου νόμου, δι' ἧς καὶ αἱ ἐμμέσως γενομένη διὰ τοῦ τύπου ἐξυβρίσεις ἐν ἴσῃ τίθενται μοίρᾳ πρὸς τὰς ἀμέσως γενομένας, λίαν ἀόριστος καὶ περιεκτικὴ οὖσα, ἀμφίβολον καὶ ἐπικίνδυνον καθίστησι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου, διεγείρει δὲ εὐλόγως τὴν ὑπόνοιαν ἐνδεχομένων ἀτοπημάτων, ἐπίσης ἐπιβλα-

¹⁾ Dalloz Presse-outrage n° 536.

²⁾ Anmerkungen z. Baierisch. Strafgesetzb. ἀρθρ. 341 σελ. 41.— Chassan Delits de la presse I. σελ. 44. — Dalloz Presse n° 856. 859.

³⁾ Ἐὰν ἡ ὕβρις γείνη μὲν ἐν δημοσίῳ τόπῳ ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ παρουσίᾳ πολλῶν (τοῦλάχιστον τριῶν) προσώπων, ἢ ἀνακοινωθῇ εἰς τινα ἐν ἰδιᾷ τέρῳ συνομιλίᾳ ἢ πράξει δὲν λογίζεται ἀξιοποινος. — Chauveau-Hélie Code Pénal I. ἀριθμ. 4158. — Dalloz Presse n° 86 ἐν τῇλει.

ἔων εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου ὡς καὶ εἰς τοὺς ἀποπειρωμένους νὰ ἐπιβουλευθῶσι αὐτὴν ¹⁾).

Ὡς ἔμμεσον ἐξυβρίαν, δυσφημίαν, ἢ χλευασμὸν τοῦ Βασιλέως θεωρητέον πᾶσαν διὰ τοῦ τύπου προσβολὴν, καθ' ἣν δὲν ἀναφέρεται μὲν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὀνομαστί, ἐκ τῆς ὅλης ὁμῶς ὕφης τοῦ λόγου ἐξάγεται ἀναμφισβήτητος καὶ ἀνενδοιάστως ὅτι περὶ τοῦ Βασιλέως γίνεται λόγος.

Ἡ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ καταγνωστέα κατὰ τοῦ ἐνόχου ποινὴ ἐπετάθη μέχρις ἐπταετοῦς εἰρκτῆς κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἀρθρ. 1 τοῦ Νόμου τῆς 27 Ἰουνίου 1850, δι' οὗ ἐτροποποιήθη τὸ ἀρθρ. 2 Ν. ἐξυβρ. Ἡ ποινὴ αὕτη κατὰ τὸ ἀμέσως ἐπόμενον ἀρθρὸν μεταβάλλεται εἰς φυλάκισιν ἐνὸς ἔτους, ἐὰν οἱ ἔνορκοι κατ' αἵτησιν ἢ ἐξ ἐπαγγέλματος ἀποφανθῶσιν ὅτι ὑπάρχουσιν ἐλαφρυντικαὶ περιστάσεις ²⁾).

Συνδυάζοντες τὰ ἀρθ. 138 καὶ 189 (2 καὶ 3 Νόμ. ἐξυβρ.) πρὸς τὸ ἀρθρ. 4 Νόμ. ἐξυβρ. δυνάμεθα νὰ ὀδηγηθῶμεν εἰς τὸν ἀκριβεῆ προσδιορισμὸν τῆς διακρίσεως μεταξὺ τῶν ὑβρεων τῶν κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ Βασιλέως ἀμέσως γενομένων καὶ τῶν κατὰ τῆς Βασιλικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας, κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὰς πράξεις τῆς Κυβερνήσεώς του.

Ὡς ὑβρεῖς κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ Βασιλέως λογίζονται ὅσαι κατ' αὐτοῦ ἀμέσως ἀπευθύνονται, ἀνεξαρτήτως τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τὸν πολιτικὸν ὀργανισμὸν, οἷον ὅσάκις ἀποδίδονται εἰς τὴν Βασιλέα πράξεις, δοξασίαι ἢ ἰδιότητες, αἵτινες διεγείρουσι κατ' αὐτοῦ τὴν μομφήν, τὴν περιφρόνησιν, ἢ τὸ μῖσος τῶν πολιτῶν. Ὡς προσβολαὶ τοῦναντίον κατὰ τῆς Βασιλικῆς ἐξουσίας θεωροῦνται, ὅσαι ἀπευθύνονται κατ' αὐτοῦ ὡς ἀνωτάτου τῆς πολιτείας

¹⁾ Οὕτε ἐν τῇ Βασιλικῇ νόμῳ τοῦ 1813, οὕτε ἐν ταῖς μεταγενεστέροις αὐτοῦ νομοσχεδίοις εὕρηται παραπλησία διάταξις κολάζουσα καὶ τὰς ἐμμέσους προσβολάς.

²⁾ Ὁρ. τοῦ ἡμετέρου Ἑγχειριδίου τῆς ποινικῆς δικονομίας § 131 σὴμ. 5 ἐν σελ. 500.

ἄρχοντος καὶ ἀφορῶσιν εἰς τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν κανονιζομένην ὑπὸ τοῦ θεμελιώδους τῆς πολιτείας νόμου, ὅστις ἀπονέμει εἰς τὸν Βασιλέα διαφόρους ἐξουσίας, ὧν τὸ σύνολον ἀποτελεῖ τὴν Βασιλικὴν ἐξουσίαν ¹⁾).

Εἰς τὸν Βασιλέα ὡς ἐκπροσωποῦντα τὴν κυριαρχίαν τῆς πολιτείας καὶ ἀνώτατον αὐτῆς ἄρχοντα ὄντα, ἀνήκει ἡ Κυβέρνησις τοῦ Κράτους, ἣν ἐνασκει διὰ τῶν παρ' αὐτοῦ διοριζομένων ὑπουργῶν ²⁾).

Προϊστάμενοι οὗτοι τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ὑπηρεσίας, τῶν καθεστηκότων πρὸς διοίκησιν τοῦ κράτους, ἐνεργοῦσι τὰ τῆς Κυβερνήσεως ἔργα, ὑπεύθυνοι ὄντες οὐ μόνον ἀπέναντι τοῦ μονάρχου, ὅστις ἐκάλεσεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀνωτάτην τοῦ κράτους διοίκησιν, ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι τοῦ ἔθνους, ὅπερ διὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιβλέπειν, ἂν ἡ κυβέρνησις τῆς πολιτείας ἐνεργῇται συμφώνως πρὸς τοὺς ὑφισταμένους νόμους. Τοιοῦτοτρόπως ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ τῆς εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν ὑπάρχει ἡ προσήκουσα ἐγγύησις περὶ τῆς ἀκριβοῦς τοῦ πολιτεύματος ἐφαρμογῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ τηρεῖται ἀκεραία ἡ λίαν τελεσφόρος ἀρχὴ πρὸς ὑπαρξίν καὶ παγίωσιν τῆς συνταγματικῆς μοναρχίας, ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀνευθύνου τοῦ Βασιλέως. Τὴν ἀρχὴν αὐτὴν θέλων νὰ προστατεύσῃ ὁ νόμος τιμωρεῖ διὰ τοῦ προκειμένου ἄρθρ. 4. Νόμ. ἐξυβρ. πάντα, ὅστις ἀποδώσῃ εἰς τὸν Βασιλέα τὸ ὄνειδος ἢ τὴν εὐθύνην τῶν πράξεων τῆς κυβερνήσεώς του.

Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. (140) 5 Νόμ. ἐξυβρ. ἰσότιμος τῷ Βασιλεῖ ἀνακηρύσσεται ἡ ἐπὶ τοῦ θρόνου παρακαθημένη σύζυγος αὐτοῦ, καὶ ὡς ὕβριστὴς τῆς Βασιλικῆς Μεγαλειότητος θεωρεῖται, ὁ καθ' οἷονδήποτε τῶν προεκτεθέντων τρόπων ἐξυβρίζας αὐτήν ³⁾).

¹⁾ Ὡς λ.χ. τὸ δικαίωμα τοῦ κυρῶναι τοὺς νόμους, τοῦ διορίζειν καὶ παύειν τοὺς ὑπουργοὺς, τοῦ ἀπονέμειν χάριτα κτλ. Chassan Délits de la parole I. σελ. 178.

²⁾ Συντάγματος ἄρθρ. 31. 32.

³⁾ Βασιλικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἄρθρ. 314.

B'.

Περιύθρισις τῶν ἐξωτερικῶν σημείων
τῆς Βασιλικῆς ἀρχῆς.

**Ἀρθρ. (141) 6. N. Ἐξύβρ.*

Μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν τιμωρεῖται, ὅστις εἰς δημόσιον τόπον ἢ παρόντων πολλῶν περιϋθρίζει ἢ διὰ μῖσος ἢ περιφρόνησιν, ἀφαιρεῖ, ἢ βλάπτει τὰ Βασιλικά σύμβολα, ἢ ἄλλα τῆς βασιλικῆς ἀξίας σημεῖα.

Ποῖοι τόποι λογίζονται ὡς δημόσιοι, καὶ πότε ὑπάρχει παρουσίᾳ πολλῶν προσώπων ἡρευνήθη ἀνωτέρω (σελ. 79). Οὐσιῶδες στοιχεῖον πρὸς ὑπαρξιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος πράξεως εἶναι ἡ ἐκ δολίας προαιρέσεως ἐκτέλεσις αὐτῆς. Ὅσάκις ἐξ ἀμελείας συμβῇ ἀφαιρέσεις ἢ βλάβη τῶν βασιλικῶν συμβόλων, ὁ αὐτουργὸς διαφεύγει τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ αὐτῷ ὀριζομένην τιμωρίαν.

Βασιλικά σύμβολα εἰσὶ τὰ ἐμβλήματα καὶ οἰκόσημα (Wappen) τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, τὰ σύμβολα τῆς σφραγίδος αὐτοῦ, ἢ οἱαδήποτε ἄλλα σημεῖα ἐμφαίνοντα τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα ¹⁾).

¹⁾ Διάταγμα 9 Νοεμβρίου 1863.—Ἀντίστοιχον διάταξιν τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ περιέχουσιν ἐν Γαλλίᾳ οἱ περὶ τύπου νόμοι τῆς 17 Μαΐου 1819 (ἄρθρ. 5), τῆς 26 Μαΐου 1822 (ἄρθρ. 9), καὶ 14 Αὐγούστου 1848 (ἄρθρ. 6).—Ἐν Γαλλίᾳ ὡς βασιλικά σύμβολα ἐχαρακτηρίζοντο ὁ ἀλέκτωρ καὶ τὸ κρίνον ἐπὶ τῆς παλινρθώτου μοναρχίας τῶν Βουρβόνων, ὁ ἀετὸς ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Ναπολεόντων, ἐπὶ τῆς δημοκρατίας ὡς σύμβολον αὐτῆς ἐλογίζετο ἡ ῥῆσις (la devise) Liberté, Egalité, Fraternité ἢ τρίχρους σημαία κτλ. ἀρ. Dalloz Presse-Outrage n° 578. Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1861 ἄρθρ. 31.

Γ'.

Ἐξυβρίσις τοῦ διαδόχου τῆς Βασιλείας, τοῦ διέποντος
τὴν Βασιλείαν, καὶ τῶν μελῶν τῆς Βασι-
λικῆς οἰκογενείας.

* *Ἀρθρ. (142) 7. N. Ἐξυβρ.*

Ὁ ἐξυβρίζων τὸ πρόσωπον τοῦ διαδόχου τῆς Βασιλείας
τιμωρεῖται εἰς μὲν τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρου 1 μὲ πρόσ-
καιρα δεσμὰ, εἰς δὲ τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρου 2, μὲ φυ-
λάκισιν ἑννέα μηνῶν μέχρι τριῶν ἔτων, καὶ εἰς τὴν πε-
ρίπτωσιν τοῦ ἄρθρου 3, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἕξ μηνῶν.

* *Ἀρθρ. (143) 8. N. Ἐξυβρ.*

Ἐξυβρίσεις γενόμεναι κατὰ τοῦ διέποντος τὴν Βασι-
λείαν τιμωροῦνται, καθόσον μὲν ἀναφέρονται εἰς τὰ ἄρ-
θρα 1, 2 καὶ 3, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ προηγουμένου ἄρ-
θρου 7, καθόσον δὲν περιέχονται εἰς τὸ ἄρθρ. 4, μὲ φυ-
λάκισιν ἑνὸς μηνὸς μέχρι ἑνὸς ἔτους.

* *Ἀρθρ. (144) 9. N. Ἐξυβρ.*

Ἡ ἐκτέλεσις ἀξιοποίνου πράξεως κατὰ τινος μέλους
τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας θεωρεῖται εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν
τῆς νομίμου ποινῆς ὡς ἰδιαιτέρα ἐπιβαρυντικὴ περίστασις.

Ὁ διάδοχος εἶναι ὁ ἐγγύτερον τῷ θρόνῳ ἱστάμενος ἐξ ὅλων
τῶν μελῶν τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας, διακρίνων δ' αὐτὸν ὁ νόμος
πάντων τῶν ἄλλων τιμωρεῖ δι' αὐστηροτέρας ποινῆς τὰς κατὰ τοῦ
προσώπου αὐτοῦ ἀπευθυνόμενας προσβολάς. Τὰς αὐτάς δὲ ποινὰς

καταγινώσκει εἰς τοὺς ἐνόχους ἐξυβρίσεων ἀπευθυνομένων κατὰ τοῦ διέποντος τὴν Βασιλείαν. Ὅσακις κατὰ τὸν ἀπὸ 19 Νοεμβρίου 1869 νόμον περὶ ἀντιβασιλείας ἡ Βασίλισσα διέπει τὰ τῆς Βασιλείας, αἱ κατ' αὐτῆς ὕβρεις εἰσὶ τιμωρηταί κατὰ τοὺς ὅρισμοὺς τοῦ ἀρθροῦ (140) 5. N. Ἐξυβρ., διότι δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ στερηθεῖσα τῆς ἰδιότητος αὐτῆς ὡς συζύγου τοῦ Βασιλέως.

Τὰ λοιπὰ μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, ἐκτὸς τῆς Βασιλίσσης καὶ τοῦ διαδόχου, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀπλοὶ ἰδιώται, καθ' ὅσον ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια ἐν συνόλῳ ἀποτελεῖ οὐσιῶδες στοιχεῖον τοῦ πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ, διὰ τὸν λόγον αὐτὸν τὰς κατ' αὐτῶν ἀπευθυνόμενας ὕβρεις δὲν τιμωρεῖ μὲν ὁ νόμος δι' ἰδιαιτέρας ποινῆς, θεωρεῖ ὅμως αὐστηρότερον τιμωρητάς δι' ἐπιβαρύνσεως τῆς νομίμου ποινῆς.

Παρ' ἡμῖν δὲν ἀνεφάνη εἰσέτι ἡ ἀνάγκη ὅπως δι' ἰδιαιτέρου νόμου κανονισθῇ ποιὰ εἰσὶ τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν μέλη. Κατὰ τὰ γενικώτερον παραδεδεγμένα ὡς μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας λογίζονται τὰ τέκνα τοῦ βασιλέως, αἱ νόμιμοι αὐτῶν ἀπόγονοι καὶ αἱ σύζυγοι αὐτῶν, ἐξ οὗ γίνεται δῆλον ὅτι δὲν συμπεριλαμβάνονται ἐν αὐτῇ ἅπαντες ἐν γένει οἱ ὅπως-δήποτε συγγενεῖς τοῦ Βασιλέως ¹⁾).

¹⁾ Ἐν Γαλλίᾳ δι' εἰδικῶν νόμων ἐδόθη πλατυτέρα ἑρμηνεία εἰς τὴν σημασίαν τῶν λέξεων Βασιλικὴ οἰκογένεια. Ἐπὶ τῆς πρώτης Αὐτοκρατορίας ὡς μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας ἐλογίζοντο δυνάμει τοῦ ἀρθρ. 3 τοῦ δόγματος τῆς Γερουσίας τῆς 30 Μαρτίου 1805 α') οἱ καλούμενοι εἰς τὴν διαδοχὴν πρίγκηπες· β') αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Αὐτοκράτορος οἱ σύζυγοι αὐτῶν, καὶ οἱ τούτων κατιόντες μέχρι τοῦ πέμπτου βαθμοῦ· γ') οἱ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος υἱοθετηθέντες καὶ οἱ κατιόντες αὐτῶν. Ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας Αὐτοκρατορίας διὰ διατάγματος τῆς 21—30 Ἰουνίου 1853 ὡς ἀπαρτίζοντα τὴν Βασιλικὴν οἰκογένειαν μέλη ἐχαρακτηρίσθησαν· α') οἱ γνήσιοι κατιόντες τοῦ Αὐτοκράτορος ἢ οἱ ὑπ' αὐτοῦ υἱοθετηθέντες· β') οἱ λοιποὶ πρίγκηπες οἱ καλούμενοι· ἐν ἑλλείψει τῶν ἀνωτέρω εἰς τὴν διαδοχὴν, δυνάμει τοῦ δόγματος τῆς Γερουσίας τῆς 7 Νο-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΕΞΥΒΡΙΣΕΩΣ ΞΕΝΩΝ ΗΓΕΜΟΝΩΝ ΚΑΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ Δ' ΠΛΩΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΟΡΩΝ ΑΥΤΩΝ, ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΑΡΧΩΝ

* *Αρθρ. (145) 10 Ν. Ήξυβρ.*

Με φυλάκισιν ἑξ μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν τιμωρεῖται, ὅστις ὑβρίζει, χλευάζει, ἢ δυσφημεῖ δι' ἔργου ἢ διὰ λόγου, δι' ἐγγράφου ἢ διὰ συμβολικῆς παραστάσεως, τοὺς ἡγεμόνας ξένων ἐπικρατειῶν.

* *Αρθρ. (146) 11 Ν. Ήξυβρ.*

Φυλάκισις ἑνὸς μηνὸς μέχρις ἑνὸς ἔτους καταγινώσκειται εἰς τὸν ὑβρίζοντα, χλευάζοντα, ἢ δυσφημοῦντα, δι' ἔργου ἢ διὰ λόγου, ἐγγράφως, ἢ διὰ συμβολικῆς παρα-

εμβρίου 1852, αἱ σύζυγοι αὐτῶν καὶ οἱ κατιόντες. Ἐν Βελγίῳ διὰ τοῦ ἀρθρ. 103 τοῦ ποινικοῦ νόμου κατονομάζονται ῥητῶς καὶ εἰδικῶς τὰ πρόσωπα τὰ ἀποτελοῦντα τὴν Βασιλικὴν οἰκογένειαν, ἀποδοκιμασθείσης ὑπὸ τῶν συντακτῶν αὐτοῦ τῆς γενικῆς καὶ ἀορίστου ἐκφράσεως τοῦ ἡμετέρου ὡς καὶ τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου. Ὡς ἀνήκοντα δὲ εἰς τὴν Βασιλικὴν οἰκογένειαν μέλη λογίζονται α') ἡ Βασίλισσα· β') οἱ κατ' ἐθεταὺν γραμμὴν (ἀνιούσαν καὶ κατιούσαν) συγγενεῖς τοῦ Βασιλέως· γ') οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Βασιλέως οἱ ἀπολαύοντες τῶν δικειωμάτων τῆς Βελγικῆς ἰθαγενείας· δρ. *Motifs II. 12 καὶ III. 9 ἐπὶ τοῦ ἀρθρ. 103 édit. Nypels.*

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βεροῖας

στάσεως, τοὺς παρὰ τῷ Βασιλεῖ συστημένους πρέσβεις, ἢ ἄλλους διπλωματικὸν χαρακτῆρα ἔχοντας πληρεξουσίους ξένων δυνάμεων, ὡς τοιοῦτους.

**Ἀρθρ. (147) 12 Ν. Ἐξυβρ.*

Με φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν τιμωρεῖται, ὅστις εἰς δημοσίας ὁμιλίας, εἰς κοινῶς διαδεδομένα συγγράμματα, ἢ εἰς συμβολικὰς παραστάσεις, προσβάλλει κυβερνήσεις, ἢ ἀρχὰς ξένων ἐπικρατειῶν, διὰ περιφρονητικοῦ χλευασμοῦ, βλασφημίας, ἢ ἄλλων δυσμενῶν αἰτιάσεων, ἢ προκαλεῖ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἰς ἐπανάστασιν τοὺς κατοίκους ξένων ἐπικρατειῶν.

**Ἀρθρ. (148) 13 Ν. Ἐξυβρ.*

Εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν ἄρθρ. 10, 11, καὶ 12 δὲν γίνεται ποινικὴ καταδίωξις, εἰ μὴ μόνον κατ' ἔγκλησιν τοῦ ὕβρισθέντος. Εἰς τὰς περιπτώσεις ὁμῶς τῶν ἄρθρων 10 καὶ 12 ἡ ἔγκλησις δύναται νὰ γενῇ καὶ ὑπὸ τοῦ παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει διπλωματικοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ προσβληθέντος ἡγεμόνος ἢ τῆς προσβληθείσης κυβερνήσεως, ὅταν τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἐπιτρέπεται καὶ εἰς τοὺς παρ' αὐτῇ ἀπεσταλμένους διπλωματικούς τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ ὑποχρέωσις τῶν πολιτῶν, ὅπως ἀποφεύγωσι πᾶσαν ἀφορμὴν διαταράξεως τῶν φιλικῶν διεθνῶν σχέσεων τῆς πατρίδος αὐτῶν, καὶ ὅπως μετ' εὐλαβείας προσφέρωνται πρὸς τοὺς ἡγεμόνας, τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν, τὰς κυβερνήσεις καὶ ἀρχὰς τῶν ἐπικρατειῶν, μεθ' ὧν ἡ Ἑλλὰς διατελεῖ εἰς φιλικὰς σχέσεις, ὑπηγόρευσαν εἰς τὸν νομοθέτην τὴν καθιέρωσιν τῶν ἐν τοῖς προκει-

μένοις άρθροις διατάξεων, πρὸς περιστολὴν τῶν τῆς τοιαύτης ὑποχρεώσεως παραβάσεων ¹⁾).

Ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος εἰσὶν οἱ ἡγεμόνες, οἱ πρέσβεις, ἢ οἱ διπλωματικὸν χαρακτηῖρα ἔχοντες πληρεξούσιοι ἄλλων ἐπικρατειῶν, ὡς καὶ αἱ κυβερνήσεις ἢ αἱ ἀρχαὶ αὐτῶν. Ἀλλ' ὅμως πρὸς ὑπαρξίν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος δεόν αἱ ἐπικράτειαι αὐταὶ νὰ διατελοῦσιν εἰς φιλικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Ἑλλάδος, καὶ οἱ ἡγεμόνες ἢ αἱ κυβερνήσεις αὐτῶν νὰ ᾤσιν ἀνεγνωρισμέναι ὑπ' αὐτῆς. Οἱ μὴ τηχόντες ἐπισήμου ἀναγνωρίσεως ἡγεμόνες ὡς καὶ αἱ κυβερνήσεις αὐτῶν, ἐπειδὴ δὲν διατελοῦσιν εἰς διεθνεῖς σχέσεις πρὸς τὴν ἡμετέραν ἐπικράτειαν, δὲν δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσιν ὑπὲρ ἐαυτῶν τὴν ἐφαρμογὴν τῶν κειμένων άρθρων ²⁾).

Αἱ κατὰ τῶν ἡγεμόνων ξένων ἐπικρατειῶν προσβολαὶ ὑπάγονται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ άρθρου 145, ἐφ' ὅσον χρόνον καὶ καθ' ὅσον διατελοῦσιν ἐν τῇ ἀπολαύσει τῶν κυριαρχικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων. Οἱ παραιτηθέντες ἢ βιαίως ἐξωσθέντες τοῦ θρόνου δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν τιμώρησιν τῶν κατ' αὐτῶν γενομένων ὕβρεων, στηριζόμενοι εἰς τὰς κοινὰς διατάξεις τοῦ νόμου περὶ προσβολῶν τῆς τιμῆς ³⁾).

Ὡσαύτως ἡ διάταξις τοῦ άρθρου 145 δὲν δύναται νὰ ἐπεκταθῇ

¹⁾ Παραπλησίαν διάταξιν εὐρίσκομεν ἐν τοῖς πλείστοις τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων ὅρ. Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 άρθρ. 306 § 2. Νομοσχ. 1822 άρθρ. 115.—1827 άρθρ. 108.—1831 άρθρ. 134 135. Βυρτεμβέργης άρθρ. 284 § 2 καὶ 5.—Ἀνωδέρου άρθρ. 130.—Ἐν Βελγίῳ ἐξεδόθη ἰδιαιτέρας νόμος (12 Μαρτίου 1858) περὶ τῶν κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων τῶν προσβαλλόντων τὰς διεθνεῖς σχέσεις, ἐν ᾧ συμπεριελήφθησαν ἀντίστοιχοι διατάξεις πρὸς τὰς τῶν άρθρων τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου. Ἐν τῇ Γαλλικῇ ποιν. νόμῳ δὲν ὑπάρχουσι παραπλήσια διατάξεις. Αἱ κατὰ τῶν ξένων ἡγεμόνων ἢ κυβερνήσεων προσβολαὶ τιμωροῦνται δυνάμει τῶν άρθρ. 12 τοῦ νόμου τῆς 17—18 Μαΐου 1819.

²⁾ Chassan Délits de la parole I. σελ. 380.

³⁾ Dalloz Presse n° 672.

ἐπὶ τῶν μελῶν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, περὶ ὧν οὐδεμία γίνεται μνεία, ὥστε αἱ κατ' αὐτῶν ὕβρεις εἰσὶ τιμωρητέαι κατὰ τὰς γενικὰς περὶ προσβολῶν τῆς τιμῆς διατάξεις τοῦ νόμου ¹⁾).

Οὐσιῶδες στοιχεῖον πρὸς ὑπαρξίν τοῦ ἐγκλήματος εἶναι ἡ δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ, ἐπομένως, ἐὰν ἐξ ἀμελείας τελεσθῇ ²⁾), ὁ αὐτουργὸς δὲν τιμωρεῖται κατὰ τὰς ἐν τῷ προκειμένῳ κεφαλαίῳ διατάξεις τοῦ νόμου, ἀλλὰ κατὰ τοὺς γενικοὺς περὶ ἐξυβρίσεων ὁρισμούς ³⁾).

Τέλος τὸ ἀρθρ. 148, ὅπερ ἀντικατεστάθη διὰ τῶν ἀρθρ. 13 καὶ 26 τοῦ Ν. Ἐξυβρ. περιέχει δικονομικὰς διατάξεις κανονίζον τὸν τρόπον, καθ' ὃν γίνεται ἡ ἐγκλησις τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος πράξεων, καὶ καθιεροῖ τὴν ἐξαιρετικὴν διάταξιν, καθ' ἣν ὁ ἐκφέρων δυσμενεῖς αἰτιάσεις κατὰ κυβερνήσεων ἢ ἀρχῶν ξένων ἐπικρατειῶν ἀπαλλάσσεται τῆς ποινῆς, ἐὰν ἀποδείξῃ τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν ⁴⁾).

¹⁾ Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 125 σελ. 133.

²⁾ Τοιαύτη ἐξ ἀμελείας ἐκτέλεσις δύναται νὰ συμβῇ ἐπὶ τῆς ἔργῳ κυρίως προσβολῆς ἡγεμόνος ἢ συνηθέστερον πρέσβεως, ἀγνοοῦντος τοῦ αὐτουργοῦ ὅτι ἡ προσβολὴ ἀπυθύνεται κατὰ προσώπου φέροντος τοιοῦτον χαρακτήρα.

³⁾ Häberlin Criminalrecht II σελ. 55.

⁴⁾ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1861 ἀρθρ. 133. 134.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΠΡΑΞΕΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΒΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΕΣΤΩΤΩΝ ΝΟΜΩΝ

Ἄρθρ. (149) 14 Νόμ. Ἐξούρ.

Ὅστις καθ' οἷονδῆποτε τρόπον προκαλεῖ ὑπὸ τὸ πρόσ-
χημα τῆς θρησκείας εἰς παραβίασιν τῶν νόμων καὶ τῶν
διαταγμάτων τῆς Κυβερνήσεως, ζητεῖ νὰ ἐλκύσῃ προση-
λύτους εἰς λεγόμενα θρησκευτικὰ δόγματα, μὲ τὰ ὁποῖα
ἐνεργούμενα εἶναι ἀσυμβίβαστος ἡ διατήρησις τῆς πολιτι-
κῆς τάξεως, ὑποβάλλεται εἰς φυλάκισιν ἐξ μηνῶν μέχρι
δύω ἐτῶν, καὶ προσέτι, ἐὰν ᾖ ἡναι δημόσιος ὑπάλληλος ἢ
ὕπηρετης, ἀποβάλλεται τῆς ὑπηρεσίας.

Δύω διαφόρους ἀπ' ἀλλήλων περιπτώσεις διακριτέον ἐν τῷ ἄρ-
θρῳ αὐτῷ ¹⁾. Πρῶτον τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν, καταχρώμενός
τις τὴν εὐπιστίαν καὶ τὸν θρησκευτικὸν φανατισμὸν τῶν πολι-
τῶν ἢ παρερμηνεύων ἐξ ἰδιοτελῶν συμφερόντων τὰ δόγματα τῆς
θρησκείας, ἐπιζητεῖ νὰ ἐξωθήσῃ αὐτοὺς εἰς παραβίασιν τῶν νόμων

¹⁾ Βασιρικοῦ νομοσχ. 1827 ἄρθρ. 112 καὶ 1831 ἄρθρ. 138.— Πα-
ραπλησίαν διάταξιν περιεῖχε καὶ ὁ Βασιρικός ποιν. νόμος τοῦ 1813 ἐν
ἄρθρ. 325 ὅρ. καὶ Ἀνωθέρου ποιν. νόμου 167.

καὶ τῶν διαταγμάτων τῆς Κυβερνήσεως ¹⁾, δεύτερον τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν διὰ προσηλυτισμοῦ ζητεῖ νὰ ἐλκύσῃ τοὺς πολίτας εἰς θρησκευτικὰ δόγματα ἀνατρεπτικά τῆς πολιτικῆς τάξεως ²⁾

Ὁ προσηλυτισμὸς κατὰ ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἡμετέρου Συντάγματος ³⁾ ἀπαγορεύεται γενόμενος κατὰ τῆς ἐπικρατοῦσης μόνον

¹⁾ Λ. χ. ἀναπείθει τοὺς πολίτας ὅτι εἶναι ἐναντίον τῆς θρησκείας νὰ δίδωσιν ὄρκον, καθ' ἧς περιπτώσεις ὁ νόμος ὑποχρεοῖ αὐτούς.

²⁾ Λ. χ. εἰς θρησκευτικὰ δόγματα ἀποκροῦνται τὴν ἀρχὴν τῆς ἰδιοκτησίας, τὸν γάμον κτλ.

³⁾ Ἄρθρ. 4. Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτὴ καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκωλύτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ἀπαγορευομένου τοῦ π ρ ο σ η λ υ τ ι σ μ ο ὦ καὶ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο τοῦ ἡμετέρου συντάγματος, ὀρίζον ὅτι ἐπικρατοῦσα ἐν Ἑλλάδι θρησκεία εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, δὲν περιέχει, ὥς τινες ὑπολαμβάνουσιν, ἀπλὴν στατιστικὴν πληροφορίαν ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν πολιτῶν Ἑλλήνων πρεσβεύει τὸ δόγμα τοῦτο, ἀλλ' ἀναγράφει ἀρχὴν γενικωτέραν καὶ ὑψηλοτέραν, ἀνακηρύσσον ὅτι ἡ πολιτεία ἡμῶν ἐρείδεται ἐπὶ τῶν παραγγελημάτων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἐκ ταύτης δὲ κατὰ προτίμησιν ἀσπάζεται τὰ δόγματα τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.— Ἡ πολιτεία δὲν δύναται νὰ ἐννοηθῇ εἰς οὐδεμίαν πρὸς τὴν θρησκείαν διατελοῦσα σχέσιν καὶ συνάφειαν, εἰς κατάστασιν ἐντελοῦς οὐδετερότητος ἀπέναντι ταύτης τυγχάνουσα. Τὸ ἀξίωμα *l'Etat est athée* εἶναι αὐτόχρημα παραλογισμὸς. Ἡ θρησκεία διὰ τῶν παραγγελημάτων καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῆς ἐπιδρᾷ ἀμέσως ἐπὶ τῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων, ἐπὶ τῶν δοξασίων καὶ τῆς διανοίας τῶν πολιτῶν, ἡ δὲ τοιαύτη ἐπίδρασις αὐτῆς ἀντανκλᾷ ἐπὶ τῆς πολιτείας εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν θεσμῶν καὶ εἰς τὴν καθόλου ὑπαρξίν αὐτῆς συγτελοῦσα. Ὅθεν ἡ πολιτεία ὀφείλει νὰ θεωρῇ τὴν θρησκείαν ὡς ἓνα τῶν κυριωτέρων ὄρων τῶν πρὸς πραγματοποιήσιν τοῦ τελικοῦ αὐτῆς προορισμοῦ συντελοούντων, καὶ ὡς ἠθικὸν πρόσωπον, ἔχον τὴν συνείδησιν τῆς ὑπάρξεως καὶ τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ, πρέπει κατὰ φυσικὸν λόγον νὰ διομολογῇ ὠρισμένην τινα θρησκείαν. Ἀναμφισβητήτως ἐξ ὧν τῶν θρησκειῶν ὁ χριστιανισμὸς εἶναι ἡ θρησκεία, ἥτις εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ προορισμοῦ τῶν νεωτέρων ἐπικρατειῶν ἐξαιρέτως φέρει, καὶ εἰς τὰν

θησκείας, ἀλλ' ὁ ἡμέτερος ποινικὸς νόμος, ἐπὶ εὐρυτέρων βάσεων στηριζόμενος, τιμωρεῖ τὸν προσηλυτισμὸν ἐν γένει καὶ ἀσχέτως πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν ὑπὲρ οἵουδ' ἴποτε θρησκευματος γενόμενον. Ἐπομένως γεννᾶται τὸ ζήτημα πότε ὁ προσηλυτισμὸς

παγίωσιν τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰσότητος, καὶ τῆς δικαιοσύνης συντελεῖ. Ποτὶς ἐκ τῶν δογμάτων τῶν διαφόρων ἐκκλησιῶν τοῦ χριστιανισμοῦ ἀγνωστέρως διετήρησε καὶ κατὰλληλότερον διερμηνεύει τὰς διαφορὰς ἀρχὰς αὐτῶν, τοῦτο δὲν ἀνήκει εἰς τὴν πολιτείαν νὰ ἐξετάσῃ ὡς ζήτημα καθαρῶς ἐκκλησιαστικόν, διαφεύγον τὸν ἔλεγχον αὐτῆς. Ἐκ τῶν ἀρχῶν αὐτῶν ὁδηγοῦμενοι οὐδόλως δυνάμεθα ν' ἀμφιδάλλωμεν περὶ τῆς ἐρμηνείας τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ ἡμετέρου συντάγματος, ὀρίζοντος ὅτι ἐπικρατοῦσα ἐν Ἑλλάδι θρησκεία εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Τὴν διάταξιν ταύτην διασαφηνίζει τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ Συντάγματος τῆς ἐν Ἰτροῦζηνι Συνελεύσεως ὀρίζον ὅτι: «Καθεὶς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπαγγέλλεται τὴν θρησκείαν τοῦ ἐλευθέρως καὶ διὰ τὴν λατρείαν αὐτῆς ἔχει ἴσην ὑπεράσπισιν. Ἡ δὲ τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἶναι θρησκεία τῆς ἐπικρατείας». Ἐὰν οἱ νομοθέται τοῦ πολιτεύματος τούτου δὲν ἠρκέσθησαν ν' ἀνακηρύξωσιν τὴν χριστιανικὴν ἐν γένει θρησκείαν ὡς θρησκείαν τῆς ἐπικρατείας, ἀλλὰ συμπεριλάβον ἐιδικώτερον τὸ δόγμα τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἔπραξαν βεβαίως τοῦτο, ἀποτόντες φόρον εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐκείνην, ἥτις κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας ἡμῶν ὑπῆρξεν ἡ ἀγκυρα τῆς σωτηρίας τῆς ἐθνικῆς ὑπάρξεως καὶ ἐνότητος.

Συμφώνως πρὸς τὰς προεκτεθεῖσας ἀρχὰς εἰς τινα μὲν τῶν πολιτευμάτων τῶν νεωτέρων ἐπικρατειῶν ἀνεγράφη ὡς θρησκεία τῆς ἐπικρατείας τὸ δόγμα ὠρισμένης ἐκκλησίας, ὡς ἐν Ῥωσίᾳ, ἐν Ἰσπανίᾳ, ἐν Πορτογαλίᾳ καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἐν τῇ συνταγματικῇ χάρτῃ τοῦ 1814, εἰς ἄλλα δὲ ἀνακηρύσσεται ἡ χριστιανικὴ ἐν γένει θρησκεία ὡς θρησκεία τῆς ἐπικρατείας, ὡς ἐν Βαυαρίᾳ, ἐν Πρωσίᾳ, ἐν Ἑλβετίᾳ κτλ. πρὸς Bluntschli Staatsrecht II. σελ. 284. — Ἀλλ' ὅμως ἀνακηρύττουσα ἡ πολιτεία θρησκείαν τινὰ ὡς θρησκείαν τῆς ἐπικρατείας οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον προσβάλλει τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως τῶν πολιτῶν, τὴν ὁποίαν τοῦναντίον ὀφείλει νὰ προστατεύῃ καὶ νὰ ὑπερασπίζηται, ἐν ὅσῳ αἱ θρησκευτικαὶ αὐτῶν πεποιθήσεις δὲν ἐκδηλοῦνται διὰ τρόπου ἀντικειμένου εἰς τὴν ἔννομον ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξιν.

φέρει ἀξιόποινον χαρακτῆρα καὶ οἱ διενεργοῦντες αὐτὸν διώκονται ἐπὶ παραβάσει τῶν κειμένων νόμων ;

Ὁρμώμενοι ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως τῶν πολιτῶν, ἐφ' ἧς ἐρείδεται τὸ δικαίωμα τοῦ πρεσβεύειν ἕκαστον οἰανδήποτε προαίρειται θρησκείαν, καὶ τοῦ ἐκφράζειν ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ πεποιθήσεις, φθάνομεν κατ' ἀνάγκην εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ πολιτεία οὐδόλως δύναται νὰ ἐπεμβαίῃ εἰς τὰς θρησκευτικὰς τῶν πολιτῶν πεποιθήσεις, ἢ νὰ περιορίζῃ ὅπωςδήποτε τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐκλογῆς τοῦ θρησκευάματος, ἢ τέλος νὰ παρεμποδίζῃ τὴν διδασκαλίαν τῶν δογμάτων αὐτῶν εἰς τοὺς ἐφιεμένους ταύτης καὶ οἰκειοθελῶς προσερχομένους εἰς ἀκρόασιν. Ἀλλ' ὅμως, ὅσάκις διὰ τῶν ἀρχῶν θρησκευμάτος τινος ἀπειλεῖται ἡ ἔννομος ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξις, ὅσάκις ἡ διάδοσις τῶν δογμάτων πάσης ἄλλης ἀνεγνωρισμένης θρησκείας δὲν γίνεται δι' ἀπλῆς διδασκαλίας, ἀλλὰ δι' ἀθεμίτων μέσων, οἷον διὰ βίας, δι' ἀπειλῶν, διὰ χορηγήσεως δώρων ἢ ἀμοιβῶν, ὡς καὶ δι' ἄλλων παραπλησίων τρόπων, δι' ὧν ἀποπλανῶνται οἱ πολῖται, ὅπως ἀποσκιρτήσωσιν ἐκ τῆς θρησκείας, ἣν πρεσβεύουσιν, τότε ἡ πολιτεία, μεριμνῶσα περὶ τῆς ἰδίας ἐαυτῆς ὑπάρξεως καὶ προασπίζουσα τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως τῶν πολιτῶν, καθ' ἧς παράνομος ἐπίδρασις ἐπιχειρεῖται, δικαιούται καὶ ἔχει καθῆκον νὰ καταδιώξῃ τοὺς ἐνόχους τῶν τοιούτων πράξεων καὶ ὁ δι' αὐτῶν γενόμενος προσηλυτισμὸς εἶναι ἀξιόποινος ¹⁾).

Τοιαύτην περὶ τοῦ ζητήματος λύσιν ὑποδεικνύουσι τὰ σχετικὰ περὶ προσηλυτισμοῦ ἄρθρα τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου, ὅστις διὰ μὲν τοῦ ἀρθροῦ 149 τιμωρεῖ τὸν προσηλυτισμὸν, σκοποῦντα τὴν διάδοσιν θρησκευτικῶν δογμάτων, ἀπειλούντων τὴν ἔννομον ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξιν, διὰ δὲ τῶν ἀρθρῶν 195 καὶ 198, περὶ ὧν ἐν οἰκείῳ τόπῳ γενήσεται λόγος, τὸν προσηλυτισμὸν τὸν διὰ βίας ἢ

¹⁾ Heffter über die Strafbarkeit der Proselytenmacherei in Archiv d. Crim. R 1836 σελ. 463.

ἀπειλῶν ἢ ἀθεμιτῶν μέσων γενόμενον, κατὰ παντός θρησκευ-
ματος γνωστοῦ καὶ ὡς τοιούτου ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων
τυγχάνοντός.

Ἄρθρον (150) 15. N. 'Εξ.

Εἰς φυλάκισιν ἐνὸς μηνὸς ἕως ἐνὸς ἔτους καταδικάζε-
ται, ὅστις εἰς δημοσίαν συνέλευσιν, ἢ εἰς δημόσιον τόπον
παρόντων πολλῶν, ἢ διὰ δημοσίων ἐγγράφων καὶ παρα-
στάσεων, ἢ ἄλλων ἀνακοινώσεων πρὸς τὸ δημόσιον, δυσ-
φημεῖ, λο.δορεῖ, περιφρονητικῶς χλευάζει τὸ πολίτευμα,
τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ ἢ τοὺς ἀπαρτίζοντας τὸ πολίτευμα νό-
μους, ἢ προσβάλλει αὐτὰ, ζητῶν νὰ τὰ ἀνατρέψῃ. — Προσ-
βολὴ διὰ βλαφημίας, λοιδορίας, ἢ περιφρονητικοῦ χλευα-
σμοῦ κατ' ἄλλων καθεστώτων νόμων, ἐπισύρει φυλάκισιν
τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν.

Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 15 N. Εξ. ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν τοῦ ἄρ-
θρου 147 τοῦ Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1831, ἥτις ἐλήφθη ἐκ
τοῦ ἄρθρου 121 τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827, συμπληρωθεῖσα ἐκ
τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρ. 5 τοῦ Δ' Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου περὶ
τῶν ἐγκλημάτων τοῦ τύπου ¹⁾).

Ὡς πρῶτιστον καὶ ἀναγκαῖον ὅρον τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ θεω-
ρητέον τὴν ἀπόδειξιν τῆς δολίας προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ, ἥτις
δεῖν νὰ βεβαιωθῇ ἐκ τῆς παραλόγου καὶ ἀσκοποῦ ἐπιθέσεως καὶ
ὕβρεως, τῆς ἀπευθυνομένης κατὰ τοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν ἀρ-
χῶν αὐτοῦ.

¹⁾ Ἡ ἐν τῷ Βαυαρικῷ νομοσχεδίῳ τοῦ 1822 διάταξις τοῦ ἄρθρου
53 τοῦ Β' τμήματος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν
διάταξιν τοῦ προκειμένου ἄρθρου, ὡς παραδέχεται ὁ κ. I. Τυπάλδος ἐν
τῷ συγκριτικῷ πίνακι τῶν πηγῶν τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου. ὅρ.
Νομικῆς Μελέτης Φυλλ. 151'. 15 Ἰουνίου 1872.

Τὸ πολίτευμα καὶ οἱ νόμοι, ἐφ' ὧν ἐρεῖδεται, ὑπόκεινται εἰς τὴν ἀναπόδραστον φορὰν τῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος, τότε δὲ μόνον δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἐγγυήσεις τῆς εὐημερίας καὶ εὐδαιμονίας τῆς πολιτείας, ὅταν εὐρίσκωνται εἰς ἄρμονίαν μετὰ τῆς κοινωνικῆς καὶ ἠθικῆς αὐτῆς ἀναπτύξεως, ἥτις προάγεται διὰ τῆς ἀδιαλείπτου ἐρεῦνης καὶ ζητήσεως τῶν προσφορωτέρων μέσων τῶν συντελούντων πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτῆς. Διὸ δὲν πρέπει, λίαν διασταλτικῶς ἐρμηνεύοντες τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἄρθρου, νὰ χαρακτηρίσωμεν πᾶσαν τοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ ἐπίκρισιν ἢ μομφὴν, ἔστω ἐνίοτε καὶ ἀποτόμως ἐκφερομένην, ὡς ἀξιοποινον, ἀλλ' ἐκείνην μόνον, ἥτις ἐστερημένη πάσης ἐπιστήμονικῆς βάσεως καὶ παντὸς σκοποῦ βελτιώσεως τῶν καθεστώτων, μαρτυρεῖ τὴν πρόθεσιν τοῦ αὐτουργοῦ πρὸς ἀπλὴν ὕβριν καὶ δυσφημίαν τοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἀπαρτιζόντων τοῦτο νόμων¹⁾).

Ἡ ἐκτέλις τῶν πράξεων, περὶ ὧν προβλέπει ὁ νόμος, δεῖον νὰ γείνη, ἢ ἐν δημοσίᾳ συνελεύσει, ἢ ἐν δημοσίῳ τόπῳ, ἀλλὰ παρόντων πολλῶν, ἢ διὰ τοῦ τύπου. Ἀναγκαῖον δηλονότι προαπαιτούμενον πρὸς ὑπαρξιν τοῦ ἀξιοποινοῦ εἶναι ἡ δημοσιότης. Ὅθεν ἢ ἐν ἰδιαιτέρᾳ συναναστροφῇ ἢ δι' ἰδιαιτέρας ἐγγράφου ἀνακοινώσεως κατ'ἀκρισίς τοῦ πολιτεύματος τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ κτλ. διαφεύγει πάντα δικαιολογικὸν ἔλεγχον. Θεωρεῖται δὲ ὡς τετελεσμένον τὸ ἐγκλημα εὐθὺς ἅμα διὰ τοῦ λόγου ἢ διὰ τοῦ τύπου ἐκδηλωθῇ ἢ λουιδωρίχ, ἢ χλεύη, ἢ δυσφημία, ἢ ἡ προσβολὴ κατὰ τοῦ πολιτεύματος ἢ τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ, δὲν ἀπαιτεῖται δὲ νὰ ἐπέλθῃ ὥρισμένον τι ἐκ τῆς πράξεως ἀποτέλεσμα, διότι μόνη ἡ ἐνδεχομένη διατάραξις τῆς ἐννόμου ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξεως λογίζεται ἀρκούσα, ὅπως καταστήσῃ τὴν πράξιν ἀξιοποινον.

¹⁾ *Αἱθρορ* (151) 16. Ν. Ἐξυβρ.

Μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν τιμωρεῖται, ὅστις προ-

¹⁾ Dollmann Risch Commentar *Ἀρθρ.* 118 σελ. 103 σημ. 11.

καλεῖ ἢ διεγείρει εἰς ἀπειθειαν κατὰ τῶν καθεστώτων νόμων εἰς δημοσίαν συνέλευσιν, ἢ εἰς δημόσιον τόπον παρόντων πολλῶν, ἢ διὰ δημοσίου ἐγγράφου, ἢ ἄλλης ἀνακρινώσεως πρὸς τὸ δημόσιον. — Ἐὰν διὰ τοιαύτης προκλήσεως ἢ διεγέρσεως παρεκινήθησαν τῶντι πολλοὶ τῶν πολιτῶν εἰς ἀπειθειαν, καταγινώσκεται φυλάκισις τριῶν μηνῶν ἕως δύο ἐτῶν.

Ἡ πρόκλησις ἢ διεγερσις εἰς ἀπειθειαν ἢ κατὰ τὴν προκείμενὴν διάταξιν τιμωρητέα ¹⁾ συνίσταται εἰς τὴν παρακίνησιν τῶν πολιτῶν ἢ πρὸς ἐκτέλεσιν πράξεων ἀπαγορευομένων ὑπὸ τῶν νόμων ἢ, ὅπερ συνηθέστερον, εἰς παράλειψιν οἷαςδὴποτε πράξεως ἐπιβαλλομένης ὑπὸ τῶν νόμων. Ὅθεν ἀναγκαῖα προϋπὸθεσις τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος εἶναι ἡ ὑπαρξίς νόμου ἐπιβάλλοντος ἢ ἀπαγορεύοντος τὴν ἐκτέλεσιν πράξεώς τινος.

Ἐκ τῆς γενικῆς ἐκφράσεως τοῦ ἡμετέρου νόμου ἐξάγεται ὅτι ἡ πρόκλησις ἢ διεγερσις εἰς ἀπειθειαν δύναται νὰ ᾖται ἢ ἄμεσος καὶ φανερά, ἢ ἔμμεσος καὶ πλαγία, πρέπει ὅμως πάντοτε ν' ἀπορρέῃ ἐκ τῆς δολίας προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ, ἐκδηλουμένης ἐν τῇ ἐνεργείᾳ τῇ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ γενομένη. Ἐν τῇ ἄμέσῳ καὶ φανερᾷ προκλήσει καὶ διεγέρσει ἡ δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ διαφαίνεται ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ προκλήσει, τούναντίον ἐν τῇ ἔμμέσῳ καὶ πλαγίᾳ δεόν νὰ ἐξακριβῶται ἐκ τῶν συνοδευόντων τὴν ἐκτέλεσιν περιστατικῶν ²⁾.

¹⁾ Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου 1822 ἀρθρ. 120 Bon. — Βαυαρ. ποιν. νόμου 1813 ἀρθρ. 324. — 1861 ἀρθρ. 135. — Πρωσσικοῦ ἀρθρ. 87. — Σαξωνίας ἀρθρ. 125. — Ἐν Γαλλίᾳ περὶ τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ περιέχει εἰδικὴν διάταξιν ὁ περὶ τύπου νόμος τῆς 17 Μαΐου 1819 ἐν ἀρθρ. 6. Ὁρ. καὶ νόμον 25 Μαρτίου 1822 ἐν ἀρθρ. 3. — 9 Σεπτεμβρίου 1835 ἐν ἀρθρ. 8. — καὶ 27 Ἰουλίου 1819 ἐν ἀρθρ. 3. — Dalloz Presse n° 597.

²⁾ Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 133 σελ. 186.

Ἡ πρόκλησις ἢ διέγερσις πρὸς ἀπειθειαν δὲν ἀπαιτεῖται νὰ περιέχῃ τὴν διατύπωσιν ῥητῆς πράξεως οὐδὲ ν' ἀπευθύνηται πρὸς ὀρισμένα πρόσωπα, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ ὑποδεικνύῃ ἐν γένει τοὺς νόμους, ἢ κατηγορίαν τινὰ νόμων ¹⁾ καὶ νὰ ἐγένετο εἰς δημοσίαν συνέλευσιν, ἢ εἰς δημοσίον τόπον, παρόντων πολλῶν, ἢ διὰ δημοσίου ἐγγράφου, ἢ δι' ἀνακοινώσεων πρὸς τὸν δημοσίον, ὥστε ἐντεῦθεν νὰ ὑπάρχῃ κίνδυνος ὅτι ἡ ἀποδοχὴ τοιαύτης τινὸς προκλήσεως δύναται νὰ διαταράξῃ τὴν ἐννομον ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξιν.

Τὸ ἔγκλημα ὑπάρχει τετελεσμένον εὐθὺς ἅμα τῇ πραγματοποίησιν τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων ὄρων τῆς ἐννοίας αὐτοῦ. Μόνον ὡς πρὸς τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἐφαρμοστέας ποινῆς γίνεται διακρίσις, ἐὰν παρεκινήθησαν πραγματικῶς διὰ τῆς προσκλήσεως πολλῖται εἰς ἀπειθειαν, ὅτε εὐρύτερα διαγράφονται ὅρια εἰς τὴν ἐφαρμοστέαν ποινὴν, ἢ ἐὰν ἡ πρόκλησις δὲν ἔσχε τοιοῦτον ἀποτέλεσμα, ὅτε ἡπιώτερον τιμωρεῖται ὁ ἐνοχος.

Ἀρθρον (152) 18. Ν. Ἐξυβρ.

Ὅστις διὰ δημοσίου ὁμιλίας, διδασκαλίας, συγγράμματος, ἢ συμβολικῆς παραστάσεως, ἐκφράζεται εἰς προσκομμὰ ἄλλων μὲ τρόπον προσβάλλοντα τὸ ὀφειλόμενον σέβας πρὸς τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός· ὅστις ἐκφράζει τοιαύτας ἀρχάς, δόξας, ἢ φρονήματα, τὰ ὅποια ἀντιβαίνουν ἐν γένει εἰς τὰς βάσεις τῆς θρησκείας καὶ ἠθικῆς, ἢ ἄλλως εἶναι ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν θρησκείαν ἢ εἰς τὰ ἥθη, ὅστις προσπαθεῖ νὰ δικαιολογήσῃ πράξεις χαρακτηριζομένας ὡς πλημμελήματα ἢ κακουργήματα παρὰ τοῦ νόμου, καταδικάζεται εἰς φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν, καὶ ἐν ὑποτροπῇ, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἑξ μηνῶν.

¹⁾ Weiss Commentar I σελ. 344.—Oppenhoff Commentar ἄρθρ. 87. nol. 9.

Ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 δὲν ἐμπεριείχε διὰ-
ταξιν ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὴν τοῦ πρώτου ἐδαφίου τοῦ προ-
κειμένου ἀρθροῦ. Οἱ σύγχρονοι αὐτοῦ νομοδιδάσκαλοι ¹⁾ ὡρ-
μῶντο ἐκ τῆς ιδέας, ὅτι κατὰ τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἀπολύτῃ αὐτοῦ
ἐννοίᾳ δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀπευθυνθῇ οἰαδήποτε προσβολή, ὅτι
ἡ λατρεία τοῦ ὑπερτάτου ὄντος συνδέεται τοσοῦτον στενῶς
μετὰ τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως θρησκείας καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς ἀπορρέον-
των δογμάτων τῆς ἐκκλησίας, ὥστε ἡ ἐν τῷ νόμῳ καθιέρωσις
ιδίας διατάξεως, κολαζούσης τὰς κατὰ τοῦ Θεοῦ, ὡς δημιουργοῦ
τοῦ παντός, βλασφημίας καὶ προσβολὰς, ἤθελεν ὑπερφαίνειν τὴν
ιδεάν ὑπάρξεως θρησκείας ἀσχέτου πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας
καὶ τῶν δογμάτων αὐτῆς ἀναγνωριζομένην, ὃ δὲ δικαστὴς ἀπέ-
ναντι τῶν ἐκ τῆς ἀτομικῆς ἐκάστου ἀντιλήψεως ιδεῶν περὶ τοῦ
ὑπερτάτου ὄντος δὲν ἤθελεν ἔχει βάσιν τινὰ θετικὴν καὶ ἀσφαλῆ
πρὸς ἐκτίμησιν τῶν ἀξιοποιούνων κατ' αὐτοῦ προσβολῶν καὶ ἐφαρ-
μογὴν τοῦ νόμου. Ἄλλ' ὅμως ἡ γνώμη αὕτη δὲν ἐπεκράτησεν ἐν
τοῖς νεωτέροις χρόνοις. Ἡ θεότης ἐν τῇ ἀπολύτῃ αὐτῆς ἐννοίᾳ
ἐθεωρήθη ὡς ἡ κοινὴ βᾶσις ἀπάντων τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ θρησκευ-
μάτων, ἡ δὲ λατρεία αὐτῆς οὐχὶ ἐκ τῶν δογμάτων αὐτῶν ἀπορ-
ρέουσα καὶ δι' αὐτῶν κυρουμένη, ἀλλ' ὡς ἡ ἀρχικὴ πηγὴ καὶ ὁ
γεννεσιουργὸς λόγος τῆς διδασκαλίας αὐτῶν. Ἐπομένως πᾶσα κατὰ
τῆς θεότητος προσβολὴ λογίζεται ὡς συλλήβδην κατὰ τῶν δια-
φόρων ἐν τῇ πολιτείᾳ θρησκευμάτων ἀπευθυνομένη καὶ διασειούσα
τὴν κοινὴν βᾶσιν, ἐφ' ᾧ ταῦτα ἐρείδονται, διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦ-
τον, οὐ μόνον ἀξιοποινὸς ἐστίν, ἀλλὰ καὶ ἀυστηρότερον τιμωρητέα
τῆς εἰδικῶς κατ' ὀρισμένου τινὸς θρησκείας ἢ τῆς ἐκκλησίας
αὐτοῦ ἀπευθυνομένης.

Τὸ κενὸν τοῦ Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου συνεπλήρωσαν τὰ
μεταγενέστερα νομοσχέδια ²⁾, ἐξ ὧν ἡρανίσθη τὰ δύο πρῶτα

¹⁾ Feuerbach Lehrb. § 303. — Grollman Strafrechtswissenschaft. § 308.

²⁾ Νομοσχέδιον 1822. Βον ἀρθρ. 308. — Νομοσχέδιον 1827 ἀρθρ. 190.

εδάφια τοῦ ἄρθρου 18 N. Εξ. ὁ ἡμέτερος νομοθέτης. Ἄλλ' ὁμολογητέον, ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ προκειμένου ἄρθρου, ὅπως εἰσι διατετυπωμέναι, λίαν δυσχερῆ καθιστῶσι τὴν ἐφαρμογὴν ἐν ταῖς εἰδικαῖς περιπτώσεσι, καὶ εὐκόλως δύνανται νὰ παρασύρῃσι τὸν δικαστὴν εἰς παραβίασιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως τοῦ πολίτου. Κατὰ τὸ πρῶτον ἐδάφιον τιμωρεῖται, ὅστις διὰ δημοσίας ὁμιλίας, διδασκαλίας, συγγράμματος ἢ συμβολικῆς παραστάσεως ἐκφράζεται εἰς πρόσκομμα ἄλλων ¹⁾ μὲ τρόπον προσβάλλοντα τὸ ὀφειλόμενον σέβας πρὸς τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός. Ὡς ἀναγκαῖον ὅρον τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως δεόν νὰ προϋποθέσωμεν τὴν δολίαν προαίρεσιν τοῦ αὐτουργοῦ, τὴν ἐνδεικνυσμένην ἐν τῇ σκανδαλώδει τρόπῳ, δι' οὗ προσβάλλεται τὸ ὀφειλόμενον πρὸς τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός σέβας. Ἐκαστος εἶναι βεβαίως ἐλεύθερος νὰ μορφώσῃ καὶ νὰ διατυπώσῃ τὰς περὶ Δημιουργοῦ τοῦ παντός πεποιθήσεις του κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ κρίσιν καὶ ἀντίληψιν, ἥτις διαφεύγει πάντα δικαιολογικὸν καταναγκασμόν. Οὐδεὶς ὅμως ἔχει δικαίωμα ἐκφράζων τὰς ἰδίας αὐτοῦ πεποιθήσεις νὰ διασύρῃ, νὰ σκώπῃ καὶ νὰ ἐμπαιζῇ τὰς τῶν ἄλλων πεποιθήσεις καὶ ἰδέας, καὶ ἐντεῦθεν νὰ γίνηται ἀφορμὴ σκανδάλου ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Τὸ σκάνδαλον τοῦτο θέλων νὰ προλάβῃ ὁ νομοθέτης τιμωρεῖ τὰς διὰ τοῦ τοιούτου τρόπου γενομένας προσβολὰς τοῦ ὀφειλομένου πρὸς τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός σεβασμοῦ ²⁾.

Κατὰ τὸ δεύτερον ἐδάφιον τιμωρεῖται, ὅστις ἐκφράζει τοιαύτας

¹⁾ Τὸ γερμανικὸν κείμενον λέγει: "Zum Aergernisse anderer" ὅπερ ἀκριβῶς μεθερμηνεύμενον δηλοῖ εἰς σκάνδαλον ἄλλων.

²⁾ Ἐκ τῶν σκέψεων αὐτῶν ὁδηγούμενοι δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι αἱ περὶ πανθεισμοῦ ἢ ἀθεïsμοῦ διδασκαλίαι, ἡ οἰαδήποτε ἄλλη διδασκαλία ἀρνούμενη τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ συγγρηγῆς ἢ δημοσίας ὁμιλίας ἀναπτυσσομένη, ἐφ' ὅσον μετὰ τῆς προσηκούσης ἐπιστημονικῆς σοβαρότητος γίνεται καὶ σκοπὸν ἔχει τὸν ἐλεγχον τῆς ἀληθείας, δέν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀξιοποίνος. Chassin Délits de la parole I σελ. 289. — Goldammer Materialien II ἄρθρ. 135 σελ. 262.

ἀρχάς, δοξάς ἢ φρονήματα, τὰ ὅποια ἀντιβαίνουν ἐν γένει εἰς τὰς βάσεις τῆς θρησκείας καὶ ἠθικῆς, ἢ ἄλλως εἶναι ἐπιβλαβῆ εἰς τὰ ἥθη. Τὸ ἄρθρ. 308 τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1822 ἐτιμώρει τὸν ἐκφράζοντα ἀρχάς, δοξασίας, ἢ φρονήματα ἀντιβαίνοντα εἰς τὰς βάσεις παντὸς ἐν γένει θρησκευματος καὶ τῆς ἠθικῆς. Τὴν διάταξιν ταύτην ἀπεδοκίμασεν ὁ Mittermaier ¹⁾ ἰσχυρισθεὶς, ὅτι εἶναι τοσοῦτον ἀόριστος, ὥστε ἀποβαίνει ἀδύνατον νὰ βεβαιωθῇ ἐκάστοτε ποῖα φρονήματα ἢ δοξασίαι ἀντιβαίνουν κατὰ τῶν βάσεων παντὸς ἐν γένει θρησκευματος καὶ τῆς ἠθικῆς συγχρόνως. Συνεπεία τῆς παρατηρήσεως ταύτης, ἦν ἀπεδέξατο καὶ ὁ Schmidlein ²⁾ τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1831 ἐν ἄρθρῳ 224 περιώρισε κάπως τὴν ἀόριστον ἐκφρασιν τῶν προγενεστέρων νομοσχεδίων, χαρακτηρήσαν ὡς κολάσιμον τὴν διάδοσιν ἀρχῶν, δοξασιῶν, ἢ φρονημάτων ἀντιβαινόντων εἰς τὰς βάσεις τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς, ὡς ὀρίζει καὶ ὁ ἡμέτερος νόμος. Ἀλλ' ὅμως καὶ μετὰ τὴν τοιαύτην διάταξιν τοῦ νόμου δύνανται νὰ προκύψωσιν οὐχὶ ὀλίγαι ἀμφιβολίαι. Ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀρχῶν, τῶν δοξασιῶν ἢ τῶν φρονημάτων τῶν ἀντιβαινόντων εἰς τὴν ἠθικὴν ἐν γένει, ἢ ὄντων ἐπιβλαβῶν εἰς τὰ ἥθη δύναται νὰ ὀδηγηθῇ ὁ δικαστὴς λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν κοινὴν τοῦ ἔθνους συνείδησιν καὶ ἀποστροφὴν, ἣν ὁ ἄνθρωπος, ὡς λογικὸν ὄν, αἰσθάνεται εἰς τὴν ἀναίρεσιν τῶν ἀξιωματῶν, ἅτινα τὴν βᾶσιν τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ καὶ κοινωνικῆς ὑπάρξεως ἀποτελοῦσιν ³⁾.

¹⁾ Archiv d. Crim. R. X σελ. 290.

²⁾ Prüfungen u. Erörterungen σελ. 168.

³⁾ Πρὸς τὴν περὶ τῆς ὁ λόγος διέταξιν ἀντιστοιχεῖ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ ἐν Γαλλίᾳ περὶ τύπου νόμου τοῦ 1819, καθ' ὃ τιμωρεῖται *l'outrage à la morale publique*. Κατὰ τὴν αἰτιολογικὴν ἐκθεσιν τοῦ εἰσηγητοῦ de Serre ἐπὶ τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ. «La morale publique est celle que la conscience et la raison révélaient à tous les peuples, comme à tous les hommes, parceque tous l'ont reçue de leur divin auteur en même temps que leur existence. Morale contemporaine de toutes les sociétés, que sans elle nous ne pouvons pas comprendre, parceque nous

Ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν γνωστὸν ὑπάρχει, ὅτι, ἕκαστος ἀπα-
λαύων πλήρη τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως, δύναται ν' ἀσπασθῇ
τὰ δόγματα οἰασθῆποτε τῶν γνωστῶν θρησκειῶν, ἢ καὶ αὐτὸς οὐ-
τος κατὰ τὰς ἀτομικὰς αὐτοῦ πεποιθήσεις νὰ διατυπώσῃ ἰδιαι-
τερα θρησκευτικὰ δόγματα. Ἐντεῦθεν γεννᾶται τὸ ζήτημα εἰς
ποίαν θρησκείαν ἔννοεῖ ὁ νόμος ὅτι πρέπει ν' ἀντιβαίνωσιν αἱ ἀρ-
χαὶ αἱ δόξαι καὶ τὰ φρονήματα, ἅτινα ἐκφράζει; Οἷανδ' ἥποτε καὶ
ἂν ἀποπειραθῶμεν νὰ θώσωμεν ἐξηγητικὴν εἰς τὴν ὁριστὸν διὰ-
τάξιν τοῦ ἡμετέρου νόμου, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ περιέλθωμεν εἰς
δισταγμούς. Ἐὰν παραδεχθῶμεν τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν, ἀρ-
νούμεθα τὴν ἐλευθερίαν τῆς συζητήσεως καὶ ὑποστηρίξεως τῶν
δογμάτων τῶν ἄλλων θρησκευμάτων, ὧν αἱ βάσεις ἐνδέχεται νὰ
ῶσιν εἰς ἀντίφασιν πρὸς τὰς βάσεις τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.
Ἐκτὸς δὲ τούτου ὅπως περιτεύουσα ἐξελεγχεται ἡ διάταξις
αὕτη ἀφοῦ ἐν ἄρθρ. (196) 17 N. ἐξυβριεῖδικως πρεέβλεψαν ὁ νό-
μος περὶ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας. Ἐὰν ὑποθέσωμεν ἅπαντα
τὰ γνωστὰ θρησκευματα, θέλομεν ὑποχρεώσαι τὸν δικαστὴν εἰς
ἀναζήτησιν καὶ λύσιν ἀτελευτητῶν προδικαστικῶν ζητημάτων
περὶ τῶν γνωστῶν θρησκευμάτων, καὶ οὕτω θέλομεν διαπλα-
τύνει τοσοῦτον τὸν κύκλον τῆς δικτάξεως τοῦ νόμου, ὥστε κατὰ
τὴν προεκτεθείσαν γνώμην τοῦ Mittermaier ἐξουδετεροῦται
ἐντελῶς. Ἀναμφισβήτητος ὁ σκοπὸς τοῦ νομοθέτου ἦν νὰ ἐμποδίσῃ,
οὐχὶ τὴν ἐκφρασιν τῶν ἀρχῶν καὶ δοξασιῶν, τῶν πηγαζουσῶν ἐκ
τῶν δογμάτων οἰουδ' ἥποτε θρησκευματος καὶ εἰς ἀντίφασιν πρὸς
τὰ λοιπὰ θρησκευματα εὐρισκομένων, ἀλλὰ τὴν σκανδαλώδη ἐπι-
θεσιν καὶ τὰς θρησκευτικὰς ἐριδας, τὰς διερεθίζουσας τὸν φανα-

ne saurions les comprendre, sans les notions d'un Dieu vengeur et
récompensateur du juste et de l'injuste, du vice et de la vertu, sans
le respect pour les auteurs de nos jours et pour la vieillesse, sans
la tendresse pour les enfants, sans le dévouement au prince, sans l'a-
mour de la patrie, sans toutes les vertus enfin qu'on trouve chez
tous les peuples, et sans lesquelles tous les peuples sont condamnés
à périr. — Chassan Délits de la parole I σελ. 260. Balloz Presse n° 622.

τισμὸν τοῦ πλῆθους, καὶ ἐπαπειλούσας τὸν κίνδυνον τῆς διαταραξέως τῆς ἐννόμου τάξεως ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἀλλ' ὁμολογητέον ὅτι ἐντελῶς ἀπέτυχεν εἰς τὴν διατύπωσιν ἐν τῇ διατάξει τοῦ νόμου τοῦ σκοποῦ, ὃν ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ εἶχε.

Κατὰ τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ προκειμένου ἄρθρου τιμωρεῖται, ὅστις προσπαθεῖ νὰ δικαιολογήσῃ πράξεις χαρακτηριζομένας ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς πλημμελήματα ἢ κακουργήματα. Ἡ διάταξις αὕτη, ἥτις ἐλλείπει καθ' ὅλοκληρίαν ἐκ τῶν ἀνωτέρω παρατεθέντων ἄρθρων τῶν Βασιλικῶν νομοσχεδίων, ἐξ ὧν παρέλαβεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τὰς διατάξεις τῶν προηγουμένων δύο ἐδαφίων, ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀρθρ. 8 τοῦ ἐν Γαλλίᾳ περὶ τύπου νόμου τοῦ 1835 ¹⁾, ὅπερ κύριον σκοπὸν εἶχε νὰ θέσῃ φραγμὸν εἰς τὰς ἀτόπους καὶ παρανενοημένας παρεκτροπὰς τοῦ τύπου κατὰ τὴν ἐπαχὴν ἐκείνην, προκαλοῦντος ἐν τῇ ἐξάψει τῶν πολιτικῶν συζητήσεων καὶ παθῶν εἰς ἐκτέλεσιν κολασίμων πράξεων, ἢ ἐπιδοκιμάζοντος ταύτας ²⁾. Ἐκ τούτου δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ κατὰ θεωρίαν ἐπικρίσις τῶν διατάξεων τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἡ ἀποδοκιμασία τινῶν ἐξ αὐτῶν, καὶ ἡ ἀπόδειξις ὅτι ἀδικαιολογήτως χαρακτηρίζεται πρᾶξις τις ὡς κολάσιμος, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀξιόποινα· δυνάμει τῆς προκει-

¹⁾ Loi 9 Septembre 1835 sur les crimes délits et contraventions de la presse et des autres moyens de publications.

²⁾ Τὸν σκοπὸν τῆς διατάξεως ταύτης λίαν εὐκρινῶς διατύπωσεν ὁ Salvandy ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς εἰπὼν «La défense de toute apologie de faits qualifiés crimes ou délits par la loi pénale est puisée dans les écarts fréquents de la presse à cet égard. Ne voit-on les journaux établir que la révolte est légitime, que chacun en outre de mille sophismes, a le droit de se révolter sans cesse; que chacun peut descendre dans la rue les armes à la main, tirer sur la milice civique, sur l'armée, tirer sur la loi vivante.—On établit tous les jours que des actions abominables, que les massacres de Septembre, par exemple, sont un digne modèle à imiter».

μένης διατάξεως. Ἐπίσης ἐπὶ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου στηρίζομενοι δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι εἰς τὴν διάταξιν αὐτοῦ δὲν ὑπάγεται ἡ δικαιολόγησις ἢ ὑπεραπολογία τῶν πταισμάτων, περὶ ὧν οὐδεμίαν ποιεῖται μνείαν ¹⁾).

¹⁾ Dalloz Presse n° 608 ἐπομ. Chassat. Délits de la parole
σελ. 316.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΠΡΑΞΕΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΡΧΗΝ ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΟΝ ΣΕΒΑΣ

Α'.

Περιύβρισις δηλοποιήσεων καὶ ἀπογράφων
τῶν δημοσίων ἀρχῶν.

Ἄρθρ. (155) 19 Ν. Ἑξυβρ..

Μὲ φυλάκισιν ἑνὸς μηνὸς ἕως ἑνὸς ἔτους τιμωρεῖται, ὅστις αὐτογνωμόνως σχίζει, ἀφαιρεῖ, βλάπτει, ρυπαίνει, ἢ παραμορφώνει τὰ παρὰ τῆς ἀρχῆς ὑπογεγραμμένα καὶ πρὸς γνωστοποίησιν τοιχοκολλημένα διατάγματα, τὰς ἀποφάσεις, τὰ διπλώματα, καὶ ἄλλας δημοσίας εἰδοποιήσεις.—Μὲ φυλάκισιν δὲ τὸ πολὺ ἑνὸς μηνὸς τιμωρεῖται, ὅστις περιυβρίζει δημοσίως ἄλλα ἀπόγραφα τῆς ἀρχῆς.

Κατὰ τὸν ἡμέτερον ποινικὸν νόμον ἀναγκαῖον προαπαιτούμενον τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ἐν ἀπάσαις ταῖς εἰδικαῖς περιπτώσεσι ταῖς μνημονευομέναις ἐν τῇ προκειμένῃ διατάξει ¹⁾ εἶναι ἡ

¹⁾ Ἡ διάταξις τοῦ ἁρθροῦ αὐτοῦ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἄρθρον 489 τοῦ Βασιλικοῦ ποινικοῦ νόμου 1813 καὶ πρὸς τὰ ἄρθρ. 127 τοῦ Νομο-

δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ. Τὰ δὲ ἔγγραφα τῆς ἀρχῆς πρέπει νὰ φέρωσι σαφῶς καὶ εὐκρινῶς τὴν ὑπογραφὴν ἢ τὰ διακριτικὰ ταύτης σημεῖα.

Τὸ ἐγκλήμα λογίζεται ὡς τετελεσμένον εὐθὺς ἅμα συμβῇ οἰαδήποτε τῶν ἐν τῷ νόμῳ ἀναφερομένων πράξεων, δι' ὧν ὑποσημαίνεται ἡ πρὸς τὴν ἀρχὴν περιφρόνησις τοῦ αὐτουργοῦ. Ἐὰν διὰ τῆς ἀφαιρέσεως, διασχίσεως ἢ βλάβης τῶν ἐγγράφων σκοπὸν εἶχεν ὁ αὐτουργὸς νὰ ἐμποδίσῃ τὴν γνωστοποίησιν ἢ ἐκτέλεσιν τῶν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς διατεταγμένων, ἢ ἐπιτυχία ἢ μὴ τοῦ τοιούτου σκοποῦ δὲν λογίζεται ὡς ἀναγκαῖον στοιχεῖον τῆς τελέσεως τοῦ ἐγκλήματος¹⁾.

B'.

Παραβίασις καὶ βλάβη τῶν παρὰ τῆς ἀρχῆς
ἐπιτιθεμένων σφραγίδων.

* Ἀρθρ. 154.

Ὅστις, ἐν γνώσει, ἐξ ἐπιτήδους, καὶ αὐτογνωμόνως διαβρῇγγυει, λύει, ἢ βλάπτει σφραγίδας δικαστηρίου ἢ ἄλλης ἀρχῆς, δι' ὧν φυλάττονται κεκλεισμένα πράγματα ἢ ἔγγραφα, τιμωρεῖται μὲ φυλάκιαιν ἐξ μηνῶν ἕως δύο ἐτῶν.

* Ἀρθρ. 155.

Ἐὰν αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἐπιτετραμμένοι τῶν κεκλεισμένων

σχεδ. τοῦ 1822.—ἀρθρ. 126 τοῦ Νομοσχ. τοῦ 1827.—καὶ ἀρθρ. 152 τοῦ Νομοσχεδ. τοῦ 1831.—Ἐν τῷ Βασιλικῷ ποινικῷ νόμῳ ὡς καὶ ἐν τοῖς νομοσχεδίοις τοῦ 1827 καὶ 1831 διακρίνεται ἡ περίπτωσις τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος ἐκ κακοβούλου προαίρεσεως (aus Bosheit), ὅτε αὐστηροτέρα καταγινώσκεται ποινὴ, τῆς περιπτώσεως τῆς ἐκτέλεσεως τοῦ ἐγκλήματος ἐκ θρασυότητος (aus Muthwillen) ὅτε ἡπιώτερον τιμωρεῖται ὁ ἔνοχος. Ὁρ. καὶ Πρωτοδικ. πιν. νόμου ἀρθρ. 107.

¹⁾ Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 131.

πραγμάτων τὴν φύλαξιν γενῶσιν ἔνοχοι τῆς διαρρήξεως ἢ βλάβης τῶν εἰς τὴν ἐπιτήρησιν των ἐμπιστευμένων σφραγίδων τῆς ἀρχῆς, τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν δὺν ἕως πέντε ἐτῶν.

Ἄρθρον 156.

Κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρ. 154, οἱ εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀναφερόμενοι φύλακες τιμωροῦνται διὰ τὴν ἀπλὴν ἀμέλειαν, μὲ φυλάκισιν ὀκτὼ ἡμερῶν ἕως ἑξ μηνῶν.

Ἄρθρ. 157.

Ὅστις δι' αἰκίας γενῇ ἔνοχος ἐνὸς τῶν εἰς τὰ ἄρθρα 154 καὶ 155 ἀναφερομένων πλημμελημάτων, τιμωρεῖται μὲ εἰρκτὴν, παρεκτὸς τῆς μεγαλειτέρας ποινῆς, ἐὰν ἡ αἰκία εἶχεν ἀκόλουθον κακούργημα τι τιμωρούμενον μὲ μεγαλητέραν ποινήν.

Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 ἐν ἄρθρῳ 400 ὡς καὶ τὰ ἀμέσως μεταγενέστερα νομοσχέδια τοῦ 1822 ἐν ἄρθρ. 128, τοῦ 1827 ἐν ἄρθρ. 127 καὶ τοῦ 1831 ἐν ἄρθρ. 153 περιεῖχον μόνον τὴν διάταξιν, ἣν ἐν τῷ ἄρθρῳ 154 τοῦ ἡμετέρου ποιν. νόμου ἀπαντῶμεν ¹⁾.

Αἱ ἐπόμεναι διατάξεις τῶν ἄρθρ. 155, 156 καὶ 157 ἐλήφθησαν ἐκ τῶν ἀντιστοίχων ἄρθρ. 251, 249 καὶ 256 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου.

Κατὰ τὴν γενικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 154 ἀπαιτεῖται, ὅπως αἱ σφραγίδες ὡς δικαστηρίου ἢ ἄλλης τινὸς ἀρχῆς, ἐπιτεθειμέναι πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς φυλάξεως κεκλεισμένων πραγμάτων ἢ ἐγγράφων.

¹⁾ Πρωσαιοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 108. — Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 168.

Οὐσιώδης ὅρος τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος εἶναι ἡ δοξα προαί-
ρεσις τοῦ αὐτουργοῦ, ἥτις δέον νὰ ἐκδηλώνηται διὰ τῆς ἐν γνώσει,
ἐξεπίτηδες καὶ αὐτογνωμόνως γενομένης ἐκτελέσεως. Τὴν αὐτο-
γνωμόνα διάρρηξιν παραδέχεται ὁ νόμος ὡς ἓνα τῶν συστατικῶν
ὅρων τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος, ἵνα συμπεριλάβῃ καὶ τὴν περί-
πτωσιν, καθ' ἣν ἡ διάρρηξις τῶν σφραγίδων συμβῇ, ἀφοῦ ἐξέλιπε
μὲν ὁ λόγος τῆς ἐπιθέσεως, ἀλλὰ πρὶν ἢ ἡ ἀρμοδίᾳ ἀρχὴ ἐνεργή-
σῃ τὴν λύσιν αὐτῶν ¹⁾).

Ἡ ἐξ ἀμελείας ἢ ἐκ τυχαίου τινὸς καὶ ἀπροόπτου συμβεβη-
κότος ἐκτέλεσις τῆς πράξεως δὲν ἐπισύρει ποινὴν τινα κατὰ τῶν
ἐνεργησάντων αὐτήν, καταλογίζεται δὲ μόνον, ὡς ὀρίζει τὸ ἄρθρ.
156, εἰς τοὺς φύλακας, οἷς ἀνετέθη ἡ φροντίς τῆς ἐπιτηρήσεως
τῶν σφραγίδων, ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ βλάβη ἢ διάρρηξις δὲν ἤ-
θελε συμβῇ, ἐὰν κατέβαλον τὴν δέουσαν προσοχὴν καὶ ἐπιμέ-
λειαν ²⁾).

Αἱ εἰδικαὶ περιπτώσεις τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος εἰσὶν
ἡ διάρρηξις, ἡ λύσις καὶ ἡ βλάβη τῶν σφραγίδων. Διὰ τῆς λύ-
σεως τῶν σφραγίδων ἐννοεῖται ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν τέμνονται
αἱ ταινίαι αἱ συνέχουσαι τὰ σφραγισθέντα ἀντικείμενα, καὶ οὕτως
ἀφαιροῦνται καθ' ὁλοκληρίαν αἱ σφραγίδες. Διὰ τῆς βλάβης δὲ ἡ
διάρρηξίς ἐννοεῖται πᾶσα ἀλλοίωσις τοῦ ἀλυμάντου τῶν σφρα-
γίδων, δι' ἧς ματαιοῦται ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιθέσεως αὐτῶν ³⁾).

Ὅσακις, ἀνευ τινὸς ἀλλοιώσεως τῶν σφραγίδων, ἀφαιρεθῇ τὸ
σφραγισθὲν ἀντικείμενον, ὁ ἐνοχος δὲν τιμωρεῖται δυνάμει τῶν
προκειμένων διατάξεων ἀλλὰ κατὰ τὸν εἰδικὸν χαρακτῆρα, ὃν φέ-
ρει ἡ πράξις ⁴⁾).

¹⁾ Dollmann-Bisch Commentar ἄρθρ. 149.

²⁾ Chauveau-Hélie Code Pénal I. ἀρθ. 2183.

³⁾ Dollmann-Bisch Commentar ἄρθρ. 149 σελ. 263.

⁴⁾ Οὕτω λ. γ. ἐὰν πλοῖοι ἢ βαρέλια περιέχοντα κατασχεθέντα οἶνον
ἢ ἔλαιον καὶ σφραγισθέντα διατρυπηθῶσι καὶ ἀφαιρεθῇ τὸ περιεχόμε-
νον ἐν αὐτοῖς, ἢ ἐάν τις ἐκ τινος ὀπῆς εἰδύσῃ εἰς δωμάτιον, οὗ ἡ θύρα

Τὸ ἔγκλημα θεωρεῖται ὡς τετελεσμένον, ἅμα γενομένης τῆς λύσεως, βλάβης, ἢ διαρρήξεως τῶν σφραγίδων.

Ἐὰν μετὰ τὴν ῥῆξιν ἢ βλάβην τῶν σφραγίδων συμβῇ ἀφαίρεσις τῶν ἐσφραγισμένων πραγμάτων ὑπάρχει συρροὴ ἐγκλημάτων, ὁ δὲ ἔνοχος ἐπισύρει καθ' ἑαυτοῦ τὴν βαρυτέραν ποινὴν ¹⁾).

Τοιαύτη συρροὴ ὑπάρχει, καὶ ὅταν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος διαπραχθῶσιν αἰκίαι, ὅτε ἐφαρμόζεται ἡ εἰδικὴ διάταξις τοῦ ἀρθρ. 157, καὶ τὴν ὁ αὐτουργὸς τιμωρεῖται δι' εἰρκτικῆς.

Γ.

Ἐξύβρισις τῆς εἰς τὴν ἀρχὴν ὀφειλομένης τιμῆς:

²⁾ Αρθρ. (158) 20 Ν. Ἐξύβρ.

Ὅστις εἰς δημοσίαν συνέλευσιν, ἢ εἰς δημοσίους τόπους παρόντων πολλῶν, ἢ διὰ δημοσίων ἐγγράφων, ἢ συμβολικῶν παραστάσεων, ἢ ἄλλων ἀνακαινώσεων πρὸς τὸ δημόσιον, δυσφημεῖ, λοιδορεῖ μὲ περιφρονητικὸν χλευασμὸν, ἢ δι' ἀπειλητικῶν ἢ στασιαστικῶν ἐκφράσεων προσβάλλει τὴν κυβέρνησιν, ἢ τὰς πράξεις αὐτῆς, ἢ προσπαθεῖ νὰ διεγείρῃ μῖσος ἢ περιφρόνησιν κατὰ τῆς κυβερνήσεως, ἢ τῶν πράξεων τῆς καταδικάζεται εἰς φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν· ὅστις ὁμως ἐκτὸς τούτων τῶν περιπτώσεων δεικνύει περιφρόνησιν εἰς τὴν κυβέρνησιν, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν.—Διὰ τῆς παρούσης διατάξεως δὲν ἐμποδίζεται ἡ ἐλευθερία τῆς εὐσχήμου συζητήσεως τῶν πράξεων τῶν ὑπουργῶν.

καὶ τὰ παράθροα εἰσὶν ἐσφραγισμένα. Chauveau-Hélie Code pénal. I, ἀριθ. 2192.— Dalloz Scellés n° 156.

¹⁾ Ποιν. νόμου ἀρθρ. 374 § 4.—389 § 3.

Κατὰ πρῶτον ἐν τῷ Βαυαρικῷ νομοσχεδίῳ τοῦ 1834 ἐν ἀρθρ. 154 εὐρίσκομεν ἀντίστοιχον διάταξιν, ἐξ ἧς ἠρανίσθη ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τὴν τοῦ προκειμένου ἀρθρου, συμπληρώσας αὐτὴν διὰ τῆς προσθήκης τοῦ τελευταίου ἐδαφίου κατ' ἀπομίμψιν τοῦ ἀρθρου 4 τοῦ Γαλλικοῦ νόμου περὶ τύπου ¹⁾).

Ἀντικείμενον τῆς ἐγκληματικῆς πράξεως, περὶ ἧς πραγματεύεται τὸ ἀρθρ. 20 Ν. Ἐξ. εἶναι ἡ Κυβέρνησις. Ὡς ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἀρθρου 4 τοῦ περὶ ἐξουρίσεων νόμου ἐρρέθη, ἡ λέξις *Κυβέρνησις* ἐν τῇ εὐρύτερᾳ καὶ κυρίᾳ αὐτῆς σημασίᾳ δηλοῖ τὴν διαχείρισιν τῆς ὑπερτάτης ἐν τῷ Κράτει ἐξουσίας, ἥτις κατὰ τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα ἀνήκει μὲν τῷ ἡγεμόνι, ἐνασκεῖται δὲ διὰ τῶν παρ' αὐτοῦ διοριζομένων ὑπουργῶν ²⁾).

Καλούμενοι οἱ ὑπουργοὶ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν ὑπουργείων, ἐν οἷς συγκεντροῦται ἡ ὑπηρεσία τῶν διαφόρων κλάδων τῆς διοικήσεως ἐνεργοῦσιν ὑπὸ ἀτομικὴν αὐτῶν εὐθύνην τὰ τῆς κυβερνήσεως τοῦ κράτους ἔργα, ἐνεχόμενοι διὰ πᾶσαν τῶν διατάξεων τοῦ συντάγματος παράβασιν ³⁾).

Ὡς ἐκ τούτου *Κυβέρνησις* καλεῖται εἰδικώτερον τὸ σύνολον τῶν ὑπουργῶν, οἵτινες τῇ ἐντολῇ τοῦ Βασιλέως διαχειρίζονται τὴν προσήκουσαν αὐτῇ κυβερνητικὴν ἐξουσίαν ⁴⁾).

¹⁾ Loi de 25 Mars 1822 relative à la répression et à la poursuite des délits commis par la voie de la presse art. 4. «Quiconque, par l'un des mêmes moyens, aura excité à la haine ou au mépris du gouvernement du roi, sera puni d'un emprisonnement d'un mois à quatre ans et d'une amende de 150 fr. à 5,000 fr. — La présente disposition ne peut pas porter atteinte au droit de discussion et de censure des actes des ministres». — Ὁρ. καὶ Βαυαρικῶν ποιν. νόμου 1861 ἀρθρ. 126. — Βυρτεμβέργης ἀρθρ. 167. — Βάδεν ἀρθρ. 631.

²⁾ Held Staatslexicon ἐν λεξ. Regierung XII σελ. 416, καὶ Staatsverwaltung XIII σελ. 644.

³⁾ Συντάγματος ἀρθρ. 32, 31, 30, 29. —

⁴⁾ Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 126, σελ. 143. Τοιαύτη τις σημασία ἐδόθη εἰς τὴν λέξιν *Κυβέρνησις* καὶ ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ

ἵνα χαρακτηρισθῇ ὡς ἐξουσίας τῆς Κυβερνήσεως ἢ ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦργου, ἢ ἐκ τῆς θαλάσσης αὐτοῦ προαίρεσεως πηγάζουσα ἀπαιτεῖται.

1) Νὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὴν δυσφημίαν αὐτῆς, εἰς τὴν μετὰ περιφρονητικοῦ χλευασμοῦ λοιδορίαν, εἰς τὴν δι' ἀπειλητικῶν ἢ στασιαστικῶν ἐκφράσεων προσβολὴν αὐτῆς ἢ τῶν πράξεών της, εἰς τὴν προσπάθειαν πρὸς διέγερσιν μίσους ἢ περιφρονήσεως κατ' αὐτῆς ἢ τῶν πράξεών της, εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τέλος περιφρονήσεως πρὸς αὐτήν.

Διὰ τοῦ τριούτου εἰδικοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ σκοποῦ, εἰς ὃν τείνει ἡ προαίρεσις τοῦ αὐτοῦργου ὀρίζονται ἀκριβῶς ὑπὸ τοῦ νομοθέτου τὰ ὅρια τῆς τιμωρητέας ἐγκληματικῆς πράξεως καὶ περιορίζεται τὸ αὐθαίρετον τοῦ δικαστοῦ, ὅστις ἕνεκα τούτου δὲν δύναται πᾶσαν ἐπικρίσιν, ἀποδοκιμασίαν, ἢ μομφὴν τῆς κυβερνήσεως ἢ τῶν πράξεών της νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς ἀξιοποινον, ἀλλ' ὀφείλει ἐκάστοτε, πρῶτον μὲν νὰ βεβαιώσῃ τὰ πραγματικά γεγυῶντα τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν πράξιν, εἶτα δὲ ἐκτιμῶν αὐτὰ νὰ ἐρευνήσῃ, ἂν ὑπάρχονται εἰς τοὺς ὅρους τοῦ προκειμένου ἄρθρου.

2) Ἡ καθ' οἷονδὴ ποτε τῶν εἰρημένων τρόπων προσβολῆ τῆς κυ-

ἄρθρ. 4 τοῦ περὶ τύπου νόμου τοῦ 1822, ἐν Γαλλίᾳ, συμφώνως πρὸς τὴν ἐκθεσιν τοῦ εἰσηγητοῦ Portalis ὁρ. Ἀποφ. Ἀκυρωτικοῦ 23 Μαΐου 1830. Chassan *Délits de la parole* I. σελ. 262. Dalloz *Presse* n° 565. — Ὅτι δὲ ἡ αὐτὴ ἐρμηνεία πρέπει νὰ δοθῇ καί εἰς τὸν ἡμέτερον νόμον ἐπιβεβαιῶνται ἐκ τῶν αἰτιολογιῶν ἐν τῇ ἄρθρῳ 154 τοῦ Βασιλικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1831 ἐνθα ἐν σελ. 163 ῥητῶς λέγεται «Dass unter Staatsregierung in einem constitutionellen Staate die Staatsministerien zu verstehen seien kann keinem Zweifel unterliegen». «Ἀναμφισβότως ἐν ταῖς συνταγματικαῖς πολιτείαις ἡ λέξις Κυβέρνησις ἀπλοῦς τὰ ὑπουργεῖα τοῦ κράτους». — Ἐὰν ἡ προσβολὴ ἀπευθύνεται κατὰ τινος τῶν ὑπουργῶν ἰδιαιτέρως, τότε δὲν ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ προκειμένου ἄρθρου, ἀλλ' ἡ τοῦ ἀμέσως ἐπομένου. Ἐπίσης ἡ διάταξις αὕτη ἐννοεῖ τὴν ὑφισταμένην κυβερνήσιν οὐχὶ δὲ τὰς προκατόχους. Dollmann-Risch *Commentar*. ἄρθρ. 126 σελ. 144, καὶ σημ. 6.

θερνήσεως νά γείνη εἰς δημοσίαν συνέλευσιν, ἢ εἰς δημοσίους τόπους, παρόντων πολλῶν, ἢ διὰ δημοσίων ἐγγράφων, ἢ συμβολικῶν παραστάσεων, ἢ ἄλλων ἀνακοινώσεων πρὸς τὸ δημόσιον, συλλήθῃ δὲν δ'εἰπεῖν, δεόν νά φέρῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς δημοσιότητος.

Μόνον, ὡς ἂν οἱ ἀνωτέρω ὅροι συντρέχουσιν, ὑφίσταται πλήρης ἡ ἐννοια τοῦ ἐγκλήματος, ὅπερ θεωρεῖται ὡς τετελεσμένον εὐθὺς ἅμα ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ ἐκδηλωθῇ.

**Ἀρθρον (159) 21 N.* Ἐξυβρ.

Με φυλάκισιν δύω ἐβδομάδων μέχρι δύω ἐτῶν τιμωρεῖται, ὅστις καθυβρίζει δι' ὀνειδιστικῶν λέξεων, κινημάτων, ἢ ἀπειλῶν, βλασφημεῖ ἐγγράφως, διὰ συμβολικῶν παραστάσεων, ἢ διὰ ζώσης, χλευάζει, ἢ λοιδορεῖ Βασιλικὸν ἀξίωμα, ἢ ἀρχήν, ὀρκωτὸν κριτήριο, ἢ ὑπάλληλον τοῦ Κράτους, ἢ τοῦ δήμου, ἢ ἓνα τῶν ὀρκωτῶν, ἐνῶ ἐκτελοῦν τὰ καθήκοντά των, ἢ διὰ τινὰ σχέσιν τῆς ἀρχῆς πρὸς τὸν ὑδριστὴν, ἢ καθόσον ἀνάγεται ἐν γένει εἰς τὰ δημόσια καθήκοντά της, καὶ ἰδίως πρὸς ἐκδίκησιν, ἐνεκά τινος διατάξεως τῆς ἀρχῆς, ἢ ἐξ ἀπειθείας πρὸς ταύτην.— Ἐὰν ἡ ὑβρις γενῇ εἰς δημοσίαν δικαστικὴν συνεδρίασιν, καταγινώσκεται φυλάκισις δύω μέχρι πέντε ἐτῶν.

Διὰ τοῦ ἀρθρου 21 N. Ἐξ. προβλέπονται καὶ τιμωροῦνται αἱ πράξεις αἱ περιέχουσαι προσβολὴν τῆς πρὸς τὰς ἀρχάς καὶ τὰ ἀξιώματα τοῦ κράτους ὀφειλομένης τιμῆς καὶ τοὺς διαχειριζομένους αὐτὰ ὑπαλλήλους ὡς τοιοῦτους. (*Beleidigung der Amtsehre*).

Τὰ ἀξιώματα, καὶ αἱ ἀρχαί, ἀπατελοῦντα τὴν ἐννοίαν ἠθικοῦ προσώπου, ἐσπερημένου ἐλευθέρας ἀτομικῆς ἐνεργείας, καὶ ἐπομένως μὴ δυναμένου νά πράξῃ κακόν τι ἢ ἀδίκημα, εἰσὶν ἀνίκανα πρὸς ἀπόλαυσιν τοῦ δικαιώματος τῆς τιμῆς ἐν τῇ σημασίᾳ, ἣν ἀποδίδομεν εἰς αὐτὴν, προκειμένου λόγου περὶ φυσικῶν προσώπων.

Τὸ δικαίωμα τῆς τιμῆς προσήκει εἰς τὰ φυσικά πρόσωπα δυνάμει τῆς ἐλευθέρως αὐτῶν ἐνεργείας ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ πηγάζει ἐκ τῶν διακρινόντων αὐτὰ ἠθικῶν προσόντων, ἐκ τῆς συνειδήσεως τῆς ἠθικῆς αὐτῶν ἀξίας, καὶ ἐπὶ τῆς ἀναγνωρίσεως ταύτης παρὰ τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν. Διὰ τὰ ἀξιώματα καὶ τὰς ἀρχάς εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς τιμῆς, ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ, ὑποκαθίσταται ἡ ὑπεροχὴ καὶ ἡ αὐθεντεία τῆς πολιτικῆς ἐν τῷ κράτει ἐξουσίας, ἐξ ἧς τὰ ἀξιώματα καὶ αἱ ἀρχαὶ ἀπορρέουσι καὶ τῆς ὁποίας εἰσὶ μέρη ἀναπόσπαστα. Ἐκ ταύτης πηγάζει ἡ ὑποχρέωσις τῶν πολιτῶν τοῦ ἀπονέμειν τὸν προσήκοντα σεβασμὸν, ἡ δὲ παράβασις τῆς τοιαύτης ὑποχρεώσεως ἀντικειμένη εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν, καὶ τὴν πολιτείαν αὐτὴν προσβάλλουσα, χαρακτηρίζεται ὡς ἀξιοποινος.

*Ὅλος διάφορος κατὰ θεωρίαν τῆς τιμῆς, τῆς ὀφειλομένης εἰς τὰ δημόσια ἀξιώματα καὶ τὰς ἀρχάς, ἥτις ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τοὺς ἐμπειπιστευμένους τῇ διαχειρίσει αὐτῶν δημοσίους λειτουργοὺς, εἶναι ἢ ἔννοια τῆς ἀποδοτέας τιμῆς τῆς προσιδιάζουσας ἀτομικῶς εἰς τοὺς δημοσίους λειτουργοὺς ἕνεκα τῆς ἐξαιρέτου θέσεως, ἣν ἐν τῇ κοινωνίᾳ κατέχουσι, καὶ ἥτις, διακρινομένη τῆς κοινῆς τιμῆς τῆς προσηκούσης εἰς ἕκαστον ὡς λογικὸν καὶ ἠθικὸν ὄν, οὐδόλως συμπίπτει μετὰ τῆς τιμῆς τῆς ἀναφερομένης καὶ ὀφειλομένης εἰς αὐτὰ ταῦτα τὰ δημόσια ἀξιώματα. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι προσβολὴ τις ἀπευθυνομένη κατὰ δημοσίου λειτουργοῦ δύναται ἐνίοτε ν' ἀναφέρηται καὶ εἰς τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ ἢ τὴν ἀρχὴν, ἣν κατέχει καὶ νὰ καθάπτηται συγχρόνως τῆς προσιδιάζουσας αὐτοῦ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του τιμῆς, οὗτω δὲ νὰ ὑπάρχῃ συρροή κατ' ἰδέαν ἐγκληματικῶν πράξεων, ἀλλ' ὅμως πᾶσα κατὰ τοῦ δημοσίου λειτουργοῦ ὡς τοιοῦτου προσβολὴ δὲν ἔπεται ἀναγκαιῶς ὅτι ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸ ἀξίωμα, ὅπερ κατέχει ἢ τὴν ἀρχὴν, ἣν διαχειρίζεται, ὡς καὶ τοῦναντίον πᾶσα κατὰ τῆς ἀρχῆς ἢ τοῦ ἀξιώματος προσβολὴ δὲν περιλαμβάνει ἀναγκαιῶς καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ διαχωριζομένου ταύτην ὑπαλλήλου ¹⁾).

¹⁾ Οὕτω λ. γ. ἡ προσβολὴ ἢ ἀπευθυνομένη κατὰ τινος τῶν δικαστῶν

Ἡ εἰρημένη διάκρισις μεταξύ τῆς τιμῆς τῆς ὀφειλομένης εἰς τὰ δημόσια ἀξιώματα καὶ τῆς τιμῆς τῆς ὀφειλομένης εἰς τοὺς δημοσίους λειτουργοὺς πηγάζει ἐκ τοῦ ἰδιάζοντος ἐκατέρᾳ χαρακτῆρος. Ἡ πρὸς τὰ δημόσια ἀξιώματα καὶ τὰς ἀρχάς ὀφειλομένη τιμὴ φέρει χαρακτῆρα δημοσίου δικαίου, ἀπορρέουσα ἐκ τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν τῆς πολιτείας, ἢ εἰς τοὺς λειτουργοὺς ἀπονεμητέα ἰδιάζουσα τιμὴ φέρει χαρακτῆρα ἰδιωτικοῦ δικαιώματος, ἀνήκουσα εἰς τὴν σφαῖραν τῶν προσωπικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων. Ἡ μὲν εἶναι συνεχὴς καὶ ἀμετάβλητος, παρομαρτοῦσα εἰς αὐτὸ τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν ἀρχήν, ἡ δὲ εἶναι προσωπικὸν δικαίωμα τοῦ δημοσίου λειτουργοῦ, διαρκοῦσα ἐν ὧσιν οὗτος διαχειρίζεται ἀρχήν τινα, ἐπομένως πκύουσα καὶ ἀνανεουμένη μετὰ τῆς διαδοχῆς τῶν προσώπων εἰς τὸ δημόσιον λειτούργημα. Ἐκ τῆς διαφορᾶς ταύτης ἔπεται ὅτι ἡ μὲν καταδίωξις τῶν προσβολῶν τῆς εἰς τὰ δημόσια ἀξιώματα καὶ τὰς ἀρχάς ἀπονεμητέας τιμῆς πρέπει νὰ γίνηται ὑπὸ τῆς πολιτείας διὰ τῶν ἀρμοσίων αὐτῆς ὀργάνων, ἡ δὲ διαχειριζόμενος τὴν ἐξυβρισθεῖσαν ἀρχήν ὑπάλληλος δὲν ἔχει δικαίωμα ὡς τοιοῦτος ν' ἀναστείλῃ τὴν καταδίωξιν, ἢ νὰ προβῇ αὐτὸς οὐκοθεν εἰς τὴν καταδίωξιν τοῦ ἐνόχου, τοῦναντίον, αἱ προσβολαὶ τῆς τιμῆς αἱ κατὰ τῶν δημοσίων λειτουργῶν προσωπικῶς ἀπευθυνόμεναι, καταδιώκονται τῇ αἰτήσει αὐτῶν καὶ κατ' ἰδίαν βούλησιν ¹⁾).

ὡς ἀμαθοῦς ἢ ὡς ἀνικάνου κτλ. δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς προσβολὴ κατὰ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας. Τοῦναντίον ἡ ὑβρις ἢ ἀπευθυνομένη κατὰ τινος δικαστηρίου ἐν γένει ἐνεκὲν ἀποφάσεως αὐτοῦ, ἢ κατὰ τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς διὰ τινος πράξεως αὐτῆς, ἢ ἡ ἐν τινι αἰτήσει πρὸς δημοσίαν ἀρχήν ἐκφραζομένη περιφρόνησις μετὰ χλευαστικοῦ τρόπου τῶν διαταγῶν αὐτῆς, τοῦ τρόπου τῆς ἐνεργείας τῆς καθόλου, καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν διαχειριζομένων αὐτὴν προσώπων, λογίζεται ὡς ὑβρις κατὰ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς καὶ οὐχὶ ὡς προσβολὴ τῆς τιμῆς τῶν διαχειριζομένων τὴν ἀρχήν ὑπαλλήλων» ὁρ. Hepp Die politischen Verbrechen σελ. 118. Zachariae Archiv d. Crim. R. 1843. σελ. 413. — Dollmann-Bischel Commentar II σελ. 135.

¹⁾ Zachariae Archiv d. Crim. R. 1843 σελ. 394 ἐπομ.

Τὴν διάκρισιν ταύτην τῆς προσβολῆς τῆς πρὸς τὴν ἀρχὴν ὀφειλομένης τιμῆς ἀπὸ τῆς προσβολῆς τῆς εἰς τοὺς δημοσίους λειτουργοὺς ὡς τοιοῦτους προσήκουσας δὲν ἀπαντῶμεν εὐκρινῶς διατετυπωμένην, οὔτε ἐν ταῖς ἀρχαιοτέραις νομοθεσίαις ¹⁾, οὔτε ἐν τοῖς νεωτέροις ποινικοῖς νόμοις.

Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἐν τῷ Α' τίτλῳ περιέχοντι τὰ κατὰ τῆς πολιτείας ἐγκλήματα (*crimes contre la chose publique*) πραγματεύεται περὶ τῶν προσβολῶν καὶ βιαιοπραγιῶν τῶν ἀπευθυνομένων κατὰ τῶν δημοσίων λειτουργῶν ἐν τῇ ἐνασχίσει τῶν ἐκυτῶν καθηκόντων ἢ σχετικῶς πρὸς αὐτὰ, καὶ τὰς ὁποίας θεωρεῖ αὐστηρότερον τιμωρητέας, ὡς προσβαλλούσας τὸ σέβας καὶ τὴν ὀφειλομένην τιμὴν πρὸς αὐτὰ τὰ δημόσια ἀξιώματα ²⁾. Τὰς δὲ διατάξεις αὐτοῦ ταύτας συνεπλήρωσαν οἱ μεταγενέστεροι εἰδικοὶ νόμοι περὶ ἐξυβρίσεων καὶ περὶ τύπου ³⁾.

Ἐπίσης καὶ ὁ Βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1813 ἐν 6' τίτλῳ τοῦ Γ'

¹⁾ Ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ δικαίῳ εὐρηται διάταξις ὀρίζουσα ὅτι προσβολαὶ κατὰ κληρικῶν γινόμεναι ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτῶν καθηκόντων κατεδιώκοντο ἐξ ἐπαγγέλματος. *Lex 10 Cod. (1. 3. de episc. et cler.)* μὴ παρακωλυομένου ἐκ τούτου καὶ τοῦ ὕβρισθέντος κληρικοῦ νὰ ζητήσῃ τὴν τιμωρῆσιν τοῦ ἐνόχου *Lex 4 Cod. (eod)*, καὶ οὐ κατὰ τὴν Νεαράν 123 κεφ. λα' καταγιγνώσκονται βάσανοι καὶ ἐξορία. Ἐπὶ ἐξυβρίσεως κατὰ πολιτικῶν ὑπαλλήλων οὐδεμία ὑπάρχει διάταξις, ὀρίζουσα τὴν ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξιν τῶν ἐνόχων, ἀλλὰ χορηγεῖται αὐτοῖς προσωπικῶς ἀγωγή διὰ πᾶσαν κατ' αὐτῶν ὡς δημοσίων λειτουργῶν ἐξύβρισιν, ἥτις ὡς *injuria atroc* ἐχαρακτηρίζετο. Εἰσηγῆς. § 9 (4. 4) *Hepp Die politischen Verbrechen* σελ. 119.—Αἱ νομοθεσίαι τοῦ μεσαιῶνος ὡς καὶ οἱ συγγραφεῖς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ οἱ μεταγενέστεροι αὐτῶν λίαν ἀσαφεῖς καὶ συγκεχυμέναι εἶχον ἰδέας περὶ τοῦ ἐγκλήματος τούτου, οὐ τὴν ἔννοιαν καὶ τὰς εἰδικὰς περιπτώσεις πρῶτος ὁ *Weber* διὰ τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ *Ueber Injurien und Schmähchriften* διεφώτισε καὶ διέκρινε.

²⁾ *Code Pénal*, *Outrages et violences envers les depositaires de l'autorité et de la force publique* art. 222 ἐπομ.

³⁾ *Loi 17 Μαΐου 1810 art 16.*—*Loi 26 Mars 1822 art. 6.*

βιβλίου, πραγματευόμενος περί τῶν κατὰ τῆς πολιτείας πλημμελημάτων καὶ ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν πράξεων τῶν ἀντικειμένων εἰς τὸν ὀφειλόμενον πρὸς τὴν κυβέρνησιν τοῦ κράτους σεβασμὸν, ὀρίζει τὰ περὶ τῆς προσβολῆς τῆς ὀφειλομένης εἰς τὰς ἀρχὰς τιμῆς ἐν ἄρθρῳ 405 καὶ ἐπομ. καὶ χαρακτηρίζει ὡς τοιαύτην πᾶσαν προσβολὴν γενομένην πρὸς τοὺς κατέχοντας τὰ δημόσια ἀξιώματα λειτουργούς. Περί ἀμέσου προσβολῆς, ἀναφερομένης εἰς αὐτὰ ταῦτα τὰ ἀξιώματα καὶ τὰς ἀρχὰς οὐδεμίαν ποιεῖται μνείαν. Ἡ κατὰ τοῦ ἐνόχου ἐπιβλητέα ποινὴ ὀρίζεται ἀναλόγως τῆς θέσεως, ἣν ἐν τῇ ἱεραρχικῇ βαθμολογίᾳ τῶν δημοσίων λειτουργῶν κατέχει ὁ προσβληθεὶς, μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν οὔτε τοῦ τόπου, οὔτε τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐγένετο ἡ ἐξυβρισίς.

Τὰ κενὰ τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου συνεπληρώθησαν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων νομοσχεδίων. Τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822 συμπεριέλαβεν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἐγκλήματος καὶ τὰς προσβολὰς τὰς ἀμέσως ἀπευθυνομένας κατὰ τῶν ἀρχῶν καὶ ἀξιωματίων (ἄρθρ. 115) ὡς καὶ κατὰ τῶν βουλευτικῶν σωμάτων (ἄρθρ. 129), καὶ ὥρισε τὸν βαθμὸν τῆς καταγνωστέας ποινῆς ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, δημοσίᾳ, ἢ παρόντων πολλῶν, ἢ διὰ τοῦ τύπου, ὡς καὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἐξυβρισθέντος ὑπαλλήλου (ἄρθρ. 106). Ἐπὶ τῶν αὐτῶν νομοθετικῶν διατάξεων ἐστηρίχθησαν καὶ τὰ νομοσχέδια τοῦ 1827 (ἄρθρ. 128—131) καὶ τοῦ 1831 (ἄρθρ. 155—168)¹⁾.

Ἀκολουθήσας ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τὸ σύστημα τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων χαρακτηρίζει ὡς προσβολὴν τῆς ὀφειλομένης πρὸς τὴν ἀρχὴν τιμῆς τὰς ἐξυβρίσεις τὰς ἀπευθυνομένας ἀμέσως κατὰ τῶν ἀξιωματίων καὶ ἀρχῶν, ὡς καὶ τὰς ἀπευθυνομένας κατὰ τῶν προσώπων τῶν κατεχόντων αὐτὰ καὶ ἐν τῇ ιδιότητι τῶν δημοσίων λειτουργῶν, πρὸς ἀποφυγὴν δὲ πάσης ἀμφιβολίας ἀπαριθμεῖ εἰδικῶς τὰ ἀντικείμενα τοῦ ἐγκλήματος.

¹⁾ Ποινικοῦ νόμου Βαυαρίας 1861 ἄρθρ. 126. — Ἀννοθέρου ἄρθρ. 143. Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 196.

Εἰσὶ δὲ ταῦτα :

1) *Βασιλικὸν ἀξίωμα ἢ ἀρχή*, ἥτοι ἅπασαι αἱ τοῦ κράτους δημοῖσαι λειτουργίαι, αἵτινες ὑπὸ τῶν ὀργανικῶν νόμων τῆς πολιτείας ἐτάχθησαν πρὸς διοίκησιν αὐτῆς.

2) *Ὁρκωτὸν κριτήριον*, τοὔτεστι τὸ σύνολον τῶν πρὸς ἐκδίκασιν ποινικῆς τινος δίκης κληρωθέντων ἐνόρκων.

3) *Ὑπάλληλοι τοῦ κράτους ἢ τῶν δήμων*. Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ νομοθεσίᾳ δὲν ἀπαντᾶται εἰδική τις διάταξις ἀναγράφουσα γενικὸν ὅρισμόν περὶ τῶν προσώπων, ἅτινα λογίζονται ὡς ὑπάλληλοι τοῦ κράτους ¹⁾

Κατὰ θεωρίαν δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς ὑπάλληλους τοῦ κράτους πάντας, ὅσοι ὑπὸ τοῦ βασιλέως διοριζόμενοι διαχειρίζονται ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν κειμένων νόμων τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτοῖς ὑπηρεσίαν τοῦ κράτους ²⁾.

Ὡς ὑπάλληλοι ἐπομένως τοῦ κράτους δὲν θεωροῦνται α') οἱ εἰς προσωπικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἡγεμόνος κεκλημένοι. β') Οἱ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἀνεγνωρισμένων ἐν τῇ πολιτείᾳ ἠθικῶν προσώπων ἢ σωματείων διατελοῦντες. Ὅθεν οἱ ὑπάλληλοι τῶν δήμων δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν δημοσίων ὑπάλλήλων καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον εἰδικῶς ἐν τῷ νόμῳ μνημονεύονται. γ') Οἱ συνεπείᾳ ἀδείας καὶ κατ' ἐγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως παρέχοντες εἰς τὸ

¹⁾ Τοιοῦτον γενικὸν ὅρισμόν περιέχει ὁ νεώτατος ποινικὸς νόμος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἐν ἀρθρῷ 359. Unter Beamten im Sinne dieses Strafgesetzes sind zu verstehen alle im Dienste des Reichs oder in unmittelbarem oder mittelbarem Dienste eines Bundesstaats auf Lebenszeit, auf Zeit oder nur vorläufig angestellte Personen, ohne Unterschied ob sie einen Diensteid geleistet haben oder nicht, ingleichen Notare, nicht aber Advocaten und Anwälte.

²⁾ Maurenbrecher Grundsätze d. Staatsrechts § 159 σελ. 278. — Goldammer Materialien I σελ. 517. — Dalloz Fonctionnaire public. n° 1. 46. — Chassan Délits de la presse I. σελ. 381. Ποῖοι λογίζονται ὡς δημοῖσοι ὑπάλληλοι κατὰ τὴν παρ' ἡμῖν νομολογίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου ὁρ. Εὐρετηρίου τόμ. 20 σελ. 265.

κοινὸν διαφόρους ὑπηρεσίας, ὡς οἱ ἰατροὶ, οἱ ἰδιωτικοὶ διδάσκαλοι, οἱ μεσιταὶ κτλ.

Ἡ ἐξῆδρισις τῶν ἐν τῷ νόμῳ μνημονευομένων προσώπων, ἵνα θεωρηθῇ ἀξιοποινος καὶ ὡς τοιαύτη καταδικαστέα, προϋποθέτει ἀναγκαστικῶς τὴν ἐκ δολίης προαιρέσεως ἐνέργειαν τοῦ αὐτοῦργου τὴν ἐπὶ σκοπῷ προσβολῆς τῆς τιμῆς αὐτῶν (*animus injuriandi*) γενομένην, καθ' ἕν τρόπον, καὶ καθ' ἃς περιπτώσεις ῥητῶς ὀρίζει ὁ νόμος. Ὅθεν ἡ ἐξῆδρισις πρέπει νὰ ἐκδηλώνηται δι' ὀνειδιστικῶν λέξεων, ἀπειλῶν, χλευασμοῦ ἢ λοιδορίας, καὶ νὰ γείνη ἢ προφορικῶς ἢ ἐγγράφως, ἢ διὰ συμβολικῶν παραστάσεων, ἢ διὰ κινήματων παραστατικῶν χλευασμοῦ, ὀνειδισμοῦ, λοιδορίας, ἢ ἀπειλῆς. Αἱ δὲ περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ ὕβρις ἢ κατὰ τινα τῶν εἰρημένων τρόπων ἐξενεχθεῖσα κατὰ τῶν ἀρχῶν ἢ ὑπαλλήλων ὑπάρχει εἰς τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἀρθρου, εἰσὶν αἱ ἐξῆς:

α') *En ὃ ἐκτελοῦν τὰ καθήκοντά των.* Ἐπελήφθησαν δηλονότι τῆς ἐνεργείας οἷαςδήποτε πράξεως ὑπαγομένης εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν. Ἐὰν ἐν δεδομένῃ τινὶ περιπτώσει ὦν ἀρμόδιοι πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως αὐτῆς ἢ μὴ, οὐδεμίαν ἔχει ἐπιρροὴν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ὕβρεως ¹⁾.

Πᾶσα δὲ κατὰ τὴν τοιαύτην τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἐκπλήρωσιν ἀπευθυνομένη πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους ἐξῆδρισις, καὶ αὐτὴ

¹⁾ Chauveau-Hélie Code Pénal I ἀριθμ. 2054. — Blanche Code Pénal IV. § 96 σελ. 138. — Dalloz Presse n° 688. 764 ἐπομ. — Fonctionnaire public n° 134. — Ἐπίσης ὅπως ἀδιάφορον εἶναι, εἰὰν οἱ ὑπάλληλοι φέρωσι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν τὴν στολήν τῆς ὑπηρεσίας, ἀρκεῖ μόνον νὰ ὑπάρχῃ βεβαιωμένον ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἦν ἐν γνώσει ὅτι ἀπηρθύνετο πρὸς ὑπάλληλον ἐκτελοῦντα τὰ καθήκοντα αὐτοῦ. Dalloz Fonctionnaire public n° 437. — Ὡσαύτως δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἂν ἡ ἐξῆδρισις ἐγένετο κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν καθηκόντων ἀναγομένων εἰς τὴν τακτικὴν ὑπηρεσίαν, ἢ εἰς ὑπηρεσίαν ἐκτάκτως, ἢ προσκαίρως, ἢ συμπληρωτικῶς ἀνατεθεῖσαν. Anmerkungen z. Baierisch. Strafgesetzb. 4313. ἀρθρ. 405. — Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 127 σελ. 16.

ἡ ἀναφερομένη εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, ὑπάγεται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἄρθρου, διότι προσβάλλεται δι' αὐτῆς τὸ ἀξίωμα καὶ ἡ θέσις, ἣν κατέχουσιν ¹⁾).

6') Διὰ τινὰ σφύρειν τῆς ἀρχῆς πρὸς τὸν ὑβριστήν. Ὅσακις δηλ. ὁ δημόσιος ὑπάλληλος περισταταὶ ἀπέναντι τοῦ πολίτου τοῦ ἐξυβρίσαντος αὐτὸν οὐχὶ ὡς ἄτομον ἀλλ' ὡς ἀρχή. Ἡ περίπτωσις αὕτη οὐδόλως διαφέρει τῆς προηγουμένης, διότι καὶ κατ' αὐτὴν ὁ ὑπάλληλος θεωρεῖται ὡς τυγχάνων ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ἐαυτοῦ καθηκόντων ²⁾).

γ') Καθόσον ἀνάγεται ἐν γέρει εἰς τὰ δημόσια καθήκοντα τῆς ἀρχῆς. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ ἐξυβρισις τῆς ἀρχῆς καὶ τῶν ὑπαλλήλων δὲν γίνεται δι' ὠρισμένην πράξιν αὐτῶν, καὶ ἐν ᾗ ἐκτελεῖται, ἀλλ' ἀποβλέπει εἰς τὸ σύνολον τῆς ὑπὸ τῶν νόμων διατετραμμένης ἐνεργείας τῆς ἀρχῆς καὶ ἀπευθύνεται κατ' αὐτῶν ὡς ὀργάνων αὐτῆς ³⁾. Ἡ περίπτωσις αὕτη διαφέρει τῆς πρώτης

¹⁾ Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 127 σελ. 159 σημ. 47. — Chassan Délits de la parole I. σελ. 392.

²⁾ Häberlin Grundsätze d. Criminalrechts II σελ. 96. — Αἱ ἐπισημοὶ σημειώσεις ἐν ἄρθρ. 405 τοῦ Βαυερικοῦ νόμου τοῦ 1813 ἐπεξηγῶσαι δεῖν τὴν περίπτωσιν αὐτὴν λέγουσιν, «In einem Verhältnisse, wo der Beleidiger wegen eines Amtsgeschäftes mit ihm zu thun hatte» ἤτοι ὁ σάκις ὁ ἐξυβρίσας ἐύρισκετο μετὰ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου εἰς συνάφειαν ἐνεκα λόγων ὑπηρεσίας.

³⁾ Ὡς παράδειγμα τοιοῦτου εἶδους προσβολῆς μνημονεύουσιν αἱ αἰτιολογίαι τοῦ Βαυερικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1834 ἐν ἄρθρῳ 155 τὸ ἐξῆς. Ἐάν εἴπῃ τις ὅτι ἡ δεινὰ ἀρχὴ εἶναι ἡ ἐλλεινοτάτη πικρῶν, ὅτι πωλεῖ τὴν δικαιοσύνην κτλ. Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἵνα θεωρηθῇ ἡ ἐξυβρισις ὡς προσβολὴ τῆς εἰς τὴν ἀρχὴν ὀφειλομένης τιμῆς, πρέπει ν' ἀπευθύνεται κατ' αὐτῆς ταύτης τῆς ἐνεργείας τῶν καθηκόντων τῆς ἀρχῆς καὶ τῶν ὑπαλλήλων, οὐχὶ δὲ κατὰ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν ὑπὸ ὠρισμένου ὑπαλλήλου ἀτομικῶς καὶ ἀσχετῶς πρὸς τὴν ἀρχὴν, ἣν ἐκπροσωπεῖ, διότι τοῦτου δοθέντος ἡ προσβολὴ ἀναφέρεται πρὸς τὸν ὑπάλληλον αὐτὸν προσωπικῶς καὶ φέρει χαρακτηριστὰ ἐξυβρίσεως τῆς τιμῆς αὐτοῦ ἢ ευκοφαντίας ὅρα.

καθόσον ἐν ἐκείνῃ μὲν ὑποτίθεται παρὼν ὁ ὑβριζόμενος ὑπάλληλος, ἐν ᾧ ἐν τῇ προκειμένῃ δὲν εἶναι ἀναγκαῖος ὁ ὅρος οὗτος, ἐκτὸς δὲ τούτου ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, πᾶσα οἰαδήποτε προσβολὴ καὶ αὐτὴ ἡ ἀτομικῶς εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὑπαλλήλου ἀναφερομένη, ἐπειδὴ οὗτος ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων αὐτοῦ τυγχάνει, θεωρεῖται ἀντανακλώσα κατὰ τῆς ἀρχῆς, ἣν ἐκπροσωπεῖ καὶ ἐπομένως ὡς προσβολὴ τῆς ὀφειλομένης πρὸς αὐτὴν τιμῆς χαρακτηρίζεται, ἐν τῇ προκειμένῃ τοῦναντίον περιπτώσει ἡ ἐξύβρισις θεωρεῖται ὡς προσβολὴ τῆς ὀφειλομένης πρὸς τὴν ἀρχὴν τιμῆς μόνον καθόσον ἀναφέρεται εἰς τὰ δημόσια καθήκοντά της, ἡ δὲ ἐννοια τοῦ ἐγκλήματος ὑφίσταται καὶ ἀφοῦ ὁ ὑπάλληλος, καθ'οὔ ἡ ὕβρις ἀπευθύνεται, ἀποχωρήσῃ τῆς ὑπηρεσίας ¹⁾).

δ') Ἰδίως πρὸς ἐκδίκῃσιν ἕνεκα τινος διατάξεως τῆς ἀρχῆς, ἢ ἐξ ἀπειθείας πρὸς αὐτήν. Ἡ περίπτωσις αὕτη, ἥτις ἀπαντᾷται καὶ ἐν τῷ Βάυαρικῷ νόμῳ τοῦ 1813 καὶ ἐν τοῖς ἀμέσως μεταγενεστέροις αὐτοῦ νομοσχεδίοις, διεγράφη ἐκ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων τῆς Γερμανίας ὡς πλεονάζουσα καὶ ἀόριστος. Καὶ ἀόριστος μὲν εἶναι, διότι ἀναγκάζει τὸν δικαστὴν νὰ ἐπιληφθῇ τοῦ ἐλέγχου καὶ τῆς ἐκτιμήσεως τῶν ἀφορμῶν τῆς ὕβρεως, αἵτινες ὡς γνωστὸν δὲν ἀποτελοῦσι στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τῆς ἐγκληματικῆς πράξεως δικαιολογικῶς ἐξεταζομένης. Πρακτικῶς δὲ λίαν δυσχερὲς καὶ ἀμφίβολος εἶναι ἡ ἀπόδειξις τῶν λόγων, ἐξ ὧν κυρίως καὶ ἀληθῶς ὠρμήθη ὁ αὐτουργὸς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως. Ὡς πλεονάζουσα δὲ λογίζεται, ἐφ' ὅσον πᾶσα προσβολὴ τῆς ὀφειλομένης πρὸς τὴν ἀρχὴν τιμῆς ἕνεκα διατάξεώς τινος, ἢ ἐξ ἀπειθείας, οὐδὲν ἕτερον ἐμφαίνει ἢ προσβολὴν τῆς ἀρχῆς, ἐν ᾧ

Leonhart Commentar II ἀρθρ. 143. σελ. 57. πρβ. καὶ Chauveau-Hélie. Code pénal I. ἀριθ. 2055.

¹⁾ Τὴν γνώμην ταύτην παραδέχονται οἱ πλείστοι τῶν συγγραφέων δρ. Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 127 σημ. 18. σελ. 180. δρ. καὶ ποινικ. ἀποφ. Ἀρείου Πάγου 212 τοῦ 1872. Ἐφημερίδα δικαστηρίων ἀριθ. 8 τοῦ 1873.

ἐκτελεῖ τὰ καθήκοντά της, ἢ καθόσον ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν ¹⁾).

Τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ, δι' οὗ ὡς ἐπιβαρυντικὴ αἰτία τῆς ποινῆς θεωρεῖται ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ἡ ὕβρις γένηται δημοσίᾳ δικαστικῇ συνεδριάσει προστεθῇ ληφθὲν ἐκ τῶν ἄρθρ. 222 καὶ 223 τοῦ γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου, ὃ δὲ λόγος τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι ὅτι ἡ ὕβρις ἡ ἀπευθυνομένη κατὰ τῶν δικαστῶν οἰουδήποτε βαθμοῦ δικαιοδοσίας, ἐν ᾧ τυγχάνουσιν ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ἑαυτῶν καθήκοντων, φέρει βαρύτερον χαρακτηρισμὸν, ὡς προσβάλλουσα τὴν ἀρχὴν τὴν ἐμπειπιστευμένην τῇ διαχειρίσει τῆς δικαιοσύνης, ἥτις ἡ βάσις καὶ τὸ θεμέλιον τῆς πολιτείας ἐστίν ²⁾).

Ἄρθρ. (160) 22 N. Ἐξυβρ.

Ὅστις δι' ὀνειδιστικῶν λέξεων, κινήματων, ἢ ἀπειλῶν καθυβρίζει φυλακὰς, χωροφύλακας, κλήτορας δικαστηρίων, δικηγόρους, ἐμπορομεσίτας, συμβολαιογράφους, ἢ ἄλλους δημοσίους ὑπηρέτας διὰ τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας των, ἢ ἐν ᾧ ἐνερگوῦσι ταῦτα, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ ἑβδομάδων.

Ἐν τῷ ἄρθρῳ αὐτῷ, ὅπερ ἐλήφθη ἐκ τῶν ἄρθρ. 129 τοῦ βασιρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827 καὶ 156 τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1831 εὔρηται ἡ καὶ ἀλλαγὴ τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου μνημονευομένη διάκρισις μεταξὺ δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ δημοσίων ὑπηρέτων ³⁾ καὶ ἡπιωτέρα ὀρίζεται ποινὴ διὰ τὰς ὕβρεις τὰς ἀπευ-

¹⁾ Zachariae. Archiv d. Crim. R. 1844 σελ. 413. — Häberlin Grundsätze d. Criminalrechts II. σελ. 96. — Dollmann-Risch. Commentar ἄρθρ. 127 σελ. 137.

²⁾ Chauveau-Hélie Code pénal I ἀριθμ. 2067.—2072.

³⁾ Κεφ. Κθ'. ἄρθρ. 449.—489.— ὅρ. καὶ ἄρθρ. 197.

θυνομένους πρὸς τοὺς ῥητῶς ἐν αὐτῷ κατανομαζομένους δημοσίους ὑπηρέτας, ὡς καὶ πάντας τοὺς λοιποὺς τοὺς εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν ἀνήκοντας.

Ποίους ἐν γένει δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς δημοσίους ὑπηρέτας κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους δὲν διδάσκει ἡμᾶς ὁ νόμος δι' εἰδικῆς τινος αὐτοῦ διατάξεως ¹⁾).

“Ὅθεν εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος δεόν νὰ προβῶμεν ὁδηγούμενοι ἐκ τῶν ὀργανικῶν τῆς καθόλου διοικήσεως τοῦ κράτους νόμων, καὶ τῆς σχέσεως τῶν δημοσίων τοῦ κράτους λειτουργῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὴν πολιτικὴν ἀρχήν.

Βίδομεν (ἄρθρ. 159 σελ. 115) ὅτι *ὑπάλληλοι* ἐν γένει δύνανται νὰ κληθῶσιν ὅσοι ὑπὸ τοῦ Βασιλέως διοριζόμενοι διαχειρίζονται ὑπηρεσίαν τινὰ τοῦ κράτους. Ἡ ὑπηρεσία αὕτη δύναται νὰ διακριθῇ εἰς ὑπηρεσίαν ἀμέσως συντελεθῶσαν εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς πολιτείας, καὶ προσδίδουσαν εἰς τὸν διαχειριζόμενον αὐτὴν δικαίωμα ἐπιταγῆς πρὸς ὑποδεστέρας ἀρχάς ἢ ἰδιώτας καὶ δικαίωμα αὐτοτελοῦς ἐνεργείας ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν καθηκόντων τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ, ἢ συμπράξεως εἰς τοιοῦτου εἶδους λειτουργίαν, ἢ εἰς ὑπηρεσίαν ἐμμέσως μόνον ὠφελοῦσαν τὴν πολιτείαν, συνισταμένην εἰς ἀπλὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀνγκαιουμένων διαταγῶν καὶ ὁδηγιῶν, παρὰ τῶν προϊσταμένων ὑπαλλήλων ἢ εἰς εἰδικὴν τινὰ ἐργασίαν. Οἱ διαχειριζόμενοι ὑπηρεσίαν τῆς πρώτης κατηγορίας δύνανται νὰ ἐπικληθῶσι κυρίως *δημόσιοι ὑπάλληλοι*, οἱ δὲ εἰς ὑπηρεσίαν τῆς δευτέρας κατηγορίας διατελοῦντες *δημόσιοι ὑπηρέται* ²⁾).

¹⁾ Αἱ ἐπίσημοι σημειώσεις τοῦ Βαυερικοῦ νόμου τοῦ 1813, ὅστις ἐπίσης περιέχει τὴν διάκρισιν μεταξὺ δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν, ὡς καὶ αἱ αἰτιολογίαι τῶν μεταγενεστέρων αὐτοῦ νομοσχεδίων ἐλαχίστην παρέχουσιν ἡμῖν συνδρομὴν, διότι στηρίζονται ἐπὶ τοῦ ἐν Βαυαρίᾳ ἰδιοβούθμῳ δικαιοκρατοῦ διοργανισμοῦ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν.

²⁾ Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 127 σελ. 154 σημ. 6. — Weiss Baierisches Strafgesetzb. I σελ. 357.

Εἰς τὴν τάξιν τῶν τοιούτων ὑπηρετῶν καταλέγει ῥητῶς ὁ ἡμέτερος ποινικὸς νόμος τοὺς χωροφύλακας, τοὺς κλητῆρας τῶν δικαστηρίων, τοὺς δικηγόρους ¹⁾, τοὺς ἐμπορομεσίτας, τοὺς συμβολαιογράφους, τοὺς διαχειριστὰς δημοτικῆς περιουσίας ὡς τοὺς δημάρχους, τοὺς δημοτικούς συμβούλους κτλ. ²⁾.

Ἐν ᾧ ἐν τῷ ἀμέσῳ προηγουμένῳ ἄρθρῳ ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐξυδρίσεως γίνεται μνεία περὶ τῶν ἐγγράφως γενομένων προσβολῶν τῆς τιμῆς τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὰς προφορικῶς γενομένας, ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ οὐδὲ μίαν τοιαύτην διάκρισιν εὐρίσκωμεν, ὡς ἐκ τούτου ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τὸ ἄρθρον αὐτὸ ἐφαρμόζεται μόνον ἐπὶ τῶν προφορικῶς ἢ διὰ ζώσης ἐξυδρίσεων, καθόσον ἡ ἔκφρασις τοῦ νόμου εἶναι γενικὴ περιλαμβάνουσα ὡς τοιαύτη ἀμφοτέρους τοὺς τρόπους. Ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ ἰσχύουσιν ὅσα ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ παρετρήσαμεν.

¹⁾ Ἀρθρ. (161) 23 Ν. Ἐξ.

Ἐὰν οἱ εἰς τὸ 21 ἄρθρον ἀναφερόμενοι δημόσιοι ὑπάλληλοι ἢ ἀρχαὶ αἰκισθῶσιν, ἐν ᾧ ἐνεργοῦν τὰ καθήκοντά

¹⁾ Ἀρθρ. 490. Μαλονότι ὁ ὀργανισμὸς τῶν δικαστηρίων ἐν ἄρθρῳ 142 ἀποκαλεῖ ῥητῶς τοὺς δικηγόρους δημοσίους ὑπαλλήλους. Περὶ τῶν δικαστικῶν κλητῆρων ὁρ. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 132 τοῦ 1875.

²⁾ Ἀρθρ. 492. — Ὡς δημοσίους ὑπηρετὰς χαρακτηρίζει τὸ Διάταγμα τῆς 7 Φεβρ. 1835 περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων ἐν ἄρθρ. 9 τοὺς μηνύτορας καὶ ποινητορας. Πρὸς τοὺς δημοσίους ὑπηρετὰς κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἀντιστοιχοῦσιν ἐν μέρει οἱ ἐν τῷ Γαλλικῷ ποιν. νόμῳ καλούμενοι officiers ministeriels (Code pénal art. 224) ὡς τοιοῦτοι δὲ θεωροῦνται οἱ κλητῆρες, οἱ avoués οὐχὶ δὲ καὶ οἱ δικηγόροι (avocats), οἵτινες ἐν γένει δὲν θεωροῦνται ὡς ὑπάλληλοι (Dalloz. Presse-OUtrage n° 747.), οἱ δημόσιοι κήρυκες (Commissaires-priseurs), οἱ συμβολαιογράφοι, οἱ γραμματεῖς τῶν δικαστηρίων κτλ. — Dalloz. Fctauioningre public n° 54. — Chauveau-Hélie Code Penal I ἀρθ. 2075.

των, καὶ ἔνεκα τῆς ἐνεργείας αὐτῶν, οἱ ἔνοχοι τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν δύο ἕως πέντε ἐτῶν· γενομένης δὲ τῆς αἰκίας εἰς δημοσίαν δικαστικὴν συνεδρίαν, καταγινώσκεται τότε ἡ ποινὴ τῆς εἰρκτῆς.

Ἄρθρον (162) 24 Ν. Ξ.

Ὅσακις αἱ εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀναφερόμεναι αἰκίαι γίνονται κατὰ δημοσίων ὑπηρετῶν, ἔνεκα τῶν ἔργων τῆς ὑπηρεσίας των, ἢ διαρκούντων αὐτῶν, οἱ πράξαντες τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν ἐνὸς ἕως ἐξ μηνῶν.

Κατὰ μίμησιν τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου διακρίνει καὶ ὁ ἡμέτερος τὰς διὰ τοῦ λόγου ἢ διὰ τοῦ τύπου γενομένας ἐξυβρίσεις τῶν ἀρχῶν, τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν, ἀπὸ τὰς ἔργῳ, τὰς συνισταμένας εἰς αἰκίας ἐπενεχθείσας κατ' αὐτῶν, ἐν ᾗ ἐνεργοῦν τὰ καθήκοντά των ἢ ἔνεκα τῆς ἐνεργείας αὐτῶν ¹⁾).

Αὐστηρότερον δὲ τιμωρεῖ ταύτας ὡς ἐνδεικνυσάσας μείζονα περιφρόνησιν πρὸς τὰς ἀρχάς καὶ τοὺς ὑπαλλήλους. Τὸν βαθμὸν τῆς καταγνωστέας ποινῆς ὀρίζει ἀναλόγως τῶν προσώπων, καθ' ὧν ἀπευθύνονται αἱ αἰκίαι, μηδὲν λαμβάνων ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ εἶδος αὐτῶν, ὡς ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, ὅστις διαστέλλει τὰς ἐλαφροτάτας αἰκίας, τὰς εἰς ἀπλοῦν ῥάπισμα συνισταμένας (ἄρθρ. 228—230) ἀπὸ τῶν σοβαρωτέρων τῶν ἐπενεγκουσῶν χυσιν αἵματος ἢ τραύματα (ἄρθρ. 231) καὶ ἀπὸ τῶν βχυρτάτων, αἵτινες ἐπὶ σκοπῷ φόνου ἐγένοντο καὶ διὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου τιμωροῦνται (ἄρθρ. 233).

Αἱ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον καταγνωστέαι ποιναὶ, ἐννοεῖται οἷον, ὅτι ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν ἀπλῶν αἰκίῶν, καθ' ἃς οὐδεμία

¹⁾ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 228—233. — Περὶ τῆς ἐν γένει διακρίσεως τῶν λόγων ἀπὸ τῶν ἔργων ἐξυβρίσεων γενήσεται λόγος ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῶν κατὰ τῆς τιμῆς προσβολῶν.

σωματική βλάβη ἐπῆλθεν, ἀλλ' ἀπλῶς χάριν ἐξυβρίσεως τοῦ προσβληθέντος ἐγένοντο. Ὅσάκις δὲ αὐταὶ φέρουσι σοβαρώτερον χαράκτῃρα τότε, κατὰ τοὺς περὶ συρρόης τῶν ἐγκληματῶν κανόνας, ἐπιτείνεται ἡ ποινὴ ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων τῶν συνοδευουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως.

Ἄρθρ. (165) 25. Νόμ. ἐξυβρ.

Μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐνὸς μηνὸς τιμωρεῖται ὁ ἔνοχος περιυβρίσεως τῶν σημείων τῆς ἀξίας τῶν ἀρχῶν.

Περὶ τῆς διατάξεως αὐτῆς, ληφθείσης ἐκ τῶν βαυαρικῶν νομοσχεδίων τοῦ 1827 ἄρθρ. 130 καὶ τοῦ 1831 ἄρθρ. 157¹⁾ ἐφαρμόζονται ὅσα καὶ ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἄρθρ. 141 ἐξετέθησαν.

¹⁾ Τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822 Βον ἄρθρ. 91 περιέχει τὴν διάταξιν ταύτην συγχεχωνευμένην ἐν τῇ ἀντιστοίχῳ διατάξει τοῦ ἄρθρου 141 τοῦ ἡμετέρου νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΠΡΑΞΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΗΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΡΧΑΣ ΕΥΠΕΙΘΕΙΑΣ

Α'.

**Απειθεία.*

**Αρθρ. 164.*

Με φυλάκισιν τὸ πολὺ δύο μηνῶν τιμωρεῖται, ὅστις, μετὰ προηγηθεῖσαν τακτικὴν πρόσκλησιν, ἀρνεῖται εἰς τὴν ἀρχὴν ἄνευ ἀντιστάσεως τὴν κατὰ νόμους καὶ τὰς διατάξεις ὀφειλομένην ὑπηρεσίαν ἢ συνδρομὴν, ἢ τὴν εἰς ὅποιονδήποτε μέρος εἴσοδον πρὸς ἐκτέλεσιν πράξεώς τινος ἀναγομένης εἰς τὰ καθήκοντά της.

Ἡ ἔννομος ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξις καὶ ἡ ὑπαρξίς αὐτῆς τῆς πολιτείας μέγιστον διατρέχουσι κίνδυνον, ὡςάκις ἡ ὑποταγὴ τῶν πολιτῶν εἰς τὰς ἀποφάσεις καὶ ἐνεργείας τῆς κυβερνήσεως ἐκλείψῃ, αἱ διαταγαὶ τῶν ἀρχῶν περιφρονῶνται, καὶ πᾶσα ἐνέργεια αὐτῶν ἐξ ἀπειθείας ματαιώνηται. Ἐκ τῶν σκέψεων αὐτῶν ὀρμώμενος ὁ νομοθέτης ¹⁾ ἀνέγραψε τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἀρθρου

¹⁾ Ὁρ. Αἰτιολογίας Βασιλικοῦ νομοσχεδίου 1831 σελ. 166.

ἐρανισθείς αὐτὴν ἐκ τῶν ἀντιστοιχῶν διατάξεων τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων ¹⁾).

Οὐσιώδεις ὅροι ἀπαρτίζοντες τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος εἰσίν.

1) Ἡ προηγηθεῖσα τακτικὴ πρόσκλησις ἐκ μέρους οἰαςδήποτε ἀρχῆς.

2) Ἡ ἄνευ ἀντιστάσεως ἄρνησις πρὸς ὑπακοὴν εἰς τὴν πρόσκλησιν αὐτῆς. Ὅσάκις ἡ ἀπειθεία συνοδεύεται μετ' ἀντιστάσεως ἡ πρᾶξις προσλαμβάνει σοβαρώτερον χαρακτῆρα καὶ ὑπάγεται εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρ. 169 καὶ ἐπομ.

Ὁ Mittermaier ²⁾ κατέκρινε τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἀρθρου καὶ ἰδίως τὴν τελευταίαν αὐτοῦ παράγραφον ὡς λίαν γενικὴν καὶ ἐπιδεκτικὴν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἀδικαιολογήτου αὐστηρότητος. Πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τῆς γνώμης αὐτοῦ ἐπικαλεῖται τὸ παράδειγμα πατρὸς, ὅστις, βλέπων τὸν υἱὸν αὐτοῦ βασανιζόμενον ὑπὸ ἀνεπιτηδεύου ἀστυνομικοῦ ἱατροῦ λύσαντος δις κατ' ἐπανάληψιν τοὺς περιδέσμους τῆς ἐν συμπλοκῇ θλασθείσης χειρὸς του, ἵνα συνάξῃ τὴν ἱατροδικαστικὴν ἐκθεσιν, ἀρνεῖται αὐτῷ, ἐπανελθόντι καὶ τρίτον πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, τὴν εἰς τὴν οἰκίαν του εἴσοδον. Ἀλλ' ὡς ἀντεπαρετήρησεν ὁ Schmidtlein ³⁾ ἡ τοιαύτη ἄρνησις τοῦ πατρὸς τοῦ ἐπιτρέψαι εἰς τὸν ἀστυνομικὸν ἱατρὸν τὴν εἴσοδον εἰς τὴν οἰκίαν, ἐξ οἴουδήποτε λόγου καὶ ἂν προσέρχεται, μαρτυρεῖ ἀπειθείαν πρὸς τὴν ἀρχήν. Τὸ τελικὸν αἴτιον τῆς πράξεως, ἡ πρὸς τὸν υἱὸν εὐσπλαγχνία καὶ φιλοστοργία τοῦ πατρὸς, δὲν ἀρκοῦσιν ὅπως ἀλλοιώσωσι τὸν ἀξιόποινον χαρακτῆρα

¹⁾ Ὁρ. Νομοσχεδίου 1827 ἀρθρ. 132.—1831 ἀρθρ. 159. ὁρ. κείμενο νομοσχεδίου 1822 Βον ἀρθρ. 118. — Ὁμοίαν διάταξιν περιέχον καὶ τὰ ἀρθρ. 318 καὶ 412 τοῦ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1813, ἅτινα συνελθονεὺς εἰς ἓν μόνον ἀρθρον ἐν τοῖς μεταγενεστέροις νομοσχεδίοις.

²⁾ N. Archiv d. Crim. R. X σελ. 284.

³⁾ Prüfungen u. Erörterungen σελ. 156.

της πράξεως. Τὸ πολὺ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος ἐλαφρόνσεως τῆς καταγνωστέας ποινῆς ¹⁾).

^{*)} Ἀρθρον 165.

Μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν τιμωρεῖται ὅστις ἐπὶ δημοσίας συνελεύσεως, ἢ εἰς δημόσιον τόπον παρόντων πολλῶν, ἢ διὰ δημοσίων ἐγγράφων, ἢ δι' ἄλλης πρὸς τὸ δημόσιον ἀνακοινώσεως προκαλεῖ εἰς ἀπειθειαν κατὰ τῆς ἀρχῆς.—Ἐὰν ἐκ τοιαύτης προκλήσεως ἢ διεγέρσεως ἐκινήθησαν τῶντι πολλοὶ τῶν πολιτῶν εἰς ἀπειθειαν, καταγινώσκεται τότε φυλάκισις τριῶν μηνῶν ἕως δύο ἐτῶν.

Πρὸς ἐρμηνεῖαν τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ²⁾) ἀρκοῦσι τὰ περὶ τοῦ ἄρθρ. 151 τροποποιηθέντος διὰ τοῦ ἄρθρ. 16. Ν. Ἐξυβρ. ρηθέντα. Ἡ μόνη διαφορὰ μεταξὺ τῶν διατάξεων τῶν δύο αὐτῶν ἄρθρων εἶναι ὅτι κατὰ μὲν τὸ ἄρθρον 151 ἡ πρόκλησις ἢ διεγερσις πρὸς ἀπειθειαν ἀπευθύνεται κατὰ τῶν καθεστώτων τῆς πολιτείας νόμων, ἐν ᾧ ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ ἀπευθύνεται κατὰ τῆς ἀρχῆς καὶ σκοπὸς τῆς πράξεως εἶναι ἡ παρακίνησις τῶν πολιτῶν πρὸς ἀπειθειαν εἰς τὰς διατάξεις καὶ ἀποφάσεις αὐτῆς. Ἡ αὐτὴ δὲ κατὰ βαθμὸν καὶ διάρκειαν ἐπιβάλλεται ποινὴ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἄρθροις.

¹⁾ Πρὸς ἀποσυγῇ τῆς ἐκ τῆς γενικότητος τῆς διατάξεως προερχομένης αὐστηρότητος προέτεινεν ὁ Schmidlein νὰ προστεθῇ ἐν τῷ τελευταίῳ ἐδαφίῳ τοῦ ἄρθρου ἡ φράσις «ἀνευ δεδικοιολογημένης αἰτίας» (ohne genügenden Entschuldigungsgrund) ὁπερὸ ἡμέτερος νομοθέτης δὲν ἀπέδεχθη, διότι, καθ' ὅς περιπτώσεις ἢ ἄρνησις εἶναι δεδικοιολογημένη, ἐκλείπει καὶ τὸ ἀξιόποιον τῆς πράξεως, ὡς λ.χ. ὅτε πρόκειται νὰ ἐνεργηθῇ προσωπικὴ κράτησις τινος ἀνευ ἐντάλματος συλλήψεως, ἢ ὅτε πρόκειται νὰ ἐνεργηθῇ κατ' οἶκον ἔρευνα ἐν καιρῷ νυκτός ἢ παρὰ προσώπων μὴ ἀρμοδίων.

²⁾ Ὅρ. Νομοσχ. 1822 6' ἄρθρον 120. — 1833 ἄρθρ. 160.

Διέγερσις κατὰ τῆς ἀρχῆς.

**Άρθρον 166.*

Με φυλάκισιν τὸ πολὺ δύο μηνῶν τιμωρεῖται ὅστις προσκαλεῖ ἄλλους εἰς συνδρομὴν ἐναντίον τῆς ἀρχῆς ἢ τῶν ὑπηρετῶν τῆς, ἐν ᾧ ἐκτελοῦσι τὰ καθήκοντά των, καθὼς καὶ ὅστις ἐνόνεται μὲ τὸν προσκαλοῦντα, καὶ δὲν ἀπομακρύνεται ἅμα δοθείσης τῆς προσταγῆς.

Ὁ Βυχαρικός ποινικός νόμος τοῦ 1813 ὡς καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ποινικοὶ νόμοι τῆς Γερμανίας δὲν περιεῖχον εἰδικὴν διάταξιν κοιᾶζουσαν τὴν ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ διαγραφομένην πράξιν, ἣν εὐρίσκομεν ἰδιαιτέρως διατετυπωμένην ἐν τοῖς Βυχαρικοῖς νομοσχεδίοις ¹⁾, ἅτινα ἀπεμιμήθη ὁ ἡμέτερος νομοθέτης.

Κατὰ τὴν προκειμένην διάταξιν τιμωρεῖται πρῶτον ὁ προκαλὼν ἄλλους εἰς συνδρομὴν ἐναντίον τῆς ἀρχῆς ἢ τῶν ὑπηρετῶν αὐτῆς, ἐν ᾧ ἐκτελοῦν τὰ καθήκοντά των, δεύτερον ὁ ἐνούμενος συνεπίξ τοιαύτης προσκλήσεως μετὰ τοῦ καλέσαντος αὐτὸν καὶ μὴ ἀπομακρυνόμενος, καίπερ διαταχθεὶς παρὰ τῆς ἀρχῆς. Ἀμφότεραι αἱ περιπτώσεις περιλαμβάνουσι τὰ στοιχεῖα τοῦ ἐγκλή-

¹⁾ Νομοσχέδιον 1822 Βον ἄρθρ. 121. Τὸ ἄρθρον τοῦτο φέρει ἐπιγραφὴν *Auflauf*, ἀλλ' ἡ ἐννοία τῆς λέξεως ταύτης, ἥτις δηλοῖ τὴν δημοσίως γενομένην συνάθροισιν πολλῶν καὶ ἀπειθείαν αὐτῶν εἰς διαταγὴν τῆς ἀρχῆς, ὅπως διαλυθῶσι (ὅρ. ποιν. νόμου ἄρθρ. 168), εὐρίσκεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς διατάξεως αὐτοῦ, ἀντιστοιχοῦσης πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἡμετέρου ἄρθρου, διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἐν τοῖς μεταγενεστέροις νομοσχεδίοις τοῦ 1827 (ἄρθρ. 133) καὶ τοῦ 1831 (ἄρθρ. 161) ὡς καὶ ἐν τῇ πρῶτοτύπῳ κειμένῳ τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου ἐτέθη ὡς ἐπιγραφή τῆς διατάξεως αὐτῆς ἡ λέξις *Aufwiegelung* ἥτις μετεφράσθη *δι' ἐγέρσεως κατὰ τῆς ἀρχῆς*.

ματος τῆς ἀπειθείας πρὸς τὴν ἀρχὴν καὶ τῆς ἀντιστάσεως, περὶ ἧς κατωτέρω γενήσεται λόγος, διότι, ὁ μὲν προκαλῶν ἄλλον εἰς συνδρομὴν ἐναντίον τῆς ἀρχῆς ἢ τῶν ὀργάνων αὐτῆς μαρτυρεῖ σκοπὸν πρὸς ἀντίστασιν καὶ ἐπιχειρεῖ οἷονεὶ ἀπόπειραν ταύτης, ὁ δὲ συνενούμενος μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ μὴ ὑποτασσόμενος εἰς τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ προσταγὴν ἀπειθεῖ πρὸς τὴν ἀρχὴν καὶ συνεργὸς τῆς ἀποπειραθείσης ἀντιστάσεως καθίσταται.

Γ'.

Θρασύτης κατὰ τῆς ἀρχῆς.

Ἀρθρον 167.

Ἐργοστασιάρχαι καὶ χειροτέχναι, οἵτινες πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν παραπόνων των συναποφασίζουσι τὴν παῦσιν τῆς βιομηχανίας των, προσκαλοῦσιν εἰς τοιαύτην συμφωνίαν ἢ ἀπειλοῦσι δι' αὐτῆς τὴν ἀρχὴν· ἐργάται [ἢ σύντροφοι] διαφόρων ἐργοστασίων καὶ χειροτεχνείων οἵτινες διαφαινόμενα παράπονα κατὰ τῶν πρωτεργατῶν [γρ. ἢ προϊστάμενοι βιομηχάνων, οἵτινες δι' ἀξιούμενα παράπονα κατ' αὐτῶν] ἢ κατὰ τῆς ἀρχῆς συναποφασίζουσι τὴν παῦσιν τῆς ἐργασίας των, ἢ προσκαλοῦσιν εἰς τοιαύτην συμφωνίαν, ἢ ἐπαπειλοῦσι δι' αὐτῆς, τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν, ἐὰν, διαταχθέντες παρὰ τῆς ἀρχῆς, δὲν ὑπακούσωσιν· στάσεως δὲ ἐντεῦθεν ἀναφύεισης, ὅσοι ἐνήργησαν τὴν συμφωνίαν, ἢ ἐπροκάλεσαν πρῶτοι εἰς ταύτην τιμωροῦνται ὡς ἀρχηγοὶ τῆς στάσεως.

Δύο συμπελεγμέναις μετ' ἀλλήλων περιπτώσεις περιέχει ἡ διάταξις τοῦ ἁρθρου 167. Τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν διακόπτονται αἱ ἐργασίαι παρ' ἐργοστασιάρχων καὶ χειροτεχνῶν ἕνεκα παραπόνων καὶ ἀξιώσεων αὐτῶν κατὰ τῆς ἀρχῆς, καὶ τὴν περίπτω-

σιν, καθ' ἣν ἡ τοιαύτη διακοπὴ γίνεται, οὐχὶ ἕνεκα λόγων ἐκ τῆς ἀρχῆς προερχομένων, ἀλλὰ διὰ παράπονα καὶ ἀξιώσεις τῶν ἐργατῶν κατὰ τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῶν προϋσταμένων αὐτῶν. Καθ' ὅσον αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ἀναφέρονται εἰς τὴν δευτέραν ταύτην περίπτωσιν, ὅπως ἀδικαιολόγητοι ἐξελέγχονται, διότι προσκρούουσιν εἰς τὰς ἐπικρατούσας τὴν σήμερον ἰδέας περὶ τῆς ἀπολύτου ἐλευθερίας τῆς ἐργασίας. Προϋποθέτουσαι δυνατὴν τὴν ὑπαρξίν ὀρισμένων τινῶν ὀρίων τῆς ἀπαιτητέας ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας καὶ ἐπιτετραμμένον τὸν πρὸς ταύτην καταναγκασμὸν, καταστρέφουσι καθ' ὅλοκληρίαν τὴν ἀρχὴν τῆς ἐλευθερίας διαθέσεως τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τοῦ πολίτου καὶ τῶν κεφαλαίων αὐτοῦ. Ἐν Γαλλίᾳ, ἥς ὁ ποινικὸς νόμος περιεῖχεν ὁμοίους ὁρισμοὺς τῶν τοῦ ἡμετέρου ἐν τοῖς ἄρθροις 414—416, μετὰ τινὰς ἀνωφελεῖς καὶ ἀσκόπους τροποποιήσεις αὐτῶν, κατηργήθη πᾶσα διάταξις σκοποῦσα τὸν ὅπωςδὴποτε περιορισμὸν τῆς περὶ τὴν ἐργασίαν ἐλευθερίας¹⁾.

Ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 ἐτιμώρει ἐν ἄρθρ. 415 τὴν ὑπὸ ἐργατῶν, ἕνεκεν ἀξιώσεων ἢ παραπόνων κατὰ τῆς ἀρχῆς, ἢ κατὰ τῶν ἐργοστασιαρχῶν διακοπὴν τῆς ἐργασίας, ἢ τὴν πρόκλησιν ἢ ἀπειλὴν ἐκ μέρους αὐτῶν πρὸς τοιαύτην διακοπὴν. Τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ παρέλαβον τὰ μεταγενέστερα Βαυαρικὰ νομοσχέδια²⁾, ἐξ ὧν ἡρανίσθη τὰς ἀντιστοιχίας τοῦ προκειμένου ἄρθρου διατάξεις ὁ ἡμέτερος νομοθέτης³⁾. Δι-

¹⁾ Τὰ ἄρθρα 414—416 τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου ἐτροποποιήθησαν κατὰ πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ διὰ τοῦ νόμου τῆς 27 Νοεμβρίου 1849, εἰτα δὲ ἐντελῶς κατηργήθησαν διὰ τοῦ νόμου τῆς 25 Μαΐου 1864, ὅστις ἀνεγνώρισε καθ' ὅλοκληρίαν τὸ δικαίωμα τῶν ἐργοδοτῶν καὶ ἐργατῶν, ὅπως μετ' ἀλλήλων συνεννοῶνται περὶ τῶν ὅρων τῆς προσφοράς καὶ ἀποζημιώσεως τῆς ἐργασίας, μόνην δὲ τὴν διὰ παρνόμων μέσων ἀμοιβάσαν ἐξανάγκασιν πρὸς παραδοχὴν καὶ ἀναγνώρισιν τῶν ὅρων αὐτῶν ἀπηγόρευσεν.

²⁾ Νομοσχ. 1827 ἄρθρ. 134—1831 ἄρθρ. 162.—

³⁾ Ποιν. νόμου Σχέωνικς ἄρθρ. 111.— Ὁλομέλειον ἄρθρ. 443.— Ὁ

ρευνῶντες τὰς εἰδικὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ παρατηροῦμεν ὅτι

1) Πρὸς ὑπαρξίν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος, καθ' ὑποκείμενον ἐξεταζομένου, ἀπαιτεῖται ἡ σύμπραξις πλειόνων προσώπων ἀνηκόντων εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐργοστασιαρχῶν, ἢ χειροτεχνῶν, ἢ τῶν ἀπλῶν ἐργατῶν διαφόρων ἐργοστασιῶν ἢ χειροτεχνειῶν. Ὅθεν ἐξαίρουνται τῆς διατάξεως αὐτῆς οἱ μὴ ἀνήκοντες εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ποιούτων ἐπιτηδευμάτων, οἷον οἱ ἐκμισθωταὶ δημοσίων κτημάτων ἢ οἱ ἐν αὐτοῖς ἐργαζόμενοι ἀπλοὶ ἐργάται, οἵτινες, ἂν δι' οἰαδήποτε παράπονα κατὰ τῆς ἀρχῆς ᾗθελον διακόψει τὰς ἐργασίας αὐτῶν, δὲν δύνανται νὰ τιμωρηθῶσι δυνάμει τῶν τοῦ προκειμένου ἄρθρου ὁρισμῶν. Ἐπίσης ἡ παρ' ἐνὸς καὶ μόνου ἐκ τῶν ἐν τῷ νόμῳ μνημονευμένων προσώπων διακοπὴ τῆς ἐργασίας δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἄρθρου, προϋποθέτοντος τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κολασίμου πράξεως ἐκ συνεννόησεως καὶ προηγουμένης συμφωνίας πλειόνων μετ' ἀλλήλων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν προσώπων, ὅτινα θέον νὰ συμπράξωσι, δὲν ἐρίζεται εἰδικῶς, διό κατ' ἐλάχιστον ὅρον ἡ σύμπραξις δύο προσώπων δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀρκούσα 1).

2) Μεταξὺ τῶν εἰρημένων προσώπων πρέπει νὰ ὑπάρχῃ συμφω-

νεώτερος Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1861 ἐν ἄρθρ. 144 προέδλεπε καὶ ἐτιμῶρει μόνον τὴν διακοπὴν τῆς ἐργασίας τὴν γενομένην ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ἐξανηκῆσαι τὴν ἀρχὴν εἰς δημοσίευσιν ἢ παράλειψιν διατάξεώς τι-
νος, ἢ ἐξ ἐκδικήσεως πρὸς αὐτήν. Ὁ πρὶν νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας δὲν ἐμπεριείχε οὐδεμίαν περὶ τοῦ προκειμένου ἐγκλήματος διάταξιν.

1) Häberlin Criminalrecht. τόμ. II σελ. 434. — Ἐάν πολλοὶ ἐργοστασιάρχαι ἢ χειροτέχναι συνεννοηθῶσι μετ' ἀλλήλων περὶ διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ τούτων, οἱ μὲν ἄλλοι προσταχθέντες ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἀναλάβωσι τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, εἰς δὲ μόνον ἀπειθῶν ἐμμένῃ εἰς τὴν ἐκδηλωθεῖσαν αὐτοῦ ἀπόρρυσιν, ὁ τοιοῦτος ἐστὶ τιμωρητὸς δυνάμει τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ, διότι ἡ πράξις εἶναι ἀπορροὴ τῆς ἐκ κοινῆς συνεννόησεως μετὰ τῶν ἄλλων καταρτισθείσης ἀποφάσεως. Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 144 σελ. 228 σημ. 9 καὶ 10.

νία, ἢ πρόσκλησις πρὸς τοιαύτην συμφωνίαν, ἢ ἀπειλὴ κατὰ τῆς ἀρχῆς περὶ παύσεως τῆς βιομηχανίας ἢ τῆς ἐργασίας.

3) Ἡ τοιαύτη ἐκ κοινῆς συμπράξεως τῶν ἐργοστασιαρχῶν, χειροτεχνῶν ἢ ἐργατῶν διακοπὴ τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν ἢ ἡ ἀπειλὴ αὐτῆς πρέπει νὰ ἔχῃ σκοπὸν τὴν ἐξανάγκασιν τῆς Ἀρχῆς ἢ τῶν πρωτεργατῶν πρὸς θεραπείαν καὶ ἱκανοποίησιν τῶν παραπόνων αὐτῶν.

4) Τὸ ἐγκλημα λογίζεται ὡς τετελεσμένον, οὐχὶ διὰ τοῦ κα-
ταρτισμοῦ τῆς συμφωνίας, ἢ διὰ τῆς προκλήσεως πρὸς τοιαύτην
συμφωνίαν, ἢ τῆς ἀπειλῆς αὐτῆς, ἀλλ' εὐθὺς ὅμα οἱ ἐκ τοιαύτης
συμφωνίας ἐνεργήσαντες, διαταχθέντες ὑπὸ τῆς ἀρχῆς νὰ ἐξακο-
λουθήσωσι τὴν διακοπεῖσαν ἐργασίαν αὐτῶν, ἢ νὰ ἀναστείλωσι
πᾶσαν ἐνέργειαν πρὸς ἐπιδιώξιν τοῦ σκοποῦ αὐτῶν δὲν ὑπακού-
σωσι εἰς τὴν τοιαύτην διαταγὴν τῆς ἀρχῆς. Ἡ ἐνδειξις τῆς πρὸς
τὴν ἀρχὴν ἀπειθείας εἶναι ἡ δικαιολογικὴ βάσις τοῦ ἀξιοποίνου
τῆς πράξεως. Κατὰ τίνα τρόπον καὶ παρὰ τίνων δέον ν' ἀνακοι-
νωθῇ εἰς τοὺς αὐτουργοὺς ἡ διαταγὴ τῆς ἀρχῆς, δὲν ὀρίζεται εἰδι-
κώτερον ἐν τῷ νόμῳ, ὅθεν ἡ παρ' οἰουδήποτε ὑπαλλήλου τῆς ἀρ-
χῆς ἀνακοίνωσις τῶν διαταγῶν αὐτῆς δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀρ-
κούσα, ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι περιῆλθεν πραγματικῶς εἰς γνῶσιν αὐτῶν.

Ὅσάκις διὰ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ ἐπῆλθε
στάσις, ἐφαρμόζονται αἱ περὶ στάσεως διατάξεις τοῦ ποινικοῦ νό-
μου, καὶ ὡς ἀρχηγοὶ αὐτῆς τιμωροῦνται οἱ ἐνεργήσαντες πρῶτοι
τὴν συμφωνίαν ἢ προκαλέσαντες εἰς αὐτήν.

Ἄρθρον 168.

Ἐὰν, πρὸς ἐνδειξιν ἀπειθείας, περιφρονήσεως, ἢ δυσαρρε-
σκείας κατὰ τῆς ἀρχῆς, συναθροίζωνται μέλη μὲν τινος
συστήματος ἢ ἄλλως πολλοὶ ἄνθρωποι δημοσίως, φυλα-
κισμένοι δὲ ἢ τινες τῶν εἰς ἐπιμελητήριον ἢ ἄλλο δημό-
σιον κατὰστήματι εἰσδεδεγμένων, ἐν τῷ τόπῳ τῆς φυλακῆς,
ἢ ἐν τῷ κατὰστήματι, καὶ προσταττόμενοι δὲν ἀποχωρῶ-
9

σιν ἀμέσως, ἡ καταγινωσκομένη εἰς τοιαύτην περίπτωσιν, ποινὴ εἶναι φυλάκισις, εἰς μὲν τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ ὁδηγοὺς, ἐνὸς μέχρι τεσσάρων μηνῶν, εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς συναιτίους, τὸ πολὺ δύο μηνῶν. — Ἐὰν οἱ συστασιάσαντες [γρ. συναθροισθέντες] διαλυθῶσι πάραυτα, τιμωροῦνται μόνον οἱ ἀρχηγοὶ καὶ ὁδηγοὶ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ δύο μηνῶν.

Κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρ. αὐτοῦ, ὅπερ παρέλαβεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐκ τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων¹⁾, πρὸς ὑπαρξίν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος ἀπαιτεῖται ἡ συνάθροισις πλειόνων προσώπων, ἥτοι τῶν μελῶν σωματείου τινὸς, ἢ ἀπλῶς πολλῶν πολιτῶν, ἢ φυλακισμένων, ἢ διαιτωμένων ἐν τινι δημοσίῳ καταστάματι. Ὅπόσος πρέπει νὰ ᾖ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν δὲν ὀρίζεται εἰδικώτερον ἐν τῷ νόμῳ, ἀφιεμένης τῆς ἐκτιμήσεως τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων εἰς τὴν κρίσιν τῶν δικαστῶν²⁾. Ἡ συνάθροισις τῶν πολιτῶν ἢ τῶν μελῶν σωματείου τινὸς πρέπει νὰ

¹⁾ Νομοσχέδιον 1822 Bon ἄρθρ. 122.—1827 ἄρθρ. 135.—1831 ἄρθρ. 463.—Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 δὲν περιεῖχε εἰδικὴν διάταξιν περὶ τῶν δημοσίᾳ γενομένων συναθροίσεων πρὸς ἐνδείξιν ἀπειθείας κατὰ τῆς ἀρχῆς. Ἐν τοῖς ἄρθρ. 319 καὶ 413 ἐτιμῶρε μόνας τὰς συναθροίσεις τὰς ἐπὶ σφοδρῇ βιαίᾳ ἀντιστάσει κατὰ τῶν διαταγῶν τῆς ἀρχῆς, ἢ τὰς πρὸς ἐκδίκησιν διὰ τοιαύτας διαταγὰς γενομένας. Τὸ ἐγκλημα, περὶ οὗ πραγματεύεται τὸ ἄρθρον 468 διςτυπώθη κατὰ πρῶτον ἐν τοῖς μεταγενεστέροις αὐτοῦ ποινικοῖς νόμοις τῆς Σαξωνίας (ἄρθρ. 112). Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 170. — Αὐστρίας II, § 51—56 καὶ Πρωσίας ἄρθρ. 92.

²⁾ Κατὰ τὸν ποιν. νόμον τῆς Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 170 ἀπαιτεῖτο ἡ συνάθροισις δέκα τοὐλάχιστον προσώπων ἡλικίας οὐχὶ κατωτέρας τῶν δεκαῖς ἐτῶν. Ἡ διάταξις αὕτη δικαίως κατεκρίθη, ὡς παρεισάγουσα ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἐγκλήματος στοιχεῖα ὅπως ἐπουσιώδη, ἐυχεραίνοντα τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου. Οὕτω λ.χ. ἡ συνάθροισις ἐννέα μόνον προσώπων, ἢ εἴκοσι μὲν, ἀλλ' ἡλικίας κατωτέρας τῶν δεκαῖς ἐτῶν, ἥτις ἐνδεχόμενον νὰ προξενήσῃ σπουδαίαν διατάραξιν τῆς κοινῆς ἡσυχίας, δὲν ἔδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ἄξιόποινος.

γείνη ἐν δημοσίῳ τινὶ τόπῳ. Ὅθεν ἐξαιρεῖται τῆς διατάξεως ταύτης ἡ συνάθροισις ἢ ἐν τινὶ ἰδιωτικῇ οἰκίᾳ γενομένη ἐπὶ τινὶ τῶν ἐν τῷ νόμῳ μνημονευομένων σκοπῶν.

Οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος εἶναι ἡ δολία προαίρεσις τῶν αὐτουργῶν, ἥτις σκοπὸν ἔχει τὴν ἐνδείξιν ἀπειθείας περιφρόνησεως ἢ δυσαρεσκείας κατὰ τῆς ἀρχῆς. Ἐκ τῆς τοιαύτης δολίας προαιρέσεως ἀπορρέει τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως, διὸ ὅσακις αὕτη δὲν ὑφίσταται, ἡ συνάθροισις δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀξιόποινος. Διαδηλοῦται δὲ ἡ δολία προαίρεσις διὰ τῆς ἀπειθείας τῶν συναθροισθέντων εἰς τὰς προσταγὰς τῆς ἀρχῆς ἢ διὰ τῆς ἐνεργείας αὐτῶν τῆς ἐκδηλώσεως τὴν ἀπαρέσκεϊαν ἢ τὴν περιφρόνησιν πρὸς τὴν ἀρχήν. Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐπεταὶ ὅτι ἐξ ἀμελείας δὲν δύναται νὰ διαπραχθῇ τὸ ἐγκλημα τοῦτο. Λογίζεται δὲ ὡς τετελεσμένον εὐθὺς ἅμα οἱ συναθροισθέντες δὲν ὑπακούσωσιν εἰς τὴν γενομένην αὐτοῖς ὑπὸ τῆς ἀρχῆς προσταγήν, ὅπως διαλυθῶσιν. Ἡ ἀπόπειρα δὲν τιμωρεῖται.

Μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ συντάγματος, δι' οὗ καθιερώθη τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι, γεννᾶται τὸ ζήτημα κατὰ πόσον ἡ διάταξις τοῦ προκειμένου ἄρθρου ἰσχύει. Περὶ τῶν φυλακισμένων, τῶν ἐν ἐπιμελητηρίῳ ἢ ἐν δημοσίῳ καταστήματι διατελούντων, οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία, ὅτι ἐξακολουθεῖ ἔχουσα πλήρη ἰσχύϊν, διότι οἱ τοιοῦτοι, ὑποκείμενοι εἰς τοὺς ἰδιαιτέρους κανονισμοὺς τοῦ καταστήματος, ἐν ᾧ τυγχάνουσι, δὲν δύνανται κατ' ἀρέσκειαν νὰ συνέρχωνται, ὅθεν πᾶσα συνάθροισις αὐτῶν, γενομένη κατὰ παράβασιν τῶν κανονισμῶν τοῦ καταστήματος, καὶ ἐπομένως ἐμφαίνουσα ἀπειθειαν ἢ περιφρόνησιν πρὸς τὴν ἀρχήν, ἢ γενομένη ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐκδηλώσεως δυσαρεσκείας κατ' αὐτῆς, εἶναι ἀξιόποινος. Οἱ λοιποὶ ἐκ τῶν πολιτῶν οἱ δυνάμενοι ἀκωλύτως νὰ ποιήσωσι χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τοῦ συνέρχεσθαι, ἐννοεῖται οἰκοθεν, ὅτι δὲν δύνανται νὰ καταδιωχθῶσιν ἐπὶ παραβάσει τῆς διατάξεως ταύτης, ὅσακις σκοπὸς τῆς συναθροίσεως αὐτῶν εἶναι ἡ εὐτυχὴς συζήτησις, καὶ ἡ εὐπροσπής ἀποδοκιμασία οἰαζόμενῃ ποτε πράξεως ἢ διατάξεως τῆς ἀρχῆς. Ἐν τοιαύτῃ περι-

πτώσει γίνεται χρήσις δικαιώματος ἀπονεμηθέντος ὑπὸ τοῦ συγ-
ταγματικοῦ ἡμῶν χάριτος, καὶ ἡ τοῦ δικαιώματος τούτου ἐνά-
σκησις δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀξιοποιῖος. Ἄλλ' ὅταν,
δυνάμει τοῦ ἀρθρ. 10 τοῦ Συντάγματος ἡ ἀρχὴ ἐνεκεν ἐνδεχομένου
κινδύνου εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν, ἀπηγόρευσε τὰς ἐν ὑπαίθρῳ συ-
ναθροίσεις, ἡ ἐναντίον τῆς τοιαύτης ἀπαγορεύσεως συνάθροις
τῶν πολιτῶν καὶ ἡ ἀπειθεία αὐτῶν εἰς τὴν προσταγὴν τῆς ἀρχῆς,
ὅπως διαλυθῶσι, δύναται ἀναμφιβόλως νὰ προκαλέσῃ τὴν κατα-
δίωξιν αὐτῶν δυνάμει τῶν ὁρισμῶν τοῦ προκειμένου ἀρθρου.

Δ'.

Ἀντίστασις.

* Ἀρθρ. 169.

Ὅστις προσπαθεῖ νὰ ἀναγκάσῃ τὴν ἀρχὴν εἰς ἐπιχείρη-
σιν, παράλειψιν, ἢ ἀνατροπὴν πράξεώς τινος, ἢ διατάξεως
ἀναγομένης εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς, τιμωρεῖται ὡς ἐνοχος
ἀντιστάσεως κατὰ τῆς ἀρχῆς.—1) μὲ εἰρκτὴν ἐὰν ἔγινε
βία κατὰ προσώπου.—2) μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον τριῶν
μηνῶν, ἐὰν ἡ ἀντίστασις ἔγινε μόνον δι' ἀπειλῶν.—Ἀπο-
λύεται δὲ τῆς ποινῆς ὁ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ 2 ἀριθμοῦ
ἀνθιστάμενος, ἐὰν ᾔθελεν ὑπακούσει πάραυτα εἰς τὴν προ-
σταγὴν τῆς ἀρχῆς, ἢ τῶν ὑπηρετῶν τῆς.

* Ἀρθρ. 170.

Ὅστις ἀνθίσταται εἰς τοὺς ὑπηρετάς ἀρχῆς τινος, θέ-
λων νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν παρ' αὐτῆς διατεταγ-
μένων, καὶ ἰδίως τῆς κατασχέσεως κινητῶν ἢ ἀκινήτων
πραγμάτων, ἢ εἰς τοὺς ἐπὶ τούτῳ στελλομένους στρατιω-

τικούς, τιμωρεῖται ὥς νὰ ἀπετείνετο ἡ βία ἢ ἡ ἀπειλή του ἀμέσως κατὰ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς.

* *Αρθρ. 171.*

Μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἑνὸς ἔτους τιμωρεῖται ὅστις ἐξ οἰαςδήποτε αἰτίας ὑφαιρεῖ τὰ ἤδη κατασχεθέντα πράγματα. — Ἡ αὐτὴ ποινὴ καταγινώσκεται καὶ εἰς τὰς ἀπαλλοτριώσεις τῶν κατασχεθέντων κινητῶν ἢ ἀκινήτων, ἢ εἰς τὰς ἐκ προθέσεως γινομένας βλάβας τοιούτων πραγμάτων ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήμονος αὐτοῦ, τοῦ μεσεγγυούχου, ἢ τοῦ φύλακος.

*Ὅσάκις ἡ ἔλλειψις τῆς ὀφειλομένης πρὸς τὴν ἀρχὴν εὐπειθείας δὲν περιορίζεται εἰς ἀπλὴν μόνον τῶν προσταγῶν αὐτῆς παρακοὴν καὶ ἀθέτησιν, ἀλλὰ συνίσταται εἰς θετικὴν ἐνέργειαν, διὰ βίας ἢ ἀπειλῆς γενομένην, δι' ἧς ἐπιδιώκεται ἡ ἐξανάγκασις τῆς ἀρχῆς εἰς ἐπιχειρήσιν, παράλειψιν ἢ ἀνατροπὴν οἰκσδήποτε πράξεως ἢ διατάξεως αὐτῆς, ἀναγομένης εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἢ ἡ παρεμπόδισις τῆς ἐκτελέσεως τῶν παρ' αὐτῆς διατεταγμένων, αἱ πράξεις αἱ ἐπὶ τοιούτῳ σκοπῷ τελεσθεῖσαι χαρακτηρίζονται ὡς ἀντίστασις κατὰ τῆς ἀρχῆς, καὶ οἱ ἐνοχοὶ αὐτῶν τιμωροῦνται διὰ τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις διαγεγραμμένων 169—171 ποινῶν ¹⁾.

¹⁾ Τὸ ἐγκλήμα τῆς ἀντιτάσεως δὲν ὑπάρχει ἐν τοῖς ἀρχαίοις ποινικοῖς νόμοις, διότι κατὰ πρῶτον ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις διευτυπώθη ἡ ἐννοία αὐτοῦ καὶ ἀνεγράφησαν εἰδικαὶ διατάξεις περὶ τιμωρῆσεως τῶν ἐνόχων. Οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι χαρακτηρίζουσι τὴν ἀντίστασιν ὡς ἰδιαιτέρον εἶδος τοῦ ἐγκλήματος τῆς βίας (crimen vis) καὶ τιμωρητέαν δυνάμει τῶν διατάξεων τῶν *Leges Julia de vi.* — Henke *Handb. d. Criminalrechts* III σελ. 208. — Zachariæ *Archiv d. Criminalr.* 1843. σελ. 845). — Ἐπίσης κατὰ τὸν μεσαιῶνα καὶ τοὺς ἀμέσως μεταγενεστέρους

Ἀναλύοντες τοὺς περὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀντιστάσεως ὅρισμούς τοῦ ἡμετέρου νόμου παρατηροῦμεν ὅτι

1) Ὑποκείμενον αὐτοῦ δύναται νὰ ᾖ ἢ ἐν πρόσωπον ἢ καὶ πλείοτερα τοῦ ἐνός, ἀρκεῖ μόνον ὡσάνκς συντρέχουσι περὶ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ πολλὰ πρόσωπα νὰ μὴ συμβῇ δημοσία συνάθροισις αὐτῶν, διότι τότε ἡ πρᾶξις προσλαμβάνει τὸν χαρακτῆρα στάσεως, ὡς παρακατιόντες θελομεν ἰδεῖν, διεξερχόμενοι τὰς περὶ τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ διατάξεις.

τῆς ἐποχῆς αὐτῆς χρόνους οἱ ποινικοὶ νόμοι δὲν ἐμπεριεῖχον εἰδικούς ὅρισμούς περὶ τοῦ ἐγκλήματος τούτου, ἀλλ' ὡσάνκς μὲν ἐγένετο ἔργον προσβολῆς τῶν δημοσίων ἀρχῶν, ἡ πρᾶξις κατεδιώκετο ὡς *crimen vis*, ὡσάνκς δὲ ἀπηρθύνοντο ἀπλῶς ἀπειλαὶ κατὰ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων οἱ αὐτουργοὶ ἐτιμωροῦντο ὡς ἔνοχοι ἐξυδρίσεως. Καὶ αὐτὸς ἐστὶ ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος δὲν διακρίνει ἰδιαιτέρως τὸ ἐγκλημα τῆς ἀντιστάσεως, χαρακτηρίζων ὡς στάσιν (*rebellion*) πᾶσαν ἐπίθεσιν καθ' οἴουδ' ἕποτε ὑπαλλήλου ἢ ὑπηρετοῦ τῆς ἀρχῆς ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων αὐτοῦ γενομένην, καὶ τιμωρῶν αὐτὴν ἡπιώτερον ἢ αὐστηρότερον κατὰ λόγον τῶν συμμετασχόντων εἰς τὴν πρᾶξιν προσώπων καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐνεργείας αὐτῶν, τουτέστιν ἐὰν οἱ αὐτουργοὶ ᾖσαν πλείοτεροι τῶν εἴκοσιν, ἢ πλείοτεροι μὲν τῶν τριῶν οὐχὶ δὲ πλείονες τῶν εἴκοσιν, ἢ ἐὰν ἡ πρᾶξις ἐξετελέσθη παρ' ἐνός ἢ δύο προσώπων, ἢ ἐὰν ἐν ἐκάστῃ τῶν περιπτώσεων αὐτῶν οἱ αὐτουργοὶ ἢ τινες ἐξ αὐτῶν ᾖσαν ἔνοπλοι ἢ μὴ (ἄρθρ. 209—212—214.). — Ἐκ τῶν γερμανικῶν ποινικῶν νόμων πρῶτος ὁ Βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1813 καθιέρωσεν εἰδικούς ὅρισμούς περὶ τιμωρῆσεως τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀντιστάσεως, ἀλλ' εἰς τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ ἐδόθη λίαν εὐρεῖα σημασία, συμπεριληφθεῖσιν καὶ πολλῶν ἄλλων πράξεων, μὴ συνισταμένων εἰς ἀπλὴν ἀντίστασιν κατὰ τῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ περιεχουσῶν καὶ βιαιοπραγίας κατ' αὐτῶν (ἄρθρ. 315 ἐπομ.) ὁρ. καὶ Π. Νόμ. Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 191. — Βάδεν ἄρθρ. 615—617. Πρωσσίας ἄρθρ. 89. — Τὰ μεταγενέστερα Βαυαρικὰ νομοσχέδια [ὁρ. Νομοσχ. 1822 ἄρθρ. 131. — 1827 ἄρθρ. 137. — 1831 ἄρθρ. 164] ἐτροποποίησαν πολλαχῶς τὰς ἀρχικὰς διατάξεις τοῦ Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου, ἐκ τῶν νομοσχεδίων δὲ αὐτῶν καὶ ἰδίως ἐκ τῶν ἄρθρ. 137 καὶ ἐπομ. τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827 ἠρᾶνίσθη ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τὰς περὶ ἀντιστάσεως διατάξεις.

2) Ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος εἶναι πᾶσα οἰαδήποτε ἀρχή, παρισταμένη διὰ τῶν ἐκπροσωπούντων αὐτὴν ὑπαλλήλων ἢ ὑπηρετῶν ἄνευ διαστολῆς τοῦ βαθμοῦ, ὃν κατέχουσιν ἐν τῇ ἱεραρχίᾳ τῶν δημοσίων λειτουργῶν, ἢ τοῦ κλάδου, εἰς ὃν ἀνήκουσιν ¹⁾), ὥστε μόνον ἐφ' ὅσον ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ ἀπευθύνεται κατὰ τῶν ὑπαλλήλων ἢ ὑπηρετῶν τῆς ἀρχῆς ὡς τοιούτων, καὶ ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων αὐτῶν, οὐχὶ δὲ ὡς ἰδιωτῶν παρισταμένων, ὑφίσταται ἡ ἐννοια τοῦ προκειμένου ἐγκλήματος. Οὐδεμίαν δὲ ἔχει σημασίαν περὶ τὸν καταλογισμὸν τῆς εὐθύνης τῶν ἐνόχων, ἢ ἔρευνα, εἰάν οἱ ὑπάλληλοι ἢ οἱ ὑπηρεταὶ τῆς ἀρχῆς ὧσι μονίμως προσκεκολλημένοι ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτῆς, ἢ εἰάν προσκαίρως μόνον καὶ ἐν εἰδικῇ τινι ὑπηρεσίᾳ προσελήφθησαν ²⁾).

3) Ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ δέον ν' ἀπορρέῃ ἐκ τῆς δολίας αὐτοῦ προαιρέσεως καὶ ἄμεσος αὐτῆς συνέπεια νὰ ᾖ ἡ διὰ βίας ἢ ἀπειλῶν ἐξανάγκασις τῆς ἀρχῆς εἰς ἐπιχειρήσιν, παράλειψιν ἢ ἀνατροπὴν πράξεώς τινος. Ὅσακις ὁ αὐτουργὸς εἶχε λόγους σπουδαίους καὶ ἀποχρώντως ἠτιολογημένους, ὅπως ἀγνοῇ τὸν ἐπίσημον χαρακτῆρα τῶν προσώπων, καθ' ὧν ἡ ἀντίστασις ἐτελέσθη, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἔνοχος τῆς πράξεως αὐτῆς ³⁾).

4) Ἡ ἐκ τῆς τοιαύτης δολίας προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ ἀπορρέουσα ἐνέργεια, ἡ τὴν ἐξανάγκασιν τῆς ἀρχῆς σκοπούσα, πρέπει νὰ συνίσταται εἰς βίαν κατὰ προσώπου ἢ ἀπειλήν. Ἡ κατὰ

¹⁾ Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzbuch. ἀρθρ. 315. σελ. 52.

²⁾ Häberlin Criminalr. τόμ. II σελ. 114. Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 136. σελ. 193.

³⁾ Οὕτω λ. γ. δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἔνοχος ἀντιστάσεως ὁ ἐναντιούμενος εἰς τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ σύλληψιν ὑπὸ κλητῆρων τῆς ἀστονομίας μετημφισμένων, ἢ ὁ ἀνθιστάμενος κατὰ κλητῆρων, οἵτινες εἶσιν ἄγνωστοι αὐτῷ καὶ δὲν φέρουσι τὸ σύνθετος σημεῖον τῆς ὑπηρεσίας τὴν κυανὴν ταινίαν (Häberlin Criminalr. II. σελ. 117.), δι' οὗ αἴρεται πᾶσα ἀμφιβολία περὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν ὡς δημοσίων ὑπηρετῶν. Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 136. σελ. 198. σημ. 21. σελ. 193. σημ. 12.

προσώπου βία δὲν χαρακτηρίζεται εἰδικώτερον ἐν τῷ νόμῳ, ὥστε ἡ ἐκτίμησις τοῦ εἶδους καὶ τῆς ἐπιτάσεως αὐτῆς ἀποτελεῖ ζήτημα πραγματικόν, ὑπαγόμενον εἰς τὸν ἔλεγχον τοῦ δικαστοῦ, δύναται δὲ νὰ ᾖ ἢ ἡ ἄμεσος, κατὰ τοῦ σώματος αὐτοῦ τοῦ προσώπου ἀπειθυνομένη καὶ τὴν κακοποίησιν σκοποῦσα, ἢ ἔμμεσος, συνισταμένη εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ διὰ παρανόμου κρατήσεως ἢ καθείρξεως. Ἐὰν ἡ βία δὲν φέρῃ τοιοῦτόν τινα χαρακτηρὰ δὲν ὑφίσταται τὸ ἐγκλημα τῆς ἀντιστάσεως, οἷον ὁσάκις προέρχεται ἐξ ἀπλῆς ἀπειθείας, ἢ ὅταν ἀρνήται τις τὴν εἰσόδον εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εἰς τοὺς ὑπαλλήλους ἢ ὑπηρετάς τῆς ἀρχῆς, ἢ ἀρνήται νὰ παράσχη τὴν ὀφειλομένην ὑπηρεσίαν (ἄρθρ. 164), ἢ ὁσάκις περιορίζεται εἰς παθητικὴν ἀντίστασιν, ὡς, ἐὰν τις μέλλων νὰ συλληφθῇ, ἐπιλαμβάνηται ἀντικειμένου τινὸς, ἐξ οὗ δὲν ἀποσπᾶται ἐκουσίως, ἢ πίπτων χαμαὶ δυστροπεὶ ν' ἀκολουθήσῃ τοὺς ἀπάγοντας αὐτὸν κλητῆρας ¹⁾). Ἡ ἀπειλὴ πρέπει νὰ συνίσταται εἰς ἐπικείμενον κίνδυνον ἐπαγωγῆς βίας κατὰ προσώπου ²⁾).

Ὅσάκις ἀπειλεῖται βία δι' ἡθικοῦ καταναγκασμοῦ ἐπενεργούσα, οἷον ἡ καταμύνησις τοῦ ὑπαλλήλου τῆς ἀρχῆς, ἢ ἡ ἐν τῷ μέλλοντι κακοποίησις αὐτοῦ πρὸς ἐκδίκησιν, ἢ προσβάλλεται ὁ ὀφειλόμενος αὐτῷ σεβασμὸς ³⁾ ἢ πράξις δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀντίστασις.

Τετελεσμένον λογίζεται τὸ ἐγκλημα τῆς ἀντιστάσεως διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῆς βιαιοπραγίας ἢ διὰ τῆς χρήσεως τῶν ἀπειλῶν. Ἐὰν δι' αὐτῶν ἐπέτυχεν ὁ αὐτουργὸς τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα ἢ οὐ εἶναι ὅλως ἄσχετον πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ ἀπόπειρα ἀντιστάσεως δὲν ὑφίσταται,

¹⁾ Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 136 σελ. 284 καὶ σημ. 28.

²⁾ Ὡς λ. γ. ἐμπνέεται ὁ ὑπάλληλος, ἢ ρίπτεται ἐκ περιφρονήσεως κατ' αὐτοῦ ὕδωρ ἢ ἄλλο τι ἀκάθαρτον πρᾶγμα.

³⁾ Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. ἀρθρ. 315 III. σελ. 53. Häberlin Criminalrecht. II. σελ. 116.

ὡς προσεπιμαρτυρεῖ καὶ ἡ τελευταία διάταξις τοῦ ἄρθρου 169, ἣν εἰς τὸν νομοθέτην ὑπηγόρευεν ἡ περὶ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος μέριμνα, καὶ συνεπεῖα τῆς ὁποίας δὲν κηρύσσεται ἀθῶος, ἀλλ' ἀπολύεται μόνον τῆς ποινῆς ὁ δι' ἀπειλῶν ἀνθιστάμενος, ἐὰν ἔθελεν ὑπακούσει εἰς τὰς προσταγὰς τῆς ἀρχῆς ἢ τῶν ὑπηρετῶν αὐτῆς. Ἐὰν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀντιστάσεως ἡ δύνατο νὰ διακριθῇ τὸ στάδιον τῆς ἀποπείρας, ἡ διάταξις τοῦ τελευταίου ἐδαφίου τοῦ ἄρθρ. 169 ἤθελεν εἶσθαι ὅπως περιττὴ, περιέχουσα εἰδικὴν ἐφαρμογὴν, ἢ μᾶλλον, ἄσκοπον ἐπανάληψιν τῆς ἐν ἄρθρῳ 57 γενικῆς ἀρχῆς, καθ' ἣν ἡ ἀπόπειρα ἀθεμίτου πράξεως, ἥς ἐκούσιως παρητήθη ὁ ἐπιχειρήσας, εἶναι ἀνέγκλητος.

Πραγματευόμενοι περὶ ἀμύνης ¹⁾ ἡρευνήσαμεν κατὰ θεωρίαν καὶ ἀσχέτως πρὸς τὰς θετικὰς διατάξεις τῶν κειμένων νόμων, τὸ ζήτημα, ἂν ἐπιτρέπεται ἐν γένει ἀμυνα κατὰ τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀρχῶν, τυγχανουσῶν ἐν τῇ ἐνασκήσει τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας, καὶ ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτῶν εἶναι παράνομος καὶ προσβάλλει τὰ δικαιώματα τῶν ἰδιωτῶν. Ἡ περὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ ἀμφισβήτησις ἀναφύεται ἰδίως ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐγκλήματος, εἰς ὃ δύναται ν' ἀποδοθῇ ὁ χαρακτήρ τῆς ἀμύνης πρὸς ἐξανάγκασιν τῆς ἀρχῆς εἰς παράλειψιν ἢ ἀνατροπὴν πράξεως, ὑπαγομένης μὲν εἰς τὰ καθήκοντά της, ἀντικειμένης ὁμως εἰς τοὺς κειμένους νόμους καὶ τὰ δίκαια τῶν ἰδιωτῶν. Τὸ γράμμα τοῦ ἡμετέρου νόμου δὲν φαίνεται τὸ παράπαν ὑποστηρίζον τὴν ἀπόλυτον θεωρίαν τῆς ἀντιστάσεως κατὰ πάσης οἰαςδήποτε παρανόμου ἐνεργείας τῆς ἀρχῆς. Κατὰ τὴν σαφεῆ αὐτοῦ ἔκφρασιν ἡ ἐξανάγκασις τῆς ἀρχῆς πρὸς ἐπιχειρήσιν, ἀνατροπὴν ἢ παράλειψιν πράξεως ἢ διατάξεως ὑπαγομένης εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της χαρακτηρίζεται ὡς ἀντίστασις, ἐπομένως δὲν λογίζεται ὡς ἀναγκαῖα προϋπόθεσις τοῦ ἐγκλήματος ἡ ἔρευνα τοῦ ζητήματος, ἂν ἡ ἐνέργεια τῆς ἀρχῆς ἐν δεδομένῃ τινὶ περιπτώσει ἢ καθ' ὅλα σύμφωνος πρὸς τοὺς διέποντας τὴν δικαιοδοσίαν καὶ ἀρμοδιότητα αὐτῆς νόμους καὶ πρὸς

¹⁾ Τόμ. Α' σελ. 335.

τάς κανονιστικάς τῆς ὑπηρεσίας αὐτῆς διατάξεις, καὶ ἂν ἐξετελέσθη καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ στάδια, τηρηθέντων ἀκριβῶς τῶν εἰδικῶν τοῦ νόμου ὁρισμῶν. Τὸ τεκμήριον τῆς νομιμότητος τῆς ἐνεργείας τῆς ἀρχῆς ὑφίσταται, ἐφ' ὅσον ἡ ἐνέργεια αὐτῆς ἀνάγεται καθόλου εἰς τὰ καθήκοντά της, διὸ καὶ ἡ ἐξανάγκασις τῆς ἀρχῆς πρὸς παράλειψιν τοιαύτης ἐνεργείας θεωρεῖται ἀξιοποινος. Ἄλλ' εὐθύς ἅμα ἡ ἀρχὴ καθ' ὑπέρβασιν τοῦ κύκλου τῶν καθηκόντων αὐτῆς ἐνεργεῖ, ἐπιχειροῦσα πράξεις ἀλλοτριᾶς αὐτοῦ, τὸ τεκμήριον τῆς νομιμότητος ἐκλείπει, καὶ ἡ ἀντίστασις ὡς ἐκ τούτου δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἀξιοποινος¹⁾.

Πρὸς τὴν ἀντίστασιν κατὰ τῆς ἀρχῆς ἕξομοιοῖ τὸ ἄρθρον 170 τὴν κατὰ τῶν ὑπηρετῶν ἀρχῆς τιнос ἢ κατὰ στρατιωτικῶν γενομένην ἀντίστασιν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς παρεμποδίσεως τῆς ἐκτελέσεως τῶν παρ' αὐτῶν διατεταγμένων καὶ ἰδίως τῆς κατασχεσεως κινητῶν ἢ ἀκινήτων. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ διαπλατύνει τὴν ἔννοιαν τῆς ἀντιστάσεως, ὥστε ὑπήγαγεν εἰς αὐτὴν καὶ τὴν περιπτώσιν τῆς ὑφαιρέσεως τῶν κατασχεθέντων πραγμάτων, περὶ ἧς τὸ ἀμέσως ἐπόμενον ἄρθρον 171 πραγματεύεται.

Ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις ποινικοῖς νόμοις τῆς Γερμανίας καὶ ἰδίως ἐν ταῖς πηγαῖς τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου δὲν ὑπάρχει εἰδικῶς διακεκριμένον τὸ ἐγκλημα τῆς ὑφαιρέσεως τῶν κατασχεθέντων πραγμάτων. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἤρχινισθη τὴν δικάζειν τοῦ ἄρθρου 171 ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νό-

¹⁾ Οὕτω λ. γ. ὁ ὑπάλληλος ὁ ἐπιχειρῶν τὴν προσωπικὴν κράτησιν τιнос ἄνευ ἐντάλματος συλλήψεως, ἢ ὁ κλητὴρ ὁ ἀποπειρώμενος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κατοικίαν τινὸς ἐν καιρῷ νυκτός πρὸς ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως, ἢ ὁ ἐπιχειρῶν νὰ ἐνεργήσῃ κατὰσχέσιν ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἢ διατάξῃς νομίμως ἐκδομένης, ἐκπίπτουσι πάσης τοῦ νόμου προστασίας κατὰ παράβασιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἐνεργοῦντες. Dollmann-Bisch Commentar ἄρθρ. 136 σελ. 193. Haeblerlin Criminalr II σελ. 115. — Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. σελ. 52. Chauveau-Hélie Code pénal I ἀρίθ. 2022 ἐπομ.

μου, ὅστις ἐν ἄρθρ. 400 τιμωρεῖ τὴν καταστροφὴν ἢ ἀπόκρυψιν τῶν κατασχεθέντων πραγμάτων ὑπὸ τοῦ καθ' οὗ ἐντρυφήθῃ ἡ κατάσχεςις, χαρακτηρίζων τὴν πράξιν ὡς ἰδιαίτερον εἶδος κλοπῆς¹⁾.

Ἄλλ' ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐνόμισε καταλληλότερον νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν τοιαύτην πράξιν ὡς ἀντίστασιν, ἵνα ἀποφύγῃ τὴν ἀντίφασιν, εἰς ἣν ἤθελε περιέλθῃ πρὸς τὸν ἐν γένει ὀρισμὸν τῆς κλοπῆς, συμπεριλαβὼν μεταξὺ τῶν στοιχειωδῶν ὅρων αὐτῆς (ἄρθρ. 371) τὴν ἀφαίρεσιν ξένου κινήτου κτήματος, ἥτις ἐλλείπει τὸ παράπαν ἐπὶ τῆς ὑφαίρέσεως τῶν κατασχεθέντων ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήμονος αὐτοῦ.

Τρεῖς διακεκριμέναι περιπτώσεις περιέχει ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 171. Πρῶτον τὴν περίπτωσιν τῆς ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήμονος ὑφαίρέσεως ἐξ οἴουδῆποτε λόγου τῶν κατασχεθέντων πραγμάτων, δευτέρον τὴν περίπτωσιν τῆς ἀπαλλοτριώσεως κατασχεθέντων κινήτων ἢ ἀκινήτων, καὶ τρίτον τὴν περίπτωσιν τῆς ἐκ προθέσεως ἐπενεχθείσης βλάβης τῶν κατασχεθέντων ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήμονος αὐτοῦ, ἢ ὑπὸ τοῦ μεσεγγυούχου ἢ τοῦ φύλακος²⁾.

¹⁾ Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 ἐν ἄρθρῳ 217 § 4 καὶ 221 § 5, καὶ ὁ τοῦ Ἀννοθέρου ἐν ἄρθρ. 287 § 1 χαρακτηρίζουσι καὶ τιμωροῦσιν ὡς κλοπὴν τὴν ἀφαίρεσιν πραγμάτων φυλασσομένων ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἢ φερόντων τὴν σφραγίδα αὐτῆς, ὅρ. ἄρθρ. 376 § 1 καὶ 389 § 3 καὶ 4 τοῦ ἡμετέρου ποιν. νόμου, ὅστις ἐπίσης χαρακτηρίζει ὡς κλοπὴν ἢ ὑπεξαίρεσιν τὴν τῶν κατασχεθέντων ὑφαίρεσιν. Ἄλλ' οὐδεμία ἀντίστασις ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἄρθρων αὐτῶν καὶ τοῦ ἄρθρ. 171, διότι ἐκεῖνα μὲν πραγματεύονται περὶ τῶν ὑφαίρεσεων τῶν ὑπὸ τρίτων προσώπων γενομένων, ἐν ᾧ τὸ προκείμενον ὡς ὑπόθεσιν ἔχει τὰς ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήτου αὐτοῦ ἢ ὑπὸ προσώπων, εἰς αὐτὴν παρεδόθη ἡ φύλαξις τῶν κατασχεθέντων γενομένης ὑφαίρεσις. Ὁμοία διάταξις τῆς τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου ἀναγέγραπται καὶ ἐν ἄρθρῳ 272 τοῦ Πρωσσικοῦ ποιν. νόμου.

²⁾ Ἐάν μετὰ τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ μεσεγγυούχου ἢ τοῦ φύλακος συνῇ πράξῃ καὶ ἕτερον πρόσωπον, ὑφίστανται δὲ οἱ ὅροι τῆς συνεργίας, τὸ πρόσωπον αὐτὸ καταδιώκεται καὶ τιμωρεῖται ὡς συνεργὸς τοῦ ἐγκλή-

Ἐπειδὴ κατὰ τὸ πρῶτον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου τιμωρεῖται ἡ ὑφαίρεσις ἐξ οἷαςδήποτε αἰτίας καὶ ἂν προέλθῃ, ἔπεται ὅτι ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ αὐτουργοῦ οὐδόλως δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν οἷαςδήποτε δικαιολογητικὴ αἰτία τῆς πράξεως, ὥστε ἡ ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου τυχὸν προτεινομένη ἐνστάσις ὅτι ἡ κατάσχεςις ἦν ἄκυρος, καὶ ὅτι ἐζήτησε δι' οἰουδήποτε ἐνδίκου μέσου, ἢ ἐσχάπει νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν αὐτῆς δὲν ὠφελεῖ αὐτόν ¹⁾. Διὸ τὸ ζήτημα περὶ τοῦ ἐγκύρου ἢ μὴ τῆς κατασχέσεως δὲν θεωρεῖται ὡς ζήτημα προδικαστικόν, ἐκ τῆς λύσεως τοῦ ὁποίου ἤρτηται ἡ τύχη τῆς κατηγορίας ²⁾.

Ε'.

Στάσις.

^{*)} Ἀρθρ. 472.

Πᾶσα δημόσιος συνάθροισις πολλῶν ἀτόμων, τείνουσα εἰς τὸ νὰ προσβάλλῃ βιαίως τὴν ἀρχήν, ν' ἀντισταθῇ εἰς αὐτήν, νὰ τὴν ἀναγκάσῃ εἰς ἐπιχείρησιν, παράλειψιν, ἢ ἀνατροπὴν οἷαςδήποτε ἐπισήμου πράξεως ἢ διατάξεως, ἢ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν νόμου τινὸς, διατάγματος, ἐντάλλματος συλλήψεως ἢ φυλακίσεως, ἢ ἀποφάσεώς τινος, ἢ νὰ ἐλευθερώσῃ φυλακισμένους ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἀρχῆς, ἢ νὰ ἐκδικηθῇ ταύτην ἕνεκα δημοσίας τινὸς πράξεως, θεω-

ματος τοῦτου καὶ οὐχὶ ὡς ἔνοχος κλοπῆς ἢ υπεξαίρεσεως δυνάμει τῶν ἄρθρ. 376 § 1 καὶ 389 § 3.4. — *Blanche Code Pénal VI § 87* σελ. 76.

¹⁾ Chauveau-Hélie *Code pénal II* ἀρθ. 3173 add. 4. *Dalloz Vol u^o 678*. Οἱ εἰρημένοι συγγραφεῖς ἐπὶ τοσοῦτον μάλιστα προβαίνουν ὥστε θεωροῦσιν ὑφιστάμενον τὸ ἐγκλημα καὶ ὁσάκις δὲν ἐγνωστοποιήθῃ νομῶς ἡ κατάσχεςις εἰς τὸν κατηγορούμενον, ἀρκεῖ ν' ἀποδειχθῇ ὅτι εἶχε λάβει γινώσιν ὅπως δῆποτε ὅτι ἐνηργήθη. *Blanche Code Pénal VI. § 81* σελ. 70.

²⁾ Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 168 τοῦ 1865. — 51 τοῦ 1869.

ρεῖται ὡς στάσις, ἀδιαφόρως ἂν ἡ βία ἀποβλέπη δημόσιον ὑπάλληλον, εἴτε δημοσίους ὑπηρέτας, εἴτε τοὺς ἀπεσταλμένους στρατιώτας.

**Αρθρ. 175.*

Ἐὰν οἱ συναθροισθέντες, ἅμα προσταχθῶσι παρὰ τῆς ἀρχῆς ἢ παρὰ τῶν ὑπηρετῶν τῆς, χωρισθῶσι πάραυτα ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ὑποταχθῶσιν εἰς τὰς δοθείσας διαταγὰς, δὲν τιμωροῦνται κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην εἰμὴ μόνον οἱ ἀρχηγοὶ καὶ ὁδηγοὶ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν.

**Αρθρ. 174.*

Ἐὰν οἱ στασιασταὶ ἐπιμένοντες εἰς τὴν συνάθροισίν των, ἐναντίον τῆς προσταγῆς τῆς ἐμφανιζομένης ἀρχῆς, τῶν ὑπηρετῶν τῆς, ἢ τῶν παραγενομένων στρατιωτῶν, δεικνύωσιν ἰσχυρογνώμονα θρασύτητα, κραυγάζοντες, ὄνειδίζοντες, ἢ ἀπειλοῦντες, ἐν τοσούτῳ δὲ, πρὶν ἢ μεταχειρισθῶσι βίαν κατὰ προσώπων ἢ πραγμάτων, ἢ ἡσυχίαν ἀποκατέστη πάλιν, τιμωροῦνται τότε. — 1) οἱ ἀρχηγοὶ καὶ ὁδηγοὶ μὲ εἰρκτὴν. — 2) οἱ ὠπλισμένοι ἅπλοῖ συναίτιοι, μὲ φυλάκισιν τουλάχιστον τριῶν μηνῶν. — 3) οἱ ἄοπλοι συναίτιοι, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν.

**Αρθρ. 173.*

Ἐὰν οἱ στασιασταὶ ἐξετέλεσαν ἀληθῶς βιαιοπραγίαν ἐναντίον προσώπων ἢ πραγμάτων, τιμωροῦνται κατὰ τὰς ἀκολούθους διαστολάς. — οἱ ἅπλοῖ συναίτιοι, ὅσοι ἐπεχειρήσαν βιαιοπραγίαν, τιμωροῦνται. — 1) μὲ θάνατον ἐὰν ἐπράξαν φόνον, ἀναίρεσιν, ἐμπρησμόν, ἢ ληστείαν. — 2) μὲ πρόσ.

καιρα δεσμᾶ, ἐὰν ἔπραξαν αἰκίαν κατὰ προσώπων· καὶ, ἐὰν ἡ αἰκία αὕτη ἔγεινε κατὰ τινος ἀρχῆς, ἢ τῶν ὑπηρετῶν τῆς, ἢ κατὰ στρατιωτικῶν ἀπεσταλμένων, ἢ διάρκεια τῶν δεσμῶν δὲν εἶναι βραχυτέρα τῶν δεκαπέντε ἐτῶν. — 3) μὲ εἰρκτήν, ἐὰν ἔπραξαν διαρπαγὴν ἢ καταστροφὴν, ἐὰν ἐξεβίᾳσαν κτίρια, κατοικίας, ἢ ἄλλα ἀκίνητα κτήματα διὰ ῥήξεως, βιαίας εἰσβολῆς, ἢ κατασκάψεως, ἢ ἐὰν ἐπέφερον εἰς αὐτὰ ἐρήμωσιν. — 4) μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἐνὸς ἔτους, ὅσοι ἐξετέλεσαν βιαιοπραγίας μικροτέρου εἴδους.

* *Αρθρ. 176.*

Ἀπλοῖ συναίτιοι, ὅσοι καθ'ἑαυτοὺς δὲν ἐξετέλεσαν καμμίαν βιαιοπραγίαν, — ἐὰν μὲν, ἐφωδιασμένοι μὲ ὄπλα, ἢ μεταδίδοντες, ἐν γνώσει τοῦ σκοποῦ, ὄπλα εἰς ἓνα ἢ πολλοὺς συναιτίους, ἔλαβον μέρος εἰς τὴν στάσιν, τιμωροῦνται, κατὰ τὸ βάρος τῶν γενομένων βιαιοπραγιῶν, καὶ κατὰ τὸ μέγεθος τῆς συμμετοχῆς των μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἐνὸς ἔτους. — 2) ἄλλως δὲ, καταδικάζονται εἰς φυλάκισιν τὸ πολὺ δύο ἐτῶν.

* *Αρθρ. 177.*

Ἀρχηγοὶ καὶ ὁδηγοὶ τοιαύτης στάσεως τιμωροῦνται ὡς ἐφεξῆς. — Α'. Ἐὰν συνέβη φόνος, ἀναίρεσις, ἐμπρησμός ἢ λήστευσις, 1) μὲ θάνατον μὲν, καθ' ὅσον συνεμέθεξαν εἰς τὰς γενομένας βιαιοπραγίας, ἢ, καὶ χωρὶς νὰ συμμεθέξωσιν ἐπροσχάλεσαν ῥητῶς εἰς τοιαῦτα κακουργήματα. — 2) ἄλλως δὲ μὲ δεσμὰ διὰ βίου. — Β'. Ἐὰν αἰκίσθησαν [γρ. ἐκακώθησαν] πρόσωπα, μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα. — 1) καθ' ὅσον μὲν οἱ εἰρημμένοι δὲν συνεμέθεξαν εἰς τὰς βιαιοπραγίας, τὸ

πολὺ δεκαπέντε ἐτῶν. — 2) καθόσον δὲ ἔλαβον μέρος εἰς ταύτας, τοῦλάχιστον δεκαπέντε ἐτῶν. — Γ'. Ἐὰν συνέβησαν αἱ εἰς τὸ ἄρθρ. 175 ἀριθμ. 3 ἐνδιαλαμβανόμεναι βιαιοπραγίαι, τιμωροῦνται οἱ ἀρχηγοὶ καὶ ὁδηγοὶ τῆς στάσεως μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα, συμμετασχόντες μὲν οἱ ἴδιοι, τοῦλάχιστον δώδεκα ἐτῶν, ἐκτὸς δὲ τῆς περιπτώσεως ταύτης, τὸ πολὺ δώδεκα ἐτῶν. — Δ'. Ἐὰν ἐτελέσθησαν βιαιοπραγίαι μικροτέρου εἴδους, συμμετασχόντες μὲν εἰς ταύτας οἱ ἴδιοι, καταδικάζονται εἰς δεσμὰ τὸ πολὺ δώδεκα ἐτῶν, ἄλλως δὲ εἰς εἰρκτήν.

Ἄρθρ. 178.

Ἐὰν ἡ διάρκεια καὶ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου κατέστησαν ἀναγκαίαν τὴν κήρυξιν τῆς ἐκτάκτου στρατιωτικῆς δίκης, καθεὶς, ὅστις κηρυχθείσης τῆς δίκης ταύτης, φωραθῇ στασιάζων, ὅποῖον καὶ ἂν ᾖ τὸ εἶδος καὶ τὸ μέγεθος τῆς συμμετοχῆς του, καταδικάζεται εἰς θάνατον.

Ἄρθρ. 179.

Ὅστις ἐπροκάλεσεν εἰς στάσιν, ἢ ὅστις θέλων νὰ διεγείρῃ αὐτήν, διέδωκε, δεισιδαίμονας προφητείας ἢ ψευδεῖς φήμας, ἐὰν μὲν ἀληθῶς ἐξεβῆράγη ἡ στάσις, τιμωρεῖται ὡς ἀρχηγὸς αὐτῆς, ἄλλως δὲ μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν ἕως δύο ἐτῶν, καὶ, ὡν δημόσιος ὑπάλληλος ἢ ὑπρέτης, ἀποβάλλεται προσέτι τῆς ὑπηρεσίας.

Ἄρθρ. 180.

Ὁ καταδικασθεὶς ἕνεκα στάσεως εἰς ποινὴν πλημμελήματος δύναται, καθ' ὅσον ᾔθελε κριθῇ εὐλογον παρὰ τοῦ

δικαστηρίου, νά υποβληθῇ εἰς ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν δύο
μέχρι δέκα ἔτων.

Εὐθὺς ἐν προομιῇ τῶν περὶ στάσεως διατάξεων εὐρίσκομεν ἀνα-
γεγραμμένον τὸν ὅρισμόν αὐτῆς. Ὡς στάσις χαρακτηρίζεται πᾶσα
δημοσία συνάθροισις πολλῶν προσώπων, τείνουσα εἰς τὸ νὰ προσ-
βάλῃ βιαίως τὴν ἀρχήν, ν' ἀντισταθῇ εἰς αὐτήν, νὰ τὴν ἀναγ-
κᾷ εἰς ἐπιχειρήσιν, παράλειψιν, ἢ ἀνατροπὴν οἷαςδὴποτε ἐπισή-
μου πράξεως ἢ διατάξεως, ἢ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν νόμου
τινὸς, διατάγματος, ἐντάλματος, συλλήψεως, ἢ φυλακίσεως, ἢ ἀπο-
φάσεώς τινος, ἢ νὰ ἐλευθερώσῃ φυλακισμένους ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν
τῆς ἀρχῆς, ἢ νὰ ἐκδικηθῇ αὐτὴν ἕνεκα δημοσίας τινὸς πράξεως ¹⁾.

Ἀναλύνοντες εἰδικώτερον τοὺς ἐν τῷ ὅρισμῳ συγκεφαλαιωθέν-
τας ὅρους τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος παρατηροῦμεν ὅτι·

1) Οὐσιώδης ὅρος πρὸς ὑπαρξιν τῆς στάσεως εἶναι ἡ συνάθροι-
σις πολλῶν προσώπων. Τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν δὲν ὀρίζει ὁ νόμος
ἐφ' ὅτι τὸν δικαστὴν νὰ ἀποφασίσῃ, ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν πε-
ριστάσεων, ὅποσος ἀριθμὸς προσώπων ἀπαιτεῖται, ἵνα χαρακτη-
ρισθῇ ἡ συνάθροισις αὐτῶν ὡς στάσις ²⁾.

¹⁾ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἀρθρ. 319.—Νομοσχ. 1822. ἀρθρ.
135.—1827 ἀρθρ. 138.—1831 ἀρθρ. 166. Παν. νόμου Βυρτεμβέρ-
γης ἀρθρ. 175.—Ἀννοβέρου ἀρθρ. 162.—Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος
δὲν διακρίνει ἰδιαιτέρως τὴν κατὰ τῆς ἀρχῆς ἀντίστασιν ἀπὸ τῆς στά-
σεως, ἀλλ' ἀμφότερα τὰ εἶδη ταῦτα τῶν ἐγκλημάτων συμπεριλαμβάνει
ὑπὸ τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς rebellion, περὶ ἧς πραγματεύεται
ἐν ἀρθρ. 207—218 καὶ 221, καὶ ἡ τις χαρακτηρίζεται καὶ τιμωρεῖται
ὡς πλημμέλημα ἢ ὡς κακούργημα λαμβανομένου ὑπ' ὅψιν τοῦ ἀριθμοῦ
τῶν συμμετασχόντων προσώπων, καὶ τῆς παρουσίας αὐτῶν ἐνόπλων ἢ
ἀόπλων. Chauveau-Hélie Code pénal I n° 2000 καὶ ἐπομ.

²⁾ Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 ἐν ἀρθρ. 319 ἀπῆτει κατ'
ἐλάχιστον ὅρον τὴν συνάθροισιν 10 προσώπων. Anmerkungen z. Baier.
Strafgesetzh. ἀρθρ. 319 σελ. 63. — Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἀρθρ. 210
ἐπομ. — Βυρτεμβέργης ἀρθρ. 170. — Τὰ Βαυαρικὰ νομοσχέδια ὡς καὶ
ὁ ἡμέτερος ποινικὸς νόμος παρέλειψαν τὸν τοιοῦτον προσδιορισμὸν τῶν

Κατὰ τὴν τοιαύτην ἐκτίμησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσώπων ὀφείλει ὁ δικαστὴς κυρίως ν' ἀποβλέψῃ εἰς τὴν ἐκ τῆς συναθροίσεως αὐτῶν παραγομένην δύναμιν τῆς ἀντιστάσεως, καὶ τὴν ἀναλογίαν αὐτῆς πρὸς τὰ μέσα, ἅτινα αἱ ἀρχαὶ δύνανται ἐκάστοτε νὰ διαθέσωσι πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἐπαπειλουμένης κατ' αὐτῆς προσβολῆς. Καὶ εἰ μὲν ἡ ἀρχὴ, ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου κινδύνου τῆς διαταράξεως τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ διὰ τῶν συνήθων αὐτῆς ὀργάνων, δύναται νὰ περιστείλῃ πᾶσαν ἐκ τῆς συναθροίσεως πολλῶν προσώπων ἐπικειμένην παρεκτροπὴν, ἡ συνάθροις δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς στάσις, εἰ δὲ τοῦναντίον, ἀπαιτεῖται ἐνέργεια ἐκ μέρους τῆς ἀρχῆς ἀσυνήθους πρὸς πρόληψιν τοῦ ἐπαπειλουμένου κινδύνου, τότε ἡ συνάθροις, ὅσοιδήποτε καὶ ἂν ᾖ ὁ ἀριθμὸς, δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς στάσις ¹⁾).

2) Ἡ συνάθροις τῶν πολλῶν προσώπων πρέπει νὰ ᾖ δημοσία, τοῦτέστιν οὐ μόνον νὰ συμβῇ ἐν δημοσίῳ τινὶ τόπῳ, οἷον ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν πλατείαις, ἐν δημοσίαις καταστήμασιν, ἀλλὰ καὶ ὁ σκοπὸς αὐτῆς νὰ ἐκδηλωθῇ δημοσίᾳ. Ἡ κρύφα γενομένη συνάθροις πολλῶν, ἡ τηροῦσα μυστικὸν τὸν σκοπὸν αὐτῆς, δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς στάσις ²⁾).

3) Σκοπὸς τῆς δημοσίας συναθροίσεως, πρέπει νὰ ᾖ ἡ βία καὶ προσβολὴ τῆς ἀρχῆς, ἡ ἀντίστασις εἰς αὐτήν, ἡ οἰαδήποτε ἄλλη πράξις ἐκ τῶν ῥητῶς ἐν τῷ νόμῳ κατονομαζομένων. Ὡς ἀρχὴν δὲ ἐννοητέον οὐ μόνον τὸ σύνολον τῶν ἀπαρτιζόντων δημοσίαν

προσώπων ὡς ὅλως αὐθαίρετον. Ἐν χωρίοις ἢ ἐν κωμοπόλεσιν, ἐνθα τὰ πρὸς ὑποστήριξιν καὶ συνδρομὴν τῶν ἀρχῶν ὄργανα εἰσὶ σπανιώτερα, ἡ συνάθροις ἐλαχίστου ἀριθμοῦ προσώπων δύναται νὰ φέρῃ πολὺ σπουδαιότερον χαρακτηρὰ, ἢ ἡ συνάθροις διπλασίου ἀριθμοῦ ἐν μεγάλαις πόλεσιν, ὅπου εὐχερέστερον καὶ ταχύτερον συγκεντρῶνται ἡ δημοσία δύναμις.

¹⁾ Ὁρ. Αἰτιολογίας Βαυαρικοῦ Νομοσχεδίου 1827· I σελ. 104.— Berner Lehrb. ἀρθρ. 115 116 σελ. 375.— Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 139 σελ. 215 σημ. 10.

²⁾ Haeblerlin Criminalrecht II σελ. 149.

τινά λειτουργίαν προσώπων, ἀλλὰ καὶ τὰ κατ' ἰδίαν πρόσωπα τ' ἀπαρτίζοντα ταύτην, ἢ τοὺς παρ' αὐτῆς ἀπεσταλμένους δημοσίους ὑπηρέτας ἢ στρατιωτικούς.

Ὁ εἰρημένος σκοπὸς τῆς στάσεως δὲν ἀπαιτεῖται νὰ προϋπάρχῃ τῆς συναθροίσεως παρ' ἐκάστῳ τῶν στασιαστῶν καὶ νὰ ἦ ἡ αἰτία αὐτῆς συνεπείᾳ προηγηθείσης συνεννοήσεως μεταξὺ αὐτῶν. Ἀρκεῖ καὶ μόνη ἡ ἐκδήλωσις αὐτοῦ ἐπὶ τινος συναθροίσεως πολλῶν ἐπὶ οἰφδῆποτε ἄλλῳ σκοπῷ ὅπως ἀσχέτῳ πρὸς τὴν στάσιν γενομένην ¹⁾).

Ὅσάκις ἡ ἐνέργεια τῶν δημοσίων συναθροιζομένων δὲν περιρίζεται ἐντὸς τῶν ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ διαγραφομένων ὁρίων, τὸ ἐγκλημα λαμβάνει ἄλλοιον χαρακτήρα ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ, πρὸς ὃν ἀπευθύνεται. Οὕτω λ. χ. ὅσάκις ὁ σκοπὸς τῆς δημοσίας συναθροίσεως δὲν εἶναι ἡ ἀπλὴ προσβολὴ τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' ἡ ἐνέργεια τῶν στασιαστῶν ἀπευθύνεται εἰς ἀπώτερόν τινα σκοπὸν, οἷον τὴν μεταβολὴν τοῦ πολιτεύματος, τὴν ἐξώσιν τοῦ ἡγεμόνος, τὴν προσάρτησιν τοῦ βασιλείου εἰς ξένην ἐπικράτειαν κτλ, ἡ πράξις αὐτῶν χαρακτηρίζεται ὡς ἐγκλημα ἐσχάτης προδοσίας. Ἐπίσης, ἐὰν ἡ δημοσία συνάθροις ἐγένετο μόνον ἐπὶ σκοπῷ ἐνδοξείως περιφρονήσεως πρὸς τὴν ἀρχὴν, ἡ πράξις χαρακτηρίζεται ὡς θρασύτης κατὰ τῆς ἀρχῆς.

Τὸ ἐγκλημα λογίζεται ὡς τετελεσμένον, εὐθύς ἅμα οἱ δημοσίαι συναθροισθέντες ἐκδηλώσωσι σαφῶς καὶ ἀνεκδοκίμως τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν πρὸς ἐπιχείρησιν τινος τῶν ἐν τῷ νόμῳ μνημονευόμενων πράξεων, δὲν ἀπαιτεῖται δὲ τὸ παράπαν πρὸς τέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος ἡ ἐπιχείρησις πράξεώς τινος ἐπιδιωκούσης τὸ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα, καὶ πολὺ ὀλιγώτερον ἡ ἐπιτυχία τοῦ σκοπομένου τούτου ἀποτελέσματος. Κατὰ τοῦτο διαφέρει ἡ στάσις τῆς ἀντιστάσεως, ἥτις θεωρεῖται ὡς τετελεσμένη μόνον μετὰ

¹⁾ Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzbuche ἀρθρ. 319 σελ. 63. — Hueberlin Criminalrecht III σελ. 150. — Dollmaun-Risch Commentar ἀρθρ. 139 σελ. 160.

τὴν γενομένην ἐνέργειαν τοῦ αὐτουργοῦ πρὸς ἐξανάγκασιν τῆς ἀρχῆς.

Ὅτι τὸ ἐγκλημα τῆς στάσεως ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν καλουμένων τυπικῶν ἐγκλημάτων μαρτυρεῖ καὶ αὐτὸ τὸ γράμμα τοῦ νόμου, καθ' ὃ χαρακτηρίζεται ὡς στάσις πᾶσα δημοσία συνάθροισις πολλῶν ἀτόμων *τείνουσα* εἰς τὸ νὰ προσβάλῃ βιαίως τὴν ἀρχὴν, ν' ἀντισταθῇ εἰς αὐτὴν κτλ. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀπόπειρα τοῦ ἐγκλήματος τῆς στάσεως δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ¹⁾.

Ἡ τοσαύτη τοῦ νόμου αὐστηρότης κολάζεται ἐν μέρει διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθρ. 173, καθ' ὃ μένουσιν ἀτιμώρητοι οἱ συναθροισθέντες, ἐάν, εὐθύς ἅμα προσταχθέντες ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἢ ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν αὐτῆς, χωρισθῶσιν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ὑποταχθῶσιν εἰς τὰς δοθείσας διαταγὰς. Διὰ τῆς τοιαύτης ἐπαγγελίας τῆς ἀπὸ τῆς ποινῆς ἀπαλλαγῆς προσεπάθησεν ὁ νομοθέτης, χάριν τῆς κοινῆς εἰρήνης καὶ ἀσφαλείας, ν' ἀφῆσθαι ἐλευθέραν τὴν ὁδὸν τῆς μετανοίας, καὶ νὰ ἀποτρέψῃ τοὺς στασιάζοντας ἀπὸ πάσης περαιτέρω ἐνεργείας. Ἀλλ' ὅμως τῆς τοιαύτης τοῦ νόμου ἐπεικείας ἐξαιροῦνται οἱ ἀρχηγοὶ καὶ οἱ ὁδηγοὶ τῆς στάσεως, ὧν ἡ ἐνοχὴ εἶναι πολὺ βαρυτέρα τῶν ἄλλων, καὶ τῶν ἀποίων ἢ μετάνοια ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲν εἶναι ἄρκουσα, ὅπως παρεμποδίσῃ τὴν διὰ τῆς προγενεστερας αὐτῶν ἐνεργείας δοθεῖσαν ὥθησιν εἰς τοὺς ἀκολουθοῦς καὶ συναιτίους αὐτῶν.

Τὴν προσήκουσαν πρὸς τιμωρίαν τῶν ἐνόχων ποινὴν ὀρίζει ὁ νόμος συνδυάζων τὸ εἶδος τῆς ἐνεργείας τῶν στασιαστῶν καὶ τὴν συμμετοχὴν ἐκάστου αὐτῶν. Ὅθεν κατ' ἀντικείμενον ἐξετάζοντες τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς στάσεως, ὅπως διευτυπώθη ἐν τοῖς ἀρθροῖς 173, 174 καὶ 175 καὶ ἐπομ. παρατηροῦμεν ὅτι ὁ νόμος διακρίνει τρία γενικώτερα στάδια αὐτοῦ.

Κατὰ τὸ πρῶτον στάδιον ἡ στάσις συνίσταται εἰς ἀπλὴν ἐκδή-

¹⁾ Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 139 σελ. 217.

λῶσιν τῆς προαιρέσεως τῶν συναθροισθέντων, οἵτινες ὁμῶς πάραυτα διαλύονται ἐπὶ τῇ προσταγῇ τῆς ἀρχῆς ¹⁾).

Ἐν τῷ δευτέρῳ σταδίῳ ἡ στάσις φέρει σοβαρώτερον χαρακτῆρα. Οἱ συναθροισθέντες ὀλιγωροῦντες τῶν προσταγῶν τῆς ἀρχῆς καὶ ἀποθρασυνθέντες παρεκτρέπονται εἰς κραυγὰς, ὀνειδισμοὺς καὶ ἀπειλὰς, ἀλλ' ὁμῶς ἡ ἐνέργεια αὐτῶν περιορίζεται μέχρι τοῦ σημείου τούτου μόνον, ἡ δὲ ἡσυχία ἀποκαθίσταται πρὶν ἢ συμβῶσιν βιαιοπραγίαι κατὰ προσώπων ἢ πραγμάτων (ἄρθρ. 174).

Ἐν τῷ τρίτῳ τέλος σταδίῳ ἡ στάσις παρίσταται φέρουσα τὰ μάλιστα ἐπικίνδυνον χαρακτῆρα. Οἱ στασιασταὶ δὲν περιορίζονται εἰς ἀπλᾶς κραυγὰς, εἰς ὀνειδισμοὺς καὶ εἰς ἀπειλὰς, προβαλόνουσιν εἰς ἔργα βίαια καὶ παράνομα, εἰς κακοπραγίας κατὰ προσώπων, εἰς καταστροφὴν κινητῆς ἢ ἀκινήτου κτήσεως, καὶ εἰς φόνους, ἐμπρησμοὺς, ἢ ληστείας, ὅθεν καὶ τὰς βαρυτέρας ἐπισύρουνσι καθ' ἑαυτῶν ποινὰς (ἄρθρ. 175).

²⁾ Ἡ λέξις *πάραυτα* (sogleich κατὰ τὸ γερμανικὸν κείμενον) τοῦ ἁρθροῦ 173, σημαίνουσα τὴν ἐν βραχυτάτῳ χρονικῷ διαστήματι μετὰ τὴν προσταγὴν τῆς ἀρχῆς διάλυσιν τῶν στασιαστῶν, δὲν ὑποδεικνύει καὶ ὠρισμένα χρονικὰ σημεῖα ἀνεπίδεκτα ἀμφισβήτησεως μεταξὺ τῆς δοθείσης διαταγῆς ὑπὸ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς διαλύσεως τῶν στασιαστῶν. Διὸ ἀφίεται εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ ν' ἀποφασίσῃ πότε ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει ἡ προσταγὴ τῆς ἀρχῆς ἐξετελέσθῃ *πάραυτα*, καὶ πότε ἡ βραδύτης τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς προέρχεται ἐξ ἀσυγγνώστου ἐπιμονῆς τῶν στασιαστῶν εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν. Πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου, σπουδαιωτάτην ἔχοντος ἐπὶ ῥῶσιν εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς στάσεως καὶ τὴν τιμωρίαν τῶν ἐνόχων αὐτῆς, δύναται νὰ ὀδηγηθῇ ὁ δικαστὴς ἐκ τοῦ ἁρθρ. 228 τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Χωροφυλακίης, ὑπερ ἀπαγορεύει τὴν χρῆσιν τῶν ὀπλῶν κατὰ τῶν στασιαστῶν πρὶν ἢ ἡ βιαιοκρατικὴ ἀρχὴ καλέσῃ τρεῖς κατ' ἐπανάληψιν τοὺς στασιαστὰς νὰ διαλύσωσι τὴν συνάθροισιν καὶ ν' ἀπέλθωσιν εἰρηνικῶς εἰς τὰ ἴδια. Ὅθεν ὡς ἄρνησιν τῶν στασιαστῶν εἰς τὴν προσταγὴν τῆς ἀρχῆς καὶ μὴ ἐκτέλεσιν αὐτῆς *πάραυτα*, θεωρητέον τὴν μετὰ τὴν τρίτην πρόσκλησιν τῆς ἀρχῆς ἐπιμονὴν αὐτῶν καὶ ἐξακολούθησιν τῆς συναθροίσεως.

Καθόσον δὲ ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν προσώπων τῶν συμμετασχόντων ἐν τῇ στάσει διαστέλλει ὁ νόμος δύο γενικωτέρας κατηγορίας. Εἰς τὴν πρώτην κατατάσσει τοὺς ἀρχηγούς καὶ ὁδηγούς. Ὡς ἀρχηγοὺς χαρακτηρίζει εἰδικώτερον τὸ ἄρθρον 179 ¹⁾ ἐκείνους, ὅσοι προεκάλεσαν, ἢ θέλοντες νὰ διεγείρῃσι στάσιν διέδωκαν δεισιδαίμονας προφητείας ἢ ψευδεῖς φήμας. Ἐὰν ἡ ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν γενομένη πρόσκλησις ἔσχεν ἀποτέλεσμα, τιμωροῦνται οὗτοι κατὰ λόγον τῆς τελεσθείσης πράξεως πολὺ τῶν λοιπῶν συναιτίων αὐστηρότερον, διότι ὑπῆρξαν ἡ γεννεσιουργὸς αἰτία τῆς στάσεως καὶ μείζονα ἔνεκα ταύτης φέρουσιν εὐθύνην. Ἀλλ' ὅμως καὶ ἐὰν ἡ πρόσκλησις αὐτῶν ἀπέβη ἐπὶ ματαιῷ δὲν ἀπαλλάσσονται πάσης ποινῆς ἀλλὰ τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, καὶ ἐὰν τυγχάνωσιν ὄντες δημόσιοι ὑπάλληλοι ἢ ὑπηρέται, ἀποβάλλονται τῆς ὑπηρεσίας.

Τὸν ὅρισμόν τῶν ὁδηγῶν δὲν περιέχει ἰδιαιτέρως ὁ νόμος, ὅθεν θεωρητέον ὡς τοιούτους κατὰ τὴν γενικὴν διάταξιν τοῦ ἁρθροῦ 60 Π.Ν. ἐκείνους, ὅσοι αὐτοπροσώπως διηύθυναν τὴν ἐπιχείρησιν.

Εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν περιλαμβάνει ὁ νόμος τοὺς ἀπλοῦς συναιτίους, οἵτινες, ὡς εἶδομεν ἐν τῷ πρώτῳ σταδίῳ τῆς στάσεως, ἀπαλλάττονται πάσης τιμωρίας, ἐν δὲ τοῖς ἐπομένοις ἡπιώτερον τιμωροῦνται τῶν ἀρχηγῶν καὶ ὁδηγῶν,

Μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν διακρίνονται ἐν τῷ τρίτῳ σταδίῳ τῆς στάσεως (ἄρθρ. 165) οἱ συμμετασχόντες ἢ προκαλέσαντες ῥητῶς εἰς βιαιοπραγίας, οἵτινες αὐστηρότερον τιμωροῦνται τῶν μὴ συμμετασχόντων ἀμέσως, ὧν ἡ τιμωρία εἶναι ἐλαφροτέρα. Ἐκ τῶν συναιτίων δὲ ἐν τῷ δευτέρῳ καὶ τρίτῳ σταδίῳ τῆς στάσεως διακρίνονται οἱ φέροντες ὄπλα²⁾, αὐστηρότερον τιμωρούμε-

¹⁾ Βασιλικὸς ποιν. νόμος 1813 ἄρθρ. 324 καὶ 414.—Βασιλ. Νομοσχέδ. 1822 ἄρθρ. 141.—1827 ἄρθρ. 145.—1831 ἄρθρ. 173.

²⁾ Τὸν ὅρισμόν τῶν ὄπλων ὁρ. ἐν ἄρθρ. 126 Π. Ν. ἐνθα ἐλέχθησαν τὰ εἰκότα.

νοι τῶν ἀόπλων, ἐκτελεσάντων αὐτοπροσώπως βιαιοπραγίας.

Αἱ εἰδικαὶ ποιναί, δι' ὧν τιμωροῦνται οἱ ἔνοχοι ἐν ἐκάστη τῶν εἰρημένων κατηγοριῶν, καὶ ἐφ' ἐκάστου σταδίου τῆς στάσεως ἀπαρτίζουσιν ὁλόκληρον σχεδὸν τὴν κλίμακα τῶν ποινῶν τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου, ἀπὸ τῆς ἀπλῆς φυλακίσεως μέχρι τῆς ἐσχάτης ποινῆς τοῦ θανάτου. Τὴν ποινὴν αὐτὴν, παρορῶν ὁ ἡμέτερος νόμος, πᾶσαν διάκρισιν τοῦ εἴδους τῆς ἐνεργείας καὶ τῆς συμμετοχῆς ἐκάστου τῶν στασιαστῶν ἀπειλεῖ ἐν γένει ἐν ἄρθρῳ, 178 ἐὰν, κηρυχθείσης ἐκτάκτου στρατιωτικῆς δίκης, ἤθελε φωραθῇ τις στασιάζων ¹⁾. Ἀλλ' ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ τύχῃ ἐφαρμογῆς, καταργηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 91 τοῦ Συντάγματος, ἀπαγορεύοντος τὴν σύστασιν δικαστικῶν ἐπιτροπῶν ἢ ἐκτάκτων δικαστηρίων.

Τέλος τὸ ἄρθρον 186 ὑποβάλλει κατ' ἐξαίρεσιν εἰς ἰδιαιτέραν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν καὶ αὐτοὺς τοὺς εἰς ποινὴν πλημμελήματος ἔνεκα στάσεως καταδικασθέντας.

ΣΤ'.

Ἐλευθέρωσις φυλακισμένου.

Ἄρθρον 184.

Ὅστις ἐλευθερώνει ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἀρχῆς φυλακισμένον τινὰ, τιμωρεῖται.—1) μὲ εἰρκτὴν, ἐὰν ἡ ἐλευθέρωσις ἔγεινε διὰ βίας ἐπαχθείσης κατὰ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν ἐπαγρύπνησιν ἢ φύλαξιν, ἢ διὰ ῥήξεως τῆς φυλακῆς.—2) μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν, ἐὰν ἡ ἐλευθέρωσις ἔγεινε κατ' ἄλλον τρόπον, καὶ ἰδίως δι' ἐξαπατήσεως ἢ δωροδοκίας τῶν προσεχῶς εἰρημένων.

¹⁾ Ποιν. δικονομίας ἄρθρ. 511, 512 ἐπομ.

Ἄρθρ. 182.

Οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν ἐπαγρύπνησιν ἢ φύλαξιν τινος φυλακισμένου, ἐὰν αὐτοὶ ἐνήργησαν τὴν ἀπόδρασιν, ἢ συνήργησαν εἰς ταύτην, τιμωροῦνται ἐπίσης με τοὺς βιαίως ἐνεργήσαντας τὴν ἀπόδρασιν φυλακισμένου τινός, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρ. 181 ὁρ. 1.

Ἄρθρ. 183.

Ἐὰν ἡ ἀπόδρασις προῆλθεν ἐξ ἀμελείας τῶν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀναφερομένων, οἱ ἐνοχοὶ τιμωροῦνται με φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν. — Μένουσι δὲ οὗτοι παντελῶς ἀτιμώρητοι, ἐὰν διὰ τῆς προσπαθήσεώς τῶν συνελήφθησαν πάλιν ἐντὸς ὁκτῶ ἡμερῶν οἱ ἀποδράντες.

Ἄρθρ. 184.

Τὰς εἰς τὰ δύο προηγούμενα ἄρθρα ὠρισμένας ποινὰς ἐπισύρουσιν εἰς ἑαυτοὺς καὶ οἱ ἐπιτετραμμένοι, ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων των, τὴν ἐπαγρύπνησιν καὶ φύλαξιν φυλακισμένου τινός· μολοντοῦτο, καὶ ἐὰν φυλάκισις μόνον καταγνωσθῇ, εἶναι ἀναγκαιῶς συνδεδεμένη με αὐτὴν καὶ ἡ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀποβολή.

Ἄρθρον 185.

Οἱ φυλακισμένοι, ὅσοι κατώρθωσαν ἢ ἐπροσπάθησαν νὰ κατορθώσωσι διὰ τῆς βίας τὴν ἐλευθέρωσιν των, τιμωροῦνται με φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἐξ μηνῶν, ἐκτὸς τῆς μεγαλητέρας ποινῆς, ἐὰν ἐπὶ τῆς ἀποδράσεώς των ἔπραξαν καὶ ἄλλα δεινότερα πλημμελήματα ἢ κακουργήματα.

Ἡ ποινὴ αὕτη ἐκτελεῖται ἅμα παρέλθῃ ἡ προθεσμία τῶν πρότερον ἤδη καταγνωσθεισῶν ποινῶν, ἢ εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς ἀπολύσεως.

Ἄρθρ. 186.

Ὅστις χορηγῇ εἰς φυλακισμένον ὄπλα ἢ ἄλλα πρὸς ἀπόδρασίν του πρόσφορα ἐργαλεῖα, εἰς ἀνάγκαν τοὺς ὅρους τῶν ἀρθρ. 71—74 δὲν ὑπόκειται εἰς μεγαλειτέραν ποινὴν, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν ἑνὸς μέχρις ἑξ μηνῶν.

Ἄρθρ. 187.

Ὁ καταδικασθεὶς δι' ἐλευθέρωσιν φυλακισμένου τινός, ἢ δι' ὅποιανδήποτε ἄλλην συμμετοχὴν εἰς ταύτην, δύναται καθ' ὅσον ἤθελε κριθῇ εὐλογον παρὰ τοῦ δικαστηρίου, νὰ τεθῇ ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν ἑνὸς μέχρι δέκα ἐτῶν.

Μεταξὺ τῶν πράξεων τῶν προσβαλλουσῶν τὴν ὀφειλομένην εἰς τὰς ἀρχὰς εὐπείθειαν καταλέγεται καὶ ἡ ἐλευθέρωσις τῶν φυλακισμένων. Ἡ τοιαύτη ἐλευθέρωσις δύναται νὰ συμβῇ ἢ παρὰ τρίτων προσώπων [ἀρθρ. 181] ἢ παρὰ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν ἐπαγρύπνησιν ἢ φύλαξιν τῶν ἐν φυλακῇ κρατουμένων (ἀρθρ. 128 183]. ἢ τέλος ὑπὸ τῶν ἰδίων φυλακισμένων [ἀρθρ. 185].

Ι). Ὑπὸ τρίτων προσώπων.

Ὑποκείμενον τοῦ ἐγκλήματος ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, περὶ ἧς πραγματεύεται τὸ ἀρθρ. 181 ¹⁾, δύναται νὰ ᾖ οἷονδήποτε

¹⁾ Βεσσαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἀρθρ. 328 καὶ 418.—Βαυρ. Νομοσχ. 1822 ἀρθρ. 146.—1827 ἀρθρ. 146.—1831 ἀρθρ. 174.—Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἀρθρ. 237.

πρόσωπον μὴ ἐπιτετραμμένον τὴν ἐπαγρύπνησιν ἢ φρούρησιν τῶν φυλακισμένων, ἢ μὴ τυγχάνον φυλακισμένον.

Ὡς φυλακισμένοι θεωρητέον, οὐ μόνον τὸν συνεπείᾳ καταδικαστικῆς ἀποφάσεως φυλακισθέντα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀπλῶς συλληφθέντα καὶ διαρκούσης τῆς ἀνακριτικῆς διαδικασίας κρατούμενον ἐν φυλακῇ ἢ ἀλλαχοῦ ¹⁾).

Περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν καὶ ἡ ἐλευθέρωσις τῶν ἐν πολιτικῇ φυλακῇ κρατούμενων ἐστὶ τιμωρητέα δυνάμει τῶν διατάξεων τοῦ ἀρθρ. 181 ὑπάρχει διαφωνία, ἀλλ' ὅμως εὐλογωτέραν θεωροῦμεν τὴν καταφατικὴν τοῦ ζητήματος λύσιν ²⁾. Ἐπίσης οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν ὁ τόπος, ἐν ᾧ διατελεῖ τις κρατούμενος ὑπὸ τὴν ἀίεσον ἐξουσίαν τῆς ἀρχῆς, ἐὰν δηλονότι ἡ ἀπελευθέρωσις ἐγένετο ἐκ τινος δεσμοτηρίου, ἢ ἐκ φυλακῆς, ἢ ἐνῶ ὁ φυλακισμένος μετεφέρετο αὐτόθι ἢ ὠδηγεῖτο ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην φυλακὴν ³⁾.

Ἀναγκαῖα προϋπόθεσις τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως εἶναι ἡ δολία προαίρεσις τοῦ δρῶντος, ἐπιλαμβανομένου τῆς ἐκτελέσεως ἐξ αὐθορμητοῦ καὶ ἰδίας πρωτοβουλίας. Ὅσακις σκοπὸς τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ εἶναι ἡ παροχὴ μόνον συνδρομῆς εἰς τοὺς φυλακισμένους πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῶν, ὑπάρχει συνέρ-

¹⁾ Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 142 σελ. 234.—Haeberlin Criminalr. II σελ. 491.—Oppenhoff Strafgesetzb. für d. Norddeutschen Bund ἀρθρ. 120 n° 1.—Blanche Code Pénal IV § 163 σελ. 210.—Ἐναντίαν γνώμην πρεσβεύουσιν οἱ Chauveau-Hélie Code Pénal I ἀρθρ. 2133. θεωροῦντες ἐφαρμοστέας τὰς ἀντιστάτους διατάξεις τοῦ Γαλλικοῦ π.ν. νόμου ἀρθρ. 237—239, 240, 245, μόνον ἐπὶ τῶν φυλακισμένων ὡς ὑποδίκων ἢ καταδίκων.

²⁾ Τὴν λύσιν ταύτην ὑποστηρίζουσιν οἱ πλείστοι τῶν Γερμανῶν συγγραφέων Berner Lehrb. § 220 καὶ σημ. 3 ἐκδ. α'.—John ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 145 σημ. 4.—Goltdammer's Archiv XIII σελ. 413.—Ἐναντίαν γνώμην ὁρ. ἐν Feuerbach Lehrb. § 192 σημ. 4. Blanche Code pénal IV § 167—168 σελ. 214. ἢ ἀκολούθησε παρ' ἡμῶν καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος ἀποφ. παρ. 83 τοῦ 1875.

³⁾ Blanche Code pénal IV § 166 σελ. 212.

γεια, περί ἧς κατωτέρω γενήσεται λόγος ἐν τῇ ἐρευνῇ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως, τελεσθείσης παρὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν φυλακισμένων.

Ἡ παρὰ τρίτων ἀπελευθέρωσις φυλακισμένων δύναται νὰ γείνη ἢ διὰ βίας, ἐπενεχθείσης κατὰ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν φύλαξιν αὐτῶν, ἢ διὰ ῥήξεως τῆς φυλακῆς, ὅτε ἡ πράξις φέρει μᾶλλον ἀξιόποινον χαρακτῆρα, τιμωρουμένη δι' εἰρκτικῆς, ἢ ἄνευ βίας, δι' ἐξαπατήσεως ἢ δωροδοκίας τῶν φυλάκων, ἢ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον, ὅτε ἡ πράξις ἐλαφρότερον τιμωρεῖται, καταγινωσκαμένης τῆς ποιότητος τῆς φυλακίσεως κατὰ τῶν ἐνόχων.

Ἡ κατὰ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν ἐπαγρύπνησιν τῶν φυλάκων βία δύναται νὰ ᾖναι ἢ σωματικὴ ἢ ἠθικὴ, εἰς ἀπειλὰς ἐπικειμένου κακοῦ ἢ εἰς ἐκφόβισιν καὶ τὰ τοιαῦτα συνισταμένη ¹⁾).

Ὡς ῥῆξιν δὲ τῆς φυλακῆς θεωρητέον τὴν ῥῆξιν οἰουδήποτε μέρους τοῦ οἰκοδομήματος, χρησιμεύοντος πρὸς παρακώλυσιν τῆς ἀποδράσεως τῶν ἐν αὐτῇ κρατουμένων, οἷον τῶν τοίχων τοῦ κυρίου οἰκοδομήματος, ἢ τοῦ περιβόλου, τῶν θυρῶν ἢ παραθύρων κτλ ²⁾).

II) Ὑπὸ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν φύλαξιν αὐτῶν.

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ διακρίνει ὁ νόμος δύο κατηγορίας προσώπων, πρῶτον τοὺς δεσμοφύλακας, ἐπιτηρητὰς τῶν φυλάκων, φρουροὺς τῶν φυλακισμένων καὶ πάντας τοὺς ἐκ τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἐπιτετραμμένους τὴν ἐπαγρύπνησιν ἢ φύλαξιν τῶν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς κρατουμένων, καὶ δεύτερον ἐκείνους, εἰς οὓς ὅπως δῆποτε ἀνετέθη ἡ φύλαξις ἢ ἐπαγρύπνησις φυλακισμένου τινὸς εἰδικῶς, οἷον τοὺς στρατιωτικοὺς ἢ πολιτικοὺς ὑπαλλήλους, εἰς οὓς παρὰ τῶν προϊσταμένων αὐτῶν παραδίδεται φυλακισθεὶς τις, ἵνα διατελῇ προσωρινῶς ὑπὸ κράτησιν, ἢ ἵνα ὀδηγηθῇ εἰς ὠρισμένην τινὰ φυλακὴν ³⁾).

¹⁾ Chauveau-Hélie Code pénal I ἀριθ. 2137.

²⁾ Dollmann-Risch Commentar. ἀρθρ. 143 σελ. 240.

³⁾ Π. Ν. ἀρθρ. 182 καὶ 184. — Βρυαρικαὺ ποιν. νόμου 1813 ἀρθρ.

Οἱ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς κατηγορίαις μνημονεύόμενοι δύνανται νὰ γείνωσιν ἐνοχοὶ τοῦ ἐγκλήματος ἢ ἐκ δόλου, ἢ ἐξ ἀμελείας. Ἀποδειχθέντος ὅτι ἐκ δόλου ἐτελέσθη ἡ πράξις ἐπιβάλλεται ἄνευ τινὸς διακρίσεως εἰς τοὺς ἐνόχους τοὺς ἐνεργήσαντας ἢ συνεργήσαντας εἰς τὴν ἀποδράσιν ἢ ἐν τῷ ἄρθρῳ 181 § 1 ὀριζομένη ποινῇ. Ἀλλ' ἐὰν ἐξ ἀμελείας αὐτῶν συνέβη ἡ ἀποδράσις, τότε οἱ εἰς τὴν πρώτην ἀνήκοντες κατηγορίαν, τοῦτέστιν οἱ ἐκ τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἐπιτετραμμένοι τὴν φύλαξιν τῶν κρατουμένων πρὸς τὴν ποινῇ τῆς φυλακίσεως ἀποβάλλονται καὶ τῆς ὑπηρεσίας. Ἐν οὐδεμιᾷ δὲ περιπτώσει δύνανται ν' ἀπαλλαγῶσι τῆς ποινῆς, ἐν ᾗ τοῦναντίον οἱ εἰδικῶς λαβόντες ἐντολὴν πρὸς φύλαξιν τινος κρατουμένου, μένουσιν ἀτιμώρητοι, ἐὰν κατωρθώσωσι τὴν σύλληψιν αὐτοῦ ἐντὸς ὁκτῶ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἀποδράσεως ¹⁾).

III) Δραπέτευσις τῶν φυλακισμένων.

Ἐν τοῖς ποινικοῖς νόμοις τῶν Ῥωμαίων ἡ ἐκ τῆς φυλακῆς ἀποδράσις τῶν φυλακισμένων, ἢ ἡ ὑπ' αὐτῶν γενομένη ἀπόπειρα πρὸς ἀποδράσιν ἐλογίζετο ἀξιόποινος. Εἰς τοὺς ὑποδίκους, τοὺς βίᾳ ἀποδράντας (*ruptis vinculis, effracto carcere*) ἢ ἐκ συστάσεως μετ' ἄλλων φυλακισμένων, κατεγινώσκετο ἡ τοῦ θανάτου ποινῇ ἢ ἑτέρα τις ἐκ τῶν ἐσχάτων ποινῶν (*supplicium, capitis poena*). Μόνον ἐὰν ἡ ἀπόδρασις αὐτῶν συνέβαιnen ἐξ ἀμελείας τῶν

327.— Βαυαρ. νομοσχεδίου 1822 ἄρθρ. 147.—1827 ἄρθρ. 147.—1831 ἄρθρ. 175.

¹⁾ Ἐὰν ἐντὸς τῆς ὀκταήμερου ταύτης προθεσμίας ἐπέλθῃ ὁ θάνατος τοῦ ἀποδράντος ἀπαλλάσσονται τῆς ποινῆς; Ἐὰν ὁ θάνατος προῆλθε συνεπείᾳ τῆς καταδίωξεως, ὅσον ἐὰν ἐφρονεύθῃ ὁ ἀποδράς, ἢ ἐπινίγῃ θέλων νὰ διαβῇ ποταμόν τινα ἐνῇ κατεδιώκετο, θεωρεῖται ὡς ἀπογράψων λόγος πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν ἐνόχων ἀπὸ τῆς ποινῆς. — Chauveau-Hélie Code pénal I ἄριθ. 2164 bis.

φυλάκων ἐτιμωροῦντο δι' ἡπιωτέρας τινὸς ποινῆς¹⁾. Οἱ ἔνεκεν ἐγκληματικῆς πράξεως καταδικασθέντες καὶ ἐκ τῆς φυλακῆς δραπετεύσαντες (refugar) ἐτιμωροῦντο διὰ τοῦ διπλασιασμοῦ τοῦ ὑπολοίπου χρόνου τῆς ποινῆς αὐτῶν. Ἐὰν δὲ τὸ τοιοῦτον ᾖ ἀδύνατον νὰ ἐφαρμοσθῇ, ὡς π.χ. ἐπὶ τῶν εἰς ἰσόβια δεσμὰ καταδικασθέντων, κατεγινώσκειτο ἡ ἀμέσως ἐπομένη βαρυτέρα ποινή²⁾.

Κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐξηκολούθησεν ἐπικρατοῦσα ἡ δόξα περὶ τοῦ ἀξιοποίνου ἐν γένει τῆς ἐκ τῶν φυλάκων ἀποδράσεως τῶν κρατουμένων, ἐν ἑλλείψει δὲ εἰδικῶν διατάξεων ἐφηρμόζοντο αἱ τῶν Ῥωμαϊκῶν νόμων ποιναί, τροποποιηθεῖσαι ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν δικαστηρίων διὰ τῆς ἐρμηνείας ἐπὶ τὸ ἡπιώτερον καὶ περιοριζομένων ὁσημέραι τῶν περιπτώσεων τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν.

Κατὰ πρῶτον ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη, ὅτι ἡ ἀπόδρασις τῶν φυλακισμένων, προερχομένη ἐκ τῆς ἐμφύτου παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ῥοπῆς πρὸς αὐτοσυνητήρησιν καὶ πρὸς ἀποκρουσιν παντὸς τῆς ἑαυτοῦ ἐλευθερίας περιορισμοῦ δὲν πρέπει νὰ τιμωρῆται, ἐὰν δὲν ἐτελέσθῃ διὰ βίας ἢ δι' ἄλλης τινὸς ἐγκληματικῆς πράξεως³⁾.

¹⁾ Lex 4 pr. (47. 18 de effractoribus) Lex 13 (48. 3 de cusp. reor). Καὶ οἱ ὑπὸ κράτησιν στρατιῶται οἵτινες ἐδραπέτευον (gladio dato, ἢ carcere effracto) ἐτιμωροῦντο διὰ τινος ἐκ τῶν ἐσχάτων ποινῶν Lex 38 § 11. (48. 19 de poenis). Lex 13 § 5. (de re milit. 49; 16).

²⁾ Lex 28 § 14 (48. 19 de poenis). — Rein Criminalr. d. Rømer σελ. 762. — Henke Criminalr. τόμ. III § 179 σελ. 334.

³⁾ Boehmer ad Carpzow ἀρθρ. 180 ὅστις πρῶτος ὑπεστήριξε τὴν γνώμην αὐτήν. Ὁμοφωναοῖ δ' αὐτῷ ὁ Feuerbach Lehrb. § 197. Tittmann Handb. § 333. — Werner Handb. § 432—444. — Henke Criminalr. τόμ. III. σελ. 337 καὶ ἄλλοι. — Ἐναντίαν ἐκφέρουσιν γνώμην ὁ Waechter Lehrb. II σελ. 487. — Jareke Handb. d. Strafr. II σελ. 242. Ὁ Berner Lehrb. ἀρθρ. 120 — 121 σελ. 386 γνωματεύει ὅτι ἡ ἀπόδρασις τῶν φυλακισμένων δὲν δύναται μὲν νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀναγκασία καὶ νόμιμος συνέπεια ἐμφύτου δικαιώματος τοῦ ἀνθρώπου

Τὴν θεωρίαν αὐτὴν ἡσπασθησαν οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι. Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος τιμωρεῖ τὴν ἐκ τῶν φυλακῶν δραπέτευσιν μόνον, ὡςάκις ἐτελέσθη διὰ βίας ἢ διὰ ῥήξεως τῆς φυλακῆς (*par bris de prison ou par violence*) ¹⁾. Ἐπίσης ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς τοῦ 1813 καὶ τὸ μετ' αὐτὸν νομοσχέδιον τοῦ 1822 ὡς καὶ ὁ ἡμέτερος ²⁾ τιμωροῦσι τὴν ἀπόδρασιν τῶν φυλακισμένων μόνον, ἐν ᾗ περιπτώσει ἐτελέσθη διὰ βίας, ἢ ἐὰν κατὰ τὴν ἀπόδρασιν αὐτῶν διεπράχθῃ δεινότερα ἐγκληματικὴ πράξις. Ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ ἡμετέρου νόμου, μὴ ὀρίζοντος εἰδικώτερον ὁποῖου εἶδους πρέπει νὰ ᾔῃαι ἡ βία, ὅπως κατασταθῇ ἀξιοποινος ἢ ἀπόδρασις τῶν φυλακισμένων δύνανται νὰ προκύψωσιν ἀμφισβολαὶ τινὲς περὶ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ. Ὡς βίαν πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν μόνον τὴν κατὰ προσώπων γενομένην, οἷον κατὰ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν φρουρῆσιν τῶν φυλακισμένων, ἢ κατὰ τῶν συμπεφυλακισμένων μετ' αὐτῶν; ³⁾ ἢ εἰς τὴν λέξιν ταύτην πρέ-

πρὸς ἀπεριόριστον τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ ἀπόλαυσιν, καὶ ὅτι τούναντίον ἡ ἠθικὴ ὑπαγορεύει νὰ ὑποφέρῃ τις τὸν νομίμως ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἐπιβαλλόμενον περιορισμὸν τῆς ἐλευθερίας, ἀλλ' ὅτι ἡ ἀθέτησις τοῦ ἠθικοῦ τούτου καθήκοντος δὲν εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ δικαιολογῇ τὴν τιμώρησιν τοῦ παραβάτου, ἀφοῦ εἰς τὴν πολιτείαν ἐξαρκεῖ ἡ αὐστηρὰ ἐπιτήρησις τῶν φυλακισμένων πρὸς ἀποτροπὴν ἐνδεχομένων ἀποδράσεων.

¹⁾ Code pénal ἀρθρ. 245. — Αἱ τοῦ ἀρθρου αὐτοῦ αἰτιολογίαι σαφῶς ἐκδηλοῦσι τὴν θεωρίαν, ἣν ἠκολούθησεν ὁ Γάλλος νομοθέτης. «Le désir de la liberté est si naturel à l'homme, que l'on ne saurait prononcer que celui-ci devient coupable qui, trouvant la porte de sa prison ouverte, en franchit le seuil: le délit ne commence à son égard que lorsqu'il a employé de moyens criminels, tel que le bris de prison ou la violence.

²⁾ Π. Ν. ἀρθρ. 185. — Βαυαρικὸς ποιν. νόμος 1813 ἀρθρ. 330. — Νομοσχεδίου 1822 ἀρθρ. 148. Τὰ ἐπόμενα νομοσχέδια τοῦ 1827 καὶ 1831 οὐδεμίαν περιέχουσι διάταξιν περὶ τιμωρῆσεως τῶν ἀποδράντων. Ὁ Πρωσσικὸς ποινικὸς νόμος (ἀρθρ. 96) ὡς καὶ ὁ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας (ἀρθρ. 122) τιμωροῦσι μόνον τὴν διὰ στάσεως ἀπελευθέρωσιν τῶν φυλακισμένων.

³⁾ Weiss Commentar I. σελ. 369.

πει νὰ δώσωμεν πλατυτέραν σημασίαν ὑπονοοῦντες πᾶσαν διὰ βιαίου τρόπου γενομένην ἀπόδρασιν, εἴτε ἡ βία ἀπευθύνεται κατὰ προσώπων, εἴτε κατὰ πραγμάτων, οἷον διὰ ῥήξεως τῶν θυρῶν τῆς φυλακῆς, τῶν τοίχων, τῶν κεικλίδων κτλ. Νομίζομεν ὅτι μᾶλλον συναῖδει πρὸς τὴν ἱστορικὴν καταγωγὴν τοῦ ἄρθρ. 185 τοῦ ἡμετέρου νόμου¹⁾ καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν, ὅτι οἱ ποινικοὶ νόμοι ἐν ἀμφιβολίᾳ πρέπει νὰ ἐρμηνεύωνται ἐπὶ τὸ ἐπιεικέστερον ἢ ἐρμηνεῖα, καθ' ἣν ἡ βία ἐκλαμβάνεται ἀπευθυνομένη μόνον κατὰ προσώπων²⁾.

Ἐὰν κατὰ τὴν ἀπόδρασιν ἐκτὸς τῆς βίας ἐξετελέσθῃ ἄλλη τις βαρυτέρα ἀξιώποινος πράξις, οἷον ἐὰν συμβῇ τραυματισμός, ἀναιρέσεις, ἢ φόνος, ἡ δὲ πράξις αὕτη συνεπάγεται ποινὴν αὐστηροτέραν, καταγινώσκεται αὕτη κατὰ τοῦ ἐνόχου.

Ἡ ποινὴ ἢ ἐνεκα τῆς ἀποδράσεως καταγινωσκόμενη δὲν συγχωνεύεται ἐν τῇ βαρυτέρᾳ κατὰ τὰς γενικὰς περὶ συρροῆς τῶν ποινῶν ἀρχὰς (ἄρθρ. 109), ἀλλὰ κατ' ἐξαιρέσιν ἀποτίεται μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς καταγνωσθείσης ἤδη ποινῆς³⁾.

Τὸ ἄρθρ. 186 θίγει τὸ ζήτημα περὶ συνεργείας χορηγηθείσης

¹⁾ Τὸ ἄρθρον 185 ἐλήφθη ἐκ τοῦ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1813 ἄρθρ. 330, συμφωνεῖ δὲ πρὸς τὸ ἄρθρ. 245 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου. Ἐν ἀμφοτέροις ἡ λέξις βία ἀναφέρεται μόνον εἰς τὴν κατὰ προσώπων ἐπαγομένην. *Blanche Code Pénal IV. ἄρθρ. 245 σελ. 235.*

²⁾ Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 100 τοῦ 1868.

³⁾ Πρὸς ἀποφυγὴν πάσης συγχύσεως παρατηρητέον ὅτι ἡ ἐξαιρετικὴ αὕτη διάταξις τῆς μὴ συγχωνεύσεως τῶν ποινῶν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν καταδικασθέντων ἤδη καὶ ἀφορᾷ εἰς τὰς πρὸ τῆς ἀποδράσεως καταγνωσθείσας ποινάς. Ἀλλ' ἐὰν τις διατελῶν ὑπὸ ἀνάκρισιν καὶ πρὸ τῆς ὀριστικῆς ἐκδικάσεως τῆς ὑποθέσεως ἀποδράσῃ ἐκ τῶν φυλακῶν, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀναμφιβόλως κρατεῖ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 109, διότι κατὰ τὸ γράμμα τοῦ ἄρθρου 185 ἀπαγορεύεται ἡ συγχώνευσις τῆς ποινῆς τῆς ἀποδράσεως μόνον μετὰ τῶν πρότερον ἤδη καταγνωσθίσαν ποινῶν. Ἐναντίον σύστημα καθ' ἑρμηνείαν ὁ Γαλλικὸς ποιν. νόμος. *Blanche Code Pénal IV ἄρθρ. 245 § 197 σελ. 236.*

εἰς τὸν ἐκ τῆς φυλακῆς ἀποδράντα, ἢ ἀποπειραθέντα ὡς ἀποδράσῃ καὶ προβλέπει τὴν περίπτωσιν μόνον, καθ' ἣν εἰς τὸν φυλακισμένον ἐχορηγήθησαν ὅπλα ἢ ἄλλα πρὸς δραπέτευσιν χρήσιμα ἐργαλεῖα. Ὁ τοιοῦτοτρόπως συνεργήσας τιμωρεῖται ὡς ἐνοχος ἐλευθερώσεως φυλακισμένου, προσεπιφυλαττομένης τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ποινῶν τῶν ἀρθρ. 71—74 περὶ συνεργείας ἐν γένει, ἐὰν ἡ πρᾶξις φέρῃ βαρύτερον χαρακτήρα, ἥτοι ἐὰν παρὰ τοῦ φυλακισμένου ἐγένετο χρήσις τῶν ὅπλων, καὶ ἔνεκεν αὐτῆς ἐπῆλθε τραυματισμὸς ἢ φόνος τινός.

Ἐκτὸς τῆς ἐν τῷ ἀρθρ. 186 μνημονευομένης εἰδικῆς περιπτώσεως τῆς συνεργείας δύναται νὰ χορηγηθῇ καὶ διὰ πάντοτε ἄλλων μέσων συνδρομὴ εἰς φυλακισμένον πρὸς ἀπόδρασιν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀναφύεται τὸ ζήτημα, ἀν ἡ συνδρομὴ δεόν νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐλευθέρωσις φυλακισμένου παρὰ τρίτου προσώπου γενομένη, καὶ ἐπομένως ὑπαγομένη εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 181, ἢ ὡς συνέργεια χορηγηθεῖσα εἰς τὸν ἀποδράντα φυλακισμένον. Τὸ ζήτημα περὶ τοῦ χαρακτήρος τῆς πράξεως ὡς ὅπως πραγματικόν, ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως τῶν διαφορῶν περιστάσεων τῶν συνοδευουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος, εἶναι ἔργον τοῦ δικαστοῦ. Εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου, ὅπερ ἐνίοτε λίαν περιπεπλεγμένον παρίσταται, ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ λάβῃ ὡς ἀφετηρίαν τῆς ἐρεῦνης αὐτοῦ τὴν ἐξῆς ἀρχήν. Εἰ μὲν ἡ ἀπόδρασις τοῦ φυλακισμένου ἄνευ τῆς ἐνεργείας τοῦ τρίτου προσώπου ἦν ἀνεφικτος, τότε ὁ τρίτος οὗτος δεόν νὰ θεωρηθῇ ὡς αὐτουργὸς τῆς πράξεως καὶ νὰ τιμωρηθῇ δυνάμει τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθροῦ 181. Ὁ δὲ φυλακισμένος, ἐὰν δὲν ἐπραξέβιαν ἢ δὲν συμμετέσχεν ἀμέσως τῆς ἐκτελέσεως τῶν ὑπὸ τοῦ τρίτου ἐνεργηθεισῶν πράξεων ἐκ συστάσεως μετ' αὐτοῦ, μένει ἀτιμώρητος, διότι ἡ ἀπόδρασις αὐτοῦ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν δὲν τιμωρεῖται. Εἰ δὲ ἡ ἐνέργεια τοῦ τρίτου ἐχρησίμευσε μόνον, ὅπως διευκολύνῃ τὴν ἀπόδρασιν, ἥτις καὶ ἄνευ ταύτης ἡδύνατο νὰ κατορθωθῇ, τότε ἡ πρᾶξις αὐτοῦ ἀποτελεῖ συνέργειαν, τιμωρητέαν, ἐὰν καὶ ὁ ἀποδρὰς φυλακισμένος ὡς ἐνοχος τιμωρηθῇ, διότι συνέργεια ἀξιοποι-

νος δὲν ὑφίσταται, ὅταν ἡ πράξις τοῦ αὐτουργοῦ στερῇται τοιούτου χαρακτήρος ¹⁾).

² Εὰν ἡ ἀπόδρασις τῶν φυλακισμένων ἐτελέσθῃ ἐκ κοινῆς αὐτῶν συνεννοήσεως καὶ δι' ἀμοιβαίας συνδρομῆς, τότε τινὲς μὲν ἐκ τῶν συγγραφῶν πρεσβεύουσιν ὅτι ἐφαρμοστέα ἐστὶ καθ' ὅλων ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 181, διότι ἕκαστος ἐν τῇ σχέσει αὐτοῦ πρὸς τοὺς λοιποὺς δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τρίτος ἐνεργήσας τὴν ἀπόδρασιν αὐτῶν ²⁾).

Ὁρθοτέραν ὁμῶς νομίζομεν τὴν γνώμην τῶν ὑποστηρίζοντων τὸ ἀνέγκλητον τῆς πράξεως, ἐφ' ὅσον καὶ δι' ἕκαστον ἐξ αὐτῶν δὲν φέρεται ἀξιοποιοῦν χαρακτήρα, διότι κύριος σκοπὸς τῆς πράξεως ἕκαστου εἶναι ἡ ἰδία ἐαυτοῦ ἀπελευθέρωσις ³⁾).

Ἡ διάταξις τοῦ τελευταίου ἄρθρου 187 εἶναι γενικὴ δυναμένη νὰ ἐφαρμοσθῇ καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις τῆς τιμωρῆσεως τῶν κηρυχθέντων ἐνόχων ἐλευθερώσεως φυλακισμένων, ἀφίεται δὲ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ ν' ἀποφασίσῃ πότε ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς εἶναι λυσιτελής.

Σ'.

Παράδοσις τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως.

² *Arbrot* 188.

Με φυλάκισιν τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν τιμωροῦνται.

¹⁾ Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 142 σελ. 238 σημ. 14.— Haeblerlin Criminalr. II σελ. 197. Μόνον ἐν τῇ περιπτώσει, ἣν προνοεῖ τὸ ἄρθρ. 182, εἰάν δηλ. οἱ συνεργήσαντες ᾗσαν ἐκ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν ἐπαγρύπνησιν τῶν φυλακισμένων τιμωροῦνται κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρου 181.

²⁾ Haeblerlin Criminalr. II σελ. 176. Hepp die Politischen Verbrechen σελ. 237 — Τὴν γνώμην ταύτην παραδέχονται καὶ αἱ ἐπίσημοι σημειώσεις τοῦ Βυχαρέσκου νόμου τοῦ 1813 ἐν ἄρθρ. 330.

³⁾ Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 143 σελ. 245. Goldammer Materialien τόμ. II σελ. 145.

1) ὅσοι, ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν διατελοῦντες, παρὰ βῶσί τινα τῶν εἰς τὰ ἄρθρα 35—37 περιλαμβανομένων ὄρων.—2) ὅσοι κατὰ τὸ 37 ἄρθρ. εἰς ἐξορίαν καταδικασθέντες, ἐπανέλθωσιν ἄνευ ἀδείας ὑπὸ ὁποιοσδήποτε πρόσχημα ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας.—Συγχρόνως οἱ μὲν πρῶτοι πρέπει νὰ ὑποβληθῶσιν ἐκ νέου εἰς ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν πέντε ἕως δέκα ἐτῶν, οἱ δὲ τελευταῖοι, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ποινῆς, νὰ φερθῶσιν αὐθις πέραν τῶν ὁρίων.

Τὸ ἄρθρον 188 περιέχει τὴν διὰ ποινικοῦ καταναγκασμοῦ κύρωσιν τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 35—37 καθιερωθεισῶν διατάξεων, περὶ ὧν ἐλέγχθησαν τὰ εἰκότα ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ αὐτῶν (Τόμ. Α'. σελ. 92 ἐπομ.). Συμπεριελήφθη δὲ μετὰ τῶν διατάξεων τοῦ κεφαλαίου αὐτοῦ, ὡς ἐκ τοῦ ἰδιάζοντος χαρακτῆρος τῆς πράξεως ἐνδείκνυούσης τὴν πρὸς τὰς ἀρχὰς ἀπειθείαν.

Κατὰ τὴν διάταξιν αὐτοῦ δύο διακεκριμένοι ἀπ' ἀλλήλων περιπτώσεις προβλέπονται καὶ τιμωροῦνται α') ἡ παράβασις τῆς καταγνωσθείσης κατὰ τινος ἀστυνομικῆς ἐπιτηρησέως 1) β') ἡ ἐπάνοδος τῶν ἐξορισθέντων τῆς ἐπικρατείας ἁλλοδαπῶν 2). Ἀναγκαίᾳ προϋπόθεσις πρὸς καταδίωξιν τοῦ ἁλλοδαποῦ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ εἶναι ἡ προγενεστέρα αὐτοῦ καταδίκη, καὶ ἡ συνεπείᾳ αὐτῆς ἀπέλασις ἐκ τῆς χώρας, ὅθεν ἡ διάταξις τοῦ ἁρθρου τούτου δὲν ἐφαρμόζεται, ὡσάκισ ὁ ἁλλοδαπὸς εἶχεν ἐξωσθῇ τῆς χώρας συνεπείᾳ ἀστυνομικῆς διαταγῆς καὶ κατὰ παράβασιν αὐτῆς ἐπὶ νῆλθεν 3).

1) Περὶ τῆς περιπτώσεως αὐτῆς δὲν ὑπάρχει ἰδιαιτέρα διάταξις ἐν τῷ Βαυαρικῷ ποιν. νόμῳ τοῦ 1813 ὡς καὶ ἐν τοῖς μεταγενεστέροις αὐτοῦ νομοσχέδιοις.

2) Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἄρθρ. 331. — Νομοσχ. 1822 ἄρθρ. 149. — 1827 ἄρθρ. 148. — 1831 ἄρθρ. 176.

3) Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 145 σελ. 254.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΠΕΡΙ ΠΡΑΞΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΔΙΚΑΙΩΝ

**Άρθρ.* 189.

Ὅστις, διὰ συναθροίσεως, ἢ μετερχόμενος βίαν ἢ ἀπειλήν, ἐμποδίζει ἢ προσπαθεῖ νὰ ἐμποδίσῃ ἓνα ἢ πλείονας τῶν πολιτῶν ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τῶν δημοσίων αὐτῶν καθηκόντων καὶ δικαίων ἐν καιρῷ τῶν ἐκλογῶν, ἢ ἄλλων καινῶν ὑποθέσεων, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἐξ μηνῶν, καὶ κωλύεται τῆς ἐνεργείας ὅλων τῶν δημοσίων δικαίων του εἰς διάστημα πέντε ἕως δέκα ἐτῶν.— Μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν τιμωρεῖται ὅστις κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον ἐμποδίζει ἢ προσπαθεῖ νὰ ἐμποδίσῃ τινὰ ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τῶν πολιτικῶν (ιδιωτικῶν) δικαίων καὶ καθηκόντων του.

**Άρθρ.* 190.

Δωροδοχίαι γινόμεναι κατὰ τὰς εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀναφερομένας ἐκλογὰς τιμωροῦνται, καὶ ὡς πρὸς τὸν δωροδοκήσαντα καὶ ὡς πρὸς τὸν δωροδοκηθέντα, μὲ

χρηματικὴν ποινὴν ἰσοδύναμον μὲ τὴν διπλασίαν ἀξίαν τοῦ δώρου, μηδέποτε δὲ κατωτέραν τῶν πεντακοσίων δραχμῶν. — Ἐκτὸς τούτου ἀπαγορεύεται εἰς τὸν ἔνοχον ἐν διαστήματι πέντε μέχρι δέκα ἐτῶν ἡ ἐνέργεια ὅλων τῶν εἰς τὰ ἄρθρα 21 καὶ 23 ὠρισμένων δικαιωμάτων.

**Άρθρ. 191.*

Φυλάκισις ἐξ μηνῶν ἕως πέντε ἐτῶν καταγινώσκεται εἰς τὸν κατὰ τὰς τοιαύτας ἐκλογὰς νοθεύοντα, κρύπτοντα, ἀφανίζοντα, ἢ μεταλλάττοντα ψευδοελετίον τι ἀρχαιρεσιακόν, ἢ ἐγγράφοντα ἄλλο ὄνομα παρὰ τὸ δοθέν εἰς αὐτόν. — Ἐκτὸς τούτου καταψηφίζεται εἰς τὸν ἴδιον καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τῶν εἰς τὰ ἄρθρα 21 καὶ 23 ὠρισμένων δικαιωμάτων ἀπὸ δέκα μέχρις εἰκοσιν ἐτῶν.

**Άρθρ. 192.*

Ἡ ἀντίστασις, ἡ στάσις, ἡ προφορικὴ ἢ ἔγγραφος ἐξυβρισίς τῆς ἀνηκούσης εἰς τὸ ἀξίωμα τιμῆς, κατὰ νομαρχιακῶν, ἐπαρχιακῶν, ἢ δημοτικῶν συμβουλίων, τῶν μελῶν καὶ ὑπηρετῶν αὐτῶν, ἐν ᾧ διαρκοῦσιν αἱ συνελεύσεις των, ὡσαύτως δὲ κατὰ τῶν ἀρχαιρεσιακῶν καὶ ἄλλων συνελεύσεων, συγκεκλημένων χάριν δημοσίων ὑποθέσεων παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἢ κυβερνητικῆς τιнос ἀρχῆς, τιμωροῦνται μὲ τὴν αὐτὴν ποινὴν, ὡς νὰ ἐπράττοντο τὰ πλημμελήματα ἢ κακουργήματα ταῦτα ἀμέσως κατὰ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἢ ὑπηρετῶν. — Ἡ δὲ ἐξυβρισίς τῆς ἀνηκούσης εἰς τὸ ἀξίωμα τιμῆς τιμωρεῖται μόνον, ὅταν ὁ ὑβρισθεὶς ἐγκαλέσῃ κατὰ τοὺς περὶ τούτου ἰδιαιτέρους ὁρισμοὺς τῆς ποινικῆς δικονομίας.

Ἐν ταῖς πολιτείαις, ἐν αἷς ὁ λαὸς συμμετέχει τῆς διοικήσεως τῶν κοινῶν πραγμάτων διὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκλεγομένων ἀντιπροσώπων, αἱ ἐκλογαὶ καὶ ἡ παρ' ἐκάστου τῶν πολιτῶν ἐνάσκησις τοῦ δικαιώματος τοῦ συμμετέχειν εἰς αὐτάς καὶ ψηφοφορεῖν, ἐλευθέρως, ἀπαρabiάστως καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν πεποιθήσιν, ἀποτελοῦσιν ἓνα τῶν οὐσιωδεστέρων ὄρων τῆς διαρρυθμίσεως τῆς πολιτείας διὰ τῆς νομίμου μορφώσεως τῶν πολιτικῶν σωματείων, ἃτινα ἐκπροσωποῦσι τὴν ἐθνικὴν κυριαρχίαν. Ὡς ἐκ τούτου ἀναπόδραστος παρίσταται ἡ ἀνάγκη τῆς διὰ ποινικῶν διατάξεων περιστολῆς τῶν ἐνδεχομένων παραβιάσεων τῶν ἐκλογικῶν δικαιωμάτων ἢ καθηκόντων τῶν πολιτῶν, ἢ τῆς ὅπωςδῆποτε ἀλλοιώσεως ἢ νοθεύσεως τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐκλογῶν. Περὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ πραγματεύονται αἱ προκείμεναι διατάξεις τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου ¹⁾).

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 189 τιμωρεῖται ἡ διὰ συναθροίσεως πολλῶν, ἢ διὰ βίας, ἢ ἀπειλῶν παρεμπόδισις ἐνὸς ἢ πλείονων πολιτῶν τῆς ἐνασκήσεως τῶν δημοσίων ἢ πολιτικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων.

Ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ πρέπει ν' ἀπορρήξῃ ἐκ δολίας προαιρέσεως, καὶ εἰδικῶς νὰ σκοπῇ τὴν παρεμπόδισιν ἀπὸ τῆς

¹⁾ Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 δὲν ἐμπεριέχει ἀντιστοίχους διατάξεις. Τὸ κενὸν αὐτοῦ ἀνεπλήρωσε κατὰ πρῶτον τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1827 (ἄρθρ. 122—125) καὶ τοῦ 1831 (ἄρθρ. 148—151), κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου, ὅστις πραγματεύεται περὶ τῶν πράξεων αὐτῶν ἐν τοῖς ἄρθρ. 109—113 (des crimes et délits relatifs à l'exercice des droits civils).—Chauveau-Hélie Code Pénal I ἀριθ. 1247 ἐπομ.—Πρωσικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 84—86.—Berner Lehrb. ἄρθρ. 105—109 σελ. 368. Mittermaier Archiv d. Criminalr. 1849 σελ. 338 «Ueber die Bestrafung der bei Wahlen verübten Vergehen παρ' ᾧ εὔρηται ἀνάλυσις τῶν διαφορῶν νομοθετημάτων τῆς Ἀμερικῆς, καὶ Γαλλίας ἐνθα διὰ τῶν ἄρθρων 98—124 τοῦ νεωτέρου περὶ ἐκλογῶν νόμου τῆς 15 Μαρτίου 1849 συνεπληρώθησαν πολλὰ κενὰ τοῦ ποινικοῦ νόμου.

ἐνασχίσεως τῶν δημοσίων ἢ πολιτικῶν καθήκοντων καὶ δικαίων τῶν πολιτῶν κατὰ τὰς ἐκλογὰς ἢ ἄλλας κοινὰς ὑποθέσεις. Ἡ πραγματοποιήσις τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ δὲν ἀποτελεῖ οὐσιώδεις στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος, διότι ὁ νόμος ἐν ἴσῃ τίθηται μίαν τὸν ἐμποδίζοντα, ἢ προσπαθοῦντα νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς ἐκλογεῖς τῆς ἐνασχίσεως τῶν δικαιωμάτων καὶ καθήκοντων αὐτῶν κατὰ τὰς ἐκλογὰς. Κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν μόνον τῆς ποινῆς διακρίνει ὁ νόμος, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ δημόσια (Staatsbürgerliche) δικαιώματα καὶ καθήκοντα, καὶ τοιαῦτα εἰσὶ τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν καθόλου διοίκησιν τῆς ἐπικρατείας, οἷον τὰ κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῶν βουλευτῶν, καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν ἐκλογέων τοῦ συμπράττειν εἰς τὰς ἐκλογὰς ταύτας, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὰ πολιτικά (bürgerliche) δίκαια καὶ καθήκοντα καὶ τοιαῦτα χαρακτηριζέσθαι τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὴν τοπικὴν διοίκησιν τῆς περιφέρειας τῆς κατοικίας ἢ δημοτικῆς ἐγκαταστάσεώς τινος, οἷον τὰς δημοτικὰς ἐκλογὰς, τὰς ἐκλογὰς τῆς ἐθνοφυλακῆς, τῶν ἀγροφυλάκων κτλ¹⁾).

¹⁾ Νόμος 15 Σεπτεμβρ. 1836 ἄρθρ. 2. — Σαφέστερον τὴν διάκρισιν ταύτην διατυποῦσιν οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι τῆς Γερμανίας. Ὁ τῆς Βυρτεμβέργης ποιν. νόμος ἐν ἄρθρ. 195 διακρίνει: ἀφ' ἑνὸς die Staatsbürgerliche Rechte, καὶ ἀφ' ἑτέρου die Gemeindebürgerliche Rechte, (ὅρ. καὶ Σαξωνικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 203 368 714). Ἐπίσης ὁ τοῦ Βάδεν περιέχει παρομοίαν διάκρισιν ὡς πρὸς τὰς ἐκλογὰς Staats oder Gemeindebürgerliche Wahlen. Τὰ Βυαρ. νομοσχέδια τοῦ 1827 καὶ 1831 ὁρίζουσιν εἰδικώτερον τὰ εἶδη τῶν ἐκλογῶν, καθ' ἃ δύνανται νὰ συμβῶσιν αἱ κολάσιμοι πράξεις, περὶ ὧν προβλέπουσι (Wahlen zur Ständerversammlung, Wahlen zu der von der Regierung einberufenen Wahlversammlungen, Wahlen der Gemeindevorsteher oder Bevollmächtigten). — Περὶ τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου, ὅστις ἐν ἄρθρ. 109 καὶ 110 τιμωρεῖ τὴν παραβίασιν τῆς ἐλευθέρως ἐνασχίσεως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων (droits civiques) ἐν ταῖς ἐκλογαῖς ἐν γένει ταῖς ἐνεργουμέναις δυνάμει τοῦ θεμελιώδους νόμου τῆς πολιτείας ὅρ. Chauveau-Hélie Code Pénal I ἀριθ. 1266. — Blanche Code Pénal II § 574 τελ. 624.

Ὡς μέσα πρὸς πραγματοποιήσιν τοῦ τοιοῦτου σκοποῦ μνημονεύει ὁ νόμος εἰδικῶς τὴν βίαν, τὰς ἀπειλὰς καὶ τὰς συναθροίσεις. Ὅποίου εἶδους πρέπει νὰ ᾧσιν αἱ συναθροίσεις δὲν διαγράφεται ἐν τῷ νόμῳ, ἀλλ' ἀναμφιβόλως καὶ περὶ αὐτῶν ἰσχύουσιν ὅσα ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἄρθρ. 172 περὶ στάσεως εἴρηνται.

Ἡ βία καὶ αἱ ἀπειλαὶ πρέπει νὰ συνίστανται εἰς φυσικὸν καταναγκασμὸν, ἢ εἰς παραστάσεις, καθιστώσας πιθανὸν καὶ ἀναπόφευκτον τὸν τοιοῦτον καταναγκασμὸν, ἢ εἰς πᾶσαν ἄλλην ἐπιζήμιον ἢ παράνομον βλάβην. Αἱ ἀπειλαὶ πράξεων ἐπιτρεπομένων ὑπὸ τοῦ νόμου, ὅσω καὶ ἂν ᾧσιν ἐπιζήμια διὰ τὸν ἀπειλούμενον, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἀρκούσαι πρὸς ὑπαρξιν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος ¹⁾).

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων μέσων τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐγκλημα δύναται νὰ διαπραχθῇ καὶ διὰ δωροδοκίας. Τὴν περίπτωσιν ταύτην προβλέπει τὸ ἄρθρ. 190, ὅπερ τιμωρεῖ τὴν δωροδοκίαν καὶ ὡς πρὸς τὸν δωροδοκῆσαντα καὶ ὡς πρὸς τὸν δωροδοκηθέντα διὰ τῆς διπλοῦς ἀξίας τοῦ δώρου, μηδέποτε ὅμως κατωτέρας τῶν πενητακοσίων δραχμῶν. Ὅσάκις τὸ δῶρον συνίσταται εἰς χρηματικὸν ποσόν, ἢ εἰς ἀντικείμενον διὰ χρημάτων ἐκτιμώμενον, ὁ προσδιορισμὸς τῆς καταγνώστῃς ποινῆς ἔσεται εὐχερὴς, ἀλλ' ἐνίοτε τὰ μέσα τῆς δωροδοκίας δύναται νὰ ᾔῃαι ἀνεπίδεκτον χρηματικῆς ἐκτιμήσεως, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει φρονοῦμεν ὅτι ὁ δικαστὴς δύναται ν' ἀρκεσθῇ εἰς τὴν κατάγνωσιν τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τῆς ποινῆς ²⁾).

¹⁾ Haeblerlin Criminalr. III σελ. 190. Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 161 σελ. 270 σημ. 5 σελ. 272. — Τὴν διὰ βολῶν παραστάσεων καὶ ἀπατηλῶν ὑποσχέσεων σαγήνευσιν τῆς γνώμης τῶν ἐκλογίων δὲν ἐθεώρησε σκόπιμον νὰ τιμωρήσῃ ὁ νόμος, προβλέπων τὰς δυσχερείας, εἰς ἃς ἤθελε προσκρούσει πρὸς ἀκριβὴ καὶ τελείαν ἐκτίμησιν καὶ διάγνωσιν τῶν τοιοῦτων πράξεων, τελουμένων ἐν μέσῳ τῆς τύβης καὶ τοῦ σάλου τῆς ἐκλογικῆς πάλης. — Mittermaier ἐν Archiv d. Criminalr. 1849 σελ. 339.

²⁾ Ἐάν ἡ δωροδοκία συνίσταται εἰς τὴν ὑπόσχεσιν παραχρῆς τῆς

Ἡ δωροδοκία θεωρεῖται ἐπίσης ἀξιοποινος, καὶ ὅταν παρὰ τοῦ ὑποψηφίου αὐτοῦ προέρχεται καὶ ὅταν παρὰ τρίτου προσώπου ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγένετο.

Ἡ ἀποδοχὴ τοῦ δώρου παρὰ τοῦ πρὸς ὃν γίνεται ἡ προσφορὰ δὲν ἀποτελεῖ ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν τῆς τελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, διότι τὸ ἀξιοποινὸν τῆς πράξεως δὲν συνίσταται εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ δώρου, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τῆς δολίας τοῦ αὐτουργοῦ προαιρέσεως¹⁾.

Ἡ ἀλλοίωσις τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐκλογῶν δύναται νὰ γείνη διὰ τῆς νοθεύσεως, ἀποκρύψεως, ἐξαφανίσεως ἢ μεταλλαγῆς τῶν ψηφοδελτίων, ἢ διὰ τῆς ἐγγραφῆς ἄλλου ὀνόματος εἰς τὸ δοθὲν ψηφοδέλτιον. Περὶ τῶν πράξεων αὐτῶν προνοεῖ τὸ ἄρθρ. 191, ὁρίζον φυλάκισιν ἐξ μηνῶν μέχρι πέντε ἐτῶν κατὰ τοῦ κηρυχθέντος ἐνόχου. Καθ' ἀπάσας δὲ τὰς ἐν τοῖς ἄρθρ. 189—191 μνημονευομένας περιπτώσεις ὁ κηρυχθεὶς ἐνόχος στερεῖται τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων ἐφ' ὧρισμένον χρονικὸν διάστημα ἀνάλογον τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως.

Αἱ διατάξεις τῶν προκειμένων ἄρθρων συνεπληρώθησαν ὑπὸ τῶν εἰδικῶν περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν καὶ περὶ δημαρρεσιῶν νόμων τῆς Β' ἐν Ἀθήναις Ἑθνικῆς Συνελεύσεως²⁾. Οἱ νόμοι οὗτοι ἐπὶ εὐρυτέρων στήριζόμενοι βάσεων, σκοπὸν ἔχουσι τὴν προστασίαν

δωρολήπτη θέσεως τινος ἐμπίσθου, δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ ἢ ἐκ τῆς θέσεως ταύτης πρόσοδος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ διτέλεσεν ἐν αὐτῇ ὁ δωροδοκηθεὶς. Chauveau-Hélie Code Pénal I. ἀρθ. 1264. — Blanche Code Pénal II ἀρθρ. 113 § 585 σελ. 640.

¹⁾ Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 152 σελ. 276. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 2 τοῦ 1858.

²⁾ Διὰ τῶν νόμων αὐτῶν, ὡς ῥητῶς ὁρίζει τὸ ἄρθρ. 66 τοῦ περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν νόμου, διατηροῦνται ἐν ἰσχύϊ, οὐ μόνον αἱ εἰδικαὶ διατάξεις τῶν ἀρθρ. 189—191 περὶ ὧν ὁ λόγος, ἀλλὰ καὶ αἱ λοιπαὶ διατάξεις τοῦ ποινικοῦ νόμου πρὸς τιμώρησιν τῶν κολασίμων πράξεων τῶν κατὰ τὰς ἐκλογὰς τελεσθεισῶν.

τῆς ἐλευθέρας καὶ ἀνεπηρέαστου ἐνασχίσεως τῶν ἐκλογικῶν δικαιωμάτων τῶν πολιτῶν, τὴν τιμώρησιν τῆς μὴ ἀκριβοῦς τῶν ἐκλογικῶν αὐτῶν καθηκόντων ἐκτελέσεως, καὶ τὴν καταδίωξιν πάσης κατὰ τὴν ψευδοφρορίαν νοθεύσεως ἢ ἀλλοιώσεως τῆς ἀληθοῦς καὶ πραγματικῆς τῶν ἐκλογέων βουλήσεως. Ἐπομένως σχετικῶς πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 189, δι' ἧς τιμωρεῖται ἡ διάβρις παρεμπόδισις τῶν ἐκλογῶν, κολλάζεται κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρ. 54, 55 καὶ 56 τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου πᾶσα ἐνδεχομένη ἐκφρόβισις τῶν ἐκλογέων, ἡ ἐπενέργεια ἐπὶ τῆς βουλῆσεως αὐτῶν διὰ τῆς παρουσίας ἐνόπλων ἐν τῷ τόπῳ τῆς ψευδοφρορίας, ἡ διὰ τῆς παραστάσεως δημοσίων ἢ δημοτικῶν ὑπαλλήλων, ἡ διὰ τῆς ἐπεμβάσεως στρατιωτικῶν εἰς τὴν ἐκλογὴν ¹⁾).

¹⁾ Ἐκλογικοῦ νόμου ἄρθρ. 54. — α' Ἀπαγορεύεται ἡ εἰς τὸν τόπον τῆς ψευδοφρορίας προσέλευσις παντὸς ἐκλογέως, ἡ πολίτου ἢ ἀξιωματικοῦ, φέροντος ὄπλον, ἡ οἰονδήποτε ὄργανον ἐπιτήδειον πρὸς ἐπιθεσιν. — Οἱ παραβιάζει τῆς διατάξεως ταύτης τιμωροῦνται, ἐγκαλούμενο εἴτε ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς, εἴτε ὑπὸ τῶν ὑποψηφίων ἢ τῶν ἀντιπροσώπων ἢ τῶν ἀναπληρωτῶν αὐτῶν, εἴτε ὑφ' ὁποιουδήποτε ἐκλογέως, μὲ φυλάκισιν ἐνὸς μέχρις ἑξ μηνῶν».

Ἄρθρ. 55. α' Ἀπαγορεύεται ἡ εἰς τὸν τόπον τῆς ψευδοφρορίας εἴσοδος οἰουδήποτε δημοσίου ὑπαλλήλου, εἴτε πολιτικοῦ, εἴτε στρατιωτικοῦ μὴ ἐκπληροῦντος, κατὰ τὸν παρόντα νόμον, καθήκοντα, ἢ μὴ καλουμένου εἰς ψευδοφρορίαν. Εἰς τὴν αὐτὴν ἀπαγόρευσιν ὑπάγονται καὶ οἱ δημοτικοὶ ὑπάλληλοι ὡς καὶ πᾶς πολίτης. Πᾶσα δὲ παράβασις ἐγκαλουμένη κατὰ τὸ ἐδάφ. 2 τοῦ προηγουμένου ἄρθρου, τιμωρεῖται μὲ χρηματικὴν ποινὴν 20 μέχρι διακοσίων δραχμῶν καὶ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν».

Ἄρθρ. 56. Πᾶς ὁ διατάξας ἐπέμβασιν τινα τῶν στρατιωτικῶν εἰς ἐκλογὴν, ἢ ὁ ἐνεργήσας τοιαύτην δι' οἰουδήποτε ὄργανου τῆς δημοσίας δυνάμεως, καταγγελλόμενος κατὰ τὰς διατάξεις τῶν προηγουμένων άρθρων, εἰ μὲν ἡ πολιτικὸς ὑπάλληλος, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν ἑξ μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, συνεπάγουσαν αὐτοδικαίως τὴν ἀπὸ τῆς θέσεως ἐκπτώσιν, εἰ δὲ στρατιωτικὸς, μὲ φυλάκισιν ἐπίσης ἑξ μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν συνεπάγουσαν αὐτοδικαίως τὴν εἰς κατὰστασιν τῆς ἀρχίας μετάβασιν τοῦ ἀξιωματικοῦ, ἐνεκεν ἀσυμβιβάστου πρὸς τὸν χαρακτῆρα

Ἡ μὴ ἐκπλήρωσις τῶν καθηκόντων τῶν πολιτῶν κατὰ τὰς ἐκλογὰς δύναται νὰ συμβῇ ἢ ἐκ μέρους τῶν πολιτῶν τῶν καλῶν μένων νὰ συμπράξωσιν εἰς ταύτας, ὡς μέλη τῶν ἐφορευτικῶν ἐπιτροπῶν, ὡς μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς συντάξεως τῶν καταλόγων, ὡς σφαιριοδοταὶ κτλ., ἢ ἐκ μέρους τῶν δημοσίων καὶ δημοτικῶν ὑπάλληλων, οἷς ἀνετέθη ἡ ἐνέργεια τῶν προπαρασκευαστικῶν πράξεων τῶν ἐκλογῶν καὶ τῆς διεξαγωγῆς αὐτῶν. Περί ἀμφοτέρων τῶν περιπτώσεων αὐτῶν προβλέπεται τὰ ἄρθρα 62, 63, 64 καὶ 65 § 1, 2, 3 τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου¹⁾, δι' ὧν συνε-

τοῦ ἀξιοματικοῦ διαγωγῆς.— Ὑπαξιωματικοὶ τῆς χωροφυλακῆς καὶ τοῦ στρατοῦ, χωροφύλακες, στρατιῶται καὶ δημόσιοι ἢ δημοτικοὶ ὑπηρέται, ἐπεμβάντες ὅπως δὴ ποτε εἰς τὴν ἐκλογὴν, τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν ἑξ μηνῶν μέχρι ἐνὸς ἔτους.— Ἀρμόδια πρὸς ἐκδίκασιν τῶν παραβάσεων τοῦ παρόντος καὶ τῶν δύο προηγουμένων ἄρθρων εἰσὶν, ἐν πάσῃ περιπτώσει, τὰ τακτικὰ ποινικὰ δικαστήρια.

¹⁾ Ἄρθρ. 62. «Δήμαρχοι, δημαρχικοὶ καὶ εἰδικοὶ πάρεδροι, δημοτικοὶ σύμβουλοι, καὶ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι ἀμελοῦντες τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ παρόντος νόμου ἐπιβαλλομένων αὐτοῖς καθηκόντων ἢ ἀπειθοῦντες, τιμωροῦνται ὑπὸ τῆς προϊσταμένης διοικητικῆς ἀρχῆς πειθαρχικῶς διὰ προστίμου, μὴδὲ ἥσσονος τῶν δραχμῶν 50, μὴδὲ μείζονος τῶν 100.— Μετὰ προηγουμένην δὲ πειθαρχικὴν ποινὴν τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, ἐπάγουσαν καὶ πενταετὴ στέρξιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων των.

Ἄρθρ. 63. Οἱ κατὰ τὸ ἄρθρον 44 ὑπάλληλοι ἐπὶ τῆς ψηφοφορίας, ἀρνούμενοι νὰ ἐκπληρώσωσι τὴν ὑπὸ τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς ἀνατεθεῖσαν αὐτοῖς ὑπηρεσίαν, τιμωροῦνται μὲ πρόστιμον μέχρι δραχμῶν ἑκατόν.

Ἄρθρ. 64. Οἱ ἐφημέριοι τῶν ἐκκλησιῶν, οἱ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου καλούμενοι πρὸς σύνταξιν τῶν προπαρασκευαστικῶν καταλόγων, ἀρνούμενοι τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀνατεθείσης αὐτοῖς ἐντολῆς τιμωροῦνται ἐπὶ ἀπειθείᾳ μὲ τὴν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 164 τοῦ ποινικοῦ νόμου ὀριζομένην ποινὴν.

Ἄρθρ. 65. Τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν ἐνὸς ἔτους τοὐλάχιστον καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν δραχμῶν 500.

α') ὁ δήμαρχος 1) ἐὰν δὲν ὑποβάλῃ εἰς τὸν γραμματεῖα τῶν πρωτο-

πληρώθη ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 189, ὅπερ προβλέπει μόνον περί τῆς τιμωρήσεως τοῦ ἐπιζητοῦντος νὰ παρεμποδίσῃ τινὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν δημοσίων αὐτοῦ καθηκόντων ἐν καιρῷ τῶν ἐκλογῶν δὲν ποιεῖται δὲ μνεῖαν περὶ αὐτοῦ τοῦ παραλείποντος τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἰδίων καθηκόντων.

Μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ συστήματος τῆς διὰ σφαιριδίων ψηφοφορίας ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 191 ἤθελεν εἶσθαι ἀνεπαρκὴς πρὸς τιμώρησιν πολλῶν πράξεων, δυναμένων νὰ νοθεύσωσιν ἢ ἀλλοιώσωσι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς καὶ κατὰ τὸ νέον τοῦτο σύστημα, τὸ κενὸν τοῦτο συνεπληρώθη διὰ τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 62 § γ' καὶ δ'. 1).

Ἄξιαι μνεῖας εἰσὶν αἱ ἐν τέλει τοῦ ἄρθρ. 66 τοῦ περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν νόμου, ἡ μὲν τούτων τιμωρεῖ διὰ χρηματικῆς ποινῆς 50—200 δραχμῶν, ἡ διὰ τριμήνου φυλακίσεως, πᾶσαν

δικῶν ὅλας τὰς εἰς αὐτὸν παραδοθείσας ἐφέσεις κατὰ τῶν πρωτοδικῶν ἀποφάσεων τῆς ἐπιτροπῆς μεθ' ὅλων τῶν σχετικῶν ἐγγράφων, ἅμα τῇ λήξει τῆς πενταήμερου προθεσμίας καὶ 2) ἐὰν κατὰ τὴν κατὰ τὸ ἄρθρ. 20 διόρθωσιν τοῦ βουλευτικοῦ καταλόγου ἤθελε παραλείψει ἢ ἐγγράψῃ ἐκλογεῖς ἐναντίον τῶν ἀποφάσεων τῆς τε ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ πρωτοδικείου.

β') Με φυλάκισιν τριῶν μηνῶν καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν δραχμῶν 200 τὰ μέλη ὅλων τῶν κατὰ τὸν παρόντα νόμον σχηματιζομένων ἐπιτροπῶν, ἐὰν ἀρνηθῶσι νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ καθήκοντά των.

1) Ἄρθρ. 62 § γ' (Τιμωρεῖται). Με φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι ἐνὸς ἔτους καὶ μὲ πενταετὴ στέρησιν τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων πᾶς ὅστις ἤθελεν ἀνακαλυφθῇ ρίψας ἢ ρίπτων εἰς τινὰ κάλπην πλέον τοῦ ἐνὸς σφαιρίδια. Εἰς τὴν αὐτὴν ποινὴν ὑπόκειται καὶ ὅστις ψηφοφορήσῃ ὑπὸ πλαστόν ὄνομα. Με φυλάκισιν δὲ ἕξ μηνῶν μέχρι ὀσῶ ἔτῶν καὶ μὲ πενταετὴ στέρησιν τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων ὅστις ρίψῃ σφαιρίδια κατὰ τὴν διαλογὴν ἢ ὅπως δὴ ποτε νοθεύσῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς.

§ δ') Με φυλάκισιν ἐνὸς ἔτους μέχρι τριῶν ἔτῶν καὶ μὲ πενταετὴ στέρησιν τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων, ὅστις ἀρπάσῃ ἢ καταστρέψῃ ὅπως δὴ ποτε κάλπην τινὰ καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς ψηφοφορίας ἢ διαλογῆς πάσης Βουλευτικῆς ἐκλογῆς.

οιανδήποτε παράβασιν τῶν διατάξεων τοῦ περὶ ἐκλογῆς βουλευ-
τῶν νόμου. Διὰ τῆς γενικῆς ταύτης ρήτρας περιβάλλεται τὸ κύρος
ποινικοῦ καταναγκασμοῦ εἰς ἀπάσας τοῦ νόμου τὰς διατάξεις
καὶ ἐκ τῆς παραβάσεως ἐκάστης αὐτῶν παράγεται ἡ ἐννοια ἰδίαις
κολασίμου πράξεως. Τὸ τοιοῦτον ἥκιστα δύναται νὰ θεωρηθῇ συ-
ναδὸν πρὸς τὰς ἐν γένει ἀρχὰς τῆς ποινικῆς νομοθεσίας. Ἡ δ'
ἐτέρα τῶν διατάξεων, πηγάζουσα ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς τοῦ νομοθέ-
του μερίμνης πρὸς ἀκριβῆ τήρησιν τῶν ἐκλογικῶν νόμων, καθιε-
ροῖ ἐξαίρεσιν τοῦ ἐν τῷ ἄρθρῳ 97 τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐνδιχλαμ-
βανομένου κανόνος, τοῦ κηρύσσοντος ἀνεύθυνον τὸν δημόσιον ὑπάλ-
ληλον ἢ ὑπηρέτην τὸν ἐκτελοῦντα τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ παραγγε-
λίαν ὑπὸ τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς, ἐνεργούσης ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς
ἰδίας ἀρμοδιότητος ¹⁾).

Περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν εἰρημένων διατάξεων ἡ δύναται νὰ
ἐγερθῇ ἀμφιβολία ἐν περιπτώσει ἐπικυρώσεως ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῆς
ἐκλογῆς, καθ' ἣν ἐτελέσθη ἀξιόποινός τις πράξις προβλεπομένη
ὑπ' αὐτῶν. Τὴν ἀμφιβολίαν ταύτην αἶρει καθ' ὅλοκληρίαν ἡ διὰ-
τάξις τοῦ ἄρθρου 67, ὀρίζουσα ὅτι πᾶσα ἀξιόποινος πράξις σχέ-

¹⁾ Ἄρθρ. 66. Αἱ περὶ πράξεων κατὰ τῆς ἐνεργείας τῶν πολιτικῶν
καὶ δημοσίων δικαίων, διαταράξεως τῆς ἡσυχίας δημοσίων σωματείων,
πλαστογραφίας δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, νοθείσεως τῶν δη-
μοσίων σφραγίδων καὶ σημάτων, ψευδομαρτυρίας ἐνώπιον τῆς ἀρχῆς,
παρανόμου κατακρατήσεως, παρανόμου βίας καὶ ἀπειλῆς, καὶ λοιπαὶ
διατάξεις τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἐφαρμόζονται πρὸς καταστολὴν τῶν ἀξιο-
ποίνων τούτων πράξεων, ἂν λάθωσι χώραν κατὰ τὰς ἐκλογάς.

Ἡ ἐπὶ τινι τῶν πράξεων τούτων καταδίκη, καὶ εἰς βαθμὸν πλημμε-
λήματος, ἐπιφέρει αὐτοδικαίως πενταετὴ στέρησιν τῶν πολιτικῶν δι-
καιωμάτων.

Πᾶσα δ' ἄλλη παράβασις τῶν ἐν τῷ παρόντι νόμῳ ὠρισμένων, ἐὰν
δὲν προβλέπεται εἰδικῶς ὑπ' αὐτοῦ, ἢ δὲν ὑπάγεται εἰς τὰς διατάξεις
τοῦ ποινικοῦ νόμου, τιμωρεῖται μὲ χρηματικὴν ποινὴν 50—200 δραχ-
μῶν ἢ μὲ φυλάκισιν μέχρι τριῶν μηνῶν.

Ἡ διὰ τὰς τοῦ ἄρθρου 97 τοῦ ποινικοῦ νόμου δὲν ἐφαρμόζεται ἐν
τῇ προκειμένῃ περιπτώσει. — ὅρ. τύμ. Α' σελ. 349.

σιν ἔχουσα μὲ τὰς ἐκλογὰς καὶ προβλεπομένη εἴτε ὑπὸ τοῦ παρῶντος εἴτε ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου τιμωρεῖται, εἴτε ἐπικυρωθῇ εἴτε ἀκυρωθῇ ἡ ἐκλογή.

Παρ' ἡμῖν, ὡς εἶδομεν ἐν τοῖς πρόσθεν, [σελ. 15 ἐπομ.] δὲν ὑπάρχει νόμος ὀρίζων εἰδικῶς τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα. Ἐπομένως ἐγείρεται τὸ ζήτημα, ἂν τὰ περὶ τὰς ἐκλογὰς ἀδικήματα, καὶ ἰδίως τὰς τῶν βουλευτῶν ἀνήκουσιν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων, ὡς προσβάλλοντα τὴν γνησίαν καὶ ἄδολον ἔκφρασιν τῆς βουλῆσεως τῶν πολιτῶν ἐν τῇ ἐνασκήσει τοῦ κυριαρχικοῦ δικαιώματος πρὸς ἐκλογὴν τῶν ἰδίων αὐτῶν ἀντιπροσώπων καὶ κατάρτισιν τοῦ σώματος, ὅπερ διαχειρίζεται τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἐν τῇ πολιτείᾳ. Εὐλογωτέραν θεωροῦμεν τὴν καταφατικὴν τοῦ ζητήματος τούτου λύσιν, ὑποστηριζομένην καὶ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς νομολογίας¹⁾. Ἐὰν ἀφεθῇ εἰς τὴν ἐκάστοτε ἀρμοδίαν δικαστικὴν ἀρχὴν ὁ ἔλεγχος τῶν εἰδικῶν παραστάσεων τῆς πράξεως καὶ ἡ διάγνωσις, ἂν αὕτη φέρῃ χαρακτηριστὰ πολιτικοῦ ἐγκλήματος ἢ μὴ, μέγιστος ὑπάρχει κίνδυνος μὴ προσκρούσῃ εἰς δυσχερεῖας ἀνυπερβλήτους καὶ περιπέσῃ εἰς ἀντιφάσεις, ἰδίως ἐνεκα τῆς ἐλλείψεως παρ' ἡμῖν εἰδικοῦ νόμου περὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων, οὕτω δὲ ἡ τύχη τῶν κατηγορουμένων θέλει ἐξαρτᾶσθαι ἐκ τῶν τυχαίων ἐντυπώσεων, ἃς ἡ πρᾶξις ἐνεποίησεν εἰς τοὺς δικαστάς.

Ἄφοῦ διὰ τῶν προεκτεθεισῶν διατάξεων ἐπειράθη ὁ νομοθέτης νὰ ἐξασφαλίσῃ ἐναντίον πάσης προσβολῆς τὴν νόμιμον κατάρ-

¹⁾ Ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸν περὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων νόμον τῆς 8 Ὀκτωβρίου 1830 τὰ περὶ τὰς ἐκλογὰς ἀδικήματα ὑπάγονται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων.—Chauveau-Hélie Code Pénal I ἀρ.θ. 4266.—Dalloz Délits politiques n° 7 15. Τὴν γνώμην ταύτην ἠκολούθησεν μέχρι τοῦδε καὶ παρ' ἡμῖν ὁ Ἄρειος Πάγος ὅρ. Ἀποφ. ποιν. 120 τοῦ 1871.—110 τοῦ 1872.—112 τοῦ 1873. Τελευταῖον ὁμοῦς μετῆλλαξε γνώμην καὶ διὰ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 189 τοῦ 1874, 184 καὶ 214 τοῦ 1875 ἀποφάσεων παρεδέξατο ὅτι ὑπάγονται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κοινῶν ἐγκλημάτων.

τισιν τῶν ἐν τῷ κράτει σωματείων, τῶν περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων ἐν τῷ κύκλῳ τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν βουλευομένων, διὰ τοῦ τελευταίου ἄρθρου τοῦ παρόντος κεφαλαίου κολάζει πᾶσαν προσβολὴν ἀπευθυνομένην κατ' αὐτῶν, συγκεκροτημένων ἤδη καὶ λειτουργούντων ἐν τῇ πολιτείᾳ ¹⁾). Τὰ μέλη τῶν τοιούτων σωματείων ἐξομοιοῦ πρὸς τοὺς ἐν τῷ κράτει δημοσίους ὑπαλλήλους τῆς ἀρχῆς, ἐπομένως ἡ κατ' αὐτῶν στάσις, ἢ ἡ ἀντίστασις, ἢ ἡ γενομένη ἐξύβρισις διὰ τῶν αὐτῶν κολάζεται ποινῶν ²⁾). Μόνον ἐπὶ τῆς ἐξυβρίσεως ὀρίζεται εἰδικῶς ὅτι ὁ ἔνοχος δὲν καταδικάζεται ἄνευ προηγουμένης ἐγκλήσεως τοῦ σωματείου, καθ' οὗ ἐγένετο ἡ ὕβρις, ἢ τοῦ ἐξυβρισθέντος μέλους αὐτοῦ.

¹⁾ Ποιν. νόμου ἄρθρ. 192. Βαυαρ. νομοσχ. 1827 ἄρθρ. 125.—1834 ἄρθρ. 151.— Ποιν. νόμου Ἀννοθέρου 147.

²⁾ Ἐὰν ἡ στάσις ἀπευθύνηται κατὰ τῆς Βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων, περὶ ἧς δὲν γίνεται μὲν ῥητῶς μνεία ἐν τῷ ἄρθρῳ 192, περιλαμβάνεται ὁμως ἐν τῇ γενικῇ αὐτοῦ διατάξει καὶ ἄλλων συνελύσεων συγκαλουμένων χάριν δημοσίων ὑποθέσεων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἡ δὲ στάσις αὕτη σκοπὸν ἔχει τὴν διάλυσιν καὶ κατάργησιν αὐτῆς, τότε ἡ πράξις φέρει χαρακτηριστὰ ἐσχάτης προδοσίας καὶ ὡς τοιαύτη τιμωρεῖται δυνάμει τοῦ ἄρθρου 123 § 2, προβλέποντος τὴν περὶπτωσιν τῆς στάσεως πρὸς μεταβολὴν διὰ βιαιῶν μέσων τοῦ πολιτευματος. Εἰδικὴν περὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης διάταξιν περιέχουσιν οἱ ποιν. νόμοι τῆς Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 140 § 2, τῆς Πρωσίας ἄρθρ. 82, ὡς καὶ τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 105.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΩΟΝ

ΠΕΡΙ ΣΥΓΧΥΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΥΘΑΙΡΕΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ὁ Βρυαρχὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 ἐν Βιβλίῳ Β'. τίτλῳ β'. κεφ. 4 καὶ ἐν Βιβλίῳ Γ'. τίτλῳ β'. κεφαλ. 3 συμπεριέλαβεν ὑπὸ τὴν γενικὴν ἐπωνυμίαν τῶν ἐγκλημάτων κατὰ τῆς κοινῆς εἰρήνης ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀπάσας τὰς κολασίμους πράξεις, αἵτινες προσβάλλουσι τὴν δημοσίαν ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξιν διὰ τῆς ἐνασχέσεως αὐθαίρετου βίας κατὰ τῶν πολιτῶν καὶ τῆς περιουσίας αὐτῶν. Τὰ ἐγκλήματα ταῦτα, περιέχουσι μὲν προσβολὴν προσωπικῶν τῶν πολιτῶν δικαιωμάτων, θεωροῦνται ὅμως ὡς δημόσια ἀδικήματα, τὴν πολιτείαν ἀμέσως προσβάλλοντα, διότι τὸ ἰδιάζον αὐτῶν καὶ κοινὸν χαρακτηριστικὸν εἶναι ἡ κατὰ τῆς δημοσίας τάξεως ἀπειθυνομένη προσβολή. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὑπῆχθησαν ἡ διατάραξις τῆς κοινῆς εἰρήνης [ἄρθρ. 332—335] ἡ διατάραξις τῆς εἰρήνης τῆς θρησκείας [ἄρθρ. 336], ἡ αὐτοδικία [ἄρθρ. 420] ἡ διατάραξις τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης [ἄρθρ. 422], καὶ ἡ διατάραξις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεροπραξίας [ἄρθρ. 424].

Τὰ Βρυαρχικὰ νομοσχέδια τοῦ 1824 (ἄρθρ. 172—183) τοῦ

1827 (άρθρ. 149—160) καὶ τοῦ 1831 ἀρθρ.(177—189) ἠκολούθησαν τὸ σύστημα τοῦ Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου, ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων ἐγκλημάτων τὰ μὲν νομοσχέδια τοῦ 1827 καὶ 1831 συμπεριέλαβον καὶ τὴν διατάραξιν τῆς ἡσυχίας σωματείου τινός, τὸ δὲ νομοσχέδιον τοῦ 1831 ἰδιαιτέρως τὴν διατάραξιν τῆς εἰρήνης τῶν πολιτῶν (άρθρ. 182) καὶ τὴν ἀδικον κατὰ προσώπου ἐπίθεσιν (άρθρ. 185). Τὰς περὶ τῶν πράξεων αὐτῶν διατάξεις εὐρίσκομεν καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ποινικῷ νόμῳ.

Α'.

Διατάραξις τῆς κοινῆς εἰρήνης.

Ἄρθρ. 193.

Ἐὰν πολλοὶ ἡνωμένοι ἐπίτηδες μετ' ἀλλήλων εἰσπέσωσι παρανόμως εἰς ξένας οἰκίας, κατοικίας, ἢ ἄλλα ἀκίνητα κτήματα, τιμωροῦνται οἱ τε ἀρχηγοὶ, ὀδηγοὶ καὶ συναίτιοι τῆς τοιαύτης διαταράξεως τῆς κοινῆς εἰρήνης.—1) μὲ εἰρκτὴν, οἱ μὲν ἀρχηγοὶ καὶ ὀδηγοὶ τοῦλάχιστον ἐξ ἐτῶν, οἱ δὲ συναίτιοι τὸ πολὺ ἐξ ἐτῶν, ἐὰν ἔγιναν βιαιοπραγίαι εἰς πρόσωπα.—2) μὲ φυλάκισιν, οἱ μὲν ἀρχηγοὶ καὶ ὀδηγοὶ τοῦλάχιστον ἑνὸς ἔτους, οἱ δὲ συναίτιοι τὸ πολὺ ἑνὸς ἔτους, ἐὰν ἔγιναν βιαιοπραγίαι μόνον εἰς πράγματα.—3) μὲ τὴν αὐτὴν διαστολὴν ἐπιβάλλεται φυλάκισις τὸ πολὺ μηνῶν ἐξ, ἢ, ἐὰν οὔτε εἰς πρόσωπα οὔτε εἰς πράγματα ἐπράχθη βία, τὸ πολὺ μηνῶν τριῶν.—Καθ' ὅλας τὰς προηγούμενας περιπτώσεις ἢ χρῆσις τῶν ὅπλων ἢ ἡ ὀπλοφορία θεωρεῖται ὡς ἰδιαιτέρα ἐπιβαρυντικὴ αἰτία.

Ἐκ τοῦ ὁρίσμου τοῦ ἐγκλήματος, ὅστις διατυπῶται ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ ἀρθροῦ 193 παρατηροῦμεν ὅτι οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς ἐννοίας αὐτοῦ εἰσίν.

1) Ἐνῶσις πολλῶν προσώπων μετ' ἀλλήλων. Ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς στάσεως οὕτω καὶ ἐνταῦθα δὲν ὀρίζεται ἀριθμητικῶς τὸ ποσὸν τῶν προσώπων, ἀλλ' ἀρίεται εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ, ἵνα, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὰς εἰδικὰς τῆς πράξεως περιπτώσεις, ὀρίσῃ πότε ὑπάρχει ἔνῴσις πολλῶν προσώπων, γενομένη πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος.

2) Ἡ ἐνῴσις αὕτη πρέπει νὰ γείνη ἐπίτηδες, τοὔτεστι δέον νὰ προϋπάρξῃ συνεννόησις καὶ ἀπόφασις ἐκ τῆς δολίας προαιρέσεως τῶν αὐτουργῶν πηγάζουσα. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἀπόφασις δύναται νὰ καταρτισθῇ, εἴτε μετὰ προηγουμένην προμελέτην καὶ σκέψιν, εἴτε ἀπρομελετήτως καὶ ἐν βρασμῷ ψυχικῆς ὁρμῆς 1).

3) Παράνομος εἰσβολὴ γενομένη εἰς ἀλλοτρίας κτήσεις, ἢτοι εἰς ξένας οἰκίας, κατοικίας, ἢ ἄλλα ἀκίνητα κτήματα. Τὸ παράνομον τῆς εἰσβολῆς θεωρεῖται ὡς οὐσιῶδες στοιχεῖον τοῦ ἐγκλήματος κατ' ἀντιδικαστολήν τῶν περιπτώσεων τῆς νομίμου ἀμύνης πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἀπειλουμένης κατοχῆς κτήματος, ἢ τῆς ἐκτελέσεως δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἢ ἄλλης νομίμου ἐνεργείας 2).

Ὁ λόγος, δι' ὃν ἐγένετο ἡ παράνομος εἰσβολή, ἢ ὁ σκοπὸς αὐτῆς, οἷον ἐὰν προῆλθεν ἐξ ἐκδικήσεως, ἢ ἐὰν ἐτελέσθη ἐπὶ σκοπῷ ἀπειλῆς, ἢ βλάβης, δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος.

Τὸν εἰδικὸν χαρακτηρισμὸν τῶν ξένων οἰκιῶν, κατοικιῶν καὶ ἀκινήτων κτημάτων δὲν ὑποδεικνύει διάταξις τις τοῦ ἡμετέρου νόμου, ὥστε ἡ λύσις τῶν ἐνδεχομένων ν' ἀναφυῶσι ζητημάτων ἀρίεται εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ. Ἐὰν αἱ οἰκίαι κατοικούνται ἢ μὴ, εἶναι ὅλως ἄσχετον πρὸς τὴν ἐννοιαν τοῦ ἐγκλήματος. Ἡ διαστολὴ δὲ, ἣν ἀπαντῶμεν μετὰξὺ ξένων οἰκιῶν καὶ κα-

1) Dollmann-Risch Commentar. ἀρθρ. 154 σελ. 289. — Haeblerlin Criminalrecht τόμ. II. σελ. 276. — John ἐν Holtzendorff's Handb. III. § 29 σελ. 162.

2) Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. ἀρθρ. 332.

τοιχιῶν χρησιμεύει, ὅπως ἄρῃ πᾶσαν ἀμφιβολίαν, καθ' ἣν περίπτωσιν ἡ παράνομος εἰσβολὴ γίνεται ὑπὸ τινων ἐκ τῶν ἐνοίκων οἰκίας τινὸς κατ' ἄλλων ἐν ἰδιαιτέρῳ διαμερίσματι τῆς αὐτῆς οἰκίας κατοικούντων, καθόσον μία οἰκία δύναται νὰ περιέχῃ πολλὰς κατοικίας.

Ὡς ἀκίνητα κτήματα θεωρητέον οὐ μόνον τὰ ἀγροτικά, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀστικά, οἷον ἐργοστάσια, βιομηχανικά ἢ ἐμπορικά καταστήματα, ἐργαστήρια καὶ τὰ παρόμοια ¹⁾).

Τὸ ἐγκλημα λογίζεται τετελεσμένον, ἅμα γενομένης τῆς παρανόμου εἰσβολῆς εἰς ξένας οἰκίας, κατοικίας, ἢ ἄλλα ἀκίνητα κτήματα. Ἡ ἀπλὴ ἀπειλὴ τοιαύτης εἰσβολῆς παρὰ πολλῶν, ἡνωμένων ἐπὶ τοιούτῳ τινὶ σκοπῷ, δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀπόπειρα τῆς πράξεως, καθόσον ἐγένετο ἐναρξίς πρὸς ἐπιχείρησιν αὐτῆς.

Ἐκ τῶν εἰρημένων καταφαίνονται σαφῶς οἱ ὅροι τῆς διακρίσεως τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ ἀπὸ τῆς στάσεως. Ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς στάσεως, οὕτω καὶ κατὰ τὴν διατάραξιν τῆς κοινῆς εἰρήνης ἀπαιτεῖται συνάθροισις πολλῶν προσώπων, ἀλλὰ τὸ ἐγκλημα τῆς στάσεως λογίζεται τετελεσμένον, καθ' ὃ εἶδομεν (σελ. 148), εὐθύς ἅμα οἱ δημοσίᾳ συναθροισθέντες ἐκδηλώσωσι τὸν σκοπὸν αὐτῶν, τοῦναντίον ἐν τῇ διατάραξιν τῆς κοινῆς εἰρήνης ἀπαιτεῖται, ἵνα θεωρηθῇ ἡ πράξις ὡς τετελεσμένη, ἢ ἐπιχειρήσις παρανόμου εἰσβολῆς. Ἐκτὸς τούτου ἡ μὲν στάσις ἀπευθύνεται κατὰ τῆς ἀρχῆς καὶ σκοπεῖ τὴν ἐξανάγκασιν αὐτῆς, ἡ δὲ διατάραξις τῆς κοινῆς εἰρήνης προσβάλλει δικαιώματα πολιτῶν ἀπευθυνομένη, ἢ κατὰ τοῦ προσώπου αὐτῶν, ἢ κατὰ τῶν ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτῶν διακατοχὴν καὶ δεσποτείανπραγμάτων ²⁾).

¹⁾ Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 154 σελ. 294 σημ. 22. Weiss Commentar τόμ. I ἄρθρ. 154 σελ. 393.

²⁾ Τὰ δύο ταῦτα ἐγκλήματα πολλάκις ταυτόχροτως ἐκτελοῦνται κατὰ παρέκδοσιν τοῦ ἀρχικοῦ σκοποῦ τῶν αὐτουργῶν. Ὅτε μὲν, ἐγερθείσης στάσεως καὶ ἀποτυχεύσης, οἱ αὐτουργοὶ παρεκτρέπονται εἰς διατάραξιν τῆς κοινῆς εἰρήνης, ἄλλοτε δὲ πάλιν ἐκ τῆς διαταράξεως τῆς

Τὸ μέτρον τῆς καταγνώστεας πεινῆς ὀρίζει ὁ νόμος λαμβάνων ὑπ' ὄψιν, ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν ἐνέργειαν τῶν συμμετασχόντων εἰς τὴν πρᾶξιν προσώπων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ἐν ἐκάστῃ εἰδικῇ περιπτώσει συμβάντα. Καθ' ὅσον ἀποβλέπει εἰς ταῦτα, διακρίνει τρεῖς περιπτώσεις.

α') Τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν διεπράχθησαν βιαιοπραγαί κατὰ προσώπων. Αἱ τοιαῦται βιαιοπραγαί δύνανται νὰ συνίστανται ἢ εἰς ἀπλὴν ἐξανάγκασιν αὐτῶν, ἢ εἰς κακοποίησιν ἢ βλάβην, ἥτις, ἐὰν φέρῃ τὸν τύπον βαρυτέρας ἐγκληματικῆς πράξεως (τραύματος, αἰκίας), ἀποτελεῖ συρότην ἐγκλημάτων, καὶ ὁ ἐνοχὸς ἐπισύρει καθ' ἑαυτοῦ τὴν βαρυτέραν ποινὴν. Ἡ περίπτωσις αὕτη τῶν κατὰ προσώπων βιαιοπραγιῶν τιμωρεῖται αὐστηρότερον ἀπασῶν τῶν ἄλλων.

β') Τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν διεπράχθησαν βιαιοπραγαί κατὰ πραγμάτων, ἥτις ἡπιώτερον τῆς προηγουμένης τιμωρεῖται. Ἐκ τῆς γενικῆς ἐκφράσεως τοῦ νόμου ἔπεται ὅτι εἶναι ὅλως ἀδιάφορον, ἂν τὰ πράγματα ᾧσι κινητὰ ἢ ἀκίνητα. Αἱ κατὰ πραγμάτων βιαιοπραγαί δύνανται νὰ συνίστανται ἢ εἰς ἀπλὴν ἐκβίασιν αὐτῶν (οἷον ῥῆξιν τῶν κλειθρῶν κτλ.), ἢ εἰς καταστροφὴν μερικὴν ἢ ὁλικήν, ἢ εἰς ἀφαίρεσιν ¹⁾).

γ') Τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν οὔτε κατὰ προσώπων οὔτε κατὰ πραγμάτων ἐτελέσθησαν βιαιοπραγαί, ἥτις τὴν ἐλαφροτέραν ἐπισύρει ποινὴν.

Εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν συμμετασχόντων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως προσώπων ἀποβλέπων ὁ νόμος, διακρίνει τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ ὀδηγοὺς, οὓς αὐστηρότερον πάντοτε τιμωρεῖ, ἢ ἀπὸ τοὺς ἀπλοὺς συναιτίους, καθ' ὧν ἐλαφροτέραν ἀπαγγέλλει ποινὴν ²⁾.

κοινῆς εἰρήνης δίδεται ἀφορμὴ ὅπως ἐπέλθῃ στάσις. Ἐνδεχόμενον δὲ ἐνίοτε καὶ ἀμφοτέρω τὰ ἐγκλήματα ταῦτα ἐκ προοιμίων νὰ συναποφασισθῶσιν.

¹⁾ Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 154 σελ. 293.

²⁾ Ὅλως ἐσφαλμένη εἶναι ἡ ἐκ τοῦ γερμανικοῦ κειμένου μετάφρασις § 3 τοῦ ἀρθροῦ τούτου. Τὸ γερμανικὸν κείμενον λέγει «Nach demsel-

Ἦς ἰδιαιτέρα ἐπιβαρυντικὴ αἰτία καθ' ὅλας τὰς προεκτεθεί-
σας διακρίσεις λογίζεται ἡ χρῆσις ὀπλῶν ἢ ἡ ὀπλοφορία.

B'.

Διατάραξις τῆς εἰρήνης τῆς Ἐκκλησίας [γρ. θρησκείας]
καὶ τῆς ἡσυχίας αὐτῆς.

Ἐν τῷ τμήματι αὐτῷ συμπεριέλαβεν ὁ ἡμέτερος νόμος διαφό-
ρους ἀξιοποίνους πράξεις, ἅς συλλήβδην ὡς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου,
καθ' οὗ ἀπευθύνονται, χαρακτηρίζει ὡς διατάραξιν τῆς εἰρήνης τῆς
θρησκείας (Religionsfriedensbruch und Störung des Religions-
friedens). Ἐκ τῆς κατατάξεως τῶν εἰρημένων διατάξεων ἐν τῷ
περὶ συγχύσεως τῆς εἰρήνης κεφαλαίῳ προκύπτει ἀμέσως ἡ κα-
θόλου ἐννοια τῶν ἀξιοποίνων πράξεων, περὶ ὧν προνοεῖ ὁ νόμος
καὶ τις ὁ σκοπὸς αὐτοῦ. Ἀντικείμενον τῶν πράξεων αὐτῶν δὲν
εἶναι ἡ θρησκεία ἐν τῇ κυρίᾳ τῆς λέξεως σημασίᾳ, ἥγουν ἡ περὶ
θεότητος ἐνδόμυχος τοῦ ἀνθρώπου πεποίθησις, ἀλλ' ἡ ἐλευθερία καὶ
ἀχώλυτος ἐνάσκησις τῶν τῆς λατρείας ὑπὸ τῶν ὁπαδῶν τῶν δια-
φόρων ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀνεγνωρισμένων θρησκευμάτων.

Ὁ Βασιλικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 περιεῖχε λίαν ἀτελεῖς
ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου διατάξεις, τιμωρῶν ἐν τοῖς ἀρθροῖς
336 καὶ 424 τὰς διαταράξεις τῶν θρησκευτικῶν τελεστῶν, καὶ
τὰς κατὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν γενομέ-
νας προσβολάς, ἐν ᾧ ἐτύγχανον ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ἐχυτῶν κα-
θηκόντων. Τὰς διατάξεις αὐτοῦ συνεπλήρωσαν ἐν μέρει τὰ μετα-

ben Unterschiede mit Cefängniß bis zu sechs, oder bis zu drei
Monaten, wenn weder an Personen noch an Sachen Gewalt ge-
sehen ist.» ὅπερ δηλοῖ «Μὲ τὴν αὐτὴν διαστολὴν (δηλ. γενομένης
διαστολῆς μεταξύ ἀρχηγῶν καὶ ὀδηγῶν ἀφ' ἑνός, καὶ συναιτίων ἀφ' ἑτε-
ρου) ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς μὲν φυλάκισις μέχρις ἑξ μηνῶν, εἰς τοὺς δὲ
μέχρι τριῶν, εἰς αὐτὴν εἰς πρόσωπα οὐτε εἰς πράγματα ἐπράχθη βία.

γενέστερα Βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1822 (ἄρθρ. 145 Bon 177 178)· τοῦ 1827 (ἄρθρ. 190—192) καὶ τοῦ 1831 (ἄρθρ. 224 226). Ἐκ τῶν διατάξεων τῶν νομοσχεδίων καὶ ἐκ τινων διατάξεων τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου (ἄρθρ. 260 — 264 *Entraves au libre exercice des cultes*), περὶ ὧν ἐν τοῖς ἀντιστοιχοῖς ἄρθροις γενήσεται λόγος, ἐλήφθησαν αἱ τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου διατάξεις.

** Ἀρθρον 194.*

Μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ δὴν ἐτῶν τιμωρεῖται ὅστις βιαίως εἰσπίπτει εἰς ἐκκλησίαν, ἢ εἰς τόπον ὠρισμένον πρὸς συναγωγὴν τινα θρησκευτικὴν συγχωρημένην παρὰ τοῦ νόμου, ἢ προσπαθεῖ νὰ ἐμποδίσῃ ἢ νὰ ταραξῇ δυναστικῶς ἢ βιαίως συναθροίσεις ἐπὶ λατρείᾳ ἢ τελετᾷ. — Φυλάκισις τὸ πολὺ δὴν μηνῶν καταγινώσκεται, ἐὰν παρόμοιαι πράξεις ἐγείναν ἄνευ βίας ἢ δυναστείας, ἢ ἐὰν δι' ἀπρεποῦς τρόπου ἐταράχθῃ ἡ ἡσυχία καὶ εὐταξία τοιοῦτων θρησκευτικῶν συναθροίσεων, ἢ διεκόπῃ ἡ θρησκευτικὴ τελετή.

Ἡ σοβαρωτέρα περίπτωσις τῆς διαταράξεως τῆς θρησκευτικῆς εἰρήνης ὑφίσταται, ὅταν εἰς ἢ πλείονες εἰσβάλωσι διὰ βίας εἰς ἐκκλησίαν ἢ εἰς τόπον ὠρισμένον πρὸς θρησκευτικὴν συναγωγὴν ἐπιτετραμμένην ὑπὸ τοῦ νόμου ¹⁾).

Ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ προκειμένου ἄρθρου ἐξάγεται ὅτι ὁ νόμος ἔσθ' ἡ χορηγεῖ προστασίαν συμφώνως πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ ἡμετέρου συντάγματος εἰς τὰς ἐκκλησίας τῶν ἀνεγνωρισμένων χριστιανικῶν δογμάτων, ἥτοι τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, τῶν καθολικῶν, τῶν διαμαρτυρομένων κτλ. ὡς καὶ εἰς τοὺς

¹⁾ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 264. — Chauveau-Hélie Code Pénal I ἀριθ. 2238. Blanche Code pénal IV. § 261. σελ. 313.

εὐκτηρίους οἴκους ἢ τὰ τεμένη τῶν μὴ ἔχόντων ἐκκλησίαν, οἷον τῶν Ἰουδαίων, τῶν Μωαμεθανῶν ἢ τῶν ἀπαθῶν οἰαζδῆποτε ἄλλης αἰρέσεως ¹⁾).

Ἡ βία, δι' ἧς γίνεται ἡ εἰσβολὴ δύναται νὰ ἀπευθύνηται ἢ κατὰ προσώπων, ἢ κατὰ πραγμάτων, ῥηγνυομένων θυρῶν παρθύρων, κιγκλίδων, περιφραγμάτων καὶ τῶν τοιούτων. Ὑφίσταται δὲ τὸ ἐγκλημα, οὐ μόνον ὡςάκις τοιαύτη τις βία εἰσβολὴ συμβῇ εἰς ναοὺς, τεμένη, ἢ εὐκτηρίους οἴκους, ἀλλὰ καὶ ὡςάκις διαταράσσεται ἡ ἡσυχία καὶ εἰρήνη τῶν πολιτῶν κατὰ τὰς συναθροίσεις τὰς ἐπὶ σκοπῇ λατρείας ἢ θρησκευτικῆς τελετῆς γενομένης ἐκτὸς τῶν ναῶν, οἷον κατὰ τῆς λιτανείας, ἢ ἐπὶ ἄλλων θρησκευτικῶν τελετῶν ὡς ἐπὶ βαπτίσεων, γάμων κηδεῶν καὶ ὁμοίας φύσεως τελετῶν. Ἡπιώτερον τιμωρεῖται ἡ πράξις, ἐὰν ἡ παρεμπόδισις τῶν ἱεροτελεστιῶν ἢ τελετῶν δὲν ἐγένετο διὰ βίας, ἀλλ' ἐὰν ἀπλῶς δι' ἀπρεποῦς τρόπου ἐταράχθῃ ἡ ἡσυχία ἢ εὐταξία τῆς θρησκευτικῆς τελετῆς ἢ διεκόπῃ ²⁾. Ἐὰν ἡ διακοπὴ ὑπῆρξῃ στιγμιαία ἢ διαρκὲς δὲν ἔχει ἐπιρροὴν τινα εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς εὐθύνης τοῦ ἐνόχου ³⁾.

** Αρθρ. 195.*

Μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐνὸς ἔτους τιμωροῦνται ἰδιω-
ται, οἵτινες ἐμποδίζουσιν ἢ ἀναγκάζουσιν ἄλλον διὰ τῆς

¹⁾ Ἡ λέξις ἐκ κ λ η σ ί α δηλοῖ ἐν γένει τὸ σύνολον τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων, εἰδικώτερον δὲ τὸν τόπον ἐν ᾧ τὰ τῆς λατρείας αὐτῶν δη-
μοσίᾳ τελοῦνται, τὸν ναόν. Richter Kirchenrecht § 3. — Ἐπειδὴ οἱ μὴ
εἰς Χριστὸν πιστεύοντες δὲν ἔχουσιν ἐκκλησίαν προστίθῃ ἡ περὶ τῶν
θρησκευτικῶν συναγωγῶν διάταξις.

²⁾ Ὡς λ. χ. ἐὰν μετημφισμένος τις ἐν καιρῷ τῶν ἀποκρίων εἰσέλθῃ
εἰς ἐκκλησίαν, ἢ ἐὰν διαρκούσης τῆς ἱεροτελεστίας ἐπέλθῃ ἔρις μεταξὺ
προσώπων καὶ τούτην διαδεχθῶσι διαπληκτισμοὶ καὶ αἰεταί.

³⁾ Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 158 σελ. 233 σελ. 19.

βίας ἢ δι' ἀπειλῶν νὰ πρεσβεύη θρησκείαν συγχωρημένην παρὰ τῆς κυβερνήσεως, νὰ παρευρίσκειται εἰς τὰς ἱερουργίας της, νὰ πανηγυρίζῃ θρησκευτικὰς τινας ἑορτὰς, καὶ ἰδίως νὰ ἀνοίγῃ ἢ νὰ κλείῃ ἀποθήκας, ἐργαστήρια, ἢ πρατήρια.

Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 195, μὴ ὑπάρχουσα οὔτε ἐν τῷ Βαυαρικῷ νόμῳ τοῦ 1813 οὔτε ἐν τοῖς μεταγενεστέροις νομοσχεδίοις, ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἄρθρου 260 τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου καὶ προτίθεται τὴν ἐναντίον τοῦ προσηλυτισμοῦ προστασίαν τῆς ἐλευθερίας τῶν ἐν τῷ κράτει ἀνεγνωρισμένων θρησκευμάτων καὶ τὴν ἀκώλυτον καὶ ἀπαράβιαστον ὑπὸ τῶν πρεσβεούντων αὐτὰ ἐνάσκησιν τῶν τῆς θρησκείας αὐτῶν ¹⁾). Οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς πράξεως ἦναι ὁ διὰ βίας ἢ ἀπειλῶν ἐπαγόμενος καταναγκασμός. Ἐννοεῖται δὲ οἰκοθεν ὅτι ἡ βία δύναται νὰ ᾖ ἡ ἠθικὴ ἢ ψυχολογικὴ.

Σκοπὸς τοῦ αὐτουργοῦ ἐστὶν ἡ ὑπὸ τοῦ καταναγκαζομένου ἀποδοχὴ θρησκείας συγκεχωρημένης (*culte autorisé*), ἢ ἡ παρεμπόδισις τοῦ πρεσβεύειν τοιαύτην θρησκείαν. Κατὰ τὸν ἡμέτερον συνταγματικὸν χάρτην (ἄρθρ. 1) πᾶσα θρησκεία γνωστὴ εἶναι ἀνεκτὴ, ἐπομένως καὶ συγκεχωρημένη, τὰ δὲ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκωλύτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ὅθεν ὁ κύκλος τῶν περιπτώσεων τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου τούτου εἰς οὐδένα ὑποπίπτει περιορισμὸν. Ἴσως ἡδυνάτῃ τις νὰ θεωρήσῃ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου ἑλλιπῆ, προκειμένου λόγου περὶ θρησκεύματος μὴ γνωστοῦ, καὶ νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὁ καταναγκασμός πρὸς ἀποδοχὴν τοιοῦτου θρησκεύματος μένει ἀτιμώρητος, ἀλλὰ πᾶσαν ἐνδεχομένην ἀμφιβολίαν αἶρει ὁ τρόπος τῆς ἐκφράσεως τοῦ νομοθέτου, ὅστις, συγχρόνως ἀπαγορεύει τὴν γενομένην παρεμπόδισιν, καὶ τὸν ἐπαγόμενον καταναγκασμὸν πρὸς ἀποδοχὴν ἄλλου θρη-

¹⁾ Ὁρ. *Blanche Code pénal* IV § 270 σελ. 314 καὶ *Πρωσικοῦ ποιν. νόμου* ἄρθρ. 136.

σπεύματος, τὰ δύο δὲ ταῦτα τοσοῦτον στενῶς καὶ κατ' ἀνάγκην συνδέονται μετ' ἀλλήλων, ὥστε ἡ ὑπαρξίς τοῦ ἑτέρου ἀρκεῖ, ὅπως ὑφίστανται πλήρη τὰ στοιχεῖα τῆς πράξεως.

Περιορίζων ὁ νόμος τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως μόνον ὡς πρὸς τοὺς ιδιώτας, καθιστᾷ περιττὴν πᾶσαν παρατήρησιν ὅτι εἰς τὴν διάταξιν αὐτοῦ δὲν ὑπάρχονται οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες δυνάμει τῶν κειμένων νόμων καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν ὑποχρεοῦσι τοὺς πολίτας εἰς τὸ κλείσιμον τῶν ἐργαστηρίων ἢ καταστημάτων αὐτῶν κατὰ τὰς ἐορτάς ¹⁾).

* Ἀρθρ. (196).

[Ἀντικατέστη διὰ τοῦ ἀρθρ. 17 τοῦ περὶ ἐξυβρίσεων νόμου ἔχοντος ὡς ἐξῆς.]

Φυλάχισις τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν, καὶ ἐν ὑποτροπῇ, τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν ἐπιβάλλεται εἰς ἐκεῖνον, ὅστις, εἰς δημοσίαν ὁμιλίαν ἐγγράφως ἢ διὰ συμβολικῶν παραστάσεων, προσβάλλει διὰ περιφρονητικῶν χλευασμῶν, ἢ δυσμενῶν ἐκφράσεων τὰ δόγματα, τὰς διατάξεις, καὶ τὰ ἔθιμα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἢ ἄλλης θρησκείας, ὑφισταμένης μετὴν συγκατάθεσιν τῆς κυβερνήσεως.

* Ἀρθρ. 197.

Ἰεροκήρυκες, οἵτινες εἰς δημοσίας ὁμιλίας προσπαθοῦν διὰ λοιδοριῶν ἢ δυσμενῶν αἰτιάσεων νὰ διεγείρῳσιν ἢ νὰ ὑποθάλῳσι θρησκευτικὸν μῖσος μεταξὺ τῶν ἐν τῇ πολι-

¹⁾ Π. Ν. ἀρθρ. 551. Διάταγμα 24 Φεβρουαρίου 1835 περὶ ἀπαγορεύσεως τῶν ἀγορῶν καὶ τοῦ κλείσιματος τῶν ἐργαστηρίων εἰς τὰς ἐορτάσιμους ἡμέρας.

τεία ὑφισταμένων θρησκευτικῶν κοινωνιῶν, τιμωροῦνται με φυλάκισιν τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν, καὶ ἀποβάλλονται τῆς ὑπηρεσίας. — Συγγραφεῖς δὲ, οἵτινες πράττουσι τὸ αὐτὸ διὰ συγγραμμάτων, εἰ μὲν εἶναι δημόσιοι ὑπάλληλοι ἢ ὑπηρεταί, ἐπισύρουσιν εἰς ἑαυτοὺς τὴν ἰδίαν ποινὴν, ἄλλως δὲ, τιμωροῦνται με φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν.

Ἡ διὰ τοῦ ἀρθρ. 17 τοῦ περὶ ἐξυβρίσεων νόμου τροποποίησις τοῦ ἀρθρ. 196 τοῦ ποινικοῦ νόμου, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἀρθρ. 145 βον τοῦ Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1822, συνίσταται εἰς τὴν ἀπλὴν προσθήκην τῶν λέξεων «τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας» πρὸ τῆς περικοπῆς «ἢ ἄλλης θρησκείας ὑφισταμένης κτ.λ.»

Σκοπὸς τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθρου αὐτοῦ εἶναι ἡ ἐν ἀρμονίᾳ συνύπαρξις τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀνεγνωρισμένων θρησκευμάτων καὶ ἡ πρόληψις τῶν ἐνδεχομένων ἀτοπημάτων διὰ τῆς ἐκ μέρους τῶν ὁπαδῶν αὐτῶν ἐπιθέσεως δι' ὕβρεων ἢ δι' ἄλλων ἀνοικείων τρόπων. — Τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐπιδιώκει καὶ τὸ ἐπόμενον ἀρθρον 197; τιμωροῦν τὴν παρὰ ἱεροκηρύκων ἢ συγγραφέων γενομένην προσπάθειαν πρὸς διέγερσιν ἢ ὑπόθαλψιν μίσους μεταξὺ τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ ὑφισταμένων θρησκευτικῶν κοινωνιῶν.

Οὐσιώδης ὁρος πρὸς ὑπαρξιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως, περὶ τῆς προβλέπουσιν ἀμφοτέρω καὶ προκείμενα ἀρθρα, εἶναι ἡ διὰ περιφρονητικῶν χλευασμῶν, δυσμενῶν ἐκφράσεων, ἢ αἰτιάσεων, ἢ διὰ λοιδοριῶν, προσβολῇ τῶν δογμάτων ἢ ἐθίμων θρησκευμάτων τινος ἢ τῇ διὰ τῶν αὐτῶν μέσων διέγερσις μίσους. Ὅπου, ὡς παρ' ἡμῖν, ἀναγνωρίζεται ἡ πλήρης ἐλευθερία τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων καὶ πᾶσα γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτὴ, ἢ ἀνάπτουσι καὶ ὑποστήριξις τῶν δογμάτων θρησκευμάτων τινος συνδέεται πολλῶς στενῶς μετὰ τῆς ἀναιρέσεως, ἀποδοκιμασίας καὶ προσβολῆς τῶν δογμάτων ἐτέρου θρησκευματος εἰς ἀντίθεσιν πρὸς αὐτὸ τυγχάνοντος. Τὴν τοιαύτην ἀπόδειξιν τῆς πλάνης καὶ τοῦ ἀνυ-

ποστάτου τῶν δογμάτων ἢ ἐθίμων θρησκευμάτων τινος δὲν θεωρεῖ οὐδὲ ἠδύνατο νὰ θεωρήσῃ ὁ νόμος ὡς ἀξιοτιμώρητον, διότι οὕτως ἤθελε περιπέσει εἰς τὴν κατάργησιν τῆς ἀρχῆς τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ λόγου. Ἡ ἐντὸς τῶν ὄρων τῆς εὐπρεπειᾶς καὶ κοσμιότητος γενομένη συζήτησις καὶ ἀνάπτυξις θρησκευτικῆς τινος διδασκαλίας διαφεύγει πᾶσαν ποινικὴν καταδίωξιν, τότε δὲ μόνον ὡς ἀξιοποινος λογίζεται, ὡςάκις γίνεται διὰ τρόπου χλευαστικοῦ, ὡςάκις σκοπὸς αὐτῆς εἶναι ἡ ἐνδειξις περιφρονήσεως κατὰ τῶν ἐτεροδοξούντων, ἢ ὅταν ἐπιζητῇται ἡ διέγερσις θρησκευτικοῦ μίσους μεταξὺ τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ ὑφισταμένων θρησκευτικῶν κοινωνιῶν ¹⁾).

* Ἀρθρ. 198.

Αἰρεσιῶται, οἵτινες προσπαθοῦν δι' ἀθεμίτων μέσων νὰ διαδώσωσιν ἢ νὰ καταστήσωσιν ἐπικρατεῖς τὰς θρησκευτικὰς τῶν δόξας, κηρύττουσιν ἐπὶ δημοσίῳ τόπων, ἐρεθίζουσι τοὺς ὁπαδοὺς τῶν εἰς ἐχθροπάθειαν κατὰ τῶν ἐτεροδοξούντων, ἢ τοὺς ἐμποδίζουσιν ἀπὸ τοῦ νὰ συγκοινωνῶσι μετ' ἄλλων, ἢ, ἐναντίον κυβερνητικῆς (γρ. τῆς ἀρχῆς) ἀπαγορεύσεως, ζητοῦν νὰ διαστέλλωσιν ἑαυτοὺς καὶ τὰ μέλη τῆς αἰρέσεώς τῶν δι' ἐξωτερικῶν γνωρισμάτων, τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἑνὸς ἔτους, καί, ἐὰν ἔχωσι πολιτικὸν ἢ ἐκκλησιαστικὸν ἐπάγγελμα, ἀποβάλλονται τῆς ὑπηρεσίας.

Τὸ ἄρθρον 198 ²⁾ ἔχει στενὴν συνάφειαν πρὸς τὸ ἄρθρ. 195

¹⁾ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1861 ἄρθρ. 489.— Weiss Commentar τόμ. I σελ. 406.— Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 159 σελ. 325.

²⁾ Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 περιέχει ὁμοίαν διάταξιν ἐν ἄρθρ. 417, συγκαταλέγων τὴν πράξιν ταύτην ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν ἐγκλημάτων τῆς ἀντιστάσεως κατὰ τῆς ἀρχῆς.

καὶ συμπληροῦ τὴν περὶ προσηλυτισμοῦ διάταξιν αὐτοῦ, ἀμφοτέραι δὲ αἱ διατάξεις συνδυάζονται μετὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 149 (14 τοῦ περὶ ἐξυβρίσεων νόμου) περιέχουσι πλήρη τὴν διατύπωσιν τοῦ συστήματος, ὅπερ ὁ ἡμέτερος ποινικὸς νόμος ἠκολούθησεν ὡς πρὸς τὴν καταδίωξιν καὶ τιμώρησιν τοῦ προσηλυτισμοῦ.

Κατὰ τὸν ἡμέτερον ποινικὸν νόμον ὁ προσηλυτισμὸς λογίζεται ἀξιοποινὸς α') ὡς ὅστις σκοπὸν ἔχει νὰ ἐλκύσῃ προσηλύτους εἰς λεγόμενα θρησκευτικὰ δόγματα, ὧν ἡ ἐν τῷ βίῳ ἐφαρμογὴ ἀπειλεῖ τὴν δικτάραξιν τῆς πολιτικῆς τάξεως καὶ εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς αὐτὴν (ἄρθρ. 149 ποιν. νόμ.—14 νόμου περὶ ἐξυβρίσεων).—β') ὡς ὅστις ἐνεργεῖται διὰ καταναγκασμοῦ (ψυχολογικῆς ἢ φυσικῆς βίας ἢ δι' ἀπειλῶν) καὶ σκοπὸν ἔχει τὴν μεταβολὴν τῶν πεποιθήσεων τοῦ πρεσβεύοντος θρησκείαν τινὰ γνωστὴν καὶ μετὰστασιν αὐτοῦ εἰς ἑτέραν.—γ') ὡς ὅστις ἐπιδιώκεται δι' ἀθεμίτων μέσων, οἷον δι' ὑποσχέσεων ἀμοιβῶν, διὰ χρηματικῶν παροχῶν καὶ τῶν τοιούτων.

Διὰ τῶν διατάξεων αὐτῶν προσδίδεται τὸ κῆρος ποινικοῦ καταναγκασμοῦ εἰς τὴν περὶ προσηλυτισμοῦ γενικὴν ἀπαγορευτικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἡμετέρου Συντάγματος.

Ἐκτὸς τοῦ προσηλυτισμοῦ ἡ διάταξις τοῦ 198 ἄρθρου ἀπαγορεύει καὶ τιμωρεῖ πᾶσαν ἐνέργειαν ἐκ μέρους τῶν αἰρεσιωτῶν¹⁾, γενομένην κατὰ τοὺς ἐν αὐτῷ εἰδικῶς μνημονευομένους τρόπους καὶ σκοποῦσαν τὴν διέγερσιν μίσους καὶ ἐχθροπαθείας μεταξὺ τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ ὑφισταμένων αἱρέσεων.

Πρὸς ταῖς ἄλλαις πράξεσι τῶν αἰρεσιωτῶν, ὡς εἰδικῶς μνημονεύων ὁ νόμος χαρακτηρίζει ὡς ἀξιοποίνους, συγκαταλέγεται καὶ

¹⁾ Τὸ Γερμανικὸν κείμενον τοῦ νόμου ποιεῖται χρῆσιν τῆς λέξεως *Seiſſer* καὶ τοιοῦτοι εἰσιν οἱ ὁπαδοὶ οἰουδὴποτε δόγματος κατ' ἀντιδικτολήν τῶν *Keizer* ἤτοι αἰρετικῶν κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικούς συγγραφείς, τῶν ὁπαδῶν δηλονότι δογμάτων ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀποδοκιμασθέντων.

τὸ κήρυγμα εἰς δημοσίους τόπους. Ἡ πρᾶξις αὕτη μετὰ τὴν καθιέρωσιν τῆς διὰ τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ συντάγματος ἀρχῆς τοῦ δικαιοῦματος τοῦ συνέρχεσθαι δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ὡς ἀξιόποινος, καὶ ἐφ' ὅσον ὁ κηρύσσων τὰ θρησκευτικὰ αὐτοῦ δόγματα δὲν παρεκβαίνει τοῦ κυρίου θέματος καὶ δὲν ἐπιζητεῖ νὰ διεγείρῃ μῖσος ἢ ἐχθροπάθειαν κατὰ τῶν ἐτεροδοξούντων ἢ δὲν ἐπιδιώκει ἄλλους σκοποὺς ὑπὸ τῶν νόμων ἀπαγορευομένους.

Ἄρθρ. 199.

Μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ δύο ἐτῶν τιμωρεῖται ὅστις ἡ ἐξυβρίζει διὰ περιφρονητικῶν λέξεων, κινημάτων, ἢ ἀπειλῶν, ἢ βλασφημιῶν, χλευάζει, ἢ λοιδορεῖ ἐγγράφως ἢ διὰ ζώσης ὑπαλλήλους ἢ ὑπηρέτας τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾧ ἐκτελοῦν τὰ καθήκοντά των καὶ (γρ. ἢ) ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. — Ἐὰν ἡ ὕβρις γενῇ ἐν καιρῷ τῆς ἐκτελέσεως τῶν καθήκοντων ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας, ἢ εἰς ἄλλην δημοσίαν συνέλευσιν, καταγινώσκεται τότε εἰς τὸν ἔνοχον φυλάκισις τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν.

Ἄρθρ. 200.

Αἰχία [γρ. κάκωσις] κατ' ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν, γινομένη μὲν ἐν ᾧ οὗτοι ἐκτελοῦσι τὰ καθήκοντά των, καὶ (γρ. ἢ) ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν, ἐπισύρει εἰς τοὺς ἐνόχους φυλάκισιν τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν. Πραττομένη δὲ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς, ἢ εἰς δημοσίαν συνέλευσιν, ἐπιφέρει τὴν ποινὴν τῆς εἰρκτῆς.

Διὰ τῶν ὁρισμῶν ἄρθρων 190 καὶ 200 ¹⁾ ἐπιζητεῖ ὁ νό-

¹⁾ Ὁρ. τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 262 καὶ 263 περιέχοντα ἀνατίτοιχους διατάξεις.

μος νὰ προστατεύσῃ τοὺς ὑπαλλήλους ἢ ὑπηρετας τῆς ἐκκλησίας ἐναντίον πάσης λόγῳ ἢ ἔργῳ προσβολῆς. Κατ' ἀμφοτέρας περιπτώσεις ἀπαιτεῖται ἡ ἐξύβρισις ἢ ἡ αἰκία νὰ γείνη ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἢ ἐνεκα ταύτης ¹⁾). Μὴ ὑπάρχοντος τοῦ ὅρου τούτου ἡ ὕβρις ἢ ἡ αἰκία λογίζεται ὡς κατ' ἰδιώτου γενομένη καὶ τιμωρεῖται κατὰ τὰς κοινὰς διατάξεις τοῦ νόμου. Ἡ πράξις προσλαμβάνει χαρακτῆρα σοβαρώτερον καὶ διὰ τοῦτο αὐστηρότερον ὁ ἐνοχος τιμωρεῖται, ὅσῳκις ἐξετελέσθη ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ἢ ἐν δημοσίᾳ συνελεύσει.

Ἐπειδὴ ῥητῶς ὁ ἡμέτερος νόμος ποιεῖται μνεῖαν περὶ ὑπαλλήλων ἢ ὑπηρετῶν τῆς ἐκκλησίας, ἔπεται ὅτι ἡ διάταξις αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ τύχῃ ἐφαρμογῆς ἐπὶ ὑπαλλήλων ἢ ὑπηρετῶν μὴ ἀνηκόντων εἰς τινὰ τῶν γνωστῶν καὶ ἀνεγνωρισμένων χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν, ὡς ἐπίσης ἐπὶ τῶν ἀνηκόντων εἰς θρησκευόμενα μὴ χριστιανικά, οἷον τὸ τῶν Ἰουδαίων, Μωαμεθανῶν ἢ ἄλλων παραπλησίων καὶ περ ἀνεγνωρισμένων ἐν τῇ πολιτείᾳ. Ὡς πρὸς τοὺς τοιοῦτους ἰσχύουσιν αἱ κοιναὶ διατάξεις τοῦ ποινικοῦ νόμου.

Γ'.

Διατάραξις τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης.

* Ἀρθρ. 201.

Ὅστις, χωρὶς νὰ διαταράξῃ τὴν κοινὴν εἰρήνην, εἰσβάλῃ παρὰ νόμῳ εἰς ἐνὸς ἄλλου οἰκίαν, ἢ κατὰ λυμα καὶ ἐπιχειρεῖ αὐτόθι πράξεις, εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἔχει κἀνὲν δι-

¹⁾ Περὶ τῆς ἐννοίας τῶν λέξεων «ἐν ᾧ ἐκτελοῦν τὰ καθήκοντά των, ἢ ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν» ὁρ. ὅσα ἐν ἀρθρ. 159 (21 Νομ. περὶ ἐξυβρίσεων) ἐμνημονεύσαμεν καὶ σημ. 1 σελ. 143 διαλαμβάνουσιν τὰ τῶν διατάξεων τοῦ Ῥωμ. νόμου περὶ τιμωρῆσεως τῶν κατὰ πλεονεξίας γενομένων προσβολῶν.

καιον, ταραττει ἢ παρενοχλεῖ τὸν οἰκοδεσπότην ἢ τὸν κάτοχον δι' ἀπρεποῦς τρόπου, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν.— 1) ἔὰν ἔγειναν βιαιοπραγαί εἰς πρόσωπα, τοῦλάχιστον ἐνὸς ἔτους.— 2) ἔὰν εἰς πράγματα, τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν.— 3) ἔὰν κυδέτερον ἐκ τῶν δύο ἐπράχθη, τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν.— Ἡ χρῆσις τῶν ὀπλῶν, ἡ ὀπλοφορία, ἡ ἐπιχείρησις τοιούτων παραβιάσεων τοῦ δικαίου ἐντὸς δημοσίων καταστημάτων, ἡ ἐν καιρῷ νυκτός, θεωροῦνται ὡς ἰδιαίτεραι ἐπιβαρυντικαὶ αἰτίαι.

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἡ κατοικία ἐθεωρεῖτο ἄσυλος, καὶ ἡ εἰς αὐτὴν παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ οἰκοδεσπότης εἰσόδος ἐλογίζετο ὡς ἀξιοποινὸς πράξις¹⁾.

Ἀπόρροια τῆς ἀρχῆς ταύτης, ἦν καὶ ὁ ἡμέτερος συνταγματικὸς χάρτης μετὰ τῶν δημοσίων δικαίων ἀναγράφει ἐν ἀρθρ. 12,

¹⁾ Ἐν τῇ Ῥωμαικῇ δικαίῳ ἴσχυεν τὸ εἴδιωμα «domum tutissimum cuique refugium et receptaculum esse.» Lex 18 (2.4 de in jus voc.) διὸ ἡ παραβίασις τοῦ ἀσύλου τῆς κατοικίας (domum vi introire) ἐτιμωρεῖτο ὡς atrox injuria κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Lex Cornelia de injuriis. Inst IV 4. 8. de injuriis.—Lex 3 § 6. 5. (48. 6. ad leg. Juliam de vi publ.)—Lex 18. (2. 4 de in jus voc.) Lex 5 pr (47. 10. de injur. et fam.) Ἡ λέξις domus ἐξελομδάνετο ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ αὐτῆς σημασίᾳ «domus et pro domicilio accipienda est.» Lex 22 § 2 (48. 5 ad leg. Jul. de adult.), ὅθεν ἦτον ἀδιάφορον ἂν κατῴκει τις domum propriam vel conductam, gratis vel hospitio.—Rein Criminalrecht d. Römer σελ. 371.—Hepp die Politischen Verbrechen σελ. 306.

Καὶ ἐν τῇ ἀρχαίῳ Γερμανικῇ δικαίῳ ἡ κατοικία καὶ τὰ προσαρτήματα αὐτῆς ἐτύγγανον ἰδιαιτέρας προστασίας τῶν νόμων, πᾶσα δὲ αὐθαίρετος εἰσβολὴ ἐτιμωρεῖτο δι' αὐστηρῶν χρηματικῶν ποινῶν καὶ φυλάκιως. Wilda d. Strafrecht d. Germanen σελ. 241.—Haelschner System II σελ. 193.

εἶναι ἡ διάταξις τοῦ προκειμένου ἀρθρου περὶ διαταράξεως τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης¹⁾).

Ἵνα ὑπάρξῃ ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος τῆς διαταράξεως τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης ἀπαιτεῖται νὰ συντρέχωσιν οἱ ἑξῆς ὅροι·

1) Παράνομος εἰσβολὴ ἄνευ διαταράξεως τῆς κοινῆς εἰρήνης. Τοιαύτη διατάραξις τῆς κοινῆς εἰρήνης ὑπάρχει, ὅταν πολλοὶ ἡνωμένοι ἐπίτηδες μετ' ἀλλήλων, εἰσπέσωσιν εἰς ξένην οἰκίαν ἢ κατοικίαν, ἐν ᾧ ἡ διατάραξις τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης δύναται νὰ γείνη καὶ παρ' ἑνὸς μόνου προσώπου, ἢ καὶ παρὰ πλειόνων ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ προηγηθῇ εἰδικὴ μεταξὺ αὐτῶν περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως συνεννόησις²⁾).

Παράνομος δὲ εἰσβολὴ (*widerrechtliches Eindringen*) ὑπάρχει, ὡςάκις εἰσέρχεται τις διὰ βίας καὶ ἐναντίον τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ κατόχου τῆς οἰκίας. Ἄλλ' ὅμως δὲν ἀπαιτεῖται πάντοτε ἡ ἀπόδειξις ῥητῆς τοιαύτης ἀπαγορεύσεως, διότι ἐνίοτε ὁ τρόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς εἰσβολῆς μαρτυρεῖ τὴν ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ οἰκοδεσπότου εἴσοδον, οἷον ἐν καιρῷ νυκτός, ἢ διὰ θύρας ἀποκρύφου καὶ μὴ συνήθους τοῖς εἰσιούσιν, ἐν ᾧ ἡ κυρία θύρα ἦν κεκλεισμένη, ἢ ὡςάκις ἡ εἰσβολὴ ἐγένετο εἰς δωμάτια ἀπρόσιτα τοῖς μὴ οἰκείοις, οἷον εἰς δωμάτια ὑπνου κτλ. Ἐκ τῶν εἰρημένων ἔπεται ὅτι τὸ ζήτημα περὶ παρανόμου εἰσβολῆς εἶναι ζήτημα ὅλως πραγματικόν, ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ δικαστοῦ³⁾).

Τὸ παράνομον τῆς εἰσβολῆς ἀποκλείει τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλή-

¹⁾ Βαυρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἀρθρ. 422.—Βαυαρ. νομοσχεδίου 1822. ἀρθρ. 147 Βον.—1827 ἀρθρ. 153.—1831 ἀρθρ. 180.—Ποιν. νόμου Βυρτεμβέργης ἀρθρ. 193.—Ἀνοβέριου ἀρθρ. 180.—Πρωσίας ἀρθρ. 346 § 1. καὶ 214.—Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἀρθ. 123. 124.—

²⁾ Haeblerlin Criminalrecht. τόμ. II. σελ. 285. Hepp die Politischen Verbrechen σελ. 307.

³⁾ Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 156 σελ. 309 σημ. 21.—Haeblerlin Criminalr. τόμ. II σελ. 286.

ματος ἀπάσας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς δυνάμει τῶν κειμένων νόμων καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν διαταγῆς τῆς ἀρχῆς ἢ δικαστικῆς ἀποφάσεως, εἰσέρχονται οἱ ἀρμόδιοι δικαστικοὶ ἢ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι εἰς τὴν κατοικίαν τινός, οἷον πρὸς ἐνέργειαν κατασχέσεων, κατ' οἶκον ἐρεῦνης, προσωπικῆς κρατήσεως κτλ.

2) Ἡ παράνομος εἰσβολὴ δέον νὰ γείνη εἰς ἄλλοτρίαν κατοικίαν ἢ κατάλυμα. Ὅσακις ὑπάρχει ἀμφισβήτησις περὶ τῆς κατοχῆς τῆς οἰκίας ἢ τοῦ καταλύματος (*possessio litigiosa*) καὶ ἡ εἰσβολὴ γίνεται ἔνεκα ταύτης, ἡ πράξις δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς αὐτοδικία, μὴ ἀποτελοῦσα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς διαταράξεως τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης.

Διὰ τῆς συσχετίσεως τῆς οἰκίας μετὰ τοῦ καταλύματος αἴρονται πλείσται ὅσαι ἐνδεχόμεναι ἀμφισβολαὶ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ οἰκία περιέχει πολλὰ διαμερίσματα ἢ κατοικίας, ὧν ἡ εἴσοδος κοινὴ, παρὰ τῶν ἐνοίκων δὲ τοῦ ἐνὸς διαμερίσματος ἐγένετο εἰσβολὴ εἰς ἕτερον διαμέρισμα, ἢ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ὁ εἰσβαλὼν εἶναι ἰδιοκτήτης τῆς οἰκίας, ἣτις ὅμως χρησιμεύει ὡς κατάλυμα ἑτέρου τινός. Ἡ οἰκία δὲ ἢ κατάλυμα θεωρεῖται οὐ μόνον τὸ κύριον οἰκοδόμημα, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν οἱ κατοικήσιμοι κοιτῶνες, ἀλλὰ καὶ τὸν περίβολον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ παραρτήματα οἷον τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας, τὰς ἐν αὐτῇ ἀποθήκας, τὸν κήπον κλ.¹⁾

3) Κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον τὸ ἐγκλημα δὲν θεωρεῖται ὡς τετελεσμένον διὰ μόνης τῆς παρὰ νόμου εἰσβολῆς εἰς ξένην κατοικίαν²⁾, ἀλλ' ἀπαιτεῖται πρὸς ταῖς εἰρημένοισι ὅροις ὁ παρὰ νόμῳ εἰσβαλὼν νὰ ἐπιχειρήσῃ πράξεις αὐθαιρέτους, εἰς τὰς ὑποίας δὲν ἔχει κατὰ δίκαιον, ἢ νὰ ταραξῇ ἢ νὰ παρενοχλήσῃ τὸν οἶκο-

¹⁾ Ο Hepp (die Politischen Verbrechen σελ. 307) οὐχὶ ὀρθῶς, ὡς φρονοῦμεν, παραδέχεται ὅτι ἡ εἰς περίφρακτον αὐλὴν συνεχομένην μετὰ τῆς οἰκίας εἰσβολὴ ἀποτελεῖ τὸ ἐγκλημα τῆς διαταράξεως τῆς κοινῆς εἰρήνης.

²⁾ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1861 ἀρθρ. 156. Πρωσικοῦ ἀρθρου 214 καὶ Βαυαρικὸν νομοσχέδιον 1827 καὶ 1831. Ὁ ἡμέτερος νόμος ἠκολούθησε τὰς διατάξεις τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1822.

δεσπότην ἢ τὸν κάτοχον δι' ἀπρεποῦς τρόπου ¹⁾). Αἱ αὐθαίρεται πράξεις, περὶ ὧν διαλαμβάνει ὁ νόμος, δύνανται νὰ ᾧσιν ἢ βιαιοπραγίαι κατὰ προσώπων ²⁾, ὅτε ἡ πράξις αὐστηρότερον τιμωρεῖται, ἢ βιαιοπραγίαι κατὰ πραγμάτων, ὅτε ἡπιωτέρα καταγινώσκεται ποινή.

Ἡς ἰδιαίτεραι ἐπιβαρυντικαὶ αἰτίαι λογίζονται ἡ ὀπλοφορία ἢ χρῆσις ὀπλων, ὡς καὶ ἡ ἐπιχείρησις τῆς πράξεως ἐν καιρῷ καὶ ἐν τότῳ, ἢ ἐν τότῳ δημοσίων καταστημάτων ³⁾

Δ'.

Διατάραξις τῆς ἡσυχίας σωματείου τινός.

Ἄρθρον 202.

Αἱ εἰς τὸ προλαβὸν ἄρθρον 201 ὠρισμένα ποινὰ κατὰ γινώσκονται καὶ εἰς ἐκείνους, οἵτινες, χωρὶς νὰ ταραττο

¹⁾ Ἡ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ κειμένου μετάφρασις τοῦ ἄρθρου 201 εἶναι ἀτελής καθόσον παρελείφθη ὁ πρὸ τῆς λέξεως ταραττει κτλ. διορθωτικὸς σύνδεσμος ἢ (oder) ὁ συνδέων τὴν περίπτωσιν ταύτην πρὸς τὴν ἀμέσως προηγουμένην (ἐπιχειρεῖ κτλ.), οὕτως ὥστε ἀμφότεραι ὁμογενῶς ἀποτελῶσι τὸν ἕτερον τῶν οὐσιωδῶν ὅρων τοῦ ἐγκλήματος μετὰ τὴν παράνομον εἰσβολήν. Ἡ παράλειψις τοῦ συνδέσμου τούτου δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς ἐσφαλμένην τοῦ νόμου ἐφαρμογήν, θεωρουμένης πλὴν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλὰ βεβαιωθεῖσης τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἐτέρου μόνον ἐκ τῶν στοιχειωδῶν αὐτοῦ ὅρων.

²⁾ Καὶ ὁσάκις τὰ πρόσωπα, καθ' ὧν ἐξετελέσθησαν βιαιοπραγίαι, εἰσὶν ἐκ τῶν κατοίκων τῆς οἰκίας, ἀλλὰ τυχαίως εὐρέθησαν ἐν αὐτῇ ὑφίσταται τὸ ἐγκλημα. Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 156 σελ. 307 σημ. 17.

³⁾ Ὡς δημόσια καταστήματα θεωρεῖται τὰ πρὸς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ ἢ πρὸς δημοσίας ὑπηρεσίας προωρισμένα, οἷον ξενοδοχεῖα, λέσχαι καὶ φανεῖα, σχολεῖα, ὑπουργεῖα, καταστήματα τῶν διοικητικῶν ἢ στρατιωτικῶν ἀρχῶν κτλ.

τὴν κοινὴν εἰρήνην, ἐμποδίζουσιν αὐθαιρέτως νομίμους συνελεύσεις νομαρχιακοῦ, ἐπαρχιακοῦ, ἢ δημοτικοῦ συμβουλίου, ἢ σωματείου τινὸς ἐγκεκριμένου παρὰ τῆς ἀρχῆς ἢ κοινότητος, (γρ. δημοσίου τινὸς σωματείου ἢ κοινότητος) καὶ ἰδίως συνελεύσεως συγκεκλημένης παρὰ τῆς κυβερνήσεως χάριν ἐκλογῆς ἢ ἄλλων δημοσίων ὑποθέσεων, παρεισέρονται εἰς ταύτας, διακόπτουσι τὰς πράξεις των, ἢ ἄλλως δι' ἀπρεποῦς τρόπου ταραττοῦσι τὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν τοιοῦτου σωματείου ἢ τῶν πράξεών του.

Ἀφοῦ ἐν ἄρθρῳ 192 προέβλεψεν ὁ νόμος περὶ τῶν ἐγκλημάτων τῆς ἀντιστάσεως, τῆς στάσεως, τῆς προφορικῆς ἢ ἐγγράφου ἐξυβρίσεως, τῶν ἀπευθυνομένων κατὰ τῶν σωματείων ἢ συλλόγων χάριν δημοσίων ὑποθέσεων συγκεκροτημένων, διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 202 ¹⁾ ἀπαγορεύει καὶ τιμωρεῖ τὴν διατάραξιν τῆς ἡσυχίας αὐτῶν καθ' οἷονδήποτε τῶν ἐν αὐτῇ μνημονευομένων τρόπων.

Ἐκ τῶν συλλόγων αὐτῶν ῥητῶς κατονομάζει ὁ νόμος τὰ νομαρχιακά, ἐπαρχιακά καὶ δημοτικά συμβούλια, τὰ δημόσια σωματεῖα, καὶ τοιαῦτα εἰσι πανθ' ὅσα δυνάμει τῶν κειμένων νόμων συγκροτοῦνται πρὸς διεξαγωγὴν κοινῶν ὑποθέσεων ²⁾, τὰ συμβούλια τῶν κοινοτήτων, ὅπου ὑφίστανται τοιαῦτα, οἱ ἀρχαιεσιακοὶ σύλλογοι κτλ.

Ἡ διατάραξις δὲ τῆς ἡσυχίας αὐτῶν δύναται νὰ γείνη ἢ διὰ τῆς αὐθαιρέτου τῶν νομίμων αὐτῶν συνελεύσεων παρεμποδίσεως, ἢ διὰ τῆς εἰς τὰς συνεδριάσεις αὐτῶν βιαίας εἰσόδου, ἢ διὰ τῆς διακο-

¹⁾ Ὁρ. Βασιλικὸς νομοσχ. 1822 ἄρθρ. 142 Βον.—1827 ἄρθρ. 153. 1831 ἄρθρ. 181.

²⁾ Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὑπάγονται τὰ ὑγειονομικά συμβούλια, ὡς τὸ ἱατροσυνέδριον, ἢ σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου, ἢ ἐκτὸς συνέδος τὰ ἐκκλησιαστικά συμβούλια καὶ τὰ τῶν Μονῶν κτλ.

πῆς τῶν πράξεων τῶν, ἢ τέλος δι' οἰουδήποτε ἀπρεποῦς τρόπου ἀντικειμένου εἰς τὴν ἀπαιτουμένην εὐταξίαν καὶ κοσμιότητα ¹⁾).

Ε'.

Διατάραξις τῆς εἰρήνης τῶν πολιτῶν.

* Ἀρθρ. 203.

Εἰς φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν καταδικάζεται ὅστις ἐγγράφως, διὰ λόγου, ἢ διδασκαλίας διασπείρει ἐν γνώσει ψευδεῖς περὶ προκειμένων δῆθεν κυβερνητικῶν μέτρων εἰδήσεις ἢ φήμας, ἐπιτηδείας νὰ φέρωσιν ἀνησυχίαν εἰς τοὺς πολίτας, νὰ ταράξωσι τὴν δημοσίαν πίστιν, ἢ νὰ διεγείρωσιν ἀπεχθείας.

* Ἀρθρ. 204.

Ὅστις διὰ ζώσης ἢ ἐγγράφως προσκαλεῖ ἢ ἐρεθίζει τοὺς πολίτας εἰς διαφωνίαν (γρ. διχόνοιαν), εἰς ἀμοιβαίαν καταφρόνησιν ἢ ἐχθροπάθειαν, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἕξ μηνῶν, καὶ ἐν ὑποτροπῇ, τὸ πολὺ ἑνὸς ἔτους. ^{F. 204 ὁρῶν}

Ἡ διατάραξις τῆς εἰρήνης τῶν πολιτῶν δύναται νὰ ἐπέλθῃ ^{αὐτὴν μηνὶ} διττῶς, ἢ διὰ τῆς διαδόσεως ψευδῶν εἰδήσεων, περὶ ὧν πραγ- ^{ἐκ τῆς} ματεύεται τὸ ἄρθρ. 203 ²⁾, ἢ διὰ τῆς προκληθείσεως τῶν πολι-

¹⁾ Οἷον διὰ διαπληκτισμῶν ἐπὶ σκοπῷ διαταράξεως τῆς ἡσυχίας γενομένων ὁρ. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 207 τοῦ 1875. Ἡ διάταξις τοῦ ἁρθροῦ 202 δὲν ὑπάρχει ἐν τοῖς ποινικοῖς νόμοις τῆς Γερμανίας, θεωρηθεῖσα περιττή, καθόσον πρὸς τιμώρησιν τῆς ἐν αὐτῇ μνημονευομένης πράξεως ἐξαρκοῦσιν αἱ διατάξεις περὶ διαταράξεως τῆς κοινῆς, ἢ περὶ διαταράξεως τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης.

²⁾ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1861 ἄρθρ. 117. — Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 131. — Ἐν Γαλλίᾳ περὶ τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ πραγματεύ-

τῶν εἰς διχόνοιαν καὶ ἀμοιβαίαν ἐχθροπάθειαν, περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ ἀμέσως ἐπόμενον ἀρθρ. 204¹⁾).

Οὐσιώδεις ὅροι πρὸς ὑπαρξίν τῆς ἐννοίας τῆς ἐν τῷ ἀρθρ. 203 προβλεπομένης ἐγκληματικῆς πράξεως εἰσὶν οἱ ἐξῆς.

1) Δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ, ἐπιχειροῦντος ἐν γνώσει τοῦ ψεύδους τῶν εἰδήσεων νὰ διασπείρῃ αὐτάς. Ἐπομένως αἱ εἰδήσεις ἢ φῆμαι πρέπει νὰ ὦσι ψευδεῖς, καὶ νὰ ἔχῃ ὁ σπερμολογῶν γνώσιν περὶ τῆς μὴ ἀληθείας αὐτῶν. Ἡ δὲ γνώσις τοῦ ψεύδους τῶν εἰδήσεων ὑπάρχει, οὐ μόνον ὁσάκις ὁ αὐτουργὸς ἔχει πλήρη πεποιθήσιν περὶ τῆς μὴ ἀληθείας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὅταν δύναται νὰ ἔχῃ σπουδαίας ἀμφιβολίας περὶ τοῦ ἀνυποστάτου τῶν διαδιδωμένων εἰδήσεων. Ὅσάκις δὲν ἀποδεικνύεται ἡ δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ ἡ πράξις δὲν φέρει ἀξιόποιον χαρακτήρα. Διὰ τῆς λέξεως διασπείρει ἐννοεῖ ὁ νόμος τὴν τε κατ' ἐπανάληψιν διάδοσιν τῶν ψευδῶν εἰδήσεων, ὡς καὶ τὴν ἀπαξ γενομένην, εἰς τρόπον ὅμως ὥστε νὰ κυκλοφορήσῃ μεταξὺ τοῦ κοινοῦ.

2) Αἱ εἰδήσεις ἢ φῆμαι πρέπει νὰ ὦσι τοιαῦται, ὥστε ν' ἀπειλῶσι τὴν διατάραξιν τῆς εἰρήνης τῶν πολιτῶν, δυνάμεναι νὰ ἐμβάλωσιν αὐτοὺς εἰς ἀνησυχίαν, ἢ νὰ διεγείρωσιν ἐχθροπάθειαν με-

ονται οἱ ἐξῆς νόμοι. Loi de 9—11 Novembre 1815 relative à la répression des cris séditieux et des provocation à la révolte. Art. 8. «Sont coupables d'actes séditieux toutes personnes qui répandraient ou accréditieraient soit des alarmes touchant l'inviolabilité des propriétés qu'on appelle nationales, soit des bruits d'un prétendu rétablissement des dîmes ou des droits féodaux, soit des nouvelles tendant à alarmer les citoyens sur le maintien de l'autorité légitime et à ébranler leur fidélité.—Loi de 27 Juillet 1849 art. 4.—Décret organique sur la presse de 17 Février 1852 art. 15.—Code Pénal art. 419, 420.—Dalloz Presse n° 94 καὶ 976.

2) Βαυαρ. νομοσχεδίου 1831 ἀρθρ. 184.—Ποινικοῦ νόμου 1861 ἀρθρὸν 118 § 2.—Πρωσσικοῦ ἀρθρὸν 100.—Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἀρθροὶ 130.

ταξὺ αὐτῶν, ἢ νὰ κλονίσωσι τὴν δημοσίαν πίστιν. Τὸ ἐνδεχόμενον τῆς πραγματοποιήσεως οἰουδήποτε τῶν εἰρημένων ἀποτελεσμάτων ἀρκεῖ, ὅπως θεωρηθῇ τὸ ἐγκλημα ὡς τετελεσμένον. Ὡς εἰδήσεις δὲ ἡ φήμας θεωρητέον τὰς ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, ἢ ἐξ ἀκοῆς παρ' ἄλλων ἀρτυμέναις πληροφορίας, περὶ ὠρισμένων παρελθόντων, ἢ παρόντων ἢ μελλόντων πραγμάτων.

3) Ἡ σπερμολογία τῶν εἰδήσεων πρέπει νὰ γίνηται ἐγγράφως, διὰ λόγου, ἢ διδασκαλίας. Κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον δὲν μνημονεύεται ἡ δημοσιότης ὡς ἀναγκαῖον στοιχεῖον τῆς πράξεως¹⁾, ὥστε καὶ ἡ κατ' ἰδίαν ἀνακοίνωσις τειούτων εἰδήσεων δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀξιοποινος ἀρκεῖ ν' ἀποδεικνύηται ἡ δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ, καὶ ὁ τρόπος τῆς ἀνακοινώσεως αὐτῶν νὰ ᾖ τοιοῦτος, ὥστε νὰ διασπαρῶσιν αἱ εἰδήσεις αὗται²⁾.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 204 ἀπαιτεῖται πρὸς ὑπαρξιν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος ἡ διὰ λόγου ἢ ἐγγράφως γενομένη πρόσκλησις τῶν πολιτῶν εἰς διχόνοιαν ἢ εἰς ἀμοιβαίαν καταφρόνησιν ἢ ἐχθροπάθειαν³⁾. Δέον δὲ νὰ πηγάζῃ ἐκ τῆς δολίας προαίρεσεως τοῦ δρῶντος καὶ ν' ἀπειλῇ τὴν διατάραξιν τῆς κοινῆς εἰρήνης. Ὅθεν εἰς τὴν προκειμένην διάταξιν τοῦ νόμου δὲν ὑπάγονται αἱ ἐπ' ἀγαθῷ σκοπῷ

¹⁾ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1861 ἄρθρ. 119.

²⁾ Ὡς λ. γ. ὁσάκις τις δι' ἐπιστολῶν εἰς διάφορα πρόσωπα ἀπευθυνόμενων διαδίδει ψευδεῖς εἰδήσεις.

³⁾ Ἀντίστοιχον διάταξιν εὐρίσκομεν ἐν ἄρθρ. 10 τοῦ περὶ τύπου νόμου ἐν Γαλλίᾳ τῆς 26 Μαρτίου 1822, ὡς καὶ ἐν ἄρθρ. 8 τοῦ νόμου τῆς 9 Σεπτεμβρίου 1835. Κατὰ τὰς διατάξεις αὐτῶν ἐτιμωρεῖτο ἡ πρόσκλησις τῶν πολιτῶν εἰς καταφρόνησιν, ἢ ἐχθραν κατὰ μιᾶς ἢ πλείονος τάξεων τῆς κοινωνίας, ἀλλ' ὁ μεταγενέστερος νόμος ὁ ἐπὶ δημοκρατίας δημοσιευθεὶς τῇ 11 Αὐγούστου 1848 ἐν ἄρθρ. 7 ἐθεώρησεν ἐξολιστέαν τὴν προϋπόθεσιν τῆς διακρίσεως τῶν πολιτῶν εἰς τάξεις, καὶ μᾶλλον προσεγγίζον εἰς τὸ γράμμα τοῦ ἡμετέρου νόμου τιμωρεῖ τὴν πρόσκλησιν τῶν πολιτῶν εἰς ἀμοιβαίαν ἐχθροπάθειαν ἢ μίσος «*Quiconque aura cherché à troubler la paix publique en excitant le mepris ou la haine des citoyens les uns contre les autres*».

καὶ πρὸς ἐδραΐωσιν τῆς ἐννόμου ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξεως ἀπευθυνόμεναι διὰ ζώσης ἢ ἐγγράφως προτροπαὶ πρὸς τοὺς πολίτας πρὸς ἀποδοκιμασίαν καὶ περιφρόνησιν ἐκείνων, οἵτινες φαῦλα πράττουσιν ἢ πρεσβεύουσιν ἀρχὰς ἀνατρεπτικὰς τῆς κοινωνικῆς τάξεως ¹⁾).

ΣΤ'.

Αὐτοδικία.

Ἀρθρ. 205.

Ὅστις ἐκτὸς τῶν παρὰ τοῦ νόμου ἐξηρημένων περιπτώσεων, αὐτοδικεῖ (λαμβάνει μόνος τὰ δίκαιά του) κατὰ νομιζομένης ἢ ἀληθοῦς ὕβρεως (γρ. προσβολῆς), ἢ ἐνεργεῖ αὐτογνωμόνως ἀξίωσιν περὶ δικαιώματος, τὸ ὅποῖον ἢ ἔχει τωόντι, ἢ ἄλλως ἀντιποιεῖται, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐνὸς μηνός, καὶ ἐὰν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην συμβῇ βιαία ἐπίθεσις εἰς πρόσωπον, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν.

Ἀρθρ. 191.

Ὅσοι τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, δι' ἀξίωσιν δικαιώματος, τὸ ὅποῖον ἔχουν ἢ ἀντιποιοῦνται, πληρόνουν αὐθαρέτως αὐτοὶ ἑαυτοὺς ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων, τῶν ὁποίων ἔχουν τὴν διαπίστευσιν, τιμωροῦνται μὲ ποινὴν πειθαρχικὴν, καὶ ἐν ὑποτροπῇ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν, ἀποβαλλόμενοι συγχρόνως τῆς ὑπηρεσίας.

¹⁾ Οὕτω λ. χ. ὁ ἐν ὁμιλίᾳ τινὶ ἢ διὰ τοῦ τύπου ἐπιχειρῶν νὰ παραστήσῃ τὰ ἀτοπήματα, εἰς ἃ ὑποπίπτουσιν οἱ ἄθεοι, οἱ δεισιδαίμονες, ἢ οἱ κοινωνίσται δὲν δύνανται καὶ θεωρηθῇ ὡς παραβάτης τοῦ νόμου. Dalloz Presse n° 505.

Ἐν πάσῃ εὐρύθμῳ συντεταγμένη πολιτεία ἡ διάλυσις τῆς πολιτείας περὶ τοῦ δικαίου ἀμφισβητήσεων τῶν μεταξὺ τῶν πολιτῶν ἐγγεγραμμένων καὶ ἡ ἱκανοποίησις αὐτῶν ἕνεκα πάσης οἰκισθῆναι τοῦ δικαιοματίων προσβολῆς εἶναι ἔργον ἰδίας ἀρχῆς ἐπὶ τοῦτῳ ἐγγεγραμμένης, τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς. Πρὸς αὐτὴν ἐπομένως ὀφείλει ὁ πολίτης νὰ προσφεύγῃ, ἐξαιτούμενος τὴν ἀνθρώπινον τὴν προσβληθέντων δικαίων καὶ τὴν ἐπιδίκασιν τῶν νομίμων αὐτοῦ ἀξιώσεων* ὁ δὲ ἀθετῶν τὴν θεμελιώδη ταύτην ἀρχήν, καὶ αὐθαγῶς ἀναλαμβάνων τὴν ἐπιδίωξιν τῶν ἑαυτοῦ δικαιωμάτων, τὴν ἱκανοποίησιν ἑαυτοῦ, ἕνεκά τινος προσβολῆς, οὐ μόνον προκαλεῖται εἰς τὰ δικαιώματα ἑκείνων, καθ' ὧν ἀπευθύνεται ἡ αὐτοῦ γνώμων αὐτοῦ ἐνέργεια, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν πολιτείαν αὐτὴν ἀντιστρατεύεται, διασειῶν καὶ ἀπειλῶν τὴν ἔννομον ἐν αὐτῇ τάξιν. Πρὸς κόλασιν καὶ περιορισμὸν τῶν εἰς τοιαύτας πράξεις ἐκτρεπόμενων διετυπώθη τὸ ἐγκλημα τῆς αὐτοδικίας¹⁾.

¹⁾ Κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἡ αὐτοδικία, ἐκτὸς τῶν ῥητῶς ἐν τοῖς νόμοις ἐξηρημένων περιπτώσεων (ὅρ. Φρεαρίτου Πολιτ. Ῥωμ. νομοσύνῃ ἐν σελ. 285 σημ. α'), ἐλογίζετο ἀξιοποιῶν, τιμωρουμένη κατὰ τὸν ὁρισμὸν περὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς βίας. Ἀλλ' ὅμως δὲν ἐφηρμοζον πάντοτε αἱ ποιναὶ τῆς Lex Julia de vi ἀλλ' εἰς πλείστας περιπτώσεις κατεγινώσκοντο κατὰ τοῦ ἐνόχου ἰδιωτικαὶ ποιναί. Lex 13 (4. 2. quod metus causa) Lex 7 (48. 7 ad leg. Jul. de vi priv.). Οὕτω κατὰ δὲ διαταγὰν τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου Ἀντωνίνου (Decretum Divi Marci) ὁ αὐθαγῶς ἐκδιώκων τὸν ὀφειλέτην αὐτοῦ εἰς ἀπότισιν τοῦ χρέους ἐκηρύσσεται ἐκπτώτος τῆς ἀπαιτήσεώς του. Ἐπίσης ἐστερεῖτο τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος ὁ αὐθαγῶς ἀφαιρῶν ἐκ τῆς κατεχόμενης τινὸς ἴδιον ἑαυτοῦ πρᾶγμα. Lex 7 Cod. (8. 4 unde vi). Inst. § (4. 2. vi bon. rapti) § 6. (4. 15 de interd.). Ὁ Κωνσταντῖνος καὶ μετ' αὐτὸν αὐτοκράτορες ὑπεχρέωσαν τὸν διὰ βίας ἐπιδιώκοντα τὴν ἐξόφλησιν ἀδασίμου ἀπαιτήσεως ἢ τὸν ἐπιζητοῦντα τὴν δεσποτικὴν πράγματι μὴ ἀνήκοντος αὐτοῦ, οὐ μόνον εἰς τὴν ἀπόδοσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν καταβολὴν λόγῳ ποινῆς τῆς ἀξίας αὐτῶν. Lex 4 Cod. (3. 50 fin. regund.) Lex 7 Cod. (8. 4 unde vi). Νεαρ. 52 κεφ. α'. — Νεαρ. 60 κεφ. α'. — Νεαρ. 134 κεφ. 7. — Τὴν διάταξιν ταύτην ἐπεξέτεινεν

Οἱ ποινικοὶ νόμοι τῶν νεωτέρων χρόνων διαφοροτρόπως διετύ-
πωσαν τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ. Οἱ πλεῖστοι θεωροῦσι τὴν αὐτοδικίαν
ὡς ἐγκλημα προσβάλλον τὴν δικαστικὴν τῆς πολιτείας ἐξουσίαν¹⁾
ἄλλοι χαρακτηρίζουσιν αὐτὴν ὡς ἰδιαίτερον εἶδος τοῦ ἐγκλήματος
τῆς βίας καὶ ἀπειλῆς²⁾. Ἕνιοι τέλος δὲν περιέχουσιν ἰδιαιτέρους
περὶ τοῦ ἐγκλήματος τούτου ὁρισμούς, θεωροῦντες τὴν αὐτοδι-
κίαν τιμωρητέαν διὰ τῶν περὶ παρανόμου βίας ἢ ἀπειλῆς δια-
τάξεων, καθόσον ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ δὲν δύναται νὰ ὑπα-
χθῇ εἰς τὴν ἔννοιαν βαρυτέρας τινὸς ἐγκληματικῆς πράξεως, οἷον
τῆς διαταράξεως τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης, τῆς κλοπῆς, ἢ τῶν αἰκιῶν³⁾.
Διερευνῶντες τὰς περὶ αὐτοδικίας διατάξεις τοῦ ἡμετέρου νό-
μου⁴⁾ παρατηροῦμεν ὅτι ὡς ἀναγκαῖα προϋπόθεσις τοῦ ἀξιοπαί-
νου τῆς πράξεως εἶναι ἡ αὐθαίρετος καὶ αὐτογνώμων ἐνέργεια τοῦ
δρῶντος, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν ἐπιδίωξιν ἀξιώσεων ἢ δικαιο-

Ζήνων καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡρνεῖτό τις ἄνευ λόγου τὴν ἀπό-
δοσιν ἐκμισθωθέντος πράγματος ἢ κατὰ παράκλησιν ἐν τῇ κατοχῇ
αὐτοῦ εὐρισκόμενου, Lex 10 Cod (8. 4. unde vi) Lex 12 § 2. (4. 2.
quod met. causa). Μετὰ τῶν ποινῶν αὐτῶν συνέτρεχον αἱ ποιναὶ τοῦ
crimen vis, ὅσκις ἐξετελοῦντο βιαιοπραγίαι κατὰ προσώπων ἢ πραγ-
μάτων, ἢ ἐλάμβανέ τις διὰ βίας τὴν κατοχὴν οἰουδήποτε πράγματος
Lex 8 (48. 7. ad leg. Jul. de vi priv.) Lex 6 Cod 9, (12 ad leg.
Jul. de vi) Lex 12 § 2. (quod met. causa). Νεαρ. 60 κεφ. α'. —
Hunke Handb. τόμ. III σελ. 294. — Αἱ διατάξεις αὗται ἴσχυον καὶ ἐν
τῷ κανονικῷ δικαίῳ, ὡς καὶ ἐν τοῖς ποινικοῖς νόμοις κατὰ τὸν μεσσιῶνα.

¹⁾ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἀρθρ. 420. — Βυρτεμβέργης ἀρθρ. 200.
Ὁλδεμβούργου ἀρθρ. 449 καὶ 450.

²⁾ Σαξωνικοῦ ποινικ. νόμου ἀρθρ. 204 καὶ 205. — Βάδεν ἀρθρ. 279.
Δαρμστάτης ἀρθρ. 167 κτλ.

³⁾ Τὸ σύστημα τοῦτο ἠκολούθησεν ὁ ποιν. νόμος τοῦ Ἀννοβέρου,
τῆς Αὐστρίας, ὁ νεώτερος Βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1861, ὁ Γαλλικὸς,
ὁ Πρωσικὸς, καὶ ὁ τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας. — Α. Μεταξά Σύ-
στημα Ποιν. δικαίου τόμ. II. σελ. 300.

⁴⁾ Βαυαρ. νομοσχεδίων 1822 ἀρθρ. 180. — 1827 ἀρθρ. 154 καὶ 155. —
1831 ἀρθρ. 183. 184.

μιάτων, γενομένην οὐχὶ διὰ τῆς νομίμου δικαστικῆς ὁδοῦ, ἀλλὰ δι' ἀμέσου ἐνεργείας. Δύναται δὲ τὸ τοιοῦτον νὰ συμβῇ, οὐ μόνον ὁσάκις τις ἐντελῶς παραλείπει νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν συνδρομὴν τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ ὁσάκις, προσφυγὼν εἰς ταύτην, δὲν ἀναμένει τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς, ἀλλὰ προλαμβάνων ἐπιχειρεῖ οἰκοθεν τὴν τῶν δικαίων αὐτοῦ ἀπόληψιν. Μόνον κατὰ τὰς ῥητῶς ὑπὸ τῶν νόμων ἐξηρημέναις περιπτώσεις ἢ τοιαύτη αὐτογνώμων ὑπὲρ τῶν δικαίων τοῦ πολίτου ἐνέργεια δὲν χαρακτηρίζεται ἀξιόποινος ¹⁾).

Περὶ τοῦ δικαίωματος ἢ τῆς ἀξιώσεως, ἣν αὐθαιρέτως ἐπιδιώκει τις, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἀμφισβήτησις, περὶ ἧς ἢ δὲν ἠγέρθη ἐτι δίκη, ἢ ὑφίσταται ἤδη τοιαύτη ἐκκρεμῆς. Ἡ ἐνάσκησις μὴ ἀμφισβητούμενων δικαιωμάτων καὶ ἡ ἀπόληψις αὐτῶν ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀθέμιτος καὶ τιμωρητέα. Ἀλλ' ὑπαρχούσης ἀμφισβήτησεως, ὁ αὐτοδικῶν πρέπει νὰ ὁρμᾶται ἐκ τῆς πεποιθήσεως, ὅτι τὸ δικαίωμα, ὅπερ διεκδικεῖ, ἀνήκει αὐτῷ, ἀδιάφορον δὲ εἶναι, ἂν πράγματι ἀνήκῃ αὐτῷ, ἢ ἀπλῶς ἀντιποιῆται τοῦτο. Ὅσάκις δὲν ὑπάρχουσιν ἀφορμαὶ δικαιολογεῖν τὴν τοιαύτην τοῦ ὑπαιτίου πεποίθησιν ἢ πρᾶξις δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς αὐτοδικία, παρεκτρεπομένη εἰς κλοπὴν, ἢ ληστείαν, ἢ βίαν. — Ἐν τῇ ἐρεύνῃ τῶν λόγων τῶν ὑποστηριζόντων τὴν πεποίθησιν τοῦ αὐτοδικουῦτος περὶ τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ τὸ ποινικὸν δικαστήριον οὐδόλως κωλύεται νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ἐξετάσεως τῶν περὶ κατοχῆς καὶ κυριότητος ζητημάτων, ὡς καὶ παντὸς ἄλλου σχετικοῦ ζητήματος τοῦ ἀστικοῦ νόμου ²⁾).

¹⁾ Ἡ κυριωτέρη τῶν περιπτώσεων αὐτῶν εἶναι ἡ τῆς ἀμύνης (ἀρθρ. 99). Ὅλως ἐσφαλμένος εἶναι ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς ἐπισχέσεως ὡς αὐτοδικίας ἐπιτετραμμένης, διότι τὸ τῆς ἐπισχέσεως δικαίωμα ἀπορρέει ἐκ τοῦ τῆς ἐνστάσεως δικαιώματος κατὰ τῆς ἀρχικῆς ἀπαιτήσεως, αἱ δὲ ἐνστάσεις οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς αὐτοδικίας. Puchta *Pandekten* § 94. — *Vorlesungen* I σελ. 214.

²⁾ Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 135 τοῦ 1846. — 2. 14. 22. 23

Κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἡ ἔννοια τῆς αὐτοδικίας δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν αὐτογνώμονα ἀπόληψιν ἀντιποιουμένων δικαίων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν αὐθαίρετον ἱκανοποίησιν τινος ἐνεκεν ὑποτιθεμένης ἡ ἀληθοῦς προσβολῆς ¹⁾).

Ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτοδικοῦντος δύναται νὰ συνίσταται ἢ εἰς τὴν ἀνευ βίας ἐπιδίωξιν τῶν ἀντιποιουμένων δικαιωμάτων ²⁾ ἢ εἰς τὴν διὰ βίας ἀπόληψιν αὐτῶν. Ὡς πρὸς τὴν καθόλου ἔννοιαν τοῦ ἀδικήματος ἡ βία οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν, θεωρεῖται δὲ μόνον ὡς λόγος ἐπιτάσεως τῆς ποινῆς.

Τὸ ἐγκλημα λογίζεται ὡς τετελεσμένον μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τοῦ αὐτοδικοῦντος ἀπαιτουμένης ἐνεργείας ³⁾.

Εἰδικὴν περίπτωσιν τῆς αὐτοδικίας περιέχει ἡ διάταξις τοῦ

τοῦ 1847.—79 τοῦ 1849.—7 τοῦ 1867.—Περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν ποινικῶν δικαστηρίων πρὸς λύσιν τῶν τοιούτων προδικαστικῶν ζητημάτων ὁρ. Κωνσταντοπούλου Ἑρμηνείαν ποιν. δικονομίας § 172 σελ. 131.—Τοῦ ἡμετέρου Ἑγχειριδίου τῆς ποιν. δικονομίας § 65 σημ. 10 σελ. 282.—Νομικῆς Μελέτης φυλλ. ΟΕ' (1 Νοεμβρίου 1870) σελ. 1185.

¹⁾ Ὡς αὐτοδικία ἐπομένως τιμωρεῖται καὶ ἡ ἐκδίκησις. Τὴν περίπτωσιν ταύτην ἔνιοι τῶν ποινικῶν νόμων, ὡς ὁ τῆς Σαξωνίας καὶ Βυρτεμβέργης, δὲν χαρακτηρίζουσιν ὡς αὐτοδικίαν, διότι ἡ πράξις φέρει τὴν χαρακτῆρα ὕβρεως, ἡ βίας κατὰ προσώπου, ἡ σωματικῆς προσβολῆς, καὶ δυνάμει τῶν περὶ τῶν ἀδικημάτων αὐτῶν ὁρισμῶν δύναται προσφορύτερον νὰ τιμωρηθῇ ὁ ἐνοχος. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον, ὡςάνις μετὰ τῆς αὐτοδικίας συντρέχει ἡ ἔννοια ἐγκληματικῆς πράξεως βαρύτερον τιμωρητέας, εἰσὶν ἐφαρμοστέαι αἱ περὶ συρροῆς τῶν ποινῶν διατάξεις τῶν νόμων.

²⁾ Οἷον δι' ἀπάτης ὁρ. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 92 τοῦ 1862.

³⁾ Οὔτω λ.χ. ἐάν τις αὐτοδικῶν ἐπιχειρήσῃ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς κατοχῆς πράγματος, ἡ αὐτοδικία θεωρεῖται ὡς τετελεσμένη εὐθὺς ἅμα λάβῃ τὴν κατοχὴν αὐτοῦ. Ἡ πρὸς κατάληψιν τῆς κατοχῆς ἐνέργεια, ἡ ἐξ οὐδὲ ποτε λόγου διακοπὴς, χαρακτηριστείε ἐστὶ ὡς ἀπόπειρα. Ἀλλ' ἐάν ὁ καταλαβὼν τὴν κατοχὴν δὲν δυνηθῇ νὰ διατηρήσῃ αὐτὴν τοῦτο οὐδὲως λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. Haeberlin Criminalrecht. τόμ. II. σελ. 228.

ἄρθρ. 206 ¹⁾ ἀναφερομένη εἰς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, οἵτινες πληρώνουσιν αὐθαρέτως αὐτοὶ ἑαυτοὺς ἐκ τῶν διαπεπιστευμένων αὐτοῖς δημοσίων χρημάτων δι' ἀξίωσιν δικαιώματος ὅπως ἔχουσιν ἢ νομίζουσιν ὅτι ἔχουν ²⁾. Ἡ διάταξις αὕτη προσφορὰν ἡδύνατο νὰ καταταχθῇ μεταξὺ τῶν ἐκ τῆς παραβάσεως τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν ἀδικημάτων ³⁾.

Z'.

Ἐπίθεσις κατὰ προσώπου.

Ἄρθρον 207.

Ἡ ἄδικος κατὰ τινος προσώπου ἐπίθεσις, καθ' ὅσον μὲν δὲν περιέχει ἄλλην τινὰ ἀξιόποινον πράξιν, τιμωρεῖται μὲν φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν, γενομένη δὲ δι' ὄπλων ἢ διὰ βιαιοπραγίας κατὰ προσώπου, μὲ φυλάκισιν δεκατεσσάρων ἡμερῶν ἕως ἑξ μηνῶν.

Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 207 ἀνεγράφη κατὰ πρῶτον ἐν τῷ Βαυαρικῷ νομοσχεδίῳ τοῦ 1831 (ἄρθρ. 185) καὶ σκοπὸν ἔχει κατὰ τὰς αἰτιολογίας ⁴⁾ αὐτοῦ, ὅπως προνοήσῃ περὶ τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ἡ ἄδικος κατὰ προσώπου προσβολὴ δὲν προέβη μὲν ἅπασι, ἢ σωματικῆς βλάβης, οὐδ' ἀποτελεῖ τὴν ἔννοιαν ἐπὶ

¹⁾ Βαυαρικοῦ νομοσχ. 1822 ἄρθρ. 349.—1827 ἄρθρ. 153.—1831 ἄρθρ. 184.

²⁾ Διάταγμα 7 Φεβρουαρίου 1836 περὶ καταδιώξεως καθυστερούντων ἄρθρ. 41. «Χωρὶς ἰδιαιτέραν ἔγκρισιν δὲν γίνεται συμψηφισμὸς δημοσίων δικαιωμάτων μὲ ἀπαιτήσεις πρὸς τὸ δημόσιον, οὔτε δύναται ὁφειλέτης νὰ κάμῃ ἐκκλησίαν εἰς τὰ δικαστήρια διὰ τὰ βίαια μέτρα, τὰ ὅποια λαμβάνονται κατ' αὐτοῦ διὰ καθαρὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου».

³⁾ Ποιν. νόμου ἄρθρ. 394. 485. 486.

⁴⁾ Motive z. Entwurfe σελ. 179.—Τὰ νομοσχέδια τοῦ 1822 καὶ 1827 δὲν περιλαμβάνουσιν ὅμοιαν τινὰ διάταξιν.

ρας τινός κολασίμου πράξεως ἢ τῆς ἀποπείρας αὐτῆς. Ἐντεῦθεν γίνεται δῆλον πόσον περισταλμένος εἶναι ὁ κύκλος τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς, καὶ ὅποσαι δύνανται νὰ ἐγερθῶσιν εἰς τὸν δικαστὴν ἀμφιβολίαι περὶ τοῦ ἀληθοῦς χαρακτῆρος τῆς πράξεως καὶ τῆς διακρίσεως αὐτῆς ἀπὸ τῶν ἀμέσως πρὸς ταύτην σχετικῶν πράξεων, οἷον τῆς ἔργῳ ὑβρεως, τῆς αἰκίας, τῆς ἀποπείρας τραυμάτων, τῆς παρανόμου βίας καὶ ἀπειλῆς. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι δὲν ἐμπεριέχουσι παραπλησίαν διάταξιν, σχεδὸν ἀχρηστον ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἐξελεγχομένην.

Πρὸς ὑπαρξιν τοῦ ἐγκλήματος ἀπαιτεῖται ἄδικος ἐπίθεσις, ἐπομένως ἐξαιροῦνται ἐκ τῆς ἐννοίας αὐτοῦ ἅπασαι αἱ περιπτώσεις, καθ' ὅς ἐξ οἰουδήποτε λόγου δύναται νὰ δικαιολογηθῇ ἡ κατὰ προσώπου ἐπίθεσις, ὡς ἐπὶ τῆς ἀμύνης (ἄρθρ. 99, 100, 101), ἢ καθ' ὅς συγχωρεῖται ἡ ἐξανάγκασις τοῦ πολίτου πρὸς ἐνέργειαν πράξεων ὑπὸ τοῦ νόμου διακελευομένων, οἷον ἡ διὰ βίας σύλληψις ὑπὸ κλητῆρος πολίτου, ἀρνούμενου ἐκουσίως νὰ παραδοθῇ ¹⁾ κτλ.

Ἡ ἄδικος ἐπίθεσις δὲν πρέπει νὰ περιέχῃ ἄλλην τινὰ ἄξιόποιον πράξιν, οὐδὲ νὰ χρησιμεύῃ ὡς μέσον μόνον πρὸς ἐκτέλεσιν ἐτέρας τοιαύτης πράξεως, τελεσθείσης ἢ ἀποπειραθείσης μόνον, οἷον ληστείας, ἄρπαγῆς, βιασμοῦ, ἀπαγωγῆς, ἔργῳ προσβολῆς, τραυματισμοῦ κτλ. διότι τότε ὁ ἔνοχος καταδιώκεται καὶ τιμωρεῖται δυνάμει τῶν περὶ τῆς πράξεως ταύτης ὁρισμῶν τοῦ νόμου.

Ὅτι ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἐγκλήματος μόνον ἐκ δολίας προαιρέσεως δύναται νὰ προέλθῃ καὶ ὅτι ὁ δόλος ἀποτελεῖ συστατικὸν ὅρον τῆς ἐννοίας αὐτοῦ, ἐμφαίνεται ἐξ αὐτοῦ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου, διότι ἡ ἐπίθεσις ἀπαιτεῖ ἐνέργειαν θετικὴν σκοποῦσαν τὸν καταναγκασμὸν τινος, ὅθεν ἀποκλείει ἐντελῶς πᾶσαν περὶ ἀμελείας ὑπόθεσιν.

Μετὰ τὴν ἐρευναν τῶν συστατικῶν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήμα-

¹⁾ Ποινικὸς δίκον. ἄρθρ. 224.

τος ὄρων, τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς προκειμένης διατάξεως ἀποβαίνει ζήτημα ὅλως πραγματικόν, ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς εἰδικῆς ἐρεῦνης τῶν γεγονότων τῶν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως συμβάντων καὶ τῆς περὶ αὐτῶν κρίσεως τοῦ δικαστοῦ ¹⁾).

Η'.

Μονομαχία.

Ἄρθρον 208.

Ὅστις ἐξ οἰαςδήποτε αἰτίας προκαλεῖ τινὰ εἰς μονομαχίαν δι' ὄπλων, καὶ ὅστις, προκαλούμενος οὕτω, παρουσιάζεται εἰς τὸν ἀγῶνα, τιμωρεῖται. — 1) μὲ φυλάκισιν δεκατεσσάρων ἡμερῶν ἕως ἐξ μηνῶν, ἐὰν ἡ μονομαχία δὲν ἐπέφερε τραῦμα. — 2) μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν ἕως δύο ἐτῶν, ἐὰν τὸ τραῦμα ἐπέφερεν ἀνικανότητα ἐργασίας κατωτέρω τῶν τριῶν μηνῶν. — 3) μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν, ἐὰν τὸ τραῦμα ἐπροξένησεν ἀνικανότητα ἐργασίας ὑπὲρ τοὺς τρεῖς μῆνας, ἢ ἐὰν ἡ μονομαχία ἐγείνεν ἄνευ βοηθῶν ἢ μαρτύρων. — 4) μὲ εἰρκτήν, ἐὰν ὁ ἕτερος τῶν μονομαχοῦντων ἐτραυματίσθῃ

¹⁾ Ὡς ἐνοχον παρὰ νόμου ἐπιθέσεως δυνάμεθα παραδείγματος χάριν νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸν ἐφορμῶντα κατὰ τινος καὶ καταδιώκοντα αὐτὸν χωρὶς νὰ ἐκδηλώσῃ σαφῶς τὸν σκοπόν, δι' ὃν ἐγένετο ἡ τοιαύτη καταδίωξις. Ἐπίσης τὸν συλλαμβάνοντά τινα ἄνευ δικαιώματος ἢ ἐπὶ σκοπῇ νὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς ὠρισμένον μέρος ἢ ἐπὶ σκοπῇ ν' ἀποβάλῃ αὐτὸν ἐξ αὐτοῦ. Ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 60 τοῦ 1859 ποιν. ἀποφάσεώς του ἐχαρακτήρισεν ὡς ἐπίθεσιν κατὰ προσώπου τὴν ἐπενεχθεῖσαν κατὰ διδασκάλου αἰκίαν διότι ἀπέβαλε μαθητήν. Κατὰ δὲ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 14 τοῦ 1860 ἀπόφασίν του παραδέξατο ὅτι ὁ ἐπὶ ἀπρομελετήτοις καὶ εἰς βρασμόν ψυχικῆς ὁρμῆς τραύμασιν ἐγκαλούμενος δύναται νὰ καταδικασθῇ ἐνεκὸν ἐπιθέσεως κατὰ προσώπου.

θανατηφόρως, ἢ ἐφονεύθη ἄνευ προηγουμένης συμφωνίας θανάτου τοῦ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν. — 5) μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα, ὅταν συμβῇ θάνατος ἑνὸς μέρους, προϋπαρχούσης περὶ τοῦτου συμφωνίας.

Ἄρθρ. 209.

Μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν τιμωροῦνται ὅσοι — 1) ἐπροκάλεσαν ἢ ἐδέχθησαν τὴν πρόσκλησιν εἰς μονομαχίαν, μολονότι αὕτη δὲν ἐξετελέσθη. — 2) ἠπειλήσαν ἢ ἔδειξαν περιφρόνησιν εἰς τὸν προκαλεσθέντα, ὅστις ἀπεποιήθη τὴν μονομαχίαν.

Ἄρθρ. 210.

Ὡς ἰδιαιτέρα ἐπιβαρυντικὴ αἰτία θεωρεῖται ἡ περίστασις, καθ' ἣν ἀπερρίψε τις τὸν παρὰ τοῦ ἑτέρου μέρους προταθέντα δικαστικὸν τρόπον, ἢ μετὰ τὴν ἔναρξιν αὐτοῦ, ἐπὰν ἦλθε πάλιν εἰς τὴν μονομαχίαν.

Ἄρθρ. 211.

Ἐξαιροῦνται πάσης ποινῆς οἱ παρευρεθέντες εἰς μονομαχίαν ὡς μάρτυρες ἢ βοηθοί.

Ἡ μονομαχία ὅλως ἄγνωστος παρ' Ἑλλήσι καὶ Ῥωμαίοις ¹⁾ εἶναι προῖον τῶν μεσαιωνικῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων, παραχθεῖσα ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐν χρήσει δικαστικῶν ἀγώνων, καὶ τῆς ἐπικρατησάσης χειροδικίας.

¹⁾ Ἡ μονομαχία τῶν Ὀρατίων καὶ Κουρατίων πρὸς κοινὴν σωτηρίαν γενομένη, ὡς καὶ αἱ ἐν τοῖς ἀμφιθεάτροις μονομαχίαι πρὸς τέρψιν τῶν θεωμένων, οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι πρὸς τὴν μονομαχίαν τῶν μεταγενεστέρων χρόνων τὴν ἐπιδιώκουσαν τὴν ἱκανοποίησιν τῆς προσωπικῆς τιμῆς.

Μετὰ τὴν 12^τ καὶ 12^τ ἑκατονταετηρίδα ἡ χρῆσις τῆς μονομαχίας ἐπεξετάθη εἰς ἀπάσας τὰς Γερμανικὰς καὶ Λατινικὰς φυλάς ¹⁾ ἀνεπτύχθη δὲ ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ, προσλαβοῦσα τὸν χαρακτήρα, ὅπως παρίσταται ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις χρησιμεύουσα πρὸς ἐξωδικὸν ἱκανοποίησιν τῆς προσβληθείσης τιμῆς διὰ τῆς καθ' ὅρισμένους κανόνας τελουμένης μεταξὺ δύο προσώπων δι' ὅπλων μάχης.

Ὡς ἐκ τῶν ποικίλων καταχρήσεων, αἵτινες περὶ τὰ τέλη τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων συνέβαινον, ἕνεκα τῆς ὑπερβολικῆς χρήσεως τῆς μονομαχίας, ἐξεδόθησαν εἰδικὰ διατάγματα ἀπαγορεύοντα τὰς μονομαχίας καὶ τιμωροῦντα δι' αὐστηροτάτων ποινῶν τὴν πρόσκλησιν εἰς μονομαχίαν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς ²⁾.

¹⁾ Ἀπαντες σχεδὸν οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι, ἐκτὸς τοῦ Γαλ-

¹⁾ Τὰς μονομαχίας τῶν Γερμανῶν μνημονεύει ὁ Vellejus Paternus ἐν Βιβλ. II κεφ. 118 — καὶ ὁ Τάκιτος Γερμαν. κεφ. 10.

²⁾ Ἐν Γερμανίᾳ μετὰ τὸν τριακονταετη πόλεμον, ὅτε ἡ δημοσία τάξις ἐκλονίσθη καὶ τὸ ἔθιμον τῶν μονομαχιῶν ὑπερέπλεονασεν, συνετάχθη τῇ 30 Ἰουλίου τοῦ 1868 νομοσχέδιον τιμωρὸν δι' αὐστηροτάτων ποινῶν τοὺς ἐνόχους μονομαχίας, ὅπερ ἐπενυρώθη καὶ ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος, ἀλλ' ὅμως δὲν ἐδημοσιεύθη ὡς γενικός νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Κατ' ἀπομίμησιν αὐτοῦ ἐξεδόθησαν ἐν πολλαῖς ἐπικρατεῖσι εἰδικὰ περὶ μονομαχίας διατάγματα, ὡς ἐν Πρωσίᾳ, ἐν Βαυαρίᾳ ἐν Βυρτεμβέργῃ καὶ ἀλλοῦ. Berner Lehrb. ἀρθ. 201—210 σελ. 462.— Heffler Lehrb. § 370 σημ. 2 — Ἡ Καρολίνα δὲν περιέχει εἰδικήν τινα διάταξιν ἀπαγορεύουσαν καὶ τιμωροῦσαν τὴν μονομαχίαν.— Τὸ Κανονικὸν δίκαιον ἐτιμῶρει τὴν μονομαχίαν ὡς ἀμάρτημα δι' ἐκκλησιαστικῶν ποινῶν, καὶ τὴν μεταξὺ κληρικῶν γενομένην (inter clericis pugnantibus).— Ἐν Γαλλίᾳ καθόσον ἐκ παλαιούτου ἡ μοναρχία ἡ ἀπαγόρευσις τῶν μονομαχιῶν καθίστατο αὐστηροτέρα. Πρῶτος ὁ Λουδοβίκος Ζ' ἀπηγόρευσε τὰς δικαστικὰς μονομαχίας. Ἐπὶ Ἑρρίκου Δ' (1599) ἡ μονομαχία ἐχαρακτηρίσθη ὡς ἐγκλημα ἐσχάτης προδοσίας, καὶ ὁ Λουδοβίκος ΙΔ' διὰ τῶν ἐκδοθέντων ὑπ' αὐτοῦ διαταγμάτων ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ τοῦ 1651 καὶ ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ τοῦ 1679 ἔθετο ποινὰς αὐστηροτάτας κατὰ τῶν μονομαχοῦντων. Τὴν ἱστορίαν τῶν περὶ μονομαχίας νομοθετημάτων ἐν Γαλλίᾳ ὁρ. ἐν Chauveau-Hélie Code Pénal I n° 2440 ἐπομ. Dalloz γ. Duel.

λικοῦ, τοῦ Βαυαρικοῦ τοῦ 1813, καὶ τινων ἄλλων εὐαριθμῶν ἐξαιρέσεων¹⁾, καθιστοῦσιν εἰδικὰς περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς μονομαχίας καὶ τιμωρήσεως τῶν ἐνόχων αὐτῆς διατάξεις.

Τὸ κενὸν τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου τοῦ 1813 ἀνεπλήρωσαν τὰ μεταγενέστερα Βαυαρικὰ νομοσχέδια²⁾, ἐξ ὧν ἠρανίσθη τὰς περὶ μονομαχίας διατάξεις ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τροποποιήσας αὐτὰς ἐν πολλοῖς.

Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν διατάξεων τοῦ νόμου δύναται τις εὐκόλως ν' ἀνεύρῃ τὰς σκέψεις, ὑφ' ὧν ὁδηγούμενος ὁ νομοθέτης προέβη εἰς τὴν διατύπωσιν αὐτῶν. Ἡ ἐννοία τοῦ ἐγκλήματος τῆς μονομαχίας ἐθεωρήθη ὡς ὅλως ἄσχετος πρὸς τὰ ἐγκλήματα τὰ προνοοῦντα περὶ τῶν κατὰ τοῦ προσώπου προσβολῶν, ὡς καὶ περὶ τῆς ζωῆς καὶ ἀκεραιότητος τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ἀλλ' ὅπως ἡ μονομαχία δύναται νὰ ἔχῃ ὡς συνέπειαν ἀνθρωποκτονίαν, ἢ θανατηφόρα, ἢ ἐλαφρά τραύματα, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς τὸν μονομαχήσαντα, ὅπως καὶ εἰς τὸν ἐνοχον τῶν τοιούτων ἐγκλημάτων, διότι ὁμολογουμένως περὶ τῆς μονομαχίας δὲν ὑπάρχει ἐτι πλήρης καὶ ἐδραία πεποίθησις ὅτι καὶ πρὸς τὸ δίκαιον καὶ πρὸς τὰς ἀρχάς τῆς ἠθικῆς ἀντιστρατεύεται, ἀπηρχαιωμένοι δὲ προλήψεις διατηροῦνται ἐτι ἀκμαῖαι καὶ ὑπὸ τὸ κράτος αὐτῶν ὀφείλει πολ-

¹⁾ Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος οὐδεμίαν περιέχει εἰδικὴν διάταξιν ἀπαγορεύουσιν καὶ τιμωροῦσαν τὴν μονομαχίαν. Ὡς ἐκ τούτου μέχρι τοῦ ἔτους 1837 καὶ κατὰ τοὺς παραδεδομένους κανόνας γινόμεναι μονομαχίαι, οἷον-δήποτε καὶ ἂν ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῶν, ἐθεωροῦντο ὑπὸ τῶν δικαστηρίων ὡς μὴ ἀξιόποιναι. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἔτους 1837 τὸ Ἀκυρωτικὸν δικαστήριον μετέβαλεν αἴφνης νομολογίαν, καὶ διὰ δύο ἀνεπαλήλγων ἀποφάσεων (τῆς 25 Ἰουλίου καὶ 15 Δεκεμβρίου 1837) ἐθεώρησεν ἐφαρμοστέας ἐπὶ τῆς μονομαχίας τὰς περὶ ἀνθρωποκτονίας καὶ τραυμάτων διατάξεις τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἔκτοτε δὲ, καίπερ διαφωνούντων πολλῶν συγγραφέων καὶ κατωτέρων δικαστηρίων πρὸς τὴν νομολογίαν ταύτην, ἠκολούθησεν αὐτὴν μέχρι τῆς σήμερον ἀπαρεγκλίτως.

²⁾ Νομοσχεδίου 1822 ἄρθρ. 181—183. — 1827 ἄρθρ. 156—160. — 1831 ἄρθρ. 186—189.

λάκις νὰ ὑποκλῇ τις, ἀποβλέπων οὐχὶ εἰς τὴν βλάβην τοῦ ἀντι-
πάλου αὐτοῦ, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὴν διάσωσιν τῆς ἰδίας τιμῆς καὶ
ὑπολήψεως ¹⁾).

Ἐκτὸς τούτου ἡ ἔνεκα τῆς γενομένης προσβολῆς ἐπακολουθού-
σα πρόκλησις, ἡ ἀμοιβαία συναίνεσις τῶν μονομαχούντων, καὶ
ἡ καθ' ὠρισμένους κανόνας ἐνώπιον μαρτύρων ἐκτέλεσις τῆς μονο-
μαχίας παριστῶσι τὰς ἐνδεχομένας νὰ συμβῶσι κατ' αὐτὴν ἐγκλη-
ματικὰς πράξεις ὑπὸ ὅλως ἄλλοιων τοῦ συνήθους χαρακτῆρα ὡς
πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἐνοχῆς τῶν κατηγορουμένων.

Ὁ ἡμέτερος ποινικὸς νόμος χαρακτηρίζει τὴν μονομαχίαν ὡς
αὐτοτελὲς ἐγκλημα, συμπεριλαβὼν τὰς περὶ αὐτῆς διατάξεις ἐν
τῇ κατηγορίᾳ τῶν ἐγκλημάτων περὶ συγχύσεως τῆς κοινῆς εἰρή-
νης καὶ περὶ αὐθαιρέτων πράξεων. Ἀλλὰ τὸ ἰδιάζον τοῦ ἐγκλήμα-

²⁾ Ἀεπτομερῆ ἔκθεσιν τῶν ὑπὲρ τῆς μονομαχίας ἐπιχειρημάτων ὁρ-
ν Berner Lehrb. σελ. 463. — Ἡ μονομαχία οὔτε ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ
δικαίου, οὔτε ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἠθικῆς δικαιολογεῖται, ἀλλ' ὅμως βέ-
βαιον εἶναι ὅτι οἱ ὑπάρχοντες θεσμοὶ εἰσὶν ἐν πολλαῖς περιπτώσεσιν ἀνε-
παρκεῖς πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς προσδληθείσης τιμῆς. Ἡ τιμὴ κατὰ τὰ
ἐπικρατούσας ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις δοξασίας βᾶσιν ἔχει οὐχὶ πο-
λιτικὴν ἀλλὰ κοινωνικὴν ἰδέαν, οὔσα τὸ ἀπεικόνισμα τῆς ἠθικῆς ἀξίας
ἐκάστου ἐν τῇ συνειδήσει τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ καὶ ἡ ἀνγνώρισις αὐ-
τῆς παρὰ τῶν ὁμοίων του, ὥστε ὁσάκις συμβῇ προσβολὴ τῆς τι-
μῆς μόνος ἀρμόδιος δικαστῆς εἶναι ἡ κοινὴ συνειδήσις καὶ ἡ κοινὴ
περὶ αὐτῆς κρίσις. Ἡ διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ διδομένη ἱκανοποίησις
εἶναι ἀνεπαρκής, διότι ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις βεβαίως μόνον τὸ ἀδικο-
ν τῆς γενομένης προσβολῆς, οὐδόπως ὅμως δύναται νὰ καταστρέψῃ τὴν
ἐκ τῆς προσβολῆς ἐνδεχομένην νὰ ἐπέλθῃ ἀλλοίωσιν ἐν τῇ κοινῇ συ-
νειδήσει. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἐπιδιώκει ν' ἀναπληρώσῃ ἡ διὰ τῆς μονο-
μαχίας ἱκανοποίησις, ἥτις χρησιμεύει οὐχὶ ὡς μέσον ἐκδικήσεως,
ἀλλ' ὡς μέσον ἐπανορθώσεως τῆς τιμῆς ἀποδεικνύουσα ὅτι τοσοῦτον πο-
λύτιμον κτήμα θεωρεῖται ἡ τιμὴ, ὥστε ἀπέναντι αὐτῆς ὁ κίνδυνος ἡ
βεβαιότης τοῦ θανάτου εἰς οὐδὲν λογίζεται. Τὸ πλημμελὲς ἐν τῇ δοξα-
σίᾳ ταύτῃ εἶναι ὅτι ἡ προσωπικὴ γενναιότης καὶ ἀνδρεία ἐκλαμβάνε-
ται ὡς ἰσοδύναμος πρὸς τὴν περὶ τιμῆς ἰδέαν.

τος τούτου διακριτικὸν στοιχεῖον ἐστὶν ἡ διατάραξις τῆς ἐννόμου ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξεως διὰ τῆς ἐκδηλουμένης πρὸς τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν ὀλιγωρίας καὶ τῆς αὐθαιρέτου διὰ τῶν ὅπλων ἱκανοποιήσεως τῆς γενομένης προσβολῆς, διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ μονομαχία δύναται μᾶλλον νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἰδιαίτερον εἶδος τῆς αὐτοδικίας ¹⁾).

Εἰδικὸν ὅρισμόν τοῦ ἐγκλήματος δὲν περιέχουσιν αἱ διατάξεις τοῦ ἡμετέρου νόμου, παραλείψαντος ἐπίτηδες τοῦ νομοθέτου τὴν διατύπωσιν τοιαύτου ὁρισμοῦ, ὅπως μὴ περιορίσῃ τὴν ἔννοιαν τῆς πράξεως ἐντὸς τῶν στενῶν ὁρίων τοῦ γράμματος τοῦ νόμου καὶ παράσχῃ οὕτως ἀφορμὰς ἐνδοιασμῶν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτοῦ.

Ὡς μονομαχίαν δυνάμεθα γενικώτερον νὰ χαρακτηρίσωμεν τὴν μεταξὺ δύο προσώπων προσυμπεφωνημένην μάχην δι' ὁμοίων ὅπλων κατ' εἰθισμένους ἢ ὀρισθέντας κανόνας πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς προσβληθείσης τιμῆς. Ὡς οὐσιώδεις ὅρους τῆς πράξεως θεωρητέον.

1) Τὴν μεταξὺ δύο προσώπων μάχην ²⁾, ἣτις τελεῖται α') ἢ μετὰ προηγουμένην συνεννόησιν ἢ συνεπειὰ τῆς ἀμέσως πρὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτῆς γενομένης, ὅπως συμβαίνει ἐπὶ τῆς ἀπροσδοκήτου συναντήσεως (*rencontre*), τοῦτέστιν ἐπὶ τῆς μονομαχίας τῆς ἐκτελουμένης ἐθλὺς ἅμα τῇ προσκλήσει τῇ ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου ἀπευθυνομένη. Ὡς μονομαχία δὲν λογίζεται ἡ ἐφοδος (*attaque*), καθ' ἣν ἐφορμᾷ τις κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του, ἀφοῦ μόνον προειδοποίησιν αὐτόν, ὅπως λάβῃ θέσιν ἀμύνης.

¹⁾ Ὁ Πρωσσικὸς ποιν. νόμος (ἄρθρ. 164), ὁ τοῦ Βάδεν (ἄρθρ. 326) καὶ ὁ νεώτατος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας (ἄρθρ. 201) πραγματεύονται περὶ μονομαχίας ἀμέσως μετὰ τὰ ἐγκλήματα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰς κατὰ τῆς τιμῆς προσβολάς. Ὁ Αὐστριακὸς ποιν. νόμος (ἄρθρ. 158) συνδέει τοὺς περὶ μονομαχίας ὁρισμοὺς μετὰ τῶν κατὰ τῆς ζωῆς καὶ υγιείας ἐγκλημάτων.

²⁾ Ἡ ἀμερικανικὴ καλουμένη μονομαχία, καθ' ἣν διὰ κλήρου ἀποφασίζεται τίς τῶν δύο ἀντιπάλων θίλει αὐτοχειρισθῇ δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς μονομαχίας.

β') μεταξύ δύο προσώπων. Ἡ παρουσία μαρτύρων κατὰ τὴν μονομαχίαν δὲν θεωρεῖται καὶ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου νόμου ὡς οὐσιώδης ὅρος τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος. Ἐν ἀπουσίᾳ μαρτύρων ἐπιτείνεται μόνον ἡ καταγνωστέα τοῖς ἐνόχοις ποινή.

γ') δι' ὁμοίων ὅπλων, τούτεστιν ἐξ ἴσου ἐπιτηδείων δι' ἕκαστον ἀντίπαλον πρὸς ἄμυναν καὶ προσβολήν. Κατὰ τὸν ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ ὁρισμὸν τῶν ὅπλων (ἄρθρ. 126) ἡ θανατηφόρος ιδιότης θεωρεῖται ὡς ἀναγκαῖον προσὸν αὐτῶν, ὥστε ἡ χρῆσις ἐν γένει προϋποθέτει τὸν ἐνδεχόμενον κίνδυνον θανατηφόρου βλάβης ἢ θανάτου.

δ') κατὰ τοὺς εἰθισμένους ἢ τοὺς προσυμφωνηθέντας ὁρους. Ἰὴν ἀνευ τοιούτων ὁρων ἐκτέλεσις μονομαχίας ἢ ἡ παράβασις αὐτῶν παρὰ τοῦ ἑτέρου τῶν διαμαχομένων καταστρέφει τὴν ἐννοιαν τῆς μονομαχίας, καὶ τὸ ἐπισυμβῆν ἀποτελέσματος κρίνεται κατὰ τὰ γενικὰς τοῦ ποινικοῦ νόμου διατάξεις.

2) Σκοπὸς τῆς μονομαχίας δεόν νὰ ᾖ ἡ ἱκανοποίησις τῆς προσβληθείσης τιμῆς. Ἡ προσυμφωνία περὶ ἐξακολουθήσεως τῆς μονομαχίας μέχρι ὁρισμένου ἀποτελέσματος, τοῦ τραυματισμοῦ ἢ τοῦ θανάτου τοῦ ἑτέρου ἐκ τῶν διαμαχομένων, θεωρεῖται ὡς μέσον πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ καὶ οὐχὶ ὡς ὁ κύριος σκοπὸς τῆς πράξεως.

Αἱ διατάξεις τῶν προκείμενων ἄρθρων τιμωροῦσι

α') τὴν τέλεσιν τῆς μονομαχίας (ἄρθρ. 208), εἴτε δὲν ἐπῆλθεν ἐξ αὐτῆς ἀποτέλεσμα τι, ὅτε ἡπιώτερον τιμωροῦνται οἱ ἐνόχοι, εἴτε ἐπῆλθεν, ὅτε ἀναλόγως τοῦ ἀποτελέσματος ἐπιτείνεται καὶ ἡ καταγνωστέα κατὰ τοῦ ἐνόχου ποινή. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ ἐγκλημα θεωρεῖται ὡς τετελεσμένον εὐθὺς ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς μάχης, δὲν ἀπαιτεῖται δὲ ἡ ἀποπεράτωσις αὐτῆς, παρελθόντος τοῦ ἐρισθέντος χρονικοῦ διαστήματος τῆς διαρκείας τῆς μονομαχίας ἢ συμβάντος τοῦ μελετηθέντος ἀποτελέσματος ¹⁾).

¹⁾ Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 262—163 σελ. 341.

β') Τὴν πρόκλησιν εἰς μονομαχίαν ὡς καὶ τὴν ἀποδοχὴν τῆς τοιαύτης προκλήσεως, καίπερ μὴ ἐκτελεσθείσης τῆς μονομαχίας (ἄρθρ. 209). Ὡς ἰδιαίτεράν δὲ ἐπιβαρυντικὴν αἰτίαν θεωρεῖ τὴν ἀπόρριψιν τῆς γενομένης προτάσεως περὶ διαλύσεως τῆς διαφορᾶς διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ, ἢ τὴν μετὰ τὴν ἀποδοχὴν τοιαύτης προτάσεως, καὶ ἔναρξιν τῆς δικαστικῆς λύσεως τῆς διαφορᾶς ἐπάνοδον εἰς τὴν μονομαχίαν.

Ἐξαίρεσιν τῆς γενικῆς ἀρχῆς περὶ τιμωρήσεως τῶν συναιτίων καὶ συνεργῶν καθιερωτὸ ὁ ἡμέτερος νόμος ἐν ἄρθρ. 211 ὡς πρὸς τοὺς μάρτυρας καὶ βοηθοὺς ¹⁾, καθόσον ἡ παρουσία καὶ ἐνέργεια τῶν τοιούτων προσώπων μᾶλλον ὠφελείας πρόξενος εἶναι ἢ βλάβης καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν εὐκαταία, ἢ δὲ ἀπειλὴ ποινῆς κατ' αὐτῶν, δυσχεραίνουσα τὴν εὕρεσιν καταλλήλων προσώπων, ἤθελεν ἀποβῆ πολλῶν ἀτοπημάτων ἀφορμὴ. Ἀλλ' ἡ ἔξαίρεσις αὕτη ῥητῶς ἀναφερομένη εἰς τοὺς μάρτυρας καὶ βοηθοὺς δὲν δύναται νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ πρόσωπα, ἅτινα ὁ νόμος ὡς συναιτίους ἢ συνεργοὺς ἐν γένει ἐγκληματικῆς τινος πράξεως χαρακτηρίζει. Ὡστε ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι παρεκίνησε τίς τινα καθ' οἷον δῆποτε τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 56 § 3 μνημονευομένων τρόπων εἰς μονομαχίαν, ὅτι ἐχορήγησε τόπον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως (ἄρθρ. 72 § 1), ὅτι ἐβοήθησε τὸν ἐνοχον πρὸς δραπετεύειν (ἄρθρ. 74 § 2) κτλ. δὲν δύναται ν' ἀποφύγῃ τὴν νόμιμον καταδίωξιν καὶ τιμωρήσιν ἐπὶ συνεργείᾳ ἢ συναυτουργίᾳ ²⁾.

¹⁾ Βοηθοὶ (Secundanten) κυρίως καλοῦνται οἱ ἐγγὺς τῶν μονομαχοῦντων ἱστάμενοι, ἰδίως ἐν τῇ διὰ ξίφους μονομαχίᾳ καὶ ἐπιβλέποντες τὴν κατὰ τοὺς παραδεδεγμένους κανόνας ἐκτέλεσιν αὐτῆς. Ὡς ἐκ τῆς γενικῆς ἐκφράσεως τοῦ ἡμετέρου νόμου ἐν τῇ κατηγορίᾳ ταύτῃ δυνάμεθα νὰ συμπεριλάβωμεν καὶ τοὺς ἱατρούς.

²⁾ Haeblerlin Criminalr. II. σελ. 237.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΑΘΕΜΙΤΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ.

Ἄρθρ. 212—225.

Κατὰ τὸν ἡμέτερον ποινικὸν νόμον οἱ συνεταιρισμοὶ οἱ ἄνευ προηγουμένης ἀδείας τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς γινόμενοι ἐπὶ σκοπῇ τῆς ἐνασχολήσεως τῶν μελῶν αὐτῶν εἰς ἀντικείμενα πολιτικά, θρησκευτικά ἢ εἰς δημοσίους σκοποὺς ἀφορῶντα ἐλογίζοντο παράνομοι καὶ οἱ παραβάται ἐτιμωροῦντο κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρων 212 ἐπομ. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν τῷ Συντάγματι καθιέρωσιν τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 10, δι' οὗ ἀνεγνωρίσθη τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι ἡσυχῶς καὶ ἀόπλως καὶ τοῦ ἄρθρ. 11, καθ' ὃ οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ κράτους, οἵτινες ὁμως οὐδέποτε δύνανται νὰ ὑπαγάγῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς προηγουμένην τῆς Κυβερνήσεως ἀδειαν, οἱ ὁρισμοὶ τῶν ἄρθρων 212 ἐπομ. δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι, διότι τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως καθ' ὅσας τὰς ἐν τοῖς ἄρθροις αὐτοῖς μνημονευομένας περιπτώσεις ἐξέλειπον. Ὅθεν οἱ τοὺς συνεταιρισμοὺς καὶ τὰς ἐνώσεις ἀποτελοῦντες καταδιώκονται καὶ τιμωροῦνται ἕκαστος κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐνοχῆς, ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ ἐνωσις, ἢ ὁ συνεταιρισμὸς ἐχρησίμευσεν ὡς μέσον συνεννόσεως τῶν μελῶν αὐτοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν ἀθεμίτων πράξεων ¹⁾).

¹⁾ Καὶ ἐν Βελγίῳ μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν τῶν ἄρθρ. 19 καὶ 20 τοῦ

Ἔνεκα τῆς μὴ πρακτικῆς ἐφαρμογῆς τῶν προκειμένων ἄρθρων θεωροῦμεν περιττὴν τὴν εἰδικὴν τῶν ὁρίσμων αὐτῶν ἀνάλυσιν.

συντάγματος τῆς ἐπικρατείας ταύτης, δι' ὧν καθιερώθη τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι καὶ συνεταιρίζεσθαι ἄνευ προηγουμένης ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως, αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρ. 291 καὶ 294 τοῦ τότε ἰσχύοντος γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου περὶ ἀθεμίτων ἐνώσεων ἐθεωρήθησαν ὡς αὐτοδικαίως καταργηθεῖσαι. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Nypels (ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Chaveneau-Hélie Code Pénal τόμ. I. n° 2358³ add. 1). τὰ εἰρημένα ἄρθρα τοῦ Βελγικοῦ συντάγματος, ὡς εἰς τοὺς Βέλγους μόνον χορηγοῦντα τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι καὶ ἄνευ προηγουμένης ἀδείας συνεταιρίζεσθαι, δὲν κατήργησαν τὴν ἰσχὺν τῶν ἄρθρ. 291 καὶ 294 ὡς πρὸς τοὺς ἁλλοδαπούς. Καὶ παρ' ἡμῶν τὰ ἄρθρα 10 καὶ 11 τοῦ συντάγματος ὀρίζουσιν ὅτι «Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι» κτλ. καὶ «Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι» κτλ. ἀλλ' ἐκ τούτου οὐδόλως δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τὰ ἄρθρα 212 καὶ ἐπομ. ἰσχύουσιν ὡς πρὸς μόνους τοὺς ἁλλοδαπούς, (ὅρ. Καρατζᾶ Ἑρμην. ποιν. νόμου ἄρθρ. 212 καὶ ἐπομ.), διότι ἐν τῷ συντάγματι παρατηροῦμεν ὅτι ὁσάκις πρόκειται περὶ διακρίσεως μεταξὺ ἡμεδαπῶν καὶ ἁλλοδαπῶν γίνεται ῥητὴ μνεῖα προτασσομένης τῆς λέξεως «πολιταί» (ἄρθρ. 3. 14). Ἀπασαὶ αἱ περὶ δημοσίου δικαίου διατάξεις ἀφορῶσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας ὡς ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ κεφαλαίου δηλοῦται, ἀλλ' ἐκ τούτου οὐδόλως δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ ἐν Ἑλλάδι διαμένοντες ἁλλοδαποὶ δὲν ἀπολαβοῦσι τῶν χορηγομένων δι' αὐτῶν δικαιωμάτων, ἄραγε καὶ οὗτοι δὲν εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τῶν νόμων; δὲν συνεισφέρουσιν ἀδιακρίτως εἰς τὰ δημόσια βάρη, ἀναλόγως τῆς περιουσίας αὐτῶν; δύνανται νὰ συλληφθῶσιν ἄνευ ἐντάλματος προσηκόντως ἡτιολογημένου καὶ κεινοποιουμένου κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΠΟΙΗΣΕΩΣ ΝΟΜΗΜΑΤΩΝ ΗΓΕΜΟΝΙΚΩΝ,
ΑΡΧΗΣ ἢ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΜΗ ΕΠΙΤΡΑΠΕΙΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ.

Ἄρθρ. 226.

Ὅστις ἀδίκως καὶ ἐν γνώσει ἀντιποιεῖται νομήματα ἡγεμονικά, καταδικάζεται εἰς χρηματικὴν ποινὴν ἰσοδυναμοῦσαν μὲ τὸ διπλοῦν τῆς εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ἐπιγενομένης ζημίας, οὐδέποτε ὁμως ἐλάττονα τῶν πεντήκοντα δραχμῶν.

Ἀντικείμενά τινα καὶ περ ἐπιδεκτικὰ ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν ἰδιωτικῆς κτήσεως, ἀλλ' ὁμως εἴτε ἔνεκα λόγων κοινῆς ὠφελείας, εἴτε ἔνεκα τοῦ ἀνεπαρκοῦς τῶν ἰδιωτικῶν δυνάμεων διὰ τὴν κατὰλληλον καὶ προσήκουσαν χρῆσιν ἢ καλλιέργειαν αὐτῶν, ἐκτρώχθησαν ὡς ἰδιοκτησία τῆς ἐπικρατείας καὶ ἀπηγορεύθη ἢ ἐπ' αὐτῶν κυριότης τῶν ἰδιωτῶν. Τὰ ἀντικείμενα ταῦτα ἀποκαλοῦνται συλλήβδην ἐθνικά ἢ ἡγεμονικά νομήματα ¹⁾.

¹⁾ Ἡ ἔννοια τῶν νομημάτων παρήχθη κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἡ μεταξὺ δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν δικαίων διάκρισις ὑπῆρχεν ἀσαφὴς καὶ ἀμφίβολος. Κατὰ πρῶτον γίνεται λόγος περὶ νομημάτων ἐν τῇ Constitutio Friderici I. τοῦ ἔτους 1138. Bluntschli Staatsrecht II σελ. 378.

* Ἀμεσως συνέπεια τῆς δικαιολογικῆς βάσεως τῶν νομημάτων, τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ δημοσίου δικαίου στηριζομένης, εἶναι ὅτι ἡ κυριότης αὐτῶν ἀνήκει διαρκῶς εἰς τὸ κράτος, καὶ ἐὰν ποτε ἰδιωται τυγχάνωσιν ἐν τῇ κατοχῇ τοιούτων, τὰ δικαιώματα αὐτῶν ἔλκουσιν ἐκ τῆς ἐπικρατείας καὶ ἰσχύουσιν, ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ἡ συναίνεσις αὐτῆς.

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν νομημάτων δὲν ὑπάγονται ὠρισμένα τινὰ ἀντικείμενα κατὰ γενικῶς παραδεδεγμένους καὶ ἀναλλοιώτους κανόνας ὡς τοιαῦτα χαρακτηριζόμενα, ἀλλ' ὁ εἰδικὸς αὐτῶν ὁρισμὸς παραλλάσσει ἐν ἐκάστη ἐπικρατείᾳ. Παρ' ἡμῖν κατὰ τὰς ἀπὸ 18 Φεβρουαρίου 1836 ὁδηγίας τῶν ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Γραμματειῶν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν νομημάτων συγκαταλέχθησαν 1) αἱ ἀλικαὶ, 2) τὰ ὄρυκτά, 3) οἱ γαιάνθρακες, 4) τὰ λατομεῖα, 5) αἱ γαιωρυχαί, 6) τὰ μεταλλικὰ ὕδατα, 7) τὰ ἰχθυοτροφεῖα καὶ ἐν γένει ὅλα τὰ ἐκ τῶν ὑδάτων πηγάζοντα δικαιώματα. Ἀλλὰ μετὰ τὰς ὁδηγίας αὐτάς, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὅτι ἐκέκτηντο ἰσχὺν νόμου, ἐξεδόθησαν διάφοροι εἰδικοί νόμοι κανονίσαντες ἀκριβέστερον τὰ ἀντικείμενα, περὶ ὧν προβλέπουσιν 1). Ἐπειδὴ ἡ κυριότης καὶ διάθεσις τῶν νομημάτων ἀνήκει εἰς τὴν ἐπικράτειαν ἢ ἀντιπολίσεις αὐτῶν ἢ ἄνευ τινὸς δικαιώματος γενομένη τιμωρεῖται κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ 226 ἄρθρου 2).

Ὡς ἀντιποίησιν δὲ ἐννοεῖ ὁ νόμος οὐχὶ τὴν ἀφαίρεσιν ὠρισμένων πραγμάτων ἐκ τοῦ νομήματος παραγομένων, ὅτε ἡ πράξις

1) Οὕτω περὶ τῶν ὄρυκτῶν, γαιανθράκων, λατομείων, καὶ γαιωρυχιῶν ἐξεδόθη ὁ ἀπὸ 2 Αὐγούστου 1861 περὶ μεταλλείων νόμος. Περὶ ἀλικῶν τὸ ἀπὸ 29 Ἀπριλίου 1839 διάταγμα καὶ διάφοροι ἄλλοι μεταγενέστεροι νόμοι. Περὶ ἰχθυοτροφείων τὸ ἀπὸ 24 Μαρτίου 1839 διάταγμα (δρ. Συλλογὴν Ε. Δασίου 1869 περιέχουσιν τὴν περὶ τῶν ἀντικειμένων αὐτῶν θεσμοθεσίαν).

2) Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἄρθρ. 432.—Βαυαρ. Νομοσχ. 1827 ἄρθρ. 161.—1834 ἄρθρ. 190.

φέρει χαρακτῆρα κλοπῆς, ἀλλὰ τὴν χρῆσιν ἢ διάθεσιν αὐτῶν ὑπὸ τινος, ἀξιούντος δικαιώματα ἐπὶ τοῦ νομήματος μὴ νομίμως κεκτημένα καὶ ἐν γνώσει διατελοῦντος ὅτι αἱ ἀξιώσεις αὐτοῦ εἰσὶν ἀβάσιμοι. Τὸ κύριον ἐλατήριο τῆς πράξεως εἶναι ἡ πλεονεξία, διὸ καὶ ὁ νόμος ὡς μόνην πρόσφορον τιμωρίαν πρὸς ἄρσιν τῆς τοιαύτης διαθέσεως ἐθεώρησε τὴν κατ'ἀγνοσιν ποινῆς κατὰ τῆς περιουσίας τοῦ ἀδικήσαντος, καὶ τὴν ὑποχρέωσιν αὐτοῦ πρὸς ἀποκατάστασιν διπλάσιας τῆς προσγινομένης εἰς τὸ δημόσιον ταμείον ζημίας.

Ἄρθρ. 227.

Ὅστις, χωρὶς νὰ διορισθῇ νομίμως, ἀντιποιεῖται ἀρχὴν τινα πολιτικὴν, ἐκκλησιαστικὴν, δημοτικὴν, ἢ στρατιωτικὴν, ἢ ὅποιονδήποτε ἀξίωμα, ἢ ἐπιχειρεῖ πράξιν τινα, ἐπιτρεπομένην μόνον εἰς πολιτικούς, ἐκκλησιαστικούς, δημοτικούς, ἢ στρατιωτικούς ὑπαλλήλους, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ὀὐκ ἑτῶν, καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν ἑκατὸν μέχρι πεντακοσίων δραχμῶν.

Ἄρθρ. 228.

Ὁ φέρων δημοσίως τὴν στολὴν, ἢ ἄλλο διακριτικὸν σημεῖον δημοσίου ὑπαλλήλου ἢ ὑπηρέτου, ἢ τάγμα [γρ. παράσημον] ἢ τίτλον, τὰ ὅποια δὲν ἔλαβε νομίμως, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν, καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ ἑκατὸν δραχμῶν.

Ἄρθρ. 229.

Εἰς εἰρκτὴν καταδικάζεται ὅστις ἀντιποιεῖται ἀρχὴν τινα μὴ ἐπιτετραμμένην εἰς αὐτὸν, ἢ μεταχειρίζεται στολὴν, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχει τὴν ἄδειαν νὰ φέρῃ, ἢ τάγμα [γρ. παράσημόν] τι, ἢ ἄλλο διακριτικὸν σημεῖον, ἐπὶ σκοπῷ

τοῦ νὰ βλάψῃ ἢ νὰ ἀπατήσῃ τὸ Κράτος ἢ ἰδιώτην τινά;
ἢ νὰ ἐπιτύχῃ ἄλλο ἀθέμιτον ὄφελος.

**Αρθρ. 250.*

Ὅστις, χωρὶς νὰ ᾔναι, κατὰ τὴν πολιτικὴν δικονομίαν, συγγενῆς, ὁμόδικος, ἢ δικηγόρος, ἐμφανίζεται ἀντὶ ἄλλου ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἢ ἀγορεύει ἐπὶ δικαστηρίου ὑπὲρ αὐτοῦ, ἢ ἐπιχειρεῖ ἄλλας δικαστικὰς πράξεις, ἢ μετέρχεται τὸ ἐπάγγελμα τοῦ συμβολαιογράφου, χωρὶς νὰ ᾔναι ἐπισήμως διωρισμένος, ἢ ὑπερπηδᾷ τὰ ὅρια τῆς ἀρχῆς του, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν ἐνὸς μέχρῃς ἐξ μηνῶν, καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν ἑκατὸν μέχρῃ χιλίων δραχμῶν, καταδικάζεται δὲ προσέτι καὶ εἰς τὸ νὰ πληρώσῃ τὰς ἐντεῦθεν προξενηθείσας ζημίας καὶ δαπάνας.— Ἐὰν δέ τις τῶν ἤδη διωρισμένων δικηγόρων ἢ συμβολαιογράφων φανῇ συμμέτοχος εἰς τὴν ἀθέμιτον ταύτην πράξιν, καταδικάζεται εἰς χρηματικὴν ποινὴν χιλίων μέχρῃ δισχιλίων δραχμῶν, εἰς φυλάκισιν δύο μηνῶν μέχρῃς ἐνὸς ἔτους, καὶ ἀπαγορεύεται εἰς αὐτὸν τὸ νὰ μετέρχεται τὸ ἐπάγγελμα τοῦ εἰς διάστημα δύο μηνῶν μέχρῃ δύο ἐτῶν.

**Αρθρ. 251.*

Μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν καὶ χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ ἑκατὸν δραχμῶν τιμωρεῖται ὁ ἀντιποιούμενος, ἄνευ ἀδείας τῆς κυβερνήσεως, δημοσίαν τινὰ ὑπηρεσίαν, καὶ ἰδίως τὰ ἔργα κολλυβιστοῦ, ἐμπορομεσίτου, ἱατροῦ, χειρουργοῦ, μαίας, κλητῆρος, δικαστηρίου, ἢ ἄλλου δημοσίου ὑπηρετοῦ. ὡσαύτως καὶ ὁ ἐπεκτείνων τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀνηκούσης εἰς αὐτὸν δημοσίας ὑπηρεσίας ὑπὲρ τὰ ὅρια τῆς ἐξουσίας του, εἰς ἔργα τὰ ὅποια τοῦ εἶναι ἀπηγορευμένα.

Ἄρθρ. 252.

Πᾶσα καταδικαστικὴ ἀπόφασις, ἐκδοθεῖσα εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν ἄρθρων 227—231, ἀφοῦ γενῇ τελεσίδικος, πρέπει νὰ δημοσιεύεται μετ' ἐξοδα τοῦ καταδικασθέντος διὰ τινος ἐγγωρίου ἐφημερίδος, προσδιωρισμένης παρὰ τοῦ προέδρου τοῦ δικαστηρίου, ἢ δι' ἄλλου περιοδικοῦ φύλλου. Πρέπει προσέτι ν' ἀποδοθῶν καὶ τὰ ἐκ τῆς ἀντιποιήσεως συναχθέντα.

Ἄρθρ. 253.

Εἰς φυλάξιν τριῶν μέχρι δεκατεσσάρων ἡμερῶν καταδικάζεται ὅστις ἄνευ ἰδιαιτέρας ῥητῆς ἀδείας περιάπτει εἰς ὅποιανδήποτε ἐπιχείρησιν ἢ κατάστημα τὰ ὀνόματα τοῦ Βασιλέως, τῆς συζύγου αὐτοῦ, τοῦ διαδόχου τῆς Βασιλείας, ἄλλου τινὸς μέλους τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας, ἢ τοῦ διέποντος τὴν Βασιλείαν, ἢ μεταχειρίζεται ἐπὶ τούτῳ τὰς βασιλικὰς ὑπογραφὰς, τὰ σύμβολα τοῦ Βασιλέως καὶ τὴν στολὴν τῆς θεραπείας του.

Ἡ ἐνάσκησις οἷαςδήποτε τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ λειτουργιῶν ἢ ὑπηρεσιῶν, ἢ τῶν παρομαρτούντων αὐταῖς δικαιωμάτων προϋποτίθησι ἀναγκαίως τὴν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις ἐκλογὴν καὶ τὸν διορισμὸν τοῦ προσώπου τοῦ ἐνασκούντος αὐτάς. Ἡ κατὰ παράβασιν τοῦ ὅρου αὐτοῦ ἐνάσκησις τῶν λειτουργημάτων ἢ ὑπηρεσιῶν προσβάλλει τὴν πολιτείαν ἁμέσως, διασειούσα τὸ κύρος τῆς αὐθεντείας τῶν ὀργάνων τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἀντιστρατευομένη πρὸς τὴν ἀναποφεύκτως ἀπαιτουμένην πεποιθήσιν περὶ τῆς ἐννόμου αὐτῶν ἐνεργείας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ ἀντιποιήσις ἀρχῆς ἢ ἄλλων δικαιωμάτων θεωρεῖται ἄξιόποινος αὐτῇ καθ' ἑαυτήν, μηδὲν λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ἐὰν συντρέχῃ μετ' αὐτῆς σκοπὸς ἰδιοτελὲς ἀπολαύσεως οἷαςδήποτε ὠφελείας πρὸς βλάβην τοῦ Κράτους ἢ ἰδιώτου, ἢ ἐὰν τοι-

οὗτός τις σκοπὸς δὲν ὑπάρχει, ἀλλ' ὁ ἔνοχος ὠρμήθη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ἐξ ἄλλων λόγων.

Διερευνῶντες τὴν καθόλου ἔννοιαν τῆς κολασίμου πράξεως παρατηροῦμεν ὅτι·

1) Ὑποκείμενον τοῦ ἐγκλήματος δύναται νὰ ᾖ ἢ δημοσίης τις ὑπάλληλος ἢ ὑπηρετής, ἀναλαμβάνων τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων ὅλως ἄλλοτρίων τοῦ κύκλου τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, ἢ ἰδιώτης ἀντιποιοῦμενος ἔργα δημοσίου ὑπαλλήλου ἢ ὑπηρετοῦ.

2) Ἀναγκαία προϋπόθεσις τοῦ ἀξιοποινοῦ τῆς πράξεως εἶναι ἡ δολία προαίρεσις τοῦ δρῶντος, οὐδόλως λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν λόγων καὶ τοῦ σκοποῦ, ἐξ ὧν ὠρμήθη· ἐὰν δηλονότι λόγοι φιλοδοξίας, κούφης ἐπιδείξεως, ἢ σκοπὸς παρὰ νόμου ὠφελείας διέθεσαν αὐτὸν πρὸς ἐπιχείρησιν αὐτῆς. Ὅσακις δὲν ἀποδεικνύεται ἡ ὑπαρξίς τοιαύτης δολίας προαίρεσεως ἡ πράξις ἀποβάλλει τὸν ἀξιοποινον χαρακτῆρα ¹⁾).

Τὸ ἐγκλημα θεωρεῖται τετελεσμένον εὐθὺς ἅμα τῇ ἐκτελέσει τῶν ἔργων τῆς ἀντιποιομένης ὑπηρεσίας, ἢ τῇ προσλήψει τῶν τίτλων, ἢ τῇ χρήσει τῆς στολῆς, ἢ τῶν διακριτικῶν σημείων. Ἡ ἀπόλαυσις ὠφελείας ἢ κέρδους ἐκ τῆς τοιαύτης ἀντιποιήσεως δὲν θεωρεῖται ὡς ἀπαραίτητον στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τῆς ἐγκληματικῆς ταύτης πράξεως, ἥτις ὡς ἀξιοποινος ἐχαρακτηρίσθη διὰ τὴν ὡς εἴρηται κατὰ τῆς πολιτείας ἀπευθυνομένην προσβολήν.

Ὁ ἡμέτερος νόμος ἐν ἀρθρ. 227 καὶ 231 ²⁾ τιμωρεῖ τὴν ἀντιποίησιν ἀρχῆς πολιτικῆς, ἐκκλησιαστικῆς, δημοτικῆς ἢ στρατιωτικῆς ἢ ὑπηρεσίας, καὶ ἰδίως τῶν ἔργων κολλυβιστοῦ, ἐμπορομε-

¹⁾ Οἷον ἐὰν τις ἐν χριστίμοις περιστάσει καὶ πρὸς κοινὴν σωτηρίαν ἀνέλαβε τὴν ἐκπλήρωσιν οἰασθήποτε ὑπηρεσίας, μὴ νομίμως ἀνατεθείσης αὐτῇ, ἢ ἐὰν ἐκ πλάνης ἐκτέλεσιν ἔργα προσήκοντα εἰς δημοσίον ὑπάλληλον. Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 129 σελ. 168 σημ. 5.

²⁾ Βυζαντικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἀρθρ. 339.—Βυζαντ. Νομοσχ. 1827 ἀρθρ. 162 § 2.—1834 ἀρθρ. 195.—1822 ἀρθρ. 199.—1827 ἀρθρ. 75. Βον.—Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἀρθρ. 258.

εἴτου, ἱατροῦ, χειρουργοῦ, μαίας ¹⁾ κτλ. τὴν γενομένην ἐξ οἴουδ' ὅποτε λόγου, ἀλλ' ἄνευ σκοποῦ ἀθεμίτου ὠφελείας ἢ ἀπάτης. Ἡ τοιαύτη ἀντιποίησης δύναται νὰ συνίσταται ἢ εἰς ψευδῆ παραστάσιν προσώπου τινὸς ὡς ὑπαλλήλου τῆς ἀρχῆς, ἢ ὡς κεκτομένου ἀξιώματι, ἢ εἰς ἐπιχείρησιν πράξεως ἐπιτρεπομένης μόνον εἰς δημοσίους ὑπαλλήλους ἢ ὑπηρέτας (ἄρθρ. 227), ἢ εἰς τὴν καθ' ὑπερβάσιν τοῦ κύκλου τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ἐνέργειαν ἔργων ὑπηρεσίας ἀπηγορευμένης αὐτῷ. Ἐὰν ὁ ἐνοχος τῆς ἀντιποιήσεως, ἐπιχειρήσας πράξιν δημοσίου ὑπαλλήλου ἢ ὑπηρέτου, ἐθεβαίωσε ψευδῶς γεγονότα μὴ ἀληθῆ, ἢ προσέβη εἰς τὴν σύνταξιν ἢ ἐκδοσὶν ἐγγράφων καθίσταται συγχρόνως ἐνοχος ἐγκλήματος πλαστογραφίας ²⁾).

Διὰ τοῦ ἄρθρ. 228 ³⁾ κηρύσσει ὁ νόμος ἀξιοποιοῦν τὸ φέρειν δημοσίᾳ ἄνευ δικαιώματος τὴν στολὴν ἢ διακριτικὸν σημεῖον δημοσίου ὑπαλλήλου ἢ ὑπηρέτου ⁴⁾ ἢ παράσημον ἢ τίτλον.

¹⁾ Περὶ τῶν ἱατρῶν, χειρουργῶν καὶ μαϊῶν παρατηρητέον ὅτι δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς δημόσιοι ὑπηρέται, ἐὰν δὲν διαχειρίζωνται εἰδικὴν τινὰ ὑπηρεσίαν ἀνατεθεῖσαν αὐτοῖς. Ἡ ἀντιποίησης τῶν ἔργων αὐτῶν τιμωρεῖται δυνάμει τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 231; ἐν τῇ εἰδικῇ περὶ ταύτης γίνεται λόγος. ὁρ. Ἀποφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 23 καὶ 74 τοῦ 1862. Ἡ ἀντιποίησης τῶν λοιπῶν ἐπιτηδεύματων τιμωρητέα ἐστὶν ὡς πταισματικὴ παράβασις δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 533.

²⁾ Blanche Code Pénal IV ἄρθρ. 258 § 231 ἐπομ.

³⁾ Βαυαρ. Νομοσχ. 1827 Βον ἄρθρ. 83.—1831 ἄρθρ. 193.—Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 259.—Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1861 ἄρθρ. 130.

⁴⁾ Ἐὰν τις δὲν φέρῃ μὲν ὀλόκληρον τὴν στολὴν, ἀλλὰ μέρος αὐτῆς, οἷον τὸν ἐπενδύτην μόνον, ἢ τὸ κάλυμα τῆς κεφαλῆς, τὸ τοιοῦτον δὲν λογίζεται ἀξιοποιοῦν, εἰ μὴ μόνον καθ' ἑς περιπτώσεις καὶ ἡ μερικὴ αὕτη τῆς στολῆς χρῆσις εἶναι συνήθης ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ χρησιμεύῃ ὡς διακριτικὸν γνῶρισμα τῶν δικαιομένων νὰ φέρωσι τὴν στολὴν ὑπαλλήλων. Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 130 σελ. 181 σημ. 11.—Ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἀντιστοίχου ἄρθρ. 259 ὑπάγεται καὶ ἡ περίπτωση, καθ' ἣν φέρει τις παρὰ νόμῳ ἱερατικὴν στολὴν. Blanche Code Pénal IV ἄρθρ. 259 § 248.

Ὅσακις ἡ ἀντιποίησης τῆς ὑπηρεσίας ἡ τῶν διακριτικῶν σημείων αὐτῆς ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ ἀπάτης ἢ βλάβης ιδιώτου ἢ τῆς πολιτείας, ἢ πρὸς πορισμὸν ἀθεμίτου ὠφελείας, ἢ κατὰ τοῦ ἐνόχου καταγνωστέα ποινὴ ἐπιτείνεται κατὰ τοὺς εἰδικούς περὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης ὁρισμούς τοῦ ἄρθρ. 229 ¹⁾

Ἡ ἐν τοῖς εἰρημένους ἄρθροις διάταξις περὶ παρασῆμων παρανόμως φερομένων οὐδεμίαν διαστολὴν ποιεῖ μεταξὺ παρασῆμων τῆς ἐπικρατείας καὶ ἄλλοδαπῶν, ἐπομένως κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἐπίσης τιμωρητέα ἐστὶν ἡ πρᾶξις ²⁾,

Κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ἡμετέρου συντάγματος «εἰς πολιτας Ἑλλήνας τίτλοι εὐγενείας ἢ διακρίσεως οὔτε ἀποτέμονται οὔτε ἀναγνωρίζονται». Ὅθεν πᾶς πολίτης Ἑλλήν φέρων τίτλον, ἔστι καὶ ἂν νομίμως παρὰ ξένης ἐπικρατείας ἀπενεμήθη αὐτῷ, ὑποπίπτει εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 228, διότι κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν εἶναι ἐν γένει καὶ ἀπολύτως ἀπηγορευμένη ἡ χρῆσις τίτλων ³⁾.

¹⁾ Βαυαρ. νομοσχ. 1827 ἄρθρ. 162 § 1.—1831 ἄρθρ. 191.

²⁾ Ἐὰν ξένον παράσημον ἀπενεμήθῃ εἰς ὑπήκοον Ἑλλήνα, φέρεται δὲ τοῦτο ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως, ἡ πρᾶξις τιμωρεῖται ὡς πταῖσμα κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 529.—Chauveau-Hélie Code Pénal τόμ. I. ἀριθ. 2217. — Ἐπειδὴ ἡ ταινία ἐξ ἧς συνήθως κρέμαται τὸ παράσημον ἀποτελεῖ μέρος αὐτοῦ καὶ τὸ φέρειν τὴν ταινίαν μόνον τοῦ παρασήμου δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς παράβασις, ὑπαγομένη εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 229, ὡς καὶ τὸ φέρειν παράσημον ἀνωτέρου βαθμοῦ τοῦ πραγματικῶς ἀπονεμηθέντος. Blanche Code Pénal IV ἄρθρ. 259 § 266 ἐπομ.

³⁾ Ἐν Γαλλίᾳ ἐγεννήθη τὸ ζήτημα ἂν ἡ ἀντίστοιχος διάταξις τοῦ ἄρθρ. 259 τοῦ γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλοδαπῶν, οἵτινες ἐξελέγχονται παρανόμως φέροντες ξένα παράσημα ἢ τίτλους. Τὴν ἀποφατικὴν λύσιν ὑπεστήριξεν ὁ Carnot ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἄρθρ. 259, τὴν καταφατικὴν δὲ ὁ Rauter (Traité du droit criminel τόμ. § 399 σελ. 538) ὄρ. καὶ Dalloz Fonctionnaire public. n° 424.—Chauveau-Hélie Code Pénal τόμ. I. ἀριθ. 2217 bis (3).—Τὸ ζήτημα τοῦτο, ᾗρονούμεν ὅτι ἐν μὲν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρ. 229 ποιν. νόμου πρέ-

Ἰδιαιτέρας διατάξεις περιλαμβάνει τὸ ἄρθρ. 230 ¹⁾ περὶ τὰ παρὰ νόμους ἀντιποιουμένων ἔργα δικηγόρου ἢ συμβολαιογράφου. Ἐν ἄρθρ. 91 τῆς πολ. δικονομίας ὀρίζεται ὅτι ὁ βουλούμενος ἐπιχειρήσῃ διὰ πληρεξουσίου δικαστικὴν τινα πράξιν δύναται νὰ διορίσῃ ὡς τοιοῦτον α') τὸν σύζυγον, τοὺς ἀνιόντας καὶ κατιόντας συγγενεῖς ἄνευ διακρίσεως βαθμοῦ, τοὺς ἀδελφοὺς καὶ κηδεστὰς τοῦ δευτέρου βαθμοῦ β') τοὺς ὁμοδίκους, καὶ γ') δικηγόρους ²⁾. Ἐπομένως πᾶς ὁ μὴ ἀνήκων εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν εἰρημμένων προσώπων καὶ ἐμφανιζόμενος ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἀναλαμβάνει τὴν υπεράσπισιν αὐτοῦ ἢ ἐπιχειρεῖ πράξιν τινα δικαστικὴν, τιμωρεῖται συμφώνως πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄρθρου μὲ φυλάκισιν ἕξ μηνῶν καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν ἐκαστὸς μέχρι χιλίων δραχμῶν, ἂν δὲ ἐκ τῆς πράξεώς του ταύτης προέκυψαν ζημίαι ὑποχρεοῦται εἰς τὴν ἀνόρθωσιν αὐτῶν. Κατὰ τὴν ἐν δίκῃ διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 134 τοῦ ὁργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων αἱ εἰρημμένοι ποινὰ δύνανται νὰ ἐπιβληθῶσι καὶ εὐθὺς ἐν συνεδρίῳ τοῦ πολιτικοῦ ἢ ποινικοῦ δικαστηρίου, καθ' ἣν ἀπεδείχθη ὅτι παρὰ νόμους ἐνεφανίσθη πρὸς υπεράσπισιν ἀλλοτρίων συμφερόντων ἄλλως ἢ πράξις ὡς πλημμέλημα ὑπάγεται εἰς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον τῶν πλημμελειοδικῶν. Εἰς τὴν αὐτὴν χρηματικὴν ποινὴν

πεὶ ἀναμφιδόλως νὰ λυθῇ συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Rauter ἀλλ' ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρου 228 δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν εὐλογαὶ ἐνδοιασμοὶ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ ἐπ' ἀλλοδαπῶν, φερόντων οὐκ παράσημα τῆς ἐπικρατείας ἡμῶν ἀλλὰ ξένα, ἣ ποιοῦντων χρῆσιν τίτλων μὴ νομίμως προσσηκόντων αὐτοῖς.

¹⁾ Βασιρικοῦ νομοσχεδίου 1827 Βον ἄρθρ. 75.—1831 ἄρθρ. 195.

²⁾ Περὶ διορισμοῦ καὶ προσόντων τῶν δικηγόρων ὁρ. Ὀργαν. δικαστηρίων ἄρθρ. 135 ἐπομ.—Διάταγμα 10 Νοεμβρ. 1836, δι' οὗ ἐπετράπη παντὶ Ἑλλήνι ἐγκαταστήμεν ἐν τινι τῶν δήμων τοῦ κράτους ἢ υπεράσπισις ἀλλοτρίων δικαιωμάτων ἐνώπιον τῶν Εἰρηνοδικείων καὶ Ἐμποροδικείων ὡς καὶ ἐνώπιον τῶν Πρωτοδικείων καὶ Ἐφετείων, ὡς αὐτοὶ δικάζουσιν ἐμπορικὰς ὑποθέσεις. Τὸ διάταγμα τοῦτο ἐτροποποιήθη ἐν μέρει διὰ τοῦ ἀπὸ 22 Φεβρουαρίου 1847 διατάγματος. ὁρ. Οἰκονομίδου Ἐγχειρίδιον Πολ. δικονομίας § 48 καὶ § 7.

ὡς καὶ τὴν τῆς φυλακίσεως ὑποβάλλονται καὶ οἱ παρανόμως ἀναδεχόμενοι ἔργα συμβολαιογράφου, ἢ οἱ συμβολαιογράφοι οἱ παρεκτρεπόμενοι τῶν προσηκόντων τῷ ἄξιώματι αὐτῶν ἔργων ¹⁾).

Ὅσακις εἰς τὴν παράνομον ἐνάσκησιν ἔργων δικηγόρου ἢ συμβολαιογράφου συμμετέσχον ἐκ τῶν ἤδη διωρισμένων νομίμως συμβολαιογράφων ἢ δικηγόρων καταγινώσκεται κατ' αὐτῶν, ἐκτὸς τῆς βαρυτέρας ποινῆς τῆς φυλακίσεως καὶ τῆς χρηματικῆς, ἢ πρόσκαιρος ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς ὑπηρεσίας παῦσις, δυναμένη νὰ διαρκέσῃ μέχρι δύο ἐτῶν.

Καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρ. 227—231, ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις, συμφώνως πρὸς τὴν εἰδικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 232, δέον νὰ δημοσιεύηται δαπάνῃ τοῦ καταδικασθέντος διὰ τινος ἐγγωρίου ἐφημερίδος, ἢ περιοδικοῦ φύλλου ὀρίζομένου ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ δικαστηρίου. Πᾶσα δὲ ἐκ τῆς ἀντιποιήσεως προσγενομένη ὠφέλεια πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸν παρ' οὗ ἐλήφθη.

Τοὺς περὶ ἀντιποιήσεως ὁρισμοὺς συμπληροῖ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 233 ²⁾, τιμωροῦντος τὸν ἀνευ ῥητῆς ἀδείας περιάπτοντα εἰς εἰανδήποτε ἐπιχείρησιν ἢ κατάστημα τὸ ὄνομα τοῦ Βασιλέως ἢ τῆς Βασιλίσσης, τοῦ διαδόχου τῆς βασιλείας κτλ, ἢ ποιοῦντα χρῆσιν βασιλικῶν ἐμβλημάτων, ἐπιγραφῶν ἢ στολῶν τῆς βασιλικῆς θεραπείας.

¹⁾ Περί διορισμοῦ προσόντων καὶ καθηκόντων τῶν συμβολαιογράφων ὁρ. Ὁργ. δικ. ἄρθρ. 116 ἐπομ. Οἰκονομίδου Ἐγχειρ. Πολ. δικονομίας § 19.

²⁾ Βασιλ. Νομοσχ. 1827. Βον ἄρθρ. 75.—1831 ἄρθρ. 134.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΧΑΡΑΞΕΩΣ, ΚΙΒΔΗΛΕΙΑΣ, ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ
ΑΞΙΟΠΟΙΝΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΩΣ ΠΡΟ ΤΟ
ΝΟΜΙΣΜΑ.

**Αρθρ. 254.*

Ὅστις καθ' οἰονδήποτε τρόπον παραποιεῖ ἀθεμίτως νομίσματα, μὴ ἀπαγορευθέντα ἐντὸς τοῦ Βασιλείου, τιμαρεῖται ὡς παραχαράκτης· 1) μὲ δεσμὰ μὲν πρόσκαιρα, ἐὰν κατεσκευάσθησαν χρυσᾷ ἢ ἀργυρᾷ νομίσματα κατωτέρας ἐσωτερικῆς ἀξίας, παρὰ τὴν ὁποίαν ἔχουν τὰ γνήσια τοῦ τοῦ εἵδους νομίσματα—2) μὲ εἰρκτὴν δέ, ἐὰν παρεποιηθῇσαν χάλκινα νομίσματα, ἢ ἐὰν τὰ παραποιηθέντα χρυσᾷ ἢ ἀργυρᾷ δὲν ἔχωσιν ἐσωτερικὴν ἀξίαν ἐλάττονα τῆς τῶν γνησίων νομισμάτων τοῦ εἵδους τούτου. Εἰς τὴν ἐπιμέτρῃσιν δὲ τῆς ποινῆς θεωρεῖται ὡς ἰδιαιτέρα ἐπιβαρυντικὴ αἰτία, ἐὰν ὁ παραχαράκτης ἔβαλε τῶντι εἰς κυκλοφορίαν τοιαῦτα παραποιημένα νομίσματα.

**Αρθρ. 255.*

Ὅστις ἀλλοιοῖνε κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἀξίαν νομίσματα μὴ ἀπαγορευμένα εἰς τὰ Βασίλειον, καὶ βάλλει εἰς κυκλοφορίαν

φορίαν τοιαῦτα νενοθευμένα, τιμωρεῖται ἐπὶ κιβδηλείᾳ.—

1) μὲ εἰρκτὴν, ἐὰν ἡ ἀλλοίωσις τῶν γνησίων νομισμάτων ἔγεινε διὰ περικοπῆς, διατρυπήσεως, ἢ δι' ἄλλων τοιούτων μέσων.— 2) μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα, ἐὰν ἡ ἀλλοίωσις ἔγεινε κατὰ τρόπον ἀπατηλότερον καὶ δυσκωλύτερον νὰ γνωρισθῇ.

* *Ἀρθρον* 256.

Μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν τιμωρεῖται ὅστις παραποιεῖ καὶ [γρ. §] κιβδηλεύει τὰ ἀπηγορευμένα εἰς τὸ Βασίλειον νομίσματα, καὶ βάλλει εἰς κυκλοφορίαν τὰ παραχαραγμένα ἢ κιβδηλὰ ταῦτα νομίσματα.

* *Ἀρθρ.* 257.

Μεγάλη καὶ ἀπατῶσα ὁμοιότης τῶν παραχαραγμένων ἢ κιβδηλῶν νομισμάτων μὲ τὰ γνήσια καὶ ἀνόθευτα ἰσχύει εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρ. 234, 235 ἀριθμ. 2 καὶ τοῦ ἄρθρ. 236 ὡς ἰδιαιτέρα ἐπιβαρυντικὴ περίστασις.

* *Ἀρθρον* 258.

Ὅστις σκοπεύων νὰ παραποιήσῃ μεταλλικὰ νομίσματα, εἴτε ἀπηγορευμένα, εἴτε μὴ, προμηθεύεται τὰ πρὸς τοῦτο συντείνοντα ἐργαλεῖα, ἐὰν δὲν ἔκαμεν εἰσέτι χρῆσιν αὐτῶν, τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀποπειράς.

* *Ἀρθρ.* 259.

Μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν τιμωρεῖται ὅστις εὐρέθη ἔχων νομισματοσήμεντρα, τύπους, ἢ ἄλλα εἰς νομισματοκοπίαν πρόσφορα ἐργαλεῖα, καὶ δὲν δύναται νὰ καταστήσῃ πιθανὴν ἀναίτιόν τινα τῆς τοιαύτης κατοχῆς ἀφορμὴν.

**Αρθρ.* 240.

Ἐπίσης μὲ παραχαράκτην καὶ κιβδηλοποιὸν τιμωρεῖται ὅστις δίδει ὁδηγίαν ἢ διδασκαλίαν περὶ τοῦ παραχαράττειν ἢ κιβδηλεύειν· ὅστις, συνεννοημένος μὲ παραχαράκτας ἢ κιβδηλοποιούς, κατασκευάζει δι' αὐτούς, ἢ τοὺς προμηθεύει νομισματοσήμεντρα, τύπους, ἢ ἄλλα εἰς τοῦτο πρόσφορα ἐργαλεῖα [ἢ ὑλικόν] καὶ ὅστις κατὰ παρομοίαν συνεννόησιν βάλλει εἰς κυκλοφορίαν τὰ παραχαραγμένα κιβδηλα νομίσματα.

**Αρθρ.* 241.

Μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν τιμωρεῖται ὅστις, ἄνευ μὲν συνεννοήσεως μετὰ τινος παραχαράκτου ἢ κιβδηλοποιοῦ, ἀλλὰ καὶ ἄνευ ἐπιταγῆς ἀρμοδίας τινὸς ἀρχῆς, κατασκευάζει νομισματοσήμεντρα, ἢ ἄλλα εἰς νομισματοκοπίαν πρόσφορα ἐργαλεῖα, ἢ τὰ παραδίδει εἰς ἄλλον παρὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην.

**Αρθρον* 242.

Ὅστις, ἔχων γινῶσιν τινος παραχαράξεως ἢ κιβδηλεύσεως, ἢ τοῦ τόπου, ὅπου εἶναι ἐναποτεθειμένα τὰ τοιαῦτα νομίσματα, ἢ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες τὰ διαδίδουσι, δὲν ἀναγγέλλει τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἀρχὴν ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὥρῶν ἀφοῦ ἤθελε πληροφωρηθῇ, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν, ἐὰν δὲν ᾔνοι· ἐξ ἐκείνων, περὶ ὧν διέλαβε τὸ ἀρθρ. 130 ἐδαφ. 3.

**Αρθρον* 245.

Τὰ εἰς παραχάραξιν ἢ κιβδηλείαν συντείνοντα, οἷον νομισματοσήμεντρα, τύποι, σκεύη, ἢ ὕλη, καθὼς καὶ αὐτὰ τὰ παραχαραγμένα ἢ κιβδηλα νομίσματα, δημεύονται.

* *Αρθρ.* 244.

Ὅστις ἔδωκεν εἰς κίβδηλα ἢ δυσφημισμένα μεταλλικὰ νομίσματα, ἢ εἰς γνήσια μὲν καὶ μὴ δυσφημισμένα, ἀξίζοντα ὁμως ὀλιγώτερον, τὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν γνησίων, ἢ ἐν χρήσει ἢ πλειότερον ἀξιζόντων νομισμάτων, καὶ βάλλει ταῦτα εἰς κυκλοφορίαν, ἐὰν τὸ ὁποῖον ἔλαβεν ἐντεῦθεν κέρδος ὑπερβαίνει τὰς ἑκατὸν δραχμὰς, τιμωρεῖται μὲ εἰρκτὴν, εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν, μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἐξ μηνῶν. — Ὁ ἐνοχος καταδικάζεται προσέτι καὶ εἰς τὸ νὰ πληρώσῃ τὴν τετραπλὴν ἀξίαν [γρ. τὴν ποινὴν τῆς τετραπλασίας ἀξίας] τοῦ κέρδους, ὅπερ ἀπῆλauseν ἀποδεδειγμένως.

* *Αρθρ.* 245.

Μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν τιμωρεῖται, ὅστις ἄνευ συνεννοήσεως μετὰ τοῦ παραχαράκτου ἢ κιβδηλοπαιοῦ λαμβάνει δι' ἀνταλλαγῆς καὶ ἐξοδεύει ἐν γνώσει παραχαραγμένα ἢ κίβδηλα νομίσματα, ἢ εἰσάγει, ἢ διαδίδει ἀπηγορευμένα.

* *Αρθρ.* 246.

Ὅστις ἐξοδεύει ἐν γνώσει παραχαραγμένα ἢ κίβδηλα νομίσματα, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ὁ ἴδιος ὡς πληρωμὴν εἰς ἄλλας περιπτώσεις παρὰ τὴν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον διαλαμβανομένην, τιμωρεῖται μὲ χρηματικὴν ποινὴν, ἀποτελοῦσαν τὴν τετραπλὴν τιμὴν τῶν ἐξοδευθέντων, οὐδέποτε ὁμως κατωτέραν τῶν εἴκοσι δραχμῶν.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ δημοσία πίστις θεωρεῖται ὡς θεμελιώδης ὅρος τῆς εὐρύτου.

μου ἀναπτύξεως τῆς πολιτείας, τῆς παγιώσεως τῆς ἐννόμου τάξεως καὶ τῆς εὐημερίας αὐτῆς, διό, ἀφοῦ ἐν ταῖς προηγουμένοις κεφαλαίοις ἀνεγράφησαν αἱ δέουσαι διατάξεις πρὸς περιστολὴν καὶ τιμώρησιν τῶν ἐγκλημάτων τῶν τὴν ἐσωτερικὴν ἢ ἐξωτερικὴν ἀσφάλειαν τῆς πολιτείας προσβάλλόντων, κατὰ τῶν ἀρχῶν αὐτῆς ἢ τῶν διαφόρων ὀργάνων τῆς διοικήσεως ἀπευθυνομένων, τὴν εἰρηνικὴν καὶ ἀτάραχον τῶν πολιτῶν συμβίωσιν ἐπαπειλοῦντων, ἢ οἰανδῆποτε τῶν δικαιωμάτων τῆς πολιτείας κατὰχρησιν περιεχόντων, ἀπὸ τοῦ κεφαλαίου τούτου καὶ ἐν τοῖς ἀμέσως ἐπομενοῖς προνοεῖ ὁ ἡμέτερος νόμος περὶ τῶν πράξεων, ὅσαι τὴν δημοσίαν προσβάλλουσι πίστιν καὶ τὴν ἀμοιβαίαν τῶν πολιτῶν ἐμπιστοσύνην διασειοῦσιν. Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τοιούτων ἐγκλημάτων περιλαμβάνει α') τὰ περὶ τὸ νόμισμα ἀδικήματα· β') τὴν πλαστογραφίαν· γ') τὴν νόθευσιν τῶν δημοσίων σφραγίδων καὶ σημάτων· δ') τὴν ψευδορκίαν, ἐπιορκίαν καὶ ψευδομαρτυρίαν.

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων διὰ λίαν αὐστηρῶν ἐκολάζοντο ποινῶν τὰ περὶ τὸ νόμισμα ἀδικήματα. Παρὰ Ῥωμαίοις ἡ κιβδηλεία (*falsum nummarium*) κατ' ἀρχάς μὲν ἐτιμωρεῖτο ὡς ἰδιαιτέρᾳ περίπτωσις τοῦ *crimen falsi*, δυνάμει τῶν ὀρισμῶν τῆς *Lex Cornelia de falsis*¹⁾, βραδύτερον δὲ ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων, καὶ ἰδίως ἀπὸ τοῦ Κωνσταντίνου καὶ ἐφεξῆς, ἐχαρακτηρίσθη ὡς ἰδιώνυμον ἐγκλημα (*crimen falsae monetae*) προσβάλλον τὰ κυριαρχικὰ τοῦ ἡγεμόνος περὶ τὸ νόμισμα δικαιώματα, διὸ συγκατελέγετο μετὰ τῶν ἐγκλημάτων τῆς καθοσιώσεως καὶ ἐτιμωρεῖτο δυνάμει τῶν *leges majestatis*, καταγινωσκομένου τῷ ἐνόχῳ τοῦ διὰ πυρὸς θανάτου²⁾.

Ἐπίσης καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐπεβάλλοντο ποιναὶ αὐστηρό-

¹⁾ Lex 8. 9. 19 (48. 10. de Leg. Cornel. de falsis).—Cod. (9. 22 ad leg. Corn. de falsis).—Pauli Rec. Sent. V. 25 § 1.

²⁾ Lex. 2 Cod. (9. 24 de falsa moneta) «Quicumque solidorum adulter poterit reperiri..... omni dilationi summtota flammorum exustionibus summetur» Rein Criminalr. d. Römer σελ. 779. 786.

παται κατὰ τῶν ἐνόχων τοῦ ἐγκλήματος τῆς κιβδηλείας, οἵτινες κατεδικάζοντο ἢ εἰς τὸν διὰ πυρὸς θάνατον, ἢ εἰς τὴν ἐντὸς ζέοντος ὕδατος καταβύθισιν, ἢ εἰς ἄλλα ὁμοιόμορφον εἶδος ποινῆς. Συνήθως δὲ ὡς παρακολούθημα τῆς ποινῆς κατεγινώσκετο ἡ δήμευσις ὁλοκλήρου τῆς περιουσίας¹⁾.

Ἐκ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, θεωρῶν τὰ περὶ τὸ νόμισμα ἀδικήματα ὡς ἰδιαιτέρον εἶδος τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀπάτης, κατατάσσει αὐτὰ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κατὰ τῆς πολιτείας ἐγκλημάτων, καὶ ἰδίως τῶν διαταρασσόντων τὴν κοινὴν εἰρήνην²⁾. Ἐπεβάλλετο δὲ κατὰ τὰς ἀρχικὰς αὐτοῦ διατάξεις καὶ αὐτὴ ἡ τοῦ θανάτου ποινὴ ἔνεκα τῆς σοβαρότητος τῆς ἐγκληματικῆς πράξεως, καὶ τοῦ ἐπαπειλουμένου ἐξ αὐτῆς κινδύνου ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1832 γενομένην ἀναθεώρησιν τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου ἐπεκράτησαν ἰδέαι πολὺ ἐπιεικέστεραι καὶ μᾶλλον συνάδουσαι πρὸς τὴν ἐννοίαν καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐγκλήματος ἐν ταῖς νεωτέραις κοινωνίαις, διὸ κατηργήθη ἡ τοῦ θανάτου ποινὴ καὶ ἀντικατέστη διὰ τῆς ποινῆς τῶν ἰσοθίων δεσμῶν³⁾.

Ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 συγκαταλέγει τὰ περὶ τὸ νόμισμα ἀδικήματα μεταξὺ τῶν ἐγκλημάτων τῶν κατὰ τῆς

¹⁾ Chauveau-Hélie Code Pénal τόμ. I. ἀριθ. 1354.—Hepp Staatsverbrechen σελ. 354.

²⁾ Code Pénal Livr. III titr. 1 ch. 3 crimes et délits contre la paix publique. Sect. 4 du faux § 1, Fausse monnaie art. 132 suiv.—Α. Μεταξὺ Σύστημα Ποιν. δικαίου II § 45.

³⁾ Κατὰ τὴν ἐκθεσιν τοῦ Dumont εἰσηγητοῦ τῆς ἐπιτροπῆς ἐν τῇ νομοθετικῇ σώματι τῆς Γαλλίας ἡ κιβδηλεία χαρακτηρίζεται ὡς ἐγκλημα κατὰ τῆς περιουσίας καὶ οὐχὶ κατὰ τοῦ προσώπου, ὡς κλοπὴ μετ' ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων δρ. Rapport du 11 Novembre 1832 ἐν Droit pénal progressif par Nypels σελ. 370.—Αἱ διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 132 ἐπομ. ἐτροποποιήθησαν διὰ τοῦ νόμου τῆς 13 Μαΐου. (1 Ἰουνίου) 1862 δρ. Albert Pellerin Commentaire de la loi de 13 Mai 1862 σελ. 43 ἐπομ.

δημοσίας πίστεως ἀπευθυνομένων ¹⁾. Περιορίζων δὲ τὴν ἔννοια αὐτῶν ἐπὶ τῶν μεταλλικῶν μόνον νομισμάτων διακρίνει αὐτοὺς εἰς δύο κλάσεις. Εἰς τὴν πρώτην (ἄρθρ. 342. 343) ὑπάγεται παραποιήσεις τῶν ἐν τῷ κράτει κυκλοφορούντων ἡμεδαπῶν ἢ ἄλλοδαπῶν νομισμάτων, ἣτις λογίζεται τετελεσμένη διὰ τῆς ἀπλῆς κατασκευῆς τειούτων νομισμάτων. Ἐὰν δὲ τὰ παραποιηθέντα νομίσματα ἐτέθησαν εἰς κυκλοφορίαν καταγινώσκεται ὁ ἀνώτατος ὅρος τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς ἥτοι ὀκταετῆς εἰρκτὴ μέχρι δώδεκα τοῦς. Εἰς τὴν δευτέραν κλᾶσιν (ἄρθρ. 343) ὑπάγεται ἡ ἄλλοιῶσις αὐτῶν διὰ περικοπῆς ἢ ἄλλων μέσων. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ ἔγκλημα θεωρεῖται τετελεσμένον διὰ τῆς παραδόσεως τῶν νομισμάτων εἰς κυκλοφορίαν. Οἱ συνεργοὶ τῆς κίβδηλεως τιμωροῦνται διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς, δι' ἧς καὶ οἱ αὐτουργοὶ (ἄρθρ. 345). Κατὰ τὸ ἄρθρ. 428 ἐπομ. τιμωρεῖται ὡς ἔνοχος πλημμελήματος, ὅστις, ἐν γνώσει ἄλλ' ἄνευ συνεννοήσεως μετὰ τοῦ αὐτουργοῦ, συναλλάσσει καὶ θέτει εἰς κυκλοφορίαν κίβδηλα νομίσματα. Ὁ δ' ἐν γνώσει διαδίδων παραπεποιημένα νομίσματα, ἅτινα ὁ γνήσια παρέλαβε, τιμωρεῖται ἐλαφρότερον εἰς βαθμὸν πταίσματος. Ἐπίσης καταδικάζονται ὡς ἄξιόποιοι αἱ διάφοροι προπαρασκευαστικαὶ πράξεις αἱ συντελοῦσαι πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος τῆς κίβδηλεως.

Τὰ μεταγενέστερα Βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1822 (ἄρθρ. 150—164 καὶ Βον. ἄρθρ. 18 ἐπομ.) καὶ ἰδίως τὸ τοῦ 1827 (ἄρθρ. 163—172) καὶ τὸ τοῦ 1831 (ἄρθρ. 196—205 καὶ 213), ἅτινα συμφωνοῦσι πρὸς ἄλληλα, ἐστηρίχθησαν μὲν ἐπὶ τῶν αὐτῶν γενικῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν, ἐφ' ὧν καὶ ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς κατέκαστα ἠκολούθησαν σύστημα ὅλως διάφορον, παραδειχθέντα πολλὰς τροποποιήσεις καὶ προσθήκας εἰς τὰς διατάξεις αὐτοῦ.

¹⁾ Verbrechen wider öffentliche Treue u. Glauben cap. V. art. 341. folg.

Τὸ σύστημα τῶν δύο τελευταίων Βασιλικῶν νομοσχεδίων ἠκολούθησε κατὰ πόδας ὁ ἡμέτερος νόμος, διακρίνων τὰς ἐξῆς περὶ τὸ νόμισμα ἀξιοποίνους πράξεις α') τὴν παραχάραξιν (*crimen falsae monetae*)· β') τὴν κιβδηλείαν (*adulteratio monetae*)· γ') τὴν περὶ τὸ νόμισμα ἀπάτην· δ') ἀθεμίτους τινὰς πράξεις σχετικὰς πρὸς τὰ περὶ τὸ νόμισμα ἀδικήματα, τιμωρουμένας δι' εἰδικῶν περὶ αὐτῶν διατάξεων.

Α'.) Παραχάραξις.

Περὶ παραχάραξιν πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 234¹⁾, καθ' ὃ ἀναγκαῖοι ὅροι τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως εἰσὶν.

1) Νομίσματα μεταλλικὰ ἐκ χρυσοῦ, ἀργύρου ἢ χαλκοῦ τοῦ κράτους, ἢ ἄλλων ἐπικρατειῶν²⁾.

Ἦς παραχάραξις δὲν τιμωρεῖται ἡ παραποίησης ἢ κατασκευῇ ἀντικειμένων μὴ ὑπαγομένων εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ νομίσματος, οἷον μεταλλίων (*medailles*) ἢ σιγμάτων (*marques*) ἐμπορικῶν καταστημάτων, ἢ ψηφίδων (*jelons*), ἢ χαρτοπαικτικῶν συμ-

¹⁾ Νομοσχ. 1827 ἄρθρ. 163.—1831 ἄρθρ. 196.

²⁾ Νόμισμα ἐν γένει κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας καλεῖται τὸ γενικῶς παραδεδεγμένον μέτρον τῶν ἀξίων τὸ χρησιμεῦον ὡς ἀνταλλακτικόν ὄργανον πρὸς διευκόλυνσιν τῶν συναλλαγῶν. Εἰς κατασκευὴν νομισμάτων μέχρι τῶν νεωτέρων ἔτι χρόνων ἐγένετο χρῆσις ἀποκλειστικῶς τῶν μετάλλων καὶ ἰδίως τῶν πολυτίμων, ἅτινα ἐκτυπούμενα ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῆς πολιτείας περὶ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν ἀξίας (τοῦ βάρους καὶ τῆς ποιότητος) ἐτίθεντο εἰς κυκλοφορίαν. Ἀλλ' ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις εἰσῆλθῃ καὶ τὸ χαρτονόμισμα, ὡς ἀνταλλακτικόν ὄργανον, ὅπερ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐκδιδόμενον δὲν ἔχει μὲν ἐν ἑαυτῇ ἀξίαν τινὰ πολυτίμον ὡς τὰ μεταλλικὰ νομίσματα, ἐκπροσωπεῖ ὅμως κατὰ συνθήκην ὀρισμένην ἀξίαν. Ὅθεν οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι ὡς ὁ Πρωσσικὸς (ἄρθρ. 121), ὁ Βασιλικὸς τοῦ 1861 (ἄρθρ. 160), ὁ τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατίας (ἄρθρ. 146), ὑπάγουσιν εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν τὸ χαρτονόμισμα, εἰς ἣν καὶ τὰ ἐκ μετάλλου νομίσματα καὶ τιμωροῦσι διὰ τῶν αὐτῶν ποινῶν τὴν παραποίησιν αὐτοῦ.

βόλων (fiches), σχήματος χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν νομισμάτων, ἢ τέλο
ἢ κατασκευῇ νομισμάτων φερόντων τύπους ἀνυπάρχτους ¹⁾).

2) Τῶν νομισμάτων ἡ κυκλοφορία δέον νὰ μὴ ᾖ ἀπηγορευμένη
ἐντὸς τοῦ Βασιλείου. Περὶ τοῦ ὅρου τούτου δὴ εὐρίσκομεν ἀντι-
θετα συστήματα, τὸ τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἀφ' ἐνός, καθ' ὃ
ἡ παραχάραξις περιορίζεται ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῶν ἐχόντων
νόμιμον κυκλοφορίαν ἐν τῷ κράτει (ayant cours légal) ²⁾. κα-
ἀφ' ἑτέρου τὸ τῶν Γερμανικῶν ποινικῶν νόμων, καθ' ὃ ἡ παρα-
χάραξις ὅλων τῶν κυκλοφορούντων νομισμάτων θεωρεῖται ἀξιο-
ποινος, ἐξαίρεσει τῶν ῥητῶς ἀπαγορευθέντων τῆς κυκλοφορίας ³⁾.

Τὸ δεύτερον τοῦτο σύστημα ἠκολούθησε καὶ ὁ ἡμέτερος νόμος
καθ' ὃν ἡ παραποίησης νομισμάτων ἀπηγορευμένων δὲν λογίζε-
ται ὡς παραχάραξις, καταδιώκεται δὲ καὶ τιμωρεῖται μόνον δι-
νάμει τῆς εἰδικῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 236 ⁴⁾.

¹⁾ Ἡ κατασκευὴ τοιούτων ἀντικειμένων δύναται ἐν τισι περιπτώσεσι
νὰ τιμωρηθῇ ὡς πταισματικὴ παράβασις ὁρ. ἄρθρ. 676, 677. — Doll-
mann-Risch Commentar ἄρθρ. 169 σελ. 366 σημ. 6.

²⁾ Ἄρθρ. 132 καὶ 133. Τὸ σύστημα τοῦτο ἠκολούθησε καὶ ὁ Βελ-
γικὸς ποινικὸς νόμος ἄρθρ. 160. Ὡς νομίσματα δὲ ἔχοντα νόμιμον
κυκλοφορίαν θεωροῦνται τὰ ἐγχώρια νομίσματα, καὶ ἐκ τῶν ἀλλοδα-
πῶν ἐκεῖνα, ὅσων δι' εἰδικοῦ νόμου ἢ διατάγματος ἐπετράπη ἡ ἐντὸς
τοῦ κράτους κυκλοφορία. Chauveau Hélie Code Pénal τόμ. I. ἀριθμ.
1388. — Blanche Code Pénal. III ἄρθρ. 132 § 18 σελ. 21.

³⁾ Ποιν. νόμου Βαυαρίας 1813 ἄρθρ. 341. — τοῦ 1861 ἄρθρ. 169. —
Ἀυτοβέρου ἄρθρ. 200. — Πρωσσίας ἄρθρ. 121. — Σαξωνίας ἄρθρ. 320. —
Αὐστρίας ἄρθρ. 118. — Μόνος ὁ ποινικὸς νόμος τοῦ Βάδεν ἠκολούθησε
τὸν Γαλλικὸν ποιν. νόμον.

⁴⁾ Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀπηγορευμένων νομισμάτων λογίζονται
τὰ δυνάμει τοῦ διατάγματος τῆς 17 Αὐγούστου 1833 ἐκτὸς κυκλοφο-
ρίας τεθέντα Τουρκικὰ νομίσματα ὁρ. Νόμον 4 Ἰανουαρίου 1856, δι' οὗ
ἐπετράπη ἡ κυκλοφορία ὠρισμένων τινῶν κερμάτων. Ἐπίσης διὰ τοῦ
διατάγματος τῆς 8 Φεβρουαρίου 1833 ἄρθρ. 20 ἀπηγορεύθη ἡ κυκλο-
φορία ξένων χαλκονομισμάτων καθὼς καὶ ἐν γένει ὅλων τῶν ξένων ψιλῶν
νομισμάτων.

3) Παραποίησις τῶν τοιούτων νομισμάτων καθ' οἷονδῆποτε τρόπον. Ἡ τοιαύτη παραποίησις ὑφίσταται, ὅταν τὸ νόμισμα δὲν ἐχαράχθῃ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων προσώπων κατὰ τοὺς διατεταγμένους περὶ ἐκκοπῆς νομισμάτων κανόνας, ἀλλὰ παρ' ἄλλων, οἵτινες πρὸς ἐξαπάτησιν τοῦ κοινοῦ ἐποιήσαντο χρῆσιν τῶν ἐπισήμων τύπων. Ἡ ἐσωτερικὴ ἀξία τῶν παρανόμως κοπέντων νομισμάτων δὲν ἐξετάζεται παντάπασι κατὰ τὴν ἔρευναν τοῦ ζητήματος τῆς παραποιήσεως, ὅθεν καὶ ἂν ᾖ ἴση ἢ καὶ ἀνωτέρα τῆς τῶν γνησίων ἢ παραποίησις θεωρεῖται ἀξιόποινος. Μόνον ὡς πρὸς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς διακρίνεται ἡ περίπτωσις τῆς ἐλαττώσεως τῆς ἐσωτερικῆς ἀξίας τῶν παραποιηθέντων νομισμάτων, τιμωρουμένη αὐστηρότερον, διότι ἐκτὸς τῆς νοθεύσεως, καὶ τῆς παραβιάσεως τοῦ προνομίου τοῦ κράτους τοῦ κάπτειν νόμισμα, ὅπερ εἶναι ἡ μόνη ἐγγύησις τῆς χρήσεως τοῦ νομίσματος ὡς ἀνταλλακτικοῦ ὄργανου, ἡ τοιαύτη παραποίησις γίνεται πράξενος καὶ ὑλικῆς ζημίας.

4) Ὑποκείμενον τῆς ἐγκληματικῆς ταύτης πράξεως δύνανται νὰ ᾧσιν οὐ μόνον οἱ ὑπήκοοι Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ πᾶς ἄλλοδαπός, ὅστις ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τοῦ κράτους ἐπεχείρησε τὴν παραποίησιν ἐθνικῶν νομισμάτων ¹⁾.

5) Ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ δέον νὰ πηγάζῃ ἐκ τῆς δολίας αὐτοῦ προαιρέσεως, σκοπούσης τὴν εἰς κυκλοφορίαν εἰσαγωγὴν τῶν τοιούτων παραποιημένων νομισμάτων πρὸς βλάβην τῆς ἐπικρατείας καὶ τῶν ιδιωτῶν. Διὸ ὅσάκις δὲν ἀποδεικνύεται τοιοῦτός τις σκοπὸς ἡ πράξις δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀξιόποινος παραποίησις. Ὁ κατασκευάζων νόμισμά τι πρὸς συμπλήρωσιν νομισματικῆς συλλογῆς, ἢ πρὸς ἐξάσκησιν αὐτοῦ περὶ τὸ χαράττειν καὶ ἐκτυπῶνεν νομίσματα, ἢ πρὸς πώλησιν αὐτοῦ εἰς νομισματολόκτην δὲν δύναται νὰ καταδιωχθῇ, ὡς ἐνοχος παραχαράξεως, διότι ἐλλεῖπει ἡ ἀναγκαία τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως

¹⁾ Ποιν. δικονομίας ἀρθρ. 2.

προϋπότητες, ἤτοι ὁ δόλιος σκοπὸς τῆς εἰς κυκλοφορίαν εἰσαγωγῆς τῶν κατασκευασθέντων νομισμάτων. Ὁ τοιοῦτος σκοπὸς διενεργείται νὰ βεβαιωθῇ ἐκ τῶν διαφόρων περιστατικῶν τῶν συμπεριλαμβανόμενων τῇ ἐκτελέσει τῆς πράξεως, ἰδίως ἐκ τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ τρόπου τῆς κατασκευῆς τῶν νομισμάτων, ὡς καὶ ἐξ ἄλλων σχετικῶν γεγονότων, ὧν ὁ ἔλεγχος καὶ ἡ ἐκτίμησις εἶναι ἔργον τοῦ δικαστοῦ.

Ὁ ἡμέτερος νόμος ἐν ἄρθρῳ 234 δὲν ποιεῖται μὲν ῥητῶς μνείαν περὶ τοῦ τοιοῦτου σκοποῦ τοῦ αὐτουργοῦ, ἀλλ' ὀρίζων ὅτι λογίζεται ὡς ἰδιαίτερα ἐπιβαρυντικὴ αἰτία εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς τὸ γεγονὸς, ὅτι ὁ παραχαράκτης ἔβαλε τῶνόν τι εἰς κυκλοφορίαν τοιαῦτα παραπεποιημένα νομίσματα, ὑποδεικνύει λίαν σαφῶς ὅτι ἀναγκαῖα προϋπότητες τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ἐγγενεῖ εἶναι ἡ ὑπαρξίς τοῦ σκοποῦ τῆς εἰς κυκλοφορίαν εἰσαγωγῆς τῶν νομισμάτων¹⁾.

Τὸ ἐγκλημα τῆς παραχαράξεως ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν καλουμένων τυπικῶν ἐγκλημάτων, ἐπομένως λογίζεται ὡς τετελεσμένον εὐθὺς ἅμα τῇ παραποιήσει τῶν νομισμάτων, μὴ προσαπαιτούμενης πρὸς τέλει αὐτοῦ τῆς πραγματοποιήσεως οἰουδὴ ποτε ἀποτελέσματος, διότι κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς πράξεως εἶναι ἡ νόθευσις καὶ ἡ ἐκ ταύτης ἀπειλουμένη διατάραξις τῆς δημοσίας πίστεως, ὥστε ἅμα τῇ διαπράξει τῆς νοθέσεως ἀρχεῖται ὁ ἐπαπειλὼν τὴν κοινωνίαν κίνδυνος, ὃν ἐνίοτε ὁ αὐτουργός, καὶ περ μεταβαλὼν γνώμην, ἀδυνατεῖ ν' ἀποτρέψῃ.

Ὡς ἀνωτέρω ἐμνημονεύσαμεν, ἡ εἰς κυκλοφορίαν εἰσαγωγὴ τῶν παραπεποιημένων νομισμάτων θεωρεῖται ὡς αἰτία πρὸς ἐπιμέτρησιν

¹⁾ Οἱ πλείστοι τῶν νεωτέρων ποιν. νόμων ῥητῶς μνημονεύουσι τὸ τοιοῦτον σκοπὸν ὡς ὄραν τοῦ ἀξιοποίνου. Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 186 ἄρθρ. 169. — Dollmann-Risch Commentar αὐτοῦ. σελ. 169 καὶ σημ. 12. — Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 146. — Berner Lehrh. § 209. — Haeberlin Criminalr. IV. σελ. 260. — Goldammer Materialien II σελ. 212.

τῆς ποινῆς. Γεννᾶται ἐπομένως τὸ ζήτημα, πότε τὰ παραποιηθέντα νομίσματα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τεθέντα εἰς κυκλοφορίαν. Ἀπαιτεῖται ἄρα γε ἡ διὰ πολλῶν χειρῶν μετάβασις αὐτῶν, ὅπως ὑπάρξῃ κυκλοφορία; ἢ ἀρκεῖ ἡ πρὸς ἓν καὶ μόνον ἄτομον προσφορά ἢ παράδοσις τῶν παραποιηθέντων νομισμάτων παρὰ τοῦ αὐτουργοῦ ἢ τῶν συναιτίων αὐτοῦ; Φρονοῦμεν ὅτι εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου οὐδένα ἄλλον ἀσφαλέστερον ὁδηγὸν δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἢ τὸ γράμμα αὐτὸ τοῦ νόμου, ὅστις τιμωρῶν ἀυστηρόρον ἐκεῖνον, ὅστις *εἵλετο εἰς κυκλοφορίαν* τὰ παραποιηθέντα νομίσματα, δὲν ἀπαιτεῖ καὶ τὴν κυκλοφορίαν αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον τὴν ἐκ μέρους αὐτοῦ ἐνέργειαν πρὸς τοιοῦτόν τινα σκοπὸν. Ἐπομένως ἢ παράδοσις τῶν παραπεποιημένων νομισμάτων ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ ἢ τῶν συναιτίων πρὸς τρίτον τινὰ καὶ ἡ ἀποδοχὴ αὐτῶν παρ' αὐτοῦ ἀρκούσιν, ὅπως θεωρηθῇ ὅτι τὰ παραποιηθέντα νομίσματα ἐτέθησαν εἰς κυκλοφορίαν. Ἐὰν ὁ πρὸς ὃν κατὰ πρῶτον ἐγένετο ἡ παράδοσις, ἀναγνωρίτας ἀμέσως τὴν παραποίησιν, ἀποκρούσῃ τὴν παραλαβὴν αὐτῶν, δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐτέθησαν εἰς κυκλοφορίαν, διότι ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ ἐματαιώθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ¹⁾).

Β') Κιβδηλεία.

Περὶ τῆς κιβδηλείας εἰδικώτερον πραγματεύεται τὸ ἀμέσως ἐπόμενον ἄρθρον 235. Ἡ κιβδηλεία συνίσταται κυρίως εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἐσωτερικῆς ἀξίας γνησίων νομισμάτων καὶ τὴν εἰς κυκλοφορίαν εἰσαγωγὴν τῶν οὕτω πως ἀλλοιωθέντων. Ὅθεν ἡ κιβδηλεία προϋποτίθησιν ἐκτὸς τῆς δολίας προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ, ἥτις ὡς καὶ ἐπὶ τῆς παραποιήσεως εἶναι οὐσιώδης ὁρὸς τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ²⁾), καὶ ἐκτὸς τῆς ἐνέργειας αὐτοῦ.

¹⁾ Haeblerlin Criminalr. IV. σελ. 264.—Goldammer Materialien II. σελ. 221.

²⁾ Ἡ τοιαύτη δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ ἐμφαίνεται ἐκ τῆς εἰς

1) Γνήσια νομίσματα κοπέντα ἐν νομισματοκοπείῳ ἡμεδαπῇ ἢ ἄλλοδαπῇ,

2) Νομίσματα, ὧν ἡ κυκλοφορία δὲν ἀπηγορεύθη ἐντὸς τοῦ κράτους. Ἡ κιβδηλεία νομισμάτων ἀπηγορευμένων τιμωρεῖται κατὰ τὴν εἰδικὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 236,

3) Ἐλάττωσιν τῆς ἐσωτερικῆς ἀξίας τῶν γνησίων νομισμάτων. Ἡ κιβδηλεία δὲν συγκαταλέγεται, ὅπως ἡ παραχάραξις, ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν τυπικῶν ἐγκλημάτων, ὅθεν θεωρεῖται ὡς τετελεσμένη οὐχὶ διὰ τῆς ἀπλῆς ἀλλοιώσεως τῶν γνησίων νομισμάτων, ἀλλὰ διὰ τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν εἰς κυκλοφορίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τοιαύτη εἰς κυκλοφορίαν εἰσαγωγή τῶν νομισμάτων ἀποτελεῖ οὐσιώδη ὄρον τῆς τελέσεως τοῦ ἐγκλήματος τῆς κιβδηλείας, ἡ γνησίου νομίσματος προσφορά ὑπὸ τοῦ αὐτοῦργου ἢ τῶν συναιτίων αὐτοῦ κιβδηλῶν νομισμάτων πρὸς τινά, ὅστις ἀναγνωρίσας αὐτὰ ἀμέσως ἠρνήθη τὴν παραλαβὴν ἀποτελεῖ ἀπόπειραν τοῦ ἐγκλήματος¹⁾.

κυκλοφορίαν εἰσαγωγῆς τῶν κιβδηλῶν νομισμάτων, ἀλλ' ὅμως δὲ πρέπει νὰ ἐκλάβωμεν ὅτι αὕτη καὶ μόνη ἀποτελεῖ τεκμήριον ἀναμφισβήτητον τοῦ δόλου, διότι ὁ κατηγορούμενος δύναται πρὸς ἀπόκρουσιν αὐτοῦ νὰ προτείνῃ καὶ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἡ εἰς κυκλοφορίαν εἰσαγωγή τῶν νομισμάτων δὲν ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ ἀπάτης καὶ δολιεύσεως, οἷον γυνὴ τις πωλεῖ ἢ θέτει εἰς κυκλοφορίαν τὰ διαρτυρηθέντα νομίσματα ἅτινα ἐχρησίμευον αὐτῇ ὡς κόσμημα. Haebelin Criminalr. II. σελ. 271.

1) Haebelin Criminalr. IV. σελ. 263.—Goltammer Materialien II. σελ. 221. Κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον, ὅστις ὡς στοιχεῖον τοῦ ἀξιοπονήσεως τετελεσμένης κιβδηλείας ἀπαιτεῖ τὴν εἰς κυκλοφορίαν εἰσαγωγὴν δύναται νὰ ἐγερθῇ τὸ ζήτημα, ἂν ἔνοχος κιβδηλείας εἶναι καὶ ὁ δημόσιος ταμίας ἢ ὁ πιστωτικὸς καταστήματος, ὅστις ὅπως καλύψῃ χρηματικὸν ἑλλειμμα ἀντικαθιστᾷ τὰ ἐν τοῖς κιβωτίοις γνήσια νομίσματα διὰ κιβδηλῶν, καὶ τοῦτο πράττει οὐχὶ ὅπως θέσῃ ταῦτα εἰς κυκλοφορίαν ἀλλ' ὅπως ἐξαπατήσῃ μόνον τοὺς ἐλεγκτὰς, σκοπεύων μετὰ τὴν ἀποπράττωσιν τῆς ἐξελέγξεως βαθμυδὸν καὶ κατ' ὀλίγον νὰ ἐπαναφέρει τὰ γνήσια, ἅτινα διὰ προσκαιροῦς ἀνάγκας ἀφῆρσεν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, φρονούμεν, ὅτι τότε μόνον δύναται ὁ ταμίας οὗτος νὰ κατα-

Ποικίλα εἰσὶ τὰ μέσα, δι' ὧν κατορθοῦται ἡ κιβδηλεία. Τινὰ ἐξ αὐτῶν τὰ ἀπλούστερα καὶ συνηθέστερα ῥητῶς μνημονεύει ὁ νόμος οἷον τὴν περικοπὴν καὶ τὴν διατρύπησιν, δι' ὧν ἀφαιρεῖται μέρος τοῦ νομίμου βάρους τῶν νομισμάτων, ἀλλ' ὅμως ἡ ὀξύνοια καὶ ἐπιτηδεύτης τῶν κιβδηλοποιῶν καὶ ἄλλα πολὺ τούτων ἀπατηλό-τερα καὶ μᾶλλον δυσδιάγνωστα μέσα δύναται νὰ ἐφεύρῃ, διό ὁ νόμος διήρесе αὐτὰ εἰς δύο γενικωτέρας κατηγορίας, εἰς τὰ ἀπλούστερα, οἷον τὴν διατρύπησιν καὶ περικοπὴν ὡς καὶ τὰ παρα-πλήσια αὐτῶν, ἅτινα ὡς ἤττον ἐπικινδύνα ἡπιώτερον τιμωρεῖ, καὶ εἰς τὰ μᾶλλον ἐπιτετηδευμένα, ἅτινα ὡς ἐκ τοῦ ἐπικινδύνου αὐτῶν χαρακτῆρος διὰ τὸ ἀπατηλὸν καὶ δυσδιάγνωστον τοῦ τρό-που τῆς ἐκτελέσεως δι' αὐστηροτέρας κολάζει ποινῆς. Ὡς ἰδιαι-τέραν ἐπιβαρυντικὴν αἰτίαν ταύτης ὀρίζει τὸ ἄρθρ. 237 τὴν με-γάλην καὶ ἀπατῶσαν ὁμοιότητα τῶν κιβδηλῶν νομισμάτων πρὸς τὰ γνήσια καὶ ἀνόθευτα,

Γ') Ἀπάτη περὶ τὸ νόμισμα.

Περὶ τῆς διὰ νομισμάτων γενομένης ἀπάτης πραγματεύονται τὰ ἄρθρ. 236 καὶ 244 τοῦ ποιν. νόμου.

Ἐν τῇ ἀναλύσει τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 234 καὶ 235 εἶδομεν ὅτι ἀναγκαῖα προϋπόθεσις τῶν ἐγκλημάτων τῆς παραχα-ράξεως καὶ κιβδηλείας εἶναι ἡ κατασκευὴ ἢ νόθευσις νομισμάτων, ὧν ἡ κυκλοφορία δὲν ἀπηγορεύθη ἐν τῷ κράτει. Ἡ τῶν ἀπαγο-ρευθέντων νομισμάτων παραποίησις ἢ νόθευσις δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν ἔννοιαν αὐτῶν, διότι τὰ νομίσματα ταῦτα ἀπώλεσαν τὴν ση-

διωχθῇ ὡς ἔνοχος κιβδηλείας, ἐὰν ὑπὸ τῶν περιστάσεων πιεζόμενος ἠναγκάσθῃ νὰ παραδώσῃ τοὺς σάκκους ἢ τὰ κιβώτια, τὰ περιέχοντα τὰ κιβδηλὰ νομίσματα εἰς τοὺς ἐλεγκτάς, καὶ οὕτως ἐστερήθῃ τῆς κατοχῆς αὐτῶν, ἀποσιωπήσας τὸ ἀληθὲς περιεχόμενον ἐν αὐτοῖς. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐλύθη εἰδικῶς ἐν τῷ νεωτέρῳ Βαυαρικῷ ποιν. νόμῳ τοῦ 1861 ἐν ἄρθρ. 166. — Dallmann-Risch Commentar ἄρθρ. 469 σελ. 370 σημ. 14.

μασίαν, ἢ εἶχον ὡς ἐπίσημα ἀνταλλακτικὰ ὄργανα, οὐδὲ δύναται νὰ χαρακτηρισθῶσι κυρίως ὡς νόμισμα, ἐὰν δὲ ἐναντίον τῆς ἀπαγορεύσεως ἐξακολουθῶσι χρησιμεύοντα διὰ τὰς συναλλαγὰς θεωροῦνται ὡς ἐμπόρευμα, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη ἐμπορεύσιμος ὕλη καὶ ἡ παραποίησις ἢ νόθευσις αὐτῶν ἀποτελεῖ ἀξιοποιῶν ἀπαρτην. Κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἀρθρ. 236 προϋποτίθεται ἡ ἀπαγορεύσις τῶν νομισμάτων, ὧν ἐγένετο ἡ παραποίησις, ἡ κιβδηλεία καὶ εἰς ἡ κυκλοφορίαν εἰσαγωγή αὐτῶν.

Ἐπίσης ὡς ἀπάτη περὶ τὸ νόμισμα λογίζεται ἡ περίπτωσις περὶ ἧς πραγματεύεται τὸ ἀρθρον 244. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δὲν πρόκειται λόγος περὶ ἀλλοιώσεως τῆς ἐσωτερικῆς ἀξίας τῶν νομισμάτων διὰ τῆς παραποιήσεως ἢ κιβδηλείας αὐτῶν ἀλλ' ἢ ἀλλοιώσεως περιστρέφεται εἰς τὴν γενομένην παραλλαγὴν τῆς ἐξωτερικῆς μόνον ὀφείας νομισμάτων κιβδηλῶν ἢ δυσφημισμένων ἢ καὶ γνησίων καὶ μὴ δυσφημισμένων ¹⁾).

Ὁ ἐκ τῆς τοιαύτης πράξεως ἀπειλούμενος κίνδυνος δὲν θεωρεῖται τοσοῦτον σπουδαῖος διὰ τὸ ἐπιπόλαιον τῆς ἀλλοιώσεως τῆς ὀφείας τῶν νομισμάτων καὶ τὸ εὐδιάγνωστον ταύτης. Κύριος σκο-

¹⁾ Ἡ τοιαύτη ἀλλοίωσις τῆς ἐξωτερικῆς ὀφείας τῶν νομισμάτων δύναται νὰ γείνη διὰ τῆς ἐπαργυρώσεως ἢ ἐπιχρυσώσεως ἢ ἀπομιμήσεως αὐτῶν δι' ἄλλων οὐσιῶν ἐπὶ χαλκίνων ἢ ἐξ ἄλλου μετάλλου νομισμάτων. Κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἡ πράξις αὕτη ἐτιμωρεῖτο ὡς *crimen falsi* Lex 8 (48. 10 ad leg. Corn de falsis) Paul. Rec. Sent. V. 25 § 5. «Qui inauraverit, argentaverit falsi poena coercetur.» — Ὁ Γαλλικὸς ποιν. νόμος οὐδεμίαν εἰδικὴν διάταξιν περὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης περιεῖχε, ἡ δὲ σιωπὴ αὐτοῦ ἐγένετο ἀφορμὴ πολλῶν συζητήσεων καὶ διαιρέσεως τῆς νομολογίας περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν ἡ ἐπαργύρωσις ἢ ἐπιχρυσώσις χαλκίνων νομισμάτων ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς κιβδηλεία ὅρ. Chauveau-Hélie Code pénal I ἀριθ. 1384 καὶ 1386 (2). Τὸ ζήτημα τοῦτο ἔλυσε ὁ νεώτερος Γαλλικὸς νόμος τῆς 13 Μαΐου 1863 διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἀρ. 134 χαρακτηρίσας τὴν πρᾶξιν ὡς πλημμέλημα καὶ ἐπιβαλὼν κατὰ τοῦ ἐνόχου ποινὴν φυλακίσεως ἐξ μηνῶν μέχρι τριῶν ἐτῶν.

πρὸς τοῦ ὀφειλόμενου εἶναι ἡ πρόσκαιρος ἐξαπάτησις προσώπων τινῶν πρὸς ἀθέμιτον ὄφελος. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον λαμβάνων ὑπ' ὄψιν ὁ νομοθέτης τὸ κέρδος, ὅπερ ὁ ἔνοχος ἀπῆλυσεν, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐπιτείνει τὴν καταγνωστέαν ποινὴν, ἐὰν τοῦτο ὑπερβαίνει τὰς ἐκατὸν δραχμὰς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑποχρεοῖ τὸν καταδικασθέντα εἰς ἀπόδοσιν τῆς τετραπλασίας ἀξίας τοῦ κέρδους, ὅπερ ἀπῆλυσεν. Ὅσάκις δὲ περὶ οὗ εἴρηται σκοπὸς τῆς ἀπάτης ἐλλείπει καθ' ὁλοκληρίαν, ἡ πρᾶξις δὲν εἶναι μὲν ἀνέγκλητος, τιμωρεῖται ὅμως ὡς πταῖσμα δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 676.

Δ') Εἰδικαὶ διατάξεις περὶ σχετικῶν πρὸς τὸ νόμισμα ἀδικημάτων.

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τοιούτων ἐγκλημάτων, δυνάμει εἰδικῶν διατάξεων τοῦ νόμου τιμωρητέων, ὑπάγονται.

1) Ἡ εἰς κυκλοφορίαν εἰσαγωγή καὶ ἐξόδους παρακεχαραγμένων, κίβδηλων, ἢ ἀπηγορευμένων νομισμάτων, περὶ ὧν παραγματεύονται τὰ ἄρθρ. 245 καὶ 246 ¹⁾).

Ὅσάκις ἡ ἀποδοχὴ κίβδηλων ἐν γένει νομισμάτων καὶ ἡ διάδοσις καὶ ἐξόδους αὐτῶν γίνεται ἐκ συνεννόησεως μετὰ τῶν κίβδηλοποιῶν, ἡ πρᾶξις δὲν ἀποτελεῖ ἰδιαιτέρον εἶδος ἐγκλήματος, ἀλλὰ τιμωρεῖται κατὰ τὴν εἰδικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 240. Ἀλλ' ἐὰν οὐδεμία τοιαύτη συνεννόησις ὑπάρχῃ, ἡ πρᾶξις ἀποτελεῖ τὴν ἐννοίαν ἐγκλήματος εἰδικῶς προβλεπομένου ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ διακρινομένου εἰς δύο διαφόρους ἀπ' ἀλλήλων περιπτώσεις, α') τὴν περίπτωσηιν, καθ' ἣν ἐν γνώσει λαμβάνει τις δι' ἀνταλλαγῆς καὶ ἐξοδεύει παρακεχαραγμένα ἢ κίβδηλα νομίσματα, ἢ εἰσάγει, ἢ διαδίδει

¹⁾ Βασιλικῶν ποιν. νόμου 1813 ἄρθρ. 428 § 1 καὶ 2, ὅπερ οὐσιωδῶς ἐτροποποίησεν ὁ νεώτερος νόμος τοῦ 1861 ἐν ἄρθρ. 171, χαρακτηρίσας τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρ. 246 τοῦ ἡμετέρου ποιν. νόμου, ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὴν § 2 τοῦ ἄρθρ. 428 τοῦ ἀρχαιοτέρου Βασιλικῶν νόμου, ὡς ἀπάντην.

δει ἀπηγορευμένα. Περί τῆς περιπτώσεως ταύτης προνοεῖ ἄρθρ. 245 ¹⁾).

Οὐσιώδες προσὸν τῆς πράξεως εἶναι ἡ ἐν γνώσει παραλαβὴ τῶν παρακεχαραγμένων, ἢ κίβδηλων, ἢ δυσφημισμένων νομισμάτων καὶ ἡ μετὰ τὴν τοιαύτην παραλαβὴν ἐξόδουσι δι' ἀνταλλαγῆς ἢ ἡ καθ' οἷονδῆποτε ἄλλον τρόπον εἰσαγωγὴ εἰς κυκλοφορίαν. — 6') Τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἐν γνώσει ἐξοδεύει τις ἢ διαδίδει νομίσματα, ἅτινα παρέλαβεν, ἐν ἀγνοίᾳ διατελῶν ὅτι ταῦτα ἦσαν παρακεχαραγμένα ἢ κίβδηλα, μετὰ τὴν παραλαβὴν ὤμω· αὐτῶν ἀνεγνώρισεν ὅτι δὲν ἦσαν γνήσια. Ἡ περίπτωσις αὕτη, περὶ τῆς ἀπορίας, πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 246 ²⁾ διαφέρει τῆς προηγουμένης, καὶ ὅσον ἐν ἐκείνῃ μὲν ὁ δόλος τοῦ αὐτουργοῦ ὑφίσταται κατ' ἀμφοτέρωθεν τὰ στάδια τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν παραλαβὴν τῶν μὴ γνησίων νομισμάτων καὶ κατὰ τὴν διάδοσιν ἢ ἐξόδου αὐτῶν, ἐν ᾧ τοῦναντίον ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ὁ δόλος τοῦ αὐτουργοῦ ἐνυπάρχει μόνον ἐν τῷ δευτέρῳ στάδιῳ, ἥτοι ἐν τῇ διάδοσει ἢ ἐξοδεύσει τῶν μὴ γνησίων νομισμάτων, καὶ ἐν μὲν τῇ προηγουμένῃ περιπτώσει ὁ δόλος ὥς σκοπὸν ἔχει τὴν ἀπόλαυσιν ἀθεμίτου κέρδους, ἐν δὲ τῇ προκειμένῃ τὴν ἀθεμίτον ἀποτροπὴν ζημίας. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ ἡ διὰ τοῦ ἄρθρ. 246 ἐπιβαλλομένη τιμωρία εἶναι ἡπιωτέρα τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ, συνισταμένη εἰς χρηματικὴν ποινὴν ἀποτελοῦσαν τὴν τετραπλὴν ἀξίαν τῶν ἐξοδευθέντων, οὐδέποτε ὅμως κατωτέραν τῶν εἴκοσι δραχμῶν. Κατ' ἀμφοτέρας τὰς εἰρημένους περιπτώσεις τὸ ἐγκλημα λογίζεται τετελεσμένον διὰ τῆς εἰς κυκλοφορίαν εἰσαγωγῆς ἢ διαδόσεως τῶν μὴ γνησίων νομισμάτων.

¹⁾ Βελγικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 169. — Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 147.

²⁾ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 135 καὶ 163. Chauveau-Hélie Code pénal I ἀρ' 1398. Blanche Code Pénal III ἀρ' 135 § 59 ἐπομ. — Ποινικοῦ νόμου Βελγίου ἄρθρ. 170. — Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 148.

2). Ἡ ἐπιχειρήσις διαφόρων πράξεων σχετιζομένων πρὸς τὴν παραποίησιν ἢ νόθευσιν τῶν νομισμάτων, περὶ ὧν πραγματεύονται τὰ ἄρθρα 238, 239, 241. Αἱ πράξεις αὗται ἐθεωρήθησαν ὡς ἀξιοποinoι ἕνεκα τοῦ ἐπικινδύνου χαρακτῆρος καὶ τῆς σχέσεως αὐτῶν πρὸς ἑγκλημα σπουδαιότατον ἀπειλοῦν κίνδυνον ἐν τῇ πολιτείᾳ. Οὕτω κατὰ τὸ ἄρθρ. 238 «ὅστις, σκοπεύων τὰ παραποίησιν μεταλλικὰ νομίσματα, εἴτε ἀπηγορευμένα εἴτε μὴ προμηθεύεται τὰ πρὸς τοῦτο συντείνοντα ἐργαλεῖα, καὶ ἐὰν δὲν ἔκαμιν εἰσέτι χρῆσιν αὐτῶν τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ἀποπείρας». Ὁ νόμος ἐθεώρησε τιμωρητέαν τὴν τοιαύτην πράξιν διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπείρας, καίπερ μὴ ἐπιχειρήσαντος τοῦ αὐτουργοῦ ἐξωτερικὴν τινα ἐνέργειαν, περιέχουσαν ἀρχὴν ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, ἕνεκα τοῦ σκοποῦ, ὅστις ἐπιδιώκεται διὰ τῆς προμηθείας τῶν τοιούτων ἐργαλείων, διὸ ἀναγκαία προϋπὸθεσις τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως εἶναι ἡ βεβαίωσις τοῦ σκοποῦ τοῦ κατηγορουμένου.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 239 1) τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν, ὅστις συνελήφθη ἔχων νομισματοσήμεντρα, τύπους ἢ ἄλλα εἰς νομισματοκοπίαν πρόσφορα ἐργαλεῖα, καὶ δὲν δύναται νὰ καταστήσῃ πιθάνην ἀναίτιόν τινα τῆς τοιαύτης κατοχῆς ἀφορμὴν. Ἡ αὕτη ποινὴ ἐπιβάλλεται καὶ κατ' ἐκείνου, ὅστις ἄνευ συνεννοήσεως μετὰ τινος παραχαράκτου ἢ κιβδηλοποιοῦ καὶ ἄνευ ἐπιταγῆς τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς κατασκευάζει νομισματοσήμεντρα ἢ ἄλλα εἰς νομισματοκοπίαν πρόσφορα ἐργαλεῖα ἢ τὰ παραδίδει εἰς ἄλλον παρὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην. Ἐὰν ὁ τοιοῦτος ἐκ συνεννοήσεως μετὰ παραχαράκτου ἢ κιβδηλοποιοῦ ἐνήργησεν ὑπάγεται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἁρθρου 240 ὡς παρακατιόντες θέλομεν ἰδεῖ. Ἐκτὸς δὲ τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς ὀρίζεται διὰ τοῦ ἁρθρου 243 ἡ δήμευσις ἀπάντων τῶν πρὸς παραχάραξιν ἢ κιβδηλείαν χρησίων ἐργαλείων ἢ τύπων, ὡς καὶ ἡ τοῦ ὕλικου καὶ τῶν κατασκευασθέντων ἤδη νόων νομισμάτων.

1) Βαυαρικῶς ποιν. νόμου 1813 ἁρθρ. 430.—Βαυαρ. Νομισμ. 1822 ἁρθρ. 130.—1827 ἁρθρ. 167 § 2.—1831 ἁρθρ. 200 § 2.

3) Ἡ χρησιμοποιούμενη συνδρομὴ εἰς παραχαράκτας ἢ κιβδηλοποιούς κατὰ τινὰ τῶν ἐν τῷ ἀρθρ. 240 ¹⁾ ῥητῶς καὶ εἰδικῶς μνημονευμένων τρόπων, ἤτοι—α') δι' ὁδηγίων καὶ διδασκαλίας τοῦ παραχαράττειν καὶ κιβδηλεύειν. — β') διὰ κατασκευῆς προμηθειᾶς τῶν ἀναγκαίων ἐργαλείων ἢ ὑλικῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως. — γ') διὰ τῆς ἐκ συνεννοήσεως μετὰ παραχαράκτου κιβδηλοποιοῦ εἰσαγωγῆς εἰς κυκλοφορίαν παρακεχαραγμένων κιβδηλῶν νομισμάτων. Οἱ ἔνοχοι τῶν τοιούτων πράξεων, οἵτινες ὁσάκις δὲν ὑπῆρχον οἱ ὅροι τῆς συναυτουργίας (ἀρθρ. 56 καὶ 57) ἤθελον χαρακτηρισθῇ ὡς συνεργοὶ μόνον κατὰ τὸ ἀρθρ. 72 καὶ οἱ τοιοῦτοι ἤθελον τιμωρηθῇ διὰ τῆς ποινῆς τῆς κατὰ τῶν συνεργῶν ἐπιβλητέας, τιμωροῦνται ὡς παραχαράκται καὶ κιβδηλοποιοὶ διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς τῆς κατὰ τῶν αὐτουργῶν ἐπιβαλλομένης, ἐνεκα τοῦ ἐπικινδύνου τῆς πράξεως καὶ τοῦ εἶδους τῆς δοθείσης παρ' αὐτῶν συνδρομῆς.

4) Ἡ παράλειψις τῆς εἰς τὴν ἀρχὴν καταγγελίας τῶν ἐνόχων καὶ καταδείξεως τῶν προϊόντων τῆς παραχαράξεως ἢ κιβδηλείας συμφώνως πρὸς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἀρθρ. 242 ²⁾.

Ὁ ἡμέτερος ποινικὸς νόμος, ὡς ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῶν γενικῶν αὐτοῦ ἀρχῶν εἰδομεν³⁾ ἀποκρούων τὴν ὑποχρέωσιν τῶν πολιτῶν πρὸς τὴν καταγγελίαν τῶν κολασίμων πράξεων, ὧν ἔσχον γινῶσιν, καθιερωμένης ἐξαιρέσεως τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐφ' ὠρισμένων μόνον ἐγκλημάτων, ἢ ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τῆς ἐσχάτης προδοσίας ἀρθρ. (130 ἐπομ.) ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς παραχαράξεως καὶ κιβδηλείας. Ἄλλως καὶ ἐπὶ τοῦ τελευταίου τούτου ἀπαλλάσσει τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης τὰ ἐν τέλει τοῦ ἀρθρ. 130 μνημονευόμενα πρόσωπα, ἢ τοὺς συζύγους, τοὺς ἐξ αἵματος ἀνιόντας ἢ κατιόντας συγγενεῖς τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς ἐξ ἀγχιστείας τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ συγγενεῖς.

¹⁾ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἀρθρ. 346.—Βαυαρ. νομοσχ. 1827 ἀρθρ. 159.—1827 ἀρθρ. 168 § 1.—1832 ἀρθρ. 201 § 1.

²⁾ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἀρθρ. 138.

³⁾ Τόμ. Α'. ἀρθρ. 76 σελ. 253.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΠΛΑΣΤΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Α'. Ἐν γένει.

Ὡς ἂνωτέρω εἶδομεν, εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κατὰ τῆς δημοσίας πίστεως ἐγκλημάτων συγκαταλέγει ὁ ἡμέτερος νόμος τὴν πλαστογραφίαν. Διερευνῶντες τὴν ἱστορικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν προγενεστέρων χρόνων μεγίστην ἀνευρίσκομεν διαφορὰν καὶ ὡς πρὸς τὸν λόγον τῆς τιμωρήσεως καὶ ὡς πρὸς τὰς ὑπαγομένας εἰς τὴν καθόλου ἔννοιαν αὐτοῦ περιπτώσεις. Ἡ δὲ αἰτία τῆς τοιαύτης διαφορᾶς ἔγκειται εἰς τοῦτο κυρίως, ὅτι τὸ ἐγκλημα τῆς πλαστογραφίας δὲν διετυπώθη ἀνέκαθεν εἰς αὐτοτελῇ ἀξιόποινον πράξιν, ἀλλ' ἀπετέλει ἀρχικῶς εἰδικὴν περίπτωσιν τοῦ ἐγκλήματος τῆς νοθεύσεως ἢ ἀπάτης (*falsum*) ἐν τῇ γενικωτέρᾳ τῆς λέξεως σημασίᾳ, ἐγκλήματος, τοῦ ὁποίου ἡ ἔννοια ὑπῆρξεν λίαν ἀήριστος καὶ κυμαινομένη. Τοῦτο παρατηροῦμεν ἰδίως ἐν ταῖς διατάξεσι τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου, καθ' ἃς, ὅπως τὰ περὶ τὸ νόμισμα ἀδικήματα, οὕτω καὶ ἡ πλαστογραφία ἐχαρακτηρίζετο ὡς *falsum* καὶ οἱ ἔνοχοι κατεδιώκοντο καὶ ἐτιμωροῦντο δυνάμει τῆς *Lex Cornelia de falsis*. Ἀλλ' ὁ νόμος οὗτος δὲν ἐπραγματεύετο περὶ ἄλλων ἀθεμίτων πράξεων εἰ μὴ μόνον περὶ τῆς νοθεύσεως τῶν νομισμάτων καὶ περὶ τῆς τῶν διαθηκῶν πλαστογραφίας, βαθυηδὸν δὲ καὶ κατ' ὀλίγον δι' αὐτοκρατορικῶν διαταγμάτων, διὰ συγκλητικῶν δογμάτων, οἷον τὸ *SC. Licinianum*, τὸ

SC. de falsis testimoniis κτλ, καὶ διὰ τῆς ἐρμηνείας τῶν νομο-
διδασκάλων ἐπεξετάθησαν αἱ διατάξεις αὐτοῦ καὶ ἐπ' ἄλλων πε-
ριπτώσεων νοθεύσεως τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων καὶ ἰδίως τῶν μαρ-
τυρίων, τῶν δημοσίων ἢ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, ὡς καὶ τῆς ὑπεξαί-
ρέσεως αὐτῶν ἢ τῆς ἐν γνώσει χρήσεως νενοθευμένων ¹⁾). Ἀφορμὴ
τῆς τοιαύτης τῶν ἀρχικῶν διατάξεων τοῦ Κορνελίου νόμου συμ-
πληρωματικῆς ἀναπτύξεως διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν quasi falsa
ἦν ἡ ἐπικρατήσασα ἰδέα, ὅπως ὑπὸ τὸ κράτος αὐτοῦ ὑπαχθῶσιν
ἅπανσαι αἱ παραμορφώσεις τῆς ἀληθείας, ὅσαι διέσειον τὰς βάσεις
τῆς ἀμοιβαίας τῶν πολιτῶν ἐμπιστοσύνης ἐν ταῖς συναλλαγαῖς,
καὶ ἠψέλουν τὴν καταστροφὴν τῆς δημοσίας πίστεως. Αἱ ἐκ δο-
λίας συμπεριφορᾶς προσερχόμεναι ἀπάται, καὶ ὅσας ἐγένοντο
ἀφορμὴ ὑλικῆς ζημίας, δὲν ὑπῆγοντο εἰς τὰς διατάξεις αὐτοῦ.
ἄλλ' ἐπέζητεῖτο ἡ τῆς ζημίας ἐπανόρθωσις διὰ τῆς ἐνώπιον τῶν
πολιτικῶν δικαστηρίων εἰσαγωγῆς τῆς actio doli ἢ ἄλλης ἀρ-
μοδίας πρὸς τὸν εἰρημένον σκοπόν.

Κατὰ πρῶτον, ὅτε ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων ἤρξατο ἡ τιμώρησις
καὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἀδικημάτων extra ordinem, πᾶσα διὰ δο-
λίων τρόπων προξενουμένη ὑλικὴ ζημία, ἥτις δὲν ὑπῆγετο εἰς τὰς
τέως γνωστὰς περιπτώσεις τοῦ crimen falsi, ἡ δὲν ἀπατέλει τὴν
ἐννοίαν ἐτέρου τινὸς εἰδικῶς ὑπὸ τῶν νόμων προβλεπομένου ἀδι-
κήματος, ἐχαρακτηρίζετο ὡς crimen extraordinarium Stellio-
natus ²⁾, ὅπερ κατὰ προσέγγισιν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἐν τοῖς καθ'
ἡμᾶς χρόνοις ἔγκλημα τῆς ἀπάτης.

Αἱ περὶ νοθεύσεως καὶ ἀπάτης εἰδικαὶ διατάξεις τῶν Ῥωμαϊ-
κῶν νόμων δὲν περιέχουσι σαφῆ, καὶ εὐκρινῶς διατετυπωμέναν
τὴν ἐννοίαν αὐτῶν, ὡς ἐκ τούτου αἱ νομοθεσίαι τοῦ μεσαιῶνος
καὶ οἱ νομοδιδάσκαλοι τῶν χρόνων ἐκείνων, οἵτινες ὡς ὀδηγόν
εἶχον τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ἥκιστα ὑπῆρξαν εὐτυχεῖς εἰς τὴν

¹⁾ Lex 25. 32. 33 (48. 10 de leg. Coruel de falsis). Paul Sent.
Ree. V. 25. 1. 5. 10.— Lex 2. 3. Cod (9. 2. de leg. Cornel d. falsis).

²⁾ Lex 3 § 4 (47. 20. de crim stell.) Haelschner System II. σελ. 338.

ἐξακριβώσιν καὶ διαστολὴν τῆς ἐννοίας τῶν ἐγκλημάτων αὐτῶν. Καὶ ἐν τοῖς νεωτέροις ἔτι χρόνοις μεγίστη ὑφίσταται διαφορὰ περὶ τοῦ ὅρισμοῦ τῆς ἐννοίας καὶ περὶ τοῦ ἰδιόζοντος ἐκάστη αὐτῶν χαρακτῆρος. Πολλοὶ θεώρησαν ἀμφοτέρας ὡς ἀποτελούσας δύο διακεκριμένους περιπτώσεις ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐγκλήματος, ὅπερ νόθευσιν ἢ ἀπάτην, ἐν τῇ γενικωτέρᾳ τῶν λέξεων σημασίᾳ, ἀπεκάλεσαν, καὶ τοῦ ὁποίου ἀντικείμενον εἶναι τὸ πρὸς τὴν ἀλήθειαν δικαίωμα. Κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν προϋποτίθεται ἡ δικαιολογικὴ ὑποχρέωσις τῶν πολιτῶν τοῦ ὁμολογεῖν τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀπαιτεῖν αὐτὴν παρὰ τῶν ἄλλων, ἡ δὲ ἀθέτησις τῆς τοιαύτης ὑποχρέωσης θεωρήθη ὡς ὁ δικαιολογικὸς λόγος τοῦ ἀξιοποιῶναι τῆς πράξεως. Διαστέλλουσι δὲ εἰδικώτερον τὴν νόθευσιν τῆς ἀπάτης, καθ' ὅσον ἡ μὲν νόθευσις συνίσταται εἰς τὴν παραμόρφωσιν τῆς ἀληθείας ἐπὶ ὑλικῶν ἀντικειμένων, τοῦναντίον ἡ ἀπάτη ἀποτελεῖται ἐξ οἷαςδήποτε ἄλλης ἀλλοιώσεως τῆς ἀληθείας γενομένης διὰ ψευδῶν παραστάσεων ¹⁾). Ἄλλοι τοῦναντίον διαστέλλουσι τὴν νόθευσιν ἀπὸ τῆς ἀπάτης, ἰσχυριζόμενοι ὅτι ἡ μὲν νόθευσις εἶναι ἀξιοποιῶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν, μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὅψιν τοῦ ἐπελθόντος ἀποτελέσματος, τοῦναντίον ἐπὶ τῆς ἀπάτης ἀπαιτεῖται ἡ πραγματοποίησις ὠρισμένης ὑλικῆς ζημίας ²⁾).

Τέλος κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν καὶ μᾶλλον δεδικαιολογημένην γνώμην ἡ νόθευσις καὶ ἀπάτη ἔχουσι μὲν κοινὸν χαρακτηριστικὸν ἀμφοτέραι τὴν παραμόρφωσιν τῆς ἀληθείας ἐπὶ σκοπῷ ἀθεμίτου ἀποπλανήσεως, ἀλλ' ὅμως ἐκάτερα αὐτῶν ἀνήκει εἰς ὅλως διάφορον κατηγορίαν ἐγκληματικῶν πράξεων, διότι ἡ μὲν νόθευσις εἶναι

¹⁾ Feuerbach Lehrb. § 40 ἐπομ. — Grollman Grundsätze d. Strafrechtswissenschaft § 288. — Klien in N. Archiv I. 1817, σελ. 438. Martin Lehrb. § 494.

²⁾ Cacusius in N. Archiv d. Crim. R. τόμ. X. σελ. 513. Heffler Lehrb. § 385 καὶ 394. Preusschen Beiträge z. Lehre v. strafbaren Betrüge σελ. 32.

ἐγκλημα προσβάλλον τὴν κοινωνίαν καὶ ἀντικείμενον αὐτοῦ εἶναι ἢ ἐν ταῖς συναλλαγαῖς τῶν πολιτῶν ἀμοιβαία πίστις καὶ πεποίθησις περὶ τινων ἀντικειμένων, ἅτινα ὑπὸ ὠρισμένον τύπον μορφήν παρέχουσι, δυνάμει εἰδικῆς διατάξεως τῶν νόμων ἢ ἐκ κοινῆς συνεννοήσεως, πλήρη ἐγγύησιν περὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν ἢ δὲ ἀπάτη προσβάλλει δικαιώματα ἄλλως ἀτομικὰ τοῦ πολίτου καὶ ἰδίως ἀπευθύνεται κατὰ τῆς περιουσίας αὐτοῦ ¹⁾).

Ἡ τοιαύτη μεταξὺ τῶν νομοδιδασκάλων διχογνωμία ἐπόμενον ἦν νὰ ἐπιδράσῃ καὶ ἐπὶ τῆς συντάξεως τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων, ὧν αἱ διατάξεις διαφοροτρόπως διευτυπώθησαν. Ἐπιφυλασσόμενοι ν' ἀντιπαραθέσωμεν τὰς κυριωτέρας ἐξ αὐτῶν ἐν τῇ ἀναλογίᾳ τῶν εἰδικῶν διατάξεων τοῦ ἡμετέρου νόμου, μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἐρευναν τῶν πηγῶν, ἃς εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης.

Ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 ἐν Βιβλ. Β', τίτλ. 6, κεφ. 5, ὅπερ φέρει ἐπιγραφὴν περὶ τῶν ἐγκλημάτων κατὰ τὴν δημοσίαν πίστει ἐκτὸς διαφόρων ἄλλων ἀξιοποίνων πράξεων πραγματεύεται καὶ περὶ τῆς πλαστογραφίας, ἀλλὰ μόνον τῶν δημοσίων ἐγγράφων (ἄρθρ. 337), περὶ τῆς νοθεύσεως δημοσίων σφραγίδων καὶ σημάτων (ἄρθρ. 338), καὶ περὶ τῆς παραποιήσεως δημοσίων πιστωτικῶν γραμματίων (ἄρθρ. 347). Κατὰ τὰς ἐπισήμους σημειώσεις ἐπὶ τῶν παρατεθέντων ἄρθρων θεωρεῖ ὡς ἰδιωτικὸν στοιχεῖον τοῦ ἀξιοποίνου τῶν πράξεων αὐτῶν, ἃς ὡς κακοὺς γήματα τιμωρεῖ, τὴν κατὰ τῆς πολιτείας ἀπευθυνομένην προσβολὴν, διασειομένης τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ πεποινήσεως, ἥτις προσήκει εἰς τὰ ἐγγράφα ἢ τὰς πράξεις, περὶ τῆς γνησιότητος τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἐπίσημος πιστοποίησις τῆς ἀρχῆς. Τὴν πλαστογραφίαν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων χαρακτηρίζει ὡς ἀπάτην γενομένην

¹⁾ Mittermaier z. Feuerbach Lehrb. § 415 σημ. I.—Haelschne System τόμ. II σελ.—Marezoll. Lehrb. σελ. 544.

²⁾ Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κατὰ τῆς δημοσίας πίστεως ἐγκλημάτων συμπεριλαμβάνει καὶ τὰ περὶ τὸ νόμισμα ἐγκλήματα (ἄρθρ. 341) ὅπου καὶ τὴν ἐπὶ σκοπῷ ἀπάτης ἀντιποίησιν δημοσίας ὑπηρεσίας (ἄρθρ. 339).

νην ἐπὶ σφετερισμῷ ἄλλοτρίων δικαιωμάτων, ὅθεν κατατάσσει αὐτὴν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κατ' ἰδιωτῶν ἐγκλημάτων¹⁾. Ἀξιοσημείωτον δὲ εἶναι ὅτι, καίτοι τοιοῦτος ἀποδίδεται χαρακτηριστὴρ εἰς τὴν πλαστογραφίαν τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, δὲν ἀπαιτεῖται πρὸς τέλεσιν αὐτῆς οἰονδήποτε ἀποτέλεσμα, ἥτοι ἡ ἀπώλαυσις ὠφελείας ἢ ἡ βλάβη τρίτου τινός, ἀλλ' ἡ ἐννοια τοῦ ἐγκλήματος ὡς τυπικοῦ θεωρεῖται πλήρης διὰ μόνης τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως²⁾.

Τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822 διαστέλλει ἐπίσης τὴν πλαστογραφίαν εἰς πλαστογραφίαν δημοσίων ἐγγράφων (ἄρθρ. 150—154), περὶ ἧς, ὡς ἐγκλήματος κατὰ τῆς κυβερνήσεως τοῦ κράτους ἀπειθυνομένου, πραγματεύεται ἐν τῷ Γ' κεφαλαίῳ τῷ περὶ τῶν ἐγκλημάτων αὐτῶν προνοοῦντι, καὶ εἰς πλαστογραφίαν ἰδιωτικῶν, ἣν ὁμως δὲν χαρακτηρίζει, ὅπως ὁ Βαυαρικὸς νόμος, ὡς ἐγκλημα προσβάλλον ἰδιωτικὰ μόνον δίκαια, ἀλλ' ὡς ἐγκλημα προσβάλλον τὴν δημοσίαν πίστιν, διὸ καὶ κατὰ πρῶτον λόγον προνοεῖ περὶ αὐτῆς ἐν τοῖς ἄρθροις 210—214. Ἀμφότερα τὰ ἐπόμενα νομοσχέδια τοῦ 1827 καὶ 1831 ἀπέκρουσαν τὴν ἐν τῷ Βαυαρικῷ ποινικῷ νόμῳ καὶ ἐν τῷ νομοσχεδίῳ τοῦ 1822 διχοτόμησιν τοῦ ἐγκλήματος τῆς πλαστογραφίας, ἐχαρακτήρισαν δὲ τὴν τε ἐπὶ δημοσίων καὶ τὴν ἐπὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων γενομένην ὡς ἐγκλημα προσβάλλον τὴν δημοσίαν πίστιν καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ κεφαλαίῳ ἀνέγραψαν τὰς περὶ πλαστογραφίας ἐν γένει διατάξεις, αἵτινες ὡς βάσις τῆς συντάξεως τῶν τοῦ ἡμετέρου νόμου ἄρθρων ἐχρησίμευσαν³⁾.

¹⁾ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813. Βιβλ. Α'. τίτλ. α'. κεφ. 5 ἄρθρ. 266 ἐπομ.

²⁾ Ὁρ. Anmerkungen ἐν ἄρθρ. 266. σημ. 5.

³⁾ Ὁ Γαλλικὸς ποιν. νόμος ἐν τῷ 3 κεφαλαίῳ τοῦ α' τίτλου τοῦ Γ' βιβλίου, τῷ πραγματευομένῳ περὶ τῶν ἐγκλημάτων τῶν κατὰ τῆς κοινῆς εἰρήνης (contre la paix publique) προτάσσει ἴδιον τμήμα, ἐν ᾧ συμπεριέλαβεν ἅπαντα τὰ ἐγκλήματα, ὧν ἰδιόζον χαρακτηριστικόν εἶναι

*Ενοχες πλαστογραφίας καθίσταται ὅστις ἐκδίδει ἐν γράφῃ ἐν ὀνόματι ἄλλου ὥς νὰ ἦσαν παρ' αὐτοῦ τούτου ἐκδεδομένα, ὅστις μιμεῖται εἰς τι ἔγγραφον τὴν ὑπογραφήν ἢ τὴν σφραγίδα ἄλλου, ἢ καταχρᾶται ταύτας εἰς νόθον τι ἔγγραφον μὴ ἐκδεδομένον παρ' ἐκείνου, καὶ ὅστις παραμορφώνει τὴν ἔννοιαν γνησίου τινὸς ἐγγράφου, μεταβάλλων, προσθέτων, ἢ ἐξαλείφων λέξεις, γράμματα, ἀριθμούς, ἢ σημεῖα στίξεως.

*Εν ἄρθρῳ 247 διατυπῶνται ὁ γενικὸς ὁρισμὸς τοῦ ἐγκλήματος τῆς πλαστογραφίας, περιλαμβάνων τοὺς θεμελιώδεις ὅρους τῆς ἐννοίας αὐτοῦ. Εἰσὶ δὲ οὗτοι.

1). Ἡ πλαστογραφία συνίσταται εἰς τὴν καθ' οἷονδῆποτε τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 247 ῥητῶς μνημονευομένων τρόπων παραλλαγῆς τῆς ταυτότητος ἢ ἀλλοίωσιν τοῦ περιεχομένου τῶν ἐγγράφων ἢτοι.

α') δι' ἐκδόσεως ἐγγράφων ἐν ὀνόματι ἄλλου ὥς νὰ ἦσαν παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἐκδεδομένα. *Εν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ πλαστότης συνίσταται εἰς ἀπλὴν παραλλαγὴν τῆς ταυτότητος τοῦ ἐγγράφου, ὅπερ φέρει ἅπαντα τὰ σημεῖα τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ παρ' ἄλλου προσώπου καὶ οὐχὶ τοῦ πραγματικῶς ἐκδόντος.

β') δι' ἀπομιμήσεως τῆς ὑπογραφῆς ἢ σφραγίδος τινὸς ἐν τινὶ ἐγγράφῳ. Ἡ περίπτωσις αὕτη διαφέρει τῆς προηγουμένης, καθόσον ἐν ἐκείνῃ μὲν πρόκειται περὶ ἐξαπατήσεως γενομένης διὰ τῶν διαφόρων χαρακτηριστικῶν τύπων τοῦ ἐγγράφου, οὐδεμίᾳ δὲ παραλλαγῇ τοῦ χαρακτῆρος τῆς γραφῆς ἀπαιτεῖται, ἐν τῇ προκει-

ἡ νόθευσις (le faux) ὥς τὸ τῆς παραχαράξεως καὶ κίβδηλεις, τὸ τῆς παραποιήσεως τῶν σφραγίδων τοῦ κράτους ἢ τῶν τραπεζικῶν γραμμάτων κτλ. *Εν ἄρθρ. 149 καὶ ἐπ. τοῦ τμήματος τούτου πραγματεύεται καὶ περὶ τῆς πλαστογραφίας.

μένη τούναντίον περιπτώσει ἢ ἀπάτη ἐπιτυχάνεται δι' ἀπομιμήσεως τῆς ὑπογραφῆς ἢ σφραγίδος τινός. Αἱ δὲ αὗται περιπτώσεις συνδέονται στενῶς μετ' ἀλλήλων καὶ χρησιμεύουσιν ἀμοιβαίως πρὸς συμπλήρωσιν τῶν μέσων, δι' ὧν τὸ ἔγκλημα τῆς πλαστογραφίας ἐπιτυχάνεται. Ἄν ὁ νόμος ἀπῆται ἀπλῶς τὴν ἀπομίμησιν τῆς ὑπογραφῆς ἢ τῆς σφραγίδος τινός, δὲν ἤθελεν ὑπάρχει πλαστογραφία καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς τοιαύτη ἀπομίμησις δὲν ἐγένετο, ἢ διότι ἦτον ὅλως περιττὴ, ἀγνώστου οὐσίας τῆς ὑπογραφῆς ἢ σφραγίδος τινός εἰς ἐκείνους, δι' οὓς παρεσκευάσθη τὸ πλαστὸν ἔγγραφο, ἢ διότι ἡ ἀπομίμησις ἦν ἀδύνατος ἕνεκεν ἀνικανότητος τοῦ αὐτουργοῦ ἢ ἕνεκεν ἄλλων λόγων, ἢ διότι τέλος τὸ πρόσωπον, οὗτινος ἡ ὑπογραφὴ ἐτέθη ἐπὶ τινος ἔγγραφου ἀγνοεῖ τὸ γράφειν. Ὅθεν κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον τὸ ζήτημα τῆς πραγματικῆς ἀπομιμήσεως οὐδεμίαν ἔχει πρακτικὴν σημασίαν.

γ') Ἐάν τις καταχρασθῇ τὴν ὑπογραφὴν ἢ σφραγίδα ἄλλου πρὸς νόθον τι ἔγγραφο μὴ ἐκδεδομένον παρ' αὐτοῦ, ἢ κατὰχρησις τῆς ὑπογραφῆς γίνεται ἰδίως ὅταν τις, κάτοχός ὢν τῆς ὑπογραφῆς ἄλλου ἐπὶ ἄγράφου χάρτου τεθείσῃς, ἀνευ ἐντολῆς καὶ ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ, συμπληροῖ τὸν κενὸν χάρτην κατὰ βούλησιν, ἢ ὅταν τις ἀποκόπτων ἐκ τινος ἔγγραφου τὴν ὑπογραφὴν ἄλλου ἐπικολῇ αὐτὴν ἐφ' ἑτέρου ἔγγραφου μὴ ἐκδεδομένου ὑπ' αὐτοῦ¹⁾.

Ἡ δὲ κατὰχρησις τῆς σφραγίδος ἄλλου δὲν χωρεῖ, εἰ μὴ μόνον ἐπὶ τῶν σφραγίδων δημοσίων ἀρχῶν, καὶ καθ' ἃς περιπτώσεις ἡ σφράγις τοῦ ἔγγραφου θεωρεῖται ὡς οὐσιώδης ὅρος τοῦ κύρους αὐτῶν²⁾.

¹⁾ Ἀποφ. ποιν. Ἄρ. Πάγου 51 τοῦ 1867. — Ἡ περίπτωση αὕτη κατὰ τὸν Γαλλικὸν ποιν. νόμον ἀποτελεῖ ἰδιώθυμον ἔγκλημα (*abus de blanc-seing* ἀρθρ. 407) ἀνήκον εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐγκλημάτων τῆς καταχρήσεως τῆς ἐμπιστοσύνης (*abus de confiance* ἀρθρ. 406. Chauveau-Hélie *Code Pénal* τόμ. II ἀριθ. 3523 ἐπομ.).

²⁾ Ποιν. δικονομία ἀρθρ. 214, 221 καὶ 228 περὶ σφραγίσεως τῶν ἐνταλμάτων συλλήψεως καὶ φυλακίσεως, καὶ περὶ τῶν κατασχετηρίων.

Αἱ ἰδιωτικαὶ σφραγίδες κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν καὶ ἰδίως κατὰ τοὺς ὅρισμούς τῆς πολιτικῆς δικονομίας οὐδὲν προσθέτου κύρος εἰς τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα, δι' ἃ ἀπαιτεῖται πάντοτε ἡ ὑπογραφή τῶν συμβαλλομένων προσώπων ἢ τοῦ ἐκδόντος αὐτὰ (Πολ. δικ. ἄρθρ. 409 καὶ 410), ὅθεν μόνῃ ἢ κατάχρησις τῆς σφραγίδος τινὸς ἐπὶ τινος ἔγγράφου δὲν ἀρκεῖ, ὅπως χαρακτηρίσῃ τὴν πρᾶξιν ὡς πλαστογραφίαν ¹⁾).

δ') Ἐὰν παραμορφωθῇ ἡ ἐννοια γνησίου τινὸς ἔγγράφου διὰ μεταβολῆς, προσθήκης ἢ ἐξαλείψεως λέξεων, γραμμάτων, ἀριθμῶν ἢ σημείων στίξεως.

2) Ἀναγκαῖα προϋπὸθεσις τῆς πράξεως εἶναι ἡ δολία προαίρεσις τοῦ ὄντος, ὑφισταμένη, ὅσας ἢ ἐνέργεια αὐτοῦ ἄμεσο σκοπὸν εἶχεν ἢ τὴν σύνθεσιν πλαστοῦ ἔγγράφου ἢ τὴν ἀλλοίωσιν γνησίου. Ποῖος ἦν ὁ ἀπώτερος σκοπὸς τῆς πράξεως, ἢ τὸ τελικὸν αἷτιον αὐτῆς, τοῦτέστιν ἂν διὰ τῆς πλαστογραφίας ἐσκόπει τὴν ἐξαπάτησιν ἢ ζημίαν ἐτέρου τινὸς ἢ ἀθέμιτον ὄφελος ἑαυτοῦ ἢ τρίτου δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἐν τῇ ἐρευνῇ τοῦ δόλου τοῦ αὐτουργοῦ ²⁾).

Ὅσας ἢ σφράγισις δὲν θεωρεῖται ὡς οὐσιῶδες στοιχεῖον τοῦ κύρους τοῦ ἔγγράφου, ἐγένετο δὲ παρανόμως χρῆσις τῆς σφραγίδος ἀρχῆς τινος ἢ πρᾶξης ὑπάγεται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρ. 261.

¹⁾ Ἐν ἀρθρ. 385 Πολ. δικ. ἀναφέρεται καὶ ἡ σφραγίς ὡς δίδουσα κύρος εἰς τὰ ἔγγραφα, ἀλλ' οὔτε ἐν τῷ ἀρθρῷ αὐτῷ, οὔτε ἀλλοχούσῳ δεικνύεται εἰς ποίας περιπτώσεις ἐιδικώτερον ἢ σφράγισις δίδει κύρος, καὶ ἐὰν ὁ λόγος περὶ δημοσίων ἢ περὶ ἰδιωτικῶν ἔγγράφων.

²⁾ Περὶ τοῦ δόλου ὡς οὐσιώδους στοιχείου τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος τὸς λίαν σαφῶς ἀποφαίνονται αἱ αἰτιολογίαι τοῦ Βασιλικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827 ἐν ἀρθρῷ 173 ἐξ οὗ κατὰ λέξιν ἀντέγραφεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τὸ προκείμενον ἀρθρον, ὅθεν οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία δύναται νὰ ὑπάρξῃ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου.—Ἐὰν δὲν ἀποδεικνύεται δολία προαίρεσις, οἷον ὅσας τις συνθέτει ἔγγραφόν τι ἐπίσημον δημοσίας ἀρχῆς χάριν ἀπλῆς ἀσκήσεως, ἢ διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πανομοιότυπον (fac simile) ἢ χάριν ἀστεϊσμοῦ ἀπομιμνεῖται τὴν

3) Τὸ ἔγκλημα λογίζεται ὡς τετελεσμένον, εὐθὺς ἅμα ἐγένετο οἰαδήποτε τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ μνημονευομένων πράξεων, ἥτοι ἐξεδόθη ἔγγραφον ἐν ὀνόματι ἄλλου, ὡς νὰ ἦτο παρ' αὐτοῦ ἐκδεδομένον, ἐμμελήθη τις τὴν ὑπογραφὴν ἢ τὴν σφραγίδα ἄλλου πρὸς νόθον τι ἔγγραφον μὴ ἐκδεδομένον παρ' αὐτοῦ, ἢ παρεμorfώθη ἢ ἔννοια γνησίου ἔγγράφου διὰ μεταβολῆς προσθήκης ἢ ἐξαλείψεως λέξεων, γραμμάτων, ἀριθμῶν ἢ σημείων στίξεως. Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται δῆλον ὅτι καὶ ἡ πλαστογραφία ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν καλουμένων τυπικῶν ἐγκλημάτων, ὥστε οὐ μόνον δὲν ἀπαιτεῖται ὠρισμένον τι ἀποτέλεσμα πρὸς ὑπαρξιν τῆς ἐννοίας αὐτῆς, ἀλλ' οὐδ' ἡ χρῆσις αὐτῆ τοῦ ἔγγράφου συναριθμεῖται μετὰ τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος στοιχείων. Μόνον κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς καταγνωστέας ποινῆς λαμβάνει ὁ νόμος ὑπ' ὄψιν τὸ ζήτημα, ἂν ἐγένετο χρῆσις τοῦ πλαστογραφηθέντος ἔγγράφου, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τιμωρεῖ τὴν πράξιν αὐστηρότερον ¹⁾).

ὑπογραφὴν ἄλλου δὲν ὑπάρχει τὸ ἔγκλημα τῆς πλαστογραφίας. — Ὡς διάφορον εἶναι τὰ σύστημα τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας καὶ νομολογίας, διὰ τοῦτο εἰς δεινὴν περιπίπτουσι σύγχυσις, ὅσοι ἐν ἀγνοίᾳ τῶν πηγῶν τοῦ ἡμετέρου νόμου τυγχάνοντες, πρὸς ἐρμηνείαν τῶν διατάξεων αὐτοῦ προσφεύγουσιν εἰς ταύτην. Κατὰ τὴν εἰς τὰ ἄρθρα 145 καὶ ἐπομ. τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου δοθεῖσαν ἐρμηνείαν ἐκτός τῆς πλαστοτήτος τοῦ ἔγγράφου ἀπαιτεῖται πρὸς ὑπαρξιν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος ἡ ἀπόδειξις τοῦ σκοποῦ βλάβης (ὕλικῆς ἢ ἡθικῆς) ἐτέρου τινός (l'intention de nuire à autrui) καὶ ἡ ὑπαρξις ἢ ἡ πιθανότης τῆς ὑπάρξεως ζημίας (préjudice réel ou possible) Chauveau-Hélie Code Pénal τόμ. I ἀριθ. 1498—1502 καὶ 1522 ἐπομ. — Ἐπίσης ὁ Πρωσσικὸς ποιν. νόμος ἐν ἄρθρῳ 247 ὡς οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς πράξεως ἀπαιτεῖ βλάβην πραγμασίαν, σκοποῦσαν ἴδιον ἢ ἐτέρου τινός ὕφελος, ἢ ἄλλου ζημίαν ὕρ. καὶ Βελγικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 193.

¹⁾ Ὁρ. Αἰτιολογίας Βασιλ. νομοσχεδίου 1827 ἐν σελ. 133. — Περὶ τοῦ ζητήματος πότε πρέπει νὰ θεωρῇται τὸ ἔγκλημα τῆς πλαστογραφίας ὡς τετελεσμένον τρία ἀπαντῶμεν συστήματα. Τινὲς ἐκ τῶν συγγραφέων παραδέχονται τὸ ἔγκλημα ὡς τετελεσμένον, εὐθὺς ἅμα ἐγένετο

Ἀπόπειρα τοῦ ἐγκλήματος τῆς πλαστογραφίας ὑπάρχει, ὅσοις ἐγένετο μὲν ἑναρξίς τῆς ἐκτελέσεως οἰασθήποτε τῶν ἐν τῷ νόμῳ μνημονευομένων πράξεων, ἀλλ' ὅμως δὲν ἤχθη εἰς πέρας ἐκ αἰτίων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως τοῦ αὐτουργοῦ ¹⁾).

Οἱ Γάλλοι νομοδιδάσκαλοι κατὰ πρῶτον καὶ μετ' αὐτοὺς πολλοὶ ἐκ τῶν νεωτέρων Γερμανῶν ²⁾ διακρίνουσι τὴν πλαστογραφίαν εἰς πλαστογραφίαν τυπικὴν ἢ κατὰ διάνοιαν (faux intellectuel) καὶ εἰς πλαστογραφίαν ὑλικὴν ἢ πραγματικὴν (faux materiel). Τυπικὴν πλαστογραφίαν καλοῦσι τὴν μὴ διαγινωσκομένην δι' αἰσθητῶν τινῶν σημείων, ὑλικὴν τουναντίον τὴν παρὰ χροῦσαν ἔχνη τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς ὑποπίπτοντα ἀμέσως εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν αἰσθήσεων, ὡς συμβαίνει ἐπὶ τῆς πλαστογραφίας τῆς γενομένης δι' ἐξαλείψεως, μεταβολῆς, προσθήκης λέξεων ἀριθμῶν. Περὶ ἀμφοτέρων τῶν εἰδῶν αὐτῶν τῆς πλαστογραφίας πραγματεύεται ὁ ἡμέτερος νόμος ἐν τοῖς ἐπομένοις ἀρθροῖς, ἀλλ' οὐχὶ διακεκριμένως. Μόνον ὡς ἐκ τοῦ εἶδους τῶν ἐγγράφων διακρίνει τὴν πλαστογραφίαν, εἰς πλαστογραφίαν δημοσίων ἐγγράφων, εἰς πλαστογραφίαν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, καὶ εἰς πλαστογραφίαν πιστωτικῶν γραμματίων.

ἡ παραμόρφωσις ἢ ἡ νόθευσις τοῦ ἐγγράφου, ὅρ. Feuerbach Lehrb. § 414. Ἄλλοι πρὸς τοῦτο ὅτι προσεπαίτεται ἡ ὑπαρξίς ζημίας Kleinschrod ἐν Archiv d. Crim. R. τόμ. II. Οἱ πλείστοι δὲ καὶ νεώτεροι ἀκολουθοῦσι μέσῃ τινὶ ὁδῷ ὑποστηρίζοντες ὅτι ἡ χρῆσις μόνη τοῦ πλαστογραφηθέντος ἐγγράφου ἀρκεῖ ὅπως θεωρεῖται ὡς τετελεσμένον τὸ ἐγκλημα. Mittermaier z. Feuerbach's Lehrb. § 414 σημ. 1. Heffter Lehrb. § 385. — Henke Handb. τόμ. III σελ. 25. — Escher die Lehre v. Betrüge σελ. 330.

¹⁾ Dollmanu-Risch Commentar ἀρθρ. 176 σελ. 435. — Ἀποφ. ποιν. Ἄρ. Πάγου 190 τοῦ 1873.

²⁾ Leonhardt Commentar d. Hannov Crim. Gesetz. τόμ. II. σελ. 147. — Goldammer Materialien τόμ. II σελ. 574. — Escher die Lehre v. Betrüge σελ. 394.

Β') Πλαστογραφία εἰς δημόσια ἔγγραφα.

**Αρθρ.* 248.

Ἡ πλαστογράφησις — 1) ἐγγράφων, τὰ ὅποια φέρουσιν τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Βασιλέως, ἢ τὴν Βασιλικὴν σφραγίδα τοῦ Κράτους, ἢ τὴν σφραγίδα τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας, ἢ τινος τῶν βασιλικῶν ὑπουργείων. — 2) ἐγγράφων ἐκδεδομένων καὶ (γρ. ἦ) ἐπικυρωμένων ἀπὸ ἄλλας δημοσίας ἀρχάς. — 3) πρακτικῶν τῶν δικαστηρίων ἢ ἄλλων δημοσίων ἀρχῶν καὶ (γρ. ἦ) ἐπικυρωμένων ἀντιγράφων αὐτῶν, παρομοίως τῶν μὲ σημεῖα ἐπικυρώσεως ἢ ἐκπεραιώσεως κατὰ τοὺς τύπους ἐφωδιασμένων σχεδίων ἐπισήμων ἀπογράφων, τὰ ὅποια φυλάττονται εἰς τὰ ἀρχεῖα τῶν δικαστηρίων ἢ τῶν δημοσίων ἀρχῶν. 4) — τῶν ὑπὸ τὴν πίστιν τῆς δημοσίας ἀρχῆς ἀπειργασμένων ἢ κρατουμένων βιβλίων τῶν κτημάτων καὶ ὑποθηκῶν ἀπογραφῶν τῶν φόρων, καὶ τῶν κτημάτων καταλόγων βαπτίσεων, γάμων, καὶ θανάτων, καὶ τῶν τοιούτων, ὁμοῦ μὲ τὰς ἐντεῦθεν ὑπὸ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἀρχῆς ἐξαγομένης περιλήψεις. — 5) τῶν συμβολαιογραφικῶν ἐγγράφων καὶ πρωτοκόλλων, ὅθεν ἐξάγονται τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα παρομοίως καὶ τῶν παρὰ τοῖς συμβολαιογράφοις κατὰ τοῦ τύπους γινομένων διαμαρτυριῶν (ἐμπορευσίμων γραμματίων), καὶ τῶν παρ' αὐτῶν ἐκδιδόμενων μαρτυρικῶν καὶ ἐπικυρώσεων. — 6) τῶν πιστωτικῶν γραμματίων δημοσίων σωματείων καὶ παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐγκεικριμένων πιστωτικῶν ἐταιριῶν. — τιμωρεῖται — 1) μὲ εἰρκτὴν, ἐὰν δὲν ἔγινεν εἰσέτι χάμμία χρῆσις τοιούτου πλαστογραφημένου ἢ νενοθυμένου ἐγγράφου. — 2) μὲ πρόσκαιρα δεσμὰ, ἐὰν ἔγεινε τούτου χρῆσις καθ' οἷονδῆποτε τρόπον.

Πραγματευόμενος ὁ νόμος περὶ τιμωρήσεως τῆς πλαστογραφίας, τῆς εἰς δημόσια ἔγγραφα γενομένης, ἐθεώρησε πρὸ παντὸς ἄλλου ἀναγκαστικόν νὰ ὁρίσῃ ποῖα ἔγγραφα πρέπει νὰ λογίζωνται ὡς ἀνήκοντα εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτήν. Πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος δὲν ἤκολούθησε τὸ σύστημα τὸ ἐν τῇ πολιτικῇ δικονομίᾳ παραδεδεγμένον τῆς διὰ γενικοῦ ἔρισμοῦ διακρίσεως τῶν δημοσίων ἔγγράφων, χαρακτηριζομένων ὡς τοιούτων ἐκείνων, ὅσα συντάσσονται κατὰ τὸν διὰ τὸ ἀντικείμενον καὶ τὴν πράξιν νομίμως ἀπαιτούμενον τύπον παρὰ δημοσίου ὑπαλλήλου ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, καὶ κατὰ τόπον, ὅπου οὗτος ἔχει δικαίωμα νὰ συντάττῃ αὐτὰ ¹⁾), ἀλλ' ἐπεχείρησε τὴν κατ' εἶδος ἀπαρίθμησιν τῶν διαφορῶν δημοσίων ἔγγράφων, ἀκολουθήσας τὸ σύστημα τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων τοῦ 1827 (ἄρθρ. 174) καὶ τοῦ 1831 (ἄρθρ. 207), ἅτινα προϋπέμνησαν τὸν εἰδικὸν χαρακτηρισμὸν αὐτῶν πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἀμφιβολίας, προκειμένου λόγου περὶ τιμωρήσεως πράξεως ἐπισυρούσης ποινὰς βαρυτάτης ²⁾).

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν δημοσίων ἔγγράφων καταλέγονται ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ.

α') Τὰ ἔγγραφα, ἅτινα φέρουσι τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Βασιλέως ἢ τὴν Βασιλικὴν σφραγίδα τοῦ κράτους, ἢ τὴν σφραγίδα τοῦ συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἢ τινος τῶν βασιλικῶν ὑπουργείων.

Ὡς πρὸς τὰ ἔγγραφα τὰ φέροντα τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Βασιλέως παρατηρητέον ὅτι οὐδεμίαν διάκρισιν ποιεῖ ὁ ἡμέτερος νόμος, ἀνταῦτα ἀφορῶσιν εἰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους, ἢ εἰς ἰδιαιτέρας ὑποθέσεις.

¹⁾ Πολιτ. δικ. ἄρθρ. 398. 399.

²⁾ Ὁρ. Αἰτιολογίας νομοσχ. 1827 σελ. 135.— Ὁ Γαλλικὸς ποιν. νόμος, πραγματευόμενος περὶ πλαστογραφίας τῶν δημοσίων ἢ ἐπιστῆμων ἔγγράφων ἐν ἄρθρ. 156—147, δὲν ὀρίζει αὐτὰ εἰδικῶς. Οἱ ἐρμηνευταὶ ὡς καὶ ἡ νομολογία τῶν δικαστηρίων τέσσαρας γενικωτέρας κατηγορίας τοιούτων ἔγγράφων διετύπωσαν ἥτοι 1) Les actes legislatives et ceux qui émanent du pouvoir exécutif ou du Gouvernement. 2) les actes judiciaires.—3) les actes administratifs.—4) les actes notariés.—Chauveau-Helel Code Pénal τόμ. I. ἀρ. 1550 ἐπομ.

θέσεις τοῦ Βασιλέως, ἐπομένως ἐν ἐλλείψει τοιαύτης διακρίσεως καὶ ἡ πλαστογραφία ἡ γενομένη ἐπὶ ἐγγράφου φέροντος μὲν τὴν ὑπογραφήν τοῦ Βασιλέως, ἀλλ' ἀφορῶντος εἰς ἀτομικὰς αὐτοῦ ὑποθέσεις χαρακτηριστεὰ ἐστὶν ὡς πλαστογραφία δημοσίου ἐγγράφου ¹⁾).

6') Τὰ ἐγγράφα τὰ ἐκδεδομένα ἢ ἐπικυρωμένα ὑπὸ ἄλλων δημοσίων ἀρχῶν, ἐκτὸς δηλονότι τοῦ συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ τῶν Ὑπουργείων. Τοιαῦται ἀρχαὶ εἰσιν ἅσασαι αἱ πολιτικαί, στρατιωτικαί, καὶ ἐκκλησιαστικαί, αἱ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν διαφόρων ὑπουργείων τοῦ κράτους ὑπαγόμεναι, καὶ οἵανδήποτε λειτουργίαν ἐν αὐτῇ ἐνασκουσαι, ἐπίσης αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ αἰρεταὶ ἀρχαὶ κατὰ τοὺς ἐκάστοτε ἰσχύοντας εἰδικούς περὶ αὐτῶν νόμους. Ἀλλ' ὅμως διὰ νὰ θεωρηθῶσιν τὰ ἐγγράφα ταῦτα ὡς δημόσια καὶ ἐπομένως ἡ πλαστογραφία νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς γενομένη ἐν δημοσίοις ἐγγράφοις, δεόν ν' ἀναφέρωνται εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν τῶν ἐκδόντων αὐτὰ ὑπαλλήλων ἐνεργούντων ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῶν κατὰ τοὺς νεμένους νόμους. Ἐπομένως ὡς πλαστογράφῃς δημοσίου ἐγγράφου δὲν λογίζεται ἡ ἀπομίμησις τῆς ὑπογραφῆς δημοσίου λειτουργοῦ ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἐπιστολῇ αὐτοῦ περὶ ἰδιωτικῶν ὑποθέσεων πραγματευομένη, ὡς καὶ ἡ πλαστογράφῃς ἐγγράφου ἐκδοθέντος καθ'

¹⁾ Ὁ νεώτερος Βαυαρικὸς ποιν. νόμος ἐν ἀρθρ. 177 ἐκ τῶν ἐγγράφων, ὅσα φέρουσι τὴν ὑπογραφήν τοῦ Βασιλέως καταλέγει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν δημόσιων ἐγγράφων μόνον τὰ ἀφορῶντα εἰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους, ἢ ὅσα ἔχουσιν οὐτιῶδ' ἐπὶ ῥοῇ πρὸς ἀπόδειξιν δικαιωμάτων ἢ ἐννόμων σχέσεων. Weiss Commentar ἀρθρ. 177 σελ. 438.

Τὸ ζήτημα ἂν ἡ διὰ χημικῶν οὐσιῶν ἐξάλειψις τῶν ἐπὶ χαρτοσήμου γεγραμμένων καὶ ἡ ἐκ νέου χρῆσις αὐτοῦ ἀποτελεῖ πλαστογραφίαν ἐλύθη ἀποφατικῶς, διότι ἡ πλαστογραφία προϋποτίθῃ τὴν ἀλλοίωσιν ἢ νόθευσιν τοῦ περιεχομένου τῶν ἐγγράφων καὶ οὐχὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ χρησιμεύοντος ὡς μέσων πρὸς κατάρτισιν αὐτῶν. Blanche Code pénal III. § 163 σελ. 341.

ὑπέρβασιν τοῦ κύκλου τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ¹⁾), ἥ ὅλως ἄλλοτρίως πρὸς αὐτά. Ἐκτὸς τούτου τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἐγγράφα δέσιν νὰ φέρωσι τὸν νενομισμένον τύπον τῶν δημοσίων ἐγγράφων, ὥστε ἐπὶ τῇ ὀφεί αὐτῶν νὰ γεννᾶται ἡ ἰδέα ὅτι ἐξεδόθησαν ἡ ἐπεκυρώθησαν ὑπὸ δημοσίας τινὸς ἀρχῆς. Οὐδόλως ὁμως ἀποκλείει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς πλαστογραφίας τὸ ἄκυρον τῶν ἐγγράφων αὐτῶν ἔνεκεν οὐσιαστικῆς τινος ἡ τυπικῆς ἐλλείψεως, καθόσον ὁ νόμος ἀπαιτεῖ τὴν ἐκδοσιν ἡ ἐπικύρωσιν τῆς δημοσίας ἀρχῆς, οὐχὶ διὰ καὶ τὸ ἔγκυρον τῶν ἐγγράφων, ὅπως ἡ πλαστογραφία χαρακτηρισθῇ ὡς πλαστογραφία δημοσίων ἐγγράφων ²⁾).

γ') Πρακτικὰ τῶν δικαστηρίων ἡ ἄλλων δημοσίων ἀρχῶν ἡ ἐπικυρωμένα ἀντίγραφα αὐτῶν, ὡς καὶ τὰ μὲ σημεῖα ἐπικυρώσεως ἡ ἐκπεραιώσεως κατὰ τοὺς τύπους ἐφωδιασμένα σχέδια ἐπισήμων ἀπογράφων, τὰ ὅποια φυλάττονται εἰς τὰ ἀρχεῖα τῶν δικαστηρίων ἡ τῶν δημοσίων ἀρχῶν.

δ') Τὰ ὑπὸ τῆς ἀρχῆς συντασσόμενα ἡ κρατούμενα βιβλία τῶν κτημάτων καὶ ὑποθηκῶν, οἱ φορολογικοὶ κατάλογοι καὶ τὰ κτηματολόγια, οἱ κατάλογοι τῶν βαπτίσεων, καὶ αἱ ληξιαρχικαὶ πράξεις παντὸς εἶδους, ὡς καὶ αἱ περιλήψεις αἱ ἐκ τῶν εἰρημένων καταλόγων καὶ βιβλίων ἐξαγόμεναι, αἱ φέρουσαι τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἀρχῆς ³⁾).

¹⁾ Dollmann-Risch Commentar § 477 σελ. 447 σημ. 21. — Chauveau-Hélie Code Pénal τόμ. I. ἀριθμ. 1552. — Dalloz Faux n° 471 ἐπομ. 179. Ἐὰν συμβολαιογράφος ἐκτὸς τῆς περιφερείας τοῦ συντάττει πλαστὸν ἐγγραφοὺν δὲν ὑπάρχει πλαστογραφία δημοσίου ἐγγράφου. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 111 τοῦ 1875. — Οἰκονομίδου Ἐγγειρ. Πολιτ. οἰκονομίας § 615 σελ. 520.

²⁾ Chauveau-Hélie Code Pénal τόμ. I ἀριθμ. 1554. — Blanche Code Pénal III § 145 καὶ 168 σελ. 266. Ἀποφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 83 τοῦ 1874.

³⁾ Ως λ.χ. τὰ πιστοποιητικὰ τῶν ὑποθηκοφυλάκων Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 31 τοῦ 1871.

ε') Τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα παντὸς εἶδους καὶ τὰ παρὰ τῶν συμβολαιογράφων ἐκδιδόμενα ἀντίγραφα αὐτῶν ¹⁾).

στ') Τὰ πιστωτικὰ γραμμάτια δημοσίων σωματείων καὶ τῇ ἐγκρίσει τῆς Κυβερνήσεως ἰδρυμένων πιστωτικῶν ἐταιριῶν ²⁾).

Ἡ πλαστογραφία ἢ ἐν τοῖς εἰρημένοις ἐγγράφοις γενομένη, ἔνεκα τοῦ ἐπικινδύνου χαρακτῆρος, ὃν φέρει ἢ πράξις διασαλεύουσα τὴν δημοσίαν πίστιν, τιμωρεῖται αὐστηρότερον πάσης ἄλλης, καὶ εἰ μὲν ἐγένετο χρῆσις τῶν πλαστογραφηθέντων ἐγγράφων καθ' οἷονδῆποτε τρόπον ἢ καταγνώστεα ποινὴ ἐπιτείνεται μέχρι τοῦ βαθμοῦ τῶν ἰσοθίων δεσμῶν, εἰ δὲ δὲν ἐγένετο τοιαύτη τις χρῆσις, καταγινώσκεται ἢ ποινὴ τῆς εἰρκτῆς.

** Ἀρθρ. 249.*

Ὅστις συνθέτει πλαστὰ διαβατήρια, ἀδείας ὁδοιπορίας, στρατιωτικὰς ἀφέσεις, ἢ πιστοποιητικὰ ἐπίσημα, ἢ μαρτυρικὰ οἰουδῆποτε εἶδους, ἢ νοθεύει τὰ γνήσια, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, ἐὰν ἔγινε χρῆσις τῶν τοιούτων ἐγγράφων, ἄλλως δὲ, μὲ φυλάκισιν ἑνὸς μηνὸς μέχρις ἑνὸς ἔτους.

** Ἀρθρ. 250.*

Φυλάκισις ἑνὸς μηνὸς μέχρις ἑνὸς ἔτους ἐπιβάλλεται εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ὑπὸ πλαστὸν ὄνομα λαμβάνει παρὰ τῆς

¹⁾ Δυνάμει τῆς διατάξεως ταύτης ἐστὶ τιμωρητέα ἡ πλαστογραφία τῶν ἐπικυρωμένων ἀντιγράφων τῶν συμβολαιογραφικῶν ἐγγράφων. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 20 τοῦ 1872.

²⁾ Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τοιούτων γραμματίων ὑπήχθησαν δυνάμει τῶν νόμων τῆς 22 Ἰανουαρίου 1863 (ἄρθρ. 6) καὶ 30 Μαρτίου 1841 (ἄρθρ. 22) τὰ τραπέζικα γραμμάτια τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 43 τοῦ 1873.

ἀρμοδίας ἀρχῆς διαβατήριον, ἀδειαν ὁδοιπορίας, ἢ μόν τι πιστοποιητικόν.—Ἡ αὐτὴ ποινὴ ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς μάρτυρας, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν ὁποίων δίδεται τοιοῦτον διαβατήριον ἢ μαρτυρικόν.

* *Ἀρθρον* 251.

Εἰρκτὴ καταγινώσκεται ἐὰν τὰ εἰς τὸ ἄρθρ. 249 ρόμενα πλαστὰ ἢ νενοθευμένα ἔγγραφα ἐκδίδων γνῶσει ἀπὸ δημοσίους ὑπαλλήλους, ἢ παρ' αὐτῶν εἰσισια τοιούτου εἵδους ἔγγραφα ἐπικυρόνωνται καὶ μαρτυρῶνται ἐν γνῶσει πράγματα ψευδῆ ὡς ἀληθῆ, εἴτε χρῆσις τῶν τοιούτων ἔγγράφων, εἴτε μή.

* *Ἀρθρ.* 252.

Δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ προηγουμένου ἄρθρου, ἐκδίδουσιν ὑπὸ πλαστὸν διαβατήρια, ἢ ὁδοιπορίας ἀδείας εἰς ξένους, τοὺς ὁποίους δὲν γνωρίζουσι προσωπικῶς, ἐὰν δὲν ἐζήτησαν νὰ βεβαιώσῃ προτέρων περὶ τῆς ταυτότητός των διὰ τῆς ἐξουσίας δύο ἀποκαταστημένων καὶ ἐγνωσμένων εἰς τὴν πολιτῶν, τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν ἐνὸς ἐξ μηνῶν.

* *Ἀρθρ.* 253.

Ἡ εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ὠρισμένη ποινὴ ἐπιβάλλεται καὶ εἰς τοὺς συμβολαιογράφους, οἵτινες ἐκδίδουσιν ὑπὸ πλαστὸν ὄνομα ἔγγραφα πρὸς ξένους, τοὺς ὁποίους δὲν γνωρίζουσι προσωπικῶς, ἐὰν ἡμέτερος λάβῃ τὴν ἀναγκαίαν βεβαιότητα ἀπὸ δύο ἐκ τῶν μάρτυρας περὶ τῆς ταυτότητος τῶν προσώπων.

Με φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν τιμωρεῖται ὅστις κάμνει
χρῆσιν τῶν εἰς τὰ ἄρθρα 249—253 ἀναφερομένων γνη-
σίων ἢ μὴ νενοθευμένων ἐγγράφων δι' ἄλλους ἀνθρώπους
καὶ σκοποὺς, παρ' ἐκείνους, διὰ τοὺς ὁποίους ἐξεδόθησαν.

Ἐν τοῖς προκειμένοις ἄρθροις πραγματεύεται ὁ ἡμέτερος νόμος
περὶ πλαστογραφήσεως διαφόρων ἐγγράφων, τὰ ὅποια φέρουσι μὲν
τὸν χαρακτῆρα δημοσίων ἐγγράφων, ἅτε ἐκδοθέντα ὑπὸ τῶν
ὑπαλλήλων τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς ἐλάσσονος σπουδαιότη-
τος, ἣν ἔχουσιν, ἢ πλαστογράφῃς αὐτῶν δὲν φέρει χαρακτῆρα
τοσοῦτον ἐπικίνδυνον εἰς τὴν δημοσίαν πίστιν, ὡς ἡ τῶν ἐν ἄρθρῳ
248 μνημονευμένων ἐγγράφων, διὸ καὶ δι' ἡπιωτέρων κολάζε-
ται ποινῶν ¹⁾).

Τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἐγγράφα εἰσὶ τὰ διαβατήρια, αἱ ἀδειαι
ὑδοιπορίας, αἱ στρατιωτικαὶ ἀφέσεις, τὰ ἐπίσημα πιστοποιητικὰ
ἢ μαρτυρικὰ οἰουδήποτε εἶδους ¹⁾). Ἡ πλαστογράφῃς τῶν ἐγγρά-
φων αὐτῶν τιμωρεῖται γενομένη·

¹⁾ Ὡς ὑπογραμμὸν πρὸς δεατύπωσιν τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 249—254
ὀρισμῶν ἔλαβεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρ. 153—
162 τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ, λίαν λεπτομερῶς πραγματευομένου περὶ
τῆς πλαστογραφίας τῶν τοιοῦτου εἶδους ἐγγράφων. Διὰ τοῦ νόμου τῆς
13 Μαΐου 1863 ἐτροποποιήθησαν ἐν πολλοῖς αἱ διατάξεις τῶν εἰρημέ-
νων ἄρθρων 153—162 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου.—Ὁ Βαυαρικὸς ποιν.
νόμος τοῦ 1813 μίαν καὶ μόνην περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου περιεχέδι-
ταξιν τὴν τοῦ ἄρθρου 425.—Ἐπίσης καὶ τὰ Βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ
1827 (ἄρθρ. 475) καὶ 1831 (ἄρθρ. 208) ἠκολούθησαν τὸ σύστημα τοῦ
Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου.

¹⁾ Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ καιμένου λέγοντος ἐν ἄρθρ. 249 «amtliche Cer-
tificate oder Zeugnisse irgend eines Arts», καὶ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ
ἄρθρου τούτου πρὸς τὸ ἄρθρ. 247, ὅπερ κατ' ἀντιδιαστολὴν πραγμα-
τεύεται περὶ πλαστογραφίας ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ἔπεται, ὅτι ὡς μαρ-
τυρικὰ οἰουδήποτε εἶδους, περὶ ὧν ὁ λόγος ἐν ἄρθρῳ 249, ἐνοουτέον τὰς

1) Διὰ τῆς ἐξ ὑπαρχῆς συνθέσεως τοιούτων πλαστῶν ἢ διὰ τῆς νοθεύσεως τῶν γνησίων. Περί τῶν περιπτώσεων τῆς τοιαύτης πλαστογραφίας πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 249, ἐπιβάλλων βαρυτέραν μὲν ποινὴν, ἐὰν ἐγένετο χρῆσις τῶν ἐγγράφων, ἢ πιωτέραν δὲ ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει. Ἐννοεῖται δὲ οἰκοθεν ὅτι τὰ ἐγγράφα τὰ διὰ πλαστογραφίας συνταχθέντα δέον νὰ φέρωσι τοὺς νομίμους τύπους τοὺς ἀπαιτούμενους, ὅπως ἔχωσι κύρος, ὥστε ὁ κάτοχος ἐπὶ τῇ ἐπιδείξει νὰ δύνηται νὰ τύχη τῶν δυνάμει αὐτῶν χορηγουμένων ὠφελειῶν, ἐπομένως ὅσῳ ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων ἐλλείπουσι τὰ οὐσιωδῶς ἀναγκαῖα γνωρίσματα τοῦ κύρου αὐτῶν, ὡς μηδεμίαν ἔχοντα σημασίαν, δὲν λογίζονται ἀποτελοῦντα τὸ ἀντικείμενον τῆς πλαστογραφίας ¹⁾.

2) Διὰ τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν ὑπὸ πλαστῶν ὀνομα παρὰ ἀρμοδίων ὑπαλλήλων τῆς ἀρχῆς. Ἐὰν ἡ τοιαύτη ἐκδοσις ἐγένετο ἐξαπα-

ἐπίσημα μαρτυρικὰ τὰ ὑπὸ τινος ὡς ὑπαλλήλου τῆς ἀρχῆς ἐκδιδόμενα, ὅθεν ὡς τοιαῦτα δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσι τὰ παρὰ λατρῶν μὴ διατελοῦντων ἐν ὠρισμένῃ τινὶ ὑπηρεσίᾳ ἐκδιδόμενα. ὅρ. Weiss Commentar ἄρθρ. 179 σελ. 445. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 92 τοῦ 1860.

1) Οὕτω λ. χ. πλαστογραφεῖται διαβατήριον ἐξωτερικόν ὡς δῆθεν ἐκδεδωμένον, οὐχὶ ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς ἢ τοῦ νομάρχου, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἀστυνόμου, ἢ πιστοποιητικὸν πενίας ἐκδεδωμένον ὑπὸ οἰκονομικοῦ ἐφόρου, ἢ ἄρσεις στρατιωτικῇ ἐκδοθεῖσα ὑπὸ Δημάρχου. Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὅταν ἐν τοῖς διὰ πλαστογραφίας συνταχθεῖσιν ἐγγράφοις δὲν ὑπάρχωσιν αἱ ἀπαιτούμεναι ὑπογραφαὶ ἢ σφραγίδες. — Περί τῶν διαβατηρίων ὅρ. Chauveau-Hélie Code pénal τόμ. I. ἀριθ. 1684. Ὡς πλαστογραφία ἐν αὐτοῖς λογίζεται καὶ ἡ πλαστὴ προσθήκη ἢ ἡ νοθευσις τῆς ἐπικυρώσεως τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν τῆς γενομένης ἐπὶ ἐγγωρίων ἢ ἐπὶ ἀλλοδαπῶν διαβατηρίων. Dollmann-Risch Commentar ἄρθ. 180 σελ. 464 σημ. 19.

Ὡς πρὸς τὴν σύνθεσιν πλαστῶν διαβατηρίων τὸ ἄρθρ. 249 δὲν ποιεῖ διάκρισιν μεταξὺ τῶν ἐγγωρίων καὶ ἀλλοδαπῶν. Τῶν ἀλλοδαπῶν τότε μόνον ἡ ἐν αὐτοῖς πλαστογραφία ἢ ἡ ἐξ ὑπαρχῆς σύνθεσις δύναται νὰ ἔχῃ σημασίαν, ὅταν φέρωσι τὴν θεώρησιν ἐγγωρίων ἀρχῶν, ἄλλως εἰσὶν ἄκυρα. Blanche Code Pénal III § 270 σελ. 523.

τηθέντων τῶν ὑπαλλήλων τῆς ἀρχῆς καὶ ἐν καλῇ πίστει διατε-
λούντων, τιμωροῦνται μόνον ἐκεῖνοι, οἵτινες προεκάλεσαν αὐτὴν,
ὥς καὶ οἱ μάρτυρες, ἐπὶ τῇ διαβεβαιώσει τῶν ὁποίων ἐξεδόθη τὸ
ἔγγραφο (ἄρθρ. 250). Εἰ δὲ ἐξεδόθησαν τὰ ἔγγραφα ταῦτα ὑπὸ
τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἐν γνώσει διατελούντων ὅτι χορηγοῦνται
εἰς πρόσωπον φέρον πλαστὸν ὄνομα, ἢ διότι ἐξ ἀμελείας δὲν ἐφρόν-
τισαν νὰ βεβαιωθῶσι πρότερον περὶ τῆς ταυτότητος αὐτῶν τότε
τιμωροῦνται καὶ αὐτοὶ οἱ δημοσίοι ὑπάλληλοι (ἄρθρ. 251 252¹).

Ἐπίσης ἀξιοποινος λογίζεται ἡ χρῆσις τῶν εἰρημένων ἐγγρά-
φων, γνησίων ὄντων καὶ μὴ νενοθυμένων, παρ' ἄλλων προσώπων,
ἢ παρ' ἐκείνων, δι' ἃ ἐξεδόθησαν, καὶ δι' ἄλλον σκοπὸν ἢ τὸν
δι' ὃν ἐξεδόθησαν (ἄρθρ. 254).

* Ἀρθρ. 255.

Τιμωρεῖται μὲ εἰρκτὴν ὁ δημόσιος ὑπάλληλος, ὅστις
παραμορφώνει ἐν γνώσει διὰ παραλείψεως, προσθήκης, ἢ
μεταβολῆς, ὅσα ἔγγραφα, διαπραγματεύσεις, ἐξηγήσεις

¹) Κατὰ τὴν νομολογίαν τῶν Γαλλικῶν δικαστηρίων ὡς πλαστὸν
ὄνομα ἐν τινι διαβατηρίῳ λογίζεται καὶ ἡ προσωνομία τινὸς ἐκ τοῦ ὀνό-
ματος τῆς οἰκογενείας τῆς μητρὸς αὐτοῦ. Chauveau-Hélie Code pénal
τόμ. I. ἀριθ. 1687 (2). Ἐπειδὴ ἐν τοῖς ἄρθροις 250 καὶ 252 καὶ ἐπομ.
τοῦ ἡμετέρου ποιν. νόμου γίνεται λόγος περὶ πλαστοῦ μόνον ὀνόματος
οὐδὲν δὲ ἀναφέρεται περὶ τῶν λοιπῶν ιδιοτήτων, ἃς πρὸς τῇ προσωνο-
μίᾳ αὐτοῦ δύναται τις νὰ προσλάβῃ, ἔπεται ὅτι πᾶσα τοιαύτη πλαστὴν
ιδιοτήτων προσθήκη ἐν τε τοῖς διαβατηρίοις ἢ ἐν τοῖς λοιποῖς πιστο-
ποιητικοῖς δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς πλαστογραφία. Ἐπομένως
δὲν δύναται νὰ καταδιωχθῇ τις ὡς ἐνοχος πλαστογραφίας, ἐὰν ἐν τῷ δια-
βατηρίῳ, ὅπερ ἔλαβε χαρακτηρίζεται ἐπὶ τῇ δηλώσει αὐτοῦ ὡς χειροῦρ-
γος, ἐνφ' εἶναι ἀπλοῦς φλεβοτόμος, ἢ ὡς ζωγράφος ἐνφ' εἶναι χρω-
ματιστής, ἢ σημειοῦται μὲν τὸ πραγματικὸν ὄνομα γυναικὸς, ἥτις συνο-
δεύει αὐτὸν, ἀλλ' ὅμως ψευδῶς χαρακτηρίζεται ὡς σύζυγος. Chauveau-
Hélie Code Pénal τόμ. I. ἀριθ. 1687.—Blanche Code pénal III. § 277
ἐλ. 530.

θελήσεως, ἢ διομολογήσεις τῶν συναλλαττομένων, ἢ διαφερομένων, ἢ τῶν μαρτύρων, χρεωστεῖ ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων του νὰ συνθέτῃ ἢ νὰ φυλάττῃ· ἢ εἰς τὴν σύνθεσιν ἢ ἀποδοχὴν τούτων ἀναφέρει πλαστὰ ἢ ὑποβολιμαῖα πρόσωπα, ἢ ψευδεῖς χρόνου ἢ τόπου προσδιορισμούς· ἢ ἐπὶ τῇ ἐπισημότητι τῆς ἀρχῆς βεβαιώνει καὶ ἐπιμαρτυρεῖ ἐν γνῶσει μὴ ἀληθῆ πράγματα ὡς ἀληθῆ· ἢ νοθεύει πράξεις, ἢ ὅποιαδήποτε ἐγγράφα, διαπεπιστευμένα καὶ παραδεδομένα εἰς αὐτὸν πρὸς φύλαξιν, ἔνεκα τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας του.—Ἐὰν ὅμως ἔπραξε τὸ τοιοῦτο διὰ νὰ περιποιήσῃ ὠφέλειαν ἀθέμιτον εἰς ἑαυτὸν ἢ εἰς ἄλλον τινά, διὰ νὰ βλάψῃ τὸ δημόσιον ἢ ὅποιονδήποτε ἰδιώτην, καταγινώσκεται τότε ἡ ποινὴ τῶν προσκαίρων δεσμῶν.

Αἱ ἐν τῷ ἀρθρῷ 255 μνημονευόμεναι περιπτώσεις τῆς πλαστογραφίας ὑπάγονται εἰς τὴν κατηγορίαν τῆς πλαστογραφίας τῶν δημοσίων ἐγγράφων. Ἐθεωρήθη δὲ ἀναγκαῖον νὰ γείνη ῥητὴ μνεῖα περὶ αὐτῶν ἔνεκα τοῦ ἰδιάζοντος χαρακτῆρος, ὃν φέρουσι, διαπραττόμεναι ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων, οἷς ἀνετέθη ὑπὸ τοῦ νόμου ἡ σύνταξις καὶ ἡ φύλαξις τῶν ἐγγράφων καὶ ἔνεκα τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως ¹⁾).

Κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ προκειμένου ἀρθρου·

1) Ὑποκείμενον τοῦ ἐγκλήματος εἶναι ὁ δημόσιος ὑπάλληλος, ὁ ἐνεργήσας τινὰ τῶν ἐν αὐτῷ εἰδικῶς μνημονευόμενων πράξεων, ἐν ᾧ τυγχάνει ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων αὐτοῦ καὶ συνεπείᾳ τῆς ἀνατεθειμένης αὐτῷ ὑπηρεσίας. Ὅθεν δὲν τιμωρεῖται

¹⁾ Περὶ τοῦ εἴδους τούτου τῆς ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων διαπραττομένης πλαστογραφίας πραγματεύεται ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἐν ἀρθρῷ 145 καὶ 146.—Ὁρ. καὶ Βασιλικὸς ποιν. νόμος 1843 ἀρθρ. 340. Νόμος χιλοῦ 1822 ἀρθρ. 329.—1827 ἀρθρ. 176. καὶ 1834 ἀρθρ. 209, ἐξ ὧν παρελήφθη ἡ διάταξις.

δυνάμει τοῦ ἄρθρου 255 ὁ δημόσιος ὑπάλληλος ὁ ἐπιχειρήσας τὴν νόθευσιν ἐγγράφου τινὸς εὐρισκομένου εἰς χειρὰς του, ἀλλὰ μὴ διαπεπιστευμένου αὐτῷ πρὸς φύλαξιν ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του, ἢ συνταχθέντος μὲν ὑπ' αὐτοῦ ἀλλ' οὐχὶ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων τῆς ὑπηρεσίας του ¹⁾).

Ἐγεννήθη τὸ ζήτημα, ἂν εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου τούτου ὑπάγεται καὶ ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ὁ διατελέσας ὑπάλληλος μετὰ τὴν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀπόλυσιν διαπράξῃ πλαστογραφίαν κατὰ τινὰ τῶν διαγραφομένων τρόπων, ψευδῶς δὲ προεχρονολόγησεν τὸ πλαστογραφηθὲν ἐγγράφον, ὅπως βεβαιῶται δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου ὅτι ἐξεδόθη, καθ' ὃν χρόνον διετέλει ἐν τῇ ἐνασκήσει τῶν ἑαυτοῦ καθηκόντων. Ὁρθωτέραν θεωροῦμεν τὴν γνώμην τῶν πρεσβευόντων ὅτι ἡ πράξις αὕτη δὲν εἶναι τιμωρητέα δυνάμει τοῦ ἄρθρου τούτου, διότι καθ' ὑποκείμενον ἐξεταζομένη δὲν φέρει τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ἡγουν ὁ αὐτουργὸς δὲν ἐνήργησεν τὴν πλαστογραφίαν διατελῶν πραγματικῶς ὑπάλληλος δυνάμει τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ ²⁾).

2) Αἱ ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ εἰδικῶς μνημονευόμεναι πράξεις δεόν ν' ἀπορρέωσιν ἐκ τῆς διολίας προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ, ἥτις ὡς ἀδιάσπαστον στοιχεῖον τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως προϋπόθεσιν ἀναγκαίαν ἔχει τὴν γνῶσιν τοῦ αὐτουργοῦ περὶ τοῦ ψεύδους τῶν βεβαιουμένων γεγενότων. Ὁ σκοπὸς ἀθεμίτου ὠφελείας ἢ ἡ βλάβη ἰδιώτου τινὸς ἢ τοῦ δημοσίου δὲν λογίζονται ὡς συστατικὰ τῆς

¹⁾ Οὕτω λ.χ. ὁ διοικητικὸς ἢ οἰκονομικὸς ὑπάλληλος ὁ παραμορφώσας ἢ νοθεύσας τὴν ἔννοιαν διαθήκης ἢ συμβολαίου τιμωρεῖται μὲν ὡς πλαστογράφος, ἀλλ' ὅμως κατὰ τὰς ἐν γένει διατάξεις τοῦ νόμου, οὐχὶ δὲ δυνάμει τῆς τοῦ προκειμένου ἄρθρου.

²⁾ Chauveau-Hélie Code Pénal τόμ. I. ἀριθ. 1563. Blanche Code Pénal III § 166 σελ. 347. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι μετὰ τῆς πλαστογραφίας συντρέχει καὶ ἀντιποίησης ὑπηρεσίας τιμωρητέα κατὰ τοὺς ἰδιαιτέρους περὶ αὐτῆς ὁρισμοὺς τοῦ νόμου (ἄρθρ. 227) συνδυαζομένου πρὸς τοὺς τῆς πλαστογραφίας ἐν γένει

ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος στοιχεῖα, ἀλλὰ χρησιμεύουσιν ὡς ἐπιβαρυντικά μόνον αἰτίαι κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς.

3) Αἱ ἐν ταῖς διατάξεσι τοῦ προκειμένου ἄρθρου μνημονευόμεναι εἰδικαὶ περιπτώσεις τῆς πλαστογραφίας τῆς ὑπὸ δημοσίῳ ὑπαλλήλων τελεσθείσης εἰσὶν.

α') Ἡ παραμόρφωσις διὰ παραλείψεως, ἢ προσθήκης, ἢ μεταβολῆς τῶν ἐγγράφων, διαπραγματεύσεων, ἐξηγήσεων θελήσεων, διομολογήσεων τῶν συναλλαττομένων, ἢ διαφορομένων, ἢ μαρτύρων, ὡς ὁ δημόσιος ὑπάλληλος χρεωστεῖ ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων τὰ νὰ συνθέτῃ ἢ νὰ φυλάττῃ ¹⁾).

β') Ἡ κατὰ τὴν σύνθεσιν ἢ ἀποδοχὴν τῶν ἐγγράφων γενομένη μνεῖα πλαστῶν ἢ ὑποβαλιμαίων προσώπων, ἢ ψευδῶν χρόνων ἢ τόπου προσδιορισμῶν ²⁾).

¹⁾ Οὕτω λ.χ. ἐνοχος πλαστογραφίας τοιοῦτου εἶδους εἶναι ὁ γραμματεὺς δικαστηρίου ὁ παραμορφῶν διὰ παραλείψεων ἢ προσθηκῶν τὰ καταθέσεις μαρτύρων, ἢ τὰς ὁμολογίας τῶν διαφορομένων. Ὁ συμβολαιογράφος ὁ παραλλάσων τὰς ἐν τοῖς συμβολαίοις συμφωνίας. Τὸ ζήτημα ἂν ὁ συμβολαιογράφος ὁ ἐν τινι διαθήκῃ προσθέτων κόμματα ὑποστιγμάς ἢ παρενθέσεις δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἐνοχος πλαστογραφίας, λύουσιν αἱ συγγραφεῖς καταφατικῶς ἐν τῇ περιπτώσει διὰ τῆς τοιαύτης ἐνεργείας αὐτοῦ παρζυμοῦται ἡ ἐννοία τῆς διαθήκης. Chauveau Hélie Code Pénal τόμ. I. ἀριθ. 1578.

²⁾ Ὡς λ. χ. εἰάν κλητὴρ δικαστικὸς βεβαιῶσθαι ἐγένετο ἡ ἐπίδοσις ἐνώπιόν τινος γείτονος ὡς μάρτυρος, ἐν ᾧ οὗτος ἦν ἄπὼν ἐκ τῆς πόλεως, πρὸ πολλοῦ χρόνου ἢ κατὰ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐγένετο αὕτη Ἐποφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 146 τοῦ 1861. — 150 τοῦ 1873 ἢ εἰάν συμβολαιογράφος βεβαιώσῃ ψευδῶς ὅτι ἐνεφανίσθη τις ἐνώπιόν του καθ' ὃν ἡμετέραν πρὸς συνολογῆσιν συμβάσεως μετ' ἄλλου προσώπου ἐν ᾧ πράγματι, ὁ ὡς ἐμφανισθεὶς σημειωθείς, διέτριβεν ἄλλοτε χρόν, ὁ δὲ πράγματι ἐμφανισθεὶς παρέστη ὑπὸ ψευδὲς ὄνομα ἐν γνώσει τοῦ συμβολαιογράφου. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 22 τοῦ 1851. — Ἐάν τὰ μὲν ἐφορευτικῆς ἐπὶ τῶν ἐκλογῶν ἐπιτροπῆς βεβαιώσωσιν ὅτι ἐψηφοφόρησαν πρόσωπα μηδὲν πρὸς ψηφοφορίαν προσελθόντα. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 51 καὶ 214 τοῦ 1873. — Chauveau-Hélie Code Pénal. τόμ. I. ἀριθ. 1571.

γ') Ἡ ὑπό τινος ὑπαλλήλου ἐπὶ τῇ ἐπιστημότητι τῆς ἀρχῆς βεβαιώσεις καὶ ἐπιμαρτύρησις ὡς ἀληθῶν πραγμάτων, περὶ ὧν ἔχει γινῶσιν ὅτι δὲν εἶναι ἀληθῆ 1).

δ') Ἡ νόθευσις πράξεων ἢ οἰωνδῆποτε ἐγγράφων διαπεπιστευμένων ἢ παραδεδομένων τινὶ πρὸς φύλαξιν δυνάμει τῶν καθήκοντων τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ 2).

Γ'. Πλαστογραφία εἰς ἰδιωτικὰ ἔγγραφα.

Ἄρθρ. 256.

Πλαστογραφία γενομένη εἰς ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα, φέροντα ὑπογραφὴν ἰδιωτικὴν, δὲν στηρίζονται εἰς ἐπίσημον διαβεβαίωσιν, καὶ ἔχουσιν ὡς ἀντικείμενα τὴν ἀπόδειξιν,

1) Ἐὰν λ. χ. ἀνακριτικὸς ὑπάλληλος ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ βεβαιῶσὶ γεγονότα ἐπιβαρύνοντα τὴν ἐνοχὴν τοῦ κατηγορουμένου καὶ πραγματικῶς μὴ λαβόντα χώραν.—Ἐὰν κλητὴρ τις βεβαιῶσὶ ψευδῶς ἐν ἐπιδοτηρίῳ ὅτι αὐτοπροσώπως ἐνήργησε τὴν ἐπίδοσιν Ὁργ. δικ. ἄρθρ. 163.—Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 16 τοῦ 1843, ἡ δῆμαρχος ἢ δημαρχικὸς πάρεδρος πιστοποιεῖ ψευδῶς περὶ τινος ὅτι εἶναι ἐγγεγραμμένος ἐν τοῖς ληξιαρχικοῖς βιβλίοις. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 19 τοῦ 1852, ἡ ὁ ἐνοικιαστὴς τῶν δημοσίων προσόδων ἢ ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ βεβαιῶσὶ ἐν τοῖς διπλοτύποις ποσὰ παραχθέντων καὶ φορολογηθέντων προϊόντων ἀνώτερα τῶν πραγματικῶν. Ἄρθρ. 12 Νόμου 15 Ἀπριλίου 1855 περὶ βεβαιώσεως τῆς εἰσπράξεως τοῦ ἐγγείου φόρου. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 23 τοῦ 1861.—206 τοῦ 1872.—248 τοῦ 1873.—Τοῦναντιον δὲν τιμωρεῖται ὡς ἐνοχος πλαστογραφίας ὁ ὑπάλληλος, ὅστις προσκαλούμενος παρ' ἄλλης ἀρχῆς νὰ δώσῃ πληροφορίας, ἀναγομένας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του, καταθέτει ἐν γνώσει ψευδῆ γεγονότα. Ὁ τοιοῦτος καταδιώκεται καὶ τιμωρεῖται δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 271 Ποιν. νόμου. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 126 τοῦ 1860.

2) Οὕτω λ. χ. ὁ δῆμαρχος ὁ ἐπιτρέψας τὴν πλαστογραφίαν τῶν δημοσιῶν καταλόγων διὰ προσθήκης ὀνομάτων προσώπων ὡς ψηφοφορησάντων ἐν τῇ δὲν ἐψηφοφόρησαν. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 36 τοῦ 1859.

τὴν ὑπαρξιν ἢ μὴ ὑπαρξιν, τὴν πρόσκτησιν, παραχώρησιν, ἢ διάλυσιν δικαίων καὶ ἐνοχῶν (ὕποχρεώσεων)· ἰδίως δὲ εἰς διαθήκας, [γρ. διατάξεις τῆς τελευταίας θελήσεως] συμφωνίας, συναλλαγματικάς, πιστωτικά γραμμάτια, χρεωστικάς ὁμολογίας, ἐξοφλητικά, ἐπιτροπικά, παραιτήσεις, ἰδιωτικούς λογαριασμούς, ἐμπορικά βιβλία, ἐπιστολάς, καθ' ὅσον ταῦτα ἦσαν προσδιωρισμένα [γρ. αὐταὶ ἦσαν προσδιωρισμένοι] ἢ ἐχρησίμευσαν εἰς τὸ νὰ ἀποδείξωσι δικολογικάς μεταξὺ ἰδιωτῶν σχέσεις [γρ. σχέσεις δικαιωμάτων μεταξὺ ἰδιωτῶν]· τέλος εἰς ἔγγραφα ξένων δημοσίων ἀρχῶν, ἐὰν δὲν ἐπεβεβαιώθησαν ὡς τοιαῦτα ἀπὸ ἐγγωρίους δημοσίους ὑπαλλήλους, τιμωρεῖται.—1) μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν, ἐὰν δὲν ἔγινεν εἰσέτι χρήσις τοῦ πλαστογραφημένου ἔγγραφου.—2) μὲ εἰρκτὴν, ἐὰν ἔγινεν ὁποιαδήποτε χρήσις αὐτοῦ.—3) μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα, ἐὰν αἱ πλαστογραφίαι ἔγιναν εἰς ὀπισθογραφτέας συναλλαγματικάς, ἢ εἰς πιστωτικάς ἐπιστολάς, καὶ ἐὰν ὁ ἐνοχος ἢ ἔπραξε τρεῖς τοῦλάχιστον τοιούτου εἴδους πλαστογραφίας τιμωρητέας ἐν ταύτῳ, ἢ ὑπέφερεν ἤδη ἅπαξ τὴν ποινὴν ἕνεκα τοιαύτης πλαστογραφίας.

**Αρθρ. 257.*

“Ὅστις πλαστογραφεῖ ἰδιωτικά ἔγγραφα, τὰ ὅποια δὲν ἔχουν τὸν εἰς τὸ ἀρθρ. 256 εἰρημένον σκοπὸν καὶ τὸ ἀντικείμενον, ἰδίως δὲ μαρτυρικά, πιστοποιητικά, ἢ ἐπιστολάς, ἐὰν ἔπραξε τοῦτο μὲ σκοπὸν νὰ πλαστογραφήσῃ καὶ νὰ ὠφελήσῃ οὕτως ἑαυτὸν ἢ ἄλλον τινὰ ἢ νὰ βλάβῃ ἄλλους, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐνὸς ἔτους-

Ἡ ἐν γνώσει ὑπό τινος τρίτου γενομένη χρῆσις πλαστοῦ ἢ νεοθευμένου δημοσίου ἢ ιδιωτικοῦ ἐγγράφου τιμωρεῖται ἐπίσης μὲ τὴν πλαστογραφίαν.

Διὰ τοῦ ἐν τοῖς προηγουμένοις ἄρθροις εἰδικοῦ προσδιορισμοῦ τῶν δημοσίων ἐγγράφων, διευκολύνεται ὁ ὅρισμός τῶν ιδιωτικῶν ἐγγράφων, χαρακτηριζομένων ὡς τοιούτων πάντων ἐκείνων, ὅσα δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν δημοσίων ἐγγράφων, ἥτοι δὲν ἐξεδόθησαν ὑπὸ τὴν ἐπίσημον διαβεβαίωσιν τῆς ἀρχῆς παρ' ἀρμοδίων ὑπαλλήλων ἐνεργούντων ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων αὐτῶν, ἀλλ' ἀπλῶς φέρουσιν ιδιωτικὴν ὑπογραφήν.

Ὅπως ἐπὶ τῶν δημοσίων ἐγγράφων οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ιδιωτικῶν, τινὰ μὲν ἐξ αὐτῶν σκοπὸν ἔχουσι τὴν βεβαίωσιν καὶ ἀποδείξιν δικαιολογικῶν σχέσεων, περιέχοντα συνομολογήσεις συμβάσεων, τὴν ἀπόκτησιν ἢ ἐκχώρησιν δικαιωμάτων, ἢ τὴν διάλυσιν ἐνοχικῶν σχέσεων, ἄλλα τοῦναντίον δὲν περιστρέφονται περὶ τοιαυτὰ τινὰ ἀντικείμενα οὐδ' ἔχουσι τὸν ἀνωτέρω εἰρημένον σκοπὸν, ἀλλ' ἀπλῶς χρησιμεύουσι πρὸς πιστοποιήσιν ἢ μαρτυρίαν ὠρισμένων γεγονότων. Ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡ πλαστογραφία τῶν τοῦ πρώτου εἶδους ἐγγράφων φέρει πολὺ βαρύτερον χαρακτήρα τῶν τοῦ δευτέρου εἶδους, προσβάλλουσα οὐ μόνον τὴν δημοσίαν πίστιν ἀλλὰ καὶ ὠρισμένα ιδιωτικὰ δικαιώματα, διὸ καὶ αὐστηρότερον εἶναι τιμωρητέα. Τὴν διάκρισιν ταύτην καθιεροῖ ὁ ἡμέτερος νόμος ἐν τοῖς ἄρθροις 256 καὶ 257.

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τοῦ πρώτου εἶδους ιδιωτικῶν ἐγγράφων μνημονεύονται ἐν ἄρθρῳ 256 ¹⁾ ἰδιαιτέρως αἱ διαθῆκαι, ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν, αἱ διατάξεις τῆς τελευταίας θελήσεως (letztwillige Verordnungen), αἱ συμφωνίαι, αἱ συναλλαγματικαί,

¹⁾ Βασιλικὸς ποιν. νόμος 1813 ἄρθρ. 266. Νομοσχ. 1827 ἄρθρ. 177.— 1831 ἄρθρ. 210.

τὰ πιστωτικὰ γραμμάτια (αἱ πιστωτικαὶ ἐπιστολαὶ *Credit Briefe*), αἱ χρεωστικαὶ ὁμολογίαι, τὰ ἐξοφλητικὰ καὶ ἐπιτροπικά, αἱ παραιτήσεις, οἱ ἰδιωτικοὶ λογαριασμοί, τὰ ἐμπορικὰ βιβλία, αἱ ἐπιστολαὶ αἱ χρησιμεύουσαι πρὸς ἀπόδειξιν δικαιολογικῶν σχέσεων μεταξὺ ἰδιωτῶν, τέλος τὰ ἐγγράφα ξένων δημοσίων ἀρχῶν τὰ μὴ ἐπιβεβαιωθέντα ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων. Διὰ τῆς εἰδικῆς μνείας τῶν εἰρημένων ἐγγράφων, χάριν σαφηνείας γενομένης, δὲν ἐννοεῖ ὁ νόμος ν' ἀποκλείσῃ ἐκ τῆς κατηγορίας ταύτης καὶ πᾶν ἄλλο ἐγγράφον ἀντικείμενον ἔχον τὴν ἀπόδειξιν, τὴν ὑπαρξίν ἢ μὴ ὑπαρξίν, τὴν πρόσκτησιν, παραχώρησιν, ἢ διάλυσιν δικαίων ἢ ἐνοχῶν.

Ἡ πλαστογραφία τῶν ἐγγράφων αὐτῶν δύναται νὰ γείνη κατὰ τινὰ τῶν ἐν ἀρθρῷ 247 ὀριζομένων τρόπων, τοῦτέστιν ἢ διὰ τῆς ἐλθούσης αὐτῶν ἐν ὀνόματι ἄλλου, ἢ διὰ τῆς ἐν αὐταῖς ἀπομνήσεως τῆς ὑπογραφῆς τινος, ἢ διὰ καταχρήσεως τῆς γνησίας ὑπογραφῆς πρὸς σύνταξιν τοιούτων νόθων, ἢ διὰ παραμορφώσεως τῆς ἐννοίας τῶν γνησίων, γενομένης μεταβολῆς, προσθήκης, ἢ ἐξαλείψεως λέξεων, γραμμάτων, ἀριθμῶν, ἢ σημείων στίξεως.

Κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἡμετέρου νόμου τὸ ἔγκυρον κατὰ τύπους ἢ κατ' οὐσίαν τῶν ἐγγράφων δὲν λογίζεται ὡς ἀναγκαῖος ὅρος τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος τῆς πλαστογραφίας, διότι κατὰ μὲν τὸ ἀρθρ. 247 ἡ πλαστογραφία χαρακτηρίζεται ὡς τυπικὸν ἐγκλημα, καὶ ἐπομένως λογίζεται τετελεσμένη, ἅμα ἐπελθούσης καθ' οἷονδήποτε τῶν ἐν αὐτῷ ὀριζομένων τρόπων νοθεύσεως τοῦ ἐγγράφου, κατὰ δὲ τὸ ἀρθρ. 256 τιμωρεῖται ἡ πλαστογραφία τῶν ἐν αὐτῷ μνημονευομένων ἐγγράφων, ἅτινα ἔχουσιν ὡς ἀντικείμενον τὴν ἀπόδειξιν, τὴν ὑπαρξίν, τὴν πρόσκτησιν, παραχώρησιν, ἢ διάλυσιν δικαίων καὶ ἐνοχῶν, ἂν δὲ ἡ δι' αὐτῶν ἀπόδειξις εἶναι ἰσχυρά ἢ μὴ, οὐδόλως ἐξετάζεται ¹⁾).

¹⁾ Κατὰ τὸν Γαλλικὸν ποινικὸν νόμον, καθ' ὃν ὡς στοιχεῖον τῆς πλαστογραφίας λογίζεται ἡ ἐπελθούσα βλάβη ἢ τὸ ἐνδεχόμενον τοιαύτης βλάβης, τὸ ζήτημα περὶ τοῦ κύρους τῶν ἐγγράφων θεωρεῖται ἐν πολλαῖς πρὸς

Ὡς πρὸς τὰς συμφωνίας ἢ τὰ ἰδιωτικὰ συμβόλαια, ἅτινα κατα-
λέγει ρητῶς ὁ ἡμέτερος νόμος μεταξὺ τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων
ἐγεννήθη τὸ ζήτημα ἐν Γαλλίᾳ, ἂν ἡ δι' ὑποβολιμαίου προσώπου
ὑπογραφή αὐτῶν ἀποτελεῖ πλαστογραφίαν. Ὁ Carnot ¹⁾, πραγ-
ματευόμενος περὶ τοῦ ζητήματος τούτου πρεσβεύει ὅτι ἡ πράξις
αὕτη δὲν ἀποτελεῖ πλαστογραφίαν, διότι ἐπὶ τῶν συμβολαίων
τῶν μεταξὺ ἰδιωτῶν συντασσομένων, προϋποτίθεται κατὰ φυσι-
κὸν λόγον ὅτι ὁ ἕτερος τῶν συμβαλλομένων γνωρίζει ἢ ἐφρόντισε
τούλάχιστον νὰ βεβαιωθῇ περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ ἄλλου, ἂν
δὲ παρημέλησε νὰ πράξῃ τοῦτο, ἡ ὀλιγωρία αὐτοῦ δὲν δύναται
νὰ θεωρηθῇ προσδίδουσα εἰς τὴν πράξιν τὸν χαρακτῆρα τῆς πλα-
στογραφίας, ἀλλὰ φέρει τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀπάτης. Τὴν γνώ-
μην ταύτην ἀπέκρουσεν ὁ Chauveau καὶ Hélie ²⁾ ἰσχυριζόμενοι
ὅτι ἂν τὸ ἐπιχείρημα τοῦ Carnot εἶχε ὑπόστασιν, ἤθελεν εἶσθαι
ἐπίσης ἰσχυρὸν πρὸς ἀναίρεσιν τῆς ἐννοίας τῆς πλαστογραφίας δι'
ὑποβολιμαίου προσώπου καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων ἐγγράφων, διότι
καὶ κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτῶν ἡ ἀμέλεια τοῦ δημοσίου ὑπαλλή-
λου εἶναι ἡ κυρία ἀφορμὴ τῆς ἐπιτυχίας τῆς δι' ὑποβολιμαίου προ-
σώπου γενομένης ἀπάτης.

ριπτώσεων ὡς ἀνεγκαίᾳ προϋπόθεσις τῆς ὑπάρξεως τῆς ἐννοίας τῆς
πλαστογραφίας, ἀλλὰ περὶ τοῦ εἰδικωτέρου προσδιορισμοῦ τῶν τοιοῦ-
των περιπτώσεων καὶ οἱ ἐρμηνευταὶ τοῦ γαλλικοῦ νόμου διαφωνοῦσι,
καὶ ἡ νομολογία τῶν δικαστηρίων κυμαίνεται ἔτι. Chauveau-Hélie Code
Pénal τόμ. I ἀριθ. 1524 ἐπομ. — Κατὰ τὸν ποιν. νόμον τῆς Γερμανι-
κῆς Αὐτοκρατορίας ἀρθρ. 267 ἀπαιτεῖται τὰ ἰδιωτικὰ ἐγγράφα νὰ ὦσιν
ὅπωςδὴποτε ἰσχυρὰ πρὸς ἀπόδειξιν δικαιωμάτων ἢ δικαιολογητῶν σχέ-
σεων, ὅθεν ὁσάκις κατὰ τύπους ἢ κατ' οὐσίαν τὸ ἐγγράφον εἶναι ἄκυ-
ρον καὶ στερεῖται ὡς τοιοῦτον πάσης ἀποδεικτικῆς ἰσχύος ἡ πλαστο-
γράφῃς αὐτοῦ δὲν λογίζεται ἀξιόποιος. Oppenhoff Das Strafgesetz
d. Norddeutsch. Bundes ἀρθρ. 267 σελ. 484 σημ. 51 πρὸς καὶ Βαυα-
ρικοῦ ποιν. νόμου 1861 ἀρθρ. 317.

¹⁾ Commentaire sur l'art. 160.

²⁾ Code Pénal τόμ. n° 1949.

Κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ὡς καὶ ἐν γένει φρονοῦμεν ὅτι δὲ δύνανται νὰ ἐγερθῶσι περὶ τοῦ ζητήματος τούτου σπουδαῖαι καὶ ἀξίαι λόγου ἀμφιβολίαι. Πρὸς πλήρη κατάρτισιν τῶν ἰδιωτῶν συμβολαίων ἀπαιτεῖται πάντοτε ἡ ὑπογραφή τῶν συμβαλλομένων προσώπων, τὴν προσυπογραφὴν δὲ αὐτῶν οὐδόλως ἀναπληροῦν, ὅπως ἐπὶ τῶν ἐπισήμων συμβολαίων, ἡ βεβαίωσις τοῦ συντάκτου· ταῦτα ὑπαλλήλου ὅτι ὁ ἕτερος ἢ καὶ ἀμφότεροι οἱ συμβαλλόμενοι δὲν ὑπέγραψαν δι' ἀγνοίαν γραμμάτων ἢ δι' ἑτεροῦ τινα λόγον. Ἐπομένως, ἐὰν τὸ ὑποβολιμαῖον πρόσωπον ὑπέγραψεν διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ προσώπου, ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ψευδῶς πηρέστη, καθίσταται ἀναμφισβητήτως ἔνοχον πλαστογραφίας, ὡς ἐκδὸν ἑγγραφὸν ἐν ὀνόματι ἄλλου ἢ ἀπομιμηθὲν τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ (ἄρθρ. 247). Ἐὰν ὅμως τὸ ὑποβολιμαῖον πρόσωπον δὲν ἐποιήσατο χρῆσιν ἄλλοτρίου ὀνόματος, ἀλλ' ἐν ἰδίῳ ὀνόματι παρέστη καὶ ὑπέγραψε τὸ συμβόλαιον ὃ δὲ μετ' αὐτοῦ συμβληθεὶς ἀπεπλανήθη ὡς πρὸς τὴν ταυτότητα αὐτοῦ, τότε δὲν ὑφίσταται τὸ ἔγκλημα τῆς πλαστογραφίας, ἀλλ' ἡ πράξις δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀπάτη.

Περὶ τῶν συναλλαγματικῶν ὀρίζει εἰδικῶς τὸ ἄρθρ. 139 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὅτι ἡ προχρονολόγησις τῆς ὀπισθογραφήσεως αὐτῶν λογίζεται ὡς πλαστογραφία. Ὁ ἔνοχος ταύτης τιμωρεῖται κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρ. 256, ὅπερ πρὸς ἐδραίωσιν τῆς ἐμπορικῆς πίστεως καὶ πρὸς διευκόλυνσιν τῆς κυκλοφορίας τῶν συναλλαγματικῶν ἐπιτείνει τὴν καταγνωστὴν ποινὴν μέχρι τοῦ βαθμοῦ τῶν ἰσοδίων δεσμῶν, ἐὰν ἡ πλαστογραφία ἐγένετο εἰς ἐκδομένας ἤδη συναλλαγματικὰς, ἢ ἐὰν ὑπάρχῃ συρροή τριῶν τοῦλάχιστον πλαστογραφιῶν τοιοῦτου εἶδους, ἢ ἐὰν καθ' ὑποτροπὴν ἐτελέσθῃ τὸ ἔγκλημα.

Ὡς πλαστογραφία ἐστὶ χαρακτηριστέα καὶ ἡ συμπλήρωσις τῆς κενῆς ὀπισθογραφήσεως τῆς ἐν τινι συναλλαγματικῇ ἢ γραμματίῳ εἰς διαταγὴν γενομένης παρὰ τινος μὴ λαβόντος πρὸς τοῦτο ἐντολὴν ἢ μὴ νομίμου κατόχου αὐτῶν, διότι ἡ πράξις αὕτη

ἀποτελεῖ κατάχρησιν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὀπισθογράφου ¹⁾).

Μετά τὰς συναλλαγματικὰς μνημονεύονται ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων τὰ πιστωτικὰ γραμμάτια. "Αγνωστον εἶναι ποίαν νομικὴν σημασίαν ἡνύουν νὰ δώσωσιν εἰς ταῦτα οἱ μεταφρασταὶ τοῦ Γερμανικοῦ κειμένου, μεθερμηνεύσαντες οὕτω τὴν λέξιν *Creditbriefe*, ἥτις κυριολεκτικῶς δηλοῖ τὰς πιστωτικὰς ἐπιστολάς, δι' ὧν χορηγεῖται τινι πίστωσης ὠρισμένου ἢ ἀορίστου ποσοῦ παρὰ τοῖς ἀνταποκριταῖς τοῦ ἐπιστέλλοντος. Τὰς πιστωτικὰς ταύτας ἐπιστολάς ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τάσσωσιν ὁ νομοθέτης πρὸς τὰς συναλλαγματικὰς ὀρίζει τὴν αὐτὴν ἐπίτασιν τῆς ποινῆς ἐν περιπτώσει συρροῆς ἢ ὑποτροπῆς ²⁾).

Τὴν πλαστογραφίαν τῶν λοιπῶν ἐπιστολῶν θεωρεῖ ὁ νόμος τιμωρητέαν κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἀρθροῦ 256 μόνον, ὡσάκως αὗται ἦσαν προσδιωρισμέναι, ἢ ἐχρησίμευσαν εἰς ἀπόδειξιν δικαιολογικῶν σχέσεων μεταξὺ ἰδιωτῶν.

Περὶ τῆς κατηγορίας τῶν τοῦ δευτέρου εἶδους ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, ἥτοι τῶν μὴ χρησίμων πρὸς ἀπόδειξιν δικαιολογικῶν σχέσεων, πραγματεύεται τὸ ἀρθρ. 257. Ἐξ αὐτῶν μνημονεύει ἰδίως τὰ μαρτυρικά, τὰ πιστοποιητικά, καὶ τὰς ἐπιστολάς ἐκείνας, ὅσαι δὲν ἐμπεριλαμβάνονται ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν τοῦ ἀρθροῦ 256, ἀλλ' ἵνα θεωρηθῇ ἀξιόποινος ἡ πλαστογραφία τῶν

¹⁾ Ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν (σελ. 251 σημ. 1) κατὰ τὸν Γαλλικὸν ποιν. νόμον ἡ πράξις αὕτη γενομένη παρ' ἐκείνου, εἰς ὃν ἐνεπιστεύθη τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ὁ ἐν κενῷ χάρτῃ ὑπογράφας χαρακτηρίζεται ὡς *abus de blanc-seing*. Τοῦναντίον ὡς ἔνοχος πλαστογραφίας τιμωρεῖται, ὅστις ὑπεξαίρεσας ἢ ἐκ συμπτώσεως εὐρῶν συναλλαγματικὴν ἢ χάρτην φέροντα ἐν κενῷ ὑπογραφῇ, πληροῖ τὸ ἀνωθεν μέρος πρὸς ζημίαν τοῦ ὑπογράφαντος. *Chauveau-Hélie Code Pénal* τόμ. I ἀριθ. 1493.—*Escher die Lehre v. Betrüge* σελ. 433.—*Weiss Commentar* ἀρθρ. 316 σελ. 217.

²⁾ Ἐν τῇ § 3 τοῦ ἀρθρ. 256 τῇ πραγματευομένῃ περὶ τῆς ποινῆς τῶν προσκαίρων δεσμῶν ἡ αὐτὴ λέξις *Creditbriefe*, ἥτις ἐν ἀρχῇ τοῦ ἀρθροῦ μετεφράσθη πιστωτικὰ γραμμάτια, μεταφράζεται ὁρθῶς διὰ τῶν λέξεων «πιστωτικὰς ἐπιστολάς».

τοιούτων ἐγγράφων προσαπαιτεῖται ὡς ἀναγκαῖον στοιχεῖον τῆς πράξεως ὁ σκοπὸς τῆς ἐκ τῆς πλαστογραφίας ἰδίας ἢ ἄλλου τινὸς ὠφελείας, ἢ ἡ πρόθεσις τῆς βλάβης ἄλλου. "Οθεν ἡ ἀνευ τοῦ σκοποῦ πλαστογραφία πιστοποιητικοῦ ἢ ἐπιστολῆς εἰς ἀνέγκλητος. Δὲν ἀπαιτεῖται δὲ ἡ ἐκ τῆς πλαστογραφίας ἐπιδοκομένη ἰδία ὠφέλεια τοῦ αὐτουργοῦ ἢ ἡ βλάβη ἄλλου νὰ ᾖ ὑλική, ἀλλ' ἀρκεῖ καὶ πᾶσα ἡθικὴ ἢ ἄλλη οἰαδῆποτε βλάβη ἢ ὠφέλεια ¹⁾).

Ὡς πλαστογραφία τιμωρεῖται κατὰ τὸ ἀρθρ. 258 καὶ ἡ γνώσει παρὰ τρίτου τινὸς γενομένη χρῆσις πλαστοῦ ἢ νενοθεμένου δημοσίου ἢ ἰδιωτικῷ ἐγγράφου. Ἐκ τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἀρθρου αὐτοῦ ἐξάγεται ὅτι ὡς ἀναγκαῖοι ὅροι τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως εἰσὶ πρῶτον μὲν ἡ πλαστογράφησις ἢ νόθευσις τοῦ δημοσίου ἢ ἰδιωτικῷ ἐγγράφου συμφῶνως πρὸς τὰς διατάξεις τῶν προηγουμένων ἀρθρων, ὅθεν πρὸ παντὸς ἄλλου ὀφείλει ἐξετάσθαι τὸ δικαστήριον τὸ ζήτημα τῆς πλαστογραφήσεως ἢ νοθεύσεως τοῦ ἐγγράφου, οὗτινος ἐγένετο χρῆσις, δεύτερον δὲ ἡ γνώσις τῆς πλαστογραφήσεως ἢ νοθεύσεως ἐκ μέρους τοῦ ποιούντος χρῆσιν τοῦ τοιούτου πλαστογραφημένου ἢ νενοθευμένου ἐγγράφου, ἡ δὲ γνώσις αὕτη ἀπαιτεῖται νὰ προῦπάρχῃ τῆς χρήσεως διότι ἂν τις, ἀφοῦ ἐποίησατο χρῆσιν ἐγγράφου τινὸς, πληροφορηθῇ ὅτι τοῦτο εἶναι πλαστὸν ἢ νενοθευμένον, ἢ γενομένη ὑπ' αὐτοῦ χρῆσις δὲν εἶναι ἀξιοποίνος ²⁾). Περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐγένε-

¹⁾ Οὕτω λ. χ. ἐάν τις πλαστογραφῇ ἐπιστολὴν συστατικὴν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τινὰ οἰκογένειαν καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν σύναψιν γάμου μετὰ τῆς κόρης τοῦ οἰκοδεσπότου, ἢ πιστοποιητικὴν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ ἀπὸ τινος ὑποχρέσεως, ἢ συνταγὴν ἱατροῦ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ προμηθευθῇ δηλητηριον χρῆσιμον πρὸς φαρμακείαν ἢ ἐκτριωτικὸν τι φάρμακον. Chauvean-Hélie Code Pénal τόμ. I. ἀριθ. 4640.

²⁾ Chauvean-Hélie Code Pénal τόμ. I. ἀριθ. 1663. ad. 3. — Dallmeyer v. Faux n° 418 ἐπομ.

ἡ χρῆσις, δὲν ὀρίζει ὁ νόμος εἰδικώτερον, ὅθεν ἡ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐκτίμησις ἀφίεται καθ' ὅλοκληρίαν εἰς τὴν κρίσιν τῶν δικαστῶν ¹⁾).

Δ') Πλαστογραφία τῶν πιστωτικῶν γραμματίων.

Ἄρθρ. 259.

Ὁ ἔνοχος πλαστογραφίας τῶν παρά τινος ἐγγωρίου ἢ ξένου δημοσίου ταμείου ἐκδεδομένων ἀποδεικτικῶν χρέους ἢ ἐνεχύρου τιμωρεῖται.—1) μὲ δεσμὰ ἀπὸ δώδεκα ἕως εἰκοσιν ἑτῶν, εἰὰν τοιαῦτα ἐγγράφα παραιοιήθησαν.—2) μὲ δεσμὰ τὸ πολὺ δεκαπέντε ἑτῶν, εἰὰν ἐνοθεύθησαν.

Ἄρθρ. 260.

Ὅσα περὶ παραχαράξεως καὶ κιβδηλείας νομισμάτων ὠρίσθησαν εἰς τὰ ἄρθρ. 238—243 καὶ 245, ἐφαρμόζονται ἀναλόγως καὶ εἰς τὴν παραποίησην ἢ νόθευσιν τῶν δημοσίων ἀποδεικτικῶν χρέους ἢ ἐνεχύρου.

Τὰ πιστωτικὰ γραμμάτια, καὶ ὡς τοιαῦτα χαρακτηρίζει ὁ νόμος τὰ παρά τινος ἐγγωρίου ἢ ξένου δημοσίου ταμείου ἐκδεδο-

¹⁾ Κατὰ τὴν νομολογίαν τῶν Γαλλικῶν δικαστηρίων ὡς χρῆσις πλαστής συναλλαγματικῆς ἐθεωρήθη καὶ ἡ ἐμφάνισις μόνον αὐτῆς πρὸς προεξόφλησιν. Dalloz Faux n° 409.—Oppenhoff Strafgesetzb. f. d. Norddeutsch. Bund ἄρθρ. 267 n° 30 σελ. 480.—Ammerkungen z. Baierisch. Strafgesetzb. 1813. III. ἄρθρ. 337 n° 7 σελ. 104.

Ἡ κατὰ τὸ ἄρθρ. 458 Πολ. δικ. δήλωσις τοῦ ἐτέρου τῶν διαδίκων ὅτι δὲν θέλει νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀξιώσεων αὐτοῦ ἐγγράφον, ὅπερ προσεβλήθη ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου ὡς πλαστὸν, δὲν ἀπαλλάσσει αὐτὸν τῆς καταδιώξεως ὑπὸ τῆς εἰσαγγελικῆς ἀρχῆς καὶ τῆς τιμωρῆσεως δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 258, εἰὰν βεβαιωθῇ ὅτι ἐν γνώσει τῆς πλαστοτητος ἢ νοθεύσεως ἐποιήσατο χρῆσιν αὐτοῦ. Chauveau-Hélie Code pénal τόμ. 1. ἀριθ. 1659.

μένει ἀποδεικτικὰ χρέους ἢ ἐνεχύρου, ἀνήκουσι μὲν κυρίως εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν δημοσίων ἐγγράφων, ἀλλ' ὅμως μεγίστην ἔχουσιν ὁμοιότητα πρὸς τὸ νόμισμα διὰ τῆς εὐχεροῦς καὶ ἀδυσχελίας αὐτῶν κυκλοφορίας καὶ μεταβιβάσεως ἀφ' ἑνὸς εἰς ἄλλον χεῖρας, ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡ παραποίησις ἢ ἡ νόθευσις αὐτῶν, οὐ μόνον τὴν δημοσίαν πίστιν δύναται σπουδαίως νὰ κλονίσῃ, ἀλλὰ καὶ ζημίας ἀνυπολογίστου νὰ γείνῃ πρόξενος εἰς μέγα πλῆθος πολιτῶν. Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἐθεωρήθη ἀναγκαία ἡ διὰ τῶν εἰδικῶν διατάξεων τῶν προκειμένων ἄρθρων ¹⁾ τιμώρησις τῶν παραποιούντων πιστωτικὰ γραμματῖα. Αἱ δὲ διατάξεις τῶν ἄρθρων 259—260 διευτυπώθησαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περὶ παραχαράξεως καὶ κιβδηλείας ὁρισμῶν τοῦ νόμου. Ὅπως ἐπὶ τῶν ἐγγράφων κλημάτων αὐτῶν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα γίνεται διάκρισις μεταξὺ τῆς παραποιήσεως καὶ νοθέσεως, καὶ ἡ μὲν παραποίησις ὡς μάλλον ἐπικίνδυνος τιμωρεῖται αὐστηρότερον, ἢ δὲ νόθευσις τοῦναντίον ἡπιωτέραν συνεπάγεται ποινὴν.

Καὶ ἐπὶ τῶν πιστωτικῶν γραμματίων, ὅπως ἐπὶ τῶν νομισμάτων, ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τάσσει ὁ νόμος ὡς πρὸς τὸ ἀξιοποιῖν τὰ ἐγγράφια καὶ ἀλλοδαπὰ, διότι ὁ στενὸς σύνδεσμος τῶν συναλλαγῶν μεταξὺ τῶν διαφόρων, ἐπικρατειῶν καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀμοιβαίας ἐξασφαλίσεως τῶν ὑπηκόων αὐτῶν, οἵτινες δύνανται νὰ ᾤσι καὶ τοιχοὶ οὐ μόνον ἐγγράφων ἀλλὰ καὶ ξένων πιστωτικῶν γραμματίων ἀποκρούει πᾶσαν μεταξὺ αὐτῶν διάκρισιν. Τέλος διὰ τῆς ῥῆθις διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 260 οἱ ὁρισμοὶ τῶν ἄρθρ. 238—243 καὶ 245 ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν πιστωτικῶν γραμματίων.

¹⁾ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἄρθρ. 347.—Νομοσχ. 1827 ἄρθρ. 480.—1831. ἄρθρ. 213.—Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1861 ἄρθρ. 185.—Γαλλικοῦ ἄρθρ. 139 § 2.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΝΟΘΕΥΣΕΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΦΡΑΓΙΔΩΝ ΚΑΙ ΣΗΜΑΝΤΡΩΝ.

* *Αρθρ.* 261.

Ὅστις, χωρὶς νὰ ἦναι παρηγγελμένος παρὰ τινος ἀρχῆς, κατασκευάζει ἢ διορίζει νὰ κατασκευάσουν δι' ἑαυτὸν ἢ δι' ἄλλον τινὰ τὴν μεγάλην ἢ τὴν μικρὰν σφραγίδα τοῦ Κράτους, ἢ τὴν σφραγίδα μιᾶς δημοσίας ἀρχῆς· ὅστις καταλαμβάνει ἀθεμίτως ἐν γνώσει τοιαύτην γνησίαν ἢ παραποιημένην σφραγίδα, ἐὰν μὲν δὲν τὴν μεταχειρισθῇ πρὸς ἐκτέλεσιν ἄλλης ἀξιοποίνου πράξεως, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἐξ μηνῶν· ἐὰν δὲ κάμῃ χρῆσιν αὐτῆς, μὲ εἰρκτὴν.

* *Αρθρον* 262.

Εἰς εἰρκτὴν καταδικάζεται ὅστις παραποιεῖ ἢ νοθεύει σήμαντρα ἢ ἄλλα σημεῖα, δι' ὧν ἐπισημαίνονται παρὰ τῆς δημοσίας ἀρχῆς πραγματεῖται, μέτρα ἢ σταθμὰ, καὶ ἄλλα παρόμοια ἀντικείμενα, ἢ μεταχειρίζεται ἐν γνώσει τοιαῦτα παραποιημένα ἢ νόθα σήμαντρα.

Ἀρθρον 265.

Ὅστις χωρὶς νὰ ἦναι παρηγγελμένος παρὰ τινος ἀρχῆς, κατασκευάζει ἢ διορίζει νὰ κατασκευάσουν παρόμοια σήμαντρα, ἢ ἄλλα σημεῖα, ἢ καταλαμβάνει ἐν γνώσει ἀθεμίτως τοιοῦτον σήμαντρον, εἴτε γνήσιον, εἴτε νόθον, ἐὰν δὲν ἐγινεν εἰσέτι καμμία χρῆσις αὐτοῦ, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν.

Ἀρθρ. 264.

Μεγάλη καὶ ἀπατῶσα ὁμοιότης τῶν παραπεποιημένων ἢ νενοθευμένων δημοσίων σφραγίδων καὶ σημάντρων μετὰ τῶν γνησίων καὶ ἀνοθεύτων ἰσχύει εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς ὡς ἰδιαιτέρα ἐπιβαρυντικὴ περίστασις. — Τὰ παραπεποιημένα, νενοθευμένα, ἢ ἀθεμίτως καταληφθέντα σήμαντρα, αἱ σφραγίδες, καὶ τὰ σημεῖα τοιοῦτου εἶδους, καθὼς καὶ τὰ δι' αὐτῶν ἐπισημαινόμενα ἔγγραφα ἢ ἀντικείμενα, δημεύονται.

Κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1813 καὶ τῶν ἐπομένων αὐτῷ νομοσχεδίων ¹⁾ ἐχαρακτήρισεν ὁ ἡμέτερος νόμος ὡς αὐτοτελὲς ἔγκλημα τὴν παραποίησην ἢ νόθευσιν τῶν δημοσίων σφραγίδων ἢ σημάντρων, περὶ ἧς ἐν τοῖς προκειμένοις ἀρθροῖς πραγματεύεται, διακρίνων τὰς διαφόρους περιπτώσεις τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως καὶ τὰς καταγνωστέας κατὰ τῶν ἐνόχων ποινάς.

Ὡς δημοσίας σφραγίδας θεωρεῖ τὴν μεγάλην ἢ μικρὰν σφρα-

¹⁾ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἀρθρ. 338 καὶ 426. — Νομοσχ. 1827 ἀρθρ. 181—184. — 1831 ἀρθρ. 214—217. — Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1861 ἀρθρ. 187 190. — Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἀρθρ. 139—144.

γίδα τοῦ κράτους, ὡς καὶ τὰς σφραγίδας τῶν διαφόρων δημοσίων ἀρχῶν. Ὡς σήμαντρα ἢ ἄλλα σημεῖα χαρακτηρίζει τὰ ὄργανα δι' ὧν ἐπισημαίνονται ὑπὸ τῆς ἀρχῆς πραγματεῖται, μέτρα ἢ σταθμὰ καὶ ἄλλα παρόμοια ἀντικείμενα ¹⁾).

Αἱ εἰδικαὶ περιπτώσεις τοῦ ἐγκλήματος εἰσὶν.

1) Ἡ αὐθαίρετος κατασκευὴ ἢ παραγγελία πρὸς κατασκευὴν τῆς μεγάλης ἢ μικρᾶς σφραγίδος τοῦ Κράτους ἢ σημάτων τῆς ἀρχῆς.

2) Ἡ παραποίησης τῶν σφραγίδων ἢ σημάτων, ἥτις ὑφίσταται, ὅταν ἐξ ὑπαρχῆς κατασκευάζονται σφραγίδες ἢ σήμαντρα ἢ σημεῖα φέροντα τὸν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ὠρισμένον τύπον.

3) Ἡ νόθευσις τῶν σημάτων ἢ τῶν σημείων, δι' ὧν ἐπισημαίνονται ὑπὸ τῆς ἀρχῆς πραγματεῖται μέτρα, σταθμὰ κτλ ²⁾).

4) Ἡ κατάληψις αὐθαιρέτως καὶ ἐν γνώσει τῶν γνησίων, ἢ παραποιημένων, ἢ νόθων σφραγίδων, σημάτων, ἢ σημείων ³⁾).

¹⁾ Περὶ τῆς σφραγίδος τοῦ κράτους καὶ ἄλλων ἀρχῶν ὁρ. Διάταγμα 3 Νοεμβρίου 1863, καθ' ὃ διακρίνονται ἐκ τῶν διαφόρων ἐμβλημάτων, ἅτινα φέρουσι, καὶ τοῦ μεγέθους αὐτῶν, ἡ σφραγίς, τοῦ Κράτους, ἡ σφραγίς τοῦ Προεδρείου τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, τῶν ὑπουργείων καὶ πρεσβειῶν, καὶ ἡ σφραγίς τῶν λοιπῶν δημοσίων ἀρχῶν.

²⁾ Ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ τοῦ ἀντιστοίχου ἄρθρου 140 τοῦ ποιν. νόμου ἐγεννήθη τὸ ζήτημα, ἂν ἡ νόθευσις τῶν σημάτων ἢ τῶν σημείων περιλαμβάνει καὶ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ ἀλλοίωσις ἐγένετο ἐπὶ τοῦ ἐκτυπώματος αὐτῶν ἢ ἄνευ τοιούτων διὰ χειρὸς ἐνηργήθη ἢ ἐπιθεσις ἐκτυπώματος ὡς δέθεν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἐπιτεθέντος, οἷον ἐὰν ἐπὶ ἐκκοπέντος δένδρου δάσους, διὰ τῆς χειρὸς γείνη ἢ ἀπομίμησις τοῦ σημείου τῆς δασονομικῆς ἀρχῆς. Περὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ διχογνωμοῦντες οἱ συγγραφεῖς οἱ μὲν ὑποστηρίζουσι τὴν ἀποφατικὴν λύσιν. Chauveau-Hélie Code Pénal I ἀριθμ. 1446, οἱ δὲ τὴν καταφατικὴν Blanche Code pénal III § 94 σελ. 121. Dalloz Forêts n° 216 ἔχοντες ὑπὲρ ἐαυτῶν καὶ τὴν νομολογίαν τοῦ Ἀκυρωτικοῦ.

³⁾ Κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρ. 679 ποιν. νόμου θεωρεῖται ὡς ἐνοχος πταίσματος ὁ μὴ παραδίδων εἰς τὴν ἀρχὴν δημοσίας σφραγίδας ἢ σήμαντρα περιελθόντα εἰς χεῖράς του, ὡς καὶ ὅστις δὲν παραδίδει δημοσίας ἐν ὀνόματι τῆς ἀρχῆς παρηγγελημένας σφραγίδας ἢ σήμαντρα, ἢ

Καί εἰ μὲν ἐγένετο χρήσις τῶν παρὰ νόμῳ κατασκευασθεισῶν σφραγίδων ἢ σημαντῶν ὁ αὐτομαγὸς τιμωρεῖται αὐστηρότερον, εἰ δὲ ἀπλῶς μόνον εὐρέθη τις κατέχων τοιαύτας σφραγίδας ἢ σημαντρά, ἢ ἀπεδείχθη ὅτι ἔδωκεν ἐντολὴν πρὸς κατασκευὴν αὐτῶν, ἢ κατασκευάζει ὁ ἴδιος τοιαῦτα, καταγινώσκειται ἐλαφροτέρα ποινῇ. Ἐκ τούτου γίνεται δῆλον ὅτι ἡ χρήσις τῶν παραποιηθεισῶν σφραγίδων ἢ παρὰ νόμῳ κατεχομένων θεωρεῖται ὡς αἰτία πρὸς ἐπίτασιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ἀθεμίτου πράξεως, δὲν ἀποτελεῖ δὲ στοιχεῖον τῆς ἐννοίας αὐτῆς, λογιζομένης ὡς τετελεσμένης διὰ τῆς κατασκευῆς ἢ ἐντολῆς πρὸς κατασκευὴν, ἢ τῆς ἐν γνώσει κατὰ τῆς παραπεποιημένων ἢ νενοθευμένων σφραγίδων ἢ σημαντῶν ¹⁾).

Ἐὰν διὰ τῆς χρήσεως τῶν σφραγίδων κατηρτίσθῃ ἔγγραφον πλαστὸν δημοσίας τινὸς ἀρχῆς ὑπάρχει συρροὴ τοῦ ἐγκλήματος τῆς πλαστογραφίας μετὰ τοῦ προκειμένου καὶ ἡ καταγνώστέα τῷ ἐνόχῳ ποινὴ ὀρίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περὶ συρροῆς τῶν ἀδικημάτων διατάξεων τῶν ἀρθρ. 109 καὶ 110 ²⁾).

Ἐπίσης ἐὰν δὲν ἐγένετο μὲν χρήσις τῶν παραποιηθεισῶν ἢ ἀθεμίτως κατεχομένων σφραγίδων πρὸς πλαστογράφησιν ἐγγράφων, ἀλλ' ἀποδεχθῇ ὅτι ἡ παραποίησις αὐτῶν ἢ νόθευσις ἐγένετο ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοιαύτης πλαστογραφίας, ἥτις ἀρξάμενη δὲν ἤχθῃ εἰς πέρας, ὑπάρχει συρροὴ ἀποπείρας πλαστογραφίας, καὶ τελέσεως τοῦ ἐγκλήματος τῆς παραποιήσεως δημοσίας σφραγίδος ³⁾).

Ὡς ἰδιαιτέρα ἐπιβαρυντικὴ αἰτία εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς λογίζεται ἡ μεγάλη καὶ ἀπατῶσα ὁμοιότης τῶν παραπεποιημένων ἢ νενοθευμένων σφραγίδων καὶ σημαντῶν μετὰ τῶν γνησίων καὶ ἀνοθεύτων.

ἀμέσως εἰς τὴν παραγγελίαν ἀρχὴν ἢ εἰς τοὺς βεβαίως γνωστοὺς ὑπηρετάς, ἢ δὲν φυλάττει ἐπιμελῶς τοιαύτας σφραγίδας ἢ σημαντρά ἐναντίον τῆς ὑπεξαγωγῆς ἢ καταχρήσεως.

¹⁾ Anmerkungen z. Baierisch. Strafgesetzb. ἀρθρ. 338 σελ. 409.

²⁾ Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 188 σελ. 502.

³⁾ Anmerkungen z. Baierisch. Strafgesetzb, ἀρθρ. 338 σελ. 110.

Προνοῶν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης περὶ τῆς ἀποτροπῆς παντὸς ἐνδεχομένου κινδύνου ἐκ τῆς παραποιήσεως τῆς σφραγίδος τοῦ Κράτους οὐ μόνον ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ παρ' ἀλλοδαπῶν ἀνέγραψε τὴν ἐν τῷ ἄρθρ. 2 § 2 τῆς ποιν. δικονομίας διάταξιν, καθ' ἣν ξένοι παραποιήσαντες ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τὴν σφραγίδα τοῦ Κράτους, ἢ συμμετασχόντες εἰς τὴν πράξιν ταύτην τιμωροῦνται ἐν τῇ ἡμεδαπῇ καὶ κατὰ τοὺς ἐγγωρίους νόμους ¹⁾).

¹⁾ Γαλλικῆς ποιν. δικονομίας ἄρθρ. 5.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΨΕΥΔΟΡΚΙΑΣ, ΕΠΙΟΡΚΙΑΣ, ΚΑΙ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὸ κυριώτερον τῶν ἐν τῷ κεφαλαίῳ ΙΔ' περιεχομένων ἐκκλημάτων εἶναι ἡ ψευδορκία, ἥτις διακρίνεται τῶν λοιπῶν σχημάτων πρὸς αὐτὴν κολασίμων πράξεων, ἐφ' ὅσον ἐκτὸς τῆς πρὸς τοῦ βουλομένου καταστάσεως κατὰ τῆς δημοσίας πίστεως περιέχει συγχρόνως ἀθέτησιν τῶν τῆς θρησκείας καθηκόντων. "Ενεκα τοῦ τοιούτου διφυοῦς χαρακτῆρος τῆς ψευδορκίας διαφοροτρόπως εὐρίσκομεν διατετυπωμένην τὴν ἔννοιαν αὐτῆς ἐν τοῖς ποινικοῖς νόμοις τῶν προγενεστοτέρων χρόνων.

Ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ, συμφώνως πρὸς τὰς ἐπικρατούσας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δοξασίας, ἡ ψευδορκία ἐλογίζετο ὡς ἀθέτησις τῶν ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ὑπαγορευομένων καθηκόντων ὡς ἀσέβεια πρὸς τοὺς θεοὺς τοὺς ἐπιβλέποντας εἰς τὴν ἀκρίβειαν τῶν ὀρκῶν ἐκπλήρωσιν, τὸν Δία καὶ τὴν Πίστιν, ἐπομένως ὁ ἔνοχος αὐτῆς δὲν ὑπέκυπτε εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν ἐπὶ γῆς κριτῶν ἀλλ' ἐπέστυρε καθ' ἑαυτοῦ τὴν ὀργὴν καὶ ἐκδίκησιν τῶν θεῶν¹⁾.

¹⁾ Cicero de offic. III. 29.—de leg. II. 9.—Πλουτάρχ. Νομ. κεφ. 16 Διονυσ. Ἀλικαρ. Β' 75. — Tacit. Ann. I. 73. Jusjurandum perinde aestimandum, quam si Jovem fefelisset. Deorum injurias Diis curae.—Lex 2 Cod. (4. 1. de reb. credit.) «Jurisjurandi contemta religio satius Deum ultorem habet».

Ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τῶν τιμητῶν ἐπιβαλλομένων ἐπιτιμιῶν (*poena censoria*) δὲν ἀπαντῶμεν μέχρι τῆς ἐποχῆς τῶν αὐτοκρατόρων ἄλλην τινὰ ποινὴν καταγινωσκομένην κατὰ τῶν ψευδορκούντων "Οτε δὲ ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων εἰσῆχθη ὁ ἐπ' ὀνόματι αὐτῶν ὅρκος (*per genus Principis, per salutem Principis*), οἱ μὲν ἐξωδίκως ψευδῆ ὅρκον δίδοντες ἔμενον ἀκαταδίωκτοι ¹⁾, ἀλλ' οἱ ἐλεγγόμενοι ὡς ψευδορκήσαντες ἐνώπιον δικαστηρίου πρὸς ὕλικήν (ζημίαν ἄλλου ἐτιμωροῦντο διὰ σωματικῆς ποινῆς ²⁾). Ἐπίσης ὁσάκις ἡ ψευδορκία ἐχρησίμευεν ὡς μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν ἀπάτης ἢ τοῦ ἐγκλήματος τοῦ *Stellionatus*, ἐτιμωρεῖτο ὁ ἐνοχος κατὰ τοὺς περὶ τῶν ἐγκλημάτων αὐτῶν εἰδικούς ὅρισμούς τῶν νόμων. Μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Θεοῦ διδόμενος ὅρκος ἐλογίζετο ἰσοδύναμος πρὸς τὸν ἐπ' ὀνόματι τῶν αὐτοκρατόρων, οἱ δὲ ἐπιορκήσαντες ἐτιμωροῦντο διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀτιμίας ³⁾.

Κατὰ πρῶτον ἐν τῷ Κανονικῷ δικαίῳ ἀνεπτύχθη τὸ δόγμα τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ψευδορκίας ὡς προσβολῆς ἀπευθυνομένης κατὰ τῆς θρησκείας, ἡ δὲ θεωρία αὕτη ἐπεκράτησε καὶ ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων ⁴⁾.

Ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, ἀφοῦ μετὰ πολλὰς συζητήσεις διευ-

¹⁾ Ἐξαιρετικῶς μόνον ἐπὶ τινῶν αὐτοκρατόρων ἐξαρχηγεύθη καὶ ἡ τοιαύτη ἐπιορκία ὡς *crimen majestatis*. *Lex 2 Cod. (4. 1. de reb. credit.)*.

²⁾ *Lex 13 § 6 (12. 2 de jurejur)*. «Imperator noster cum patre rescripsit fustibus eum castigatum dimitti: et ita superdici «προπετῶς μὴ ὀμνυε».

³⁾ *Lex 41. Cod. (2. 4. de transact.)*. *Lex 17. Cod. (12. 1. de dignitat.)*—*Lex 2. Cod. (6. 40 de indict. vid.)* *Lex 3 Cod. (3. 43 de aleat.)* *Rein Criminalr. d. Roemer σελ. 795.*—*Berner Lehrb. § 224.*—*Mittermaier z. Feuerb. Lehrb. § 418.*

⁴⁾ *Wilda d. Staufrecht d. Germanen σελ. 978.*—Κατὰ τῶν ἐνόχων ψευδορκίας κατεγινώσκετο ἡ ποινὴ τῆς ἀποκοπῆς τῆς χειρὸς ἢ τοῦ δακτύλου.—*Α Μεταξὺ Σύστημα Ποιν. Δικαίου τόμ. Β' § 35.*

κρινήθη ἡ ἔννοια καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ ἐγκλήματος τῆς ψευδοκίας, ἀπεκρούσθη μὲν σχεδὸν παρ' ἀπάντων ἡ γνώμη ὅτι τὸ κριον στοιχεῖον τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ψευδορκίας εἶναι ἡ κατὰ τὴν θρησκείας προσβολὴ καὶ ὅτι ἔνεκα ταύτης δεόν νά συμπεριληφθῇ ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν κατὰ τῆς θρησκείας ἐγκλημάτων ¹⁾, ἀλλ' ὡς μὴ μὴ δὲν ἐλύθη μέχρι τοῦδε ὁριστικῶς τὸ ζήτημα εἰς ποίαν κατηγορίαν ἐγκληματικῶν πράξεων ἀνήκει κυρίως ἡ ψευδορκία, δυνάμει τινὲς μὲν ἐκ τῶν συγγραφέων παρεισάγουσι ταύτην μεταξὺ τῶν περὶ ἀπάτης καὶ νοθεύσεως ἐγκλημάτων ²⁾, ἄλλοι τοῦναντίον καταλέγουσι τὰ τῆς ψευδορκίας ἐγκλήματα ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν κατὰ τῆς δημοσίας πίστεως ἀθεμιτῶν πράξεων ³⁾, καὶ ἄλλοι ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν κατὰ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας ἐγκλημάτων ⁴⁾.

Ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813, ἐξ ἀρχῶν ὅλως ἐσφαλμένων ὁρμώμενος, κατατάσσει τὴν ψευδορκίαν ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν ἐγκλημάτων τῆς ἀπάτης, καὶ τὴν μὲν ψευδορκίαν ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων θεωρεῖ ὡς ἀπάτην ἐπὶ σκοπῇ ζημίας γενομένην, τὴν δὲ ψευδορκίαν ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων, καὶ ἐὰν πρὸς ὄφελος τοῦ κατηγορουμένου ἐγένετο, ὡς ἰδιαιτέρον εἶδος τῆς συκοφαντίας (ἄρθρ. 269—271 καὶ 290—291). Τὸ τοιοῦτο σύστημα τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου ἐτροποποίησαν καθ' ὁλοκληρίαν τὰ Βαυαρικὰ νομοσχέδια ⁵⁾ συναγαγόντα τὰς διαφορὰς περὶ ψευδορκίας διατάξεις

¹⁾ Τὴν γνώμην ταύτην ἐκ τῶν νεωτέρων ἀσπάζονται ὁ Jarcke Handb. II. σελ. 82 καὶ ὁ Abegg Lehrb. d. Strafrechtswissenschaft § 563.— Ἐὰν κατὰ τὴν γνώμην τῶν συγγραφέων αὐτῶν θεωρήσωμεν ὡς κύριον στοιχεῖον τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ψευδορκίας τὴν κατὰ τῆς θρησκείας προσβολήν, ὅλως ἀδικαιολόγητος παρίσταται ἡ μὴ τιμώρησις τῆς ψευδορκίας ἐπὶ τῶν ἐκτὸς τῶν δικαστηρίων μετὰ ξὺν ἰδιωτῶν διδομένων ὀρκῶν.

²⁾ Waechter Lehrb. II. σελ. 255.— Feuerbach Lehrb. § 418.— Heffter Lehrb. § 408.

³⁾ Henke Handb. d. Criminalr. III. § 213, σελ. 732.— Marezoll Lehrb. § 170.—Bauer Lehrb. § 221.

⁴⁾ Berner Lehrb. § 221.

⁵⁾ Νομοσχ. 1822 ἄρθρ. 216—223.—1827 ἄρθρ. 185—189.—1833 ἄρθρ. 218—223.

ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ, ἐν ᾧ καὶ περὶ τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ψευδορκίαν κολασίμων πράξεων γίνεται λόγος, ἥτοι περὶ ἐπιτορκίας, περὶ ψευδοῦς διὰ χειραψίας ὑποσχέσεως, περὶ τῶν ἀνωμοτῶν δοθεισῶν μαρτυριῶν κτλ. χαρακτηρίζουσι δὲ τὰς διαφόρους ταύτας ἀθεμίτους πράξεις ὡς ἐγκλήματα προσβάλλοντα ἀμέσως τὴν δημοσίαν πίστιν ἐν τῇ πολιτείᾳ. Τὸ σύστημα αὐτῶν ἡκολούθησε καὶ ὁ ἡμέτερος ποινικὸς νόμος ¹⁾).

Α'. Ψευδορκία.

Ἄρθρ. 265.

Ὅστις εἰς ἀνάκρισιν τινά, ὑπὲρ ἧ κατὰ τοῦ κατηγορομένου, ὀρκίζεται ψευδῶς ἐν γνώσει ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, ἢ, ἀναφερόμενος εἰς τὸν ἥδη δοθέντα ὄρκον, ἀποφαίνεται ἢ ὁμολογεῖ ἐν γνώσει ψευδὲς τι ἐπὶ δικαστηρίου, τιμωρεῖται ὡς ἔνοχος ψευδορκίας. — Α') Διὰ ψευδομαρ-

¹⁾ Ὁ Γαλλικὸς ποιν. νόμος κατατάσσει τὴν ψευδορκίαν ἐν τοῖς κατὰ τῶν ἰδιωτῶν ἐγκλήμασι (crimes et délits contre les particuliers) πραγματευόμενος περὶ αὐτῆς ἐν τῇ ἐδδόμῳ τμήματι τοῦ πρώτου κεφαλαίου, περιλαμβάνοντος τὰ κατὰ τῶν προσώπων ἐγκλήματα (crimes et délits contre les personnes). Ὅθεν εὐλόγως καὶ οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς ἀποδοκιμάζουσι τὸν τοιοῦτον τῆς ψευδορκίας χαρακτηρισμόν, θεωροῦντες ὅτι καταλληλότερον ἡδύνατο νὰ συμπεριληφθῇ μετὰ τῶν ἐγκλημάτων κατὰ τῆς δημοσίας πίστεως ἢ κατὰ τῆς κοινῆς εἰρήνης, διότι πολλὰ ὑπάρχουσι περιπτώσεις, καθ' αἷς ἡ ψευδορκία δὲν προσβάλλει δικαιώματα ἀτομικὰ τοῦ προσώπου ἀλλὰ τῆς ἰδιοκτησίας μόνον αὐτοῦ. Rauter Droit criminel τόμ. II. § 488 σελ. 86. — Εἰδικώτερον δὲ διακρίνει τὴν ψευδομαρτυρίαν (Faux témoignage ἄρθρ. 361 ἐπομ.) καὶ τὴν ψευδορκίαν ἐν πολιτικαῖς δίκαις, τὴν διαπραχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πρὸς ὃν ἐπλήχθη ἢ ἀντεπλήχθη ὁ ὄρκος (Faux serment ἄρθρ. 366). Οἱ ὀρισμοὶ τῶν ἁρθρῶν 361—364 καὶ 366 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἐτροποποιήθησαν διὰ τοῦ νεωτέρου νόμου τῆς 18 Μαΐου 1863. — Ὁρ. καὶ Βελγικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 215 ἐπομ. Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 153.

τυρίαν εἰς τὴν ἕνεκα κακούργηματος γενομένην ἀνάκρισι
 1) μὲ εἰρκτὴν, ἐὰν τὸ προκείμενον κακούργημα ἐπισύρῃ
 τὴν ποινὴν τῆς εἰρκτῆς.—2) μὲ πρόσκαιρα δεσμὰ, ἐὰν τὸ
 προκείμενον κακούργημα ἐπισύρῃ τοιαύτην ποινὴν.—
 μὲ δεσμὰ διὰ βίου, ἐὰν τὸ προκείμενον κακούργημα ἦδὲ
 νατο νὰ ἐπισύρῃ τὴν αὐτὴν ποινὴν ἢ τὸν θάνατον.—B
 Διὰ ψευδομαρτυρίαν εἰς τὴν ἕνεκα πλημμελήματος ἢ πτα
 σματος γενομένην ἀνάκρισιν, — μὲ εἰρκτὴν.

**Αρθρ.* 266.

Μὲ εἰρκτὴν καταδικάζεται ὅστις εἰς πολιτικὴν τινὰ δια
 φορὰν ψευδορκεῖ ἐν γνώσει ἐπὶ δικαστηρίου ὡς μάρτυς
 ὡς πραγματογνώμων εἰς ξένην ὑπόθεσιν ἢ ὡς διάδικος
 (διαφερόμενος) εἰς ἰδίαν, ἢ ὡς πληρεξούσιος ἀντὶ τοῦ ἐντα
 λέως του, ὡς ἐπίτροπος ἀντὶ τοῦ ἀφήλικος, ἢ ὡς ἄλλος
 νόμιμος ἀντιπρόσωπος ἀντ' ἐκείνου τὸν ὁποῖον παριστά
 νει εἰς τὸ δικαστήριον. — Εἰς τὸν χάριν ἐκτιμήσεως γινώ
 μενον ὄρκον διὰ πολιτικὰς ὑποθέσεις δὲν εἶναι δεκτὴ ἢ περὶ
 ψευδορκίας ἀνάκρισις.

**Αρθρ.* 267.

Ἐπίσης μὲ ψεύδορκον μάρτυρα τιμωρεῖται ὅστις εἰς
 πολιτικὴν ἢ ποινικὴν τινὰ ὑπόθεσιν γίνεται ἔνοχος πλα
 στογραφίας, μεταχειρίζεται ἐν γνώσει πλαστογραφημένον
 ἔγγραφα, ἀποκρύπτει ἢ ἀφανίζει ἔγγραφα καὶ ἄλλα ἀπο
 δεικτικὰ, ἢ ἐπιμένει ἀρνούμενος τὴν μαρτυρίαν του, ἢ
 τὸν ὄρκον τῆς μαρτυρίας του.

**Αρθρ.* 268

Εἰς πολιτικὰς δίκας καὶ εἰς ἀνακρίσεις περὶ πλημμελ

λημάτων ἢ πταισμάτων καταγινώσκεται ἡ ποινὴ τῶν προσκαίρων δεσμῶν, ἐὰν ὁ ψεύδορκος ἔλαβε χρήματα ἢ ἄλλα δῶρα, ἢ τοῦλάχιστον ὑποσχέσεις.— Πᾶν ὅ,τι δίδει τις ἢ ὑπόσχεται ὡς ἀντιμισθίαν εἰς τὸν ψεύδορκον, δημεύεται.

**Ἀρθρ. 269.*

Οἱ ὅρκου τόπον ἐπέχοντες ἐπιβεβαιωτικοὶ τύποι τῶν Μενονιτῶν, ἢ ἄλλων αἰρεσιωτῶν, οἵτινες κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς θρησκείας των, δὲν ὀρκίζονται, ἰσοδυναμοῦσι μὲ τὸν ὅρκον, ὡς πρὸς τὴν ποινὴν τῆς ψευδορκίας.

Κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν προκειμένων ἄρθρων ἔνοχοι ψευδορκίας κηρύσσονται οἱ μάρτυρες, ἢ οἱ πραγματογνώμονες ἐν πολιτικῇ ἢ ποινικῇ δίκῃ, ἢ οἱ ἐν πολιτικῇ δίκῃ διάδικοι, ἢ οἱ νόμιμοι αὐτῶν ἀντιπρόσωποι, οἱ ψευδῇ ὁμώσαντες ὅρκον ἐνώπιον δικαστηρίου.

Στοιχειώδεις ὅροι τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος εἰσὶν.

1) Ἡ ἐνώπιον δικαστηρίου γινομένη ἔνορκος διαβεβαίωσις. Ὁ ἡμέτερος νόμος δὲν ἀποδέχεται τὸ σύστημα πολλῶν νεωτέρων ποινικῶν νομοθεσιῶν, αἵτινες ὡς ψευδορκίαν κολάζουσι καὶ τὴν ἐνώπιον ἄλλων δημοσίων ἀρχῶν, ἐκτὸς τῶν δικαστηρίων γενομένην ἔνορκον ψευδῇ διαβεβαίωσιν ¹⁾).

¹⁾ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος 1861 ἄρθρ. 192. — Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 153. — Ἄν τὸ δικαστήριον, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ ἔνορκος ψευδὴς διαβεβαίωσις, δέον νὰ ᾖ ἀρμόδιον πρὸς ἐκδίκασιν τῆς υποθέσεως, ὅπως θεωρηθῇ ἡ πράξις ὡς ἀξιόποινος ψευδορκία, δὲν ὀρίζει ἐιδικώτερον ὁ ἡμέτερος νόμος, ὅθεν ἡ ἀρμοδιότης τοῦ δικαστηρίου δὲν δύναται νὰ λογισθῇ ὡς ἀναγκαῖον στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος. Oppenhoff Strafgesetzb. d. Norddeutsch. Bundes ἄρθρ. 153 n° 2. — Goldammer Materialien II. σελ. 231. — Mittermaier zu Feuerbach's Lehrb. § 419 not. I.

2) Ἡ συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῶν κειμένων νόμων, κατὰ τοὺς τύπους τῆς θρησκείας τοῦ ὁμνύοντος δόσις τοῦ ὅρκου. Ὁ πρῶτος τῶν ὁρῶν τούτων ἀποτελεῖ οὐσιῶδες στοιχεῖον τοῦ ἀξιοπονοῦ τῆς ψευδορκίας κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον, διότι τιμωρεῖ αὐτὴν οὐχὶ ὡς ἔγκλημα κατὰ τῆς θρησκείας ἀμέσως ἀπευθυνόμενον ἀλλ' ὡς ἔγκλημα, προσβάλλον τὴν δημοσίαν πίστιν. Ἀλλ' ὁμοιοπαύτη προσβολὴ δὲν ὑφίσταται, ὅταν ὁ ὅρκος ᾗναι ἄκυρος, διότι ἐδόθη ἢ ὑπὸ προσώπου, ὅπερ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὀρκισθῇ ¹⁾, περὶ ἀντικειμένων, περὶ ὧν δὲν συγχωρεῖται δι' ὅρκου ἀπόδειξις ²⁾ ἢ ἀνευ τηρήσεως τῶν νομίμων περὶ ὀρκοδοσίας διατάξεων ³⁾.

Ἐπίσης, ἵνα ὑπάρξῃ τὸ ἔγκλημα τῆς ψευδορκίας, ἀπαιτεῖται ἢ δόσις τοῦ ὅρκου νὰ γείνη κατὰ τοὺς τύπους τῆς θρησκείας

¹⁾ Οὕτω λ.χ. ἐὰν ὑποχρεωθῇ ὁ κατηγορούμενος νὰ δώσῃ ὅρκον ἐξετάζομενος περὶ γεγονότων ὑποστηριζόντων τὴν ἐνοχὴν αὐτοῦ. — Ὡς μὴ ἀξιοτιμώρητος θεωρεῖται καὶ ἡ ψευδορκία μάρτυρος, ὅστις ἀπεσιώπησεν ἢ διέστρεψε γεγονότα, περὶ ὧν ἂν κατέθετε τὴν ἀλήθειαν ἢ ὅλον χρῆσιν μεύσει πρὸς ἐνοχοποίησιν αὐτοῦ. Chauveau-Hélie Code pénal τόμ. I ἀρ. 3050. — Hepp Politische Verbrechen σελ. 45. — Ἐναντίαν γνώμη ὑποστηρίζει ὁ Schwarze ἐν Archiv d. Crim. R. n. Folge 1848 σελ. 374 — Ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα, τὰ ὅποια ὁ νόμος ἀπαλλάττει τῆς ἐνόρκου καταθέσεως ὅρ. Ποιν. δικ. ἀρθρ. 114 καὶ 115. Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἐὰν αὐτὰ ὀρκισθῶσιν ἀνευ ἀντιρρήσεως, καὶ μετὰ τοῦτο ἐξελεγχθῶσι ψευθέντα, καθίστανται ἐνοχοὶ ψευδορκίας. Abegg Archiv d. Crim. R. 1834 σελ. 596. — Simon αὐτοῦ. 1856 σελ. 537.

²⁾ Ὡς ἐν τῇ πολιτικῇ διαδικασίᾳ ἐν ταῖς περὶ διαζυγίου δίκαις, καὶ περὶ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης ἀρθρ. 679. 685. 686.

³⁾ Ἀποφ. ποιν. Ἄρ. Πάγου 81 τοῦ 1869. — 1 τοῦ 1872. — Κατὰ τὸν Mittermaier ἐν N. Archiv d. Crim. R. τόμ. II σελ. 97. «ἡ ψευδορκία τότε μόνον λογίζεται ἀξιόποινος, ὅταν ὁ δοθεὶς ὅρκος ᾗναι τοιοῦτος, ὥστε ἡ πολιτεία ὀφείλει νὰ παράσῃ αὐτῷ πλήρη πίστιν, ἥτοι ὅσα καὶ ὁ ὅρκος ἐδόθη καθ' ἧς περιπτώσεις ἀναγνωρίζεται ὡς νόμιμον ἀποδείκτικόν μέσον χρήσιμον πρὸς σχηματισμὸν δικανικῆς πεποιθήσεως καὶ παρὰ προσώπου ἱκανοῦ κατὰ τοὺς κειμένους νόμους πρὸς ὅρκον ὁρκίαν.»

τοῦ ὁμνούντος· διότι τότε μόνον δύναται νὰ δεσμεύσῃ τὴν συνείδησιν τοῦ ὁμνούντος καὶ νὰ ὑποχρεώσῃ αὐτὸν πρὸς ἐξομολόγησιν τῆς ἀληθείας, ὅταν δίδωται συμφώνως πρὸς τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ πεποιθήσεις ¹⁾).

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἰσοδύναμον τοῦ ὅρκου χαρακτηρίζει τὸ ἄρθρ. 269 καὶ πᾶσαν διαβεβαίωσιν τόπον ὅρκου ἐπέχουσιν, ὡς τῶν Μενονιτῶν καὶ ἄλλων αἵρεσιωτῶν, οἵτινες κατὰ τὰ τῆς θρησκείας αὐτῶν δόγματα δὲν παραδέχονται τὸν συνήθη τύπον τοῦ ὅρκου. Εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν δέον νὰ ὑπαχθῇ καὶ ἡ ἀντι τοῦ συνήθους ὅρκου ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ διαβεβαίωσις τῶν κληρικῶν κατὰ τὸ ἄρθρ. ΚΓ' τοῦ Καταστατικοῦ νόμου τῆς ἐρᾶς Συνόδου.

3) Ὁ δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ, ἡ ἐκδηλουμένη διὰ τῆς ἐπιβεβαίωσως ἐνόρκως γεγονότων, περὶ ὧν διατελεῖ τις ἐν πλήρει γνώσει ὅτι εἰσὶ ψευδῆ καὶ ἀνυπόστατα ²⁾).

Ὅθεν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐπὶ ψευδορκία κατηγορίας κατὰ τινος δέον ν' ἀποδειχθῇ.

α') Ὅτι τὰ γεγονότα, περὶ ὧν ὠμώσῃ τις εἰσὶ ψευδῆ. Ἐν τῇ ἐρευνῇ ταύτῃ δύναται νὰ γεννηθῇ τὸ ζήτημα, ἂν ἡ περὶ παντὸς οἰουμένη γεγενῆσθαι ψευδὴς διαβεβαίωσις ἀποτελῇ ψευδορκίαν, ἢ ἂν πρέπει νὰ γίνηται διάκρισις μεταξὺ τῶν οὐσιωδῶν καὶ σχετιζομένων ἀμέσως ἢ ἐμμέσως πρὸς τὸ ἀποδεικτέον θέμα καὶ τῶν ἐπουσιωδῶν καὶ ἥττονος σημασίας. Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν δύναται ν' ἀναφανῇ, εἰ μὴ μόνον ἐπὶ τῶν ὡς μαρτύρων, ἢ ὡς πραγματογνωμόνων ἐξεταζομένων ἐν τινι δίκῃ, οὐχὶ δὲ ἐπὶ τῶν ὡς διαδίκων ἐγκριζομένων, διότι οἱ τοιοῦτοι ὀφείλουσι νὰ ὠμώσωσι τὸν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου διατυπωθέντα ὅρκον, τὸ δὲ δικαστήριον ἐν τῇ δια-

¹⁾ Ἀποφ. πολ. Αρ. Πάγου 193 τοῦ 1870.

²⁾ Ὁ ἡμέτερος νόμος ἀποκρούει ἐντελῶς τὴν ὑπαρξιν ψευδορκίας ἐξ ἀμελείας, περὶ ἧς περιέχουσιν ἰδιαιτέρας διατάξεις εὐάριθμοι τινες ποινικοὶ νόμοι ὡς ὁ Πρωσικὸς ἄρθρ. 132, ὁ τοῦ Ἀννοθέρου ἄρθρ. 214, καὶ τινες ἄλλοι. — Tittmann Handb. § 320. — Haeberlin Criminalr. IV σελ. 305. — Mittermaier zu Feuerbach's Lehrb. § 420 not. II.

τυπώσει τοῦ ὅρκου τούτου ὑποτίθεται ὅτι συμπεριέλαβεν ἅπαντα τὰ γεγονότα τὰ οὐσιώδη ἔχοντα σημασίαν ἐπὶ τοῦ ἀποδεικτέου θέματος ¹⁾). Περὶ τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος αὐτοῦ οὐδεμίαν νύξιν δίδει ἡμῖν εἰδικῶς ὁ ἡμέτερος νόμος, ὅστις ἐν γένει ὡς ψευδομάρτυρα τιμωρεῖ τὸν ἐν γνώσει ψευδῶς ὀρκιζόμενον, ἢ ὁμολογοῦντα ψευδές τι, ἀλλ' ὅμως ὁδηγούμενοι ἐκ τοῦ πνεύματος τῶν διατάξεων αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς ἐν ἀρθρῷ 265 ἐμπεριεχομένης ῥήσεως, καθ' ἣν ἡ ψευδορκία δέον ν' ἀποβλέπῃ εἰς τὴν ὑπὲρ ἧ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου ψευδῆ ὁμολογίαν ἢ παρὰστασιν περὶ οἰωνδήποτε γεγονότων, δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ μὴ ἀληθὴς κατάθεσις περὶ πραγμάτων μὴ οὐσιωδῶν ἢ ἀσχέτων πρὸς τὸ ἀποδεικτέον θέμα δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀξιόποινος ψευδορκία, συνεπαγομένη τὴν καταδίωξιν τοῦ ὑπαιτίου. Ἡ δ' ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει ἐκτίμησις περὶ τοῦ χαρακτηρῶς τῶν γεγονότων, αἵτινα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐπουσιώδη εἶναι ἔργον τοῦ δικαστοῦ ²⁾).

¹⁾ Dollmann-Risch Commentar ἄ.ορ. 192. σελ. 522 σημ. 20.—

²⁾ Ὅλως ἐσφαλμένη εἶναι ἡ γνώμη ὅτι μόνον αἱ περὶ τοῦ τόπου τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως ἀξιοποινοῦ πράξεως ὁμολογίαι εἰσὶν οὐσιώδεις, πᾶσαι δὲ αἱ λοιπαὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐπουσιωδῶν. Ὡς οὐσιώδη γεγονότα δύνανται νὰ θεωρηθῶσι καὶ ἅπαντα τὰ χρησιμεύοντα πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀξιολογίας τοῦ μάρτυρος, ὡς λ.χ. αἱ βεβαιώσεις περὶ τῶν προσωπικῶν σχέσεων τοῦ μάρτυρος, αἱ καταθέσεις αὐτοῦ περὶ τοῦ λόγου τῆς γνώσεως τῶν πραγμάτων, περὶ τῶν μαρτυρεῖ κτλ. Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 192 σελ. 523.— Orpenhoff Strafgesetzb. d. Norddeutsch. Bundes ἀρθρ. 154 n° 8.— Ἐναντίαν γνώμην ἄρ. ἐν Chauveau-Hélie Code Pénal τόμ. II ἀρθ. 3054.— Ἐὰν ὁ μάρτυς ἐξεταζόμενος περὶ τῆς ταυτότητός του δηλώσῃ ψευδῶς ἄλλο ὄνομα, ἢ ἡλικίαν, ἢ ἐπάγγελμα, ἢ πράξις αὐτοῦ αὕτη κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἐισηγμένων συγγραφέων (Chauveau-Hélie αὐτοῦ ἀρθ. 3055) δὲν ἀποτελεῖ ψευδορκίαν, διότι ὁ ὅρκος τοῦ μάρτυρος, ἐπόμενος τῆς περὶ ταυτότητος ἐξετάσεως. (Ποιν. δικονομίας ἀρθρ. 121), δὲν ἀναφέρεται εἰ μὴ εἰς ὅσα ἀφορῶσιν εἰς τὴν κατάθεσιν αὐτοῦ. Ἀλλ' ὅμως, προνοοῦμεν ὅτι, ἐὰν μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἐξετάσεως τοῦ μάρ-

Ε') "Οτι ὁ βεβαίωσας τὰ γεγονότα αὐτὰ ἔπραξε τοῦτο ἐν γνώσει ὧν περὶ τῆς μὴ ἀληθείας αὐτῶν. Ἡ τοιαύτη ἐν γνώσει βεβαίωσις τῶν ψευδῶν γεγονότων ἀποτελεῖ τὴν δολίαν προαίρεσιν τοῦ αὐτουργοῦ, ἣν ὡς ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ἀπαιτεῖ ὁ νόμος. Ὁ σκοπὸς, ὃν ἐπιδιώκει ὁ αὐτουργός, ἢ πρὸς ἰδίαν ὠφέλειαν ἢ πρὸς βλάβην ἄλλου διάπραξις τῆς ψευδορκίας, ὁ ἐπαπειλούμενος ἐκ ταύτης κίνδυνος καὶ τὰ τοιαῦτα, εἰσὶν ὅλως ἀλλότρια τῶν στοιχειωδῶν ὅρων τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος ¹⁾).

Τοῦτο προσεπιμαρτυρεῖ καὶ τὸ ἄρθρ. 113 ποιν. νόμου, ὁρίζον κατ' ἐξάίρεσιν ἐπὶ τῆς ψευδορκίας, ὅτι ὁ ἐνοχος δὲν ἀπαλλάσσεται τῆς ποινῆς, καὶ ἐὰν ἐκουσίως καὶ αὐθορμητῶς, καὶ πρὶν ἔτι τὸ σκοπούμενον διὰ τῆς πράξεως ἀποτελέσμα ἐπέλθῃ, καὶ πρὶν ἢ ὑποβληθῇ εἰς ἀνάκρισιν, ἐματαιώσῃ δι' ἄλλης τινὸς πράξεως τὸ ἐνδεχόμενον ἀποτελέσμα καὶ ἐδήλωσεν ὅτι ἀπέβαλε πάντα παράνομον σκοπὸν ²⁾).

Πότε ὑπάρχει παρὰ τῷ αὐτουργῷ ἡ γνώσις περὶ τῆς μὴ ἀληθείας τῶν γεγονότων, ἅτινα δι' ὅρκου ἐπεβεβαίωσεν, εἶναι ζήτημα ἐντελῶς πραγματικόν, οὗ ὁ ἔλεγχος ἀνήκει εἰς τὸν δικαστὴν, ὀφείλοντα ν' ἀποφασίσῃ περὶ αὐτοῦ, ἀφοῦ σταθμίσῃ τὰ διάφορα περιστατικὰ τὰ συνοδεύοντα τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ³⁾).

τυρος, ζητηθῶσι πληροφορίες σχετιζόμεναι πρὸς τὴν ταυτότητα αὐτοῦ καὶ χρησιμεύουσαι πρὸς ἔρευναν καὶ διασάφησιν τῆς ἀληθείας (ἄρθρ. 388. Ποιν.δικ.) πᾶσα ψευδὴς περὶ αὐτῶν κατάθεσις δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ψευδορκία.

¹⁾ Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 192 σελ. 524 καὶ σημ. 29.

²⁾ Τοὺς λόγους τῆς καθιερώσεως τῆς ἐξαιρετικῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 113 ἄρ. ἐν ταῖς αἰτιολογίαις τοῦ Βασιρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1831 ἐν σελ. 143 ἐπεμ.

³⁾ Τὸ ζήτημα, ἀν ὑπάρχῃ ψευδορκία καὶ, ὅταν ὁ μάρτυς ὁμολογῇ τὴν ἀλήθειαν, νομίζων ἐκ πλάνης ὅτι ψεύδεται, διαίρει τοὺς νομοδιδασκάλους. Ὁ Abegg ἐν Archiv. d. Crim. R. 1834 σελ. 602 παραδέχεται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὴν ὑπαρξίν ψευδορκίας, ἰσχυριζόμενος ὅτι

Ἐπειδὴ, ὡς εἴρηται, πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐπὶ ψευδορκίᾳ κατηγορίας ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως ἡ ἀπόδειξις ὅτι ὁ ὁμῶσας ἐν γνώσει διεβεβαίωσε ψευδῆ πράγματα, δὲν ἐπιτρέπεται ἕνεκα ψευδορκίας ἀνάγκησις ἐπὶ ἐκτιμητικοῦ ὅρκου, καθ' ὃν ἡ διαβεβαίωσις τοῦ ὁμνούντος στηρίζεται ἐπὶ λόγων τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ πεποιθήσεως. (ἄρθρ. 266 ἐν τέλει).

Μὴ ὑπαρχούσης ἐν τῷ νόμῳ εἰδικῆς διατάξεως περὶ τοῦ ζητήματος πότε τὸ ἐγκλήμα τῆς ψευδορκίας εἶναι τετελεσμένον, δεόντ' ἐκ τῶν γενικῶν αὐτοῦ ἐκ τῶν γενικῶν τοῦ νόμου ἀρχῶν ὁδηγούμενοι. Ἐὰν ὁ ὅρκος ἐδίδετο μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς καταθέσεως τοῦ πρὸς ὀρκοδοσίαν ὑποχρέου, ἡδυνάμεθα ὡς γενικὸν κανόνα ν' ἀναγράψωμεν ὅτι τὸ ἐγκλήμα λογίζεται ὡς τετελεσμένον μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῶν τελευταίων τοῦ ὅρκου λέξεων. Ἀλλὰ, κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν, καὶ οἱ διάδικοι καὶ οἱ μάρτυρες, καὶ οἱ πραγματογνώμονες, οἱ ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, ὡς καὶ οἱ ἐνώπιον τῶν ποινικῶν εἰς ὀρκωμοσίαν ὑποβαλλόμενοι, ἀπαγγέλλουσι τὴν νενομισμένην τοῦ ὅρκου ῥήτραν ἐν ἀρχῇ καὶ οὐχὶ μετὰ τὸ πέρας τῆς διαβεβαίωσεως αὐτῶν ¹⁾. Ὅθεν ἐπ' ἀνάγκης καθίσταται, ὅπως ἐξετάσωμεν, πότε ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει, ἡ ἑνορκος διαβεβαίωσις λογίζεται ἀποπερατωθεῖσα καὶ συνεπῶς τὸ ἐγκλήμα τῆς ψευδορκίας εἶναι τετελεσμένον.

α') Ὁ ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων ὑπὸ τοῦ διαδίκου

ἡ δὲ ὁρκου διαβεβαίωσις τοῦ ὁμνούντος, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν ἐξ ὑποκειμένου ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος, εὐρίσκεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν πεποιθήσιν αὐτοῦ, αὕτη δὲ κυρίως ἀποτελεῖ τὴν κατ' ἀντικείμενον ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος, καὶ οὐχὶ, ὡς τινες πρεσβεύουσιν, ἡ ἀλήθεια ἢ ἡ πραγματικὴ ὑπαρξὶς τῶν γεγονότων, περὶ ὧν ἐδόθη ἡ ἑνορκος διαβεβαίωσις. Μετὰ τοῦ Abegg συμφωνεῖ καὶ ὁ Rauter Droit criminel II. n° 490. — Ὁ Wacchler Lehrb. § 185 σελ. 258, παραδέχεται ὅτι ὑπάρχει ἀποπειρα, ὁ δὲ Heffler (Lehrb. § 410 σημ. 2), οὕτινος ἡ γνώμη φαίνεται ἡμῖν πιθανωτέρα, ὑποστηρίζει ὅτι ὑπάρχει ἐγκλήμα καθ' ὑπόθεσιν (crimen putativum) ὅρ. καὶ Goldammer Materialien II ἀρθρ. 125 σελ. 231.

¹⁾ Πολ. δικ. ἀρθρ. 335—373. — Ποιν. δικ. ἀρθρ. 121.

διδόμενος ὄρκος ἄρχεται διὰ τῶν λέξεων «ὁ μὲν ὧς εἶδ' ὡς καλ-
λιστα τὰς ἐπιβαλλομένας εἰς τὴν ψευδορκίαν
ποινὰς» μεθ' ἧς, ἀμέσως καὶ ἄνευ διαλείμματος, ἀπαγγέλλεται
τὸ θέμα, περὶ οὗ δίδεται ὁ ὄρκος. Ἐπομένως τὸ ἔγκλημα τῆς
ψευδορκίας, καθ' ἧς περιπτώσεις ὑπάρχουσι τὰ στοιχεῖα αὐτοῦ,
δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τετελεσμένον, εὐθύς ἅμα ἀποπερατωθῇ
ἡ ἀπαγγελία τῆς ἐνόρκου διαβεβαιώσεως ¹⁾).

β") Ἐπὶ τῶν μαρτύρων, τῶν ἐν πολιτικῇ δίκῃ ὑπὸ τοῦ εἰσηγη-
τοῦ ἐξεταζομένων, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ προδικασίᾳ ποινικῆς δίε-
κῆς ἐνόρκως ἐξετασθέντων, τὸ ἔγκλημα τῆς ψευδορκίας θεωρητέον
ὡς τετελεσμένον μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς ἐκθέσεως ὑπ' αὐτῶν
τούτων, ἐὰν γινώσκωσι γράμματα, ἢ τὴν ὑπογραφὴν αὐτῆς
ὑπὸ τῶν συντασσόντων τὴν ἐκθεσιν μετὰ τῆς βεβαιώσεως ὅτι ὁ
μάρτυς δὲν ὑπέγραψε δι' ἄγνοιαν γραμμάτων ἢ δι' ἄλλον λόγον.
Μέχρι τῆς ὑπογραφῆς τῆς ἐκθέσεως ὁ μάρτυς δύναται νὰ συμπλη-
ρῶσιν καὶ νὰ σαφηνίσῃ τὴν κατάθεσιν αὐτοῦ εἰς τρόπον, ὥστε οὐ-
δεμία πλέον δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία περὶ τῆς πραγματικῆς
ἐννοίας τῶν λεχθέντων ὑπ' αὐτοῦ, διὰ τῆς ὑπογραφῆς δὲ αὐτῆς
μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν καὶ ἀνάγνωσιν ἐκλείπει πᾶσα ὑπόνοια
ὅτι οἱ συντάξαντες δὲν ἀντελήφθησαν προσηκόντως τῆς καταθέ-
σεως τοῦ μάρτυρος, ἢ ὅτι δὲν ἐξέθηκαν πιστῶς αὐτὴν ἐν τῇ
ἐκθέσει ²⁾).

γ") Ἐπὶ τῶν πραγματογνωμόνων τῶν συντασσόντων ἔγγραφον
ἐκθεσιν γνωμοδοτήσεως, τὸ ἔγκλημα τῆς ψευδορκίας δύναται νὰ
θεωρηθῇ ὡς τετελεσμένον μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς ἐκθέσεως αὐ-
τῶν εἰς τὸν ἀρμόδιον δικαστικὸν ὑπάλληλον ³⁾).

¹⁾ Goltdammer Materialien τόμ. II ἀρθρ. 125 σελ. 233.

²⁾ Mittermaier u. Feuerbach's Lehrb. § 420. not VII.—Luden v.
Versuche σελ. 494.— Goltdammer Materialien II ἀρθρ. 125 σελ. 238
καὶ 239.

³⁾ Dollmann-Risch. Commentar ἀρθρ. 192 σελ. 527 σημ. 37.—
Haeblerlin Criminalrecht τόμ. IV σελ. 294.

δ') Ἐπὶ τῶν μαρτύρων καὶ πραγματογνώμωνων, τῶν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἐξεταζομένων, τὸ ἐγκλημα τῆς ψευδορκίας δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τετελεσμένον μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐξέτασως ἐκάστου αὐτῶν, οὐχὶ δὲ καὶ τῆς ὅλης περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίας καὶ πολὺ ὀλιγώτερον τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου συζητήσεως τῆς ὑποθέσεως, διότι ἡ ἐξέτασις ἐκάστου μάρτυρος ἢ πραγματογνώμονος ἀποτελεῖ αὐτοτελὲς μέρος τῆς διαδικασίας⁴⁾

Μετὰ τοῦ ζητήματος περὶ τελεσιουργίας τοῦ ἐγκλήματος τῆς ψευδορκίας συνδέεται καὶ τὸ ζήτημα, ἂν δύναται νὰ γείνη ἀπόπειρα καὶ πότε ὑπάρχει τοιαύτη ἐπὶ τῆς ψευδορκίας.

Εἰς τὴν ἐννοίαν τῆς ἀποπείρας, ὡς ἐκτίθεται ἐν ἀρθρ. 49, δὲν ἀντίκειται ἀμέσως ἡ ἐννοία τοῦ ἐγκλήματος τῆς ψευδορκίας, ὅθεν κατ' ἀρχὴν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι, ὡς αἰεὶ ἐγένετο ἐναρξίς τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος τῆς ψευδορκίας, ἀλλὰ δὲν

⁴⁾ Dollmann-Risch Commentar σελ. 256 σημ. 34. — Weiss Commentar I. σελ. 463. Τὴν γνώμην αὐτὴν ὑποστηρίζουσι καὶ τὰ ἀρθρα 369 καὶ 420 τῆς ἡμετέρας ποιν. δικονομίας, καθ' ἃ ἐπιτρέπεται ἡ διακοπὴ τῆς συζητήσεως καὶ ἡ ἀναβολὴ τῆς δίκης, ἔαν ἐγερθῶσι κατὰ τινος μάρτυρος ὑπόνοιαι ἐπὶ ψευδομαρτυρίᾳ, ὅθεν ὑποτίθεται δυνατὴ ἡ τέλεισις τοῦ ἐγκλήματος καὶ πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς συζητήσεως. — Τοῦναντίον ὁ Goldammer (Materialien II. σελ. 239) πρεσβεύει ὅτι ἵνα θεωρηθῇ τὸ ἐγκλημα τετελεσμένον ἀπαιτεῖται ἡ ἀποπεράτωσις τῆς συζητήσεως, ὅπερ καὶ οἱ Γάλλοι νομοδιδάσκαλοι ὑποστηρίζουσιν, ἐπικαλούμενοι τὴν ἀρχὴν ὅτι πρὸς ὑπαρξίν τῆς ἐνστάσεως τοῦ ἐγκλήματος τῆς ψευδορκίας ὡς τετελεσμένου ἀπαιτεῖται τὸ δυνατόν, ἢ ἐνδεχόμενον βλάβης, ἥτις μόνον μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς συζητήσεως δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἢ νὰ προσδοκᾶται, διότι διαρκούσης τῆς συζητήσεως ὁ ἐνοχὸς δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ψευδὴ μαρτυρίαν. Chauveau-Hélie Code Pénal τόμ. II. ἀρθρ. 3065. Παρ' ἡμῖν τὴν ἀρχὴν αὐτὴν ἀποκρούει, ὡς εἶδομεν, τὸ ἀρθρ. 113 Ποιν. νόμου, ἐκ τῶν ὁρισμῶν τοῦ ὁποίου ἔπεται ὅτι τὸ ἐγκλημα τῆς ψευδορκίας ὑφίσταται καὶ ὅταν ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως, καθ' ἣν ἐγένετο ἡ ψευδορκία ἀναιρεθῇ ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἢ δι' ἐφέσεως μεταρρυθμισθῇ. Chauveau-Hélie Code Pénal τόμ. II. ἀρθρ. 3066.

ἤχθη αὐτὸ εἰς πέρας, ἔνεκα λόγων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως τοῦ αὐτοῦργου, ὑπάρχει ἀπόπειρα τοῦ ἐγκλήματος τῆς ψευδορκίας ¹⁾).

Ὡς ἀπόπειραν ἐπομένως ψευδορκίας δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ διάδικος ἔθετο τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ ἤρξατο ν' ἀπαγγέλλῃ τὸν διὰ τῆς ἀποφάσεως διατετυπωμένον ὅρκον, ἀλλ' ἐν μέσῳ τῆς ἀπαγγελίας διεκόπη ἐξ ἀπροσδοκῆτων καὶ ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως αὐτοῦ περιστατικῶν ²⁾. Ἀλλ' ὁσάκις, ὁ ὅρκος ὡς ἐπὶ τῆς καταθέσεως τῶν μαρτύρων καὶ πραγματογνωγόνων, προηγεῖται ταύτης δὲν δύναται νὰ διακριθῇ ἡ ἀπόπειρα ἀπὸ τῆς τελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, διότι, ἐν ὅσῳ μὲν ἡ ἀκρόασις αὐτῶν διαρκεῖ, εἶναι ἄγνωστον ὅποιον ἔσεται τὸ ἐκ τοῦ συνόλου αὐτῆς συμπέρασμα, καὶ ἂν τοῦτο συμφωνῇ ἢ μὴ πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ὅταν δὲ ἡ κατάθεσις αὐτῶν ᾖ πλῆρης, ἐὰν ἐξελεγχθῇ ὡς ψευδής, ὑπάρχει τετελεσμένον τὸ ἐγκλημα τῆς ψευδορκίας ³⁾).

Ἐπειδὴ κατὰ τὸν ὅρισμόν τῆς ἀποπείρας ἀπαιτεῖται ἐξωτε-

¹⁾ Περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν χωρῇ ἀπόπειρα ἐπὶ τῆς ψευδορκίας, διακρίνονται αἱ γνώμαι τῶν νομοδιδασκάλων. Οἱ πλεῖστοι ἐκ τῶν Γάλλων, ὁρμώμενοι ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι ὁ μάρτυς μέχρι τῆς ἀποπερατώσεως τῆς συζητήσεως δύναται νὰ συμπληρώσῃ, νὰ τροποποιήσῃ, ἢ καὶ νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ, ἀπαντοῦνσιν τὰ δυνατόν τῆς ὑπάρξεως ἀποπείρας. Chauveau-Hélie Code Pénal II. ἀριθ. 3067, 3068.—Trebutiens Droit Criminel II. σελ. 102. Τοῦναντίον παρὰ τοῖς Γερμανοῖς νομοδιδασκάλοις ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς ὑπάρξεως ἀποπείρας ὅρ. Mittermaier u. Feuerbach's Lehrb. § 40 n° VII.—Goldsammer Materialien II. σελ. 235

²⁾ Dollmann-Risch Commentar I. σελ. 231.—Simon Archiv d. Criminalr. 1856 σελ. 533. Εἰδικὰς διατάξεις περὶ ἀποπείρας περιέχον οἱ ποινικοὶ νόμοι τῆς Βυρτεμβέργης ἀρθρον 230 καὶ τῆς Σαξωνίας ἀρθρ. 224.

³⁾ Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 192 σελ. 529 σημ. 41 καὶ 42.—Stenglein Commentar II. σελ. 177.—Simon Archiv d. Criminalr. 1856 σελ. 540.

ρική τις πράξις, περιέχουσα ἀρχὴν ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, ὡς ἀπόπειραν δὲν δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τὴν δήλωσιν περὶ ἀποδοχῆς ὄρκου, ἢ τὴν διαθεβαίωσιν τινος ὅτι εἶναι ἔτοιμος νὰ ἐνισχύσῃ δι' ὄρκου τὴν δήλωσιν αὐτοῦ ἐπὶ κατασχέσεως ἐνεργηθείσης εἰς χεῖράς του.

Ἐξετάσαντες τὴν καθόλου ἔννοιαν καὶ τοὺς στοιχειώδεις ὅρους τῆς ψευδορκίας, μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν εἰδικῶν διατάξεων τῶν προκειμένων ἀρθρῶν.

Τὸ ἀρθρ. 265 προβλέπει περὶ τῆς ἐν ποινικῇ δίκῃ ψευδομαρτυρίας, ὕφισταμένης, ὡςάκις τις ψευδορκεῖ ἐν γνώσει εἰς ἀνάκρισιν ἢ ἐνώπιον δικαστηρίου. Ὡς ἀνάκρισιν ἐνώπιον δικαστηρίου ἐννοεῖ ὁ νόμος τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων. Περὶ τῆς ἐν τῇ προδικασίᾳ ἐνόρκου ἐξετάσεως αὐτῶν, καθ' ἃς περιπτώσεις ὁρίζει ταύτην ὁ νόμος, οὐδεμίαν ποιεῖται μνεῖαν, ὅθεν εὐλόγοι δύνανται νὰ ἐγερθῶσιν ἀμφιβολίαι, ἂν ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρου αὐτοῦ εἶναι ἐφαρμοστέα καὶ ἐπὶ ταύτης ²⁾).

Ἐπίσης ἀξιοποιον θεωρεῖ ὁ νόμος τὴν ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου γενομένην ψευδορκίαν, διότι κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις παραβιάζει ὁ ἐνοχος τὸ καθήκον, ὅπερ ἔχει νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν συνεπείᾳ τῆς δοθείσης ὑπ' αὐτοῦ ἐνόρκου διαθεβαίωσεως

¹⁾ Πολ. δικ. ἀρθρ. 352 ἐπομ. 929. Ἡ δήλωσις περὶ ἀποδοχῆς ὄρκου δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόπειρα ψευδορκίας καὶ καθ' ἣν ἔτι περὶπτῶσιν ὁ πρὸς ὃν ἐγένετο, πεποιθὼς εἰς αὐτὴν, ἀπαλλάξῃ τὸν δηλώσαντα τῆς ὑποχρεώσεως πρὸς ὁσὶν τοῦ ὄρκου ὁρ. ἀρθρ. 270. II. N.—Dol-Imann-Risch Commentar II ἀρθρ. 492 σελ. 528.—Weiss Commentar I σελ. 459.

²⁾ Ποιν. δικ. ἀρθρ. 124, 116, 119, 120.—Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Ἀρ. Πάγου ἀποφ. ποιν. 8 τοῦ 1844 ἡ τοιαύτη ψευδορκία ἐστὶ τιμωρητέα ὡς ψευδὴς διὰ χειραφίας ὑπόσχεσις δυνάμει τοῦ ἀρθρ. 270 καὶ τοῦ ἀπὸ 13 Ὀκτωβρίου 1841 Νόμου περὶ τιμωρήσεως τῶν κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ψευδομαρτυρούντων. Διὰ τῆς τοιαύτης ἐξ ἀναλογίας ἐφαρμογῆς ἠθέλησεν ὁ Ἀρειος Πάγος νὰ συμπληρώσῃ τὸ κενόν, ὅπερ ὑπάρχει ἐν τῇ ἡμετέρῃ ποινικῇ νόμῳ.

καὶ προσβάλλει τὴν δημοσίαν πίστιν περὶ τῆς εἰλικρινείας καὶ τοῦ ἀδόλου τῆς τοιαύτης αὐτοῦ ἐξομολογήσεως.

Τὴν κατὰ τῶν ψευδορκούντων ἐν ποινικαῖς δίκαις ἐπιβλητέαν ποινὴν ὀρίζει ὁ νόμος, διακρίνων μεταξὺ τῆς ψευδομαρτυρίας, τῆς γενομένης ἐν ἀνακρίσει ἔνεκα κακούργηματος, καὶ τῆς ψευδομαρτυρίας τῆς τελεσθείσης ἐν ἀνακρίσει ἔνεκα πλημμελήματος ἢ πταισματος. Ἐπὶ τῆς πρώτης ὡς ἀφετηρίαν τῆς καταγνωστέας ποινῆς παραδέχεται τὸ σύστημα τῆς κατὰ τὸ ἀντιπεπονηθὸς τιμωρήσεως, καθ' ὃ κατὰ τοῦ ψευδομαρτυρήσαντος ποινὴ εἶναι ἡ αὐτὴ ἐκείνη, ἣν ἐπισύρει τὸ κακούργημα, δι' ὃ καταδικάζεται ὁ κατηγορούμενος. Ἄν ὁ κατηγορούμενος κατεδικάσθῃ πραγματικῶς διὰ τὸ τοιοῦτον κακούργημα, ἢ δι' ἑτέραν ἡπιωτέρου χαρακτῆρος πράξιν, ἢ ἂν ἐντελῶς ἠθιώθῃ, φρονοῦμεν ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ λάβωμεν ἢ π' ὅψιν, ἀφοῦ ὁ νόμος ἐν γένει κανονίζει τὴν ποινὴν τῆς ψευδομαρτυρίας ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ποινῆς, ἣν ἐπισύρει τὸ προκείμενον κακούργημα ἢ κυριολεκτικώτερον, τὸ δι' ὃ κατηγορεῖται, (das angeschuldete) καὶ ὡς τοιοῦτον θεωρητέον τὸ ἐν τῷ περὶ παραπομπῆς βουλευμάτι ἢ τὸ ἐν τῷ ἐγκλητηρίῳ ἀναφερόμενον ¹⁾).

Περὶ τῆς ἐν πολιτικαῖς δίκαις ψευδομαρτυρίας πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 266, κολάζον τὴν ψευδορκίαν τῶν μαρτύρων καὶ πραγματογνωμόνων, τῶν κληθέντων πρὸς ἀπόδειξιν οἰουδήποτε θέματος, ὡς καὶ τὴν ψευδορκίαν τῶν διαδίκων αὐτῶν, ἢ τῶν πληρεξουσίων, ἢ τῶν ἐπιτρόπων ἐν ὀνόματι τῶν ἀφελίκων, ἢ τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων ἄλλων προσώπων ²⁾).

Κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ τιμωρεῖται οὐ μόνον ἡ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου γενομένη ψευδορκία, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐνώπιον παντός δικαστοῦ, ἐνεργούντος τὰ τῆς δικαστικῆς αὐτοῦ λειτουργίας καθήκοντα ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ³⁾).

¹⁾ Τὴν γνώμην αὐτὴν ὑποστηρίζουσιν αἱ ἐπίσημοι σημειώσεις τοῦ Βασιλικοῦ ποινικοῦ νόμου 1813 ἐν ἄρθρ. 292. — Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 233 τοῦ 1873.

²⁾ Πολ. δικ. ἄρθρ. 361 ἐπὶ μ.

³⁾ Τὸ γερμαν. κείμενον λέγει «Gerichtlichen Eid» τοῦτέστι δικαστικῆς.

Λίαν σπουδαία εἶναι ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 267¹⁾, δι' ἧς ὡς ψευδορκία τιμωρεῖται ἡ πλαστογραφίαις, ἢ ἡ χρῆσις πλαστογραφημένων ἐγγράφων, ἢ ἡ ἀπόκρυψις ἢ ἐξαφάνισις αὐτῶν ἐν πολιτικῇ ἢ ποινικῇ τινι δίκῃ, ὡς καὶ ἡ ἄρνησις τῆς μαρτυρίας τῆς δόσεως τοῦ νενομισμένου ὅρκου.

Περὶ ἐκάστης τῶν περιπτώσεων αὐτῶν παρατηρητέον εἰδιζώτερον

Α') Πλαστογραφίαις ἢ χρῆσις πλαστογραφημένων ἐγγράφων ἢ ἐξαφάνισις, ἢ ἀπόκρυψις αὐτῶν ἢ ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων.

*Ενοχος τῆς πράξεως ταύτης δύναται νὰ ᾖ οὐ μόνον πᾶς τρίτος, ἀλλὰ καὶ αὐτός ὁ κατηγορούμενος ἐν ποινικῇ δίκῃ, ἢ ὁ ὡς διάδικος περὶσταμένος ἐν πολιτικῇ διαφορᾷ. Εἶναι δὲ ὅπως ἀδιάφορον, ἐὰν ὁ πλαστογραφῇσας, ἢ ἐξαφανίσας τὰ ἐγγράφα, ἢ ποιήσας χρῆσιν τῶν πλαστῶν ἐγγράφων, ἐπραξέ τοῦτο ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἢ πρὸς βλάβην ἄλλου τινός, ὅπως ἀποκρούσῃ ὑπονοίας ἐπιβαρυνούσας αὐτόν, ἢ ὅπως ἐπιβρίψῃ τὸ βάρος τῆς εὐθύνης κολασίμου πράξεως εἰς ἄλλον²⁾.

Διὰ τῆς ποινῆς τῆς ψευδορκίας τιμωρεῖται ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πράξις ἐκτελεσθεῖσα ἐν πολιτικῇ τινι ἢ ποινικῇ δίκῃ³⁾, ὥστε ἡ

καὶ ὁ ὅρκον, ὥστε ὡς ψευδορκίαν, τιμωρητέαν συμφώνως πρὸς τοὺς ὁρισμούς τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ, δυνάμεθα ἀναμφισβητήτως νὰ παραδεχθῶμεν καὶ τὴν ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ τοῦ ἐπιτετραμένου τῇ ἐξετάσει μαρτύρων, ἢ τῇ ὀρκίσει διαδίκου γενομένην. Πολ. δίκον. ἄρθρ. 249. 307. 309. 377. συνδ. ἄρθρ. 319 220.

¹⁾ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1813 ἄρθρ. 293. — τοῦ 1861 ἄρθρ. 198. — Νομοσχεδίου 1827 ἄρθρ. 186. — 1831 ἄρθρ. 219.

²⁾ Dolmann-Risch Commentar ἄρθρ. 198 σελ. 567.

³⁾ Τὸ κείμενον τοῦ νόμου λέγει ἀ ν α κ ρ ι τ ι κ ῇ ν ὑ π ὀ θ ε σ ι ν μεθερμηνεύσαν οὕτω τὴν ἐν τῷ Γερμανικῷ κειμένῳ λέξιν *Untersuchungssache*, ἀλλ' ὅτι διὰ τῆς λέξεως αὐτῆς δὲν ἐσκόπει ὁ νομοθέτης νὰ περιορίσῃ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος μόνον ἐπὶ τῶν ἐγγράφων τῆς ἀνακρίσεως, ἀλλ' ἡγνῶει ἅπασαν τὴν ἐνώπιον τῶν ποινικῶν δικαστηρίων διαδικασίαν ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐπισήμων σημειώσεων ἐπὶ

ἐξώδικος χρῆσις πλαστογραφημένων ἐγγράφων, ἢ ἡ πλαστογραφία ἢ ἡ ἐξαφάνισις αὐτῶν δὲν ὑπάγεται εἰς τὸ ἄρθρον 267, ἀλλ' ἐστὶ τιμωρητέα κατὰ τὰς ἐν γένει περὶ πλαστογραφίας καὶ φθορᾶς ξένης ιδιοκτησίας διατάξεις τῶν ἄρθρ. 258 καὶ 424. Π. Ν.

Οὐδεμιᾶς δὲ γενομένης διακρίσεως μεταξὺ δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, ἔπεται ὅτι ἡ πράξις κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἐπίσης ἀξιόποινος λογίζεται καὶ διὰ τῆς αὐτῆς τιμωρεῖται ποινῆς.

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐγγράφων περιλαμβάνονται ἅπαντα ἐν γένει τὰ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν ποινικῆς ἢ πολιτικῆς δίκης συντασσόμενα ὑπὸ τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων ἐγγράφα, οἷον πρακτικά δικαστηρίων, ἐκθέσεις ἐξετάσεως μαρτύρων, ὀρίσεις πρὸς πρᾶξις, ἀποδεικτικὰ δὲ μέσα (Beweismittel) ἐκτὸς τῶν ἐγγράφων θεωρητέον τὰ εἰδικώτερον καλούμενα πειστήρια, ἅτινα χρησιμεύουσιν ἐν τῇ ποινικῇ δίκῃ πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἐκτελέσεως κολασίμου τινὸς πράξεως, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου ¹⁾).

Ἡ καταγνωστέα κατὰ τοῦ ἐνόχου ποινὴ τῆς ψευδορκίας ὁρίζεται ἐκ τῶν εἰδικωτέρων περιπτώσεων τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος. Διό εἰ μὲν ἐγένετό τις ἐνοχος τῶν εἰρημένων πράξεων ἐν ποινικῇ δίκῃ, ἐφαρμόζονται αἱ ποιναὶ τοῦ ἄρθρ. 265 τοῦ πραγματευομένου περὶ τῆς ἐνώπιαν τῶν ποινικῶν δικαστηρίων γενομένης ψευδορκίας, καὶ ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς ποινῆς τῆς πράξεως, δι' ἣν γίνεται ἡ κατηγορία, κανονίζεται καὶ ἡ ποινὴ τῆς ψευδορκίας. Εἰ δὲ τις τῶν πράξεων αὐτῶν ἐτελέσθη ἐν πολιτικῇ δίκῃ, χωρεῖ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 266, τοῦ πραγματευομένου περὶ τῆς ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων ψευδορκίας ²⁾).

τῶν ἄρθρ. 294 τοῦ Βασιλικοῦ νόμου τοῦ 1813 ἐν αἷς ἡ Untersuchungs-sache ὡς Strafsache ποινικὴ δίκη χαρακτηρίζεται.

¹⁾ Ποιν. δίκον. ἄρθρ. 172 173.

²⁾ Περὶ τούτου ῥητῶς ἀποφαίνονται αἱ αἰτιολογίαι τοῦ Νομοσχέδιου τοῦ 1827. ὁρ. Motive z. Revidirten Entwürfe v. 1827 σελ. 157.

Τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 267 ἔχοντες ὑπ' ὄψιν, δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἐγκλημα τῆς πλαστογραφίας ἀπόλλυσι τὸ αὐτοτελὲς αὐτοῦ χαρακτῆρα, συγχωνευόμενον ἐν τῷ τῆς ψευδοκίας, οὕτινος ἐφαρμόζεται ἡ ποινὴ, τοῦναντίον ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει ὑπάρχει συρόρη ἐγκλημάτων, καὶ ἐὰν τυχὸν ὁ ἐνοχος ὡς ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων περιπτώσεων τῶν συνοδευουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, ἐπισύρῃ ποινὴν βαρυτέραν ἐν αὐτῇ, συγχωνεύεται καὶ ἡ ἡπιωτέρα ¹⁾).

Β') *Ἀρρησις τῆς μαρτυρίας ἢ τοῦ ὅρκου τῆς μαρτυρίας.*

Αἱ πράξεις αὗται ἀναμφισβητήτως δὲν φέρουσι τὰ στοιχεῖα τοῦ ἐγκλήματος τῆς ψευδορκίας, διότι ὁ ἐξ οὐδὲν ποτε λόγου ἀρνούμενος τὴν μαρτυρίαν ἢ τὸν ὅρκον, ὅν ὡς μάρτυς ὀφείλει νὰ δώσῃ, ἵνα ὑπὲρ τῆς μαρτυρίας αὐτοῦ ὑπάρχῃ τὸ τεκμήριον τῆς ἀληθείας, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς παραβιάσας τὸν ὅρκον αὐτοῦ. Ἀλλ' ὅμως διὰ τῆς τοιαύτης ἀρνήσεως δύναται τις νὰ ἐπιδικῇ ἐπίσης ἀξιόποινον σκοπὸν ὡς ἐπὶ τῆς ψευδορκίας, ἀποβλέπων εἰς τὴν ἀθώωσιν ἐνόχου, ἢ τὴν ἐνοχοποίησιν ἀθώου, ἢ τὴν βλάβην μόνον ἄλλου, διὸ δυνάμει τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθρ. 267 τιμωρεῖται διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς τῆς κατὰ τῶν ψευδορκούντων ἐπιβαλλομένης ²⁾).

¹⁾ Οὕτω λ.χ. ἐάν τις εἰς ποινικὴν δίκην ἔνεκα πλημμελήματος ἢ πταίσματος ποιήσῃ χρῆσιν δημοσίου ἐγγράφου πλαστογραφηθέντος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, οἷον ἀπογράφου δικαστικῆς ἀποφάσεως (ἀρθρ. 248 § 3), ἢ ληξιαρχικῆς πράξεως περὶ γεννήσεως ἢ γάμου (ἀρθρ. 248 § 4), ἢ τοιαύτης πράξεως περιέχει συρόρη ἐγκλημάτων καὶ ἐκτὸς τῆς ποινῆς τῆς εἰρηκτικῆς τῆς λόγῃ τῆς ψευδορκίας ἐπιβαλλομένης κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἀρθρ. 265. Β'. ὁ ἐνοχος ἐπισύρει καθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν ποινὴν τῶν προσκαίρων δεσμῶν, τὴν ἐπὶ πλαστογραφίας δημοσίων ἐγγράφων, ὧν ἐγένετο χρῆσις καταγνωσχομένην (ἀρθρ. 248 § 2). ὅθεν ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ κανονίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περὶ συρροῆς τῶν ἐγκλημάτων διατάξεων τῶν ἀρθρ. 109 καὶ 110. ὁρ. Motive z. Revidirten Entwurfe v. 1828 σελ. 157. — Stenglein Commentar I σελ. 190.

²⁾ Ἐν τῇ Γαλλικῇ ποιν. νόμῳ δὲν ὑπάρχει ἰδιαιτέρα διάταξις τιμω-

Κατὰ τοὺς ὅρισμοὺς τοῦ ἄρθρ. 314 Πολ. δικονομίας καὶ τῶν ἄρθρ. 121 καὶ 334 Ποιν.δικονομίας οἱ μάρτυρες, οἱ ἀρνούμενοι ἄνευ δεδικοιολογημένης αἰτίας τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν ἢ τὴν δόσιν τοῦ νομοισμένου ὅρκου, ὑποβάλλονται εἰς πρόστιμον, ἐπιφυλαττομένης καὶ τῆς βαρυτέρας ποινῆς τοῦ ἄρθρ. 267 Π. Ν., ἐὰν ἐπιμένωσιν ἀρνούμενοι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ ἐπομένως τῶν εἰρημένων ἄρθρων ἔπεται ὅτι ἡ ποινὴ τοῦ ἄρθρ. 267 δὲν καταγινώσκεται εἰς τοὺς μάρτυρας εὐθὺς ἅμα τῇ ἀρνήσει τῆς μαρτυρίας, ἀλλ' ἀφοῦ μετὰ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ προστίμου ἐπιμένωσιν εἰς τὴν ἀρνήσιν αὐτῶν, προερχομένην ἐκ δολίας προαιρέσεως, ὅπως ἀποκρύψωσιν ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης τὴν ἀλήθειαν, ἣν κατὰ καθήκον ὀφείλουσι νὰ ὁμολογήσωσιν. Ὅτι ἀναγκαῖα προϋπόθεσις τῆς πράξεως εἶναι ἡ δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ, ἐξάγεται ἀδιστάκτως ἐκ τῆς γενικῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 38 Π. Ν. καθ' ἣ ἐπὶ κακουργημάτων, καὶ τοιοῦτον χαρακτῆρα φέρει ἡ πράξις, ἐπισύρουσα τὴν ποινὴν τῆς εἰρκῆς, ἀπαιτεῖται ἡ ὑπαρξίς δολίας προαιρέσεως 1). *Ἡ μὲν ὡς ἐν γένει τὴν ποινὴν τῆς εἰρκῆς ἀπαιτεῖται ἡ ὑπαρξίς δολίας προαιρέσεως 1).*

Μετὰ τῆς ἀρνήσεως τῆς μαρτυρίας δὲν πρέπει νὰ συνταυτίσωμεν τὴν ἀποσιώπησιν ὀρισμένων γεγονότων ὑπὸ τινος μάρτυ-

ροῦς τὴν ἀρνήσιν τῆς μαρτυρίας, ἡ δὲ πράξις αὕτη δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 404 τῆς ποινικῆς τῶν Γάλλων δικονομίας ἐπισύρει ποινὴν ἑκατονταπράγκου προστίμου.

1) Schmidlein Prüfungen σελ. 164, ὅστις, τὴν ὑπαρξίν τοῦ δόλου τοῦ αὐτουργοῦ ἐπικαλούμενος, ἀντίκρουσε τὰς κατὰ τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ἐπι κρίξεις τοῦ Mittermaier ἐν Archiv d. Crim. R. 1829 τόμ. X. σελ. 289, ἰσχυρισθέντος ὅτι εἶναι ἄτοπον νὰ τιμωρῇται ὡς ψεύδορκος ὁ ἀρνούμενος νὰ δώσῃ ὅρκον διότι ἐνδεχόμενον ἡ ἀρνήσις νὰ προέρχεται ἐκ θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν πεποιθήσεων. — Τὰ Βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1827 ἄρθρ. 186 καὶ 1831 ἄρθρ. 219 ἐξ ὧν ἐλήφθη ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 267 ὀρίζουσιν ἐιδικώτερον τὸν σκοπὸν τῆς δολίας προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ ἀπαιτοῦντα, ὅπως ἐπιδιώκῃ οὗτος τὴν καταδικὴν ἀθώου ἢ τὴν ἀθώωσιν τοῦ ἐνόχου καὶ πραγματοποιήσῃν τοῦ τοιοῦτου σκοποῦ. «*Sofern dadurch die in seiner Absicht gelegene Verurtheilung eines Unschuldigen oder die Losprechung eines schuldigen bewirkt wird.*»

ρος, περί τῶν ὁποίων ἡ ἀμέσως ἠρωτήθη, ἢ ἐκ τῆς ἀλληλουχίας αὐτῶν πρὸς ἄλλα γεγονότα, περί ὧν κατέθηκεν, ἐξάγεται ὅτι ὠφείλει καὶ περί αὐτῶν νὰ γινώσκῃ, ὅθεν ἡ ἀποσιώπησις αὐτοῦ παρίσταται ὡς ἄρνησις τῶν γεγονότων αὐτῶν. Ἄλλ' ὅμως καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ μάρτυς, ἀθετῶν τὸν ὅρκον, ὃν ἔδωκε νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ πλήρῃ τὴν ἀλήθειαν, καθίσταται ἐνοχὸς ψευδορκίας, ἐκτὸς ἐὰν τὰ ἀποσιωπηθέντα γεγονότα ᾖναι τοιαῦτα ὥστε δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐνοχῆς ¹⁾).

Τέλος τὸ ἄρθρον 268 θίγει τὸ ζήτημα τῆς συναιτιότητος ἐπὶ τῆς ψευδορκίας, ἐπιτείνει τὴν καταγνωστέαν ποινὴν κατ' ἐκείνου ὅστις ψευδορκεῖ λαβὼν χρήματα, ἢ δῶρα, ἢ ὑποσχέσεις περὶ οἷας δῆποτε ἀμοιβῆς. Περὶ τοῦ δόντος τὰ χρήματα, ἢ τὰ δῶρα, ἢ δι' ὑποσχέσεων παρακινήσαντός τινος εἰς ψευδορκίαν δὲν περιέχει εἰδικὴν διάταξιν, ὅθεν ὁ τοιοῦτος, ὡς ἠθικὸς αὐτουργὸς τῆς πράξεως, τιμωρεῖται κατὰ τὴν γενικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 56 § 3 περὶ αὐτουργῶν καὶ συναιτίων διὰ τῆς ὠρισμένης ποινῆς εἰς τὰ πρᾶχθὲν κακούργημα ἢ πλημμέλημα, ὡς τοιαύτην δὲ θεωρητέον τὴν ποινὴν τῶν προσκαίρων δεσμῶν τοῦ ἄρθρου 268 διότι ταύτην ἐπισύρει ἡ πράξις, ἥς ἐγένετο ἠθικὸς αὐτουργός ²⁾

¹⁾ Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 492 σελ. 524. — Chauveau-Hélie Code Pénal ἀριθ. 3037. Ἡ διάκρισις αὕτη δὲν ἔχει παρ' ἡμῶν σπουδαίαν σημασίαν ὡς ἐκ τῆς ἐξομοιώσεως τῆς ποινῆς τῆς ψευδορκίας καὶ τῆς ἀρνήσεως τῆς μαρτυρίας, εἰς ἣν ὑπάγεται καὶ ἡ ἀποσιώπησις ὠρισμένων γεγονότων.

²⁾ Περὶ τῶν εἰρημένων περιπτώσεων πραγματεύονται τὰ ἄρθρα 364 καὶ 365 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 364 ὁ εἰς δίκην ἕνεκα πλημμελήματος, ἢ πταίσματος, ἢ εἰς πολιτικὴν διαφορὰν ψευδορκήσας συνεπέξῃ χρημάτων, ἢ δώρων, ἢ τινα ἔλαβεν, ἢ δοθεῖσιν αὐτῷ ὑποσχέσεων τιμωρεῖται αὐστηρότερον, ὁ δὲ προτρέψας αὐτὸν διὰ τοιούτων μέσων εἰς τὴν ψευδορκίαν, ὅτε ἡ πράξις καλεῖται εἰδικώτερον subornation des témoins, τιμωρεῖται ὡς συναίτιος ψευδορκίας ἀλλὰ διὰ τῶν συνήθων ποινῶν τῶν κατὰ τῶν ψευδορκούντων ἐπιβαλλομένων. Chauveau-Hélie Code Pénal II ἀριθ. 3087 ἐπομ.

Ὁ δὲ τοιοῦτος ἠθικὸς αὐτουργὸς εἶναι τιμωρητέος, καὶ καθ' ἧς ἔτι περιπτώσεις αὐτὸς ὁ ἴδιος δὲν ἠδύνατο νὰ διαπράξῃ τὸ ἐγκλημα τῆς ψευδορκίας, ὡς ἀπαλλαττόμενος τῆς δόσεως ὅρκου, ὥστε καὶ ὁ κατηγορούμενος αὐτὸς, ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ἐδώροδόκησε τοὺς μάρτυρας, ὅπως καταθέσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐπισύρει τὴν ποινὴν τοῦ ψευδορκήσαντος μάρτυρος ¹⁾).

Τοῦναντίον, ὡσάκις ὁ δοθεὶς ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ αὐτουργοῦ ὅρκος εἶναι πλημμελής καὶ οὐδὲν ἀποτέλεσμα ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης ἔχει, ἐπομένως ὡς πρὸς αὐτὸν δὲν ὑφίσταται τὸ ἐγκλημα τῆς ψευδορκίας, ἢ ὡσάκις ὁ λαβὼν τὰ δῶρα ἢ τὰς ὑποσχέσεις δὲν ἔδωκε παντάπασιν τὸν ψευδῆ ὅρκον, ὁ διὰ τοιούτων μέσων παρακινήσας αὐτὸν καταδικάζεται ἔνεκεν ἀποπειράς τοῦ ἐγκλήματος τῆς ψευδορκίας, ἐφαρμοζομένης τῆς εἰδικῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ ἡμετέρου ποιν. νόμου ²⁾).

¹⁾ Dollmann-Risch Commentar II. ἄρθρ. 172 σελ. 533. I. σελ. 271.

²⁾ Τοιαύτη ἐδόθη λύσις εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου ἐν Βαυαρικῇ δικαστηρίου δυνάμει τοῦ ἀντιστοίχου ἄρθρ. 48 τοῦ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1813 ἄρ. Ἀπόφ. 28 Ἰανουαρίου 1851 καὶ ἄλλας, μνημονευομένας ἐν Dollmann-Risch Commentar I. ἄρθρ. 54 σελ. 310. σημ. 42.—Ἡ Γαλλικὴ νομολογία λύει ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, ἐρειδομένη ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 365 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου καθ' ὃ ἡ subornation des temoins, ὡς πράξις συμμετοχῆς εἰς τὸ ἐγκλημα τῆς ψευδορκίας θεωρουμένη καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ποινῶν τιμωρητέα, προϋποτίθεται τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος, ἔχουν ψευδομαρτυριανέναντιον τοῦ δικαστηρίου.

Ἐὰν ὁ πρὸς ὃν ἐδόθησαν τὰ χρήματα, ἢ τὰ δῶρα, ἢ ἐγένοντο ὑποσχέσεις ἦναι ἀνίκανος πρὸς ὁρκοδοσίαν ἢ πράξις δὲν δύναται μὲν νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀξιοποινος ἀπόπειρα ψευδορκίας, διὰ τὸ ἀνέφικτον τῆς διαπράξεως τοῦ ἐγκλήματος (ἄρθρ. 52), δύναται ὅμως νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόπειρα ψευδομαρτυρίας ἐνώπιον τῆς ἀρχῆς (ἄρθρ. 271). Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 192 σελ. 534 σημ. 55).

Β') Ἐπιорκία, ψευδὴς διὰ χειραφίας ὑπόσχεσις
καὶ ἀνώμοτοι μαρτυρίαι.

Ἄρθρ. 270.

Ὅστις ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἐπιβεβαιοῖ μὲν ἐνόρ-
κως ἢ διὰ χειραφίας, γενομένης ἀντὶ ὅρκου, ὑπόσχεσιν
τινα κῦρος ἔχουσιν (εὐλογον), ἢ ἄλλην ἐπικειμένην εἰς
αὐτὸν ὑποχρέωσιν πρὸς μελλούσας πράξεις ἢ παραλεί-
ψεις, ἐν γνώσει ὅμως καὶ ἐκουσίως ἀθετεῖ τὴν τοιαύτην
διομολόγησιν· ὅστις ὡς διάδικος, μάρτυς, ἢ πραγματο-
γνώμων, ἀντὶ ὅρκου, ἔδωκε ψευδῇ διὰ χειραφίας ὑπόσχε-
σιν· ὅστις κηρύττει ἑαυτὸν ἔτοιμον νὰ ὁμώσῃ ψευδῇ ὅρ-
κον ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, τὸν ὅποιον ὅμως δὲν ἔκαμε,
διότι ὁ ἀντίδικος (τὸ ἐναντίον μέρος) τὸν ἐδέχθη ὡς δε-
δομένον, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἕξ μηνῶν.

«Ἐὰν δέ τις παραβαίνει τὴν διὰ χειραφίας ὑπόσχεσιν
ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου εἰς τὴν ἐνώπιον ἀνα-
κριτικοῦ ὑπαλλήλου ἐξέτασίν του, ἐν γνώσει λέγων ψευ-
δῇ, ἢ ἀρνούμενος ἢ ἀποσιωπῶν τὴν ἀλήθειαν, τιμωρεῖται
μὲ φυλάκισιν ἐνὸς μέχρις ἕξ μηνῶν· ἐκτὸς δὲ τούτου,
κατὰ τὰς περιστάσεις, καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ
ἑκατὸν δραχμῶν». — Νόμος 13 Ὀκτωβρίου 1841. Περὶ τιμω-
ρήσεως τῶν κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ψευδομαρτυρούντων.

Τρεῖς διακεκριμένας πράξεις προβλέπουσιν οἱ ὅρισμοί τοῦ ἄρ-
θρου 270. Τὴν ἐπιорκίαν, τὴν ψευδῇ διὰ χειραφίας ὑπόσχεσιν,
καὶ τὴν ἀποδοχὴν τῆς δηλώσεως περὶ δόσεως ὅρκου ψευδοῦς.

α') Ἐπιорκία. — Κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἐπιорκία ὑπάρχει,
ὅταν τις διὰ χειραφίας ἢ δι' ὅρκου ἐνώπιον δικαστηρίου ἐπιβε-
βαιοῖ ὑπόσχεσιν κῦρος ἔχουσαν ἢ ἄλλην ἐπικειμένην εἰς αὐτὸν

ὑποχρέωσιν πρὸς μελλούσας πράξεις ἢ παραλείψεις, ἐν γνώσει ὅμως καὶ ἐκουσίως ἀθετεῖ τὴν τοιαύτην διομολόγησιν. Ὅθεν πρὸς ὑπαρξιν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος ἀπαιτεῖται

1) ἡ δόσις ὅρκου ἢ διὰ χειραψίας ὑποσχέσεως ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου. Αἱ ἐξώδικοι ὑποσχέσεις, ἔστω καὶ δι' ὅρκου ἢ διὰ χειραψίας ἐπιβεβαιωθεῖσαι, δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν διάταξιν ταύτην. Κατὰ τὴν παρ' ἡμῖν ἰσχύουσαν ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν καὶ ποινικῶν δικαστηρίων διαδικασίαν δὲν εἶναι ἐν χρήσει ἡ διὰ χειραψίας ὑπόσχεσις, ὅθεν ὡς πρὸς αὐτὴν ἡ διάταξις τοῦ προκειμένου ἀρθρου στερεῖται πρακτικῆς ἐφαρμογῆς ¹⁾).

2). Ὁ ὅρκος ἢ ἡ διὰ χειραψίας βεβαιώσις δέον ν' ἀναφέρηται εἰς ὑπόσχεσιν κῦρος ἔχουσαν, ἢ εἰς ὑπόσχεσιν μελλουσῶν πράξεων ἢ ὑποχρεώσεων. Τοιοῦτος ὅρκος ἀναφερόμενος εἰς ὑπόσχεσιν μελλουσῶν πράξεων δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν τῆς πενίας δικαιωμάτων διδόμενος, δι' οὗ οἱ αἰτοῦντες τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτῶν ἀπὸ τῶν δικαστικῶν ἐξόδων ὑπόσχονται ὅτι θέλουσι πληρῶσαι αὐτά, ἐὰν εἰς τὸ μέλλον βελτιωθῇ ἡ κατάστασις αὐτῶν ²⁾).

3) ἀθέτησις τοῦ ὅρκου τοῦτου ἐν γνώσει καὶ ἐκουσίως γενομένη.

β') Ψευδὴς διὰ χειραψίας ὑπόσχεσις.

Ἐπειδὴ κατὰ τὸ γράμμα τοῦ νόμου ἐκηρύσσεται ἀξιοποινος μόνῃ ἡ ἐνώπιον δικαστηρίου ψευδὴς διὰ χειραψίας ὑπόσχεσις, καὶ, ὡς εἶδομεν, τοιαύτην δὲν ὀρίζει εἰδικώτερον ἢ παρ' ἡμῖν πολιτικὴ καὶ ποινικὴ διαδικασία, περὶ δὲ τῆς ἐνώπιον τῶν ἀνακριτικῶν ὑπαλ-

¹⁾ Ἐν Βαυαρίᾳ τοιαύτη διὰ χειραψίας ὑπόσχεσις ἐδίδετο κατὰ τὴν ἐνώπιον τῶν πταισματοδικῶν διαδικασίαν.

²⁾ Πολ. δικ. ἀρθρ. 220. — Ἐς ἀθέτησις δοθείσης ὑποσχέσεως θεωρεῖται καὶ ἡ περίπτωσις, ἣν μνημονεύει ὁ νόμος τῆς 28 Ἀπριλ. 1855 περὶ τιμωρίας τῶν παραβαίνοντων τοὺς τύπους περὶ μεταφορᾶς δημητριακῶν καρπῶν ἐκ τῶν παραδουνάδων λιμένων. Περὶ πραγματογνωμόνων, διδόντων διὰ χειραψίας ὑπόσχεσιν, δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ ἡμετέρᾳ νομοθεσίᾳ εἰδική τις διάταξις ὀρίζουσα αὐτὴν, ὅθεν οἱ περὶ αὐτῶν ὅρισμοι τοῦ ἀρθρ. 271 δὲν ἔχουσι πρακτικὴν ἐφαρμογὴν.

λήλων οὐδεμία ἐγένετο μνεία, τὸ κενὸν τοῦτο τοῦ νόμου συνεπλήρωσεν ὁ ἀπὸ 13 Ὀκτωβρίου 1841 νόμος περὶ τιμωρήσεως τῶν κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ψευδορκούντων, ὁρίσας ποινὴν φυλακίσεως ἐνὶ μέχρῳ ἐξ μηνῶν καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις χρηματικὴν ποινὴν τὴν πολὺ ἑκατὸν δραχμῶν κατ'ἐκείνων, αἵτινες ἤθελον ἐξελεγχθῆ ὅτι ἄθετοῦντες τὴν δοθεῖσαν διὰ χειραψίας ὑπόσχεσιν, ἢ κατέθηκαν ἐξεταζόμενοι ψευδῇ πράγματα, ἢ ἡρνήθησαν νὰ εἰπῶσι τὴν ἀλήθειαν, ἢ ἀπεσιώπησαν γεγονότα, περὶ ὧν ἡρωτήθησαν καὶ ὠφειλοῦν νὰ καταθέσωσιν.

γ') Ἀποδοχὴ τῆς δηλώσεως περὶ δόσεως ὅρκου ψευδοῦς.

Διὰ τῆς τοιαύτης ἀποδοχῆς τῆς δηλώσεως γενομένης ἐπὶ πολιτικῶν δικῶν ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ πρὸς ὃν ἐπήχθη ὁ ὅρκος ἀπαλλάττεται οὗτος τῆς δόσεως αὐτοῦ. Ὡς τοιαύτη περιπτώσις ὁ ποιήσας τὴν περὶ δόσεως τοῦ ὅρκου δηλώσιν δὲν δύναται νὰ καταδιωχθῇ οὔτε ὡς ἔνοχος ψευδορκίας, διότι ὁ ὅρκος δὲν ἐδόθη οὔτε ὡς ἔνοχος ἀποπειράς, διότι δὲν ἐγένετο ἀρχὴ ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ ὁ διάδικος, ὁ ἀποδεχθεὶς ὡς δοθέντα τὸν ὅρκον καὶ ἀπαλλάξας τὸν ἀντίδικον τῆς δόσεως ὅρκου ψευδοῦς, ζημιοῦται ἐκ τῆς κακοβούλου αὐτοῦ προθέσεως, ἐθεωρήθη ἀναγκαία ἡ δι' εἰδικῆς διατάξεως τιμώρησις πράξεως, ἁμέσως πρὸς τὸ ἐγκλημα τῆς ψευδορκίας ὀδηγούσης καὶ ζημίας ὑλικῆς παραιτίου γενομένης.

Γ') Ψευδομαρτυρίαι ἐνώπιον τῆς ἀρχῆς.

Ἄρθρον 271.

Μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐνὸς μηνός, ἢ μὲ χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ ἑκατὸν δραχμῶν τιμωρεῖται, ὅστις εἰς τὰς ἐξετάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθη αὐτεπαγγέλτως παρὰ τῆς ἀρχῆς, ἢ εἰς τὰς πρὸς αὐτὴν διδομένας καταμεηνύσεις ἀπαγγέλλει ἐν γνώσει ψευδῇ πράγματα ἢ ψευδεῖς σχέσεις.

Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 271 ἀπορρέει ἐκ τοῦ ἀξιώματος ὅτι πᾶς πολίτης ἔχει καθήκον νὰ ὁμολογῇ τὴν ἀλήθειαν πρὸς τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐὰν δι' ὅρκου ἢ χειραψίας δὲν ὑποχρεοῦται εἰς τοῦτο. Πρὸς ἄρσιν δὲ πάσης ἀμφιβολίας ὀρίζει τὸ προκείμενον ἄρθρον τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ παράβασις τῆς εἰρημένης ὑποχρεώσεως καθίσταται ἀξιοποινος, ἡγουν ὅταν τις ἐξετάζεται αὐτεπαγγέλτως παρὰ τῆς ἀρχῆς, ἢ ὅταν τις ποιῇται οἰανδήποτε μήνυσιν πρὸς αὐτήν. Ὑπὸ τὴν περιληπτικὴν δὲ ἔκφρασιν τῆς ἀρχῆς ἐννοεῖ ὁ νόμος ἀπάσας τὰς δικαστικὰς, διοικητικὰς, οἰκονομικὰς, στρατιωτικὰς καὶ ἄλλας ἀρχάς. Πότε δύναται τις νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀναφέρων ψευδῇ πράγματα ἢ γεγονότα κρίνεται κατὰ τοὺς ἐν τοῖς πρόσθεν περὶ ψευδορκίας ἐκτεθέντας κανόνας. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι διὰ τῆς διατάξεως ταύτης δὲν ἀνατρέπεται ἡ ἀρχὴ ὅτι οὐδεὶς ὑποχρεοῦται νὰ καταθέτῃ γεγονότα ὑπεμφαίνοντα ἢ ὑποδεικνύοντα τὴν ἐνοχὴν αὐτοῦ εἰς οἰανδήποτε ἀξιοποινὸν πράξιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΒΛΑΒΗΣ ΤΩΝ ΗΘΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἐν τῷ παρόντι κεφαλαίῳ συμπεριλαμβάνονται ἅπαντα τὰ ἐγκλήματα, ὅσα προσβάλλουσι τὴν δημοσίαν ἠθικὴν, ἥτις ἀποτελεῖ ἓν τῶν θεμελιωδῶν ὅρων τῆς ὑπάρξεως καὶ εὐημερίας πάσης εὐρύθμως συντεταγμένης πολιτείας.

Πᾶσα ἀνῆθικος πράξις δὲν εἶναι ὡς τοιαύτη καὶ ἀξιοποινος, διαπράττων ταύτην δύναται νὰ ἐπισύρῃ καθ' ἑαυτοῦ τὴν μομφὴν καὶ τὸ ὄνειδος τῆς κοινωνίας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὠρισμένην ποινὴν ὑπὸ τῆς πολιτείας ἐπιβαλλομένην. Πολλαὶ ὁμῶς ἐκ τῶν ἀνῆθικων πράξεων θίγουσιν ἀμέσως συμφέροντα κοινωνικὰ, ἅτινα ἡ πολιτεία ἔχει καθήκον νὰ προστατεύσῃ κατὰ πάσης ἐνδεχομένης προσβολῆς. Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τοιούτων πράξεων καταλέγονται ἰδίως αἱ προσβάλλουσαι τὴν φυσικὴν σχέσιν τῶν δύο φύλων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ τὴν ἱερότητα καὶ ἀγνότητα τοῦ γάμου, ὅστις εἶναι ἡ κοιτίς τῆς οἰκογενείας, ἀποτελούσης τὸν ἀρχικὸν πυρῆνα τῆς κοινωνίας καὶ τὸν ἰσχυρότερον σύνδεσμον παντὸς κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἡ ἀγνότης τοῦ γάμου προσβάλλεται δι' ὅλων ἐκείνων τῶν πράξεων, δι' ὧν ἡ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως τῶν συνερχομένων

πὶ τούτῳ προσώπων παραβιάζεται, δι' ὧν ἡ ἀμοιβαία πίστις καὶ ἡ ἀφοσίωσις ἀθετεῖται, ἢ τέλος ἀνατρέπονται αἱ φυσικοὶ φραγμοὶ τῆς πρὸς ἄλληλα σχέσεως τῶν φύλων.

Αἱ πράξεις αὗται ἀποτελοῦσι τὴν ἔννοιαν τῶν ἐγκλημάτων τοῦ βιασμοῦ, τῆς ἀποπλάνησews εἰς ἀσέλγειαν, τῆς αἰμομιξίας, τῆς διγαμίας, καὶ μοιχείας. Διὰ τινων ἐξ αὐτῶν προσβάλλονται ἐναντιρρήτως καὶ δικαιώματα προσωπικὰ τοῦ καθ' οὗ ἀπευθύνονται, οἷον τὸ δικαίωμα τῆς τιμῆς, ἢ τῆς ἐλευθερίας, ὅθεν ἡδύναντο νὰ συμπεριληφθῶσιν ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν κατὰ τῶν ἰδιωτῶν ἀπευθυνομένων ἐγκλημάτων, ἀλλ' ὅμως τὸ κύριον καὶ πρωτεύον χαρακτηριστικὸν αὐτῶν εἶναι ἡ κατὰ τῆς δημοσίας τάξεως γενόμενη προσβολή, διὸ ἐθεωρήθη καταλληλότερον νὰ συναρμολογηθῶσιν ἐν ἰδίᾳ αὐτοτελεῖ κατηγορίᾳ καὶ νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν κατὰ τῆς πολιτείας ἐγκλημάτων ¹⁾).

Ἐν τῇ διατάξει τῶν εἰδικῶν ὁρισμῶν περὶ τιμωρήσεως τῶν κατὰ τῶν ἡθῶν τῶν ἐγκλημάτων ἠκολούθησεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τὸ σύστημα τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων τοῦ 1827 (ἄρθρ. 173—203. Βον. ἄρθρ. 199) καὶ τοῦ 1831 (ἄρθρ. 227—237. Βον. ἄρθρ. 199—201) οὕτως τροποποιησάντων καὶ συμπληρωσάντων τὰς τέως ἀτελεῖς διατάξεις τοῦ Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου τοῦ 1813, ὅστις ἐπόμενος τῷ συστήματι τοῦ Feuerbach ²⁾

¹⁾ Ἐκ τῶν νεωτέρων συγγραφέων ὁ Haelschner System II σελ. 286 καὶ 300 ἐπομ. ἀποκρούων τὴν τοιαύτην κατάταξιν τῶν κατὰ τῶν ἡθῶν ἐγκλημάτων, διακρίνει αὐτὰ εἰς δύο κατηγορίας, 1) εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐγκλημάτων τῶν προσβαλλόντων τὴν ἀγνείαν τοῦ προσώπου, εἰς ἣν καταλέγει τὸν βιασμόν, τὴν εἰς ἀσέλγειαν ἀποπλάνησιν, τὴν ἐπ' ἀσέλγειᾳ κατάχρησιν παράφρονος, μεθύοντος, ἢ ἀφήλικος ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν ἢ κηδεμένων, καὶ τὴν ἀπαγωγὴν. Περὶ τῶν εἰρημένων πράξεων προσθεύει ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν κατ' ἰδιωτῶν ἐγκλημάτων. 2) Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐγκλημάτων τῶν προσβαλλόντων τὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν δημοσίαν ἡθικὴν, ἐν ᾗ συμπεριλαμβάνει τὰ ἐγκλήματα τῆς μοιχείας, διγαμίας, αἰμομιξίας, ἅτινα θεωρεῖ ὡς ἀποτελοῦντα ἰδίαν αὐτοτελεῖ τάξιν ἐγκλημάτων.

²⁾ Lehrs § 255 ἐπομ. καὶ 263, ἐν οἷς πραγματεύεται περὶ ἀπαγωγῆς

δὲν περιέλαβεν εἰς ἰδίαν κατηγορίαν τὰ κατὰ τῶν ἡθῶν ἐγκλήματα, ἀλλὰ πολλά τούτων κατέλεξε μεταξύ τῶν κατ' ἰδιωτῶν ἀπευθυνομένων ἐγκλημάτων, καί τινα μὲν ἐξ αὐτῶν ὡς τὴν εἰς ἀσέλγειαν ἀποπλάνησιν ἀνηλίκων, ἢ τῶν ἐστερημένων τῆς ἐλευθέρως χρήσεως τῶν διανοητικῶν αὐτῶν δυνάμεων δι' ἡπιωτάτων ἐτιμῶρει ποινῶν, ἄλλα δὲ, ὡς τὴν κατὰχρησιν τῆς ἰδιαζούσης σχέσεως τοῦ αὐτουργοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν ἀκολάστων πράξεων, τὴν δημοσίᾳ γενομένην προσβολὴν τῆς αἰδοῦς, ἢ τὴν ἐξ ἐπιτηδεύματος προαγωγὴν, ἢ οὐδόλως ἐτιμῶρει, ἢ ὡς ἀστυνομικὰ παραπτώματα ἐχαρακτήριζεν ¹⁾).

Α') Προσβολὴ κατὰ τῶν ἡθῶν ἐν γένει.

* Ἀρθρ. 272.

Ὅστις πρὸς κοινὸν σκάνδαλον, ἢ ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ παρασύρῃ ἄλλους, βλάπτει τὰ ἥθη, διαδίδων ἀκόλαστα συγγράμματα ἢ συμβολικὰς παραστάσεις, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐνὸς ἔτους, καὶ ὅστις ὡσαύτως προσ-

γῆς καὶ βιασμοῦ ὡς πράξεων ἀντικειμένων εἰς τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου πρὸς αὐτοπροαίρετον διάθεσιν τοῦ ἑαυτοῦ σώματος. § 373 ἐπομ. περὶ μοιχείας, § 384 περὶ διγαμίας, ἃς συμπεριέλαβεν ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν πράξεων τῶν προσβαλλουσῶν τὰ ἐκ συμβολαίων ἀπορρέοντα δικαιώματα.

¹⁾ Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου 1813 ἀρθρ. 186—191 περὶ βιασμοῦ, ἀρθρ. 201—283 καὶ 206 περὶ ἀπαγωγῆς ἀρθρ. 207 περὶ αἰμομιξίας ἐν Βιβλ. Β'. περιέχοντι τὰ κατ' ἰδιωτῶν ἀδικήματα. Τίτλ. 1 κεφ. 6'. πραγματευομένων περὶ βλάβης καὶ κακοποιήσεως προσώπων* ἀρ. καὶ ἀρθρ. 277 περὶ διγαμίας ἐν κεφ. 5' τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου πραγματευομένων περὶ βλάβης ἄλλοτριῶν δικαιωμάτων ἐξ ἀπιστίας, ἀρθρ. 401—403 περὶ μοιχείας ἐν κεφ. 8' τοῦ 1 τίτλου τοῦ Γ' βιβλίου περὶ πλημμελημάτων. Ἐπίσης καὶ ὁ γαλλικὸς ποινικὸς νόμος πραγματεύεται περὶ τῶν κατὰ ἡθῶν προσβολῶν (attentats aux mœurs) ἐν τίτλ. 6' τοῦ Βιβλ. Γ' (ἀρθρ. 330—340) περιέχοντι τὰ κατ' ἰδιωτῶν ἀδικήματα.

βάλλει τὴν αἰδῶ δι' ἀκολάστων πράξεων, μὴ τιμωροῦ-
μένων ἰδίως εἰς τὸν παρόντα ποινικὸν νόμον, καταδικά-
ζεται εἰς φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν. — Ὁ ἔνοχος, ἂν
ἔχῃ ἐκκλησιαστικὴν τινὰ ἢ πολιτικὴν ὑπηρεσίαν, γίνεται
συγχρόνως ἔκπτωτος αὐτῆς. — Ὅταν δὲ τρεῖς τιμωρηθῇ διὰ
μίαν τῶν ἀνωτέρω πράξεων, διατάσσεται καὶ ἰδιαιτέρᾳ
ἀστυνομικῇ ἐπιτήρησις.

Σκοπὸς τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρου 272 εἶναι ἡ τιμώρησις τῆς
προσβολῆς τῶν ἡθῶν τῆς γενομένης κατὰ τινὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἀνα-
φερομένων τρόπων, ἢτοι ἡ διὰ τῆς διαδόσεως ἀκολάστων συγγραμ-
μάτων ἢ συμβολικῶν παροστάσεων, ἢ διὰ τῆς προσβολῆς τῆς
αἰδοῦς δι' ἀκολάστων πράξεων, μὴ ὑπαγομένων εἰς ἄλλην τινὰ
διάταξιν τοῦ ποινικοῦ νόμου, εἰδικῶς περὶ τῆς τιμωρῆσεως αὐτῶν
προβλέπουσαν. Ἡ δὲ κατὰ τινὰ τῶν εἰρημένων τρόπων γενομένη
προσβολὴ δεόν νὰ ᾖ πρόξενος ἢ ἀφορμὴ τοῦ παρασύραι καὶ ἄλ-
λους εἰς ἀπομίμησιν ¹⁾).

Οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος εἰσὶν.

1) Ἀκόλαστα συγγράμματα, κυριολεκτικώτερον συγγραφαὶ ²⁾
ἢ ἀκόλαστοι συμβολικαὶ παραστάσεις. Ὡς συγγράμματα θεωρη-
τέον οὐ μόνον τὰ ἄπαξ ἐκδιδόμενα, ἀλλὰ καὶ τὰ περιοδικῶς κατὰ
τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρ. 67 τοῦ περὶ ἐξυθρίσεων καὶ περὶ τύπου

¹⁾ Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 δὲν ἐμπεριέχει παρομοίαν διά-
ταξιν, διότι κατὰ τὸ παραδεδομένον ὑπ' αὐτοῦ σύστημα ἡ διὰ τοῦ ἄρ-
θρου τούτου προβλεπομένη καὶ τιμωρουμένη πράξις δὲν ἀποτελεῖ τὴν
προσβολὴν εἰδικῶς ὠρισμένου δικαιώματος. Τὸ κενόν τοῦτο συνεπλή-
ρωσαν τὰ Βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1827 ἄρθρ. 193 καὶ 1831 ἄρθρ.
227. — ὅρ. καὶ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 330 τιμωροῦντος l'outrage
public à la pudeur.

²⁾ Τὸ γερμανικὸν κείμενον ποιεῖται χρῆσιν τῆς λέξεως «Schrift-
lein» ἥτις γενικωτέραν ἔχει σημασίαν τῆς παρ' ἡμῖν κοινῶς παραδεχ-
μένης ἐπὶ τῆς λέξεως σ ύ γ ρ α μ μ α.

νόμου. Δυνάμει δὲ τοῦ ἄρθρου 37 τοῦ νόμου αὐτοῦ εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὑπάγονται καὶ τὰ φύλλα τῶν ἐφημερίδων ¹⁾).

Πότε συγγραφή τις ἢ συμβολικὴ παράστασις δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀκόλαστος εἶναι ζήτημα πραγματικόν, οὗ ἡ λύσις ἀνήκει εἰς τὴν κρίσιν τῶν δικαστῶν. Ὡς τοιαῦτα δυνάμεθα γενικώτερον νὰ χαρακτηρίσωμεν τὰ πραγματευόμενα περὶ ἀκολάστων πράξεων ἢ παριστῶντα τοιαύτας.

2) Ἀκόλαστοι πράξεις (*Unzüchtige Handlungen*). Πᾶσα πράξις προσβάλλουσα τὴν αἰδῶ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀκόλαστος κατὰ τὴν ἔννοιαν, ἣν ἀποδίδει αὐτῇ ὁ νόμος διὰ τῶν ὁρισμῶν τοῦ παρόντος ἄρθρου, ἀλλ' ἐκεῖναι μόνον, ὅσαι πηγάζουσιν ἐκ τῶν παρεκτροπῶν τῆς γενετησίου ὁρμῆς ἢ πρὸς διέγερσιν αὐτῆς τείνουσιν, ἢ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῆς ἀναφέρονται καὶ τοι ὁ ἄμεσος αὐτῶν σκοπὸς δὲν ᾔν ἢ ἀπόλαυσις τῆς τοιαύτης ἐπιθυμίας τοῦ δρώντος ²⁾).

¹⁾ Περὶ τῶν ἔργων τῆς κλασικῆς φιλολογίας, ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ δύνανται κατὰ τὰς σημερινὰς ἰδέας νὰ θεωρηθῶσιν ὡς περιέχοντα ἄφθονον ὕλην ἀκολάστων διηγήσεων ἐπεκράτησεν ἡ ἰδέα ὅτι ἡ διάδοσις αὐτῶν δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἄρθρου. — Weiss Commentar II σελ. 45.

²⁾ Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τοιούτων ἀκολάστων πράξεων συγκαταλέγεται ὡς ἐν παραδείγματι ἡ ἐν δημοσίῳ τόπῳ γενομένη ἀναφανδὸν συνουσία, ἢ ἡ παρὰ φύσιν ἀσέλγεια μεταξὺ προσώπων μὴ ὑπαγομένων εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρ. 274 ἐπομ. ἢ ὁ δημοσίᾳ ἐκτελούμενος θανάσιμος — Weiss Commentar ἄρθρ. 223. II. σελ. 43. — Ἡ ἐκ θρασυτητος ἀπογύμνωσις γυναικὸς ἢ κόρης διὰ τρόπου προσβάλλοντος τὴν αἰδημοσύνην, ἐφ' ὅσον δὲν φέρει τὰ στοιχεῖα ἀποπείρας βιασμοῦ. Dollmann-Risch Commentar II ἄρθρ. 215 σελ. 670 σημ. 10 καὶ ἄρθρ. 223 σελ. 270. — Τὴν τοιάνδε ἐκδοχὴν τῆς σημασίας τῶν ἀκολάστων πράξεων ὑπαγορεύει κατὰ μέγα μέρος καὶ ἡ τοῦ ἄρθρ. 659 διάταξις, καὶ ἣν τιμωρεῖται ὡς ἔνοχος πταισματος, ὅστις ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ ἄρθρ. 272 προσβάλλει τὴν αἰδῶ δι' ἀκολάστων πράξεων. Ἀναμφιβόλως διὰ τῆς διατάξεως ταύτης, ἐννοῶν ὁ νομοθέτης νὰ τιμωρήσῃ ἄλλας τινὰς περιπτώσεις τῆς προσβολῆς τῆς αἰδοῦς, ἥττον ἀξιοποίνους τῶν ἐν

3). Ἡ διέγερσις κοινοῦ σκάνδαλου, ἢ ὁ σκοπὸς τοῦ παρασύ-
ραι καὶ ἄλλους εἰς ἀπομίμησιν τῶν εἰρημένων πράξεων. Ἀμύ-
τερα ταῦτα προϋποθέτουσιν τὴν ὑπὸ τὰς ὄψεις καὶ ἄλλων προ-
σώπων ἐκτέλεσιν τῶν ἀκολάστων πράξεων. Ὅθεν κατὰ τὸν ἡμέ-
τερον νόμον, καὶ ἐὰν ἐτελέσθησαν ἐν τόπῳ μὴ δημοσίῳ ἀλλὰ τοι-
ουτοτρόπως, ὥστε νὰ ᾧσιν ὁραταὶ ὑπὸ τοῦ κοινοῦ, καὶ νὰ δύνανται
νὰ προσενηύωσι σκάνδαλον ἢ νὰ παρασύρῳσιν ἄλλους εἰς ἀπομί-
μησιν εἰσὶν ἀξιοποῖνοι 4). Τὸ κοινὸν σκάνδαλον κρίνεται οὐχὶ ἐκ
τῆς ἐντυπώσεως, ἣν ἡ πράξις, ἢ τὰ συγγράμματα, ἢ αἱ συμβολι-
καὶ παραστάσεις προῦξένησαν ἐπὶ τῶν θεατῶν, ἢ τῶν ἀναγνω-
στῶν, ἀλλ' ἐκ τῆς καθόλου καὶ κατ' ἀντικείμενον ποιότητος τῶν

ἄρθρ. 272 ἀναφερομένων, προϋποτίθῃσι διάκρισιν τινα μεταξὺ αὐτῶν
Ἄλλ' ἐν τῇ γενικότητι τῆς ἐκφράσεως τοῦ νόμου φρονοῦμεν ὅτι ὡς δια-
κριτικὸν στοιχεῖον μεταξὺ τῶν δύο κατηγοριῶν δὲν δύναται νὰ χρησι-
μεύσῃ ἄλλο τι ἐκτὸς τοῦ ἐν τῇ κειμένῳ ὑποδεχθέντος. Ἐπομένως ὑπὸ
τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 659 δυνάμεθα νὰ ὑπαγάγωμεν ἀπάσας τὰς πε-
ριπτώσεις τῆς προσβολῆς τῆς αἰδοῦς, τὰς μὴ συσχετιζόμενας πρὸς τὴν
γενετήσιον ὁρμὴν καὶ ὡς τοιαύτας ἡττονος σημασίας, ὡς λ.χ. τὴν ἐκ-
πλήρωσιν φυσικῆς ἀνάγκης ἐν δημοσίῳ τινὶ τόπῳ καὶ διὰ τρόπου μαρ-
τυροῦντος τὴν πρὸς τὸ κοινὸν περιφρόνησιν, τὸ ἀπογομνοῦσθαι τινα καὶ
περιφέρεσθαι γυμνὸν ἐν δημοσίῳ ὁμηγύρει ἢ τὸ λούεσθαι εἰς τόπον μὴ
ὁρισμένον πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν καὶ διὰ τρόπου προσβάλλοντος τὴν αἰδῶ
οἷον μετὰ γυναικὸς ἐπὶ δημοσίου περιπάτου παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θα-
λάσσης. — Ὅσάκις ἄνευ προσβολῆς τῆς αἰδοῦς παραβαίνει τις τὴν διά-
ταξιν τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ λούεσθαι ἐν ὁρισμένοις τόποις ἐφαρμο-
στέον ἔστιν τὸ ἄρθρον 591. —

1) Ὡς λ.χ. ἐὰν τις τῶν ἐν τῇ σημ. 2 μνημονευθεισῶν ἐν παραδείγ-
ματι πράξεων ἐκτελῇται ἐν τῇ ἐξώστῃ οἰκίᾳ τινός, ἢ καὶ ἐν τινὶ ὀψα-
ρίῳ, ἀλλ' ἀνεωγμένων ὄντων τῶν παραθύρων, ὥστε οἱ διαβάται δύναν-
ται ἀκωλύτως νὰ ἴδωσι τὰ ἐν αὐτῷ συμβαίνοντα, ἢ ἐν τῇ ἀμάξῃ τοῦ
σιδηροδρόμου κτλ. Blanche Code pénal V. § 79. 80 σελ. 69. — Κατὰ
τὸν ποινικὸν νόμον τῆς Βαυαρίας τοῦ 1861 ἄρθρ. 223 καὶ τῆς Γερμα-
νικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 183, ὡς καὶ ἄλλους οὐσιώδεις στοιχεῖον τοῦ
ἀξιοποίνου τῆς πράξεως λογίζεται ἡ ἐν δημοσίῳ τόπῳ ἐκτέλεσις.

πράξεων ἐμφανιζομένων ὑπὸ τοιούτους τινὰς χαρακτηῖρας, ὥστε νὰ ᾔῃαι ἐνδεχόμενον νὰ γεννηθῇ ἐξ αὐτῶν κοινὸν σκάνδαλον.

4). Δολία προαίρεσις τοῦ ὁρῶντος, ἥτις ἐφ' ὅσον μὲν ἡ πράξις δύναται νὰ παρασύρῃ καὶ ἄλλους εἰς ἀπομίμησιν ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ τοιοῦτόν τινα εἰδικὸν σκοπὸν, ἐφ' ὅσον δὲ εἶναι ἀπλῶς σκανδάλου πρᾶξενος, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ τείνῃ εἰδικῶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ἐγείρειν σκάνδαλον, ἀλλ' ἀρκεῖ ἡ ἐκ τῆς προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ πηγάζουσα ἐνέργεια νὰ ᾔῃαι τοιαύτη, ὥστε νὰ δύναται νὰ προκαλέσῃ κοινὸν σκάνδαλον, καὶ ὁ αὐτουργὸς νὰ ἔχῃ τὴν περὶ τῆς τοιαύτης ιδιότητος τῆς πράξεως συνείδησιν καὶ τοῦ ἐνδεχομένου αὐτῆς ἀποτελέσματος.

Ἐκτὸς τῆς καταγινώσκουσας κατὰ τοῦ ἐνόχου ποινηῆς ὁ νομοθέτης ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον, καὶ λίαν εὐλόγως, νὰ ὀρίσῃ ὡς παρεπομένην τιμωρίαν, τὴν ἐκπτώσιν αὐτοῦ ἀπὸ πάσης ἐκκλησιαστικῆς ἢ πολιτικῆς ὑπηρεσίας, ἐν ᾗ τυχὸν διετέλει, καὶ νὰ διατάξῃ τὴν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν τοῦ καθ' ὑποτροπὴν ἕνεκα τοιαύτης πράξεως τρὶς καταδικασθέντος.

Β') Βιασμός.

Ἄρθρ. 275.

Ὅστις ἀναγκάζει εἰς ἀσέλγειαν θῆλυ ἢ ἄρρεν, μεταχειριζόμενος σωματικὴν βίαν ἢ ἀπειλὰς, ἡνωμένους μὲ ἐπικείμενον κίνδυνον σώματος ἢ ζωῆς, ἢ κατασταίνει τινὰ ἀνίκανον ἀμύνης φέρων δολίως εἰς ἀπονάρκωσιν τὰς αἰσθήσεις του, καὶ οὕτως ἔχοντα καταχρᾶται αὐτὸν πρὸς ἀσέλγειαν, τιμωρεῖται ἕνεκα βιασμοῦ.—1) μὲ δεσμὰ διὰ βίου, ἐὰν τὸ βιασθὲν πρόσωπον, διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως, μὴ γενομένης μολοντοῦτο μὲ σκοπὸν φόνου, ἀπολέσῃ τὴν ζωὴν του.—2) μὲ πρόσκαιρα δεσμὰ, ἐὰν τοῦ βιασθέντος ἡ ὑγίεια ἐβλάφθη ὥς ἐκ τῆς πράξεως, ἢ ἐὰν ὁ βιασθεὶς ἄνθρωπος ᾔῃαι νεώτερος τῶν ἑξῶς ἐτῶν.—3) μὲ

εἰρκτὴν, εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν παρὰ τὰς εἰρη-
μένας.

Τὸ ἐγκλημα τοῦ βιασμοῦ διευτυπώθη κατὰ πρῶτον ἐν τοῖς ποι-
νικοῖς νόμοις τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων. Ἐν τῇ ποινικῇ τῶν Ῥω-
μαίων νομοθεσία ὁ βιασμός (*stuprum violentum*) δὲν ἀπετέλεε
ἴδιον εἶδος ἐγκληματικῆς πράξεως, ἀλλ' ἐθεωρεῖτο ὡς εἰδική τις
περίπτωσις τοῦ ἐγκλήματος τῆς βίας καὶ ἐτιμωρεῖτο κατὰ τοὺς
ὁρισμοὺς τῆς *Lex Julia de vi* διὰ τῆς ποινῆς τῆς *aquae et
ignis interdictio*, ἢ τῆς *deportatio* ¹⁾)

Ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος τοῦ βιασμοῦ περιελάμβανεν ἀρχικῶς
μόνην τὴν περίπτωσιν τῆς διὰ βίας ἐξαναγκάσεως εἰς ἀσέλγειαν
γυναικὸς ἡθῶν ἀνεπιλήπτων καὶ διαγωγῆς ἀμέεπτου, ὅθεν τὸ
κύριον χαρακτηριστικὸν γνώρισμα αὐτοῦ ἦν ἡ προσβολὴ τῆς τιμῆς
τῆς γυναικὸς, διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν ἐθεωρεῖτο κατὰ τὰς ἀρχαι-
οτέραις νομοθεσίαις ὡς ἐγκλημα βιασμοῦ ἢ εἰς ἀσέλγειαν ἐξανά-
γκαις γυναικὸς ἀτίμου, ἢ ἡ πρὸς γυναικὸς ἐναντίον ἀνδρὸς ἐνα-
σκουμένη βία πρὸς ἐξανάγκασιν αὐτοῦ εἰς ἀσέλγειαν.

Οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι ἐπεξέτειναν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀδική-
ματος παραδεχθέντες ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται ὡς ἀπαραίτητος ὅρος
αὐτῆς ἡ τιμιότης καὶ τὸ ἀνεπίληπτον τῆς γυναικὸς τῆς εἰς ἀσέλ-
γειαν ἐξαναγκασθείσης, ἀλλ' ὅτι ἐν γένει τὸ ἐγκλημα τοῦ βια-
σμοῦ ὑφίσταται, ὅσάκις οἷαςδήποτε τάξεως γυνὴ ἐξαναγκάζεται
παρ' ἀνδρὸς εἰς ἀσέλγειαν ²⁾).

Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 (ἄρθρ. 186) ἀκολουθήσας
τὸ παράδειγμα τοῦ Γαλλικοῦ νόμου ³⁾) διεπλάτυνεν ἔτι μᾶλλον

¹⁾ Lex 3 § 4 (48 6 ad leg. Jul. dervi) *Rein Criminalr. d. Rœ-
mer* σελ. 869.

²⁾ Ποιν. νόμου Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 295.—Δαρμστάτης ἄρθρ. 329.—
Βάδεν ἄρθρ. 335. Σαξωνίας 1838 ἄρθρ. 157.—1855 ἄρθρ. 180.

³⁾ Ἄρθρ. 331 τροποποιηθὲν διὰ τοῦ νόμου τῆς 28 Ἀπριλίου 1832.
καὶ 13 Μαΐου 1863 ὁρ. καὶ ἄρθρ. 332 § 2.

τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος, παραδεχθεὶς ὅτι ἡ εἰς ἀσέλγειαν ἐξαναγκασίς παντὸς οἰουδήποτε προσώπου, εἰς τὸ θῆλυ ἢ ἄρρεν γένος ἀνήκοντος, ἀποτελεῖ τὸ ἐγκλημα τοῦ βιασμοῦ ¹⁾). Τὴν ἀρχὴν ταύτην εὐρίσκωμεν καὶ ἐν τοῖς Βαυαρικοῖς νομοσχεδίοις τοῦ 1822 καὶ 1827²⁾), ἐξ ὧν ἡρανίσθη τὸ προκείμενον ἄρθρον ὃ ἡμέτερος νομοθέτης.

Ἐξετάζοντες τοὺς στοιχειώδεις ὅρους τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος ὡς διατυπῶνται ἐν τῷ νόμῳ παρατηροῦμεν ὅτι·

1) Φυσικὸς αὐτουργὸς τοῦ βιασμοῦ δύναται νὰ ᾔηται ἐκτὸς τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἡ γυνή, διότι ὁ ἡμέτερος νόμος κηρύσσει ἐνοχον βιασμοῦ πάντα, ὅστις ἐξαναγκάζει εἰς ἀσέλγειαν θῆλυ ἢ ἄρρεν πρόσωπον διὰ σωματικῆς ἢ ψυχολογικῆς βίας, τοῦτο δὲ οὐ μόνον παρ' ἀνδρὸς πρὸς γυναῖκα, ἀλλὰ καὶ παρὰ γυναικὸς πρὸς ἄνδρα δύναται νὰ συμβῇ ³⁾).

¹⁾ Ὁμοίαν διάταξιν περιέχει καὶ ὁ Πρωσσικὸς ποιν. νόμος ἐν ἀρθρ. 144 § 1. Ὁ ποινικὸς νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας περιορίζει ἐν ἀρθρ. 177 τὴν ἔννοιαν τοῦ βιασμοῦ μόνον ἐπὶ τῆς πρὸς συνουσίας ἐξαναγκάσεως γυναικὸς, ἐπίσης καὶ ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1861 ἀρθρ. 204.

²⁾ Νομοσχ. 1822 ἀρθρ. 268.—1827 ἀρθρ. 194. Τὰ νομοσχέδια τοῦ 1831 ἀρθρ. 228 περιορίζει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος μόνον ἐπὶ τῶν γυναικῶν.

³⁾ Haelschner System II. σελ. 312. Τὸ δυνατόν τῆς ἐκτελέσεως βιασμοῦ παρὰ γυναικὸς εἰς ἄνδρα ἡμισοθέτησάν τινες, ἀλλ' ἡ γνώμη αὐτῶν ἀπεδείχθη ἐκ τῆς πείρας οὐχὶ βάσιμος ὅρ. Friedreich ἐν Archiv d. Crim. R. 1844 σελ. 492.—Goltdammer Materialien II, σελ. 296.—Αἱ ἐπίσημοι σημειώσεις τοῦ Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου ἐπὶ τοῦ ἀρθρ. 186 (ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ προκείμενον) παραδέχονται ὅτι μόνον παρ' ἀνδρὸς δύναται νὰ τελεσθῇ ἡ πράξις, τοῦναντίον αἱ αἰτιολογίαι τοῦ Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1831 σελ. 499 ἀποκρούουσι τὴν γνώμην αὐτὴν καὶ ῥητῶς ἀποφαίνονται ὅτι καὶ τὸ ἀρθρ. 186 τοῦ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου, ὡς καὶ τὸ ἀρθρ. 195 τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827, ἐξ οὗ σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν ἀντεγράφη ἡ διάταξις τοῦ ἡμετέρου νόμου, προϋποθέτουσιν ὡς αὐτουργὸν εἴτε ἄνδρα εἴτε γυναῖκα.

2) Τὸ πρόσωπον, καθ' οὗ τὸ ἐγκλημα ἀπευθύνεται, δύναται ν' ἀνέλξη εἰς οἰονδήποτε τῶν δύο φύλων. Ἐκ τῆς γενικῆς ἐκφράσεως τοῦ ἡμετέρου νόμου ἐπεται ὅτι ὁ βιασμός ὑφίσταται, ὁσάκις ἐξαναγκάζεται εἰς ἀσέλγειαν πρόσωπον ἄρρεν ἢ θῆλυ, εἴτε παρ' ἑνός τυγχάνει οὕσα, εἴτε γυνή ἐντίμων ἢ μὴ ἡθῶν ¹⁾).

3) Ὁ τρόπος ἢ τὰ μέσα, δι' ὧν ὁ βιασμός ἐκτελεῖται εἰσὶν

α') σωματικὴ βία προερχομένη ἐκ μέρους τοῦ βιαστοῦ ἢ τῶν συμπρακτόρων αὐτοῦ, ἐάν ὑπάρχωσι τοιοῦτοι, καὶ ἀπευθυνομένη ἀμέσως κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ βιαζομένου, ὑπερ, καὶ τοι δι' ὧν τῶν δυνατῶν μέσων προσεπάθησε ν' ἀποκρούσῃ αὐτήν, ἢ αναγκάσθῃ ἐπὶ τέλους νὰ ὑποκύψῃ. Τὸ εἶδος τῆς βίας καὶ ἡ ἐπίτασις αὐτῆς ἀποτελοῦσι ζητήματα πραγματικὰ ἀνέχοντα εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ, ὀφείλοντος νὰ ἐχρήσθῃ, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν προσωπικότητα τοῦ βιαστοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς περιστάσεις, τὸν τόπον, καὶ τὸν χρόνον καθ' ὃν ἐτελέσθῃ ἡ πράξις, ὡς καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ βιασθέντος ²⁾).

¹⁾ Ἀφοῦ, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν (σελ. 315), ἡ ἔννοια τοῦ βιασμοῦ ἐπεξετάθη ἐν ταῖς νεωτέραις νομοθεσίαις οὐδεμίαν σημασίαν ἔχει τὸ ζήτημα περὶ τοῦ ἀμέμπτου τῶν ἡθῶν τῆς γυναικός. Κατὰ τὴν ὁμόφωνον γνώμην τῶν συγγραφέων καὶ κατὰ γυναικὸς ἀτίμου καὶ πορνεομένης δύναται νὰ διαπραχθῇ βιασμός. Haelschner System II σελ. 313.— Berner Lehrb. ἄρθρ. 177 σελ. 427.— Chauveau-Hélie Code Pénal II ἀρθ. 2829.

²⁾ Ἡ διὰ σωματικῆς ὡς καὶ ἡ διὰ ψυχολογικῆς βίας ἐκτέλεσις τοῦ βιασμοῦ προϋποθέτει κατὰ φυσικὸν λόγον τὴν ἄρνησιν καὶ ἀντίστασιν τοῦ βιαζομένου προσώπου, ὅθεν ὁσάκις ἡ ἄρνησις αὕτη καὶ ἀντίστασις δὲν εἰσίσπουδαται ἀλλὰ κατὰ προσποιήσιν μόνον ἐγένοντο ὑπὸ τινος ὑπέκοντος εἰς εὐπρόσδεκτον βίαν (vim gratam) τότε ἡ ἑλλείψις σπουδαίου καταναγκασμοῦ ἄρει τὸ ἀξιοποιῶν. Ἀλλ' ἡ ἀντίστασις τοῦ βιαζομένου προσώπου δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ διαρκὲς καὶ μέχρι τελείας ἀποπερατώσεως τῆς πράξεως ἐξακολουθοῦσα, ὅταν ἐκλείψῃ πλέον πᾶσα ἐλπίς σωτηρίας. Ἐπίσης ὁ καταναγκασμός δὲν θεωρεῖται ἐκλιπών, ὅταν τὸ βιασθὲν πρόσωπον ἐνεκα τοῦ προξενουμένου αὐτῷ ἀκουσίως ἐρεθισμοῦ διαρκούσης τῆς πράξεως παραλείψῃ πᾶσαν περαιτέρω ἀντίστασιν.— Anmerkungen

β') Ψυχολογική βία γινομένη δι' ἀπειλῶν ἡνωμένων με ἐπικείμενον κίνδυνον σώματος ἢ ζωῆς. Ἐκ τοῦ τοιούτου εἰδικοῦ ἐν τῷ νόμῳ προσδιορισμοῦ τῆς ψυχολογικῆς βίας ἔπεται ὅτι οὐχὶ ὁ δι' αἰσθηθῆναι ψυχολογικῆς βίας γενόμενος καταναγκασμὸς δύναται ν' ἀποτελέσῃ οὐσιῶδες στοιχεῖον τοῦ βιασμοῦ, ἀλλ' ἡ ψυχολογική βία ἀπαιτεῖται ν' ἀπειλῇ κίνδυνον σώματος ἢ ζωῆς, ὁ δὲ κίνδυνος οὗτος νὰ ᾖ ἐπικείμενος. Ὅθεν ὁσάκις ἡ ἀπειλὴ δὲν ἀποβλέπει εἰς κίνδυνον ἀμέσως πραγματοποιηθησόμενον, ἢ ὁ ἀπειλούμενος κίνδυνος δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν κακοποίησιν τοῦ σώματος ἢ τῆς ζωῆς τοῦ ἀπειλουμένου, ἀλλ' εἰς ἕτερόν τι ἀντικείμενον, οἷον τὴν περισσυσίαν αὐτοῦ ἢ τὴν τιμὴν, δὲν θεωρεῖται ἀρκούσα πρὸς δικαιολόγησιν τῆς ὑποχωρήσεως τοῦ βιασθέντος προσώπου 1).

γ') Ἀπονάρκωσις τῶν αἰσθησέων τινος δολίως γενομένη καὶ εἰς βαθμὸν, ὥστε νὰ κατασταθῇ ἀνίκανος ἀμύνης 2).

Ὅπως ἐπὶ τῆς σωματικῆς καὶ ψυχολογικῆς βίας καταστρέφεται ἐντελῶς ἡ ἐναντία βούλησις τοῦ καταναγκαζομένου προσώ-

z. Baier, Strafgesetzb. ἀρθρ. 186 II σελ. 63.—Dollmann-Risch Commentar ἀρθρ. 204 σελ. 604 καὶ 606 σημ. 16.

1) Ὁ νόμος δὲν ὀρίζει εἰδικώτερον, ἂν ὁ ἀπειλούμενος κίνδυνος τῆς ζωῆς ἢ τοῦ σώματος δέον ν' ἀποβλέπῃ εἰς τὴν ζωὴν ἢ τὸ σῶμα αὐτοῦ τοῦ εἰς ἀσέλγειαν καταναγκαζομένου προσώπου μόνον, ἢ καὶ πῶν πλησιεστέρων αὐτοῦ συγγενῶν, ὑπὲρ ὧν τὸ τῆς φυσικῆς στοργῆς αἰσθημα εἶναι τοιοῦτον, ὥστε πολλάκις ἰσχυρότερον ἀναφαίνεται τοῦ τῆς αὐτοσυντηρήσεως. Μὴ ὑπάρχοντος ῥητοῦ περιορισμοῦ ἐν τῇ νόμῳ, φρονοῦμεν ὅτι δυνάμεθα, ἐφαρμόζοντας τὴν γενικὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρου 96 νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι, ὁσάκις ὁ ἀπειλούμενος κίνδυνος ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἐν τῇ ἀρθρῳ τούτῃ μνημονευομένους συγγενεῖς, ἤτοι τοὺς ἐξ αἵματος ἀνιόντας ἢ κατιόντας, τοὺς ἀδελφοὺς ἢ τὸν σύζυγον αἴρεται πᾶσα ὑπόνοια ἐκουσίας ὑποχωρήσεως τοῦ βιαζομένου, καὶ ἡ ἔλλειψις τῆς ἐκ μέρους αὐτοῦ ἀντιστάσεως δικαιολογεῖται ἀποχρῶντως ἀπέναντι τῆς ψυχολογικῆς βίας τῆς κατ' αὐτοῦ ἐπαγομένης.—Stenglein Commentar II σελ. 200 σημ. 2.—Haeberlin Criminalrecht. III σελ. 255.

2) Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἀρθρ. 190.

που, οὕτω καὶ διὰ τῆς ἀπονάρκωσεως τῶν αἰσθήσεων αὐτοῦ προσλαμβάνεται πᾶσα ἐνδεχομένη πιθανότης ἀντιστάσεως. Ἀλλ' ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι ἡ τοιαύτη ἀπονάρκωσις τῶν αἰσθήσεων δέον νὰ γείνη ἐν τελείᾳ ἀγνοίᾳ τοῦ βιαζομένου προσώπου καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ βιαστοῦ ἢ τῶν συνεργῶν αὐτοῦ. Ἐὰν ἐξ ἄλλων λόγων πρόσωπόν τι εὑρίσκετο εἰς ἀπονάρκωσιν τῶν αἰσθήσεων καὶ, ἐπωφελοῦμένος τις τῆς τοιαύτης αὐτοῦ καταστάσεως, ἀσελγήσῃ ἐπ' αὐτοῦ χωρεῖ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 278.

4) Ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ δέον ν' ἀπορρέῃ ἐκ βολίας προαιρέσεως, ἥς σκοπὸς εἶναι ἢ εἰς ἀσέλγειαν ἐξανάγκασίς τινος. Ὁ ὅρος οὗτος προϋποθέτει παρὰ τῷ αὐτουργῷ τὴν συνειδήσιν τοῦ παρὰ νόμου τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, διὸ, ὡς ἂν ἐνεκα συγγνωστέας πραγματικῆς πλάνης (ἄρθρ. 92) ἐνέργησεν, ἢ ὡς ἂν σκοπὸς αὐτοῦ δὲν ᾔην ἢ πρὸς ἀσέλγειαν ἐξανάγκασις προσώπου τινὸς δὲν ὑφίσταται ἡ ἐννοια τοῦ ἐγκλήματος τοῦ βιασμοῦ¹⁾.

Διὰ νὰ ὀρίσωμεν πότε τὸ ἐγκλημα τοῦ βιασμοῦ ὑπάρχει τετελεσμένον δέον νὰ θεσβαιώσωμεν ποῖος ὁ σκοπὸς τοῦ αὐτουργοῦ, καὶ κατὰ πόσον ἡ ὑπ' αὐτοῦ γενομένη ἐνέργεια δύναται νὰ θεωρηθῇ περιλαμβάναυσα ἐν ἑαυτῇ πάντα τὰ προεκτεθέντα στοιχεῖα τὰ

¹⁾ Οὕτω λ.χ. εἰάν τις ἐξανγκάσῃ εἰς συνουσίαν γυναῖκα νομίζων ἐκ πλάνης ὅτι εἶναι ἡ σύζυγος αὐτοῦ. Weiss Commentar ἄρθρ. 204 II σελ. 4.—Ἐπίσης ὡς ἐνοχος βιασμοῦ δὲν καταδικάζεται ὁ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ σύζυγον ἐξανγκάζων, διότι παρ' αὐτοῦ ἐλλεῖπει ὁ σκοπὸς τῆς εἰς ἀσέλγειαν ἐξανγκάσεως, ὁ προϋποθέτων τὴν προαίρεσιν τῆς μετ' ἄλλοτρίας γυναικὸς καταναγκαστικῆς συνουσιάζσεως. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ εἰάν οἱ σύζυγοι διατελῶσιν ἀπὸ τραπέζης καὶ κοιτῆς κεχωρισμένοι, ἡ ἐξανάγκασις τῆς γυναικὸς ὑπὸ τοῦ ἰδίου αὐτῆς συζύγου πρὸς συνουσίαν δὲν ἀποτελεῖ βιασμόν, ἀλλὰ τιμωρητέα ἐστὶ ὡς παράνομος βία καὶ ἀπειλή, δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 330.—Dollmann-Risch Commentar II ἄρθρ. 204 σελ. 608. σημ. 24. Ἐναντίαν γνώμην ὅρ. ἐν Goldammer Materialien II σελ. 298.—Ἐπὶ τῆς μνηστείας ὁ μνηστήρ δύναται νὰ κατασταθῇ ἐνοχος βιασμοῦ τῆς μνηστῆς αὐτοῦ. —Chauveau-Pellé Code Pénal II ἄρθ. 2826.

ἀπαρτίζοντα τοὺς ὄρους τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος τούτου. Ὡς ἄνωτέρω ἐρρέθη, ὁ ἡμέτερος νόμος παραδέχεται τὸ ἐγκλημα τοῦ βιασμοῦ ὑφιστάμενον, ὡσάκις ἡ ἐξανάγκασις εἰς ἀσέλγειαν ἐπάγεται οὐ μόνον κατὰ προσώπου τοῦ ἐτέρου φύλου, ἤτοι παρ' ἀνδρὸς κατὰ γυναικὸς ἢ τἀνάπαλιν, μεταξὺ τῶν ὁποίων γίνεται ἡ κατὰ φύσιν συνουσία, ἀλλὰ καὶ κατὰ προσώπου τοῦ αὐτοῦ φύλου, ἤτοι ἐν τῇ ἐννοίᾳ αὐτοῦ συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ παρὰ φύσιν ἀσέλγεια. Ὅθεν ἐπὶ μὲν τοῦ βιασμοῦ τοῦ μεταξὺ προσώπου διαφόρων φύλων διαπραττομένου, συνηθέστερον τοῦ παρ' ἀνδρὸς κατὰ γυναικὸς ἐπιχειρουμένου, δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὸ ἐγκλημα ὡς τετελεσμένον, ἅμα γενομένης τῆς πρὸς συνουσίαν ἀπαιτουμένης προσεγγίσεως τῶν γεννητικῶν μορίων, μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ἂν ἡ συνουσία ἤχθη εἰς πέρας, ἢ διεκόπη ἐξ οἴουδ' ἂν ποτε φυσικοῦ ἢ ἄλλου λόγου 1).

Ἐπὶ δὲ τοῦ βιασμοῦ πρὸς παρὰ φύσιν ἀσέλγειαν θεωρητέον τὸ ἐγκλημα ὡς τετελεσμένον, ὅταν ὁ αὐτουργὸς ἐξετέλεσε τὰς πράξεις ἐκείνας, δι' ὧν ἐσκόπει νὰ κορέσῃ τὰς ἀσελγείας αὐτοῦ ὀρέξεις, εἶναι δὲ ὅλως ἀδιάφορον, ἂν πραγματικῶς ἐξεπλήρωσε τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ, ἄρκει μόνον ἡ ἐξακολούθησις τῶν πράξεων, αἱ ἐπεχείρησε, νὰ φέρῃ ἀμέσως εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀκολάστων αὐτοῦ ὀρέξεων 2).

1) Ἐν προγενεστέροις χρόνοις διεφώνουν οἱ νομοδιδάσκαλοι, ἂν ἡ immissio penis, ἢ ἡ seminis emissio, ἢ immissio ἡδύναντ' ὅ νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἐνδείξεις τῆς τελέσεως τοῦ ἐγκλήματος. Τὴν ἐν τῇ καὶ μὲν γνώμην ἀσπάζονται ἅπαντες οἱ νεώτεροι συγγραφεῖς. Πρῶτος δὲ καθιεροῦσι ταύτην ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 ἐν ἀρθρ. 186 § 2 ὡς καὶ ὁ νεώτερος τοῦ 1861 ἐν ἀρθρ. 224, ὁ τῆς Βυρτεμβέργης ἐν ἀρθρ. 307, ὁ τοῦ Ἀνωδέρου ἐν ἀρθρ. 270.—Haeberlin Criminalrecht III σελ. 226.—Mittermaier z. Feuerbach Lehrb. § 268 not II.—Henke Handb. II σελ. 214.—Kaemerer ἐν Archiv. d. Crim. R. n. F 1834 σελ. 560.

2) Stenglein Commentar II σελ. 217.—Weiss Commentar II σελ. 29.—Henke Handb. II σελ. 214.—Ἡ γνώμη αὕτη ὑποστηρίζεται καὶ

Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται ὁ λόγος ὅτι τὸ ἐγκλημα τοῦ βιασμοῦ εἶναι δεκτικὸν ἀποπειρας ¹⁾, ἥτις ὑφίσταται, ὡς αἰς ὁ αὐτοῦργος ἐπεχείρησε σωματικὴν βίαν, ἢ ἐποιήσατο χρῆσιν ἀπειλῶν ἡνωμένων μὲ ἐπικείμενον κίνδυνον σώματος ἢ ζωῆς, ἢ κατέστησέ τινα ἀνίκανον ἀμύνης διὰ τῆς ἀποναρκώσεως τῶν αἰσθήσεων αὐτοῦ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ἐξαναγκᾶσαι αὐτὸν εἰς ἀσέλγειαν, ἀλλ' ἀκουσίως καὶ ἐκ λόγων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως αὐτοῦ δὲν ἠδυνήθη νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὴν μελετηθεῖσαν πράξιν ²⁾.

Ἡ κατὰ τῶν ἐνόχων βιασμοῦ ἐπιβλητέα ποινὴ ὀρίζεται ἀναλόγως τοῦ ἐπελθόντος ἐκ τῆς πράξεως ἀποτελέσματος, ὅθεν ἡ τῶν διὰ βίου μὲν δεσμῶν ποινὴ καταγινώσκεται, ἐὰν τὸ βιασθὲν πρόσωπον ἀποθάνῃ ἕνεκα τῆς ἐκτελέσεως τοῦ βιασμοῦ, ἢ τῶν προσκαίρων δέ, ἐὰν ἡ τοῦ βιασθέντος προσώπου ὑγεία ἐβλάβηται ἐκ τῆς πράξεως, ἢ οὗτος ᾗν νεώτερος τῶν δώδεκα ἐτῶν. Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ταύτας πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἄμεσος σχέσις καὶ ἐπίδρασις μετὰ τοῦ αἰτίου καὶ τοῦ ἐπελθόντος ἀποτελέσματος, ὅθεν ὁ θάνατος ὁ ἐπελθὼν εἰς βιασθεῖσαν γυναῖκα ἕνεκα τοκετοῦ συνεπείᾳ συλλήψεως ἐκ τῆς κατὰ τὸν βιασμόν συνουσίας δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποτέλεσμα τοῦ βιασμοῦ ³⁾.

ὑπὸ τῶν ἐπισήμων σημειώσεων τοῦ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1813 ἀρθρ. 186 σελ. 64.

¹⁾ Τὸ δυνατόν τῆς ὑπάρξεως ἀποπειρας ἐπὶ τοῦ βιασμοῦ παραδέχονται ἅπαντες οἱ συγγραφεῖς ὁμοφώνως δρ. Haelschner System II σελ. 317. Dollmann-Risch Commentar II ἀρθρ. 204 σελ. 609 ἀρθρ. 214 σελ. 661 σημ. 24. — Haeblerlin Criminalrecht. III σελ. 258. — Chauveau-Hélie Code Pénal II ἀριθ. 2835. — Blanche Code Pénal V § 98 σελ. 99. — Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 152 τοῦ 1872.

²⁾ Stenglein Strafgesetzb. für Baiern σελ. 226 ἀριθμ. 25. — Ὡς ἀπόπειρα λογίζεται καὶ ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν τὸ βιαζόμενον πρόσωπον ἠναγκάσθη μὲν νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν βίαν, ἀλλ' ὁ βιάσας δὲν δύναται ἕνεκα φυσικῆς ἀδυναμίας νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως.

³⁾ Dollmann-Risch Commentar II σελ. 612. Ἐπίσης ἐὰν ἐκ τοῦ τοκετοῦ δὲν ἐπέλθῃ θάνατος ἀλλὰ σπουδαία σωματικὴ βλάβη, οἷον παράλυσις μέλους τινὸς τοῦ σώματος ἢ ψυχικὴ ἀσθένεια.

ἡ βλάβη τῆς ὑγείας τοῦ βιασθέντος λογίζεται πᾶσα σωματική ἢ ψυχικὴ ἀσθένεια προσελθοῦσα ἐκ τοῦ βιασμοῦ ¹⁾).

Εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν ἐκτὸς τῶν εἰρημένων καταχινύσεται ἡ ποινὴ τῆς εἰρκτῆς.

Γ') Ἀποπλάνησις εἰς ἀσελγείαν.

* *Αρθρ. 274.*

Ὅστις ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ προηγουμένου ἄρθρου ἀσελγαίνει κατὰ τινος προσώπου μὴ συμπληρώσαντος εἰς ἔτι τὸ δωδέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας, τιμωρεῖται κατὰ τὴν διαστολὴν τῶν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀναφερομένων περιπτώσεων ἐπίσης μὲ βιαστήν.

* *Αρθρ. 275.*

Ἐὰν μητριὸς ἢ μητριὰ, ἐπιμεληταὶ παίδων, ἐπίτροποι, παιδαγωγοί, ἢ οἰκοδιδάσκαλοι, διδάσκαλοι σχολείων ἢ ἐπιστάται καὶ ἔφοροι δημοσίων καταστημάτων, ιδίως διδάσκαλοι τῆς θρησκείας ἢ κληρικοί, γενῶσιν ἔνοχοι παρανομίας πράξεως πρὸς τὰ πνευματικὰ τέκνα, ἢ πρὸς τοὺς ὑπὸ ἐπιμέλειαν παῖδας, ἀφήλικας, μαθητάς, ἢ ὑπεξουσίους των, ἢ σχέσις αὕτη τοῦ πράξαντος πρὸς τὸν ἀποπλανηθέντα ἰσχύει εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς ὡς ἰδίαι αἰτέρι ἐπιβαρυντικὴ αἰτία.

* *Αρθρ. 276.*

Οἱ εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀναφερόμενοι, ἐὰν μὲ

¹⁾ Ἡ ἐκ τοῦ βιασμοῦ στέρησις τῆς παρθενίας δὲν λογίζεται ὡς βλάβη τῆς ὑγείας. — Stenglein Baierisch. Strafgesetzb. σελ. 297 ἀριθμ. 29. — Weiss Commentar II σελ. 4.

ὁ εἰς ἀσέλγειαν παρ' αὐτῶν κακομεταχειρισθὲν πρόσω-
πον συνεπλήρωσε τὸ δωδέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας, τιμω-
ροῦνται μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἕξ μηνῶν, οἱ δὲ διδά-
καλοι θρησκείας, διδάσκαλοι σχολείων, ἐπιστάται ἢ ἔφο-
ροι δημοσίων καταστημάτων γίνονται προσέτι καὶ τῆς
πληρεσίας των ἑκπρωτοι.

* *Ἀρθρ. 277.*

Οἱ εἰς τὰ δύο προηγούμενα ἄρθρα ἀναφερόμενοι κηρύτ-
τονται προσέτι ἀνίκανοι πάσης ἐπιτροπείας καὶ κηδεμο-
νίας πρὸς τοῦτοις δὲν δύνανται νὰ λάβωσι μέρος εἰς συγ-
γενικὰ συμβούλια, ἀποστεροῦνται δὲ καὶ πάντων τῶν προ-
σηκόντων εἰς αὐτοὺς δικαίων ἐπὶ τοῦ ὁποίου κατεχράσθη-
σαν προσώπου.

* *Ἀρθρον 278.*

Μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἔτων τιμωρεῖται
ὁ ἐπ' ἀσελγείᾳ καταχρώμενος παράφρονος, μεθυσμένου
ἢ ἄλλως ἀπονεναρκωμένου ἀνθρώπου.

* *Ἀρθρ. 279.*

Μὲ φυλάκισιν ἕξ μηνῶν μέχρις ἑνὸς ἔτους τιμωροῦνται
ὕπηρέται καὶ σύνοικοι, οἵτινες κατεχράσθησαν ἀφηλίκων
ὑπερβάντων τὰ δώδεκα ἔτη, ἐχόντων συγγένειαν μὲ τὸν
οἰκοδεσπότην ἢ τὴν οἰκοδέσποιναν, ἢ ὑποκειμένων εἰς τὴν
ἐξουσίαν, ἐπιτροπείαν, κηδεμονίαν, ἢ ἐπιμέλειαν τῶν οἰκο-
δεσποτῶν, καὶ ἀνηκόντων εἰς τὴν αὐτὴν οἰκιακὴν χορείαν.

Αἱ διατάξεις τῶν προκειμένων ἄρθρων προβλέπουσι καὶ τιμω-

ροῦσι τὴν ἀποπλάνησιν εἰς ἀσέλγειαν, οὐ μόνον κατὰ φύσιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ φύσιν γινομένην ¹⁾).

Ἀντὶ τῆς βίας, τῆς ἀποτελούσης ἐπὶ τοῦ βιασμοῦ οὐσιώδες καὶ ἀπαραίτητον στοιχεῖον τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως, ἔχομεν ἐν ταῖς περιπτώσεσι τῶν προκειμένων ἀρθρῶν τὴν ἀποπλάνησιν τοῦ προσώπου, καθ' ὃ ἐκτελεῖται ἡ ἐγκληματικὴ πράξις. Παρατηροῦμεν ὅτι ὅς ὁ νόμος δὲν διακρίνει αὐτὴν ὡς ἰδίον συστατικὸν ὅρον τῆς ἐννοίας τῆς πράξεως, ἀλλὰ παραδέχεται ὑπάρχουσαν ὡς ἀκρίβη, ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἐγκλήματος ἐγένετο κατὰ τινὰ τῶν περιπτώσεων, περὶ ὧν προβλέπουσιν τὰ προκείμενα ἀρθρα. Ἐπιτυγχάνεται δὲ ἡ ἀποπλάνησις δι' ὅλων τῶν πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦργοῦ σκοπὸν προσφόρων μέσων, οἷον δι' ὑποσχέσεων, δι' ἀπατηλῶν παραστάσεων, διὰ διεγέρσεως τῆς φυσικῆς ὁρμῆς, ὡς καὶ διὰ παντὸς ἄλλου καταλλήλου τρόπου ²⁾).

Εἰς δὲ δύο διακεκριμένους ἀπ' ἀλλήλων περιπτώσεις περιστρέφονται εἰδικώτερον οἱ περὶ ἀποπλάνησεως εἰς ἀσέλγειαν ὅρισμοι τοῦ νόμου. Εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν τὸ ἀποπλανηθὲν πρόσωπον δὲν συνεπλήρωσε τὸ δωδέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὑπερέβη τὴν ἡλικίαν αὐτῆς.

Περὶ τῆς πρώτης τῶν περιπτώσεων πραγματεύεται τὸ ἀρθρον **274** ³⁾, δι' οὗ ὁ νομοθέτης δὲν ἐδίστασε νὰ καθιερώσῃ τὰς αὐτὰς ποινὰς κατὰ τοῦ ἐνόχου ἀποπλάνησεως, ὡς διὰ τοῦ ἀρθρου **273** ἐπιβάλλει κατὰ τῶν ἐνόχων βιασμοῦ. Τὴν τοιαύτην αὐστηρότητα δικαιολογοῦσιν ἀρκούντως ἡ νεαρὰ ἡλικία τοῦ ἀποπλανηθέντος προσώπου, τὸ μέγεθος τοῦ ἀπειλούμενου κινδύνου εἰς τὴν ἡθικὴν αὐτοῦ ὑπαρξίν, καὶ ἡ ἀνάγκη πᾶς προλήψεως αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ ἡ ἡλικία προσώπου τινὸς δὲν εἶναι πάντοτε ἐφικτὴν νὰ διαγνωσθῇ μετ' ἀκριβείας ἐκ σημείων ἐξωτερικῶν, γεννᾶται τὸ ζήτημα, ὅποιαν ἐπιρροὴν ἔχει ἐπὶ τοῦ καταλογισμοῦ τῆς πράξεως

¹⁾ Motive z. Entwürfe 1827 σελ. 167.

²⁾ Weiss Commentar II. σελ. 42.

³⁾ Νομοσχεδίου 1827 ἀρθρ. 195.—1831 ἀρθρ. 229.

ἡ ἔνστασις τοῦ κατηγορουμένου περὶ ἀγνοίας τῆς ἡλικίας τοῦ ἀποπλανηθέντος προσώπου. Εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ ὀδηγηθῶμεν, συνδυάζοντες τὴν διατάξιν τοῦ ἀρθροῦ 274 πρὸς τὰς γενικὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 92 καὶ 93, καθ' ἃς ἡ ἀγνοία ἢ ἡ πλάνη ἐπὶ πραγματικῶν γεγονότων, ὡς καὶ ἀποχρώντως δικαιολογεῖται, ἰσχύει, ὅπως ἀπακλείσῃ τὸν καταλογισμόν τῆς πράξεως ¹⁾).

Ὅθεν ἐὰν ὁ κατηγορούμενος δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὑπὲρ ἐαυτοῦ λόγους πείθοντας τὸν δικαστὴν ὅτι διετέλει ἐν ἀγνοίᾳ περὶ τῆς ἡλικίας τοῦ προσώπου, καθ' οὗ ἐτελέσθη ἡ πράξις, καὶ ὅτι ἡ ἀγνοία αὐτοῦ δὲν προήλθεν ἐξ ἀπερিসκεψίας, ἀλλ' ἐκ πλάνης, δύναιται ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ποινῆς τῆς διὰ τοῦ ἀρθροῦ 274 κατὰ γινωσκόμενης ²⁾).

Ἐὰν ἡ πράξις ἐτελέσθη ὑπὸ μητρικοῦ ἢ μητρικῆς ³⁾ ὑπὸ ἐπιμελητῶν παίδων ⁴⁾ ἐπιτρόπων, παιδαγωγῶν, ἢ αἰκοδιδασκά-

¹⁾ Τόμ. Α'. ἀρθρ. 92 καὶ 93 σελ. 309 ἐπὶ μ.

²⁾ Τοιαύτη ἐδόθη λύσις εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπὸ τῶν Πρωσικῶν δικαστηρίων Dr. Oppenhoff Strafgesetzb. d. Norddeutsch. Bund. ἀρθρ. 176. σελ. 314 σημ. 18 καὶ 19. — Ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1861 ἐν ἀρθρ. 227 ἀποκρούει τὴν ἔνστασιν ταύτην περὶ ἀγνοίας τῆς ἡλικίας, ὀρίζων ὅτι οὐδεμίαν ἔχει ἐπιβρόχην ἡ ἀγνοία τῆς ἡλικίας ἐπὶ τοῦ ἀξιολογισμοῦ τῆς πράξεως. — Dollmann-Risch Commentar II. ἀρθροῦ 227 σελ. 729.

³⁾ Καὶ μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἐτέρου τῶν συζύγων, ἐὰν ἐξακολουθήσωσιν ὁ μητρικὸς ἢ ἡ μητρικὰ νὰ ἔχωσι τὴν ἐπιμέλειαν ἢ νὰ συνοικῶσι μετὰ τῶν τέκνων τοῦ ἀποβιώσαντος συζύγου ὑπάρχονταί εἰς τοὺς ὁρισμούς τοῦ ἀρθρ. 275. Blanche Code Pénal V. § 121 σελ. 129.

⁴⁾ Ἐπιμεληταὶ, Pflegetaltern κατὰ τὸ Γερμαν. καίμενον, εἰσὶ πάντες οἱ θέσιν γυνέων ἐπέχοντες ὡς πρὸς τὴν διατροφὴν, ἀνατροφὴν καὶ παιδείαν τέκνων, ἐφ' ὧρισμένον ἢ ἐπ' ἀόριστόν χρόνον, ἐπὶ μισθῷ ἢ ἄνευ τοιούτου (ἀρ. τόμ. Α'. ἀρθρ. 76 σελ. 255 σημ. 2). Ἡ ταυτοῦτε δὲ σχέσηις δὲν ἀπαιτεῖται νὰ πηγάζῃ ἐκ προηγηθείσης ῥητῆς συμβάσεως, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ στηρίζηται ἐπὶ πραγματικῶν γεγονότων μαρτυρούντων αὐτὴν.

λων ¹⁾ διδασκάλων σχολείων, ἢ ἐπιστατῶν καὶ ἐφόρων δημοσίων καταστημάτων, ἰδίως δὲ ὑπὸ διδασκάλων τῆς θρησκείας ἢ κληρικῶν πρὸς τοὺς ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν παῖδας ἀφῆλικας, μαθητάς, ἢ ὑπεξουσίου αὐτῶν, ἢ τοιαύτην ἰδιάζουσα σχέσις τοῦ ἐνόχου πρὸς τὸν ἀποπλανηθέντα θεωρεῖται κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρ. 275 ²⁾ ὡς ἐπιβαρυντικὴ αἰτία πρὸς ἐπιμέτρησιν τῆς καταγνωστέας ποινῆς.

Περὶ τῆς δευτέρας τῶν εἰρημένων περιπτώσεων, ἥτοι τῆς ἀποπλάνησεως εἰς ἀσέλγειαν προσώπου ἀνωτέρας τῶν δώδεκα ἐτῶν ἡλικίας, προβλέπουσι τὰ ἄρθρ. 276 καὶ 279. Καὶ τὸ μὲν ἄρθρ. 276 τιμωρεῖ δι' ἐξαμήνου τοῦλάχιστον φυλακίσεως τοὺς ἐν τῷ ἄρθρῳ 275 μνημονευομένους, οἵτινες ἐγένοντο ἐνοχοὶ τῆς πράξεως ταύτης, συγχρόνως δὲ κηρύσσει ἐκπτώτους τῆς ὑπηρεσίας τοὺς διδασκάλους θρησκείας, διδασκάλους σχολείων, ἐπιστάτας ἢ ἐφόρους δημοσίων καταστημάτων. Τὸ δὲ ἄρθρ. 279 τιμωρεῖ τοὺς ὑπηρέτας καὶ συνοίκους, οἵτινες κατεγράσθησαν ἀφῆλικων, ἐχόντων συγγένειαν μὲ τὸν οἰκοδεσπότην ἢ τὴν οἰκοδέσποιαν, ἢ ὑποκειμένων εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἐπιτροπείαν, κηδεμονίαν, ἢ ἐπιμέλειαν τῶν οἰκοδεσποτῶν, καὶ ἀνηκόντων εἰς τὴν αὐτὴν οἰκιακὴν χορείαν ³⁾.

Κοινὴν ἐφαρμογὴν κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἔχει ἡ διά-

τὴν. Ὅθεν πᾶς ὁ λαθὼν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ παῖδα, ὅπως δίκην τέκνου ἀναθρέψῃ, λογίζεται ὡς ἐπιμελητής.

¹⁾ Ὡς οἰκοδιδασκάλους ἐννοητέον τοὺς κατ' οἶκον διδάσκοντας, οὐ μόνον τὰ γράμματα, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο μάθημα χρήσιμον εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παίδων, οἷον ζωγραφικὴν, μουσικὴν, χορὸν κτλ. Chauveau-Hélie Code Pénal I ἀρ. 2845.—Blanche Code Pénal V. § 129 σελ. 139.—Stenglein Straf f. Baiern σελ. 304.

²⁾ Νομοσχ. 1827 ἄρθρ. 195 § 6.—1832 ἄρθρ. 229 § 6.—Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 333.

³⁾ Οὕτω λ. γ. ἐὰν ἡ πράξις ἐκτελεσθῇ παρ' ὑπηρέτου καθ' ἐτέρον ὑπηρέτου, ἢ ὑπηρετρίας τῆς αὐτῆς οικογενείας, Blanche Code Pénal. V. § 133 σελ. 141.

ταξίς τοῦ ἄρθρου 277, ὀρίζοντος ὅτι οἱ ἐν τῷ ἄρθρῳ 275 μνη-
μονευόμενοι καὶ ἀποδειχθέντες ἔνοχοι ἀποπλανήσεως εἰς ἀσέλ-
γειαν κηρύττονται ἀνίκανοι πάσης ἐπιτροπείας καὶ κηδεμονίας,
δὲν δύνανται νὰ λάβωσι μέρος εἰς συγγενικὰ συμβούλια, ἀποστε-
ροῦνται δὲ πάντων τῶν προσηκόντων αὐτοῖς δικαίων ἐπὶ τοῦ
ὁποίου κατεγράσθησαν προσώπου ¹⁾).

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐγκλημάτων τῆς εἰς ἀσέλγειαν ἀπο-
πλανήσεως συμπεριελήφθη καὶ ἡ περίπτωσις τοῦ ἄρθρ. 278, ἥς
ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, καὶ ἥτις κυρίως ἀποτελεῖ κατὰχρησιν ἐπ' ἀ-
σελγείᾳ προσώπου μὴ δυναμένου, ὡς ἐκ τῆς καταστάσεως, ἐν ἣ
διατελεῖ, νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῆς πράξεως καὶ ν' ἀποκρούσῃ ὅπως-
δήποτε τὸν αὐτουργὸν αὐτῆς ²⁾).

*Ἡ περίπτωσις αὕτη, ἥτις παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις ποινικολό-
γοις ἐκαλεῖτο *Stuprum nec voluntarium nec violentum* ³⁾),
εἶναι ἡ μᾶλλον προσεγγίζουσα πρὸς τὸν βιασμόν, διαφέρει δὲ αὐ-
τοῦ καθόσον ἐλλείπει ἡ βία, ὅλως ἀλυσιτελής πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς
πράξεως ἔνεκα τῆς σωματικῆς ἢ πνευματικῆς καταστάσεως, εἰς
ἣν διατελεῖ τὸ πρόσωπον, καθ' οὗ ἀπευθύνεται τὸ ἐγκλημα. Οὐσιώ-
δες δὲ στοιχεῖον τοῦ ἐγκλήματος εἶναι ἡ δολία προαίρεσις τοῦ αὐ-
τουργοῦ, ἣν ἐπιμαρτυρεῖ ἡ γνῶσις περὶ τῆς καταστάσεως, ἐν ἣ
διετέλει τὸ πρόσωπον, οὗτινος ἐπὶ σκοπῷ ἀσελγείας ἐπελήφθη.

*Ἡ παραφροσύνη, περὶ ἥς ποιεῖται λόγον ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ-

¹⁾ Ποιν. Ν. ἄρθρ. 21, 22, 23.—'Αστικοῦ νόμου περὶ ἀνηλίκων καὶ
ἐπιτροπείας ἄρθρ. 49 § 8 «'Επιτροποὶ δὲν δύνανται νὰ ᾔναι.....
οἱ καταδικασθέντες εἰς ποινὴν κακουργήματος ἢ πλημμελήματος κατὰ
τὰ ἀκριβέστερον ἐν ἄρθρ. 23 Π. Ν. ὠρισμένα.—'Αρθρ. 50. «'Εάν τις
τῶν ἀνωτέρω λόγων ὑπάρξῃ μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπιτροπείας, ὁ ἐπι-
τροπος παύεται αὐτῆς.—'Αρθρ. 51. «'Ἡ παῦσις τοῦ ἐπιτρόπου κατὰ
τὰς περιπτώσεις τοῦ ἄρθρ. 49 § 2, 3, 5, 8, ἐπέρχεται αὐτοδικαίως.

²⁾ Βασιλικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἄρθρ. 377.—Νομοσχ. 1827 ἄρθρ.
497. 1831 ἄρθρ. 231.—Πρωστικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 144 § 2.

³⁾ Henke Handb. d. Crim. R. II σελ. 198.—Halschner System II §
51 σελ. 314.

ται νὰ ᾔναι διαρκῆς, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ καθ' ἡν στιγμὴν ἐτε-
λέσθη ἡ πράξις. Τὸ εἶδος δὲ τῆς παραφροσύνης δὲν ἔχει σημασίαν
τινά. Ἐπίσης ἡ μέθῃ ὡς καὶ ἡ ἀπονάρκωσις τῶν αἰσθήσεων πρέ-
πει νὰ ὦσι τοιούτου βαθμοῦ, ὥστε ν' ἀποκλείωσι τὴν συνείδησιν
τοῦ προσώπου καὶ πᾶσαν πρὸς ἀντίστασιν ἱκανότητα ¹⁾).

Δ') Γενικοὶ ὅρισμοι περὶ βιασμοῦ καὶ ἀποπλανήσεως
εἰς ἀσέλγειαν.

Ἄρθρ. 280.

Ἔνεκα βιασμοῦ καὶ ἀποπλανήσεως εἰς ἀσέλγειαν θή-
λεός τινος δὲν γίνεται ἀνάκρισις, οὐδὲ καταγινώσκεται
ποινὴ εἰ μὴ μόνον κατ' αἵτησιν ἢ καταμήνυσιν τῆς βια-
σθείσης ἢ ἀποπλανηθείσης, τῶν γονέων ἢ τῶν ἐπιμελη-
τῶν αὐτῆς, τοῦ ἐπιτρόπου, κηδεμόνος ἢ συζύγου, παρε-
κτός μόνον ἐὰν αἱ πράξεις αὗται ἐξετελέσθησαν παρὰ τῶν
εἰς τὰ ἄρθρα 275 καὶ 276 ἀναφερομένων, ἢ ὑπὸ περιστά-
σεις, αἱ ὁποῖαι διηγείραν τὴν κοινὴν περιέργειαν καὶ ἐπρο-
ξένησανσχάνδαλον, ἢ ἐὰν ὁ βιασμός εἶχε τὸ εἰς τὸ ἄρ-
θρον 273 § 1 ὠρισμένον ἀποτελεσμα.

Ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἄρθρ. 116 ²⁾ εἶδομεν ὅτι ἡ ἡμετέρα ποι-
νικὴ νομοθεσία ὡς ἀρχὴν γενικὴν παρεδέξατο τὴν ἐξ ἐπαγγέλ-
ματος καταδιώξιν τῶν κολασίμων πράξεων. Τὴν ἀρχὴν ταύτην
δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἀναιρεῖ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 280,
προκειμένου μάλιστα λόγου περὶ καταδιώξεως κολασίμων πρά-
ξεων, ἀντιστρατευομένων κατὰ τῆς ἠθικῆς, ἥτις ἀποτελεῖ ἓνα
τῶν θεμελιωδεδστέρων ὅρων τῆς ὑπάρξεως τῆς κοινωνίας.

¹⁾ Haeblerlin Criminalrecht. III σελ. 270.

²⁾ Τόμ. Α', σελ. 389 ἐπομ.—

Διερευνῶντες τὰς εἰδικὰς τοῦ ἄρθρου 280 περιπτώσεις παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ἄξιωμα τῆς ἐξ ἐπαγγέλματος καταδιώξεως ἐπὶ βιασμοῦ ἢ ἀποπλανήσεως εἰς ἀσέλγειαν ἄρρενος μὲν προσώπου καθιεροῦται γενικῶς, θήλεος δὲ καθ' ἀπάσας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς τὰ χρηστὰ ἦθι προσβάλλονται διὰ τρόπου προσκρούοντος εἰς τὰ γενικώτερα τῆς πολιτείας συμφέροντα, ἢ δὲ προσβολὴ αὐτῶν μείζονα κατὰ τῆς πολιτείας καθόλου ἢ κατὰ τοῦ ιδιώτου ἰδίᾳ ἀπειλεῖ ζημίαν, ἤγουν.

α') Ὅσακις τὰ ἐγκλήματα τοῦ βιασμοῦ ἢ τῆς ἀποπλανήσεως εἰς ἀσέλγειαν ἐξετελέσθησαν διὰ τρόπου διεγείροντος τὴν κοινὴν περιέργειαν καὶ ἐπροξένησαν σκάνδαλον ¹⁾.

β') Ὅσακις ὁ βιασμός ἢ ἡ εἰς ἀσέλγειαν ἀποπλάνησις ἐπέφερον τὸν θάνατον τοῦ παθόντος ²⁾.

γ') Ὅσακις αὐτουργὸς τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἐγκλημάτων ἐγένετο πρόσωπον, εἰς δ, εἴτε παρὰ τῆς πολιτείας, εἴτε παρ' ἰδιωτῶν, εἴτε δυνάμει τῶν κειμένων νόμων, ἀνετέθη ἡ ἀνατροφή καὶ προστασία τῆς νεολαίας.

Πλὴν ἐκτὸς τῶν εἰρημένων περιπτώσεων ὑπάρχουσιν ὁμολογουμένως καὶ ἄλλαι πολλαί, καθ' ἃς ἡ πολιτεία, ἐνεκα τῆς προσγενομένης βλάβης τῶν ἠθῶν ἔχει ἄμεσον συμφέρον εἰς τὴν τιμω-

¹⁾ Πότε προξενεῖται σκάνδαλον ἡρευνήσαμεν ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἄρθρου 272 (σελ. 313). Διέγερσις δὲ τῆς κοινῆς περιεργείας ὑπάρχει οὐχὶ ὅσακις ἡ ἐκτέλεσις τῆς πράξεως ἐγένετο γνωστὴ καὶ περιελαλήθη, ἀλλ' ὅσακις ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς ἦν τοιοῦτος, ὥστε ἐξηγέρθη ἡ κοινὴ περιέργεια, οἷον ἐὰν ἡ πράξις ἐξετελέσθη εἰς δημόσιον τόπον καὶ ὑπὰ τὰ βλέμματα τῶν περιεστώτων Haebertin Criminalrecht III σελ. 266.

²⁾ Ὁ Mittermaier ἐν Archiv. d. Criminalr. τόμ. X (1828) σελ. 273 γνωματεύσεν ὅτι ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος δίκης εἶδος νὰ γείνη δεκτὴ, καὶ ὅταν τοῦ βιασθέντος ἡ ὑγεία ἐβλάβη, ἀλλὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ ἀπέκρουσεν ὁ Schmidlein (Prüfungen u. Erörterungen σελ. 98), ἰσχυρισθεὶς ὅτι ἡ νόσος θεραπευομένη δύναται νὰ παρέλθῃ καὶ νὰ λησμονηθῇ, ἐν τῇ ἡ διὰ τῆς ἐξ ἐπαγγέλματος καταδιώξεως γνωστοποίησις τῆς πράξεως δύναται ν' ἀφήσῃ ἵχνη ἀνεξίτηλα καὶ ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν ὑπόληψιν τοῦ παθόντος.

ρίαν τοῦ ἐνόχου, ἀλλ' ὅμως διὰ τῆς ἐνασκήσεως τοῦ δικαιώματος αὐτῆς πρὸς καταδίωξιν ἐξ ἐπαγγέλματος τοῦ ἐνόχου, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ κατὰ τοῦ παθόντος βλάβην πολὺ ἀνωτέραν ἐκείνης, ἣν ὑπέστη διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῆς κολασίμου πράξεως, καὶ οὕτως εἰς διττὴν νὰ ὑποβάλλῃ αὐτὸν ζημίαν ¹⁾).

Ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν ἐθεωρήθη δίκαιον ὅπως ἡ πολιτεία παραιτηθῇ ὑπὲρ τοῦ παθόντος τῆς ἐξ ἐπαγγέλματος καταδιώξεως, καὶ ἀφήσῃ αὐτῷ ἐλεύθερον τὸ στάδιον τῆς ἐκλογῆς μεταξὺ τῆς ἐγκλήσεως τοῦ ἐνόχου, ἢ τῆς παραιτήσεως ἀπὸ τῆς ποινικῆς ἀγωγῆς.

Χορηγεῖται δὲ τὸ τῆς ἐγκλήσεως δικαίωμα κατὰ πρῶτον λόγον εἰς αὐτὴν τὴν βιασθεῖσαν ἢ ἀποπλανηθεῖσαν, ἥτις οἰσδῆποτε ἡλικίας καὶ ἂν ᾖ, ἔστω καὶ ἀνήλικος δύναται νὰ ἐγκαλέσῃ τὸν ἐνοχον ²⁾).

Ἐκτὸς τῆς παθούσης τὸ τῆς ἐγκλήσεως δικαίωμα ἔχουσιν οἱ γονεῖς καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ αὐτῆς ³⁾), οἱ ἐπίτροποι κηδεμόνες, καὶ ὁ σύζυγος.

¹⁾ Ὑποθεθείσθω λ.χ. κόρη ἐλάσσονος τῶν δώδεκα ἐτῶν ἡλικίας, ἥτις ἔσχε τὸ ἀτύχημα ν' ἀποπλανηθῇ ὑπὸ τινος εἰς ἀσέλγειαν, ἢ γυνὴ ἡθῶν ἀμέεπτων, καθ' ἣς ἐγένετο ἀπόπειρα βιασμοῦ. Ἐννοεῖται εὐκόλως ὅτι ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξις τοῦ ἐνόχου, οὐ μόνον θέλει καταστήσῃ τὸ ἀδίκημα γνωστὸν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν μέλλοντα βίον τῆς παθούσης κόρης δύναται νὰ παρεμβάλλῃ πλεῖστα ὅσα προσκόμματα εὐτυχοῦς ἀποκαταστάσεως. Ἐπὶ βιασμοῦ ἢ ἀποπλανήσεως εἰς ἀσέλγειαν ἄρρενος, περὶ οὗ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξωσι τοιοῦτοι ἐνδοισμοί, ἐκλείπει καθ' ὅλοκληρίαν πᾶς λόγος περιορισμοῦ τῆς ἐξ ἐπαγγέλματος καταδιώξεως.

²⁾ Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 95 τοῦ 1846.

³⁾ Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐπιμελητῶν συγκαταλέγονται κατὰ τὴν νομολογίαν τῶν Βαυαρικῶν δικαστηρίων καὶ ὁ μητρικός καὶ ἡ μητρική. Dollmann-Risch Commentar II. ἀρθρ. 212 σελ. 641 Stenglein Baier. Strafgesetz. σελ. 303. — Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 436 τοῦ 1855. — 47 τοῦ 1856 καὶ 109 τοῦ 1869, ἥτις ἀνεῦ ἀποχρῶντος λόγου ἀποκλείει τῆς κατηγορίας τῶν ἐπιμελητῶν τὸν διευθυντὴν Παρθεναγωγείου τὸν ἀναλαβόντα τὴν ἀνατροφὴν καὶ ἐκπαίδευσιν κόρης.

Ε') Αίμοριξία.

*Αρθρ. 281.

Γονεῖς καὶ ἐξ αἵματος συγγενεῖς εἰς ἀνιόντα βαθμὸν, οἵτινες συνουσιάζονται μετὰ τῶν τέκνων των ἢ ἄλλων ἀπογόνων των, ἀδελφοὶ νόμιμοι [γρ. γνήσιοι] ἀμφιθαλεῖς ἢ ἑτεροθαλεῖς, οἵτινες ἀκολασταίνουσι μετ' ἀλλήλων κα-
ταδικάζονται εἰς εἰρκτήν. — Οἱ τοιοῦτου κακουργήματος ἔνοχοι γονεῖς ἀποστεροῦνται προσέτι ὅλων τῶν πατρικῶν δικαίων, καὶ κηρύττονται ἀνίκανοι νὰ κληρονομήσωσι τὴν περιουσίαν τούτων τῶν τέκνων των. — Παῖδες δὲ καὶ ἀπό-
γονοι, οἵτινες μετὰ πλήρη δωδεκαετῇ ἡλικίαν ἐπλημμέλη-
σαν τοιοιτοτρόπως μετὰ τῶν γονέων καὶ τῶν ἐξ αἵματος
συγγενῶν των εἰς ἀνιόντα βαθμὸν, τιμωροῦνται μὲ φυλά-
κισιν τοῦλάχιστον ἐξ μηνῶν.

Ἡ ἐξ ἠθικῶν ἀρχῶν πηγάζουσα ὑποχρέωσις τοῦ ἀπολότου σε-
βασμοῦ πρὸς τὴν ἀγνότητα τῶν ἡθῶν ἐν τῷ στενωτέρῳ κύκλῳ
τῆς οἰκογενείας, καὶ ἡ ἐκ φυσικῶν λόγων ἀνάγκη πρὸς ἀποτροπὴν
τῆς διὰ γάμου ἐνώσεως τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν, ὡς ἐπιβλα-
βεστάτας συνεπαγομένης συνεπειᾶς εἰς τὴν σωματικὴν καὶ πνευ-
ματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐκ τοιοῦτου γάμου τέκνων καὶ τῶν ἀπο-
γόνων αὐτῶν ὑπηγόρευσαν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἤδη χρόνων τὴν
παρεμπόδισιν πάσης μεταξὺ τῶν ἐγγυτέρων συγγενῶν ἐπιγαμίας
καὶ τὴν αὐστηρὰν τιμωρίαν τῆς ἀθετήσεως τῆς τοιαύτης ἀπα-
γορεύσεως.

Κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἡ μεταξὺ τῶν ἐγγυτέρων συγγε-
νῶν συνουσία ἐκαλεῖτο *incestus*, ἢ *incestum*, καὶ διεκρίνοντο δύο
εἶδη αὐτῆς. *Incestus juris gentium*, ἐκαλεῖτο ἡ με-
ταξὺ ἀνιόντων καὶ κατιόντων, *incestus juris civilis*

ἢ μεταξὺ τῶν λοιπῶν συγγενῶν, οἷς ἀπηγορεύετο δυνάμει τῶν κειμένων νόμων ὁ γάμος ¹⁾).

Κατεδιώκετο δὲ ἡ αἰμομιξία δυνάμει τῆς *Lex Julia de adulteriis coercendis* ²⁾ ἢ δυνάμει εἰδικῶν διατάξεων τῶν Αὐτοκρατόρων ³⁾, καὶ ὁ ἐλεγχόμενος ἐνοχος κατεδικάζετο εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἐξορίας εἰς τὴν στέρησιν τοῦ ἀξιώματος, καὶ μέρους ἢ ὅλης τῆς περιουσίας αὐτοῦ ⁴⁾.

Τὸ κανονικὸν δίκαιον ἐπεξέτεινεν τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς αἰμομιξίας πολλὰ πλάσιάσαν μέχρις ἀδικαιολογήτου ὑπερβολῆς τὰ τοῦ γάμου κωλύματα μεταξὺ καὶ αὐτῶν τῶν ἀπωτέρων συγγενῶν. Τὴν τοιαύτην τῶν ἀπαγορευτικῶν αὐτοῦ διατάξεων ἀυστηρότητα ἐν μέρει ἐμετρίαζε τὸ δικαίωμα, ὅπερ ἐπεφυλάξαντο αἱ ἀνώτεραι ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαὶ τῆς καθ' ὠρισμένους τινὰς βαθμοὺς τῆς ἀπωτέρας συγγενείας ἀπαλλαγῆς καὶ ἀφέσεως ἀπὸ τῆς ἀπαγορεύσεως πρὸς σύναψιν γάμου. Ἀλλ' ἡ καθιέρωσις τοῦ τοιούτου δικαιώματος ἐπενήργησεν ἀμέσως εἰς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς συγγενείας τοῦ κωλύοντος τὸν γάμον. Ἡ σύναψις γάμου καὶ κατ' αὐτὰς ἔτι τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἦν γνωστὸν ὅτι δι' εἰδικῆς ἀδείας ἡ δύνατο νὰ ἐπιτραπῇ, ἐλογίζετο μὲν ἀξιοποίνος, ἐὰν δὲν ἐχρηγεῖτο προηγουμένως τοιαύτη ἀδεία, ἀλλ' ὅμως ἐτιμωρεῖτο πολὺ ἡπιώτερον τῶν λοιπῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ἀπολύτως ἀπηγορεύετο

¹⁾ Berner Lehrb. *Erbr.* 173 σελ. 417 καὶ σημ. 1.—Rein Criminalr. d. Ræmer σελ. 874.—Henke Handb. II σελ. 156.

²⁾ Lex 38 § 1. 2. (48. 5. ad leg. Jul. de adult.). Lex 5 (48. 18 de quaest.)—Päuf. Sent. Rec. II 26 § 15. 19 § 5.

³⁾ Cod. (5. 5. de incest. nupt.).—Nexp. 42 καὶ 154.—Marezoll Criminalr. σελ. 600.

⁴⁾ Περὶ τῆς ποινῆς, ἥτις ἐπέβιβάλλετο κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν Ῥωμαϊκῶν νόμων ἐν ἐκάστη τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ, ὑπάρχουσιν ἔτι ἀμφιβολίαι καὶ διὰ τοῦτο διχογνωμοῦσιν οἱ συγγραφεῖς. Waechter Lehrb. II σελ. 568.

ὁ γάμος. Ἐντεῦθεν ἐπήγαγεν καὶ ἡ διάκρισις τοῦ ἐγκλήματος εἰς *incestus juris divini*, περιλαμβάνοντα τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἀπολύτως ἐκωλύετο ὁ γάμος μεταξύ δύο προσώπων, καὶ εἰς *incestus juris humani* ὑφιστάμενον, ὅσας κατὰ τῆς λοιπᾶς περιπτώσεις τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ γάμου, ἐτελεῖτο τοιοῦτος ἄνευ εἰδικῆς ἀπαλλαγῆς καὶ ἀφέσεως¹⁾).

Αἱ νομοθεσίαι τοῦ μεσαιῶνος ὡς βᾶσιν αὐτῶν πρὸς τιμώρησιν τοῦ ἐγκλήματος τῆς αἰμομιξίας ἔσχον τὰς διατάξεις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ καὶ Κανονικοῦ δικαίου, ἡ δὲ πρᾶξις τῶν δικαστηρίων καὶ οἱ νομοδιδάσκαλοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν ἐδίστασαν νὰ προβῶσι καὶ μέχρι τῆς ἐφαρμογῆς τῆς θανατικῆς ποινῆς πρὸς τιμωρίαν τῶν βαρυτέρων περιπτώσεων τοῦ ἐγκλήματος²⁾).

Ἐκ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1810 δὲν περιέχει εἰδικὴν τινα διάταξιν περὶ τιμωρήσεως τῆς αἰμομιξίας. Τὸ αὐτὸ κενὸν παρατηροῦμεν ἐν μέρει ὑπάρχον καὶ ἐν τῷ Βαυαρικῷ ποιν. νόμῳ τοῦ 1813. Τὸ ἐγκλημα τῆς αἰμομιξίας δὲν θεωρεῖται τιμωρητέον, ὡς ἀποτελοῦν πρᾶξιν ἀξιοποινον προσβάλλουσαν ὠρισμένα τινα δίκαια, ἀλλ' ὡς ἀπλοῦν παράπτωμα, ὑπαγόμενον, ἕνεκα τῆς ἀνυποστήρικτον τῆς πράξεως, εἰς τὰς ἀπαγορευτικὰς ἀστυνομικὰς διατάξεις. Ὅθεν ἐν ἀρθρῷ 206 δὲν τιμωρεῖται ἡ αἰμομιξία ὡς τοιαύτη, ἀλλ' ἡ κατάχρησις τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, ἢ τῆς νομίμου ἐξουσίας τινὸς ἐπὶ τῶν ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτοῦ διατελούντων προσώπων πρὸς ἀποπλάνησιν αὐτῶν εἰς ἀσελγείαν. Ἀλλ' ὅμως λεληθότως πως καὶ ἐξ ἀνάγκης ἐν τῷ ἀμέσῳ ἐπομένῳ ἀρθρῷ 207, παρεκβαίνων ὁ νομοθέτης τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀρθρῷ τεθείσης ἀρχῆς, τιμωρεῖ τὴν μεταξύ ἀδελφῶν αἰμομιξίαν διὰ τὸν λόγον, ὅστις, ὡς εἶδομεν, ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ ἐγκλήματος τῆς αἰμομιξίας, ἥτοι τὴν παράβασιν τῆς ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ ἀγνότητος τῶν ἡθῶν.

¹⁾ Marezoll Criminalrecht. σελ. 601.

²⁾ Jareke Handb. III σελ. 94. — Chauveau-Hélie Code Pénal II ἀριθ. 2736.

Τὰ μεταγενέστερα Βαυαρικά νομοσχέδια¹⁾, ἐξ ὧν παρέλαβε τὸ πρακείμενον ἄρθρον ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, διετύπωσαν ἀκριβέστερον τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος, θεωρήσαντα τὴν αἰμομιξίαν ὡς ἀξιοποιον, διότι ἡ παράβασις τὴν ἀγνείας τῶν ἡθῶν μεταξὺ τῶν ἀποτελούντων τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν προσώπων, μέγιστον ἀπειλεῖ κίνδυνον εἰς τὴν ἐσρότητα τῶν συνεχόντων τὴν οἰκογένειαν δεσμών, ὧν ἡ χαλάρωσις καὶ διάσπασις συνεπάγεται ἀναγκαίως τὴν διατάραξιν τοῦ ὅλου κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ, οὗ κρηπὶς εἶναι ἡ οἰκογένεια. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἐπιβλαβῶς ἐπιδρᾷ εἰς τὴν ὑπαρξίν καὶ ἀκμὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἥτις διὰ μόνης τῆς ἐνώσεως καὶ ἐπιγαμίας προσώπων ἀλλοτρίας καταγωγῆς ἐξασφαλίζεται, τοῦναντίον δὲ ἐξασθενεῖ καὶ μαραίνεται διὰ τῆς ἀποκλειστικῆς ἐπιμιξίας τῶν προσηκόντων τῷ αὐτῷ γένει.

Ἀναλύοντες τὰ στοιχεῖα τ' ἀποτελοῦντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ νόμου παρατηροῦμεν ὅτι

1) Ὑποκείμενον τοῦ ἐγκλήματος εἰσὶν οἱ γονεῖς, καὶ οἱ ἐξ αἵματος συγγενεῖς εἰς ἀνιόντα βαθμὸν, ὡς καὶ οἱ παῖδες ἢ οἱ ἀπογονοὶ αὐτῶν, οἱ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν δωδεκαετοῦς ἡλικίας διαπραΰξαντες αἰμομιξίαν μετὰ τῶν εἰρημένων. Ἐντεῦθεν γίνεται δῆλον ὅτι τὸ ἐγκλημα τῆς αἰμομιξίας ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐγκλημάτων τῶν τελουμένων διὰ τῆς συνδρομῆς καὶ συμπράξεως δύο προσώπων.

Ὡς γονεῖς θεωρητέον οὐ μόνον τοὺς συνεπιὰ νομίμου γάμου ἀνεγνωρισμένους, ἀλλ' ἐν γένει τοὺς τοκεῖς παῖδων. Ὅθεν ἐπὶ τῶν φυσικῶν τέκνων ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἐκ μητρὸς ἀνιόντες, οἱ μετὰ τινος τέκνου ἢ ἀπογόνου αὐτῶν συνευρισκόμενοι, κηρύσσονται ἔνοχοι τοῦ ἐγκλήματος τούτου. Ἐπίσης καὶ ὁ φυσικὸς πατὴρ ὡς καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ ἀνιόντες, ὡς καὶ ἡ πατρότης ἀνεγνωρίσθη δικαστικῶς²⁾.

¹⁾ Νομοσχ. 1822 ἄρθρ. 269.—1827 ἄρθρ. 200.—1831 ἄρθρ. 234.

²⁾ Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 208 καὶ 210 σελ. 632.— Οἱ ἐπέχοντες τόπον γονέων, ὡς οἱ θετοὶ γονεῖς δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 281, ἥτις προϋποθέτει ὑφισταμένην ἐξ αἵματος συγγένειαν.

Συγγενεῖς ἐξ αἵματος εἰς ἀνιόντα βαθμὸν εἰσὶν οἱ ἐκ πατρὸς ἢ οἱ ἐκ μητρὸς συγγενεῖς, οἱ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνιόντων ἀνήκοντες, ἥτοι ὁ πάππος, ὁ προπάππος, ἡ μάμμη, ἡ προμάμμη καὶ οἱ τούτων ἀπώτεροι 1).

Ἐκτὸς τῆς κατ' εὐθείαν γραμμὴν συγγενείας παραδέχεται ὁ ἡμέτερος νόμος καὶ τὴν ἐκ πλαγίου ἐξ αἵματος συγγένειαν, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τοῦ πρώτου βαθμοῦ αὐτῆς, ἥτοι μεταξύ ἀδελφῶν γνησίων ἀμφιθαλῶν ἢ ἑτεροθαλῶν 2).

2) Ἀναγκαῖα προϋπὸθεσις τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως εἶναι ἡ δολία προαίρεσις τῶν αὐτουργῶν, οἵτινες ἐν γνώσει τοῦ ὕφισταμένου δεσμοῦ τῆς συγγενείας προέβησαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος. Διὸ ὁ καταλογισμὸς τῆς πράξεως ἐκλείπει, ὡς αἰ

γένειαν. Οἱ τοιοῦτοι δύνανται νὰ τιμωρηθῶσι δυνάμει τῶν διατάξεων τῶν ἀρθρ. 275 καὶ 276.

1) Ἀρμεν. Δ'. ζ'. — Zhishman Das Eherecht d. Oriental. Kirche σ. 218. — Περὶ τῶν ἐκ πλαγίου ἀνιόντων δὲν ποιεῖται μείαν ὁ νόμος, ὥστε ἡ σαρκικὴ ἔνωσις τῶν τοιούτων μετὰ τῶν κατιόντων, ἔστω καὶ εἰς βαθμὸν, καθ' ὃν ἀπαγορεύεται ὁ γάμος, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς αἰμομιξία, ὅσον θείας μετὰ ἀνεψιοῦ, ἢ θείου μετὰ ἀνεψίας κτλ. Ἐπίσης ἀποκλείεται ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος ἡ ἐξ ἀγχιστείας συγγένεια, ὥστε ὁ πενθερὸς μετὰ τῆς νόμφης αὐτοῦ, ἡ ἢ πενθερὰ μετὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτῆς συνευρισκόμενοι δὲν δύνανται νὰ καταδιωχθῶσιν ὡς ἐνοχοὶ αἰμομιξίας, ὡσαύτως ὁ μητριὸς ἢ ἡ μητριὰ μετὰ τῆς προγονῆς ἢ τοῦ προγονοῦ αὐτῶν. Οἱ τελευταῖοι οὔτοι δύνανται νὰ τιμωρηθῶσι δυνάμει τοῦ ἀρθρ. 275 καὶ 276, ἐὰν ἡ πράξις φέρῃ τοὺς δρους τῶν δι' αὐτῶν προβλεπομένων περιπτώσεων.

2) Τὸ γερμανικὸν καίμενον λέγει «Eheliche Geschwister» τουτέστιν «ἀδελφοὶ ἐκ γονέων γάμφυ συνηρμοσμένων γεννηθέντες», ὅθεν ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος ἀποκλείεται ἡ σαρκικὴ ἔνωσις μετὰ τῶν γνησίων καὶ νόθων ἀδελφῶν ἢ μετὰ τῶν νόθων. Ὁ αὐτοπὸς οὗτος καὶ ἀδικαιολόγητος περιορισμὸς τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος παρεισέφρησεν εἰς τὸν ἡμέτερον νόμον ἐκ τῆς ἐν ἀρθρ. 207 τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου τοῦ 1813 ἀντιστοίχου διατάξεως, ἣν οὐδεὶς τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων ἀπεμνήθη. ὁρ. Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1861 ἀρθρ. 208. 210. — Πρωσσικοῦ ἀρθρ. 141. — Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἀρθρ. 173.

ἐτελέσθη ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ὑφισταμένης συγγενείας (ἄρθρ. 92).

3) Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως ὁ ἡμέτερος νόμος κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1812 (ἄρθρ. 207) παραδέχεται ὅτι δύναται νὰ ὑπάρξῃ τὸ ἐγκλημα τῆς αἰμομιξίας οὐ μόνον ἐπὶ τῆς κατὰ φύσιν συναυσίας τῶν ἐνόχων προσώπων, ἀλλὰ καὶ διὰ πάσης ἄλλης μετ' ἀλλήλων ἀκολάστου σχέσεως ¹⁾).

Ἡ τοιαύτη τοῦ ἐγκλήματος τῆς αἰμομιξίας διατύπωσις καὶ εἰς τὴν κατὰ θεωρίαν ἔννοιαν αὐτοῦ ἐν μέρει ἀντίκειται, καὶ εἰς τὴν ἐπωνυμίαν αὐτοῦ προσκρούει, διὸ μᾶλλον δεδικαιολογημέναι εἰσὶν αἱ διατάξεις τῶν νομοθεσιῶν, ὅσαι ὡς αἰμομιξίαν χαρακτηρίζουσιν μόνον τὴν κατὰ φύσιν συναυσίαν, πᾶσαν δὲ ἄλλην ἀκόλαστον σχέσιν τῶν ἐγγυτέρων συγγενῶν δι' εἰδικῶν προβλέπουσι καὶ τιμωροῦσι διατάξεων ²⁾).

Ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν γονέων μετὰ τῶν τέκνων διαπραχθείσης αἰμομιξίας καταγινώσκεται ἐκτὸς τῆς ποινῆς τῆς εἰρκτικῆς καὶ ἡ στέρησις ἀπάντων τῶν ἐκ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας δικαίων ³⁾ καὶ ἡ ἀνικανότης αὐτῶν τοῦ ὑπαισέρχεσθαι εἰς τὴν τῶν παίδων κληρονομίαν ⁴⁾).

¹⁾ Κατὰ τὸ γερμανικὸν καίμενον τιμωροῦνται οἱ γονεῖς, συγγενεῖς κτλ. «welche mit einander Unzucht verüben», ὅτινες μετ' ἀλλήλων ἀκολασταίνουσι. Τὴν τοιαύτην διζυγισμὸν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος εὐρίσκουμεν καὶ ἐν τοῖς ποιν. νόμοις τοῦ Ἀυτοκράτορος τοῦ 1812 (ἄρθρ. 274) τοῦ Ὀλδεδεμβούργου ἄρθρ. 211 καὶ 212 καὶ τῆς Πρωσίας ἄρθρ. 141. δρ. Goll-dammer Materialien II σελ. 287.

²⁾ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος 1861 ἄρθρ. 208 ἐπομ.—Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 173.

³⁾ Τοιαῦτα εἰσὶ τὸ τῆς διαχείρισεως τῆς περιουσίας τῶν τέκνων καὶ ἐκπροσωπήσεως αὐτῶν, τὸ τῆς ἀπολαύσεως τῆς ἐπικαρπίας ἐπὶ τῆς περιουσίας αὐτῶν, καθ' ἧς περιπτώσεις ἀπονέμεται τοῖς γονεῦσι τοιοῦτον δικαίωμα, τὸ τῆς ἀπαιτήσεως διατροφῆς κτλ. Νεαρ. 12 κεφ. α'. Παπαρρηγοπούλου Οἰκογενειακὸν δίκαιον § 210 ἐπομ.—Καλλιγὰ Συστημ. Δ'. § 193.

⁴⁾ Lex 6. Cod. (5. 5 de ineest. et inutil. nuptiis). Αἱ διατάξεις τῆς

Ἡπιώτερον τιμωροῦνται τὰ τέκνα τὰ συμπληρώσαντα τὸ δω-
 ἑκάτον ἔτος τῆς ἡλικίας καὶ μετὰ τῶν γονέων ἢ τῶν ἐξ αἵμα-
 ος ἀνιόντων γενόμενα ἔνοχα τοῦ ἐγκλήματος. Κατὰ τῶν τοιού-
 των ἐπιβάλλεται φυλάκισις τοῦλάχιστον ἐξ μηνῶν. Ἡ τοιαύτη
 οὐ νόμου ἐπιείκεια στηρίζεται εἰς τὸν λόγον, ὅτι εὐκόλως τὰ τέ-
 να δύνανται νὰ παρασυρθῶσιν εἰς τὸ ἐγκλημα ἐκ τῆς ἀπειρίας
 αὐτῶν καὶ τῆς ἠθικῆς ἐπὶρροῆς, ἣν ἐπ' αὐτῶν ἔχουσιν οἱ γονεῖς
 καὶ οἱ ἐξ αἵματος ἀνιόντες συγγενεῖς.

ΣΤ') Παρὰ φύσιν ἀσελγείαι.

Ἄρθρ. 282.

Ὁ ἔνοχος τῆς παρὰ φύσιν ἀσελγείας, ἂν δὲν ἐπισύρῃ
 εἰς ἑαυτὸν μεγαλητέραν ποινὴν κατὰ τὸ ἄρθρ. 274, τι-
 μωρεῖται μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἑνὸς ἔτους, καὶ ὑπο-
 βάλλεται εἰς ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν.

ὑπὸ τὸν γενικὸν ὅρον τῆς παρὰ φύσιν ἀσελγείας ὑπονοεῖται
 οὐ μόνον ἡ μεταξὺ προσώπων τοῦ αὐτοῦ φύλου, οἷον ἄρρενος μετ'
 ἄρρενος, ἢ γυναικὸς μετὰ γυναικὸς τελεσθεῖσα ἀκολασία (sodomia
 ratione sexus), ἀλλὰ καὶ ἡ μεταξὺ διαφόρων γενῶν διαπραττο-
 μένη, οἷον ἀνθρώπου μετὰ κτήνους, ἢ εἰδικώτερον ἐπονομαζο-
 μένη κ τ η ν ο β α σ ί α (sodomia ratione generis).

Ἡ πρᾶξις αὕτη ἐτιμωρεῖτο λίαν αὐστηρῶς ἐν τοῖς ἀρχαίοις
 ποινικοῖς νόμοις. Ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ δικαίῳ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ
 Ἰουλίου νόμου (Lex Julia de adulteriis) ἴσχυον αἱ διατάξεις

Νεαρῆς 12 (ὅρ. Ῥαρμενοπούλου Δ'. ζ' § 7). περὶ διανομῆς τῆς περιου-
 σίας τοῦ ἐνόχου αἰμομιξίας γονέως μεταξὺ τῶν γνησίων τέκνων αὐτοῦ, ἢ
 ἐν ἐλλείψει τοιούτων περὶ δημεύσεως ταύτης, περὶ στερήσεως τῆς προι-
 κὸς κτλ. δὲν ἰσχύουσιν ὡς φέρουσαι ποινικὸν χαρακτηῖρα καὶ ἀντικατα-
 σταθεῖσαι διὰ τῶν ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου εἰδικῶς ὀριζομένων.

τῆς Lex Scatinia, ἥτις ἐτιμώρει τὴν παρὰ φύσιν ἀσέλγειαν (S^c prum cum masculis, nefanda libido, monstrosa Venus) βαρυτάτης χρηματικῆς ποινῆς (decem milia aeris)¹⁾.

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πολλοὶ τῶν ὀρισμῶν τοῦ νόμου αὐτοῦ συμπεριελήφθησαν ἐν τῇ Lex Julia de adulteriis τροποποιοῦντες ἐν μέρει.

Ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων κατεγινώσκετο κατὰ τῶν ἐνόχων κεφαλὴν τιμωρία, δήμευσις τοῦ ἡμίσεως τῆς περιουσίας τοῦ παρὰ νόμον δίδοντος ἑαυτὸν ἐκουσίως ἐτέρῳ εἰς ἀσέλγειαν, καὶ στέρησις τῆς ἱκανότητος τοῦ διαθέτειν αὐτήν²⁾.

Οἱ μεταγενέστεροι αὐτοκράτορες, θέλοντες νὰ θέσωσι φραγμὴν εἰς τὴν ἐπιτεινομένην ἔκλυσιν τῶν ἡθῶν καὶ τὴν ἐπιπολάζουσαν τοῦ ἐγκλήματος ἐμφάνισιν, ἀνέγραψαν ὡς ἐπιβλητέαν ποινὴν τὴν διὰ πυρὸς ἢ διὰ τοῦ ξίφους θάνατον³⁾.

Τὴν αὐτὴν αὐστηρότητα τῶν ποινῶν ἀπαντῶμεν ἐν τῷ Κανονικῷ δικαίῳ, ὅπερ ὡς ὑπογραμμὸν τῶν διατάξεων αὐτοῦ ἔσχες τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου⁴⁾, ὡς καὶ ἐν τοῖς ποινικοῖς νόμοις τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων, ὧν οἱ ὀρισμοὶ ἐστηρίζοντο ἐν μέρει μὲν ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν νόμων, ἐν μέρει δὲ ἐπὶ τῶν τοῦ κανονικοῦ δικαίου διατάξεων⁵⁾.

¹⁾ Περὶ τῶν εἰδικῶν ὀρισμῶν τῆς Lex Scatinia, ὡς καὶ περὶ τῆς ἐκείνης τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς ὑπάρχουσι πολλαὶ ἀμφισβηταίαι παρὰ τοὺς συγγραφεῖς. ὅρ. Rein Criminalrecht d. Ramer σελ. 863.

²⁾ Paul. Sent. Rec. II. 26. § 42.13.—Lex. 1. § 2. (47. 44 de ex traord. crim.).

³⁾ Lex 3 Cod Theod. (9. 7. ad. leg. Jul. de adult.). Lex 31 Cod (9. 9. cod.) Inst. § 4 (5. 18.) Νεαρ. 141 καὶ 77.

⁴⁾ Λευϊτικ. κεφ. 20 στ. 13. 15. 16. κεφ. 18 στ. 22. 23. Ἐξοδ. κεφ. 22 στ. 19.—Δευτερον. κεφ. 27 στ. 24.

⁵⁾ Ἡ Καρολίνα εἰς τοὺς ἐνόχους παρὰ φύσιν ἀσελγείας ἐπέβαλε τὸν διὰ πυρὸς θάνατον, καὶ μόνον ἐπὶ ἐλαφρυντικῶν περιπτώσεων τὸν δι' ἀποκεφαλίσμου. Jareke Handb. III. σελ. 179. — Berner Lehrb. ἀρθρ. 175 σελ. 424.

Ἐκ τῶν τῆς νεωτέρας ἐποχῆς ποινικῶν νόμων ὁ Γαλλικὸς ἐν μνημονεύει τὸ παράπαν τὴν πράξιν, πρατιμῶν, ὡς φαίνεται, ὁ ἀτιμώρητον αὐτῆς, τοῦ σκανδάλου, ὅπερ ἐκ τῆς καταδιώξεως δύνατο νὰ προέλθῃ. Ἐπίσης καὶ ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τῷ 1813 δὲν περιεῖχεν εἰδικὴν διάταξιν περὶ τιμωρῆσεως τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ, ἐνεκα τῆς δεσποζούσης ἐν αὐτῷ θεωρίας, ὅτι μόνον αἱ πράξεις αἱ περιέχουσαι προσβολὴν ἀλλοτρίων δικαιωμάτων δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐγκληματικαὶ καὶ νὰ δικαιολογήσῃσιν τὴν ἐν τῷ ποινικῷ νόμῳ ἀναγραφὴν εἰδικῶν ὁρισμῶν προνοούντων τὴν τιμώρησιν αὐτῶν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ὡς εἶδομεν ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῶν περὶ βιασμοῦ καὶ ἀποπλανήσεως εἰς ἀσέλγειαν ἄρθρων, περιλαμβάνει ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῶν ἐγκλημάτων αὐτῶν, οὐ μόνον τὴν κατὰ φύσιν συνουσίαν, ἀλλὰ καὶ παντὸς εἶδους παρὰ φύσιν ἀσέλγειαν, τιμῶν αὐτὴν διὰ τὰς συντρεχούσας ἐπιβαρυντικὰς αἰτίας, ἥτοι τῆς βίας, τῆς ἀνικανότητος πρὸς ἀντίστασιν τοῦ καθ' οὗ γίνεται ἡ ἀκολασία προσώπου, τῆς νεαρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας, καὶ τῆς παραβιάσεως τῶν ἐκ τῆς ἰδιαζούσης πρὸς τὸ πρόσωπον αὐτὸ σχέσεως πηγαζόντων καθηκόντων, καθόσον αἱ περιστάσεις αὗται περιέχουσιν προσβολὴν ὀρισμένων δικαιωμάτων¹⁾. Τὸ κενὸν τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου συνεπλήρωσαν τὰ Βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1827 (ἄρθρ. 202) καὶ τοῦ 1831 (ἄρθρ. 235) ἀναγράφαντα ἰδιαιτέραν περὶ τιμωρῆσεως τῆς παρὰ φύσιν ἀσελγείας διάταξιν, ἐξ ἧς παρελήφθησαν οἱ ὁρισμοὶ τοῦ προκειμένου ἁρθρου²⁾. Εἰδικὸν ὁρισμὸν τοῦ ἐγκλήματος δὲν ἀναγράφει ὁ ἡμέτερος νόμος, διαγνοὺς τὸν κίνδυνον τῆς ἀσφαλείας καὶ ἀτελείας, εἰς ὃν

¹⁾ Anmerkungen II. σελ. 69.

²⁾ Ἀμφότερα τὰ νομοσχέδια ταῦτα ὀρίζουσιν ὅτι ἡ καταδίωξις γίνεται μόνον, ἐὰν ἡ πράξις προϋξένῃσιν κοινὸν σκάνδαλον, ἢ συνεπέξῃ ἐγκλήσεως τοῦ παθόντος. Ἄγνωστον διατὶ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης παρέλειψε τὸν ὁρισμὸν αὐτὸν, ὅστις εὐλόγως θεωρεῖται ὡς οὐσιώδης ὅρος τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως. Mittermaier z. Feuerbach's Lehrb. § 467, not. II.— Archiv. d. Criminalr. 1835 σελ. 258.

προσέκρουσαν εἰς πλεῖστοι τῶν νομοδιδασκάλων, ὅσοι ἀπεπειρο-
θησαν διὰ γενικῶν ὕμων· νὰ συμπεριλάβωσι τὰς ποικίλας καὶ π-
λυτρόπους εἰδικὰς περιπτώσεις τῆς ἐκτελέσεως τῆς κολασίμου α-
τῆς πράξεως. Ὑποδεικνύων τὸ γενικώτερον ἀρνητικὸν γνώρισμ-
τῆς πράξεως, ἤτοι τὴν ἐνέργειαν πρὸς κόρεσιν τῆς γενετησίης ὁ
μῆς παρὰ φύσιν, ἀρίστην ἐλεύθερον τὸ στάδιον εἰς τὸν δικαστ-
νὰ ἐξετάσῃ καὶ νὰ ὀρίσῃ πότε καὶ ὑπὸ ποίας περιστάσεις ἡ πρά-
ξις φέρει τὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τοῦ ἐγκλήματος.

Πότε τὸ ἐγκλήμα δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τετελεσμένον εἴρ-
ται ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἄρθρ. 273 (σελ. 320).

Ἄν καὶ ἐν τῇ παρὰ φύσιν ἀσελγείᾳ, περὶ ἧς προβλέπει τὸ πρ-
καίμενον ἄρθρον, ἐλλείπουσι τὰ στοιχεῖα τῆς σωματικῆς ἢ ψυχ-
ρικῆς βίας, ὡς καὶ τῆς δουλίας ἀποστερήσεως τῶν μέσων τῆς ἀμ-
νης, ἡ δὲ πράξις προὔποτίθῃ τὴν ἐκουσίαν συναίνεσιν τῶν ἐνε-
γῶν εἰς ταύτην προσώπων, ὥστε τὸ στάδιον τῆς πρὸς ἐπιχείρησ-
αὐτῆς ἐνεργείας εἶναι λίαν περισταλμένον, οὐχ ἥττον ὅμως δι-
νάμεθα καὶ ἐν αὐτῇ, ὑπὸ δεδομένας τινὰς περιπτώσεις, νὰ δι-
κρίνωμεν τὴν ἀπόπειραν, ὑφισταμένην, ὅσάκις οἱ ἔνοχοι ἐπεχείρη-
σαν μὲν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, ἀλλὰ δὲν ἤγαγον ταύτην
εἰς πέρας ἐνεκα λόγων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως αὐτῶν ¹⁾).

— 1) Ὡς λ.χ. ὅταν οἱ ἔνοχοι ἀπεγυμνώθησαν ἐπὶ σκοπῇ τῆς ἐκτελέσεως
τοῦ ἐγκλήματος, καὶ παρεσκευάζοντο νὰ ἔλθωσιν εἰς ἀκόλαστον συν-
φειαν, παρεμποδίσθησαν δὲ αἰφνδήτως ἐκ τῆς ἐμφανίσεως τρίτων πρ-
σώπων. Ἐγεννήθη τὸ ζήτημα, ἂν καὶ ὁ σύζυγος δύναται νὰ καταδι-
χθῇ ὡς ἔνοχος τοῦ ἐγκλήματος τούτου διαπραχθέντος κατὰ τῆς ἰδίας
ἐαυτοῦ συζύγου. Εὐλογωτέραν νομίζομεν τὴν ἀποφατικὴν αὐτοῦ λύσιν
ἐνεκα τῶν κινδύνων, οὓς διατρέχει ὁ δικαστής, ἐπιχειρῶν νὰ διαρρήξῃ τὴν
πέπλον τῆς μυστικότητος τὸν καλύπτοντα τὰς μεταξὺ συζύγων σχέσεις
καὶ ἐνεκα τῶν σκανδάλων, ἅτινα ἐντεῖθεν δύνανται νὰ πηγάζωσιν. — Bol-
mann-Risch Commentar II ἄρθρ. 214 σελ. 662 σημ. 25. — Ἐναντίον
γνώμην ἐν Stenglein Commentar II σελ. 214 σημ. 4.

Ζ') Διγαμία.

Ἀρθρ. 285.

Ὅστις τῶν συζύγων, εἰδὼς ὅτι ὁ ἕτερος ζῇ ἀκόμῃ, ἐπιχειρεῖ διαρκοῦντος ἔτι τοῦ νομίμου γάμου, νὰ συναφθῇ εἰς νέον γάμον τιμωρεῖται μὲ εἰρκτὴν.

Ἀρθρ. 284.

Τὸ ἄγαμον πρόσωπον μετὰ τοῦ ὁποίου ἐτελέσθη, ὁ δευτερος γάμος, ἐὰν εἶχεν εἶδῃσιν τῆς ὑπάρξεως τοῦ πρώτου γάμου, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν δύο ἐτῶν.

Ἀρθρ. 285.

Ἡ εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ὠρισμένη ποινὴ καταγινώσκεται καὶ εἰς τοὺς πολιτικούς ἀξιώματικούς καὶ τοὺς κληρικούς, οἵτινες, γινώσκοντες τὴν ὑπαρξιν τοῦ πρώτου γάμου, συνεργοὺν ἐξ ἐπαγγέλματος [γρ. ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων των] εἰς τέλεσιν τοῦ δευτέρου.

Τὸ ἔγκλημα τῆς διγαμίας, ὑπερ ὑφίσταται, ὡς αἴτις ὁ ἐν νομίμῳ γάμῳ συζῶν συνῆψε, δολίως φερόμενος, δεύτερον γάμον μετ' ἄλλου προσώπου, προσβάλλει οὐ μόνον τὴν ἀπειλομένην ἀμοιβαίως μεταξὺ τῶν συζύγων πίστιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἠθικὴν ἔννοιαν τοῦ γάμου ὡς πολιτικοῦ θεσμοῦ, καὶ ὡς θρησκευτικοῦ δόγματος κατὰ τὰς παραδόσεις τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας.

Ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν, ὅσα τὴν ἀρχὴν τῆς μονογαμίας ἀνεγνώριζον, ἡ διγαμία κατεδιώκετο καὶ ἐκολάζετο ὡς ἀξιοποινὸς πράξις. Παρὰ Ῥωμαίους κατ' ἀρχὰς μὲν ἐτιμωρεῖτο διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀτιμίας, καταγινωσκουμένης ὑπὸ τοῦ Πράιτω-

ρος ἢ τῶν Τιμητῶν ¹⁾), μετὰ τὴν ἐκδοσιν δὲ τοῦ Ἰουλίου νόμου (Lex Julia de adulteriis) ἡ μὲν παρὰ τοῦ ἀνδρὸς τελεσθεῖσα διγαμία ἐχαρακτηρίζετο καὶ ἐτιμωρεῖτο ὡς *stuprum*, ἡ δὲ παρὰ τῆς γυναικὸς ὡς *adulterium* ²⁾).

Ἐπίσης αὐστηρῶς ἐτιμωρεῖτο τὸ ἐγκλημα τῆς διγαμίας ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων, ὡς καὶ ἐν τῷ Κανονικῷ δικαίῳ, ὅπερ ἐθεώρει δι' αὐτοῦ προσβαλλομένην τὴν ἱερότητα τοῦ γάμου ὡς μυστηρίου. Κατὰ τῶν ἐνόχων κατεγινώσκετο χρηματικὴ ποινὴ, ἡ δήμευσις τῆς ὅλης περιουσίας, ἡ καὶ θανατικὴ ποινὴ, ὃ συναφθεὶς γάμος ἐκηρύσσετο ἄκυρος, καὶ ἐτιμωροῦντο αὐστηρῶς οἱ τελέσαντες αὐτὸν ἱερεῖς ³⁾).

Ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν νεωτέρων χρόνων ἐλαχίστας εὐρίσκομεν παραλλαγὰς ὡς πρὸς τὴν διατύπωσιν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος καὶ τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ.

Τὸ ἐγκλημα τῆς διγαμίας προϋποθέτει κατ' ἀνάγκην τὴν σύμπραξιν δύο προσώπων διαφόρου γένους, ἐξ ὧν τὸ ἕτερον τούλάχιστον εἶναι ἐγγαμον. Οὐσιώδη δὲ στοιχεῖα τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἡμετέρου νόμου εἰσίν.

1) Ἡ ὑπαρξὶς νομίμου γάμου. Ἐάν τις συνῆψε μὲν δευτέρον γάμον, ἀλλ' ὃ πρῶτος γάμος αὐτοῦ εἶναι παράνομος, δὲν καταδιώκεται ὡς ἐνοχὸς διγαμίας, διότι τὸ ἀξιοποίνον τῆς πράξεως δὲν ἐγκτεῖται ἐν τῇ τελέσει μόνῃ δευτέρου γάμου, ἀλλ' ἐν τῇ συνάψει δευτέρου γάμου, διαρκούντος ἔτι τοῦ νομίμως συνεστῶτος πρώτου γάμου. Ὡς νομίμως δὲ ὑφιστάμενον θεωρητέον τὸν πρῶτον γάμον, ἐὰν ἐτελέσθῃ συμφώνως πρὸς τοὺς πολιτικούς νόμους καὶ τοὺς κανόνας τῆς ἐκκλησίας, καὶ καθ' οὗ δὲν δύναται νὰ προ-

¹⁾ Lex 1. 13 (3. 2. de his qui infam.).

²⁾ Lex 18 Cod. (9. 9. ad leg. Jul. de adult). Lex 2. (Cod. 5. 5. de incest. nupt.). Νεαρ. 18 κεφ. ε'.—Lex 7. Cod. (5. 37. de repud.) Νεαρ. 117. κεφ. ια'. Rein Criminalr. d. Römer σελ. 857.

³⁾ Wilda Strafrecht d. Germanen σελ. 852.—Rosshirt Geschichte d. Deutsch. Strafr. III σελ. 118. Berner Lehrb. 161 σελ. 408.

ταθῇ οἰαδήποτε ἔνστασις ἀναιροῦσα τὴν ὑπαρξιν αὐτοῦ ¹⁾).

¹⁾ «Ἐννομος γάμος ἐστὶν ὁ κατὰ νόμον γενόμενος καὶ φυλάσσων ὑπὸς τοὺς νόμους παρακελεύονται». Synops. minor. Γ'. κεφ. 7. — Παπαρβήγοπούλου Οἰκογενειακὸν δίκαιον § 42.σελ.17. — Καλλιγὰ Σύστημα Ῥωμ. δικαίου Δ'. § 42.σελ.17. — Zhishman Eherecht d. Orient. Kirche σ. 242. — Παρατηρητέον ὅτι παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν ὑπάρχει διαφωνία περὶ τὸν προσδιορισμὸν τῶν προσόντων τοῦ πρώτου γάμου, ἵνα θεωρηθῇ ὡς προϋπόθεσις τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος τῆς διγαμίας. Οἱ πλείστοι ἀπαιτοῦσι τὴν ὑπαρξιν ἀπολύτως ἐννόμου γάμου, ἤτοι κατὰ τοὺς τύπους τῆς τελέσεως αὐτοῦ ἐγκύρου καὶ κατ' οὐσίαν νομίμου. (Rechtsbeständige Ehe). Berner Lehrb. ἀρθρ.171. σ. 409. — Mittermaier z. Feuerb. § 385, not. I. — Heffter Lehrb. § 444. — Marezoll. Criminalrecht. § 475. Chauveau-Hele Code Pénal. II ἀρθ. 2858. — Dalloz Bigamie n° 14. — Ἄλλοι τοὺναντίον ἀπαιτοῦσι τὴν ὑπαρξιν ἀπλῶς γάμου, κατὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς μόνον τύπους ὑφισταμένου, ὃν καὶ περ ἄθεσμον, ἤγουν κατ' οὐσίαν παράνομον, θεωροῦσιν ὑποχρεοῦντα τοὺς συζύγους εἰς ἀμειβάν πίστιν, μέχρις οὗ ἀπαγγελοῖται ἡ ἀκυρότης αὐτοῦ. (Hæberlin Criminalr. III σελ. 227. — Stenglein Strafgesetzb. ἀρθρ. 249. σελ. 223). Μετὰ τὴν ὁδὸν ἡκολούθησάν τινες συγγραφεῖς, ὑποστηρίζοντες ὅτι ἐν ὅτῳ ὑφίσταται γάμος, καθ' οὗ δὲν προτείνεται λόγος τις δημοσίας τάξεως, ἐπιφέρειν αὐτοδικαίως τὴν μὴ ὑπαρξιν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ προαιρέσεως τῶν διαφερομένων δύναται νὰ σιτηθῇ ἡ ἀκύρωσις, ὁ τοιοῦτος γάμος λογίζεται νομίμως ὑφιστάμενος καὶ ἐπιβάλλων τοῖς συζύγοις ἀπ᾽ αὐτὰς τὰς ἐκ τοῦ νόμου ὑποχρεώσεις, μέχρις οὗ δικαστικῶς ἀπαγγελοῖται ἡ ἀκυρότης. Dollmann-Risch Commentar II. ἀρθρ. 249 σελ. 680 σημ. 10. — Ὁ νέος ποινικὸς νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἐν ἀρθρῳ 174 χαρακτηρίζει ὡς διγαμίαν τὴν τέλεσιν δευτέρου γάμου, πρὶν ἢ διαλυθῇ ὁ ὑφιστάμενος γάμος ἢ κηρυχθῇ ἄκυρος. Πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀντίκειται τὸ γράμμα τοῦ ἡμετέρου νόμου, ὅστις ἀπαιτεῖ τὴν σύναψιν δευτέρου γάμου, οὐχὶ ἀπλῶς διαρκούντος τοῦ πρώτου γάμου, ἀλλὰ διὰ τὸν ὄντος ἔτι τοῦ νομίμου γάμου, ὅπερ προϋποτίθησιν α') ὅτι ὑπῆρχε τετελεσμένος γάμος κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις β') ὅτι ὁ γάμος οὗτος ὑφίστατο καθ' ὃν χρόνον συνήφθη ὁ δευτέρος, ἤτοι δὲν ἐλύθη διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἑτέρου τῶν συζύγων, διὰ διαζεύξεως, ἢ δι' ἀκυρώσεως αὐτοῦ γ') ὅτι ὁ ὑφιστάμενος γάμος εἶναι νόμιμος τοῦτέστι δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῇ τοιοῦτός τις λόγος, ὅστις ἀναιρεῖ ἀμέσως τὴν ὑπαρξιν αὐτοῦ.

Ὅσακις ὑπάρχουσι λόγοι οὐχὶ δημοσίας τάξεως, ἀλλὰ χάριν ἰδιωτικοῦ συμφέροντος ἐπιτρέποντες τῇ αἰτήσει τῶν ἐνδιαφερομένων τὴν ἀκύρωσιν τοῦ συναφθέντος γάμου, ὡς ἐπὶ τῆς ἀπαγωγῆς, (άρθρ. 333) ἢ ἐνεκα βίας (άρθρ. 360) ἢ φόβου ἢ πλάνης, ἢ σύναψις δευτέρου γάμου, συνεστῶτος ἔτι τοῦ πρώτου, καὶ πρὶν ἢ ἀπαγγελθῇ ἢ ἀκύρωσις αὐτοῦ, ἀποτελεῖ ἀξιοποινὸν διγαμίαν, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ πρῶτος γάμος λογίζεται ὡς νομίμως ὑφιστάμενος, καὶ ἐπιβάλλων ἀπάσας τὰς ἐκ τοῦ γάμου πηγάζουσας ὑποχρεώσεις.

Ὁ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμὸς δὲν καταστρέφει τὸν μεταξὺ συζύγων ἐκ τοῦ γάμου δεσμὸν, ὅθεν οὐδόπως ἀπαλλάττει τῆς ἐπὶ διγαμία κατηγορίας τὸν ἐλθόντα εἰς νέον γάμον σύζυγον¹).

2) Ἡ σύναψις δευτέρου γάμου τηρηθεῖσων ἀπασῶν τῶν νομίμων διατυπώσεων. Ἐὰν ὁ δεύτερος οὗτος γάμος ᾖναι αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ἐξεταζόμενος ἄκυρος ἢ μὴ, δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν περὶ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἀξιοποινίου τῆς πράξεως, διότι ὁ δεύτερος γάμος εἶναι πάντοτε ἄκυρος ἐνεκα τῆς ὑπάρξεως τοῦ πρώτου, ἐν δ' ἐκτὸς τῆς τοιαύτης ἀκυρότητος αὐτοῦ ὑπάρχωσι καὶ ἄλλοι λόγοι, εἶναι ἄνευ σημασίας τινός. Τὸ ἀξιοποινὸν τῆς πράξεως ἀποτελεῖ κυρίως ἡ γενομένη παρανόμως, καὶ, ὑφισταμένου ἤδη τοῦ πρώτου νομίμου γάμου, ἀθέμιτος χρῆσις τῶν πρὸς σύναψιν γάμου ἀπαιτουμένων διατυπώσεων²).

¹) Dollmann-Risch Commentar II. ἀρθρ. 219 σελ. 595. Ἐὰν ὁ μὲν εἰς ἐκ τῶν συζύγων ᾖναι τοῦ καθολικοῦ δόγματος, καθ' ὃ δὲν ἐπιτρέπεται τὸ διαζύγιον, ἀλλὰ μόνον ὁ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμὸς, ὁ δ' ἕτερος ἀσπάζεται τὰ δόγματα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἢ τῶν διαμαρτυρομένων, ἢ ἄλλου τινός θρησκευματος ἐπιτρέποντος τὴν διάζευξιν, τὸ ὑπ' αὐτοῦ αἰτηθὲν καὶ δοθὲν διαζύγιον ἀπαλλάττει καὶ τὸν τοῦ καθολικοῦ δόγματος σύζυγον τῶν ἐκ τοῦ γάμου δεσμῶν, καὶ ἡ σύναψις δευτέρου γάμου δὲν καταδικάζεται ὑπὸ τῆς περὶ τῆς διγαμίας. Stenglein Baierisch. Strafgesetzb. ἀρθρ. 219 n° 2. — Mittermaier z. Feuerbach's Lehrb. § 383 not. III. — Motive z. Entwurf v. 1834 σ. 206.

²) Dollmann-Risch Commentar II ἀρθρ. 219 σελ. 697 σημ. 8.—

3) Δολία προαίρεσις παρ' ἀμφοτέροις ἢ παρὰ τῷ ἐτέρῳ τῶν εἰς γάμον συνερχομένων προσώπων. Τὴν τοιαύτην δολίαν προαίρεσιν παραδέχεται ὁ ἡμέτερος νόμος ὑπάρχουσιν, ὅταν ὁ εἰς δευτέρον γάμον ἐρχόμενος διατελῇ ἐν γνώσει, ὅτι ὁ ἐκ τοῦ πρώτου γάμου σύζυγος, ζῇ ἔτι, διὸ, ἐὰν ἡ διγαμία ἐτελέσθῃ μεταξὺ ἐγγάμου καὶ ἀγάμου προσώπου, ἀπαραίτητος ὅρος πρὸς τιμώρησιν τοῦ ἀγάμου προσώπου εἶναι ἡ γνώσις αὐτοῦ περὶ ὑπάρξεως τοῦ πρώτου γάμου τοῦ προσώπου, μεθ' οὗ συνήνεσε νὰ ἔλθῃ εἰς νέον γάμον. Τούναντίον, ἐὰν τὸ ἀγαπῶν πρόσωπον διατελῇ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ὑπάρξεως πρώτου γάμου, ἀπαλλοττεύεται πάσης τιμωρίας ¹⁾).

Ἐὰν εἴτε ἀμφοτέροι οἱ εἰς γάμον συναπτόμενοι, εἴτε ὁ ἕτερος τούτων, ἐν ᾧ ἔχουσι τὴν πεποιθήσιν περὶ τοῦ ἐγκύρου τῆς ὑπάρξεως πρώτου γάμου καὶ τῆς διαρκείας αὐτοῦ, συνάπτωσι δευτέρον γάμον, ἀλλὰ μετὰ τὴν σύναψιν αὐτοῦ ἢ τὴν ἐπὶ διγαμίᾳ ἐγκλησιν ἀποθελαινύεται τὸ ἄκυρον τοῦ πρώτου γάμου, ἢ ἡ διάλυσις αὐτοῦ πρὸ τῆς τελέσεως τοῦ δευτέρου, δὲν δύναται νὰ γείνη κατηγορία κατ' αὐτῶν ἕνεκα διγαμίας, διότι ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος τούτου ἐκλείπει, μὴ ὑπάρχοντος προηγουμένου ἐγκύρου γάμου, ἢ διαλυθέντος, ὅτε ἐτελέσθῃ ὁ δεύτερος, δὲν ἐπιτρέπεται δὲ ἡ τοῦ κατὰ διάνοιαν μόνον τελεσθέντος ἐγκλήματος τιμώρησις ²⁾).

Ἡ δολία προαίρεσις ἀποκλείεται, ὅσάκις ἐκ πλάνης περὶ πραγματικὰ γεγονότα οἱ ἐγκαλούμενοι παρασυρθέντες, ἐπίστευσαν ὅτι ὁ ὑπ' αὐτῶν τελεσθεὶς δεύτερος γάμος δὲν εἶναι ἀθέμιτος λόγῳ ὑπάρξεως προγενετέρου γάμου (ἀρθρ. 92).

Haebelin Criminalr. III σελ. 244. — Heffter Lehrb § 430 σημ. 3.

Ἀποφ. ποιν. Αρ. Πάγου 36 τοῦ 1872.—84 τοῦ 1874.

1) H. N. ἀρθρ. 284.—Ὁ ἐξεπατηθεὶς καὶ συνάψας ἐν καλῇ πίστει καὶ ἐν ἀγνοίᾳ γάμον μετὰ διγάμου προσώπου ἔχει δικαίωμα νὰ παρασταθῇ ἐν τῇ ποινικῇ ἕνεκα διγαμίας ὁλκή ὡς πολιτικὸς ἐνέγκων καὶ νὰ αἰτήσῃ ἀποζημιώσιν; Ναι ὅρ. Dalloz Bigamie n° 56. Responsabilité n° 473.—Nypels ἐν Chauveau-Hélie Code Pénal II ἀρθ. 2941 (2).

2) Chauveau-Hélie Code Pénal II ἀρθ. 2928.

νόμον τὴν ἐπιχειρήσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐλογίας, ἥτις ἐκ λόγων ἀνεξαρτήτων τῆς βουλήσεως τῶν αὐτουργῶν δὲν ἤχθη εἰς πέρας ¹).

Ως ἀνωτέρω εἶπομεν οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τῆς διαγαμίας εἶναι ἡ ὑπαρξὶς νομίμου γάμου. Ἐπομένως, ὅσῳκις ὁ κατηγορούμενος προτείνει πρὸς ἀπολογίαὺν τοῦ τὴν ἐνστάσιν περιμῆ ὑπάρξεως, ἢ ἀκυρότητος τοῦ πρώτου, ἢ τοῦ δευτέρου γάμου ἀναφύεται τὸ ζήτημα εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τίνος δικαστηρίου ὑπάγεται ἡ ἔρευνα καὶ ἀπόφασις περὶ τῆς τοιαύτης ἐνστάσεως. Δύναται τὸ ποινικὸν δικαστήριον, παρ' ὃ ὑπάρχει ἐκκερμητὴς ἡ κατηγορία, καὶ ὅπερ ἐπελήφθη τῆς ἐκδικάσεως τοῦ περὶ διαγαμίας ἐγκλήματος, ν' ἀποφανθῇ περὶ τοῦ κύρους τοῦ γάμου, ἢ ὀφείλει, ἀναστέλλον ἐπὶ τῇ ἐνστάσει ταύτῃ τοῦ κατηγορουμένου τὴν περαιτέρω ἐνέργειαν αὐτοῦ, νὰ παραπέμψῃ τὴν διάγνωσιν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου εἰς τὸ ἀρμόδιον πολιτικὸν δικαστήριον; Τὴν λύσιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ζητήματος παρέχουσιν ἡμῖν αἱ γενικαὶ διατάξεις τῆς ποινικῆς νομοθεσίας, δι' ὧν κυροῦται τὸ ἀξιῶμα ὅτι ὁ δικαστὴς τῆς οὐσίας εἶναι ἀρμόδιος ν' ἀποφανθῇ καὶ περὶ ὅλων τῶν ἐν τῇ δίκῃ παρεμπιπτόντων ζητημάτων καὶ ἐνστάσεων. Οὕτω κατὰ τὸ ἀρθρ. 400 καὶ 420 τῆς ποιν. δικονομίας συνδυαζόμενα πρὸς τὸ ἀρθρ. 94 τὸ ποινικὸν δικαστήριον δύναται νὰ ἀποφασίσῃ καὶ περὶ ὅλων τῶν κατὰ τὴν συζήτησιν προκύψαντων δισταγμῶν καὶ τῶν γενομένων προτάσεων, διζγράφεται δὲ εἰδικώτερον τὸ σύστημα τῆς περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίας, ἐν ᾗ περιπτώσει ἀναφύεται ζήτημα ἀπορρέον ἐξ ὑποχρεώσεως τοῦ πολιτικοῦ δικαίου. Ὅθεν ἀπὸ τῆς δικαιοδοσίας τῶν ποινικῶν δικαστηρίων οὐδεμιᾶς φύσεως παρεμπίπτον ζήτημα ἀποκλείεται, τοῦναντίον θεωροῦνται ἀρμόδια νὰ ἐξετάσωσι καὶ πολιτικῆς φύσεως ζητήματα. Κατ' ἐξαιρέσιν τοῦ γενικοῦ τούτου ἀξιῶματος ὁ ποινικὸς νόμος ὁρίζει εἰδικῶς ἐν ταῖς ἀρθρ. 333, 359 καὶ 360, ὅτι

¹) Chauveau-Hélie Code Pénal II n° 2931.

ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τῆς ἀπαγωγῆς, τοῦ δι' ἀπάτης, διὰ βίας, ἢ δι' ἀπειλῶν τελεσθέντος γάμου δὲν ἐπιτρέπεται ἡ καταδίωξις τοῦ ἐνόχου πρὶν ἢ ὁ γάμος κηρυχθῇ ἄκυρος ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου. Ὅθεν ἀφοῦ ὁ ποινικὸς νόμος, προνοήσας εἰδικῶς περὶ τῶν ἐξαιρετικῶν περιπτώσεων τῆς ἀναστολῆς τῆς ποινικῆς καταδίωξεως, περὶ τῆς διγαμίας οὐδένα ποιεῖται λόγον, ἡ δὲ ἐξ ἀναλογίας ἐφαρμογὴ ἐξαιρετικῶν διατάξεων δὲν ἐπιτρέπεται, ἀναγκαιῶς ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι περὶ ταύτης κρατοῦσιν αἱ γενικαὶ διατάξεις. Ἐπομένως ὅσάκις, γενομένης κατηγορίας κατὰ τινος ἐπὶ διγαμίᾳ ἐγεροθῇ τὸ ζήτημα περὶ τῆς ὑπάρξεως ἢ τοῦ κύρους τοῦ δευτέρου ἢ πρώτου γάμου ἀρμόδιον εἶναι ν' ἀποφανθῇ περὶ ἀμφοτέρων τὸ ποινικὸν δικαστήριον ¹⁾. Ἀλλ' ἄρα γε δὲν δύναται νὰ συμβῇ, ὥστε γενομένης κατὰ τινος κατηγορίας ἐπὶ διγαμίᾳ, τὸ ποινικὸν δικαστήριον νὰ ὑποχρεοῦται ν' ἀναμείνῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου, πρὶν ἢ ἐπιληφθῇ τῆς ἐκδικάσεως τῆς ὑποθέσεως, ἡ δὲ ἀπόφασις τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου ν' ἀποτελῇ προδικαστικὸν ζήτημα τῆς ἐπὶ διγαμίᾳ κατηγορίας; Τὸ τοιοῦτον δύναται νὰ συμβῇ, ὅσάκις ὑπάρχει ἤδη δίκη ἐκκρεμῆς ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων περὶ τοῦ κύρους τοῦ πρώτου ἢ τοῦ δευτέρου γάμου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει χωρεῖ ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρ. 44 Πολ. δικονομίας, ὁρίζοντος ὅτι μόνον, ὅταν ἡ πολιτικὴ δίκη περιέχῃ προδικαστικὸν ζήτημα τῆς ποινικῆς διαδικασίας ἀποφαίνονται κατ' ἐξάίρεσιν πρῶτα τὰ πολιτικὰ δικαστήρια ²⁾.

¹⁾ Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 139. τοῦ 1860. — 96 τοῦ 1867.

²⁾ Παρὰ Γάλλοις μεγίστη ὑπάρχει διαφωνία περὶ τοῦ ζητήματος ποῖον τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον, ὅπως δικάσῃ τὰς περὶ τοῦ κύρους τοῦ γάμου ἀμφισβητήσεις τὰς ἀναφευόμενας κατὰ τὴν ἐπὶ διγαμίᾳ κατηγορίαν. Εἰς τρία συστήματα δυνάμεθα νὰ ὑπαγάγωμεν τὰς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου γνώμας τῶν συγγραφέων. Κατὰ τὸ πρῶτον σύστημα, ὅπερ συνάδει πρὸς τὴν ἐν τῇ κειμένῳ ἐκτεθεῖσαν γνώμην, καὶ τὸ ὅποσον ὑποστηρίζουσιν ὁ Demolombe (Questions prejudicielles n° 86). ὁ Bon-

Μεταξὺ τῶν συνεργῶν καὶ συναιτίων τοῦ ἐγκλήματος διακρί-

nier (Traité des Preuves n° 187). τὰ ποινικὰ δικαστήρια εἰσὶν ἀρμόδια νὰ δικάσωσι περὶ παντός παρεμπιπτόντος ἢ προδικαστικοῦ ζητήματος ἀναφυομένου κατὰ τὴν ἐπὶ διγαμίᾳ κατηγορίαν καὶ ἀφορῶντος εἰς τὸ κύρος τοῦ πρώτου ἢ τοῦ δευτέρου γάμου. Ὁφείλουσι δὲ κατὰ τὴν περὶ τῶν ζητημάτων τούτων διαδικασίαν ν' ἀκολουθήσωσι τοὺς κανόνας τοῦ ἀστικοῦ δικαίου τοὺς ἐφαρμοστέους ἐπὶ τῶν παρεμπιπτόντων τούτων πολιτικῶν ζητημάτων. Ἄντικρυς ἀντίθετον πρὸς τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι τὸ σύστημα τῶν συγγραφέων, οἵτινες δοξάζουσιν ὅτι πᾶσα οἰαδήποτε ἀμφισβήτησις ἐν τῇ ποινικῇ δίκῃ περὶ τοῦ κύρους ἢ περὶ τῆς ὑπάρξεως εἴτε τοῦ πρώτου εἴτε τοῦ δευτέρου γάμου ἀποτελεῖ ζήτημα προδικαστικόν (Question préjudicielle) ἀναστέλλον τὴν πρόοδον τῆς δίκης καὶ ὑπαγόμενον εἰς τὴν διάγνωσιν τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων. (Merlin Repert. v. Biganle. — Carnot I σελ 95. 84. — Trébutiens Droit criminel II σελ. 96.) Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀντιθέτων συστημάτων ὑπάρχει μέσον τι σύστημα, διακρίνον μεταξὺ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ὁ κατηγορούμενος προτείνει τὴν ἀκυρότητα τοῦ πρώτου γάμου, καὶ ἐκείνης, καθ' ἣν προσβάλλεται ὁ δεύτερος γάμος. Ἀμφισβητουμένης τῆς ὑπάρξεως τοῦ δευτέρου μόνον γάμου, φρονοῦσιν ὅτι ἀρμόδιον εἶναι ν' ἀποφανθῇ περὶ ταύτης τὸ ποινικὸν δικαστήριον, διότι τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀποτελοῦν κυρίως τὴν βᾶσιν τῆς ὑπερασπίσεως τοῦ κατηγορουμένου κατὰ τῆς ἀποδιδομένης αὐτῷ κατηγορίας, εἶναι ζήτημα τῆς οὐσίας τῆς ποινικῆς δίκης περιστρεφόμενον εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν στοιχείων τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως. Τούναντίον, ὅσάκις προσβάλλεται ἡ ὑπαρξὶς ἢ τὸ κύρος τοῦ πρώτου γάμου, ὑφίσταται ζήτημα προδικαστικόν, ἀναστέλλον τὴν πρόοδον τῆς ποινικῆς δίκης, μέχρις οὗ ἀποφανθῇ περὶ αὐτοῦ τὸ ἀρμόδιον πολιτικὸν δικαστήριον. Ἀλλ' οἱ ὁπαδοὶ τοῦ συστήματος τούτου διχογνωμοῦσι μεταξὺ αὐτῶν, διότι τινὲς μὲν ἐπόμενοι εἰς τὰς ὁδηγίας τοῦ Ἀκυρωτικοῦ τῆς 12 Σεπτεμβρίου 1813 n° 8, διακρίνουσι μεταξὺ τῶν ἀπολύτων καὶ σχετικῶν λόγων ἀκυρότητος τοῦ γάμου, καὶ ἐπὶ τῶν ἀπολύτων μὲν πρεσβεύουσιν ὅτι θεὸν νὰ γίνηται ἡ παραπομπὴ εἰς τὸ ἀρμόδιον πολιτικὸν δικαστήριον, περὶ τῶν σχετικῶν ὅμως δύναται ν' ἀποφασίσῃ τὸ ποινικὸν δικαστήριον (Bourguignon Instr. criminelle art. 3. n° 5). Τὴν διάκρισιν ταύτην κατεπολέμησαν ἄλλοι ἰσχυριζόμενοι ὅτι πάντοτε τὸ ζήτημα περὶ τοῦ κύρους τοῦ πρώτου γάμου ὡς ζήτημα προδικαστικόν ὑπάγεται εἰς τὴν διάγνωσιν τοῦ ἁρμο-

νει ὁ ἡμέτερος νόμος ἐν ἄρθρῳ 285 ¹⁾ τοὺς πολιτικούς ἀξιωματικούς καὶ τοὺς κληρικούς, οἵτινες ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων αὐτῶν συνέπραξαν εἰς τὴν τέλεσιν τοῦ δευτέρου γάμου, ἐν γνώσει ὄντες τῆς ὑπάρξεως πρώτου γάμου. Τὴν τοιαύτην σύμπραξιν αὐτῶν χαρακτηρίζει ὡς αὐτοτελὲς ἐγκλημα καὶ τιμωρεῖ διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς, ἣν ἐπιβάλλει ἐν ἄρθρ. 283 εἰς τὸ ἄγαμον πρόσωπον τὸ συνερχόμενον εἰς γάμον μετ' ἐγγάμου προσώπου ἐν γνώσει τῆς ὑπάρξεως τοῦ γάμου. Περὶ τῶν λοιπῶν προσώπων, ἅτινα ὁπωςδήποτε ἄλλως συνέπραξαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος ἐφαρμόζονται αἱ γενικαὶ διατάξεις περὶ συναιτίων καὶ συνεργῶν (ἄρθρ. 56 ἐπομ.).

Η') Μοιχεία.

* Ἀρθρ. 286.

Ἡ διὰ μοιχείας παράβασις τῆς περὶ τὸν γάμον πίστεως τιμωρεῖται μόνον κατ' αἵτησιν καὶ καταμήνυσιν τοῦ ὕβρισθέντος, καταγινώσκεται δὲ τότε φυλάκισις.—1) εἰς μὲν τὴν σύζυγον, ἀπὸ τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν — 2) εἰς δὲ τὸν σύζυγον, τὸ πολὺ ἕξ μηνῶν.— Γενομένης δὲ τῆς μοιχείας μεταξύ ἐγγάμου τινὸς καὶ γυναικὸς ὑπάνδρου, ἡ πρᾶξις λογίζεται κατ' ἀμφοτέρων ὡς ἰδιαίτερα ἐπιβαρυντικὴ αἰτία.

Συγγενὲς πρὸς τὸ ἐγκλημα τῆς διγαμίας εἶναι τὸ ἐγκλημα τῆς μοιχείας, ἐπίσης προσβάλλον ὡς ἐκεῖνο τὴν ἀγνότητα τοῦ γάμου

δίου πολιτικοῦ δικαστηρίου. Mangin Traité de l'action publique II n° 194. — Chauveau-Hélie Code Pénal ἀρθρ. 2935. 6. — Lesellyer Droit criminel IV n° 1524. — Dalloz v. Bigamie u^o 33.

¹⁾ Γαλλ. ποιν. νόμου ἀρθρ. 340 § 2. — Πρωτοδικ. ἀρθρ. 139. Γερμ. ποιν. νόμου Αὐτοκρ. ἀρθρ. 338.

διὰ τῆς παραβιάσεως τῆς ἀμοιβαίως ὀφειλομένης μεταξύ τῶν συζύγων πίστεως καὶ ἀπειλοῦν τὴν ὑπαρξιν τῆς οἰκογενείας. Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἡ παράβασις τῆς περὶ τὸν γάμον πίστεως μεταξύ τῶν συζύγων ἐλογίζετο ἀξιοποινισ, ἀλλ' ἡ ἐννοια τοῦ ἐγκλήματος τῆς μοιχείας διαφόρους ὑπέστη τροποποιήσεις ἀναλόγως τῶν ἐπικρατούντων ἠθῶν καὶ ἐθίμων.

Παρὰ Ῥωμαίοις ἐνοχος μοιχείας ἐλογίζετο κυρίως ὁ μὴ ἡ σύζυγος ἡ ἀθετοῦσα τὴν περὶ τὸν γάμον πίστιν. Ὁ σύζυγος ὁ μετ' ἀγάμου γυναικὸς συνευρισκόμενος δὲν ἐθεωρεῖτο διαπράττων ἐγκλημα μοιχείας, ἀλλ' ἐδιώκετο ὡς ἐνοχος φθορᾶς ἢ πορνείας (Struprum).

Κατὰ τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας ἡ ἐπὶ μοιχείᾳ κατηγορουμένη γυνὴ ἀπεβάλετο ἐκ τῆς συζυγικῆς οἰκίας, καὶ ἐδικάζετο ὑπὸ τοῦ οἰκογενειακοῦ δικαστηρίου, ἐν ᾧ ὁ ἀνὴρ μετὰ τῶν ἐγγυτέρων συγγενῶν ὡς δικασταὶ παρεκάθηντο ¹⁾).

Ὅσακις δὲ συναμειβάνετο ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευομένη, ὁ μὲν πατὴρ αὐτῆς εἶχε τὸ δικαίωμα τοῦ φονεῦσαι παραχρῆμα ἀμφοτέρους τοὺς ἐνόχους τοῦ ἐγκλήματος, ὁ δὲ σύζυγος μόνον τὸν μετ' αὐτῆς συλληφθέντα μοιχόν ²⁾).

Διὰ τοῦ Ἰουλίου νόμου de adulteriis coercendis ἐκδοθέντος περὶ τὰ τέλη τῆς δημοκρατίας (17 π. Χ.) πρὸς περιστολὴν τῆς γενικῆς διαφθορᾶς τῶν ἠθῶν καὶ ὑπεράσπισιν τῶν ἐκ τοῦ γάμου

¹⁾ Suet. Tiber. 35.—Tacit. Ann. II. 50—Διον. Ἀλικαρν. Β' 25.—Πλουτ. Ῥωμυλ. 22.

²⁾ Gell. Noct. Att. X. 23.—Senec. de ira I. in fin.—Ἐν Ἑλλάδι κατὰ τοὺς ἐγκεχαραγμένους νόμους τοῦ Δράκοντος ἐπὶ τῆς ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ στήλης ὁ ἀνὴρ ὁ ἀναιρῶν τὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ συλληφθέντα μοιχόν δὲν κατεδιώκετο ὡς ἀνδροφόνος. Λυσ. Ἐρατοσθ. § 30 49.—Δημοσθ. κ. Ἀριστοκρ. § 53.—Τὸν νόμον αὐτὸν ἐκύρωσε καὶ ὁ Σόλων. Πλουτάρ. Σόλ. 90.—Οἱ παρατιμολογεῖσθαι ἢ ῥαφανίδωσις ἦσαν τὰ συνηθέστερα μέσα τῆς διαπομπέσεως τῶν ἐνόχων μοιχείας. Ξενοφ. Ἀπομν. II. 1. 5. Ἀριστοφ. Νεφ. 1083.—Ernst Lassaux Geschichte u. Philosophie d. Ehe bei den Griechen σελ. 10.

δικαιωμάτων, ἡ μοιχεία ἐχαρακτηρίσθη ὡς δημόσιον ἀδίκημα, καὶ ἐχορηγήθη τὸ δικαίωμα τῆς καταδιώξεως αὐτοῦ καὶ εἰς ἄλλα πρόσωπα ἐκτὸς τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ συζύγου τῆς ἐνόχου. Μετὰ τῆς ἐνόχου γυναικὸς κατεδιώκοντο δυνάμει τοῦ Ἰουλίου νόμου καὶ οἱ συναίτιοι καὶ οἱ συνεργοὶ τῆς πράξεως ὡς ἔνοχοι *quasi adulterii* ¹⁾). Τὸ δικαίωμα τῆς αὐθαιρέτου ἐκδικήσεως τοῦ πατρὸς καὶ συζύγου διετηρήθη μὲν, ἀλλὰ περιορίσθη ἐν μέρει, καὶ ὑπεχρέωθη ὁ σύζυγος ἐπὶ ἀπειλῇ ποινῆς τὴν ἐν ἔργῳ συλληφθεῖσαν γυναῖκα αὐτοῦ ν' ἀποπέμπῃ ἀμέσως ἐκ τῆς συζυγικῆς οἰκίας καὶ νὰ εἰσάγῃ κατ' αὐτῆς τὴν ἐπὶ μοιχείᾳ κατηγορίαν.

Αἱ κατὰ τῶν ἐνόχων καταγινωσκόμεναι ποιναὶ ἦσαν διὰ μὲν τὴν μοιχαλίδα ἡ ἀπώλεια τῆς ἡμισείας προικὸς καὶ τοῦ τρίτου τῆς λοιπῆς αὐτῆς περιουσίας, διὰ δὲ τὸν συνένοχον αὐτῆς ἡ ἀπώλεια τῆς ἡμισείας αὐτοῦ περιουσίας. Συγχρόνως δὲ κατεγινώσκετο ἡ εἰς νῆσον ἐξορία (*relegatio in insulam*).

Ἡ ἐπὶ μοιχείᾳ καταδίκη συνεπήγετο διαφόρους ἄλλας παρεπομένους ζημίας· οὕτως ἡ μὲν μοιχαλὶς δὲν ἠδύνατο νὰ ἔλθῃ εἰς δεύτερον γάμον, ὁ συνένοχος αὐτῆς, ἐὰν διετέλῃ ἐν στρατιωτικῇ ὑπηρεσίᾳ, ἀπεπέμπετο, καὶ οἱ καταδικασθέντες ἕνεκα μοιχείας ἐστεροῦντο τοῦ δικαίωματος τοῦ μαρτυρεῖν ἐπὶ δικαστηρίου ²⁾).

Ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων καὶ ἰδίως μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας τὸ ἐγκλημα τῆς μοιχείας ἐχαρακτηρίσθη ὡς ἀμέσως προσβάλλον τὴν ἱερότητα τοῦ γάμου, διὸ καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκλήσεως περιορίσθη εἰς τὸν σύζυγον καὶ τοὺς πλησιαιτέρους αὐτοῦ συγγενεῖς. Αἱ κατὰ τῶν ἐνόχων ποιναὶ ἐπετάθησαν. Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας ἀνέγραψε τὴν ποινὴν τοῦ διὰ ξίφους θανάτου κατὰ τοῦ συνενόχου μοιχείας ³⁾), ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἐκύρωσε

¹⁾ Lex 12. 33 § 2. (48. 5 ad leg. Jul).

²⁾ Lex. 26 (23. 2. de ritu nupt.)—Lex. 29 § 4 (48. 5 ad leg. Jul. de adult.)—Lex 2 § 3 (3. 2. de his qui not. inf.)—Lex 4 § 7 (49. 16 de re milit.)—Lex 14. 18 (25. 5 de test.)—Lex 20 § 6. (28. 1 qui test. fac).

³⁾ Burchardi in Archiv d. Criminalr. VIII. σελ. 212.

τὴν ποινὴν ταύτην, ἀπήλλαξεν ὁμῶς αὐτὸν τῆς ποινῆς τῆς δημεύσεως τῆς περιουσίας, ὅσας ὑπῆρχον ἀνιόντες ἢ κατιόντες συγγενεὶς μέχρι τρίτου βαθμοῦ. Ἐάν ὁ συνένοχος μοιχείας ᾦ ἐγγαμος, ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἀνελάμβανε τὴν προῖκα ὥς καὶ τὴν ἑνεκα γάμου δωρεάν, τὰ τρία τέταρτα τῆς περιουσίας αὐτοῦ. Ἡ ἑνοχος μοιχείας γυνὴ καθείργετο ἐντὸς Μονῆς, καὶ, ἐάν μετὰ παρέλευσιν δύο ἐτῶν ἀπὸ τῆς καθείρξεως δὲν ἔστεργεν ὁ σύζυγος ν' ἀνακαλέσῃ αὐτὴν εἰς τὴν συζυγικὴν οἰκίαν, ὁ γάμος ἐθεωρεῖτο διαλελυμένος, ἡ γυνὴ ἐκείρετο, καὶ διέμενε διὰ βίου ἐν τῇ Μονῇ. Ἰχνὴ τῆς ἀρχαίας ἀποθαιρέτου προσωπικῆς ἐκδικήσεως τοῦ συζύγου διασώζονται ἐτι ἐν τῇ Νεαρᾷ 117 κεφ. 16, δι' ἧς χορηγεῖται τῷ συζύγῳ τὸ δικαίωμα τοῦ φονεῦσαι τὸν ἐπιβουλευόμενον τὴν σωφροσύνην τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ὃν τρεῖς εἰδοποίησε ν' ἀπέχῃ ταύτης, καὶ ὁμῶς συνέλαβεν μετ' αὐτῆς ἐντυγχάνοντα 1).

Ὅπως ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ δικαίῳ, οὕτω καὶ ἐν ἀπάσαις ταῖς ἀρχαίαις νομοθεσίαις ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος τῆς μοιχείας περιερίζετο μόνον ἐπὶ τῆς γυναικὸς τῆς ἀθετούσης τὴν περὶ τὸν γάμον πίστιν καὶ ἐπὶ τῶν συνενόχων αὐτῆς, ἢ παρὰ τοῦ συζύγου παράβασις τῆς περὶ τὸν γάμον πίστεως δὲν ἐχαρακτηρίζετο ὡς μοιχεία 2).

Τὸ Κανονικὸν δίκαιον, στηριζόμενον ἐπὶ τῶν δογμάτων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ ἐπὶ τῶν κανόνων τῆς ἐκκλησίας περὶ τοῦ γάμου ὡς μυστηρίου ἐπιβάλλοντος εἰς ἀμοστέρους τοὺς συζύγους τὴν ἐν παντὶ τῷ βίῳ σωφροσύνην καὶ ἀμοιβαίαν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν, ἐχαρακτήρισεν ἐπίσης ἑνοχον καὶ τὸν ἄνδρα τὸν συνεστῶτος τοῦ γάμου ἀθετοῦντα τὴν περὶ τὸν γάμον πίστιν. Ὁθεν κατὰ πρῶτον διὰ τῶν ὁρισμῶν αὐτοῦ διευτυπώθη ἀκριβέστερον ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος τῆς μοιχείας, καὶ ἐπεξετάθη ἐπ' ἀμοστέρων τῶν συζύγων.

1) Rein Criminalr. d. Rœmer σελ. 835. Ἀρμενοπ. ΣΤ'. Ζ. § 13.

2) Tissot Droit pénal des différents peuples II σελ. 247.—Wilda Strafrecht d. Germanen σελ. 821.

ἡ Απασαι αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι ἀπεδέχθησαν τὴν διὰ τοῦ Κα-
νονικοῦ δικαίου διατυπωθεῖσαν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος, ἧς οὐσιώ-
δεις ὅροι λογίζονται*

1) Ἡ ὑπαρξὶς γάμου, ὑποχρεοῦντος εἰς ἀμοιβαίαν πίστιν τὰ δι'
αὐτοῦ συνδεόμενα πρόσωπα καὶ εἰς ἀποχὴν ἀπὸ πάσης σαρκικῆς
ὁμιλίας μετ' ἄλλων προσώπων. Ὁ γάμος ἐπομένως πρέπει νὰ φέρῃ
ἅπαντα τὰ προσόντα ἐνόμου γάμου, καθ' οὗ δὲν δύναται ν' ἀντι-
ταχθῇ λόγος ἀκυρότητος δημοσίας τάξεως, καθιστῶν αὐτὸν ἄθε-
σμον 1).

Ἐὰν οἱ σύζυγοι διατελῶσιν κεχωρισμένοι ἀπὸ τραπέζης καὶ κοι-
της, δὲν ἀπαλλάσσονται τούτου ἕνεκα τῆς ὑποχρέσεως τῆς ἀμοι-
βαίας συζυγικῆς πίστεως, ὅθεν δύνανται νὰ κατασταθῶσιν ἔνοχοι
τοῦ ἐγκλήματος τῆς μοιχείας.

2) Ὑφισταμένου νομίμου γάμου, καὶ ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ καθί-
στανται ἐπίσης ἔνοχοι μοιχείας, παραβαίνοντες τὴν περὶ τὸν γά-
μον πίστιν. Ὡς πρὸς τὴν ἐπιμέτρησιν μόνον τῆς καταγνωστέας
ποινῆς ποιεῖ ὁ νόμος ἡμῶν διάκρισιν μεταξὺ τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ
ἀνδρός, θεωρῶν ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς συζύγου διαπραττομένη μοιχεία
δεινότερα φέρει ἀποτελέσματα, δυναμένη νὰ διαταράξῃ τὴν οἰκο-
γενειακὴν τάξιν διὰ τῆς παρεισαγωγῆς ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ τέκνων
ἄλλοτρίων 2).

3) Τὸ ἐγκλημα τῆς μοιχείας εἶναι ἐξ ἐκείνων, ἅτινα ἐκτελοῦν-
ται διὰ τῆς συμπράξεως δύο προσώπων ἐτέρου φύλου. Ὅθεν
πρὸς τελεσιουργίαν αὐτοῦ ἀπαιτεῖται ἡ κατὰ φύσιν συνουσία τοῦ
ἐτέρου τῶν συζύγων μετ' ἄλλου προσώπου ἀγάμου (adulterium

1) Καὶ ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς μοιχείας ὑπάρχει ὡς ἐπὶ τῆς διγα-
μίας ἡ αὐτὴ διαφωνία παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι περὶ τῶν προσόντων τοῦ
ὑφισταμένου γάμου, ἵνα θεωρηθῇ ὡς ἀναγκαῖα προϋπόθεσις τῆς ἐν-
νοίας τοῦ ἐγκλήματος (ὅρ. σελ. 343 σημ. 1.)

2) Ἐκ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων, ὁ Γαλλικὸς ἐν ἀρθρ. 339 χα-
ρακτηρίζει τὸν σύζυγον ὡς ἔνοχον μοιχείας τότε μόνον, ὅταν φωραθῇ
συνευρισκόμενος μετ' ἄλλης γυναικὸς ἐν τῇ συζυγικῇ οἴκῳ.

simplex) ἢ ἐγγάμου (adulterium duplex.). Ἡ παρὰ φύσιν ἀσελγεία, ἡ ὑπὸ τοῦ ἑτέρου τῶν συζύγων διαπραχθεῖσα, δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς μοιχεία, ἀλλὰ τιμωρεῖται κατὰ τοὺς εἰδικoὺς περὶ τῆς πράξεως ταύτης ὅρισμοὺς τοῦ νόμου ¹⁾).

4) Ἀναγκαῖον προαπαιτούμενον τοῦ ἄξιοποινοῦ τῆς πράξεως εἶναι ἡ δολία προαίρεσις τῶν ὁρώντων προσώπων, ἥτις ἐκδηλοῦται διὰ τῆς ἐκουσίας καὶ αὐτοπροαιρέτου ἐκτελέσεως αὐτῆς ἐπλήρει συνειδήσει τῆς ἀθετήσεως τῶν ἐκ τοῦ ὑφισταμένου γάμου νομίμων ὑποχρεώσεων. Ὅθεν ὅσῳ ἐμφιλοχερεῖ πλάνη περὶ πραγματικῶν γεγονότων, ἀποκλείουσα τὸν καταλογισμόν τῆς πράξεως τὸ τὴν τοιαύτην πλάνην ἐπικαλούμενον πρόσωπον καὶ ἀποδεικνύον αὐτὴν, ἀπαλλάττεται τῆς ἐπὶ μοιχείᾳ κατηγορίας ²⁾).

Ἐπίσης καὶ ἡ βία ἀποκλείει τὸν καταλογισμόν τῆς πράξεως ὅθεν ὡς ἔνοχος μοιχείας δὲν δύναται νὰ καταδιωχθῇ ἡ ἐγγάμου γυνὴ ἢ διὰ βίας φυσικῆς ἢ ψυχολογικῆς ἐξαναγκασθεῖσα νὰ ὑποκύβῃ εἰς τὰς ἀθεμίτους πράξεις τοῦ βιαστοῦ ³⁾).

Ἵνα θεωρηθῇ τὸ ἐγκλημα ὡς τετελεσμένον, δὲν ἀπαιτεῖται ἡ τῆς συνουσίας ἀποπεράτωσις, ἀλλ' ἄρκει πᾶσα πρὸς σαρκικὴν μίξιν συμπλοκή. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐπὶ τῆς μοιχείας δὲν χωρεῖ ἀπόπειρα, διότι αὕτη προϋποθέτει τὴν ἐπιχείρησιν πράξεως περιεχουσῶν ἀρχὴν ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλὰ τοιαύτα εἶναι ἀδύνατον νὰ διακρίνωμεν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ ⁴⁾).

¹⁾ Hæberlin Criminalrecht III σελ. 228.

²⁾ Ὑποθεσίσθω λ. χ. ὅτι ἄγαμον πρόσωπον συνευρίσκεται μετὰ γυναικός, περὶ ἧς ἡγνέει ὅτι εἶναι ἐγγαμὸς, ἢ ὅτι ἐγγαμὸς γυνὴ, ἐννοεῖται τῆς ἀφανείας τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἐσχημάτισε τὴν πεποιθῆσιν ὅτι ὁ γάμος διελύθη ὡς ἐκ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἢ ὅτι γυνὴ ἐν καταστάσει ὀφθαλμοῦ ἐυρίσκομένη παραδίδεται εἰς ξένον πινὰ νομίζουσα ὅτι εἶναι ὁ ἴδιος αὐτῆς σύζυγος. Dollmann-Risch Commentar II. ἀρθρ. 217. σελ. 683.

³⁾ Chauveau Hélie Code Pénal II ἀρθρ. 2883 καὶ ἐπομ.

⁴⁾ Dollmann-Risch Commentar II ἀρθρ. 217 σελ. 683. — Ἐν ἀρχαῖς χρόνοις οἱ νομοδιδάσκαλοι διαφόρους ἐποίουν διακρίσεις, ὅπως ἀνέ-

Κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον τιμωρεῖται ὡς ἐνοχος μοιχείας ἡ σύζυγος ἡ ἀθετήσασα τὴν περὶ τὸν γάμον πίστιν, καὶ ὁ σύζυγος ὁ μετ' ἄλλης γυναικὸς συνεστῶτος τοῦ γάμου συνευρισκόμενος. Περὶ τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς κατὰ τοῦ ἑτέρου προσώπου, ὅπερ συνέπραξεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ταύτης, ἀπαιτούσης ἀναγκαίως τὴν συνδρομὴν δύο προσώπων, οὐδεμίαν ποιεῖται μείαν. Τὸ κενὸν τοῦτο τοῦ ἡμετέρου νόμου συμπληροῦται ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 56, ὅπερ ἐν τοῖς § 2 καὶ 3 περιέχει τοὺς ὅρους τῆς συναυτουργίας, ἀδιστάκτως δὲ δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ ἄγαμον πρόσωπον τὸ ἐν γνώσει μετ' ἐγγάμου προσώπου συμπράττον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς μοιχείας δύναται ὡς συναυτουργὸς τῆς πράξεως ταύτης νὰ χαρακτηρησθῇ ¹⁾).

Ἐννοεῖται δὲ οἷκοθεν ὅτι αἱ περὶ αὐτουργῶν καὶ συνεργῶν διατάξεις τοῦ νόμου ἐφαρμοζονται καὶ ἐπὶ παντὸς τρίτου προσώπου,

βίστερον ὀρίσωσι τὴν στιγμὴν τῆς τελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, καὶ τινες μὲν ὑπεστήριζον τὴν γνώμην, ὅτι τὸ ἐγκλημα πρέπει νὰ θεωρῇται τετελεσμένον διὰ τῆς immissio seminis, ἄλλοι δὲ μόνον διὰ τῆς emissio seminis (Jarcke Handb. III σελ. 38). Αἱ λεπτολόγοι αὗται διακρίσεις ὁμοφώνως ὑπὸ τῶν νεωτέρων συγγραφέων ἀπεκρούσθησαν καὶ νῦν ἐπεκράτησεν ἡ ἐν τῇ καιμένῃ ἐκτεθεῖσα γνώμη. Ἐκ τῶν νεωτέρων οἱ Chauveau καὶ Hélie Code Pénal II ἀριθ. 2855 θεωροῦσι τὸ ἐγκλημα ὡς τετελεσμένον, ὅταν οἱ ἔνοχοι «reperiuntur solus cum sola, nudus cum nuda, in eodem lecto.»

¹⁾ Ὡς τοιοῦτον χαρακτηρίζουσιν αὐτὸ καὶ οἱ κατὰ θεωρίαν πραγματευόμενοι τὸ ζήτημα τοῦτο συγγραφεῖς ὅρ. Schütze die nothwendige Theilnahme σελ. 336.—Haerberlin Criminalrecht III. σελ. 229.—Halschner System I. § 81 σελ. 299.—Waechter Lehrb. II σελ. § 81 σελ. 426—Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἐν ἄρθρ. 338 τιμωρεῖ τὸν συνένοχον τῆς μοιχείας διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς, ἣν κατὰ τῆς μοιχαλίδος ἐπιβάλλει καὶ προσέτι διὰ προστίμου 400—2000 φράγκων. Καὶ οἱ λοιποὶ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι ὡς ὁ Βαυαρικὸς τοῦ 1861 ἐν ἄρθρῳ 217, ὁ τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἐν ἄρθρ. 172, ὁ τοῦ Βελγίου ἐν ἄρθρῳ 388 περιέχουσιν εἰδικὰς διατάξεις περὶ τιμωρῆσεώς τοῦ συμπράττοντος εἰς τὴν μοιχείαν ἀγάμου προσώπου.

ὑπερ συμμετέσχε καθ' οἷονδήποτε τῶν ἐν τῷ νόμῳ ὀριζομένων τρόπων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως 1).

Ἡ μεταξὺ τῶν αὐτῶν προσώπων ἐπανάληψις τοῦ ἁπαξ τελευτήσαντος ἐγκλήματος τῆς μοιχείας θεωρεῖται ὡς κατ' ἐξακολούθησιν γενομένη καὶ ἀπαρτίζουσα μίαν καὶ μόνην κολάσιμον πράξιν, διότι ἀπορρέει ἐκ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως. Ὅθεν ἡ παραγραφή ἀρχεται λογιζομένη ἀπὸ τῆς τελευταίας πράξεως. Τὸν ἀντιπρόσωπον ὅστις χει συρόρῃ ἐγκλημάτων, ὅταν εἰς ἐκ τῶν συζύγων ἢ τρίτος τι μετὰ διαφορῶν προσώπων παρεβίασε διὰ μοιχείας τὴν περὶ τὸν γάμον πίστιν 2).

Τὸ ἐγκλημα τῆς μοιχείας ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐπὶ ἐγκλήσει τοῦ παθόντος διωκομένων πράξεων. Δικαίωμα δὲ ἐγκλήσεως χορηγεῖ ὁ νόμος μόνον εἰς τὸν ὑβρισθέντα προσώπων, ὡς, ἤτοι εἰς τὸν συζυγον καὶ τὴν σύζυγον, οἵτινες ἀμειβασίως ὑποχρεοῦνται νὰ τηρῶσι τὴν περὶ τὸν γάμον πίστιν.

Ἐκτὸς τοῦ γενικοῦ τούτου ὀρισμοῦ ὁ ἡμέτερος νόμος δὲν περιέχει ἰδιαιτέρας διατάξεις, δι' ὧν εἰδικώτερον κανονίζεται ἡ ἐν ἀσκήσει τοῦ δικαιώματος τῆς ἐγκλήσεως ὑπὸ τοῦ ὑβρισθέντος. Ὡς ἐκ τούτου ἐν τῇ ἐφαρμογῇ δύνανται ν' ἀναφυῶσιν ἀμφιβολαὶ περὶ εἰδικῶν τινων περιπτώσεων, ἅς ὁδηγοῦμενοι ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας καὶ ἐκ τῆς νομολογίας τῶν ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων δυνάμεθα νὰ λύσωμεν.

1) Ἡ παρὰ τινος τῶν συζύγων γενομένη ἐγκλησις ἐπὶ μοιχείᾳ κατὰ τοῦ ἐτέρου ἀρκεῖ, ὅπως χορηγήσῃ τὸ δικαίωμα εἰς τὴν εἰσαγγελικὴν ἀρχήν, ἵνα ἐπιληφθῇ τῆς καταδιώξεως καὶ κατὰ τοῦ ἀγᾶμου ἢ ἐγγάμου προσώπου τοῦ συμπράξαντος πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς μοιχείας, ὡς καὶ κατὰ παντὸς ἄλλου, ὅπωςδήποτε συνεργήσαντος.

1) Dollmann-Risch Commentar ἄρθρ. 217. σελ. 685.—Stenglein Baier. Strafgesetzb. ἄρθρ. 217 n° 5.—Chauveau-Hélie Code Pénal II. ἀριθ. 2922.

2) Stenglein Commentar II ἄρθρ. 217 σελ. 223.—Berner Grundsätze d. Strafrechts Preussisch. σελ. 111.

Ὁ νόμος, ἀνυγράψας ὡς ὅρον τῆς καταδιώξεως τοῦ ἐγκλήματος τῆς μοιχείας τὴν ἐγκλησιν ἐκ μέρους τοῦ ὕβρισθέντος, σκοπὸν εἶχε νὰ προστατεύσῃ τὴν ἐν ἀρμονίᾳ καὶ ἐν εἰρήνῃ τῶν συζύγων συμβίωσιν καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἐνδεχομένων σκανδάλων, ἅτινα ἤθελον προέλθῃ διὰ τῆς ἐξ ἐπαγγέλματος καταδιώξεως τῆς παρβάσεως τῆς συζυγικῆς πίστεως. Ἀφοῦ ὅμως ὁ ἕτερος τούτων καταβρίψῃ τὸν φραγμὸν, ὃν ἔθετο ὁ νομοθέτης πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς οἰκογενειακῆς αὐτοῦ τιμῆς καὶ εἰρήνης, καὶ ἐπικαλεσθῇ τὴν συνδρομὴν τῆς εἰσαγγελικῆς ἀρχῆς, ἡ ἐνέργεια αὐτῆς δὲν δεσμεύεται πλέον ἐκ τῆς βουλήσεως τοῦ ιδιώτου, ἀλλ' ἀκωλύτως δύναται νὰ προβῇ εἰς καταδίωξιν ἀδικήματος προσβάλλοντος οὐχὶ ἀτομικὰ συμφέροντα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν πολιτείαν αὐτὴν ἀμέσως. Ἐὰν τοῦναντίον ἡ ὑπὸ τοῦ ἐτέρου τῶν συζύγων ἐπιδοθεῖσα ἐγκλησις ἀπευθύνεται, οὐχὶ κατὰ τοῦ συζύγου τοῦ ἀθετήσαντος τὴν περὶ τὸν γάμον πίστιν, ἀλλὰ μόνον κατὰ τοῦ μετ' αὐτοῦ συμπράξαντος προσώπου, εἶναι κοινῶς παραδεδεγμένον ὅτι δὲν χωρεῖ κατηγορία, διότι ἀναγκαῖος ὅρος τῆς ὑπάρξεως τῆς μοιχείας εἶναι ἡ παράβασις τῆς περὶ τὸν γάμον πίστεως ἢ ἐπὶ τῇ ἐγκλήσει τοῦ ὕβρισθέντος διωκομένη, διὰ τῆς παραλείψεως δὲ ἐκ τῆς ἐγκλήσεως τοῦ κυρίως αὐτουργοῦ τῆς πράξεως ταύτης ἐκλείπει ὁ ὅρος τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῆς¹⁾).

2) Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 23 ποιν. δικ. ἡ ἀνάκλησις τῆς ἐγκλήσεως, καὶ καθ' ἃς περιπτώσεις ἀπαιτεῖται τοιαύτη πρὸς δίωξιν κολασίμου πράξεως, οὐδόλως δύναται νὰ παρακωλύσῃ τὴν πρὸσδον τῆς ποινικῆς δίκης, ὅθεν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς μοιχείας, περὶ οὗ οὐδεμία μνημονεύεται ἐξαίρεσις, ἐὰν μετὰ τὴν γενομένην ἐγκλησιν ὑπὸ τοῦ ὕβρισθέντος συζύγου γείνη δήλωσις περὶ παραιτήσεως ἀπὸ τῆς ἐγκλήσεως, οὐδόλως ἐκ ταύ-

¹⁾ Chauveau-Hélie Code pénal II ἀρ.θ. 2870.—Mangin Traité de l' action publique n° 133.—Dalloz v. Adultère n° 39. 40.—Dollmann-Risch Commentar II ἀρθρ. 248 σελ. 692 σημ. 35.—Hæberlin Criminalrecht III σελ. 234.

της ἀναστέλλεται ἡ δίωξις τοῦ ἐνόχου ¹⁾).

3) Ἐάν κατὰ τῆς γενομένης ἐπὶ μοιχείᾳ ἐγκλήσεως προταθῇ ἡ ἐνστάσις, ὅτι μετὰ τὴν διὰ μοιχείας ἀθέτησιν τῆς περὶ τὸν γαμὸν πίστεως ἐπῆλθε συμφιλίωσις καὶ συμβίωσις τῶν συζύγων ποῖον ἀποτέλεσμα ἔχει ἡ ἐνστάσις αὕτη; Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπικαλεσθῶμεν εἰδικὴν τινα διάταξιν περιέχουσαν τὴν λύσιν αὐτοῦ, σκεπτόμενοι δὲ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῆς παρ' ἡμῖν ἰσχυούσης ποιν. νομοθεσίας κατ' ἀνάγκην ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ἐκ μέρους τοῦ ὑβρισθέντος συζύγου, ἐν γνώσει τῆς ὕβρεως, δοθεῖσα συγγνώμη, δὲν ἀποστερεῖ αὐτὸν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐγκλήσεως ἐάν ἐξ οἰουδήποτε λόγου μεταβάλλῃ γνώμην πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς ἐνκαυσίου προθεσμίας τῆς παραγραφῆς τῆς πράξεως. Οὐδαμοῦ ἐν τῷ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντι ποιν. νόμῳ θεωρεῖται ὡς λόγος ἀπαρადέκτου τῆς ἐγκλήσεως ἡ ἀναγνωρίζεται ὡς ἔχουσα ἐννομοῦν ὑπόστασιν σιωπηρὰ καὶ ἐκ τεκμηρίων συναγομένη παραίτησις τοῦ πρὸς ἐγκλήσιν δικαιώματος. Ἐπομένως ἄνευ ῥητῆς ἐν τῷ νόμῳ δικτάξεως δὲν δυνάμεθα νὰ περιορίσωμεν τὸ τῆς ἐγκλήσεως δικαίωμα τοῦ ἐκ τῆς μοιχείας ὑβρισθέντος, καθιεροῦντες ἐξαιρέσει ὅλως ἀυθαίρετον ²⁾).

¹⁾ Τὴν τοιαύτην τοῦ ἡμετέρου νόμου ἀυστηρότητα ἐκόλασαν πολλὰ καὶ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν, παραδεχθεῖσαι τὸ δικαίωμα τῆς ἀνακλήσεως τῆς ἐγκλήσεως. Ποιν. νόμου Ἀννοβέρου ἀρθρ. 259.—Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου 1861 ἀρθρ. 88.—Καὶ ἐν τῇ Γαλλικῇ νομολογίᾳ εὕρισκομεν καθιερωμένην τὴν ἀρχὴν ταύτην Chauveau-Hélie Code Pénal ἀρ. II. 2892.—Dalloz v. Adultère n° 43 ἐπομ. 49.

²⁾ Κωνσταντοπούλου Ἑρμηνεία ποιν. δικονομίας τομ. Α', § 292 σελ. 224.—Ἐν τῇ Γαλλικῇ νομολογίᾳ ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη ὅτι ἡ συμφιλίωσις καὶ ὁ συμβιβασμὸς τῶν συζύγων ἰσχύει ὡς λόγος ἀπαρადέκτου τῆς ἐγκλήσεως. Στηρίζεται δὲ κυρίως ἡ γνώμη αὕτη ἐπὶ τοῦ ἀρθρ. 272 τοῦ Γαλλικοῦ Κώδικος ὀρίζοντος ὅτι ἡ περὶ διαζυγίου ἀγωγὴ ἀποσβέννεται διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ τῶν συζύγων, ἐπελθόντος μετὰ τὰ γεγονότα, ἀτιμὴ ἐπιτρέπουσι τὸ διαζύγιον (ἐν οἷς καὶ ἡ μοιχεία). Chauveau-Hélie Cod.

pénal II άρθ. 2892.—3.— Τὴν τοιαύτην συμπλήρωσιν τῶν διατάξεων τοῦ ποινικοῦ νόμου διὰ τῆς κατ' ἐπαγωγὴν ἐρμηνείας τῶν τοῦ πολιτικοῦ δικαίου ἀξιωματῶν θεωροῦμεν λίαν ἀμυρσθητήσιμον, ἄλλως τε κατὰ τοὺς ὁρισμούς τοῦ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος Ῥωμ. δικαίου δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπικαλεσθῶμεν διάταξιν τινα, ἐφ' ἧς νὰ στηρίξωμεν τὴν ἐν τῇ Γαλλικῇ νομολογίᾳ ἐπικρατήσαντι θεωρίᾳ περὶ ἀπαρξδέκτου τῆς ἐπὶ μοιχείᾳ ἐγκλήσεως, λόγῳ συμφιλιώσεως πῶν συζύγων.—Ἡ Lex 41. Cod (9. 9. ad leg. Juliam de adult.) ὁρίζουσα ὅτι «Crimen adulterii maritum, retenta in matrimonio uxore, inferre non posse, nemini dubium est» εἶναι ἀπόρροια τῶν γενικῶν περὶ τῆς ἐπὶ μοιχείᾳ ἐγκλήσεως ὁρισμῶν τῶν ἀρχαιοτέρων Ῥωμ. νόμων, οἵτινες ἐκτός τῶν ἄλλων ὅρων πρὸς παραδοχὴν τῆς ἐπὶ μοιχείᾳ ἐγκλήσεως ἀπῆλθον καὶ τὴν διὰ τῆς ἀποβολῆς τῆς γυναικὸς ὑπὸ τοῦ συζύγου λύσιν τοῦ γάμου, ἐτιμωρεῖτο δὲ ὡς ἔνοχος πορνοδοσκίας (lenocinii) ὁ σύζυγος, ὅστις ἐν γνώσει ὦν τῆς μοιχείας τῆς γυναικὸς, δὲν ἀπέβαλε ταύτην. Ἐν ὅσῳ δὲ διήρκει ὁ γάμος διὰ τῆς μετ' ἀλλήλων συμβιώσεως τῶν συζύγων δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα οὔτε ὁ σύζυγος, οὔτε ἐξωτικός τις νὰ παρασταθῇ ὡς ἐπὶ μοιχείᾳ κατήγορος. (Rein Criminalr.d. Roemer σελ. 844 —Jareke Handb. III σελ. 14 σημ. 4.—) Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἡ μνησθεῖσα Lex 41 Code (9. 9. ad leg. Jul. d. adult.) ἐτροποποιήθη ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις διὰ τῆς Νεαρ. 117 κερ. ἡ' § 7, καθ' ἣν πρὸ τῆς λύσεως τοῦ γάμου ἔδει ὁ σύζυγος νὰ κατηγορήσῃ τὴν μοιχαλίδα σύζυγον, καὶ ἐὰν ἀπεδεικνύετο ἡ ἐνοχὴ τῆς συζύγου ἐπῆρχετο ἡ λύσις τοῦ γάμου. Ἐπίσης δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὴν Lex 43 § 9 (48. 5 ad leg. Jul. de adult.). «Sed et si quae repudiata mox reducta sit, non quasi eodem matrimonio durante, sed quasi alio interposito, videndum est an ex delicto, quod in priore matrimonio admisit, accusari potest. Et puto non posse; abolevit enim prioris matrimonii delicta reducendo eam» διότι ὁ νόμος οὗτος ὡς ὑπόθεσιν ἔχει τὴν λύσιν τοῦ γάμου καὶ τὴν σύστασιν νέου γάμου. Ἡ μετὰ τὴν μοιχείαν δοθεῖσα συγχώρησις ἐκ μέρους τοῦ ὑποσιέντος συζύγου δύναται νὰ προταθῇ ὡς λόγος ἀπαρξδέκτου τῆς ἐνώπιον τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου ἀγωγῆς περὶ διαζεύξεως ἕνεκα μοιχείας (ὁρ. Zhishman Eherecht σελ. 739)· ἀλλ' οὐδέποτε φρονοῦμεν ὅτι δύναται ν' ἀναιρέσῃ τὸ πῆς ἐγκλήσεως δικαίωμα ἐνώπιον τῶν ποινικῶν δικαστηρίων, ἐξαλείφουσα τὸ ἀξίόπαινον τῆς πράξεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΞΙΟΠΟΙΝΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΑΛΛΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οί όρισμοί τοῦ Ποινικοῦ νόμου, οὓς μέχρι τοῦδε διεξήλθομεν, περιλαμβάνον διὰφορα εἶδη ἐγκληματικῶν πράξεων, προσβαλλουσῶν ἢ τὴν πολιτείαν ἀμέσως ἐν τῇ ὑπάρξει αὐτῆς, ἢ τοὺς διαφόρους τῆς κυβερνήσεως κλάδους, ἢ τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς καὶ θρησκείας, ἐφ' ὧν ὁ κοινωνικὸς ὀργανισμὸς ἐρείδεται. Ἀπὸ τοῦ κεφαλαίου τούτου ἄρχεται νέα σειρά ἀξιοποιῶν πράξεων, ἀπευθυνομένων ἀμέσως κατὰ τῶν δικαιωμάτων τῶν πολιτῶν καὶ προσβαλλουσῶν

Α') τὴν προσωπικότητα αὐτῶν ἡτοι :

1) τὴν ζώην.

2) τὴν σωματικὴν ἀκεραιότητα.

3) τὴν ἐλευθερίαν.

4) τὴν τιμὴν.

5) τὴν πολιτικὴν τάξιν (Status civilis).

Β') Τὴν περιουσίαν δι' ἀφαιρέσεως αὐτῆς, ἢ διὰ ζημίας ἐπενεχθείσης κατὰ τινὰ τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένων τρόπων.

Αἱ κατὰ τῆς ζωῆς ἀξιόποινοι πράξεις, περὶ ὧν γενήσεται λόγος ἐν τῷ παρόντι κεφαλαίῳ εἰσὶν 1) ἡ ἀνθρωποκτονία ἐν γένει, 2) ἡ ἀμβλωσις [βιαία ἀποβολὴ τοῦ βρέφους] 3) ἡ ἐκθεσις.

Α') Ἀνθρωποκτονία.

α') Γενικὰ στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος.

Τὸ τῆς ἀνθρωποκτονίας ἐγκλημα ὑφίσταται, ὅσάκις τις διὰ παρὰ νόμου πράξεως ἢ παραλείψεως ἐπ'ήνεγκε τὸν θάνατον προσώπου τινός 1). Ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τούτου καταφαίνεται ἀμέσως ὅποια εἰσὶ τὰ οὐσιώδη στοιχεῖα τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀνθρωποκτονίας ἐν γένει.

1) Ὑποκείμενον τοῦ ἐγκλήματος ἐστὶ μόνος ὁ ἄνθρωπος. Ἡ παρ' ἀψύχων ὄντων ἢ ὑπὸ ζώων τελεσθεῖσα ἀνθρωποκτονία δὲν ἀποτελεῖ, ὡς ἐν τισὶ τῶν ἀρχαίων νομοθεσιῶν ὀρίζεται, πρᾶξιν ἀξιόποινον. Τὸ ἐγκλημα τῆς ἀνθρωποκτονίας δύναται νὰ διαπραχθῇ ἢ παρ' ἐνὸς μόνου προσώπου ἢ ὑπὸ πλειόνων συγχρόνως καὶ ἐκ συστάσεως.

1) Haeblerlin Criminalrecht. III σελ. 4. Ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ ποινικῇ νομοθεσίᾳ ἡ ἀνθρωποκτονία ἐν μὲν τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις ἐχαρὰ κτηρίζετο ὡς *Perduellio*, ἤτοι ὡς ἐγκλημα προσβάλλον τὴν πολιτείαν διὰ τῆς ἀποστερήσεως ἐνὸς τῶν μελῶν αὐτῆς. Ἐν ταῖς μεταγενεστέροις χρόνοις ὁ μὲν φόνος τῶν δούλων κατεδιώκετο δυνάμει τῆς *Lex Aquilia*, ὡς *damnum injuria datum*, ὡς ὕλική ζημία, διό μόνον ὁ ἐπελθὼν θάνατος τοῦ δούλου ἐχορήγει δικαίωμα ἀγωγῆς ἐκ τῆς *Lex Aquilia* κατὰ τοῦ ἀδικήσαντος, ὁ δὲ φόμος τῶν ἐλευθέρων πολιτῶν ἐδιώκετο δυνάμει τῆς *Lex Cornelia de sicariis et veneficiis*, καθ' ἣν ὁ ἔνοχος πάσης πράξεως ἐπὶ σκοπῷ φόνου ἐνεργηθείσης διὰ τῆς αὐτῆς ἐτιμωρεῖτο ποινῇ, δι' ἧς καὶ ὁ ἐκτελέσας τὸν φόνον. *Lex 6. (48. 8. ad leg. Corn. de sicar.)* «In lege Cornelia dolus pro facto accipitur: nec in hac lege lata culpa pro dolo accipitur.», καὶ δυνάμει τῆς *Lex Pompeja de parricidiis*. — Berner Lehrb. ἄρθρ. 214 — 217 σελ. 473 ἐπομ.

2) Ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος εἶναι ἐπίσης μόνος ὁ ἄνθρωπος, ἐν ὧσφ ὑπάρχει ἐν τῇ ζωῇ. Ἐπομένως ὡς ἔνοχος ἄνθρωπος κατονίας δὲν δύναται νὰ τιμωρηθῇ ὁ ἐπιχειρῶν ἐκ πλάνης οἰανδήποτε πράξιν πρὸς ἀφαίρεσιν τῆς ζωῆς τεθνηκότος ἤδη. Ὅποια τις ἦν κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου, ὅτε ἐξετελέσθη, τὸ ἐγκλημα, οὐδόλως ἐξετάζεται, ἐπομένως, ὅπως κατὰ τοῦ ἐν πλήρει σωματικῇ ὑγείᾳ τυγχάνοντος, οὕτω καὶ κατὰ τοῦ ὑπὸ θανασίμου νοσήματος πάσχοντος, ἢ κατὰ ψυχρορραγοῦντος, ὡς καὶ κατὰ τοῦ εἰς θάνατον καταδικασθέντος, τοῦ μέλλοντος μετὰ τινα χρόνον ἢ μετ' ὀλίγου ὥρας νὰ ὑποστῇ τὴν ἐσχάτην ταύτην ποινὴν δύναται νὰ διαπραχθῇ τὸ ἐγκλημα τῆς ἀνθρωποκτονίας, διότι τὸ δικαίωμα τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς ζωῆς αὐτοῦ εἶναι ἀπόλυτον, ἐξ οὐδεμιᾶς ἡρτημένον αἰρέσεως, μόνον δὲ καθ' ὅς περιπτώσεις καὶ καθ' ὅν τρῶσον εἰδικῶς ὁ νόμος ὀρίζει ἢ ἀφαιρέσει αὐτῆς εἶναι ἀνέγκλητος.

3) Ἡ ἀνθρωποκτονία φέρει ἀξιοποινὸν χαρακτῆρα, εἴτε ἐκ τῆς δολίας προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ ἐπῆλθεν, εἴτε ἐξ ἀμελείας. Μόνος ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου παραλλάσσει ἐν ἑκατέρᾳ τῶν περιπτώσεων, ὡς παρακατιόντες θέλομεν ἶδει.

4) Ἡ πράξις, δι' ἧς ἐπῆλθεν ὁ θάνατος, δεόν νὰ ᾖ παράνομος ἐπομένως ἐὰν ὁ θάνατός τινος ἐπῆλθε συνεπεῖα τῆς ἐντὸς τῶν ὅρων τοῦ νόμου ἐνασκήσεως τοῦ τῆς ἀμύνης δικαιώματος, ἢ ἐνεκὶ καταστάσεως ἀνάγκης, ὁ παραίτιος τοῦ τοιούτου θανάτου δεὶ κηρύσσεται ἔνοχος ἐγκλήματος ἀνθρωποκτονίας. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀνέγκλητος εἶναι ἢ ὑπὸ τοῦ δημίου γενομένη ἀνθρωποκτονία πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κατὰ τινος ἀπαγγεληθείσης θανατικῆς ποινῆς. Περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν ἡ ἀνθρωποκτονία ἀποβάλλῃ τὸ ἀξιοποινικόν, ὅταν προηγήθῃ ἢ συναίνεσις τοῦ προσώπου, καθ' οὗ ἐτελέσθη, ἡδύναντο νὰ ὑπάρξωσιν ἴσως ἀμφιβολίαι, ἂν μὴ περιείχετο ἐν τῷ νόμῳ ἡμῶν ἡ εἰδικὴ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ 98, περὶ ἧς ἡδὲ τὰ εἰκότα ἐλέχθησαν ἐν Τόμ. Α'. σελ. 323.

6) Ἡ ἀνθρωποκτονία τελεῖται οὐ μόνον διὰ θετικῶν πράξεων ἀλλὰ καὶ διὰ παραλείψεως ἐπιχειρητέας ἐνεργείας, ἐνεκὰ τῆς ὁποίας ἐπέρχεται ὁ θάνατος.

Ὁ ἐκ παραλείψεως ἐνεργείας τινὸς ἐπερχόμενος θάνατος δὲν λο-
φίζεται ὡς ἐγκλήμα ἀνθρωποκτονίας, ὅταν ἡ πρὸς τὴν παραλει-
φθεῖσαν ἐνεργείαν ὑποχρέωσις ἐξ ἠθικῶν πηγάζει λόγων, ὅθεν ὡς
ἐνοχος ἐγκλήματος δὲν τιμωρεῖται ὁ παραλείψας νὰ διασώσῃ τὴν
ζωὴν τινος ἐν κινδύνῳ εὐρισκομένου. Ἡ τοιαύτη παράλειψις χα-
ρακτηρίζεται ἐν τισὶ νομοθεσίαις, καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ποινικῷ
νόμῳ (ἄρθρ. 635) ὡς ἰδιώνυμον πταισματικὸν ἀδίκημα.

Ἰνα θεωρηθῇ ὡς στοιχεῖον τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀνθρωποκτονίας
ἡ παράλειψις ἐνεργείας τινὸς, πρέπει νὰ ὑφίσταται ἔννομος
ὑποχρέωσις πρὸς ἐπιχείρησιν τῆς ἐνεργείας ταύτης, ὡς ἡ τῆς
μητρὸς, ἥτις γίνεται παραίτιος τοῦ θανάτου τοῦ νεογνοῦ αὐτῆς
τέκνου, παραλείπουσα τὴν προσήκουσαν αὐτοῦ περίθαλψιν, ἢ στε-
ροῦσα αὐτὸ τῆς προσηκούσης τροφῆς, ἢ ἡ τῶν γονέων ἢ ἄλλων
συγγενῶν, οἵτινες ἐγκαταλείπουσιν ἀβοήθητα νεαρά τέκνα, ἢ ἀνα-
πήρους ἢ ἀσθενεῖς συγγενεῖς, μὴ δυνάμενους ἀφ' ἑαυτῶν νὰ προ-
νοήσωσι περὶ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων μέσων τῆς ὑπάρξεως.

Ἡ θετικὴ ἐνεργεῖα ἡ ἐπενεγκοῦσα τὸν θάνατον συνίσταται ἢ
εἰς βίαιαν τινὰ ἐπίδρασιν γενομένην κατὰ τοῦ φανευθέντος, οἷον,
ὁσάκις ὁ θάνατος ἐπερχεταὶ συνεπείᾳ πληγῶν ἢ οἰουδήποτε ἄλλου
εἰδους βλάβης ἐπενεχθείσης κατ' αὐτοῦ, ἢ εἰς ἐνεργείαν μὴ συν-
οδευομένην διὰ βίας ὡς ἐπὶ τῆς φαρμακείας.

Τὸ ζήτημα πότε βλάβη τις ἢ πληγὴ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ
ὡς θανατηφόρος λύει εἰδικῶς ὁ ἡμέτερος νόμος, ἐν ἄρθρῳ 287.

Ἄρθρον 287.

Διὰ νὰ νομίζεται καιρία (θανατηφόρος) βλάβη τις ἢ
πληγὴ, δὲν ἀπαιτεῖται ἄλλο τι παρὰ τὴν βεβαιότητα ὅτι
αὕτη παρήγαγεν ὡς ἐνεργὸς αἰτία τὸν θάνατον τοῦ βλα-
φθέντος, ἢ πληγωθέντος. Ὅθεν εἰς τὴν περὶ καιρίας βλά-
βης ἢ πληγῆς δικαστικὴν κρίσιν, δὲν παρατηρεῖται ἐὰν
αὕτη εἰς ἄλλας περιπτώσεις μὲ τὴν βοήθειαν τῆς τέχνης

ιάθη ἢ ὄχι, ἐὰν τὸ θανατηφόρον ἀποτελεσμα ἡδύνατο νὰ ἐμποδισθῇ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν δι' ἐγκαίρου καὶ καταλλήλου βοηθείας τῆς τέχνης· ἐὰν ἡ βλάβη ἢ ἡ πληγὴ ἐπέφερε τὸν θάνατον ἀμέσως, ἢ δι' ἄλλων μὲν, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τεθέντων εἰς ἐνέργειαν ἐμμέσων αἰτίων· ἐὰν τέλος πάντων ᾗται ἐν γένει θανατηφόρος, ἢ παρήγαγε τὸν θάνατον μόνον διὰ τὴν ἰδιάζουσαν σωματικὴν τοῦ θανατωθέντος κατάστασιν, ἢ διὰ τὰς τυχαίας περιστάσεις καθ' ἃς ἐπηνέχθη εἰς αὐτόν.

Οἱ ἀρχαιότεροι ποινικολόγοι διέκρινον τὰς βλάβας καὶ πληγὰς ἀναλόγως τοῦ θανατηφόρου αὐτῶν ἀποτελέσματος.

1) Εἰς *laesiones in abstracto lethales*, αἵτινες ἀναγκασίως εἰς πάντα ἀνθρώπον ἐπιφέρουσι τὸν θάνατον.

2) Εἰς *laesiones in concreto lethales*, αἵτινες ἔνεκα τῆς ἰδιαζούσης σωματικῆς καταστάσεως τοῦ τελευτήσαντος ἐπὶ νενέχον τὸν θάνατον.

3) Εἰς *laesiones per accidens lethales*, ὡσάκις αὐταὶ καθ'ἑαυτὰς μὲν δὲν εἰσὶ θανατηφόροι, ἀλλ' ὅμως ἔνεκα τῆς συμπτώσεως μετ' ἄλλων αἰτιῶν, ἢ ἔνεκα παραλείψεως ἰατρικῆς βοηθείας ἐπὶ νενέχον τὸν θάνατον.

4) Εἰς *laesiones absolute lethales*, ὡσάκις τὸ θανατηφόρον αὐτῶν ἀποτελεσμα δι' οὐδενὸς εἶδους ἰατρικῆς συνδρομῆς ἡδύνατο νὰ ἱαθῇ.

Συνεπεία τῶν εἰρημένων διακρίσεων καθιερώθη ἡ ἀρχὴ ὅτι τότε μόνον ἡδύνατο ὁ ἐνοχος νὰ τιμωρηθῇ διὰ τῆς πλήρους ἐνεκεν ἀνθρωποκτονίας ποινῆς, ὅταν ἡ βλάβη ἢ ἡ πληγὴ ᾗται αὕτη, ὥστε κατὰ κανόνα ὡς ἀποτέλεσμα εἶχε τὸν θάνατον, ἢτοι ᾗται ἀπολύτως θανατηφόρος (*absolute lethalis*). Ἐνεκα τούτου ὁ κατηγορούμενος ἐπὶ ἀνθρωποκτονίᾳ τελεσθεῖσιν διὰ τραύματος κατενεχθέντος δι' ἀξίνης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τινος, ἢ δι' ἀρσενικοῦ δολιχέντος ἐπὶ σπλαγνιστικῆς ἡδύνατο νὰ τιμωρηθῇ δι' ἡπιω-

ας ποινῆς καὶ οὐχὶ τῆς κατὰ τετελεσμένης ἀνθρωποκτονίας
βλητέας, ἐὰν οἱ ἱατροὶ ἀπεφαίνοντο ὅτι ἡ ἐπενεχθεῖσα πληγὴ
ἢ παρ' ἄλλοις, ἢ ὅτι ἡ γενομένη φαρμακεία προελήφθη ¹⁾). Τὸ
ἡμετέρας τοιαύτης θεωρίας κατέδειξαν οἱ μεταγενέστεροι συγ-
γραφεῖς, καὶ πρὸς ἀπόκρουσιν αὐτῆς ἀνεγράφη ἐν τῷ Βαυαρικῷ
ποιν. νόμῳ τοῦ 1813 ἡ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ 143, ἐξ οὗ παρέλα-
βεν αὐτὴν τὰ μεταγενέστερα Βαυαρικὰ νομοσχέδια ²⁾ καὶ ἐκ τού-
του ἠρانیσθη ὁ ἡμέτερος νόμος τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἀρθρ. 287 ³⁾,
οὗ ἀποκλείει πάσας τὰς ἐνδεχομένας περιπτώσεις, αἵτινες
ἐπιτρέπεται νὰ ἐρευνηθῶσι κατὰ τὴν διάγνωσιν τοῦ ζητήμα-
τος, ἂν βλάβῃ τις ἢ πληγὴ ὑπῆρξε θανατηφόρος, ἐπομένως δὲν
μετάνεται ὑπ' ὕψιν

α') Ἐὰν ὁμοίᾳ τις βλάβῃ ἢ πληγῇ ἰάθῃ εἰς ἄλλην περίπτωσιν
τὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου γενομένη, ἢ κατ' ἄλλου.

β') Ἐὰν τὸ θανατηφόρον ἀποτέλεσμα ἠδύνατο νὰ ἐμποδισθῇ
ἐγκαίρως καὶ καταλλήλου βοηθείας, ἐπομένως ὁ κατηγορού-
μενος δὲν δύναται, ἀποκρούων τὸ θανατηφόρον ἀποτέλεσμα τῆς
αὐτοῦ γενομένης ἐνεργείας, νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι, ἐὰν ἀμέσως ὁ
θῶν παραδίδετο πρὸς θεραπείαν εἰς ἱατρὸν, ἢ ἐὰν ἡ γενομένη
εὐεργεσία ἦν κατάλληλος, ἠδύνατο νὰ διαφύγῃ τὸν θάνατον.

γ') Ἐὰν ἡ βλάβῃ ἢ ἡ πληγὴ ἐπέφερε τὸν θάνατον ἀμέσως ἢ
ἐκ τινος ἄλλου ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τεθέντων εἰς ἐνέργειαν ἐμμέσως αἰ-
τιῶν, οἷον ὁσάκις ἐπῆλθεν ὁ θάνατος ἐκ νοσήματός τινος, ὅπερ
ἐκκλήθη συνεπεία τῆς γενομένης βλάβης ἢ τῆς πληγῆς.

δ') Ἐὰν ἡ πληγὴ ἢ ἡ βλάβῃ ἦναι ἐν γένει (in abstracto)
θανατηφόρος, ἢ παρήγαγε τὸν θάνατον ἕνεκα τῆς ἰδιαζούσης σω-
τικῆς καταστάσεως τοῦ καθ' οὗ ἐγένετο προσώπου, ἢ ἕνεκα τυ-

¹⁾ Jareke Handbuch. III. σελ. 207 ἐπομ.

²⁾ Νομοσχ. 1822 ἀρθρ. 235.—1827 ἀρθρ. 204.—1831 ἀρθρ. 238.

³⁾ Ὁρ. Πρωσσικοῦ ποιν. νόμου 1851 ἀρθρ. 185. Βαυαρικοῦ ποιν.
νόμου 1861 ἀρθρ. 233. Ὁ ἰσχύων ποιν. νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐ-
τοκρατορίας δὲν περιέχει ὁμοίαν διάταξιν ὡς αὐτονόητον.

χαίρων συμπτώσεων, ὡς ἐὰν τὸ θανατωθὲν πρόσωπον ᾖ λεπτοφυοῦς κράσεως, ἢ ἡ πληγὴ, αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, μὴ αὖσα θανατηφόρος, ἐπηνέχθη εἰς μέρος τοῦ σώματος εὐπαθές ἢ πάσχον, ἢ ἐκ νόσου ἐξησθενημένον, ἢ ἐὰν ὁ θανατωθεὶς διετέλει τυχαίως ἐν τοιαύτῃ καταστάσει, ὥστε ἡ γενομένη κατ' αὐτοῦ βλάβη ἔσχεν ὡς συνέπειαν τὸν θάνατον.

Μετὰ τὸν ἀποκλεισμόν τῶν εἰρημένων περιπτώσεων προκύπτει ἡ ἀρχή, ἣν ὡς γενικὸν κανόνα ἀναγράφει τὸ ἄρθρον 287, καθ' ἣν ἐκεῖνη ἡ βλάβη ἢ πληγὴ λογίζεται ὡς θανατηφόρος, ἥτις παρὰ γὰρ ὡς ἐνεργὸς αἰτία τὸν θάνατον τοῦ βλαφθέντος ἢ πληγῶθέντος.

Ἐπομένως ὡς ἔνοχος ἀνθρωποκτονίας ὡς πρὸς τὸν ἐξ ἀντικειμένου καταλογισμόν τῆς πράξεως (*quoad imputationem facti*) θεωρεῖται ἐκεῖνος, ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ ὁποίου ἐπῆλθε τοιαύτη τις βλάβη, ἥτις ὡς ἀποτέλεσμα ἔσχε τὸν ἐπισυμβάντα θάνατον. Ἡ σχέση καὶ ἀναφορὰ τοῦ ἀποτελέσματος πρὸς τὴν παραγωγὸν αἰτίαν ἐνδέχεται ὅτε μὲν νὰ ᾖ αἰτία ἀμεσος, ὅτε δὲ ἑμμεσος, ὅτε μὲν ὁ μετ' ἀλλήλων σύνδεσμος νὰ ᾖ στενός, ἄλλοτε δὲ πάλιν χαλαρώτερος. Ὅθεν ἡ βλάβη ἢ πληγὴ δύναται ἢ ἡ ἀμεσος καὶ μόνη αἰτία τοῦ θανάτου νὰ ᾖ, ἢ ἡ ἑμμεσος, διὰ τῆς μεσοβλαβήσεως ἄλλων γεγονότων ἐπενεργήσασα. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει, καθ' ἣν καὶ ἕτερα περιστατικὰ συντρέχουσι, δεόν νὰ ποιήσωμεν τὴν ἐξῆς διαστολήν.

α) Ἐὰν γεγονότα, ἐπελθόντα μετὰ τὴν βλάβην ἢ πληγὴν, καὶ ὅλως ἄσχετα πρὸς ταύτην ὄντα, ἐπὶ ἐπὶ τὸν θάνατον, δὲν δύναται ὁ αὐτουργὸς τῆς βλάβης ἢ πληγῆς νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἔνοχος ἀνθρωποκτονίας, εἴτε ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἐπενεχθεῖσα βλάβη ἢ πληγὴ ἔσχεν ἐπὶ ῥοὴν εἰς τὰ ἐπελθόντα γεγονότα καὶ συνετέλεσεν, ὅπως ἐξ αὐτῶν ἐπέλθῃ ὁ θάνατος, εἴτε ταῦτα αὐτοτελῶς ἐνέργησαν καὶ ὑπῆρξαν ἡ μόνη αἰτία τοῦ θανάτου. Ὁ δὲ λόγος τούτου εὐνόητος. Ἐν τῇ περιπτώσει ἡ παρ' αὐτοῦ ἐπενεχθεῖσα βλάβη ἢ πληγὴ ἐπέδρασε μόνον, ὅπως ἐκ τῶν μεταγενεστέρως ἐπελθόντων γεγονότων συμβῇ ὁ θάνατος, τότε αὕτη δὲν δύναται νὰ χαρακτηρι-

εθῆ ὡς ἡ ἐνεργὸς αἰτία τοῦ θανάτου, ἀλλ' ἀπλῶς ὡς ἡ ἀφορμὴ αὐτοῦ. Ἐν τῇ δὲ περιπτώσει τὰ γεγονότα ταῦτα αὐτοτελῶς καὶ ἀσχέτως ἐπενήργησαν, διασπᾶται καθ' ὁλοκληρίαν ὁ σύνδεσμος μεταξὺ τῆς πληγῆς καὶ βλάβης ὡς παραγωγοῦ αἰτίας καὶ τοῦ ἐπελθόντος θανάτου ὡς ἀποτελέσματος ¹⁾).

6') Ἐὰν τὰ ἐπελθόντα γεγονότα, τὰ ἐπενεχόντα τὸν θάνατον, προῆλθον ἐξ αὐτῆς τῆς βλάβης ἢ πληγῆς, ἢ δι' αὐτῆς προεκλήθησαν²⁾, τότε ὑφίσταται πλήρης ἡ συνάφεια καὶ ἀναφορὰ μεταξὺ τῆς βλάβης καὶ πληγῆς ἀφ' ἐνός, καὶ τοῦ ἐπελθόντος ἀποτελέσματος ἀφ' ἐτέρου, ὥστε δυνάμεθα ἀδιστακτικῶς νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὑπῆρξεν ἡ ἐνεργὸς αἰτία τοῦ θανάτου.

Οἱ προεκτεθέντες κανόνες χρησιμεύουσι πρὸς ἐξακριβωσιν τοῦ κατ' ἀντικείμενον καταλογισμοῦ, ἥτοι τοῦ καταλογισμοῦ τοῦ ἐπελθόντος ἀποτελέσματος συνεπείᾳ τῆς ἐνεργείας τοῦ αὐτουργοῦ, ἀλλὰ κατὰ τὴν ζήτησιν τοῦ καθ' ὑποκείμενον καταλογισμοῦ τῆς ἐνεργείας τοῦ αὐτουργοῦ (*imputatio juris*) αἱ διακρίσεις, ἂν ἡ βλάβη ἢ πληγὴ ὑπῆρξεν ἀπολύτως (*absolute*), καθ' ἑαυτὴν (*per se*), ἐκ συμπτώσεως (*per accidens*) ἢ εἰδικῶς (*in concreto*) θανατηφόρος, οὐ μόνον δὲν εἶναι ἀποκρουστέαι, ἀλλὰ χρησιμεύουσιν οὐσιωδῶς πρὸς διάγνωσιν τῆς προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ, καὶ βεβαίωσιν, ἂν ἐκ δόλου, καὶ ποίου εἶδους δόλου, ἐνήργησε, προ-

1) Ὑποθεθίσθω λ.χ. ὅτι ὁ παθὼν θανατηφόρον βλάβην ἢ πληγὴν ἐπὶ σκοπῷ φόνου γενομένην, φονεύεται ὑπὸ κεραυνοῦ, ἢ ὑπὸ ἄλλου προσώπου, ἢ ὅτι ἀντὶ νὰ δοθῇ εἰς αὐτὸν εἰδὸς τι φαρμάκου χρησίμου πρὸς θεραπείαν ἐξ ἀπροσεξίας δίδεται φάρμακον ἐπιφέρων τὴν δηλητηρίαν αὐτοῦ ἢ ἔχον τοιαύτας συνεπείας, ὥστε νὰ καταστήσῃ τὴν βλάβην ἢ πληγὴν θανατηφόρον. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ἄμεσος συνέπεια τῆς βλάβης ἢ πληγῆς. Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. ἀρθρ. 143 σελ. 12. — Goldammer Materialien II σελ. 398.

2) Οἷον ἐκ τινος βλάβης ἐπέρχεται πυρετὸς ἐπιφέρων τὸν θάνατον, ἢ ἐκ τινος πληγῆς ἐλαφρὰς προέρχεται τοιαύτη αἰμορραγία, ὥστε ἐξ αὐτῆς ἀποθνήσκει ὁ τραυματισθείς.

ἔλεπον τὸν θάνατον ὡς ἀναπόφευκτον, ἢ πιθανόν, ἢ ἐνδεχομένην τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ συνέπειαν, ἢ ἂν ὁ ἐπελθὼν θάνατος δύναται μόνον εἰς τὴν ἀμέλειαν αὐτοῦ νὰ καταλογισθῇ. Ὅθεν, ἐὰν ὁ αὐτοὺργός ἐπεχείρησε τοιαύτην τινὰ ἐνέργειαν, ἥτις κατὰ γενικὴν γνωστὴν πείραν ὡς ἀναγκαίαν συνέπειαν ἔχει τὸν θάνατον, αὕτη χρησιμεύει ὡς ἀναμφισβήτητος ἀπόδειξις τῆς δολίας αὐτοῦ προαιρέσεως, ἀποκρούουσα τὴν ἔνστασιν, ὅτι διὰ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ ταύτης δὲν ἐσκόπει τὸν θάνατον, ἀλλ' ἀπλῶς τὸν τραυματισμὸν, ἢ ἐλαφρὰν αἰκίαν τοῦ παθόντος. Καὶ ἐὰν μὲν τὸ ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ αὐτοὺργοῦ ἐπελθὼν ἀποτέλεσμα εἶναι τοιοῦτον, ὥστε εἰς ἄμεσον διατελεῖ συνάφειαν πρὸς τὰ μέσα, ὧν ἐποιήσατο χρῆσιν, ὁ δικαστὴς δικαιούται νὰ παραδεχθῇ ὡς βέβαιον, ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο προσεῖδε καὶ ἠθέλησεν ὁ αὐτοὺργός. Ἐὰν δὲ ὁ μεταξὺ τῆς ἐνεργείας καὶ τοῦ ἐπελθόντος ἀποτελέσματος σύνδεσμος δὲν εἶναι συναφὴς καὶ ἀδιάσπαστος, ἀλλ' ἐμφιλοχωροῦσι τυχαῖα περιστατικὰ, δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι τὸ ἐπελθὼν ἀποτέλεσμα δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς τὸ αὐτοπροαίρετον τῆς βουλῆσεως αὐτοῦ, καὶ ἐπομένως ἡ εὐθύνη τούτου ἐν μέρει μόνον βαρύνει αὐτόν, ἢ καὶ καθ' ὁλοκληρίαν δύναται ν' ἀπαλλαγῇ αὐτῆς.

Τὴν διαστολὴν μεταξὺ τοῦ ἐξ ἀντικειμένου καὶ καθ' ὑποκειμένου καταλογισμοῦ ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαίαν νὰ μνημονεύσωμεν, καθόσον ἐκ τῆς συγχύσεως ἀμφοτέρων περιέπεσαν αἱ ἀρχαιότεροι νομοδιδάσκαλοι εἰς τὴν πεπλανημένην θεωρίαν, καθ' ἣν, ὅπως παραδεχθῶσιν ὑπάρχουσαν ἀνθρωποκτονίαν ἐκ δολίας προαιρέσεως, δὲν ἤρκουστο μόνον εἰς τὸν ἐπελθόντα ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ αὐτοὺργοῦ θάνατον, ἀλλ' ἀπῆλθον συγχρόνως τὴν βεβαιώσιν, ὅτι ἡ βλάβη ἢ πληγὴ, ἐξ ἧς ἐπῆλθεν, ἦν ἀπολύτως θανατηφόρος ¹⁾).

¹⁾ Οὕτω λ. χ. ὁ αὐτοὺργός τραυματισμοῦ, ὅστις ὡμολόγει, ὅτι ἐνήργησεν αὐτόν ἐπὶ σκοπῷ φόνου, δὲν ἠδύνατο νὰ τιμωρηθῇ διὰ τῆς παινῆς τῆς ἕνεκα φόνου καταγνωστέας, ἐὰν ἀπεικνύετο, ὅτι τὸ διὰ τοῦ ἐγγειριδίου αὐτοῦ ἐπενεχθὲν τραῦμα ἐπέφερε τὸν θάνατον μόνον ἕνεκα τῆς

5) Τὸ ἐγκλημα τῆς ἀνθρωποκτονίας λογίζεται τετελεσμένον, ὅταν ἐπέλθῃ ὁ θάνατος τοῦ προσώπου. Ἐὰν οὗτος συνέβῃ αὐθιγῶς, ἢ μετὰ παρέλευσιν χρονικοῦ τινος διαστήματος, ἐὰν ἐπῆλθεν ὡς ἄμεσος συνέπεια τῆς ἐπενεχθείσης βλάβης ἢ πληγῆς, ἢ ὡς ἔμμεσος δὲν ἔχει σημασίαν τινά, ἀρκεῖ μόνον νὰ βεβαιωθῇ ὅτι ἡ ἐπενεχθεῖσα βλάβη ἢ πληγὴ ὑπῆρξεν ἡ ἐνεργὸς αἰτία τοῦ θανάτου. Ἐὰν ἐπηνέχθη μὲν κατὰ τινος βλάβης ἢ πληγῆς ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, πλὴν δὲν ἐπῆλθεν ἐξ αὐτῆς ὁ θάνατος, ἢ πρᾶξις λογίζεται ὡς περαιωθεῖσα ἀπόπειρα φόνου, τοῦναντίον, ἐὰν ἡ βλάβη ἢ πληγὴ ἐξ ἀμελείας προῆλθεν, ἐπειδὴ ἀπόπειρα ἐπὶ τῶν ἐξ ἀμελείας ἐγκλημάτων δὲν χωρεῖ, ἡ πρᾶξις χαρακτηρίζεται ὡς ἐγκλημα ὑπαγόμενον εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κατὰ τοῦ σώματος προσβολῶν καὶ βλαβῶν αὐτοῦ ¹⁾).

Ἡ ἀνθρωποκτονία ὡς ἐκ τῆς βουλήσεως τοῦ αὐτουργοῦ διακρίνεται εἰς φόνον, εἰς ἀναίρεσιν καὶ εἰς ἀνθρωποκτονίαν ἐξ ἀμελείας. Ἡ φαρμακεία ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον εἶδος τῆς ἀνθρωποκτονίας μόνον ὡς ἐκ τοῦ μέσου, δι' οὗ τελεσιουργεῖται τὸ ἐγκλημα, ἡ δὲ παιδοκτονία διακρίνεται τῶν εἰρημένων εἰδῶν ἕνεκα τῆς ἰδιαζούσης σχέσεως τοῦ αὐτουργοῦ πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος.

β') Περὶ τῶν διαφορῶν εἰδῶν τῆς ἀνθρωποκτονίας.

1) Φόνος.

²⁾ *Αρθρον 288.*

Ὡς φονεὺς τιμωρεῖται μὲ θάνατον, ὅστις ἐκ προμελέτης ἀπεφάσισεν ἢ ἐσκεμμένως ἐξετέλεσε τὴν παρ' αὐτοῦ πραχθεῖσαν ἀνθρωποκτονίαν.

ἀνωμάλου καὶ ἐλαττωματικῆς ἐσωτερικῆς διαπλάσεως τοῦ σώματος τοῦ φονευθέντος. Anmerkungen z. Baierisch. Strafgesetzb. ἀρθρ. 142 σελ. 8. Goltdammer Materialien II ἀρθρ. 185 σελ. 397.

¹⁾ Haeberlin Criminalrecht. III. σελ. 12.

Ἡ βαρυτέρα περίπτωση τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀνθρωποκτονίας εἶναι ὁ φόνος, περὶ οὗ πραγματεύεται τὸ ἄρθρον 288 1). Ὁ φόνος χαρακτηρίζεται ἡ ἀνθρωποκτονία, ἐὰν, ὑπαρχόντων τῶν λοιπῶν γενικῶν τοῦ ἐγκλήματος τούτου ὁρῶν, ἡ ἡ ἀπόφασις ἐγένετο ἐκ προμελέτης, ἡ ἡ ἐκτέλεσις ἐσχεμμένως. Ἐπομένως τὰ ἰδιάζοντα χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τοῦ φόνου δὲν εἶναι ἡ ἀπλήρως ἡ ἀπόφασις πρὸς διάπραξιν ἀνθρωποκτονίας, ἀλλ' ἡ προμελέτη πρὸς κατάρτισιν τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως, ἡ ἡ μετὰ σκέψεως, ἄλλοτρίας ψυχικοῦ πάθους ἐπιδρῶντος ἐπὶ τῆς βουλήσεως τοῦ αὐτουργοῦ, ἐκτέλεσις. Ἡ ὑπαρξίς ἡ ἀμφοτέρων τῶν στοιχείων αὐτῶν ἡ τοῦ ἐτέρου μόνον προσδίδει εἰς τὴν ἀνθρωποκτονίαν τὸν χαρακτῆρα τοῦ φόνου.

Τὰ στοιχεῖα ταῦτα διαζευκτικῶς μνημονεύει ὁ νόμος, διότι ἐνδέχεται πολλάκις ἡ μὲν προμελέτη νὰ ἐγένετο ἐν ἡρέμῳ καταστάσει καὶ ἄνευ τῆς ἐπιδράσεως ψυχικοῦ πάθους, ἀλλ' ἡ ἐκτέλεσις νὰ συμβῇ περιελθόντος τοῦ αὐτουργοῦ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς, ἡ τἀνάπαλιν, ἡ μὲν προμελέτη καὶ ἀπόφασις νὰ ἐγένοντο ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ψυχικῆς ὁρμῆς, ἡ δὲ ἐκτέλεσις, τυγχάνοντος τοῦ αὐτουργοῦ ἐν ἡρέμῳ καταστάσει ἄλλοτρίᾳ ψυχικοῦ πάθους καὶ μετὰ σκέψεως ὁρῶντος. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ πράξις δὲν ἀποβάλλει τὸν χαρακτῆρα τοῦ φόνου, ἀρκεῖ μόνον νὰ ὑφίσταται ὁ τὴν ἀπόφασιν πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν συνέχων σύνδεσμος 2). Ἐὰν ὁ σύνδεσμος οὗτος διασπασθῇ, διότι ὁ αὐτουργὸς παρητήθη τῆς ἀποφάσεως, ἢν εἶχε συλλάβει, ἡ δὲ ἐκτέλεσις τῆς πράξεως ἐπῆλθεν συνεπείᾳ νέων ἀφορμῶν, ἡ ἀνθρωποκτονία, ἐὰν ἐν βρασμῷ ψυχικῆς ὁρμῆς ἐτελέσθῃ, δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς φόνος, ἀναγομένη εἰς τὴν ἐκ προμελέτης ἀπόφασιν, ἀφ' ἧς παρητήθη ὁ αὐτουργός 3).

1) Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἄρθρ. 146. — Βαυαρ. νομοσχεδίου 1822 ἄρθρ. 236. — 1827 ἄρθρ. 205. — 1831 ἄρθρ. 239.

2) Anmerkungen z. Baierisch. Strafgesetzb. ἄρθρ. 147. σελ. 18.

3) Haebelin Criminalrecht. III. σελ. 14. — Haelschner System II. § 15 σελ. 66—7.

Ἡ δὲ ὁσάκις ἡ πρόθεσις τοῦ αὐτουργοῦ εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ἐσκόπει τὸν φόνον, οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν τὸ εἶδος τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ πρὸς παραγωγὴν τοῦ σκοπούμενου ἀποτελέσματος, καὶ ἡ ζήτησις, ἐὰν τὰ μέσα, ὧν ἐποιήσατο χρῆσιν, ἠδύναντο νὰ ἐπιφέρωσι βαρεῖαν μόνον αἰκίαν, ἢ τραῦμα, ἢ καὶ τὸν θάνατον, διότι ὁ δόλος αὐτοῦ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει παρίσταται ὡς *dolus eventualis*¹⁾.

Ἡ κατὰ τοῦ φονέως ἐπιβλητέα ποινὴ εἶναι ὁ θάνατος, ἐπειδὴ δὲ ὁ ἡμέτερος νόμος δὲν παραδέχεται οἰονδήποτε εἶδος ἐπιτάσεως τῆς τοῦ θανάτου ποινῆς, διὰ τοῦτο καὶ οὐδεμίαν ποιεῖ διάκρισιν τῶν φόνων, καθ' οὓς συντρέχουσιν ἐπιβαρυντικαὶ τινες περιστάσεις²⁾.

1) Haeblerlin Criminalrecht. III. σελ. 15.—Ἐπὶ τοῦ φόνου ἡγέρθη ἰδίως τὸ ζήτημα, ἐὰν ἔνοχος αὐτοῦ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ περὶ τὴν ταυτότητα τῶν προσώπων πλανηθεὶς καὶ ἔνεκα τῆς τοιαύτης πλάνης, (*Error in personā*) φονεύσας ἄλλο πρόσωπον ἀντ' ἐκείνου, ὅπερ ἐσκόπει. Περὶ τοῦ ζητήματος ὁρ. τόμ. Α'. σελ. 119.—Haelschner System II. σελ. 28.—Geib Archiv d. Crim. R. 1837. σελ. 588.—1838 σελ. 36.

2) Ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ ποινικῇ νομοθεσίᾳ ὁ φόνος τῶν ἐγγυτέρων συγγενῶν, τοῦ συζύγου, ἢ τοῦ Πάτρωνος ἐκαλεῖτο *Parricidium* κατεδιώκετο δὲ καὶ ἐτιμωρεῖτο δυνάμει τῆς *Lex Pompeja de parricidiis*. *Paul. Sent. Recept. V. 24.* «*Lege Pompeja de parricidiis tenetur, qui patrem matrem, avum, aviam, fratrem, sororem, patronum occiderit. Lex 1. (de leg. Pomp. d. parric. 48. 9.)*».—Ἐπίσης ἐν τῇ Καρολίνῃ διεκρίνετο καὶ ἐτιμωρεῖτο αὐστηρότερον ὁ φόνος τῶν συγγενῶν, τῶν συζύγων, καὶ τῶν κυρίων, (*Herren, Verwandten, u. Gattenmord*). Ἐν τῇ πρακτικῇ δὲ τῶν δικαστηρίων διεκρίθησαν καὶ τὰ ἐξῆς εἶδη τοῦ φόνου, ἅτινα αὐστηρότερον ἐθεωροῦντο τιμωρητέα. α') Ὁ ἐπὶ μισθῷ φόνος (*assassinium*). Ὁ ἐπὶ μισθῷ παρέχων τὴν συνέργειαν αὐτοῦ ἐκαλεῖτο *assassinus*, ὁ δὲ χορηγῶν τὸν μισθὸν (ὁ ἡθικὸς αὐτουργὸς) *assassinator*.

β') Ὁ ἐξ ἐνέδρας φόνος (*Homicidium proditorium. Meuchelmord*).

γ') Ὁ ἐπὶ σκοπῷ ληστείας φόνος (*Latrocinium*).

Ἐκ τῶν νῦν ἐν ἰσχυρῇ ποινικῶν νόμων μόνος ὁ Γαλλικὸς διακρίνει ἰδιαίτερος τὴν πατροκτονίαν (*parricide*) ἀρθρ. 299, 302 καθόσον ἀφορᾷ

2) Φαρμακεία.

Ἄρθρ. 289.

Ὅστις καθ' ὅποιονδήποτε τρόπον προσέφερεν (γρ. ἔδωκεν) ἐκ προθέσεως εἰς ἄλλον τινὰ δηλητηρίον φάρμακον, ἢ ἄλλας οὐσίας, δυναμένας νὰ ἐπιφέρωσι θάνατον καθ' οἷονδήποτε τρόπον, τιμωρεῖται κατὰ τὰς ἀκολούθους διαστολάς.—1) Ἐὰν ἡ φαρμακεία ἔγεινεν ἐπὶ σκοπῷ θανατώσεως, καὶ ἐκ τούτου ὁ φαρμακευθεὶς ἢ ἀπέθανεν, ἢ ὑπέπεσεν εἰς φρενοβλάβειαν ἢ εἰς σωματικὴν νόσον, βεβαίως ἢ πιθανῶς ἀνιάτους, καταγινώσκειται ποινὴ θανάτου· ἄλλως δὲ ἡ τῶν διὰ βίου δεσμῶν.—2) πραχθέντος δὲ τοῦ κακουργήματος ἐπὶ σκοπῷ βλάβης, εἰ μὲν ὁ φαρμακευθεὶς ἀπέθανεν, ἐπιβάλλεται θάνατος· εἰ δὲ ἡ φαρμακεία ἐπέφερε φρενοβλάβειαν ἢ νόσον τινὰ ἐκ τῶν εἰς τὸν ἀριθμ. 1 διαλαμβανομένων, καταψηφίζεται ἡ ποινὴ τῶν προσκαίρων δεσμῶν, ἄλλως δὲ, ἡ τῆς εἰρκτῆς.

Ἄρθρ. 290.

Ὅστις φαρμακεύει ἐπίτηδες φρέατα, δεξαμενάς, ὑδραγωγεῖα, πηγὰς, ὧνια ἐπ' ἀγορᾶς, ἢ ἐν γένει τοιαῦτα πράγματα, δυνάμενα νὰ φέρουν ἀπώλειαν ζωῆς ἢ ὑγείας ὠρισμένου (γρ. ἀορίστου) τινὸς ἀριθμοῦ ἀνθρώπων, καταδικάζεται εἰς θάνατον καὶ εἰ μὴ δὲν ᾔθελε βλαφθῇ κανεὶς ἐντεῦθεν.

Ἄρθρ. 291.

Ὁ γενόμενος ἔνοχος φαρμακείας ἐξ ἀπερισκεψίας ἢ

εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς ὀρίζων τὰ περὶ αὐτῆς ἐν ἄρθρ. 13 (δρ. τόμ. Α', ἄρθρ. 5 σελ. 37).

ἀμελείας, τιμωρεῖται, κατὰ μὲν τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρ. 290, μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἑνὸς ἔτους· ἄλλως δὲ, — 1) Ἐὰν συμβῇ θάνατος, κατὰ τὸ ἄρθρ. 300.— 2) Ἐὰν συμβῇ βλάβη, κατὰ τὸ ἄρθρ. 310.— 3) Ἐὰν ἡ ἐξ ἀμελείας προελθοῦσα φαρμακεία δὲν ἔχει κἀνὲν ἀποτέλεσμα, ἐπιβάλλεται φυλάκισις τὸ πολὺ ἑνὸς μηνός. — Μένει δὲ πάσης ποινῆς ἑλεύθερος ὅστις, ἢ μόνος, ἢ ἐπικαλούμενος ταχέως τὴν βοήθειαν τῆς ἀρχῆς ἢ ἄλλου τινός, ἀποτρέπει ἢ ζητεῖ ν' ἀποτρέψῃ ἀμέσως τὴν βλάβην, ἣτις ἡδύνατο νὰ προέλθῃ ἐκ τῆς ἀπερισκέπτου φαρμακείας.

** Ἀρθρον 292.*

Ὅστις νοθεύει τὰ παρ' αὐτῷ πωλούμενα τρόφιμα ἢ ἱατρικὰ μὲ πράγματα ἐπιβλαβῇ εἰς τὴν ὑγείαν· ὅστις πωλεῖ ἐν γνώσει τοιαύτας νενοθευμένους πραγματείας, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν, καὶ ἐν ὑποτροπῇ, μὲ εἰρκτὴν.

Ὁ ἡμέτερος ποινικὸς νόμος ἀκολουθῶν τὸ παράδειγμα τοῦ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου καὶ τῶν μεταγενεστέρων νομοσχεδίων ¹⁾ πραγματεύεται εἰδικῶς περὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς φαρμακείας, διότι ἡ καθόλου ἔννοια αὐτοῦ ἕνεκα τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν στοιχείων, φέρει ἰδιόζοντάς τινας χαρακτηρὰς μὴ συμπίπτοντας μετὰ τῶν λοιπῶν τῆς ἀνθρωποκτονίας ἐγκλημάτων, ὡς ἐκ τούτου δὲ καὶ περὶ τῆς τιμωρήσεως αὐτοῦ ἰδιαιτέρους ἠκολούθησε κανόνας ²⁾.

¹⁾ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἄρθρ. 148 καὶ 149. Νομοσχ. 1822 ἄρθρ. 237.—1827 ἄρθρ. 206 ἐπομ.—1831 ἄρθρ. 240 ἐπομ.

²⁾ Ὁ νῦν ἰσχύων ποινικὸς νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας συνεχώνευσε τὸ ἐγκλημα τοῦτο ἐν τῷ ἐγκλήματι τοῦ φόνου. Τούναντίον ὁ Γαλλικὸς ποιν. νόμος ἐν ἄρθρ. 301 ὡς καὶ ὁ Βελγικὸς (ἄρθρ. 397) πε-

Οἱ ἰδιόζοντες ὅροι τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος τούτου εἰσὶν οἱ ἑξῆς.

1) Ὡς μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ χρησιμεύει μόνον δηλητηριόν τι φάρμακον ἢ ἄλλαι οὐσίαι δυνάμεναι νὰ ἐπιφέρωσι τὸν θάνατον καθ'οἶονδὴποτε τρόπον. *Δηλητήριον φάρμακον* καλεῖται γενικώτερον πᾶσα οὐσία, ἥτις εἰς συνάφειαν μετὰ τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἐρχομένη καταστρέφει ἢ βλάπτει αὐτὸν ¹⁾, ἀλλ' ἐκ τοῦ γενικοῦ αὐτοῦ ὁρισμοῦ ὀδηγούμεναι, οὐδόλως δυνάμεθα νὰ ὀρίσωμεν μετ' ἀκριβείας καὶ ἐκ τῶν προτέρων ποῖα ἀκριδῶς εἰσὶ τὰ φάρμακα τὰ ταιαύτην τινὰ ἰδιότητα ἔχοντα, διότι τὸ αὐτὸ φάρμακον ὑπὸ δεδομένους τινὰς ὅρους δύναται νὰ ἔχῃ δηλητηριώδη ἐνέργειαν, ἐν ᾧ εἰς ἄλλας περιπτώσεις στερεῖται ταύτης, ἢ εἰς ὅλως ἀντίθετον φέρει ἀποτέλεσμα ἀντὶ καταστροφῆς ἢ βλάβης πρὸς θεραπείαν καὶ ἐπὶ ῥῆσιν τοῦ σώματος χρησιμεύον. Ὅθεν τὸ ζήτημα περὶ τῆς δηλητηριώδους ιδιότητος φαρμάκου τινὸς εἶναι ζήτημα ὅλως πραγματικόν, οὗ ἡ ἐξακρίβωσις ἀρίσται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, ὀδηγούμενου εἰς τὴν λύσιν ἐκ τῆς γνωμοδοτήσεως τῶν ἐπιστημόνων ἐμπειροτεχνῶν, ὧν τὴν συνδρομὴν ὀφείλει νὰ ἐπικαλεσθῇ ²⁾. Πρὸς ἄρσιν ὅμως πάσης ἀμφιβολίας ὁ νόμος ὀρίζει

ριέχουσιν ἰδιαιτέρας διατάξεις. — Ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ ἡ φαρμακεία κατεδιώκετο καὶ ἐτιμωρεῖτο δυνάμει τῆς Lex Cornelia de sicariis (Lex 4 § 1. Lex 3. pr. § 4. (48. 8 ad leg. Corn. de sicar.) Inst. § 5. (4. 18 de publ. judic.) «eadem lege et venefici capite damnantur». Ἐθεωρεῖτο ὅμως τὸ ἐγκλημα τοῦτο ὡς ἰδιαζόντως ἐπικίνδυνον καὶ πολὺ τοῦ φόνου βαρύτερον Lex. I. (Cod. 10. 48 de maleficiis et mathematicis). «Plus est hominem extinguere veneno, quam occidere gladio». Ἐν τῇ ἀρχαιοτέρῃ Γερμανικῇ ποινικῇ δικαίῳ ἡ φαρμακεία συνεταυρίζετο μετὰ τῆς μαγείας. (Zauberei) καὶ ἐτιμωρεῖτο διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς, ἥτοι τοῦ διὰ πυρὸς θανάτου. Jareke Handb. III σελ. 234 σημ. 3.

¹⁾ Goldammer Materialien II. ἀρθρον 497 σελ. 427. — Chauveau-Hélie Code Pénal I. ἀριθ. 2509.

²⁾ Ἀναμφίδολον δὲ εἶναι ὅτι κατὰ τὴν ἐνώπιον τῶν κακουργιοδικῶν διαδικασιῶν ἡ λύσις τοῦ ζητήματος περὶ τῆς δηλητηριώδους οὐσίας, ἥς ἐγένετο χρῆσις, ἀνήκει εἰς τοὺς ἐνόρκους, συμπεριλαμβανομένη κατ' ἐ-

ὅτι εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν δηλητηρίων φαρμάκων κατατάσσεται καὶ πᾶσαν ἐν γένει οὐσίαν δυναμένην νὰ ἐπιφέρει τὸν θάνατον καθ' οἷονδῆποτε τρόπον ¹⁾).

2) Ἡ φαρμακεία καθ' ὑποκειμένον ἐξεταζομένη ἐν τῇ σχέσει αὐτῆς πρὸς τὴν βούλησιν τοῦ αὐτουργοῦ δύναται νὰ συμβῇ ἢ ἐκ δολίας προαιρέσεως, περὶ ἧς πραγματεύεται τὸ ἄρθρον 289 καὶ 290, ἢ ἐξ ἀμελείας (ἄρθρ. 291).

νάγκην μεταξὺ τῶν λοιπῶν ὕρων τοῦ ὑποβληθησομένου αὐτοῖς ζητήματος, οὐχὶ δὲ εἰς τοὺς συγέδρους.—Chauveau-Hélie Code Pénal I. ἀριθ. 2510.

1) Ἡ περιληπτικωτέρα καὶ μᾶλλον πρόχειρος ἐν τῇ ἱατροδικαστικῇ διακρίσει τῶν δηλητηρίων ὡς ἐκ τῶν συμπτωμάτων αὐτῶν εἶναι ἡ διαστέλλουσα αὐτὰ·

1) εἰς ὅξέα ἢ καυστικὰ δηλητήρια (Venena acríá v. corrosiva), οἷον τὸ ὀξειδίου τοῦ ἀρσενικοῦ, ἢ τὸ λευκὸν ἀρσενικόν (acidum arsenicosum) τὸ ἐρυθρὸν ἀρσενικόν (σανδαράχη, Realgar), τὸ ὠχρόν ἢ κίτρινον ἀρσενικόν (auri pigmentum), ὁ δευτεροχλωροῦχος ὑδράργυρος (sublimatus corrosivus), ὁ ὀξικός μόλυθος, τὸ ὑδροκυανικόν ὄξύ. Ἐκ τῶν φυτικῶν οὐσιῶν τὸ εὐφορβιον (ῥητίνη εὐφορβίου), ἡ δακτυλιτιδίνη (digitalina), ἡ ἄγρια σταφίς κτλ. ἐκ τῶν ζωικῶν αἱ κανθαρίδες κτλ.

2) Εἰς ναρκωτικὰ δηλητήρια (Venena narcotica s. stupefacientia) οἷον τὸ ὄπιον, ἡ εὐθαλία, (Atropa belladonna), ὁ μανδραγόρας, ὁ ὑοσκύαμος (Hyoscyamus niger), τὸ κώνειον (conium maculatum), ἡ μορφίνη κτλ.

3) Εἰς στυπτικὰ δηλητήρια (Venena exsiccantia), οἷον ὁ ἀνθρακικός μόλυθος καὶ αἱ ὀξειδώσεις αὐτοῦ, ὁ θεικὸς σίδηρος καὶ ἡ θεικὴ βαρεῖτα.

Διὰ τὸ ἀδύνατον τοῦ ἐκ τῶν προτέρων ἀκριβοῦς προσδιορισμοῦ τῶν δηλητηρίων ἡ ἔρευνα πότε οὐσία τις ἐχρησίμευσεν ὡς δηλητήριον δεόν νὰ περιστρέφεται εἰς τὴν λύσιν τῶν ἐξῆς ζητημάτων α') ὅποια ἀποτελέσματα προσεδόκα ἢ ἡδύνατο (κατὰ γενικὴν πείραν, ἢ ἰδίως γνωστὴν εἰς αὐτόν) νὰ προσδοκᾷ ὁ δοὺς οὐσίαν τινὰ ἐπὶ σκοπῷ φαρμακείας. β') ὅποια ἀποτελέσματα παρήγαγεν ἡ οὐσία αὕτη ἢ ἡδύνατο νὰ παραγάγῃ. — Henke Gerichtliche Medicin § 368 ἐπόμε.—Παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ ἀπὸ 2 Ἀπριλίου 1855 Β. Διατάγματος περὶ πωλήσεως δηλητηρίων ὀρίζονται ἐν ἄρθρῳ 2 ποταὶ οὐσαι θεωροῦνται ὡς δηλητήρια.

Σκοπὸς τῆς δολίας προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ δύναται νὰ ᾖ ἢ θανάτωσις ἢ ἡ βλάβη ὠρισμένου τινὸς προσώπου (ἄρθρ. 289), ἢ ἀορίστου ἀριθμοῦ προσώπων (ἄρθρ. 290).¹⁾ Ὅτι ἡ φαρμακεία οὐ μόνον ἐκ προμελέτης ἀλλὰ καὶ ἀπρομελετήτως ἐν βρασμῷ ψυχικῆς ὁρμῆς ἐνδέχεται νὰ διαπραχθῇ, οὐδεὶς εὐλογος δύναται νὰ ὑπάρξῃ δισταγμὸς, καθόσον ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ ρητῶς ὡς ἐπὶ τοῦ φόνου εἴτε τὴν ὑπαρξίν τῆς προμελέτης ἐν τῷ σταδίῳ τῆς καταρτίσεως τῆς ἀποφάσεως, εἴτε τὴν μετὰ σκέψεως ἐκτέλεσιν. Ἡ πρόθεσις πρὸς διάπραξιν τῆς φαρμακείας δὲν προϋποθέτει κατ' ἀνάγκην καὶ προμελέτην¹⁾. Ἀλλ' ὅμως καὶ ἡ ἀπρομελετήτως ἐν βρασμῷ ψυχικῆς ὁρμῆς διαπραχθεῖσα φαρμακεία ὑπάγεται, ὡς φρονοῦμεν, εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 289, διότι κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον τὸ ἔγκλημα τῆς φαρμακείας ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τυπικῶν ἐγκλημάτων, ὡς ὅτι ἐκ δολίας προαιρέσεως διεπράχθη, τιμωρεῖ αὐτὴν ὁ ἡμέτερος νόμος ἀνεξαχρήτως παντὸς ἐπελθόντος ἀποτελέσματος διὰ τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 289 ὀριζομένων ποινῶν.

3) Τὸ ἔγκλημα τῆς φαρμακείας κατατάσσεται, ὡς εἴρηται, ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου νόμου εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τυπικῶν ἐγκλημάτων, ἐπομένως λογίζεται ὡς τετελεσμένον οὐχὶ ὡς ὁ φόνος ἢ ἡ ἀναίρεσις, ἐὰν ἐπέλθῃ ἢ ἐπιχειρηθεῖσα ἀνθρωποκτονία, ἀλλ' ἀπλῶς διὰ τῆς δόσεως τοῦ δηλητηρίου²⁾.

¹⁾ Τόμ. Α'. σελ. 105. Mittermaier z. Feuerbach's Lehrb. § 222. n° V. — Leonhardt Commentar. II. ἄρθρ. 229 σελ. 214. — Holtzendorff's. Handb. III σελ. 434. — Rossi Droit Pénal. Livr. III. chap. 11. Blanche Code Pénal IV. § 512 σελ. 598. — Ἐναντίαν γνώμην ἐκφέρουσιν οἱ Chauveau-Hélie Code Pénal I ἀριθ. 2493.

²⁾ Τὸ Γερμανικὸν κείμενον ποιεῖται χρῆσιν τῆς λέξεως *beigebrauchen* [faire prendre, administrer] ἥτις δηλοῦ οὐ μόνον τὸ προσφέρειν τινὶ δηλητήριον ἀλλὰ καὶ τὸ λαμβάνειν [πίνειν, ἢ οἶανδήποτε ἄλλην χρῆσιν ποιεῖσθαι] τὸ τοιοῦτον δηλητήριον ἐκείνου, εἰς ὃν προσηγέθη. Ὅθεν ἐν τοιαύτῃ σημασίᾳ δεῖον νὰ ἐκλάβωμεν καὶ τὴν λέξιν *essence* ἢ *poisson* τοῦ ἡμετέρου νόμου. — ὅρ. Motive z. Baier. Entwurf 4827 σελ. 174. — ὅρ. καὶ Blanche Code Pénal IV § 514 σελ. 592.

*Ἡ ἀπόπειρα ἐπομένως τῆς φαρμακείας ἢ περιλαμβάνει τὴν ἐνέργειαν τοῦ αὐτουργοῦ τὴν σκοποῦσαν, ὅπως δώσῃ τὸ δηλητήριον εἰς τινα, ἢ δύναται νὰ προβῇ καὶ μέχρι τῆς δόσεως αὐτοῦ πραγματικῶς, ὡσάκισ ὁ αὐτουργὸς ἐξ εὐηθείας ἐποιήσατο χρῆσιν πρὸς δηλητηρίασιν τοιούτων οὐσιῶν, αἵτινες εἰσὶν παντελῶς ἀνεπιτήδαιοι, ὅτε ἡ τοιαύτη ἀπόπειρα δὲν τιμωρεῖται κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρ. 53, ὑποβάλλεται ὅμως ὁ ἐνοχος εἰς ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν.

Ἐπὶ τῆς ἐκ δολίας προαιρέσεως διαπραχθείσης φαρμακείας διακρίνει ὁ νόμος τὸν βαθμὺν τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ αὐτουργοῦ καὶ τὴν καταγνώστειαν ἀναλόγως τούτου ποινὴν, συνδυάζων τὸν σκοπὸν, ἐφ' ᾧ ἐγένετο ἡ φαρμακεία μετὰ τοῦ ἐπελθόντος ἐξ αὐτῆς ἀποτέλεσματος. Ὅθεν

1) Ἐάν ἡ φαρμακεία ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ φόνου, ἵνα ὀρίσωμεν τὴν ἐπιβλητέαν ποινὴν, δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ βεβαιώσωμεν τὸν τοιοῦτον σκοπὸν τοῦ αὐτουργοῦ, ἀλλὰ συγχρόνως πρέπει νὰ ἐξακριβώσωμεν ὁποῖον τὸ ἐκ τῆς τοιαύτης φαρμακείας ἐπελθὼν ἀποτέλεσμα.

Ἐάν ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπὶ σκοπῷ φόνου ἐπιχειρηθείσης φαρμακείας οὐδὲν ἐπῆλθεν σπουδαῖον ἀποτέλεσμα, εἴτε διότι ἡ σωματικὴ διάθεσις τοῦ αὐτουργοῦ ἦν τοιαύτη, καθ' ἣν στιγμὴν ἔλαβε τὸ δηλητήριον, ὥστε δὲν ἠδύνατο τοῦτο προσφόρως νὰ ἐπενεργήσῃ ἐπ' αὐτοῦ, εἴτε διότι ἐγκαίρως καὶ καταλλήλως προσλήφθησαν αἱ τῆς δηλητηριάσεως συνέπειαι, τὸ ἐγκλημα θεωρεῖται μὲν ὡς τετελεσμένον, δὲν ἐπιβάλλεται ὅμως ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου ἀλλ' ἡ ἀμέσως κατωτέρα ταύτης, ἡ τῶν ἰσοδίων δεσμῶν. Ἐάν κατ' ἀντίθεσιν τῆς εἰρημένης περιπτώσεως ἐπέλθῃ πραγματικῶς ὁ θάνατος, τότε ὁ αὐτουργὸς τιμωρεῖται διὰ τῆς θανατικῆς ποινῆς.

Πλὴν ἀλλ' ὅμως ἐκτὸς τῶν δύο αὐτῶν περιπτώσεων, τοὔτέστι τῆς μὴ πραγματοποιήσεως τοῦ σκοποῦ τοῦ αὐτουργοῦ, ἢ τῆς τελείας πραγματοποιήσεως, δύναται νὰ ἐμφανισθῇ καὶ ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ἐκ τῆς δηλητηριάσεως τῆς ἐπὶ σκοπῷ φόνου γενομένης

νης, ἐπὶ ἧθις βλάβῃ τις εἰς τὸν καθ' οὗ ἐτελέσθη αὕτη. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ νόμος, τότε μόνον ἐπιβάλλει κατὰ τοῦ ἐνόχου τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ὡς αἰς ἡ βλάβῃ αὕτη ἐπέφερε φρενοβλάβειαν ἢ σωματικὴν νόσον βεβαίως ἢ πιθανῶς ἀνιάτους. Ὅθεν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἀναγκαῖος ὁρος πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς τοῦ θανάτου ποινῆς εἶναι ἡ πιθανότης ἢ ἡ βεβαιότης τοῦ ἀνιάτου τῆς σωματικῆς ἢ ψυχικῆς ἀσθενείας, ἐξ ἧς κατελήφθη ὁ δηλητηριασθεὶς. Ἐὰν οἱ ἱατροὶ ἐπομένως γνωμοδοτήσωσιν, ὅτι ἡ νόσος, ὅφ' ἧς ὁ δηλητηριασθεὶς κατελήφθη, δὲν εἶναι ἀνιάτος, ἔστω καὶ ἐὰν ἡ θεραπεία αὐτῆς ἀπαιτῇ τὴν παρέλευσιν μεζονος ἢ ἐλάσσονος χρονικοῦ διαστήματος, ὁ ἐνόχος τῆς τοιαύτης δηλητηριάσεως δὲν εἶναι τιμωρητέος διὰ θανατικῆς ποινῆς, ἀλλὰ διὰ τῆς τῶν ἰσοθίων δεσμῶν. Ἐννοεῖται δὲ οἷκοθεν ὅτι κατὰ τὴν ἔρευναν τῆς τοιαύτης ἐκ τῆς δηλητηριάσεως ἐπελθούσης βλάβης θέλει χρησιμεύει ὡς ὁδηγὸς εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἱατρῶν καὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστοῦ ἢ διὰ τῆς τοῦ ἀρθρ. 287.

2) Ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ φαρμακεία ἐξετελέσθη οὐχὶ ἐπὶ σκοπῷ φόνου, ἀλλ' ἐπὶ σκοπῷ βλάβης ἐνδέχεται ἐκ ταύτης

α') Νὰ ἀποθάνῃ ὁ φαρμακευθεὶς, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καταγινώσκειται κατὰ τοῦ ἐνόχου ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου, διότι ἂν καὶ τὸ ἐπελθὼν ἀποτέλεσμα δὲν ἀναφέρεται ἀμέσως εἰς τὴν βούλησιν αὐτοῦ, ἀλλ' ὅμως βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ ἀποφασίσας, ἔστω καὶ ἐπὶ σκοπῷ βλάβης, νὰ διαπράξῃ τὸ ἐπικινδυνότερον τῶν ἐγκλημάτων, οἷον τὸ τῆς φαρμακείας, εἶχεν ὑπ' ὅψιν ὅτι ἐκ τῆς πράξεως αὐτοῦ ἡδύνατο νὰ ἐπέλθῃ καὶ χειρόν ἀποτέλεσμα ἐκτὸς τοῦ σκοπομένου, ὅθεν ὁ δόλος ὁ ὑποκείμενος τῇ βουλήσει αὐτοῦ ἦν κατ' ἀνάγκην δόλος ἐνδεχόμενος (*dolus eventualis*).

β') Ἐὰν ἐκ τῆς φαρμακείας ἐπὶ ἧθις φρενοβλάβειαν ἢ νόσον βεβαίως ἢ πιθανῶς ἀνιάτος, ἐπειδὴ ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ σκοπὸς τοῦ αὐτουργοῦ δὲν ἦν ὁ θάνατος τοῦ δηλητηριασθέντος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ δηλητηρίασις δὲν ἐπὶ ἧθις τοιοῦτόν τι ἀποτέλεσμα, τὸ ἀξιώποινον τοῦ αὐτουργοῦ μετριάζεται καὶ ἐπιβάλλεται κατ' αὐτοῦ ἡ ποινὴ τῶν προσακρίων δεσμῶν.

γ') Ἐάν τέλος ἐκ τῆς τοιαύτης δηλητηριάσεως οὐδέν ἐπῆλθεν ἀποτέλεσμα καταγινώσκειται ἡ ποινὴ τῆς εἰρκτῆς.

Ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐκ δολίης προαίρεσέως διαπραχθείσης φαρμακείας συμπεριέλαβεν ὁ ἡμέτερος νόμος καὶ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ δηλητηρίασις δὲν ἐγένετο καθ' ὠρισμένου τινὸς προσώπου, ἀλλὰ δηλητηριώδεις οὐσίαι ἐμβάλλονται εἰς φρέατα, δεξαμενάς, ὑδραγωγεῖα, πηγὰς, ἢ εἰς ὄνια, ἢ εἰς τοιαῦτα πράγματα δυνάμενα νὰ ἐπιφέρωσι τὸν θάνατον ἢ τὴν ἀπώλειαν τῆς υἰείας ἀορίστου ἀριθμοῦ προσώπων [ἄρθρ. 290]. Τιμωρεῖ δὲ τὴν τοιαύτην δηλητηρίασιν ὡς ἐκ τοῦ ἀπειλουμένου σοβαροτάτου κινδύνου διὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου.

Τὴν ἐξ ἀμελείας διαπραχθεῖσαν δηλητηρίασιν, περὶ ἧς πραγματεύεται ἐν ἄρθρ. 291, κηρύσσει ἀξιόποινον ὁ νόμος, καὶ ἔάν οὐδέν ἀποτέλεσμα ἐπῆλθε. Καθ' ὅλας δὲ τὰς λοιπὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ ἐξ ἀμελείας δηλητηρίασις ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὸν θάνατον ἢ τὴν βλάβην προσώπου τινὸς, τιμωρεῖται ἀναλόγως τοῦ ἐπελθόντος ἀποτελέσματος διὰ τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 300 καὶ 310 ὀριζομένων ποινῶν.

Ἐπὶ τῆς ἐξ ἀμελείας φαρμακείας ἀπαλλάττει πάσης ποινῆς τὸν προσπαθήσαντα, ἢ μόνον, ἢ τῇ συνδρομῇ τῆς ἀρχῆς, ἢ ἄλλου τινὸς ν' ἀποτρέψῃ τὴν ἀπειλουμένην βλάβην.

Ὡς ἐνοχος τέλος φαρμακείας χαρακτηρίζεται (ἄρθρ. 292), ὅστις νοθεύσῃ τὰ ὑπ' αὐτοῦ πωλούμενα τρόφιμα ἢ ἱατρικὰ, ἢ ὅστις ἐν γνώσει πωλεῖ τοιαῦτα νενοθευμένα. (ἄρθρ. 292).

3) Ἀναίρεσις.

* Ἀρθρ. 295.

Ὅστις ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν, τιμωρεῖται ὡς ἐνοχος ἀναιρέσεως. — 1) μὲ δεσμὰ ἀπὸ δεκαπέντε μέχρις

εἴκοσιν ἐτῶν, ἐὰν δὲν συνέβη καμμία τῶν εἰς τοὺς ἐφεξῆς ἀριθ. 2 καὶ 3 σημειουμένων περιπτώσεων· 2) μὲ δεσμὰ τὸ πολὺ δεκαπέντε ἐτῶν, ἐὰν ὁ φονευθεὶς (γρ. ἀναιρεθεὶς) ἤρεθισε καὶ παρώργισε τὸν ἀναιρέτην·—3) μὲ εἰρκτὴν, ἐὰν ἡ ἐρέθισις αὐτῇ ἐγεινε διὰ χαλεπῶν ὀνειδισμῶν, δεινῆς ὕβρεως, ἢ βαρείας αἰκίας.

Καὶ ἐπὶ τῆς ἀναιρέσεως, ὡς ἐπὶ τοῦ φόνου, ἀναγκαῖον στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος εἶναι ἡ δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ, σκοπὸς τῆς ὁποίας εἶναι ἡ ἐκτέλεσις ἀνθρωποκτονίας. Ἐὰν βεβαιωθῇ, ὅτι ὁ ἐπελθὼν θάνατος δὲν συμπεριελαμβάνετο ἐν τῇ ἀποφάσει τοῦ αὐτουργοῦ, ἡ πράξις δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀνθρωποκτονία, ἀλλ' ὑπάγεται ἀναλόγως τῶν περιστάσεων εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 307 καὶ 308 περὶ τραυματῶν καὶ βλαβῶν ¹⁾). Τοῦναντίον, ἐὰν ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ ᾖ τοιαύτη, ὥστε ἡδύνατο μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας, εἴτε ὁ τραυματισμὸς ἢ ἄλλη τις βλάβη νὰ ἐπέλθῃ, εἴτε ὁ θάνατος τοῦ καθ' οὗ ἀπευθύνεται, τότε ὁ δόλος, ἐξ οὗ ὠρμήθη ὁ αὐτουργός, χαρακτηρίζεται ὡς ἐνδεχόμενος (*dolus eventualis*) καὶ ἡ ἐπελθοῦσα ἀνθρωποκτονία λογίζεται ἐμπεριεχομένη ἐν τῇ ἀποφάσει αὐτοῦ, καὶ ὡς σκοπὸς τῆς πράξεως.

Ὅ, τι ἰδίως διακρίνει τὴν ἀναίρεσιν τοῦ φόνου εἶναι ἡ κατὰ τὸ στάδιον τῆς ἀποφάσεως πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀνθρωποκτονίας, ἔλλειψις τῆς προμελέτης, ἡ προερχομένη ὡς ἐκ τοῦ ψυχικοῦ πάθους, ἐν ᾧ περιῆλθεν ὁ αὐτουργός καὶ διετέλει τυγχάνων, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἐπιλαμβάνεται τῆς ἐκτελέσεως. [*Dolus impetuosus s. repentinus*] ²⁾).

Ἐπὶ τοῦ φόνου, ὡς εἶδομεν, ὁ ἡμέτερος νόμος ἀπαιτεῖ ἢ τὴν ἐκ προμελέτης ἀπόφασιν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀνθρωποκτονίας, ἢ

¹⁾ Chauveau-Hélie Code Pénal I, n° 2371.

²⁾ Τόμ. Α'. σελ. 105 ἐπομ.

τὴν κατὰ τὸ στάδιον τῆς ἐκτελέσεως μετὰ σκέψεως ἀλλοτρίας παντὸς πάθους ἐπιχειρήσιν τῆς πράξεως. Τοῦναντίον ἐπὶ τῆς ἀναιρέσεως κατ' ἀμφοτέρα τὰ στάδια τοῦ ἀδικήματος, καὶ κατὰ τὸ στάδιον, καθ' ὃ ἐν τῇ βουλήσει συλλαμβάνεται καὶ κυοφορεῖται τὸ ἐγκλήμα, καὶ κατὰ τὸ στάδιον, καθ' ὃ ἡ πρὸς ἐκτέλεσιν ἐνέργεια ἄρχεται, προϋποθέτει τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πάθους ἢ τοῦ βρασμοῦ ψυχικῆς ὁρμῆς. Τοιοῦτον πάθος δύναται νὰ προέρχεται εἴτε ἐξ ὀργῆς ὑπερβολικῆς, προκληθείσης ἕνεκεν ἔργῳ ἢ λόγῳ ὕβρεων, ἢ αἰκιῶν, εἴτε ἐκ φόβου, εἴτε ἐξ ἄλλης τινὸς αἰτίας ¹⁾).

Εἴπομεν ὅτι ὁ βρασμὸς τῆς ψυχικῆς ὁρμῆς πρέπει νὰ ὑπάρχῃ κατ' ἀμφοτέρα τὰ στάδια τοῦ ἐγκλήματος, ἤτοι καὶ κατὰ τὴν κατάρτισιν τῆς ἀποφάσεως καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Ἐκ τούτου δὲν πρέπει νὰ συμπεράνῃ τις ὅτι ἀμφοτέρα ταῦτα ἀπαιτεῖται κατ' ἀνάγκην νὰ ᾧσι σύγχρονα καὶ συναφῇ, πολλάκις ἐνδέχεται ἡ ἐκτέλεσις νὰ μὴ ᾔναι δυνατόν νὰ γείνῃ εὐθύς ἅμα τῇ ἀποφάσει, ὥστε κατ' ἀνάγκην ἐπέρχεται ἀναβολή, ἀλλ' ὅμως καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὴ παρεμπύπτον χρονικὸν διάστημα δὲν δύναται νὰ ἀλλοιώσῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀδικήματος, ἀρκεῖ μόνον νὰ βεβαιωθῇ ὅτι τὸ πάθος ᾔν τοιοῦτον, ὥστε κατ' ἀμφοτέρα τὰ στάδια ἡ ἐπίδρασις αὐτοῦ ᾔν ἀναμφισβήτητος καὶ συνεχῆς.

Ἐπὶ πόσον χρόνον δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς οὕτω πως συνεχιζομένη ἡ ἐπίδρασις τοῦ βρασμοῦ τῆς ψυχικῆς ὁρμῆς δὲν δύναται ἐκ τῶν προτέρων νὰ ὀρισθῇ, διότι ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐντάσεως τοῦ πάθους ἀναλόγως τῶν ἀφορμῶν, ἐξ ὧν προεκλήθη, ἐκ τῆς ἰδιοσυγκρασίας τοῦ αὐτουργοῦ συνεπεία τῆς ὁποίας διάφορον ἀνάπτειν ὁ βρασμὸς τῆς ψυχικῆς ὁρμῆς λαμβάνει, καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν καὶ τυχაίων ὅλως περιστάσεων ²⁾).

Ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς ἀναιρέσεως χωρεῖ ἀπόπειρα οὐδεὶς εὐλόγως δύναται νὰ ὑπάρξῃ δισταγμὸς, καθόσον, ὡς εἴρηται, οὐσιῶδες πρὸς τῆς ἀναιρέσεως εἶναι ὁ δόλος τοῦ αὐτουργοῦ, ἡ δὲ ἐκ τοῦ

¹⁾ Haeberlin Criminalrecht. III σελ. 24.

²⁾ Chauveau-Hélie Code Pénal I. n° 2412.

τοιούτου δόλου προϊούσα ενέργεια δύναται νὰ μὴ φθάσῃ εἰς τὸ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα ἐξ αἰτιῶν ἀνεξαρτήτων τῆς βουλήσεως αὐτοῦ ¹⁾).

Ἡ ἀναιρέσις οὐ μόνον ὑφ' ἐνὸς προσώπου δύναται νὰ διαπραχθῇ ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πλειόνων, εἴτε ἐν τυχαίᾳ συναυτουργίᾳ συμπραττόντων, εἴτε συνεπιᾷ συστάσεως. Ἰδίως περὶ τῆς ἐκ συστάσεως τελεσθείσης ἀναιρέσεως ἐγεννήθησαν ἀμφιβολίαι, αἵτινες ὅμως πάσης ὑποστάσεως στεροῦνται, διότι ὅπως ἐπὶ τοῦ φόνου ὑπάρχει ἀναμφισβήτητον ὅτι ἐκ συστάσεως δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ, τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῆς ἀναιρέσεως δύναται νὰ συμβῇ, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ προηγηθῇ προμελέτη, ἀλλ' ἡ κατάρτισις τῆς ἀποφάσεως καὶ ἡ πρὸς ἐκτέλεσιν συνομολόγησις τῆς ἀμοιβαίας συνδρομῆς, ὡς καὶ ἡ ἐπιχείρησις τῆς πράξεως νὰ συμβῶσι διατελούντων τῶν συστασιωτῶν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν βρασμοῦ ψυχικῆς ὁρμῆς ²⁾).

Τὴν ἀναιρέσιν χαρακτηρίζει ὁ ἡμέτερος νόμος πάντοτε ὡς κακούργημα, τὴν δὲ ἐπιβλητέαν ποινὴν ὀρίζει διακρίνων τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν αὕτη ἐτελέσθη ἄνευ τῆς ἐλαχίστης προαλήψεως ἐκ μέρους τοῦ ἀναιρεθέντος, ὅτε ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ δεσμῶν δεκαπέντε ἔως εἴκοσι ἐτῶν, ἀπὸ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ὁ ἀναιρεθεὶς ἠρέθισε καὶ παρώργισε τὸν ἀναιρετὴν, ὅτε ὁ ἐνοχος τιμω-

¹⁾ Goldammer Materialien I σελ. 374.—Oppenhoff Strafgesetzb. ἀριθ. 212. n° 6.—Holtzendorff's, Handb. III. σελ. 434.—Ἀποφ. ποιν. Ἄρ. Πάγου 204 καὶ 214 τοῦ 1873.—118 τοῦ 1874.

²⁾ Οὕτω λ. χ. ὁ Α, ὁ Β, καὶ ὁ Γ., ἐξυβρίζονται δεινῶς ὑπὸ τινος προσώπου ἐν τινι καφενείῳ, ἐξεληθόντες συνεννοοῦνται, ὁπλίζονται καὶ ἐπανερχονται· ὅπως ἐκδικηθῶσι τὴν γενομένην ὕβριν, ἡ ὁ Α. Β καὶ Γ, ὁ μὲν σύζυγος, οἱ δὲ ἀδελφοὶ τῆς Ε. εἰδοποιηθέντες ὅτι αὕτη τυχάνει ἐν γειτονικῇ οἰκίᾳ εἰς ἀθέμιτον συνάντησιν μετὰ τινος, ἐν τῇ ἀγανακτήσει αὐτῶν συμφωνοῦσι νὰ μεταδῶσιν ἐκεῖ καὶ φονεύουσιν αὐτὸν ἐξερχόμενον ἐκ τῆς οἰκίας. ὅρ. Mittermaier z. Feuerbach's Lehrb. § 215 not. IV.—Τὸ δυνατόν τῆς ἐκ συστάσεως ἀναιρέσεως παρεδίδετο καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος ὅρ. ἀποφ. ποιν. 53 καὶ 119 τοῦ 1872.—40, 251, 262 τοῦ 1873.—63 τοῦ 1876.

ρεῖται διὰ τῆς ποινῆς τῶν δεσμῶν δεκαπέντε τὸ πολὺ ἐτῶν, ἐὰν δὲ ἡ ἐρέθισις ἐγένετο διὰ χαλεπῶν ὀνειδισμῶν, δεινῆς ὕβρεως, ἢ βαρείας αἰκίας, τότε καταγινώσκεται ἡ ποινή τῆς εἰρατῆς.

4) Παιδοκτονία.

Ἀρθρ. 294.

Ἡ μήτηρ, ἥτις φονεύει ἐπίτηδες διὰ πράξεώς τινος ἢ ἐλλείψεως τὸ νόθον νεογνὸν τέκνον τῆς, ἢ ἐπεχείρησεν ἐπὶ σκοπῷ δολοφονίας θανατηφόρους κακώσεις κατὰ τοῦ νόθου τέκνου τῆς, ἐν καιρῷ τοῦ τοκετοῦ, πρὶν ἔτι τὸ προαγάγῃ ἐντελῶς εἰς τὸ φῶς, τιμωρεῖται ὡς παιδοκτόνος μὲ δεσμὰ δεκαπέντε μέχρις εἴκοσιν ἐτῶν.—Ἐὰν ἡ παιδοκτονός ἀπεφάσισε τὸν φόνον τοῦ παιδός τῆς πρὸ τοῦ τοκετοῦ, ἢ ἐξετέλεσεν αὐτὸν ἐσκεμμένως, ἢ περίστασις αὐτῇ θεωρεῖται ὡς ἰδιαιτέρως ἐπιβαρυντική.—Ὡς νεογνὸν θεωρεῖται πᾶν τὸ μὴ ἔχον εἰσέτι εἰκοσιτεσσάρων ὥρων ἡλικίαν.

Ἀρθρ. 295.

Ἐὰν δὲ ἐγενεν ἡ παιδοκτονία εἰκοσιτέσσαρας ὥρας μετὰ τὸν τοκετὸν, ἐφαρμόζονται τότε οἱ γενικοὶ περὶ ἀνθρωποκτονίας νόμοι.—Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ἐὰν μήτηρ τις φονεύσῃ τὸ ἐκ νομίμου γάμου νεογνὸν αὐτῆς τέκνον.

Ἀρθρ. 296.

Μὴ οὔσης ἀποδείξεως, ὅτι τὸ νόθον τέκνον ἔζησε μετὰ τὸν τοκετὸν, ἡ ἀπεβίωσε διὰ τινος πράξεως ἢ ἐλλείψεως τῆς μητρὸς, ἢ μήτηρ, ἥτις ἀπέκρυψε τὸν τοκετὸν τῆς, τιμωρεῖται.—1) Ἐὰν τὸ τέκνον ἐκρύφθῃ παρ' αὐτῆς ἢ ἐξη-

φανίσθη, — α') με εἰρκτήν, ὁμολογηθέντος ἢ ἀποδειχθέντος τοῦ δολοφόνου σκοποῦ της. — β') με φυλάκισιν τοῦλάχιστον τριῶν ἐτῶν, μὴ ὁμολογηθέντος οὐδὲ ἐξελεγχθέντος τοῦ δολοφόνου σκοποῦ. — 2) Ἐὰν δὲν ἐκρύφθη, ἢ δὲν ἐξηφανίσθη τὸ τέκνον, με φυλάκισιν ἐξ μὲν τοῦλάχιστον μηνῶν εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ 1. α', τὸ πολὺ δὲ ἐξ μηνῶν, εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ 1. β'.

Ἄρθρον 297.

Ὁ τοκετὸς ἀποκρύπτεται, εἰς τὴν κυοφοροῦσα, ἥτις ἡδύνατο νὰ ἔχῃ πρὸς μαίευσιν τὴν συνδρομὴν ἄλλου τινός, τίκτη ἢ μηδενὸς παρευρισκομένου, ἢ ἐπὶ παρουσίᾳ μόνον τῶν μετ' αὐτῆς συνεννοημένων.

Ἄρθρον 298.

Ἡ μήτηρ, ἥτις ἀποδεδειγμένως ἔφερε νεκρὸν εἰς φῶς νόθον βρέφος, ἢ τῆς ὁποίας τὸ ζωογέννητον βρέφος ἀπέθανε μετὰ τὴν γέννησιν θάνατον φυσικὸν, εἰς τὴν ἀποκρύψεως προῆλθεν ἢ νεκροτοκία, ἢ ὁ θάνατος τοῦ βρέφους, ἐπισύρει εἰς ἑαυτὴν τὴν ποινὴν τοῦ ἐξ ἀμελείας φόνου, (ἄρθρον 300).

α') Ἐν γένει.

Παιδοκτονία γενικώτερον καλεῖται ὁ ὑπὸ τῆς μητρὸς διὰ πράξεώς τινος ἢ παραλείψεως ἐπίτηδες γενόμενος φόνος τοῦ νόθου αὐτῆς τέκνου ἐπὶ τοῦ τοκετοῦ ἢ ἀμέσως μετ' αὐτόν.

Ἡ παιδοκτονία ὡς ἐκ τοῦ ὀρισμοῦ αὐτῆς ἐμφαίνεται ὑπαγομένη εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τῆς ἀνθρωποκτονίας ἐγκλημάτων δὲν ἀπετέλει ἐν ταῖς ἀρχαιοτέραις νομοθεσίαις ἰδιαίτερον εἶδος ἐγκληματικῆς πράξεως. Κατὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν ποινικὴν νομοθε-

σίαν ἐτιμωρεῖτο ἐν ἀρχῇ μὲν δυνάμει τῆς *Lex Cornelia de sicariis*, εἶτα δὲ δυνάμει τῆς *Lex Pompeja de parricidiis*¹⁾.

Ἐπίσης ἐν ταῖς νομοθεσίαις τοῦ μεσαιῶνος ὡς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Καρολίνῃ ἡ παιδοκτονία ἐχαρκτηρίζετο ὡς ἰδιαζόντως βαρὺ καὶ ἐπικίνδυνον ἐγκλήμα λίαν αὐστηρῶς τιμωρητέον, καταγινωσκόμενης κατὰ τῆς παιδοκτόνου μητρὸς τῆς ποινῆς τοῦ ἐνταφιασμοῦ αὐτῆς ζώσης, ἢ τοῦ ἀνασκολοπισμοῦ, ἢ τῆς ἀποπνίξεως.

Κατὰ πρῶτον ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις, ἐπὶ τῆς περιόδου τῆς ἀναμορφώσεως τῶν ἀρχῶν τοῦ ποινικοῦ δικαίου, μετετράπησαν αἱ περὶ τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ ἰδέαι, καὶ ὑπὸ τε τῶν νομοδιδασκάλων ὑπεστηρίχθη, καὶ ἐν τοῖς ποινικοῖς νόμοις καθιερώθη ἡ ἡπιωτέρα τῶν ἐνόχων παιδοκτονίας τιμώρησις. Οἱ δὲ λόγοι οἱ ἐπιδράσαντές εἰς τὴν τοιαύτην μεταβολὴν τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ ἀξιοποίνου τῆς παιδοκτονίας πηγάζουσιν ἀμέσως ἐκ τῆς ὅλως ἰδιαζούσης καὶ ἀνωμάλου καταστάσεως, ἐν ἣ τυγχάνει ἡ μήτηρ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος.

Καθ' ἣν στιγμήν ἐπικρατεῖ ὁ τοκετὸς τοῦ νόθου τέκνου, τὸ αἰσθημα τῆς αἰδοῦς λαμβάνει σφοδρότεραν ἐπίτασιν, ὁ φόβος ὅτι ἡ ἀτίμωσις, ἣν ὑπέστη, καὶ τὴν ὁποῖαν ὡς ἐκ τῆς γεννήσεως τοῦ τέκνου δυσκολιώτερον θέλει δυνηθῇ ν' ἀποκρύψῃ, διεγείρει ἐν αὐτῇ σφοδρότερον τὸ αἰσθημα τῆς διασώσεως τῆς ἰδίας ἑαυτῆς τιμῆς, τὸ ὅποῖον ἐνίοτε καταπνίγει τὴν πρὸς τὸ τέκνον φυσικὴν στοργήν. Ἐκτὸς ὁμοῦς τούτου ἡ γυνὴ, ἐν τε τῷ σταδίῳ τῆς ἐγκυμοσύνης ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ τοκετοῦ διατελεῖ εἰς ὅλως ἐκρυμμένον καὶ ἀνώμαλον σωματικὴν κατὰστασιν, ἥτις ἀμέσως ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῶν ψυχικῶν αὐτῆς δυνάμεων, ἀλλοιοῦσα τὴν τακτικὴν αὐτῶν λειτουργίαν. Ἡ τοιαύτη κατὰστασις ἐτι μᾶλλον, ὡς παρετηρήθη, ἐπιτείνεται ἐπὶ τῶν ὠδίνων τοῦ τοκετοῦ, ἔνεκα τῶν ὁποίων ἐπέρχεται πολλάκις

¹⁾ Lex 8 Cod. (9. 16 ad leg. Corn. de sic.) «Si quis necandi infantis piaculum aggressus, aggressave sit, sciat se capitali supplicio esse puniendum. — Lex 1 (48. 9. ad leg. Pomp. de parrie.) Sed et mater quae filium filiamve occiderit ejus legis poena afficitur».

ποιούτος τις ὑπερερεθισμός τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ὥστε ἡ γυνὴ ἀπόλλυσι τὴν συνείδησιν τῶν ἰδίων ἐαυτῆς πράξεων. Πάντα τὰ διάφορα ταῦτα ἠθικὰ καὶ φυσικὰ συμπτώματα συνδυαζόμενα μετ' ἀλλήλων δικαιολογοῦσιν ἀποχρώντως τὴν ἐλάττωσιν τοῦ καταλογισμοῦ τῆς πράξεως, καὶ τὴν ἡπιωτέραν τιμώρησιν τῆς ἐνόχου ¹⁾).

Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, παραβλέπων ὁλοσχερῶς τοὺς εἰρημένους λόγους, δὲν διακρίνει ὡς ἰδιαίτερον εἶδος ἀνθρωποκτονίας τὴν παιδοκτονίαν (infanticide), ἀλλὰ χαρακτηρίζει ὡς ἀναιρέσιν (meurtre) τιμωρῶν ταύτην διὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου ²⁾).

Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 ἐν ἄρθρῳ 157 ἐπομ. διαγράφει ἰδιαίτερους ὁρισμοὺς περὶ τῆς παιδοκτονίας, τῆς ἐκτελεσθείσης ὑπὸ τῆς μητρὸς κατὰ τοῦ βιωσίμου νεογνοῦ νόθου τέκνου αὐτῆς. Θεωρεῖ δὲ τὴν τοιαύτην πράξιν ἡπιώτερον τιμωρητέαν τοῦ κοινοῦ φόνου, δι' οὓς προεξεθήκαμεν λόγους. Τὸ σύστημα αὐτοῦ ἠκολούθησαν ἐν μέρει τὰ Βαυαρικὰ νομοσχέδια ³⁾, ἐξ ὧν ἡρανήσθη ὁ ἡμέτερος νόμος τὰς τῶν προκειμένων ἄρθρων διατάξεις.

6') Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος τῆς παιδοκτονίας.

1) Ὑποκείμενον τοῦ ἐγκλήματος ἐστὶν ἡ μήτηρ τοῦ φονευθέντος τέκνου, καθόσον δι' αὐτὴν μόνην δύνανται νὰ ἐσχύσωσιν οἱ λόγοι οἱ ὑπαγορευσαντες εἰς τὸν νομοθέτην τὴν ἡπιωτέραν τιμώρη-

¹⁾ Mittermaier N. Archiv d. Crim. R. VII (1823) σελ. 4, ἐπομ.— Haeblerlin Criminalrecht. III σελ. 53.— Hepp Archiv d. Criminalr. N. F. 1847 σελ. 488 ἐπομ.

²⁾ Ἄρθρ. 300. «Est qualifié infanticide le meurtre d'un enfant nouveau-né».— Ἄρθρ. 302 Tout coupable d'assassinat, de parricide, d'infanticide et d'empoisonnement sera puni de mort etc.

³⁾ Νομοσχεδίων 1822. ἄρθρ. 241 ἐπομ.—1827 ἄρθρ. 211.—1831 ἄρθρ. 245.

σιν τῆς ἐγκληματικῆς ταύτης πράξεως. Πᾶς ἄλλος, γενόμενος ἔνοχος τοῦ φόνου νεογνοῦ τέκνου, κρίνεται κατὰ τὰς περὶ φόνου ἢ περὶ ἀναιρέσεως διατάξεις τοῦ νόμου. *Ὅθεν, ἐὰν ὁ φυσικὸς αὐτοῦ πατὴρ ἢ πλησιέστατός τις τῆς μητρὸς τοῦ τέκνου συγγενῆς ἐπιχειρήσῃ τὸν φόνον αὐτοῦ, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἔνοχος παιδοκτονίας. *Ἐπίσης ὁ ἠθικὸς αὐτουργὸς ὁ παρακινήσας καθ' οἷονδὴ ποτε τρόπον τὴν μητέρα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος τούτου, ἢ ὁ παρασχῶν αὐτῇ τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ ὡς συνεργός, χαρακτηρίζεται ὡς ἔνοχος φόνου, οὐδέποτε δὲ δύνανται οἱ τοιοῦτοι νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ἡπιωτέραν αὐτῶν τιμώρησιν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι τὸ ἐγκλημα ὡς πρὸς τὸν φυσικὸν αὐτουργὸν φέρει τὸν χαρακτῆρα παιδοκτονίας ¹⁾).

2) *Ἀντικείμενον ἐστὶ τὸ νόθον νεογνὸν τέκνον. *Ὡς νόθον τέκνον θεωρητέον οὐ μόνον τὸ γεννηθὲν μὴ ὑφισταμένον γάμου, οἷον ὑπὸ κόρης ἢ ἐν χρεῖᾳ διατελούσης, ἢ διεζευγμένης γυναικὸς, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑφισταμένου τοῦ γάμου ἐξ ἀθεμίτου συνομιλίας τῆς γυναικὸς γεννηθὲν τέκνον, περὶ οὗ ἀποχρῶσαι δύνανται νὰ προσαχθῶσιν ἀποδείξεις, ὅτι δὲν ὑπῆρχε παρὰ τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἡ πεποιθήσις περὶ τῆς νομίμου καταγωγῆς ²⁾).

*Ἐὰν ὑπὸ τῆς μητρὸς τελεσθῇ φόνος κατὰ τοῦ ἐκ νομίμου γάμου νεογνοῦ τέκνου αὐτῆς δὲν χαρακτηρίζεται ὡς παιδοκτονία (ἄρθρ. 295 § 6.).

¹⁾ Haebertlin Criminalrecht. III σελ. 54.— Holtzendorff's Handb. III. σελ. 457.

²⁾ *Ὡς λ.χ. τὸ ἐν μακρᾷ ἀπουσίᾳ τοῦ πατρὸς, ἢ ἐν περιπτώσει ἀποδείγμένης ἀνικανότητος αὐτοῦ πρὸς τεκνοποιίαν γεννώμενον.—*Ὡς νόθον δὲν δύναται βεβαίως νὰ χαρακτηρισθῇ ἐκεῖνο, τοῦ ὁποῦοι ἡ σύλληψις μὲν ἐγένετο μὴ ὑφισταμένου τοῦ γάμου, ἀλλ' ἡ γέννησις ἐπῆλθε, συναφθέντος γάμου μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.— Berner Lehrb. ἄρθρ. 217 σελ. 496.—Αἱ κατὰ τὸν ἀστικὸν νόμον ἐσχύρουν διατάξεις πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος τῶν τέκνων δὲν εἰσὶν ἐφαρμοστέαι ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, καθ' ἣν ἐξεταστέον ἰδίως ὅποιαι τις ἦν ἡ πεποιθήσις ἢ παρὰ τῇ μητρὶ ὑπάρχουσα περὶ τῆς γνησιότητος αὐτοῦ. — Haelschner System II. σελ. 108.

Τὸ τοιοῦτον νόθον τέκνον πρέπει νὰ ᾖ νεογνὸν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκτελέσεως τοῦ φόνου. Μέχρι τίνος ἐποχῆς ἀπὸ τῆς στιγμῆς τοῦ τοκετοῦ λογίζεται τὸ τέκνον ὡς νεογνόν, ἠδύναντο νὰ ἐγερθῶσι πολλαὶ ἀμφιβολίαι καὶ ἀμφισβητήσεις, ἃς προκαταλαμβάνων ὁ νόμος ὀρίζει ὅτι ὡς νεογνὸν θεωρεῖται πᾶν τὸ μὴ ἔχον εἰσέτι εἰκοσιτεσσάρων ὥρων ἡλικίαν, [ἀρθρ. 294 ἐν τέλει]. Ὁ δὲ λόγος τοῦ τοιούτου προσδιορισμοῦ ἐρείδεται οὐχὶ ἐπὶ τῆς φυσικῆς τοῦ τέκνου καταστάσεως, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ὅτι μέχρι τῆς παρελεύσεως εἰκοσιτεσσάρων ὥρων δύναται νὰ διαρκέσῃ ἡ ἀνώμαλος καὶ τεταραγμένη ψυχικὴ διάθεσις τῆς μητρὸς, ἥτις, ὡς εἶδομεν, συνεπάγεται τὴν ἐλάττωσιν τοῦ καταλογισμοῦ τῆς πράξεως, καὶ δικαιολογεῖ τὴν ἡπιωτέραν τιμώρησιν τῆς παιδοκτονίας ¹⁾).

Ἐὰν ἡ παιδοκτονία ἐτελέσθῃ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν εἰκοσιτεσσάρων ὥρων ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ, χαρακτηρίζεται ἡ πράξις ὡς φόνος ἢ ἀναίρεσις ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων τῶν συντρεχουσῶν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς. (ἀρθρ. 295).

Ὁ ἡμέτερος νόμος δὲν ἀπαιτεῖ ὡς ὅρον τοῦ ἐγκλήματος τῆς παιδοκτονίας τὸ βιώσιμον τοῦ νόθου νεογνοῦ τέκνου ²⁾, διότι κατὰ τοὺς γενικοὺς περὶ ἀνθρωποκτονίας ὅρους τὸ ἐγκλημα τοῦτο θύναται νὰ διαπραχθῇ καὶ κατὰ τοῦ ψυχαρράγουντος ἀσθενοῦς, καὶ τοῦ εἰς θάνατον καταδικασθέντος, ἢ δὲ ζωῇ τοῦ ἀνθρώπου ἐν εἴψῃ δάποτε χρόνῳ καὶ ὑπὸ οἵαςδὴποτε περιστάσεως διατελεῖ, θεωρεῖται ἰσρὰ καὶ ἀπρόσβλητος. Ὅθεν ἤθελεν εἶσθαι ὅπως ἀδικαιολό-

¹⁾ Motive z. Entwurf. 1827. σελ. 201 καὶ Motive z. Entwurf. 1831 σελ. 303. — Ἐὰν καὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν εἰκοσιτεσσάρων ὥρων ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ τεκοῦσα γυνὴ εὕρισκετο ἐν τοιαύτῃ ψυχικῇ καταστάσει, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πλήρη ἢ τελείαν τὴν συνείδησιν τῶν πράξεων αὐτῆς, ἐφαρμόζονται αἱ γενικαὶ περὶ καταλογισμοῦ διατάξεις. — ἀρ. καὶ Mittermaier ἐν N. Archiv d. Crim. R. τόμ. VII σελ. 308 καὶ X σελ. 292 ἀποδοκιμάζοντα τὸν προσδιορισμὸν τοῦ τοιούτου χρονικοῦ διαστήματος τῶν 24 ὥρων ὡς μὴ σύμφωνον πρὸς τὴν πραγματικότητά.

²⁾ Βασιλικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἀρθρ. 157.

γητος ἢ ἐκ τῆς γενικῆς ταύτης ἀρχῆς ἐξαίρεσις ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς παιδοκτονίας. Τὸ μὴ βιώσιμον τοῦ τέκνου δύναται τὸ πολὺ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος ἐλαττώσεως τῆς ποινῆς ἐντὸς τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένων ὁρίων. Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐπεταί, ὅτι, ἵνα ὑπάρξῃ τὸ ἐγκλημα τῆς παιδοκτονίας, ἀρκεῖ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι τὸ τέκνον μετὰ τὸν τοκετὸν παρέσχε σημεῖα ζωῆς ¹⁾).

Ἐκτὸς τοῦ νεογνοῦ τέκνου δύναται νὰ ᾖ ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος καὶ τὸ τέκνον τὸ μὴ ἀποσπαθὲν ἔτι ἐκ τῆς γαστρὸς τῆς μητρὸς, ὅπερ φονεύεται διὰ θανατηφόρων κακώσεων ἐπιχειρουμένων ἐπίτηδες ἐν καιρῷ τοῦ τοκετοῦ, καὶ πρὶν ἔτι προαχθῇ εἰς τὸ φῶς. Καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ τέκνον, καθ' οὗ ἐπλήχθησαν αἱ κακώσεις, πρέπει νὰ ᾖ ζῶν, καὶ νὰ μὴ ἐπῆλθεν ὁ θάνατος αὐτοῦ πρὸ τοῦ τοκετοῦ. Λογίζεται δὲ ὁ τοκετὸς ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐμφανίσεως τῶν πρώτων ὠδίνων, καὶ διαρκεῖ μέχρις οὗ τὸ ἔμβρυον ἀποσπασθῇ ἐκ τῆς γαστρὸς τῆς τικτούσης ²⁾).

3) Ἡ ἐνέργεια, δι' ἧς ἐκτελεῖται τὸ ἐγκλημα τῆς παιδοκτονίας, δύναται νὰ ᾖ ἢ θετική τις ἢ ἀποφατική πράξις ἢ παράλειψις ἐπενεγκοῦσα τὸν θάνατον τοῦ νεογνοῦ τέκνου· ὅθεν δύναται νὰ συνίσταται ἢ εἰς θανατηφόρους κακώσεις, ἃς ἐπὶ τοῦ τοκετοῦ ἢ μετ' αὐτὸν ἀμέσως ἐπιχειρεῖ ἡ μήτηρ κατὰ τοῦ τέκνου, ἢ εἰς παράλειψιν πρὸς ἐπιχείρησιν τοιούτων πράξεων, αἵτινες χρησιμεύουσιν ὡς ἀναγκαῖοι ὅροι πρὸς συντήρησιν τῆς ζωῆς τοῦ τέκνου. Οἷον, ἐὰν παραλειφθῇ ἡ περιῶσις τοῦ ὀμφαλίου λώρου, ἡ χορήγησις τῆς ἀπαιτουμένης καταλλήλου τροφῆς, ἡ διατήρησις τῆς προσηκούσης θερμότητος κτλ.

¹⁾ Ἡ λύσις τοῦ ζητήματος πότε δύναται νὰ θεωρηθῇ νεογνὸν τι τέκνον ὡς παρσχόν σημεῖα ζωῆς δὲν δύναται νὰ κανονισθῇ διὰ νομικῶν ὅρων, ἀλλ' ἀφίσταται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, ὅστις διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν ἀρμοδίων ἐπιστημόνων ὀφείλει νὰ ἐξακριβώσῃ τοῦτο. — Blanche Code Pénal IV. § 504 σελ. 577.

²⁾ Hnellschner System II. παρ. 108. — Oppenhoff Strafgesetzb.

4) Ἡ τοιαύτη τῆς μητρὸς ἐνέργεια πρέπει νὰ γείνη ἐπίτηδες, τοῦτέστιν ν' ἀπορρέῃ ἐκ τῆς προθέσεως αὐτῆς, ὅπως ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον τοῦ τέκνου. Ἐὰν οὗτος ἐξ ἀμελείας τῆς μητρὸς προῆλθῃ, τότε χωροῦσιν αἱ περὶ τῶν ἐξ ἀμελείας διαπραττομένων ἐγκλημάτων γενικαὶ διατάξεις, καὶ δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἢ πρᾶξις ὡς ἐγκλημα παιδοκτονίας κατὰ τοὺς ὅρους τῶν προκειμένων ἀρθρῶν¹⁾. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἐγκλήματος τῆς παιδοκτονίας συμπεριλαμβάνει ὁ ἡμέτερος νόμος καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ φόνου καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀναιρέσεως, ὅθεν ἡ παιδοκτονία καὶ ἐκ προμελέτης δύναται ν' ἀποφασισθῇ, ἢ ἐσκεμμένως νὰ ἐκτελεσθῇ, καὶ ἐν βρασμῷ ψυχικῆς ὁρμῆς. Ὡς ἐπιβαρυντικὴν μόνον αἰτίαν τῆς ποινῆς χαρακτηρίζει τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ φόνος ἀπεφασίσθη μετὰ προμελέτης, ἢ ἐξετελέσθη ἐσκεμμένως²⁾.

γ') Ἀπόκρυψις τοῦ τοκετοῦ.

Ἡ ἀπόκρυψις τοῦ τοκετοῦ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀξιοποινος πρᾶξις, ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ ἐνδέχεται νὰ χρησιμεύῃ ὡς μέσον προπαρασκευαστικὸν τοῦ ἐγκλήματος τῆς παιδοκτονίας, ἢ νὰ γείνη ἀφορμὴ τοιαύτης, διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἐθεωρήθη ἀναγκαῖα ἡ καταδίωξις καὶ τιμώρησις αὐτῆς, ὅσῳκις συντρέχουσιν οἱ ἐν τοῖς ἀρθροῖς 296—298 διαγεγραμμένοι ὅροι³⁾.

Πότε ὑπάρχει ἀπόκρυψις τοῦ τοκετοῦ ὁρίζει τὸ ἀρθρ. 297, χαρακτηρίζον ὡς τοιαύτην τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ κυφοροῦσα τίκτει, ἢ μὴδενὸς παρעυρισκομένου, ἢ ἐπὶ παρῳσίᾳ μόνον τῶν

¹⁾ Blanche Code Pénal IV § 507 σελ. 584.

²⁾ Haeblerlin Criminalrecht. III. σελ. 60. — Haelschner System II. σελ. 109.

³⁾ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος 1813 ἀρθρ. 160, 172 — 170. Νομοσχ. 1834 ἀρθρ. 246 ἐπομ. ἐξ αὐτῆς ἠρχνίσθη ὁ ἡμέτερος νόμος τὰς ἐν τοῖς σχετικῶς ἀρθροῖς διατάξεις. Ὁ νῦν ἰσχύων ποινικὸς νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας οὐδεμίαν ποιεῖ μνησίαν ἐν τῷ ἐγκλήματι τῆς παιδοκτονίας περὶ ἀποκρύψεως τοῦ τοκετοῦ.

μετ' αὐτῆς συνεννοημένων, ἐν ᾧ ἠδύνατο νὰ ἔχη τὴν συνδρομὴν καὶ ἄλλων προσώπων.

Οὐσιώδεις ὅροι τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως εἰσὶν.

1) Ἐγκυμοσύνη ἐκ κλειψιγαμίας κατὰ τὰ περὶ παιδοκτονίας προσηρημένα.

2) Παράλειψις τῆς τικτούσης τοῦ αἰτῆσαι τὴν συνδρομὴν τοιούτων προσώπων, ἅτινα ἠδύνατο νὰ παράσχωσιν αὐτῇ ὅπως-δήποτε τὴν δέουσαν περιποίησιν κατὰ τὸν τοκετὸν, καὶ τῶν ὁποίων ἡ πρόσκλησις δὲν ἦν ἀνέφικτος. Ὡς τοιαῦτα δὲ πρόσωπα θεωρητέον, οὐ μόνον τὴν μαῖαν καὶ τὸν ἱατρὸν, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο πρόσωπον δυνάμενον ὅπωςδήποτε νὰ συμβοηθῇ τὴν τίκτουσαν. Ἐκ τῶν εἰρημένων ἔπεται, ὅτι ὡς ἀπόκρυψις τοῦ τοκετοῦ δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ὁ τοκετὸς αἰφνιδίως ἐπῆλθεν εἰς μέρος, ἐνθα πάντῃ ἀνέφικτος ἦν ἡ συνδρομὴ οἷου-δήποτε προσώπου.

3) Ἡ πρόθεσις τῆς ἐν ἀπουσίᾳ παντὸς προσώπου τικτούσης πρέπει ὡς σκοπὸν νὰ ἔχη τὴν ἀπόκρυψιν τοῦ τοκετοῦ, ἐπὶ τίνι δὲ λόγῳ ἐγένετο ἡ τοιαύτη ἀπόκρυψις, ἂν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς παιδοκτονίας, ἢ ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ἐκθέσεως τοῦ τέκνου, δὲν ἔχει σημασίαν τινὰ ὡς πρὸς τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἐννοίας τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐγκλήματος. Ἐξετάζεται δὲ μόνον ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς καταγνωστέας ποινῆς.

Δύω γενικωτέρας περιπτώσεις ἐπὶ τῆς ἀποκρύψεως τοῦ τοκετοῦ διακρίνει ὁ νόμος.

1) Τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν δὲν ὑπάρχει ἀποδείξις ὅτι τὸ νόθον τέκνον ἔζησε μετὰ τὸν τοκετὸν, ἢ ἀπεβίωσε διὰ τινος πράξεως ἢ ἐλλείψεως τῆς μητρὸς.

2) Τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὑπάρχει ἀποδεδειγμένον ὅτι ἐγενήθη νεκρὸν τέκνον, ἢ τὸ γεννηθὲν ἀπεβίωσε μετὰ τὸν τοκετὸν ἐκ φυσικοῦ θανάτου. Ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ περιπτώσει, ἐὰν ἡ νεκροτοκία ἢ ὁ θάνατος τοῦ βρέφους προῆλθον ἐκ τῆς ἀποκρύψεως τοῦ τοκετοῦ, ἡ μήτηρ τιμωρεῖται ὡς ἑναχρὸς φόνου ἐξ ἀμελείας (ἀρθρ. 298).

Τούναντίον ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, καθ' ἣν οὐδεμία ὑπάρχει

ἀποδείξεις, ἂν ἐξήσσε τὸ τέκνον μετὰ τὸν τοκετὸν, ἢ ἂν ἀπεβίωσεν ἐξ ὑπαιτιότητος τῆς μητρὸς, ὀρίζεται ἡ ποινὴ, λαμβανομένων ὑπ' ὅψιν τῶν ἐξῆς γεγονότων.

α) Ἐὰν ἀπεκρύβῃ ἢ ἐξηφανίσθῃ τὸ τέκνον, ἡ δὲ μήτηρ ὡμολόγησεν τὸν δολοφόνον σκοπὸν αὐτῆς, ἢ ἀπεδείχθῃ αὐτὸς, ἐπιβάλλεται κατ' αὐτῆς ἡ ποινὴ τῆς εἰρκτῆς, καθόσον ἀναντίρρητον εἶναι ὅτι ἡ ἀπόκρυψις τοῦ τοκετοῦ ἐγένετο, ὥπως χρησιμεύσῃ ὡς μέσον πρὸς τελεσιουργίαν τοῦ μελετηθέντος ἐγκλήματος τῆς παιδοκτονίας.

β) Ἐὰν ἐκρύβῃ ἢ ἐξηφανίσθῃ τὸ τέκνον, ἀλλ' ἡ μήτηρ δὲν ὡμολόγησεν, οὐδ' ἐξηλέγχθῃ ὅτι εἶχε σκοπὸν τὸν φόνον αὐτοῦ, τότε ἐπιβάλλεται κατ' αὐτῆς φυλάκισις τοῦλάχιστον τριῶν ἐτῶν. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δὲν εἶναι μὲν ἀποδεδειγμένον ὅτι ὑπῆρχε παρὰ τῇ μητρὶ δολοφόνος σκοπός, ἀλλ' ὅμως ἡ ἀπόκρυψις ἢ ἡ ἐξαρνήσις τοῦ τέκνου ὡς καὶ ἡ ἀπόκρυψις τοῦ τοκετοῦ δὲν ἀποκλείουσι τὴν ὑπόνοιαν περὶ τῆς ὑπάρξεως τοιοῦτου σκοποῦ, ὃν ἔχων ὑπ' ὅψιν ὁ νομοθέτης ὀρίζει τὴν καταγνωστέαν ποινὴν.

γ) Ἐὰν δὲν ἐκρύβῃ οὐδ' ἐξηφανίσθῃ τὸ τέκνον, ἀλλ' ὅμως ἡ μήτηρ ὡμολόγησεν τὸν δολοφόνον σκοπὸν αὐτῆς, ἢ ἀπεδείχθῃ τοιοῦτος σκοπός, ἐπιβάλλεται κατ' αὐτῆς φυλάκισις τοῦλάχιστον ἐξ μηνῶν. Καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ μετὰ τῆς ἀποκρύψεως τοῦ τοκετοῦ συνδέεται συγχρόνως ὁ ἐπὶ παιδοκτονίᾳ σκοπός τῆς μητρὸς, ὅστις ἐπιδρά ἐπὶ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς καταγνωστέας ποινῆς.

δ) Ἐὰν ἐπίσης δὲν ἐκρύβῃ οὐδ' ἐξηφανίσθῃ τὸ τέκνον, οὐδ' ὡμολογήθῃ ὑπὸ τῆς μητρὸς, οὐδ' ἄλλως ἐξηλέγχθῃ ὁ δολοφόνος αὐτῆς σκοπός, ἐπιβάλλεται κατ' αὐτῆς φυλάκισις τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ ἀπόκρυψις τοῦ τοκετοῦ συνδυαζομένη ἀπλῶς πρὸς τὸν θάνατον τοῦ τέκνου χρησιμεύει ὡς βάσις τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς καταγνωστέας ποινῆς.

Μετὰ τὴν εἰδικὴν ταύτην ἀνάλυσιν τῶν περὶ ἀποκρύψεως τοῦ τοκετοῦ ὁρισμῶν, καὶ ἰδίως τῶν τοῦ ἄρθρ. 296, ἐναργέστερον καταφαίνεται ὅτι ὁ ἡμέτερος νόμος θεωρεῖ ταύτην ὡς τεκμήριον τοῦ ἐγκλήματος τῆς παιδοκτονίας, καὶ διὰ τοῦτο ὡς ἀξιοποιῶν χρη-

ρακτηρίζει. Ἄλλ' ἡ τοιαύτη θεωρία τοῦ ἡμετέρου νόμου στερεῖται πάσης ἐλλόγου βάσεως, διότι ἐπιζητεῖ διὰ τῆς κατ' εἰκασίαν ἐκδοχῆς τῆς ὑπάρξεως στοιχείων ἐγκληματικῆς φύσεως ν' ἀπαρτίσῃ τὴν ἐννοίαν ἰδίᾳς κολασίμου πράξεως. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἅπαντες οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι δὲν περιέχουσιν εἰδικὰς περὶ ἀποκρύψεως τοῦ τοκετοῦ διατάξεις, ἀλλὰ μόνον τὴν ἐξαφάνισιν ἢ ἀπόκρυψιν τοῦ τεθνεῶτος νεογνοῦ τέκνου ἰδιαιτέρως κολάζουσι ¹⁾).

5) Τερατοκτονία.

Ἄρθρ. 299.

Με φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ ἐβδομάδων τιμωρεῖται ὅστις φονεύσῃ αὐθαιρέτως ζωογέννητον τέρας ὡς στερούμενον ἀνθρωπίνου μορφῆς.

Εἶδομεν ὅτι ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀνθρωποκτονίας ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος, ἐπομένως ὡς ἔνοχος ἀνθρωποκτονίας δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ ἐπιχειρῶν τὸν φόνον τοιούτων ὄντων, ἅτινα στεροῦνται καθ' ὁλοκληρίαν ἀνθρωπίνης μορφῆς, καὶ ἅτινα γενικώτερον τέρατα (Monstra) καλοῦνται. Συνεπεία πολυχρόνιων ἐπιστημονικῶν παρατηρήσεων ἐβεβαιώθη ὅτι ἐκ τοῦ ἀνθρώπου δὲν δύνανται νὰ τεχθῶσι ζῶντα πλάσματα, στερούμενα καθ' ὁλοκληρίαν ἀνθρωπίνης μορφῆς, διὰ τοῦτο καὶ ἅπαντες οἱ τῶν νεωτέρων χρόνων ποινικοὶ νόμοι δὲν περιέχουσιν εἰδικὴν τινα διάταξιν περὶ φόνου τεράτων, διότι εἰ μὲν τὸ τεχθὲν εἶναι ζῶν, θεωρεῖται, ὅσον ἀτελὲς καὶ ἂν ᾗ ἡ διάπλασις αὐτοῦ, ὡς ἀνθρώπινον ὄν, καὶ ὁ φόνος αὐτοῦ ὑπάγεται εἰς τὰς γενικὰς περὶ ἀνθρωποκτονίας διατάξεις, εἰ δὲ καθ' ὁλοκληρίαν στερεῖται ἀνθρωπίνης

¹⁾ Πρωσσικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 186. — Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1861 ἄρθρ. 249. — Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 367.

μορφῆς, δὲν μετέχει ζωῆς καὶ ἐπομένως οὐδὲ ἐπιδεικτικὸν εἶναι τῆς διαπράξεως τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀνθρωποκτονίας.

Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται δῆλον ὅτι πάντῃ ἀδικαιολόγητον εἶναι ἢ τοῦ ἡμετέρου νόμου περὶ τερατοκτονίας διάταξις διασώζουσα τὰ ἔχνη πεπαλαιωμένων προλήψεων περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου¹⁾.

6). Ἀνθρωποκτονία ἐξ ἀμελείας.

**Ἀρθρ. 500.*

Ὅστις φονεύει [γρ. ἀποκτείνει] ἐξ ἀμελείας, ἀπροσεξίας ἢ ἀνεπιτηδειότητος, τιμωρεῖται, — 1) ἐὰν μὲν ὁ φόνος [γρ. ἀνθρωποκτονία] ἔγινεν ἐξ ὑπαιτίου ὑπερβάσεως τῶν ὅρων τῆς νομίμου ἀμύνης, ἢ τοῦ δικαίου τῆς ἀνάγκης μὴ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐνὸς ἔτους — 2) ἄλλως δὲ μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν ἕως δύο ἐτῶν.

**Ἀρθρ. 501.*

Ἐὰν ὁ ἐξ ἀμελείας φόνος (ἀνθρωποκτονία) προῆλθεν ἐκ

1) Ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις ἐπιστεύετο ὅτι ἐκ τῆς συνουσίας γυναικὸς μετὰ ζώου ἠδύναντο νὰ γεννηθῶσι τέρατα ἔχοντα ἀνθρωπίνην μορφήν καὶ κεφαλὴν ζώου. Τῶν τοιούτων δὲ ὁ φόνος ἐθεωρεῖτο ἀνέγκλητος. Henke Gerichtliche Medicin § 73. — Goldammer Materialien II σελ. 363. — Ἐκ τῶν παλαιῶν ποιν. νόμων τῆς Γερμανίας μόνος ὁ τῆς Βρουνσβίκης ἀρθρ. 150 περιεῖχε εἰδικὴν διάταξιν οἷαν καὶ ὁ ἡμέτερος περὶ τιμωρῆσεως τῆς τερατοκτονίας. Κατὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν νομοθεσίαν ὁ φόνος τῶν τεράτων ἐπετρέπετο. Glück's Commentar II. 65 Κικέρ. de legib. III c. 8. — Seneca de ira. Lib. I. c. 15. — Διον. Ἀλ. καρν. II. c. 15. «Πρῶτος μὲν εἰς ἀνάγκην κατέστησεν (ὁ Ῥωμύλος) τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς ἅπασαν ἄρρενα γενεὰν ἐκτρέφειν καὶ θυγατέρας τὰς πρωτογόνους, ἀποκτείνουσαι δὲ μηδὲν τῶν γενομένων νεώτερον τριεταῖς, πλὴν εἴ τι γένοιτο παιδίον ἀνάπηρον ἢ τέρμας εὐθὺς ἀπὸ γονῆς». Abegg Untersuchungen σελ. 212.

τῆς ἀνεπιτηδείου ἐφαρμογῆς ἐπιστήμης τινός, τέχνης, ἢ ἐπιτηδεύματος, τὰ ὅποια ὁ ὑπαίτιος εἶχε τὴν ἄδειαν νὰ μετέρχεται, πρὸς τῇ ποινῇ τοῦ προηγούμενου ἄρθρου, τοῦ ἀφαιρεῖται συγχρόνως καὶ ἡ ἄδεια αὕτη, κατὰ τὰς περιστάσεις, διόλου ἢ πρὸς χαρὸν, ἢ ἀμέσως εἰς τὴν πρώτην φορὰν, ἢ ὅταν ὁ πράξας περιπέσῃ καὶ αὖθις εἰς τὸ αὐτό.

**Ἀρθρ.* 502.

Κατὰ τοὺς ὅρους περὶ τοῦ ἐξ ἀμελείας φόνου [γρ. ἀνθρωποκτονίας] τιμωρεῖται. — 1) Ὅστις ἐν γνώσει ἐνταφιάζει μόνος ἢ δι' ἄλλου κυοφοροῦσάν τινα, ἥτις ἀπέθανε πρὸ τοῦ τοκετοῦ, καὶ τῆς ὁποίας τὸ ἔμβρυον, ἀναλογιζομένου τοῦ χρόνου τῆς κυοφορίας, δύναται νὰ ζήσῃ, μηδεμιᾶς ἐτι ἐξετάσεως γενομένης ὑπὸ δημοσίῳ ἱατροῦ ἢ μαיעτοῦ, ἢ παραμεληθέντων τῶν μέσων, τὰ ὅποια οὗτος ἐνέκρινε πρὸς σωτηρίαν τοῦ παιδός. — 2) Ὅστις ἀνατέμνει ἢ ἐνταφιάζει μόνος ἢ δι' ἄλλου νεκροφανῆ τινα, ἢ ὅστις ἀναγγέλλων σφαλερῶς τὸν χρόνον τῆς τελευτῆς, γίνεται αἷτιος τῆς τοιαύτης προώρου ἀνατομῆς ἢ ἐνταφιάσεως. ἐὰν δὲ τυχὸν ὁ νεκροφανὴς σωθῇ, ἢ ἄλλως ἐπιβλητέα εἰς τὸν ἔνοχον ποινὴ ἐλαττεῖται κατὰ τὸ ἥμισυ.

Ὅσάκις ἡ ἀνθρωποκτονία τελεῖται οὐχὶ συνεπεία τῆς ἐκ δολίας προαιρέσεως ἐνεργείας προσώπου τινός, ἀλλ' ἔνεκα τῆς ἑλλείψεως τῆς προσηκούσης προσοχῆς καὶ περισκέψεως, ἢ τῆς ἀνεπιτηδείου ἐφαρμογῆς ἐπιστήμης τινός, τέχνης, ἢ ἐπιτηδεύματος χαράκτριζεται ὡς ἀνθρωποκτονία ἐξ ἀμελείας καὶ ὡς τοιαύτη τιμωρεῖται, ἀναλόγως τῶν ἐκάστοτε συνοδευουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν ἐιδικῶν περιπτώσεων ¹⁾.

¹⁾ Βασιλικοῦ Νομοσχ. 1822 ἄρθρ. 273 Βον. — 1827 ἄρθρ. 215. — 1834

Καὶ ἐπὶ τῆς ἐξ ἀμελείας ἀνθρωποκτονίας ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος δύναται νὰ ᾖ μόνος ὁ ἄνθρωπος, ἐπομένως ὡς ἐξ ἀμελείας ἀνθρωποκτονία δὲν χαρακτηρίζεται ὁ θάνατος τοῦ κυοφορουμένου ἐμβρύου, ὁ ἐπελθὼν ἔνεκεν ἀμελείας ἢ παραλείψεως τινος τῆς μητρὸς, ἢ τρίτου τινὸς προσώπου ¹⁾).

Ὁ ἐπελθὼν θάνατος διὰ τῆς ἐξ ἀμελείας ἀνθρωποκτονίας δέον νὰ ᾖ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας ἢ παραλείψεως προσώπου τινὸς καὶ νὰ ὑφίσταται μεταξὺ ταύτης καὶ ἐκείνου ἡ σχέσις τοῦ αἰτίου πρὸς τὸ αἰτιατόν. Οὐδαμῶς ὅμως ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ ἡ ἀναπόφευκτος καὶ ἀναγκαία συνέπεια, οὐδὲ τὸ μόνον καὶ ἀποκλειστικὸν ἀποτέλεσμα. Ὅθεν, ἵνα ἐξακριβώσωμεν ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει μετὰ βεβαιότητος τὴν εὐθύνην τοῦ ὑπαιτίου ἀνάγκη νὰ ἐρυνήσωμεν κατὰ πόσον ἐκ τινος ἐνεργείας αὐτοῦ ἢ ἐκ παραλείψεως πράξεώς τινος ἠδύνατο νὰ προῖδῃ τὸ ἐκ ταύτης προελθὼν ἀποτέλεσμα τοῦ θανάτου, μετὰ προσοχῆς καὶ περισκέψεως προβαίνων εἰς τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ. Ἐὰν λοιπὸν ἐν τινὶ δεδομένῃ περιπτώσει βεβαιωθῇ, ἂφ' ἐνὸς μὲν ὅτι ὁ θάνατος εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα ἐνεργείας ἢ παραλείψεως προσώπου τινὸς, ἂφ' ἑτέρου δὲ, ὅτι ὑπῆρχε πιθανότης νὰ προέλθῃ ἐξ αὐτῶν, δυνάμεθα ἀδιστακτικῶς ν' ἀποφανθῶμεν ὅτι συντρέχουσι τὰ στοιχεῖα τῆς ἐξ ἀμελείας ἀνθρωποκτονίας ²⁾).

Κατὰ τὴν διαβάθμισιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ἐξ ἀμελείας ἀνθρωποκτονίας διακρίνονται εἰδικώτερον αἱ ἐξῆς περιπτώσεις.

1) Ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ἡ ἀνθρωποκτονία συνέβη ἔνεκεν ὑπαίτιου ὑπερβάσεως τῶν ὅρων τῆς νομίμου ἀμύνης ἢ τοῦ δικαίου τῆς ἀνάγκης ³⁾).

ἄρθρ. 249.—Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 319.—Βελγικοῦ ἄρθρ. 418.—Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 222.

¹⁾ Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὑφίσταται τὸ ἐγκλημα τῆς ἐξ ἀμελείας ἀμβλώσεως. δρ. ἄρθρ. 305.

²⁾ Oppenhoff Strafgesetzb. d. Nordd. Bundes ἄρθρ. 222. n° 3. 4.—Haeberlin. Criminalrecht. III σελ. 34.

³⁾ Ποιν. νόμου ἄρθρ. 402, 403.—Τομ. Α'. σελ. 343 καὶ 353.

2) Ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ἡ ἐξ ἀμελείας ἀνθρωποκτονία προῆλθεν ἐκ τῆς ἀνεπιτηδείου ἐφαρμογῆς ἐπιστήμης τινός, τέχνης ἢ ἐπιτηδεύματος, τὰ ὅποια ὁ ὑπαίτιος ἔχει τὴν ἄδειαν νὰ μετέρχεται. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐκτὸς τῆς καταγνωστέας ποινῆς ἀφαιρεῖται ἐκ τοῦ καταδικασθέντος ἡ ἄδεια τῆς ἐνασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος ¹⁾).

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων ἔτι χρόνων ἀνεκινήθη τὸ ζήτημα κατὰ πόσον οἱ ἱατροί, οἱ χειρουργοί, ἢ οἱ μαιευτῆρες εἰσὶν ὑπεύθυνοι διὰ τὸν ἐκ τῆς θεραπείας αὐτῶν ἐπελθόντα θάνατον τῶν νοσηλευθέντων, ὡς ἂν ἐξελεγχθῶσιν ὅτι ἔσφαλον περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἐπιστήμης. Ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ ἀναγνωρίζεται ἀπολύτως ἡ ἀρχὴ τῆς εὐθύνης αὐτῶν ἕνεκεν ἀπειρίας καὶ ἀνεπιτηδεϊότητος περὶ τὴν θεραπείαν ²⁾).

Κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν δὲ νῦν γνώμην οἱ ἱατροί λογίζονται ἰδίως ἔνοχοι ἀμελείας περὶ τὴν ἐνάσκησιν τῶν ἔργων αὐτῶν α') ἕνεκα παραλείψεως ἢ ἐπιπολαίου ἐξετάσεως τοῦ σώματος τοῦ πάσχοντος, ὡς ἂν ἐξ αὐτῆς δύνανται νὰ ὀδηγηθῶσιν εἰς τὴν διάγνωσιν τῆς ἀσθενείας, (οἷον τοῦ στήθους ἐπὶ καρδιακῶν νοση-

¹⁾ Οὕτω λ. χ. ὡς ἔνοχος ἀνθρωποκτονίας ἐξ ἀμελείας δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ ἀρχιτέκτων ἢ ὁ ἐργολάβος ὁ ἐκτελῶν οἰκοδομήν τινα διὰ πᾶσαν ἐξ ἀπρονοησίας αὐτοῦ συμβῆσαν ἀνθρωποκτονίαν, ὁ μηχανικὸς σιδηροδρόμου, ὁ τεχνικὸς διευθυντὴς μεταλλείου κτλ. *Blanche Code Pénal V § 8* σελ. 7 ἐπομ.

²⁾ *Lex 6 § 7. (1. 18. de offic.)* «Sicuti medico imputari eventus mortalitatis non debet, ita quod per imperitiam commisit imputari ei debet; praetextu humanae fragilitatis delictum decipientis in periculo homines innoxium esse non debet». — *Lex 7 § 8. Lex 8 pr. Lex 9 pr. (9. 2. ad leg. Aquil.). Inst. § 6. 7. (4. 3. de leg. Aquil.)* Ὁ Πλίνιος (*Natur. Hist. XXIX 4. 18*). θεωρεῖ μὴ ἀξιοποίνους τοὺς ἱατροὺς λέγων «Nulla praeterea lex, quae puniat (medicorum) inscientiam, capitale nullum exemplum vindictae. Discunt periculis nostris et experimenta per mortes agunt, medicoque tantum hominem occidisse impunitas summa est».

μάτων, ἢ ἐπὶ παθήσεως τῶν πνευμόνων, β') ἔνεκα χορηγήσεως φαρμάκων ἐκ δηλητηριωδῶν ἢ ἄλλως ἐπιβλαβῶν οὐσιῶν, εἰς δόσεις ὑπερόγκους ἢ δυσαναλόγους πρὸς τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἐν γενεῇ κατάστασιν τοῦ ἀσθενοῦς· γ') ἔνεκα παραλείψεως τῆς ἐγκαίρου ἐφαρμογῆς τῶν ἀναγκαίων προφυλακτικῶν μέσων ἐπὶ χειρουργικῶν ἐγχειρίσεων¹⁾).

3) Αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς οὐδεὶς ἐκ τῶν εἰρημένων λόγων συντρέχει, ὅτε καταγινώσκεται κατὰ τοῦ ἐνόχου φυλάκισις τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν.

Αἱ ἐν ἄρθρῳ 302 μνημονεύμεναι περιπτώσεις δὲν περιλαμβάνουσι μὲν τοὺς ὅρους ἐξ ἀμελείας ἀνθρωποκτονίας, ἀλλ' ὅμως ἔνεκα τοῦ σπουδαίου κινδύνου, ὅστις ἀπειλεῖται κατὰ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον καὶ δίκαιον νὰ τιμωρήσῃ ὁ νόμος διὰ τῶν κατὰ τῆς ἐξ ἀμελείας ἀνθρωποκτονίας ποινῶν.

α') Τὸν ἐνταφιασμὸν κυοφορούσης, ἥτις ἀπέθανε πρὸ τοῦ τοκετοῦ, καὶ τῆς ὁποίας τὸ ἔμβρυον, ἀναλογιζομένου τοῦ χρόνου τῆς κυφορίας, δύναται νὰ ζήσῃ, ἐὰν ὁ ἐνταφιασμὸς οὗτος ἐγένετο, πρὶν ἢ προηγηθῇ ἐξέτασις ἱατρικὴ, ἢ ἐὰν παραμεληθῇ ἡ ἐκτέλεσις τῶν μέσων τῶν ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ πρὸς σωτηρίαν τοῦ κυοφορουμένου ἐμβρύου ὑποδειχθέντων²⁾).

β') Τὸν ἐνταφιασμὸν ἢ τὴν ἀνατομὴν νεκροφανοῦς, ἢ τὴν μὴ ἀκριβῆ βεβαίωσιν τοῦ χρόνου τῆς ἐπελθούσης νεκροφανείας, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας ἐγένετο προῶρως ὁ ἐνταφιασμὸς αὐτοῦ ἢ ἡ ἀνατομή. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ πλήρης ποινὴ τῆς ἐξ ἀμελείας ἀνθρωποκτονίας καταγινώσκεται, ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ νεκροφανὴς ἐκ

¹⁾ Holtzendorff's. Handb. III. σελ. 471, — Geib. Lehrb. II. § 96. σελ. 266. — Mittermaier ἐν Archiv. d. Crim. R. 1853. σελ. 4. ἐπομ. — Chauveau-Hélie Code Pénal. II. ἀριθ. 2951—53.

²⁾ Καὶ κατὰ τὸ Ῥωμ. δίκαιον ὁ ἐνταφιασμὸς τῆς κατὰ τὴν κυφορίαν τελευτησάσης ἐλογίζετο ἀξιόποινος Lex 2 (41.8. de mortuo inferend). «Negat lex Regia, mulierem quae praegrans mortua sit, humani, antequam partus ei excidatur, qui contra fecerit spem animantis cum gravida peremisse videtur.»

τοῦ ἐνταφιασμοῦ ἢ ἐκ τῆς ἀνατομῆς ἀπεβίωσεν, τοῦναντίον, ἔαν τυχὸν διασωθῇ, ἐλαττωῦται ἢ καταγνωστῇ ποινὴ κατὰ τὸ ἥμισυ ¹⁾).

Β') Ἀμβλωσις. (Βιαία ἀποβολὴ τοῦ βρέφους).

⁷ Αρθρ. 503.

Ἐὰν μήτηρ, τεκοῦσα πρόωρον ἢ νεκρὸν βρέφος, μετεχειρίσθῃ προηγουμένως ἐν γνώσει ἢ μόνῃ, ἢ δι' ἄλλου, ἐξωτερικὰ ἢ ἐσωτερικὰ μέσα, δυνάμενα νὰ φέρωσι πρῶτον τόκον, ἢ τὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς θάνατον τοῦ ἐμβρύου, τιμωρεῖται μὲ εἰρκτήν.

⁷ Αρθρ. 504.

Ἡ αὐτὴ ποινὴ ἐπιβάλλεται εἰς τὰς μαίας, εἰς τοὺς φαρμακοπώλας, ἢ ἄλλους διωρισμένους εἰς ἰατρικὴν ὑπηρεσίαν, καὶ εἰς πάντας τοὺς ἐπιχειροῦντας τοιαύτην τινὰ πρᾶξιν μὲ συγκατάθεσιν τῆς κυοφορούσης, ἢ ὑποδεικνύοντας, ἢ προμηθεύοντας τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τοιοῦτου κακουργήματος πρόσφορα μέσα.

⁷ Αρθρ. 505.

Ἐὰν τοιαύτη πρᾶξις ἐγείνεν ἐκ προθέσεως ἄνευ ἢ ἐναντίον τῆς θελήσεως τῆς μητρὸς, ὁ ἐνοχος τιμωρεῖται,—1) μὲ θάνατον, ἔαν ἐκ τῆς χρήσεως τοιούτων μέσων ἐδύνατο νὰ προέλθῃ ὁ θάνατος τῆς μητρὸς, ἔαν τοῦτο ἦτο γνω-

¹⁾ Ὁ ἐνταφιασμὸς ἢ ἡ ἀνατομή πραγματικῶς νεκροῦ ἀνθρώπου ἄνευ ἀδείας τῆς ἀρχῆς ἢ πρὸ τοῦ διωρισμένου χρόνου τιμωρεῖται ὡς πταῖσμα κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρ. 646 καὶ ἐπομ. Ποιν. νόμου.

στὸν εἰς τὸν πράξαντα, καὶ ἐὰν ὁ θάνατος συνέβη τῶντι
—2) μὲ δεσμὰ ἀπὸ δεκαπέντε μέχρις εἰκοσιν ἐτῶν, ἐὰν
μήτηρ ἐστερήθη τῆς ζωῆς, χωρὶς νὰ ὑπάρχουν ὅσα ἄλλα
προϋποθέτει ὁ προηγούμενος ἀριθμὸς 1.—3) μὲ δεσμὰ τῶν
πολὺ δεκαπέντε ἐτῶν, ἐὰν ἡ μήτηρ διὰ τῶν ἐφαρμοσθέν
των μέσων ὑπέπεσεν εἰς κίνδυνον ζωῆς, ἢ εἰς φρενοβλά
θειαν, ἢ εἰς νόσον σωματικὴν, βεβαίως ἢ πιθανῶς ἀνιά
τους.—4) μὲ εἰρκτὴν εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς περιπτώσεις.—
Ἐὰν ἡ πρᾶξις προσέρχεται ἐξ ἀμελείας ἢ ἀνεπιτηδειότη
τος, ἐφαρμόζονται τότε οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρου 300, ἢ οἱ τοῦ
ἄρθρ. 310.

α') Εἰσαγωγή.

Αἱ ἀρχαῖαι νομοθεσίαι δὲν περιέχουσι διατάξεις περὶ τιμωρή
σεως τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀμβλώσεως, ὅπερ πάντῃ ἀγνωστον ἦν
ἐπικρατούσης τῆς ιδέας ὅτι τὸ κυοφορούμενον ἔμβρυον ἀποτελε
μέρος τῆς γαστρὸς τῆς μητρὸς καὶ ἐπομένως ἡ καταστροφή αὐτοῦ
δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἀξιοποινος. Ἐκ τῆς δοξασίας αὐτῆς, ἡ
καὶ αὐτοὶ οἱ ὅπαδοι τῆς Στωϊκῆς φιλοσοφίας ἠσπάσθησαν¹⁾, ὁρμώ
μενοι οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι ἐθεώρουν τὴν ἀμβλωσιν ὡς
ἀξιοποινὸν μόνον, καθόσον προσέβαλε τὴν ἐπὶ τοῦ κυοφορουμένου
ἐμβρύου πατρικὴν ἐξουσίαν²⁾, ἢ ἐπήνεγκε βλάβην τινὰ κατὰ τῆς

¹⁾ Πλουτάρχου περὶ τῶν ἀρεσκ. τοῖς φιλοσοφ. V. 15. Τὴν αὐτὴν γνώ
μην ἐπρέσβευε καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ὅρ. Πολιτικῶν Βιβλ. VII. κεφ. 10.
«Ὡρίσθαι γε δεῖ τῆς τεκνοποιίας τὸ πλῆθος. Ἐὰν δὲ τισὶ γίνηται παρὰ
ταῦτα συνδουασθέντων, πρὶν αἰσθῆσιν ἐγγενέσθαι καὶ ζῶν ἐμποιεῖσθαι
δεῖ τὴν ἀμβλωσιν» τὸ γὰρ ὅσιον καὶ τὸ μὴ διωρισμένον τῇ αἰσθήσει καὶ
τῇ ζῆν ἔσται.

²⁾ Lex. 4 (47. 11 de extraord. crim.). Divus Severus et Antoni
nus rescripserunt, eam quae, data opera, abegit, a Praeside in tem
porale exilium dandam, indignam enim videri potest, impune eam
maritum liberis fraudasse. — Lex 9. (48. 19 de poenis). Lex 8 (48.
8. ad leg. Cornel. de sicar. et venef.).

μητρός, ἐὰν ἀκούσῃς ταύτης ὑπὸ τρίτου τινὸς προσώπου ἐξετελέσθῃ ¹⁾).

Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τῆς προλήψεως τῶν ἀμβλώσεων κατεδίδετο, καὶ ἐτιμωρεῖτο παρὰ Ῥωμαίοις ἡ πώλησις ἐκτρωτικῶν φαρμάκων καὶ φίλτρων ²⁾).

Κατὰ πρῶτον ἐν τῷ Κανονικῷ δικαίῳ εὐρίσκομεν εἰδικῶς διατετυπωμένην τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀμβλώσεως, ἥτις τότε μόνον ἐλογίζετο ὡς ἰδιαίτερον εἶδος τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀνθρωποκτονίας, ὅσάκις ἐξετελεῖτο, καθ'ὃν χρόνον τὸ κυοφορούμενον ἔμβρυον ἐθεωρεῖτο ζῶν ἐν τῇ γαστρὶ τῆς μητρός αὐτοῦ ³⁾. τοῦναντίον ἢ πρὸ τοῦ χρόνου τούτου τελουμένη ἀμβλωσις, δὲν ὑπῆγετὸ εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀνθρωποκτονίας, ἀλλ' ἀπλῶς διὰ χρηματικῆς ποινῆς ἐτιμωρεῖτο.

Τὴν διάκρισιν ταύτην τοῦ κανονικοῦ δικαίου ὑπεστήριξαν καὶ οἱ γλωσσογράφοι, καὶ δι' αὐτῶν μετηνέχθη ἐν τῇ Καρολίνῃ ὡς καὶ ἐν ἀπάσαις ταῖς ποινικαῖς νομοθεσίαις τῶν ἀμέσως μεταγενεστέρων χρόνων ⁴⁾.

Ἄλλ' ὅμως οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι, ἐν οἷς κατὰ πρῶτον ὁ Γαλλικὸς (ἄρθρ. 317) καὶ ὁ Βαυαρικὸς τοῦ 1813 [ἄρθρ. 172. 173], ἀπέκρουσαν τὴν διάκρισιν ταύτην ὡς ὅλως ἀνυπόστατον καὶ ἀντιστρατευομένην πρὸς τὴν ὀρθὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀμβλώσεως ⁵⁾.

¹⁾ Lex 27 § 22 (9. 2. ad leg. Aquil.).

²⁾ Lex 38 § 5. (48. 19 de pœnis).

³⁾ Cap. 20 X de homicidio, καὶ Causs. 32 qu. 2. cau 8. «Non est homicida qui abortum procurat, antequam anima corpori sit infusa.» Τὴν ἐπὶ τῆς ἀμβλώσεως διάκρισιν μεταξὺ τοῦ ἐμψύχου καὶ ἀψύχου ἔμβρυου ὑπεστήριξεν ὁ Αὐγουστίνος ἐρειδόμενος ἐπὶ τῆς παλαιᾶς Γραφῆς (Μωυσ. Βιβλ. 2. κεφ. 21 στιχ. 22)· καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς παραφράσεως τῶν ἐβδόμηκοντα.

⁴⁾ Sarske Handb. III § 41. σελ. 309.— Henke Handb. II § 104 σελ. 411.— Berner Lehrb. ἄρθρ. 218. σελ. 498.

⁵⁾ Τὸ σύστημα τοῦ Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου ὡς πρὸς τὴν διατύ-

β') Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας καὶ εἰδικαὶ περιπτώσεις τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀμβλώσεως.

1) Ὑποκείμενον τοῦ ἐγκλήματος δύναται νὰ ᾖ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἢ τρίτος τις, ἐν γνώσει μετὰ τῆς μητρὸς συμπράττων, ἢ ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἀκούσῃ αὐτῆς.

Ὁ μετὰ τῆς μητρὸς ἐν γνώσει συμπράττων δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ, ἢ ὡς ἠθικός αὐτουργὸς τῆς πράξεως, ὡς ἂν ἐξ ἀμέσου ἰδίου συμφέροντος ἐπιδιώκει τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος, ἢ ὡς συνεργός, ἐὰν ἀπλῆν συνδρομὴν καὶ βοήθειαν παρέσχε τῇ κυφορῇ. Ἡ διάκρισις αὕτη μεταξὺ ἠθικοῦ αὐτουργοῦ καὶ συνεργοῦ οὐδεμίαν πρακτικὴν σημασίαν ἔχει κατὰ τὸν ἡμέτερον ποινικὸν νόμον, διότι διὰ τοῦ ἀρθρ. 304 ἡ αὕτη ἐπιβάλλεται ποινὴ εἰς τοὺς ἠθικοὺς αὐτουργοὺς, ἥτοι τοὺς ἐπιχειρήσαντας τὴν ἀμβλῶσιν τῇ συγκαταθέσει τῆς μητρὸς, ὡς καὶ εἰς τοὺς συνεργούς, ἥτοι τοὺς ὑποδεικνύοντας ἢ προμηθεύοντας τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ κακούργηματος πρόσφορα μέσα.

2) Ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος ἐστὶ τὸ κυφορούμενον ἔμβρυον, ἀδιαφόρως, ἂν ἐκ νομίμου ἢ παρανόμου γάμου συνελήφθῃ, ἂν ἡ σύλληψις αὐτοῦ ᾖ προσφατός, καὶ τὸ ἔμβρυον δὲν ἤρξασθαι νὰ διδῇ σημεῖα ζωῆς, ἢ ἂν ἡ ἐγκυμοσύνη προσεγγίξῃ περὶ τὸ τέρμα αὐτῆς, καὶ ἐνεφανίσθησαν ἤδη τὰ σημεῖα τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Τὸ χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ δύναται νὰ διαπραχθῇ τὸ ἐγκλημα τῆς ἀμβλώσεως, ἀρχεται ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς γονιμοποιήσεως τοῦ ὠαρίου ἐν τῇ μήτρᾳ μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἐπίκειται ὁ φυσικὸς τοκετός ¹⁾).

πῶσιν τῆς καθόλου ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος τούτου ἠκολούθησαν καὶ τὰ Βαυαρικὰ νομοσχέδια, ἐξ ὧν ἐλήφθησαν αἱ διατάξεις τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου. ὁρ. Νομοσχ. 1822 ἀρθρ. 246 ἐπομ. — 1827 ἀρθρ. 247 ἐπομ. καὶ 1831 ἀρθρ. 251 ἐπομ.

¹⁾ Ἐὰν τὸ ἔκτρωθὲν φέρει ἀναμφισβητήτως ἅπαντα τὰ χαρακτηριστικὰ μύλης, τότε βεβαίως δὲν ὑφίσταται τὸ ἐγκλημα τῆς ἀμβλώσεως.

3) Ἐάν βεβαιωθῇ ὅτι τὸ ἔμβρυον ἦν νεκρὸν, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ πρὸς ἀποβολὴν αὐτοῦ ἐνέργεια ἐγένετο, δὲν ὑφίσταται τὸ ἐγκλημα τῆς ἀμβλώσεως, ὅπερ προϋποτίθῃσι ἡ τὸν ἄμεσον φόνον τοῦ ἐμβρύου ἐν τῇ γαστρὶ, ἡ τὸν διὰ προώρου τοκετοῦ.

Τὰ μέσα, δι' ὧν ἐκτελεῖται ἡ ἔκτρωσις δύνανται νὰ ᾖσιν ἡ ἐσωτερικὰ ἡ ἐξωτερικὰ, χρησιμεύοντα, ὅπως ἐπιφέρωσι πρῶτον τοκετὸν ἡ τὸν ἐν τῇ γαστρὶ τῆς μητρὸς θάνατον τοῦ ἐμβρύου.

Ὡς ἐξωτερικὰ μέσα θεωρητέον πάντα τὰ δι' ἁμέσου ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ τοῦ σώματος, καὶ ἰδίως τῆς γαστρὸς τῆς ἐγκύου, ἐπενεργούντα, οἷον ἡ πίεσις αὐτῆς, ἡ βιαία ὠθησις, αἱ ἀποτομοὶ τοῦ σώματος κινήσεις, καὶ ἡ ἔντασις τῶν μυόνων, ὡς καὶ αἱ δι' οἰουδήποτε ὀργάνου ἐξωτερικῶς ἐπιφερόμεναι βλάβαι ἡ αἰκίαι κατὰ τοῦ ἐν τῇ γαστρὶ ἐμβρύου. Ἐάν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τοιούτων ἐξωτερικῶν μέσων δυνάμεθα νὰ ὑπαγάγωμεν καὶ τὰς ψυχικὰς συνταράξεις, τὰς συνεπαγομένας τοιαύτην τῆς λειτουργίας τοῦ σωματικοῦ ὀργανισμοῦ ἀλλοίωσιν, ὥστε ἐξ αὐτῆς νὰ δύνανται νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἔκτρωσις, οἷον τὴν ἐκφύβισιν, τὰς ἀπειλάς καὶ τὰ παρόμοια, ὑπάρχει ἀμφισβήτησις μεταξὺ τῶν συγγραφέων¹⁾).

Κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον, ὅστις διακρίνει τὴν ἐν γνώσει καὶ ἐκούσῃ τῆς μητρὸς γενομένην ἀμβλίωσιν, ἀπὸ τῆς ἐνεργουμένης ἐν ἀγνοίᾳ ἡ ἀκούσῃ αὐτῆς, φρονοῦμεν ὅτι μεταξὺ τῶν ἐξωτερικῶν μέσων δυνάμεθα καὶ τὰς ψυχικὰς διαταράξεις νὰ συμπεριλάβωμεν, ἐν ᾗ περιπτώσει, ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἀκούσῃ τῆς μητρὸς ἐπιδιώκεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἐγκλήματος, καθόσον ἐν τοιαύτῃ περι-

ὅπερ κατὰ τὸ γράμμα τοῦ νόμου προϋποθέτει τὸν τοκετὸν βρέφους. Ἀλλ' ὅμως οὐδόλως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς λόγος ἀπαιτίας ἀπὸ τῆς εὐθύνης τοῦ ἀδικήματος ὁ ἰσχυρισμὸς τῆς μητρὸς ὅτι ἐποίησται χρῆσιν τῶν πρὸς ἔκτρωσιν μέσων ἐν τῇ πεποιθίσει ὅτι κυοφορεῖ μὴλην, ὅταν τὸ ἀποβληθὲν δὲν φέρει πραγματικῶς τὰ χαρακτηριστικὰ ταύτης. Holtzendorff Handb. III σελ. 458.

¹⁾ Ὁ Holtzendorff Handb. III. σελ. 458. ἀποφατικῶς ἐκφράζεται. Ἐναντίαν γνώμην ὑποστηρίζει ὁ Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 218 σημ. 5.

πτώσει καὶ ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν δύναται νὰ φέρῃ εἰς τοιοῦτόν τι ἀποτέλεσμα, Ἄλλ' ὅσakis ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρου 303 ἡ ἐκτρωσις ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς ἐπιχειρεῖται, λίαν ἀπίθανον εἶναι ὅτι ἡ ἐκ προμελέτης καὶ οἰκιοθελῶς ἐπαγομένη ἀφορμὴ πρὸς ψυχικὴν συντάραξιν δύναται νὰ ἔχῃ σπουδαίαν ἐπ' αὐτῆς ἐπίδρασιν.

Ἐσωτερικὰ μέσα εἰσὶ πάντα τὰ ὑπὸ τῆς κυοφορῆσεως αὐτῆς λαμβανόμενα ἢ παρ' ἄλλου διδόμενα αὐτῇ πατὰ ἡ οἰουδιόποσις ἄλλου εἶδους φάρμακα, δυνάμενα νὰ ἐπιφέρωσι τὴν ἐκτρωσιν ¹⁾. Ἐν τῇ ἐρευνῇ περὶ τῆς ἐπενεργείας τῶν τοιούτων ἐσωτερικῶν ἢ ἐξωτερικῶν μέσων, ὧν ἐγένετο χρῆσις, δὲν ἀπαιτεῖται ἡ τελεία ἀπόδειξις ὅτι ταῦτα ἐπὶνέγκον τὸν θάνατον ἢ τὴν πρόωρον ἀποβολὴν τοῦ ἐμβρύου, διότι ἐν πλείστοις ὅσakis περιπτώσεσι καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς χρήσεως τῶν ἐσωτερικῶν μέσων τὸ τοιοῦτον ἔβαλεν εἰσθῆαι ἐντελῶς ἀνέφικτον, ἀλλ' ἄρκει ἡ μετὰ πιθανότητος βεβαιώσις ὅτι τὰ τοιαῦτα μέσα ἠδύναντο νὰ ἐπιφέρωσι πρῶτον τοκετὸν ἢ τὸν ἐν τῇ γαστρὶ τῆς μητρὸς φόνον τοῦ ἐμβρύου ²⁾.

4) Ἀναγκαῖα προϋπόθεσις τοῦ ἐγκλήματος εἶναι ἡ δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ, ποιούντος χρῆσιν τῶν ἐσωτερικῶν ἢ ἐξωτερικῶν μέσων, τῶν χρησίμων πρὸς ἐκτρωσιν, ἐν γινώσει καὶ μετὰ πεποιθήσεως περὶ τῆς τοιαύτης αὐτῶν ιδιότητος ³⁾.

Ὅσakis ἐξ ἀμελείας τῆς μητρὸς ἐπὶνῆλθεν ἡ ἀποβολὴ ἢ ὁ φόνος τοῦ ἐμβρύου ἢ πρᾶξις δὲν χαρακτηρίζεται ἀξιόποινος, μὴ ὑπαρ-
χούσης εἰδικῆς περὶ τούτου ἐν τῷ νόμῳ διατάξεως. Ἐάν ὅμως ἐξ ἀμελείας τρίτου τινὸς προσώπου προεκλήθη ἡ ἀμβλώσις ὁ ἐνοχὸς

1) Ὁ Γαλλικὸς ποιν. νόμος εἰδικώτερον ὁρίζει τὰ τοιαῦτα μέσα λέγων ἐν ἄρθρ. 317. «Quiconque, par aliments, breuvages, médicaments» etc.

2) Ἄρθρ. 303. Anmerkungen z. Bayerisch. Strafgesetzb. ἄρθρον 172 Π. σελ. 44, αἵτινες ἐκ τοῦ τοιοῦτου ὅρου περὶ τῆς πιθανότητος μόνον τοῦ ἐπελθόντος θανάτου διὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἢ ἐσωτερικῶν μέσων δικαιολογοῦσι τὴν διαφορὰν τοῦ ἀξιοποίνου μεταξὺ τοῦ ἐγκλήματος τῆς παιδοκτονίας καὶ τῆς ἀμβλώσεως ἡπιώτερον τιμωρουμένης ὅρ. *Goll-dammer Materialien* II ἄρθρ. 171 καὶ 182 σελ. 389.

3) *Haeberlin Criminalrecht*. III. σελ. 73.

τιμωρείται δυνάμει τῶν ἄρθρων 300 καὶ 310, ὡς ὑπαίτιος ἀνθρωποκτονίας ἐξ ἀμελείας ἢ σωματικῆς βλάβης.

Τὸ ἐγκλημα τῆς ἀμβλώσεως λογίζεται ὡς τετελεσμένον, ὅταν ἐπέλθῃ ἡ ἀποβολὴ τοῦ ἐμβρύου, ἢ νεκροῦ, φονευθέντος ἐν τῇ γαστρὶ τῆς μητρὸς, ἢ ζῶντος, μὲν ἀλλὰ πρὸ τοῦ χρόνου τοῦ κατὰ φύσιν τοκετοῦ¹⁾.

Ἐκ τοῦ τοιοῦτου πρῶτου τοκετοῦ, ἂν ἐπιμαρτυρεῖ ἡ μὴ ὁλομερὴς καὶ τελεία διάπλασις τοῦ τεχθέντος ἐμβρύου, πιθανολογεῖται τὸ μὴ βιώσιμον αὐτοῦ, ὥστε κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον δέον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὡς τετελεσμένον τιμωρεῖται τὸ ἐγκλημα τῆς ἀμβλώσεως, καὶ ἐν τῇ περιπτώσει, ἀπολύτως ἐξεταζομένη ἡ πρᾶξις, ὡς ἀπόπειρα μόνον ἡδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ. Ἀλ-

¹⁾ Ἐὰν καὶ τοῦ προῶτως τεχθέντος βρέφους ὁ θάνατος ἀποτελεῖ ἀναγκαστὸν ὄρον τῆς τελέσεως τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀμβλώσεως ὑπάρχει διαφορὰ παρὰ τὰς συγγραφὰς. Οἱ πλείονες ἀποφατικῇ ἐκφέρουσι γνώμην. Martin Lehrb. § 136. — Heffler Lehrb. § 267. — Mittermaier z. Feuerbach's Lehrb. § 393 not. III. — Luden Versuch d. Verbrechens. Abhandl. I. σελ. 486. — Leonhardt Commentar II. ἀρθ. 236. σελ. 235. — Stegglein Commentar II σελ. 288. — Berner Lehrb. σελ. 500. — Ἀλλ' εἰσὶ καὶ τινες παραδεχόμενοι ὡς οὐσιώδη ὄρον τῆς τελέσεως τοῦ ἐγκλήματος τὸν θάνατον τοῦ τεχθέντος ἐμβρύου. Spangenberg N. Archiv. d. Criminalr II. (1818) σ. 1 ἐπομ. — Feuerbach Lehrb. § 392. Waechter Lehrb. II. § 173 σημ. 65. — Αἱ ἐν τοῖς ἄρθροις 172, καὶ 193 τοῦ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1813 ἐπίσημοι σημειώσεις δὲν θίγουσιν εἰδικῶς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐκ δὲ τοῦ γράμματος τοῦ ἀρθρ. 172, ὅπερ αὐταῖς λέξεσι παρέλαθεν ὁ ἡμέτερος νόμος, δὲν προκύπτει ἀμέσως καὶ ἀνεὺ ἐνδοιασμοῦ τινος ἡ λύσις τοῦ ζητήματος. Οὐχ ἦττον ὅμως, φρονοῦμεν ὅτι μᾶλλον συνάδουσα πρὸς τὸ γράμμα τοῦ ἡμετέρου νόμου δύνανται νὰ θεωρηθῇ ἡ γνώμη, καθ' ἣν, ἵνα ᾗ τετελεσμένον τὸ ἐγκλημα, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐπέλθῃ ὁ θάνατος τοῦ προῶτως γεννηθέντος ἐμβρύου, ἀλλ' ἄρκει μόνον ἡ ἀποβολὴ αὐτοῦ, ἐπελθοῦσα συνεπείᾳ τῆς βεβαίας ἢ καὶ πιθανῆς μόνον ἐπιδράσεως τῶν ἐξωτερικῶν ἢ ἐσωτερικῶν μέσων, ὧν ἐγένετο χρῆσις. — Ἐναντίαν ἐρμηνείαν δίδουσιν εἰς τὸ ἀρθρ. 172 τοῦ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου ὁ Spangenberg N. Archiv d. Criminalr. II σελ. 188. — Haelschner System II σελ. 121 σημ. 2.

λ' ἐντεῦθεν οὐδόλως δυνάμεθα νά συμπεράνωμεν ὅτι ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀμβλώσεως δὲν χωρεῖ ἀπόπειρα. Ὡς τιμωρητέαν ἀπόπειραν δυνάμεθα νά χαρακτηρίσωμεν τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ κυοφοροῦσα γυνὴ ἢ τρίτος τις, ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως αὐτῆς, ἐποιήσατο χρῆσιν τῶν πρὸς ἑκτρωσιν προσφόρων μέσων, ἀλλ' εἴτε ἕνεκα τῆς μὴ καταλλήλου χρήσεως, εἴτε ἕνεκα τῆς ἐγκαίρου προλήψεως τῆς ἐνεργείας αὐτῶν δὲν ἐτελέσθη ἡ πράξις ἐξ ἀνεξαρτήτων τῆς βουλήσεως τοῦ αὐτουργοῦ περιστατικῶν ¹⁾).

Ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, γινομένου λόγου περὶ τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀμβλώσεως, ἔνοχος αὐτῆς δύναται νά χαρακτηρισθῇ ἢ ἡ μήτηρ αὐτῆς, ἢ καὶ τρίτος τις ἐκτελέσας τὴν πράξιν.

¹⁾ Mittermaier z. Feuerbach's Lehrb. § 393 not. IV. — Weiss Commentar II σελ. 83. — Stenglein Commentar II. ἀρθρ. 243. σελ. 288. — Ὅσοι ἐκ τῶν συγγραφέων πρεσβεύουσιν ὅτι ἀναγκαῖος ὅρος πρὸς τέλος τοῦ ἐγκλήματος εἶναι ὁ θάνατος τοῦ προῶπως τεχθέντος βρέφους, παραδέχονται τὴν ὑπαρξίν ἀποπείρας, ἐν ἣ περιπτώσει συνέβη μὲν πρῶτος τοκετός, ἀλλὰ τὸ τεχθὲν βρέφος ἔζησε. Luden Versuch d. Verbrechens. Abhandl. I. σελ. 486. — Jareke Handbuch III. σελ. 322. — Ἐν Γαλλίᾳ διχογνωμοῦσι περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν ἐπὶ τῆς ἀμβλώσεως ᾖναι τιμωρητέα ἡ ἀπόπειρα, ὡς ἐκ τῆς διαφορουμένης ἐρμηνεύσεως, ἥτις δίδεται εἰς τὸ ἀρθρ. 317 τοῦ ποιν. νόμου, τὸ περὶ ἀμβλώσεως πραγματευόμενον· οἱ πλεῖστοι ἐκ τῶν συγγραφέων ὑποστηρίζουσι τὴν ἀποφατικὴν λύσιν, ἀλλ' ἀντίθετον γνώμην ἀπεφάνθη καὶ ὑποστηρίξει ἡ νομολογία τοῦ Ἀκυρωτικοῦ ὡς καὶ εὐάριθμοι τινες συγγραφεῖς μετ' αὐτῆς συντασσόμενοι. — Chauveau-Helie Code Pénal II n° 2063. Dalloz Avortement n. 41 ἐπομ. — Blanche Code Pénal IV. § 620. σελ. 703. — Ἄλλ' ὅμως ἅπαντες ὁμοφώνως παραδέχονται ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς ἐπιχειρηθεῖσα ἀμβλῶσις δὲν εἶναι τιμωρητέα οὔτε κατὰ τὸ γράμμα τοῦ νόμου, οὔτε ὑπὸ νομοθετικῆν ἐν γένει ἑκπαψιν, διότι ἡ καταδίωξις τοιαύτης πράξεως δύναται πολλάκις νά δώσῃ ἀφορμὴν εἰς σκανδαλωδῆ ἀτοπήματα προσβάλλουσα τὸ ἄσυλον τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Τὴν γνώμην ταύτην ὑποστηρίζει καὶ ὁ Mittermaier Der Versuch d. Verbrechens der Abtreibung. ἐν Gerichtssaal 1835 τομ. I. σελ. 2 ἐπομ. — Ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ ἡμετέρου νόμου φρονοῦμεν ὅτι δὲν δύναται νά δικαιολογηθῇ τοιαύτη τις ἐξαίρεσις, ὅσον εὐλογος καὶ δικαία ἐν θεωρηθῇ.

ταύτην. Ὅθεν δύο εἰδικὰς περιπτώσεις τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀμβλώσεως διακρίνει ὁ νόμος καὶ ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἄξι-
ποίνου ἐν ἑκατέρᾳ αὐτῶν ὀρίζει τὴν καταγνωστέαν ποινὴν.

α') τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ ἀμβλωσις ἐξετελέσθη ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, ἢ ὑπὸ τρίτου τινὸς ἐν γνώσει καὶ τῇ συγκαταθέ-
σει τῆς μητρὸς ἐπιχειρήσαντος ταύτην ἢ ὑποβοηθήσαντος τὴν μητέρα, ὅτε κατ' ἀμφοτέρων ἡ αὐτὴ ἐπιβάλλεται ποινὴ, ἡ τῆς εἰρκτῆς.

β') τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν τρίτος τις ἐξετέλεσε τὴν ἀμβλω-
σιν ἐκ προθέσεως, ἀλλ' ἄνευ ἢ ἐναντίον τῆς θελήσεως τῆς μητρὸς.
Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ ἐγκληματικὴ πράξις ἀπευθύνεται
κατὰ τε τοῦ ἐμβρύου καὶ κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, ὅθεν καὶ ἡ
καταγνωστέα ποινὴ ἐπιτείνεται ἀναλόγως τῶν μέσων, ὧν ἐγέ-
νητο χρῆσις πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐγκλήματος καὶ τοῦ ἐπελθόντος
ἐκ τῆς χρήσεως τῶν τοιούτων μέσων ἀποτελέσματος. Ὅθεν τιμω-
ρεῖται διὰ τῆς ποινῆς μὲν τοῦ θανάτου, ὅστις ἐποιήσατο χρῆσιν
τοιούτων μέσων ἐκ τῶν ὁποίων ἦν γνωστὸν αὐτῷ ὅτι ἡδύνατο
νὰ προέλθῃ ὁ θάνατος τῆς μητρὸς, καὶ πραγματικῶς συνέβη ὁ
θάνατος αὐτῆς. Διὰ τῆς ποινῆς δὲ τῶν δεσμῶν δεκαπέντε ἕως
εἴκοσι ἐτῶν, ἐὰν ἐπῆλθεν μὲν ὁ θάνατος τῆς μητρὸς, ἀλλ' ὅμως
δὲν ἐγένετο χρῆσις πρὸς ἀμβλωσιν τοιούτων μέσων, περὶ ὧν ἡδύ-
νατο ὁ ὑπαίτιος τοῦ ἐγκλήματος νὰ προῖδῃ καὶ νὰ γινώσκῃ ὅτι
ἐξουσι τὸ συμβῶν ἀποτελεσμα. Ἡ ποινὴ τῶν προσκαίρων δεσμῶν
ἐλαττοῦται, ὀριζομένη εἰς δεκαπέντε τὸ πολὺ ἔτη, ἐὰν ἐκ τῶν
πρὸς ἀμβλωσιν ἐφαρμοσθέντων μέσων ἡ μήτηρ περιῆλθεν εἰς κίν-
δυνον ζωῆς, ἢ ὑπέπεσεν εἰς φρενοβλάβειαν ἢ εἰς νόσον σωματικὴν
βεβαίως ἢ πιθανῶς ἀνιάτους. Τέλος ὀρίζεται ἡ ποινὴ τῆς εἰρκτῆς,
ὅταν οὐδὲν ἐκ τῶν εἰρημένων ἀποτελεσμάτων ἐκτὸς τῆς ἀμβλώ-
σεως ἐπέλθῃ.

Γ') Ἐκθεσις.

* *Αρθρ. 506.*

Γονεῖς, οἵτινες ἀπομακρύνουσιν ἀφ' ἑαυτῶν καὶ ἐγκα-

παλείπουσιν ἀβοήθητον τὸ τέκνον των, τὸ ὁποῖον διὰ τὴν νεκράν ἡλικίαν, νόσον, ἢ ἀναπηρίαν δὲν δύναται νὰ εὕρῃ ἐν ἑαυτῷ βοήθειαν· καὶ ὅσοι φέρονται παρομοίως πρὸς τέκνα, ἢ πρὸς νοσοῦντας ἢ ἀναπήρους, εἰς τὴν περίθαλψιν τῶν ὁποίων εἶναι ὑπόχρεοι, τιμωροῦνται ἕνεκα ἐκθέσεως κατὰ τὴν ἀκόλουθον διαστολὴν. — 1) Ἐὰν ὁ κίνδυνος τοῦ ἐκτεθέντος ᾗτο τοσοῦτος, ὥστε δὲν ἡλπίζετο πιθανῶς ἡ λύτρωσίς του. — α') μὲ δεσμὰ ἀπὸ δεκαπέντε ἕως εἴκοσι ἐτῶν, ἐὰν ὁ ἐκτεθεὶς ἀπεβίωσῃ. — β') μὲ δεσμὰ τὸ πολὺ δεκαπέντε ἐτῶν, ἐὰν ἐβλάφθη κατὰ τὸ σῶμα ἢ κατὰ τὴν ὑγείαν. — γ') μὲ εἰρκτὴν ἐὰν ἔμεινεν (γρ. ἐσώθη) ἀβλαβής. — 2) ἐὰν ἡ ἐκθεσις δὲν ᾗτο μὲν ἀκίνδυνος, ὑπῆρχεν ὁμως πιθανότης καὶ εὐλογος ἐλπίς σωτηρίας, καταγινώσκειται τότε κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν εἰς τὸν ἀριθμ. 1. ἀναφερομένων περιπτώσεων. — α') εἰρκτὴ τοῦλάχιστον ἐξ ἐτῶν. — β') τὸ πολὺ ἐξ ἐτῶν. — γ') φυλάκισις τοῦλάχιστον ἐνὸς ἔτους. — 3) ἐὰν δὲν ὑπῆρχε κανεὶς κίνδυνος τῆς ζωῆς καὶ (γρ. ἢ) ὑγείας τοῦ ἐκτεθέντος, μὲ τὴν αὐτὴν ὡσαύτως διαστολὴν καταγινώσκειται φυλάκισις. — α') τοῦλάχιστον ἐνὸς ἔτους. — β') τὸ πολὺ ἐνὸς ἔτους. — γ') τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν.

Ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῆς ἀρχαιότητος ἦν ἐντελῶς ἄγνωστος ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐκθέσεως. Ὡς παρ' Ἑλλήσιν, οὕτως καὶ παρὰ Ῥωμαίοις οἱ γονεῖς δυνάμει τοῦ δικαιώματος τῆς ζωῆς καὶ θανάτου, ὅπερ εἶχον ἐπὶ τῶν ἰδίων τέκνων, εἰς οὐδεμίαν ἡδύναντο νὰ ὑποβληθῶσι καταδίωξιν ἕνεκα τῆς ἐκθέσεως αὐτῶν. Ἄν καὶ, προϊόντος τοῦ χρόνου, περιορίσθῃ τὸ δικαίωμα τοῦ πατρὸς ἐπὶ τῆς ζωῆς τῶν τέκνων αὐτοῦ¹⁾, ἐξηκολούθησεν ὁμοίως

¹⁾ Lex 5 (48. 9. de leg. Pompeja de parrie). Lex 2 (48. 8. ad leg. Corn. de sic.). Ὁ Κωνσταντῖνος κατήργησε καθ' ὅλοκληρίαν τὰ δικαιώματα

θεωρουμένη ἀνέγκλητος ἡ ἐκθεσις αὐτῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς τῶν χριστιανῶν αὐτοκρατόρων, ὅτε κατὰ πρῶτον ἐπὶ τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ Οὐάλεντιανού, Οὐάλεντος καὶ Γρατιανοῦ δι' εἰδικῶν διατάξεων ἀπηγορεύθη καὶ ἐτιμωρεῖτο ἡ ἐκθεσις ¹⁾).

Διὰ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ Κανονικοῦ δικαίου, ὅπερ ἐχαρακτήρισε τὴν ἐκθεσιν ἐπίσης ἀξιόποινον ὡς καὶ τὸν φόνον ²⁾, διετυπώθη ἀκριβέστερον ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐκθέσεως ἐν τῇ Καρολίῳ (ἄρθρ. 132) καὶ ἐν τοῖς μεταγενεστέροις ποινικοῖς νόμοις τῶν Μεσαιωνικῶν χρόνων.

Ἐκ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν ὁ Γαλλικὸς ποιν. νόμος πραγματεύεται περὶ τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ ἐν ἄρθρ. 348—350, προβλέπων μόνον τὴν περίπτωσιν τῆς παραδόσεως τέκνου ἡλικίας νεωτέρας τῶν ἐπτὰ ἐτῶν εἰς φιланθρωπικὸν κατὰστημα, ἐν ᾧ ὑφίστατο ἡ ὑποχρέωσις τῆς διατροφῆς καὶ συντηρήσεως αὐτοῦ εἰς τοὺς ἐκδόντας αὐτὸ, ὡς καὶ τῆς ἐκθέσεως ἰδίως ἢ ἐγκαταλείψεως τέκνου τοιαύτην ἄγοντος ἡλικίαν.

Ὁ Βουαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 διεπλάτυνε τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος, συμπεριλαβὼν ἐν αὐτῇ οὐ μόνον τὰ τέκνα τὰ ὡς ἐκ τῆς νεαρᾶς ἐν γένει ἡλικίας αὐτῶν, ἢ ἔνεκα νόσου ἢ ἀναπηρίας μὴ ἱκανὰ διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν δυνάμεων νὰ συντηρηθῶσιν, ἀλλὰ καὶ πάντα, ὅστις δι' ἀσθένειαν ἢ ἀναπηρίαν κατέστη ἀνίκανος

τῆς ζωῆς καὶ θανάτου (jus vitae ac necis) τοῦ πατρὸς ἐπὶ τῶν ἰδίων τέκνων. Lex un. Cod. (9. 17. de his qui parent. et lib. occid.) ἐπέπρεψεν ὅμως εἰς τοὺς πενομένους γονεῖς τὴν πώλησιν τῶν νεογνῶν τέκνων. Lex 2. Cod. (4. 43 de patrib. qui filios distrax.).

¹⁾ Lex 2. Cod. (8. 52 de infant. expos.) «Unusquisque sobolem suam nutriat, Quod si exponendam putaverit, animadversioni, quae constituta est, subiacebit».—Lex 2 Cod. (4. 43 de patrib. qui fil. distrax.) Lex 1. Cod. Theod. (9. 44 ad leg. Corn. de sicar.). Lex 8 Cod. (9. 46 ad leg. Corn. de sicar.).— Νεαρὰ 453. — Rein Criminalr. d. Römer.

²⁾ Can. 9. Dist. 87. cap. un. X. (5. 41).

νά συντηρηθῇ καὶ ἐγκαταλιμπάνεται ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ὑπὸ
καίωνων, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ περιθάλψωσι καὶ διαθρέψωσιν αὐτοὺς
(ἄρθρ. 174—177. 370). Τὰ δὲ ἀξιοποιοῦν τῆς πράξεως διαβα
ρίζει ἀναλόγως τοῦ ἐπαπειλουμένου κινδύνου εἰς τὸ ἐκτεθὲν τέκνον
ἢ τὸν ἐγκαταλειφθέντα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν ταῖς διατάξεσιν αὐτῶν
δὲν ὠρίζετο εἰδικῶς ἡ καταγνωστέα ποινὴ ἐν ἐκάστη τῶν ἐ
δεχομένων περιπτώσεων τῆς ἐκθέσεως, τὰ μεταγενέστερα Βαυα
ρικὰ νομοσχέδια ¹⁾ συνεπλήρωσαν αὐτάς, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῶν
Βαυαρικῶν νομοσχεδίων τοῦ 1827 (ἄρθρ. 219) καὶ τοῦ 1831
(ἄρθρ. 253) ἀνεγράφησαν οἱ ὅρισμοί τοῦ προκειμένου ἄρθρου.

Ἡ ἐννοια τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐκθέσεως ὑρίσταιται, ὡς αὐτὴ συν
τρέχουσιν οἱ ἐξῆς ὅροι.

1) Τέκνα ἀνίκανα ἄνευ τῆς περιθάλψεως τῶν γονέων ἢ ἐπιμελη
τῶν, ὅπως προνοήσωσι περὶ τῆς ἰδίας ἐαυτῶν ὑπάρξεως. Τὰ τέκνα
δύνανται νὰ ᾤσιν, ἢ ἰδίᾳ, ἐκ νομίμου γάμου ἢ νόθα τοῦ διαπράξαντος
τὴν ἐκθεσιν γονέως, ἢ ἀλλότρια μὲν, ἀλλὰ περὶ τῶν ὁποίων ἔχει τὴν
ὑποχρέωσιν νὰ φροντίζῃ καὶ νὰ διατρέφῃ αὐτά. Ἡ ἀνικανότης τῶν
τοιούτων τέκνων δύναται νὰ προέρχεται, ἢ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας,
ἐκ νόσου, ἢ ἐξ ἀναπηρίας. Τὰ αἷτια ταῦτα δὲν ὀρίζει εἰδικώτερον
νόμος, ὅθεν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ ἐναπόκειται ν' ἀποφα
σίση μέχρι τίνος χρόνου τῆς ἡλικίας δύναται νὰ θεωρηθῇ τέκνον
τι, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν εἰδικῶν τοῦ βίου αὐτοῦ περιστά
σεων, ἀνίκανον ὅπως ἐκ τῶν οἰκείων αὐτοῦ δυνάμεων συντηρηθῇ.
Ἐπίσης πότε ἡ νόσος, ὑφ' ἧς κατέχεται, ἢ ἡ ἀναπηρία εἰσὶ τοιαῦ
ται, ὥστε στεροῦσιν αὐτὸ τῆς ἱκανότητος πρὸς αὐθύπαρκτον βίον.

2) Ἐκτὸς τῶν τέκνων ὡς ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος παρα
δέχεται ὁ ἡμέτερος νόμος καὶ προβεβηκότας τὴν ἡλικίαν, πάσχον
τας ὁμως ἐκ νόσου ἢ ἀναπήρους, καὶ ἐγκαταλιμπανομένους παρ' ἐ
καίωνων, οἵτινες εἰσὶν ἐκ τοῦ νόμου ὑπόχρεοι πρὸς περιθάλψιν ἢ συν
τήρησιν αὐτῶν.

3) Ὑποκείμενον τοῦ ἐγκλήματος εἰσὶν οἱ γονεῖς, καὶ οἱ πρὸς περι

¹⁾ Νομοσχ. 1822 ἄρθρ. 248 249.—1827 ἄρθρ. 219.—1831 ἄρθρ. 253.

θαλψιν καὶ συντήρησιν ἄλλων προσώπων, εἴτε ὡς ἐκ τοῦ νόμου, εἴτε συνεπειὰ εἰδικῆς ὑποχρεώσεως, ἣν ἀνέλαβον, ὑπεύθυνοι.* Ἐπομένως τὸ ἔγκλημα τῆς ἐκθέσεως δύναται νὰ διαπραχθῇ καὶ ὑπὸ τῶν τέκνων πρὸς τοὺς νοσοῦντας, ἢ ἀναπήρους γονεῖς αὐτῶν, καὶ ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν, θετῶν γονέων, ἀνατροφέων, ἢ παντὸς ἄλλου, εἰς ὃν ἐνεπιστεύθη ἡ συντήρησις παιδὸς τινος ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ τυγχάνοντος, ἢ ἡ περίθαλψις καὶ διατροφή νοσοῦντος ἢ ἀναπήρου προσώπου.

4) Ὁ αὐτουργὸς δέον νὰ ὀρμᾶται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ἐκ δολίχης προαιρέσεως, ἥς ἄμεσος σκοπὸς εἶναι ἡ ἀπαλλοτρίωσις αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀφειλομένης συνδρομῆς καὶ περιθάλψεως πρὸς τὸν ἐκτεθέντα ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀποτελέσματος, ὅπερ ἐκ τῆς τοιαύτης αὐτοῦ ἐνεργείας ἡδύνατο νὰ προέλθῃ. Ποία ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ, ἐξ ἧς ὀρμώμενος ἐνήργησε τὴν ἐκθεσιν, ἂν δι' αὐτῆς ἐπεζητήσῃ τὸν θάνατον τοῦ ἐκτεθέντος ἢ ἐγκαταλειφθέντος, ἢ τὴν βλάβην μόνην αὐτοῦ, ἢ ἀπλῶς τὴν ἀπαλλοτρίωσιν ἀπὸ τῆς πρὸς διατροφὴν καὶ συντήρησιν ὑποχρεώσεως, δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν περὶ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλὰ χρησιμεύει μόνον ὡς αἰτία πρὸς διαβάθμισιν τῆς καταγνωστέας ποινῆς ¹⁾).

5) Ἡ ἐνέργεια, δι' ἧς τελεσιουργεῖται τὸ ἔγκλημα τῆς ἐκθέσεως συνίσταται εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ ἀνικάνου πρὸς συντήρησιν τῆς ἑαυτοῦ ὑπάρξεως προσώπου καὶ εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν αὐτοῦ, στερουμένου οὕτω τῆς ὀφειλομένης καὶ ἀναγκαίας συνδρομῆς καὶ βοηθείας ²⁾).

¹⁾ Anmerkungen z. Baierisch. Strafgesetzb. ἀρθρ. 174 II. σελ. 47 Oppenhoff Strafgesetzbuch ἀρθρ. 221 not 7. 8. — Haeblerlin Criminalrecht III. σελ. 84. — "Οτι τὸ ἔγκλημα τῆς ἐκθέσεως δὲν δύναται νὰ διαπραχθῇ ἐξ ἄμελείας ἐξάγεται ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῆς πράξεως, ἥτις συνίσταται εἰς θετικὴν ἐνέργειαν σκοποῦσαν τὴν ἀπομάκρυνσιν καὶ ἐγκατάλειψιν τοῦ ἐκτεθέντος. Holtzendorff Handb. III σελ. 467.

²⁾ Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἡ ἐκθεσις τέκνου τινὸς εἰς τόπον, ὅπου οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον δύναται νὰ διατρέξῃ κίνδυνον, οἷον ἡ τοποθέτησις αὐτοῦ ἐν τῇ κοιτῇ βρεφοκομείου, ἢ πρὸ τῆς θύρας αἰ-

ῥες ἀπομάκρυνσις δύναται νὰ θεωρηθῇ οὐ μόνον ἡ ἀπαγωγὴ τοῦ δεομένου περιθάλψεως καὶ βοηθείας εἰς ἄλλον τινὰ τόπον, ἀλλὰ καὶ ἡ παραίτησις αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον, ἐν ᾧ εὕρισκετο, καὶ ἡ ἐγκατάλειψις αὐτοῦ ἀβοηθήτου¹⁾. ἀρκεῖ μόνον ἡ τοιαύτη παραίτησις νὰ μὴ ᾖ πρόσκαιρος καὶ νὰ μὴ προέρχεται ἐξ ἀμελείας μόνον τοῦ ὑποχρέου πρὸς περιθάλψιν καὶ βοήθειαν προσώπου τινὸς²⁾, ἀλλὰ ν' ἀπορρέῃ ἐκ τοῦ σκοποῦ, ὅστις ὡς προϋπῶθεσις τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐκθέσεως ἀπαιτεῖται καὶ χαρακτηρίζει τὸν δόλον τοῦ αὐτουργοῦ ἢ τοι ἐκ τῆς προθέσεως πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ἐπιβαλλομένης αὐτῷ ὑποχρεώσεως³⁾.

Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται δῆλον ὅτι τὸ ἐγκλημα τῆς ἐκθέσεως λογιζέται ὡς τετελεσμένον, εὐθὺς ἅμα ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ

κίτας τινὸς, ἐπιβλεπούσης τῆς μητρὸς, μέχρις οὗ τοῦτο παραλειφθῇ ὑπὸ τῶν ἐννοικούντων ἐν αὐτῇ, εἶναι ἀξιόποινος, διότι ἡ ἐννοια τοῦ ἐγκλήματος οὐδὲν ἐγκτεῖται κυρίως εἰς τὸν κίνδυνον, ὃν δύναται νὰ διατρέξῃ τὸ ἐκτεθὲς πρόσωπον, ἀλλ' εἰς τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν τοῦ αὐτουργοῦ, ἐξ ἧς ἐμφανίζεται, ὅτι ἐπεχείρησε ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ἐπιβαλλομένης αὐτῷ ὑποχρεώσεως. Περὶ τούτου ἀΐρεται πᾶς δισταγμός, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν τελευταίαν περίπτωσιν τῶν ἐπιβλητέων ποινῶν, καθ' ἣν, καὶ ἐὰν δὲ ὑπῆρχε κανεὶς κίνδυνος τῆς ζωῆς καὶ ὑγείας τοῦ ἐκτεθέντος, καὶ ἐὰν ἐκτεθεὶς ἔμεινεν ἀβλαβής, τιμωρεῖται ὁ αὐτουργός. — Weiss Commentar. ἄρθρ. 246—247 σελ. 84. Ἐναντίαν γνώμην παραδέχονται οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς, ἐρεϊδόμενοι ἐπὶ τῆς ὅλως διαφοροῦ διατυπώσεως τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος τούτου ἐν τῇ Γαλλικῇ ποινικῇ νόμῳ. — Chauveau-Hélie Code Pénal II ἀρ. 2991. — Blanche Code Pénal V. § 280 ἐπομ. σελ. 329.

¹⁾ Ὡς λ.χ. ἐὰν μήτηρ τεκοῦσα νόθον τέκνον ἐγκαταλείπει αὐτὸ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐν ᾗ ἐγέννησε καὶ ἀναχωρεῖ ἐκεῖθεν, ἢ ὁσάκις νοσοκόμος τις εἰς ὃν ἐνεπιστεύθη ἡ περιθάλψις τραυματιῶν, ἐγκαταλείπει αὐτοὺς ἀβοηθήτους καὶ ἀποδιδράσκει.

²⁾ Ὡς λ.χ. ἐὰν μήτηρ τις ἐργαζομένη ἐν τινὶ ἀγρῷ ἐναποθέσῃ αὐτὸν τὸ τέκνον αὐτῆς καὶ ἐξ ἀμελείας βραδύνει νὰ ἐπανέλθῃ, ὅπως ἀναλάβῃ αὐτό.

³⁾ Holtzendorff Handb. III σελ. 468. — Haeblerlin Criminalrecht III σελ. 84. — Haelschner System II σελ. 126.

προβῇ μέχρι τοιούτου τινὸς σημείου, ὥστε νὰ ᾔηται ἤδη βέβαιον ὅτι διέρρηξε τὸν σύνδεσμον, ὅστις ὑφίσταται μεταξύ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ἐγκλήματος, καὶ συνέπεια τῆς τοιαύτης διαρρήξεως ὑπῆρξεν ἡ ἀπαλλαγή αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτῷ καθηκόντων τῆς περιθάλψεως καὶ βοηθείας τῆς χορηγητέας πρὸς τὸν ἐκτεθέντα ¹⁾).

Ἄν ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐκθέσεως χωρῇ ἀπόπειρα, δια-
ρῶνται αἱ γνώμαι τῶν συγγραφένων. Οἱ μὲν ὑποστηρίζουσι τὸ
ἀδύνατον τῆς ἀποπείρας, ἰσχυρίζόμενοι ὅτι ἡ ἐκθεσις, ὡς ὑπαγα-
μένη εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐκ παραλείψεως ἐγκλημάτων (*de-*
licta omissionis), δὲν εἶναι δεκτικὴ ἀπολύτως τοιαύτης, διότι,
ἐν ὅσῳ μὲν ὁ αὐτουργὸς δὲν διέρρηξε τὸν σύνδεσμον τῆς ὑφισταμένης
μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ἐγκλήματος σχέσεως
δὲν ὑπάρχει ἀρχὴ ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, εὐθὺς ὅμως ἅμα
ἐπέλθῃ ἡ τοιαύτη διαρρήξις τὸ ἐγκλημα εἶναι τετελεσμένον ²⁾).

Ἄλλοι τούναντίον λίαν εὐλόγως ἀποκρούουσι τὴν γνώμην αὐ-
τὴν, πρεσβεύοντες ὅτι ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως χωρεῖ ἀπόπειρα, τὸ δὲ δυ-
σχερὲς τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀρχῆς τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος
ἐν τισιν εἰδικαῖς περιπτώσεσι δὲν εἶναι ἀποχρῶν λόγος, ὅπως ἀρ-
νηθῶμεν τὴν ὑπαρξίν ἀπολύτως αὐτῆς.

Ὡς ἀπόπειρα ἐπομένως τῆς ἐκθέσεως δύναται νὰ θεωρηθῇ
ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν μήτηρ τις, ἐναποθέσασα τὸ τέκνον αὐ-

¹⁾ Ἐν ὅσῳ δὲν ἐπῆλθεν ἡ τοιαύτη διακοπὴ τῆς σχέσεως μεταξὺ τοῦ
αὐτουργοῦ καὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ἐγκλήματος, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ
ὅτι ὑπάρχει τὸ ἐγκλημα τετελεσμένον, ὡς λ.χ. ἐὰν μήτηρ τις ἠθέλησε
νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ἐκθεσιν τοῦ ἰδίου αὐτῆς τέκνου, ἐγκαταλείπουσα
αὐτὸ εἰς ξένον τινὰ τόπον ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξαπατήσῃ τὸ τέκνον,
ὅπερ βλέπον αὐτὴν ἀναχωροῦσαν τρέχει κατόπιν αὐτῆς ὀδυρόμενον καὶ
κραυγάζον *).

²⁾ Mittermaier ἐν N. Archlv. d. Criminalr. IV. σελ. 17 ἐπομ. —
z. Feuerbach's Lehrb. § 399 not 9. — Τόμ. Α' σελ. 145 σημ. 4.

*) Holtzendorff Handb. III σελ. 468.

τῆς εἰς τι μέρος ἐπὶ σκοπῷ ἐγκαταλείψεως, συλλαμβάνεται πα-
 ἄλλου τινός, καθ' ἣν στιγμήν ἤρξατο ἀπομακρυνομένη, ἢ ὅσας
 μήτηρ τις ἐπιχειρεῖ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος δι' ἄλλου τι-
 νός ὡς συνεργοῦ ἢ συναυτουργοῦ τῆς πράξεως, ἥτις ὅμως ἐξ οἷου
 δέποτε λόγου δὲν ἤχθη εἰς πέρας ¹⁾).

Τὴν καταγνωστέαν κατὰ τοῦ ἐνόχου ποινὴν ὀρίζει ὁ νόμος συ-
 νάζων τὸν ἐκ τῆς ἐκθέσεως προσδοκώμενον κίνδυνον, τὸν ὅποιος
 ἠδύνατο καὶ ὥφειλε νὰ προῖδῃ ὁ αὐτουργός, πρὸς τὸ ἐκ ταύτης
 ἐπελθόν ἀποτελεσμα, καὶ ἀναλόγως, εἴτε ἀμφοτέρων τῶν δύν-
 ατῶν στοιχείων, εἴτε τοῦ ἐτέρου ἐξ αὐτῶν, ἐπιτείνων ἢ ἐλαφρύν-
 ον τὸ μέτρον τῆς ποινῆς.

Καὶ ὅσας ἡ ἐκθεσις ἐξετελέσθη ἐπὶ ἀποδεδειγμένῳ σκοπῷ
 ἀνθρωποκτονίας, καὶ δι' αὐτῆς ἐπῆλθε πραγματικῶς ὁ θάνατος
 τοῦ ἐκτεθέντος, ἐφαρμόζεται ἡ ἐν τῷ § 1. α. ὀριζομένη ποινὴ
 τῶν δεσμῶν ἀπὸ δεκαπέντε ἕως εἴκοσιν ἐτῶν ²⁾).

¹⁾ Π. Ν. ἀρθρ. 48.—Luden Versuch. Abhandl. I. σελ. 488.—Zachariae vom Versuche I. σελ. 70. — Hepp Versuche über einzeln Lehren d. Strafrechtswissenschaft σελ. 293.

²⁾ Περὶ τούτου ῥητῶς ἐκφράζονται αἱ αἰτιολογίαι τοῦ Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827 ἐπὶ τοῦ ἀρθροῦ 219 (ἀρ. § 77, σελ. 293), ὅπως ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ προκείμενον, παραδεχόμεναι ὅτι ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ αὐτουργοῦ τοιαύτης ἐκθέσεως εἶναι ἴσος πρὸς τὸν τοῦ ἐνόχου ἀναίρεσεως καὶ οὐχὶ φόνου, διότι ὅπως δέποτε μείζονα ἐπίτασις κακοβουλίας μαρτυρεῖ ὁ ἐπιχειρῶν ἰδίαις χερσὶ τὸν φόνον τινός ἢ προσδοκῶν αὐτὸν μόνον, οὕτω δὲ αἶρεται πᾶς δισταγμός, ὅστις ἠδύνατο νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς γνώμης τινῶν νομοδιδασκάλων, πρεσβευόντων ὅτι, ὅσας ἡ ἐκθεσις ἐπὶ σκοπῷ φόνου ἐγένετο, ἡ ὑφισταμένη κατ' ἐξουσίαν ἐκείνην ἐγκλημάτων συνεπάγεται τὴν κατὰ τοὺς περὶ συρρόφης καὶ νόνας τιμώρησιν αὐτῆς. Meyer Lehrb § 92 σημ. 9. — Berner Lehrb ἀρθρ. 221, σελ. 502.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΠΕΡΙ ΤΡΑΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΒΛΑΒΩΝ

Α') Ἐν γένει

1) Μετὰ προμελέτης.

*Αρθρ. 507.

Ὅστις καθ' οἷονδῆποτε τρόπον προξενεῖ εἰς ἄλλον ἐπι-
τηδες σωματικὴν βλάβην (τραῦμα), ἐὰν αὕτη ἀπεφασίσθῃ
προμελετημένως, ἢ ἐξετελέσθῃ ἐσκεμμένως, τιμωρεῖται
ὡς ἀκολούθως.—1) μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα, ἐὰν ὁ βλαφθεὶς
κατέστη διὰ τῆς αἰκίας παντάπασιν ἄχρηστος εἰς τὸ ὁποῖον
μετέρχεται ἐπάγγελμα, ἢ ἐστερήθῃ τῆς γλώσσης, τῆς
ἀκοῆς, τοῦ ἑτέρου ἢ ἀμφοτέρων τῶν ὀφθαλμῶν, τοῦ ἑτέ-
ρου ἢ ἀμφοτέρων τῶν βραχιόνων, χειρῶν, ἢ ποδῶν, ἢ τῆς
χρήσεως αὐτῶν· κατέστη ἀνίκανος εἰς παιδοποιίαν, ἢ ὑπέ-
κυψεν εἰς ψυχικὴν τινα νόσον, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀποχρῶσα
πιθανότης ἀναρρώσεως, ἢ ἐστερήθῃ τῆς ζωῆς.—2) μὲ εἰρ-
κτὴν, ἐὰν ὁ αἰκισθεὶς ἡρωτηριάσθῃ, ἀπέβαλε τὴν χρῆσιν
ἄλλου τινὸς τῶν μελῶν του, παρεμorfώθῃ, ἢ κατὰ τὴν
ὁμολογίαν τῶν πραγματογνωμόνων, κατέστη ἄχρηστος

εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἐπαγγέλματός του ὑπὲρ τοὺς τρεῖς μῆ-
νας.—3) μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον δύω ἐτῶν, ἐὰν ὁ αἰκι-
σθεὶς ἐβλάβη τὸ σῶμα κατ' ἄλλον τρόπον, καὶ ἐντεῦθεν
ὑπέπεσεν εἰς νόσον ἢ ἀνικανότητα ἐργασίας, διαρκοῦσαν
ὑπὲρ τὰς τριάκοντα ἡμέρας, ἀλλ' ὅχι καὶ ὑπὲρ τοὺς τρεῖς
μῆνας, καὶ δὲν φαίνεται ὅτι τὸ διάστημα τοῦτο παρῆλθε
μόνον ἐξ αἰτιῶν, μὴ δυναμένων νὰ καταλογισθῶσιν εἰς τὸν
πράξαντα. — 4) μὲ φυλάκισιν ἐξ μηνῶν ἕως δύω ἐτῶν,
ἐὰν ἡ νόσος ἢ ἡ πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότης τοῦ βλαφθέν-
τος διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς τρεῖς ἡμέρας, ἀλλ' ὅχι καὶ ὑπὲρ
τὰς τριάκοντα.

2) Ἐνευ προμελέτης.

Ἄρθρ. 508.

Ἐὰν ὁ τραυματισμὸς ἀπεφασίσθῃ καὶ ἐξετελέσθῃ ἀπρο-
μελετήτως εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς, ἢ εἰς ἀπαρα-
σκευάστους διαπληκτισμοὺς, καταγινώσκεται.—1) εἰρκτῇ,
κατὰ τὰς εἰς τὸ ἄρθρ. 307 ἀριθμ. 1 ὀρισθείσας περιπτώ-
σεις.—2) φυλάκισιν τοῦλάχιστον δύω ἐτῶν, κατὰ τὰς εἰς
τὸν ἀριθμ. 2 τοῦ αὐτοῦ ἁρθρου εἰρημένους περιπτώσεις.—
3) φυλάκισιν ἐξ μηνῶν μέχρι δύω ἐτῶν, κατὰ τὰς εἰς τὸν
ἀριθμ. 3 ὀρισμένους περιπτώσεις.—4) φυλάκισιν τὸ πολὺ
ἐξ μηνῶν εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀριθμ. 4.

Ἄρθρ. 509.

Ἐὰν ἐπὶ τινος ἀπρομελετήτου τραυματισμοῦ ὁ βλαφθεὶς
παρώξυνε τὸν πράξαντα δι' ἀθεμίτων ὀνειδισμῶν καὶ ὕβρεων
καταγινώσκεται τότε, — 1) εἰς μὲν τὰς περιπτώσεις τοῦ
ἁρθρ. 307 ἀριθ. 1 φυλάκισιν τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν, καὶ

ἐὰν ἡ ἐρέθις ἐγγείνη διὰ χαλεπῶν ὀνειδισμῶν καὶ ὕβρεων ἢ διὰ βαρειῶν αἰκιῶν, φυλάκισις ἐνὸς μέχρι δύο ἐτῶν. —

2) Εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ ἀριθμ. 2. τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου, κατὰ τὴν εἰς τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ παρόντος ἄρθρου γενομένην διαστολὴν, φυλάκισις ἐνὸς μέχρις ἑξ μηνῶν, ἢ δεκατεσσάρων ἡμερῶν μέχρι τριῶν μηνῶν. — 3) εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ ἀριθμ. 3, φυλάκισις τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν, ἢ τὸ πολὺ ἐνὸς μηνός. — 4) εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀριθμ. 4, φυλάκισις τὸ πολὺ ἐνὸς μηνός, ἢ ἀπὸ τριῶν ἕως δεκατεσσάρων ἡμερῶν.

3) Ἐξ ἀμελείας.

Ἄρθρ. 510.

Ὅστις ἐξ ἀπερὶσκεψίας, ἀπροσεξίας, ὀλιγωρίας, ἢ ἀνεπιτηδεϊότητος, πληγώσῃ τινὰ ἢ βλάβῃ τὴν ὑγείαν αὐτοῦ, τιμωρεῖται, παρὲκτὸς ἐὰν προέκυψεν ἐκ τούτου θάνατος, ἐὰν ἡ νόσος ἢ ἡ πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότης τοῦ βλαφθέντος διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς τρεῖς ἡμέρας, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἑξ μηνῶν, καὶ, ἐὰν ὑπερέβῃ τὰ ὅρια τῆς ἀμύνης, μὲ φυλάκισιν τριῶν μέχρι τριάκοντα ἡμερῶν. — Καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς ἐξ ἀμελείας σωματικῆς βλάβης ἐφαρμόζονται ὅσα εἰς τὸ 301 ἄρθρον ὠρίσθησαν περὶ στέρησεως τῆς δοθείσης ἀδείας πρὸς τὸ μετέρχεσθαι ἐπιστήμην τινὰ, τέχνην καὶ ἐπιτήδευμα, καθὼς καὶ ὅσα ὠρίσθησαν περὶ συρροῆς.

α') Εἰσαγωγή.

Ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν ἐθνῶν τῆς ἀρχαιότητος δὲν ἀνευρίσκομεν τὸ ἐν ταῖς ποινικοῖς νόμοις τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων εἰδι-

των εἰδικῶς διατετυπωμένον ἐγκλημα τῶν προσβολῶν κατὰ τοῦ σώματος καὶ τῶν βλαβῶν αὐτοῦ.

Παρά τοῖς ἀρχαίοις Ἀθηναίοις *τὸ ῥᾶθυμα ἐκ προνοίας* ἐκκλεῖτο πᾶσα ἐκ προμελέτης ἐπενεχθεῖσα πληγὴ κατὰ τινος, ἐξ ἧς δὲν ἐπῆλθε μὲν ὁ θάνατος τοῦ παθόντος, σκοπὸς ὅμως τοῦ αὐτουργοῦ ὠρίσμενός ἦν ὁ φόνος τοῦ καθ' οὗ ἀπευθύνετο ἡ πράξις. Ὅθεν κατὰ τὰς νῦν ἰσχυούσας ἀρχὰς τραῦμα ἐκ προνοίας ἐχαρακτηρίζετο ἡ ἀπόπειρα φόνου, ἐξ ἧς ἐγένετο πληγὴ εἰς μέλος τι τοῦ σώματος. Ὁ ἐνόχος ὅστις *ἀπὸ κτεῖναι βούλομενος ἔτρωσεν* κατεδικάζετο εἰς ἔξορίαν ἐκ τῆς πόλεως ἐνθα κατῴκει ὁ τραυματισθείς, ἡ ἐτελέσθη τὸ ἐγκλημα, καὶ ἡ περὶ συστά αὐτοῦ ἐδημύετο. Ὅσάκις δὲν ἀπεδεικνύετο σκοπὸς φόνου, ἡ πράξις ἐχαρακτηρίζετο ὡς αἰκία, καὶ ἐτιμωρεῖτο ὁ ἐνόχος διὰ χρηματικῆς μόνον ἀποζημιώσεως, ἕνεκα τῆς ὕβρεως ἢ τῆς σωματικῆς βλάβης, ἣν ἐπῆνεγκε κατὰ τοῦ παθόντος ¹⁾.

Καὶ ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ ποινικῇ νομοθεσίᾳ αἱ σωματικαὶ βλάβαι δὲν ἀπετέλουν ἰδιώνυμον ἐγκληματικὴν πράξιν. Ἐν τῇ δωδεκαδέλτῳ μνημονεύονται μὲν εἰδικαί τινες μόνον περιπτώσεις σωματικῶν βλαβῶν (*membrum ruptum, os fractum vel collisum*), ἀλλὰ χαρακτηρίζονται ὡς ὕβρεις ²⁾.

Κατὰ τοὺς μεταγενέστερους δὲ νόμους ὁ παθὼν σωματικὴν βλάβην ἢ θάνατον ἢ διὰ πολιτικῆς ἀγωγῆς νὰ ἐπιδιώξῃ τὰς πρὸς ἱκανοποίησιν αὐτοῦ ἀπαιτήσεις (*actio utilis legis Aquiliae*,

¹⁾ Heffner Athenaische Gerichtsverfassung σελ. 173. — Meyer u. Schömann der Attische Process. σελ. 314. 548.

²⁾ Ἐν τῇ δωδεκαδέλτῳ εὔρηται ἡ διάταξις *Si membrum rumpit, ni cum eo pacit talio esto* ἐν ἣ ἡ λέξις *talio*, κατὰ πᾶσιν πιθανότητα ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν χρόνων, δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς δηλοῦσα τὴν δι' ἀνταποδόσεως ἴσου κακοῦ τιμωρῆσιν τοῦ ἐνόχου, ἀλλὰ τὴν διὰ χρηματικῆς ἀποζημιώσεως ἐξαγορὰν τῆς ποινῆς ταύτης. Gell. Noct. Att. XX. 1. — Gajus Inst. II. 223. — Inst. § 7. (4, 4. de injuriis). — Rein Criminalrecht. d. Röm. σελ. 358.

actio de pauperie, actio effusi et dejecti) ἢ νὰ ἐγγαλέσῃ τὸν ἐνοχον δυνάμει τῆς *Lex Cornelia de sicariis et veneficiis*, τὸ μέρος ἀπετέλει ἡ *Lex Cornelia de injuriis* ¹⁾, δι' ὧν κατεδιώκοντο καὶ ἐτιμωροῦντο αἱ σωματικαὶ βλάβαι ἢ ὡς ἐξ ἀποπειρας φόνου ἐπενεχθεῖσαι, ἢ ἐνεκεν ὕβρεως γενόμεναι.

Ἐπίσης κατὰ τὴν *Lex Julia de vi* ἐτιμωρεῖτο, ὅστις *convocatis hominibus vim fecerit, quo quis verberetur, pulsaretur, neque homo occisus erit* ²⁾.

Τέλος ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς ἐξέδοτο νόμον, δι' οὗ τοὺς ἐνόχους εὐνουχισμοῦ ὑπῆγαγεν εἰς τὰς διατάξεις τῆς *Lex Cornelia de sicariis* ³⁾.

Αἱ νομοθεσίαι τῶν Μεσαιωνικῶν χρόνων καὶ τῶν ἀρέσως προγενεστέρων περιέχουσι λεπτομερεστάτας διατάξεις περὶ σωματικῶν βλαβῶν, κανονίζουσαι ἀναλόγως τοῦ μεγέθους, τοῦ εἶδους αὐτῶν καὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐπηνέχθησαν, τὸ ποσὸν τῆς καταβλητέας ὑπὸ τοῦ ἐνόχου χρηματικῆς ἀποζημιώσεως. Ὡς ἐκ τῆς ἐπικρατούσης κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀρχῆς τῆς διὰ λύτρων ἀποτίσεως τῆς εὐθύνης τοῦ ἀδικήματος (*compositio*), αἱ περὶ σωματικῶν κακιώσεων καὶ βλαβῶν διατάξεις δὲν ἐσκόπουν τὴν τιμωρίαν αὐτῶν ὡς δημοσίων ἀδικημάτων, διαγράφουσαι τὴν ἐγγόαν καὶ τὰ συστατικὰ αὐτῶν στοιχεῖα, ἀλλὰ περιείχον ἐιδικὸν κατὰλογον ποικικῆς δικτιμώσεως τῶν ἐνδεχομένων βλαβῶν.

Διεκρίνοντο δὲ αἱ κατὰ τοῦ σώματος προσβολαὶ εἰς αἰκίας, εἰς τραύματα, καὶ εἰς ἀκρωτηριασμοὺς ἢ πηρώσεις. Αἰκίαι ἢ πληγαὶ ἐχαρακτηρίζοντο αἱ ἐλαφρότεραι βλάβαι, αἱ ἄνευ ὀπλῶν προξενηθεῖσαι, καὶ ἐκ τῶν ὀπρίων ἐπῆλθον οἰδημα ἢ μώλωπες. Τραύ-

¹⁾ Zumpt *Criminalrecht. der Römisch. Republik* II 2 σελ. 50 ἐπομ.

²⁾ *Lex 3* (48. 7 ad leg. Jul. de vi privata).—*Lex 10 § 1* (48. 6. ad leg. Jul. d. vi publica).

³⁾ *Lex 3 § 4.*—*4 § 2.*—*5. 6.* (48. 8. ad leg. Corn. de sic.) *Lex 4. Cod. (4. 42 de eunuch.).* Neap. 142.—*Rein Criminalr. d. Römer* σελ. 422.—Geyer ἐν *Holtzendorff's Handb.* III. σελ. 319.

ματα δὲ ἐθεωροῦντο τὰ προκαλοῦντα χάσιν αἵματος, ἢ αἱ διδύμων ἐπενεχθεῖσαι πληγαί.

Ἡ τοιαύτη διαστολὴ τῶν σωματικῶν βλαβῶν, ἢ ἐκ τοῦ ἐπελευθύντος ἀποτελέσματος προκύπτουσα, ἐχρησίμευε κυρίως ὡς βάσις πρὸς κανονισμόν τῆς ἐπιβλητέας ἐκάστοτε τῷ αὐτουργῷ χρηματικῆς ἀποζημιώσεως, ἀλλ' ὅμως ἐν μέρει συνέτρεχε καὶ καθ' ὑποκείμενον ἐκτίμησις τῆς πράξεως, γενομένης διακρίσεως, αὕτη ἐτελέσθη ἐκ προμελέτης, ἢ ἐν βραχυῷ ψυχικῆς ὀρμῆς καὶ ἐπὶ συμπλοκῆς (*per iram, surgente rixa*).

Προϊόντος τοῦ χρόνου, εὐρίσκωμεν ἐν τισι ποινικοῖς νόμοις καταγινωσκομένην τὴν ποινὴν τῆς ἀποκοπῆς τῆς χειρὸς τοῦ ἐνόχου τραυμάτων ἢ πηρώσεων ¹⁾).

Ἡ Καρολίνα δὲν περιεῖχεν εἰδικὰς διατάξεις περὶ τιμωρήσεως τῶν σωματικῶν βλαβῶν, ὡς ἐκ τούτου ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν δικαστηρίων ἐν μέρει μὲν ἐφηρημίζοντο αἱ διατάξεις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου, ἐν μέρει δὲ αἱ τῶν ἐγγχωρίων νόμων.

Κατὰ πρῶτον ὑπερμεσοῦντος τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἀναφαίνεται ἔννοια ἰδίου ἐγκλήματος καλουμένου *violatio corporis*, καὶ περιλαμβάνοντος τὰ ποικίλα εἶδη τῶν σωματικῶν βλαβῶν, διαφοροποιήσας τὴν τράπω; δὲ διετυπώθη αὕτη ἐν τοῖς νεωτέροις ποινικοῖς νόμοις.

Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἐν κεφαλαιῷ 1 τοῦ β' τίτλου τοῦ Γ' βιβλίου, ἐν ᾧ πραγματεύεται περὶ τῶν κατὰ τῶν ἰδιωτῶν ἐγκλημάτων, περιέλαβε τὰς περὶ τραυμάτων καὶ πληγῶν (*coup et blessures*) ἀναγκαίας διατάξεις. Διακρίνει δὲ τὰ τραύματα καὶ τὰς πληγὰς εἰς ἐκούσιās [ἄρθρ. 309 ἐπ.], εἰς ἀκούσιās [ἄρθρ. 319 ἐπ.], καὶ εἰς τοιαύτας, αἵτινες ἀπαλλάττουσι τὸν αὐτουργὸν πάσης καταδιώξεως, ἀποδειχθέντος ὅτι ἐγένοντο, ἢ ἐν ᾧ οὗτος διετέλει ἐν καταστάσει ἀμύνης, ἢ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν νόμων, τῶν διαταγῶν τῆς ἀρχῆς (ἄρθρ. 327, ἐπομ.) ²⁾. Ὅριζει δὲ τὰς

¹⁾ Geyer ἐν Holtzendorff's Handb. III. σελ. 524. — Rosshirt Geschichte d. Strafrechts II. σελ. 236.

²⁾ Αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρ. 309, 310, 311, 312 καὶ 320, ἐτροποποιήθησαν διὰ τοῦ νόμου τῆς 13 Μαΐου 1863.

ἀξιόποινον ἐν ἑκατέρᾳ τῶν δύο πρώτων κατηγοριῶν, συνδυάζων τὸ ἐπελθὼν ἀποτέλεσμα μετὰ τῆς βουλήσεως τοῦ αὐτουργοῦ.

Ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 διακρίνει τὰς σωματικὰς βλάβας εἰς δύο γενικωτέρας κατηγορίας, ὧν ἡ μὲν περιλαμβάνει τὰς πράξεις τὰς χαρακτηριζέας ὡς κακουργήματα, ἡ δὲ τὰς εἰς βαθμὸν πλημμελήματος τιμωρητέας.

Ἐν ἄρθρῳ 478 τοῦ β^ο κεφ. τοῦ Β^ο βιβλίου δίδει τὸν γενικὸν ὅρισμόν τῶν σωματικῶν βλαβῶν τῶν ὡς κακουργήματα χαρακτηριζομένων, κηρύσσων ἐνοχον αὐτῶν τὸν ἄνευ σκοποῦ φόνου ἐπιχειροῦντα ἐκ δολίας προαιρέσεως τοιαύτην τινὰ πρᾶξιν κατ' ἄλλου, ἐξ ἧς προέρχεται βλάβη τοῦ σώματος ἢ τῆς υἱείας αὐτοῦ. Ὡς ἐκ τῆς βουλήσεως τοῦ αὐτουργοῦ διαστελλεῖ τὰς τοιαύτας κατὰ τοῦ σώματος προσβολὰς εἰς προμεμελετημένας, πρώτου, δευτέρου, τρίτου, ἢ τετάρτου βαθμοῦ [ἄρθρ. 179—183], καὶ τιμωρεῖ αὐτάς αὐστηρότερον κατὰ λόγον τοῦ ἐπιγενομένου ἀποτέλεσματος, καὶ εἰς ἀπρομελετήτους, τελεσθείσας ἐν συμπλοκῇ, ἐν βραχυῷ ψυχικῇ ὀρμῇ, ἢ ἐν καταστάσει μέθης τοῦ αὐτουργοῦ [ἄρθρ. 185], ἃς ἡπιώτερον τιμωρεῖ. Ἐν ἄρθροις 367—369 προνοεῖ περὶ τῶν κατὰ τοῦ σώματος προσβολῶν, τῶν ὡς πλημμελήματα χαρακτηριζομένων.

Τὰ μεταγενέστερα Βαυαρικὰ νομοσχέδια ¹⁾ συνεχώνευσαν μὲν ἐν ταῖς αὐταῖς διατάξεσι τὰς σωματικὰς βλάβας τοῦ Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου τὰς διαστελλομένας εἰς κακουργήματα καὶ πλημμελήματα, ἠκολούθησαν ὁμῶς ὡς πρὸς τὴν διατύπωσιν τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων τὴν προδιαχαραχθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ὁδόν, καὶ συνεπλήρωσαν τὰς διατάξεις αὐτοῦ. ὀρίσαντα λεπτομερέστερον τὸ εἶδος καὶ μέγεθος τῆς καταγνώστεας ποινῆς κατὰ λόγον τῆς προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ καὶ τοῦ ἐπελθόντος ἀποτελέσματος, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ περιορίσωσι τὸν δικαστὴν δι' ὠρισμένων ἀπολύτως ποινῶν, ἀλλὰ παραδεχθέντα τὸ σύστημα τῆς διαπλατύν-

¹⁾ Νομοσχ. 1822 ἄρθρ. 250—256. — 1827 ἄρθρ. 220—230. — 1831 ἄρθρ. 254—263.

σεως τοῦ μεταξύ ἀνωτάτου καὶ ἐλαχίστου ὅρου αὐτῶν διαστήματος, μεῖζονα ἐχορήγησαν αὐτῷ ἐλευθερίαν, ὅπως προσφορώτερον προβαίνει εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διατάξεων τῶν δύο τελευταίων νομοσχεδίων διευτυπώθησαν οἱ ὅρισμοὶ τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου.

β') Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος.

Τὰ γενικὰ στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος τῶν κατὰ τοῦ σώματος προσβολῶν καὶ βλαβῶν εἰσὶ τὰ αὐτὰ περίπου, οἷα καὶ ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀνθρωποκτονίας καθόλου. Εἰδικώτερον παρατηρητέον περὶ αὐτῶν.

1) Τὸ ἐγκλημα τῶν κατὰ τοῦ σώματος προσβολῶν δύναται ν' ἀπορρέῃ εἴτε ἐκ τῆς δολίας προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ (ἄρθρ. 307, 308) εἴτε ἐξ ἀμελείας (ἄρθρ. 310). Ὅσακίς ἐκ δολίας προαιρέσεως διαπράττεται, ὁ δόλος τοῦ αὐτουργοῦ δύναται νὰ φέρῃ εἴτε τὸν τύπον τοῦ ἐκ προμελέτης, εἴτε τοῦ ἀπρομελετήτου καὶ ἐν βρασμῷ ψυχικῆς ὀρμῆς παραχθέντος. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἀπαιτεῖται, ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς ἀνθρωποκτονίας, ἡ ἡ ἀπόφασις νὰ καταρτισθῇ ἐκ προμελέτης, ἡ ἡ ἐκτέλεσις νὰ γείνῃ ἐσκεμμένως.

2) Ὁ σκοπὸς τοῦ αὐτουργοῦ δεόν νὰ μὴ περιλαμβάνῃ τὸν φόνον ἢ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ καθ' οὗ ἀπευθύνεται ἡ προσβολή, διότι τότε ἀλλοιοῦνται καθ' ὁλοκληρίαν ὁ χαρακτήρ τῆς πράξεως, ἥτις ὡς ἀπόπειρα φόνου ἢ ἀναιρέσεως παρίσταται. Ἐπίσης ἡ κατὰ τοῦ σώματος γενομένη προσβολή δὲν πρέπει νὰ χρησιμεύῃ ὡς ἀπλοῦν μόνον μέσον πρὸς διάπραξιν ἐτέρου τινὸς ἀδικήματος. Πλεῖστα ὅσα ἐγκλήματα, ὡς ἡ ληστεία, ἡ ἀρπαγή, ἡ ἀπαγωγή, ὁ βιασμός καὶ ἄλλα αὐτοῖς παραπλήσια κατ' ἀνάγκην πολλάκις περιέχουσι σωματικὰς προσβολὰς παντοῦ εἶδους, ἀλλὰ ἐπ' αὐτῶν ὁ σκοπὸς τοῦ αὐτουργοῦ δὲν κατευθύνεται ἀπακλειστικῶς εἰς τὰς ταιαύτας σωματικὰς προσβολὰς ἢ βλάβας, ἀλλ' εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἐπιχειρουμένου ἐγκλήματος σκοποῦ.

3) Ἀντικείμενον τῆς πράξεως εἶναι ἡ ἀκεραιότης τοῦ σώ-

ματος καὶ ἡ εὐεξία αὐτοῦ, ὅθεν ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος ὑφίσταται, γενομένης οἰαζθήποτε προσβολῆς, δι' ἧς ἐπέρχεται ἡ ἀκρωτηριασμός τις τῶν μελῶν τοῦ σώματος, ἢ ἀπλῆ βλάβη αὐτῶν, ἢ σωματικὴ τις νόσος, ἢ ψυχικὴ πάθησις πρόσκαιρος ἢ διαρκής. Τὸ εἶδος τῆς βλάβης καὶ ἡ διάρχεια τῆς νόσου οὐδεμίαν ἔχουσι σημασίαν ὡς πρὸς τὴν καθόλου ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος, χρησιμεύουσι δὲ μόνον ὡς λόγοι πρὸς διαβάθμισιν τῶν καταγνωστέων ποινῶν. Ἐκ τῆς σωματικῆς βλάβης ἐνδέχεται νὰ ἐπέλθῃ καὶ ὁ θάνατος τοῦ καθ' οὗ ἀπηυθύνετο ἡ προσβολὴ προσώπου, ἀλλ' ὡς ἀνωτέρω εἴρηται ἤδη, ὁ θάνατος δὲν πρέπει νὰ ᾖ ὁ τελικὸς καὶ ὠρισμένος σκοπὸς τῆς πράξεως.

4) Ἡ γενομένη προσβολὴ πρέπει νὰ ᾖ παράνομος· ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος ἀποκλείονται αἱ τοιαῦται τοῦ σώματος προσβολαί, αἱ μὴ ἐπὶ σκοπῷ βλάβης γενομέναι, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ὑπαγορευόμεναι, ὡς οἱ ἀκρωτηριασμοί, οἱ ὑπὸ τῶν ἱατρῶν ἐπιχειρούμενοι πρὸς σωτηρίαν τοῦ νοσοῦντος, ἢ αἱ ὑπ' αὐτῶν ἐνεργούμεναι ἐγχειρίσεις. Ἀλλ' ὅσας καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ ἱατρὸς παρέβη τοὺς ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης διαγεγραμμένους κανόνας ἐξ ἀνεπιτηδείότητος, ἡ πράξις τιμωρεῖται δυνάμει τοῦ § 6'. τοῦ ἀρθρ. 310.

Ὡς ἡ αὐτοκτονία οὕτω καὶ αἱ ἐκουσίως ὑπὸ τινος ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ σώματος ἐπενεχθεῖσαι βλάβαι, οἷον οἱ ἀκρωτηριασμοὶ καὶ τὰ τραύματα εἰσὶν κατὰ τὸν ἡμέτερον ποινικὸν νόμον ἀνέγκλητοι 1).

γ') Διαβάθμισις τοῦ ἀξιοποίνου.

Τὸ μέτρον τῆς καταγνωστέας ποινῆς ἦν ἀνέφικτον νὰ ὀρισθῇ

1) Ὁ νεώτερος ποιν. νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας τιμωρεῖ ἐν ἀρθρ. 142 τοὺς ἐκουσίους ἀκρωτηριασμοὺς, ὅσας ἐγένοντο ἐπὶ σκοπῷ ἀποφυγῆς πῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας· ὅρ. καὶ ποιν. νόμον Βάδεν ἀρθρ. 257—259.— Haeblerlin Criminalrecht. III σελ. 97.

εἰδικῶς ἐν ἐκάστη τῶν ἐνδεχομένων πολυαριθμῶν σωματικῶν βλαβῶν, ὅθεν πρὸς εὐχερεστέραν καὶ ἀσφαλεστέραν αὐτοῦ ἐξέδρασι ἐλήφθη ὡς βάσις καὶ ἀφετηρία ἀπ' ἐνὸς μὲν ἢ καθ' ὑποκείμενο ἐκτίμησις τῆς πράξεως, ἀπ' ἑτέρου δὲ αἱ ἐκ ταύτης ἐπελθοῦσα συνέπειαι. Ὁρῶμενοι ἐκ τῆς καθ' ὑποκείμενον ἐρεύνης τῆς πράξεως ἀνευρίσκομεν τὴν διάκρισιν τῶν σωματικῶν βλαβῶν εἰς τέσσαρας γενικωτέρας κατηγορίας,

α') εἰς τὰς ἐκ προμελέτης·

β') εἰς τὰς ἀπρομελετήτους, καθ' ἃς οὐδεμίαν εὐθύνην φέρει παθὼν.

γ') Εἰς τὰς ἀπρομελετήτους, καθ' ἃς ὁμοῦς ὁ παθὼν παρῶξιν τὸν πράξαντα δι' ἀθεμίτων ὀνειδισμῶν καὶ ὕβρεων.

δ') Εἰς τὰς ἐξ ἀπερισκεψίας, ἀπροσεξίας, ὀλιγωρίας, ἢ ἀνεπιτηδεύτητος ἐπενεχθείσας.

Ἐξ ἀντικειμένου προβαίνοντες παρατηροῦμεν, ὅτι ἐν ἐκάστη τῶν πρῶτων πρώτων κατηγοριῶν δικαστέλλονται τέσσαρες ὁμοειδῆ βαθμοὶ, περιλαμβάνοντες τὰς συνηθεστέρας ἐκ τῶν συνεπειῶν τῶν σωματικῶν βλαβῶν. Κατὰ λόγον δὲ τῆς σπουδαιότητος αὐτῶν κανονίζεται ἡ καταγνωστέα ποινὴ ἐν ἐκάστη τῶν κατηγοριῶν τούτων.

Ὁ πρῶτος βαθμὸς τῶν εἰρημένων κατηγοριῶν περιέχει τὰ σοβαρώτερα εἶδη τῶν σωματικῶν βλαβῶν, δι' ὧν ὁ βλαφθεὶς,

4) Κατέστη διὰ τῆς αἰκίας παντάπασιν ἄχρηστος εἰς τὸ ὅποιο μετέρχεται ἐπάγγελμα. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ προβλέπεται ἀπόλυτος καὶ διαρκὴς ἀνικανότης πρὸς ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν πρόσκαιρον καὶ παροδικήν, περὶ τῆς ἐν τέλει τοῦ § 2 γίνεται λόγος.

2) Ἐστερήθη τῆς γλώσσης, τῆς ἀκοῆς, τοῦ ἑτέρου ἢ ἀμφοτέρων τῶν ὀφθαλμῶν, τοῦ ἑτέρου ἢ ἀμφοτέρων τῶν βραχιόνων, τῶν χειρῶν ἢ ποδῶν, ἢ τῆς χρήσεως αὐτῶν. Ὡς στέρησιν τῆς γλώσσης ἐκτενέστερον τὴν ἰκανότητα, ὅπως δι' ἐνάρθρων τόνων ἀνακινῶνται τὰ ἰδέας καὶ σκέψεις αὐτοῦ καὶ συνδιαλέγεται μετ' ἄλλων. Ἐν τῇ

στερήσει τῆς γλώσσης δὲν πρέπει νὰ συμπεριλάβωμεν καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς φωνῆς¹⁾).

Ἐπειδὴ κατὰ τὸ γράμμα τοῦ νόμου ἀπαιτεῖται στερήσις τῆς ἀκοῆς, κατ'ἀνάγκην ἔπεται, ὅτι, ἐὰν διὰ τῆς ἐπενεχθείσης βλάβης ἐπέλθῃ κώφρανσις μερικὴ ἐκ τοῦ ἐτέρου τῶν ὠτων, δὲν ὑπάγεται αὕτη εἰς τὸν πρῶτον τοῦτον βαθμὸν τῶν σωματικῶν βλαβῶν, ἐκτὸς ἐὰν ὁ παθὼν ἐστερεῖτο ἤδη τῆς ἐκ τοῦ ἐτέρου τῶν ὠτων ἀκοῆς, καὶ διὰ τῆς ἐπενεχθείσης βλάβης κατέστη καθ'ὅλοκληρίαν κωφός. — Τὴν ἐρμηνείαν αὐτὴν ὑποστηρίζει ἡ διατυπούμενη ἀντίθεσις μεταξὺ τῆς στερήσεως τῆς ἀκοῆς καὶ τῆς ὁράσεως, περὶ ἧς μόνον ὀρίζεται ὅτι, καὶ ἐὰν κατὰ τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν ἐπέλθῃ ἡ βλάβη, θεωρεῖται ὑπαγομένη εἰς τὰς διατάξεις τοῦ πρώτου τούτου ἐδαφίου²⁾).

Ὡς στερῇσιν τῶν ὀφθαλμῶν δέον νὰ ἐννοήσωμεν τὴν τελείαν ἀπώλειαν τῆς ὁράσεως. Ἐὰν ἐκ τοῦ τραύματος ἢ τῆς βλάβης ἐπέλθῃ ἐξασθένησις μόνον αὐτῆς, ἐν ἡλλείψει εἰδικῆς διατάξεως, ἀναφύεται τὸ ζήτημα εἰς ποῖον βαθμὸν τῶν σωματικῶν βλαβῶν δύναται νὰ καταταχθῇ. Πρὸς λύσιν αὐτοῦ φρονοῦμεν ὅτι πρέπει νὰ γείνη ἡ ἐξῆς διάκρισις. Ἐὰν ἡ ἐξασθένησις ᾖ τοιαύτη, ὥστε ἀνίατος οὖσα καθιστᾷ τὸν παθόντα ἄχρηστον εἰς τὸ ὅποιον μετέρχεται ἐπάγγελμα, οἷον ἐὰν ζωγράφος, ὥρολογοποιὸς, χαράκτης ἢ ἄλλος παρόμοιον ἐπάγγελμα μετερχόμενος ἔπαθεν, ὑπάγεται εἰς τὰς σωματικὰς βλάβας τοῦ πρώτου βαθμοῦ. Ἐὰν ὅμως ἡ ἐξασθένησις τῆς ὁράσεως εἶναι ἱάσιμος, ἢ οὐδευίαν σημασίαν ἔχει ὡς πρὸς τὴν ἀσκήσιν τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ παθόντος, πρέπει νὰ ὑπαχθῇ κατὰ λόγον τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων, ἥτοι τοῦ χρόνου τοῦ πρὸς ἔασιν αὐτῆς ἀπαιτουμένου, εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἐδαφίων 2. 3 κτλ. τοῦ ἀρθρ. 307³⁾).

¹⁾ Geyer in Holtzendorff's Handb. III σελ. 538.

²⁾ Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 224 n° 4.

³⁾ Εἰδικῶς τὸ ζήτημα τοῦτο λύει τὸ ἀρθρ. 309 τοῦ Γαλλ. ποινικοῦ νόμου κατὰ τὴν διὰ τοῦ νόμου τοῦ 1863 γενομένην τροπολογίαν αὐτοῦ.

3) Κατέστη ἀνίκανος εἰς παιδοποιίαν. Ἡ τοιαύτη ἀνικανότης δύναται νὰ ἐπέλθῃ, εἴτε διὰ τῆς στερήσεως τῶν ὀργάνων, ἃτινα λειτουργοῦσι πρὸς πολλαπλασιασμὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, εἴτε διὰ τοιαύτης βλάβης αὐτῶν, ὥστε καθίστανται ἄχρηστα εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν φυσικῶν λειτουργιῶν¹⁾).

διακρίνον τὴν cécité, perte d'un oeil, ou autres infirmités permanentes, ἐν αἷς κατὰ φυσικὸν λόγον ὑπάγεται καὶ ἡ ἐκσθενήσις τῆς ὁράσεως. Ἐν γένει παρατήρητέον ὅτι τὸ γράμμα τοῦ ἡμετέρου νόμου λιατέλως ἔχει, καὶ ἔνεκα τούτου ἀμφιβολιῶν οὐχὶ εὐαρίθμων δύναται νὰ γείνη πρόξενον, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος τῆς ἐκσθενήσεως τῆς ὁράσεως ἐνδέχεται νὰ συμβῇ, διότι ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ἐδαφίῳ μνημονεύει μόνον τὴν ἀποβολὴν ἢ τὴν στέρτησιν τῆς χρήσεως ὠρισμένων μελῶν ἢ αἰσθητηρίων, καὶ νότον ἀνιάτον ψυχικὴν. Ἐν τῷ δευτέρῳ τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ ἢ τὴν ἀποβολὴν τῆς χρήσεως ἄλλων μελῶν ἐκτὸς τῶν ἐν πῷ πρώτῳ ἐδαφίῳ μνημονευομένων. Ἐν τῷ τρίτῳ δὲ καὶ τετάρτῳ περὶ νόσου ὠρισμένης κατὰ χρόνον διαρκείας, οὐχὶ δὲ περὶ ἀνιάτου νόσου ἢ παραπλησίως βλάβης διαρκοῦς.

1) Ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ ποινικῇ νομοθεσίᾳ ὁ εὐνουχισμὸς κατεδιώκετο καὶ ἐτιμωρεῖτο ὡς αὐτοτελεὲς ἐγκλήμα δυνάμει τῆς Lex Cornelia de sicariis, εἰς ἣν πρῶτος ὑπήγγαγεν αὐτὸν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς, ὑποθέσῃ φραγμὸν εἰς τὴν ἐπικρατήσασαν κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ κατὰ χρήσιν. Lex. 4 § 2 (48. 8 ad leg. Corn. de sicar.). Ἐτιμωρεῖτο δὲ οὐ μόνον ὁ διὰ βίας ἄλλον εὐνουχίζων ἀλλὰ καὶ ὁ ἐκουσίως ἐκυτὸν πρὸς εὐνουχισμὸν πιρέχων, ὡς καὶ ὁ πωλὼν, ἢ ὁ παραδίδων δοῦλον ἐπὶ τοιοῦτῃ σκοπῇ. Ὁ αὐτοκράτωρ Λέων ἀπηγόρευσε τὴν ἀγοραπωλησίαν Ῥωμαίων εὐνούχων, ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἐν Νεαρ. 142 ἠπέλιψε κατὰ πῶν ἐνόχων εὐνουχισμοῦ τὴν τοῦ ἀντιπεπονθότος ποινὴν, καὶ ἐὰν ὁ εὐνουχισθεὶς ἀπεδίου, ἐτιμωροῦντο οἱ ἔνοχοι διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἐξορίας καὶ τῆς δημεύσεως τῆς περιουσίας. Rein Criminalrecht d. Röm. seil. 422. — Κατὰ τὸ Κανονικὸν δίκαιον ἐτιμωρεῖτο ὁ εὐνουχισμὸς ὡς ἰδιαιτέρον εἶδος τοῦ ἐγκλήματος τῆς παιδοκτονίας, διότι δι' αὐτοῦ κατεστρέφετο ἡ ἰκανότης τοῦ ἀνθρώπου πρὸς γέννησιν τέκνων ἢ Καρολίνα ἐδίδισεν ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν τοῦ Κανονικοῦ δικαίου πραγματευομένη περὶ τοῦ ἐγκλήματος τοῦ εὐνουχισμοῦ ἐκ παρρηλήλου μετὰ τοῦ ἐγκλήματος αἰῆς ἀμβλύσεως, καὶ τιμωροῦσα τὸν ἔνοχον διὰ θανάτου ποινῆς (ἀρθρ. 133). Temme Lehrb. § 194.

4) Ἡ ψυχικὴ νόσος χωρὶς τὰ ὑπάρρη ἀπο-
χρῶσα πιθανότης ἀναρρώσεως. Ἡ τοιαύτη ψυχικὴ νόσος διακρι-
τέα ἐστὶ τῆς προσκαίρου, διάνοητικῆς συνταράξεως, τῆς ἐνδεχομέ-
νης νὰ ἐπέλθῃ συνεπεία σωματικῆς βλάβης, ὡς λ. χ. συμβαίνει
ἐπὶ τῆς παροδικῆς ἀναισθησίας, ἐπὶ τῆς ἐνεκὰ τραυματίων ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς φλογώσεως καὶ τοῦ ἐκ ταύτης προξενουμένου παραλήρου
κτλ. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἡ ψυχικὴ νόσος πρέπει νὰ ᾖ ἀνεξάρτητος τῆς
σωματικῆς πάθησέως. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀσπειρώμενος νὰ
χαρακτηρίσῃ ὁ νόμος εἰδικώτερον τὴν ψυχικὴν νόσον προστίθῃσι
τὴν φράσιν «χωρὶς τὰ ὑπάρρη πιθανότης ἀναρρώσεως». Ἀλλ' ὅμως
ἡ βεβαίως τῆς τοιαύτης πιθανότητος ἢ μὴ τῆς ἀναρρώσεως δυ-
σχερεστάτη ἀποδίδει, καὶ μάλιστα ὁσάκις ἡ ψυχικὴ νόσος μετὰ
διὰ λειμμάτων ἐμφανίζεται ¹⁾).

5) Ἐστέρηθῃ τῆς ζωῆς. Ὡς ἐν τῇ ἀναλύσει τῶν γενικῶν στοι-
χείων τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος τούτου παρατηρήσαμεν, ὁ θά-
νατος τοῦ καθ' οὗ ἐγένετο ἡ σωματικὴ βλάβη προσώπου δὲν πρέ-
πει νὰ ἐκδηλώνηται ἐν τῇ ἀποφάσει τοῦ αὐτουργοῦ ὡς ἄμεσος
σκοπὸς αὐτῆς, διότι τότε ἡ πράξις φέρει τὸν χαρακτήρα τοῦ ἐγ-
κλήματος τοῦ φόνου ἢ τῆς ἀναιρέσεως. Ἡ στέρησις τῆς ζωῆς τοῦ
κακοποιουμένου προσώπου δὲν νὰ ἐπέλθῃ ὡς συνέπεια τῆς ἐπενε-
χθείσης κατ' αὐτοῦ σωματικῆς προσβολῆς, πρὸς ἣν ἰδίως καὶ
ἀποκλειστικῶς κατηυθύνετο ἡ βούλησις τοῦ αὐτουργοῦ ²⁾).

¹⁾ Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 224. n° 8. Ὑπάρθοντι τινες ἐκ
τῶν ἀρχαιοτέρων ποινικολόγων ὑπεστήριξαν ὅτι αἱ κατὰ τῶν ψυχικῶν
τοῦ ἀνθρώπου δυνάμειν προσβολαὶ ἀποτελοῦσιν αὐτοτελεῖς ἐγκλήματα,
Nochirria ἐπικαλούμενον ὅρ. Tittmann Handb. I σελ. 466. — Feuer-
bach Casper Häuser σελ. 58. Τὴν γνώμην αὐτῶν ἀπεδείξατο μόνος ὁ Σα-
ξωνικὸς ποινικὸς νόμος ἐν ἀρθρ. 137. — Οἱ νεώτεροι ποιν. νόμοι ἐπό-
μειναι τῇ ἐπικράτσει τῆς γνώμης συμπεριλαμβανουσιν ἐὰς ἐπὶ τῶν δια-
φορικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων πρόβλους αἱ ἀλλοιώσεις μεταξὺ τῶν
σωματικῶν βλαβῶν. Heffter Lehrb. § 284.

²⁾ Εἰδικῶς τὴν γενικὴν ταύτην ἀρχὴν ἐμπειρίελαβε τὸ ἀρθρ. 309 τοῦ
Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ὁρίζον «Si les coups portés ou les blessures fai-

Ὁ δεύτερος βαθμὸς περιλαμβάνει τὰς σωματικὰς βλάβας, δι' ὧς οὐ αἰκισθεῖς.

1) Ἡ κρωτηριάσθη καθ' οἷον δὴποτε μέλος τοῦ σώματος, οἷον διὰ τῆς ἀποκοπῆς τῶν ὠτων, τῆς ῥινός, τῶν χειλέων κτλ. Ὁ τοιοῦτος ἀκρωτηριασμὸς δύναται νὰ συμβῇ καὶ ἐπὶ τῶν μελῶν τὰ ὅποια ἐν τῷ προηγουμένῳ βαθμῷ ἀναφέρονται, ἥτοι ἐπὶ τῶν ποδῶν ἢ χειρῶν κτλ., ἀλλὰ πρέπει νὰ ᾔναι τοιοῦτος, ὥστε ἔνεκεν αὐτοῦ νὰ μὴ ἐπέρχηται ἀδυναμία πρὸς χρῆσιν αὐτῶν 1).

2) Ἀπέβιαλε τὴν χρῆσιν ἄλλου τινος ἐκ τῶν μελῶν του, τοῦ τέστιν ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ πρώτῳ βαθμῷ μνημονευμένων, ἥτοι τῇ γλώσσῃ, τῶν χειρῶν ἢ τῶν βραχιόνων, τῶν ποδῶν, τῶν ὀφθαλμῶν κτλ.

3) Παρεμορφώθη λ. χ. δι' ἀνιάτων οὐλῶν ἢ στιγματίων γεννημένων ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ, δι' ἀποκοπῆς τοῦ ἄκρου τῆς ῥινός, τῶν ἐξωτερικῶν ὠτίων, καὶ ἐν γένει διὰ παντὸς τρόπου ἀσχημίζοντος τὸν ἄνθρωπον καὶ καθιστῶντος αὐτὸν δυσειδῆ τὴν ὄψιν.

4) Κατέσκη κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν πραγματογνωμόνων ἄχρηστος εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἐπαγγέλματός του ὑπὲρ τοὺς τρεῖς μῆνας. Ὡς ἐν τῷ πρώτῳ βαθμῷ, οὕτω καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ὁ νόμος ἡμῶν περιορίζει τὴν ἐκ τῆς αἰκίας προξενουμένην ἀνικανότητα μόνον ὡς πρὸς τὰ ἔργα τοῦ ἐπαγγέλματος, ὅπερ μετέρχεται τις, ὥστε διὰ τοῦ τοιούτου περιορισμοῦ ἀποκλείει τὴν

les volontairement, mais sans intention de donner la mort, l'ont pourtant occasionnée, le coupable sera puni de la peine des travaux forcés à temps» ὁρ. καὶ Βελγικοῦ ποιν. νόμου ἀρθρ. 401.

1) Ἡ ἀποκοπή λ. χ. δακτύλου ἐκ τοῦ ποδός ἢ τῆς χειρός· ἀλλ' ἐὰν ἡ τοιαύτη ἀποκοπή καθιστᾷ ἄχρηστον τὸ μέλος, οἷον ἐὰν ἀποκοπῇ ἡ ἀντίχειρ τῆς δεξιᾶς χειρός προσώπου ὡς γραφέως ἐργαζομένου ἢ μετερχομένου ἕτερόν τι ἐπάγγελμα, καθ' ὃ τὸ ἀποκοπὲν μέλος εἶναι συνήθως ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον πρὸς ἐνάσκησιν τοῦ τοιούτου ἐπαγγέλματος φρονοῦμεν ὅτι ἡ τοιαύτη βλάβη ἐστὶ τιμωρητέα διὰ τῶν ἐπὶ τοῦ πρώτου βαθμοῦ καταγινωσκομένων ποινῶν.

ἀπόλυτον πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότητα, καὶ αἱ διατάξεις αὐτοῦ κατὰ συνέπειαν δὲν δύνανται νὰ τύχωσιν ἐφαρμογῆς, ἐὰν ὁ αἰκισθεὶς δὲν μετέρχεται ἐπάγγελμά τι. Τὸ ἀδόκιμον τῆς τοιαύτης διατάξεως τοσούτῳ μᾶλλον καθίσταται ἐπαισθητὸν ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ καὶ ἰδίως ἐν τῷ δευτέρῳ τούτῳ ἐδαφίῳ, καθόσον μετὰ τῆς πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότητος δὲν συνδέεται καὶ πρόσκαιρός τις νόσος¹⁾).

Πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς ἐλλείψεως αὐτῆς τινὲς τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων ἀντὶ τῆς ἀνικανότητος πρὸς ἐνάσκησιν τῶν ἔργων τοῦ ἐπαγγέλματος παρεδέξαντο γενικώτερον ὅρον τὴν ἀνικανότητα ἀπολύτως πρὸς ἐργασίαν (*Arbeitsunfähigkeit* 2).

Πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀνικανότητος τοῦ αἰκισθέντος πρὸς ἐνάσκησιν τῶν ἔργων τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ ἀπαιτεῖται κατὰ τὸ γράμμα τοῦ ἡμετέρου νόμου «*ὁμολογία τῶν πραγματογενομένων*» (*Sachverständigen*). Τὴν τοιαύτην εἰδικὴν μνείαν τοῦ ἀποδεικτικοῦ μέσου ὑπεγόρευσε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὸν νομοθέτην ἡ ἐνδεχομένη περίπτωσις τῆς ἐκδικάσεως τῆς ὑποθέσεως πρὸ τῆς παρελεύσεως τῶν τριῶν μηνῶν καὶ ἡ ἀνάγκη ἐντεῦθεν τῆς βεβαιώσεως τῆς ἐν τῷ μέλλοντι διαρκείας τῆς ἀνικανότητος ὑπὸ προσώπων, ἅτινα ὡς ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων αὐτῶν γνώσεων εἰσὶν ἀρμόδια ν' ἀποφανθῶσι περὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ³⁾).

Ὁ τρίτος βαθμὸς περιέχει τὰς σωματικὰς βλάβας, δι' ὧν ὁ αἰκισθεὶς ἐβλάφθη τὸ σῶμα κατ' ἄλλον τρόπον ἐκτὸς τῶν ἀνω-

¹⁾ Ἐν τῷ Γαλλικῷ ποιν. νόμῳ ἄρθρ. 309 συνδυάζεται ἡ πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότης μετὰ νόσου τινὸς («*une maladie ou incapacité de travail personnel*»).

²⁾ Πρωσσικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 193.—Βάδεν. ἄρθρ. 255. 1.—Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου 1861 ἄρθρ. 239.

³⁾ Ἐὰν ἡ δίκη γένη μετὰ παρέλευσιν τοῦ τριμήνου χρονικοῦ διαστήματος, φρονούμεν ὅτι ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἀρκεῖ πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀνικανότητος, καθόσον πρόκειται περὶ πραγματικοῦ γεγονότος ὑποπίπτοντος ἀμέσως εἰς τὰς αἰσθησεις ἐκάστου λαθόντος ἀφορμὴν νὰ ἀντιληφθῇ τοῦτο.

τέρω εἰρημένων καὶ ἐντεῦθεν ὑπέπεσεν εἰς νόσον ἢ ἀνικανότητα ἐργασίας, διαρκούσαν ὑπὲρ τὰς τριάκοντα ἡμέρας, ἀλλ' ὅχι καὶ ὑπὲρ τοὺς τρεῖς μῆνας, καὶ δὲν φαίνεται ὅτι τὸ διάστημα τοῦ παρηλθε μόνον ἐξ αἰτιῶν μὴ δυναμένων νὰ καταλογισθῶσιν εἰς τὸν πράξαντα. Ἐν τῷ βαθμῷ τούτῳ συμπληροῦται ἡ ἐν τῷ προηγούμενῳ παρατηρηθεῖσα ἔλλειψις τῆς εἰδικῆς μνείας τῆς νόσου ἣτις δὲν ἀπαιτεῖται νὰ συντρέχῃ μετὰ τῆς πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότητος. Τὴν τοιαύτην δὲ ἀνικανότητα πρὸς ἐργασίαν εὐρίσκομεν ἐν τῷ βαθμῷ τούτῳ ὀρίζομένην ἀπολύτως καὶ οὐχὶ σχετικῶς ὑπὲρ τὴν ἐνάσκησιν τῶν ἔργων τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ αἰκισθέντος. Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἡ διάρκεια τῆς τε νόσου καὶ τῆς πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότητος δὲν πρέπει νὰ ᾖ συνεπεία ὑπαιτίου ἐνεργείας ἢ παραλείψεως τοῦ αἰκισθέντος, ὅπερ ἐνδέχεται νὰ συμβῇ, ἐὰν αὗτος ἡρνήθῃ νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν δέουσαν θεραπείαν, ἢ ὑποβληθεῖς ἅπαξ διέκοψε αὐτήν, ἢ καθ' ὅλοκληρίαν παρημέλησε τῇ ἐφαρμογῇ τῶν χρησίμων θεραπευτικῶν μέσων, ἢ καὶ ἐνῆργησεν τι ὅπως ἀντικείμενον εἰς τὴν ἐπιχειρηθεῖσαν θεραπείαν, ἢ τὴν ἐν τῇ πληγῇ ἢ τοῦ τραύματος ἴασιν.

Τέλος ἐν τῷ τετάρτῳ βαθμῷ ὑπάγεται ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ἡ νόσος ἢ ἡ πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότης τοῦ βλαφθέντος διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς τρεῖς ἡμέρας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὑπὲρ τὰς τριάκοντα.

Ἡ διάρκεια τῶν ὀριζομένων προθεσμιῶν τῆς πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότητος ἢ τῆς νόσου ὑπολογίζεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐγένετο ἡ βλάβη ἢ προξενήσασα τὴν τοιαύτην νόσον ἢ ἀνικανότητα, μέχρι τῆς ἐπομένης ἡμέρας τῆς συμπληρώσεως τὴν ὀριζομένην προθεσμίαν, ὡς ἐξάγεται ἐξ αὐτοῦ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου, ἀπαιτοῦντος ὑπὲρ τοὺς μῆνας, ἢ ὑπὲρ τὰς τριάκοντα ἡμέρας, ἢ ὑπὲρ τὰς τρεῖς ἡμέρας¹⁾.

Ἐὰν πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς προβλεπομένης πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότητος ἢ τῆς νόσου ἐπέλθῃ ἐκ λόγου τινὸς ὅπως ἀσχέτου

¹⁾ Goldammer Materialien II. ἀρθρ. 193. σελ. 413. — Stenglein Commentar II σελ. 266. — Chauveau-Helie Code Pénal II ἀρθ. 2573.

πρὸς τὰ τραύματα καὶ τὴν σωματικὴν βλάβην ὁ θάνατος τοῦ πα-
θόντος δύναται νὰ ἐγερθῇ, καὶ ἡγέρθη πραγματικῶς ἀμφιβολία,
ἂν ἡ διάρκειά τῆς νόσου ἢ τῆς πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότητος δέον
νὰ κανονισθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διαγνωσθείσης ἐντάσεως τῶν τραυ-
μάτων καὶ σωματικῶν βλαβῶν ἢ μόνον ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πραγ-
ματικῆς αὐτῶν διαρκείας. Ἐπειδὴ ὁ νόμος ὡς λόγον διαβαθμίσεως
τῆς ποινῆς λαμβάνει οὐχὶ τὴν ἐνδεχομένην καὶ πιθανὴν, ἀλλὰ
τὴν πραγματικὴν διάρκειαν τῆς νόσου ἢ ἀνικανότητος, ὁρθωτέραν
θεωροῦμεν τὴν γνώμην τῶν ὑποστηρίζοντων, ὅτι ὁ ἐπελθὼν θάνα-
τος διακόπτει τὴν διάρκειαν τῆς νόσου ἢ ἀνικανότητος ¹⁾.

Ἐπὶ τῶν ἐξ ἀμελείας τραυμάτων καὶ βλαβῶν ἀποκλείει ὁ νό-
μος πρῶτον τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἐξ αὐτῶν ἐπῆλθεν ὁ θάνατος.
Ὁ ἐνοχος τοιούτων ἐξ ἀμελείας θανατηφόρων τραυμάτων καὶ
βλαβῶν ἐστὶ τιμωρητέος κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἀρθρ. 300. Μετὰ
τοῦτο δὲ διακρίνει δύο τινὰς περιπτώσεις, τὴν περίπτωσιν, κα-
θ' ἣν ἡ νόσος ἢ ἡ πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότης τοῦ βλαφθέντος διήρ-
κεσεν ὑπὲρ τὰς τρεῖς ἡμέρας, ἣν διὰ φυλακίσεως τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν
τιμωρεῖ ²⁾, καὶ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ ἐνοχος ὑπερέβη τὰ ὅρια
τῆς ἀμύνης, ὅτε ἡπιώτερον τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως τριῶν μέ-
χρι τριάκοντα ἡμερῶν. Ὡς παρακόλουθον δὲ ποινὴν ἐπιβάλλει
κατὰ τοῦ ἐνόχου στέρεσιν τῆς ἀδείας πρὸς τὸ μετέωχεσθαι τέ-
χνην τινὰ ἢ ἐπιστήμην, ἢ ἐπιτηδεύμα κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἀρθρ.
301, ἐὰν ἡ βλάβη προῆλθεν ἐκ τῆς ἀνεπιτηδεύου ἐφαρμογῆς τῆς
ἐπιστήμης, τέχνης ἢ τοῦ ἐπιτηδεύματος, τὰ ὅποια εἶχε τὴν ἀδειαν
νὰ μετέρχηται ὁ καταδικασθεὶς.

4) Γενικοὶ ὁρισμοί.

^{*)} Ἀρθρ. 311.

Ὅταν εἰς τινὰ συμπλοκὴν πολλοὶ ἐπέβαλον χεῖρα εἰς

¹⁾ Τὴν γνώμην ταύτην ἀπεδείξατο καὶ ἡ νομολογία τῶν Γαλλικῶν
δικαστηρίων ἀρ. Blanche Code Pénal τόμ. IV ἀρθ. 374 σελ. 664.

²⁾ Ἐὰν ἡ νόσος ἢ ἡ πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότης διήρκεσεν ἑλκττον τῶν
τριῶν ἡμερῶν ἢ πρᾶξις φέρει χαρακτηριστὰ πταίσματος καὶ τιμωρεῖται
κατὰ τὸ ἀρθρ. 688.

θανατωθέντα ἢ πληγωθέντα, — 1) Ἐὰν μόνον ἡ σύμπτωσις τῶν πολλῶν πληγῶν ἔφερε τὸ γενόμενον ἀποτέλεσμα, ἕκαστος τῶν ἐπαγαγόντων πληγὴν. — 2) Ἐὰν δὲ ἦναι βέβαιον ὅτι μόνον αὗται ἢ ἐκεῖναι τῶν γενομένων πληγῶν ἐπέφερον τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, πᾶς ὅστις ἐπέφερε μίαν τῶν πληγῶν τούτων, τιμωρεῖται ὡς αὐτουργὸς τοῦ συμβάντος ἀποτελέσματος.

** Ἀρθρον 312.*

Ἐὰν εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ προηγούμενου ἄρθρ. 311 ἀριθ. 2 δὲν ἐξηκριδῶθη παρὰ τίνος αἱ τοιαῦται πληγαὶ ἔγειναν, ἐκεῖνοι μὲν περὶ τῶν ὁποίων εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι δὲν ἐπέφερον καμμίαν ἐξ αὐτῶν, τιμωροῦνται κατὰ λόγον τῶν ἐκτός τούτων μικροτέρων πληγῶν, τῶν ὁποίων ἤθελον εὑρεθῇ ἔχνη εἰς τὸ σῶμα τοῦ πληγωθέντος, οἱ δὲ λοιποὶ, ἀντὶ μὲν τῶν δεσμῶν, ἄτινα διὰ τὸ συμβὰν ἀποτέλεσμα ἐπιβάλλονται, μὲ εἰρκτὴν τὸ πολὺ ὀκτῶ ἐτῶν· ἀντὶ δὲ τῆς εἰρκτῆς, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ δύο ἐτῶν, καὶ τέλος, ἐὰν ἐπρόκειτο να καταγνωσθῇ φυλάκισις, ἢ ἐπιβάλλεται αὕτη εἰς βαθμὸν ἀναλόγως μικρότερον, ἢ προσδιορίζεται ἀνάλογος χρηματικὴ ποινὴ.

** Ἀρθρον 313.*

Κατὰ παντὸς ὅστις κατέστη ἔνοχος σωματικῆς βλάβης πρὸς συγγενεῖς ἐξ αἵματος εἰς ἀνιόντα καὶ κατιόντα βαθμὸν, πρὸς σύζυγον, πρὸς ἀδελφοὺς, πρὸς γυναῖκα, τὴν ὁποίαν ἐγνώριζεν ἐγκυμονοῦσαν, πρὸς τὸν ἐπίτροπόν του, πρὸς τὸν ἐπιμελητὴν του, πρὸς τὸν διδάσκαλον ἢ κύριόν του, ἢ πρὸς ἄλλους, εἰς τοὺς ὁποίους χρεωστεῖ ἰδιαίτερον σέβας, ἢ προσωπικὴ αὕτη σχέσις ἰσχύει ὡς ἰδιαίτερος ἐπιβαρύνουσα αἰτία.

**Αρθρ. 514.*

Ἐάν τις, ἐν ᾧ διαχειρίζει τὸν κατ' οἶκον σωφρονισμόν, ὀλιγωρῶν τὴν προσήκουσαν πρόνοιαν καὶ μετριότητα, ἐπέφερε σωματικὴν βλάβην εἰς τοὺς διατελοῦντας ὑπὸ τὴν ἐφορείαν, ἐξουσίαν, ἢ ἐπιμέλειαν αὐτοῦ, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν· ὁ δὲ αἰκισθεὶς λαμβάνεται ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν αἰκιζόντων γονέων, ἐπιμελητῶν, ἐπιτρόπων, ἢ ἐπιστατῶν, ἃν καὶ εἰς τὸ μέλλον ἦναι φόβος αἰκιῶν, αἵτινες ἐπαπειλοῦσι κίνδυνον ζωῆς, ἢ τοῦ σώματος, καὶ διὰ δαπάνης των, ἢ διὰ δαπάνης τῶν ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ὑφισταμένων καταστημάτων, παραδίδεται εἰς ἄλλων ἐπιμέλειαν καὶ ἐπιτήρησιν.

**Αρθρον 515.*

Γνωστοὶ πρωταίτιοι διαπληκτισμῶν, συνήθως διαπληκτιζόμενοι ἄνθρωποι, δις τοῦλάχιστον ἐπὶ σωματικῇ βλάβῃ τιμωρηθέντες, παρομοίως καὶ ὅσοι τρις ἐγένυναν ἔνοχοι σωματικῆς βλάβης, κατὰ τῶν εἰς τὸ ἄρθρ. 313 ἀναφερομένων προσώπων, ὑποβάλλονται πρὸς τῇ ποινῇ καὶ εἰς ἰδιαιτέραν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν.

**Αρθρ. 516.*

Ὅσα εἰς τὸ ἄρθρ. 287 ὠρίσθησαν περὶ θανατηφόρων βλαβῶν ἢ πληγῶν, ἐφαρμόζονται καὶ εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἐπισυμβαίνει θάνατος ἐκ τῶν σωματικῶν βλαβῶν.

**Αρθρ. 517.*

Αἱ ἀπρομελετήτως καὶ ἐξ ἀμελείας προερχόμεναι σω-

ματικά βλάβαι, περί ὧν ἔγεινε λόγος εἰς τὸ ἄρθρ. 308 ἀριθμ. 2 - 4, εἰς τὸ ἄρθρ. 309 ἀριθμ. 2 - 4 καὶ εἰς τὸ ἄρθρ. 310, καθ' ὅσον δὲν ἔχουσιν ἐπακόλουθον τὴν διατάραξιν τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας, καταδύκονται καὶ τιμωροῦνται μόνον κατ' αἵτησιν τοῦ βλαφθέντος ἢ τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων του, ἐκτὸς μόνον ὅταν οἱ ἀντιπρόσωποι οὗτοι ἔγειναν οἱ ἴδιοι ἑνοχοὶ τῆς σωματικῆς βλάβης, καὶ ὁ βλαφθεὶς δὲν ἦναι εἰς κατάστασιν ν' ἀναφερθῇ μόνος εἰς (γρ. νὰ ἐπικαλεσθῇ αὐτὸς οὗτος) τὴν ἀρχήν.

Τὴν ὑπόθεσιν τῶν δύο πρώτων ἀρθρῶν τῶν γενικῶν ὁρισμῶν ἀποτελεῖ τὸ ζήτημα περὶ τῆς εὐθύνης τῶν ἐν τινι συμπλοκῇ συμμετασχόντων, καθ' ἣν ὁ θάνατος ἢ ὁ τραυματισμὸς προσώπου τινὸς ἐγένετο.

Πότε ὑφίσταται τοιαύτη συμπλοκή (Raufhandel) δὲν ὀρίζεται εἰδικῶς ἐν τῷ νόμῳ· ὅθεν, ὑπὸ γενικωτέρων ἀρχῶν ὀδηγούμενοι, δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ὑπαρξίν ταύτης, ὅταν δύο τοῦλάχιστον ἢ πλείονες καθ' ἑνὸς ἢ πλείονων προσώπων ἐπετέθησαν. Ἐπομένως κατ' ἐλάχιστον ὅρον ἀπαιτεῖται ἡ συνδρομὴ τριῶν προσώπων ¹⁾).

Τὰ συμμετασχόντα τῆς συμπλοκῆς πρόσωπα, τὰ ἐπὶ πρᾶγματι ἢ φόνῳ διωκόμενα, πρέπει νὰ μὴ συνδέωνται πρὸς ἀλλήλα διὰ τῶν τῆς συστάσεως ἢ συνεργείας δεσμῶν, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ παρ' οἰουδήποτε ἐξ αὐτῶν προελθοῦσα ἐνέργεια βαρύνει καὶ πάντας τοὺς λοιποὺς συστασιώτας, ἢ συνεργοὺς κατὰ τοὺς γενικοὺς ὅρους τῶν ἀρθρῶν 57, 58 καὶ ἐπομ. Αἱ περὶ τῶν ἐν συμπλοκῇ γενομένων τραυμάτων καὶ ἀναιρέσεων διατάξεις προϋποθέτουσι κατ' ἀνάγκην τὴν ὑπαρξίν τυχαίας μόνον συναυτουργίας ²⁾, καθ' ἣν

¹⁾ Heberlin Criminalrecht. III σελ. 144. — Oppenhoff Strafgesetzbuch, ἀρθρ. 227 n^ο 4.

²⁾ Τόμ. Α'. σελ. 198. — Berner Theilnahme σελ. 355. — Goldam-

εἴτε ἐκ προμελέτης, εἴτε ἀπρομελετήτως καὶ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἕκαστον τῶν ἐνεργῶν προσώπων ἐπελήφθη τῆς ἐκτελέσεως.

Πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς καταγνωστέας ποινῆς τῶν συμμετασχόντων ἐν τινι συμπλοκῇ προσώπων διαστέλλονται αἱ ἐξῆς περιπτώσεις.

1) Ἐὰν ἡ σύμπτωσις τῶν πολλῶν πληγῶν ἔφερε τὸ γενόμενον ἀποτέλεσμα, τότε ἕκαστος τῶν ἐπαγαγόντων πληγὴν τιμωρεῖται ὡς αὐτουργὸς τοῦ συμβάντος ἀποτελέσματος.

2) Ἐὰν οὐχὶ ἅπασαι αἱ πληγαί, ἀλλὰ τινες μόνον ὥρισμέναι ὑπῆρξαν ἡ παραγωγὸς αἰτίας τοῦ ἐπελθόντος ἀποτελέσματος, ἕκαστος τῶν ἐπαγαγόντων μίαν τῶν τοιούτων πληγῶν τιμωρεῖται ὡς αὐτουργὸς τοῦ τοιούτου ἀποτελέσματος.

3) Ἐὰν δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ βεβαιωθῇ τίνες οἱ ἐπαγαγόντες τὰς πληγὰς, ἐξ ὧν παρήχθη τὸ ἐπελθὼν ἀποτέλεσμα, τότε ἐκείνοι, περὶ ὧν εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι δὲν ἐπήνεγκόν τινα ἐκ τῶν πληγῶν τούτων, τιμωροῦνται κατὰ λόγον τῶν ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ παθόντος εὐρεθεισῶν μικροτέρων πληγῶν, εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς καταλογίζεται τὸ συμβάν ἀποτέλεσμα, καὶ τιμωροῦνται δι' αὐτὸ ἀλλ' ἡπιώτερον, μετατρεπομένης ἢ ἐλαττωμένης τῆς ποινῆς κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἀρθρ. 312, ἥτοι ἀντὶ τῶν δεσμῶν καταγινοσκομένης εἰρκτῆς τὸ πολὺ ὀκταετοῦς, ἀντὶ εἰρκτῆς, διετοῦς τὸ πολὺ φυλακίσεως, καὶ, ὁσάκις ἡ πρᾶξις διὰ φυλακίσεως τιμωρεῖται, ἐλαττοῦται ἡ διάρκεια αὐτῆς ἀναλόγως, ἢ εἰς χρηματικὴν μεταβάλλεται ποινὴν.

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ νόμος ἡμῶν, παρεκβαίνων τῆς ἀρχῆς, καθ' ἣν ἡ καταγνωστέα ποινὴ πρέπει νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς πραγματικῆς καὶ ἀποδεδειγμένης ἐνοχῆς τοῦ ὑπαίτιου προσώπου, λαμβάνει ὡς βάσιν τοῦ ἀξιοποίνου τὸ τεκμήριον μόνον τῆς ἐνο-

χῆς καὶ ἐκ τοῦ ἐπελθόντος ἀποτελέσματος ὀρίζει τὸ μέτρον τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς ¹⁾).

Ὡς ἰδιαιτέρως ἐπιβαρυντικὴν αἰτίαν, ἐπιτείνουσαν τὸ ἀξιόπονον τῆς πράξεως, χαρακτηρίζει τὸ ἄρθρ. 313 τὰς σωματικὰς βλάβας τὰς γενομένας πρὸς πρόσωπα, μεθ' ὧν ὁ αὐτουργὸς συνδέεται διὰ δεσμῶν συγγενείας, ἢ πρὸς τὰ ὅποια ὀφείλει ὑποταγὴν καὶ ἰδιαιτέρον σεβασμὸν, ἥτοι πρὸς συγγενεῖς ἐξ αἵματος εἰς ἀνιόντα καὶ κατιόντα βαθμὸν, πρὸς σύζυγον, πρὸς ἀδελφοὺς, πρὸς τὸν ἐπίτροπον, τὸν διδάσκαλον, τὸν ἐπιμελητὴν, τὸν κύριον αὐτοῦ ἢ ἐν γένει εἰς πρόσωπα, εἰς τὰ ὅποια χρεωστέϊ ἰδιαιτέρον σέβας, ἢ τέλος πρὸς γυναῖκα, περὶ ἧς ἦν γνωστὸν ὅτι διατελεῖ ἐν καταστάσει ἐγκυμοσύνης. Ἐὰν ἐκ τῆς τοιαύτης σωματικῆς βλάβης, τῆς κατ' ἐγκυμοσύνης ἐπενεχθείσης, ἐπέλθῃ ἑκτρωσις ὑπάρχει συρρόη ἐγκλημάτων καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς ὀρισθῆσεται ἡ καταγνωστέα ποινή.

¹⁾ Εἰς τὰς ἐν τῷ ἄρθρ. 312 (δρ. Βαυαρικῶν νομοσχεδίων 1827 ἄρθρ. 224.— 1831 ἄρθρ. 258) διακρίσεις ὠδηγήθη ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐκ τῶν ἐν τῷ κοινῇ Γερμανικῇ ποινικῇ δικαίῳ ἀναπτυχθεισῶν ἀρχῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διατάξεων τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ποινικοῦ δικαίου [δρ. Lex 1 § 3. (ad leg. Jul. de sicar. 48. 8).—Lex 47 (eod). «Si in rixa percussus homo perierit, ictus unusquisque in hoc collectorum contemplari oportet. — Lex 11 § 4 (ad leg. Aquil. 9. 2)] καὶ τῆς Καρολίνης (ἄρθρ. 148).—Ἐκτὸς τοῦ Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου τοῦ 1813 (ἄρθρ. 183 ἐπομ. καὶ 183) παρεδέξαντο τὸ σύστημα αὐτὸ οἱ ποινικοὶ νόμοι τῆς Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 266.—Ἀνοβέρου ἄρθρ. 245 — Βάδεν ἄρθρ. 240—2 καὶ ἄλλοι τινές. Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος δὲν περιέχει ἰδιαιτέραν τινὰ διάταξιν περὶ τῶν ἐν συμπλοκῇ γενομένων τραυμάτων καὶ σωματικῶν βλαβῶν. Οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι ἐτράπησαν ὅλως νέαν ὁδὸν, χαρακτηρίζοντες ὡς ἀξιόποινον καὶ τιμωροῦντες ἐν γένει αὐτὴν καὶ μόνον τὴν συμμετοχὴν ἐν τινι συμπλοκῇ, καθ' ἣν ἀνθρωποκτονία ἢ τραυματισμοὶ καὶ σωματικαὶ βλάβαι συνέβησαν, εἰς ἕκαστον δὲ τῶν συμμετασχόντων, ἐκ τῆς ἐνεργείας τῶν ὁποίων ἐπῆλθεν ὁ θάνατος ἢ ἡ σωματικὴ βλάβη, ἐπιβάλλεται βαρυτέρα ποινή. Πρωσσικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 193.— Σαξωνικοῦ ἄρθρ. 173.— Βαυαρικοῦ 1861 ἄρθρ. 240.— Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 227.

Προνοῶν ὁ νόμος περὶ τῶν ἐνδεχομένων νὰ συμβῶσι καταχρήσεων ἐκ τῆς ἐνασχήσεως τοῦ κατ'οἶκον δικαιώματος τοῦ σωφρονισμοῦ τῶν ὑπὸ πατρικὴν ἐξουσίαν, ὑπὸ ἐφορείαν, ἢ ἐπιμέλειαν ἄλλου διατελούντων, ὀρίζει ἐν ἄρθρῳ 314 τὴν ἐπιβλητέαν ποινὴν κατ' ἐκείνων, ὅσοι ἐξ ὀλιγωρίας ἢ ἀπρονοησίας, ὑπερβαίνοντες τὸ προσήκον μέτρον ἐν τῇ διαχειρίσει τῆς σωφρονιστικῆς αὐτῶν ἐξουσίας, γίνονται πρόξενοι σωματικῆς βλάβης. Ἐπομένως κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ὁ δικαστὴς δὲν ἔχει νὰ ἐξετάσῃ, ἂν ὑπῆρχεν ἢ μὴ λόγος πρὸς ἐφαρμογὴν σωφρονιστικῶν μέσων, ἂν ἐγένετο κατάλληλος ἢ μὴ ἐκλογὴ αὐτῶν, διότι ὁ κεκτημένος τὸ πρὸς σωφρονισμόν δικαίωμα, ἔχει καὶ τὸ δικαίωμα τῆς κρίσεως περὶ τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ἡ χρῆσις αὐτοῦ εἶναι σκόπιμος καὶ ἀναγκαῖα, καὶ τῶν μέσων, ἅτινα ὡς κατάλληλα παρίστανται. Εἰς τὸν ἐλεγχον τοῦ δικαστοῦ ὑπάγεται μόνον τὸ ζήτημα, ἂν ἐν δεδομένῃ τινὶ περιπτώσει, καθ' ἣν ἐγένετο χρῆσις σωφρονιστικῶν μέσων, δὲν ἐγένετο ὑπέρβασις τοῦ προσήκοντος μέτρου ἐξ ὀλιγωρίας καὶ ἀπρονοησίας, ἐξ ἧς ἐπῆλθε σωματικὴ βλάβη. Ὅσακις ἡ σωματικὴ βλάβη ἐπῆλθε, διότι ἐπίτηδες καὶ ἐν γνώσει ὁ διαχειριζόμενος τὴν σωφρονιστικὴν ἐξουσίαν ὑπερέβη τὸ προσήκον μέτρον, ἡ πράξις τιμωρεῖται κατὰ τὰς ἐν γένει περὶ σωματικῶν βλαβῶν διατάξεις 1). *Im Jahr 1880.*

Τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 315 ὑπηγόρευσεν εἰς τὸν νομοθέτην ἡ περὶ τῆς κοινῆς ἀσφαλείας μέριμνα, καὶ ἡ πρὸς παρεμπόδισιν ἐνδεχομένων σωματικῶν βλαβῶν πρόνοια, διὰ τὸν λόγον αὐτὸν πρὸς τῇ καταγνωστέᾳ ποινῇ ὑποβάλλει εἰς ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν πάντας, ὅσοι ὡς γνωστοὶ πρωταίτιοι διαπληκτισμῶν ἢ ὡς συνήθως διαπληκτιζόμενοι ἐξηλέγχθησαν, ὡς καὶ ἐκείνους, ὅσοι δις τοῦλάχιστον ἐπὶ σωματικῇ βλάβῃ ἐτιμωρήθησαν, ἢ τρίς ἐγένοντο ἔνοχοι σωματικῆς βλάβης κατὰ τῶν εἰς τὸ ἄρθρ. 313 ἀναφερομένων προσώπων.

Πρὸς ἄρσιν πάσης ἀμφιβολίας ὀρίζεται ἐν ἄρθρ. 316 ὅτι οἱ

1) Oppenhoff Strafgesetzbuch n° 4 ἐπομ.

περί θανατηφόρων βλαβῶν ἢ πληγῶν γενικαὶ ὁρίσμοι τοῦ ἄρθρου 287 κρατοῦσι καὶ ἐν ταῖς περιπτώσεσι, καθ' ἃς ἐπισυμβαίνει θάνατος ἐκ τῶν σωματικῶν βλαβῶν.

Τέλος διὰ τοῦ ἄρθρ. 317 κανονίζεται ὁ τρόπος τῆς καταδίωξεως τῶν τραυμάτων καὶ σωματικῶν βλαβῶν ἐν εἰδικαῖς τις περιπτώσεσιν. Ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ὁρῶμενοι συναγομεν τοὺς ἐξῆς κανόνας περὶ τῆς καταδίωξεως τοῦ εἵδους τοῦτου τῶν ἐγκληματικῶν πράξεων.

1) Ἐξ ἐπαγγέλματος γίνεται ἡ καταδίωξις ἀπάντων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐκ προμελέτης γενομένων τραυμάτων καὶ σωματικῶν βλαβῶν, οἷον δ' ἥποτε καὶ ἂν ᾔηται τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῶν. Ἐπίσης καὶ τῶν ἀπρομελετήτως καὶ ἐν βρασμῷ ψυχικῆς ὀρμῆς ἢ εἰς ἀπαρασκευάστους διαπληκτισμοὺς γενομένων, εἴτε ὁ παθὼν παρῴξυνε τὸν πράξαντα δι' ἀθεμίτων ὀνειδισμῶν καὶ ὕβρεων, εἴτε μὴ, ἐὰν ἐξ αὐτῶν ἐπῆλθεν ὁ θάνατος, ἢ ἄλλη τις τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 307 § 1 μνημονευομένων σωματικῶν βλαβῶν.

2) Συνέπειά ἐγκλήσεως γίνεται ἡ καταδίωξις κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις τῶν ἀνευ προμελέτης σωματικῶν βλαβῶν, αἵτινες ἔσχον ὡς συνέπειάν τινα τῶν ἐν τοῖς ἄρθρ. 308 §§ 2—4 καὶ 309 §§ 2—4 μνημονευομένων περιπτώσεων ὡς καὶ τῶν ἐξ ἀμελείας τελεσθεισῶν.

Ἡ ἐγκλησις αὕτη γίνεται εἴτε ὑπὸ τοῦ βλαφθέντος αὐτοῦ ἀμέσως εἴτε ὑπὸ τῶν νομίμων αὐτοῦ ἀντιπροσώπων 1).

Κατ' ἐξαιρέσιν καὶ ἐν ταῖς εἰρημέναις περιπτώσεσιν χωρεῖ ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξις.

α') Ἐὰν διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν τραυμάτων καὶ σωματικῶν βλαβῶν ἐπῆλθε διατάραξις τῆς κοινῆς εὐταξίας καὶ ἡσυχίας. Πότε ὑπάρχει τοιαύτη διατάραξις δὲν ὀρίζεται εἰδικῶς ἐν τῷ νόμῳ, ἀλλ' ὅμως ὁδηγούμενοι ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 552 πραγματευομένου περὶ τῆς συγχύσεως τῆς κοινῆς ἡσυχίας (Sib-

¹⁾ Ποιοὶ εἰσὶν οἱ νόμιμοι ἀντιπρόσωποι ὁρ. Τόμ. Α'. ἄρθρ. 116 σελ. 392. — Κωνσταντοπούλου Ἑρμηνεία Ποιν. Δικονομίας § 142.

rung der öffentlichen Ruhe), δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι διατάραξις ἢ σύγχυσις τῆς κοινῆς ἡσυχίας ὑπάρχει, ὡς αἰεὶ ἢ πράξις ἐτελέσθη ἐν δημοσίῳ τινὶ τόπῳ, καὶ προὔξενησε συρροὴν ἀνθρώπων, ἔθετο εἰς κίνησιν τὴν ἀρχὴν, ἢ τὴν ἐνοπλον δύναμιν, καὶ ὁ παθὼν ἐπεκαλέσθη τὴν συνδρομὴν τῆς ἀρχῆς ¹⁾).

6') Ἐὰν ἐνοχοὶ σωματικῆς βλάβης ἐγένοντο αὐτοὶ οἱ νόμιμοι ἀντιπρόσωποι τοῦ παθόντος, καὶ οὗτος δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ ἐπικαλέσθῃ τὴν συνδρομὴν τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς πρὸς κατάδιωξιν καὶ τιμώρησιν αὐτῶν.

Β') Σωματικαὶ βλάβαι, καὶ κίνδυνοι ἐκ παραβίασεως τῶν λοιμοκαθαρτηρίων, καὶ διαδόσεως μολυντικῶν νόσων.

**Άρθρ. 518.*

Ὅστις παραβιάζει καθ' οἷονδὴποτε τρόπον τὰ παρὰ τῆς ἀρχῆς διατεταγμένα καθαρτήρια, ἢ ἄλλα κατὰ τοῦ λοιμοῦ ἢ ἐτέρας λοιμώδους νόσου ὑφιστάμενα ἀσφαλιστικὰ καταστήματα, τιμωρεῖται, — 1) μὲ θάνατον, ἐὰν συνέβῃ μόλυνσις. — 2) μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα, ἐὰν δὲν συνέβῃ μὲν μόλυνσις, ὁ πράξας ὅμως ἦλθεν ἐκ τόπου, ἐνθα λοιμὸς ἢ ἄλλη λοιμώδης νόσος, πρὸς ἀποτροπὴν τῆς ὁποίας τὸ καθαρτήριο ἐσυστήθη, εἶχεν ἐκραγῇ ἐν καιρῷ τῆς ἀναχωρήσεώς του, καὶ τοῦτο ἦτο γνωστὸν εἰς αὐτόν. — 3) μὲ εἰρκτὴν εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν.

¹⁾ Κατὰ τὰς ἐπὶ τοῦ ἀντιστοίχου ἀρθροῦ 230 τοῦ Βασιλικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827 αἰτιολογίας χάριν παραδείγματα μνημονεύονται, ὡς ἐπιφέρουσαι τὴν διατάραξιν τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας, αἱ σωματικαὶ βλάβαι αἱ συμβᾶσαι ἐν δημοσίῳ τόπῳ, ἐν δημοσίοις χορευτηρίοις, ἢ σφαιριστηρίοις, ἐν ἀγορᾷ κτλ.

ἄρθρ. 319.

Ὅστις μεταδίδει εἰς ἀνθρώπους ἐκ προθέσεως μολυντικὴν τινὰ νόσον, τιμωρεῖται· 1) μὲ θάνατον, ἐὰν ἐντεῦθεν ἀφηρέθῃ ἐνὸς ἢ πλειοτέρων ἀνθρώπων ἡ ζωή· — 2) μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα, ἐὰν τοῦλάχιστον δέκα ἄνθρωποι ἐμολύνθησαν, ἢ ἐὰν ἡ διαδοθεῖσα νόσος ᾔτο λοιμὸς, ἢ ἄλλη τις παροιμία χαλεπὴ νόσος· — 3) μὲ εἰρκτὴν, εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν.

ἄρθρ. 320.

Ὅστις μεταδίδει μολυντικὴν νόσον ὅχι ἐκ προθέσεως, ἀλλ' ἐξ ἀπλῆς ὀλιγωρίας, ἀπερὶσκεψίας, ἀπροσεξίας, ἢ ἀνεπιτηδειότητος, τιμωρεῖται· — 1) μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν ἕως δύω ἐτῶν, ἐὰν τις ἀπέθανεν ἐκ τῆς νόσου ταύτης· — 2) μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν.

Ἐκ τῶν προκειμένων ἄρθρων τὸ πρῶτον, ἤτοι τὸ ἄρθρ. 318 κατηργήθη διὰ τοῦ ἄρθρ. 37 τοῦ ὑγειονομικοῦ νόμου τῆς 28 νοεμβρίου 1845, ὅστις ἀπὸ τοῦ ἄρθρ. 15 καὶ ἐφεξῆς περιέχει εἰδικὰς καὶ λεπτομερεῖς διατάξεις περὶ τιμωρῆσεως τῶν παραβάσεων τῶν ἐν ἐσχυτῇ ὑγειονομικῶν διατάξεων ἢ κανονισμῶν.

Αἱ ἐν τοῖς δυσὶν ἐπομένοις ἄρθροις διατάξεις ἐλήφθησαν ἐκ τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων τοῦ 1827 καὶ 1831 ¹⁾, προβλέπουσι

¹⁾ Νομοσχ. 1827 ἄρθρ. 231. — 1831 ἄρθρ. 264. — Ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 ὡς καὶ ὁ Γαλλικὸς δὲν παρέχουσιν ἀντιστοίχους διατάξεις. Ἐκ τῶν Γερμανικῶν ποινικῶν νόμων εὐάριθμοί τινες, ὡς ὁ τοῦ Ὁλδεμβούργου ἄρθρ. 387, τοῦ Βάδεν ἄρθρ. 369, τῆς Σαξωνίας ἄρθρ. 359, περιεῖχον εἰδικὰς διατάξεις περὶ διαδόσεως τῶν συφιλιδικῶν νοσημάτων.

δὲ καὶ τιμωροῦσι τὴν περίπτωσιν τῆς ἐκ δόλου ἢ ἐξ ἀμελείας μεταδόσεως μολυντικῆς νόσου, ἐξ ἧς ἐπῆλθεν ὁ θάνατος ἢ ἐλάβη ἐνὸς ἢ πλειοτέρων προσώπων. Ποῖαι νόσοι δέον νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς μολυντικαὶ, ὑποδεικνύει τὸ διάταγμα τῆς 31 Δεκεμβρίου 1836 μνημονεῦον ὡς τοιαύτας, 1) τὴν μολυσματικὴν λοιμικὴν ἢ τὸν τύφον· 2) τὴν πανώλην, 3) τὴν χολέραν, 4) τὰς φυσικὰς εὐλογίας, 5) τὴν λέπραν, 6) τὴν αἰγυπτιακὴν ὀφθαλμίαν, 7) τὰς ἀφροδισιακὰς νόσους, 8) τὴν ψώραν καὶ ἀχώραν, 9) τὴν πνευμονικὴν φθίσιν, 10) τὸν σπασμωδικὸν βῆχα ἢ κοκκίτην, 11) τὴν ὑδροφοβίαν. Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν νοσημάτων αὐτῶν φρονοῦμεν, ὅτι καὶ πᾶν ἄλλο νόσημα, περὶ τοῦ ὁποίου ἤθελε πεισθῇ ὁ δικαστής ὅτι δύναται ἐκ προθέσεως ἢ ἐξ ἀμελείας νὰ μεταδοθῇ εἰς ἕτερον πρόσωπον, ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μολυσματικῶν νοσημάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

ΠΕΡΙ ΠΡΑΞΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

Α') Ἀρπαγή.

Ἀρθρ. 521.

Ὅστις ἄνευ δικαίωματος συλλαμβάνει τινὰ βιαιῶς ἢ δολίως, ἢ, πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 14 ἔτους τῆς ἡλικίας του, ἐκόντα, χωρὶς τῆς συναινέσεως τῶν γονέων ἢ ἐπιτρόπων του, εἰς τρόπον ὥστε ὁ ἀρπαγεὶς ἀφαιρεῖται τῆς προστασίας τῆς κυβερνήσεως, ἢ ἐκείνων, ὑπὸ τὴν νόμιμον ἐξουσίαν τῶν ὁποίων διατελεῖ, τιμωρεῖται ἐπὶ ἀρπαγῇ. — 1) μὲ δεσμὰ διὰ βίου, ἐὰν ὁ ἀρπαγεὶς ἀπήχθη εἰς μακρυνὰ μέρη διὰ νὰ ὑπηρετῇ ἐκεῖ δούλου ἢ θητὸς δίκην. — 2) μὲ πρόσκαιρα δεσμὰ τοῦλάχιστον δεκαπέντε ἐτῶν, ἐὰν ὁ ἀρπαγεὶς ὑποβληθῇ εἰς ναυτικὴν ἢ στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ξένης τινὸς δυνάμεως, ἢ ἐὰν ἡ ἀρπαγὴ πραχθῇ ὑπὸ ἀγυρτῶν, ἐπαιτῶν, γοήτων, καὶ παρομοίων ἀνθρώπων εἰς παῖδα νεώτερον τῶν δώδεκα ἐτῶν. — 3) μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα τὸ πολὺ δεκαπέντε ἐτῶν, ἐὰν ἡ ἀρπαγὴ πραχθῇ ἄνευ τινὸς τῶν προειρημένων περιστάσεων. — Ἐν ὅσῳ ὁ ἀρπαγεὶς δὲν ἀναγκτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν

του, ὁ κακουργήσας δὲν δύναται εἰς τὰς περιπτώσεις 2 καὶ 3 ν' ἀπολυθῇ ἐκ τοῦ τόπου τῆς ποινῆς, πρὶν ἢ πληρωθῇ ἡ ὑπὸ τοῦ νόμου ὠρισμένη μεγίστη διάρκεια τῶν προσκαίρων δεσμῶν (ἄρθρ. 8).

α') Εἰσαγωγή.

Μετὰ τὰ ἐγκλήματα κατὰ τῆς ζωῆς, τῆς υἰείας καὶ ἀνεκδιότητος τοῦ σώματος, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἐν τοῖς προηγουμένοις κεφαλαίοις, ἔπονται ἀμέσως τὰ κατὰ τῆς ἐλευθερίας τοῦ προσώπου ἐγκλήματα, περὶ ὧν πραγματεύεται τὸ προκείμενον κεφάλαιον. Εἰσὶ δὲ ταῦτα ἡ ἄρπαγῇ, ἡ παράνομος κατακράτησις, ἡ παράνομος βία καὶ ἀπειλὴ, καὶ ἡ ἀπαγωγή.

Περὶ τῆς ἀρπαγῆς, περὶ ἧς προνοεῖ τὸ ἄρθρον 324, εὐρίσκομεν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων ἡδὴ χρόνων εἰδικὰς νομοθετικὰς διατάξεις. Ἐν τῇ ποινικῇ τῶν Ῥωμαίων νομοθεσίᾳ ἐτιμωρεῖτο, δυνάμει τῆς περὶ τὰ τέλη τῆς Δημοκρατίας ἐκδοθείσης *Lex Fabia de plagiariis*, ὡς ἀρπαγῇ (*plagium*), ἀφ' ἐνός μὲν πᾶσα οἰαδήποτε κατ' ἐλευθέρου πολίτου ἐπιχειρηθεῖσα πράξις ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ καταστῆσαι αὐτὸν δούλον, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ κατὰ τῶν δούλων γενομέναι ἐπιβουλαί, εἴτε πρὸς φυγάδουσιν ἢ ἀπόλυψιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἰδίων δεσποτῶν, εἴτε πρὸς παράνομον κατακράτησιν, καὶ μεταπώλησιν εἰς ἄλλον ¹⁾).

Ἡ κατὰ τῶν ἐνόχων ἀπειλουμένη ποινὴ ἦν χρηματικὴ ²⁾, ἐπὶ δὲ τῶν αὐτοκρατόρων Διοκλητιανοῦ καὶ Κωνσταντίνου μετετράπη εἰς θάνατον ³⁾.

¹⁾ Lex 4. 6 § 2. (48. 15 ad leg. Fab.). Ἡ λέξις *plagium* κατὰ τινας μὲν ἦν ἐλληνικῆς καταγωγῆς ἐκ τοῦ π λ ἄ γ ι ο ν, κατ' ἄλλους δὲ παράγεται ἐκ τῆς λατινικῆς λέξεως *plaga*, τοῦτέστι δίπτυον. Rein Criminalr. d. Roemer σελ. 386.

²⁾ Lex 7 (48. 15 ad leg. Fab.). Lex. 12 (40 4 de manumissionibus). Lex 12 § 9—16 (49 15 de capt. et. de postlim.).

³⁾ Lex un. Cod. Theod. (9. 13 ad. leg. Fab.).

Ἐπίσης αἱ νομοθεσίαι τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων, ὡς καὶ τὸ Κανονικὸν δίκαιον, ἐτιμώρουν τὴν ἀποστέρησιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ προσώπου τινός, καὶ τὴν πώλησιν αὐτοῦ δίκην δούλου ¹⁾).

Ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις, ἕνεκα τῆς μετατροπῆς τῶν κοινωνικῶν καὶ ἀστικῶν σχέσεων καὶ τῆς καταργήσεως τῆς δουλείας, μετέλλαξε κατ' ἀνάγκην καὶ ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀρπαγῆς καὶ οἱ ὅροι τοῦ ἀξιοποίνου, οἵτινες κατὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν ποινικὴν νομοθεσίαν καὶ τὰς μετ' αὐτὴν ἐκ τῆς ἐννοίας αὐτοῦ ἐπήγαζον.

Πρῶτος ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος ἐκ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν, ὀρίσας εἰδικώτερον τοὺς ὅρους τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ (ἄρθρ. 197—200), χαρακτηρίζει ὡς ἀρπαγὴν τὴν διὰ βίαν ἢ δι' ἀπάτης ἀπαγωγὴν τινος ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐπικρατείας. Τὰ διατάξεις αὐτοῦ ἐτροποποποίησαν ἐν μέρει τὰ Βαυαρικὰ νομοσχέδια, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων διευπλώθησαν οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρου 321 τοῦ ἡμετέρου νόμου ²⁾).

β') Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος.

Ἐξετάζοντες τὰ εἰδικὰ στοιχεῖα τ' ἀποτελοῦντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀρπαγῆς παρατηροῦμεν ὅτι·

1) Ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος δύναται νὰ ᾖ πᾶν πρόσωπον οἰαζομένης ἡλικίας. Ἐν τῇ καθόλου ἐννοίᾳ τῆς ἀρπαγῆς περιλαμβάνει ὁ ἡμέτερος νόμος καὶ τὴν ἀρπαγὴν παίδων ἡλικίας κατωτέρως τῶν 14 ἐτῶν, διαστελλὼν τὴν περίπτωσιν ταύτην τῶν ἄλλων, καθόσον ἐπ' αὐτῆς δὲν ἐξαλείφει τὸ ἀξιοποίνον τῆς πράξεως ἢ ἐκ μέρους τοῦ παιδὸς διδομένη συναίνεσις.

2) Ὁ σκοπὸς τοῦ αὐτουργοῦ πρέπει νὰ τείνῃ εἰς τὴν ἀποστέ-

¹⁾ Cap. 1. X. de furtis (5. 18). Ἐξόδου ΚΑ'. 6. — Ἐν τῇ Καρολίγγῳ δὲν εὐρίσκομεν εἰδικὴν τινα διάταξιν περὶ τῆς κατὰ τῆς ἐλευθερίας τοῦ προσώπου ἐπιδουλείας.

²⁾ Νομοσχέδ. 1822 ἄρθρ. 257—259. — 1827 ἄρθρ. 232. — 1831 ἄρθρ. 265. — Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος δὲν περιέχει ἰδιαιτέραν διάταξιν περὶ ἀρπαγῆς ἀνθρώπων ἐν γένει.

ρῃσιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀρπαγέντος διὰ τῆς ἀφαιρέσεως ἀπ' αὐτοῦ τοῦ τῆς προστασίας τῆς κυβερνήσεως, ἢ ἐκείνων ὑπὸ τὴν νόμιμον ἐξουσίαν τῶν ὁποίων διατελεῖ. Ἐκ ποίων λόγων ὠρμήθη ὁ αὐτοφυγὸς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, ἐὰν ἐπεχείρησεν αὐτὴν χάριν κέρδους ὕλικου, ἢ ἔνεκεν ἐκδικήσεως, ἢ πρὸς ἀνατροπὴν ἢ μεταβολὴν τῆς οἰκογενειακῆς τάξεως κτλ. δὲν ἐξετάζεται, οὐδὲ ἡ βεβαίωσις τοῦ τοιούτου σκοποῦ λογίζεται ἀναγκαία πρὸς ἀπαρτισμὸν τῶν συστατικῶν ὄρων τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος¹⁾. Μόνον, ἐὰν διὰ τῆς τοιαύτης ἀποστερήσεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀρπαγέντος ἐπιδιώκεται ἡ σύναψις διὰ βίας γάμου μετ' αὐτοῦ, οἷον ὁσάκις γυνὴ ἠρπάγη, ἢ ἐπιζητεῖται ἡ ἐκπλήρωσις ἀκολάστων ὀρέξεων, ἀλλοιοῦται ὁ χαρακτήρ τῆς πράξεως, παρισταμένης ὡς ἀπαγωγῆς, περὶ ἧς κατωτέρω γενήσεται λόγος (ἄρθρ. 331).

3) Ἡ ἀρπαγὴ δύναται νὰ τελεσθῇ ἢ δολίως, δι' ἀπατηλῶν παραστάσεων καὶ ἀποπλανήσεως τοῦ ἀρπαγέντος, ἢ βιαίως δι' ἀμέσου φυσικῆς ἢ ψυχολογικῆς βίας. Ὅσάκις τὸ ἀπαχθὲν πρόσωπον, οἰκοθελῶς καὶ ἄνευ οἰκείας δὴ ποτε παρανόμου ἐπιδράσεως ἐπὶ τῆς βουλήσεως αὐτοῦ, συνήνεσεν εἰς τὴν πράξιν, ἐκλείπει ἀπ' αὐτῆς τὸ ἀξιόποιον. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ἡ τοιαύτη ἐκουσία συναίνεσις δὲν ἔχει σημασίαν τινὰ, ὅταν τὸ πρόσωπον, παρ' οὗ ἐδόθη, μὴ συμπληρώσῃ ἐτι τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, διετέλει ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν γονέων αὐτοῦ ἢ ἐπιτρόπων.

Ἡ βία ἢ ὁ δόλος, δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἀδικήματος, δὲν ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως ν' ἀπευθύνωνται κατὰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ τοῦ ἀρπαγέντος, ἀλλὰ δύναται νὰ γείνη χρῆσις καὶ κατ' ἄλλων προσώπων, μεθ' ὧν συνδέεται ὁ ἀρπαγὴς²⁾, ὡς ὅταν γίνηται ἀρπαγὴ παιδὸς διατελοῦντος ὑπὸ τὴν προστασίαν ἄλλων.

4) Τὸ ἐγκλημα θεωρεῖται τετελεσμένον διὰ τῆς ἀποστερήσεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀρπαγέντος, ἢ ἐπιτυχία τοῦ εἰδικοῦ

¹⁾ Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. ἄρθρ. 197.

²⁾ Oppenhoff Stragesetzb. ἄρθρ. 234 σημ. 4.

σκοποῦ, δι' ὃν ἐγένετο ἡ ἄρπαγὴ δὲν λογίζεται ὡς οὐσιώδους καὶ ἀναγκαῖος ὅρος τῆς τελέσεως ¹⁾), ἐξακολουθεῖ δὲ ὑφισταμένη ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἀδικήματος, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ ἄρπαγεις στερεῖται τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ ἡ παραγραφὴ ἀρχεται λογιζομένη, ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ ἄρπαγεις ἀνακτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ ²⁾).

γ') Τιμώρησις τοῦ ἐνόχου.

Πρὸς διαβάθμισιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως διακρίνει ὁ νόμος τὰς ἐξῆς περιπτώσεις.

1) Τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ ἄρπαγεις ἀπῆχθη εἰς μακρυνὰ μέρη, ἵνα ὑπηρετῇ ἐκεῖ δούλου ἢ θητὸς δίκην ³⁾). Ὁ ἔνοχος τῆς ἄρπαγῆς ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τιμωρεῖται διὰ τῆς ποινῆς τῶν διὰ βίου δεσμῶν.

2) Τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ ἄρπαγεις ὑπεβλήθη εἰς ναυτικὴν ἢ στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ξένης τινὸς δυνάμεως, ἢ, καθ' ἣν ἐγένετο ἄρπαγὴ παιδὸς νεωτέρου δωδεκαετοῦς ἡλικίας ὑπὸ ἀγυρτῶν, ἐπαίτων, γοήτων καὶ παρομοίων ἀνθρώπων. Ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσιν ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ προσκαίρων δεσμῶν τοῦλάχιστον δεκαπέντε ἐτῶν.

3) Τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν δὲν ὑπάρχουσιν αἱ προειρημέναι ἐπιβαρυντικαὶ περιπτώσεις, ὅτε ὁ ἔνοχος τιμωρεῖται διὰ τῆς ποινῆς ὡσαύτως τῶν προσκαίρων δεσμῶν ἀλλὰ τὸ πολὺ δεκαπέντε ἐτῶν.

Ἀξία ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι ἡ ἐν τέλει τοῦ προκειμένου ἀρθρου εἰδικὴ καὶ ὅλως ἐξαιρετικὴ διάταξις, καθ' ἣν, ὡσάκις ἐν τῇ δευ-

1) Haeblerlin Criminalrecht III. σελ. 142.

2) Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 234 σημ. 1.

3) Τὸ Γερμανικὸν κείμενον λέγει entfernte Welt-Gegenden τοῦτέστι ἀπομεμακρυσμένα μέρη τοῦ κόσμου, ὅπερ ἀναντιρρήτως δηλοῖ τὴν ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐπικρατείας ἀπαγωγὴν τοῦ ἀρπαγέντος.

πέρα καὶ τρίτῃ περιπτώσει τῆς ἀρπαγῆς καταγινώσκεται ἡ ποινὴ τῶν προσκαίρων δεσμῶν, ἐν ὅσῳ ὁ ἀρπαγὴς δὲν ἀνακτῇ τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ, ὁ καταδικασθεὶς δὲν ἀπολύεται τοῦ τόπου τῆς ποινῆς, ἀλλ' ἐξακολουθεῖ ὑφιστάμενος αὐτὴν μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ἀνωτάτου ὅρου ἥτοι τῆς εἰκοσαετίας (ἄρθρ. 8). Ὡς ἀδικαιολόγητος φαίνεται ὁ ἡμέτερος νομοθέτης παραλαβὼν ταιαύτην διάταξιν ἐκ τοῦ Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827 (ἄρθρ. 232¹), ἐν ᾧ τὸ μεταγενέστερον Βαυαρικὸν νομοσχέδιον ἀπέκρουσεν αὐτὴν, ὡς ἀπορρέουσιν ἐκ τοῦ δικαιώματος τῆς ταυτοπαθείας, (jus talionis), καὶ λίαν ἀδόκιμον ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἐξελεγχομένην, ἐὰν εἴτε ὁ ἀρπαγὴς ἀποβιώσῃ, εἴτε ἀγνοῖται τὸ παράπαν ὁ τόπος τῆς διαμονῆς αὐτοῦ²).

Β') Παράνομος κατακράτησις.

¹ Ἀρθρον 522.

Ὅστις στερεῖ τινὰ ἄκοντα (τῆς χρήσεως) τῆς προσωπικῆς του ἐλευθερίας δι' ἐγκαθεύξεως ἢ δι' ἄλλου τρόπου, ἐὰν ὁ παθὼν, ἀνακτῇ τὴν ἐλευθερίαν του διὰ δικαστικῆς ἢ ἄλλης ὁδοῦ, ἥθελεν ἀναφερθῇ περὶ τούτου, τιμωρεῖται ἐπὶ παρανόμῳ κατακρατῇσει, — 1) μὲ εἰρκτὴν τοῦλάχιστον ὀκτὼ ἐτῶν, ἐὰν ἡ κατακράτησις παρετάθῃ πλεον τῶν τριάκοντα ἡμερῶν, ἢ καὶ διήρκεσε μὲν βραχύτερον, ἐνεργήθῃ δὲ διὰ πλαστῆς ἢ νενοθευμένης ἀνωτέρας διαταγῆς, ἢ ὑπὸ πλαστὸν ὄνομα, ἢ ὑπὸ πλαστὴν δημοσίαν στολήν, ἢ ἐὰν ὁ κατακρατηθεὶς, ὡς ἐκ τοῦ τόπου καὶ τοῦ εἶδους τῆς κατακρατήσεως, ἢ καθ' οἷονδῆποτε τρόπον, ἔπαθε καὶ ἄλλας ἰδιαιτέρας αἰκίας (κακώσεις). — 2) μὲ εἰρκτὴν τὸ

¹) Ὅρα καὶ Ποινικὸν νόμον Ἀννοβέρου 251, καὶ Ὀλδεμβούργου ἄρθρ. 205.

²) Ὅρ. Αἰτιολογίας Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου 1831 σελ. 220.

πολὺ ὀκτῶ ἐτῶν, ἐὰν ἡ κατακράτησις διήρκεσεν ὑπὲρ τὴν μίαν ἐβδομάδα, ἀλλ' ὅχι καὶ ἐπέκεινα τῶν τριάκοντα ἡμερῶν, ἣ συνέβη εἰς τόπον μὴ ὠρισμένον πρὸς φυλακὴν. — 3) εἰς ἄλλας περιπτώσεις, μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἐξ μηνῶν, ἐὰν ἡ κατακράτησις διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς τρεῖς ἡμέρας· ἄλλως δὲ, τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν. — Περιπλέον ὁ ἔνοχος καταδικάζεται καὶ εἰς ἀποζημιώσεις τοῦ κατακρατηθέντος κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἐπομένου ἄρθρου.

**Άρθρ.* 523.

Τὸ ποσὸν τῆς εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀναφερομένης ἀποζημιώσεως προσδιορίζεται, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ιδιότητος τοῦ κατακρατηθέντος, τῆς ὁποίας ἔπαθεν οὗτος βλάβης, καὶ τῶν λοιπῶν περιστάσεων, ἀλλ' οὕτως ὥστε ὁ παρανόμως κατακρατηθεὶς νὰ λαμβάνῃ δι' ἐκάστην ἡμέραν τῆς κατακρατήσεως τοῦλάχιστον εἰκοσιπέντε δραχμάς.

**Άρθρ.* 524.

Δημόσιοι ὑπάλληλοι οἵτινες χρεωστοῦν ὥς ἐκ τῶν καθηκόντων αὐτῶν νὰ ἀνακαλύπτωσι καὶ ἐξετάζωσι τὰ πρατόμενα κακουργήματα καὶ πλημμελήματα, ἐὰν παρημέλησαν τὴν εἰς αὐτοὺς γενομένην μῆνυσιν περὶ τινος αὐθαιρέτου κατακρατήσεως συμβάσης εἰς ὅποιονδήποτε τόπον, δὲν ἐξέτασαν παραχρῆμα τὴν μηνυθεῖσαν εἰς αὐτοὺς πρᾶξιν, καὶ δὲν τὴν ἀνήγγειλαν εἰς τὴν ἀνήκουσαν ἀρχήν, καταδικάζονται ὥς συναίτιοι τῆς αὐθαιρέτου κατακρατήσεως.

**Άρθρ.* 525.

Ὅστις μετὰ ἐπανειλημμένην τιμωρίαν γενῇ καὶ τρίτον

ἐνοχος παρανόμου κατακρατήσεως, ὑποβάλλεται εἰς ἰδιαι-
τέραν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν, καὶ ἐὰν ἔπραξε ταύτην
πρὸς συγγενεῖς βαθμοῦ ἀνιόντος, ἢ πρὸς ἀνθρώπους εἰς
τοὺς ὁποίους ὤφειλεν ἰδιαίτερον σέβας, ἢ περιστάσις αὕτη
θεωρεῖται ὡς ἰδίως ἐπιβαρύνουσα αἰτία.

Ἄρθρ. 526.

Κατακρατήσεις, γινόμεναι παρά τινος δυνάμει τῆς ὁποίας
ἔχει σωφρονιστικῆς ἐξουσίας, εἰς ἀνθρώπους ὑποκειμένους
εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἐφορείαν, ἢ ἐπιμέλειάν του, τιμωροῦνται
τότε μόνον, καὶ τοῦτο μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν,
ὅταν ἡ κατακρατήσις διὰ τὸν τρόπον ἢ τὴν διάρκειάν της
ᾗται ὅπως δῇ ποτε ἐπιβλαβὴς ἢ ἐπικίνδυνος εἰς τὸν κατα-
κρατούμενον, ἢ ἀντιβαίνει εἰς τοὺς ἰδιαίτερους ὁρισμοὺς
τῶν ἐγκεκριμένων οἰκιακῶν καὶ σωφρονιστικῶν διατά-
ξεων. — Ἐὰν ἐξ αὐτῶν προῆλθε τῶντι βλάβη τις εἰς
τὸ σῶμα ἢ εἰς τὴν υἰεῖαν, καταγινώσκονται οἱ ἀνή-
κοντες ποινικοὶ ὅροι, καὶ συγχρόνως ἀποβάλλονται τῆς ὑ-
πηρεσίας οἱ ἐπιστάται τῶν σωφρονιστικῶν (γρ. ποινικῶν) ἢ
ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων, ὅσοι ἐφάνησαν ἐνοχοὶ ται-
αύτης πράξεως.

Ἄρθρ. 527.

Διχασταί, ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι, εἰσαγγελεῖς, καὶ ἐπι-
στάται φυλακῶν, οἵτινες δὲν ἀπολύουσιν ἐντὸς εἰκοσιτεσσά-
ρων ὥρων φυλακισμένον τινὰ ἀφοῦ γενῇ τελεσίδικος ἡ ἀπο-
λύουσα ἀπόφασις, ἢ ἀφοῦ ἡ ὑπ' ἐγγύησιν ἄφεσίς του ἀπε-
φασίσθη, καὶ ἡ ἐγγύησις αὕτη ἐχορηγήθη· ἐπιστάται ποι-
νικῶν καταστημάτων, οἵτινες ἐπέχουσι (παρεμποδίζουσιν)
εἰς τὴν φυλακὴν κατὰ δικόν τινα ὑπὲρ τὸν ὁρισθέντα χρό-

νον τῆς ποινῆς του, ἐὰν δὲν δικαιολογηθῶσιν ἀποδεικνύον-
τες ἀποχρῶσάν τινα αἰτίαν, τιμωροῦνται.—1) μὲ εἰρκτὴν
τοῦλάχιστον ὀκτὼ ἐτῶν, ἐὰν ἡ ἐπίσχεσις ἔγινε διὰ μῖσος,
ἐκδίκησιν, ἰδιοτέλειαν ἢ ἄλλο ἀθέμιτον συμφέρον, ἢ ἐὰν ἡ
διάρκεια τῆς ἐπισχέσεως ὑπερβαίῃ τὸν ἓνα μῆνα.—2) μὲ
εἰρκτὴν τὸ πολὺ ὀκτὼ ἐτῶν, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ μὲν μία τῶν
δύο εἰρημένων περιστάσεων, διήρκεσεν ὅμως ἡ ἐπίσχεσις
ὑπὲρ τὴν μίαν ἐβδομάδα.—3) εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτω-
σιν, μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον μὲν ἕξ μηνῶν, ἐὰν ἡ ἐπί-
σχεσις διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς τρεῖς ἡμέρας, ἄλλως δὲ, τὸ πολὺ
ἕξ μηνῶν.

**Αρθρ.* 528.

Μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἕξ μηνῶν τιμωροῦνται ἔφοροι
δεσμωτηρίων καὶ δεσμοφύλακες, οἵτινες.—1) μὴ γενομένης
πρὸς αὐτοὺς ἐπιδείξεως τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως,
τοῦ περὶ προσαγωγῆς ἢ φυλάξεως ἐντάλματος, ἢ ἄλλου
τινὸς προστάγματος τῆς ἀνηκούσης δημοσίας ἀρχῆς, εἰσ-
δέχονται τινα ἀγόμενον εἰς φυλακὴν.—2) γενομένης αἰ-
τήσεως, δὲν ἐμφανίζουσι φυλακισμένον τινά, πρὸς τοὺς
ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως, ἢ ἄλλους δημοσίους ὑπαλλήλους, ἐπι-
τετραμμένους τὴν ἐπὶ τῶν φυλακῶν ἐφορείαν, χωρὶς νὰ
ἔχωσι πρὸς τοῦτο ἑγγραφον διαταγὴν τοῦ ἀνήκοντος εἰ-
σαγγελέως ἢ ἀνακριτοῦ.—3) δὲν ἐκράτησαν τοὺς διατε-
ταγμένους καταλόγους τῆς φυλακῆς, ἢ ζητηθέντας ἀρ-
νοῦνται νὰ τοὺς παρουσιάσωσιν εἰς τοὺς ἐπὶ τῆς ἀνακρί-
σεως ἢ ἄλλους ὑπαλλήλους, ἐπιτετραμμένους τὴν ἐφο-
ρείαν τῶν φυλακῶν.

**Αρθρ.* 529.

Μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ δύο ἐβδομάδων τιμωρεῖται ὅστις

λαμβάνει ὑπὸ φύλαξίντου ἀποπλανημένους παῖδας, ἀνθρώ-
πους παράφρονας, ἀπόρους, ἐπικινδύνους, ὑπόπτους, συ-
νειλημμένους ἐπ' αὐτοφώρῳ εἰς ἀξιοποινόν τινα πρᾶξιν,
εἰς ἐπετείαν, ἢ ἀγυρτείαν, καὶ τοὺς κρατεῖ πλέον τῶν εἰ-
κοσιτεσσάρων ὥρων εἰς τὴν ἐξουσίαν του, χωρὶς νὰ δώσῃ
εἰδῆσιν εἰς τὴν πλησιεστέραν ἀρχήν, ἢ, κατὰ τὰς περιστά-
σεις εἰς τοὺς προσήκοντας συγγενεῖς τοῦ κατ' αὐτὸν τὸν
τρόπον ἐμποδισμένου ἀνθρώπου.

α') Εἰσαγωγή.

Τὸ ἐγκλημα τῆς παρανόμου κατακρατήσεως διευτυπώθη κατὰ
πρῶτον ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις. Ἐν τῇ ποινικῇ τῶν Ῥωμαίων
νομοθεσίᾳ ἡ παράνομος κατακράτησις ἐχαρακτηρίζετο ὡς *crimen*
vis καὶ ἐτιμωρεῖτο δυνάμει τῆς *Lex Julia de vi publica*¹⁾.

Ἐκ τῶν ποινικῶν νόμων τῆς νεωτέρας ἐποχῆς πρῶτος ὁ Βαυα-
ρικός νόμος τοῦ 1813 ἐν ἀρθρ. 192—196 ἀκριβέστερον καὶ συ-
στηματικώτερον τὴν ἔννοιαν καὶ τὰ συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ ἐγ-
κλήματος τούτου διέγραψε, χαρακτηρίσας ὡς παράνομον κατα-
κράτησιν τὸν ἐκ κακοβούλου προθέσεως περιορισμὸν τῆς ἐλευθε-
ρίας τινὸς ἐπὶ εἰκοσιτεσσάρων ὥρας. Ὡς λόγους ἐπιβαρύνσεως τῆς
ποινῆς παρεδέχετο τὴν παράτασιν τῆς παρανόμου κατακρατή-
σεως πλέον τῶν εἰκοσιτεσσάρων ὥρων, ἢ τὰς ὡς ἐκ τοῦ τόπου ἢ
τοῦ τρόπου τῆς παρανόμου κατακρατήσεως προσγενομένης εἰς
τὸν παθόντα κακώσεις.

Τὰς διατάξεις τοῦ Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου ἠκολούθησαν ἐν

¹⁾ Lex 5 pr. (48. 6 ad leg. Jul. de vi publ.) Lex 8 (eod) «*Lege*
Julia de vi publica cavetur ne quis reum vinciat, impediatur quo-
minns Romae intra certum tempus adsit». Ἐν τῷ ἀττικῷ δικαίῳ πρὸς
τιμώρησιν τῆς παρανόμου κατακρατήσεως ὑπῆρχεν ἡ γ ρ α φ ἢ εἰ ρ-
γ μ ο υ. Πολυδεύκ. VI. 154.— Meier u. Schömann der Attische Pro-
cess σελ. 332.

μέρει τὰ μεταγενέστερα Βαυαρικὰ νομοσχέδια¹⁾, ἐξ ὧν ἠρανίσθη ὁ ἡμέτερος νόμος τὰς πλείστας τῶν προκειμένων ἄρθρων διατάξεις, συμπληρώσας αὐτὰς διὰ τινων σχετικῶν ἄρθρων τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου²⁾).

β') Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος.

Οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς παρανόμου κατακρατήσεως ὅροι εἰσὶν οἱ ἑξῆς·

1) Ἀντικείμενον αὐτοῦ ἐστὶ πᾶν πρόσωπον οἰουδήποτε γένους, ἡλικίας καὶ κοινωνικῆς τάξεως. Τὸ ἀπαράβιαστον τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖ μίαν τῶν κυριωτέρων διατάξεων τοῦ δημοσίου δικαίου, καὶ πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς ἀνεγράφησαν ἐν τῷ ἡμετέρῳ συντάγματι οἱ ὅρισμοι τῶν ἄρθρων 4, 5, 6, ὧν ἡ παράβασις συνεπάγεται τὰς ἐν τοῖς προκειμένοις ἄρθροις τοῦ Ποινικοῦ νόμου διαγραφομένας ποινάς.

2) Ἡ ἐνέργεια, ἡ πρὸς παραγωγὴν τοῦ ἐγκλήματος τείνουσα συνίσταται εἰς τὴν ἀποστέρησιν τῆς χρήσεως τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας τοῦ προσώπου. Ἡ τοιαύτη ἀποστέρησις δύναται νὰ ἐπέλθῃ εἴτε·

α') Δι' ἐγκαθερίξεώς τινος ἐν ὀρισμένῳ τόπῳ. Ἡ τοιαύτη ἐγκatheρίξις ὑπάρχει, ὅταν τις ἐν περιφράκτῳ τόπῳ κατακρατῇ τὰ δι' ἀποκλεισμοῦ τῆς ἐξόδου ἐξ αὐτοῦ. Ἐὰν ὑπάρχουσι πολλά ἐξο-

¹⁾ Νομοσχ. 1822, ἄρθρ. 260 ἐπομ. — 1827, ἄρθρ. 233. — 1834, ἄρθρ. 266.

²⁾ Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος πραγματεύεται ἰδιαίτερώς περὶ τῆς παρανόμου κατακρατήσεως (Arrestations illégales), ἐν τοῖς ἄρθροις 341 καὶ ἐπομ. Ἐν δὲ τοῖς ἄρθροις 114 καὶ ἐπομ. πραγματεύεται περὶ τῶν κατὰ τῆς ἐλευθερίας προσβολῶν (Attentats à la liberté) τῶν διαπραττομένων ὑπὸ τῶν δημοσίων λειτουργῶν. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ διατάξεων τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου (ἄρθρ. 117, 119 καὶ 120) συνέταξεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρ. 323, 324 καὶ 328.

δοι καὶ τινες μὲν ἐξ αὐτῶν ἀποκλείονται, ἄλλαι ὁμῶς ἀφίενται ἡνεωγμένοι, ἀλλ' αἱ ἐξοδοὶ αὐταὶ ἦσαν ἄγνωστοι εἰς τὸν καθειρ-
χθέντα, ἡ καθειρξὶς θεωρεῖται ὑφισταμένη. Ἐπίσης καὶ ὅταν ὑπῆρ-
χε μὲν ἐξοδὸς ἐλευθέρᾳ, ἀλλὰ ἡ δι' αὐτῆς ἀπομάκρυνσις τοῦ πα-
ρανόμως κατακρατηθέντος ἀπῆτει ἰδιαιτέραν δεξιότητα καὶ τόλ-
μην, οἷον ὁσάκις, κλεισθείσης τῆς θύρας, δύναται νὰ ἐξέλθῃ τις,
ἐὰν εὐστροφὸς καὶ τολμηρὸς τυγχάνει, ἐκ τοῦ παραθύρου ¹⁾).

Ἡ ἐγκάθειρξις δύναται νὰ γείνη εἴτε παρὰ τοῦ αὐτουργοῦ αὐτοῦ
ἀμέσως ἐν τινι δωματίῳ ἢ ἰδιωτικῷ οἰκῆματι, εἴτε ἐν δημοσίῳ
καταστήματι, ὡς ἐν φρενοκομείῳ ἢ φυλακῇ τινι διὰ ψευδῶν παρα-
στάσεων καὶ ἐξαπατήσεως τῶν ἐφόρων καὶ ἐπιστάτων τῶν κα-
ταστημάτων τούτων ²⁾).

β') δι' ἄλλου τρόπου, κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὴν ἐγκάθειρ-
ξιν, δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἐνεργεῖται ἡ παράνομος κα-
τακράτησις, ὁσάκις ὅπωςδῆποτε παρακωλύεται ἡ χρῆσις τοῦ δι-
καιώματος τῆς ἐλευθερίας τοῦ κατακρατηθέντος, οἷον ἐξαναγκα-
ζομένου αὐτοῦ δι' ἀπειλῶν νὰ παραμείνῃ ἐν τινι τόπῳ, ἢ νὰ μὴ
ἀπέλθῃ τοῦ τόπου, ὅπου εὐρίσκεται.

3) Ἡ τοιαύτη τοῦ αὐτουργοῦ ἐνέργεια πρέπει νὰ ἦναι παρά-
νομος. Ὡς ἀξιόποινος ἐπομένως δὲν λογίζεται ἡ κατακράτησις
προσώπου τινὸς, ἡ δυνάμει τῶν κειμένων νόμων καὶ κατὰ τοὺς
τεταγμένους τύπους ἐνεργηθεῖσα, ὡς ἡ σύλληψις ἢ φυλάκισις προ-
σώπου τινὸς συνεπείᾳ ἐντάλματος προσηκόντως ἐκδεδομένου, ἢ ἡ
κατακράτησις πολίτου ἐπ' αὐτοφώρῳ εἰς ἀξιόποινον πρᾶξιν συν-
ειλημένου, ἢ ἡ κατακράτησις τινος ἐκ φρενοβλαθείας ἢ ἄλλης ἐπι-
κινδύνου εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν νόσου πάσχοντος. Τοῦναντίον
ὡς παράνομος χαρακτηρίζεται ἡ καθ' ὑπέρβασιν τῆς ἐξουσίας
τινὸς ἐνεργηθεῖσα κατακράτησις, ἢ ἡ γενομένη μὲν νομίμως, ἀλλὰ

¹⁾ Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 239. σημ. 9.

²⁾ Haeberlin Criminalrecht. III. σελ. 149.—Blanche Code Pénal
art. 341. τομ. V. σελ. 271.—Oppenhoff. Strafgesetzbuch ἀρθρ. 239,
σημ. 14.

τῆς ὁποίας ἡ διάρκεια ὑπερβαίνει τὰ τεταγμένα ὑπὸ τῶν νόμων ὅρια.

4) Ὁ αὐτουργὸς πρέπει νὰ προβῇ εἰς τὴν εἰρημένην παράνομον ἐνέργειαν ἐκ δολίας προαιρέσεως. Ὅθεν ὡς παράνομος κατακράτησις δὲν λογίζεται ἡ ἐξ ἀμελείας προσελθοῦσα ἀποστέρησις τῆς χρήσεως τῆς ἐλευθερίας τινός ¹⁾ ἢ ἡ ἐν εἰδικῇ τινι περιπτώσει παρὰ τοῦ ἀρμοδίου προσώπου ἀνευ ἀποχρώντων λόγων κατακράτησις τινός ²⁾.

Σκοπὸς δὲ τῆς δολίας προαιρέσεως πρέπει νὰ ᾖ ἡ παράνομος τοῦ προσώπου κατακράτησις· ὅσάκις ὁ σκοπὸς τοῦ αὐτουργοῦ εἰς ἄλλον τινὰ λόγον ἀποβλέπει, οἷον εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν ἀκολάστων ὁρέξεων ἐπὶ τοῦ συλληφθέντος προσώπου, εἰς τὴν ἐξανάγκασιν αὐτοῦ πρὸς σύναψιν γάμου διὰ βίας, εἰς τὴν δι' ἐκβιάσεως αὐτοῦ ὑποχρέωσιν πρὸς ἐνέργειαν πράξεώς τινος, ὁ χαρακτήρ τοῦ ἐγκλήματος παραλλάσσει καθ' ὁλοκληρίαν, μεταπίπτων εἰς τὴν ἐννοίαν ἄλλων εἰδικῶν ἐγκληματικῶν πράξεων, περὶ ὧν ἰδίᾳ προνοεῖ ὁ ποινικὸς νόμος, ὡς τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀπαγωγῆς, τῆς ἐκβιάσεως κτλ.

5) Τὸ ἐγκλημα τῆς παρανόμου κατακρατήσεως ὑπάρχει τετελεσμένον, εὐθὺς ἅμα ἀποστερηθῇ τις τῆς χρήσεως τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἐλευθερίας. Ὁ χρόνος, ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ἡ τοιαύτη ἀποστέρησις, δὲν ἔχει ἐπιρροήν τιναν ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλὰ μόνον ὡς πρὸς τὴν διαβάθμισιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως.

¹⁾ Οἷον, ἐάν τις μέλλων ν' ἀπέλθῃ ἐκ τοῦ ἐργοστασίου του ἐγκλείσῃ ἐν αὐτῇ ἐργάτην ἢ ξένον προσελθόντα τυχαίως πρὸς ἀναζήτησίν τινος, καὶ τοῦ ὁποίου ἀγνοεῖται ἡ ἐν τῇ ἐργοστασίῳ διαμονή, καθ' ἣν στιγμὴν ἀπέρχεται ὁ ιδιοκτήτης, ἢ ἐὰν ὁ ἔφορος ἢ ἐπιστάτης δημοσίας βιβλιοθήκης λησμονήσας ὅτι εὐρίσκεται τις ἔτι ἐν αὐτῇ κλείσῃ τὰς θύρας αὐτῆς καὶ ἀπέλθῃ.

²⁾ Ὡς ὅταν συλλαμβάνηται τις ὡς ὑποπτος τῆς ἐκτελέσεως ἀξιοποίνου τινός πράξεως, ἐν ᾗ ὅλως ἀθῶος εἶναι, ἢ ἐπὶ τοιούτῳ τινὶ λόγῳ φυλακίζεται ὅρ. Stenglein Strafgesetzbuch ἀρθρ. 255. — Hæberlin Commentar III σελ. 150.

γ') Πεινή.

Τὴν καταγνωστέαν κατὰ τῶν ἐνόχων τοῦ ἀδικήματος ποινὴν ὀρίζει ὁ νόμος, συνδυάζων τὸν χρόνον τῆς διαρκείας τῆς παρανόμου κατακρατήσεως μετὰ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἐγένετο, τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐξετελέσθη, καὶ τῶν συνεπειῶν, ἃς ἔσχεν αὕτη ἐπὶ τοῦ παθόντος. Κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἀρθρ. 322, ὅπερ ἐν γένει προβλέπει καὶ τιμωρεῖ τὴν παράνομον κατακράτησιν, πρὸς διαβάθμισιν τοῦ ἀξιοποίνου διακρίνονται αἱ ἐξῆς ἐνδεχόμεναι περιπτώσεις.

1) Ἐὰν ἡ κατακράτησις παρετάθη πλέον τῶν τριάκοντα ἡμερῶν, ἢ διήρκεσε μὲν βραχύτερον χρόνον, ἀλλ' ἐνηργήθη διὰ πλαστῆς ἢ νενοθευμένης ἀνωτέρας διαταγῆς, ἢ ὑπὸ πλαστὸν ὄνομα, ἢ ὑπὸ πλαστὴν δημοσίαν στολὴν ¹⁾), ἢ ἐὰν ὁ κατακρατηθεὶς ὡς ἐκ τοῦ τόπου καὶ τοῦ εἴδους τῆς κατακρατήσεως, ἢ ὅπωςδῆποτε ἔπαθεν ἢ ἐβλάβη, ὅτε καταγινώσκεται ὀκταετὴς τοῦλάχιστον εἰρκτή.

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ αὐστηρότερον τῶν ἐπομένων τιμωρεῖται ἡ παράνομος κατακράτησις ἢ διὰ τὸν μείζονα χρόνον τῆς ἀποστερήσεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ παθόντος, ἢ διότι πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος τούτου προσέφυγεν ὁ αὐτουργὸς εἰς τὴν διαπραξίν καὶ ἐτέρων ἀξιοποίνων πράξεων συντρεχουσῶν μετ' αὐτῆς, τοὔτεστι τῆς πλαστογραφήσεως, ἢ νοθεύσεως, ἢ τῆς χρήσεως πλαστῆς ἢ νενοθευμένης ἀνωτέρας διαταγῆς, τῆς ἀντιποιήσεως πλαστῆς δημοσίας στολῆς, ἢ τῆς χρήσεως πλαστοῦ ὀνόματος, δι' οὗ ὡς δημόσιος ὑπάλληλος ἢ ὑπηρέτης παρίσταται, ἢ τέλος διότι ὁ παρανόμως κατακρατηθεὶς, ἐκτὸς τῆς ἀποστερήσεως

¹⁾ Ἡ περικοπὴ «διὰ πλαστῆς ἢ νενοθευμένης ἀνωτέρας διαταγῆς, ἢ ὑπὸ πλαστὸν ὄνομα, ἢ ὑπὸ πλαστὴν δημοσίαν στολὴν» δὲν εὑρεται ἐν τοῖς ἀντιστοιχείοις ἀρθροῖς τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων, ἀλλ' ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀρθρου 344 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου. Chauveau-Hélie Code Pénal. II ἀριθ. 2957. Blanche Code Pénal. τόμ. V. ἀρθρ. 344.

τῆς χρήσεως τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ, ἔπαθε καὶ ἰδιαιτέρας κακώσεις, εἴτε προσελθούσας ἐκ τοῦ τόπου καὶ τοῦ εἴδους τῆς κατακρατήσεως, εἴτε ἐπίτηδες ἐπενεχθείσας, ἢ ὅπωςδήποτε προσγενομένης αὐτῷ, οἷον ἐὰν ἐστερηθῇ τῆς τροφῆς, ἢ ἡ κάθειρξις αὐτοῦ ἐγένετο ἐν τόπῳ ἐπιβλαβεῖ εἰς τὴν ὑγείαν, ἢ ἐδεσμεύθη ἐν τῷ τόπῳ τῆς καθείρξεως, καὶ ὥς ἐκ τούτου ἔπαθεν εἰς μέρος τι τοῦ σώματος κτλ.

2) Ἐὰν ἡ κατακράτησις διήρκεσεν ὑπὲρ τὴν μίαν ἐβδομάδα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐπέκεινα τῶν τριάκοντα ἡμερῶν, ἢ συνέβη εἰς τόπον μὴ ὠρισμένον πρὸς φυλακὴν. Ἡ ἐν τοιούτῳ τόπῳ κάθειρξις τινος δυσχερεστέραν καθιστᾷ τὴν ἀπελευθέρωσιν, ἐνεκα δὲ τούτου εἰδικῶς μνημονεύεται ὡς λόγος ἐπιβαρύνων τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐπιβάλλεται κατὰ τοῦ ἐνόχου εἰρκτὴ τὸ πολὺ ὀκτῶ ἐτῶν.

3) Ἐὰν ἡ κατακράτησις διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς τρεῖς ἡμέρας ἢ ἔλασσον χρονικὸν διάστημα, καταγινώσκειται φυλάκισις τοῦλάχιστον ἐξ μηνῶν ἢ κατ' ἀνώτατον ὅρον ἐξ μηνῶν.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων κατὰ τῆς ἐλευθερίας ποινῶν ὀρίζεται ἡ τοῦ κατακρατηθέντος ὑπὸ τοῦ ἐνόχου τοῦ ἀδικήματος ἀποζημιώσεις, ἣν διαγράφει εἰδικώτερον τὸ ἄρθρ. 323¹⁾, ἐφαρμόζον τὰς γενικὰς ἀρχὰς τῶν ἄρθρων 6 καὶ 85 τῆς ποιν. δικονομίας, δι' ὧν καθιεροῦται τὸ δικαίωμα τοῦ παθόντος πρὸς ἀποζημιώσεις διὰ πάσαν ἐκ τοῦ ἀδικήματος προσελθούσαν αὐτῷ βλάβην. Κατὰ τοῦτο ὁμῶς, ὡς φρονοῦμεν, διαφέρει ἡ διὰ τοῦ ἄρθρ. 323 διάταξις ὅτι ὡς ἀναγκαίαν προϋπὸθεσιν δὲν λαμβάνει τὴν παράστασιν τοῦ παθόντος ὡς πολιτικῶς ἐνάγοντος, ἀλλὰ καὶ ἀνευ πολιτικῆς ἀγωγῆς ὀφείλει ὁ δικαστὴς νὰ ἐξετάσῃ τὸ περὶ ἀποζημιώσεως τοῦ παθόντος ζήτημα, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν ιδιότητα τοῦ κατακρατηθέντος, τὴν βλάβην, ἣν ἔπαθεν, καὶ ἐν γένει τὰς συνοδευούσας τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως περιπτώσεις, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει

¹⁾ Οἱ ὀρίσμοι τοῦ ἄρθρου 323 ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ἄρθρ. 117 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου.

σει ὀρίζεται ἐκ προοιμίων ὁ ἐλάχιστος ὅρος τῆς χορηγητέας ἀποζημιώσεως εἰς δραχμὰς εἴκοσι πέντε δι' ἐκάστην ἡμέραν κατακρατήσεως. Τὴν ἐρμηνείαν ταύτην καὶ τὸ γράμμα καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου ὑποστηρίζει. Τὸ μὲν γράμμα, διότι ἂν προῦκειτο λόγος περὶ τῶν ἐν γένει αἰτητέων πολιτικῶν ἀποζημιώσεων, περιττεύουσα ἦν πᾶσα περὶ αὐτῶν ἰδιαιτέρα μνεία, οὐδὲ ἤθελε γείνει χρῆσις τῆς λέξεως *περιπλέον* (*überdiess*), οὐδὲ ὁ ἐλάχιστος ὅρος τῆς καταγνωστέας ἀποζημιώσεως δι' ἐκάστην ἡμέραν κατακρατήσεως ἤθελεν ὀρισθῇ, ὁ δὲ σκοπὸς τοῦ νόμου, διότι διὰ τῆς εἰδικῆς ταύτης διατάξεως ἀποδεικνύεται ἡ μέριμνα τοῦ νομοθέτου πρὸς ἔντονον προστασίαν τῆς προσωπικῆς τοῦ πολίτου ἐλευθερίας, καὶ ἐπανόρθωσιν πάσης ζημίας ἐκ τῆς παραβιάσεως αὐτῆς ἐπενεχθείσης. Ἐν γένει ἐν τῇ διατάξει τοῦ ἄρθρ. 323 ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα ἐπιπροσθέτου τιμωρήσεως τοῦ ἀδικήσαντος διὰ τῆς ἀναποδράστου πρὸς ἀποζημιώσιν τοῦ παθόντος ὑποχρεώσεως αὐτοῦ¹⁾).

Ὡς ἐπιβαρύνουσιν αἰτίαν πρὸς ἐπίτασιν τῆς ποινῆς ὀρίζει τὸ ἄρθρ. 325 τὴν σχέσιν συγγενείας εἰς ἀνιούσαν γραμμὴν τοῦ αὐτοῦ τοῦ ἐγγλήματος μετὰ τοῦ παρανόμως κατακρατηθέντος, ἢ τοιαύτην τινὰ σχέσιν, ἐξ ἧς τὸ καθῆκαν ἰδιαιτέρου σεβασμοῦ ἀπορρέει. Ὑποβάλλει δὲ τὸν καταδικασθέντα εἰς ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν, ἐὰν μετὰ ἐπανειλημμένην τιμωρίαν γείνη καὶ τρίτον ἔνοχος παρανόμου κατακρατήσεως.

¹⁾ Ἐν προοίμῳ τοῦ ἄρθρ. 117 τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου λέγεται: «Les dommages intérêts..... seront demandés soit sur la poursuite criminelle, soit par la voie civile et..... Ἀλλ' ἡ παράλειψις τῆς περικοπῆς ταύτης ἐκ τοῦ ἄρθρ. 323 τοῦ ἡμετέρου νόμου ὑποστηρίζει νομιζομένην τὴν ἐκτεθεῖσαν ἐρμηνείαν ἐν τῇ κειμένῳ. Ἀλλως τε ἡ ἐρμηνεία αὕτη δὲν καθιεροῖ τι πρωτοφανὲς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ποινικῇ νομοθεσίᾳ, διότι καὶ ὁ ἀθώωσις κατηγορούμενος δύναται νὰ ἐπιδιώξῃ ἄνευ πολιτικῆς ἀγωγῆς τὰς κατὰ τοῦ ἐγκαλέσαντος αὐτὸν ἢ τοῦ ἰδιώτου κατηγοροῦ περὶ ἀποζημιώσεως ἀπαιτήσεις του. (ἄρθρ. 86. 302. 346. 448. Ποιν. δικονομία).

δ') Εἰδικαὶ περιπτώσεις τοῦ ἐγκλήματος.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων γενικῶν διατάξεων περὶ τῆς καθόλου ἐννοίας, τῶν ὄρων τοῦ ἀξιοποίνου καὶ τῆς ἐπιβλητέας κατὰ τῶν ἐνόχων τοῦ ἐγκλήματος τούτου ποινῆς, συμπεριελήφθησαν ἐν τῷ νόμῳ καὶ εἰδικαὶ τινες διατάξεις, δι' ὧν, ὡς ἐκ τῶν ἰδιαζουσῶν περιστάσεων τῶν συνοδευουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, ἢ ὡς ἐκ τῆς ἰδιαίτερας προσωπικῆς ιδιότητος τοῦ πράξαντος ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον νὰ ὀρισθῶσιν ἰδίᾳ τὰ περὶ τιμωρῆσεως τῶν ἐνόχων. Περὶ τῶν περιπτώσεων τούτων πραγματεύονται τὰ ἄρθρ. 324 καὶ 326—329 προβλέποντα καὶ τιμωροῦντα.

1) Τὴν ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων παραμέλησιν πρὸς ἐξέτασιν τῆς γενομένης μηνύσεως ἕνεκα παρανόμου κατακρατήσεως. Κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρ. 324¹⁾, ὅπερ ὡς ἐγγύησις πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ δικαιώματος τῆς προσωπικῆς τοῦ πολίτου ἐλευθερίας ἀνεγράφη, κηρύσσονται ὡς συναίτιοι αὐθαιρέτου κατακρατήσεως οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες, ὀφείλοντες ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων αὐτῶν ν' ἀνακαλύπτωσι καὶ ἐξετάζωσι τὰ διαπραττόμενα κακουργήματα καὶ πλημμελήματα, παρημέλησαν τὴν εἰς αὐτοὺς γενομένην μήνυσιν περὶ τινος αὐθαιρέτου κατακρατήσεως συμβάσης εἰς οἰονδήποτε τόπον, δὲν ἐξήτασαν παραχρῆμα τὴν μηνυθεῖσαν εἰς αὐτοὺς πράξιν, καὶ δὲν ἀνήγγειλαν αὐτὴν εἰς τὴν ἀνήκουσαν ἀρχήν.

Ἐξ ἐκ τῶν καθηκόντων αὐτῶν ὀφείλουσι νὰ μεριμνῶσι περὶ τῆς ἀνακαλύψεως καὶ καταδιώξεως τῶν ἀξιοποίνων πράξεων ἅπαντες οἱ ὑπάλληλοι τῆς δικαστικῆς ἀστυνομίας, ἥτοι οἱ εἰσαγγελεῖς, οἱ ἀνακριταί, οἱ νομάρχαι καὶ ἐπαρχοί, οἱ δήμαρχοι, οἱ δημαρχικοὶ πάρεδροι, οἱ ἀστυνόμοι, κτλ. 2).

¹⁾ Τὸ ἄρθρον τοῦτο διευτυπώθη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρ. 419 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου.—Chauveau-Hélie Code Pénal I ἀριθ. 1311.—Blanche Code Pénal τόμ. II. ἄρθρ. 119 σελ. 672.

²⁾ Ποιν. δικ. ἄρθρ. 17.—Ἐγχειρίδιον Ποιν. δικονομίας § 44 σελ. 194 ὅπου.

Οἱ τοιοῦτοι κατὰ τὴν ρητὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρ. 561 τῆς ποινικῆς δικονομίας ὀφείλουσιν αὐτεπαγγέλτως ἢ ἐπὶ τῇ προσκλήσει παντὸς οἰουδὴποτε κατακρατουμένου εἰς τόπον μὴ ὠρισμένον διὰ φυλακὴν, ἢ ἐν φυλακῇ μὲν ἀλλὰ μὴ νομίμως νὰ ἐπιλαμβάνωνται παραχρῆμα τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτοῦ, ἢ νὰ παραδίδωσιν αὐτὸν εἰς τὸν ἀρμόδιον ὑπάλληλον.

2) Τὴν παράνομον κατακράτησιν τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν, ἐφορείαν ἢ ἐπιμέλειαν ἄλλων διατελούντων. Διεξερχόμενοι τοὺς ὅρους τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς παρανόμου κατακράτησεως, εἶδομεν ὅτι οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς πράξεως εἶναι ἡ παρανόμως γενομένη ἀποστέρησις τῆς ἐλευθερίας, ὡς τοιαύτη, δὲν δύναται βεβαίως νὰ θεωρηθῇ ἡ ἐπιβαλλομένη κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῆς σωφρονιστικῆς ἐξουσίας εἰς τοὺς ὑποκειμένους εἰς τὴν ἐξουσίαν, εἰς τὴν ἐφορείαν ἢ ἐπιμέλειαν ἄλλων προσώπων, οἷον ὑπὸ τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν, ὑπὸ τῶν διδασκάλων ἢ παιδαγωγῶν εἰς τοὺς μαθητάς ἢ τροφίμους, ὑπὸ τῶν ἐργοστασι-αρχῶν εἰς μαθητευομένους παῖδας κτλ. Ἀλλ' ὅμως, ὅπως ἢ ἀνέγκλητος ἡ τοιαύτη χάριν σωφρονισμοῦ ἀποστέρησις τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας τῶν εἰρημένων προσώπων, δὲν πρέπει, οὔτε ὡς ἐκ τοῦ τρόπου οὔτε ὡς ἐκ τοῦ χρόνου νὰ ᾖ ἐπιβλαβής, οὐδὲ νὰ ἀντιβαίνει εἰς τὰς ἐγκεκριμένας σωφρονιστικὰς διατάξεις τῶν δημοσίων ἢ ἰδιωτικῶν καταστημάτων, ἄλλως τιμωρεῖται κατὰ τὸ ἀρθρον 326 διὰ τριμήνου τὸ πολὺ φυλακίσεως, ἐὰν οὐδεμίᾳ ἐπὶ τῇ βλάβῃ εἰς τὸ κατακρατηθὲν οὕτω πως πρόσωπον. Ἐπελθούσης οἰαςδὴποτε ἐξ αὐτῆς βλάβης εἰς τὸ σῶμα ἢ εἰς τὴν ὑγίαν τοῦ κατακρατηθέντος, ἐφαρμόζονται αἱ περὶ αὐτῶν σχετικαὶ διατάξεις τοῦ νόμου¹⁾, καὶ συγχρόνως οἱ ἐπιστάται τῶν σωφρονιστι-

¹⁾ Κατὰ τὸ κείμενον τοῦ ἀρθρ. 326, ἐπελθούσης βλάβης, ἐφαρμόζονται εἰς τὰ περὶ αὐτῶν ἐν αὐτῷ ὁ λόγος πρόσωπα αἱ ἀνήκοντες ποινὴ καὶ ὁ ροι (die betreffenden Strafbestimmungen). Τοιοῦτοι εἰσὶν, εἰ μὲν ἡ σωματικὴ βλάβη προηλθεν ἐξ ὀλιγωρίας πρὸς τὴν προσήκου-

κῶν ἢ ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων οἱ ἐξελεγχθέντες ἔνοχοι ἀποβάλλωνται τῆς ὑπηρεσίας.

3) Τὴν μὴ ἔγκαιρον ἀπόλυσιν φυλακισμένου τινός. — Θέλον ὁ νόμος οὐ μόνον νὰ προστατεύσῃ τὴν ἀκώλυτον χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας ἐκάστου πολίτου, ἀλλὰ καὶ νὰ προνοήσῃ συγχρόνως περὶ τῆς ταχείας, ἐγκαίρου καὶ ἀπροφασίστου ἄρσεως τοῦ περιορισμοῦ αὐτῆς, εὐθὺς ἅμα ἡ νόμιμος διάρκεια παρῆλθεν, ἢ οἱ λόγοι, οἵτινες ἐδικαιολόγουν αὐτόν, ἐξέλειπον, τιμωρεῖ ἐν ἄρθρ. 327 τοὺς δικαστὰς, τοὺς ἀνακριτικούς ὑπαλλήλους, τοὺς εἰσαγγελεῖς καὶ τοὺς ἐπιστάτας τῶν φυλακῶν, οἵτινες δὲν ἀπολύουσιν ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὥρῶν φυλακισμένον τινά, ἀφοῦ γενῇ τελεσίδικος ἡ ἀθωωτικὴ ἀπόφασις, ἢ ἀφοῦ ἡ ὑπὸ ἐγγύησιν ἄφεσις τοῦ¹⁾ ἀπεφασίσθη, καὶ ἡ ἐγγύησις αὕτη ἐχορηγήθη, ὡς καὶ πάντα ἰδιαιτέρως ἐπιστάτην, ὅστις ἀδικαιολογήτως καὶ ἄνευ ἀποχωρήντος λόγου κατακρατεῖ ὑπὲρ τὸν ὀρισθέντα χρόνον κατὰδικόν τινα ἐν τῇ φυλακῇ²⁾. Ἡ ποινὴ δὲ διαβαθμίζεται ἀναλόγως τοῦ χρόνου τῆς κατακρατήσεως καὶ τῶν λόγων, οἵτινες ὑπηγόρευσαν ταύτην, ἥτοι ἐὰν ἡ διάρκεια τῆς κατακρατήσεως παρετάθη πλεόν τοῦ μηνός, ἢ ἐγένετο διὰ μίσους, ἐκδίκησιν, ἰδιοτέλειαν, ἢ ἄλλο ἀθέμιτον συμφέρον, καταγινώσκεται εἰρκτὴ τοῦλάχιστον ὀκτώ ἐτῶν, ἐὰν ἡ κατακράτησις διήρκεσε ὑπὲρ τὴν μίαν ἐβδομάδα, καταγινώσκεται εἰρκτὴ τὸ πολὺ ὀκτώ ἐτῶν,

σαν πρόνοιαν καὶ μετριοτήτα τὸ ἄρθρ. 314, εἰ δὲ ἐκ προαιρέσεως καὶ μετὰ προμελέτης τὸ ἄρθρ. 307, ἄνευ δὲ προμελέτης τὸ ἄρθρ. 308.

¹⁾ Τελεσίδικος καὶ ὡς τοιαύτη ἐκτελεστέα καθίσταται ἡ ἀθωωτικὴ ἀπόφασις μετὰ παρέλευσιν τῆς πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμίας, καὶ ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρ. 480 Ποιν. δικ. μετὰ παρέλευσιν τῆς πρὸς ἀνάφρεσιν, ἐκτὸς ἐὰν ὁ ἀντίδικος καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς ἐνδώσουν εἰς τὴν παραχρῆμα ἀπόλυσιν. ἄρθρ. 542 Ποιν. δικ.

²⁾ Τὴν ποινὴν ταύτην ἐπισύρουν καὶ οἱ ἐπιστάται τῶν πολιτικῶν φυλακῶν, οἵτινες ἄνευ ἀποχωρήντος λόγου καὶ ἐπίτηδες κατακρατοῦσι τινα ἐν τῇ φυλακῇ ἐναντίον τῶν ὄρων τοῦ νόμου (ἄρθρ. 4021 καὶ 1020 Πολ. δικονομίας).

ἐὰν τέλος ἢ κατακράτησις διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς τρεῖς ἢ ἑλαττον ἡμέρας, ἐπιβάλλεται ἀναλόγως τοῦ χρόνου τούτου φυλάκισις τοῦλάχιστον ἢ τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν.

4) Τὰς ὑπὸ τῶν ἐφόρων τῶν δεσμωτηρίων καὶ δεσμοφυλάκων παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν, περὶ ὧν προνοεῖ τὸ ἄρθρ. 328 ¹⁾).

Κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρου τούτου ὡς ἔνοχοι παρανόμου κατακρατήσεως χαρακτηρίζονται καὶ τιμωροῦνται οἱ ἔφοροι τῶν δεσμωτηρίων καὶ οἱ δεσμοφύλακες, οἵτινες

α') Εἰσδέχονται τινα ἀγόμενον εἰς φυλακὴν, μὴ γενομένης πρὸς αὐτοὺς ἐπιδείξεως τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, τοῦ περὶ προσαγωγῆς ἢ φυλάξεως ἐντάλματος, ἢ ἄλλου τινὸς προστάγματος τῆς ἀνηκούσης δημοσίας ἀρχῆς. Ἡ διάταξις αὕτη περιέχει τὴν κύρωσιν τῆς ἐν ἄρθρ. 554 Ποιν. δικ. ἀρχῆς, καθ' ἣν οἱ μὲν ἐπιστάται τῶν φυλακῶν τῶν ὑποδίκων δὲν δύνανται νὰ παραδεχθῶσι τινα εἰς φυλακὴν ἄνευ ἐντάλματος συλλήψεως ἢ φυλακίσεως, οἱ δὲ ἐπιστάται τῶν ποινικῶν φυλακῶν ἄνευ ἀποσπάσματος ἐκ τῆς ποινικῆς ἀποφάσεως. Ἀλλ' ἐν τῷ πρώτῳ τούτῳ ἐδαφίῳ τοῦ ἄρθρου 328 ἐκτὸς τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως καὶ τοῦ ἐντάλματος τῆς συλλήψεως ἢ φυλακίσεως, μνημονεύεται ὡς ὅρος τῆς νομίμου εἰς τὴν φυλακὴν εἰσδοχῆς τινος καὶ τὸ π ρ ὶ σ τ α γ μ α τῆς ἀ ν η κ ο ὕ σ η ς δ η μ ο σ ί α ς ἀ ρ χ ῆ ς.

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρ. 5 τοῦ Συντάγματος, καθ' ὃ, ἐξαιρουμένου τοῦ αὐτοφώρου ἐγκλήματος, οὐδεὶς συλλαμβάνεται ἢ φυλακίζεται ἄνευ ἡτιολογημένου δικαστικοῦ ἐντάλματος, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ κοινοποιηθῇ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως ἢ προφυλακίσεως, φρονοῦμεν ὅτι μόνον ἐπὶ τῶν ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλαμβανομένων ἐφαρμόζεται ἡ διὰ προστάγματος τῆς δημοσίας ἀρχῆς φυλάκισις τινος, ὡς ἐπίσης, ὡςάκις κατὰ διαταγὴν τῆς ἀρχῆς με-

¹⁾ Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἄρθρ. 120 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου. — Chauveau-Helie Code Pénal τόμ. I ἀριθ. 4315. — Blanche Code Pénal τομ. II ἄρθρ. 120 § 621 ἐπομ.

ταφέρεται ὑπόδικός τις ἢ κατάδικος ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην φυλακὴν.

β') Γενομένης αἰτήσεως, δὲν ἐμφανίζουσι φυλακισμένον τινὰ πρὸς τοὺς ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως ἢ ἄλλους δημοσίους ὑπαλλήλους ἐπιτετραμμένους τὴν ἐπὶ τῶν φυλακῶν ἐφορείαν. Τότε δὲ μόνον ἀπαλλάσσονται τῆς τοιαύτης ὑποχρεώσεως, ὡςάκις ἔχουσιν ἐγγράφον διαταγὴν τοῦ ἀρμοδίου εἰσαγγελέως ἢ ἀνακριτοῦ, αἵτινες δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 234 Ποιν. δικ. δύνανται ν' ἀπαγορεύσωσιν ἀπολύτως ἐπὶ τινὰ χρόνον διαρκούσης τῆς ἀνακρίσεως τὴν συγκαινωνίαν τοῦ ὑπὸ προφυλάκισιν διατελοῦντος.

γ') Δὲν ἐκράτησαν τοὺς διατεταγμένους καταλόγους τῆς φυλακῆς, ἢ ζητηθέντας ἀρνοῦνται νὰ τοὺς παρουσιάσωσιν εἰς τοὺς ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως ἢ ἄλλους ὑπαλλήλους ἐπιτετραμμένους τὴν ἐφορείαν τῶν φυλακῶν. Ἡ περίπτωσις αὕτη ὡς καὶ ἡ ἀμέσως προηγουμένη ἀναφέρονται εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρ. 562. 546. 231 καὶ 232 τῆς ποινικῆς δικονομίας, δι' ὧν κανονίζεται ὁ τρόπος τῆς τηρήσεως τῶν βιβλίων πρὸς ἐγγράφην τῶν ἐν τῇ φυλακῇ εἰσερχομένων ἢ ἐκ ταύτης ἀπολυομένων καταδικῶν ἢ ὑποδίκων, καὶ ἡ ὑποχρέωσις τῆς ἐπιδείξεως αὐτῶν εἰς τοὺς ἐπιτετραμμένους τὴν ἐφορείαν τῶν φυλακῶν ὑπαλλήλους.

5) Τὴν ἀπόκρυψιν καὶ κατακράτησιν πλεόν τῶν εἰκοσιτεσσάρων ὥρων τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 329 κατονομαζομένων προσώπων, παραλειπομένης τῆς πρὸς τὴν ἀρχὴν ἢ εἰς τοὺς οἰκείους αὐτῶν εἰδοποιήσεως.

ε') Καταδίωξις τοῦ ἐνόχου.

Ὡς πρὸς τὴν καταδίωξιν τοῦ ἐγκλήματος τῆς παρανόμου κατακρατήσεως ἀπαντῶμεν τὴν ἐν προοιμίῳ τοῦ ἄρθρ. 322 διάταξιν, ὀρίζουσαν ὅτι ἡ τιμώρησις τοῦ ἐνόχου παρανόμου κατακρατήσεως γίνεται ἀλλὰ ὁ παθὼν ἀνακτῆσας τὴν ἐλευθερίαν του διὰ δικαστικῆς ἢ ἄλλης ὁδοῦ, ἢ θελεν ἀναφερθῆ περὶ τοῦτου¹⁾. Τὴν διάταξιν ταύτην λίαν εὐλόγως κατέκρινεν ὁ Mittermaier¹⁾, διότι

¹⁾ Archiv d. Criminalr. τόμ. X. 1829 σελ. 272.—ὅρ. καὶ Spangenberg N. Archiv d. Criminalr. τόμ. IX 1827 σελ. 255.

πρῶτον μὲν τὸ δικαίωμα ἀπολύτως τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἀπαλλοτριωτῶν δικαιωμάτων, δεύτερον δὲ ἐνδέχεται νὰ ἐμφανισθῶσι περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ ὑπὸ τοῦ παθόντος ἐγκλησις τοῦ ἀδικήματος νὰ ᾖ ἀνέφικτος, ὡς ἔταν στερῆται συγγενῶν, ἢ ὁ διὰ τῆς παρανόμου κατακρατήσεως ἐπαγόμενος περιορισμὸς τῆς ἐλευθερίας ᾗναι τοιοῦτος, ὥστε ἀδύνατον ἀποβαίνει νὰ λάβῃ ἡ ἀρχὴ ὅπωςδῆποτε γνῶσιν τοῦ ἐγκλήματος, ἢ ὅταν τέλος ὁ παρανόμως κατακρατηθεὶς ἐτελεύτησε, διαρκούσης τῆς ἐγκαθεύξεως αὐτοῦ. Καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις ταύτας ἤθελεν εἶσθαι ὅλως ἀδικαιολόγητον τὸ ἀνέγκλητον τῆς πράξεως, καὶ τὸ ἀτιμώρητον τῶν αὐτουργῶν αὐτῆς. Τὰς παρατηρήσεις ταύτας τοῦ Mittermaier ὡς λίαν ὀρθὰς καὶ βασίμους ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ καὶ αὐτὸς ὁ συντάκτης τοῦ Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827, ἐξ οὗ ἐλήφθη τὸ ἄρθρον 322 ¹⁾).

Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης, δι' ἧς τὸ ἐγκλημα τῆς παρανόμου κατακρατήσεως ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κατ' ἐγκλησιν διωκομένων πράξεων, δὲν πρέπει νὰ ὑπολάβωμεν, ὅτι ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ ὀφείλει ἀπαθὲς καὶ ἀμέτοχος θεατὴς τοῦ ἐγκλήματος νὰ διατελῇ, ὅτῳις ἡ φωνὴ τοῦ παρανόμως κατακρατηθέντος δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν συνδρομὴν αὐτῆς. Ἐὰν ὁ παρανόμως κατακρατηθεὶς κατώρθωσεν ν' ἀνακτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ, βεβαίως κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἡμετέρου νόμου ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ, μὴ γενομένης ἐγκλήσεως, δὲν δύναται νὰ πράξῃ τι πρὸς καταδίωξιν τοῦ ἐνόχου, ἀλλ' ὅμως, ἐὰν, διαρκούσης τῆς παρανόμου κατακρατήσεως, λάβῃ ὅπωςδῆποτε γνῶσιν αὐτῆς, καὶ

¹⁾ Schmidtlein Prüfungen σελ. 88. — Ἐν τῇ μεταγενεστέρῃ Βαυαρικῇ νομοσχεδίῳ τοῦ 1831 (ἄρθρ. 269) παραλείφθη καθ' ὅληνληρίαν ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος περικοπὴ τοῦ ἄρθρ. 322, καὶ τὸ ἐγκλημα τῆς παρανόμου κατακρατήσεως ἐξηρέθη τῆς κατηγορίας τῶν κατ' ἐγκλησιν διωκομένων. Ἀναμφιδόλως ἐκ παραδρομῆς οἱ συντάκται τοῦ ἡμετέρου νόμου ἀντὶ νὰ ἐρασιθεῶσι τὸ ἄρθρ. 322 ἐκ τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1831 ἡρανίσθησαν αὐτὸ ἐκ τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827.

περ μὴ γενομένης ἐγκλήσεως, ἔχει ἀναμφιδόλως τὸ δικαίωμα καὶ τὸ καθήκον μάλιστα, ὅπως προβῇ ἀμέσως εἰς ἐνέργειαν τῶν δεόντων πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ παρανόμως κατακρατουμένου· ἡ παρέμβασις αὐτῆς οὐδόλως παρακωλυεταὶ διὰ τὴν ἐλλειψιν ἐγκλήσεως, περιορίζεται ὅμως κατ' ἀνάγκην μέχρι τοῦ σημείου, καθ' ὃ ἐπιτυχάνεται ἡ ἄρσις τοῦ ἀδικήματος, ἡ δὲ περαιτέρω ἐνέργεια αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς βουλήσεως τοῦ παθόντος¹⁾.

Γ') Παράνομος βία καὶ ἀπειλή.

ἄρθρ. 550.

Ὅστις, εἴτε μὲ πραγματικὴν βίαν, εἴτε μὲ ἀπειλήν, ἐπιχειρεῖ τι, ἐπὶ τῷ παρανόμῳ σκοπῷ τοῦ νὰ πείσῃ τινὰ ἄκοντα εἰς τὸ νὰ πράξῃ, παραλείψῃ, ἢ ὑποφέρῃ τι, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐνὸς μηνός, καθ' ὅσον ἡ ἐπιχειρήσις αὕτη δὲν περιέχει δεινὴν (γρ. δεινότεραν) τινα τοῦ δικαίου παράδασιν.

α') Εἰσαγωγή.

Ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἐγκλήματος τῆς παρανόμου βίας καὶ ἀπειλῆς ἀνευρίσκομεν λείψανά τινα περισωθέντα, ἀλλὰ πολλαχῶς παρამεμορφωμένα τοῦ *crimen vis* τῆς ποινικῆς τῶν Ῥωμαίων νομοθεσίας.

Παρά Ῥωμαίους τὸ *crimen vis* ἐν τῇ πρωτογενεῖ αὐτοῦ ἐννοίᾳ, ὡς διατυπώσεται ἐν τοῖς περὶ τὰ τέλη τῆς δημοκρατίας ἐκδοθεῖσι νόμοις, ἦτοι ἐν τῇ *Lex Plautia*, *lex Lutatia*, *lex Pompeja*, καὶ *lex Julia* (Caesaris) δὲν εἶχεν ὡς ὑπόθεσιν τὴν προσω-

¹⁾ Τὴν γνώμην ταύτην ῥητῶς ἐκφράζουσιν αἱ αἰτιολογίαι τοῦ ἄρθρ. 233 τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827, οὗ ἀντιγραφὴ εἶναι τὸ ἡμέτερον. Ὑποστηρίζει δὲ καὶ τὸ ἄρθρ. 324.

τικὴν τοῦ πολίτου ἐλευθερίαν. Κύριος σκοπὸς τῶν εἰρημένων νόμων ἦν ἡ καταδίωξις καὶ τιμώρησις τῶν ἐν τῇ διηνεκεῖ συγκρούσει τῶν πολιτικῶν φατριῶν διαπραττομένων βιαιοπραγιῶν, ὅθεν τὸ *crimen vis* ἔφερε πολιτικὸν χαρακτῆρα καὶ ἀπέβλεπεν εἰς τὴν προστασίαν τῆς ἐννόμου ἐν τῇ πολιτεῖα τάξεως (*securitas publica*).

Κατὰ πρῶτον διὰ τῆς *Lex Julia Augusti* εἰσῆχθη ἡ διάκρισις μεταξὺ τῆς *vis publica*, καὶ *vis privata*, βαθυκρὸν δὲ καὶ κατ' ὀλίγον διὰ τῆς νομολογίας καὶ τῆς πρακτικῆς τῶν δικαστηρίων διεπλατύνθη ἡ ἔννοια τοῦ *crimen vis privatae*, καὶ ἐπιβοηθητικῶς συμπεριελήφθη ἐν αὐτῇ πᾶσα κατὰ προσώπων διαπραττομένη βία (*violentia*), ὥς ἐκ τούτου δὲ οὐσιωδῶς ἡλλοιώθη ὁ ἀρχικὸς χαρακτῆρ τοῦ ἐγκλήματος.

Ἐν τῷ Ἰουστινιανείῳ δικαίῳ ἀπαντῶμεν μὲν ἔτι ὑφισταμένην τὴν διαστολὴν μεταξὺ τῆς *vis publica*, καὶ τῆς *vis privata*, ἀλλ' ὅμως λίαν δυσδιάκριτα εἰσι τὰ ὅρια αὐτῶν, καὶ δυσχερὲς, ἡ μᾶλλον εἶπεῖν, ἀνέφικτος ἡ διάγνωσις τῶν εἰς ἑκατέραν ὑπαγομένων περιπτώσεων. Ἐν γένει ὅμως ἴσχυεν ἡ ἀρχή, ὅτι πᾶσα κατὰ προσώπου παράνομος βία τιμωρητέα ἐστὶν ἢ ὡς *vis publica*, ἢ ὡς *vis privata* ¹⁾.

¹⁾ *Lex 453.* (50. 47 de reg. jur.) «Hoc jure utimur, ut quidquid omnino per vim fiat, aut in vis publicae aut in vis privatae crimen incidat». Περὶ τῶν νομοθετικῶν πηγῶν καὶ τῆς ἐν αὐταῖς διατυπώσεως τῆς ἐννοίας τοῦ *crimen vis* τῶν Ῥωμαίων πλεῖσται ὅσαι ἀμφιβολίαι καὶ διαφωνίαι παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν ὑπάρχουσιν, ὅσον περὶ τῆς σχέσεως τῶν ἀλληλοδιαδόχως περὶ τοῦ ἐγκλήματος τούτου ἐκδοθέντων νόμων, περὶ τοῦ πραγματικοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, ἂν μία ἢ δύο *leges Juliae Augusti* ἐξεδόθησαν, ἂν ὠρισμένοι τινὲς περιπτώσεις εἰς τὴν *vim publicam*, ἢ τὴν *vim privatam* ὑπῆγοντο κτλ. ὁρ. *Wächter Lehrb.* § 429. — *Archiv. d. Crim. R.* τόμ. XI (1830) σελ. 635. — XII (1832) σελ. 341. — XIII (1833) σελ. 195.—374. — *Rein Criminalrecht. d. Römer* σελ. 417. — *Zachariae Archiv d. Crim. R.* 1844 σελ. 559. — *John αὐτοθ.* 1854 σελ. 60.

Ὡς ἐκ τῆς ἀσαφούς καὶ ἀμφιβόλου διατυπώσεως τῆς ἐννοίας τοῦ *crimen vis* ἐν ταῖς πηγαῖς τῶν Ῥωμαϊκῶν νόμων, παρεκωλύθη ἡ ἀνάπτυξις καὶ εἰσαγωγὴ αὐτοῦ εἰς τὰς μετέπειτα νομοθεσίας τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων, παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς δὲ καὶ Γερμανοῖς νομοδιδασκάλοις τῆς ἐποχῆς ταύτης, ὡς καὶ τῆς ἀμέσως μεταγενεστέρας ¹⁾ ἐπεκράτει διαφωνία, ἂν τὸ *crimen vis* δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἰδιώνυμον ἐγκλημα, δι' εἰδικῶν διατάξεων τιμωρητέον, ἢ ἂν ἀποτελῇ συστατικὸν μόνον στοιχείον τῆς ἐννοίας ἄλλων ἐγκληματικῶν πράξεων.

Κατὰ πρῶτον διὰ τῶν ἐρευνῶν τοῦ Grolman καὶ Feuerbach ²⁾ διευκρινήθη, καὶ σαφέστερον διευτυπώθη ἡ ἐννοία τῆς παρανόμου βίας καὶ ἀπειλῆς ὡς αὐτοτελοῦς ἐγκλήματος κατὰ τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως τοῦ προσώπου ἀπευθυνομένου, καὶ διαλαμβάνοντος ἀπάσας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἐκ τῶν εἰδικῶν τῆς πράξεως περιστατικῶν δὲν ἀπαρτίζεται ἡ ἐννοία ἐτέρου τινὸς διακεκριμένου ἀδικήματος, εἰδικῶς ἐν τῷ νόμῳ προβλεπομένου.

Ἐκ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων ὁ Γαλλικὸς καὶ ὁ Βαυαρικὸς τοῦ 1813 δὲν περιέχουσιν εἰδικὰς περὶ τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ διατάξεις. Κατὰ πρῶτον ἐν τῷ Βαυαρικῷ νομοσχεδίῳ τοῦ 1831 ἐν ἄρθρ. 269 συμπεριελήφθη ἰδίᾳ περὶ τοῦ ἐγκλήματος τούτου διάταξις, ἣν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἀντέγραψε, καὶ ἣν ἀπαντῶμεν καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις ἐκ τῶν μεταγενεστέρων ποινικῶν νόμων ³⁾.

β') Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος.

Τὰ ἀποτελοῦντα τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς παρανόμου βίας καὶ ἀπειλῆς στοιχεῖά εἰσιν·

¹⁾ Clarus § fin. qu. 83. — Decianus lib. VIII c. 18. — Damhouder Prax. c. 97—99. Carpzow Pract. qu. 40.

²⁾ Grolman Grundsätze § 230. — Feuerbach Lehrb. § 399 ἐπομ.

³⁾ Σαξωνικὸς ποιν. νόμος ἄρθρ. 168. — Βυρτεμβέργης ἄρθρ. 284. — Ἀνωτέρου ἄρθρ. 247. — Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 240 ὅρ. καὶ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος 1861 ἄρθρ. 304.

1) Ἡ ἐκ τῆς δολίας προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ ἀπορρέουσα παράνομος ἐνέργεια. Τὸ ἀξιόποιον τῆς πράξεως αἱρεται, ὡς αἰτίας τῆς ἐνέργειας τοῦ αὐτουργοῦ συνίσταται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προσηκόντων αὐτῷ δυνάμει τῶν κειμένων νόμων δικαιωμάτων ἢ τῶν πιθανομένων καθηκόντων, οἷον ὡς αἰτίας δημοσίου τις ὑπάλληλος ὑπηρετῆς τῆς ἀρχῆς διὰ βίας ἀποδιώκει τινὰ ἐκ τινος τόπου, ἡ δὲ ἐνθα δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ διαμείνῃ, ἢ ὡς αἰτίας ἐπιχειρεῖ τις, χρωμένος τῷ δικαίωματι τῆς ἀμύνης, ν' ἀποκρούσῃ τινὰ ἐνεκεν ἐπιειμένης παρανόμου ἐνεργείας. Ὡς παράνομος λογίζεται καὶ ἡ ἐνέργεια, ἡ καθ' ὑπερβάσιν τῶν προσηκόντων τινὶ δικαιωμάτων, ἢ ἐκτὸς τοῦ κύκλου τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, ἐπιχειρουμένη¹).

2) Ἡ παράνομος αὕτη ἐνέργεια πρέπει νὰ συνοδεύηται διὰ πραγματικῆς βίας ἢ ἀπειλῶν. Ὡς πραγματικὴν βίαν (wirkliche Gewalt) δεῶν νὰ ἐννοήσωμεν οὐχὶ τὴν κατὰ πραγμάτων βίαν, ἀλλὰ μόνον τὸν κατὰ τοῦ προσώπου ἐπαγόμενον φυσικὸν καταναγκασμὸν, δι' οὗ ἡ ἐλευθερία τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ αἵρεται, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ἠθικὸν καταναγκασμὸν, ὅστις ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν ἀπειλῶν. Ὁ τοιοῦτος φυσικὸς καταναγκασμὸς πρέπει νὰ ᾖ σπουδαῖος καὶ ἀληθής, οὐχὶ κατὰ προσποιήσιν καὶ ψευδής. Αἱ ἀπειλαὶ δύνανται νὰ συνίστανται, ἢ εἰς παράστασιν ἐπικειμένης καὶ ἀναποδράστου σωματικῆς βίας, ἢ εἰς τὴν προειδοποίησιν περὶ ἐπιχειρήσεως ἀξιοποίνου τινὸς πράξεως κατὰ τοῦ ἀπειλουμένου προσώπου 2).

²⁾ Ἐν ταῖς συζητήσεσιν ἐν τῇ βουλῇ τῆς Βυρτεμβέργης ἐπὶ τοῦ ἀρθροῦ 281 τοῦ ποιν. νόμου ὡς παράδειγμα παρανόμου ἐνεργείας ἐμνημονεύθη ἡ περίπτωσης, καθ' ἣν ὁ σύζυγος ἐξαναγκάζει τὴν ἑαυτοῦ σύζυγον εἰς συνουσίαν διὰ βίας ἢ ἀπειλῶν. (βλ. Haeblerlin Criminalrecht, III σελ. 478.

2) Ἡ ἀπειλή πράξεως νομιμῶς καὶ δικαίωματι προσηκούσης δὲν θύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποτελοῦσα παράνομον ἐξανάγκασιν, οὔτε ἡ ἀπειλή περὶ καταμηνύσεώς τινος ἐνεκεν ἀξιοποίνου πράξεως, ἥς πρᾶγματι-κῶς εἶναι ἔνοχος, ἢ περὶ ἐγκρίσεως ἀγωγῆς πρὸς ἀπόληψιν ἀπειτη-

3) Σκοπὸς τῆς τοιαύτης διὰ βίας ἢ ἀπειλῶν παρανόμου ἐνεργείας πρέπει νὰ ᾖ ἡ ὑποχρέωσις τινος, ὅπως ἀκουσίως πράξη, παραλείψῃ, ἢ ὑποφέρῃ τι ¹⁾. Τὸ νόμιμον ἢ μὴ τῆς καταναγκαστικῶς ἐπιχειρητέας πράξεως δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν πρὸς ἐκτίμησιν τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ αὐτουργοῦ ²⁾. Τοῦναντίον ὅμως ὡς πρὸς τὰς παραλείπτεας πράξεις ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη, ὅτι, ὅταν αὐταὶ ὧσιν ἀξιοποῖνοι, ἢ διὰ τοῦ ἐπαγομένου καταναγκασμοῦ παράλειψις αὐτῶν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπαγομένη εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ προκειμένου ἐγκλήματος ³⁾.

4) Ὁ διὰ τῆς τοιαύτης βίας ἢ ἀπειλῆς ἐπαγόμενος καταναγκασμὸς δὲν πρέπει ν' ἀποβλέπῃ εἰς τὴν πραγματοποίησιν ὀρισμένου τινὸς ἀποτελέσματος περιλαμβανομένου εἰς τὴν ἔννοιαν πράξεως, εἰδικῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς ἀξιοποίνου χαρακτηριζομένης, διότι τότε ἡ πράξις παύει φέρουσα τὸν γενικὸν χαρακτῆρα παρανόμου βίας καὶ ἀπειλῆς. Οὕτω λ.χ. ἐὰν ὁ καταναγκασμὸς προσώπου τινὸς ἐπιχειρεῖται ἐπὶ σκοπῷ πορισμοῦ ἀθεμίτου ὠφελείας, ἢ ἀφαιρέσεως μέρους τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἢ πρὸς σύναψιν γάμου, ἢ πρὸς ἐπιχειρήσιν ἀκολάστων πράξεων κτλ. ἡ πράξις δὲν χαρακτηρίζεται πλέον ὡς παράνομος βία ἢ ἀπειλή, ἀλλ' ὡς ἐγκλημα ἐκβιάσεως, ἀπαγωγῆς, ληστείας κτλ.

Τὴν διὰ τῆς τοιαύτης βίας ἢ ἀπειλῆς ἐπαγόμενος καταναγκασμὸς δὲν πρέπει ν' ἀποβλέπῃ εἰς τὴν πραγματοποίησιν ὀρισμένου τινὸς ἀποτελέσματος περιλαμβανομένου εἰς τὴν ἔννοιαν πράξεως, εἰδικῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς ἀξιοποίνου χαρακτηριζομένης, διότι τότε ἡ πράξις παύει φέρουσα τὸν γενικὸν χαρακτῆρα παρανόμου βίας καὶ ἀπειλῆς. Οὕτω λ.χ. ἐὰν ὁ καταναγκασμὸς προσώπου τινὸς ἐπιχειρεῖται ἐπὶ σκοπῷ πορισμοῦ ἀθεμίτου ὠφελείας, ἢ ἀφαιρέσεως μέρους τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἢ πρὸς σύναψιν γάμου, ἢ πρὸς ἐπιχειρήσιν ἀκολάστων πράξεων κτλ. ἡ πράξις δὲν χαρακτηρίζεται πλέον ὡς παράνομος βία ἢ ἀπειλή, ἀλλ' ὡς ἐγκλημα ἐκβιάσεως, ἀπαγωγῆς, ληστείας κτλ.

Τὴν διὰ τῆς τοιαύτης βίας ἢ ἀπειλῆς ἐπαγόμενος καταναγκασμὸς δὲν πρέπει ν' ἀποβλέπῃ εἰς τὴν πραγματοποίησιν ὀρισμένου τινὸς ἀποτελέσματος περιλαμβανομένου εἰς τὴν ἔννοιαν πράξεως, εἰδικῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς ἀξιοποίνου χαρακτηριζομένης, διότι τότε ἡ πράξις παύει φέρουσα τὸν γενικὸν χαρακτῆρα παρανόμου βίας καὶ ἀπειλῆς. Οὕτω λ.χ. ἐὰν ὁ καταναγκασμὸς προσώπου τινὸς ἐπιχειρεῖται ἐπὶ σκοπῷ πορισμοῦ ἀθεμίτου ὠφελείας, ἢ ἀφαιρέσεως μέρους τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἢ πρὸς σύναψιν γάμου, ἢ πρὸς ἐπιχειρήσιν ἀκολάστων πράξεων κτλ. ἡ πράξις δὲν χαρακτηρίζεται πλέον ὡς παράνομος βία ἢ ἀπειλή, ἀλλ' ὡς ἐγκλημα ἐκβιάσεως, ἀπαγωγῆς, ληστείας κτλ.

1) Ὡς λ. χ. ἐὰν γυνὴ τις ἐξαναγκασθῇ νὰ ὑποστῇ ἀνοικτεῖους καὶ ἀπρεπεῖς θωπείας παρὰ τινος, ἢ ἐὰν τις ὑποχρεωθῇ νὰ γευθῇ φαγητὰ παρεσκευασμένα εἰς τρόπον προξενούντα ἀηδίαν, ἢ νὰ ζητήσῃ συγγνώμην ἐγγράφως παρὰ τινος δι' ὑποτιθεμένην προσβολήν.

2) Hælschner System II. σελ 180. Οὕτω λ. χ. καὶ ἡ ἐξανάγκασσις τινος πρὸς ἐπιχειρήσιν πράξεως, οὐ μόνον ἐπιτετραμμένης ἀλλὰ καὶ κατὰ καθήκον ὀφειλομένης εἶναι ἀξιοποίνος. Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 240 n^ο 2.

3) Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 240 n^ο 2.

κατά τινος, ὅπως ἐξωθήσῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν κακουργήματος ἢ πλημμελήματος τιμωρεῖται ὡς ἔνοχος ἀποπειράς αὐτοῦ· ὅθεν ὁσάκις ἡ ἀξιοποινὸς πράξις, εἰς ἣν δι' ἀπειλῶν ἢ βίας ἐξαναγκάζεται τις, φέρει χαρακτηριστὴρα κακουργήματος, ἢ εἶναι πλημμελῆμα τιμωρούμενον διὰ φυλακίσεως πλέον τοῦ μηνός, ἐπειδὴ ἡ πράξις περιέχει δεινότεραν τοῦ δικαίου παράβασιν, ἥτοι φέρει τὸν χαρακτηριστὴρα ἀποπειράς τοῦ κακουργήματος ἢ πλημμελήματος, οὗτινος ἡ ἐκτέλεσις ἐπεβλήθη, ἀναμφίβολον εἶναι ὅτι ὁ αὐτουργὸς τιμωρηθήσεται δυνάμει τοῦ ἄρθρου 48 διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπειράς τοῦ τοιοῦτου κακουργήματος ἢ πλημμελήματος καὶ οὐχὶ διὰ τῆς ποινῆς τοῦ ἄρθρου 330 ¹⁾).

Τετελεσμένον λογίζεται τὸ ἐγκλημα τῆς παρνόμου βίας καὶ ἀπειλῆς, εὐθὺς ἅμα ἐγένετο κατὰ τινος ἡ παράνομος ἐνέργεια ἐπὶ σκοπῷ τῆς ἐξαναγκάσεως αὐτοῦ, ἵνα πράξῃ, παραλείψῃ ἢ ὑποφέρῃ τι, οὐδόλως δὲ ἀπαιτεῖται ἡ ἐπιτυχία τοῦ τοιοῦτου σκοποῦ.

Δ') Ἀπαγωγή.

Ἄρθρ. 351.

Ὅστις μὲ δόλον ἢ βίαν ἐπιλαμβάνεται ἄρρενός τινος ἢ θήλεος, ἥτοι ἄκοντος, ἢ ἐκόντος μὲν, ἔχοντος ὅμως ἡλικίαν κατωτέραν τῶν δώδεκα ἐτῶν, καὶ ἀπάγει αὐτὸ μεθ' ἑαυτοῦ, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ τὸ μεταχειρισθῇ εἰς ἀκολασίαν, ἢ νὰ τὸ ἀναγκάσῃ εἰς γάμον, ἢ νὰ τὸ παραδώσῃ εἰς ἄλλον πρὸς τὸ αὐτὸ τέλος· ὅστις πρὸς τὸν εἰρημένον σκοπὸν κατέχει τινὰ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀπείργων αὐτὸν δολίως ἢ βιαίως ἀπὸ τὸν τόπον τῆς διατριβῆς του παρὰ τὴν θέλησίν του, τιμωρεῖται.—1) μὲ εἰρκτήν, ἐὰν ὁ ἔνοχος, ἀφοῦ ἀπήγαγεν ἢ ἐπελάβετο, κατάρθωσεν τὸν περὶ γάμου ἢ ἀκολα-

¹⁾ Τόμ. Α'. σελ. 151. σημ. 1.

σίας σκοπόν του. — 2) με φυλάκισιν τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν, ἐὰν δὲν ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ του. — Ἐὰν εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν ἀπέβαλεν ἐκουσίως τὸν ὅποιον εἶχε ἐξ ἀρχῆς σκοπόν, καὶ πρὸ πάσης ἀνακρίσεως ἀπέλυσε ἀλύμαντον τὸν ἀπαχθέντα, τιμωρεῖται τότε με φυλάκισιν τὸ πολὺ ἑνὸς ἔτους.

¹⁵
* Αρθρ. 552.

Ἐὰν τις, ἔχων μὲν ὑπὲρ τὰ ~~12~~ ¹⁵ ἔτη, ἀλλ' ὅχι καὶ ὑπὲρ τὰ εἴκοσι καὶ ἑν, ἀπήχθη ἐκουσίως ἀπὸ τῆς ἐξουσίας ἐκείνων, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπόκειται, εἰς τοιαύτην περίστασιν τιμωρεῖται. — α') ὁ μὲν ἀπαγαγὼν, — 1) με φυλάκισιν ^{καὶ οὐκ ἀπὸ τῆς ἐξουσίας} τὸ πολὺ μὲν ἐξ ἑβδομάδων, ἐὰν ἡ πράξις εἶχε σκοπόν τὴν ἀσέλγειαν, ^{ἢ ἀ' μηνῶν} ἐνὸς δὲ μέχρι τριῶν μηνῶν, ἐὰν προσέτι ἐπληρώθη καὶ ὁ σκοπός. — 2) με φυλάκισιν τὸ ^{ἐξ ἑβδομάδων} πολὺ ἐνὸς μηνός, ἐὰν ἔγεινεν ἡ ἀπαγωγή ἐπὶ σκοπῷ τῆς μετὰ τοῦ ἀπαχθέντος νυμφεύσεως. — β') τὸ δὲ ἀπαχθὲν πρόσωπον, εἰ μὲν τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀριθμ. 1 με φυλάκισιν τὸ πολὺ ἑνὸς μηνός, εἰς δὲ τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀριθμ. 2, τὸ πολὺ δύο ἑβδομάδων.

α') Εἰσαγωγή.

Ἐν τῇ ποινικῇ τῶν Ῥωμαίων νομοθεσίᾳ ἐπὶ τῶν δημοκρατικῶν χρόνων δὲν ἀπαντῶμεν νόμον τινὰ εἰδικὸν περὶ τιμωρίας τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀπαγωγῆς (raptus). Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐκουσίως ἀπαχθεῖσα κόρη ἐδικάζετο ὑπὸ τοῦ συνεδρίου τῶν συγγενῶν (judicium domesticum), καὶ ἐτιμωρεῖτο ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἢ δυνάμει τῆς προσηκούσης αὐτῇ οἰκογενειακῆς ποινικῆς δικαιοδοσίας ἐπὶ τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ διατελούντων προσώπων. ὁ δὲ ἀπαγαγὼν ἐδιώκετο ὡς ἔνοχος ὕβρεως. Προϊόντος τοῦ χρόνου τὸ ἐγκλημα τῆς ἀπαγωγῆς ὑπήχθη εἰς τὴν Lex Julia de vi

καὶ δυνάμει τῶν ὁρισμῶν αὐτῆς ἐγένετο ἡ κατὰ τῶν ἐνόχων κατηγορία καὶ τιμώρησις ¹⁾).

Ἄλλ' ἡ ἐπικρατήσασα ἐν Ῥώμῃ ἔκλυσις τῶν ἡθῶν καὶ διαφθορὰ παρήγαγε τὴν ἀνάγκην τῆς αὐστηροτέρας καὶ δι' εἰδικῶν νόμων τιμωρήσεως τοῦ ἐγκλήματος τούτου. Ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων Σεπτημίου Σεβήρου (193—211) καὶ Καρακάλλα (211—217) εὐρίσκομεν ἰσχύουσιν τὴν διάταξιν περὶ τιμωρήσεως τῆς ἀπαγωγῆς διὰ θανατικῆς ποινῆς ²⁾).

Τὴν ποινὴν ταύτην ἐπέτεινεν ὁ Κωνσταντῖνος ὀρίσας τὸν διὰ πυρὸς θάνατον, οὗτινος δὲν ἀπηλλάσσοντο οἱ ἐνοχοὶ ἕνεκα τῆς τελέσεως γάμου. Ἐκτὸς τῶν αὐτουργῶν ἐτιμωροῦντο ὡς συνένοχοι καὶ οἱ γονεῖς αὐτοὶ, si patientiam praeberint ac dolorem compresserint ³⁾).

Ὁ Ἰουστινιανὸς κατήργησε τὰς τῶν προγενεστέρων αὐτοκρατόρων διατάξεις, ἐκδοὺς εἰδικοὺς νόμους περὶ ἀπαγωγῆς τῶν παρθένων, τῶν γυναικῶν, καὶ τῶν ἀσκητριῶν, ἢ διακονισσῶν, ἢ μοναστριῶν, ἢ τῶν γυναικῶν τῶν εὐλαβῇ βίον ἢ σχῆμα ἔχουσῶν, ὥρισε δὲ πρὸς τιμώρησιν τῶν ἐνόχων καὶ τῶν συμπραττόντων, καὶ συναιρομένων αὐταῖς τὴν τοῦ θανάτου ποινὴν καὶ τὴν δήμευσιν τῆς περιουσίας ⁴⁾).

Τὸ Κανονικὸν δίκαιον ὡς ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν τοῦ ἐγκλήματος ἐθεώρει τὸν σκοπὸν τῆς τελέσεως γάμου. Ἠπιώτερον δὲ ἐτιμώρει τοὺς ἐνόχους, κατὰ μὲν τῶν κληρικῶν τὴν ἐκ τοῦ ἀξιώμα-

¹⁾ Lex 3 Cod. (9. 12 ad leg. Jul. de vi). — Lex un. Cod. (9. 43 de rapt.).

²⁾ Lex. 5 § 2 (48. 6). Synops. Minor A'. κεφ. 76.

³⁾ Lex. 4 Cod. Theod. (9. 24 de rapt. virg.).

⁴⁾ Lex un. Cod. (9. 43 de rapt. virg.). Lex 54 Cod. (4. 3 de epis. cop.)—Νεαρ. 123 κεφ. 43.—Νεαρ. 143.—Inst. § 8 (4. 48).—Rein Criminalr. d. Roemer σελ. 396.—Zhishman Eherecht. d. Orient. Kirche.—Βασιλάμων Α'. 1. 280. «Ἔστι δὲ συμπράττων ὁ πραγματικῶς τὴν ἀρπαγὴν καταρτῶν σὺν τῷ ἀρπάζοντι, συναιρόμενος δὲ ὁ διὰ συμβουλῆς ἢ καὶ ἐπικουρίας ἄλλης συντρέχων τῷ πλημμελήσαντι».

τος καθάιρουν ὀρίζον, κατὰ δὲ τῶν λαϊκῶν τὴν ποινὴν τοῦ ἀναθέματος ἀπειλοῦν. Τὸ ἀξιοποιοῦν τῆς πράξεως ἐξηλείφεται διὰ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου μεταξὺ τοῦ ἀπαγαγόντος καὶ τῆς ἀπαχθείσης ¹⁾. Ἡ ἀπαγωγή τῆς ἰδίας μνηστῆς δὲν ἐχαρακτηρίζεται ὡς ἔγκλημα.

Καὶ αἱ νομοθεσίαι τῶν Γερμανικῶν φυλῶν αἱ προγενέστεραι τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων ὡς καὶ αἱ μεταγενέστεραι αὐτῶν δὲν διέκρινον ἐπακριβῶς τὸ ἔγκλημα τῆς ἀπαγωγῆς ἀπὸ τοῦ βιασμοῦ, ἐτιμῶρου δὲ τὴν ἀπαγωγὴν μόνον τῶν ἐντίμων καὶ ἀνεπιλήπτων ἡθῶν γυναικῶν, τὴν ἀκουσίως αὐτῶν ἢ ἀκόντων τῶν οἰκείων προστατῶν τελεσθεῖσαν. Ἐθεωρεῖτο δὲ ὡς ἀξιοποινος ἡ πράξις, ἃτε προσβάλλουσα τὴν τιμὴν τῆς ἀπαχθείσης ὡς καὶ τῆς οἰκογενείας, εἰς ἣν ἀνῆκεν, καὶ τὰ δίκαια τοῦ πατρὸς ἢ συζύγου ²⁾.

Ἐκ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων ὁ Γαλλικὸς ἐν ἄρθρ. 354—357 προβλέπει καὶ τιμωρεῖ τὴν τῶν ἀνηλίκων μόνον ἀπαγωγὴν (*enlèvement des mineurs*). Τὴν τῶν ἐνηλίκων, τὴν ἀκουσίως γενομένην, θεωρεῖ τιμωρητέαν δυνάμει τῶν ἄρθρ. 341 καὶ ἐπομ. τῶν πραγματευομένων περὶ τῆς παρανόμου κατακρατήσεως (*Arrestations illicites, et sequestrations des personnes*). Ὡς δικαιολογικὴν βάσιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως θεωρεῖ οὐχὶ τὴν προσβολὴν τῆς προσωπικῆς αὐτῶν ἐλευθερίας ἢ τιμῆς, ἀλλὰ τὴν παραβίασιν τῶν τῆς πατρικῆς ἐξουσίας δικαιωμάτων, καὶ τῶν

¹⁾ Rosshirt Geschichte u. System d. Deutsch. Strafrechts III. σελ. 28. — Geyer Holtzendorff's Handb. τόμ. III σελ. 610. — Zhisman Ehrerecht. σελ. 575.

²⁾ Ἐν τῇ Καρολινῇ (ἄρθρ. 118) ἐτιμωρεῖτο ἡ ἀπαγωγή μόνον τῶν ἐντίμων γυναικῶν ἢ παρθένων, ἡ ἄνευ τῆς συναινέσεως τῶν γονέων γενομένη. Περὶ τῆς ἀπαγωγῆς τῶν ἀγάμων γυναικῶν, τῶν μὴ τυγχανουσῶν ὑπὸ πατρικὴν ἐξουσίαν, δὲν γίνεται λόγος. Ἡ καταγνωστὴ ποινὴ ὥριζετο ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διατάξεων τοῦ Ῥωμ. δικαίου. — Temme Lehrb. § 466 σελ. 269. — Meyer Deutsch. Strafrecht. § 172. — Abegg Lehrb. § 277.

οικογενειακῶν δεσμῶν, διὰ τὸν λόγον αὐτὸν οὐδόλως λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὸν σκοπὸν, δι' ὃν ἐγένετο ἡ ἀπαγωγή ¹⁾).

ὑπὸ ὅλως ἀντιθετον ἔποψιν πραγματεύεται περὶ τοῦ ἐγκλήματος τούτου ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 ἐν ἀρθρ. 204 ἐπομ. κατατάσσων τὸ ἐγκλημα τῆς ἀπαγωγῆς μεταξὺ τῶν κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας τοῦ πολίτου ἀπευθυνομένων ἀδικημάτων, καὶ συμπεριλαμβάνων ἐν τῇ ἐννοίᾳ αὐτοῦ οὐ μόνον τὴν ἀπαγωγὴν τῶν ἀνηλίκων, τὴν ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως γενομένην, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν ἐνηλίκων, τὴν ἀκουσίως τελεσθεῖσαν ἐπὶ σκοπῷ ἀκολασίας ἢ συνάψεως γάμου.

Τὸ Βαυαρικὸν νομοσχέδιον τοῦ 1822 (ἀρθρ. 271, 272) ἀπέκρουσε τὸν τοιοῦτον τῆς ἀπαγωγῆς χαρακτηρισμὸν, καὶ ὡς κύριον καὶ πρωτεῦον τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος στοιχεῖον λογισάμενον τὴν προσβολὴν καὶ βλάβην τῶν ἡθῶν διὰ τοῦ ἐνυπάρχοντος σκοποῦ τῆς ἀκολασίας, κατέταξε τὴν ἀπαγωγὴν μεταξὺ τῶν ἐγκλημάτων κατὰ τῆς ἠθικῆς ²⁾. Ἀλλ' ὅμως τὰ μεταγενέστερα νομοσχέδια τοῦ 1827 [ἀρθρ. 236—237] καὶ τοῦ 1831 [ἀρθρ. 270—271] ἐπανῆλθον εἰς τὸ σύστημα τοῦ Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου, διότι ἐθεώρησαν ὅτι διὰ τῆς ἀπαγωγῆς κυρίως καὶ κατὰ πρῶτον λόγον προσβάλλεται τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας τοῦ προσώπου ³⁾. Ταῦτα ἠκολούθησε καὶ ὁ ἡμέτερος ποινικὸς νόμος περὶ τὴν κατάταξιν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀπαγωγῆς καὶ τὴν διατύπωσιν τῶν ὄρων τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως.

β') Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος.

Περὶ τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν ἐννοιαν τοῦ ἀδικήματος στοιχείων παρατηρητέον ὅτι

¹⁾ Rauter Droit criminel τόμ. II § 484 σελ. 82. — Chauveau-Hélie Code Pénal τόμ. II ἀριθ. 3003 ἐπομ.

²⁾ Τὸν τοιοῦτον τοῦ ἀδικήματος χαρακτηρισμὸν καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων συγγραφέων παραδέχονται ὁ Haelschner System τομ. II σελ. 328 Henke Handb. τομ. II σελ. 453, 472. — Heffter Lehrb. § 458.

³⁾ Ὅρ. Motive z. Entwürfe 1827. σελ. 242.

1) Ὑποκείμενον τοῦ ἐγκλήματος δύναται νὰ ᾖναι εἴτε ἀνὴρ εἴτε γυναῖκα, ἥτις ἐπίσης, ὡς ὁ ἀνὴρ, δύναται νὰ ἀπαγάγῃ δόλῳ ἢ βίᾳ ἄνδρα, παῖδα, ἢ γυναῖκα. Βεβαίως ἐπὶ τῆς ἀπαγωγῆς ὑποκρινόμενος κατ' ἀνδρὸς γενομένης ἀπίθανος ὅλως εἶναι ἡ ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἀδικήματος, ἀλλ' ὅμως ὡς πρὸς παῖδας ἢ γυναῖκας, λίαν πιθανὴ ἀποβαίνει, καὶ ἰδίως καθ' ἣν περὶ πτωσιν ἡ ἀπαγωγή γίνεται ἐπὶ σκοπῷ τῆς παραδόσεως τοῦ ἀπαχθέντος ἢ τῆς ἀπαχθείσης εἰς ἄλλον. Οὐδεὶς ἐπομένως λόγος οὔτε ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀδικήματος, οὔτε ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ ἡμετέρου νόμου γενικῶς ἐκφραζομένου, συνηγορεῖ ὅπως ὡς ὑποκείμενον τοῦ ἐγκλήματος παραδεχθῶμεν μόνον τὸν ἄνδρα 1).

2) Ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος δύναται νὰ ᾖ πρόσωπον ἄρρενος ἢ θήλειος γένους. Οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι ὡς καὶ ὁ ἡμέτερος δὲν ἀπαιτοῦσιν ἐπὶ τῆς ἀπαγωγῆς γυναικὸς ὡς ὅρον τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως τὸ ἄμεμπτον καὶ ἀνεπίληπτον τῶν ἡθῶν αὐτῇ ὥστε καὶ κατὰ γυναικὸς δημοσίᾳ πορνευομένης δύναται νὰ διαπραχθῇ τὸ ἐγκλήμα 2). Ἐπίσης ὡς ἀξιοποινὸς λογίζεται ἡ ἀπαγωγή τῆς μνηστῆς τοῦ ἀπαγαγόντος, ἐὰν συντρέχωσιν οἱ λοιποὶ ἐν τῷ νόμῳ διαγεγραμμένοι ὅροι 3).

3) Ἡ ἀπαγωγή ἐκτελεῖται ἢ διὰ δόλου ἢ διὰ βίας, ἐπομένως προϋποθέτει πάντοτε τὴν ἑλλειψιν τῆς ἐλευθέρως καὶ ἀπαραβιά

1) Αἱ ἐπίσημοι σημειώσεις τοῦ Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου ἐπὶ τῷ ἄρθρ. 201 καὶ 202 ἀδικαιολογητῶς παραδέχονται ὅτι ἡ ἀπαγωγή μόνον παρ' ἀνδρὸς δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ.—Haeberlin Criminalr. III σελ. 160. — Stenglein Commentar. ἄρθρ. 251. σελ. 304. — Geyer Holtendorff's Handb. tom. III σελ. 615.

2) Haeberlin Criminalrecht. τόμ. III. σελ. 159.—Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 235 n° 2.

3) Mittermayer z. Feuerbach's Lehrb. § 259 not I.—Hepp. Archiv d. Crim. R. XIV. σελ. 490. — Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 236 n° 3. — Καὶ ἐν τῷ Ῥωμ. δικαίῳ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἐτιμωρεῖτο ἡ ἀπαγωγή τῆς ἰδίας μνηστῆς ὅρ. Lex un. Cod. (9, 13 de raptu virg.) Ἀρμενοπούλου Στ. ζ'. § 1.

στου συναινέσεως τοῦ ἀπαγομένου προσώπου. Καὶ ὁ μὲν δόλος δύναται νὰ συνίσταται εἰς παραστάσεις ψευδεῖς ἢ εἰς ἀπατηλὰς ὑποσχέσεις, δι' ὧν ἀποπλανᾶται τὸ ἀπαγομένον πρόσωπον, ἢ εἰς τοιαύτην ἐπιδράσιν ἐπ' αὐτοῦ, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ἔχῃ τὴν συνείδησιν τῶν ἰδίων πράξεων, ἢ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ ἐγκλήματος, καθ' ὃν χρόνον ἐξ οἷωνδήποτε λόγων πρόσωπόν τι δὲν εἶναι ἱκανὸν ἐξ οἰκείας βουλήσεως καὶ ἐν συνειδήσει νὰ συναινέσῃ εἰς τὴν πράξιν ¹⁾. Ἡ δὲ βία συνίσταται εἰς τὸν ἄμεσον καταναγκασμόν τοῦ προσώπου, δι' οὗ ἀποστερεῖται τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ. Ὡς πρὸς τὴν ἀποπλάνησιν τοῦ προσώπου τὴν διὰ ψευδῶν παραστάσεων ἢ ὑποσχέσεων γινομένην παρατηρητέον, ὅτι αὕτη δὲν πρέπει ν' ἀπευθύνηται εἰς τὸν τελικὸν σκοπὸν τῆς ἀπαγωγῆς, ἥτοι τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἀκολάστων ἐπιθυμιῶν, ἢ τῆς συνάψεως τοῦ γάμου, ἀλλ' εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν ἀπαγωγὴν, δι' ἧς τὸ ἀπαχθὲν πρόσωπον στερούμενον τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ ὑποχείριον καθίσταται ἄλλου.

Ἐπειδὴ, ὡς εἴρηται, ἀναγκαία προϋπόθεσις τῆς ἀπαγωγῆς εἶναι ἡ ἔλλειψις τῆς συναινέσεως τοῦ ἀπαχθέντος προσώπου, σχετικῶς πρὸς ταύτην διακρίνει ὁ νόμος τὰς ἐξῆς περιπτώσεις.

α') Τὴν ἀπαγωγὴν προσώπου ἀνωτέρως τοῦ 21 ἔτους ἡλικίας. Ἡ τῶν τοιούτων προσώπων ἀπαγωγὴ χαρακτηρίζεται ἀξιοποινος μόνον, ἐὰν ἀκόντων αὐτῶν ἐγένετο.

β') Τὴν ἀπαγωγὴν τὴν τελεσθεῖσαν κατὰ προσώπων κατωτέρας τῶν 12 ἐτῶν ἡλικίας. Ἐπὶ τῶν τοιούτων προσώπων, ὡς ἐκ τῆς νεαρᾶς αὐτῶν ἡλικίας, ἡ συναινέσις δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀπὸρρέουσα ἐκ τῆς τελείας τῶν πράξεων αὐτῶν συνειδήσεως, ὅθεν, καὶ ἐὰν ἀποδειχθῇ, δὲν ἰσχύει ὅπως ἐξαλείψῃ τὸ ἀξιοποινον. Ἡ ἀπα-

¹⁾ Οἷον ἐὰν ἐπωφελοῦμένός τις τῆς μέθης, ἐν ἣ εὐρίσκεται πρόσωπόν τι ἀπαγάγῃ αὐτό, ἢ τῆς ἀνισθησίας, εἰς ἣν περιέπεσεν, ἢ ἐὰν τις πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον μεταχειρισθῇ τοιαῦτα μέσα, ἅτινα ὡς συνέπειαν ἔχουσι τὴν διατάραξιν τῆς κανονικῆς λειτουργίας τῶν διανοητικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων.

γωγή καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ χαρακτηρίζεται ὡς ἀπαγωγὴ τελεσθεῖσα κατὰ προσώπου ἄκοντος.

γ') Τὴν ἀπαγωγὴν, τὴν ἐκουσίως γενομένην, προσώπου συμ- πληρώσαντος μὲν τὸ δωδέκατον, μὴ ὑπερβάντος ὅμως τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας, καὶ ὑπακειμένου εἰς τὴν ἐξουσίαν ἀλλο- λου [ἄρθρ. 332], ἥτοι διατελοῦντος ὑπὸ πατρικὴν ἐξουσίαν, ὑπὸ ἐπιτροπεῖαν κτλ.¹⁾ Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ πράξις δὲν φέρει ὁμολογουμένως πλήρη τὰ στοιχεῖα τῆς ἀπαγωγῆς, οὐδὲ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀπευθυνομένη κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθε- ρίας τοῦ δῆθεν ἀπαχθέντος. Δι' αὐτῆς προσβάλλονται κυρίως τὰ δικαιώματα ἐκείνων, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ὁποίων διετέλει τὸ ἀπαχθὲν πρόσωπον, οὐχ ἥττον ὅμως ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, χάριν τῆς ἀλληλουχίας, ἐθεώρησε σκόπιμον νὰ συμπεριλάβῃ καὶ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἐν τῷ ἐγκλήματι τῆς ἀπαγωγῆς²⁾. Χαρακτη- ρίζει δὲ τὸ οὕτω πως ἀπαχθὲν πρόσωπον ὡς συναίτιον τοῦ ἀπα- γωγέως, καὶ κολλάζει διὰ ποινῆς ἡπιωτέρας τῆς κατ' ἐκείνου ἐπι- βλητέας.

4) Ἡ διὰ δόλου, ἢ διὰ βίας, ἢ ἐκ συνεννοήσεως μετὰ τοῦ ἀπα- γομένου ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρ. 332 ἐνέργεια τοῦ αὐτομα- γοῦ συνίσταται ἢ εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ ἀπαχθέντος ἀπὸ τοῦ συνήθους τόπου τῆς διατριβῆς αὐτοῦ, ἢ εἰς τὴν παρεμπόδισιν ἀπὸ τῆς ἐπανόδου εἰς τὸν συνήθη τόπον τῆς διατριβῆς, ὅπως οὕτως στε- ρηθῇ πάσης πιθανῆς συνδρομῆς ἐκ μέρους τῶν οἰκείων ἢ ἄλλων προσώπων καὶ ὑποχείριος τῶν ὀρέξεων τοῦ ἀπαγαγόντος κατα-

¹⁾ Ἐν ἄρθρ. 332 δὲν ὀρίζονται εἰδικώτερον τὰ πρόσωπα, εἰς τὴν ἐξου-σίαν τῶν ὁποίων δεόν νὰ ὑπόκειται ὁ ἀπαχθεὶς ἢ ἡ ἀπαχθεῖσα, ὡς ἐν πολλοῖς τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων ἐν οἷς ῥητῶς οἱ φυσικοὶ, ἢ οἱ θεοπο- γονεῖς, ἢ οἱ ἐπίτροποι κατονομάζονται. ὁρ. Πρωσσικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 206.— Βάδεν ἄρθρ. 241.— Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 237.

²⁾ Ὅρ. Αἰτιολογίας Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου 1827 σελ. 241.— Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 δὲν ἐμπεριέχει τὴν περίπτωσιν ταύ-την, ὡς μὴ ὑπαγομένην ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀπαγωγῆς. ὁρ. Anmerkungen z. Strafgesetzb. ἄρθρ. 201.

σταθῆ. Ἐν τῷ νόμῳ (ἄρθρ. 331) οὐδεμία γίνεται διάκρισις οὔτε περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀπομακρύνσεως ἢ παρεμποδίσεως, οὔτε περὶ τοῦ τόπου· ὅθεν τὸ ἐγκλημα δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑφιστάμενον δι' ἀπομακρύνσεως ἢ παρεμποδίσεως κατὰ τε τὸν χρόνον βραχυτάτης καὶ εἰς τόπον ἐγγὺς κείμενον τοῦ τόπου τῆς διατριβῆς τοῦ ἀπαχθέντος προσώπου, ἀρκεῖ μόνον ἡ τοιαύτη ἀπομάκρυνσις, ἢ ἐκτόπισις, ἢ ἡ παρεμπόδισις νὰ ἐχρησίμευσεν, ἵνα καταστήσῃ τὸ ἀπαχθὲν πρόσωπον ὑποχείριον τοῦ αὐτουργοῦ, καὶ στερήσῃ αὐτὸ τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἐλευθερίας¹⁾. Σκοπὸς δὲ τῆς τοιαύτης ἐνεργείας δέον νὰ ᾖ ἢ ἡ ἐκπλήρωσις ἀκολάστων ὀρέξεων μετὰ τοῦ ἀπαχθέντος, ἢ ἡ σύναψις γάμου μετ' αὐτοῦ, ἢ ἡ πρὸς τοιοῦτόν τινα σκοπὸν παράδοσις τοῦ ἀπαχθέντος εἰς ἄλλο πρόσωπον. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει, καὶ ὅταν ἡ πράξις χαρακτηρῇα συνεργείας φέρῃ, δὲν χορηγεῖ τὸ δικαίωμα εἰς τὸν συνεργὸν νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν δι' ἡπιωτέρας ποινῆς τιμώρησιν αὐτοῦ, διότι τὸ ἄρθρ. 331 ἐξομοιοῖ ἐν γένει τὸ ἀξιόποινον τοῦ συνεργοῦ πρὸς τὸ τοῦ αὐτουργοῦ.

5) Τεταλεσμένον λογίζεται τὸ ἐγκλημα, εὐθύς ἅμα πραγματοποιηθῇ ἢ ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ ἀπαγομένου ἀπὸ τοῦ συνήθους τόπου τῆς διατριβῆς αὐτοῦ ἢ ἡ παρεμπόδισις ἀπὸ τῆς ἐπανόδου εἰς αὐτόν, γενομένη ἐπὶ τῷ σκοπῷ, ὅστις τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν τοῦ ἐγκλήματος ἀποτελεῖ, τοῦτέστι πρὸς ἐκπλήρωσιν ἀκολάστων ὀρέξεων, ἢ πρὸς σύναψιν γάμου. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ τοιούτου σκοποῦ δὲν συναριθμεῖται μεταξὺ τῶν στοιχείων, τῶν τὴν ἐννοίαν τοῦ ἀδικήματος ἀπαρτιζόντων, χρησιμεύει δὲ μόνον ὡς λόγος πρὸς διαβάθμισιν τοῦ ἀξιοποινοῦ τῆς πράξεως. Οὕτω λοιπὸν κατὰ μὲν τὸ ἄρθρ. 331 δι' εἰρηκτῆς τιμωρεῖται ὁ ἐνοχος, ἐὰν ἐπέτυχεν τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν ἐξε-

¹⁾ Goldammer Materialien II ἄρθρ. 207 σελ. 444. — Haelschner System II. σελ. 331. — Ἐὰν ἡ τοιαύτη ἐνέργεια ἢ διὰ δόλου ἢ διὰ βίας γενομένη ἀρξαμένη ἀποτυχῇ ἐξ ἀνεξαρτήτων τῆς βουλήσεως τοῦ αὐτουργοῦ περιστατικῶν ὑπάρχει ἀπόπειρα τοῦ ἐγκλήματος. Stenglein Com-mentar II. ἄρθρ. 253 σελ. 309.

τελέσθη τὸ ἐγκλήμα, τοῦναντίον φυλάκισις τοῦλάχιστον δὴ ἑτὶ καταγινώσκειται κατ' αὐτοῦ, ἐὰν ἀπέτυχε τούτου, ἢ δὲ ποινὴ αὐτῇ μειοῦται μέχρις ἐνὸς ἔτους φυλακίσεως τὸ πολὺ, ἐὰν ὁ ἀπαγαγὼν μετανοήσας παρητήθῃ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ ἐκουσίως καὶ πᾶσης ἀνακρίσεως ἀφῆκεν ἀλύμαντον τὸ ἀπαχθέν πρόσωπον. Κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 332 πρὸς διαβάθμισιν τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ ἀπαγαγόντος καὶ τοῦ ἀπαχθέντος προσώπου διαστέλλεται ὁ σκοπὸς ἀφ' ἐνός, δι' ὃν ἐξετελέσθη ἡ ἀπαγωγή, ἐὰν ᾖ σκοπὸς ἀκρίβειας ἢ συνάψεως γάμου καὶ ἀφ' ἐτέρου ἢ ἐπιτυχίας ἢ μὴ αὐτοῦ.

Ἡ παραγραφή τοῦ ἐγκλήματος τούτου ἄρχεται ἀφ' ἧς στιγμῆς τὸ παρανόμως ἀπαχθέν ἢ κατακρατηθέν πρόσωπον ἀφελῇ ἐλευθερίαν¹⁾.

Ε') Γενικοὶ ὁρισμοί.

*Ἀρθρ. 335.

Οἱ εἰς τὸ ἄρθρον 280 ἐκτεθέντες ὁρισμοὶ ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὴν ἐκδίασιν [γρ. παράνομον βίαν καὶ ἀπειλὴν] (ἄρθρ. 330) καὶ εἰς τὴν ἀπαγωγὴν (ἄρθρ. 331), καὶ ἐὰν ὁ ἀπαγαγὼν, ἢ ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον οὗτος παρεχώρησε τὴν ἀπαχθεῖσαν, ἐνυμφεύθῃ αὐτήν, δὲν δύναται νὰ γενῇ ἀνάκρισις, οὐδὲ νὰ καταγνωσθῇ ποινὴ, εἰμὴ κατ' αἵτησιν καὶ καταμήνυσιν τῶν ἐχόντων δικαίωμα νὰ προσβάλῃσι τὸν γάμον ὡς ἄκυρον, καὶ ἀφοῦ οὗτος ἐκηρύχθῃ ὡς ἄκυρος παρὰ τοῦ ἀνήκοντος δικαστηρίου.

Διὰ τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρου 333²⁾ ὑπῆχθησαν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐπὶ ἐγκλήσει διωκομένων ἀδικημάτων τὸ ἐγκλήμα τῆς παρανόμου βίας καὶ ἀπειλῆς, ὡς καὶ τὸ τῆς ἀπαγωγῆς, ὅτε

¹⁾ Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 263 n° 11.

²⁾ Ὁρ. Βυζαντινοῦ νομοσχεδίου 1827 ἄρθρ. 238.—1831 ἄρθρ. 272.

οἱ ὡς ἔνοχοι αὐτῶν κατηγορούμενοι, τότε μόνον καταδιώκονται, ὅταν γείνη ἔγκλησις ἢ ἐκ μέρους τοῦ προσώπου, καθ' οὗ ἀμέσως ἀπευθύνετο τὸ ἀδίκημα, ἢ ἐκ μέρους τῶν γονέων ἐπιμελητῶν, ἐπιτρόπων, κηδεμόνων ἢ τοῦ συζύγου (ἄρθρ. 280).

Εἰδιώτερον δὲ περὶ τε τῆς ἀκουσίας καὶ ἐκουσίας ἀπαγωγῆς ὀρίζεται, ὅτι, ἐν ᾗ περιπτώσει ὁ ἀπαγαγὼν, ἢ ἐκεῖνος, εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἀπαγωγέως παρεδόθη ἢ ἀπαχθεῖσα, συνῆψε γάμον μετ' αὐτῆς, ἢ καταδίωξις καὶ τιμώρησις τῶν ἐνόχων δὲν ἐπιτρέπεται, πρὶν ἢ κηρυχθῇ ὁ γάμος ἄκυρος ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου πολιτικοῦ δικαστηρίου. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ περὶ ἀκυρώσεως τοῦ γάμου ζήτημα ἀποτελεῖ προδικαστικὸν ζήτημα ἀναστέλλον τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ποινικῆς ἀγωγῆς ¹⁾).

Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται δῆλον, ὅτι πρὸς καταδίωξιν τοῦ ἐνόχου ἀπαιτεῖται νὰ ἐκπληρωθῶσιν ἀμφότεροι οἱ πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς δημοσίας ἀγωγῆς ὅροι, ἤτοι ἡ ἀκύρωσις τοῦ γάμου ὑπὸ

¹⁾ Ἐγχειριδίου Ποιν. δικονομίας § 65 σελ. 278 σημ. 10. — Κατὰ τοὺς νόμους τῶν Ῥωμαίων καὶ Βυζαντινῶν ἡ ἀπαγωγή ἐλογίζετο ὡς κώλυμα πρὸς γάμον μεταξὺ τῆς ἀπαχθείσης καὶ τοῦ ἀπαγωγέως. Lex 1 § 2 Cod. (9. 14 de rapt.) Βασίλ. (60. 58) 1. «Μὴ ἐξέστω δὲ τῇ γυναίκὶ αὐτὴν τὸν ἀρπάσαντα ἄνδρα λέγειν. — Νεαρ. 143. — πρὸ καὶ Βασίλ. (60. 58) 4. — Νεαρ. 150 — Βασ. (60. 58) 6 εἶνα μὴ ἡ ἀρπαγείσα κόρη γαμηθῇ τῷ αὐτὴν ἀρπάσαντι. — Ὁ δὲ παρὰ τὰς ἀπαγορευτικὰς ταύτας διατάξεις συναπτόμενος γάμος ἐλογίζετο ὡς γάμος ἀθέμιτος καὶ διαλυτός, καὶ καθ' ἣν ἔτι περιπτώσιν ἡ ἀρπαγείσα ἢ οἱ γονεῖς ἢ οἱ ἐπίτροποι αὐτῆς μεταγενεστέρως συνήνουν. Τὴν ἀρχὴν ταύτην, ἣν καθιέρωσαν καὶ οἱ κατόντες τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας (ὅρ. Συνταγμ. θεῶν καὶ ἱερῶν Καν. (Δ' 150) καν. 22, — (Β' 279) καν. 27. — (Δ'. 183) καν. 88. — (Δ'. 210) καν. 53. — Zhishman Eherecht σελ. 577), ἐτροποποίησεν ὁ ἡμέτερος ποινικός νόμος, ὀρίζων ἐν ἄρθρ. 333 ὅτι ἡ ἀκύρωσις τοῦ γάμου ἤρτηται ἀπὸ τῆς βουλήσεως τῶν ἐχόντων δικαίωμα νὰ ἐγείρῃσιν τὴν περὶ ἀκυρώσεως αὐτοῦ ἀγωγὴν, καὶ ὅτι ἡ παραίτησις αὐτῶν ἀπὸ τοῦ δικαιώματος τούτου καθιστᾷ τὸν συναρθῆντα γάμον ἐγκυρον. ὅρ. Παπαρῥήγοπούλου Οἰκογενειακὸν δίκαιον § 31 σελ. 39. — Καλλιγᾶ Σύστημ. Ῥώμ. Δικαίω τόμ. Δ' § 28.

τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου, καὶ ἡ ἐγκλησις ἐκ μέρους τῆς πα-
θούσης, ἢ τῶν προσώπων, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ὁποίων δια-
τελεῖ¹⁾).

Οἱ δὲ ὧροι οὗτοι οἱ προαπαιτούμενοι πρὸς καταδίωξιν τοῦ
αὐτουργοῦ τῆς ἀπαγωγῆς ἰσχύουσι καὶ ὡς πρὸς τοὺς συναιτίους
καὶ συνεργούς, διότι σκοπὸς τῆς καθιερώσεως αὐτῶν ἦν ἡ ἀπο-
τροπὴ τῶν ἐνδεχομένων ἀτοπημάτων ἐκ τῆς καταδιώξεως παρὰ
τὴν βούλησιν τῶν ἐνδιαφερομένων πράξεως, ἣτις ἀμέσως τὸ ἄσυ-
λον τῆς οἰκογενείας καὶ τὴν τιμὴν προσβάλλει, ὁ δὲ σκοπὸς οὗτος
τοῦ νόμου καθ' ὅλοκληρίαν ἤθελε ματαιωθῇ, ἐὰν ἡ κατὰ τῶν συν-
εργῶν ἢ συναιτίων καταδίωξις ἐπετρέπετο, καθ' ὅς περιπτώσει
ὁ αὐτουργὸς ἦν ἀπηλλαγμένος²⁾).

¹⁾ Τὸ γράμμα τοῦ ἄρθρ. 333 τοῦ ἡμετέρου ποιν. νόμου εἶναι λι-
αυρῶς διατετυπωμένον, ὥστε οὐδεμία δύναται εὐλόγως ἀφορμὴ ἀμφιβο-
λίας νὰ ὑπάρξῃ, ὡς συνέβη ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἀντιστοίχου ἄρθρου 35^ο
τοῦ Γαλλ. ποιν. νόμου, περὶ οὗ ἀπεφάνθη ὁ Mangin (Traité de l'action
publique τόμ. I. § 143 ἐπομ.) ὅτι μετὰ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ γάρμου δύ-
νεται νὰ ἐπιληφθῇ ἀὐταπαγγέλτως ἡ εἰσαγγελικὴ ἀρχὴ τῆς καταδιώ-
ξεως τοῦ ἐνόχου. Τὴν γνώμην αὐτὸς δικαίως ἀπέκρουσαν οἱ Chauveau-
Hélie Code Pénal τόμ. II. ἀρθ. 3020—3021.

²⁾ Chauveau-Hélie Code Pénal. τόμ. II. ἀρθ. 3023.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΒΟΛΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ

Α') Ἐν γένει.

Μετὰ τὰ ἐγκλήματα τὰ προσβάλλοντα τὴν ζωὴν, ὕγειαν καὶ ἀκεραιότητα τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου, ὡς καὶ τὰ κατὰ τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἐλευθερίας ἀπευθυνόμενα, ἔπονται ἀμέσως τὰ κατὰ τῆς τιμῆς τοῦ πολίτου ἀδικήματα, συμπεριληφθέντα ἐν τῷ παρόντι κεφαλαίῳ.

Ἡ τιμὴ τοῦ πολίτου τυγχάνει τῆς προστασίας τῶν νόμων, διότι στενῶς συνδέεται μετὰ τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἀποτελεῖ ἐν τῶν σπουδαιοτέρων αὐτοῦ δικαιωμάτων, ἐν πολλοῖς καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς καὶ ἐλευθερίας ὑπέρτερον, ὡς συσχετιζόμενον ἀμέσως πρὸς τὴν ἠθικὴν ὑπαρξιν καὶ τὰς σχέσεις μετὰ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Ὁ ἄνθρωπος ὡς λογικὸν καὶ ἐλεύθερον ὃν κέκτῃται πλήρη τὴν συνειδήσιν τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν ἐαυτοῦ δυνάμεων καὶ τῆς ἀξίας ἐπομένως τῆς προσωπικότητος αὐτοῦ. Ἐκ τῆς συνειδήσεως περὶ τῆς τοιαύτης αὐτοῦ ἀξίας παράγεται τὸ ἐσωτερικὸν αἶσθημα τῆς τιμῆς. Ἀλλ' ὅμως ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου κατὰ ψυχολογικὴν ἀνάγκην σπουδαίαν καὶ ἄμεσον ἔχει ἐπίδρασιν ἡ παρὰ τοῖς ὁμοίοις αὐτοῦ ὑπάρχουσα ἐντύπωσις περὶ τῶν ἠθικῶν αὐτοῦ προσόντων

καὶ τοῦ χαρακτηῆρος, ὡς καὶ περὶ τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ ἀξίας. Ἡ ἐν τῇ κοινῇ συνειδήσει παραγομένη εἰκὼν τοῦ ἠθικοῦ χαρακτηῆρος ἐκάστου ἀντανακλᾷ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ συνείδησιν, θεραπεύει τὴν φιλαυτίαν καὶ φιλοτιμίαν αὐτοῦ, καὶ ὡς ἡ κύρωσις καὶ ἀναγνώρισις τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ ἀξίας χρησιμεύει.

Ἐκ τῆς ἀμοιβαίας ἀναγνώρισεως τῆς ἠθικῆς ἀξίας τῶν πολιτῶν παράγεται ἡ ἔννοια τῆς τιμῆς κατ' ἀντικείμενον ἢ ἐξωτερικῶς, τῆς ὁποίας κατὰ φυσικὸν λόγον βάσις καὶ ἔρεισμα εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου ἢ ἐμφανιζομένη οὐχὶ ἐν τῇ ἀπολύτῳ καὶ ἀφηρημένῃ αὐτῆς ἐκδοχῇ, ἀλλ' ἐν τῇ ἐφέσει καὶ ἐνεργείᾳ πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ ἐμπέδωσιν τῶν ἠθικῶν δυνάμεων καὶ πραγμάτων τῶν ἀξιομάτων τῆς ἠθικῆς.

Ἡ οὕτω πως παραγομένη ἔννοια τῆς τιμῆς εἶναι διάφορος, ἀναλόγως τῆς προσωπικότητος ἐκάστου, τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἠθικῶν αὐτοῦ δυνάμεων, τῶν προσόντων, ὡς καὶ τῆς κοινωνικῆς θέσεως. Ἀλλ' ὁμως αἱ διακρίσεις αὗται ὑπὸ δικαιολογικὴν ἔποψιν οὐδεμίαν ἔχουσι σημασίαν· ἡ πολιτεία περιορίζεται εἰς τὴν προστασίαν τῆς κοινωνικῆς μόνον τιμῆς, τῆς ἀπορρέουσας ἐκ τοῦ δικαιώματος, ὅπερ πᾶς ἄνθρωπος, ὡς μέλος τῆς κοινωνίας ἔχει, ὅπως ἀπαιτῇ παρὰ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ, μεθ' ὧν ἐν κοινωνίᾳ συζῇ, ἵνα μὴ προσβάλληται καθ' οἷονδῆποτε τρόπον ἢ προσωπικότης αὐτοῦ, καὶ ἡ πλήρης καὶ τελεία τῶν προσωπικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων ἰσότης καὶ ἀναγνώρισις τῆς ἰσότητος ταύτης παρὰ τῶν ἄλλων. Τοιαύτην προσβολὴν ἐμφαίνει ἡ ἄρνησις καὶ διαμφισβήτησις τῆς ὑφισταμένης προλήψεως περὶ τῶν ἠθικῶν αὐτοῦ προαιρέσεων, ἐν ὅσῳ δι' ὠρισμένων καὶ ἐπιστήμως βεβαιωθεῖσιν ἐπιμέμπτων πράξεων δὲν παρέσχεν εὐλογον ἀφορμὴν πρὸς ἀναίρεσιν τοῦ τοιοῦτου τεκμηρίου. Ἐπομένως τὸ ὑπὸ τῆς πολιτείας προσταπιζόμενον δικαίωμα τῆς τιμῆς τοῦ πολίτου δὲν συνίσταται εἰς θετικὴν ὑποχρέωσιν, ἐπιβαλλομένην πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς ἀπονεμητέας ἐκάστῳ τιμῆς, διότι ἕκαστος εἶναι ἐλεύθερος νὰ ἔχῃ οἷανδῆποτε βούλῃται κρίσιν περὶ τῆς τιμῆς τοῦ ἄλλου καὶ ἀναλόγως ταύτης νὰ ρυθμίζῃ τὰς πρὸς αὐτὸν κοινωνικὰς καὶ πολιτι-

αὐτὰς σχέσεις. Ἡ πολιτεία ἀπαγορεύει μόνον, καὶ ὑποχρεοῖ τοὺς πολίτας εἰς παράλειψιν πάσης ἐνεργείας ἢ ἐκδηλώσεως, δι' ἧς ἐμφαίνεται ἡ ἄρνησις καὶ προσβολὴ τῆς προσηκούσης ἐκάστω ὡς ἀνθρώπῳ καὶ πολίτῃ τιμῆς, διότι ἄλλως ἀδύνατος ἀποβαίνει ἡ ὑπαρξίς αὐτῇ τῆς πολιτείας, διασειομένων τῶν βάσεων τῆς εὐρύθμου καὶ εἰρηνικῆς μετ' ἀλλήλων κοινωνίας καὶ συμβιώσεως τῶν πολιτῶν ¹⁾).

Ὅπως διάφορος ἦν ἡ ἔννοια τοῦ δικαιώματος τῆς τιμῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθνεσι καὶ ἐν ταῖς νομοθεσίαις αὐτῶν.

Παρὰ Ῥωμαίοις ἡ τιμὴ (*existimatio*) ἐχαρακτηρίζετο ὡς *dignitatis illesae status legibus ac moribus comprobatus* ²⁾, περιελάμβανε τοῦτέστι τὸ σύνολον τῶν ποικίλων δικαιωμάτων τῶν προστηκόντων ἐκάστω πολίτῃ Ῥωμαίῳ. Ἡ ἔννοια τῆς τιμῆς συνέπιπτε καὶ συνυπῆρχε μετὰ τῶν δημοσίων καὶ ἀστικῶν τοῦ πολίτου δικαιωμάτων, ἡ ἀπώλεια αὐτῶν ἢ οἰαδήποτε ἀλλοιώσις ἢ μείωσις ἐπέδρα ἀμέσως ἐπὶ τοῦ δικαιώματος τῆς τιμῆς.

Συνεπῶς πρὸς τὴν τοιαύτην εὐρυτάτην τῆς τιμῆς ἔννοιαν πᾶσα ἄδικος πράξις (*injuria*) ἡδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς προσβολὴ τῆς τιμῆς ³⁾, καὶ νὰ τιμωρηθῇ ὡς τοιαύτη, ἐφ' ὅσον δι' εἰδικοῦ νόμου δὲν ὑπῆγετο εἰς τὴν ἔννοιαν ἑτέρου τινὸς ἐγκλήματος, συνίστατο δὲ εἰς τὴν ἔνδειξιν περιφρονήσεως πρὸς ἕτερόν τινα πολίτην.

Αἱ περὶ τιμωρήσεως τῶν κατὰ τῆς τιμῆς προσβολῶν διατάξεις τῶν Ῥωμαϊκῶν νόμων πολλαχῶς ἐτροποποιήθησαν κατὰ τὰς διαφόρους ἱστορικὰς περιόδους. Ἐπὶ τῆς δωδεκαδέλτου διε-

¹⁾ Haelschner System II σελ. 233.—Kästlin Abhandlungen σελ. 4. ἐπομ.—Haeberlin Criminalrecht. III σελ. 324.—Dochow Holtendorff's Handb. III σελ. 336.

²⁾ Lex 5 § 4. (50. 13. de var. et extraord. cognit.).

³⁾ Lex 1 pr. (47. 10. de injur.) ἐνθα ὁ Οὐλπιανὸς δίδων τὸν ὀρισμὸν τῆς *injuria* λέγει «*Injuria ex eo dicta est, quod non jure fit; omne enim quod non jure fit, injuria fieri dicitur. Specialiter autem injuria dicitur contumelia*».

κρίνοντο αἱ δημοσίαι, πρόφορικῶς, ἢ ἐγγράφως (διὰ λιβελλῶν), γινόμεναι προσβολαὶ ἀπὸ τῶν ἔργῳ προσβολῶν τῆς τιμῆς. Οἱ ἔνοχοι τῶν τῆς πρώτης κατηγορίας προσβολῶν ἐτιμωροῦντο διὰ μαστιγώσεως μέχρι θανάτου. Οἱ δὲ ἔργῳ προσβολὴν διαπραξάντες κατεδικάζοντο εἰς ἀπότισιν ὠρισμένης χρηματικῆς ἀποζημιώσεως ¹⁾.

Ἀντὶ τῆς τοιαύτης ὠρισμένης χρηματικῆς ἀποζημιώσεως οἱ Πραιτορες εἰσήγαγον ἰδίαν ἀγωγὴν πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀναλόγως τῆς προσγενομένης αὐτῷ ζημίας (*actio injuriarum aestimatoria*). Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, περὶ τὰ τέλη τῆς Δημοκρατίας, ἐπειδὴ αἱ διατάξεις τῶν πραιτόρων δὲν ἐδείκνυντο ἐπαρκεῖς πρὸς παρεμπόδισιν καὶ κόλασιν τοῦ ἀδικήματος, εἰσέχθη ὑπὸ τοῦ Σύλλα ἰδία δημοσία ποινικὴ ἀγωγή πρὸς τιμώρησιν τῶν ἐνόχων, δυνάμει τῆς *Lex Cornelia de injuriis* ²⁾.

Ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων διεπλάτυνθη ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος, καὶ ὑπῆχθησαν ἐν αὐτῇ πλεῖσται ὅσαι περιπτώσεις μὴ εἰδικῶς ὑπὸ τῆς *Lex Cornelia de injuriis* προβλεπόμεναι, ὥς αἱ ἐγγράφως γενομέναι ὕβρεις, αἱ τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς, καὶ αἱ κατὰ τῶν κληρικῶν ἐν τῇ ἐνασχέσει τῶν ἑαυτῶν καθηκόντων κτλ. ἐπεκράτησε δὲ ἡ ἀρχή, ὅτι ὁ ἀδικηθεὶς εἶχε τὸ δικαίωμα ἐπιλογῆς μεταξὺ τῆς ἰδιωτικῆς περὶ ὕβρεως ἀγωγῆς πρὸς ἱκανοποίησιν ἑαυτοῦ διὰ χρηματικῆς ἀποζημιώσεως καὶ τῆς ἐγκλήσεως πρὸς καταδίωξιν τοῦ ἐνόχου καὶ τιμώρησιν διὰ δημοσίας ποινῆς ³⁾.

¹⁾ Inst. 7. (4. 4).—Gaji III § 233.—«Propter os vero fractum aut collisum trecentorum assium poena erat (ex lege XII tabularum), velut si libero os fractum erat; at si servo centum et quinquaginta». Αἱ ἐλαφρύτεραι ἔργῳ προσβολαὶ ἐτιμωροῦντο διὰ χρηματικῆς ἀποζημιώσεως 25 ἄσων.—Rein Criminalrecht d. Römer. σελ. 358.

²⁾ Inst. 8 (4. 4 de injur.). — Lex 5 pr. (47. 10 de injur.). — «Lex Cornelia ex tribus causis dedit actionem, quod quis pulsatus, verberatusve, domusve ejus vi introita sit.»

³⁾ Inst § 10 (4. 10. de injur.). «In summa sciendum est, de omni injuria cum qui passus est, posse vel criminaliter agere vel civiliter.

Ἐν τῷ ἀρχαίῳ δικαίῳ τῶν Γερμανικῶν φυλῶν δὲν ἀπαντῶμεν τὴν ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ συνταύτισιν τῆς τιμῆς μετὰ τοῦ δικαίου. Ἡ τιμὴ ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπορρέουσα ἐκ τῆς κοινῆς πεποιθέσεως, ἣτις ἐσχηματίζετο περὶ τινος προσώπου συνεπείᾳ τῶν ἠθικῶν αὐτοῦ προσόντων καὶ τῆς κοινωνικῆς θέσεως, ἡ δὲ ἐκδήλωσις τῆς τοιαύτης πρὸς τὸ πρόσωπον κοινῆς ὑπολήψεως ἀπετέλει τὴν ἔννοιαν τῆς τιμῆς, ὅθεν οὐδεμία ἄμεσος ἀλληλεπίδρασις καὶ συνάφεια ὑπῆρχε μεταξὺ τῆς τιμῆς προσώπου τινὸς καὶ τῶν δικαιολογικῶν αὐτοῦ σχέσεων, καὶ ἡ ἀπόλαυσις τῶν δημοσίων καὶ ἀστικῶν δικαιωμάτων δὲν συνεπήγετο κατ' ἀνάγκην καὶ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἠθικῆς τοῦ προσώπου ἀξίας, καὶ τὴν κύρωσιν τῶν τῆς τιμῆς αὐτοῦ δικαιωμάτων. Ἀληθῶς ἐνίοτε ἡ στέρησις τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων εἶχεν ὡς συνέπειαν καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς τιμῆς προσώπου τινὸς, ἀλλ' ὅμως ἐπίσης ἠδύνατο νὰ συμβῇ καὶ τὰ ὅλως ἀντίθετον τοῦτου, ἥτοι ἠδύνατο νὰ ἐπέλθῃ σπουδαία τῆς τιμῆς μείωσις ἄνευ τῆς ἐλαχίστης τροποποιήσεως τῶν δικαιολογικῶν σχέσεων τοῦ προσώπου.

Ἡ διάκρισις τῶν πολιτῶν εἰς κοινωνικὰς τάξεις, συνεπαγομένη οὐσιώδη διαφορὰν εἰς τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα αὐτῶν ὡς καὶ τὰ προνόμια καὶ δικαιώματα, ἅτινα διεξεδίκουν, συνετέλεσαν οὐσιωδῶς εἰς τὴν διάφορον ἀντίληψιν τῆς ἐννοίας τῆς τιμῆς παρ' ἐκάστη αὐτῶν καὶ τῶν προσφορωτέρων μέσων πρὸς ἐκανοποίησιν τῶν γενομένων προσβολῶν. Οἱ τῶν ἀνωτέρων καὶ προνομιοῦχων τάξεων πολῖται ἐθεώρουν ὡς μόνον ἀρμόζον μέσον πρὸς ἐκανοποίησιν τῆς προσβληθείσης τιμῆς τὴν μονομαχίαν, διὰ τὰς κατωτέρας τούτων τάξεις ἐπεκράτησεν ἡ διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ ἐκανοποίησις τῶν τῆς τιμῆς προσβολῶν, τοιοῦτοτρόπως δὲ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, ἀντὶ τῶν ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις ἐν

Et si quidem civiliter agatur aestimatione facta secundum quod dictum est, poena imponitur: sin autem criminaliter, officio iudicis extraordinaria poena reo irrogatur.» Lex 45 (47. 10, de injuriis).—
Rein Criminalr. d. Römer. 374 ἐπομ.

χρήσει χρηματικῶν ἀποζημιώσεων, καθιερώθησαν ποιναὶ σωματικαὶ καὶ ἡ κατὰ τῆς ἐλευθερίας πρὸς τιμώρησιν τῶν κατὰ τῆς τιμῆς προσβολῶν, καὶ ἰδίως αἱ παρεπόμεναι ποιναὶ τῆς αἰτήσεως συνγνώμης, τῆς ἀνακλήσεως δημοσίᾳ τῆς γενομένης προσβολῆς, καὶ τῆς ἀνομολογήσεως τῆς προσηκούσης τῷ ὕβρισθέντι τιμῆς ¹⁾).

Ὡς ἐκ τῆς ἀντιθέσεως, ἥτις ὑπῆρχεν ἐν τῷ ὅρισμῳ τῆς ἐννοίας τῆς τιμῆς παρὰ Ῥωμαίοις καὶ παρὰ Γερμανοῖς, ἀπέβη ἀνέφικτος ἡ ἐν τῇ νομοθεσίᾳ τῶν μεταγενεστέρων μεσαιωνικῶν χρόνων ὅλομερῆς συγχώνευσις τῶν Ῥωμαϊκῶν καὶ Γερμανικῶν παραδόσεων καὶ ἡ διατύπωσις αὐτῶν εἰς ῥητὰς καὶ σαφεῖς διατάξεις περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος τῶν προσβολῶν τῆς τιμῆς καὶ τῶν κατὰ γνωστῶν πρὸς τιμώρησιν τῶν ἐνόχων ποινῶν. Ἡ Καρολίνα ἐτιμώρει ἐν ἄρθρ. 110 μόνον τὰς δι' ἐγγράφων γινομένας προσβολὰς τῆς τιμῆς, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν οὐδεμίαν ἐποίει μνείαν. Ἐνεκα τῆς ἐλλείψεως νομοθετικῶν διατάξεων, καὶ κατὰ θεωρίαν πλεῖσται ὅσαι ἐπεκράτουν ἀμφισβητήσεις περὶ τὴν ἐξεύρεσιν καὶ τὸν ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος, καὶ ἡ πρακτικὴ τῶν δικαστηρίων ἀδιακόπως ἐκυμαίνετο, ὅτε μὲν ἀντλοῦσθαι βοθηήματα πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν κενῶν τῆς νομοθεσίας ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν νόμων, ἄλλοτε δὲ πάλιν λαμβάνουσα ὡς ὁδηγὸν τὰ Γερμανικὰς πηγὰς.

Κατὰ πρῶτον ἐν τοῖς νεωτέροις ποινικοῖς νόμοις εὐρίσκουμεν σαφῶς καὶ εὐκρινῶς διατετυπωμένην τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐγκλήματος τῶν κατὰ τῆς τιμῆς προσβολῶν.

Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1810 ἐν ἄρθρ. 367 καὶ ἐπ' ἀνέγραψεν εἰδικὰς καὶ λεπτομερεῖς περὶ τῶν κατὰ τῆς τιμῆς προσβολῶν διατάξεις, διαστέλλων τὴν ἀπλὴν ἐξέβρισιν (injure ἄρθρ. 375—376), τὴν συκοφαντίαν (calomnie ἄρθρ. 367) καὶ τὴν ψευδῇ καταμήνυσιν (dénonciation calomnieuse ἄρθρ. 373). Ἀλλ' ὅμως οἱ μεταγενέστεροι τοῦ ποινικοῦ κώδικος περὶ τύπου

¹⁾ Kœstlin Abhandlungen σελ. 40 ἐπομ. — Haelschner System II σελ. 208.—Dochow Holtzendorff's Handb. III σελ. 332.

νόμοι ¹⁾, καταργήσαντες τὰς διατάξεις τῶν εἰρημένων ἄρθρων 367—372, εἰσέγαγον διαφορὸν προποποιήσεις καὶ ὑποκατέστησαν εἰς τὸ ἐγκλημα τῆς συκοφαντίας, τὸ ἐγκλημα τῆς δυσφημίσεως, οὕτω δὲ ἐν τῇ Γαλλικῇ ποιν. νομοθεσίᾳ διακρίνονται νῦν τὰ ἐξῆς εἶδη τῶν κατὰ τῆς τιμῆς προσβολῶν.

1) ἡ δυσφήμισις (diffamation), ἥτις ὑφίσταται, ὡς ἂν προσάπτεται εἰς πρόσωπόν τι ἢ σωματεῖον, ἢ διαφημίζεται περὶ αὐτῶν γεγονὸς προσβάλλον ἀμέσως τὴν τιμὴν.

2) ἡ ἐξύβρισις, ἡ δημοσίᾳ γενομένη, καὶ δι' ἧς προσάπτεται εἰς τινα τὸ ὄνειδος ἐλαττώματός τινος. Ἡ τοιαύτη ὕβρις φέρει χαρακτηριστὴρα πλημμελήματος.

3) ἡ ἐξύβρισις ἡ μὴ περιέχουσα τινα τῶν δύο εἰρημένων ὅρων, τοῦτέστιν οὔτε δημοσίως γενομένη, οὔτε περιέχουσα τὸ ὄνειδος ἐλαττώματος, ἥτις ὡς ἀπλοῦν πταῖσμα χαρακτηρίζεται ²⁾.

Πολὺ ἀτελεστεράς τοῦ Γαλ. ποιν. νόμου διατάξεις περιεῖχεν ὁ Βαυαρ. ποιν. νόμος τοῦ 1813, ὅστις ἐκ τῶν κατὰ τῆς τιμῆς προσβολῶν μόνην τὴν συκοφαντίαν ὡς ἀξιόποινον ἐχαρακτήριζε, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν προσβολῶν κατὰ τῆς τιμῆς οὐδεμίαν ἐποίει μνείαν,

¹⁾ Loi de 17 Mai 1819 sur la repression des crimes et délits commis par la voie de la presse ou par toute autre moyen de publication.—Loi de 25 Mars 1822 relative à la repression, et à la poursuite des délits commis par la voie de la presse ou par toute autre moyen de publication.

²⁾ Τὸ σύστημα τῆς Γαλλικῆς νομοθεσίας ἐν μέρει ἠκολούθησε καὶ ὁ Πρωσικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1851, τὰς μὲν ἀπλὰς ἐξυβρίσεις ὑπαγαγὼν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν πταισμάτων (ἄρθρ. 343), ἀποχωρίσας δὲ ἀπὸ τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος τῆς προσβολῆς τῆς τιμῆς τὰς ἐργῶν προσβολὰς, ὅπως ἀποφύγη τὰς ἐνδεχομένας δυσχερείας περὶ τὴν διακρίσιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν αἰκίων.—Goltdammer Materialien II. σελ. 314. Ὁ νεώτερος νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας διακρίνει τὴν ἀπλὴν ἐξύβριν ἐν ῥήματι ἢ ἐργῶ (ἄρθρ. 185), τὴν δυσφήμισιν (üble Nachrede ἄρθρ. 186) καὶ τὴν συκοφαντίαν (ἄρθρ. 187). Περὶ τῆς ψευδοῦς καταμηνύσεως πραγματεύεται ἐν ἰδιαιτέρῳ κεφαλαίῳ (ἄρθρ. 164—165 κεφ. I.) ἐπομένῳ τῷ ἐγκλήματι τῆς ψευδορκίας.

δπολαμβάνων ταύτας ὡς ἀπλᾶς πταισµατικὰς παραβάσεις, ἀποκλειστέας τοῦ κύκλου τῶν κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων, περὶ ὧν καὶ μόνον πραγματεύεται. Ὡς συκοφαντίαν (*Verleumdung*) ἐθεώρει πᾶσαν ἐν γνώσει καὶ ψευδῶς ὑπὸ τινος ἀποδιδόμενην εἰς ἄλλον πράξιν, ἥτις κατὰ τοὺς ὅρισµοὺς αὐτοῦ ἐχαρακτηρίζετο ὡς κακούργημα ἢ πλημμέλημα¹⁾ [ἄρθρ. 284], διέκρινε δὲ τὴν συκοφαντίαν τὴν ἐξωδίκως [ἄρθρ. 286—287], ἢ ἐπὶ δικαστηρίου διὰ ψευδοῦς καταμηνύσεως [ἄρθρ. 288] γενομένην, τὴν συκοφαντίαν διὰ ψευδοµαρτυρίας ἐπὶ ποινικῆς ὑποθέσεως [ἄρθρ. 289] καὶ τὴν διὰ νοθεύσεως ἐγγράφων [ἄρθρ. 293]. Ἀπαντὰ τὰ εἶδη ταῦτα τῆς συκοφαντίας, ὡς κακουργήματα λογιζόμενα, περιελάμβανε ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν ἐγκλημάτων τῆς κατὰ προσώπων ἀπάτης. Περὶ τῆς συκοφαντίας εἰς βαθμὸν πλημμελήματος ἐμπεριείχεν ἰδιαιτέρας διατάξεις ἐν ἄρθρ. 393 καὶ 394.

Τὰ μεταγενέστερα Βαυαρικὰ νομοσχέδια ἐσπευσαν νὰ συμπληρώσωσι τὰ κενὰ τοῦ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου. Καὶ τὸ μὲν νομοσχέδιον τοῦ 1821, ἐν τῷ Β' τμήματι αὐτοῦ, τῷ περὶ πταισµάτων πραγµατευομένῳ, διετύπωσε κατὰ πρῶτον τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀπλῆς ἐξυβρίσεως τῆς τιμῆς [ἄρθρ. 319—325], ὥστε κατ' αὐτὸ ἡ μὲν ψευδὴς καταμνήσυς καὶ συκοφαντία [ἄρθρ. 274—280] ἐλογίζοντο ὡς ἀνήκουσαι εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν πλημμελημάτων καὶ κακουργημάτων, ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων τῶν συνοδευουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν, ἡ δὲ ἐξυβρις ὡς πταισµα μόνον. Τὸ σύστημα τοῦτο ἀνέτρεψαν τὰ ἐπόμενα νομοσχέδια τοῦ 1827 καὶ 1831, συμπεριλαβόντα καὶ τὴν ἐξυβρίσιν τῆς τιμῆς ἐν τῷ Α' τμήματι τῷ περὶ κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων πραγµατευομένῳ¹⁾, καὶ ἀκριβέστερον διαγράφαντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος τῶν κατὰ τῆς τιμῆς προσβολῶν καὶ τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων αὐτοῦ, ὥστε κατὰ τὰ νομοσχέδια ταῦτα

¹⁾ Νομοσχ. 1827 ἄρθρ. 239, 241, ἐπομ. — 1831 ἄρθρ. 273, 275, ἐπομ. Συνοπτικὴν ἐπίκρισιν τῶν διατάξεων αὐτῶν ὑπὸ Mittermaier ὄρ. ἐν N. Archiv de Criminale. XIII (1833) σελ. 521.

αί κατὰ τῆς τιμῆς προσβολαί χαρακτηρίζονται ἡ 1) ὡς ψευδῆς καταμήνυσις, (Falsche Denunciation), ἡ 2) ὡς συκοφαντία (Verleumdung), ἡ 3) ὡς ἐξούβρισις (Ehrenbeleidigung). Ἐκ τῶν νομοσχεδίων αὐτῶν καὶ ἰδίως ἐκ τοῦ νεωτέρου τοῦ 1834 εἶχεν ἐρανισθῇ ὁ ἡμέτερος ποινικὸς νόμος τοὺς ἐν τοῖς ἄρθρ. 334—343 τοῦ παρόντος κεφαλαίου ὁρισμοὺς, οἵτινες ὅμως ὡς χρήζοντες συμπληρώσεως ἀντικατεστάθησαν, ἀκυρωθέντων τῶν εἰρημένων ἄρθρων διὰ τῶν ἄρθρων 27—36 τοῦ ἀπὸ 23 Νοεμβρίου 1837 νόμου, εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν ὁποίων θέλομεν ἐνδιατρίψει.

Α') Ψευδῆς καταμήνυσις.

*Ἀρθρ. 354. (27. Νόμ. Ἐξούβρ.)

Ὅστις καταμηνύει εἰς τὴν ἀρχὴν, ἐνεκα ἀξιοποίνου τινὸς πράξεως, ἀνθρωπον τοῦ ὁποίου γνωρίζει τὴν ἀθωότητα, ἡ δὲ καταμήνυσίς του εἶναι τοιαύτη, ὥστε δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς ἀνάκρισιν κατὰ τοῦ καταμηνυθέντος, τιμωρεῖται ἐπὶ ψευδεῖ καταμηνύσει μὲ φυλάκισιν, — 1) δύο μέχρι πέντε ἐτῶν, ἐὰν ἡ καταμηνυθεῖσα πράξις χαρακτηρίζεται ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου ὡς κακούργημα. — 2) τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, ἐὰν ἡ καταμηνυθεῖσα πράξις ᾖ πλῆμμελῆμα. — 3) δύο ἐβδομάδων μέχρι τριῶν μηνῶν, ἐὰν αὕτη ἀποτελῇ πειθαρχικὴν τινα παράδασιν ἢ πταῖσμα.

Τὴν σοβαρωτέραν περίπτωσιν τῶν κατὰ τῆς τιμῆς προσβολῶν ἀποτελεῖ ἡ ψευδῆς καταμήνυσις, περὶ ἧς πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 334. (27. Ν. Εξ.) 1), καθ' ὃ ἀναγκαῖοι ὅροι πρὸς ὑπαρξιν τοῦ ἐγκλήματός εἰσιν.

1) Τὸ ἄρθρον 27. τοῦ περὶ ἐξούβρ. νόμου οὐδεμίαν ἐπέφερε τροποποίησιν, ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 334 τοῦ Π. Ν. ὑπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἄρθρ. 239 τοῦ Νομόσχ. τοῦ 1827 καὶ 273 τοῦ Νομόσχ. τοῦ 1831. — Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 273. — Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 164.

1) Μήνυσις κατὰ τινος ἔνεκεν ἀξιοποίνου πράξεως δυναμένη νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς ἀνάκρισιν.

Ἡ τοιαύτη μήνυσις δύναται νὰ προέρχῃται εἴτε παρ' ἰδιώτου τινός, εἴτε παρὰ δημοσίου ὑπαλλήλου. Τὸ γράμμα τοῦ νόμου ἐν τῇ γενικότητι αὐτοῦ περιλαμβάνει πάντα πολίτην, ἀνεξαρτήτως τῆς ιδιότητος, ἣν φέρει καὶ τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ἐνῆργησεν, ὥστε καὶ ὁ δημοσίος ὑπάλληλος, ὅστις πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐπιβαλλομένου αὐτῷ καθήκοντος τοῦ μηνύειν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦς ὑπαιτίους ἀξιοποίνων πράξεων, ἐὰν κατεμήνυσέ τινα ὑπὸ τοὺς ὅρους τοῦ ἀρθροῦ τούτου, ὑπάγεται εἰς τὴν δι' αὐτοῦ ὀριζομένην ποινὴν ¹⁾.

Ὡς πρὸς τὸν τύπον τῆς μηνύσεως δὲν ἀπαντῶμεν εἰδικὴν τινα διάταξιν, ὅθεν τὸ κενὸν τοῦτο τοῦ ποινικοῦ νόμου δυνάμεθα ν' ἀναπληρώσωμεν διὰ τῶν διατάξεων τῆς ποινικῆς δικονομίας, παραδεχόμενοι ὅτι ἡ μήνυσις δύναται ἢ προφορικῶς ἢ ἐγγράφως νὰ γείνη ²⁾.

Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς μηνύσεως ῥητῶς ὀρίζεται, ὅτι

¹⁾ Dochow Holtzendorff's Handb. III σελ. 256.—Hæberlin Criminalrecht. III σελ. 343.—Blanche Code Pénal art. 373 τόμ. V. σελ. 466.—Chauveau-Hélie Code Pénal II ἀριθ. 3126.

²⁾ Ποιν.δικονομίας ἀρθρ. 149 ἐπομ.—Κατὰ τὸν Γαλλικὸν ποιν. νόμον (ἀρθρ. 373) ἀπαιτεῖται ῥητῶς ἐγγράφος μήνυσις. Τὸ ζήτημα τοῦ ἐγκύρου ἢ μὴ τῆς μηνύσεως φρονοῦμεν ὅτι δὲν ἔχει σημασίαν τινὰ, διότι τὸ ἄκυρον τῆς μηνύσεως μόνον ἐπὶ τῶν μὴ αὐτεπαγγέλτως καταδικωτέων πράξεων ἔχει ἀποτελέσματα νόμιμα. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν δι' ἐγκλήσεως καταδικωτέων πράξεων καὶ αὕτῃ ἡ ἄκυρος ἐγκλησις δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς ἀνάκρισιν κατὰ τοῦ καταμηνυθέντος, ἐξ αὐτοῦ δὲ τούτου τοῦ γράμματος τοῦ νόμου ἀδιστάκτως δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι θεώρησεν ὡς μόνον προαπαιτούμενον προσὸν τῆς μηνύσεως τὸ δυνατόν τοῦ παρασχεῖν ἀφορμὴν πρὸς ἀνάκρισιν κατὰ τοῦ καταμηνυθέντος. Καὶ παρὰ τοῖς Γάλλοις ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη ὅτι ἡ μήνυσις δὲν ἀπαιτεῖται νὰ γείνη κατὰ τοὺς νομίμους τύπους συντεταγμένη (ἀρθρ. 31 Γαλλ. Ποιν. δικ.) καὶ ὅτι καὶ αὕτῃ ἡ ἀνυπόγραφος καὶ ἀνώνυμος μήνυσις εἶναι ἀρκοῦσα πρὸς ὑπαρξίν τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος. Chauveau-Hélie Code Pénal. τόμ. V. § 421 σελ. 477.

πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπόθεσιν ἀξιόποινον πρᾶξιν, ἥς ὡς ἔνοχος καταγγέλλεται ὁ καταμηνυόμενος. Ἐπομένως πρὸς ὑπαρξιν τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀρκοῦσα μὴνυσις προσάπτουσα εἰς τινα πρᾶξιν ἀνήθικον, μὴ χαρακτηριζομένην ὅμως ὡς κακούργημα, πλημμέλημα, πταῖσμα, ἢ πειθαρχικὴν παράβασιν ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου καὶ ὡς τοιαύτην τιμωρουμένην. Τὸ ἀξιόποινον τοῦ χαρακτηῖρος τῆς πράξεως δὲν πρέπει νὰ συνταυτίσωμεν μετὰ τοῦ ἀξιοτιμωρήτου τοῦ ἐνόχου, ὥστε, καὶ ὁσάκις οὗτος δύναται νὰ ἀποφύγῃ τὴν τιμώρησιν ἔνεκα παραγραφῆς ἢ ἄλλου ὁμοίου λόγου, δὲν ἀλλοιοῦται ἡ ἐννοια τῆς ψευδοῦς καταμηνύσεως ¹⁾).

2) Ἡ οὕτω πῶς γενομένη μὴνυσις δέον ν' ἀπευθύνηται πρὸς τὴν ἀρχὴν, ἐξ οἰκείας πρωτοβουλίας τοῦ μηνύοντος γενομένη. Ὡς ἀρχὴν θεωρητέον οὐ μόνον τὴν ἐκ τοῦ νόμου εἰδικῶς ἐπιτετραμμένην, ὅπως δέχεται τὰς μὴνύσεις τῶν ιδιωτῶν, ἤτοι τὴν εἰσαγγελικὴν ἀρχὴν καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τῆς δικαστικῆς ἀστυνομίας (Ποιν. δικ. ἀρθρ. 17 καὶ 153—4), ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἀρχὴν, ἥτις λαβοῦσα γνῶσιν τῆς μὴνύσεως ὀφείλει νὰ ἀνακοινώσῃ πρὸς τὸν ἀρμοδίον εἰσαγγελέα ἢ τὴν ἀρμοδίαν ἀρχὴν πᾶν ὅ,τι ἐκ μὴνύσεων πληροφορεῖται περὶ τῶν διαπραχθεῖσων κολασίμων πράξεων καὶ τῶν ἐνόχων αὐτῶν. (Ποιν. δικ. ἀρθρ. 149.) ²⁾.

Ἐὰν ἡ μὴνυσις ἐγένετο πρὸς τὴν ἀρχὴν οὐχὶ ἐξ οἰκείας βουλῆσεως τοῦ μηνύοντος, ἀλλὰ διότι προσεκλήθη ὑπ' αὐτῆς κατὰ τὴν ἐξέτασιν προσώπου τινὸς ὡς μάρτυρος, τότε ἡ πρᾶξις μεταπίπτει

¹⁾ Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 164 n° 6.

²⁾ Oppenhoff. Strafgesetzb. ἀρθρ. 164 n° 1.—Οἱ πλείστοι τῶν συγγραφέων παραδέχονται ὅτι καὶ ἡ πρὸς τὸν ἡγεμόνα δι' ἀναφορᾶς γενομένη καταγγελία κατὰ τινος (οἷον ὑπαλλήλου) περὶ ἐκτελέσεως ἀξιόποινου πράξεως θεωρεῖται ὡς μὴνυσις πρὸς τὴν ἀρχὴν· ὅρ. Oppenhoff αὐτοῦ. n° 2. — Doehow Holzeudorff's Handb. III σελ. 257. — Chauveau-Hélie Code Pénal II. ἀριθ. 3107.—Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 102 τοῦ 1842.

εἰς τὴν ἔννοιαν ἄλλου ἐγκλήματος, ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων τῶν συνοδευουσῶν αὐτὴν, οἷαν τῆς ψευδοῦς διὰ χειρᾶς ὑποσχέσεως, τῆς ψευδορκίας, ἢ τῆς ψευδομαρτυρίας. (ἀρθρ. 265. 270. 271).

3) Ἡ μήνυσις πρέπει νὰ γείνη ἐν γνώσει τῆς ἀθωότητος τοῦ καταγγελλομένου προσώπου. Τοῦτέστιν ἀναγκαῖον στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος εἶναι ἡ δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ. Ὡς ἐξ ἀμελείας ἐνοχος τῆς πράξεως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ, ὁ ἐπιδούς ψευδῇ μὴνυσιν, διότι ἡ ἐννοια τῆς ἀμελείας ἀποκρούει τὴν ὑπαρξίν τῆς γνώσεως τῆς ἀθωότητος τοῦ καταγγελλέντου¹⁾.

Ἡ τοιαύτη δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ θεωρεῖται ὑπάρχουσα, ἢ ὅταν ψευδῶς ἐν τῇ γενομένῃ μηνύσει ἐκτιθῇται ἡ ἐκτέλεσις πράξεως, ἥτις οὐδέποτε ἐξετελέσθη, ἢ δὲν ἀπαρτιζέται ἐκ τῶν γεγονότων, τὰ ὅποια ἐν τῇ μηνύσει μνημονεύονται, καὶ καθιστῶσι ταύτην ἀξιόπαινον, ἢ ὅσῳ διὰ τῆς μηνύσεως ἀποδίδεται εἰς ὠρισμένον τι πρόσωπον ἡ ἐκτέλεσις ἀξιοποίνου πράξεως, ἥτις ἐτελέσθη μὲν, ἀλλ' ὅμως τὸ πρόσωπον, ὅπερ ὡς ἐνοχον τῆς ἐκτελέσεως ἀναφέρεται, οὐδεμίαν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἔχει πρὸς τὴν πρᾶξιν ταύτην συνάφειαν, καὶ τοῦτο ἦν γνωστὸν τῷ μηνύνοντι²⁾.

Ἄν ἐν τῇ δολίᾳ προαίρεσει τοῦ αὐτουργοῦ ἐνυπάρχῃ ὁ σκοπὸς βλάβης τοῦ καταμνησμένου προσώπου, ἢ ὁ σκοπὸς τῆς ἐνεργείας κατ' αὐτοῦ ἀνακρίσεως ἢ καταδιώξεως δὲν ἀπαιτεῖται νὰ βεβαιωθῇ ὡς ἀναγκαῖος καὶ προαπαιτούμενος ὅρος πρὸς ὑπαρξίν τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος. Τὸν δόλον τοῦ κατηγορουμένου ἀπαρτίζει ἡ ἐν γνώσει τῆς ἀθωότητός τινος γενομένη μὴνυσις, ἡ ὡς ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα ἔχουσα τὴν ἐπιχείρησιν ἀνακρίσεως κατ' αὐτοῦ.

1) Doehow Holtzendorff's Handb. III σελ. 257.

2) Stenglein Commentar. ἀρθρ. 199 n° 11 καὶ ἐπομ.— Ἐὰν τις ἐκ πλάνης νομίζῃ ὅτι πρόσωπόν τι δὲν εἶναι ἐνοχον ἀξιοποίνου πράξεως καὶ ὅμως ἐν τῇ πεποιθῇσει ταύτῃ καταγγελλῇ αὐτό, δὲν ὑφίσταται τὸ ἐγκλημα τῆς ψευδοῦς καταμηνύσεως, διότι ἡ τοιαύτη ἐκ πλάνης ψευδοῦς μὴνυσις ἀποτελεῖ κατ' ἰδέαν ἐγκλημα (delictum putativum).—Goltz-Jammer Materialien II ἀρθρ. 183—4, σελ. 259.

Πολλάκις ἡ βεβαίωσις τῆς τοιαύτης δολίας προαιρέσεως συνδέεται ἀμέσως μετὰ τῆς ἐρευνῆς αὐτῆς τῆς καταγγελομένης ἀξιοποίνου πράξεως καὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ καταμνηνομένου προσώπου. Ἡ ἐρευνά αὕτη, ὡς ἀποτελοῦσα τὴν προϋπόθεσιν ἐνὸς τῶν οὐσιωδῶν στοιχείων τοῦ ἀδικήματος, ἀνήκει εἰς τὸν δικαστὴν, ὅστις περὶ τοῦ ἀδικήματος αὐτοῦ κέκληται νὰ δικάσῃ ¹⁾).

Τετελεσμένον λογίζεται τὸ ἔγκλημα, εὐθὺς ἅμα ἐγένετο κατὰ τινὰ τῶν εἰρημένων τρόπων ἢ ψευδὴς καταμνήσυσις, ἢ δυναμένη νὰ δώσῃ ἀφορμὴν πρὸς ἀνάκρισιν. Πρὸς τελεσιουργίαν ἐπομένως τοῦ ἀδικήματος δὲν ἀπαιτεῖται οὔτε ἡ πραγματοποίησις βλάβης τινός, οὔτε ἡ καταδίωξις καὶ ἡ εἰς δίκην εἰσαγωγή τοῦ καταμνηνομένου, οὔτε καὶ ἡ ἐπιχειρήσις οἷαςδὴποτε ἀνακριτικῆς πράξεως.

Ἡ κατὰ τοῦ ἐνόχου καταγνωστέα ποινὴ διαβαθμίζεται ἀναλόγως τοῦ εἴδους τῆς καταμνηθείσης ἀξιοποίνου πράξεως κατὰ τὸν διδόμενον αὐτῇ διὰ τῆς μηνύσεως χαρακτηρισμὸν ²⁾).

Β') Συκοφαντία.

** Art. 555. (28 N. ΞΕ.)*

Ὅστις προσάπτει εἰς ἄλλον ἐν γνώσει δι' ἐξωδίκου δια-

¹⁾ Dollmann-Risch Commentar Art. 499 σελ. 578. σημ. 12. — Orpenhoff Strafgesetzb. Art. 164 n° 6. — Κατὰ τὴν Γαλλικὴν νομολογίαν ὁ ἡλεγχος τῶν γεγονότων τῶν ἀποτελούντων τὴν διὰ τῆς μηνύσεως καταγγελομένην ἀξιοποίησιν πρᾶξιν ἀποτελεῖ ζήτημα προδικαστικόν, ἀναστέλλον τὴν ἐπὶ ψευδεῖ καταμνήσει κατηγορίαν καὶ διαφεύγον τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ περὶ αὐτῆς δικάζοντος δικαστηρίου. Εἰ μὲν τὰ γεγονότα ταῦτα ἀπαρτίζουν τὴν ἐννοίαν ἀδικήματος ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου προβλεπομένου, ἀποφαίνεται περὶ αὐτοῦ τὸ ἀρμόδιον ποινικὸν δικαστήριον, ἐκτὸς ἐὰν τὸ ψεῦδες αὐτῶν ἀναγνωρισθῇ καὶ ὁμολογηθῇ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κατηγορουμένου, ἢ διὰ προεκδοθέντος βουλεύματος ἢ ἀποφάσεως τοῦ ἀρμοδίου ποινικοῦ δικαστηρίου ἀποδεικνύεται· εἰ δὲ τὰ καταγγελλόμενα γεγονότα ἀνάγονται εἰς παράβασιν διοικητικῶν νόμων ἢ διατάξεων ἐξελέγχονται ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας διοικητικῆς ἀρχῆς. — Chauveau-Hélie Code Penal II Art. 3443 ἐπομ.

²⁾ Motive z. Entwürfe v. 1827. σελ. 247.

φημίσεως ἢ διαδόσεως, ἐγγράφως ἢ προφορικῶς, δημοσίως ἢ κρυφίως, πρᾶξιν τινα, ἥτις, ἐὰν ἀλήθευσεν, ἤθελεν ἐκθέσει τὸν ἐνοχοποιούμενον εἰς ἀνάκρισιν, τιμωρεῖται ἐπὶ συκοφαντίᾳ μὲ φυλάχισιν.—1) τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, ἐὰν ἡ προσαπτομένη πρᾶξις ἦναι κακούργημα.—2) δύο ἐβδομάδων μέχρις ἑνὸς ἔτους, ἐὰν αὕτη ἦναι πλημμελημα. 3) τριῶν ἡμερῶν μέχρις ἑνὸς μηνός, ἐὰν ἦναι πειθαρχικὴ παράβασις ἢ πταῖσμα.

Ἐκ τοῦ ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ ὁρισμοῦ τῆς συκοφαντίας¹⁾ ὡς οὐσιώδεις ὅροι τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος παρίστανται.

1) Ἡ ψευδὴς ἀποδιδομένη εἰς τινα ἐκτέλεσις πράξεως δυνάμενης νὰ προκαλέσῃ κατ' αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν ἀνακρίσεων. Ὁ εἰς ὃν ἀποδίδεται ἡ πρᾶξις δύναται νὰ ᾖ ἢ ἐν μόνον πρόσωπον, ἢ καὶ πλείωτερα. Διὰ τῆς λέξεως αἰεὶ ἀλλοτῶν δὲν ὑποθέτει ὁ νόμος τὸν περιορισμὸν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος εἰς ἕν μόνον πρόσωπον²⁾, ὅπερ ἡ ῥητὴς δύναται νὰ κατονομάζῃται, ἢ νὰ περιγράφῃται οὕτω πως, ὥστε νὰ ἐξάγῃται ἡ ταυτότης αὐτοῦ. Ἡθε-

¹⁾ Τὸ ἐγκλημα τῆς συκοφαντίας ὡς ὑπάρχει διατετυπωμένον ἐν τοῖς ποινικοῖς νόμοις τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ἦν ἄγνωστον ἐν ταῖς ἀρχαῖαις νομοθεσίαις. Ἐν τῇ Ἀττικῇ νομοθεσίᾳ συκοφαντία ἐκαλεῖτο ἡ ψευδὴς εἰσαγομένη κατὰ τινος κατηγορία, ἡ πρὸς τὴν ψευδῇ καταμήνυσιν τοῦ νόμου ἡμῶν ἀντιστοιχοῦσα. Ὁ ψευδὴς ἐγκάλων ἐδιώκετο διὰ τῆς γρ α φ τ ῆς συκοφαντίας καὶ κατεδικάζετο εἰς χρηματικὴν ποινὴν χιλίων δραχμῶν καὶ εἰς ἀτιμίαν. Heffter Athen. Gerichtsverfassung σελ. 185. Meier u. Schömann der Attische Process. σελ. 335. — Patner Process II. σελ. 164. — Καὶ παρὰ Ῥωμαίοις δὲν εὗρηται εἰδικῶς διατετυπωμένον τὸ ἐγκλημα τῆς συκοφαντίας. Calumnia ἐκαλεῖτο ἡ κατὰ τινος ψευδὴς εἰσαγομένη κατηγορία. Lex 1 pr § 4 (48. 16 ad Sc. Turpil.). «accusatorum temeritas tribus modis detegitur, et tribus poenis subijcitur, aut enim calamniantur, aut praevaricantur, aut tergiversantur. Calumniari est falsa crimina intendere, praevaricari vera crimina abscondere; tergiversari, in universum ab accusatione desistere».

²⁾ Doehow in Holtzendorff's Handb. III. σελ. 356

λέν εἶσθαι ὅλως παράλογον νά παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ ἀποσιώπησις τοῦ ὀνόματος τοῦ συκοφαντουμένου προσώπου ἀναιρεῖ τὸ ἐγκληματικὸν τῆς πράξεως, καὶ ὅτι ὁ νόμος ἀφῆκεν ἀπροσάτευτον τὸν πολίτην ἐναντίον τοῦ ὑποφύλου συκοφάντου, ὅστις συνδέων μετὰ τῆς μοχθηρίας τῆς πράξεως τὴν ἀνανδρίαν τοῦ χαρακτηῖρος ζητεῖ διὰ τοῦ μέσου τούτου νά ὑπεκφύγῃ τὴν εὐθύνην τοῦ ἀδικήματος ¹⁾).

Ὅρίζων ὁ νόμος ὡς ἀναγκαῖον στοιχεῖον τοῦ ἐγκλήματος πρᾶξιν τινα, ἐννοεῖ ἐνέργειαν κατ' εἶδος χαρακτηριζομένην, καὶ εἰς ὠρισμένον τέλος ἀπολήξασαν. Ἡ τοιαύτη πρᾶξις δὲν ἀπαιτεῖται νά ὀρίξηται διὰ τῆς ἀκριβοῦς μνείας τοῦ χρόνου, τοῦ τόπου, καὶ τῶν λοιπῶν περιστατικῶν, ἀλλ' ὅμως ἀπ' ἐτέρου ἢ περιγραφῇ αὐτῆς δὲν πρέπει νά γείνῃ τοσοῦτον γενικῶς, ὥστε νά μετέχῃ ἀοριστίας, καὶ δὴ νά ἐλλείπῃ ἀπ' αὐτῆς τὸ ἰδιαιτερον γνῶρισμα, ἥτοι τὸ σύνολον τῶν στοιχείων τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ ἀξιόποιον τοῦ χαρακτηῖρος αὐτῆς. Ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος ἀποκλείονται αἱ πράξεις, αἱ μὴ φέρουσαι ἀξιόποιον χαρακτηῖρα κατὰ τοὺς κειμένους νόμους, ἔστω καὶ ἂν ἡ διαφῆμις αὐτῶν προκαλῇ τὴν μομφήν, τὴν χλεύην καὶ τὴν περιφρόνησιν τοῦ εἰς τὴν ἀποδίδονται, ἐπίσης αἱ προσαπτόμεναί τινι φυσικαὶ ἰδιότητες, καὶ διαθέσεις ²⁾, ὡς καὶ ἡ ἐκδήλωσις τῆς γνώμης, ἥτις ἐσχηματίσθῃ περὶ τῆς θηλικῆς αὐτοῦ ὑπολήψεως. Ἐὰν ἐκ τῆς διαδόσεως τοιούτων πράξεων ἢ ἐκφράσεων προσβάλλεται ἡ τιμὴ τινος, ὑφίσταται τὸ ἐγκλημα τῆς ἐξυβρίσεως ³⁾.

¹⁾ Dalloz Presse n° 839.

²⁾ Ὡς λ.χ. ὅταν τις ὡς αἰσχροκερδῆς, ὡς ἀπατεῶν, ὡς ἄρπαξ, ὡς καταχραστής χαρακτηρίζηται, δὲν δύναται νά ἐγκαλέσῃ ἐπὶ συκοφαντίας, ὅτι πάντα ταῦτα δὲν ἀποτελοῦσιν ὠρισμένας καὶ θετικὰς πράξεις.

³⁾ Weiss Commentar II ἄρθρ. 257 σελ. 102.— Dalloz Presse n° 821.— Τὴν περιστολήν τῆς ἐννοίας τῆς συκοφαντίας ἐπὶ τῶν ἀξιοποιῶν μόνον πράξεων εὐρίσκομεν καὶ ἐν τῷ Βαυαρικῷ ποιν. νόμῳ τοῦ 1813 ἄρθρ. 284.— Τὸν ἀντίον οἱ μεταγενέστεροι ποιν. νόμοι συμπεριλαμβάνουσι καὶ τὴν διάδοσιν ἀπλῶς ἐπονειδίστων πράξεων. ὁρ. Ποιν.

Ἡ προσάπτομένη τινι ἀξιόποινος πράξις δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ καὶ τιμωρητέα, διό καὶ ὅταν συμπίπτωσι λόγοι, ἀποκλείοντες τὴν καταδίωξιν ἢ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς, ὑφίσταται ἡ συκοφαντία¹⁾).

2) Ἡ ἐξώδικος διαφήμισις ἢ διάδοσις, ἢ ἐγγράφως ἢ προφορικῶς, δημοσίως ἢ κρυφίως γενομένη.

Διὰ τοῦ ὅρου τούτου κανονίζεται ἀκριθέστερον ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος καὶ ἡ διαστολὴ αὐτοῦ ἀφ' ἐτέρων συγγενῶν ἐγκλημάτων. Ἡ ἐξώδικος διαφήμισις ἢ διάδοσις διακρίνει τὴν συκοφαντίαν ἀπὸ τῆς ψευδοῦς καταμηνύσεως, ἀπευθυνομένης πάντοτε πρὸς ἀρχὴν τινα. Ἐπίσης ὡς συκοφαντία δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἢ ὑπὸ μάρτυρος, ἐξεταζομένου ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἢ ἄλλης ἀρχῆς, γενομένη κατὰθεσις περὶ πράξεων ἀποδιδομένων τινι, περὶ ὧν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως ἢ ἐξ ἀκοῆς δύναται νὰ γνωρίζῃ, καὶ περὶ ὧν ἐζητήθησαν παρ' αὐτοῦ πληροφορίες²⁾).

Ἡ διαφήμισις ἢ διάδοσις δύναται νὰ γείνη ἢ ἐγγράφως, διὰ τοῦ τύπου, δι' εἰκονικῶν παραστάσεων κτλ, ἢ προφορικῶς. Ἡ δημοσιότης δὲν ἀποτελεῖ στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος, ὅθεν ἡ συκοφαντία δύναται νὰ γείνη καὶ ἐνώπιον πολλῶν καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτοῦ τοῦ συκοφαντουμένου, ὡς καὶ κρυφίως δι' ἰδιαιτέρως ἀνακοινώσεως πρὸς ἓν μόνον πρόσωπον καὶ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ συκοφαντουμένου³⁾).

νόμου Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 187.—Πρωταίας ἄρθρ. 156.—Βαυαρικοῦ 1861 ἄρθρ. 257.

¹⁾ Ὡς λ.χ. μὴ γενομένης ἐγκλήσεως, ἢ ἐπελευθύνσεως τῆς παραγραφῆς, ἢ θαθείσεως ἀμνηστίας κτλ.—Weiss Commentar II ἄρθρ. 257. σελ. 102.—Stenglein Commentar ἄρθρ. 257. n° 13.

²⁾ Stenglein Commentar ἄρθρ. 257. n° 5.

³⁾ Ἡ προφορικῶς ἀποδιδομένη τινι ἀμέσως καὶ ἐν ἀπουσίᾳ ἄλλων προσώπων ἀξιόποινος πράξις, ὡς ἡ ἐν ἐπιστολῇ πρὸς αὐτὸν ἀπευθυνομένη, ὅν ἀποτελεῖ συκοφαντίαν, διότι ἐλλείπει ἡ διαφήμισις ἢ διάδοσις. Goldammer Materialien II. ἄρθρ. 156 σελ. 333.—Stenglein Com-

3) Ἡ δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ, ὅστις ἐν γνώσει ὦν τῆς ἀθωότητος προσώπου τινὸς ἐνοχοποιεῖ αὐτὸ εἰς πράξιν εἴτε μὴ συμβῆσαν τὸ παράπαν, εἴτε ὅλως ἀσχετον πρὸς αὐτὸν τυγχάνουσιν 1).

Περὶ τῆς δολίας προαιρέσεως, ὡς ἀπαραιτήτου στοιχείου τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος, λίαν σαφῶς ἐκφράζεται τὸ προκείμενον ἄρθρον, ὀρίζον ὅτι *αἰτοχος συκοφαντίας εἶναι ὅστις προσάπτει εἰς ἄλλον ἐν γνώσει πράξιν, ἥτις, ἐὰν ἀλήθευεν, ἤθελεν ἐκθέσει τὸν ἐνοχοποιούμενον εἰς ἀνάκρισιν*». Ἀναλύοντες τὸν τοιοῦτον δόλον τοῦ αὐτουργοῦ παρατηροῦμεν, ὅτι δύο κυρίως ἀπαρτίζουν αὐτὸν ὅροι, πρῶτον μὲν τὸ ψευδὲς καὶ ἀνυπόστατον τῆς προσαπτομένης πράξεως, δεύτερον δὲ ἡ ἐν γνώσει αὐτῶν διαφήμισις ἢ διάδοσις αὐτῆς. Ἀποκρούων ὁ κατηγορούμενος τὸν ἀποδιδόμενον αὐτῷ δόλον δύναται

1) Ν' ἀντιτάξῃ τὸ ὑπαρκτὸν καὶ ἀληθὲς τῆς προσαφθείσης πράξεως, ὁμολογῶν τὴν ἐν γνώσει καὶ πλήρει πεποιθησὶ περὶ ἀμφοτέρων διάδοσιν καὶ διαφήμισιν, καὶ ἀναδεχόμενος οὕτω πᾶσαν ἐνδεχομένην εὐθύνην. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἐνστάσις αὐτοῦ ἀληθὲς ἀποδεικνυμένη ἀπαλλάττει αὐτὸν τῆς κατηγορίας 2), τοῦναντίον δὲ ἡ τῆς ἀποδείξεως ἀποτυχία χρησιμεύει ὡς ἀναμφισβήτητον τοῦ δόλου αὐτοῦ τεκμήριον.

2) Νὰ μὴ διαμφισβητήσῃ μὲν τὸ ἀνυπαρκτον καὶ ψευδὲς τῆς προσαφθείσης πράξεως, ἀλλ' ὅμως νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι ἐπίστευσεν εἰς τὴν ὑπαρξιν ταύτης, εἴτε ἐκ τῆς διαθρυλουμένης φήμης παρα-

mentar ἄρθρ. 257. n° 15.—Rubo v. d. Verleumdung σελ. 113.— contra Haeblerlin Criminalrecht III. σελ. 329.

1) Ἀμφοτέρω ταῦτα ὀηλοῖ ἡ λέξις προσάπτει ἢ andichttet κατὰ τὸ Γερμανικὸν κείμενον τοῦ ἀντιστοίχου ἁρθροῦ 335, ἥτις κατὰ τὴν αἰτιολογικὴν ἐκθεσιν τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827 (σελ. 248) ἔχει ἀμφοτέρως τὰς σημασίας.

2) Περὶ τῆς ἐνστάσεως ταύτης Exceptio veritatis καλουμένης γενήσεται λόγος ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἁρθρ. 340 (32 N. Ἑξουδ.).

συρθείς, εἴτε εἰς δοθείσας αὐτῷ παρ' ἄλλων πληροφορίας ἐρεῖδόμενος. Περὶ ἐκτέρας τῶν περιπτώσεων παρατηρητέον εἰδικώτερον.

α') Ἐάν ἐκ διαθρυλλουμένων εἰδήσεων ὁρμώμενος ἐπίστευσεν ὡς ἀληθῆ τὴν προσαφθεῖσαν πράξιν, μαρτυρεῖ περὶ ἐαυτοῦ, ὅτι οὐδόλως ἐφρόντισε νὰ ἐξελέγξῃ τὸ βάσιμον καὶ ὑποστατὸν τῶν διαδοθεισῶν εἰδήσεων, ἐκ τῆς ῥαθυμίας δ' αὐτοῦ πρὸς ἐλεγχον ἀδεσπότων ἀκουσμάτων, εἶναι ὅλως παράλογον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἠδύνατο νὰ παραχθῇ ἡ πεποιθήσις περὶ τῆς ἀληθείας αὐτῶν, ὅθεν ἡ ἐν ἐλλείψει τοιαύτης πεποιθήσεως ἀνακοίνωσις, δικαίως δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς διαφτήσις καὶ διάδοσις μὴ ἀληθῶν πραγμάτων ἐν γνώσει γενομένη ¹⁾.

β') Ἐάν ἐκ πληροφοριῶν δοθεισῶν αὐτῷ ὑπ' ἄλλων ἐπίστευσεν εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ὑπαρξιν τῆς διαφημισθείσης πράξεως, εἰ μὲν δὲν κατονομάζει τὸ πρόσωπον αὐτῶν, οὐδεμίαν ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος δύναται νὰ ἔχῃ σοβαρότητα, καὶ ἀποκρούεται, δι' οὗς ἀνωτέρω εἵπομεν λόγους περὶ τῶν ἐκ φήμης διαδόσεων ²⁾. Εἰ δὲ ῥητῶς κατονομάζει τὸ πρόσωπον, παρ' οὗ ἐπληροφορήθη περὶ τῆς πράξεως τῆς ἀπατελούσης τὴν ἐπὶ συκοφαντίᾳ κατηγορίαν, ὑπάρχει ἀμφισβήτησις παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν, ὅποιαν ἐπιρροὴν δύναται νὰ ἔχῃ ἡ τοιαύτη *nominatio auctoris*.

*Ἐνιοὶ παραδέχονται ἀπολύτως ὅτι ἡ *nominatio auctoris* ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν *exceptio veritatis* καὶ δι' αὐτῆς καὶ μόνης ἀπαλλάσσεται ὁ κατηγορούμενος τῆς ἐπὶ συκοφαντίᾳ διώξεως ³⁾. Ἄλλ' ὀρθωτέρα φαίνεται ἡμῖν ἡ ἐναντία γνώμη τῶν πρεσβευνόν-

¹⁾ Ἐν γένει οἱ πλείους ἐκ τῶν συγγραφέων παραδέχονται ὅτι ἐξ ἀμελείας συκοφαντία δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. — Rubo Verleumdung σελ. 155. — Marezoll Lehrb. σελ. 431. σημ. 2. — Temme Lehrb. § 197 σελ. 325.

²⁾ Περὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης ὁμοφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς. Rubo Verleumdung σελ. 96. — Mittermaier Archiv d. Criminalr. N.F. 1839 σελ. 51. — Wächter Lehrb. II σελ. 93. — Köstlin Abhandlungen. σ. 66 κτλ.

³⁾ Wächter Lehrb. αὐτοῦ. — Köstlin αὐτοῦ. — Mittermaier αὐτοῦ. σ. 50. — Golmann Grundsätze σελ. 227 κτλ.

των ὅτι ἡ *nominalio auctoris* δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀπολύτως ὡς λόγος πρὸς ἄρσιν τῆς εὐθύνης τοῦ κατηγορουμένου, διότι ἡ τοιαύτη *nominalio auctoris* οὐδὲν κοινὸν ἔχει μετὰ τῆς ἐννοίας καὶ τῶν συστατικῶν ὁρῶν τοῦ ἀδικήματος, ὅπερ κυρίως συνίσταται, ὡς εἶδομεν, εἰς τὴν ἐν γνώσει διάδοσιν καὶ διαφήμειν ψευδοῦς πράξεως, ἐνδεχόμενον λοιπὸν εἶναι, καὶ ὅταν τις παρ' ἐτέρου ἐπληροφορήθῃ περὶ τινος πράξεως, νὰ διατελῇ ἐν γνώσει, ὅτι εἶναι ψευδής, ἢ καὶ μεταγενεστέρως νὰ πληροφορηθῇ περὶ τούτου, καὶ περ δὲ ταῦτα γινώσκων νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν αὐτῆς, ὅτε βεβαίως εἶναι ὅλως παράλογον νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ *nominalio auctoris* εἶναι ἀρκούσα, ὅπως ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τῆς εὐθύνης ¹⁾).

Ἡ *nominalio auctoris* μόνον ὡς μέσον πρὸς βεβαίωσιν καὶ ἐξακριβώσιν τῆς θολῆς προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ, καὶ, ὑπὸ τοιαύτην ἐποψὴν λαμβανομένη, παρίσταται ὡς λόγος αἴρων τὸν δόλον, ὅταν μετ' ἀκριβῆ τῶν εἰδικῶν περιστάσεων ἐκτίμησιν πεισθῇ ὁ δικαστής, ὅτι ὁ κατηγορούμενος πραγματικῶς εἶχεν εὐλόγους ἀφορμάς, ὅπως πιστεύσῃ εἰς τὰς ἀνακοινωθείσας αὐτῷ πληροφορίας παρ' ἄλλου. Πρὸς τὴν γνώμην ταύτην συνάδουσι καὶ οἱ ὅρισμοί τοῦ ἡμετέρου νόμου, ὅστις μόνον τὴν διὰ τῆς *exceptio veritatis* ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας παραδέχεται ὡς λόγον ἀπαλλακτικὸν τῆς ἐπὶ συκοφαντίᾳ κατηγορίας, οὐδεμίαν δὲ ποιεῖ μνείαν περὶ τῆς *nominalio auctoris*.

Ἡ ἔρευνα περὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ βεβαιωθέντος δόλου τοῦ αὐτουργοῦ, ἐν δηλονότι ἡ συκοφαντία ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ βλάβης, καὶ ὑπῆρχε πιθανότης τοιαύτης βλάβης, ἢ ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ μόνον προσβολῆς τῆς τιμῆς, ἢ δι' ἄλλον οἰονδήποτε λόγον, δὲν ἔχει σημασίαν τινὰ, προκειμένου λόγου περὶ τῆς ἐξακριβώσεως τῶν στοιχείων τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος ²⁾).

¹⁾ Heffter Lehrb. § 301 σημ. 8.— Rubo Verleumdung σελ. 96.

²⁾ Κατὰ τοὺς Γάλλους νομοδιδασκάλους ὁ σκοπὸς τῆς βλάβης (*intention de nuire*) θεωρεῖται ὡς οὐσιώδες στοιχεῖον τῆς ἐπὶ συκοφαντίᾳ δυσφημίσεως. Dalloz Presse n° 875.

Δύναται δὲ ὁ δόλος τοῦ αὐτουργοῦ οὐ μόνον ὠρισμένος νὰ ᾖ ὅτε ὁ κατηγορούμενος ἐντελῶς ἦν πεπεισμένος περὶ τοῦ ψεύδους τῶν διαφημιζομένων ἢ διαδιδομένων πράξεων, ἢ ἐνδεχόμενον (eventualis), ὅτε εἶχε λόγους σπουδαίους ν' ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς ἀληθείας αὐτῶν¹⁾.

Γ') Ἐξύβρισις τῆς τιμῆς.

**Αρθρ 336. (29. Ν. Ἐξ.)*

Ὅστις, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τῆς ψευδοῦς καταμνησέως ἢ συκοφαντίας, προσβάλλει διὰ λόγου, ἢ δι' ἐγγράφου, ἢ διὰ συμβολικῆς παραστάσεως, τὴν τιμὴν τοῦ ἄλλου, δυσφημῶν, λοιδορῶν, χλευάζων αὐτὸν περιφρονητικῶς, προσάπτων εἰς τὸν ἴδιον ἰδιώματα, δόξας, ἢ φρονήματα περιφρονητικὰ, εἴτε ἀναφέρεται ὀνομαστί ὁ προσβαλλόμενος, εἴτε ἄλλως καθ' οἷονδῆποτε τρόπον χαρακτηρίζεται, τιμωρεῖται κατὰ τὰς ἀκολουθοῦσας περιστάσεις μὴ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν.—1) ἐὰν τὸ εἶδος τῆς προσβολῆς δύναται νὰ ἔχῃ ἐπιβλαβῆ ἐπιρροὴν εἰς τὴν ὑπόληψιν τοῦ ὑβρισθέντος, εἰς τὰς σχέσεις τῆς τάξεώς του εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἐπαγγέλματός του, καὶ εἰς τὴν πρόσδόχον του.—2) ἐὰν ἡ προσβολή, ὡς ἐκ τοῦ τόπου, τοῦ χρόνου καὶ τῶν μέσων αὐτῆς, διήγειρεν ἰδίως τὴν κοινὴν περιέργειαν.—3) ἐὰν αὕτη ἀπετείνετο εἰς πρόσωπα, τὰ ὁποῖα διὰ τὴν τάξιν των, ἢ δι' ἄλλας σχέσεις, εἶχον δίκαιον ν' ἀπαιτῶσι παρὰ τοῦ ὑβριστοῦ ἰδιαίτερον σέβας καὶ τιμὴν. Ἡ παρουσία δύο ἢ πλειοτέρων τοιούτων περιστάσεων ἰσχύει ὡς ἰδιαιτέρως ἐπιβαρύνουσα αἷτια.

¹⁾ Meyer Strafrecht § 404 σελ. 432.

**Αρθρον* 557.

Ἡκυρώθη καθ' ὁλοκληρίαν διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 26 Ἰουνίου 1836.

**Αρθρ.* 558. (30 Ν. Ξ.).

Φυλάκισις δὺν ἐβδομάδων μέχρι δὺν ἐτῶν καταγινώσκειται, ὡςάκις ἡ προσβολὴ τῆς τιμῆς ἀπευθύνεται εἰς οἰκονομίαν, εἰς πολιτικὸν ἢ θρ/σκευτικὸν σωματεῖον, ἢ κοινωνίαν, εἰς τάξιν ἢ εἰς κλάσιν ἀνθρώπων, ἢ εἰς ἔθνος ὁλοκληρον, ἢ ὡςάκις ἄλλως διαδίδονται ἐναντίον τοιαύτης ὁμάδος δόξαι, ἢ φρονήματα, σκοπὸν ἔχοντα νὰ ἐκθέσωσι ταύτην εἰς γενικὴν καταφρόνησιν ἢ εἰς τὸ δημόσιον μῖσος. Αἱ κατὰ τάξεως ἢ κλάσεως ἀνθρώπων ἀπευθυνόμεναι προσβολαὶ καταδιώκονται κατ' ἐγκλησιν ἐκάστου μέλους τῆς προσβαλλομένης τάξεως ἢ κλάσεως ἀνθρώπων· ἡ δὲ ἐγκλησις ἐκάστου μέλους τοῦ προσβληθέντος ἔθνους τότε μόνον εἶναι δεκτὴ, ὅταν τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἐπιτρέπεται καὶ εἰς τοὺς Ἑλληνας παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ προσβληθέντος ἔθνους.

**Αρθρ.* 559. (31 Ν. Ξ.).

Ἐὰν συνηηρετοῦντες, καθ' ὃν χρόνον ἐκτελοῦν τὴν ὑπηρεσίαν των, προσβάλλωσι τὴν τιμὴν ἀλλήλων, εἴτε ὁ ἀνώτερος μεταξὺ αὐτῶν ὑπερεπήδησε τὰ συγκεχωρημένα ὅρια ὡς πρὸς τὸν ὑπάλληλόν του, εἴτε οὗτος δὲν ἀπέδωκε πρὸς ἐκεῖνον τὴν χρεωστούμενην ὑποταγήν, ἢ τὸ σέβας, ἢ ἄλλως συνέβη ἀπρεπῆς τις πράξις ἢ ἔκφρασις μεταξὺ τῶν εἰς ὑπηρεσίαν διατελούντων, τοιαῦται περιπτώσεις θεωροῦνται καὶ τιμωροῦνται, ὅχι κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ πα-

ρόντος νόμου, ἀλλὰ κατὰ τὰς πειθαρχικὰς διατάξεις, καὶ κατὰ τοὺς περὶ παραβάσεως τῶν καθηκόντων δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν ὁρισμούς.

Ἐποὶ διὰ τῶν προηγουμένων ἄρθρων ὠρίσθησαν τὰ εἰκότα περὶ τῆς ψευδοῦς καταμηνύσεως καὶ τῆς συκοφαντίας, γίνεται λόγος ἐν τοῖς προκειμένοις περὶ τῆς ἀπλῆς ἐξυβρίσεως τῆς τιμῆς, ἥτις ὑφίσταται, ἢ σάκεις τις προφορικῶς, ἢ ἐγγράφως, ἢ διὰ συμβολικῆς παραστάσεως, ῥητῶς μνημονεύων τὸ ὄνομα, ἢ διὰ χαρακτηρισμοῦ τοῦ προσώπου, προσβάλλει τὴν τιμὴν αὐτοῦ, δυσφημῶν, λοιδορῶν, χλευάζων αὐτὸ περιφρονητικῶς, ἢ προσάπτων ἰδιώματα, δόξας ἢ φρονήματα περιφρονητικά. Ἐκ τοῦ γενικοῦ τούτου ὁρισμοῦ τῆς ἐξυβρίσεως ὀρμώμενοι, δυνάμεθα ἀκριδέστερον νὰ προβῶμεν εἰς τὸν προσδιορισμὸν καὶ τὴν ἀνάλυσιν τῶν στοιχείων τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος.

1) Ἀντικείμενον αὐτοῦ ἐστὶν ἡ τιμὴ ἐκάστου πολίτου ἢ προσήκουσα αὐτῷ ὡς δικαιολογικῷ προσώπῳ.

Ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων κατηργήθη ἡ ποινὴ τῆς ἀτιμίας (*infamia*), ἐπομένως ὁ συνεπείᾳ καταδικαστικῆς ἀποφάσεως στερηθεὶς ὠρισμένων τιμητικῶν δικαιωμάτων καὶ πλεονεκτημάτων δὲν ἐκπίπτει τοῦ διαιώματος τῆς προσηκούσης αὐτῷ ὡς πολίτῃ τιμῆς· ὅθεν πᾶσα οἰαδήποτε κατ' αὐτοῦ γενομένη ἐξυβρις εἶναι τιμωρητέα¹⁾.

Τὸ πρόσωπον, καθ' οὗ ἀπευθύνεται ἡ ἐξυβρις, δεόν νὰ ᾖ ὠρισμένον, εἴτε ὀνομαστὶ ἀναφερόμενον, εἴτε διὰ παραστάσεως τῶν ἰδιαιτέρων αὐτοῦ χαρακτηριστικῶν ὑποδηλούμενον²⁾ καὶ ἡ ἐν μόνον ἢ καὶ πλειότερα.

¹⁾ Berner Lehrb. σελ. 441. Καὶ ἡ μεία τῆς καταδίκης τοῦ τοιοῦτου προσώπου καὶ τῶν λόγων, δι' οὓς καταδικάσθη, ἐὰν ἐπὶ σκοπῷ ὕβρεως γίνεται εἶναι· ἀξιόποινος. — Haeblerlin Criminalrecht III. σελ. 351.

²⁾ Ἡ ἄορίστως ἐκφερομένη ὕβρις δὲν δύναται νὰ χορηγήσῃ δικαίωμα ἐγκλήσεως ὡς μὴ προσβάλλουσα ὠρισμένον δικαίωμα τιμῆς. Lex 15 § 9.

Ἐὰν ἡ ἐξ ὕβρις ἀπευθύνεται κατὰ πλειόνων συνάμα, διακρί-
τεον τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ σύνδεσμος τῆς ἐνότητος τῶν πλειο-
τέρων προσώπων ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ταυτότητος τῆς ὕβρεως, ἀπὸ
τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ὁ σύνδεσμος οὗτος προϋποτίθεται ὑπάρ-
χων καὶ τὴν ὁμάδα ταύτην τῶν προσώπων ὡς ἐν μόνον πρόσωπον
χαρακτηρίζων. Ἐν τῇ πρώτῃ τῶν εἰρημένων περιπτώσεων ἡ ὕβρις
ἢ κατὰ πλειόνων ταύτοχρόνως ἀπευθυνομένη, χορηγεῖ ἐκάστῳ ἐξ
αὐτῶν αὐτοτελὲς δικαίωμα πρὸς ἐγκλησιν τοῦ ὑπαιτίου τῆς πρά-
ξεως, ἢ ἐνότης ὅμως τῆς ὕβρεως ἐπιφέρει κατὰ φυσικὸν λόγον καὶ
τὸ ἀδικοῦν τῆς τιμωρήσεως ¹).

Ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει, εἴτε ἡ ὕβρις ἀπευθύνεται καθ' ὁμά-
δος συντεταγμένης καὶ ὡς πρόσωπον ἠθικὸν ἀναγνωρισμένης, εἴτε
ἡ ὕβρις ἀπευθύνεται καθ' ὁμάδος πράγματι μόνον ὑφισταμένης
καὶ ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων προσόντων τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν προ-
σώπων διακρινομένης, οἷον καθ' ὠρισμένης πολιτικῆς ἢ κοινωνικῆς
τάξεως ἢ κλάσεως προσώπων, ἢ ἄλλων πολιτικῶν ἢ θρησκευτι-
κῶν ἐνώσεων, ὑπάρχει ἀμφισβήτησις παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν, ἂν δύ-
ναιτο νὰ θεωρηθῇ ἀξιοποιος ὡς περιέχουσα προσβολὴν τῆς τιμῆς.
Τινὲς καταφατικῶς λύουσι τὸ ζήτημα παραδεχόμενοι, ὅτι καὶ τὰ
ἠθικὰ πρόσωπα ὡς καὶ τὰ σωματεῖα καὶ αἱ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἰδιαι-
τεραι τάξεις ἢ κλάσεις τῶν πολιτῶν δύνανται νὰ διεκδικήσωσιν
ὑπὲρ ἑαυτῶν τὸ δικαίωμα τοῦ σεβασμοῦ τῆς προσήκουσας αὐταῖς
τιμῆς ²).

Ὁρθωτέρα ὅμως δύναται εὐλόγως νὰ θεωρηθῇ ἡ τῶν ἀντιδο-
ξούντων θεωρία, οἵτινες παραδέχονται, ὅτι αἱ τοιαῦται ὁμάδες τῶν
προσώπων δὲν δύνανται νὰ ὑποτεθῶσιν ἔχουσαι ἑτερογενὲς τι δι-

(47. 10. de injur.) Si incertae personae conviciam fiat nulla exe-
cutio est. »

¹) Berner Lehrb. σελ. 444. — Doehow Holtzendorff's Handb. III
σελ. 338.

²) Feuerbach Lehrb. § 280. — Heffter Lehrb. § 303. — Wachter
Lehrb. II σελ. 81; καὶ ἰδίως Goldammer's Archiv XVI σελ. 280.

παίωμα τιμῆς καὶ ἀνεξάρτητον τοῦ ἐκάστω τῶν ἀποτελούντων αὐτὰς προσώπων προσήκοντος, τὸ δὲ προσωπικὸν τῆς τιμῆς δικαίωμα εἶναι ἀναπόσπαστον ἀπὸ τοῦ προσώπου, οὐδὲ δύναται ὑποτεθῆ ἄνευ τῆς ἀμέσου πρὸς αὐτὸ ἀναφορᾶς ὑφιστάμενον, διότι ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτοῦ καὶ μόνοι ἀξίας πηγάζει ¹⁾).

Τὸ ζήτημα τοῦτο θίγει τὸ ἄρθρ. 338 (30. N. Εξ.), ἐξ οὗ δηλοῦται ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης συντάσσεται πρὸς τὴν γνώμη τῶν πρεσβευόντων, ὅτι καὶ κατὰ σωματείων καὶ κατὰ τάξεως κλάσεως ἐν γένει προσώπων καὶ δὴ καὶ καθ' ὅλοκλήρου ἔθνου δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀξιόποινος ἐξυβρισις, χορηγεῖ δὲ τὸ τῆς ἐγκλήσεως δικαίωμα εἰς ἕκαστον τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν ὁμάδον προσώπων ὥς καὶ εἰς ἕκαστον τοῦ ἐξυβρισθέντος ἔθνους πολίτη ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀμοιβαιότητος ²⁾).

Οὐδεμίαν περιέχει ὁ ἡμέτερος ποινικὸς νόμος διάταξιν ἀμέσως προβλέπουσαν τὴν ἐξυβρίσιν τὴν κατὰ τεθνεώτων προσώπων ἀπειθυνομένην ³⁾).

¹⁾ Berner Lehrb. σελ. 443.— Meyer Lehrb. § 102 σελ. 443.— Oppenhoff Strafgesetz. § 185. n° 7.— Haelschner System II σελ. 247.— Mittermaier z. Feuerb. § 280 n° 4.— Haeblerlin Criminalrecht II σελ. 354* ὅστις παραδέχεται ὅτι μόνον κατὰ τῶν συντεταγμένων ομάδων τῶν ἀποτελουσῶν ἰθικὸν πρόσωπον δύναται νὰ γείνη ἐξυβρισις, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τάξεως ἢ κλάσεως προσώπων.

²⁾ Περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ἀξιοποίνου καὶ τῆς καταδιώξεως τῆς ἐξυβρίσεως, ἥτις ἀπευθύνεται κατ' ἀνωνύμου ἐταιρίας δὲν περιέχει εἰδική τινα διάταξιν ὁ ἡμέτερος νόμος. Ἐν Dalloz Presse-Outrage n° 1125 εὐρίσκομεν ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκλήσεως πρὸς καταδίωξιν τοῦ ἐνόχου προσήκει τοῖς νομίμοις ἀντιπροσώποις τῆς ἐταιρίας contra Haelschner System II. σελ. 260 σημ. 2. καὶ Ἀπόφαισις τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου τῆς Πρωσίας 20 Ὀκτωβρίου 1868.

³⁾ Πολλοὶ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων περιέχουσιν εἰδικὰς περὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ διατάξεις, χορηγοῦσας τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκλήσεως ἕνεκεν ἐξυβρίσεως εἰς τὰ τέκνα, τοὺς ἐπιζῶντας γονεῖς, ἢ τὸν σύζυγον, ἢ τοὺς ἀδελφούς· ὅρ. Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος 1861 ἄρθρ. 265.—Βορτεμβέργης ἄρθρ. 292.—Σαξωνίας 246.—Ὁ νεώτερος νόμος τῆς

Ὁρμώμενοι ἐπομένως ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν, ἀς προεξέθε-
μεν, καὶ καθ' ἃς ἡ ἐξύβρις περιέχει προσβολὴν τοῦ τῆς τι-
μῆς δικαιώματος, δικαιώματα δὲ δὲν ἀναγνωρίζονται, οὐδὲ ὑ-
φίστανται, καὶ προσβολὴ ἐπομένως δικαιωμάτων δὲν δύναται νὰ
ὑπάρξῃ, εἰμὴ μόνον ἐπὶ ὑπαρκτῶν προσώπων, φθάνομεν ἀναγκαίως
εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐξύβρις τῆς τιμῆς τεθνεώτων προσώπων
δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γείνη ¹⁾).

Τὴν γνώμην ταύτην φαίνεται ἐμμέσως πως ἀσπαζόμενος καὶ
ὁ ἡμέτερος νόμος, διότι οὐδαμοῦ ποιεῖ εἰδικῶς μνησὶν περὶ ἐξυ-
βρίσεως τεθνεώτων, τὸ δὲ δικαίωμα τῆς ἔνεκεν ὕβρεως ἐγκλή-
σεως χορηγεῖ ἐν ἀρθρ. 343 (36 Ν. Ἐξ.) ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν
παθόντα.

Ὁ βαθμὸς τῆς ἐπιδράσεως, τὴν ὁποίαν ἡ ἐξύβρις δύναται νὰ
ἔχῃ ἐπὶ τοῦ προσώπου, καθ' οὗ ἀπευθύνεται, δὲν λογίζεται ὡς
ὅρος τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως. Ἡ ἐκτίμησις τῆς πράξεως ἡ-
θελε κατασταθῇ λίαν ἀμφίβολος, ἐὰν πραγματικῶς ἀπῆρτετο ἐκά-

Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας πραγματεύεται περὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ
ἐν ἀρθρ. 189, χαρακτηρίζων τὴν πρᾶξιν οὕχι ὡς ἐξύβρις ἀλλ' ὡς δυσφή-
μισιν τῆς μνήμης τοῦ τετελευτηκότος. — Κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον
ὁ κληρονόμος εἶχεν τὴν ἔνεκεν ὕβρεως ἀγωγὴν (*actio injuriarum*) διὰ
πᾶσαν προσβολὴν γενομένην κατὰ τοῦ ἀποθιώσαντος, εἰς οὗ τὴν κληρο-
νομίαν ὑπεισέρχετο. *Lex 1 § 4 (47. 10 de injur)*. «*Et si forte cada-
veri defuncti sit injuria, cui heredes bonorumve possessores exstiti-
mus, injuriarum nostro nomine habemus actionem. idemque
et si fama ejus cui heredes exstitimus lacesatur*». *Lex 1 § 6 eod.*
— Ἐὰν ἡ ὕβρις ἐγένετο κατὰ τινος ζώντος ἡ ἔνεκεν ὕβρεως ἀγωγή δὲν
μετεβιβάζετο εἰς τὸν κληρονόμον, εἰ μὴ μόνον μετὰ τὴν προκάταρξιν
τῆς δίκης *Lex 13 (47. 10) Injuriarum actio neque heredi neque in
heredem datur*, — *semel autem lite contestata ad successores per-
tinere*. — *Berner Lehrb* σελ. 431. — *Rubio Verleumdung* σελ. 142.

¹⁾ Πολὺ ὀλιγώτερον δύναται τις νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἐκ τῆς τιμῆς
τῶν τετελευτηκότων ἐξήρτηται ἡ τιμὴ τῶν ζώντων. — *Berner Lehrb.*
σελ. 441. — *Haelschner System II* σελ. 246. — *Koestlin Abhandlun-
gen*, σελ. 26. — *Dochow Holtzendorff's Handb. III* σελ. 359.

στοτε νὰ ὀρίσθῃ τὸ μέγεθος καὶ ἡ ἔντασις τῆς προσγενομένης εἰς τὸν ἐξυβρισθέντα προσβολῆς. Συνεπῶς πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐξυβρισίς δύναται νὰ γείνη καὶ κατὰ προσώπων, παρ' οἷς δὲν ὑπάρχει πλήρης καὶ τελεία ἡ ἐνέργεια τῶν λογικῶν δυνάμεων, οἷον κατὰ παίδων ἢ φρενοβλαβῶν, διότι καὶ ἐξ αὐτῶν δὲν ἐλλείπει ἡ ἠθικὴ τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου ἀξία, ἥτις διὰ τῆς ὕβρεως προβάλλεται ¹⁾).

2) Καθ' ὑποκείμενον ἐξετάζοντες τὴν πράξιν, παρατηροῦμεν ὅτι δέον νὰ ἀπορρέῃ ἐκ τῆς δολίας προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ, ἔχοντος τὴν βούλησιν καὶ συνείδησιν τῆς γενομένης προσβολῆς (*animus injuriandi*). Ἐξυβρισίς ἐξ ἀμελείας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ, διότι ἀποῦ, ὡς εἴρηται, ἡ ἐννοία τῆς τιμῆς ἀπορρέει ἐκ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἠθικῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου, ἥτις μόνον ἐκ προαιρέσεως γίνεται, οὕτω καὶ ἡ μὴ ἀναγνώρισις ταύτης ἡ περιέχουσα τὴν προσβολὴν τῆς τιμῆς μόνον ἐκ προαιρέσεως δύναται νὰ προέλθῃ ²⁾).

Ὁ σκοπὸς τῆς δολίας προαιρέσεως δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἐν τῇ ἐρευνῇ τῶν στοιχείων τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος, ὡς οὐδεμίαν ἔχων σημασίαν περὶ τὸν προσδιορισμὸν ταύτης. Δύναται δὲ ἄλλοτε μὲν νὰ ᾔῃ ἀμεσος, ἀποβλέπων εἰς τὴν ἐξυβρίσιν μόνον προσώπου τινὸς, ἄλλοτε δὲ ἔμμεσος, ἐπιζητῶν ἕτερόν τι ἀποτέλεσμα, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ὁποίου χρησιμεύει ἡ γενομένη ἐξυβρισις.

Ἡ δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ, ὡς ἀναγκαία προϋπόθεσις τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος, δέον ἐν ἐκάστη ἐιδικῇ περιπτώσει νὰ βεβαιωνῇται. Καὶ πρὸς τοῦτο ὅτε μὲν χρησιμεύει αὐτὴ καὶ μόνη ἡ ἐκδήλωσις τῆς ἐνεργείας τοῦ αὐτουργοῦ, ἥτις ἀναμφίλεκτον τῆς δολίας προαιρέσεως τεκμήριον παρέχει, ἄλλοτε δὲ πάλιν πρέπει ἡ ὑπαρξίς αὐτῆς νὰ βεβαιωθῇ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν εἰδι-

¹⁾ Haelschner System II σελ. 246. — Waechter Lehrb. II σελ. 81. Heffter Lehrb. § 303. — Koestlin Abhandlungen, σελ. 18.

²⁾ Berner Lehrb. σελ. 446. — Doehow Holtzendorff's Handb. III σελ. 341.

κῶν περιστάσεων τῶν συνοδευουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως¹⁾·

3) Ἡ ἐνέργεια, δι' ἧς ἐκτελεῖται ἡ ἐξυβρίσις ἐκδηλοῦται ἢ δι' ἔργων ἢ διὰ λόγων ἢ διὰ συμβολικῆς παραστάσεως. Ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡ ἐξυβρίσις διακρίνεται εἰς ἐξυβρίσιν ἔργῳ, ἢ λόγῳ ἢ διὰ συμβολικῆς παραστάσεως.

*Ἐργῳ ἐξυβρίσις ὑπάρχει, ὅταν ἡ προσβολὴ ἀπευθύνηται κατὰ τοῦ σώματος προσώπου τινός, ἐμφαίνουσα διὰ τοῦ τρόπου, δι' οὗ ἐγένετο, τὴν πρόθεσιν πρὸς ἐνδειξιν περιφρονήσεως καὶ διὰ τοῦτο μὴ σκοποῦσα τὴν βλάβην αὐτοῦ οὐδὲ ἐπενεγκοῦσα τοιαύτην τινὰ βλάβην²⁾.

Ὅσάκις σωματικὴ τις βλάβη ἐπέλθῃ, τότε ὑπάρχει συρροὴ ὕβρεως καὶ αἰκίας.

Λόγῳ ἢ ῥήμασιν ἐξυβρίσις ὑφίσταται, ὅταν τις προφορικῶς ἢ ἐγγράφως προσβάλλῃ τὴν τιμὴν ἄλλου προσώπου.

Συμβολικὴ δὲ ἐξυβρίσις ὑπάρχει, ὅταν δι' οἰουδήποτε εἶδους κινήματων, ἢ παραστάσεων, ἢ ἐξεικονίσεων ἐκφράζηται ἡ προαίρεσις πρὸς προσβολὴν τῆς τιμῆς τινός³⁾.

Ἐκ τῶν διαφορῶν τούτων εἰδῶν τῆς ἐξυβρίσεως μνημονεύει τὸ ἄρθρ. 336 (29 Ν. Ἑξ.) τὰς διὰ λόγου, δι' ἐγγράφου⁴⁾, ἢ διὰ συμ-

¹⁾ Οὕτω λ. γ. πολλάκις αὐτός ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἡ ἐξυβρίσις ἐκτελεῖται οὐδεὶσαν ἀφίνει ἀμφιβολίαν περὶ τῆς προαίρεσεως τοῦ ὑπαίτιου προσώπου, ἄλλοτε πάλιν οἱ αὐτοὶ λόγοι, οἱ ὑπὸ ἄλλας περιστάσεις δυνάμενοι νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς σπουδαιοτάτη ἐξυβρίσις τῆς τιμῆς, παρίστανται ὡς ἀπλὸς ἀπεισιμὸς, ἢ ὡς θωπευτικὴ ἐκφρασις μεταξὺ οἰκείων συνήθης. — Hueberlin Criminalrecht III σελ. 360.

²⁾ Τοιούτου εἶδους προσβολὴ εἶναι τὸ ῥάπισμα τὸ διδόμενον εἰς τινα, ἢ ἡ μετὰ περιφρονήσεως ὤθησις αὐτοῦ, ἢ ἡ κατὰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἔμπυσις, ἢ ἡ ἐπὶ ῥήψις ἀκαθαρσιῶν.

³⁾ Ὡς λ. γ. δι' εἰησιμένης τινός περιφρονητικῆς κινήσεως τῶν χειρῶν, διὰ μορφασμῶν τοῦ προσώπου, διὰ ονειδιστικῆς ἀπεικονίσεως τῆς μορφῆς τοῦ ἐξυβριζομένου προσώπου κτλ.

⁴⁾ Ὡς δι' ἐγγράφου γενομένης ἐξυβρίσεως θεωρητέον, οὐ μόνον τὰς διὰ γραφῆς τῆς χειρός, ἀλλὰ καὶ τὰς διὰ τοῦ τύπου ἐκτελουμένας. Πᾶσαν

βολικῆς παραστάσεως, περὶ τῶν ἔργῳ οὐδεμίαν ποιεῖται μνείαν ¹⁾).

ἀμφιβολίαν περὶ τοῦτου διασκεδάζει ἡ αἰτιολογικὴ ἐκθεσις ἐπὶ τοῦ ἀντιστοιχοῦ ἀρθροῦ 241 τοῦ Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827, ἐνθα ῥητῶς γίνεται ἡ παρατήρησις, ὅτι ὡς ἐγγράφως γενομένη ἐξυῆριστις χαρακτηριστέα ἐστίν, οὐ μόνον ἡ διὰ χειρογράφου, ἀλλὰ καὶ ἡ δι' ἐντύπων, ἡ λιθογραφημάτων, ἡ διὰ παραπλησίου ἄλλου μέσου γενομένη. (δρ. Motive σελ. 254).

¹⁾ Περί τῶν ἔργῳ ἐξυῆρισεων δὲν ἀπαντῶμεν ἀλλαχοῦ τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου εἰδικὴν τινα διάταξιν εἰμὴ μόνον ἐν τῷ ἀρθρ. 690, τροποποιηθέντι διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 26 Ἰουνίου 1836, καὶ περιλαμβανομένῳ ἐν τῷ Γ'. βιβλίῳ τῷ περὶ πταισμάτων πραγματευομένῳ. Ὡς ἐκ τούτου φέρεται τις εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἡ λόγῳ ἢ ἐγγράφως ἢ διὰ συμβολικῶν παραστάσεων ἐξυῆριστις ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ ὡς πλημμέλημα καὶ ὡς πταίσμα δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ καὶ νὰ τιμωρηθῇ. Ἀλλὰ τὴν τοιαύτην ἔργῳ προσβολὴν οὔτε ὡς αἰκίαν δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν, ὅταν οὐδεμίαν ἐπὶ πηγὴν σωματικὴν βλάβην, οὔτε ὅλως πρωτοφανῆ νὰ δώσωμεν ἐρμηνείαν εἰς τὸ γράμμα τοῦ ἀρθρ. 336 [29 Ν. Ἐξυδ.], διαπλατύνοντες ἐπὶ τοσοῦτον τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ, ὥστε νὰ συμπεριλάβωμεν ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν συμβολικῶν παραστάσεων καὶ τὰς ἔργῳ ἐξυῆριστις, τινὲς τῶν ὁποίων πολὺ ἀπέχουσι τοῦ νὰ παρίστωσι συμβολικῶς τὴν προσβολὴν τῆς τιμῆς, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰς δεινотάτην ἀποτελοῦσαι ὑβρίν. Δυσεξήγητον ἐπομένως ἀποδίδει πῶς ὁ ἡμέτερος νομοθέτης εἰς τοιαύτην ὑπέπεσε παραδρομὴν. Ἐάν, πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδοιασμῶν, πότες ἐξυῆριστις εἶναι ἔργῳ, ἐσκόπει νὰ καθιερώσῃ τὸ σύστημα, ὅπερ παραδέξατο ὁ Γαλλικὸς καὶ Πρωσσικὸς ποινικὸς νόμος, ἀποκλείσαντες καθ' ὅλοκληρίαν ἐκ τῶν ἐξυῆρισεων τὰς ἔργῳ ὑβρεῖς, ὥφειλε νὰ μὴ λησμονήσῃ νὰ συμπεριλάβῃ ἐν τοῖς περὶ τῶν κατὰ τοῦ σώματος προσβολῶν ὀρισμοῖς αὐτοῦ καὶ ἰδίαν διάταξιν περὶ τιμωρήσεως ἀπασῶν τῶν προσβολῶν, ὅσαι δὲν ἐπιφέρουσι σωματικὴν τινα βλάβην, οἷα ἐν τῷ Γαλλικῷ ποινικῷ νόμῳ ἡ τοῦ ἀρθρ. 341, ἰδίως μετὰ τὴν τροποποίησιν αὐτοῦ διὰ τοῦ νόμου τῆς 13 Μαΐου 1863, καὶ ἐν τῷ Πρωσσικῷ ποινικῷ νόμῳ ἐν ἀρθρ. 187. — Beseler Commentar ἀρθρ. 452 ἐπομ. σελ. 321. — Chauveau-Hélie Code Pénal II ἀρ. 2556. — Blanche Code Pénal IV. ἀρθρ. 311 σελ. 674. — Ὁ νῦν ἐν ἰσχύϊ νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας συγκαταλέγων τὰς ἔργῳ ἐξυῆριστις μετὰ τῶν κατὰ τῆς τιμῆς προσβολῶν περιέχει εἰδικὴν περὶ αὐτῶν διάταξιν ἐν ἀρθρ. 185. — Τὸ κενὸν τοῦ ἡμετέρου νόμου, ὅ-

Ὅριζον δὲ εἰδικώτερον τὴν διὰ τινος τῶν εἰρημένων τρόπων γενομένην προσβολὴν τῆς τιμῆς ἀπαιτεῖ, ὅπως δι' αὐτῆς ὁ ἐξυβρίζων δυσφημῇ, λοιδορῇ, ἢ χλευάζῃ περιφρονητικῶς τὸν ὑβριζόμενον, ἢ ἀποδίδῃ αὐτῷ ἰδιώματα, δόξας, ἢ φρονήματα περιφρονητικά. Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης διαγράφεται ἀκριβέστερον ὁ κύκλος τῶν περιπτώσεων καθ' ἃς ὑφίσταται ἡ ἐξύβρισις ¹⁾).

4) Ἡ ἐνέργεια ἡ τὴν ἐξύβρισιν ἀποτελοῦσα δέον νὰ ᾖ παράνομος, τοῦτέστι νὰ στερεῇται παντὸς νομίμου δικαιώματος ὁ ἐξ οὗ ἡ προσβολὴ τῆς τιμῆς ἐκπορεύεται ἀπέναντι ἐκείνου, καθ' οὗ αὕτη ἀπευθύνεται. Ἐπομένως, ὁσάκις μεταξὺ δύο προσώπων ὑφίσταται σχέσις ἐξ οἰκογενειακῶν δεσμῶν ἀπαρρέουσα ἢ ἐκ λόγων ὑποταγῆς καὶ ἐξαρτήσεως τοῦ ἐνὸς προσώπου πρὸς τὸ ἄλλο πηγάζουσα, αἱ ἐντὸς τῶν προστηκόντων ὁρίων γενόμεναι προσβολαὶ τῆς τιμῆς δὲν χαρακτηρίζονται ὡς ἀξιόποινοι ἐξυβρίσεις. Οὕτως οἱ γονεῖς ἀπέναντι τῶν τέκνων αὐτῶν, οἱ ἐπίτροποι καὶ ἐπιμεληταὶ ἀπέναντι τῶν ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ φροντίδα αὐτῶν διατελούντων προσώπων, οἱ προῖστάμενοι ἀπέναντι τῶν ὑφισταμένων ἔχουσι τὸ δικαίωμα οὐ μόνον τῆς ἐπιπλήξεως, ἀλλὰ καὶ τοῦ ὄνειδισμοῦ καὶ τῆς ἐντὸς δεδομένων ὁρίων σωματικῆς κολάσεως ²⁾).

Ἡ ἐξύβρισις τῆς τιμῆς ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τυπικῶν

σάκεις ἢ ἔργῳ προσβολὴ περὶσταται ὡς πλημμέλημα, δύναται ν' ἀναπληρωθῇ, χαρακτηριζομένης τῆς πράξεως ἢ ὡς αὐτοδικίας (ἀρθρ. 205) ἢ ὡς ἐπιθέσεως κατὰ προσώπου (ἀρθρ. 207).

¹⁾ Ὡς ἐξυβρίσις ἐπομένως δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῶσιν αἱ προσφορικῶς ἢ ἐγγράφως γενομέναι παρατηρήσεις καὶ κρίσεις περὶ τινος προσώπου, περὶ τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἱκανότητος, περὶ τῆς ἀξίας τῶν ἐπισημονικῶν αὐτοῦ ἢ τεχνουργικῶν ἔργων, περὶ τῶν προσωπικῶν αὐτοῦ ἰδιοτήτων ἢ πεποιθήσεων κτλ. Καὶ ὅταν αἱ κρίσεις αὗται δὲν ὦσιν εὐμενεῖς καὶ εὐάρεστοι εἰς τὸ πρόσωπον, περὶ οὗ γίνονται, δὲν δύναται νὰ ἀποδοθῇ εἰς αὐτάς ἀξιόποινος χαρακτήρ, ἐν ὅσῳ δὲν περιέχουσι λοιδορίας, χλευασμούς, ἢ ἐκφράσιν περιφρονήσεως κατ' αὐτοῦ ἐπὶ σκοπῷ ὕβρεως· γενομένην.— *Hufnagel Commentar II* ἀρθρ. 283 σελ. 173.

²⁾ *Berner Lehrb.* σελ. 447.—*Haberlin Criminalrecht III.* σελ. 357.

ἐγκλημάτων, καθ' ὅσον πρὸς τελεσιουργίαν τοῦ ἀδικήματος δὲ ἀπαιτεῖ ὁ νόμος ὠρισμένον τι ἀποτέλεσμα, ἐπομένως ὡς τετελεσμένον λογίζεται τὸ ἐγκλημα τῆς ἐξυβρίσεως, εὐθὺς ἅμα καθ' οἷον δῆποτε τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 336 (29 N. 'Εξ.) μνημονευομένων τρόπων συμβῆ ἡ ἐνέργεια ἡ περιέχουσα τὴν προσβολὴν τῆς τιμῆς.

Ἐπὶ ἐγγράφῳ γενομένων ἐξυβρίσεων δι' ἐπιστολῶν θεωρεῖται ἡ πρᾶξις ὡς τετελεσμένη, εὐθὺς ἅμα περιέλθῃ ἡ ἐπιστολὴ εἰς χεῖρας τοῦ πρὸς ὃν ἀπευθύνεται ¹⁾).

Τὴν καταγνωστέαν κατὰ τῶν ἐνόχων ἐξυβρίσεως ποινὴν ὀρίζει ὁ νόμος ἀναλόγως τοῦ προσώπου, καθ' οὗ ἀπευθύνεται ἡ ὑβρις τοῦ εἵδους αὐτῆς, τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἐγένετο, ὡς καὶ τῶν ἐνδεχομένων συνεπειῶν, ἃς δύνανται νὰ ἔχῃ.

Ἡ ἐξύβρις χαρακτηρίζεται ὡς πλημμέλημα καὶ τιμωρεῖται.

1) Διὰ φυλακίσεως τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν, ὡσάκις κατὰ τὸ ἄρθρ. 336 (29 N. 'Εξ.) α') τὸ εἶδος τῆς προσβολῆς δύνανται νὰ ἔχῃ ἐπιβλαβῇ ἐπιρροὴν εἰς τὴν ὑπόληψιν τοῦ ὑβρισθέντος, εἰς τὰς σχέσεις τῆς τάξεώς του, εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἐπαγγέλματός του, καὶ εἰς τὴν πρόοδόν του—β') ἐὰν ἡ προσβολὴ ὡς ἐκ τοῦ τόπου, τοῦ χρόνου καὶ τῶν μέσων διήγειρε τὴν κοινὴν περιέργειαν—γ) ἐὰν αὕτη ἀπευθύνετο εἰς πρόσωπα, τὰ ὁποῖα διὰ τὴν τάξιν αὐτῶν ἢ δι' ἄλλας σχέσεις, εἶχον δίκαιον ν' ἀπαιτῶσι παρὰ τοῦ ὑβριστοῦ ἰδιαίτερον σέβας καὶ τιμὴν.

1) Hæberlin Criminalrecht III. σελ. 362.—Berner Lehrb. σελ. 447. Doehow Holtzendorff's Handb. III σελ. 347. Ἐὰν ἡ ἐπιστολὴ ἡ περιέχουσα ἐξυβρίσεις παραπέσῃ ἐκ τοῦ θυλακίου τινός μὴ σκοποῦντος νὰ ἀποστείλῃ ταύτην, ἀνακοινωθῇ δὲ παρὰ τοῦ εὐρόντος τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, ἡ ἐν αὐτῇ ἐνδιαλαμβανομένη ἐξύβρις δὲν εἶναι ἀξιόποινος, καλυπτομένη ὑπὸ τοῦ ἀπαραιτήτου τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν. Ἐπὶ ἐξυβρίσεων ἐν τηλεγραφίμασι τὸ ἐγκλημα θεωρεῖται ὡς τετελεσμένον διὰ τῆς ἐγχειρίσεως τοῦ τηλεγραφήματος, εἰς τὸ τηλεγραφεῖον, ὅτε κατ' ἀνάγκην ὀφείλει ὁ τηλεγραφεὺς νὰ λάβῃ γνῶσιν αὐτοῦ καὶ οὕτω καθίσταται γνωστὴ ἡ ἐξύβρις. Holtzendorff's Strafrechtszeitung 1873 σελ. 82 ἐπομ.

2) Διὰ φυλακίσεως δύο εβδομάδων μέχρι δύο ἐτῶν, ἐὰν κατὰ τὸ ἄρθρ. 338 (30 Ν. 'Εξ.) ἀπευθύνεται εἰς οἰκογένειαν ἢ εἰς πολιτικόν, ἢ θρησκευτικόν σωματεῖον, ἢ κοινωνίαν, εἰς τάξιν, ἢ εἰς κλάσιν ἀνθρώπων, ἢ εἰς ἔθνος ὁλόκληρον.

Καθ' ἀπάσας τὰς λοιπὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς δὲν συντρέχουσιν αἱ εἰρημέναι περιστάσεις, ἡ ἐξέδρισις χαρακτηρίζεται ὡς πταῖσμα, καὶ τιμωρεῖται κατὰ τὸ ἄρθρον 690, (ὡς ἐτροποποιήθη συνεπείᾳ τοῦ Διατάγματος τῆς 26 'Ιουνίου 1836), διὰ κρατήσεως ἢ προστίμου.

Αἱ ἐν τοῖς προειρημένοις ἄρθροις ποινὰὶ δὲν ἐφαρμόζονται κατὰ τὴν εἰδικὴν τοῦ ἄρθρου 339 (31 Ν. 'Εξ.) διάταξιν πρὸς τιμωρῆσιν τῶν ἐξυβρίσεων, τῶν γενομένων μεταξὺ δημοσίων ὑπαλλήλων, συνυπηρετούντων ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν¹⁾).

Δ') Γενικοὶ ὅρισμοί.

Ἄρθρ. 340. (32 Ν. 'Εξ.).

Ἀπαλλάττεται τῆς ποινῆς ὁ κατηγορηθεὶς ἐπὶ ψευδεῖ καταμηνύσει ἢ συκοφαντίᾳ, ἐὰν κατὰ τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρων 27 καὶ 28 ἀποδείξῃ ἐντελῶς τὴν ἀλήθειαν τῆς γενομένης προσάψεως· ἀλλ' ἐκ τῆς ἀποδείξεως ταύτης δὲν ἀπαλλάττεται τῆς ποινῆς διὰ πᾶσαν ἄλλην ὑβρίν, ἣτις δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἀναγκαίως συνηρτημένη μετὰ τὴν προσαπτομένην πρᾶξιν.

Ἄρθρον 35. Ν. 'Εξ.

Ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας ὡς πρὸς τὴν προσβολὴν τῆς

¹⁾ Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 36 τοῦ 1865.—Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 39 τοῦ 1872 ποιν. ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου συνυπηρετοῦντες λογίζονται οἱ ὑπάλληλοι οἱ ἐν τῇ αὐτῇ κλάδι τῆς ὑπηρεσίας συγχάνοντες.

τιμῆς εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρ. 29 καὶ 30 εἶναι ἀπαράδεκτος, ἐκτὸς ἐὰν ἡ προσβολή, καίτοι μὴ ἐκθέτουσα τὸν προσβαλλόμενον εἰς δικαστικὴν ἐξέτασιν, ἀπευθύνεται εἰς δημόσιον ὑπάλληλον ἢ ὑπηρετήν τοῦ Κράτους, καὶ ἀφορᾷ σχέσιν τινὰ τῆς δημοσίας αὐτοῦ ὑπηρεσίας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δὲν εἶναι δεκτή.

**Άρθρ. 541. (34 Ν. Έξ.).*

Εἰς τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας συγχωρεῖται, καὶ ἡ ἀλήθεια τῶν λεγομένων ἀπεδείχθη ἐντελῶς, τιμωρεῖται μὲν ὅλα ταῦτα ὁ προσβάλλων μὲ τὸν ἐλάχιστον ὅρον τῆς ποινῆς, ἐὰν τὸ εἶδος τῆς προσβολῆς ᾖ τοῦ χωρίς ἀνάγκην ἰδίως δυσμενές, ἢ ἐὰν ὁ τόπος, ὁ χρόνος, καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἔγινεν ἡ προσβολή, τὴν κατέστησαν ἰδίως δυσμενῆ ἢ ἀπρεπῆ.

**Άρθρ. 542. (35 Ν. Έξ.).*

*Ὅστις ἀνταποδίδει διὰ τῶν ἴσων τὴν εἰς αὐτὸν γενομένην ἐξύβρισιν, τιμωρεῖται μὲν κατὰ λόγον τῆς εἰς τὴν ἀνταπόδοσιν ταύτην ἐμπεριεχομένης προσβολῆς τῆς τιμῆς, μολοντοῦτο ὁ προηγηθεὶς ἐρεθισμὸς θεωρεῖται ὡς πρὸς τὸν ἀνθυβρίσαντα αἰτία μετριάσεως τῆς ποινῆς.

**Άρθρ. 545. (39 Ν. Έξ.).*

Αἱ εἰς τὰ ἄρθρ. 27-30 ἀναφερόμεναι προσβολαὶ τῆς τιμῆς δὲν ὑποβάλλονται εἰς ἀνάκρισιν, οὐδὲ τιμωροῦνται, εἰ μὴ μόνον κατ' αἵτησιν τοῦ παθόντος. — Τὰ ἐν περιπτώσει τοιούτων προσβολῶν γεγόμενα ἔγγραφα, σημεῖα, ἢ

συμβολικαὶ παραστάσεις, καταλαμβάνονται πάντοτε ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου.

Οἱ ἐν τοῖς προκειμένοις ἄρθροις γενικοὶ ὅρισμοὶ περιέχουσι τὴν λύσιν διαφόρων ζητημάτων ἀφορώντων εἰς τὰ ἐκτεθέντα εἶδη τῶν κατὰ τῆς τιμῆς προσβολῶν, καὶ περὶ τῶν ὁποίων ἀπαραίτητον ἦν νὰ γείνη ῥητῶς ἐν τῷ νόμῳ μνεῖα. Εἰσὶ δὲ ταῦτα ἡ ἐνστάσις τῆς ἀληθείας τῶν προσαπτομένων ἢ διαφημιζομένων πράξεων, ἡ ἀνταπόδοσις τῆς ὕβρεως, καὶ ἡ ἐγκλησις, περὶ ὧν γενήσεται λόγος ἐν τοῖς ἐπομένοις.

1) Ἐνστάσις τῆς ἀληθείας.

(Exceptio Veritatis).

α') Ἐν γένει.

Ἡ ἐνστάσις τῆς ἀληθείας στηρίζεται ἐπὶ τοῦ δικαιώματος, ὅπερ κέκτηται ὁ πολίτης τοῦ ἐκφράζειν ἐλευθέρως τὴν ἀλήθειαν. Τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς οὐδέναν δύναται νὰ ὑποβληθῇ περιορισμὸν, διό καὶ ὁ νόμος θέλων νὰ προστατεύσῃ τὴν τιμὴν τοῦ πολίτου δὲν δύναται νὰ προβῇ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ καθιερώσῃ τὴν ὑποχρέωσιν τῶν ἄλλων πρὸς ἀποσιώπησιν καὶ ἀπόκρυψιν τοιούτων πράξεων, αἵτινες ὡς ἐκ τοῦ ἀξιωματέμου καὶ ἐπιληψίμου αὐτῶν χαρακτηρὸς δύνανται κοινολογούμεναι νὰ προσβάλλωσιν ὅπωςδῆποτε τὴν τιμὴν τοῦ ἐπιχειρήσαντος αὐτάς. Τοιοῦτός τις καταναγκασμὸς ἤθελε περιέχει ἐν ἑαυτῷ τὴν ἄρσιν τῆς ἐννοίας τῆς τιμῆς, ἥτις, ὡς εἶδομεν, ἐκ τῆς ἐλευθέρας κρίσεως περὶ τῆς ὑπολήψεως προσώπου τινὸς ἀπορρέει, ἀδύνατον δὲ ὄλως εἶναι ἐλευθερία κρίσεως καὶ ἐκφράσεως ὑπολήψεως νὰ συνυπάρξῃ μετὰ τῆς ὑποχρεώσεως πρὸς ἀποσιώπησιν τῆς ἀληθείας ²⁾).

Διὰ τῆς ἐνστάσεως τῆς ἀληθείας δύναται ὁ ἐπὶ προσβολῇ τῆς

¹⁾ Berner Lehrb. σελ. 456.

τιμῆς κατηγορούμενος ν' ἀποκρούσῃ καθ' ὀρισμένης τινὰς περιπτώσεις τὴν κατηγορίαν, προτείνων τὴν ἀποδείξιν τῆς ἀληθείας τῶν ὑπ' αὐτοῦ διαδοθεισῶν περὶ τινος πράξεων.

Καὶ ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ ἤδη νομοθεσίᾳ ἀπαντῶμεν τὴν ἔνστασιν τῆς ἀληθείας ὡς λόγον ἐξαλείφοντα τὸ ἀξιόποινον τῆς ὕβρεως ¹⁾).

Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῶν διατάξεων αὐτῆς εἰσεχώρησε, καὶ ἐφηρμόζετο ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν δικαστηρίων κατὰ τὸν Μεσαιῶνα. Κατὰ πρῶτον περὶ τὴν 1517 ἑκατονταετηρίδα ἀνεφύησαν δισταγμοὶ μεταξὺ τῶν νομοδιδασκάλων, καὶ διάστασις γνώμων ἐπὶ ἡλθε περὶ τοῦ βασιμίου καὶ παραδεκτοῦ τῆς ἐνστάσεως, διό καὶ αἱ σύγχρονοι καὶ ἀμέσως μεταγενέστεραι νομοθεσίαι διαφοροτρόπως ὀρίζουσι περὶ αὐτῆς, ἐνταῦθα μὲν ἀποκρούσασαι καθ' ὅλοκληρίαν, ἀλλὰ δὲ ὑπὸ περιορισμοὺς λίαν αὐστηροὺς παραδεχόμεναι αὐτήν ²⁾).

Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1810 ἐν τοῖς καταργηθεῖσιν ἀρθροῖς αὐτοῦ 368-370 παρεδέχετο μὲν τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας ἐπὶ τῆς συκοφαντίας, ἀλλὰ, περιορίζων τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως, ἐπέτρεπε τὴν χρῆσιν μόνον δημοσίων ἐγγράφων ἢ δικαστικῶν ἀποφάσεων, ὡς ἐκ τούτου δὲ αἱ διατάξεις αὐτοῦ δὲν ἠδύναντο εὐχερῶς νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐν τῇ πρακτικῇ. Τούναντίον ὁ μεταγενέστερος περὶ τύπου νόμος, καταργήσας τὰς σχετικὰς τοῦ ποινικοῦ νόμου διατάξεις, ὡς γενικὸν κανόνα καθιέρωσε τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀληθείας, κατ' ἐξαίρεσιν δὲ ἐπέτρεψε ταύτην μόνον ἐπὶ προσβολῶν τῆς τιμῆς ἀπευθυνομένων κατὰ δημοσίων ὑπαλλήλων (*dépositaires ou agents de l' autorité*) καὶ ἀναφερομένων εἰς τὰς σχέσεις αὐτῶν πρὸς τὴν ἀνατεθειμένην αὐτοῖς ὑπηρεσίαν ³⁾).

¹⁾ Lex 18 (47.40 de injur.) «Eum, qui nocentem infamavit, non esse bonum aequum ob eam rem condemnari, peccata enim nocentium nota esse, et oportere et expedire. — Lex 5 Cod. (9.35 de injuriis).

²⁾ Mittermaier ἐν Archiv. d. Crim. R. 1839. σελ. 1—7 ἐπομ. — Haelschner System II σελ. 264.

³⁾ Chassan Traité des délits de la parole τόμ. II σελ. 427.—433 ἐπομ.

Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 οὐδεμίαν εἰδικὴν διάταξιν περὶ τῆς ἐνστάσεως τῆς ἀληθείας περιεῖχε. Τὰ μεταγενέστερα ὅμως αὐτοῦ νομοσχέδια, ἐξ ὧν ἐλήφθησαν αἱ διατάξεις τῶν καταργηθέντων ἄρθρων 340 καὶ 341 τοῦ ἡμετέρου ποιν. νόμου, ἐπόμενα εἰς τὴν ἐπικρατήσασαν παρὰ τοῖς Γερμανοῖς νομοδιδασκάλοις θεωρίαν περὶ τοῦ βασίμου τῆς ἐνστάσεως τῆς ἀληθείας, καθιέρωσαν ταύτην, καὶ δι' εἰδικῶν διατάξεων ἐκανόνισαν τὸν τρόπον τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς ¹⁾).

Κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ποινικοῦ νόμου ἡ ἐνστασις τῆς ἀληθείας ἐπιτρέπετο μόνον ἐπὶ τῆς συκοφαντίας καὶ τῆς ἐξυβρίσεως, οὐχὶ ὅμως περὶ πράξεων σχετιζομένων πρὸς τὸν ἰδιωτικὸν βίον. Συνέπεια τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀληθείας τῶν προσαφθεισῶν πράξεων ἦν ἡ τοῦ κατηγορουμένου ἀπαλλαγὴ ἀπὸ πάσης καταδιώξεως (ἄρθρ. 340). Ἐὰν ὅμως ἡ προσαφθεισα ἢ διακοινωθείσα πρᾶξις ἐγένετο διὰ τρόπου μαρτυροῦντος πρόθεσιν ἐξυβριστικὴν, ἐτιμωρεῖτο ὁ ἔνοχος, καίπερ ἀποδειχθείσης τῆς ἀληθείας τῶν προσαφθεισῶν πράξεων, διὰ τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τῆς ἀπειλουμένης ποινῆς ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει. [ἄρθρ. 341].

Οἱ ὁρισμοὶ οὗτοι οὐσιωδῶς ἐτροποποιήθησαν ὑπὸ τοῦ ἰσχύοντος περὶ ἐξυβρίσεων καὶ περὶ τύπου νόμου· ὅθεν ἐξεταστέον εἰς ποίας περιπτώσεις ἐπιτρέπεται ἡ ἐνστασις τῆς ἀληθείας, διὰ πρίων μέσων προσάγεται ἡ ἀπόδειξις, καὶ ποῖαι αἱ συνέπειαι αὐτῆς.

β') Εἰδικαὶ περιπτώσεις.

Κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρ. 32 καὶ 33 τοῦ περὶ τύπου νόμου

¹⁾ Νομοσχ. 1822 ἄρθρ. 277.—1827 ἄρθρ. 244.—1831 ἄρθρ. 278.

Ἐκ τῶν Γερμανῶν νομοδιδασκάλων πρῶτος διὰ μακρῶν καὶ λίαν ἐπισταμμένως ἐπραγματεύθη τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἐνστάσεως τῆς ἀληθείας, ὁ Weber über Injurien u. Schmähschriften 1797—1800.—Τὴν θεωρίαν αὐτοῦ εἶχον ὑπ' ὄψιν οἱ συντάκται τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων (δρ. Motive z. Entwürfe von 1827 σελ. 260)· ὅρ. καὶ Feuerbach Lehrb. § 289.

ἡ ἐνστάσις τῆς ἀληθείας δὲν ἐπιτρέπεται, εἰ μὴ μόνον ἐπὶ τῆς ψευδοῦς καταμηνύσεως καὶ τῆς συκοφαντίας, εἶναι δὲ ἀπαράδεκτος ἐπὶ τῆς ἐξυβρίσεως (Veritas convicii non liberat ab injuria), ἐκτὸς ἐὰν αὕτη ἀπευθύνεται εἰς δημόσιον ὑπάλληλον ἢ ὑπηρετήν τοῦ κράτους, καὶ ἀφορᾷ σχέσιν τινὰ τῆς δημοσίας αὐτοῦ ὑπηρεσίας. Καὶ περὶ μὲν τῆς συκοφαντίας οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος ἀπαράδεκτου τῆς ἐνστάσεως, ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν ψευδῆ καταμηνύσιν, φρονοῦμεν, ὅτι οἱ συντάκται τοῦ νόμου εἰς προφανῇ περιέπεσαν ἀντίφασιν, διότι ἐπὶ τῆς ψευδοῦς καταμηνύσεως ἀναγκαῖα προϋπόθεσις αὐτῆς τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος εἶναι τὸ ἀναληθές καὶ ἀνυπαρκτὸν τῆς καταγγελλείσης πράξεως, ὥστε ἡ ἀποδείξις τῆς ἀληθείας δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς διακεκριμένον τι καὶ ἀνεξάρτητον γεγονὸς, δυνάμενον νὰ ἐπιδράσῃ ἐν δεδομέναις τισὶ περιπτώσεσιν ἐπὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ¹⁾).

Ἐπὶ τῶν ἐξυβρίσεων τὸ ἀπαράδεκτον τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀληθείας οὐδόλως προσκρούει πρὸς τὸ δικαίωμα, ὅπερ, ὡς εἶρηται, ἔχει ὁ πολίτης τοῦ μὴ ἀποκρύπτειν τὴν ἀλήθειαν περὶ τῶν πράξεων ἄλλων, ὧν ἔλαθε γινώσιν, διότι ἐκ τοῦ ὀρισμοῦ τῆς ἐξυβρίσεως, ὅν ἐν ἄρθρ. 336 δίδωσιν ὁ νόμος, ἐξάγεται ὅτι ἐπ' αὐτῶν δὲν πρόκειται λόγος περὶ κοινολογήσεως ἢ αἰτιώσεως ὠρισμένων πράξεων, ἀλλ' ἀπλῶς περὶ χλεύης, δυσφημίας, περιφρονήσεως, καὶ λοιδορίας προσώπου τινός, προερχομένων ἐκ τῆς δυσμενοῦς περὶ τῆς ὑπολήψεως αὐτοῦ κρίσεως τοῦ ὑβρίζοντος, ὁ δὲ πολίτης δύναται μὲν νὰ μὴ ᾗ ὑπόχρεος πρὸς ἀποσιώπησιν πράξεων, ἐκ τῶν ὁποίων, ἐὰν ἀληθεύσῃ, προσβάλλεται ἡ τιμὴ ἑτέρου τινός, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει κυρίως ὑπαίτιος τῆς τοιαύτης προσβολῆς εἶναι αὐτός ὁ ἐπιχειρήσας ταύτας, δὲν ἔχει ὅμως τὸ δικαίωμα διὰ τῆς ἐκφράσεως τῶν ἰδίων αὐτοῦ πεποιθήσεων περὶ τῆς ὑπολήψεως ἑτέρου προσώπου νὰ προσβάλῃ τὴν τιμὴν αὐτοῦ. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἐδαφίῳ τοῦ ἁρθροῦ 340 (32 Ν. Ἐξ.) ὁρίζεται, ὅτι

¹⁾ Motive z. Entwürfe 1827 σελ. 259.

καὶ ἐπὶ τῆς ψευδοῦς καταμηνύσεως καὶ συκοφαντίας ἢ ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας τῶν προσαφθεισῶν πράξεων δὲν ἰσχύει ὡς λόγος ἀπαλλάσσω τῆς ποινῆς διὰ πᾶσαν ὕβριν, ἥτις δὲν εἶναι ἀναγκαίως συνηρημένη μὲ τὴν προσαπτομένην πράξιν, ἢ τοῦτέστι δὲν ἐκπηγάζει ἐξ αὐτῆς τῆς πράξεως.

Εἵπομεν ἀνωτέρω, ὅτι ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος τοῦ ἀπαγορεύοντος τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας ἐπὶ τῶν ἐξυβρίσεων (*Veritas convicii non liberat ab injuria*) καθιεροῦται μόνον ἐπὶ τῶν ἐξυβρίσεων τῶν εἰς δημόσιον ὑπάλληλον ἢ ὑπηρέτην τοῦ Κράτους ἀπευθυνομένων ¹⁾).

Ἡ τοιαύτη ἐξυβρις δὲν ἀπαιτεῖται νὰ περιέχῃ τὴν μνείαν τοιούτων γεγονότων, ἅτινα δύνανται ὡς ἀξιοποιοὶ πράξεις νὰ χαρακτηρισθῶσι καὶ νὰ προκαλέσωσι τὴν κατὰ τοῦ ὑβριζομένου ἐνέργειαν δικαστικῆς ἀνακρίσεως, ἥτοι δὲν ἀπαιτεῖται νὰ φέρῃ χαρακτηῖρα συκοφαντίας, πρέπει ὅμως νὰ ἀναφέρηται εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, τοῦτέστι νὰ μὴ πρoσβάλλῃ τὴν τιμὴν τοῦ ἐξυβριζομένου ὡς ἰδιώτου καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ δημοσίου λειτουργήματος ἢ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ σχέσιν πρὸς ταύτην ἀμέσως ²⁾).

Ἡ περὶ τῆς ἀληθείας ἀπόδειξις ἐπὶ μὲν τῆς συκοφαντίας δύναται νὰ γείνη τῇ αἰτήσῃ τοῦ κατηγορουμένου ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου, τοῦτέστι τοῦ δικαστηρίου, εἰς ὃ ὑπάγεται ἡ ἀνάκρισις καὶ ἐκδίκασις τῆς προσαπτομένης πράξεως, ἐπὶ δὲ τῶν κατὰ δημοσίων ὑπαλλήλων ἢ ὑπηρετῶν ἐξυβρίσεων διεξάγεται ἐνώ-

¹⁾ Τὴν διάταξιν ταύτην ἀνέγραψαν οἱ συντάκται τοῦ ἡμετέρου περὶ τύπου νόμου ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 20 τοῦ Γαλλικοῦ περὶ τύπου νόμου τῆς 26 Μαΐου 1819. Ποιοὶ θεωροῦνται ὡς δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ ὑπηρετῶν τοῦ κράτους εἶδομεν ἐν τοῖς πρόσθεν, προκειμένου λόγῳ περὶ τῆς ἐρμηνείας τῶν ἄρθρ. 159 ἐπομ.

²⁾ Dalloz Presse n° 1531.

πιον αὐτοῦ τοῦ δικαστηρίου, παρ' ᾧ ὑπάρχει ἐκκρεμὴς ἢ ἐπὶ ἐξου-
βρίσει ἐγκλησις ¹⁾).

γ') Ἀποδεικτικὰ μέσα καὶ συνέπειαι τῆς ἀποδείξεως.

Περὶ τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων, ὧν δύναται νὰ γείνη χρῆσις πρὸς
βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας καὶ ἐξουδετέρωσιν τῆς ἐπὶ ψευδεὶ κατα-
μηνύσει καὶ συκοφαντίᾳ κατηγορίας, οὐδεμίαν ποιεῖ μνησίαν ὁ
νόμος, ὥστε οὐδὲν εἶδος ἀποδείξεων δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπο-
κλειστέον ²⁾). Μόνον ἐπὶ τῶν ἐξουβρίσεων τῶν κατὰ δημοσίων
ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν γενομένων, ἐφ' ὧν, ὡς εἶδομεν, κατ' ἐξαι-
ρεσιν χορηγεῖται τὸ δικαίωμα τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀληθείας, ῥη-
τῶς ἀπαγορεύει ὁ νόμος τὴν χρῆσιν ἄλλου τινὸς ἀποδεικτικοῦ
μέσου ἐκτὸς τῶν ἐγγράφων ἀποδείξεων ³⁾).

Κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν προσαγομένων ἀποδεικτικῶν μέσων
ιδίως μάλιστα ἐπὶ τῆς ἔνεκα συκοφαντίας κατηγορίας ἀναφέεται
τὸ ζήτημα, ὅποιαν ἐπιρροὴν δύναται νὰ ἔχῃ ἡ προσαγωγή δικα-
στικῆς ἀποφάσεως, δι' ἧς ὁ καθ' οὗ ἐγένετο ἡ προσβολὴ τῆς τιμῆς
ἢ ἀπαλλάττεται τῆς κατηγορίας ἔνεκα μὴ βεβαιώσεως τῶν γεγο-
νότων, περὶ ὧν στρέφεται ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας, ἢ κηρύττε-
ται ἔνοχος αὐτῶν. Περὶ τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος τούτου διέ-
στανται οἱ συγγραφεῖς, ἔνιοι μὲν παραδεχόμενοι ὅτι τὸ δεδικα-
σμένον μόνον τυπικὴν οὐχὶ δὲ καὶ πραγματικὴν ἀλήθειαν ἀποτε-

¹⁾ Ποιν. δικ. ἄρθρ. 307, 308 ἐπομ. Τὰ περὶ τῆς ἐσχυροῦσης διαδικα-
σίας πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας ὑπάγονται εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῆς Ποιν.
δικονομίας ὅρ. Κωνσταντοπούλου Ἑρμηνεία Ποιν. δικονομίας § 756.

²⁾ Mittermaier z. Feuerbach's Lehrb. § 289 not. V. — καὶ ἐν Archiv
d. Criminal. R. 1839 σελ. 15. — Rubo Verleumdung σελ. 53. — Oppen-
hoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 190 σημ. 13.

³⁾ Κατὰ τὸν Γαλλικὸν περὶ τύπου νόμον τῆς 26 Μαΐου 1819 ἄρθρ.
20 καὶ 21 ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δύνα-
ται νὰ γείνη δι' ὅλων τῶν νομίμων μέσων. Chassan Délits de la parole
etc. II. σελ. 463.

λεῖ, ὅθεν ἄδικον καὶ παράλογον εἶναι νὰ θεωρηθῇ ἀπαράδεκτος καὶ ἀνίσχυρος πᾶσα ἀπόδειξις, ἣν προσφέρεται νὰ προσαγάγῃ ὁ ὁμολογήσας τὴν ἀλήθειαν γεγονότος τινός, οὗτινος ἔχει πλήρη γνῶσιν ¹⁾).

²⁾ Ἄλλοι τούναντίον τὸ κύρος τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων ἀπροσμάχητον θεωροῦντες, ὑποστηρίζουσιν ὅτι ἀποτελοῦσιν αὗται πλήρη καὶ τελείαν ἀπόδειξιν ὑπὲρ ἢ κατὰ τῆς ἐνστάσεως τῆς ἀληθείας ²⁾).

³⁾ Ὅτι ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας τῶν γεγονότων δέον νὰ ᾖ πλήρης καὶ τελεία, οὐχὶ δὲ νὰ καθιστᾷ πιθανὴν μόνον καὶ ἐνδεχομένην τὴν ὑπαρξιν αὐτῶν, λίαν σαφῶς ὀρίζεται ἐν τῷ νόμῳ, ἀπαλλάττοντι τῆς ποινῆς ἐκεῖνον μόνον, ὅστις ἀποδείξῃ ἐντελῶς τὴν ἀλήθειαν τῆς γενομένης προσάψεως.

Συνεπεία τῆς τοιαύτης ἀποδείξεως ὁ ἐπὶ ψευδεῖ καταμηνύσει καὶ συκοφαντίᾳ κατηγορούμενος, ἢ καθ' ὅλοκληρίαν ἀπαλλάττεται τῆς ποινῆς (ἄρθρ. 32Ν.Εξ.) ἢ τιμωρεῖται διὰ τοῦ ἐλαχίστου ὅρου ταύτης, ἐὰν τὸ εἶδος τῆς προσβολῆς ᾗτο χωρὶς ἀνάγκην ἰδίως δυσ-

¹⁾ Rubo Verleumdung σελ. 45. — Doehow Holtzendorff's Handb. III σελ. 362. — Hälschner System II. σελ. 276.

²⁾ Weber über Injurien II σελ. 177. — Köstlin in Goltdammer's Archiv III σελ. 329. — Ὁ Berner ὑποστηρίξας προγενεστέρας τὴν εἰρημένην γνώμην ἀπέστη ταύτης ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐκδόσει (1874 σελ. 458), παραδεχόμενος ὅτι ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις περὶ τινος δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀναμφισβήτητος ἀπόδειξις τῆς ἐνστάσεως τῆς ἀληθείας, διότι ὁ καταδικασθεὶς ἐνδέχεται νὰ ᾖ ἀθῶος καὶ ὁ ἐν γνῶσει τῆς ἀθωότητος αὐτοῦ συκοφαντήσας δὲν εἶναι ἀπαλλακτέος τῆς κατηγορίας μόνον διὰ τὸν λόγον τῆς ὑπάρξεως καταδικαστικῆς ἀποφάσεως. Καὶ περὶ τῶν ἀθωωτικῶν ἀποφάσεων, ἀλλ' ὅμως μετ' ἐνδοιασμοῦ, παραδέχεται ὅτι δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἐνστάσεως τῆς ἀληθείας. Ὡς ἀθωωτικὰς ὅμως ἀποφάσεις δὲν χαρακτηρίζουσι καὶ ἐκεῖνας, δι' ὧν ἀπολύεται ὁ κατηγορούμενος ἕνεκα λόγου ἐξαλείφοντος τὸ ἀξιόποιον οἷον ἕνεκα παραγραφῆς κτλ. Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 190 σημ. 8. — Ὁ νεώτερος νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας λύει εἰδικῶς τὸ ζήτημα ἐν ἄρθρ. 190, ἀναγνωρίζων ἀπολύτως τὸ κύρος τοῦ δεδικασμένου.

μενές, ἢ ἐὰν ὁ τόπος, ὁ χρόνος, καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἔγεινεν ἡ προσβολὴ τὴν κατέστησαν ἰδίως δυσμενῇ ἢ ἀπρεπῇ.

Ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας δὲν ἰσχύει πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ κατηγορουμένου ἀπὸ τῆς ποινῆς, ἣν συνεπάγονται αἱ ὕβρεις, δι' ὧν συνωδεύετο ἡ προσαφθεῖσά τινα πράξις, αἱ μὴ ἀναγκαίως σχετιζόμεναι πρὸς ταύτην.

2) Ἀνταπόδοσις τῆς ὕβρεως.

Ἡ ἀνταπόδοσις τῆς ὕβρεως δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἄμυνα, διότι σκοπὸς αὐτῆς δὲν εἶναι ἡ παρεμπόδισις τῆς ἐκτελέσεως ἐπικειμένης, ἀλλ' ἡ ἀπόδοσις διὰ τῶν ἴσων τελεσθεΐσης ἤδη προσβολῆς. Ἡ ἀνθύβρισις φέρει κυρίως χαρακτηῖρα αὐτοδικίας ¹⁾).

Ἐνεκα τούτου ἡ ἀμοιβαιότης τῶν ὕβρεων δὲν θεωρεῖται ὡς λόγος αἴρων τὸ ἀξιοποινον αὐτῶν. Ἀλλ' ὅμως ὁ ἔνεκεν ὕβρεως ἀνθυβρίζων διατελεῖ κατὰ φυσικὸν λόγον ἐν ψυχικῷ ἐρεθισμῷ, ἡ δὲ τοιαύτη κατάστασις αὐτοῦ δίκαιον εἶναι νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὀρμώμενος ὁ νόμος ὀρίζει ἐν ἄρθρ. 33, ὅτι ἡ ἀνθύβρισις δὲν μένει ἀτιμώρητος, συνεπάγεται ὅμως ἡπιωτέραν ποινὴν ἔνεκα τοῦ ἐκ τῆς ὕβρεως προελθόντος ἐρεθισμοῦ. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἐπὶ τῶν ὕβρεων τῶν ὡς πλημμέλημα χαρακτηριζομένων καθιεροῖ τὴν ἀρχὴν ταύτην, ἐπὶ τῶν ὕβρεων τῶν εἰς βᾶθμόν πταισματος τιμωρητέων πρὸς τὸ ὅλως ἀντίθετον μεταπίπτει σύστημα, παραδεχόμενος τὸν συμψηφισμόν τῶν ἀμοιβαίων ὕβρεων, ἐὰν ᾗσαν ἰσοδύναμοι, καὶ τὴν συνεπείᾳ τοῦ τοιοῦτου συμψηφισμοῦ ἄρσιν τοῦ ἀξιοποινοῦ αὐτῶν (ἄρθρ. 691 ²⁾).

¹⁾ Doehow Holtzendorff's Handb. III. σελ. 370. — Kästlin Abhandlungen. σελ. 82. — Motive z. Entwurf v. 1827 σελ. 264.

²⁾ Τὸ ἄρθρ. 691 ἐλήφθη ἐκ τοῦ Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1822 (ἄρθρ. 324), τὸ ὅποσον ἐν γένει παρεδέχετο τὸν συμψηφισμόν τῶν ὕβρεων. Ἀλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο ἀπέκρουσαν τὰ μεταγενέστερα νομοσχεδία καὶ ῥητῶς ἀποδοκιμάζεται ἐν ταῖς αἰτιολογίαις τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827

3) Καταδίωξις τῶν προσβολῶν τῆς τιμῆς.

Ὁ περὶ ἐξυβρίσεων νόμος ἐν ἄρθρῳ 36 γενικῶς ὀρίζει ὅτι αἱ εἰς τὰ ἄρθρα 27—30 ἀναφερόμεναι προσβολαὶ τῆς τιμῆς, ἤτοι ἡ ψευδὴς καταμήνυσις, ἡ συκοφαντία καὶ ἡ ἐξύβρισις καταδικάζονται καὶ τιμωροῦνται μόνον ἐπὶ τῇ ἐγκλήσει τοῦ παθόντος, ἀλλ' ὥς βεβαιοῦται ἐκ τῆς ἀπὸ 26 Ἀπριλίου 1838 δημοσιουθίσεως τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας ¹⁾, δημοσιευθείσης διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐκ γραφικῆς παραδρομῆς συμπεριελήφθη ἐν ἄρθρ. 36 μεταξὺ τῶν περὶ προσβολῶν τῆς τιμῆς πραγματευομένων ἄρθρων καὶ τὸ ἄρθρον 27, ἐπομένως δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ καταργηθεῖσα ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 343 Π.Ν. ²⁾, ὅπερ ἀντικατέστη διὰ τοῦ ἄρθρ. 36 Ν.Ἐξ.

(σελ. 264), ὅπερ καθιέρωσε τὸ σύστημα τῆς ἡπιωτέρας τιμωρήσεως ἐπὶ ἀμοιβαίων ὕδρων. Ἡ ἀρχὴ τοῦ συμψηφισμοῦ τῶν ὕδρων, ἀδικαιολόγητος κατὰ θεωρίαν, παραισθήχθη ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν δικαστηρίων ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις, ληφθεῖσα ἐκ τῶν νόμων τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου ὅρ. Lex 10 § 2 (16. 2 de compensat.). Lex 154 (50. 17. de regul. jur.). Lex 36 (4. 3. de de dol. malo). Κατὰ τὸν ποιν. νόμον τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας (ἄρθρ. 199) ἐπὶ ἀνθυβρίσεων χορηγεῖται τὸ δικαίωμα εἰς τὸν δικαστὴν ν' ἀπαλλάξῃ τὸν ἕτερον τῶν κατηγορουμένων ἢ ἀμφοτέρους τῆς ποινῆς.

¹⁾ Δημοσίησις περὶ γραφικῆς παραδρομῆς εἰς τὸν ἀπὸ 23 Νοεμβρίου 1837 περὶ ἐξυβρίσεων νόμον.

Ἡ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας δηλοποιεῖ ὅτι: «Εἰς τὸ ἄρθρον 36 [343] τοῦ ἀπὸ 23 Νοεμβρίου (5 Δεκεμβρίου) 1837 περὶ ἐξυβρίσεων νόμου στίχος πρῶτος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἄρθρων 27—30 ἐτέθη κατὰ παραδρομὴν γραφικὴν ἀντὶ τῶν ἄρθρων 28—30, τοῦτέστιν εἰκοσιν ὀκτὼ μέχρι τριάκοντα, ὡς ὑπῆρχεν ἐν τῇ ἀρχικῇ τοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 343, τὸ ὅποτον δὲν ἐμνημόνευεν εἰμὴ τῶν ἄρθρων 335—338».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Ἀπριλίου 1838. Ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας. Α. Πάϊκος.

²⁾ Ἀρ. Πάγου ποιν. ἀποφ. 136 τοῦ 1846.— Τὸ ἄρθρ. 343 ἐλήφθη

καὶ καθ' ὃ μόνον ἐπὶ τῆς συκοφαντίας καὶ τῆς ἐξυβρίσεως τῆς τιμῆς προαπαιτεῖται πρὸς καταδίωξιν τοῦ ἐνόχου ἐγκλήσις.

Ἡ διάκρισις, ἣν καθιεροῖ τὸ ἄρθρ. 343 Π.Ν. μεταξὺ τῆς ψευδοῦς καταμηνύσεως ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς συκοφαντίας καὶ τῆς ἐξυβρίσεως ἀφ' ἑτέρου ἀπορρέει ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν ἐγκληματικῶν αὐτῶν πράξεων. Ἐπὶ τῆς ψευδοῦς καταμηνύσεως λαμβάνει ἀμέσως γινῶσιν ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ τοῦ προσαπτομένου εἰς τινα ἀδικήματος, καὶ ἐνδέχεται, ἢ πειθομένη εἰς τὰς ψευδεῖς παραστάσεις καὶ εἰσηγήσεις τοῦ μηνυτοῦ νὰ ἐπιληφθῇ διαφόρων ἐνεργειῶν πρὸς ἀνίχνευσιν ἀνυπάρχοντος ἐγκλήματος, καὶ νὰ γείνη οὕτω τὸ ἔρμειον τῶν δολοπλόκων αὐτοῦ σκευωριῶν, ἢ, συνιδούσα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ ἀνυπόστατον τῆς γενομένης μηνύσεως, ν' ἀπορρίψῃ αὐτὴν ὡς ἀβάσιμον, καὶ οὕτω νὰ μὴ λάβῃ τὸ παράπαν γινῶσιν ὁ μηνυόμενος. Ὅθεν διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἐθεωρήθη νόμιμος καὶ λυσιτελής ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξις τοῦ ἐνόχου ψευδοῦς καταμηνύσεως.

Ἐπὶ τῆς συκοφαντίας τοῦναντίον καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς ἐξυβρίσεως τῆς τιμῆς ἡ πολιτεία, οὐ μόνον δὲν ἔχει ἄμεσον συμφέρον εἰς τὴν καταδίωξιν τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλ' ἡ παρέμβασις αὐτῆς βλάβης μᾶλλον ἢ ὠφελείας ἠδύνατο νὰ γείνη πρόξενος, προκαλοῦσα δικαστικὸν ἀγῶνα ὅπως ἀσκοπον καὶ ἀνωφελῆ. Ἐνίοτε ἡ περιφρόνησις καὶ ἀποστραφὴ τῆς κοινωνίας πρὸς τὸν ὑβριστὴν παρέχουσι μεῖζονα τῆς νομίμου τιμωρίας αὐτοῦ ἱκανοποίησιν εἰς τὸν ὑβριζόμενον. Αἱ ὑβρεῖς καὶ αἱ προσβολαὶ τῆς τιμῆς, ἐκφερόμεναι ὑπὸ προσώπων ἀναξίων ὑπολήψεως καὶ ἐστερημένων πάσης ἠθικῆς ἀξίας ἐν

ἐκ τοῦ ἁρθροῦ 280 τοῦ Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1834, καθ' ὃ μόνον ἡ συκοφαντία καὶ ἡ ἐξυβρις καταδιώκονται ἐπὶ τῇ ἐγκλήσει τοῦ παθόντος. Ἐν τῷ Βαυαρικῷ νομοσχεδίῳ τοῦ 1827 ἄρθρ. 246 ὠρίζετο γενικώτερον καὶ ἄνευ διακρίσεως ὅτι ἐκ τῶν κατὰ τῆς τιμῆς προσβολῶν, μόνον αἱ συνεπαγόμεναι τὴν διατάραξιν τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως καταδιώκονται ἐξ ἐπαγγέλματος, ἔπειτα δὲ αἱ λοιπαὶ ἐπὶ τῇ ἐγκλήσει τοῦ παθόντος. Κατὰ τὸν Βαυαρικὸν ποιν. νόμον τοῦ 1813 (ἄρθρ. 288) ὁ ἐνόχος ψευδοῦς καταμηνύσεως καταδιώκετο ἐξ ἐπαγγέλματος.

τῇ κοινῇ συνειδήσει οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον δύνανται νὰ θίξωσι τὴν τιμὴν τοῦ καθ' οὗ ἀπευθύνονται πολίτου, ἥ δὲ καταδίωξις τοιούτων ὑβριστῶν ἐνδέχεται νὰ παραστήσῃ ὡς ἄξιον λόγου τὴν γενομένην προσβολὴν, ἐν ᾧ τὸ αἶσθημα τῆς τιμῆς τοῦ ὑβριζομένου ὑπαγορεύει αὐτῷ τὸ καθῆκον, ὅπως μὴ ἀξιώσῃ τὴν ἐλάχιστην νὰ δώσειν προσοχὴν εἰς τὸν ὑβρίζοντα. Ἀλλοτε πάλιν ἐνδέχεται ὁ ἔνοχος τῆς προσβολῆς τῆς τιμῆς, συνιδὼν τὸ ἀδίκημα αὐτοῦ νὰ σπεύσῃ πρὸς ἐπανόρθωσιν, παρέχων εἰς τὸν ὑβρισθέντα πληρεστάτην ἱκανοποίησιν καὶ τυγχάνων τῆς συγγνώμης αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξις λίαν ἐπιβλαβὴς ἦθελεν ἀποβῆ, καταστρέφουσα τὴν ἐπελθοῦσαν συμφιλίωσιν, καὶ ἐξάπτουσα τὴν ἔχθραν καὶ μνησικακίαν τῶν ἐνδιαφερομένων.

Πολλοὶ ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων νομοδιδασκάλων, ὁρμώμενοι ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ Ῥωμαϊκοῦ νόμου¹⁾, διεκρίνον τὰς προσβολὰς τῆς τιμῆς εἰς ἀμέσους καὶ ἐμμέσους, ἐννοοῦντες ὡς ἐμμέσους προσβολὰς οὐχὶ μόνον τὰς ἀπευθυνομένας κατὰ πλειόνων συγχρόνως προσώπων, ἀλλὰ καὶ ἐκείνας, αἵτινες καθ' ἑνὸς μόνον προσώπου ἀπευθύνονται, ἀλλ' ἐμμέσως ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς τιμῆς καὶ ἄλλου προσώπου συνδεομένου μετ' ἐκείνου, εἴτε διὰ δεσμῶν συγγενείας, εἴτε δι' ἰδιαιτέρας σχέσεως ἐξαρτήσεως ἢ ὑποτελείας. Τὴν διακρίσιν ταύτην, ἣν ἀνυπόστατον κατέδειξαν οἱ νεώτεροι συγγραφεῖς, ὡς στενῶς συνδεομένην μετὰ τῶν περὶ ἐνότητος προσώπων ὑποθέσεων τῶν Ῥωμαϊκῶν νόμων²⁾, ἀποκρούει καὶ ὁ ἡμέτερος νόμος, χορηγὼν τὸ τῆς ἐγκλήσεως δικαίωμα μόνον εἰς τὸν πα-

¹⁾ Lex 1 § 3—6. 9. Lex 2. 15 § 24. Lex 26. 27. 30 § 1. Lex 31. 41. (47. 10 de injur.).—Inst. § 2 (4. 4 de injur.). Grolmann Grundsätze § 222.—Feuerbach Lehrb. § 281.—Waechter Handb. II. σελ. 78.—Heffter Lehrb. § 204.

²⁾ Hælschner System II. σελ.—Meyer Lehrb. § 103.—Mittermaier z. Feuerbach's Lehrb. § 281 not I.

θόντα¹⁾, ὡς τοιοῦτον δὲ ἐννοητέον ἐκεῖνον, καθ' οὗ ἀμέσως ἡ προσβολὴ τῆς τιμῆς ἐγένετο. Ὅσακις δὲ ὁ παθὼν ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν προσώπων, ἅτινα δὲν δύνανται αὐτοπροσώπως νὰ ἐνεργήσωσιν ἐνώπιον τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, τὸ τῆς ἐγκλήσεως δικαίωμα ἐνασκεῖται παρὰ τῶν νομίμων αὐτῶν ἀντιπροσώπων²⁾.

¹⁾ Stenglein Commentar II ἀρθρ. 264 σελ. 332. — Haeblerlin Criminalrecht III. σελ. 366.

²⁾ Ποιν. δικον. ἀρθρ. 116.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΚ ΤΗΣ ΚΑΤΑΧΡΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΩΝ ΚΑΚΟΥΡ- ΓΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΜΜΕΛΗΜΑΤΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἀφανὴς οὖσα καὶ διαφεύγουσα πᾶσαν ἐξωτερικὴν ἐπίδρασιν εἶναι πάντῃ ἐλευθέρᾳ καὶ ἀκατανάγκαστος. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκδήλωσις αὐτῆς καὶ ἡ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ κόσμῳ παρὰστασις ἢ προφορικῶς, ἢ ἐγγράφως, ἢ διὰ τοῦ τύπου δὲν πρέπει νὰ ὑποβάλλεται εἰς περιορισμὸν τινα, διότι ἀπορρέουσα ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς διανοίας, ἀποτελεῖ ἐν τῶν συμφυῶν τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας δικαιωμάτων, οἷοςδήποτε δὲ περιορισμὸς αὐτῆς ἤθελε διασπᾶσει τὴν ἀλληλουχίαν τῆς ἐσωτερικῆς διανοίας πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν δῆλωσιν αὐτῆς, ἤθελε θυσιάσει ἐν τῶν πολυτιμωτέρων τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, τὸ δικαίωμα τοῦ ὁμολογεῖν ἀνυποκρίτως τὴν ἀλήθειαν τῶν ἐνδομύχων σκέψεων καὶ διανοημάτων.

Ἐν ἐκ τῶν μέσων, δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος ἐπιτυγχάνει ταχύτερον τὴν ἀνακοίνωσιν τῶν ἰδεῶν καὶ διανοημάτων αὐτοῦ, καὶ τὴν διάδοσιν εἰς εὐρύτερον κύκλον εἶναι ὁ τύπος. Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου προάγουσα τὴν τοιαύτην πνευματικὴν τῶν ἀνθρώπων ἐπικοινωνίαν

θεωρεῖται καὶ ἀνακηρύσσεται ὑφ' ἀπάντων τῶν πεπολιτισμένων ἔθνων ὡς στοιχειώδης ὅρος τῶν πολιτειακῶν ἐλευθεριῶν, διὸ καὶ ὁ ἡμέτερος συνταγματικὸς χάρτης καταλέγει ταύτην μεταξὺ τῶν θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ δημοσίου δικαίου, ὀρίζων ἐν ἀρθρῷ 14 ὅτι «Ἐκαστος δύναται ἐν δημοσιεύσει προφορικῶς, ἐγγράφως καὶ διὰ τοῦ τύπου τοὺς στοχασμοὺς του, τηρῶν τοὺς νόμους τοῦ κράτους. Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος. Ἡ λογοκρισία ὡς καὶ πᾶν ἄλλο προληπτικὸν μέτρον ἀπαγορεύονται». κτλ.

Ἀπόλυτος καθ' ἑαυτὴν οὖσα ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου καταλήγει, ἐνθα ἕτερα ἀναφαίνονται δικαιώματα, προσήκοντα εἰς πρῶτα σωπα ἢ εἰς τὴν πολιτείαν ἀμέσως, καὶ τῶν ὁποίων τὸν σεβασμὸν καὶ τὸ ἀπαρabiαστον ἐπιβάλλει αὐτὴ ἡ ἀνάγκη τῆς τηρήσεως τῆς ἐννόμου τάξεως. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου δὲν πρέπει μὲν εἰς οὐδένα ἐκ τῶν προτέρων νὰ ὑποβάλληται προληπτικὸν περιορισμὸν, ἀλλ' ὅμως, ὅσakis δι' αὐτῆς παρεκτρεπομένης τῶν νενομισμένων ὁρίων, προσβάλλονται ἕτερα δικαιώματα, ἡ τοιαύτη προσβολὴ ὡς ἀδίκημα χαρακτηριζομένη συνεπάγεται κατ' ἀνάγκην πρὸς ἐπανόρθωσιν αὐτοῦ τὴν καταδίωξιν καὶ τιμώρησιν τοῦ ἐνόχου.

Τὰ διὰ τοῦ τύπου τελούμενα ἀδικήματα, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν, ὑπὸ ὅλως ἰδιόζοντος παρίστανται χαρακτηῖρας, καὶ ἀναγκαίαν καθιστῶσι τὴν δι' ἐιδικῶν διατάξεων ἐπίλυσιν ποικίλων ζητημάτων ἀναφερομένων εἴτε εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως καὶ εἰς τὸν ἀκριβέστερον προσδιορισμὸν τῆς τελέσεως τοῦ ἀδικήματος, εἴτε εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς εὐθύνης τῶν ὑπαίτιων προσώπων. Περὶ τῶν τοιούτων ζητημάτων πραγματεύονται οἱ ὅρισμοί τοῦ εἰκοστοῦ κεφαλαίου, εἰς ὧν τὴν ἀνάλυσιν καὶ ἑρμηνείαν θέλομεν ἀσχοληθῆ.

Α') Ἐπιβαρύνουσα ἰδιότης.

Ἀρθρ. 354. (37. Νόμ. Ἐξυβρ.)

Ἡ κατάχρησις τῆς ἐλευθεροτυπίας πρὸς ἐκτέλεσιν κα

κουργήματος ἢ πλημμελήματος ἀποτελεῖ ἰδιαιτέραν τινὰ ἐπιβαρύνουσαν αἰτίαν. — Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις ἐπιβάλλεται πάντοτε, ἐκτὸς τῆς φυλακίσεως, καὶ χρηματικῇ ποινῇ ἑκατὸν μέχρι δύο χιλιάδων δραχμῶν εἰς δὲ τὸν ὑπεύθυνον συντάκτην τῆς ἐφημερίδος, ἢ τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος, ἐπὶ μὲν κακουργημάτων καταγινώσκεται συγχρόνως καὶ παῦσις τοῦ ἐπιτηδεύματός του παντελῆς, ἐπὶ δὲ πλημμελημάτων, κατὰ μὲν πρώτην καὶ δευτέραν φοράν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ παῦσις προσωρινῇ ἐνὸς μέχρι τριῶν μηνῶν, κατὰ δὲ τὴν τρίτην ἐπιβάλλεται πάντοτε παῦσις τοῦλάχιστον ἐνὸς ἔτους. Ἐὰν δὲ οὗτος περιπέσῃ καὶ αὖθις εἰς τοιοῦτον πλημμέλημα, παύεται ὁλοτελῶς.

Διὰ τοῦ ἀρθροῦ 344 (37 Ν. Εἰ.), χαρακτηρίζων ὁ νόμος ὡς ἐπιβαρυντικὴν αἰτίαν τὴν διὰ τῆς καταχρήσεως τῆς ἐλευθεροτυπίας ἐκτελεσιν κακουργήματος ἢ πλημμελήματος, ὑπονοεῖ ἀπάσας τὰς περιπτώσεις, περὶ ὧν εἰδικῶς παραδέχεται καὶ τιμωρεῖ ὡς ἀξιώποιον τὴν διὰ τοῦ τύπου ἐκτέλεσιν τῆς κολασίμου πράξεως ¹⁾.

Ἀλλ' ὅμως, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ἐπομένων ὁρισμῶν τοῦ ἀρθροῦ αὐτοῦ, ὁ νόμος δὲν ἀρκεῖται μόνον εἰς τὴν ἐπιβάρυνσιν τῆς ποινῆς, ἀλλ' ὅσῳκις τὸ διὰ τοῦ τύπουπραχθέν ἀδίκημα τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως, συνοδεύεται αὕτη μετὰ χρηματικῆς ποινῆς ἑκατὸν μέχρι δισχιλίων δραχμῶν.

Τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ προκειμένου ἀρθροῦ δι' οὗ ἡ διαρκὴς ἢ πρόσκαιρος παῦσις τοῦ ἐπιτηδεύματος τοῦ ὑπευθύνου συντάκτου τῆς ἐφημερίδος ἢ τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος ὡς παρεπομένη ποινὴ ὀρίζεται, φρονοῦμεν, ὅτι δὲν δύναται πλέον νὰ τύχῃ

¹⁾ Τοιαῦται περιπτώσεις μνημονεύονται ἐν τοῖς ἀρθρ. 138 (2 Ν. ἐξοβρ. ἀρθρ. 1. Νόμ. 27. Ἰουνίου 1850) 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 14. 15. 18. 20. 21. 27—30. Ν. Ἐξοβρ. — II. Ν. ἀρθρ. 197. 199. 203. 204.

ἐφαρμογῆς, καταργηθεῖσιν τῶν περὶ ὑπευθύνων συντακτῶν διατάξεων τοῦ νόμου, συνεπεία τοῦ ἐν ἄρθρ. 14 τοῦ Συντάγματος ἀναγραφέντος γενικοῦ ἀξιώματος, ὅτι πᾶν περὶ τύπου προληπτικὸν μέτρον ἀπαγορεύεται ¹⁾).

Β) Ἀποτελέσεις.

**Άρθρ.* 545. (38 Ν. Ἐξ.)

Τὰ κακουργήματα καὶ πλημμελήματα τῆς ἐλευθεροτυπίας δὲν ὑποβάλλονται εἰς ἀνάκρισιν, οὐδὲ τιμωροῦνται, εἰμὴ ἀφοῦ ἀπετελέσθησαν ἤδη.— Ἀποτετελεσμένα δὲ εἶναι ταῦτα, ἅμα τὸ ἀξιόποινον σύγγραμμα, ἢ συμβολικὴ παράστασις, ἢ ἄλλη πρὸς τὸ δημόσιον ἀνακοίνωσις δημοσίως ἢ κρυφίως δοθῇ εἰς ἐμπόριον, ἢ ἄλλως πως βληθῇ εἰς κυκλοφορίαν.

Κατὰ τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 38 Ν. Ἐξ. ἀναγεγραμμένην γενικὴν ἀρχὴν ἡ ἀπόπειρα τῶν ἐγκλημάτων τοῦ τύπου δὲν λογίζεται ἀξιόποινος, μόνον τὰ τετελεσμένα ἐγκλήματα συνεπάγονται τὴν καταδίωξιν καὶ τιμώρησιν τοῦ ἐνόχου. Τὸ ζήτημα πότε εἰσὶ τετελεσμένα, ἐπεχείρησε μὲν νὰ λύσῃ ὁ νομοθέτης διὰ τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ δοθεῖσα λύσις δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐπαρκὴς πρὸς διασκέδασιν παντὸς ἐνδεχομένου ἐνδοιασμοῦ. Διὰ τοῦ ἀξιώματος, ὅπερ καθιεροῖ, λέγων ὅτι λογίζονται ὡς τετελεσμένα, εὐθὺς ἅμα τὸ ἀξιόποινον σύγγραμμα, ἢ συμβολικὴ παράστασις ἢ ἄλλη πρὸς τὸ δημόσιον ἀνακοίνωσις δοθῇ δημοσίως ἢ κρυφίως εἰς τὸ ἐμπόριον ἢ ἄλλως πως βληθῇ εἰς κυκλοφορίαν, διδεται ἡ λύσις τοῦ ζητήματος διὰ τῆς ὑποκαταστάσεως ἐτέρου ζητήματος, τοῦτέστι πότε ἐντυπὸν τι ἔργον ἢ συμβολικὴ παράστασις θεωρεῖται ὡς παραδο-

¹⁾ Περὶ ὑπευθύνου συντάκτου γενήσεται εἰδικώτερον λόγος ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἄρθρ. 35 (44 Ν. Ἐξ.)

θεῖσα εἰς τὸ ἐμπόριον δημοσίως ἢ κρυφίως, ἢ πότε ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν. Περὶ τοῦ τελευταίου δὲ τούτου ζητήματος οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀπαντῶμεν νύξιν ἐν τῷ νόμῳ, ὅθεν δεόν νὰ ἀναπληρώσωμεν τὸ κενὸν αὐτοῦ ὀρμώμενοι ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν, αἵτινες τὴν περὶ τύπου θεσμοθεσίαν διέπουσι.

Ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τοῦ τύπου τὸ ἀξιοποιῖν τῆς πράξεως ἐγκτεται οὐχὶ ἐν τῇ ιδέᾳ, ἥτις ἐκδηλοῦται, καὶ δι' ἧς ἡ διάνοια τοῦ αὐτουργοῦ ἀποκαλύπτεται, διότι σκοπὸς τοῦ νόμου δὲν εἶναι ἡ τιμώρησις τῆς διανοίας, ἀλλὰ τῆς δημοσιεύσεως καὶ τῆς ἀνακοινώσεως εἰς τὸ κοινὸν τοιούτων διανοημάτων καὶ ιδεῶν, αἵτινες δύνανται ἐπιβλαβεῖς νὰ ἔχωσι συνεπείας ἐπὶ τῆς δημοσίας τάξεως, ὅθεν ἡ δημοσίευσις αὐτῶν καθ' οἷονδ' ἴππετε τρόπον εἶναι ὁ ὅρος ὁ προσδίδων τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐγκλήματος εἰς τὴν πράξιν ¹⁾).

Ἡ τοιαύτη δημοσίευσις ἐπιτυγχάνεται ἐν γένει διὰ πάσης οἰαδ' ἴππετε ἐνεργείας, δι' ἧς καθίσταται ἐφικτὴ ἡ γνωστοποίησις εἰς τὸ κοινὸν τοῦ περιεχομένου τῶν ἐντύπων ἔργων ἢ τῶν διὰ συμβολικῶν παραστάσεων ἀπεικονιζομένων, εἶναι δὲ ὅλως ἀδιάφορον, ἐὰν καὶ κατὰ πόσον τὸ κοινὸν ἔλαβε πραγματικῶς γνῶσιν αὐτῶν ²⁾).

Ἐκ τῶν σκέψεων αὐτῶν ὀδηγούμενοι δυνάμεθα μετ' ἀσφαλείας νὰ ὀρίσωμεν πότε ἐντυπὸν τι ἔργον ἢ εἰκονικὴ παράστασις δύνανται νὰ θεωρηθῇ ὡς παραδοθεῖσα εἰς τὸ ἐμπόριον, ἢ ὡς τεθεῖσα εἰς κυκλοφορίαν, καὶ ἐπομένως ἐγένετο ἡ πρὸς τελείωσιν τῶν ἐγκλημάτων τοῦ τύπου προαπαιτουμένη δημοσίευσις.

Ὡς παράδοσιν εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν ἐντύπων ἔργων ἢ τῶν εἰκονικῶν παραστάσεων δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὴν μεταβίβασιν αὐτῶν εἰς ἕτερον πρόσωπον, ἀναλαμβάνον τὴν πώλησιν, ἢ τὴν παρ' αὐτοῦ τοῦ ἐκδότου ἢ ἀπειργασαμένου ταῦτα ἐπιχέρῃσιν τῆς πωλήσεως ³⁾. Αἱ λέξεις δημοσίως ἢ κρυφίως φρονοῦμεν ὅτι κυρίως

¹⁾ Chassan Délits de la presse I. σελ. 31.

²⁾ Schwarze Reichspressgesetz § 3 σελ. 7.

³⁾ Καὶ ἡ παράδοσις ἐνὸς μόνου ἀντιτύπου θεωρεῖται ἀρκούσα. Dalloz

ἀναφέρονται, καὶ πρέπει ν' ἀναφέρωνται εἰς τὸν τρόπον, καθ' ὃν γίνεται τὸ ἐμπόριον, ἤγουν ἡ μεταπώλησις τῶν τοιούτων ἔργων καὶ οὐχὶ εἰς τὸν τρόπον τῆς παραδόσεως αὐτῶν παρὰ τοῦ ἀπεργασαμένου εἰς ἕτερον πρόσωπον, διότι τὸ τελευταῖον τοῦτο οὐδ' ἓν μίαν σπουδαίαν ἔχει σημασίαν, ἐν ᾧ ἡ ἐκδοχὴ τῶν εἰρημένων λήξεων ἐν τῇ σημασίᾳ, ἣν ἐννοοῦμεν, ἀναφέρεται καὶ περιλαμβάνει τοὺς διαφοροὺς τρόπους, καθ' οὓς ἡ πώλησις γίνεται, ταυτέστιν μόνον τὴν περίπτωσιν τῆς δημοσίας ἐκθέσεως αὐτῶν εἰς μέρματα καταφανὲς καὶ προσιτὸν τοῖς εἰσιούσιν ὥς καὶ τοῖς ἐκτὸς τοῦ καταστήματος διερχομένοις, ἀλλὰ καὶ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ πώλησις γίνεται κρυφίως, διὰ τῆς ἐκθέσεως τῶν ἀντικειμένων ἰδιαιτέρῳ τινὶ ὁματίῳ ἢ διαμερίσματι τοῦ ἐμπορικοῦ καταστήματος, καὶ εἰς τρόπον, ὥστε πᾶς ὁ εἰς αὐτὸ προσερχόμενος νὰ μὴ δύνηται ἀμέσως νὰ ἴδῃ, ἢ νὰ λάβῃ γνῶσιν τῶν τοιούτων ἀντικειμένων. Ὅπως δὲ ἀδιάφορον εἶναι, ἐὰν ἔλαβεν γνῶσιν τῶν τοιούτων ἀντικειμένων, ἢ ἡγόρασεν ἐξ αὐτῶν εἷς ἢ πλείονες.

Πρὸς κυκλοφορίαν θεωροῦνται παραδοθέντα τὰ ἔντυπα ἔργα καὶ εἰκονικαὶ παραστάσεις, ὅταν ἡ ἀριθμὸς τις ἐξ αὐτῶν διενεμήθη εἰς πλείοτερα πρόσωπα, ἢ παρεδόθη εἰς πρόσωπόν τι πρὸς διανομὴν ¹⁾, ἢ κατετέθησαν, ἢ ἐρίφθησαν, ἢ ἐτοιχοκολλήθησαν ἢ πλείοτερα ἀντίτυπα εἰς μέρη, ὅπου ἕκαστος δύναται νὰ λάβῃ ταῦτα, ἢ νὰ λάβῃ γνῶσιν τοῦ περιεχομένου αὐτῶν ²⁾. Ὡς τοῦ γράμματος τοῦ νόμου ἐξάγεται, δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἀπόδειξις τῆς πραγματικῆς κυκλοφορίας, ἀλλ' ἀρκεῖ ἡ βεβαίωσις, ὅτι ἐγένετο ἢ προσήκουσα ἐνέργεια, δι' ἣς ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν ἔντυπον εἰκονικὴ παράστασις.

Presse n° 534.—Chassan Délits de la presse I σελ. 44. 38.—Bernhardi Lehrb. d. Pressrechtes § 59 σελ. 168.

¹⁾ Oppenheim Straßengesetz. 85 n° 13.

²⁾ Δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τεθὲν εἰς κυκλοφορίαν ἔντυπὸν τι τοιχοκολληθὲν εἰς μέρος, ὅπου ἦν ἀδύνατον νὰ λάβῃ τις γνῶσιν αὐτοῦ. Berner Lehrb. d. Pressrechtes § 62 σελ. 172.

Ἐγεννήθη τὸ ζήτημα, ἂν καὶ ἡ εἰς τὸ ταχυδρομεῖον παράδοσις ἐντύπων ἢ εἰκονικῶν παραστάσεων, ἀποστελλομένων εἰς διάφορα πρόσωπα, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πράξις περιέχουσα τὴν πρὸς κυκλοφορίαν ἐνέργειαν. Ἐὰν τὰ ἀποστελλόμενα ταχυδρομικῶς ἀντικείμενα παρεδόθησαν ἐσφραγισμένα, δὲν λογίζεται, ὅτι ἐτέθησαν εἰς κυκλοφορίαν διὰ τῆς ἀπλῆς παραδόσεως αὐτῶν, διότι καὶ ὁ ἐπιστέλλων δύναται ν' ἀναλάβῃ ταῦτα πρὸ τῆς ἀποστολῆς καὶ ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ περιεχομένου αὐτῶν δὲν εἶναι βεβαία, διότι ἐνδέχεται ἐξ οἰουδήποτε ἄλλου λόγου νὰ μὴ φθάσωσιν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, ἐὰν ὅμως δὲν ᾔσαν ἐσφραγισμένα, ἀλλ' ἀπλῶς διὰ ταινίας περιτετυλιγμένα, ὥστε ἕκαστος τῶν ταχυδρομικῶν ἐπιστατῶν ἠδύνατο νὰ λάβῃ γνῶσιν τοῦ περιεχομένου, τότε θεωροῦνται ὅτι ἐτέθησαν εἰς κυκλοφορίαν ¹⁾).

Ἡ εἰς ἐπήκοον ἄλλων προσώπων ἀνάγνωσις τῶν ἐν τινι συγγράμματι ἢ ἐφημερίδι περιεχομένων θεωρεῖται ἀρκούσα, ὅπως παραδεχθῇ τις ὅτι ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν, διότι ὡς κυκλοφορίαν ἐντύπου τινὸς χαρακτηρίζει ὁ νόμος οὐχὶ τὴν μεταβίβασιν αὐτοῦ ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, ἀλλὰ κυρίως τὴν δι' αὐτῆς σκοπούμενην γνωστοποίησιν τοῦ περιεχομένου, ἥτις ἀναμφισβητήτως ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἐνώπιον ἀκροατῶν ἀναγνώσεως ²⁾).

Γ') Καταδικαστικὴ ἀπόφασις.

¹⁾ *Αρθρ. 546. (39 Ν. Ἐξ.).*

Πᾶσα καταδικαστικὴ ἀπόφασις, ἀφορῶσα τὰ εἰς τὸν τύπον ἀναγόμενα κακουργήματα ἢ πλημμελήματα, πρέπει, ἅμα κατασταθῇ τελεσίδικος, νὰ δημοσιεύηται διὰ τριῶν παρὰ τοῦ προέδρου τοῦ δικαστηρίου προσδιοριζομένων

¹⁾ Schwarze Reichspressgesetz § 3 σελ. 9. — Berner Lehrb. d. Pressrechtes § 61 σελ. 170.

²⁾ Schwarze αὐτόθι.

ἐγχωρίων ἐφημερίδων, ἢ ἄλλων περιοδικῶν συγγραμμάτων, μὲ δαπάνην τοῦ καταδικασθέντος. — Ἐὰν δὲ ἡ κατηγορία ἔχῃ ἀντικείμενον ἐγχωρίον τινα ἐφημερίδα, περιοδικὸν σύγγραμμα, ὃ ἐκδότης χρεωστεῖ νὰ καταχωρίσῃ εἰς τὴν ἰδίαν τοῦ ἐφημερίδα τὴν ἀπόφασιν ἐντὸς τῶν ὀκτῶ προσεχῶν ἡμερῶν, ἄλλως ὑποβάλλεται εἰς ποινὴν χρηματικὴν εἴκοσιν ἕως διακοσίων δραχμῶν, καὶ ἀναγκάζεται νὰ τὴν καταχωρίσῃ.

**Αρθρ. 547. (40. Ν. 'Εξ.)*

Πᾶσα καταδικαστικὴ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου ἔχουσα ἐπακόλουθον καὶ τὴν δήμευσιν τοῦ κατακριθέντος συγγράμματος.

Ἀμφότερα τὰ ἄρθρα ταῦτα τοῦ περὶ ἐξυβρίσεων καὶ περὶ τοῦ νόμου περιέχουσιν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀλλοιώσεως τὰς ἀρχικὰς διατάξεις τῶν ἀντιστοίχων ἁρθρῶν τοῦ ποινικοῦ νόμου¹⁾ καθιεροῦσι δὲ εἰδικὰς παρεπομένας ποινὰς ἐφαρμοστέας μετὰ τὴν καταδίκην τινὸς ἔνεκα κακουργήματος ἢ πλημμελήματος τοῦ τυποῦ, εἰσὶ δὲ αὗται ἡ δημοσίευσις τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, καὶ ἡ δήμευσις τοῦ συγγράμματος, ἔνεκα τοῦ ὁποίου ἐπὶ λόγον ἢ τιμώρησις τοῦ ἐνόχου.

Ἡ δημοσίευσις τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως γίνεται μετὰ τὴν τελεσιδικίαν αὐτῆς δαπάνη τοῦ καταδικασθέντος διὰ τριῶν ἐφημερίδων ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ δικαστηρίου ἐρίζομένων, καὶ διὰ τῆς ἐφημερίδος ἢ τοῦ περιοδικοῦ, δι' ὧν διεπράχθη τὸ τιμωρηθὲν ἔγκλημα τοῦ τύπου· τὴν τοιαύτην δημοσίευσιν, ἐπὶ ἀπειλῇ χρηματικῆς ποινῆς, ὀφείλει οἰκοθεν ὁ ἐκδότης τῆς ἐφημερίδος

¹⁾ Ὁρ. καὶ ἄρθρ. 11 Γαλλικοῦ περὶ τύπου νόμου τῆς 9 Ἰουν. 1819. *Loi relative à la publication des journaux ou écrits périodiques.*

τοῦ περιοδικοῦ νὰ διενεργήσῃ ἐν τινι τῶν ἐντὸς ὀκταήμερου προθεσμίας ἐκδοθησομένων φύλλων ἢ φυλλαδίων ¹⁾).

Δ') Ἐξακολούθησις τῆς καταχρήσεως τοῦ τύπου.

* Ἀρθρ. 548 (41 Ν. Εξ.)

Ὅστις μετὰ τὴν δημοσίευσιν δικαστικῆς ἀποφάσεως, καταδικαζούσης σύγγραμμά τι, ἐξακολουθεῖ νὰ διαδίδῃ, ἢ νὰ τυπώνῃ ἐκ νέου, νὰ ἐκδίδῃ ὡς ἐκδότης, ἢ κατ' ἐμπορίαν τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ἐπισύρει εἰς ἑαυτὸν τὸν μέγιστον ὅρον τῆς ποινῆς.

Διὰ τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρ. 41 Ν. Ἐξ. οὐσιωδῶς τροποποιῶνται αἱ περὶ ὑποτροπῆς γενικαὶ ἀρχαὶ τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ἐν ᾧ διὰ τοῦ ἄρθρ. 111 ὀρίζεται ὅτι ἡ ὑποτροπὴ ὡς αἰτία μόνον ἐπιβαρύνσεως τῆς ποινῆς λογίζεται, διὰ τοῦ προκειμένου ἄρθρου αὐστηρότερον ἢ ὑποτροπὴ τιμωρεῖται, ἐπισύρουσα τὸν ἀνώτατον ὅρον τῆς καταγνωστέας ποινῆς. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου καὶ ἡ ἔννοια αὐτῇ τῆς ὑποτροπῆς διαπλατύνεται, αἰρομένης τῆς καθ' ὑποκειμένον ταυτότητος τοῦ αὐτουργοῦ, ὥστε περιλαμβάνει οὐ μόνον τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὑπὸ τοῦ καταδικασθέντος αὐτοῦ ἐπαναληφθῇ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀξιοποίνου πράξεως, ἀλλὰ καὶ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν οἷος-δήποτε τρίτος, μετὰ τὴν δημοσίευσιν δικαστικῆς ἀποφάσεως καταδικαζούσης σύγγραμμά τι, ἐπιχειρήσῃ τὴν διάδοσιν, τὴν

¹⁾ Ὅσακις ὁ ἐκδότης ἐφημερίδος ἢ περιοδικοῦ κατεδικάσθη ἕνεκεν ἐγκλήματος τοῦ τύπου, διαπραχθέντος διὰ τῆς ἐφημερίδος ἢ τοῦ περιοδικοῦ δὲν εἶναι ἀνάγκη οὔτε ἐν τῇ ἀποφάσει οὔτε ὑπὸ τοῦ προέδρου νὰ διατάσσῃται ἡ εἰρημένη δημοσίευσις, ἥτις ἐπιβάλλεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ νόμου. — Dalloz Presse, n° 1050. — Chassan Délits de la presse I σελ. 545. Ἡ ὀκταήμερος προθεσμία ἀρχεῖται μετὰ τὴν τελεσιδικίαν τῆς ἀποφάσεως, καὶ ἀφοῦ κοινοποιηθῇ εἰς τὸν κατηγορούμενον ἡ ἀπόφασις, εἰς τὸν ὅσον παρὼν κατὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτῆς. Dalloz Presse n° 1053.

ἐκ νέου τύπωσιν, ἢ τὴν ἐκδοσιν αὐτοῦ. Τὴν τοιαύτην ἐρμηνείαν τοῦ ἄρθρου ὑπαγορεύει οὐ μόνον τοῦ γράμματος αὐτοῦ ἡ γενικὴ ἔκφρασις, ἀλλὰ καὶ ἡ σκέψις, ὅτι, ἐάν μόνον περὶ αὐτοῦ τοῦ καταδικασθέντος ἤδη ἐγίνετο λόγος, ὅπως περιττὴ ἦν ἡ δαπάνη τούτων λέξεων πρὸς ὁρισμὸν τῆς ὑποτροπῆς, ἐν ᾗ λίαν συντόμως, ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ, ὁ νομοθέτης ἠδύνατο νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ ὑποτροπὴ τιμωρεῖται διὰ τοῦ ἀνωτάτου ὅρου τῆς ποινῆς. Ἐκτὸς δὲ τούτου συνδυάζοντες τὸ προκείμενον ἄρθρον μετὰ τῶν ἀμέσως προηγουμένων ἄρθρ. 39 καὶ 40, ἀνευρίσκομεν τὸν σκοπὸν, δι' ὃν καθιερώθη, καὶ ὅστις εἶναι ἡ ἐπίσης αὐστηρὰ τιμώρησις πάντων τῶν ἐν γνώσει τῆς ἐκδοθείσης καταδικαστικῆς ἀποφάσεως περὶ τινος συγγράμματος ἐκ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῆς ἐν ταῖς ἡμερησίαις, καὶ ἐναντίον τῆς τοιαύτης δημοσιεύσεως καὶ τῆς δημεύσεως αὐτοῦ ἐπιχειρούντων καὶ αὐθις τὴν διάδοσιν, τὴν κυκλοφορίαν καὶ ἀνατύπωσιν τούτου.

Ε') Εὐθύνη.

Ἄρθρ. 349. (42 Ν. Ἐξ.).

Ὑπόκειται εἰς εὐθύνην διὰ τὰ ἀξιοκατάκριτα συγγράμματα.—1) ὁ συγγραφεὺς, ἐάν δὲν ἀποδείξῃ, ὅτι οὔτε εἰς τὴν τύπωσιν, οὔτε εἰς τὴν ἐκδοσιν ἔλαβε μέρος.—2) ὁ ἐκδότης, ἐάν δὲν παραστήσῃ, ὅτι ἄλλος εἶναι ὁ συγγραφεὺς, καὶ ὅτι μόνον κατὰ παραγγελίαν αὐτοῦ ἐπεχείρησε τὴν ἐκδοσιν.—3) ὁ κατ' ἐμπορίαν ἐκδότης, ἐάν δὲν ἀποδείξῃ τὸν συγγραφέα, ἢ τὸν κυρίως ἐκδότην.—4) ὁ τυπογράφος, ἐάν δὲν ἀποδείξῃ τὸν συγγραφέα, τὸν κυρίως, ἢ τὸν κατ' ἐμπορίαν ἐκδότην.—5) ὁ διαδίδων τὸ σύγγραμμα, καὶ ὁ παραγγείλας τὴν διάδοσιν αὐτοῦ, ἐάν δὲν φανερώσῃ τὸν συγγραφέα, τὸν κυρίως ἢ τὸν κατ' ἐμπορίαν ἐκδότην, ἢ τὸν τυπογράφον.

Ἄρθρ. 350. (43 Ν. Ἐξ.).

Ὅμοιως μὲ τὸν διαδίδοντα (ἄρθρ. 42 ἀριθμ. 5) εἶναι

ὕπευθυνος καὶ ὁ βιβλιοπώλης, ἐὰν πωλῇ ἀξιοκατάκριτόν τι σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον παρέλαβε δι' ἄλλης παρὰ τὴν τακτικὴν ὁδὸν τῆς βιβλιοεμπορίας, ἢ τὸ ὁποῖον δὲν φέρει τὸ ὄνομα καὶ τὴν κατοικίαν τοῦ συγγραφέως, τοῦ κυρίως ἢ τοῦ κατ' ἐμπορίαν ἐκδότου, ἢ τοῦ τυπογράφου, οὔτε τὴν συνήθη χρονολογίαν τῆς τυπώσεως, ἢ τοῦ ὁποίου ἐγνώριζε τὴν ἤδη γενομένην κατάσχεσιν.

**Ἀρθρ. 551.* (44 Ν. ᾽Εξ.).

Ὡς πρὸς τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ περιοδικὰ συγγράμματα ὀρίζονται ἰδίως τὰ ἐξῆς.—1) δι' ἑκάστον ἀξιοκατάκριτον ἄρθρον τῆς ἐφημερίδος, ἢ τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος, δίδει λόγον ὅ, τε ὕπευθυνος συντάκτης αὐτῶν, καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἁρθρου. — 2) ἐὰν ὁ ὕπευθυνος συντάκτης καὶ ὁ συγγραφεὺς ἀποδείξωσιν, ὅτι ἄνευ εἰδήσεως των κατεχωρίσθη ἀξιοκατάκριτόν τι ἄρθρον εἰς τὴν ἐφημερίδα, ἢ εἰς τὸ περιοδικὸν σύγγραμμα, ἢ εὐθύνῃ ἐπίκειται εἰς τὸν ἐργολάβον, τὸν κυρίως ἢ τὸν κατ' ἐμπορίαν ἐκδότην, ἢ πάντα ἄλλον αἴτιον τῆς καταχωρίσεως. Ἡ ἐπαγομένη ὁμως παρὰ τοῦ συντάκτου ἀπόδειξις τῆς ἀγνοίας εἶναι ἀπαράδεκτος, ἐὰν τὸ φύλλον, τεμάχιον, ἢ τετράδιον, εἰς τὸ ὁποῖον περιέχεται τὸ ἀξιόποινον ἄρθρον, ὑπεγράφη ἰδιοχειρῶς παρ' αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρεδόθη εἰς τὸν παρὰ πρωτοδικαίς εἰσαγγελέα.—3) ἡ κατὰ τοῦ ἑνὸς τῶν ἐν τῷ παρόντι ἁρθρῷ § 1 ἀναφερομένων προσώπων καταδίωξις δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος ἀναβολῆς τῆς δίκης τοῦ ἐτέρου ἐξ αὐτῶν ἰδίᾳ κατηγορηθέντος.

**Ἀρθρ. 552.* (45 Ν. ᾽Εξ.).

Ἐὰν ὁ ὕπευθυνος συντάκτης καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ

ἄρθρου ἀποφύγῃσι τὴν δικαστικὴν καταδίωξιν δι' ἀποδράσεως, ἢ διὰ τῆς ἐκτὸς τοῦ Κράτους διατριβῆς, δίδει τότε λόγον ὁ ἀμέσως ἐπόμενος κατὰ τὴν διὰ τῶν ἄρθρων 42 καὶ 44 ἀριθμ. 1 καὶ 2 διαγραφείσαν σειρὰν.

Τὰ διὰ τοῦ τύπου τελούμενα ἐγκλήματα κατ' ἀνάγκην προϋποθέτουσι τὴν σύμπραξιν πλείονων προσώπων, ἀλλ' ὅμως, ὡς ἐκ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῶν φύσεως, λίαν δυσχερὲς ἀποβαίνει ἡ ἀκριβὴς διάγνωσις καὶ βεβαίωσις τῆς εὐθύνης ἐκάστου ἐκ τῶν συμμετασχόντων εἰς τὴν διάπραξιν αὐτῶν προσώπων. Συνδυάζοντες πρὸς ἀλλήλας καὶ κατ' ἀντιπαράθεσιν ἐξετάζοντες τὰς διαφόρους νομοθετικὰς διατάξεις τὰς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πραγματευομένας τρία δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν συστήματα*

1) Τὸ σύστημα τῆς ἐφαρμογῆς τῶν γενικῶν ἀρχῶν τοῦ ποινικοῦ νόμου πρὸς ἐκτίμησιν τῆς εὐθύνης τῶν συνυπαιτιῶν προσώπων.

2) Τὸ σύστημα τῆς δι' ἀναπληρωτικῆς ποινῆς, ἔνεκεν ἀμελείας, τιμωρήσεως τῶν ὑπαιτιῶν προσώπων καὶ

3) Τὸ σύστημα τῆς ἀλληλοδιαδόχου μεταφορᾶς τῆς εὐθύνης.

Κατὰ τὸ πρῶτον τῶν εἰρημένων συστημάτων καὶ ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τοῦ τύπου ἐφαρμόζονται αἱ γενικαὶ περὶ συμμετοχῆς εἰς τὸ ἐγκλημα διατάξεις τοῦ ποινικοῦ νόμου πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς εὐθύνης, τῆς ἐπιβαρυνούσης ἕκαστον τῶν συμπραξάντων προσώπων, εἴτε πρὸς σύνταξιν, εἴτε πρὸς ἐκδοσιν, εἴτε πρὸς ἐκτύπωσιν ἢ διάδοσιν τοῦ ἀξιοποίνου συγγράμματος ἢ τῆς ἐφημερίδος. Τὸ σύστημα τοῦτο, ὅπερ τινὲς ἐκ τῶν νεωτέρων περὶ τύπου νόμων παρεδέχθησαν¹⁾, ἀπεδείχθη ἐν τῇ ἐφαρμογῇ εἰς πολλὰς προσκαρῶν δυσχερεῖας, διότι ἀνέφικτος πολλάκις ἀποβαίνει ἡ ἀπόδειξις τῆς ἐνοχῆς ἐκάστου τῶν συμπραξάντων προσώπων. Βεβαίως καὶ ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τοῦ τύπου, ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀδικημάτων, χωρεῖ καὶ σύστασις καὶ συνέργεια, ἀλλ' ὅ-

¹⁾ Ὡς ὁ Βελγικὸς νόμος ὅρ. Decret sur la presse 20 Juillet 1831, ὁ Βαυαρικὸς τῆς 17 Μαΐου 1850 καὶ ἄλλοι.

μως, ὡς ἐκ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῶν φύσεως, ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἐνεργείας ἐκάστου τῶν συναιτίων καὶ τῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ τῶν λοιπῶν δὲν ἐκδηλοῦται μετὰ τῆς αὐτῆς πάντοτε ἐντάσεως. Ἡ κατηγορία ἐνδεχόμενον πολλάκις νὰ περιέλθῃ εἰς παντελῆ ἀπορίαν ἀποδείξεων περὶ τοῦ δόλου τῶν κατηγορουμένων. Ὁ ἐκδότης συγγράμματος ἡ ἐφημερίδος, ἀρνούμενος τὴν συμμετοχὴν αὐτοῦ, δύναται μετὰ πάσης πιθανότητος νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι περὶ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν ἔλαβε κατὰ πρῶτον μετὰ τὴν δημοσίευσιν γνώσιν, ὅτι αἱ σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν συγγραφέα, ἡ ἀπερίοριστος πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνη, ἣν ἐκ πείρας μακρᾶς ὀδηγούμενος ἀπέκτησεν, ἀπέκρουον καὶ τὴν ἐλαχίστην ὑπόνοιαν περὶ τοῦ ἀξιοποίνου χαρακτῆρος τῶν δημοσιευθέντων. Τὰ αὐτὰ ταῦτα δύνανται κατὰ μείζονα λόγον καὶ ὁ τυπογράφος, ἡ ὁ παραδούς εἰς κυκλοφορίαν βιβλίον τι ἡ ἐφημερίδα νὰ ἰσχυρισθῶσιν.

Τὸ δεύτερον σύστημα συνδέεται στενῶς πρὸς τὸ ἀμέσως προηγούμενον, διότι ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ χωρεῖ μόνον, ἐν ᾗ περιπτώσει ἡ βεβαιώσις τῆς εὐθύνης τῶν συμμετασχόντων προσώπων εἰς τὴν διάπραξιν ἐγκλήματος τοῦ τύπου δὲν εἶναι ἐφικτή. Καὶ κατὰ τινὰς μὲν δέον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἰς τοὺς ἀπαλλακτομένους τῆς ποινικῆς εὐθύνης νὰ ἐπιβάλληται ἑκτακτὸς τις ἀναπληρωτικὴ ποινὴ πρὸς ὑποκατάστασιν τῆς νομίμου, κατ' ἄλλους δὲ οἱ συμπράξαντες εἰς τὴν ἔκδοσιν, τύπωσιν, διάδοσιν κτλ. ἀξιοποίνου συγγράμματος ἡ ἐφημερίδος δέον νὰ θεωρηθῶσιν ἑνοχοὶ ἀμελείας, διότι, ἐάν τὴν προσήκουσαν περίσκεψιν καὶ προσοχὴν ἐδείκνυσαν, ἤθελον ἐνηργῆσαι τὸ καθ' ἑαυτοὺς πρὸς παρεμπόδισιν τῆς πραγματοποίησεως τοῦ συμβάντος ἀδικήματος τοῦ τύπου, ὅθεν ἡ ἀμέλεια αὐτῶν ὑπῆρξεν ἡ παραγωγὸς αἰτία τοῦ ἀδικήματος. Ἀλλ' ὅμως τὴν τοιαύτην ἔνεκεν ἀμελείας κατηγορίαν δύνανται ν' ἀποκρούσωσιν, ἀποδείκνυντες ὅτι ἡ δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ διαγνώσωσι τὸ ἀξιοποίνον τοῦ περιεχομένου τῶν δημοσιευθέντων, ἡ ὅτι, ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἀκόντων αὐτῶν, ἐγένοντο ἡ δημοσίευσιν. Ὡς μία δὲ τῶν κυριωτέρων ἀποδείξεων πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἀμελείας θεωρεῖται ἡ κατονόμασις τοῦ πρωταιτίου, δι' ἧς ἐπιτυχάνεται ἡ

ἀνεύρεσις τοῦ πραγματικοῦ αὐτουργοῦ τῆς πράξεως καὶ ἡ τιμώ-
ρησις αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς νομίμου ποινῆς.

Κατὰ τὸ τρίτον σύστημα τῆς ἀλληλοδιαδόχου μεταφορᾶς τῆς
εὐθύνης (*la responsabilité par cascades*) δὲν ἐξετάζεται ἡ πραγ-
ματικὴ ἐνοχὴ ἐκάστου τῶν συμμετασχόντων προσώπων εἰς τὴν
δημοσίευσιν ἀξιοποίνου συγγράμματος ἢ ἐφημερίδος, ἀλλ' ἡ ἀπλὴ
βεβαίωσις, ὅτι συνέπραξεν ὅπως δὴ ποτε εἰς ταύτην, ἀρκεῖ ὅπως κα-
ταστήσῃ αὐτὸ συνυπεύθυνον. Ἡ ὑπερβολικὴ αὕτη αὐστηρότης τοῦ
τοιούτου συστήματος μετριάζεται ἐν μέρει διὰ τῆς μεταφορᾶς τῆς
εὐθύνης ἀλληλοδιαδόχως ἀπὸ προσώπου εἰς πρόσωπον κατὰ τὴν
ἐν τῷ νόμῳ ὀρίζομένην σειρὰν, οὕτως ὥστε διὰ τῆς τιμωρήσεως
ἐνὸς ἀπαλλάττονται οἱ λοιποὶ τῆς καταδιώξεως.

Τὸ σύστημα τοῦτο παρεδέξατο καὶ ὁ παρ' ἡμῖν ἰσχύων περὶ
ἐξυβρίσεων καὶ περὶ τύπου νόμος, ἰδιαιτέρως κανονίζων τὴν ἀλ-
ληλοδιαδόχον εὐθύνην ἐπὶ τῶν ἀξιοκατακρίτων συγγραμμάτων
κατ' ἀντιδιαστολήν πρὸς τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ περιοδικὰ συγ-
γράμματα ¹⁾).

Ἐπὶ τῶν συγγραμμάτων λογίζεται ὑπεύθυνος (ἄρθρ. 42).

1) Ὁ συγγραφεὺς, ἐὰν δὲν ἀποδείξῃ ὅτι οὔτε εἰς τὴν τύπωσιν
οὔτε εἰς τὴν ἐκδοσιν ἔλαβε μέρος.

2) Ὁ ἐκδότης, ἐὰν δὲν παραστήσῃ ὅτι ἄλλος εἶναι ὁ συγγρα-
φεὺς, καὶ ὅτι μόνον κατὰ παραγγελίαν αὐτοῦ ἐπεχείρησε τὴν
ἐκδοσιν.

Ὅτι ὁ συγγραφεὺς καὶ ὁ ἐκδότης συγγράμματός τινος δύνανται
νὰ ὦσι δύο διάφορα πρόσωπα, ἐξάγεται ἀδιστακτικῶς ἐκ τῆς ἐν τῷ
νόμῳ ἡμῶν γενομένης διακρίσεως. Ἀλλὰ περὶ τοῦ ἀκριβεστερέου

¹⁾ Ποῖα καλοῦνται περιοδικὰ συγγράμματα ὀρίζει τὸ ἄρθρ. 518. Π.Ν.
(67 Ν. Εξ.) «Ὡς περιοδικὰ συγγράμματα θεωροῦνται ὅσα ἐκδίδονται
τουλάχιστον ἅπαξ τοῦ μηνός, εἴτε εἰς τακτικὰς, εἴτε εἰς ἀτάκτους πε-
ριόδους, ἢ εἰς μικρότερα ἢ εἰς μεγαλύτερα, ἢ εἰς τέλεια ἢ εἰς διακεκομ-
μένα φυλλάδια, εἰς ὅμοιον ἢ εἰς ἀνόμοιον σχῆμα, ὑπὸ τὴν αὐτὴν, ἢ ὑπὸ
ἐνῆλλαττομένην ἐπιγραφὴν». — ἄρ. Εὐρετηρ. τόμ. 21 σελ. 467.

χαρακτηρισμοῦ τοῦ ἐκδότου (Herausgeber) κατ' ἀντιδιαστολήν πρὸς τὸν συγγραφέα οὐδεμίαν ἀπαντῶμεν ἐξήγησιν, ὅθεν δέον ἐκ τῆς πείρας ὀδηγοῦμεναι νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνεύρεσιν αὐτοῦ. Ἐκδότης συγγράμματός τινος λέγεται ὁ ἐπιχειρῶν τὴν ἐκτύπωσιν αὐτοῦ καὶ δημοσίευσιν. Τοῦτο δύναται νὰ πράξῃ ἢ ὁ συγγραφεὺς αὐτός, ὅτε ἐν τῷ αὐτῷ προσώπῳ συμπίπτουσιν αἱ ιδιότητες τοῦ συγγραφέως καὶ ἐκδότου, ἢ ἕτερός τις, εἰς ὃν παρεχώρησεν ὁ συγγραφεὺς τὸ χειρόγραφον αὐτοῦ, ὅπως ἐπιμεληθῇ τὴν διὰ τοῦ τύπου δημοσίευσιν. Ἐπίσης ὡς ἐκδότης συγγράμματός τινος χαρακτηρίζεται ὁ ἐπιχειρῶν τὴν δημοσίευσιν διὰ τοῦ τύπου κλασικοῦ τινὸς συγγραφέως ἢ πλειόνων τοιούτων μετὰ σχολίων ἢ ἄνευ σχολίων ὑφ' ἑνὸς ἢ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων ἐξεργασμένων, ἢ λεξικοῦ βιογραφικοῦ, ἱστορικοῦ, γεωγραφικοῦ, ἢ πολιτικοῦ, πρὸς σύνταξιν τοῦ ὁποίου ἀπαιτεῖται συνήθως ἡ σύμπραξις πολλῶν προσώπων κτλ. ἢ ἐγκυκλοπαιδείας ἢ χρηστομαθείας, ἐν ᾗ διαφόρων συγγραφέων τεμάχια περιλαμβάνονται.

3) Ὁ κατ' ἐμπορίαν ἐκδότης, ἐὰν δὲν ἀποδείξῃ τὸν συγγραφέα ἢ τὸν κυρίως ἐκδότην. Τοιοῦτος κατ' ἐμπορίαν ἐκδότης (Verleger) καλεῖται ὁ παρὰ τοῦ συγγραφέως ἐπὶ ἀποζημιώσει λαμβάνων τὸ δικαίωμα τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ συγγράμματος καὶ πωλήσεως δι' ἴδιον αὐτοῦ καὶ ἀποκλειστικὸν ὄφελος. Τοῦτο δύναται καὶ αὐτός ὁ συγγραφεὺς νὰ πράξῃ, ἐπιμελούμενος ὁ ἴδιος τὴν τύπωσιν καὶ ἀναλαμβάνων αὐτὸς τὴν φροντίδα τῆς καταναλώσεως· ἐν τῇ αὐτῇ περιπτώσει ὁ συγγραφεὺς εἶναι καὶ ὁ κατ' ἐμπορίαν ἐκδότης.

4) Ὁ τυπογράφος, ἐὰν δὲν ἀποδείξῃ τὸν συγγραφέα, τὸν κυρίως, ἢ τὸν κατ' ἐμπορίαν ἐκδότην. Ὡς τυπογράφον θεωρητέον τὸν κύριον τοῦ τυπογραφικοῦ καταστήματος, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐγένετο ἡ ἐκτύπωσις τοῦ συγγράμματος, ἢ τὸν ὑπὸ τοῦ κυρίου ἐμπεπιστευμένον τῇ διεύθυνσει αὐτοῦ. Ὡς τυπογράφον δὲν δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν οἷον δῆποτε ἐν τῷ τυπογραφείῳ ἐργαζόμενον ἐργάτην καὶ εἰς τὰς εἰδικὰς τῆς τυπογραφίας ἀσχολούμενον ἐργασίας, οἷον τοὺς στοιχειολέκτας, στοιχειοθέτας, πιεστάς, μελανωτάς κτλ. Ἐὰν ὁ ἐκδότης συγγράμματός τινος συμφωνήσῃ καὶ ἀναθέσῃ

εἰς διαφόρους τυπογράφους τὴν ἐκτύπωσιν μερῶν αὐτοῦ, τότε ἕκαστος ὑπέχει τὴν εὐθύνην διὰ τὸ ἀξιοκατάκριτον μέρος τοῦ συγγράμματος, ὅπερ ἐξετυπώθη ἐν τῷ καταστήματι αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ τυπογραφικόν τι κατὰστημα μέρος τῆς ἐργασίας τῆς ἐκτυπώσεως συγγράμματος, ἣν ἀνέλαβε, χορηγήσῃ εἰς ἕτερον τυπογραφεῖον, ὁ διευθυντὴς αὐτοῦ δὲν εὐθύνεται, καθ' ὅσον θεωρεῖται ὡς ἐκμισθώσας ἀπλῶς τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ εἰς τὸ ἀναδεχθῆναι τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ συγγράμματος τυπογραφεῖον καὶ ἐνεργήσας κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ, φέροντος ἐπομένως καὶ ἅπασαν τὴν εὐθύνην ¹⁾).

5) Ὁ διαδίδων τὸ σύγγραμμα καὶ ὁ παραγγείλας τὴν διάδοσιν αὐτοῦ, ἐὰν δὲν φανερώσῃ τὸν συγγραφέα, τὸν κυρίως, ἢ τὸν κατ' ἐμπορίαν ἐκδότην, ἢ τὸν τυπογράφον. Πρὸς τὸν διζιδίδοντα ἑξομοιοῖ ὁ νόμος καὶ τὸν βιβλιοπώλην, τὸν πωλοῦντα ἀξιοκατάκριτον σύγγραμμα ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταῖς μνημονευομέναις ἐν ἄρθρ. 350 (43 N. Ἐξ.).

Διὰ τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ περιοδικὰ συγγράμματα λογίζεται ὑπεύθυνος

1) Ὁτε ὑπεύθυνος συντάκτης αὐτῶν καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἄρθρου. Ὑπεύθυνος συντάκτης ἐφημερίδος ἢ περιοδικοῦ συγγράμματος καλεῖται ἐν γένει ὁ ἀναδεχόμενος τὴν ἐκ τοῦ νόμου κατὰ πλάσμα εὐθύνην τῶν ἐν αὐτοῖς περιεχομένων καὶ ὡς τοιοῦτος εἰς καταδίωξιν ὑποκείμενος, ἐὰν ἀξιόποινον ἔχωσι χαρακτῆρα ²⁾).

Συνεπεία τοῦ ἐν ἄρθρ. 14 τοῦ Συντάγματος ἀξιώματος ὅτι οὐδὲν προληπτικὸν μέτρον ὡς πρὸς τὸν τύπον ἐπιτρέπεται αἱ δια-

1) Schwarze Reichspressgesetz σελ. 18.

2) Schwarze Reichspressgesetz § 7 σελ. 26.—Ἐν Γαλλίᾳ ὁ ὑπεύθυνος συντάκτης (Gérant responsable) θεωρεῖται ὡς ἀντιπρόσωπος καὶ διαχειριστὴς τῆς πρὸς ἐκδόσιν ἐφημερίδος ἢ περιοδικοῦ συγγράμματος συνισταμένης ἐταιρίας. Ὅσακις δὲ ταῦτα εἰς ἓνα μόνον ἰδιοκτήτην ἀνήκουσιν, οὗτος καὶ ὡς ὑπεύθυνος συντάκτης λογίζεται, ἐὰν κέκτηται τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενα προσόντα, εἰ δὲ μὴ ὀφείλει νὰ διορίσῃ ἄλλον ὑπεύθυνον συντάκτην. Chassin délits de la presse σελ. 504 καὶ 515. Dalloz Presse n° 242 καὶ 1134.

τάξεις τῶν ἄρθρων 37 ἐδ. τελευταῖον, 53 (551 § 1) 54. 55. 56. 57 (541 § 2. 3. 4), 58. (552) 59 ἐν τέλει, 60 (544) 61 (545) 62 καὶ 65 (547) τοῦ περὶ ἐξυθρίσεων καὶ περὶ τύπου νόμου ἀργοῦσι ¹⁾). Τὴν εὐθύνην τῶν ἐν τινὶ ἐφημερίδι ἢ περιοδικῷ συγγράμματι περιεχομένων φέρει ὁ συγγραφεὺς καὶ ὁ ἐκδότης, ὅπου δὲ ἐν ταῖς ἐφημερίσαι σημειοῦται ἕτερον πρόσωπον ἐκτὸς τοῦ ἀληθοῦς συγγραφέως ὡς ὑπεύθυνος συντάκτης, ὁ τοιοῦτος θεωρεῖται ἀναλαμβάνων τὴν εὐθύνην τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ ἐκδότου τῆς ἐφημερίδος, ὅστις κατὰ τὸ ἄρθρ. 14 τοῦ Συντάγματος τὸ μόνον προσόν, ὅπερ ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ εἶναι ἡ ἐλληνικὴ ἰθαγένεια.

Κατὰ τὴν ἐν § 3 τοῦ ἄρθρ. 351 (44 Ν. Ἐξ.) εἰδικὴν διάταξιν, ἐὰν ἡ καταδίωξις τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ ὑπευθύνου συντάκτου γείνωσιν ἰδίᾳ δι' ἕκαστον, καὶ ἐπομένως ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν πρὸ τοῦ ἄλλου εἰσαχθῇ εἰς δίκην, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως, μέχρι τῆς κατὰ τοῦ ἐτέρου ἀποπερατώσεως τῆς προδικασίας, καὶ τὴν συνεχδικάσιν τῶν ὑποθέσεων.

2) Ὁ ἐργολάβος, ὁ κυρίως ἢ ὁ κατ' ἐμπορίαν ἐκδότης ἢ πᾶς ἄλλος αἵτιος τῆς καταχωρίσεως, ἐὰν ὁ συγγραφεὺς ἀποδείξῃ, ὅτι ἄνευ εἰδήσεως αὐτοῦ καταχωρίσθῃ ὀξιοκατάκριτόν τι ἄρθρον εἰς τὴν ἐφημερίδα ἢ τὸ περιοδικόν.

Ἡ τοιαύτη ἀλληλοδιάδοχος εὐθύνη τροποποιεῖται ἐν μέρει ἐν ταῖς περιπτώσεσι τοῦ ἄρθρ. 352 (45 Ν. Ἐξ.), ἥτοι ἐὰν ὁ ὑπεύθυνος συντάκτης καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἄρθρου ἀποφύγῃσι τὴν δικαστικὴν καταδίωξιν δι' ἀποδράσεως ἢ διὰ τῆς ἐκτὸς τοῦ Κράτους διαμονῆς, ὅτε ὑπόκεινται εἰς καταδίωξιν οἱ ἀμέσως ἐπόμενοι αὐτῶν. Ἡ ἐξαιρετικὴ αὕτη διάταξις χωρεῖ ἐπὶ τε τῶν ὀξιοκατακρίτων συγγραμμάτων καὶ ἐπὶ τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν

¹⁾ Ὡς πρὸς τὸ ἄρθρ. 55 ὅρ. ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 70 τοῦ 1870 παραδεχομένην ἰσχύον αὐτὸ διότι «δὲν καθιεροῖ προληπτικὸν μέτρον, ἀλλὰ προλαμβάνει διὰ τῆς ἀδείας τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς τὴν ἀθέτησιν τοῦ ἄρθρ. 14 τοῦ Συντάγματος». Αὕτη καὶ μόνη ἡ σκέψις τοῦ Ἀρ. Πάγου δύναται, φρονοῦμεν, νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑποστήριγμα τῆς ἐναντίας γνώμης.

συγγραμμάτων, διότι ῥητῶς ἐν ἄρθρ. 43 (N. Εξ.) μνημονεύοντα οἱ ἐν ἄρθρ. 42 καὶ 44 § 1 καὶ 2 κατὰ τὴν τάξιν ἐπόμενοι τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ ὑπευθύνου συντάκτου.

Ἡ καθιέρωσις τοιαύτης ῥητῆς ἐξαίρεσεως φέρει ἀναγκαίως εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι, ἐὰν ὁ συγγραφεὺς καὶ ὁ ὑπεύθυνος συντάκτης ἀποφύγῃ τὴν δικαστικὴν καταδίωξιν δι' ἄλλον τινὰ λόγον ἐκτὸς τῶν ἐν αὐτῇ μνημονευομένων, οἷον ἕνεκα θανάτου, ἐλλείψεως καταλογισμοῦ, ἢ ἄλλου λόγου ἀναστέλλοντος ἢ ἐξαλείφοντος τὴν δημοσίαν ἀγωγὴν, ἡ εὐθύνη αὐτῶν δὲν μεταπίπτει εἰς τοὺς ἀμέσως ἐπομένους αὐτοῖς.

Στ') Παραγραφή.

* Ἀρθρ. 555 (46 N. Εξ.)

Ἡ παραγραφή τῶν κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων τῆς ἐλευθεροτυπίας ἀκολουθεῖ τοὺς περὶ παραγραφῆς γενικοὺς ὁρισμοὺς (ἄρθρ. 119—122 τοῦ ποιν. νόμου). Εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ συγγράμματα ἡ παραγραφή ἀρχεται ἀφ' ἧς ἡμέρας τὸ παρὰ τοῦ ὑπευθύνου συντάκτου ὑπογραφὴν ἀντίτυπον παρεδόθη εἰς τὸν παρὰ τοῖς πρωτοδικαῖς Εἰσαγγελέα.

Ἄπαντες οἱ νεώτεροι περὶ τύπου νόμου καθιέρωσαν βραχυτέραν τῆς παραγραφῆς προθεσμίαν, διότι πρῶτον μὲν τὰ τοῦ τύπου ἐγκλήματα ἅμα τῇ ἐκτελέσει κατὰδὴλα γίνονται καὶ δύνανται νὰ προκαλέσωσι τὴν καταδίωξιν τῶν ἐνόχων, ὅπου δὲ τὸ σύστημα τῆς ἀλληλοδιαδόχου εὐθύνης κρατεῖ πρόχειρος καὶ εὐχερὴς εἶναι ἡ ἀνέυρεσις αὐτῶν, δεύτερον δὲ, διότι ἡ εὐθύνη τῶν ὑπαιτιῶν προσωπῶν καὶ ἡ ἐκτίμησις αὐτῆς σπουδαίως ἀλλοιοῦται μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως, καὶ ὑπὸ ὅλως διάφορον ὄψιν δύνανται νὰ παρασταθῇ, μεταβαλλομένων τῶν ἐπικρατουσῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ πεποιθήσεων καὶ δοξασιῶν ¹⁾).

¹⁾ Berner Lehrb. d. Pressrechtes σελ. 296.—Glaser Gesammelte

Ἐποκρούων ὁ ἡμέτερος νόμος πᾶσαν διάκρισιν περὶ τὸν προῶ-
διορισμὸν τοῦ χρόνου τῆς παραγραφῆς μετὰ τῶν κοινῶν ἐγκλη-
μάτων καὶ τῶν διὰ τοῦ τύπου διαπραχθέντων, παραδέχεται ἐν
ἄρθρ. 353 (46 Ν. Εξ.) ὡς ἐφαρμοστέαν καὶ ἐπ' αὐτῶν τὴν συ-
νήθη τῆς παραγραφῆς προθεσμίας συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις
τῶν ἄρθρ. 119 καὶ 122 Π. Ν.

Ἡ προθεσμία τῆς παραγραφῆς ἄρχεται κατὰ τὴν ἐν τέλει τοῦ
εἰρημένου ἄρθρ. 353 εἰδικὴν διάταξιν ὡς πρὸς τὰς ἐφημερίδας
καὶ τὰ περιοδικὰ συγγράμματα, ἀφ' ἧς ἡμέρας τὸ παρά τοῦ ὑπευ-
θύνου συντάκτου ὑπογραφὴν ἀντίτυπον παρεδόθη εἰς τὸν παρὰ
Πρωτοδικαίς Εἰσαγγελεῖα κατὰ τὰ εἰδικώτερον ἐν ἄρθρ. 61 (545
Π. Ν.) διατεταγμένα. Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ ὅρισμοι ἀμφοτέρων αὐτῶν
τῶν ἄρθρων καθιστοῦσι μέτρα πρόληπτικά κατὰ τοῦ τύπου, ὑπὸ
τοῦ Συντάγματος ἀπαγορευόμενα, φρονοῦμεν, ὅτι ἡ τῶν ἐγκλημά-
των τοῦ τύπου παραγραφὴ δεῖν νὰ λογίζηται ἀρξαμένη, ἀφ' ἧς
ταῦτα ὡς τετελεσμένα ἐκλαμβάνονται, ἥτοι ἀφ' ἧς ἡμέρας κατὰ
τὸ ἄρθρ. 38 Ν. Εξ. ἀπεδείχθη ὅτι ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν ἡ ἐφημερίς
ἢ τὸ περιοδικὸν σύγγραμμα. Αἱ προηγούμεναι τῆς εἰς κυκλοφορίαν
εἰσαγωγῆς αὐτῶν πράξεις, οἷον ἡ παράδοσις τοῦ χειρογράφου εἰς
τὸν τυπογράφον, ἡ ἐκτύπωσις αὐτοῦ, ἡ παράδοσις τῶν ἐκτυπω-
θέντων ἀντιτύπων εἰς τὸν ἐκδότην κτλ. ὡς προπαρασκευαστικαὶ
πράξεις δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἀποτελοῦσαι τὴν ἀφετη-
ρίαν τῆς πρὸς παραγραφὴν προθεσμίας.

kleinere Schriften 1868 τόμ. II σελ. 60. — Τὴν ἀρχὴν τῆς βραχυτέ-
ρας τῆς παραγραφῆς προθεσμίας, ἣν πρῶτος καθιέρωσεν ὁ Γαλλικὸς περὶ
τύπου νόμος τῆς 26 Μαΐου 1819 (ἄρθρ. 29) ἀπέδέξαντο καὶ ὁ Βελγικὸς,
καὶ ὁ Βαυαρικὸς, καὶ ὁ νεώτατος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Ἄλλ'
ἐν Γαλλίᾳ διὰ διατάγματος τῆς 17 Φεβρουαρίου 1852 κατηργήθη τὸ
ἄρθρ. 29 τοῦ νόμου τῆς 26 Μαΐου 1819 καὶ ἐφηρμόσθη πάλιν ἐπὶ
τῶν ἐγκλημάτων τοῦ τύπου ἡ συνήθης παραγραφὴ τῶν λοιπῶν ἐγκλη-
μάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΑΞΙΟΠΟΙΝΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Ἐν γένει.

Τὴν τελευταίαν κατηγορίαν τῶν ἀξιοποίνων πράξεων τῶν κατὰ τῶν προσώπων ἀμέσως ἀπευθυνομένων ἀποτελοῦσι τὰ ἐν τῷ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ πρώτῳ καταλεχθέντα ἐγκλήματα, τὰ εἰς τὴν τάξιν τῶν προσώπων (*Status personarum*) ἀναφερόμενα.

Τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἐγκλήματα συνίστανται ἢ εἰς τὴν παρὰ τὰς βίας τῶν σχέσεων τοῦ πολίτου πρὸς τὴν πολιτείαν ἐν γένει, ἢ τὸν δῆμον, ἢ τὴν κοινότητα, ἢ τὴν οἰκογένειαν, ἥς εἶναι μέλος, ἢ εἰς τὴν ἀθέτησιν τῶν ὅρων τῆς συνάψεως ἐγκύρου γάμου, ὅστις τὸν πυρῆνα καὶ τὴν κρηπίδα τῆς οἰκογενείας ἀποτελεῖ, ἢ εἰς τὴν ἀλλοίωσιν καὶ μὴ ἀκριβῆ τήρησιν τῶν νομίμων καὶ ἐπιστήμων ἀποδεικτικῶν μέσων, δι' ὧν ἡ τάξις τοῦ πολίτου βεβαιοῦται. Εἰς δὲ τὰ ἐγκλήματα ταῦτα· 1) ἡ προσβολὴ κατὰ τῆς τάξεως τοῦ πολίτου· 2) αἱ προσβολαὶ κατὰ τῆς οἰκογενειακῆς τάξεως· 3) αἱ προσβολαὶ αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὸν γάμον· 4) αἱ παραβιάσεις αἱ ἀναγόμεναι εἰς τὴν τήρησιν τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων. Αἱ πλεῖστα τῶν εἰρημένων πράξεων ἐχαρακτηρίσθησαν κατὰ πρῶτον ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ὡς ἰδιαιτέρα ἐγκλήματα καὶ εἰδικαὶ περὶ τιμωρήσεως αὐτῶν ἀνεγράφησαν διατάξεις.

Α') Προσβολή κατὰ τῆς τάξεως τοῦ πολίτου.

**Άρθρ. 354.*

Πᾶσα παράνομος πράξις τείνουσα εἰς ἀνατροπὴν ἢ μεταβολὴν τῆς πολιτικῆς τάξεως ἄλλου τινὸς πρὸς βλάβην αὐτοῦ τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν.

Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 (ἄρθρ. 392) ἐχαρακτήρισεν ὡς ἰδιαιτέραν περίπτωσιν τῆς ἀπάτης, τῆς γενομένης ἐπὶ σφετερισμῷ ἢ πρὸς βλάβην ἄλλοτρίων δικαιωμάτων, πᾶσαν πρᾶξιν, σκοποῦσαν τὴν μεταβολὴν, τὴν στέρησιν, ἢ τὴν διαμυφισθήτησιν τῆς πολιτικῆς τάξεως προσώπου τινός. Τὰ μεταγενέστερα ὅμως Βαυαρικὰ νομοσχέδια ¹⁾ ἀπεχώρησαν ἐκ τῆς ἀπάτης τὴν πρᾶξιν ταύτην, καὶ συμπεριέλαβον αὐτὴν ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν κατὰ τῆς τάξεως τοῦ πολίτου ἀπευθυνομένων προσβολῶν ²⁾.

Ἐκ τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρου 354 προκύπτει ὅτι·

1) Ὡς μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πᾶσα οἰαδήποτε παράνομος πρᾶξις, ἀλλ' ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι, ἐὰν ἡ τοιαύτη πρᾶξις περιέχῃ ἐν ἑαυτῇ ἀδίκημα μᾶλλον ἀξιόποιον, ὁ ἐνοχὸς θέλει ἐπισύρει καθ' ἑαυτοῦ τὴν βαρυτέραν ποινὴν. Ἐὰν ἐπομένως διὰ πλαστογραφήσεως δημοσίου τινὸς ἐγγράφου, ἢ δι' ὑπεξαίρεσεως ἢ ἐξαφανίσεως αὐτοῦ ἐπεχειρήθῃ ἡ ἐκτέλεσις τῆς πράξεως, ὑπάρχει συρρόη ἐγκλημάτων, καὶ ὁ ἐνοχὸς τιμωρηθήσεται κατὰ τοὺς περὶ αὐτῆς κρατοῦντας ὁρισμούς.

2) Σκοπὸς τῆς πράξεως εἶναι ἡ ἀνατροπὴ ἢ μεταβολὴ τῆς πολιτικῆς τάξεως ἄλλου τινός. Ὡς πολιτικὴν τάξιν ἐννοεῖ ὁ νόμος τὴν κατάστασιν τοῦ προσώπου τὴν ἐρειδομένην ἐπὶ τῶν σχέσεων

¹⁾ Νομοσχ. 1822 ἄρθρ. 289.—1837 ἄρθρ. 247.—1834 ἄρθρ. 289.

²⁾ Ὁ ποιν. νόμος τῆς Βυρτεμβέργης δὲν ἐτιμῶρει ἐν ἄρθρ. 376 εἰμὴ μόνον τὸν σφετερισμὸν τῶν δικαιωμάτων τινός ὡς μέλους ὀρισμένου ὄχμου.

αὐτοῦ πρὸς ὠρισμένην ἐπικράτειαν, ἢ πρὸς δῆμον, ἢ πρὸς κοινότητα ¹⁾). Ἐπομένως ἔνοχος τοῦ ἀδικήματος καθίσταται ὁ ἐπιχειρῶν νὰ στερήσῃ τινὰ τοῦ δικαιώματος τῆς ἰθαγενείας, ἢ τῆς δημοτικῆς ἐγκαταστάσεως, ἢ τοῦ δικαιώματος τῆς συμμετοχῆς εἰς τινὰ κοινότητα κτλ.

3) Ἡ τοιαύτη ἀνατροπὴ ἢ μεταβολὴ τῆς πολιτικῆς τάξεως δέον νὰ φέρῃ βλάβην εἰς τὸ πρόσωπον, καθ' οὗ ἀπευθύνεται. Ἡ πραγματοποίησις ὅμως τῆς βλάβης δὲν θεωρεῖται ὡς οὐσιώδης τοῦ ἐγκλήματος ὅρος ²⁾).

B') Προσβολαὶ κατὰ τῆς οἰκογενειακῆς τάξεως.

Ἄρθρ. 355.

Ὡς ἔνοχος προσβολῆς κατὰ τῆς οἰκογενειακῆς τάξεως θεωρεῖται καὶ καταδικάζεται εἰς εἰρκτὴν ὅστις διὰ παρανόμων πράξεων ἀνατρέπει ἢ μεταβάλλει τὰ οἰκογενειακά δίκαιά τινος πρὸς βλάβην αὐτοῦ, καὶ ἰδίως ὅστις κρύπτει ἢ ἀπομακρύνει παῖδά τινα, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ν' ἀνατρέψῃ ἢ μεταβάλλῃ τὴν οἰκογενειακὴν αὐτοῦ τάξιν, ἢ δὲν τὸν ἀποδίδει εἰς τὸν ἔχοντα δικαίωμα νὰ τὸν ἀπαιτήσῃ· καὶ ὅστις ἐπὶ τοιούτῳ σκοπῷ ὑποβάλλει ἢ μεταλλάττει παῖδά τινα ἢ τὸν παριστάνει ψευδῶς ὡς γεννημένον ἀπὸ τὴν δεῖνα μητέρα.

Ἄρθρ. 356.

Ὅστις παραχωρεῖ ἴδια τέκνα εἰς ἀγνώστους ἢ ὑπόπτους, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν καὶ, ἐὰν δὲν εἴμπορῇ νὰ δοθῇ καμμία πληροφορία περὶ τῆς

¹⁾ Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. § 392.—Haeberlin Criminalrecht III. σελ. 224.

²⁾ Haeberlin Criminalrecht. III. σελ. 224.

ζωῆς καὶ διατριβῆς τοιούτων τέκνων, καταδικάζεται τὸ πολὺ εἰς ἕξ μηνῶν φυλάκισιν, παρεκτός τῶν διὰ τῆς ἀνηκούσης ἀστυνομικῆς ἀρχῆς περαιτέρω λαμβανομένων μέτρων.

Ἄρθρ. 557.

Μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἑνὸς ἔτους τιμωρεῖται ὅστις, θέλων νὰ ὠφελήσῃ ἀθεμίτως ἑαυτὸν ἢ ἄλλον, ἢ νὰ βλάβῃ τρίτον τινὰ, ἀποδίδει εἰς ἑαυτὸν ἢ εἰς ἕτερον τὰ δίκαια τῆς οἰκογενειακῆς τάξεως ξένης τινὸς οἰκογενείας.—Ἐὰν ἡ πρᾶξις αὕτη τείνῃ ἰδίως εἰς ἀντιποίησιν τῆς περιουσίας ἄλλου ζῶντος ἢ ἀποθανόντος, πρὸς βλάβην τοῦ ἔχοντος δικαιώματα, καταγινώσκεται τότε φυλάκισις τοῦλάχιστον ἕξ μηνῶν.

Ἄρθρ. 558.

Μέλος οἰκογενείας, γενόμενον ἔνοχον πράξεων, αἵτινες βλάπτουσι τὴν οἰκογενειακὴν τάξιν, πρὸς τῇ ποινῇ ἀποστερεῖται ἐνταυτῷ καὶ ὅλων τῶν ἐκ τῆς συγγενείας νομίμων ὠφελειῶν ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο, κατὰ τοῦ ὁποίου ἀπετείνετο ἡ πρᾶξις.

Παρὰ Ῥωμαίοις ὁ ἐπὶ σκοπῷ ἀπάτης ἀντιποιούμενος ἄλλότριον ὄνομα, καὶ ψευδῶς ἑαυτὸν ὡς μέλος ξένης οἰκογενείας παριστῶν ἐτιμωρεῖτο ὡς ἔνοχος τοῦ *crimen falsi* ¹⁾.

Ἐπίσης δυνάμει τῆς *Lex Cornelia de falsis* κατεδιώκετο καὶ

¹⁾ Lex 13 (48. 10 de leg. Cornel. de fals.) Pauli Sent Recept. V. 25 § 11. «Is qui sibi falsum nomen imposuerit, genus parentisque finxerit, quo quid alienum interceperit, possederit, poena legis Corneliae de falsis coercetur.»

ἐτιμωρεῖτο ἡ μήτηρ ἢ πᾶς ἄλλος, ὅστις ἐγένετο ἔνοχος ὑποβολῆς παιδὸς (*partus suppositio*)¹⁾.

Δικαίωμα πρὸς ἐγκλησιν ἔνεκεν ὑποβολῆς παιδὸς εἶχεν ὁ πατήρ ὡς καὶ πάντες οἱ εἰς τὴν κληρονομίαν ἐνδιαφερόμενοι, τὸ δὲ ἀξιοποιῖον τῆς πράξεως δὲν ἐξηλείφετο διὰ τῆς παραγραφῆς²⁾.

Περὶ τῶν λοιπῶν ἀξιοποιῶν πράξεων τῶν προσβάλλουσῶν τὴν οἰκογενειακὴν τάξιν δὲν γίνεται μνεία ἐν ταῖς πηγαῖς τῶν Ῥωμαϊκῶν νόμων. Ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων καὶ ἐν τῇ Καρολίνῃ ἰδίως δὲν ὑπάρχουσιν εἰδικαὶ διατάξεις περὶ τῶν ἐγκληματικῶν αὐτῶν πράξεων.

Κατὰ πρῶτον ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἀπαντῶμεν καθαρῶς διατετυπωμένην τὴν ἔννοιαν τῶν κατὰ τῆς οἰκογενειακῆς τάξεως ἐγκληματικῶν προσβολῶν, καὶ ὁ μὲν Γαλλικὸς ποιν. νόμος εἰδικῶς προϋνόησεν ἐν ἄρθρ. 345 περὶ τῶν ἀξιοποιῶν πράξεων, δι' ὧν κωλύεται ἡ ἀποδείξις τῆς οἰκογενειακῆς τῶν παιδῶν τάξεως, ἢ ἐπιχειρεῖται ἡ καταστροφή τῶν περὶ αὐτῆς ἀποδείξεων, ἢ διενεργεῖται ἡ ὑπεξαίρεσις, ἀπόκρυψις, ἐξαφάνισις, ἀντικατάστασις ἢ ὑποβολὴ παιδός³⁾.

Ὁ δὲ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀπάτης συμπεριέλαβε καὶ τὴν μεταλλαγὴν ἢ ὑποβολὴν παιδὸς [ἄρθρ. 282] ὡς καὶ τὴν ἀντιποίησιν τοῦ ὀνόματος

¹⁾ Lex 1 pr. (25. 3. de agnosc. et alend. lib.).—Lex 1 § 13 (25. 4 de insp. ventr.) «Publice interest partus non subiei ut ordinum dignitas familiarumque salva sit.»

²⁾ Lex 30 § 1 (48. 10 de leg. Corn. de falsis) «De partu supposito soli accusant parentes, aut hi, ad quos ea res pertineat, non quilibet ex populo, ut publicam accusationem intendat». Lex 49 § 1. (eod.) «Accusatio suppositi partus nulla temporis praescriptione depellitur: nec interest, decesserit necne ea, quae partum subditisse contenditur».

³⁾ Chauveau-Hélie Code Pénal τομ. II ἀρ.θ. 2973. — Loi 13 Μαΐου 1863 δι' ἧς ἐτροποποιήθη τὸ ἀρχικόν κείμενον τοῦ ἄρθρ. 345. — Blanche Code Pénal τόμ. V. σελ. 287.

καὶ τῶν δικαιωμάτων ξένης οἰκογενείας [ἄρθρ. 391]. Τὰ μετ' αὐτὸν Βαυαρικὰ νομοσχέδια ¹⁾ ἀπεχώρησαν τὰς πράξεις ταύτας ἐκ τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀπάτης, καὶ ἐσχημάτισαν ἰδίαν κατηγορίαν ἐγκλημάτων προσβάλλοντων τὴν οἰκογενειακὴν τάξιν.

Κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν προκειμένων ἄρθρων τοῦ ἡμετέρου νόμου ἡ οἰκογενειακὴ τάξις προσβάλλεται α') διὰ τῆς ἀνατροπῆς ἢ μεταβολῆς τῶν οἰκογενειακῶν δικαιωμάτων τινός, καὶ ἰδίως διὰ τῆς ἀποκρύψεως, ἀπομακρύνσεως, μεταλλαγῆς ἢ ὑποβολῆς παιδὸς (ἄρθρ. 355. 356).—β') διὰ τῆς ἀντιποιήσεως τῶν οἰκογενειακῶν δικαιωμάτων ξένης τινός οἰκογενείας (ἄρθρ. 357). Περὶ τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν ἔννοιαν τῶν ἐγκλημάτων τούτων στοιχείων παρατηρητέον εἰδικώτερον.

1) Ὑποκείμενον δύναται νὰ ᾖ ἢ μέλος τι τῆς οἰκογενείας ἐκείνου, καθ' οὗ ἀπευθύνεται τὸ ἀδίκημα, ἢ καὶ τρίτος τις μὴ συνδεδεμένος διὰ συγγενικῶν δεσμῶν. Ὅσάκις τὸ ὑποκείμενον τυγχάνει ὢν μέλος τῆς οἰκογενείας πρὸς τῇ καταγνωστῇ ποινῇ ἀποστρεφῆται καὶ τῶν ἐκ τῆς συγγενείας νομίμων ὠφελειῶν, ὅς ἡδύνατο νὰ προσδοκᾷ ἐκ τοῦ προσώπου, οὗτινος προσεβλήθη ἡ οἰκογενειακὴ τάξις (ἄρθρ. 358).

2) Ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματός ἐστιν οἷονδήποτε μέλος οἰκογενείας τινός, τοῦ ὁποίου προσβάλλονται τὰ ἐν αὐτῇ δικαιώματα διὰ παρανόμου πράξεως, γινομένης ἐπὶ σκοπῷ βλάβης αὐτοῦ ἢ πρὸς ὄφελος ἐτέρου προσώπου. Ὁ δεσμός ὁ συνάπτων πρὸς οἰκογενεῖαν τινα τὸ πρόσωπον, καθ' οὗ τὸ ἀδίκημα ἀπευθύνεται, δύναται νὰ ἀπορρέῃ εἴτε ἐκ τῆς ἐξ αἵματος συγγενείας, εἴτε ἐξ υἱοθεσίας, εἴτε ἐκ τοῦ γάμου. Εἶναι δὲ ὅλως ἀδιάφορον, ἐὰν ἡ συγγένεια ᾖ ἡ γυνυτέρου ἢ ἀπωτέρου βαθμοῦ, εἰς εὐθείαν ἢ εἰς πλαγίαν γραμμὴν. Τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος δύναται νὰ ᾖ ἢ ἐνήλικον πρόσωπον, ἢ ἀνήλικον. Ἐν γένει καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ βίου

¹⁾ Νομοσχ. 1822 ἄρθρ. 281. 282.—1827 ἄρθρ. 248—250.—1831 ἄρθρ. 290—293. Ἐκ τοῦ τελευταίου τούτου ἀντεγράφησαν αὐτολεξείαι αἱ τῶν προκειμένων ἄρθρων διατάξεις τοῦ ἡμετέρου νόμου.

τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς γεννήσεως μέχρι τῆς στιγμῆς τοῦ θανάτου δύναται νὰ προσβληθῇ ἡ οἰκογενειακὴ αὐτοῦ τάξις. Ἰδίως μνημονεύει ὁ νόμος τὴν προσβολὴν τῆς οἰκογενειακῆς τάξεως τὴν κατὰ παίδων ἀπευθυνομένην, διότι ὡς ἀμέσως ἐν τοῖς ἐπομένοις θέλομεν ἶδει εὐχερέστερον ἐν τῇ ἡλικίᾳ ταύτῃ ἐπιτυχᾶνεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἀδικήματος.

3) Ἡ ἐνέργεια, δι' ἧς ἐκτελεῖται τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀδίκημα συνίσταται εἰς τὴν ἀνατροπὴν ἢ τὴν μεταβολὴν τῆς οἰκογενειακῆς τάξεως προσώπου τινός, διὰ παρανόμων πράξεων. Τὸ εἶδος τῶν παρανόμων πράξεων δὲν ὀρίζεται εἰδικώτερον, ὥστε ἐν τῇ γενικότητι τοῦ γράμματος τοῦ νόμου περιλαμβάνεται πᾶσα οἰαδήποτε ἐπιχειρήσις, φέρουσα εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἐπιδιωχομένου ἀποτελέσματος.

Συνήθως πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἀδικήματος γίνεται χρῆσις τῆς ἀπάτης, δι' ἧς ψευδῶς παρίσταται πρόσωπόν τι ὡς μέλος ξένης οἰκογενείας, ἢ δι' ἀπατηλῶν παραστάσεων διαμφορθεῖται ἡ σχέσις αὐτοῦ πρὸς ὥρισμένην οἰκογένειαν. Ἀλλ' ὅμως ἐκτὸς τῆς ἀπάτης δύναται καὶ διὰ παντοίων ἄλλων μέσων νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ ἐγκλήμα τοῦτο, οἷον διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν ἐγγράφων τῶν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς οἰκογενειακῆς τάξεως προσώπου τινός χρησίμων, ἢ διὰ πλαστογραφήσεως, ἢ ὑπεξαίρεσεως αὐτῶν κτλ, ¹⁾.

Ὡς εἶδομεν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος ἐπιχειρουμένη παράνομος πράξις ἀπατελεῖ καθ' ἑαυτὴν τὴν ἔννοιαν ἰδιωνύμου ἐγκλήματος, ὑφίσταται συρροὴ ἐγκλημάτων, καὶ ὁ ἐνοχος τιμωρεῖται διὰ τῆς ποινῆς, ἣν ἐπισύρει ἡ βαρυτέρα ἐκ τῶν συντρεχουσῶν πράξεων.

Ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, διακρίνει ὁ νόμος τὴν περίπτωσιν τῆς προσβολῆς τῆς οἰκογενειακῆς τάξεως τὴν κατὰ παίδων ἀπευθυ-

¹⁾ Ὡς λ. χ. ἐὰν πατὴρ τις πλαστογραφῇ τὰ τῆς γεννήσεως τέκνον ἐγγράφα, ἢ ἐὰν σύζυγος καταστρέψῃ τὰ τὸν γάμον αὐτοῦ βεβαιούντα ἐγγράφα καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν αὐτῶν ἀποβάλλῃ τὴν σύζυγόν του.

νομένην καὶ ὀρίζει ἐν ἄρθρ. 355 τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς, μνημονεύων τὴν ἀπόκρυψιν, τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ παιδὸς, τὴν ἄρνησιν τῆς παραδόσεως εἰς τοὺς ἔχοντας δικαίωμα νὰ ἐκζητήσωσιν αὐτὸν, ὡς καὶ τὴν μεταλλαγὴν, ἢ ὑποβολήν. Ἐκ τοῦ τοιοῦδε τρόπου τῆς ἐκτελέσεως ἐξάγεται ὅτι ὡς παῖδα ἐννοεῖ ὁ νόμος, οὐ μόνον τὸ ἀρτιγέννητον βρέφος, ὅπερ διὰ μεταλλαγῆς μετ' ἄλλου τοῦ αὐτοῦ ἢ ἐτέρου φύλου, ἢ δι' ὑποβολῆς δύναται νὰ παρασταθῇ ψευδῶς ὡς ἀνήκον εἰς τινα οἰκογένειαν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπερβὰν τὴν βρεφικὴν ἡλικίαν. Διὰ τῆς λέξεως παῖς δηλοῦται ἐν γένει ἡ σχέσις τῆς υἰότητος πρὸς τοὺς φυσικοὺς γονεῖς ¹⁾).

Ἐκτὸς τῆς ἀνατροπῆς ἢ μεταβολῆς τῆς οἰκογενειακῆς τάξεως ἡ τοῦ αὐτουργοῦ ἐνέργεια δύναται νὰ συνίσταται εἰς τὴν ἀντιποίησιν μόνον αὐτῆς, περὶ ἧς εἰδικῶς προναεῖ τὸ ἄρθρ. 357, χαρακτηρίζον τὴν πράξιν ὡς πλημμέλημα ἕνεκα τοῦ ἡπιωτέρου χαρακτῆρος, ὃν φέρει, διότι ὁ ἐπιχειρῶν τὴν τοιαύτην ἀντιποίησιν διεκδικεῖ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὰ οἰκογενειακὰ δικαιώματα εἰς τινα οἰκογένειαν, δὲν μεταβάλλει ὅμως οὐδὲ ἀνατρέπει τὰ δικαιώματα ἄλλου προσώπου.

4) Ἡ εἰρημένη ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ δέον ν' ἀπαρρῆχῃ ἐκ τῆς δολίας αὐτοῦ προαιρέσεως, ἥτις ἀπαραίτητον τοῦ ἐγκλήματος προϋπόθεσιν ἀποτελεῖ. Σκοπὸς τῆς δολίας προαιρέσεως εἶναι ἡ ἢ ἀθέμιτος ὠφέλεια τοῦ ἀντιποιοιμένου τὰ οἰκογενειακὰ δικαιώματα, καὶ ἀνατρέποντος ἢ μεταβάλλοντος τὴν οἰκογενειακὴν τάξιν, ἢ ἡ βλάβη τοῦ προσώπου, καθ' οὗ ἀπειθύνεται τὰ ἀδίκημα. Ὅσακις ἡ τοιαύτη ὠφέλεια ἢ βλάβη συνίσταται εἰς τὴν ἀντιποίησιν τῆς περιουσίας τινός, ζῶντος ἢ ἀπαθανόντος, ἐπιτείνεται ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου [ἄρθρ. 357].

¹⁾ Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. ἄρθρ. 282. — Stenglein Commentar ἄρθρ. 267. II σελ. 335. "Ὅτι τὸ ἐγκλημα τῆς προσβολῆς τῆς οἰκογενειακῆς τάξεως δὲν δύναται νὰ τελεσθῇ κατὰ νεκρογενήτου βρέφους ἐννοεῖται οἰκοθεν καὶ οὐδόλως ἦν ἀνάγκη νὰ γείνη τούτου μνεία ἐν τῷ νόμῳ. Τὸ βιώσιμον ἢ μὴ τοῦ τέκνου οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχη σημασίαν παρ' ἡμῶν.

Τετελεσμένον θεωρεῖται τὸ ἔγκλημα, ὅσας ἐπέλθῃ ἡ ἀνατροπὴ ἢ μεταβολὴ τῆς οἰκογενειακῆς τάξεως, ἢ γέννη ἢ ἀντιποίησις διὰ τῆς προσλήψεως λ. χ. τοῦ ὀνόματος τῆς ξένης οἰκογενείας, διὰ τῆς χρήσεως πλαστῶν ἐγγράφων, δι' ὧν αἱ ἀξιώσεις τοῦ ἀντιποιοιουμένου παρίστανται ὡς βάσιμοι κτλ. Ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐπιδιωκομένης ὠφελείας ἢ βλάβης δὲν ἀποτελεῖ ἀναγκαῖον στοιχεῖον τῆς τελέσεως ¹⁾.

Ὡς εἰδικὴν περίπτωσιν τοῦ ἐγκλήματος τῆς προσβολῆς τῆς οἰκογενειακῆς τάξεως μνημονεύει τὸ ἄρθρ. 356 τὴν ὑπὸ τῶν γονέων παραχώρησιν ἰδίων τέκνων εἰς ἀγνώστους ἢ ὑπόπτους. Ἐπιτείνει δὲ τὸ ἀξιόποιον τῆς πράξεως, ἐὰν δὲν ᾔναι δυνατόν νὰ ληθῶσι πληροφορίαι περὶ τῆς ζωῆς καὶ διατριβῆς αὐτῶν.

Γ') Προσβολαὶ ἀφορῶσαι τὸν γάμον.

^{*} Ἀρθρ. 359.

Ὅστις ἀναπείθει τινὰ εἰς τὸ νὰ συνάψῃ μετ' αὐτοῦ ἢ μετὰ τινος τρίτου γάμον, ἄκυρον κατὰ τοὺς νόμους, μεταχειριζόμενος ἀπάτην, εἰς τὴν ὁποίαν συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ παρασιώπησις τῶν γνωστῶν εἰς αὐτὸν νομίμων τοῦ γάμου κωλυμάτων, τιμωρεῖται, ἐπὶ καταμηνύσει τοῦ ἀπατηθέντος, καὶ ἀφοῦ ὁ γάμος κηρυχθῇ ἄκυρος διὰ τελεσιδίκου ἀποφάσεως παρὰ τοῦ ἀνήκοντος δικαστηρίου, μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἐξ μηνῶν.

^{*} Ἀρθρ. 360.

Ἐὰν γάμος τις κηρυχθῇ παρὰ τοῦ ἀνήκοντος δικαστηρίου ἄκυρος, διότι ἠνάγκασαν εἰς τοῦτο, διὰ βίας ἢ διὰ συ-

¹⁾ Haeblerlin Criminalrecht, III. σελ. 198. 201.

νεχῶν ἀπειλῶν, γονεῖς μὲν ἢ ἐπιμεληταὶ παίδων, τὸ τέκνον των, ἐπίτροποι δὲ, τὸν ὑπεξούσιόν των, τιμωροῦνται οἱ ἀναγκάσαντες οὗτοι μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν.

Ἄρθρ. 361.

Ὅστις, διαφεύγων τὸν ἀρμόδιον ληξιαρχον, ἐκτελεῖ τὸν γάμον του ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τοῦ κράτους διὰ μέσου ἄλλου τινὸς ληξιάρχου, ἢ τινος τῶν ἐκ τοῦ κλήρου, τιμωρεῖται, 1) μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἑξ μηνῶν καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν εἴκοσι μέχρι διακοσίων δραχμῶν, ἐὰν ὁ γάμος δύναται νὰ προσβληθῇ ὡς ἄκυρος.—2) εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωση, μὲ φυλάκισιν τριῶν ἡμερῶν μέχρις ἑνὸς μηνός, καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν δεκαπέντε ἕως ἑκατὸν πεντήκοντα δραχμῶν.

Αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὸν γάμον προσβολαὶ συνίστανται ἢ εἰς τὴν δι' ἀπάτης σύναψιν γάμου, ἢ εἰς τὴν διὰ βίας ἢ ἀπειλῶν τέλεσιν αὐτοῦ, ἢ εἰς παράλειψιν τῆς τελέσεως τοῦ γάμου διὰ τοῦ ἀρμοδίου ληξιάρχου. Περὶ ἐκάστης τῶν εἰρημένων πράξεων γενήσεται λόγος ἐν τοῖς ἐπομένοις.

Α') Γάμος δι' ἀπάτης.— Περὶ τοῦ τοιοῦτου γάμου πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 359 ¹⁾ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ὁποίου.

1) ἔνοχος τοῦ ἐγκλήματος δύναται νὰ ᾖ εἴτε ὁ ἀνὴρ ἢ ἡ γυνὴ οἱ εἰς γάμον συναπτόμενοί, ἢ τρίτον τι πρόσωπον.

2) Ὡς μέσον πρὸς τελεσιουργίαν αὐτοῦ χρησιμεύει ἡ ἀπάτη, ἥς ἀποτέλεσμα ἔστιν ἡ σύναψις ἀκύρου γάμου κατὰ τοὺς πολιτικούς νόμους. Ὅθεν ἡ ἀπάτη δεόν νὰ συνίσταται εἰς προφανῆ ἐπιβου-

²⁾ Βαυαρικοῦ Νομοσχ. 1822. ἄρθρ. 284.—1827 ἄρθρ. 251.—1834 ἄρθρ. 294.—Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 ἐθεώρει τὴν πράξιν ταύτην ὡς εἶδος ἀπάτης (ἄρθρ. 373) καὶ οὐχὶ ὡς προσβολὴν τῆς τάξεως τῶν προσώπων.

λήν, τοῦτέστιν εἰς ψευδῇ παράστασιν ἢ ἀλλοίωσιν τοιούτων γεγανότων, ἅτινα ὡς οὐσιώδεις καὶ ἀναγκαῖοι ὅροι τῆς συστάσεως ἐγκύρου γάμου προϋποτίθενται. Ἐὰν ἐπομένως δι' ἀπάτης προσκληθῇ ἡ ἐκ πλάνης συναίνεσις τῶν εἰς γάμον συνερχομένων, ἡ δὲ πλάνη αὕτη περιστρέφεται εἰς τὴν ταυτότητα τοῦ προσώπου, ὁ γάμος ἔσεται ἄκυρος, καὶ ὁ παραίτιος τῆς συνάψεως τοιούτου γάμου τιμωρεῖται ¹⁾).

Ὡς ἀξιόποιον ἀπάτην θεωρεῖ ὁ νόμος καὶ τὴν ἀποσιώπησιν τῶν νομίμων κωλυμάτων τοῦ γάμου, τῶν γνωστῶν εἰς τὸν ἀναπείθοντα τὸν ἕτερον πρὸς σύναψιν αὐτοῦ ²⁾).

3) Ἡ δι' ἀπάτης ἐκτέλσεις τοῦ ἐγκλήματος κατ' ἀνάγκην προϋποθέτει τὴν ὑπαρξιν δολίας πραιρέσεως, ἀποκλείουσα τὸ δυνατόν τῆς διαπράξεως αὐτοῦ ἐξ ἀμελείας.

4) Τετελεσμένον ἐστὶ τὸ ἀδίκημα διὰ τῆς συνάψεως τοῦ ἀκύρου γάμου. Ἀλλ' ἐν ὧν ὕψισταται ὁ τοιοῦτος γάμος, δὲν δύναται νὰ γείνη καταδίωξις τοῦ ἐνόχου, ἐπιτρεπομένη μόνον, ἀφοῦ ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου πολιτικοῦ δικαστηρίου τελεσιδίκως κηρυχθῇ ἄκυρος ὁ γάμος. Τὴν περὶ ἀκυρώσεως τοῦ τοιούτου γάμου αἴτησιν δύναται νὰ εἰσαγάγῃ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἢ τὸ ἐνδιαφερόμενον εἰς τὴν λύσιν αὐτοῦ πρόσωπον, ἢ ὁ εἰσαγγελεὺς τῇ αἰτήσῃ τῆς ἱερᾶς Συνόδου κατὰ τὸ ἄρθρ. 127' τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς νόμου, ὅσάκις ἀθέμιτος συνήφθῃ γάμος. Ἀλλ' ὅμως καὶ μετὰ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ γάμου πρὸς καταδίωξιν τοῦ ὑπαιτίου ἐπὶ

¹⁾ Lex 6. Cod (2,21 de dol. malo). Βασ.46 (10.3). Οὕτω λ.χ. ἐὰν ὁ Α διατρίδων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ μνηστευθῇ μετὰ τῆς Β θυγατρὸς πλουτοῦ ἐμπορίου, ἐπανακάμψας δὲ τελέσῃ γάμον μετὰ τῆς Γ ἀνεψίᾶς αὐτοῦ, ἡτις ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Β παρουσιάζεται αὐτῇ, ἢ ἐὰν ἡ Β συνάψῃ γάμον μετὰ τοῦ Α ὅστις ὑπὸ ψευδὲς ὄνομα ξένης οἰκογενείας παρέστη ὡς ὁ μνηστήρ αὐτῆς, ἐν ᾧ πράγματι εἶναι δραπέτης ἐκ τῶν φυλακῶν ἐστιγματισμένος ὁ γάμος ἔσεται ἄκυρος καὶ ὁ ἐνοχος τῆς τοιαύτης ἀπάτης τιμωρηθήσεται. Zhishman Eherecht. σελ. 608.

²⁾ Περὶ τῶν κωλυμάτων πρὸς γάμον ὅρ. Zhishman Eherecht. σελ. 312. — Παπαρρήγοπούλου Οἰκογενειακὸν δίκαιον § 12 ἐπομ. σελ. 15

παραβάσει τοῦ ἄρθρου 359 ἀπαιτεῖται ἐγκλησις ὑπὸ τοῦ παθόντος ¹⁾).

Ἡ κηρύττουσα τὸν γάμον ἄκυρον ἀπόφασις τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου ἀποτελεῖ δεδικασμένον ἐν τῇ ποινικῇ δίκῃ, καὶ δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ποινικὸν δικαστὴν νὰ ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα, ἐὰν ὁ γάμος ἦν ἄκυρος ἐνεκὲν ἀπάτης, ἔργον αὐτοῦ ἔσεται νὰ ἐξετάσῃ καὶ νὰ βεβαιώσῃ, ἐὰν ὁ κατηγορούμενος ἐγένετο πραγματικὸς ἐνοχος τῆς τοιαύτης ἀπάτης, ἐὰν ἀπεσιώπησε, καίπερ ὢν ἐν γνώσει, τὰ πρὸς γάμον κωλύματα καὶ ἐν γένει πάντα τὰ σχετικὰ ὡς πρὸς τὴν ἐνοχλὴν ζητήματα ²⁾. Ἐπειδὴ τὸ ἐγκλημα ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν διαρκῶν ἐγκλημάτων, ἡ παραγραφή τῆς ποινικῆς ἀγωγῆς ἄρχεται μετὰ τὴν λύσιν ἢ ἀκύρωσιν τοῦ γάμου.

Β') Γάμος διὰ βίας ἢ δι' ἀπειλῶν. — Πρανοῶν ὁ νόμος ἐν ἄρθρῳ 360 ³⁾ περὶ τοῦ δι' ἀπειλῶν ἢ διὰ βίας τελουμένου γάμου λαμβάνει ὑπ' ὄψιν μόνον τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ βία ἢ αἱ ἀπειλαὶ προσέρχονται ἐκ τῶν γονέων, τῶν ἐπιμελητῶν, ἢ τῶν ἐπιτρόπων καὶ ἀπευθύνονται πρὸς τὰ τέκνα, τοὺς ὑπὸ ἐπιμέλειαν διατελοῦντας, ἢ τοὺς ὑπεξουσίου, ἄρα οἱ ὅρισμοι τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ βίας ἢ ἀπειλῶν παρ' οἰοῦδήποτε ἐν γένει προσώπου ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ἐπενεχθεισῶν. Ἐκ τούτου δὲν πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τὴν βίαν ἢ

¹⁾ Αἱ ἐπίσημοι σημειώσεις τοῦ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1813 ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 373 ἀποφαίνονται, ὅτι ἀρκεῖ ἡ αἴτησις τοῦ παθόντος πρὸς ἀκύρωσιν τοῦ γάμου ἐνώπιον τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου, μετὰ τὴν ὀριστικὴν δὲ λύσιν αὐτοῦ δύναται αὐτεπαγγέλτως νὰ γείνῃ καταδίωξις τοῦ ἐνόχου. Ἡ ἐρμηνεία αὕτη οὐδόλως δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ἀπέναντι τοῦ σαφοῦς γράμματος τοῦ ἄρθρου 373 τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου καὶ πολὺ ὀλιγώτερον τοῦ ἡμετέρου, ὅστις οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον ἀφήσῃ δισταγμὸν περὶ τῆς ἐγκλήσεως ὡς ἀπολύτως ἀναγκαίης πρὸς καταδίωξιν τοῦ ἐνόχου. δρ. Haeblerlin. Criminalrecht. III. σελ. 212.

²⁾ Stenglein Commentar ἄρθρ. 268. τόμ. II. σελ. 341.

³⁾ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἄρθρ. 372. — Νομοσχ. 1822 ἄρθρ. 285.—1827 ἄρθρ. 252.—1831 ἄρθρ. 295.

πὰς ἀπειλὰς τὰς παρ' ἄλλων προσώπων ἐπαγομένης πρὸς σύναψιν γάμου θεωρεῖ ἀνεγκλήτους, ἀλλὰ ἡ τοιαύτη βία ἢ αἱ ἀπειλαὶ ἐχαρακτηρίσθησαν ἤδη δι' ἄλλων διατάξεων ἀξιόποιοι, ὥστε ὅπως περιττὸν ἦν νὰ προνοήσῃ εἰδικῶς περὶ αὐτῶν καὶ αὖθις. Οὕτως ἡ ἐξανάγκασις ἄρρενος ἢ θήλεος πρὸς σύναψιν γάμου δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀπαγωγὴ, καὶ ὡς τοιαύτη νὰ τιμωρηθῇ, (ἄρθρ. 331) ἢ ὡς παράνομος βία καὶ ἀπειλὴ (ἄρθρ. 330) ¹⁾.

Πρὸς καταδίωξιν τῶν ἐνόχων γονέων, ἐπιμελητῶν ἢ ἐπιτρόπων δὲν ἀπαιτεῖ ὁ νόμος ἐγκλησιν ἐκ μέρους τοῦ παθόντος, ὅθεν καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος δύναται νὰ γείνη, μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἀκύρωσιν τοῦ γάμου ²⁾.

Γ') Παράλειψις τῆς τελέσεως τοῦ γάμου διὰ τοῦ ἀρμοδίου ληξιάρχου.—Περὶ ταύτης προνοεῖ τὸ ἄρθρ. 361, ἀλλ' οἱ ὅρισμοί αὐτοῦ δὲν ἔχουσιν ἐφαρμογὴν, διότι κατὰ τὸν ἰσχύοντα περὶ ληξιαρχικῶν πράξεων νόμον τῆς 29 ὁκτωβρίου 1856 (ἄρθρ. 74—76) οἱ γάμοι δὲν τελοῦνται ἐνώπιον τῶν ληξιάρχων, ἀλλ' ἀπλῶς πιστοποιεῖται ὑπ' αὐτῶν ἡ ἱεροτελεστία τοῦ γάμου ³⁾.

Δ') Ὡς πρὸς τὴν τήρησιν τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων.

Ἄρθρ. 362.

Μὲ φυλάκισιν τριῶν ἡμερῶν μέχρι τριῶν μηνῶν, ἢ μὲ χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ διακοσίων δραχμῶν τιμωροῦνται οἱ κατὰ γενικὴν διάταξιν, ἢ ἰδιαιτέραν παραγγελίαν ὀφείλοντες νὰ συντάττωσι τὰ βιβλία τὰ ἀφορῶντα

¹⁾ Ἐὰν ἡ βία ἢ ἡ ἀπειλὴ σκοποῦσιν, οὐχὶ τὴν ἐξανάγκασιν τοῦ προσώπου πρὸς σύναψιν γάμου, ἀλλὰ τὴν παρεμπόδισιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τελέσεως γάμου, ἡ πράξις δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς προσβάλλουσα τὸν γάμον, μὴ τελεσθέντος οὐδὲ ὑφισταμένου τοιούτου, ἀλλὰ θεωρεῖται ὡς λόγος πρὸς αἵτησιν πολιτικῆς ἀποζημιώσεως, ἢ ὡς πράξις ἀξιόποινος δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 330.

²⁾ Stenglein Commentar ἄρθρ. 269 τόμ. II σελ. 342.

³⁾ Καλλιγὰ Σύστημα Ρωμ. Δικαίου τόμ. Δ'. § 54.—Παπαρρήγοπούλου Οἰκογενειακὸν δίκαιον § 64 σελ. 82.

τὴν πολιτικὴν ἢ οἰκογενειακὴν τάξιν, ἢ νὰ ἐκδίδωσι τὰ ἐπίσημα ληξιαρχικὰ ἔγγραφα, ἐὰν ἐκδίδωσι τοιαῦτα ἔγγραφα, ἢ ἐκτελῶσι τοιαύτας πράξεις, χωρὶς νὰ προσέχωσιν ἀποχρῶντως μὴ γίνῃ παράβασις τῶν νόμων, κατὰ-χρησις, ἢ λάθος ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα ἢ τὰ πράγματα, ἐὰν παραλείπωσιν ἢ ἀμελῶσι τὴν ἐπιτετραμμένην εἰς αὐτοὺς σύνταξιν τῶν βιβλίων τούτων, ἐὰν δὲν ἀκολουθῶσιν εἰς ταῦτα τοὺς διαγεγραμμένους τύπους, οὐδὲ τὰ προφυλάττωσιν ἐπιμελῶς ἀπὸ πάσης ὑπεξαγωγῆς καὶ καταχρήσεως.

Ἡ ἐπίσημος πιστοποίησις τῆς καταστάσεως τῶν προσώπων ὡς πρὸς τὴν οἰκογενειακὴν αὐτῶν τάξιν καὶ ὡς πρὸς τὸν γάμον γίνεται διὰ τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων. Ἡ μὴ ἀκριβὴς τῶν βιβλίων αὐτῶν τήρησις συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῶν κειμένων νόμων καὶ τὰς ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν ἐκδοθείσας ὁδηγίας ὑπὸ τῶν ἐπιτετραμμένων τὸ ἔργον τοῦτο προσώπων δύναται νὰ καταστήσῃ ἀμφίβολον καὶ ἀμφισβητήσιμον τὴν κατάστασιν τῶν προσώπων καὶ νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς προσβολὴν ταύτης. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὡς ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τῶν ἀξιοποιούντων πράξεων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν τάξιν τῶν προσώπων ἐθεώρησεν ὁ νόμος τὴν διὰ τοῦ προκειμένου ἄρθρου τιμώρησιν τῶν ἐξ ἀμελείας παραβάσεων ἢ παραλείψεων τῶν γενομένων ἐν τῇ συντάξει καὶ τηρήσει τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων¹⁾.

Ἐνοχος τοῦ ἐγκλήματος δύναται νὰ ᾖ ὁ κατὰ γενικὴν διάταξιν ἢ ἰδιαίτεραν παραγγελίαν ὀφείλων νὰ συντάττῃ τὰ βιβλία τὰ ἀφορῶντα τὴν πολιτικὴν ἢ οἰκογενειακὴν τάξιν²⁾. Ποῖα δὲ

¹⁾ Τὸ ἄρθρ. 362 ἐλήφθη ἐκ τοῦ Β' μέρους τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων τοῦ 1827 ἄρθρ. 185, καὶ 1831 ἄρθρ. 181.

²⁾ Κατὰ τὸν περὶ ληξιαρχικῶν πράξεων νόμον τῆς 29 Ὀκτωβρίου 1856 αὐταὶ ἀνάγονται 1) εἰς τὴν γέννησιν, 2) εἰς τὸν γάμον, 3) εἰς τὸν θάνατον 4) εἰς τὴν προσθήκην ἢ μεταβολὴν ὀνόματος, εἰς τὰς ἀνα-

εἰδικῶς εἰσι τὰ πρόσωπα ταῦτα ὀρίζουσι τὰ ἄρθρα 36 καὶ ἔπομ. τοῦ νόμου τῆς 29 Ὀκτωβρ. 1856 περὶ ληξιαρχικῶν πράξεων, καθ' ὃν ληξιάρχοι εἰσὶν 1) Ὁ δήμαρχος ἢ ὁ ἀναπληρωτὴς αὐτοῦ κωλυομένου. 2) Οἱ εἰδικοί πάρεδροι τῶν χωρίων, ἐνθα ὑπάρχουσι τοιοῦτοι. 3) Οἱ διὰ Βασ. Διατάγματος διοριζόμενοι ἀναπληρωτικοὶ ληξιάρχοι. 4) Οἱ διπλωματικοὶ πράκτορες καὶ οἱ πρόξενοι ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Τὰ καθήκοντα τῶν ληξιαρχῶν καὶ αἱ διατυπώσεις, καθ' ἃς ὀφείλουσι νὰ συντάττωσι τὰς ληξιαρχικὰς πράξεις, κανονίζονται λεπτομερῶς ὑπὸ τῶν ἄρθρ. 23 καὶ ἔπομ. τοῦ εἰρημένου νόμου, ῥητῶς δὲ διὰ τοῦ ἄρθρ. 51, ὀρίζεται ὅτι πᾶσα τῶν ληξιαρχῶν παράβασις τιμωρεῖται κατὰ τὸ ἄρθρ. 362¹⁾.

Ἐὰν κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν ληξιαρχικῶν πράξεων ὁ ληξιαρχος δολίως φερόμενος ἡλλοίωσεν ὅπωςδῆποτε τὴν ἀλήθειαν διὰ ψευδῶν παραστάσεων ἢ ἔαν μετὰ τὴν σύνταξιν αὐτῶν ἐνόθευσε τὸ περιεχόμενον, ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι καὶ ὡς ὑπαίτιος πλαστογραφίας δύναται νὰ καταδιωχθῇ κατὰ τοὺς περὶ συρότης ὁρισμούς.

γνωρίσεις νόθων τέκνων, τὰς υἱοθεσίας καὶ τὰ διαζύγια, ἔπομένως κατὰ τὸ γράμμα τοῦ ἄρθρ. 362 ὡς πολιτικὴν ἢ οἰκογενειακὴν τάξιν (bürgerlichen Stand) προσώπου τινὸς δέον νὰ ὑπονοήσωμεν τὴν ἐκ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, τοῦ γάμου, ἢ συνεπείᾳ διαζυγίου ἐκπηγάζουσαν, οἷον τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἐλληνικῆς ἰθαγενείας συνεπείᾳ τῆς ἐξ Ἑλλήνος πατρὸς γεννήσεως (ἄρθρ. 14 Ἀστικοῦ νόμου), ἢ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀναγνωρίσεως. Τὴν πρόσκτησιν τῆς ἐλληνικῆς ἰθαγενείας τῆς ἀλλοδαπῆς τῆς μεθ' Ἑλλήνος συζευχθείσης (ἄρθρ. 21), ἢ τὴν ἀνάκτησιν ταύτης μετὰ τὸ διαζύγιον (ἄρθρ. 25) κτλ.

¹⁾ Οὕτω λ. γ. ἐπὶ παράβασει τοῦ ἄρθρ. 362 δύναται νὰ τιμωρηθῇ ὁ ληξιαρχος, ὅστις παρέλειψε νὰ ποιήσῃ μνημεῖον ἐν τῇ πράξει ὅτι ἀνεγνώσθη εἰς τὰ μέρη παρόντων τῶν μαρτύρων [ἄρθρ. 46], ἢ δὲν ἐμνημόνευσε τὸν λόγον, δι' ὃν δὲν ὑπεγράφη ὑπὸ τίνος τῶν μαρτύρων ἢ τῶν ἐν τῇ πράξει μνημονευομένων [ἄρθρ. 47], ἢ ἐγγράφει τὰς ληξιαρχικὰς πράξεις ἀφύων κενὰ καὶ οὐχὶ κατὰ συνέχειαν (ἄρθρ. 41), ἢ δὲν σημειοτὶ τὸν αὐξοντα ἀριθμὸν (ἄρθρ. 40), ἢ δὲν βεβαιοτὶ τὴν δεῖδεικον ἐπισήμου πληρεξουσίου ἐμφάνισιν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐνδιαφερομένων [ἄρθρ. 44] κτλ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΟΥ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΙΣΧΥΟΝΤΟΣ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ν. ΚΩΣΤΗ.

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

ΤΕΥΧΟΣ Α'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑΣ ΙΩ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βορρᾶ, ἀριθ. 72.

1879

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συγγρα-
φέως θεωρεῖται ὡς παρανόμως γενομένη μετατύπωσις.

Α. Κωνσταντίνου
124

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΝ ΤΟΜΩ Γ'. — ΤΕΥΧΕΙ Α'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ ληστείας, ἐκβιάσεως (εἰσπράξεως διὰ βίας)
καὶ δηώσεως τῆς χώρας.

	Σελ.
Α') Ληστεία. (ἄρθρ. 363—367).....	1
α') Εἰσαγωγή	4
β') Ὅρισμός καὶ στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος..	7
γ') Εἰδικαὶ περιπτώσεις καὶ τιμώσεις τοῦ ἀδικήματος	12
δ') Περὶ Πειρατείας	16
Β') Ἐκβίασις (ἄρθρ. 368—369).....	20
Γ') Δηώσεις τῆς χώρας (ἄρθρ. 370).....	28

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ κλοπῆς καὶ ὑπεξαίρέσεως.

Α') Περὶ κλοπῆς.	
α') Εἰσαγωγή	31
β') Ὅρισμός καὶ στοιχεῖα τοῦ ἀδικήματος (ἄρθρ. 371— 372)	40
γ') Χαρακτηρισμός τῆς κλοπῆς καὶ τιμώσεις (ἄρθρ. 373—384)	51
1) Ἐν γένει	56
2) Εἰδικαὶ περιπτώσεις τῶν διακεκριμένων κλοπῶν..	57

3) Ἀξία τῶν κλοπιμαίων	Σελ. 68
4) Ἐπιβαρυντικαὶ αἰτίαι	72
δ') Καταδίωξις τῶν ἐπὶ κλοπῇ κατηγορουμένων καὶ ἐξάλειψις τοῦ ἀξιοποίνου	78
B') Περὶ ὑπεξαίρεσεως.	
α') Εἰσαγωγή	82
β') Ὁρισμὸς καὶ στοιχεῖα τοῦ ἀδικήματος (ἄρθρ. 385—387)	84
γ') Διάφορα εἶδη τῆς ὑπεξαίρεσεως καὶ τιμώρησις αὐτῶν (ἄρθρ. 388—395)	91
δ') Ἐπιβαρυντικαὶ αἰτίαι, καταδίωξις τοῦ ἐνόχου, ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς ποινῆς	103

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ Ἀπάτης.

A') Ἐν γένει.	
α') Εἰσαγωγή	105
β') Ὁρισμὸς καὶ στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τῆς ἀπάτης (ἄρθρ. 396)	113
γ') Εἶδη τῆς ἀπάτης καὶ τιμώρησις αὐτῶν (ἄρθρ. 397—401)	125
δ') Γενικοὶ ὅρισμοι (ἄρθρ. 402)	134
B') Ἰδιαιτέρως.	
1) Δι' ἀπάτης μείωσις τῶν εἰς τὸ δημόσιον ὀφειλομένων φόρων (ἄρθρ. 403)	136
2) Ἀπάτη ὡς πρὸς τὰ χρέη (ἄρθρ. 404—406)	138
I) Καταδολίευσις τῶν δανειστῶν	140
II) Χρεωκοπία.	
α') Ἐν γένει	142
β) Ἀπλὴ χρεωκοπία (Ἐμπορικοῦ Νόμου ἄρθρ. 590—595)	152
γ') Δολία χρεωκοπία (Ἐμπορικοῦ Νόμου ἄρθρ. 596—598)	166
δ') Καταδίωξις καὶ τιμώρησις τῆς χρεωκοπίας	170
ε') Περὶ κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων πραττομένων ἐν πτωχεύσει παρ' ἄλλων παρὰ τὸν πτωχεύσαντα (Ἐμπορικοῦ Νόμου ἄρθρ. 599—605)	180
4) Ἐν γένει	183

2) Περὶ τῶν ἀδικημάτων τρίτων προσώπων ἢ τῶν συγγενῶν τοῦ πτωχεύσαντος	186
3) Περὶ τῶν ὑπὸ τῶν συνδίκων ἢ διαχειριστῶν διαπραττομένων ἀδικημάτων	190
4) Περὶ τῶν ἀδικημάτων τῶν πιστωτῶν	192
5) Ἀπάτη διὰ ψευδῶν διαφημίσεων (ἄρθρ. 407)	195

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΗΜΗΤΟΝ.

Περὶ ζημιῶν γενομένων δι' ἐμπρησμοῦ ἢ πλημμύρας

Α') Ἐμπρησμός (ἄρθρ. 408—418)	199
Ι) Εἰσαγωγή	202
II) Ἐμπρησμός ἐκ δολίας προαιρέσεως.	
α') Ἀλλοτρίων πραγμάτων	207
β') Ἰδιοκτητῶν πραγμάτων	215
III) Ἐμπρησμός ἐξ ἀμελείας	217
IV) Γενικοὶ ὅρισμοί.	
α') Τέλεισι τοῦ ἐμπρησμοῦ καὶ ἐκρήξις τοῦ πυρός	218
β') Ὑποτροπή καὶ συρροή	219
γ') Μεταμέλεια τοῦ αὐτουργοῦ	220
Β') Ἐπίτηδες γενομένη πλημμύρα (ἄρθρ. 419—420)	223

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ ἄλλων φθορῶν καὶ βλαβῶν ξένης ιδιοκτησίας

Α') Εἰσαγωγή	230
Β') Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος	232
Γ') Διαβάθμισις τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως	233
Δ') Ἐπιβαρυντικαὶ αἰτίαι τῆς ποινῆς	236
Ε') Ἐξαφάνισις ἢ ὑπεξαγωγή ἐγγράφων	238
ΣΤ') Καταδίωξις τοῦ ἀδικήματος	242

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ ζημιῶν ἐκ μεταβολῆς τῶν ὁροσῆμων, μετατυπώσεως, τοκογλυφίας, παραβιάσεως ξένων ἀπορρήτων, καὶ ἄλλων ἐπιζημιῶν πράξεων.

Ἐν γένει

Α') Μετακίνησις τῶν ὁροσῆμων (ἄρθρ. 429—431) ..	245
---	-----

α')	Εἰσαγωγή	Σελ. 24
β')	Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος καὶ εἰδικαὶ περιπτώσεις	24
Β')	Μετατόπισις καὶ ἀπομίμησις ἔργων τέχνης καὶ τοῦς (ἄρθρ. 432—433).	25
1)	Εἰσαγωγή	25
α')	Δικαιολογικὴ βάση τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ..	25
β')	Ἱστορικὴ ἀνάπτυξις τῶν περὶ μετατοπίσεως νομοθετημάτων	25
2)	Χαρακτήρ καὶ στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος ..	26
Γ')	Τοκογλυφία (ἄρθρ. 434—435)	27
Δ')	Ζημία ἐξ ἐμποδίων γινομένων ἐπὶ πλειστηριασμοῦ (ἄρθρ. 436)	27
Ε')	Ἐπιζήμια συμβόλαια μετὰ τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἑτέρου διατελούντων (ἄρθρ. 437—438)	27
ΣΤ')	Ζημiae γινόμεναι ὑπὸ ἐπιτρόπων καὶ τῶν τοιούτων (ἄρθρ. 439)	27
Ζ')	Ζημiae γινόμεναι ὑπὸ πραγματοποιούντων (ἄρθρ. 440)	28
Ζ')	Ζημία γινομένη ὑπὸ προμηθευτῶν (ἄρθρ. 441—444) ..	28
Θ')	Βλάβη διὰ παραβιάσεως ξένων ἀπορρήτων (ἄρθρ. 445—447)	28

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Περὶ παραβάσεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἀλιείας	
ἄρθρ. 448	29

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

Περὶ παραβάσεως τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν.

Εἰσαγωγή	30
Α') Παράβασις τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων . ὑπαλλήλων.	
1) Παράνομος ἔνταρξις, ἐξακολούθησις καὶ ἀπέκδυσις τῆς ὑπηρεσίας (ἄρθρ. 449—451)	30
2) Παράβασις τῆς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀπαιτουμένης	

	ἐλεμνθίας (ἄρθρ. 452—455)	Σελ. 312
5)	Δωροδοκία (ἄρθρ. 456—460)	315
α')	Ἐν γένει	317
β')	Περὶ δωροληψίας	323
γ')	Δωροδοκία ἢ δεκασμός	328
4)	Καταπίσεις (461—462)	331
α')	Ἐν γένει	332
β')	Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος καὶ ποινῆ . . .	333
5)	Ἀποσιώπησις τῆς ἰδίας συμμετοχῆς (ἄρθρ. 463) . .	337
6)	Συμμέθεξις εἰς πράγματα, μὴ συμβιβαζόμενα μὲ τὰ ἔργα τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας (ἄρθρ. 464—466)	340
7)	Κατάχρησις τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς (ἄρθρ. 467—475)	345
1)	Ἐν γένει	348
11)	Εἰδικαὶ περιπτώσεις	
α')	Παράνομος ἐνέργεια ἀνακρίσεων	349
β')	Ἀθέμιτος παράλειψις τῆς ἀνακρίσεως καὶ αὐτογνώ- μων ἀπόλυσις τῶν κατηγορουμένων	351
γ')	Παραβίασις τοῦ ἀσύλου τῆς κατοικίας	352
δ')	Παραβίασις τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν καὶ ὑπε- ξαίρεσις αὐτῶν	355
ε')	Ἀδικαιολόγητος ἀναβολὴ τῆς ἐξετάσεως τοῦ συλλη- φθέντος κατηγορουμένου	357
ς')	Ἐκβίασις δι' αἰκιῶν τῶν κατηγορουμένων καὶ μαρ- τύρων	361
ζ')	Λίξις μὸς φυλακισμένων	363
η')	Παράνομος ἐκδοσις ἢ ἐκτέλεσις ποινικῶν ἀποφά- σεων ἢ κατ' ἀγνοίαν ποινῶν αὐθαιρέτων	364
θ')	Αὐθαίρετος ἐκτέλεσις ποινῶν	366
8)	Ἵπέρβασις τῶν καθηκόντων δημοσίων ὑπαλλήλων (ἄρθρ. 476—477)	368
9)	Ἀρρησις ὑπηρεσίας ἐκ μέρους τῶν δημοσίων ὑπαλλ- λήλων (ἄρθρ. 480—481)	375
10)	Ἀπιστία περὶ τῆς ἐνέργειας τῆς δημοσίου ὑπηρε- σίας (ἄρθρ. 482—486)	379
α')	Ἐν γένει	381
β')	Εἰδικαὶ περιπτώσεις	384
11)	Παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, μὴ ἀναφερόμεναι ῥητῶς ἐν	

- τῷ παρόντι νόμῳ (ἄρθρ. 487)
- 12) Παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἐξ ἀμελείας, ὀκνηρίας, κοινωδότητος (ἄρθρ. 488)
- B') Παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν
- 4) Ἐν γένει (ἄρθρ. 489)
- 2) Ἰδίως τῶν δικηγόρων (ἄρθρ. 490—491)
- 3) Παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας τῶν ἐπὶ τῆς διαχειρήσεως δημοτικῶν ὑπαλλήλων (ἄρθρ. 492)
- Γ') Γενικοὶ ὁρισμοὶ (ἄρθρ. 473—495)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ.

Περὶ πλημμελημάτων τῶν κληρικῶν ὡς πρὸς δημοσίαν ὑπηρεσίαν αὐτῶν
ἄρθρ. 496—499

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ.

Ἐν σελ.	9	στίχ.	7.	Ἀντὶ animus lucri faciendi γρ. ant sibi habendi
" "	20			Ἀντὶ συστασιώτης γρ. συστασιώτης
" "	24	σημ.	2.	Ἀντὶ δὲ γρ. δὲν.
" "	42	σημ.	1.	Ἀντὶ Ergänz. Heft. γρ. Ergänzt. H
" "	"	σημ.	2.	Ἀντὶ Uber γρ. Über.
" "	60	σημ.	1.	Ἀντὶ ἱππονόμος γρ. ἱπποκόμος, Bezold γρ. Pezold.
" "	142			Ἀντὶ Α') Ἐν γένει γρ. α') Ἐν γ
" "	146	σημ.	2	στοιχ. 8. Ἀντὶ παραστάσεις γρ. περ
" "	180			Ἀντὶ Ε') Περὶ κακουργημάτων κτλ Περὶ κακουργημάτων κτλ.
" "	256			Ἀντὶ τὰς προκατατεθείσας θεωρίας προεκτεθείσας θεωρίας κτλ.
" "	282			Ἀντὶ ἄρθρ. 410 γρ. ἄρθρ. 440.
" "	349			Ἀντὶ ἡ παράνομος ἐνέργεια γρ. π ἐνέργεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΕΡΙ ΛΗΣΤΕΙΑΣ, ΕΚΒΙΑΣΕΩΣ, (ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΣ
ΔΙΑ ΒΙΑΣ), ΚΑΙ ΔΗΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Α) ΛΗΣΤΕΙΑ.

**Αρθρ. 365.*

Ὅς ἔνοχοι ληστείας τιμωροῦνται.— 1) ὅσοι θέλοντες νὰ λάβωσιν εἰς τὴν κατοχὴν των αὐτογνωμόνως ξένην κινητὴν περιουσίαν, καὶ νὰ τὴν ἔχωσιν ἀδίκως ὡς ἰδιοκτησίαν των, προσέβαλον διὰ βίας τινά, ἣ ἐπέπεσον εἰς αὐτόν, ἢ ἠπέλιψαν τὸ σῶμα καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ.— 2) ὅσοι, ἐπὶ σκοπῷ κλοπῆς, ἐκτὸς τῶν ἐργαλείων, τὰ ὅποια φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς, εἶναι προσέτι ἐφωδιασμένοι ἰδίως καὶ μετ' ὅπλα, καὶ τὰ μετεχειρίσθησαν τῶντι εἰς ἐκφόβισιν ἢ κάκωσιν ἀνθρώπων, εἴτε χάριν ἐκτελέσεως τῆς κλοπῆς, ἢ πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ὑφαίρεθέντων πραγμάτων.— 3) ὅσοι, χωρὶς νὰ ᾔναι πρότερον ἐφωδιασμένοι ἰδίως μετ' ὅπλα μετεχειρίσθησαν ὅσα τοιαῦτα συνέλαβον, ἢ τὰ ὅποια ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κλοπῆς ἐργαλεῖα τὰ στρέφουσιν εἰς ὅπλα κατὰ τὸν

(ΕΡΜΗΝ. ΠΟΙΝ. ΝΟΜΟΥ, ΤΟΜ. Γ'.)

εἰς τὸν ἀριθμ. 2 ὠρισμένον τρόπον, διὰ νὰ φέρωσιν εἰς πέρας τὴν μελετηθεῖσαν κλοπὴν.— 4) ὅσοι διὰ βιαίων πράξεων ἐστέρησάν τινα τῶν μέσων τῆς ἀμύνης, καὶ ἐν τούτῳ ἐξέτελεσαν ὑφαίρεσιν· ἐὰν ὅμως ἀποδειχθῇ, ἡ εἶναι καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις πιθανόν, ὅτι δὲν ἔπραξαν τὰς αἰχίας χάριν ληστείας, ἀλλ' ἐξ ἄλλης αἰτίας κινούμενοι, καὶ διὰ σκοπὸν τὸν ὅποιον συνέλαβον μετέπειτα, μετεχειρίσθησαν τὴν ἀμήχανον τοῦ βιασθέντος κατάστασιν ὡς εὐκαιρίαν πρὸς ὑφαίρεσιν, ἐφαρμόζονται τότε ὡς πρὸς τὴν ἐκβίασιν καὶ τὴν συνοδεύουσαν ταύτην ὑφαίρεσιν οἱ περὶ τῆς συρρότης πολλῶν ἀξιοποίνων πράξεων νόμοι (ἄρθρ. 109 καὶ 110).

* Ἀρθρ. 564.

Μὲ θάνατον τιμωροῦνται.— 1) λησταί, οἵτινες ἐβασάνισάν τινα σωματικῶς διὰ νὰ τὸν ἀναγκάσωσι ν' ἀνακαλύψῃ εἰς αὐτοὺς τὴν κεκρυμμένην περιουσίαν του.— 2) λησταί οἵτινες ἐφόνευσαν, ἐπλήγωσαν καιρίως, ἢ ἄλλως ἔβαλον εἰς κίνδυνον ζωῆς, ἢ ἡκρωτηριάσαν τινα, ἢ διὰ τῆς ὁποίας μετεχειρίσθησαν πρὸς αὐτὸν βίας, ἐπέφερον εἰς αὐτὸν φρενοβλάβειαν ἢ σωματικὴν νόσον, βεβαίως ἢ πιθανῶς ἀνιάτους.— 3) λησταί, οἵτινες εἰς δημοσίους ὁδοὺς ἢ τόπους ἔπραξαν τὴν ληστείαν εἴτε μεταχειρισθέντες πρὸς τοῦτο ὅπλα, ἢ καταστήσαντες ἑαυτοὺς ἀγνωρίστους κατὰ τὸν εἰς τὸ ἄρθρον 366 ἀριθ. 3 ὠρισμένον τρόπον, καὶ συγχρόνως ἐνωπλισμένοι μὲν, ἂν καὶ δὲν ἔχαμον χρῆσιν τῶν ὅπλων.— 4) πειραταί παντὸς εἶδους.

* Ἀρθρ. 565.

Εἰς δεσμὰ διὰ βίου καταδικάζονται.— 1) οἱ ἀρχηγοὶ καὶ ὁδηγοὶ τινος συμμορίας ληστῶν, ἐὰν δὲν πρόκειται νὰ κα-

καδικασθῶσιν εἰς θάνατον.— 2) λησται, οἵτινες ὑπέφερον ἤδη τῶν δεσμῶν τὴν ποινὴν ἕνεκα ληστείας, καὶ ἔγιναν αὖθις ἔνοχοι ληστείας, τιμωρητέας μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα.— 3) λησται, οἵτινες ἐπραξαν τρεῖς τοῦλάχιστον ληστρικὰς πράξεις, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἤθελεν ἐπισύρει τὴν ποινὴν τῶν προσκαίρων δεσμῶν.— 4) λησται, ἐὰν ἔβλαψαν μὲν οὗτοίτινα, ὀλιγώτερον ἀφ' ὅ,τι διαλαμβάνει τὸ ἄρθρον 364 ἀριθ. 2, συμπίπτουσι δὲ εἰς τὸ κακούργημα των συγχρόνως καὶ δὺν τοῦλάχιστον ἐκ τῶν εἰς τὸ ἐπόμενον ἄρθρον 366 ἀριθμ. 2, 3, 4 ἀναφερομένων περιστάσεων.— 5) λησται, οἵτινες ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τοῦ προηγούμενου ἁρθρου 364 ἀριθμ. 3, ἐπραξαν ληστείαν τινὰ εἰς δημοσίους ὁδοὺς καὶ τόπους.

* Ἀρθρ. 566.

Ἡ ληστεία τιμωρεῖται μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα.— 1) ἐὰν τις αἰκίσθη, ἀλλ' ἄνευ σωματικῆς βλάβης.— 2) ἐὰν ἡ ληστεία ἐπράχθη ἐνόπλως μὲ ἀπειλὴν σώματος ἢ ζωῆς.— 3) ἐὰν ὁ ληστής ἠθέλησε νὰ καταστήσῃ ἑαυτὸν ἀγνώριστον διὰ προσώπειον, μελανώσεως τοῦ προσώπου, ψευδοπώγωνος, ἢ τοιούτων ἄλλων μέσων, ἢ ἐνδυόμενος ψευδῇ στολῇ, ἢ ἐμφανίζων πλαστὴν προσταγὴν τῆς ἀρχῆς, ἐπροσπάθῃ νὰ ἐκληφθῇ ἀντὶ ἄλλου τινός.— 4) ἐὰν ὁ ληστής εἰσέβαλε διὰ ῥήξεως ἢ ἀναβάσεως εἰς τινος κατοικίαν, ἢ εἰσεχώρησεν (εἰς αὐτὴν) ἐν καιρῷ νυκτός.— 5) ἐὰν ἡ ληστεία ἔγεινεν ὑπὸ δύω ἢ πλειόνων.— 6) ἐὰν ὁ ληστής ὑποσχὼν ἤδη τὴν ποινὴν τῆς εἰρκτῆς ἕνεκα ληστείας, ἔγινε καὶ αὖθις ἔνοχος ληστείας, τιμωρητέας μὲ εἰρκτὴν.— 7) ἐὰν ὁ ληστής ἐπραξέ τοῦλάχιστον τρεῖς λη-

στρικὰς πράξεις ἐκάστη τῶν ὁποίων ἤθελε τιμωρεῖσθαι μὲ εἰρκτήν.

¹ *Αρθρ. 567.*

Ληστείαπραχθεῖσα ἄνευ τινὸς τῶν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀναφερομένων περιστάσεων τιμωρεῖται μὲ εἰρκτήν.

α') Εἰσαγωγή.

Μετὰ τὰ ἐγκλήματα τὰ τὴν προσωπικότητα ἀμέσως προσβάλλοντα, ἅτινα ἐν τοῖς κεφαλαίοις ΙΣΤ'—ΚΑ' περιέχονται, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ κεφαλαίου ΚΒ' νέα κατηγορία ἀδικημάτων, περιλαμβάνουσα τὰς ἀξιοποίνους πράξεις τὰς ἀπευθυνομένας κατὰ τῆς περιουσίας. Τὴν πρώτην μεταξὺ τῶν ἐγκλημάτων αὐτῶν θέσιν κατέχει ἡ ληστεία, ἥτις ἕνεκα τοῦ διφυοῦς αὐτῆς χαρακτῆρος εὗρηται ἐν τῷ μεταιχμῷ τῷ διαστελλόντι τὰ ἐγκλήματα κατὰ τῆς προσωπικότητος ἀπὸ τῶν ἐγκλημάτων κατὰ τῆς περιουσίας.

Ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ ποινικῇ νομοθεσίᾳ μέχρι τῶν τελευταίων τῆς δημοκρατίας χρόνων δὲν ἐθεωρεῖτο ἡ ληστεία ὡς ἰδιαίτερον εἶδος ἐγκληματικῆς πράξεως. Ἡ διὰ βίας ἀφαιρέσεις ἀλλοτρίων πραγμάτων ἐχαρακτηρίζετο ὡς κλοπὴ (*furtum*). Κατὰ πρῶτον ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος τῆς ληστείας παρήχθη ἐκ τῆς διὰ τοῦ Ἑδίκτου τοῦ Πραίτωρος (Μ. Λουκούλου) χορηγηθείσης ἀγωγῆς (*actio vi bonorum raptorum*), ἥτις κατ' ἀρχὰς ἀπηυθύνετο κατ' ἐκείνων, ὅσοι ἠνωμένοι (*homines coacti*) ἐνόπλως καὶ διὰ βίας ἐπέπιπτον καὶ ἀφῆρουν ἢ ἐβλαπτον πᾶν εἰς οἰονδήποτε ἀλλότριον πρᾶγμα¹).

Βραδύτερον ἡ ἔννοια πλεόνων προσώπων, καὶ ἡ ὀπλοφορία

¹ *Lex 2 pr. (47. 8 vi bonor. rapti).*

αὐτῶν δὲν ἐθεωρεῖτο ὡς οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς πράξεως, ὥστε ἡ *actio vi bonorum raptorum* ἡδύνατο νὰ ἐγερθῇ καὶ κατὰ παντός, ὅστις μόνος ἀφῆρει ἀλλότριον πρᾶγμα ¹⁾).

Προϊόντος τοῦ χρόνου, ἰδιαίτεραί τινες περιπτώσεις ἐκ τῶν περιεχομένων ἐν τῷ Ἑδίκτῳ τοῦ Πραιίτωρος ἐτιμωρήθησαν ὡς δημόσια ἀδικήματα ²⁾).

Ἐν τῷ Ἰουστινιανείῳ δικαίῳ εὐρίσκομεν σαφῶς ἤδη διατετυπωμένην τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ληστείας, ὡς δημοσίου ἀδικήματος ὑποκειμένου εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐγκλημάτων τῆς βίας ³⁾).

Αὐστηρότερον δὲ πάντων ἐτιμωροῦντο οἱ διαπράξαντες ληστείαν μετὰ φόνου (*latrones*), ἢ ἐν δημοσίᾳ ὁδῷ (*grassalores*) ⁴⁾).

Ὅπως ἐν τῷ ἀρχαιοτέρῳ Ῥωμαϊκῷ δικαίῳ, οὕτω καὶ ἐν τῷ δικαίῳ τῶν ἀρχαίων Γερμανικῶν φυλῶν δὲν ὑπῆρχεν ἀκριβῶς διακεκριμένον τὸ ἐγκλημα τῆς ληστείας ἀπὸ τῆς κλοπῆς. Ἡ μόνη διαστολὴ, ἥτις ἐγένετο μετὰ τῶν δύο αὐτῶν ἐγκληματικῶν πράξεων, ἦν, ὅτι, ὡς κλοπὴ μὲν ἐθεωρεῖτο ἡ λαθραία ἀφαίρεσις ἀντικειμένου τινός, ὡς ληστεία δὲ ἡ φανερά, ὅθεν ἀρνητικῶς διεκρίνετο ἡ ληστεία τῆς κλοπῆς διὰ τῆς ἐλλείψεως τῆς κρύφου γενομένης ἀφαίρέσεως.

¹⁾ Gaj. III § 209. Παραπλησίαν ἀγωγὴν ἐχορήγει ὁ Πραιίτωρ καὶ κατὰ παντός, ὅστις ἐπωφελούμενος ἐκ πυρκαϊᾶς, ναυαγίου, ἢ οἷας δῆποτε ἄλλης καταστροφῆς (*incendium, naufragium, ruina, rates, na vis expugnata*) διέπραττε ληστείαν. Διὰ τῆς ἀγωγῆς αὐτῆς παραγραφομένης ἐντὸς ἔτους, ἐπεδιώκετο κατ' ἀρχὰς ἡ εἰς τὸ τετραπλοῦν (*Quadruplum*) τῆς ζημίας καταδίκη, βραδύτερον δὲ ἡ ἀπλὴ τῆς ζημίας ἀποκατάστασις (*simplum*) Paul. R. S. V § 3. 2, Lex 1. (47. 9 de incend.).

²⁾ Lex 3 § 8.—Lex 4 § 1—7 (47. 9. de incend.). Lex 1 § 1, (48. 7. de vi priv.).

³⁾ Lex 3 § 2. 5. (48 6. ad leg. Jul. de vi).

⁴⁾ Lex 28 § 10. Lex 28 § 15. Lex 11 § 2. (48. 49 de poenis). Lex 118 (50. 16. V. S.), Lex 11 (48. 6 de vi publ.). — Hälschuer System II σελ. 520. — Köstlin Abhandl. σελ. 393.

Ἡ βία ὡς οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς πράξεως μόλις ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν, καθόσον ἐξ αὐτῆς ἡ δύνατο νὰ ἐπέλθῃ ἡ διατάραξις τῆς δημοσίας τάξεως.

Ἄλλ' ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ τὴν δημοσίαν τάξιν συνέχοντες δεσμοὶ ἦσαν λίαν κεχαλαρωμένοι ἕνεκα τῶν ἐπικρατούντων θεσμῶν τοῦ Φεουδαλικοῦ πολιτεύματος καὶ τοῦ δικαίου τῆς χειροδικίας, ἡ ληστεία ἐθεωρεῖτο ἥττον τῆς κλοπῆς ἀξιόποινας, καὶ οὐχὶ ὡς πρᾶξις ἀτιμωτική. Κατὰ πρῶτον ἐν τῇ Καρολίνῃ (ἄρθρ. 126.) ἡ ληστεία διεκρίθη ἀπὸ τοῦ ἐγκλήματος τῆς κλοπῆς καὶ αὐστηρότεραι κατὰ τῶν ἐνόχων ἀνεγράφθησαν ποιναὶ ¹⁾.

Ἐκ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων ὁ Γαλλικὸς δὲν περιέχει εἰδικὰς διατάξεις περὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς ληστείας, ἥτις ὡς κλοπὴ μετὰ βιαιοπραγιῶν χαρακτηρίζεται καὶ αὐστηρότερον διὰ τὸν λόγον αὐτὸν τιμωρεῖται (ἄρθρ. 385), θεωρουμένης τῆς βίας ὡς ἐπιβαρυντικῆς αἰτίας πρὸς ἐπίτασιν τοῦ ἀξιολογίου τῆς πράξεως.

Τοῦναντίον ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 πραγματεύεται περὶ τῆς ληστείας ὡς αὐτοτελοῦς ἐγκλήματος (ἄρθρ. 233), ἀνήκοντος εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐγκλημάτων τῶν προσβάλλοντων τὴν περιουσίαν καὶ διακρινομένου ἀπὸ τῆς κλοπῆς ἕνεκα τῆς ἐπιφερομένης κατὰ προσώπου βίας δι' ἀπειλῶν ἢ κακώσεων, ἐπὶ σκοπῷ ἀφαίρεσεως οἰουδήποτε κινητοῦ πράγματος ἀνήκοντος εἰς αὐτὸ, διαστέλλει δὲ τὸ ἀξιόποινον τῶν ἐνόχων ἀναλόγως τῶν συνοδευουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ἐπιβαρυντικῶν αἰτιῶν εἰς τέσσαρας βαθμούς. [ἄρθρ. 236—239].

Ἐκ τῶν μεταγενεστέρων Βαυαρικῶν νομοσχεδίων τὸ τοῦ 1822 [ἄρθρ. 198—204] κατατάσσει τὴν ληστείαν μεταξὺ τῶν ἐγκλημάτων τῶν κατὰ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας τοῦ κράτους ἀπευθυνομένων, ἐτροποποίησεν ἐν μέρει ἐπὶ τὸ ἡπιώτερον

¹⁾ Merkel in Holtzendorff's Handb. III. σελ. 725.

τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου. Τὸ σύστημα αὐτοῦ ἠκολούθησε καὶ τὸ ἐπόμενον νομοσχέδιον τοῦ 1827 [ἄρθρ. 253—257], ἀλλ' ὅμως ἐν αὐτῷ εὐρίσκομεν τὴν ληστείαν ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν ἐγκλημάτων τῶν κατὰ τῆς περιουσίας ἀπειθυνομένων, διότι, ὡς ἐν ταῖς αἰτιολογίαις αὐτοῦ διὰ μακρῶν ἐκτίθεται, μόνον ὠρισμένοι τινὲς περιπτώσεις τῆς ληστείας, οἷον ὁσάκις τὸ ἐγκλημα τελεῖται ἐν δημοσίαις ὁδοῖς, ἢ ὑπὸ συμμορίας ληστῶν, ἐμβάλλουσιν εἰς σπουδαῖον κίνδυνον τὴν δημοσίαν τάξιν, καθ' ὅλας ὅμως τὰς λοιπὰς περιπτώσεις τὸ διακριτικὸν τοῦ ἐγκλήματος στοιχεῖον εἶναι ἡ προσβολὴ τοῦ δικαιώματος τῆς ιδιοκτησίας ¹⁾).

Τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ νομοσχεδίου αὐτοῦ ἠκολούθησε κατὰ πόδας σχεδὸν τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1831 [ἄρθρ. 296—300].

Ἐκ τῶν δύο τελευταίων Βαυαρικῶν νομοσχεδίων ἡρανίσθη ὁ ἡμέτερος νομοθέτης τὰς περὶ ληστείας διατάξεις, συμπληρώσας αὐτὰς διὰ τῆς προσθήκης εἰδικῶν τινῶν περιπτώσεων μὴ περιχομένων ἐν ταῖς διατάξεσιν αὐτῶν ²⁾).

β') Ὅρισμός καὶ στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος.

Ὡς ληστεία γενικώτερον χαρακτηρίζεται πᾶσα αὐτογνώμωνως καὶ διὰ βίας γενομένη ἀφαίρεσις ἀλλοτρίας κινητῆς περιουσίας ἐπὶ σκοπῷ ἰδιοποιήσεως. Τὰ ἀπαρτίζοντα ἐπομένως τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ληστείας στοιχεῖα εἰσὶν :

1) Ἡ κατὰ προσώπου ἐπαγομένη βία ἢ ἀπειλή. Ἡ κατὰ πραγμάτων γενομένη βία δὲν ἀποτελεῖ τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ληστείας, ἀλλὰ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἢ ὡς κλοπὴ, ἢ νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν ἐννοίαν ἄλλης τινὸς ἀξιοποίνου πράξεως.

Ἡ τοιαύτη κατὰ προσώπου βία δύναται νὰ ᾖ ἡναι ἢ φυσικὴ (vis absoluta), ἢ ἡθικὴ (vis compulsiva). Ἡ φυσικὴ βία

¹⁾ Motive z. Entwurf. 1827. σελ. 269.

²⁾ Ἄρθρ. 364 § 3 καὶ 4.—ἄρθρ. 365 § 5.

ἐπάγεται διὰ παντός οἰουδήποτε καταναγκαστικοῦ τρόπου ἀμέσως κατὰ τινος προσώπου ἐπιδρῶντος καὶ τὴν ἐναντίαν θέλησιν αὐτοῦ ἀνθισταμένου ἐξουδετεροῦσα καὶ δεσπόζουσα ¹⁾ ὅθεν συνίσταται ἢ εἰς τὴν δέσμευσιν τοῦ προσώπου, καθισταμένου οὕτω ἀνικάνου πρὸς ὑπεράσπισιν ἑαυτοῦ, ἢ εἰς τὴν ἀπώθησιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τοῦ μέρους, εἰς ὃ συνελήφθη, ἢ εἰς παντὸς ἄλλου εἶδους βιαιοπραγίας ἐπιχειρουμένας ἀμέσως κατ' αὐτοῦ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως. Ὡς βία δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ τὸ ὑπὸ τινος κλέπτου, λαθραίως εἰς οἰκίαν εἰσδύσαντος, κλείσιμον τῶν θυρῶν, ὅπως παρεμποδισθῇ ὁ ἐν τινι δωματίῳ κοιμώμενος ἰδιοκτήτης τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὸ δωμάτιον, ἐνθα διενεργεῖται ἡ ἀφαίρεσις τῶν πραγμάτων αὐτοῦ.

Ἡ ἥθικὴ βία δέον νὰ συνίσταται εἰς ἀπειλὰς κινδύνου ἀμέσου καὶ ἐπικείμενου κατὰ τοῦ σώματος ἢ τῆς ζωῆς τοῦ προσώπου, πρὸς ὃ ἀπευθύνεται. Μόνον τοιοῦτός τις κίνδυνος δύναται νὰ ἐξισωθῇ πρὸς τὴν φυσικὴν βίαν, καὶ συνεπάγεται πραγματικὸν καταναγκασμὸν κατὰ τοῦ προσώπου. Αἱ τοιαῦται ἀπειλαί, αἵτινες οὐ μόνον προφορικῶς ἀλλὰ καὶ διὰ σιωπηλῶν, ἔστιν ὅτε πολὺ ἐμφαντικωτέρων παραστάσεων δύνανται νὰ συμβῶσι, πρέπει νὰ ὑποδεικνύωσι ἐπικείμενον τὸν κίνδυνον φόνου, ἢ αἰκίας, ἢ σωματικῆς κακώσεως, ἢ ἄλλης βιαιοπραγίας ἐπενεχθησομένης ἐν περιπτώσει ἀντιστάσεως τοῦ ἀπειλουμένου προσώπου. Ὅσάκις αἱ τοιαῦται ἀπειλαὶ δὲν συνίστανται εἰς κίνδυνον ἀμεσον τοῦ προσώπου, οἷον, ἐὰν ἀπειληθῇ ὁ ἐμπρησμὸς ἢ ἡ καταστροφὴ τῆς περιουσίας, ἢ ἐὰν ὁ κίνδυνος αὐτὸς δὲν ᾖ ἐπικείμενος, οἷον, ὅταν δι' ἐπιστολῆς ἀπειλεῖται κάκῳ τι κατὰ τινος ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ἐξαναγκᾶσαι

¹⁾ Ὡς φυσικὴ βία ἀμέσως κατὰ προσώπου τινὸς γενομένη δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἢ δι' αἰφνιδίου καὶ λαθραίου τρόπου ἀφαίρεσις πράγματός τινος, πρὶν ἢ τὸ πρόσωπον, παρ' οὗ ἀφῆρέθη, δυνηθῇ ν' ἀνταχθῇ εἰς αὐτὴν ἐν Merkel. Holtzendorff's Handb. III σελ. 718.

αὐτὸν εἰς ἐπιχείρησιν ἢ παράλειψιν ἐνεργείας τινὸς, τότε ἡ ἔλ-
λειψις τοῦ ἀμέσου καὶ ἐπικειμένου κινδύνου τροποποιεῖ τὸν
χαρακτῆρα τῆς πράξεως, ἥτις δὲν δύναται πλέον νὰ θεωρηθῇ
ὡς ληστεία, ἀλλ' ὡς ἐκβίασις, ἢ ὡς παράνομος βία ἢ ἀπειλὴ
χαρακτηρίζεται.

2) Σκοπὸς τοῦ αὐτουργοῦ τῆς πράξεως πρέπει νὰ ᾖ ἡ ἰδιο-
ποίησις τῶν ἀφαιρεθέντων πραγμάτων (*animus lucri facien-*
bendi). Ὅλως δὲ ἀδιάφορον εἶναι, ἂν ἡ τοιαύτη ἰδιοποίησις γίνεται
πρὸς ὄφελος αὐτοῦ τοῦ ἐπιχειρήσαντος τὸ ἐγκλημα ἢ πρὸς ὄφε-
λος ἄλλου προσώπου, ἂν τὰ ἀφαιρεθέντα πράγματα ἐχρησίμευσαν,
ὅπως αὐξήσωσι τὴν περιουσίαν τῶν αὐτουργῶν, ἢ ἀφηρεθήσαν
ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ δοθῶσιν εἰς ἕτερον πρόσωπον, ἢ νὰ χρησιμεύ-
σωσι εἰς ἀγαθοεργούς σκοποὺς, ἐπομένως ὁ σκοπὸς τοῦ αὐ-
τουργοῦ δὲν ἀπαιτεῖται εἰδικώτερον νὰ ὀρίζηται ἐκ τῆς πρὸς
πλουτισμὸν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου προθέσεως, ὅθεν καὶ αὕτῃ ἡ διὰ
βίας γενομένη ἀνταλλαγὴ ἰσαξίων πραγμάτων, ὡς καὶ ἡ διὰ
καταναγκασμοῦ ὑποχρέωσις τοῦ ἰδιοκτῆτου, ἀρνούμενου, ὅπως
λάβῃ τὸ προσφερόμενον αὐτῷ τίμημα τοῦ ἀφαιρουμένου πράγ-
ματος, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ληστεία, διότι περιέχει τὴν διὰ
βίας ἀφαίρεσιν ἄλλοτρίου πράγματος.

3) Ἀντικείμενα τῆς ληστείας δύνανται νὰ ᾧσι μόνον ξένα
κινητὰ πράγματα, ἐφ' ὧν ἐν γνώσει διατελεῖ ὁ πράττων,
ὅτι οὐδὲν κέκτηται δικαίωμα. Ἐπομένως δὲν χαρακτηρίζεται
ὡς ληστεία ἡ ἀφαίρεσις πραγμάτων κινήτων μὲν, ἐφ' ὧν ὅμως ὁ
πράττων διεκδικεῖ δικαίωμα ἰδιοκτησίας, ἐπίσης δὲν ὑπάγε-
ται εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς ληστείας ἡ διὰ βίας κατάληψις καὶ
κατοχὴ ἄλλοτρίων ἀκινήτων πραγμάτων.

Τὰ κινήτὰ πράγματα, τὰ ὅποια ἀφαιρεῖ βιαίως ὁ ἔνοχος
τῆς ληστείας δὲν ἀπαιτεῖται ν' ἀνήκουσι κατὰ πλήρες δικαίω-
μα κυριότητος εἰς τὸν ληστευθέντα, ἀρκεῖ νὰ τυγχάνωσιν
ἐν τῇ κατοχῇ προσώπου τινὸς, παρ' οὗ βιαίως ἀφαιροῦν-
ται. Ὡς ληστεία χαρακτηρίζεται ἐπομένως καὶ ἡ παρ' ἀγωγιά-
του ἢ ταχυδρόμου ἀφαίρεσις τῶν πραγμάτων, ἅτινα παρέλαβεν

ἐπὶ σκοπῷ μεταφορᾶς καὶ ἀποδόσεως εἰς τοὺς πρὸς οὓς ἀποστέλλονται.

Τετελεσμένον ὑπάρχει τὸ ἐγκλημα τῆς ληστείας οὐχὶ διὰ τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ σκοποῦ τοῦ αὐτουργοῦ, ἀλλὰ μόνον διὰ τῆς ἐκδηλώσεως τῆς πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ τοιούτου σκοποῦ ἐνεργείας, καθ' ὃν τρόπον ἀνωτέρω ἐξετέθη. Ὅθεν τὸ ἐγκλημα τῆς ληστείας συγκαταλέγεται ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν τυπικῶν καλουμένων ἐγκλημάτων. Ὑπήχθη δὲ εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτῶν, διότι ἐν ἐκ τῶν πρωτευόντων τῆς πράξεως συστατικῶν στοιχείων εἶναι ἡ κατὰ τοῦ προσώπου γενομένη βία καὶ ἀπειλή, ἡ δὲ πραγματοποίησις τοῦ σκοποῦ, δι' ἣν ἡ τοιαύτη βία ἢ ἀπειλή ἐπάγεται, καὶ δευτερεύον καὶ ὑποδεέστερον ἐκλαμβάνεται στοιχεῖον.

Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προεκτεθέντος ὁρισμοῦ ἀνεγράφη ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρ. 363, ἐν ᾧ ὁρίζεται ποῖοι ὡς ἔνοχοι ληστείας χαρακτηρίζονται. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ἐδαφίῳ, καθ' ὃ ὡς ἔνοχοι ληστείας τιμωροῦνται «ὅσοι, θέλοντες τὰ λάβωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν αὐτογνωμόνως ξένην κινητὴν περιουσίαν καὶ τὰ τὴν ἔχωσιν ἀδίκως ὡς ιδιοκτησίαν τῶν, προσέβαλον διὰ βίας τιὰ ἢ ἐπέπεσον εἰς αὐτὸν ἢ ἠπέλησαν τὸ σῶμα καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ» ὑφίστανται. ἅπαντα τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀδικήματος τῆς ληστείας, διότι καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς προϋποτίθεται ὑπάρχων καὶ οἱ λοιποὶ ὅροι συντρέχουσιν· ἀλλ' ἐν τοῖς ἐπομένοις ἐδαφίοις δὲν προϋπάρχει ὁ σκοπὸς τῆς ληστείας, ἡδύνατο ἐπομένως νὰ ἐγερθῇ ἀμφισβολία, ἂν ὡς ληστεία ἔπρεπε νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ μελετηθεῖσα ἐκτέλεσις κλοπῆς, καθ' ἣν ἐγένετο χρήσις ὀπλων, δι' ὧν ἦσαν ἐφωδιασμένοι οἱ ἔνοχοι, ἢ ἐγένετο χρήσις τῶν ἐργαλείων τῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κλοπῆς ἐπιτηδείων. Τὰς ἀμφισβολίας ταύτας αἴρουν αἱ διατάξεις τῶν ἐπομένων ἐδαφίων. Καὶ διὰ μὲν τοῦ δευτέρου ὡς ληστὰι τιμωροῦνται «ὅσοι ἐπὶ σκοπῷ κλοπῆς ἐκτὸς τῶν ἐργαλείων τὰ ὅποια φέρουσι μεθ' αὐτῶν πρὸς ἐκτέλεισιν αὐτῆς εἶναι προσέτι ἐφωδιασμένοι ἰδίως καὶ με' ὀπλα καὶ τὰ μεταχειρίσθησαν τῶντι εἰς ἐκφόβισιν ἢ κάκωσιν ἀνθρώπων,

εἴτε χάριν ἐκτελέσεως τῆς κλοπῆς, ἢ πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἀφαιρέθεντων πραγμάτων», διὰ δὲ τοῦ τρίτου χαρακτηρίζονται ἐνοχοὶ ληστείας «ὅσοι χωρὶς τὰ ἦναι πρότερον ἐφωδιασμένοι ἰδίως μὲ ὅπλα μετεχειρίσθησαν ὅσα τοιαῦτα συνέλαβον ἢ τὰ ὅπλα ἐφερον μεθ' αὐτῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κλοπῆς ἐργαλεῖα τὰ στρέφουσιν εἰς ὅπλα κατὰ τὸν εἰς τὸν ἀριθμ. 2 ὠρισμένον τρόπον διὰ τὰ φέρωσιν εἰς πέρας τὴν μελετηθεῖσαν κλοπὴν».

Τέλος ἡ ἐν τῷ τετάρτῳ ἐδαφίῳ ἐμπεριεχομένη διάταξις ἐτέθη, ὅπως διευκρινισθῇ ἡ περίπτωσις τῆς ἐκτελέσεως ληστείας, ἐλλείποντος τοῦ ὄρου καθ' ὃν, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, ἡ βία πρέπει νὰ ἀπευθύνηται κατὰ προσώπου ἀντισταμένου καὶ ἀποκρούοντος τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἀντικειμένων τῆς περιουσίας αὐτοῦ. Κατὰ τὸν Βαυαρικὸν ποιν. νόμον τοῦ 1813 (ἄρθρ. 234) δὲν ἡδύνατο τὸ παράπαν νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἐνστασίς τις, ὅτι ἐπωφελούμενος τῆς καταστάσεως, εἰς τὴν εὐρίσκετο πρόσωπόν τι ἐστερημένον πάσης πρὸς ἀντίστασιν δυνάμεως, ἐνήργησεν τὴν ὑφαίρεσιν τῶν πραγμάτων αὐτοῦ. Ὁ τοιοῦτος ἐχαρακτηρίζετο ὡς ληστής, ἂν καὶ ἀρχικῶς δὲν εἶχε σκοπὸν διαπράξεως ληστείας. Τὴν ὅλως ἀδικαιολόγητον ταύτην αὐστηρότητα ἐμετρίασαν τὰ μεταγενέστερα Βαυαρικὰ νομοσχέδια ¹⁾, ἐξ ὧν ἐλήφθη ἡ διάταξις τῆς § 4 τοῦ ἀρθρ. 363, καὶ δι' ἧς γίνεται ἡ διάκρισις, ἐὰν ἡ ὑφαίρεσις ἐξετελέσθῃ ἀφοῦ διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ αὐτουργοῦ περὶ ἑστὴ τις εἰς ὅλως ἀμήχανον κατάστασιν, καὶ ἐστερήθῃ τῶν μέσων τῆς ἀμύνης, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει χαρακτηρίζεται ἡ πράξις ὡς ληστεία, ἢ ἐὰν οὐχὶ ἐπὶ σκοπῷ ληστείας ἐγένετο κατὰ τινος προσώπου ἐπίθεσις, ἀλλ' ἀφοῦ δι' αἰκιῶν ἢ ἄλλων βιαιοπραγιῶν ἐστερήθῃ τῶν μέσων τῆς ὑπερασπίσεως, ὁ αὐτουργὸς ἐπωφελούμενος τῆς τοιαύτης ἀμηχάνου τοῦ προσώπου καταστάσεως συνέλαβε τὸν σκοπὸν τῆς ἀφαίρεσεως οἰουδὴποτε πράγματος αὐτοῦ, ὅτε ἡ πράξις δὲν χαρακτηρίζεται ὡς λη-

¹⁾ Ὁρ. Νομοσχ. 1822 ἀρθρ. 199 καὶ 1827 ἀρθρ. 253 § 4. καὶ Motive z. Entwurf, 1827 σελ. 274.

στεία, ἀλλ' ὑφίσταται συρροή πλειόνων ἀξιοποίνων πράξεων· ἤτοι ἐγκλήματος κλοπῆς καὶ αἰκίας, ἢ ἄλλης σωματικῆς κακώσεως.

γ') Εἰδικαὶ περιπτώσεις καὶ τιμώρησις τοῦ ἀδικήματος.

Αἱ εἰδικαὶ περιπτώσεις τῆς τιμωρήσεως τοῦ ἐγκλήματος τῆς ληστείας περιλαμβάνονται ἐν τοῖς ἀρθρ. 364—367, ἀναλόγως δὲ τῆς σπουδαιότητος τοῦ κινδύνου, ὅστις διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ληστείας ἀπειλεῖται εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν, καὶ τῶν δι' αὐτῆς ἐπιγενομένων κακώσεων καὶ βιαιοπραγιῶν, κανονίζεται ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως· ὅθεν διὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου τιμωροῦνται.

1) Λησται, οἵτινες ἐβασάνισάν τινα σωματικῶς διὰ νὰ τὸν ἀναγκάσωσι ν' ἀναγκολύψῃ εἰς αὐτοὺς τὴν κεκρυμμένην περιουσίαν του. Τὸν τρόπον τῶν γενομένων βασάνων δὲν μνημονεύει ῥητῶς ὁ νόμος, ἐπομένως ὁ προσδιορισμὸς αὐτοῦ ὡς καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐπιτάσεως ἀφίεται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ. Αἱ βάσανοι ὅμως κατὰ ῥητὴν τοῦ νόμου διάταξιν πρέπει νὰ ᾧσι σωματικά (1).

2) Λησται, οἵτινες ἐφόνευσαν, ἐπλήγωσαν καιρίως ἢ ἄλλως ἐξέθηκαν εἰς κίνδυνον ζωῆς, ἢ ἡκρωτηρίασάν τινα, ἢ διὰ τῆς ὁποίας μετεχειρίσθησαν πρὸς αὐτὸν βίας ἐπέφερον εἰς αὐτὸν φρενοβλάβειαν ἢ σωματικὴν νόσον βεβαίως ἢ πιθανῶς ἀνιάτους.

Ὁ σκοπὸς τοῦ φόνου ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δὲν πρέπει νὰ προϋπάρχῃ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος τῆς ληστείας, διότι τότε ὑφίσταται συρροή ἐγκλημάτων (2).

Καίριον τραῦμα ἢ καιρία πληγὴ καλεῖται οὐχὶ μόνον ἡ θανατηφόρος (tödliche), ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ κίνδυνον μόνον ἀπειλοῦσα

1) Ἡ ἐκ τῆς ἐτυμολογίας τῶν ἐνόρκων παράλειψις τῆς βεβαιώσεως ὅτι αἱ βάσανοι ἦσαν σωματικά καθιστῶσιν αὐτὴν ἄκυρον. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Παγ. 15 τοῦ 1848.

2) Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 551 n° 3.

εἰς τὴν ζωὴν τοῦ πληγωθέντος, ἥτοι οὐσα τοιαύτη, ὥστε ἡ ἱσ-
σις αὐτῆς ἐκ τυχαίων εὐμενῶν περιστάσεων ἤρτηται ¹⁾).

Ἡ ζωὴ τινος δύναται νὰ ἐκτεθῇ εἰς κίνδυνον, οὐ μόνον διὰ
καιρίας πληγῆς, ἢ τραύματος, ἀλλὰ καὶ διὰ παντὸς ἄλλου μέ-
σου δυναμένου νὰ ἐπενέγκῃ τὸν θάνατον, οἷον δι' ἐμφράξεως
τοῦ στόματός τινος εἰς τρόπον ἀπειλοῦντα νὰ φέρῃ ἀσφυξίαν,
διὰ προσθέσεως αὐτοῦ ἐπὶ δένδρου ἐν καιρῷ παγετώδους χει-
μῶνος κτλ. ²⁾).

Περὶ τῆς φρενοβλαθείας ἢ τῆς σωματικῆς νόσου τῆς βεβαίως
ἢ πιθανῶς ἀνιάτου ἰσχύουσιν ὅσα ἐν ἄρθρ. 289 εἴρηνται. (δρα
Τόμ. Β' σελ. 380).

3) Λησται, οἵτινες εἰς δημοσίας ὁδοὺς ἢ τόπους ἐπραξαν
τὴν ληστείαν, εἴτε μεταχειρισθέντες πρὸς τοῦτο ὅπλα ἢ κατα-
στήσαντες ἑαυτοὺς ἀγνωρίστους κατὰ τὸν εἰς τὸ ἄρθρ. 366 §
3 ὠρισμένον τρόπον καὶ συγχρόνως ἐνωπλισμένοι μὲν ἂν καὶ
δὲν ἔκαμον χρῆσιν τῶν ὅπλων.

Ἡ περίπτωσις αὕτη, οὔτε ἐν τῷ Βαυαρικῷ νόμῳ τοῦ 1813
οὔτε ἐν τοῖς μεταγενεστέροις νομοσχεδίοις εὐρισκομένη, προσ-
ετέθη ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου νομοθέτου, πρὸς τιμώρησιν μιᾶς τῶν
σπουδαιοτέρων περιπτώσεων τῆς ληστείας, ἥτοι τῆς διαπρά-
ξεως αὐτῆς ἐπὶ δημοσίῳ ὁδῶν ἢ τόπων. Ὡς δημοσίας ὁδοὺς
θεωρητέον οὐ μόνον τὰς ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τῶν πόλεων ὁδοὺς, τὰς
ὡς ἐθνικὰς, ἐπαρχιακὰς ἢ δημοτικὰς χαρακτηριζομένας, ἀλλὰ
καὶ πᾶσαν ἄλλην ὁδὸν εἰς τὴν κοινὴν χρῆσιν παραδεδομένην,
ἔστω καὶ ἐὰν δι' ἰδιωτικῶν ἀγρῶν διέρχεται ³⁾).

Εἰς δεσμὰ διὰ βίου καταδικάζονται.

1) Οἱ ἄρχηγοὶ καὶ ὁδηγοὶ συμμορίας τινός, ἐὰν δὲν πρόκη-

¹⁾ Ἡ ἐρμηνεία αὕτη ἐξάγεται ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ κειμένου, ὅπερ
ποιεῖται χρῆσιν τῆς λέξεως «Lebensgefährlich», — Häberlin Crimi-
nalrecht III σελ. 407.

²⁾ Häberlin αὐτόθι.

³⁾ Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 250. § 3. ἀριθ. 3 καὶ ἄρθρ. 243
§ 4. ἀριθ. 80.

ται νὰ καταδικασθῶσιν εἰς θάνατον. Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης τροποποιεῖται ἡ γενικὴ ἀρχὴ ἥ ἐν ἀρθροῖς 60 καὶ 66 ἀναγεγραμμένη, καθ' ἣν οἱ ἀρχηγοὶ καὶ ὁδηγοὶ τῶν συστάσιωτῶν ἢ συμμοριτῶν τιμωροῦνται αὐστηρότερον μὲν τῶν ἀπλῶν συναιτίων, ἀλλ' ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ αὐτοῦ εἵδους τῆς ποινῆς. Ἐπὶ τῆς ληστείας τοῦναντίον εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ ὁδηγούς, ἐὰν δὲν ἐπισύρῃσι καθ' ἑαυτῶν τὴν τοῦ θανάτου ποινὴν ἐπιβάλλεται πάντοτε ἡ ποινὴ τῶν ἰσοβίων δεσμῶν, ἔστω καὶ ἂν οἱ λοιποὶ συναίτιοι δι' ἡπιωτέρας ποινῆς ὥσι τιμωρητέοι.

2) Λησταί, οἵτινες ὑπέφερον ἤδη ἅπαξ τῶν δεσμῶν τὴν ποινὴν ἕνεκα ληστείας, καὶ ἔγιναν αὖθις ἐνοχοὶ ληστείας τιμωρητέας μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα. Καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ καθιεροῦνται ἐξαίρεσις τῆς γενικῆς διατάξεως τοῦ ἀρθρ. 111 ὅπερ κανονίζει τὴν ἕνεκεν ὑποτροπῆς ἐπιβλητέαν ποινὴν. Ἐπὶ τῆς ληστείας ἡ ὑποτροπὴ θεωρεῖται ὡς λόγος οὐ μόνον πρὸς ἐπιβάρυνσιν ἐντὸς τῶν νομίμων ὁρίων τῆς ποινῆς, ἣν ἐπισύρει ἡ διαπραχθεῖσα πρᾶξις, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀντικατάστασιν ταύτης διὰ τῆς ποινῆς ἀνωτέρου βαθμοῦ ¹⁾).

Σαφέστερον τοῦ ἀρθρ. 111 εἶναι τὸ γράμμα τοῦ ἀρθρ. 365 § 2 ὅπερ πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς ἕνεκεν ὑποτροπῆς ποινῆς ἀπαιτεῖ ὁ καταδικασθεὶς νὰ ὑπέφερῃ ἤδη τὴν ποινὴν τῶν δεσμῶν, ἔθεν ἢ κατ' ἀνιόντα βαθμὸν μετατροπῇ τῆς ποινῆς δὲν χωρεῖ, ἐὰν ὁ καταδικασθεὶς ἀπηλλάγη τῆς καταγνωσθείσης ποινῆς συνεπειὰ χάριτος ἢ ἐπελθούσης παραγραφῆς.

3) Λησταί, οἵτινες ἐπραξαν τρεῖς τοῦλάχιστον ληστρικὰς πράξεις, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἤθελεν ἐπισύρει τὴν ποινὴν τῶν πρόσκαιρων δεσμῶν.

Ὅπως ἐπὶ τῆς ὑποτροπῆς οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς συρροῆς ὁ νομοθέτης δὲν ἀρκεῖται εἰς τὴν ἐπιβάρυνσιν μόνον τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς, ἀλλ' εἰδικῶς ὀρίζει τὴν ἀμέσως κατ' εἶδος βαρυτέραν. Οὐσιώδης ὅμως ὅρος πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως ταύτης

¹⁾ Τόμ. Α'. ἀρθρ. 111 σελ. 480.

ἐστὶν ἡ διάπραξις τριῶν τοῦλάχιστον ληστρικῶν πράξεων, ἐκαστῇ τῶν ὁποίων νὰ ἐπισύρῃ τὴν ποινὴν τῶν προσκαίρων δεσμῶν, ὅθεν ἡ ἔλλειψις ἐνὸς ἐκ τῶν ὅρων αὐτῶν χορηγεῖ τὸ δικαίωμα εἰς τὸν δικαστὴν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν γενικῶν περὶ τοῦ μέτρου τῆς ποινῆς ἐπὶ τῆς συρροῆς διατάξεων.

4) Λησταί, ἐὰν ἐβλάψαν μὲν τινα ὀλιγώτερον, ἀφ' ὅ,τι διαλαμβάνει τὸ ἄρθρον 364 § 2 συμπίπτουσι δὲ εἰς τὸ κακούργημα τῶν συγχρόνως καὶ δύο τοῦλάχιστον ἐκ τῶν εἰς τὸ ἐπόμενον ἄρθρ. 366 § 2. 3. 4. ἀναφερομένων περιστάσεων.

Ὅσάκις συμπίπτουσι δύο τοῦλάχιστον ἐκ τῶν περιπτώσεων αὐτῶν, ἀντὶ φόνου ἀρκεῖ μόνον νὰ γείνη τραυματισμὸς, ἀντίκαιρίας πληγῆς ἀρκεῖ ὁ τραυματισμὸς τιнос, ἡ οἰαδήποτε ἄλλη σωματικὴ βλάβη ἢ φρενοβλάβεια, ἀλλ' οὐχὶ ἀνίατος. Ὅσάκις ἐγένετο αἰκία ἄνευ βλάβης, ἰσχύει ἡ διάταξις τοῦ ἀρθ. 366 § 1.

5) Λησταί, οἵτινες ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τοῦ προηγουμένου ἀρθρ. 364 § 3 ἐπραξαν ληστείαν τινὰ εἰς δημοσίας ὁδοὺς ἢ τόπους ¹⁾).

Διὰ τῆς ποινῆς τῶν προσκαίρων δεσμῶν τιμωρεῖται ἡ ληστεία.

1) Ἐάν τις ἡκίσθη, ἀλλ' ἄνευ σωματικῆς βλάβης.

2) Ἐὰν ἡ ληστεία ἐπράχθῃ ἐνόπλως μὲ ἀπειλὴν σώματος ἢ ζωῆς.

3) Ἐὰν ὁ ληστής ἠθέλησεν νὰ καταστήσῃ ἑαυτὸν ἀγνώριστον διὰ προσωπείου, μελάνωσης τοῦ προσώπου, ψευδοπώγωνος ἢ τοιούτων ἄλλων μέσων, ἢ ἐνδύόμενος ψευδῇ στολῇ, ἢ ἐμφανίζων πλαστὴν προσταγὴν τῆς ἀρχῆς, ἐπροσπάθησεν νὰ ἐκληφθῇ ἀντὶ ἄλλου τινός.

4) Ἐὰν ὁ ληστής εἰσέβαλεν ἢ ἀνέβη εἰς τιнос κατοικίαν,

¹⁾ Τὸ Γερμανικὸν κείμενον λέγει ἡ (oder) ὅθεν δὲν ἀπαιτεῖται ἡ συνύπαρξις ἀμφοτέρων, ἤτοι ἡ δημοσία ὁδὸς νὰ διέρχεται καὶ διὰ δημοσίου τόπου, ἀλλ' ἀρκεῖ, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, νὰ διέρχεται καὶ δι' ἰδιωτικῶν κτημάτων (ἑρ. σελ. 13).

ἢ εἰσεχώρησεν ἐν καιρῷ νυκτός. Ὡς κατοικίαν τινὸς θεωρητέα οὐ μόνον τὸ μέρος οἰκίας τινὸς ἐνθα διαμένει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀποκεκλεισμένην περιοχὴν, ἣν καταλαμβάνει ἡ οἰκία. Ἡ καιρῷ νυκτός εἰσχώρησις τοῦ ληστοῦ εἰς κατοικίαν τινὰ ὑπὸ νοεῖ τὴν περίπτωσιν τῆς ἀνευ βίας διὰ λαθραίου τρόπου εἰσόδου, διαρκούσης τῆς νυκτός. Νῦξ δὲ ἐκλαμβάνεται οὐχὶ χρονικὸν διάστημα τὸ ἀπὸ τῆς δύσεως μέχρι τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ἀλλ' ὁ χρόνος τοῦ ἡμερονυκτίου, καθ' ὃν συνήθως ὑπνῶντες οἱ κάτοικοι ἀναπαύονται οἱ κάτοικοι ¹⁾).

5) Ἐὰν ἡ ληστεία ἐγένεν ὑπὸ δύο ἢ πλείονων.

Τὰ διαπραξάντα τὴν ληστείαν πρόσωπα δύνανται ἢ νὰ εἰσὶ μέλη συμμορίας τινὸς, ἢ ἐκ συστάσεως ν' ἀποφασίσωσι τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ληστείας.

6) Ἐὰν ὁ ληστής, ὑποστὰς ἤδη τὴν ποινὴν τῆς εἰρκτῆς ἐκ προηγουμένης ληστείας, ἐγένει καὶ αὖθις ἐνοχος ληστείας, τιμωρητέας μὲν εἰρκτῆς.

7) Ἐὰν ὁ ληστής ἐπραξέ τοῦλάχιστον τρεῖς ληστρικάς πράξεις, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἤθελε τιμωρεῖσθαι μὲ εἰρκτῆν.

Δ') Διὰ τῆς ποινῆς τῆς εἰρκτῆς τέλος τιμωρεῖται ὁ διαπραξάνων ληστείαν, καθ' ἣν οὐδεμία συντρέχει ἐκ τῶν ἐν ἀρθρῷ 36 μνημονευομένων περιστάσεων.

δ) Περὶ Πειρατείας.

Νόμος 30 Μαρτίου 1855 περὶ ναυταπάτης καὶ πειρατείας.

Ἄρθρ. 6.

Μὲ θάνατον τιμωροῦνται πειραταί, οἵτινες ἐθανάτωσαν

¹⁾ Häberlin Criminalrecht III σελ. 411. — Ἐὰν ἡ οἰκία ᾗται ἀκατοικήτος, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς κατοικία τινὸς, καὶ συνεπῶς πρῶξις δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ληστεία, διότι ἐλλεῖπει ἐκ τῶν οὐσιωδῶν ὅρων τοῦ ἀδικήματος, ἡ κατὰ προσώπου βία. Oppenhof Strafgesetzb. ἀρθρ. 250 n° 4.

ἐπλήγωσαν καιρίως, ἐβασάνισαν, ἔβαλον εἰς προφανῇ κίνδυνον ζωῆς, ἢ διὰ τῆς ὁποίας μετεχειρίσθησαν κατὰ τινος βίας, ἐπέφερον εἰς αὐτὸν φρενοβλάβειαν ἢ σωματικὴν νόσον, βεβαίως ἢ πιθανῶς ἀνιάτους.

* Ἀρθρ. 7.

Μὲ δεσμὰ διὰ βίου τιμωροῦνται.— 1) οἱ ἀρχηγοὶ καὶ ὀδηγοὶ συμμορίας τινὸς πειρατῶν, ἐὰν δὲν πρόκηται νὰ καταδικασθῶσιν εἰς θάνατον κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον.— 2) οἱ πειραταὶ, οἵτινες ἐξετέλεσαν τρεῖς τοῦλάχιστον πειρατικὰς πράξεις, ἢ ἔβλαψάν τινα ὀλιγώτερον, ἀφ' ὅ,τι διαλαμβάνει τὸ προηγούμενον ἄρθρον.

* Ἀρθρ. 8.

Οἱ πειραταὶ καταδικάζονται εἰς δεσμὰ πρόσκαιρα κατὰ πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν μὴ διαλαμβανομένην εἰς τὰ προηγούμενα δύο ἄρθρα, ἢ εἰς εἰρκτὴν, ἐὰν δὲν ἐξετέλεσαν εἰσέτι πειρατικὴν πράξιν.

* Ἀρθρ. 9.

Τὰ ἐν τῷ βιβλ. Α'. κεφ. δ'. τοῦ ποινικοῦ νόμου ὠρισμένα ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τοὺς συναιτίους καὶ συνεργοὺς τῆς πειρατείας. Ἀλλὰ τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τοὺς ἀπλοὺς συναιτίους καὶ συνεργοὺς, καθ' ὅσον εἶναι ἀποδεδειγμένον, ὅτι δὲν ἔπραξαν εὖτοι τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 6 ἢ 7 § 2 τοῦ παρόντος νόμου ἐνδιαλαμβανομένας κακώσεις, ποινὴν καθ' ἓνα βαθμὸν μικροτέραν.

* Ἀρθρ. 10.

Τὸ ἄρθρ. 364 § 4 τοῦ ποινικοῦ νόμου ἀκυροῦται.

(ΕΡΜΗΝ. ΠΟΙΝ. ΝΟΜΟΥ. ΤΟΜ. Γ'.)

Πειρατεία καλεῖται ἡ διὰ βίας ἐπίσχεσις ἢ κατάληψις πλοίων οἰαςδὴποτε ἐθνικότητος ἢ ἡ ἀφαίρεσις τῶν ἐν αὐτοῖς πραγμάτων ἐπὶ σκοπῷ ἰδιοποιήσεως ἄνευ τῆς ἐντολῆς κυβερνήσεως κράτους τινὸς ἀναδεχομένου τὴν εὐθύνην τῆς πράξεως ¹.

Ἐκ τοῦ τοιαύτου τῆς πειρατείας ὁρισμοῦ ἐξάγεται, ὅτι αὕτη ὁμογενὲς ἐστὶ ἐγκλημα τῇ ληστείᾳ, κοινὸς ἔχουσα μετ' αὐτοῦ τοὺς συστατικoὺς τῆς ἐννοίας ὅρους, διαφέρουσα δὲ ταύτης μόνον κατὰ τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως, ἅτε διαπραττομένη ἐν τῇ θαλάσῃ ²).

Ὡς θάλασσαν δὲ ἐννοητέον οὐ μόνον τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος καὶ τὰ παράλια, ἀλλὰ καὶ τοὺς κόλπους λιμένας ὄρμους καὶ αὐτὰς τὰς ἐκβολὰς τῶν πλωίμων ποταμῶν. Ὅθεν πᾶσα ληστρικὴ πράξις τελεσθεῖσα κατὰ πλοίου θαλασσοποροῦντος ἢ ἐλλιμενισμένου παρὰ τῶν ἐπιβατῶν ἄλλου πλοίου ἢ ἀκατίου, ἢ παρὰ τινων ἐκ τῶν ἐπιβατῶν πλοίου τινὸς κατ' ἄλλων ἐπιβατῶν τοῦ αὐτοῦ πλοίου, ἢ παρὰ προσώπων ἐκ τῆς ξηρᾶς εἰσβαλλόντων εἰς ἡγκυροβολημένον πλοῖον χαρακτηρίζεται ὡς πειρατεία ³).

¹) Heffter Völkerrecht § 140 σελ. 190. Ὁ περὶ πειρατείας Γαλλικὸς νόμος (Loi pour la sûreté de la navigation et du commerce maritime 10 Avril. 1825) εἰδικῶς ὁρίζει τὰ πρόσωπα, ἅτινα εἰσὶ χαρακτηριστέα ὡς ὑπαίτια πειρατείας καὶ τὰς ἰδιαιτέρας περιπτώσεις τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἀδικήματος (ἀρθρ. 1—4). Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ διαπλατύνει τὴν ἐννοίαν αὐτοῦ, ὥστε συγκαταλέγει μετὰ τῶν ἐνόχων πειρατείας καὶ πάντα ἐπιβάτην πλοίου ἐφωδιασμένου δι' ὅπλων καὶ ναυσιποροῦντος ἄνευ ἀποδημητηρίων ἐγγράφων, ἂν καὶ οὐδεμία πειρατικὴ πράξις ἐξετελέσθῃ ὅρ. Dalloz Organisation maritime ἀριθ. 941.

²) Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 53 τοῦ 1846.

³) Τὴν τοιαύτην διατύπωσιν τῆς ἐννοίας τῆς πειρατείας καθιεροῖ ὁ τῆς Ἀμερικανικῆς συμπολιτείας νόμος τῆς 25 Μαΐου 1820. (Welcker Straatslexicon τομ. XIII σελ. 298). Παρ' ἡμῖν ὁ Ἀρειος Πάγος (ὅρ. ἀποφ. ὑπ' ἀριθ. 2 τοῦ 1866.—92 τοῦ 1871) περιστέλλει τὴν ἐννοίαν τῆς πειρατείας παραδεχόμενος, ὅτι ὡς ληστεία καὶ οὐχὶ ὡς πειρατεία δεόντ' ἐνὰ χαρακτηρισθῇ πᾶσα ληστρικὴ πράξις γενομένη ἐπὶ ἡγκυροβολη-

Κατὰ τὸ κείμενον τοῦ ποινικοῦ νόμου ἄρθρ. 364 § 4 οἱ πειραταί, μηδεμιᾶς γενομένης διακρίσεως τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, ἐτιμωροῦντο διὰ τῆς θανατικῆς ποινῆς ¹⁾. Τὴν τοιαύτην ὑπέρμετρον αὐστηρότητα τῆς τιμωρίας ἔνεκα τῆς ἐλλείψεως πάσης διακρίσεως τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ἐκόλασεν ὁ μεταγενεστέρως ἐκδοθεὶς νόμος τῆς 30 Μαρτίου 1855 περὶ ναυταπάτης καὶ πειρατείας, δι' οὗ κατηργήθη τὸ § 4 τοῦ ἄρθρου 364, καὶ καθιερώθη ἡ διαβάθμισις τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ὡς-καὶ ἐπὶ τῆς ληστείας. Ὅθεν

1) Διὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου τιμωροῦνται οἱ πειραταί, οἵτινες ἐθανάτωσαν, ἐπλήγωσαν καιρίως, ἐβασάνισαν, ἐβάλον εἰς προφανῆ κίνδυνον ζωῆς, ἢ διὰ τῆς ὁποίας μεταχειρίζονται κατὰ τινος βίας, ἐπέφερον εἰς αὐτὸν φρενοβλάβειαν ἢ σωματικὴν νόσον βεβαίως ἢ πιθανῶς ἀνιάτους.

2) Δεσμὰ διὰ βίου καταγινώσκονται κατὰ τῶν ἀρχηγῶν καὶ ὁδηγῶν συμμορίας τινὸς πειρατῶν, οἵτινες δὲν ἐπισύρουσι καθ' ἑαυτῶν διὰ τινὰ τῶν ἀνωτέρω λόγων τὴν τοῦ θανάτου ποινὴν, ὡς καὶ κατὰ τῶν πειρατῶν, οἵτινες ἐξετέλεσαν τρεῖς τοῦλάχιστον πειρατικὰς πράξεις, ἢ ἐβλάψαν τινὰ ὀλιγώτερον, ἢ ὅσον διαλαμβάνει τὸ προηγούμενον ἄρθρον.

3) Δεσμὰ πρόσκαιρα ἐπιβάλλονται κατὰ τῶν πειρατῶν, οἵτινες διέπραξαν πειρατείαν μὴ τιμωρητέαν διὰ θανατικῆς ποινῆς ἢ διὰ δεσμῶν διὰ βίου, ἤτοι ἐὰν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς

μένου ἐντὸς τοῦ λιμένος πλοίου. Τὸ δὲ ζήτημα, ἂν ἐν δεδομένη τινὶ περιπτώσει ἡ πράξις ἐστὶ χαρακτηριστέα ὡς πειρατεία ἢ ὡς ληστεία θεωρεῖ διαφεύγον τὸν ἔλεγχον τοῦ Ἀρ. Πάγου καὶ ὡς πραγματικὸν ὑποκείμενον εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 21 τοῦ 1869.

¹⁾ Καὶ ἐν ταῖς ἀρχαίαις νομοθεσίαις ἡ τοῦ θανάτου ποινὴ κατὰ τῶν πειρατῶν κατεγινώσκετο ὅρ. Cícero Verrina V. 26.— Ἡ σύλλησις δὲ τοῦ ναυαγῆσαντος πειρατικοῦ πλοίου δὲν ἐτιμωρεῖτο. Dalloz Org. maritime ἀριθ. 941.

πειρατείας ἐπηνέχθησαν κατὰ τινος μόνον αἰκία, ἀλλ' ἀνευ σωματικῆς βλάβης, ἢ ἐὰν ἡ πειρατεία ἐξετελέσθῃ δι' ἀπειλῆς σώματος ἢ ζωῆς.

4) Δι' εἰρκτῆς τιμωροῦνται, οἱ πειραταί, ἐὰν δὲν προέβησαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν οἵαςδὴποτε πράξεως, ἄρα καὶ ἡ σύστασις καὶ ἡ κατάρτισις συμμορίας ἐπὶ σκοπῷ πειρατείας κηρύσσεται ἀξιώποινος.

Κατ' ἐξαίρεσιν τῶν γενικῶν ἀρχῶν περὶ τιμωρήσεως τῶν συναιτίων καὶ συνεργῶν χορηγεῖ ὁ περὶ πειρατείας νόμος ἐν ἄρθρ. 9 τὸ δικαίωμα τῷ δικαστηρίῳ πρὸς ἐλάττωσιν τῆς καταγνωστέας νομίμου ποινῆς κατὰ τῶν ἀπλῶν συναιτίων καὶ συνεργῶν τῆς πειρατείας κατὰ ἓνα βαθμὸν, ἐὰν ἀποδειχθῇ, ὅτι δὲν ἔπραξαν τὰς ἐν τοῖς ἄρθρ. 6 καὶ 7 § 2 μνημονευόμενας κακώσεις, ἥτοι δὲν ὑπῆρξαν αὐτουργοὶ τοῦ φόνου, οὐδὲ συνέπραξαν εἰς τὰς βασάνους τινός, οὐδὲ μετεχειρίσθησαν βίαν ἢ ἀπειλὰς, οὐδ' ὑπῆρξαν παραίτιοι φρενοβλαθείας ἢ σωματικῆς νόσου. Ὅθεν ἐπὶ τῆς συστάσεως, ἐνῷ ὁ συστασώτης ἐγκληματικῆς τινος πράξεως, ὁ παρευρεθείς μόνον κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, τιμωρεῖται ὡς συναυτουργός, ἐπισύρων καθ' ἑαυτοῦ πλήρη τὴν πρὸς τιμώρησιν τοῦ ἀδικήματος καταγινωσκομένην ποινὴν, ὁ συστασιώτης πειρατείας δύναται νὰ τιμωρηθῇ διὰ τῆς κατὰ ἓνα βαθμὸν ἡπιωτέρας ποινῆς. Ἀντὶ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπείρας, ἥτις κατὰ τοῦ συστασιώτου ἐπιβάλλεται, ἐὰν κατὰ τὸ ἄρθρ. 62 δὲν συνήρῃσεν οὔτε πρὶν ἐκτελεσθῇ, οὔτε ἐν ᾧ ἐξετελεῖτο ἡ μελετηθεῖσα πράξις, δύναται νὰ ἐπιβληθῇ ἡ ἀμέσως ἡπιωτέρα. Ἐπὶ τῆς συνεργείας ἡ ποινὴ τοῦ ἀπλοῦ συνεργοῦ δύναται νὰ ἐλαττωθῇ καὶ κατὰ ἓνα βαθμὸν κατωτέρω τῆς ποινῆς τῆς ἀποπείρας (ἄρθρ. 71, 49, 50), ἢν ἐπισύρουν οἱ συνεργοὶ τῶν λοιπῶν ἐγκληματικῶν πράξεων.

B) Ἐκτίσεις.

Ἄρθρ. 568.

Ὅστις μεταχειρίζεται βιαιοπραγίας ἢ ἀπειλὰς, καὶ δι'

αὐτῶν ἀναγκάζει τινὰ νὰ πράξῃ ἢ νὰ παραλίπη τι ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ περιποιήσῃ εἰς ἑαυτὸν ἢ εἰς ἄλλον παρὰ-νομον ὄφελος, τιμωρεῖται ἕνεκα ἐκβιάσεως κατὰ τὴν ἀκόλουθον διαστολήν. — 1) Ἐπίσης μὲ ληστὴν κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν εἰς τὰ ἄρθρα 364—367 ἀναφερομένων περιπτώσεων, ἐὰν ἐπὶ τῆς ἐκβιάσεως ἐπέβαλε χεῖρας εἰς τινα, ἢ ἠπειλῆσε τὸ σῶμα ἢ τὴν ζωὴν του. — 2) μὲ εἰρκτὴν τὸ πολὺ ἐπτά ἐτῶν, ἐὰν ἔπραξε τὴν ἐκβίασιν διεγείρων φόβον μελλούσης αἰκίας ἢ βλάβης, ἢ μεταχειριζόμενος ἄλλας ἀπειλάς.

* Ἀρθρ. 369.

Ἐὰν, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ προηγουμένου ἁρθρου, δημόσιός τις ὑπάλληλος, ἐπάγων ὡς ἀπειλὴν τὴν δημόσιον ἐξουσίαν του, ἐπροσπάθησε νὰ περιποιήσῃ εἰς ἑαυτὸν ἢ ἄλλον τινὰ δι' ἐκβιάσεως ἰδιωτικὸν ὄφελος, καταδικάζεται διὰ τοῦτο καὶ μόνον εἰς εἰρκτὴν· ἐὰν ὅμως ἡ ἀπειλὴ ᾔτο μικρὰ, καὶ τὸ σκοπούμενον ὄφελος δὲν ὑπερέβαινε τὴν ποσότητα τῶν τριάκοντα δραχμῶν, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν.

Ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐκβιάσεως διευκλύνθη ἐν τοῖς νεωτέροις ποινικοῖς νόμοις.

Ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ ἀπαντῶμεν κατὰ πρῶτον ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς Αὐτοκρατορίας ὡς *crimen extraordinarium* τὴν *concussio*, ἐν τῇ ἔννοιά τῆς ὁποίας ἐν μέρει μὲν ὑπήγοντο περιπτώσεις τινὲς χρήσιμοι πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ *crimen repetundarum* (*concussio publica*), ἐν μέρει δὲ διάφοραι περιπτώσεις, καθ' ἃς διὰ τῶν κειμένων νόμων περὶ τοῦ *crimen vis, falsi*, τῆς *actio quod metus causa* κτλ. δὲν ἠδύνατο νὰ καταδιωχθῇ ὁ ἔνοχος. Κοινὸν χαρακτηριστικὸν τῶν τοιαύτων περιπτώσεων ἦν ἡ παρὰ τινος γενομένη προσπάθεια πρὸς ἀπόλαυ-

σιν ἀθεμίτου χρηματικῆς ὠφελείας δι' ἀπειλῆς, συνισταμένης εἰς τὴν χρῆσιν δικαιώματος νομίμως ὑφισταμένου, ἢ ὡς τοιούτου δι' ἀπάτης παριστανομένου. Ἡ κατὰ τῶν ἐνόχων ποινὴ ἀφίετο εἰς τὴν κρίσιν τῶν δικαστῶν¹⁾.

Οἱ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα καὶ τοὺς ἀμέσως μεταγενεστέρους χρόνους συγγραφεῖς τοῦ ποινικοῦ δικαίου δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διατυπώσωσιν ὁμοιομόρφως τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ, ἀλλὰ τινες μὲν ἐξ αὐτῶν ἐστηρίχθησαν ἀπλῶς καὶ μόνον ἐπὶ τῶν διατάξεων τοῦ Ῥωμ. δικαίου, ἄλλοι δέ, πλατυτέραν εἰς αὐτὰς δίδοντες ἐρμηνείαν, ἐπεξέτειναν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος καὶ ἐπὶ ἄλλων περιπτώσεων μὴ μνημονευομένων ἐν ταῖς πηγαῖς τῶν Ῥωμαϊκῶν νόμων²⁾.

Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος διακρίνει τὴν ἐκβίασιν τὴν ὑπὸ δημοσίου ὑπαλλήλου γενομένην (*concussion*), περὶ ἧς πραγματεύεται ἐν ἀρθρ. 174, καὶ τὴν ἐκβίασιν τὴν παρ' ἰδιώτου ἐνασκουμένην πρὸς ἐξανάγκασιν τινος διὰ βίας εἰς ἐκδοσιν ἢ ὑπογραφὴν ἐγγράφου, δι' οὗ ὁ ἀπειληθεὶς ἀναδέχεται ὑποχρέωσιν ἀπέναντι τοῦ ἀπειλήσαντος αὐτόν, ἢ παραιτεῖται οἵουδήποτε δικαιώματος (ἀρθρ. 400). Τὴν τοιαύτην ἐκβίασιν (*extorsion d'écrits*) χαρακτηρίζει ὡς ἰδιαίτερον εἶδος τοῦ ἐγκλήματος τῆς κλοπῆς.

Ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 πραγματεύεται περὶ τῆς ἐκβιάσεως ὡσάκις φέρει χαρακτηρὰ κακουργήματος ἐν τῷ κεφαλαίῳ, ἐν ᾧ περὶ προσβολῶν κατὰ τῆς περιουσίας γίνεται λόγος (ἀρθρ. 241). Θεωρεῖ δὲ ταύτην συγγενὲς πρὸς τὴν ληστείαν ἀδίκημα, ὅπερ καὶ τὰ μεταγενέστερα αὐτοῦ Βαυαρικὰ νομοσχέδια παραδέξαντο³⁾.

¹⁾ Πανθ. (47 13 de concuss.). Köstlin Abhandl. σελ. 408. — Hälschner System II σελ. 527.

²⁾ Hälschner System II σελ. 527. — Köstlin Abhandl. σελ. 408.

³⁾ Νομοσχ. 1822 ἀρθρ. 205, 207, 341. — 1827 ἀρθρ. 258—9, — 1831 ἀρθρ. 301—2.

Περὶ τῶν ἀποτελούντων εἰδικῶς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος τούτου στοιχείων παρατηρητέον ὅτι·

1) Ὑποκείμενον δύναται νὰ ᾖναι οἷοςδῆποτε πολίτης¹⁾. Ἐὰν οὗτος φέρῃ χαρακτηῖρα δημοσίου ὑπαλλήλου καὶ δυνάμει τοῦ τοιούτου χαρακτηῖρος ἐνήργησεν ἐκβίασιν, χωρεῖ ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρ. 369, περὶ ἧς γενήσεται κατωτέρω λόγος.

2) Ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος δὲν εἶναι, ὡς ἐπὶ τῆς ληστείας ἀλλότριον κινητὸν πράγμα, ἀλλ' ἡ ἐνέργεια ἢ ἡ παράλειψις πράξεώς τινος, ἣτις ἔχει σχέσιν πρὸς οἷοςδῆποτε εἶδους δικαιώματα, εἴτε ἐπὶ κινητῶν, εἴτε ἐπὶ ἀκινήτων πραγμάτων. Πρέπει δὲ ἡ τοιαύτη πράξις ἢ παράλειψις νὰ συνεπάγεται ὕλικὴν μὲν ὠφέλειαν ὑπὲρ τοῦ ἐκβιάζοντος ἢ ἄλλου τινός, ὕλικὴν δὲ βλάβην κατὰ τοῦ ἐκβιάζομένου εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ ὁποίου ἀντίκειται²⁾.

3) Τὰ μέσα, δι' ὧν ἐκτελεῖται τὸ ἐγκλημα τῆς ἐκβιάσεως εἰσὶν αἱ βιαιοπραγίαι καὶ ἀπειλαὶ αἱ κατὰ προσώπου ἀπειθυνόμεναι. Καὶ περὶ μὲν τῶν βιαιοπραγιῶν ἰσχύουσιν, ὅσα ἐν τῷ περὶ ληστείας ἐξετέθησαν, αἱ δὲ ἀπειλαὶ δὲν ἀπαιτεῖται πάντοτε νὰ ᾖσι προφορικαί, ἀλλ' ἀρκεῖ καὶ ἐκ τῶν τρόπων ἢ τῆς συμπεριφορᾶς τινος νὰ προκύπτωσι³⁾.

Δύνανται δὲ ν' ἀπειθύνωνται ἢ κατὰ τοῦ σώματος ἢ τῆς ζωῆς τινος⁴⁾ ἢ κατὰ τῆς τιμῆς, τῆς ἐλευθερίας, ἢ τῆς περιουσίας, ἀλλὰ πάντοτε πρέπει νὰ ὑποδεικνύηται δι' αὐτῶν ἢ ἄμεσος ἢ ἡ ἐν προσεχεῖ μέλλοντι πραγματοποίησις κακοῦ τινος κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον σπουδαίου, οἷον ὁσάκις ἀπειλεῖ τίς

¹⁾ Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 107 τοῦ 1869.

²⁾ Ὡς λ.χ. εἰάν ὑποχρεωθῇ τις νὰ συντάξῃ ἔγγραφον χρεωστικὸν ἢ νὰ δώσῃ ἀπόδειξιν ἐξοφλήσεως ἢ νὰ ἀκυρώσῃ τοιαύτην κτλ.

³⁾ Ὡς λ.χ. ὁσάκις τις ἐπαιτεῖ χρήματα διὰ τρόπου ἀπειλητικοῦ. Merkel ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 727.

⁴⁾ Ὡς λ.χ. ὅταν τις ἀπειλῇ τινά, ὅτι θέλει φονεῦσαι αὐτόν, ἢ ὅτι θέλει διαπράξῃ κατ' αὐτοῦ οἷοςδῆποτε εἶδος κακώσεως.

τινα, ὅτι θέλει ἐγείρει ἀγωγὴν κατ' αὐτοῦ, ἢ ὅτι θέλει καταμηνύσει αὐτόν, ἢ ὅτι θέλει καταμαρτυρήσει αὐτοῦ, ἢ ἀρνηθῇ τὴν μαρτυρίαν του, ἢ ὅτι θέλει καταστρέψει ἀντικείμενον περιουσίας αὐτοῦ κτλ.

Ἡ ἐπαπειλουμένη πράξις δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ παράνομος, τοῦναντίον ὡς ἀπειλὴ δύναται νὰ ἐπαχθῇ ἢ ἐνάσκησις δικαιώματος νομίμως προσήκοντος εἰς τὸν ἐκδιάζοντα ¹⁾).

Ἐὰν αἱ ἀγωγαὶ ἢ αἱ μηνύσεις, ἢ αἱ διακοινώσεις γεγονότων δυναμένων νὰ παραβιάψωσι τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἐκδιαζομένου ὧσι βάσιμοι, ἢ ὅλως ἀνυπόστατοι καὶ ἀβάσιμοι, οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν, οὐδὲ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν περὶ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐκδιάσεως, διότι, ὅταν αἱ ἀπειλαὶ τοιούτου εἵδους ἔχωσι βάσιμον ὑπόστασιν, βεβαίως ἢ ἐνασκουμένη κατὰ τῶν ἐξαναγκαζομένων πίεσις εἶναι μειζὼν καὶ προσφορωτέρα πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, ἀλλ' ὅμως, καὶ ὅταν αἱ τοιαῦται ἀπειλαὶ ὧσιν ὅλως ἀβάσιμοι καὶ στέρωνται πάσης ὑποστάσεως, οὐχ ἥττον δύνανται ὡς ἐπιτήδεια νὰ χρησιμεύσωσι μέσα πρὸς τελεσιουργίαν τοῦ ἀδικήματος.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει αἱ βιαιοπραγαί καὶ αἱ ἀπειλαὶ πρέπει νὰ ὧσι τοιούτου τινὸς εἵδους, ὥστε νὰ συνεπάγωνται τὸν ἐξαναγκασμὸν τοῦ προσώπου, καθ' οὗ ἀπευθύνονται, ἀποκλείουσαι τὴν ἐλευθερίαν τῆς αὐτοπροαιρέτου ἀποφάσεως αὐτοῦ ²⁾). Ἐὰν ἐγένετο μὲν χρῆσις τοιούτων ἀπειλῶν, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον, καθ' οὗ ἀπευθύνοντο, δὲν ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἐπαχθεῖσαν κατ' αὐτοῦ βίαν ἢ ἀπειλὴν, ὑπάρχει ἀπόπειρα τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐκδιάσεως.

¹⁾ Ἀποφ. ποιν. Δρ. Πάγου 191 τοῦ 1873.

²⁾ Merkel ἐν Holtzendorff's Handb. d. Strafr. III σελ. 729. Ἐπομένως ὡς ἐκβίαισι δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ γενομένη ὑπὸ τινος πρὸς τὸν ἀντιδίκον ἀπειλὴ, ὅτι ἐὰν δὲ συναινέσῃ εἰς δικαστικὸν συμβιβασμὸν ἐκκρεμοῦς δίκης δὲν θέλει τύχει τῆς ὑποστηρίξεως ἐν ταῖς ἐκλογαῖς, ἀλλ' ὅτι ἡ ὑποψηφιότης αὐτοῦ θέλει πολεμηθῇ, ἢ ὅτι δὲν θέλει δοθῇ εἰς τινα ἐργασίᾳ, ἐὰν δὲν συναινέσῃ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν πράξεως τινός.

4) Ἀναγκαῖον προσὸν τῆς βουλήσεως τοῦ αὐτουργοῦ εἶναι ἢ δολία προαίρεσις, ἢ σκοπὸς ἐστίν, ὅπως περιποιήσῃ εἰς ἑαυτὸν ἢ εἰς ἄλλον παράνομον ὄφελος. Ὡς τοιοῦτον ὄφελος θεωρητέον πᾶν ὕλικόν κέρδος, ὅπερ ὁ ἐνοχος τοῦ ἐγκλήματος δύναται νὰ προσπορισθῇ. Τὸ δὲ κέρδος τοῦτο δύναται νὰ ᾖναι ἢ ἄμεσον καὶ σύγχρονον, ἢ ἔμμεσον καὶ ἐπὶ προσδοκίᾳ, καὶ νὰ συνίσταται ἢ εἰς τὴν ἐπαύξησιν τῆς περιουσίας τοῦ ἐκβιάζοντος ἢ εἰς τὴν ἀποτροπὴν οἰαςδὴποτε ἐλαττώσεως ἐπικειμένης αὐτῇ.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὅμως τὸ ὄφελος δεόν νὰ ᾖναι παράνομον, καὶ τοιοῦτον παράνομον ὄφελος ὑπάρχει, ὡςάκις δὲν ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον νομίμου ἀπαιτήσεως τοῦ λαβόντος αὐτό¹⁾.

Ἐν τὸ ὄφελος, ὅπερ ἀπαιτεῖ ὁ ἐκβιάζων, δὲν ᾖναι παράνομον, ἀλλὰ δύναται ἐπ' αὐτοῦ νὰ ἔχῃ νομίμους ἀξιώσεις, τότε ἢ πρᾶξις ἀπόλλυσι τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐκβιάσεως, καὶ προσλαμβάνει τὸν χαρακτῆρα τῆς αὐτοδικίας, ἢ τῆς βίας κτλ.

Τὸ ἐγκλημα θεωρεῖται ὡς τετελεσμένον, ὅταν ὁ καθ' οὗ ἀπειθύνεται ἡ βία ἢ ἡ ἀπειλὴ ἐξαναγκασθῇ νὰ πράξῃ ἢ νὰ παραλείψῃ τι, ἐκ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ προκύψῃ εἰς τὸν ἐκβιάζοντα ἢ εἰς τρίτον τινὰ παράνομον ὄφελος. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ τοῦ αὐτουργοῦ δὲν λογίζεται ὡς ὅρος οὐσιώδης, ἵνα θεωρηθῇ τὸ ἐγκλημα ὡς τετελεσμένον²⁾.

Ἀντιπαράβαλλον τις τὰ στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐκβιάσεως πρὸς τὰ τῆς ληστείας δύναται εὐκόλως νὰ ὀρίσῃ, ποῖα ἐξ αὐτῶν εἰσὶν κοινὰ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἐγκλήμασι καὶ ποῖα ἰδιόζοντα ἑκατέρῳ αὐτῶν.

Ὅπως ἐπὶ τῆς ληστείας, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ἐκβιάσεως ὡς μέσα χρήσιμα πρὸς διάπραξιν αὐτῆς εἰσὶν αἱ βιαιοπραγαίαι καὶ ἀπειλαί, κοινὸς δὲ εἶναι ὁ σκοπὸς ἀμφοτέρων ἡ ἐπιτυχία παρα-

¹⁾ Merkel ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 733. Ἀποφ. ποιν.

²⁾ Ἀρ. Πάγου 37 τοῦ 1855 καὶ 77 τοῦ 1867.

³⁾ Häberlin Criminalrecht III σελ. 421 ἐπομ.

νόμου ὠφελείας, ἀλλ' ὅμως πολυτρόπως διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων τὰ ἐγκλήματα ταῦτα.

1) Ἀντικείμενον τῆς ληστείας εἶναι πάντοτε ἀλλότριον κινητὸν πρᾶγμα, τοῦ ὁποίου ὁ αὐτουργὸς αὐτῆς ἐπιζητεῖ νὰ λάβῃ τὴν κατοχὴν, τοῦναντίον τῆς ἐκβιάσεως ἀντικείμενον εἰσὶ δικαιολογικαὶ σχέσεις ἀναφερόμεναι εἰς κινητὴν ἢ ἀκίνητον κτῆσιν, ἥτις ἐνδεχόμενον νὰ μὴ ᾖ ἀλλοτρία τοῦ ἐκβιάζοντος, ἀλλ' ἰδίᾳ αὐτοῦ 1).

2) Ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ ἐπὶ τῆς ληστείας συνίσταται εἰς τὴν ἀφαιρέσιν ἀλλοτρίου κινητοῦ πράγματος, τοῦναντίον ἐπὶ τῆς ἐκβιάσεως εἰς τὸν καταναγκασμὸν τοῦ ἐκβιάζομένου πρὸς ἐπιχείρησιν ἢ παράλειψιν πράξεώς τινος, ἣν ὁ ἐκβιάζων δὲν δύναται μόνος νὰ ἐνεργήσῃ προσηκόντως 2).

3) Ἡ ληστεία ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τυπικῶν καλουμένων ἐγκλημάτων, ἅτινα πρὸς τελεσιουργίαν αὐτῶν δὲν προϋποθέτουσι τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τοῦ αὐτουργοῦ, τοῦναντίον ἡ ἐκβίασις διὰ νὰ θεωρηθῇ ὡς τετελεσμένη, ἀπαιτεῖται νὰ ἐπιχειρήσῃ ὁ ἐκβιασθεὶς, ἢ νὰ παραλείψῃ τὴν πράξιν, ἐξ ἣν προσδοκᾷ ὁ ἐκβιάζων τὸ παράνομον ὄφελος.

4) Αἱ βιαιοπραγαί καὶ ἀπειλαὶ ἐπὶ μὲν τῆς ληστείας δέονται ν' ἀπευθύνωνται κατὰ τοῦ σώματος ἢ τῆς ζωῆς τοῦ καθ' οὗ ἐκτελεῖται τὸ ἐγκλῆμα, τοῦναντίον ἐπὶ τῆς ἐκβιάσεως οὐ μόνον τοιοῦτου εἶδους ἀπειλαὶ δύνανται νὰ συμβῶσι, ἀλλὰ καὶ

1) Ὡς λ. χ. ἐὰν ἐκβιάζεται ὁ ἐνεχυροῦχος δανειστῆς νὰ ἀποδώσῃ τὸ ληφθὲν ἐνέχυρον, ὁ ἐπὶ ὑποθήκῃ δανειστῆς νὰ συναινέσῃ εἰς τὴν διαγραφήν ὑποθήκης ἀνευ ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους.

2) Ἐὰν ἡ ἐπιβαλλομένη εἰς τινὰ καταναγκαστικῶς πρᾶξις ᾖ τοιαύτη ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ ἐξαναγκάζων νὰ δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ αὐτήν, λόγος, ὅτι τὴν πράξιν ταύτην ἐνήργησε μόνος ὁ ἐξαναγκασθεὶς, δὲν εἶναι ἀποχρῶν, ὅπως, ἐὰν συντρέχωσιν οἱ λοιποὶ ὅροι τῆς ληστείας, μετατρέψῃ τὴν πράξιν εἰς ἐκβίασιν, οἷον ἐὰν ὁ ληστής διὰ βιαιοπραγίαν ἐξαναγκάσῃ τὸν ἐμπεσόντα εἰς χεῖρας αὐτοῦ νὰ ἀνοίξῃ τὸ κιβώτιον αὐτοῦ καὶ νὰ παραδώσῃ τὴν χρηματικὴν αὐτοῦ περιουσίαν. Anmerkungen z. Baierisch. Strafgesetzb. 1813 § 209. 241.

παντοῖαι ἄλλαι ἥττονος σπουδαιότητος, οἷον μελλούσης κακώσεως ἢ βλάβης, ἢ πάσης οἰαςδήποτε ἄλλης ζημίας ¹⁾).

Κατὰ τὴν διαβάθμισιν τῆς καταγνωστέας κατὰ τῶν ἐνόχων τῆς ἐκβιάσεως ποινῆς λαμβάνεται ὡς βάσις τὸ εἶδος τῆς ἐπενεχθείσης βίας καὶ ἀπειλῆς, καὶ εἰ μὲν αὕτη εἶναι σωματικῇ, ἢ ἡ ἀπειλὴ ἀπευθύνεται κατὰ τοῦ σώματος ἢ τῆς ζωῆς τοῦ ἐκβιαζομένου ὁ ἐνοχος τιμωρεῖται ἐπίσης μὲ ληστήν, εἰ δὲ ἡ ἐκβίασις συνίσταται εἰς ἀπειλὰς μελλουσῶν κακώσεων, ἢ βλάβης, ἢ ἄλλας παρομοίας φύσεως, καταγινώσκειται ἡ ποινὴ τῆς εἰρκτῆς.

Περὶ τῆς ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων διαπραττομένης ἐκβιάσεως πραγματεύεται ἰδιαιτέρως τὸ ἄρθρ. 369 ²⁾).

Κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἁρθροῦ τούτου τιμωρεῖται ὡς ἐνοχος ἐκβιάσεως ὁ δημόσιος ὑπάλληλος, ὅστις ἀπειλεῖ, ποιούμενος χρῆσιν τῆς δημοσίας αὐτοῦ ἐξουσίας, πρὸς ἐπιτυχίαν ἰδιωτικῆς ὠφελείας. Ὅθεν ἐπὶ τῆς ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων διαπραττομένης ἐκβιάσεως, ἀντὶ τῶν ἀπειλῶν καὶ βιαιοπραγιῶν ἐν γένει, ὡς μέσον πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐγκλήματος χρησιμεύουσιν αἱ ἐκ τῆς δημοσίας ἐξουσίας αὐτῶν προερχόμεναι ἀπειλαί.

Ὡς δημοσίαν ἐξουσίαν δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸ σύνολον τῆς προσηκούσης παντὶ δημοσίῳ-ὑπαλλήλῳ ἐνεργείας, ἣτις περιλαμβάνει ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰ δικαιώματα καὶ τὰς προνομίας, ἀφ' ἐτέρου δὲ τὰ καθήκοντα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτοῦ. Ἡ ἐκτέλεσις τῆς τοιαύτης ἐνεργείας ἀποτελεῖ τὴν ἐνάσκησιν τῆς δημοσίας ἐξουσίας, καὶ ἐφ' ὅσον μὲν στηρίζεται εἰς τοὺς νόμους, τοὺς κανονισμοὺς καὶ τὰς ἐδηγίας τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ

¹⁾ Motive z. revidirten Entwürfe d. Strafgesetzb. 1827 σελ. 479.

²⁾ Γαλλ. ποιν. νόμου ἄρθρ. 174. Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἁρθρ. 369 ὑπάγονται καὶ οἱ δημοτικοὶ ὑπάλληλοι, ὡς οἱ δήμαρχοι, οἱ δημοκριτικοὶ πάρεδροι κτλ. καθ' ὅσον ἐνεργοῦσιν ἔργα διοικητικὰ ὄρ. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 49 τοῦ 1876.

εἶναι νόμιμος, ἐφ' ὅσον τοῦναντίον ἀντίκειται πρὸς ταῦτα, χαρακτηρίζεται ὡς κατάχρησις τῆς δημοσίας ἐξουσίας ¹⁾).

Αἱ ἐκ τῆς δημοσίας ἐξουσίας τοῦ ὑπαλλήλου προερχόμενα ἀπειλαὶ δεόν νὰ γίνωνται ἐπὶ τῷ σκοπῷ προσπορίσεως ἰδιωτικοῦ ὀφέλους, ὅλως δὲ ἀδιάφορον εἶναι, ἂν ἐπέτυχεν ὁ ὑπάλληλος τὸν τοιοῦτον σκοπὸν αὐτοῦ ἢ οὐ. Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις τὸ ἐγκλημα διὰ τῆς αὐτῆς τιμωρεῖται ποινῆς. Μόνον ὁσάκις ἡ ἀπειλὴ δὲν εἶναι ἄξια λόγου, καὶ τὸ ὄφελος δὲν ὑπερβαίνει τὴν ποσότητα τῶν 30 δραχμῶν, καταγινώσκεται ἡπιωτέρα ποινὴ, ἢ τῆς διετοῦς κατ' ἐλάχιστον ὅρον φυλακίσεως.

Γ') Δήωσις τῆς χώρας.

Ἄρθρ. 370.

Ὅστις μὲ σκοπὸν ὁποιασδήποτε ἐκβιάσεως διαδίδει εἰς ὅλοκλήρους χώρας ἀνησυχίαν καὶ τρόμον, ὑψόνων ἐμπρηστικὰ σημεῖα, ἢ ἀπειλῶν δι' ἐκθέτων ἢ εἰς διαφόρους ἐπιστελλομένων γραμμάτων θάνατον, ληστείαν ἢ ἐμπρησμόν τιμωρεῖται μὲ δεσμὰ τὸ πολὺ ἐτῶν δεκαπέντε, ἢ ἐὰν τῶν ὄντι ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ του, ἀπὸ δεκαπέντε μέχρις εἴκοσιν

Τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς δηώσεως τῆς χώρας εὐρίσκομεν κατὰ πρῶτον διατετυπωμένην ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν τελευταίων μεσαιωνικῶν χρόνων ²⁾, ἐξ ὧν παρέλαβον αὐτὴν οἱ τῶν νεωτέρων χρόνων ποινικοὶ νόμοι. Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἐν Βιβλίῳ Γ. τίτλ. 2 πραγματευόμενος περὶ τῶν ἐγκλημάτων τῶν κατὰ προσώπων ἀπευθυνόμενων, περιέχει ἐν ἄρθρ. 305—307, τροποποιηθεῖσι διὰ τοῦ νόμου τῆς 13 Μαΐου 1863 ἀμέσως μετὰ τὰ ἐγκλήματα τοῦ φόνου καὶ τῆς φαρμακείας εἰς

¹⁾ Merkel ἐν Holzendorff's Handb. III σελ. 974.

²⁾ Κρολίνης ἄρθρ. 128. Cuccumius ἐν Archiv d. Crim. R. N. Folgo 1. σελ. 7. Wächter Lehrb. II § 142.

δικᾶς διατάξεις περὶ τῶν ἀπειλῶν φόνου, φαρμακείας ἢ ἄλλης τινὸς ἀξιοποίνου τῶν προσώπων προσβολῆς, γενομένης δι' ἀνω-
νύμων ἢ ἐνυπογράφων ἐγγράφων. Ἀλλὰ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος τῆς δηρώσεως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑφισταμένη ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ εὐρύτητι, ὅπως διετυπώθη ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ Βαυαρικῷ νόμῳ τοῦ 1813 (ἄρθρ. 243) καὶ ἐν τοῖς μετ' αὐτὸν νομοσχεδίοις ¹⁾, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων συνετάχθη τὸ ἄρθρ. 370 ²⁾.

Οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος εἰσὶ τὰ ἑξῆς:

1) Ὑποκείμενον δύναται νὰ ᾖ εἷς ἢ πλείονες, οἵτινες ἢ συνεπείᾳ συστάσεως μετ' ἀλλήλων ἐπεχείρησαν τὴν πράξιν, ἢ ἕκαστος κατ' ἰδίαν.

2) Ἀντικείμενον εἰσὶν οἱ κάτοικοι συλλήθδην χώρας τινὸς κοινότητες, δῆμοι, ἐπαρχίαι κτλ.

3) Ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ συνίσταται εἰς τὴν διάδοσιν ἀνησυχίας ἢ τρόμου δι' ὑψώσεως ἐμπρηστικῶν σημείων, ἢ δι' ἀπειλῆς θανάτου, ληστείας, ἢ ἐμπρησμοῦ γενομένων δι' ἐπιστολῶν ἐκθέτων ἢ ἀποστελλομένων εἰς διάφορα πρόσωπα ³⁾. Αἱ ἀπειλαὶ πρέπει νὰ ᾖναι τοιαῦται, ὥστε νὰ καθίσταται πιθανὴ ἡ πραγματοποίησις τοῦ κινδύνου, ὃν ὑποδεικνύουσι, διότι, ὅσῳκις ὁ ἀπειλούμενος κίνδυνος εἶναι φυσικῶς ἀδύνατον νὰ ἐπ-

¹⁾ Ὅρ. Βαυαρ. Νομοσχ. 1827 ἄρθρ. 260.—1831 ἄρθρ. 303.

²⁾ Ὁ ποινικὸς νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας δὲν μνημονεύει εἰδικῶς τὸ ἐγκλημα τῆς δηρώσεως τῆς χώρας, ἀλλὰ ἐν τῷ τμήματι περὶ τῶν ἐγκλημάτων κατὰ τῆς δημοσίας τάξεως συμπεριέλαβε τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 126, δι' ἧς ἐν γένει τιμωρεῖ τὴν ἀπειλὴν κοινῶς ἐπικινδύνου ἀδικήματος, ἐν τῷ περὶ ἐκθιάσεως ἐγκλήματι τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 254, δι' ἧς τιμωρεῖ τὴν ἐκθίαν τὴν διενεργουμένην δι' ἀπειλῆς φόνου, ἐμπρησμοῦ ἢ πλημύρρας.

³⁾ Ἄν αἱ ἐπιστολαὶ αὗται πρέπει νὰ ᾧσι ἐνυπόγραφοι, δὲν ὀρίζεται ἐν τῷ νόμῳ. Προνοῦμεν ὅμως, ὅτι καὶ ἀνωνύμων ἐπιστολῶν ἡ ὑπάρξις ἀρκεῖ (ὅρ. καὶ Γαλλ. ποιν. νόμου ἄρθρ. 305. Chauveau-Hélie Code Penal II ἀριθ. 2532).

έλθῃ, τότε βεβαίως οὔτε τρόμον, οὔτε ἀνησυχίαν δύναται διεγείρειν, οὔτε πρὸς τὸν σκοπὸν ἐκβιάσεως νὰ χρησιμεύσῃ ¹⁾).

4) Σκοπὸς τῆς δολίας προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ πρέπει ᾗ ἢ διὰ τῆς διαδόσεως τῆς ἀνησυχίας καὶ τοῦ τρόμου ἀπολαύσις ἀθεμίτου καὶ παρανόμου ὠφελείας, ἥτοι ἡ ἐκβίασις, ἐπομένως, ὡςάκις ὁ εἰδικὸς οὗτος καὶ ὠρισμένος σκοπὸς τῆς πράξεως ἐλλείπει, οἷον ἐὰν ὁ τρόμος ἐμποιῇται ἐνεκὸν ἐκδικήσεως, πράξις δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς δῆσις.

Τὸ ἐγκλημα τῆς δῆσεως, ἐνεκα τοῦ ἐπικινδύνου χαρακτηρὸν ὃν φέρει, καταλέγεται μεταξὺ τῶν τυπικῶν ἐγκλημάτων, ὅθεν λογίζεται τετελεσμένον διὰ τῆς ὑψώσεως τῶν ἐμπρηστικῶν ἐπιμεσιῶν, ἢ διὰ τῆς ἀποστολῆς ἢ ἐκθέσεως τῶν ἀπειλητικῶν ἐπιστολῶν, δὲν ἀπαιτεῖται δὲ πρὸς τελεσιουργίαν αὐτοῦ, οὔτε ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκβιάσεως, οὔτε ἡ πραγματοποίησις οἰουδήποτε ἐκ τῶν ἀπειλουμένων κακῶν ²⁾).

Ἐκ τῆς προεκτεθείσης ἀναλύσεως γίνεται δῆλον, ὅποια κοινὰ καὶ ὅποια τὰ ἰδιάζοντα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος δῆσεως στοιχεῖα τὰ διαστέλλοντα αὐτὸ ἀπὸ τῶν ὁμογενῶν ἐγκλημάτων τῆς ληστείας καὶ ἐκβιάσεως.

Ὅπως ἡ ληστεία καὶ ἡ ἐκβίασις, οὕτω καὶ ἡ δῆσις περιέχει προσβολὴν κατὰ τοῦ προσώπου καὶ τῆς περιουσίας συγχρόνως, καὶ διενεργεῖται διὰ βίας καὶ ἀπειλῆς, ἀλλὰ τῆς μὲν δῆσεως σκοπὸς εἶναι ἡ ἐκβίασις, ἥτοι ἡ ἀπόλαυσις παρανόμου ὠφελείας, τῆς δὲ ληστείας ἡ ἀφαίρεσις ἀλλοτρίου κινητοῦ πράγματος.

Ἡ ἐκβίασις καὶ ἡ ληστεία ἀπευθύνονται καθ' ὠρισμένον πρόσωπον, ἐν ᾧ ἀντικείμενον τῆς δῆσεως ἐστὶν ὁμᾶς πρὸς τὸν ἑαυτοῦ.

¹⁾ Α.χ. Ἐὰν ἀπειλῇται ὁ ἐμπρησμὸς δάσους εἰς χώραν ἀδενδρῶν τῶν θημονιῶν τῶν δημητριακῶν καρπῶν, καθ' ὃν χρόνον δὲν ὑπάρχει πλέον τοιαῦτα κτλ. Häberlin Criminalrecht II σελ. 296.

²⁾ Motive z. Entwurf. 1827 σελ. 285.

σώπων αποτελούντων κοινότητα ἢ ἐγκαταστημένων ἐν τινι δήμῳ ἢ ἐν τινι ἐπαρχίᾳ ¹⁾).

Πρὸς προσδιορισμὸν τῆς καταγνωστέας κατὰ τοῦ ἐνόχου ποινῆς γίνεται ἡ διαστολὴ μεταξὺ τῆς ἐπιτυχίας ἢ μὴ τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ διὰ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, καὶ εἰ μὲν ἐπέτυχεν ὁ αὐτουργὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, αὐστηρότερον τιμωρεῖται, καταγινωσκομένης αὐτῷ τῆς ποινῆς τῶν δεσμῶν 15—20 ἐτῶν, εἰ δὲ ἀπέτυχε, ἐλαττοῦται ὁ χρόνος τῆς ποινῆς αὐτοῦ μέχρι 15 τὸ πολὺ ἐτῶν.

¹⁾ Ὅσακις ἡ βία καὶ ἀπειλὴ ἀπευθύνονται καθ' ἑνὸς μόνον προσώπου, ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρ. 330 περὶ παρανόμου βίας καὶ ἀπειλῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΚΛΟΠΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΞΑΙΡΕΣΕΩΣ

Α') ΠΕΡΙ ΚΛΟΠΗΣ.

α') Εἰσαγωγή.

Ἐν τῷ ἀρχαιοτέρῳ Ῥωμαϊκῷ δικαίῳ ὡς κλοπὴ (*furtum*) ἐχαρακτηρίζετο γενικώτερον ἢ ἀφαίρεσις ἐπὶ σκοπῷ ἰδιοποιήσεως παντὸς ἀλλοτρίου κινητοῦ πράγματος. Ἀλλ' ἡ ἔννοια τῆς ἐγκλήματος, μὴ οὕσα ἀκριβῶς διατετυπωμένη, περιελάμβανε ἐν ἑαυτῇ καὶ τὸ ἐγκλημα τῆς ληστείας ὡς καὶ πλείστας ὅσας περιπτώσεις τῆς ἀπάτης ²⁾).

Ἐν τῷ δωδεκαθέλτῳ διεκρίνετο ἡ κλοπὴ εἰς *furtum manifestum* καὶ *furtum non manifestum*.

¹⁾ Περὶ τῆς παραγωγῆς τῆς λέξεως *furtum* διάφοροι ἐκτίθενται κασίαι. Τινὲς παράγουσι ταύτην ἐκ τῆς λέξεως *furgum* τοῦτέστι *grum* ὡς ὁ Παῦλος ἐν *lex 1. (47. 2 de furtis)* «*Furtum a furvo id nigro dictum Labeo ait, quod clam et obscuro fiat et plerumque nocte. Inst. § 2 (4, 1 de obl. q. ex. del.)*», ἄλλοι ἐκ τῆς ἑλληνικῆς λέξεως *φ ὦ ρ* ἥτοι κλέπτης, ἐξ ὧν τὸ ῥῆμα *fureo, furi tu* καὶ κατ' ἀποκοπὴν *furtum*. Τὸ δὲ *φ ὦ ρ* παράγουσιν ἐκ τοῦ φέρω *Bach. (60, 12). Menagii Amoenitates jur. c. 39* σελ. 285.

²⁾ *Köstlin Abhandl. σελ. 195. — Rein Criminalrecht d. Römer σελ. 296.*

Furtum manifestum ἐκαλεῖτο ἡ κλοπὴ, καθ' ἣν ὁ κλέπτης συνελαμβάνετο ἐπ' αὐτοφόρῳ, τοῦτέστιν ἢ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κλοπῆς, ἢ ἐν ᾧ τόπῳ διέπραξε τὴν κλοπὴν, ἢ πρὶν ἢ ἀποκομίσῃ τὸ κλοπιμαῖον πρᾶγμα, ἐνθα προσέθετο ¹⁾).

Ὁ ἐπ' αὐτοφόρῳ συλλαβὼν τινα κλέπτην ἐν καιρῷ νυκτὸς ἠδύνατο ἀτιμωρητὶ νὰ φονεύσῃ αὐτόν, ἐν ἡμέρᾳ δὲ μόνον, ἐὰν ἀνθίστατο φέρων ὅπλα (*cum telo*) κατ' αὐτοῦ ²⁾).

Κατὰ τῶν κηρυχθέντων ἐνόχων τοιαύτης κλοπῆς κατεγινώσκετο **pæna capitalis** (κεφαλικὴ καταδίκη), ἥτοι ἐὰν μὲν ἀνῆκον εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐλευθέρων πολιτῶν, ἐτιμωροῦντο διὰ τῆς ποινῆς τῆς μαστιγώσεως καὶ τῆς ἐπιδικάσεως (*addictio*) εἰς τὸν κλαπέντα, ἐὰν δὲ εἰς τὴν τάξιν τῶν δούλων, διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀπὸ τοῦ Ταρπηίου λόφου κατακρημνίσεως ³⁾).

Κατὰ πρῶτον διὰ τοῦ Ἑδίκτου τοῦ Πραίτωρος ὡς ποινὴ τοῦ **Furtum manifestum** ὠρίσθη τὸ τετραπλάσιον τῆς ἀξίας τοῦ κλαπέντος (*pæna quadrupli*) ⁴⁾).

Furtum nec manifestum (ἀφανὴς κλοπὴ), ἐκαλεῖτο ἡ κλοπὴ, καθ' ἣν ὁ κλέπτης δὲν συνελαμβάνετο ἐπ' αὐτοφόρῳ ⁵⁾). Ἐτιμωρεῖτο δὲ ὁ ἐνοχὸς διὰ τῆς καταδίκης αὐτοῦ εἰς ἀπόδοσιν τοῦ διπλασίου τῆς ἀξίας τοῦ κλαπέντος (*pæna dupli*) ⁶⁾).

Ἐκτὸς τῆς διακρίσεως ταύτης τῆς κλοπῆς εὐρίσκομεν ἐν τῷ

¹⁾ Gaj. Inst. III § 183.

²⁾ Cicer. pr. Mil. 3. — Gell. XI. 18. VIII. 1. — Lex. 4 § 1. (9. 2. ad leg. Aquil.).

³⁾ Gaj. Inst. III § 189. Festus v. nec. — Gell. XI 18. XX. 1. — Μόνον κατὰ τῶν ἐν καιρῷ νυκτὸς κλεπτῶν δημητριακῶν καρπῶν ἐπεβάλετο ἡ ποινὴ τοῦ ἀπαγχονισμοῦ. Rein. Criminalr. d. Römer σελ. 301. — Köstlin. Abhandl. σελ. 197.

⁴⁾ Gaj. II. 189. IV. M. — Gell. XX. I. — Köstlin Abhandl. σελ. 198.

⁵⁾ Gaj. Inst. III § 185. Paul. S. R. II. 31 § 3. 5. «Nec manifestus fur est, qui in faciendo quidem deprehensus non est, sed cum furtum fecisse negari non potest».

⁶⁾ Gaj. Inst. III. 190. — Lex 46 § 2, lex 50 pr. (47. 2 de furtis).

(ΕΡΜΗΝ. ΠΟΙΝ. ΝΟΜΟΥ. ΤΟΜ. Γ')

δωδεκαδέλτῳ καθιερωμέναις εἰδικάς τινας ἕνεκα κλοπῆς ἀγωγᾶς, ἥτοι τὴν *actio furti concepti* καὶ τὴν *actio furti oblati*. Ἡ *actio furti concepti* ἀπνυθύνετο κατὰ παντός ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ὁποίου, γενομένης ἐρεύνης καθ' ὠρισμένας διατυπώσεις (*per lancem et licium*) ¹⁾, ἀνευρίσκετο τὸ κλοπιμαῖον πρᾶγμα ²⁾, ἡ δὲ *actio furti oblati* ἐχορηγεῖτο κατ' ἐκείνου, ὅστις παρέδιδε τὰ κλοπιμαῖα τρίτῳ τινί, ὅπως, ἐρεύνης γενομένης, μὴ εὑρεθῶσι παρ' αὐτῷ ³⁾.

Διὰ τοῦ Ἑδίκτου τοῦ Πραίτωρος εἰσῆχθησαν ἡ *actio furti prohibiti*, ἥτις ἀπνυθύνετο κατὰ τοῦ ἀνθισταμένου πρὸς ἔρευναν τῶν κλαπέντων, καὶ ἡ *actio furti non exhibiti* κατὰ τοῦ ἀρνούμενου τὴν παράδοσιν τῶν κλαπέντων ⁴⁾. Δι' ἀμφοτέρων ἐπεδιώκετο ἡ ἀποζημίωσις εἰς τὸ τετραπλάσιον τῆς ἀξίας τῶν κλαπέντων.

Πρὸς ἐξασφάλισιν δὲ τοῦ τῆς κυριότητος δικαιώματος τοῦ ἰδιοκτήτου τῶν κλαπέντων ἀνεγράφη ἐν τῷ δωδεκαδέλτῳ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς χρησικτησίας τῶν κλοπιμαίων πραγμάτων «*rei furtivae aeterna auctoritas esto*» ⁵⁾.

¹⁾ *Per lancem et licium conceptio furti* ἐκαλεῖτο ἡ ἀνέυρεσις τῶν κλοπιμαίων πραγμάτων ἐν τῇ οἰκίᾳ τινὸς συνεπεία κατ' οἶκον ἐρεύνης γενομένης ὑπὸ τοῦ κλαπέντος, ὅστις εἰσῆρχετο πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν κλοπιμαίων γυμνὸς φέρων ζώνην μόνον περὶ τὴν ὀσφύν (*licium*) καὶ πινακίδα (*lancem*) ἐν χερσὶ. *Gaj. Inst. III § 191.*

²⁾ Ἐνεκα τῆς ἀσαφείας τῶν πηγῶν ἀμρίβολον καθίσταται καὶ ἀμφισβητεῖται, ἐὰν τὸ *furtum conceptum* ἐθεωρεῖτο ὡς *furtum manifestum*, καὶ ἂν ἡ καταγινωσκομένη ποινὴ τοῦ τριπλασίου (*poena tripli*) εἰσῆχθῃ κατὰ πρῶτον διὰ τοῦ Ἑδίκτου τοῦ Πραίτωρος. (*Gell. XI. 18. XVI 10. contr. Gaj. III 192—194—Köstlin Abhandl. σελ. 198. σ. 1.*)

³⁾ *Gaj. III § 187. Paul S. R. II. 31. 3. 5. 14. 22. Inst. § 4. (4. 1. de oblig. qnæ ex del.).*

⁴⁾ *Gaj. III 188. 192. Inst. § 4 (4. 1. de obl. q. ex del.). Walter Rechtsgeschichte II § 757.*

⁵⁾ Τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐπεξέτεινε, καὶ ἀνέπτυξε μεταγενεστέρως ἡ

Προϊόντος τοῦ χρόνου, ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος τῆς κλοπῆς διὰ τῆς πράξεως τῶν δικαστηρίων καὶ τοῦ Ἑδίκτου τῶν Πραι-
τώρων διεπλατύνθη, καὶ ἀκριθέστερον ὠρίσθη. Ὡς κλοπὴ ἔχα-
ρακτηρίζετο πᾶσα ἀλλοτρίων πραγμάτων ἀφαίρεσις, ὡς καὶ ἡ
ιδιοποίησις τῆς κατοχῆς ἢ τῆς χρήσεως αὐτῶν, διό ὁ νομο-
διδάσκαλος Παῦλος ὀρίζει τὴν κλοπὴν λέγων «*Furtum est con-
tractatio rei fraudulosa, lucri faciendi gratia, vel ipsius rei,
vel etiam usus ejus possessionisve* ¹⁾).

Ἀντὶ τῶν ἐν τῷ ἀρχαιοτέρῳ δικαίῳ καθιερωθεισῶν ποινῶν
εἰσῆχθη μεταγενεστερώς ἡ *actio furti* ἡ ὑπὸ τοῦ κλαπέντοε,
εἴτε οὗτος ᾗν αὐτὸς ὁ κύριος τοῦ πράγματος, ἢ ὁ ἐνασκήων μό-
νον πραγματικὸν ἐπ' αὐτοῦ δικαίωμα (ὡς ὁ *bonæ fidei pos-
sessor*, ὁ ἐνεχυροῦχος δανειστής, ὁ ἐπικαρπωτής κτλ.). κατὰ
τοῦ ἐνόχου ἀπευθυνομένη καὶ σκοποῦσα τὴν εἰς τὸ τετραπλοῦν
τῆς ἀξίας τοῦ κλοπιμαίου καταδίκην αὐτοῦ ²⁾).

Πρὸς διεκδίκησιν δὲ τῶν κλοπιμαίων ἐκτὸς τῆς *rei vindic-
atio* ἡδύνατο νὰ ἐγερθῇ κατὰ τοῦ κλέπτου ἢ τῶν κληρονόμων
αὐτοῦ ἡ *condictio furtiva*, δι' ἧς ἀπλῶς ἡ ἀπόδοσις τῶν κλα-

Lex Atinia. ὁρ. Lex 33 pr. (41. 3. de usurp.). Inst. § 2. (2. 6).
Gell. XVII. 7.

¹⁾ Lex 1 § 3. (47. 2 de furt.). *Furtum usus* ὑπῆρχεν, ὁσάκις κατε-
χρᾶτό τις τὴν χρῆσιν πράγματος εὐρισκομένου ἐν τῇ κατοχῇ αὐτοῦ,
ἢ παρὰ νόμῳ ἐποιεῖτο χρῆσιν πράγματος διαπιστευθέντος αὐτοῦ. Gaj.
III. 196. 197. Lex 5 § 8 (13. 6. commod.). *Furtum possessionis* ὑπῆρ-
χεν, ὅταν ὁ ἔχων τὴν κυριότητα πράγματός τινος ἀρῇρει αὐτὸ ἐκ τῆς
κατοχῆς τοῦ κατέχοντος νομίμῳ λόγῳ, ὡς ὁ ὑφειλέτης τὰ ἐνεχυρια-
σθέντα τῷ δανειστῇ αὐτοῦ ἀντικείμενα. Gaj. III. 200. 204. Inst. §
10. 14 (4. 1.). Lex 36 pr. (43. 7. de pign. act.). Köstlin Abhandl.
σελ. 203.—Hälschner System II σελ. 392. Τινὲς τῶν ἀρχαιοτέρων Ρω-
μαίων νομοδιδασκάλων ὡς *furtum rei* ἐθεώρησαν καὶ τὴν κλοπὴν τῶν
ἀκινήτων, ἀλλ' ὁ Γάϊος (Inst. II. 51) λέγει *improbata eorum sen-
tentia qui putaverint furtum fundi fieri posse*.

²⁾ Gaj. III. 189. 190. IV. 111.—Inst. § 5 (4.1.). Lex 50 pr. (47
2. de furtis).

πέντων, ἢ ἡ πλήρης ἀποζημιώσις τοῦ παθόντος ἐπεδιώκετο, ἀλλ' οὐχὶ ἡ τιμώρησις τοῦ ἐνόχου, διὸ καὶ συνέπεια τῆς ἀγωγῆς ταύτης δὲν ἦν ἡ ἀτίμωσις τοῦ καταδικασθέντος ¹⁾).

Τῆς ἐνασχέσεως τῆς *actio furti* ἀπεκλείοντο οἱ σύζυγοι διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἐτέρου αὐτῶν τελεσθεῖσαν κλοπὴν, καθ' οὗ ἡδύνατο νὰ ἐγερθῇ μόνον ἡ *rei vindicatio* ἢ ἡ *actio rerum amotarum*, ὡς καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῆς οἰκογενείας διὰ τὰς κλοπὰς τὰς γενομένας ὑπὸ υἱῶν, δούλων καὶ ἀπελευθέρων ²⁾).

Ἐπὶ τῶν Αὐτοκρατόρων ἡ ἔννοια τῆς κλοπῆς ὠρίσθη ἀκριβέστερον, καὶ διεκρίθη ἀπὸ τοῦ ἐγκλήματος τῆς ληστείας καὶ τῆς ἀπάτης. Ἡ *actio furti* ἐξηκολούθησε μὲν οὖσα ἐν χρήσει, ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἀπέβαινεν ἀνεπαρκὴς πρὸς ἀπόληψιν τῆς ἐπιδιωκομένης ἀποζημιώσεως, οἷον ὅσάκις ὁ ἔνοχος ἔστρεφετο περιουσίας, καὶ ἐπειδὴ πολλάκις ἡ ἐκτέλεσις τῆς κλοπῆς συνωδεύετο διὰ ττοιούτων ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων, ὥστε ἀναγκαίᾳ καθίστατο ἡ τιμώρησις τοῦ ἐνόχου, διεκρίθησαν εἰδικαί τινες περιπτώσεις τῆς κλοπῆς, αἵτινες ὡς *crimina extraordinaria* ἐχαρακτηρίσθησαν. Εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτῶν ὑπήγοντο

1) οἱ ἔνοχοι τοῦ ἐγκλήματος τῆς συληθείσης κληρονομίας (*expilatae hereditatis*), τοὔτέστι τῆς κλοπῆς καὶ ὑφαίρέσεως ὁλοκλήρου ἢ μέρους ἐκκειμένης κληρονομίας ³⁾).

2) Οἱ *directarii*, ἤτοι οἱ εἰσδύοντες εἰς ἄλλοτρίας κατοικίας ἐπὶ σκοπῷ κλοπῆς (*hi qui in aliena cœnacula se dirigunt furandi animo*) ⁴⁾).

¹⁾ Lex 56 § 3 (47. 2. de furt.). Inst. § 19 (4. 1.). Lex 13 § 1 (13. 1. de cond. furt.). Lex 1 (3. 2. de his qui not. inf.).

²⁾ Lex 2 (25. 2. act. rer. amot.). Lex 52 (47. 2. de furt.). Inst. § 12. (4. 1.) Lex 11 § 1. (48. 19. de poen.).

³⁾ Lex 1. 2. 3. (47. 19. exp. her.). Lex 70 (47. 2. de furt.). Lex 4 C. (9. 32. exp. hered.).

⁴⁾ Lex 7 (47. 11. de extr. crim.) Lex § 2 (47. 18. de effraet.).— Paul. S. R. VIII. 5, 4.

3) Οἱ effractores, οἱ μετὰ ῥήξεως διαπράξαντες κλοπὴν (τοιχωρύχοι) ¹⁾.

4) Οἱ expilatores, οἱ τοὺς ἀνθρώπους ἐκδύοντες ²⁾.

5) Οἱ saccularii, οἱ τοὺς ἄλλοτρίους σάκκους ἀνασχίζοντες; (qui velitas in sacculo artes excercentes partem subducunt partem substrahunt). ³⁾.

6) Οἱ fures balnearii, τοῦτέστι οἱ ἐν τοῖς βαλανείοις κλοπὴν διαπράττοντες ⁴⁾.

7) Οἱ fures nocturni, καὶ οἱ abigei ἢ abigeatores, οἱ νυκτερινοὶ κλέπται καὶ οἱ ἀπελάται ⁵⁾.

8) Οἱ τυμβωρύχοι καὶ οἱ γυμνοῦντες τὰ τῶν τελευτώντων σώματα (sepulcrum violatores et qui spolient corpora defunctorum ⁶⁾.

Ὁ παθὼν εἶχε τὸ δικαίωμα ἢ πολιτικῶς νὰ ἐναγάγῃ τὸν ἔνοχον διὰ τῆς actio furti, ἢ νὰ ζητήσῃ τὴν ποινικὴν αὐτοῦ καταδίδωξιν ⁷⁾.

Καὶ ἐν τῷ ἀρχαιοτέρῳ Γερμανικῷ δικαίῳ ὡς καὶ ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ εὐρίσκομεν διατετυπωμένην τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς κλοπῆς ὡς πράξεως ἀπευθυνομένης κατὰ τῆς περιουσίας καὶ σκοπούσεως τὴν λαθραίαν ἀφαίρεσιν αὐτῆς. Ἡ λάθρα γενομένη ἀφαίρεσις ἦν τὸ διαστέλλον αὐτὴν ἀπὸ τῆς ληστείας.

¹⁾ Lex 1 § 1. 2 (47. 18 de effract.). Lex 3 § 1 (1. 15. offic. praef. vig.). Βασ. 1 § 2 (60. 28).

²⁾ Lex 1 § 1 (47, 18). Βασ. 1. (60. 28).

³⁾ Lex 7 (47. 11. de crim. extr.).

⁴⁾ Lex 1 (47. 17. de furt. baln.). Lex 3 § 5 (1. 15 de off. praef. vig.).

⁵⁾ Lex 3 pr. (47. 14). Βασ. 1 καὶ 3 (60. 25). «Κυρίως ἀπελάτης λέγεται, ὅστις θρέμματα ἀπὸ βοσκῆς ἢ βουκωλίου ὑποσύρει, ἢ ἀπὸ τῶν ἀγελῶν ἱππούς».

⁶⁾ Lex 3 § 7 (47. 12). Βασ. 11. (60. 28).

⁷⁾ Rein Criminalrecht d. Römer σελ. 325. — Köstlin Abhandl. σελ. 214. — Rosshirt Geschichte II σελ. 287.

ἰδιόζον στοιχείον, καὶ οὐχὶ ἡ κατὰ πρόσωπου βία. Ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς κλοπῆς δὲν ἀπεκλείοντο τὰ ἐγκλήματα τῆς ἀπάτης, ὡς καὶ αἱ πράξεις αἱ ἐπιφέρουσai φθορὰν μόνον ἢ βλάβην τῆς περιουσίας.

Ἐν τῇ Καρολίνῃ (ἄρθρ. 157—175) ἡ κλοπὴ χαρακτηρίζεται γενικώτερον ὡς δημόσιον ἀδίκημα. Ἐτηρήθησαν δὲ καὶ ἐν αὐτῇ αἱ ἐν τῷ προγενεστέρῳ Γερμανικῷ δικαίῳ ὡς καὶ ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ διακρίσεις τῆς κλοπῆς κατὰ λόγον τῶν συνδεουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων, οἷον τῆς κλοπῆς τῆς ἐν νυκτὶ γενομένης, τῆς διὰ ῥήξεως ἢ ἀναβάσεως, τῆς δι' ὀπλοφορούντων προσώπων τελεσθείσης κτλ.¹ Ἀλλ' ἐν τῇ Καρολίνῃ δὲν εὑρηται πλέον ὡς διακριτικὸν τῆς κλοπῆς στοιχείον ἡ λαθραία ἀφαιρέσις, ὥστε διαστέλλεται ἀπὸ τῆς ληστείας ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῆς κατὰ πρόσωπου βίας⁴).

Ἐκ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νομοθεσιῶν ὁ Γαλλικὸς νόμος κατατάσσει τὴν κλοπὴν μεταξὺ ἐγκλημάτων κατὰ τῆς περιουσίας (Βιβλ. Γ', τίτλ. 6', κεφ. 2), χαρακτηρίζει δὲ ὡς ἐνοχὸν κλοπῆς πᾶντα, ὅστις ἀφαιρῇ δολίως πρᾶγμα μὴ ἀνήκον αὐτῷ²).

Ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς κλοπῆς ἀποκλείει τὰς ὑφαιρέσεις, τὰς μεταξὺ οἰκείων ἢ συγγενῶν γενομένας (ἄρθρ. 380), περὶ ὧν ἐρίζει, ὅτι μόνον πολιτικαὶ ἀποζημιώσεις δύνανται νὰ αἰτηθῶσιν. Ὡς πρὸς τὴν διαβάθμισιν δὲ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως διακρίνει τὴν ἀπλὴν κλοπὴν τὴν λάθρα μόνον γενομένην (*larcin*) ἢ τὴν μετὰ πανουργίας (*filouterie*), ἣν ὡς πλημμέλημα τιμωρεῖ, (ἄρθρ. 401) ἀπὸ τῆς κλοπῆς τῆς συγοδευομένης δι' ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων (*vol qualifié*), ἣν ὡς κακούργημα χαρακτηρίζει. Ὡς ἐπιβαρυντικὰς δὲ αἰτίας θεωρεῖ τὴν βίαν, ὅτε κατὰ τὸν ἡμέτερον Ποινικὸν νόμον ὑρίσσεται τὸ ἐγκλημα τῆς

¹) Merkel ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 628. Berner-Lehrb. σελ. 525.

²) Ἄρθρ. 379. «Quiconque a soustrait frauduleusement une chose, qui ne lui appartient pas, est coupable du vol».

ληστείας, τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κλοπῆς ὑπὸ δύο ἢ πλειόνων συγχρόνως προσώπων, ἢ ὑφ' ἑνὸς προσώπου ἀλλ' ἐν καιρῷ νυκτὸς, ἢ διὰ ῥήξεως, ἢ δι' ἀναβάσεως, ἢ ἐν δημοσίᾳ ὁδῷ ἢ διὰ τῆς χρήσεως ὅπλων, ἢ ἀπειλῆς μόνον τῆς χρήσεως αὐτῶν κτλ.

Ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς κλοπῆς συμπεριλαμβάνεται κατὰ τὸν Γαλλικὸν ποινικὸν νόμον (ἄρθρ. 400) καὶ ἡ περίπτωσις τῆς ἐκβιάσεως, καθ' ἣν διὰ καταναγκασμοῦ ἢ διὰ βίας ὑποχρεοῦται τις νὰ θέσῃ τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ ἐν τινι ἐγγράφῳ ἢ νὰ παραδώσῃ ἐγγραφον, τίτλον, ἢ ἀπόδειξιν βεβαιοῦντα τὴν σύστασιν ἢ διαλύσιν ἐνοχικῶν σχέσεων, ὡς καὶ ἡ ἀφαίρεσις, ἢ ἡ καταστροφή ὑπὸ τοῦ προσώπου, καθ' οὗ ἐνηργήθη ἡ κατάσχεςις, τῶν κατασχθέντων πραγμάτων τῶν εἰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπαφθέντων ἢ εἰς τρίτον τινὰ παραδοθέντων¹⁾.

Ὁ Βρυαδικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 διαστέλλει τὸ ἔγκλημα τῆς κλοπῆς, ἀπὸ τοῦ τῆς ὑπεξαίρεσεως, καὶ τῆς ληστείας. Ὡς κλοπὴν χαρακτηρίζει τὴν ἐν γνώσει καὶ ἄνευ συγκαταθέσεως τοῦ ἔχοντος δικαίωμα ἰδιοποιήσιν τῆς κατοχῆς ἀλλοτρίου κινητοῦ πράγματος τὴν γενομένην αὐτογνῶμόνως ἀλλ' ἄνευ βίας κατὰ προσώπου (ἄρθρ. 210). Ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς κλοπῆς ἀποκλείει τὴν ἀφαίρεσιν οἰουδήποτε πράγματος ἀνήκοντός τινι κατὰ κυριότητα ἀπὸ τοῦ ἐπικαρπωτοῦ, ἐνεχυροῦχου δανειστοῦ ἢ τοῦ ἐνασχοῦντος δικαίωμα παρακατασχέσεως. Τὴν τοιαύτην πρᾶξιν θεωρεῖ ἀναλόγως τῶν συνοδευουσῶν αὐτὴν περιστάτικῶν χαρακτηριστέαν ἢ ὡς αὐτοδικίαν, ἢ ὡς ἀπάτην. Ἡ κλοπὴ φέρει χαρακτηρὰ κακουργήματος, εἴτε ἐνεκα τῆς ἀξίας τοῦ κλοπιμαίου πράγματος, ὅταν αὕτη ὑπερβαίνῃ τὸ ποσὸν τῶν 25 φιορινίων, (ἄρθρ. 214, 215), εἴτε ἐνεκα τῶν συνοδευουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς ἐπιβαρυντικῶν περιστάτικῶν, ἅτινα ὀρίζονται ὡς ἐκ τοῦ τόπου, τοῦ τρόπου καὶ τοῦ χρόνου τῆς διαπράξεως τοῦ ἐγκλήματος, ἢ ἐκ τοῦ εἴδους τῶν ἀ-

¹⁾ Rauter Droit crim. II σελ. 108 ἐπόμε.— Ἑρμ. ποιν. νόμου τόμ. Β', σελ. 140—141.

φαιρεθέντων πραγμάτων (ἄρθρ. 216 ἐπομ.). Ἡ ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐφαρμογὴ τῶν διατάξεων τοῦ Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου κατέδειξε τὴν ἀπόλυτον τῆς μεταρρυθμίσεως αὐτῶν ἀνάγκην ἕνεκα τῆς ὑπερβολικῆς αὐστηρότητος τῶν ἐπιβαλλομένων ποινῶν, ὅθεν διὰ διατάγματος τῆς 25 Μαρτίου 1816 ἐτροποποιήθησαν αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρ. 214—221 καὶ τῶν ἄρθρ. 223—228. Συνεπεία αὐτοῦ ἡ κλοπὴ διεκρίθη εἰς ἀπλὴν ἢ κοινὴν κλοπὴν, ἥτις ὡς πταίσμα μὲν χαρακτηρίζεται, ἐὰν ἡ ἀξία τῶν κλαπέντων δὲν ὑπερβαίνει τὰ πέντε φιορίνια, ὡς πλημμέλημα δὲ, ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ κλαπέντος δὲν ᾖ ἀνωτέρα τῶν 25 φιορινίων, καὶ ὡς κακούργημα, ἐὰν τὰ κλοπιμαῖα ὑπερβάνωσι τὸ ποσὸν αὐτό, καὶ εἰς κλοπὴν συνοδευμένην δι' ἐπιβαρυντικῶν περιστάτικῶν, καθ' ἣν δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ ἀξία τοῦ κλαπέντος.

Τὸ Βαυαρικὸν νομοσχέδιον τοῦ 1822 (ἄρθρ. 290 ἐπ.) ἐτροποποίησεν πολλοὺς τῶν ὁρισμῶν τοῦ διατάγματος τῆς 25 Μαρτίου 1816, τὰς δὲ τροποποιήσεις αὐτοῦ παρεδέξαντο τὰ μεταγενέστερα νομοσχέδια τοῦ 1827 καὶ 1831 ¹⁾ ἐπενεγκόντα πολλὰς νέας προσθήκας, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων συνετάχθησαν οἱ ὁρίσμοι τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου.

β') Ὅρισμός καὶ στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος.

* Ἀρθρ. 371.

* Ἐνοχος κλοπῆς εἶναι ὅστις ἐν γνώσει λαμβάνει εἰς κατοχὴν αὐτογνωμόνως καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἔχοντος δικαίωμα ξένα κινητὰ κτήματα, μὴ ἐξαιρουμένων μὴδ' αὐτῶν τῶν ἔργων τοῦ ἀνθρωπίνου νοός, διὰ τὰ

¹⁾ Βαυαρ. νομοσχ. 1827 ἄρθρ. 261—272. — Νομοσχ. 1831 ἄρθρ. 304—316.

τὰ ἔχη παρὰ νόμους ὡς ἰδιοκτησίαν του. — Ἡ κλοπὴ εἶναι τετελεσμένη ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ κλέπτης καταλάβῃ τὸ πρᾶγμα ἀφαιρέσας αὐτὸ ἀπὸ τὸν τόπον του, ἢ ἄλλως τὸ λάβῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του.

**Αρθρ. 572.*

Ὡς κλοπὴ θεωρεῖται. — 1) ἔάν τις κληρονόμος ὑφαιρέσῃ τι ἐκ τῆς εἰσέτι ἀμερίστου κληρονομίας πρὸς βλάβην τῶν συγκληρονόμων, κληροδόχων, ἢ δανειστῶν τῆς κληρονομίας· ἢ, ἔάν συνιδιοκτητῶν τις ἢ συνεταῖρος ὑφαιρέσῃ τι ἐκ τοῦ κοινοῦ πράγματος ἢ ταμείου πρὸς βλάβην τῶν λοιπῶν συμμετόχων. — 2) ἔάν τις τυμβωρυχῶν νεκροσυλῇσιν.

Τὸν ὅρισμόν τῆς κλοπῆς ἀναγράφει τὸ ἀρθρ. 374 κηρῦσσαν ἔνοχον αὐτῆς πάντα, ὅστις «ἐν γνώσει λαμβάνει εἰς κατοχὴν αὐτογνωμόνως καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἔχοντος δικαίωμα ξένα κινητὰ κτήματα, μὴ ἐξαιρουμένων μὴ αὐτῶν τῶν ἔργων τοῦ ἀνθρώπου νοός, διὰ τὰ τὰ ἔχη παρὰ νόμους ὡς ἰδιοκτησίαν του». Ἐκ τοῦ τοιούτου ὁρισμοῦ τῆς κλοπῆς ἔπεται ὅτι·

1) Ἀντικείμενον αὐτῆς δύναται νὰ ᾖ πᾶν κινητὸν ἐνσώματον πρᾶγμα. Ἡ κατάληψις ἀκινήτων, ἢ ἐπὶ σκοπῷ ἰδιοποιήσεως γενομένη, δὲν ἀποτελεῖ κλοπὴν, ἀλλ' ἐν διδομέναις τισὶ περιπτώσεσι δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς βία ἢ αὐτοδικία κτλ. Ὡς κινητὸν πρᾶγμα λογίζεται πᾶν τὸ φύσει τοιοῦτον, ᾗτοι πᾶν ὅ,τι ὁ κλέπτης δύναται ν' ἀποσπάσῃ ἐκ τῆς θέσεως ἢ νὰ ἀφαιρέσῃ ἐκ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ εὑρίσκεται, καὶ νὰ συμπαραλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ. Πρὸς χαρακτηρισμόν πράγματός τινος ὡς κινητοῦ ἢ ἀκινήτου δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν αἱ διατάξεις τοῦ ἀστικοῦ δικαίου περὶ διακρίσεως κτημάτων ¹⁾).

¹⁾ Κατὰ τὸν παρ' ἡμῖν ἰσχύοντα νόμον τῆς 21 Ἰουνίου 1837 περὶ

Τὸ κινητὸν πρᾶγμα πρέπει νὰ ᾖ ἐνσώματον, ἤτοι ὑποπίπτον ταῖς αἰσθήσεσι καὶ ἐπιδεκτικὸν καταλήψεως καὶ ἀφαιρέσεως ἀπὸ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ εὐρίσκεται, ὅθεν τῶν ἀσωμάτων ἀντικειμένων δὲν δύναται νὰ γείνη κλοπὴ¹⁾, ὡς λ.χ. τῶν δικαιωμάτων προσώπου τινὸς τῶν ἐκ δικαιολογικῶν σχέσεων πηγαζόντων²⁾ ἢ τῶν

διακρίσεως κτημάτων ἀρθρ. 5. «Τὰ κτήματα τὰ ἄνευ βλάβης τῆς οὐσίας αὐτῶν δυνάμενα νὰ μετατεθῶσιν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον λέγονται κινητά· τὰ δὲ τῆς ἐναντίας ιδιότητος ἀκίνητα» κατὰ δὲ τὸ ἀρθρ. 6. «Κτήματα φύσει κινητὰ λογίζονται ἀκίνητα, ὅταν, ἤτοι δυνάμει τοῦ νόμου ἢ τῇ προθέσει τοῦ ιδιοκτῆμονος, ἀποτελοῦν παρεκλούθημα ἀκινήτου τινός». Καὶ ἀντικείμενα ἐν συναφείᾳ μετ' ἀκινήτου τυγχάνοντα καὶ ὡς ἀκίνητα χαρακτηριζόμενα, ἐὰν ἀποσπασθῶσιν ἀπ' αὐτοῦ θεωροῦνται ὡς κινητά.

1) Ἐγεννήθη τὸ ζήτημα, ἂν καὶ τὸ ἀερίωφως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀντικείμενον κλοπῆς. Τὰ δικαστήρια τοῦ Βελγίου, τῆς Ὀλλανδίας καὶ Ἀγγλίας ἔλυσαν καταφατικῶς τὸ ζήτημα. Τὴν γνώμην αὐτῶν ὑποστηρίζουσιν καὶ ὁ Kraus ἐν Archiv. d. Crim. R. 1853. Ergänz. Heft. σελ. 118. — Köstlin Abhandl. σελ. 240, σημ. 5. — Oppenhoff Straßgesetzb. ἀρθρ. 242 ἀρ. 2. Ἐναντίαν γνώμην ἐκφέρει ὁ Osenbrüggen N. Archiv. d. Crim. R. 1854 σελ. 1854. ὁρ. καὶ Chauveau Hélie Code Pénal II ἀρ. 3153.

2) Περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν ἢ ἐπὶ σκοπῷ ἰδιοποιήσεως ἀφαιρέσεις ἐγγράφων χρησίμων πρὸς ἀπόδειξιν δικαιολογικῶν σχέσεων ἢ ἄλλων μνημείων χαρακτηριστείαν ἐστὶν ὡς κλοπὴ ὑπάρχει διαφωνία παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι. Τινὲς χαρακτηρίζουσιν ἀπολύτως τὴν τοιαύτην ἀφαίρεσιν ὡς κλοπὴν ὁρ. Klien Revision d. Grundsätze σελ. 318. — Mittermaier Archiv d. Crim. R. 1852 σελ. 321—341. — Faustin-Hélie Pratique Crim. II. § 704 σελ. 424. — Ἄλλοι τούναντίον χαρακτηρίζουσιν τὴν ἀφαίρεσιν ἐγγράφου, ἐπὶ σκοπῷ ἀπαλλαγῆς χρέους γενομένην, ὡς ἀπάτην. Feuerbach Lehrb. § 319 σημ. 5. — Μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν ἀντιθέτων γνώμῶν ὑπάρχει μέση τις γνώμη, καθ' ἣν ἡ ἰδιοποίησις ἐγγράφων ἀποτελεῖ συρροὴν κλοπῆς καὶ ἀπάτης. Rosshirt Geschichte II. σελ. 320. — Heffter Lehrb. § 489 σημ. 5 καὶ 9. — Wächter ἐν Weiske's Rechtslexicon III σελ. 396. — Ἡ νεωτέρη ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ γνώμη εἶναι ἡ τοῦ Temme (Über d. Betrag d.

ἰδεῶν αὐτοῦ. Ὅσάκις ὅμως ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια ἐνσαρκοῦται εἰς ὠρισμένον ἔργον καθίσταται ἀντικείμενον κλοπῆς, διὰ τοῦτο ῥητῶς μνημονεύονται ἐν τῷ νόμῳ τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς ὡς συμπεριλαμβανόμενα ἐν τῷ κύκλῳ τῶν πραγμάτων, ἅτινα εἰσὶν ἐπιδεκτικὰ κλοπῆς.

2) Τὸ ὑπὸ τοῦ κλέπτου ἀφαιρούμενον κινητὸν πρᾶγμα πρέπει νὰ ᾖ *ξένον*, τοῦτέστι νὰ μὴ διατελῇ ἐν τῇ κυριότητι ἢ κατοχῇ αὐτοῦ, ἀλλ' ἄλλου τινὸς προσώπου φυσικοῦ ἢ ἡθικοῦ, οἷον τῆς πολιτείας, σωματείου, φιλανθρωπικοῦ καταστήματος, εταιρίας κτλ. Ἐπομένως κλοπὴ δὲν ὑφίσταται, ὅσάκις ἀφαιρῇ τις πρᾶγμα ἴδιον νομίζων ἐκ πλάνης, ὅτι εἶναι ἀλλότριον. Ἐν τοι-

Diebstahls σελ. 77 καὶ 86) καθ' ἣν ὡς κλοπὴ θεωρεῖται ἡ ἀφαίρεσις τῶν ἐγγράφων διὰ τῆς ἀνταλλακτικῆς ἀξίας τῶν ὁποίων ἐπιζητεῖ ὁ κλέπτης τὴν αὐξήσιν τῆς ἑαυτοῦ περιουσίας, ὅπερ συμβαίνει α) ἐπὶ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν εἰς διαταγὴν τοῦ κομιστοῦ γραμματίων, περὶ ὧν ἅπαντες οἱ συγγραφεῖς ὁμοφώνως ἀποφαίνονται. Ἐν τῇ κατηγορίᾳ αὐτῶν δύνανται νὰ καταλεχθῶσι καὶ αἱ περιέχουσαι λευκὴν ὀπισθογράφησιν συναλλαγματικά· — β') Ἐπὶ τῆς ἀφαιρέσεως ἐγγράφων τῆς γενομένης, ὅπως ὁ κλέπτης ὠφελθῇ αὐτὴν τὴν ἐσωτερικὴν ἀξίαν τῆς ὕλης, ἐξ ἧς ἀποτελεῖται τὸ ἐγγράφον. Ὡς λ. χ. εἰς ἐγγράφον τι περιέχει χρυσὴ κοσμήματα ἢ ἦναι ἐσφραγισμένον διὰ προσηρητημένων χρυσῶν σφραγίδων. δ') Ἐπὶ τῆς ἀφαιρέσεως ἐγγράφων πολυτίμων ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν, οἷον ἀντιγράφων ἐνδόξων ἀνδρῶν, ἱστορικῶν μνημείων κτλ. — δ) Ἐπὶ τῆς ἀφαιρέσεως ἐγγράφων τῆς μετ' ἄλλων συγχρόνως ἀντικειμένων γενομένης ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ αὐτουργοῦ, ὡς λ. χ. ὅταν ἀφαιρῇται τὸ χαρτοφυλάκιόν τινος, ἐντὸς τοῦ οὐοίου ὑπάρχουσι καὶ ἐγγράφα παρκετικὰ δικαιωμάτων. Τούναντίον ὡς κλοπὴ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ἀφαίρεσις συναλλαγματικῆς πληρωτέας εἰς τὸν κομιστὴν αὐτῆς, ἢ χρεωστικοῦ ἐγγράφου, ἢ διαθήκης, δι' ἧς ἀποκληροῦται τις· αἱ πράξεις αὗται φέρουσι μᾶλλον τὸν τύπον τῆς ἀπάτης καὶ δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ἢ ὡς ἀπόπειρα ἀπάτης, εἰς μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν δὲν προέβη ὁ αὐτουργὸς εἰς ἐτέραν τινὰ ἐνέργειαν, ἢ ἄλλου τινὸς ἐγκλήματος, οἷον τῆς πλαστογραφίας, τῆς νοθεύσεως ἐγγράφων, τῆς φθορᾶς ξένης ἰδιοκτησίας κτλ.

αὕτη περιπτώσει ὑπάρχει ἀπόπειρα κλοπῆς πράγματος, ὅπερ δὲν ἔδύνατο νὰ ᾖ τὸ ἀντικείμενον ἀδικήματος ¹⁾).

Ἐπίσης κλοπὴ δὲν ὑφίσταται, ὅταν τὸ ἀφαιρούμενον πράγμα ᾖ ἡναι ἀδέσποτον, ὡς ἀδέσποτα δὲ λογίζονται ἢ τὰ ἀντικείμενα τὰ μήπω ὑπαχθέντα ὑπὸ τὴν δεσποτείαν προσώπου τινὸς οἷον τὰ ἀτίθασσα ζῶα, οἱ ἐν τῷ πελάγει ἰχθεῖς κτλ. (*res nullius*) ἢ τὰ ἐγκαταλειφθέντα ὑπὸ τοῦ δεσπότη αὐτῶν (*res derelictae*) ²⁾).

Τὰ ἀπωλαλότεα δὲν δύνανται κυρίως νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀδέσποτα, διότι ὁ κύριος ἢ κάτοχος αὐτῶν ἐνδέχεται νὰ ἀναζητήσῃ ταῦτα, ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ δὲν εὐρίσκονται ἐν τῇ κατοχῇ τοῦ ἔχοντος ἐπ' αὐτῶν δικαίωμα, καθ' ἣν στιγμὴν ἐγένετο κατὰληψις, δὲν ὑπάρχει αὐτογνώμων ἀφαίρεσις ἀπὸ τῆς κατοχῆς ἑτέρου, διὰ καὶ ὁ ἡμέτερος νόμος χαρακτηρίζει τὴν παρακράτησιν αὐτῶν ὡς ὑπεξαίρεσιν καὶ οὐχὶ ὡς κλοπὴν ³⁾).

Περὶ τῶν ἐν ταῖς τάφοις κατατεθέντων πραγμάτων, περὶ τῶν ἐνδυμάτων τῶν νεκρῶν κτλ. ὑπάρχει ἀμφισβήτησις περὶ τοῖς συγγραφεῦσιν, ἐὰν ἢ ἀφαίρεσις αὐτῶν ὡς κλοπὴ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ. Ὅσοι τὰ τοιαῦτα ἀντικείμενα εἰς τὴν κατοχήν

¹⁾ Π. Ν. ἄρθρ. 52. — Köstlin Abhandl. σελ. 239.

²⁾ Περὶ τῶν ἀδέσποτων πραγμάτων τὸ ἄρθρ. 16 τοῦ περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμου ὁρίζει, ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὸ δημόσιον, ἐξ οὗ ἡ δὲ νὰ εἰσῶς νὰ εἰκάσῃ, ὅτι κυρίως δὲν ὑπάρχουσιν ἀδέσποτα πράγματα, καὶ ἐπομένως πάντοτε τελεῖται κλοπὴ προσβάλλουσα τὸ τιμωρικὸν τοῦ δημοσίου δικαίωμα, ἀλλ' ὅμως ἡ ἀντίστοιχος διάταξις τοῦ ἄρθρ. 539 τοῦ Γαλλικοῦ Κώδικος θεωρεῖται ἀναφερομένη μόνον εἰς τὰ ἀκίνητα, ἐπὶ δὲ τῶν κινητῶν παραδέχονται καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἰσχύοντα τὸν κανόνα τοῦ ἀστικοῦ δικαίου, καθ' ὃν «*res nullius cedunt primo occupanti*». Lex 3 pr. (41. 1. de acquirend. rer. dom.), τὴν αὐτὴν δὲ ἐρμηνείαν ὀφείλομεν νὰ δώσωμεν καὶ ἡμεῖς, ὅπως μὴ περὶ πένσωμεν εἰς ἀντιφάσεις ἀδικαιολογήτους. Chauveau-Hélie Code pénal II. ἀριθ. 3174. Καλλιγ. Ῥωμ. Δικ. Β'. § 97 σελ. 129.

³⁾ Ποιν. Ν. ἄρθρ. 387 καὶ 694. — Περὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης γενήσεται εἰδικῶς λόγος ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἄρθρ. 387.

γορίαν τῶν ἀδεσπότην καταλέγουσιν, λύουσιν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα ⁴⁾).

Τοῦναντίον οἱ θεωροῦντες τὰ τοιαῦτα ἀντικείμενα ὡς περιουσίαν τῶν συγγενῶν καὶ οἰκείων τῶν τεθνεώτων, χαρακτηρίζουσι τὴν ἀφαίρεσιν αὐτῶν ὡς κλοπὴν ²⁾).

Ἐνεκα τῆς τοιαύτης μεταξὺ τῶν συγγραφέων διαφωνίας πολλοὶ τῶν ποινικῶν νόμων τὴν τῶν τάφων σύλησιν ὡς ἰδιω-
νυμον ἀναγράφουσιν ἐγκλημα ³⁾), ἄλλοι ὅμως, ἐν οἷς καὶ ὁ ἡμέ-
τερος (ἄρθρ. 372 § 2), ὡς ἔνοχον κλοπῆς χαρακτηρίζουσι τὸν
τυμβωρυχοῦντα ἐπὶ σκοπῷ συλήσεως τῶν νεκρῶν ⁴⁾).

Εἴπομεν, ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῆς κλοπῆς πρέπει νὰ ᾖ ξένον
πράγμα, ἐὰν ἐπομένως ὑπάρχωσι πολλοὶ συγκύριοι πράγματός
τινος, καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν ἀφαιρέσῃ αὐτὸ ἐκ τῆς κατοχῆς τῶν ἄλ-
λων ἐπὶ σκοπῷ ἰδιοποιήσεως, ἡδύνατο νὰ ἐγερθῇ ἀμφιβολία, ἂν
ὑπὸ τοῦ συγκυρίου κατὰ τῶν λοιπῶν συνιδιοκτητῶν διαπράτ-
τεται κλοπὴ ⁵⁾). Τὸ ζήτημα τοῦτο λύει ὁ ἡμέτερος ποινικὸς
νόμος ἐν ἄρθρ. 372 § 1, χαρακτηρίζων ὡς ἔνοχον κλοπῆς τὸν
κληρονόμον τὸν ὑφαίρεσαντά τι ἐκ τῆς εἰσέτι ἀμερίστου κλη-
ρονομίας πρὸς βλάβην τῶν συγκληρονόμων, κληροδόχων ἢ δα-
νειστῶν τῆς κληρονομίας, ἢ τὸν συνιδιοκτήμονα ἢ συνεταῖ-
ρον τὸν ὑφαίρεσαντά τι ἐκ τοῦ κοινοῦ πράγματος ἢ ταμείου
πρὸς βλάβην τῶν λοιπῶν συμμετόχων. Ἡ διάταξις αὕτη στη-

¹⁾ Köstlin Abhandl. σελ. 240 —Tittmann Handb. § 448.—Häberlin Criminalrecht IV 59.—Rosshirt Geschichte. II 319.

²⁾ Nypels ἐν Chauveau Hélie Code Pénal II. 3147 add. 8.—Leonhard. Commentar II. 330.

³⁾ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου ἄρθρ. 360.

⁴⁾ Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. 1813. II. σελ. 98.—Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 168 n° 4.—Ἐὰν ὑφαίρεθῇ τὸ ἐνταφιασθὲν πτῶμα, ἢ κακοποιηθῇ ἡ πρᾶξις χαρακτηρίζεται καὶ τιμωρεῖται ὡς παῖσμα δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 645.

⁵⁾ Feuerbach Lehrb § 349.—Γαλλ. ποιν. νόμου ἄρθρ. 380.—Rau-ter Droit crim. II. σελ. 411.

ρίζεται ἐπὶ τοῦ λόγου, ὅτι ὁ συνιδιοκτήτης ἢ συνεταῖρος ὡς πρὸς τὸ προσῆκον μὲν αὐτῷ μέρος δὲν πράττει κλοπὴν, ἀλλ' ὡς πρὸς τὰ μέρη τὰ εἰς τοὺς συνιδιοκτῆμονας ἀνήκοντα ὑφίσταται πλήρης ἡ ἔννοια τῆς κλοπῆς, διὸ καὶ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως, καὶ τὸν προσδιορισμὸν τῆς καταγνωστέας ποινῆς λαμβάνονται ταῦτα ὑπ' ὄψιν. Διὰ τὴν ὑπάρξιν ὁμοῦ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ κλοπῇ, πρέπει τὸ ἐπίκοινον πρᾶγμα νὰ μὴ τυγχάνῃ ἐν τῇ κατοχῇ τοῦ ἐπὶ κλοπῇ κατηγορουμένου, ἀλλὰ τῶν συνιδιοκτητῶν αὐτοῦ ¹⁾).

3) Ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ πρέπει νὰ ἀπορρέῃ ἐκ *voluntatis* προαιρέσεως, ἣτις ὑφίσταται, ὡσάκις γίνεται ἡ ἀφαίρεσις πρᾶγματός τινος ἀπὸ τῆς κατοχῆς ἐτέρου προσώπου, διατελοῦντος ἐν γνώσει τοῦ αὐτουργοῦ, ὅτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο εἶναι ξένον διδόν, ὡσάκις τις ἀφαιρῇ πρᾶγμα τι, πιστεύων ἐκ πλάνης, ὅτι ἀνήκει αὐτῷ, ἢ νομίζων αὐτὸ ὡς ἀδέσποτον, δὲν ὑφίσταται πλήρης ἡ ἔννοια τῆς κλοπῆς. Σκοπὸς δὲ τῆς *voluntatis* προαιρέσεως πρέπει νὰ ᾖ ἡ ἰδιοποίησις τοῦ ἀφαιρουμένου πρᾶγματος (*animus rem sibi habendi*). Ὅσάκις μετὰ τῆς ἀφαίρεσεως τοῦ πρᾶγματος δὲν συνδέεται ὁ σκοπὸς τῆς ἰδιοποιήσεως, ἀλλ' ἐξ ἄλλου λόγου γίνεται ἡ ἀφαίρεσις, οἷον ἐὰν ἐπιδιώκηται ἡ καταστροφή αὐτοῦ, δὲν ὑφίσταται τὸ ἔγκλημα τῆς κλοπῆς, ἀλλὰ τῆς φθορᾶς ξένης ἰδιοκτησίας. Ἐπίσης δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς κλοπὴ ἡ ἀφαίρεσις πρᾶγματός τινος ἐπὶ σκοπῷ παρακρατήσεως αὐτοῦ, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς ἐνέχυρον ²⁾).

¹⁾ Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρ. 242 σημ. 7. — Häberlin Criminalrecht IV. σελ. 3. — Köstlin Abhandl. σελ. 241. — Ἐπίσης ἐνοχὸς κλοπῆς δύναται νὰ γείνη καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ πρᾶγματος, οὗ τὴν κάρπωσιν παρεχώρησεν ἐτέρῳ, ὡς λ.χ. ὁ ἐκμισθώσας τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ ἐτέρῳ καὶ ἀφαιρῶν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ μισθωτοῦ. Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρ. 242 ἀρ. 6.

²⁾ Köstlin Abhandl. σελ. 244. — Anmerkungen. z. Baier. Strafgesetzb. II. Κατὰ τὰ ἐκτεθέντα ὡς ἐνοχὸς κλοπῆς δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ δραπετεύσας φυλακισμένος ὁ κατὰ τὴν δραπέτευσιν αὐτοῦ

Μετά τοῦ τοιοῦτου σκοποῦ τῆς ἰδιοποιήσεως δὲν ἀπαιτεῖται νὰ συντρέχη καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ πλουτισμοῦ τοῦ κλέπτοντος (animus lucri faciendi), ὅθεν, ἐὰν ἡ κλοπὴ ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ νὰ δωρηθῇ ἄλλῳ τινὶ τὸ κλαπὲν πρᾶγμα, ἢ ἐπὶ σκοπῷ ἀμέσου καταναλώσεως αὐτοῦ, ἢ πρὸς ἐκτέλεσιν δι' αὐτοῦ ἐγκληματικῆς τινος πράξεως, ἡ ἔννοια αὐτῆς ὑφίσταται πλήρης· διότι ὁ νόμος ἀπαιτῶν, ὅπως ἡ ἀφαίρεσις γείνη ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἔχη τις τὸ κλοπιμαῖον ὡς ἰδιοκτησίαν του, δὲν ἐννοεῖ ἄλλο τι, ἢ τὸ νὰ δύνηται νὰ ἐνασκήσῃ ἐπ' αὐτοῦ ἅπαντα τὰ τοῦ κυρίου δικαιώματα ¹⁾).

4) Ἡ ἐπὶ τιοῦτω σκοπῷ γενομένη ἀφαίρεσις πρέπει νὰ ᾖ αὐτογνώμων καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἐχόντος δικαίωμα ἐπὶ τοῦ ἀφαιρουμένου πράγματος. Ὡς ἔχοντα δικαίωμα ἐπὶ τοῦ πράγματος (Berechtigten) ἐννοεῖ ὁ νόμος οὐ μόνον τὸν κεκτημένον τὴν πλήρη κυριότητα τοῦ πράγματος, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐνασχοῦντα ἐπ' αὐτοῦ πολιτικὴν νομὴν ²⁾, (possessio civilis) ἢ τὸν ἔχοντα ἀπλῶς τὴν κατοχὴν (detentio) αὐτοῦ ³⁾. Ἐὰν ὁ ἐπὶ

φέρων τὸν ἱματισμὸν τοῦ καταδίκου, διότι σκοπὸς αὐτοῦ δὲν ἦν ἡ ἰδιοποιήσις τοῦ ἱματισμοῦ τούτου. — Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 212 ἀριθ. 51.

¹⁾ Ὡς κλοπὴ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ καὶ ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ὁ ἀφαιρῶν πρᾶγμά τι ἐπαφίνει ὁλόκληρον τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Köstlin Abhandl. σελ. 245. — Osenbüüggen ἐν N. Archiv. Crim. R. 1854 σελ. 154. — Heffter Lehrb. § 489. — Meyer Lehrb. § 109 σελ. 446 σημ. 9. — Contra Stenglein Commentar ἀρθρ. 271 ἀριθ. 32. καὶ τὸμ. II σελ. 354.

²⁾ Anmerkungen. z. Baier. Strafg. II σελ. 101.

³⁾ Διὰ νὰ θεωρηθῇ τις ὡς ἔχων τὴν φυσικὴν κατοχὴν πράγματός τινος, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ κρατῇ τὸ πρᾶγμα εἰς χεῖρας αὐτοῦ, ἢ νὰ ἔχη αὐτὸ πρὸ ὀφθαλμῶν, ἀλλ' ἄρκει νὰ διατελῇ τὸ πρᾶγμα ὑπὸ τὴν ἀμεσον αὐτοῦ ἐξουσίαν, ὥστε ἀνά πᾶσαν στιγμὴν νὰ δύναται νὰ ἐπιληφθῇ αὐτοῦ. Ὅθεν ἐνοχος κλοπῆς εἶναι καὶ ὁ ἀγοραστής, εἰς ὃν ὁ πωλητὴς παραδίδει πρᾶγμά τι, ὅπως ἐρευνήσῃ αὐτὸ, καὶ ὅστις λαβὼν τοῦτο ἀπέρχεται λάθρα. Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 212 ἀριθ. 25. — Stenglein Commentar ἀρθρ. 271 n° 9.

κλοπῇ κατηγορούμενος δυνήθη ν' ἀποδείξῃ, ὅτι εἴτε πρὸ τῆς ἀφαιρέσεως ἢ κατὰ τὴν ἀφαίρεσιν ἔλαβε τὴν συναίνεσιν τοῦ προσώπου, ἐν τῇ κατοχῇ τοῦ ὁποίου εὐρίσκετο τὸ πρᾶγμα, δὲν ὑφίσταται τὸ ἐγκλημα τῆς κλοπῆς. Ἡ τοιαύτη δὲ συναίνεσις δύναται νὰ ᾖ ἢ ῥητὴ καὶ προφορικῇ, ἢ καὶ σιωπηρὰ τεκμαιρομένη ἐκ τῆς μὴ ἀντιρρήσεως τοῦ κατόχου τοῦ ἀφαιρουμένου πράγματος ¹⁾. Ἡ αὐτογνώμων ἀφαίρεσις δὲν πρέπει νὰ ἐνεργῇ διὰ βίας κατὰ τοῦ κατόχου τοῦ ἀφαιρουμένου πράγματος. Οἰαδὴποτε κατὰ προσώπου βία ἀλλοιοῖ καθ' ὅλοκληρίαν τὸν χαρακτῆρα τῆς κλοπῆς μεταβάλλουσα αὐτὴν εἰς ληστείαν ἢ ἐκβίασιν ²⁾. Ἐκτὸς ἐὰν ἡ βία τελεῖται οὐχὶ χάριν τῆς ἀφαιρέσεως, ἀλλὰ πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν κλοπιμαίων (άρθρ. 375 § 2).

Τετελεσμένον λογίζεται τὸ ἐγκλημα τῆς κλοπῆς κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν θεωρίαν, εὐθὺς ἅμα ὁ αὐτουργὸς λάβῃ τὴν κατοχὴν τοῦ κλοπιμαίου πράγματος ³⁾.

Θεωρεῖται δὲ ὁ κλέπτης λαβὼν εἰς τὴν κατοχὴν αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα, ὅταν ἀποσπᾷ αὐτὸ ἐκ τῆς κατοχῆς τοῦ ἔχοντος ἐπ' αὐτοῦ δικαίωμα προσώπου καὶ ὑπαγάγῃ αὐτὸ ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐαυτοῦ ἐξουσίαν ⁴⁾.

¹⁾ Ἐὰν ὁ συναινῶν εἰς τὴν ἀφαίρεσιν κάτοχος πράγματός τινος δὲ ᾖ ἡναι ὁ κύριος αὐτοῦ, ὁ ἀφαιρέσας δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἀπέναντι τοῦ κυρίου ὡς ἔνοχος κλοπῆς. Häberlin Criminalrecht IV. σ. 5.

²⁾ Ἡ κατὰ πραγμάτων γενομένη βία ἐπὶ σκοπῷ ἀφαιρέσεως τῶν κλοπιμαίων δὲν τροποποιεῖ τὸν χαρακτῆρα τῆς πράξεως.

³⁾ Αἱ γνώμαι τῶν ἀρχαιοτέρων νομοδιδασκάλων διέσταντο ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Τινες ὑπεστήριζον, ὅτι τετελεσμένον εἶναι τὸ ἐγκλημα τῆς κλοπῆς διὰ τῆς ἀπλήσεως τοῦ πράγματος τῇ ἐπὶ σκοπῷ κλοπῆς γενομένης, τοιαύτην δὲ σημασίαν ἔδιδον εἰς τὴν λέξιν Contrectatio, ἄλλοι τοῦναντίον ἐπρέσθευον, ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ ψαῦσις μόνη, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ἡ ἀφαίρεσις (ablatio) τοῦ πράγματος. ὁρ. Köstlin Abhandl. σελ. 246. σημ. 3. — Ὁρθωτέρα ἀναμφισβήτητος εἶναι ἡ ἐπικρατήσασα μέση γνώμη, ἣν καθιέρωσαν καὶ ἅπαντες οἱ νεώτεροι ποινικοὶ νόμοι. Bzuar. ποιν. νόμ. άρθρ. 210.

⁴⁾ Hälschner System II σελ. 427.

Εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν εὐρίσκηται ἔτι ἐν τῇ κατοικίᾳ τοῦ κλαπέντος μετὰ τοῦ κλοπιμαίου πράγματος, ἢ ἐν ᾧ τόπῳ τοῦτο ἔκειτο ¹⁾, ἢ ἂν ἀπεμακρύνθη ἐκεῖθεν, ἢ ἂν ἔφθασεν εἰς τὸ προσωρισμένον πρὸς ἀποκρύψιν τοῦ κλοπιμαίου μέρος. Διὸ, ἂν ὁ κλέπτης ἔλαβε μὲν εἰς τὴν κατοχὴν του πράγματι, ἀλλὰ, πρὶν ἢ δυνῆθαι ν' ἀποκομίσῃ τοῦτο, συνελήφθη, ἢ ἂν, ἐνῶ ἀπομακρύνεται ἐκ τοῦ τόπου τῆς κλοπῆς, ἀποκομίζων τὸ κλοπιμαῖον, καταδιωχθῇ καὶ ἐγκαταλείψῃ αὐτὸ, ἢ κλοπὴ θεωρεῖται ὡς τετελεσμένη. Ἐν γένει ὡς ἀναγκαῖος ὅρος τῆς τελέσεως τοῦ ἐγκλήματος δὲν θεωρεῖται ἡ ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ, ὃν ὁ κλέπτης ἐπιδιώκει ²⁾.

Ἐκ τοῦ τοιούτου χαρακτηρισμοῦ τοῦ τετελεσμένου ἐγκλήματος τῆς κλοπῆς ἐξάγεται ἡ καθόλου ἔννοια τῆς ἀποπειρας αὐτοῦ. Ὡς ἀπόπειραν κλοπῆς δυνάμεθα ἐν γένει νὰ χαρακτηρί-

¹⁾ Ὡς λ.χ. ἂν συλληφθῇ, ἀφοῦ εἶχε συνδέσει, ἢ περιτυλίξει, ἢ θέσει ἐντὸς σάκκου τὰ κλοπιμαῖα πρὸς διευκόλυνσιν τῆς μεταφορᾶς αὐτῶν. ὅρ. Berner Lehrb. σελ. 531.— Meyer Lehrb. σελ. 450.— Merkel ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 664.— Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει παραδέχεται ὁ Schütze Lehrb. § 91 σημ. 6, ὅτι ὑφίσταται μόνον ἀπόπειρα κλοπῆς.—Περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν ἡ κλοπὴ θεωρῇται ὡς τετελεσμένη, ὁσάκις ὁ κλέπτης ἀποκρύψῃ τὸ κλοπιμαῖον πρᾶγμα ἐντὸς τῆς κατοικίας ἢ τῆς περιοχῆς τῆς ἀνηκούσης εἰς τὸν καθ' οὗ ἐξετελέσθη ἡ πράξις ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ἀναλαβεῖν αὐτὸ βραδύτερον ἐν καταλλήλῳ εὐκαιρίᾳ, ὑπάρχει ἀμφισβήτησις πρὸς τοὺς συγγραφεῖς. Τινὲς ὡς ὁ Hälschner System II σελ. 433 καὶ ὁ Schütze Lehrb. § 90 σημ. 6 πρεσβεύουσιν, ὅτι ὑπάρχει μόνον ἀπόπειρα κλοπῆς. Ἄλλοι τούναντίον παραδέχονται, ὅτι. ἂν διὰ τῆς τοιαύτης ἀποκρύψεως ἀφηρέθῃ πραγματικῶς τὸ κλαπὲν ἀντικείμενον ἀπὸ τῆς κατοχῆς τοῦ ἰδιοκτήτου ἀδυνατοῦντος ν' ἀνέρῃ αὐτὸ, ὑπάρχει τετελεσμένη κλοπὴ. Orpenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 242 n° 47.— Wächter Archiv, d. Crim. R. 1840, σελ. 169 ἐπὶ μ. —Merkel ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 665.—Τὴν γνώμην ταύτην ἠκολούθησε καὶ ἡ νομολογία τῶν Γερμανικῶν δικαστηρίων ὅρ. Pezold's Strafrechtspraxis ἀρθρ. 242 n° 65.

²⁾ Häberlin Criminalrecht IV. σελ. 11.

(ΕΡΜΗΝ. ΠΟΙΝ. ΝΟΜΟΥ. ΤΟΜ. Γ'.)

σωμεν τὴν ἐνέργειαν τοῦ αὐτουργοῦ τὴν γενομένην, ὅπως λάβῃ εἰς τὴν κατοχὴν αὐτοῦ τὸ ξένον κινητὸν πρᾶγμα. Ἐπὶ τῇ ἀπλῇ κλοπῇ ἡ τοιαύτη ἐνέργεια ἀκαριαίως τελούμενη σμικρὸν παρέχει στάδιον πρὸς ὑπάρξιν τῆς ἀποπείρας, καὶ ἐπομένῳ λίαν δυσκόλως καὶ σπανίως δύναται νὰ διακριθῇ ἀπὸ τῆς τελείσεως ¹⁾), ἀλλ' ὅταν ἡ ἐκτέλεσις τῆς κλοπῆς συνδέηται μετὰ διαφορῶν χρησίμων καὶ ἀναγκαίων ἐνεργειῶν πρὸς τελεσιουργίαν αὐτῆς, δύναται κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτῶν νὰ διακριθῇ τὸ στάδιον τῆς ἀποπείρας, περιλαμβάνον τὰς πράξεις ἐκείνας αἵτινες τὸν σκοπὸν τοῦ αὐτουργοῦ μαρτυροῦσαι καὶ ἐμπεριέχουσαι τὰ συστατικὰ στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος φέρουσι διὰ προϋούσης ἐνεργείας εἰς τὴν τελεσιουργίαν αὐτοῦ ²⁾). Αἱ πράξεις αὗται δὲν δύνανται ἐκ προσιμίων νὰ ὁρισθῶσιν, ἀλλ' ὁ δικαστὴς ὀφείλει συνδυάζων τὰ διάφορα περιστατικὰ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἀδικήματος νὰ διαγνώσῃ ποῖαι ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ αὐτουργοῦ ἀνήκουσιν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀπλῶν προπαρασκευαστικῶν πράξεων, ποῖαι περιέχονται ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἀποπείρας, καὶ ποῖαι τέλος ἀποτελοῦσι τὸ τετελεσμένον ἀδίκημα ³⁾).

¹⁾ Ἀποπείρα ἐπὶ τῆς ἀπλῆς κλοπῆς δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ὅταν ἀντικείμενόν τι εἶναι προσκεκολλημένον ἢ συνδεδεμένον, καὶ ἐνῷ ἐπιχειρεῖ ὁ κλέπτης νὰ λύσῃ ἢ νὰ διασπάσῃ τοὺς συνέχοντας αὐτὸ δεσμοὺς, συλλαμβάνηται· ὅρ. Merkel ἐν Holtzendorff's Handb. III. σελ. 667. — Ἐπίσης ἐνοχος ἀποπείρας κλοπῆς χαρακτηρίζεται ὁ λαθραίως τὴν χειρὰ αὐτοῦ εἰσαγαγὼν εἰς τὸ θυλάκιόν τινος ἐπὶ σκοπῷ κλοπῆς καὶ ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλαμβανόμενος, πρὶν ἢ ἀφαιρέσῃ τι. Goldammer's Archiv XIX. 800. — Stenglein Commentar ἄρθρ. 271. ἀριθ. 77. — Ἐὰν κατῴρθωσιν ὁ ἀφαιρέσῃ ἀντικείμενόν τι, καὶ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν αὐτοῦ συνελήφθῃ, ὑπάρχει τετελεσμένον τὸ ἀδίκημα. Schütze Lehrb. § 91 σημ. 6 n° 3.

²⁾ Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 103 τοῦ 1869.

³⁾ Περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν ἡ ἐξωτερικὴ ἀνάβασις εἰς κατοικίαν τινά, ἢ δι' ἀντίκλειδος, ἢ κατ' ἄλλον τρόπον εἰσόδος, ἢ ἡ ῥῆξις κτλ. ἀποτελοῦσιν ἀπόπειραν κλοπῆς ὅρ. τόμ. Α'. σελ. 143. — Καταφατικῶς

γ') Χαρακτηρισμός τῆς κλοπῆς καὶ τιμώρησις.

Ἀρθρ. 373.

Ἡ κλοπή, ἣτις δὲν ἔχει καμμίαν τῶν εἰς τὰ ἀκόλουθα ἄρθρα 374 καὶ 375 ὀριζομένων ἐπιβαρυντικῶν ἰδιοτήτων, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν, ἐὰν τῆς κλοπῆς τὸ ἀντικείμενον ὑπερβαῖν τὴν ἀξίαν τῶν εἴκοσι δραχμῶν.

Ἀρθρ. 374.

Ἡ κλοπή τιμωρεῖται μὲ εἰρκτὴν. — 1) Ἐὰν πρᾶγμα τι καθιερωμένον εἰς τὴν θεῖαν λατρείαν ὑφαίρεθῇ ἀπὸ τόπον ἀφωσιωμένον εἰς αὐτήν. — 2) Ἐὰν ἡ κλοπήπραχθῇ κατὰ τὰς δημοσίας ὁδοὺς, ἢ τὴν ἀποσκευὴν τῶν ὁδοιπόρων, ἢ εἰς πραγματείας ἐκκομιζόμενας ὑπὸ ἀμαξηλατῶν, πεζοδρόμων, ἢ τῆς ταχυπόρου ἀμάξης, δι' ἀποκοπῆς, ἢ ῥήξεως τῶν συντεινόντων πρὸς ἐξασφάλισιν ἢ διαφύλαξιν τῶν κιβωτίων, δισακκίων, καὶ τῶν τοιούτων. — 3) Ἐὰν ἡ κλοπήγενῇ εἰς κατοικημένα κτίρια δι' ἐσωτερικῆς ἢ ἐξωτερικῆς ῥήξεως, ἢ δι' ἀναβάσεως ἐξωθεν, ἢ διὰ πλαστῆς, ἢ διὰ τῆς ἀληθοῦς κλειδός, τὴν ὁποίαν ὁ κλέπτης πρὸ τῆς πράξεως κρυφίως ἢ δολίως ἐπρομηθεύθη διὰ νὰ τὴν μεταχειρισθῇ πρὸς ὑφαίρεσιν. — 4) Ἐὰν ἡ κλοπήτελεσθῇ, ῥη-

λύει τὸ ζήτημα ὁ Zachariae ἐν Goldammers Archiv V. σελ. 579 ἐπομ. καὶ ὁ Merkel ἐν Holtzendorff's Handb. III. σελ. 685, ἀντικρούων τὴν ἐναντίαν γνώμην τοῦ Berner Grundsätze des Preuss. Strafr. § 12. καὶ Hälschner System II σελ. 428, οἵτινες πρὸς τοῦτον, ὅτι ἀπολύτως δὲν δύναται ἡ δι' ἀναβάσεως ἢ διὰ ῥήξεως εἴσοδος εἰς κατοικίαν νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς κλοπή. Ἡ ἀπλῆ εἴσοδος μεθ' ὅπλων ἢ ἄνευ ὅπλων εἰς οἰκίαν τινὰ δὲν θεωρεῖται ὡς ἀπόπειρα κλοπῆς.

4*

γνωσμένης ἢ βλαπτομένης τῆς παρὰ τῆς ἀρχῆς ἐπιτεθεί-
σης σφραγίδος.—5) Ἐὰν ὁ κλέπτης, ἐκτὸς τῶν ὅσα φέρε-
μεθ' ἑαυτοῦ ἐργαλεῖα πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κλοπῆς, ἦναι
ιδίως καὶ μὲ ὄπλα ἐφωδιασμένος.—6) Ἐὰν ἡ κλοπὴ πρα-
χθῇ ὑπὸ τινος συμμορίας.—7) Ἐὰν πραχθῇ κλοπὴ ὑπερ-
βαινούσα τῶν εἴκοσι δραχμῶν τὸ ποσόν, ἀπὸ κλέπτου,
ὅστις καὶ πρότερον ἐτιμωρήθη δις ἐπὶ κλοπῇ τοῦλάχιστον
μὲ φυλάκισιν. — 8) Ἐὰν πρόκηται νὰ τιμωρηθῶσι συγ-
χρόνως τοῦλάχιστον τρεῖς κλοπαί, ἐκάστη τῶν ὁποίων
ὑπερβαίνει τὰς εἴκοσι δραχμάς.—9) Ἐὰν ἡ κλοπὴ ὑπερ-
βαίῃ τὸ ποσόν τῶν τετρακοσίων δραχμῶν.

Ἄρθρ. 375.

Ἡ κλοπὴ τιμωρεῖται μὲ πρόσκαιρα δεσμά. — 1) Ἐὰν
ὁ κλέπτης, δις πρότερον ἐπὶ κλοπῇ ἢ ληστείᾳ τιμωρηθεὶς
μὲ δεσμά ἢ εἰρκτὴν, πράξῃ αὖθις κλοπὴν, ὑπερβαίνουσα
τὰς εἴκοσι δραχμάς.—2) Ἐὰν ὁ κλέπτης, χωρὶς νὰ ἦναι
πρότερον ἐφωδιασμένος ιδίως μὲ ὄπλα, μεταχειρίσθῃ πρὸς
ἐκφόβισιν ἢ κάκωσιν τῶν θελόντων νὰ ἐμποδίσωσι τὴν
ἐκχόμισιν τῶν κλαπέντων, ὅσα ὄπλα συνέλαβεν ἐπὶ τῇ
πράξεως, ἢ ὅσα ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ἐργαλεῖα πρὸς ἐκτέλε-
σιν τῆς κλοπῆς. — 3) Ἐὰν ὑπὸ τινος συμμορίας ἢ ὑπὸ
ἀγυρτῶν ἠνωμένων πραχθῇ κλοπὴ, ἥτις τιμωρεῖται μὲ
εἰρκτὴν κατὰ τοὺς ἀριθμοὺς 1, 2, 3, 4, 5 καὶ 9 τοῦ προη-
γουμένου ἄρθρου. — 4) Ἐὰν πρόκηται νὰ τιμωρηθῇ ὁ
κλέπτης συγχρόνως διὰ τρεῖς τοῦλάχιστον κλοπὰς, ἐκά-
στη τῶν ὁποίων ἐπισύρει τὴν ποινὴν τῆς εἰρκτῆς. — 5)
Ἐὰν κλοπὴ τις τιμωρητέα μὲ εἰρκτὴν κατὰ τοὺς ἀριθμοὺς
1, 2, 3, 4 καὶ 5 τοῦ προηγουμένου ἄρθρου ὑπερβαίῃ τὴν
ποσότητά τῶν χιλίων δραχμῶν.

**Αρθρ. 376.*

Ὡς ἰδιαιτέρως ἐπιβαρύνουσα αἰτία θεωρεῖται, ἐὰν ἡ κλοπὴ πραχθῇ.—1) Εἰς πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὸ Κράτος, εἰς τὸν βασιλέα, ἢ τὸν βασιλικὸν οἶκον, ἢ εἰς κατὰστημα ἐκκλησιαστικόν, διδακτικόν ἢ φιλάνθρωπον, ἢ ἄλλως ἀφιερωμένα εἰς ὄφελος ἢ χρῆσιν τοῦ κοινου, ἢ τεθειμένα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἀρχῆς, ἢ κατασχεθέντα ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου. — 2) Εἰς ζῶα βόσκοντα, αὐλιζόμενα, ἢ ἐλαυνόμενα, εἰς κυψέλας μελισσῶν ἐν ὑπαίθρῳ, εἰς γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ ζῶα εὐρισκόμενα ἐπὶ τῶν ἀγρῶν· εἰς καρποὺς θερισμένους καὶ μὴ ἐναποταμιευμένους εἰσέτι εἰς περίφρακτον μέρος· εἰς ξυλικὴν κεκομμένην μὲν, ἀλλ' εἰσέτι εἰς τὸ ὑπαιθρον κειμένην· εἰς ξύλα ἐπιπλέοντα ἢ εἰς σχεδίας· εἰς ἀγριμαῖα περίκλειστα, ἢ ἐν θηριοτροφείοις διαιτώμενα, εἰς ἰχθύας ἐπὶ ἰχθυοτροφείων, εἰς ὀθόνας λευκαינוμένας, καὶ εἰς ἄλλα πράγματα μὴ δυνάμενα νὰ φυλαχθῶσιν ἰδίως.— 3) Εἰς τεχνουργήματα ἐκτεθειμένα εἰς θέαν τοῦ δημοσίου, ἢ εἰς ἄλλα μνημεῖα, συντείνοντα πρὸς καλλωπισμὸν ἢ ὄφελος.—4) Εἰς κοινὰ ξενοδοχεῖα. — 5) Ἐν καιρῷ πυρκαϊᾶς ἢ πλημμύρας, εἰς δεινούς κινδύνους πολέμου, ἐν καιρῷ στάσεως, ἢ εἰς ἄλλας παρομοίας δυστυχεῖς περιστάσεις.—6) Εἰς κοινὰ πράγματα, εἰς ἀγορὰς γινομένας κατ' ἔτος, ἢ καθ' ἐβδομάδα, ἢ εἰς συρροὴν λαοῦ συνηθροισμένου ἐπὶ δημοσίου τόπου.— 7) Ἐν καιρῷ νυχτός. — 8) Ἀπὸ ὑπηρέτας (ἐκτός τῆς περιπτώσεως τοῦ ἀρθροῦ 377 ἀριθμ. 7), ἀπὸ συνεργάτας ἢ μαθητάς, ἀπὸ ἡμερομισθίους, ἢ ἄλλους μισθάρνας, ἢ ἐπισιτίους, οἵτινες εἰσέρχονται διὰ τοῦτο εἰς οἰκίαν τινὰ καὶ ἐξέρχονται αὐτῆς κατ' ἐκείνων παρὰ τοῖς ὁποίοις

ὕπηρετοῦσι, κατὰ τοῦ πρωτεργάτου ἢ οἰκοδεσπότου, ἢ κατὰ τινος, ὅστις εὐρίσκεται μετ' αὐτῶν εἰς τὴν αὐτὴν κατ' οἶκον κοινότητα.—9) Εἰς ἀκατοίκητα κτίρια διὰ ῥήξεως ἢ ἀναβάσεως, ἢ εἰς κατοικημένα, ἀναβάντων τῶν ἐνόχων δι' ἐπίτηδες γενομένων προπαρασκευῶν ἢ βοηθητικῶν μέσων.

Ἄρθρ. 577.

Ὑφαιρέσεις γερόμεναι.—1) μεταξὺ συζύγων, ἢ ἀπὸ χηρεύοντας καὶ χηρεύουσας εἰς τὴν παρὰ τοῦ ἀποθανόντος ἢ τῆς ἀποθανούσης συζύγου καταλειφθεῖσαν περιουσίαν.—2) μεταξὺ γονέων ἢ ἄλλων θεωρουμένων νομίμως ὡς τοιούτων καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν.—3) μεταξὺ ἀδελφῶν.—4) μεταξὺ ἀνεψιῶν καὶ θείων, ἢ μεγάλων θείων.—5) μεταξὺ ἄλλων συγγενῶν ἐνδικοιτωμένων εἰς τὴν αὐτὴν κατ' οἶκον κοινότητα.—6) μεταξὺ τῶν ἐξ ἀγχιστείας συγγενῶν μέχρι τοῦ δευτέρου βαθμοῦ κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ πολιτικοῦ δικαίου.—7) ὑπὸ οἰκετῶν εἰς φαγητὰ καὶ ποτὰ ἐκ λαιμαργίας, ὑποβάλλονται εἰς ἀνάκρισιν καὶ τιμωροῦνται, ἐξαιρουμένων τῶν εἰς τὸ ἄρθρ. 374 ἀριθμ. 4—6 καὶ ἄρθρον 375 ἀριθμ. 3 εἰρημένων περιπτώσεων, μόνον κατ' αἵτησιν καὶ καταμήνυσιν τοῦ βλαφθέντος, μεφυλάκισιν τοῦλάχιστον ἐξ μηνῶν, ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ καταγνωσθῇ ποινὴ τῶν δεσμῶν ἢ τῆς εἰρκτῆς· ἄλλως δὲ μεφυλάκισιν ἀνάλογον.

Ἄρθρ. 578.

Δὲν γίνεται ἀνάκρισις οὔτε καταγινώσκειται ποινὴ ἐπὶ κλοπῇ, ὅταν ὁ κλέψας, πρὶν ἔτι ἐξετασθῇ ὅπωςδὴποτε περὶ τῆς πράξεώς του παρὰ τῆς ἀρχῆς ἢ παρὰ τοῦ δικα-

στηρίου, ἐνήργησεν ἄνευ παρανόμου βλάβης τρίτου τινὸς τὴν ἀπόδοσιν ἢ τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν τοῦ ὑφαιρεθέντος πράγματος, ἢ τὴν ἐντελῆ ἱκανοποίησιν τοῦ ζημιωθέντος. — Ἐὰν ἡ ἀπόδοσις ἢ ἡ ἱκανοποίησις ἔγεινεν ἐν μέρει μόνον, ὁ ὑφαιρέσας δὲν ἀπαλλάττεται διὰ τοῦτο ἐντελῶς τῆς ποινῆς· καὶ καθ' ὅσον ὁ προσδιορισμὸς καὶ ἡ ἐπιμέτρησις αὐτῆς ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἀξίας τοῦ κλαπέντος πράγματος, καταγινώσκεται τοσαύτη μόνον ποινὴ, ὅσον ἀναλογεῖ κατὰ τὸν νόμον εἰς τὸ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἐπιστραφέντος ὑπολειπόμενον.

**Αρθρ.* 379.

Εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς κλοπιμαίας ποσότητος λαμβάνεται ὡς βᾶσις ἡ ἀγοραία τιμὴ, τὴν ὁποίαν εἶχε τὸ ὑφαιρεθὲν πρᾶγμα, καθ' ὃν χρόνον ὑφαιρέθη· ἐὰν δὲ πολλοί, ὡς αὐτουργοί, ἔπραξαν τὴν κλοπὴν, εἰς ἕκαστον αὐτῶν καταλογίζεται πλήρης ἡ πρᾶξις, χωρὶς νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὅψιν ἡ διανομὴ τοῦ κλαπέντος πράγματος.

**Αρθρ.* 380.

Ὡς κατοικημένα κτίρια θεωροῦνται. — 1) ὅλαι αἱ οἰκίαι καὶ τὰ κτίρια, εἰς τὰ ὁποῖα κατοικοῦσι τῶν ὄντι ἀνθρώποι, καὶ ἂν δὲν εὐρίσκοντο αὐτόθι καθ' ὃν χρόνον συνέβη ἡ κλοπὴ. — 2) ἡ εἰς κατοικημένην οἰκίαν ἀνήκουσα περιφρακτος ἀὐλὴ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ εὐρισκόμενα κτίρια.

**Αρθρ.* 381.

Περιφρακτος εἶναι ἡ ἀὐλὴ, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ τις εἰ μὴ διὰ ῥήξεως ἢ ἀναβάσεως.

**Αρθρ.* 582.

Ἐξωτερικὴν ῥῆξιν πράττει, ὅστις καθ' οἷονδ' ἡποτε (βίαιον) τρόπον ἀνοίγει εἴσοδον μὴ εὖσαν πρότερον ἢ κεκλεισμένην ἤδη, ἢ πλατύνει ὑπάρχουσάν τινα ὁπὴν διὰ τὰ εἰσχωρήσῃ, ἢ κατασκευάζει ἄλλως ὁπὴν τινα διὰ τῆς ὁποίας δύναται νὰ ἀνοίξῃ τὴν ὑπάρχουσαν εἴσοδον, διὰ τὰ εἰσδύσῃ, ἢ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν κλοπὴν χωρὶς νὰ εἰσέλθῃ.

**Αρθρ.* 585.

Ἡ ἐσωτερικὴ ῥῆξις ἐκτελεῖται διὰ βιαίας ἀνοίξεως θυρῶν, θαλάμων, ἢ ἄλλων ἀποδοχείων.

**Αρθρ.* 584.

Διὰ πλαστῶν κλειδίων ἐννοοῦνται ἀγκυρίδες, ἀντίκλειδες, καὶ ἄλλα ἐργαλεῖα, δι' ὧν δύνανται ν' ἀνοιχθῶς κλειῖθρα.

1) Ἐν γένει.

Πρὸς εὐχερεστέραν διαβάθμισιν τοῦ ἀξιοποίνου καὶ χαρακτηρισμὸν τῆς πράξεως ἐν ἐκάστη ἐιδικῇ περιπτώσει διαστέλλεται ἡ κλοπὴ εἰς ἀπλὴν καὶ διακεκριμένην. Ἐκαστον ἐκ τῶν εἰδῶν αὐτῶν δύναται νὰ συνοδεύηται δι' ἐπιβαρυντικῶν αἰτιῶν, ὧν ἕνεκα δὲν παραλάσσει ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς πράξεως, ἀλλὰ μόνον ὁ βαθμὸς τῆς καταγνώστεας ποινῆς τροποποιεῖται.

Περὶ τῆς ἀπλῆς κλοπῆς πραγματεύεται τὸ ἀρθρ. 373, χαρακτηρίζον ὡς τοιαύτην ἐκείνην, ἥτις δὲν ἔχει καμμίαν τῶν ἐκ τῶν ἀρθρῶν 374 καὶ 375 μνημονευομένων ἐπιβαρυντικῶν ἰδιοτήτων, καὶ τῆς ὁποίας τὸ ἀντικείμενον ὑπερβαίνει τὴν ἀξίαν

τῶν εἴκοσι δραχμῶν. Ὅθεν δύο συντρέχουσιν ὅροι πρὸς χαρακτηρισμὸν αὐτῆς, ὁ μὲν εἰς ἀρνητικὸς, ἥτοι ἡ ἔλλειψις τῶν ἐπιβαρυντικῶν ἰδιοτήτων τῶν ἀποτελουσῶν τὰς διακεκριμένας κλοπὰς, ὁ δ' ἕτερος θετικὸς, ἥτοι τὸ εὐτελές τῆς τοῦ ἀφαιρεθέντος ἀντικειμένου ἀξίας, ἥτις πρέπει νὰ ᾖ ἀνωτέρα μὲν τῶν εἴκοσι δραχμῶν οὐχὶ δὲ πλεόν τῶν τετρακοσίων. Τὴν τοιαύτην ἀπλὴν κλοπὴν τιμωρεῖ ὁ νόμος ὡς πλημμέλημα διὰ τῆς ποινῆς τῆς φυλακίσεως. Ἄλλ' ἵνα ἔχωμεν πλήρη καὶ τέλειον τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς ἀπλῆς κλοπῆς, δεόν νὰ διεξέλθωμεν τὰ στοιχεῖα τὰ ἀποτελοῦντα τὴν διακεκριμένην κλοπὴν, περὶ ἧς πραγματεύονται τὰ ἄρθρα 374 καὶ 375, ὡς βάσιν τοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐτῆς λαμβάνοντα, 1) τὸ ἀντικείμενον τῆς κλοπῆς, 2) τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως, 3) τὸν χρόνον, 4) τὸν τρόπον καὶ 5) τὸ πρόσωπον τοῦ αὐτουργοῦ.

2) Εἰδικαὶ περιπτώσεις τῶν διακεκριμένων κλοπῶν.

Τὰς διακεκριμένας κλοπὰς διαιρεῖ ὁ ἡμέτερος νόμος εἰς δύο κατηγορίας, τὴν μὲν ἐλαφρότερον τιμωρουμένην διὰ τῆς ποινῆς τῆς εἰρκτῆς, τὴν δὲ βαρύτερον διὰ τῆς ποινῆς τῶν προσκαίρων δεσμῶν.

Διὰ τῆς ποινῆς τῆς εἰρκτῆς τιμωρεῖται ἡ κλοπή.

1) Ἐὰν πρᾶγμά τι καθιερωμένον εἰς τὴν θείαν λατρείαν ὑφαιρεθῇ ἀπὸ τόπον ἀφωσιωμένον εἰς αὐτήν¹⁾.

Ἡ διάταξις αὕτη, γενικὴ οὔσα, περιλαμβάνει οὐ μόνον τὰς ἐκκλησίας τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πράγματα, ἀλλ' ἐν γένει πάσης οἰαςδὴποτε γνωστῆς θρησκείας τὰς ἐκκλησίας καὶ τοὺς ναοὺς, τὰ τεμένη, τοὺς εὐκτηρίους οἴκους κτλ. Τὸ ζήτημα δὲ, ποῖον πρᾶγμα εἶναι καθιερωμένον εἰς τὴν θείαν λατρείαν, καὶ ποῖος τόπος εἶναι ἀφιερωμένος εἰς αὐτήν, δεόν νὰ λυθῇ συμφώνως πρὸς τοὺς κανόνας καὶ τὰς παραδόσεις

¹⁾ Βυζαντικοῦ Π. Ν. 1861 ἀρθρ. 384. — Γερμανικοῦ ἀρθρ. 243 § 1.

τοῦ θρησκευματος ἐκείνων, εἰς οὓς ἀνῆκε τὸ ὑφαιρεθὲν πρᾶγμα ἐκ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ τὰ τῆς λατρείας αὐτῶν ἐτέλουν, εἶναι δὲ ὅλως ἀδιάφορον, ἂν τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ᾔν χρησιμον εἰς τὴν θείαν λατρείαν ¹⁾).

2) Ἐὰν ἡ κλοπὴπραχθῇ κατὰ τὰς δημοσίας ὁδοὺς, εἰς τὴν ἀποσκευὴν τῶν ὁδοιπόρων, ἢ εἰς πραγματείας ἐκκομιζομένας ὑπὸ ἀμαξηλατῶν, πεζοδρόμων, ἢ τῆς ταχυπόρου ἀμάξης, δι' ἀποκοπῆς ἢ ῥήξεως τῶν συντεινόντων πρὸς ἐξασφάλισιν ἢ διαφύλαξιν τῶν κιβωτίων, δισσακίων καὶ τῶν τοιούτων ²⁾).

Τρία εἰσὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς κλοπῆς στοιχεῖα ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἐξετελέσθη, ὁ τρόπος, δι' οὗ ἐγένετο, καὶ τὸ ἀντικείμενον, ὅπερ δι' αὐτῆς ἀφαιρεῖται. Καὶ καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὸν τόπον τῆς κλοπῆς, ἀπαιτεῖται νὰ ἐκτελεσθῇ ἐν δημοσίᾳ ὁδῷ, τοιαύτη δὲ, καθ' ἃ ἀνωτέρω εἰρηται (ὄρ.σελ.13), ἐστὶν οὐ μόνον πᾶσα ἐθνικὴ, ἐπαρχιακὴ ἢ δημοτικὴ ὁδὸς, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἄλλη, ἔστω καὶ ἐπὶ ἰδιωτικοῦ κτήματος διερχομένη, ἀρκεῖ ἡ χρῆσις αὐτῆς νὰ ᾔναι κοινὴ τοῖς πᾶσιν ³⁾).

Τὰ ἀντικείμενα τῆς κλοπῆς εἰσὶν ἡ ἀποσκευὴ τῶν ὁδοιπόρων, ἥτοι οὐ μόνον ἡ τῶν κυρίως ἐπιβατῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀμαξηλάτου ἢ ἀγωγιάτου, ὡς καὶ αἱ πραγματεῖαι, αἱ ἐκκομιζόμεναι ὑπὸ ἀμαξηλατῶν, πεζοδρόμων, ἢ διὰ τῆς ταχυπόρου ἀμάξης. Ὡς ἀποκομιζομένας πραγματείας δὲν πρέπει νὰ

¹⁾ Stenglein Commentar II σελ. 364 καὶ 365.—Weis Commentar II. σελ. 130.—Ὡς π ρ ᾶ γ μ α τ α ἀ φ ι ε ρ ω μ ῆ ν α εἰς τὴν θ ε ῖ α ν λ α τ ρ ε ῖ α ν δυνάμεθα γενικώτερον νὰ χαρακτηρίσωμεν αὐτὰ τὰ τῆς λατρείας ἀντικείμενα, οἷον τὰς εἰκόνας τῶν ἁγίων ὡς καὶ τὰ πρὸς ἱεροτελεστείαν ὅπως δὴ ποτε ἀναγκαῖα καὶ τὰ συνήθως ἐν χρήσει εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετάς.—Ὡς τοιαῦτα ἐπομένως δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσι τὰ ἐν τοῖς ναοῖς ὑπάρχοντα πρὸς χρῆσιν τῶν φοιτῶντων, ὡς λ.χ. οἱ τάπητες, τὰ καθίσματα, αἱ κοιναὶ τράπεζαι, τὰ κιβώτια κτλ. Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 243 n° 13.

²⁾ Ποιν. νόμου Γερμανίας ἀρθρ. 243 § 4.

³⁾ Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 243 n° 80.

ἐκλάβωμεν μόνον τὰς πραγματείας τὰς ἐπὶ τῆς ἀμάξης εὐρισκομένας, καθ' ὃν χρόνον αὕτη διανύει τὴν ὁδὸν τὴν ἀγούσαν, εἰς τὸν πρὸς ὃν διευθύνεται ὄρον, ἀλλὰ καὶ τὰς πραγματείας τὰς ἐπὶ τῶν ἀμαξίων εὐρισκομένας ἐν τῷ σταθμῷ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως, ὡς καὶ ἐν τῷ σταθμῷ τῆς ἀφίξεως ἢ καὶ ἐν οἷω-
δήποτε ἄλλῳ διαμέσῳ σταθμῷ ¹⁾).

Ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως ἐστὶν ἡ ἀποκοπὴ ἢ ἡ ῥῆξις τῶν χρησίμων μέσων πρὸς ἐξασφάλισιν ἢ διαφύλαξιν τῆς ἀποσκευῆς τῶν ὁδοιπόρων ἢ τῶν πραγματειῶν τῶν κιβωτίων, δισσακκίων καὶ τῶν τοιούτων ²⁾).

¹⁾ Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 243 § 4 n° 82.

²⁾ Ἡ μετάφρασις καὶ ἐρμηνεία τοῦ ἐδαφίου τούτου ἤρτηται οὐσιαστικῶς ἐκ τῆς στίξεως αὐτοῦ. Τὸ γερμανικὸν κείμενον ἔχει ὡς πῶς «oder an den von Fuhrleuten oder Boten oder durch die Post verführten Waren mittelst Abschneidens oder Erbrechens der Befestigungs-oder Verwahrungsmittel», μετὰ τὴν λέξιν δὲ Verwahrungsmittel ὑπάρχει ἐν δυσὶν ἐκδόσεσι τοῦ Γερμανικοῦ κειμένου, ἃς ἔχομεν ὑπ' ὄψιν, κόμμα, ὥστε ἡ ἀποκοπὴ καὶ ῥῆξις ἀναφέρεται οὐ μόνον εἰς τὰ συντείνοντα πρὸς ἐξασφάλισιν ἢ διαφύλαξιν μέσα, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κιβώτια, τὰ δισσακκία καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐν οἷς ἐμπεριέχονται αἱ ἀποσκευαὶ ἢ πραγματεῖαι. Ἡ τοιαύτη δὲ ἐρμηνεία αἵρει πάντα δισταγμὸν, ὅστις ἐκ τοῦ γράμματος καὶ τῆς στίξεως τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου ἡδύνατο ἴσως νὰ προέλθῃ, ἐκλαμβάνοντός τινος, ὅτι, ἡ μὲν ἀποκοπὴ ἢ ἡ ῥῆξις τῶν μέσων τῶν πρὸς ἐξασφάλισιν ἢ διαφύλαξιν χρησίμων, ἀποτελεῖ τὴν πρᾶξιν διακεκριμένην κλοπῆν, ἡ δὲ ῥῆξις ἢ ἀποκοπὴ αὐτῶν τῶν κιβωτίων, δισσακκίων καὶ τῶν τοιούτων δὲν ἀρκεῖ, ὅπως συμπεριλάβῃ τις τὴν κλοπὴν ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν τοῦ ἀρθρ. 374. — Ἀλλ' ὅμως καὶ ὅπως ἔχει τὸ ἑλληνικὸν κείμενον ἀδιστάτως δύναται τις νὰ παραδεχθῇ, ὅτι, ὁσάκις ῥηγνύονται τὰ κιβώτια αὐτά, ἢ διατέμνονται οἱ σάκκοι, οἱ ἐμπεριέχοντες τὴν ἀποσκευὴν ἢ τὰς πραγματείας, ἡ κλοπὴ ὑπάγεται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ προκειμένου ἐδαφίου, ὡς γενομένη διὰ τῆς ῥήξεως ἢ ἀποκοπῆς τῶν μέσων τῶν χρησίμων πρὸς ἐξασφάλισιν ἢ διαφύλαξιν. Ἐάν οὐτε ῥῆξις οὐτε ἀποκοπὴ ἐγένετο, ἀλλ' ἀπλῶς ἐλύθησαν τὰ περιβάλλοντα τὰς ἀποσκευὰς ἢ πραγματείας ἀντικείμενα εἶναι ἀμφίβολον, ἂν ἡ πρᾶξις δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὸ προκείμενον ἐδάφιον. Ὁ νέος

Ὡς μέσα πρὸς ἐξασφάλισιν ἢ διαφύλαξιν εἰσὶ τὰ χρησιμεύοντα, ὅπως συνδεθῇ ἀσφαλῶς τὸ μετακομιζόμενον πρᾶγμα μετὰ τῆς ἀποκομιζούσης αὐτὸ ἀμάξης, ἢ ὅπως προφυλαχθῇ ἐκ τῆς προστριβῆς ἢ συγκρούσεως, ἢ ἐκ πάσης ἄλλης ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως, ὡς τὰ ἐπικαλύμματα, οἱ σάκκοι, τὰ κλωβία κτλ.

3) Ἐάν ἡ κλοπὴ γενῇ εἰς κατοικημένα κτίρια δι' ἐσωτερικῆς ἢ ἐξωτερικῆς ῥήξεως, ἢ δι' ἀναβάσεως ἐξωθεν, ἢ διὰ πλαστῆς ἢ διὰ τῆς ἀληθοῦς κλειδῶς, τὴν ὁποῖαν ὁ κλέπτης πρὸς τῆς πράξεως κρυφίως ἢ δολίως ἐπρομηθεύθη διὰ νὰ τὴν μεταχειρισθῇ πρὸς ὑφαίρεσιν.

Ἡ ἐν τινι κατοικίᾳ γενομένη κλοπὴ, ἥς τὸ πᾶσιν δὲν εἶναι ἀνώτερον τῶν 400 δραχμῶν, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν λογίζεται ὡς ἀπλὴ κλοπὴ, ὁσάκις ὅμως ἡ ἐκτέλεσις ἐγένετο κατὰ τινὰ τῶν ἐν τῷ § 3 τοῦ ἄρθρ. 374 ἀναφερομένων τρόπων τότε ἡ κλοπὴ ἔνεκα τοῦ ἐπικινδύνου χαρακτηρῶς, ὃν φέρει, ὡς διακεκριμένη κλοπὴ χαρακτηρίζεται.

Ἐπίσημον ἐρμηνεῖαν τῶν διαφορῶν ὅρων τῶν ἀποτελούντων τὸ εἶδος τῆς κλοπῆς ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει εὐρίσκομεν ἐν αὐτῷ τῷ ποινικῷ νόμῳ.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 380 ὡς κατοικημένα κτίρια θεωροῦνται αἱ οἰκίαι καὶ τὰ κτίρια, ἐν οἷς τρὸντι κατοικοῦσιν ἄνθρωποι, δὲ ἀπαιτεῖται δὲ, ἵνα θεωρηθῇ κτίριόν τι ὡς κατοικημένον νὰ εὐρίσκωνται ἐν αὐτῷ οἱ ἐνοικοῦντες, καθ' ὃν χρόνον ἐγένετο ἡ κλοπὴ¹⁾. Ἐπίσης ὡς κατοικημένον κτίριον θεωρεῖται ἡ εἰς κα

Γερμανικὸς ποιν. νόμος ἄρθρ. 243 § 4 μνημονεύει ῥητῶς καὶ τὴν περίπτωσηιν ὅρ. Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 243 § 5 ἀριθ. 87 Goldammer II ἄρθρ. 218 σελ. 480.

¹⁾ Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κατοικημένων κτιρίων θύναται νὰ καταλεχθῶσι καὶ τὰ ξύλινα παραπήγματα; Ναι, ὁσάκις δὲν εἶναι δυνατὸν ἡ μεταφορὰ αὐτῶν ἄνευ ἀπασυνθέσεως. ὅρ. Hälschner System II σελ. 467. Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 213 § 2. n° 15. — Ὡς κατοικημένα κτίρια δὲν λογίζονται τὰ γραφεῖα τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, α

τοιχημένην οίκIAN ἀνήκουσα περίφρακτος αὐλή καὶ τὰ ἐν αὐτῇ εὐρισκόμενα κτίρια. *Περίφρακτος* δὲ εἶναι ἡ αὐλή κατὰ τὸ ἄρθρ. 381, ὅταν δὲν δύναται τις νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν ἄλλως ἢ διὰ ῥήξεως ἢ ἀναβάσεως ¹⁾).

Ἡ τοιαύτη εἰς κατοικημένα κτίρια κλοπὴ πρέπει νὰ γείνη δι' ἐσωτερικῆς ἢ ἐξωτερικῆς ῥήξεως ἢ δι' ἀναβάσεως ἐξωθεν. Καὶ ἐξωτερικὴν μὲν ῥῆξιν πράττει, ὅστις κατὰ τὸ ἄρθρ. 382 ²⁾ διὰ βίας ἀνοίγει εἴσοδον μὴ ὑπάρχουσαν, ἢ κεκλεισμένην ἤδη, ἢ πλατύνει ὑπάρχουσάν τινα ὁπὴν διὰ νὰ εἰσχωρήσῃ, ἢ κατασκευάζει ἄλλως ὁπὴν τινα, διὰ τῆς ὁποίας δύναται ν' ἀνοίξῃ τὴν ὑπάρχουσαν εἴσοδον διὰ νὰ εἰσδύσῃ ἢ νὰ ἐκτελεσῇ τὴν κλοπὴν χωρὶς νὰ εἰσέλθῃ. Ἡ ἐσωτερικὴ δὲ ῥῆξις ἐκτελεῖται κατὰ τὸ ἄρθρ. 383 ³⁾ διὰ βιαίας ἀνοίξεως θυρῶν, θαλάμων ἢ ἄλλων ἀποδοχείων.

Ἀποδοχεῖα (Behältnisse) χαλοῦνται πάντα τὰ σκεύη τὰ χρησιμεύοντα, ὅπως περιλάβωσιν ἀντικείμενόν τι, δὲν ἀπαιτεῖται δὲ εἰδικὸν νὰ ἔχῃσι προορισμὸν τὴν διαφύλαξιν τῶν ἐμπεριεχομένων πραγμάτων ἀπὸ πάσης ἐνδεχομένης ἀφαιρέσεως ⁴⁾).

ἀνθῶνες κτλ.—Stenglein Commentar ἄρθρ. 277. ἀριθ. 1.—Ἀλλὰ ἐὰν ἐν αὐτοῖς ὑπῆρχε κατοικία τινὸς λογίζεται ὡς κατοικημένον. Faustin Hélie Pratique crim. II ἀριθ. 741. Ἐπίσης ὡς κατοικημένα κτίρια λογίζονται οἱ σταῦλοι, ἐν οἷς διανυκτερεύουσι τακτικῶς οἱ ἵππονομοι. Bezold Deutsche Strafrechtspraxis ἄρθρ. 243 n° 70.

¹⁾ Ἡ τοιαύτη αὐλὴ δύναται νὰ ἔχῃ εἰσόδους καὶ αἱ εἰσοδοὶ αὐτῆς δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ᾧσι κεκλεισμέναι, καθ' ὃν χρόνον ἐγένετο ἡ κλοπὴ. Stenglein Commentar. ἄρθρ. 278. ἀριθ. 3.

²⁾ Γαλλ. ποιν. νόμου ἄρθρ. 393—395. Βαυαρ. ποιν. νόμου 1861 ἄρθρ. 279.

³⁾ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 383.

⁴⁾ Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀποδοχείων καταλέγονται καὶ τὰ βαρέλια τὰ ἐμπεριέχοντα ὀϊνον, οἱ πίθοι τοῦ ἐλαίου κτλ. ὧν ἡ διατήρησις θεωρεῖται ὡς ῥῆξις. Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 243 ἀριθ. 54.—Stenglein Commentar ἄρθρ. 279 ἀριθ. 4.—Ὡς ἀποδοχεῖα δὲν θεωροῦνται τὰ μετὰ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν ἀποτελοῦντα ἐν σύνολον καὶ ἀδιασπάστως μετ' αὐτῶν συνδεσμένα, ὡς λ. χ. τὸ ὑφασμα τὸ πε-

Ἐὰν τὰ ἀποδοχεῖα ἢ τὰ κιβώτια, ἐν οἷς φυλάσσονται πράγματα, δὲν διαρρηχθῶσιν, ἐν ᾧ τόπῳ τυγχάνουσιν, ἀλλ' ἀφαιρηθῶσι μόνον καὶ ἀποκομισθέντα ἀλλαχοῦ ἀνοιχθῶσιν, ἔστω καὶ διὰ ῥήξεως, δὲν ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ προκειμένου ἐδαφίου, διότι δὲν θεωρεῖται, ὅτι ἡ κλοπὴ ἐγένετο διὰ ῥήξεως ¹⁾).

Κύριον χαρακτηριστικὸν καὶ τῆς ἐσωτερικῆς καὶ τῆς ἐξωτερικῆς ῥήξεως εἶναι ἡ βία, ἥς ποιεῖται χρῆσιν ὁ ἐνεργήσας αὐτήν. Τὴν ἐντασιν τῆς βίας ἀφήσιν ἀπροσδιόριστον ὁ νόμος, ὅθεν οἰουδὴποτε εἶδους καὶ ἂν ᾖ, καὶ ἂν τὴν ἐλαχίστην ἐπίτασιν τῶν δυνάμεων ἀπαιτῇ, λογίζεται ἡ ῥῆξις διὰ βίας γενομένη ²⁾).

Πότε ὑπάρχει ἀνάβασις, δὲν ὁρίζει δι' εἰδικῆς διατάξεως ὁ ἡμέτερος νόμος ³⁾, ὡς τοιαύτην δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν πᾶσαν ἐπιχείρησιν τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τινὰ οἰκίαν δι' ἄλλης ἐκτὸς τῆς συνήθους εἰσόδου. Ὅθεν ὡς ἀνάβασις θεωρεῖται καὶ ἡ διὰ τῆς καπνοδόχου κατάβασις εἰς τινὰ κατοικίαν, ἢ ἡ δι' ὁπῆς τινὸς κἀθοδος εἰς τὸ ὑπόγειον κτιρίου τινὸς κτλ. ἢ διὰ τοῦ παρθύρου εἰσόδος ἔστω καὶ ἐὰν εἰς ἐλάχιστον ὕψος ἀπὸ τῆς οδοῦ τυγχάνει, ἢ ὑπερπήδησις τοίχων, φράκτου, αἱμασιᾶς καὶ τῶν τοιούτων, ἔστω καὶ ἂν ἡ δι' αὐτῶν εἰσέλευσις εἰς τὸ κτίριον ᾖ

ριλαμβάνον τὰς τρίχας ἢ τὸ ἔριον καὶ ἀποτελοῦν τὸ στρῶμα ἢ τὸ προσκεφάλαιον.

¹⁾ Anmerkungen z. Baierisch. Strafgesetzb. II σελ. 429. — Ἐναντίαν γνώμην ἐκφέρει ὁ Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 243 ἀριθ. 58.

²⁾ Τὸ γερμανικὸν καίμενον λέγει «auf was immer eine gewaltsame Art und Weise». Ὅθεν ὡς διὰ βίας γενομένη δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ἡ ἀφαίρεσις ἀνευ θραύσεως τοῦ ὑελοπίνακος παραθύρου τινὸς, ὅπως δι' αὐτοῦ θέσῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ κλέπτης καὶ ἀνοίξῃ τοῦτο, ἢ ἡ διατομὴ τοῦ δίκην ὑελοπίνακος κολληθέντος χάρτου ἐπὶ τινος παραθύρου, διότι κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας ὁ αὐτουργὸς κατασκευάζει ὁπῆν, δι' ἧς δύναται ν' ἀνοίξῃ τὴν εἰσόδον ἢ νὰ εἰσδύσῃ. Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 243 § 3 ἀριθ. 38. — Ἐναντίαν γνώμην ὑποστηρίζει ὁ Stenglein Commentar ἄρθρ. 279 ἀριθ. 1. πρεσβέων, ὅτι τότε μόνον ὑπάρχει βία, ὅταν θραυσθῇ ὁ ὑελοπίναξ.

³⁾ Ὁρ. Βαυαρ. II. N. 1861 ἄρθρ. 280. Γαλλ. Ποιν. νόμ. ἄρθρ. 397.

τὴν οἰκίαν εἶναι λίαν εὐχερῆς, δὲν ἀπαιτεῖ ἰδιαιτέραν ἐπιτη-
δειότητα, οὐδὲ τὴν χρῆσιν ἐργαλείων ἢ οἰωνδήποτε ἄλλων ὀρ-
γάνων, ἥτοι κλίμακος, σχοινίων κτλ ¹⁾).

Ἡ κλοπὴ χαρακτηρίζεται ὡς διακεκριμένη, καὶ ὅταν συμβῇ
εἰς κατοικημένα κτίρια διὰ πλαστῆς ἢ δι' ἀληθοῦς κλειδός, τὴν
ὁποῖαν ὁ κλέπτης πρὸ τῆς πράξεως κρυφίως ἢ δολίως ἐπρομη-
θεύθῃ, διὰ τὴν μεταχειρισθῇ πρὸς ὑφαίρεσιν. Τὸν χαρακτη-
ρισμὸν τῆς πλαστῆς κλειδὸς περιέχει τὸ ἄρθρ. 384 ²⁾ ὀρίζον,
ὅτι ὡς πλαστὰ κλειδιά θεωροῦνται αἱ ἀγκυρίδες, αἱ ἀντίκλειδες
καὶ ἄλλα ἐργαλεῖα, δι' ὧν δύναται ν' ἀνοιχθῶσι κλειθρα ³⁾).

Ὅσάκις δὲν ἐγένετο χρῆσις πλαστῆς κλειδὸς ἀλλὰ τῆς ἀλη-
θοῦς, ἀπαιτεῖται, ὅπως αὕτη περιέλθῃ εἰς χεῖρας τοῦ αὐτουργοῦ
τῆς κλοπῆς δολίως ἢ κρυφίως καὶ δὴ πρὸ τῆς πράξεως. Ὅθεν,
ἐὰν ὁ κλέπτης, ὁ εἷς τινὰ οἰκίαν εἰσδύσας, εὖρῃ ἐκ συμπτώσεως
παρά τινι κιβωτίῳ, ἢ ἐρμαρίῳ τὴν κλειδα αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτῆς
ἀνοίξῃ τοῦτο, ἢ πράξις δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν κατη-
γορίαν τῶν ἐν τῷ προκειμένῳ ἐδαφίῳ προνοουμένων περιπτώ-

¹⁾ Stenglein Commentar ἄρθρ. 380 ἀριθ. 1. Ὅσάκις ἡ ἐν τινι οἰ-
κίᾳ ἀνάβασις ἐγένετο οὐχὶ ἐπὶ σκοπῷ κλοπῆς, ἀλλ' ὁ διὰ τοιοῦτου
τρόπου εἰσελθὼν, ἐπωφελοῦμενος τῆς περιστάσεως διαπράξῃ κλοπὴν
ἢ κλοπὴ κατὰ τὴν Γαλλικὴν νομολογίαν χαρακτηρίζεται ὡς δι' ἀνα-
βάσεως τελεσθεῖσα, ἀλλὰ τὴν γνώμην ταύτην ἀποκρούει ὁ Faustin
Helie Pratique criminelle II ἀριθ. 758.— Code Pénal II ἀριθ. 3384
ὑποστηρίζων, ὅτι ἐν τῇ ἀναβάσει πρέπει νὰ ἐνυπάρχῃ ὁ σκοπὸς τῆς
κλοπῆς, ὅστις συνδέει ταύτην πρὸς τὸ ἐγκλημα. — Ἡ ἀνάβασις μόνη
ἐπὶ τινος κτιρίου, ἐὰν ὁ κλέπτης πρὸ τῆς εἰσόδου εἰς αὐτὸ συνελήφθῃ,
δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόπειρα κλοπῆς, διότι ἡ πράξις αὕτη
δὲν φέρει ἀμέσως εἰς τελεσιουργίαν τοῦ ἐγκλήματος. Nypels ἐν Chau-
veau-Helie Code pénal II ἀριθ. 3389 bis.

²⁾ Βαυαρικῷ Π. Ν. 1861 ἄρθρ. 281. — Γαλλικῷ Π. Ν. ἄρθρ. 398.

³⁾ Τὸ Γερμανικὸν κείμενον τοῦ ἄρθρου τούτου λέγει «Sperrhacken,
Dietriche, Haupt und nachgemachte Schlüssels», αἱ λέξεις Sperrha-
cken καὶ Dietriche, περίπου ταυτῶσται, μετεφράσθησαν διὰ τῆς λέ-
ξεως ἀγκυρίδες.

σεων, διότι ὁ νόμος προϋποθέτει ἐνέργειαν προγενεστέραν καὶ αὐτοτελῇ πρὸς προμήθειαν τῆς κλειδῶς δι' ἀφαιρέσεως αὐτῇ παρὰ τοῦ νομίμου κατόχου ¹⁾).

4) Ἐὰν ἡ κλοπὴ τελεσθῇ ῥηγνυομένης ἢ βλαπτομένης τῆς παρὰ τῆς ἀρχῆς ἐπιτεθείσης σφραγίδος ²⁾).

Ἐν ἄρθρῳ 154 (ῥρ. Τόμ. Β' σελ. 106) εἶδομεν, ὅτι ἡ ἀπλὴ ῥῆξις ἢ βλάβη τῶν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἐπιτιθεμένων σφραγίδων ἀποτελεῖ ἰδιώνυμον ἔγκλημα. Ἀλλ' ἐὰν ἡ τοιαύτη ῥῆξις ἢ βλάβη ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ κλοπῆς, καὶ ἀφηρέθησαν τὰ φυλασσόμενα πράγματα τότε ἡ πράξις ὡς διακεκριμένη κλοπὴ χαρακτηρίζεται. Ὅσακις τὰ φέροντα τὴν σφραγίδα τῆς ἀρχῆς πράγματα ἀνήκωσιν εἰς αὐτὸν τὸν διαρρήξαντα ἢ λύσαντα τὰς σφραγίδας, καὶ ἥσα κατεσχεμένα, τότε ἡ πράξις δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς κλοπὴ, ἀλλ' ὑπάγεται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 154 καὶ τοῦ ἄρθρ. 171 ³⁾. Εἶναι δὲ ὅλως ἀδιάφορον ὑπὸ τίνος ἀρχῆς ἐπιτεθῇσαν αἱ σφραγίδες, ὑπὸ δικαστικῆς ἢ διοικητικῆς ⁴⁾.

5) Ἐὰν ὁ κλέπτης ἐκτὸς τῶν ὧσων φέρει μεθ' ἑαυτοῦ ἐργαλεῖων πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κλοπῆς, εἶναι ἰδίως καὶ μὲ ὅπλα φωδιασμένος ⁵⁾.

Ἡ περιπτώσις αὕτη τῆς κλοπῆς εἶναι ἡ μᾶλλον προσεγγίζουσα πρὸς τὴν ληστείαν, ἀλλ' εὐτυχῶς ὁ ἡμέτερος νόμος δὲ εἰδικῶν διατάξεων, λίαν ἀκριβῶς διατετυπωμένων, διαστέλλει ὡς θέλομεν ἶδει παρακατιόντες ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἄρθρου 37 § 2, τὰς περιπτώσεις τῆς ὀπλοφορίας, καὶ πότε ἐν ἐκάστη αὐτῶν ἡ πράξις χαρακτηρίζεται ὡς ληστεία καὶ πότε ὡς κλοπὴ. Οὐσιώδης ὅρος ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, ὅπως μὴ προσλάβῃ

¹⁾ Stenglein Commentar ἄρθρ. 281 ἀριθ. 5. — Weiss Commentar II σελ. 156.

²⁾ Βαυαρ. ποιν. νόμου 1813 ἄρθρ. 221.

³⁾ Τόμ. Β. σελ. 141. — Γαλλ. Ποιν. Ν. ἄρθρ. 400, 401.

⁴⁾ Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. II σελ. 130.

⁵⁾ Γαλλ. II. Ν. ἄρθρ. 381, 385, 386. — Chauveau-Hele Code penal II. ἀριθ. 3398.

ἡ πράξις τὸν χαρακτῆρα τῆς ληστείας, εἶναι ἢ μὴ χρῆσις τῶν ὅπλων, δι' ὧν ἦν ἐφωδιασμένος ὁ κλέπτης.

Κατὰ τὸ γράμμα τοῦ νόμου προβλέπεται μόνη ἡ περίπτωσις τῆς ἐκτελέσεως τῆς κλοπῆς ὑφ' ἐνὸς προσώπου, διὰ, ἵνα θεωρηθῇ ἡ κλοπὴ ὡς διακεκριμένη, ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ ὁ κλέπτης ἐφωδιασμένος δι' ὅπλων, ἐάν ὁμως συμβῇ νὰ ὑπάρχωσι πλείονες κλέπται, τότε, ἐάν ἡ πράξις ἀπεφασίσθῃ ἐκ συστάσεως, ἀναμφισβήτητον εἶναι, ὅτι καὶ ἡ ὀπλοφορία ἐνὸς μόνου ἀρκεῖ, ὅπως καταστήσῃ τὴν κλοπὴν διακεκριμένην· ἀλλ' ἐάν ὑφίσταται μόνον συνέργεια, καὶ ὁ συνεργὸς τῆς πράξεως εἶναι δι' ὅπλων ἐφωδιασμένος, δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ διάταξις τοῦ προκειμένου ἐδαφίου; Φρονοῦμεν ναί, διότι κατὰ τὸ γράμμα τοῦ νόμου δὲν ἀπαιτεῖται νὰ φέρῃ ὁ κλέπτης τὰ ὅπλα, ἀλλὰ νὰ ᾖ ἐφωδιασμένος διὰ τοιούτων, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει, καὶ ὅταν ὁ συνεργὸς φέρῃ ταῦτα. Ἀφορμὴ δὲ τῆς διατάξεως τοῦ προκειμένου ἐδαφίου εἶναι ὁ ἐκ τῆς ὀπλοφορίας καὶ τῆς ἐνδεχομένης χρήσεως τῶν ὅπλων ἀπειλούμενος κίνδυνος, ὅστις ὑφίσταται πάντοτε, εἴτε ὁ αὐτουργὸς εἴτε ὁ συνεργὸς ὀπλοφοροῦσιν ¹⁾).

Δὲν ἀπαιτεῖται δὲ ὡς ἀναγκαῖος ὅρος τῆς ἐφαρμογῆς τῆς διὰ τοῦ ἐδαφίου τούτου καταγινωσκομένης ποινῆς τὸ φέρειν τὸν αὐτουργὸν μετὰ τῶν ὅπλων καὶ ἐργαλεῖα ²⁾).

6) Ἐάν ἡ κλοπὴπραχθῇ ὑπὸ τινος συμμορίας ³⁾).

Ἡ κατάρτισις συμμορίας (ἄρθρ. 66) καὶ ἡ ἐκτέλεσις παρ'

¹⁾ Τὸ ζήτημα τοῦτα ῥητῶς λύει ὁ νέος Γερμανικὸς ποιν. νόμος ἄρθρ. 243 § 5. — Ποῖα ὄργανα λογίζονται ὡς ὅπλα ὀρίζεται ἐν ἄρθρ. 126 ὅρ. τόμ. Β' σελ. 47. — Ἐάν ἡ δι' ὅπλων ἐκτέλεσις τῆς κλοπῆς ᾖ ῥητῶς ἀποκεκλεισμένη τῆς συμφωνίας τῶν συστασιωτῶν, χωρεῖ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 59. — Ἐπίσης ὡς πρὸς τὸν συνεργὸν ἐφαρμοστέα ἐστὶν ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 77, ἐάν δυνθῇ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι δὲν προσελήθῃ ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ πρὸς διάπραξιν διακεκριμένης κλοπῆς.

²⁾ Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 69 τοῦ 1872 καὶ 93 τοῦ 1873.

³⁾ Γερμανικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 243 § 6. — Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 385 § 2.

αὐτῆς κλοπῆς μαρτυρεῖ τὸν ἐπικίνδυνον χαρακτῆρα τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν προσώπων, καὶ δικαιολογεῖ τὴν αὐστηροτέραν αὐτῶν τιμώρησιν, χαρακτηριζομένης τῆς πράξεως ὡς διακεκριμένης κλοπῆς.

7) Ἐὰνπραχθῇ κλοπὴ ὑπερβαίνουσα τῶν εἴκοσι δραχμῶν τὸ ποσὸν ἀπὸ κλέπτῃ, ὅστις καὶ πρότερον ἐτιμωρήθη δις ἐπὶ κλοπῇ τοῦλάχιστον μὲ φυλάκισιν. Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ὀρίζεται εἰδικῶς ἡ ποινὴ ἐπὶ τῆς ὑποτροπῆς. Περὶ τῆς ἀξίας ἢ τοῦ ποσοῦ τῶν κλοπιμαίων γενήσεται κατωτέρω ἰδιαιτέρως λόγος.

8) Ἐὰν πρόκηται νὰ τιμωρηθῶσι συγχρόνως τοῦλάχιστον τρεῖς κλοπαί, ἐκάστη τῶν ὁποίων ὑπερβαίνει τὰς εἴκοσι δραχμάς.

Ὅπως διὰ τῆς προηγουμένης διατάξεως ὀρίζεται εἰδικῶς ἡ ποινὴ ἐπὶ τῆς ὑποτροπῆς, οὕτω διὰ τῆς παρούσης κανονίζεται ἡ ποινὴ, ἣν ἐπισύρει ἡ συρροή.

9) Ἐὰν ἡ κλοπὴ ὑπερβαίνει τὸ ποσὸν τῶν τετρακοσίων δραχμῶν.

Διὰ τῆς ποινῆς τῶν προσκαίρων δεσμῶν τιμωρεῖται ἡ κλοπὴ (ἄρθρ. 375).

1) Ἐὰν ὁ κλέπτης, δις πρότερον ἐπὶ κλοπῇ ἢ ληστείᾳ τιμωρηθεὶς μὲ δεσμὰ ἢ εἰρκτὴν, πράξῃ αὐθις κλοπὴν, ὑπερβαίνουσαν τὰς εἴκοσι δραχμάς.

2) Ἐὰν ὁ κλέπτης, χωρὶς νὰ ᾔναι πρότερον ἐφωδιασμένος ἰδίως μὲ ὅπλα, μετεχειρίσθῃ πρὸς ἐκφόδισιν ἢ ἀκώσιν τῶν θελόντων νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἐκκόμισιν τῶν κλαπέντων, ὅσα ὅπλα συνέλαβεν ἐπὶ τῆς πράξεως, ἢ ὅσα ἔφερε μετ' ἑαυτοῦ ἐργαλεῖα πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κλοπῆς.

Ἡ περίπτωσις αὕτη δέον νὰ συνδυασθῇ πρὸς τὰς περιπτώσεις τοῦ ἄρθρου 363 § 2 καὶ 3 καὶ τοῦ ἄρθρ. 374 § 5, ἐνθα γίνεται λόγος περὶ τῆς ληστείας καὶ τῆς κλοπῆς τῆς ἐνόπλως τελεσθείσης· ἀφοῦ δὲ διεξήλθομεν ἤδη ἀπάσας τὰς διατάξεις περὶ ὅπλων, δυνάμεθα νῦν νὰ διατυπώσωμεν ἐν πλήρει ἀπαρτίᾳ τὸ σύστημα, ὅπερ ἠκολούθησεν ὁ νόμος ἡμῶν.

Πρὸς χαρακτηρισμὸν τῆς πράξεως δύο γενικώτερον διακρί-
νονται περιπτώσεις. Ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ὁ αὐτουργὸς ἦν
ἐφωδιασμένος δι' ὅπλων, ἀπὸ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν δὲν ἔ-
φερεν μὲν ὅπλα μεθ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἔλαβεν ὅσα τοιαῦτα εὔρεν ἐν
τῷ τόπῳ τῆς ἐκτελέσεως.

Ἐάν ὁ αὐτουργός, σκοπῶν νὰ ἐκτελέσῃ κλοπὴν. ἦν ἐφωδια-
σμένος δι' ὅπλων ἢ πράξις αὐτοῦ χαρακτηρίζεται

α') Ὡς ληστεία, ἐάν ἐποιήσατο χρῆσιν αὐτῶν πρὸς ἐκφόβι-
σιν ἢ κήκωσιν ἀνθρώπων, εἴτε χάριν ἐκτελέσεως τῆς ληστείας,
εἴτε πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ὑφαιρεθέντων [ἄρθρ. 363 § 2].

β') Ὡς κλοπὴ, ἐάν οὐδεμίαν ἐποιήσατο χρῆσιν [ἄρθρ. 374 § 5].

Ἐάν τοῦναντίαν ὁ αὐτουργός, δὲν ἦν μὲν ἐφωδιασμένος πρό-
τερον δι' ὅπλων, ἐποιήσατο ὅμως χρῆσιν τῶν ὁποίων ἔφερε
μεθ' ἑαυτοῦ ἐργαλείων, ἢ τῶν ὅπλων, ὅσα εὔρεν ἐν τῷ τόπῳ
τῆς ἐκτελέσεως, ἢ πράξις χαρακτηρίζεται

α') Ὡς ληστεία μὲν, ἐάν πρὸς τελεσιουργίαν τῆς κλοπῆς ἐγέ-
νετο ἡ τοιαύτη χρῆσις τῶν ἐργαλείων ἢ ὅπλων [ἄρθρ. 363 § 3]

β') Ὡς κλοπὴ δὲ, ἐάν οὐχὶ πρὸς τελεσιουργίαν τῆς πρά-
ξεως, ἀλλὰ μόνον πρὸς ἐκφόβισιν ἢ κήκωσιν τῶν θελόντων νὰ
ἐμποδίσωσι τὴν ἐκκόμισιν τῶν κλαπέντων [ἄρθρ. 375 § 2].

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, περὶ ἧς πραγματεύεται τὸ προκεί-
μενον ἐδάφιον, ἡ πράξις χαρακτηρίζεται ὡς διακεκριμένη μόνον
κλοπὴ καὶ οὐχὶ ὡς ληστεία, διότι ἡ ἀφαίρεσις τῶν κλοπιμαίων
ὑπάρχει τετελεσμένη, ὅτε γίνεται χρῆσις τῶν ὅπλων, ἧς σκο-
πὸς ἐστὶ μόνῃ ἡ ἐκφόβισις ἢ κήκωσις τῶν ἀποπειρωμένων νὰ
παρεμποδίσωσι τὴν ἐκκόμισιν αὐτῶν.

Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται ὀφθαλμὸν, ὅτι τὸ πρὸς χαρακτηρι-
σμὸν τῆς πράξεως γνώρισμα, ὡς ἴσως μὲν ὁ αὐτουργός ἦν ἐκ
τῶν προτέρων ἐφωδιασμένος δι' ὅπλων, εἶναι ἡ χρῆσις τῶν
ὅπλων, ὡς ἴσως δὲ δὲν ἔφερε τοιαῦτα, ὁ σκοπὸς, δι' ὃν ἐγένετο ἡ
χρῆσις τῶν ἐπὶ τόπου εὑρεθέντων ¹⁾).

¹⁾ Schmidtlein Prüfungen σελ. 184.

3) Ἐὰν ὑπὸ τινος συμμορίας ἢ ὑπὸ ἀγυρτῶν ἠνωμένων πραχθῇ κλοπῇ, ἥτις τιμωρεῖται μὲ εἰρκτὴν κατὰ τοὺς ἀριθ. 1, 2, 3, 4, 5 καὶ 9 τοῦ προηγουμένου ἀρθρου ¹⁾).

4) Ἐὰν πρόκηται νὰ τιμωρηθῇ ὁ κλέπτης συγχρόνως διὰ τρεῖς τοῦλάχιστον κλοπὰς, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἐπισύρει τὴν ποινὴν τῆς εἰρκτῆς.

5) Ἐὰν κλοπὴ τις τιμωρητέα μὲ εἰρκτὴν κατὰ τοὺς ἀριθμ. 1, 2, 3, 4 καὶ 5 τοῦ προηγουμένου ἀρθρου, ὑπερβαίνει τὴν ποσότητα τῶν χιλίων δραχμῶν.

3) Ἀξία τῶν κλοπιμαίων.

Εἶδομεν ἀνωτέρω, ὅτι μεταξὺ τῶν ἄλλων γεγονότων, ἅτινα πρὸς διάκρισιν τῆς κλοπῆς χρησιμεύουσι, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων τὸ εἶδος τῆς κλοπῆς καὶ ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου ὀρίζεται, ἐστὶν ἡ ἀξία τοῦ κλοπιμαίου πράγματος ²⁾.

¹⁾ Ποίους δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς ἀγύρτας εἶδομεν ἐν τῇ Ἑρμηνείᾳ τοῦ ἀρθρ. 28. (Τόμ. Α', σελ. 83).

²⁾ Ἡ διάκρισις τῆς κλοπῆς καὶ ἡ διαβάθμισις τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀξίας τῶν κλοπιμαίων Γερμανικῆς ἐστὶ καταγωγῆς. Ὁ κύριος καὶ ἀρχικὸς σκοπὸς τοῦ τοιοῦτου συστήματος ἦν ἡ ἀποφυγὴ τῆς εἰς τὴν κλοπὴν ἐν γένει καταγινωσκομένης κατὰ τὰς ἀρχαίας νομοθεσίας ποινῆς τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτῆς ἐπὶ κλοπῶν εὐτελῶν ἀντικειμένων δι' ἄλλης ἡπιωτέρας ποινῆς. Ἀφοῦ ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις ἡλλοιωθῆσαν καθ' ὅλοκληρίαν αἱ περὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς κλοπῆς ἰδέαι καὶ ἡ τοῦ θανάτου ποινὴ ὅλως δυσανάλογος πρὸς τιμώρησιν τοῦ ἐνόχου ἐθεωρήθη, τὸ σύστημα τῆς διακρίσεως τῆς κλοπῆς ἐκ τῆς ἀξίας τῶν κλαπέντων ἀποκρούεται ὑπὸ τῶν διασημοτέρων ποινικολόγων, ὡς ἥκιστα χρήσιμον πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ προσήκοντος μέτρου τῆς ποινῆς καὶ πλείστας παρέχον ἐν τῇ πρακτικῇ δυσχερείας περὶ τὸν ἐκάστοτε προσδιορισμὸν τῆς ἀληθοῦς ἀξίας τῶν κλοπιμαίων. Mittermaier N. Archiv d. Crim. R. 1852 σελ. 321 ἐπομ. — Egidy d. Verbrechen d. Diebstahls σελ. 97 ἐπομ. — Hälschner System II σελ. 448. — Ὁ νῦν ἰσχύων ποιν. νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ὡς καὶ ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἐγκατέλειπον καθ' ὅλοκληρίαν τὸ σύστημα τῆς διακρίσεως τῆς κλοπῆς ἐκ τῆς ἀξίας τῶν κλοπιμαίων.

Ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς ἡ κλοπὴ χαρακτηρίζεται ὡς ἀπλή, ἐὰν τὸ κλοπιμαῖον ἔχῃ ἀξίαν πλεον τῶν εἴκοσι δραχμῶν¹⁾, τοῦναντίον δὲ ὡς διακεκριμένη, ἐὰν τὸ κλοπιμαῖον ἔχῃ ἀξίαν ἀνωτέραν τῶν 400 δραχμῶν, ὅτε ὁ ἔνοχος ἐπισύρει τὴν ποινὴν τῆς εἰρκτῆς, ἥτις εἰς ἰσόβια δεσμὰ μετατρέπεται, ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ κλαπέντος ἀντικειμένου ᾖ ἀνωτέρα τῶν χιλίων δραχμῶν συντρέχῃ δὲ τις τῶν ἐν τοῖς §§ 1, 2, 3, 4 καὶ 5 τοῦ ἄρθρ. 375 μνημονευομένων περιπτώσεων, αἵτινες ἐπισύρουσι κατὰ τοῦ ἐνόχου τὴν ποινὴν τῆς εἰρκτῆς.

Ἡ τοιαύτη οὐσιώδης ἐπίδρασις τῆς ἀξίας τῶν κλοπιμαίων ἐπὶ τοῦ εἵδους καὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς κλοπῆς ἀπαιτεῖ κατ' ἀνάγκην ἐκάστοτε τὴν ἀκριβῆ ἐξερεύνησιν καὶ βεβαίωσιν τοῦ ποσοῦ τῆς ἐκτιμήσεως τῶν ἀντικειμένων τῆς κλοπῆς. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 379, ὅπερ περὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ πραγματεύεται, «Εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς κλοπιμαίας ποσότητος λαμβάνεται ὡς βάσις ἡ ἀγοραία τιμὴ, τὴν ὅποιαν εἶχε τὸ πρᾶγμα, καθ' ὃν χρόνον ὑφαίρθη». Ἐπομένως ὡς ὅροι πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς ἀξίας τοῦ κλοπιμαίου χρησιμεύουσι, πρῶτον ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἐγένετο ἡ ὑφαίρεσις, καὶ δεύτερον ἡ ἀγοραία τιμὴ τοῦ ὑφαίρεθέντος πράγματος κατὰ τὸν χρόνον τῆς ὑφαίρεσεως αὐτοῦ.

Ἐὰν τὸ ὑφαίρεθὲν πρᾶγμα μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κλοπῆς ὑπέστη διαφοροὺς ἀλλοιώσεις, ἐπενεγκούσας τὴν ἐλάττωσιν ἢ αὐξήσιν τῆς ἀξίας αὐτοῦ, ἡ τοιαύτη διαφορὰ δὲν συμπεριλαμβάνεται ἐν τῷ ὑπολογισμῷ πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς ἀξίας αὐτοῦ²⁾.

Ἡ δὲ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ὑφαίρεσεως ἀξία ὑπολογίζεται κατὰ τὴν ἀγοραίαν τιμὴν, τούτεστιν οὐχὶ κατὰ τὴν ἐσωτερι-

¹⁾ Ὅσακις ἡ ἀξία τοῦ κλοπιμαίου πράγματος εἶναι κατωτέρα τῶν 20 δραχμῶν ἢ πρᾶξις φέρει χαρακτηρὰ πταισματος, τιμωρουμένη διὰ κρατήσεως ἢ προστίμου ἄρθρ. 693.

²⁾ Ὡς λ. χ. ἐὰν ἀφῆρθησαν χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ κοσμήματα, τὰ ὅποια ἐτάκην καὶ ἐλήφθη μόνον ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ἀργυρὸς, ἢ ἐὰν ἐκλάπη χρυσὸς ἢ ἀργυρὸς ἀκατέργαστος καὶ μετεβλήθη εἰς κοσμήματα ἢ σκεύη.

κῆν ἀξίαν, ἣν τὸ ὑφαίρεθὲν πρᾶγμα ἔχει, ἀλλὰ κατὰ τὴν τιμὴν, ἣν δύνανται νὰ ἔχη ὡς ἀντικείμενον ἀγοραπωλησίας ¹⁾).

Ἐκ τοῦ ἀξιώματος τούτου ἔπεται, ὅτι δὲν πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν

α') Ἡ ἀπὸ διαθέσεως τοῦ κατόχου πρὸς τὸ πρᾶγμα διδομένη ἀξία (pretium affectionis).

β') Ἡ ἀξία, εἰς ἣν ὁ κλαπείς ἠγόρασεν ἢ ἐπρομηθεύθη τὸ πρᾶγμα, ὅταν ἡ ἐν τῇ ἀγορᾷ τιμὴ αὐτοῦ εἶναι διάφορος ²⁾).

γ') Ἡ ἔμμεσος ζημία, ἣν ὁ κλαπείς ἔνεκα τῆς ἀπωλείας τοῦ ὑφαίρεθέντος πράγματος ὑπέστη ³⁾).

δ') Ἡ φθορὰ καὶ βλάβη, ἥτις ἐγένετο εἰς πράγματα τοῦ κλαπέντος πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κλοπῆς. Ὅθεν κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν κλαπέντων δὲν συνυπολογίζεται τὸ ποσὸν τῆς ἀξίας τῶν θραυσθέντων κιβωτίων, ἢ ἀποδοχείων πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς

¹⁾ Οὕτω λ. γ. ἐὰν κλαπῶσι χρυσῆ ἢ ἀργυρῆ κοσμήματα ἢ σκεύη, ἡ ἀξία αὐτῶν ὑπολογίζεται οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς τιμῆς τοῦ χρυσοῦ ἢ ἀργύρου, ἐξ οὗ ἀποτελοῦνται, ἀλλὰ καὶ τῆς δαπάνης τῆς κατασκευῆς (façon) αὐτῶν. Ἐπίσης ἐὰν κλαπῶσι χρεώγραφα τοῦ δημοσίου ἢ τραπεζῶν πληρωτέα τῷ κομιστῇ ὡς βάσις τοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς ἀξίας αὐτῶν λαμβάνεται ἡ ἀγοραία τιμὴ. Ἐὰν δὲ κλαπῶσι τοκομερίδια τοιούτων χρεωγράφων μὴ ληξιπρόθεσμα ἀφαιρεῖται ὁ μέχρι τῆς λήξεως αὐτῶν τόκος πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ ποσοῦ, ὅπερ ἐκπροσωποῦσιν. Stenglein Commentar ἀρθ. 272.—II. σελ. 358.—Temme Betrag d. Diebstahls σελ. 92.

²⁾ Οὕτω λ. γ. ἐὰν συμβῇ κλοπὴ παρὰ τινι ἐμπόρῳ ὡς βάσις τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν κλαπέντων δὲν δύναται νὰ ληθῇ ἡ ἀξία τῶν τιμολογίων τοῦ ἐργοστασίου, παρ' οὗ ἐπρομηθεύθη τὰ κλαπέντα ἀντικείμενα, ἀλλ' ἡ ἀγοραία.

³⁾ Anmerkungen z. Baier. Straf. II σελ. 109 § 2. Οὕτω λ. γ. ἐὰν ἀποκαπῇ πῆρριζον δένδρον τι φέρον ἄνθους ἔτι καρπούς, ὅπως ἰδιοποιηθῇ ὁ κλέπτης τὴν ἐξ αὐτοῦ ξυλείαν, δὲν ἐπιτρέπεται πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς ἀξίας τῆς ξυλείας νὰ συνυπολογισθῇ καὶ ἡ ἀξία τῶν καρπῶν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ὀριμάνσεως Temme Betrag d. Diebstahls σελ. 59.

κλοπῆς, οὐδὲ τὸ ποσὸν τῆς ζημίας τῆς ἐπελθούσης εἰς τὸ σύνολον τοῦ ἀντικειμένου, ἐκ τοῦ ὁποίου μέρη τινὰ ἀπεχωρίσθησαν καὶ ἀφῆρέθησαν ὑπὸ τοῦ κλέπτου ¹⁾).

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐὰν τὸ ποσὸν τῆς προσγενομένης ζημίας ᾖ κατὰ πολὺ ἀνώτερον τῆς ἀξίας τοῦ κλαπέντος ἀντικειμένου δύναται, ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν περιστάσεων τῶν συνοδευουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, νὰ ὑπάρξῃ συρροὴ τοῦ ἐγκλήματος τῆς κλοπῆς μετὰ τοῦ ἐγκλήματος τῆς φθορᾶς ἢ βλάβης ξένης περιουσίας (ἄρθρ. 421 ἐπομ.) ²⁾).

ε') Ἡ πεπλανημένη ιδέα, ἣν εἶχεν ὁ αὐτουργὸς περὶ τῆς ἀξίας τῶν ὑφαιρεθέντων πραγμάτων. Οὕτω λ. χ. ἐὰν ὁ αὐτουργὸς ἀφῆρσε σκευὸς τι, ὑπερ ὑπέθετεν ἐξ εὐτελοῦς μετάλλου, ἀλλ' ἀπεδείχθη, ὅτι ἦν ἐξ ἀργύρου, ἢ νομίσματα, τὰ ὅποια ὑπέθετεν ὡς γνήσια, ἐν ᾧ ταῦτα ἦσαν κίβδηλα, πρὸς προσδιορισμὸν τῆς ἀξίας αὐτῶν λαμβάνεται ὡς βάσις ἡ πραγματικὴ τῶν ὑφαιρεθέντων ἀντικειμένων ἀξία καὶ οὐχὶ ἡ ἐκ πλάνης εἰκαζομένη ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ ³⁾).

¹⁾ Ὑποθετίσθω λ. χ. ὅτι ἐξ ἀγάλματος τινος ἐκ πολυτίμου μετάλλου ἢ ἐκ μαρμαίρου ἀρχαίου θραύεται ἡ χεὶρ ἢ ὁ ποὺς ἢ ἄλλο τι μέρος καὶ ἀφαιρεῖται, ἢ ὅτι ἐκ νομισματικῆς τινος συλλογῆς ἐμπεριχοῦσης κατὰ χρονολογικὴν τάξιν ἅπαντα τὰ νομίσματα ὠρισμένης ἐποχῆς, ἀφαιρεῖται ἐν ἡ πλείονα νομίσματα.

²⁾ Weiss Commentar II ἀρθρ. 272 σελ.126.— Temme Betrag des Diebstahls σελ.45 ἐπομ.—Stenglein Commentar ἀρθρ.272 II σελ.356.

³⁾ Anmerkungen z. Baierischen Strafgesetzb. II σελ.108.—Ἐὰν ἡ πλάνη τοῦ αὐτουργοῦ περιστράφητο οὐ μόνον ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ κλαπέντος ἀντικειμένου, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς αὐτὰ ταῦτα τὰ ὑφαιρεθέντα ἀντικείμενα, δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς πράξεως. Οὕτω λ. χ. ἐὰν ἐπαίτης τις, ριγῶν ἐκ τοῦ ψύχους καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν προθάλαμον οἰκίας τινὸς ἀφαιρῇ ἐπενδύτην κρεμάμενον αὐτόθι, ἐν ᾧ εὐρίσκει χαρτοφυλάκιον πλήρες χαρτονομισμάτων μεγάλης ἀξίας τὸ ὁποῖον παρακρατεῖ, ἡ πράξις δὲν χαρακτηρίζεται ὡς κλοπὴ ἀντικειμένων ἰσοτίμων πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ ἐπενδύτου καὶ τοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ τοῦ ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ, ἀλλ' ὑφίσταται συρ-

Ἐάν δὲν ἐτελέσθῃ ἡ κλοπὴ, ἀλλ' ἀπλὴ μόνον ἀπόπειρα ἐγένετο, ἐκ τῆς ἀξίας δὲ τοῦ ἀντικειμένου, οὐ τὴν ἀφαίρεσιν ἀπεπειράθη ὁ αὐτουργός, δέαν νὰ ὀρίσθῃ ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως, ἐγείρεται τὸ ζήτημα, ποῖα ἀντικείμενα θέλουσι χρησιμεύσει πρὸς ὑπολογισμόν τοῦ ποσοῦ τῆς κλοπῆς; Πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου διακριτέον τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἐγένετο ἀπόπειρα κλοπῆς ὠρισμένου ἀντικειμένου, ὅτε ἐκ τῆς ἀξίας αὐτοῦ κανονίζεται τὸ ποσὸν τῆς κλοπῆς, ἀπὸ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν δὲν δύναται ὠρισμένως ν' ἀποδειχθῇ τὸ πρᾶγμα ἢ τὰ πρᾶγματα, ὧν τὴν ἀφαίρεσιν προϋτίθετο ὁ κατηγορούμενος. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ποσὸν τῆς κλοπῆς ὀρίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀξίας τοῦ ἐλαχίστου ἀριθμοῦ τῶν πραγμάτων, ἅτινα ἡδύνατο ν' ἀφαιρέσῃ ὁ κατηγορούμενος, ὑπὲρ οὗ ἐν ἀμφιβολίᾳ ἢ εὐνοϊκωτέρα δίδεται λύσις ¹⁾).

Τὸ ζήτημα περὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς ἀξίας τοῦ κλαπέντος πρᾶγματος, ἐν ᾗ περιπτώσει ἡ κλοπὴ διεπράχθη ὑπὸ πολλῶν συγχρόνως λύει τὸ ἄρθρ. 379 συμφώνως πρὸς τὴν ἐπικρατήσασαν παρὰ τοῖς νεωτέροις γνώμην, ὀρίζαν ὅτι: *ἐὰν πολλοί, ὡς αὐτουργοί, ἐπραξαν τὴν κλοπὴν, εἰς ἕκαστον αὐτῶν καταλογίζεται πλήρης ἡ πράξις, χωρὶς νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ἡ διανομή τοῦ κλαπέντος πρᾶγματος* ²⁾).

4) Ἐπιβαρυντικαὶ αἰτίαι.

Ἀφοῦ διὰ τῶν ἁρθρῶν 373, 374 καὶ 375 διεκρίθησαν τὰ διάφορα εἶδη τῆς κλοπῆς, καὶ ὠρίσθησαν αἱ καταγνωστέαι ἐκάστω αὐτῶν ποιναί, ἔπεται ἀμέσως ἡ διάταξις τοῦ ἁρθροῦ 376, ὑπὲρ κανονίζει ἐν γένει τὰς αἰτίας, ἔνεκα τῶν ὁποίων καθ' ὅλας

ροσὴ τοῦ ἐγκλήματος τῆς κλοπῆς καὶ ὑπεξαίρεσεως. Temme Betrag d. Diebstahls. σελ. 71.

¹⁾ Weiss Commentar II ἄρθρ. 272.

²⁾ Wächter Lehrb. § 190. σήμ. 65.—Heffter Lehrb. § 497. — Mittermajer z. Feuerbach's Lehrb. § 327. not VII.

τάς περιπτώσεις τῶν προηγουμένων ἄρθρων ἐπέρχεται ἡ ἐπιβάρυνσις τῆς καταγνωστέας κατὰ τοῦ ἐνόχου ποινῆς. Τοιαύτας ἐπιβαρυντικὰς αἰτίας παραδέχεται, ἐάν ἡ κλοπὴπραχθῇ

1) Εἰς πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὸ κράτος, εἰς τὸν βασιλέα ἢ τὸν βασιλικὸν οἶκον, ἢ εἰς κατάστημα ἐκκλησιαστικόν, διδασκικόν, ἢ φιλάνθρωπον, ἢ ἄλλως ἀφιερωμένα εἰς ὄφελος ἢ χρῆσιν τοῦ κοινοῦ, ἢ τεθειμένα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἀρχῆς, ἢ κατασχεθέντα ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου.

Ὡς οὐσιώδης ὅρος πρὸς ἐπιβάρυνσιν τῆς ποινῆς καθ' ὅλας τὰς εἰρημένας περιπτώσεις πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ ὑπαρξίς παρὰ τῷ αὐτουργῷ τῆς γνώσεως, ὅτι τὸ ἀφαιρούμενον πρᾶγμα ἀνήκει εἰς τὸ κράτος, ἢ εἰς τὸν βασιλέα ἢ τὸν βασιλικὸν οἶκον, ἢ εἰς φιλάνθρωπικόν τι κατάστημα, ἢ ὅτι ἦν κατασχεμένον ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, καθόσον μάλιστα ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ ἡ ἀφαίρεσις τῶν τοιούτων πραγμάτων νὰ γείνη ἐξ ὠρισμένου τόπου, οἷον ἐκ τῶν ἀνακτόρων, ἐκ τινος νοσοκομείου, ἢ σχολείου κτλ. ἀλλ' ἐξ οἰουδήποτε τόπου καὶ ἂν γείνη, ἐφαρμόζεται ἡ ἐπιβάρυνσις τῆς ποινῆς τοῦ ἐνόχου 1).

2) Εἰς ζῶα βόσκοντα, αὐλιζόμενα ἢ ἐλαυνόμενα, εἰς κυψέλας μελισσῶν ἐν ὑπαίθρῳ, εἰς γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ ζῶα εὐρισκόμενα ἐπὶ τῶν ἀγρῶν, εἰς καρποὺς θερισμένους καὶ μὴ ἕνα ποταμιευμένους εἰσέτι εἰς περίφρακτον μέρος· εἰς ξυλικὴν κεκομμένην μὲν, ἀλλ' εἰσέτι εἰς τὸ ὑπαίθρον κειμένην· εἰς ξύλα ἐπιπλέοντα ἢ εἰς σχεδίας, εἰς ἀγριμαῖα περίκλειστα, ἢ ἐν θηριοτροφείοις διαιτώμενα, εἰς ἰχθύας ἐπὶ ἰχθυοτροφείων 2), εἰς ὀθώνας λευκαينوμένας, καὶ εἰς ἄλλα πράγματα μὴ δυνάμενα νὰ φυλαχθῶσιν ἰδίως.

1) Häberlin Criminalrecht IV σελ. 57 καὶ 62.

2) Τὸ Γερμανικὸν κείμενον λέγει «an Fischen in Weihern und Fischteichern», ὅπερ δηλοῖ τοὺς ἐντός περιφράκτου χώρου τεθέντας μετὰ τὴν ἀλίευσιν ἰχθύας καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν παραχθέντας, ὅρ. καὶ ἐρμηνεῖν ἄρθρ. 448 περὶ παραβιάσεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἀλίειας.

Ἡ ἀπαρίθμησης τῶν εἰρημένων ἀντικειμένων δὲν εἶναι περιοριστική, ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου ἐξάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτῶν ὑπάγονται καὶ ἄλλα πράγματα, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ φυλαχθῶσιν ἰδίως. Ὡς λ. χ. ἡ κλοπὴ τῶν ἐξ ὄρυχείου ἢ μεταλλείου τινὸς ἐξορυσσομένων ὄρυκτῶν ἢ μεταλλευμάτων τῶν ἐναποτεθειμένων συνήθως παρὰ τὰ φρέατα, ἐξ ὧν ὄρυσσονται, τῆς ἀσυλλέκτου ῥητίνης, τῶν κατασκευαζομένων πλίνθων, κτλ. Ὡς ἀντικείμενα, τὰ ὅποια δὲν δύνανται ἰδίως νὰ φυλαχθῶσιν, ἐννοητέον οὐχὶ τὰ ἀντικείμενα, ἅτινα ὁ κύριος αὐτῶν δὲν ἠδυνήθη νὰ φυλάξῃ δι' ἑλλειψίν χώρου ἢ δι' ἀπορίαν προσώπων πρὸς ἐπιτήρησιν αὐτῶν, ἀλλὰ ἐκεῖνα, ὧν ἡ ἰδιαιτέρα φύλαξις ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν εἶναι ἀδύνατος ἢ κατὰ κοινὴν συνήθειαν ἀφίενται ἀπροφύλακτα ¹⁾).

3) Εἰς τεχνουργήματα ἐκτεθειμένα εἰς θεῶν τοῦ δημοσίου, ἢ εἰς ἄλλα μνημεῖα, συντείνοντα πρὸς καλλωπισμὸν ἢ ὄφελος.

4) Εἰς κοινὰ ξενοδοχεῖα. Εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἐὰν ἡ κλοπὴ ἐγένετο εἰς πράγματα ἀνήκοντα εἰς τοὺς ξενιζομένους ἢ εἰς τὸν ξενοδόχον ἢ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ, καὶ ἐὰν αὐτουργὸς αὐτῆς εἶναι ὁ ξενοδόχος ἢ οἱ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ ὑπηρεταί, ἢ τρίτον πρόσωπον, ἢ οἱ ξενιζόμενοι ²⁾).

¹⁾ Ἐὰν τὴν ῥῆσιν «μὴ δύναμενα ἰδίως νὰ φυλαχθῶσιν» ἐρμηνεύσωμεν ἀναφορικῶς πρὸς τὸν κύριον τῶν πραγμάτων αὐτῶν, ἐνδέχεται νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ ὅλως ἄτοπον ἀποτέλεσμα τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς κλοπῆς ὁμοίως φύσεως πραγμάτων ὅτε μὲν ὡς συνοδευομένης δι' ἐπιβαρυντικῶν αἰτιῶν, ἄλλοτε δὲ οὐχί. Οὕτω λ. χ. ἐὰν ὑποθέσωμεν πλούσιον γαιοκτήμονα, ἔχοντα τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐντὸς εὐρυχώρου αὐλῆς καὶ ἀμελήσαντα νὰ εἰσαγάγῃ τὴν ξυλείαν ἐντὸς αὐτῆς, ἡ κλοπὴ τῆς τοιαύτης ξυλείας, ἣτις ἠδύνατο ἰδίως νὰ φυλαχθῇ, δὲν θέλει χαρακτηρισθῇ ὡς μετ' ἐπιβαρυνούσης τὴν ποινὴν αἰτίας γενομένη, ἐν ᾧ τοῦναντίον ἡ κλοπὴ ξυλείας ἀνηκούσης εἰς πτωχὸν γαιοκτήμονα, στενόχωρον ἔχοντα οἰκίαν ἄνευ αὐλῆς, καὶ ἠναγκασμένον τὴν ξυλικὴν, ἣν συνέλεξε νὰ ἐναποθέσῃ ἐκτὸς τῆς οἰκίας αὐτοῦ θέλει θεωρηθῇ ὡς συνοδευομένη δι' ἐπιβαρυντικῆς αἰτίας. — Häberlin Criminalrecht IV σελ. 35.

²⁾ Motive z. Baierisch. Entwürfe 1827 σελ. 294.

5) Ἐν καιρῷ πυρκαϊᾶς ἢ πλημμύρας, εἰς δεινοὺς κινδύνους πολέμου, ἐν καιρῷ στάσεως, ἢ εἰς ἄλλας παρομοίας δυστυχεῖς περιστάσεις.—Ἡ περίπτωσις αὕτη ὑποθέτει τοιαῦτα συμβεβηκότα, ἅτινα προκαλοῦσι γενικὴν ταραχὴν, ἀπειλοῦντα τὴν ὑπαρξιν καὶ περιουσίαν τῶν κατοίκων χώρας ἢ τόπου τινός ¹⁾. Ὡς ἐκ τοῦ γράμματος δὲ τοῦ νόμου ἐξάγεται, ἐπιτρέπεται ἡ κατ' ἀνάλογίαν ἐφαρμογὴ καὶ ἐπ' ἄλλων μὴ ῥητῶς ἐν αὐτῷ μνημονευομένων, ἀλλὰ παρομοίων δυστυχημάτων ὡς λ.χ. ἐπὶ σεισμῶν. Ἐκ τῆς διαρκείας τοῦ κινδύνου καὶ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἐτελέσθη ἡ κλοπὴ, ἤρτηται ἡ λύσις τοῦ ζητήματος, ἂν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς συντρέχουσιν ἐπιβαρυντικαὶ αἰτίαι. Δὲν ἀπαιτεῖται δὲ νὰ γείνη κλοπὴ πραγμάτων ἐν τῇ πυρποληθείσῃ οἰκίᾳ εὐρεθέντων, ἢ εἰς τὸν ἰδιοκτήτην αὐτῆς ἀνηκόντων, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν ἄλλαις γειτνιαζούσαις οἰκίαις γενομένη κλοπὴ, διαρκούσης τῆς πυρκαϊᾶς θεωρεῖται ὡς ὑπὸ ἐπιβαρυντικὰς περιπτώσεις τελεσθεῖσα ²⁾.

6) Εἰς κοινὰ πρατήρια, εἰς ἀγοράς γινομένας κατ' ἔτος, ἢ καθ' ἑβδομάδα, ἢ εἰς συρροὴν λαοῦ συνηθρισμένου ἐπὶ δημοσίου τόπου. Ἡ ἐπιβαρυντικὴ αἰτία τῆς ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τελεσθείσης κλοπῆς ὑφίσταται, εἴτε τὰ ἀφαιρεθέντα πράγματα ἀνῆκον εἰς τοὺς πωλητὰς εἴτε εἰς τοὺς ἀγοραστὰς ³⁾.

7) Ἐν καιρῷ νυκτός. Ὁ λόγος, δι' ὃν ὡς ἐπιβαρυντικὴ αἰτία λογίζεται ἡ διάπραξις τῆς κλοπῆς ἐν καιρῷ νυκτός εἶναι ἡ ἐπιτάσις τοῦ μεγέθους τοῦ κινδύνου, τοῦ ἀπειλοῦντος τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν, ὅσῳκις ὁ κλέπτης ἐπωφελούμενος τοῦ σκότους τῆς νυκτός καὶ τῆς συνήθους κατὰ τὴν ὥραν ταύτην ἀναπαύσεως τῶν κατοίκων ἐπιχειρεῖ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κλοπῆς, ἐπὶ τῇ

¹⁾ Ἐν τῇ Ῥωμ. νομοθεσίᾳ ἰδιαιτέρως διεκρίνετο τὸ εἶδος τοῦτο τῆς κλοπῆς *furtum ex incendio, ruina, naufragio, rate, nave expugnata*. Lex 1. (47. 9).

²⁾ Leonhardt Commentar II ἀρθρ. 287 σελ. 322.—Köstlin Abhand. σελ. 269.

³⁾ Häberlin Criminalrecht IV σελ. 44.

προσδοκία, ὅτι καὶ εὐχερέστερον θέλει διαλάβει τὴν πρόσοχὴν τῶν ἐνδιαφερομένων καὶ ἀσφαλέστερον θέλει δυνηθῇ ν' ἀπακρυβῇ. Μὴ ὑπαρχούσης ἐν τῷ ποινικῷ νόμῳ εἰδικῆς τινος διατάξεως ὀρίζουσας τὴν διάρκειαν τῆς νυκτὸς, ὀρθωτέραν θεωροῦμεν τὴν γνώμην τῶν παραδεχομένων, ὅτι ὡς νῦν θεωρεῖται τὸ χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ συνήθως κοιμῶνται οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅπερ ἄρχεται ἀναλόγως τῆς ὥρας τοῦ ἔτους, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐκλείψῃ τὸ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου λυκόφως, καὶ λήγει πάλιν, ὅταν ἡ αὐγὴ διασκεδάζουσα τὸ σκότος προαγγέλλῃ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ¹⁾).

8) Ἀπὸ ὑπηρετίας (ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ ἀρθρ. 377 § 7), ἀπὸ συνεργάτας ἢ μαθητὰς, ἀπὸ ἡμερομίσθους, ἢ ἄλλους μισθάρνας ἢ ἐπισίτους, οἵτινες εἰσέρχονται διὰ τοῦτο εἰς οἰκίαν τινὰ καὶ ἐξέρχονται αὐτῆς, κατ' ἐκείνων, παρὰ τοῖς ὁποίοις ὑπηρετοῦσι, κατὰ τοῦ πρωτεργάτου ἢ οἰκοδεσπότου, ἢ κατὰ τινος, ὅστις εὐρίσκεται μετ' αὐτῶν εἰς τὴν αὐτὴν κατ' οἶκον κοινότητά.

Ἡ ἐπιβαρυντικὴ αὕτη αἰτία ἀπορρέει μὲν ἀφ' ἐνὸς ἐκ τῆς ιδιότητος τοῦ προσώπου, ὅπερ αὐτουργὸς τῆς κλοπῆς ἐγένετο, καὶ ἀφ' ἐτέρου ἐκ τῆς ιδιότητος τοῦ προσώπου, καθ' οὗ ἐτελέσθη ἡ κλοπὴ· στηρίζεται δὲ ἐπὶ τῆς μετ' ἀλλήλων σχέσεως ἀμφοτέρων καὶ τῆς ἐκ ταύτης πηγαζούσης μερίζονος εὐχερείας πρὸς διάπραξιν τοῦ ἐγκλήματος. Εὐθύς ἅμα ἐκλείψῃ ἡ τοιαύτη τῶν προσώπων σχέσις, αἵρεται καὶ ὁ λόγος τῆς ἐπιβαρύνσεως τῆς ποινῆς.

Ὁ αὐτουργὸς τῆς κλοπῆς ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ ὑπηρετῆς ἢ συνεργάτης ἢ μαθητῆς ἢ ἄλλο τι ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων προ-

¹⁾ Merckel ἐν Holtzendorff's Handb. II 684. — Köstlin Abhandl. σελ. 268. — Faustin-Hélie Code Pénal II ἀριθ. 3275. — Carnot Commentaire art. 381. II σελ. 265. Ἡ γνώμη αὕτη δὲν εἶναι ἡ ἐν γένει ἐπικρατούσα. Τὸ ἀκυρωτικὸν τῆς Γαλλίας ἀσπάζεται τὴν γνώμην, ὅτι ἡ διάρκεια τῆς νυκτὸς δεόν νὰ κανονίζεται ἐκ τῆς δύσεως καὶ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου. Faustin-Hélie Pratique criminelle II ἀριθ. 731.

σώπων. Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὑπηρετῶν ὑπάγονται ὅσοι ἐπὶ μισθῷ μηνιαίῳ ἢ ἐτησίῳ παρέχουσιν τινι τὰς συνήθεις καὶ καθημερινὰς κατωτέρας διακονίας, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς συνεργάτας, οἵτινες ὡς ἐπίκουροι προσλαμβάνονται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑπὸ τοῦ οἰκοδεσπότης ἢ τοῦ πρωτεργάτου ἐπιχειρουμένων ἐργασιῶν. Εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτῶν δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν ἐπίσης τοὺς γραφεῖς ἢ βοηθοὺς τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων, ἢ καὶ παντὸς ἄλλου εἵδους γραφείων ¹⁾).

Τὰ εἰρημένα πρόσωπα πρέπει ὡς ἐκ τῆς ιδιότητος αὐτῶν νὰ ἔχωσι τὴν εὐκαιρίαν νὰ εἰσέρχωνται καὶ ἐξέρχωνται εἰς οἰκίαν τινά. Εἰς ποῖον ἀνήκει ἡ οἰκία δὲν ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ νόμου, ἀρκεῖ μόνον τὰ πρόσωπα ταῦτα ὑπὸ τὴν ιδιότητα, ἣν προϋποθέτει ὁ νόμος νὰ δύνανται ἀκωλύτως νὰ εἰσέρχωνται καὶ ἐξέρχωνται εἰς τινὰ οἰκίαν, καὶ ἡ κλοπὴ νὰ διεπράχθῃ κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότης τῆς οἰκίας, ἢ κατὰ τοῦ κυρίου, παρ' ᾧ ὑπηρετοῦσι, ἢ κατὰ τοῦ πρωτεργάτου ἢ καὶ κατὰ παντὸς ἄλλου συν-οικοῦντος μετ' αὐτῶν ²⁾).

Ἐπίσης δὲν ἐξετάζει ὁ νόμος εἰς ποῖον ἀνήκουσι τὰ πράγματα, ἂν κύριος αὐτῶν ᾖ ὁ οἰκοδεσπότης, ἢ ὁ πρωτεργάτης, ἢ τὰ πράγματα ταῦτα ἀνήκον εἰς ἄλλον μὲν, εὐρίσκοντο δὲ προσωρινῶς ἐξ οἴουδ' ἂν ποτε λόγου εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ³⁾).

¹⁾ Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3219.

²⁾ Ὅθεν ἡ ἐπιβαρυντικὴ αὕτη αἰτία τῆς κλοπῆς ὑφίσταται, καὶ ὅταν τεχνουργὸς τις πέμψῃ τοὺς ἐργάτας αὐτοῦ εἰς τινὰ οἰκίαν πρὸς ἐργασίαν ἐν αὐτῇ, ἔνεκα δὲ τούτου δύνανται ἀκωλύτως νὰ εἰσέρχωνται καὶ νὰ ἐξέρχωνται, διαπράξωσι δὲ κλοπὴν κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότης τῆς οἰκίας ταύτης, ἐν ᾗ ἐργάζονται, ἢ κατὰ τινος τῶν μετ' αὐτοῦ συνοικοῦντων προσώπων.

³⁾ Köstlin Abhandl. σελ. 274. — Κατὰ τὸ κείμενον τοῦ ἡμετέρου νόμου δύνανται νὰ ἐγερθῇ σπουδαία ἀμφιβολία, ἂν τὴν ἐπιβαρυντικὴν ταύτην αἰτίαν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν καὶ ἐν περιπτώσει κλοπῆς γενομένης ὑπὸ ἐργατῶν εἰς βιομηχανικόν τι ἢ ἐμπορικὸν κατάστημα, τὸ ὁποῖον βεβαίως δὲν δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς οἰκίαν. Ἀ-

9) Εἰς ἀκατοίκητα κτίρια διὰ ῥήξεως ἢ ἀναβάσεως, ἢ εἰς κατοικημένα ἀναβάντων τῶν ἐνόχων δι' ἐπίτηδες γενομένων προπαρασκευῶν ἢ βοηθητικῶν μέσων. Εἶδομεν ἀνωτέρω [σελ. 60] ποῖα ὡς κατοικημένα κτίρια χαρακτηρίζονται, ὅθεν τὰ μὴ ἀνήκοντα εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτῶν εἰσὶν ἀκατοίκητα κτίρια καὶ τὴν εἰς αὐτὰ διὰ ῥήξεως ἢ δι' ἀναβάσεως κλοπὴν θεωρεῖ τὸ ἄρθρ. 376 ὡς λόγον πρὸς ἐπιβάρυνσιν μόνον τῆς καταγνωστέας ποινῆς. Ἀλλ' ἐὰν οὐχὶ εἰς ἀκατοίκητα ἀλλ' εἰς κατοικημένα κτίρια ἀπεφασίσθῃ ἡ ἐκτέλεσις κλοπῆς, πρὸς ἀνάβασιν δὲ εἰς αὐτὰ ἐγένετο χρῆσις ἰδιαιτέρων προπαρασκευῶν, ἢ ἄλλων βοηθητικῶν μέσων ὁ αὐτουργός, οὐ μόνον ἐνοχος διακεκριμένης κλοπῆς κηρύσσεται καὶ τιμωρεῖται κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρ. 374 καὶ 375, ἀλλ' ἡ καταγνωστέα κατ' αὐτοῦ ποινὴ ἐπιτείνεται ἐνσκα τῆς ἐπιβαρυντικῆς ταύτης αἰτίας, ἥτις μαρτυρεῖ τὴν σταθεράν καὶ προμεμελετημένην αὐτοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κλοπῆς θέλησιν καὶ τὴν ἀπόφασιν, ὅπως διατρέξῃ πάντα ἐνδεχόμενον κίνδυνον ἐκ τοῦ παρατόλμου αὐτοῦ ἐπιχειρήματος.

δ') Καταδίωξις τῶν ἐπὶ κλοπῇ κατηγορουμένων καὶ ἐξάλειψις τοῦ ἀξιοποίνου.

Κατὰ γενικὸν κανόνα ἡ κλοπὴ ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κολασίμων πράξεων τῶν αὐτεπαγγέλτως διωκομένων. Ἐξαίρεσιν τῆς ἀρχῆς ταύτης καθιεροῖ τὸ ἄρθρ. 377, ὁρίζον ὅτι ἡ κλοπὴ, οἰουδήποτε εἶδους καὶ ἂν ᾖ, διακεκριμένη ἢ ἀπλῇ, δι' ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων συνοδευομένη ἢ οὐ, καταδιώκεται συνεπεῖα ἐγκλήσεως τοῦ παθόντος, ὅταν παρὰ τὴν ὑπὸ προσώπων συνδεομένων μετὰ τοῦ προσώπου, καθ' οὗ ἐτελέσθῃ δι' ὀρισμένου βαθμοῦ συγγενείας ἐξ αἵματος ἢ ἐξ ἀγχιστείας, ἢ ὑπὸ οἰκετῶν εἰς φαγητὰ ἢ ποτὰ ἐκ λαίμαργίας, καὶ ὅταν ἡ ἐκ-

κριθέστερον καὶ λεπτομερέστερον διατυποῦται ἡ περίπτωσις αὕτη ἐν ἄρθρ. 386 § 3 τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου.

πέλεσις αὐτῆς δὲν συνοδεύηται ὑπὸ τινος τῶν ἐν §§ 4—6 τοῦ ἄρθρ. 374 καὶ ἐν § 3 τοῦ ἄρθρ. 375 μνημονευομένων περιπτώσεων, ἥτοι δὲν ἐγένετο διὰ ῥήξεως ἢ βλάβης τῶν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἐπιτεθειμένων σφραγίδων, ἢ ἐνόπλως, ἢ ὑπὸ συμμορίας ¹⁾).

Τὸν βαθμὸν τῆς ἐξ αἵματος ἢ ἐξ ἀγχιστείας συγγενείας ὀρίζει εἰδικῶς τὸ ἄρθρ. 377, διακελεύον, ὅτι συνεπεῖα ἐγκλήσεως διώκονται αἱ ὑφαιρέσεις αἱ γενόμεναι μεταξὺ ²⁾

1) Συζύγων ἢ ἀπὸ χηρεύοντος καὶ χηρευούσας εἰς τὴν παρὰ τοῦ ἀποθανόντος ἢ τῆς ἀποθανούσης συζύγου καταληφθεῖσαν περιουσίαν.

2) Γνησίων ἢ θετῶν γονέων καὶ τέκνων.

3) Ἀδελφῶν.

4) Ἀνεψιῶν καὶ θείων ἢ μεγάλων θείων.

5) Ἄλλων συγγενῶν ἐνδικοιτωμένων εἰς τὴν αὐτὴν κατ' οἰκον κοινότητα.

6) Τῶν ἐξ ἀγχιστείας συγγενῶν μέχρι τοῦ δευτέρου βαθμοῦ κατὰ τὸν ὑπολογισμόν τοῦ πολιτικοῦ δικαίου ³⁾).

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἄρθρον 377 καθιεροῖ ἐξαίρεσιν τοῦ γενικοῦ κανόνος περὶ τῆς ἐξ ἐπαγγέλματος καταδιώξεως τῆς κλοπῆς, ἔπεται, ὅτι ἐκτὸς τῶν ἐν αὐτῷ ῥητῶς κατονομαζομένων προσώπων δὲν ἐπεκτείνεται ἐξ ἀναλογίας καὶ εἰς πρόσωπα ἄλλα δι' ἀπωτέρου βαθμοῦ συγγενείας σχετιζόμενα, ἢ ἐπ' ἄλλων ἀναλόγων περιπτώσεων ⁴⁾).

¹⁾ Σκοπὸς τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι, ὅπως παρακωλύσῃ τὴν παρέμβασιν καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς εἰσαγγελικῆς ἀρχῆς εἰς τὰς ὅλως ἐμπειστευμένας καὶ ἰδιαιτέρας σχέσεις τῶν στενωτέρων συγγενῶν. Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. II σελ. 142. ἄρθρ. 218.

²⁾ Κατὰ τὸν Γαλλ. ποιν. νόμον (ἄρθρ. 380), καὶ τὸν τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας (ἄρθρ. 247) θεωρεῖται ἀνέγκλητος ἡ μεταξὺ συγγενῶν ἑγγυτέρου βαθμοῦ κλοπή.

³⁾ Περὶ τῶν ἐξ ἀγχιστείας συγγενῶν ὅρ. Ἑρμην. ἄρθρ. 74. Τόμ. Α'. σελ. 274.

⁴⁾ Chauveau-Hélie Code Pénal II n° 3190.

Περὶ τῶν συνεργῶν τῶν τοιούτων προσώπων δὲν περιέχει εἰδικὴν διάταξιν ὁ ἡμέτερος νόμος ¹⁾, ὅθεν ἐφαρμοστέαι εἰσὶν αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ περὶ συναιτιότητος καὶ συνεργείας, καὶ περὶ τιμωρήσεως τῶν συμμετασχόντων τῆς ἐκτελέσεως κολασίμου πράξεως προσώπων ²⁾.

Γενόμενης ἐγκλήσεως κατὰ τινος τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων προσώπων, καὶ κηρυχθέντος ἐνόχου τῆς ἀποδοθείσης αὐτῷ ὑφαιρέσεως, ἡ καταγινωσκαμένη ποινὴ εἶναι πολὺ τῆς συνήθους ἡπιωτέρα, διότι ἀντὶ τῆς ποινῆς τῶν δεσμῶν καὶ τῆς εἰρκτικῆς ἐπιβάλλεται μόνον φυλάκισις τοῦλάχιστον ἐξ μηνῶν ³⁾.

Πρὸς ἐνθάρρυνσιν καὶ προτροπὴν τοῦ αὐτουργοῦ εἰς ἔμπρακτον μετάνοιαν καὶ πρὸς ἀποσόβησιν τῆς ἐκ τῆς κλοπῆς προσγενομένης τῷ παθόντι ζημίας καθιεροῦται ἡ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ 378 ⁴⁾, καθ' ἣν τὸ ἀξιοποιοῦν τῆς γεγενημένης κλοπῆς ἐξαλείφεται διὰ τῆς αὐθορμητοῦ ὑπὸ τοῦ κλέπτου ἀπαδόσεως τῶν κλοπιμαίων, ἡ τῆς ἀξίας αὐτῶν. Ἀλλὰ πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ ἐνόχου ἀπὸ τῆς καταδιώξεως καὶ ποινῆς, δεόν νὰ συντρέχωσιν οἱ ἐξῆς ὅροι.

1) Ἡ ἀπόδοσις τοῦ κλαπέντος πράγματος αὐτουσίως ἢ ἡ πληρωμὴ ὁλοκληροῦ τῆς ἀξίας αὐτοῦ, ἥτις προσδιορίζεται κατὰ

¹⁾ Ὁ Γαλλικὸς ποιν. νόμος ἀρθρ. 380 § 2. καὶ ὁ τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἀρθρ. 247 § 7. ἐξαιροῦσι ῥητῶς τῆς εἰδικῆς διατάξεως τοῦ ἀρθρ. 377 τοὺς συνεργούς καὶ συναιτίους τοὺς μὴ ὑπαγομένους εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν συγγενῶν.

²⁾ Τόμ. Α'. σελ. 264.— Ἐάν κατὰ τοῦ αὐτουργοῦ δὲν ἐγένετο ἔγκλησις, ἐννοεῖται, ὅτι καὶ ὁ συνεργὸς δὲν δύναται νὰ καταδιωχθῇ ὁρ. Τόμ. Α'. σελ. 229.

³⁾ Ἐάν τὸ κλοπιμαῖον ἀνῆκεν εἰς πλείονα πρόσωπα, ἐκ τῶν ὁποίων τινὰ μόνον ἀπηύθυνον ἔγκλησιν κατὰ τοῦ αὐτουργοῦ ἡ κλοπὴ χαρακτηρίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀξίας τῆς ἀναλογούσης εἰς τὰ ἐγκαλέσαντα πρόσωπα. Stenglein Commentar ἀρθρ. 290 n° 10.— Τόμ. Α' σελ. 396.

⁴⁾ Βυαρικὸς ποιν. νόμου 1813 ἀρθρ. 227. — Motive z. Baier. Entwürfe 1827. σελ. 296.— Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ὡς καὶ ὁ τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας δὲν περιέχουσιν ὁμοίαν διάταξιν.

τοὺς προεκτεθέντας κανόνας περὶ ἐξευρέσεως τῆς τῶν κλοπιμαίων πραγμάτων ἀξίας, ἢ ἡ πλήρης ἱκανοποίησις τοῦ βλαφθέντος. Ὡς ἱκανοποίησιν (*Zufriedenstellung*) τοῦ βλαφθέντος δυνάμεθα κατ'ἀντιδιαστολὴν τῆς αὐτοῦσι τοῦ ἀποδόσεως καὶ τῆς πληρωμῆς τῆς ἀξίας νὰ ὑποθέσωμεν ἐννοουμένην τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν δὲν ἐγένετο ἡ ἄμεσος ἀπόδοσις τῶν κλαπέντων ἢ ὁλοκλήρου τῆς ἀξίας αὐτῶν, ἀλλὰ μετὰ τοῦ κλαπέντος καὶ τοῦ κλέπτου συνεφωνήθησαν τὰ περὶ ἀποδόσεως τῶν κλοπιμαίων ἢ τῆς ὀρισθείσης ἀξίας, καὶ ὠρίσθησαν ἐν ἀνάγκῃ καὶ αἱ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς τοιαύτης συμβάσεως ἐγγυήσεις.

2) Ἡ τοιαύτη ἀπόδοσις, ἀποζημίωσις ἢ ἱκανοποίησις δέον νὰ ᾖ αὐθόρμητος καὶ νὰ γείνη ὑπὸ τοῦ κλέπτου αὐτοῦ ἁμέσως ἢ κατ'ἐντολὴν αὐτοῦ ὑπ' ἄλλου προσώπου, ἀλλ' οὐχὶ παρὰ τρίτου τινὸς ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἐνόχου ἐνεργοῦντος. Δὲν λαμβάνεται δὲ ὑπ' ὄψιν ὁ λόγος, ἐξ οὗ ἡ τοιαύτη ἀπόδοσις προῆλθε, τοὔτέστιν ἂν ἐκ μετανοίας ἢ ἐκ φόβου τῆς ποινῆς ἐγένετο 1).

3) Ἐκ τῆς τοιαύτης ἀποδόσεως δὲν πρέπει νὰ προέρχεται βλάβη τις παρὰ νόμον εἰς τρίτον πρόσωπον, διότι ἡ διὰ βλάβης τοῦ ἐνὸς ἐπανόρθωσις τῆς ζημίας τοῦ ἑτέρου δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀρκούσα πρὸς ἐξάλειψιν τοῦ ἀξιοποίνου.

4) Ἡ ἀπόδοσις πρέπει νὰ γείνη πρὶν ἢ ὁ κλέψας ἐξετασθῇ ὅπως δῆποτε περὶ τῆς πράξεώς του παρὰ τῆς ἀρχῆς, ἢ παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ἐπομένως πρὶν ἢ ἐνεργηθῇ προεισαγωγικὴ ἢ κυρία ἀνάκρισις, καὶ προσκληθῇ πρὸς ἐξέτασιν ἢ ἀπολογία 2).

1) Ἐὰν ἡ ἀπόδοσις τοῦ κλαπέντος ἐγένετο ὑπὸ τρίτου προσώπου ἀναζητησάντος καὶ εὐρόντος αὐτὸ ἐν τῷ θυλακίῳ τοῦ κλέπτου, δὲν χωρεῖ ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρ. 378 ὅρ. Ἀποφ. Ἀρ. Πάγου 69 τοῦ 1874.

2) Häberlin Criminalrecht IV. σελ. 106. — Anmerkungen z. Baier Strafgesetzb. II σελ. 137. — ἀρθρ. 227. — Καὶ ἐὰν ὁ κλέψας ὡς μάρτυς ἐξητάσθῃ, ὁ Ἀρειος Πάγος φρονεῖ, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρ. 378. Ἀποφ. ποιν. 293 τοῦ 1871. — Πάντοτε ὅμως πρέπει νὰ γείνη ἡ ἐξέτασις τοῦ κατηγορουμένου. (Απ. ποιν. (ΕΡΜΗΝ. ΠΟΙΝ. ΝΟΜΟΥ. ΤΟΜ. Γ'.)

Ἐν τῇ περιπτώσει ἡ ἀπόδοσις τῶν κλοπιμαίων ἢ ἡ ἀποζημίωσις ἢ ἱκανοποιήσις τοῦ κλαπέντος ἐγένετο ἐν μέρει μόνον, ὁ ἔνοχος δὲν ἀπαλλάττεται μὲν τῆς καταδιώξεως καὶ τιμωρήσεως, ἀλλ' εἰσάγεται εἰς δίκην, καὶ τιμωρεῖται μόνον διὰ τὸ ὑπολοιπὸν τοῦ ποσοῦ τῶν κλοπιμαίων, ἀναλόγως δὲ αὐτοῦ χαρκτηρίζεται ἡ κλοπή, καὶ ὁρίζεται ἡ καταγνωστέα ποινὴ [ἄρθρ. 378 § 2] ¹⁾).

Β') ΠΕΡΙ ΥΠΕΞΑΙΡΕΣΕΩΣ.

α') Εἰσαγωγή.

Εἰς ἄμεσον σχέσιν καὶ στενὴν συγγένειαν πρὸς τὸ ἐγκλήμα τῆς κλοπῆς τυγχάνει ἡ ὑπεξαίρεσις, ἣν γενικώτερον δυνάμεθα νὰ ὀρίσωμεν ὥς ἀθέμιτον ὑπὸ τινα ἰδιοποιήσιν ἀλλοτρίου κινήτου πράγματος εὐρισκομένου ἐν τῇ κατοχῇ αὐτοῦ).

Ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ οὐδεμία ἐγένετο διαστολὴ τοῦ ἐγκλήματος τῆς ὑπεξαίρεσεως ἀπὸ τῆς κλοπῆς. Ἐπίσης καὶ ἐν τῷ ἀρχαιοτέρῳ Γερμανικῷ δικαίῳ διεκρίνοντο μὲν περιπτώσεις τινὲς τῆς παρανόμου ἰδιοποιήσεως ἀλλοτρίων πραγμάτων (diebisches Behalten), τὰ ὅποια, εἴτε τῇ συναίνεσι τοῦ νομίμου κατόχου παρεδόθησάν τινι, εἴτε τυχαίως περιῆλθον εἰς τὴν κατοχὴν αὐτοῦ, ἀλλ' αἱ περιπτώσεις αὗται δὲν ἀπῆρτιζον τὴν ἔννοιαν ἰδιωνόμου ἐγκλήματος δι' εἰδικῶς ὀρισθείσης ποινῆς κολαζομένου. Ὁ ἔνοχος, εἰ μὲν ἰδιοποιεῖτο τὰ διαπιστευθέντα αὐτῷ ὑπὸ τοῦ νομίμου κατόχου πράγματα, ἐτιμωρεῖτο διὰ τῆς ποινῆς τῆς κλοπῆς, εἰ δὲ τυχαίως περιῆλθον εἰς τὴν κατοχὴν αὐτοῦ τὰ ἰδιοποιηθέντα, ἐτιμωρεῖτο δι' ἡπιωτέρας ποινῆς, συνι-

¹⁾ Ἀρ. Πάγου 44 τοῦ 1868) καὶ οὐχὶ ἀπλῶς ἀνάκρισις περὶ τῆς πράξεως πρὸς ἀνίχνευσιν τοῦ αὐτουργοῦ.

²⁾ Τὰ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 378 ζητήματα ἐνώπιον τῶν κακουργιοδικῶν ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν συνόδων. Ἀποφ. Ἀρ. Πάγου 145 τοῦ 1870.— 9 τοῦ 1872.

σταμένης εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ ἀδικηθέντος (Busse, Wedde).
 Ἐν τῇ Καρολίνῃ (ἄρθρ. 170) ἐχαρακτηρίζετο κυρίως ὡς ὑπε-
 ξαίρεσις ἢ ἰδιοποιήσις ἐμπειπιστευμένων τινὶ πραγμάτων. Ἐτι-
 μωρεῖτο δὲ διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς τῆς ἔνεκα κλοπῆς ἐπιβαλ-
 λομένης.

Ἐκ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἐν
 τῇ κατηγορίᾳ τῶν ἐγκλημάτων τῆς καταχρήσεως τῆς ἐμπιστα-
 σύνης (abus de confiance), ἐν ᾗ ὅλως ἑτερογενεῖς πράξεις συμ-
 περιέλαβεν ¹⁾, καταλέγει καὶ τὴν ὑπεξαίρεσιν. Ὡς τοιαύτην δὲ
 χαρακτηρίζει μόνον τὴν ἰδιοποίησιν τῶν διαπεπιστευμένων τινὶ
 πραγμάτων λόγῳ παρακαταθήκης, ἐνεχύρου, συνεπείᾳ μισθώ-
 σεως, ἢ ἐπὶ σκοπῷ κατεργασίας κτλ. [ἄρθρ. 408].

Ὅπως ὁ Γαλλικὸς οὕτω καὶ ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ
 1813 ὡς ἐνοχον ὑπεξαίρεσεως ἐθεώρει ἐκεῖνον, εἰς ὃν διεπι-
 στεύθη ἢ κατοχὴ πράγματός τινος ὑπὸ τοῦ κυρίου ἢ τοῦ νο-
 μίμου κατόχου, καὶ ὅστις παρνόμως ἰδιοποιεῖτο αὐτὸ [ἄρθρ.
 229]. Κατ' ἀπομίμησιν δὲ τῆς Καρολίνης ἐτιμώρει τὸν ἐνοχον
 διὰ τῶν αὐτῶν ποινῶν τῶν εἰς τοὺς ἐνεκα κλοπῆς καταδικα-
 σθέντας ἐπιβαλλομένων.

Ἡ μεγάλη εὐρύτης, ἣν ἔδιδεν ὁ Βαυαρικὸς νόμος εἰς τὸν ὀρι-
 σμὸν τῆς ὑπεξαίρεσεως, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ὁποίας ἠδύναντο νὰ
 συμπεριληφθῶσιν καὶ νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς τιμωρητέαι
 πλεῖστοι ὅσαι περιπτώσεις μὴ φέρουσαι πραγματικῶς ἀξιώ-
 ποινον χαρακτῆρα ²⁾, ὑπέδειξεν εἰς τοὺς συντάκτας τῶν με-

¹⁾ Κατὰ τὸν Γαλλ. ποιν. νόμον ὡς κατάχρησις ἐμπιστοσύνης (abus de confiance) χαρακτηρίζεται 1) ἡ κατάχρησις τῶν ἀναγκῶν ἀνηλί-
 κου (l'abus des besoins d'un mineur ἄρθρ. 406). 2) ἡ κατάχρησις τῆς
 ἐν λευκῷ ὑπογραφῆς (l'abus de blanc-seing ἄρθρ. 407). 3) ἡ ἰδιο-
 ποιήσις ἀντικειμένων ἐξ οἰουδήποτε λόγου ἐμπειπιστευμένων τινὶ (dé-
 tournement d'objets confiés à un certain titre ἄρθρ. 408). 4) ἡ
 ὑφαίρεσις ἐγγράφων ὑποβληθέντων εἰς δικαστικὴν τινα ἀρχὴν (la sous-
 traction des pièces produites en justice ἄρθρ. 409).

²⁾ Ὑποθετίσθω λ. χ. ὅτι παρδίδεται τινὶ χρηματόδεμα ἐσφραγι-

ταγενεστέρων βαυαρικῶν νομοσχεδίων τὴν ἀνάγκην τῆς τροποποιήσεως καὶ ἀκριβεστεράς διατυπώσεως τοῦ ὁρισμοῦ αὐτῆς. Τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822 ἐν μέρει μόνον μετέβαλε τὸν ὁρισμὸν τοῦ ἄρθρου 229 τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου, προσθέσαν ὡς συστατικὸν ὅρον τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος τὸν σκοπὸν τοῦ ἐνόχου τοῦ ἀποστερῆσαι τὸν κύριον τοῦ ἰδιοποιηθέντος πράγματος [ἄρθρ. 303], ἐπεξέτεινε δὲ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἐννοίαν τῆς ὑπεξαίρέσεως καὶ ἐπὶ τῆς ἰδιοποιήσεως ἀπολωλότων πραγμάτων καταζητηθέντων ὑπὸ τοῦ κυρίου αὐτῶν (ἄρθρ. 305), ἣν ὁ Βαυαρικὸς νόμος ὡς κλοπὴν ἐχαρακτήριζε. Τὰ ἐπόμενα νομοσχέδια τοῦ 1827 [ἄρθρ. 273—279] καὶ 1831 [ἄρθρ. 317—324] καὶ τὸν ὁρισμὸν τῆς ὑπεξαίρέσεως συνεπλήρωσαν, καὶ τὰς εἰδικὰς αὐτῆς περιπτώσεις λεπτομερέστερον διέγραψαν. Τὰς διατάξεις αὐτῶν κατὰ γράμμα εὐρίσκομεν συμπεριληφθεῖσας ἐν τῷ ἡμετέρῳ ποινικῷ νόμῳ.

β') Ὁρισμὸς καὶ στοιχεῖα τῆς ἐννοίας
τοῦ ἀδικήματος.

* Ἀρθρ. 585.

Ἐνοχος ὑπεξαίρέσεως εἶναι, ὅστις διακατέχει ἢ φυλάττει ξένον κινήτὸν πρᾶγμα, καὶ, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἀποστερήσῃ τούτου τὸν ἰδιοκτήμονα χωρὶς ἀποζημιώ-

σμένον ἐπιμελῶς, ὅπως οὗτος παραδῶσῃ αὐτὸ εἰς τινα ἐν ἄλλῃ ἐπικρατεῖᾳ εὐρισκόμενον· ὁ κομιστὴς καθ' ὅδον ἀπώλλυσι τὸν σάκκον τὸν περιέχοντα τὰ τῆς ὁδοπορίας αὐτοῦ ἔξοδα, εὐρίσκεται ἐν χρηματικῇ ἀπορίᾳ καὶ πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναπορεύκτων αὐτοῦ ἀναγκῶν ἀποσφραγίζει τὸ χρηματόδεμα, δαπανῶν τὸ ὅλον ἢ μέρος τῶν ἐν αὐτῷ χρημάτων, ἔτοιμος καὶ πρόθυμος ὢν ν' ἀποζημιώσῃ τὸν τε ἀποστολέα καὶ παραλήπτην αὐτῶν, ἢ ὅτι ἐνεχυριούχος τις πωλεῖ τὸ ἐνέχυρον, ἀλλὰ προσφέρεται πρὸς τελείαν ἀποζημίωσιν τοῦ ὀφειλέτου διὰ τῆς καταβολῆς τῆς τε ἀξίας ὡς καὶ τοῦ διαφέροντος.

σεως, τὸ κατακρατεῖ, τὸ ἀναλίσκει ὅλον ἢ ἐν μέρει, ἢ τὸ παραχωρεῖ εἰς ἄλλους ἐπὶ δικαιώματι ἰδιοκτησίας.

**Αρθρ. 386.*

Ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστερήσεως ἐκλαμβάνεται ὡς ἀποδεδειγμένος κατ'ἐκείνου, ὅστις—1) ἀρνεῖται εἰς τὸν ἔχοντα δικαίωμα πρὸς ἀπαίτησιν, ὅτι διακατέχει ἢ φυλάττει τὸ ζητούμενον,—2) ἐπιχειρεῖ τὴν ἀνάλωσιν ἢ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν, χωρὶς νὰ ἔχη πρόχειρα τὰ μέσα πρὸς ἀντικατάστασιν, καὶ, γενομένης τῆς ἀπαιτήσεως, οὔτε ἀποδίδει τὸ ὑπεξαίρεθὲν, οὔτε ἱκανοποιεῖ παραχρῆμα ἐντελῶς ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει.

**Αρθρ. 387.*

Κατὰ τοὺς περὶ ὑπεξαίρέσεως ὅρους τιμωρεῖται καὶ ὅστις εὐρίσκει πρᾶγμα τι, καὶ ἀφ' οὗ γείνη ὁ πῶς-δὴ ποτε δημοσίᾳ πρόσκλησις εἰς τὸν εὐρόντα (γρ. ἐπερωτώμενος) τὸ ἀρνεῖται, ἢ δὲν ἀναγγέλλει εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν εὑρεσιν τοῦλάχιστον ἐντὸς ὀκτῶ ἡμερῶν μετὰ τὸ κήρυγμα (γρ. τὴν γενομένην δημοσίαν πρόσκλησιν πρὸς τὸν εὐρέτην).

Ἐν ἀρθρ. 385 ἀναγέγραπται ὁ ὁρισμὸς τῆς ὑπεξαίρέσεως, καθ' ὃν ἔνοχος αὐτῆς κηρύσσεται, «ὅστις διακατέχει ἢ φυλάττει ξένον κινήτῳ πρᾶγμα, καὶ, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἀποστερήσῃ τούτου τὸν ἰδιοκτήμονα, τὸ κατακρατεῖ, τὸ ἀναλίσκει ὅλον ἢ ἐν μέρει, ἢ τὸ παραχωρεῖ εἰς ἄλλους ἐπὶ δικαιώματι ἰδιοκτησίας».

Ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ αὐτοῦ ὡδηγούμενοι, δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν τὰ οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος.

1) Ἀντικείμενον τῆς ὑπεξαίρέσεως, ὅπως καὶ τῆς κλοπῆς, ἐστὶ πᾶν ξένον κινήτῳ πρᾶγμα. Ὅθεν ἔνοχος ὑπεξαίρέσεως δὲν

δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ ὡς κύριος κατέχων πρᾶγμα κινητὸν ¹⁾).

2) Τὸ ξένον κινητὸν πρᾶγμα πρέπει νὰ διακατέχη ἢ νὰ φυλάσση ὁ αὐτοῦργός τῆς πράξεως. Κατὰ τοῦτο κυρίως διαφέρει ἡ ὑπεξαίρεσις τῆς κλοπῆς, διότι, ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς κλοπῆς ἀναγκαία τῆς πράξεως προϋπόθεσις εἶναι ἡ κατάληψις καὶ ἀφαίρεσις πράγματος, εὐρισκομένου ἐν τῇ κατοχῇ ἑτέρου τινὸς προσώπου, τοῦναντίον ἐπὶ τῆς ὑπεξαίρεσεως ἀπαιτεῖται, ὅπως τὸ ξένον κινητὸν πρᾶγμα διακατέχεται ἢ φυλάσσεται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦργου τῆς πράξεως.

Ἡ κατοχὴ ἢ φύλαξις πράγματός τινος δύναται νὰ περιέλθῃ τινί·

α') ὁσάκις ὁ κύριος αὐτοῦ, ἢ ὁ νομέυς παρέδωκεν αὐτὸ ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀποδόσεως, ἢ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον, ἢ εἰς τρίτον τι πρόσωπον ὑπαδειχθὲν ὑπ' αὐτοῦ. Ὅθεν ἐνοχος ὑπεξαίρεσεως καθίσταται ὁ θεματοφύλαξ, ὁ ἐνεχυροῦχος θανειστής, ὁ μισθωτῆς κινητοῦ πράγματος, ὁ διαχειριστὴς ἀλλοτρίων, ὁ ἀγωγιάτης, ὁ ἀρνούμενος τὴν ἀπόδοσιν τοῦ διαπιστευθέντος αὐτῷ πράγματος ἐπὶ σκοπῷ ἰδιοποιήσεως.

β') ὁσάκις δὲν ἐγένετο μὲν ἡ παράδοσις ὑπὸ τοῦ κυρίου ἢ τοῦ νομέως, περιῆλθεν ὅμως τινὶ ἡ κατοχὴ ἀλλοτρίου πράγματος ἢ ἐκ τυχαίου τινὸς συμβεβηκότος, ἢ διὰ καταλήψεως αὐτοῦ, ἐκληφθέντος ὡς ἰδίου πράγματος ἐκ πλάνης ἢ ἐκ παραδρομῆς, ἢ συνεπειᾷ παραδόσεως ὑπὸ τρίτου, ὃν ὁ παραλαβὼν ὡς τὸν νόμιμον κύριον ἐνόμισεν ²⁾).

¹⁾ Ὅσα ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ὅρου αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κλοπῆς εἴρηνται (ὅρ. σελ. 41 ἐπ.) ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῆς ὑπεξαίρεσεως.

²⁾ Ὡς λ. γ. ἐὰν ὁ κλέπτης πράγματός τινος παρεισαγάγῃ αὐτὸ εἰς τὸ θυλάκιον ἑτέρου προσώπου, ἢ ἐὰν ζῶν τι προσφύγῃ εἰς τὴν αὐλὴν τινος, ἢ ἐὰν τις, νομίζων ἐκείνους κληρονόμον, καταλάβῃ κληρονομικά πράγματα, ἅτινα σφετερίζεται, καίπερ γνωστοῦ γενομένου, ὅτι δὲν ἦν ὁ νόμιμος κληρονόμος.—Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. II σελ. 147. — Köstlin Abhandl. σελ. 339.

3) Ἡ ἐνέργεια, δι' ἧς τελεσιουργεῖται τὸ ἀδίκημα, συνίσταται εἰς τὴν ἰδιοποίησιν ἢ τὸν σφετερισμὸν τοῦ ἀλλοτρίου πράγματος διὰ τῆς ἐνασκήσεως τοιούτων πράξεων, ἃς μόνος ὁ νόμιμος κύριος ἢ ὁ νομεὺς αὐτοῦ δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ, ἥτοι διὰ τῆς κατακρατήσεως αὐτοῦ, διὰ τῆς καταναλώσεως τοῦ ὅλου ἢ μέρους, ἢ διὰ τῆς παραχωρήσεως εἰς ἄλλους ἐπὶ δικαίωματι ἰδιοκτησίας. Ἄλλ' ἢ τοιαύτη ἐνέργεια αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν δὲν ἀρκεῖ, ὅπως χαρακτηρίσῃ τὴν πράξιν ὡς ὑπεξαίρεσιν ¹⁾, διὰ τοῦτο ἐκτὸς τῶν εἰρημένων προσαπαιτεῖται ὡς στοιχειώδης ὅρος τῆς ἐννοίας αὐτῆς·

4) Δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ, ἧς σκοπὸς ἐστὶν ὁ σφετερισμὸς τοῦ ἀλλοτρίου πράγματος ἄνευ ἀποζημιώσεως τοῦ ἰδιοκτήτου. Ὅπως ἐπὶ τῆς κλοπῆς ἀπαιτεῖται ὁ σκοπὸς τῆς παρανόμου ἰδιοποιήσεως, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ὑπεξαίρεσεως οὐσιώδης ὅρος εἶναι ἡ ὑπαρξὶς τοῦ εἰρημένου σκοποῦ. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐνδεχόμενον ἦν νὰ προκύψωσιν ἀμφιβολίαι, πότε ὁ τοιοῦτος σκοπὸς ὑφίσταται, ὁ νόμος, προλαμβάνων πάντα ἐνδοιασμὸν, ὀρίζει ἐν ἀρθρῷ 386, ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστερήσεως ἐκλαμβάνεται ὡς ἀποδεδειγμένος, ὅταν τις·

α') ἀρνήται εἰς τὸν ἔχοντα δικαίωμα πρὸς ἀπαίτησιν, ὅτι διακατέχει ἢ φυλάττει τὸ ζητούμενον. Ἡ τοιαύτη ἀρνήσις πρέπει νὰ ᾖ ῥητὴ καὶ ὠρισμένη, ὅθεν δὲν τεκμαίρεται ἐκ τῆς σιωπῆς τινος μόνον. Ἐκτὸς τούτου πρέπει νὰ γείνη πρὸς τὸν ἔχοντα δικαίωμα ἐπὶ τοῦ κατεχομένου ἢ φυλαττομένου πράγματος. Ἐάν τρίτον τι πρόσωπον, ἐν οὐδεμιᾷ ἐννόμῳ σχέσει πρὸς τὸ πρᾶγμα

¹⁾ Οὕτω λ. χ. ὁ ὑπηρέτης ὁ λαβὼν παρὰ τοῦ οἰκοδεσπότου χρηματικὸν τι ποσὸν πρὸς προμήθειαν τροφίμων καὶ δαπανῶν τοῦτο εἰς ἰδίαν αὐτοῦ ἀνάγκαν, ἀλλ' ἔχων τὸν σκοπὸν νὰ συμψηφίσῃ τὸ δαπανηθὲν ποσὸν πρὸς τὸν μηνιαῖον αὐτοῦ μισθὸν, ἢ ὁ θεματοφύλαξ ὁ παρακρατῶν πρᾶγμα τι καὶ ἀμέσως σπεύδων νὰ ἀποδώσῃ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ καὶ τὸ διαφέρον καὶ πρὸς πᾶσαν ἄλλην ἱκανοποιήσιν τοῦ κυρίου προσφερόμενος δὲν δύναται βεβαίως νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐνοχοῦ ὑπεξαίρεσεως. Motive z. Entwürfe 1827 σελ. 302.

τυγχάνον, ζητήσῃ οἰαδὲδήποτε πληροφορίας περὶ αὐτοῦ, ἢ τὴν ἀπόδοσιν, ὃ δὲ τούτου κάτοχος ἀρνηθῇ ἀμφοτέρω, δὲν δύναται ὡς ἐνοχος ὑπεξαίρεσως νὰ χαρακτηρισθῇ ¹⁾).

β') Ἐπιχειρῇ τὴν ἀνάλωσιν ἢ τὴν ἀπαλλοτριώσιν χωρὶς νὰ ἔχῃ πρόχειρα τὰ μέσα πρὸς ἀντικατάστασιν, καὶ, γενομένης τῆς ἀπαιτήσεως, οὔτε ἀποδίδῃ τὸ ὑπεξαίρεθὲν, οὔτε ἐκανοποιῇ παραχρῆμα ἐκείνον, εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκει.

Ὡς ἀνάλωσιν τοῦ πράγματος δὲν πρέπει νὰ ἐκλάβωμεν τὴν ἄνευ σκοποῦ ἰδιοποιήσεως καταστροφὴν αὐτοῦ, ἥτις ὡς φθορὰ ξένης ἰδιοκτησίας δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ· ἢ τὴν χρῆσιν τοῦ πράγματος, τὴν παρανόμως γενομένην, ἐν ὅσῳ ἡ τοιαύτη χρῆσις δὲν ἐμπεριέχει συγχρόνως καὶ ὀλικὴν ἢ μερικὴν ἀλλοίωσιν ἢ καταστροφὴν ²⁾).

Ἡ ἀνάλωσις τοῦ πράγματος συνίσταται κυρίως εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τοιούτων πράξεων, δι' ὧν ἡ μεταβάλλεται καὶ ἀλλοιοῦται καθ' ὁλοκληρίαν ἡ φύσις τοῦ πράγματος, ἢ διὰ τῆς ἐπὶ σκοπῷ ἰδιοποιήσεως γενομένης χρήσεως αὐτοῦ καταναλίσκεται καὶ ἐκλείπει καθ' ὁλοκληρίαν ³⁾).

Ἡ ἀπαλλοτριώσις τελεῖται διὰ πάσης πράξεως, δι' ἧς μεταβιβάζεται ἡ κυριότης, ἢ ἥτις δύναται νὰ φέρῃ εἰς τὴν μεταβίβασιν τῆς κυριότητος τοῦ ἀλλοτρίου πράγματος. Διὸ ὡς ἀπαλλοτριώσις θεωρεῖται καὶ ἡ ἐνεχυρίασις ἀλλοτρίου πράγματος ⁴⁾).

¹⁾ Häberlin Criminalrecht IV σελ. 138.

²⁾ Oppenhoff Strafgesetzb. άρθρ. 246 η' 39, 40.

³⁾ Ὡς ἀνάλωσις τοῦ πράγματος, δι' ἧς μεταβάλλεται ἢ ἀλλοιοῦται ἡ φύσις αὐτοῦ, δύναται ἐν παραδείγματι νὰ θεωρηθῇ ἡ ἐναλλαγὴ ὠρισμένου εἴδους νομισμάτων ἀποδοτέων αὐτουσίως, ἢ ἡ ἐξαργύρωσις συναλλαγματικῆς, ἢ ἀποδείξεως καταθέσεως ἐνεχύρου, ὅπερ ἰδιοποιεῖται ὁ λαβὼν. Ὡς ἀνάλωσις καταστρέφουσα τὸ πρᾶγμα θεωρεῖται ἡ κατανάλωσις καρπῶν, ἐδωδίων καὶ τῶν τοιούτων, παρακατατεθέντων τινὶ ἐπὶ τῷ ὄρῳ τῆς αὐτουσίᾳ ἀποδόσεως.

⁴⁾ Ἡ ἐνεχυρίασις θεωρεῖται ὡς ἀπαλλοτριώσις ὁλοκληροῦ τοῦ πράγματος, καὶ ὅταν τὸ λόγῳ θανείου ληφθὲν ποσὸν ᾖ νὰ κατώτερον τῆς

Κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον δὲν δύναται νὰ ἐγερθῇ οἰαδήποτε ἀμφιβολία, πότε ἡ ἀνάλωσις τῶν ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, ἰδίως τῶν χρημάτων, θεωρητέα ἐστὶν ὡς ὑπεξαίρεσις ¹⁾, διότι κατὰ τὸν § 2 τοῦ ἀρθρ. 386 γενικῶς καὶ ἄνευ διακρίσεως μεταξὺ ἀντικαταστατῶν ἢ μὴ πραγμάτων, (*res fungibiles et res non fungibiles*), ὁρίζεται, ὅτι ἡ ἀνάλωσις ἢ ἀπαλλοτριώσις, ἐκλαμβάνεται ὡς ἐπὶ σκηπῷ ἀποστερήσεως γενομένη, καὶ ἀποτελεῖ ὑπεξαίρεσιν, ὅταν ὁ καταναλώσας ἢ ἀπαλλοτριώσας πρᾶγμα τι δὲν ἔχη πρόχειρα τὰ μέσα πρὸς ἀντικατάστασιν, καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ ἀποδώσῃ αὐτούσιον τὸ πρᾶγμα, ἢ νὰ ἱκανοποιήσῃ παραχρῆμα καὶ ἐντελῶς τὸν εἰς ὃν αὐτὸ ἀνήκει. Ὅθεν ἐπὶ μὲν ἀναντικαταστατῶν πραγμάτων ἀπαιτεῖ ἡ τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν αὐτούσιων ἢ τὴν ἀξίαν (*pretium*), ἐπὶ δὲ ἀντικαταστατῶν τὴν ἀπόδοσιν ὁμοίου γένους, ἅμα τῇ αἰτήσῃ τοῦ δικαιούχου ²⁾.

Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται δῆλον, ὅτι τετελεσμένον θεωρεῖται τὸ ἐγκλημα, εὐθὺς ἅμα ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστερήσεως πραγματοποιηθῇ, ἥτοι εὐθὺς ἅμα ἀπαιτηθῇ τὸ πρᾶγμα ὑπὸ τοῦ κυρίου ἢ τοῦ ἔχοντος δικαίωμα, καὶ ὁ λαβὼν αὐτὸ ἀρνεῖται ν' ἀποδώσῃ αὐτούσιον, ἢ δὲν δύναται νὰ ἱκανοποιήσῃ παραχρῆμα ἐκεῖνον, εἰς ὃν ἀνήκει ³⁾.

Ὅθεν λίαν δυσχερὲς, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀδύνατον, καθίσταται νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ὑπαρξίν ἀποπείρας ἐπὶ τῆς ὑπεξαίρε-

ἀξίας ὅρ. Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 246 n° 35. — Stenglein Strafgesetzb. ἀρθρ. 293 n° 18. — Weiss Commentar II σελ. 167. 168.

¹⁾ Τοῦ ζητήματος τούτου ἡ λύσις δύναται νὰ παράσχω ἀφορμὴν ἀμφισβητήσεων ἐν τοῖς ποινικοῖς νόμοις, ὅσοι δὲν περιέχουσι διάταξιν ἀντίστοιχον πρὸς τὴν τοῦ ἀρθρ. 386 § 2 τοῦ ἡμετέρου, ὅρ. Merkel ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 703. — Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 246. n° 7.

²⁾ Motive z. Entwürfe 1827. σελ. 303.

³⁾ Köstlin Abhandl. σελ. 344. — Merkel ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 708. — Mittermaier z. Feuerb. Lehrb. § 815.

σεως, διότι ἐν ὕψι ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστερήσεως δὲν ἐκδηλωθῇ, οὐδὲ τὸ ἐγκλημα ὑφίσταται, εὐθὺς δὲ ἅμα ἐκδηλωθῇ, ὑπάρχει τετελεσμένον καὶ τὸ ἐγκλημα ¹⁾).

Καθ' ἃ εἵπομεν ἀνωτέρω, πραγματευόμενοι περὶ τῶν στοιχείων τῆς ἐννοίας τῆς κλοπῆς [σελ. 44], ὡς ὑπεξαίρεσιν θεωρεῖ ὁ ἡμέτερος νόμος καὶ τὴν κατακράτησιν τῶν ἀπολωλότων ὑπὸ τοῦ κυρίου ἢ κατόχου πραγμάτων (ἄρθρ. 387) ²⁾. Ἀλλ' ἵνα ἡ τῶν τοιούτων πραγμάτων κατακράτησις χαρακτηρισθῇ ὡς ὑπεξαίρεσις, ἀπαιτεῖται, ἢ ὁ εὐρὼν αὐτὰ καὶ ἐπερωτώμενος ὑπὸ παντὸς οἰουδήποτε ἐνδιαφερομένου, ἢ ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ν' ἀρνηθῇ τὴν διακατοχὴν αὐτῶν, ἢ νὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι παρέλειψε ν' ἀναγγεῖλῃ εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν εὐρεσιν αὐτῶν ἐντὸς ὀκτῶ ἡμερῶν μετὰ τὴν γενομένην δημοσίαν πρόσκλησιν πρὸς τὸν εὐρέτην.

Διὰ τῶν δύο αὐτῶν ὅρων προσδιορίζεται ἀκριβῶς, ὅπως καὶ διὰ τοῦ ἀμέσως προηγούμενου ἄρθρ. 386 ἐπὶ τῆς ὑπεξαίρεσεως ἐν γένει, πότε ἐπὶ τῶν ἀπολωλότων πραγμάτων δύναται νὰ ὑποταθῇ ὡς ἀποδεδειγμένος ὁ σκοπὸς τῆς ἰδιοποιήσεως.

Βεβαίως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀνεπίδεκτος εὐλόγων ἀντιρρήσεων ὁ προσδιορισμὸς τῆς ὀκταήμερου προθεσμίας καὶ ἢ ἐξ αὐτῆς ἐξάρτησις τοῦ ἀξιοποίνου ἢ μὴ τῆς πράξεως, διότι πολλάκις ἐνδέχεται ὁ εὐρὼν πράγματι ἢ νὰ μὴ λάβῃ τὸ

¹⁾ Mittermaier N. Archiv. d. Criminalrecht. IV. σελ. 18.— Contra—Zachariae Versuch. I σελ. 73.— Merkel Holtzendorff's Handb. III σελ. 708.

²⁾ Ἡ τοιαύτη τῶν ἀπολωλότων κατακράτησις ἐθεωρεῖτο παρὰ Ῥωμαίοις ὡς κλοπή, «Qui alienum quid jacens lucri faciendi causa sustulit, furti obstringitur, sive scit, cujus sit, sive ignoravit; nihil enim ad furtum minuendum facit, quod cujus sit ignoret. Lex 43 § 4 (47. 2. de furtis). Ἀλλ' ἡ θεωρία αὕτη τῶν Ῥωμαίων νομοδιδασκάλων ὅλως ἀβάσιμος ἐλέγχεται, διότι ἐκ τῆς πράξεως ἐλλείπει καθ' ὁλοκληρίαν τὸ στοιχεῖον τῆς ἀπαρρέσεως ἀπὸ τῆς κατοχῆς ἄλλου προσώπου. Ἀλλ' οὕτε ὡς ἀπάτη, καθ' ἃ διδάσκει ὁ Tittmann ἐν Handb. III § 525 σελ. 432 δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ. Contra ὅρ. Klieu ἐν Archiv d. Criminalrechts I, σελ. 210.—Motive z. Entwürfe 1831, σ. 244

παράπαν γνῶσιν τῆς προσκλήσεως τῆς ἀρχῆς, ἢ λαβὼν γνῶσιν νὰ μὴ δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑποχρέωσιν αὐτοῦ ἐντὸς τῆς τασσομένης προθεσμίας. Ἄλλ' ἐὰν τὰ ἐνδεχόμενα ταῦτα ἀποτελέσματα πρακτικώτερον ἐξετάσωμεν, παρατηροῦμεν, ὅτι δὲν φέρουσι τοσοῦτον ἐπίφοβον χαρακτῆρα, διότι, καὶ παρελθούσης τῆς προθεσμίας, ἐὰν ὁ εὐρέτης πρὶν ἢ ὅπωςδῆποτε ἐξετασθῇ ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἢ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, σπεύσῃ πρὸς ἀπόδοσιν τοῦ πράγματος, δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 378 ἰσχύουσας καὶ ἐπὶ τῆς ὑπεξαίρέσεως δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 393. Ἐὰν δὲ δὲν προέλαβε νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἀπόδοσιν τῶν εὐρεθέντων πρὸ πάσης ἐνεργείας τῆς ἀρχῆς δύναται πάλιν νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν περὶ τῆς γενομένης προσκλήσεως ἄγνοιαν αὐτοῦ, καὶ ἀποδεικνύων ταύτην νὰ ἀποκρούσῃ τὴν ἀποδιδομένην αὐτῷ δολίαν προαίρεσιν ¹⁾).

γ') Διάφορα εἶδη τῆς ὑπεξαίρέσεως καὶ
τιμώρησις αὐτῶν.

* Ἀρθρ. 388.

Ἡ ὑπεξαίρεσις ἣτις δὲν ἔχει καμμίαν τῶν εἰς τὰ ἐπόμενα ἄρθρα 389 καὶ 390 ὀριζομένων ἐπιβαρυντικῶν ἰδιοτήτων, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν, ἐὰν τὸ ὑπεξαίρεθὲν ὑπερβαίῃ τὴν τιμὴν τῶν εἴκοσι δραχμῶν.

* Ἀρθρ. 389.

Ἡ ὑπεξαίρεσις, τιμωρεῖται μὲ εἰρκτὴν· — 1) ἐὰν αὕτη ὑπερβαίνουσα τὴν τιμὴν τῶν εἴκοσι δραχμῶν, παρὰ τινος, ὅστις καὶ πρότερον ἤδη ἐτιμώρηθη (δὲς) ἐπὶ τῇ αὐτῇ πράξει τοῦλάχιστον μὲ φυλάκισιν· — 2) ἐὰν πρό-

¹⁾ Motive z. Entwürfe 1827 σελ. 307.

κηται· καὶ τιμωρηθῇ ὁ ἔνοχος διὰ τρεῖς ὑπεξαίρέσεις συγ-
 χρόνως, ἐκάστη τῶν ὁποίων ὑπερβαίνει τὴν τιμὴν τῶν εἴ-
 κοσι δραχμῶν. — 3) ἐὰν ἡ ὑπεξαίρεσις ἐκτελεσθῇ διὰ ῥή-
 ξεως ἢ βλάβης τῶν παρὰ τῆς ἀρχῆς ἐπιτεθειμένων σφρα-
 γίδων. — 4) ἐὰν γενῶσιν ἔνοχοι ὑπεξαίρέσεως ἐπίτροποι
 καὶ κηδεμόνες εἰς τὴν περιουσίαν τῶν ὑπεξουσίων των· θε-
 ματοφύλακες, μεσεγγυοῦχοι, κηδεμόνες ὁμάδος καὶ διοι-
 κηταὶ κτημάτων, διωρισμένοι ἢ ἐπικυρωμένοι παρὰ τοῦ
 δικαστηρίου, εἰς τὴν περιουσίαν, τῆς ὁποίας τοὺς διεπι-
 στεύθη ἡ φύλαξις, ἢ ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς τὴν ὁμάδα· ἐκτε-
 λεσταὶ διαθηκῶν εἰς τὴν κληρονομίαν, διαχειρισταὶ δημο-
 τικῆς περιουσίας, καθ' ὅσον οὗτοι δὲν εἶναι δημόσιοι ὑπάλ-
 ληλοι καὶ ὑπηρέται, εἰς χρήματα τῶν καταστημάτων ἢ
 τῶν δήμων. — 5) ἐὰν ἡ τιμὴ τοῦ ὑπεξαίρεθέντος πράγμα-
 τος ὑπερβαίνει τὰς τετρακοσίας δραχμάς.

* *Ἀρθρ. 590.*

Ἡ ὑπεξαίρεσις τιμωρεῖται μὲ πρόσκαιρα δεσμά. — 1)
 ἐὰν ὁ πράξας δις πρότερον ἐτιμωρήθῃ μὲ δεσμὰ ἢ μὲ εἴρ-
 κτὴν ἔνεκα ὑπεξαίρέσεως, ὑπερβαίνουσας τὰς εἴκοσι δραχ-
 μάς. — 2) ἐὰν πρόκηται νὰ τιμωρηθῶσι συγχρόνως τρεῖς
 τοῦλάχιστον ὑπεξαίρέσεις, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἐπισύρει
 τὴν ποινὴν τῆς εἴρκτης. — 3) ἐὰν τὸ ποσὸν ὑπεξαίρέσεώς
 τινος τιμωρητέας κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀριθ.
 3 καὶ 4 μὲ εἴρκτην, ὑπερβαίνει τὰς χιλίας δραχμάς.

* *Ἀρθρ. 591.*

Ὡς ἰδίως ἐπιβαρύνουσα αἰτία λογίζεται, ἐὰν ἡ ὑπεξαίρε-
 σιςπραχθῇ. — 1) ἀπὸ ξενοδόχους, ἐμπόρους μετερχομένους
 τὸ τῆς ἐπιτροπῆς (γρ. παραγγελίας) ἢ διακομιδῆς ἐμ-

πόριον, πλοιάρχους, ἐργολάβους παντὸς εἶδους, ἀμαξηλάτας, ἀκατηλάτας, ἢ τοὺς γραφεῖς αὐτῶν, ἐπιστάτας, ναύτας, ἀμαξοκόμους, ἢ ἄλλους ὑπηρέτας, χειρεργάτας, ἢ ἄλλους ἐργάτας, οἰκέτας, ἡμερομισθίους, συνεργάτας, ἢ μαθητάς, εἰς πράγματα διαπεπιστευμένα εἰς αὐτοὺς χάριν φυλάξεως, μετακομίσεως, παραδόσεως, ἢ ἐπεξεργασίας. — 2) ἀπὸ διακατόχους ἐνεχύρων εἰς τὸ παροδοθὲν εἰς χεῖράς των ἐνεχύρον. — 3) εἰς τὰς περιπτώσεις περὶ ὧν διέλαβε τὸ ἄρθρ. 376 ἀριθ. 1 καὶ 5.

* Ἀρθρ. 392.

Μὲ φυλάκισιν τριῶν ἡμερῶν μέχρι τριῶν μηνῶν καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν εἰκοσιπέντε μέχρι τριακοσίων δραχμῶν τιμωρεῖται, ὅστις, ἀφοῦ ὑπέβαλεν εἰς δικαστικὴν τινὰ συζήτησιν ἔγγραφα δικαιώματος παρεκτικὰ, δικολογικὰ, καὶ ἄλλα ἐπίσημα ἔγγραφα, ἤθελεν ἀποσπάσει ταῦτα ἀπὸ τὸν φάκελλον, ἢ τὰ ὑπεξαίρεισει καθ' οἷονδῆποτε τρόπον. — Εἰς τὸ δικαστήριον τὸ ὁποῖον δικάζει τὴν διαφορὰν ἀπόκειται νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ποινήν.

* Ἀρθρ. 395.

Πᾶν ὅ,τι διετάχθη περὶ κλοπῆς εἰς τὰ ἄρθρα 377—379 ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὴν ὑπεξαίρεσιν.

* Ἀρθρ. 394.

Ὅστις ἰδιοποιεῖται χρήματα, ἔγγραφα παρεκτικὰ δικαιώματος, ἢ ἄλλα κινητὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα διεπιστεύθησαν εἰς αὐτὸν καθὸ δημόσιον ὑπάλληλον, πρὸς φύλαξιν, διαχείρισιν, διανομήν, ἢ παράδοσιν εἰς ἄλλην ἀρ-

χὴν ἢ εἰς ἰδιώτην τινὰ, καταναλίσκει ταῦτα, ὁλοκλήρως ἢ ἐν μέρει, ἢ τὰ παραχωρεῖ εἰς ἄλλους ἐπὶ δικαιώματι ἰδιοκτησίας (ἐξαιρουμένων τῶν περιπτώσεων τοῦ 485 ἄρθρου) εἴτε τὰ διαπιστευθέντα χρήματα ἢ πράγματα ἀνήκουσιν εἰς τὸ κράτος ἢ εἰς ἰδιώτην, εἴτε ἡ ἰδιοποίησις, ἀνάλωσις, ἢ παραχώρησις ἐπράχθη ἐπὶ σκοπῷ ἀντικαταστάσεως, καὶ εἶναι ἔτοιμα τὰ πρὸς ταύτην μέσα, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν· μὲ εἰρκτὴν δὲ, ἐὰν ἡ ποσότης ἢ ἡ τιμὴ τοῦ νοσφισθέντος ὑπερβαίνῃ τὰς πεντακοσίας δραχμὰς· καὶ τέλος μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα, ἐὰν ὁ δημόσιος ὑπάλληλος, τιμωμένου ἐπίσης πεντακοσίων δραχμῶν τοῦ νοσφισθέντος, ᾗθελε τραπῇ ἐνταυτῷ εἰς φυγὴν.

**Αρθρ.* 395.

Ὅστις γίνεται ἔνοχος ὑπεξαιρέσεως πραγμάτων, τὰ ὁποῖα δὲν τὸν διεπιστεύθησαν μὲν χάριν τοῦ δημοσίου χαρακτῆρός του, κατῴρθωσεν ὅμως νὰ τὰ λάβῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν του δυνάμει αὐτοῦ τοῦ χαρακτῆρός του, τιμωρεῖται κατὰ τοὺς ὅρους τῶν ἄρθρ. 388—390, εἰς δὲ τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς φυλάκισις μόνον καταγιγνώσκεται, ὁμοῦ μὲ τὴν ποινὴν ταύτην συνάπτεται καὶ ἡ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀποβολή.

Ἐπειδὴ ποικίλαι εἰσὶν αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς τὸ ἔγκλημα τῆς ὑπεξαιρέσεως δύναται νὰ διαπραχθῇ, καὶ ὅλως ἄλλοιαι αἱ σχέσεις τοῦ αὐτουργοῦ πρὸς τὸν παθόντα, καὶ αἱ προσωπικαὶ αὐτοῦ ιδιότητες, ἀναλόγως δὲ αὐτῶν καὶ ὁ βαθμὸς τοῦ ἄξιόποινου τῆς πράξεως παραλλάσσει, διὰ τοῦτο καὶ ὁ νόμος διακρίνει διάφορα εἶδη ὑπεξαιρέσεως, εἴτε ὡς ἐκ τοῦ ἀντικει-

μένου, οὗ ἐγένετο ἡ ὑπεξαίρεσις, εἴτε καθ' ὑποκείμενον, ὡς ἐκ τῆς ιδιότητος τοῦ διαπράξαντος αὐτὴν προσώπου καὶ τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τὸν παθόντα, εἴτε τέλος ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων περιστάσεων τῶν συνοδουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, ἐν ἑκάστη δὲ τῶν περιπτώσεων αὐτῶν τὴν προσήκουσαν ἀναγράφει ποινὴν. Συγκεφαλαιοῦντες εἰς γενικωτέρας κατηγορίας τὰ διάφορα εἶδη τῆς ὑπεξαίρεσεως δυνάμεθα νὰ διαστείλωμεν· 1) τὴν ἀπλὴν ἢ κοινὴν ὑπεξαίρεσιν· 2) τὴν διακεκριμένην· 3) τὰς ὑπεξαίρεσεις τὰς μεταξὺ συγγενῶν διαπραττομένας· 4) τὴν ὑπεξαίρεσιν ἐγγράφων· 5) τὴν ὑπεξαίρεσιν τὴν ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων διαπραττομένην. Περὶ ἑκάστης αὐτῶν γενήσεται λόγος ἐν τοῖς ἐπομένοις.

I) Ἀπλὴ ἢ κοινὴ ὑπεξαίρεσις [ἄρθρ. 388]. — Τὴν τοιαύτην ὑπεξαίρεσιν διακρίνομεν πρῶτον μὲν ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν ἐπιβαρυντικῶν ιδιοτήτων, δι' ὧν χαρακτηρίζονται αἱ ἐν τοῖς ἄρθρ. 389 καὶ 390 μνημονευόμεναι διακεκριμέναι ὑπεξαίρεσεις, δεύτερον δὲ ἐκ τῆς ἀξίας τοῦ ὑπεξαίρεθέντος πράγματος, οὗτινος ἡ τιμὴ πρέπει νὰ ᾖ ἀνωτέρα μὲν τῶν εἴκοσι δραχμῶν νὰ μὴ υπερβαίνει ὅμως καὶ τὴν τῶν τετρακοσίων ¹⁾).

Πρὸς προσδιορισμὸν δὲ τῆς ἀξίας τοῦ ὑπεξαίρεθέντος πράγματος λαμβάνεται ὡς βάσις ἡ ἀγοραία τιμὴ, ἣν εἶχε, καθ' ὃν χρόνον ἐγένετο ἡ ὑπεξαίρεσις ²⁾).

II) Διακεκριμέναι ὑπεξαίρεσεις (ἄρθρ. 389. 390). — Ταύτας διαστέλλει ὁ νόμος εἰς δύο κατηγορίας, ὅπως καὶ τὰς διακεκριμένας κλοπὰς· καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιλαμβάνει τὰς τιμωρητέας διὰ τῆς ποινῆς τῆς εἰρκτῆς, ἐν τῇ δευτέρᾳ δὲ τὰς αὐστηρότερον τιμωρητέας διὰ τῆς ποινῆς τῶν προσκαίρων δεσμῶν.

Διὰ τῆς ποινῆς τῆς εἰρκτῆς τιμωρεῖ τὴν ὑπεξαίρεσιν·

¹⁾ Ἐάν ἡ τιμὴ τοῦ ὑπεξαίρεθέντος ᾖ κατωτέρα τῶν εἴκοσι δραχμῶν ἢ πρᾶξις, ὡς πταῖσμα χαρακτηριζομένη, τιμωρεῖται διὰ κρατήσεως ἢ προστίμου (ἄρθρ. 693).

²⁾ Π. Ν. ἄρθρ. 393. 379.

α') Ἐὰν αὕτη ὑπερβαίνουσα τὴν τιμὴν τῶν εἴκοσι δραχμῶνπραχθῇ παρά τινος, ὅστις καὶ πρότερον δις ἤδη ἐτιμωρήθη ἔνεκεν ὑπεξαίρέσεως τοῦλάχιστον μὲ φυλάκισιν¹⁾.

β') Ἐὰν πρόκηται νὰ τιμωρηθῇ ὁ ἔνοχος διὰ τρεῖς ὑπεξαίρέσεις συγχρόνως, ἐκάστη τῶν ὁποίων ὑπερβαίνει τὴν τιμὴν τῶν εἴκοσι δραχμῶν.

γ') Ἐὰν ἡ ὑπεξαίρεσις ἐκτελεσθῇ διὰ ῥήξεως ἢ βλάβης τῶνπαρὰ τῆς ἀρχῆς ἐπιτεθειμένων σφραγίδων.

δ') Ἐὰν γίνωσιν ἔνοχοι ὑπεξαίρέσεως ἐπίτροποι καὶ κηδεμόνες εἰς τὴν περιουσίαν τῶν ὑπεξουσίων των* θεματοφύλακες, μεσεγγυοῦχοι, κηδεμόνες ομάδος καὶ διοικηταὶ κτημάτων, διωρισμένοι ἢ ἐπικυρωμένοι παρὰ τοῦ δικαστηρίου, εἰς τὴν περιουσίαν, τῆς ὁποίας τοὺς διεπιστεύθη ἡ φύλαξις, ἢ ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς τὴν ομάδα* ἐκτελεσται διαθηκῶν εἰς τὴν κληρονομίαν* διαχειρισταὶ δημοτικῆς περιουσίας, καθ' ὅσον οὗτοι δὲν εἶναι δημόσιοι ὑπάλληλοι ἢ ὑπηρέται, εἰς χρήματα τῶν καταστημάτων ἢ τῶν δήμεων²⁾.

ε') Ἐὰν ἡ τιμὴ τοῦ ὑπεξαيرهθέντος πράγματος ὑπερβαίνει τὰς τετρακοσίας δραχμάς.

Διὰ τῆς ποινῆς δὲ τῶν προσκαίρων δεσμῶν τιμωρεῖ τὴν ὑπεξαίρεσιν*

α') Ἐὰν ὁ πράξας δις πρότερον ἐτιμωρήθη μὲ δεσμὰ ἢ μὲ εἰρκτὴν ἔνεκεν ὑπεξαίρέσεως καὶ ἤδη ἔγινεν αὐθις ἔνοχος ὑπεξαίρέσεως ὑπερβαίνουσας τὰς εἴκοσι δραχμάς.

β') Ἐὰν πρόκηται νὰ τιμωρηθῶσι συγχρόνως τρεῖς τοῦλάχιστον ὑπεξαίρέσεις, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἐπισύρει τὴν ποινὴν τῆς εἰρκτῆς.

¹⁾ Ἐν τῷ πρωτοτύπῳ Γερμανικῷ κειμένῳ λέγεται «welcher vorher schon zweimal wegen Unterschlagung. κτλ.» τοῦτέστιν «ὅστις καὶ πρότερον δις ἤδη ἐτιμωρήθη ἔνεκεν ὑπεξαίρέσεως».

²⁾ Ἐὰν οἱ τοιοῦτοι εἰσὶν δημόσιοι ὑπάλληλοι ἢ ὑπηρέται ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῶν ἀρθρ. 394 καὶ 395, περὶ ὧν κατωτέρω γενήσεται λόγος.

γ') Ἐάν τὸ πόσον ὑπεξαίρεσέως τινος, τιμωρητέας κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν §§ 3 καὶ 4 τοῦ ἄρθρου 389 μὲ εἰρκτὴν, ὑπερβαίνῃ τὰς χιλίας δραχμὰς.

III) Ὑπεξαίρεσεις μεταξὺ συγγενῶν διαπραττόμεναι. — Περὶ αὐτῶν δὲν ὑπάρχει εἰδικὴ τις διάταξις ἐν τῷ τμήματι τοῦ ποινικοῦ νόμου τῷ περὶ ὑπεξαίρεσεως πραγματευομένῳ, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἄρθρ. 393 ὁρίζεται, ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 377 περὶ τῶν μεταξὺ συγγενῶν γενομένων ὑφαίρεσεων ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῆς ὑπεξαίρεσεως, ὅθεν ἡ παρὰ τινος τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 377 μνημονευομένων προσώπων τελεσθεῖσα ὑπεξαίρεσις τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἐξ μηνῶν, ἔάν ἐπρόκειτο νὰ καταγινωσθῇ ἡ ποινὴ τῆς εἰρκτῆς ἢ τῶν προσκαίρων δεσμῶν, ἄλλως μὲ ἀνάλογον φυλάκισιν, καταδιώκεται δὲ μόνον τῇ ἐγκλήσει τοῦ παθόντος. Ἀλλ' ὅμως διὰ τοῦ ἄρθρου 377 ἀναγράφονται ἐξαίρεσεις τινὲς τῆς ἡπιωτέρας τιμωρήσεως τῶν μεταξὺ συγγενῶν ἐκτελουμένων κλοπῶν, ἅρα ἰσχύουσιν αἱ ἐξαίρεσεις αὐταὶ καὶ ἐπὶ τῆς ὑπεξαίρεσεως; Φρονοῦμεν, ὅτι οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει ν' ἀποκλείσωμεν ταύτας, ἀφοῦ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 393 γενικῶς ἀποφαίνεται, ὅτι τὰ περὶ κλοπῆς διαταχθέντα ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῆς ὑπεξαίρεσεως. Παρατηρητέον μόνον, ὅτι ἐκ τῶν ἐξαίρεσεων αὐτῶν, ἕνεκα τῆς φύσεως τοῦ ἐγκλήματος τῆς ὑπεξαίρεσεως, ὅπερ οὔτε ἐνόπλιος οὔτε διὰ συμμορίας ἀγυρτῶν ἠνωμένων εἶναι δυνατόν νὰ διαπραχθῇ (ἄρθρ. 374 § 5.6. ἄρθρ. 375 § 3), ἰσχύει μόνον ἡ ἐξαίρεσις τοῦ § 4 τοῦ ἄρθρ. 374, προνοοῦντος τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ κλοπὴ πραχθῇ, ῥηγνυομένης ἢ βλαπτομένης τῆς παρὰ τῆς ἀρχῆς ἐπιτεθείσης σφραγίδος. Ὁ ἔνοχος τῆς τοιαύτης πράξεως, ἥτις χαρακτηρίζεται ὡς διακεκριμένη ὑπεξαίρεσις δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 389 § 3, τιμωρηθήσεται διὰ τῆς ποινῆς τῆς εἰρκτῆς, καὶ ἂν συγγενὴς τυγχάνει ὢν τοῦ καθ' οὗ ἐτελέσθη ἡ ὑπεξαίρεσις.

IV) Ὑπεξαίρεσις ἐγγράφων. — Περὶ ταύτης προνοεῖ (ΕΡΜΗΝ. ΠΟΙΝ. ΝΟΜΟΥ. ΤΟΜ. Γ'.)

τὸ ἀρθρ. 393, ὅπερ συνετάχθη κατ' ἀπομίμησιν τοῦ ἀρθρ. 409 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ¹⁾).

Ἐποκειμενον τῆς ἐγκληματικῆς ταύτης πράξεως εἶναι ἐκεῖνος μόνος, ὅστις ὑπέβαλε τὰ ἔγγραφα, ἐπομένως ἡ ἀφαίρεσις τῶν τοιούτων ἐγγράφων, ὑπὸ ἄλλου τινὸς προσώπου ἐκτὸς τοῦ προσαγαγόντος τὰ ἔγγραφα γενομένη, δὲν ἀποτελεῖ ὑπεξαίρεσιν ²⁾).

Ἀντικείμενα δὲ τοῦ ἐγκλήματος εἰσὶν ἔγγραφα δικαιώματος πάρεκτικὰ, δικολογικὰ καὶ ἄλλα ἐπίσημα ἔγγραφα ὑποβληθέντα εἰς δικαστικὴν τινα συζήτησιν.

Ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ, ἡ τὸ ἀξιοποιεῖν τῆς πράξεως ἀποτελοῦσα, συνίσταται εἰς τὴν ἀφαίρεσιν τῶν καθυπόβληθέντων ἐγγράφων ἐκ τοῦ φακέλλου, ἢ εἰς τὴν καθ' οἷονδ' ἂν τρόπον ὑπεξαίρεσιν αὐτῶν.

Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται δῆλον, ὅτι ἡ πράξις αὕτη, καίπερ ὡς ὑπεξαίρεσις χαρακτηριζομένη, δὲν ἐμπεριέχει πλήρεις τοὺς ὅρους τοῦ ἐγκλήματος τῆς ὑπεξαίρεσεως, ὅπως ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ διαγράφονται ³⁾).

¹⁾ Ἐν τοῖς Βαυαρικοῖς νομοσχεδίοις, ἐξ ὧν ἐλήφθησαν οἱ λοιποὶ περὶ ὑπεξαίρεσεως ὁρισμοί, δὲν ἀπαντᾷ παραπλησία τις διάταξις.

²⁾ Ἡ παρὰ τρίτου γενομένη ἀφαίρεσις δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς κλοπὴ Chauveau.—Helie Code pénal II n° 3574, ἢ ὡς βλάβη ἢ φθορὰ ξένης περιουσίας κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἀρθρ. 424.

³⁾ Οὕτω λ. χ. ὁ προσάγων ἐγγράφον τι δικαιώματος παρεκτικὸν εἶναι βεβαίως κύριος τοῦ ἐγγράφου, καὶ ἐπομένως δὲν διακατέχει οὐδὲ φυλάσσει αὐτὸ ὡς ξένον κτῆμα, ἐκτὸς ἐὰν θεωρήσωμεν, ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ὑπέβαλεν αὐτὸ εἰς τὴν δικαστικὴν συζήτησιν ὡς ἀπλοῦς θεματοφύλαξ θεωρεῖται, συνεπεία τῶν διατάξεων τῆς πολιτ. δικονομίας, καθ' ἃς τὰ ἔγγραφα, ἀφ' ἧς στιγμῆς κοινοποιηθῶσιν ἢ υποβληθῶσιν εἰς τὸ δικαστήριον, καθίστανται κοινὰ μέσα ἀποδείξεως (ἀρθρ. 188, 254, 430, 555). Ἐκτὸς τούτου καὶ κάπως ἀορίστως περιγράφεται ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ, διότι κατὰ τὸ ἀρθρ. 393 ἀπαιτεῖται ν' ἀποσπᾷται τὰ ἔγγραφα ἐκ τοῦ φακέλλου («dieselben wieder von den Acten entfernen!») ἀλλὰ δὲν ὁρίζεται πότε, ὥστε ἐν ὅσῳ ὁ φάκελλος εὐρίσκεται εἰς χεῖρας τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ τὰ ἔγγραφα κατέστησαν

Κατὰ τοῦ ἐνόχου τῆς τῶν ἐγγράφων ὑπεξαίρεσεως καταγι-
νώσκειται φυλάκισις τριῶν ἡμερῶν μέχρι τριῶν μηνῶν καὶ χρη-
ματικὴ ποινὴ εἰκοσιπέντε μέχρι τριακοσίων δραχμῶν. Λίαν δὲ
ἄξιοπερίεργον εἶναι, ὅτι τὰς ποινὰς ταύτας ἐπιβάλλει τὸ δι-
καστήριον, τὸ ὁποῖον δικάζει τὴν διαφορὰν. Ἐντεῦθεν γεννᾶται
τὸ ζήτημα, ἂν τὰς εἰρημένους ποινὰς δύνανται νὰ ἐπιβάλλωσι
καὶ τὰ δικαστήρια, ἅτινα δὲν ἔχουσι δικαιοδοσίαν νὰ δικάζωσι
πλημμελήματα καὶ νὰ καταγινώσκωσι ποινὰς πλημμελη-
μάτων ¹⁾).

Ὡς πρὸς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου δίστανται οἱ
συγγραφεῖς, ἀλλ' ἐπικρατεστέρα εἶναι ἡ γνώμη τῶν παραδεχο-
μένων, ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρ. 392 εἶναι ὅλως εἰδική, καθι-
στῶσα ἀρμόδιον τὸ δικαστήριον, οἰουδήποτε βαθμοῦ καὶ δικαιο-
δοσίας, ὅπως δικάσῃ τὴν πρᾶξιν καὶ ἀπαγγεῖλῃ κατὰ τοῦ ἐνό-
χου τὴν καταγινωστέαν ποινὴν ²⁾).

V) Ὑπεξαίρεσεις δημοσίων ὑπαλλήλων.—Περὶ τῶν
τοιούτων ὑπεξαίρεσεων πρᾶγματεῦνται εἰδικῶς τὰ ἀρθρ. 394 καὶ

κοινὰ μέσα ἀποδείξεως δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ πρᾶξις ὡς ὑπεξαίρεσις,
ἀλλ' εὐθύς ἅμα ὁ φάκελλος παραδοθῇ εἰς τὸν γραμματέα ἢ τὸ ἀρχεῖον
τοῦ δικαστηρίου, ἥτοι ἐξέλθῃ τῆς διακατοχῆς ἢ φυλάξεως τοῦ διαδί-
κου ἢ ἀφαίρεσις ἐγγράφων ἀποτελεῖ μᾶλλον κλοπὴν. Ἐτι μᾶλλον ἀό-
ριστον καθιστᾷ τὴν ἐννοίαν τοῦ ἀρθρ. 393 ἡ ἀμέσως ἐπομένη φράσις
«*ἢ τὰ ὑπεξαίρεσει καὶ οἷον διήποτε ἄλλον τρόπον*»
(oder auf irgend eine Weise unterschlagen hat).—Κατὰ τὴν εἰς τὸ
ἀντίστοιχον ἀρθρ. 407 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου διδομένην ἐρμηνείαν ὡς
ἐνόχος τῆς πράξεως χαρακτηρίζεται, ὅστις «*se refuse a produire un
titre, une pièce, ou un mémoire qu'il a déjà produit*» δικαίως δὲ διὰ
τοὺς ἀνωτέρω λόγους ἐθεωρήθη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ νομοθετικοῦ
σώματος ἐξοβελιστέον ἐκ τοῦ ποιν. νόμου τὸ ἀρθρον τοῦτο ὅρ. Blanche
Code Pénal ἀρθρ. 409, τόμ. VI σελ. 337.

¹⁾ Ὑποθετίσθω, ὅτι ἡ τοιαύτη ὑπεξαίρεσις τοῦ ἐγγράφου ἐγένετο
ἐνώπιον εἰρηνοδικοῦ.

²⁾ Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3576. — Dalloz v. Abus de
confiance n° 223 ἐπομ.

395 ¹⁾), καθ' ἃ δύο περίπτωσεις τῆς ὑπεξαίρεσεως διακρίνονται

α) ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ἡ ὑπεξαίρεσις ἐτελέσθη ὑπὸ ὑπαλλήλου, εἰς δὲ διεπιστεύθησαν χρήματα, ἔγγραφα, παρεκτικὰ δικαιώματος ²⁾), ἡ ἄλλα κινήτὰ πράγματα, συνεπεία τοῦ ἀξιώματος, ὅπερ φέρει ἡ τῆς ὑπηρεσίας, ἣν ἐκπληροῖ ³⁾).

β) ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν δὲν διεπιστεύθησαν μὲν αὐτῷ τὰ ἀνωτέρω ἀντικείμενα χάριν τοῦ δημοσίου χαρακτῆρος αὐτοῦ,

¹⁾ Τὴν ἐνδεχομένην ἀντίρρῃσιν, ὅτι οἱ ὅρισμοί τῶν ἄρθρων αὐτῶν ἡδύναντο καταλληλότερον νὰ συμπεριληφθῶσιν ἐν τῷ ΚΘ' κεφαλαίῳ τῷ πραγματευομένῳ περὶ παραβιάσεως τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἢ ὑπηρετῶν, ἀποκρούουσιν αἱ αἰτιολογίαι τοῦ Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827. (σελ. 407), καθ' ἃς ἐν τῷ κεφαλαίῳ ἐκείνῳ συμπεριελήφθησαν μόνον αἱ ἀξιόποιοι πράξεις αἱ ὑπὸ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν ὡς τοιούτων διαπραττόμεναι (delicta propria), οὐχὶ δὲ καὶ τὰ κοινὰ ἀδικήματα, τὰ δυνάμενα καὶ ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων νὰ ἐκτελεσθῶσι, καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐκτελούμενα, παρέρχουσιν εὐλογον ἀφορμὴν πρὸς αὐστηροτέραν μόνον τιμώρησιν τοῦ ἐνόχου. Τὸ σύστημα τοῦτο ἠκολούθησε καὶ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, ἐπομένως ὅπως ἐπὶ τῆς πλαστογραφίας, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἀνέγραψεν εἰδικὰ διατάξεις περὶ τιμωρήσεως τῆς πράξεως ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων ἐκτελεσθείσης. Ὁ Γαλλικὸς ποιν. νόμος τὰς τοιαύτας ὑπεξαίρεσεις τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων χαρακτηρίζει ὡς Forfaiture ἄρθρ. 169—172.— Ἐπίσης καὶ ὁ Γερμανικὸς ποινικὸς νόμος καταλέγει τὸ ἀδίκημα μετὰ τῶν ἐγκλημάτων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων τῶν ἐν τῇ ἐνασχῆσει τῆς λειτουργίας αὐτῶν διαπραττομένων (ἄρθρ. 530).

²⁾ Ἐὰν τὰ ἔγγραφα δὲν εἰσὶ παρεκτικὰ δικαιώματος, ἀλλ' ὑπεξήρθησαν ὑπὸ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου χάριν τῆς ἀξίας τοῦ χάρτου, καὶ ὡς τοιαῦτα ἐπωλήθησαν, ἡ ὑπεξαίρεσις λογίζεται ὡς ὑπεξαίρεσις κινήτων πραγμάτων. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 81 τοῦ 1870.

³⁾ Οὕτω λ. χ. ἔνοχος ὑπεξαίρεσεως καθίσταται ὁ ἀλαταποθηκάριος ὁ σφετεριζόμενος τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ ἄλατος εἰσπραχθέντα. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 162 τοῦ 1869. Ἐὰν εἰς δημόσιον ὑπάλληλον ἢ ὑπηρετὴν ἐδόθησαν χρήματα, τὰ ὅποια ἔλαβεν, ἀλλ' οὐχὶ ἐν τῇ ἰδιότητι αὐτοῦ ταῦτα ἢ ἰδιοποιήσας τῶν τοιούτων χρημάτων δὲν ἀποτελεῖ ὑπεξαίρεσιν τιμωρητέαν κατὰ τὸ ἄρθρ. 394. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 64 τοῦ 1877.

κατέρωθωσεν ὅμως νὰ λάβῃ ταῦτα δυνάμει τοῦ τοιούτου αὐ-
τοῦ χαρακτηῖρος.

Κατ'ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ταύτας ἡ ὑπεξαίρεσις τι-
μωρεῖται δυνάμει τῶν διατάξεων τῶν εἰρημένων ἄρθρων, οὐδό-
λως λαμβανομένου ὑπ'ὄψιν, ἂν τὰ ὑπεξαίρεθέντα πράγματα ἀνή-
κουσιν εἰς τὸ Κράτος ἢ εἰς ἰδιώτην τινά.

Ἐρευνῶντες τὰ γενικὰ στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τῆς ὑπεξαίρε-
σεως παρατηρήσαμεν, ὅτι ἀναγκαῖος ὅρος αὐτῆς εἶναι ὁ σκο-
πὸς τῆς ἀποστερήσεως τοῦ ἰδιοκτῆτου ἀπὸ τοῦ σφετεριζομένου
πράγματος, καὶ ὅτι ὁ σκοπὸς οὗτος ἐκλαμβάνεται ὑπάρχων,
ὅταν ὁ αὐτουργὸς ἐπιχειρῇ τὴν ἀνάλωσιν ἢ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν
αὐτοῦ χωρὶς νὰ ἔχῃ πρόχειρα τὰ μέσα πρὸς ἀντικατάστασιν.
Ἐπὶ τῆς ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων διαπραττομένης ὑπεξαίρε-
σεως δὲν ἀποβλέπει ὁ νόμος εἰς τὸν τριουῦτον σκοπὸν, ἀλλὰ
μᾶλλον εἰς τὸ γεγονὸς τῆς ἰδιοποιήσεως, ὅθεν θεωρεῖ ὀφισταμέ-
νην τὴν πρᾶξιν, καὶ δσάκις ἡ ἰδιοποίησις, ἀνάλωσις ἢ παραχώρη-
σις εἰς ἄλλους τῶν ἀλλοτρίων πραγμάτων ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ
ἀντικαταστάσεως καὶ ἔτοιμα εἰσὶ τὰ πρὸς ταύτην μέσα ¹⁾.

Τετελεσμένον λογίζεται τὸ ἐγκλημα τῆς ὑπὸ δημοσίων ὑπ-
αλλήλων διαπραττομένης ὑπεξαίρεσεως, δσάκις αὕτη εἰς ἰδιο-
ποίησιν τῶν διαπιστευθέντων πραγμάτων συνίσταται, ἔαν κατὰ
τοὺς ὀργανισμοὺς καὶ τὰς κανονιστικὰς διατάξεις τῆς ὑπηρε-
σίας ὁ δημόσιος ὑπάλληλος δὲν ἀποδίδῃ ἐντὸς τοῦ δι' αὐτῶν
τεταγμένου χρόνου τὰ διαπιστευθέντα αὐτῷ χρήματα ἢ πράγ-
ματα ²⁾.

Ἡ καταγνωστέα κατὰ τοῦ ἐνόχου ποινὴ διαφοροτρόπως ὀρί-

¹⁾ Motive z. Entwurfe 1827. σελ. 310. Ὅλως διάφορος τῆς περι-
πτώσεως, περὶ ἧς προνοεῖ τὸ ἄρθρ. 394 εἶναι ἡ τοῦ ἄρθρ. 485 περὶ
ἧς ἐν οἰκείῳ τόπῳ γενήσεται λόγος.

²⁾ Anmerkungen z. Baierisch. Strafgesetzb. III ἄρθρ. 363. σελ.
202. — Ἐπὶ τῆς καταναλώσεως ἢ παραχωρήσεως εἰς ἄλλους τῶν
διαπιστευθέντων πραγμάτων εὐκόλως διαγινώσκεται ἡ τέλεισις τοῦ
ἁδικήματος.

ζεται ἐν ἐκάστη τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθεισῶν δύο περιπτώσεων. Ἐν μὲν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρ. 394, ἤγουν ὡς ἔγενετο ὑπεξαίρεσις πραγμάτων διαπιστευθέντων τινὶ ἔνεκα τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ὡς δημοσίου ὑπαλλήλου, τότε ἐπιβάλλεται κατ' αὐτοῦ ἡ ποινὴ τῆς φυλακίσεως μὲν, ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ νοσφισθέντος πράγματος ᾖ κατωτέρα τῶν πεντακοσίων δραχμῶν, τῆς εἰρκτῆς δὲ, ἐὰν ἡ ἀξία αὐτοῦ ᾖ ἀνωτέρα τῶν πεντακοσίων δραχμῶν, καὶ τῶν προσκαίρων δεσμῶν, ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ νοσφισθέντος πράγματος ᾖ μὲν ἐπίσης ἀνωτέρα τῶν πεντακοσίων δραχμῶν ¹⁾, συγχρόνως δὲ ὁ ἔνοχος ἐτράπη εἰς φυγὴν.

Ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρ. 395, ἦτοι ἐὰν τις κατῳρώσῃ νὰ σφετερισθῇ τὰ ἀλλότρια πράγματα δυνάμει τοῦ ἀξιώματος, ὅπερ φέρει, τιμωρεῖται, τηρουμένης τῆς αὐτῆς διαβαθμίσεως τῶν ποινῶν, ἥτις ἰσχύει ἐπὶ τῶν μὴ δημοσίων ὑπαλλήλων κατὰ τοὺς ὅρισμους τῶν ἄρθρ. 388—390, οὗς ἀνωτέρω ἐξέθεσamen.

Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις, ὡς ποινὴ φυλακίσεως καταγινώσκεται ἐπέρχεται ὡς συνέπεια αὐτῆς καὶ ἡ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐκπτώσις τοῦ καταδικασθέντος ὑπαλλήλου ²⁾.

¹⁾ Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον λέγει «τιμωμένου ἐπίσης πεντακοσίων δραχμῶν» ἐξ οὗ ἐνδέχεται τις νὰ ἐκλάβῃ, ὅτι ἐν τῇ τρίτῃ ταύτῃ περιπτώσει δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἀξία νὰ ᾖ ἀνωτέρα τῶν πεντακοσίων δραχμῶν. Ἀλλὰ πᾶς ἐνδοιασμὸς ἐκλείπει ἐκ τῆς ἀντιπαράθεσεως τοῦ γερμανικοῦ κειμένου, ὅπερ λέγει «wenn der Betrag oder Werth des Veruntreuten 500 Drachmen übersteigt, mit Arbeitshaus; und wenn der Beamte, bei gleich grossem Betrage zugleich die Flucht ergriffen hat», καὶ ἐξ οὗ σαφῶς ἐνδείκνυται, ὅτι καὶ ἐν τῇ τρίτῃ περιπτώσει ἀπαιτεῖται τὸ ποσὸν τῆς ἀξίας νὰ ᾖ ἀνωτέρον τῶν 500 δραχμῶν.

²⁾ Motive z. Entwürfe 1827 σελ. 310. Κατὰ τὴν γενικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 22, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 20 Μαΐου 1836, ἡ ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἐκπτώσις ἐπέρχεται μόνον ὡς συνέπεια τῆς καταδίκης εἰς ἐνιαύσιον ποινὴν φυλακίσεως, ἀλλ' ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 395 ὡς εἰδικὴ δὲν ἀποκλείει τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἐκπτώσεως, καὶ ὅταν ἐλάσσονος χρόνου ποινὴ φυλακίσεως κατεγνώσθῃ.

δ') Ἐπιβαρυντικαὶ αἰτίαι, καταδίωξις τοῦ ἐνόχου,
ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς ποινῆς.

Ὅπως ἐπὶ τῆς κλοπῆς [ἄρθρ. 376], οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ὑπεξαίρεσεως ὑπάρχουσιν ἀναγεγραμμένοι ἐν τῷ νόμῳ εἰδικαὶ τινες περιπτώσεις [ἄρθρ. 391], αἵτινες ὡς ἀποχρῶσαι αἰτίαι πρὸς ἐπιβαρύνσιν τῆς καταγνωστέας κατὰ τοῦ ἐνόχου ποινῆς λογίζονται. Ὑφίστανται δὲ αὗται, ἐὰν ἡ ὑπεξαίρεσις πραχθῇ.

1) Ἀπὸ ξενοδόχους, ἐμπόρους μετερχομένους τὸ τῆς παραγωγείας ἢ διακομιδῆς ἐμπόριον¹⁾, πλοιάρχους, ἐργολάβους παντὸς εἶδους, ἀμαξηλάτας, ἀκατηλάτας²⁾, ἢ τοὺς γραφεῖς αὐτῶν, ἐπιστάτας, ναύτας, ἀμαξοκόμους ἢ ἄλλους ὑπηρέτας, χειρεργάτας, ἢ ἄλλους ἐργάτας, οἰκέτας, ἡμερομίσθους, συνεργάτας ἢ μαθητάς, εἰς πράγματα διαπεπιστευμένα εἰς αὐτοὺς χάριν φυλάξεως, μετοκομίσεως, παραδόσεως ἢ ἐπεξεργασίας.

2) Ἀπὸ διακατόχους ἐνεχύρων εἰς τὸ παραδοθὲν εἰς χεῖρας τῶν ἐνέχυρων.

3) Εἰς τὰς περιπτώσεις, περὶ ὧν διέλαβε τὸ ἄρθρ. 376 § 1 καὶ ὃ ἦτοι α') εἰς πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὸ κράτος, εἰς τὸν Βασιλέα ἢ τὸν βασιλικὸν οἶκον, ἢ εἰς κατάστημα ἐκκλησιαστικόν, διδασκικόν, ἢ φιλανθρωπικόν, ἢ ἄλλως ἀφιερωμένα εἰς ὄφελος ἢ χρῆσιν τοῦ κοινοῦ, ἢ τεθειμένα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἀρχῆς, ἢ κατασχεθέντα ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου β') ἐν καιρῷ πυρ-

¹⁾ Ὡς τοιοῦτους θεωρητέον τοὺς ἐν τοῖς ἄρθρ. 91 ἐπόμε. καὶ 96 ἐπ. τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου εἰδικώτερον χαρακτηριζομένους.

²⁾ Οἱ τοιοῦτοι ὡς καὶ οἱ ναῦται καὶ ἀμαξοκόμοι πρέπει νὰ μετέρχωνται ὡς ἐπιτηδεύματα τὸ ἔργον τοῦτο. Ὁ κατὰ τύχην ἢ ἐκ συμπτώσεως ἐλαύνων ἀμαξαν ἢ διοικῶν ἀκρίτιον καὶ παραλαβὼν τι πρὸς παράδοσιν ἢ μετακόμισιν δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν δίωξιν τοῦ ἄρθρ. 391, διότι ἡ παρ' αὐτοῦ γενομένη ὑπεξαίρεσις δὲν φέρει τὴν ἐπιβαρυντικὸν λόγον τῆς παραβιάσεως τῆς ἐκ τοῦ ἐπιτηδεύματος, ὃ μετέρχεται ἀπαιτουμένης καλῆς πίστεως, Stenglein Strafgesetzb. ἄρθρ. 295 n° 7.

καϊᾶς ἢ πλημμύρας, εἰς δεινοὺς κινδύνους πολέμου, ἐν καιρῷ στάσεως, ἢ εἰς ἄλλας παρομοίας δυστυχεῖς περιστάσεις.

Ἡ ὑπεξαίρεσις καταδιώκεται ἐξ ἐπαγγέλματος ὡς καὶ ἡ κλοπὴ, ἐξαιρουμένης μόνης τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν τὸ ἔγκλημα διεπράχθη μεταξύ προσώπων συνδεομένων πρὸς ἀλλήλα διὰ δεσμῶν συγγενείας κατὰ τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 377 εἰδικώτερον ὠρισμένα, ἅτινα καὶ ἐπὶ τῆς ὑπεξαίρεσεως ἰσχύουσιν [ἄρθρον 393].

Ὁ ἔνοχος ἀπαλλάττεται πάσης ποινῆς, ἐὰν, πρὶν ἔτι ἐξετασθῇ ὅπως δέποτε περὶ τῆς πράξεώς του παρὰ τῆς ἀρχῆς ἢ τοῦ δικαστηρίου, ἐνήργησεν, ἄνευ παρανόμου βλάβης τρίτου τινός, τὴν ἀπόδοσιν, ἢ τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν τοῦ ὑφαιρεθέντος πράγματος, ἢ τὴν ἐντελῇ ἱκανοποίησιν τοῦ ζημιωθέντος. Ἐπὶ τῆς ἐν μέρει ἀποδόσεως ἢ ἱκανοποιήσεως ἰσχύουσιν, ὅσα καὶ ἐπὶ κλοπῆς διατάσσονται ἐν ἄρθρ. 378.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΑΠΑΤΗΣ

Α) ΕΝ ΓΕΝΕΙ.

α') Εἰσαγωγή.

Πρὶν ἢ προβῶμεν εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἐννοίας καὶ τῶν οὐσιωδῶν στοιχείων τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀπάτης, ὅπως ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ περιγράφονται, ἀναγκαῖόν ἐστι νὰ ἐξετάσωμεν πῶς βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον διεπλάσθη καὶ νομοθετικῶς διευτυπώθη ἡ ἐννοια αὐτῆς, διότι ἐπὶ ὀλίγων ἴσως ἀδικημάτων παρατηροῦμεν τοσαύτας ἀλλοιώσεις τῶν χαρακτηριστικῶν ὄρων, οἷας ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος τούτου.

Ἐν τῇ ἱστορικῇ ἡμῶν προεισαγωγῇ περὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς πλαστογραφίας (Τόμ. Β'. σελ. 245) εἶδομεν, ὅτι παρὰ Ῥωμαίοις ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς αὐτοκρατορίας ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς ἀποτελοῦσαι ἰδιώνυμον ἀδίκημα, δι' ἐκτάκτου ἐγκλήσεως (extra ordinem) καταδιωκόμενον καὶ καλούμενον crimen Stellionatus ¹⁾, ἅπασαι αἱ περιπτώσεις ἐκεῖναι, καθ' ἃς διὰ ψευ-

¹⁾ Lex 1. (47,20). Lex 1. Cod. (9,34). Ἡ λέξις Stellionatus παράγεται ἐκ τῆς Stellio, ἧτις ἐσήμαινε τὴν κατάστικτον σαῦραν (Ovid. Metam. V. 461. — Fest. v. Stellionem.) λίαν ἐπικίνδυνον τοῖς ἐντυγχάνουσι καὶ κακοποιὸν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων θεωρουμένην, διὸ καὶ οἱ

δῶν καὶ ἀπατηλῶν παραστάσεων ἐπῆρχετο ὑλική τις ζημία εἰς τὴν περιουσίαν τινός, καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν περιελαμβάνοντο οὔτε ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἐγκλήματος τῆς κλοπῆς, οὔτε ὡς *falsum* ἢ *quasi falsum* ἠδύναντο νὰ χαρακτηρισθῶσιν ¹⁾).

Ὡς οὐσιώδεις δὲ ὄροι τοῦ ἀδικήματος ἐλογίζοντο ὁ δόλος τοῦ αὐτουργοῦ, ἡ ἐκ τοιούτου δόλου ἐνέργεια πρὸς ὑλικὴν ζημίαν ἐτέρου προσώπου, καὶ ἡ πραγματοποιήσις τῆς τοιαύτης ζημίας ²⁾).

Ἡ ποινὴ τῶν ἐνόχων τοῦ *crimen Stellionatus*, ἐὰν μὲν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐπιτίμων πολιτῶν (*in aliquo honore positi*) ἀνῆκον, ἦν ἡ πρόσκαιρος ἐξορία (*relegatio*) ἢ ἡ *ab ordine motio*,

δι' ἀπάτης βλάπτοντες ἄλλους τῇ καταστίκτῳ σαύρᾳ ὅμοιοι ἐνοχοὶ τοῦ *crimen Stellionatus* ἐκηρύσσοντο. Ἐν τοῖς Βασιλικοῖς τὸ *crimen Stellionatus* μεταφράζεται «τὸ τῶν περιέργων ἐγκλημα. Βασ. (60, 30). Ὡς ἐνοχοὶ τοῦ *crimen Stellionatus* καταδιώκονται καὶ οἱ ἀντιδιαδικασταί.

¹⁾ Lex 3 § 1 (47, 20 de crim. Stell.). «*Stellionatum autem objici posse his, qui dolo quid fecerunt, sciendum est, scilicet si aliud crimen non sit quod objiciatur, quod enim in privatis judiciis est de dolo actio, hoc in criminibus stellionatus persecutio. Ubiqueque igitur titulus criminis deficit, illie Stellionatum objiciemus.*»

²⁾ Lex 36 § 1 (13, 7 pign. act.). Lex. 3 § 1 (47, 20 de crim. stell.). Lex 2. Cod. (9, 34 de crim. stell.). Ὡς ἐκ τῆς ἀοριστίας τῶν πηγῶν δύσκολον ἀποβαίνει νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ σχέσις τοῦ *crimen Stellionatus* πρὸς τὴν *actio doli*, διότι ἐνίοτε μὲν παρατηροῦμεν, ὅτι μετὰ τῆς *accusatio de crimine Stellionatus* συνέτρεχε καὶ ἡ *actio doli*, καὶ ὁ παθὼν εἶχεν ἐκλεκτικὸν δικαίωμα, ἄλλοτε πάλιν ὁ ζημιωθεὶς εἶχε μόνον τὴν *actio doli*, καὶ ἄλλοτε πάλιν, ἐν ᾧ ὁ ζημιωθεὶς μόνον διὰ τῆς *actio ex contractu* καὶ οὐχὶ διὰ τῆς *actio doli* ἠδύναντο πολιτικῶς νὰ ἐπιζητήσῃ τὴν ἑαυτοῦ ἱκανοποίησιν, εἶχεν ὅμως τὸ δικαίωμα νὰ καταδιώξῃ τὸν ὑπαίτιον τῆς ζημίας ὡς ἐνοχον τοῦ *crimen Stellionatus*. — *Rein Criminalrecht d. Römer.* σελ. 335. — *Köstlin Abhandl.* σελ. 127.

ἐὰν δὲ εἰς τὴν τάξιν τῶν Πληθῆτων ἢ εἰς ἔργον μετᾱλλου (opus metalli) καταδίκη ¹⁾).

Συνδυάζοντες τὰς διαφορὰς πηγὰς τῶν Ῥωμαϊκῶν νόμων φθάνομεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι περὶ τῆς ἀπάτης ὡς ἰδιαιτέρας ἐγκληματικῆς πράξεως, ἀπαρτιζούσης τὴν ἔννοιαν ἀδικήματος διακεκριμένου καὶ περιλαμβάνοντος τὰς ποικίλας καὶ ἐνδεχομένας περιπτώσεις τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ, δὲν ὑπῆρχον εἰδικαὶ διατάξεις. Αἱ παντοῖαι τῆς ἀπάτης περιπτώσεις ἢ ὡς falsum, ἢ ὡς quasi falsum, ἢ ὡς furtum, ἢ ὡς Stellionatus ἐχαρακτηρίζοντο, τινὲς δὲ μόνον πολιτικῶς διὰ τῆς actio doli ἠδύναντο νὰ καταδιωχθῶσιν ²⁾).

Ὅπως ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ, οὕτω καὶ ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν Γερμανικῶν φυλῶν καὶ τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων ἀνευρίσκομεν μὲν μνημονευόμενον τὸ ἐγκλημα τῆς ἀπάτης, ἀλλ' οὐχὶ ὁλομερῶς ἀναγεγραμμένην τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ, καὶ ἐντὸς εὐδιακρίτων ὁρίων περιλαμβανομένην. Πλείστα ὅσαι περιπτώσεις, αἵτινες κατὰ τὰς νῦν ἐπικρατούσας θεωρίας φέρουσιν ἀναμφισβητήτως τὸν τύπον τῆς ἀπάτης, ἐχαρακτηρίζοντο τότε ὡς νόθευσις (Fälschung), οἷον ἡ νόθευσις τῶν ἐμπορευμάτων, ἡ νόθευσις τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν καὶ ἡ χρῆσις τοιούτων νενοθευμένων. Ἰδίως ὡς ἀπάτη ἐχαρακτηρίζετο ἡ ψευδὴς ἀρίθμησης ἢ ζύγισις ἐμπορευμάτων διὰ μὴ νενοθευμένων σταθμῶν ἢ μέτρων, αἱ παραβάσεις τῶν ἀγορανομικῶν διατάξεων, ἥγουν ἡ πώλησις ἐναντίον τῆς διατιμῆσεως τῆς ἀρχῆς, ἡ τοκογλυφία, αἱ ἀθέμιτοι μειώσεις τῶν καταβλητέων φόρων κτλ. ³⁾).

Καὶ ἐν τῇ Καρολίνῃ δὲν ἀπαντᾷ γενικὴ τις διάταξις περὶ τι-

¹⁾ Lex 3 § 2. 4. (47, 20 de crim. Stell.).

²⁾ Ἡ δι' ἀπάτης πώλησις, ἀπαλλοτριωθέντος πράγματος ἐχαρακτηρίζετο ὡς quasi falsum (Lex 21 (48, 10 de leg. Corn. de falsis), ἐν ᾧ ἡ ὑποθήκευσις πράγματος ὑποκειμένου ἤδη ἄλλῳ τινὶ ἐχαρακτηρίζετο ὡς Stellionatus. Lex 3 § 1 (47, 20 de crim. Stellion.).—Meyer Lehrb. § 130 σημ. 3.

³⁾ Hälschner System II σελ. 342.

μωρήσεως τῆς ἀπάτης, πλεῖσται δὲ ὅσαι περιπτώσεις αὐτῆς ὑπήγοντο εἰς τὴν κατηγορίαν τῆς νοθεύσεως καὶ ὡς τοιαῦται ἐτιμωροῦντο ¹⁾).

Τὸ κενὸν τοῦτο τῆς Καρολίνης ἀνεπληροῦτο ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν δικαστηρίων διὰ τῶν περὶ τοῦ ἐγκλήματος τοῦ *Stellionatus* διατάξεων τοῦ Ῥωμ. δικαίου, οὗ οἱ ὅρισμοι ὡς ἀναπόφευκτον αὐτῆς συμπλήρωμα ἐχρησίμευσαν. Δι' εἰδικῶν δὲ νόμων τῆς ἀρχαίας Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἐχαρακτηρίσθησαν, καὶ ἐτιμωροῦντο ὡς ἀπάται, ἡ νόθευσις τοῦ οἴνου δι' ὕδατος, ἡ ἐκθεσις πρὸς πώλησιν νενοθευμένων φαρμάκων, ἡ νόθευσις χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν ἐμπορευμάτων, ἡ δολία χρεωκοπία κτλ. ²⁾).

Καὶ ἐν τοῖς ποινικοῖς νόμοις τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς δὲν εὐρίσκομεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀκριβῶς διαμεμορφωμένην τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀπάτης.

Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἐν τῷ *ἑ'* τμήματι τοῦ κεφαλαίου τοῦ πραγματευομένου περὶ τῶν κατὰ τῆς περιουσίας ἐγκλημάτων κατατάσσει τὴν χρεωκοπίαν, [ἀπλὴν καὶ δολίαν ἄρθρ. 402 ἐπομ.] καὶ τὴν ἀπάτην [*escroquerie* ἄρθρ. 405]. Ὡς τοιαύτην δὲ χαρακτηρίζει τὴν διὰ παντοίων ἀπατηλῶν μέσων, ἅτινα εἰδικῶς περιγράφει, ἰδιοποιήσιν ἄλλοτρίας περιουσίας ³⁾).

¹⁾ C. C. C. ἄρθρ. 111—114. Ὡς ἔνοχος νοθεύσεως (*falsum*) ἐτιμωρεῖτο [ἄρθρ. 113] καὶ ὅστις «bösslicher und geuerlicher weiss maass, wag, gewicht, specerey oder ander Kaufmannschaft [= Waaren] fälscht». — Meyer Lehrb. § 120 σημ. 5 σελ. 492.

²⁾ Köstlin Abhandl. σελ. 137.

³⁾ Code pénal art. 405. «Quiconque, soit en faisant usage de faux noms ou des fausses qualités, soit en employant de manœuvres frauduleuses pour persuader l'existence des fausses entreprises, d'un pouvoir ou d'un crédit imaginaire, ou pour faire naître l'espérance ou la crainte d'un succès, d'un accident, ou de toute autre événement chimérique, se sera fait remettre ou délivrer des fonds, des meubles ou des obligations, dispositions, billets, promesses, quittances ou décharges, et aura, par un de ces moyens, escroqué ou tenté d'escroquer la totalité ou partie de la fortune d'au-

Ἐκ τοῦ τοιούτου ὁρισμοῦ τῆς ἀπάτης ἐξάγεται ἀμέσως, ὅτι δὲν συμπεριλαμβάνονται ἐν αὐτῇ ποικίλαι ἄλλαι περιπτώσεις τοῦ ἐγκλήματος τούτου, ἐνίας τῶν ὁποίων ὁ Γαλλικὸς ποιν. νόμος δι' ἐτέρων εἰδικῶν ὁρισμῶν προβλέπει καὶ ὡς ἰδιώνυμα ἀδικήματα τιμωρεῖ, οἷον τὴν πώλησιν χρυσοῦ ἢ ἀργύρου κατωτέρως ποιότητος τῆς πραγματικῆς, ἢ τὴν χρῆσιν νενοθευμένων μέτρων καὶ σταθμῶν (ἄρθρ. 423. 479 § 5. 6.—480), τὴν κατάχρησιν τῆς ἐμπιστοσύνης (406), τὴν ἐπὶ σκοπῷ ἐπαιτείας γενομένην ἀπάτην διὰ παραστάσεως ψευδῶν πληγῶν ἢ προσποιήσεως ἀσθενειῶν [ἄρθρ. 276], τὴν διὰ σημειομαντείας, προφητειῶν, ἢ ὄνειρομαντείας γενομένην, ἣν ὡς πταίσμα μόνον κολάζει [ἄρθρ. 479 § 7].

Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 διαστέλλει τὰς νοθεύσεις καὶ ἀπάτας, τὰς ἀπευθυνομένας κατὰ τῆς πολιτείας ἀμέσως, καὶ περιεχούσας προσβολὴν τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς, οἷον τὴν πλαστογραφίαν δημοσίων ἐγγράφων, τὴν νόθευσιν δημοσίων σφραγίδων καὶ σημάτων, τοῦ νομίσματος κτλ. [ἄρθρ. 337. 348] ἀπὸ τὰς νοθεύσεις καὶ ἀπάτας, αἵτινες προσβάλλουσι κυρίως δικαιώματα ἰδιωτῶν, καὶ τὰς ὁποίας κατατάσσει ἐν τῷ Ε' κεφαλαίῳ τοῦ Β' βιβλίου τοῦ πραγματευομένου περὶ τῶν κατ' ἰδιωτῶν ἐγκλημάτων [ἄρθρ. 256—294]. Ὡς ἀπάτην τοῦ εἶδους τούτου χαρακτηρίζει τὴν ἐπὶ σκοπῷ βλάβης ἄλλου, ἢ ἰδίας ὠφελείας, ἐν γνώσει καὶ ἐκ προαιρέσεως, παράστασιν ψευδῶν πραγμάτων ὡς ἀληθῶν, τὴν ἀθέμιτον ἀπόκρυψιν ἢ ἀποσιώπησιν ἀληθῶν πραγμάτων, ἢ τὴν χρῆσιν, πρὸς ἴδιον ὄφελος ἢ ζημίαν ἄλλου, τῆς παρὰ τρίτου γενομένης ἀπάτης [ἄρθρ. 256]. Καὶ αὐτὴν τὴν ἀποσιώπησιν τῆς ἀληθείας θεωρεῖ ὡς ἀπάτην, ἐὰν ἡ πλάνη προσώπου τινος ἐχρησίμευσε, ὅπως παρασυρθῇ εἰς ἐπιβλαβὴ αὐτῷ πράξιν, ἢ παράλειψιν, ἢ ὑπόσχασιν, ἢ ἐὰν τις ἐγ-

trui, sera puni d'un emprisonnement d'un an au moins, et de cinq ans au plus, et d'une amende de cinquante francs au moins et de trois mille francs au plus».

κυρα ἔγγραφα, ἐπὶ ζημία ἄλλου, ἀθεμίτως ἀποκρύπτει, ἐξαφάνιζει, ἢ καθιστᾷ ἄχρηστα, ἢ τέλος ἐάν, προκαλούμενος εἰς μαρτυρίαν παρὰ τῆς ἀρχῆς, προσποιεῖται ἄγνοϊαν, ἢ ἀρνεῖται ν' ἀποκριθῇ [ἄρθρ. 257].

Διακρίνει δὲ τὴν τοιαύτην ἀπάτην εἰς ἀπάτην ἀφορῶσαν εἰς τὴν περιουσίαν, ἢ εἰς ἀπάτην ἀπευθυνομένην κατὰ τοῦ προσώπου τινός. Ἀμφότερα τὰ εἶδη ταῦτα τῆς ἀπάτης χαρακτηρίζονται ὡς κακουργήματα, εἴτε ὡς ἐκ τοῦ ποσοῦ τῆς προσγενομένης ζημίας, εἴτε ἕνεκα τῆς συνδρομῆς ἐπιβαρυντικῶν αἰτιῶν.

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῆς ἀπάτης, τῆς ἀπευθυνομένης κατὰ τῆς περιουσίας τινός, ὑπάγεται ἡ ἀπλῆ ἢ συνήθης ἀπάτη, ἡ συνισταμένη εἰς τὴν διὰ ψευδῶν παραστάσεων καὶ δολίων εἰσηγήσεων ζημίαν προσώπου τινός, ἡ τοκογλυφία, ἡ ἐπιτορκία, ἡ ἀπιστία τῶν οἰκετῶν πρὸς τοὺς κυρίους αὐτῶν, αἱ ἀπάται τῶν ἐπιτρόπων, ἡ χρῆσις νενοθευμένων μέτρων καὶ σταθμῶν, ἡ παραποίησις ἡνόθευσις ἐγγράφων ἰδιωτικῶν, οἷον διαθηκῶν, συμβολαίων κτλ., ἡ ὑπεξαίρεσις ἐγγράφων, ἡ ψευδορκία καὶ ἡ ψευδομαρτυρία, ἡ χρεωκοπία καὶ παντοῖα ἄλλα εἶδη ἐγκληματικῶν πράξεων. Πρὸς διαβάθμισιν τοῦ ἀξιοποίνου τῶν τοιαύτων πράξεων διακρίνει διαφόρους κλάσεις τῆς ἀπάτης, ἀκολουθῶν τὸ αὐτὸ σύστημα, ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς κλοπῆς.

Τὴν ἐν τῷ Βαυαρικῷ νόμῳ τοῦ 1813 τοσοῦτον εὐρείαν διατύπωσιν τοῦ ὅρισμοῦ τῆς ἀπάτης καὶ διαπλάτνυσιν τοῦ κύκλου τῶν ὑπαγομένων αὐτῇ περιπτώσεων ἐθεώρησαν ὅλως ἀδόκιμα τὰ μεταγενέστερα Βαυαρικὰ νομοσχέδια, ἅτινα ἄλλοιον παρεδέξαντο σύστημα πρὸς διατύπωσιν τῶν περὶ ἀπάτης ὁρισμῶν ¹⁾ Τὸ σύστημα αὐτῶν ἠκολούθησε καὶ ὁ ἡμέτερος νόμος, ὅθεν ἀνάγκη, ὅπως ἐν περιλήψει ἐκθέσωμεν τὰς θεμελιώδεις βάσεις ἐφ' ὧν στηρίζεται, καὶ τὰς σχέσεις, ἐξ ὧν οἱ συντάκται τῶν βαυαρικῶν νομοσχεδίων ὠρμήθησαν εἰς τὴν διατύπωσιν αὐτοῦ.

¹⁾ Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου 1821 ἄρθρ. 308—312. — 1827 ἄρθρ. 280—289, — 1831 ἄρθρ. 325—336.

Ἡ ἀπάτη, περὶ ἧς προνοεῖται ἐν τῷ ΚΓ' κεφαλαίῳ τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου καὶ ἐν τοῖς ἀντιστοιχοῖς κεφαλαίοις τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων, θεωρεῖται ὡς αὐτοτελὲς ἐγκλήμα ἀπευθυνόμενον κατὰ τῆς περιουσίας ἐτέρου τινὸς προσώπου, ἐπομένως δὲν συμπεριλαμβάνονται ἐν τῇ ἐννοίᾳ αὐτῆς ὑπὸ τοιαύτην τινὰ μορφήν αἱ περιπτώσεις ἐκείναι τῆς ἀπάτης, αἵτινες ὡς ἐπιβαρυντικαὶ μόνον αἰτίαι τῆς καταγνωστέας ποινῆς, ἢ ὡς λόγος ἐπιτάσεως τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως χαρακτηρίζονται ¹⁾).

Ἐπίσης ἀποκλείονται αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ ἀπάτη προσλαμβάνει τὴν μορφήν ἀδικήματος εἰδικῶς ἐν τῷ νόμῳ προβλεπομένου, εἴτε ἕνεκα τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς πράξεως, εἴτε ἕνεκα τῶν μέσων, ὧν ἐγένετο χρῆσις πρὸς τελεσιουργίαν αὐτῆς. Πλείστα ὅσαι κατηγορίαι ἐγκληματικῶν πράξεων περιέχουσιν ἐν τῇ ἐννοίᾳ αὐτῶν τὰ στοιχεῖα τῆς ἀπάτης, ὡς λ. χ. ἡ ψευδορκία, ἡ παραχάραξις καὶ ἡ κιβδηλεία, τὰ ἐγκλήματα τὰ προσβάλλοντα τὴν οἰκογενειακὴν τάξιν, ἡ συκοφαντία καὶ ἡ ψευδὴς καταμήνυσις κτλ. ἀλλ' ὅμως δὲν ὑπάγονται εἰς τὸ εἰδικὸν ἀδικήμα τῆς ἀπάτης, ὅπερ, ὡς εἴρηται, περιλαμβάνει τὰς πράξεις τὰς ἀπευθυνομένας μόνον κατὰ τῆς περιουσίας ἐτέρου τινὸς ἐπὶ σκοπῷ ἰδιοποιήσεως αὐτῆς ἢ βλάβης.

Τὴν ἀντίρρῃσιν, ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν ἀδικημάτων τῆς ψευδορκίας, τῆς παραχάραξεως καὶ ἄλλων παραπλησίων ἐπέρχεται βλάβη τῆς περιουσίας τρίτων προσώπων καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἔδει καὶ ταῦτα νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὴν ἐννοίαν τοῦ ἀδική-

¹⁾ Κατὰ τὰ Βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1827 ἀρθρ. 83 § 4, καὶ 1831 ἀρθρ. 107 § 5 ἡ ἀπάτη ἐθεωρεῖτο ὡς λόγος ἐπιβαρυντικῆς τῆς ποινῆς, ἐὰν πρὸς τελεσιουργίαν τοῦ ἐγκλήματος ἐγένετο χρῆσις αὐτῆς. Ἐπίσης ὡς λόγος πρὸς ἐπίτασιν τοῦ ἀξιοποίνου ἐν εἰδικαῖς τισιν ὀρισμέναις ἐν τοῖς νομοσχεδίοις περιπτώσεσιν, αἶον ἐπὶ τῆς διγαμίας, ὑσάκις τὸ ἕτερον τῶν εἰς γάμον συναπτομένων προσώπων διετέλει ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὑφισταμένου γάμου. Νομοσχ. 1827 ἀρθρ. 202 § 2. — Νομοσχεδ. 1831 ἀρθρ. 236 § 2.

ματος τῆς ἀπάτης, ἀποκρούουσιν αἱ αἰτιολογίαι τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827 (σελ. 315), διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἐπὶ τῶν τοιούτων ἀδικημάτων τὰ μέσα, δι' ὧν γίνεται ἡ ἀπάτη, ἢ πρὸς τελεσιουργίαν τοῦ ἀδικήματος φέρουσα, ἀποτελοῦσιν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἀξιόποινον προσβολὴν τῆς δημοσίας πίστεως, πολὺ σπουδαιοτέραν τῆς εἰς τὴν περιουσίαν ἐπερχομένης ἢ ἐνδεχομένης βλάβης, ὅθεν δὲν δύναται ἡ τοιαύτη βλάβη ὡς τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῶν εἰρημένων ἀδικημάτων νὰ θεωρηθῇ, ὅπως ἐπὶ τοῦ ἀδικήματος τῆς ἀπάτης, καθ' ὃ τὰ μέσα, ὧν ἐγένετο χρῆσις πρὸς ἀλλοιώσιν τῆς ἀληθείας καὶ ἀποπλάνησιν ἐτέρου τινός, δὲν φέρουσιν, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ λαμβανόμενα, ἀξιόποινον χαρακτηριστῆρα.

Ἀφοῦ τοιοῦτοτρόπως τὰ νομοσχέδια διέγραψαν τὰ ὅρια τοῦ αὐτοτελοῦς ἐγκλήματος τῆς ἀπάτης, δίδουσι τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, ποῖαι εἰσὶν αἱ εἰδικαὶ περιπτώσεις αἱ ἀποτελοῦσαι ἀξιόποινον ἀπάτην. Ὡς ἀφετηρίαν λαμβάνουσι τὴν διάκρισιν τῆς ἀπάτης τῆς γενομένης ἐν τοῖς συμβολαίοις, ἀπὸ τῆς ἐκτὸς τῶν συμβολαίων τελεσθείσης.

Τὴν ἐκτὸς τῶν συμβολαίων γενομένην ἀπάτην κηρύττουσιν ἀείποτε ἀξιόποινον. Τὴν ἐν τοῖς συμβολαίοις τοῦναντίον γενομένην, τότε μόνον θεωροῦσιν ἀξιόποινον, ὅταν ἐπὶ μὲν ἀμφοτεροβαρῶν συμβάσεων ἀναφέρηται εἰς οὐσιώδη τοῦ συμβολαίου μέρη, ἐπὶ δὲ ἑτεροβαρῶν, ὅταν ἐξαπατᾷ ὁ εἰς τὸν ἕτερον, ὅπως συνάψῃ τὴν σύμβασιν, καὶ ἐντεῦθεν ζημιωθῇ αὐτόν. Καθ' ὅλας τὰς λοιπὰς περιπτώσεις ἢ ἐν τοῖς συμβολαίοις ἀπάτη δὲν λογίζεται ἀξιόποινος διότι ἤθελεν εἶσθαι ὑπερβολὴ αὐστηρότητος νὰ χαρακτηρίζωνται ὡς ἀξιοτιμώρητοι αἱ ἐν ταῖς συμβάσεσιν ἀλλοιώσεις ἢ ἀποκρύψεις τῆς ἀληθείας, ἀφοῦ ἐκάτερος τῶν συμβαλλομένων, ὑπὲρ τοῦ ἰδίου συμφέροντος μεριμνῶν καὶ ἀγωνιζόμενος, ὀφείλει τὴν προσήκουσαν νὰ δίδῃ προσοχὴν εἰς τὰς παρὰ τοῦ ἐτέρου γενομένας παραστάσεις.

β') Ὁρισμὸς καὶ στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τῆς ἀπάτης.

* Ἀρθρ. 396.

* Ἐνοχος ἀπάτης εἶναι, ὅστις, θέλων νὰ βλάβῃ ἄλλον, ἢ νὰ περιποιήσῃ εἰς ἑαυτὸν ἀσυγχώρητον ὄφελος, παριστᾷ ἐν γνώσει ψευδῇ πράγματα ὡς ἀληθῆ, ἀποκρύπτει ἢ παρασιωπᾷ ἀθεμίτως πράγματα ἀληθῆ, καὶ ἐντεῦθεν βλάπτει τὸν ἄλλον ἢ ὠφελεῖται ὁ ἴδιος. — Ὡς ἀπατεὼν ἐπίσης θεωρεῖται καὶ ὅστις ἐν γνώσει κάμνει πρὸς ἰδίον του ὄφελος, ἢ πρὸς βλάβην τρίτου τινός, χρῆσιν ἀπάτης γενομένης παρ' ἄλλου.

Ἐκ τοῦ ἐν ἄρθρῳ 396 ἀναγραφομένου ὁρισμοῦ τῆς ἀπάτης ἐξάγεται, ὅτι στοιχεῖα οὐσιώδη τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος κατ' ἀντικείμενον ἐξεταζομένου εἰσὶν:

1) Ἡ ἀλλοιώσις καὶ παραμόρφωσις τῆς ἀληθείας διὰ τῆς παραστάσεως ψευδῶν πραγμάτων ὡς ἀληθῶν, ἢ διὰ τῆς ἀθεμίτου ἀποκρύψεως ἢ παρασιωπήσεως ἀληθῶν πραγμάτων.

Τὸ ψεῦδος καὶ ἡ παραμόρφωσις τῆς ἀληθείας, καθ' ἑαυτὰ ἐξεταζόμενα, εἰσὶ πράξεις ἀνήθικοι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀξιόποινοι, διότι οὐδεμία δικαιολογικὴ ὑποχρέωσις ὑφίσταται, ὅπως ὁ ἄνθρωπος λέγῃ τὴν ἀλήθειαν ¹⁾. Ἀλλ' ὅμως ἐὰν τὸ ψεῦδος ἢ ἡ ἀλλοίω-

¹⁾ Köstlin Abhandl. σελ. 120. — Hälschner System II. σελ. 348. Πολλοὶ συγγραφεῖς ἐπιχειρήσαντες νὰ ὑπαγάγωσιν εἰς γενικὴν κατηγορίαν ἅπαντα τὰ ἀδικήματα τὰ διὰ τοῦ ψεύδους ἢ τῆς ἀπάτης συντελούμενα παρεδέξαντο ὡς ἄξιωμα τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ λέγειν καὶ μὴ ἀποκρύπτειν τὴν ἀλήθειαν, ἐθεώρησαν δὲ τὰ εἰρημένα ἀδικήματα ὡς εἰδικὰς περιπτώσεις τῆς παραβάσεως τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ. ὅρ. Cuccum Verbrechen des Betrugs σελ. 1—29. — N. Archiv d. Criminalrechts X. 513. 681. — 1835 σελ. 563. — 1837 σελ. 431. — Wächter Lehrb. II. 204. — Abegg Lehrb. § 193.

(ΕΡΜΗΝ. ΠΟΙΝ. ΝΟΜΟΥ. ΤΟΜ. Γ'.)

σις τῆς ἀληθείας ἐχρησίμευσαν ὡς μέσα πρὸς τελεσιουργίαν ἀθεμίτου πράξεως, προσλαμβάνουσιν ἕνεκα τῆς δι' αὐτῶν γενομένης προσβολῆς τοῦ δικαίου ἀξιόποινον χαρακτῆρα. Διαφοροτρόπως δὲ δύνανται νὰ ἐπιδράσωσιν πρὸς παραγωγὴν ἀδικήματος· καὶ ὅτε μὲν ἀποτελοῦσιν ἓνα ἐκ τῶν πολλῶν τρόπων τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ, ὡς λ. χ. ἐπὶ τῆς ἀπαγωγῆς, ἐπὶ τῆς ἄρπαγῆς, ἐπὶ τῆς φαρμακείας ἔνθα δύναται ἡ πράξις νὰ ἐκτελεσθῇ οὐ μόνον διὰ βίας, ἀλλὰ καὶ δι' ἀπάτης καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἀλλοίωσις τῆς ἀληθείας ἀποτελεῖ ἓν ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ ἀδικήματος ἐν τῇ συγκεκριμένῃ μορφῇ τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ· ἄλλοτε δὲ πάλιν ἀποτελοῦσιν ἀπαραίτητον καὶ ἀναγκαῖον ὅρον τῆς καθόλου ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος, ὡς ἐπὶ τῆς ψευδομαρτυρίας, ἐπὶ τῆς συκοφαντίας, ἐπὶ τῆς ψευδοῦς καταμηνύσεως κτλ. Τοιαύτην σημασίαν ἔχει καὶ ἐπὶ τῆς ἀπάτης ἡ ἀλλοίωσις τῆς ἀληθείας, ἥτις ἀποτελεῖ οὐσιώδες στοιχεῖον τῆς ἐννοίας αὐτῆς καὶ, ὡς εἴρηται, γίνεται ἢ διὰ τῆς παραστάσεως λόγῳ ἢ ἔργῳ¹⁾ ψευδῶν πραγμάτων ὡς ἀληθῶν, ἢ διὰ τῆς καθ' οἷον οἰονδήποτε τρόπον ἀποκρύψεως ἢ ἀποσιωπήσεως τῆς ἀληθείας περὶ οἷον οἰονδήποτε ἀντικειμένου.

Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ὁ νόμος ἀπαιτεῖ τὴν ἀλλοίωσιν τῆς ἀληθείας σχετικῶς πρὸς πράγματα ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν πρὸς ὠρισμένα γεγονότα (*facta, Thatsachen*). Ὅθεν ὡς ἀπάτη δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ψευδῶς δοθεῖσα ὑπόσχεσις περὶ συνομολογήσεως συμβάσεώς τινος, ἢ ἡ ἄρνησις τῆς ἐκπληρώσεως ὑποσχέσεως, καὶ ὁσάκις ὁ ὑποσχόμενος, καθ' ἣν

¹⁾ Ἔργῳ δύνανται νὰ παρασταθῶσι ψευδῆ πράγματα, εἰάν καθ' ὑπόθεσιν ἀγύρτης τις εἰσέρχεται εἰς ξενοδοχεῖον καὶ φέρηται ὡς πλούσιος πολλὰς ἔχων ἀπαιτήσεις καὶ ἰδιοτροπίας, ἃς σπεύδει ὁ ξενοδόχος νὰ θεραπεύσῃ ἐκ τῶν τρόπων αὐτοῦ καὶ τῆς παραστάσεως ἀποπλανηθεῖς. — Köstlin Abhandl. σελ. 146. — Ἐπίσης ἔργῳ ψευδὴς παράστασις ὑπάρχει ἐπὶ τῆς πλημμελοῦς ζυγίσεως τῶν ἐμπορευμάτων.

στιγμὴν ἐδίδου τὴν ὑπόσχεσιν, εἶχε τὴν πρόθεσιν τῆς μὴ τηρήσεως αὐτῆς ¹⁾).

Ἐπίσης δὲν ἀποτελεῖ ἀπάτην ἡ ψευδὴς γνώμη ἢ κρίσις τινὸς ἢ ἐναντίον τῆς πεποιθήσεως αὐτοῦ ἐκφερομένη, ἐφ' ὅσον ἐν αὐτῇ δὲν περιέχεται ἡ διαβεβαίωσις περὶ ὠρισμένων γεγενομένων ²⁾).

Ὡσαύτως δὲν χαρακτηρίζεται ὡς ἀπάτη ἡ ἀπειλὴ πρὸς ἐπιχείρησιν πράξεως, εἰς ἣν ἐκ τοῦ νόμου δικαιούται τις, ἢ γενομένη ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ἐξαναγκάσαι τινα εἰς ἐκπλήρωσιν ὀφειλομένης ὑπόχρεώσεως ³⁾).

Καὶ ὅσάκις μὲν ἡ παραμόρφωσις τῆς ἀληθείας συνίσταται εἰς παράστασιν ψευδῶν πραγμάτων ὡς ἀληθῶν, ἢ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ εἶναι θετική, συνισταμένη ἢ εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν ψευδῶν εἰδήσεων περὶ τινος γεγονότος, ἢ εἰς τὴν παραλλαγὴν ὠρισμένων πραγμάτων, ἢ εἰς τὴν παράστασιν εὐτελῶν ἢ οὐδεμιᾶς ἀξίας πραγμάτων, ὡς πολυτίμων καὶ σπανίων κτλ. Ὅθεν εὐκόλως δύναται νὰ διαγνωσθῇ ἡ ἐπίδρασις αὐτῆς ἐπὶ τῆς βουλήσεως τοῦ ἀπατηθέντος, καὶ τὰ ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπίδράσεως παραχθέντα ἀποτελέσματα. Ἀλλ' ὅταν ἡ παραμόρφωσις τῆς ἀληθείας τελῇται διὰ τῆς ἀποκρύψεως ἢ ἀποσιωπήσεως ἀληθῶν πραγμάτων, ἥτοι συνίσταται εἰς ἀρνητικὴν ἐνέργειαν, ἐνδέχεται ἐνίοτε νὰ ἐγερθῶσιν ἀμφιβολίαι περὶ τῆς ἐπιρροῆς, ἣν ἔσχεν ὡς παραγωγὸς αἰτία τῆς πλάνης τοῦ ἀπατηθέντος, διότι πολλάκις ἡ τοιαύτη ἀπόκρυψις ἢ ἀποσιώπησις ἀληθῶν πραγμάτων δὲν εἶναι ὁ ἄμεσος παράγων τῆς πλάνης, ἀλλὰ χρησι-

¹⁾ Merkel in Holtzendorff's Handb. III σελ. 767.

²⁾ Οὕτω λ. χ. ἡ γνώμη τινὸς, ὅτι ἐπιχειρήσεις τις ἔσεται ἐπικερδῆς, ἢ ὅτι ὁ δεῖνα εἶναι ἀξιοχρεῶς ἐξελεγχόμενη μὴ ἀληθὴς δὲν ἀποτελεῖ ἀπάτην. Hälschner System II σελ. 361.—Meyer Lehrb. § 121 σελ. 496.

³⁾ Οἷον τὸν ἀδικήσαντα εἰς ἀποζημίωσιν δι' ἀπειλῆς καταγγελίας, ἢ τὸν ὑπεξαίρεσαντα χρεωστικὸν ἔγγραφοι εἰς ἀπόδοσιν αὐτοῦ κτλ. Chauveau-Hélie Code Penal II n° 3492.

μεύει μόνον πρὸς ἐπίρρωσιν ἢ ἐνίσχυσιν αὐτῆς. Ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, οὐδεμία ὑφίσταται δικαιολογικὴ ὑποχρέωσις τοῦ ὁμο-
λογεῖν ἀπολύτως τὴν ἀλήθειαν, ὅθεν ἡ ἀπόκρυψις ἢ ἀποσιώ-
πησις ἀληθῶν πραγμάτων, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐξεταζομένη, δὲν
δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς παραμόρφωσις ἢ ἀλλοιώσις τῆς ἀλη-
θείας καὶ ἐπομένως ὡς ἀποτελοῦσα τὸν χαρακτηριστικὸν ὄρον
τοῦ στοιχείου τούτου τῆς ἐννοίας τῆς ἀπάτης, ὅταν δὲν συνο-
δεύηται διὰ θετικῆς τινος ἐνεργείας. Ἀλλ' εὐθύς ἅμα ἡ τοιαύ-
τη ἀπόκρυψις ἢ ἀποσιώπησις τῶν ἀληθῶν πραγμάτων χρησι-
μεύει ὡς μέσον, δι' οὗ ἐπιδιώκεται ἡ ἀποπλάνησις ἢ ἐξαπάτησις
τινος, τότε ἀποτελεῖ ἓνα τῶν συστατικῶν ὄρων τῆς ἀλλοιώσεως
ἢ παραμορφώσεως τῆς ἀληθείας, καὶ δύναται ὡς παράγων τῆς
πλάνης τοῦ ἐξαπατηθέντος νὰ θεωρηθῇ, καὶ ὡς ἀθεμίτως γενο-
μένη νὰ χαρακτηρισθῇ. Δύναται δὲ τὸ τοιοῦτον νὰ συμβῇ α') ὁσά-
κις ἐκ τῶν τρόπων ἢ ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ τῆς ἀπάτης αὐ-
τουργοῦ παράγεται εὐλόγως εἰς τὸν ἀπατηθέντα ἢ πεποιθήσις,
ὅτι οὐδὲν ἀπεκρύβη τῶν γεγονότων, ὧν τὴν ἀνακοίνωσιν ἡ
γνωστοποίησιν ἀνέμενε καὶ ἐδικαιούτο ν' ἀπαιτήσῃ, ἀλλ' ὁμως
ἐναντίον τῆς τοιαύτης εὐλόγου προσδοκίας ἀπεκρύβησαν ἢ ἀπε-
σιωπήθησαν τοιαῦτα γεγονότα, καὶ ἐκ τούτου προῆλθεν ἡ πλάνη
τοῦ ἀπατηθέντος ¹⁾). — β') ὁσάκις ἡ συνομολόγησις συμβάσεώς
τινος περιστρέφεται εἰς θέματα, τῶν ὁποίων ἀναγκαῖα καὶ νό-
μιμος προϋπόθεσις εἶναι ἡ ὑπαρξίς ὠρισμένων τινῶν γεγονότων
ἢ πραγμάτων, ὧν ἡ ἀλήθεια ἀποκρύπτεται, ἢ ἀποσιωπᾶται, καὶ
ὡς ἐκ τούτου ἀποπλανᾶται ὁ ἕτερος τῶν συμβαλλομένων ²⁾).

¹⁾ Οὕτω λ. χ. ἔνοχος ἀπάτης καθίσταται ὁ ἐμπορομεσίτης ὁ μὴ ἀνακοινώσας τοῖς συμβαλλομένοις γεγονότα, οὐσιώδη ἔχοντα ἐπιρροὴν εἰς τὴν σύναψιν τῆς συμβάσεως, καὶ τὰ ὅποια, ἐν ᾧ ἐγίνωσκεν, ἀπε-
σιώπησε δολίως φερόμενος. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 184 τοῦ 1877
καὶ 103 τοῦ 1878.

²⁾ Hälschner System II σελ. 163. — Οὕτω λ. χ. ἡ πρὸς πώλησιν
προσφορά ἀριθμοῦ λαχείου τινὸς προϋποθέτει ἀναγκαίως, ὅτι ὁ ἀριθ-

2) Ἡ τοιαύτη ἀλλοίωσις ἢ παραμόρφωσις τῆς ἀληθείας πρέπει νὰ ἔχῃ ὡς συνέπειαν τὴν ἐξαπάτησιν ἢ ἀποπλάνησιν ἐτέρου προσώπου, καὶ νὰ ᾖ ἡ ἐνεργὸς αὐτῶν αἰτία, ὅθεν, ἐὰν ἡ πλάνη προσώπου τινὸς εἰς οὐδεμίαν σχέσιν διατελῇ πρὸς τὴν βούλησιν ἐτέρου προσώπου, οὐδ' ἐκ τῆς καθ' οἷον δήποτε τρόπου ἐνεργείας αὐτοῦ πηγάζῃ, δὲν ἀποτελεῖ στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τῆς ἀπάτης, διότι ἡ ἐκ τῆς τοιαύτης πλάνης ἐνδεχομένη βλάβη τοῦ πλανωμένου ἢ ὠφελεία ἄλλου, ἐὰν πραγματοποιηθῇ, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συνέπεια ἀλλοτρίας ἐνεργείας ¹⁾).

Ἀλλ' ὅμως καὶ ὅταν ἡ πλάνη ἢ ἡ ἐξαπάτησις προῆλθεν ἐκ τῆς ἐνεργείας προσώπου τινὸς, ἕτερον δὲ πρόσωπον, ἐπωφελούμενον τῆς τοιαύτης καταστάσεως, ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ ἐξαπατηθέντος διὰ τρόπου δυναμένου νὰ βλάβῃ αὐτὸν, ἢ νὰ προσπορίσῃ ἐαυτῷ οἰονδήποτε ὄφελος, ἡ πράξις λογίζεται κατὰ τὴν § 2 τοῦ ἀρθρ. 396 ὡς ἀπάτη. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ ἐνέργεια τοῦ τῆς ἀπάτης ἐνόχου δὲν ὑπῆρξε μὲν ἡ παραγωγὸς τῆς πλάνης αἰτία, ἀλλ' ὅμως ἔσχεν ὅπωςδήποτε ἄμεσον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς βουλήσεως τοῦ παθόντος, καὶ ἐπέτυχεν, ὅπως τὴν ὑφισταμένην πλάνην τρέψῃ πρὸς ἴδιον ὄφελος ἢ πρὸς βλάβην ἄλλου. Τὸ

μὲν οὗτος δὲν ἐξήχθη διὰ κληρώσεως, ὅθεν ὡς ἀπάτη θεωρεῖται ἡ ἀποσιώπησις τῆς κληρώσεως.— Ἐπίσης ἡ πώλησις ἀλλοτρίου πράγματος, ἢ ἡ ἐνεχυρίασις αὐτοῦ κτλ. Ἡ πώλησις κτήματος ἄνευ τῆς δηλώσεως ἐπικειμένου βάρους κτλ. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 74 τοῦ 1878. — Köstlin Abhandl. σελ. 147. Merkel in Holtzendorff's Handb. III σελ. 752. — Ἡ αἵτησις καὶ λῆψις δανείου παρὰ τινος, ὅστις ἀποκρύπτει τὴν ἀνηλικιότητα αὐτοῦ, ὡς ἐνήλικος παριστάμενος, ἢ τὴν ἀνικανότητα αὐτοῦ πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι. Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 263 n° 73. — Contra Blanche Code Pénal ἀρθρ. 405 τῶμ. VI § 160.

¹⁾ Ἡ ἀποπλάνησις ἢ ἐξαπάτησις δὲν μνημονεύεται ῥητῶς ἐν τῷ ὅρισμῳ περὶ ἀπάτης τοῦ ἡμετέρου νόμου, ἀλλ' ὅμως εἶναι πάντοτε ἡ ἀναγκαία προϋπόθεσις τῆς βλάβης ἢ ὠφελείας, ἣν ὡς στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος ἀναγράφει ὁ νόμος. Köstlin Abhandl. σελ. 147 σημ. 1. — Chauveau-Hélie Code Pénal II n° 3483.

τοιούτων δὲ δὲν ἡδύνατο ἄλλως νὰ ἐπιτύχη εἰμὴ μόνον διὰ τῆς ἀλλοιώσεως τῆς ἀληθείας διὰ τῆς παραστάσεως ψευδῶν γεγονότων ὡς ἀληθῶν, διὰ τῆς ἀποσιωπήσεως ἢ ἀποκρύψεως τῶν ἀληθῶν γεγονότων.

3) Ἡ πλάνη ἢ ἐκ τῆς παραστάσεως ψευδῶν γεγονότων, ἢ ἐκ τῆς ἀθεμίτου ἀποκρύψεως ἢ ἀποσιωπήσεως ἀληθῶν πραγμάτων παραγομένη, ἐν ὅσῳ ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ ἀποπλανηθέντος περιορίζεται, δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἀποτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀπάτης, ἀλλὰ πρέπει πρὸς τούτοις νὰ συνεπιφέρῃ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐπιχείρησιν ἢ παράλειψιν πράξεώς τινος. Μόνον δὲ ἐφ' ὅσον ὑφίσταται σχέσις καὶ ἀλληλουχία ἄμεσος μεταξὺ τῆς πλάνης καὶ ἐξωτερικῆς τινος ἐνεργείας, ἢ παραλείψεως δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ τὸ ἐγκλημα τῆς ἀπάτης. Ὅθεν ἐὰν πράξις τις ἐτελέσθῃ ἀνεξαρτήτως τῆς πλάνης, εἰς τὴν ἐτύγχανεν ὁ ἐπιχειρήσας αὐτήν, δὲν δύναται ὡς ἐξ ἀπάτης προελθοῦσα νὰ χαρακτηρισθῇ, ἔστω καὶ ἂν ἕτερον πρόσωπον συνέπραξεν, ὅπως διεγείρῃ ἢ ὑποθάλλῃ τὴν τοιαύτην πλάνην.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν χαρακτηρίζεται ὡς ἀπάτη ἢ ἐν πολιτικῇ δίκῃ πρότασις ψευδῶν γεγονότων, ἢ ἡ ἀποσιώπησις ἢ ἀπόκρυψις ἀληθῶν, διότι αἱ τοιούτου εἵδους προτάσεις καὶ οἱ σχετικοὶ ἰσχυρισμοὶ οὔτε τὸν δικαστὴν δύνανται νὰ παραπείσωσι πρὸς ἐκδοσιν τῆς ἀποφάσεως ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν, οὔτε τὸν ἀντίδικον τοῦ προτείνοντος δύνανται νὰ ἀποπλανήσωσι πρὸς ἀποδοχὴν αὐτῶν, χρησιμεύουσι δὲ μόνον πρὸς κανονισμόν τῶν ἀποδεικτέων θεμάτων ¹⁾).

4) Ἡ ἐκ τῆς πλάνης προϋοῦσα ἐνέργεια τοῦ ἐξαπατηθέντος

¹⁾ Ὅπως, λόγου χάριν, ὡς ἀπάτη δὲν λογίζεται ἡ ἄρνησις χρέους, ἢν ὁ ἐναγόμενος πρὸς πληρωμὴν προτείνει. Ἐὰν ὁ ἐνάγων σιωπήσῃ, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐκ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου τοῦ ἐναγομένου παραπεισθεὶς ἀλλ' ὡς παραιτηθεὶς τοῦ τῆς ἀποδείξεως δικαιώματος. Hälschner System II σελ. 372. — Köstlin Abhandl. σελ. 149. — Merkel in Holtzendorff's Handb. III. σελ. 756. — Geib Archiv d. Crim. R. 1840. σελ. 201.

πρέπει νά ἔχη ὡς ἀποτέλεσμα τὴν βλάβην ἢ ἀθέμιτον ὠφέλειαν. Ἡ δὲ τοιαύτη βλάβη ἢ ὠφέλεια πρέπει νά ᾖ ὡς ὑλική ἀναφερομένη εἰς ἀντικείμενα περιουσίας ¹⁾).

Ὡς ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου ἐνδείκνυται, δὲν ἀπαιτεῖται νά συντρέχωσιν ἐκάστοτε ἀμφότεροι οἱ ὅροι οὗτοι, τῆς βλάβης ἀφ' ἑνὸς ἢ τῆς ὠφελείας ἀφ' ἑτέρου, ἀλλ' ἡ ὑπαρξὶς τοῦ ἑτέρου αὐτῶν ἀρκεῖ, ἵνα θεωρηθῇ ὑφιστάμενον τὸ ἀδίκημα. Καὶ ὡς πρὸς τὴν βλάβην μὲν δὲν ἀπαιτεῖται ταυτότης τοῦ προσώπου, ἥτοι εἶναι ἀδιάφορον, ἀν αὕτη ἐπέρχεται εἰς τὴν περιουσίαν αὐτοῦ τοῦ ἀπατηθέντος ἢ ἄλλου τινός ²⁾· ὡς πρὸς τὴν

¹⁾ Ἐν τῷ ὅρισμῳ τῆς ἀπάτης, ὃν ὁ νόμος παρέλαβεν ἐκ τοῦ ἀρθρ. 280 τοῦ Βασιλικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827, δὲν μνημονεύεται ῥητῶς ἡ ὑλική βλάβη ὡς στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τῆς ἀπάτης, ὅπερ πολλοὶ τῶν νεωτέρων ποιιν. νόμων ῥητῶς ἀναφέρουσιν (ὅρ. Πρωσικοῦ ποιιν. νόμου ἀρθρ. 241. Βασιλικοῦ 1861 ἀρθρ. 314. Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἀρθρ. 263), ἀλλ' ὅμως ἡ ὑπαρξὶς βλάβης ἢ ὠφελείας ἀναφερομένης εἰς τὴν περιουσίαν ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς κατατάξεως τῆς ἀπάτης μεταξὺ τῶν κατὰ τῆς περιουσίας ἐγκλημάτων καὶ ἐκ τῶν αἰτιολογιῶν τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827 (σελ. 317—324) ἐν αἷς ὡς οὐσιώδης ὅρος τοῦ ἐγκλήματος μνημονεύεται. — Ὡς ἀπάτη ἐπομένως ἐν τῇ σημασίᾳ, ἣν διδίδει ὁ νόμος ἐν τῷ προκειμένῳ ἀρθρῳ, δὲν χαρακτηρίζεται πᾶσα οἰαδήποτε ὠφέλεια ἢ βλάβη ἡθικὴ ἢ μὴ ἀναφερομένη εἰς τὴν περιουσίαν, οἷον ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐκπληρώσεως ἀθεμίτου τινὸς ὀρέξεως κτλ. ἢ δι' ἀπατηλῶν μέσων χορήγησις τινι φαρμάκων ἐκ τῆς λήψεως τῶν ὁποίων βλάπτεται ἡ υἰεία αὐτοῦ κτλ. Ἡ παράνομος ἰδιοποιήσις τίτλου τινὸς ἢ ὀνόματος κτλ.

²⁾ Διὸ πλήρως ὑφίσταται ἡ ἐννοία τῆς ἀπάτης, ἐὰν ὁ συμβολαιογράφος ἐξαπατηθῇ περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ προσώπου συντάξῃ συμβόλαιον ἀγοραπωλησίας, δι' οὗ ὁ ἕτερος τῶν συμβαλλομένων ἐκποιεῖ κτῆμα ἀνῆκον εἰς τρίτον πρόσωπον, ἢ διαθήκην, ἢ δωρητήριον κτλ. Περὶ τοῦ θέματος τούτου, ὅπερ ῥητῶς λύει τὸ ἀρθρ. 396, διίστανται οἱ συγγραφεῖς. Τὴν ταυτότητα τοῦ προσώπου θεωροῦσιν ἀναγκαίαν ὁ Köstlin Abhandl. σελ. 153. — Mittermaier z. Feuerbach's Lehrb. § 4 11. — Τὴν ἐν τῷ κειμένῳ ἐκφερομένην γνώμην ἀσπάζονται ὁ H älchner System II σελ. 375. — Oppenhoff. Strafgesetzb. § 263

ὠφέλειαν ὅμως θεωρεῖται πάντοτε ἀναγκαία ἢ ταυτότης τοῦ προσώπου.

Καθ' ὑποκείμενον δὲ διερευνῶντες τὴν ἔννοιαν τῆς ἀπάτης παρατηροῦμεν, ὅτι ἀναγκαία αὐτῆς προϋπὸθεσις εἶναι ἡ δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ ἢ συνισταμένη εἰς τὴν ἐν γνῶσεϊ παράστασιν ψευδῶν πραγμάτων ὡς ἀληθῶν ἢ εἰς τὴν ἀθέμιτον ἀπόκρυψιν ἢ ἀποσιώπησιν ἀληθῶν πραγμάτων. Ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς ἀπάτης ἀποκλείεται πᾶσα μὴ ἐν συνειδήσει τοῦ ψεύδους ἀλλοίωσις ἢ παραμόρφωσις τῆς ἀληθείας, προελθοῦσα εἴτε ἐξ ἐσφαλμένης τῶν πραγμάτων ἀντιλήψεως, εἴτε ἐξ ἀτελοῦς περὶ οὐοῦδήποτε ἀντικειμένου γνώσεως, ἔστω καὶ ἐὰν τοῦτο προῆλθεν ἐξ ἀμελείας χορηγούσης εἰς τὸν ζημιωθέντα τὸ δικαίωμα πολιτικῆς ἀποζημιώσεως. Ἡ τοιαύτη δολία προαίρεσις πρέπει νὰ ἔχῃ ὡς σκοπὸν τὴν ἀποπλάνησιν ἐτέρου προσώπου καὶ τὴν συνεπείᾳ τῆς τοιαύτης ἀποπλάνησεως ὕλικὴν αὐτοῦ βλάβην ἢ τὴν ἰδίαν ὠφέλειαν. Διὸ ὡς ἀπάτη δὲν χαρακτηρίζεται ἢ ἀλλοίωσις ἢ ἀπόκρυψις τῆς ἀληθείας ἢ γενομένη ἄνευ σκοποῦ βλάβης τῆς περιουσίας ἐτέρου ἢ ἰδίας ὕλικῆς ὠφελείας· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐὰν ἡ ἐξαπάτησις ἐχρησίμευσεν ὡς μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν ἐτέρου τινὸς ἀδικήματος, οἷον τῆς προσβολῆς τῆς οἰκογενειακῆς τάξεως, [ἀρθρ. 357] τῆς συνάψεως παρανόμου γάμου [ἀρθρ. 359], τῆς κλοπῆς, ἢ ὑπεξαίρεσεως κτλ., ἡ πράξις τιμωρεῖται κατὰ τὰ περὶ τῶν τοιούτων ἀδικημάτων διατεταγμένα, ἐὰν δὲ δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ τοιοῦτόν τι, τότε οὐδὲν ἕτερον ὑπολείπεται ἢ νὰ χαρακτηρίσωμεν τὴν πρᾶξιν ὡς ἐξ ἀμελείας τελεσθεῖσαν καὶ ὡς τοιαύτην μὴ ὑπαγομένην εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς τιμωρητέας ἀπάτης ¹⁾).

no 63.—Meyer Lehrb. § 123 σελ. 503.—Berner Lehrb. σελ. 559.—Ὑποστηρίζουσι δὲ καὶ αἱ αἰτιολογίαι τοῦ Βρυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827 σελ. 318, ἐξ οὗ ἐλήφθησαν οἱ ὅρισμοί τοῦ ἡμετέρου νόμου, διὸ ἐσφαλμένοι εἰσὶν αἱ σκέψεις τῶν ὑπ' ἀριθμ. 242 τοῦ 1871 καὶ 102 τοῦ 1872 ἀποφάσεων τοῦ Ἄρ. Πάγου.

¹⁾ Ὁρμώμενοι ἐκ τῆς ἐπελθούσης βλάβης ἢ ἐκ τῆς ἀθεμίτου ὠφε-

Ὁ δόλος τοῦ αὐτοῦργοῦ, ὅστις ἐστὶν ἡ ἀναγκαία καὶ ἀπαραίτητος προϋπόθεσις τοῦ ἐγκλήματος, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ πάντοτε ὁρισμένος (*dolus determinatus*) καὶ ὁ ἐνδεχόμενος δόλος (*dolus eventualis*) ἀρκεῖ πρὸς ὑπαρξιν τοῦ ἐγκλήματος ¹⁾).

Τετελεσμένον λογίζεται τὸ ἐγκλημα τῆς ἀπάτης, ἀφοῦ ἐπέλθῃ ἡ βλάβη τινὸς ἢ ἡ ἀθέμιτος ὠφέλεια τοῦ ἀπατεῶνος. Ὅθεν ἡ ἀπλῆ παραμόρφωσις τῆς ἀληθείας κατὰ τινὰ τῶν ἐν τῷ νόμῳ διαγραφομένων τρόπων, ἡ ἀποπλάνησις τοῦ προσώπου, οὗ ἐπιχειρεῖται ἡ ἐξαπάτησις, καὶ οἰαδήποτε ἐνέργεια ὡς συνέπεια τῆς τοιαύτης αὐτοῦ ἀποπλάνησεως δὲν ἀρκοῦσιν, ὅπως τὸ ἐγκλημα ὡς τετελεσμένον χαρακτηρισθῇ ²⁾).

Ἵνα μετ' ἀκριθείας ὀρίσωμεν, πότε θεωρεῖται ἐπεληούσα ἡ βλάβη ἢ ὑπάρχουσα ἡ ὠφέλεια, ἀνάγκη νὰ ἐξετάσωμεν εἰδικώτερον ἐκ ποίων γεγονότων ἀποτελεῖται ἐκάτερα, καὶ πόθεν ἐκαστοτε ἀπορρέει. Τοιοῦτοτρόπως διὰ τῆς ἐρεύνης τοῦ εἵδους καὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν φθάνομεν εἰς τὸν εἰδικώτερον προσδιορισμὸν τοῦ σημείου, καθ' ὃ τὸ ἀδίκημα τῆς ἀπάτης ὡς τετελεσμένον ἐκλαμβάνεται.

λείας δὲν πρέπει νὰ συμπεράνωμεν περὶ τοῦ δόλου τοῦ αὐτοῦργοῦ, διότι τότε περιπίπτομεν εἰς τὸ ὅλως ἀποδοκιμαστέον σύστημα τοῦ τεκμηρίου τοῦ δόλου (*praesumptio doli*). Ἀνεξαρτήτως τῆς βλάβης πρέπει νὰ ἀποδεικνύηται ἐκάστοτε ὁ ἐν τῇ βουλήσει τοῦ δράντος σκοπὸς αὐτῆς. Hälschner System II σελ. 377.

¹⁾ Ὡς ὅταν τις λ. χ. δι' ἀπάτης ἐπιτυχάνῃ νὰ δοθῇ αὐτῷ πίστωσης παρὰ τινος ἐμπόρου, ἐν ᾧ προβλέπει ὡς λίαν πιθανὴν ἢ ἐνδεχομένην τὴν ἀδυναμίαν αὐτοῦ πρὸς ἀπόδοσιν τῶν ληφθέντων. Köllin Abhandl, 156.

²⁾ Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐθεώρησε ἀναγκαῖον νὰ ὀρίσῃ εἰδικῶς ἐν ἀρθρῷ 396 πότε τὸ ἐγκλημα τῆς ἀπάτης εἶναι τετελεσμένον πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἀμφιβολίας, διότι κατὰ τὸ κοινὸν Γερμανικὸν δίκαιον, καὶ τοὺς ἀρχαιοτέρους ποινικοὺς νόμους, ὅσοι τὴν ἀπάτην ὡς εἶδος τοῦ ἐγκλήματος τοῦ *Falsum* χαρακτηρίζουσιν, ἢ ἀλλοίωσις ἢ παραμόρφωσις μόνη τῆς ἀληθείας ἤρκει πρὸς ἀποτελέσιν τῆς ἀπάτης. Meyer Lehrb. § 123 σελ. 500 σημ. 1.

Ἡ εἰς τὴν περιουσίαν τινὸς βλάβη δὲν ἀπαιτεῖται νὰ συνίσταται εἰς χρηματικὴν μόνον ζημίαν, ἀλλὰ δύναται νὰ ἔχῃ ὡς ἀντικείμενον οἰονδήποτε ἐκ τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν στοιχείων καὶ ν' ἀναφέρηται ἢ εἰς πραγματικά δικαίωματα, οἷον τὸ τῆς κατοχῆς ¹⁾ ἢ κυριότητος, τῆς ἐπικαρπίας, ἐπιφανείας κτλ. ἢ εἰς ἐνοχικά ἢ κληρονομικά δίκαια, ἢ τέλος εἰς αὐτὰ τὰ μέσα τὰ πρὸς ἀπόδειξιν καὶ ὑποστήριξιν τῶν τοιούτων δικαιωμάτων χρήσιμα.

Ἡ βλάβη δύναται νὰ ᾖ ἡ θετικὴ (*damnum emergens*), ἢ νὰ ἀποτελῇται ἐκ τῆς διαρκoῦς ἢ προσκαίρου στερήσεως ὠφελείας ἢ κέρδους (*lucrum cessans*) ²⁾.

Δὲν περιορίζεται δὲ μόνον εἰς ζημίαν γεγεννημένην ἤδη, ἐξ ἧς ἀμέσως ἢ ἐλάττωσις τῆς περιουσίας τινὸς ἐπήγαγεν, ἀλλὰ περιλαμβάνει καὶ πᾶσαν οἰονδήποτε ἐνέργειαν, δι' ἧς ἢ ἐν τῷ μέλλοντι ἐπὶ τὸ χεῖρον ἀλλοιώσις τῆς περιουσίας τινὸς ἐπέρχεται, ὡς ἐπὶ τῆς παραιτήσεως ἀπαιτήσεων νομίμως προσηκουσῶν τινι, πρὸς ἐπιδίωξιν τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἤδη κεκτημένον δικαίωμα, ἢ ἐπὶ τῆς ἀναδοχῆς τοιούτων ὑποχρεώσεων, ὧν ἡ ἐν τῷ μέλλοντι ἐκπλήρωσις συνεπάγεται τὴν ἐλάττωσιν τῆς περιουσίας ³⁾.

¹⁾ Ἡ κατοχὴ ἀντικειμένου τινὸς ἀποτελεῖ ἀπάτην, ὅταν ἐξ αὐτῆς δύναται ὁ ἀπατεὼν νὰ προσπορισθῇ ὠφελειάν τινα ἐπὶ ζημίᾳ ἄλλου, οὐχὶ δὲ ὅταν ἡ ἀπάτη ὡς μέσον ἄλλου ἀδικήματος χρησιμεύῃ, ὅτε ἐν τῇ ἐννοίᾳ αὐτοῦ συγχωνεύεται. Merkel in Holtzendorff's Handb. III σελ. 764.

²⁾ Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. 1813. II σελ. 238.

³⁾ Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ οὐδόλως ἀναιρεῖ τὴν ὑπαρξίν τῆς βλάβης ἡ ἔνστασις τοῦ δόλου (*exceptio doli*), ἣν ὁ ἀπατηθεὶς δύναται κατὰ τοῦ ἐνάγοντος ν' ἀντιτάξῃ, διότι μόνη ἡ τοιαύτη ἔνστασις δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ, ἀλλ' ὀφείλει νὰ δυνήθῃ ν' ἀποδείξῃ καὶ τὰ γεγονότα, ἐφ' ὧν στηρίζεται. Ἡ δὲ ἀπόδειξις αὐτῶν οὔτε εἶναι πάντοτε ἐφικτὴ, οὔτε δύναται πάντοτε νὰ παρέχῃ τὴν βεβαίωτῆτά τῆς ἐπιτυχίας, ἄλλως τε καὶ αὐτὸς ὁ δικαστικὸς ἀγὼν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τοιαύτης ἐνστάσεως ἀρκοῦσαν ἀποτελεῖ ζημίαν. Οὕτω λ.χ.

ὧς βλάβη χαρακτηρίζεται καὶ αὐτὴ ἡ ἀφαίρεσις τῆς προσδοκίας ἐλπιζομένου κέρδους ¹⁾, ὡς καὶ ἡ στέρησις ἢ ἡ ὅπως-δήποτε γενομένη ἀλλοίωσις τῶν πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δικαιωμάτων τινὸς χρησίμων μέσων ²⁾. Τὴν ὑπαρξιν τῆς βλάβης δὲν ἀναιρεῖ ἡ ἱκανότης τοῦ ἐπενεγκόντος αὐτὴν, ὅπως ἱκανοποιήσῃ καὶ ἀποζημιώσῃ τὸν παθόντα, ἔστω καὶ ἂν ἀποδείξῃ, ὅτι πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως εἶχε τοιοῦτόν τινα σκοπὸν ³⁾.

Κατ' ἀντίστροφον λόγον ὡς ἀθέμιτος ὠφέλεια τοῦ ἀπατεῶνος λέγεται πᾶσα ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταβολὴ τῆς περιουσίας αὐτοῦ, οἷον ἡ ἄμεσος ἀπόκτησις κέρδους χρησίμου πρὸς ἐπαύξεισιν αὐτῆς, ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς ἐκπληρώσεως ὑποχρεώσεώς τινος, ἡ ἀπόλαυσις τῆς προσδοκίας κέρδους, καὶ συλλήβδην εἰπεῖν πᾶσα πρᾶξις, δι' ἣς τὸν κύκλον τῶν τῆς ἑαυτοῦ περιουσίας δικαιωμάτων εὐρύνει. Ἐντεῦθεν γίνεται δῆλον, ὅτι ὡς ἀθέμιτος ὠφέλεια δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ ἀπόληψις, ἔστω καὶ ἡ δι' ἀπά-

εἶν τις ἀποπλανηθεὶς ὑπέγραψε συναλλαγματικὴν πρὸς ἐξόφλησιν ἀνυπάρκτου χρέους, ἢ εἰς περὶ τοῦ αὐτοῦ χρέους ὑπέγραψε δύο συναλλαγματικάς, ἡ ἀπάτη θεωρεῖται τετελεσμένη, καὶ ἂν ὁ ἀπατηθεὶς δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὴν τοῦ δόλου ἀπόδειξιν. Ἐὰν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ θελήσωμεν νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ζημίαν ὡς τετελεσμένην διὰ μόνης τῆς καταβολῆς, οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει, ὅπως διαμφισβητήσωμεν τὴν ὑπαρξιν τῆς βλάβης, καὶ ὁσάκις ὁ καταβαλὼν δύναται διὰ τῆς περὶ ἀχρεωστέτου ἀγωγῆς ἢ διὰ τῆς ἀγωγῆς ἀνευ αἰτίας ν' ἀναλάβῃ τὸ καταβληθέν. — Stenglein Commentar II σελ. 461. — Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 263 n° 25. — Meyer Lehrb. § 123 σελ. 502 σημ. 6. — Καὶ ἐπὶ τῶν ἀπηγορευμένων τυχηρῶν παιγνιδίων, καθ' ἃ ἐπιτρέπεται ἀγωγή πρὸς ἀνάληψιν τῶν καταβληθέντων, τιμωρητέα ἐστὶν ἡ ἀπάτη. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 87 τοῦ 1871.

¹⁾ Ὡς λ. χ. ἡ πώλησις ἀριθμοῦ λαχείου κληρωθέντος ἤδη καὶ ἀκύρου. Berner Lehrb. ἀρθρ. 263. σελ. 557.

²⁾ Οἷον ἡ χορήγησις ὑποθήκης ἐπὶ ἀλλοτρίου κτήματος ἢ ἡ ἐξαράνισις ἀποδεικτικοῦ τινος μέσου, εἰς λ. χ. παραπείσῃ τις τὸν κάτοχον χρεωστικοῦ ἐγγράφου, ὅπως παραδώσῃ αὐτῷ πρὸς ἀνανέωσιν καὶ εἰτα ἀρνεῖται τὴν ἀπόδοσιν αὐτοῦ ἢ τὴν ὀφειλήν.

³⁾ Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 263 n° 32.

της γενομένη τῶν προστηκόντων τινι πραγμάτων ἢ δικαιωμάτων, οἷον ἡ ἐπιτυχία τῆς ἀποδόσεως πράγματος κατὰ κυριότητα ἀνήκοντός τινι, ἢ τῆς ἐξαφλήσεως χρέους, ἢ τῆς καταβολῆς ὀφειλομένης ἀποζημιώσεως ¹⁾).

“Οτι ἐπὶ τῆς ἀπάτης, ὡς ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ ἡ ἐννοια αὐτῆς ὀρίζεται, χωρεῖ ἀπόπειρα οὐδεὶς εὐλόγως δύναται ν’ ἀμφισβιάλῃ ²⁾).

Ὡς ἀπόπειραν ἀπάτης δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν πᾶσαν ἐπὶ σκοπῷ βλάβης ἢ ἀθεμίτου ὠφελείας γενομένην ἐν γνώσει παράστασιν ψευδῶν πραγμάτων ὡς ἀληθῶν, ἢ ἀθέμιτον ἀποσιώπησιν ἀληθῶν πραγμάτων, ἥτις ὡς συνέπειαν δύναται νὰ ἔχῃ τὴν βλάβην ἄλλου, ἢ τὴν ἀθέμιτον ὠφέλειαν τοῦ ἀπατεῶνος. Ἄλλ’ ὅμως δὲν ἀπαιτεῖται πρὸς ὑπαρξιν τῆς ἀποπείρας ἀρχὴ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς βλάβης ἢ ὠφελείας ³⁾).

Τὸ στάδιον τῆς ἀποπείρας ἀρχεται, ἀφ’ ἧς στιγμῆς ἐγένετο ἡ παράστασις τῶν ψευδῶν πραγμάτων, ἢ ἡ ἀπόκρυψις ἢ ἀποσιώσις τῶν ἀληθῶν ἐπὶ σκοπῷ βλάβης ἢ ὠφελείας καὶ ἐπεκτείνε-

¹⁾ Ἡ τοιαύτη πράξις ὑπὸ δεδομένους ὅρους ὡς αὐτοδικία (ἄρθρ. 205) δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ.

²⁾ Τὴν ὑπαρξιν ἀποπείρας ῥητῶς παραδέχονται αἱ ἐπίσημοι σημειώσεις ἐν τῷ Βρυαριχῷ ποιν. νόμῳ τοῦ 1843 ἄρθρ. 258. II σελ. 237. «Ohne hervorgebrachten Schaden ist die That nur als Versuch strafbar.» ὅρ. Abegg Lehrb. § 200. — Köstlin Abhandl. σελ. 148. 153. — Hälschner System II σελ. 379. — Stenglein Commentar II. σελ. 463. — Schütze Lehrb. § 97. σελ. 475. — Τὸ ζήτημα ἂν ἐπὶ τῆς ἀπάτης πρέπη νὰ τιμωρῇται ἡ ἀπόπειρα, ἀποφατικῶς λύουσι τινες ἐκ τῶν Γάλλων συγγραφέων Faustin-Hélie Revue de la législation I σελ. 339. 349. ἐπομ. — Rossi Traite de droit pénal livr. II. ch. 31. ὅρ. Chauveau-Hélie Code Pénal. II n° 3507. — Ἡ νομολογία τοῦ Ἀκυρωτικοῦ ἐκυμαίνεται μέχρι τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ ἄρθρ. 405 διὰ τοῦ νόμου τῆς 16 Μαΐου 1863, δι’ οὗ καθιερώθη τὸ ἀξιόποινον τῆς ἀποπείρας. Blanche Code Pénal ἄρθρ. 405 τομ. VI § 179.

³⁾ Berner Lehrb. σελ. 560. — Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 263 n° 78. — Pezold's Deutsche Strafrechtspraxis ἄρθρ. 263 § 114.

ται μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἐπῆλθεν ἡ βλάβη ἢ ἡ ὠφέλεια ¹⁾).

Δὲν ἀποκλείεται δὲ ἡ ὑπαρξίς τῆς ἀποπείρας, ὡσάκις ὁ πρὸς θν ἐγένοντο αἱ ψευδεῖς παραστάσεις, ἢ ἡ ἀποσιώπησις, ἢ ἡ ἀπόκρυψις τῆς ἀληθείας κατενόησε τὸν σκοπὸν τοῦ ἐπιχειρήσαντος τὴν ἀπάτην καὶ προέλαβεν, οὐδεμίαν δοὺς πίστιν, πᾶσαν ἐνδεχομένην ζημίαν ἢ ἀθέμιτον ὠφέλειαν ²⁾).

γ') Εἶδη τῆς ἀπάτης καὶ τιμώρησις αὐτῶν.

* *Ἀρθρ. 397.*

Ἡ ἀπάτη, ἐκτὸς μὲν τῶν συμβολαίων γενομένη, εἶναι πάντοτε τιμωρητέα· κατὰ δὲ τὰ συμβόλαια ἐπισύρει τὴν ποινὴν εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας περιστάσεις. — 1) Ὅταν εἰς τι συμβόλαιον ἀμφοτερωφελές, ἢ ἀπάτη, ἢ ἡ ἐκ τῆς πλάνης τοῦ ἄλλου ὠφέλεια (γρ. ἡ ἐξαπάτησις ἢ ἡ χρῆσις τῆς πλάνης εἰς ἣν ὁ ἄλλος εὐρίσκεται) ἀναφέρεται εἰς οὐσιώδη (τοῦ εἶδους) τοῦ συμβολαίου ἄρθρα, καὶ ἐκ τούτου προκύπτῃ ἄδικον κέρδος ἢ προξενῇται ζημία. — 2) ὅταν εἰς ἑτερωφελεῖς συμφωνίας ὁ εἰς τὸν ἄλλον ἐξαπατᾷ εἰς τὸ νὰ κάμῃ τὴν συμφωνίαν, καὶ ἐντεῦθεν τὸν ὑποβάλλῃ εἰς ζημίαν.

* *Ἀρθρ. 398.*

Ἡ ἀπάτη, ἥτις δὲν ἔχει καμίαν τῶν εἰς τὰ ἐξῆς ἄρθρα 399 καὶ 401 ὀριζομένων ἐπιβαρυντικῶν ἰδιοτήτων, ἐὰν ἢ ἐντεῦθεν προσγενομένη ζημία, ἢ τὸ προκύψαν ἄσυγχώ-

¹⁾ Schütze Lehrbuch. § 97 σελ. 475. — Οὕτω λ. χ. ὡς ἀπόπειρα ἀπάτης χαρακτηρίζεται ἡ κοινοποίησις ἀγωγῆς πρὸς πληρωμὴν συναλλαγματικῆς ἐξοφληθείσης ὀρ. Goldammer's Archiv XXIII 340.

²⁾ Berner Lehrb. σελ. 560. — Merkel in Holtzendorff's Handb. III σελ. 776. 777. σημ. 11. — Pezöld's Deutsche Strafrechtspraxis ἄρθρ. 263 § 115.

ρήτον κέρδος ὑπερβαίνει τὴν τιμὴν τῶν εἴκοσι δραχμῶν, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν.

Ἄρθρ. 399.

Ἡ ἀπάτη τιμωρεῖται μὲ εἰρκτὴν.—1) Ἐὰν ὁ ἀπατεὼν μετεχειρίσθῃ ὡς μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀπάτης τὴν θρησκείαν, θρησκευτικὴν τινα τελετὴν (πράξιν) ἢ πρᾶγμα διὰ τῆς θρησκείας καθιερωμένον.—2) ἔὰν, διὰ τῆς χρήσεως πλαστῶν διαβατηρίων, ἢ ἐπισήμων πιστοποιητικῶν, συνάγωνται ἔρανοι ὑπὸ τὸ πρόσχημα, ὅτι τοῦτο γίνεται διὰ δυστυχήσαντας, αἰχμαλώτους, ἢ ἕνεκα θεαρέστων σκοπῶν (γρ. ἀγαθοεργῶν ἢ εὐσεβῶν σκοπῶν). — 3) ἔὰν ἡ ἀπάτη ἔγινε μὲ ἰδιοτελῇ σκοπὸν διὰ δεισιδαιμόνων ἢ δολερῶν καταγοητεύσεων, καὶ μάλιστα διὰ σημειομαντείας, ἢ ὀνειρομαντείας, προφητειῶν, ἐξορκισμῶν, θησαυρωρυχίας, ἢ χρυσοποιίας. — 4) ἔὰν ἡ ἀπάτη ἐπράχθῃ ἀπὸ συμμορίαν τινὰ ἢ ἀπὸ ἀγύρτας ἠνωμένους. — 5) ἔὰν εἰς ἀνοικτὰ ἢ ἐλεύθερα ἐπιτηδεύματα, ἔγινε χρήσις νενοθευμένων μέτρων ἢ σταθμῶν.—6) ἔὰν οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος χρυσὸν, ἄργυρον, ἢ τιμαλφεῖς λίθους πωλοῦντες δίδωσιν ἐν γνώσει πραγματείας ἐξ ἀδοκίμων ἢ εὐτελεστέρων μετὰλλων ἀντὶ δοκίμων, ἢ ψευδεῖς λίθους ἀντὶ τιμαλφῶν, ἢ μεταλλάττωσι τὰ εἰς αὐτοὺς διαπεπιστευμένα μέταλλα ἢ τοὺς τιμαλφεῖς λίθους μὲ εὐτελῇ μέταλλα ἢ ψευδεῖς λίθους.—7) Ἐὰν οἱ εἰς τὸ ἄρθρ. 389 ἀριθμ. 4 ἀναφερόμενοι γίνωνται ἔνοχοι ἀπάτης ὡς πρὸς τὰ ἐν αὐτῷ ἐκτεθειμένα ἀντικείμενα.—8) Ἐὰν ὁ δὲς ἤδη πρότερον ἕνεκα ἀπάτης μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον τιμωρηθεὶς ἐκτελέσῃ καὶ αὖθις ἀπάτην ὑπερβαίνουσαν τὰς εἴκοσι δραχμάς.—9) Ἐὰν πρόκηται νὰ τιμωρηθοῦν συγχρόνως τρεῖς ἀπάται, ἐκάστη τῶν ὁποίων

υπερβαίνει τὰς εἴκοσι δραχμάς.— 10) Ἐὰν ἡ ἀπάτη ὑπερβαίνει τὰς τετρακοσίας δραχμάς.

Ἄρθρ. 400.

Εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ προηγουμένου ἄρθρου ἀριθμ. 5 τὰ γενοθευμένα μέτρα καὶ σταθμὰ δημεύονται.

Ἄρθρ. 401.

Ἡ ἀπάτη τιμωρεῖται μὲ πρόσκαιρα δεσμά.— 1) Ἐὰν ὁ ἀπατεὼν ἐτιμωρήθῃ δις πρότερον μὲ δεσμά, ἢ μὲ εἰρκτὴν ἔνεκα ἀπάτης, καὶ ἤδη ἔπραξεν αὐθις ἀπάτην ὑπερβαίνουσαν τὰς εἴκοσι δραχμάς.— 2) Ἐὰν πραχθῇ ὑπὸ συμμορίας τινὸς, ἢ παρ' ἀγυρτῶν ἠνωμένων, ἀπάτη, τιμωρητέα κατὰ τὰ ἄρθρ. 399 ἀριθμ. 1. 2. 3 καὶ 10 μὲ εἰρκτὴν.— 3) Ἐὰν πρόκειται νὰ τιμωρηθῇ ὁ αὐτὸς συγχρόνως διὰ τρεῖς τοῦλάχιστον ἀπάτας, τὰς ὁποίας δὲν ἔπραξε μετὰ τινος συμμορίας, καὶ ἐκάστη τῶν ὁποίων ἐπισύρει τὴν ποινὴν τῆς εἰρκτῆς.— 4) Ἐὰν ἀπάτη, τιμωρητέα μὲ εἰρκτὴν, ὑπερβαίνῃ τὸ ποσὸν τῶν χιλίων δραχμῶν.

Ἀφοῦ διὰ τοῦ ἄρθρου 396 ἀνεγράφησαν οἱ ὅροι τῆς ἐννοίας τῆς ἀπάτης, λύεται διὰ τοῦ ἄρθρου 397 τὸ ζήτημα περὶ τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ἡ ἀπάτη εἶναι τιμωρητέα καὶ αἵτινες τὰ διάφορα τῆς ἀπάτης εἶδη ἀποτελοῦσιν. Πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου διακρίνεται.

1) Ἡ ἐκτὸς τῶν συμβολαίων γενομένη ἀπάτη. Ἡ τοιαύτη ἀπάτη χαρακτηρίζεται καθ' ὅλας ἀνεξαίρετως τὰς περιπτώσεις ὡς τιμωρητέα ¹⁾.

¹⁾ Ὡς λ.χ. ὅταν τις παρίσταται ὑπὸ ψευδὲς ὄνομα ἢ ὡς ἐντολοδόχος προσώπου τινος καὶ δι' αὐτοῦ ἐξαπατᾷ ἕτερον ὅπως παραδῶσῃ αὐτῷ πράγμα τι. ὁρ. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 28 τοῦ 1869.

Εἰς τὴν ἐκτὸς τῶν συμβολαίων ἀπάτην ὑπάγεται καὶ ἡ ἀπάτη ἢ ἐκτελεσθεῖσα διὰ τῆς συντάξεως συμβολαίων, ἐξ ὧν ὁμως ἐπήγασε ζημία εἰς τρίτον πρόσωπον μὴ συμβληθέν ¹⁾).

2) Ἡ κατὰ τὰ συμβόλαια γενομένη ἀπάτη, ἥτις διαστέλλεται ἀναλόγως τοῦ εἶδους τῆς συμβάσεως.

Ἐπὶ τῶν ἀμφοτερωφελῶν συμβάσεων ἡ ἐξαπάτησις ἢ ἡ χρῆσις τῆς πλάνης, εἰς ἣν ὁ ἕτερος τῶν συμβαλλομένων διατελεῖ, κηρύσσεται ἀξιόποινος, ἐὰν ἀναφέρηται εἰς οὐσιώδη τοῦ συμβολαίου ἄρθρα. Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἀποκλείονται τῆς ἐννοίας τῆς ἀπάτης ἅπασαι αἱ ὑπὸ τοῦ ἐπιζητουμένου συμφέροντος τῶν συμβαλλομένων κατὰ φυσικὸν λόγον πηγάζουσαι ὑπερβολικαὶ παραστάσεις καὶ παραμορφώσεις τῆς ἀληθοῦς καὶ πραγματικῆς τῶν ἀνταλλασσομένων πραγμάτων ποιότητος καὶ ἀξίας. Ἐκαστος τῶν συμβαλλομένων δεόν νὰ καταβάλῃ τὴν δέουσαν προσοχὴν καὶ ἐπιμέλειαν, ὅπως ἀποκτήσῃ ἀκριβῆ γνῶσιν καὶ βεβαιότητα περὶ τῶν ἰδιοτήτων καὶ τῶν προσόντων τοῦ ἀντικειμένου τῆς συμβάσεως, ἡ δὲ ῥαθυμία αὐτοῦ καὶ εὐπιστία δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς λόγος πρὸς τιμώρησιν τοῦ μετ' αὐτοῦ συμβληθέντος ἐπὶ ἀξιοποινῶ ἀπάτη, ἐὰν μετὰ τὴν κατάρτισιν τῆς συμβάσεως εὑρεθῇ ἡπατημένος εἰς τὰς προσδοκίας αὐτοῦ (Vigilantibus jura sunt scripta) ²⁾.

¹⁾ Ὅρ. σελ. 119 σημ. 2. Οὕτω λ.χ. ὡς ἔνοχος ἀπάτης χαρακτηρίζεται ὁ ἐντολοδόχος πρὸς ἀγορὰν ἀντικειμένου τινὸς ὃ ἐκ συνεννόσεως μετὰ τοῦ πωλητοῦ ἐν τῷ συμβολαίῳ σημειῶνων ἀνώτερον τίμημα τοῦ πραγματικῶς καταβληθέντος, καὶ τὴν διαφορὰν σφετεριζόμενος.— Pezold's Deutsche Strafrechtspraxis ἄρθρ. 263 n° 16.

²⁾ Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὡς ἀξιόποινος ἀπάτη δὲν χαρακτηρίζεται ὁ εἰθισμένος ἐν τῇ ἀγορᾷ ἢ ἐν τοῖς ἐμπορικῶς καταστάμασι ἔπαινος τῶν πιπρασκομένων πραγμάτων. Köstlin Abhandl. σελ. 151. — Geib Archiv d. Criminalr. 1840 σελ. 103. — Ἐναντίαν ταύτης φαίνεται ὅτι εἶχε γνώμην ὁ Πλάτων λέγων ἐν τοῖς νόμοις XI «Ψευδὲς μὴδεὶς μὴδὲν μὴδ' ἀπάτην μὴδὲ τι κίβδηλον, γένος ἐπικαλούμενος θεῶν, μήτε λόγῳ μήτε ἔργῳ πράξειεν, ὃ μὴ θεομισέστατος

Ἐάν ὁ ἕτερος τῶν συμβαλλομένων, οὔτε εἰς τὰς πληροφορίας τοῦ ἑτέρου, οὔτε εἰς τὰς ἰδίας ἑαυτοῦ γνώσεις ἔχη πεποιθήσιν, δύναται τὰς προσδοκωμένας ιδιότητας τοῦ ἀνταλλασσομένου πράγματος ἢ τοὺς προϋποτιθεμένους ὅρους τῆς συμβάσεως νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς οὐσιώδη τοῦ συμβολαίου ἄρθρα, καὶ οὕτω νὰ διαφύγῃ πάντα κίνδυνον ἀποπλανήσεως, καθιστῶν ὑπεύθυνον τὸν μετ' αὐτοῦ συναλλαζάμενον ¹⁾.

Ἐπὶ τῶν ἑτεροφελῶν συμβάσεων, οἷαι εἰσὶν ἡ δωρεὰ, ἡ χρῆσις, τὸ δάνειον ἢ παρακαταθήκη κτλ. ἡ ἀπάτη λογίζεται ἀξιοποινος, ὅταν ὁ ἕτερος τῶν συμβαλλομένων ἀποπλανᾶται πρὸς σύναψιν τῆς συμβάσεως, καὶ ἐντεῦθεν ὑποβάλληται εἰς ζημίαν.

Τὴν πρὸς τιμώρησιν τῆς ἀπάτης καταγνωστέαν ποινὴν ὀρίζει ὁ νόμος ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος τῆς πράξεως, διὸ ὅπως τὴν κλοπὴν οὕτω καὶ τὴν ἀπάτην διαστέλλει εἰς ἀπλὴν καὶ εἰς διακεκριμένην.

Ἡ ἀπλὴ ἀπάτη ἐπισύρει τὴν ποινὴν τῆς φυλακίσεως, ἐάν δὲν φέρῃ τινὰ τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 399 καὶ 401 ὀριζομένων

ἔσεσθαι μέλλων... Ἐπαινος δὲ ὅρκος τε περὶ παντὸς τοῦ πωλουμένου ἀπέστω... τὸν δὲ δὴ κίβδηλόν τι πωλοῦντα... ὁ προστυγχάνων τῶν γινωσκόντων, δυνατὸς ὦν ἐξελέγχειν, ἐναντίον ἐλέγχας τῶν ἀρχόντων... ὁ δὲ δὴ φανερός γενόμενός τι πωλῶν ταιούτων πρὸς τῷ στερηθῆναι τοῦ κίβδηλευθέντος, ὁπόσῃς ἂν τιμῆς ἀξιώσῃ τὸ πωλούμενον, κατὰ δρχυμὴν ἐκάστην τῇ μάστιγι τυπτέσθω πληγὰς ὑπὸ κήρυκος ἐν τῇ ἀγορᾷ κηρύξαντος ὦν ἕνεκα μέλλει τύπτεσθαι."

¹⁾ Motive z. Entwürfe 1827 σελ. 319.— Merkel in Holtzendorff's Handb. III σελ. 759.— Ὁ Hälschner System II. σελ. 368, ἀποκρούει τὴν διάκρισιν τοῦ ἀξιοποινοῦ τῆς ἀπάτης ἐκτὸς τῶν συμβολαίων καὶ κατὰ τὰ συμβόλαια, πρεσβεύων, ὅτι ἡ ἀπάτη πάντοτε εἶναι τιμωρητέα. Καθ' ὅς δὲ περιπτώσεις εἶναι παραδεδοσμένον ὅτι ἡ naturalis decipienti licentia ἀναιρεῖ τὸ ἀξιοποινον τῆς ἀπάτης, δὲν ὑπάρχει κυρίως ἀπάτη. Ὁ κατηγορούμενος θέλει ἀποκρούσει τὸν δόλον ἢ ἰσχυριζόμενος, ὅτι ἡ παράστασις τῶν γεγονότων ἦν κατὰ τὴν πεποίθησιν αὐτοῦ ἀληθής, ἢ, ἐάν τὸ ψεῦδος αὐτῶν ὀρθαλμοφανῶς ἐξελέγχηται, ὅτι ἐκ πλάνης ἐξέλαβε ταῦτα ὡς ἀληθῆ.

(ΕΡΜΗΝ. ΠΟΙΝ. ΝΟΜΟΥ. ΤΟΜ. Γ'.)

9

ἐπιβαρυντικῶν ἰδιοτήτων καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ζημία, ἡ τὸ ἀθέμιτον ὄφελος ὑπερβαίνει τὴν τιμὴν τῶν εἰκοσι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τῶν τετρακοσίων δραχμῶν (ἄρθρ. 398) ¹⁾.

Ἡ δὲ διακεκριμένη ἀπάτη τιμωρεῖται.

Α') Δι' εἰρκτῆς

1) Ἐὰν ὁ ἀπατεὼν μετεχειρίσθῃ ὡς μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀπάτης τὴν θρησκείαν, θρησκευτικὴν τινα πράξιν, ἢ πρᾶγμα διὰ τῆς θρησκείας καθιερωμένον.—Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης προβλέπονται αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς ὁ ἀπατεὼν ἐπιχειρεῖ νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς βουλῆσεώς τινος, καὶ νὰ παραπείσῃ αὐτὸν εἰς ἐπιβλαβὴ πράξιν, καταχρώμενος τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ πεποιθήσεις, ἢ ἐπιχειρεῖ τὴν ἐκτέλεσιν θρησκευτικῶν πράξεων, ἃς οὐδὲν δικαίωμα ἔχει νὰ ἐνεργήσῃ, οἷον παρίστασται ὡς ἱερεὺς καὶ ἀναγινώσκων εὐχὰς ἢ ἁγιασμούς, ζητεῖ ἀμοιβὴν, ἢ μεταχειρίζεται πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀπάτης πρᾶγμα καθιερωμένον διὰ τῆς θρησκείας, ὡς λ.χ. λαμβάνει εἰκόνα ἁγίου τινός, καὶ παριστάνει αὐτὴν δι' ἐντέχνων προπαρασκευῶν ὡς θαυματοποιὸν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς συλλογῆς ἐράνων πρὸς ἀνιδρουσιν ἐκκλησίας, οὗς ὁμοῦς αὐτὸς σφετερίζεται ²⁾.

2) Ἐὰν διὰ τῆς χρήσεως πλαστῶν διαβατηρίων ἢ ἐπισήμων πιστοποιητικῶν συνάγωνται ἐρανοὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα, ὅτι τοῦτο γίνεται διὰ δυστυχήσαντας αἰχμαλώτους ἢ ἐνεκα ἀγαθοεργῶν ἢ εὐσεβῶν σκοπῶν. Ἡ σύνθεσις πλαστῶν διαβατηρίων ἢ ἐπισήμων πιστοποιητικῶν, ἢ ἡ χρῆσις τοιούτων ἐγγράφων, ἢ ἡ ὑπὸ πλαστὸν ὄνομα αἵτησις πρὸς ἐκδοσιν αὐτῶν ἀποτελεῖ τὸ τῆς πλαστογραφίας ἔγκλημα, καὶ τιμωρεῖται ὡς τοιαύτη (ἄρθρ. 249, 250). Τότε δὲ μόνον ἡ χρῆσις τῶν τοιούτων ἐγγράφων

¹⁾ Ἐὰν τὸ ποσὸν τῆς ζημίας ἢ τοῦ ἀθεμίτου κέρδους ᾗναι κατώτερον τῶν 20 δραχμῶν, καὶ δὲν ὑπάγῃται ἡ πράξις εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρ. 399 καὶ 401 χαρακτηρίζεται ἡ ἀπάτη ὡς πταῖσμα (ἄρθρ. 673).

²⁾ Βασιλικοῦ ποιν. νόμου 1861 ἄρθρ. 316.—Stenglein Commentar II σελ. 466.

προσλαμβάνει καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀπάτης, ὅταν ἐπὶ σκοπῷ συλλογῆς ἐράνων διὰ τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθειμένους λόγους γίνηται ¹⁾).

3) Ἐὰν ἡ ἀπάτη ἔγινε μὲ ἰδιοτελῆ σκοπὸν διὰ δεισιδαιμόνων ἢ δολερῶν καταγοητεύσεων καὶ μάλιστα διὰ σημειομαντείας ἢ ὄνειρομαντείας, προφητειῶν, ἐξορκισμῶν, θησαυρωρυχίας ἢ χρυσοποιίας.

Αἱ δεισιδαίμονες καταγοητεύσεις καὶ ἰδίως ἡ σημειομαντεία, αἱ προφητεῖαι, ἡ ὄνειρομαντεία, ἡ θησαυρωρυχία, ἡ χρυσοποιία κτλ. αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς δὲν δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς ἀπάτη, διὸ τιμωροῦνται ὡς πταισματικαὶ παραβάσεις (ἄρθρ. 665). Ἄλλ' ὅταν αἱ πράξεις αὗται χρησιμεύωσιν ὡς μέσον πρὸς τελεσιουργίαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀπάτης, προσδίδουσιν αὐτῇ τὸν χαρακτῆρα διακεκριμένης ἀπάτης, ἐπισυρούσης τὴν δι' εἰρκτῆς τιμωρῆσιν τοῦ ἐνόχου. Λογίζονται δὲ ὡς μέσον ἐκτελέσεως τῆς ἀπάτης, ὅταν ἰδιοτελὲς ὑπάρχῃ σκοπὸς, καὶ ὁ ἀπατεὼν προσφεύγῃ εἰς τὴν χρῆσιν αὐτῶν ἐν γνώσει διατελῶν τοῦ ψεύδους ²⁾).

4) Ἐὰν ἡ ἀπάτη ἐπράχθῃ ἀπὸ συμμορίαν τινὰ ἢ ἀπὸ ἀγύρτας ἠνωμένους ³⁾).

5) Ἐὰν εἰς ἀνοικτὰ ἢ ἐλεύθερα ἐπιτηδεύματα ἔγινε χρήσις νενοθευμένων μέτρων καὶ σταθμῶν ⁴⁾), ὧν διατάσσεται ἡ δήμευσις κατὰ ῥητὴν τοῦ ἄρθρ. 400 διατάξιν.

6) Ἐὰν οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος χρυσόν, ἄργυρον, ἢ τιμαλφεῖς λίθους πωλοῦντες δίδωσιν ἐν γνώσει παραγματείας ἐξ ἀδοκίμων

¹⁾ Ἡ σύναξις ἐράνων, ἄνευ ἀδείας τῆς ἀρχῆς γενομένη καὶ ἄνευ δικαιώματος τιμωρεῖται ὡς πταῖσμα ἄρθρ. 667.

²⁾ Hufnagel Commentar ἄρθρ. 353 τομ. II. σελ. 608. — Stenglein Commentar II. σελ. 467. — Ἡ συνήθης καὶ ἀπλὴ ἀμοιβὴ ἢ διδομένη εἰς τὰ μετερχόμενα τοιαῦτα ἔργα πρόσωπα δὲν ἀποτελεῖ ἀπάτην. Köstlin Abhandl. σελ. 151.

³⁾ Ὅρ. Ἄρθρ. 374 § 6. — 375 § 3.

⁴⁾ Ἡ ὑπαρξὶς μόνῃ νενοθευμένων μέτρων καὶ σταθμῶν, ἢ ἡ ἀνεύρεσις καὶ κατάσχεσις τοιούτων ἀποτελεῖ πταισματικὴν παράβασιν ἄρθρ. 670.

ἢ εὐτελεστέρων μετάλλων ἀντὶ δοκίμων, ἢ ψευδεῖς λίθους ἀντὶ τιμαλφῶν, ἢ μεταλλάττωσι τὰ εἰς αὐτοὺς διαπεπιστευμένα μέταλλα ἢ τοὺς τιμαλφεῖς λίθους μὲ εὐτελῇ μέταλλα ἢ ψευδεῖς λίθους.—Ἡ περίπτωσις αὕτη προνοεῖ μόνον περὶ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος μετερχομένων τὸ ἐμπόριον τοῦ χρυσοῦ ἢ ἀργύρου ἢ τῶν πολυτίμων λίθων, ἐὰν ἕτερόν τι πρόσωπον πωλήσῃ ἐν γνώσει λίθον ψευδῆ ἀντὶ τιμαλφοῦς, ἢ παραπλησίαν ἐκτελέσῃ πράξιν, τιμωρεῖται βεβαίως ἕνεκα ἀπάτης, ἀλλ' ἢ ἐπιβλή- τέα κατ' αὐτοῦ ποινὴ ὀρισθῆσεται ἐκ τοῦ μεγέθους τῆς ζη- μίας ἢ ὠφελείας, ὅθεν μόνον ἐὰν ἡ ἀπάτη ὑπερβαίνῃ τὰς τε- τρακοσίας δραχμὰς, τιμωρεῖται δι' εἰρκτῆς, ἐνῶ ἐπὶ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ἐμπορευομένων, οἷον δὴ ποτε καὶ ἂν ᾖ τὸ ποσόν, ἡ ἀπάτη ὡς διακεκριμένη ἐπισύρει τὴν ποινὴν τῆς εἰρκτῆς. Χαρακτηρίζεται δὲ ἡ περίπτωσις αὕτη ὡς διακεκριμένη ἀπάτη, διότι δὲν εἶναι ἐκάστω εὐχερῆς ἢ διάγνωσις τῆς ἀληθοῦς ποιό- τητος καὶ ἀξίας τῶν πωλουμένων ἀντικειμένων, καὶ πολλάκις ὁ ἀγοραστὴς εἰς τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ ἐξ ἐπαγγέλματος ἐμπο- ρευομένου αὐτὰ ἀναγκάζεται ν' ἀρκεσθῇ ¹⁾).

7) Ἐὰν οἱ εἰς τὸ ἀρθρ. 389 § 4 ἀναφερόμενοι γίνωνται ἔνο- χοι ἀπάτης ὡς πρὸς τὰ ἐν αὐτῇ ἐκτεθειμένα ἀντικείμενα, ἤτοι ἐπίτροποι καὶ κηδεμόνες εἰς τὴν περιουσίαν τῶν ὑπεξουσίω- των* θεματοφύλακες, μεσεγγυοῦχοι, κηδεμόνες ὁμάδος, καὶ διοι- κηταὶ κτημάτων, διωρισμένοι ἢ ἐπικυρωμένοι παρὰ τοῦ δικα- στηρίου εἰς τὴν περιουσίαν τῆς ὁποίας τοὺς διεπιστεύθη ἡ φύ- λαξις, ἢ ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς τὴν ὁμάδα* ἐκτελεσται διαθηκῶν εἰς τὴν κληρονομίαν* διαχειρίζεται δημοτικῆς περιουσίας, καθό- σον οὗτοι δὲν εἶναι δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ ὑπηρεταί, εἰς χρή- ματα τῶν καταστημάτων ἢ τῶν δόμων.

8) Ἐὰν ὁ δις ἤδη πρότερον ἕνεκα ἀπάτης μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον τιμωρηθεὶς ἐκτελέσῃ καὶ αὖθις ἀπάτην, ὑπερβαί- νουσαν τὰς εἴκοσι δραχμὰς.

¹⁾ Geib Archiv d. Crim. R. 1840 σελ. 129.

9) Ἐὰν πρόκηται νὰ τιμωρηθῶσι συγχρόνως τρεῖς ἀπάται ἐκάστη τῶν ὁποίων ὑπερβαίνει τὰς εἴκοσι δραχμὰς.

Αἱ συντρέχουσαι αὗται ἀπάται δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ᾧσι τετελεσμένοι ἀπασαι, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἡ μὲν μέχρι τοῦ σημείου τῆς ἀποπείρας προέβη, ἡ δὲ ἦναι τετελεσμένη, χωρεῖ ἡ διάταξις τοῦ προκειμένου ἐδαφίου ¹⁾).

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ αὐτοῦ ἐδαφίου ἀπαιτοῦνται τρεῖς ἀπάται, ἐκάστη τῶν ὁποίων ὑπερβαίνει τὰς εἴκοσι δραχμὰς, ἤτοι προϋποτίθεται ἡ συρροή τριῶν αὐτοτελῶν ἐγκληματικῶν πράξεων ἀπάτης, εὐλόγως δυνάμεθα ν' ἀποκλείσωμεν τὴν περίπτωσιν τῆς κατ' ἐξακολούθησιν διαπράξεως ἀπάτης, ἔστω καὶ ἂν αἱ μερικαὶ ἐνέργειαι τοῦ ἀπατεῶνος ἐπιφέρουσιν ἐκάστη κατ' ἰδίαν ζημίαν ἀνωτέραν τῶν εἴκοσι δραχμῶν. Πότε δὲ ὑφίσταται τὸ ἐγκλημα τῆς ἀπάτης κατ' ἐξακολούθησιν, δυνάμεθα νὰ ὀρίσωμεν ὀδηγούμενοι ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν περὶ τοῦ κατ' ἐξακολούθησιν ἐγκλήματος ²⁾), καὶ ὥς ἔνοχον ἀπάτης κατ' ἐξακολούθησιν γενομένης δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν πάντα, ὅστις διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐνεργείας, εἴτε ἀπαξ γενομένης, εἴτε ἀλληλοδιαδόχως ἐπαναλαμβανομένης, ἀλλ' ἐκ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως προΐουσης, ἀπεπλάνησεν ἓνα ἢ πλείονας καὶ ἐζημίωσεν αὐτούς. Οὕτως ἐν ταῖς περιπτώσεσι τῶν §§ 2, 5 καὶ 6, τὸ ἐγκλημα τῆς ἀπάτης θεωρεῖται ὡς κατ' ἐξακολούθησιν τελεσθὲν καὶ ἀπαρτίζον τὴν ἔννοιαν μιᾶς ἐγκληματικῆς πράξεως· ἐὰν λ. χ. ὁ Α. διὰ τῶν νενοθυμένων μέτρων καὶ σταθμῶν ἐπώλησεν εἰς διάφορα πρόσωπα ἐδώδιμα ἢ ἄλλα εἶδη ἐμπορευμάτων, ἐζημίωσε δὲ ἕκαστον αὐτῶν πλέον τῶν εἴκοσι δραχμῶν, ἢ συνέλεξε παρὰ διαφόρων προσώπων βοηθήματα ἀνώτερα τοῦ ποσοῦ τῶν εἴκοσι δραχμῶν κτλ. ³⁾).

¹⁾ Stenglein Commentar ἄρθρ. 320 II σελ. 480.

²⁾ Ὁρ. Τόμ. Α' ἄρθρ. 110 σελ. 362.

³⁾ Τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου δι' εἰδικῆς διατάξεως ἐκανόνισεν ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1861 ἐν ἄρθρ. 321.—Stenglein Commentar II σελ. 481.

10) Ἐὰν ἡ ἀπάτη ὑπερβαίνει τὰς τετρακοσίας δραχμάς.

Β') Διὰ πρόσκαιρων δεσμῶν.

1) Ἐὰν ὁ ἀπατεὼν ἐτιμωρήθῃ δις πρότερον μὲ δεσμὸν ἢ μὲ εἰρκτὴν ἔνεκεν ἀπάτης, καὶ ἔπραξεν αὖθις ἀπάτην ὑπερβαίνουσαν τὰς εἴκοσι δραχμάς.

2) Ἐὰν πραχθῇ ὑπὸ συμμορίας τινὸς ἢ παρ' ἐγγυρτῶν ἡνωμένων ἀπάτη τιμωρητέα κατὰ τὸ ἄρθρ. 399 § 1, 2, 3 καὶ 10 μὲ εἰρκτὴν.

3) Ἐὰν πρόκηται νὰ τιμωρηθῇ ὁ αὐτὸς συγχρόνως διὰ τρεῖς τοῦλάχιστον ἀπάτας, τὰς ὁποίας δὲν ἔπραξε μετὰ τινος συμμορίας, καὶ ἐκάστη τῶν ὁποίων ἐπισύρει τὴν ποινὴν τῆς εἰρκτῆς.

4) Ἐὰν ἀπάτη, τιμωρητέα μὲ εἰρκτὴν, ὑπερβαίνει τὸ ποσὸν τῶν χιλίων δραχμῶν.

δ') Γενικοὶ ὁρισμοί.

Ἄρθρ. 402.

Οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρου 376 ἀριθ. 1 καὶ 5 καὶ οἱ τῶν ἄρθρων 377—379 καὶ 391 ἀριθμ. 1 ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὴν ἀπάτην.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 402 καθιεροῦνται γενικαὶ τινες διατάξεις παραπλήσιαι τῶν ἐπὶ τῆς κλοπῆς καὶ τῆς ὑπεξαίρεσως ἰσχυουσῶν. Ἀφορῶσι δὲ αὗται·

α') Εἰς τὰς ἐπιβαρυντικὰς αἰτίας.

Τρεῖς τοιαύτας καθιεροῖ τὸ προκείμενον ἄρθρον ἐπὶ τῆς ἀπάτης. Ἡ μὲν πρώτη ὕφίσταται, ἐὰν ἡ ἀπάτη ἀντικείμενον ἔχῃ πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὸ κράτος, εἰς τὸν Βασιλέα ἢ τὸν βασιλικὸν οἶκον, ἢ εἰς κατὰστημα ἐκκλησιαστικὸν, διδακτικὸν, ἢ φιλόκλινον, ἢ ἄλλως ἀφιερωμένα εἰς ὄφελος ἢ χρῆσιν τοῦ κοινοῦ, ἢ τεθειμένα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἀρχῆς, ἢ κατασχεθέντα ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου. Ἡ δὲ δευτέρα, ἐὰν ἡ ἀπάτη διαπραχθῇ ἐν καιρῷ πυρκαϊᾶς ἢ πλημμύρας, εἰς δεινοὺς κινδύνους

πολέμου, ἐν καιρῷ στάσεως, ἢ εἰς ἄλλας παρομοίας δυστυχεῖς περιστάσεις. Ἡ τρίτη τέλος, ἐὰν ἡ ἀπάτη πραχθῇ ἀπὸ ξενοδόχους, ἐμπόρους μετερχομένους τὸ τῆς παραγγελίας ἢ διακομιδῆς ἐμπόριον, πλοιάρχους ἐργολάβους καὶ ἐν γένει ἀπὸ τῶν λοιπὰ πρόσωπα τὰ ἐν τῷ § 1 τοῦ ἄρθρ. 391 μνημονευόμενα, τὰ ὁποῖα, ὡς ἐκ τοῦ εἵδους τῆς ὑπηρεσίας ἢ ἐργασίας αὐτῶν, ὀφείλουσι νὰ προσφέρωνται πιστῶς καὶ ἀδύλως.

β') Εἰς τὴν καταδίωξιν τοῦ ἐγκλήματος καὶ τὴν ἡπιωτέραν αὐτοῦ τιμώρησιν.

Κατ' ἐξαιρέσιν καὶ ἐπὶ τῆς ἀπάτης, ὅπως ἐπὶ τῆς κλοπῆς καὶ τῆς ὑπεξαίρέσεως, δὲν χωρεῖ ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξις, ὅταν ὁ αὐτουργὸς συνδέηται μετὰ τοῦ καθ' οὗ διεπράχθη τὸ ἀδίκημα δι' ὠρισμένου βαθμοῦ συγγενείας ἐξ αἵματος ἢ ἐξ ἀγχιστείας, κατὰ τὰ εἰδικώτερον ἐν ἄρθρῳ 377 διατεταγμένα, ἢ ὅταν ἡ ἀπάτη διεπράχθη ὑπὸ οἰκετῶν ἐκ λαιμαργίας καὶ ἀντικείμενον αὐτῆς εἰσὶ ποτὰ ἢ φαγητά.

γ') Εἰς τὴν ἐξάλειψιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως συνεπεῖα ἐμπράκτου μετανοίας.

Καὶ ἐπὶ τῆς ἀπάτης ἰσχύει ὡς λόγος πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ ἐνόχου τῆς καταδίωξεως καὶ τιμωρήσεως ἡ πρὸ τῆς ἐνεργείας οἰασθήποτε ἀνακριτικῆς πράξεως ἀποζημιώσεις ἢ ἱκανοποιήσεις τοῦ ἐξαπατηθέντος, ἢ ἡ ἀπόδοσις αὐτῶν τῶν ὑπὸ τοῦ ἀπατεῶνος σφετερισθέντων πραγμάτων. Ἡ ἐν μέρει ἱκανοποιήσεις ἢ ἀποζημιώσεις δὲν ἐπιφέρει μὲν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ποινῆς, τροποποιεῖ ὅμως τὸν βαθμὸν καὶ τὸ εἶδος αὐτῆς, ἐὰν ἐκ τοῦ μεγέθους τῆς ζημίας κανονίζεται τὸ ἀξιοποίνον τῆς πράξεως.

δ') Εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς διὰ τῆς ἀπάτης προσγενομένης βλάβης ἢ ζημίας.

Ἡ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀπάτης ἀγοραία ἀξία τοῦ πράγματος λαμβάνεται πάντοτε ὡς βάσις πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ ποσοῦ τῆς ζημίας¹⁾.

¹⁾ Ἐπὶ τῆς πωλήσεως νενοθευμένων ἢ εὐτελῶν πραγμάτων ἀντὶ

B) ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΣ.

1) Δι' ἀπάτης μείωσις τῶν εἰς τὸ δημόσιον
ὀφειλομένων φόρων.

Ἄρθρ. 405.

“Οστις ζημιοῖ δι' ἀπάτης τὸ δημόσιον κατὰ τοὺς εἰς αὐτὸ ὀφειλομένους φόρους ἢ δασμοὺς, ἐκτὸς τῆς ποινῆς, τὴν ὁποίαν ἐπισύρει ἡ πρᾶξις δι' ἄλλων περιστάσεων, τιμωρεῖται καὶ μὲ τὸ τετραπλοῦν τοῦ προσδοκηθέντος κέρδους. — Μειώσεις καὶ ἀπάται, ἀφορῶσαι τὰ περὶ δασμῶν, τελωνίων, ἀλικῶν, ταχυδρομείων καὶ χαρτοσήμων, τιμωροῦνται κατὰ τὰς περὶ τούτου ἰδίως ἐκδιδόμενας διατάξεις.

Τὸ ζήτημα, ἂν ἡ μείωσις ἐν γένει τῶν πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλομένων φόρων ᾖναι χαρακτηριστέα ὡς ἀπάτη, διαιρεῖ τοὺς συγγραφεῖς. Ὅσακις ἡ μείωσις συνίσταται εἰς τὴν ἀπλὴν ὑπεκφυγὴν ἢ εἰς τὴν ἄρνησιν τῆς καταβολῆς τῶν νενομισμένων φόρων, ἀναμφισβητήτως δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀπάτη, διότι ἐλλείπουν τὰ οὐσιωδέστερα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐγκλήματος στοιχεῖα, ἥτοι ἡ ἀλλοίωσις τῆς ἀληθείας διὰ ψευδῶν παραστάσεων ἢ ἐπὶ σκοπῷ βλάβης τοῦ ἀποπλανωμένου γενομένη, καὶ ἡ ὑπαρξίς τοιαύτης βλάβης, διότι διὰ τῆς μὴ καταβολῆς τοῦ φόρου τὸ κράτος διατηρεῖ ἀμείωτον τὸ δικαίωμα αὐτοῦ πρὸς ἀπαίτησιν. Ἡ πρᾶξις ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ συνίσταται εἰς ἀπλὴν παράλειψιν τῆς ἐκπληρώσεως νομίμου ὑποχρεώσεως, δὲν περιέχει ἐπομένως θετικὴν τινὰ ἐνέργειαν πρὸς περιγραφὴν τῶν τοῦ Δη-

γνησίων ἢ πολυτίμων ἢ ζημίᾳ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς ἀξίας τοῦ γενοθευμένου ἢ εὐτελοῦς πράγματος πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ ἀναθεύτου ἢ πολυτίμου. Stenglein Commentar ἀρθρ. 316 n^ο 21.

μοσίου δικαιομάτων ¹⁾). Ἄλλ' ὅταν ἡ τοιαύτη ἄρνησις τῆς πληρωμῆς τοῦ φόρου, ἢ ἡ ἐλλειπὴς καταβολὴ αὐτοῦ συνδέεται μεθ' οἷαςδὴποτε ἐνεργείας, δι' ἧς ἐπιδιώκεται ἡ ἐξαπάτησις τοῦ Δημοσίου, εἴτε περὶ τὴν βεβαίωσιν τοῦ φόρου, εἴτε περὶ τὴν εἰσπραξίν αὐτοῦ, ἀναντιρρήτως ἡ πράξις δύναται ὡς ἀπάτη νὰ χαρακτηρισθῇ, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει συντρέχουσιν οἱ συστατικοὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος τούτου ὅροι ²⁾).

Συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην αὐτὴν χαρακτηρίζεται διὰ τοῦ ἄρθρ. 403 ³⁾ ἀξιώποινος ἡ δι' ἀπάτης μείωσις τῶν εἰς τὸ δημόσιον ὀφειλομένων φόρων, ἧς ἀναγκαίαι προϋποθέσεις εἰσὶν.

1) Ἡ μείωσις ὀφειλομένων φόρων καὶ δασμῶν. Ἡ διάταξις τοῦ προκειμένου ἄρθρου δὲν ἐπεκτείνεται εἰς τὰς ἐξ ἄλλων λό-

¹⁾ Hälschner System II σελ. 359. — Merkel in Holtzendorff's Handb. III. σελ. 762.

²⁾ Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 263 n° 69. — Köstlin Abhandl. σελ. 144. — Οἱ τὴν ἐναντίαν ὑποστηρίζοντες γνώμην, καθ' ἣν καὶ ἐν ἡ περιπτώσει δι' ἀπατηλῶν τρόπων ἐπιδιώκεται καὶ κατορθοῦται ἡ μείωσις τῶν εἰς τὸ Δημόσιον ὀφειλομένων φόρων, ἡ πράξις δὲν ἀποτελεῖ ἀπάτην, προτείνουσιν, ὅτι ἡ ἐννοία τῆς ἀπάτης ὡς ἐγκλήματος προσβάλλοντος δικαιώματα ιδιωτῶν δὲν δύναται νὰ ἐπεκταθῇ καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τοῦ Δημοσίου ἀπευθυνομένων προσβολῶν. (Escher v. Betrug σελ. 235) λησμονοῦσιν ὅμως, ὅτι καὶ τὸ Δημόσιον ὡς πρὸς τὰς σχέσεις τῆς περιουσίας αὐτοῦ κέκτηται τὰ αὐτὰ, ἅπερ καὶ τὰ φυσικά πρόσωπα δικαιώματα. Ἐπίσης ἀνυπόστατον ἐξελέγχεται τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι ἡ διὰ τῆς μείωσης τῶν φόρων βλάβη ἀναφέρεται εἰς μέλλουσιν καὶ οὐχὶ ἐνεστῶσαν περιουσίαν τοῦ δημοσίου. Temme v. Betrug σελ. 71. Παρὰ Ῥωμαίοις ὑπῆρχεν ἰδιώνυμον ἐγκλημα crimen fraudati vectigalis πρὸς τιμώρησιν τῶν δολιευομένων τὴν πληρωμὴν τῶν λιμενικῶν φόρων (portoria, vectigalia) ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς ἐμπορευμάτων πρὸς μεταπώλησιν. — Rein Criminalrecht d. Römer σελ. 827.

³⁾ Βαυαρικοῦ νομοσχ. 1827 ἄρθρ. 285. — 1831 ἄρθρ. 332. — Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 συγκαταλέγει τὸ ἀδίκημα αὐτὸ οὐχὶ μεταξὺ τῶν τῆς ἀπάτης ἐγκλημάτων, ἀλλ' ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν κατὰ τῆς περιουσίας τοῦ δημοσίου ἀθεμίτων πράξεων, ἃς ὡς πλῆμμελήματα χαρακτηρίζει [ἄρθρ. 433].

γων ὀφειλομένης πρὸς τὸ Δημόσιον εἰσφοράς, οἷον εἰς τὰς κατὰ δόσεις γενομένης πληρωμὰς τῆς ἀξίας κτημάτων ἀγορασθέντων παρὰ τοῦ δημοσίου.

2) Ἡ τοιαύτη μείωσις δέον νὰ γείνη δι' ἀπάτης. Ἐὰν δὲ μετὰ τῆς ἀπάτης συντρέχῃ καὶ ἑτέρα κολάσιμος πράξις, ὁ ἔνοχος τιμωρεῖται διὰ τῆς ποινῆς, ἣν ἐπισύρει ἡ πράξις αὕτη καὶ διὰ τοῦ τετραπλοῦ τοῦ προσδοκηθέντος κέρδους.

Κατὰ ῥητὴν διατάξιν τοῦ ἄρθρ. 403 δὲν τιμωροῦνται δυνάμει αὐτοῦ ἀλλὰ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν εἰδικῶν νόμων αἱ μείωσεις καὶ ἀπάται αἱ ἀφορῶσαι εἰς δασμοὺς ἐπὶ τῶν ἐντὸς τοῦ κράτους παραγομένων καὶ διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν χρησίμων προϊόντων, εἰς τὰς ἐκ τῶν ἀλικῶν εἰσπράξεις, εἰς τὰ τελωνιακά, τὰ ταχυδρομικά ἢ τὰ τοῦ χαρτοσήμου τέλη, συλλεθῶδη εἰπεῖν αἱ κατὰ τὴν βεβαίωσιν καὶ εἰσπραξίν τῶν ἐμμέσων φόρων γενόμεναι ¹⁾).

2) Ἀπάτη ὡς πρὸς τὰ χρέη.

* Ἀρθρ. 404.

Ὅστις, εὐρισκόμενος εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως (γρ. ἐλαττώσεως περιουσίας), βογηθεῖ δι' ἀπατηλῶν πράξεων τινὰς τῶν δανειστῶν του μᾶλλον παρ' ἄλλους, ἢ, διὰ νὰ

¹⁾ Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. ἄρθρ. 433 II σελ. 304.— Ἐκ τῆς τοιαύτης ἐρμηνείας τῆς ὑπὸ τῶν ἐπισήμων σημειώσεων τοῦ Βαυαρικοῦ νόμου διδομένης ἔπεται, ὅτι τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ἄρθρ. 403 προνοεῖ περὶ τῶν ἀμέσων μόνον φόρων. — Ἡ μετάφρασις τοῦ δευτέρου ἐδαφίου τοῦ ἄρθρ. 403 δὲν εἶναι ὀρθή. Ἡ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ γερμανικῇ κειμένῳ λέξις *Aufschlag* ταυτόσημος τῇ λέξει *Accise* δὲν δηλοῖ πλειστηριασμοὺς δασμῶν, ἀλλὰ σημαίνει τοὺς δασμοὺς τοὺς εἰσπραττουμένους ἐκ τῶν ἀντικειμένων τῆς ἐσωτερικῆς παραγωγῆς καὶ κατανάλωσews, οἱοὶ εἰσὶν οἱ ἐπὶ τοῦ οἴνου, τοῦ ζύθου, ταῦ καπναῦ, τῶν πνευματωδῶν ποτῶν κτλ. φόροι.

ζημιώση τοὺς δανειστάς του, ἀποκρύπτει ἢ ὑπεξάγει χρήματα ἢ πράγματα ἔχοντα χρηματικὴν ἀξίαν, ἀποσιωπᾷ τὰ πρὸς αὐτὸν ὀφειλόμενα, ἢ ἀποδέχεται κρυφίως τὴν πληρωμὴν αὐτῶν, ἢ παριστᾷ πλαστοὺς δανειστάς, ἐὰν ὁ τοιοῦτος δὲν ἔγεινεν ἐντεῦθεν ἔνοχος δολίας χρεωκοπίας, ὥς ἔμπορος, τραπεζίτης, ἢ ἐργοστασιάρχης, τιμωρεῖται κατὰ τὰ προηγούμενα ἄρθρα 398 καὶ 399 ἀριθμ. 10.

** Ἀρθρ. 405.*

Ἐμποροι, τραπεζίται, ἢ ἐργοστασιάρχαι, οἵτινες κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, λογίζονται ἔνοχοι ἢ συναίτιοι δολίας χρεωκοπίας, τιμωροῦνται μὲ εἰρκτὴν, κατὰ δὲ τὴν ἀπλὴν χρεωκοπίαν, μὲ φυλάκισιν ἑνὸς μηνὸς μέχρι δύο ἐτῶν.

** Ἀρθρ. 406.*

Κολλυβισταὶ, μεσῖται πραγματειῶν, μεσῖται ὁδηγῶν πλοίων, καὶ ἄλλοι μεσῖται, ἐπὶ ἀπλῇ μὲν χρεωκοπίᾳ τιμωροῦνται μὲ εἰρκτὴν, ἐπὶ δολίᾳ δὲ, μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα.

Ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν ἐγκλημάτων τῆς ἀπάτης περὶ τὰ χρέη καταλέγει ὁ ἡμέτερος νόμος, α') τὴν παρὰ μὴ ἐμπόρων γενομένην καταδολίευσιν τῶν δανειστῶν αὐτῶν, β') τὴν δολίαν χρεωκοπίαν, καὶ γ') τὴν ἀπλὴν χρεωκοπίαν. Ἐκ τῶν εἰρημένων πράξεων ἡ πρώτη φέρει τὰ γενικὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τῆς ἀπάτης καὶ οὐδὲν ἕτερον ἰδιάζον ἔχει, ὅθεν ἡδύνατο νὰ συμπεριληφθῇ ἐν ταῖς προηγούμεναις περὶ ἀπάτης διατάξεσιν, ἡ δὲ τρίτη, ἥτοι ἡ ἀπλὴ χρεωκοπία, δὲν ἀποτελεῖ κυρίως ἀπάτην, ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ αἱ εἰρημέναι ἐγκληματικαὶ πράξεις κοινὸν ἔχουσι χαρακτηριστικὸν στοιχεῖον τῆς ἐννοίας αὐτῶν τὴν βλάβην τῶν δανειστῶν προσώπου τινὸς, ὑπὴχθησαν εἰς τὴν αὐτὴν

κατηγορίαν κατ' ἀπομίμησιν τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων τοῦ 1827 καὶ 1831 ¹⁾).

II) Καταβολίσεις τῶν δανειστῶν.

Ὑποκείμενον τῆς ἐγκληματικῆς ταύτης πράξεως ἐστὶν οἷος-δήποτε μὴ ὑπαγόμενος εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐμπόρων, τραπεζιτῶν ἢ ἐργοστασιάρχων, ἔχων τὴν ἱκανότητα πρὸς διαχείρισιν τῆς ἑαυτοῦ περιουσίας καὶ τυγχάνων ἐν καταστάσει ἐλαττώσεως αὐτῆς.

Ἐκ ποίου λόγου προῆλθεν ἡ τοιαύτη ἐλάττωσις δὲν ἔχει σημασίαν τινὰ περὶ τὸν προσδιορισμὸν τῶν στοιχείων τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος. Ὑφίσταται δὲ, ὡσάκις τὸ παθητικὸν τῆς περιουσίας τινὸς ἦναι ἀνώτερον τοῦ ἐνεργητικοῦ, καὶ πρὸς βεβαίωσιν τούτου δὲν ἀπαιτεῖται νὰ προηγηθῇ ἐπίσημός τις πράξις, οἷον αἵτησις πρὸς τὸ δικαστήριον αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει τυγχάνοντος περὶ παραχωρήσεως τῆς περιουσίας καὶ παραδοχῇ τῆς τοιαύτης αἰτήσεως ²⁾ ἢ τῆς συζύγου αὐτοῦ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ χωρισμοῦ τῶν προικῶν κτημάτων ³⁾.

¹⁾ Ὁρ. Νομοσχ. 1827 ἄρθρ. 286—289. — Νομοσχ. 1831 ἄρθρ. 333—336. — Τὸ Νομοσχέδιον τοῦ 1821 περιέχει ἐν τῷ περὶ ἀπάτης κεφαλαίῳ, ἐν ἄρθρ. 311, μόνον τὴν πρώτην περίπτωσιν. Κατὰ τοῦτο δὲ ἐκαινοτόμησεν ὁ ἡμέτερος νόμος, καθόσον δὲν συμπεριέλαβεν ἐν ταῖς διατάξεσιν αὐτοῦ τὰς εἰδικὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς κηρύσσεται τις ἔνοχος δολίας ἢ ἀπλῆς χρεωκοπίας, ἀλλὰ παραπέμπει εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Ἑμπορικοῦ νόμου (ἄρθρ. 591 ἐπομ. 596 ἐπομ.), ἐν ᾧ τὰ Βαυαρικὰ νομοσχέδια μνημονεύουσι ῥητῶς αὐτάς ἐν τοῖς ἀνωτέρω παρατεθεῖσιν ἄρθροις ἀκολουθήσαντα ἐπίσης τὸ σύστημα τοῦ Γαλλικοῦ Ἑμπορικοῦ νόμου. Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 ἐν μὲν τῷ ἄρθρῳ 273 περιεῖχε διατάξεις ἀφορώσας εἰς τινὰς μόνον τῶν ἐν ἄρθρ. 404 μνημονευομένων πράξεων (ὅρα Βαυαρικὸν ποιν. νόμον 1861 ἄρθρ. 327), ἐν δὲ τοῖς ἄρθρ. 276—278 προνοεῖ περὶ τῆς χρεωκοπίας καὶ τινων ἄλλων ἐκ τῶν ἐν ἄρθρ. 404 μνημονευομένων πράξεων.

²⁾ Πολ. δικ. ἄρθρ. 687 ἐπομ.

³⁾ Πολιτ. δικ. ἄρθρ. 676.

Ἄρκει ἡ τοιαύτη ἐλάττωσις νὰ ὑπάρχῃ πράγματι, καθ'ὅν χρόνον ὁ ἐν αὐτῇ τυγχάνων ἐνήργησέ τινα τῶν ἐν ἄρθρῳ 404 διαλαμβανομένων πράξεων, ἦτοι·

1) Ἐβοήθησε δι' ἀπατηλῶν πράξεων τινὰς τῶν δανειστῶν αὐτοῦ μᾶλλον τῶν ἄλλων, οἷον διὰ χορηγήσεως ὑποθηκικῆς ἀσφαλείας ἐπὶ τῶν κτημάτων αὐτοῦ, ἢ διὰ παραδόσεως πραγμάτων λόγῳ ἐνεχύρου εἰς περιπτώσεις, καθ' ἃς οὗτοι δὲν ἠδύναντο ἄνευ τῆς συμπράξεως τοῦ ὀφειλέτου νὰ ἐπιτύχῃσι ταῦτα, δι' ἀναγνωρίσεως τόκων μὴ ὀφειλομένων, δι' εἰκονικῶν συμβάσεων κτλ. Ἐν γένει ἡ χορηγουμένη βοήθεια πρέπει νὰ γίνηται δι' ἀπατηλῶν πράξεων, τοῦτέστι τοιούτων, αἵτινες ἐπάγονται τὴν ζημίαν ἄλλων δανειστῶν ἴσα δικαιώματα ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου κεκτημένων.

2) Ἀπέκρυψεν ἢ ἀφῆρσε χρήματα ἢ πράγματα ἔχοντα χρηματικὴν ἀξίαν πρὸς ζημίαν τῶν δανειστῶν αὐτοῦ, ὡς λ. χ. ἐὰν προειδοποιηθεὶς περὶ συντηρητικῆς κατασχέσεως ἐνεργηθῇ ἐν τῇ κατοικίᾳ αὐτοῦ, ἀφαιρέσῃ τὰ ἐν αὐτῇ πολύτιμα πράγματα ἢ τιμαλφῇ σκεύη, ἢ ἐὰν ἐξ ἀκινήτου κτήματος, οὗ πρόκειται νὰ ἐνεργηθῇ κατάσχεσις, ἀφαιρέσῃ τὰ γεωργικὰ ἔργα-λεῖα, δένδρα καρποφόρα, ἄτινα πωλεῖ, ἢ πᾶν ἄλλο ἀντικείμενον δυνάμενον ν' ἀποσπασθῇ ἐκ τοῦ ἀκινήτου. Καὶ ἡ εἰκονικὴ ἀπαλλοτρίωσις τῶν τοιούτων ἀντικειμένων δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ὑπαγομένη εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν 1).

3) Ἀπεσιώπησε τὰ πρὸς αὐτὸν ὀφειλόμενα, ἢ ἐδέχθη κρυφίως τὴν πληρωμὴν αὐτῶν, ἢ παρέστησε πλαστοὺς δανειστάς.

Καθ' ἀπάσας τὰς εἰρημένους πράξεις προϋποτίθεται ὁ σκοπὸς ζημίας τῶν δανειστῶν καὶ ἡ ἐπὶ τοιούτῳ σκοπῷ ἐνέργεια 2), ἐξ ἧς, ὅπως ἐπὶ τῆς ἀπάτης ἐν γένει, πηγάζει βλάβη εἰς τοὺς

1) Stenglein Commentar ἄρθρ. 327, II σελ. 494.

2) Ἐν τῇ πρώτῃ τῶν εἰρημένων πράξεων δὲν μνημονεύεται ῥητῶς ἐν ἄρθρῳ 404 ὁ τοιοῦτος σκοπός, ἀλλ' ὅμως ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς πράξεως ἐξάγεται.

δανειστάς, καὶ ἐὰν μὲν αὕτη ἢ ἀνωτέρα τῶν εἴκοσι δραχμῶν ὁ ἔνοχος τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν, ἐὰν δὲ ἀνωτέρα τῶν τετρακοσίων μὲ εἰρκτὴν ¹⁾).

II) Χρεωκοπία.

A) Ἐν γένει.

Τὰ ἄρθρα 405 καὶ 406 τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἐν οἷς αἱ κατὰ τῶν ἐνόχων χρεωκοπίας ποιναὶ ὀρίζονται ²⁾, δὲν διαγράφουσι τὴν ἐννοίαν τοῦ ἀδικήματος ἐν ἑκατέρᾳ τῶν περιπτώσεων, ἃς προβλέπουσιν. Ὅθεν πρὸς ἐρμηνείαν καὶ ἀκριβεῆ ἐφαρμογὴν αὐ-

¹⁾ Motive z. Baier. Entwürfe 1827 σελ. 326.

²⁾ Ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν ἀρχαίων χρόνων ἡ χρεωκοπία δὲν ἐχαρακτηρίζετο ὡς ἰδιωτικὸν ἀδικήμα ἐπιφέρειν ποινικὴν καταδίωξιν τοῦ ἐνόχου. Παρὰ Ῥωμαίοις ὁ περιελθὼν εἰς ἀνικανότητα πρὸς ἀπότισιν τῶν ἑαυτοῦ χρεῶν ἐπεδικάζετο τῷ δανειστῇ ἢ ταῖς δανεισταῖς αὐτοῦ, καὶ διὰ τῆς τοιαύτης *addictio* περιέπιπτεν εἰς κατάστασιν δούλου. Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους μάλιστα χρόνους τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας ἱστορεῖται, ὅτι, ἐὰν ὑπῆρχον πολλοὶ δανεισταὶ ἡδύναντο νὰ διαμελίσωσι τὸ σῶμα τοῦ ὀφειλέτου (*in partes secare*). Ἄλλ' ἐνωρὶς ἡ κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ ὀφειλέτου γενομένη ἐκτέλεσις ἀντικατεστάθη διὰ τῆς κατὰ τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἣτις παρεχωρεῖτο καὶ διενέμετο μεταξὺ τῶν δανειστῶν. Ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν Μεσαιωνικῶν χρόνων ἡ χρεωκοπία, ὡς ἀκριβὲς ἐκ δουλοπότητος τοῦ πτωχεύσαντος προήρχετο, ἐχαρακτηρίζετο ὡς κλοπὴ ἢ ὡς ἀπάτη. Ἐτιμωρεῖτο δὲ ὁ ἔνοχος διὰ τῆς ποινῆς τῆς φυλακίσεως. Tittmann Lehrb. II § 501, ἢ καὶ δι' αὐστηροτέρων ποινῶν, ὡς ἐν Γαλλίᾳ ἐνθα διὰ διατάγματος Καρόλου τοῦ Ε'. (1540) κατεγινώσχετο καὶ αὕτη ἡ ποινὴ τοῦ ἀπαγχονισμοῦ. Renouard *Traité des faillites* I σελ. 39. — Κατὰ πρῶτον ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἡ ἐννοία τοῦ ἐγκλήματος τῆς χρεωκοπίας διευτυπώθη ἀκριβῶς, ἰδίως διὰ τῶν ὀρισμῶν τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου (ἄρθρ. 402, 403, 404), οὗ τὰς διατάξεις εἶχον ὑπ' ὄψιν οἱ συντάκται τοῦ Βαυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου τοῦ 1813 ὡς καὶ τῶν ἀμέσως μεταγενεστέρων νομοσχεδίων ὅρ. Motive z. Entwurf 1827 σελ. 326.

τῶν ἀνάγκη νὰ προσφύγωμεν εἰς τοὺς σχετικούς ὁρισμούς τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου περὶ χρεωκοπίας ¹⁾).

Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐπιληφθῶμεν τῆς ἐρεύνης τῶν διαφόρων τῆς χρεωκοπίας περιπτώσεων, δεόν νὰ ἐξετάσωμεν, ποῖται εἰσὶν αἱ πρὸς ὑπαρξιν τοῦ ἀδικήματος ἐν γένει ἀναγκαῖαι προϋποθέσεις.

Κατὰ τὰ ἄρθρα 405 καὶ 406 τοῦ ποιν. νόμου ἐν συνδυασμῷ πρὸς τοὺς ὁρισμούς τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ²⁾ ἐνοχὸς χρεωκοπίας κηρύσσεται ὁ πτωχεύσας ἔμπορος κολλυβιστὴς ἢ μεσίτης. Ἐντεῦθεν ἔπεται, ὅτι ἀναγκαῖοι ὅροι τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος εἰσὶν·

1) Ἡ ἰδιότης τοῦ ἐμπόρου, ἥτις ὑφίσταται, ὡςάκις μετέρχεται τις πράξεις ἐμπορικὰς, καὶ σύνηθες ἐπάγγελμα ἔχει τὴν ἐμπορίαν ³⁾).

Κατὰ τὸν περὶ ἀρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμον χαρακτηρίζονται ὡς πράξεις ἐμπορικαί, ἐκτὸς ἄλλων κατονομαζομένων ἐν ἄρθρ. 2, καὶ ἡ κατεργασία καὶ μεταποίησις χειροτεχνημάτων, πᾶσα ἐπιχειρήσις χειροτεχνιῶν ἢ προμηθειῶν, αἱ κολλυβιστικαί, αἱ τραπεζιτικαὶ καὶ μεσιτικαὶ ἐργασίαι κτλ. Συμφώνως πρὸς τοὺς ὁρισμούς τοῦ ἁρθροῦ αὐτοῦ καὶ ὁ ποινικὸς νόμος ἐν ἄρθρ. 405 καὶ 406, ὡς τιμωρητέους ἐνεκα χρεωκοπίας ἀναγράφει τοὺς ἐμπόρους, τοὺς τραπεζίτας, τοὺς ἐργοστασιάρχας, τοὺς κολλυβιστάς, τοὺς μεσίτας πραγματειῶν ἢ πλοίων ἢ ἄλλων ἀντικειμένων ⁴⁾).

* 1) Ἐμπορ. Ν. ἄρθρ. 590 ἐπομ. 596 ἐπομ. ὡς ἐτροποποιήθησαν διὰ τοῦ νόμου ΨΛΣΤ' τῆς 13 Δεκεμβρίου 1878. (Ἐφημ. Κυβερνήσεως ἀριθ. 75 τοῦ 1878).

2) Ἄρθρ. 590, 591, 594, 596.

3) Ἐμπ. Ν. ἄρθρ. 1.—Ῥάλλη Ἐμπορικοῦ δικαίου Τομ. Α'. § 5, ἐπομ.

4) Τὸ Γερμανικὸν κείμενον τοῦ ἄρθρ. 406 λέγει «*Waaren-Schiffs-und andere Mäkler*» τοῦτέστι «*μεσιταὶ ἐμπορευμάτων πλοίων, ἢ ἄλλοι μεσιταὶ*». Ἐν τῷ ἑλληνικῷ κειμένῳ παρενετέθη ἡ λέξις «*ὁδηγοὶ*» πλοίων, ἵνα ἀντιστοιχῇ φαίνεται τὸ ἄρθρον τοῦτο πρὸς τὰ ἄρθρ. 77 καὶ 88 τοῦ Ἐμπορικοῦ νόμου

Ἡ ιδιότης τοῦ ἐμπορίου πρέπει νὰ ὑπάρχῃ οὐ μόνον πράγματι ἀλλὰ καὶ νομίμως, ὅθεν οἱ ἀνῆλικοι καὶ αἱ γυναῖκες, περὶ ὧν ὁ ἐμπορικὸς νόμος (ἄρθρ. 2—7) ἀπαίτεῖ τὴν ἐκπλήρωσιν διαφόρων διατυπώσεων, ὅπως ἀπολαύσωσιν τῆς ἰκανότητος πρὸς ἐπιχείρησιν νομίμως ἐμπορικῶν πράξεων, δὲν λογίζονται ὡς κεκτημένοι τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπορίου, ἐὰν δὲν συνεμορφώθωσαν πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει οὐδὲ ἐνοχοὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς χρεωκοπίας ἐν γένει δύνανται νὰ κηρυχθῶσιν, ἔστω καὶ ἂν ἀποδειχθῇ, ὅτι πράγματι μετήρχοντο τὴν ἐμπορίαν, καὶ ὑπέπεσαν εἰς τινὰ τῶν περιπτώσεων τῆς ἀπλῆς ἢ διολίας χρεωκοπίας¹).

Ἐκτὸς τῶν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι μετερχομένων τὸ ἐμπόριον ἐνοχοὶ χρεωκοπίας κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρ. 592 καὶ 597 Ἐμπ. Ν. δύνανται νὰ κηρυχθῶσι καὶ οἱ διαχειρισταὶ ἐμπορι-

ἐν οἷς γίνεται λόγος περὶ ὁδηγῶν πλοίων, καὶ ὡς τοιοῦτοι ἐννοοῦνται οἱ μεσῖται νὰυλωταὶ αὐτῶν (conducteurs des navires).—Ὁ περὶ πτωχεύσεων νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας παραδέχεται, ὅτι καὶ οἱ μὴ ἐμποροὶ δύνανται νὰ κηρυχθῶσιν εἰς κατὰστασιν πτωχεύσεως, ὅθεν ὡς ἐνόχους χρεωκοπίας χαρακτηρίζει οὐ μόνον τοὺς ἐμπόρους, ἀλλὰ τοὺς ὀφειλέτας ἐν γένει, οἵτινες ἐγένοντο ὑπαίτιοι τῆς παραλείψεως ἢ ἐκτελέσεώς τινος τῶν προνοουμένων πράξεων διὰ τῶν ἄρθρ. 209—212, δι' ὧν ὁρίζονται αἱ περιπτώσεις τῆς ἀπλῆς καὶ διολίας χρεωκοπίας, καὶ κατηργήθησαν τὰ ἄρθρ. 281—283 τοῦ Γερμανικοῦ ποινικοῦ νόμου, ὅστις τὸ ἀδίκημα τῆς χρεωκοπίας μόνον ἐπὶ ἐμπόρων παρεδέχετο ὑφιστάμενον. Καὶ ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 ἄρθρ. 276—278 ἐπεξέτεινε τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς χρεωκοπίας καὶ εἰς τοὺς μὴ ἐμπόρους. — Τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822 ἐμπεριέχει ἐν ἄρθρ. 311 ὁρισμοὺς μόνον ὡς πρὸς τὸ ἀδίκημα τῆς καταδολιεύσεως τῶν δανειστῶν παρὰ τῶν μὴ ἐμπόρων. Τὰ δὲ νομοσχέδια τοῦ 1827 (ἄρθρ. 287—289) καὶ 1831 (ἄρθρ. 334—336) διακρίνουσι τὴν χρεωκοπίαν τῶν ἐμπόρων ἀπὸ τοῦ ἐγκλήματος τῆς καταδολιεύσεως τῶν δανειστῶν ὅπως καὶ ὁ ἡμέτερος ποιν. νόμος.

¹) Demangeat sur Bravard Droit commercial V.σελ.7.—Blanche Code Pénal VI § 95 ἐπομ.

κῆς ἑταιρίας πτωχευσάσης, ἐὰν ἐγένοντο ὑπαίτιοί τινος τῶν εἰδικῶς ἐν αὐτοῖς ὀριζομένων πράξεων, περὶ ὧν κατωτέρω γυνήσεται λόγος ¹⁾).

2) Ἡ πτώχευσις τοῦ ἐμπόρου ἢ τῆς ἐμπορικῆς ἑταιρίας, διότι ἡ χρεωκοπία οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ ἡ ἐξ ἀμελείας ἢ ἡ ἐκ δόλου πτώχευσις. Ὡς ἐν πτωχεύσει δὲ τυγχάνοντες λογίζονται οἱ ἔμποροι, ὅταν παύσωσι τὰς πληρωμὰς.

Ἡ παῦσις τῶν πληρωμῶν προέρχεται ἢ ἐκ πραγματικῆς ἀδυναμίας τῶν ἐμπόρων πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἑαυτῶν ὑποχρεώσεων, ἢ ἐκ προσπεποιημένης. Καὶ ὁ κεκτημένος ἀρκοῦσαν περιουσίαν πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἑαυτοῦ δανειστῶν ἔμπορος δύναται νὰ παύσῃ τὰς πληρωμὰς, δολῶς παριστάνων ἑαυτὸν ὡς ἀνικανὸν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων αὐτοῦ. Ἡ παῦσις τῶν πληρωμῶν, εἴτε προέρχεται ἐκ πραγματικῆς ἀνικανότητος, εἴτε ἐκ προσπεποιημένης, ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν κήρυξιν τοῦ ἐμπόρου εἰς κατὰστασιν πτωχεύσεως. Ὁ νόμος δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν, εἰ μὴ μόνον τὸ γεγονός τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν ἀσχέτως πρὸς τὴν κατὰστασιν τῆς περιουσίας τοῦ ἐμπόρου. Πολλάκις ὁ ἔμπορος, οὗτινος τὰ χρέη εἰσὶν πολὺ ἀνώτερα τοῦ ἐνεργητικοῦ τῆς περιουσίας, ἐὰν διατηρῇ ἀκμαίαν τὴν ἐμπορικὴν αὐτοῦ πίστιν, δύναται νὰ διαφύγῃ τὸν κίνδυνον τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν, διὰ τῆς ἀκριβοῦς δὲ τῶν ἑαυτοῦ ὑποχρεώσεων ἐκπληρώσεως, νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀταράχως τὰς τοῦ ἐμπορίου ἐπιχειρήσεις, καὶ ν' ἀνορθώσῃ τὰς ἐκ προγενεστέρων ἀτυχημάτων ζημίας. Διὸ ὡς τεκμήριον τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν οὐδέποτε οἱ ἐνδιαφερόμενοι δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ἐλάττωσιν ἢ παντελεῖ καταστροφὴν τῆς περιουσίας τοῦ ἐμπόρου, ἐν ὅσῳ δὲν προσάγουσιν ἀπόδειξιν περὶ τῆς ἀρνή-

¹⁾ Παραπλησίαν διατάξιν περιέχουσιν οἱ ἐμπορικοὶ νόμοι τῆς Ἰταλίας ἀρθρ. 699, 704, τοῦ Βελγίου ἀρθρ. 576, καὶ ὁ περὶ πτωχεύσεως νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἀρθρ. 214.

(ΕΡΜΗΝ. ΠΟΙΝ. ΝΟΜΟΥ. ΤΟΜ. Γ'.)

σεως τῆς πληρωμῆς ληξιπροθέσμων ἀπαιτήσεων¹⁾).

Ἐάν ἡ παῦσις τῶν πληρωμῶν ἐδηλώθη ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐμποροδικείου συμφώνως πρὸς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἀρθροῦ 438 Ἐ. Ν. ἡ δῆλωσις αὕτη χρησιμεύει ὡς ἀναμφισβήτητος ἀπόδειξις περὶ τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν. Ἀλλ' ἐάν ὁ πτωχεύσας παρέλειψε τὴν δῆλωσιν, καὶ ὑπάρχῃ ἀμφισβολία ἢ ἀμφισβήτησις περὶ τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν, ἢ περὶ τοῦ χρόνου, ἀφ' οὗ ἤρξατο, ἐγείρεται τὸ ζήτημα πότε καὶ ἐκ ποίων λόγων δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ ἔμπορος ὡς παύσας τὰς πληρωμὰς²⁾).

Τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος αὐτοῦ ἀφίησιν ὁ νόμος εἰς τὴν ἐκτίμησιν καὶ διάγνωσιν τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου, ὅπερ ὁρμώμενον ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθρ. 437, ὁρίζοντος, ὅτι ἐν καταστάσει πτωχεύσεως εἶναι ὁ ἔμπορος ὁ παύων τὰς πληρωμὰς αὐτοῦ, ὁφείλει πρὸ παντὸς ἄλλου, νὰ ἐξετάσῃ τὸ σύνολον τῆς διαχειρίσεως τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἐμπόρου καὶ τῶν πληρωμῶν αὐτοῦ, καὶ νὰ ἐξακριβώσῃ, ἂν ἐγένετο πραγματικῶς ἄρνησις πληρωμῶν, ἀναφερομένων εἰς ἐμπορικὰς ἀπαιτήσεις.

¹⁾ Boistel Droit commercial § 895, σελ. 627. — Dalloz Faillite n° 67.

²⁾ Ἐν τῷ νῦν ἰσχύοντι περὶ πτωχεύσεως νόμῳ δὲν συμπεριελήφθη τὸ ἀρθρ. 441 τοῦ προγενεστέρου, καθ' ὃ ἡ ἐποχὴ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως προσδιωρίζετο «εἴτε ἀπὸ τῆς φυγῆς τοῦ χρεώστου εἴτε ἀφ' ἧς κλείσθη τὰς ἀποθηκάς του, εἴτε ἀπὸ τῆς χρονολογίας ὁποιοῦδὴ ποτε ἐγγράφου ἀποδεικνύοντος ἄρνησιν ἐκπληρώσεως ἢ πληρωμῆς ἐμπορικῶν ὑποχρεώσεων. Ἡ διάταξις αὐτοῦ ἐνεωρήθη ὅπως ἄσκοπος καὶ ἀλυσιτελής, διότι, ἀφοῦ ὑπεδείκνυε τὰς παραστάσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ δύνατο νὰ ὁρισθῇ ὁ χρόνος τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως προσέθετε «καμμία ὅμως τῶν ἀνωτέρω πράξεων δὲν ἀποδεικνύει τὴν ἐναρξιν τῆς πτωχεύσεως, ἂν δὲν ἔγινε παῦσις πληρωμῶν ἢ δηλοποιήσις παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος.» Ἐπομένως ἀφίετο ἐπίσης, ὅπως καὶ νῦν ἀόριστον καὶ ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ δικαστοῦ ἐξηρητημένον τὸ ζήτημα, πότε ὑπῆρχε παῦσις τῶν πληρωμῶν.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 437 δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἀποποίησης μιᾶς μόνης ἢ τινῶν πληρωμῶν, ἀλλ' ἡ παῦσις τῶν πληρωμῶν ἐν γένει. Ὅθεν ὡς παύσας τὰς πληρωμὰς αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ ἔμπορος ὁ μὴ δυνηθεὶς νὰ ἐκπληρώσῃ ἀμέσως ὠρισμένην τινὰ ὑποχρέωσιν, ἢ καὶ πλειοτέρας ἕνεκα στιγμιαίας δεδικαιοποιημένης στενοχωρίας, ἥτις ὡς ἐκ τοῦ εἵδους ἢ τῆς φύσεως τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἐπέλθῃ ¹⁾).

Ἐπίσης ὡς παῦσις τῶν πληρωμῶν δὲν θεωρεῖται ἡ ἄρνησις τῆς ἐξοφλήσεως ἀπαιτήσεων, καθ' ὧν προτείνονται ἐνστάσεις ἀποκρούουσαι τὸ βάσιμον καὶ νόμιμον αὐτῶν ²⁾), ἀρκεῖ μόνον αἱ τοιαῦται ἐνστάσεις νὰ μὴ ὑποβάλλωνται ἕνεκεν ἀνικανότητος πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν νομίμων ὑποχρεώσεων, καὶ μόνος σκοπὸς

¹⁾ Ὡς λ. χ. ἐὰν ἐργοστασιάρχης τις, ἔχων πλήρεις τὰς ἀποθήκας αὐτοῦ ἐμπορευμάτων μήπω πωληθέντων ἕνεκα χαλαρώσεως τῶν ἐμπορικῶν ἐργασιῶν, δὲν δυνηθῇ νὰ πληρώσῃ ἐμπροθέσμως τοὺς μισθοὺς τῶν ἐργατῶν, ἢ γραμματίαν τι ἢ συναλλαγματικὴν, ἢ ἐὰν ἔμπορός τις ἐκ τῶν τῆς κατωτέρας τάξεως δὲν ὑπελόγισεν ἀκριβῶς τὰς λήξεις τῶν εἰς βάρος αὐτοῦ συναλλαγματικῶν πρὸς τὰς τῶν εἰς ὄφελος αὐτοῦ ἐκδοθεισῶν, ὥστε ἐπὶ τινὰς ἡμέρας δύναται νὰ εὕρεθῇ ἔστερημένος τῶν ἀναγκαίων κεφαλαίων πρὸς πληρωμὴν ληξιπροθέσμων ἀπαιτήσεων. Dalloz Faillite n° 76. Ἡ αὕτη λύσις δὲν πρέπει βεβαίως νὰ δοθῇ ὡς πρὸς τραπεζίτην ἀρνούμενον ἄνευ λόγου τὴν πληρωμὴν γραμματίου ἢ συναλλαγματικῆς, διότι οὗτος ἔχων πάντοτε ἐν κυκλοφορίᾳ τὰ κεφάλαια αὐτοῦ ὀφείλει νὰ ἔχῃ πρόχειρα τὰ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἑαυτοῦ ὑποχρεώσεων ἀπαιτούμενα. — Pardessus Droit commercial III § 1101 σελ. 285. — Ἡ ἀναστολὴ τῶν πληρωμῶν, ἔστω καὶ προσκαίρως γενομένη καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς μετὰ βραχὺ χρονικὸν διάστημα ἐπαναλήψεως, θεωρεῖται ὡς παῦσις τῶν πληρωμῶν. — Boistel Droit commercial § 898 σελ. 627.

²⁾ Ὡς λ. χ. ἐὰν ἀρνηθῇ ὁ ἔμπορος τὴν πληρωμὴν γραμματίου ἕνεκα μὴ γνησιότητος ἢ πλαστογραφίας τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ, ἢ λόγῳ παραγραφῆς, ἢ ὡς ἐξοφληθέντος, ἢ συμψηφισθέντος κτλ. — Boileux sur Boulay-Paty Traité des faillites I § 27.

αὐτῶν νὰ ᾖ ἡ ἀπόκρυψις τῆς πραγματικῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν.

Εἴπομεν, ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρ. 437 ἀπαιτεῖται ἡ παῦσις τῶν πληρωμῶν ἐν γένει, ἀλλ' ὅμως ἐκ τούτου δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι ἐκάστοτε πρέπει ν' ἀποδεικνύηται, ἵνα κηρυχθῇ τις εἰς κατὰστασιν πτωχεύσεως, ἡ παῦσις ὅλων ἀπολύτως τῶν πληρωμῶν. Τοιαύτη ἐρμηνεία οὐ μόνον πρὸς τὸ γράμμα αὐτοῦ τοῦ νόμου ἀντιφάσκει, ἀλλὰ καὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ δύναται νὰ ματαιώσῃ, χορηγοῦσα εἰς τὸν πτωχεύσαντα τὸ δικαίωμα νὰ διαμφισβητήσῃ ἐκάστοτε τὴν παῦσιν τῶν πληρωμῶν διὰ τῆς ἐξοφλήσεώς τινων μόνων ἐκ τῶν πολλῶν κατ' αὐτοῦ ἀπαιτήσεων, ἡ διὰ μερικῆς καταβολῆς ἀπέναντι τοῦ ὅλου ποσοῦ ἐκάστης ἀπαιτήσεως. Οὐδέτερον τούτων κατὰ τὸν νόμον δύναται νὰ χρησιμεύσῃ, ὅπως θεωρηθῇ ὁ ἔμπορος ὡς μὴ παύσας τὰς πληρωμὰς αὐτοῦ.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ παῦσις τῶν πληρωμῶν πρέπει ν' ἀναφῆρται εἰς χρέη ἐμπορικὰ. Τὸ ἄρθρ. 437 προνοεῖ μόνον περὶ τοῦ ἐμπορίου τοῦ παύοντος τὰς πληρωμὰς αὐτοῦ, ἐξ οὗ δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ὡς ὑπόθεσιν ἔχει τὰς ἐξ ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων πηγαζούσας ὑποχρεώσεις. Διὸ ἡ ἄρνησις ἐμπορίου τινὸς πρὸς ἐκπλήρωσιν πολιτικῶν κατ' αὐτοῦ ἀπαιτήσεων δὲν δύναται αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν νὰ θεωρηθῇ ὡς λόγος κηρύξεως εἰς κατὰστασιν πτωχεύσεως, δύναται ὅμως συνδυαζομένη πρὸς τὴν ἄρνησιν τῆς ἐκπληρώσεως ἐμπορικῶν ὑποχρεώσεων νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τεκμήριον τῆς ἐν γένει παύσεως τῶν πληρωμῶν ¹⁾).

Ἡ πτώχευσις κηρύσσεται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ἐμποροδικείου, εἴτε συνεπείᾳ τῆς ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος γενομένης δηλώσεως, ἣν ὀφείλει ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἀρμοδίου Ἐμποροδικείου (Ε.

¹⁾ Demangeat sur Bravard Droit commercial V, σελ. 18.—Boistel αὐτόθι § 896 σελ. 628.

Ν. ἄρθρ. 438) εἴτε τῇ αἰτήσῃ τῶν πιστωτῶν ἢ καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος. (Ε. Ν. ἄρθρ. 440). — Ἐντεῦθεν γεννᾶται τὸ ζήτημα, ἐὰν τὸ Ἐμποροδικεῖον δὲν ἐξέδοτο ἐξ οἰουδήποτε λόγου ἀποφασιν κηρύττουςάν τινα εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, δύναται νὰ ἀπαγγεῖλθῃ κατ' αὐτοῦ κατηγορία, καὶ νὰ εἰσαχθῇ εἰς δίκην ἐνώπιον τοῦ ἀρμοδίου ποινικοῦ δικαστηρίου ἐπὶ χρεωκοπία;

Συγγραφεῖς τινες ὑπεστήριζαν τὴν ἀποφατικὴν τοῦ ζητήματος λύσιν, ἰσχυριζόμενοι, ὅτι ἀφοῦ ὡς ἀναγκαία καὶ ἀπαραίτητος προϋπόθεσις τῆς χρεωκοπίας θεωρεῖται ἡ πτώχευσις, ταύτην δὲ ἀρμοδίον ὅπως κηρύξῃ καθίσταται ὑπὸ τοῦ Ἐμπορικοῦ νόμου τὸ Ἐμποροδικεῖον, ἐπεταί, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἰσαχθῇ ἡ ἐπὶ χρεωκοπία κατηγορία, πρὶν ἢ προηγηθῇ ἡ ὑπὸ τοῦ ἐμποροδικείου κήρυξις τῆς πτωχεύσεως, οὗτινος ἡ ἀπόφασις περιέχει τὴν λύσιν προδικαστικοῦ ζητήματος ἀπαραιτήτως ἀναγκαίου πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς ποινικῆς ἀγωγῆς. Ἐὰν, λέγουσι, δώσωμεν εἰς τὸ ζήτημα ἐναντίαν λύσιν, οὐ μόνον προσκρούομεν εἰς τὸ σαφὲς γράμμα τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ Ἐμπορικοῦ καὶ ποινικοῦ νόμου ¹⁾, ἀλλὰ καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ νομοθέτου ματαιοῦμεν, μεταφέροντες τὴν λύσιν νομικῶν καὶ περιπλόκων ζητημάτων ἀπὸ τῶν ἐμποροδικείων, εἰς δικαστήρια ἐξαιρετικῆς δικαιοδοσίας, οἷα εἰσὶ τὰ ποινικά, καὶ ἀναθέτοντες τὴν περὶ αὐτῶν διάγνωσιν εἰς δικαστάς, οἵτινες, ὡς οἱ ἔνορκοι, στεροῦνται ἐνίοτε τῶν ἀπαιτουμένων θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν γνώσεων. Τέλος ποικίλα δύνανται νὰ παρεμβληθῶσι προσκόμματα, λίαν ἀνώμαλον καθιστῶντα τὴν πρόδον τῆς διαδικασίας, ἐὰν ὁ ἐπὶ χρεωκοπία καταδιωκόμενος, κηρυχθῇ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἐμποροδικείου εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως. Πῶς θέλουσι δυνηθῇ οἱ σύνδικοι νὰ προβῶσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν ἐργασίας, ἐν ᾧ τὰ βιβλία, ἡ ἀλληλογραφία, καὶ τὰ ἔγγραφα τοῦ πτωχεύσαντος εὐρίσκονται εἰς χεῖρας τῆς ποινικῆς

¹⁾ Ἐμπορ. Ν. ἄρθρ. 438, 440, 590, 591, 594, 596. — Ποιν. Ν. ἄρθρ. 405, 406.

δικαιοσύνης, και ἀπαραιτήτως εἰσὶν ἀναγκαῖα πρὸς ταχέϊαν διεξαγωγὴν τῆς ὑποθέσεως ¹⁾).

Ἐπικρατεστέρα ὅμως ἐστὶν ἡ γνώμη τῶν τὴν καταφατικὴν τοῦ ζητήματος λύσιν δεχομένων συγγραφέων, οἵτινες πρεσβεύουσιν ὅτι, ἀφοῦ κατὰ κανόνα ἡ ποινικὴ ἀγωγὴ ὅλως ἀνεξάρτητός ἐστι τῆς πολιτικῆς, καὶ αὐδεμία ῥητὴ ἐν τῷ νόμῳ ὑπάρχει διάταξις ὀρίζουσα, ὅτι ἡ τῆς πτωχεύσεως κήρυξις ὑπὸ τοῦ Ἐμποροδικείου ἀποτελεῖ ὄρον ἀπαραίτητον τῆς ἐπὶ χρεωκοπία κατηγορίας, δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ὑπαρξίν προδικαστικοῦ ζητήματος, ἅπου ὁ νόμος τοιοῦτο δὲν καθιεροῖ. Ἀλλως τε ἡ πτώχευσις δὲν ὑφίσταται διὰ τῆς κηρυττούσης αὐτὴν ἀποφάσεως τοῦ Ἐμποροδικείου, ἀλλὰ διὰ τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν ²⁾).

Ἡ γνώμη αὕτη συνάδει καὶ πρὸς τὴν ἡμετέραν ποινικὴν νομοθεσίαν, καθ' ἣν τὰ ποινικὰ δικαστήρια εἰσὶν ἀρμόδια νὰ ἐπιληφθῶσι τῆς ἐξετάσεως καὶ ν' ἀποφασίσωσι περὶ παντός παρεμπίπτοντος ἢ προδικαστικοῦ ζητήματος τῆς ποινικῆς δίκης, ῥητῶς δὲ ἀναγράφονται αἱ ἐξαιρέσεις, καθ' ἃς ἀπαιτεῖται νὰ προηγηθῇ ἀπόφασις τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου ³⁾).

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐπεται, ὅτι, εἰσαχθείσης κατὰ τινος κατηγορίας ἐπὶ χρεωκοπία, τὸ ποινικὸν δικαστήριον δύναται νὰ ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα, ἂν ὁ κατηγορούμενος εἶχε τὴν ιδιότητα τοῦ ἐμπόρου, ὅτε ἐγένετο ἡ παῦσις τῶν πληρωμῶν, ἂν καὶ πότε

¹⁾ Delamarre et Le Poitevin Droit commercial τομ. VI n° 48, ἐπομ.—Demangeat sur Bravard αὐτόθι VI σελ. 3.—Trébutiens Droit criminel τομ. II σελ. 68.—Boistel Droit commercial § 898.

²⁾ Chauveau-Hélie Code Pénal II n° 3432. — Faustin-Hélie Pratique criminelle II § 782.—Blanche Code pénal VI § 100.—Dalloz Faillite n° 1394. — Τὴν γνώμην αὐτὴν ἀσπάζονται καὶ οἱ Γερμανοὶ συγγραφεῖς Meyer Lehrb § 130 σημ. 4.—Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 281 n° 19.—Stenglein Commentar II σελ. 492.

³⁾ Ποιν. δικ. ἀρθρ. 94.—Πολ. δικ. ἀρθρ. 10.—Ποιν. Ν. ἀρθρ. 333, 359.—Κωνσταντοπούλου Ἑρμ. Ποιν. δικονομίας § 172, 175. — Ἐγχειριδίου μου Ποιν. δικονομίας § 65 σημ. 10.

ἐπῆλθεν ἡ παῦσις τῶν πληρωμῶν, καὶ ἐν γένει νὰ ἐπιληφθῇ τῆς λύσεως παντὸς οἰουδήποτε ἄλλου πρὸς τὴν πτώχευσιν σχετικού ζητήματος ¹⁾).

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὑπὸ τοῦ Ἐμποροδικείου ἐξεδόθῃ ἀπόφασις κηρύττουσά τινα εἰς κατὰστασιν πτωχεύσεως, καὶ ὀρίζουσα τὴν ἡμέραν τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν (Ἐμπ. Ν. ἀρθρ. 441), οὐδὲν ὅλως ἢ ἀπόφασις αὕτη δεσμεύει τὸν ποινικὸν δικαστήν. Ἡ ἐπὶ χρεωκοπία κατηγορία, ἄσχετος ὅλως οὕσα πρὸς τὴν ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου περὶ πτωχεύσεως διαδικασίαν, προβαίνει ἀνεξαρτήτως ταύτης. Ἐξ οὗ ἐπεταί, ὅτι τὸ ποινικὸν δικαστήριον δύναται νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ἐρεύνης ἀπάντων τῶν σχετικῶν ὡς πρὸς τὴν πτώχευσιν ζητημάτων, περὶ ὧν ἀπεφάσισε τὸ Ἐμποροδικεῖον. Ἐνώπιον αὐτοῦ δύναται αὖθις νὰ διαμρισβητῇ ἡ ἰδιότης τοῦ ἐμπόρου ἢ εἰς τὸν πτωχεύσαντα ἀποδιδόμενῃ ²⁾, νὰ γείνη συζήτησις περὶ τῆς ἡμέρας τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν, καὶ νὰ ὀρισθῇ ἄλλη τις ἐκτὸς ἐκείνης, ἣν ὥρισε τὸ Ἐμποροδοκεῖον ³⁾).

Ἐπίσης ἡ ἐπικυροῦσα τὸν συμβιβασμὸν τοῦ πτωχεύσαντος μετὰ τῶν δανειστῶν ἀπόφασις τοῦ ἐμποροδικείου, οὐδὲν ὅλως παρακωλύει τὴν ἐπὶ χρεωκοπία κατηγορίαν τοῦ συμβιβασθέντος ⁴⁾).

Ἡ χρεωκοπία διακρίνεται εἰς ἀπλὴν ἢ διπλῆν. Περὶ ἐκείνης αὐτῶν γενήσεται εἰδικῶς ἐν τοῖς ἐπομένοις λόγος.

¹⁾ Καὶ τὸ ζήτημα, ἂν ὁ πτωχεύσας, ὁ ἐπὶ χρεωκοπία κατηγορούμενος, ἐτύγχανεν ὧν συνεταῖρος ἄλλου δύναται νὰ ἐξετάσῃ τὸ ποινικὸν δικαστήριον. Faustin-Hélie Pratique criminelle II § 782. — Dalloz Faillite n° 1397.

²⁾ Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3437—3436. — Dalloz Faillite n° 1396.

³⁾ Blanche Code pénal VI ἀρθρ. 402 § 102.

⁴⁾ Faustin-Hélie Pratique criminelle II § 782. — Dalloz Faillite n° 1404.

β') Ἀπλῇ χρεωκοπία.

**Αρθρ. 590. E. N.*

Περὶ τῆς ἀπλῆς χρεωκοπίας δικάζουσιν οἱ πλημμελειοδίκαι ἐπὶ τῇ ἐγκλήσει τῶν συνδίκων ἢ τινος τῶν πιστωτῶν τοῦ πτωχεύσαντος, ἢ αὐτεπαγγέλτως καταδιώκοντος τοῦ εἰσαγγελέως, ἐφαρμοζομένων τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ ποινικοῦ νόμου.

Ἐπιτρέπεται δὲ τοῖς συνδίκοις ἰδιωτικὴ κατηγορία, ὡς καὶ πολιτικὴ ἀγωγὴ, ἥτις ὁμῶς περιορίζεται εἰς τὴν δίωξιν τῆς κατηγορίας, αἱ δὲ πολιτικαὶ ἀπαιτήσεις χωρίζονται κατὰ τὸ ἀρθρ. 606.

**Αρθρ. 591 E. N.*

Κηρύσσεται ἀπλοῦς χρεωκόπος πᾶς πτωχεύσας ἔμπορος, ὅστις ἤθελεν εὑρεθῇ εἰς μίαν τῶν ἐξῆς περιπτώσεων.— 1) Ἐὰν αἱ προσωπικαὶ ἢ αἱ οἰκιακαὶ αὐτοῦ δαπάναι κριθῶσιν ὑπερβολικαί.— 2) Ἐὰν ἐδαπάνησε μεγάλας ποσότητας εἰς παίγνια, εἰς ἐπιχειρήσεις καθαρῶς ἐκ τῆς τύχης ἐξαρτωμένας, εἰς εἰκονικὰς συναλλαγὰς τοῦ χρημαστηρίου, ἢ ἐπὶ ἐμπορευμάτων.— 3) Ἐὰν σκοπῶν ν' ἀναβάλῃ τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεώς του, ἡγόρασεν ἵνα μεταπωλῇ ἐμπορεύματα κατωτέρω τῆς ἀγοραίας ἀξίας, ἢ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν συνῆψε δάνεια, ἔθεσεν εἰς κυκλοφορίαν ἐμπορικὰ γραμμάτια, ἢ κατέφυγεν εἰς ἄλλα ἐπιζήμια μέσα πρὸς εὐρεσιν χρημάτων.— 4) Ἐὰν μετὰ τὴν παῦσιν τῶν πληρωμῶν ἐπλήρωσε πιστωτὴν τινα πρὸς βλάβην τῆς ὁμάδος.

**Αρθρ. 592 E. N.*

Ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως ἑταιρίας καταδιώκονται

ἐπὶ ἀπλῇ χρεωκοπίᾳ οἱ διαχειρισταὶ αὐτῆς, ἐὰν παρημέ-
λησαν τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐν τοῖς ἄρθρ. 42 — 46 τοῦ Ἐμ-
πορικοῦ νόμου διαγραφομένων διατυπώσεων, ἡ ἐὰν ἐξ
ὕπαιτιότητος αὐτῶν ἐπῆλθεν ἡ πτώχευσις τῆς ἐταιρίας.

Ἄρθρ. 595 E. N.

Καταδιώκεται ἐπὶ ἀπλῇ χρεωκοπίᾳ ὁ πτωχεύσας μεσί-
της ἢ κολλυδιστής.

Ἄρθρ. 594 E. N.

Δύναται νὰ καταδιωχθῇ ἐπὶ ἀπλῇ χρεωκοπίᾳ πᾶς πτω-
χεύσας ἔμπορος διατελῶν ἐν τινι τῶν ἐξῆς περιπτώ-
σεων. — 1) Ἐὰν διὰ λογαριασμὸν τρίτων καὶ ἄνευ ἀντι-
τίμου συνῆψε χρηματικὰς ὑποχρεώσεις κρινομένας ὑπερ-
βολικὰς ὡς πρὸς τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν εὕρισκετο, ὅτε
συνεβάλλετο. — 2) Ἐὰν κηρυχθῇ ἐκ νέου εἰς κατάστασιν
πτωχεύσεως, πρὶν ἐκπληρώσῃ τὰς ἐκ προτέρου συμβι-
βασμοῦ ὑποχρεώσεις του. — 3) Ἐὰν κατὰ τὴν ἐν ἄρθρ.
438 ὠρισμένην προθεσμίαν δὲν δηλώσῃ τὴν παῦσιν τῶν
πληρωμῶν του, ἡ ἐὰν διὰ τῆς δηλώσεως ταύτης δὲν φα-
νεροῦνται τὰ ὀνόματα ἀπάντων τῶν ἀλληλεγγύων συνε-
ταίρων, ἡ ἐὰν μετ' αὐτῆς δὲν κατέθεσε τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρ.
439 ὀριζόμενα ἔγγραφα. — 4) Ἐὰν ἄνευ νομίμου κωλύ-
ματος δὲν ἐμφανίζεται αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τῶν συν-
δίκων κατὰ τὰς ὀριζόμενας περιπτώσεις καὶ προθεσμίας,
ἡ ἐὰν τυχὼν προπεμπτηρίου δὲν ὑπῆκουσεν εἰς τὴν δια-
ταγὴν νὰ ἐμφανισθῇ — 5) Ἐὰν δὲν ἐτήρησε τὰ ὑπὸ τοῦ
ἄρθρ. 8 τοῦ νόμου διαγραφόμενα ἐμπορικὰ βιβλία, καὶ
δὲν συνέταξεν ἐγκαίρως ἀκριβῆ ἀπογραφὴν τῆς περιου-
σίας του, ἡ τὰ βιβλία καὶ ἡ ἀπογραφὴ αὐτοῦ ἔναι ἀτελῆ

καὶ ἄτακτα, ἥ δὲν παριστάνωσι τὴν ἀληθῆ ἐνεργητικὴν καὶ παθητικὴν αὐτοῦ κατάστασιν, ἀλλ' ἄνευ δόλου, ἥ τὸ ἡμερολόγιον καὶ τὸ βιβλίον τῶν ἀπογραφῶν δὲν ἦναι μολογραφημένα κατὰ τὸ ἄρθρον 10 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου.

* Ἀρθρ. 595. E. N.

Τὰ ἐξόδα τῆς ἐπὶ ἀπλῇ χρεωκοπίᾳ καταδιώξεως βαρύνουσι τὸ Δημόσιον. Ἐὰν ὁμως ἡ καταδίωξις γίνῃ ἐπὶ τῇ ιδιωτικῇ κατηγορίᾳ τῶν συνδίκων, τὰ ἐξόδα δύνανται ἐν περιπτώσει ἀθώσεως νὰ καταψηφισθῶσι κατὰ τῆς ομάδος.

Ἡ ἐπὶ ἀπολήψει τῶν ἐξόδων κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος ἀπαιτήσεις δὲν δύνανται νὰ ἐπιδιωχθῇ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου πρὸς βλάβην τῆς ομάδος, ἐξαιρουμένης τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν τὰ ἐξόδα καταψηφίσθησαν κατ' αὐτῆς.

Τὸ Δημόσιον δὲν δύνανται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν καταβολὴν τῶν ἐξόδων κατὰ τοῦ συμβιβασθέντος πτωχεύσαντος, εἰμὴ μόνον μετὰ τὴν λῆξιν τῶν πρὸς πληρωμὴν τῶν πιστωτῶν διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ συνομολογηθεισῶν προθεσμιῶν.

Καὶ ὁ νεώτερος περὶ πτωχεύσεως νόμος ἀκολουθήσας τὸ σύστημα τοῦ Γαλλικοῦ νόμου διακρίνει δύο κατηγορίας γεγονότων, ὧν ἡ ὑπαρξίς ἀποτελεῖ τὴν ἀπλὴν χρεωκοπίαν. Ἐπὶ τῆς πρώτης, περὶ ἧς πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 591, ὀρίζει, ὅτι κηρύσσεται ἀπλοῦς χρεωκόπος ὁ πτωχεύσας ἔμπορος ὁ ἐκτελέσας ἢ παραλείψας τινὰ τῶν ἐν αὐτῷ μνημονευομένων πράξεων, ἐπὶ τῆς δευτέρας, περὶ ἧς πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 594, παραδέχεται, ὅτι δύνανται μόνον νὰ καταδιωχθῇ ἐπὶ ἀπλῇ χρεωκοπίᾳ πτωχεύσας ἔμπορος ὁ διατελὼν ἐν τινὶ τῶν ἐν τῷ μνησθέντῳ ἄρθρῳ μνημονευομένων περιπτώσεων. Ἡ διάκρισις αὕτη ἀπορρέει ἐκ τῆς σκέψεως, ὅτι, αἱ μὲν περιπτώσεις τῆς πρώτης κατηγορίας (ἄρθρ. 591) εἰσὶ τοιαῦται, ὥστε ἡ βεβαίωσις μόνον

τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν ἀρκεῖ, ὅπως ἐπιφέρῃ τὴν καταδίκην τοῦ κατηγορουμένου, αἱ δὲ περιπτώσεις τῆς δευτέρας κατηγορίας (ἄρθρ. 594) δὲν ὑποχρεοῦσι τὴν εἰσαγγελικὴν ἀρχὴν πρὸς καταδίωξιν τοῦ ἐνόχου, ἀλλὰ δύναται αὕτη, καὶ ἐὰν ὑφίστανται τὰ γεγονότα, ἐξ ὧν αὐταὶ ἀπαρτίζονται, νὰ κρίνῃ καὶ ἀποφασίσῃ περὶ τῆς εὐθύνης τοῦ πτωχεύσαντος ἐμπορίου καὶ τῆς ἐνοχῆς αὐτοῦ, συμφώνως δὲ πρὸς τὴν ἐαυτῆς πεποιθήσιν νὰ προβῇ ἢ μὴ εἰς τὴν καταδίωξιν ¹⁾).

¹⁾ Ἐν τοῖς καταργηθεῖσιν ἄρθροις 586 καὶ 587 τοῦ Ἑμπ. νόμου συμφώνως πρὸς τὸ κείμενον τοῦ Γαλλικοῦ νόμου διεκρίνοντο ἐπίσης δύο κατηγορίαι γεγονότων, καὶ ὠρίζετο ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης (ἄρθρ. 586) ὅτι «καταδιώκεται ὡς ἀπλοῦς χρεωκόπος» (*Sera poursuivi comme banqueroutier simple*) ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας (ἄρθρ. 587) ὅτι «δύναται νὰ καταδιωχθῇ ὡς ἀπλοῦς χρεωκόπος» (*Pourra être poursuivi comme banqueroutier simple*), ὁ πτωχεύσας ἐμπορος ὁ ἐκτελέσας ἢ παραλείψας τινὰ τῶν ἐν αὐτοῖς μνημονευομένων πράξεων. Ἡ τοιαύτη διάκρισις ἐτροποποιήθη ἐν Γαλλίᾳ ἐν τῷ νεωτέρῳ περὶ πτωχεύσεως νόμῳ τῆς 28 Μαΐου 1838, ὡς δεσμεύουσα μὲν τὴν εἰσαγγελικὴν ἀρχὴν ἐν ταῖς περιπτώσεσι τοῦ ἄρθρ. 586, τοῦναντίον δὲ καθιστῶσα αὐτὴν δικαστὴν τῆς εὐθύνης καὶ ἐνοχῆς τοῦ πτωχεύσαντος ἐν ταῖς περιπτώσεσι τοῦ ἄρθρου 587, ἐνῷ περὶ ταύτης μόνα ἀρμόδια εἰσὶ ν' ἀποφανθῶσι τὰ δικαστήρια. Κατὰ τὸν νῦν ἐν Γαλλίᾳ ἰσχύοντα νόμον περὶ πτωχεύσεως ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν κατηγοριῶν ἀνετέθη ἡ διάγνωσις τῆς εὐθύνης καὶ ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου εἰς τὴν δικαστικὴν ἀρχὴν, ἥτις ἐν μὲν ταῖς περιπτώσεσι τοῦ ἄρθρ. 585 τοῦ Γαλλικοῦ ἐμπ. νόμου (ἄρθρ. 591 τοῦ ἡμετέρου) ὁ φέλλει νὰ κηρύξῃ ἐνοχον ἀπλῆς χρεωκοπίας (*Sera déclaré banqueroutier simple*) τὸν ἐκτελέσαντα ἢ παραλείψαντά τινα τῶν ἐναὐτῷ μνημονευομένων πράξεων, ἐν δὲ ταῖς περιπτώσεσι τοῦ ἄρθρ. 586 τοῦ Γαλλικοῦ ἐμπ. νόμου, (594 Ἑλληνικοῦ) δύναται νὰ κηρύξῃ (*pourra être déclaré*) ἐνοχον τὸν κατηγορούμενον. Ἐπισταμένως ἐξεταζομένη ἡ εἰρηκμένη διάκρισις τοῦ Γαλλικοῦ νόμου, ἀδόκιμος καὶ ὅλως ἀσκοπος ἐξελέγχεται, διότι, ὡς παρατηροῦσιν εὐλόγως καὶ αὐτοὶ οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς, ὁ δικαστὴς οὐδέποτε δύναται οὔτε πρέπει νὰ θεωρηθῇ δεσμευόμενος τοσοῦτον ὑπὸ τοῦ γράμ-

Πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος, ἂν ἡ χρεωκοπία ἐστὶν ἀπλῆ, δεόν ν' ἀποβλέψωμεν οὐχὶ εἰς τὴν ἐξακριβώσιν τοῦ χαρακτῆρος τῆς βουλήσεως τοῦ κατηγορουμένου καὶ εἰς τὴν βεβαίωσιν, ἂν ἐκ δολίας προαιρέσεως ἢ ἐξ ἀμελείας ἐνήργησεν, ἀλλ' εἰς τὴν ὑπαρξιν ἀπλῶς τῶν πράξεων ἐκείνων ἢ παραλείψεων, ἃς ὁ νόμος ἀναγράφει ὡς ἀποτελούσας τὴν ἀπλὴν χρεωκοπίαν. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐνδέχεται νὰ ἐκτελεσθῶσι καὶ ἐκ δολίας προαιρέσεως, ἀλλ' ὅμως ἐκ τούτου οὐδόλως ἀλλοιοῦται ὁ χαρακτήρ τῆς πράξεως ¹⁾).

ματος τοῦ νόμου, ὥστε νὰ περιορίσῃ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ εἰς ἀπλὴν γεγονότων βεβαίωσιν καὶ ν' ἀπεκδυθῇ πάσης περὶ τὴν ἐκτίμησιν αὐτῶν ἐξουσίας, καὶ ἐξακριβώσιν τῆς εὐθύνης τοῦ ὑπαίτιου προσώπου. Ἀναπόφευκτος δὲ καθίσταται ἡ ἐνάσκησις τῆς διακριτικῆς ταύτης τοῦ δικαστοῦ ἐξουσίας ἐν ταῖς περιπτώσεσι τοῦ ἄρθρ. 585 τοῦ Γαλλ. ἐμπ. νόμου, αἵτινες δὲν εἰσὶν εἰδικῶς καὶ λεπτομερῶς καθωρισμένοι, ἀλλὰ περιέχουσι τοιαῦτα γεγονότα, περὶ ὧν εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκφέρῃ οἰανδήποτε κρίσιν καὶ ἀπόφασιν ὁ δικαστής, πρὶν ἢ ἐκτιμῆσῃ αὐτὰ σχετικῶς πρὸς τὴν βούλησιν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ κατηγορουμένου, ἀλλὰ τούτου δοθέντος οὐδεμία πραγματικὴ καὶ ἀληθὴς διάκρισις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν δύο κατηγοριῶν τῆς ἀπλῆς χρεωκοπίας. Chauveau Hélie Code pénal II n° 3438. — Contra—Blanche Code Pénal VI § 119 σελ. 108.— Ἀνεξήγητον ἐντελῶς ἀποβαίνει ἐπὶ ποίων λόγων στηριζόμενος ὁ νέος παρ' ἡμῖν περὶ πτωχεύσεως νόμος ἡθέλησε νὰ συνδυάσῃ τὸ ἀποδοκιμασθὲν σύστημα τοῦ Γαλλικοῦ Ἐμπορ. νόμου, μετὰ τοῦ νέου περὶ πτωχεύσεως, καὶ οὕτω ἐν μὲν τῷ ἄρθρ. 591 παρεδίδετο τὴν καινοτομίαν τοῦ ἄρθρ. 585 τοῦ Γαλλικοῦ ἐμπ. νόμου ὁρίζων ὅτι κηρύσσεται ἀπλοῦς χρεωκόπος πᾶς πτωχεύσας. . . . κτλ. (sera déclaré etc). ἐν δὲ τῷ ἄρθρῳ 594 ἀντιστοιχοῦντι πρὸς τὸ ἄρθρ. 586 τοῦ Γαλλ. Ἐμπ. Ν. ἐτήρησε τὴν παλαιὰν διάκρισιν τοῦ ἄρθρου 587. « Δύναται νὰ καταδιώχῃ ἐπὶ ἀπλῇ χρεωκοπίᾳ (Pourra être poursuivi). Τῆς ἀπορίας ταύτης τὴν λύσιν βεβαίως δὲν ἐξηγεῖ ἡ αἰτιολογικὴ ἐκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς, ἐν ᾗ ἐναντίον τοῦ καίμενου αὐτοῦ τοῦ νόμου λέγεται, ὅτι « τὸ ἄρθρ. 591 ἀπαριθμεῖ τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ὀφείλει νὰ γίνῃ καταδίωξις ».

¹⁾ Merckel ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 834.—Köstlin Ab-

Ἡ ἐξάλειψις τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀποτελεῖ ἡ ἐν ἀρθρ. 594 § 5 μνημονευομένη περίπτωσις, καθ' ἣν αἱ περὶ τὴν τήρησιν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων συμβᾶσαι ἀταξίαι καὶ ἐλλείψεις, ἐὰν ἀνευ δόλου ἐγένοντο, ἀποτελοῦσιν ἀπλὴν χρεωκοπίαν, ἐὰν δὲ ἐκ δόλου προῆλθον, καθ' ὃν τρόπον εἰδικώτερον τὸ ἀρθρ. 596 ὀρίζει, ἀποτελοῦσι δολίαν χρεωκοπίαν.

Κατὰ τὸ ἀρθρ. 591 κηρύσσεται ἔνοχος ἀπλῆς χρεωκοπίας ὁ πτωχεύσας ἔμπορος, ὅστις ἤθελεν εὐρεθῇ εἰς τινα τῶν ἐξῆς περιπτώσεων·

1) Ἐὰν αἱ προσωπικαὶ ἢ αἱ οἰκιακαὶ αὐτοῦ δαπάναι κριθῶσιν ὑπερβολικαί. Ἐν τῷ καταργηθέντι ἀρθρῳ 586 τοῦ Ἐμπ. Ν. ἐγένετο λόγος μόνον περὶ τῶν οἰκιακῶν δαπανῶν, κατ' ἀντιδιαστολὴν αὐτῶν προσετέθησαν ἐν τῷ νῦν ἰσχύοντι ἀρθρῳ 591 καὶ αἱ προσωπικαί, τοιαῦται δὲ λογίζονται ἅπασαι συλλήβδην αἱ δαπάναι αἱ πρὸς θεραπείαν προσωπικῶν ἀναγκῶν ἢ ὀρέξεων τοῦ ἐμπόρου γενομέναι, αἱ μὴ συμπεριλαμβανόμεναι εἰς τὰς οἰκιακάς αὐτοῦ δαπάνας, αἵτινες χρησιμεύουσι πρὸς συντήρησιν τοῦ οἴκου καὶ τῶν μελῶν τῆς ἑαυτοῦ οἰκογενείας. Οὐ μόνον αἱ προσωπικαὶ ἀλλὰ καὶ αἱ οἰκιακαὶ τοῦ ἐμπόρου δαπάναι δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ὑπερβαίνωσι τὸ πρὸς τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἀνάλογον μέτρον. Ὅσάκις δὲ ἐκ κουφότητος ἢ ἀπρονοησίας οἱ ἔμποροι ἀφειδῶς τὴν ἑαυτῶν περιουσίαν ἢ τὰ διὰ τὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις ἐμπεπιστευμένα αὐτοῖς κεφάλαια εἰς δαπάνας πολυτελείας ἢ ἐπιδείξεως κατασπαταλῶσιν, οὐ μόνον τὴν καταστροφὴν ἑαυτῶν παρασκευάζουσιν, ἀλλὰ καὶ παραίτιοι ζημιῶν ἐνίοτε ἀνυπολογίστων εἰς τοὺς πιστωτάς αὐτῶν γίνονται. Τὴν ἔρευναν καὶ λύσιν τοῦ ζητήματος πότε αἱ προσωπικαὶ ἢ οἰκιακαὶ τοῦ ἐμπόρου δαπάναι ὑπῆρξαν ὑπερβολικαὶ ἀφήσιν ὁ νόμος εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ, ὅστις ἀποφασίζει περὶ αὐτῶν, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὸ μέγεθος καὶ εἶδος τῆς ἐμπορίας τοῦ πτωχεύ-

handl. σελ. 368. Berner Lehrb. ἀρθρ. 283. σελ. 568. — Chauveau Hélie Code pénal II n° 3441 — Blanche Code pénal VI § 130. —

σαντος, τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ παρ-
ουσιασθείσας ἀνάγκας.

2) Ἐὰν ἐδαπάνησε μεγάλας ποσότητας εἰς παίγνια ἢ εἰς
ἐπιχειρήσεις καθαρῶς ἐκ τῆς τύχης ἐξαρτωμέναις, εἰς εἰκονικὰς
συναλλαγὰς τοῦ χρηματιστηρίου, ἢ ἐπὶ ἐμπορευμάτων.

Ὁ ἔμπορος ὁ ἐπιδιδόμενος εἰς παίγνια παντὸς εἴδους ἢ εἰς
ἐπιχειρήσεις καθαρῶς ἐκ τῆς τύχης ἡρτημένας παρεκτρέπεται
καθ' ὁλοκληρίαν τοῦ κύκλου τῶν κυρίως ἐμπορικῶν αὐτοῦ
ἐργασιῶν, καὶ διακυβεύει τὰ ἑαυτοῦ καὶ τὰ τῶν ἄλλων κεφά-
λαια εἰς ἐπιχειρήσεις ὅλως πρὸς τὰ ἔργα τοῦ ἐπαγγέλματός του
ἀσυμβιβάστους καὶ ἐπιβλαβεῖς. Ἀλλ' αἱ δαπάναι αἱ γινόμεναι
εἰς παίγνια ἢ εἰς ἐπιχειρήσεις καθαρῶς ἐκ τῆς τύχης ἐξαρτω-
μένας, τότε μόνον δύνανται νὰ ἔχωσι συνεπείας σπουδαίας καὶ
νὰ ἐπιφέρωσι τὴν τιμώρησιν τοῦ πτωχεύσαντος ἕνεκα ἀπλῆς
χρεωκοπίας, ὅταν συνίστανται εἰς τὴν διάθεσιν μεγάλων ποσο-
τήτων σχετικῶς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ περιουσίαν καὶ τὸν κύκλον
τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ. Ὡς ἐπιχειρήσεις δὲ καθαρῶς ἐκ τῆς τύ-
χης ἐξαρτωμένας ἔννοεῖ ὁ νόμος τοιαύτας, αἵτινες οὐδεμίαν ἐκ
λελογισμένης προνοίας παρέχουσι προσδοκίαν ὠφελείας. Εἰς
τὴν κατηγορίαν τῶν τοιούτων ἐπιχειρήσεων δὲν ὑπάγονται βε-
βαίως ἐκεῖναι, καθ' ἃς ἡ ἐπίδρασις ἀπροσδοκῆτων γεγονότων
δύναται νὰ καταστήσῃ τὴν ἐκβασιν ἀβεβαίαν, ὡς συμβαίνει
ἐπὶ τῶν ναυτοδανειῶν, ἐπὶ τῶν ἀσφαλειῶν καὶ παντοίων ἄλ-
λων παραπλησίων ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων.

Αἱ εἰκονικαὶ συναλλαγαὶ τοῦ χρηματιστηρίου καὶ ἐπὶ ἐμ-
πορευμάτων, συνιστάμεναι εἰς ἀγορὰν ἢ μεταπώλησιν ἐπὶ
πιστώσει καὶ οὐχὶ τοῖς μετρητοῖς οἰοδῆποτε εἴδους χρεωγρά-
φων ἢ μετοχῶν ἢ ἄλλων ἐμπορευσίμων ἀντικειμένων ἐπὶ τῇ
ὑποχρεώσει πρὸς καταβολὴν κατὰ τὴν λήξιν τῆς ὀρισθείσης
προθεσμίας οὐχὶ ὁλοκληροῦ τῆς ἀξίας αὐτῶν ἀλλὰ τῆς δια-
φορᾶς, ἀποτελοῦσιν ἐπίσης ἐπιχειρήσεις καθαρῶς ἐκ τῆς τύχης
ἐξαρτωμένας. Ἡ μνεῖα αὐτῶν εἰδικῶς ἐν τῷ νόμῳ ἐθεωρήθη λυ-
σιτελὴς ὑπὸ τῶν συντακτῶν τοῦ γαλλικοῦ νόμου, ἐξ οὗ ἐλήφθη

καὶ ἡ διάταξις αὕτη, ὅπως καταδειχθῇ τὸ ἀξιόμεμπτον καὶ ἀξιόποιον τοιούτων συναλλαγῶν ὑπὸ ἐμπόρων γενομένων ¹⁾).

3) Ἐάν σκοπῶν ν' ἀναβάλῃ τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεώς του, ἡγόρασεν, ἵνα μεταπωλῇ ἐμπορεύματα κατωτέρω τῆς ἀγοραίας ἀξίας, ἢ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν συνῆψε δάνεια, ἔθεσεν εἰς κυκλοφορίαν ἐμπορικὰ γραμμάτια, ἢ κατέφυγεν εἰς ἄλλα ἐπιζήμια μέσα πρὸς εὐρεσιν χρημάτων.

Κατὰ τὸ ἐδάφιον γ' τοῦ καταργηθέντος ἄρθρ. 586 τοῦ Ἑ.π. νόμου, ἐχαρακτηρίζετο ὡς ἔνοχος ἀπλῆς χρεωκοπίας ὁ ἔμπορος ὁ δανειζόμενος σημαντικὰς ποσότητας, ἐν ᾧ ἡ περιουσία αὐτοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν ἦτο πεντήκοντα τοῖς ἑκατὸν κατωτέρα τῶν χρεῶν. Ἡ διάταξις αὕτη ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρθρ. 591, διότι ἐνδεχόμενον εἶναι πολλάκις νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἀπογραφὴ, ἢ ἡ γενομένη νὰ μὴ δεικνύῃ τὴν ἀληθῆ τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος ἐμποροῦ κατάστασιν, ὅτε καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἄρθρ. 586 καθίστατο λίαν δυσχερὴς.

Ἐκτὸς τούτου ὁ προσδιορισμὸς τῆς καταστάσεως τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος κατὰ τὸν χρόνον τῆς συνομολόγησεως τῶν δανείων ἔθετε περιορισμὸν ὅλως ἀδικοιολόγητον εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ ἐκτίμησιν τῆς πραγματικῆς εὐθύνης τοῦ πτωχεύσαντος, διότι ἡ συνομολόγησις δανείων, ἔστω καὶ ὅταν τὸ ἐνεργητικὸν τῆς περιουσίας ᾖ κατὰ πεντήκοντα τοῖς ἑκατὸν κατώτερον τοῦ παθητικοῦ, ὡς καὶ ἡ ἐπὶ ζημίας ἢ κατωτέρω τῆς ἀγοραίας τιμῆς μεταπώλησις τῶν πραγματικῶν εἰσὶ πρᾶξεις, αἵτινες αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς δὲν παρέχουσιν ἀλάνθαστον τεκμήριον τῆς ἀπλῆς χρεωκοπίας. Ὁ ἔμπορος πολλάκις, ἐπὶ τῇ εὐλόγῳ προσδοκίᾳ τῆς ἀνορθώσεως τῶν ἐμπορικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν καὶ τῆς ἀπολήψεως κερδῶν ἱκανῶν, ὅπως καλύψωσι τὰς ἐκ προγενεστέρων ἀτυχῶν ἐπιχειρήσεων ζημίας, δύναται νὰ δανεισθῇ ποσὰ ὑπέρογκα πρὸς ἀνακούφισιν αὐτοῦ ἐξ ἐπικειμένων ὑποχρεώσεων, ὧν τὴν ἀνενεὺ ἐλαχίστης ἀναβολῆς

¹⁾ Renouard Traité des faillites II ἄρθρ. 585 σελ. 441.

ἐκπλήρῳσιν ἀπαιτοῦσιν καὶ ἡ ὑπόληψις καὶ ἡ κραταίωσις τῆς ἐμπορικῆς αὐτοῦ πίστεως. Ἄλλοτε πάλιν δύναται νὰ προβῇ εἰς πώλησιν ἐμπορευμάτων ἐπὶ τιμῇ κατωτέρα τῆς ἀγοραίας ἀξίας, ἢ διότι λόγοι συμφέροντος ὑπαγορεύουσιν αὐτῷ τὴν ταχίστην ἐκποίησιν ἐμπορευμάτων ὑποκειμένων εἰς φθοράν, ἢ διότι ἐλπίζει τὰ κεφάλαια αὐτοῦ ν' ἀπασχολήσῃ εἰς ἄλλας ἐπικερδεστεράς ἐπιχειρήσεις. Αἱ σκέψεις αὗται ὑπηγόρευσαν τὴν τροποποίησιν τοῦ ἐδαφίου 3 τοῦ ἄρθρ. 586 διὰ τῆς προσθήκης τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν ἐγένοντο αἱ ἐν αὐτῷ μνημονευόμεναι πράξεις, ὅθεν κατὰ τὸ ἐδάφιον 3 τοῦ ἄρθρ. 591 ἀπαιτεῖται, ὅπως ἡ ἀγορὰ πρὸς πώλησιν ἐμπορευμάτων ¹⁾, ἢ ἡ σύναψις δανείων οἰουδήποτε ποσοῦ, ἀσχέτως πρὸς τὴν κατάστασιν τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος, ἢ τέλος ἡ εἰς κυκλοφορίαν εἰσαγωγή ἐμπορικῶν γραμματίων ὅσηςδήποτε ποσότητος ²⁾ ἐνεργηθῶσι πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀναβολῆς τῆς κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως ³⁾. Αἱ πράξεις αὗται, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη ὁμοίως φύσεως, ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ γενομένη καὶ ἐπιδιώκουσα τὴν δι' ἐπιζημιῶν μέσων προμήθειαν χρημάτων, καθιστῶσιν ἔνοχον ἀπλῆς χρεωκοπίας τὸν πτωχεύσαντα ἔμπορον τὸν καταχρώμενον τὴν καλὴν πίστιν τῶν δανειστῶν, καὶ, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης

¹⁾ Κατὰ τὸ γράμμα τοῦ νόμου ἀπαιτεῖται ἡ ἀγορὰ πρὸς μεταπώλησιν ἐμπορευμάτων, ὅθεν ἐὰν ἀποδεχθῇ, ὅτι τὰ πωληθέντα κατωτέρω τῆς ἀγοραίας ἀξίας δὲν ἦσαν ἐκ τῶν ἀγορασθέντων ἐπὶ τοιοῦτῳ σκοπῷ, δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία, ἂν ἡ τοιαύτη πράξις ἀποτελῇ ἀπλὴν χρεωκοπίαν. Καταφατικῶς λύει τὸ ζήτημα ὁ Belarride tom. II n° 1218 θεωρῶν τὴν τοιαύτην περίπτωσιν ὑπαγομένην εἰς τὴν γενικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 591 τὴν ἀπαγορεύουσαν τὴν δι' ἐπιζημιῶν μέσων εὔρεσιν χρημάτων. Dalloz Fallite n° 1413.

²⁾ Τὸ ἄρθρ. 586 § 4 ἀπῆται τὴν ἔκδοσιν γραμματίων τριπλασίας ποσότητος τῆς κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος, ὅπερ παρελείφθη, δι' οὗς ἐπὶ τῶν δανείων ἐξεθέσαμεν λόγους.

³⁾ Blanche Code pénal VI § 122.

προσδοκίας εκπληρώσεως τῶν ὑφισταμένων ὑποχρεώσεων αὐτοῦ, συνομολογοῦντα ὑποχρεώσεις μετὰ νέων πιστωτῶν πρὸς ἱκανοποίησιν προγενεστέρων, ἢ πρὸς ἴδιον ὄφελος.

4) Ἐὰν μετὰ τὴν παῦσιν τῶν πληρωμῶν ἐπλήρωσε πιστωτὴν τινα πρὸς βλάβην τῆς ομάδος.

Ἡ περίπτωσις αὕτη διαφέρει τῶν προηγουμένων, ὡς ἀναφερομένη εἰς πράξιν ἐνεργουμένην μετὰ τὴν πτώχευσιν. Ὁ ἔμπορος, ἀφ' ἧς στιγμῆς παύσῃ τὰς πληρωμὰς αὐτοῦ, καὶ διατελῇ εἰς πραγματικὴν κατάστασιν πτωχεύσεως, στερεῖται τοῦ δικαιώματος τῆς διαθέσεως τῆς ἑαυτοῦ περιουσίας, ἥτις πλέον ἀνήκει εἰς τὴν ομάδα τῶν δανειστῶν. Πᾶσα ἐπομένως οἰοῦδήποτε ἐκ τῶν πιστωτῶν ἱκανοποίησις, πρὸς βλάβην τῆς ομάδος γενομένη, θεωρεῖται ὡς ἀξιοποινος πράξις, συνεπαγομένη τὴν ἐπὶ ἀπλῇ χρεωκοπίᾳ καταδίωξιν τοῦ ἐνόχου. Οὐδόλως δὲ δύναται ν' ἀπαλλαγῇ τῆς κατηγορίας ὁ ἐγκαλούμενος ἔμπορος, προτείνων, ὅτι τὴν τοιαύτην ἱκανοποίησιν ἐνὸς ἢ πλεονέστερων ἐκ τῶν δανειστῶν ἐνῆργησεν, οὐχὶ δι' ἄλλον τινὰ σκοπὸν, εἰμὴ μόνον ὅπως ἀποφύγῃ τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεως ¹⁾. Ἀλλ' ἐπειδὴ ῥητῶς ὀρίζεται ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι ἡ τοιαύτη πληρωμὴ πιστωτοῦ τινος πρέπει νὰ γείνη πρὸς βλάβην τῆς ομάδος, ἔπεται, ὅτι, ἐὰν ἡ πληρωμὴ δὲν ἐγένετο πρὸς βλάβην, ἀλλ' ἵνα ἡ ομάδα τῶν δανειστῶν ἀπαλλαγῇ ζημίας τινός, ἢ ἵνα χρησιμεύσῃ πρὸς συντήρησιν ἢ ἐπαύξησιν τοῦ ἐνεργητικοῦ τῆς περιουσίας, ὁ διενεργήσας τὴν ἐπὶ τοιοῦτῳ σκοπῷ πληρωμὴν δὲν λογίζεται καταδικαστέος ²⁾.

Κατὰ τὸ ἀρθρ. 594 δύναται νὰ καταδιωχθῇ ἐπὶ ἀπλῇ χρεωκοπίᾳ πᾶς πτωχεύσας ἔμπορος διατελῶν ἐν τινι τῶν ἐξῆς περιπτώσεων.

1) Ἐὰν διὰ λογαριασμὸν τρίτων καὶ ἄνευ ἀντιτίμου συνῆψε

¹⁾ Blanche Code pénal VI § 123. — Chauveau Hélie Code pénal n° 3446.

²⁾ Renouard Traité des faillites II ἀρθρ. 585 σελ. 443.

(ΕΡΜΗΝ. ΠΟΙΝ. ΝΟΜΟΤ. ΤΟΜ. Γ'.)

χρηματικὰς ὑποχρεώσεις κρινομένας ὑπερβολικὰς ὡς πρὸς τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν εὐρίσκετο, ὅτε συνεβάλλετο ¹⁾).

Ἡ τοιαύτη πράξις τοῦ πτωχεύσαντος ἐμποροῦ δὲν θεωρεῖται ἀπολύτως ὡς συνεπαγομένη τὴν καταδίωξιν καὶ καταδίκην αὐτοῦ ἐπὶ ἀπλῇ χρεωκοπίᾳ, διότι ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ ἡρτηται ἡ διάγνωσις, κατὰ πόσον ὁ ἔμπορος ἐνήργησε μετὰ κουφότητος καὶ ἀπερισκεψίας, ἀναδεχθεὶς διὰ λογαριασμὸν τρίτων καὶ ἄνευ οἰκισθῆποτε ἐγγυήσεως ὑποχρεώσεις δυσαναλόγους πρὸς τὴν κατάστασιν τῆς ἑαυτοῦ περιουσίας, ἥ ἐὰν εἶχεν εὐλόγους ἀφορμὰς νὰ πιστεύη, ὅτι ἐκεῖνοι διὰ λογαριασμὸν τῶν ὁποίων ἐνήργησε, δὲν ἤθελον ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ἐγκαταλείψει αὐτὸν ἐκτεθειμένον ὑπὸ τὸ βάρος τῶν τοιούτων ὑποχρεώσεων.

2) Ἐὰν κηρυχθῇ ἐκ νέου εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, πρὶν ἐκπληρώσῃ τὰς ἐκ προτέρου συμβιβασμοῦ ὑποχρεώσεις του. Σκοπὸς τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι ἡ τιμώρησις τῆς καθ' ὑποτροπὴν ἐπελθούσης πτωχεύσεως, ἐν ᾗ εἰσέτι δὲν ἐξεπλήρωσεν ὁ πτωχεύσας τὰς ἐκ προτέρου συμβιβασμοῦ ὑφισταμένας ὑποχρεώσεις ²⁾, ἔστω καὶ ἂν αἱ ὑποχρεώσεις αὗται δὲν ᾗσαν ληξιπρόθεσμοι· διότι διὰ τῆς πτωχεύσεως ἀποβαίνει ἀνέφικτος ἡ ἐκπλήρωσις αὐτῶν ³⁾. ὅθεν πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ § 2 τοῦ ἀρθρ. 594 ἀπαιτεῖται ἡ ἐκ δευτέρου εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως κήρυξις τοῦ ἐμποροῦ, καὶ ἡ μὴ ἐκπλήρωσις, καθ' ὃν χρόνον ἐκηρύχθη ἡ δευτέρα πτώχευσις, τῶν ἐκ προγενεστέρου συμβιβασμοῦ ὑποχρεώσεων ⁴⁾.

¹⁾ Ὡς λ.χ. ἐὰν ἀπεδέξατο συναλλαγματικὰς ποσοῦ δυσαναλόγου πρὸς τὴν περιουσίαν του, ἄνευ προβλέψεως, ἥ ἂν ἐξέδοτο συναλλαγματικὰς ἢ ὑπέγραψεν τοιαύτας ὡς ὀπισθογράφος ἄνευ ἐγγυήσεως ἢ ἀσφαλείας ἐκ μέρους τῶν προσώπων, χάριν τῶν ὁποίων ἔθετο τὴν ὑπογραφήν του.

²⁾ Renouard Traité des faillites II ἀρθρ. 586 σελ. 446.

³⁾ Demangeat sur Bravard Droit commercial VI σελ. 13.

⁴⁾ Nypels ἐν Chauveau Hélie Code pénal II n° 3447 σημ. 4. — Dalloz Faillites n° 1419 — Ἡ γνώμη συγγραφέων τινῶν (ὅρ. Blanche Code pénal VI. § 125. Bedarride Traité des faillites n° 1230

3) Ἐὰν κατὰ τὴν ἐν ἄρθρῳ 438 ὠρισμένην προθεσμίαν δὲν δηλώσῃ τὴν παῦσιν τῶν πληρωμῶν του, ἢ ἔὰν διὰ τῆς δηλώσεως ταύτης δὲν φανεροῦνται τὰ ὀνόματα ἀπάντων τῶν ἀλληλεγγύων συνεταίρων, ἢ ἔὰν μετ' αὐτῆς δὲν κατέθεσε τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 439 ὀριζόμενα ἐγγράφα. Διὰ τῶν διατάξεων τοῦ ἐδαφίου αὐτοῦ συνεπληρώθη ἢ τοῦ καταργηθέντος ἄρθρ. 587 διάταξις, ἥτις προϋνοίει μόνον περὶ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ὁ πτωχεύσας ἔμπορος δὲν ἤθελε δηλώσει ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παύσεως τῶν ἑαυτοῦ πληρωμῶν τὴν πτώχευσιν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἀρμοδίου ἐμποροδικείου. Ἦδη ἐκτὸς τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης περὶ δηλώσεως τῆς πτωχεύσεως κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 438 ὀριζόμενα, ὀφείλει νὰ δηλώσῃ καὶ τὰ ὀνόματα ἀπάντων τῶν ἀλληλεγγύων μετ' αὐτοῦ συνεταίρων, διότι καὶ οὗτοι ἐπὶ τῶν ὁμορρύθμων καὶ ἐτερρύθμων ἐταιριῶν τυγχάνουσιν ἐν καταστάσει πτωχεύσεως, καὶ συγχρόνως ὑποχρεοῦνται νὰ καταθέσῃ τὸν ἰσολογισμόν αὐτοῦ συντεταγμένον, καθ' ὃ τὸ ἄρθρ. 439 διακελεύει, ἢ νὰ ἐκθέσῃ τοὺς λόγους, ὧν ἕνεκα δὲν ἠδυνήθη νὰ καταθέσῃ αὐτόν.

4) Ἐὰν ἄνευ νομίμου κωλύματος δὲν ἐμφανίζεται αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τῶν συνδίκων κατὰ τὰς ὠρισμένας περιπτώσεις

Boileux sur Boulay - Paty II § 1101.) ὅτι ἡ διάταξις τοῦ § 2 τοῦ ἄρθρ. 594 χωρεῖ καὶ ὅταν ἀπλῶς ἐπῆλθεν εἴτε ἡ ἀκύρωσις τοῦ γενομένου συμβιβασμοῦ ἕνεκα δόλου (ἄρθρ. 527), εἴτε ἡ διαρρήξις ἕνεκα μὴ ἐκπληρώσεως τῶν ὄρων αὐτοῦ (ἄρθρ. 528), καὶ συνεπείᾳ τούτου ἀρχεται ἐκ νέου ἡ τῆς πτωχεύσεως διαδικασία, δὲν φαίνεται σύμφωνος πρὸς τὸ γράμμα οὔτε τοῦ ἄρθρου 594 § 2, ὅπερ ῥητῶς ἀπαιτεῖ νὰ κηρυχθῇ ὁ συμβιβασθεὶς ἐκ νέου εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, οὔτε πρὸς τὴν ἐννοίαν τῶν ἄρθρ. 527, 528 καὶ 532 καὶ ἐπὶ μ. ἅτινα οὐδαμοῦ μνημονεύουσι κήρυξιν πτωχεύσεως, ἀλλ' ὑπονοοῦσιν τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἤδη κηρυχθείσης. Τὸ ἀνυπόστατον τῆς γνώμης ταύτης ἐνδείκνυται καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 536, ὅπερ μόνον τὴν ἐπερχομένην κατάστασιν πτωχεύσεως ἐν περιπτώσει μὴ ἀκυρώσεως ἢ διαρρήξεως τοῦ συμβιβασμοῦ καλεῖ νὰ ἀν π τ ῶ χ ε υ σ ι ν.

καὶ προθεσμίας, ἢ, ἐὰν τυχὼν προπεμπτηρίου, δὲν ὑπῆκουσεν εἰς τὴν διαταγὴν νὰ ἐμφανισθῇ.

Ἡ ἐπὶ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ καταδίωξις τοῦ πτωχεύσαντος τοῦ τυχόντος προπεμπτηρίου καὶ μὴ ἐμφανιζομένου εἰς τὸ δικαστήριον, ἢ κατὰ τὸ καταργηθὲν ἄρθρ. 594 ὀριζομένη, ἐθεωρήθη εὐλόγως λίαν αὐστηρά, ὅθεν κατὰ τὸν νῦν ἰσχύοντα περὶ πτωχεύσεως νόμον δύναται ὡς ἀπλῇ χρεωκοπίᾳ νὰ χαρακτηρισθῇ ἢ μὴ αὐτοπρόσωπος ἐμφάνισις τοῦ πτωχεύσαντος ἐνώπιον τῶν συνδίκων κατὰ τὰς ἀνωτέρω εἰρημένους περιπτώσεις¹⁾.

5) Ἐὰν δὲν ἐτήρησε τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 8 τοῦ νόμου διαγραφόμενα ἐμπορικὰ βιβλία, καὶ δὲν συνέταξεν ἐγκαίρως ἀκριβῆ ἀπογραφὴν τῆς περιουσίας του, ἢ τὰ βιβλία καὶ ἡ ἀπογραφὴ αὐτοῦ εἰσὶν ἀτελῆ καὶ ἄτακτα, ἢ δὲν παριστάνωσι τὴν ἀληθῆ ἐνεργητικὴν καὶ πάθητικὴν αὐτοῦ κατάστασιν ἀλλ' ἄνευ δόλου, ἢ τὸ ἡμερολόγιον καὶ τὸ βιβλίον τῶν ἀπογραφῶν δὲν εἶναι μονογραφημένα κατὰ τὸ ἄρθρ. 10 τοῦ Ἑμπ. Νόμου.

Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἤρθη ἡ διὰ τῶν καταργηθέντων ἄρθρ. 587, 594 γενομένη διάκρισις μεταξὺ τῆς μὴ ὑπάρξεως ἐν γένει βιβλίων, ἥτις ἡδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς δολία χρεωκοπία, καὶ τῆς ἀτελοῦς συντάξεως τῶν βιβλίων, ἥτις ἡδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀπλῇ χρεωκοπία. Ἀμφότεραι αἱ περιπτώσεις αὗται ὑπάγονται κατὰ τὸν νέον νόμον εἰς τὴν ἀπλὴν χρεωκοπίαν. Πρὸς καταδίωξιν καὶ τιμώρησιν τοῦ πτωχεύσαντος ἀρκεῖ ἡ βεβαίωσις τῶν ἐν τῷ § 5 τοῦ ἄρθρ. 594 γεγονότων, δὲν προσαπαιτεῖται δὲ ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ὁ πτωχεύσας ἐνήργησεν ἐκ κακῆς πίστεως ἢ δολίως φερόμενος²⁾.

¹⁾ Ὁρ. ἄρθρ. 477. Ἡ διάταξις τοῦ § 4 τοῦ ἄρθρ. 594 ἐλήφθη ἐκ τοῦ § 5 τοῦ ἄρθρ. 698 τοῦ Ἰταλικοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. Διάφορος εἶναι ἡ σύνταξις τοῦ ἑδοφ. 5 τοῦ ἄρθρ. 587 τοῦ Γαλλικοῦ Ἑμπορικοῦ νόμου.

²⁾ Blanche Code pénal VI. (108 καὶ 129. Ὅσακις ἀποδεικνύεται ἡ ὑπαρξίς δόλου, ἐπὶ σκοπῷ, ὅπως ἀποκρυβῇ ἡ πραγματικὴ κατάσταση τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος, ὁ κατηγορούμενος κατα-

Πτωχευσάσης ἐμπορικῆς τινος ἐταιρίας καταδιώκονται ἐπὶ ἀπλῇ χρεωκοπίᾳ οἱ διαχειρισταὶ αὐτῆς ἐν ταῖς δυσὶν ἐν ἄρθρῳ 592 μνημονευομέναις περιπτώσεσιν, ἥτοι

α') ἐὰν παρημέλησαν τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐν ἄρθρ. 42—46 τοῦ Ἐμπ. νόμου διαγραφομένων διατυπώσεων, αἵτινες ἀναφέρονται εἰς τὸν τρόπον τῆς συνομολογήσεως καὶ συστάσεως, τῆς διαρκείας καὶ διαλύσεως τῶν διαφορῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν, ὡς καὶ εἰς τὸν τόπον, τὸν χρόνον καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν δημοσιευτέων περιλήψεων τῶν καταστατικῶν ἐγγράφων αὐτῶν.

β') Ἐὰν ἐξ ὑπαιτιότητος αὐτῶν ἐπῆλθεν ἡ πτώχευσις τῆς ἐταιρίας.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων καταδιώκονται κατὰ τὸ ἄρθρ. 593 ἐπὶ ἀπλῇ χρεωκοπίᾳ οἱ πτωχεύσαντες κολλυβισταὶ ἢ μεσίται. Ἡ πτώχευσις αὐτῇ καθ' ἑαυτὴν, ὡς εἶδομεν, δὲν ἀποτελεῖ χρεωκοπίαν, ἀλλ' ἀναγκαῖα μόνον ταύτης προϋπόθεσις ἐστίν. Ἐπὶ τῶν μεσιτῶν ὅμως καὶ κολλυβιστῶν, περὶ ὧν ὁ ἐμπορικὸς νόμος ὀρίζει, ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει δύνανται νὰ ἐνεργῶσιν ἐμπορικὰς ἢ τραπεζιτικὰς ἐπιχειρήσεις δι' ἴδιον ἐκυτῶν λογαριασμὸν, ἢ νὰ λάβωσιν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως καθ' οἷον δῆποτε τρόπον μετοχὴν εἰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, ἢ νὰ ἐγγυηθῶσιν ἢ νὰ ἀναλάβωσι τὴν πληρωμὴν τῶν μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων συνομολογουμένων ὑποχρεώσεων (Ἐμπ. νόμ. ἄρθρ. 85 καὶ 86), ῥητῶς διατάσσεται, ὅτι ἡ πτώχευσις χαρακτηρίζεται ὡς χρεωκοπίᾳ (Ἐμπ. Ν. ἄρθρ. 89), διότι περιέχει παράβασιν τῶν περὶ τὴν ἀσκήσιν τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν τεθειμένων ἐγγυήσεων.

Ἐντεῦθεν ἔπεται, ὅτι πρὸς καταδίωξιν τῶν κολλυβιστῶν ἢ μεσιτῶν ἐπὶ ἀπλῇ χρεωκοπίᾳ δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεώς τινος, ἐκ τῶν πράξεων, ἀς ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐμπο-

διώκεται ὡς ἔνοχος δολίᾳς χρεωκοπίας. Renouard Traité des faillites II ἄρθρ. 586 σελ. 447.—Demangeat sur Bravard Droit commercial VI σελ. 75.

ρευομένων ὁ νόμος ὡς λόγους ἀπλῆς χρεωκοπίας χαρακτηρίζει, ἀλλ' ἄρκει μόνον τὸ γεγονὸς τῆς πτωχεύσεως. Ἐὰν ὅμως ὁ πτωχεύσας κολλυβιστὴς ἢ μεσίτης ἀποδειχθῇ, ὅτι ἐγένετο ἔνοχος τινος τῶν πράξεων, ὅσαι κατὰ τὸ ἄρθρ. 596 Ἐμπ. Ν. ἀποτελοῦσι δολίαν χρεωκοπίαν, ὅτι λ. χ. ἀπέκρυψε τὰ ἑαυτοῦ βιβλία, ἡλλοίωσε τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, ὑπεξήρесе μέρος τοῦ ἐνεργητικοῦ κτλ. ὁ τοιοῦτος καταδιώκεται καὶ τιμωρεῖται ὡς ἔνοχος δολίας χρεωκοπίας ¹⁾).

γ') Δολία Χρεωκοπία.

²⁾ Ἀρθρ. 596. Ἐ. Ν.

Κηρύσσεται δόλιος χρεωκόπος καὶ τιμωρεῖται κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ποινικοῦ νόμου, πᾶς πτωχεύσας ἔμπορος, ὅστις ἤθελεν ἀποκρύψει τὰ βιβλία του, ἢ δολίως ἀφαιρέσει, διαγράψει, ἢ ἡλλοιώσει τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, ὅστις ἤθελεν ὑπεξαιρέσει ἢ ἀποκρύψει μέρος τοῦ ἐνεργητικοῦ του, ἢ διὰ τῶν βιβλίων ἢ τῶν ἐγγράφων αὐτοῦ, εἴτε δημοσίων ἢ ἰδιωτικῶν, ἢ διὰ τοῦ ἰσολογισμοῦ του, ἤθελε δολίως παραστήσῃ ἑαυτὸν ὀφειλέτην ποσῶν μὴ ὀφειλομένων.

Ἐπιτρέπεται δὲ ἰδιωτικὴ κατηγορία καὶ πολιτικὴ ἀγωγὴ κατὰ τὰ ἐν τῷ ἄρθρ. 590 ἀκριθέστερον ὠρισμένα.

³⁾ Ἀρθρ. 597. Ἐ. Ν.

Ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως ἐταιρίας τινὸς, καταδιώκονται ἐπὶ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ καὶ τιμωροῦνται κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ποινικοῦ νόμου οἱ διαχειρισταὶ αὐτῆς.

1) Ἐὰν δολίως παρέλειψαν τὴν κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ νόμου δημοσίευσιν τοῦ καταστατικοῦ.

¹⁾ Blanche Code pénal VI § 154. — Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3460.

2) Ἐὰν δηλώσωσι ψευδῶς τὸ ὑποσχεθὲν ἢ κατατεθὲν κεφάλαιον.

3) Ἐὰν καταβάλωσι πρὸς τοὺς συνεταίρους μερίσματα προφανῶς μὴ ὑπάρχοντα καὶ ἐλαττώσωσιν οὕτω τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον.

4) Ἐὰν δολίως λάβωσι προκαταβολὰς ἀνωτέρας τῶν ὑπὸ τοῦ ἐταιρικοῦ καταστατικοῦ ὀριζομένων.

5) Ἐὰν δώσωσιν ἀφορμὴν εἰς τὴν πτώχευσιν τῆς ἐταιρίας ἐκ δόλου ἢ συνεπείᾳ δολίων πράξεων.

Ἄρθρ. 598. E. N.

Οὐδέποτε τὰ ἔξοδα τῆς ἐπὶ δολίᾳ χρεωκοπίας καταδιώξεως καταψηφίζονται εἰς βάρος τῆς ὁμάδος.

Ἐν τοῖς καταργηθεῖσιν ἄρθρ. 593 καὶ 594 τῶν περὶ χρεωκοπίας διατάξεων τοῦ Ἐμπορικοῦ νόμου ἐγένετο καὶ ἐπὶ τῆς δολίας χρεωκοπίας ἡ αὐτὴ διάκρισις, ἥτις καὶ ἐπὶ τῆς ἀπλῆς μεταξὺ τῶν πράξεων ἐκείνων, ὅσαι ἐπιβάλλουσι τὴν καταδίωξιν καὶ κήρυξιν τοῦ ὑπαιτίου ὡς ἐνόχου χρεωκοπίας, καὶ ἐκείνων, ὅσαι δύνανται κατὰ τὴν κρίσιν τῆς εἰσαγγελικῆς καὶ δικαστικῆς ἀρχῆς νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀποχρῶντες λόγοι πρὸς καταδίωξιν καὶ τιμώρησιν τοῦ ἐνόχου. Τὴν διάκρισιν ταύτην, ὡς ὅλως ἀδόκιμον, κατήργησεν ὁ νῦν ἰσχύων περὶ πτωχεύσεως νόμος, διαγράφας διὰ γενικῶν ὅρων ἐν ἄρθρ. 596 τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἐνυπάρχουσι τὰ στοιχεῖα τὰ ἀποτελοῦντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀδικήματος τῆς δολίας χρεωκοπίας.

Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς τοιαύτας περιπτώσεις παρατηροῦμεν, ὅτι ἐν τισὶ μὲν ἐξ αὐτῶν ῥητῶς μνημονεύεται ὡς ἀναγκαῖος ὅρος τοῦ ἀδικήματος ἡ δολία προαίρεσις τοῦ ὑπαιτίου προσώπου, ἐν ἄλλαις δὲ δὲν γίνεται ταύτης ῥητὴ μνεία. Ἐκ τούτου δὲν πρέπει νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι, ὅπου ῥητὴ μνεία τοῦ δόλου δὲν ὑπάρχει, τὸ γεγονὸς μόνον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἀρκεῖ πρὸς ὑπο-

στήριξιν τῆς ἐπὶ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ κατηγορίας. Οὐσιώδες καὶ ἀπαραίτητον στοιχεῖον τῆς δολίας χρεωκοπίας καθ' ὅλας τὰς ἐν τῷ νόμῳ ἀναφερομένας περιπτώσεις εἶναι ὁ δόλος, ἐξ οὗ ὠρμήθη ὁ αὐτουργὸς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, καὶ δι' οὗ διακρίνεται αὕτη ἀπὸ τῆς ἀπλῆς χρεωκοπίας. Ἦθελεν εἶσθαι ὅλως ἄτοπον καὶ ἐναντίον τῆς ῥητῆς τοῦ ἄρθρ. 39 τοῦ ποιν. νόμου διατάξεως νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ἐπὶ τῆς δολίας χρεωκοπίας, ἥτις ὡς κακούργημα χαρακτηρίζεται καὶ τιμωρεῖται, ὑπάρχουσι περιπτώσεις, καθ' ἃς ὁ δόλος τεκμαίρεται, καὶ ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ παραδεχθῇ αὐτὸν ὑφιστάμενον, εὐθὺς ἅμα βεβαιωθῇ ἡ ὑπαρξίς γεγονότος τινὸς ἐξ ἐκείνων, ἅτινα ὁ νόμος ἄνευ ῥητῆς προσθήκης τοῦ δόλου μνημονεύει ¹⁾).

Ὁ δόλος τοῦ αὐτουργοῦ συνίσταται εἰς τὴν γνώσιν, ὅτι ἐκ τῆς ἐπιχειρουμένης πράξεως δύναται νὰ προκύψῃ ζημία εἰς τοὺς δανειστάς. Δὲν προσαπαιτεῖται δὲ ὡς ἀναγκαῖον τῆς πράξεως στοιχεῖον καὶ ἡ πραγματοποίησις οἷαςδήποτε ζημίας.

Τέσσαρες εἰσὶν αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς κατὰ τὸ ἄρθρ. 596 ὁ πτωχεύσας ἔμπορος κηρύσσεται δόλιος χρεωκόπος.

1) Ἐὰν ἀποκρύψῃ τὰ βιβλία του. Ἀπαιτῶν ὁ νόμος τὴν ἀπόκρυψιν τῶν βιβλίων δὲν ἐννοεῖ βεβαίως ὅλων ἐκείνων ἀνεξαιρέτως, ὅσα ὁ ἔμπορος δυνάμει τοῦ Ἑμπορικοῦ νόμου ὀφείλει νὰ συντάσῃ καὶ νὰ διατηρῇ, ἀρκεῖ ἡ ἀπόκρυψις τινων μόνον ἐκ τῶν βιβλίων, ὥστε ἐκ τῆς ἐλλείψεως αὐτῶν ν' ἀποβῇ ἀνέφικτος ἡ ἐξακριβωσις τῆς πραγματικῆς καταστάσεως τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος ²⁾).

¹⁾ Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3449.— Blanche Code pénal VI § 106. Αἱ παρατηρήσεις τῶν εἰρημένων συγγραφέων ἠδύναντο νὰ συντελέσωσιν εἰς ἀκριβεστέραν σύνταξιν τοῦ ἄρθρ. 596 τοῦ νέου περὶ πτωχεύσεως νόμου, ἀφοῦ μάλιστα ὁ νεώτερος περὶ πτωχεύσεως νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας, παρεῖχεν ἄριστον ὑπόδειγμα πρὸς διτύπωσιν τοῦ περὶ δολίας χρεωκοπίας ὅρισμοῦ.

²⁾ Blanche Code pénal VI § 108.

2) Ἐὰν δολίως ἀφαιρέσῃ, διαγράψῃ ἢ ἀλλοιώσῃ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ¹⁾).

3) Ἐὰν ὑπεξαίρεσῃ ἢ ἀποκρύψῃ μέρος τοῦ ἐνεργητικοῦ του, παραλείπων νὰ δηλώσῃ τὰς εἰσπράξεις αὐτοῦ ἢ ἐπικαλούμενος δαπάνας ἢ ζημίας ψευδεῖς, ἢ ἀνυπάρχοντες ἀπαλλοτριώσεις κτλ. ²⁾. Αἱ δύο αὗται πράξεις δὲν ἀπαιτεῖται νὰ συντρέχωσι πάντοτε, ἀλλ' ἐκάστη κατ' ἰδίαν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος τῆς ἐπὶ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ κατηγορίας.

4) Ἐὰν διὰ τῶν βιβλίων ἢ ἐγγράφων αὐτοῦ, εἴτε δημοσίων εἴτε ἰδιωτικῶν, ἢ διὰ τοῦ ἰσολογισμοῦ του ἤθελε δολίως παραστήσῃ ἑαυτὸν ὀφειλέτην ποσῶν μὴ ὀφειλομένων. Ἡ περίπτωσις αὕτη ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἐν τῷ καταργηθέντι ἄρθρ. 593 § 4 μνημονευομένην. Κατὰ τοῦτο δὲ κυρίως ἐκαινοτόμησεν ὁ νέος περὶ πτωχεύσεως νόμος, ὅτι καὶ τὴν διὰ τοῦ ἰσολογισμοῦ ψευδῇ παράστασιν μὴ ὀφειλομένων ποσῶν θεωρεῖ ἀποχρῶσαν αἰτίαν τῆς ἐπὶ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ καταδιώξεως τοῦ πτωχεύσαντος.

Αἱ εἰρημέναι πράξεις αἱ χαρακτηρίζουσai τὸν πτωχεύσαντα ὡς δόλιον χρεωκόπον δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσι ἢ πρὸ τῆς πτωχεύσεως ἢ μετὰ τὴν πτώχευσιν αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ χρόνου τῆς ἐκτελέσεως οὐδόλως ἀλλοιοῦται ἡ εὐθύνη τοῦ ὑπαιτίου προσώπου καὶ ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ³⁾. Ἐπειδὴ δὲ ὁ νόμος εἰδικῶς μνημονεύει τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὰς γεγονότα, ἔπεται, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐξ ἀναλογίας ἐφαρμογὴ αὐτοῦ καὶ ἐπὶ ἄλλων παραπλησίων πράξεων μὴ ῥητῶς κατονομαζομένων.

Οἱ διαχειρισταὶ πτωχευσάσης ἐμπορικῆς ἐταιρίας χαρακτηρίζονται ἔνοχοι δολίᾳ χρεωκοπίᾳ.

1) Ἐὰν δολίως παρέλπεισαν τὴν κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ νό-

¹⁾ Ἡ περίπτωσις αὕτη δὲν ἀναφέρεται ἐν ἄρθρ. 591 τοῦ περὶ πτωχεύσεως νόμου τῆς Γαλλίας, ἐλήφθη δὲ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 577 τοῦ Βελγικοῦ νόμου.

²⁾ Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3451.

³⁾ Renouard Traité des faillites II σελ. 470. — Merkel ἐν Holzen-dorff's Handb. III σελ. 819.

μου δημοσιεύσειν τοῦ καταστατικοῦ, περὶ ἧς προνοοῦσι τὰ ἄρθρ. 42—46 τοῦ Ἐμπορικοῦ νόμου. Ἡ τοιαύτη παράλειψις τῆς δημοσιεύσεως τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἐταιρίας, εἰ μὲν ἐξ ἀμελείας προῆλθε, συνεπάγεται, ὡς εἶδομεν, τὴν ἐπὶ ἀπλῇ χρεωκοπία καταδίωξιν (ἄρθρ. 592), εἰ δὲ ἐκ δόλου τὴν ἐπὶ δολίᾳ χρεωκοπία (ἄρθρ. 597 § 1).

2) Ἐν δηλώσωσι ψευδῶς τὸ ὑποσχεθὲν ἢ κατατεθὲν κεφάλαιον.

3) Ἐὰν καταβάλωσι πρὸς τοὺς συνεταίρους μερίσματα προφανῶς μὴ ὑπάρχοντα καὶ ἐλαττώσωσιν οὕτω τὸ ἐταιρικὸν κεφάλαιον.

4) Ἐὰν δολίως λάβωσι προκαταβολὰς ἀνωτέρας τῶν ὑπὸ τοῦ ἐταιρικοῦ καταστατικοῦ ὀριζομένων.

5) Ἐὰν δώσωσιν ἀφορμὴν εἰς τὴν πτώχευσιν τῆς ἐταιρίας ἐκ δόλου ἢ συνεπειᾶ δολίων πράξεων ¹⁾.

δ') Καταδίωξις καὶ τιμώρησις τῆς χρεωκοπίας.

Ὡς πρὸς τὴν καταδίωξιν τῆς χρεωκοπίας ἰσχύουσιν αἱ γενικαὶ περὶ καταδίωξεως τῶν πλημμελημάτων καὶ κακουργημάτων ἀρχαὶ τῆς ποινικῆς διαδικασίας, ἐκτὸς μικρῶν τινῶν τροποποιήσεων ἐκ τῆς ἰδιαζούσης φύσεως τοῦ ἀδικήματος πηγαζουσῶν.

Τὸ πρὸς ἑγκλησιν δικαίωμα ἐπὶ τε τῆς ἀπλῆς καὶ δολίᾳ χρεωκοπίας ἔχουσιν οὐ μόνον οἱ πιστωταὶ ἀλλὰ καὶ οἱ σύνδικοι, οἱ τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν ἐκπροσωποῦντες ²⁾.

Εἰς τοὺς συνδίκους δὲ ἐπιτρέπεται νὰ ἐμφανισθῶσιν καὶ ὡς ἰδιῶται κατήγοροι, ἐνεργοῦντες ἀπάσας τὰς πρὸς εἰσαγωγὴν καὶ ὑποστήριξιν τῆς ἰδιωτικῆς κατηγορίας νενομισμένας πράξεις, καὶ ὡς πολιτικῶς ἐνάγοντες ³⁾.

¹⁾ Ἰταλικοῦ Ἐμπορικοῦ νόμου ἄρθρ. 704.

²⁾ Ἐμπ. Ν. ἄρθρ. 590. 596.

³⁾ Ποιν. δικ. ἄρθρ. 24. 294. 300.—Ἐμπ. Ν. ἄρθρ. 590. 597.—Κατὰ τὸν παρ' ἡμῶν ἰσχύοντα νόμον περὶ πτωχεύσεως δὲν ἀπαντᾷ διάταξις

Ἰδιόρρυθμος δὲ καὶ εἰς τελείαν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ σύστημα τῆς ποινικῆς ἡμῶν δικονομίας προσδίδεται χαρακτήρ τῇ τοιαύτῃ πολιτικῇ ἀγωγῇ, ὀριζομένου ἐν ἄρθρ. 590 ὅτι αὕτη «περιορίζεται εἰς τὴν δίκωξιν τῆς κατηγορίας αἱ δὲ πολιτικαὶ ἀπαιτήσεις χωρίζονται κατὰ τὸ ἄρθρ. 606». Ὅθεν ὡς πρὸς τὸ ἐγκλημα τῆς χρεωκοπίας δύναται νὰ θεωρηθῇ καταργηθεῖσα ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 305 τῆς ποιν. δικονομίας, καθ' ἣν αἱ ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου ἰδιωτικαὶ ἀπαιτήσεις τοῦ ἐγκαλοῦντος ἢ τοῦ ἰδιώτου κατηγοροῦ, τοῦ ὡς πολιτικῶς ἐνάγοντος παρισταμένου, εἰσὶν ἀπαράδεκτοι, ἐὰν αἱ προτάσεις αὐτῶν περιορίζονται εἰς τὴν εἰσαγωγὴν καὶ καταδίωξιν τῆς δημοσίας κατηγορίας.

Ἐκ τοῦ ἐδαφίου δευτέρου τοῦ ἄρθρ. 590 συνδυασμένου πρὸς τὸ δεύτερον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρ. 596, δι' ὧν ὡς πρὸς τοὺς συνδίκους μόνον ὀρίζεται, ὅτι ἐπιτρέπεται ἰδιωτικὴ κατηγορία, καὶ πολιτικὴ ἀγωγὴ ἄνευ αἰτήσεως πολιτικῶν ἀποζημιώσεων, δύνανται νὰ γεννηθῶσιν ἀμφιβολίαι περὶ τῆς λύσεως σχετικῶν τινῶν ζητημάτων ἥτοι:

1) Τὸ πρὸς ἰδιωτικὴν κατηγορίαν χορηγούμενον δικαίωμα τοῖς συνδίκους ἀναιρεῖ τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιωτικῆς κατηγορίας ἐκάστου τῶν πιστωτῶν κατ' ἰδίαν; Ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου δὲν φαίνεται ὑποστηριζομένη ἡ καταφατικὴ τοῦ ζητήματος λύσις, διότι οὐδαμοῦ ὑποδεικνύεται ὁ σκοπὸς τοῦ νομοθέτου, οὐδὲ ῥητῶς ἐκφράζεται ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ πρὸς κατάργησιν τῶν γενικῶν διατάξεων τῆς ποινικῆς διαδικασίας. Ἀφοῦ εἰς ἕκαστον ἐκ τῶν δανειστῶν ἐχορηγήθη τὸ δικαίωμα

τις ἀντίστοιχος τοῦ ἄρθρ. 589 τοῦ Γαλλικοῦ Ἑμπ. νόμου, καθ' ὃ οἱ σύνδικοι δὲν δύνανται νὰ ὑποβάλωσιν ἐγκλησιν, ἢ νὰ εἰσαγάγωσι πολιτικὴν ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἄνευ ἐγκρίσεως τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν, συνερχομένων ἐπὶ τούτῳ πρὸς διάσκεψιν καὶ κατὰ πλειονοψηφίαν τῶν συμμετασχόντων αὐτῇ προσώπων ἀποφαινομένων, ὅθεν οἱ σύνδικοι παρ' ἡμῖν δὲν χρῆζονται πρὸς ἔγερσιν πολιτικῆς ἀγωγῆς ἢ εἰσαγωγὴν ἰδιωτικῆς κατηγορίας τοιαύτης ἀδείας τῶν δανειστῶν.

τῆς ἐγκλήσεως, ὁ δὲ ἐγκαλὼν κατὰ τὸ ἄρθρ. 280 ποιν. δικ. ἔχει τὸ δικαίωμα, ἀπορρίφθαι τῆς ἐγκλήσεως αὐτοῦ, νὰ παρασταθῇ ὡς ιδιώτης κατήγορος, ἀφοῦ κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν συγχωρεῖται εἰς τὸν ἀδικηθέντα νὰ ἐμφανισθῇ ὡς ιδιώτης κατήγορος ἐνώπιον τῶν ποινικῶν δικαστηρίων (Ποιν. δικ. ἄρθρ. 24), οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος νὰ παραδεχθῶμεν ἐξαίρεσιν τῶν γενικῶν αὐτῶν ἀρχῶν, μὴ ῥητῶς καθιερωμένην ἐπὶ τῆς ἐνεκωχρεωκοπίας κατηγορίας, ἥτις, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, δὲν ἔχει πάντοτε ὡς ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεως ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ἐμποροδικείου καὶ τὸν διορισμὸν συνδίκων. Ὅθεν, ἐὰν εἴτε δὲν ὑπάρχωσιν διωρισμένοι σύνδικοι, εἴτε οἱ ὑπάρχοντες δὲν παρέστησαν ὡς ιδιώται κατήγοροι, ἀναμφιβόλως ἕκαστος ἐκ τῶν δανειστῶν δύναται ν' ἀναλάβῃ τὴν κατὰ τοῦ χρεωκοπήσαντος ιδιωτικὴν κατηγορίαν. Ἄλλ' ἐὰν τυχὸν οἱ σύνδικοι ἐποίησαντο χρῆσιν τοῦ δικαιώματος πρὸς ιδιωτικὴν κατηγορίαν, δύναται καὶ τότε εἰς ἡ πλειότεροι ἐκ τῶν πιστωτῶν νὰ παρασταθῶσιν ὡς ιδιώται κατήγοροι; Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει φρονοῦμεν, ὅτι ἀπαράδεκτος ἀποβαίνει ἡ ἐκ μέρους τῶν πιστωτῶν ιδιωτικὴ κατηγορία, διότι οἱ σύνδικοι, ὡς νόμιμοι ἀντιπρόσωποι καὶ ἐντολοδόχοι τῆς ἐμάδος τῶν δανειστῶν, ἐνῆργησαν τὸ προσήκον αὐτοῖς δικαίωμα.

2) Μετὰ τοῦ δικαιώματος τῶν συνδίκων πρὸς ἔγερσιν πολιτικῆς ἀγωγῆς ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου, συντρέχει καὶ τὸ τῶν δανειστῶν, ἡ ἑκάστου κατ' ἰδίαν; Φρονοῦμεν, ὅτι περὶ τῆς ἀποφατικῆς λύσεως τοῦ ζητήματος αὐτοῦ δὲν δύναται κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ νῦν παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος νόμου περὶ πτωχεύσεως νὰ ὑπάρξῃ εὐλόγοφανὴς δισταγμὸς, διότι λίαν σαφῶς ἐστὶν ἄρθρ. 606 ὁρίζεται, ὅτι «εἰς ὅλ ας τὰς ἐπὶ ἀ π λ ῆ ἡ δ ο λ ί α χ ρ ε ω κ ο π ί α κ α τ α δ ι ὡ ξ ε ι ς α ἰ π ο λ ι τ ι κ ἄ γ ω γ α ἰ ἐ κ τ ὅ ς τ ῶ ν ἐ ν τ ῶ ἄ ρ θ ρ. 601 δ ι α λ α μ β α ν ο μ ῔ ν ω ν χ ω ρ ί ζ ο ν τ α ἰ ἀ π ὸ τ ῆ ς π ο ι ν ι κ ῆ ς δ ι κ η ς» ¹⁾. Τὸ δὲ ἄρθρ. 601 προνοεῖ περὶ τῶν πολιτικῶν ἀγω-

¹⁾ Γαλλικοῦ νόμου περὶ πτωχεύσεως 1838 ἄρθρ. 601.— Ὅρ. ἐκθε-

γῶν τῶν ἀπυθνομένων οὐχὶ κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος αὐτοῦ, οὐτινος ἡ περιουσία ἀνήκει εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστών, ἀλλὰ κατὰ τρίτων προσώπων, καταδιωκομένων ἢ ἐπὶ συναιτιότητι ἢ ἐπὶ συνεργείᾳ μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος ἢ ἐπὶ τῇ διαπράξει τινὸς τῶν εἰδικῶς ἐν ἄρθρ. 599 καὶ 600 μνημονευόμενων πράξεων ¹⁾).

Οἱ ἐν γένει ἐπὶ τῶν ἀδικημάτων ἰσχύοντες λόγοι τῆς ἐξαλείψεως τοῦ ἀξιοποίνου ἐφαρμοστέοι εἰσὶν καὶ ἐπὶ τῆς ἔνεκα χρεωκοπίας κατηγορίας. Ἀλλὰ ὅμως περὶ τινων ἐξ αὐτῶν ἀνάγκη εἰδικώτερον νὰ γείνη λόγος, ἔνεκα τῆς ἰδιαζούσης τοῦ ἀδικήματος φύσεως.

1) Παραγραφὴ. — Ἡ τε ἀπλὴ ὡς καὶ ἡ δολία χρεωκοπία καταλέγονται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος καταδιωκομένων πράξεων, ὅθεν κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρ. 120 Π. Ν. ἡ μὲν ἀπλὴ παραγράφεται μετὰ παρέλευσιν πενταετίας, ἡ δὲ δολία μετὰ παρέλευσιν δεκαετίας. Ἀλλὰ πόθεν ἄρχεται ὑπολογιζόμενος ὁ χρόνος τῆς παραγραφῆς; Πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου δεόν νὰ διακρίνωμεν τὰς πράξεις, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ ἐπὶ χρεωκοπία κατηγορία. Ὡς εἶδομεν ἄνωτέρω, διεξερχόμενοι ἐκάστην κατ'ἰδίαν τῶν τοιούτων πράξεων, αἱ μὲν εἰσὶ μεταγενέστεραι τῆς πτωχεύσεως ²⁾, αἱ δὲ προγενέστεραι.

σιν τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς τῆς 4 Νοεμβρίου 1878.

¹⁾ Ἄν καὶ διὰ τοῦ ἄρθρ. 601 ἐπιτρέπεται ἡ πολιτικὴ ἀγωγή μόνον ἐν ταῖς περιπτώσεσι τῶν προηγουμένων ἄρθρων, ἤτοι τοῦ 599 καὶ 600, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀμέσως ἐπομένων (ἄρθρ. 602—604), ἅτινα παραπλησίως προνοοῦσι πράξεις, φρονοῦμεν οὐχ ἥττον, ὅτι δὲν ἀποκλείονται οἱ δανισταὶ νὰ ἐμφανισθῶσιν ὡς πολιτικῶς ἐνάγοντες, διότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 606 αἱ πολιτικαὶ ἀγωγαὶ χωρίζονται εἰς ὅλας τὰς ἐπὶ ἀπλῇ ἢ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ καταδιώξεις, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄρθρ. 602—604 δὲν πρόκειται λόγος περὶ διώξεως ἐπὶ ἀπλῇ ἢ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ, ἀλλὰ περὶ πλημμελημάτων ἢ κακουργημάτων τρίτων προσώπων τελεσθέντων ἐν ταῖς πτωχεύσεσιν.

²⁾ Ὡς λ.χ. ἐὰν μετὰ τὴν παῦσιν τῶν πληρωμῶν αὐτοῦ ὁ πτωχεύσας

Ἐπὶ τῶν πρώτων ἡ παραγραφή ἄρχεται, ἀφ' ἧς ἡμέρας βεβαιωθῇ ἡ ἐκτέλεσις τῆς πράξεως. Ἐπὶ τῶν δευτέρων, τῶν προγενεστέρων δηλονότι τῆς πτωχεύσεως, δὲν δυνάμεθα, ἐφαρμόζοντες τὸν αὐτὸν κανόνα, νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἡ παραγραφή ἄρχεται, ἀφ' ὅτου ἐξετελέσθησαν, διότι ἡ ἐκτέλεσις αὐτῇ καὶ μόνῃ δὲν ἀρκεῖ πρὸς καταδίωξιν τοῦ ἐπιχειρήσαντος αὐτὰς ὡς ἐνόχου χρεωκοπίας ¹⁾ ἀλλὰ προσαπαιτεῖται νὰ ἐπέλθῃ καὶ ἡ πτώχευσις τοῦ ἐμπόρου. Ὅθεν καὶ ἡ παραγραφή λογίζεται ἀρξαμένη, ἀφ' ὅτου βεβαιωθῇ ὅτι ὁ ἐκτελέσας οἰανδήποτε τῶν τῆς δευτέρας ταύτης κατηγορίας πράξεων ἔπαυσε τὰς ἑαυτοῦ πληρωμὰς, καὶ ἐτύγχανεν ὢν ἐν καταστάσει πτωχεύσεως ²⁾.

II) Δεδικασμένον.— Αἱ πράξεις, αἱς ὁ νόμος χαρακτηρίζει ἀποτελούσας τὴν ἀπλὴν χρεωκοπίαν (ἄρθρ. 591—594) κατ' ἀντιδιαστολὴν τῶν πράξεων, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν δολίαν χρεωκοπίαν (ἄρθρ. 596, 597), εἰσὶν ὅλως διάφοροι καὶ ἀσχετοὶ πρὸς ἀλλήλας, ἐπομένως ὁ ἐπὶ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ καταδιωχθεὶς καὶ ἀθωωθείς δὲν δύναται, εἰσαχθείσης μεταγενεστέρως κατηγορίας κατ' αὐτοῦ ἐπὶ ἀπλῇ χρεωκοπίᾳ, νὰ ἀποκρούσῃ ταύτην ἐπικαλούμενος τὸ δεδικασμένον ³⁾.

Πλὴν ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ἂν ὁ ἐπὶ ἀπλῇ ἢ δολίᾳ χρεωκοπηθεὶς δι' ὠρισμένον τινὰ λόγον κατηγορηθεὶς καὶ ἀθωωθείς δύναται καὶ πάλιν νὰ εἰσαχθῇ εἰς δίκην ἕνεκα ἑτέρου ἀποτελοῦντος τὸ αὐτὸ εἶδος τῆς χρεωκοπίας, δίστανται οἱ συγγραφεῖς. Τινὲς παραδίδονται, ὅτι ἐκάστη ἐκ τῶν πράξεων τῶν ἀποτελουσῶν τὴν ἀπλὴν

ἐπλήρωσέ τινα ἐκ τῶν πιστωτῶν πρὸς βλάβην τῆς ομάδος (ἄρθρ. 595 § 4), ἐὰν δὲν ἐμφανίζηται ἄνευ νομίμου κωλύματος ἐνώπιον τῶν συγγραφέων αὐτῶν δίκων (ἄρθρ. 594 § 4) κτλ.

¹⁾ Οὕτω λ. χ. ὁ ἔμπορος ὁ δαπανῶν ὑπερβολικὰ ποσὰ εἰς παίγνια εἰς τὰς οἰκιακὰς αὐτοῦ δαπάνας, ὁ ἀποκρύπτων τὰ βιβλία αὐτοῦ κτλ. δὲν λογίζεται δι' αὐτὸ καὶ μόνον χρεωκόπος.

²⁾ Boileux s. Boulay-Paty Traité des Faillites II § 1085 1123. — Blanche Code pénal VI § 115, 131. — Dalloz Faillite n° 1436. 147

³⁾ Blanche Code pénal VI § 132 ἐπομ. Dalloz Faillite n° 140

ἡ δολίαν χρεωκοπίαν ἐστὶν ὅλως αὐτοτελὴς καὶ ἄσχετος πρὸς τὰς λοιπὰς, ὅθεν ἡ ἀθώωσις τοῦ ἐπὶ τινι ἐξ αὐτῶν καταδιδω-
χθέντος δὲν ἀποκλείει τὴν μεταγενεστέραν αὐτοῦ καταδίωξιν δι' ἐτέραν τοῦ αὐτοῦ εἶδους τῆς χρεωκοπίας ¹⁾).

Ἐπικρατεστέρα ὅμως ἐστὶν ἡ τῶν ἀντιφρονούντων γνώμη, καθ' ἣν ἡ ἀπαλλαγὴ τινος ἀπὸ τῆς κατηγορίας ἕνεκά τινος τῶν πράξεων τῶν ἀποτελουσῶν ἀπλὴν ἢ δολίαν χρεωκοπίαν παρέχει αὐτῷ τὸ δικαίωμα, ὅπως διὰ τῆς ἐνστάσεως τοῦ δεδικοσμένου ἀποκρούσῃ νέαν διὰ τὸ αὐτὸ τῆς χρεωκοπίας εἶδος κατηγορίαν ἐπ' ἄλλου λόγου στήριζομένην. Ἡ γνώμη αὕτη ὁρμάται ἐκ τῆς σκέψεως, ὅτι αἱ πράξεις, αἱ ἀποτελοῦσαι τὴν ἀπλὴν ἢ τὴν δολίαν χρεωκοπίαν, δὲν συγκαταλέγονται ἐν τοῖς σχετικοῖς ἄρθροις ὡς εἰδικὰ ἀδικήματα, ἀλλ' ὁ νομοθέτης χάριν μειζονος ἀκριβείας καὶ σαφηνείας προϋτίμησε νὰ ἀναλύσῃ τὸν γενικὸν ὅρισμόν ἑκατέρου ἐκ τῶν ἀδικημάτων εἰς εἰδικὰς περιπτώσεις, ἐμπεριεχούσας τὰ γενικά τοῦ ἀδικήματος στοιχεῖα. Διὸ ἡ ἐπὶ ἀπλῇ ἢ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ κατηγορία προϋποθέτει ἀναγκαίως καὶ ἀπαιτεῖ τὴν ἔρευναν ἀπάντων τῶν λόγων τῶν ὑποστηριζόντων αὐτήν, ἡ δὲ παράλειψις οἰοῦδήποτε ἐξ αὐτῶν δὲν δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐπανάληψιν τῆς κατηγορίας ²⁾).

Ἐὰν ὅμως ὁ λόγος, δι' ὃν ἐπιχειρεῖται ἡ μεταγενεστέρα διὰ τὸ αὐτὸ εἶδος τῆς χρεωκοπίας κατηγορία, δὲν προϋπῆρχεν, ὅτε ἐγένετο ἡ προγενεστέρα, δὲν δύναται νὰ ἀποκρουσθῇ ἡ τοιαύτη κατηγορία διὰ τῆς ἐνστάσεως τοῦ δεδικοσμένου ³⁾).

III) Συμβιβασμός. — Ὡς πρὸς τὴν Εἰσαγγελικὴν ἀρχήν, ἐπιλαμβανομένην ἐξ ἐπαγγέλματος τῆς καταδίωξεως ἐπὶ ἀπλῇ ἢ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία,

¹⁾ Merlin Repertoire « non bis in idem » n° 42. Demangeat sur Bravard VI σελ. 52. Blanche Code pénal VI § 133.

²⁾ Berner Lehrb. ἀρθρ. 281—283 σελ. 575.—Meyer Lehrb. § 134. Dalloz Faillite n° 1406.—Renouard Traité des faillites II σελ. 435.

³⁾ Boileux s. Boulay-Paty Traité des faillites II § 107 σελ. 536.

ὅτι ὁ μεταξὺ τῶν δανειστῶν καὶ τοῦ πτωχεύσαντος συμβιβασμὸς οὐδεμίαν ἐπιρροὴν ἔχει πρὸς ἐξάλειψιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως. Τὸ συμφέρον τῆς πολιτείας πρὸς τιμώρησιν τοῦ χρεωκοπήσαντος εἶναι ἀείποτε πολὺ ὑπέρτερον τῶν λόγων τῆς ἐπεικειᾶς ἢ τῆς ἐπιδιώξεως ἰδιαιτέρων ὠφελημάτων, εἰς ἃ οἱ δανεισταὶ τοῦ πτωχεύσαντος ἀποβλέποντες, συνήνεσαν εἰς τὴν συνομολόγησιν τοῦ συμβιβασμοῦ. Ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἐμπορικοῦ δικαστηρίου ἡ ἐπικυροῦσα τὸν συμβιβασμὸν καὶ κηρύττουσα τὸν πτωχεύσαντα συγγνωστὸν καὶ ἀποκαταστάσιμον, οὐδεμίαν ἰσχὺν δύναται νὰ ἔχῃ ἐνώπιον τῶν ποινικῶν δικαστηρίων, καλουμένων νὰ δικάσωσι τὸν ἐπὶ χρεωκοπία κατηγορούμενον. Ἀλλ' ἐὰν ἡ ἐπὶ χρεωκοπία καταδίωξις γίνεται ἐπὶ τῇ ἰδιωτικῇ κατηγορίᾳ τῶν συνδίκων ἢ τινὸς τῶν συμμετασχόντων τοῦ συμβιβασμοῦ δανειστῶν, ἐὰν οἱ σύνδικοι ὡς πολιτικῶς ἐνάγοντες ἐν τῇ ποινικῇ δίκῃ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας ἐμφανίζονται, δύναται ἡ ἰδιωτικὴ κατηγορία ἢ ἡ πολιτικὴ ἀγωγὴ ν' ἀποκρουσθῶσι διὰ τῆς ἐνστάσεως τοῦ ἀπαραδέκτου ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι διὰ τοῦ γενομένου συμβιβασμοῦ ὡμολόγησαν ἑαυτοὺς ἱκανοποιουμένους (Π. Ν. ἀρθρ. 116) ; Φρονοῦμεν ὅτι οὔτε ἐπὶ τῆς ἀπλῆς οὔτε ἐπὶ τῆς δολίας χρεωκοπίας δύναται καταφατικὴ νὰ δοθῇ λύσις.

Τὸ ἀρθρ. 516 ὀρίζον ὅτι « ἡ ἐνεκεν ἀπλῆς χρεωκοπίας καταδίκη δὲν κωλύει τὸν συμβιβασμὸν » θεωρεῖ ὅλως ἄσχετον αὐτὸν τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ τοῦ ἀδικήματος, ἀφοῦ δὲ καὶ μετὰ τὴν διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως βεβαίωσιν τοῦ ἀδικήματος ἐπιτρέπει τὸν συμβιβασμὸν, κατὰ μεῖζονα λόγον δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ γενόμενος συμβιβασμὸς δὲν ἀποτελεῖ κώλυμα πρὸς δίωξιν τοῦ ἀδικήματος τῆς ἀπλῆς χρεωκοπίας ¹⁾.

¹⁾ Ὁρ. Dalloz Faillite n° 1434. — Demangeat Traité de droit commercial IV. σελ. 62. — Renouard Traité des faillites II. σελ. 433. — Contra Lainné Commentaire de la loi (1838) sur les faillites etc. σελ. 570.

¹Ἐπὶ τῆς δολίᾳς χρεωκοπίας ὁ ἔμπορικὸς νόμος ἀποκρούει ἐν γένει τὸν συμβιβασμὸν, εἴτε πρὸ τῆς καταδίκης τοῦ πτωχεύσαντος γενόμενον, εἴτε μετ' αὐτὴν ¹).

²Ὅθεν οὐδεμίαν ἰσχύϊ δύναται νὰ ἔχῃ, ὅπως παρακωλύσῃ τὴν ἐπὶ χρεωκοπία διώξιν τοῦ πτωχεύσαντος γενομένην ὑπὸ τῶν συνδίκων ἢ τῶν πιστωτῶν δι' ἰδιωτικῆς κατηγορίας, ἢ ἐμφανιζομένων τῶν πρώτων ὡς πολιτικῶς ἐναγόντων.

Ὁ ὅλως ἰδιάζων χαρακτὴρ ἑκατέρου τῶν εἰδῶν τῆς χρεωκοπίας ἐπιδρᾷ ἀμέσως ἐπὶ τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως, διό οἱ μὲν ἐνοχοὶ ἀπλῆς χρεωκοπίας ἡμιώτερον τιμωροῦνται, καταγινωσκομένης φυλακίσεως ἐνὸς μηνὸς μέχρι δύο ἐτῶν, οἱ δὲ ἐνοχοὶ δολίᾳς αὐστηρότερον, ἐπιβαλλομένης αὐτοῖς τῆς ποινῆς τῆς εἰρκτῆς (ἄρθρ. 405).

Αἱ εἰρημέναι ποιναὶ τροποποιοῦνται ἢ ἐλαττοῦνται ἀναλόγως κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρ. 47, 49 καὶ 50 τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐπὶ τῆς ἀποπείρας τῆς δολίᾳς ἢ ἀπλῆς χρεωκοπίας.

³Ἐπὶ τῆς δολίᾳς χρεωκοπίας γενικῶς ἐστὶ παραδεδεγμένον, ὅτι ἡ ἀπόπειρα τιμωρεῖται ²). Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἀπλῆς φρονούμεν, ὅτι παρ' ἡμῖν δὲν δικαιολογεῖται ἡ κατ' ἀρχὴν ἀπόλυτος ἀρνήσις τῆς τιμωρήσεως τῆς ἀποπείρας, διότι ὁ ποινι-

¹) Ἀρθρ. 515. «Ἀποκρούεται ὁ συμβιβασμὸς, ἐὰν ὁ πτωχεύσας κατεδικάσθῃ ἐπὶ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ. Ἐὰν ἀνακρίνηται ἐπὶ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ, οἱ πιστωταὶ συγκαλοῦνται διὰ ν' ἀποφασίσωσιν ἂν, ἐν περιπτώσει ἀθώωσεως αὐτοῦ, ἐπιφυλάσσωνται νὰ διασκεφθῶσι περὶ τοῦ συμβιβασμοῦ, καὶ ἂν ἐπομένως ἀναβάλλωσιν τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀνακρίσεως. Ἡ ἀναβολὴ αὕτη ἀποφασίζεται μόνον διὰ τῆς ἐν τῷ ἄρθρ. 512 ὀριζομένης διττῆς πλειονότητος. Ἐὰν μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἀναβολῆς γείνη διάσκεψις περὶ συμβιβασμοῦ, ἐφαρμόζονται εἰς αὐτὴν οἱ τοῦ προηγουμένου ἄρθρου ὁρισμοί.

²) Ἀρθρ. 527. Ὁ συμβιβασμὸς, καὶ τοὶ ἐπικυρωθεῖς δικαστικῶς, εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυροι, ἐὰν ὁ πτωχεύσας καταδικασθῇ ἐπὶ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ.

³) Chauveau-Hélie Code pénal II. n° 3456. 2°. — Blanche Code pénal VI. §. 114. — Oppenhoff Strafgesetzbuch ἄρθρ. 281. n° 34.

(ΕΡΜΗΝ. ΠΟΙΝ. ΝΟΜΟΥ. ΤΟΜ. Γ').

ομάδος, καὶ εἰσπράττονται ἐξ αὐτῆς, ὅταν οἱ σύνδικοι, ὡς ἰδίῳ-
ται κατήγοροι παρασταθέντες, εἰσῆγαγον τὴν κατὰ τοῦ πτω-
χεύσαντος κατηγορίαν, καὶ ὁ καταδιωχθεὶς ἐκηρύχθη ἀθῶος.
Καθ' ὅλας τὰς λοιπὰς περιπτώσεις αἱ περὶ τῶν ἐξόδων τῆς ποι-
νικῆς δίκης ἀπαιτήσεις τοῦ Δημοσίου δὲν δύνανται νὰ εἰσ-
πραχθῶσιν ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος πρὸς ἐλάβην
τῆς ομάδος, καὶ, ἐὰν ὁ πτωχεύσας συνεβιάσθῃ μετὰ τῶν ἐαυ-
τοῦ δανειστῶν, ἢ τοῦ Δημοσίου περὶ τῶν ἐξόδων ἀπαίτησις δὲν
δύναται νὰ γείνη, εἰμὴ μόνον μετὰ τὴν λήξιν τῶν πρὸς πλη-
ρωμὴν τῶν πιστωτῶν διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ συνομολογηθεῖσῶν
προθεσμίων.

Τοιοιουτρόπως ἐκλείπει καθ' ὅλοκληρίαν τὸ συμφέρον τῶν
δανειστῶν, ὅπως συγκαλύψωσιν ἢ ἀποσιωπήσωσι τὰς πράξεις
τοῦ πτωχεύσαντος, τὰς ἀξιόποινον ἐχούσας χαρακτῆρα, ἐκ
φόβου μὴ τὰ ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος καταλογι-
στέα αὐτοῖς ποσοστὰ μειωθῶσι διὰ τῆς καταψηφίσεως τῶν ἐξό-
δων τῆς ποινικῆς δίκης.

Ε') Περὶ κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων
πραττομένων ἐν πτωχεύσει παρ' ἄλλων
παρὰ τὸν πτωχεύσαντα.

* *Αρθρ.* 599 E. N.

Καταδικάζονται εἰς τὰς ἐπὶ δολίᾳ χρεωκοπία ὀριζομέ-
νας ποινάς·

1) Ὅσοι πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ πτωχεύσαντος ἐν γνώ-
σει ἀφαιροῦσιν, ἀποκρύπτουσιν, ἢ ἀποσιωπῶσι κινητὴν ἢ
ἀκίνητον αὐτοῦ περιουσίαν, ἐπιφυλαττομένων τῶν ὑπὸ
τοῦ ποινικοῦ νόμου προνοουμένων λοιπῶν περιπτώσεων
περὶ συνεργῶν καὶ συναιτίων.

2) Ὅσοι δολίως προτείνωσι καὶ ἐνόρκως βεβαιώσωσιν
ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἢ δι' ἄλλου προσώπου προσπεποιημένα

δάνεια· διὰ τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐὰν ἀπηλλάγη τις τοῦ ὄρκου, κατὰ τὸ ἄρθρ. 501, ἀρκεῖ δολία βεβαίωσις·

3) Ὅσοι, ἐνασκοῦντες τὸ ἐμπόριον ἐν ὀνόματι ἄλλου ἢ ὑπὸ ψευδὲς ὄνομα, κατασταθῶσιν ἔνοχοι τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 596 προνοουμένων πράξεων.

Ἄρθρ. 600 E. N.

Ὁ σύζυγος, οἱ κατιόντες ἢ οἱ ἀνιόντες τοῦ πτωχεύσαντος καὶ οἱ κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν κηδεσταὶ αὐτοῦ, οἵτινες ἐν γνῶσει ἤθελον ὑπεξαίρῃσαι, ὑπεξαγάγει, ἢ ἀποκρύψει πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὴν πτώχευσιν ἄνευ συνεννόησεως μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος ὑποβάλλονται εἰς τὰς περὶ κλοπῆς διατάξεις τοῦ ποινικοῦ νόμου.

Ἄρθρ. 601 E. N.

Κατὰ τὰς ἐν τοῖς προηγουμένοις ἄρθροις προνοουμένας περιπτώσεις τὸ κατὰ τὴν κυρίαν δίκην ἀρμόδιον δικαστήριον, καὶ ἀθωωτικῆς οὔσης τῆς ἀποφάσεως· α') διατάσσει ἐξ ἐπαγγέλματος τὴν εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν ἀπόδοσιν ὅλων τῶν ἀφαιρεθέντων πραγμάτων, ἀξιῶν καὶ ἀπαιτήσεων· β') ἀποφασίζει περὶ τῶν ζητουμένων ἀποζημιώσεων, προσδιορίζον τὸ μέτρον αὐτῶν διὰ τῆς ἀποφάσεως.

Ἄρθρ. 602 E. N.

Πᾶσα κατὰ τὴν χρηματικὴν διαχείρισιν κατάχρησις ἐκ μέρους τινὸς τῶν συνδίκων ἢ διαχειριστῶν τιμωρεῖται κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρ. 394 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Τιμωρεῖται δὲ ἰδίως ὡς ἀπάτη κατὰ τὸ ἄρθρ. 396 καὶ ἐπόμενα τοῦ ποινικοῦ νόμου πᾶσα ψευδὴς παράστασις

τῶν συνδίκων, ἐπὶ βλάβῃ τοῦ πτωχεύσαντος ἢ τῶν πιστω-
τῶν γινομένη διὰ τοῦ ὑπομνήματος τοῦ προβλεπομένου
ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 509 τοῦ παρόντος νόμου. Σύνδικος δὲ ἢ
διαχειριστὴς τῆς πτωχεύσεως πωλῶν πράγματα τῆς
πτωχεύσεως καὶ ἀγοράζων ὁ ἴδιος αὐτὰ ἐμμέσως πρὸς
βλάβην τῆς πτωχεύσεως, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τοῦ-
λάχιστον τριῶν μηνῶν καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν διπλα-
σίαν τῆς ὠφελείας του, καταβαλλομένην εἰς τὴν πτώ-
χευσιν.

Πᾶσα δὲ δολία ἐμφάνισις μὴ ἀληθοῦς πιστωτοῦ εἰς τὴν
κατὰ τὸ ἄρθρ. 461 συνέλευσιν τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν
οὐχὶ κατωτέραν τῶν τριῶν μηνῶν, καὶ μὲ χρηματικὴν
ποινὴν ἴσην μὲ τὸ προσπεποιημένον ποσόν.

**Ἀρθρ. 603 E. N.*

Ὅστις τῶν πιστωτῶν συνομολογήσῃ εἴτε μετὰ τοῦ
πτωχεύσαντος, εἴτε μεθ' οἰουδήποτε ἄλλου προσώπου
ἰδιαίτερα ὠφελήματα χάριν τῆς ἐν ταῖς διασκέψεσι τῆς
πτωχεύσεως ψήφου του, ἢ ὅστις συνάψῃ ἰδιαιτέραν συμ-
φωνίαν, ἐξ ἧς προκύπτει ὑπὲρ αὐτοῦ ὄφελος ἐπιβαρύνον
τὴν ἐνεργητικὴν περιουσίαν τοῦ πτωχεύσαντος, τιμωρεῖ-
ται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐνὸς ἔτους καὶ μὲ χρηματικὴν
ποινὴν μὴ ὑπερβαίνουσαν τὰς δισχιλίαις δραχμάς. Δύνα-
ται νὰ ἐπιβληθῇ φυλάκισις μέχρι δύο ἐτῶν, ἐὰν ὁ πιστω-
τὴς ᾖ συνδικος ἢ διαχειριστὴς τῆς πτωχεύσεως.

**Ἀρθρ. 604 E. N.*

Τοιαῦται συμφωνίαι κηρύττονται περιπλέον ἄκυροι ὡς
πρὸς ἅπαντας καὶ ὡς πρὸς αὐτὸν τὸν πτωχεύσαντα· ὁ
πιστωτὴς ὑποχρεοῦται ν' ἀποδώσῃ εἰς ὄντινα ἀνήκει τὰς

δυνάμει τῶν ἀκυρωθεῖσων συμφωνιῶν ληφθεῖσας ποσότητας καὶ ἀξίας.

Ὅσακις ἡ ἀκύρωσις τῶν συμφωνιῶν τούτων ἐπιδιώκεται πολιτικῶς, ἡ δίκη φέρεται ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου.

**Άρθρ. 605 E. N.*

Πᾶσα καταδικαστικὴ ἀπόφασις ἐκδοθεῖσα δυνάμει τοῦ παρόντος καὶ τοῦ προηγουμένου κεφαλαίου τοιχοκολλᾶται, καὶ δημοσιεύεται κατὰ τοὺς ἐν τῷ ἄρθρῳ 444 τοῦ παρόντος νόμου διαλαμβανομένους τύπους, δαπάνῃ τῶν καταδικασθέντων.

1) Ἐν γένει.

Ἄφ' οὗ διεξήλθομεν τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀδικήματος τῆς χρεωκοπίας καὶ τὰ διάφορα εἶδη τῶν πράξεων, τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀπλὴν ἢ δολίαν χρεωκοπίαν, ἀνάγκη χάριν ἀλληλουχίας νὰ συμπληρώσωμεν τὴν ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ μελέτην διὰ τῆς ἐρμηνείας τῶν ὁρισμῶν τῶν ἄρθρ. 599—605 τοῦ νέου περὶ πτωχεύσεως νόμου, δι' ὧν προβλέπονται καὶ τιμωροῦνται διάφοροι ἀξιόποιοι πράξεις, διαπραττόμεναι ὑπὸ τρίτων προσώπων ἐκτὸς τοῦ πτωχεύσαντος.

Ἐν τοῖς καταργηθεῖσιν ἄρθροισι τοῦ Γ'. Βιβλίου τοῦ Ἐμπορικοῦ νόμου περὶ πτωχεύσεως ἐγένετο μνεῖα εἰδικῶν τινων μόνων περιπτώσεων τῆς συναιτιότητος ἐπὶ τῆς δολίας χρεωκοπίας. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 597 ἐκηρύσσοντο συναίτιοι δολίας χρεωκοπίας, 1) ὅσοι συνενοήθησαν μὲ τὸν πτωχεύσαντα διὰ νὰ κρύψωσιν ἢ νὰ ἀφαιρέσωσιν ὅλα τὰ κινητὰ ἢ ἀκίνητα πράγματα τοῦ ἢ μέρος αὐτῶν, 2) ὅσοι ἀπέκτησαν πλαστὰ ἐπ' αὐτοῦ δάνεια, καὶ, προκειμένης τῆς ἐξετάσεως καὶ τῆς δι' ὅρκου βεβαιώσεως τῶν δανείων των, ἤθελον ἐπιμένει αἰτοῦντες νὰ λογισθῶσιν ὡς ἀληθῆ καὶ ἀδολίευτα. Τὸ δὲ ἄρθρ. 405 τοῦ Ποιν. νόμου ὀρίζει, ὅτι τιμωροῦνται ὡς συναίτιοι δολίας χρεωκοπίας,

ὅσοι λογίζονται τοιοῦτοι κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ Ἐμπορικοῦ νόμου, ἀπέκλειε τὴν ἐφαρμογὴν τῶν γενικῶν αὐτοῦ ἀρχῶν περὶ συναιτίων καὶ συνεργῶν ἐπὶ τῆς δολίας χρεωκοπίας, καὶ περιώριζε τὰς ἀξιοποιήσας περιπτώσεις τῆς συναιτιότητος μόνον ἐν ταῖς ἐν ἄρθρ. 597 τοῦ Ἐμπορικοῦ νόμου μνημονευομέναις. Συνεπεία τῶν εἰρημένων διατάξεων, οὐ μόνον δὲν ἠδύναντο νὰ καταδιωχθῶσι καὶ τιμωρηθῶσιν οἱ ὅπωςδήποτε ἄλλως ἐκτὸς τῶν ἐν ἄρθρ. 597 μνημονευομένων τρόπων μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος συμπράξαντες εἰς τὴν δολίαν αὐτοῦ χρεωκοπίαν, ἢ ἐνεργήσαντες ἀξιοποιονόν τινα πράξιν πρὸς ζημίαν τῆς ομάδος τῶν θανειστῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκδοσις τῆς ἐπὶ συναιτιότητι κατηγορίας, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρ. 597, ἤρτητο ἐκ τῆς κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος γενομένης διώξεως, ὅθεν, ὡς ἔδειξε ἀπεδεικνύετο, ὅτι ὁ πτωχεύσας δὲν ἦν ἐνοχος δολίας χρεωκοπίας, οὐδὲ οἱ ὡς συναιτίοι αὐτοῦ κατηγορούμενοι ἠδύναντο νὰ τιμωρηθῶσιν. Τὸ κενὸν τοῦτο τοῦ ἀρχαιοτέρου νόμου συνεπλήρωσεν ὁ νέος περὶ πτωχεύσεως νόμος, δι' οὗ ἐθεωρήθησαν ἐφαρμοστέοι καὶ ἐπὶ τῆς δολίας χρεωκοπίας ἅπαντες οἱ γενικοὶ ὅρισμοι τοῦ ποινικοῦ νόμου περὶ συναιτίων καὶ συνεργῶν ¹⁾, ὥστε τοῦ λοιποῦ πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρ. 405 Ποιν. νόμου ἐπὶ τῶν συναιτίων δολίας χρεωκοπίας δὲν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀνατρέξωμεν εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Ἐμπορικοῦ ἀλλ' εἰς τοὺς γενικοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ποινικοῦ νόμου ²⁾.

¹⁾ Ἐμπ. Ν. ἄρθρ. 577 § 1. «Ἐπιφυλαττομένων τῶν ὑπὲρ τοῦ ποινικοῦ νόμου προνοουμένων λοιπῶν περιπτώσεων περὶ συνεργῶν καὶ συναιτίων.»

²⁾ Οὕτω λ. χ. ὡς ἡθικὸν μὲν αὐτουργὸν δολίας χρεωκοπίας δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸν παρακινήσαντα καθ' οἷονδήποτε τῶν ἐν § 2 τοῦ ἄρθρ. 56 Π. Ν. μνημονευομένων τρόπων τὸν πτωχεύσαντα εἰς ἐκτέλεσίν τινος ἢ πλειοτέρων πράξεων ἀποτελουσῶν δολίαν χρεωκοπίαν. Ὡς συνεργὸν δὲ τὸν δόντα ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τοῦ ἄρθρ. 56 § 3, συμβουλήν εἰς τὸν χρεωκοπήσαντα περὶ τῆς ἐκπεραιώσεως τῆς πράξεως (ἄρθρ. 72 § 2), ἢ τὸν συντρέξαντα αὐτὸν, ὅπως ἀλλοιωσῇ τὸ περιεχόμενον τῶν βιβλίων του, (ἄρθρ. 73 § 2. 3.) κτλ.

Ἄλλ' ὅμως ἐκτὸς τούτου διάφοροι πράξεις, ἀξιόποινον φέρουσαι χαρακτῆρα καὶ ὑπὸ τρίτων προσώπων ἐν ταῖς πτωχεύσεσι διαπραττόμεναι, ὡς ἰδίας φύσεως (*suī generis*) ἀδικήματα ἀνεγράφησαν καὶ δι' ἰδιαιτέρων ποινῶν τιμωροῦνται. Πολλὰ ἐκ τῶν πράξεων αὐτῶν, ὡς θέλομεν κατωτέρω ἴδει, δύνανται καὶ ἐκ συνεννοήσεως μετὰ τοῦ χρεωκοπήσαντος νὰ διαπραχθῶσιν, καὶ οἱ ἔνοχοι αὐτῶν νὰ φέρωσι τὸν χαρακτῆρα συναιτίων ἢ συνεργῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ νόμος ὡς ἰδίας φύσεως ἀδικήματα διετύπωσεν, ἡ διώξις καὶ τιμώρησις τοῦ ἐνόχου δὲν συνδέεται οὐδὲ παρακολουθεῖ τὴν τύχην τῆς κατὰ τοῦ χρεωκοπήσαντος κατηγορίας ¹⁾.

Εἴπομεν ἀνωτέρω, ὅτι κατὰ τὸν νέον περὶ πτωχεύσεως νόμον ἀνέλαβον τὴν ἰσχὺν αὐτῶν αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ τοῦ ποινικοῦ νόμου περὶ συναιτίων καὶ συνεργῶν, καὶ εἶδομεν κατὰ πόσον δύνανται νὰ τύχωσιν ἐφαρμογῆς ἐπὶ τῆς δολίας χρεωκοπίας. Ἄλλ' ἀρά γε ἰσχύουσιν αὐταὶ καὶ ἐπὶ τῆς ἀπλῆς χρεωκοπίας; Εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος αὐτοῦ κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν φρονοῦμεν, ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ μόνου τοῦ γράμματος τῶν κειμένων νόμων δυνάμεθα νὰ ὁδηγηθῶμεν. Ὡς ἀνωτέρω εἴρηται κατὰ τὸ ἄρθρ. 405 Ποιν. νόμου, δὲν ἀποκρούεται μὲν ἐν γένει ἡ συμμετοχὴ ἐπὶ τῆς δολίας ἢ ἐπὶ τῆς ἀπλῆς χρεωκοπίας, περιορίζεται ὅμως ἡ ὑπαρξίς αὐτῶν, καὶ ρυθμίζεται ἐπὶ τῇ θάσει τῶν ὄρων τοῦ Ἐμπορικοῦ νόμου. Ὡς πρὸς τὴν δολίαν χρεωκοπίαν ἡ συμμετοχὴ, ἥτις ἐκανονίζετο εἰδικῶς διὰ τῶν ὁρισμῶν τοῦ καταργηθέντος ἄρθρ. 597 τοῦ παλαιοῦ νόμου περὶ πτωχεύσεως ὑπῆχθη διὰ τοῦ νέου εἰς τοὺς γενικοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ποινικοῦ νόμου. Περὶ τῆς ἀπλῆς ὅμως χρεωκοπίας, οὔτε ἐν τῷ καταργηθέντι νόμῳ περὶ πτωχεύσεως, οὔτε ἐν τῷ νῦν ἰσχύοντι ἔχομεν διάταξιν τινα ὁρίζουσαν τὰς περιπτώσεις αὐτῆς, ἐν ᾧ τὸ ἄρθρ. 405 Ποιν. νόμου προαπαιτεῖ

¹⁾ Renouard *Traité des faillites* II. σελ. 474 ἐπομ. — Demangeat sur Bravard *Droit Commercial* IV σελ. 94 ἐπομ.

τοιαύτην πρὸς τιμώρησιν τῶν συμμετασχόντων τῆς ἀπλῆς χρεωκοπίας προσώπων, ὅθεν, ἀφοῦ δι' αὐτοῦ ἀπεκλείσθησαν οἱ γενικοὶ ὀρισμοὶ τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἐλλείπει δὲ εἰδικὴ διάταξις ὑποδεικνύουσα τὰς περιπτώσεις τῆς συμμετοχῆς ἐπὶ τῆς ἀπλῆς χρεωκοπίας, δὲν δυνάμεθα αὐτοβούλως νὰ προβῶμεν εἰς τὴν παραδοχὴν καὶ καθιέρωσιν τοιούτων ¹⁾).

Αἱ εἰδικῶς ὑπὸ τοῦ νέου περὶ πτωχεύσεως νόμου προβλεπόμεναι πράξεις αἱ ὑπὸ τρίτων προσώπων ἐν ταῖς πτωχεύσεσιν ἐκτελούμεναι δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τρεῖς γενικωτέρας κατηγορίας, ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει τὰ διὰ τῶν ποι-
νῶν τῆς δολίας χρεωκοπίας ἢ κλοπῆς τιμωρούμενα ἀδικήματα, τὰ ἐκτελούμενα ὑπὸ παντὸς τρίτου προσώπου, ἢ τῶν συγγενῶν τοῦ πτωχεύσαντος, ἡ δὲ δευτέρα ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν συνδίκων τῆς πτωχεύσεως ἢ διαχειριστῶν γενομένων ἀδικημάτων, καὶ ἡ τρίτη τέλος περιέχει τὰς ἀξιοποίνους πράξεις τὰς ὑπὸ τῶν δανειστῶν τοῦ πτωχεύσαντος ἐκτελουμένας.

2) Περὶ τῶν ἀδικημάτων τρίτων προσώπων ἢ τῶν συγγενῶν τοῦ πτωχεύσαντος.

Κατὰ τὸ ἀρθρ. 599 τιμωροῦνται διὰ τῶν ποινῶν τῆς δο-
λίας χρεωκοπίας

1) Ὅσοι πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ πτωχεύσαντος ἐν γνώσει ἀφαιροῦσιν, ἀποκρύπτουσιν ἢ ἀποσιωπῶσι κινητὴν ἢ ἀκίνητον αὐτοῦ περιουσίαν.

¹⁾ Boileux sur Boulay-Paty Droit Commercial VI. § 4105. — Blanche Code Pénal IV. § 136. — Chauveau-Hélie Code pénal n° 3459. ἐν σημ. 2, ἔνθα εὗρηται ἀνάλυσις εἰδικῆς μονογραφίας τοῦ Faustin-Hélie περὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ. Αἱ σχέψεις τοῦ συγγραφέως, παραδεχομένου, ὅτι συνέργεια δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐπὶ τῆς ἀπλῆς χρεωκοπίας ἐνεκα τῆς φύσεως αὐτῆς τοῦ ἀδικήματος, φέροντος χαρακτῆρα πταισματοπικῆς παραβάσεως (contravention), καὶ ἄνευ προθέσεως ἐκτελουμένου, δὲν εἰσὶν ἀνεπίδεκτοι ἀμφισβήτησεως σπουδαίας ἰδίως ἐν ταῖς περιπτώσεσι τῶν §§ 3 καὶ 4 τοῦ ἀρθρ. 591.

Ἡ ἀφαίρεσις, ἀπόκρυψις, ἡ ἀποσιώπησις πρέπει μὲν νὰ γείνη πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ πτωχεύσαντος ¹⁾ δὲν ἀπαιτεῖται ὅμως νὰ ὑπάρξῃ προηγουμένη συνεννόησις μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἂν ἀποδειχθῇ, ὅτι ὑπῆρξε συνεννόησις, πάλιν ὁ ἔνοχος καταδικαζομένηται καὶ τιμωρηθήσεται δυνάμει τοῦ § 1 τοῦ 599, ὅπερ φρονοῦμεν, ὅτι διὰ τῆς ῥήσεως «ἐπιφυλαττομένων τῶν ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου προνοουμένων λοιπῶν περιπτώσεων περὶ συνεργῶν καὶ συναιτίων», ἐμφαίνει, ὅτι συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ περίπτωση τῆς συνεργείας καὶ συναιτιότητος.

2) Ὅσοι δολίως προτείνωσι καὶ ἐνόρκως θεβαίωσιν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἢ δι' ἄλλου προσώπου προσπεποιημένα δάνεια· διὰ τοὺς ἐν ἄλλοδαπῇ, ἐὰν ἀπηλλάγη τις τοῦ ὅρκου κατὰ τὸ ἀρθρ. 501, ἀρκεῖ ἡ δολία θεβαίωσις.

Μόνη ἡ πρότασις τῶν δανείων δὲν ἀρκεῖ πρὸς τέλοςιν τοῦ ἀδικήματος, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ἐνορκος θεβαίωσις, ἢ ἡ δολία θεβαίωσις διὰ τοὺς ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ διαμένοντας. Ἐὰν ἡ τοιαύτη θεβαίωσις ἐγένετο ἐκ συνεννόησεως ἢ μὴ μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος εἶναι ὅλως ἀδιάφορον ²⁾. Ἀλλ' ἄρα γε ἀπαιτεῖται καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ νὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι ἐξετελέσθη πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῦ; Περὶ ταύτης διίστανται οἱ συγγραφεῖς. Τινὲς παραδέχονται, ὅτι, ὅπως καὶ ἐν § 1 τοῦ ἀρθρ. 599, οὕτω καὶ ἐνταῦθα πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν τὴν πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ πτωχεύσαντος ἐνέργειαν ὡς οὐσιώδη ὅρον τοῦ ἀδικήματος ³⁾.

Ἀλλ' ὀρθωτέρα εἶναι ἡ τῶν ἀντιδοξούντων γνώμη, καθ' ἣν,

¹⁾ Ἐὰν δὲν ἐγένετο πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ πτωχεύσαντος ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦργοῦ τῆς πράξεως δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ πράξις ὡς κλοπὴ ἢ ὑπεξαίρεσις. Demangeat sur Bravard Droit commercial VI. σελ. 98.

²⁾ Ἐὰν ἀποδειχθῇ, ὅτι ὑπῆρξε συνεννόησις, τότε ὁ κατηγορούμενος καὶ ὡς συναιτίος τῆς πράξεως δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὑπαρχούσης κατ' ἰδέαν συρροῆς ἀδικημάτων.

³⁾ Chauveau-Hélie Code pénal II. n° 3459. — Dalloz Faillite n° 1490.

ἀφοῦ ὁ νόμος δὲν διαγράφει ἐν § 2 ὡς οὐσιώδεις στοιχεῖον τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως τὴν πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ πτωχεύσαντος ἐκτέλεσιν αὐτῆς, ὅλως ἀυθαίρετος εἶναι ἡ παραδοχὴ τοιοῦτου ὅρου, δι' οὗ ἀποκλείονται πλείστα περιπτώσεις, λίαν ἀξιοποίνον φέρουσαι χαρακτηρᾶς ὡς λ. χ. ὅταν ὁ τρίτος ἐξοφληθεῖσαν συναλλαγματικὴν, ἢ πλαστὴν προσάγῃ πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀπαιτήσεως αὐτοῦ ¹⁾).

Κηρύσσεται δὲ ἔνοχος ὁ τὴν τοιαύτην δολίαν βεβαίωσιν προσπεποιημένων δανείων ἐπιχειρήσας, οὐ μόνον ὅτε αὐτοπροσώπως, ἀλλὰ καὶ ὅταν δι' ἄλλου προσώπου παρέστη. Ὁ τρίτος οὗτος ἐὰν ἐν γνώσει διετέλει τυγχάνων τοῦ δόλου τοῦ ἐντολέως, ὡς σονεργὸς αὐτοῦ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ²⁾).

3) Ὅσοι ἐνασκοῦντες τὸ ἐμπόριον ἐν ὀνόματι ἄλλου, ἢ ὑπὸ ψευδὲς ὄνομα κατασταθῶσιν ἔνοχοι τῶν ἐν ἄρθρῳ 596 προνοουμένων πράξεων.

Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἠθέλησε νὰ περιστείλῃ ὁ νόμος τὴν κατάχρησιν πολλῶν ἐμπορίων, οἵτινες, ὅπως ὤσιν ἀπηλλαγμένοι πάσης εὐθύνης, μετέρχονται τὸ ἐμπόριον ἢ ὑπὸ ψευδὲς ὄνομα, ἢ ἐν ὀνόματι ἄλλου προσώπου. Οἱ τοιοῦτοι γινόμενοι ἔνοχοι δολίας χρεωκοπίας δὲν δύνανται πλέον νὰ διαφύγῃ τὴν καταδίωξιν ἢ τὰς ἐκ τῆς πτωχεύσεως συνεπείρας, ἐπιρρίπτοντες ἅπασαν τὴν εὐθύνην εἰς τὸν ὑπ' αὐτῶν εἰκονικῶς ἐγκατασταθέντα ὡς κύριον δῆθεν τῆς ἐμπορικῆς ἐπωνυμίας, αὐτοὶ δὲ ἀτιμωρητὲι καρπούμενοι τὰς ἐκ τῆς δολίας χρεωκοπίας προσπορισθείσας ἀθεμίτους ὠφελείας.

Διὰ τῆς ποινῆς τῆς κλοπῆς τιμωροῦνται τέλος κατὰ τὸ ἄρθρ. 600 Ἐμπ. νόμου ὁ σύζυγος, οἱ ἀνιόντες ἢ οἱ κατιόντες τοῦ πτωχεύσαντος, καὶ οἱ κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν κηδεσται, οἵτινες

¹⁾ Demangeat sur Bravard Droit commercial VI. σελ. 401. — Blanche Code Pénal VI. § 139. — Boulay-Paty ed. Boileux Traité des faillites II. § 1434.

²⁾ Renouard Traité des faillites II. σελ. 479.

ἀνευ συνεννοήσεως μετ' αὐτοῦ ἤθελον ἐν γνώσει ὑπεξαίρεισαι, ὑπεξαγάγει ἢ ἀποκρύψει πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὴν πτώχευσιν.

Ἐὰν ἡ τοιαύτη ὑπεξαίρεσις, ὑπεξαγωγή ἢ ἀφαίρεσις ἐγένετο πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ πτωχεύσαντος ἢ μὴ, δὲν γίνεται διάκρισις ἐν ἄρθρ. 600, ὅθεν κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἡ πρᾶξις τιμωρεῖται διὰ τῆς ποινῆς τῆς κλοπῆς. Εἰς τὸν προσδιορισμὸν δὲ τῆς ποινῆς ταύτης ληφθήσεται ὑπ' ὄψιν οὐ μόνον ἡ ἀξία τῶν ὑπεξαιρεθέντων ἢ ἀφαιρεθέντων πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ ὁ τρόπος, ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἐγένετο ἡ κλοπή, ὅθεν, ἐὰν ἡ κλοπή ἐγένετο διὰ ῥήξεως ἢ δι' ἀναβάσεως, ἢ ἐν καιρῷ νυκτός, ἢ οἰαδήποτε ἄλλη ἐκ τῶν ἐπιβαρυντικῶν αἰτιῶν συντρέχει, ἡ ποινὴ ὀρισθήσεται κατὰ τὰ εἰδικώτερον ἐν ἄρθρ. 373, 374, 376 διατεταγμένα ¹⁾).

Ἐὰν ὅμως ἡ ὑπεξαίρεσις ἢ ὑπεξαγωγή ἢ ἀπόκρυψις ἐγένετο ἐκ συνεννοήσεως μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος, τότε ὑπάρχει συναιτιότης, καὶ, ἀποκλειομένης τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρ. 600, χωρεῖ ἡ διάταξις τοῦ § 1 τοῦ ἄρθρ. 599 ²⁾).

¹⁾ Οὐδὲλως δὲ δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρ. 327 Ποιν. νόμου τὸ προβλέπον περὶ ὑφαιρέσεων μετὰξὺ συγγενῶν, διότι ἡ περιουσία, ἐξ ἧς ἐγένετο ἡ ἀφαίρεσις ἢ ὑπεξαίρεσις δὲν ἀνήκει πλέον εἰς τὸν πτωχεύσαντα ἀλλ' εἰς τοὺς δανειστάς αὐτοῦ.

²⁾ Demangeat sur Bravard Droit commercial VI. σελ. 104. Ἐν ταῖς περιπτώσεσι τῶν ἄρθρ. 599 καὶ 600 τὸ ποινικὸν δικαστήριον τῶν κακουργιοδικῶν ἢ πλημμελειοδικῶν καὶ ἀθωωτικῆς οὐσῆς τῆς ἀποφάσεως α) διατάσσει ἐξ ἐπαγγέλματος καὶ ἀνευ αἰτήσεως τῶν δανειστῶν ἢ τῶν συνδίκων, ὡς πολιτικῶς ἐναγόντων παρασταθέντων, τὴν εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν ἀπόδοσιν ὅλων τῶν ἀφαιρεθέντων πραγμάτων, ἀξιών καὶ ἀπαιτήσεων β) ἀποφασίζει, γενομένης αἰτήσεως ὑπὸ τῶν ἐνδιεφερομένων, περὶ τῶν ἐπιδικαστέων ἀποζημιώσεων προσδιορίζον τὸ μέτρον αὐτῶν διὰ τῆς ἀποφάσεως ὅρ. Ποιν. δίκον, ἄρθρ. 83 καὶ 346 καὶ τὴν ἐρμηνείαν αὐτῶν ἐν Κωνσταντοπούλου Ἑρμηνείᾳ Ποιν. δικονομίας Τόμ. Α'. § 69. — Ἐγχειριδίου μου Ποιν. δικονομίας § 67. σελ. 293 καὶ σημ. 10.

3) Περὶ τῶν ὑπὸ τῶν συνδίκων ἢ διαχειριστῶν
διαπραττομένων ἀδικημάτων.

Ὅσακις κατὰ τὸ ἄρθρ. 526 καὶ ἐπομ. συνομολογηθῇ συμβιβασμὸς ἐπὶ ἐγκαταλείψει τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος, ἢ διαχείρισις καὶ ἐκκαθάρισις αὐτῆς γίνεται διὰ διαχειριστῶν ἐκλεγομένων ὑπὸ τῶν πιστωτῶν, καὶ ἐνεργούντων ὑπὸ τὴν ἄμεσον τοῦ εἰσηγητοῦ ἐπιτήρησιν. Ἐὰν δὲ δὲν κατορθωθῇ κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίασιν, καθ' ἣν γίνεται ὁ συμβιβασμὸς, ἢ ἐκλογὴ τῶν τοιούτων διαχειριστῶν, ἀνατίθεται προσωρινῶς μέχρι τῆς ἐκλογῆς τῶν ὀριστικῶν διαχειριστῶν ἢ τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος διαχείρισις εἰς δύο ἐκ τῶν ἐν τῷ ἰσολογισμῷ ἀναφερομένων πιστωτῶν μερίζονος ποσότητος. Σχετικῶς λοιπὸν πρὸς τοὺς ὀρισμοὺς τοῦ ἄρθρ. 526 καὶ ἐπομ. διακρίνονται ἐν ἄρθρ. 602 οἱ σύνδικοι ἢ οἱ διαχειρισταὶ ¹⁾ καὶ τιμωροῦνται διὰ τὰς εἰδικῶς ἐν αὐτῷ μνημονευόμενας πράξεις, αἵτινες εἰσὶν·

1) Πᾶσα κατὰ τὴν χρηματικὴν διαχείρισιν κατάχρησις ἐκ μέρους τῶν συνδίκων ἢ διαχειριστῶν, ἥτις ὑφίσταται, ὅταν δι' οἷαςδήποτε πράξεως ἢ παραλείψεως, ἐκ προαιρέσεως γενομένης ὑπ' αὐτῶν, ἐπέρχεται ἢ δύναται νὰ ἐπέλθῃ βλάβη ἢ ζημία εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ πτωχεύσαντος ²⁾.

Ἡ τοιαύτη τῶν συνδίκων καὶ διαχειριστῶν κατάχρησις τιμωρεῖται κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρ. 394 τοῦ ποινικοῦ νόμου, ὅπερ πραγματεύεται περὶ ἰδιοποιήσεων χρημάτων ἢ ἐγγράφων

¹⁾ Τὸ ἀντίστοιχον ἄρθρ. 596 τοῦ Γαλλικοῦ Ἑμπ. νόμου δὲν μνημονεύει εἰμὴ μόνον τῶν συνδίκων.

²⁾ Οὕτω λ. χ. ὡς κατάχρησις περὶ τὴν χρηματικὴν διαχείρισιν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἢ ἐπὶ ζημίᾳ τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν πώλησις τῶν εἰς φθορὰν ὑποκειμένων ἐμπορευμάτων (ἄρθρ. 471), ἢ παραμέλησις τῆς εἰσπράξεως τῶν ληξιπροθέσμων γραμματίων, ἢ τῆς λήψεως τῶν ἀπαιτουμένων συντηρητικῶν μέτρων πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν [ἄρθρ. 472], ὅρ. καὶ ἄρθρ. 488, 489 ἐπομ.

γενομένων ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων, εἰς οὓς ταῦτα διεπιστεύθησαν. Βεβαίως οἱ σύνδικοι ἢ διαχειρισταὶ δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἀλλ' ὁ νόμος ἴσῃ ἐκλαμβάνων τὴν εὐθύνην ἀμφοτέρων, τὴν αὐτὴν ἐπιβάλλει ποινὴν ¹⁾).

2) Πᾶσα ψευδὴς παράστασις τῶν συνδίκων ἐπὶ βλάβῃ τοῦ πτωχεύσαντος ἢ τῶν πιστωτῶν γινομένη διὰ τοῦ ὑπομνήματος, ὅπερ κατὰ τὸ ἄρθρ. 509 Ἑμπ. νόμου ὑποβάλλουσιν εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν πιστωτῶν τὴν συγκαλουμένην, ἵνα διασχεθῇ περὶ τοῦ συμβιβασμοῦ, καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ ὑπομνήματι οἱ σύνδικοι ὀφείλουσι νὰ ἐκθέσωσι τὰς τηρηθείσας διατυπώσεις, τὰς ἐνεργηθείσας πράξεις καὶ τὴν πιθανὴν ἔκβασιν τῆς ἐκκαθαρίσεως. Εὐλόγως ἡ πράξις αὕτη τῶν συνδίκων ἐχαρακτηρίσθη ὡς ἀπάτη τιμωρητέα κατὰ τὸ ἄρθρ. 396 καὶ ἐπομ. τοῦ ποινικοῦ νόμου.

3) Ἡ ὑπὸ τῶν συνδίκων ἢ διαχειριστῶν πώλησις πραγμάτων ἀνηκόντων εἰς τὴν πτώχευσιν καὶ ἀγορὰ αὐτῶν ἐμμέσως ὑπὸ τῶν ἰδίων, πρὸς βλάβην τῆς πτωχεύσεως. Κατὰ τὸ γράμμα τῆς διατάξεως ταύτης πρὸς ὑπαρξίν τοῦ ἀξιοποίνου πρέπει νὰ συντρέχωσιν καὶ οἱ τρεῖς ὅροι οἱ ἐν αὐτῇ μνημονευόμενοι, ἥτοι πρῶτον ἡ πώλησις, δεύτερον ἡ διὰ παρενθέτου προσώπου ἀγορὰ ὑπὸ τῶν συνδίκων τῶν πωληθέντων πραγμάτων τῆς πτωχεύσεως, καὶ τρίτον ἡ πρὸς βλάβην τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος γενομένη ἀγοραπωλησία. Ὁ ἔνοχος σύνδικος ἢ διαχειριστὴς τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν, καὶ διὰ χρηματικῆς ποινῆς διπλασίας τοῦ προσπορισ-

¹⁾ Κατὰ τὴν νομολογίαν τῶν Γαλλικῶν δικαστηρίων ἡ διάταξις αὕτη ἐθεωρήθη ἐφαρμοστέα καὶ εἰς τὰς πρὸ τῆς ἰσχύος τοῦ νέου περὶ πτωχεύσεως νόμου κηρυχθείσας πτωχεύσεις πρὸς τιμώρησιν τῶν μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ γενομένων ὑπὸ τῶν συνδίκων καταχρήσεων, διότι εἶναι διάταξις ποινικὴ ἐφαρμοστέα εἰς ἀπάσας τὰς πράξεις, περὶ ὧν προνοεῖ τὰς τελεσθείσας μετὰ τὴν ἰσχύν τοῦ νέου νόμου. ὅρ. Blanche Code pénal VI § 144.

θέντος κέρδους, καταβαλλομένης εἰς τὸ ταμεῖον τῆς πτωχεύσεως.

4) Περί τῶν ἀδικημάτων τῶν πιστωτῶν.

Τὰ ἐν ταῖς πτωχεύσεσιν ἀδικήματα τῶν πιστωτῶν, περὶ ὧν εἰδικῶς προνοεῖ ὁ ἐμπορικὸς νόμος εἰσὶν·

1) Πᾶσα δολία ἐμφάνισις μὴ ἀληθοῦς ποστωτοῦ εἰς τὴν συν-έλευσιν τῶν πιστωτῶν, ἥτις γίνεται δυνάμει τῆς κηρυττούσης τὴν πτώχευσιν ἀποφάσεως ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς συντάξεως τοῦ καταλόγου τῶν εἰλαζομένων δανειστών καὶ πρὸς διορισμὸν νέων συνδίκων. (Ἐμπ. Ν. ἄρθρ. 461, 602 § 2). Ὁ κηρυχθεὶς ἔνοχος τοιαύτης πράξεως τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως οὐχὶ ἐλάσσονος τῶν τριῶν μηνῶν καὶ διὰ χρηματικῆς ποινῆς ἴσης μὲ τὸ προσπεποιημένον ποσόν, δι' ὃ ἐπεζήτησε νὰ καταταχθῇ ὡς πιστωτῆς τῆς πτωχεύσεως.

2) Ἡ ὑπὸ τινος ἐκ τῶν πιστωτῶν συνομολόγησις μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος ἢ μεθ' οἰουδὴποτε ἄλλου προσώπου ἰδιαιτέρων ὠφελημάτων χάριν τῆς ἐν ταῖς διασκέψεσι τῆς πτωχεύσεως ψήφου του. Τὸ ἀξιοποῖνον τῆς τοιαύτης πράξεως ἐγκρίεται ἐν τῇ ἀθεμίτῳ συμβάσει πρὸς ἐξαγορὰν τῆς ψήφου τοῦ πιστωτοῦ. Εἶναι δὲ ὅλως ἀδιάφορον, ἂν ἡ ψήφος αὐτοῦ δίδεται πρὸς ὄφελος ἢ πρὸς ζημίαν τοῦ πτωχεύσαντος, ἂν πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἰδίου δανειστοῦ ἢ πρὸς βλάβην αὐτοῦ, ἂν ἔσχεν ἢ μὴ ἐπιρροήν τινα ἐν ταῖς διασκέψεσιν. Τοιαῦται δὲ διασκέψεις τῆς πτωχεύσεως ἐννοοῦνται ἅπασαι αἱ γενόμεναι κατὰ τὰς συν-ελεύσεις τῶν δανειστών, κατὰ τὰς ὁποίας ἢ καταρτίζονται ἀποφάσεις ὀριστικαί, ἢ ἐκτίθενται αἱ γνώμαι αὐτῶν, ὅπως ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ¹⁾).

¹⁾ Ὡς λ. χ. ὅτε συνέρχονται οἱ πιστωταὶ πρὸς ἐκλογὴν νέων συνδίκων, (Ἐμπ. Ν. ἄρθρ. 461) ἵνα διασκεφθῶσι περὶ συμβιβασμοῦ (ἄρθρ. 509), ἐπὶ τῆς ἐνώσεως τῶν δανειστών (ἄρθρ. 557), ὅτε χαλοῦνται οἱ πιστωταὶ, ὅπως γνωμοδοτήσωσιν, ἂν ὁ πτωχεύσας ᾖ συγγνωστὸς (ἄρθρ. 514) κτλ.

Ἡ πράξις θεωρεῖται τετελεσμένη διὰ τῆς καταρτίσεως τῆς ἀθεμίτου συμβάσεως, δὲν ἀπαιτεῖται δὲ ν' ἀποδειχθῇ, ὅτι περιῆλθον εἰς τὸν πιστωτὴν τὰ συνομολογηθέντα ἰδιαίτερα ὄφελήματα 1).

Κατὰ τὸ γράμμα τοῦ ἀρθρ. 603 τιμωρεῖται ὁ πιστωτὴς ὁ συνομολογήσας τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἀθέμιτον σύμβασιν εἴτε μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος εἴτε μεθ' οἰουδήποτε τρίτου. Ἐντεῦθεν δύναται νὰ γεννηθῇ τὸ ζήτημα, ἂν ὁ πτωχεύσας ἢ ὁ τρίτος δύναται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς συναίτιοι ἢ ὡς συνεργοὶ τῆς πράξεως καὶ νὰ καταδιωχθῶσιν ὡς τοιοῦτοι; Ἐὰν ὁ νόμος ἐθεώρει ἀξιόποιον καὶ τὸν πτωχεύσαντα ἢ τὸν τρίτον, ὅστις ὑπὲρ αὐτοῦ παρενέβη, ἤθελε βεβαίως ὀρίσει τὸ τοιοῦτον. Τὸ κείμενον ὁμῶς τοῦ ἀρθρ. 603 περιορίζοντος τὸ ἀξιόποιον τῆς πράξεως ὡς πρὸς τὸν πιστωτὴν μόνον συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἀποφατικῆς τοῦ ζητήματος λύσεως, ἣν ὑποστηρίζουσιν καὶ αἱ αἰτιολογίαι ἐπὶ τοῦ ἀντιστοίχου ἀρθρου (597) τοῦ Γαλλικοῦ νόμου, καθ' ὃς ὁ πτωχεύσας ὡς καὶ ὁ τρίτος εἰσὶν ἀπηλλαγμένοι πάσης καταδιώξεως, ἵνα ἀσφαλέστερον ἐπιτυγχάνηται ἡ ἀκύρωσις τῶν τοιούτων ἀθεμίτων συμβάσεων (ἀρθρ. 604) ἐπὶ τῇ αἰτήσει αὐτῶν τῶν ἰδίων προσώπων τῶν συνομολογησάντων αὐτὰς μετὰ τοῦ πιστωτοῦ. Δυσκόλως δὲ τὸ τοιοῦτον ἤθελε κατορθωθῇ, ἐὰν εἰς ποινικὴν καταδιώξιν ἠδύναντο νὰ ἐκτεθῶσιν 2).

3) Ἡ ὑπό τινος τῶν πιστωτῶν γενομένη ἰδιαίτερα συμφωνία μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος, ἐξ ἧς προκύπτει ὑπὲρ αὐτοῦ ἰδιαίτερον ὄφελος, ἐπιβαρύνον τὴν ἐνεργητικὴν περιουσίαν τοῦ πτωχεύσαντος. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ ἀξιόποιον τῆς πράξεως πηγάζει οὐχί, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ, ἐκ τῆς συνομολογήσεως μόνον τῆς ἰδιαιτέρας ὠφελείας, ἣν ἐπιδιώκει ὁ πιστωτὴς,

1) Blanche Code pénal VI. § 180.

2) Renouard Traité des faillites II. σελ. 491. — Demangeat sur Bravard Droit commercial VI. σελ. 126. — Boulay-Paty ed. Boileux Traité des faillites II. § 1149 ἐπομ.

(ΕΡΜΗΝ. ΠΟΙΝ. ΝΟΜΟΥ. ΤΟΜ. Γ'.)

ἀλλ' ἐκ τῆς ζημίας, ἥτις ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας ταύτης συμφωνίας δύναται νὰ ἐπέλθῃ εἰς τὴν ἐνεργητικὴν περιουσίαν τοῦ πτωχεύσαντος.

Ἀπαραίτητον δὲ στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τοῦ τοιοῦτου ἀδικήματος εἶναι ὁ δόλος τοῦ αὐτουργοῦ, ὅστις ὑφίσταται, ὡς ἴσως ὁ πιστωτὴς ἐγίνωσκεν, ὅτι ὁ μεθ' οὗ συνῆψε τὴν ἰδιαιτέραν συμφωνίαν ἔμπορος εἶχε παύσει τὰς πληρωμὰς αὐτοῦ κατὰ τὸν χρόνον τῆς συνάψεως αὐτῆς. Ὅσακις ὁ πιστωτὴς ἐνήργησε καλῇ τῇ πίστει, ἀγνοῶν τὴν παῦσιν τῶν πληρωμῶν τοῦ πτωχεύσαντος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἔνοχος τῆς πράξεως ¹⁾).

Ὁ πτωχεύσας ἔμπορος δὲν χαρακτηρίζεται, δι' οὗς λόγους ἐν τῇ ἀμέσῳ ἀνωτέρῳ περιπτώσει ἐξεθῆκαμεν, συναιτίος τῆς πράξεως, δύναται ὅμως νὰ καταδιωχθῇ ὡς ἔνοχος ἀπλῆς χρεωκοπίας ἐπὶ παραβάσει τοῦ ἀρθρ. 591 § 4, διότι πρὸς βλάβην τῆς ομάδος μετὰ τὴν παῦσιν τῶν πληρωμῶν του ἐπλήρωσε τὸν πιστωτὴν ²⁾).

Οἱ κηρυχθέντες ἔνοχοι ἀμφοτέρων τῶν ἐν ἀρθρ. 603 μνημονευομένων ἀδικημάτων τιμωροῦνται διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς, ἥτοι μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐνὸς ἔτους, καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν μὴ ὑπερβαίνουσαν τὰς δισχιλίας δραχμὰς. Ἡ ποινὴ τῆς φυλακίσεως δύναται νὰ παραταθῇ μέχρι διετίας, ἐὰν ὁ πιστωτὴς ἐτύγχανεν ὢν σύνδικος ἢ διαχειριστὴς τῆς πτωχεύσεως.

Διὰ τῆς ἀποφάσεως δὲ τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου, δι' ἧς καταγινώσκεται ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ, κηρύττεται αὐτεπαγγέλτως ἡ ἀκυρότης τῶν γενομένων συμφωνιῶν, ὁ δὲ πιστωτὴς ὑποχρεοῦται ν' ἀποδώσῃ εἰς ὃν τινα ἀνήκει τὰς δυνάμει τῶν ἀκυρωθεῖσων συμφωνιῶν ληφθείσας ποσότητας καὶ ἀξίας.

Καθ' ὅλας τέλους τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἐκδίδεται καταδικαστικὴ ἀπόφασις πρὸς τιμώρησιν τῶν ἀδικημάτων τῶν ὑπὸ τρίτων προσώπων ἐν ταῖς πτωχεύσεσι διαπραχθέντων, περὶ ὧν

¹⁾ Demangeat sur Bravard Droit Commercial VI. σελ. 120. —
Blanche Code pénal VI. § 154.

²⁾ Demangeat sur Bravard Droit Commercial VI. σελ. 127.

ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος, διατάσσεται ἡ δαπάνη τῶν καταδικασθέντων κατὰ τὰ ἐν ἄρθρ. 444 τοῦ Ἑμπ. νόμου εἰδικώτερον διαγεγραμμένα τοιχοκύλλησις καὶ δημοσίευσις τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως (ἄρθρ. 605).

3) Ἀπάτη διὰ ψευδῶν διαφημίσεων.

Ἄρθρ. 407.

Ὅστις ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐκφαυλίσῃ μεταλλικὰ νομίσματα μὴ ἀπηγορευμένα, ἢ νὰ μεταβάλλῃ τὴν παρὰ τοῦ νόμου ὠρισμένην αὐτῶν ἀξίαν, ἢ θέλων νὰ καταστήσῃ τὴν τιμὴν τῶν πραγματειῶν, τῶν γραμματίων τοῦ Κράτους, ἢ ἄλλων εἰς πώλησιν ἐκτεθειμένων πραγμάτων, μείζονα ἢ ἐλάσσονα παρὰ τὴν συνήθη διὰ τῆς ἐλευθέρας συναλλαγῆς ὁρισθεῖσαν τιμὴν, ἢ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πώλησιν τοιούτων πραγμάτων, ἢ νὰ ὑποβάλῃ ταύτην βιαίως εἰς ὠρισμένην τινα τιμὴν, διασπείρει ἐν γνώσει ψευδεῖς φήμας ἢ ἀνύπαρκτα πράγματα, ἐὰν τοῦτο ἔγινε κατὰ προηγουμένην συμφωνίαν μετὰ πολλῶν, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν πεντήκοντα μέχρι χιλίων δραχμῶν· ἄλλως δὲ, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ δύο μηνῶν, καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν εἴκοσι μέχρι διακοσίων δραχμῶν.

Ὡς ἰδιαιτέρον εἶδος ἀπάτης χαρακτηρίζεται διὰ τοῦ ἄρθρ. 407 ἡ διὰ ψευδῶν διαφημίσεων γινομένη. Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 407 ἐν μέρει μὲν ἐλήφθησαν ἐκ τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων ¹⁾ ἐν μέρει δὲ ἐκ τῶν ἄρθρ. 419 καὶ 420 τοῦ Γαλλικοῦ

¹⁾ Βαυαρ. νομοσχ. 1827, ἄρθρ. 172. — 1831, ἄρθρ. 205.

ποινικοῦ νόμου ¹⁾). Τὰ Βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1827 καὶ 1831 συμπληροῦσι τοὺς περὶ παραχαράξεως καὶ κιβδηλείας ὀρισμοὺς, ἀναγράφοντα εἰδικὴν διάταξιν, προνοοῦσαν καὶ τιμωροῦσαν τὴν παρ' ἐνὸς ἢ πολλῶν ἠνωμένων μετ' ἀλλήλων διὰ προηγουμένης συνεννοήσεως διασποράν ἐν γνώσει ψευδῶν εἰδήσεων ἢ συμβεβηκότων ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ἐκφραλεῖσαι μεταλλικὰ νομίσματα μὴ ἀπηγορευμένα, ἢ τοῦ μεταβαλεῖν τὴν ἀξίαν αὐτῶν. Τὴν διάταξιν ταύτην παραλαβὼν ἐτροποποίησεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, προσθεὶς κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου, τὴν δι' ἀπάτης γενομένην διάδοσιν ψευδῶν καὶ ἀνυπάρχτων εἰδήσεων, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ μεταβαλεῖν τὴν ἀγοραίαν τιμὴν ἐπὶ πλέον ἢ ἔλαττον ἢ παρεμποδίσαι τὴν πώλησιν πραγματειῶν, γραμματίων τοῦ κράτους, ἢ ἄλλων εἰς πώλησιν ἐκτεθειμένων πραγμάτων. Ἐπειδὴ δὲ καθ' ἀπάσας τὰς περιπτώσεις τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἀδικήματος μέσον πρὸς τελεσιουργίαν αὐτοῦ ἐστὶν ἡ ἀπάτη, κατέταξε τὸ ἀδίκημα μεταξὺ τῶν τῆς ἀπάτης ἐγκλημάτων ²⁾).

¹⁾ Βελγικοῦ ποιν. νόμου ἀρθρ. 311. — Ὁ ποιν. νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας δὲν περιέχει ἀντίστοιχόν τινα διάταξιν ἀσπαζόμενος τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν τοῦ συναγωνισμοῦ ἐν τῷ ἐμπορίῳ. — Meyer Lehrb. § 135 σελ. 528.

²⁾ Ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ ποινικῇ νομοθεσίᾳ, εὗρηται παραπλήσιόν τι εἶδος ἐγκληματικῆς πράξεως καλουμένης *crimen dardanariatus* ἔνοχοι αὐτοῦ (*Dardanarii*, λαβόντες τὴν προσωνομίαν ταύτην ἐκ τινος μάγου καλουμένου *Dardanus* ὅρ. *Plin. Hist. natur.* 30.1.) ἐκηρύσσοντο ὅσοι δι' οἰουδήποτε τρόπου ἐπεβουλεύοντο τῇ εὐθηνίᾳ (Βασίλ. (60. 22) 6.). Περὶ τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ ἰδιαιτέρως προέβλεψεν ἡ *Lex Julia de annonae Lex 6. pr.* (47.11). Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ζήνωνος ἐξεδόθη εἰδικὸν διάταγμα *de monopolis et conventu negotiatorum illicito vel artificum ergo laborumque necnon balnearum prohibitis et illicitis pactionibus Lex. 1. Cod.* (4.59), δι' οὗ ἐτιμωροῦντο αἱ συνεννοήσεις πρὸς ὑπερτίμησιν τῆς ἀξίας τῶν τροφίμων καὶ ὑποστήριξιν τῶν τιμῶν τῶν ἄλλων πραγματειῶν. — *Rein Criminalrecht de Römer* σελ. 829. — *Heffter Lehrb* § 475. — *Mittermaier z. Feuerbach's Lehrb.* § 441. not. I..

Οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος εἰσὶν·

1) Ἡ δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ ἢ συνισταμένη εἰς τὴν ἐν γνώσει περὶ τοῦ ἀναληθοῦς καὶ ἀνυποστάτου γενομένην διάδοσιν ψευδῶν φημῶν ἢ ἀνυπάρχων πραγμάτων.

2) Ἡ διάδοσις ψευδῶν θρυλλημάτων ἢ ἀνυπάρχων πραγμάτων ἐπὶ τῷ εἰδικῶς ἐν τῷ νόμῳ ὀριζομένῳ σκοπῷ α) τῆς ἐκφρασίσεως μεταλλικῶν νομισμάτων μὴ ἀπηγορευμένων ἐκ τῆς κυκλοφορίας, ἢ τῆς μεταβολῆς τῆς νομίμως ὀρισθείσης ἀξίας αὐτῶν· β) τῆς αὐξήσεως ἢ μειώσεως τῆς συνθήκης ἀγοραίας τιμῆς τῶν πραγμάτων, τῶν γραμματίων τοῦ κράτους, ἢ ἄλλων εἰς πώλησιν ἐκτεθειμένων πραγμάτων, ἢ τῆς παρεμποδίσεως τῆς πωλήσεως τοιούτων πραγμάτων, ἢ τοῦ διὰ βίας προσδιορισμοῦ τῆς τιμῆς αὐτῶν.

Ὡς π ρ α γ μ α τ ε ῖ α ς δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν πᾶν ἀντικείμενον χρήσιμον πρὸς θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν, οἷον τὰ τρόφιμα, τὰ ἐνδύματα, τὰ ἐπιπλά κ.λ., ὡς καὶ πᾶν ἄλλο οἷα σ-δῆποτε φύσεως ἐμπόρευμα. Ἀλλ' ἐκτὸς αὐτῶν ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀπάτη δύναται νὰ διαπραχθῇ καὶ ἐπὶ τῶν εἰς π ὠ λ η σ ι ν ἔ κ τ ε θ ε ι μ ῶ ν. Εἰς τὴν γενικὴν ταύτην κατηγορίαν δυνάμεθα νὰ ὑπαγάγωμεν τὰ παντοίας φύσεως προϊόντα φυσικὰ ἢ τεχνικά, τοὺς τίτλους μετοχῶν βιομηχανικῶν, ἐμπορικῶν, μεταλλευτικῶν ἢ ἄλλων ἐπιχειρήσεων καὶ παρόμοια ἄλλα ἀντικείμενα 1).

1) Τὸ ἀντίστοιχον ἄρθρ. 419 τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου λεγεί «denrées et marchandises» ὡς ἐκ τούτου ἐγεννήθη μεγίστη ἀμφισβήτησις περὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς ἐννοίας τῆς λέξεως marchandises, ἃν ἐν αὐτῇ δύναται νὰ συμπεριληφθῇ καὶ πᾶσα οἰαδήποτε ἐμπορικὴ συναλλαγὴ ἐνσωμάτων ἢ ἀσωμάτων πραγμάτων, ὡς λ. χ. ἡ ἐπιχείρησις τῆς διαμετακομίσεως ἐμπορευμάτων διὰ γῆς ἢ δι' ὕδατος, τὰ συμβόλαια τῆς ἀσφαλείας, τὰ ἀγώγια τῶν σιδηροδρομικῶν ἐταιριῶν κτλ. Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3673—3678. 3671. — Blanche Code Pénal VI. ἄρθρ. 419.—§ 345. σελ. 394 ἐπομ. Τὸ ζήτημα τοῦτο φρονοῦμεν, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἔχῃ παρ' ἡμῶν σπουδαιότητα, διότι εἰς τὴν λέξιν «π ρ α γ μ α τ ε ῖ α» (Ware κατὰ τὸ γερμανικὸν κείμενον) δὲν δύναται νὰ ἀποδοθῇ τοσοῦτον εὐρεῖα ἐρμηνεία.

Πρὸς τελεσιουργίαν τοῦ ἀδικήματος δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐπέλθῃ τὸ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα, ἤγουν ἡ αὐξησης ἢ ἐλάττωσις τῆς τιμῆς ἢ ἀξίας τῶν ἀντικειμένων, ὧν γίνεται μνεία ἐν ἀρθρ. 407, ἀλλ' ἀρκεῖ ἡ ἀπόδειξις τῆς ἐπὶ τοιοῦτῳ τινὶ σκοπῷ ἐνεργείας.

Ἡ καταγνωστέα τοῖς ἐνόχοις ποινὴ εἶναι αὐστηροτέρα, συνισταμένη εἰς φυλάκισιν τὸ πολὺ ἕξ μηνῶν καὶ εἰς χρηματικὴν ποινὴν πεντήκοντα μέχρι χιλίων δραχμῶν, ἐὰν τὸ ἀδίκημα ἐτελέσθῃ ὑπὸ πολλῶν συγχρόνως μετὰ προηγουμένην συμφωνίαν, ἡπιωτέρα δὲ, συνισταμένη εἰς φυλάκισιν τὸ πολὺ δύο μηνῶν καὶ εἰς χρηματικὴν ποινὴν εἴκοσι μέχρι διακοσίων δραχμῶν, ἐὰν ὑφ' ἐνὸς μόνου διεπράχθῃ, ἢ ὑπὸ πολλῶν ἀλλ' ἄνευ προηγουμένης μετ' ἀλλήλων συμφωνίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΖΗΜΙΩΝ ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ ΔΙ' ΕΜΠΡΗΣΜΟΥ
ἢ ΠΛΗΜΜΥΡΑΣ.

Α') Ἐμπρησμός.

Ἄρθρ. 408.

Ὅστις ἔβαλε πῦρ εἰς οἰκήματα, εἰς πεπληρωμένα πλοῖα, εἰς ἀποθήκας, ἢ ναυπήγια, τὰ ὅποια κατοικοῦνται, ἢ χρησιμεύουν πρὸς κατοίκησιν, ἢ εἰς ἄλλας ἀνθρώπων κατασκευώσεις, ἢ εἰς κτίρια ἢ πράγματα, τὰ ὅποια προσεγγίζουσι τοσοῦτον εἰς κατοικίας καὶ κατασκευώσεις ἀνθρώπων ὥστε δύνανται νὰ μεταδώσωσιν εἰς ταῦτα τὸ πῦρ, τιμωρεῖται. — 1) μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα, ἐὰν δὲν ἐξερράγη τὸ πῦρ. — 2) μὲ δεσμὰ διὰ βίου, ἐὰν ἐξερράγη τὸ πῦρ. — 3) μὲ θάνατον, ἐὰν, ἐκτὸς τῆς ἐκρήξεως τοῦ πυρὸς, συνέβησαν ἐν ταῦτῳ καὶ αἱ εἰς τὸ ἀκόλουθον ἄρθρον 409 ὀριζόμεναι ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις, ὅλαι ὁμοῦ ἢ ἐν μέρει.

Ἄρθρ. 409.

Ὡς αἰτίαι ἐπιβαρύνουσαι θεωροῦνται. — 1) ἐὰν διὰ τοῦ ἐκτραγέντος πυρὸς ἐφονεύθη ἢ ἐπικινδύνως ἐβλάφθη τις, καθ' ὅσον ὁ ἐμπρηστής ἠδύνατο νὰ προΐδῃ τὸ συμβᾶν

τοῦτο.—2) ἐὰν τὸ πῦρ ἐξερράγη καθ' ὃν χρόνον συνήθως οἱ κάτοικοι ὑπνώττουσιν. — 3) ἐὰν ὁ ἐμπρησμὸς συνέβη εἰς πόλεις ἢ χωρία, καθ' ὃν καιρὸν τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων μέρος εὐρίσκετο ἐκτὸς αὐτῶν, καὶ τοῦτο ἦτο γνωστὸν εἰς τὸν ἐμπρηστήν. — 4) ἐὰν ὁ κακοῦργος ἔβαλε πῦρ εἰς πόλεις ἢ χωρία κατὰ διαφόρους τόπους συγχρόνως, καὶ τὸ πῦρ ἐξερράγη τοῦλάχιστον εἰς ἓνα τόπον. — 5) ἐὰν τὸ πῦρ ἐβλήθη εἰς τοιούτους συναθροίσεως τόπους, ὅπου πολὺς ἀριθμὸς ἀνθρώπων ἐξετέθη εἰς τῆς βλάβης τὸν κίνδυνον.—6) ἐὰν ὁ ἐμπρησμὸς ἔγεινεν ἐν καιρῷ κοινῆς ἀνάγκης, στάσεως, πολέμου, ἐν κινδύνῳ πλημμύρας, καὶ τῶν τοιούτων.—7) ἐὰν τὸ πῦρ ἐβλήθη εἰς κτίρια, ὅπου εἶναι ταμιεύματα πυρίτιδος, ἢ εἰς τόπους, πλησίον τῶν ὁποίων εὐρίσκονται τοιαῦτα, καὶ ὁ ἐμπρηστὴς εἶχεν εἶδῃσιν τοῦ πράγματος.—8) ἐὰν ὁ ἐμπρηστὴς ἔβαλε τὸ πῦρ ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ εὐκολύνῃ ἑαυτὸν ἢ ἄλλους εἰς ἐκτέλεσιν ἄλλου κακουργήματος, τοῦ ὁποίου καὶ ἔγεινε τῶνόντι τοῦλάχιστον ἀπόπειρα.

Ἄρθρ. 410.

Ὅστις βάλλει πῦρ εἰς μεμονωμένα ἀκατοίκητα κτίρια, εἰς ἀποδοχεῖα, πλοῖα, ἀποθήκας, ναυπήγια, ἐκτὸς τῶν εἰς τὸ ἄρθρον 408 διαλαμβανομένων περιστάσεων, εἰς κεχωρισμένους σωροὺς ξύλων, συγκεκομισμένους καὶ εἰς τὸ ὑπαιθρον ἔτι κειμένους καρποὺς ἀγρῶν, λειμώνων, καὶ κήπων, εἰς χωριστὰ δένδρα, αἵμασιὰς, θάμνους, καὶ ἱ (γρ. ἢ) εἰς ἄλλα πράγματα, ἐκ τῆς ἐμπρήσεως τῶν ὁποίων δὲν εἶναι παντάπασι πιθανὸν οὔτε τὸ πῦρ νὰ μεταδοθῇ, οὔτε νὰ κινδυνεύσουν κατοικίαι ἀνθρώπων, τιμωρεῖται, ἐὰν μὲν τὸ πῦρ δὲν ἐξερράγη, μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν, ἐὰν δὲ ἐξερράγη, τοῦλάχιστον ἐξ μηνῶν.

Ἄρθρ. 411.

Ὁ ἐμπρησμὸς ὅστις σ υ ν έ β η (γρ. ἐπράχθη) ἰδίως εἰς δάση, ἢ εἰς μήπω θερισμένους δημητριακοὺς καρποὺς, χωρὶς ὁμῶς νὰ φέρη κίνδυνον εἰς ἀνθρώπους, ἢ εἰς ἀνθρώπων κατασκηνώσεις, τιμωρεῖται μὲ εἰρκτὴν, καὶ, ἐὰν τὸ πῦρ ἐξερράγη, μὲ πρόσκαιρα δεσμά.

Ἄρθρ. 412.

Ὅστις βάλλει μόνος πῦρ εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν του. — 1) ἐὰν ἡ πυρπόλησις συμβῇ μὲ κίνδυνον ἀνθρώπων ἢ ξένης ἰδιοκτησίας, τιμωρεῖται κατὰ τοὺς ὅρους τῶν προηγουμένων ἄρθρων. — 2) ἄλλως δὲ, τιμωρεῖται μόνον ὅταν γενῇ μὲ σκοπὸν ἀπάτης· καὶ, ἐπὶ ἀπλῶ μὲν ἐμπρησμῶ, μὲ φυλάχισιν τοῦλάχιστον ἐξ μηνῶν· ἐὰν ὁμῶς ἡ γενεσμένη βλάβη ὑπερβαίνει τὰς τετρακοσίας δραχμάς, μὲ εἰρκτὴν.

Ἄρθρ. 413.

Ἐκρηξίς πυρὸς ὑπάρχει ὡςάκις τὸ πῦρ μεταδοθῇ εἰς ἄλλα πράγματα, ἐκτὸς τῶν ἐμπρηστικῶν ὑλῶν.

Ἄρθρ. 414.

Ἡ ὑποτροπὴ ἢ συρροὴ ἐπισύρει εἰς τοὺς ἐμπρησμοὺς τὸ ἀμέσως θαρύτερον εἶδος τῆς ποινῆς τότε μόνον, — 1) ὅταν ἐπρόκειτο νὰ καταγνωσθῇ εἰς τὸν ὑπότροπον ποινὴ τοῦ αὐτοῦ εἶδους μὲ τὴν ὁποίαν αὗτος ὑπέφερε πρότερον. — 2) ὅταν ἐκ τῶν συρρεόντων ἐμπρησμῶν τοῦλάχιστον οἱ τρεῖς ἀξιοποινότεροι ἤθελον τιμωρεῖσθαι μὲ ποινὴν τοῦ αὐτοῦ εἶδους. — Ἡ τοιαύτη μετάβασις ἐπὶ τὴν ἀμέσως βαρυτέραν ποινὴν δὲν συμβαίνει ποτὲ ὡς πρὸς τὴν ποινὴν

τοῦ θανάτου, ἐὰν ἡ πρᾶξις καθ' ἑαυτὴν δὲν ἐπισύρῃ τὴν τοιαύτην ποινὴν.

**Αρθρ.* 415.

Ὅστις, βαλὼν πῦρ, ἐμποδίσει τὴν ἔκρηξιν αὐτοῦ, ἀπαλλάττεται τῆς ποινῆς· ὅστις δὲ σβύσει ἀμέσως ὁ ἴδιος τὸ μόνις ἐκραγὲν πῦρ εἰς τρόπον, ὥστε δὲν προέκυψε καμμία ἄλλη ζημία παρὰ τὴν συμβᾶσαν ἐκ μόνης τῆς ἐκρήξεως αὐτοῦ, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν ἐνὸς μέχρις ἑξ μηνῶν, καὶ ὑποβάλλεται εἰς ἰδιαιτέραν ἀστυνομικὴν ἐπτήρησιν.

**Αρθρ.* 416.

Ἐὰν τὸ πῦρ, μετὰ τὴν ἔκρηξιν, καὶ ἀφοῦ ἔφερε ζημίαν τινὰ, ἀλλὰ πρὸ τῆς περαιτέρω διαδόσεώς του σβεσθῇ παρ' αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐμπρηστοῦ, ἢ διὰ τῆς αὐθορμήτου προσπαθείας του, καταγινώσκειται τότε ἡ ποινὴ τῶν προσκαίρων δεσμῶν ἀντὶ τοῦ θανάτου, πλὴν τῆς εἰς τὸ *ἀρθρ.* 409 ἀριθμ. 1. ὠρισμένης περιπτώσεως· ἡ εἰρκτὴ ἀντὶ τῶν διὰ βίου δεσμῶν· ἡ φυλάκισις ἀντὶ τῶν προσκαίρων δεσμῶν· καὶ ἡ μέχρις ἐνὸς ἔτους φυλάκισις ἀντὶ τῆς εἰρκτῆς· ὁσάκις δὲ, ἄνευ τῶν μετριάζοντων τὴν ποινὴν λόγων (γρ. ἐλαφρυντικῆς περιστάσεως) ἤθελεν ἀπαιτεῖσθαι ἡ ποινὴ τῆς φυλακίσεως, πρέπει αὕτη νὰ ἐλαττωῖται ἀναλόγως, καὶ νὰ μὴ ὑπερβαίνει ποτὲ τοὺς τρεῖς μῆνας.

**Αρθρ.* 417.

Ὅστις ἐξ ἀπροσεξίας ἢ ἀμελείας ἔγεινεν αἷτιος ἐμπρησμοῦ, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν. — Εἰς τὴν αὐτὴν ποινὴν ὑποβάλλεται καὶ ὅστις, δι' ἀποκρύψεως

τοῦ εἰς τὴν κατοικίαν του συμβάντος ἔμπρησμοῦ, ἔγεινεν αἷτιος τῆς ἐπιβλαβοῦς διαδόσεως αὐτοῦ.

⁴ *Αρθρ.* 418.

Ἐξαιρεῖται πάσης ποινῆς ὁ ἐξ ἀμελείας γινόμενος αἷτιος τοῦ ἔμπρησμοῦ, ἐὰν τὸν καταπαύσῃ ὁ ἴδιος, ἢ διὰ τῆς ταχείας πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀγγελίας του δώσῃ ἀφορμὴν εἰς κατάπαυσιν ἢ ἀνακοπὴν τῆς διαδόσεως τοῦ πυρός.

I) Εἰσαγωγή.

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἡδὴ χρόνων λίαν αὐστηρῶς τὸ ἔγκλημα τοῦ ἔμπρησμοῦ ἐτιμωρεῖτο. Ἐν Ἀθήναις τοὺς κατηγορουμένους ἐπὶ ἔμπρησμῳ ἐδίκαζε, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Δημοσθένους ¹⁾, ὁ Ἄρειος Πάγος, ἐξ οὗ εἰκάζεται, ὅτι οἱ ἔνοχοι διὰ τῆς ἐσχάτης ποινῆς τοῦ θανάτου καὶ τῆς δημεύσεως τῆς περιουσίας ἐτιμωροῦντο ²⁾.

Ἐν Ῥώμῃ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ δωδεκαδέλτου νόμου, οὓς μνημονεύει ὁ Γάϊος ³⁾, ἡπειλεῖτο ἡ ποινὴ τοῦ διὰ πυρὸς θανάτου κατὰ τοῦ ἐμβάλλοντος πῦρ εἰς κτίρια, ἢ εἰς σωρὸν δημητριακῶν καρπῶν παρακειμένων εἰς κατοικίαν τινά. Δυνάμει δὲ τοῦ Ἀκουιλίου νόμου, ὁ ἔμπρησμος, ὡς *damnum injuria datum*, ἐχορήγει δικαίωμα πολιτικῆς ἀποζημιώσεως ⁴⁾.

¹⁾ Κατὰ Ἀριστοchr. 22.— Πολυδ. VIII. 40.

²⁾ Thonissen le droit pénal de la république Athénienne σελ. 298.—Schaper ἐν Holtzendorff's Handb. tom. III σελ. 871.

³⁾ Lex 9 (47. 9. de incendio) Gajus libro IV. ad leg XII. tabularum. «Qui aedes acervumque frumenti juxta domum positum combusserit, vinctus verberatus igne necari jubetur, si modo sciens prudensque id commiserit; si vero casu, id est negligentia, aut noxam sarcire jubetur, aut, si minus idoneus sit, levius castigatur. Appellatione autem aedium omnes species aedificii continentur».—Berncr Lehrb. σελ. 589.

⁴⁾ Lex 27 § 5. (9. 2 ad leg. Aquil.)

Αἱ ἐπὶ Σύλλα καὶ κατὰ τοὺς ἀμέσως ἐπομένους χρόνους ἐπικρατήσασαι ἐν Ῥώμῃ πολιτικαὶ ἀνωμαλῖαι ὑπῆρξαν ἀφορμῇ, ὅπως εἰδικαί τινες περιπτώσεις τοῦ ἐμπρησμοῦ, ἐπὶ σκοπῷ φόνου ἢ βίας διαπραττομένου, ὑπαχθῶσιν εἰς τοὺς περὶ τῶν ἐγκλημάτων αὐτῶν ἐκδοθέντας ἰδιαιτέρους νόμους. Οὕτω κατὰ τὴν *Lex Cornelia de sicariis* ἐτιμωρεῖτο διὰ τῆς ποινῆς τῆς τοῦ ὕδατος καὶ πυρὸς ἀπαγορεύσεως (*aquæ et ignis interdictio*) ὁ ἐκ προαιρέσεως γενόμενος ἐμπρησμὸς ἐντὸς τῆς Ῥώμης ἢ εἰς ἀπόστασιν χιλίων βημάτων (*in urbe Roma propiusve mille passus*¹⁾ κατὰ δὲ τὴν *lex Pompeja* καὶ *lex Julia de vi* ἐτιμωρεῖτο ὁ ἐμπρησμὸς ὁ ἐν καιρῷ στάσεως, ἢ διὰ συναθροίσεως πολλῶν, ἢ ἐνώσεως (*in coetu, concursu, turba, seditione*) ἐκτελούμενος²⁾. Ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας διετυπώθη ἀκριβέστερον καὶ πληρέστερον ἢ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος διὰ τῆς πρακτικῆς τῶν δικαστηρίων μᾶλλον ἢ διὰ νομοθετικῶν διατάξεων, διεκρίνετο δὲ ὁ ἐμπρησμὸς ὁ ἐντὸς τῆς πόλεως γενόμενος (*intra oppidum*), ὅστις αὐστηρότερον, ἀπὸ τοῦ ἐκτὸς τῆς πόλεως (*extra oppidum, casam aut villam*) ὅστις ἡπιώτερον ἐτιμωρεῖτο³⁾.

Μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἐκτάκτων ἐγκλήσεων (*cognitiones extraordinariæ*) ἐτιμωρεῖτο ἐκτὸς τοῦ ἐμπρησμοῦ τῶν οἰκημάτων, καὶ ὁ ἐμπρησμὸς διαφόρων ἄλλων ἀντικειμένων, οἷον ἀμπελώνων, ἐλαιώνων, δημητριακῶν καρπῶν κτλ.⁴⁾.

Ἐν τῷ ἀρχαίῳ Γερμανικῷ δικαίῳ ἐτιμωρεῖτο διὰ θανατικῆς ποινῆς ὁ ἐκ δολίης προαιρέσεως ἐμπρησμὸς κατωκημένων κτι-

¹⁾ *Lex* 4. (48. 8 ad leg. Corn. de sic.). *Lex* 11. Cod (9. 1. de his qui acc.).

²⁾ *Lex* 5 (48. 8 ad leg. Jul. de vi. publ.) Paul. S. R. V. 26 § 3.

³⁾ *Lex* 28 § 12 (48. 19 de pœnis). *Lex* 12 § 1. (47. 9. de incend. Paul. S. R. V. 20 § 2. Ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας ἐγένετο καὶ ἡ διάκρισις τοῦ ἐκ δολίης προαιρέσεως, τοῦ ἐξ ἀμελείας καὶ τοῦ ἐκ τυχαίου συμβεβηκότος ἐμπρησμοῦ.—Rein Criminalrecht d. Römer σελ. 769.—Meyer Lehrb. § 144 σελ. 546.

⁴⁾ Paul. S. R. V. 20 § 5.—*Lex* 16 § 9 (48. 19 de pœnis).

ρίων, ὁ ἐν καιρῷ νυκτὸς γενόμενος ἐπὶ σκοπῷ κλοπῆς, ληστείας ἢ φόνου (Nacht-Mord-Walt-Brand). Ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐμπρησμῶν κατεγινώσκετο κατὰ τοῦ ἐνόχου χρηματικὴ ἀποζημίωσις. Τὴν ποινὴν τοῦ διὰ πυρὸς θανάτου ἀπειλεῖ καὶ ἡ Καρολίνα ἐν ἀρθρ.125 κατὰ τῶν ἐνόχων ἐμπρησμοῦ, ἄνευ ειδικωτέρας τινὸς διακρίσεως τοῦ εἵδους τῆς πράξεως καὶ τῶν περιστάσεων τῆς ἐκτελέσεως. Ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν δικαστηρίων ἡ διάταξις αὕτη ἐθεωρεῖτο ἀναφερομένη εἰς τοὺς ἐνόχους ἐμπρησμοῦ κατωκημένων κτιρίων ἐκ δολίας προαιρέσεως γινομένου¹⁾).

Ἐκ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν ὁ Γαλλικὸς ποιν. νόμος κατατάσσει τὸν ἐμπρησμὸν μεταξὺ τῶν κατὰ τῆς ιδιοκτησίας ἐγκλημάτων²⁾).

Ἡ ἀρχικὴ διάταξις τοῦ ἀρθρ.434, ἡ ἐν τῷ νόμῳ τοῦ 1810 περιεχομένη, δι' ἧς ἀδιακρίτως ἡ τοῦ θανάτου ποινὴ ἠπειλεῖτο κατὰ πάντων τῶν ἐνόχων ἐμπρησμοῦ, ἐθεωρήθη ἀτελὴς καὶ ἀδόκιμος, διότι ἐξ ἴσου ἀξιόποινον ἐχαρακτήριζε τὸν ἐνοχὸν ἐμπρησμοῦ κατωκημένων ὡς καὶ ἀκατοικήτων κτιρίων, ἡ δ' αὖ σους, ἡ ξυλίας, ἡ καρπῶν, παρέλειπε δὲ τὴν τιμώρησιν τοῦ ἐνόχου ἐμπρησμοῦ τῶν ιδίων αὐτοῦ πραγμάτων, ἐξ οὗ ἡδύνατο νὰ προέλθῃ εἰς ἄλλους βλάβη. Ὡς ἐκ τούτου τὸ ἀρθρ. 434 ὑπέστη διαφόρους ἀλληλοδιαδόχως τροποποιήσεις διὰ τῶν νόμων τῆς 28 Ἀπριλ. 1832 καὶ τῆς 13 Μαΐου 1863, δι' ὧν συνεπληρώθησαν αἱ ἀρχικαὶ αὐτοῦ διατάξεις, διςτάλη ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποινοῦ τοῦ αὐτουργοῦ καὶ ἡ καταγνωστέα ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περιπτώσει ποινὴ³⁾).

Ἐπίσης καὶ ὁ Βυζαντινὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 ἐχαρακτήριζε τὸν ἐμπρησμὸν ὡς ἀδίκημα συνεπιφέρον τὴν φθορὰν ἢ

¹⁾ Schaper ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 873.

²⁾ Code pénal Liv. III tit. II. ch. II «crimes et delits contre les propriétés» Sect III art. 434 suiv.

³⁾ Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3756.—Blanche Code pénal tom. VI § 452.

βλάβην τῆς περιουσίας, καὶ ἐκήρυσσεν ἐνόχον αὐτοῦ τὸν ἐμβαλόντα πῦρ ἐκ δολίας προαιρέσεως εἰς ἀλλότρια πράγματα, ἢ εἰς ἴδια μὲν αὐτοῦ, τῶν ὁποίων ὅμως ὁ ἐμπρησμὸς ἠδύνατο νὰ φέρῃ κίνδυνον εἰς τοὺς ἐνοικοῦντας ἢ εἰς ἄλλων καταοικίας. Τὸ ἔγκλημα ἐθεωρεῖτο τετελεσμένον, καὶ ἐὰν ἐλαχίστη ἐκ τοῦ ἐμπρησμοῦ ἐπήρχετο ζημία, ὡς καὶ ὅταν τὸ πῦρ ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκρηξίν αὐτοῦ ἐσβύνετο (ἄρθρ. 247). Πρὸς διαστολὴν τοῦ ἀξιοποίνου τῶν ἐνόχων διέκρινε τέσσαρας βαθμοὺς ἐμπρησμοῦ (ἄρθρ. 248—251).

Τὸ Βαυαρικὸν νομοσχέδιον τοῦ 1822 (ἄρθρ. 189 ἐπ.) ἐπεχείρησε νὰ μεταβάλῃ τὸ σύστημα τοῦ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου χαρακτηρῖσιν τὸν ἐμπρησμὸν ὡς ἀδίκημα προσβάλλον τὴν δημοσίαν ἐν τῷ κράτει ἀσφάλειαν, ἀλλ' ὅμως τὰ ἀμέσως ἐπόμενα νομοσχέδια τοῦ 1827 (ἄρθρ. 290—300) καὶ 1831 (ἄρθρ. 337—347) ἐπανῆλθον καὶ αὖθις εἰς τὸ σύστημα τοῦ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου καταλέξαντα τὸν ἐμπρησμὸν μεταξὺ τῶν κατὰ τῆς περιουσίας ἀδικημάτων, καὶ θεωρήσαντα τὸν ἐξ αὐτοῦ ἐπερχόμενον κίνδυνον τῆς διαταράξεως τῆς κοινῆς ἀσφαλείας ὡς εὐλογον μόνον ἀφορμὴν τῆς ἐπιτάσεως τῆς ποινῆς, διότι, ἐὰν ὡς κύριον χαρακτηριστικὸν στοιχεῖον τοῦ ἐμπρησμοῦ λάβωμεν τὸν εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν ἀπειλούμενον κίνδυνον, θέλομεν πολλάκις περιέλθει εἰς δυσχερῆ θέσιν πρὸς δικαιολόγησιν τῆς καταγνωστέας ποινῆς κατὰ τοῦ μᾶλλον κακοδόλου ἐμπρηστοῦ, ἐὰν ἐκ τῆς πράξεως αὐτοῦ δὲν ἐπῆλθεν, ὡς δύναται ἐνίοτε νὰ συμβῇ, ὁ ἐλάχιστος κίνδυνος εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν¹⁾.

Τὰς διατάξεις τῶν δύο τελευταίων Βαυαρικῶν Νομοσχεδίων ἀνευρίσκομεν ἐν τῷ ἡμετέρῳ ποινικῷ νόμῳ, ὅστις διακρίνει τὸν ἐκ δολίας προαιρέσεως ἐμπρησμὸν (ἄρθρ. 408—412) ἀπὸ τοῦ ἐξ ἀμελείας προελθόντος (ἄρθρ. 417—418). Ὁ ἐκ δόλου ἐμπρησμὸς διαστέλλεται εἰς ἐμπρησμὸν ἀντικειμένων ἁλλοτρίας περιουσίας, καὶ εἰς ἐμπρησμὸν ἰδιοκτητῶν ἀντικειμένων. Ἐκτὸς

¹⁾ Motive z. Entwürfe 1827. σελ. 332.

τῶν εἰδικῶν περὶ ἐμπρησμῶν διατάξεων ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον νὰ προστεθῶσι καὶ γενικοὶ ἔριρμοι, λύοντες διάφορα σχετικὰ ὡς πρὸς τὸ ἐγκλημα αὐτὸ ζητήματα, οἷον τὸ ζήτημα περὶ ἐκρήξεως τοῦ πυρὸς (ἄρθρ. 413), περὶ ὑποτροπῆς καὶ συρροῆς (ἄρθρ. 414) ὡς καὶ περὶ ἐμπράκτου μετανοίας (ἄρθρ. 415—418).

II) Ἐμπρησμός ἐκ δολίας προαιρέσεως.

α') Ἀλλοτρίων πραγμάτων.

Ὁ εἰς ἀλλότρια πράγματα γενόμενος ἐμπρησμός κατὰ τοσοῦτον θεωρεῖται φέρων σοβαρότερον χαρακτηῖρα, καθόσον ὁ ἐξ αὐτοῦ ἀπειλούμενος κίνδυνος εἶναι μείζων, διὸ διακρίνεται εἰς ἐμπρησμὸν γενόμενον εἰς κατωκημένα κτίρια ἢ εἰς πράγματα μετ' αὐτῶν συνεχόμενα, εἰς ἐμπρησμὸν ἀκατοικήτων κτιρίων, καὶ εἰς ἐμπρησμὸν δασῶν, ἢ ἀθερίστων δημητριακῶν καρπῶν.

1) Ἐμπρησμός κατωκημένων κτιρίων. — Περὶ τῆς πρώτης τῶν εἰρημένων περιπτώσεων πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 408, χαρακτηρίζον ὡς ἔνοχον αὐτοῦ τὸν ἐμβαλόντα πῦρ εἰς οἰκήματα, εἰς πεπληρωμένα πλοῖα, εἰς ἀποθήκας ἢ ναυπήγια, τὰ ὅποια κατοικοῦνται ἢ χρησιμεύουν πρὸς κατοίκησιν ἢ εἰς ἄλλας κατασκευάσεις ἀνθρώπων. Ὅθεν, ἵνα θεωρηθῇ κτίριόν τι ὡς κατοικημένον, δὲν ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία οἰουδήποτε προσώπου κατὰ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἐτέθη τὸ πῦρ, ἀλλ' ἀρκεῖ ἐν τῷ κτιρίῳ αὐτῷ νὰ ἔχη τις τὴν κατοικίαν του ἢ νὰ ἐχρησίμευσεν ἐν γένει πρὸς κατοίκησιν ¹⁾). Αὐτὸ τοῦτο ἰσχύει καὶ ὡς πρὸς τὰ πλοῖα ²⁾, τὰς ἀποθήκας, καὶ τὰ ναυπήγια.

¹⁾ Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 306, n° 16.

²⁾ Τὸ γερμανικὸν κείμενον τοῦ ἄρθρ. 408 ποιεῖται χρῆσιν τῶν λέξεων *bemannten Schiffen*. ὅπερ δηλοῖ πλοῖα, ἐφ' ὧν ὑπάρχει τὸ ἐκ ναυτῶν καὶ ἄλλων ἐπιβατῶν πλήρωμα, οὐχὶ δὲ ἀπλῶς φορτωμένα πλοῖα. Ὑπὸ τὴν λέξιν δὲ πλοῖον ἐννοητέον πᾶν ναυπήγημα πρὸς ναυτιλίαν προωρισμένον, ὅθεν τὸ μέγεθος αὐτοῦ καὶ εἶδος οὐδεμίαν ἔχει

Ἐν τῇ αὐτῇ κατηγορίᾳ τῶν οἰκημάτων, πλοίων, ἀποθηκῶν καὶ ναυπηγίων καταλέγει τὸ ἄρθρ. 408 καὶ τὰς λοιπὰς τῶν ἀνθρώπων κατασκηνώσεις ἢ κυριολεκτικώτερον τὰ λοιπὰ τῶν ἀνθρώπων ἐνδιαίτηματα ¹⁾. Ὡς τοιαῦτα δὲ δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα ἢ γραφεῖα, τοὺς σταθμοὺς τῶν σιδηροδρόμων, τὰ διαμερίσματα τῶν ἀμαξοστοιχιῶν τοῦ σιδηροδρόμου (Wagons), τὰς σκηνάς ἢ καλύβας τῶν στρατοπέδων, ἢ τὰς ὑπὸ ἀγροτῶν κατοικουμένας κτλ. ²⁾.

Τὸ ἄρθρ. 408, προλαμβάνον πάντα ἐνδοιασμόν, ὅστις ἡδύνατο νὰ προκύψῃ, ἐὰν τὸ πῦρ δὲν ἐτέθη ἀμέσως ἐν τινι τῶν προεκτεθέντων ἀντικειμένων, ὀρίζει, ὅτι ἐπίσης ἀξιόποινος λογίζεται ἢ πράξις, ἐὰν τὸ πῦρ ἐτέθη εἰς κτίρια ἢ πράγματα συνεχόμενα καὶ ἐγγὺς ὄντα πρὸς τὰς κατοικίας ἢ κατασκηνώσεις τῶν ἀνθρώπων, ὥστε ἐκ τῶν ἐμπρησμοῦ ἐκείνων δύναται νὰ μεταδοθῇ εἰς ταύτας τὸ πῦρ. Ἐντεῦθεν ἔπεται, ὅτι ὁ ἐμπρησμός τῶν παραρτημάτων οἰκίας τινός, οἷον ἀχυρώνων, ἀποθηκῶν ἐν τῇ αὐτῇ αὐτῆς κειμένων κτλ., καὶ ἂν δὲν χρησιμεύωσι πρὸς κατοικίαν ἀνθρώπων, δύναται ὅμως δι' αὐτῶν νὰ μεταδοθῇ τὸ πῦρ εἰς τὴν οἰκίαν, ὑπάγεται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 408.

Τὸ ἀξιόποινον τοῦ αὐτουργοῦ ἐν ταῖς περιπτώσεσι τοῦ ἄρθρ. 408 κανονίζεται ἀναλόγως τοῦ ἐπελθόντος ἀποτελέσματος,

σημασίαν. Ὡς πλοῖα ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ ταύτῃ σημασίᾳ δύνανται νὰ θεωρηθῶσι καὶ τὰ ἀκάτια καὶ οἱ λέμβοι. — Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3821.

¹⁾ Τὸ γερμανικὸν κείμενον ποιεῖται χρῆσιν τῆς λέξεως *Aufenthaltsorten*, ὅπερ δηλοῖ πᾶν οἰονδήποτε μέρος, ὅπου διαμένουσιν ἄνθρωποι.

²⁾ Καὶ ἐὰν τὰ ἀντικείμενα ταῦτα χρησιμεύωσιν εἰς ἐνὸς ἀνθρώπου μόνον διαμονήν, ἐφαρμοστέον ἐστὶ τὸ ἄρθρ. 408. Ἐὐν ὅμως ἐγκατελείφθησαν, καὶ οὐδεὶς ἐν αὐτοῖς διαμένει; Φρονοῦμεν, ὅτι δὲν κρατεῖ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 408, διότι διακρίνει τὰς κατασκηνώσεις ἀπὸ τὰ χρήσιμα πρὸς κατοικίαν κτίρια.

ὅθεν καταγινώσκεται ἡ ποινὴ τῶν προσκαίρων δεσμῶν, ἐὰν δὲν ἐξερράγη τὸ πῦρ.

Τῶν διὰ βίου δεσμῶν, ἐὰν ἐξερράγη τὸ πῦρ.

Τοῦ θανάτου, ἐὰν ἐκτὸς τῆς ἐκρήξεως τοῦ πυρὸς συντρέχη μία τις ἢ πλειότεραι τῶν ἐν ἄρθρ. 409 μνημονευομένων ἐπιβαρυντικῶν περιπτώσεων, ἦτοι·

1) Ἐὰν διὰ τοῦ ἐκραγέντος πυρὸς ἐφονεύθῃ ἢ ἐπικινδύνως ἐβλάβῃ τις, καθόσον ὁ ἐμπρηστής ἠδύνατο νὰ προΐδῃ τὸ συμβάν τοῦτο. Πότε ἠδύνατο νὰ προΐδῃ τοῦτο ὁ ἐμπρηστής, εἶναι ζήτημα πραγματικόν, οὗ ἡ λύσις ἤρτηται ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν διαφόρων περιστάσεων τῶν συντρεχουσῶν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος. Ἐπιτείνεται δὲ τὸ ἀξιόποινον αὐτοῦ, διότι ὑπάρχει συρροή δόλου ὠρισμένου (dol. determinatus), σκοποῦντος τὸν ἐμπρησμόν, καὶ δόλου ἐνδεχομένου (dol. eventualis), συνεπεία τοῦ ὁποίου ὁ ἐνοχος ἀποδέχεται καὶ τὸν πιθανὸν φόνον ἢ τὴν βλάβην προσώπου τινός. Ἡ περίπτωσις αὕτη δύναται ἰδίως νὰ συμβῇ ἐπὶ ἐμπρησμοῦ κατωκημένων κτιρίων, ἐὰν ἀποδειχθῇ, ὅτι καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἐμπρηστής ἔθετο πῦρ, εὕρισκοντο ἐν αὐτοῖς ἄνθρωποι, ἀδιαφόρως ἂν οὗτοι ἦσαν οἱ κάτοικοι τοῦ κτιρίου ἢ ἄλλα πρόσωπα τυχαίως εὕρισκόμενα ἐν αὐτῷ ¹⁾).

Ὁ θάνατος ἢ ἡ βλάβη τοῦ προσώπου ἀπαιτεῖται νὰ ἐπέλθῃ διὰ τοῦ ἐκραγέντος πυρὸς, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι μόνον ὁ ἐκ καυτηριάσεως τοῦ σώματος ἐπελθὼν θάνατος ἢ ἡ βλάβη αὐτοῦ ὑπανοοῦνται· καὶ πᾶν ἕτερον εἶδος θανάτου ἢ βλάβης διὰ τοῦ ἐκραγέντος πυρὸς ἐπελθόν, οἷον ὁ

1) Ἐὰν ἐκ τῶν πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ πυρὸς προσδραμόντων ἐφονεύθῃ ἢ ἐβλάβῃ πρόσωπόν τι, ὁ θάνατος ἢ ἡ βλάβη αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς αἰτία ἐπιβαρύνουσα, διότι ὁ ἐμπρηστής δὲν ἠδύνατο μετὰ πιθανότητος νὰ προΐδῃ τοῦτο. Motive z. Entwürfe 1827 σελ. 339. — Schmidtlein Prüfungen σελ. 190.

δι' ἀσφυξίας θάνατος, ἢ ἡ διὰ πτώσεως βλάβη, θεωρεῖται ὡς συνέπεια τοῦ ἐκραγέντος πυρὸς ¹⁾).

2) Ἐὰν τὸ πῦρ ἐξεράγη, καθ' ὃν χρόνον συνήθως οἱ κάτοικοι ὑπνώττουσιν, ὅτε ὁ κίνδυνος μείζων ὑπάρχει διὰ τὸ δυσχερὲς ἢ ἀνέφικτον τῆς ἐγκαίρου καταστολῆς τοῦ πυρὸς καὶ τὴν ἐνδεχομένην τοῦ θανάτου ἢ τῆς βλάβης προσώπου τινὸς πιθανότητα. Ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἐβλήθη τὸ πῦρ, δὲν ἐξετάζεται, ὥστε ὁ ἔνοχος δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὑπὲρ ἑαυτοῦ πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἐπιβαρυντικῆς ταύτης αἰτίας τὸν ἰσχυρισμὸν, ὅτι τὸ πῦρ ἐτέθη ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ, ὅτι διαρκούσης τῆς ἡμέρας ἢ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν συνήθως δὲν ὑπνώττουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἤθελεν ἐκραγῇ ²⁾).

3) Ἐὰν ὁ ἐμπρησμὸς συνέβη εἰς πόλεις ἢ χωρία, καθ' ὃν καιρὸν τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων μέρος εὕρισκετο ἐκτὸς αὐτῶν, καὶ τοῦτο ἦτο γνωστὸν εἰς τὸν ἐμπρηστὴν. Καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἔνεκα τῆς ἀπουσίας τῶν κατοίκων ἐπαυξάνεται ὁ ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς κίνδυνος, καὶ ὡς ἐκ τούτου μᾶλλον ἀξιόποινος καθίσταται ἡ πράξις.

4) Ἐὰν ὁ κακοῦργος ἔβαλε πῦρ εἰς πόλεις ἢ χωρία κατὰ διαφόρους τόπους συγχρόνως, καὶ τὸ πῦρ ἐξεράγη τοῦλάχιστον εἰς ἓνα τόπον.

Εὐνόητος εἶναι ὁ λόγος, δι' ὃν ἡ περίπτωσις αὕτη θεωρεῖται ὡς ἐπιβαρύνουσα τὸ ἀξιόποινον τοῦ ἐμπρησμοῦ αἰτία. Ὁ θέτων εἰς διαφόρους τόπους συγχρόνως πῦρ γίνεται παραιτίος τοῦ διαμερισμοῦ τῶν πρὸς κατὰσβεσιν αὐτοῦ ἐν περιπτώσει ἐκρήξεως προωρισμένων προσώπων, καὶ τῆς μείζονος ὡς ἐκ τούτου πιθανότητος τῆς διαδόσεως τοῦ πυρὸς ἔνεκα τῆς ἐλαττώσεως τῆς χορηγητέας συνδρομῆς. Πρὸς παραδοχὴν τῆς ἐπιβαρυντικῆς αὐτῆς περιπτώσεως δεόν νὰ συντρέχωσιν οἱ ἐξῆς ὅροι :

¹⁾ Häberlin Criminalrecht II. σελ. 323.— Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. 248 σελ. 199.

²⁾ Motive z. Entwürfe 1827 σελ. 310.

α) Νὰ ἐμβάλῃ τις πῦρ εἰς διαφόρους τόπους πόλεων ἢ χωρίων, ἐπομένως ἢ εἰς διάφορα μέρη ἐνὸς οἰκοδομήματος ἢ συμπλέγματος συνεχομένων οἰκοδομῶν τοποθέτησις ἐμπρηστικῶν ὕλων δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν προκειμένην διάταξιν, διότι τὸ πῦρ δὲν ἐβλήθη εἰς διαφόρους τόπους τῆς πόλεως ἢ τοῦ χωρίου. Ἀλλ' ὁσάκις εἰς διαφόρους τόπους πόλεως ἢ χωρίου ἐτέθη τὸ πῦρ, τὸ ζήτημα τῆς ἀποστάσεως τῶν τοιούτων τόπων δὲν ἔχει σημασίαν τινά, ἀρκεῖ μόνον νὰ ὑπάρχῃ οἰαδήποτε μεταξὺ αὐτῶν ἀπόστασις, καὶ νὰ μὴ γειτνιάζωσιν ἀμέσως πρὸς ἀλλήλους, ὥστε νὰ θεωρηθῇ, ὅτι τὸ πῦρ ἐτέθη εἰς διάφορα σημεῖα ἐνὸς τόπου.

β) Τὸ πῦρ πρέπει νὰ τεθῇ συγχρόνως εἰς τοὺς διαφόρους τόπους τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως, ὥστε ν' ἀπειλῇται καὶ ἡ σύγχρονος ἔκρηξις αὐτοῦ καὶ ὁ κίνδυνος τῆς διασπάσεως τῶν πρὸς κατὰσβεσιν αὐτοῦ ἀπαιτουμένων προσπαθειῶν. Ἐκ τοῦτου ἐννοεῖται ἀμέσως, ὅτι ὁ νόμος ἀπαιτῶν συγχρόνως νὰ τεθῇ τὸ πῦρ εἰς διάφορα μέρη δὲν ἐννοεῖ ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ στιγμῇ, ὅπερ φυσικῶς ἀδύνατον ἀποβαίνει, ἐὰν εἰς τυγχάνῃ ὦν ὁ αὐτουργὸς τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλ' ὑποθέτει τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν τὸ πῦρ ἐβλήθη ἐν ὠρισμένῳ τινὶ χρονικῷ διαστήματι εἰς διαφόρους τόπους οὕτω πως, ὥστε πιθανὴ καθίσταται ἡ σύγχρονος ἔκρηξις αὐτοῦ.

γ) Ἐν ἐνὶ ἐκ τῶν πολλῶν τόπων, ἐν οἷς ἐβλήθη τὸ πῦρ δεόν νὰ γείνη ἔκρηξις αὐτοῦ. Πότε δὲ ὑπάρχει τοιαύτη, γενήσεται κατωτέρω λόγος ¹⁾).

δ) Ἐὰν τὸ πῦρ ἐβλήθη εἰς τοιούτους συναθροίσεως τόπους, ὅπου πολὺς ἀριθμὸς ἀνθρώπων ἐξετέθη εἰς τῆς βλάβης τὸν

¹⁾ Ἐὰν δὲν συμβῇ ἔκρηξις πυρὸς, ὑπάρχει ἀπόπειρα τοῦ ἐγκλήματος τοῦ ἐμπρησμοῦ περιέχοντος τὴν ἐπιβαρυντικὴν ταύτην αἰτίαν, ὅθεν ἐφαρμόζεται ἡ ποινὴ τῶν ἰσοδίων δεσμῶν. Anmerkungen z. Baiersisch. Strafgesetzb. ἄρθρ. 248, σελ. 203. — Häberlin Criminalrecht II σελ. 326.

κίνδυνον. Ὡς τοιοῦτοι τόποι συναθροίσεως δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσι αἱ ἐκκλησίαι, τὰ θέατρα, τὰ δικαστικά καταστήματα, αἱ λέσχαι κτλ. Ἐπειδὴ δὲ ἀπαιτεῖται, ὅπως ἐκ τοῦ ἐμπρησμοῦ ἐκτεθῇ εἰς βλάβης κίνδυνον πολλὸς ἀριθμὸς προσώπων, ἔπεται, ὅτι, καθ' ὃν χρόνον ἐτέθη τὸ πῦρ ἢ ἐξερράγη, τὰ οἰκοδομήματα, ἅτινα ἐχρησίμευον ὡς τόπος συναθροίσεως δὲν πρέπει νὰ ᾧσι καθ' ὁλοκληρίαν κενά, ὅτε ἐκλείπει ὁ λόγος, δι' ὃν ἡ περίπτωσις αὕτη ὡς ἐπιβαρύνουσα αἰτία θεωρεῖται. Τὸ πῦρ δέον νὰ τεθῇ ἢ ἡ ἐκρηξὶς αὐτοῦ νὰ γείνη, καθ' ὃν χρόνον συνήθως εὐρίσκονται ἢ συνειθίζουσιν νὰ συνέρχωνται οἱ πολῖται ¹⁾).

6) Ἐὰν ὁ ἐμπρησμὸς ἔγεινεν ἐν καιρῷ κοινῆς ἀνάγκης, στάσεως, πολέμου, ἐν κινδύνῳ πλημμύρας, καὶ τῶν τοιούτων.

8) Ἐὰν τὸ πῦρ ἐβλήθη εἰς κτίρια, ὅπου εἶναι ταμιεύματα πυρίτιδος, ἢ εἰς τόπους, πλησίον τῶν ὁποίων εὐρίσκονται τοιαῦτα, καὶ ὁ ἐμπρηστὴς εἶχεν εἶδῃσιν τοῦ πράγματος.

Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ὁ ἐκ τοῦ πυρὸς κίνδυνος εἶναι σοβαρότατος, καὶ δύναται εὐλόγως νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποχρῶσα ἐπιβαρυντικὴ αἰτία τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως.

8) Ἐὰν ὁ ἐμπρηστὴς ἔβαλε τὸ πῦρ ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ εὐκολύνῃ ἑαυτὸν ἢ ἄλλους εἰς ἐκτέλεσιν ἄλλου κακουργήματος, τοῦ ὁποίου καὶ ἔγινε τφόντι τοῦλάχιστον ἀπόπειρα.

Τὸ εἶδος τοῦ κακουργήματος δὲν ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ μνημονεύσῃ ὁ νόμος, θέλων νὰ συμπεριλάβῃ ἐν τῇ γενικότητι τῆς ἐκφράσεως πᾶν οἰονδήποτε ἐπιχειρηθὲν κακούργημα πρὸς διευ-

¹⁾ Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. ἄρθρ. 248 σελ. 201. — Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3815. Οἱ κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ σχετικοῦ ἑδαφίου τοῦ ἄρθρ. 434 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου μνημονευόμενοι λόγοι δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἀποχρῶντες πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς ἐν τῷ κειμένῳ ἐρμηνείας, στηριζομένης ἐπὶ τε τοῦ γράμματος τοῦ νόμου καὶ ἐπὶ τῶν ἐπισήμων σημειώσεων τοῦ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου. Ἐκ παραδρομῆς βεβαίως ἡ περίπτωσις αὕτη δὲν μνημονεύεται παντάπασιν ἐν τῷ τροπολογηθέντι ἄρθρ. 434 τοῦ Γαλλ. ποιν. νόμου διὰ τοῦ νόμου τῆς 13 Μαΐου 1863. Blanche Code pénal VI. § 504.

κόλυνσιν τοῦ ὁποίου ἐτελέσθη ὁ ἐμπρησμός. Δύναται δὲ νὰ χρησιμεύσῃ οὗτος οὐ μόνον πρὸς διάπραξιν φόνου, ἢ ληστείας, ἢ κλοπῆς, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν ἀρπαγῆς προσώπου, ἀπαγωγῆς, ἐσχάτης προδοσίας κτλ.

Ἡ λέξις **κακούργημα** πρέπει νὰ ἐννοηθῇ οὐχὶ ἐν τῇ γενικωτέρᾳ αὐτῆς σημασίᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ εἰδικῶς ὑπὸ τοῦ παινικοῦ νόμου ἀποδιδομένη αὐτῇ, ὅθεν, ἐὰν ὁ ἐμπρησμός ἐγένετο πρὸς διευκόλυνσιν πλημμελήματος ἢ πταίσματος, δὲν δύναται ὁ χαρακτήρ τῶν τοιούτων πράξεων νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπιβαρυντικὴ αἰτία τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ ἐμπρησμοῦ καὶ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν διαθανατικῆς ποινῆς τιμώρησιν τοῦ ἐνόχου ¹⁾).

Κατὰ τὴν ῥητὴν δὲ τοῦ νόμου διάταξιν δὲν ἀρκεῖ μόνῃ ἡ ἀπόφασις πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ κακούργηματος, ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ γείνη τοῦλάχιστον ἀπόπειρα αὐτοῦ ²⁾).

2) Ἐμπρησμός ἀκατοικήτων κτιρίων καὶ λοιπῶν ἀντικειμένων. — Περὶ τοῦ τοιούτου ἐμπρησμοῦ πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 410, ὃπερ περιγράφει κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὸ ἄρθρον 408 τὰ ἀντικείμενα, ὧν ὁ ἐμπρησμός περιλαμβάνεται ἐν τῇ κατηγορίᾳ, περὶ ἧς εἰδικῶς προνοεῖ. Εἰσὶ δὲ ταῦτα κτίρια μεμονωμένα καὶ ἀκατοίκητα, ἀποδοχεῖα, πλοῖα, ἀποθήκαι καὶ ναυπήγια. Τὰ εἰρημένα ἀντικείμενα δὲν πρέπει νὰ ὑπάγῃνται εἰς τὰς ἐν ἄρθρ. 408 μνημονευομένας περιπτώσεις, ἐπομένως δὲν πρέπει νὰ κατοικῶνται ἢ νὰ χρησιμεύωσι πρὸς κατοίκησιν, οὐδὲ νὰ προσεγγίζωσιν τοσοῦτον εἰς κατοικίας καὶ κατασκηνώσεις ἀνθρώπων, ὥστε ἐξ αὐτῶν νὰ ᾔναι πιθανὴ ἢ εἰς ἐκεῖνας μετὰδοσις τοῦ πυρός. Ἄν αἱ ἀποθήκαι, τὰ ἀποδοχεῖα, ἢ τὰ πλοῖα ὧσιν πεπληρωμένα ἢ κενά, δὲν διακρίνει ὁ νόμος, διότι ὡς οὐσιῶδες στοιχεῖον πρὸς διαβάθμισιν τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ ἐμπρησμοῦ δὲν θεωρεῖ τὴν ἀξίαν τῶν πυρποληθέντων

¹⁾ Motive z. Entwürfe 1827 σελ. 341.

²⁾ Häberlin Criminalrecht II. σελ. 323.

πραγμάτων, ἀλλὰ τὸν ἐκ τοῦ ἐμπρησμοῦ ἐπαπειλούμενον κατὰ τῶν ἀνθρώπων κίνδυνον ¹⁾).

²⁾ Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ἀντικειμένων μνημονεύει εἰδικῶς τὸ ἄρθρ. 410, κεχωρισμένους σωροὺς ξύλων, συγκεκομισμένους καὶ εἰς τὸ ὑπαιθρον ἔτι κειμένους καρποὺς ἀγρῶν, λειμώνων καὶ κήπων, χωριστὰ δένδρα, αἵμασιās, ἢ θάμνους κτλ., ἀλλὰ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν τοιούτων ἀντικειμένων ἐνδεικτικῶς μόνον ποιῶν, συμπεριλαμβάνει ἐν τέλει αὐτῆς καὶ παντοῖου εἶδους ἄλλα πράγματα ὁμοίας φύσεως.

³⁾ Ἰνα θεωρηθῇ ὁ ἐμπρησμὸς τῶν τοιούτων ἀντικειμένων τιμωρητέος κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρ. 410 ἀπαιτεῖται, ὅπως μὴ ἦ δι' αὐτοῦ πιθανὴ ἡ μετάδοσις τοῦ πυρὸς, καὶ ἐνδεχόμενος ὁ κίνδυνος κατοικιῶν ἀνθρώπων. — Ὑφισταμένου τοῦ ὅρου τούτου, τιμωρεῖται ὁ ἐνοχος, ἐὰν μὲν τὸ πῦρ δὲν ἐξεράγη, μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν, ἐὰν δὲ ἐξεράγη, διὰ φυλακίσεως τοῦλάχιστον ἑξ μηνῶν.

3) Ἐμπρησμὸς δασῶν καὶ ἀθερίστων δημητριακῶν καρπῶν. — Ἀυστηρότερον τιμωρεῖ τὸ ἄρθρ. 411 ²⁾ τὸν ὑπὸ τοὺς προεκτεθέντας ἐν ἄρθρ. 410 ὅρους γενόμενον ἐμπρησμόν τῶν δασῶν ἢ τῶν μήπω θερισμένων δημητριακῶν καρπῶν, διότι, καὶ ὁσάκις δὲν φέρει κίνδυνον εἰς ἀνθρώπους ἢ εἰς ἀνθρώπων κατοικίας, καταγινώσκειται κατὰ τοῦ ἐνόχου ἡ ποινὴ μὲν τῆς εἰρκτῆς, ἐὰν δὲν ἐξεράγη τὸ πῦρ, ἡ ποινὴ δὲ τῶν προσκαίρων δεσμῶν, γενομένης ἐκρήξεως τοῦ πυρὸς. Ὁ δὲ λόγος τῆς τοιαύτης ἐπιτάσεως τῆς ποινῆς ἔγκειται εἰς τὸν ἐνδεχόμενον κίνδυνον τῆς διαδόσεως τοῦ πυρὸς εἰς μεγάλας διαστάσεις, τῆς δυσχερείας πρὸς περιστολὴν αὐτοῦ, καὶ τῶν ἀνεπανορθῶτων ὑπὸ ποικίλας ἐπόψεις ζημιῶν τῶν ἐπερχομένων ἐκ τῆς καταστροφῆς τῶν δασῶν ³⁾).

¹⁾ Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3821.

²⁾ Βρυαρ. Ποιν. νόμου 1813 ἄρθρ. 250.

³⁾ Ὅρ. καὶ ἄρθρ. 2. Νόμου XII' 10 Αὐγούστου 1861 περὶ ἐμπρησμοῦ τῶν δασῶν.

6') Ἰδιοκτητῶν πραγμάτων.

Ἐκ τοῦ δικαιώματος τῆς κυριότητος ἀπορρέει ἡ ἐξουσία τῆς ἀκωλύτου καὶ ἐλευθέρας διαθέσεως τῶν ἀνηκόντων τινὶ πραγμάτων, ἣτις καὶ διὰ τῆς ἐξ οἰκίας προαιρέσεως καταστροφῆς αὐτῶν δύναται νὰ ἐκδηλωθῇ. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὁ ἐμπρησμὸς ἰδιοκτητῶν πραγμάτων δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς πρᾶξις καθ'ἑαυτὴν ἀξιόποινος, τιμωρεῖται δὲ ὁ ἐπιχειρήσας αὐτὸν ἐξαιρετικῶς ἐν ταῖς δυσὶν ἐν ἄρθρῳ 412 ἀναγραφομέναις περιπτώσεσιν.

1) Ἐὰν ἡ πυρπόλησις ἰδιοκτητῶν πραγμάτων συμβῇ μὲ κίνδυνον ἀνθρώπων ἢ ξένης ἰδιοκτησίας, ὅτε ἐφαρμόζονται κατὰ τοῦ ἐνόχου οἱ ὅροι τῶν ἄρθρ. 408—410.

2) Ἐὰν ὁ ἐμπρησμὸς ἐγένετο ἐπὶ σκοπῷ ἀπάτης 1).

Καὶ ἐὰν μὲν ὁ ἐνοχος δὲν ἐπέτυχῃ τὸν σκοπὸν τῆς ἀπάτης, τιμωρεῖται ἕνεκα μόνον τοῦ γενομένου ἐμπρησμοῦ 2) μὲ φυλά-

1) Οἷον ἐάν τις ἐξετέλεσεν ἐμπρησμὸν, ὅπως ὤφελθῃ τὸ ποσὸν τῆς ἀσφαλείας τοῦ πλοίου ἢ τῆς οἰκίας αὐτοῦ (ὅρ. Γερμανικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 265). Περὶ τῆς δευτέρας ταύτης περιπτώσεως τοῦ ἄρθρ. 412, ἡδυνάτο τις ἴσως νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι περιέχει διάταξιν ὅλως ἀντιφάσκουσαν πρὸς τὴν ἐν προοίμῳ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἀναγραφεῖσαν ἀρχὴν τοῦ μὴ ἀξιοποινοῦ τοῦ ἐμπρησμοῦ τῶν ἰδιοκτητῶν πραγμάτων, διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ ἐμπρησμὸς χρησιμεύει ὡς μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀπάτης, ἣτις μόνον, ἐὰν ἐπέλθῃ βλάβη τις, εἶναι τιμωρητέα, ἄρα δὲν ἔπρεπε νὰ θεωρῇται καὶ ὁ ἐμπρησμὸς τιμωρητέος, ἔστω καὶ ἂν ἔγινε μὲ σκοπὸν ἀπάτης, μὴ ἐπελθούσης δι' αὐτοῦ οἰασθῇποτε ζημίας. Τὴν ἐξήγησιν τῆς ἀπορίας ταύτης περιέχουσιν αἱ αἰτιολογίαι τοῦ Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827 (σελ. 343), λέγουσαι, ὅτι ὁ νομοθέτης διὰ τῆς διατάξεως ταύτης τοῦ § 2 τοῦ ἄρθρου 412 ἠθέλησε νὰ χαρακτηρίσῃ εἰδικῶς ἀξιόποινον τὴν διὰ τοσοῦτον ἐπικινδύνου μέσου, οἷος ὁ ἐμπρησμὸς, ἐπιχείρησιν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ τῆς ἀπάτης ἐγκλήματος.

2) Τὸ Γερμανικὸν κείμενον λέγει: «und zwar allein der Brandlegung wegen» τοῦτέστι «καὶ ὁ μόνον τοῦ ἐμπρησμοῦ», ὅπερ ἐμφαίνει, ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ἀποκλείει τὴν

κισιν τοῦλάχιστον ἕξ μηνῶν, ἐάν δὲ ἡ γενομένη βλάβη ὑπερβαίῃ τὰς τετρακοσίας δραχμὰς μὲ εἰρκτὴν ¹⁾. Ὅσακις ἡ ἐκ τῆς ἀπάτης ζημία εἶναι ἀνωτέρα τῶν χιλίων δραχμῶν, δὲν ὀρίζει μὲν τὸ ἄρθρ. 412 τὴν καταγνωστέαν ποινὴν, ἀλλ' οὐδεμίαν ἀμφιβολία, ὅτι θέλει ἐπιβληθῇ ἡ τοῦ ἄρθρ. 401 ποινὴ τῶν προσκαίρων δεσμῶν, ἥτις καταγνωσθήσεται κατὰ τοῦ ἐνόχου καὶ καθ' ὅλας τὰς λοιπὰς περιπτώσεις τοῦ ἄρθρ. 401 ²⁾. Ἐπίσης, ἐάν ἡ ζημία ᾖναι κατωτέρα τῶν τετρακοσίων δραχμῶν, ἀλλ' ὅμως ἐξετελέσθη ὑπὸ τινος ὑπαγομένου εἰς τοὺς ὅρους τῶν §§ 8, 9 τοῦ ἄρθρου 399, τιμωρηθήσεται οὗτος διὰ τῆς ποινῆς τῆς εἰρκτῆς.

Χαρακτηρίζον τὸ ἄρθρ. 412 ἀξιόποινον τὸν ἐμπρησμὸν ἰδιοκτητῶν πραγμάτων ἐν ταῖς δυσὶν εἰρημέναις περιπτώσεσιν οὐδεμίαν περὶ αὐτῶν ποιεῖ διάκρισιν, ὅθεν οἰοῦντο εἶδους καὶ ἂν ὦσι τὰ ἀντικείμενα τὰ ἀποτελοῦντα τὴν ἰδιοκτησίαν τινὸς εἴτε κινήτα, οἷον πραγματεῖαι, καρποὶ, πλοῖα κτλ., εἴτε ἀκίνητα, οἷον κτίρια ἢ παραρτήματα κτιρίων, κατωκνημένα ἢ ἀκατοίκητα χωρεῖ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 412, ὅσακις οἱ λοιποὶ ὅροι αὐτῆς συντρέχουσιν.

Ἐάν τὰ ἀντικείμενα, εἰς ἃ ἐβλήθη πῦρ, ἀνήκωσιν εἰς πλείον

συρροὴν ἐμπρησμοῦ καὶ ἀποπείρας ἀπάτης (ἐάν ὁ σκοπὸς τῆς βλάβης δὲν ἐπραγματοποιήθῃ) καὶ τὸν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς τοιαύτης συρροῆς προσδιορισμὸν τῆς καταγνωστέας ποινῆς.

¹⁾ Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης παραλαβὼν τὴν διάταξιν τοῦ § 2 τοῦ ἄρθρου 412 ἐκ τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων τοῦ 1827 ἄρθρ. 294 § 2, καὶ 1831 ἄρθρ. 341 § 2 ἐτροποποίησεν τὴν διαβάθμισιν τοῦ ἀξιοποίνου, διότι ταῦτα καταγινώσκουσι τὴν ποινὴν τῆς εἰρκτῆς, ἐν ἣ περιπτώσει κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἡ ποινὴ τῆς ἐξαμήνου φυλακίσεως ἐπιβάλλεται.

²⁾ Ὁρθώτερον ἦθελεν εἶσθαι, ἐάν, ἐπελθούσης ἐκ τοῦ ἐπὶ σκοπῷ ἀπάτης γενομένου ἐμπρησμοῦ βλάβης, ὥρίζετο γενικῶς, ὅτι κρατοῦσιν αἱ περὶ συρροῆς τῶν ποινῶν διατάξεις (ὅρ. Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1861 ἄρθρ. 350).

νας, ὡς συνιδιοκτητῆς αὐτῶν, ὁ παρά τινος τῶν συνιδιοκτητῶν γενόμενος ἔμπρησμός δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 412, ἀλλὰ τιμωρεῖται δυνάμει τῶν ὁρισμῶν τῶν προηγουμένων ἄρθρων ¹⁾).

III) Ἐμπρησμός ἐξ ἀμελείας.

Περὶ τοῦ ἐξ ἀμελείας συμβάντος ἔμπρησμοῦ πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 417, καταγινώσκον κατὰ τοῦ ἐνόχου φυλάκισιν κατ' ἀνώτατον ὅρον ἐξ μηνῶν. Ἀφίεται δὲ εἰς τὸν δικαστὴν ἐλεύθερον τὸ στάδιον τῆς ἐλαττώσεως τῆς ποινῆς μέχρι τοῦ ἐλαχίστου νομίμου ὅρου, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς καταλογιστέας τῷ ἐνόχῳ ἀμελείας ²⁾). Ἡ ποινὴ αὕτη ἐπιτείνεται μέχρις ἐνὸς ἔτους κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ νόμου τῆς 10 Αὐγούστου 1861 περὶ ἔμπρησμοῦ τῶν δασῶν, ἐὰν ἐξ ἀπροσεξίας ἡ ἀμελείας συνέβη ἔμπρησμός δάσους καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ προεληθούσα ζημία ᾖ ἢ ἀνωτέρα τῶν τετρακοσίων δραχμῶν.

Εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἐξαμήνου φυλακίσεως τοῦ ἄρθρ. 417 ὑποβάλλεται, καὶ ὅστις, ἀποκρύψας τὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ συμβάντα ἔμπρησμόν, ἐγένετο παραίτιος τῆς ἐπιβλαβοῦς διαδόσεως τοῦ πυρός.— Ἡ περίπτωσις αὕτη διαφέρει τῆς προηγουμένης, καθ' ὅσον ἐν ἐκείνῃ μὲν ὁ ἔμπρησμός εἶναι ἄμεσος συνεπεία τῆς ἀμελείας, ἐν ᾧ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ ἔμπρησμός εἶναι τὸ ἐμ-

¹⁾ Stenglein Commentar II σελ. 524 σημ. 2. — Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3841. — Ἡ παρὰ τῆς συζύγου ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ συζύγου αὐτῆς γενομένη πυρπόλησις τῶν ἀνηκόντων αὐτῇ πραγμάτων ἔστι τιμωρετέα. Stenglein Commentar ἄρθρ. 350 n° 1.

²⁾ Motive z. Entwürfe 1827 σελ. 353. Συγγραφεῖς τινες ὡς ὁ Berner Lehrb. ἄρθρ. 309 σελ. 581, ὁ Schaper ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 887 παραδέχονται συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην τῶν Πρωμ. νομοδιδασκάλων, ὅτι ἡ ἀμέλεια δὲν πρέπει νὰ συνίσταται εἰς τὴν παράλειψιν τῆς προσοχῆς, εἰς ἣν καὶ ὁ μᾶλλον προνοητικὸς τῶν ἀνθρώπων δύναται τυχόν νὰ ὑποπέσῃ ὁρ. Lex. 9. καὶ 11. (47. 9. de incend.) «si tam lata culpa fuit, ut luxuria, aut dolo proxima fuit.» — Contra Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 309 n° 1.

μεσον ἀποτέλεσμα τῆς παραλείψεως ὀφειλομένης ἐνεργείας πρὸς ἀποτροπὴν αὐτοῦ, τοὔτέστι τῆς μὴ ἐγκαίρου γνωστοποιήσεως περὶ τοῦ ἐκραγέντος πυρὸς καὶ τῆς ἐπικλήσεως τῆς ἀπαιτουμένης συνδρόμῃς πρὸς κατάσβεσιν αὐτοῦ.

Χάριν τῆς ἀποτροπῆς, τοῦ ἐκ τῆς διαδόσεως τοῦ πυρὸς κινδύνου κηρύσσεται ἐν ἄρθρ. 418 ἀπηλλαγμένος πάσης ποινῆς ὁ ἐξ ἀμελείας ἐνοχος ἐμπρησμοῦ, ὅστις ἢ αὐτοπροσώπως ἐπιτύχη τὴν κατάσβεσιν τοῦ πυρὸς, ἢ διὰ τῆς ταχείας πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀγγελίας συντελέσῃ εἰς τὴν κατάπαυσιν ἢ τὴν ἀνακοπὴν τῆς διαδόσεως τοῦ πυρὸς.

IV) Γενικοὶ ὅρισμοί.

α) Τέλεισις τοῦ ἐμπρησμοῦ καὶ ἐκρηγξις τοῦ πυρὸς.

Ὁ ἐκ δολίας προαιρέσεως ἐμπρησμὸς συγκαταριθμεῖται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τυπικῶν ἐγκλημάτων, ὅθεν ὡς τετελεσμένος λογίζεται, οὐχὶ ὅταν ἐπέλθῃ τὸ σκοπούμενον ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ ἀποτέλεσμα, ἀλλ' ἀπλῶς ὅταν ἐτέθῃ τὸ πῦρ. Ἡ ἐκρηγξις τοῦ πυρὸς, ἢ διὰ τοῦ πυρὸς καταστροφή τῶν πυρποληθέντων, καὶ πᾶν ἄλλο ἐκ τοῦ ἐμπρησμοῦ ἐπελθὸν ἀποτέλεσμα ἀποτελοῦσιν, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, ἐπιβαρυντικὰς αἰτίας τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως. Ἐχαρακτηρίσθῃ δὲ ὁ ἐμπρησμὸς ὡς τυπικὸν ἐγκλημα ἔνεκα τῆς ὅλως ἰδιαζούσης φύσεως αὐτοῦ. Ὁ θέτων πῦρ ἐπὶ σκοπῷ ἐμπρησμοῦ ἐπιχειρεῖ πρᾶξιν, ἥτις αὐτὴ καθ'ἑαυτὴν λίαν ἐπικίνδυνός ἐστιν εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν. Ἡ μετὰδοσις τοῦ πυρὸς καὶ ἡ ἐπιτυχία τοῦ σκοπούμενου ἀποτελέσματος ἐπέρχονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀνεξαρτήτως πάσης περαιτέρω ἐνεργείας τοῦ αὐτουργοῦ, ὅστις, καὶ ἐὰν μεταμεληθῇ, δυσκόλως δύναται νὰ προλάβῃ τὰς τοιαύτας τῆς πράξεως αὐτοῦ σενεπείας. Ὁ λόγος οὗτος τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ ἐκ δολίας προαιρέσεως ἐμπρησμοῦ ὡς τυπικοῦ ἐγκλήματος δὲν ὑφίσταται ἐπὶ τοῦ ἐξ ἀμελείας, διὸ ἐνοχος αὐτοῦ χαρακτηρίζεται ὁ γενόμενος αἵτιος ἐμπρησμοῦ* προϋποτίθεται δηλονότι ἐπελθὸν τὸ

ἀποτέλεσμα τὸ ἐκ τῆς ἀπροσεξίας ἢ ἀμελείας πηγάζον¹⁾).

Εἴπομεν ἀνωτέρω, ὅτι ἡ ἐκρηξίς τοῦ πυρὸς δὲν ἀποτελεῖ στοιχεῖον τῆς τελέσεως τοῦ ἐκ δολίας προαιρέσεως ἐμπρησμοῦ, ἀλλὰ μόνον ὡς λόγος τῆς ἐπιτάσεως τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως χαρακτηρίζεται. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τούτου ἠδύναντο νὰ προκύψωσιν δισταγμοί, πότε τοιαύτη ἐκρηξίς πυρὸς ὑπάρχει, συνεπαγομένη τὴν τιμώρησιν τοῦ αὐτουργοῦ διὰ τῆς βαρυτάτης ποινῆς τῶν διὰ βίου δεσμῶν, ἀνεγράφη ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 413 καθ' ἣν ἀἐκρηξίς πυρὸς ὑπάρχει ὡςάκις τὸ πῦρ μεταδοθῇ εἰς ἄλλα πράγματα ἐκτὸς τῶν ἐμπρηστικῶν ὑλῶν». Ἐκ ταύτης ὀδηγούμενοι δυνάμεθα νὰ ὀρίσωμεν, πότε ἐπὶ τοῦ ἐμπρησμοῦ ὑπάρχει ἀπόπειρα. Ὅσάκις ὁ ἐμπρησμὸς δι' ἐμπρηστικῶν ὑλῶν ἐκτελεῖται, ὡς ἀπόπειραν ἐμπρησμοῦ πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἐπιχειρεῖ τις νὰ θέσῃ πῦρ εἰς τὰς ἐμπρηστικὰς ὕλας²⁾. Ὅσάκις ὅμως ὁ ἐμπρησμὸς ἐκτελεῖται, τιθεμένου τοῦ πυρὸς ἀμέσως ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου, δὲν δύναται νὰ διακριθῇ ἡ ἀπόπειρα ἕνεκα τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ ἐμπρησμοῦ ὡς τυπικοῦ ἐγκλήματος, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ αὕτη ἡ ἐνέργεια ἡ συνισταμένη εἰς τὸ ἐμβάλλειν τὸ πῦρ χαρακτηρίζεται ὡς τέλεισις τοῦ ἀδικήματος.

β') Ὑποτροπή καὶ συρροή.

Ἐν ἄρθρ. 414 καθιεροῦται ἐξαίρεσις τοῦ γενικοῦ περὶ τιμωρήσεως τῆς ὑποτροπῆς καὶ συρροῆς κανόνος, καθ' ὃν ἐπιτείνεται μόνον ἡ καταγνώστέα ποινή, διὸ ἐπιτρέπεται ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἀμέσως βαρυτέρου εἵδους τῆς ποινῆς ἐν ταῖς ῥητῶς ἐν αὐτῷ μνημονευομέναις περιπτώσεσιν, ἥτοι ἐπὶ μὲν τῆς ὑποτροπῆς, ὅταν ὁ ἐκ νέου διαπραχθεὶς ἐμπρησμὸς ἐπισύρῃ τὴν αὐτὴν κατ' εἶδος ποινήν, ἣν ὑπέστη ὁ κατὰ πρῶτον γενόμενος ἔνοχος ἐμπρη-

¹⁾ Motive z. Entwürfe 1827 σελ. 335. ἐπομ. 353.

²⁾ Stenglein Commentar ἄρθρ. 349 n° 6.

σμοῦ. Ἡ ταυτότης ἀναφέρεται εἰς τὸ εἶδος μόνον τῆς ποινῆς, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸ χρονικὸν διάστημα, ἐπομένως δὲν ἀποκλείεται ἡ ἐφαρμογὴ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 414, ἐὰν ἡ κατὰ πρῶτον ἐφαρμοσθεῖσα τοῦ αὐτοῦ εἶδους ποινὴ ᾖ βραχυτέρα ἢ μείζονος χρονικῆς διαρκείας τῆς μεταγενεστέρως ἐφαρμοσθησόμενης. Ἐπὶ δὲ τῆς συρροῆς, χωρεῖ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 414, ὅταν ἐκ τῶν συρρεόντων ἐμπρησμῶν οἱ τρεῖς τοῦλάχιστον μᾶλλον ἀξιόποινοι ᾔθελον ἐπισύρει τὴν ποινὴν τοῦ αὐτοῦ εἶδους.

Τῆς εἰρημένης ἐξαίρεσεως καθιεροῦται πάλιν ἐξαίρεσις, καθ' ἣν δὲν ἐπιτρέπεται ἡ μετάβασις εἰς τὸ ἀμέσως βαρύτερον εἶδος τῆς ποινῆς, ὅταν δι' αὐτῆς φθάνωμεν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, τὴν ὁποίαν δὲν ἐπισύρει οὔτε τις τῶν συρρεουσῶν πράξεων, οὔτε ἡ καθ' ὑποτροπὴν ἐκτελεσθεῖσα.

γ') Μεταμέλεια τοῦ αὐτουργοῦ.

Τὸ ἀξιόποινον τοῦ ἐμπρησμοῦ ἔγκειται κυρίως εἰς τὸν δι' αὐτοῦ ἀπειλούμενον κίνδυνον τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας τῶν πολιτῶν. Τὸν τοιοῦτον κίνδυνον, θέλων διὰ παντὸς μέσου νὰ προλάβῃ ὁ νομοθέτης, ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον, οὐ μόνον δι' αὐστηρᾶς τιμωρήσεως ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἀδικήματος ν' ἀποτρέψῃ τοὺς πολίτας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρξαμένην ἤδη ἐκτέλεσιν αὐτοῦ νὰ παρεμποδίσῃ, ὑπισχνούμενος εἰς τοὺς ὑπαιτίους τὸ ἀτιμώρητον ἢ τὴν ἐλάττωσιν τῆς ποινῆς, ἐν ἣ περιπτώσει τῆς πρὸς τελεσιουργίαν τοῦ ἀδικήματος ἐνεργείας ἀφίστανται ἢ τὰς ἐπιβλαβεῖς αὐτῆς συνεπειὰς νὰ παρεμποδίσωσιν ἐπιχειροῦσιν ¹⁾). Ἐπὶ τῷ σκοπῷ αὐτῷ ἀνεγράφησαν οἱ ὅρισμοι τῶν ἄρθρων 415 καὶ 416, πραγματευομένων περὶ τῆς μεταμελείας ἐν περιπτώσει ἐμπρησμοῦ ἐκ δόλου προελθόντος.

Ἀναλύοντες τὰς διατάξεις αὐτῶν τρία στάδια μεταμελείας δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν.

¹⁾ Ὁ λόγος οὗτος τοῦ ἐπαπειλουμένου ἐκ τοῦ ἐμπρησμοῦ κινδύνου ὑπηγόρευσε καὶ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 418, τῆς ἐμνήσθημεν ἄνωτέρω.

1) Ἐν τῷ πρώτῳ ὑπόκειται ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ὁ αὐτουργὸς ἔθεσε πῦρ, ἀλλ' ἐκουσίως καὶ αὐθορμήτως παρεμπόδισε τὴν ἔκρηξιν αὐτοῦ, εἴτε σβύσας τὸ εἰς τὰς ἐμπρηστικὰς ὕλας ἐμβλήθην πῦρ, εἴτε ἀπομακρύνας καθ' οἷονδῆποτε τρόπον αὐτὰς, ὥστε κατέστη ἀδύνατος ἡ ἔκρηξις τοῦ πυρὸς, καὶ οὕτω οὐδεμία ἐκ τῆς πράξεως ἐπῆλθε ζημία. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὑπάρχει τὸ τυπικὸν ἔγκλημα τοῦ ἐμπρησμοῦ, διότι οὐδὲν ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ αὐτουργοῦ ἐπῆλθεν ἀποτέλεσμα. Συμφώνως πρὸς τὴν ἐν ἄρθρ. 113 τεθείσαν γενικὴν ἀρχὴν ὁ αὐτουργὸς ἀπαλλάσσεται πάσης ποινῆς.

2) Ἐν τῷ δευτέρῳ σταδίῳ ὑποτίθεται ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν οὐ μόνον ἐτέθη πῦρ, ἀλλὰ καὶ ἐγένετο ἔκρηξις αὐτοῦ, ὁ δὲ αὐτουργὸς ἔσπευσεν ἀμέσως ὁ ἴδιος νὰ σβύσῃ τὸ μόλις ἐκραγὲν πῦρ, ὥστε ἐκτὸς τῆς συμβάσεως διὰ τῆς ἐκρήξεως αὐτοῦ ζημίας οὐδεμία ἄλλη ἐπῆλθεν. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὑπάρχει τετελεσμένον πραγματικῶς καὶ οὐ μόνον τυπικῶς, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ, τὸ ἔγκλημα τοῦ ἐμπρησμοῦ, διότι ἐγένετο ἔκρηξις τοῦ πυρὸς καὶ διὰ τῆς ἐκρήξεως μόνον αὐτοῦ ἐπῆλθε βλάβη. Ἀλλ' ὅμως ὁ αὐτουργὸς τῆς πράξεως, ὅστις πρὸ παντὸς ἄλλου δύναται νὰ παρεμποδίσῃ τὴν περαιτέρω διάδοσιν τοῦ πυρὸς, μεταμελεῖται, καὶ ἀποφασίζει νὰ ἐνεργήσῃ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν. Τὴν τοιαύτην ἐκ τῆς μεταμελείας τοῦ αὐτουργοῦ ἐνέργειαν, λυσitteλεστάτην πρὸς παρεμπόδισιν τῆς διαδόσεως τοῦ πυρὸς καὶ ἀπατροπὴν τοῦ ἀπειλουμένου κινδύνου ἤθελε ματαιώσει ἢ καταστήσει λίαν ἀπίθανον καὶ ἀβεβαίαν ὁ νόμος, ἐὰν δὲν ὑπέσχετο τὴν ἐλάφρυνσιν τοῦλάχιστον τῆς ποινῆς, διό, κατὰ τὴν ἐν § 2 τοῦ ἄρθρ. 415 διάταξιν, δὲν ἀπαλλάσσεται μὲν ὁ αὐτουργὸς πάσης ποινῆς, ἀλλὰ τιμωρεῖται μόνον διὰ φυλακίσεως ἐνὸς μέχρις ἑξ μηνῶν καὶ ὑποβάλλεται εἰς ἰδιαιτέραν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν.

3) Τέλος ἐν τῷ τρίτῳ σταδίῳ προβλέπεται ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν οὐ μόνον ἐτέθη τὸ πῦρ, καὶ ἐγένετο ἔκρηξις, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἔκρηξιν ἐπῆλθε ζημία τις, ὁ δὲ αὐτουργὸς, προλαμβάνων τὴν περαιτέρω διάδοσιν τοῦ πυρὸς, κατώρθωσεν ἡ αὐτὸς

οὗτος νὰ σβύσῃ αὐτὸ, ἢ δι' αὐθορμήτου προσπαθείας νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀπόσβεσιν αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ συμφέρον τῆς διὰ παντὸς τρόπου ἀποτροπῆς τοῦ ἐκ τῆς διαδόσεως τοῦ πυρὸς κινδύνου ὑπαγορεύει τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς μεταμελείας τοῦ αὐτουργοῦ διὰ τῆς προσδοκίας τῆς ἡπιωτέρας τιμωρήσεως ¹⁾).

Ὅθεν ὁ ἔνοχος ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τιμωρεῖται, ὑποκαθισταμένης εἰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, τῆς ποινῆς τῶν προσκαίρων δεσμῶν, εἰς τὴν ποινὴν τῶν διὰ βίου δεσμῶν, τῆς ποινῆς τῆς εἰρκτῆς, καὶ εἰς τὴν ποινὴν τῆς εἰρκτῆς τῆς φυλακίσεως ἐνὸς ἔτους. Ἐὰν δὲ πρόκηται νὰ καταγινωσθῇ ἡ ποινὴ τῆς φυλακίσεως, ὀρίζεται ὡς ἀνώτατος αὐτῆς ὅρος ἡ τρίμηνος διάρκεια. Μόνον ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ § 1 τοῦ ἀρθρ. 409, ἥτοι ὁσάκις διὰ τοῦ ἐκραγέντος πυρὸς ἐφονεύθη ἢ ἐβλάβηται τις ἐπικινδύνως, καὶ ὁ ἐμπρηστὴς ἠδύνατο νὰ προῖδῃ τὸ συμβᾶν τοῦτο ἀποτέλεσμα, δὲν γίνεται μετατροπὴ τῆς ποινῆς, ἀλλὰ ἐπιβάλλεται ἡ τοῦ θανάτου ποινὴ.

Πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς τοιαύτης ἡπιωτέρας τιμωρήσεως ὁ δικαστὴς δὲν ὀφείλει νὰ ἀποβλέψῃ εἰς ἄλλο τι ἢ εἰς τὴν ὑπαρξιν αὐτοῦ καὶ μόνου τοῦ γεγονότος, δι' οὗ τεκμαίρεται ἡ μεταμέλεια τοῦ ἐνόχου, ἥτοι ἢ εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἢ εἰς τὴν διὰ τῆς αὐθορμήτου αὐτοῦ ἐνεργείας κατὰσβεσιν τοῦ πυρὸς. Ἐὰν τὸ πῦρ ἐσβέσθῃ παρ' ἄλλων, ἀνευ τῆς αὐθορμήτου αὐτοῦ προσπαθείας, οὐδὲως δύναται ὁ ἔνοχος νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἐλάττωσιν τῆς καταγινωστέας ποινῆς, προτείνων, ὅτι, μεταμεληθεὶς, ἐσκόπει καὶ ἀμετάτρεπτον εἶχεν ἀποφασιν νὰ ἐνεργήσῃ καὶ αὐτὸς κατὰ δύναμιν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ τοιοῦτου σκοποῦ ²⁾).

¹⁾ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἀρθρ. 283 § 3.—Νομοσχ. 1822 ἀρθρ. 197.—Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1861 ἀρθρ. 352.

²⁾ Motive z. Entwürfe 1827 σελ. 352.

Β') Ἐπίτηδες γενομένη (γρ. ἐνεργουμένη) πλημμύρα.

Ἀρθρ. 419.

Ὅστις, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ προξενήσῃ πλημμύραν, δι-
 ορύττει ἢ φθείρει χ ὥ μ α τ α, (γρ. προχώματα) καὶ ἐκθέτει οὐ-
 τως εἰς κίνδυνον ἀνθρώπους ἢ κτήματα, τιμωρεῖται. — 1) μὲ
 θάνατον, ἐάν τις ἀπέθανεν ἐκ τῆς πλημμύρας. — 2) μὲ
 δεσμὰ διὰ βίου, ἐάν τις ἐβλάβη ἐπικινδύνως, ἢ κατέστη
 ἀνίκανος πρὸς ἐργασίαν ὑπὲρ τὸ ἐν ἔτος, ἢ ἐὰν ἡ πλημμύρα
 ἐπρόκειτο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μέσον μόνον πρὸς ἐκτέλεσιν
 ἄλλου τινὸς κακουργήματος, καὶ ἔγεινε τοῦλάχιστον ἡ
 ἀπόπειρα τούτου. — 3) μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα, ἐάν τις πε-
 ριέπεσεν εἰς κίνδυνον ζωῆς, ἢ κατέστη ἀνίκανος πρὸς ἐρ-
 γασίαν ὑπὲρ τοὺς ἑξ μῆνας μὲν, ἔλαττον ὁμῶς τοῦ ἐνὸς
 ἔτους, ἢ ἐὰν ἡ ἐντεῦθεν ἐπισυμβῶσα ζημία ὑπερβαίνῃ τὰς
 δισχιλίας δραχμάς. — 4) μὲ εἰρκτὴν, ἐάν τις κατέστη ἀνί-
 κανος πρὸς ἐργασίαν ὑπὲρ τὸν ἕνα μῆνα, ἔλαττον ὁμῶς
 τῶν ἑξ μηνῶν, ἢ ἐὰν ἡ ζημία ὑπερβαίνῃ μὲν τὰς τετρα-
 κοσίας δραχμάς, ὅχι ὁμῶς καὶ τὰς δισχιλίας. — 5) μὲ φυ-
 λάξιςιν τοῦλάχιστον ἐνὸς ἔτους εἰς πᾶσαν ἄλλην περί-
 πτωσιν.

Ἀρθρ. 420.

Ἡ ἐξ ἀπλῆς ἀμελείας προξενηθεῖσα πλημμύρα ἐπισύρει
 φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν.

Ὅπως τὸ πῦρ οὕτω καὶ τὸ ὕδωρ παραίτιον πολλάκις βλά-
 βης ἢ καταστροφῆς γίνεται, οὐχὶ δὲ ἐλάσσων τοῦ ἐκ τοῦ πυρὸς
 κινδύνου εἶναι ὁ ἐκ τοῦ ὕδατος ἀπειλούμενος κατὰ τῆς περιου-
 σίας ἢ ζωῆς τῶν πολιτῶν. Ἐνεκα τούτου ἅπαντες οἱ νεώτεροι

ποινικοί νόμοι ¹⁾ ὥς καὶ ὁ ἡμέτερος εἰδικῶς προβλέπουσι καὶ τιμωροῦσι τὴν ἐξ ὑπαιτιότητός τινος ἐπικειμένην ἢ ἐπελθοῦσαν πλημμύραν.

Καὶ ἐπὶ τῆς πλημμύρας διακρίνεται ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ὁ αὐτουργὸς ἐνήργησεν ἐκ δολίας προαιρέσεως, ἀπὸ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἐξ ἀμελείας προῆλθε τὸ ἀδίκημα.

Ἐπὶ τῆς δολίως ἐνεργουμένης πλημμύρας, περὶ ἧς πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 419 οὐσιώδεις ὅροι τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος εἰσίν.

1) Ἡ διόρυξις ἢ φθορὰ τῶν προχωμάτων.

2) Ὁ σκοπὸς τοῦ ἐπενεγκεῖν πλημμύραν διὰ τῆς τοιαύτης διορύξεως ἢ φθορᾶς τῶν προχωμάτων.

3) Ὁ ἀπειλούμενος κίνδυνος εἰς ἀνθρώπους ἢ εἰς κτήματα ἐκ τῆς ἐπικειμένης πλημμύρας. Ἐντεῦθεν γίνεται δῆλον, ὅτι διφυῆς εἶναι ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀδικήματος, προσβάλλοντος τὴν ἀκεραιότητα τοῦ σώματος, τὴν υἰεῖαν ἢ τὴν ζωὴν τοῦ πολίτου, ἢ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκ τῆς πλημμύρας εἰς κίνδυνον ἐκτιθεμένων ἀνθρώπων δὲν ὀρίζεται ἐν τῷ νόμῳ, ὅθεν οὐδεμίαν σημασίαν ἔχει, ἐὰν εἰς ἢ πλείονες ἐξετέθησαν εἰς κίνδυνον ἢ ἐπαθον ἐξ αὐτῆς. Ἐπίσης δὲν ὀρίζεται τὸ εἶδος τῶν κτημάτων τῶν ἐκ τῆς πλημμύρας ἀπειλουμένων. Ἐπομένως

¹⁾ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 437 καὶ 457. — Βαυαρικοῦ 1813 ἄρθρ. 254. — 1861 ἄρθρ. 254. — Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 312 — 314. 325. — Βελγικοῦ ἄρθρ. 547 ἐπομ. Αἱ ἀρχαιότεραι νομοθεσίαι δὲν περιεῖχον εἰδικὰς περὶ τοῦ ἀδικήματος τούτου διατάξεις. Ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ ποινικῇ νομοθεσίᾳ προβλέπεται καὶ τιμωρεῖται μόνῃ ἢ κατὰ ταστροφὴ τῶν τοῦ Νεῖλου προχωμάτων. Lex 10 (47. 11 de extr. crim.). «In Aegypto qui chomata rumpit vel dissolvit (hi sunt aggeres qui solent aquam Niloticam continere), aeque plectitur extra ordinem, et pro conditione sua, et pro admissi mensura. Lex un. Cod (9.38 de Nili aggeribus). Ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος ὁ νεώτερος ὥρισε τὴν ποινὴν τοῦ διὰ πυρὸς θανάτου κατὰ τῶν λαθραίως διακοπτόντων τὰ τοῦ Νεῖλου προχώματα. Lex un. Cod. Theod. (9. 32). — Rein Criminalrecht d. Römer σελ. 363.

ὑπὸ τὴν γενικὴν τοῦ νόμου ἔκφρασιν περιλαμβάνεται ἢ τε κινητὴ καὶ ἢ ἀκίνητος κτήσις.

ἵνα θεωρηθῇ τὸ ἔγκλημα τετελεσμένον, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐπέλθῃ τὸ ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ αὐτουργοῦ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα, ἥτοι νὰ συμβῇ ἡ πλημμύρα, ἀλλ' ἄρκει ἡ ὑπὸ τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθέντας ὅρους γενομένη ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ ¹⁾).

Πρὸς διαβάθμισιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τὸ ἐκ τῆς πλημμύρας ἐπελθὼν ἀποτέλεσμα, εἴτε ἐπὶ προσώπων, εἴτε ἐπὶ κτημάτων καὶ ἀναλόγως τῆς ἐπελθούσης βλάβης ἢ καταστροφῆς ἢ τοῦ ποσοῦ τῆς ζημίας ἐπιτείνεται ἡ καταγνωστέα ποινὴ κατὰ τοῦ ἐνόχου, ὅστις τιμωρεῖται.

1) Μὲ θάνατον, εἰάν τις ἀπέθανεν ἐκ τῆς πλημμύρας. Ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐμπρησμοῦ, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς πλημμύρας δὲν ἀπαιτεῖται ὁ θάνατος νὰ ᾖ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀμέσου ἐπιδράσεως τοῦ ὕδατος, ἀλλ' ἄρκει ἡ πλημμύρα νὰ ὑπῆρξε ἡ παραγωγὴς τοῦ θανάτου αἰτία ²⁾).

2) Μὲ δεσμὰ διὰ βίου, εἰάν τις ἐβλάφθη ἐπικινδύνως ἢ κατέστη ἀνίκανος πρὸς ἐργασίαν ὑπὲρ τῷ ἐν ἔτος, ἢ εἰάν ἡ πλημμύρα ἐπρόκειτο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μέσον μόνον πρὸς ἐκτέλεσιν ἄλλου τινὸς κακουργήματος καὶ ἔγεινε τοῦλάχιστον ἡ ἀπόπειρα αὐτοῦ.

¹⁾ Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. ἀρθρ. 254.—Οἱ νεώτεροι ποιν. νόμοι ἀπαιτοῦσι πρὸς τέλεσιν τοῦ ἀδικήματος τὴν ὑπαρξίν τῆς πλημμύρας. ὅρ. Ποιν. νόμου Γερμ. Αὐτοκρ. ἀρθρ. 312.—Schaper ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 891.

²⁾ Οὕτω λ.χ. δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐπέλθῃ ὁ θάνατος μόνον ἐκ τῆς καταβυθίσεως τοῦ προσώπου ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῆς ἀποπνίξεως αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἂν ἐπέλθῃ ἐνεκα τῆς καταπτώσεως τοῦ προσώπου ἐξ ὑψηλοῦ τινος βράχου, ὅπου πρὸς σωτηρίαν ἑαυτοῦ κατέφυγεν, ἢ ἐκ τῆς κατακρημνίσεως καταποντισθέντος κτιρίου θεωρεῖται ἡ πλημμύρα ὡς ἡ ἄμεσος τοῦ θανάτου αἰτία. Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 312 n° 3.

3) Μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα, ἐάν τις περιέπεσεν εἰς κίνδυνον ζωῆς, ἢ κατέστη ἀνίκανος πρὸς ἐργασίαν ὑπὲρ τοὺς ἑξ μῆνας μὲν, ἔλαττον ὅμως τοῦ ἐνὸς ἔτους, ἢ ἐάν ἡ ἐντεῦθεν ἐπισυμβᾷσα ζημία ὑπερβαίνει τὰς δισχιλίας δραχμὰς.

4) Μὲ εἰρκτὴν, ἐάν τις κατέστη ἀνίκανος πρὸς ἐργασίαν ὑπὲρ τὸν ἓνα μῆνα, ἔλαττον ὅμως τῶν ἑξ μηνῶν, ἢ ἐάν ἡ ζημία ὑπερβαίνει μὲν τὰς τετρακοσίας δραχμὰς, οὐχὶ ὅμως καὶ τὰς δισχιλίας.

5) Μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἐνὸς ἔτους εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν.

Κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὴν ἐκ δολίας προαιρέσεως ἐνεργουμένην πλημμύραν πραγματεύεται περὶ τῆς ἐξ ἀμελείας προξενθείσης πλημμύρας τὸ ἄρθρ. 420, ὀρίζον κατὰ τοῦ ἐνόχου ποινὴν τριμήνου τοῦλάχιστον φυλακίσεως. Τὴν ποινὴν αὐτὴν τότε μόνον ἐπισύρει καθ' ἑαυτοῦ ὁ ἐνοχος, ὅτε συνέβη ἡ πλημμύρα πραγματικῶς, ὅθεν ἡ ἐξ ἀμελείας παράλειψις οἷας-δήποτε ἐνεργείας, ἔνεκα τῆς ὁποίας δύναται νὰ ἐπέλθῃ πλημμύρα δὲν ἀρκεῖ, ὅπως χαρακτηρίσῃ τὸν ὑπαίτιον τῆς τοιαύτης παραλείψεως ὡς ἐνοχον πλημμύρας ἐξ ἀμελείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΑΛΛΩΝ ΦΘΟΡΩΝ ΚΑΙ ΒΛΑΒΩΝ ΞΕΝΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ.

**Αρθρ. 421.*

Ἡ ἐκ προθέσεως φθορὰ ἢ βλάβη ξένης ιδιοκτησίας τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν, ἐὰν γείνη εἰς πράγματα ἄλλα παρὰ τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰ ἐξῆς ἄρθρα 422—424, ἢ κατ' ἄλλον παρὰ τὸν ἐν αὐτοῖς ὀριζόμενον τρόπον, καὶ ἐὰν, κατὰ τὴν ἀξίαν τῆς γενομένης ζημίας, ὑπερβαίῃ τὴν ποσότητα τῶν εἴκοσι δραχμῶν.

Ἀρθρ. 422.

Μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον δύω ἐτῶν τιμωρεῖται ἡ ἐκ προθέσεως βλάβη ἢ φθορὰ ξένης ιδιοκτησίας, ἐὰν αὕτηπραχθῇ. — 1) δι' ἀναβάσεως ἢ ῥήξεως εἰς κτίρια, ἢ ὑπὸ πολλῶν ἡνωμένων, ἢ παρ' ἀνθρώπων ἐπὶ τούτῳ ἰδίως ὠπλισμένων. — 2) εἰς πράγματα καθιερωμένα πρὸς ὄφελος καὶ χρῆσιν τοῦ δημοσίου, ἰδίως εἰς ἐργαλεῖα κατασκευαστικὰ τοῦ πυρός, γεφύρας, ὁδούς, διώρυγας, χώματα, φρέατα, ὑδραγωγεῖα καὶ τὰ τοιαῦτα. — 3) εἰς δημόσιας (γρ. δημόσια ἐργαστήρια ἢ) ἀποθήκας, ἢ ἄλλα πρὸς κοινὴν χρῆσιν

καὶ ὠφέλειαν τείνοντα οἰκοδομήματα.— 4) εἰς πράγματα, τῶν ὁποίων ἡ συντήρησις διαφέρει ἰδίως τὴν κυβέρνησιν, μάλιστα εἰς συλλογὰς ἀφορώσας τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας, εἰς ἔργα, μηχανὰς, παρασκευὰς, ταμιεύματα, καὶ λοιπὰ ἀνήκοντα εἰς ἐργαστάσια, εἰς τὴν μεταλλείαν, καὶ τὴν χωνευτικὴν.— 5) εἰς δενδροφυτείας καὶ ἄλλα φυτουργήματα.— 6) ἐὰν ἡ ἐκ τῆς φθορᾶς ἢ βλάβης προξηνηθεῖσα ζημία ὑπερβαίνει μὲν τὰς τετρακοσίας, δὲν ἀναβαίνει δὲ εἰς τὰς χιλίας δραχμὰς.

* *Ἀρθρ.* 423.

Μὲ εἰρκτὴν τιμωρεῖται ἡ ἐκ προθέσεως φθορὰ ἢ βλάβη ξένης ἰδιοκτησίας.— 1) ἐὰν δύο ἢ πλείονες τῶν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον 422 ἀναφερομένων περιστάσεων συμπέσωσι, καθόσον εἶναι δυνατὴ ἡ σύμπτωσις των.— 2) ἐὰν ἡ γενομένη ζημία ὑπερβαίνει τὰς χιλίας δραχμὰς.

* *Ἀρθρ.* 424.

Ἐπίσης μὲ τὴν πλαστογραφίαν κατὰ τοὺς ὅρους τῶν ἄρθρων 247—257 τιμωρεῖται ἡ πρὸς βλάβην ἄλλου ἐπιχειρουμένη ἐξαφάνισις ἢ ὑπεξαγωγή γνησίου τινὸς δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου.

* *Ἀρθρ.* 425.

Ὡς ἰδιαίτερα ἐπιβαρυντικὴ αἰτία θεωρεῖται, ἐὰν τοιαύτη ἐκ προθέσεως φθορὰ ἢ βλάβη συμβῇ.— 1) εἰς πράγματα ἰδιόκτητα τοῦ κράτους, τοῦ Βασιλέως, ἢ τοῦ Βασιλικοῦ οἴκου, ἐκκλησίας τινὸς ἢ καταστήματος δημοσίου, καθιερωμένου εἰς λατρείαν, ἐκπαίδευσιν, ἢ ἀγαθοεργίαν.— 2) εἰς πράγματα, τὰ ὁποῖα, κατὰ τὴν φύσιν, ἢ τὸν προσδιο-

ρισμόν των, μὴ δυνάμενα νὰ φυλαχθῶσιν ἀσφαλῶς, ἀφίνονται εἰς τὴν δημοσίαν πίστιν, ἰδίως δὲ εἰς καρποὺς ἀσυγκομίστους, εἰς γεωργικὰ σκεύη κείμενα ἐπὶ τῶν ἀγρῶν, εἰς πλοῖα κείμενα ἐπὶ ποταμῶν, ἢ διωρύγων, ὄρμων ἢ λιμένων, καὶ εἰς λευκαينوμένας ὀθόνας, καὶ τὰ παρόμοια.— 3) ἐκ μίσους, ἐκδικήσεως, ἢ κακίας κατὰ τινος δημοσίου ὑπαλλήλου ἢ ὑπηρετοῦ ἕνεκα τῆς ἐκτελέσεως ἢ ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας του.— 4) ἐν καιρῷ νυκτός.

**Ἀρθρ. 426.*

Πᾶσα φθορὰ ἢ βλάβη ξένης ἰδιοκτησίας, ἐξαιρουμένων τῶν κατὰ τὸ ἄρθρ. 422 ἀριθμ. 1—4 καὶ ἄρθρ. 424 δικαστέων περιπτώσεων, ἀνακρίνεται καὶ τιμωρεῖται ἐπὶ καταιγνήσει ἢ αἰτήσῃ τοῦ βλαφθέντος.

**Ἀρθρ. 427.*

Ὅστις, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ θανατώσῃ ἢ βλάβῃ κτῆνη ἄλλων, φαρμακεύει νομάς, λειμῶνας, λίμνας, ἢ ἄλλα ποτίσματα ζώων· ὅστις διαδίδει ἐκ προθέσεως λύμην, ἢ ἄλλην νόσον ζώων μολυντικὴν, τιμωρεῖται.— 1) μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἕξ μηνῶν.— 2) μὲ εἰρκτὴν, ἐὰν τῶντι ἐθανατώθησαν ἢ ἐβλάβηθησαν ἐντεῦθεν ζῶα ἄλλου ἢ ἄλλων.— 3) μὲ δεσμὰ πρόκαιρα, ἐὰν ἡ βλάβη ἢ ὁ θάνατος ἐξετάθῃ εἰς ζῶα ὀλοκλήρων δῆμων ἢ τόπων.

**Ἀρθρ. 428.*

Ὁ ἐξ ἀπροσεξίας ἢ ἀμελείας ἔνοχος τοιούτων πράξεων τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τριῶν μὲν μηνῶν τὸ πολὺ, κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ προηγουμένου ἄρθρου 427 ἀριθ. 1,

ἐνὸς δὲ ἔως ἑξ μηνῶν, κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀριθ. 2, καὶ τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀριθ. 3.

Α') Εἰσαγωγή.

Ἀποῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ ἐγένετο λόγος περὶ τοιούτων ζημιῶν, αἱ ὁποῖαι οὐ μόνον βλάβην εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ πολίτου συνεπάγονται, ἀλλὰ συγχρόνως τὸ ἀρτιμελές τοῦ σώματος, τὴν ὑγείαν ἢ τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἀπειλοῦσιν καὶ κοινῶς ἐπικίνδυνοι εἰσιν, ἔπονται ἀμέσως ἐν τῷ κεφαλαίῳ ΚΣΤ' αἱ φθοραὶ καὶ βλάβαι τῆς περιουσίας, αἱ ἐπὶ πραγμάτων ἀποκλειστικῶς γινόμεναι, καὶ συνιστάμεναι εἰς τὴν καταστροφὴν, τὴν ῥῆξιν, τὴν ἀποκοπὴν, τὴν συντριβὴν αὐτῶν, ἢ εἰς παραπλησίαις ἄλλας πράξεις. Δι' αὐτῶν οὔτε κοινὸς κίνδυνος ἀπειλεῖται, οὔτε ἡ ζωὴ τοῦ προσώπου ἢ ἡ ὑγεία ὁπωσδήποτε προσβάλλονται. Ἐπομένως ἡττονος σπουδαιότητος εἰσιν τῶν ἐν τῷ ΚΕ' κεφαλαίῳ μνημονευομένων ἀδικημάτων.

Ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις ποινικοῖς νόμοις δὲν ὑπάρχει εἰδικῶς διατετυπωμένον τὸ ἔγκλημα τῆς φθορᾶς ἢ βλάβης ξένης ἰδιοκτησίας. Ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ ποινικῇ νομοθεσίᾳ ἡ ἐπὶ πραγμάτων ἐπενεχθεῖσα βλάβη ἔτικτεν ἐνοχὴν ἐξ ἀδικήματος (*obligatio ex delicto*) καὶ πρὸς ἀνόρθωσιν τῆς ζημίας (*damnum injuria datum*) ἡδύνατο νὰ γείνη χρῆσις τῆς ἐκ τοῦ Ἀκουῖλου νόμου ἀγωγῆς (*actio legis Aquiliae*). Κατὰ πρῶτον ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων φθοραὶ τινες καὶ βλάβαι ἀντικειμένων, ὧν ἡ συντήρησις ἀπέβλεπεν εἰς τὸ κοινὸν συμφέρον πάντων τῶν πολιτῶν, ἐχαρκτηρισθῆσαν ὡς *crimina extraordinaria* καὶ διὰ δημοσίων ἐτιμωροῦντο ποινῶν, οἷον ἡ ἐκκοπὴ καρποφόρων δένδρων, ἡ καταστροφή τῶν τειχῶν καὶ πυλῶνων, ὡς καὶ τῶν δημοσίων ὀδῶν, ἡ μόλυνσις ἢ βλάβη τῶν ὑδραγωγείων καὶ κρηνῶν κτλ. ¹⁾).

¹⁾ Lex 2 ἐπομ. Cod. (41, 42 de aquaed.).—Lex 1 § 1 (47, 10 de extr. crim.).—Lex 1 § 2 (43, 10 de via publ.).—Lex 2 § 34 (43, 8

Ἵναυτως ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Καρολίνῃ δὲν ἀνευρίσκομεν εἰδικὰς διατάξεις πρὸς τιμώρησιν τοῦ ἀδικήματος τῆς φθορᾶς ἢ βλάβης ἀλλοτρίων πραγμάτων, ὅπερ κατὰ πρῶτον διεμορφώθη ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις.

ἽΟ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν κατὰ τῶν ἰδιωτῶν ἀπευθυνόμενων ἀδικημάτων περιέχει ἰδιαίτερον τμήμα, ἐπιγραφόμενον περὶ καταστροφῶν, φθορῶν καὶ ζημιῶν (ἄρθρ. 434—462), ἐν ᾧ, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ ἐγκλήματος τοῦ ἐμπρησμοῦ, καταλέγει ποικίλας ἄλλας φθορᾶς ἢ βλάβας, ἐπενεχθείσας ἐκ δόλου ἢ ἐξ ἀμελείας κατὰ διαφόρων ἀντικειμένων ἰδιωτικῆς κτήσεως, ἢ τῷ δημοσίῳ ἀνηκόντων, οἷον τὴν καταστροφὴν δι' οἰουδήποτε τρόπου κτιρίων, γεφυρῶν, προχωμάτων, ὁδῶν (ἄρθρ. 437), τὴν φθορὰν ἐγγράφων δημοσίων ἀρχῶν (ἄρθρ. 439), τὴν καταστροφὴν καρπῶν ἢ ἐμπορευμάτων (ἄρθρ. 440 ἐπομ.), τὴν ἐκκοπὴν δένδρων (ἄρθρ. 445), τὸν φόνον ἢ τὴν δηλητηρίασιν κτηνῶν (ἄρθρ. 452—454) κτλ. — Γενικώτερον κατὰ τι τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου πραγματεύεται ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 περὶ τοῦ ἀδικήματος αὐτοῦ, χαρακτηρίζων ὡς κακούργημα τὴν ἐκ δολίας προαιρέσεως καταστροφὴν ἢ βλάβην τῆς περιουσίας, τὴν ἐπαπειλοῦσαν κοινὸν κίνδυνον (ἄρθρ. 244). Ἐν τῇ κατηγορίᾳ τοῦ τοιοῦτου εἶδους τῆς φθορᾶς ἢ βλάβης συμπεριλαμβάνει τὸν ἐμπρησμόν (ἄρθρ. 245—254), τὴν ἐπίτηδες ἐνεργοῦμένην πλημμύραν (ἄρθρ. 254) καὶ τὴν κατασκευὴν ὑπονόμου πρὸς τοποθέτησιν πυρίτιδος ἐπὶ σκοπῷ καταστροφῆς (ἄρθρ. 255). Ὡς πλημμέλημα δὲ χαρακτηρίζει πᾶσαν φθορὰν ἢ βλάβην τῆς περιουσίας, γενομένην κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον καὶ ἐπιφέρουσαν ζημίαν 50 τουλάχιστον φιορινίων (ἄρθρ. 383—386).

Τὸ Βαυαρικὸν νομοσχέδιον τοῦ 1822 διευκρίνισεν ἔτι μᾶλλον

ne quid in loco publ.). *Rein Criminalrecht d. Römer* σελ. 342. — *Berner Lehrb.* ἄρθρ. 302—305 σελ. 584.

τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀδικήματος, ἀποχωρίσαν ἀπ' αὐτοῦ τὸν ἐμπρησμόν καὶ τὴν πλημύραν, περὶ ὧν ὡς ἀδικημάτων προσβαλλόντων τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν πραγματεύεται ἰδιαιτέρως (ἄρθρ. 186 ἐπομ. 189 ἐπομ.), ἀνέγραψεν δὲ ἐν ἄρθρ. 314 εἰδικὰς διατάξεις ἀποκλειστικῶς ἀναφερομένας εἰς τὸ ἀδίκημα τῆς φθορᾶς ἢ βλάβης ξένης ἰδιοκτησίας. Ἀλλ' οἱ ὅρισμοί τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ἐθεωρήθησαν ἀνεπαρκεῖς πρὸς τιμώρησιν τῶν ποικίλων περιπτώσεων τοῦ ἐγκλήματος τῆς φθορᾶς ἢ βλάβης ξένης περιουσίας καὶ ἀνάλογον τοῦ ἀξιοπαίνου αὐτῶν διαβάθμισιν, διὸ τὰ μεταγενέστερα νομοσχέδια τοῦ 1827 (ἄρθρ. 302—304) καὶ 1831 (ἄρθρ. 349—353) διὰ διαφορῶν προσθέτων διατάξεων συνεπλήρωσαν τὰ κενὰ τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1822 ἐπὶ τῇ βάσει δ' αὐτῶν συνετάχθησαν οἱ ὅρισμοί τῶν σχετικῶν ἄρθρων τοῦ ἡμετέρου νόμου.

Β') Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος.

1) Ἀντικείμενον τοῦ ἀδικήματος ἐστὶ πᾶν κτῆμα κινητὸν ἢ ἀκίνητον, ἔμψυχον ἢ ἀψυχον, μὴ ἀνῆκον εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ αὐτουργοῦ τοῦ ἀδικήματος, ἀλλ' ἀποτελοῦν μέρος ἄλλοτρίας ἰδιοκτησίας ¹⁾. Εἶναι δὲ ὅλως ἀδιάφορον, ἂν τὸ ἐπὶ τοῦ τοιούτου πράγματος δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας προσήκει εἰς φυσικὸν ἢ ἡθικὸν πρόσωπον, εἰς ἰδιώτην ἢ εἰς τὸ δημόσιον. Ἀντικείμενον τοῦ ἀδικήματος δὲν δύνανται νὰ ὦσι τὰ ἀσώματα πράγματα, τὰ μὴ ὑποπίπτοντα ταῖς αἰσθήσεσι, καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν δύναται τις ὕλικῶς νὰ ἐπιδράσῃ ²⁾.

2) Ἡ ἐνέργεια ἢ πρὸς τελεσιουργίαν τοῦ ἀδικήματος ἄγουσα

¹⁾ Ἐὰν πλείονες εἰσὶ συνιδιοκτῆται πράγματός τινος καὶ ἡ παρ' ἐνὸς ἐξ αὐτῶν γενομένη φθορὰ ἢ βλάβη αὐτοῦ λογίζεται ἀξιοποινος.—Stenglein Commentar ἄρθρ. 342. n° 12.—Meyer Lehrb. § 106. σελ. 431.

²⁾ Οἷον αἱ ἀπαιτήσεις. Ὡς τοιαῦτα δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσι νῦν ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ἀερίοφος, ἐφ' ὧν χωρεῖ ἡ ἐννοία τοῦ ἀδικήματος. Oppenhoff Commentar ἄρθρ. 303 n° 10.

συνίσταται εἰς τὴν δι' οἰουδήποτε μέσου φθορὰν ἢ βλάβην ἀλλοτριῶν πραγμάτων. Ὁ εἰδικώτερος ὁρισμὸς τοῦ τρόπου τῆς παραγωγῆς τῆς φθορᾶς ἢ βλάβης ἀποβαίνει ἐντελῶς ἀδύνατος ἕνεκα τῆς ποικιλίας τῶν μέσων, ὧν δύναται νὰ γείνη ἐκάστοτε χρῆσις. Ἐν γένει δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ὑπαρξίν φθορᾶς ἢ βλάβης, οὐ μόνον ὅταν ἐπῆλθεν ἡ τελεία ἢ ἡ μερικὴ τοῦ πράγματος καταστροφή, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐπῆλθεν ἡ ἐλάττωσις τῆς ἀξίας, ἢ ὁ περιορισμὸς τῆς χρησιμότητος αὐτοῦ ¹⁾).

3) Ἡ τοιαύτη ἐνέργεια δέον νὰ ἀπορρέῃ ἐκ τῆς δολίας προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ ἐκ προθέσεως ἐπιχειροῦντος τὴν βλάβην ἢ φθορὰν οἰουδήποτε ἀντικειμένου ²⁾. Ἡ ἐξ ἀμελείας ἢ ἐκ πταίσματος φθορὰ ἢ βλάβη, χορηγοῦσα μόνον δικαίωμα πολιτικῆς ἀποζημιώσεως, δὲν συνεπάγεται τὴν τιμώρησιν τοῦ αὐτουργοῦ.

4) Τετελεσμένον λογίζεται τὸ ἀδίκημα, εὐθύς ἅμα ἐπέλθῃ ἢ διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ αὐτουργοῦ ἐπιδιωκομένη βλάβη ἢ φθορά. Ἐὰν ἡ βλάβη ἀντιστοιχῇ ἀκριβῶς πρὸς ἐκείνην, ἣν ἐσκοπεῖ νὰ ἐκτελέσῃ ὁ αὐτουργός, δὲν ἐξετάζεται, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον ἐκ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ νὰ ἐπῆλθεν οἰαδήποτε βλάβη.

Γ') Διαβάθμισις τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως.

Ὡς πρὸς τὴν διαβάθμισιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ἐγέ-

¹⁾ Stenglein Commentar. τόμ. II σελ. 578. — Weiss Commentar τομ. II σελ. 250. — Ὡς φθορὰ πράγματός τινος δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ἡ κηλιδωσις ἢ ἡ ρύπανσις αὐτοῦ. — Ὡς βλάβη δὲ λογίζεται καὶ ἡ ἀνάμειξις αὐτοῦ μετ' ἄλλων οὐσιῶν, δι' ἧς ἡ ἐλάττωσις τῆς ἀξίας ἐπέρχεται, οἷον τοῦ οἴνου μεθ' ὕδατος. — Oppenhoff Commentar ἀριθρ. 330 n° 12.

²⁾ Ἡ ἀφορμὴ, ἐξ ἧς ἡ τοιαύτη ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ προῆλθε, δὲν λογίζεται ὡς οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος. Τινὲς τῶν ἀρχαιοτέρων ποινικῶν νόμων, ἐν οἷς ἐν μέρει καὶ ὁ Βυζαντινὸς τοῦ 1843 ἀριθρ. 383, ἀπῆλθον τὴν ἐκ κακοβουλίας, πλεονεξίας, ἐκδικήσεως ἐπιχείρησιν τοῦ ἀδικήματος.

νετο δεκτὸν τὸ αὐτὸ σύστημα, ὅπερ καὶ ἐπὶ τῆς κλοπῆς ἐφηρ-
μόσθη. Ἐν πρώτοις διακρίνεται ὁ κατώτατος βαθμὸς τοῦ ἀδι-
κήματος, ἡ ἀπλή βλάβη ἢ φθορά, ἥτις ὑφίσταται, ὡς αἰτίας ἡ ἀξία
τῆς γενομένης ζημίας εἶναι ἀνωτέρα μὲν τῶν εἴκοσι, δὲν ὑπερ-
βαίνει ὅμως τὴν ποσότητα τῶν τετρακοσίων δραχμῶν, καὶ
ἡ βλάβη ἢ φθορά δὲν ὑπάγεται εἰς τινὰ τῶν εἰδικῶς προ-
νοουμένων περιπτώσεων τῶν ἐν ταῖς ἀρθρ. 422 — 424 πε-
ριεχομένων. Ἡ τοιαύτη βλάβη ἢ φθορά τιμωρεῖται διὰ φυλα-
κίσεως (ἀρθρ. 421) ¹⁾. Μετ' αὐτὴν ἔπονται ἀμέσως αἱ περι-
πτώσεις, καθ' ἃς, εἴτε ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως τοῦ
ἀδικήματος, εἴτε ἕνεκα τῶν ἰδιαζόντων προσόντων, ἢ τοῦ
προορισμοῦ τῶν πραγμάτων, καθ' ὧν ἐπηνέχθη ἡ βλάβη ἢ ἡ
φθορά, εἴτε ἕνεκα τοῦ ποσοῦ τῆς βλάβης, εἴτε ἕνεκα τῆς συμ-
πτώσεως πολλῶν φθορῶν ἢ βλαβῶν ἐπιτείνεται ὁ βαθμὸς τοῦ
ἀξιοποίνου τῆς πράξεως.

1) Ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως λογίζεται ὡς ἐπιβαρυντικὴ
τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως αἰτία, ἐὰν ἡ βλάβη ἐγένετο δι' ἀνα-
βάσεως, ἢ διὰ ῥήξεως, ἢ ὑπὸ πολλῶν ἡνωμένων, ἢ παρ' ἀνθρώ-
πων ἐνόπλων (ἀρθρ. 422 § 1).

2) Ἐνεκα τοῦ εἴδους ἢ τοῦ προορισμοῦ τῶν ἀντικειμένων
ἐπιτείνεται ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποίνου, ὡς αἰτίας ἡ βλάβη ἢ φθορά
ἐξετελέσθη.

α') Εἰς πράγματα προσωρισμένα πρὸς κοινὸν ὄφελος ἢ χρῆ-
σιν ²⁾, ἰδίως εἰς ἐργαλεῖα κατασκευαστικὰ τοῦ πυρὸς, γεφύρας,
ὁδοῦς, διώρυγας, προχώματα (Dämmen), φρέατα, ὑδραγωγεῖα

¹⁾ Ὅσακις ἡ βλάβη ἢ φθορά εἶναι κατωτέρα τῶν εἴκοσι δραχμῶν,
ἡ πράξις φέρει χαρακτῆρα πταίσματος καὶ τιμωρεῖται διὰ κρατή-
σεως ἢ προστίμου (ἀρθρ. 693).

²⁾ Τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον τοῦ ἀρθροῦ 422 § 2 λέγει πρὸς ὄφελος
καὶ χρῆσιν τοῦ δημοσίου, ἐν ᾧ τὸ Γερμανικὸν κείμενον λέγει «Zum
Nutzen oder Dienste des Publicums», ὅπερ δηλοῖ πράγματα «ὡ-
φέλιμα ἢ χρήσιμα εἰς τὸ κοινόν». Ἡ φθορά ἢ βλάβη πραγμάτων ἀνη-
κόντων εἰς τὸ δημόσιον προβλέπεται ἐν ἀρθρ. 425 § 1.

καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἡ μνεία τῶν εἰρημένων ἀντικειμένων γίνεται ἐνδεικτικῶς μόνον, ὅθεν ἡ φθορὰ ἢ βλάβη καὶ παντὸς ἄλλου πράγματος, πρὸς κοινὴν ἀσφάλειαν χρησίμου, ὑπάγεται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ § 2 τοῦ ἄρθρ. 422¹⁾.

β') Εἰς δημόσια ἐργαστήρια, ἢ ἀποθήκας, ἢ ἄλλα πρὸς κοινὴν χρῆσιν καὶ ὠφέλειαν τείνοντα οἰκοδομήματα.

γ') Εἰς πράγματα τῶν ὁποίων ἡ συντήρησις διαφέρει ἰδίως τὴν κυβέρνησιν, μάλιστα εἰς συλλογὰς ἀφορώσας τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας, εἰς ἔργα, μηχανάς, παρασκευάς, ταμιεύματα καὶ λοιπὰ ἀνήκοντα εἰς ἐργαστάσια, εἰς τὴν μεταλλείαν, καὶ τὴν χωνευτικὴν.

δ') Εἰς δενδροφυτείας καὶ ἄλλα φυτουργήματα²⁾.

Κατ' ἀμφοτέρας τὰς ὑπ' ἀριθ. 1 καὶ 2 μνημονευομένας περιπτώσεις τοῦ ἄρθρ. 422 (§ 1—5) τιμωρεῖται ὁ ἐνοχος διὰ φυλακίσεως τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν.

3) Ἡ ἀξία τῆς ἐπενεχθείσης βλάβης λογίζεται ὡς ἐπιβαρυντικὴ αἰτία τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως, ἐὰν ὑπερβαίνει τὰς τετρακοσίας δραχμάς, ὅτε ὁ ἐνοχος διὰ διετοῦς τοῦλάχιστον φυλακίσεως τιμωρεῖται (ἄρθρ. 422 § 6), ἢ ἐὰν ἦναι ἀνώτερα τῶν χιλίων (ἄρθρ. 423 § 2), ὅτε καταγινώσκεται κατὰ τοῦ ἐνόχου ἡ ποινὴ τῆς εἰρκτῆς.

¹⁾ Motive z. Entwürfe 1827 σελ. 358. Δυνάμει τῆς γενικῆς ρήτηρας τοῦ § 2 τοῦ ἄρθρ. 422 δυνάμεθα νὰ ὑπαγάγωμεν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐν αὐτῇ μνημονευομένων πραγμάτων τοὺς σωλῆνας τοῦ ἀερίωφωτος, τὰς σιδηρᾶς ῥάβδους τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, τὰ σήματα ἐφ' ὧν ἐμφαίνονται αἱ ἀποστάσεις ἐπὶ τῶν ὁδῶν, τὰς δημοσίας κρήνας, καὶ δεξαμενὰς κτλ.

²⁾ Διάταγμα 31 Δεκεμβρίου 1836 περὶ προφυλάξεως τῶν δενδροφυτειῶν. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 14 τοῦ διατάγματος αὐτοῦ αἱ βλάβαι καὶ φθοραί τῶν δενδροφυτειῶν καὶ φυτουργημάτων δικάζονται ὑπὸ τῶν πταισματοδικῶν, καὶ ὅταν χαρακτηρὰ πλημμελήματος φέρωσι.—Διάταγμα 1. Ἰουλίου 1838 περὶ εὐθύνης τῶν δήμων διὰ τὰς γενομένας εἰς τὰ δένδρα καὶ ἄλλας φυτείας φθοράς.

4) Τέλος τὸ ἀξιόποινον τοῦ αὐτουργοῦ ἐπιτείνεται, καταγινωσκομένης κατὰ τοῦ ἐνόχου τῆς ποινῆς τῆς εἰρκτῆς κατὰ τὸ § 1 τοῦ ἄρθρ. 423, ἐὰν δύο ἢ πλείοτεται τῶν ἐν ἄρθρ. 422 μνημονευομένων περιπτώσεων συμπέσωσιν.

Δ') Ἐπιβαρυντικαὶ αἰτίαι τῆς ποινῆς.

Οἱ λόγοι τῆς ἐπιβαρύνσεως τῆς κατὰ τοῦ ἐνόχου καταγινωστέας ποινῆς δυνάμει τῶν ὁρισμῶν τῶν ἄρθρ. 421—423 ἀπορεύουσιν, εἴτε ἐκ τοῦ προσώπου, εἰς ὃ ἀνήκουσι τὰ κτήματα, εἴτε ἐκ τῆς ἰδιαζούσης φύσεως ἢ τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν, εἴτε ἐκ τῆς ἀφορμῆς, ἐξ ἧς ἡ ἐκτέλεσις προήλθεν, εἴτε τέλος ἐκ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἐτελέσθη τὸ ἄδίκημα. Ὅθεν ἡ ποινὴ ἐπιτείνεται, ὅταν ἡ φθορὰ ἢ βλάβη ἐξετελέσθη·

1) Εἰς πράγματα ἰδιόκτητα τοῦ κράτους, τοῦ Βασιλέως, ἢ τοῦ Βασιλικοῦ οἴκου, ἐκκλησίας τινός, ἢ καταστήματος δημοσίου καθιερωμένου εἰς λατρείαν, ἐκπαίδευσιν ἢ ἀγαθοεργίαν.

2) Εἰς πράγματα τὰ ὅποια, κατὰ τὴν φύσιν ἢ τὸν προορισμὸν τῶν, μὴ δυνάμενα νὰ φυλαχθῶσιν ἀσφαλῶς, ἀφίνονται εἰς τὴν δημοσίαν πίστιν, ἰδίως δὲ εἰς καρποὺς ἀσυγκομίστους, εἰς γεωργικὰ σκεύη κείμενα ἐπὶ τῶν ἀγρῶν, εἰς πλοῖα κείμενα ἐπὶ ποταμῶν ἢ διορύγων, ὄρμων ἢ λιμένων καὶ εἰς λευκαينوμένας θρόνας καὶ τὰ παρόμοια.

Ἐμφότεραι αἱ εἰρημέναι περιπτώσεις ἀντιστοιχοῦσιν ἐντελῶς πρὸς τὰς μνημονευομένας ἐν § 1. 2 τοῦ ἄρθρ. 376, τοῦ κανονίζοντος τὰς ἐπιβαρυντικὰς τῆς κλοπῆς αἰτίας, ὥστε δὲν χρῆζουσιν ἰδιαιτέρας ἀναπτύξεως ¹⁾).

3) Ἐκ μίσους, ἐκδικήσεως ἢ κακίας κατὰ τινος δημοσίου ὑπαλλήλου ἢ ὑπηρέτου ἐνεκα τῆς ἐκτελέσεως, ἢ ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας του, εἰς πράγματα ἀνήκοντα εἰς αὐτόν.

Ἡ περίπτωσις αὕτη δὲν μνημονεύεται ἐν τοῖς Βαρυακοῖς

¹⁾ Ὅρ. Ἐρμηνεῖαν ἄρθρ. 376 ἐν σελ. 73 ἐπομ.

νομοσχεδίοις. Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, ἀπομιμούμενος τὸν Γαλλικὸν Ποινικὸν νόμον, ὅστις ἐν ἄρθρ. 450 περιέχει παραπλησίαν διάταξιν, καθιέρωσε τὴν περὶ τῆς ὁ λόγος ἐπιβαρυντικῆς αἰτίας τῆς ποινῆς, πρὸς ἰδιαιτέραν προστασίαν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν, οἵτινες ἕνεκα τῆς ἐκπληρώσεως τῶν καθηκόντων αὐτῶν δύνανται νὰ προκαλέσωσιν παρανόμους προσβολάς. Ἀλλ' ἡ ἀπομίμησις ἀπέβη ἀτυχῆς, διότι, ὅπως ἐν τῷ Γαλλικῷ ποινικῷ νόμῳ, οὕτω καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ δύναται νὰ ἐγερθῇ δισταγμὸς περὶ τοῦ ἰδιοκτητοῦ τῶν καταστραφέντων ἢ βλαβέντων πραγμάτων¹⁾).

Ἐκ τῆς ἀλληλουχίας τῶν διατάξεων τοῦ νόμου ὀδηγοῦμενοι καὶ τὸν σκοπὸν τῆς καθιερώσεως τῆς ἐπιβαρυντικῆς ταύτης αἰτίας ἔχοντες ὑπ' ὄψιν, δυνάμεθα ἀδιστάκτως νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι τὰ πράγματα, καθ' ὧν ἐπηνέχθη ἡ φθορὰ ἢ ἡ βλάβη πρέπει ν' ἀνήκωσιν εἰς τὸν δημόσιον ὑπάλληλον ἢ ὑπηρετὴν²⁾).

Ἡ δὲ ἐπιχείρησις τοῦ ἐγκλήματος δέον νὰ προέρχηται ἐκ μίσους ἐκδικήσεως ἢ κακίας ἕνεκα τῆς ἐκτελέσεως ἢ ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας. Τὸ πρῶτον προϋποθέτει ὠρισμένην τινὰ ἢ πλείονας πράξεις τῆς ὑπηρεσίας τετελεσμένας ἤδη, ἕνεκα τῶν ὁποίων προεκλήθη τὸ μῖσος, ἡ ἐκδίκησις καὶ ἡ κακόβουλος διάθεσις, τὸ δεύτερον ὑπονοεῖ τὸ εἶδος τῆς ὑπηρε-

¹⁾ Κατὰ τὸ κείμενον τοῦ ἡμετέρου νόμου καὶ αὕτη ἡ γραμματικὴ σύνταξις εἶναι πλημμελής, διότι ἡ φθορὰ ἢ βλάβη ἀναφέρεται εἰς τὸν δημόσιον ὑπάλληλον ἢ ὑπηρετὴν, ἐν ᾧ ἀντικείμενον αὐτῆς εἰσὶ πάντοτε κτήματα.

²⁾ Τοιαύτην δίδουσιν ἐρμηνεῖαν καὶ οἱ Chauveau-Hélie Code Pénal II n° 3932 λέγοντες « C'est à raison de la qualité de la personne lésée par le délit, et c'est pour protéger ses fonctions, que la peine s'aggrave. » Καὶ ὁ Βαυαρικὸς Ποιν. νόμος τοῦ 1861, ὅστις ἐν ἄρθρ. 340 § 5 περιέχει παραπλησίαν διάταξιν, ῥητῶς μνημονεύει, ὅτι ἡ φθορὰ ἢ ἡ βλάβη δέον ν' ἀπευθύνηται κατὰ πραγμάτων ἀνηκόντων εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ἢ ὑπηρετοῦ.

σίας ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου παράγονται συνήθως ἀφορμαὶ μίσους, ἐκδικήσεως ἢ κακίας ¹⁾).

4) Ἐν καιρῷ νυκτός ²⁾).

Ε') Ἐξαφάνις ἢ ὑπεξαγωγή ἐγγράφων.

Ἡ ὑπεξαγωγή ἢ ἔξαφάνις ἐγγράφων ὑπὸ διαφόρους ἐπόψεις χαρακτηρίζεται ἀξιόποινος ἐν τῷ ἡμετέρῳ ποιν. νόμῳ καὶ ἰδιαίτεραι ἐκάστοτε περὶ τιμωρήσεως τοῦ ἐνόχου ἀναγράφονται ποιναί. Ἐν ἄρθρ. 132 § 3 καὶ 4 χαρακτηρίζεται καὶ τιμωρεῖται ὡς προδοσία τῆς πατρίδος ἡ ἔξαφάνις ἐγγράφων ἢ τίτλων περὶ τῶν δικαιωμάτων ἢ ἀξιώσεων τῆς ἐπικρατείας καὶ ἡ παράδοσις ἐγγράφων εἰς ἐξωτερικὴν τινα δύναμιν. Διὰ τοῦ ἄρθρ. 191 τιμωρεῖται ἡ ἀπόκρυψις ἢ ἔξαφάνις ἀρχαιρεσιακοῦ ψηφοδελτίου. Ἐν ἄρθρ. 267 (τομ. Α'. σελ. 298) διὰ τῆς κατὰ τοῦ ψευδόρκου μάρτυρος ἐπιβλητέας ποινῆς τιμωρεῖται ὁ ἐν πολιτικῇ ἢ ποινικῇ ὑποθέσει ἀποκρύπτων ἢ ἀφανίζων ἐγγραφα ἢ ἄλλα ἀποδεικτικὰ μέσα. Τὸ ἄρθρ. 392 χαρακτηρίζει ὡς ἐνοχον ὑπεξαίρέσεως τὸν ἐκ τοῦ φακέλλου δικαστικῆς ὑποθέσεως ἀποσπῶντα ἢ ὑπεξαίρουντα ἐγγραφα παρεκτικὰ δικαιωμάτων ἢ ἀποδεικτικὰ δικολογικῶν σχέσεων. Τέλος κατὰ τὰ ἄρθρ. 394 καὶ 395 τιμωρεῖται ἡ ἄρνησις τῆς ἀποδόσεως ἐγγράφων παρεκτικῶν δικαιωμάτων, ἅτινα ἐνέπιστεύθησάν τινι ὡς δημοσίῳ ὑπαλλήλῳ, ἢ τὰ ὅποια κατόρθωσε νὰ λάβῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν του δυνάμει τοῦ τοιοῦτου αὐτοῦ χαρακτῆρος. Ὅλως διάφορος τῶν εἰρημένων περιπτώσεων εἶναι ἡ περὶ ἧς πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 424 ³⁾ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ

¹⁾ Α. χ. Κατὰ δημοσίων εἰσπρακτόρων ἢ ἐνοικιαστῶν, κατὰ κλητῆρων ἢ χωροφυλάκων ἐπιτετραμένων τῇ συλλήψει δυστροπούντων φορολογουμένων ἢ στρατευσίμων κτλ. ὅρ. καὶ ἐρμηνείαν ἄρθρ. 159 (21 Ν. Ἐξυθρίστ.) ἐν τομ. Α'. σελ. 116.

²⁾ Ὅρ. ἄρθρ. 376 § 7. ἐν σελ. 75.

³⁾ Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813, ἐχαρακτήριζε τὴν ἐπὶ βλάβῃ τινὸς γενομένην ἀπόκρυψιν, ὑπεξαγωγήν ἢ ἔξαφάνισιν ἐγγράφων ὡς

ὁποίου οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος εἰσὶν :

1) Ἡ ἐξαφάνισις (Vernichtung) ἢ ἡ ὑπεξαγωγή (Unterdrückung) ἐγγράφου τινός. Ἡ ἐξαφάνισις ἐγγράφου συνίσταται εἰς τὴν καθ' οἷονδῆποτε τρόπον ὕλικήν καταστροφὴν αὐτοῦ, εἴτε σχιζομένου ἢ καιομένου, εἴτε ἀλλοιουμένου τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ διὰ σβέσματος, ζέσματος, μελανώσεως ἢ ἄλλης οἷαςδῆποτε φθοροποιᾶς ἐπιδράσεως, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐξεδόθη 1).

Ἡ ὑπεξαγωγή συνίσταται εἰς τοιαύτην τινὰ ἐνέργειαν, δι' ἧς προσκαίρως ἢ διαρκῶς στερεῖται τις παρανόμως τῆς χρήσεως τοῦ ἐγγράφου. Ἡ ὑπεξαγωγή δύναται νὰ συμβῇ ἢ λάθρα, ἢ διὰ τῆς αὐθαιρέτου ἀφαιρέσεως ἐγγράφου τινός 2), ἢ διὰ τῆς παρα-

εἰδικὴν περίπτωσιν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀπάτης (ἄρθρ. 257 καὶ 267) Τὰ μετ' αὐτὸν Νομοσχέδια τοῦ 1827 (ἄρθρ. 179) καὶ 1831 (ἄρθρ. 212) καταλέγουσι τὸ ἀδίκημα τοῦτο μεταξὺ τῶν περιπτώσεων τῆς πλαστογραφίας, ὡς δευτέραν περίπτωσιν τοῦ ἁρθροῦ 258 τοῦ ἡμετέρου Ποιν. νόμου, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ παρατεθειμένα ἄρθρα αὐτῶν. Διὰν ὁρθῶς ὁ ἡμέτερος νόμος κατατάσσει τὴν πρᾶξιν μεταξὺ τῶν ἐγκλημάτων τῆς φθορᾶς ἢ βλάβης ξένης ιδιοκτησίας, διότι δι' αὐτῆς τελεσιουργεῖται τὸ ἀδίκημα, καὶ ἐπομένως τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν αὐτοῦ στοιχεῖον ἐστίν.

1) Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3940.— Ἡ πλαστογραφία ἐν τινι ἐγγράφῳ διαφέρει κατὰ τοῦτο τῆς ἐξαφανίσεως τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός, καθόσον αἱ διὰ τῆς πλαστογραφίας γενόμεναι ἐν αὐτῷ ἀλλοιώσεις δὲν καταστρέφουσι καθ' ὁλοκληρίαν ἢ ἐν μέρει τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ ἀναιρῶσιν τὸν σκοπὸν, δι' ὃν ἐξεδόθη τὸ ἐγγράφον, καὶ ἐπομένως ν' ἀποβάλλῃ πᾶσαν ἀποδεικτικὴν ἰσχύν. Οὕτω λ.χ. ἡ ἀλλοίωσις τῆς ἐν τινι ἐγγράφῳ ὑπογραφῆς ἀποτελεῖ πλαστογραφίαν, ἡ δὲ καθ' ὁλοκληρίαν ἐξάλειψις ἀποτελεῖ ἐξαφάνισιν τοῦ ἐγγράφου. — Oppenhoff Strafgesetzbuch ἄρθρ. 267. n° 14 καὶ 274 n° 7.

2) Ἀναγκαῖα αὐτῆς προϋπόθεσις δὲν εἶναι πάντοτε ἡ διὰ λαθραίου τρόπου ἀφαίρεσις τοῦ ἐγγράφου. Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 274 n° 8.

κρατήσεως αὐτοῦ παρ' ἐκείνου, εἰς ὃν κατὰ πλάνην ἐδόθη ¹⁾).

2) Τὸ ἔγγραφον, τοῦ ὁποῖου ἐγένετο ἡ ἐξαφάνισις ἢ ἡ ὑπεξαγωγή, πρέπει νὰ ᾖ γνήσιον, ὅπως ἐξ αὐτοῦ πηγάζωσι δικαιώματα ὥστε ἡ ἐξαφάνισις ἢ ἡ ὑπεξαγωγή αὐτοῦ νὰ ἐπιφέρῃ ζημίαν, καὶ ν' ἀνήκῃ ἢ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν δημοσίων ἢ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ²⁾).

Ἐν ἄρθρ. 424 δὲν λέγεται ῥητῶς εἰς τίνα πρέπει ν' ἀνήκῃ τὸ ἔγγραφον ³⁾. Ἀλλ' οὐδεὶς εὐλόγος δισταγμὸς δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ὅτι κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον τὸ ἔγγραφον, περὶ οὗ ὁ λόγος, πρέπει νὰ ᾖ ἀλλότριον τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ αὐτουργοῦ, διότι κατὰ τοὺς γενικοὺς ὅρους τοῦ ἀδικήματος τῆς φθορᾶς ἢ βλάβης τὸ ἀντικείμενον καθ' οὗ αὕτη ἀπευθύνεται δέον ν' ἀνήκῃ εἰς ξένην περιουσίαν ⁴⁾.

— ¹⁾ Ὅσακις ἡ ἀφαίρεσις ἐγγράφου τινὸς γίνεται ἐπὶ σκοπῷ τῆς παρακρατήσεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀφαιροῦντος, ἵνα ἔχῃ αὐτὸ ὡς ἰδιοκτησίαν του, ἡ πρᾶξις φέρει χαρακτηριστὴν κλοπῆς (ἄρθρ. 371). Ὅσακις δὲ δὲν ὑπάρχει τοιοῦτος σκοπὸς, ἀλλ' ὁ σκοπὸς τῆς βλάβης ἐτέρου προσώπου ἡ πρᾶξις χαρακτηρίζεται ὡς φθορά ἢ βλάβη ξένης ἰδιοκτησίας καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν περίπτωσιν τὴν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 424 προνοουμένην. Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 242 n° 4. — Ἐπίσης ἡ ἄρνησις τῆς ἀποδόσεως ἐγγράφου τινὸς, διαπιστευθέντος τινὶ, χαρακτηριστέα ἐστὶν ὡς ὑπεξαίρεσις (ἄρθρ. 385), ἐὰν δὲ μετ' αὐτῆς συντρέχῃ, ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς κλοπῆς δύναται νὰ συμβῇ, ὁ σκοπὸς τῆς βλάβης ἐτέρου προσώπου ὑπάρχει κατ' ἰδέαν συρροῇ ἀδικημάτων.

²⁾ Περὶ τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ὁρ. τὰ ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῶν ἄρθρ. 248 καὶ 258 εἰρημένα ἐν τόμ. Α' σελ. 255 καὶ 269. — Τὸ ἔγκυρον τοῦ ἐγγράφου δὲν ἀπαιτεῖται ὡς στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος, διότι ἐν ὅσῳ τὸ κύριον αὐτοῦ δὲν προσβλήθῃ παράγει νόμιμα ἀποτελέσματα. Ὅθεν καὶ εἰκονικὸν ἔγγραφον, καὶ ἔγγραφον διὰ βίας ἢ δι' ἀπάτης συνταχθὲν ἀποτελεῖ ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος. — Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 274 n° 6.

³⁾ Ὁρ. ποιν. νόμου Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 274 ὑπὲρ ῥητῶς ἀπαιτεῖται «Eine Urkunde, welche ihm (dem Thäter) entweder überhaupt nicht oder nicht ausschliesslich gehört».

⁴⁾ Ἡ ὑπεξαγωγή ἐγγράφου ἢ γενομένη παρ' ἐκείνου εἰς ὃν ἀνήκει

3) Ἡ ἐξαφάνισις ἢ ὑπεξαγωγή τοῦ τοιοῦτου ἐγγράφου πρέπει νὰ γείνη ἐπὶ σκοπῷ βλάβης ἐτέρου τινός. Ὅθεν, ὡς ἂν δὲν ἀποδεικνύεται ἢ ἐπὶ σκοπῷ βλάβης ἐπιχειρήσεις τῆς πράξεως, δὲν εἶναι τιμωρητέος ὁ αὐτουργὸς δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 424, ὡς ἐλλείποντος ἐνὸς ἐκ τῶν συστατικῶν τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος ὄρων.

Ὁ σκοπὸς τῆς βλάβης ὀφίσταται, οὐ μόνον ὡς ἂν συνέπεια τῆς ἐξαφανίσεως ἢ ὑπεξαγωγῆς ἐγγράφου τινὸς δύναται νὰ ᾖ ἢ στέρησις νομίμου ἀποδεικτικῶν μέσων τῶν ἀπαιτήσεων ἢ υποχρεώσεων, αἵτινες δι' αὐτοῦ βεβαιοῦνται, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀπλῶς δυσχεραίνηται ἢ ἀπόδειξις τῶν ἐνοχικῶν σχέσεων, ἢ ἐπέρχεται βραδύτης ἢ ἀναβολὴ εἰς τὴν ἐνάσκησιν τῶν ἀπαιτήσεων τινος. Εἶναι δὲ ὅλως ἀδιόφορον, ἂν ἐπῆλθε πράγματι ἢ σκοπούμενη βλάβη, ἢ ἡδυνήθη ν' ἀποφύγη αὐτὴν τὸ πρόσωπον, ἐπὶ βλάβῃ τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ ἐξαφάνισις ἢ ἡ ὑπεξαγωγή τοῦ ἐγγράφου 1).

Ἡ σκοπούμενη βλάβη δὲν ἀπαιτεῖται ν' ἀπευθύνηται πρὸς τὸ πρόσωπον, εἰς ὃ ἀνήκει, ἢ τὸ ὅποιον κατέχει ἐγγραφόν τι, ἀλλ' ἄρκει διὰ τῆς ὑπεξαγωγῆς ἢ ἐξαφανίσεως αὐτοῦ νὰ ἐπέλθῃ βλάβη εἰς οἶονδῆποτε πρόσωπον 2).

Κατὰ τοῦ ἐνόχου τοῦ ἀδικήματος καταγινώσκονται διὰ τοῦ ἄρθρ. 424 αἱ ἐν τοῖς ἄρθροις 247—257 ὀριζόμεναι ποιναὶ πρὸς τιμώρησιν τῆς πλαστογραφίας, ὅθεν κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς γενήσεται ἡ διάκρισις, ἐάν τὸ ὑπεξαχθὲν ἢ ἐξαφανισθὲν ἐγγραφὸν ἀνήκῃ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν δημοσίων ἢ τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων.

Ἐπὶ τῶν δημοσίων ἐγγράφων τῶν ἐν ἄρθρ. 248 μνημονευμένων, καταγινώσθεται κατὰ τοῦ ἐνόχου ἢ ποινὴ τῆς εἰρκτῆς,

τὸ τοιοῦτον ἐγγραφὸν καὶ τὸ ὅποῖον ὑπέβαλεν εἰς δικαστικὴν τινα συζήτησιν χαρακτηρίζεται ἐν ἄρθρ. 392 ὡς ὑπεξαίρεσις.

1) Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 274 n° 6. — Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 63 τοῦ 1878.

2) Merkel ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 808.

(ΕΡΜΗΝ. ΠΟΙΝ. ΝΟΜΟΥ. ΤΟΜ. Γ'.)

46

ἐπὶ δὲ τῶν δημοσίων ἐγγράφων, τῶν ἐν ἀρθρ. 249 καὶ ἐπόμενα, ἡ ποινὴ τῆς φυλακίσεως ἐνὸς μηνὸς μέχρι ἐνὸς ἔτους. Ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, τῶν μὲν ἐν ἀρθρ. 256, καταγνωσθήσεται φυλάκισις τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν, τῶν δὲ ἐν ἀρθρῳ 257 φυλάκισις ἐνὸς ἔτους τὸ πολὺ.

ΣΤ') Καταδίωξις τοῦ ἀδικήματος.

Τὸ ἐγκλημα τῆς φθορᾶς ἢ βλάβης ξένης ἰδιοκτησίας ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀδικημάτων τῶν ἐπὶ τῇ ἐγκλήσει τοῦ βλαφθέντος καταδιωκομένων (ἀρθρ. 426), διότι δι' αὐτοῦ προσβάλλονται δικαιώματα ἀπαλλοτριωτὰ τοῦ πολίτου ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς περιουσίας αὐτοῦ. Κατ' ἐξαιρέσιν ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξις τοῦ ἀδικήσαντος ὀρίζεται ἐν ταῖς περιπτώσεσι τῶν § § 1—4 τοῦ ἀρθρ. 422 καὶ ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἀρθρ. 424, ἔνεκα τοῦ ἐπικινδύνου εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν καὶ εἰρήνην τῶν πολιτῶν τρόπου τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἀδικήματος, ἡ ἔνεκα τοῦ ἰδιάζοντος χαρακτηρὸς τοῦ ἀντικειμένου, οὗ ἐγένετο ἡ φθορὰ ἢ ἡ βλάβη.

Εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐξαιρέσεις τὰς ὑπὸ τοῦ ἀρθρ. 426 διαγραφόμενας προσθετέον καὶ τὴν εἰς τὰς δενδροφυτείας καὶ τὰ δάση γενομένην φθοράν ἢ βλάβην, ἣν ὀφείλουσιν αὐτεπαγγέλτως νὰ βεβαιώσῃ καὶ νὰ καταγγέλῳσιν εἰς τοὺς ἀρμοδίους εἰσαγγελεῖς ἢ ἀστυνόμους οἱ δασοφύλακες ἢ οἱ ἀγροφύλακες ¹⁾).

Ζ') Δηλητηρίασις βοσκημάτων ἢ ποτισμάτων ζώων καὶ διάδοσις μολυντικῶν νόσων.

Ὡς συμπλήρωμα τῶν περὶ φθορᾶς ἢ βλάβης ξένης ἰδιοκτη-

¹⁾ Διάταγμ. 10 Ἰουλίου 1836, περὶ τῶν εἰς τὰ δάση γενομένων ἀνομημάτων καὶ Διάταγμ. 31 Δεκεμβρ. 1836 περὶ προφυλάξεως τῶν δενδροφυτειῶν. Ἀπόφ. Α. Π. 93 τοῦ 1878.

σίας ὁρισμῶν τοῦ εἰκοστοῦ ἔκτου κεφαλαίου προσετέθησαν αἱ διατάξεις τῶν ἀρθρ. 427 καὶ 428, δι' ὧν εἰδικῶς προνοεῖται καὶ τιμωρεῖται ἡ ἐπὶ σκοπῷ θανατώσεως ἢ βλάβης κτηνῶν δηλητηριάσεις νομῶν, λειμῶνων, λιμνῶν ἢ ποτισμᾶτων καὶ ἡ διάδοσις μολυντικῶν νόσων¹⁾. Καὶ ἡ πράξις αὕτη φέρει ἐν γένει τὸν χαρακτῆρα τῆς φθορᾶς ἢ βλάβης ξένης ιδιοκτησίας, διότι δι' αὐτῆς ἐπέρχεται ἡ ἀπειλεῖται κίνδυνος βλάβης τῶν εἰς τὴν περιουσίαν τινὸς ἀνηκόντων κτηνῶν, ἀλλ' ὅμως οἱ ὅροι τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ ἀδικήματος αὐτοῦ διαφέρουσιν ἐν πολλοῖς τῶν ἐν γένει περὶ φθορᾶς ἢ βλάβης ξένης ιδιοκτησίας διαγεγραμμένων.

1) Καθ' ὑποκείμενον ἐξετάζοντες τὴν πρᾶξιν παρατηροῦμεν, ὅτι οὐ μόνον ἐκ τῆς δολίας προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ δύναται νὰ προσέλθῃ ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀμελείας (ἀρθρ. 428), ἐν ᾧ, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, ἡ φθορὰ ἢ βλάβη ξένης ιδιοκτησίας ἀπαραίτητον καὶ ἀποκλειστικὴν ἔχει προϋπόθεσιν τὸν δόλον τοῦ αὐτουργοῦ.

2) Ὁ δόλος τοῦ αὐτουργοῦ πρέπει ὡς εἰδικὸν σκοπὸν νὰ ἔχῃ τὸν θάνατον ἢ τὴν βλάβην κτηνῶν²⁾, ἢ τὴν διάδοσιν λύμης ἢ ἄλλης μολυντικῆς νόσου ζώων.

3) Τὸ ἀδίκημα θεωρεῖται τετελεσμένον, εὐθὺς ἅμα ἐγένετο ἡ δηλητηριάσεις νομῶν, λειμῶνων, λιμνῶν ἢ ἄλλων ποτισμᾶτων, ἢ ἡ διάδοσις λύμης ἢ ἄλλης μολυντικῆς νόσου. Ἀνήκει ἐπομένως εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τυπικῶν ἐγκλημάτων³⁾.

Τὸ ἐκ τῆς τοιαύτης δηλητηριάσεως ἢ διαδόσεως τῆς μολυντικῆς νόσου ἐπερχόμενον ἀποτέλεσμα χρησιμεύει μόνον ὡς λόγος πρὸς διαβάθμισιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως.

¹⁾ Γαλλικῶς ποιν. νόμου ἀρθρ. 452.—Βρυαριτικοῦ 1813 ἀρθρ. 246.

²⁾ Ἡ δηλητηριάσεις δεξαμενῶν, φρεάτων, ὑδραγωγείων κτλ. ἐξ ἧς δύναται νὰ προσέλθῃ ὁ θάνατος ἢ ἡ βλάβη τῆς υγείας ἀνθρώπων τιμωρεῖται κατὰ τὸ ἀρθρ. 290 διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἀρθρ. 427 ῥητῶς ἀπαιτεῖ λ ί μ ν α ς ἢ ἄ λ λ α π ο τ ί σ μ α τ α ζ ῶ ω ν.

³⁾ Motive z. Entwürfe 1827 σελ. 360. — Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. ἀρθρ. 246.

4) Ὡς πρὸς τὴν καταδίωξιν τοῦ ἐνόχου δὲν ἀπαιτεῖται ἐγκλησις ἐκ μέρους τοῦ παθόντος. Ὁ κοινὸς κίνδυνος ὁ ἐκ τῆς πράξεως ἀπειλούμενος δικαιολογεῖ ἀποχρώντως τὴν ἐξ ἐπαγγέλματος καταδίωξιν τοῦ ἐνόχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΠΕΡΙ ΖΗΜΙΩΝ ΕΚ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΟΡΟΣΗΜΩΝ, ΜΕΤΑ-
ΤΥΠΩΣΕΩΣ, ΤΟΚΟΓΛΥΦΙΑΣ, ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΞΕΝΩΝ
ΑΠΟΡΡΗΤΩΝ, ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΕΠΙΖΗΜΙΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ.

Ἐν γένει.

Ἐν τοῖς ἀμέσως προηγούμενοις κεφαλαίοις ἐγένετο λόγος περὶ τῆς καταστροφῆς, τῆς φθορᾶς ἢ βλάβης τῆς περιουσίας τῆς δι' ἐμπρησμοῦ, διὰ πλημμύρας, ἢ τῆς δι' ὕλικῆς ἐπιδράσεως ἐφ' οἷουδῆποτε ἀντικειμένου τῆς περιουσίας ἐπαγομένης. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν εἰρημένων τρόπων ὑπάρχουσι καὶ ποικίλοι ἄλλοι, δι' ὧν βλάβη ἢ ζημία ὕλικῇ δύναται νὰ ἐπέλθῃ, καὶ περὶ ὧν ἔδει νὰ ληθῇ πρόνοια, ἀναγραφομένων τῶν προσηκουσῶν πρὸς τιμώρησιν τῶν ἐνόχων ποινῶν. Περὶ ἐκάστου τῶν τοιούτων ἀδικημάτων ἡδύνατο ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ νὰ γείνη λόγος, ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ περὶ αὐτῶν σχετικαὶ διατάξεις λίαν εὐάριθμοι εἰσίν, συμπεριελήφθησαν ἅπαντα τὰ μὴ δι' ἐμπρησμοῦ, πλημμύρας ἢ ὕλικῆς φθορᾶς ἢ βλάβης τελεσιουργούμενα κατὰ τῆς περιουσίας ἀδικήματα ἐν τῷ εἰκοστῷ ἐβδόμῳ κεφαλαίῳ.

Α') Μετακίνησις τῶν ὀροσῆμων.

**Αριθρ.* 429.

Ὅστις μεταβάλλει, ἀφανίζει, ἢ κατασταίνει ἀγνώριστα

τὰ ὁρόσημα τῶν ἀγρῶν, ἢ τοὺς χάριν ἐνδείξεως τοῦ ὕψους καὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ ὕδατος τεθειμένους πασσάλους, θέλων νὰ μετακινήσῃ τὴν δι' αὐτῶν σημειουμένην στάσιν τοῦ δικαίου ἐκάστου, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν.—1) τοῦλάχιστον ἐνὸς ἔτους, ἐὰν τὰ ὁρόσημα ἐτέθησαν παρὰ τῆς ἀρχῆς.—2) τὸ πολὺ ἐνὸς ἔτους, ἐὰν δὲν ἐτέθησαν παρὰ τῆς ἀρχῆς.—Ἐὰν ἡ πρᾶξις ἔγεινεν ἄνευ μὲν τοῦ εἰρημένου σκοποῦ, ἐκ προθέσεως ὁμως, καταγινώσκειται εἰς μὲν τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀριθμ. 1 φυλάκισις τὸ πολὺ ἐνὸς μηνὸς, ἢ χρηματικὴ ποινὴ τὸ πολὺ διακοσίων δραχμῶν· εἰς δὲ τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀριθμ. 2, χρηματικὴ ποινὴ τὸ πολὺ ἑκατὸν δραχμῶν, ἢ φυλάκισις τὸ πολὺ δύο ἐβδομάδων.

Ἄρθρ. 450.

Αἱ αὐταὶ ποιναὶ ὑπὸ τὰ αὐτὰ διδόμενα καταγινώσκονται καὶ κατὰ τοῦ ἀφαιροῦντος ἢ ἐξαφανίζοντος τὸ ὑπόθεμα (τὸ μυστικόν) ἐπισήμως τεθειμένων θεμελίων λίθων.

Ἄρθρ. 451.

Κατὰ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ὁροθετῶν, γεωδαιτῶν, καὶ εἰδημόνων τῆς ὑδραυλικῆς, οἵτινες ἐκτελοῦσιν ἀφ' ἑαυτῶν ἢ χάριν ἄλλων τὰς εἰρημένας πράξεις, κρίνεται ὡς ἰδιαιτέρα ἐπιβαρυντικὴ περίστασις ὁ τὸν ὑποῖον φέρουν χαρακτήρ τοῦ δημοσίου ὑπηρετοῦ συγχρόνως δὲ, καὶ ἐὰν ἤθελον καταδικασθῇ εἰς μόνην φυλάκισιν ἢ χρηματικὴν ποινὴν, ἀποστεροῦνται διὰ τῆς ἀποφάσεως ῥητῶς καὶ τοῦ χαρακτῆρος τούτου.

α') Εἰσαγωγή.

Ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτέρων χρόνων τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας ὁ ἑναχὸς τοῦ ἐγκλήματος τῆς μετακινήσεως τῶν ὁροσῆμων, ὅπερ

crimen termini moti ἐκαλεῖτο, ἐθεωρεῖτο ἄσεβων κατὰ τῆς Θεότητος ἦται κατὰ τοῦ Ὁρίου Διός, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ὁποίου ἐτέλουν οἱ τὴν δημοσίαν καὶ ἰδιωτικὴν κτῆσιν περιγράφοντες λίθοι ¹⁾, ἐτιμωρεῖτο δὲ διὰ τῆς capitis sacratio. Μετέπειτα, καταργηθείσης τῆς ποινῆς ταύτης, κατεγινώσκετο κατὰ τοῦ ἐνόχου πρόστιμον (Multa) ²⁾ συνεπεία τῆς ἐπὶ τούτῳ χορηγουμένης actio popularis. Ἐπὶ τῶν μεταγενεστέρων δὲ χρόνων ἡ τῶν ὁροσῆμων μετακίνησις ἐχαρακτηρίζετο ὡς crimen extraordinarium ³⁾.

Ἐν τῷ Μεσαιῶνι εἰδικὰς περὶ τιμωρήσεως τοῦ ἀδικήματος διατάξεις περιεῖχον οἱ κατὰ τόπους κανονισμοί, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων καὶ ἡ Καρολίνα ἐχαρακτήρισεν ὡς ἀξιόποινον τὴν τοιαύτην πράξιν (ἄρθρ. 114).

Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος συγκαταλέγει τὸ ἀδίκημα τῆς μετακινήσεως τῶν ὁροσῆμων, περὶ οὗ πραγματεύεται ἐν ἄρθρ. 456, μεταξὺ τῶν ἐγκλημάτων τῆς καταστροφῆς, φθορᾶς ἢ βλάβης τῆς ἰδιοκτησίας. Ἐπίσης ὡς φθορὰν καὶ βλάβην τῆς περιουσίας χαρακτηρίζει τὴν πράξιν ὁ Βυζαντινὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 ἐν ἄρθρ. 386, ὡς καὶ τὰ μετ' αὐτὸν Νομοσχέδια τοῦ 1827 (ἄρθρ. 306) καὶ 1831 (ἄρθρ. 354) ⁴⁾.

β') Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος καὶ εἰδικαὶ περιπτώσεις.

1) Ἀντικείμενον τοῦ ἀδικήματος εἰσὶ τὰ ὁρόσημα τῶν ἀ-

¹⁾ Διονυσ. Ἀλικ. Β. 74. — Πλουτάρχου Νουμ. 16.

²⁾ Lex. 3 pr. (47. 21. de term. mol.).

³⁾ Lex. 1 C. (9. 2. de accus.). Paul. S. R. V. 22. 2. Rein Criminalrecht d. Römer. σελ. 822.

⁴⁾ Τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822 (ἄρθρ. 215.) κατατάσσει τὸ ἀδίκημα μεταξὺ τῶν ἐγκλημάτων κατὰ τῆς δημοσίας πίστεως (ᾧρ. καὶ ἄρθρ. 264). Ὁ δὲ ποιν. νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας χαρακτηρίζει αὐτὸ ὡς ἰδιαίτερον εἶδος τῆς νοθεύσεως μνημείων (Urkundenfälschung) ἄρθρ. 274.

γρῶν, ἢ οἱ πάσσαλοι οἱ τεθειμένοι χάριν ἐνδείξεως τοῦ ὕψους καὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ ὕδατος, ἢ τὸ ὑπόθεμα ἐπισήμως τεθειμένων θεμελίων λίθων.

Τὸ εἶδος τῶν τοιούτων ὁροσῆμων καὶ ἡ ὕλη, ἐξ ἧς εἰσι κατεσκευασμένα δὲν ἔχουσι σημασίαν τινά ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς πράξεως. Τὰ τοιαῦτα ὁρόσημα δύνανται νὰ ᾧσι φυσικά τινα σημεία, οἷον ὄχθαι ρεύματος, ἢ ἔκτασις γῆς χέρσου, ἐπίτηδες ἀφαιρεῖσα μεταξὺ δύο κτημάτων, ἢ τεχνητά. Ἀρκεῖ ὁ προορισμὸς αὐτῶν νὰ ᾖ ἡ διάκρισις τῶν ὁρίων γειτνιαζόντων ἀγρῶν.

Δὲν ἀπαιτεῖται δὲ νὰ ᾧσι τεθειμένα ὑπὸ τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ παρ' ἰδιωτῶν τεθέντα ἔχουσι τὸ αὐτὸ κύρος, εἴτε προηγήθη ῥητὴ σύμβασις καὶ συνομολόγησις συμφωνίας περὶ τῆς τοποθετήσεως καὶ τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν, εἴτε σιωπηρῶς ἀνεγνωρίσθησαν ὡς καταλλήλως τοποθετηθέντα καὶ χρησιμεύοντα, ὅπως ἐνδείκνυνται δι' αὐτῶν τὰ ὅρια τῶν γειτνιαζόντων ἀγρῶν ¹⁾.

Οἱ ἀγροὶ πρὸς διάκρισιν τῶν ὁποίων εἰσὶ τεθειμένα τὰ ὁρόσημα δύνανται νὰ ἀνήκωσιν καὶ εἰς τὸν αὐτὸν ἰδιοκτητήν, ἀρκεῖ μόνον, τὰ ὁρόσημα νὰ χρησιμεύωσιν πρὸς ἐνδείξιν τῶν ὁρίων ἐκάστου ἐξ αὐτῶν καὶ κανονισμὸν τῶν δικαιωμάτων, ἅτινα ἑτερόν τι πρόσωπον ὡς ἐνοικιαστῆς ἢ ὡς ἐπικαρπωτῆς κτλ. ἔχει ἐπ' αὐτῶν ²⁾.

2) Ἡ ἐνέργεια, δι' ἧς ἐκτελεῖται τὸ ἀδίκημα συνίσταται εἰς τὴν μεταβολήν, εἰς τὸν ἐξαφανισμὸν, ἢ εἰς τοιαύτην ἐπὶ τῶν ὁροσῆμων ὕλικήν ἐπίδρασιν, ὥστε καθίστανται ἀγνώριστα.

¹⁾ Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 274 n° 14. — Dalloz Dommage destruction n° 317. 318. Ἐάν ὑπάρχῃ ἀμφισβήτησις περὶ τῶν ὁρίων ἰδιοκτησίας ἢ μονομερὲς τοποθέτησις τοιούτων σημείων οὐδὲν προσδίδει κύρος εἰς αὐτὰ καὶ ἡ καταστροφή αὐτῶν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀξιώποιος. Stenglein Commentar II σελ. 507. σημ. 4.

²⁾ Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 274 n° 13.

3) Ἡ τοιαύτη τοῦ αὐτουργοῦ ἐνέργεια δέον ν' ἀπορρέῃ ἐκ δολίας προαιρέσεως. Ὅσάκις ἐξ ἀμελείας ἐπῆλθεν οἰαδῆποτε μετακινήσεις, ἀλλοιώσεις, ἢ ἐξαφάνις τῶν ὁροσῆμων δὲν θεωρεῖται ἡ πρᾶξις φέρουσα ἀξιόποινον χαρακτηρᾶ. Τὸ ἄρθρ. 429 δὲν ἀρκεῖται ἀπλῶς εἰς τὴν προϋπόθεσιν τῆς δολίας προαιρέσεως ἐν γένει, ἀλλὰ διακρίνει αὐτὴν ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ, ὅστις ἐπιδιώκεται ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ, καὶ εἰ μὲν σκοπὸς αὐτῆς εἶναι ἡ ἀλλοιώσις τῆς διὰ τῶν ὁροσῆμων σημειουμένης στάσεως τοῦ δικαίου ἐκάστου, τιμωρεῖται ἡ πρᾶξις αὐστηρότερον, εἰ δὲ ἡ μετακινήσις δὲν ἐγένετο ἐπὶ τοιαύτῳ τινὶ σκοπῷ, ἀλλὰ μόνον πρὸς ὕλικὴν ζημίαν τοῦ κυρίου τῶν ὁροσῆμων, ὑποβαλλομένου εἰς τὴν δαπάνην τῆς ἐκ νέου ἀνεγέρσεως ἢ τοποθετήσεως αὐτῶν, ὁ ἐνοχος ἡπιώτερον τιμωρεῖται¹⁾). Κατ' ἀμφοτέρας δὲ τὰς περιπτώσεις ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιοποινοῦ τῆς πράξεως ἐπιτείνεται, ἢ ἐλαττοῦται γενομένης διακρίσεως, ἂν τὰ ὁρόσημα ἐτέθησαν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἢ ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν.

4) Πρὸς τέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐπέλθῃ οἰαδῆποτε βλάβη ἢ ζημία ἐκ τῆς ἐξαφανίσεως, ἢ μεταβολῆς τῶν ὁροσῆμων. Ἡ ἐπὶ σκοπῷ τῆς ἀλλοιώσεως τῆς στάσεως τοῦ δικαίου ἐκάστου, ἢ ἡ ἀνευ τοιούτου σκοποῦ ἐκ προθέσεως ὅμως γενομένη ἐνέργεια, ἐξ ἧς ἐπῆλθεν ἡ μεταβολή, ἢ ἀλλοιώσις, ἢ ἐξαφάνις τῶν ὁροσῆμων ἢ τοῦ ὑποθέματος, ἐπισήμως τεθειμένου λίθου, ἀρκεῖ, ὅπως θεωρηθῇ τετελεσμένον τὸ ἀδίκημα τῆς μετακινήσεως τῶν ὁροσῆμων, ὑπαγόμενον εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τυπικῶν ἐγκλημάτων²⁾).

Ὡς ἰδιαιτέραν ἐπιβαρυντικὴν αἰτίαν τῆς ποινῆς ὀρίζει τὸ ἄρθρον 431 τὴν ὑπὸ ὁροθετῶν, γεωδαιτῶν καὶ εἰδημόνων τῆς ὑδραυλικῆς, διωρισμένων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος εἴτε χάριν ἑαυτῶν, εἴτε πρὸς ὄφελος ἄλλων. Κατὰ

¹⁾ Ὅρ. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 104 τοῦ 1869, οὐχὶ καθ' ὅλα σύμφωνον πρὸς τὸ γράμμα τοῦ νόμου.

²⁾ Motive z. Entwurfe 1827 σελ. 363.

τῶν τοιούτων ἐκτὸς τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς ἀπαγγέλεται διὰ τῆς ποινικῆς ἀποφάσεως καὶ ἡ τοῦ διορισμοῦ ἀνάκλησις.

**Β') Μετατύψεις καὶ ἀπομίμῃσις ἔργων
τέχνης καὶ νοός.**

**Αρθρ. 452.*

Ὅστις πολλαπλασιάζων διὰ τύπου ἢ κατ' ἄλλον τρόπον βάλλει εἰς κυκλοφορίαν βιβλία, ἢ ἄλλα τυπωμένα ἔγγραφα, μουσικὰς συνθέσεις, χαλκογραφίας, ἰχνογραφίας, ἢ πίνακας γεωγραφικοὺς ἄνευ συναινέσεως τοῦ συγγραφέως, τοῦ ἀπεργασαμένου, τοῦ κατ' ἐμπορίαν ἐκδότου, ἢ τοῦ λαβόντος τὰ δίκαια αὐτοῦ, ἢ τῶν κληρονόμων του, χωρὶς τινὰ ἐπεξεργασίαν ἢ ἀνάπλασιν, ἐντὸς δεκαπέντε ἐτῶν ἀπὸ τὸν χρόνον τῆς ἐκδόσεώς των, παρὲς ἐὰν προνόμιόν τι παραχωρημένον ἤθελε προσδιορίσει μακροτέραν προθεσμίαν· ἢ ὅστις ἐντὸς τῆς εἰρημένης προθεσμίας διαδίδει τὰς παρ' ἄλλων παρανόμως οὕτω γενομένας μετατυπώσεις ἢ ἀπομιμήσεις τῶν ἔργων τῆς τέχνης ἢ τοῦ νοός, καταδικάζεται εἰς χρηματικὴν ποινὴν διακοσίων μέχρι δύο χιλιάδων δραχμῶν, ἐκτὸς ἐὰν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος προνόμιον προσδιώρισεν ἰδίως τὴν ποινὴν. Εἰς πᾶσαν περίπτωσιν ἡ κυκλοφορία τῶν τοιούτων ἐμποδίζεται διὰ κατασχέσεως κατ' αἴτησιν τοῦ ζημιωθέντος, ὅστις, ἀφοῦ λάβει ὀριστικὴν δύναμιν ἢ καταδικαστικὴ ἀπόφασις, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαθέσῃ τὰ κατασχεθέντα πράγματα.

**Αρθρ. 455.*

Οἱ ὅροι τοῦ προηγουμένου ἄρθρου ἰσχύουσι προσέτι.—

1) πρὸς χάριν ξένου, καὶ μὴ ἀποκτήσαντος ἰδιὸν τι προ-

νόμιον εἰς Ἑλλάδα, ὅταν μόνον τὸ κράτος ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ξένος ἀνήκει, ἐγγυᾶται τὴν αὐτὴν προστασίαν καὶ εἰς τὸν Ἑλληνα ὑπῆκοον.— 2) εἰς ἄλλας ἐφευρέσεις, ἔργα καὶ γεννήματα τῶν ἐπιστημῶν ἢ τεχνῶν, καθόσον ταῦτα εἶναι ἐξησφαλισμένα δι' ἰδιαιτέρων ἐγγχωρίων προνομίων κατὰ τῶν ἐπιζημιῶν μιμήσεων.

1) Εἰσαγωγή

α') Δικαιολογικὴ βάσις τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως.

Τὰ ἀδικήματα, περὶ ὧν πραγματεύονται τὰ ἄρθρα 432 καὶ 433 ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν ἔχουσι τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ δικαιώματος τῆς διηνεκοῦς ἢ ἐφ' ὠρισμένον χρόνον ἀποκλειστικῆς καρπώσεως καὶ ἐλευθέρως διαθέσεως τῶν ἔργων τῆς διανοίας.

Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ τύπου, δι' οὗ ὁ πολλαπλασιασμός καὶ ἡ διάδοσις τῶν ἔργων τῆς διανοίας λίαν εὐχερῶς ἐπιτυγχάνεται, ἀνεφύη ἡ κατάχρησις τῆς παρ' ἄλλων προσώπων ἐπὶ ζημίᾳ τῶν συγγραφέων ἀνατυπώσεως τῶν δημοσιευθέντων πονημάτων. Ἀπὸ τῆς ΙΣΤ' ἐκατονταετηρίδος ἤρξατο ἐκδηλουμένη ἡ ἀντιδρασις κατὰ τῆς τοιαύτης καταχρήσεως, μαρτυροῦσα τὴν ἐν τῇ κοινῇ συνειδήσει διαπλασσομένην δόξαν περὶ τοῦ δικαιώματος, ὅπερ οἱ συγγραφεῖς ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς διανοίας αὐτῶν κέκτηνται. *Ο Ἐρασμος (1522) καὶ ὁ Λούθηρος (1525) πρῶτοι ἀπεδοκίμασαν ἐν ταῖς συγγραφαῖς αὐτῶν τὴν τυποκλοπίαν ὡς πράξιν ἀνήθικον καὶ ἄδικον, ἀλλ' ἡ γνώμη αὐτῶν οὐδόλως ἴσχυσεν, ὅπως ἀναχαίτισθ τὴν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ὁσημέραι ἐπιτεινομένην τυποκλοπίαν. Ἀπὸ τῆς ΙΖ' ἐκατονταετηρίδος καὶ ἐφεξῆς τὸ δικαίωμα τῶν συγγραφέων ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτῶν διατυπῶνται ἀκριβέστερον¹⁾ διὰ τῶν ἐρευνῶν

¹⁾ Ἐναντίον τῆς διὰ τυποκλοπίας μετατυπώσεως ἀπεφάνθησαν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἡ νομικὴ σχολὴ τῆς Λειψίας ἐν ἔτει 1694

πολλῶν δημοσιολόγων καὶ νομοδιδασκάλων, ἰδίως δὲ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς χρονολογεῖται ἡ ἀπόπειρα, ὅπως ὡς ἀπόρροια τοῦ δικαίωματος τῆς ἰδιοκτησίας θεωρηθῇ. Ἀλλ' ὅμως ἡ γνώμη ὅτι οὐδείς δύναται νὰ τεθῇ περιορισμὸς εἰς τὸ δικαίωμα ἐκάστου πρὸς πολλαπλασιασμὸν καὶ διάδοσιν διὰ τοῦ τύπου ξένων συγγραμμάτων πολλοὺς εἶχεν καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἔτι ταύτην ὁπαδούς ¹⁾).

Κατὰ πρῶτον ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἀνεγνωρίσθη ὡς ἀναμφισβήτητον τὸ δικαίωμα τοῦ συγγραφέως ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς διανοίας αὐτοῦ, ὡς καὶ τοῦ ἀπεργασαμένου οἰονδήποτε ἄλλο διανοητικὸν προῖον, ἀλλὰ περὶ τῆς δικαιολογικῆς βάσεως τοῦ τοιοῦτου δικαίωματος ὑφίσταται ἔτι διαφωνία μεταξὺ τῶν συγγραφέων, καὶ ποικίλαι ἔνεκα τούτου ἀνεπτύχθησαν θεωρίαι, ὧν τὰς κυριώτερας, ἐφ' ὅσον ἡ γνώσις αὐτῶν συντελεῖ πρὸς τελεῖαν τοῦ ὑποκειμένου θέματος ἀνάπτυξιν, θέλομεν διὰ βραχέων διεξέλθει.

Ἡ ἀρχαιοτέρα τῶν εἰρημένων θεωριῶν εἶναι ἡ τὸ δικαίωμα τοῦ συγγραφέως ἢ τοῦ ἀπεργασαμένου διανοητικὸν τι ἔργον ὡς πραγματικὸν δικαίωμα κυριότητος χαρακτηρίζουσα. Οἱ ὁπαδοὶ τῆς θεωρίας αὐτῆς πρεσβεύουσιν, ὅτι, ὅπως ἐπὶ τῶν φυσικῶν ἀντικειμένων ἀποκτᾶται διὰ τῆς κατεργασίας ἡ κυριότης, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν τῆς διανοίας ἔργων ἡ ἐπεξεργασία οἰονδήποτε θέματος παράγει δικαίωμα κυριότητος ἐπ' αὐτοῦ. Ἡ παράνομος μετατύπωσις ἢ ὁ ὅπωςδήποτε ἄλλως γενόμενος πολλαπλασιασμὸς ἄλλοτρίου ἔργου ἀποτελεῖ κλοπὴν τῆς καρπώ-

καὶ 1706, ὁ Böhme (1738), ὁ Pütter (1774) καὶ ὁ Κάντιος (1740), ὁ Φίχτιος (1793), ὁ Grolman (1798) καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἐν Γερμανίᾳ, ὁ Hericourt (1728), ὁ Segurier (1761) καὶ ὁ Plaquet (1778) ἐν Γαλλίᾳ.

¹⁾ Οἱ κυριώτεροι ἐκ τῶν διαμφισθετούντων τὸ τῆς πνευματικῆς ἰδιοκτησίας δικαίωμα εἰσὶν ὁ Carpzow (1745), αἱ νομικαὶ σχολαὶ τῆς Ἰέννης καὶ τοῦ Giessen (1722—1729) ὁ Hofbauer (1795) καὶ ἄλλοι.

σεως αὐτοῦ (*furtum usus*), διότι διὰ τῆς ἐκτυπώσεως καὶ τῆς δημοσιεύσεως δὲν καταστρέφεται τὸ τῆς κυριότητος δικαίωμα τοῦ συγγραφέως, οὐδὲ μεταβιβάζεται εἰς τὸ κοινόν, ἀλλ' ἐπιτρέπεται μόνον ἡ ἀπόλαυσις ἢ ἡ κάρπωσις τῶν ἐν τῷ συγγράμματι περιεχομένων ἰδεῶν ¹⁾).

Οἱ πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς κυριότητος ἀντιδοξοῦντες, ἰσχυρίζονται ἀνέφικτον καὶ ἀπαράδεκτον τὴν ἐφαρμογὴν τῶν περὶ κυριότητος τῶν φυσικῶν ἀντικειμένων ἀξιωμάτων ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς διανοίας, διότι ἐπ' αὐτῶν στεροῦμεθα τῆς ὕλικῆς κατοχῆς, καὶ ἡ δημοσίευσις οἰασθήποτε ἰδέας καθίσταται κοινὸν κτῆμα ἀπάντων, διαφεύγον τὴν κατοχὴν ὠρισμένου προσώπου ²⁾. Ὡς δὲ ἀθαιρέτος εἶναι ἡ ὑπόθεσις, ὅτι ὁ ἀγοραστής οἰοῦσθ' ὅτι συγγράμματος παραιτεῖται σιωπηλῶς τοῦ τῆς κυριότητος ἐπ' αὐτοῦ δικαιώματος καὶ ἀναγνωρίζει τὴν ὑπὲρ τοῦ συγγραφέως ἐπιφύλαξιν αὐτοῦ, ἐπομένως στερεῖται τῆς ἐξουσίας τῆς μετατυπώσεως, ἢ τοῦ καθ' οἰονδήποτε ἄλλον τρόπον πολλαπλασιασμοῦ καὶ διαδόσεως αὐτοῦ πρὸς ἴδιον ὄφελος.

Αἱ ἀντιρρήσεις αὗται εἰσὶν ἀληθῶς λίαν σπουδαῖαι, διότι δι' αὐτῶν καταδείκνυται, ὅτι αἱ εἰδικῶς διέπουσαι τὸ τῆς κυριότητος δικαίωμα ἐπὶ τῶν λοιπῶν πραγμάτων ἀρχαὶ δὲν δύνανται ἀπολύτως νὰ ἐφαρμοσθῶσιν καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς διανοίας. Ἐνεκα τούτου συγγραφεῖς τινὲς παρεδέξαντο, ὅτι τὴν

¹⁾ Τὴν τοιαύτην θεωρίαν τῆς κυριότητος ὑπεστήριξαν ὁ Κάντιος (*Metaphysische Anfangsgründe der Rechtslehre*), ὁ Φίχτιος (*Berliner Monatschrift*, Μάϊ 1792) ὁ Schröder (*das Eigenthum im allgemeinen u. das geistige Eigenthum insbesondere*), καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ὁ Laboulaye (*Études sur la propriété littéraire* σελ. 22).

²⁾ Τὴν ἑνστάσιν ταύτην ἀποκρούει ὁ Laboulaye (*Études sur la propriété littéraire* σελ. 35,) διατεινόμενος, ὅτι τὸ ἀντικείμενον τοῦ τῆς πνευματικῆς κυριότητος δικαιώματος εἶναι συγκεκριμένον, ὡς ἐκ τῆς ἰδιαζούσης μορφῆς καὶ τοῦ τύπου, ὃν ἔλαβον αἱ γενικαὶ ἰδέαι διὰ τῆς κατεργασίας ὑφ' ὠρισμένου προσώπου, τὸ δὲ προῖον τῆς τοιαύτης ἐργασίας εἶναι αἰσθητὸν διὰ τῆς ὁράσεως καὶ τῆς ἀκοῆς.

έννοιαν τοῦ τῆς κυριότητος δικαιώματος ἀνάγκη νά διαπλά-
τύνωμεν, προσαρμόζοντες αὐτήν ἐξ ἀναλογίας καί ἐπὶ τῶν
πνευματικῶν προϊόντων ¹⁾. Ἐν ὅσῳ ὁ συγγραφέας ἡ ἀπεργα-
σάμενος ἔργον τι διανοητικόν ἐξακολουθεῖ διατηρῶν τὴν κα-
τοχὴν αὐτοῦ, εἴτε ἐν μορφῇ τοῦ πρωτοτύπου, ἡ χειρογράφου
τυγχάνει, εἴτε παρσκευάσθησαν τὰ πρὸς διάδοσιν ἀντίτυπα,
τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν ἔθεσεν ἔτι εἰς κυκλοφορίαν, ἀναμφισβήτη-
τως κέκτηται πλήρες καί ἀπόλυτον πραγματικόν δικαίωμα
κυριότητος ἐπὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ, δύναται οὐ μόνον τὴν χρῆσιν
αὐτοῦ ἀπολύτως καί ἀποκλειστικῶς νά ἔχῃ, ἀλλὰ καί τὴν ἐξα-
φάνισιν ἡ καταστροφὴν κατὰ βούλησιν νά ἐπιχειρήσῃ. Ὅθεν ἐν
τῷ πρώτῳ σταδίῳ τῆς παραγωγῆς τῶν ἔργων τῆς διανοίας τὸ
τῆς κυριότητος δικαίωμα εἶναι πλήρες καί ἀναμφισβήτητον.

Ἄλλ' ἄρά γε διὰ τῆς δημοσιεύσεως καί τοῦ διὰ τοῦ τύπου ἡ
κατ' ἄλλον τρόπον πολλαπλασιασμοῦ τῶν διανοητικῶν ἔργων
ἁλλοιοῦται ἡ ἐξαφανίζεται καθ' ὅλοκληρίαν τὸ ἐπ' αὐτῶν δι-
καίωμα τῆς κυριότητος τοῦ συγγραφέως ἡ τοῦ ἀπεργασαμένου
ταῦτα ;

Ἡ χρῆσις ἡ ἡ κάρπωσις (la jouissance) πνευματικοῦ τινος
ἔργου εἶναι διττή, συνισταμένη πρῶτον μὲν εἰς τὴν ἡθικὴν
ὠφέλειαν καί ἀπόλαυσιν τοῦ κοινοῦ, δεύτερον δὲ εἰς τὴν ὕλι-
κὴν ἀπολαυὴν τοῦ συγγραφέως ἡ ἐκδότου τοῦ ἔργου.

Ἡ ὑπὲρ τοῦ συγγραφέως ἡ τοῦ ἀπεργασαμένου διανοητικόν
τι ἔργον ἐξασφάλισις τῆς ὕλικῆς ἀπολαυτῆς, τῆς ἐκ τῆς δημο-
σιεύσεως καί μεταπωλήσεως τοῦ ἔργου πηγαζούσης, ἐστὶ δικαία
καί νόμιμος, διότι ὁ ἀσχοληθεὶς εἰς σύγγραμμά τι ἡ ἔργον δια-
νοίας συγκεντρώνει καί συγκεφαλαιοῖ ἐν αὐτῷ τὴν προσωπικὴν
αὐτοῦ ἐργασίαν, ὡς καί ὁ ἀπεργασάμενος οἶονδήποτε ὕλικόν ἄν-
τικείμενον, διὰ τῆς δημοσιεύσεως δὲ αὐτοῦ ἔννοεσι νά παράσχῃ
τῷ κοινῷ τὴν ἡθικὴν ἐκ τοῦ ἔργου ἀπόλαυσιν οὐχὶ δὲ καί τὴν

¹⁾ Τὴν θεωρίαν ταύτην διὰ μακρῶν ἀνέπτυξεν ὁ Warnkönig ἐν Rot-
tecks Staatslexikon τόμ. IV. σελ. 757,

ὕλικήν ὠφέλειαν. Ἡ ἐξασφάλις τῆς καρπώσεως τῶν ὑλικῶν ὑπὲρ τοῦ συγγραφέως ἢ τοῦ ἐκπονήσαντος πνευματικόν τι ἔργον ὠφελειῶν δὲν ἀπορρέει ἀμέσως ἐκ τοῦ πραγματικοῦ τῆς κυριότητος δικαιώματος ἀλλὰ δέον νὰ ἐξασφαλισθῇ διὰ τῶν κατὰ τῆς παρὰ νόμου μετατυπώσεως εἰδικῶν νομοθετικῶν διατάξεων. Ὅσακις ὅμως τοιαῦται ὑφίστανται δι' αὐτῶν καθιεροῦνται τὰ δύο κυριώτερα καὶ στοιχειωδέστατα τῆς κυριότητος δικαιώματα τὸ δικαίωμα τῆς χρήσεως καὶ τὸ τῆς καρπώσεως (*jus utendi et fruendi*). Βεβαίως τὸ δημοσιεῦθὲν σύγγραμμα ἢ τὸ ἐκπονηθὲν διανοητικόν ἔργον καθίσταται κοινὸν κτῆμα (*res communis*), ἀλλ' ἐκ τούτου οὐδόλως συγκαταστρέφεται ἡ ἰδέα τῆς κυριότητος, ὅπως δὲν ἀναιρεῖται ἐπὶ πολυαριθμῶν ὑλικῶν ἀντικειμένων, ἅτινα ὡς ἐκ τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν εἰσὶν μὲν κοινῆς χρήσεως, (οἷον αἱ δημόσιαι πλατεῖαι, αἱ ὁδοί, οἱ δημόσιοι κῆποι κτλ.) ἀλλ' ὅμως ὑπάγονται εἰς τὴν κυριότητα τῶν δήμων, τοῦ κράτους, ἢ τῶν πόλεων. Ἀμεσον συμπέρασμα τῆς τοιαύτης περὶ κυριότητος θεωρίας εἶναι, ὅτι τὸ δικαίωμα τῶν ἐργατῶν τῆς διανοίας ἐπὶ τῶν προϊόντων αὐτῶν εἶναι διηνηκεῖς καὶ διὰ κληρονομίας εἰς τοὺς νομίμους διαδόχους μεταβιβαστέον. Ἡ λήξις αὐτοῦ μετὰ παρέλευσιν ὀρισμένου χρόνου λογίζεται ὡς ἀπαλλοτρίωσις πρὸς κοινὸν ὄφελος ὑπὸ τοῦ νόμου διατασσομένη. Ἀμέσως ἀντίθετος πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς πραγματικῆς ἢ ἐξ ἀναλογίας κυριότητος εἶναι ἡ θεωρία καθ' ἣν τὸ δικαίωμα ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς διανοίας ἐστὶ καθαρῶς προσωπικόν. Ὁ συγγραφεὺς ἢ ὁ ἀπεργασάμενος διανοητικόν τι ἔργον, εἶναι κύριος αὐτοῦ, οὐχὶ διότι ὡς πρᾶγμα ἐνσώματον ὑπόκειται εἰς τὸ τῆς κυριότητος αὐτοῦ δικαίωμα, ἀλλὰ διότι μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔργου τῆς ἑαυτοῦ διανοίας ὑπάρχει ἡ αὐτὴ σχέσις οἷα καὶ μετὰ τὸ παραγωγέως καὶ προϊόντος, τὴν τοιαύτην δὲ σχέσιν οὐδεὶς ἔχει δικαίωμα ἀβιαιρέτως νὰ διαρρήξῃ ἢ νὰ καταστρέψῃ.

Ὁ συγγραφεὺς συνεπεία τῆς τοιαύτης σχέσεως ἔχει δικαίωμα τὸ προῖν τῆς διανοίας αὐτοῦ νὰ φυλάξῃ παρ' ἑαυτοῦ καὶ νὰ παρεμποδίσῃ πᾶσαν δημοσίευσιν ἢ ἀνακοίνωσιν ἐπιχειρουμένην

αὐθαιρέτως παρ' ἄλλου. Ἐκ τῆς βουλήσεως αὐτοῦ ἤρτηται νὰ ὀρίσῃ καὶ τὸν χρόνον καὶ τὸν τρόπον τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἔργου. Ὅθεν πᾶσα παρ' οἰουδήποτε ἄλλου ἐναντίον τῆς βουλήσεως τοῦ παραγαγόντος διανοητικόν τι ἔργον γενομένη δημοσίευσίς ἢ ἀνατύπωσις εἶναι παράνομος προσβάλλουσα τὸ δικαίωμα αὐτοῦ, ὅπερ κυρίως συνίσταται εἰς τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν τῆς διαθέσεως τοῦ ἔργου, ἐν ᾗ συμπεριλαμβάνεται καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀπολήψεως τῆς χρηματικῆς ἀξίας ἢ τῆς νομίμου ἀποζημιώσεως. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἔργων τῆς διανοίας διασπᾶται ἡ μεταξὺ τοῦ συγγραφέως ὡς παραγωγέως καὶ τοῦ παραχθέντος ἔργου προϋφισταμένη σχέσις. Τὸ τῆς διανοητικῆς ἐργασίας προϊόν καθίσταται κοινὸν κτῆμα τῆς κοινωνίας καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐκπονήσαντος. Εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐπομένως πρόνοιαν ἐναπόκειται νὰ κανονίσῃ τὴν σχέσιν καὶ τὰ ἀμοιβαῖα δικαιώματα τοῦ κοινοῦ καὶ τοῦ συγγραφέως.

Τὸ δικαίωμα τοῦ παραγαγόντος ἔργον τι διανοίας ὡς προσωπικόν, ἔπρεπε νὰ ὑφίσταται ἐν ὅσῳ καὶ τὸ πρόσωπον ὑπῆρχεν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ὑπαρξίς τοῦ προσώπου εἶναι ἀβεβαία, ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ ἀβεβαιότητος ἤθελον προκύψῃ ἐπιβλαβεῖς συνέπειαι, καὶ ὡς πρὸς τὸν προσδιορισμὸν τῆς ὀφειλομένης ἀποζημιώσεως, καὶ ὡς πρὸς τὰ τῆς οἰκογενείας δικαιώματα, ἡ νομοθεσία, ἐξ ἐπιεικειᾶς καὶ ἐκ πνεύματος προστατευτικοῦ ὑπὲρ τῶν διὰ τῆς διανοητικῆς ἐργασίας τὰ τῆς ὑπάρξεως ἑαυτῶν καὶ τῆς ἰδίας οἰκογενείας μέσα προσποριζομένων, παρεκτείνει τὸ δικαίωμα ἐπὶ τινὰ χρόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ προσώπου, εἰς ὃ ἀνῆκεν ¹⁾).

Τὰς προκατατεθείσας θεωρίας εὐλόγως ἀποκρούοντες πολλοὶ ὡς ἀνεπαρκεῖς πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ δικαιώματος τῶν τῆς διανοίας ἐργατῶν ἐπὶ τῶν πνευματικῶν αὐτῶν προϊόντων, ἐχαρά-

¹⁾ Τὴν θεωρίαν ταύτην διὰ μακρῶν ἀνέπτυξεν ὁ Bluntschli Deutsches Privatrecht τομ. I § 47 σελ. 191.

κτῆρισαν αὐτὸ ὡς δικαίωμα *ιδιογενές* (*suī generis*), ἀπορρέον ἐκ τῶν θετικῶν τοῦ νόμου διατάξεων, δι' ὧν γενικὸν οὕτως εἶπειν χορηγεῖται προνόμιον, ἐξασφαλίζον τὸ δικαίωμα τοῦ ἀπεργασαμένου διανοητικόν τι ἔργον ἐπὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ παραγομένων ὑλικῶν ὠφελειῶν ¹⁾).

Ὡς λόγον δὲ τῆς τοιαύτης εἰδικῆς τοῦ νόμου διατάξεως τινὲς μὲν ἐπικαλοῦνται τὸ πρὸς ἀμοιβὴν δικαίωμα τοῦ καταβαλόντος τὰ διανοητικὰ ἑαυτοῦ κεφάλαια πρὸς παραγωγὴν ἔργου κοινωφελοῦς ²⁾. Ἄλλοι δὲ θεωροῦσιν τὴν τοιαύτην διάταξιν ὡς ἄμεσον ἀπόρριον τοῦ ἀξιώματος, καθ' ὃ ἕκαστος δικαιούται ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῆς πολιτείας καὶ ἡ πολιτεία ὀφείλει νὰ παράσχῃ αὐτῷ τὴν προσήκουσαν συνδρομὴν, οὐ μόνον πρὸς προστασίαν τῆς ἑαυτοῦ ιδιοκτησίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐργασίας καὶ τῶν ἐκ τῆς ἐργασίας ὠφελημάτων. Συνεπεία τούτου ἡ πολιτεία χορηγεῖ εἰς τοὺς συγγραφεῖς ἢ τοὺς ἀπεργασαμένους διανοητικόν τι προῖον τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τοῦ πολλαπλασιασμοῦ διὰ τοῦ τύπου ἢ κατ' ἄλλον τρόπον καὶ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἢ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων ἢ κατὰ παραχώρησιν αὐτῶν παρ' ἄλλων. Ἡ προσβολὴ τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ, ὅπερ δύναται εἰδικώτερον νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἡ προσβολὴ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκδόσεως τῶν ἔργων τῆς διανοίας, ἀποτελεῖ ἀδίκημα, κατὰ τῆς περιουσίας ἀπευθυνόμενον καὶ παράγον ζήμιαν ὑλικὴν, ἥς τὴν ἐπανόρθωσιν δικαίεται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὁ ὑποστάς αὐτήν ³⁾.

¹⁾ Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὑποστηριζόντων τὴν θεωρίαν αὐτὴν συγγραφῶν καταλέγονται ἰδίως ἐκ τῶν Γερμανῶν οἱ ἐρμηνευταὶ τοῦ Γερμανικοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου, ὡς ὁ Beseler, ὁ Waller, ὁ Gerber καὶ ἄλλοι.

²⁾ Τὴν τοιαύτην θεωρίαν, τῆς ἀμοιβῆς εἰδικώτερον ἐπικαλουμένην, ὑποστηρίζουσιν ἐκ τῶν Γερμανῶν ὁ Eisenlohr (*Das literarische und artistische Eigenthum und Verlagsrecht*) καὶ ἐκ τῶν Γάλλων ὁ Renouard (*Traité des droits d'auteurs dans la littérature etc*) ὁ Wolowski, ὁ Calmels καὶ ἄλλοι.

³⁾ Wächter *Das Verlagsrecht*. σελ. 89 ἐπομ. — Klostermann *Gei-*
(ΕΡΜΗΝ. ΠΟΙΝ. ΝΟΜΟΥ. ΤΟΜ. Γ').

**6') 'Ιστορική ἀνάπτυξις τῶν περὶ μετατυ-
πώσεως νομοθετημάτων.**

Ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ἡ τυποκλοπία κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς ἐμφάνισιν, ἐν ᾗσφ δὲν εἶχεν ἔτι παγιωθῇ ἡ κοινὴ συνείδησις περὶ τοῦ ἀληθοῦς χαρακτῆρος τῆς πράξεως, δὲν ἐθεωρεῖτο ὡς πρᾶξις παράνομος καὶ ἀδίκος· διὸ πρὸς ἀποτροπὴν τῶν ἐξ αὐτῆς καταχρήσεων οἱ συγγραφεῖς ἢ οἱ ἐκδότες συγγραμμάτων προσέφευγον εἰς τὴν παρὰ τῶν ἡγεμόνων ἢ τῶν ἀρχῶν αἰτησιν περὶ χορηγήσεως ἀποκλειστικοῦ προνομίου, δι' οὗ ἐξῆσθαλίζοντο κατὰ τῆς παρ' ἄλλων ἐπιχειρουμένης αὐθαίρετου μετατυπώσεως. Τὰ ἀρχαιότερα τῶν προνομίων εἰσὶ τὰ ὑπὸ τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας, ὑπὸ τοῦ Δουκὸς Σφόρτζα ἐν Μεδιολάνοις, καὶ ὑπὸ τῆς Γερουσίας τῆς πόλεως Νυρεμβέργης χορηγηθέντα (1494—1496). Τὸ τοιοῦτον σύστημα τῆς διὰ προνομίων ἐξασφαλίσεως τῶν συγγραφέων καὶ ἐκδοτῶν ἐπεκράτησεν ἐν Γερμανίᾳ, ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἀλλ' ἂφ' ἧς ἐποχῆς εἰσεχώρησε καὶ ἐκρατύνθη ἡ πεποίθις, ὅτι ἡ τυποκλοπία ἀποτελεῖ ἀδίκημα, προσβάλλον κεκτημένα δικαιώματα, παρατηροῦμεν ἐν τῇ νομοθεσίᾳ τῶν διαφόρων ἐπικρατειῶν τὴν καθιέρωσιν εἰδικῶν νόμων πρὸς πρόληψιν καὶ τιμωρῆσιν τῆς τυποκλοπίας.

Ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν ἔτει 1566, ἐπὶ Φιλίππου καὶ Μαρίας, ἡ συντεχνία τῶν τυπογράφων καὶ βιβλιοπωλῶν (stationers) ἔλαβεν ὡς δικαίωμα μονοπωλίου τὴν ἐκτύπωσιν καὶ μεταπώλησιν τῶν συγγραμμάτων, ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅμως, ὅτι δὲν ἡδύναντο νὰ προβῶσιν εἰς τὴν ἐκδοσιν οἰουδήποτε συγγράμματος, ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ συγγραφέως, ὅστις πρὸς ἐπιφύλαξιν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ ἐνεγράφετο ἐν βιβλίῳ ἐπὶ τούτῳ κρατουμένῳ ὑπὸ τῆς συντεχνίας. Τὴν προστατευτικὴν αὐτὴν ἀρχὴν τῶν δικαιωμάτων τῶν

stiges Eigentum I σελ. 113 ἐπομ. ὅρ. Dambach ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 1030.

συγγραφέων ἐκύρωσε καὶ τὸ διάταγμα τῆς 14 Ἰουνίου 1643, δι' οὗ ἐνομοθετήθη, ὅτι οὐδὲν σύγγραμμα ἡδύνατο νὰ ἐκτυπωθῇ ἄνευ προηγουμένης ἀδείας τῆς κυβερνήσεως, ὡς καὶ ὁ ἐν ἔτει 1671 ἐκδοθεὶς νόμος περὶ λογοκρισίας (Licensingact), ὅστις διετηρήθη ἐν ἰσχύϊ μέχρι τοῦ ἔτους 1692. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ περὶ λογοκρισίας νόμου ἐθεωρεῖτο ἀναμφισβήτητον τὸ δικαίωμα τῶν συγγραφέων ἐπὶ τῶν δημοσιευθέντων διὰ τοῦ τύπου ἔργων αὐτῶν· ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπῆρχε νόμος προστατεύων αὐτοὺς, καὶ πολλοὶ ἤρξαντο γενόμεναι καταχρήσεις, ἐξεδόθη ἐν ἔτει 1710 ἐπὶ τῆς Βασιλίσσης Ἀννης νόμος (Statut 8 Anne c. 19) δι' οὗ ἐξησφαλίσθη ἐπὶ δεκατετραετίαν εἰς τοὺς συγγραφεῖς καὶ ἐκδότας τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τῆς δημοσιεύσεως καὶ πωλήσεως τῶν συγγραμμάτων, καὶ ἐτιμωρεῖτο ἡ παράνομος μετατύπωσις. Μετὰ τὴν λήξιν τῆς πρώτης δεκατετραετίας ἐπετρέπετο ἡ παραχώρησις νέας, ἐὰν ἔζη ἔτι ὁ συγγραφεύς. Ὁ ἐν ἔτει 1801 ἐπὶ Γεωργίου Γ' ψηφισθεὶς ὑπὸ τῶν βουλῶν καὶ κυρωθεὶς νόμος δὲν ἐπεξέτεινε μὲν πέραν τῆς δεκατετραετίας ἢ τῶν εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἐτῶν τὸ δικαίωμα τῶν συγγραφέων καὶ ἐκδοτῶν ἐπὶ τῶν δημοσιευθέντων συγγραμμάτων, ἀλλ' ἠύξησε τὰς καταγνωστέας χρηματικὰς ποινάς, καὶ ἠπλοποίητε τὴν διαδικασίαν. Κατὰ πρῶτον ἐν ἔτει 1814 ἐξεδόθη νόμος ἀναγνωρίσας ἐπὶ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἔτη ὑφιστάμενον τὸ δικαίωμα τῶν συγγραφέων, καὶ ἐπιτρέψας τὴν ἐφ' ὅρου ζωῆς παράτασιν αὐτοῦ μετὰ τὴν λήξιν τῆς εἰκοσιοεταετίας. Ἐχορήγησε δὲ τὸ δικαίωμα πρὸς ἀπαίτησιν πολιτικῶν ἀποζημιώσεων παρὰ τοῦ ἐνόχου παρανόμου μετατυπώσεως, καὶ διέταξε τὴν δήμευσιν καὶ καταστροφὴν τῶν κατασχεθέντων ἀντιτύπων τῶν ἐκ τυποκλοπίας προερχομένων. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Γουλιέλμου Δ' ἀπηγορεύθη ἡ ἄνευ ἀδείας τοῦ ποιητοῦ ἀπὸ τῆς σκηνῆς διδασκαλία θεατρικῶν ἔργων (1833) καὶ ἡ ἄνευ ἀδείας τοῦ ἀπαγγεῖλαντος δημοσίευσις τῶν λόγων αὐτοῦ (1835).

Ὁ ἐνθερμότερος ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπέρμαχος τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐργατῶν τῆς διανοίας ἀνεδείχθη ὁ Talfourd, μέλος τῆς

Βουλῆς τῶν κοινοτήτων, ὅστις ἐπανειλημμένως ἔφερε πρότασιν νόμου περὶ εὐρυτέρας προστασίας τοῦ δικαιώματος τῆς πνευματικῆς ιδιοκτησίας (Copy-right), ἀλλ' ὅ,τι δὲν ἐπέτυχεν οὗτος, ἐν ᾧ ἦν μέλος τῆς Βουλῆς τῶν κοινοτήτων, κατώρθωσεν ὁ λόρδος Mahon, ἐν ἔτει 1842 ἐπαναλαβὼν καὶ ὑποστηρίξας τὴν πρότασιν τοῦ Talfourd, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας κατηρτίσθη ὁ ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς Βικτωρίας δημοσιευθεὶς νόμος τῆς 1 Ἰουλίου 1842 (Statut 5 et 6 Victoria cap. 45), δι' οὗ ἐχαρκτηρίσθη τὸ δικαίωμα ἐπὶ τῶν προϊόντων τῆς τέχνης ἢ διανοίας (Copy-right) ὡς δικαίωμα ιδιοκτησίας ἐπὶ κινήτων ἀντικειμένων, μεταβιβαζόμενον εἰς τοὺς κληρονόμους καὶ διαρκοῦν ἐπὶ ἑπταετίαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δικαιούχου, ἀλλ' ἐὰν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἔργου μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ δὲν παρῆλθον τεσσαράκοντα δύο ἔτη, τὸ δικαίωμα τῶν κληρονόμων ὑφίσταται μέχρι συμπληρώσεως τοῦ χρονικοῦ αὐτοῦ διαστήματος ¹⁾).

Ἐν Γαλλίᾳ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1789, τὴν ἐν τῇ συντακτικῇ συνελεύσει κατάργησιν τῶν προνομίων παντὸς εἵδους καὶ τὴν ἀνακηρύξιν τῆς ἀπολύτου ἐλευθερίας τοῦ τύπου, ἤρθησαν αἱ ὑπὸ μορφὴν προνομίου ὑφιστάμεναι ἐγγυήσεις, δι' ὧν ἐπροστατεύετο τὸ δικαίωμα τῆς ιδιοκτησίας ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς διανοίας. Ἡ συντακτικὴ συνέλευσις ἐψήφισε τὸν νόμον τῆς 19 Ἰανουαρίου 1791, δι' οὗ ἀνεγνώρισε τὸ δικαίωμα τῶν δραματικῶν ποιητῶν ἢ τῶν ἐκδοχέων τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν ἐπὶ τῶν διδασθέντων ἀπὸ τῆς σκηνῆς δραμάτων ἐπὶ πενταετίαν μόνον, ἐν δὲ τῇ συμβατικῇ συνελεύσει (Convention) ἐψηφίσθη ὁ νόμος τῆς 19 Ἰουλίου 1793, δι' οὗ ἰσοθίως μὲν ἀνεγνώρισθη τὸ δικαίωμα τῶν συγγραφέων ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτῶν, ἐπὶ δεκαετίαν δὲ ἐξησφαλίσθη τὸ τοιοῦτον δικαίωμα ὑπὲρ τῶν κληρονόμων. Διὰ Διατάγματος τῆς 10 Φεβρουαρίου 1810

¹⁾ Laboulaye Études sur la propriété littéraire en Angleterre σελ. 6 ἐπομ.

τὸ δικαίωμα τοῦ συγγραφέως μετὰ θάνατον ἐκπρύχθη προσήκον εἰς τὴν χήραν αὐτοῦ ἐφ' ὅρου ζωῆς, ἡ δὲ διάρκεια αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν τέκνων ἐπεξετάθη ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη ἀπὸ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ πατρός. Ἡ εἰκοσαετής αὕτη προθεσμία διὰ τοῦ νόμου τῆς 8 Ἀπριλίου 1854 ὠρίσθη εἰς τριάκοντα ἔτη. Διὰ δὲ τοῦ νόμου τῆς 28 Μαρτίου 1852 αἱ διὰ τῶν ἀνωτέρω μνησθέντων νόμων ἐγγυήσεις πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς πνευματικῆς ἰδιοκτησίας ἐφηρμόσθησαν καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δημοσιευθέντων ἔργων ¹⁾.

Τέλος σχετικὰς διατάξεις πρὸς τὸ προκείμενον θέμα περιέχουσιν τὰ ἀρθρ. 425—429 τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου, χαρακτηρίζοντα ἀξιόποιον τὴν παράνομον μετατύπωσιν βιβλίων, μουσικῶν συνθέσεων, σχεδιαγραμμάτων, τὴν ἀπομίμησιν εἰκόνων καὶ παντὸς ἄλλου ἔργου διανοίας, τὴν πώλησιν τῶν οὕτω πως παραχθέντων, ἢ τὴν ἀθέμιτον εἰσαγωγὴν αὐτῶν πρὸς πώλησιν εἰς Γαλλίαν, ἐὰν ἡ πρᾶξις ἐξετελέσθῃ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Καὶ ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου, ὡς εἶδομεν, ἐπεκράτησε τὸ σύστημα τῆς διὰ προνομίων προστασίας τῶν συγγραφῶν ἢ διεγερθεῖσα κοινὴ πεποίθησις περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς διανοίας ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν δι' εἰδικῶν νόμων ἀπόλυτον ἀπαγόρευσιν τῆς προσβολῆς αὐτοῦ. Ἐν ὅσῳ ὑφίστατο ἔτι ἡ ἀρχαία Γερμανικὴ αὐτοκρατορία, δὲν ἐξεδόθη μὲν γενικὸς νόμος περὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ, ἀλλ' ὁμως αἱ ἐπικράτειαί, αἱ εἰς αὐτὴν ὑπαγόμεναι, πολὺ πρότερον ἢ ἀλλαχοῦ ἔσπευσαν, ὅπως ἀναγνωρίσωσιν, ἀνεξαρτήτως τῆς χορηγήσεως προνομίου, τὸ δικαίωμα τῶν συγγραφῶν ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτῶν. Ἐν Σαξωνίᾳ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1773 ἀνεγνωρίσθη τὸ δικαίωμα τῶν ἐκδοτῶν συγγραμμάτων πρὸς παρεμπόδισιν τῆς μετατυπώσεως

¹⁾ Ἐκτὸς τῶν μνημονευθέντων νόμων ἐξεδόθησαν καὶ διάφορα εἰδικὰ διατάγματα κενονίζοντα τὰ δικαιώματα τῶν συγγραφῶν καὶ καλλιτεχνῶν, ὡν τὴν χρονολογίαν τῆς ἐκδόσεως καὶ τὸ περιεχόμενον ὅρ. ἐν Dalloz Propriété littéraire n° 21 ἐπομ.

αὐτῶν παρ' ἄλλων. Ῥητῶς δὲ ἐν Αὐστρία ἡ Μαρία Θηρεσία (1775) καὶ Ἰωσήφ ὁ Β'. ἀπηγόρευσαν τὴν παράνομον μετὰ-
τύπωσιν.

Μετὰ τὴν ἀνίδρυσιν τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας δι' ἀποφά-
σεως τῆς Διαιτῆς τῆς 9 Νοεμβρίου 1837, ἀνεγνωρίσθη ἐπὶ δε-
καετίαν τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας τῶν συγγραφέων ἐπὶ τῶν
ἔργων αὐτῶν. Διὰ μεταγενεστέρας δὲ ἀποφάσεως (22 Ἀπριλίου
1841) ἐπεξέτεινεν ἡ Γερμανικὴ Δίαιτα τὸ δικαίωμα τῶν συγ-
γραφέων καὶ εἰς τοὺς δραματικούς ποιητὰς καὶ τοὺς συντάκτας
μουσικῶν συνθέσεων. Τέλος διὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς 19 Ἰουνίου
1845 καὶ 6 Νοεμβρίου 1856 καθιερώθη ἰσόβιον τὸ δικαίωμα τῆς
ἰδιοκτησίας ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς διανοίας ὑπὲρ τῶν συντακτῶν,
τριακονταετὲς δὲ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς διαρκείας αὐτοῦ
ὑπὲρ τῶν κληρονόμων αὐτῶν. Ἡ κατὰ τῶν ἐνόχων ἀθεμίτου
μετατυπώσεως καταγνωστέα χρηματικὴ ποινὴ ὠρίσθη εἰς 1000
φιορίνια, ἐκανονίσθη δὲ ἀκριβέστερον τὸ πᾶσιν τῶν ἐπιδικα-
στέων πολιτικῶν ἀποζημιώσεων.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ἀποφάσεων τῆς Διαιτῆς ἐδημοσιεύ-
θησαν ἐν ταῖς ἐπικρατείαις τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας εἰδικοί
νόμοι, κανονίζοντες τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας ἐπὶ τῶν ἔργων
τῆς διανοίας, ὡς ἐν Πρωσσίᾳ ὁ νόμος τῆς 11 Ἰουνίου 1837,
ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου κατηρτίσθη καὶ ἡ πρώτη ἀπόφασις
τῆς Γερμανικῆς Διαιτῆς, ἐν Βαυαρίᾳ ὁ νόμος τῆς 15 Ἀπριλίου
1840, ἐν Βυρτεμβέργῃ ὁ νόμος τῆς 17 Ὀκτωβρίου 1838 καὶ 24
Αὐγούστου 1845 καὶ ἀλλαχοῦ ἄλλοι, ὥστε μεγίστη ἐπεκράτει
ἐν Γερμανίᾳ ποικιλία νομοθετικῶν διατάξεων, καὶ ὁσημέραι λίαν
ἐπαισθητὴ καθίστατο ἡ ἀνάγκη τῆς ἐνότητος τῆς νομοθεσίας,
καὶ τῆς ἄρσεως τῶν ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτων ὁρισμῶν τῶν ἐπι-
χωρίων νόμων. Πρὸς θεραπείαν τῆς τοιαύτης ἀνωμάλου κατα-
στάσεως ἐπεψηφίσθη ὑπὸ τοῦ κοινοβουλίου τῆς Βορείου Γερμα-
νικῆς ὁμοσπονδίας ὁ νόμος τῆς 1 Ἰανουαρίου 1871, ὅστις μετὰ
τὴν ἀποκατάστασιν τῆς νέας Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἀνεκη-
ρύχθη ὡς νόμος ἰσχύων ἐν ἀπάσαις ταῖς ἐπικρατείαις. Κατὰ

τὸν νόμον αὐτὸν τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς διανοίας, ἥτοι συγγραμμάτων, μουσικῶν συνθέσεων, ἐπιστημονικῶν ἀπεικονισμάτων, καὶ δραματικῶν ἔργων χαρακτηρίζεται ὡς δικαίωμα προσωπικόν, καὶ τιμωρεῖται ἢ παράνομος μετατύπωσις ὡς καὶ ὁ καθ'οἶονδὴποτε ἄλλον τρόπον πολλαπλασιασμός αὐτῶν, καὶ ἐὰν δὲν ἐπῆλθε βλάβη τις, οὐδ' ἐπαπειλεῖται ὁ κίνδυνος βλάβης. Ἀνακηρύσσεται δὲ οὐ μόνον ἰσόβιον, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους μεταβιβαζόμενον διαρκεῖ ὅλην τριακονταετίαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δικαιοῦχου ¹⁾).

Ἐν Βυαρία πρὸ τῆς δημοσιεύσεως ἐτι τοῦ νόμου τῆς 15 Ἀπριλίου 1840, οὗ ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, ἴσχυεν ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 397 τοῦ Βυαρικοῦ ποινικοῦ νόμου τοῦ 1813, δι' οὗ ἀνεγνωρίζετο, ὡς ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων τυγχάνον, τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς διανοίας, ἐκηρύσσεται δὲ ἀξιοπαῖνος ἢ παράνομος μετατύπωσις ἢ ὁ καθ'οἶονδὴποτε ἄλλον τρόπον πολλαπλασιασμός τῶν ἔργων τῆς τέχνης ἢ τῆς ἐπιστήμης. Ἀλλ' ὁ Βυαρικὸς ποινικὸς νόμος, κηρύσσων ὑπεύθυνον εἰς ἀποζημίωσιν τὸν ἔνοχον, δὲν ὥριζεν εἰδικῶς τὴν καταγνωστέαν κατ' αὐτοῦ ποινὴν, ἀλλ' ἐγκατέλειπε τὸν προσδιορισμὸν αὐτῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐν τοῖς χορηγηθεῖσι προνομίαις διατάξεων, ἢ ἐν ἐλλείψει τοιούτων, ἐθεώρει ἐφαρμοστέας τὰς ἐν τῷ νόμῳ περὶ ἀστυνομικῶν πταισματικῶν παραβάσεων ποινάς.

Τὰς εἰρημέναις διατάξεις τοῦ Βυαρικοῦ ποιν. Νόμου παρέλαβε καὶ τὸ Νομοσχέδιον τοῦ 1822 (ἄρθρ. 346 Β^ν), ἀλλὰ τὰ μεταγενέστερα αὐτοῦ Νομοσχέδια τοῦ 1827 (ἄρθρ. 307) καὶ 1831 (ἄρθρ. 355) ὥρισαν χρηματικὴν ποινὴν οὐχὶ κατωτέραν τῶν ἐκατὸν φιορινίων. Ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν συνετάχθησαν οἱ ὅρισμοι τῶν ἄρθρ. 432 καὶ 433 τοῦ ἡμετέρου νόμου.

2) Χαρακτὴρ καὶ στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος.

Κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον τὸ ἐγκλημα τῆς παρανόμου με-

¹⁾ Dambach ἐν Holtzendorff's Handb. τόμ. III σελ. 1036 ἐπόμε.

τατυπώσεως καὶ ἀπομιμήσεως ἔργων τέχνης καὶ νοὸς θεωρεῖται κατὰ τῆς περιουσίας ἀπευθυνόμενον, καὶ τιμωρεῖται διὰ τὴν βλάβην, ἥτις ἐξ αὐτοῦ ἀπειλεῖται. Μαρτυρεῖ δὲ τοῦτο ἡ κατὰτάξις αὐτοῦ ἐν τῷ ΚΖ'. κεφαλαίῳ, ἐν ᾧ συμπεριελήφθησαν τὰ ποικίλα εἶδη τῶν ἀδικημάτων τῶν συνεπαγομένων ζημιάν εἰς τὴν περιουσίαν τῶν προσώπων ἐκ διαφορῶν παρανόμων πράξεων ¹⁾).

Ἡ παράνομος μετατύπωσις καὶ ἀπομίμησις ἔργων τέχνης καὶ νοὸς διαφέρει τῆς ἀπάτης, διότι ὡς ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν δὲν ἔχει πάντοτε τὴν ἐν γνώσει παράστασιν ψευδῶν πραγμάτων ὡς ἀληθῶν, ἢ τὴν παράνομον ἀπόκρυψιν ἢ ἀποσιώπησιν ἀληθῶν πραγμάτων. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως ἡ μετ' ἀπάτης ἐκτέλεσις τοῦ ἀδικήματος, ὡς ὅταν ἐν τῇ μετατυπώσει μνημονεύηται ψευδῶς ἀλλότριον ὄνομα ἐκδότου, ἢ τόπος ἄλλος ἐκτὸς ἐκείνου, ἐνθα πραγματικῶς ἐγένετο ἡ μετατύπωσις. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὑπάρχει συνδρομὴ ἀμφοτέρων τῶν ἀδικημάτων ²⁾).

Ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον, ἐπὶ ζημία τοῦ ὁποίου ἐτελέσθη ἡ παράνομος μετατύπωσις ἢ ἀπομίμησις, γίνεται ἡ ὅλως ἐξαιρετικὴ ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ διαστολὴ μεταξὺ ὑπηκόων Ἑλλήνων καὶ ἀλλοδαπῶν. Καὶ ἡ μὲν καθ' ὑπηκόων Ἑλλήνων τελεσθεῖσα παράνομος μετατύπωσις καὶ ἀπομίμησις τῶν ἔργων τέχνης καὶ νοὸς λογίζεται πάντοτε τιμωρητέα, ἡ δὲ κατ' ἀλλοδαπῶν τότε μόνον, ὅταν οὗτοι ἢ ἀπέκτησαν ἐν Ἑλλάδι ἰδιόν τι προνόμιον ἢ ἡ Ἐπικράτεια, εἰς τὴν ἀνήκουσιν ἐγγυᾶται τὴν αὐτὴν προστασίαν καὶ εἰς τὸν Ἑλληνα ὑπήκοον (ἄρθρ. 433).

Ἐν ἄρθρ. 432 δὲν μνημονεύεται εἰδικῶς, ἂν μόνον ἐκ δολίας προαιρέσεως ἢ καὶ ἐξ ἀμελείας δύναται τις νὰ κατασταθῇ ἔνοχος τοῦ ἀδικήματος, ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ τὸ ἀξιοποῖνον τῆς πράξεως ἐγκτεται ἐν τῇ προκυπτούσῃ ἐξ αὐτῆς ζημίᾳ εἰς τὴν

¹⁾ Motive z. Entwürfe 1827. σελ. 366.

²⁾ Motive z. Entwürfe 1831 σελ. 255.

περιουσίαν τοῦ ἀδικηθέντος, ἐπὶ πασῶν δὲ τῶν ἐν τῷ παρόντι κεφαλαίῳ ὡς καὶ τῶν ἐν τοῖς προηγούμενοις μνημονευομένων ἀδικημάτων, τῶν συνισταμένων εἰς φθοράν ἢ βλάβην ἀλλοτρίας περιουσίας, τιμωρεῖται κατὰ γενικὴν ἀρχὴν μόνῃ ἢ ἐκ προθέσεως ἐκτέλεσις τοῦ ἀδικήματος, ἐπειδὴ κατὰ τὴν γενικὴν ἀρχὴν τοῦ ἀρθρ. 43 ἡ ἀμέλεια τιμωρεῖται μόνον, καθ' ἃς περιπτώσεις ῥητῶς ὁ νόμος χαρακτηρίζει αὐτὴν ἀξιόποιον, ἀδιστάκτως δύναται τις νὰ παραδεχθῇ, ὅτι ὅρος τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ἐστὶ μόνῃ ἢ δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ ¹⁾).

Ἡ ἐνέργεια τοῦ αὐτουργοῦ ἡ ἀποτελοῦσα τὸ ἀδικήμα τῆς πανόμου μετατυπώσεως καὶ ἀπομιμήσεως συνίσταται·

1) Εἰς τὸν διὰ τοῦ τύπου ἢ κατ' ἄλλον τρόπον πολλαπλασιασὸν καὶ εἰς τὴν εἰσαγωγὴν εἰς κυκλοφορίαν βιβλίων ἢ ἄλλων τυπωμένων ἐγγράφων, μουσικῶν συνθέσεων, χαλκογραφιῶν, ἰχνογραφιῶν ἢ πινακῶν γεωγραφικῶν. Τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς διανοίας περιορίζεται ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 432 μόνον ἐπὶ ἐκτετυπωμένων ἤδη ἢ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον δημοσιευθέντων ἔργων, ὅθεν δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀξιόποιος ἡ διὰ τοῦ τύπου ἢ κατ' ἄλλον τρόπον δημοσίευσις ἔργων μὴπω δημοσιευθέντων ὑπὸ τοῦ συντάκτου ἢ ἀπεργασαμένου αὐτά, οἷον ἀγορεύσεων δημοσίᾳ γενομένων, ἢ ποιημάτων ἀπαγγεληθέντων ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, ἢ μαθημάτων δημοσίᾳ γενομένης διδασκαλίας ²⁾).

¹⁾ Κατὰ τὸν Βαυαρικὸν νόμον τῆς 28 Ἰουνίου 1865 ἐτιμωρεῖτο μόνον ἡ ἐκ δολίας προαίρεσεως μετατύπωσις καὶ ἀπομίμησις. Ἐπίσης κατὰ τὸν Γαλλικὸν ποιν. νόμον ἀρθρ. 425—429 ἀπαιτεῖται *intention frauduleuse*. Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3765. Κατὰ τὸν νῦν ἐν Γερμανίᾳ ἰσχύοντα νόμον ἀρθρ. 18 καὶ ἡ ἐξ ἀμέλειας λογίζεται ἀξιόποιος. Danibaeh ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 1040.

²⁾ Τὴν γνώμην ἡμῶν φρονοῦμεν ὅτι ἀρκοῦντως ὑποστηρίζουσιν αἱ λέξεις τοῦ κειμένου τοῦ ἀρθρ. 432 «βιβλία ἢ ἄλλα τυπωμένα ἐγγράφα». Εὐρυτέρας διατάξεις περιέχουσι τὰ ἀρθρὰ 425 ἐπόμε. τοῦ Γαλλ. ποινικοῦ νόμου. Chauveau-Hélie Code pénal

Ὅσακις ἀφαιρεῖται παρά τινος τὸ χειρόγραφον ἢ τὸ πρωτό-
τυπον ἔργου διανοίας, ἢ ὑπεξαίρεται ἢ πράξις, ὡς κλοπὴ ἢ
ὑπεξαίρεσις χαρακτηριζομένη, τιμωρεῖται κατὰ τοὺς ὅρους τῶν
ἄρθρ. 371, 385.

Τὰ ἀντικείμενα, ὧν ἀπαγορεύεται ἡ μετατύπωσις καὶ ἀπομί-
μησις ὀρίζονται εἰδικῶς ἐν τοῖς ἄρθρ. 432 καὶ 433. Καὶ διὰ
μὲν τοῦ ἄρθρ. 432 ἀπαγορεύεται ἀπολύτως ἡ μετατύπωσις
βιβλίων, ἢ τυπωμένων ἐγγράφων¹⁾, μουσικῶν συνθέσεων,
χαλιογραφιδῶν, ἰχνογραφιδῶν καὶ γεωγραφικῶν πινάκων, διὰ
δὲ τοῦ ἄρθρου 433 ἐπεκτείνεται ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη εἰς
ἐφευρέσεις, ἔργα καὶ γεννήματα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν,
ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅτι ταῦτα προστατεύονται διὰ χορηγήσεως
εἰδικοῦ προνομίου. Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τοιούτων ἀντικει-

II n° 3752 ἐπ. — Αἱ λέξεις τοῦ κειμένου « ἢ κατ' ἄλλον τρόπον » (oder auf andere Weise) ἀναφέρονται οὐ μόνον εἰς τὰς χαλ-
κογραφίας, ἰχνογραφίας, τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας, οἵτινες οὐχὶ διὰ
τυπογραφίας κυριολεκτικῶς ἀλλὰ καὶ διὰ λιθογραφίας ἢ καὶ διὰ φωτο-
γραφίας δύνανται νὰ πολλαπλασιασθῶσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐκ-
τετυπωμένα ἔγγραφα, τὰ ὅποια εἰσὶ ἐπιδεκτικὰ πολλαπλασιασμοῦ
διὰ παραπλησίων τρόπων. Οὕτω λ. χ. ποίημά τι ἐκτυπωθὲν δύναται
νὰ δημοσιευθῇ διὰ λιθογραφίας, ἢ μαθήματα δημοσιευθέντα ὑπὸ τοῦ
καθηγητοῦ εἰς ἀντίγραφα ἐκ χημικῆς μελάνης, νὰ λιθογραφηθῶσι
παρ' ἄλλου.

1) Περὶ τοῦ περιεχομένου τῶν βιβλίων ἢ τῶν τυπωμένων ἐγγρά-
φων δὲν γίνεται εἰδικῶς μνεία, ἐπομένως οἰονόηποτε καὶ ἂν ᾖ τοῦτο,
εἴτε ἐπιστημονικὴ ὕλη, εἴτε πραγματεία, ἢ σημειώσεις, ἢ ἀριθμη-
τικοὶ πίνακες, ἢ παράνομος μετατύπωσις χαρακτηρίζεται ἀξιοποινος.
Κατὰ τὸ ἄρθρ. 550 ὡς παῖσμα τιμωρεῖται ἡ μετατύπωσις νόμων ἢ
διαταγμάτων τῶν δημοσίων ἀρχῶν ἀνευ παραγγελίας ἢ ἰδιαιτέρως
ἀδείας αὐτῶν. Ἐὰν δὲν ἐγένετο μετατύπωσις, ἀλλ' ὁ τυπογράφος
κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν ἔργου τινὸς ἐξετύπωσε πλείονα τῶν συμπε-
φωνημένων ἀντίτυπα, ἅτινα ἐσφετερίσθη, ὁ "Ἀρειος Πάγος (ἄρ. ἀποφ.
ποιν. 204 τοῦ 1874) φρονεῖ, ὅτι δὲν καταδιώκεται ὡς ἔνοχος παρα-
βάσεως τοῦ ἄρθρ. 432, διότι δὲν ὑπάρχει μετατύπωσις, ἀλλὰ δύναται
πολιτικῶς νὰ ἐνχολῇ πρὸς ἀποζημίωσιν.

μένων δύναται τις νά ὑπαγάγῃ τὰ καλλιτεχνικά ἔργα τῆς πλαστικῆς, τὰς διαφόρους συνθέσεις ἢ σκευασίας ἱατρικῶν φαρμάκων, ἢ χημικῶν προϊόντων, τὰ διάφορα ἐπιστημονικά ἢ τεχνικά ἐργαλεῖα ἢ μηχανήματα κτλ. ¹⁾).

Μόνος ὁ διὰ τοῦ τύπου ἢ κατ' ἄλλον τρόπον πολλαπλασιασμός τῶν εἰρημένων ἀντικειμένων δὲν ἀρκεῖ πρὸς τέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, ἀλλὰ συγχρόνως ἀπαιτεῖται, ὅπως τὰ διὰ τῆς παρανόμου μετατυπώσεως ἢ ἀπομίμησεως παραχθέντα τεθῶσιν εἰς κυκλοφορίαν. Ὡς τεθέντα δὲ εἰς κυκλοφορίαν λογίζονται, οὐχὶ τὰ μεταπωληθέντα, ἀλλὰ τὰ οὕτω πως διατεθέντα, ὥστε νά ἐνδείκνυται ἡ πρόθεσις τῆς μεταπωλήσεως οἷου-δήποτε ἀριθμοῦ καὶ τῆς μεταβιβάσεως ἀφ' ἐνὸς εἰς ἄλλο πρόσωπον ²⁾).

Τὴν κυκλοφορίαν τῶν παρανόμως μετατυπωθέντων ἢ ἀπομιμηθέντων ἔργων ἔχει δικαίωμα νά παρεμποδίσῃ ὁ καθ' οὗ ἀπευθύνεται τὸ ἀδίκημα, ὑποβάλλων αἰτήσιν εἰς τὴν ἀρμοδίαν ἀρχὴν περὶ κατασχέσεως αὐτῶν. Ἡ ἐνεργηθεῖσα κατασχέσις ὑφίσταται, μέχρις οὗ κατασταθῇ τελεσίδικος ἡ ἐκδοθησομένη δικαστικὴ ἀπόφασις, ἥτις, ἐὰν ᾖ καταδικαστικὴ, παρέχει τὸ δικαίωμα τῷ ἀδικηθέντι νά ἀναλάβῃ καὶ διαθέσῃ τὰ κατασχθέντα ἀντικείμενα.

2) Εἰς τὴν μετατύπωσιν ἢ ἀπομίμησιν τῶν ἀλλοτρίων ἔργων τέχνης ἢ ἐπιστήμης τὴν ἐπιχειρηθεῖσαν·

α') Ἄνευ συναινέσεως τοῦ συγγραφέως τοῦ ἀπεργασαμένου,

¹⁾ Περὶ τῆς προστασίας τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας τῶν ἀπὸ τῆς σκηνῆς διδασκομένων δραμάτων ἢ μελοδραμάτων δὲν προνοεῖ ὁ ἡμέτερος νόμος.

²⁾ Κατὰ τὸ ἀρθρ. 425 Γαλλ. ποιν. νόμου ἀρκεῖ μόνῃ ἡ contrefaçon, ἐπομένως δὲν ἀπαιτεῖται ἡ εἰς κυκλοφορίαν εἰσαγωγή τῶν παρανόμως μετατυπωθέντων, διὰ τοῦτο καὶ διαφέρει ἡ θεωρία τῶν Γάλλων συγγραφέων περὶ τελέσεως τοῦ ἀδικήματος, Chauveau-Pélie Code pénal II n° 3740.

τοῦ κατ' ἐμπορίαν ἐκδότου, τοῦ δικαιούχου αὐτοῦ, ἢ τῶν κληρονόμων τῶν εἰρημένων ¹⁾)

Καὶ αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς δύναται νὰ κατασταθῇ ἔνοχος παρανόμου μετατυπώσεως, ὡς αἰκὶς μετὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ ἔργου ὑπὸ τοῦ κατ' ἐμπορίαν ἐκδότου ἢ τῶν κληρονόμων ἢ τῶν δικαιούχων αὐτοῦ) ²⁾ ἐπιχειρεῖ παρανόμως νέαν αὐτοῦ μετατύπωσιν ³⁾).

β') Ἄνευ ἐπεξεργασίας τινὸς ἢ ἀναπλάσεως. Τὸ εἶδος τῆς ἐπεξεργασίας ἢ ἀναπλάσεως δὲν ὀρίζεται εἰδικώτερον ἐν τῷ νόμῳ, ὅθεν ὁ προσδιορισμὸς τῆς ὑπάρξεως καὶ τοῦ ποιῶν αὐτῶν ἤρτηται ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ. Ὡς ἐπεξεργασίαν καὶ ἀνάπλασιν ἐν γένει δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν πᾶσαν μεταρρύθμισιν καὶ παραλλαγὴν τοῦ πρωτοτύπου, γενομένην διὰ τοιούτων προσθαφαιρέσεων, ὥστε παραλλάσσει καθ' ὅλοκληρίαν ὁ ἀρχικὸς τύπος καὶ ἡ μορφή τοῦ ἔργου, καὶ οὐδεμίαν ἐντεῦθεν δύναται νὰ

¹⁾ Τὸ ἐλληνικὸν κείμενον ὡς ἔχει δίδει ἀφορμὴν νὰ ὑπολάβῃ τις, ὅτι αἱ λέξεις «ἢ τῶν κληρονόμων τοῦ» ἀναφέρονται μόνον εἰς τὸν λαβόντα τὰ δίκαια τοῦ κατ' ἐμπορίαν ἐκδότου, ἐν ᾧ τὸ Γερμανικὸν πρωτότυπον λέγει «oder ihrer Erben» τοῦτέστιν ἀπαιτεῖ τὴν συναίνεσιν τῶν κληρονόμων ἀπάντων τῶν προμνημονευμένων προσώπων.

²⁾ Κατ' ἐμπορίαν ἐκδότης (Verleger ὅρ. Νομ. ἐξυβρ. ἀρθρ. 42. (Π. Ν. ἀρθρ. 394) κατ' ἀντιδικαστολήν τοῦ ἐκδότου (Herausgeber) καλεῖται ὁ παρὰ τοῦ συγγραφέως ἢ τῶν νομίμων διαδόχων αὐτοῦ λαμβάνων τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τοῦ διὰ τοῦ τύπου ἢ κατ' ἄλλον τρόπον πολλαπλασιασμοῦ ἔργου τινὸς ἐπὶ ἰδίᾳ δαπάνῃ καὶ ὑπόχρεως ὧν εἰς τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ. Ἐκδότης (Herausgeber) δὲ ἐστὶν ὁ συγγραφεὺς αὐτὸς ἢ οἱ δικαιούχοι αὐτοῦ, τοῦτέστιν οἱ κληρονόμοι ἢ οἱ πρὸς αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἢ ὁ ἀπεργασάμενος ἔργον τι ἐξέχωρῃσαν ἅπαντα τὰ ἑαυτῶν δικαιώματα. Τοιαύτη ἐκχώρησις αὐτοδικαίως ὑπάρχει, ὡς αἰκὶς ἔργον τι τέχνης ἢ νοῦς ἐκτελεῖται συνεπείᾳ παραγγελίας καὶ ἐπὶ ἀμοιβῇ τοῦ συγγραφέως ἢ ἀπεργασαμένου, ὅτε ὁ παραγγελεύς καθίσταται κύριος αὐτοῦ ἔχων πλῆρες καὶ ἀπεριόριστον τὸ δικαίωμα τῆς διαθέσεως αὐτοῦ. Klostermann Das Geistige Eigentum. Berlin 1871. § 28 σελ. 293. — § 30 σελ. 315.

³⁾ Klostermann Geistiges Eigentum § 38.

προκύψῃ περὶ τῆς ταυτότητός αὐτοῦ ἀμφιβολία. Ἡ ἐπεξεργασία ἢ ἀνάπλασις πρέπει νὰ ἐκπροσωπῇ ἀνάλογον πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου κεφάλαιον πνευματικῆς ἐργασίας καταβληθὲν ὑπὸ τοῦ ἐπιχειρήσαντος τὴν ἐκδοσιν, ὥστε νὰ ἐκλείπῃ πᾶσα ὑπόνοια, ὅτι ἡ ἐκδοσις ἐγένετο πρὸς σφετερισμὸν καὶ ἰδιοποιήσιν ἀλλοτρίων πνευματικῶν κεφαλαίων ἐπὶ ζημίᾳ ἐκείνων, παρ' ὧν ἀρχικῶς καταβλήθησαν. Ὡς ἐπεξεργασία ἐπομένως καὶ ἀνάπλασις δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ἀπλὴ κατ' ἐπιτομὴν ἐκδοσις βιβλίου τινός ¹⁾, ἔστω καὶ ἂν ὁ τίτλος καὶ τὸ σχῆμα μεταβάλλονται, ὡς καὶ ἡ ἐξ ἀλλοτρίου ἔργου περικοπὴ ὁλοκλήρων τμημάτων ἢ κεφαλαίων καὶ συναρμολόγησις αὐτῶν εἰς τρόπον, ὥστε τὸ παραχθὲν νέον ἔργον νὰ δύναται ὅπωςδὴποτε νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἀναπλήρωσιν, τοῦ ἐξ οὗ αἱ τοιαῦται περικοπαὶ ἐλήφθησαν καὶ ἐκ τούτου νὰ ἐπὶκρίνται ἢ νὰ ἐπῆλθε ζημία εἰς τὸν ἀληθῆ συγγραφέα ²⁾.

γ') Ἐντὸς δεκαπενταετίας ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἔργου, ἢ, ἐὰν ἐχορηγήθῃ ἰδιαίτερον προνόμιον, ἐντὸς τοῦ δι' αὐτοῦ ὀριζομένου χρονικοῦ διαστήματος. Ἡ διάταξις αὕτη, περιορίζουσα ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος τὸ δικαίωμα τῆς πνευματικῆς ἰδιοκτησίας καὶ συνδυάζουσα αὐτὸ μετὰ χορηγήσεως προνομίου, ἀρκούντως μαρτυρεῖ, ὅτι κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἡμετέρου νόμου πρόσφατοι ἔτι ὑπῆρχον αἱ ἀναμνήσεις τῆς διὰ προ-

¹⁾ Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3737. Klostermann Das Geistige Eigenthum I. § 37 σελ. 384. — Ἐπίσης καὶ ἡ ἐκδοσις ἀπανθίσματος περιέχοντος τὰ σπουδαιότερα καὶ κυριώτερα μέρη ἀλλοτρίου ἔργου, ὡς λ. χ. τῶν λυρικῶν ποιημάτων ποιητοῦ τινος, ἢ μουσικῶν συνθέσεων δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς παράνομος μετατύπωσις. — Chauveau-Hélie αὐτόθι n° 3736.

²⁾ Ὡς λίαν εὐστόχως παρατηρεῖ ὁ Lieber (Political Ethic I. σελ. 133) ἐὰν ἀρνηθῶμεν, ὅτι αἱ τοιαῦται ἐπιτομαὶ καὶ τὰ ἀπανθίσματα δὲν ἀποτελοῦσι παράνομον μετατύπωσιν, ἤθελεν ἰσοδυναμεῖ ὡς ἂν εἰ ἐλέγομεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ τιμωρῆται ὁ κλέπτης ὁ ἐκ τῶν στάχυων τὸν καρπὸν μόνον ἀφαιρῶν, ἀφίνων δὲ εἰς τὸν ἰδιοκτήτην αὐτῶν τὸ ἄχυρον.

νομίου ἐξασφαλίσεως τῶν ἐργατῶν τῆς διανοίας κατὰ τοῦ παρ-
νόμου σφετερισμοῦ τῶν προσηκόντων αὐτοῖς ὠφελημάτων, καὶ
ἀμυδρά ἐτι ἡ ἰδέα τῆς πνευματικῆς ἰδιοκτησίας, ὡς δικαίωμα-
τος, οὐ μόνον ἰσοβίου, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους ἐπὶ πολ-
λὴν χρόνον διάρκειαν μεταβιβαζομένου ¹⁾).

3) Εἰς τὴν διάδοσιν τῶν παρ' ἄλλων κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἰ-
ρημένα μετατυπωθέντων ἔργων. Ἄλλ' ἡ τοιαύτη διάδοσις, ὅπως
ἀποτελέσει στοιχειώδη ὅρον τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως προϋ-
ποθέτει τὴν γνῶσιν τῆς παρανόμως γενομένης μετατυπώσεως
ἢ ἀπομιμήσεως ²⁾

Ἄξια παρατηρήσεως εἶναι ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρ. 432, ἡ κανο-
νίζουσα τὴν καταναγνωστέαν κατὰ τοῦ ἐνόχου ποινὴν. Δι' αὐ-
τῆς ὀρίζεται, ὅτι ὁ καταδικασθεὶς τιμωρεῖται διὰ χρηματικῆς
ποινῆς διακοσίων μέχρι δισχιλίων δραχμῶν, ἀλλ' ἀντὶ τῆς ποι-
νῆς ταύτης ἐπιτρέπεται νὰ καταγινωσθῇ κατὰ τοῦ ἐνόχου ἢ διὰ
τοῦ χορηγηθέντος προνομίου εἰδικῶς ὁρισθεῖσα ποινή. Ἄλλ' ἐ-

¹⁾ Κατὰ τὰς αἰτιολογίας τοῦ Βασιλικοῦ Νομοσχεδίου τοῦ 1827 σελ.
368, ἡ δεκαπενταετής προθεσμία ἐθεωρήθη ἀρκούσα πρὸς ἐκπώλησιν
ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἢ τοῦ ἐκδότου τῶν τυπωθέντων ἀντιτύπων καὶ
ἀπάλαυσιν τῆς ἐκ τοῦ ἔργου ὠφελείας. Ἐντεῦθεν γεννᾶται τὸ ζήτημα,
ἂν ἡ δευτέρα ἔκδοσις ἢ μετὰ τὴν δεκαπενταετίαν γενομένη ὑπὸ τοῦ
συγγραφέως προστατεύεται ὑπὸ τοῦ νόμου. Πρὸς λύσιν τοῦ ζητήμα-
τος φρονοῦμεν, ὅτι πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ
δευτέρα ἔκδοσις εἶναι ἀπλὴ τῆς πρώτης ἀνατύπωσις, ὅτε ἕκαστος, ὡς
καὶ ὁ συγγραφεὺς, δύναται νὰ προβῇ εἰς τοιαύτην ἀνατύπωσιν τῆς
πρώτης ἐκδόσεως, ἢ δὲ προτεραιότης τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἔργου ὑπὸ τοῦ
συγγραφέως δὲν ἀφαίρει τὸ δικαίωμα τῶν ἄλλων, ἀπὸ τῆς περιπτώ-
σεως, καθ' ἣν ἡ δευτέρα ἔκδοσις περιέχει ἐπέξεργασίαν καὶ ἀνακάθαρ-
σιν τοῦ ἔργου, ὅτε ὁ συγγραφεὺς προστατεύεται ὑπὸ τοῦ νόμου.

²⁾ Ὅλως παράλογον ἦβλεν εἶσθαι νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ βιβλιοπώ-
λης ἢ ὁ ἔμπορος πᾶν ἀντικείμενον ἢ βιβλίον τὸ ὁποῖον παραλαμβάνει
πρὸς μεταπώλησιν ὀφείλει νὰ μελετήσῃ, ὅπως βεβαιωθῇ μὴ ἐκ τυπο-
κλοπίας ἢ παρανόμου ἀπομιμήσεως προέρχεται καὶ ὅτι διὰ τὴν πα-
ράλειψιν τῆς τοιαύτης ἐρεῦνης εἶναι τιμωρητέος.

πειδὴ κατὰ τὴν ἐν ἄρθρ. 7 τοῦ Συντάγματος διάταξιν ποινὴ δὲν ἐπιβάλλεται ἄνευ νόμου ὁρίζοντος αὐτήν, ἔπεται ὅτι τότε μόνον ἢ διὰ τοῦ προνομίου καταγινωσχομένη ποινὴ δύναται νὰ ἐπιβληθῇ, ὅταν τὸ προνόμιον ἀπενεμήθῃ διὰ νόμου, ἐν ᾧ ῥητῶς ἢ ἐπιβλητέα ποινὴ ἀναγράφεται.

Γ') Τοκογλυφία.

* Ἀρθρ. 454.

Ὁ καταπλεονεκτῶν ἄλλου τινὸς εἰς πιστωτικὰς ὑποσχέσεις (γρ. ὑποθέσεις) διὰ τινος συμφωνίας, θεωρουμένης ἀπὸ τοὺς πολιτικούς νόμους ὡς αἰσχροκερδοῦς, τιμωρεῖται, ἐπὶ καταμηνύσει καὶ αἰτήσει τοῦ ἔχοντος δικαίωμα, μὲ τὴν ἀκόλουθον διαστολήν. — 1) Ἐὰν τῶντι ἀπῆλαυσεν ἀθέμιτον κέρδος εἰς μὲν τὴν ἀπροκάλυπτον τοκογλυφίαν, μὲ χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ διακοσίων δραχμῶν καὶ ἐν ταύτῃ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἑνὸς μηνός· εἰς δὲ τὴν κεκαλυμμένην τοκογλυφίαν, μὲ χρηματικὴν ποινὴν ἑκατὸν μέχρι διακοσίων δραχμῶν, καὶ μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν· καὶ ἐὰν πρόκηται νὰ τιμωρηθῇ ἢ συγχρόνως ἔνεκα τριῶν τοιούτων αἰσχροκερδειῶν, ἢ κατὰ τρίτην φορὰν μετὰ προηγηθείσας δύο τιμωρήσεις, ἐπιβάλλεται φυλάκισις τὸ πολὺ ἑξ μηνῶν. — 2) ἐὰν δὲν ἀπῆλαυσεν εἰσέτι κέρδος τι ἐκ τῆς τοκογλυφίας, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ δύο ἐβδομάδων, ἢ μὲ χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ ἑκατὸν δραχμῶν. — Ἡ ἀπόφασις κατὰ τινος τοκογλύφου καταδικασθέντος τὸ τρίτον πρέπει νὰ δημοσιεύηται.

* Ἀρθρ. 455.

Κεκαλυμμένον λέγεται τοκογλυφικόν τι συμβόλαιον,

ἐὰν δὲν δύναται νὰ γνωρισθῇ ἀκριβῶς καὶ σαφῶς ἡ ἀληθὴς σχέσις τῶν τόκων πρὸς τὸ κεφάλαιον ἀμέσως ἐξ αὐτοῦ τοῦ συμβολαίου.

Ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 μεταξὺ τῶν ἐγκληματικῶν πράξεων τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀπάτην περιελάμβανε καὶ τὴν τοκογλυφίαν, ἣν ἐθεώρει συνισταμένην κατὰ τὸν ἐν ἄρθρῳ 261 διδόμενον ὀρισμὸν εἰς τὴν παράβασιν τῶν περὶ τόκου ὀρισμῶν τῶν νόμων. Τὰ μεταγενέστερα Βαυαρικὰ νομοσχέδια ¹⁾ ἐχαρακτήρισαν τὴν τοκογλυφίαν ὡς ἀδίκημα κατὰ τῆς περιουσίας, ἐπιφέρων βλάβην καὶ ζημίαν εἰς αὐτήν. Ἐκ τῶν διατάξεων δὲ αὐτῶν ἠρανίσθη ὁ ἡμέτερος νόμος τοὺς τῶν προκειμένων ἄρθρων ὀρισμούς. Ὡς ἐξ αὐτῶν ἐξάγεται χαρακτηριστρίζεται μὲν ὡς ἀξιώποινος καὶ τιμωρεῖται ἡ τοκογλυφία, ἀλλ' ὅμως πότε ὑφίσταται ταιαύτη, δὲν ὀρίζεται, θεωρουμένου, ὅτι ὁ τῆς τοκογλυφίας ὀρισμὸς ἀποτελεῖ ἀντικείμενον τῶν διατάξεων τοῦ ἀστικοῦ δικαίου. Παρ' ἡμῖν ὁλόκληρον τὸ σύστημα τοῦ Ἰουστινιανείου δικαίου περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν ἀπαιτητέων τόκων ὡς καὶ ἡ νεαρὰ τοῦ Λέοντος ²⁾ ἡ ἐντελῶς ἀπαγορεύουσα τὴν ἀπαίτησιν τόκων, περὶ ᾧν ὁ Ἀρμενόπουλος πραγματεύεται ἐν τῇ ἐξαβίβλῳ (Βιβλ. Γ'. τίτλ. ζ'), ἐθεωρήθησαν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων καταργηθεῖσαι διὰ τῆς συνηθείας, καὶ διὰ πολλῶν ἀποφάσεων ὁ Ἀρειὸς Πάγος καθιέρωσε τὴν νομολογίαν, ὅτι ὁ κατ' ἐθίμον πληρωτέος τόκος εἶναι 12 0/0 ³⁾. Ἐπομένως οἰαδήποτε ἐναντίον τοῦ τοιοῦτου ἐθίμου γενομένη σύμβασις περὶ τόκων, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς αἰσχροκερδὴς ⁴⁾ καὶ ἀποτε-

¹⁾ Νομοσχ. 1822. Β' ἄρθρ. 338. — 1827 ἄρθρ. 308 καὶ 1831 ἄρθρ. 356.

²⁾ Ἡ νεαρὰ αὕτη εἶναι κυρίως τοῦ Βασιλείου. "Ὁρ. Καλλιγᾶ Συστημ. Ῥωμ. δικαίου τομ. Γ'. § 311.

³⁾ Ἀποφ. Αρ. Π. 288 (1861) 10 (1863). 116. 172. 202. 345 (1865) 240. 248 (1866). 404 (1867) 227 (1869).

⁴⁾ Βασ. νόμ. 67 (14. 1).

λοῦσα τοκογλυφίαν ἀξιόποινον. Συνεπεία τῆς τοιαύτης νομολογίας τῶν δικαστηρίων περιττὴ ὅλως ἀποβαίνει ἢ εἰδικωτέρα ἀνάπτυξις τῶν διατάξεων τῶν προκειμένων ἄρθρων μὴ δυναμένων νὰ τύχωσι πρακτικῆς ἐφαρμογῆς ¹⁾). Λίαν εὐλόγως δὲ θεωρεῖται ὡς ἀποδοκιμαστέα καὶ ἄσκοπος ἡ ἐν τῷ ποινικῷ νόμῳ ἀναγραφὴ διατάξεων κολαζουσῶν τὴν τοκογλυφίαν, διότι ὁ τόκος, ὡς ἀντίτιμον τῆς χρήσεως τῶν κεφαλαίων, δὲν δύναται, κατὰ τὰς ὑγιεῖς ἀρχὰς τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης περὶ πολιτικῆς οἰκονομίας, νὰ ὑποβληθῇ εἰς οἰονδήποτε περιορισμὸν, πᾶσα δὲ ἀπόπειρα τοῦ νομοθέτου πρὸς κανονισμὸν τῶν τόκων καὶ ἐπιβλαβὴς ἀποδείκνυται, καὶ οὐδὲν φέρει πρακτικὸν ἀποτέλεσμα, ἔνεκα τῶν πολυαριθμῶν καὶ ποικίλων τρόπων, τῶν πάνυ εὐκόλως ἐξευρισκομένων πρὸς ἀπόκρυψιν τοῦ ἀληθοῦς ποσοῦ τοῦ συνομολογηθέντος τόκου ²⁾).

Δ') Ζημία ἐξ ἐμποδίων γινομένων ἐπὶ πλειστηριασμοῦ.

Ἄρθρ. 456.

Ὅστις εἰς δημοσίους πλειστηριασμοὺς ἐμποδίζει βιαιῶς ἢ δι' ἀπειλῶν τὸν ἐλεύθερον διαγωνισμὸν, ἢ διὰ δώρων ἢ ὑποσχέσεων ἀπομακρύνει τοὺς πλειστηριάζοντας, ἢ γίνεται ἐπίτηδες αἰτίας νὰ μένουν ἀπομεμακρυσμένοι, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον (γρ. τὸ πᾶν) τριῶν μηνῶν.

Οἱ δρισμοὶ τοῦ προκειμένου ἄρθρου, οὔτε ἐν τῷ Βασιρικῷ ποιν.νόμῳ τοῦ 1813, οὔτε ἐν τοῖς μεταγενεστέροις νομοσχεδίοις

¹⁾ Ἄποφ. Ἄρ. Πάγου 145 (1846).

²⁾ Ὁ Γερμανικὸς ποινικὸς νόμος ἐξωβέλισεν ἐκ τῶν διατάξεων αὐτοῦ τὸ ἀδίκημα τῆς τοκογλυφίας. Meyer Lehrb. § 135. Ἐπίσης καὶ ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος δὲν συγκαταλέγει μετὰ τῶν κολασίμων πράξεων τὴν τοκογλυφίαν.

(ΕΡΜΗΝ. ΠΟΙΝ. ΝΟΜΟΥ. ΤΟΜ. Γ'.)

μνημονευόμενοι, ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ἄρθρ. 412 τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου ¹⁾).

Ὡς συστατικοὶ ὄροι τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος προκύπτουσιν ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρ. 436.

1) Ἡ ἐνέργεια δημοσίων πλειστηριασμῶν. Ὡς τοιούτους δὲ, συμφώνως καὶ πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἀντιστοίχου ἄρθρου τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου ²⁾), ἐννοητέον οὐ μόνον τοὺς ἐπὶ πλειοδοσίᾳ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ μειοδοσίᾳ γινομένους δημοσίᾳ διαγωνισμούς, καθ' οὓς ἔξεστι παντὶ τῷ βουλομένῳ νὰ προσέλθῃ καὶ νὰ προσφέρῃ τιμὴν τινα ἐπὶ σκοπῷ τῆς κατακυρώσεως αὐτῷ τοῦ εἰς δημοπρασίαν ἐκτεθέντος ἀντικειμένου. Τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 436 δυνάμεθα νὰ ἐφαρμόσωμεν οὐ μόνον εἰς τοὺς πλειστηριασμούς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀναπλειστηριασμούς ³⁾). Τὸ ἀντικείμενον τῆς δημοπρασίας δὲν ὀρίζεται ἐν τῷ νόμῳ, ὅθεν δύναται νὰ ᾖ ἢ κινήτῳ ἢ ἀκίνητῳ πράγμα, νὰ συνίσταται ἢ εἰς τὴν μίσθωσιν ἢ εἰς τὴν ἀπαλλοτρίωσιν αὐτοῦ. Ἐκτὸς τούτου ἡ δημοπρασία δύναται νὰ ἔχῃ ἀντικείμενον τὴν χορήγησιν ὑπηρεσίας, ἢ ἐργασίας, ἢ ὕλικῷ ἀπαιτουμένου πρὸς ἐργασίαν τινά.

2) Ἡ κατὰ τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν τῶν δημοπρασιῶν παρα-

1) Code pénal art. 412. «Ceux qui, dans les adjudications de la propriété, de l'usufruit ou de la location des choses mobilières ou immobilières, d'une entreprise, d'une fourniture, d'une exploitation ou d'un service quelconque, auront entravé ou troublé la liberté des enchères ou des soumissions, par voies de fait, violences ou menaces, soit avant, soit pendant les enchères ou les soumissions, seront punis d'un emprisonnement de quinze jours au moins, de trois mois au plus, et d'une amende de cent francs au moins et de cinq mille francs au plus. La même peine aura lieu contre ceux qui, par dons ou promesses auront écartés les enchérisseurs.» Ὁμοίαν διάταξιν περιεῖχον καὶ ὁ Πρωσσικὸς ποιν. νόμος ἐν ἄρθρ. 270, καὶ ὁ Βαυαρικὸς τοῦ 1861 ἐν ἄρθρ. 335. Ὁ Γερμανικὸς ποιν. νόμος δὲν περιέχει ἀντίστοιχον διάταξιν.

2) Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3617.

3) Faustin-Hélie Pratique criminelle II § 851.

κώλυσις τοῦ ἐλευθέρου διαγωνισμοῦ, ἢ ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν πρὸς πλειοδοσίαν προσερχομένων, ἢ γενομένη καθ'οἰονδήποτε τῶν ἐν τῷ νόμῳ ἐκτεθειμένων τρόπων, ἢτοι ἢ διὰ βίας, ἢ δι' ἀπειλῶν, ἢ διὰ δώρων, ἢ δι' ὑποσχέσεων, ἢ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον, οἷον δι' ἀπατηλῶν παραστάσεων.

Ἡ χρῆσις τῶν εἰρημένων μέσων θεωρεῖται ἀξιοποινος εἴτε ἐγένετο πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς δημοπρασίας, εἴτε μετὰ τὴν ἐνάρξιν καὶ διαρκούσης αὐτῆς.

Τὰ πρόσωπα, εἰς ᾧ ἐδόθησαν τὰ δῶρα ἢ αἱ ὑποσχέσεις καὶ συνεπείᾳ τῆς ἀποδοχῆς τῶν δώρων ἢ ὑποσχέσεων ἀπεμακρύνθησαν, δὲν δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς συναίτιοι τοῦ ἀδικήματος, διότι, ἢ μὴ ἐμφάνισις τινος εἰς δημοπρασίαν καὶ ἢ προσφορὰ τιμῆς, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς παράλειψις ὑποχρέωσης ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένης καὶ ὡς τοιαύτη τιμωρητέα, ὃ δὲ λόγος, ἐξ οὗ ἢ μὴ ἐμφάνισις προῆλθε, δὲν δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ¹⁾.)

3) Ἡ ἐκ δολίᾳς προαιρέσεως ἐπιχείρησις τῆς πράξεως.

Ἡ καταγνωστέα κατὰ τοῦ ἐνόχου ποινὴ ὀρίζεται εἰς τρεῖς κατ' ἀνώτατον ὅρον μῆνας ²⁾.)

Ε') Ἐπιζήμια συμβόλαια μετὰ τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἐτέρου διατελούντων.

Ἄρθρ. 437.

Ὅστις συνάπτει κρυφίως συμβόλαιον ἐπιζήμιον μὲ ἀφήλικα ἢ ἄλλον τινὰ, τοῦ ὁποίου δύναται νὰ γνωρίζῃ τὴν πρὸς τὸ ἐλευθέρως διαθέτειν τὰ ἑαυτοῦ ἀνικανότητα, ἄνευ

¹⁾ Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3625. — Stenglein Commentar ἀρθρ. 335 n° 6.

²⁾ Τὸ Γερμανικὸν κείμενον λέγει «bis zu drei Monaten» ἢτοι «τὸ π ο λ ὡ τριῶν μηνῶν».

προηγούμενης εἰδήσεως καὶ συναινέσεως ἐκείνων, εἰς τῶν ὁποίων τὴν ἐξουσίαν ὑπόκειται οὗτος, καταδικάζεται εἰς φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν καὶ εἰς χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ πεντακοσίων δραχμῶν, ἐκτὸς τῶν ὅσα τὸ πολιτικὸν δίκαιον ὁρίζει ὡς πρὸς τὸ ἄκυρον τοιαύτης πράξεως.

Ἄρθρ. 438.

Ἐὰν ὁ ἔνοχος ἐτιμωρήθῃ δις ἤδη ἔνεκα πλημμελήματος, περὶ οὗ διελάβε τὸ προηγούμενον ἄρθρον, ἢ ἐὰν πρόκειται νὰ τιμωρηθῇ ἔνεκα τριῶν πράξεων τοῦ εἰρημένου εἰδους, γενομένων μετὰ διαφόρων προσώπων, καταγινώσκεται τότε, ἐκτὸς χρηματικῆς ποινῆς χιλίων τὸ πολὺ δραχμῶν, καὶ φυλάκισις τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν. — Περὶ δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως ἰσχύουσι τὰ εἰς τὸ ἄρθρ. 434 διαταχθέντα.

Ἐν ἄρθρῳ 389 τοῦ Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου τοῦ 1813 ἐτιμωρεῖτο ὁ μετὰ προσώπου ἐστερημένου τῆς ἐλευθέρως διαθέσεως τῆς ἑαυτοῦ περιουσίας ἐπιζήμιον συνάπτων συμβόλαιον κρυφίως καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἐπιτρόπων ἢ τῶν προσώπων, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ὁποίων διετέλει. Τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ παραλαβόντα συνεπλήρωσαν τὰ Βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1822 (307 Β'), 1827 (ἄρθρ. 309) καὶ 1831 (ἄρθρ. 357). Ἐκ τῶν διατάξεων δὲ αὐτῶν ἠρξάνθη ὁ ἡμέτερος νόμος τοὺς ὁρισμοὺς τῶν προκειμένων ἄρθρων ¹⁾, ὧν σκοπὸς ἐστὶν ἡ προστασία προσώπων, ἅτινα, εἴτε ὡς ἐκ τῆς νεαρᾶς αὐτῶν ἡλικίας, εἴτε ἔνεκα ἄλλων λόγων, στεροῦνται τῆς δεούσης ἱκανότητος πρὸς διαχείρισιν τῶν ἑαυτῶν συμφερόντων, καὶ τὰ ὅποια γίνονται ἔρμαια τῶν ἀθεμίτως ἐπωφελομένων τῆς ἀπειρίας αὐτῶν πρὸς

¹⁾ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 406.—Γερμανικοῦ ἄρθρ. 301 καὶ 302.

ιδιοτελείς καὶ αἰσχροκερδεῖς συμβάσεις, δυναμένας νὰ ἐπιφέρωσι ζημίας ἀνεπανορθώτους.

Πρὸς ὑπαρξιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀδικήματος ἀπαιτεῖται νὰ συντρέχωσιν οἱ ἐξῆς ὅροι·

1) Τὸ πρόσωπον, μεθ' οὗ ὁ ἔνοχος συμβάλλεται, πρέπει νὰ ᾖ ἡ ἀφῆλιξ, ἥτοι μὴ συμπληρώσας τὸ 21 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἢ νὰ στερεῖται ἐξ οἰουδήποτε ἄλλου λόγου τῆς ἱκανότητος πρὸς τὸ ἐλευθέρως διαθέτειν τὰ τῆς ἑαυτοῦ περιουσίας. Συμφώνως πρὸς τὸν προεκτεθέντα σκοπὸν τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 437 δέον νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ χειραφεσία τοῦ ἀνηλίκου, ἢ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ πρὸς ἐλευθέραν διαθέσιν ὠρισμένων πραγμάτων κατὰ τοὺς ὅρους τῶν ἄρθρ. 5 καὶ 7 τοῦ ἀστικοῦ νόμου, δὲν αἶρει τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως ¹⁾).

2) Ἡ γνῶσις τῆς τοιαύτης τοῦ προσώπου καταστάσεως, ἐξ ἧς ἐνδείκνυται ἡ δολία τοῦ αὐτουργοῦ προαίρεσις, ἥτις ὡς ἀναγκαία προϋπόθεσις τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεώς ἐστίν. Ἡ βεβαίωσις τῆς τοιαύτης τοῦ προσώπου καταστάσεως, ὅτε μὲν ἐξάγεται ἀμέσως ἐκ τῆς ἀπλῆς ὀψεως αὐτοῦ, καὶ τότε οὐδ' ἐλάχιστος δισταγμὸς περὶ τῆς δολίας προαιρέσεως τοῦ αὐτουργοῦ δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ἄλλοτε δὲ πάλιν ἡ κατὰστασις τοῦ προσώπου εἶναι τοιαύτη, ὥστε εὐλόγους παράγει ἀμφιβολίας, ὑποχρεούσας τὸν μετ' αὐτοῦ συναλλαττόμενον, ὅπως ἐρευνήσῃ περὶ τῆς πρὸς τὸ συμβάλλεσθαι ἱκανότητος αὐτοῦ, καὶ μάλιστα ὅταν πρόχειρα ᾧσι τὰ μέσα, δι' ὧν ἀκριβῆ δύναται νὰ λάβῃ γνῶσιν. Καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ παράλειψις τῆς ἀπαιτουμένης ἐρεύνης δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐκ δολίας προαιρέσεως ἀπορρέουσα ²⁾).

Ἐν γένει τὴν ὑπαρξιν τῆς δολίας προαιρέσεως δύναται ὁ δι-

¹⁾ Faustin-Hélie Pratique criminelle II § 811. — Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 301 n° 8.

²⁾ Motive z. Entwürfe 1827. σελ. 365. — Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 301. n° 4.

καστῆς νὰ παραδεχθῇ, καθ' ἃς περιπτώσεις, ὁ αὐτουργὸς εἶχεν εὐλογὸν ὑπόνοιαν, ὅτι τὰ μετ' αὐτοῦ συναλλαττάμενον πρόσωπον στερεῖται τῆς ἐλευθέρως τῆς ἑαυτοῦ περιουσίας διαθέσεως. Τὸν ἀποδιδόμενόν τινι ὅλον δὲν ἰσχύει, ὅπως ἀποκρούσῃ ἡ γενομένη δῆλωσις τοῦ προσώπου περὶ συμπληρώσεως τῆς νομίμου ἡλικίας, ἢ περὶ τῆς ἱκανότητος πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι.

3) Ἡ σύναψις ἐπιζημιῶν συμβολαίου. Ὡς συμβόλαιον ἐννοεῖται οὐχὶ πᾶσα οἰαδήποτε κοινὴ καὶ συνήθης μικρὰ συναλλαγὴ τοῦ καθημερινοῦ βίου, ἀλλ' ἡ συναμολόγησις συμβάσεως, ἐξ ἧς παράγονται ἐνοχικαὶ σχέσεις ¹⁾).

Τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐνοχῆς, περὶ οὗ ἐγένετο τὸ συμβόλαιον, καὶ δι' οὗ ὑποχρεοῦται ὁ ἀφῆλιξ δύναται νὰ συνίσταται εἰς τὴν παροχὴν ἢ χρηματικοῦ τινος ποσοῦ, ἢ πραγμάτων ἐχόντων χρηματικὴν ἀξίαν, ἢ εἰς τὴν χορήγησιν ἐργασίας ἢ ὑπηρεσίας κτλ.

Ἡ ἐκ τοῦ συναφθέντος συμβολαίου ζημία δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐπέλθῃ πράγματι· διό, ἵνα θεωρηθῇ τὸ ἐγκλημα τετελεσμένον, ἀρκεῖ τὸ δυνατόν τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ζημίας. Ἐν ἄλλοις καὶ τὸ ἀδίκημα αὐτὸ καταλέγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τυπικῶν ἐγκλημάτων, ἐξ οὗ ἔπεται, ὅτι αὐδεμίαν σημασίαν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς τελέσεως αὐτοῦ ἔχει ἡ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἀστικοῦ δικαίου ἀκυρότης τοῦ συμβολαίου διὰ τὸν λόγον, ὅτι συνήφθη μετ' ἀνηλικίου ἄνευ τῆς συναινέσεως τῶν προσώπων, ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ὁποίων διατελεῖ καὶ ἐπὶ ζημίᾳ αὐτοῦ ²⁾).

¹⁾ Τὸ Γερμανικὸν κείμενον λέγει «nachtheiliges Geschäft» κατὰ δὲ τὰς ἐν τῷ νομοσχεδίῳ τοῦ 1827 (σελ. 376) αἰτιολογίας εἰς τὰς λέξεις αὐτάς δέον ν' ἀποδοθῇ ἡ ἐν τῷ κειμένῳ ἐκτεθεῖσα ἐρμηνεία, ὥστε ὡς ἐπιζημιῶν συμβόλαιον δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ ὑπὸ παντοπώλου εἰς ἀφῆλικά πώλησις ἐδωδίων, ἢ ἡ ὑπὸ ἐμπόρου πώλησις ἐνδύματος, ἢ ἄλλου τινὸς ἀντικειμένου τοῦ κατὰ στήματός του, εἰς τιμὴν ἀνωτέραν τῆς συνήθους, καὶ πρὸς ζημίαν αὐτοῦ.

²⁾ Ἐὰν ἡ ἀκυρότης τοῦ συμβολαίου πηγάζῃ οὐχὶ μόνον ἐκ τοῦ λό-

4) Ἡ τοῦ ἐπιζημίου συμβολαίου σύναψις πρέπει νὰ γείνη κρυφίως, τοῦθ' ὅπερ ὑπάρχει, ὅταν τὸ συμβόλαιον κατηρτίσθῃ ἄνευ προηγουμένης εἰδήσεως καὶ συναινέσεως ἐκείνων, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ὁποίων διατελεῖ ὁ ἀφῆλιξ, ἢ ὁ στερούμενος τῆς ἱκανότητος πρὸς ἐλευθέραν τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων διάθεσιν. Ἡ τοιαύτη κρύφα γενομένη κατάρτισις τοῦ συμβολαίου χρησιμεύει ἐπίσης ὡς ἀπόδειξις τῆς δολίας τοῦ αὐτουργοῦ προαιρέσεως.

Ἡ κατὰ τοῦ ἐνόχου καταγνωστέα ποινὴ ὀρίζεται ἐν ἄρθρ. 437 εἰς φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν καὶ εἰς χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ πεντακοσίων δραχμῶν. Τὴν ποινὴν ταύτην ἐπιτείνει τὸ ἄρθρ. 438 ἐν περιπτώσει ὑποτροπῆς, ἥτοι ἐὰν ὁ ἐνοχος δις ἤδη ἐτιμωρήθῃ δι' ὁμοίαν πράξιν, ἢ ἐν περιπτώσει συρροῆς, ἥτοι ἐὰν ὁ ἐνοχος πρόκηται νὰ τιμωρηθῇ ἔνεκα τριῶν πράξεων τελεσθεισῶν μετὰ διαφορῶν προσώπων¹⁾. Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἡ μὲν χρηματικὴ ποινὴ ἀναβιβάζεται εἰς τὸ ποσὸν χιλίων δραχμῶν, τῆς δὲ φυλακίσεως ἡ διάρκεια ὀρίζεται κατ' ἐλάχιστον ὅρον εἰς τρεῖς μῆνας.

Κατὰ τοῦ ἔνεκεν ὑποτροπῆς ἢ συρροῆς καταδικασθέντος καταγινώσκεται καὶ ὡς παρεπομένη ποινὴ ἡ δημοσίευσις τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως.

ΣΤ') Ζημίαι γινόμεναι ὑπὸ ἐπιτροπῶν καὶ τῶν τοιούτων.

Ἄρθρ. 439.

Ἐπίτροποι ἢ κηδεμόνες, κηδεμόνες ομάδος, ἐπιμελῆται

γού τούτου, ἀλλὰ καὶ διότι τὸ συμβόλαιον κατὰ τύπους εἶναι ἄκυρον, ὑπάρχει ἀπόπειρα τοῦ ἀδικήματος. Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3524. Ἡ μετὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου κατ' ἐπανάληψιν σύναψις διαφορῶν ἐπιζημίων συμβολαίων ἀποτελεῖ τὴν κατ' ἐξακολούθησιν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος. Moline z. Entwurfe 1827 σελ. 378 σημ. 1.

¹⁾ Moline z. Entwurfe 1827. σελ. 377. — Ἐὰν πραγματικῶς ἐπὶ ἑλθε ζημία, αὕτη δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐπιβαρυντικὴ τῆς ποι- νῆς αἰτίας.

κτημάτων, διαχειρισταὶ μεσεγγύων, ἐκτελεσται διαθηκῶν, διοικηταὶ τῆς περιουσίας δ ἡ μ ω ν (γρ. κοινοτήτων) ἡ ἀγαθοεργῶν καὶ θρησκευτικῶν καταστημάτων, οἵτινες, ἂν καὶ χωρὶς ὑπεξαίρέσεως ἡ ἀπάτης, ἐνεργοῦσιν ἐκ προθέσεως πρὸς βλάβην τῶν ἐπιτετραμμένων εἰς τὴν ἐπιμέλειάν των, τῶν ὁμάδων, ἢ τῶν καταστημάτων, ἢ τῶν δ ἡ μ ω ν (γρ. κοινοτήτων) τιμωροῦνται. — 1) ἐὰν ἐντεῦθεν ἀπῆλυσαν ἴδιον ὄφελος, μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον μὲν δύο ἐτῶν, ἐὰν τοῦτο ὑπερβαίνει τὰς πεντήκοντα δραχμάς, ἐξ δὲ μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, ἐὰν τὸ κέρδος ᾖ μικρότερον. — 2) ἄλλως δέ, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν. Συγχρόνως δὲ ἀποστεροῦνται τῆς εἰς αὐτοὺς διαπεπιστευμένης ἐπιτροπείας, κηδεμονίας, ἢ ἄλλης διοικήσεως.

Ὁ Βυζαντινὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 μεταξὺ τῶν ἐγκλημάτων, τῶν συνισταμένων εἰς τὴν δι' ἀπιστίας κατάχρησιν ἄλλοτρίων δικαιωμάτων, κατέταξε καὶ τὰς ὑπὸ ἐπιτρόπων καὶ ἐπιμελητῶν γενομένας ζημίας (ἄρθρ. 295). Ἐξ αὐτοῦ ἠρανίσθη τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822 τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρ. 231, δι' οὗ τὸ εἰρημένον ἀδίκημα ἐχαρκτηρίζετο ὡς ἰδιαίτερον εἶδος τῶν ἐγκλημάτων τῶν ἀπευθυνομένων κατὰ τῆς δημόσιας πίστεως. Ἀλλ' ὅμως τὰ μεταγενέστερα νομοσχέδια τοῦ 1827 (ἄρθρ. 310), καὶ 1831 (ἄρθρ. 358), ἐθεώρησαν, ὅτι κύριον χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ ἀδικήματος ἐστὶν ἡ δι' αὐτοῦ ἐπερχομένη βλάβη καὶ ζημία εἰς τὴν περιουσίαν τινός, ὅθεν συμπεριέλθον καὶ τὴν ἀθέμιτον αὐτὴν πράξιν μεταξὺ τῶν ἀδικημάτων τῶν καταλεγομένων ἐν τῷ κεφαλαίῳ, ἐν ᾧ προνοεῖται περὶ τιμωρήσεως τῶν παντοίων καὶ ποικίλων εἰδῶν τῆς βλάβης τῆς ἐκ διαφορῶν λόγων εἰς τὴν περιουσίαν τινός ἐπιγινομένης. Τὸ σύστημα αὐτῶν ἠκολούθησε καὶ ὁ ἡμέτερος νόμος ¹⁾).

¹⁾ Ὁρ. Γερμανικοῦ ποινικοῦ νόμου ἄρθρ. 266 § 1, ὅστις εἰς τὴν

ὑποκείμενον τοῦ ἀδικήματος εἰσὶν οἱ ἐπίτροποι ἢ κηδεμόνες, οἱ κηδεμόνες ὁμάδος, οἱ ἐπιμεληταὶ κτημάτων, οἱ διαχειρισταὶ μεσεγγύων, οἱ ἐκτελεσταὶ διαθηκῶν, οἱ διοικηταὶ τῆς περιουσίας κοινοτήτων ἢ ἀγαθοεργῶν καὶ θρησκευτικῶν καταστημάτων. Ὡς κηδεμόνας ὁμάδος (Massecuratoren) δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τοὺς ἐκκαθαριστὰς ἐταιρικῆς περιουσίας, τοὺς συνδίκους πτωχεύσεως, τὸν κηδεμόνα ἀπροσελεύτου κληρονομίας, καὶ αὐτὸν τὸν ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμον¹⁾.

Ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου πρέπει ν' ἀπορρῇ ἐκ δολίας προαιρέσεως, καὶ νὰ συνίσταται εἰς ἐπιχείρησιν ἢ παράλειψιν πράξεώς τινος²⁾, ἐξ ἧς ἐπέρχεται βλάβη ἢ ζημία εἰς τὴν περιουσίαν, ἧς τὴν διαχειρίσιν καὶ διοίκησιν ἀνέλαβεν. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη πράξις δὲν πρέπει νὰ φέρῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς ὑπεξαίρεσεως ἢ ἀπάτης, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ἔνοχος ἐστὶ τιμωρητέος κατὰ τοὺς περὶ τῶν ἀδικημάτων αὐτῶν ἰσχύοντας ὁρισμούς. Τετελεσμένον λογίζεται τὸ ἀδίκημα, εὐθὺς ἅμα ἐγένετο ἡ τὴν βλάβην ἢ ζημίαν ἀπειλοῦσα πράξις³⁾ ἢ πραγματοποίησις τῆς τοιαύτης βλάβης ἢ ζημίας δὲν θεωρεῖται ὡς ἀναγκαῖος ὁρος τῆς τελέσεως³⁾.

Ἡ ἐπιβλητέα κατὰ τοῦ ἐνόχου ποινὴ ὀρίζεται, διακρινομένης τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἐκ τῆς πράξεως αὐτοῦ ἀπήλαυσεν ἴδιον ὄφελος, ὅτε, εἰ μὲν τοῦτο ὑπερβαίνει τὰς πενήκοντα δραχμὰς, καταγινώσκεται φυλάκισις τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν, εἰ δὲ εἶναι ἑλαττον, φυλάκισις ἐξ μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν,

ἀξιοπονοῦν αὐτὴν πρᾶξιν δίδει τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀπάτης καὶ ἀπιστίας.

¹⁾ Πολ. δικον. ἀρθρ. 646. 1075.

²⁾ Ὡς λ. χ. εἰς τὴν παράλειψιν ἐγγραφῆς προσημειώσεως ἢ ὑποθήκης πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ὑπὸ ἐπιμέλειαν διατελοῦντος, εἰς τὴν παράλειψιν τῆς χρήσεως ἐνδίκου μέσου κτλ. Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 266 n° 4.

³⁾ Τοῦτο ἀδιστάκτως ἐξάγεται ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου λέγοντος «ἐνεργοῦσι πρὸς βλάβην» (zum Nachtheil handeln).

ἀπὸ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν δὲν προέκυψεν ὑπὲρ αὐτοῦ ὄφελος, ὅτε φυλάκισις τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν ἐπιβάλλεται. Ὡς παρεπομένη δὲ τῆς ποινῆς συνέπεια ἀρίζεται ἡ ἀπὸ τοῦ ἐνόχου ἀφαίρεσις τῆς διαπεπιστευμένης αὐτῷ κηδεμονίας, ἐπιτροπείας ἢ διοικήσεως.

Ζ') Ζημίαι γινόμεναι ὑπὸπραγματογνώνων.

ἄρθρ. 410.

Μεφυλάκισιν τὸ πολὺ ἐνὸς ἔτους τιμωροῦνται πραγματογνώμονες καὶ ἐκτιμηταὶ ἐπισήμως διωρισμένοι, οἵτινες εἰς πράγματα μὴ διαφιλονεικούμενα ἐνώπιον δικαστηρίου, ζημιοῦσί τινα ἐκ προθέσεως διὰ τῆς γνωμοδοτήσεώς των, ἢ δι' ἐπίτηδες ὑπερτιμήσεως.

Ὑποκείμενον τοῦ ἀδικήματος, περὶ οὗπραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 440¹⁾ εἰσὶν οἱ πραγματογνώμονες καὶ ἐκτιμηταὶ οἱ ἐπισήμως διωρισμένοι²⁾, οἵτινες ἐκλήθησαν εἰς ἐνέργειαν πραγματογνωμοσύνης, ἢ πρὸς ἐκτίμησιν ἀντικειμένων, περὶ ὧν δὲν ὑπάρχει δίκη ἐκκρεμῆς, καὶ ἐπομένως δὲν διωρίσθησαν ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων προσώπων εἰς ὑπόθεσιν ἐξώδικον. Ὅσάκις οἱ πραγματογνώμονες ἢ ἐκτιμηταὶ

¹⁾ Οἱ ὅρισμοὶ αὐτοῦ ἐλήφθησαν ἐκ τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων τοῦ 1827 (ἄρθρ. 311) καὶ 1831 (ἄρθρ. 359). Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813, ὡς καὶ τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822, δὲν περιέχουσιν ἀντίστοιχον τοῦ προκειμένου ἄρθρου διάταξιν.

²⁾ Οἱ τοιοῦτοι ἐπισήμως διωρισμένοι (öffentlich verpflichtete κατὰ τὸ Γερμανικὸν κείμενον) πραγματογνώμονες καὶ διαιτηταὶ δὲν δύνανται νὰ καταλεχθῶσιν οὔτε μεταξὺ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων οὔτε μεταξὺ τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν, διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἀδίκημα αὐτῶν δὲν συμπεριελήφθη ἐν τῷ ΚΘ' κεφαλαίῳ, τῷπραγματευσομένῳ περὶ τῆς παραβάσεως τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν.

διωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, ἢ ἐνεργοῦσιν ἐπὶ δικαστικῆς ὑποθέσεως, ἔστω καὶ ἂν ἡ ἐκλογή αὐτῶν ἐγένετο ὑπὸ τῶν δικαδίκων (Πολ. δικ. ἄρθρ. 292. 1066, 1071. 1072), πᾶσα, κατὰ παράβασιν τοῦ καθήκοντος αὐτῶν διαπραττομένη δολιότης, χαρακτηρίζεται ὡς ψευδορκία καὶ τιμωρεῖται δυνάμει τῶν ἄρθρ. 266 καὶ 270.

Ἐπαραίτητος ὅρος τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεώς ἐστὶν ἡ δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ. Ἐὰν ἐξ ἀμελείας, ἀπειρίας, ἢ ἀνικανότητος προῆλθεν ἐκ τῆςπραγματογνωμοσύνης ἢ ἐκτιμῆσεως ζημία ἢ βλάβη εἰς τὴν περιουσίαν τινὸς δύναται ὁ ζημιωθείς νὰ ἐπιζητήσῃ δι' ἀγωγῆς ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων τὴν ἀνόρθωσιν αὐτῆς, δὲν δύναται ὅμως νὰ ἐγκαλέσῃ τοὺς ὑπαιτίους ὡς ἐνόχους τοῦ περὶ οὗ λόγος ἀδικήματος.

Συνεπεία δὲ τῆς τοιαύτης ἐκ δολίας προαίρεσεως ἐνεργείας τῶνπραγματογνωμόνων ἢ ἐκτιμητῶν πρέπει νὰ ἐπέλθῃ βλάβη ἢ ζημία εἰς τὴν περιουσίαν τινὸς, ὅθεν ὁσάκις δὲν ἐπῆλθε ζημία ἢ πρᾶξις ἐστὶν ἀνέγκλητος ¹⁾).

Η') Ζημία γινομένη ὑπὸ προμηθευτῶν.

Ἄρθρ. 441.

Μὲ εἰρκτὴν τιμωρεῖται ὅστις καθ' ἑαυτὸν ἢ ὡς μέλος τινὸς ἐταιρίας, λαμβάνων μέρος εἰς προμηθεύσεις ἢ ἐργολαβίας ὁποιουδήποτε εἴδους, διὰ λογαριασμὸν τοῦ κατὰ ξηρὰν ἢ κατὰ θάλασσαν στρατεύματος, δὲν ἐκπληροῖ ἐν γένει ἢ ἐν μέρει τὰς ὁποίας ἀνέλαβεν ὑποχρεώσεις, χωρὶς νὰ ἐμποδισθῇ εἰς τοῦτο ἀπὸ κρείττονά τινα δύναμιν.

Ἄρθρ. 442.

Εἰς τὴν αὐτὴν τῶν προμηθευτῶν ποινὴν καταδικάζονται

¹⁾ Motive z, Entwurf 1827 σελ. 380.

καὶ οἱ ἐπιστάται καὶ οἱ πράκτορες αὐτῶν, καὶ ἄλλοι εἰς τοιαύτας ἐργολαβίας διωρισμένοι, ἐὰν ἐπραξαν τὸ εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ὠρισμένον κακούργημα, ἢ συνεμέθεξαν εἰς τοῦτο.

**Άρθρ. 443.*

Με φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν τιμωρεῖται, ὅστις, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ ἄρθρου 441, ἀναβάλλει μόνον ἐξ ἀμελείας, ἀπροσεξίας, ἢ δι' ἑλλειψιν προνοίας, τὰς ὁποίας ἀνεδέχθη προμηθεύσεις ἢ ἄλλας ἐργασίας.

**Άρθρ. 444.*

Τὰ κακουργήματα καὶ πλημμελήματα, περὶ ὧν διέλαβον τὰ ἄρθρα 441—443, ἀνακρίνονται καὶ τιμωροῦνται μόνον κατ' αἵτησιν τῆς κυβερνήσεως.

Τοὺς ὀρισμοὺς τῶν ἄρθρων 441—444 ἤρξαντο ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου ¹⁾).

Σκοπὸς δ' αὐτῶν ἐστὶν ἡ τιμώρησις τῶν ἀναδεχομένων τὰς προμηθείας τοῦ κατὰ ξηρὰν ἢ κατὰ θάλασσαν στρατοῦ, καὶ ἐκ δόλου ἢ ἐκ ῥαθυμίας παραλειπόντων τὴν ἔγκαιρον καὶ ἀκριβῆ τῶν συνομολογηθεῖσων ὑποχρεώσεων ἐκπλήρωσιν. Τὸ ἀξιόποιον τῆς πράξεως δικαιολογοῦσιν ἀρκούντως οὐ μόνον αἱ ζημίαι καὶ αἱ βλάβαι, αἱ ἐνδεχόμεναι νὰ ἐπέλθωσιν εἰς τὸν στρατὸν ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τῶν πρὸς συντήρησιν ἀναγκαίων, ἀλλὰ καὶ οἱ κίνδυνοι, εἰς οὓς αὐτὴ ἡ ἐπικράτεια ἐκτίθεται, παρακωλυομένης ἢ δυσχεραينوμένης τῆς κινήσεως τῶν στρατιωτικῶν σωμάτων διὰ τὴν ἑλλειψιν τῶν πρὸς τὰς ἀνάγκας αὐτῶν ἐπιτηδείων.

¹⁾ Code pénal art. 430—433 ὅρ. καὶ Γερμανικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 329. Οὔτε ἐν τῷ Βαυαρικῷ ποινικῷ νόμῳ τοῦ 1813, οὔτε ἐν τοῖς μεταγενεστέροις νομοσχεδίοις εὐρίσκομεν παραπλησίαις διατάξεις.

Τουθ' ὅπερ ἐν καιρῷ μάλιστα πολέμου δεινὰς καταστροφὰς καὶ ἀνεπανορθώτους ζημίας δύναται νὰ φέρῃ.

Ὑποκείμενον τοῦ ἀδικήματος ἐστὶν ὁ ἀναδεχόμενος μόνος ἢ ὡς μέλος ἐταιρίας τινὸς τὴν προμήθειαν ἢ τὴν κατ' ἐργολαβίαν χορήγησιν οἰουδήποτε ἀντικειμένου χρήσιμου εἰς τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς ἢ θαλάσσης. Τὰ ἀντικείμενα τῆς προμηθείας ἢ ἐργολαβίας δὲν ὀρίζει εἰδικῶς ὁ νόμος, ὥστε τοιαῦτα δύνανται νὰ ὦσιν οὐ μόνον τροφαί, ἀλλὰ καὶ ἐνδύματα, ἢ πολεμεφύδια, ἢ ἄλλα διὰ τὴν ἀποσκευὴν, τὴν κατασκήνωσιν ἢ οἰανδήποτε ἄλλην χρῆσιν ἀναγκαῖα πράγματα.

Πάντα ὅμως τὰ εἰρημένα ἀντικείμενα, περὶ ὧν ἐγένετο ἡ σύμβασις τῆς προμηθείας ἢ ἡ ἐργολαβία, πρέπει νὰ χρησιμεύωσι διὰ τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς ἢ θαλάσσης, ἐπομένως δὲν ὑπάγονται εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἄρθρων οἱ ἀναδεχόμενοι διὰ συμβολαίων μετὰ τοῦ δημοσίου ἐργολαβίας ἢ προμηθείας ἀντικειμένων χρήσιμων εἰς ἄλλας ἀνάγκας τοῦ κράτους. Ἐὰν ἡ προμήθεια ἢ ἐργολαβία ἐγένετο διὰ στρατὸν ἐν ἐκστρατεῖᾳ τυγχάνοντα καὶ ἐν καιρῷ πολέμου, ἢ ἐν εἰρήνῃ, δὲν γίνεται διάκρισις ἐν τῷ νόμῳ, ὅθεν κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις οὐδεμία ἐπέρχεται τροποποιήσις εἰς τὸ ἀξιόποινον τοῦ αὐτουργοῦ.

Ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τοὺς ἀρχικῶς μετὰ τοῦ δημοσίου συναλλαχθέντας διὰ τὴν προμήθειαν ἢ ἐργολαβίαν τίθησιν ὁ νόμος, τοὺς ἐπιστάτας αὐτῶν, ἢ τοὺς πράκτορας, ἢ τοὺς ὑπ' αὐτῶν εἰς τοιαύτας ἐργολαβίας διωρισμένους, ἐὰν ἐξ ὑπαιτιότητος αὐτῶν προῆλθεν ἡ μὴ προσήκουσα ἐκπλήρωσις τῶν συμπεφωνημένων ὑποχρεώσεων, ἢ ἐὰν ὁπωσδήποτε ὦσι συνένοχοι αὐτῆς (ἄρθρ. 442).

Ἡ ἀξιόποινος τῶν ὑπαιτίων ἐνέργεια συνίσταται ἢ εἰς τὴν μὴ ἐκπλήρωσιν ἐν γένει ἢ ἐν μέρει τῶν ὑποχρεώσεων, ἢ ἀνέλαβον, ἐκτὸς ἐὰν αὕτη προῆλθεν ἐξ ἀνωτέρας βίας¹⁾, ἢ εἰς

¹⁾ Τὸ Γερμανικὸν κείμενον τοῦ ἄρθρ. 441 λέγει «durch höhere Gewalt» ἥτοι «ἀνωτέρας βίας».

τὴν ἀναβολὴν τῆς χορηγήσεως τῶν προμηθειῶν ἢ ἐκτελέσεως τῶν ἐργολαβιῶν, ἃς ἀνεδέχθησαν (ἄρθρ. 443).

Ἡ μὴ ἐκπλήρωσις ἐν γένει τῶν ὑποχρεώσεων τῶν προμηθευτῶν συνίσταται εἰς τὴν καθ' ὁλοκληρίαν παράλειψιν αὐτῶν. Ὡς ἐν μέρει δὲ μὴ ἐκπλήρῳσιν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν, οὐ μόνον τὴν κατὰ ποσὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν κατὰ ποιὸν ἐλαττωματικὴν χορήγησιν, ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀθέτησιν τῶν ὑποχρεώσεων, ἃς ἀνέλαβον οἱ προμηθευταί, ἀναφερομένην εἰς τὸν χρόνον ἢ τὸν τόπον τῆς παραδόσεως, τὸ ποιὸν τῶν ἀντικειμένων, ἢ εἰς οἷον-δήποτε ἄλλον ὅρον τῆς συνομολογηθείσης συμβάσεως. Ἡ δὲ ἀναβολὴ ὑφίσταται, ὡς αἰεὶ μετὰ παρέλευσιν τῆς ὁρισθείσης προθεσμίας γίνεται ἢ προμήθεια ἢ ἡ ἐργασία.

Καὶ ἡ μὲν ἐν γένει ἢ καὶ ἐν μέρει μὴ ἐκπλήρωσις τῶν ὑποχρεώσεων χαρακτηρίζεται ὡς κακούργημα καὶ τιμωροῦνται οἱ ἐνοχοὶ δι' εἰρκτῆς, εἴτε ἐκ δόλου, εἴτε ἐξ ἀμελείας προῆλθεν. Τότε δὲ μόνον ἀπαλλάσσονται τῆς καταδιώξεως, ὅταν δυνηθῶσι ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι προῆλθεν ἐξ ἀνωτέρας βίας ¹⁾.

Ἡ δὲ ἀναβολή, ἡ ἐξ ἀμελείας, ἀπροσεξίας, ἢ δι' ἑλλειψιν προνοίας προελθοῦσα, χαρακτηρίζεται ὡς πλημμέλημα ἐπισύρον ποινὴν φυλακίσεως τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν (ἄρθρ. 443). Ἐὰν ἡ ἀναβολὴ προῆλθεν ἐκ δολίας προαιρέσεως, φρονοῦμεν, ὅτι δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς μὴ ἐκπλήρωσις ἐν μέρει τῶν συνομολογηθεῶν ὑπεχρεώσεων, ὁ δ' ἐνοχὸς ἔσεται τιμωρητέος κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρ. 441. ²⁾.

¹⁾ Οἱ ἐρμηνευταὶ τοῦ ἀντιστοίχου ἄρθρ. 430 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου διχογνωμονοῦσιν περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν δι' αὐτοῦ προβλέπεται καὶ ἡ περίπτωσις τῆς ἀμελείας. Ἀποφατικῶς λύουσι τὸ ζήτημα οἱ Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3789. Ὁ Haus (Observations art. 430. ἐν Legislation pénale comparée σελ. 480) ὑποστηρίζει τὴν ἐν τῷ κειμένῳ ἐκφερομένην γνώμην, ἣν καὶ ὁ Rauter Droit Criminel II § 526 ἀσπάζεται.

²⁾ Ἐναντίαν ἐκφέρουσι γνώμην οἱ ἐρμηνευταὶ τοῦ ἄρθρ. 433 τοῦ Γαλλ. ποιν. νόμου, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἄρθρ. 443, πρεσβεύοντες

Πρὸς καταδίωξιν τοῦ ἀδικήματος τῶν προμηθειῶν, περὶ οὗ προνοοῦσι τὰ ἄρθρα 441—443, ἀπαιτεῖται ἔγκλησις ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως γενομένη, καὶ ὡς τοιαύτη κατὰ τὴν νομολογίαν τῶν Γαλλικῶν δικαστηρίων θεωρεῖται ἡ ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν ἢ τῶν ναυτικῶν ὑποβληθεῖσα ¹⁾).

Ὁρθωτέρα ὁμῶς φρονοῦμεν ὅτι ἐστὶν ἡ γνώμη, καθ' ἣν ἡ ἔγκλησις δέον νὰ γίνηται συνεπείᾳ πράξεως τῆς Κυβερνήσεως διὰ Βασ. Διατάγματος κεκυρωμένης, διότι ἡ λέξις κυβέρνησις ἐν ἄρθρῳ 444 δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἄλλην τινὰ σημασίαν τῆς κοινῶς παραδεδεγμένης, ἥτις δηλοῖ τὸ σύνολον τῶν ὑπουργῶν τῶν διαχειριζομένων τῇ ἐντολῇ τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος τὴν προσήκουσαν αὐτῷ κυβερνητικὴν ἐξουσίαν ²⁾).

Ἡ κυβέρνησις ὑποβάλλουσα ἔγκλησιν ὑποτίθεται κατὰ φυσικὸν λόγον, ὅτι ἐξήλεγξε καὶ ἐβεβαίωσε προηγουμένως τὴν παράνομον τῶν προμηθευτῶν ἐνέργειαν, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἐπεταί, ὅτι ἡ ἔγκλησις τῆς κυβερνήσεως δεσμεύει τὴν δικαστικὴν ἀρχήν, καὶ ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται αὐτῇ νὰ ἐπιληφθῇ τῆς διὰ τῶν νομίμων μέσων ἀποδείξεως τοῦ καταγγελλομένου ἀδικήματος ³⁾).

Θ') Βλάβη διὰ παραβιάσεως ξένων ἀπορρήτων.

* Ἀρθρ. 445.

Ὅστις, ἀθεμίτως καὶ ἐπὶ τῷ παρανόμῳ σκοπῷ τοῦ νὰ βλάβῃ τινὰ ἢ νὰ ὠφελήσῃ ἑαυτὸν ἢ ἄλλον, εἰσχωρεῖ εἰς ξένα ἀπόρρητα, διαρρηγνύων, ἀναγινώσκων, ἢ ἀντιγράφων αὐτὸς ἢ δι' ἄλλου ἐπιστολὰς ξένας, ἔ γ γ ρ α φ α (γρ. τί-

ὅτι καὶ ἡ ἐκ δολίης προαιρέσεως γενομένη ἀναβολὴ χαρακτηριστέα ἐστὶν ὡς πλημμέλημα. — Chauveau-Hélie Code pénal II. n° 3792.

¹⁾ Blanche Code pénal VI § 488. — Mangin Traité de l' action publique I § 148.

²⁾ Τομ. Β'. σελ. 108. — Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3785.

³⁾ Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3795.

τλους), πράξεις, βιβλία ἐμπορικὰ, ἢ ἄλλα τοιαῦτα (ἐγγραφα), τιμωρεῖται, ἐπὶ ἀναφορᾷ καὶ (γρ. ἢ) καταμηνύσει τοῦ βλαφθέντος, με φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν, καὶ, ἐὰν κατώρθωσε τὸν παράνομον σκοπὸν του, ὅλον ἢ ἐν μέρει, με φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν.

**Αρθρ. 446.*

Ὅστις, εὐρισκόμενος εἰς ὑπηρεσίαν ἐργοστασίων ἢ ἐμπορικῶν οἰκιῶν, εἰσχωρεῖ δι' ἀθεμίτων ὁδῶν ἢ μέσων εἰς τὰ ἰδιωτικὰ αὐτῶν ἀπόρρητα, ἢ μανθάνει ταῦτα ἐπὶ ὑποχρεώσει ἐχεμυθίας καὶ τὰ προδίδει εἰς ἄλλους, τιμωρεῖται κατ' αἵτησιν ἢ καταμηνύσιν τοῦ ἐργοστασιάρχου, ἢ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐμπορικῆς οἰκίας, με φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν, καὶ γενομένης πραγματικῆς βλάβης, με φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι τριῶν ἐτῶν.

**Αρθρ. 447.*

Φυλάκισις τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν, καὶ, προσγενομένης πραγματικῆς βλάβης, τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, καταγινώσκεται, ἐπὶ ἀναφορᾷ ἢ καταμηνύσει τοῦ βλαφθέντος, εἰς τοὺς κληρικοὺς, δικηγόρους, ἰατροὺς, τὰς μαίας, τοὺς φαρμακοπώλας, καὶ ἄλλους, εἰς τοὺς ὁποίους διαπιστεύονται συνήθως, χάριν τοῦ ἐπαγγέλματός των, ἰδιαιτέρα ἀπόρρητα, ἐὰν οὗτοι πλὴν τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ὀφείλουν κατὰ νόμον νὰ εἰδοποιῶσι τὴν ἀρχήν, κοινοποιῶσιν εἰς ἄλλους τοιαῦτα ἀπόρρητα.

Ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 μεταξὺ τῶν κατ' ἰδιωτῶν ἀπευθυνομένων ἀδικημάτων καὶ συνισταμένων εἰς τὴν δι' ἀπάτης γενομένην προσβολὴν ἀλλοτρίων δικαιωμάτων συμ-

περιέλαβε τὰς ἐν ἄρθρ. 369 ἀναγεγραμμένας εἰδικὰς διατάξεις, δι' ὧν ἐτιμώρει τὴν ἐπὶ σκοπῷ ἰδίας ὠφελείας ἢ βλάβης ἄλλου διάρρηξιν, ἀνάγνωσιν, ἀντιγραφὴν ἐπιστολῶν, τίτλων, ἐγγράφων, ἐμπορικῶν βιβλίων κτλ. περιεχόντων μυστικὰς ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822, ἐν τῷ περὶ πταισμάτων τμήματι καὶ ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῷ πραγματευομένῳ περὶ τῶν προσβολῶν κατὰ τῆς δημοσίας πίστεως, ἐχαρκτήρισεν ὡς ἰδιαίτερον εἶδος ἐγκληματικῆς πράξεως τὴν παραβίασιν ξένων ἀπορρήτων, περὶ ἧς πραγματεύονται τὰ ἄρθρα 274, 275 καὶ 276, ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰ ἄρθρα 445—447 τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου. Τὰ ἐπόμενα αὐτοῦ νομοσχέδια τοῦ 1827 (ἄρθρ. 312. 313), καὶ 1831 (ἄρθρ. 360. 361), ἐχαρκτήρισαν ὡς πλημμέλημα τὴν παραβίασιν ξένων ἀπορρήτων, καὶ ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῷ πραγματευομένῳ περὶ τῶν ποικίλων ζημιῶν συμπεριέλαβον τὰς ἀντιστοίχους διατάξεις τῶν ἄρθρ. 274 καὶ 276 τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1822. Ὁ ἡμέτερος ποινικὸς νόμος ἐκ μὲν τῶν νομοσχεδίων τοῦ 1827 καὶ 1831 παρέλαβε τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρ. 445 καὶ 446, ἐκ δὲ τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1822 (B^o ἄρθρ. 275), κατ' ἀπομίμησιν τοῦ ἄρθρου 378 τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου, τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρ. 447.

Τὸ ἀδίκημα τῆς παραβιάσεως ξένων ἀπορρήτων παρίσταται ὑπὸ τρεῖς διαφόρους μορφάς, περὶ ἐκάστης τῶν ὁποίων εἰδικῶς προνοεῖ ὁ νόμος. Εἰσὶ δὲ αὗται·

Α') Ἡ δι' ἀθεμίτων τρόπων ἐπιδιωκομένη γνῶσις ξένων ἀπορρήτων παρὰ παντὸς οἰουδήποτε πολίτου, ἀνεξαρτήτως τῆς ιδιότητος αὐτοῦ ὡς ὑπαλλήλου, ἢ τοῦ ἐπιτηδεύματος, ὅπερ μετέρχεται.

Ἰνα χαρακτηρισθῇ τις ἐνόχος τοῦ τοιοῦτου ἀδικήματος, ἀρκεῖ νὰ ἐπιζητήσῃ, ὅπως λάβῃ γνῶσιν ξένων ἀπορρήτων. Ἡ ἀνακοίνωσις αὐτῶν εἰς ἑτερόν τινα δὲν ἀποτελεῖ συστατικὸν ὅρον τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος. Ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου πρὸς ἐπιχείρησιν τοῦ ἀδικήματος πρέπει νὰ γείνη διὰ τινος τῶν

ἐν τῷ νόμῳ εἰδικῶς ὀριζομένων τρόπων, καὶ ὑπὸ τοὺς ἐν αὐτῷ ἀναφερομένους ὅρους. Ἐπομένως ὡς ἀξιόποινος χαρακτηρίζεται ἡ ἐπιζήτησις τῆς γνώσεως ξένων ἀπορρήτων, ἡ τελεσθεῖσα

1) Διὰ διαρρήξεως, ἀναγνώσεως, ἢ ἀντιγραφῆς ξένων ἐπιστολῶν, τίτλων, πράξεων, ἐμπορικῶν βιβλίων ἢ ἄλλων τοιούτων ἐγγράφων. Ἄπαντα ταῦτα ἀποτελοῦσι τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον τῆς κολασίμου πράξεως. Διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 445 τῆς ἀναφερομένης εἰς τὰς ἐπιστολάς καθιεροῦται ἐν μέρει 1) τὸ ἀξιόποινον τῆς παραβιάσεως τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν, ὅπερ τὸ ἄρθρ. 20 τοῦ συντάγματος ἀναγράφει. Ὡς ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου ἐξάγεται αἱ ἐπιστολαὶ καὶ τὰ λοιπὰ ἐγγράφα, εἴτε εἰσὶν ἐσφραγισμένα, εἴτε μὴ, ἐξ ἴσου ὑπὸ τοῦ νόμου προστατεύονται.

2) Ἀθεμίτως, τοῦτέστιν ἄνευ δικαιώματος, χορηγοῦντος τὴν ἐξουσίαν εἰς τὸν ἐπιχειροῦντα οἰανδὴποτε τῶν ἀνωτέρω μνημονευομένων πράξεων, πρὸς ἐνέργειαν αὐτῆς.

Ὅσάκις ἡ ἀποσφράγισις καὶ ἀνάγνωσις τῶν ἐπιστολῶν καὶ ἄλλων ἐγγράφων ἐπιχειρεῖται οὐχὶ ἀθεμίτως, ἀλλὰ συνεπεῖχ δικαιώματος προσήκοντός τινι, οἷον ὁσάκις γίνεται ἡ ἀποσφράγισις καὶ ἡ ἀνάγνωσις ὑπὸ γονέων, ἐπιτρόπων, ἢ κηδεμόνων, ἢ ὑπὸ τῶν συνδίκων τῆς πτωχεύσεως, ἐπιστολῶν ἀπευθυνομένων εἰς τοὺς ὑπὸ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν ἢ ὑπὸ ἐπιμέλειαν διατελοῦντας, ἢ εἰς τοὺς πτωχεύσαντας, ἢ πρᾶξις δὲν φέρει ἀξιόποινον χαρακτῆρα 2).

1) Λέγομεν ἐν μέρει διότι κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρ. 445 τιμωρεῖται ἡ ἀποσφράγισις ἢ ἀνάγνωσις τῶν ἐπιστολῶν ἢ γενομένη μόνον ἐπὶ σκοπῷ ὠφελείας ἢ βλάβης, ὡς παρακατιόντες θέλομεν ἰδεῖ.

2) Νόμου ΨΛΣΤ' περὶ πτωχεύσεως ἄρθρ. 473. Ἐπίσης ὡς ἀξιόποινος δὲν χαρακτηρίζεται ἡ ὑπὸ τοῦ συζύγου ἢ ὑπὸ τῆς συζύγου γενομένη ἀποσφράγισις τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἐτέρου, καὶ ἀνάγνωσις αὐτῶν. Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 299 n° 3. — Περὶ τῆς κατασχέσεως, ἀποσφράγισεως καὶ ἀναγνώσεως ἐπιστολῶν ὑπὸ ἀνάκρισιν διατελούντων φυλακισμένων, κατηγορουμένων ἢ πρίτων προσώπων ὡς περ

§) Ἐκ δολίας προαιρέσεως, ἧς σκοπός ἐστὶν ἡ ὠφέλεια τοῦ ἐπιχειροῦντος τὴν πράξιν ἢ ἄλλου τινός, ἢ ἡ ζημία ἑτέρου. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ὠφέλεια ἢ βλάβη δύναται νὰ ᾖ ἡ ὑλικὴ ἢ ἠθικὴ¹⁾. Ἐπομένως, ἐὰν ἡ ἀποσφράγισις τῶν ἐπιστολῶν, ἢ ἡ ἀνάγνωσις αὐτῶν ὡς καὶ τῶν λοιπῶν ἐγγράφων, ἢ ἡ ἀντιγραφὴ δὲν ἐγένετο ἐπὶ τοιούτῳ τινὶ σκοπῷ, ἀλλ' ἐξ ἀπλῆς περιεργείας, ἢ πράξης ἀνήθικος καὶ ἀξιόμημπτος οὔσα, δὲν λογίζεται ἀξιόποινος²⁾. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ δὲν ἀποτελεῖ συστατικὸν ὅρον τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος, χρησιμεύει δὲ μόνον ἡ διαστολὴ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ ἀπὸ τὴν ἀποτυχίαν πρὸς διαβάθμισιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως, αὐστηρότερον τιμωρουμένου τοῦ ἐπιτυχόντος τὴν ἐπιδιωκομένην ὠφέλειαν ἢ τὴν ἀλλοτρίαν βλάβην.

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐξάγεται, ὅτι τὸ ἐγκλημα τέτελεσμένον λογίζεται, ὅταν ἐνηργήθῃ οἰαδήποτε τῶν προεκτεθεισῶν πράξεων, ἐπὶ τῷ εἰδικῶς ἐν τῷ νόμῳ μνημονευμένῳ σκοπῷ, ἥτοι ὅταν ἐγένετο ἡ διάρρηξις, ἢ ἀνάγνωσις ἢ ἡ ἀντιγραφὴ τῶν περὶ

στηρίων ὄρ. Ἐγχειριδίου μου ποιν. δικονομίας § 98 σημ. 4. — Τὸ γράμμα τοῦ κειμένου τοῦ ἀρθρ. 445 «διὰ ρρηγνύων ἐπιστολὰς ξένας, τίτλους» κτλ. δηλοῖ, οὐ μόνον τὴν περίπτωσιν τῆς λύσεως τῶν σφραγίδων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀφαίρεσιν οἰουδήποτε μέσου χρησιμεύοντος πρὸς παρακώλυσιν τῆς ἀμέσου καταλήψεως τῶν ἐγγράφων ἢ τῆς γνώσεως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν, ὅθεν εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 445 ὑπάγεται καὶ ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν τὰ ἐγγράφα καὶ αἱ ἐπιστολαὶ εὗρίσκονται κεκλεισμένα ἐντὸς κιβωτίου, ἢ σάκκου καὶ ὁ αὐτουργὸς διαρρηγνύει ἢ σχίζει αὐτὰ κτλ. Stenglein Commentar ἀρθρ. 337 n° 4. — Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἢ οἱ ἐπιστάται τῶν ταχυδρομείων, οἱ γενόμενοι ἔνοχοι ἀποσφράγισεως ἢ ὑπεξαίρεσεως ἐπιστολῶν, ὑπάγονται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 470, περὶ οὗ κατωτέρῳ γενήσεται λόγος.

¹⁾ Häberlin Criminalrecht. IV σελ. 313.

²⁾ Καὶ ἡ ἀποσφράγισις ἢ ἡ ἀνάγνωσις ἐπιστολῆς ξένης, ἢ ἐκ πλάνης γενομένη, δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀξιόποινος.

ὧν ὁ λόγος ἐγγράφων, εἴτε παρὰ τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ἀδικήματος, εἴτε δι' ἄλλου τινὸς κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ ¹⁾).

Β') Ἡ παρὰ τῶν ὑπηρετούντων ἐν ἐργοστασίοις ἢ ἐν ἐμπορικοῖς οἴκοις ἀθέμιτος γνῶσις τῶν ἀπορρήτων, ἢ ἡ παραβίασις τῆς ὑπ' αὐτῶν ὀφειλομένης ἐχεμυθίας (ἄρθρ. 446).

Ἐν τῇ προηγουμένη περιπτώσει, περὶ ἧς πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 445, ὑποκείμενον τοῦ ἀδικήματος ἐστὶ πᾶς οἰοσδήποτε πολίτης, ἐν τῇ προκειμένη τὸνναντίον τὸ ἀδίκημα, περὶ οὗ προνοεῖ τὸ ἄρθρ. 446, δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ μόνον παρὰ τῶν διατελούντων ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἐργοστασίων ἢ ἐμπορικῶν οἰκῶν. Τὸ εἶδος τῆς ὑπηρεσίας δὲν ὀρίζεται εἰδικῶς ἐν τῷ νόμῳ, ὅθεν οὐδεμίᾳ διάκρισις ἢ διαστολὴ δύναται νὰ γείνη καὶ ἅπαντες, οἱ οἰανδήποτε παρέχοντες ὑπηρεσίαν ἀπὸ τῆς ἀνωτάτης μέχρι τῆς κατωτάτης βαθμίδος, ὑπάγονται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 446. Κατὰ δύο δὲ τρόπους δύναται ὑπὸ τῶν εἰρημένων προσώπων νὰ τελεσθῇ τὸ ἀδίκημα:

1) Διὰ τῆς χρήσεως ἀθεμίτων μέσων πρὸς γνῶσιν τῶν ἀπορρήτων τῶν ἐργοστασίων ἢ τῶν ἐμπορικῶν οἰκῶν. Πρὸς ἐπιτυχίαν δὲ τοῦ τοιοῦτου σκοποῦ δύνανται νὰ ἐκτελέσωσι τινὰ τῶν ἐν ἄρθρ. 445 μνημονευομένων πράξεων, ἥτοι τὴν διάρρηξιν ἐπιστολῶν, τὴν ἀνάγνωσιν ἢ ἀντιγραφὴν αὐτῶν ἢ ἄλλων ἐγγράφων, τὰ ὅποια δὲν εἶχον δικαίωμα ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας των, οὔτε ν' ἀποσφραγίσωσιν, οὔτε ν' ἀναγνώσωσιν, οὔτε ν' ἀντιγράψωσιν. Ἡ ἐνέργεια τῶν εἰρημένων πράξεων, καὶ ἄνευ σκοποῦ βλάβης ὑπ' αὐτῶν γενομένη, θεωρεῖται ἀξιόποινος, διότι ἐπιζητεῖται ἡ γνῶσις ἀπορρήτων τοῦ ἐργοστασίου ἢ τοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου δι' ἀθεμίτων ὁδῶν ἢ μέσων, ὅπερ ὡς πρὸς αὐτοὺς ἀπαγορεύεται νὰ πράξωσιν ὑπὸ τοῦ νόμου, καὶ ὡς παράβασις τῆς ὀφειλομένης πίστεως περὶ τὴν ὑπηρεσίαν τιμωρεῖται.

¹⁾ Κατὰ πλεονασμὸν ἐτέθη ἐν τῷ νόμῳ ἡ φράσις "ἢ δι' ἄλλου" διότι καὶ ὁ δι' ἄλλου ἐπιχειρῶν τὴν πράξιν θεωρεῖται ὡς ἡθικὸς αὐτουργός, καὶ ἄνευ εἰδικῆς ἐν τῷ νόμῳ μνείας ὑπάγεται εἰς τὴν ἐν ἄρθρ. 445 ὀριζομένην ποινὴν.

2) Διὰ τῆς ἀνακοινώσεως εἰς ἄλλους τῶν μυστικῶν τῶν ἐργαστασίων καὶ ἐμπορικῶν οἰκων, ὧν ἔλαβον γνῶσιν ἐπὶ ὑποχρεώσει ἐχεμυθίας.

Κατ' ἀμφοτέρως τὰς περιπτώσεις δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἐκτέλεσις τῆς πράξεως ἐπὶ σκοπῷ βλάβης, ἐὰν δὲ τοιαύτη ἐπῆλθε χρησιμεύει ὡς λόγος πρὸς ἐπίτασιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως, τιμωρουμένου τοῦ αὐτουργοῦ διὰ φυλακίσεως τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, ἐν ᾧ, μὴ γενομένης βλάβης, καταγινώσκειται φυλάκισις τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν.

Γ') Ἡ παραβίασις τῆς ἐχεμυθίας τῆς ἐπιβαλλομένης εἰς τοὺς ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν μανθάνοντας ἰδιαιτέρα ἀπόρητα.

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, περὶ ἧς προνοεῖ τὸ ἄρθρ. 447 ¹⁾, ὑπαχείμενον τοῦ ἀδικήματος εἰσὶν οἱ κληρικοὶ, οἱ δικηγόροι, οἱ ἱατροὶ, αἱ μαῖαι, οἱ φαρμακοπῶλαι, καὶ ἄλλα πρόσωπα εἰς τὰ ὅποια διαπιστεύονται χάριν τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν ἰδιαιτέρα ἀπόρητα, ὅθεν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τοιούτων προσώπων, τὰ ὅποια ἐνδεικτικῶς μνημονεύει ὁ νόμος, δυνάμεθα νὰ συμπεριλάβωμεν καὶ ἄλλα, οἷον τοὺς βοηθοὺς τῶν δικηγόρων, ἱατρῶν, φαρμακοπωλῶν κτλ. 2).

Τὰ εἰρημένα πρόσωπα καθίστανται ἔνοχα τοῦ ἀδικήματος, ὡς ἀπὸ τῆς ἀνακοινώσεως εἰς ἄλλους τὰ διαπιστευθέντα αὐταῖς ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν ἀπόρητα. Ἐὰν ἔλαβον γνῶσιν ξένων ἀπορρήτων, οὐχὶ ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ἑαυτῶν καθηκόντων, ἀλλὰ συνεπεῖρα εἰδήσεων ἢ πληροφοριῶν προσερχομένων ἐκ τρίτων προσώπων καὶ οὐχὶ ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων, ἢ ἀνα-

¹⁾ Γαλλ. ποιν. νόμου ἄρθρ. 378.—Γερμανικοῦ ἄρθρ. 358.—Βελγικοῦ 458.

²⁾ Merkel ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 845.—Εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 470 ὑπῆχθησαν διὰ τοῦ ἄρθρ. 5 τοῦ νόμου τῆς 19 Μαρτίου 1859 οἱ τηλεγραφικοὶ ὑπάλληλοι.—Περὶ δὲ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν ὁρ. ἄρθρ. 452 ἐπὶ βλ.

καίνωσις τῶν τοιούτων ἀπορρήτων δὲν ἀποτελεῖ παράβασιν τῆς ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος ὀφειλομένης ἐχεμυθίας, οὐδ' ὑπάγεται εἰς τὴν ἀπαγορευτικὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρ. 447¹).

Ἐὰν ἡ ἀνακοίνωσις ἐγένετο ἐκ δολίας προαιρέσεως ἢ ἐκ κουφότητος καὶ ἀπερισκεψίας, δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν πρὸς ἐκτίμησιν τοῦ ἀξιοποίνου τοῦ αὐτουργοῦ, διότι κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ὑφίσταται ἡ παραβίασις τῆς ὀφειλομένης ἐχεμυθίας²). Ὡς ἀπὸ τούτου δὲν ἀποτελεῖ συστατικὸν ὄρον τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος ὁ σκοπός, δι' ὃν ἐγένετο ἡ ἀνακοίνωσις, τοὔτεστιν ἐὰν πρὸς ζημίαν ὑλικὴν ἢ πρὸς ἠθικὴν βλάβην, χάριν ἐκδικήσεως, ἢ δι' ὕβριν παρεβιάσθη ἡ ἐχεμυθία. Μόνον ὡς πρὸς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως διαστέλλεται ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ἐπῆλθεν ἐκ τῆς ἀνακοινώσεως βλάβη, ὅτε κατὰ τοῦ ἐνόχου φυλάκισις τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν καταγινώσκεται, ἀπὸ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν πραγματικὴ ἐπῆλθεν βλάβη, ὅτε ἐπιτείνεται ἡ καταγνωστέα ποινὴ, ἐπιβαλλομένης φυλάκισις τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν.

Ἡ πρὸς ἐχεμυθίαν ὑποχρέωσις τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων προσώπων αἶρεται, καθ' ἣς περιπτώσεις ὀφείλουσι κατὰ τὸν νόμον νὰ εἰδοποιῶσι τὴν ἀρχήν, ὅτε ἡ γενομένη ὑπ' αὐτῶν ἀνακοίνωσις πρὸς ἐκπλήρωσιν καθήκοντος ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένου δὲν λογιζέται ἀξιόποινος. Πότε τοιαύτη τις ὑποχρέωσις ἐπιβάλλεται ὑπὸ τοῦ νόμου δὲν ὀρίζει εἰδικώτερον τὸ ἀρθρ. 447, ὅθεν πρὸς ἀναζήτησιν αὐτῆς δεῖν νὰ προσφύγωμεν εἰς τὰς σχετικὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν τοῦ ποιν. νόμου καὶ τῆς ποιν. δακονομίας.

Κατὰ τὸ ἀρθρὸν 150 τῆς ποιν. δικονομίας ὑποχρεοῦται ἕκαστος πολίτης, λαβὼν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως γινῶσιν ἀξιοποίνου τινὸς πράξεως, νὰ καταγγέλλῃ αὐτὴν εἰς τὴν ἀρχήν.³ Ἡ δὲ παράβασις τῆς τοιαύτης ὑποχρεώσεως ἐπισύρει ποινικὴν κατα-

¹) Stenglein Commentar ἀρθρ. 339 n° 2.

²) Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 300 n° 2. — Rantier Droit criminel II § 503. — Contra Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3135.

διώξιν καὶ τιμώρησιν ἐν ταῖς περιπτώσεσι, περὶ ὧν προνοοῦσι τὰ ἀρθρ. 130. 242. καὶ 260 τοῦ Ποιν. νόμου, ἥτοι ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τῆς ἐσχάτης προδοσίας, τῆς παραχαράξεως καὶ κηδεληθείας, καὶ τῆς πλαστογραφίας πιστωτικῶν γραμματίων. Ὡς λαβόντα γινῶσιν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως ἀξιοποῖνου τινὸς πράξεως δυνάμεθα ἀναμφισβητήτως νὰ θεωρήσωμεν, οὐ μόνον τὸν αὐτόπτην τῆς ἐκτελέσεως, ἀλλὰ καὶ ἐκείνον, εἰς ὃν ἐξωμολογήθη τὸ μελετώμενον νὰ ἐκτελεσθῇ ἢ ἐπιχειρηθῇ ἤδη ἀδίκημα, ὃ αὐτοῦργός αὐτοῦ ἢ τις ἐκ τῶν συμμετασχόντων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἢ ἐκ τῶν συνενόχων. Ὅθεν ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν εἰρημένων διατάξεων δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ὡς παραδίσεις τῆς ὀφειλομένης ἐχεμυθίας ὑπὸ τῶν ἐν ἀρθρῳ 447 Π. Ν. μνημονευομένων προσώπων δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἢ πρὸς τὴν ἀρχὴν γνωστοποιήσις κολασίμων πράξεων, περὶ ὧν ἔλαβον γινῶσιν ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν, διότι ἡ τοιαύτη ἀνακοίνωσις ὑπάγεται εἰς τὴν ἐν τέλει τοῦ ἀρθρ. 447 ἀναγεγραμμένην ἐξαίρεσιν, ἥτοι εἰς τὰς περὶπτώσεις, καθ' ἃς ὀφείλουσι κατὰ νόμον νὰ εἰδοποιῶσι τὴν ἀρχήν.

Ἐν τούτοις ὡς πρὸς τοὺς κληρικούς καὶ τοὺς δικηγόρους ἔχομεν τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 115 τῆς ποιν. δικονομίας, καθ' ἣν ἀπαλλάττονται τῆς ὑποχρέσεως πρὸς μαρτυρίαν ἐν τε τῇ προανακρίσει καὶ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, οἱ μὲν δι' ὅσα ἐκ τῆς ἐξομολογήσεως γνωρίζουσιν ¹⁾, οἱ δὲ δι' ὅσα ἐνεπιστεύθησαν εἰς αὐτοὺς ὡς συνηγόρους ἢ ἀντιλήπτορας.

Γεννᾶται λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἐὰν τὰ εἰρημένα πρόσωπα κληθέντα ὡς μάρτυρες δὲν ἀρνηθῶσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, δυνάμει τοῦ χορηγουμένου αὐταῖς δικαιώματος ὑπὸ τοῦ ἀρθρ. 115 ποιν. δικονομίας, ἀλλὰ καταθέσωσιν περὶ τῶν διαπιστευθέντων αὐτοῖς, ὑποπίπτουσιν εἰς τὰς διὰ τοῦ ἀρθρ. 447 ἐξαγγελόμενας ποινάς. Τὸ ζήτημα τοῦτο λύεται ἀπορακτικῶς, διότι τὸ ἀρθρ. 447 δὲν προνοεῖ εἰ μὴ μόνον περὶ τῶν ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας

¹⁾ Κατάστατικῶ Ἱερῆς Συνόδου ἀρθρ. ΚΔ'.

γενομένων ανακοινώσεων τῶν διαπιστευθέντων ἀπορρήτων ἐκ δόλου ἢ ἐξ ἀπερισκεψίας, οὐχὶ δὲ περὶ τῶν ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς χάριν τοῦ κοινοῦ συμφέροντος γενομένων καταθέσεων ¹⁾).

Τετελεσμένον λογιζεται τὸ ἀδίκημα τῆς παραβάσεως τῆς ἐχεμυθίας διὰ τῆς ανακοινώσεως εἰς ἄλλους τοῦ διαπιστευθέντος ξένου ἀπορρήτου. Ὡς ανακοίνωσις εἰς ἄλλους θεωρεῖται οὐχὶ ἡ δημοσία καὶ εἰς πολλοὺς γενομένη γνωστοποιήσις, ἀλλ' ἀρκεῖ καὶ ἡ πρὸς ἓν μόνον πρόσωπον ἐκμυστήρευσις, διότι καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ παραβιάζεται ἡ πρὸς ἐχεμύθιαν υποχρέωσις ²⁾).

Ἐπαντα τὰ ἐν τοῖς ἄρθροις 443 καὶ 447 μνημονευόμενα ἀδικήματα καταδιώκονται ἐπὶ τῇ ἐγκλήσει τοῦ βλαφθέντος. Ὡς βλαφθέντα δὲ θεωρητέον οὐχὶ τὸν ὑποστάντα πραγματικὴν τινα ζημίαν, ἀλλ' ἐκεῖνον, ὅστις ἠδύνατο νὰ πάθῃ οἰανδῆποτε ζημίαν. Τὸ δὲ ἐν ἄρθρῳ 446 ἀδίκημα καταδιώκεται ἐπὶ τῇ ἐγκλήσει τοῦ ἐργαστασιάρχου ἢ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐμπορικῆς οἰκίας.

¹⁾ Meyer Lehrb. § 140 σημ. 4. — Oppenhoff Strafgesetzb. ἄρθρ. 300 n° 7. — Merkel ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 815. — Οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς ὡς λόγον τῆς τοιαύτης λύσεως προτείνουν τὴν ἔλλειψιν τοῦ σκοποῦ βλάβης, ἣν τὸ ἄρθρ. 378 τοῦ Γαλλ. ποιν. νόμου ὡς προϋπόθεσιν τοῦ ἀδικήματος ἀπαιτεῖ. Chauveau-Hélie Code pénal II n° 3140. Ὡς ἐφαρμοστέαν δὲ θεωροῦσι οἱ συγγραφεῖς οὗτοι τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 447 (Γαλλ. ποιν. νόμου 378), ἐάν τι τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος προσώπων δολίως φερόμενον διέσπειρε θρυللήματα, ἵνα οὕτω κατορθώσῃ νὰ κληθῇ ὡς μάρτυς ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης, καὶ καταθέσῃ περὶ τῶν διαπιστευθέντων αὐτῷ πραγμάτων' ἀλλ' ἄρα γε τότε δὲν πράττει τὸ ἀδίκημα τοῦ ἄρθρου 447 πρὸ τῆς ἐξετάσεως αὐτοῦ ὡς μάρτυρος; ὅρ. καὶ Blanche Code pénal V § 451.

²⁾ Dalloz Révélation des secrets ἀριθμ. 21.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ

*Αρθρ. 448.

Ὅστις ἀλιεύει εἰς ὕδατα, ὅπου ἄλλος ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἀλιείας, ἄνευ τῆς ἀδείας τούτου, τιμωρεῖται, ἐπὶ καταμηνύσει τοῦ ἔχοντος τὸ δικαίωμα, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐνὸς μηνός, ἢ μὲ χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ διακοσίων δραχμῶν.—Ἐὰν ὁ ἔνοχος μετεχειρίσθῃ φθοροποιὰ μέσα, ἢ ἐὰν πλείονες ἐξῆλθον ὁμοῦ πρὸς τοιαύτην ἀθέμιτον ἀλίευσιν, καταγινώσκεται τότε φυλάκισις τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν ἢ χρηματικὴ ποινὴ τὸ πολὺ πεντακοσίων δραχμῶν. Τὰ σκεύη τῆς ἀλιείας καὶ τὰ ἐργαλεῖα τῶν πλημμελησάντων δημεύονται.

Ἡ ἄγρᾳ ἀτιθάσσων θηρίων καὶ ἡ ἀλιεία τῶν ἐν θαλάσῃ ἰχθύων, ἀποτελοῦσαι ἓνα ἐκ τῶν ἀμέσων τρόπων τῆς κτήσεως τῆς κυριότητος διὰ τῆς καταλήψεως ἀδеспότων πραγμάτων, δὲν παρέχουσι προσβολὴν ἀλλοτρίων δικαιωμάτων, καὶ ἐπομένως δὲν δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς πράξεις ἀξιόποινοι. Ἐὰν ὅμως ἡ θήρα ἢ ἡ ἀλιεία διενεργῇται ἐν περιφερείᾳ, ἐνθα ἕτερον πρόσωπον, ἢ ἰδιώτης ἢ τὸ δημόσιον, ἔχουσι τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τῆς προσκλήσεως τῶν ἀγρευομένων θηρίων ἢ

ἀλιευομένων ἰχθύων, προσβάλλουσι δικαίωμα ἀλλότριον, καὶ ἡ τοιαύτη προσβολὴ ὡς ἀξιόποινος πρᾶξις χαρακτηρίζεται. Περὶ τῆς περιπτώσεως αὐτῆς, προνοῦσαι αἱ νεώτεραι ποινικαὶ νομοθεσίαι, ἀνέγραψαν εἰδικὰς διατάξεις, δι' ὧν κολάζουσι τὴν παραβίασιν τοῦ δικαιώματος τῆς θήρας καὶ ἀλιείας.

Τὴν ἐν τῷ Βυζαντικῷ ποινικῷ νόμῳ τοῦ 1813 παράλειψιν τῆς μνείας τοῦ τοιοῦτου ἀδικήματος ἀνεπλήρωσε κατὰ πρῶτον τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822 ἐν τοῖς ἄρθροις 315—319, δι' ὧν τιμωρεῖται ἡ παραβίασις τοῦ δικαιώματος τῆς θήρας, ἡ φέρουσα χαρακτῆρα κακουργήματος ἢ πλημμελήματος, καὶ ἐν τοῖς ἄρθρ. 350—353 τοῦ Β' μέρους, ἐν οἷς πραγματεύεται περὶ τῶν πταισματοπικῶν παραβάσεων ὡς πρὸς τὴν θήραν, ὡς καὶ ἐν τῷ ἀμέσως ἐπομένῳ ἄρθρ. 354, ἐνθα εἰδικῶς γίνεται λόγος περὶ τῆς ἀλιείας, καὶ δι' οὗ τιμωρεῖται ἡ κλοπὴ ἰχθύων, ἐκ μὴ περιφράκτων ὑδάτων, ὡς καὶ αἱ παραβάσεις τῶν περὶ τὴν ἀλιείαν κανονισμῶν. Τὰ περὶ παραβιάσεως τοῦ δικαιώματος τῆς θήρας ἄρθρα τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1822 ἐν πολλοῖς συνεπλήρωσαν καὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον διερρύθμισαν τὰ ἐπόμενα νομοσχέδια τοῦ 1827 (ἄρθρ. 314—321) καὶ τοῦ 1831 (ἄρθρ. 362—370), καθ' ὅλοκληρίαν δὲ μετερρύθμισαν τὰς περὶ ἀλιείας διατάξεις ¹⁾, χαρακτηρίσαντα ὡς ἰδιώνυμον ἀδίκημα, φέρον χαρακτῆρα πλημμελήματος καὶ ἀπευθυνόμενον κατὰ τῆς περιουσίας, τὴν ἀνευ ἀδείας τοῦ ἔχοντος δικαίωμα ἀλιείαν.

Ἐν τῷ ἡμετέρῳ ποινικῷ νόμῳ παρελείφθησαν ἅπασαι αἱ περὶ ἀθεμίτου θήρας διατάξεις τῶν δύο τελευταίων Βυζαντικῶν νομοσχεδίων, ἐν δὲ τῷ ΚΗ' κεφαλαίῳ ἀνεγράφησαν μόνον αἱ περὶ ἀθεμίτου ἀλιείας διατάξεις τοῦ μοναδικοῦ ἁρθρου 448, ληφθεῖσαι ἐκ τῶν ἀντιστοιχῶν ἁρθρῶν τῶν δύο τελευταίων Βυζαντικῶν νομοσχεδίων ²⁾.

¹⁾ Νομοσχ. 1827 ἄρθρ. 325. — 1831 ἄρθρ. 371.

²⁾ Ὁρ. Βυζαντικῶν Ποιν. νόμου 1861 ἄρθρ. 289. Ὁ ποιν. νόμος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἐν ἄρθρ. 296 τιμωρεῖ ὡς πλημμέλημα τὴν

ὧς ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ ἄρθρ. 448 ἐνδείκνυται ἔνοχος τῆς πράξεως καθίσταται οὐχὶ ὁ ὀπουδήποτε ἁλιεύων, ἀλλὰ μόνον ἐν ὕδασιν, ἐν οἷς ἄλλος ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἁλιείας, καὶ παρὰ τοῦ ὁποίου δὲν ἔλαβε τὴν ἀπαιτουμένην ἀδειαν.

Κατὰ τὸ Διάταγμα τῆς 23 Μαρτίου 1839 καὶ τὸν νόμον τῆς 9 Μαΐου 1853, τὰ ἰχθυοτροφεῖα, θυννεῖα, οἱ ἰχθυοτρόφοι ποταμοὶ καὶ αἱ λίμναι, ὡς καὶ τὰ ἰχθυοτρόφα ὕδατα ἀνήκουσιν εἰς τὸ κράτος, διατιθέμενα ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν δι' ἐνοικιάσεως, ἢ μὴ οὐσης ἐφικτῆς τῆς ἐνοικιάσεως διαχειριζόμενα ὑπὸ τοῦ δημοσίου δι' ἐπιστατῶν ἢ φυλάκων ¹⁾ ὅθεν ἡ ἁλιεία ἢ ἐν αὐτοῖς ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ Δημοσίου, ἢ τοῦ ἐνοικιστοῦ γενομένη, τιμωρεῖται κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρ. 448. — Ἐπίσης ὡς ἀξιόποινος δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ἁλιεία εἰς ποταμοὺς ἀνήκοντας εἰς ἰδιώτας ²⁾, εἰς λίμνας ἐντὸς ἰδιωτικῶν κτημάτων εὐρισκομένης κτλ.

Ἐν ἄρθρῳ 376 § 2 εἶδομεν, ὅτι ὡς διακεκριμένη χαρακτηρίζεται ἡ κλοπὴ ἰχθύων ἐπὶ ἰχθυοτροφείων. Ἡ περίπτωσις αὕτη διαφέρει τῆς ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ προνοουμένης, εἰς ἣν καὶ ἡ ἐν ἰχθυοτροφείοις ἁλιεία ὑπάγεται. Ἡ κλοπὴ προϋποτίθῃ τὴν κατοχὴν κινητοῦ τινος πράγματος καὶ τὴν αὐθαίρετον παρὰ τοῦ κατέχοντος ἀφαίρεσιν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς ὕδασι ἰχθύων ἡ κατοχὴ ὑφίσταται μόνον μετὰ τὴν διὰ τῆς ἁλιείας κατὰληψιν αὐτῶν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ νόμος τὴν ἁλιείαν ἐν ὕδασιν, ἐνθα ἄλλος ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ ἁλιεύειν ὡς ἰδιώνυμον ἀνέγραψεν ἀδίκημα, διότι ἡ ἐκ τῶν τοιούτων ὑδάτων ἀφαίρεσις τῶν ἰχθύων δὲν ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς

ἐν χειρῷ νυκτὸς ἢ διὰ φθοροποιῶν μέσων ἀθέμιτον ἁλιείαν, ὡς παρὰ τὸν δὲ ἐν ἄρθρ. 370 § 4 τὴν ἀπλῶς ἀθέμιτον ἁλιείαν.

¹⁾ "Ορ. καὶ ὁδηγίαι τῶν ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν καὶ οἰκονομικῶν Γραμματειῶν τῆς 18 Φεβρουαρίου 1836 ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 225 ποιν. νόμου, δι' οὗ ὡς ἡγεμονικὸν νόημα χαρακτηρίζονται τὰ ἰχθυοτροφεῖα.

²⁾ "Αρθρ. 15 Νόμου περὶ διακρίσεως κτημάτων 21 Ἰανουαρίου 1837.

κλοπή, μὴ γενομένης ἔτι τῆς καταλήψεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ κερ-
κτημένου τὸ τῆς ἀλυσίας δικαίωμα. Ὅθεν τότε μόνον ἡ τῶν
ἐν ἰχθυοτροφείοις ἰχθύων ἀφαίσεις, δι' ἀλυσίας ἢ κατ' ἄλλον τρό-
πον γενομένη, χαρακτηριστέα ἐστὶν ὡς κλοπή, ὑπαγομένη εἰς
τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρ. 376 § 2, ὅταν ὁ διαθέτων αὐτά, ἀγρεύ-
σας τοὺς ἰχθύς ἐναπέθεσεν ἐν περιφράκτῳ τινὶ τόπῳ, ἐνθεν
ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν δύναται ν' ἀναλάβῃ αὐτοὺς, τοῦναντίον ἡ
ἐν τινὶ ἰχθυοτροφείῳ ἀλυσία ἰχθύων μὴπω ἀγρευθέντων καὶ ἡ
ἀφαίσεις αὐτῶν ἀποτελεῖ προσβολὴν τοῦ δικαιώματος τῆς
ἀλυσίας, τιμωρουμένην κατὰ τὸ ἀρθρ. 448 1).

Τὸ ἔγκλημα θεωρεῖται ὡς τετελεσμένον, εἴτε ἡλιεύθησαν
ἰχθύες εἴτε μὴ, διότι τὸ ἀξιοποῖνον τῆς πράξεως ἔγκειται οὐχί
ἐν τῇ ἀφαίρεσει τῶν ἰχθύων, ἀλλ' ἐν τῇ πρόσβολῇ τοῦ ἀποκλει-
στικοῦ τῆς ἀλυσίας δικαιώματος τοῦ προσήκοντός τινι. Ἡ κατὰ
τοῦ ἐνόχου παρανόμου ἀλυσίας ὀριζομένη ποινὴ εἶναι ἡ τῆς φυ-
λακίσεως ἐνὸς τὸ πολὺ μηνός, ἢ χρηματικὴ ποινὴ τὸ πολὺ
διακοσίων δραχμῶν, ὡς λόγος δὲ ἐπιτάσεως τοῦ ἀξιοποίνου
τῆς πράξεως λογίζεται ἡ κατὰ τὴν ἀλυσίαν χρήσις φθοροποιῶν
μέσων, (οἷον δυναμίτιδος, φλώμου κτλ.), ἢ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ
ἀδικήματος ὑπὸ πολλῶν συγχρόνως. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει
ἡ μὲν φυλάκισις ἐπιτείνεται μέχρι τριῶν μηνῶν, ἡ δὲ χρημα-
τικὴ ποινὴ μέχρι πεντακοσίων δραχμῶν. Ἐν τῇ καταδικα-
στικῇ ἀποφάσει ἀπαγγέλλεται συγχρόνως ἡ δήμευσις τῶν
σκευῶν τῆς ἀλυσίας καὶ τῶν ἐργαλείων τῶν καταδικασθέντων.

Πρὸς καταδίωξιν τῶν ὑπαιτιῶν τοῦ ἀδικήματος ἀπαιτεῖται
ἔγκλησις ὑπὸ τοῦ παθόντος.

1) Stenglein Commentar II ἀρθρ. 271 σελ. 350, ἀρθρ. 289 σελ. 401.
Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 296 n° 396. — Αἱ μικρότεροι περὶ τὴν
ἀλυσίαν παραβάσεις τιμωροῦνται κατὰ τὸ ἀρθρ. 695, περὶ οὗ ἐν οἱ-
κείῳ τόπῳ γενήσεται λόγος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΤΩΝ.

Εἰς α γ ω γ ή.

Ἄφοῦ ἐν τοῖς προηγηθεῖσι κεφαλαίοις ἀνεγράφησαν τὰ ἀδικήματα, τὰ παρ' οἰουδήποτε πολίτου διαπραττόμενα, τὰ κοινὰ καλούμενα ἀδικήματα (*delicta communia*), συμπεριελήφθησαν ἐν τοῖς κεφαλαίοις ΚΘ' καὶ Λ' αἱ ἀξιόποιοι πράξεις τῶν προσώπων τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἢ ὑπηρετῶν, αἵτινες συσχετίζονται ἀμέσως πρὸς τὴν ἀνατεθειμένην αὐτοῖς ὑπηρεσίαν, καὶ συνίστανται εἰς τὴν παράλειψιν ἢ παράβασιν τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτοῖς καθηκόντων (*delicta propria*).

Πρὶν ἢ ἐπιληφθῶμεν τῆς ἐρεύνης ἐκάστης κατ' ἰδίαν τῶν ἀξιοποιῶν πράξεων τῶν ἐμπεριλαμβανομένων εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ εἵδους τούτου τῶν ἀδικημάτων, ἀνάγκη, ὅπως διὰ βραχέων ἐκθέσωμεν τὴν βαθμιαίαν ἀνάπτυξιν καὶ διατύπωσιν ἐν τοῖς ποινικοῖς νόμοις, καὶ ἰδίως ἐν ταῖς πηγαῖς τοῦ ἡμετέρου νόμου, τῆς καθύλου ἐννοίας αὐτῶν καὶ τῶν λόγων, οὔτινες ὑπηγόρευσαν τὴν διάκρισιν καὶ συναρμολόγησιν ἐν ἰδιαιτέρῳ κεφαλαίῳ.

Ἐν τῇ ποινικῇ τῶν Ῥωμαίων νομοθεσίᾳ, εὐάριθμὰ τινὰ ἀδικήματα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἐν τῇ διαχειρίσει τῆς ἀνατεθείσης αὐτοῖς λειτουργίας διαπραττόμενα, δι' εἰδικῶν νόμων ὥς

ἀξιόποινοι ἐχαρκτηρίζοντο πράξεις, τὴν τιμώρησιν τῶν ἐνόχων συνεπαγόμεναι. Διὰ τῆς Lex Iulia repetundarum ἐτιμωρεῖτο ἡ καταπίσις, ἡ ἐκθίασις καὶ ἡ δωροληψία, διὰ τῆς Lex Iulia de peculatu et de residuis, ὁ σφετερισμὸς δημοσίων χρημάτων, καὶ αἱ περὶ τὴν διαχείρισιν αὐτῶν καταχρήσεις, διὰ τῆς Lex Iulia de ambitu ἡ σπουδαρχία καὶ τέλος διὰ τῆς Lex Iulia de vi publica ἡ ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ὑπηρεσίας διαπραχθεῖσα βία ¹⁾. Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων πράξεων δὲν εὕρηται ἐν ταῖς πηγαῖς τῶν Ῥωμαϊκῶν νόμων ἕτεραι ἀξιόποινοι παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἢ ὑπηρετῶν.

Τὸ Κανονικὸν δίκαιον οὐδεμίαν ἐπήνεγκεν τροποποίησιν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ἀδικημάτων, διότι ἀποκλειστικῶς ἀποβλέπον εἰς τὴν διαρρύθμισιν τῆς ἐκπληρώσεως τῶν καθηκόντων τῶν εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς ἐκκλησίας ἀφιερωμένων προσώπων, ἐθεώρησεν ὡς ἔργον ἀλλότριον πᾶσαν οἰανδήποτε περὶ τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν διάταξιν. Καὶ κατὰ τὸν Μεσαιῶνα, ὁ ὅλως ἰδιόρρυθμος καὶ λίαν ἀτελής ὀργανισμὸς τῶν δημοσίων λειτουργημάτων καὶ ὁ τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν κανονισμὸς, ἥκιστα ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀκριβῆ καὶ τελείαν διατύπωσιν τῶν ἀδικημάτων τῶν ἀναφερομένων καὶ συσχετιζομένων πρὸς τὰς παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων λειτουργῶν.

Κατὰ πρῶτον ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις μετὰ τὴν παγίωσιν τῶν θεσμῶν, δι' ὧν ἐπῆλθεν ἡ ἀναμόρφωσις τοῦ δημοσίου δικαίου τῶν πεπολιτισμένων ἐπικρατειῶν, μετὰ τὴν κανονικὴν διαρρύθμισιν τῶν διαφορῶν κλάδων τῆς διοικήσεως καὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς λειτουργίας τῶν κεκλημένων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς προσώπων, ἀνεφάνη ἡ ἀνάγκη, ὅπως δι' εἰδικῶν νομοθε-

¹⁾ Lex 1. (48. 11). — Lex 2. (48. 13). — Lex 1. (48. 14). — Lex 7. (48. 6).

τημάτων ληφθῇ ἡ δέουσα πρόνοια πρὸς τιμώρησιν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν ἐνεκὰ τῶν παραβάσεων τῶν τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν καθηκόντων καὶ τῆς ἀθετήσεως τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτοῖς ὑποχρεώσεων.

Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος, μεταξὺ τῶν ἀδικημάτων τῶν κατὰ τῆς κοινῆς εἰρήνης ἀπευθυνομένων, συμπεριέλαβεν ἐν ἰδιαίτέρῳ τμήματι (Βιβλ. Α'. τίτλ. 6'. Τμήμα Ζ'.) τὰς παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, καὶ προσέθελε περὶ τιμωρήσεως τῶν κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων τῶν ὑπ' αὐτῶν διαπραχθέντων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας, (de la forfaiture et des crimes et délits des fonctionnaires publics dans l'exercice de leurs fonctions). Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τοιούτων ἀδικημάτων κατατάσσει α') τὰς ὑφαίρέσεις δημοσίων χρημάτων (ἄρθρ. 169—173)· β') τὰς ἐκβιάσεις (ἄρθρ. 174)· γ') τὴν συμμέθεξιν εἰς πράξεις ἐμπορικὰς ἀσυμβιβάστους πρὸς τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας (ἄρθρ. 175—176)· δ') τὴν δωροληψίαν καὶ δωροδοκίαν (177—183)· ε') τὴν κατάχρησιν τῆς ἐξουσίας τῶν ὑπαλλήλων πρὸς βλάβην ἰδιωτῶν ἢ τοῦ Δημοσίου (ἄρθρ. 184—191)· ς') τὰς περὶ τὴν τήρησιν τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων γενομένας παραβάσεις (ἄρθρ. 192—195)· ζ') τὴν παράνομον ἐναρξιν, ἐξακολούθησιν καὶ ἀπέκδυσιν τῆς ὑπηρεσίας (ἄρθρ. 196—197).

Ἐπίσης καὶ ὁ Βυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813, μεταξὺ τῶν κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων τῶν κατὰ τῆς πολιτείας ἀπευθυνομένων, περιέλαβεν ἐν ἰδιαίτερᾳ κατηγορίᾳ τὰ ἀδικήματα τὰ ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ κράτους ἢ τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν διαπραττόμενα. Καὶ περὶ μὲν τῶν κακουργημάτων πραγματεύεται ἐν Βιβλ. Β'. τίτλ. 6'. κεφ. 7, χαρακτηρίζων ὡς τοιαῦτα τὴν παραβίασιν τῆς ὀφειλομένης ὑπὸ τῶν ὑποδεστέρων εἰς τὰς ἀνωτέρας ἀρχὰς ὑποταγῆς (ἄρθρ. 354), τὴν δωροδοκίαν (ἄρθρ. 355), τὴν καταπίεσιν (ἄρθρ. 357—360), τὴν ἀπιστίαν περὶ τὴν ἐνέργειαν δημοσίας ὑπηρεσίας (ἄρθρ. 361), τὴν ὑπεξαίρεσιν καὶ ἰδιοποίησιν διαπεπιστευμένων χρημάτων

(ἄρθρ. 362—366). Περί δὲ τῶν πλημμελημάτων ἐν Βιβλ. Γ' τιτλ. 6' κεφ. 6. (ἄρθρ. 437—459).

Τὸ Βαυαρικὸν νομοσχέδιον τοῦ 1822 συνήνωσεν τὰ κακούργηματα καὶ πλημμελήματα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν ἐν τῷ ἐννάτῳ κεφαλαίῳ τοῦ εἰδικοῦ μέρους, τοῦ περιέχοντος τοὺς ὁρισμοὺς περὶ τιμωρήσεως τῶν κακούργημάτων καὶ πλημμελημάτων καὶ δι' αὐτῶν κατήρτισε ἰδίαν κατηγορίαν ἐγκληματικῶν πράξεων, ὅπως διακεκριμένην τῶν λοιπῶν. Ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ Βαυαρικῷ νόμῳ περιεχομένων κολασίμων πράξεων συμπεριέλαβεν ἐν τῇ κατηγορίᾳ ταύτῃ τὰς νοθεύσεις τὰς γενομένας ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων (ἄρθρ. 329), τὰς ἀπιστίας τῶν δικηγόρων (ἄρθρ. 350—351), καὶ ἐν ἄρθρ. 352—356, προσέβλεψε περὶ τιμωρήσεως τῶν ἀνωύμων παραβάσεων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν. Ὅπως ἐν τῷ Βαυαρικῷ νόμῳ, οὕτω καὶ ἐν τῷ νομοσχεδίῳ τοῦ 1822 δὲν ἐγένετο διάκρισις μεταξὺ τῶν ἀδικημάτων τῶν ὑπὸ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων τοῦ κράτους, καὶ τῶν ὑπὸ τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν διαπραχθέντων, ἀλλὰ κοινοὶ ὑπῆρχον οἱ περὶ τῆς τιμωρήσεως ἀμφοτέρων ὁρισμαί.

Τὸ τοιοῦτον σύστημα μετέβαλον καθ' ὁλοκληρίαν τὰ ἐπόμενα δύο νομοσχέδια. Κατὰ τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1827, ὡς καὶ τοῦ 1831, ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν ἀδικημάτων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν (ἄρθρ. 323—351) περιλαμβάνονται μόνον ἐκεῖνα τὰ ἐγκλήματα ὅσα ὡς ἀπαραίτητον ἔχουσι προϋπόθεσιν τὴν ἰδιότητά τινος ὡς δημοσίου ὑπαλλήλου ἢ ὑπηρετοῦ καὶ μόνον παρ' αὐτοῦ ὡς τοιούτου δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσιν. Ἀποκλείονται ἐπομένως τῆς κατηγορίας ταύτης τὰ ἀδικήματα, τὰ ὑφ' οἷονδ' ἕποτε πολίτου, μὴ ἔχοντος χαρακτῆρα δημοσίου ὑπαλλήλου, διαπραττόμενα. Ἐὰν τὰ τοιαῦτα ἀδικήματα διεπράχθησαν ὑπὸ δημοσίου ὑπαλλήλου ἐν τῇ ἐνασχήσει τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, προβλέπεται καὶ τιμωρεῖται ἢ ἀξιόποινος αὐτῇ πράξει δι' εἰδικῶν διατάξεων συσχετιζομένων πρὸς τὰς ἐν γένει περὶ τιμωρήσεως τοῦ ἀδικήματος κειμένας, ὡς συμβαίνει

ἐπὶ τῆς πλαστογραφίας, ἐπὶ τῆς παρανόμου κατακρατήσεως, ἐπὶ τῆς ὑπεξαίρεσσεως κτλ. τῆς ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων τελεσθείσης.

Ἀμφότερα τὰ νομοσχέδια διακρίνουσι τὰς παραβάσεις τῶν καθηκόντων τὰς γενομένας ὑπὸ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἀπὸ τὰς παραβάσεις τῶν καθηκόντων τὰς ἐκτελεσθείσας ὑπὸ τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν, τὴν διαστολὴν δὲ ταύτην ποιοῦσιν ἕνεκα τῆς ὅλως ἰδιαζούσης φύσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν εἰρημένων προσωπῶν 1).

Διὰ περὶ τὴν ὑπηρεσίαν παραβάσεις τῶν τε δημοσίων ὑπαλλήλων, καὶ τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν, ὥς ἐκ τῆς βουλήσεως τοῦ ὑπαιτίου, χαρακτηρίζονται εἰς παραβάσεις ἐκ δολίας προαιρέσεως προελθούσας, καὶ εἰς παραβάσεις ἐξ ἀμελείας ὀκνηρίας καὶ κουφότητος. Καὶ τινες μὲν αὐτῶν ἰδιώνυμα ἀποτελοῦσιν ἀδικήματα, ἄλλαι δὲ πάλιν ὑπὸ τὴν μορφήν ἀνωνόμου ἀδικήματος ὡς ἐν γένει παραβάσεις τῶν τῆς ὑπηρεσίας καθηκόντων κολλάζονται. Τὴν τοιαύτην διάταξιν τῶν ὁρισμῶν τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων ἠκολούθησε καὶ ὁ ἡμέτερος νόμος, ἀλλ' εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν εἰδικῶς προβλεπομένων ἀξιοποίνων πράξεων, τῶν ὑπαγομένων ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν παραβάσεων τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν, ὑπάρχουσι διαφοραὶ τινες καὶ μεταξὺ τῶν δύο Βαυαρικῶν νομοσχεδίων καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ. Κατὰ τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1827 ὡς παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων προβλέπονται καὶ τιμωροῦνται 1) ἡ τῆς ἐχεμυθίας περὶ τὴν ὑπηρεσίαν παράβασις·

1) Περὶ τῆς διακρίσεως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἀπὸ τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν ἐγένετο ἤδη λόγος ἐν τόμ. Β', σελ. 120. — Ἡ λεπτομερὴς ἐξακρίβωσις τῆς τοιαύτης διαστολῆς, ἣν καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ποινικῷ νόμῳ εὐρίσκομεν, δὲν χρησιμεύει τὸ παράπαν πρὸς ἐρμηνείαν τῶν ἐν τῷ Κερ. ΚΘ' ὁρισμῶν, διότι κατὰ τὸ ἀρθρ. 489 οἱ περὶ δημοσίων ὑπαλλήλων ὁρισμοὶ καὶ εἰς τοὺς δημοσίους ὑπηρετάς ἐπίσης εἰσὶν ἐφαρμοστέοι.

2) ἡ δωροδοκία· 3) ἡ καταπίσις· 4) ἡ ἀποσιώπησις τῆς ἰδίας συμμετοχῆς· 5) ἡ κατάχρησις τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς· 6) ἡ ἀπιστία περὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς ὑπηρεσίας· 7) αἱ ἀνώνυμοι παραβάσεις τῶν καθηκόντων. Ὡς παραβάσεις δὲ τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν χαρακτηρίζονται 1) αἱ εἰρημέναι παραβάσεις τῶν τῆς ὑπηρεσίας καθηκόντων, τελεσθεῖσαι, ἐφ' ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατόν ὑπὸ τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν· 2) αἱ παραβάσεις ἰδίως τῶν δικηγόρων. Τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1831 προσέθηκεν εἰς μὲν τὰς παραβάσεις τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων τὴν ἐπ' ἰδίᾳ ὠφελείᾳ χρῆσιν τῶν διαπιστευθέντων αὐτοῖς ἔνεκα τῆς ὑπηρεσίας χρημάτων ἢ πραγμάτων¹⁾. Εἰς δὲ τὰς παραβάσεις τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν, τὴν ἐκ τῆς περιουσίας κοινωφελῶν ἢ δημοσίων καταστημάτων λῆψιν, ἐπὶ ζημίᾳ αὐτῶν, δανείων, ἢ τὴν πρὸς ἰδίῳ ὄφελος ἢ τῶν οἰκείων ἐνοικίᾳσιν τῶν κτημάτων αὐτῶν, τὴν γενομένην ὑπὸ τῶν ἐχόντων τὴν ἄμεσον αὐτῶν ἐποπτεῖαν ἢ τὴν φροντίδα τῆς διαχειρίσεως (ἄρθρ. 397. 398), ὡς καὶ τὴν ὑπὸ τῶν δημοτικῶν ἀρχόντων ἐκτέλεσιν παρομοίας πράξεως (ἄρθρ. 399).

Εἰς τὰς εἰρημέναις παραβάσεις τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν τὰς ἐν τοῖς Βασιλικαῖς νομοσχεδίαις περιεχομένας, ἃς καὶ ὁ ἡμέτερος νόμος μνημονεύει, ἐξ αὐτῶν παραλαβὴν τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρων 452—463, 467—475, 482 ἐπόμε. προσετέθησαν α') ἡ παράνομος ἐναρξίς, ἐξακολούθησις καὶ ἀπέκδυσις τῆς ὑπηρεσίας, (ἄρθρ. 449—451)· β') ἡ συμμεθεξις εἰς πράγματα μὴ συμβιβαζόμενα μὲ τὰ ἔργα τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας (ἄρθρ. 464—466)· γ') ἡ ὑπέρβασις τῶν καθηκόντων δημοσίων ὑπαλλήλων (ἄρθρ. 476—479)· δ') ἡ ἄρνησις τῆς ὑπηρεσίας ἐκ μέρους τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων (ἄρθρ. 480—481), περὶ ὧν περιέχει εἰδικοὺς ὁρισμοὺς ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος.

¹⁾ Ἀρθρ. 389. 390 ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰ ἄρθρ. 485 καὶ 486 τοῦ ἡμετέρου ποιν. νόμου.

Α') Παράβασις τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων
ὑπαλλήλων.

**1) Παράνομος ἑναρξίς, ἐξακολούθησις καὶ
ἀπέκδυσις τῆς ὑπηρεσίας.**

**Αρθρ. 449.*

Πᾶς δημόσιος ὑπάλληλος, ὅστις ἄρχεται τῶν ἐργασιῶν
του πρὶν ἔτι ὀρκισθῇ τὸν διατεταγμένον τῆς ὑπηρεσίας
ὄρκον, δύναται νὰ τιμωρηθῇ διὰ τοῦτο μὲ χρηματικὴν
ποινὴν εἴκοσι μέχρι διακοσίων δραχμῶν.

**Αρθρ. 450.*

Εἰς φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν καταδι-
κάζεται ὁ δημόσιος ὑπάλληλος, ὅστις, ἀφοῦ ἔλαβεν ἐπι-
σήμεως γνῶσιν τῆς παρὰ τῆς ἀρμοδίου ἀρχῆς ἀποφαι-
σθείσης προσωρινῆς παύσεως, τῆς καταβιβάσεώς του, ἢ
ἀποβολῆς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας, ἐξακολουθεῖ ἐκτελῶν τὰ δη-
μόσια ἔργα του. — Ἡ αὐτὴ ποινὴ ἐπιβάλλεται, καὶ ἐὰν
ὑπάλληλός τις μετατεθείς ἐπιμένῃ, ἐναντίον τῆς ὁποίας
ἔλαβε διαταγῆς, εἰς τὸ παλαιόν του ὑπόργημα.

**Αρθρ. 451.*

Μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν τιμωροῦνται δη-
μόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες κατὰ κοινὴν σύσκεψιν καὶ ἀπό-
φασιν ἐζήτησαν τὴν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας παραίτησίν των,
ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐμποδίσωσιν ἢ διακόψωσι τὴν ἐνέργειαν
τῆς δικαιοσύνης, τῆς διοικήσεως, ἢ ἄλλου κυβερνητικοῦ
κλάδου.

Οἱ ὅρισμοί τῶν ἄρθρων 449—451, οἵτινες ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου (ἄρθρ. 196, 197 καὶ 126), προβλέπουν καὶ τιμωροῦσι τρεῖς διακεκριμένους μὲν ἀπ' ἀλλήλων πράξεις, τῶν ὁποίων ὅμως κοινὸν χαρακτηριστικόν ἐστίν ἡ παραβίασις τῶν ὑποχρεώσεων καὶ καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων κατὰ τὴν ἀναδοχὴν τῆς ἀνατεθείσης αὐτοῖς ὑπηρεσίας, τὴν ἀπὸ ταύτης παῦσιν, ἢ τὴν ἐκουσίαν αὐτῶν παραίτησιν. Εἰσὶ δὲ αὗται·

α') Ἡ πρὸ τῆς ὁρίσεως ἐναρξίς τῶν ἔργων τῆς ὑπηρεσίας.

Κατὰ τὸ ἀπὸ 24 Ἀπριλίου 1833 Β.σ. Διάταγμα (ἄρθρ. 2) πᾶς δημόσιος ὑπάλληλος ἢ ὑπηρέτης ὀφείλει, πρὶν ἢ ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντα τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, νὰ δώσῃ τὸν νενομισμένον ὅρκον, ὃν εἰδικῶς ὀρίζει διὰ τοὺς δημοσίους λειτουργοὺς τοῦ Κράτους ὁ νόμος τῆς 21 Ὀκτωβρίου 1863¹⁾. Ἡ παράβασις τῶν εἰρημένων νόμων θεωρεῖται ἀξιοποινος κατὰ τὸ ἄρθρον 449, διότι ὁ ὅρκος τῶν δημοσίων λειτουργῶν παρέχει ἐγγύησιν περὶ τῆς ἀκριβοῦς καὶ πιστῆς τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἐκπληρώσεως, ὃ δὲ ἀποφεύγων τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς τοιαύτης διατάξεως παραβαίνει καθήκον ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλόμενον. Ἀλλ' ὅμως, ἵνα θεωρηθῇ ὡς ἀξιοποινος ἢ τοῦ ὅρκου παράλειψις, δὲν ἀρκεῖ μόνῃ ἢ βεβαίωσις αὐτῆς. Ἐνδέχεται ἐνίοτε ὁ δημόσιος λειτουργὸς ἐκ λόγων ὅπως ἀνεξαρτήτων τῆς βουλήσεως αὐτοῦ νὰ εὑρεθῇ εἰς τοιαύτας περιστάσεις, ὥστε ἀδύνατος ν' ἀποβαίνῃ αὐτῷ ἡ ὁρκοδοσία. Ὅθεν ἡ παράλειψις αὐτῆς οὔτε ἐκ δολίας προαιρέσεως αὐτοῦ νὰ πηγάζῃ, οὔτε ἐξ ἀμελείας αὐτοῦ νὰ προέρχεται. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ἦτο δίκαιον μόνῃ ἡ παράλειψις τῆς ὁρκοδοσίας νὰ καταστήσῃ ἀξιοποινὸν τὸν δημόσιον λειτουργόν, διὸ τὸ ἄρθρον 449 ὀρίζει, ὅτι « δύνανται νὰ τιμωρηθῇ » ὁ δημόσιος λειτουργός, ὁ παραλείψας τὴν ὁρκομωσίαν, ἐννοεῖ ν' ἀφῆσῃ ἐλεύθερον εἰς τὸν δικαστὴν

¹⁾ Ὁρ. καὶ Ὁργανισμοῦ δικ. ἄρθρ. 214.—128 § 2.

τὸ στάδιον τῆς ἐκτιμήσεως τῶν λόγων, ἐξ ὧν ἡ τοιαύτη παρά-
λειψις προῆλθε, καὶ τῆς ἀθώσεως τοῦ κατηγορουμένου, ἐὰν
πεισθῇ, ὅτι οὔτε ἐκ δόλου οὔτε ἐξ ἀμελείας δὲν ἐτήρησε τὰ
περὶ ὀρκωμοσίας διατεταγμένα.

Ἐὰν ὑπὸ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ἐδόθη μὲν ὁ ὅρκος, ἀλλ'
ἢ ὀρκισίς ἐγένετο, μὴ τηρηθεῖσιν τῶν νομίμων διατυπώσεων,
καὶ ἐπομένως ἡ ὀρκωμοσία εἶναι ἄκυρος, συνεπεία δὲ τοιαύτης
ἀκύρου ὀρκωμοσίας ἀναδέχεται τὴν ὑπηρεσίαν, τότε μόνον δύ-
νεται νὰ θεωρηθῇ ἔνοχος τοῦ διὰ τοῦ ἄρθρ. 449 προβλεπομένου
ἀδικήματος, ἐὰν ἀποδειχθῇ, ὅτι ἡ ἀκυρότης τῆς ὀρκωμοσίας
προῆλθεν ἐξ ἰδίας αὐτοῦ ὑπαιτιότητος, καὶ ἐπίτηδες ἐγένετο,
ἐπὶ σκοπῷ τῆς ἄρσεως πάσης ἐκ τοῦ ὅρκου ἐγγυήσεως, ἀλλ'
ἐὰν ἡ ἀκυρότης τῆς ὀρκωμοσίας δὲν προέρχεται ἐκ τοιούτων
λόγων, οὐδεμίαν εὐθύνην φέρει ὁ δημόσιος ὑπάλληλος¹).

β') Ἡ μετὰ τὴν ὀριστικὴν ἢ προσωρινὴν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας
ἀπόλυσιν ἐξακολούθησις τῶν ἔργων αὐτῆς (ἄρθρον 450).

Ἡ περίπτωσις αὕτη διαφέρει τῆς προηγουμένης, καθ' ἣν τὰ
ἀξιοποιοῦν τῆς πράξεως ἐγκτεται ἐν τῇ ἀναδοχῇ τῶν ἔργων
τῆς ὑπηρεσίας πρὸ τῆς ὀρκίσεως τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, ἐν ᾧ
ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 450 προνοουμένη, περὶ ἧς νῦν ὁ λόγος,
τιμωρεῖται ἡ ἐξακολούθησις τῶν ἔργων τῆς ὑπηρεσίας μετὰ τὴν
προσωρινὴν παῦσιν, τὴν ὀριστικὴν ἀπόλυσιν, ἢ τὴν μετὰθεσιν,
ἢ τὸν υποβιβασμὸν τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου. Ἀναγκαῖα προϋ-
πόθεσις τοῦ ἀξιοποιοῦ τῆς πράξεως καθ' ἁπάσας τὰς εἰρημέ-
νας περιπτώσεις, ἐμφαίνουσα τὴν δολίαν προαίρεσιν τοῦ αὐτουρ-
γοῦ, ἐστὶν ἡ ἐπισήμως γενομένη πρὸς τὸν ὑπάλληλον ἀνακοί-
νωσις τῆς περὶ τῆς μετὰθεσεως, προσωρινῆς ἢ ὀριστικῆς αὐτοῦ
ἀπολύσεως ἀποφάσεως τῆς ἀρχῆς, τῆς ἐν τῷ βασιλικῷ Δια-
τάγματι ἢ τῇ ὑπουργικῇ διαταγῇ περιεχομένης. Πῶς ἐκάστοτε
πρέπει νὰ γίνηται ἡ τοιαύτη ἀνακοίνωσις τῆς ἀποφάσεως τῆς

¹) Faustin-Hélie Code pénal I n° 1956.

ἀρχῆς ὀρίζουσιν οἱ ὀργανικοὶ νόμοι ἐκάστου κλάδου τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας.

Ἐπειδὴ, ὡς εἶπομεν, οὐσιώδης ὅρος τοῦ ἀξιοπαίοντος τῆς πράξεως ἐστὶν ἡ δολία προαίρεσις τοῦ αὐτουργοῦ, ἡ μαρτυροῦσα τὴν σκοπὸν αὐτοῦ, ὅπως ἐναντίον τῶν ἀποφάσεων τῆς προϋσταμένης ἀρχῆς ἐξακολουθήσῃ ἐκτελῶν τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας, δὲν λογίζεται ἀξιοτιμώρητος ὁ ὑπάλληλος, ὅστις οὐχὶ ἔνεκεν ἀπειθείας καὶ ἀντιπράξεως εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ, θεωρῶν τὴν ἀπόλυσιν ἢ μετάρθεσιν αὐτοῦ παρανόμως γενομένην ἢ μὴ νομίμως κοινοποιηθεῖσαν, ἐπιχειρήσῃ χάριν κοινῶν συμφερόντων πράξιν τινα τῆς ὑπηρεσίας του μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ¹).

ψ') Ἡ ἐκ κοινῆς συσκέψεως καὶ ἀποφάσεως παραίτησις τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων*

Ἐν τῇ Γαλλικῇ ποινικῇ νόμῳ μετὰ τῶν ἀδικημάτων τῶν κατὰ τοῦ πολιτεύματος ἀπευθυνομένων καταλέγεται καὶ τὸ ἀδίκημα τὸ ἐπικαλούμενον *coalition des fonctionnaires*, περὶ οὗ πραγματεύονται τὰ ἄρθρα 123—126. Ὡς ταιούτῃ σύστασις τῶν ὑπαλλήλων χαρακτηρίζεται ἡ διὰ συνεννόησεως αὐτῶν γενομένη ἀπόφασις α') περὶ ληπτέων μέτρων ἀντικειμένων εἰς τοὺς καθεστῶτας νόμους (ἄρθρ. 123). β') περὶ μέτρων ἐναντίον τῆς ἐνεργείας τῶν νόμων, ἢ τῶν διαταγῶν τῆς κυβερνήσεως (ἄρθρ. 124). γ') πρὸς σχηματισμὸν συνομοσίας ἐπὶ διαταράξει τῆς ἐσωτερικῆς ασφαλείας, ἢ ἐκ τῆς ὁποίας νὰ ἐπῆλθε τοιοῦτόν τι ἀποτέλεσμα (ἄρθρ. 125). δ') ὅπως ἀπὸ κοινοῦ παραιτηθῶσι τῆς ἀνατεθειμένης αὐτοῖς ὑπηρεσίας ἐπὶ σκοπῷ τοῦ παρα-

¹) Ὡς λ.χ. ἐὰν ταμίας τις ἀπολυθεὶς καὶ λαβὼν διαταγὴν νὰ παραδῶσῃ τὸ ταμεῖον εἰς ἕτερον πρόσωπον, περὶ τῆς τιμιότητος τοῦ ὁποίου ἔχει λόγους ἀποχωρῶντας δισταγμῶν, ἐνεργήσῃ τὴν ἀποστολὴν τῶν χρημάτων εἰς τὸ κεντρικὸν ταμεῖον, ἢ ἐὰν τις ἐκ τῶν ἰσοθίων ὑπαλλήλων λάβῃ ἀνακοίνωσιν διατάγματος περὶ ἀπολύσεως αὐτοῦ κτλ. Dalloz Forfaiture n° 174. — Chauveau-Hélie Code pénal I n° 1959,

κωλύσαι ἢ ἀναστεῖλαι τὴν διαχείρισιν τῆς δικαιοσύνης, ἢ τὴν ἐνέργειαν οἰοῦντοτε ἄλλου κλάδου τῆς διοικήσεως, ἢ ἐὰν ἐκ τῆς παραιτήσεως αὐτῶν ἐπῆλθε τοιοῦτον ἀποτέλεσμα (ἄρθρ. 127). Ἐκ τῶν ὁρισμῶν τοῦ τελευταίου αὐτοῦ ἄρθρου ἡρانیσθη ὁ ἡμέτερος νόμος τὰς ἐν ἄρθρ. 451 διατάξεις, χαρακτηρίσας τὴν πρᾶξιν ὡς παράβασιν τοῦ καθήκοντος τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Ἀναγκαῖοι δὲ ὄροι τῆς ἐννοίας αὐτῆς εἰσὶν·

1) Κοινὴ σύσκεψις καὶ ἀπόφασις τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Ὅπόσος πρέπει νὰ ᾖ ἐκάστοτε ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπαλλήλων, δὲν ὁρίζεται ἐν τῷ νόμῳ, ὅθεν οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει, ὅπως μὴ καταφύγωμεν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει τοῦ ἄρθρ. 57 περὶ συστάσεως, παραδεχόμενοι, ὅτι καὶ δύο μόνον ὑπαλλήλων ἡ σύσκεψις καὶ ἀπόφασις πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀρκούσα.

2) Ἡ κοινὴ σύσκεψις καὶ ἀπόφασις ὡς ἀποτέλεσμα πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας παραίτησιν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων¹⁾. Ἐὰν ἐκ πλείονων ὑπαλλήλων συνελθόντων πρὸς κοινὴν σύσκεψιν, καὶ ἀποφασισάντων, ὅπως ζητήσωσιν τὴν παραίτησιν αὐτῶν, τινὲς μόνον προέβησαν πραγματικῶς εἰς τὴν αἴτησιν τῆς παραιτήσεως, ἄλλοι δὲ ἀνέβαλον τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως, φρονοῦμεν, ὅτι μόνον οἱ αἰτήσαντες τὴν παραίτησιν δύνανται νὰ καταδιωχθῶσιν ὡς ἐνοχοὶ τοῦ ἀδικήματος, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ λοιποὶ, διότι ὁ νόμος ὡς στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος ἀναγράφει τὴν αἴτησιν τῆς παραιτήσεως²⁾.

1) Κατὰ τοῦτο διαφέρει ὁ ἡμέτερος νόμος τοῦ Γαλλικοῦ, ὅστις ἐν ἄρθρ. 126 θεωρεῖ τὸ ἔγκλημα ὑφιστάμενον οὐχὶ μετὰ τὴν αἴτησιν τῆς παραιτήσεως ἀλλὰ μετὰ τὴν σύσκεψιν μόνον πρὸς τοιαύτην αἴτησιν. Chauveau-Hélie Code Pénal I n° 1336.

2) Τὸ ζήτημα, ἂν οἱ λοιποὶ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐκ συστάσεως συνένοχοι, ἢ ὡς ἐνοχοὶ ἀποπειρας τῆς πράξεως, φρονοῦμεν ὅτι ἀποφατικῶς πρέπει νὰ λυθῇ, καὶ ἐν ἡ περιπτώσει ὑπάρχουσιν ἅπαντες οἱ ὅροι τῆς συστάσεως, διότι ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 451 εἶναι εἰδικὴ καὶ ὡς τοιαύτη ἐπικρατεστέρα τῶν γενικῶν διατάξεων τοῦ νόμου.

3) Σκοπὸς τῆς ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας παραιτήσεως πρέπει νὰ ᾖ ἡ παρεμπόδισις ἢ ἡ διακοπὴ τῆς ἐνεργείας τῆς δικαιοσύνης, τῆς διοικήσεως, ἢ ἄλλου κυβερνητικοῦ κλάδου.

2) Παραβάσεις τῆς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀπαιτουμένης ἐχεμυθείας.

**Ἀρθρ. 452.*

Ὅστις τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἐναντίον τῶν καθηκόντων του, κοινοποιεῖ ἢ καθιστᾷ γνωστὰ εἰς ἄλλους, — 1) πράγματα, τὰ ὅποια μόνον ὡς ἐκ τῆς δημοσίας θέσεως του γνωρίζει. — 2) πράξεις ἢ ἐπίσημα ἔγγραφα, διαπιστευμένα εἰς αὐτὸν χάριν τοῦ δημοσίου ἐπαγγέλματός του. — ἂν ἡ κοινοποίησις ἔγεινε μὲ ἰδιοτελῆ σκοπὸν, ἢ ἂν ἐκ ταύτης ἐβλάβη τὸ Κράτος, ἢ τῶν ἰδιωτῶν τις, τιμωρεῖται, κατὰ τὸ μέγεθος τῆς μελετηθείσης ὠφελείας ἢ τῆς προξενηθείσης ζημίας, μὲ φυλάκισιν ἐνὸς μηνὸς μέχρι δύο ἐτῶν.

**Ἀρθρ. 453.*

Παραβάσεις τῆς περὶ τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἐχεμυθείας, πραττόμεναι κατὰ τὰς ὑπὸ δικαστῶν ἢ ἐνόρκων γενομένας ψηφοφορίας, ἂν προῆλθον ἀπὸ σκοπὸν ἰδιοτελῆ, ἢ ἂν ἐντεῦθεν ἐβλάβη τὸ Κράτος, ἢ τις τῶν ἰδιωτῶν, τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἑξ μηνῶν, ἄλλως δέ, μὲ φυλάκισιν ἐνὸς μηνὸς μέχρι ἐνὸς ἔτους.

**Ἀρθρ. 454.*

Ἐὰν ἡ εἰς τὰ ἄρθρα 452 καὶ 453 ἀναφερομένη ἀνακοίνωσις γενῇ εἰς ξένην τινὰ δύναμιν, ἢ εἰς πράκτορα αὐτῆς, καταγινώσκεται φυλάκισις τοῦλάχιστον ἑξ μηνῶν.

Πᾶσα παράβασις τῆς ἀπαιτουμένης ὡς πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν ἐχεμυθίας, ἐκτὸς τῶν εἰς τὰ ἄρθρα 452 καὶ 454 εἰρημένων περιπτώσεων, τιμωρεῖται μὲ πειθαρχικὴν ποινὴν κατὰ τὰς καθεστώσας περὶ ὑπηρεσίας διατάξεις.

Ὡς παράβασις τῆς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἐχεμυθίας δύναται ἐν γένει νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ ἀθέμιτος ἀνακοίνωσις εἰς ἄλλους εἰδήσεων ἢ ἐγγράφων, ὧν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἔλαβε γνῶσιν ὁ ὑπάλληλος. Ἐκ τοῦ τοιοῦδε τοῦ ἀδικήματος ὀρισμοῦ ἔπεται, ὅτι·

1) Τὰ ἀντικείμενα, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἡ παράβασις τῆς ὀφειλομένης ἐχεμυθίας λογίζεται τιμωρητέα, εἰσὶ πράγματα, τὰ ὅποια γνωρίζει ὁ ὑπάλληλος μόνον ὡς ἐκ τῆς δημοσίας αὐτοῦ ὑπηρεσίας, ἢ ἐπίσημα ἐγγράφα, ἢ πράξεις, αἵτινες εἰσὶν αὐτῷ χάριν τοῦ δημοσίου ἐπαγγέλματος διαπεπιστευμένοι. Τὰ πράγματα, ὧν ἔλαβε γνῶσιν ὁ ὑπάλληλος, δύνανται νὰ συνίστανται ἢ εἰς πληροφορίας, ἢ εἰς εἰδήσεις περὶ οἰουδήποτε γεγονότος, ἀνακοινωθείσας αὐτῷ, ἢ εἰς ὁδηγίας δοθείσας ὑπὸ τῶν προϊσταμένων του κτλ. Αἱ δὲ πράξεις ἢ τὰ ἐγγράφα τὰ διαπεπιστευμένα αὐτῷ δύνανται νὰ ᾧσιν ἢ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου συντεταγμένα, ἢ παρ' ἄλλων ¹⁾).

2) Ἡ κοινοποιήσις ἢ γνωστοποιήσις, τῶν ὑπὸ ἐχεμυθίαν διαπεπιστευμένων πραγμάτων ἢ ἐγγράφων, δύναται νὰ γείνη ἢ προσωρικῶς, ἢ διὰ τοῦ τύπου, ἢ ἐπιτροπομένης εἰς ἄλλους τῆς ἀναγνώσεως αὐτῶν ²⁾. Ὡς ἐπιβαρυντικὴ αἰτία τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως λογίζεται ἡ ἀνακοίνωσις τῶν πραγμάτων ἢ ἐγγράφων εἰς ξένην τινὰ δύναμιν, ἢ εἰς πράκτορα αὐτῆς, ὅτε καταγινώσκεται κατὰ τοῦ ἐνόχου φυλάκισις τοῦλάχιστον ἕξ μηνῶν (ἄρθρ.

¹⁾ Hiberlin Criminalrecht IV σελ. 375.

²⁾ Καὶ ἐὰν ἐμπιστευτικῶς ἐγένετο ἡ ἀνακοίνωσις εἰς ἕτερον πρόσωπον θεωρεῖται ἀξιοποινὴς ἢ πρᾶξις. Stenglein Commentar ἄρθρ. 365 n° 3.

454), ἐν ᾧ ὁσάκις ἡ ἀνακοίνωσις γίνεται εἰς τρίτα πρόσωπα, μὴ δικαιούμενα ἀπλῶς νὰ λάβωσι γνῶσιν τῶν τῆς ὑπηρεσίας ἀπορρήτων, ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ εἶναι ἐν γένει ἡπιωτέρα, συνισταμένη εἰς φυλάκισιν ἐνὸς μηνὸς μέχρι δύο ἐτῶν (ἄρθ. 452).

Ἐάν τὰ ἀνακοινωθέντα εἰς ξένην τινὰ δύναμιν ἢ εἰς τοὺς πράκτορας αὐτῆς ἔγγραφα ἢ ἀπόρρητα ᾧσιν ἐπιστολαί, ἔγγραφα ἢ ἀπόρρητα τοῦ Κράτους, ἀποβλέποντα τὸ πολίτευμα, τὰ δίκαια ἢ τὰς ἀξιώσεις αὐτοῦ, ἢ τὰ ἀπόρρητά τινος διαπραγματεύσεως ἢ πολεμικῆς ἐπιχειρήσεως, ἢ τὰ σχέδια πολεμικῶν κινήματων, φρουρίων ἢ ἄλλων ὀχυρωμάτων, ὀπλοθηκῶν, λιμένων καὶ ὁρμῶν, ὁ ἐνοχος καταδιώκεται καὶ τιμωρεῖται ὡς προδότης τῆς πατρίδος κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἀρθρῶν 132 § 4, 133 § 2.

3) Καθ' ὑποκείμενον ἐξεταζομένης τῆς πράξεως ἐξάγεται, ὅτι καὶ ἐκ δολίας προαιρέσεως καὶ ἐξ ἀμελείας δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ. Ἀλλὰ κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις, ἵνα θεωρηθῇ τιμωρητέος ὁ αὐτοὺργός διὰ τινος τῶν ἐν τοῖς προκειμένοις ἀρθροῖς ὀριζομένης ποινῆς, ἀπαιτεῖται ἢ νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἐξ ἰδιοτελοῦς σκοποῦ, ἢ ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως νὰ ἐπέλθῃ ζημία εἰς τὸ κράτος. Ἐάν ἐπομένως ὁ παράβατης τῆς ἐχεμυθίας ὑπάλληλος ἐνήργησεν μὲν ἐκ δολίας προαιρέσεως, ἀλλ' οὐχὶ ἐξ ἰδιοτελοῦς σκοποῦ, ἐπιζητῶν ἴδιον ὄφελος εἴτε ὑλικόν, εἴτε ἠθικόν, εἴτε ἄμεσον εἴτε ἔμμεσον, ἀλλ' ἀπλῶς χάριν τοῦ συμφέροντος ἐτέρου προσώπου, δὲν προῆλθε δὲ βλάβη εἰς τὸ κράτος, ἢ πράξις δὲν λογίζεται ποινικῶς τιμωρητέα. Κατὰ τοῦ ἐνόχου αὐτῆς, ὡς καὶ τοῦ ἐξ ἀμελείας διαπράξαντος τὸ ἀδίκημα, ἐάν δὲν ἐπῆλθε βλάβη εἰς τὸ κράτος, δύναται νὰ ἐπιβληθῇ πειθαρχικὴ τιμωρία κατὰ τὰς περὶ ἐκάστης ὑπηρεσίας ἰσχυοῦσας ἐδικὰς διατάξεις (ἄρθρ. 442).

Πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων παράβασιν τῆς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἐχεμυθίας ἐξομοιοῖ ὁ νόμος ἐν ἀρθρ. 453 τὴν παράβασιν τῆς ἐχεμυθίας τῶν διασκέψεων τὴν γενομένην ὑπὸ δικαστῶν ἢ ὑπὸ ἐνόρκων, ἐάν αὕτη ἐπράχθη μὲ σκοπὸν ἰδιοτελεῖν, ἢ ἐβλάβη τὸ κράτος ἢ τις ἰδιώτης. Ὑποκείμενον τοῦ ἀδι-

κλήματος, ἐν τῇ προνοουμένη ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 453 περιπτώσει δύνανται νὰ ᾧσιν οὐ μόνον αὐτοὶ οἱ δικασταὶ ἢ οἱ ἔνορκοι, οἱ κατὰ τὴν διάσκεψιν καὶ ψηφοφορίαν συμπράττοντες, ἀλλὰ καὶ ὁ γραμματεὺς ὁ συμπαριστάμενος ἐν ταῖς διασκέψεσι τῶν δικαστῶν, ὡς καὶ οἰονομήποτε τρίτον πρόσωπον, λαβὼν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ γινώσιν ¹⁾).

Ὡς παραβίασις δὲ ἀξιόποινος τῆς ἐχεμυθίας ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ λογίζεται οὐ μόνον ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ψήφων, ἀλλὰ καὶ τῆς γνώμης ἣν εἷς ἢ πλειότεροι ἐκ τῶν δικαστῶν ἐξήνεγκον, ἔστω καὶ ἐὰν διὰ τῆς κοινοποιήσεως αὐτῆς δὲν δύναται νὰ ἐξαχθῇ ἡ ἀκριβὴς σχέσις τῶν ὑπὲρ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης γνώμης ψηφοφορησάντων.

Τετελεσμένον ὑπάρχει τὸ ἀδίκημα τῆς παραβιάσεως ἐν γένει τῆς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἐχεμυθίας, ὡςάκις μὲν ἐξ ἰδιοτελοῦς πράττεται σκοποῦ, διὰ τῆς ἀνακοινώσεως ἢ γνωστοποιήσεως μόνον τοῦ ἀπορρήτου τῶν διαπεπιστευμένων τινὶ εἰδήσεων, ἢ πραγμάτων, ἢ ἐγγράφων, ὡςάκις δὲ δὲν ὑπάρχει τοιοῦτος ἰδιοτελὴς σκοπὸς, ἐπελθούσης βλάβης εἰς τὸ κράτος ἢ εἰς ἰδιώτην ἐκ τῆς ἀνακοινώσεως ἢ γνωστοποιήσεως τοῦ ἀπορρήτου.

3) Δωροδοκία.

¹⁾ Ἀρθρ. 456.

Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ οἱ ἔνορκοι τιμωροῦνται ἐπὶ δωροδοκία. — 1) μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἔτῶν, ἐὰν δεχθοῦν δῶρα ἢ ὅποιονδήποτε κέρδος, ἢ φανοῦν πρὸ θυμοὶ (γρ. ἐκηρύχθησαν ἔτοιμοι) εἰς ἀποδοχὴν τῶν γενομένων εἰς αὐτοὺς ὑποσχέσεων, διὰ νὰ ἐκτελέσουν ἢ νὰ παραλείψουν πρᾶξιν τινα ἐκ τῶν εἰς τὴν

¹⁾ Τὴν τοιαύτην ἐρμηνείαν ὑποστηρίζει τὸ γράμμα τοῦ Γερμανικοῦ κειμένου λέγοντος «durch richterliche Beamte».

ὑπηρεσίαν των ἀναγομένων. — 2) με φυλάκισιν τοῦλάχιστον δῶν ἐτῶν, ἐὰν ἀπεδέχθησαν τὰ δῶρα, ἢ τὴν ὑπόσχεσιν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐπιχειρήσουν ἢ παραλείφουν, ἐναντίον τῶν ιδίων αὐτῶν καθηκόντων, πρᾶξιν τινα ἐπίσημον (γρ. τῆς ὑπηρεσίας) πρὸς ὄφελος ἄλλου, ἢ πρὸς βλάβην τῆς ἐπικρατείας ἢ τινος ιδιώτου. — 3) με εἰρκτὴν, ἐὰν ἔγειναν τῶντι ἔνοχοι τοιαύτης πράξεως ἀντιβαίνουσας εἰς τὰ καθήκοντά των.

** Ἀρθρ. 457.*

Ἐπίσης ἐπὶ δωροδοκία τιμωρεῖται κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ 456 ἄρθρου, ὅστις, χάριν τετελεσμένης ἤδη ἐπισήμου πράξεως (γρ. πράξεως τῆς ὑπηρεσίας) ἔλαβε, καὶ μὴ προηγηθείσης ἐπὶ τούτῳ ὑποσχέσεως, ὅποιανδήποτε ἀμοιβὴν, ἢ ἀποδοχὴν τῆς ὁποίας δὲν τὸν ἐπετράπη παρὰ τῆς ἀρμοδίου ἀρχῆς.

** Ἀρθρ. 458.*

Ἐὰν δημόσιος ὑπάλληλος ἢ ἔνορκος, λαβὼν τι καθ' οἷον δὴ ποτε τρόπον, ἂν καὶ ἄκων (γρ. εἰς ὃν καὶ ἄκοντα περιῆλθε τι καθ' οἷον δὴ ποτε τρόπον), ἢ, δοθέντος δώρου εἰς τινα τῶν οἰκείων του ὑπὸ τινος τῶν κρινομένων ἢ τῶν ἐξαιτουμένων, δὲν τὸ παραδώσῃ εἰς τὴν ἀστυνομικὴν ἀρχήν, ἢ δὲν τὸ ἀναγγείλῃ εἰς τὸ δικαστήριον πρὸς ἀνάκρισιν, τοῦλάχιστον ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀφοῦ τὸ ἔλαβεν ἢ τὸ ἔμαθε, χωρὶς νὰ ἀποδείξῃ νόμιμον τινὰ τῆς παρεμποδίσεώς του αἰτίαν, τοῦ ταιούτου δὲν εἰσακούεται πλέον ἢ ἔνστασις, ὅτι δὲν ἐδέχθη τὸ δῶρον, ἢ τὸ κέρδος, ἢ ὅτι δὲν ἠθέλησε νὰ τὸ δεχθῇ.

** Ἀρθρ. 459.*

Ὅστις ὑπόσχεται ἢ δίδει μόνος ἢ δι' ἄλλου εἰς δημό-

σιον ὑπάλληλον, ἔνορκον, ἢ εἰς τοὺς οἰκείους του οἰον-
δήποτε δῶρον, ἢ ὅποιονδήποτε κέρδος, χάριν τινὸς πρά-
ξεως ἀναγομένης εἰς τὰ τῶν καθηκόντων του, καὶν τε
ἐδέχθη, καὶν τε ἀπέριψεν ὁ δημόσιος ὑπάλληλος ἢ ὁ ὀρ-
κωτὸς τὸ καθομολογηθὲν ἢ τὸ δοθὲν, καταδικάζεται εἰς
τὸ νὰ πληρώσῃ τὸ διπλοῦν τοῦ δεθέντος ἢ προσενεχθέν-
τος δώρου, ἢ μὴ ἐπιδεχομένου τούτου ἐκτίμησιν εἰς
χρήματα, ὑποβάλλεται εἰς χρηματικὴν ποινὴν τοῦλάχισ-
τον πεντήκοντα δραχμῶν. — Ἐὰν μολοντοῦτο ἡ δω-
ροδοκία, τείνουσα εἰς ἀθέμιτον ὠφέλειαν τοῦ δωροδοκοῦν-
τος, ἢ τρίτου ἄλλου, ἢ πρὸς βλάβην τῆς ἐπικρατείας, ἢ
ιδιώτου τινός, ἔγεινεν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποπλανήσῃ τὸν
ὑπάλληλον ἢ τὸν ἔνορκον εἰς πρᾶξιν τινα ἐναντίον τῶν
καθηκόντων του, τότε πρὸς τῇ χρηματικῇ ποινῇ κατα-
γινώσκεται καὶ φυλάκισις τὸ πολὺ δύο ἐτῶν, καὶ ἐὰν τὸ
μελετηθὲν ἀποτέλεσμα συνέβη τῶνόντι, τοῦλάχιστον ἑνὸς
ἔτους.

Ἀρθρ. 460.

Τὸ δοθὲν ἢ καθομολογηθὲν δῶρον κατατίθεται πάντοτε
εἰς τὸ ταμεῖον τῶν πτωχῶν τοῦ τόπου ἐνθα κατοικεῖ ὁ
δημόσιος ὑπάλληλος ἢ ὁ ἔνορκος πρὸς δωροδοκίαν τοῦ
ὁποίου ἔγεινεν ἀπόπειρα, ἢ ὅστις τῶνόντι ἐδωροδοκήθη.

α') Ἐν γένει.

Δωροδοκίαν γενικώτερον δυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν
τὴν χορήγησιν ἢ ὑπόσχεσιν δώρων, ἢ οἰουδήποτε ἄλλου κέρδους
πρὸς δημοσίον ὑπάλληλον, ἢ τὴν ἀποδοχὴν τοιούτων ὑπ' αὐ-
τοῦ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐνεργείας ἢ παραλείψεως οἵαςδήποτε
πράξεως, ἐκ τῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἀναγομένων.

Τὸ ἔγκλημα τῆς δωροδοκίας ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν

ἐγκλημάτων, ἅτινα τελεσιουργοῦνται διὰ τῆς κατ' ἀνάγκην συμπράξεως δύο προσώπων, τοῦ μὲν παρέχοντος ἢ ὑποσχομένου τὴν χορήγησιν δώρων ἢ οἰουδήποτε ἄλλου κέρδους, τοῦ δὲ ἀποδεχομένου τὰ δῶρα ἢ τὴν περὶ αὐτῶν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν.

Ὁ χορηγῶν ἢ ὑποσχομένος τὰ δῶρα ὁ δωροδότης δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπάγῃται εἰς τὴν τάξιν τῶν δημοσίων λειτουργῶν· πᾶς πολίτης ἀνεξαρτήτως τοῦ δημοσίου χαρακτῆρος, ὃν φέρει, δύναται νὰ γείνη ἔνοχος τῆς πράξεως ταύτης. Τοῦναντίον ὁ λαμβάνων τὰ δῶρα ἢ ἀποδεχόμενος τὴν ὑπόσχεσιν τῶν δώρων ἢ οἰουδήποτε ἄλλου κέρδους ὁ δωρολήπτης θεὸν ν' ἀνήκῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἢ ὑπηρετῶν.

Ἡ δωροδοκία ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἤδη χρόνων ἐλογίζετο ἀξιοποινος καὶ ἐτιμωρεῖτο δι' αὐστηρῶν ποινῶν.

Ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ ἡ δωροδοκία δὲν ἀπετέλει μὲν ἰδιώνυμον ἐγκλημα, ὑπήγετο ὅμως εἰς τὴν γενικωτέραν ἔννοιαν τοῦ *crimen repetundarum* (sc. *pecuniarum*) καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς ἰδιαιτέρα περίπτωσις τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ¹⁾, περὶ οὗ ἐν ἔτει 59 π. Χ. ἐπὶ Καίσαρος ἐξεδόθη ἡ *Lex Julia repetundarum*, ἥτις μεταξὺ ἄλλων περιπτώσεων προέβλεπε καὶ περὶ τῆς δωροληψίας, τὴν ὁποίαν ἐτιμῶρει γινομένην οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων οἰουδήποτε βαθμοῦ καὶ τῶν δικαστῶν, ἀλλὰ καὶ

1) *Crimen repetundarum* (sc. *pecuniarum*) ἐκαλεῖτο ἀρχικῶς τὸ ἐγκλημα τῆς καταπίσεως τῆς γινομένης ὑπὸ τῶν διοικητῶν τῶν ἐπαρχιῶν κατὰ τῶν Ῥωμαίων ὑπηκόων ἢ τῶν συμμάχων (*socii*). Ἡ κατ' αὐτῶν ὑπὸ τοῦ παθόντος ἀπευθυνομένη κατηγορία ἐσκόπει τὴν ἀπόληψιν τῶν διὰ τῆς καταπίσεως ληφθέντων πραγμάτων ἢ χρημάτων, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐγκλήματος παρήχθη. Ἡ ἔννοια τοῦ ταιούτου ἐγκλήματος βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἐπεξετάθη, καὶ συμπεριέλαβε γενικώτερον τὴν κακὴν καὶ παράνομον διοίκησιν τῶν ἐπαρχιῶν (*crimen male administratæ provinciae*), συνισταμένη οὐ μόνον εἰς τὴν ὑπέρβασιν τῶν καθηκόντων τῶν ἀρχόντων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐξ ἀσχροκερδεῖας καταπίεσιν τῶν πολιτῶν καὶ εἰς τὴν δωροληψίαν. *Recht Criminalrecht d. Römer* σελ. 602.

ὑπὸ τῶν ἐγκαλούντων τινὰ ἐπὶ ἀδικήματι καὶ τῶν μαρτύρων¹⁾).

¹Επίσης δυνάμει τοῦ νόμου τούτου ἐτιμωροῦντο οἱ ἐπὶ δωροληψία ἐγκαλούμενοι Συγκλητικοί²⁾.

Τὰς διατάξεις ταύτας τῆς Lex Julia συνεπλήρωσαν πολλοὶ τῶν μεταγενεστέρων αὐτοκρατόρων καὶ ἰδίως ὁ Ἰουστινιανός, ὅστις κατὰ μὲν τοῦ ἐνόχου δωροληψίας δικαστοῦ ἐν πολιτικῇ δίκῃ ἐκτὸς τῆς ἀπωλείας τῆς θέσεως ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς ἀποδόσεως τοῦ διπλασίου τῆς ἀξίας τοῦ ὑποσχεθέντος δώρου, ἢ τοῦ τετραπλασίου τοῦ ληφθέντος, κατὰ δὲ τοῦ ἐνόχου δωροληψίας ἐν ποινικῇ δίκῃ ἀπήγγειλε δήμευσιν καὶ ἐξορίαν³⁾.

²Εν τῷ κανονικῷ δικαίῳ ἐτιμωρεῖτο αὐστηρῶς ἡ δωροδοκία ἢ γενομένη ὑπὸ κληρικῶν ἢ ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων. Ἡ πρὸς ἀπόκτησιν οἰουδὴποτε ἐκκλησιαστικοῦ ἀξιώματος δωροδοκία, εἰδικώτερον Σιμωνία καλουμένη, συνεπήγετο τὴν καθάίρεσιν τοῦ δωροδότου καὶ τὸν ἀφορισμὸν αὐτοῦ αὐτοδικαίως⁴⁾.

³Επὶ τῇ βάσει τοῦ Ῥωμαϊκοῦ καὶ Κανονικοῦ δικαίου διευπλώθησαν αἱ διατάξεις τῶν κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα νομοθεσιῶν, καὶ τῶν ἀμέσως μεταγενεστέρων χρόνων. Ἐν τῇ Καρολίῳ (άρθρ. 205) ὑπάρχει διάταξις ἀπαγορεύουσα εἰς τοὺς δικαστάς τὸ λαμβάνειν δῶρα παρὰ τῶν ἐγκαλούντων τινὰ ἐπὶ ἀδικήματι, ἀλλὰ δὲν ὀρίζεται ἐν αὐτῇ ποινὴ κατὰ τῶν ἀθετούντων τὴν τοιαύτην ἀπαγόρευσιν.

¹⁾ Lex 1. (48. 11.) Lex Julia repetundarum pertinet ad eas pecunias quas quis in magistratu, potestate, curatione, vel quo alio officio, munere, ministeriove publico cepit, vel cum ex cohorte ejus eorum est. — Lex 3. 4 (48. 11. ad. leg. Jul. repet.) Cod. (9. 27).

²⁾ Lex 6 § 2. (48. 11.), Rein Crim. R. d. Römer. σελ. 629. — Ἡ κατὰ τῶν ἐνόχων ἐπιβλητέα ποινὴ ἦν ἡ ἀπόδοσις τοῦ τετραπλοῦ τῆς ἀξίας τοῦ ληφθέντος, ἢ ἐξορία, ἢ ἐκ τῆς Συγκλήτου ἀποβολή, καὶ ἐν μέρει ἡ ἀτίμωσις (Rein αὐτόθ. σελ. 630).

³⁾ Νεαρ. 124 κεφ. 2. Νεαρ. 80 κεφ. 8. 9.

⁴⁾ Richter Kircherecht. § 206. — Holtzendorff's Handb. III σελ. 916.

Κατὰ πρῶτον ἐν τοῖς νεωτέροις ποινικοῖς νόμοις διευπλώθη ἀκριβῶς καὶ ἐπισταμένως ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος τῆς δωροδοκίας.

Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος ὡς ἰδιαιτέραν περίπτωσιν τοῦ ἐγκλήματος τῆς *Forfaiture* (ἄρθρ. 166), ἥτοι τῆς παραβάσεως τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, χαρακτηρίζει τὴν διαφθοράν τῶν δημοσίων λειτουργῶν (*corruption des Fonctionnaires publics* ἄρθρ. 177—183), ἧς κηρύττει ἔνοχον πάντα οἰονδήποτε ὑπάλληλον διοικητικὸν ἢ δικαστικὸν ὡς καὶ τὸν ἔνορκον καὶ τὸν πραγματοποιώμονα καὶ διατητήν (νόμος 13 Μαΐου 1863), ὅστις ἔλαβεν ὑπόσχεσιν ἢ ἐδέχθη δῶρα πρὸς ἐκτέλεσιν ἢ παράλειψιν τῶν ἔργων τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ (ἄρθρ. 177. 178. 181), ὡς καὶ πάντα ἰδιώτην, ὅστις δι' ὑπόσχέσεως ἢ χορηγήσεως δώρων ἐπεζήτησε νὰ ἐπιτύχῃ παρὰ δημοσίου ὑπαλλήλου ἢ εὐνοϊκὴν ὑπὲρ ἑαυτοῦ γνώμην ἢ ἐκθεσιν, πιστοποιήσιν ἢ ἐκτίμησιν ἀντικειμένην εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἢ θέσιν, ἐργολαβίαν, ἢ οἰονδήποτε ἄλλην ὠφέλειαν (ἄρθρ. 179). Διατάσσει δὲ τὴν δήμευσιν τῶν δοθέντων ἢ καθομολογηθέντων δώρων (ἄρθρ. 180).

Ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 ὡς ἔνοχόν δωροληψίας εἰς βαθμὸν κακουργήματος χαρακτηρίζει τὸν ὑπάλληλον, ὅστις δι' ἀποδοχῆς δώρων ἢ οἰονδήποτε ἄλλου κέρδους παρεκινήθη εἰς ἐπιχείρησιν ἢ παράλειψιν πράξεως ἀντικειμένης εἰς τοὺς νόμους τοῦ κράτους, ἢ εἰς τὰ καθήκοντα τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ἢ προσβαλλούσης δικαιώματα ἄλλων προσώπων (ἄρθρ. 355), τιμωρεῖ δὲ τὸν ἔνοχον διὰ τῆς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀποβολῆς, ἥτις ὅμως δὲν ἀποκλείει τὴν ἐφαρμογὴν καὶ τῆς ἰδιαιτέρας ποινῆς, ἣν ἐπισύρει ἡ πράξις αὐτοῦ, ἐὰν φέρῃ χαρακτηριστὰ ἀξιώποιον (ἄρθρ. 356). Ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν πλημμελημάτων τῶν ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν διαπραχθέντων περιέχει καὶ εἰδικoὺς περὶ δωροδοκίας ὁρισμοὺς, τιμωρῶν τὴν προσφορὰν δώρων εἰς δημόσιον ὑπάλληλον (ἄρθρ. 443) ὑπὸ ἰδιώτου τινὸς, ὃν ἀπαλλάττει πάσης ποινῆς, καὶ ἐπιτρέπει αὐτῷ τὴν

ἀναζήτησιν τοῦ δώρου, ἐὰν καταγγεῖλῃ τὸν δωροδοκηθέντα ὑπάλληλον εἰς τὴν δικαστικὴν ἢ τὴν προϋσταμένην αὐτοῦ ἀρχήν, πρὶν ἢ ἄλλοθεν λάβῃ γνώσιν τῆς δωροδοκίας (ἄρθρ. 448). Ἐπίσης τιμωρεῖ τὸν ὑπάλληλον τὸν δεχθέντα δῶρα πρὸς ἐκτέλεσιν πράξεως, ἢ δι' ἐκτελεσθεῖσαν ἤδη πράξιν τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, μὴ ἀντικειμένην ὅμως εἰς τὰ καθήκοντα τὰ ὑπὸ τῶν νόμων διαγεγραμμένα (ἄρθρ. 446).

Τὸ Βαυαρικὸν νομοσχέδιον τοῦ 1822 ἐδιχοτόμησε τὸ ἔγκλημα τῆς δωροδοκίας, χαρακτηρίσαν τὴν ὑπόσχεσιν ἢ προσφορὰν δώρων ἢ οἰουδήποτε κέρδους εἰς ὑπάλληλον ἢ τοὺς οἰκείους αὐτοῦ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐπιχειρήσεως παρανόμου πράξεως ὡς ἀδίκημα ἀπευθυνόμενον κατὰ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ κράτους, περὶ οὗ πραγματεύεται ἐν τοῖς ἄρθρ. 167—171. Τὸν ἔντοχον τῆς τοιαύτης προσφορᾶς ἢ ὑποσχέσεως δώρων, ἐὰν μὲν ἐτελέσθῃ ἀδίκημα εἰδικῶς προνοούμενον ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου, τιμωρεῖ ὡς συναυτουργὸν αὐτοῦ, ἐὰν δὲ ὁ δωροδοκηθεὶς ὑπάλληλος πρὸς ἐβῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν πράξεως ἀντιβαίνουσας εἰς τὰ τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ καθήκοντα διὰ φυλακίσεως ἐνὸς ἔτους, ἄλλως διὰ χρηματικῆς ποινῆς (ἄρθρ. 168). Ὅπως καὶ ὁ Βαυαρικὸς νόμος παραδέχεται τὸ ἀτιμώρητον τοῦ καταγγελλαντος τὴν ὑπ' αὐτοῦ γενομένην δωροδοκίαν (ἄρθρ. 170).—Ὡς παράβασιν δὲ τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἢ ὑπηρετῶν ἔχαρακτήριζε τὴν ἀποδοχὴν δώρων ἢ οἰουδήποτε κέρδους πρὸς ἐπιχειρήσιν ἢ παράλειψιν πράξεως ἀναγομένης εἰς τὰ καθήκοντα αὐτῶν (ἄρθρ. 325—326), ἢ ἔνεκα ἐπιχειρηθείσης ἤδη πράξεως (ἄρθρ. 327).

Τὰ ἐπόμενα Βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1827 (ἄρθρ. 324—326), καὶ 1831 (ἄρθρ. 373—375) ἐτροποποίησαν καθ' ὅλα κληρίαν τὸ σύστημα τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1822, θεωρήσαντα, ὅτι ἡ δωροδοκία, ἡ συνισταμένη εἰς προσφορὰν ἢ ὑπόσχεσιν δώρων εἰς δημόσιον ὑπάλληλον, ὅλως ἀδικαιολογήτως ἔχαρακτήρισθῃ ὑπὸ τῶν συντακτῶν τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1822 ὡς πράξις κατὰ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Κράτους. Ὁ ἰδιώτης

ὁ προσφέρων ἢ ὑποσχόμενος δῶρα εἰς τὸν δημόσιον ὑπάλληλον, ἐὰν κατορθώσῃ νὰ παρακινήσῃ αὐτὸν εἰς τὴν παράβασιν τῶν τῆς ὑπηρεσίας καθηκόντων, εἶναι κυρίως ὁ συναιτιος ἢ συνεργὸς τῆς ὑπ' αὐτοῦ τελεσθείσης ἀξιοποίνου πράξεως, διότι ἄνευ τῆς προσφορᾶς τῶν δώρων ὁ δημόσιος ὑπάλληλος δὲν δύναται νὰ κατασταθῇ ἔνοχος τοῦ ἐγκλήματος τῆς δωροδοκίας, διὰ τὸν λόγον αὐτὸν συμπεριέλαβον μεταξὺ τῶν παραβάσεων τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν καὶ τὴν προσφορὰν ἢ ὑπόσχεσιν δώρων ἢ οἴσουδήποτε κέρδους παρ' ἰδιώτου πρὸς ὑπάλληλον. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διατάξεων τῶν εἰρημένων νομοσχεδίων ἀνεγράφησαν οἱ ὅρισμοί τῶν περὶ δωροδοκίας ἄρθρων τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου, ὅστις ἐκτὸς τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων συμπεριέλαβε καὶ τοὺς ἐνόρκους κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου.

Ὡς δωροδοκίαν ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ τῆς λέξεως σημασίᾳ χαρακτηρίζει ὁ ἡμέτερος νόμος τὴν δωροληψίαν, ἥγουν τὴν ἀποδοχὴν ἢ λῆψιν δώρων, καὶ τὴν δωροδοσίαν ἢ τὸν δεκασμὸν, ἥτοι τὴν προσφορὰν ἢ χορήγησιν δώρων ¹⁾.

Καὶ περὶ μὲν τῆς δωροληψίαςπραγματεύεται ἐν τοῖς ἄρθροις 456. 457. 458, περὶ δὲ τῆς δωροδοσίας ἢ τοῦ δεκασμοῦ ἐν ἄρθρ. 459. Περὶ ἐκάστης τῶν περιπτώσεων γενήσεται ἰδιαιτέρως λόγος.

¹⁾ Ἐν τῷ Ἀττικῷ δικαίῳ κατὰ τὸν Πολυδεύκην (VIII, 42), πρὸς καταδίδωσιν τῆς μὲν δωροδοκίας εἰσῆγετο ἡ γραφὴ δώρων ἢ δωροδοκίας, τῆς δὲ δωροδοσίας ἡ γραφὴ δεκασμοῦ (ἄρ. καὶ Ἀποκρατίωνα καὶ Σουῖδαν ἐν λ. δώρων γραφή). Ἡ διάκρισις ὅμως αὕτη τῶν γραφῶν δὲν μνημονεύεται ἐν τοῖς κλασικοῖς συγγραφεῦσιν. Heffter *Altgriechische Gerichtsverfassung* σελ. 154. Πιθανῶς ἡ δὲ δώρων γ ρ α φ ἢ εἰδήλου ἐν γένει μὲν τὴν ἐπὶ δωροδοκίᾳ κατηγορίαν, εἰδικώτερον δὲ τὴν κατὰ τοῦ δεχομένου τὰ δῶρα. Platner *Der Process und die Klagen bei den Attikern*. II σελ. 155.

Β'.) Περὶ Δωροληψίας.

Ὑποκείμενον τοῦ ἐγκλήματος εἰσὶν οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ¹⁾, καὶ οἱ ἑνορκοί.

Οἱ ἑνορκοὶ δὲν ἀνήκουσι μὲν εἰς τὴν τάξιν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἀλλ' ἐκ τοῦ νόμου καλοῦνται εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν ἔργων δικαστικῶν σπουδαιοτάτων, διὸ καὶ πρὸς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ἐξομοιοῦνται.

Ὡς ἐνόρκους θεωρητέον οὐ μόνον τοὺς κληρωθέντας πρὸς ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως κατὰ τὴν δικάσιμον, ἀλλ' ἅπαντας τοὺς ἐγγεγραμμένους ἐν τοῖς καταλόγοις, ἐκ τῶν ὁποίων ἐν ἐκάστη συνεδριάσει τοῦ δικαστηρίου τῶν κακουργιοδικῶν γίνεται ἡ κλήρωσις ²⁾.

Τὸ μέσον, δι' οὗ ἐκτελεῖται τὸ ἀδίκημα εἰσὶ δῶρα ἢ ἀμοιβή, ἢ ὑπόσχεσις δῶρων ἢ οἰουδήποτε κέρδους.

Τὰ δῶρα ἢ ἡ ἀμοιβή δύνανται νὰ συνίστανται ἢ εἰς τὴν παροχὴν οἰουδήποτε ἀντικειμένου, ἐπὶ σκοπῷ δωρεᾶς αὐτοῦ, ἢ εἰς τὴν χορήγησιν χρηματικοῦ ποσοῦ. Τὸ δὲ κέρδος ἀποτελεῖται ἐκ παντὸς εἶδους ὠφελείας, προσγενομένης εἰς τὸν δωροδοκούμενον ὑπάλληλον ἢ τὸν ἑνορκον, ἢ προσδοκωμένης συνεπειᾶ τῆς δοθείσης ὑποσχέσεως. Ὅθεν ὡς κέρδος δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἢ πώλησις πρὸς αὐτὸν πράγματος πολυτίμου ἐπὶ εὐτελεῖ τιμῇματι, ἢ ἡ χορήγησις ἀνευ ἀποζημιώσεως ὑπηρεσίας, δι' ἣν δικαιοῦται τις νὰ λαμβάνῃ μισθόν. Τέλος καὶ αὐταὶ αἱ εἰς τρόφιμα χορηγούμεναι παροχαί, ἀνευ καταβολῆς τοῦ τιμήματος, δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς δῶρα.

Τὸ ποσὸν ἢ ἡ ἀξία τοῦ δοθέντος ἢ ὑποσχεθέντος δώρου ἢ

¹⁾ Ποίους δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς δημοσίους ὑπαλλήλους εἵπομεν ἤδη ἐν Τόμ. Β' σελ. 115.

²⁾ Stenglein Strafgesetzb. ἀρθρ. 367 σελ. 459. — Weiss Commentar ἀρθρ. 367 σελ. 282.

τῆς ἀμοιβῆς δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. Ὅσονδ' ἴποτε καὶ ἂν ᾖ τοῦτο, ἡ πρᾶξις χαρακτηρίζεται ἀξιόποινος, ὁσᾷκις ὁ δημόσιος ὑπάλληλος δὲν δικαιούται ὑπὸ τοῦ νόμου ἢ τοῦ κανονισμοῦ τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ πρὸς ἀπόληψιν ἀμοιβῆς, ἡ δὲν ἐπιτρέπεται αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς ἢ ἀποδοχῇ τοῦ δώρου.

Τὰ δῶρά, ἡ ἀμοιβὴ καὶ τὸ κέρδος πρέπει νὰ ὦσι τοιαύτης φύσεως, ὥστε ἀμέσως νὰ συσχετίζωνται πρὸς τὰ ὑλικά αὐτοῦ συμφέροντα, καὶ δι' αὐτῶν νὰ ἐπέρχεται ἡ αὔξησις τῆς περιουσίας αὐτοῦ.

Ἀναγκαία καὶ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀδικήματος πηγάζουσα προϋπόθεσις ἐστὶν ἡ δολία προαίρεσις τοῦ δωροληπτῆ τοῦ ὑπαλλήλου ἢ ἐνόρκου, ἥτις ὑφίσταται, ὁσᾷκις λαμβάνουσι τὰ δῶρα ἢ ἀποδέχονται τὰς περὶ δώρων ὑποσχέσεις ἐν γνώσει ὄντες, ὅτι ἡ δωροδοκία γίνεται πρὸς αὐτοὺς ὡς δημοσίους ὑπαλλήλους καὶ ἔνεκα τῶν ἔργων τῆς ὑπηρεσίας ἢ ὡς ἐνόρκους. Σκοπὸς δὲ αὐτῆς πρέπει νὰ ᾖ ἡ ἐκτελέσις ἢ παραλείψις πράξεώς τινος τῆς ὑπηρεσίας, ἢ ἡ ἐπιχειρήσις ἢ παραλείψις πράξεως ἀντικειμένης εἰς τὰ καθήκοντα τῆς ὑπηρεσίας ἢ εἰς τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ ἐνόρκου πρὸς ὄφελος ἄλλου ἢ πρὸς βλάβην τῆς ἐπικρατείας ἢ ἰδιώτου.

Συνδυάζων ὁ νόμος τὸν σκοπὸν, ἐφ' ᾧ ἐγένετο ἡ δωροληψία, μετὰ τῆς ἐκάστοτε ἐνεργείας τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ἀδικήματος καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν διαβαθμίζων τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως διακρίνει τὰς ἐξῆς περιπτώσεις·

1) Τὴν δωροληψίαν τὴν γενομένην ὑπὸ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων διὰ νὰ ἐκτελέσωσιν ἢ νὰ παραλείψωσι πρᾶξιν τινὰ ἐκ τῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀναγομένων. Τοιαῦται πρᾶξεις εἰσὶν ἅπασαι αἱ ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῶν περιλαμβανόμεναι, καὶ τὰς ὁποίας δυνάμει τοῦ λειτουργήματος, ὅπερ ἐνασχοῦσι, δύνανται νὰ ἐπιχειρήσωσιν ἢ νὰ παραλείψωσιν¹⁾. Ὅθεν

¹⁾ Chauveau-Hélie Code Pénal I n° 1847. «Que faut-il entendre par un acte de la fonction ou de l'emploi? c'est un acte

ὡς ἔνοχος δωροληψίας δὲν κηρύσσεται ὁ δημόσιος ὑπάλληλος, ὅστις ἔλαβε δῶρόν τι ἕνεκα πράξεως ὅλως ἀσχέτου πρὸς τὰ δημόσια αὐτοῦ καθήκοντα ¹⁾).

Ἡ περίπτωσις αὕτη ὡς προϋπόθεσιν ἔχει τὴν ἐκτέλεσιν ἢ παράλειψιν πράξεώς τινος νομίμου, τὸ δὲ ἀξιοποιῶν τοῦ ἀδικήματος ἐγκρίνεται οὐχὶ ἐν τῇ ἐκτελέσει αὐτῇ ἢ τῇ παραλείψει τῆς πράξεως, ἀλλ' ἐν τῇ ἀποδοχῇ τῶν δώρων ἢ τῆς ὑποσχέσεως τῶν δώρων, ἥτις ἐγένετο, ὅπως προβῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἢ τὴν παράλειψιν τῆς πράξεως.

Εἶναι δὲ ὅλως ἀδιάφορον, ἐὰν ὁ λαβὼν τὰ δῶρα ὑπάλληλος ἢ ὁ ἀποδεχθεὶς τὴν ὑπόσχεσιν αὐτῶν προσέβῃ ἢ μὴ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἢ παράλειψιν, διότι κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις θεωρεῖται ὡς τετελεσμένον τὸ ἀδίκημα ²⁾, καὶ ὁ ἔνοχος τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν.

commis dans l'exercice des fonctions, un acte qui fait partie des attributions légales du fonctionnaire, en un mot un acte de sa compétence». Το ζήτημα, ἐὰν κατὰ τοὺς κανονισμοὺς τῆς ὑπηρεσίας ἐπετρέπετο ἢ ἐπεβάλλετο τοῖς ὑπαλλήλοις ἡ ἐπιχείρησις ἢ ἡ παράλειψις τῆς πράξεως οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν. Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 331 n° 5.

¹⁾ Οἷον ἐὰν ὑπάλληλός τις τυγχάνῃ ὢν πληρεξούσιος πρὸς διαχείρισιν τῶν ὑποθέσεων φίλου ἀποδημοῦντος καὶ πρὸ αὐτοῦ, δι' ἀμοιβὴν τῶν φροντίδων αὐτὸν καταβάλλει, λαμβάνει δῶρόν τι. — Häberlin Criminalrecht IV σελ. 387. — Stenglein Commentar ἀρθρ. 366 n° 9. — Οὐδεμίαν δὲ ἔχει σημασίαν ἡ ἐσφαλμένη αὐτοῦ πεποίθησις, ὅτι ἡ δωροδοκία ἐγένετο διὰ πρᾶξιν τῆς ὑπηρεσίας του. — Chauveau-Hélie Code Pénal I n° 1851.

²⁾ Οἱ Γάλλοι διάφορον δίδουσι λύσιν, διακρίνοντες τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἐκούσιως ὁ ὑπάλληλος παρητήθη τῆς ἐκτελέσεως ἢ παραλείψεως, ὅτε ἀνέγκλητος θεωρεῖται ἡ πρᾶξις, καὶ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν παρεμποδίσθη ἐξ ἀνεξαρτήτων τῆς βουλήσεως αὐτοῦ περιστάσεων, ὅτε τὴν πρᾶξιν ὡς ἀπόπειραν χαρακτηρίζουσιν. ὅρ. Chauveau-Hélie Code pénal I n° 1859. — Blanche Code pénal III ἀρθρ. 177 § 416 σελ. 698. — Ἡ λύσις αὕτη οὐτε πρὸς τὸ γράμμα τοῦ ἡμετέρου

2) Τὴν δωροληψίαν τὴν γενομένην ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ἐπιχειρῆσαι ἢ παραλείψαι τὸν δημόσιον ὑπάλληλον πράξιν τινα τῆς ὑπηρεσίας ἐναντίον τῶν ιδίων αὐτοῦ καθηκόντων πρὸς ὄφελος ἄλλου ἢ πρὸς βλάβην τῆς ἐπικρατείας ἢ ιδιώτου. Καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ προϋποτίθεται, ὅτι ἡ δωροληψία ἐγένετο πρὸς ἐπιχείρησιν ἢ παράλειψιν πράξεώς τινος σχετικῆς πρὸς τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, ἀλλ' ἐκτὸς τούτου συντρέχουσι καὶ οἱ ἐξῆς δύο ὅροι. Πρῶτον μὲν ἡ ἐπιχείρησις ἢ ἡ παραλείψις τῆς πράξεως, δι' ἣν ἐλήφθησαν τὰ δῶρα πρέπει ν' ἀντιβαίνει εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, δεύτερον δὲ ἡ ἐπιχειρητέα ἢ παραλειπτέα πράξις πρέπει νὰ ἔχη ὡς δυνατὴν ἢ ἐνδεχομένην συνέπειαν τὸ ὄφελος ἄλλου, ἢ τὴν βλάβην τῆς ἐπικρατείας ἢ ιδιώτου. Ὡς πράξις ἀντιβαίνουσα εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου (pflichtwidrige) χαρακτηρίζεται πᾶσα οἰαδήποτε ἐνέργεια αὐτοῦ ἀντικειμένη εἰς τὰς διαγεγραμμένας ὑποχρεώσεις ὑπὸ τῶν κανονιστικῶν τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ νόμων καὶ διαταγμάτων¹⁾. Πρέπει δὲ ὁ δωρολήπτης ὑπάλληλος νὰ διατελῇ ἐν γνώσει, ὅτι ἡ ἐπιχειρητέα ἢ παραλειπτέα πράξις ἐστὶ παράνομος, διότι ἡ περὶ τοῦ τοιοῦτου χαρακτῆρος τῆς πράξεως αὐτοῦ γνώσις ἀποτελεῖ οὐσιῶδες τοῦ δόλου στοιχεῖον. Ὅθεν, ἐὰν δυνηθῇ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι εὐλόγους εἶχεν αἰτίαι, ὅπως ἀγνοῇ τὸ παράνομον τῆς πράξεως, τιμωρεῖται ὡς ἐνόχος δωροληψίας διὰ πράξιν μὴ ἀντιβαίνουσαν εἰς τὰ καθήκοντα αὐτοῦ (ἄρθρ. 456 § 1)²⁾.

Καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τετελεσμένον λογίζεται τὸ ἐγκλημα ἅμα τῇ ἀποδοχῇ τῶν δώρων ἢ τῆς περὶ δόσεως αὐτῶν ὑποσχέσεως, καί, εἰ μὲν δὲν ἐξετελέσθη ἡ πράξις, ἐφ' ἣ ἐγένετο ἡ δωροδοκία, τιμωρεῖται ὁ ἐνόχος διὰ φυλακίσεως τοῦλάχιστον

νόμου συνῆδει καὶ ἀποκρούεται ὑπὸ τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρ. 458, περὶ οὗ κατωτέρω γενήσεται λόγος.

¹⁾ Anmerkungen z. Baiersch. Strafgesetzb. ἄρθρ. 355 σελ. 181 n° 4.

²⁾ Meves ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 968,

δύω ἐτῶν, εἰ δὲ προέβη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς καταγινώσκειται κατ' αὐτοῦ ἢ ποινὴ τῆς εἰρκτῆς.

3) Τὴν δωροληψίαν τὴν γενομένην οὐχὶ πρὸς ἐπιχειρήσιν ἢ παράλειψιν πράξεώς τινος μελλούσης νὰ ἐκτελεσθῇ ἀλλὰ τετελεσμένης ἤδη (ἄρθρ. 457), ὅτε, εἰ μὲν ἡ τελεσθεῖσα πράξις δὲν ἀποτελῇ παράβασιν τῶν καθηκόντων τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου τιμωρεῖται ὁ λαβὼν τὰ δῶρα ὑπάλληλος ἄνευ ἀδείας τῆς ἀρχῆς, διὰ τῆς ἐν ἄρθρ. 456 § 1. ὀριζομένης ποινῆς, τουτέστι διὰ φυλακίσεως τριῶν μηνῶν μέχρι δύω ἐτῶν, εἰ δὲ ἡ πράξις, ἐφ' ἣ ἐδόθησαν τὰ δῶρα ἀντίκειται εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, διὰ τῆς ποινῆς τῆς εἰρκτῆς (ἄρθρ. 456 § 3).

Ὡς δωρολήπτης χαρακτηρίζεται ὁ ὑπάλληλος καὶ ὁ ἑνορκος, οὐ μόνον ὅταν ἡ δωροδοκία ἐγένετο δι' ἁμέσου πρὸς αὐτὸν χορηγήσεως τῶν δώρων, ἢ δι' ὑποσχέσεως περὶ παροχῆς δώρων, ἀλλὰ καὶ ὅταν τὰ δῶρα ἐστάλησαν πρὸς αὐτὸν ἄνευ προηγουμένης εἰδήσεως, ἢ ἐδόθησαν πρὸς τινὰ τῶν οἰκείων του, παρέλειψε δὲ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν, ἀφ' ἧς ἔλαβε τὸ δῶρον ἢ ἐπληροφορήθη περὶ τῆς γενομένης εἰς τοὺς οἰκείους του δωροδοκίας νὰ παραδώσῃ τὸ δῶρον εἰς τὴν ἀστυνομικὴν ἀρχὴν ἢ νὰ καταγγείλῃ τὸν ἑνοχον τῆς πράξεως εἰς τὸ δικαστήριον. Παρελθούσης τῆς τριημέρου ταύτης προθεσμίας ἀπαράδεκτος ἀποβαίνει ἡ ἐνστάσις αὐτοῦ, ὅτι δὲν ἐδέχθη τὸ δῶρον ἢ δὲν ἐσκόπει ν' ἀποδεχθῇ αὐτὸ, ἐκτὸς ἐὰν ἀποδείξῃ, ὅτι ἐκ νομίμου αἰτίας παρεμποδίσθη εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ δώρου εἰς τὴν ἀστυνομικὴν ἀρχὴν, ἢ εἰς τὴν καταγγελίαν τῆς πράξεως (ἄρθρ. 458).

Ὡς οἰκείους (Angehörige) τοῦ ὑπαλλήλου ἢ τοῦ ἐνόρκου δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τὰ πρόσωπα, ὅσα διὰ τοιούτων συγγενικῶν δεσμῶν συνδέονται καὶ ἐν τοιαύτῃ διατελοῦσιν σχέσει, ὥστε δύνανται νὰ ἐπιδράσωσι ἐπὶ τῆς βουλήσεως αὐτῶν. Ἡ ὑπὸ τοιούτων προσώπων λῆψις τῶν δώρων δὲν ἀποτελεῖ μὲν, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐξεταζομένη, ἀξιόποινον πράξιν, διότι δὲν φέρουσι χαρακτηρὰ δημοσίου ὑπαλλήλου ἢ ἐνόρκου, ἀλλὰ τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως ἔγκειται ἐν τῇ γνώσει, ἣν ὁ ὑπάλλη-

λος ἔχει περὶ τῆς ἔνεκον ἀθεμίτου σκοποῦ καὶ χάριν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου γενομένης πρὸς αὐτὰ παροχῆς τῶν δώρων ¹⁾).

γ') Δωροδοσία ἢ δεκασμός.

Ἵποκείμενον τοῦ ἀδικήματος τῆς δωροδοσίας δύναται νὰ ᾖ οἰοσδήποτε πολίτης, εἴτε ἰδιώτης, εἴτε ὑπάλληλος, ὅστις ἀμέσως ὁ ἴδιος ἢ δι' ἄλλου ὑπόσχεται ἢ δίδει εἰς δημόσιον ὑπάλληλον ἢ ἔνορκον ἢ εἰς τοὺς οἰκείους αὐτῶν δῶρα. Ἐπομένως ἐπὶ τοῦ δεκασμοῦ δὲν ἀπαιτεῖται ὡς οὐσιῶδες προσὴν τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ἀδικήματος ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ ὡς δημοσίου ὑπαλλήλου ἢ ἐνόρκου.

Ὁ εἰς δημόσιον ὑπάλληλον ἢ ἔνορκον χορηγῶν ἢ ὑποσχόμενος δῶρα ἐστὶ συναίτιος ἢ συνεργὸς τοῦ ἀδικήματος ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν περιπτώσεων, καὶ ἡ ἐκτίμησις τῆς ἐνοχῆς αὐτοῦ ὡς καὶ ὁ προσδιορισμὸς τῆς καταγνωστέας ποινῆς ἡδύναντο νὰ γείνωσιν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενικῶν τοῦ ποινικοῦ νόμου ὁρισμῶν, ἀλλ' ὅμως ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον ἔνεκα τῶν διαφορῶν, αἵτινες ἐκ τοῦ χαρακτῆρος ἐκατέρου τῶν προσώπων ὑφίστανται, καὶ ἰδιαίτερον τινῶν ζητημάτων σχετικῶν πρὸς τὴν δωροδοσίαν ν' ἀναγραφῶσιν ἰδιαίτεροι ὁρισμοὶ περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος τῆς δωροδοσίας καὶ τῆς τιμωρήσεως αὐτῆς ²⁾).

Καὶ ἐπὶ τῆς δωροδοσίας ἀναγκαῖον στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος ἐστὶν ἡ δολία προαίρεσις τοῦ ὑπαιτίου προσώπου, ἥτις ὑφίσταται, ὅσάκις ἐν γνώσει τοῦ χαρακτῆρος τινος ὡς δημοσίου καὶ ὑπαλλήλου καὶ διὰ πρᾶξιν ὑπαγομένην εἰς τὰ τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ καθήκοντα δίδονται δῶρα ἢ ὑποσχέσεις δώρων ἐπὶ τινι τῶν ἐν τῷ νόμῳ ὀριζομένων σκοπῶν. Ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ δὲ, διαβαθμίζεται τὸ ἀξιοποινον τοῦ ἀδικήματος, διακρινομένης

¹⁾ Häberlin Criminalrecht IV. σελ. 383—386.

²⁾ Motive z. Entwurfe 1827 σελ. 416.

1) Τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἡ δωροδοσία γίνεται διὰ τινὰ πράξιν τοῦ δημοσίου ὑπάλληλου, ἢ τοῦ ἐνόρκου ἀναγομένην εἰς τὰ τῶν καθηκόντων του (an dessen amtlichen Wirkungskreise gehörigen Handlung), δηλονότι περιλαμβανομένην ἐν τῷ κύκλῳ τῶν διαγεγραμμένων ὑπὸ τοῦ νόμου καθηκόντων, καὶ μὴ ἀντιβαίνουσιν εἰς ταῦτα, διότι, ὅταν συγχρόνως διὰ τῆς δωροδοσίας ἐπιζητῇται ἡ ἐνέργεια πράξεως ἀντικειμένης εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ δημοσίου ὑπάλληλου, ὁ ἔνοχος τιμωρεῖται κατὰ τὰ ἐν τῇ ἀμέσῳ ἐπομένῃ περιπτώσει, περὶ ἧς προνοεῖ τὸ § 2 τοῦ ἄρθρ. 459, διατεταγμένα.

Τὰ εἰς τὸν δημόσιον ὑπάλληλον ἢ τοὺς οἰκελους αὐτοῦ προσφερόμενα ἢ ὑποσχεθέντα δῶρα ἢ τὸ κέρδος πρέπει νὰ ᾧσιν, ὥς καὶ ἐπὶ τῆς δωροληψίας εἵπομεν, τοιαύτης φύσεως, ὥστε νὰ διεγείρηται τὸ ὕλικόν συμφέρον τοῦ δημοσίου ὑπάλληλου, καὶ δι' αὐτῶν νὰ ἐπιζητῇται ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ, ὅθεν ὡς δωροδοσία δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ διὰ ψυχολογικῆς ἢ κατ' ἄλλον τρόπον ἐπιδράσεως ἐπὶ τινος ὑπάλληλου γενομένη προσπάθεια πρὸς ἐπιτυχίαν οἰουδήποτε σκοποῦ 1).

Ἡ πρᾶξις θεωρεῖται τετελεσμένη, καὶ τε ἐδέχθη καὶ τε ἀπέρριψεν ὁ ὑπάλληλος ἢ ὁ ἔνοχος τὸ δοθὲν ἢ ὑποσχεθὲν δῶρον. Κατὰ τοῦ ἐνόχου δὲ ἐπιβάλλεται ποινὴ χρηματικὴ ἴση πρὸς τὸ διπλάσιον τῆς ἀξίας τοῦ δοθέντος ἢ προσεσχεθέντος δώρου καὶ, εἴαν ἡ ἀξία αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ἐξευρεθῇ εἰς χρήματα, ὑποβάλλεται εἰς χρηματικὴν ποινὴν τοῦλάχιστον πεντήκοντα δραχμῶν 2).

1) Ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς δωροδοσίας ἀποκλείονται διὰ τὸν εἰρημένον λόγον αἱ διὰ παρακλήσεων, ἢ διὰ συστάσεων γινόμεναι ἐνέργειαι, ὡς καὶ ἡ εἰς δημόσιον τινὰ ὑπάλληλον ἐκδήλωσις τῆς ἰδιαίτης εὐνοίας ἢ ἡ ἐκουσία εἰς τὰς ὁρέξεις αὐτοῦ παράδοσις κύρης ἢ γυναικός. Habelerlin Criminalrecht IV. σελ. 385.

2) Τὴν ὑπὸ τοὺς ὅρους τῆς περιπτώσεως ταύτης γενομένην δωροδοσίαν δὲν τιμωρεῖ ὁ Γερμανικὸς ποινικὸς νόμος. Ἐπίσης καὶ ὁ δι' αὐτοῦ

2) Τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν ἡ δωροδοσία ἐγένετο ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ἀποπλανῆσαι τὸν ὑπάλληλον ἢ τὸν ἔνορκον εἰς πράξιν τινα ἐναντίον τῶν καθηκόντων του, ἐπιζητεῖται δὲ δι' αὐτῆς ἢ ἀθέμιτος ὠφέλεια τοῦ δωροδοκοῦντος ἢ τρίτου τινός, ἢ δύναται νὰ προέλθῃ βλάβη τῆς ἐπικρατείας ἢ ἰδιώτου.

Ὡς στοιχεῖον χαρακτηριστικὸν τῆς δολίας προαιρέσεως τοῦ δεκάζοντος τὸν δημόσιον ὑπάλληλον λογίζεται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ γνῶσις αὐτοῦ, ὅτι ἡ πράξις, εἰς ἣν ἐπιζητεῖ νὰ ἀποπλανήσῃ τὸν δημόσιον ὑπάλληλον εἶναι ἀθέμιτος. Ἐάν ἐπομένως δυνηθῇ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι διετέλει ἐν δεδικαιολογημένη ἀγνοίᾳ περὶ τοῦ ἀθεμίτου τῆς πράξεως, ὁ δόλος αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν δωροδοσίαν ὑφίσταται, ἀλλ' ὅμως ὡς πρὸς τὸν εἰδικὸν αὐτοῦ χαρακτηρισμὸν ἁλλοιοῦται, καὶ ἡ δωροδοσία ὑπάγεται εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ § 1 τοῦ ἀρθρ. 459, περὶ οὗ ἐν τῇ προηγουμένη περιπτώσει ἐγένετο λόγος ¹⁾).

Ἡ ποινὴ τοῦ ἐνόχου ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὀρίζεται, γινομένης τῆς ἐξῆς διαστολῆς. Εἰ μὲν δὲν ἐπῆλθεν τὸ μελετηθὲν ἀποτέλεσμα, τοῦτέστι δὲν ἐξετελέσθη ἡ πράξις, ἐφ' ἣ ἐγένετο ἡ δωροδοσία, τιμωρεῖται, καταγινωσκομένης κατ' αὐτοῦ χρηματικῆς ποινῆς ἴσης πρὸς τὸ διπλάσιον τῆς ἀξίας τοῦ δοθέντος ἢ καθομολογηθέντος δώρου καὶ φυλακίσεως τὸ πολὺ δύο ἐτῶν ²⁾), εἰ δὲ ἐξετελέσθη ἡ πράξις, πρὸς τῇ εἰρημένη χρηματικῇ ποινῇ, καταγινώσκειται φυλάκισις τοῦλάχιστον ἐνός ἐτους.

καταργηθεῖς Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1861 δὲν ἐθεώρει τιμωρητέαν.

¹⁾ Ἡ ἄγνοια τοῦ δωροδότη περὶ τοῦ ἀθεμίτου τῆς πράξεως ἀποκρούεται, ὅταν αὐτὸς ὁ ὑπάλληλος ὑπέδειξεν, ὅτι ἡ πράξις φέρει τοιοῦτον χαρακτήρα, δὲν δύναται δὲ νὰ ἀντιτάξῃ, ὅτι ἐκ πλάνης ὡς ἀθέμιτος ἐχαρακτηρίσθη ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου. Meves ἐν Holtzendorff's Handb. III, σελ. 968.

²⁾ Ἡ περίπτωσις αὕτη ὡς καὶ ἡ ἐν τῷ § 1 τοῦ ἀρθρ. 459 μνησνευομένη, καθ' ἣν δὲν ἀπεδέχθη ὁ ὑπάλληλος τὰ προσνεχθέντα δῶρα ἢ τὰς περὶ αὐτῶν ὑποσχέσεις ἀποτελοῦσι κυρίως ἀπόπειραν τοῦ ἀδικήματος, εἰδικῶς προνοουμένην καὶ τιμωρουμένην.

Κατὰ τὴν εἰδικὴν τοῦ ἄρθρ. 460 διάταξιν, ἐκτὸς τῶν κατὰ τῶν ἐνόχων ἐπὶ δωροδοκία καταγινωσκομένων ποινῶν, διατάσσεται ἡ δήμευσις τοῦ δοθέντος ἢ καθομολογηθέντος δώρου πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου τῶν πτωχῶν τοῦ τόπου, ἐνθα κατοικεῖ ὁ δημόσιος ὑπάλληλος ἢ ὁ ἔνορκος, πρὸς δωροδόκησιν τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἀπόπειρα, ἢ ὅστις ἐδωροδοκῆθη.

Ἐν ἄρθρῳ 460 δὲν ὑπάρχει εἰδικὸς τις χαρακτηρισμὸς τῶν δώρων, ὥστε, εἴτε εἰς χρήματα συνίστανται, εἴτε εἰς πράγματα κινητὰ ἢ ἀκίνητα ¹⁾ ἀπαγγέλλεται ἡ δήμευσις αὐτῶν, διὰ τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως (Π. Ν. ἄρθρ. 20) ²⁾.

Τῶν ὑπαλλήλων τῶν ἐχόντων ἰσόβιον καὶ διαρκῆ ὑπηρεσίαν ἡ κατοικία ὀρίζεται ἐκ τοῦ τόπου τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν. Ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς ὑπαλλήλους ὡς καὶ τοὺς ἐνόρκους ἡ κατοικία προσδιορισθῆσεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενικῶν ὁρισμῶν τοῦ Ἀστικοῦ νόμου καὶ τῆς Πολιτικῆς δικονομίας ³⁾.

4) Ἑκταπίσεις.

* Ἀρθρ. 461.

Δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες ἐξ ἰδιοτελείας εἰσπράττουσιν ἀπὸ ἰδιώτην τινὰ φόρους, δασμοὺς, τέλη, δικαιώματα χαρτοσήμων, δικαστικὰ ἔξοδα, ἢ ἄλλα δημόσια φορολογήματα, τὰ ὅποια οὗτος δὲν χρεωστεῖ παντάπασι, ἢ δὲν ὀφείλει νὰ πληρώσῃ κατὰ τὴν ἀπαιτουμένην

¹⁾ Blanche Code pénal III ἄρθρ. 180 § 437.

²⁾ Τόμ. Α'. σελ. 60.

³⁾ Ἀστικοῦ νόμου ἄρθρ. 93.— Οἰκονομίδου Ἐγχειρίδιον πολ. δικ. § 33 σελ. 106.— Ὁρθωτέρα ἐστὶν ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 180 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου, καθ' ἣν ἡ δήμευσις γίνεται πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου τῶν πτωχῶν τοῦ τόπου, ἐνθα ἐξετελέσθη τὸ ἀδίκημα. Ὁ Γερμανικὸς ποιν. νόμος (ἄρθρ. 335) ὀρίζει τὴν δήμευσιν τοῦ δοθέντος δώρου ἢ τῆς ἀξίας αὐτοῦ πρὸς ὄφελος τοῦ κράτους.

παρ' αὐτῶν ποσότητα, τιμωροῦνται. — 1) μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ καμμία τῶν εἰς τοὺς ἀκολούθους ἀριθμοὺς 2 καὶ 3 ὀριζομένων ἐπιβαρυντικῶν ἰδιοτήτων. — 2) μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν, ἐὰν ὁ ὑπάλληλος πρόκηται νὰ τιμωρηθῇ ἢ ἐνεκα τριῶν τοιούτων πράξεων συγχρόνως, ἢ κατ' ἐπανάληψιν μετὰ προηγηθεῖσαν τιμώρησιν. — 3) μὲ εἰρκτὴν, ἐὰν τοιαύτη πράξις ἔγεινε μὲ μηχανορραφίαν δι' ἀπάτης ἢ διὰ ψευδῶν παραστάσεων.

* *Αρθρ. 462.*

Αἱ αὐταὶ ποιναὶ ἐπιβάλλονται καὶ κατ' ἐκείνων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, οἵτινες ἀφίνουσι τὴν εἰσπραξίν τῶν εἰρημένων φόρων, ὅποιοιδήποτε ὄνομα καὶ ἂν φέρουσιν οὗτοι, εἰς τοὺς παρ' αὐτῶν διοριζομένους γραφεῖς ἢ συμβοητοὺς, ἐὰν προῆλθεν ἐντεῦθεν οἰαδήποτε ἐκ τῶν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀναφερομένων καταπίεσεων, καὶ καθ' ὅσον τοῦτο ἔγεινεν ἐν γνώσει τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου πρὸς ἴδιον αὐτοῦ ὄφελος, ἢ πρὸς τὸ τῶν γραφῶν ἢ συμβοηθῶν. — Οἱ γραφεῖς καὶ συμβοητοὶ τιμωροῦνται πάντοτε μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ δύο ἐτῶν, ἐκτὸς ἐὰν αἱ συνοδεύουσαι τὴν πράξιν περιστάσεις ἐπαυξάνουσαι τὸ βάρος αὐτῆς, τὴν καθιστῶσι κακούργημα.

α') Ἐν γένει.

Τὸ ἀδίκημα τῆς καταπίεσεως, ὡς ἐν τοῖς ἄρθροις 461 καὶ 462 διαγράφεται, ἀπατέλει ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ ποινικῇ νομοθεσίᾳ ἰδιαιτέραν περίπτωσιν τοῦ *crimen repetundarum*¹⁾· ἐτιμωρεῖτο

¹⁾ Lex 12 Cod. (12.19. de prox. sacr. serin.). Lex 4. Cod. (12.26 de cast. et min.). Lex. 2.4. (3. 2 de sport.). Lex 2 § 12 Cod. (1.27 de offic. praef. prael. Afr.). Rein Criminalrecht Römer σελ. 634.

δὲ ὁ εἰσπράττων τέλη ἀνώτερα τῶν νενομισμένων ἢ ὁ ἐπιτρέπων τὴν εἰσπραξίν τοιούτων τελῶν πολιτικὸς ἢ στρατιωτικὸς ἄρχων διὰ τῆς ὑποχρέωσεως πρὸς ἀπόδοσιν τοῦ τετραπλασίου αὐτῶν, ὧν τὸ μὲν ἐν τέταρτον ἀπεδίδετο τῷ ὑποστάντι τὴν ζημίαν, τὰ δὲ τρία τέταρτα εἰσεφέροντο τῷ φύσκῳ ¹⁾).

Τὸ τοιοῦτον ἀδίκημα, *concession* παρὰ τοῖς Γάλλοις καλούμενον καὶ ὡς ἰδιαιτερον εἶδος τῆς *Forfaiture des fonctionnaires publics* χαρακτηριζόμενον, προβλέπεται ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 174 τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου, τροποποιηθέντος διὰ τοῦ νόμου τῆς 13 Μαΐου 1863, καὶ κηρύσσοντος ἔνοχον αὐτοῦ πάντα δημόσιον ὑπάλληλον, ὅστις ὁ ἴδιος ἀμέσως ἢ διὰ τῶν συμβοηθῶν αὐτοῦ, εἰσπράττει φόρους ἢ τέλη μὴ νενομισμένα, ἢ καθ' ὑπερβάσιν τοῦ νενομισμένου ποσοῦ. Ἐπίσης καὶ ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 ἐν ἄρθρ. 449 περιεῖχεν ἰδιαιτέρους ὁρισμοὺς περὶ τῆς καταπίεσεως, συνισταμένης εἰς τὴν ἐπιβολὴν φόρων ἀνωτέρων τῶν πραγματικῶς ὀφειλομένων, ἢ εἰς τὴν εἰσπραξίν ποσότητος καθ' ὑπερβάσιν τῶν νενομισμένων ὄρων. Τὸν ἔνοχον τῆς τοιαύτης πράξεως ὑπεχρέου εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ παθόντος, καὶ ἐτιμῶρει διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἀποβολῆς. Τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρου 449 λεπτομερέστερον διετύπωσαν τὰ Βαυαρικὰ νομοσχέδια τοῦ 1822, 1827 καὶ 1831 ²⁾, κατ' ἀπομίμησιν τῶν ὁποίων ἀνεγράφησαν ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ οἱ ὅρισμοι τῶν ἄρθρων 461 καὶ 462 ³⁾.

β') Στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος καὶ ποινῆ.

Ὑποκείμενον τοῦ ἀδικήματος εἰσὶν οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι,

¹⁾ Νεαρ. 124 κερ. γ'.

²⁾ Νομοσχεδίου 1821 ἄρθρ. 331. 332. — 1827 ἀ.θρ. 327. 328. — 1831 ἄρθρ. 376. 377.

³⁾ Ἄρθρ. 7. λογιστικοῦ νόμου τῆς 1 Ὀκτωβρ. 1852.

ἢ οἱ γραφεῖς, ἢ οἱ συμβολητοὶ αὐτῶν, εἰς οὓς ἐκεῖνοι ἐπιτρέπουσι τὴν ἐνέργειαν τῶν τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν καθηκόντων. Οὐσιώδης ὁρος τοῦ ἀξιόποινου τῆς πράξεως, καθ' ὑποκειμένον ἐστὶν ἡ παράβασις τῶν καθηκόντων τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, ὅθεν ἔνοχος τοῦ ἀδικήματος τῆς καταπίσεως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ μὴ φέρων χαρακτῆρα δημοσίου ὑπαλλήλου ἢ ὁ μὴ ἐξομολούμενος δι' εἰδικῶν ὁρισμῶν τῶν νόμων πρὸς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους ἢ ὑπηρετας ¹⁾).

Ἡ ἀξιόποινος ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου πρέπει νὰ περιστρέφεται εἰς τὴν παρ' ἰδιώτου εἰσπραξίν φόρων, δασμῶν, τελῶν, δικαιωμάτων χαρτοσήμου, δικαστικῶν ἐξόδων ἢ ἄλλων δημοσίων φόρολογημάτων. Ἡ εἰσπραξις αὕτη πρέπει νὰ ᾖ παράνομος, καὶ ὡς τοιαύτη λογίζεται, ὅταν ὁ ἰδιώτης ἢ δὲν ὀφείλῃ παντάπασιν τὸ εἰσπραχθὲν ποσόν, ἢ δὲν ὀφείλῃ ἀλόκληρον τὸ παρ' αὐτοῦ αἰτηθὲν καὶ ληφθὲν. Ἐκτὸς δὲ τούτου σκοπὸς τῆς τοιαύτης παρανόμου εἰσπραξέως πρέπει νὰ ᾖ ἡ ὠφέλεια τοῦ ἐνεργήσαντος αὐτήν. Ὅθεν ὡς ἔνοχος καταπίσεως δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ ὑπάλληλος, ὅστις ἐκ πλάνης ὑπεχρέωσε πολίτην τινὰ εἰς καταβολὴν φόρου μὴ ὀφειλομένου ἢ ἀνωτέρου ποσοῦ τοῦ νομομισμένου, τὰ δὲ οὕτως εἰσπραχθέντα κατελόγισεν εἰς ὄφελος τοῦ Δημοσίου ταμείου ²⁾).

Ἐπὶ καταπίεσει καταδιώκεται καὶ τιμωρεῖται ὁ δημοσίος ὑπάλληλος, οὐ μόνον ὁσάκις αὐτοπροσώπως τὴν παράνομον εἰσ-

¹⁾ Τοιοῦτοι λ. χ. εἶσι κατὰ τὸ Διάταγμα τῆς 7 Φεβρ. 1835 περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων οἱ μνηύτορες καὶ ποινῆτορες. Κατὰ τὸν Νόμον ΣΟΖ' τῆς 7 Ἀπριλίου 1855 περὶ βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεως τῶν ἐγγείων φόρων (ἄρθρ. 72 καὶ 66) οἱ ἐπιστάται καὶ οἱ ἐπὶ τῆς βεβαιώσεως ὑπάλληλοι.

²⁾ Stenglein Commentar ἄρθρ. 376 n° 3. — Meves ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 1001. — Ὁ Γαλλικὸς ποιν. νόμος θεωρεῖ τὴν πράξιν ἀξιόποινον, καὶ ὅταν τὰ καθ' ὑπέρβασιν ληφθέντα κατελογίσθησαν εἰς ὄφελος τοῦ δημοσίου ταμείου. Chauveau-Hélie Code Pénal I n° 1806.

πραξιν τῶν δημοσίων φορολογημάτων καὶ τελῶν ἐνήργησεν, ἀλλὰ καὶ ὁσάκις ἡ τοιαύτη παράνομος εἰσπραξις ἐγένετο ὑπὸ τῶν γραφῶν ἢ συμβοληθῶν αὐτοῦ, ἐν γνώσει τοῦ ἰδίου καὶ πρὸς ὄφελος ἢ αὐτοῦ, ἢ τῶν ἐπιχειρησάντων τὴν εἰσπραξιν προσώπων. Ἄλλ' οἱ τοιοῦτοι συμβοληοὶ ἢ γραφεῖς πρέπει νὰ ᾧσιν ὑπ' αὐτοῦ διωρισμένοι, οὐχὶ δὲ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀμέσως, ὅτε πᾶσα παρ' αὐτῶν παράνομος εἰσπραξις φόρων ἢ τελῶν, ἔστω καὶ ἐν γνώσει τοῦ προϋσταμένου γενομένη, ὁσάκις δὲν συντρέχουσιν οἱ ὅροι τῆς συναυτουργίας, δὲν συνεπιφέρει τὴν τιμώρησιν αὐτοῦ διὰ τῶν ἐν ἄρθρῳ 461 ὀριζομένων ποινῶν¹⁾.

Ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς καταπίεσεως δὲν θεωρεῖται ἡ ἀπάτη. Ἡ καταπίεσις δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ καὶ ὅταν ὁ ἰδιώτης δι' οἰοῦδὴποτε τρόπου καταναγκάζεται εἰς τὴν πληρωμὴν μὴ ὀφειλομένου ἢ ἀνωτέρου τοῦ νομίμου τέλους, ἐν γνώσει ὧν, ὅτι τοιοῦτον δὲν ὀφείλει²⁾. Ὅσάκις ἡ καταπίεσις δὲν ἐκτελεῖται δι' ἀπάτης, ἡπιώτερον τιμωρεῖται ὁ ἔνοχος, διότι καὶ εὐκολώτερον τὸ ἀδίκημα ἀνακαλύπτεται, καὶ πιθανωτέρα εἶναι ἡ καταδιώξις τοῦ ἐνόχου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐπιβάλλεται κατὰ τοῦ ἐνόχου ὑπαλλήλου φυλάκισις τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν. Ἐπιτείνεται δὲ ἡ ποινὴ αὕτη, καταγινωσκομένης φυλακίσεως τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν, ἕνεκα συρροῆς τριῶν καταπίεσεων, ἢ ἕνεκεν ὑποτροπῆς. Ἄλλ' ὅμως ἐνδεχόμενον εἶναι πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἐκτελέσεως τῆς καταπίεσεως νὰ γείνη χρῆσις ἀπάτης ἢ ψευδῶν παραστάσεων, ὅτε ἕνεκα τῆς συρροῆς τῶν ἀδικημάτων αὐστηρότερον τιμωρεῖται ὁ ἔνοχος διὰ τῆς ποινῆς τῆς εἰρκτῆς (ἄρθρ. 461).

¹⁾ Ἀπόρ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 151 τοῦ 1868.

²⁾ Οὕτω λ. γ. ἐὰν ὑπάλληλός τις λαμβάνῃ τέλος ἀνωτέρου τοῦ νομίμου, ἐπαφελούμενος τῆς σπουδῆς, ἣν ἔχει ὁ φορολογούμενος, ὅπως συλλέξῃ τὸ ταχύτερον τοὺς ἐν τοῖς ἁλωνίοις καρποὺς αὐτοῦ, ἢ ἀπειλῶν τὸν φορολογούμενον ὅτι θέλει ὑποχρεώσει αὐτὸν ν' ἀπαριθμῇ καὶ νὰ ζυγίσῃ ἅπαντα τὰ ἐν κιβωτίοις ἀσφαλῶς ἐναποθεθειμένα τεμάχια εὐθράστων ἐμπορευμάτων κτλ.

Κατὰ τῶν βοηθῶν καὶ γραφέων τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου καταγινώσκεται φυλάκισις δύω ἐτῶν, ἐκτός, καθ' ἃ ὀρίζει τὸ ἄρθρ. 462, «ἐὰν αἱ συνοδεύουσαι τὴν πρᾶξιν περιστάσεις, ἐπαυξάνουσαι τὸ βᾶρος αὐτῆς, τὴν καθιστῶσι κακουργημα». Τοῦθ' ὅπερ δύναται νὰ συμβῇ, ἐὰν ἡ καταπίσις ἐγένετο δι' ἀπάτης, ἢ διὰ ψευδῶν παραστάσεων, ὅτε ἐφαρμοστέα ἐστὶν καὶ κατ' αὐτῶν ἡ ποινὴ τῆς εἰρκτῆς κατὰ τὸ § 3 τοῦ ἄρθρ. 461.

Ἀναλύσαντες τὰ συστατικὰ στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος τῆς καταπίσεως, δυνάμεθα ἤδη ἐπακριβῶς νὰ ὀρίσωμεν κατὰ τί διαφέρει ἀφ' ἐνὸς μὲν τῆς ἐκβιάσεως, τῆς ὑπὸ δημοσίου ὑπαλλήλου τελουμένης (ἄρθρ. 369), ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς δωροδοκίας.

Ἡ ἐκβίασις ἡ ὑπὸ δημοσίου ὑπαλλήλου διαπραττομένη εὐρυτέρας ἔχει διαστάσεις, περιλαμβάνουσα πᾶν οἰονδήποτε ὄφελος, οὐτινος τὴν ἀπόληψιν ἐπιδιώκει ὁ δημόσιος ὑπάλληλος, ἀπειλῶν τὸν πολίτην διὰ παρανόμου χρήσεως τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ὡς δημοσίου λειτουργοῦ, ἐν ᾧ ἡ καταπίσις ἀναφέρεται εἰδικῶς μόνον εἰς τὴν εἰσπραξιν φόρων, ἡ δασμῶν, ἡ τελῶν, εἴτε ἄνευ ἀπειλῆς δι' ἀπάτης, εἴτε δι' ἀπειλῆς οὐχὶ οἰουδήποτε ἐν γένει κακοῦ, ἀλλὰ μόνον τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένων μέσων κατὰ τῶν δυστροπούντων φορολογουμένων.

Ἐπίσης ἡ καταπίσις διαφέρει τῆς δωροδοκίας οὐ μόνον ἐφ' ὅσον ἡ προσφορὰ τῶν δώρων γίνεται αὐθορμήτως, ἡ δὲ πληρωμὴ τοῦ μὴ νομίμου τέλους ἢ φόρου κατ' ἀνάγκην καὶ ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ¹⁾, ἀλλὰ καὶ διότι ἐπὶ μὲν τῆς δωροδοκίας τὰ προσφερόμενα ἀντικείμενα ὡς δῶρα εἰς τὸν δημόσιον ὑπάλληλον εἰσὶν ἐντελῶς ἀόριστα καὶ κατ' εἶδος καὶ κατὰ ποσὸν, ὁ δὲ προσδιορισμὸς αὐτῶν ἐξήρτηται ἐκάστοτε εἴτε ἐκ τῆς μνηομεροῦς βουλήσεως τοῦ δωροδοκοῦντος ἰδιώτου,

¹⁾ Chauveau-Hélie Code pénal I n° 1784. — Blanche Code pénal III § 378.

εἴτε ἐκ τῆς ἀμοιβαίας συναινέσεως ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς καταπίεσεως, τὰ παρὰ νόμους εἰσπραττόμενα ἀντικείμενα εἰσὶν ἐκ τοῦ νόμου ὠρισμένα, τοὔτέστιν ἢ χρήματα ἢ ἡ εἰς εἶδος τοῦ φορολογητέου ἀντικειμένου πληρωμὴ τοῦ φόρου, καὶ τὸ ποσὸν αὐτῶν δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου διαγραφομένην κλίμακα τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν φόρων ἢ τελῶν.

Β) Ἀποσιώπησις τῆς ἰδέας συμμετοχῆς.

* Ἀρθρ. 463.

Δημόσιος ὑπάλληλος, τὸν ὅποιον διαφέρει τοσοῦτον ὑπόθεσις τις, ὥστε, κατὰ τοὺς ὅρους τῆς δικονομίας, δὲν δύναται νὰ ἦναι δικαστῆς εἰς αὐτὴν, καὶ ἀποσιωπῶν ταύτην τὴν γινωστὴν εἰς αὐτὸν σχέσιν πρὸς τὸ πρᾶγμα, ἐνεργεῖ μὲ δημοσίον χαρακτῆρα κατὰ δικαστικὴν (γρ. ἀμφισβητουμένην) ἢ ἐκούσιον δικαιοδοσίαν, κατὰ πολιτικὴν ἢ ποινικὴν δίκην, κατὰ διοικητικὴν ἢ ἀστυνομικὴν ὑπόθεσιν, τιμωρεῖται.—1) μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, ἐὰν ἡ ἀποσιώπησις ἔγινεν ἐπὶ σκοπῷ ἀθεμίτου ὠφελείας τοῦ ἰδίου ἢ ἄλλου τινός, ἢ πρὸς βλάβην τοῦ Κράτους, ἢ ὁποιοῦδήποτε ἰδιώτου.—2) μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν, ἐὰν, τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ ὑπάρχοντος, κατωρθώθῃ ἡ μελετηθεῖσα ὠφέλεια, ἢ ἔγινεν ἡ βλάβη, ἢ ὁ ἔνοχος ἐπλημμέλησεν καθ' ὑποτροπήν.

Οἱ ὅρισμοί τοῦ ἀρθροῦ 463, οἵτινες ἐλήφθησαν ἐκ τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων ¹⁾, συμπληροῦσι τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν

¹⁾ Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου 1821 ἀρθρ. 333. — 1827 ἀρθρ. 329. — 1831 ἀρθρ. 378.— Ἐν τῷ Βαυαρικῷ ποιν. νόμῳ τοῦ 1813 δὲν ὑπάρχει ἀντίστοιχος διάταξις. Ἐν τῷ Γαλλικῷ ποινικῷ νόμῳ διὰ τοῦ ἀρθροῦ 183 τιμωρεῖται ὁ δικαστικὸς ἢ διοικητικὸς ὑπάλληλος, ὅστις ἐκ (ΕΡΜΗΝ. ΠΟΙΝ. ΝΟΜΟΥ. ΤΟΜ. Γ΄.) 23

48 τῆς πολιτικῆς καὶ 59 τῆς ποινικῆς δικονομίας, καὶ ἐπεκτείνουσι τὴν ἰσχὺν αὐτῶν καὶ εἰς ἄλλους ἐκτὸς τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων.

Κατὰ τοὺς ὅρους τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρ. 48 τῆς πολιτικῆς καὶ 59 τῆς ποινικῆς δικονομίας οἷςδὴποτε δικαστικὸς ὑπάλληλος, συνειδῶς ἑαυτῷ-λόγον ἐξαιρέσεως, καὶ αἰτηθείσης τῆς ἐξαιρέσεως αὐτοῦ, ἀρνεῖται τὴν ὑπαρξιν τοῦ τοιοῦτου λόγου, ὑποβάλλεται εἰς πρόστιμον εἴκοσι μέχρις ἑκατὸν δραχμῶν, εἰς ἀποζημίωσιν, εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐξόδων καὶ δύναται ποινικῶς νὰ καταδιωχθῇ. Πότε ἡ τοιαύτη ποινικὴ καταδίωξις αὐτοῦ γίνεται, ὁρίζει τὸ ἄρθρον 463, καθ' ὃ δεόν νὰ συντρέχωσιν αἱ ἐξῆς προϋποθέσεις.

1) Νὰ συμπεριλαμβανῇται μετὰξὺ τῶν εἰδικῶς κατονομαζομένων προσώπων ἐν ἄρθροισι 36 τῆς πολιτικῆς καὶ 54 τῆς ποινικῆς δικονομίας, ἥτοι νὰ ᾖ πρόεδρος, δικαστὴς, πάρεδρος, εἰσαγγελεὺς, ἀντεισαγγελεὺς ἢ δικαστικὸς γραμματεὺς.

2) Νὰ ὑφίσταται οἷσδὴποτε ἐκ τῶν λόγων τῆς ἐξαιρέσεως τῶν ἐν ταῖς ἄρθροισι 36 πολιτικῆς καὶ 54 τῆς ποινικῆς δικονομίας μνημονευομένων, διότι τὸ ἄρθρ. 463 λέγον «νὰ μὴ δύναται νὰ ᾖ δικαστὴς κατὰ τοὺς ὅρους τῆς δικονομίας», ὑπονοεῖ τὴν τε πολιτικὴν καὶ τὴν ποινικὴν ¹⁾).

φιλίας ἢ ἔχθρας ὁρμώμενος πρὸς τινὰ τῶν ἐνδιαφερομένων ἐκδίδει ὑπὲρ ἢ κατ' αὐτοῦ ἀποφασιν. Ἐκ τῶν λίαν ἀτελῶν καὶ ἀορίστων ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ λαδὼν πιθανῶς ἀφορμὴν ὃ ἡμέτερος νομοθέτης ἀνέγραψεν εὐκρινέστερον καὶ εἰδικώτερον τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρ. 463.

1) Οἱ κατὰ τὰ ἄρθρ. 36 τῆς πολιτικῆς καὶ 54 τῆς ποινικῆς δικονομίας λόγοι τῆς ἐξαιρέσεως εἰσὶν·

α') ἄμεσον ἢ ἔμμεσον συμφέρον, ἔστω καὶ πόρρωθεν, εἰς τὴν ὑπόθεσιν.

β') Συγγένεια εἰς ἀνιοῦσαν ἢ κατιοῦσαν γραμμὴν, ἢ ἐκ πλαγίου μέχρι τοῦ τετάρτου βαθμοῦ συμπεριλαμβανομένου, ἢ κηδεστεία μέχρι τοῦ δευτέρου βαθμοῦ, ὡς καὶ ἡ ὑπαρξίς γάμου, ὑφισταμένου ἢ διαλυθέντος, ἢ μνηστείας.

3) Ἡ ἀποσιώπησις νὰ προέρχεται ἐκ δολίας προαιρέσεως, ἥς σκοπός ἐστιν ἀθεμίτος ὠφέλεια τοῦ ἰδίου ἢ ἄλλου τινός, ἢ βλάβη τοῦ Κράτους ἢ οἰουδήποτε ἰδιώτου.

Ἡ πραγματοποίησις τοῦ τοιούτου σκοποῦ δὲν ἀποτελεῖ ὅρον συστατικὸν τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος, ὅπερ καὶ διὰ μόνης τῆς ἀποδείξεως τῆς ὑπάρξεως τῆς δολίας προαιρέσεως θεωρεῖται ὑφιστάμενον. Μόνον ὡς πρὸς τὴν διαβάθμισιν τοῦ ἀξιολογικοῦ διακρίνεται ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν δὲν ἐπραγματοποιήθη ἡ ὠφέλεια, ὅτε ὁ ἔνοχος τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, ἀπὸ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν κατωρρώθη ἡ μελετηθεῖσα ὠφέλεια, ἢ ἔγεινεν ἡ βλάβη, ὅτε ἐπιτείνεται ἡ κατὰ τοῦ ἐνόχου καταγνωστέα ποινὴ εἰς φυλάκισιν τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν. Ἡ αὕτη ποινὴ ἐπιβάλλεται καὶ κατὰ τοῦ ἐνόχου ὑποτροπῆς, εἴτε ἐπραγματοποιήθη εἴτε μὴ ἡ σκοπούμενη βλάβη ἢ ὠφέλεια. Ἀλλ' ἐννοεῖται, ὅτι ἐν ἡ περιπτώσει πρόκειται περὶ τιμωρήσεως τοῦ ἐνόχου ἀδικήματος καθ' ὑποτροπὴν, ἡ πραγματοποίησις τοῦ σκοποῦ τῆς βλάβης ἢ ὠφελείας χρησιμεύει ὡς λόγος ἐπιβαρύνσεως τῆς ποινῆς κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρ. 111 Π. Ν. ¹⁾.

γ') Ἰδιαιτέρα φιλία, οἰκειότης, σχέσις ἐξαρτήσεως, ἔρις, ἔχθρα.

δ') Οἰαδήποτε αὐτοῦ σύμπραξις προγενεστέρα εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῆς ὑποθέσεως, εἴτε δοθείσης συμβουλῆς ἢ γνωμοδοτήσεως, εἴτε ἀμέσως διεξαχθείσης ὑπ' αὐτοῦ ταύτης, εἴτε συνταχθείσης τῆς περὶ αὐτῆς ἀποφάσεως, εἴτε ἐνεργηθείσης τῆς ἀνακρίσεως κτλ.

ε') Ὑπόνοια ἐπὶ προσωποληψίᾳ ἔνεκα ὁμοδοξίας, ἢ ἔνεκα ἀθεμίτου μελλήσεως ἢ ἄλλης ἀθεμίτου πράξεως.

¹⁾ Ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ ἄρθρου 463 ἡδυνάτο τις ἴσως νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι μόνον ἐν τῇ περιπτώσει τῆς § 2 αὐτοῦ, τοὔτεστι ὅταν ἐπραγματοποιήθη ἡ βλάβη ἢ ἡ ὠφέλεια, προβλέπεται ἡ τιμώρησις τῆς ὑποτροπῆς, ἀλλὰ τοιαύτη τις ἐρμηνεία καταστρέφει καθ' ὅλοκληρίαν τὴν τηρητέαν ἀναλογίαν ἐν τῇ διαβαθμίσει τοῦ μέτρου τῆς ποινῆς. Ἐὰν ὑποθέσωμεν, ὅτι μόνον ἐπὶ τοῦ πραγματοποιηθέντος σκοποῦ τῆς βλάβης ἢ ὠφελείας προβλέπεται εἰδικῶς καὶ τιμωρεῖται ἡ ὑποτροπὴ διὰ

Ὡς εἵπομεν ἀνωτέρω, οἱ ὅρισμοι τοῦ ἀρθρ. 463 ἐφαρμόζονται οὐ μόνον κατὰ τῶν δικαστῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ παντός οἰουδὴποτε δημοσίου ὑπαλλήλου, ὅστις ἀποσιωπᾷ τοὺς ἐν ἀρθροῖς 36 τῆς πολιτικῆς καὶ 54 τῆς ποινικῆς δικονομίας μνημονευομένους λόγους τῆς ἐξαιρέσεως, καὶ ἐπιχειρεῖ τὴν ἐνέργειαν τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ εἰς διοικητικὴν τινα ἢ ἀστυνομικὴν ὑπόθεσιν, καθ' ἣν ὤφειλε νὰ ἀπέχῃ ἔνεκα τῶν τῆς ἐξαιρέσεως λόγων.

6) Συμμέθεξις εἰς πράγματα, μὴ συμβεβηζόμενα μετὰ τὰ ἔργα τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας.

Ἄρθρ. 464.

Με φυλάκισιν τὸ πολὺ δύο ἐτῶν καὶ μετὰ χρηματικὴν ποινὴν ἑκατὸν μέχρι διακοσίων δραχμῶν τιμωρεῖται πᾶς δημόσιος ὑπάλληλος ἢ ὑπηρέτης, ὅστις κατ' εὐθείαν ἢ πλαγίως, φανερώς ἢ κρυφίως, καὶ ἰδίως προστησάμενος ἢ ὑποβαλὼν ἄλλους, ἔλαβε χρηματικὸν ἢ ἄλλο ὅποιονδὴποτε ὄφελος εἰς πληστεριασμοὺς, μισθώσεις, ἢ ἄλλας ἐργολαβίας, τῶν ὁποίων εἶχε τὴν διοίκησιν, ἐφορείαν, ἢ διεύθυνσιν, ἢ περὶ τῶν ὁποίων ἐχρεώσται νὰ φροντίζῃ καθ' ὃν χρόνον ἐπεχείρησε τὴν πράξιν.

Ἄρθρ. 465.

Ἡ εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ὠρισμένη ποινὴ καταγινώσκειται καὶ εἰς τοὺς λαμβάνοντας κατ' εὐθείαν ἢ πλαγίως, φανερώς ἢ κρυφίως ὅποιονδὴποτε ὄφελος ἢ μετοχὴν

τῆς αὐτῆς ποινῆς, δι' ἧς καὶ ἡ κατὰ πρῶτον γενομένη ἐκτέλεσις τῆς πράξεως ὅπως περιττὴ καὶ ἄσκοπος ἐξελέγχεται ἢ τοιαύτη διάταξις τοῦ νόμου.

εἰς ὑπόθεσιν, καθ' ἣν χρεωστοῦσι νὰ πληρῶνωσιν ἢ νὰ διαγράψωσι τὴν πληρωμὴν χρημάτων, νὰ καταστρώνωσιν ἢ νὰ ἐπιθεωρῶσι τοὺς λογαριασμοὺς, ἢ νὰ συνεργῶσιν εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν αὐτῶν.

**Αρθρ. 466.*

Πᾶς ἀρχηγὸς στρατιωτικὸς, νομάρχης, ἢ ἑπαρχος, ὅστις φανερῶς ἢ κρυφίως, κατ' εὐθείαν ἢ πλαγίως λαμβάνει κατὰ τὸν τόπον ἢ τὴν ἐπαρχίαν, ὅπου ἐκτελεῖ τὰ δημόσια χρέη του, ὅποιανδὴποτε ἰδιαιτέραν μετοχὴν εἰς ἐμπόριον σίτου, ἀλεύρου, ὀσπρίων, ὀρύζης, οἴνου, ἢ ἄλλων ποτῶν, τιμωρεῖται μὲ χρηματικὴν ποινὴν τριακοσίων μέχρις ἑξακισχιλίων δραχμῶν. ἐνταυτῷ δὲ ἀποφασίζεται καὶ ἡ δήμευσις τῶν εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦτο προσδιωρισμένων ταμιευμάτων. — Ἐξαίρεται τοῦ κανόνος ἡ πώλησις καρπῶν φυομένων εἰς ἴδιον ἄγρον ἢ κτῆμα.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁρισμῶν τῶν ἀρθρῶν 175 καὶ 176 τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου ἀνεγράφησαν οἱ ὁρισμοὶ τῶν ἀρθρ. 464—466 τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου ¹⁾, δι' ὧν ἐπὶ σκοπῷ προλήψεως ἐνδεχομένων καταχρήσεων πρὸς ζημίαν τῶν τε ιδιωτῶν καὶ τοῦ κράτους, τιμωροῦνται οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι οἱ λαμβάνοντες συμμετοχὴν εἰς ἐπιχειρήσεις ²⁾ μὴ συμβιβάζομένας μὲ τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν. Αἱ τοιαῦται ἐπιχειρήσεις διακρίνονται εἰς δύο γενικωτέρας κατηγορίας. Εἰς

¹⁾ Ἐν τῷ Βαυαρικῷ νόμῳ τοῦ 1813 ὡς καὶ ἐν τοῖς νομοσχεδίοις δὲν ὑπάρχουσιν ἀντίστοιχοι διατάξεις πρὸς τιμώρησιν τοῦ τοιοῦτου ἀδικήματος.

²⁾ Ἡ ἐν τῇ γερμανικῇ ἐπιγραφῇ τοῦ τίτλου αὐτοῦ λέξις «*Ge-
sel. äfte*» δηλοῖ ἀκριβέστερον μεταφραζομένη «ἐπιχειρήσεις» καὶ οὐχὶ «πράγματα» ὡς ἔχει ἐν τῷ ἑλληνικῷ κειμένῳ.

τὴν πρώτην ὑπάγονται ἐπιχειρήσεις ἢ πράξεις, τῶν ὁποίων τὴν ἐποπτείαν, τὴν διεύθυνσιν καὶ τὸν ἔλεγχον ἔχουσιν ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων αὐτῶν οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, περὶ αὐτῶν δὲ πραγματεύονται τὰ ἄρθρα 464 καὶ 465. Εἰς τὴν δευτέραν αἱ ἐμπορικαὶ ἐπιχειρήσεις ὠρισμένων ἀντικειμένων αἱ παρ' ὠρισμένων προσώπων διενεργούμεναι, περὶ ὧν προνοεῖ τὸ ἄρθρον 466.

Διερευνῶντες τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀδικήματος ἐν ἑκατέρᾳ τῶν κατηγοριῶν παρατηροῦμεν ὅτι·

Α') Κατὰ τὰ ἄρθρ. 464 καὶ 465, ὑποκείμενον τοῦ ἀδικήματος ἐστὶν ὁ δημόσιος ὑπάλληλος ἢ ὑπρέτης, εἰς ὃν κατὰ τοὺς ὀργανικοὺς νόμους τῆς ὑπηρεσίας, ἣν διαχειρίζεται, ἐπιβάλλεται τὸ καθῆκον νὰ ἐπιβλέπῃ ἢ νὰ διεξάγῃ πλειστηριασμοὺς, μισθώσεις, ἢ ἐργολαβίας, νὰ πληρώνῃ, ἢ νὰ ἐπεθεωρῇ, ἢ νὰ ἐξελέγχῃ τοὺς λογαριασμοὺς ὑποθέσεώς τινος ¹⁾). Ἡ ἀξιόπρινος ἐνέργεια τοῦ τοιούτου ὑπαλλήλου συνίσταται εἰς τὴν ἀπόλαυσιν χρηματικῆς ὠφελείας ἢ οἰουδήποτε ἄλλου κέρδους, ἢ ἡ συμμετοχὴ αὐτοῦ εἰς τὰς τοιούτου εἵδους πράξεις, γενομένη ἢ φανερώς, ἢ κρυφίως, ἢ ἀπ' εὐθείας ἢ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, ἢ διὰ παρενθέτων προσώπων.

Τὸ ποσὸν τοῦ κέρδους ἢ τῆς χρηματικῆς ὠφελείας, ἢ τὸ μερίδιον τῆς μετοχῆς, ὅπερ λαμβάνει ὁ ὑπάλληλος, δὲν ἔχει σημασίαν τινὰ ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν ἢ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως, ἅτινα ἐγκαινται κυρίως ἐν τῇ ἀθετήσει τῶν ἐπιβεβλημένων καθηκόντων καὶ ἰδίως τῆς ὑποχρέωσης, ὅπως διατηρῇ ἀκεραίαν τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐνεργείας καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν εἰς τὰς ἀποφάσεις, δι' ἀπο-

¹⁾ Οὕτω λ.χ. ὁ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑπάλληλος, ὅστις κατὰ τὸ ἄρθρ. 975 πολ. δικ. δὲν δύναται νὰ προσφέρῃ οἰανδήποτε τιμὴν οὐδὲ νὰ κατακυρώσῃ εἰς αὐτὸν τὸ πλειστηριαζόμενον κτῆμα. Ὁ οἰκονομικὸς ἔφορος ὅρ. Διάταγμα τῆς 27 'Ιουνίου 1858 περὶ καθηκόντων τῶν οἰκονομικῶν ἐφόρων καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ὑπαλλήλων ἄρθρ. 1 § 8'. Οἱ παρὰ τῷ ἐλεγκτικῷ συνεδρίῳ ἐλεγκταὶ κτλ.

χῆς ἀπὸ πάσης ἰδιωφελοῦς ἀναμίξεως εἰς ἐπιχειρήσεις καὶ ὑποθέσεις ὑπὸ τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ ὑπαγο-
μένας.

Ὡς εἴπομεν, ἡ συμμετοχὴ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου εἰς τὰς ἀπαγορευομένας αὐτῷ πράξεις δύναται νὰ γείνη καὶ δι' ὑποβολῆς ἐτέρου προσώπου. Ὅθεν γεννᾶται τὸ ζήτημα, ἐὰν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ σύμπραξις τοῦ τοιοῦτου προσώπου ἀξιοποι-
νος, καὶ ποῖον κυρίως φέρει χαρακτῆρα. Οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς δίστανται περὶ τὴν λύσιν αὐτοῦ, καὶ τινες μὲν ἀποφαίνον-
ται, ὅτι ὁ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου προεστὼς πάντῃ ἀνεύ-
θυνός ἐστι, διότι ὡς πρὸς αὐτόν, μὴ ὄντα ὑπάλληλον, ἡ ἐπι-
χειρήσεις οἷας δῆποτε τῶν ἐν ἄρθρῳ 464 μνημονευομένων πρά-
ξεων, οἷον προσφορᾶς ἐπὶ πλειστηριασμῶν, μισθώσεως, ἢ ἐργο-
λαβίας δὲν φέρει ἀξιοποινον χαρακτῆρα¹⁾. ἀλλ' ὁροστέρα εἶναι ἀναμφισβητήτως ἡ τῶν ἀντιδοξούντων γνώμη, καθ' ἣν ὁ ἐν
γνώσει ἐπιχειρῶν, ὡς προεστὼς τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, τὴν ἐνέργειαν οἰασδήποτε τῶν ἐν ἄρθρῳ 464 μνημονευομένων πρά-
ξεων ὡς συνεργὸς αὐτοῦ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ, παρέχων τὴν ἀπαραιτήτως ἀπαιτουμένην πρὸς διεκπεραίωσιν τῆς πράξεως συνδρομὴν, καὶ ὡς τοιοῦτός ἐστι τιμωρητέος²⁾.

Ἡ ἀπόλαυσις τῆς χρηματικῆς ἢ πάσης ἄλλης ὠφελείας πρέπει νὰ γείνη καθ' ὃν χρόνον ὁ δημόσιος ὑπάλληλος ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ εἶχε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς διοικήσεως, ἐφορείας, ἢ διευθύνσεως τῶν πλειστηριασμῶν, μισθώσεων, ἢ ἄλλων ἐργολαβιῶν. Ὅθεν ὡς ἐνοχὸς τοῦ ἀδική-
ματος δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ ὑπάλληλος, περὶ οὗ ἐβε-
βαιώθη, ὅτι πρὶν ἢ ἀναλάβῃ τὴν ἐφορείαν ἢ διεύθυνσιν μισθώ-
σεως ἢ ἐργολαβίας εἶχε λάβει συμμετοχὴν τινὰ εἰς αὐτάς.

¹⁾ Chauveau-Hélie Code pénal I n° 1821.

²⁾ Carnot Commentaire art. 175 n° 9.—Blanche Code pénal III § 399.—πρὸς. καὶ Berner Lehrb. § 111 σελ. 202.—Geyer ἐν Holtzen-
dorff's Handb. II σελ. 395.

Ἡ κατὰ τοῦ ἐνόχου ἐπιβλητέα ποινὴ ἐστὶ φυλάκισις τὸ πολὺ δύο ἐτῶν καὶ χρηματικὴ ποινὴ ἑκατὸν μέχρι διακοσίων δραχμῶν.

Β') Κατὰ τὸ ἄρθρ. 466, ὑποκείμενον τοῦ ἀδικήματος εἰσὶν οἱ στρατιωτικοὶ ἀρχηγοὶ, οἱ νομάρχαι ἢ οἱ ἐπαρχοὶ, οἵτινες ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας ἢ τῆς περιφερείας τῆς ὑπαγομένης εἰς τὴν δια-
καιδοσίαν αὐτῶν, λαμβάνουσιν οἰανδήποτε μετοχὴν εἰς ἐμπορίον σίτου, ἀλεύρου, ὀσπρίων, ὀρύζης, οἴνου ἢ ἄλλων ποτῶν¹⁾. Ἀφοῦ ῥητῶς ἐν τῷ νόμῳ διαγράφονται τὰ ἀντικείμενα τοῦ ἐμπορίου, ἔπεται, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐξ ἀναλογίας ἐφαρμογὴ τῆς διατά-
ξεως τοῦ ἄρθρ. 466 εἰς ἄλλα παραπλησίως φύσεως ἀντικείμενα, καθόσον μάλιστα κύριος σκοπὸς τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 466 ἦν ἡ ἀπαγόρευσις, οὐχὶ ἀπολύτως τῆς ἐμπορίας, ἀλλὰ τοιούτων ἀντικειμένων, ἅτινα χρησιμεύουσι πρὸς θεραπείαν τῶν πρωτί-
στων ἀναγκῶν τῶν πολιτῶν, ἡ δὲ ἀνάμιξις τῶν δημοσίων ὑπαλ-
λήλων εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτῶν ἡδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ τὴν συγκέν-
τρωσιν εἰς ὀλίγων χεῖρας, νὰ καταστήσῃ αὐτὰ μονοπώλιον αὐ-
τῶν καὶ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ὑπερτίμησιν τῆς ἀξίας²⁾. Διὰ τὸν
λόγον αὐτὸν ῥητῶς ὀρίζεται ἐν τῷ ἄρθρῳ 466, ὅτι δὲν ὑπάγεται
εἰς τὰς ἀπαγορευτικὰς αὐτοῦ διατάξεις ἡ πώλησις καρπῶν παρα-
γομένων ἐκ τῶν κτημάτων τῶν περὶ οὗ ὁ λόγος ὑπαλλήλων.

Ἡ συμμετοχὴ τῶν εἰρημένων ὑπαλλήλων λογίζεται ἀξιό-
ποινος, εἴτε φανερώς γενομένη, εἴτε κρυφίως, εἴτε ἀπ' εὐ-
θείας εἴτε πλαγίως δι' ἄλλων προσώπων. Τὸ μέγεθος τῆς συμ-
μετοχῆς καὶ τὸ εἶδος, οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν, οὐδ' ἡ ἐκ τῆς

¹⁾ Παραπλησίαν διάταξιν εὐρίσκωμεν καὶ ἐν τῇ Ῥωμ. νομοθεσίᾳ ὅρ.
Lex 46 § 2 (49.14 de jur. fisci). «Quod a praeside, seu procuratore
vel quolibet alio in ea provincia, in qua administrat, licet per sup-
positam personam, comparatum est, infirmato contractu vindica-
tur, et aestimatio ejus, fisco inferitur; nam et navem in eadem pro-
vincia, in qua quis administrat, aedificare prohibetur».

²⁾ Chauveau-Hélie Code Pénal. I. n° 1829.

τοιαύτης συμμετοχῆς πραγματοποιήσας τῆς προσδοκωμένης ὠφελείας θεωρεῖται ὡς ὅρος τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος, πρὸς ὑπαρξιν τοῦ ὁποίου ἀρκεῖ ἡ βεβαίωσις μόνη τῆς συμμετοχῆς.

Κατὰ τῶν ἐνόχων τοῦ ἀδικήματος καταγινώσκεται χρηματικὴ ποινὴ τριακοσίων μέχρις ἑξακισχιλίων δραχμῶν, καὶ συγχρόνως διατάσσεται ἡ δήμευσις τῶν διὰ τὴν ἀθέμιτον ἐμπορίαν ὑπαρχόντων ταμιευμάτων. Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι ἡ τοιαύτη δήμευσις δὲν δύναται νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὰ μερίδια τὰ ἀνήκοντα εἰς ἕτερα πρόσωπα, μεθ' ὧν συνεταιρίσθη ὁ στρατιωτικὸς ἀρχηγός, ὁ νομάρχης, ἢ ὁ ἑπαρχός, ὡσάκς δὲν δύνανται ὡς συνεργοὶ τῆς πράξεως νὰ χαρακτηρισθῶσι καὶ νὰ τιμωρηθῶσι.

7) Κατάχρησις τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς.

Ἄρθρ. 467.

Δημόσιοι ὑπάλληλοι, ὑποβάλλοντες ἐν γνώσει ἀθῶόν τινα εἰς ἀνάκρισιν, τιμωροῦνται μὲ τὴν ποινὴν τῆς ψευδοῦς καταμηνύσεως (ἄρθρ. 334).—Με τὴν ποινὴν ταύτην συνάπτεται καὶ ἡ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀποβολή.

Ἄρθρ. 468.

Δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες, ἐναντίον τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας των, παραλείπουσιν ἀνάκρισιν τινα, ἀνήκουσαν εἰς αὐτοὺς, ἢ αὐτογνωμόνως, ἄνευ ἀποφάσεως, ἀπολύουσι τῆς ἀνακρίσεως τοὺς κατηγορηθέντας, ἂν φέρονται οὕτως ἐξ ἰδιοτελοῦς σκοποῦ, ἢ κατὰ συνεννόησιν μὲ τὸν εἰς ἀνάκρισιν ὑποβλητέον, ἢ ἐπ' ὠφελείᾳ ἢ βλάβῃ τρίτου τινός, τιμωροῦνται, — 1) μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν, ἐὰν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀνακρίσεως ᾖ κακούργημα. — 2) μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, ἐὰν τὸ ἀντικείμενον ᾖ πλημμέλημα. —

3) με φυλάκισιν δύο ἐβδομάδων μέχρι τριῶν μηνῶν, ἢ με χρηματικὴν παινὴν τοῦλάχιστον πεντήκοντα δραχμῶν, ἐὰν ᾗται πταῖσμα ἢ πειθαρχικὴ παράβασις.

**Αρθρ. 469.*

Με φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐξ μηνῶν τιμωρεῖται πᾶς δημόσιος ὑπάλληλος, ὅστις, παρὰ τὰς εἰς τὸν ποινικὸν νόμον διατεταγμένας περιπτώσεις, καὶ με ὀλιγωρίαν τῶν νομίμων διατυπώσεων, εἰσέρχεται ὡς τοιοῦτος εἰς ἰδιώτου οἰκίαν, ἄκοντος τοῦ κατέχοντος αὐτήν.

**Αρθρ. 470.*

Με φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν τιμωροῦνται ἐπιστάται ταχυδρομείων, ἢ ἄλλοι δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες ἢ μόνοι ὑπεξαιροῦν, ἢ ἀνοίγουν τὰς εἰς τὸ ταχυδρομεῖον ἐμπεπιστευμένας ἐπιστολάς ἢ συνεργοῦν εἰς τοῦτο.

**Αρθρ. 471.*

Ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι, οἵτινες, ἄνευ εὐλόγου αἰτίας ἀναβάλλουσι πλεόν τῶν εἰκοσιτεσσάρων ὥρῶν τὴν πρώτην ἐξομολόγησιν τοῦ ἐπὶ τινι κατηγορίᾳ κρατηθέντος, ἐὰν τοῦτο προέρχεται ἐκ μίσους, μνησικαχίας, ἰδιοτελείας, ἢ ἄλλου ἀθεμίτου συμφέροντος, ἢ ἐὰν ἡ ἀναβολὴ διήρκεσε πλεόν τοῦ ἐνὸς μηνός, τιμωροῦνται με φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν.

**Αρθρ. 472.*

Αἰκίαι ἐπενεχθεῖσαι εἰς κατηγορουμένους ἢ μάρτυρας παρ' ἀνακριτῶν (γρ. ἀνακριτικῶν) ἢ ἀστυνομικῶν ὑπαλλή-

λων, ἐὰν δι' αὐτῶν ἐκβιάζεται (γρ. ἐκβιασθῇ) ἄθως εἰς τὸ νὰ ὁμολογήσῃ τι, ἢ μάρτυς εἰς τὸ νὰ ψευδομαρτυρήσῃ, τιμωροῦνται. — 1) μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν, ἐὰν ἡ τοιαύτη ἐκβίασις ἔγεινε, προκειμένου λόγου περὶ κακουργήματος. — 2) μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ πλημμελήματος. — 3) μὲ φυλάκισιν δύο ἐβδομάδων μέχρι τριῶν μηνῶν, ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ πειθαρχικῆς παραβάσεως ἢ πταισματος.

*Αρθρ. 473.

Κλήτορες δικαστηρίων, ἔφοροι δεσμωτηρίων ἢ δεσμοφύλακες, οἵτινες ὑβρίζουν (γρ. φέρονται ὑβριστικῶς) ἢ αἰκίζουσιν τοὺς φυλακισμένους, τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν ἐνὸς μηνὸς μέχρι δύο ἐτῶν, ἀνακριτικοὶ δὲ ἢ ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι, τὰ αὐτὰ πράττοντες, ὑποβάλλονται εἰς φυλάκισιν τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν.

*Αρθρ. 474.

Δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες αὐτογνωμόνως καὶ ἐν γνῶσει τῆς παραβάσεως τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων των ἐκδίδουσι ποινικὰς ἀποφάσεις, ὑπαγομένης εἰς τὴν ἀρμοδιότητα ἄλλης ἀρχῆς, ἐκτελοῦσιν ἐν γνῶσει τὴν ποινικὴν ἀπόφασιν κατ' ἄλλον παρὰ τὸν ὅποιον ἡ ἰδίᾳ ἀπόφασις διαγράφει τρόπον, ἐπιβάλλουσι ποινὴν μὴ συμπεριλαμβανομένην εἰς τὰ παρὰ τοῦ νόμου ὀριζόμενα εἶδη τῶν ποινῶν· νομάρχαι, οἵτινες ἐπὶ τῆς ἐνεργείας ἢ τῆς διαρκείας τῆς ἐκτάκτου στρατιωτικῆς δίκης δὲν φυλάττουσι τοὺς περὶ ποινικῆς διαδικασίας ὠρισμένους κανόνας· εἰσαγγελεῖς καὶ ἄλλοι ὑπάλληλοι, οἵτινες, ἀποφασισθεῖσης τῆς ἐκτάκτου στρατιωτικῆς δίκης, ἢ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως

αὐτῆς, γίνονται ἐν γνώσει ἢ ἐκ προθέσεως ἔνοχοι παρανόμου διαγωγῆς, ἐὰν ἔμεινεν ἀτελεσφόρητος ἡ ἔνεκα τούτου καταγνωσθεῖσα εἰς αὐτοὺς πειθαρχικὴ ποινὴ, τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, ἐὰν δὲ συμβῇ καὶ ἐκ νέου ὑποτροπὴ, καθ' ὅσον αὕτη εἶναι δυνατὴ, μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἐνὸς ἔτους.

**Αρθρ. 475.*

Δημόσιος ὑπάλληλος, ὅστις, μηδεμιᾶς οὐσῆς τελεσίδιχου ἀποφάσεως, ἢ ἐκδοθείσης τῆς ἀπολυούσης ἀποφάσεως, ἐκτελεῖ αὐθαιρέτως ποινὴν κατὰ τινος, τιμωρεῖται:

- 1) μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν, ἐὰν ἡ ἐκτελεσθεῖσα ᾦτο ποινὴ κακουργήματος. —
- 2) μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, ἐὰν ᾦτο ποινὴ πλημμελήματος. —
- 3) μὲ φυλάκισιν δύο ἐβδομάδων μέχρι τριῶν μηνῶν, ἐὰν ᾦτο ποινὴ πειθαρχικῆς παραβάσεως ἢ πταίσματος.

I) Ἐν γένει.

Ἐν ᾧ ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813 ἐχαρακτήριζεν ἐν τοῖς ἀρθροῖς 359 καὶ 450—455 ὡς κατὰχρησιν τῆς ποινικῆς ἐξουσίας (*Missbrauch der Strafgewalt*)· διαφόρους παραβάσεις τῶν ἀνακριτικῶν καὶ δικαστικῶν μόνον ὑπαλλήλων, ἀναφερομένας εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῆς κατηγορίας κατὰ τινος, τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀνακρίσεων, καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ποινικῶν ἀποφάσεων, τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1822 συνεχῶνεν εἰς τοιαύτας ἀξιοποίνους πράξεις ἐν τῇ γενικωτέρᾳ ἐννοίᾳ τοῦ ἀδικήματος τῆς καταχρήσεως τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς (*Missbrauch der Amtsgewalt*), περὶ οὗ πραγματεύεται ἐν τοῖς ἀρθροῖς 330—341. Ὡς τοιαύτην χαρακτηρίζει τὴν καταπίεσιν, τὴν συμμέθεξιν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων εἰς πράξεις, μὴ συμβιβάζομένας

πρὸς τὰ ἔργα τῆς δημοσίας αὐτῶν ὑπηρεσίας, καὶ τὴν ἀθέτησιν τῶν καθηκόντων τῶν ἀνακριτικῶν καὶ δικαστικῶν ὑπαλλήλων περὶ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀνακρίσεως καὶ τὴν διαχείρισιν τῆς ποινικῆς ἐξουσίας.

Τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1827 διετήρησε μὲν τὴν γενικὴν ἐπωνυμίαν τοῦ ἀδικήματος τῆς καταχρήσεως τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' ὑπὸ τὸν τίτλον αὐτὸν ὑπήγαγε μόνον τὰς παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῶν ἀνακριτικῶν καὶ δικαστικῶν ὑπαλλήλων, ὅσαι σχετίζονται πρὸς τὴν ἀνάκρισιν ἢ ἐκδίκασιν ποινικῆς τινος ὑποθέσεως, ἢ πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ποινικῶν ἀποφάσεων (ἄρθρ. 330—335). Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν παρατηροῦμεν, ὅτι εἰς τὴν κατ' ἰδίαν κατὰτάξιν τῶν τοιούτων ἀξιολογῶν πράξεων ἠκολούθησε τὴν σειρὰν τῶν διαφορῶν σταδίων τῆς ποινικῆς διαδικασίας.

Ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρ. 330—336 τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1827 ἠρανίσθη ὁ νόμος ἡμῶν τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρ. 467—475, ἐξ ὧν μόνον τὰ ἄρθρ. 469 καὶ 470 ἐλήφθησαν ἐκ τῶν ἀντιστοίχων ἄρθρων 184 καὶ 187 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου.

II) Εἰδικαὶ περιπτώσεις.

Αἱ εἰδικαὶ περιπτώσεις τῆς καταχρήσεως τῆς ἐξουσίας τῶν ἀνακριτικῶν καὶ δικαστικῶν ὑπαλλήλων, αἱ ὁ νόμος ἡμῶν προνοεῖ εἰσὶν :

α') Ἡ παράνομος ἐνέργεια ἀνακρίσεων.

Περὶ αὐτῆς πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 467, δι' οὗ ἔνοχοι τοῦ ἀδικήματος κηρύσσονται ἐν γένει οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, ἀλλ' ὡς τοιούτους θεωρητέον μόνον τοὺς ὧς ἐκ τῶν καθηκόντων αὐτῶν δυναμένους νὰ ἐνεργήσωσιν ἀνάκρισιν, τουτέστι τοὺς ὑπαλλήλους τῆς δικαστικῆς ἀστυνομίας καὶ τοὺς ἀνακριτὰς, καὶ ἐκ τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων ἐκείνους, ὅσοι δύνανται νὰ ἐνεργήσωσι διοικητικὴν ἀνάκρισιν, διότι ἐν τοιαύτῃ μόνον περιπτώσει

ἡ παράνομος ἐνέργεια αὐτῶν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς κατάρχησις τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς. Ἐν τούναντίον οἱ ὑποβαλόντες τινὰ εἰς ἀνάκρισιν δὲν ἔχουσιν, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ὑπηρεσίας, ἣν διαχειρίζονται, τὸ δικαίωμα τοῦ ἐνεργεῖν ἀνακρίσεις, καὶ ὅμως ἐπελήφθησαν τοιούτων, ἡ πρᾶξις αὕτη ἀποτελεῖ ἀντιποίησιν ἀρχῆς καὶ ὡς τοιαύτη ἐστὶ τιμωρητέα (ἀρθρ. 231)¹). Οἱ τοιοῦτοι ὑπάλληλοι, ἵνα ᾧσιν ἀξιόποινοι, πρέπει νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν ἐνέργειαν ἀνακρίσεως ἐκ δολίας προαιρέσεως. Ὁ νόμος οὐδεμίαν ποιεῖ διάκρισιν μεταξὺ προεισαγωγικῆς ἢ κυρίας ἀνακρίσεως, ὅθεν ἡ διεξαγωγή οἰασδήποτε ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐπίσης ἀξιόποινος, ὡς καὶ ἡ ἐνέργεια διοικητικῶν ἀνακρίσεων, ὡς αἱς ὁ νόμος ἐπιτρέπει τοιαύτας. Δολίαν δὲ προαίρεσιν παρὰδεχεται ὁ νόμος ὑπάρχουσαν, ὅταν ὁ πολίτης ὑποβάλληται εἰς ἀνάκρισιν ἐν γνώσει τῆς ἀθωότητος αὐτοῦ. Ποῖος ὁ σκοπὸς τῆς τοιαύτης δολίας προαιρέσεως, ἂν ἡ βλάβη τοῦ εἰς ἀνάκρισιν ὑποβαλλομένου, ἢ ἡ ὠφέλεια τοῦ ἀνακριτικοῦ ὑπάλλου, ἢ τριτοῦ τινός, δὲν ἐξετάζεται.

Ὁ ἐνοχος τοῦ ἀδικήματος τιμωρεῖται διὰ τῆς ποινῆς τῆς ψευδοῦς καταμηνύσεως. Ἀλλ' ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἀρθρ. 334 ποιν. νόμου (Νόμ. ἐξυβρ. 27), παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ κατὰ τοῦ ἐνόχου ἐπιβλητέα ποινὴ ὁρίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διὰ τῆς ψευδοῦς μνηύσεως προσαφθείσης τῷ ἀδίκῳ κατηγορηθέντι πράξεως²). Ἐνταῦθα ὅμως ἐνδέχεται νὰ μὴ ὑπάρχῃ τοιαύτη ψευδὴς μνήσυσις, ὅθεν ὡς βάσις πρὸς προσδιορισμὸν τῆς ποινῆς δεόν νὰ ληθῇ ὑπ' ὄψιν ὁ χαρακτὴρ τῆς πράξεως κατὰ τὴν ἀπαγγελλθεῖσαν τῷ εἰς ἀνάκρισιν ὑποβληθέντι κατηγορίαν, ἢ καθόσον ἐξάγεται ἐκ τῶν ἀνακρίσεων, ὧν ἐπελήφθησαν οἱ δικαστικοὶ ἢ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι.

¹) Oppenhoff Strafgesetzb. ἀρθρ. 344 n° 1. — Stenglein Commentar ἀρθρ. 379 n° 1.

²) Τομ. Α' σελ. 495.

Κατὰ τοῦ ἐνόχου μετὰ τῆς ποινῆς συνάπτεται καὶ ἡ ἐκ τῆς ὑπερησίας ἀποβολή.

β') Ἀθέμιτος παράλειψις τῆς ἀνακρίσεως
καὶ αὐτογνώμων ἀπόλυσις τῶν κατηγορουμένων.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 468 ἐνοχοὶ τοῦ τοιούτου ἀδικήματος καθίστανται οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες κατὰ παράβασιν τῶν ἐαυτῶν καθυκόντων*

1) Παραλείπουσιν ἀνάκρισιν τινα, ἣν ὀφείλουσι νὰ ἐπιχειρήσωσιν ¹⁾. Καὶ ἐνταῦθα ὑπὸ τὴν λέξιν ἀ ν ά κ ρ ι σ ι ς ἐννοεῖται ἢ τε προεισαγωγικὴ καὶ ἡ κυρία, τὴν ὁποίαν κατὰ τοὺς εἰδικοὺς ὁρισμοὺς τῆς ποινικῆς δικονομίας ὀφείλουσι νὰ ἐπιχειρήσωσιν οἱ ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως ὑπάλληλοι, εἴτε αὐτεπαγγέλτως, εἴτε συνεπεῖα μηνύσεως γενομένης εἰς αὐτούς ²⁾.

Οὐ μόνον δὲ ἡ καθ' ὁλοκληρίαν παράλειψις τῆς ἐπιχειρήσεως προεισαγωγικῆς ἢ κυρίας ἀνακρίσεως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑπαγομένη εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρ. 468, ἀλλὰ καὶ ὠρισμένων ἀνακριτικῶν πράξεων, εἴτε αὗται σκοπὸν ἔχουσι τὴν ἐξιχνίασιν τοῦ ἀδικήματος, εἴτε χρησιμεύουσι πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου ³⁾. Ὡς παράλειψις τῆς ἀνακρίσεως δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ἡ διακοπὴ τῆς ἀρξαμένης ἤδη ἀνακρίσεως.

2) Ἀπολύουσιν τοὺς κατηγορουμένους τῆς ἀνακρίσεως αὐτο-

¹⁾ Τὸ κείμενον τοῦ ἄρθρ. 468 λέγει «*ανήκουσαν αὐτοῖς*» ὑπερ δὲν δηλοῖ ἀκριβῶς τὴν σημασίαν τῶν λέξεων τοῦ Γερμανικοῦ κειμένου «*eine ihnen obliegende Untersuchung*».

²⁾ Ποιν. δικ. ἄρθρ. 156, 157, 158, 184, 187. — Häberlin Criminalrecht IV σελ. 430.

³⁾ Ὁ Βαυαρικὸς Ποιν. νόμος τοῦ 1813 (ἄρθρ. 455) ἐχαρακτήριζεν ἐνοχον τῆς πράξεως μόνον τὸν ἀνακριτικὸν ὑπάλληλον τὸν παρὰ τὸν ἀνάκρισιν καταμνησθέντων ἀδικημάτων, ὅθεν δὲν ἐθεωρεῖτο ἐφαρμοστέα ἡ διάταξις αὐτοῦ εἰς τὰς εἰδικὰς τῆς ἀνακρίσεως πράξεις ὅρ. Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. σελ. 362.

γνωμόνως ἄνευ ἀποφάσεως. Ἡ διάταξις αὕτη κυρίως ἀναφέρεται εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἐγένετο ἡ σύλληψις ἢ προφυλάκισις τῶν κατηγορουμένων καὶ οὗτοι παρὰ τὸν νόμον ἀπολύονται ¹⁾).

Ἡ ἐνέργεια τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου κατ' ἀμφοτέρας τὰς εἰρημένους περιπτώσεις πρέπει νὰ πηγάζῃ ἐκ τῆς δολίας προαιρέσεως, καὶ σκοπὸς αὐτῆς νὰ ᾖ ἡ ἰδιοτέλεια τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, ἢ ἡ ὠφέλεια τοῦ ὑπὸ ἀνάκρισιν διατελοῦντος, μεθ' οὗ εὐρίσκετο εἰς συνεννόησιν, ἢ ἡ ὠφέλεια ἢ βλάβη τρίτου τινός.

Ἡ κατὰ τοῦ ἐνόχου ἐπιβλητέα ποινὴ διαβαθμίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ χαρακτῆρος τῆς πράξεως, περὶ ἧς ἔδει νὰ ἐνεργηθῇ ἡ ἀνάκρισις. Ὅθεν, εἰ μὲν φέρει χαρακτῆρα κακουργήματος, καταγινώσκεται ποινὴ φυλακίσεως τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν, εἰ δὲ πλημμελήματος, ἐπιβάλλεται φυλάκισις τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, εἰ δὲ πταισματος ἢ πειθαρχικῆς παραβάσεως, φυλάκισις δύο ἐβδομάδων μέχρι τριῶν μηνῶν, ἢ χρηματικὴ ποινὴ τοῦλάχιστον πεντήκοντα δραχμῶν.

γ') Παραβιάσις τοῦ ἀσύλου τῆς κατοικίας.

Ἐπεὶ τοῦ ἀσύλου τῆς κατοικίας τοῦ πολίτου, τὸ ὅποιον ἀνακηρύττει τὸ ἀρθρ. 42 τοῦ Συντάγματος ²⁾, οὐδεμία πραγ-

¹⁾ Οὕτω λ. χ. ἐὰν ἀνακριτὴς τις διατάξῃ πῃν ἀπόλυσιν τοῦ φυλακισθέντος πρὸ τῆς ἐκδόσεως βουλεύματος τοῦ δικαστικοῦ συμβουλίου. Ποιν. δικ. ἀρθρ. 259. — Ὡς ἐὰν ἀνακριτικὸς τις ὑπάλληλος τοῦ τόπου τῆς συλλήψεως τοῦ κατηγορουμένου, ὅστις ὀφείλει, ἀφοῦ βεβαιώσῃ τὴν ταυτότητα αὐτοῦ (Ποιν. δικ. ἀρθρ. 219, 225, 226) νὰ παραπέμψῃ αὐτὸν εἰς τὸν ἀρμόδιον εἰσαγγελεῖα ἢ τὸν ἀνακριτὴν, ἀπολύσῃ τὸν συλληφθέντα, ἄνευ νομίμου λόγου, ἢ ἐὰν κλητὴρ τις ἢ δεσμοφύλαξ ἄνευ ἐντολῆς τοῦ εἰσαγγελέως, τοῦ ἀνακριτοῦ, ἢ ἀποφάσεως τοῦ δικαστικοῦ συμβουλίου ἀπολύῃ τὸν συλληφθέντα ἢ προφυλακισθέντα (Ποιν. δικ. ἀρθρ. 227, 259).

²⁾ «Ἡ κατοικία ἐκάστου εἶναι ἄσυλος. Οὐδεμία κατ' οἶκον ἐρευνά ἐνεργεῖται, εἰ μὴ μόνον ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσῃ.»

ματική ἐγγύησις ἤθελεν ὑπάρχει, ἐὰν ἐν τῷ ποινικῷ νόμῳ δὲν ὠρίζετο εἰδικῶς ἡ τιμώρησις τῶν παραβιάζόντων αὐτό. Καὶ διὰ μὲν τῶν ἄρθρ. 193 καὶ 201 τοῦ Ποιν. νόμου τιμωρεῖται ἡ ἀυθαίρετος εἰσβολὴ εἰς τὴν κατοικίαν πολίτου τινός, ἡ παρ' οἰουδηπάτε πρᾶσις γενομένη, διὰ δὲ τοῦ ἄρθρ. 469 προβλέπεται ἡ περίπτωσις τῆς ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων αὐτογνώμονος εἰσόδου εἰς οἰκίαν τινὰ κατὰ παράβασιν τῶν ὁρισμῶν τῶν κειμένων νόμων ¹⁾).

*Ως οὐσιώδεις ὅροι τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως λαγίζονται·

1) Ἡ εἰς τὴν κατοικίαν πολίτου τινός εἰσόδος τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ὑπὸ τὴν τοιαύτην αὐτοῦ ἰδιότητα, τοὔτεστι πρὸς ἐνέργειαν πράξεως ἀναγομένης πράγματι εἰς τὰ τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ καθήκοντα, ἡ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἐνεργείας τοιαύτης τινός πράξεως. *Οθεν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 469 προβλεπομένην περίπτωσιν δὲν ὑπάγεται ὁ δημόσιος ὑπάλληλος, ὅστις μόνος ἢ μετ' ἄλλων εἰσβάλλει εἰς τὴν κατοικίαν πολίτου ἐκ λόγων ἀνεξαρτήτων καὶ ἀσχετῶν πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ, ὁ τοιοῦτος δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ, ἀναλόγως τῶν περιπτώσεων τῶν συνοδευουσῶν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, ἐνοχος ἢ τῆς διαταράξεως τῆς κοινῆς εἰρήνης (ἄρθρ. 193), ἢ τῆς διαταράξεως τῆς οἰκιακῆς εἰρήνης (ἄρθρ. 201).

2) *Ακοντος τοῦ κατέχοντος αὐτήν. Τὸ ἀξιοποῖνον ἐπομένως τῆς πράξεως αἰρεται, ὡς ὅτις ὁ δημόσιος ὑπάλληλος δύναται νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ κατόχου τῆς οἰκίας δ' οἶον· δήποτε λόγον, ἢ ὅτι ἔλαβε προηγουμένως τὴν ἀδειαν αὐτοῦ, ἢ ὅτι ὁ κάτοχος δὲν ἀντέστη, οὐδὲ παρεκώλυσε τὴν εἰσόδον αὐτοῦ, ῥητῶς ἢ σιωπηλῶς συναινέσας· διότι σκοπὸς τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 469 εἶναι ἡ ἀπαγόρευσις καὶ τιμώρησις τῆς

¹⁾ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 184. — Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 342.

ἐναντίον τῆς βουλήσεως τοῦ κατόχου οἰκίας τινὸς εἰσόδου εἰς αὐτὴν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ¹⁾).

3) Ἐκτὸς τῶν διατεταγμένων περιπτώσεων καὶ κατὰ παράβασιν τῶν ὀριζομένων ὑπὸ τῶν νόμων διατυπώσεων ²⁾. Αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ εἰσὸδος εἰς τὴν κατοικίαν τινὸς ἐπιτρέπεται τοῖς δημοσίοις ὑπαλλήλοις ὀρίζονται, ἐν μέρει μὲν ὑπὸ τῆς ποινικῆς δικονομίας, ἣτις εἰδικῶς διαγράφει αὐτάς ὡς καὶ τὰς διατυπώσεις, καθ' ἃς ἐνεργεῖται ἡ κατ' οἶκον ἐρευνα ³⁾. ὡς καὶ ὑπὸ τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἣτις περιέχει εἰδικὰς διατάξεις περὶ τῆς κατασχέσεως πραγμάτων ἐντὸς οἰκιῶν, ὧν ὁ κάτοχος ἀρνεῖται ν' ἀνοίξῃ τὰς θύρας (Πολ. δικ. ἀρθρ. 907)· καὶ περὶ τῆς συλλήψεως ἐντὸς οἰκίας προσώπων, ὧν διετάχθη ἡ προσωπικὴ κράτησις (Πολ. δικ. ἀρθρ. 1006), ἐν μέρει δὲ ὑπὸ εἰδικῶν νόμων ἐπιτρεπόντων εἰς ὠρισμένους περιπτώσεις τὴν εἰσὸδον εἰς τὴν κατοικίαν τῶν πολιτῶν πρὸς ἐνεργειαν εἰδικῶν τῆς ὑπηρεσίας τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καθηκόντων ⁴⁾. Κατὰ τοῦ κηρυχθέντος ἐνόχου παραβάσεως τοῦ

¹⁾ Τοιαύτην ἐρμηνείαν δίδουσιν εἰς τὴν ἀντίστοιχον φράσιν τοῦ ἀρθρ. 184 τοῦ Γαλλ. ποιν. νόμου «contre le gré de celui-ci» οἱ ἐρμηνευταὶ αὐτοῦ Chauveau-Pélie Code pénal I n° 1909.

²⁾ Τὸ Γερμανικὸν κείμενον λέγει «ausser der im Gesetze vorgeschriebenen κτλ. ὅθεν περιτεύει ἡ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ πειμένῳ προσθήκη «εἰς τὸν ποινικὸν» νόμον.

³⁾ Ποιν. δικ. ἀρθρ. 169 ἐπομ. Κωνσταντοπούλου Ἑρμηνεία Ποιν. δικ. τόμ. Α'. § 611, ἐπομ. καὶ τοῦ ἡμετέρου Ἑγχειριδίου περὶ ποιν. δικονομίας § 97 ἐπομ.

⁴⁾ Διάταγμα 10 Ἰουλίου 1836 περὶ τῶν εἰς τὰ δάση γινομένων ἀνομημάτων (ἀρθρ. 4), δι' οὗ ἐπιτρέπεται ἡ κατ' οἶκον ἐρευνα εἰς τοὺς δασοφύλακας, ὅρ. καὶ Διάταγμα 31 Δεκεμβρ. 1836 περὶ προφυλάξεως τῶν δενδροφυτειῶν ἀρθρ. 10 καὶ 11 περὶ ἀγροφυλάκων. — Κανονισμοῦ Χωροφυλακῆς (29 Ὀκτωβρ. 1833) ἀρ. 98, 100, ἐπομ. — Νόμου ΚΒ. (25 Νοεμβρ. 1845) περὶ ὑγειονομικοῦ οργανισμοῦ ἀρθρ. 34. — Νόμου ΡΚΣΤ. (13 Μαρτ. 1849) περὶ διοικητικῆς ἀστυνομίας Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς ἀρθρ. 6. — Διατάγματος 18 Αὐγούστου 1861 περὶ ἀρμο-

ἀσύλου τῆς οἰκίας καταγινώσκεται φυλάκισις τὸ πολὺ 3 ἔμηνων.

δ') Παραβιάσις τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν,
καὶ ὑπεξαίρεσις αὐτῶν.

Πρὸς προστασίαν τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν, ὅπερ διακηρύττει τὸ ἄρθρ. 20 τοῦ Συντάγματος, ἀνεγράφη ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 470, ἣτις ἐλήφθη, ὡς εἴρηται, ἐκ τοῦ ἄρθρ. 187 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου, καὶ δι' ἧς τιμωροῦνται οἱ ἐπιστάται τῶν ταχυδρομείων ἢ οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ¹⁾, οἵτινες ἢ αὐτοὶ οὗτοι ὑπεξαίρουσιν ἢ ἀνοίγουν τὰς εἰς τὸ ταχυδρομεῖον παραδθείσας ἐπιστολάς, ἢ συνεργῶν εἰς τὴν ὑπεξαίρεσιν ἢ ἀποσφραγίσιν αὐτῶν. Διερευνῶντες τοὺς περὶ ὑπεξαίρεσεως ὁρισμοὺς τοῦ ἡμετέρου νόμου εἶδομεν, ὅτι ἐν ἄρθρ. 394 εἰδικῶς προβλέπεται, καὶ τιμωρεῖται ἡ ὑπεξαίρεσις, ἡ ὑπὸ δημόσιου ὑπαλλήλου γενομένη εἰς ἔγγραφα παρεκτικὰ δικαιώματος, ἢ εἰς ἄλλα κινητὰ πράγματα, τὰ ὅποια διεπιστεύθησαν εἰς αὐτὸν καθὰ δημόσιον ὑπάλληλον πρὸς φύλαξιν, διαχείρισιν, διανομὴν ἢ παρὰ δόσιν εἰς ἄλλην ἀρχὴν ἢ εἰς ἰδιώτην. Αἱ ἐπιστολαὶ, καὶ ἐάν μὴ θεωρηθῶσιν ὡς ἔγγραφα παρεκτικὰ δικαιώματος, ἐν ᾧ πολλάκις δύνανται νὰ φέρωσι καὶ τοιοῦτον χαρακτῆρα, ἀναμφισβητήτως συμπεριλαμβάνονται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κινήτων πραγμάτων ²⁾, γεννᾶται ἐπομένως τὸ ζήτημα εἰς ποῖον

διότητος τῆς ἀστυνομίας, τοῦ φρουρχεῖου, τῆς χωροφυλακῆς καὶ τῶν πυροσβεστῶν κατὰ τὰς πρὸς κατάσβεσιν τῶν πυρκαϊῶν ἐνεργείας ἄρθρ. 5, κτλ.

¹⁾ Ἡ διάστολῃ ἡ μεταξὺ τῶν ταχυδρομικῶν ἐπιστατῶν καὶ τῶν λοιπῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἐμφαίνει, ὅτι ὁ νόμος θεωρεῖ ἀξιοποῖνον τὴν πρᾶξιν ἐκτελουμένην ὑπὸ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, οὐ μόνον ἐν τῇ ἐνασχέσει τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀνεξαρτήτως αὐτῆς διὰ κατὰχρήσεως τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς, ἣν διαχειρίζεται. *Blanche Code pénal III § 471.*

²⁾ *Arrêt de la Cour de Cassation 2 Avril 1864 n° 84. — Blanche Code pénal III § 473.*

ἐκ τῶν δύο ἄρθρων τοῦ ποινικοῦ νόμου ὑπάγεται κυρίως ἡ παρὰ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ὑπεξαίρεσις αὐτῶν ἐπὶ σκοπῷ ἰδιοποιήσεως ἢ παραχωρήσεως εἰς ἄλλους, ; καὶ ποία ἡ σχέσηις τοῦ ἄρθρ. 395 πρὸς τὸ ἄρθρ. 470 ; Πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος αὐτοῦ φρονοῦμεν, ὅτι πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὰς ἐξῆς περιπτώσεις*

1) Ἐὰν ἡ ὑπεξαίρεσις συνίσταται εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ἀφαίρεσιν τῆς ἐπιστολῆς ἐπὶ σκοπῷ εἴτε τῆς ἀποσφραγίσεως, ὅπως γνωσθῇ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, ἢ ὅπως μὴ περιέλθῃ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον, τότε ἐφαρμοστέον ἐστὶν τὸ ἄρθρ. 470, ὅπερ εἰδικῶς προβλέπει καὶ τιμωρεῖ τὴν πράξιν¹⁾.

2) Ἐὰν ἡ ὑπεξαίρεσις καὶ ἀποσφράγισις τῆς ἐπιστολῆς ἐγένετο, διότι ὁ ταχυδρομικὸς ὑπάλληλος ἐγίνωσκεν, ἢ ὑπέθετεν, ὅτι ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὑπάρχουσι χρήματα ἢ ἐγγράφα ἀξίας χρηματικῆς ἢ παρεκτικῆς δικαιωμάτων, ἢ διότι αὐτὴ ἡ ἐπιστολὴ ἀπετέλει ἐγγραφὸν παρεκτικὸν δικαιωμάτων²⁾, τότε ὑπάρχει συρροὴ ἀδικημάτων, τοῦ ἀδικήματος τῆς ὑπεξαίρεσεως ὡς διαγράφεται ἐν τῷ ἄρθρ. 395, καὶ τοῦ διὰ τοῦ ἄρθρ. 470 προβλεπομένου, ὁ δὲ ἐνοχὸς ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει τοῦ ἄρθρ. 395, ἥτοι ἐὰν ἡ ἀξία ἢ ἡ τιμὴ τοῦ νοσφισθέντος πράγματος δὲν ὑπερβαίνει τὰς πεντακοσίας δραχμὰς, θέλει τιμωρηθεῖ διὰ τῆς ἐν ἄρθρ. 470 ὀριζομένης ποινῆς ὡς βαρυτέρας, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς περιπτώσεσιν, ἥτοι ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ νοσφισθέντος ἀντικειμένου ᾖναι ἀνωτέρα τῶν πεντακοσίων δραχμῶν κτλ. διὰ τῶν

¹⁾ Ἐὰν ἡ ἀποσφράγισις τῆς ἐπιστολῆς ἐγένετο, ὅπως γνωστοποιηθῶσιν εἰς ἄλλους τὰ ἐν αὐτῇ περιεχόμενα, καὶ ἐντεῦθεν προέκυψε βλάβη εἰς ἰδιωτὴν ἢ ὠφέλεια εἰς τὸν ὑπάλληλον, συντρέχει τὸ ἀδίκημα τοῦ ἄρθρ. 452 περὶ παραβιάσεως τῆς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀπαιτουμένης ἐχεμυθείας, ὅπερ ὅμως, ὡς ἡπιώτερον τιμωρούμενον, συγχωνεύεται ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 470 προβλεπομένῳ.

²⁾ Ἐὰν λ. χ. εἰς τὸν κομιστὴν αὐτῆς ἐχορηγεῖτο πίστωσις ὠρισμένου ποσού, ἢ ἀνεγνωρίζετο ἡ ὑπαρξίς ἀπαιτήσεως κτλ.

ἐν ἄρθρῳ 395 ὀριζομένων ποινῶν τῆς εἰρκτῆς ἢ τῶν προσκαίρων δεσμῶν, ἐὰν ἤθελε συγχρόνως τραπῇ εἰς φυγὴν ¹⁾).

ε') Ἀδικοιολόγητος ἀναβολὴ τῆς ἐξετάσεως τοῦ συλληφθέντος κατηγορουμένου.

Τὸ ἄρθρον 471 προνοεῖ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι ἀναβάλλουσι τὴν πρώτην ἐξέτασιν τοῦ συλληφθέντος καὶ κρατουμένου πλέον τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἄνευ εὐλόγου αἰτίας. Χαρακτηρίζει δὲ ἀξιοποιον καὶ τιμωρεῖ τὴν τοιαύτην ἀναβολὴν, ἐὰν προῆλθεν ἐκ μίσους, μνησικαχίας, ἰδιοτελείας ἢ ἄλλου ἀθεμίτου συμφέροντος, ἢ ἐὰν ἡ ἀναβολὴ διήρκεσε πλέον τοῦ ἐνὸς μηνός.

Ὡς ἀνακριτικούς ὑπαλλήλους (Untersuchungsbeamte) ἐννοεῖ τὸ ἄρθρον 471 ἅπαντας τοὺς ὑπαλλήλους τῆς δικαστικῆς ἀστυνομίας, εἰς οὓς ὁ νόμος ἀνέθηκε τὸ καθήκον τῆς ἐξετάσεως τῶν συλληφθέντων κατηγορουμένων, ὅθεν διὰ τὴν ὀρίσωμεν ἀκριβῶς τὰς περιπτώσεις τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ δέον τὴν προστρέξωμεν εἰς τὰς σχετικὰς διατάξεις τῆς ποινικῆς δικονομίας.

Ἡ σύλληψις τῶν ὑπαιτίων αὐτοφώρου ἐγκλήματος, φέροντος χαρακτῆρα ἢ κακουργήματος, ἢ πλημμελήματος, ἢ πταίσματος τιμωρουμένου διὰ κρατήσεως, ἐπιτρέπεται οὐ μόνον ἅπασιν ἀνεξαιρέτως τοῖς ἀνακριτικοῖς ὑπαλλήλοις, ἀλλὰ καὶ παντὶ οἴῳ δὴποτε πολίτῃ. Δὲν ἀπαιτεῖται δὲ πρὸς ἐνέργειαν αὐτῆς ἡ ἐκδοσις ἐντάλματος συλλήψεως ²⁾. Τούναντίον ἐπὶ τῶν μὴ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἀδικημάτων ἡ σύλληψις τῶν ὑπόπτων δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐνεργηθῇ εἰ μὴ μόνον δι' ἡτιολογημένου ἐντάλματος

¹⁾ Chauveau-Hélie Code pénal I n° 1772. 1993. — Dalloz Forfaiture n° 55.

²⁾ Ποιν. δικ. ἄρθρ. 140. 159. 209. — Συναγ. ἄρθρ. 5. — Οἱ ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως ὑπάλληλοι δύνανται ἐπὶ τοῦ αὐτοφώρου ἐγκλήματος νὰ ἐκδώσωσι καὶ ἐντάλμα συλλήψεως. Ποιν. δικ. ἄρθρ. 210.

τῆς ἀνακριτοῦ, ὅπερ πρέπει νὰ κοινοποιηθῇ εἰς τὸν συλλαμ-
βανόμενον κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως ¹⁾).

Ἐπὶ τῶν αὐτοφώρων ἐγκλημάτων, ἐφ' ὧν, ὡς εἵπομεν, ἐπι-
τρέπεται νὰ ἐνεργηθῇ ἡ σύλληψις τῶν ὑπαιτιῶν συνεπείᾳ ἐντάλ-
ματος συλλήψεως τῶν ὑπαλλήλων τῆς δικαστικῆς ἀστυνομίας
ἢ καὶ ἄνευ τοιούτου, ἐὰν ἡ πράξις, δι' ἣν ἐγένετο ἡ σύλληψις
φέρῃ χαρακτῆρα πταισματος, ὃ συλληφθεὶς ἐξετάζεται παρα-
χρῆμα, καὶ μετὰ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας τὸ πολὺ εἰσάγεται εἰς
δίκην ἢ ἀπολύεται ²⁾).

Ἡ ἐξέτασις αὐτοῦ δέον νὰ γείνη ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων πρὸς
ἀνάκρισιν τῶν πταισμάτων ὑπαλλήλων, καὶ τοιοῦτοί εἰσι κατὰ
τὸ ἄρθρ. 435 ποιν. δικ. οἱ ἀστυνόμοι, οἱ δῆμαρχοι ἢ δημαρ-
χικοὶ πάρεδροι κτλ. ὅθεν, ἐὰν οὗτοι κατὰ παράβασιν τοῦ ἄρθρ.
440 ποιν. δικονομίας, ὀρίζοντες ὅτι ἡ ἐξέτασις τῶν ἐπὶ πταί-
σμασι συλληφθέντων δέον νὰ γείνη παραχρῆμα, ἀναβάλλωσι
ταύτην πλέον τῶν 24 ὥρων ἕνεκα μίσους, μνησικακίας, ἰδιοτε-
λείας, ἢ ἄλλου ἀθεμίτου συμφέροντος, καθίστανται ἐνοχοὶ τῆς
διὰ τοῦ ἄρθρου 471 τιμωρουμένης πράξεως.

Ἐὰν ἡ σύλληψις ἐνεργήθῃ ἕνεκα πλημμελήματος ἢ κακούργη-
ματος, ὃ συλληφθεὶς προσάγεται ἐντὸς 24 ὥρων εἰς τὸν εἰσαγ-
γελέα, ὅστις ὀφείλει τὸ ταχύτερον νὰ παραπέμψῃ αὐτὸν εἰς
τὸν ἀνακριτὴν ἢ νὰ τὸν ἀπολύσῃ ³⁾).

¹⁾ Ποιν. δικ. ἄρθρ. 210. 218. — Ἐκδίδεται δὲ τοιοῦτον ἔνταλμα συλ-
λήψεως ὑπὸ τοῦ ἀνακριτοῦ, ὁσάκις ὁ κατηγορούμενος ἐπὶ κακούργηματι
ἢ ἐπὶ πλημμελήματι, δι' ὃ ἐπιτρέπεται ἡ προφυλάξις αὐτοῦ (Ποιν.
δικ. ἄρθρ. 208. 207), λαβὼν τὴν κλήσιν πρὸς ἐμπάνειαν ἐνώπιόν του
ἀπειθεῖ. Ποιν. δικ. ἄρθρ. 197. 211.

²⁾ Ποιν. δικ. ἄρθρ. 140.

³⁾ Ποιν. δικ. ἄρθρ. 159. Ὡς παρατηρεῖ ὁ Κωνσταντόπουλος (Ἑρμην.
Ποιν. δικ. τόμ. Α' § 569) τὸ ἄρθρ. 159 δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ κατ'
απαρρηθὲν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 5 τοῦ Συντάγματος, ὀρίζοντος, ὅτι ὁ συλληφθεὶς
ἕνεκα αὐτοφώρου ἢ μὴ ἐγκλήματος προσάγεται εἰς τὸν ἀρμοδίον ἀνα-
κριτὴν, διότι, ἐὰν ὡς τοιοῦτον παραδεχθῶμεν μόνον τὸν παρὰ τῷ δικη-

Ἐπομένως, ἐὰν ὁ Εἰσαγγελεὺς, εἰς ὃν κατὰ τὸ ἄρθρ. 159 Ποιν. δικονομίας προσήχθη ὁ συλληφθεὶς κατηγορούμενος, καὶ τὸν ὅποιον ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ καὶ μετὰ τὴν ἐξέτασιν αὐτοῦ ἢ ν' ἀπολύσῃ ἢ νὰ παραπέμψῃ εἰς τὸν ἀνακριτὴν, ἀναβάλλῃ τὴν ἐξέτασιν αὐτὴν ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου πλέον τῶν εἰκοσιτεσσάρων ὥρων, καὶ ἡ ἀναβολὴ αὕτη προῆλθεν ἐκ τινος τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 471 μνημονευομένων λόγων, δύναται ἐπὶ παραβάσει αὐτοῦ νὰ καταδιωχθῇ ¹⁾.

Ἐπὶ τῶν μὴ ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλαμβανομένων τὸ τῆς συλλήψεως ἔνταλμα ἐκδίδεται, ὡς εἵπομεν, ὑπὸ τοῦ ἀνακριτοῦ ²⁾. Κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Συντάγματος ὁ κρατηθεὶς προσάγεται ἄνευ ἀναβολῆς εἰς τὸν ἀρμόδιον ἀνακριτὴν, ὅστις ὀφείλει ἐντὸς τὸ πολὺ τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς προσαγωγῆς του, εἴτε ν' ἀπολύσῃ αὐτὸν, εἴτε νὰ ἐκδώσῃ κατ' αὐτοῦ ἔνταλμα φυλακίσεως. Διὰ τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ τοῦ Συντάγματος ἐτροποποιήθησαν ἐν μέρει αἱ σχετικαὶ διατάξεις τῆς ποινικῆς δικονομίας, καὶ ἰδίως τὸ ἄρθρ. 212 αὐτῆς, καθ' ὃ ὁ ἀνακριτὴς ὤφειλεν ἐντὸς 24 ὥρων νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ κρατηθέντος, καὶ μετ' αὐτὴν ἢ ν' ἀπολύσῃ αὐτὸν, ἢ νὰ ἐκδώσῃ ἔνταλμα φυλακίσεως. Σκοπὸς τῆς καθιερώσεως τῶν εἰρημένων διατάξεων τοῦ Συντάγματος ἦν ἡ πρόληψις πάσης ἀδικαιολογίης ἀναβολῆς τῆς ἐξετάσεως τοῦ κρατηθέντος, καὶ ἡ ἀποτροπὴ τῶν γενομένων ἐν τῷ παρελθόντι καταχρήσεων διὰ τῆς παρατάσεως τῆς κρατήσεως, ὅθεν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ τοιοῦτου σκοποῦ πρέ-

στηρίξω τῶν πλημμελειοδικῶν τὰ ἀνακριτικὰ καθήκοντα ἐκπληροῦντα δικαστὴν, καταστρέφοντα κατ' ὅλοκληρίαν τὴν ἑλὴν οἰκονομίαν τῆς ποινικῆς ἡμῶν δικονομίας. Τότε καὶ ἐπὶ τῶν πταισμάτων, ἐπειδὴ τὸ ἄρθρ. 5 τοῦ Συντάγματος οὐδεμίαν ποιεῖ διάκρισιν τοῦ εἴδους τῶν κολασίμων πράξεων, ὁ κατὰ τὸ ἄρθρ. 140 συλληφθεὶς ἔδει νὰ προσάγεται εἰς τὸν ἀνακριτὴν, ὅπερ ὅλως ἄτοπον.

¹⁾ Ἡ τοιαύτη ὑπὸ τοῦ Εἰσαγγελέως ἐξέτασις τοῦ κατηγορουμένου ἀνήκει εἰς τὴν προεισαγωγικὴν ἀνάκρισιν κατὰ τὸ ἄρθρ. 156 Ποιν. δικ.

²⁾ Ποιν. δικ. ἄρθρ. 210.

πει νὰ συνδυσάσωμεν τοὺς ἐν τῷ 5 ἄρθρῳ τοῦ Συντάγματος ὁρισμοὺς πρὸς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρ. 212 ποιν. δικ. καὶ νὰ διακρίνωμεν πρῶτον τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ σύλληψις τοῦ καθ' οὗ ἐξεδόθη τὸ ἔνταλμα ἐγένετο, ἐν ᾧ τόπω ἐδρεύει ὁ ἀνακριτὴς, ἐν δὲ τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ ἐξέτασις τοῦ κρατηθέντος δέον νὰ γείνη ἐντὸς 24 ὥρῶν ἀπὸ τῆς συλλήψεως κατὰ τὸ ἄρθρ. 212 Ποιν. δικ. καὶ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἢ ν' ἀπολυθῇ ἢ νὰ ἐκδοθῇ ἔνταλμα φυλακίσεως· δεύτερον τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ σύλληψις ἐνηργήθη ἐκτὸς τῆς ἐδρας τοῦ ἀνακριτοῦ, ὅτε ἀνευ ἀναβολῆς ὁ συλληφθεὶς πρέπει νὰ προσαχθῇ εἰς τὸν ἀνακριτὴν, καὶ ἐντὸς 24 ὥρῶν ἀπὸ τῆς προσαγωγῆς αὐτοῦ νὰ ἐξετασθῇ, ἐντὸς δὲ τριῶν ἡμερῶν ἢ ν' ἀπολυθῇ ἢ νὰ ἐκδοθῇ ἔνταλμα φυλακίσεως¹⁾. Ἐὰν ἐπομένως ὁ ἀνακριτὴς ἀναβάλῃ ἀνευ λόγου τὴν ἐξέτασιν τοῦ κρατηθέντος πέραν τῶν 24 ὥρῶν ἀπὸ τῆς συλλήψεως αὐτοῦ, ἐν ᾗ περιπτώσει αὕτη ἐνηργήθη, ἐν ᾧ τόπω ἐδρεύει ἢ ἀπὸ τῆς προσαγωγῆς τοῦ συλληφθέντος, ἐὰν ἡ σύλληψις ἐγένετο ἐκτὸς τῆς

¹⁾ Ἐὰν παραδεχθῶμεν, ὅτι διὰ τοῦ ἄρθρ. 5 τοῦ Συντάγματος καθ' ὁλοκληρίαν κατηργήθη τὸ ἄρθρ. 212 Ποιν. δικ. ὡς φρονεῖ ὁ Κωνσταντόπουλος Ἑρμ. Ποιν.δικ. τομ. Α'. § 584, καὶ ὅτι ὅταν ἡ σύλληψις τοῦ κατηγορουμένου ἐγένετο ἐν τῇ ἐδρᾷ τοῦ ἀνακριτοῦ ἡ ἐξέτασις αὐτοῦ δύναται νὰ γείνη καὶ μετὰ παρέλευσιν τῶν 24 ὥρῶν, ἀφαιροῦμεν σπουδαίαν ἐγγύησιν ὑπὲρ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, ἣτις προϋπῆρχε τοῦ ἄρθρ. 5 τοῦ Συντάγματος. Τὸ ἄριστον τοῦ χρόνου τῆς κρατήσεως τοῦ συλληφθέντος μετὰ τὴν ἐξέτασιν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀνακριτοῦ, ὅπερ περιώρισε τὸ σύνταγμα διὰ τῆς καθιερώσεως τῆς τριήμερου προθεσμίας, μεταφερόμεν εἰς τὸ πρὸ τῆς ἐξετάσεως αὐτοῦ στάδιον, καθόσον μάλιστα αἱ λέξεις τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ Συντάγματος ἀνευ ἀναβολῆς εἰσὶν λίαν ἐλαστικαὶ ἀπέναντι τῆς ὀρισμένης προθεσμίας τοῦ ἄρθρ. 212 τῆς Ποιν. δικονομίας, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ προσαγωγή τοῦ κατηγορουμένου εἰς τὸν ἀνακριτὴν δύναται πολλάκις ἀνευ ἀνάγκης ἕνεκα ἀβασίμων λόγων νὰ παραταθῇ. Διὰ τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ Συντάγματος, ὡς ἐκ τῶν κατὰ τὴν συζητήσιν αὐτοῦ ἀγορεύσεων ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει ἐμφαίνεται, ἐπεζητήθη ἡ καθιέρωσις νέων ἐγγυήσεων οὐχὶ δὲ ἡ κατάργησις προϋφιστάμενων.

ἔδρας τοῦ ἀνακριτοῦ, καθίσταται ἔνοχος τῆς διὰ τοῦ ἄρθρ. 471 ὀριζομένης ποινῆς, ἐὰν καὶ οἱ λοιποὶ ὅροι τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ συντρέχωσιν.

Ἐπίσης τὸ ἄρθρον 471 ἐφαρμόζεται κατὰ τῶν ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων, εἰς οὓς δυνάμει τῶν ἄρθρων 225 καὶ 226 τῆς ποινικῆς δικονομίας ἀνατίθεται ἡ ἐξέτασις τῶν συλληφθέντων ἐκτὸς τῆς ἔδρας τοῦ ἐκδόντος τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεως ἀνακριτοῦ, καὶ οἵτινες ὀφείλουσι νὰ βεβαιώσωσι τὴν ταυτότητα τοῦ συλληφθέντος καὶ τὸ ἔγκυρον τοῦ τόπου τοῦ ἐντάλματος, δι' οὗ ἐγένετο ἡ σύλληψις.

Ἡ δευτέρα περίπτωσις τοῦ ἄρθρου 471 προβλέπουσα τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐξετάσεως τοῦ κατηγορουμένου πλέον τοῦ ἐνὸς μηνὸς δὲν δύναται νὰ συμβῇ, διότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 5 τοῦ Συντάγματος, ἐὰν μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς συλλήψεως δὲν ἐκδοθῇ ἔνταλμα φυλάκισεως ὁ συλληφθεὶς ἀπολύεται αὐτοδικαίως.

Ἡ κατὰ τοῦ ἐνόχου καταγνωστέα ποινὴ ἐστὶ φυλάκισις τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν. Πρὸς ταύτῃ δὲ δύναται νὰ καταδικασθῇ ὁ ἔνοχος καὶ εἰς ἀποζημίωσιν καὶ εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐξόδων. (Ποιν. δικονομίας ἄρθρ. 235).

ς') Ἐχθιάσις δι' αἰκιῶν τῶν κατηγορουμένων καὶ μαρτύρων.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 70 τῆς ποινικῆς δικονομίας ἐν τῇ προανακρίσει πρέπει νὰ ἐπιδιώκηται ἡ ἀνακάλυψις τῆς ἀληθείας, καὶ νὰ ἐξετάζηται πᾶν ὅ,τι οὐ μόνον πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐνοχῆς, ἀλλὰ καὶ πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀθωότητος τοῦ κατηγορουμένου συντελεῖ. Ἐνεκα τούτου ἀπαγορεύεται ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ν' ἀπειθύνωνται εἰς τοὺς κατηγορουμένους ἢ τοὺς μάρτυρας ἐρωτήσεις παραπειστικαὶ (Ποιν. δικ. ἄρθρ. 227), οὐδὲ καθ' ὁποῖον τρόπον νὰ ἐχθιάζηται ἡ ὁμολογία τοῦ κατηγορουμένου (ἄρθρ. 111). Ἡ παράβασις τῶν εἰρημένων διατάξεων

ὕπὸ τῶν ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων φέρεται ἀξιόποινον χαρακτῆρα, ἀποτελοῦσα κατάχρησιν τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς, περὶ ἧς προ- βλέπει τὸ ἄρθρ. 472 ¹⁾, δι' οὗ κηρύσσονται ἔνοχοι οἱ ἀνακριτι- κοὶ ἢ ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι, ὅσοι δι' αἰκιῶν ἐπενεχθεῖσιν εἰς μάρτυρας ἢ κατηγορουμένους, ἐξηνάγκασαν τὸν μὲν ἀθῶον κα- τηγορεύμενον νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἐνοχὴν αὐτοῦ, ἢ γεγονός τι, δυνάμενον νὰ συντελέσῃ πρὸς ἐπιβάρυνσιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως, ἢ πρὸς ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς ²⁾, τοὺς δὲ μάρτυρας νὰ ψευδομαρτυρήσωσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἐν ἄρθρ. 472 δὲν διακρίνε- ται, ἂν ἡ τοιαύτη ψευδομαρτυρία ἀπαιτῆται νὰ ᾖ ὑπὲρ ἢ κατὰ τῶν κατηγορουμένων, φρονοῦμεν, ὅτι ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περι- πτώσεσιν ἡ πρᾶξις χαρακτηριστέα ἐστὶν ὡς ἀξιόποινος, διότι τὴν ἀλλοίωσιν τῆς ἀληθείας συνεπάγεται πρὸς βλάβην τῆς δι- καιοσύνης.

Τὸ ἐγκλημα θεωρεῖται τετελεσμένον, εὐθὺς ἅμα ἐπλήχθη- σαν αἱ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου ἢ τοῦ μάρτυρος αἰκίαι ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ὁμολογίας ἢ ψευδομαρτυρίας, καὶ δι' αὐτῶν ἐξεβιά- σθη δ ἀθῶος κατηγορούμενος νὰ ὁμολογήσῃ ἐκυτὸν ἔνοχον, ὁ δὲ μάρτυς νὰ ψευδομαρτυρήσῃ.

Ἐν τῇ ἀναλύσει τῶν ὄρων τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος γίνεται δῆλον, ὅτι τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως δὲν ἐγκτεται ἐν τῷ αἰκισμῷ τῶν μαρτύρων ἢ τῶν κατηγορουμένων, περὶ ὧν, ἂν ὦσι ἐν τῇ φυλακῇ, πραγματεύεται εἰδικῶς τὸ ἐπόμενον ἄρ- θρον 474, ἀλλὰ κυρίως ἐν τῇ ἐκβιάσει τῇ δι' αἰκιῶν τελου- μένῃ, ὅπως ψευδῇ ποιήσωσι κατάθεσιν, ἐξ ἧς ὁ ἐνδεχόμενος κίνδυνος τῆς ἀποπλάνησεως τῆς δικαιοσύνης, διὰ τὸν λόγον

¹⁾ Ποιν. νόμου Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 343.

²⁾ Τὸ κείμενον τοῦ ἄρθρου 472 λέγει «νὰ ὁμολογήσῃ τι», ἐν ᾧ τὸ γερμανικὸν σφῆστρον ἐκδηλοῖ τὴν ἐννοίαν τοῦ ἄρθρου διὰ τῶν λέ- ξεων «*einem Unschuldigen ein Geständniss, oder einem Zeugen eine falsche Aussage* abgepresst worden ist». — Stenglein Commentar ἄρθρ. 380. n° 2.

αὐτὸν καὶ ὡς προϋπόθεσις τοῦ ἀξιοποίνου ἢ ἀθωότης τοῦ κατηγορουμένου ἀπαιτεῖται ¹⁾).

Ἡ τῷ ἐνόχῳ καταγνωστέα ποινὴ διαβαθμίζεται κατὰ λόγον τῆς πράξεως, δι' ἣν ἐγένετο ἢ δι' αἰκιῶν ἐκθίσεις, ὅθεν ἂν μὲν ἡ ἀνάκρισις ἐνηργεῖτο ἕνεκα κακωργήματος, ἐπιβάλλεται φυλάκισις τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν, ἂν δὲ ἕνεκα πλημμελήματος φυλάκισις τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, ἂν δὲ ἕνεκα πταίσματος ἢ πειθαρχικῆς παραβάσεως, φυλάκισις δύο ἐβδομάδων μέχρι τριῶν μηνῶν.

ζ') Αἰκισμὸς φυλακισμένων.

Ἡ στέρησις τῆς ἐλευθερίας τοῦ πολίτου, ἡ ἐπερχομένη εἴτε συνεπεῖα ἐντάλματος συλλήψεως ἢ προφυλακίσεως, καὶ χρησιμεύουσα ὡς προληπτικὸν μόνον μέσον, εἴτε συνεπεῖα καταδικαστικῆς ἀποφάσεως λόγῳ ποινῆς, δὲν συνεπάγεται τὴν ἀνάγκην ἢ ἀναστολὴν τοῦ δικαιώματος, ὅπερ κέκτηται πᾶς πολίτης πρὸς σεβασμὸν τῆς τιμῆς αὐτοῦ, καὶ ἀποχῆς ὑπὸ πάσης κατὰ τοῦ σώματος αὐτοῦ παρνόμου προσβολῆς, διὸ ἐν τῇ ποινικῇ δικονομίᾳ, γενομένου λόγου περὶ τῆς συλλήψεως τῶν ὑπόπτων, ὁρίζεται ῥητῶς ἐν ἄρθρ. 224, ὅτι οἱ συλλαμβάνοντες ὀφείλουν νὰ προσφέρωνται μὲ τὴν ἐνδεχομένην προσήνειαν πρὸς τὸν κατηγορούμενον, καὶ νὰ σέβωνται τὴν τιμὴν αὐτοῦ· ὅθεν ἄνευ ἀνάγκης δὲν πρέπει νὰ ἐπιφέρωσιν εἰς αὐτὸν βίαν, καὶ τότε μόνον νὰ τὸν δένωσεν, ὅταν ἀπειθῇ ἢ εἶναι κίνδυνος φυγῆς. Κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 257 οἱ ἐπιστάται τῶν φυλακῶν διατελοῦσιν ὑπὸ τὸν ἐλεγχὸν τῶν Εἰσαγγελέων, Ἐπαρχῶν καὶ Νομαρχῶν, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ ἐξελέγχωσιν τὴν συμπεριφορὰν αὐτῶν πρὸς

¹⁾ Ὁρθωτέον εἶναι ἡ διατύπωσις τοῦ ἀδικήματος ἐν τῷ Ποιν. νόμῳ τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἐνθα διὰ τοῦ ἄρθρ. 313 τιμωρεῖται ἡ ἐκθίσις παντὸς αἰουδήποτε κατηγορουμένου ἢ μάρτυρος πρὸς ὁμολογίαν γεγενῆτος τινός.

τοὺς φυλακισμένους, καὶ νὰ φροντίζωσι περὶ τῆς τιμωρήσεως τῶν παρεκτρεπομένων, πᾶσα δὲ αὐτογνώμων βία τοῦ ἐπιστάτου φυλακῆς κατὰ τινος φυλακισμένου, ἐὰν μὴ ἐτελέσθῃ, ὑπάρχοντος κινδύνου ἐπικειμένου, τιμωρεῖται πειθαρχικῶς (Ποιν. δικ. ἄρθρ. 560).

Τὰς εἰρημένας διατάξεις συμπληροῖ τὸ ἄρθρ. 473 τοῦ ποινικοῦ νόμου, δι' οὗ τιμωροῦνται οἱ κλητῆρες δικαστηρίων, οἱ ἑφοροὶ δεσμοκτηρίων, ἢ οἱ δεσμοφύλακες, οἱ ἀνακριτικοὶ ἢ ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι, οἵτινες φέρονται ὑβριστικῶς ἢ αἰκίζουσι ¹⁾ τοὺς φυλακισμένους. Ὡς τοιούτους δὲ ἐννοεῖ τοὺς τε συνεπεῖα ἐντάλματος συλλήψεως ἢ προφυλακίσεως κρατουμένους, ὡς καὶ τοὺς συνεπεῖα ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου εἰς πδινὴν ἀποστερητικὴν τῆς ἐλευθερίας καταδικασθέντας ²⁾.

η') Παράνομος ἔκδοσις ἢ ἐκτέλεσις ποινικῶν ἀποφάσεων, ἢ κατὰγνῶσις ποινῶν αὐθαιρέτων.

Τὸ ἄρθρ. 474 τοῦ Ποινικοῦ προβλέπει, καὶ τιμωρεῖ τὰς ἐξῆς διακεκριμένας περιπτώσεις, ἃς χαρακτηρίζει ὡς ἀποτελούσας κατὰχρησιν τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς.

1) Τὴν ἔκδοσιν ποινικῶν ἀποφάσεων ὑπαγομένων εἰς τὴν ἄρμοδιότητα ἄλλης ἀρχῆς. Ἐν τῇ ποινικῇ διαδικασίᾳ κανονίζεται δι' εἰδικῶν ὁρισμῶν ἡ δικαιοδοσία καὶ ἄρμοδιότης τῶν ἐν τῇ κρᾷ δικαστηρίων καὶ τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν (Ποιν. δικ. ἄρθρ. 29 ἐπόμε. 36 ἐπόμε. 46 ἐπόμε.), ἢ κατὰ παράβασιν ἐπομένως τῶν διατάξεων αὐτῶν ἔκδοσις ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων ποινικῶν ἀποφάσεων χαρακτηρίζεται ἀξιοποινος, ὡς ἀκίς γί-

¹⁾ Τὸ Γερμανικὸν κείμενον τοῦ ἄρθρου 473 λέγει «muthwillig oder bosshaft misshandeln» τούτέστιν ἐκ θρασυτήτος ἢ ἐξ ἐθελοκακίας κακοποιοῦσιν.

²⁾ Stenglein Commentar. ἄρθρ. 384 n° 1. Ἐὰν ἐκ τῶν αἰκιῶν προῆλθε σωματικὴ τις βλάβη, ὑπάρχει συρροὴ ἀδικημάτων.

νεται αὐτογνωμόνως καὶ ἐν γνώσει τῆς παραβάσεως τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων των.

2) Τὴν ἐκτέλεσιν ποινικῆς ἀποφάσεως κατ' ἄλλον παρὰ τὸν διαγραφόμενον ἐν αὐτῇ τρόπον. Ἐν τοῖς ἀρθρ. 81 καὶ ἐπόμενῃς ποιν. δικονομίας ὀρίζεται τὸ περιεχόμενον ἐν γένει τῶν ποινικῶν ἀποφάσεων, διὰ δὲ τῶν ἀρθρων 351, 405, 459, 501, 544 ὀρίζονται τὰ πρόσωπα, εἰς ἃ ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἀποφάσεων τῶν ποινικῶν δικαστηρίων παντὸς βαθμοῦ, τέλος ἐν τοῖς ἀρθροῖς 545 καὶ ἐπόμενα κανονίζεται ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τῶν ποινικῶν ἀποφάσεων. Ὁ δὲ ποινικὸς νόμος συμπληροῦ τὰς εἰρημένας διατάξεις, διαγράφων ἐν τοῖς ἀρθροῖς 5, 8, 9—20 καὶ ἐπόμεν. τὰ διάφορα τῶν ποινῶν εἶδη καὶ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Ἐὰν ἐπομένως δημόσιός τις ὑπάλληλος, ἢ δικαστικὸς, ἢ διοικητικὸς, ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ συμπράττων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων, ἐκ προαιρέσεως ἐπιχειρήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως κατ' ἄλλον ἢ τὸν ἐν αὐτῇ ὀριζόμενον τρόπον ¹⁾, καθίσταται ἐνοχὸς παραβάσεως τοῦ ἀρθρ. 474.

3) Τὴν κατάγνωσιν ποινῆς μὴ καθιερωμένης διὰ νόμου. Τὸ ἀρθρον 474 συμπληροῦ οὕτω τὴν γενικὴν ἀπαγορευτικὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρου 1 τοῦ ποιν. νόμου, καθ' ἣν «οὐδεμία ἄλλη ποινὴ καταγινώσκειται πρὸς τιμώρησιν τῶν ἀδικημάτων ἐκτὸς ἐκείνης, ἣν νόμος ρητὸς ὥρισεν» καὶ τὴν τοῦ ἀρθρου 7 τοῦ Συντάγματος, καθ' ἣν «ποινὴ δὲν ἐπιβάλλεται ἄνευ νόμου ὀρίζοντος προηγουμένως αὐτήν».

¹⁾ Οὕτω λ. χ. ἐὰν ἐν τῇ ποινικῇ ἀπόφασί ὀρίζεται ἡ ἐκτέλεσις τῆς θανατικῆς ποινῆς διὰ τῆς λαιμητόμου, καὶ ὁ τόπος, ἐν ᾧ γενήσεται ἡ ἐκτέλεσις. (Π. Ν. ἀρθρ. 5, 18.) ὁ δὲ τῇ ἐκτελέσει ἐπιφορτισμένος ὑπάλληλος ὀρίζει ἄλλον τρόπον, καὶ ἐκτελεῖ τὴν ποινὴν διὰ τουφεκισμοῦ. Ἐπίσης ἐὰν τὸν εἰς εἰρκτὴν καταδικασθέντα ἐναντίον τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἀρθρ. 11 Ποιν. νόμου ὑποχρέωσιν εἰς δημοσία ἔργα, ἡ ἐὰν, ἐνῶ κατὰ τὸ ἀρθρ. 29 Ποιν. νόμου δὲν ὀρίζεται ἡ δημοσίευσις τοῦ ὀνόματος τοῦ καταδικασθέντος, διατάξῃ τὴν γνωστοποίησιν αὐτοῦ, ἢ τοῦναντίον ἐὰν παραλείψῃ αὐτήν, καὶ περ διαταχθεῖσαν ὑπὸ τῆς ποινικῆς ἀποφάσεως.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων τριῶν περιπτώσεων τὸ ἄρθρον 474 προνοεῖ καὶ ἑτέραν περίπτωσιν, καθ' ἣν νομάρχαι, εἰσαγγελεῖς, ἢ ἄλλοι δημόσιοι ὑπάλληλοι γίνονται ἔνοχοι τῆς παραβάσεως τῶν ὁρισμῶν τῆς ποινικῆς διαδικασίας περὶ ἐκτάκτου στρατιωτικῆς δίκης, ἢ δεικνύουσι παράνομον διαγωγὴν, ἀλλ' οἱ ὁρίσμοι οὗτοι οὐδεμιᾶς δύνανται πλέον νὰ τύχωσιν ἐφαρμογῆς, ἀφοῦ αἱ περὶ ἐκτάκτου στρατιωτικῆς δίκης διατάξεις τῆς ποινικῆς δικονομίας (ἄρθρ. 541—544) κατηργήθησαν συνεπεὶ τοῦ ἄρθρου 91 τοῦ συντάγματος.

Οἱ ἔνοχοι παραβάσεως τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρου 474 τιμωροῦνται, ἐὰν ἢ κατὰ πρῶτον ἐπιβληθεῖσα αὐτοῖς πειθαρχικὴ ποινὴ ἔμεινεν ἀτελεσφόρητος, διὰ φυλακίσεως τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν ἐν περιπτώσει δὲ ὑποτροπῆς διὰ φυλακίσεως τοῦλάχιστον ἐνὸς ἔτους.

θ') Αὐθαίρετος ἐκτέλεσις ποινῶν.

Ἐνοχοὶ αὐθαίρετου ἐκτελέσεως ποινῶν κηρύττονται ἐν ἄρθρῳ 475 ¹⁾ οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες προβαίνουν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν οἷαςδήποτε ποινῆς κατὰ τινος, 1) πρὶν ἔτι κατασταθῇ τελεσιδίκος ἢ καταδικαστικὴ ἀπόφασις, διότι ἡ δὲν παρῆλθον ἔτι αἱ προθεσμίαι τῆς χρήσεως τῶν ἐνδίκων μέσων κατ' αὐτῆς, ἢ ἐγένετο χρήσις οἷουδήποτε ἐξ αὐτῶν, 2) ἀφοῦ ἐκδοθῇ ἡ ἀπολύουσα τὸν κατηγορούμενον ἀπόφασις.

Τὸ ἄρθρ. 475 ἀναφέρεται ἰδίως εἰς ἐκείνους ἐκ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων εἰς οὓς κατὰ τὸ ἄρθρ. 351, 405, 459, 501, 544 τῆς ποιν. δικονομίας ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τῶν ὑπὸ τῶν ποινικῶν δικαστηρίων ἐκδιδομένων ἀποφάσεων, ἥτοι εἰς τοὺς ἀστυνόμους, δημάρχους ἢ δημαρχικοὺς παρέδρους, ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῶν πταισματοδικῶν, καὶ εἰς τοὺς παρὰ πλημμελειοδίκαις, ἢ παρ' ἐφέταις εἰσαγγελεῖς διὰ τὰς ἀποφάσεις τὰς

¹⁾ Βασιλικῆ ποιν. νόμου 1861 ἄρθρ. 381. — Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 345.

ἐκδοθείσας ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τῶν πλημμελειοδικῶν ἢ κα-
κουργιοδικῶν ¹⁾). Ἐκτὸς ὅμως τῶν εἰρημένων δύνανται νὰ ὑπα-
χθῶσιν εἰς τοὺς ὅρισμούς τοῦ ἄρθρου τούτου καὶ ἅπαντες οἱ λοι-
ποὶ ὑπάλληλοι εἰς οὓς οἱ νόμοι χορηγοῦσι τὸ δικαίωμα τῆς πει-
θαρχικῆς τιμωρήσεως καὶ ἐκτελέσεως τῶν πειθαρχικῶν ποινῶν,
διότι τὸ ἄρθρ. 475 ἐμπεριλαμβάνει καὶ τὴν περίπτωσιν τῆς
παρὰ νόμου ἐφαρμογῆς πειθαρχικῆς ποινῆς.

Τὸ ἀδίκημα περὶ οὗ προνοεῖ τὸ ἄρθρ. 475 ὅλως διάφορόν
ἐστὶ τοῦ διὰ τοῦ ἄρθρ. 327 προβλεπομένου, καθ'ὅ τιμωροῦνται
ὡς ἐνοχοὶ παρὰ νόμου κατακρατήσεως οἱ δικασταὶ, οἱ ἀνακρι-
τικοὶ ὑπάλληλοι, οἱ εἰσαγγελεῖς καὶ οἱ ἐπιστάται τῶν φυλακῶν,
οἵτινες δὲν ἀπολύουσιν ἐντὸς 24 ὥρῶν φυλακισμένον τινα ἀφ'οὗ
γέινει τελεσίδικος ἢ ἀπολύουσα ἀπόφασις, ἢ οἱ ἐπιστάται τῶν
φυλακῶν, οἵτινες κατακρατοῦσιν εἰς τὴν φυλακὴν κατὰ δίκον
τινα ὑπὲρ τὸν ὀρισθέντα χρόνον τῆς ποινῆς. Ἐν μὲν τῷ ἄρθρῳ
475 προϋποτίθεται ἡ ὑπαρξίς ποινικῆς ἀποφάσεως ἀπαγγελ-
λούσης τὴν καταδίκην ἢ ἀθώωσιν τοῦ κατηγορουμένου καὶ ἀνα-
φέρεται εἰς τὴν αὐθαίρετον ἐφαρμογὴν οἵας δὴ ποτε ἐν γένει ποι-
νῆς, εἴτε κατὰ τῆς ζωῆς, εἴτε κατὰ τῆς παρουσίας τοῦ πολίτου,
ἐν ᾧ τούναντίον τὸ ἄρθρ. 327 προβλέπει μόνον περὶ τῆς πα-
ρὰ νόμου ἀποστερήσεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ κατηγορουμένου,
εἴτε ὑπὸ ἀνάγκῃς διατελοῦντος, εἴτε μετὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς
ὑποθέσεως. Ἐν τούτοις ἀμφότερα ταῦτα τὰ ἀδικήματα δύναν-
ται νὰ συνυπάρξωσιν ἐν περιπτώσει ἐκτελέσεως ἀποφάσεως
καταγινωσκούσης ποινὴν κατὰ τῆς ἐλευθερίας, καὶ συνεπείᾳ
ταύτης κατακρατήσεως τοῦ παρὰ νόμως φυλακισθέντος, ἢ διὰ
τινα τῶν ἐν ἄρθρ. 327 ἀναφερομένων λόγων, ἤγουν διὰ μίσους,
ἐκδίκησιν, ἰδιοτελείαν ἢ ἄλλο ἀθέμιτον συμφέρον, ἢ διότι ὁ χρό-
νος τῆς κατακρατήσεως παρετάθη ὑπὲρ τὸν μῆνα, ἢ τὴν μίαν
ἐβδομάδα (ἄρθρ. 327 § 1 καὶ 2).

Τὸ ἀδίκημα τῆς αὐθαίρετου ἐκτελέσεως ποινῶν λογίζεται τε-

¹⁾ Ὁργ. ἄρθρ. 103.

τελεσμένον μετὰ τὴν ἐπιχείρησιν τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς, ἀναλόγως δὲ ταύτης διαβαθμίζεται καὶ τὸ ἀξιοποινον τοῦ ἐνόχου, ὅθεν ἐάν μὲν ἡ ἐφαρμοσθεῖσα ποινὴ ᾖ ποινὴ κακουργήματος ἐπιβάλλεται φυλάκισις δύο ἐτῶν, ἐάν δὲ ποινὴ πλημμελήματος, φυλάκισις τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, ἐάν δὲ ποινὴ πειθαρχικῆς παραβάσεως ἢ πταίσματος φυλάκισις δύο ἐβδομάδων μέχρι τριῶν μηνῶν. Ἐν τῇ διαβαθμίσει τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως φρονοῦμεν ὅτι ὁ νόμος παρέλειψε νὰ προνοήσῃ περὶ περιπτώσεως, σπανιώτατα μὲν ἐνδεχομένης νὰ συμβῇ ἀλλὰ καὶ οὐχὶ ἀδύνατου, ἥτοι τῆς περιπτώσεως τῆς ἐφαρμογῆς τῆς θανατικῆς ποινῆς, ὅτε βεβαίως ἢ τῆς διεστοῦς φυλακίσεως τοῦ ἐνόχου ποινὴ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀρκοῦσα πρὸς τιμώρησιν αὐτοῦ ¹⁾).

8) Ὑπερβάσεις τῶν καθηκόντων δημοσίων ὑπαλλήλων.

ἄρθρ. 476.

Δικασταί, ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι, εἰσαγγελεῖς, καὶ ἀντεῖσαγγελεῖς τιμωροῦνται.—1) μὲ εἰρκτὴν, ὁσάκις ἀντιποιοῦνται νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ἐκδίδοντες διατάγματα, περιεκτικὰ νομικῶν (γρ. νομοθετικῶν) ὁρισμῶν, ἢ ἀναβάλλοντες τὴν ἐκτέλεσιν νόμου τινός.—2) μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, ὁσάκις, ὑπερβαίνοντες τὰ ὅρια τῆς ἀρμοδιότητός των, ἐπεμβαίνουσιν εἰς τὰ ἔργα τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, ἥτοι ἐκδίδοντες διατάγματα περὶ

¹⁾ Τὴν περίπτωσιν ταύτην ἔχων ὑπ' ὄψιν ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1861 (ἄρθρ. 381) ἐπέβαλε κατὰ τοῦ ἐνόχου τὴν τοῦ θανάτου ποινήν.—Ὁ δὲ ποιν. νόμος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας (ἄρθρ. 345) ὁρίζει, ὅτι κατὰ τοῦ ἐνόχου τοῦ ἀδικήματος καταγνωστέα ἐστὶ ἡ αὐτὴ ποινὴ ἢ ἀναιρέτως κατ' ἄλλου ἐπέβαλεν.

διοικητικῶν ἀντικειμένων, ἢ ἀπαγορεύοντες τὴν ἐκτέλεσιν τῶν παρὰ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν ἐκδιδομένων διαταγῶν, ἢ, μετὰ τὴν ὁποίαν, ἔδωκαν ἅπαξ ἄδειαν ἢ διαταγὴν, ὥστε νὰ κληθῶσιν ἔμπροσθεν αὐτῶν διοικητικοὶ ὑπάλληλοι διὰ πρᾶξιν τινα ἀναγομένην εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν των, ἐπιμένουσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς τοιαύτης προσταγῆς ἢ ἀποφάσεως ἐναντίον τῆς γενομένης ἀκυρώσεως, ἢ τῆς ἀναγγελλθείσης συγκρούσεως τῆς ἀρμοδιότητος.

** Ἀρθρ. 477.*

Μὲ χρηματικὴν ποινὴν εἴκοσι μέχρι διακοσίων δραχμῶν τιμωροῦνται δικασταί, οἵτινες, ἀφ' οὗ ὑπόθεσις τις, παρουσιασθεῖσα εἰς αὐτοὺς, ἀπαιτηθῇ κατὰ τοὺς νομίμους τύπους παρὰ τινος διοικητικῆς ἀρχῆς, ὡς ἀνήκουσα εἰς τὴν ἀρμοδιότητά της, προχωροῦσι μολοντοῦτο εἰς τὴν δίκην, πρὶν ἀποφασίσῃ ἢ ἀνωτέρα διοικητικὴ ἀρχή. — Ἡ αὕτη ποινὴ κατὰ γινώσκειται καὶ εἰς τοὺς εἰσαγγελεῖς καὶ ἀντεισαγγελεῖς, οἵτινες ἀπαιτοῦσι (γρ. ἐξαιτοῦσι) κατὰ τὴν εἰρημένην περίπτωσιν τὴν ἐκδοσιν τῆς ἀποφάσεως, ἢ πρὸς τὸ τέλος τοῦτο κάμνουν τὰς προτάσεις των.

** Ἀρθρ. 478.*

Μὲ χρηματικὴν ποινὴν τοῦλάχιστον ἑκατὸν δραχμῶν τιμωρεῖται ὅστις τῶν δικαστῶν, εἰς οὐδὲν λογιζόμενος τὰς νομίμως γενομένας ἐξαιτήσεις παρὰ τῶν ἐχόντων δικαίωμα πρὸς τοῦτο, ἢ παρὰ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς, ἐκδίδει διαταγὴν καταδιώξεως ἄνευ ἀδείας τῆς κυβερνήσεως κατὰ τινος δημοσίου ὑπαλλήλου, κατηγορουμένου διὰ κακούργημα ἢ πλιμμέλημα, πραχθὲν ἐπὶ τῆς ἐνεργείας τῶν καθηκόντων του. — Ἡ αὕτη ποινὴ ἐπιβάλλεται εἰς τε τοὺς

εἰσαγγελεῖς καὶ ἀντεισαγγελεῖς, καὶ εἰς τοὺς ἀνακριτικούς ὑπαλλήλους, εἵτινες προτείνουνσι τοιαύτας περὶ καταδιώξεως διαταγάς.

* *Αρθρ. 479.*

Νομάρχαι, διευθύνται, ἑπαρχοί, δήμαρχοι, καὶ ἄλλοι διοικητικοὶ ὑπάλληλοι, τιμωροῦνται — 1) μὲ εἰρκτὴν εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρου 476 ἀριθμ. 1. — 2) μὲ φυλάκισιν τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, ἐὰν ἐπεμβαίνωσιν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν, ἀπαγορεύοντες διὰ γενικῶν ἢ εἰδικῶν διαταγῶν, ἀπευθυνομένων πρὸς τὰ δικαστήρια ἢ πρὸς δικαστάς, τὴν ἐκτέλεσιν δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἢ τοῦ παρὰ τινος ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου ἐκδεδομένου ἐντάλματος προσαγωγῆς ἢ κρατήσεως. — 3) μὲ χρηματικὴν πεινὴν εἴκοσι μέχρι διακοσίων δραχμῶν, ἐὰν παρενείρωσιν ἑαυτοὺς εἰς πολιτικὴν τινα δίκην, καί, μετὰ προηγηθεῖσαν ἐξαίτησιν ἐνὸς τῶν διαφερομένων, καὶ πρὶν ἔτι περὶ τούτου ἀποφασίσῃ ἡ ἀνωτέρα διοικητικὴ ἀρχή, προχωρήσωσιν εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ πράγματος.

Αἱ ἐκ τοῦ ἔθνους πιγάζουσαι ἐξουσίαι κατὰ τὸν ἡμέτερον συνταγματικὸν χάρτην (ἄρθρ. 21), ἥτοι ἡ νομοθετικὴ, ἡ δικαστικὴ καὶ ἡ ἐκτελεστικὴ, λειτουργοῦσιν αὐτότελῶς ἐντὸς τοῦ διαγεγραμμένου κύκλου τῆς δικαιοδοσίας καὶ ἀρμοδιότητος αὐτῶν. Ἡ ἀυθαίρετος ἐπέμβασις τῆς μιᾶς ἐξουσίας εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς ἑτέρας, καὶ ἡ παράνομος ἀντιποίησις τῶν προσήκοντων ἐκάστη δικαιωμάτων καὶ προνομίων, ἥθελε διαταράξῃ τὴν ἀρμονίαν τῆς λειτουργίας καὶ τὴν κανονικὴν καὶ εὐρυθμον αὐτῶν ἐνέργειαν ἡδύνατο νὰ παραλύσῃ.

Ἐν προγενεστέροις χρόνοις, ὅτε δὲν ὑπῆρχον ἀκριβῶς διαγεγραμμένα διὰ τῆς νομοθεσίας τὰ ὅρια τῶν ἐν τῷ κράτει ἐξου-

σιων, συχνάκις συνέβαινον συγκρούσεις τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν, καὶ ποικίλα προσκόμματα παρενεβάλλοντο εἰς τὴν κανονικὴν τῆς λειτουργίας αὐτῶν ἐνάσκησιν. Ὅτε μὲν ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ ἐπεχειρεῖ νὰ παρεμποδίσῃ τὴν ἐνέργειαν τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, ἄλλοτε δὲ πάλιν ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀντεποιεῖτο δικαιώματά προσήκοντα τῇ δικαστικῇ ἀρχῇ. Πρὸς ἀποτροπὴν τῶν πηγαζόντων ἀτοπημάτων ἐκ τῆς τοιαύτης ἀνωμάλου καταστάσεως τῶν ὁρίων τῶν ἐν τῷ κράτει ἐξουσιῶν παρέστη ἡ ἀνάγκη, ὅπως ἐν τῷ Γαλλικῷ ποινικῷ νόμῳ ἀναγραφῶσιν οἱ ὅρισμοι τῶν ἄρθρων 127 — 131.¹⁾ ἐκ τῶν ὁποίων ἐλήφθησαν αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 476—479.²⁾ δι' ὧν κηρύσσεται ἀξιόποινος οἰαδῆποτε ὑπερβάσεις τῶν καθηκόντων τῶν λειτουργῶν τῆς δικαστικῆς ἢ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς.

¹⁾ Αἱ ἐν τοῖς ἄρθροις 127—131 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου διατάξεις κατέστησαν ἐν πολλοῖς ἄχρηστοι διὰ διαφόρων μεταγενεστέρων νόμων ἐκδοθέντων ἐν Γαλλίᾳ, δι' ὧν ἐκανονίσθη ἀκριβέστερον ἡ δικαιοδοσία τῆς δικαστικῆς πρὸς τὴν διοικητικὴν ἀρχήν, καὶ προσλήφθησαν πολλαὶ περιπτώσεις συγκρούσεως τῆς ἀρμοδιότητος. "Or. Ordonnance du 1 Juin 1868, δι' ἧς καθηργήθη ἡ σύγκρουσις τῆς ἀρμοδιότητος μεταξὺ τῆς διοικητικῆς καὶ δικαστικῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῶν πράξεων, αἵτινες φέρουσι χαρακτῆρα κακουργήματος. Πέριωρίσθη δὲ οὐσιωδῶς ἐφ' ὠρισμένων πράξεων ὑπαγομένων εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν πλημμελημάτων, περὶ ὧν καὶ μόνον δύναται νὰ δικάσῃ ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ συνεπεῖρα εἰδικοῦ νόμου, ἢ ἐπὶ ὑποθέσεων, ὧν ἡ διάνωσις ἤρτηται ἐκ τῆς λύσεως προδικαστικοῦ ζητήματος. ὑπαγομένου εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς. Décret du 19 Septembre 1870, δι' οὗ καθηργήθη ἡ προσπάτουμένη ἄδεια τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς πρὸς καταδίωξιν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων διὰ παραβάσεις ἀναγομένας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν. Faustin-Hélie Pratique criminelle II art. 127 σελ. 134.—Chauveau-Hélie Code pénal I n° 1338.—Ἐν τῷ Βελγικῷ ποιν. νόμῳ ἐτροποποιήθησαν διὰ τῶν ἄρθρ. 237—239 οἱ ἀντίστοιχοι ὅρισμοι τῶν ἄρθρων 127—131 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου.—Nypels Code Pénal Belge art. 237.

²⁾ Οὕτε ἐν τῷ Βαυαρικῷ ποιν. νόμῳ τοῦ 1813, οὕτε ἐν τοῖς μεταγενεστέροις Βαυαρικοῖς νομοσχεδίοις εὐρήνται παραπλήσια διατάξεις.

Περὶ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας καὶ περὶ τῶν ὑπερβάσεων αὐτῆς δὲν γίνεται μνεία ἐν τοῖς εἰρημένοις ἄρθροις οὐδ' ἄλλου τοῦ ποινικοῦ νόμου, διότι ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἐνασκαίται ὑπὸ τῆς βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους καὶ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, ὧν τὰς πράξεις καλύπτει τὸ ἀνεύθυνον, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ἐπιτρέπεται νὰ ὑποβληθῶσιν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, καὶ οἷα δὴποτε αὐτῶν ἐνέργεια, καθ' ὑπερβάσιν τῆς προσηκούσης ἐξουσίας τελεσθεῖσα δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀξιοποινος.

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἄρθρων 476—479 τὰ μὲν ἄρθρα 476—478 πραγματεύονται περὶ τῶν ὑπερβάσεων τῶν καθηκόντων τῶν δικαστικῶν, τὸ δὲ ἄρθρον 479 περὶ τῶν ὑπερβάσεων τῶν καθηκόντων τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων.

Ἐκ τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων κηρύττονται ἔνοχοι ὑπερβάσεως καθηκόντων οἱ δικασταί, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν προέδρων τῶν δικαστηρίων¹⁾, οἱ ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι, οἱ εἰσαγγελεῖς καὶ ἀντεισαγγελεῖς.

1) Ὅσακις ἀντιποιοῦνται νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ἐκδίδοντες διατάγματα περιεκτικὰ νομοθετικῶν ὁρισμῶν, ἢ ἀναβάλλοντες τὴν ἐκτέλεσιν νόμου τινός (ἄρθρ. 476 § 1). Ἡ περίπτωσις αὕτη ἀποτελεῖ τὴν σοβαρωτέραν ὑπερβάσιν τῶν καθηκόντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων διὰ τῆς ἐπεμβάσεως αὐτῶν καὶ ἀναμίξεως εἰς ἔργα τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, διὰ καὶ αὐστηρότερον πασῶν τῶν ἐπομένων περιπτώσεων τιμωρεῖται, καταγινώσκομένης τῆς ποινῆς τῆς εἰρκτῆς²⁾.

2) Ὅσακις ἐπεμβαίνουν εἰς τὰ ἔργα τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, ἢ ἐκδίδοντες διατάγματα (règlements) περὶ διοικητικῶν ἀντι-

¹⁾ Nypels Code pénal Belge art. 237. Commentaire n° 1.

²⁾ Ὡς διατάγματα περιεκτικὰ νομοθετικῶν ὁρισμῶν δὲν πρέπει νὰ ἐκληθῶσιν οἱ ὑπὸ τῶν δικαστῶν συντασσόμενοι καγονισμοὶ τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας τῶν δικαστηρίων, οἱ κυρούμενοι ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης. Carnot Commentaire I. art. 127, n° 5.

κειμένων, ἡ ἀπαγορεύοντες τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑπὸ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν ἐκδοθεισῶν διαταγῶν ¹⁾).

Ἡ περίπτωσις αὕτη διαφέρει τῆς προηγουμένης, διότι προνοεῖ περὶ τῆς συγκρούσεως τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας, οὐχὶ μετὰ τῆς νομοθετικῆς ἀλλὰ μετὰ τῆς ἐκτελεστικῆς.

3) Ἐὰν μετὰ τὴν ὁποίαν ἔδωκαν ἅπαξ ἄδειαν ἡ διαταγὴν ὥστε νὰ κληθῶσιν ἐνώπιον αὐτῶν διοικητικοὶ ὑπάλληλοι διὰ πρᾶξιν τινα ἀναγομένην εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν των, ἐπιμένουσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς τοιαύτης προσταγῆς ἡ ἀποφάσεως ἐναντίον τῆς γενομένης ἀκυρώσεως ἡ τῆς ἀναγγεληθείσης συγκρούσεως τῆς ἀρμοδιότητος.

Ἡ τελευταία αὕτη περίοδος τοῦ § 2 ἄρθρ. 476 ἀπέβαλε πᾶσαν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν παρ' ἡμῖν μετὰ τὴν καθιέρωσιν τοῦ ἄρθρ. 19 τοῦ Συντάγματος, ὁρίζοντος ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς δίκην τῶν δημοσίων καὶ δημοτικῶν ὑπαλλήλων ἕνεκα τῶν περὶ τὴν ὑπηρεσίαν πράξεων αὐτῶν ἡ ἄδεια τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς καὶ καταργήσαντος τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρων 322—329 τῆς Ποιν. δικονομίας ²⁾).

Οἱ ἔνοχοι τῶν τοιούτων ὑπερβάσεων τῶν ἑαυτῶν καθηκόντων ὑπάλληλοι τιμωροῦνται διὰ φυλακίσεως τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν.

4) Ἐὰν μὴ ἀναστείλωσι πᾶσαν περαιτέρω ἐνέργειαν ἐπὶ τινος ὑποθέσεως, περὶ ἧς ἐγένετο ἡ νόμιμος αἴτησις παρὰ τινος διοικητικῆς ἀρχῆς ὡς ὑπαγομένης αὐτῇ, καὶ μὴ ἀναμείνωσι τὴν περὶ ἄρσεως τῆς τοιαύτης συγκρούσεως ἀπόφασιν τῆς ἀνωτέρας διοικητικῆς ἀρχῆς (ἄρθρ. 477). Καὶ ἡ διάταξις αὕτη δὲν

¹⁾ Οὕτω λ. γ. ὑπέρβασιν καθηκόντων πράττει τὸ δικαστήριον ἐὰν ἐκδώσῃ διαταγὴν εἰς πρῶξενον ἵνα μὴ χορηγήσῃ τὰ ἀποδημητήρια εἰς πλοῖόν τι· ἀποφ. Ἄρ. Πάγου 39 τοῦ 1854.

²⁾ Περὶ τῆς ἰσχύος τῆς διατάξεως ταύτης ἐν Γαλλίᾳ ὁρ. Chauveau-Hélie Code pénal I n° 1344 ἐπομ. καὶ ἰδίως Faustin-Hélie Pratique criminelle I. ἄρθρ. 127. σελ. 134.

εἶναι δεκτικὴ ἐφαρμογῆς παρ' ἡμῖν μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ ἄρθρ. 101 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1864, δι' οὗ αἱ ἄρσεις συγκρούσεως δικάζονται ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐπομένως οὐδὲν ἰσχύει παρ' ἡμῖν τὸ κατὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἐπικρατοῦν σύστημα τῆς ἄρσεως τῆς συγκρούσεως ὑπὸ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς. Οἱ ἔνοχοι τῆς τοιαύτης ὑπερβάσεως δικαστικοὶ ὑπάλληλοι κηρύσσονται τιμωρητέοι διὰ χρηματικῆς ποινῆς εἴκοσι μέχρι διακοσίων δραχμῶν.

Β) Ἐὰν ἐκδώσῃ διαταγὴν καταδιώξεως ἄνευ ἀδείας τῆς κυβερνήσεως κατὰ τινος δημοσίου ὑπαλλήλου, κατηγορουμένου διὰ κακούργημα ἢ πλημμέλημα, πραχθὲν κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, εἰς οὐδὲν λογιζόμενοι τὰς νομίμως γενομένας ἐξαιτήσεις τῶν ἐχόντων δικαίωμα πρὸς τοῦτο ἢ παρὰ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς. Καὶ ἡ διάταξις αὕτη, ἣτις συνέχεται μετὰ τῆς τελευταίας διατάξεως τοῦ § 2 τοῦ ἄρθρ. 127 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου δὲν δύναται νὰ τύχῃ ἐφαρμογῆς παρ' ἡμῖν συνεπεῖα τοῦ ἄρθρ. 19 τοῦ Συντάγματος.

Ἐκ παραλλήλου πρὸς τοὺς δικαστικούς ὑπαλλήλους κηρύσσονται τιμωρητέοι τὸ ἄρθρ. 479 τοὺς νομάρχας, διευθυντὰς 1), ἐπάρχους, δημάρχους καὶ ἄλλους διοικητικούς ὑπαλλήλους

1) Ὅσακις ἀντιποιοῦνται νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ἐκδίδοντες διατάγματα περιεκτικὰ νομοθετικῶν ὁρισμῶν, ἢ ἀναβάλλοντες τὴν ἐκτέλεσιν νόμου τινὸς, ὅτε καταγινώσκειται κατὰ τῶν ἐνόχων ἢ ποινῇ τῆς εἰρκτῆς.

2) Ἐὰν ἐπεμβαίνωσιν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν, ἀπαγορεύοντες διὰ γενικῶν ἢ εἰδικῶν διαταγῶν ἀπευθυνομένων πρὸς τὰ δικαστήρια ἢ πρὸς δικαστὰς τὴν ἐκτέλεσιν δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἢ τοῦ παρὰ τινος ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου ἐκδιδομένου ἐντάλματος προσχωγῆς ἢ κρατήσεως, ὅτε ἐπι-

1) Τὸ Γερμανικὸν κείμενον καλεῖ αὐτοὺς Kreis-Direktoren. Τοιοῦτοι ὑπάλληλοι κατὰ τὸν ἡμέτερον διοικητικὸν οργανισμόν δὲν ὑπάρχουσιν.

βάλλεται κατὰ τῶν ἐνόχων φυλάκισις τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν.

3) Ἐὰν παρενείρῳσιν ἑαυτοὺς εἰς πολιτικὴν τινα δίκην, καὶ μετὰ προηγηθεῖσαν αἵτησιν ἐνὸς τῶν διαφερομένων καὶ πρὶν ἔτι περὶ τούτου ἀποφασίσῃ ἡ ἀνωτέρα διοικητικὴ ἀρχὴ προχωρήσωσιν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ὑποθέσεως, ὅτε καταγινώσκεται κατὰ τῶν ἐνόχων χρηματικὴ ποινὴ εἴκοσι μέχρι διακοσίων δραχμῶν.

9) Ἀρνήσις ὑπηρεσίας ἐκ μέρους τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.

*Αρθρ. 480.

Δικαστικοὶ καὶ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι, ἢ δημόσιοι ὑπηρετοῦντες, οἵτινες ὑπὸ ὁποιαδήποτε πρόφασιν, καὶ ἰδίως ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀσφαλείας ἢ τῆς σιωπῆς τῶν νόμων, καὶ ἀφοῦ ἐπροσκληθῇσαν προσηκόντως παρὰ τῶν διαφερομένων, ἀρνοῦνται νὰ μετέλθωσι τὰ δημόσια ἔργα των, καὶ, προτραπέντες ἢ παραγγελθέντες παρὰ τῶν ἀνωτέρων νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ δημόσια καθήκοντά των, ἐπιμένουσιν οὐδὲν ἥττον εἰς τὴν ἀρνήσιν των, δύνανται νὰ καταδιωχθῶσι δικαστικῶς ἐνεκα ταύτης καὶ νὰ καταδικασθῶσιν εἰς χρηματικὴν ποινὴν τοῦλάχιστον διακοσίων δραχμῶν.

*Αρθρ. 481.

Μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν τιμωρεῖται πᾶς στρατιωτικὸς διοικητὴς, ἀξιωματικὸς, ἢ ὑπαξιωματικὸς τῆς δημοσίας δυνάμεως, ὅστις ἀρνεῖται νὰ συναθροίσῃ καὶ νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του διατελοῦσαν ἐνοπλίον δύναμιν, καὶ τοι προσκληθεὶς εἰς τοῦτο

ρήτως (γρ. κατὰ τύπους) παρὰ τῆς ἀρμοδίας πολιτικῆς ἀρχῆς.

Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀρθροῦ 185 τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου, ἀνεγράφησαν ἐν τῷ ἡμετέρῳ ποινικῷ νόμῳ οἱ ὅρισμοι τοῦ ἀρθροῦ 480. ¹⁾), καθ' ὃ χαρακτηρίζεται ὡς ἀξιόποινον ἀδίκημα ἡ τῆς ὑπηρεσίας ἀρνήσις. Ἀναλύοντες τοὺς συστατικούς ὅρους τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος παρατηροῦμεν, ὅτι·

1) Ὑποκείμενον αὐτοῦ εἰσὶν οἱ δικαστικοὶ καὶ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι ὡς καὶ οἱ δημόσιοι ὑπηρεταὶ ἐν γένει. Οἱ δικαστικοὶ ὑπάλληλοι, ἀρνούμενοι τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἑαυτῶν καθηκόντων, εἴτε ἐν πολιτικῇ δίκῃ, εἴτε ἐν ποινικῇ κηρύσσονται ὑπὸ τῶν νόμων ὑπόχρεοι πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ βλαφθέντος, δικαιουμένου νὰ ἐγείρῃ κατ' αὐτῶν τὴν τοῦ κακοδικίου ἀγωγὴν ²⁾), ἀλλ' ἐκτὸς τούτου δύνανται καὶ ποινικῶς νὰ καταδιωχθῶσι, μὴ ἀπαλασσύμενοι ἔνεκα τῆς αἰτηθείσης ἢ δοθείσης ἀποζημιώσεως τῆς καταγνωστέας ποινῆς, ἐὰν ἐνοχοὶ τοῦ ἀδικήματος ἐξελεγχθῶσιν.

2) Οἱ ἀνωτέρω μνημονευόμενοι ὑπάλληλοι κηρύσσονται ἐνοχοὶ ἀρνήσεως ὑπηρεσίας, ἐὰν, ἀφοῦ προσκληθῶσι προσηκόντως ὑπὸ τῶν διαφερομένων, ἀρνηθῶσιν τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἑαυτῶν καθηκόντων, καὶ ἐπιμείνωσιν ἀρνούμενοι, εἰ καὶ προετράπησαν ἢ παρηγγέλθησαν ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων αὐτῶν, ὅπως ἐπιληφθῶσι τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀνατεθείσης αὐτοῖς ὑπηρεσίας. Ὅσακις οἰαδῇποτε τῶν εἰρημένων περιπτώσεων ἐλλείπει, δὲν ὑφίστανται πλήρη τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως. Οὕτω λ. χ. ἐὰν ἡ ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων πρόσκλησις δὲν ἐγένετο προσηκόντως, ἢ πρὸς ἀκαλῆται ὑπάλληλός τις πρὸς ἐκτέλεσιν ὑπηρεσίας μὴ ὑπαγομένης ἐν τῷ κύκλῳ τῶν καθη-

¹⁾ Ἐν τῷ Βαυαρικῷ ποιν. νόμῳ τοῦ 1813, ὡς καὶ ἐν τοῖς μεταγενεστέροις νομοσχεδίοις δὲν ἀπαντᾷ παραπλησία διάταξις.

²⁾ Πολ. δικ. ἀρθρ. 56 ἐπομ. — Ποιν. δικ. ἀρθρ. 65 ἐπομ.

κόντων αὐτοῦ, ἢ ἐὰν ἡ ἄρνησις παρ' ὑποδεστέρου ὑπαλλήλου δὲν προέρχεται ἐκ κακοβούλου προαιρέσεως, ἀλλὰ διότι στερεῖται τῶν ἀναγκαίων ὁδηγιῶν ἐν ὥρισμένη ἐιδικῇ περιπτώσει, ἀπευθύνεται δὲ πρὸς τοὺς προϊσταμένους αὐτοῦ, ἵνα λάβῃ τοιαύτας, ἢ μὴ ἐκτέλεις τῆς ὑπηρεσίας ἐν ταῖς εἰρημέναις περιπτώσεσι δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἄρνησις τῆς ὑπηρεσίας.

3) Τὸ εἶδος τῆς ὑπηρεσίας, ἣν ἀρνοῦνται νὰ ἐκπληρώσωσιν οἱ δικαστικοὶ καὶ ἰδίως οἱ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι, δὲν ὀρίζεται εἰδικώτερον ἐν τῷ ἄρθρ. 480, ὅπερ ἐν γένει ἀπαιτεῖ ἄρνησιν τῆς ἐκπληρώσεως τῶν δημοσίων καθηκόντων.¹⁾ Ὡς πρὸς τοὺς δικαστὰς καὶ τὰ δικαστήρια ὀρίζεται διὰ τοῦ ἄρθρ. 57 τῆς Πολιτικῆς δικονομίας, ὅτι ἄρνησις δικαιοσύνης ὑπάρχει α') ὅταν παραλείπωσι δικαστικὴν τινα πράξιν ὑφ' οἱανδήποτε πρόσφασιν, ἰδίως δὲ ὑπὸ τὴν πρόσφασιν τῆς ἀσαφείας ἢ τῆς σιωπῆς τοῦ νόμου. β') ὅταν δοθείσης ἀναφορᾶς δὲν ἐκδώσωσι διάταξιν τινα. γ') ὅταν ὥριμον ὑπόθεσιν δὲν ἀποφασίσωσι κατὰ τὴν διὰ τοῦ παρόντος νόμου ὥρισμένην σειράν. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν εἰρημένων περιπτώσεων οἱ δικαστικοὶ ὑπάλληλοι δύναται νὰ καταδιωχθῶσιν ἐπὶ ἄρνήσει ὑπηρεσίας καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην λειτουργίαν ἀνατεθειμένην αὐτοῖς ὑπὸ τῶν νόμων, καὶ τῆς ὁποίας τὴν ἐκπλήρωσιν ἀρνοῦνται καὶ περ προσκληθέντες¹⁾. Ὡς πρὸς τοὺς διοικητικούς ὑπαλλήλους οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος, ὅπως περιορίσωμεν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρ. 480 μόνον, ἐὰν ἀρνηθῶσι νὰ δικάσωσιν ἢ νὰ ἐκδώσωσι τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν ἐπὶ ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ²⁾· διότι κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς αὐτοῦ πε-

¹⁾ Ὁργ. ἄρθρ. 279. — Ὡς λ. χ. ὁ πρόεδρος τῶν Πρωτοδικῶν ἐὰν ἀρνήσῃται νὰ ἐπιμεληθῇ τὴν ἐκτύπωσιν τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων. (ἄρθρον 22, 77, Νόμου περὶ ἐκλογῆς Βουλευτῶν 17 Σεπτεμβρίου 1877). — Ἐὰν οἱ διορισθέντες δικασταὶ ὡς ἀνακρίται ἐν ταῖς ἐκλογαῖς ἀρνοῦνται νὰ ἐκπληρώσωσι τὸ καθήκον αὐτῶν καὶ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν ὀρισθεῖσαν ἐκλογικὴν περιφέρειαν. Νόμου ΧΜΗ' περὶ ἐκλογῆς Βουλευτῶν ἄρθρ. 77.

²⁾ Ἐν Γαλλίᾳ τὸ ἄρθρ. 185 ὡς ἐκ τοῦ γράμματός αὐτοῦ «aura de-

ριλαμβάνεται ἡ ἄρνησις τῆς ἐκτελέσεως πάσης οἰκισθῆποτε ὑπηρεσίας προσηκούσης αὐτοῖς, εἴτε δικαστικῆς εἴτε διοικητικῆς.

Καὶ ὁ ἡμέτερος νόμος ὡς ὁ Γαλλικὸς δὲν διατάσσει ἐπιτακτικῶς τὴν καταδίωξιν τῶν ἀρνούμενων τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν ὑπαλλήλων, ἀλλ' ὀρίζει, ὅτι δύνανται νὰ καταδιωχθῶσιν ¹⁾, ὅπερ ἐν ὅσῳ ἔσχυε τὸ σύστημα τῆς εἰς δίκην εἰσαγωγῆς τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων μετὰ προηγηθεῖσαν ἄδειαν τῆς κυβερνήσεως ²⁾ ὑπεδείκνυνεν, ὅτι ἡδύνατο ν' ἀρνηθῇ αὕτη τὴν καταδίωξιν τοῦ κατηγορουμένου ὑπαλλήλου, ἐὰν ἀποχρώντως δεδικαιολογημένην τὴν ἄρνησιν τῆς ὑπηρεσίας εὕρισκεν, ἀλλὰ νῦν μετὰ τὴν κατάργησιν διὰ τοῦ ἄρθρ. 19 τοῦ Συντάγματος τοῦ εἰρημένου συστήματος, φρονοῦμεν, ὅτι οὐδεμίαν πρακτικὴν σημασίαν ἔχει πλέον ἡ δυνητικὴ ἐκφορὰ τοῦ ἄρθρ. 480.

Ἐκτὸς τῶν δικαστικῶν καὶ διοικητικῶν ὑπαλλήλων ὡς ἐνοχοὶ ἀρνήσεως ὑπηρεσίας χαρακτηρίζονται διὰ τοῦ ἄρθρ. 481 οἱ στρατιωτικοὶ διοικηταί, οἱ ἀξιωματικοὶ ἢ ὑπαξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ, οἵτινες προσκληθέντες κατὰ τύπους παρὰ τῆς ἀρμοδίας πολιτικῆς ἀρχῆς, ἀρνοῦνται νὰ συναθροίσωσι καὶ νὰ μεταχειρισθῶσι τὴν ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτῶν διατελοῦσαν ἐνοπλον δύναμιν ³⁾.

nié de rendre la justice» θεωρεῖται ἐφαρμοστέον μόνον ἐν περιπτώσει ἀρνησιδικίας, ἐπομένως οἱ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι καταδιώκονται δυνάμει αὐτοῦ, ἐὰν ἀρνηθῶσι τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ καθήκοντων. Chauveau-Hélie Code Pénal I n° 1916. — Dalloz Abus d'autorité n° 18.

¹⁾ Ἐν ἄρθρ. 185 τοῦ Γαλλ. ποιν. νόμου ἐτέθη ἡ φράσις «pourra être poursuivi» ἵνα ἀντιστοιχῇ πρὸς τὴν ἀντίστοιχον φράσιν τοῦ ἄρθρ. 4 τοῦ Γαλλικοῦ Πολιτικοῦ Κώδικος «Le juge qui refusera de juger, sous prétexte du silence, de l'obscurité ou de l'insuffisance de la loi, pourra être poursuivi comme coupable de déni de justice.»

²⁾ Ποιν. δικ. ἄρθρ. 28.—322 ἐπομ.

³⁾ Περὶ τῆς ἀρνήσεως τῶν στρατιωτικῶν τοῦ ὑπακούει εἰς τὰς διαταγὰς τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν προνοεῖ τὸ ἄρθρ. 207 τῆς στρα-

Κατὰ τῶν ἐνόχων ἀρνήσεως ὑπηρεσίας, εἰ μὲν εἰς τὴν τάξιν τῶν δικαστικῶν ἢ διοικητικῶν ὑπαλλήλων ἀνήκουσιν, ἐπιβάλλεται χρηματικὴ ποινὴ τοῦλάχιστον διακοσίων δραχμῶν, εἰ δὲ εἰς τὴν τάξιν τῶν στρατιωτικῶν φυλάκισις τὸ πολὺ τριῶν μηνῶν.

10) Ἀπιστία περὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας.

* Ἀρθρ. 482.

Πᾶς δημόσιος ὑπάλληλος, ὅστις κατὰ τὸν προσδιορισμὸν, τὴν εἰσπραξίν καὶ διαχειρίσιν τῶν φόρων, δασμῶν ἢ ἄλλων προσόδων ἐλαττόνει τὴν δημοσίαν περιουσίαν, τῆς ὁποίας εἶναι διαπεπιστευμένος τὴν διαχειρίσιν, ἐὰν ἐνήργησεν πρὸς βοήθειαν ἄλλου, ἢ ἐπὶ ἰδίᾳ αὐτοῦ ὠφελείᾳ, τιμωρεῖται.— 1) μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν, ἐὰν τὸ προσδοκώμενον ἢ ληφθὲν κέρδος δὲν ὑπερβαίνει τὰς πεντακοσίας δραχμάς.— 2) μὲ εἰρκτὴν, ἐὰν τὸ κέρδος ὑπερβαίνει τὰς πεντακοσίας δραχμάς.

* Ἀρθρ. 485.

Ὅστις ἢ δὲν κρατεῖ διόλου τὰ πρὸς ἔλεγχον ἢ ἐπιθεώρησιν τῶν εἰς χρήματα ἢ π ρ ά γ μ α τ α (γρ. ὑλικὸν ἐσόδων καὶ ἐξόδων) συνισταμένων προσόδων διατεταγμένα βιβλία, καθημερινά, ἢ κατὰστιχα, ἢ τὰ κρατεῖ παρὰ τοὺς κανόνας, ἢ εἰς τοιαύτην ἀταξίαν, ὥστε ἐντεῦθεν δὲν γνωρίζεται ἡ κατάστασις του, ὅστις συγχέει τὸ ἰδιαίτερόν του ταμεῖον μὲ τὸ διαπεπιστευμένον εἰς αὐτὸν δημόσιον ταμεῖον, εἴτε

τιωτικῆς ποινικῆς νομοθεσίας, χαρακτηρίζον τὴν πρᾶξιν ὡς ἀνυποταξίαν. Ἡ τοιαύτη ἀνυποταξία ἐν τισι περιπτώσεσι δύναται νὰ φέρῃ τὸν χαρακτήρα τῆς ἐσχάτης προδοσίας Ποιν. νόμου ἀρθρ. 127 § 2. β.

λείψωσι χρήματα ἐκ τοῦ ταμείου εἴτε μὴ, τιμωρεῖται δι' ἐκεῖνο καὶ μόνον, ἐὰν δὲν σωφρονισθῇ διὰ τῆς ἀπαξ ἐφαρμοσθείσης εἰς αὐτὸν πειθαρχικῆς ποινῆς, μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐνός ἔτους, ἅμα φωραθῇ ἐκ νέου τὰ αὐτὰ πράττων.

**Αρθρ. 484.*

Πᾶς δημόσιος ὑπάλληλος ὅστις προσπαθεῖ νὰ κρύψῃ ἔλλειμά τι διὰ νοθεύσεως (γρ. πλαστογραφίας) τῶν λογαριασμῶν, ἢ τῶν πρὸς ἐγγραφήν ἢ ἔλεγχον τῆς εἰς χρήματα ἢ πράγματα προσόδου καὶ δαπάνης (γρ. ἢ ὑλικὸν ἐσόδου ἢ ἐξόδου) διωρισμένων βιβλίων καὶ καταστίχων, ἢ διὰ τῆς ὑπεξαγωγῆς τῶν ἐγγράφων, ὅστις δὲν ὑπολογίζεται τὰς μερίδας τῶν εἰσοδημάτων (γρ. δὲν περνᾷ εἰς λογαριασμὸν μερίδας ἐσόδων) ἢ περνᾷ εἰς λογαριασμοὺς τὰς μὴ γενομένας πληρωμὰς ὡς γεγόμενα ἐξόδα, ἢ καταχωρίζει πράγματα πωλημένα ὡς μὴ πωλημένα, ἢ ἐμφανίζει ψευδῇ ἀποδεικτικὰ διὰ νὰ καλύψῃ τὰ (γρ. τὴν) περὶ τὰ ἐσοδα ἢ τὰ ἐξόδα σφάλματά του (γρ. μὴ ἀκριβεῖάν του), ἢ μεταχειρίζεται ἀπάτην ὡς πρὸς τὸν χρόνον ἢ ὡς πρὸς τὰ ἀντικείμενα τῆς (γρ. τοῦ) εἰς χρήματα ἢ πράγματα προσόδου ἢ τῆς δαπάνης (γρ. ἐσόδου ἢ ἐξόδου) τιμωρεῖται μὲ εἰρκτὴν, καὶ, ἐὰν ἡ γενομένη ζημία ὑπερβαίνῃ τὰς χιλίας δραχμὰς, μὲ δεσμὰ πρόσκαιρα.

**Αρθρ. 485.*

Δημόσιος ὑπάλληλος, ὅστις, χωρὶς νὰ ἔχῃ σκοπὸν νὰ κάμῃ ἀπιστίαν, καὶ χωρὶς νὰ πράξῃ ἀπάτην, τοκίζει πρὸς ὄφελός του τὰ εἰς αὐτὸν ὡς ταιοῦτον, διαπεπιστευμένα χρήματα ἢ πράγματα, ἢ κατ' ἄλλον τρόπον τὰ μεταχειρίζεται πρὸς ἰδιὸν του κέρδος, ἢ παραχωρεῖ εἰς ἄλλους

πρὸς χρῆσιν, τιμωρεῖται μὲ χρηματικὴν ποινὴν ἑκατὸν μέχρι χιλίων δραχμῶν.— Ἐὰν ἐντεθῇ συνέβη ζημία εἰς τὴν ἐπικράτειαν ἢ εἰς ἰδιώτην τινὰ, εἰς τὴν εἰρημένην ποινὴν προστίθεται καὶ φυλάκισις τὸ πολὺ δύο ἐτῶν.

* Ἀρθρ. 486.

Μὲ τὴν εἰς τὸ ἄρθρ. 485 διαλαμβανομένην ποινὴν τιμωρεῖται καὶ ὁ δημόσιος ἐκεῖνος ὑπάλληλος, ὅστις, ἄνευ συγκαταθέσεως τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς, λαμβάνει δάνειον ἐκ ταμείων, τὰ ὅποια δὲν διοικοῦνται παρ' αὐτοῦ, ὑπόκεινται ὅμως εἰς τὴν ἐφορείαν του.

α') Ἐν γένει.

Ἐν προοίμῳ τῆς ἐρμηνείας τῶν διατάξεων περὶ παραβάσεως τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν εἶπομεν, ὅτι παρὰ Ῥωμαίοις διὰ τῆς *Lex Julia peculatus et de residuis* ἐτιμωροῦντο αἱ νοσφίσεις δημοσίων χρημάτων καὶ αἱ περὶ τὴν διαχείρισιν αὐτῶν καταχρήσεις τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Τὰ δύο εἰρημένα ἀδικήματα, περὶ ὧν προέβλεπεν ἡ *Lex Julia* διέφερον οὐσιωδῶς ἀπ' ἀλλήλων.

Ἐνοχος τοῦ *crimen peculatus* ἐκηρύσσετο ὁ ἀφαιρῶν ἢ νοσφίζόμενος ἱερὰν ἢ δημοσίαν περιουσίαν ¹⁾ ἢ κατὰ τὴν με-

¹⁾ *Pecunia publica* ἐκαλεῖτο τὸ σύνολον τῶν ἀντικειμένων (*res*) τῶν ἀποτελούντων τὴν περιουσίαν τοῦ δημοσίου (*quae in patrimonio civitatis sunt*) *Lex* 15 pr. 47 pr. (50. 16. V. S.). — Ἐκτ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὴν *pecuniam publicam* ἐκαλεῖτο *pecunia sacra* καὶ *pecunia religiosa* ἡ περιουσία ἡ ἀνήκουσα εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ καθιδρύματα. *Lex* 1. Cod. (1. 5. de hueret.) *Lex* 23 pr. Cod. (1. 2. de SS. eccles.) διεκρίνετο δὲ τῶν *res sacrae*, ἥτοι τῶν «*res a Pontifice publice consecratae*», καὶ τῶν *res religiosae*. — Heffter *Lehrb.* § 524.

ταγενεστέραν διάταξιν τῶν Αὐτοκρατόρων Τραϊανοῦ καὶ Ἀδριανοῦ περιουσίαν τῶν κοινοτήτων (*res civitatis*)¹⁾.

Τῆς ἕνεκα τοῦ *crimen peculatus* κατηγορίας ἀπηλάσσοντο μόνον οἱ ὑπάλληλοι, εἰς οὓς παρεδίδοντο ἐπὶ προσωπικῇ εὐθύνῃ χρήματα ἢ πράγματα πρὸς φύλαξιν ἢ μετακόμισιν, καὶ οἵτινες κατὰ συνέπειαν ἔφερον τὸν κίνδυνον τῆς ἀπωλείας αὐτῶν²⁾. Προϊόντος τοῦ χρόνου διὰ διατάξεων τῶν μεταγενεστέρων Αὐτοκρατόρων καὶ διὰ τῆς νομολογίας τῶν δικαστησχηρίων ἐπεξετάθη ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος, ὥστε ὡς *peculatus* ἐχαρακτηρίζοντο 1) αἱ ὑπεξαίρέσεις καὶ ἀπάται περὶ τὸ νόμισμα, 2) αἱ ἐκ τῶν μεταλλείων τοῦ δημοσίου κλοπαί, 3) ἡ νόθευσις, ἡ πλαστογραφία καὶ ἡ ἐξαφάνισις δημοσίων ἐγγράφων, 4) ὁ σφετερισμὸς τῆς ἀπὸ τῶν πολέμων λείας, 5) ὁ τοκισμὸς δημοσίων χρημάτων (*pecuniae publicae fœneratio*), 6) ἡ διάτρησις δημοσίου τείχους καὶ ἡ ἀφαίρεσις πράγματός τινος ἐξ αὐτοῦ³⁾. Οἱ ἕνεκα *peculatus* καταδικασθέντες ἐτιμωροῦντο διὰ τῆς τοῦ ὕδατος καὶ πυρὸς ἀπαγορεύσεως (*acquae et ignis interdictio*), ἡ διὰ τῆς *deportatio*, ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων κατεγνώσκετο καὶ ἡ εἰς ἔργον μεταλλικὸν ἢ ἡ κεφαλικὴ καταδίκη.

Ὡς ὑπαίτιοι τοῦ *crimen de residuis* ἐκηρύσσοντο οἱ λαβόντες δημόσια χρήματα ἐπὶ τινα χρεῖαν, καὶ μὴ περὶ αὐτὴν δαπανήσαντες, ἀλλὰ παρακρατήσαντες καὶ ἑλλειπῇ τὴν ἀπόδοσιν ποιούμενοι. Ὅθεν δυνάμει τῆς *lex Julia de residuis* κατεδιώκοντο 1) οἱ ταμίαι οἱ παρακρατοῦντες δη-

¹⁾ Lex 1. (48. 13 ad leg. Jul. pecul.) «*Lege Julia peculatus caveatur ne quis ex pecunia sacra, religiosa, publicave auferat, neve incipiat, neve in rem suam vertat*». — Lex 83 (47. 2 de furt.), καὶ πρὸς τῆς *lex Julia* ἐτιμωρεῖτο τὸ *crimen peculatus* καὶ πρὸς ἐκδίκασιν αὐτοῦ ὑπῆρχεν ἰδιαιτέρα *Quaestio peculatus*, ἀλλ' ἄγνωστον τυγχάνει πότε καὶ διὰ τίνος νόμου ἐνεκατεστάθη.

²⁾ Lex. 9 § 12 (48. 13 ad leg. Jul. pecul.).

³⁾ Lex 1. 6 § 1. — 9 § 5. — 11. 13 (48. 13 ad leg. Jul. pecul.).

μόσια χρήματα, 2) οἱ δαπανῶντες τὰ δημόσια χρήματα εἰς ἄλλους σκοποὺς τῶν ἀρχικῶς προορισθέντων, 3) οἱ μὴ ἀποδίδοντες ἐμπροσθέντως τὰ διαπιστευθέντα αὐτοῖς χρήματα, 4) οἱ ἐπὶ σκοπῷ παρακρατήσεως δημοσίων χρημάτων πλαστογραφοῦντες τὰ λογιστικὰ βιβλία ¹⁾). Κατὰ τῶν ἐνόχων τοῦ *crimen de residuis* ἐπεβάλλετο ὡς ποινὴ ἡ ὑποχρέωσις τῆς ἀποδόσεως τοῦ τρίπλασίου ποσοῦ τῶν παρακρατηθέντων χρημάτων καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἀξιώματος ἐκπτώσις ²⁾).

Ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν Μεσαιωνικῶν χρόνων ὡς καὶ τῶν ἀμέσως μεταγενεστέρων δὲν ὑπάρχει διατετυπωμένη ἡ ἔννοια ἀδικήματος ἀντιστοιχοῦντος πρὸς τὸ *crimen peculatus et de residuis* τῶν Ῥωμαίων. Οἱ ἔνοχοι τοιούτων πράξεων ἐτιμωροῦντο διὰ τῶν ἐνεκα κλοπῆς ἢ ὑπεξαίρέσεως ἐπιβαλλομένων ποινῶν ³⁾).

Ἐκ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νομοθεσιῶν εἰδικὰς περιεῖχε διατάξεις περὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀπιστίας τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν καθηκόντων αὐτῶν, ἀντιστοιχοῦσας ἐν πολλοῖς πρὸς τὰς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου, ὁ Βυζαντινὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 ἐν ἀρθρ. 361—366 καὶ 456. Ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν συνετάχθησαν, μετὰ μεζονος ὅμως λεπτομερείας, οἱ περὶ τοῦ ἀδικήματος αὐτοῦ ὅρισμοὶ τῶν Βυζαντινῶν νομοσχεδίων ⁴⁾), ἐξ αὐτῶν δὲ ἀντεγράφησαν αἱ διατάξεις τοῦ ἡμετέρου ποιν. νόμου ⁵⁾). Ἀλλ' ὅμως ἐκ τῶν προκειμένων ἀρθρῶν, τὰ ἀρθρα

¹⁾ Lex 2.4 § 3 καὶ 4. Lex 9 § 6. Lex 40 pr. (48.13 ad leg. Jul. pecul.).

²⁾ Lex 4 § 5. (48. 13 ad leg. Jul. de pecul.). Lex 12. Cod. (12. 1. de dignit.). Rein Criminalrecht d. Römer. σελ. 672. 695.

³⁾ Heffter Lehrb. § 527.

⁴⁾ Βυζαντ. νομοσχεδίου 1827 ἀρθρ. 312—319.—1827 ἀρθρ. 336—340.—1831 ἀρθρ. 386—390.

⁵⁾ Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος δὲν περιέχει διατάξεις ἀκριβῶς ἀντιστοιχοῦσας πρὸς τὰς τοῦ ἡμετέρου ποιν. νόμου. Τινὲς τῶν ἐν τοῖς ἀρθροῖς τοῦ ἡμετέρου νόμου περιπτώσεων (ἀρθρ. 482 καὶ 484) δύνανται

485 καὶ 486 δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πραγματευόμενα περὶ πράξεων ἀποτελουσῶν κυρίως ἀπιστίαν περὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, συμπεριελήφθησαν δὲ μετὰ τῶν περὶ τοῦ ἀδικήματος αὐτοῦ διατάξεων ἕνεκα τοῦ παρεμφεροῦς αὐτῶν χαρακτῆρος.

β') Εἰδικαὶ περιπτώσεις.

Ὡς ἐνοχον ἀπιστίας περὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας χαρακτηρίζει ὁ νόμος τὸν δημόσιον ὑπάλληλον¹⁾

1) Τὸν ἐλαττοῦντα κατὰ τὸν προσδιορισμὸν, τὴν εἰσπραξίν καὶ διαχειρίσιν τῶν φόρων, δασμῶν, ἢ ἄλλων προσόδων τὴν δημοσίαν περιουσίαν, τῆς ὁποίας εἶναι διαπεπιστευμένος τὴν διαχείρισιν (ἄρθρ. 482).

Τὸ εἶδος τῶν φόρων, δασμῶν, ἢ προσόδων δὲν ὀρίζεται εἰδικώτερον ἐν τῷ νόμῳ, ὅστις ἐν τῇ γενικότητι τῆς ἐκφράσεως αὐτοῦ ὑπονοεῖ πᾶσαν πρόσοδον τοῦ δημοσίου ταμείου, εἴτε ἐξ ἁμέσων εἴτε ἐξ ἐμμέσων φόρων προερχομένην, ὡς καὶ πᾶσαν εἰσπραξίν οἷονδ' ἂν τελεῖται ὑπὸ τοῦ δημοσίου γενομένην¹⁾. Ἀλλ' ὅμως ἵνα θεωρηθῇ τιμωρητέα κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ

νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 169—171 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου, ἅτινα ἐν γένει προβλέπουσι περὶ τῶν ὑπεξαίρεσεων χρημάτων ἢ ἐγγράφων, τῶν ὑπὸ δημοσίων ὑπαλλήλων διαπραχθεισῶν, καὶ αἱ ὁποῖαι ὑπὸ τὸ περιληπτικὸν ὄνομα τῆς Forfaiture περιλαμβάνονται, Faustin-Hélie Pratique criminelle § 316 ἐπέμ. — Blanche Code pénal III ἄρθρ. 167 ἐπέμ.

1) Οὕτω λ. χ. ἐνοχος ἀπιστίας κατὰ τὸ ἄρθρ. 482 κηρύσσεται ὁ ταχυδρομικὸς ἐπιστάτης ὅστις δὲν ἐπιθέτει τὸ γραμματόσημον ἐπὶ τῶν ἐπιστολῶν τῶν ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας ἀλλὰ κατακρατεῖ αὐτὸ ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1871. — Οἱ μὴ ποιησάμενοι χρῆσιν τοῦ προσήκοντος σφραγιστοῦ χάρτου ὑπόκεινται κατὰ τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμου (14 Αὐγούστου 1836 ἄρθρ. 46) εἰς πρόστιμον δεκαπλοῦ τέλους, ἅρα δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 482, ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 78 τοῦ 1878.

ἄρθρ. 482 ἡ τοιαύτη ἐλάττωσις τῶν εἰσπράξεων πρέπει ν' ἀποδειχθῇ, ὅτι ἐγένετο ἢ πρὸς ἴδιον ὄφελος τοῦ διενεργήσαντος αὐτὴν ὑπαλλήλου, ἢ πρὸς ὄφελος ἐτέρου τινός. Ὁ δόλος ἐπομένως τοῦ ὑπαιτίου πρέπει νὰ ἔχῃ τὸν ὠρισμένον αὐτὸν σκοπόν. Ἐὰν ἡ ἐλάττωσις προῆλθεν ἐξ ἀμελείας ἢ κουφότητος, ἐφαρμοστέα ἐστὶν ἡ διάταξις τοῦ ἁρθροῦ 488, προβλέποντος περὶ τιμωρήσεως τῶν ἐξ ἀμελείας ἢ κουφότητος παραβάσεων τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.

Ἡ πραγματοποίησις τῆς ἐπιδιωκομένης ὠφελείας ἐκ τῆς παρανόμου μειώσεως τῶν ἐσόδων τοῦ κράτους δὲν ἀποτελεῖ συστατικὸν στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος, οὐδὲ θεωρεῖται ὡς ὅρος τῆς τελέσεως αὐτοῦ, μόνη ἢ προσδοκία τοῦ κέρδους ἀρκεῖ, ὅπως θεωρηθῇ τελεσθὲν τὸ ἀδίκημα. Ἀναλόγως δὲ τοῦ προσδοκωμένου ἢ ληφθέντος κέρδους κανονίζεται ἡ ἐπιβλητέα ποινὴ, τιμωρουμένου τοῦ ἐνόχου διὰ φυλακίσεως τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν, ἐὰν τὸ προσδοκώμενον ἢ ληφθὲν κέρδος δὲν ὑπερβαίνῃ τὰς πεντακοσίας δραχμάς, δι' εἰρκτικῆς δὲ ἐὰν τὸ κέρδος ὑπερβαίνῃ τὰς πεντακοσίας δραχμάς.

2) Τὸν ἀμελοῦντα τὴν τήρησιν τῶν διατεταγμένων βιβλίων, ἢ τὸν παρὰ τοὺς κανόνας τηροῦντα τοιαῦτα, ἢ εἰς τοιαύτην ἀταξίαν, ὥστε ἐντεῦθεν καθίσταται δυσχερὴς ὁ ἔλεγχος τῶν λογαριασμῶν¹⁾, ἢ τὸν συγχέοντα τὸ ἰδιαιτέρον τοῦ ταμείου μὲ τὸ διαπεπιστευμένον εἰς αὐτὸν δημόσιον ταμεῖον (ἄρθρ. 483), ὅπερ ῥητῶς ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ λογιστικοῦ νόμου (ἄρθρ. 197). Ἡ τοιαύτη ἑλλειψὶς τῶν βιβλίων ἢ ἡ πλημμελής τήρησις αὐτῶν θεωρεῖται καθ' ἑαυτὴν ἀξιοποινος, δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ ἀποδειχθῇ πραγματικὸν ἑλλειμμα.

¹⁾ Τὸ ἐλληνικὸν κείμενον λέγει «ὥστε ἐντεῦθεν δὲν γνωρίζεται ἡ κατάσταση τοῦ» ἐν ᾧ τὸ Γερμανικὸν κείμενον λέγον «dass man daraus deren Stand nicht entnehmen kann» ἐννοεῖ τὴν κατὰστασιν τῶν βιβλίων ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὸν ἔλεγχον τῶν λογαριασμῶν. — Γενικὰς διατάξεις περὶ τῶν τηρητέων βιβλίων ὑπὸ τῶν ὑπολόγων ὑπαλλήλων περιέχει ὁ λογιστικὸς νόμος (ἄρθρ. 143 ἐπομ.)

Ὁ ἔνοχος τῶν εἰρημένων παραβάσεων ὑπάλλῃλος τιμωρεῖται κατὰ πρῶτον διὰ πειθαρχικῆς ποινῆς¹⁾. Ἐὰν δὲ καὶ αὖθις προβῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς αὐτῆς πράξεως καταγινώσκεται κατ' αὐτοῦ φυλάκισις τὸ πολὺ ἐνὸς ἔτους.

3) Τὸν πλαστογραφοῦντα, ἀλλοιοῦντα, ὑπεξάγοντα ἢ ἐξαφανίζοντα τὰ πρὸς ἔλεγχον τῆς διαχειρίσεως αὐτοῦ ὠρισμένα βιβλία ἢ ἀποδεικτικά, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ καλύψαι ἑλλειμμά τι ἐκ τῶν λογαριασμῶν ἢ τοῦ διαπραῖσαι ἀπάτην (ἄρθρ. 484). Ὁ ἔνοχος τοιούτων πράξεων τιμωρεῖται αὐστηρότερον, καταγινωσκομένης κατ' αὐτοῦ τῆς ποινῆς τῆς εἰρκτῆς, ἢ, ἐὰν ἡ γενομένη ζημία ὑπερβαίνει τὰς χιλίας δραχμὰς, τῶν προσκαίρων δεσμῶν, διότι μετὰ τῆς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀπιστίας συντρέχει καὶ τὸ ἐγκλημα τῆς πλαστογραφίας ἢ ἀπάτης.

4) Τὸν τοκίζοντα πρὸς ἴδιον ὄφελος ἢ λαμβάνοντα πρὸς ἰδίαν ἢ ἄλλων χρῆσιν χρήματα ἢ πράγματα τοῦ δημοσίου (ἄρθρ. 485). Ἡ πρᾶξις αὕτη, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, δὲν ἀποτελεῖ κυρίως ἀπιστίαν, τιμωρεῖται ὅμως διὰ τὸν ἀπειλούμενον κατὰ τῆς δημοσίας περιουσίας κίνδυνον καὶ τὴν παράβασιν τοῦ καθήκοντος τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, καταγινωσκομένης κατ' αὐτοῦ χρηματικῆς ποινῆς ἑκατὸν μέχρι χιλίων δραχμῶν, καί, ἐὰν προέκυψε πραγματικῶς ζημία, προστιθεμένης εἰς τὴν εἰρημένην ποινὴν καὶ φυλάκισις τὸ πολὺ δύο ἐτῶν. Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους τιμωρητέον διὰ τῶν εἰρημένων ποινῶν θεωρεῖ ὁ νόμος

5) Τὸν λαμβάνοντα δάνεια ἄνευ συγκαταθέσεως τῆς δημοσίας ἀρχῆς ἐκ ταμείων, ἅτινα δὲν διοικοῦνται μὲν ὑπ' αὐτοῦ, ὑπόκεινται ὅμως ὑπὸ τὴν ἐφορείαν του (ἄρθρ. 486).

¹⁾ Κατὰ τὸ ἄρθρ. 207 τοῦ λογιστικοῦ νόμου αἱ ἐπιβαλλόμεναι εἰς τοὺς ἐν αὐτῷ μνημονευομένους ὑπολόγους πειθαρχικαὶ ποιναὶ εἰσὶ: 1) ἐπὶ πλῆξιν— 2) πρόστιμον 5—300 δραχμῶν— 3) παῦσις 8 ἡμερῶν μέχρις ἑξ μηνῶν, ἐπάγουσα τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ μισθοῦ καὶ ὅλων τῶν ἄλλων ἐκ τῆς ὑπηρεσίας προσερχομένων ὠφελειῶν.

11) Παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, μὴ ἀναφερόμεναι ῥητῶς ἐν τῷ παρόντι νόμῳ.

**Αρθρ. 487.*

Δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες, ἐκτὸς τῶν εἰς τὸν παρόντα νόμον ῥητῶς ὠρισμένων περιπτώσεων, παραβαίνουσι τὰ κοινὰ ἢ τὰ ἰδιαίτερα καθήκοντα τῆς ἐπιτετραμμένης εἰς αὐτοὺς ὑπηρεσίας, εἴτε ἐνυπάρχουσι ταῦτα εἰς τὴν φύσιν καὶ ἰδιότητα τῆς ὑπηρεσίας, εἴτε εἶναι διαγεγραμμένα δι' ἰδιαιτέρων ὁδηγιῶν, τιμωροῦνται, καθ' ὅσον εἰς αὐτὰς ταύτας τὰς ὁδηγίας δὲν διατάττονται ἄλλαι ποιναί, κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.— 1) ἐὰν ἡ παράβασις ἐγείνεν ἐπὶ σκοπῷ ἰδίας ὠφελείας, ἢ πρὸς βλάβην τῆς ἐπικρατείας, ἢ τινος ἰδιώτου, με χρηματικὴν ποινὴν τοῦλάχιστον ἑκατὸν δραχμῶν.— 2) μετὰ προηγηθεῖσαν πρώτην πειθαρχικὴν ποινὴν, ἐὰν ἡ παράβασις ἐγείνεν ἐκ προθέσεως μὲν, ἀλλὰ χωρὶς τοῦ πλαγίου ἐκείνου σκοποῦ, με χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ διακοσίων δραχμῶν.

Ἐν τοῖς προηγουμένοις ἄρθροις ἐγένετο λόγος περὶ τῶν παραβάσεων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, αἵτινες περιέχουσιν τὴν ἀθέτησιν ἢ παραβίαν ἐκείνων τῶν καθηκόντων, ὧν ἡ ἀκριβὴς ἐκπλήρωσις εἰς ἕκαστον ἐν γένει λειτουργὸν τοῦ κράτους ἢ δημόσιον ὑπρέτην ἐπιβάλλεται, καὶ αἵτινες φέρουσι τοιαῦτα στοιχεῖα, ὥστε εὐκόλως δύνανται νὰ διακριθῶσιν καὶ ν' ἀποτελέσωσι τὴν ἐννοίαν ἰδίας ἀξιοποίνου πράξεως, ἀλλ' ὅμως ἐκτὸς τῶν τοιούτων παραβάσεων δύνανται νὰ διαπραχθῶσι καὶ ἄλλαι, σχετιζόμεναι πρὸς τὰ ἐπιβαλλόμενα τοῖς δημοσίοις ὑπαλλήλοις ἰδιαίτερα αὐτῶν καθήκοντα, τὰ διὰ νόμων ἢ δι' ἰδιαιτέρων ὁδηγιῶν ἐπιβαλλόμενα αὐτοῖς, καὶ τὰς ὁποίας ἦν ἀδύνατον νὰ

προϊδή ειδικῶς ὁ νομοθέτης καὶ περὶ τῆς τιμωρήσεως ἐκάστης κατ' ἰδίαν νὰ προνοήσῃ, διὸ ἀπάσας τὰς τοιαύτας ἀνωνόμους παραβάσεις συμπεριέλαβεν ἐν τοῖς γενικοῖς ὁρισμοῖς τοῦ ἀρθρ. 487.¹⁾ καθ' ὃ τιμωροῦνται αἱ παραβάσεις τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων αἱ μὴ ῥητῶς προβλεπόμεναι ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου, καὶ περὶ ὧν δὲν ὠρίσθησαν ἰδιαιτέρας ποιναὶ διὰ τῶν ὁδηγιῶν τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν. Ἐπομένως δὲν χωρεῖ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἀρθρ. 487, ὅταν ἐν τοῖς ὀργανικοῖς τῆς ὑπηρεσίας νόμοις ἢ ἐν ταῖς ὁδηγίαις ἢ κανονισμοῖς αὐτῆς ἀναγράφονται εἰδικαὶ ποιναί.

Αὗτὼ δὲ κατηγορίαι τοιούτων ἀνωνόμων παραβάσεων διακρίνονται. Ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει τὰς παραβάσεις, τὰς γενομένας ἐπὶ σκοπῷ ἰδίας ὠφελείας, ἢ πρὸς βλάβην τῆς ἐπικρατείας ἢ τινος ἰδιώτου, ἀδιαφόρως ἂν ὁ τοιοῦτος σκοπὸς ἐπέτυχεν ἢ μὴ. Ὁ ἔνοχος τῶν τοιούτων παραβάσεων τιμωρεῖται διὰ χρηματικῆς ποινῆς τοῦλάχιστον ἑκατὸν δραχμῶν. Ἡ δὲ δευτέρα τὰς παραβάσεις, αἵτινες ἐξετελέσθησαν μὲν ἐκ προθέσεως, ἀλλ' οὐχὶ ἐπ' ἰσχοπῷ ἰδίας ὠφελείας, ἢ βλάβης τῆς ἐπικρατείας ἢ ἰδιώτου, ὅτε ὁ ἔνοχος τιμωρεῖται δι' ἡπιωτέρας ποινῆς, ἥτοι διὰ χρηματικῆς ποινῆς τὸ πολὺ διακοσίων δραχμῶν, ἀλλὰ τότε μό-

¹⁾ Ὁρ. Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἀρθρ. 438. — Νομοσχ. 1822 ἀρθρ. 352. — 1827 ἀρθρ. 341—343. — 1831 ἀρθρ. 391—393. — Τοιαῦται παραβάσεις εἰσὶ λ. χ. ἡ ἐγκατάλειψις τῆς θέσεως ἀνευ ἀδείας, ἡ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ἐξάσκησις ἐπαγγέλματος, ἡ ἐπιχείρησις πράξεων ἀσυμβιβάστων πρὸς τὰ τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ καθήκοντα κτλ. Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. III. σελ. 154. Ἐὰν δὴμαρχὸς τις παρέλειπεν τὴν σύλληψιν φυγοδίκου τινὸς ἐναντίον τῶν παραγγελιῶν τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς (Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Π. 43 τοῦ 1877, ἡ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑπὸ τῶν στρατολογικῶν νόμων ἐπιβαλλομένων αὐτῷ καθήκοντων. (Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 94 τοῦ 1878). — Ἐὰν κλητὴρ τις παρέλειπε τὴν σύνταξιν τῆς περὶ κατασχέσεως ἐκθέσεως. (Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 22 τοῦ 1877). — Ἐὰν νομάρχης τις ἀπολύσῃ τῆς φυλακῆς κατὰ δίκον τινα. (Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 155 τοῦ 1872).

νον, ὅταν προηγουμένως ἐτιμωρήθῃ πειθαρχικῶς ¹⁾, καὶ αὖθις ὑπέπεσεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς αὐτῆς πράξεως.

**12) Παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας
τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἐξ ἀμελείας,
ὀκνηρίας, ἢ κουφότητος.**

* Ἀρθρ. 488.

Δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες γίνονται ἔνοχοι ἀμελείας, ἐν ᾧ μετέρχονται τὰ δημόσιά των ἔργα, ἀμελοῦν δι' ὀκνηρίαν ἢ κουφότητα τὰ ἐπικείμενα εἰς αὐτοὺς χρέη, καὶ διὰ κακοήθειαν (γρ. κακοήθη διαγωγὴν) γίνονται ἀνάξιοι τοῦ ἐπαγγέλματός των, ὑποβάλλονται εἰς πειθαρχικὴν ποινὴν.

Ἐποῦ διὰ τῶν προηγουμένων ἀρθρῶν ἐκηρύχθησαν ἀξιοποιοὶ αἱ παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, αἱ ἐκ προθέσεως διαπραχθεῖσαι, προνοεῖ τὸ ἀρθρον 488 περὶ τῶν παραβάσεων ἐκείνων, αἵτινες οὔτε ἐκ δολίας προαιρέσεως προέρχονται οὐδὲ ἐπὶ σκοπῷ ἰδιοτελεῖ διεπράχθησαν, ἀλλ' ἐξ ἀμελείας, ὀκνηρίας ἢ κουφότητος περὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας πηγάζουσιν, ὀρίζει δὲ, ὅτι αἱ τοιαῦται παραβάσεις ἐπισύρουν τὴν πειθαρχικὴν τιμώρησιν τοῦ ὑπαίτιου. Ἐπίσης πειθαρχικὴν ποινὴν ἐπιβάλλει καὶ κατὰ τῶν ὑπαλλήλων, ὅσοι δὲν δύνανται μὲν νὰ θεωρηθῶσιν ὡς διαπράξαντες παράβασιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν, ἀλλ' ἕνεκα ἐπιληψίμου καὶ ἀσυμβιβάστου πρὸς τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν διαγωγῆς εἰσὶν ἀνάξιοι τῆς ἀνατεθείσης ὑπηρεσίας. Τὸ εἶδος

¹⁾ Ἡ ἐκδοσις ἀποφάσεως καταγινωσκούσης πειθαρχικὴν ποινὴν, ἥτις ὅμως δὲν ἐκοινοποιήθη, δὲν θεωρεῖται ἀρκούσα πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ § 2 τοῦ ἀρθρ. 487. ὅρ. Ἀπορ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 96 τοῦ 1873.

καὶ μέγεθος τῆς πειθαρχικῆς ποινῆς δὲν ὁρίζει τὸ ἄρθρ. 488, οὐδ' ἄλλοι τοῦ ποινικοῦ νόμου ὑπάρχουσι γενικοὶ ὁρισμοὶ περὶ πειθαρχικῶν ποινῶν, ἐπιβλητέων ὑπὸ τῶν ποινικῶν δικαστηρίων συνεπεῖα κατηγορίας ἐπὶ παραβάσει τοῦ ἄρθρ. 488, ὅθεν τὸ ἄρθρον αὐτὸ, ληφθὲν ἐν μέρει ἐκ τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων ¹⁾, οὐδεμίαν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν δύναται νὰ ἔχῃ, καὶ μάλιστα ἀφοῦ παρ' ἡμῖν οἱ διοργανισμοὶ τῶν κλάδων τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν περιέχουσι καὶ τὰ περὶ πειθαρχικῆς τιμωρήσεως τῶν εἰς αὐτάς ὑπαγομένων ὑπαλλήλων, ἡ δὲ τοιαύτη πειθαρχικὴ τιμωρήσις γίνεται παρὰ τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς ²⁾.

¹⁾ Ἐν τοῖς Βαυαρικοῖς νομοσχεδίοις τοῦ 1822 ἄρθρ. 355. — 4827 ἄρθρ. 347. — 1831 ἄρθρ. 400. ὅπως διάφορος εἶναι ἡ διατύπωσις τῶν ἐν αὐτοῖς περιεχομένων ὁρισμῶν. Κατὰ τὰ εἰρημένα ἄρθρα, ὁμοιομόρφως καὶ ἐν τοῖς τρισὶ νομοσχεδίοις συντεταγμένα, οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ ὑπηρετῶν, οἵτινες ἐξ ἀμελείας παραβαίνουσι τὰ ἐαυτῶν καθήκοντα, ἢ δεικνύουσι διαγωγὴν ἀναξιοπρεπεῖ καὶ ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν θέσιν, ἣν κατέχουσι, ἐὰν μετὰ τρεῖς ἐπαναληφθεῖσαν πειθαρχικὴν τιμωρήσιν, ἐπιβληθεῖσαν αὐτοῖς ὑπὸ τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς δυνάμει τῶν ὁρισμῶν τοῦ διατάγματος τῆς 26 Μαΐου 1818 περὶ τῶν καθυκόντων καὶ δικαιωμάτων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων (§ 11—15), γείνωσιν ἔνοχοι καὶ αὐτοὶ τῶν αὐτῶν πράξεων, καταδιώκονται ποινικῶς, τὸ δὲ δικαστήριον, κηρύσσον αὐτοὺς ἐνόχους, τιμωρεῖ διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἀποβολῆς, ἢ τοῦ ὑποβιβασμοῦ. Παρατηρητέον δέ, ὅτι αἱ ποιναὶ αὗται ῥητῶς ἐν τῷ γενικῷ μέρει συγκαταλέγονται μετὰ τῶν ἄλλων ποινῶν τῶν ἐπιβλητέων πρὸς τιμωρήσιν τῶν ἀδικημάτων.

²⁾ Ὁργ. δικ. ἄρθρ. 89. 292. 293. — 300. — Νόμου περὶ προσόντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων τῆς 31 Δεκεμβρ. 1877. ἄρθρ. 20. — (Ἐφημ. Κυβερνήσεως ἀριθμ. 2 τοῦ 1878). — Λογιστικοῦ νόμου ἄρθρ. 206. 207 ἐπομ. — Διάταγμα περὶ σχηματισμοῦ τῶν τελωνείων καὶ τῶν ἀφορώντων τὸ προσωπικὸν αὐτῶν τῆς 25 Μαΐου (6 Ἰουνίου) 1842 ἄρθρ. 38. 39. — Νόμου 29 Μαΐου 1871 περὶ εἰσπράξεως τῶν δημοσίων ἐσόδων ἄρθρ. 56. 57. κτλ. ὅρ. καὶ Διάταγμα 16 (28) Φεβρουαρίου 1826 (μὴ δημοσιευθὲν ὅμως διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυ-

Β') Παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας
τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν.

1) Ἐν γένει.

**Αρθρ. 489.*

Ὅσακις αἱ εἰς τὰ προηγούμενα ἄρθρα ἢ εἰς ἄλλα τοῦ παρόντος νόμου μέρη ἀναφερόμεναι παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων πράττονται ἀπὸ δημοσίου ὑπηρετάς, καθόσον τοῦτο δύναται νὰ συμβῇ ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν πράξεων τούτων, θεωροῦνται καὶ τιμωροῦνται καὶ αὐτοὶ ὡσαύτως κατὰ τοὺς αὐτοὺς ὁρισμοὺς, ἐὰν δὲν διατάττεται ἄλλο τι ῥητῶς.

Ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ ἀρθροῦ 160 (22 Ν. ἐξ.) ὑπεδείξαμεν τὴν ἐν γένει διαστολὴν μεταξὺ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν. Ἡ διαστολὴ αὕτη, ἥτις καὶ ἐν τῷ Βαυαρικῷ ποινικῷ νόμῳ καὶ ἐν τοῖς μεταγενεστέροις αὐτοῦ Βαυαρικοῖς νομοσχεδίοις συνεχῶς μνημονεύεται, στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἐν Βαυαρίᾳ ἰσχυόντων κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συντάξεως αὐτῶν εἰδικῶν διαταγμάτων περὶ ὀργανισμοῦ τῆς ὑπηρεσίας τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν τοῦ κράτους ¹⁾. Ἐνεκα τῆς τοιαύτης δια-

θερνήσεως).—Νόμον τῆς 29 Ἰουνίου 1877 περὶ πειθαρχικῆς ἐξουσίας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν (Ἐφημ. Κυβερν. 1877 ἀριθ. 49).

¹⁾ Edikt über die Verhältnisse der Staatsdiener 27 Mai 1813. (Verfassungsurkunde Beilage IX) καὶ Gemeinde-Edikt vom 17 Mai 1818. Κατὰ τὸ δεύτερον αὐτὸ διάταγμα οἱ δημόσιοι ὑπηρεταὶ διαστέλλονται ὡς ἐκ τῶν προσώπων, εἰς ἃ παρέχουσι τὰς ὑπηρεσίας αὐτῶν, εἰς δύο κατηγορίας, εἰς δημοσίου ὑπηρετάς, παρέχοντας τὴν ἀντίληψιν αὐτῶν εἰς τὸ κοινόν, οἳ εἰσὶν οἱ ἱατροὶ, οἱ ἱατροχειρουργοί,

στολής ανεγάρθησαν οί δόρυμοί τοῦ άρθρου 489, καὶ ὁ ἐξομοιοῦνται ὡς πρὸς τὸ ἀξιόποινον τῶν παραβάσεων τῶν ἐαυτῶν καθηκόντων οἱ δημόσιοι ὑπηρεταί πρὸς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους. Ἀλλ' ὁμως ἵνα τύχωσιν ἐφαρμογῆς ἐπὶ τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν αἱ πρὸς τιμώρησιν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων κειμέναι διατάξεις, προὔποτίθεται κατὰ τοὺς ἐν ἄρθρ. 489 εἰδικῶς ἀναγεγραμμένους ὁρους.

1) Ὅτι ἡ φύσις τῶν καθηκόντων τοῦ δημοσίου ὑπρέτου εἶναι τοιαύτη, ὥστε καθίσταται ἐφικτὴ ἡ παράβασις, ἣν ὁ νόμος χαρακτηρίζει ὡς ἀξιόποινον, διαπραττομένην παρὰ τῶν δημο-

οἱ δικηγόροι, οἵτινες ἐν Βυαρία δὲν καταλέγοντο μεταξὺ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων (βλ. Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. § 296), αἱ μαῖται, οἱ μετῖται, οἱ συμβολαιογράφοι κτλ. καὶ εἰς δημοσίους ὑπρέτας χορηγοῦντας τὴν διακονίαν αὐτῶν εἰς τοὺς δήμους ἢ τὰς κοινότητας, καὶ τοιοῦτοι εἰσὶν οἱ δήμαρχοι, οἱ νομομαθεῖς δημοτικοὶ σύμβουλοι, οἱ ἀρχιτέκτονες τῶν πόλεων, οἱ διαχειρισταὶ περιουσίας ἐκκλησιαστικῶν ἢ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων κτλ. Ἐκ τῶν εἰρημένων δημοσίων ὑπηρετῶν τινὲς μὲν διὰ νόμων ἐξομοιοῦνται ὡς πρὸς τὴν βαθμολογίαν πρὸς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, ὡς οἱ νομομαθεῖς δήμαρχοι, ἡ δημοτικοὶ σύμβουλοι, ἐὰν μετὰ τριετίαν ἐκλεχθῶσι καὶ αὐτοί, ἄλλοι δὲ ἐπιτρέπεται διὰ Β.σ. διατάγματος, εἰδικῶς ὑπὲρ αὐτῶν ἐκδοθέντος, νὰ λάβωσι τὸν χαρακτῆρα δημοσίου ὑπαλλήλου. Οἱ μὴ ἔχοντες βαθμὸν δημοσίου ὑπαλλήλου, ὅσοι μὲν εἰσὶν προσωρισμένοι, ἵνα προσφέρωσιν εἰς τοὺς ἰδιώτας τὴν ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν ἀντίληψιν συνεπείᾳ ἐπὶ τούτῳ χορηγηθείσης αὐτοῖς ἀδείας, ὡς οἱ ἱατροί, οἱ δικηγόροι, αἱ μαῖται, οἱ μετῖται δὲν ἐκτελοῦσι κυρίως εἰπεῖν ὑπηρεσίαν τινὰ, ὅσοι δὲ τούναντίον ὁρεῖλουσι νὰ ἐνεργῶσιν ὠρισμένην ὑπηρεσίαν ἢ μονίμως καὶ διαρκῶς διορίζονται εἰς αὐτήν, ὡς οἱ ἀρχιτέκτονες τῶν πόλεων (Bauräthe) οἱ γραφεῖς κτλ. ἢ προσκαίρως μόνον, ὡς οἱ ἀστυνομικοὶ χλητῆρες, οἱ χωροφύλακες κτλ. Motive z. Baier. Entwürfe 1827 § 126 σελ. 422. Παρ' ἡμῖν ἕνεκα τῆς ἀλλοίας διαρροθμίσεως τοῦ δημοτικοῦ καὶ διοικητικοῦ ὀργανισμοῦ οὐδεμίαν πρακτικὴν χρησιμότητα ἔχουσιν αἱ εἰρημέναι διακρίσεις τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν, ἃς παρεθέσαμεν μόνον πρὸς γνῶσιν τοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον προϋποθέτουσιν ἰσχύον οἱ πλεῖστοι τῶν τοῦ ἡμετέρου πον. νόμου ὁρισμῶν.

σίων ὑπαλλήλων. Οὕτω λ. χ. δὲν δύναται νὰ καταδιωχθῇ ὡς ἔνοχος παραβάσεως τῆς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἐχεμυθίας ὁ δεσμοφύλαξ, ἢ ὁ ἀγροφύλαξ, ἢ ὡς μετερχόμενος τὸ ἐμπόριον τοῦ σίτου ἢ ἀλεύρου, κατὰ παράβασιν τοῦ ἄρθρ. 466, ὁ ἱατρός ἢ δικαστικὸς κλητὴρ. — Τὴν περίπτωσιν ταύτην ἔχον ὑπ' ὄψιν ὀρίζει τὸ ἄρθρ. 489 ὅτι οἱ περὶ δημοσίων ὑπαλλήλων ὅρισμοὶ ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν *καθόσον τοῦτο δύναται γὰρ συμβῆναι ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν πράξεων τούτων* 1).

2) Ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰδικὴ διάταξις προβλέπουσα περὶ τῆς τιμωρῆσεως τῆς ὑπὸ τοῦ δημοσίου ὑπηρετοῦ γενομένης παραβάσεως, ὅτε ἐφαρμοσθήσεται αὕτη. Τοιαύτας εἰδικὰς διατάξεις περιέχουσι τὰ ἄρθρ. 490. 491. ἰδίως περὶ τῶν δικηγόρων, ὡς καὶ τὸ ἄρθρ. 492 περὶ τῶν παραβάσεων τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας τῶν ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως δημοτικῶν ὑπαλλήλων.

Ὅσάκις οἱ εἰρημένοι ὅροι δὲν ὑφίστανται, τότε ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν, οὐ μόνον αἱ εἰς τὰ ἄρθρα 449—488 περιεχόμεναι διατάξεις, αἱ εἰδικῶς προνοοῦσαι περὶ τῆς παραβάσεως τῶν καθηκόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἀλλὰ καὶ ὅσαι ἄλλαι εἰς ἄλλα τμήματα ἢ κεφάλαια τοῦ ποινικοῦ νόμου περὶ τῶν τοιούτων παραβάσεων πρᾶγματεύονται 2).

2) Ἰδίως τῶν δικηγόρων.

Ἄρθρ. 490.

Δικηγόροι ἐξ ἐπαγγέλματος (γρ. τὸ ἐπάγγελμα), οἵτινες συνεννοούμενοι παρὰ νόμῳ μετὰ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ πελάτου αὐτῶν, ἐνεργοῦσι πρὸς χάριν μὲν αὐτοῦ, πρὸς βλάβην δὲ τοῦ πελάτου αὐτῶν, βοηθοῦσι κατὰ τὴν αὐτὴν ἔνδικον ὑπόθεσιν, διὰ συμβουλῆς ἢ ἀντιλήψεως ἀμφοτέρους

1) Motive z. Entwürfe 1827 § 127. σελ. 425.

2) II. N. ἄρθρ. 235. 394 κτλ.

τοὺς διαδίκους, δίδουσιν ἐκ προθέσεως συμβουλὰς ἐπιβλαβεῖς εἰς τὸν πελάτην των, τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν, καὶ παύονται τοῦ δικηγορεῖν τοῦλάχιστον ἐπὶ μῆνας ἕξ, ἐν ὑποτροπῇ δέ, ἢ ἐὰν τοῦλάχιστον πρόκειται νὰ τιμωρηθῶσι συγχρόνως τρεῖς εἰσέτι ἀτιμώρητοι ὅμοιαι πράξεις, καταδικάζονται εἰς εἰρκτὴν, καὶ ἐξαλείφονται διὰ παντὸς ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν δικηγόρων.

* *Αρθρ. 491.*

Ἐὰν ἐξ ἐπαγγέλματος δικηγόροι ἀναβάλλωσιν ἐκ φιλοκερδείας τὰς διαπεπιστευμένας εἰς αὐτοὺς ὑποθέσεις, δὲν παραδίδουσιν ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι εἰς τὸν πελάτην των, ὅσα δι' αὐτὸν ἔλαβον χρήματα, ἢ ἄλλα χρηματικὴν ἀξίαν ἔχοντα πράγματα λόγῳ τῶν ἐπιτετραμμένων αὐτοῖς ὑποθέσεων, ἀλλὰ τὰ κατακρατοῦσι παρανόμως, καταδικάζονται μετὰ προηγηθεῖσαν ἅπαξ πειθαρχικὴν ποινὴν, εἰς φυλάκισιν τὸ πολὺ ἐνὸς ἔτους, καὶ παύονται τοῦ δικηγορεῖν ἐπὶ τρεῖς τοῦλάχιστον μηνῶν· ἐν δὲ ὑποτροπῇ εἰς φυλάκισιν τοῦλάχιστον ἕξ μηνῶν, καὶ ἐξαλείφονται (πρὸς διὰ παντὸς) τοῦ καταλόγου τῶν δικηγόρων.

Ἐν τοῖς ποινικοῖς τῶν Ῥωμαίων νόμοις ὡς ἐνοχοῦ τοῦ ἐγκλήματος τῆς *praevaricatio* ἐχαρακτηρίζετο ὁ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ὡς ἀντιπρόσωπος ἄλλου παριστάμενος καὶ πρὸς ζημίαν αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἀντιδίκου συνεννοούμενος ¹⁾. Ἰδίως ὡς *praevaricator* κατεδιώκετο ὁ κατήγορος ὁ τὴν ἰδίαν ὑπόθεσιν προδιδούς καὶ τὸν κατηγορούμενον ὑπερασπιζόμενος ἢ δι' ἀπακρύψεως ἢ παραλείψεως τῶν καταλλήλων ἀποδεικτικῶν μέσων,

¹⁾ Lex, 1 pr. (47. 15 de praevar.) «Qui diversam partem adjuvat, prodita causa sua.—Lex 212 (50. 16 V. S).

ἢ διὰ προσαγωγῆς ἀπαδείξεων ἀλυσιτελῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας, ἢ δι' ἐξαίρεσεως τῶν ἀμερολήπτων δικαστῶν, καὶ προτιμήσεως τῶν ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου δεκασθέντων ¹⁾).

Ἐν τῷ κοινῷ Γερμανικῷ ποινικῷ δικαίῳ, ἐπειδὴ ἕνεκα τῆς διαφορᾶς τῆς διαδικασίας δὲν ἠδύναντο νὰ τύχωσιν ἐφαρμογῆς οἱ ὅρισμοι τῶν Ῥωμαϊκῶν νόμων διεπλατύνθη ἡ ἔννοια τοῦ ἀδικήματος καὶ ὑπῆχθησαν ἐν αὐτῇ καὶ οἱ συνήγοροι, ἢ δικηγόροι, οἵτινες παραβαίνοντες τὰ ἑαυτῶν καθήκοντα συνεννοοῦνται καὶ ὑποδοιοῦσι τὸν ἀντίδικον τοῦ προσώπου, οὗτινος ἀνεδέξαντο τὴν ὑπεράσπισιν, ἢ ἐνεργοῦσι πρὸς βλάβην αὐτοῦ ²⁾).

Καὶ οἱ πλείστοι τῶν νεωτέρων ποινικῶν νόμων περιέλαβον εἰδικὰς διατάξεις πρὸς τιμώρησιν τοῦ ἀδικήματος. Ὁ Βαυαρικὸς νόμος τοῦ 1813, ἐχαρακτήριζεν ἐν ἄρθροις 296 καὶ 400 ὡς ἔνοχον ἀπιστίας τὸν δικηγόρον, τὸν ἐκ συνεννόσεως μετὰ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ ἐντολέως αὐτοῦ ἐνεργοῦντα πρὸς ὄφελος μὲν ἐκείνου πρὸς ζημίαν δὲ αὐτοῦ ³⁾, ἢ δίδοντα ἐπιβλαβεῖς συμβουλὰς εἰς τὸν πελάτην, ἢ ἐκ φιλοκερδείας ἀναβάλλοντα τὴν ὑπόθεσιν.

Πρὸς συμπλήρωσιν καὶ ἀκριβεστέραν διατύπωσιν τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδικήματος ἀνεγράφησαν ἐν τοῖς Βαυαρικοῖς νομοσχεδίοις εἰδικαὶ διατάξεις, καταλεχθεῖσαι ἐν τοῖς κεφαλαίοις τοῖς πραγματευομένοις περὶ τῶν παραβάσεων τῶν καθηκόντων τῶν δη-

¹⁾ Lex. 3 (de praevaric. 47. 15). Lex 1 § 6 (48. 16. S. Turpill.) Lex 212 (50 16 V. S.) Lex 3. Cod. (2. 8 advoc. fisci).—Plin. Epist. 1. 20.—Cicer. Phil. II 14.—Rein. Criminalrecht d. Römer σελ. 800.—Marezoll Criminalrecht § 163 σελ. 554.

²⁾ Mittermaier z. Feuerb. § 425.—Heffter Lehrb § 402.—Meves ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 1015.

³⁾ Ὁ Γαλλικὸς ποιν. νόμος δὲν προνοεῖ περὶ τοῦ τοιοῦτου ἀδικήματος, ὅπερ καταδιώκεται καὶ τιμωρεῖται ὑπὸ τοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου τοῦ συλλόγου τῶν δικηγόρων.

μοσίων ὑπηρετῶν¹⁾, ἐξ ὧν ἠρανίσθη ὁ ἡμέτερος νόμος τοὺς ὁρισμοὺς τῶν προκειμένων ἄρθρων²⁾).

Ὑποκειμένον τοῦ ἀδικήματος εἰσὶ μόνοι οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος δικηγόροι (verpflichtete Rechtsanwälte). Ὡς τοιοῦτους δὲ ἐννοεῖ ὁ νόμος τοὺς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως νομίμως διορισθέντας παρὰ τινι δικαστηρίῳ, οὐχὶ δὲ ἐν γένει τοὺς ἐκπροσωποῦντας ἕτερόν τινα εἰς ἐξώδικον ἢ δικαστικὴν ὑπόθεσιν (negotiorum gestores)³⁾, καθ' ἃς περιπτώσεις ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ ἡ δι' ἄλλων μὴ δικηγόρων παράστασις⁴⁾.

Οἱ δικηγόροι δικάζονται δυνάμει τοῦ ἁρθροῦ 490 ἐν ταῖς ἐξῆς περιπτώσεσιν.

1) Ἐὰν συνεπείᾳ παρανόμου συνεννοήσεως μετὰ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ πελάτου αὐτῶν ἐνεργῶσι πρὸς χάριν μὲν αὐτοῦ πρὸς βλάβην δὲ τοῦ ἰδίου πελάτου.

Ὡς ἀξιοποῖνος κατὰ τὸ ἄρθρ. 490 δὲν λογίζεται πᾶσα οἰαδήποτε πρᾶξις τοῦ δικηγόρου, ἐξ ἧς ἐπῆλθε ζημία μὲν εἰς τὸν πελάτην αὐτοῦ, ὄφελος δὲ εἰς τὸν ἀντίδικον⁵⁾, ὅτε ὁ ζημιωθείς ἢ ἀδικηθεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐγείρῃ κατ' αὐτοῦ τὴν τοῦ

¹⁾ Ὅρ. Βαυαρ. νομοσχεδίου 1822 ἄρθρ. 350, 351.—1827 ἄρθρ. 345—346.—1831 ἄρθρ. 395—396.—Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1861 ἄρθρ. 389.

²⁾ Ποιν. νόμου Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἄρθρ. 356.

³⁾ Περὶ αὐτῶν περιεῖχεν ἰδιαιτέραν διάταξιν ἐν ἄρθρ. 399 ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813.

⁴⁾ Ὅργ. ἄρθρ. 131 ἐπόμ.—Πολ. δικ. ἄρθρ. 91 ἐπόμ.—Διάταγμα 10 Νοεμβρ. 1836. Νόμ. 22 Φεβρ. 1847, περὶ παραστάσεως διὰ πληρεξουσίων καὶ συνηγόρων ἐνώπιον τῶν εἰρηνοδικῶν καὶ πταισματοδικῶν.

⁵⁾ Οὕτω λ. χ. ἐὰν ὁ δικηγόρος ἐξ ἀμελείας ἢ ἐξ ἀγνοίας παραλείψῃ τὴν ἐμπρόθεσμον χρῆσιν ἐνδίκου τινὸς μέσου καὶ, συνεπείᾳ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας, ὁ μὲν πελάτης αὐτοῦ βλάπτεται, ὁ δὲ ἀντίδικος ὠφελεῖται, ἢ ἐὰν παραλείψῃ τὴν ἀντίκρουσιν ὠρισμένου τινὸς πραγματικοῦ ἰσχυρισμοῦ, ἢ ἐὰν συντάξῃ καὶ ἐπιδώσῃ ἄκυρον δικόγραφον.

κακοδικίου ἀγωγὴν ¹⁾), ἀλλὰ μόνη ἡ ἐνέργεια, ἡ συνεπεία συνεννόησεως μετὰ τοῦ ἀντίδικου προελθοῦσα, καὶ ὁσάκις ἡ τοιαύτη συνεννόησις εἶναι παράνομος, τοῦτέστι δὲν ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου, ὡς ἀντιβαίνουσα εἰς τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ²⁾).

Διὰ τοῦ τοιούτου εἰδικοῦ ὁρισμοῦ τῶν συνεννοήσεων ἀποκλείονται αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς αἱ συνεννοήσεις δὲν ἀπαγορεύονται, ὡς λ. χ. ὅταν ἀποβλέπωσιν εἰς ἀμοιβαίας προτάσεις συμβιβασμοῦ, καὶ τὰς περὶ αὐτῶν συζητήσεις, ἃς ἐνδεχόμενον ὁ δικηγόρος νὰ μὴ διεξαγάγῃ μετὰ τῆς δεούσης περισκέψεως καὶ προνοίας, ὥστε νὰ ζημιωθῇ ὁ πελάτης αὐτοῦ, καὶ νὰ ὠφεληθῇ ὁ ἀντίδικος. Ὡς ἀντίδικον δὲ ἐννοητέον οὐχὶ μόνον τὸν κύριον διάδικον τὸν ἐναγόμενον παρὰ τοῦ πελάτου, ἢ ἐνάγοντα αὐτόν, ἀλλὰ καὶ πάντα ἄλλον ἐν τῇ δίκῃ, ἐκουσίως ἢ ἀναγκαστικῶς παρεμβαίνοντα καὶ ἀντίθετα συμφέροντα πρὸς τὸν πελάτην τοῦ ὑπαιτίου δικηγόρου ἐπιδιώκοντα ³⁾).

Ἡ ζημία ἢ βλάβη δὲν ἀπαιτεῖται νὰ πηγάζῃ ἐκ θετικής ἐνεργείας συνισταμένης εἰς τὴν ἐπιχείρησιν πράξεώς τινος, ἀλλὰ δύναται νὰ προέρχεται καὶ ἐκ τῆς παραλείψεως ἐπιχειρητέας πράξεως ⁴⁾).

2) Ἐὰν βοηθῶσι κατὰ τὴν αὐτὴν ἐνδικὸν ὑπόθεσιν, διὰ συμβουλῆς ἢ ἀντιλήψεως ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους.

Ἐν δικὸν ὑπόθεσιν λέγων ὁ νόμος δὲν ἐννοεῖ βεβαίως μόνον τὴν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἐκκρεμῇ, ἀλλὰ πᾶσαν οἰανδήποτε ὑπόθεσιν, περὶ ἧς ἐγείρεται περὶ τοῦ δικαίου ἀμφισβήτησις, καὶ οἱ διστάμενοι ἐπικαλοῦνται τὴν συνδρομὴν

¹⁾ Πολ. δεικ. ἀρθρ. 56 Διάταγμα 8 Ἰουλίου 1838 περὶ ἀγωγῆς κακοδικίου. — Ποιν. δεικ. ἀρθρ. 65.

²⁾ Ὡς λ. χ. ἐὰν καταστήσῃ γνωστὰ εἰς τὸν ἀντίδικον ἔγγραφα, ἢ γεγονότα, τὰ ὅποια ὁ πελάτης αὐτοῦ ἔχει συμφέρον νὰ τηρηθῶσι μυστικά κτλ.

³⁾ Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. ἀρθρ. 296 n° 4.

⁴⁾ Oppenhoff's Strafgesetzb. ἀρθρ. 356 n° 4.

ἢ ἀντίληψιν δικηγόρων ¹⁾). Ὅθεν εἴτε πολιτικῇ, εἴτε ποινικῇ, εἴτε τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, εἴτε οἰαςδήποτε ἄλλης φύσεως καὶ ἂν ᾗ ἡ ὑπόθεσις, ὁ δικηγόρος δὲν ἐπιτρέπεται νὰ παρέχῃ εἰς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ, ὅπερ δύναται νὰ συμβῇ, ἡ ὅταν, ἀφοῦ ἀνεδέχθη τὴν ὑπεράσπιν τοῦ ἑτέρου ἐκ τῶν διαδίκων, δίδῃ συγχρόνως συμβουλὰς καὶ εἰς τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ (*patrocinium praesens*), ἡ ὅταν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως παραιτῇται τῆς ὑπερασπίσεως τοῦ ἑνὸς, καὶ ἀναλαμβάνῃ τὴν ὑπεράσπιν τοῦ ἑτέρου (*patrocinium successivum*) ²⁾).

3) Ἐὰν δίδωσιν ἐκ προθέσεως συμβουλὰς ἐπιβλαβεῖς εἰς τὸν πελάτην αὐτῶν. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ κηρύσσεται ἀξιώποι-
νος μόνῃ ἢ ἐκ προθέσεως χορήγησις ἐπιβλαβῶν συμβουλῶν, ὅθεν δὲν ὑπάγεται εἰς αὐτὴν ὁ δικηγόρος ὁ ἐξ ἀμελείας, ἀπειρίας, ἢ κουφότητος ζημιώσας διὰ τῶν συμβουλῶν τὸν πελάτην αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῇ περιπτώσει αὐτῇ, ὥς καὶ ἐν ταῖς προηγούμεναις, ἡ ἐνέργεια τοῦ δικηγόρου ἢ ἡ συμβουλὴ πρέπει νὰ ᾧσιν τοιαῦται, ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐπέλθῃ βλάβη ἐξ αὐτῶν, ὅτε καὶ τὸ ἔγκλημα θεωρεῖται τετελεσμένον, δὲν ἀπαιτεῖται δὲ ὡς συστα-
τικὸς ὅρος τῆς ἐννοίας αὐτοῦ ἡ πραγματοποίησις τῆς ζημίας ἢ βλάβης ³⁾).

Οἱ ἐξελεγχθέντες ἑνοχοὶ οἰαςδήποτε τῶν εἰρημένων παραβά-
σεων δικηγόροι τιμωροῦνται διὰ φυλακίσεως τοῦλάχιστον τρι-
μήνου καὶ διὰ προσωρινῆς παύσεως τοῦλάχιστον ἑξαμήνου. Ἐν
ὑποτροπῇ δὲ ἢ ἐν περιπτώσει συρροῆς τριῶν συγχρόνως τιμω-
ρητέων τοιούτων πράξεων καταδικάζονται εἰς τὴν ποινὴν τῆς

¹⁾ Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. ἀρθρ. 296 n° 5. — Sten-
glein Commentar ἀρθρ. 380 n° 2. — Oppenhoff's Strafgesetzb. ἀρθρ.
356 n° 2.

²⁾ Meves ἐν Holtzendorff's Handb. III σελ. 1017.

³⁾ Anmerkungen z. Baier. Strafgesetzb. ἀρθρ. 296 n° 9. — Oppen-
hoff's Strafgesetzb. ἀρθρ. 356 n° 7.

εἰρκτῆς καὶ στεροῦνται τοῦ δικαιώματος τοῦ δικηγορεῖν, διαγραφόμενοι ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν δικηγόρων.

Ἡπιώτερον τιμωροῦνται οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος δικηγόροι οἱ διαπράξαντες τινὰ τῶν ἐν ἄρθρῳ 491 μνημονευομένων πράξεων ἥτοι·

1) Ἐὰν ἀναβάλλωσιν ἐκ φιλοκερδίας τὰς διαπεπιστευμένας εἰς αὐτοὺς ὑποθέσεις. Ἡ τοιαύτη ἀναβολὴ δὲν ἀπαιτεῖται νὰ προέρχηται ἐκ συνεννοήσεως μετὰ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ πελάτου αὐτῶν, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ ᾖ ἀποχρώντως δεδικοιολογημένη καὶ νὰ ἔχῃ ἀφορμὴν τὴν φιλοκερδεῖαν τοῦ δικηγόρου, ἐπιζητοῦντος διὰ τοῦ τοιούτου μέσου νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν πελάτην εἰς ἀποζημιώσεις αὐτοῦ ἀνωτέρας τῶν νομίμων ¹⁾).

2) Ἐὰν δὲν παραδίδωσιν ἐν καιρῷ τῇ προσήκοντι εἰς τὸν πελάτην αὐτῶν, ὅσα δι' αὐτὸν ἔλαβον χρήματα, ἢ ἄλλα χρηματικὴν ἀξίαν ἔχοντα πράγματα, λόγῳ τῶν ἐπιτετραμμένων αὐτοῖς ὑποθέσεων, ἀλλὰ κατακρατοῦσιν αὐτὰ παρανόμως. Ἡ κατακράτησις δὲν πρέπει νὰ γείνη ἐπὶ σκοπῷ ἰδιοποιήσεως κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρ. 394 Π. Ν. διότι τότε ἡ πράξις φέρει χαρακτῆρα ὑπεξαίρεσεως καὶ ὁ ἐνοχὸς ἐπισύρει τὴν ποινὴν τοῦ ἐγκλήματος αὐτοῦ.

Διὰ τῶν ὁρισμῶν τοῦ δευτέρου ἐδαφίου τοῦ ἄρθρου 491 ὁ νόμος ἐννοεῖ νὰ τιμωρήσῃ μόνην τὴν ἀπλὴν κατακράτησιν καὶ τὴν μὴ ἐν προσήκοντι χρόνῳ ἀπόδοσιν τῶν διαπεπιστευμένων τῷ δικηγόρῳ πραγμάτων, ὡσάκις ἡ τοιαύτη κατακράτησις γίνεται παρανόμως ²⁾. Ὅθεν, ἐὰν δικηγόρος τις δυνάμει τοῦ ἄρθρου 240 Ὁργ. Δικ. ἀρνήσῃ τὴν ἀπόδοσιν τῶν εἰς χεῖρας αὐτοῦ εὑρισκομένων ἐγγράφων δίκης τινὸς μέχρι τῆς εἰς αὐτὸν ἀποτίσεως τῶν ὀφειλομένων τελῶν καὶ δικαιωμάτων, δὲν δύ-

¹⁾ Häherlin Criminalrecht IV σελ. 464.

²⁾ Δ. χ. ἐὰν διὰ τῆς τοιαύτης κατακρατήσεως ὁ δικηγόρος ἐπιζητῇ νὰ καταναγκάσῃ τὸν πελάτην εἰς ὑπόσχεσιν ἢ χορήγησιν ἀντιμισθίας μὴ νομίμου. Ὁργ. δικ. ἄρθρ. 145.

νεται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἔνοχος παραβάσεως τοῦ ἀρθρ. 491, διότι ἡ τοιαύτη κατακράτησις δὲν εἶναι παράνομος.

Ἴνα ἐπιβληθῇ κατὰ τῶν ἐνόχων τῶν εἰρημένων πράξεων ποινὴ ἀπαιτεῖται, ὅπως καθ' ὑποτροπὴν, μετὰ προηγουμένην πειθαρχικὴν αὐτῶν τιμώρησιν, γείνωσιν ἔνοχοι αὐτῶν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καταγινώσκεται φυλάκισις τὸ πολὺ ἐνὸς ἔτους καὶ παῦσις ἀπὸ τοῦ δικηγορικοῦ ἐπαγγέλματος τρίμηνος. Ἐὰν δὲ μετὰ τὴν τιμωρίαν ταύτην καὶ αὐθις, καθ' ὑποτροπὴν, διαπράξωσι τὸ ἐγκλημα ἐπιβάλλεται ἐξάμηνος φυλάκισις καὶ διατάσσεται ἡ ὀριστικὴ αὐτῶν διαγραφὴ ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν δικηγόρων.

3) Παραβάσεις τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας τῶν ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως δημοτικῶν ὑπλλήλων.

Ἄρθρ. 492.

Δήμαρχοι, σύμβουλοι δημοτικοί, καὶ ὅσοι λαμβάνουσι μετοχὴν εἰς τὴν διαχείρησιν τῆς περιουσίας δήμων ἢ ἀγαθοεργῶν καὶ θρησκευτικῶν καταστημάτων, ὑπόκεινται εἰς χρηματικὴν ποινὴν εἴκοσι μέχρι διακοσίων δραχμῶν, ἐὰν ὅχι μὲν αὐτογνώνως, παραβαίνοντες ὁμῶς τοὺς διατεταγμένους τύπους, λαμβάνωσι δάνεια ἐκ τῆς περιουσίας τῶν δήμων των, ἢ τῶν καταστημάτων τῶν ὁποίων εἶναι ἐπιτετραμμένοι τὴν διοίκησιν, ἢ μισθώνωσιν ἐξ αὐτῆς ἀγροὺς, ἢ συντελοῦν εἰς τὸ νὰ δοθῶσι τοιαῦτα δάνεια, ἢ νὰ γένωσι τοιαῦτα μισθώσεις εἰς τοὺς ἐξ αἵματος ἀνιόντας καὶ κατιόντας, ἢ εἰς τοὺς ἐκ πλαγίου καὶ ἐξ ἀγχιστείας συγγενεῖς των μέχρι τοῦ δευτέρου βαθμοῦ.

Ἀφοῦ ἐν ἀρθρῷ 439 ἐγένετο λόγος περὶ τῶν ζημιῶν τῶν ἐπερχομένων διὰ τῆς ἐκ προθέσεως, ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ σκοπῷ ὑπεξαίρεσεως ἢ ἀπάτης, ἐπιβλαβοῦς ἐνεργείας τῶν διοικητῶν τῆς περιουσίας κοινοτήτων, ἢ ἀγαθοεργῶν, ἢ θρησκευτικῶν κατα-

στημάτων, διὰ τοῦ ἄρθρου 492¹⁾, προνοεῖται περὶ τῶν Δημάρχων, δημοτικῶν συμβούλων καὶ πάντων ὅσοι λαμβάνουσι μετοχὴν εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας δῆμων, ἀγαθοεργῶν ἢ θρησκευτικῶν κατὰστημάτων, οἵτινες, οὐχὶ μὲν αὐτογνώμονως, παραβαίνοντες ὁμῶς τοὺς διατεταγμένους τύπους, λαμβάνουσι δάνεια ἐκ τῆς περιουσίας, ἢ μισθώνουσι τοὺς ἀγρούς τῶν δῆμων, ἢ τῶν κατὰστημάτων, ὧν εἰσὶν ἐπιτετραμμένοι τὴν διοίκησιν. Τιμωροῦνται δὲ οὐ μόνον, ἐάν τινα τῶν εἰρημένων παραβάσεων χάριν ἰδίου συμφέροντος πράξωσιν, ἀλλὰ καὶ ἐάν συντελέσωσιν πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν ὑπὲρ συγγενῶν οἰουδήποτε ἐκ τῶν ἐν τῷ νόμῳ ὀριζομένων βαθμῶν.

Τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀξιοποίνου καὶ ὁ χαρακτήρ τῆς πράξεως, περὶ ἧς πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 439, διαφέρουσι τοῦ προκειμένου, διότι κατ' ἐκεῖνο μὲν ἀπαιτεῖται ἐνέργεια φέρουσα βλάβην, ἐν ᾧ κατὰ τὸ ἄρθρ. 492 τὸ ἐνδεχόμενον ἢ πιθανὸν τῆς βλάβης, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ πρακῇ ἐκ τῆς ιδιοτελείας τοῦ πράττοντος, ὑπὲρ τῶν ἀτομικῶν αὐτοῦ ἢ τῶν συγγενικῶν συμφερόντων μεριμνῶντος, δικαιολογεῖ τὴν τιμώρησιν, ἐπὶ σκοπῷ προλήψεως τῆς τοιαύτης βλάβης τῆς ἀπειλουμένης εἰς τὴν περιουσίαν τῶν δῆμων ἢ τῶν ἀγαθοεργῶν ἢ θρησκευτικῶν κατὰστημάτων.

Οὐσιώδης ὅρος τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως, σαφῶς ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ ἄρθρ. 492 πηγάζων, ἐστὶν ἡ αὐτογνώμων καὶ ἄνευ τηρήσεως τῶν διατεταγμένων τύπων λήψις τῶν δανείων

¹⁾ Οἱ ὅρισμοι τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ἄρθρ. 399 τοῦ Βαυαρικοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1831. Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 ἐχαρακτήριζεν ἐν ἄρθρ. 457 ὡς ἀπιστίαν περὶ τὴν ὑπηρεσίαν τὴν αὐτογνώμονα λήψιν δανείου παρὰ τῶν ὑποκειμένων τῇ ἐφορῇ ὑπαλλήλου τινὸς ταμείων. Τὰ δύο ἀμέσως μεταγενέστερα αὐτοῦ Βαυαρικὰ νομοσχεδία δὲν περιέχουσιν εἰδικὴν τινα διάταξιν ἀκριβῶς ἀντίστοιχον τῆς τοῦ ἄρθρ. 492. Περὶ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων τῶν δανειζομένων χρήματα ἐκ τῶν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν αὐτῶν ταμείων πραγματεύεται τὸ ἄρθρ. 486.

ἢ ἡ μίσθωσις τῶν ἀγρῶν. Διὰ τοῦ ὅρου τούτου ἀποφράσσεται ἡ ὁδὸς πρὸς πᾶσαν ἐνδεχομένην κατάχρησιν, ἣν ἡδύνατο νὰ δικαιολογήσῃ ὁ διαχειριστὴς τῆς διαπεπιστευμένης αὐτῷ περιουσίας, λαμβάνων πρὸς ἴδιον ὕψελος ἢ σφετεριζόμενος τὰ χρήματα καὶ καταθέτων ἀντ' αὐτῶν ἀπόδειξιν δανείου, φέρουσιν τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ ἢ τινος τῶν συγγενῶν ὑπογραφὴν, ἀλλ' οὐδεμίαν παρέχουσιν ἀσφάλειαν περὶ τῆς ἀποτίσεως τοῦ ὀφειλομένου ποσοῦ ¹⁾).

Γ') Γενικοὶ ὁρισμοί.

²⁾ Ἀρθρ. 493.

Ἐὰν αἱ εἰς τὰ προηγούμενα ἄρθρα ἢ εἰς ἄλλα τοῦ παρόντος νόμου μέρη ἀναφερόμεναι παραβάσεις τῶν καθιζόντων τῆς ὑπηρεσίας πραχθῶσι, καθόσον ἡ φύσις τῶν πράξεων τούτων τὸ συγχωρεῖ, ἀπὸ ὑπάλληλους στρατιωτικούς, ναυτικούς, ἐκκλησιαστικούς, ἢ δημοτικούς, θεωροῦνται καὶ τιμωροῦνται καὶ οὗτοι κατὰ τοὺς αὐτοὺς ὁρισμούς, ὡς οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι· ἰδίως δὲ ἐφαρμόζεται καὶ εἰς αὐτοὺς ἡ διάταξις τοῦ 24 ἁρθρου.

³⁾ Ἀρθρ. 494.

Ἐὰν δημόσιοι ὑπάλληλοι ἢ ὑπηρετᾷ ἐκτελῶσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των πράξεις, οὔσας καθ' ἑαυτὰς κακουργήματα ἢ πλημμελήματα, ἢ (ἐὰν) πρὸς ἐκτέλεσιν τοιούτων πράξεων καταχρῶνται τοῦ δημοσίου χαρακτῆρος των ἢ τῆς ὑπηρεσίας των, ὑποβάλλονται μὲν, καθ' ὅσον δὲν ἐλήφθη πρόνοια ἰδιαιτέρα, εἰς τὰς διατεταγμένας κατὰ τῶν τοιούτων πράξεων ποινάς, ἢ ἰδιότης ὅμως τοῦ πρά-

¹⁾ Thilo Strafgesetzb. f. Baden § 625.— Häberlin Criminalrecht IV § 196.

ξαντος ὡς δημοσίου ὑπαλλήλου ἢ ὑπηρετοῦ, εἶναι ἰδιαι-
τέρα ἐπιβαρυντικὴ αἰτία.

Ἄρθρ. 495.

Καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις, οἱ προϊστάμενοι τῆς δημο-
σίου ὑπηρεσίας, ἢ αἱ ἀνώτεραι ἀρχαί, αἵτινες συγχωροῦ-
σιν ἐν γνώσει εἰς τοὺς ὑποκειμένους αὐτοῖς δημοσίου
ὑπαλλήλους ἢ ὑπηρετας τὴν παράβασιν τῶν κα-
θηκόντων αὐτῶν (γρ. νὰ παραβαίνωσι τὰ καθήκοντά
των), τιμωροῦνται κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς ἐνοχῆς των,
ὡς αὐτουργοὶ ἢ συνεργοὶ τῆς παραβάσεως.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐν ΚΘ' κεφαλαίῳ περιεχομένων δια-
τάξεων, τῶν προβλεπουσῶν περὶ τῶν παραβάσεων τῶν δημοσίων
ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν, ἀνεγράφησαν οἱ ἐν τοῖς ἀρθροῖς 493
— 495 γενικοὶ ὅρισμοί.

Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 493 ἐπιβάλλονται αἱ κατὰ
τῶν πολιτικῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ὀριζόμεναι ποιναὶ καὶ εἰς
τοὺς στρατιωτικοὺς, ναυτικοὺς ἐκκλησιαστικοὺς καὶ δημοτι-
κοὺς ὑπαλλήλους ἐὰν ἐξελεγχθῶσιν, ὅτι διέπραξαν ἀδίκημά τι
ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου προβλεπομένων, εἴτε τοῦτο ἀ-
νήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν παραβάσεων τῶν καθηκόντων
τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, εἴτε εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κοινῶν
ἀδικημάτων. Ὡς πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ ναυτικοὺς ἐν-
νοεῖται, ὅτι ἡ διάταξις αὕτη χωρεῖ τότε μόνον, ὅταν ὑπάγων-
ται εἰς τὰ τακτικὰ ποινικὰ δικαστήρια, εἴτε διότι ἡ πράξις ὡς
ἐκ τοῦ χαρακτῆρος αὐτῆς διαφεύγει τὴν δικαιοδοσίαν τῶν στρα-
τιωτικῶν δικαστηρίων, ὡς ἐπὶ τῶν παραβάσεων τῶν νόμων περὶ
τελωνείων, περὶ δημοσίων ἢ δημοτικῶν φόρων, περὶ δασῶν,
ἢ τοῦ περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν νόμου ¹⁾, εἴτε λόγῳ συναιτιό-

¹⁾ Στρατιωτικῆς ποιν. νομοθεσίας ἀρθρ. 42.—Ναυτικῆς ποιν. νομο-
θεσίας ἀρθρ. 4 καὶ 5.—Νόμου περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν ἀρθρ. 91.

τητος ἢ συναφείας ¹⁾). Διὰ τὰ ἀδικήματα τὰ συνιστάμενα εἰς παράβασιν τῶν καθόντων τῆς ναυτικῆς ἢ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἰσχύουσι πρὸς τιμώρησιν αὐτῶν οἱ εἰδικοὶ ὅρισμοὶ τῆς στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς ποινικῆς νομοθεσίας ²⁾). Ἐπὶ τε τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων ³⁾, τῶν καταδικασθέντων εἰς ποινὴν πλημμελήματος ἕνεκα πράξεως, ἀναγομένης εἰς τὴν δημοσίαν αὐτῶν ὑπηρεσίαν, ἐφαρμόζεται κατὰ τὸ ἄρθρ. 493 ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 24 Π. Ν. τοῦτέστιν ἡ καταδίκη αὐτῶν συνεπιφέρει τὴν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἐκπτώσιν καὶ τὴν στέρησιν ὅλων τῶν μετὰ τῆς ἀρχῆς ἢ ὑπηρεσίας συνημμένων δικαιωμάτων καὶ πλεονεκτημάτων, ὡς καὶ τὴν πρόσκαιρον ἀνικανότητα εἰς ἀνάκτησιν ἀρχῆς ἢ ἄλλης ὑπηρεσίας.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 494 ἡ ἰδιότης τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ἢ ὑπηρέτου τοῦ διαπράξαντος κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ κακούργημα ἢ πλημμέλημα, ἢ τοῦ καταχρασθέντος τοῦ δημοσίου αὐτοῦ χαρακτῆρος πρὸς ἐκτέλεσιν τοιαύτης πράξεως, θεωρεῖται ὡς λόγος ἐπιβαρύνσεως τῆς καταγνωστέας ποινῆς ἣν ἐπισύρει τὸ διαπραχθὲν κακούργημα ἢ πλημμέλημα, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἐν τῷ νόμῳ εἰδικὴ πρὸς τιμώρησιν αὐτοῦ διάταξις.

Ὁ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας διοργανισμὸς διηνεκῇ ἀπαιτεῖ τὸν ἐλεγχον τῶν ὑποδεστέρων ὑπαλλήλων ὑπὸ τῶν προϊσταμένων αὐτῶν. Ὅσοι ἐπομένως τῶν προϊσταμένων, οὐ μόνον ὀλιγωροῦσι τὸ καθήκον τῆς ἐποπτείας καὶ τοῦ ἐλέγχου τῶν ὑφισταμένων, ἀλλὰ καὶ ἐν γνώσει ἐπιτρέπουσι τὴν ἐκτέλεσιν κο-

¹⁾ Ποιν. δικ. ἄρθρ. 32, 33.

²⁾ Στρατιωτικῆς ποιν. νομοθεσίας ἄρθρ. 198. ἐπομ.—Ναυτικῆς ποιν. νομοθεσίας ἄρθρ. 11. ἐπομ.

³⁾ Ὡς ἐκκλησιαστικούς ὑπαλλήλους (Kirchenbeamte) ἐννοητέον τοὺς τε κληρικοὺς ὡς καὶ τοὺς κοσμικοὺς, τοὺς οἰκονομικοὺς λειτουργίαν ἢ διακονίαν παρέχοντας τῇ ἐκκλησίᾳ. Ὅρ. καὶ ἄρθρ. 199 καὶ 200 Ποιν. νόμου, ληφθέντα ἐκ τῶν ἄρθρ. 262 καὶ 263 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου ἐν οἷς ἀπαντᾷ ἡ λέξις «ministre d'un culte».

λασίμων πράξεων συνυπεύθυνοι καθίστανται, διὸ διατάσσει τὸ ἄρθρον 495 ¹⁾, ὅτι κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς ἐνοχῆς αὐτῶν ὡς αὐτουργοὶ ἢ ὡς συνεργοὶ χαρακτηρίζονται καὶ τιμωροῦνται.

Ἡ τελευταία αὕτη διάταξις φρονοῦμεν, ὅτι δὲν εὐρίσκεται εἰς ἁρμονίαν πρὸς τοὺς γενικοὺς περὶ αὐτουργῶν καὶ συνεργῶν ὁρισμοὺς τοῦ ποιν. νόμου (ἄρθρ. 56 ἐπόμε. 72 ἐπόμε.), καθ' οὓς ὡς αὐτουργὸς οὐδέποτε χαρακτηρίζεται ὁ λαβὼν μόνον γνῶσιν τῆς ἐκτελέσεως κολασίμου πράξεως καὶ μὴ παρεμποδίζων αὐτήν. Τοὺς τοιοῦτους ὡς συνεργοὺς χαρακτηρίζει τὸ ἄρθρ. 72 § 6. α'. καὶ ὀρθώτερον ἤθελεν εἶσθαι ἐὰν ἠκολούθη καὶ τὸ ἄρθρ. 495 τὴν γενικὴν αὐτὴν ἀρχὴν ἀντὶ νὰ παρειαγαγῇ τὴν ὅλως ἀόριστον διάταξιν, ὅτι οἱ προϊστάμενοι, κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς ἐνοχῆς των, τιμωροῦνται ὡς αὐτουργοὶ ἢ συνεργοὶ. Ποία διαφορὰ κατὰ βαθμὸν ἐνοχῆς ²⁾ δύναται ἐν ταῖς εἰδικαῖς περιπτώσεσι νὰ ὑπάρξῃ μετὰ τῶν προϊσταμένων, τῶν ἐν γνῶσει ἐπιτρέποντων, ἢ μᾶλλον ἀνεχομένων ³⁾, τὴν ὑπὸ τῶν ὑποδεστέρων ἐκτέλεσιν κολασίμων πράξεων, λίαν δυσχερὲς ἀποβαίνει νὰ ἐρυσθῇ ⁴⁾.

1) Ὁρ. Βαυαρικοῦ ποιν. νόμου 1813 ἄρθρ. 353, 438. — Νομοσχ. 1822 ἄρθρ. 356. — 1827 ἄρθρ. 351. — 1831 ἄρθρ. 404.

2) Τὸ Βαυαρικὸν νομοσχ. τοῦ 1822 ἀντὶ «Verschiedenheit der Verschuldung» λέγει «nach Grösse ihrer Verschuldung».

3) Τὸ Γερμανικὸν κείμενον λέγει «wissentlich geschehen lassen».

4) Ὁ Βαυαρικὸς ποιν. νόμος τοῦ 1813 ἐν ἄρθρ. 353 καὶ ὁ Πρωσσικὸς ἐν ἄρθρ. 330 ῥητῶς καὶ εἰδικῶς ὁρίζουσιν, ὅτι οἱ προϊστάμενοι διὰ τῆς αὐτῆς, δι' ἧς καὶ οἱ ὑφισταμένοι τιμωροῦνται ποινῆς. Ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ποινικοῖς νόμοις τῆς Γερμανίας τοῖς περιέχουσι παραπλησίαν διάταξιν ἐχαρακτηρίζοντο ὡς συνεργοὶ ἢ βοηθοί. Ὁρ. Ποιν. νόμου Βυρ-τεμβέργης ἄρθρ. 402. — Ἀννοβέρου ἄρθρ. 371.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΠΛΗΜΜΕΛΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΔΗΜΟΣΙΑΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΝ ΑΥΤΩΝ.

*Αρθρ. 496.

Με φυλάχισιν τὸ πολὺ δύο ἐτῶν τιμωροῦνται ὅσοι τῶν ἐκ τοῦ κλήρου, εἴτε ἀπαγγέλλοντες λόγον ἐπὶ δημοσίας συνελεύσεως, ἐν ᾧ ἐνεργοῦν τὰ καθήκοντά των, εἴτε εἰς ποιμαντικὰς ὁδηγίας, μέμφονται καθ' οἷονδῆποτε τρόπον νόμους, ἢ ἄλλας κυβερνητικὰς πράξεις, ἢ αὐτὴν τὴν κυβέρνησιν.

*Αρθρ. 497.

Εἰς τὴν αὐτὴν ποινὴν ὑπόκεινται ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαὶ καὶ ἀπλῶς κληρικοί, οἵτινες ἔχουσι, δι' ἄλλης ὁδοῦ παρὰ τὴν τῆς ἀρμοδίας γραμματείας, ἀλληλογραφίαν ἢ ἄλλην σχέσιν μὲ ἐξωτερικὴν τινα δύναμιν, ἢ μὲ ἐξωτερικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, περὶ ἀντικειμένων τῆς ὑπηρεσίας των.

*Αρθρ. 498.

Ἡ αὐτὴ ποινὴ ἐπιβάλλεται εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς καὶ εἰς ἕκαστον τῶν ἐκ τοῦ κλήρου, καὶ ὅταν ἐναν-

τίον τῶν καθεστῶτων ὁρισμῶν δημοσιεύσει διατάγματα ἄνευ τῆς βασιλικῆς συνευδοκήσεως, ἢ, ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τῆς κυβερνήσεως, ἐκδίδουσι διατάξεις, ὑπερβαίνοντες ἐπιτηδὲς τὴν ἁρμοδιότητά των.

* Ἄρθρ. 499.

Πᾶς κληρικός, ὅστις ἐπιχειρεῖ θρησκευτικὰς τελετὰς συζεύξεως ἢ ἐνταφιασμοῦ, πρὶν ἐκτελεσθῶσι τὰ περὶ γάμου ἢ κηδείας παρὰ τῶν πολιτικῶν νόμων διαταττόμενα, καὶ πρὶν ἐκδοθῇ περὶ τούτου ἡ ἀνήκουσα ἀπόδειξις παρὰ τῶν ἁρμοδίων ληξιάρχων, τιμωρεῖται μὲ πειθαρχικὴν ποινὴν, καὶ ἐν ὑποτροπῇ καταδικάζεται εἰς χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ διακοσίων δραχμῶν.

Οὗτε ὁ Βαυαρικὸς ποινικὸς νόμος τοῦ 1813, οὔτε τὰ ἀμέσως μεταγενέστερα αὐτοῦ Βαυαρικὰ νομοσχέδια περιείχον ἐν ἰδιαιτέρῳ κεφαλαίῳ εἰδικὰς διατάξεις περὶ τιμωρῆσεως τῶν κληρικῶν διὰ τὰ κατὰ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν διαπραττόμενα πλημμελήματα ¹⁾. Τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἀρθρ. 496—499 ἤρνανίσθη ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἐκ τῶν ἀρθρ. 201, 207 καὶ 199, ἐπομ. τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου, ὅστις ἐν ἰδιαιτέρῳ κεφαλαίῳ, ὡς καὶ ὁ ἡμέτερος νόμος, τὰς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν παραβάσεις τῶν κληρικῶν περιέλαβε, διότι, ἐκτὸς τῶν ἀρχιερέων, πάντες οἱ λοιποὶ ἐκ τοῦ κλήρου δὲν δύνανται ὡς δημόσιοι ὑπάλληλοι ἢ ὑπηρετὰ νὰ χαρακτηρισθῶσιν.

Κατὰ τὸ ἀρθρ. 496 ὑποκείμενον τοῦ ἀδικήματος εἰσὶν οἱ κληρικοὶ (οἱ ἐκ τοῦ κλήρου), ἀδιαφόρως ἂν ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνωτέρων λειτουργῶν τῆς ἐκκλησίας ἢ τῶν ὑποδε-

¹⁾ Ἐκ τῶν ἄλλοτε ἐν ἰσχύϊ Γερμανικῶν ποιν. νόμων ἀντιστοίχους διατάξεις πρὸς τὰς τῶν ἡμετέρων περιεῖχεν ὁ ποινικὸς νόμος τῆς Βυρτεμβέργης, ἀρθρ. 447—451, καὶ ὁ τῆς Βρουνσβίκης ἀρθρ. 282. 283.

στέρων, οἵτινες μέμφονται καθ' οἰονδήποτε τρόπον νόμους, ἢ ἄλλας κυβερνητικὰς πράξεις, ἢ αὐτὴν τὴν κυβέρνησιν. Ἡ τοιαύτη μομφὴ λογίζεται ἀξιώποινος καὶ τιμωρητέα κατὰ τὸ προκείμενον ἄρθρον, εἴτε προφορικῶς, εἴτε ἐγγράφως ἐγένετο. Καὶ προφορικῶς μὲν δύναται νὰ γίνη ὅσάκις ἀπαγγέλλουσι λόγον ἐπὶ δημοσίας συνελεύσεως, ἐν ᾧ ἐνεργοῦσι τὰ καθήκοντα αὐτῶν. Ὁ λόγος οὗτος δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ ἡ συνήθης καὶ κεκατονισμένη ἀπ' ἀμβώνας διδασκαλία, ἀλλ' ἀρκεῖ πᾶσα οἰαδήποτε ὁμιλία, πρὸς τοὺς ἐκκλησιαζομένους ἀπευθυνομένη¹⁾, ἥτις, ἐνεκα τῆς αὐθεντίας τοῦ ἀξιώματος καὶ τῆς σοβαρότητος τῆς λειτουργίας, σπουδαίαν ἐνασκει ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν παρεστώτων ἐπίδρασιν. Ἐγγράφως δὲ ὅσάκις περιέχεται εἰς ποιμαντικὰς ὁδηγίας²⁾. Κατὰ τῶν ἐνόχων τῆς τοιαύτης πράξεως κληρικῶν καταγινώσκειται φυλάκισις τὸ πολὺ δύο ἐτῶν.

Τὴν αὐτὴν ποινὴν καταγινώσκει τὸ ἄρθρ. 497 κατὰ τῶν ἀπλῶν κληρικῶν ἢ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, οἵτινες περὶ ἀντικειμένων τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν ἔχουσιν ἀλληλογραφίαν ἢ ἄλλην σχεσιν μὲ ἐξωτερικὴν δύναμιν, ἢ ἐξωτερικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν οὐχὶ διὰ τῆς νομίμου ὁδοῦ, ἥτοι τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργείου.

Οἱ ὅρισμοί τῶν ἀντιστοίχων ἄρθρ. 207 καὶ 208 τοῦ Γαλλικοῦ ποινικοῦ νόμου, ἐξ οὗ ἐλήφθη τὸ ἄρθρ. 497, σκοπὸν εἶχον νὰ περιστείλῃσι πᾶσαν ἐνδεχομένην κατάχρησιν ἐκ τῆς πνευματικῆς ἐξαρτίσεως τῶν ἐν Γαλλίᾳ καθολικῶν κληρικῶν ἀπὸ τῆς Παπικῆς ἐξουσίας. Οἱ τοῦ καθολικοῦ, ἢ οἰονδήποτε ἄλλου δόγματος, κληρικοί, οἱ ἐκκλησιαστικὴν τινα ἀρχὴν, ὑπὸ τῆς πολιτείας ἀναγνωρισμένην, διαχειριζόμενοι, διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς πολιτείας ἥς εἰσὶν ὑπῆκοοι. Ἡ διαφορὰ τοῦ δόγ-

¹⁾ Chauveau-Hélie Code pénal I n° 1984.

²⁾ Παραπλησίαν διάταξιν περιέχει τὸ ἄρθρ. 130 τοῦ Γερμανικοῦ ποιν. νόμου ὡς συμπληρώθη διὰ μεταγενεστέρων νομῶν τῆς 10 Δεκεμβρίου 1871, καὶ τῆς 26 Φεβρ. 1876. Holtzendorff's Handb. IV. σελ. 323.

ματος δὲν ἰσχύει ὅπως ἀπαλλάξῃ αὐτοὺς τῶν πρὸς τὴν πολι-
τικὴν ἀρχὴν καθηκόντων αὐτῶν, καὶ τῆς ὀφειλομένης ὑποτα-
γῆς εἰς τὴν ἐποπτεῖαν καὶ τὸν ἐλεγχον αὐτῆς. Οὐδὲ δύναται
τις εὐλόγως νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι οἱ ὀρισμοὶ τοῦ ἀρθρ. 497 ἀντί-
κεινται εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐνασχέσεως τῶν ἀνεγνωρισμέ-
νων ἐν τῇ πολιτείᾳ θρησκευμάτων, καθιεροῦντες περιορισμὸν
εἰς τὰς σχέσεις τοῦ καθολικοῦ κλήρου πρὸς τὸν Ποντίφηκα τῆς
Ῥώμης, ὅστις ὁ ἀρχηγὸς καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας θεωρεῖται,
καὶ ἐπομένως ὀφείλουσι κατὰ καθῆκον ν' ἀπευθύνωνται πρὸς
αὐτὸν οἱ τοῦ δόγματος τούτου κληρικοί. Τὸ ἀρθρ. 497 δὲν ἀ-
παγορεύει πᾶσαν οἰκνυδήποτε σχέσιν καὶ ἀναφορὰν αὐτῶν πρὸς
τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ ζητεῖ μόνον ὅπως ἡ τοιαύτη
ἐπικοινωνία γίνεταί διὰ τῆς νομίμου ὁδοῦ καὶ ὑπὸ τὸν ἐλεγχον
τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς ¹⁾.

Τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρ. 497 Ποιν. νόμου, ἰσχύουσιν οὐ μόνον
ὡς πρὸς τοὺς ἐτεροδόξους κληρικοὺς, ἀλλὰ ὡς πρὸς τὰς ἐκκλη-
σιαστικὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς κληρικοὺς τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος,
προσπεκυροῖ ὁ καταστατικὸς νόμος τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ὀρίζων
ἐν ἀρθρῳ Κ' ὅτι «οὐδεμίαν ἀλληλογραφίαν μὲ ἐξωτερικὰς πολι-
τικὰς ἢ ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς δύναται νὰ ἔχῃ ἡ ἱερὰ Σύνοδος
εἰμὴ διὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν.» ²⁾

Κατὰ μείζονα λόγον θεωρεῖται ἀντικειμένη εἰς τὰ κυριαρχ-
τικὰ τῆς πολιτείας δικαιώματα ἡ ἀνευ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Βα-
σιλέως δημοσιεύσις ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν ἢ τῶν κλη-
ρικῶν διαταγμάτων ἢ διαταγῶν. Τὴν περίπτωσιν ταύτην προ-
νοεῖ τὸ ἀρθρ. 498 ³⁾, δι' οὗ κυροῦται τὸ δόγμα τῆς ὑποταγῆς
τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς πολιτικῆς,
ὅπερ ἀπὸ τῆς ΙΑ' Ἐκατονταετηρίδος ᾗρξαστο ἀναπτυσσόμενον, καὶ
τὸ ὅποιον καὶ ὅλην τὴν ΙΙΙ' καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΘ' ἰσχύσεν ἐν

¹⁾ Chauveau-Hélie Code pénal. I n° 1995.

²⁾ Ὁρ. καὶ ἀρθρ. Ζ' νόμου περὶ Ἐπισκόπων τῆς 9 Ἰουλ. 1852.

³⁾ Καταστατικὸν νόμον ἱερᾶς Συνόδου ἀρθρ. ΙΑ'.

ἀπάσαις ταῖς νομοθεσίαις τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐπικρατειῶν. Ἐπὶ τοῦ δόγματος αὐτοῦ ἐρείδεται τὸ ἐκ τῆς κυριαρχικῆς ἐξουσίας τῆς πολιτείας ἀμέσως ἀπορρέον δικαίωμα πρὸς πρόληψιν καὶ ἀποτροπὴν παντὸς ἐνδεχομένου κινδύνου ἐκ τῆς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν δημοσιεύσεως διαταγμάτων ἢ ἐγκυκλίων, ἀντικειμένων εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ ἀπειλούντων τὴν ἐσωτερικὴν τῆς πολιτείας ἀσφάλειαν ¹⁾).

Μεταξὺ τῶν παραβάσεων τῶν κληρικῶν καταλέγονται τελευταῖον αἱ διὰ τοῦ ἀρθρ. 499 προβλεπόμεναι περιπτώσεις, καθ' ἃς εἰς τοὺς κληρικούς ἐπιβάλλεται, μετὰ προηγουμένην πειθαρχικὴν τιμώρησιν, χρηματικὴ ποινὴ τὸ πολὺ διακοσίων δραχμῶν, ἐὰν ἐπιχειρήσῃ τὴν ἱερολογίαν γάμου, ἢ τὸν ἐνταφιασμὸν νεκροῦ, πρὶν ἢ ἐκπληρωθῶσιν αἱ ὑπὸ τῶν πολιτικῶν νόμων διατεταγμέναι διατυπώσεις, καὶ περὶ τούτου ἐκδοθῇ ἡ προσήκουσα ἀπόδειξις παρὰ τῶν ἀρμοδίων ληξιαρχῶν.

Ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ ἀρθρου αὐτοῦ δύναται τις ἀμέσως νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὁ νομοθέτης ἡμῶν ὡς πρὸς τὸν γάμον εἶχαν ὑπ' ὄψιν νομοθετικοὺς ὁρισμοὺς μὴ εἰσαχθέντας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ νομοθεσίᾳ.

Τὰ ἀρθρ. 199 καὶ 200 τοῦ Γαλλικοῦ ποιν. νόμου, ἐξ ὧν ἐλήφθη ἡ ἐν μέρει ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρ. 499, ὡς πρὸς τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου, προϋπόθεσιν ἔχουσι τὴν ὑπαρξίν τοῦ πολιτικοῦ γάμου καὶ ἐπομένως τιμωροῦσι τὸν κληρικὸν ἐκεῖνον, ὅστις ἐπιχειρεῖ τὴν εὐλογίαν γάμου πρὶν ἢ τελεσθῇ ὁ πολιτικὸς γάμος

¹⁾ Ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς νόμος δὲν περιέχει εἰδικὴν διάταξιν παραπλησίαν τῆς τοῦ ἡμετέρου. Ἀλλ' ὅμως ἡ ἀρχὴ ἐφ' ἧς τὸ ἀρθρ. 498 ἐρείδεται ὑπάρχει ῥητῶς καθιερωμένη ἐν τῷ Ὁργανικῷ περὶ θεησκευμάτων νόμῳ. Loi du 18 Germinal (8 Avril. 1802) relative à l'organisation des cultes, art. 1. «Aucune bulle, bref, rescrit, décret, mandat, provision, signature servant de provision, ni autres expéditions de la Cour de Rome, même ne concernant que les particuliers, ne pourra être reçus, publiés, imprimés ni autrement mis à exécution, sans l'autorisation du Gouvernement». Chauveau-Hélie. Code pénal I. n° 1998.

καὶ ἐβεβαιώθη ἡ τέλεσις αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ληξιαρχου.
Ἄλλ' ἐπειδὴ κατὰ τὸν παρ' ἡμῖν ἰσχύοντα νόμον περὶ ληξιαρχικῶν πράξεων (ἄρθρ. 74)¹⁾, ἡ περὶ γάμου ληξιαρχικὴ πράξις δὲν προηγείται τῆς ἱερολογίας, ἀλλ' ἔπεται ταύτης, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 499 ὡς οὐσιώδης ὅρος τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως, ὡς πρὸς τὸν γάμον, λαγίζεται ἡ τέλεσις αὐτοῦ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀνηκούσης ἀποδείξεως παρὰ τῶν ἀρμοδίων ληξιαρχων, φρονοῦμεν, ὅτι ἡ διάταξις αὐτοῦ ὡς πρὸς τὰ τοῦ γάμου δὲν δύναται νὰ τύχῃ ἐφαρμογῆς, ἀφοῦ μάλιστα κατὰ τὸν Καταστατικὸν νόμον τῆς ἱερᾶς Συνόδου (ἄρθρ. 157'), μεταγενέστερον ὄντα τοῦ ποινικοῦ νόμου, τὰ τῆς ἱερολογίας τοῦ γάμου ἀφορῶσιν εἰς τὸ πνευματικὸν αὐτοῦ μέρος, ὑπαγόμενα εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, καὶ κατὰ τῶν κληρικῶν, τῶν ἀθετούντων τὰς περὶ γάμου διατάξεις, ἐπάγονται ποιναὶ κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας (ὅρ. ἄρθρ. 14'. Καταστ. Ἱερ. Συνόδου). Ῥητῶς δὲ διὰ τοῦ ἄρθρ. 1' τῆς Ἐγκυκλίου τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς 2 Ἀυγούστου 1835 καταγινώσκεται ἡ ποινὴ τῆς καθαιρέσεως κατὰ τῶν πρεσβυτέρων τῶν εὐλογούντων γάμον ἄνευ ἐγγράφου ἀδείας τοῦ κατὰ τόπον ἐπισκόπου, ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ²⁾.

Ὡς πρὸς τοὺς ἐνταφιασμοὺς δὲν ὑφίσταται μὲν ὁ λόγος, ὅν ἄνωτέρω περὶ τῆς θρησκευτικῆς τελετῆς τῆς συζεύξεως ἐμνημονεύσαμεν, ἀλλ' οὐχ ἥττον δυσχερὲς ἀποβαίνει ἡ ἐξεύρεσις

¹⁾ Ὅσακις τελεσθῇ γάμος, οἱ σύζυγοι καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ τελέσας τὸν γάμον, ὀφείλουσι νὰ τὸν φανερώσωσιν ἐντὸς 10 ἡμερῶν εἰς τὸν ληξίαρχον, ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ποίου ἐτελέσθη ὁ γάμος· οὗτος δὲ συντάττει ἀμέσως τὴν περὶ γάμου ληξιαρχικὴν πρᾶξιν, παρόντων τῶν δύο συζύγων, τοῦ τελέσαντος γάμον ἱερέως καὶ δύο μαρτύρων εἰ δυνατόν ἐκ τῶν παρευρεθέντων εἰς τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου.

²⁾ Ἡ ἐγκύκλιος αὕτη θεωρεῖται ἔχουσα ἰσχὺν νόμου ὡς ἀναγομένη εἰς τὰ καθήκοντα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐκδοθεῖσα ἐγκρίσει τῆς Κυβερνήσεως καὶ δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ Ἐφημερίδι αὐτῆς. Πλημμελοποιήλου Οἰκογενειακὸν δίκαιον § 58.

τῶν περιπτώσεων τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρ. 499. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 77 τοῦ περὶ ληξιαρχικῶν πράξεων νόμου «οὐδεμία πρὸς ἐνταφιασμὸν ἄδεια δίδεται παρὰ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς, πρὶν ἢ συνταχθῇ ἡ περὶ ἀποβιώσεως ληξιαρχικὴ πράξις», ἀλλ' ἐν ᾧ κατὰ τὸν Γαλλικὸν ἀστικὸν νόμον (ἄρθρ. 771) τὴν ἄδειαν τοῦ ἐνταφιασμοῦ δίδει αὐτὸς ὁ ληξίαρχος, παρ' ἡμῖν, κατὰ τὸ Διάταγμα περὶ νεκροσκοπίας τῆς 13 Μαΐου 1835 ἄρθρ. 12, τὸ ἐνταφιαστήριον ἐγγραφὸν ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ νεκροσκόπου, ἀφοῦ δὲ ὑπογράψῃ ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ, ὅστις ἐθεράπευε τὸν νεκρὸν, ἐπιθεωρεῖται ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας, καὶ παραπέμπεται εἰς τὸν ἱερέα. Κατὰ τὰ εἰρημένα ἡδυνάτατις ὡς ἐνοχον παραβάσεως τοῦ ἄρθρ. 499 Π. Ν. νὰ χαρακτηρίσῃ τὸν ἱερέα τὸν ἐπιχειρήσαντα τὴν τελετὴν ἐνταφιασμοῦ ἀνεῦ τῆς προσηκούσης ἐκδόσεως τοῦ ἐνταφιαστήριου. Ἀλλ' ὅμως κατὰ τὸ ἀμέσως ἐπόμενον ἄρθρ. 13 τοῦ αὐτοῦ περὶ νεκροσκοπίας Διατάγματος εἰδικῶς ὀρίζεται, ὅτι ὁ ἱερεὺς δὲ ἀθετήσας τοὺς ὁρίσμούς τοῦ ἄρθρ. 12 κολάζεται διὰ ζήμίας ἢ φυλακισμοῦ κατὰ τὰ ἄρθρ. 646 καὶ 647 Π. Ν. ὅθεν ἀποκλείεται ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἄρθρ. 499 Π. Ν. ἀφοῦ τὸ περὶ νεκροσκοπίας Διάταγμα, ἔχον ἰσχύον νόμον, εἶναι μεταγενέστερον τοῦ Ποινικοῦ νόμου, καὶ ἡ διάταξις αὐτοῦ δίδει ἐλαφρότερον χαρακτῆρα εἰς τὴν πράξιν, καὶ ὀρίζει ποινὴν ἡπιωτέραν.

Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἄρθρ. 499 Π. Ν. ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τοῦ ἐνταφιαστήριου

Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἄρθρ. 499 Π. Ν. ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τοῦ ἐνταφιαστήριου
κατὰ τὸν Γαλλικὸν ἀστικὸν νόμον (ἄρθρ. 771) τὴν ἄδειαν τοῦ ἐνταφιασμοῦ
δίδει αὐτὸς ὁ ληξίαρχος, παρ' ἡμῖν, κατὰ τὸ Διάταγμα περὶ νεκροσκοπίας
τῆς 13 Μαΐου 1835 ἄρθρ. 12, τὸ ἐνταφιαστήριον ἐγγραφὸν ἐκδίδεται
ὑπὸ τοῦ νεκροσκόπου, ἀφοῦ δὲ ὑπογράψῃ ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ, ὅστις ἐθεράπευε
τὸν νεκρὸν, ἐπιθεωρεῖται ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας, καὶ παραπέμπεται εἰς
τὸν ἱερέα. Κατὰ τὰ εἰρημένα ἡδυνάτατις ὡς ἐνοχον παραβάσεως
τοῦ ἄρθρ. 499 Π. Ν. νὰ χαρακτηρίσῃ τὸν ἱερέα τὸν ἐπιχειρήσαντα
τὴν τελετὴν ἐνταφιασμοῦ ἀνεῦ τῆς προσηκούσης ἐκδόσεως τοῦ
ἐνταφιαστήριου. Ἀλλ' ὅμως κατὰ τὸ ἀμέσως ἐπόμενον ἄρθρ. 13
τοῦ αὐτοῦ περὶ νεκροσκοπίας Διατάγματος εἰδικῶς ὀρίζεται, ὅτι
ὁ ἱερεὺς δὲ ἀθετήσας τοὺς ὁρίσμούς τοῦ ἄρθρ. 12 κολάζεται διὰ
ζήμίας ἢ φυλακισμοῦ κατὰ τὰ ἄρθρ. 646 καὶ 647 Π. Ν. ὅθεν ἀποκλείεται
ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἄρθρ. 499 Π. Ν. ἀφοῦ τὸ περὶ νεκροσκοπίας
Διάταγμα, ἔχον ἰσχύον νόμον, εἶναι μεταγενέστερον τοῦ Ποινικοῦ
νόμου, καὶ ἡ διάταξις αὐτοῦ δίδει ἐλαφρότερον χαρακτῆρα εἰς
τὴν πράξιν, καὶ ὀρίζει ποινὴν ἡπιωτέραν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

KINHTE BIBΛIOΘΗKE BEPOIAS

		No 3
--	--	------

500

ΕΡ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ
ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ

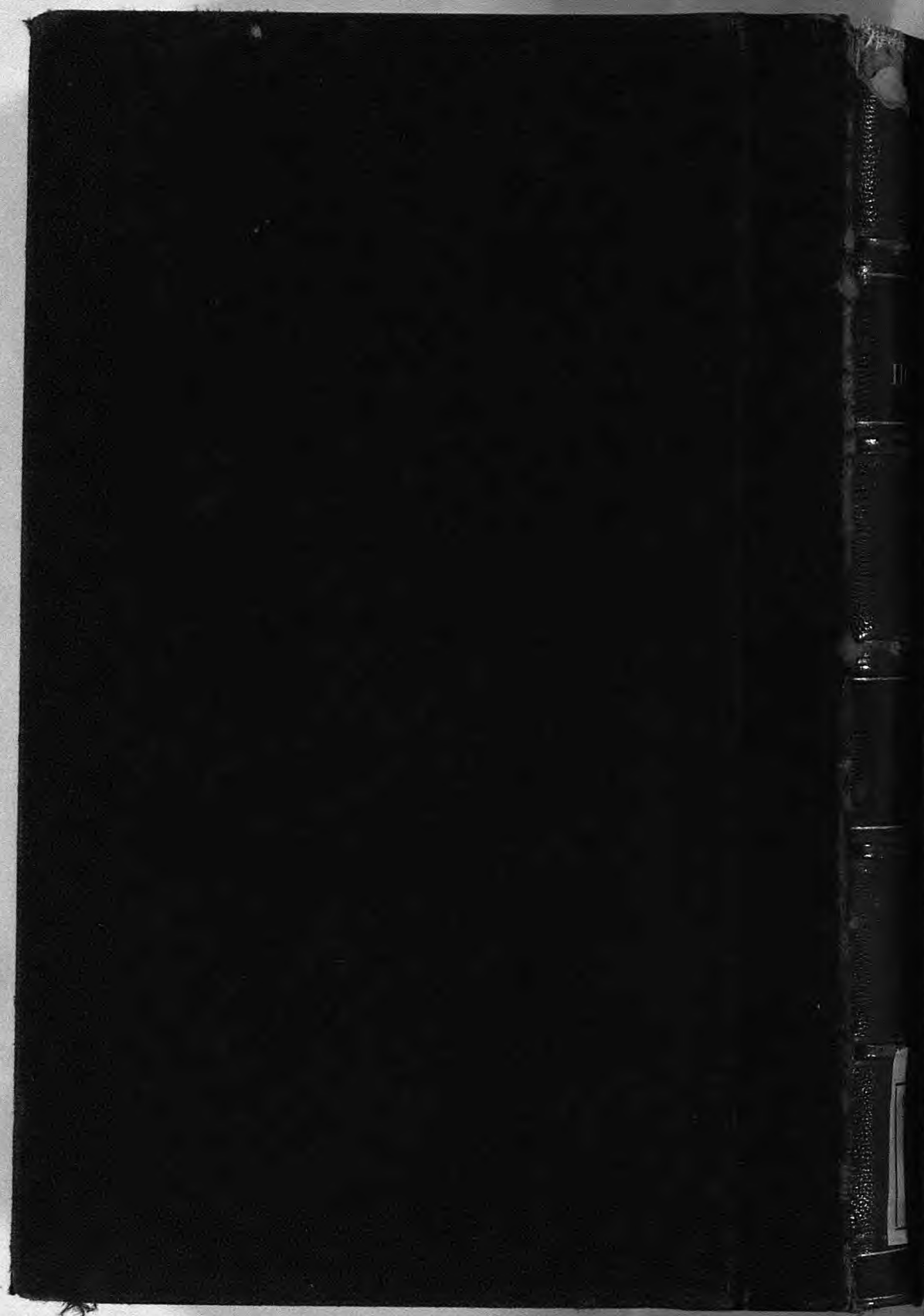
ἀριθ. χρ. 77

Ἡμερομηνία
ἐπιστροφῆς

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Β

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας